2 2. 70

2.2.70 Vol IV

R. P. M. IOAN. BAPTISTÆ

DE LEZANA,

ADDITIONES AD CONSVLTA THEOLOGICA IVRIDICA ET REGVLARIA,

Quibus ſubjuncta ſunt Auctoris eiuſdem quædam Opuſcula, nimirum:

Columna immobilis.
Turris Dauidica.
Appannagium.

R. P. M. IO. BAPTISTÆ
DE LEZANA,
HISP. MATRITENSIS,
SOCII GENERALIS CARMELITARVM,

S. CONGR. INDICIS CONSVLTORIS, BENEFICIORVM Examinatoris, ac in Sapientia Romana Publici Lectoris.

CONSVLTA VARIA THEOLOGICA, Iuridica & Regularia,

Pro Conſcientiarum inſtructione circa Controuerſias in Alma Vrbe, etiam apud ſacra Tribunalia agitatas; duabus Partibus diſtincta: Quarum Pars poſterior nunc primum in lucem prodit.

Quorum vltimum pro coronide prioris Partis eſt de ſingulariſſimo D. Petri Papatu in Eccleſiam; D. Paulo Apoſtolo etiam excluſo:

Conformiter ad mentem, Decreta, Declarationes & Deciſiones S. Sedis Apoſtolicæ, & SS. Congregationum.

Omnium Operum Tomus Quartus.

LVGDVNI,
Sumpt. PHILIP. BORDE, LAVR. ARNAVD, & CL. RIGAVD.
M. DC. LVI.
CVM SVPERIORVM PERMISSV.

EMINENTISSIMO PRINCIPI, *ET REVERENDISSIMO DOMINO* CARDINALI DE LVGO,

Fr. JOANNES BAPTISTA DE LEZANA Carmelita, F. P.

DESTINATVM diu, Tibique addictum, opus, demum iam ſiſtitur,prompto animi affectu, *Cardinalis Ampliſſime,* Promiſeram ſupplex,patrocinium quærens; reddo cliens Patronum inueniens: omni ſanè iure debitum. Cui etenim Conſulta *Theologica, Iuridica,* & *Regularia* pro conſcientiarum quiete exarata,nuncupari debeant, niſi illi, qui in ſimilis, & Eminentioris Hierarchiæ præſtandis conſiliis ad Theologicam œconomiam, Iuridicam lancem, & Aſceticam diſciplinam ſpectantibus, vt ſydus in Alma Vrbe præfulget? Tibi, inquam,in quo veluti in Sacrarum Litterarum penu tot ſcientiarum peritia reconditur. Tibi equidem,qui ſapientia, & prudentia pollens, Apoſtolicæ Sedis gloriæ amplificandæ ſedulò ſtudes: ſolicitus de ipſa tuenda apud Orthodoxos,& apud Acatholicos propaganda. Hoc in te æternæ memoriæ Vrbanus VIII. Pontifex agnoſcens, talem Conſultorem ſacris Purpuratorum Patrum congreſſibus dignum diiudicans, Cardinalitia infula,nihil de tanto honore præ moleſtia,& religioſa humilitate, cogitantem, prouidè, nec ſine ſpeciali Numinis flatu, decorauit.Vt iure Tibi illud Cypriani *lib.* 4. *ep.* 2. adaptari videatur,dum de Cornelio Papa ageret.*Epiſcopatum ipſum nec poſtulauit, nec voluit, nec vt cæteri,quos arrogantiæ, & ſuperbiæ ſuæ tumor inflat,inuaſit,ſed quietus, & modeſtus, & quales eſſe conſueuerunt, qui ad hunc locum diuinitus eliguntur, pro pudore virginalis conſcientiæ ſuæ, & pro humilitate ingenitæ ſibi,& cuſtoditæ verecundiæ, non, vt quidam, vim fecit, vt Epiſcopus*(Cardinalis)*fieret ſed ipſe vim paſſus eſt, vt Epiſcopatum ſuſciperet.* Equidem, vt ſingulari doctrina,ex iugi ſtudio mentis acie, ac quotidiana praxi adepta, communia S.R.E. negotia diſpiceret, diſpiciendo iuuaret, iuuando ad debitum finem, maiorem Dei videlicet gloriam (quod in votis ſemper veræ ſapientiæ cultoribus eſt) promoueret. Conſultè quoque in tuis pono manibus mea *Conſulta*, quia tua alioquin ſunt, conformia quidem ſanæ illi doctrinæ, quam in Hiſpania (quæ Te protuliſſe meruit) primum;Romæ deinde in Lycæo Romano, toti Orbi poſtea voluminibus non paucis editis euulgaſti. Memor vtique illius Syracidis gnome cap.20.*Sapientia abſconſa, & theſaurus inuiſus, quæ vtilitas in vtriſque?* ac Gregoriani alterius 1. Paſtor. cap.9.

Pecuniam in ſudario ligare eſt percepta dona ſub otio lenti torporis abſcondere. Toccant ergo qui ſub humilitatis (vtilitatis forſan)pallio ſegnitiem celant, nec audiunt ſponſum cœleſtem dicentem: *Amici auſcultant, fac me audire vocem tuam.* Non ſic primi Monaſtici germinis frutices (Eſſenos Alexandræos dico) à Philone commemorati; non ſic Anachoretæ,& Eremitæ vetuſti,prout in libris *Vit.Patr.* legitur; non ſic Monachi S.Martini Turonenſis comites, Seuero teſte:hi namque omnes libris pro communi vtilitate conſcribendis,& ſi mundo altiores, & Deo eſtatici, diligenter vacabant. Idem obſeruatum in Monaſteriis S.Epiphaniis,& Venerabilis Bedæ,prout ipſorum Acta referunt.Monachorum ergo propria librorum ſcriptio.

Nec titulus *Regularia*,quem Conſulta hæc præſeferunt præſentiam tuam abhorret,iure quin potiſſimo Te tutelarem efflagitat, qui ab incunabulis pubertatis aſceticam, & regularem vitam ſub toti Orbi celeberrimæ Societatis ferula peregiſti, & nunc extra clauſtrum auſtraliter (qua decet) viuens religioſa parſimonia collætariis. Quidni ergo ex aſceteriis niſi tam conſpicuus pro Eccleſia Doctor, & virtutis merito Purpuratus euaſeris? Vnde enim Hieronymus, Auguſtinus, & Gregorius ex quatuor Eccleſiæ columnis, niſi è cœnobiis prodierunt? Vnde Aquinas Angelicus,& Bonauentura Seraphicus? Vnde Cyrillus, niſi ex Elię Carmelo? Vnde Baſilius, Nazianzenus, Chryſoſtomus, Epiphanius, & vnde Scriptorum ac Doctorum myriades niſi ex Monachis, & Monaſteriis? Quis Hiſpaniæ noſtræ Iſidorum, Leandrum,Illefonſum,ac pleroſque alios, niſi Monachiſmus peperit? Quis Galliæ Hilarios,Martinos, Lerinenſes, & innumeram Sacrorum Doctorum progeniem niſi Monaſtica conuerſatio dare potuit? Taceo Italiæ Orbis Reginæ, Aſiæ,Africæ, Græciæ Germaniæ, & Angliæ Sapientiſſimorum Virorum cohortem ex Monachis progenitam; dum tamen taceant ij, qui hęc ob oculos cunctis oppoſita obliuiſci videntur.

Singularia porrò à Te mihi exhibita beneficia,quę in mente ſunt,& ſemper erunt, leuidenſe hoc munuſculum in grati animi obſequium poſtulabat; quod eo gratius pręſto,cum ſciam Te facilem aditu,comitate affabilem, humanitate benignum eſſe, nec humilia ſolitum faſtu reſpuere, ſed cunctos amplecti, qui protectionis vmbram quęrunt. Charitas enim *multitudinem operit.* At quia omni laude ſuperiora hęc ſunt & ſic Tu in eis enites, vt explicare nequeam, cohibenda eſt oratio, ne grauitas epiſtolaris in panegyrim diffluat,reddaturque tuis auribus eò moleſtior, quò huiuſmodi pręconiis audiendis ad faſtidium vſque peruenerunt; mea que ſimplicitas, qua nulli mortali aſſentari, nihil terrenum appetere, ſed ſoli Deo placere quęro,extra metas proſiliiſſe videatur.Haud tamen temperare me poſſum, quin cum Te in S. Inquiſitionis Tribunali cum primis aliis Eccleſię Proceribus coram Patre Patrum Iudicem agere conſpiciam,quo Catholici gloriam, & Hęretici confuſionem exhauriunt,illud accinam quod olim Paulinus Auguſtino ep. 31. *O lucerna dignè ſuper Eccleſiæ candelabrum poſita,quæ latè Catholicis de ſeptiformi lychno paſtum oleo lætitiæ lumen effundens, denſas licet Hæreticorum caligines diſcutis, & lucem veritatis è confuſione tenebrarum, ſplendore clarifici luminis enubilas.*Deumque optimum maximum oro, & obteſtor, vt, quò facilius quę agis agere poſſis,ac ſemper de ſacris ſtudiis, & ſtudioſis benè merearis,firmam corporis valetudinem, & vitam longęuam largiatur,ac poſtea ęternam, iuxta illud à Daniele promiſſum: *Qui docti fuerint fulgebunt tamquam ſplendor firmamamenti,& qui ad iuſtitiam erudiunt multos quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates.* Hoc & mihi ipſi,modulum iuxta meum,etiam exopto;& non terrenum aliud,ad pedes Eminentiſſimę Reuerendiſſimę tuę dignitatis. Amen.

ADMO

ADMONITIO AVTHORIS ad Lectorem.

MONENDVS, Mi Lector, *quòd etſi aliqua ex his Conſultis ſcripta à me ſint, occaſione litium, ſeu Controuerſiarum, quæ in Vrbe, apud Sacra etiam Tribunalia, agitabantur; partibus etiam, vel aliis intereſſe habentibus id poſtulantibus: nihilominus abſit vt credas, me Aduocatum, Cauſidicum, aut Patronum harum forenſium cauſarum agere voluiſſe. Memor etenim ſum eorum, quæ* cap. 1. & 2. de poſtulando *ex Concilio Lateranenſi, & Innocentio III.* & cap. multa, & cap. non magnoperè, Ne Clerici vel Monachi. *ex Concilio Moguntino, & Alexandro III. ac aliis iuribus ſtatuta fuerunt contra perſonas Eccleſiaſticas huiuſcemodi fori externi cauſarum patrocinium aſſumentes. Ergo pro* veritate, conſcientię foro, *&* conſcientiarum inſtructione *à me dictata exiſtimes: quod Religioſis extraneum munus non eſſe prudens nemo refragabitur.*

APPROBATIONES.

IVSSV Reuerendiſſimi Patris Magiſtri Ioannis Antonij Philippini noſtri S. Carmelitarum Ordinis Generalis, librum qui titulus *Conſulta Varia, &c.* à noſtro Reu. Adm. P. Magiſtro Ioanne Baptiſta de Lezana compoſitum, qua potui diligentia euolui, ac perlegi, in quò cùm nihil, quod orthodoxæ, catholicæque fidei, ac moribus Chriſtianis obeſſe, bene tamen quod vtrique plurimùm prodeſſe poteſt, repererim, opus dignum cenſeo, quod typis mandetur vt vel ſic faciliori negotio quod doctiſſimus, piiſſimuſque Author theoricam iam in lucem editam ad praxim trahens, Theologicæque ius vtrumque mirabiliter connectens ſapientiſſimè pro omnium vtilitate docet, ad omnium manus deueniat. Dat. Romæ in noſtro Conuentu Sanctæ Mariæ Tranſpontinæ die 3. Auguſti 1650.

Fr. Vincentius Iuſtus Carmelita.

Nos Fr. Io. Antonius Philippinus Magiſter Generalis Ordinis Carmelitarum antiquæ Obſeruantiæ Regularis.

AVctoritate noſtra tenore præſentium, Tibi dilecto Nobis in Chriſto Adm. R. P. Mag. Ioanni Baptiſtæ de Lezana noſtræ Prouinciæ Caſtellæ profeſſo Sacerdoti, licentiam impertimur, quantum ad Nos ſpectat, typis mandandi librum, cui titulus eſt *Conſulta Varia*, à Magiſtris Theologis noſtri Ordinis, quibus id commiſimus, perlectum, & approbatum. In fidem, &c. Dat. Romæ die 22. Iulij 1650.

Fr. Io. Antonius Philippinus Generalis Carmelitarum.

Fr. Gauinus Cattayna Secretarius.

Imprimatur ſi videbitur Reuerendiſſimo D. Sac. Pal. Apoſt. Magiſtro.

Aſcanius Riualdus Viceſgerens.

Imprimatur.

Fr. Vincentius Candidus Sacri Pal. Apoſt. Mag. Ord. Prædic.

EX commiſſione Reuerendiſſimi Patris Magiſtri Marij Venturini totius noſtri ſacri Ordinis Carmelitici Generalis, vidi, & magna animi propenſione, ac mentis attentione perlegi *Noua Conſulta cæteris variis*, Theologicis, *Iuridicis*, *& Regularibus editis addenda* ab admodum Reuerendo Io. Baptiſta Lezana elucubrata, & reperi non ſolum fidei orthodoxæ, Chriſtianiſque moribus conſona eſſe, verum in his, ſicut in prioribus Auctorem ſolita ſua pietate, & eximia doctrina veri Conſiliarij munus exactè adimpleuiſſe; Ita enim per diſquiſitionum diſcuſſionem occulta ſcrutatur, obſcura elucidat, ac dubia examinat, & firmat (quæ videntur boni, & ſani conſilij partes) vt quid amplectendum, quidque omninò faciendum ſit, ab his, qui ipſum adeunt, & pro conſcientia intentant clariſſimè, & ſapientiſſimè doceat, & oſtendat, ideò publici iuris fieri cenſeo. Romæ in Conuentu S. Mariæ Tranſpontinæ die 22. Februarij 1656.

Fr. Hieronymus Ari Carmelita, in Vrbe Sancti Officij Qualificator.

Frater Marius Venturinus S. Theolog. Mag. ac humilis Prior Generalis Ord. Carmelitarum antiq. Obſeruantiæ Regulans.

AVctoritate noſtra, & harum ſerie facultatem concedimus admodum R.P. Mag. Ioanni Baptiſtæ de Lezana noſtri Ordinis Profeſſo Sacerdoti, Prouinciali Terræ Sanctæ &c. typis mandandi additiones quaſdam ad Tomum Conſultorum ab ipſo aliàs editum; de ordine noſtro viſas, & approbatas: Seruatis tamen aliàs ſeruan. In quorum fidem præſentes dari iuſſimus Romæ apud Tranſpontinam 16. Martij 1656.

Fr. Marius Venturinus, Generalis Carmelit.

Imprimatur ſi videtur Reuerendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Palatij Apoſtolici.

M. A. Oddus, Viceſg.

Imprimatur.
Fr. Georgius Rainoldi Magiſter & R. P. Sac. Apoſt. Pal. Mag. Socius.

INDEX

INDEX CONSVLTORVM, QVÆ IN PRIORE HVIVS OPERIS parte continentur.

DE conditionibus requiſitis ad Canonizationem, ſeu Beatificationem Sanctorum; eorum præſertim qui Religioſi fuerunt, maximè propter decreta fel. rec. Vrb.VIII. Conſult.1. Pag.1.

De Sanctis Religionum non Canonizatis, nec expreſsè beatificatis quoad celebrationem officij de ipſis. Conſ.2. Pag.39.

De officio S.Eliæ Prophetæ. Conſ.3. Pag.46.

De Epiſcopo intromittente ſe in gubernio cuiuſdam Monaſterij Monialium Mendicantium, & acceptante obedientiam ipſarum. Conſ.4. Pag.67.

De quadam profeſſione cuiuſdam nobilis Equitis S.Ioannis Ieroſolymitani. Conſ.5. Pag.73.

De ſtatutis Religionum à Papa confirmatis. Conſ.6. Pag 81.

De quadam cauſa ciuili quorundam Religioſorum, in qua quidam D.Epiſcopus ſe intromiſit. Conſ.7. Pag. 86.

De quodam Nouitiatu interrupto. Conſ.8. Pag.90.

De quodam Religioſo prouiſo in Abbatem cuiuſdam Monaſterij cum onere emittendi profeſſionem in ea Religione. Conſ.9. Pag. 92.

De confirmatione poſtulata cuiuſdam Capituli Prouincialis, & electionum in ipſo factarum. Conſult.10. Pag.97.

De diſpenſatione cuiuſdam Equitis Sancti Ioannis Ieroſolymitani ad matrimonium. Conſult.11. Pag.103.

De Prælato Regulari, cui manifeſtatum fuit quendam ſuum ſubditum hæreticum eſſe. Conſult.12. Pag. 109.

De validitate cuiuſdam Capituli Prouincialis, & electionum in ipſo factarum. In quo multa ad materiam de electione Prælatorum Regularium ſpectantia. Conſ.13. Pag.115.

De quodam Religioſo qui poſt profeſſionem matrimonium contraxit. Conſ.14. Pag.132.

De quibuſdam Religioſis Ordinis Minorum bona ſtabilia poſſidentibus. Conſ.15. Pag.135.

De quodam nominato in Epiſcopum, cui opponebatur impuritas ſanguinis. Conſ.16. Pag.139.

De quodam tranſeunte ad Religionem ſtrictiorem ſine legitima licentia ſuperioris Ordinis minus ſtrictè. Conſ.17. Pag.144.

De quadam hæreditate quæ contingere credebatur quibuſdam. Conſ.18. Pag 149.

De quodam Iuramento emiſſo ab Alumnis cuiuſdam Collegiis. Conſ.19. Pag.153.

De Epiſcopo volente renuntiare ſuo Epiſcopatui. Conſ.20. Pag.158.

De celebrante Miſſam non conſtituto in ſacerdotio. Conſ.21. Pag.159.

De exemptione cuidam Monacho conceſſa. Conſult. 22. Pag. 165.

De quodam Religioſo, de quo ſupponitur quod pulſando campanam cuiuſdam Eccleſiæ ſuæ ſitæ in quadam Terra occaſionem dedit, vt vicini illius occiderent aliquos milites, qui illam inuadere, & deprædari minabantur. Conſult. 23. Pag. 169.

De Capellano cuiuſdam Oratorij, ſeu Capellæ cuiuſdam Confraternitatis. Conſ. 24. Pag. 171.

De quadam alienatione cuiuſdam boni ſtabilis ad Eccleſiam pertinentis. Conſ. 25. Pag. 175.

De Monaſterio cuiuſdam Religionis occupato per Fratres alterius Congregationis. Conſ.26. Pag.182.

De quodam Religioſo à ſua Religione eiecto, eo quod celauerit morbum quendam, quem habebat ante profeſſionem. Conſ. 27. Pag. 185.

De præcedentia in ſeſſione in Capella Papæ inter Reuerendiſſimum P. Generalem Carmelitarum, & Reuerendiſſimum P. Vicarium Generalem Eremitarum Sancti Auguſtini. Conſ. 28. Pag. 188.

De comminante ſe infamaturum aliquam Religionem. Conſ. 29. Pag. 192.

De quadam fœmina coniugata volente ingredi Religionem de conſenſu mariti. Conſ. 30. Pag. 195.

De quodam Religioſo nato ex parentibus Mahumetanis, & in ætate infantili baptizato. Conſ. 31. Pag. 198.

De quodam Religioſo habente penſionem à Papa, & tranſitum faciente ad aliam Congregationem. Conſ.32. Pag. 200.

De

INDEX.

De quodam Religioſo Societatis Ieſu, qui poſt emiſſionem votorum, ſeu profeſſionem biennij ad ſeculum dimiſſus eſt. Conſ. 32. *Pag.* 202.
De quibuſdam Congregationibus Religioſarum perſonarum, virorum, & fœminarum, quibus præſunt fœminæ, opinionis ſanctitatis prætextu. Conſ. 34. *Pag.* 205.
De quodam Religioſo tranſlatò de ſtatu Choriſtarum ad ſtatum Conuerſorum. Conſ. 35. *pag.* 207.
De quodam ſtatuto circa ſucceſſionem Generalatus quando vacaret. Conſ. 36. *Pap.* 209.
De quodam contractu alienationis factò à quibuſdam Religioſis. Conſ. 37. *Pag.* 213.
De irreuerentia cuiuſdam ſæcularis in quandam Eccleſiam, & Religioſos illius. Conſ. 38. *pag.* 217.
De geſtis per quendam Commiſſarium Generalem, Conſ. 39. *Pag.* 221.
De Epiſcopo ſuſpendente omnes Confeſſarios, & Concionatores cuiuſdam Religionis. Conſ. 40. *Pag.* 225.
De quodam Eccleſia Parrochiali conceſſa quibuſdam Religioſis. Conſ. 41. *pag.* 244.
De quodam Prouinciali capto à Turcis. Conſ. 42. *pag.* 251.
De matrimonio cuiuſdam magni Principis Catholici cum fœmina hæretica. Conſ. 43. *pag.* 256.
De Monaſteriis ſtrictioris Obſeruantiæ in Religionibus. Conſ. 44. *pag.* 263.
De Prælatis exemptis habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Conſ 45. *pag.* 287.
De meretricio an in Republica permittendo. Conſ. 46. *pag.* 318.
De quodam matrimonio per metum celebrato. Conſ. 47. *pag.* 335.
De opinione ſingulari vnius Doctoris, an tenenda. Conſ. 48. *pag.* 363.
De ſepultura cuiuſdam de hæreſi, & duello ſuſpecti. Conſ. 48. *pag.* 375.
De ſingulariſſimo D. Petri Papatu. Conſ. 49. *pag.* 379.

SYNOPSIS

CONTENTORVM IN PARTE POSTERIORI nunc primùm in lucem edita.

DE Epiſcopis, Canonicis & Beneficiariis. Conſ. 50. *Pag.* 403.
De habitu geſtari ſolito à quibuſdam Monialibus. Conſult. 51. *Pag.* 425.
De cadauere cuiuſdam malefactoris puniti ad Eccleſiam delato. Conſ. 52. *Pag.* 433.
De electione vnius Prouincialis cuiuſdam Religionis. Conſ. 53. *Pag.* 439.
De Epiſcopo habente cymbam piſcatoriam, Conſult. 54. *Pag.* 445.
De profeſſione cuiuſdam Religioſi tum expreſſa, & poſtea ratificata; tum etiam tacita. Conſ. 55. *Pag.* 449.
De præcedentia in Capella Pontificia inter Generales Ordinum Mendicantium, & Abbatem Generalem Cæleſtinorum. Con. 56. *Pag.* 459.
De Commendatariis ſæcularibus præpoſitis Monaſteriis Regularium. Conſ. 57. *Pag.* 467.
Columna Immobilis, ſeu de Antiquiſſima & continua Cathedralitate Eccleſiæ S. MARIÆ DE COLVMNA, Cæſarauguſtanæ. Diſſertatio 1. *in varia Capita diſtincta. Pag.* 473.
Turris Dauidica, ſeu de Angelicæ, Apoſtolicæ, & Miraculoſæ Eccleſiæ S. MARIÆ Maioris de Columna Cæſarauguſtanæ, iugi, perpetua, & refirmata Cathedralitate. Diſſertatio Altera. *Pag.* 515.
Appannagium, ſiue Conſultum Theologicum & Iuridicum circa ſucceſſionum sereniſſimi Principis Philiberti à Sabaudia. Pag. 567.

CONSVLTA

CONSVLTA VARIA THEOLOGICA, IVRIDICA, ET REGVLARIA.

PER

P. M. IOAN. BAPTISTAM DE LEZANA.

CONSVLTVM PRIMVM.

De conditionibus requiſitis ad Canonizationem, ſeu Beatificationem Sanctorum eorum præſertim, qui Religioſi fuerunt, maximè propter decreta fælic. recordat. Vrbani VIII.

SVMMARIVM.

Caſus, ſeu factum. num. 1.
Sedis Apoſtolicæ, & Sacræ Congregationis Rituum præſeruatio. ibid.
Negotium Canonizationis, ſeu Beatificationis ſpectat ad Papam num. 2.
Non ad Epiſcopos. num. 3.
Nec ad legatos etiam de latere. num. 4.
Etiam ex commiſſione Papæ. num 5.
Definire res fidei non eſt delegabile. num. 6.
An concilium id facere poſſit. num. 7.
Antiquitus id ſpectabat ad Epiſcopos. num. 8.
Teſtimonio D. Cypriani. ibid.
Cur ſolum ad Sedem Apoſtolicam. num. 9.
Quæ requirantur ad Beatificationem, & Canonizationem. num. 10.
Bulla Gregorij IX. pro Sancto Antonio Patauino. num. 11.
Cur requirantur miracula. num. 12.
Secus de potentia abſoluta Papæ. num. 13.
Qualia debent eſſe miracula. num. 14.
Quas conditiones debeant habere. num. 15.
Pro Martyribus an ſint neceſſaria. num. 16.
Saltem modus paſſionis inueſtigandus. num. 17.
Plures mortem paſſi pro falſa ſecta. n. 18. & 19.
Multiplicatæ preces Magnalium requiſitæ. n. 20.
Decreta varia S. Congregationis. num. 21.
Per illa moderanda Molfeſij doctrina. ibid.
Decretum S. Inquiſitionis. num. 22.
Quid de illo remiſſiuè. num. 23.
Alia eiuſdem decreti. num. 24.
Ipſorum explicatio. num. 25.
Declaratio Vrbani VIII. num. 26.
Alia eiuſdem. num. 27.
Altera conceſſio ipſius. n. 28.
Alia decreta. num. 29.
Quomodo accipienda. num. 30.
Decreta alia ſub eodem Vrbano. n. 31.
Notatio circa illa. num. 32.
Littera in forma Breuis eiuſdem Papæ. n. 33.
Declaratio num. 34. & 35.
Longiſſimum tempus quod. num. 36.
An per æquipollentiã ſuppleri poſſint. n. 37.
In hoc negotio proceditur cum magna maturitate. num. 38.
Requiruntur certæ, & euidentes probationes numero. 39.
Fama non ſufficit. num. 40.
Maximè dum agitur de miraculis. num. 41.

*Quid quando eſt notoria.num.*42.
*Quid de ſcripturis.num.*43.
*Maximè repertis in Archiuiis.num.*44.
*Quid de Archiuis authenticis.n.*45.
*Quid de lapidibus.n.*46.
*Quot Congregationes facienda pro his cauſis numer.*47.
*Quomodo capiendæ informationes.n.*48.
Nullatenus à ſuperioribus Religionum.ibid.
*Canonizatio,& Beatificatio in quo differat.num.*49. & 50.
*Cultus ſanctorum.num.*51.
*Diſtinctio à Beatificatione.n.*52.
*Beatificatio reſpicit futuram Canonizationem. numer.*53.
*Quæ virtutes requirantur.n.*54.
*Maximè pro Religioſis.n.*55.
*Canonizati proponuntur imitandi, vt norma. numer.*56.
*Heroicitas virtutum requiſita.n.*57.
*Stylus Summorum Pontificum.n.*58.
*Qua certitudine teneatur Eccleſiam non poſſe errarare.num.*59.
*Diuerſo modo proceditur in Canonizatione, & Beatificatione.num.*60.
*Stylus Bullarum Canonizationis.n.*61.
*Beatificationis.num.*62.
*An poſſit omitti officium de Beatificato.n.*63.
*Cultus diuerſo modo præſcribitur Canonizato, quàm Beatificato.num.*64.
*Canonizationis ethymologia.n.*65.
*Eſt quædam fidei proteſtatio.n.*66.
*Quam ob cauſam.n.*67.
*Verba Decreti Canonizationis.n.*68.
*Qui Canonizatur ſpecialiori modo proponitur toti Eccleſiæ.num.*69.
*Collectæ quæ pro Canonizatis dicuntur.n.*70.
*Pro Canonizatione fiunt tria conſiſtoria.n.*71.
*Forma Decreti Canonizationis.n.*72.
*Alia forma num.*73.
*Enodatio quorundam dubiorum.n.*74.
*Eccleſia in his cauſis procedit ordine iudiciario. numer.*75.
*In omnibus ſeruandus ordo.n.*76.
*Iudex debet eſſe legitimus.n.*77.
*Nullitas Iudicis inſanabilis.n.*78.
*Pro Iudice tria requiruntur.n.*79.
*Ex decretis Sac. Congregationis.num.*80.
*Tales commiſſiones præſentantur.n.*81.
*Quid quando pro vno Iudice alius ſubrogatur. num.*82.
*Reſcriptum ſecundum reuocat prius.n.*83.
*Subrogatio noua commiſſio.n.*84.
*Actor legitimus requiritur.n.*85.
*In his cauſis poſtulatur cultus, & veneratio. numer.*86.
*Ex decretis Sac.Congregationis.n.*87.
*Promotor debet citari.n.*88.
*In omni iudicio requiruntur tria.n.*89.
*Promotor eſt,veluti Eccleſiæ Procurator.n.*90.
*Eſt veluti pars. num.*91.
*Teſtes omnes examinandi.n.*92.
*Etiam ſigillatim. num.*93.
*Et per extenſum. num.*94.
*Iudices ſunt delegati. num.*95.
*Forma ſeruanda. num.*96.
*Miraculi natura. num.*97.
Eſt pignus omnipotentiæ Dei. num. 98.
*Quædam Dei locutio. n.*99.
*Sigillum diuinum.num.*100.
*Effectus ſupernaturalis. num.*101.
*Secundum ſubſtantiam, vel modum.n.*101.
*Magi non faciunt miracula. num.*103.
*Miraculum eſt res inſolita. num.*104.
Iuſtificatio, & tranſubſtantiatio an miracula. num. 105.
An quia fiunt ex opere operato. ibid.
*Diſcrimen inter vera, & falſa.num.*106.
*Falſa ſunt phantaſtica.num.*107.
*Fiunt præſtigiosè. num.*108.
*Malo fine.num.*109.
*Releuantia, & validitas in proceſſibus huiuſmodi. num.*110.
*Releuantia ſumitur ex certa probatione contentorum.num.*111.
*Ex teſtium idoneitate. num.*112.
*Si ſint in numero copioſo.n.*113.
*Si miracula probentur facta à Deo.n.*114.
*Aliquando fiunt per malos. n.*115.
Apollonius Tyaneus, & alij fecerunt prodigia. num. 116.
Mali homines quomodo operentur miracula vera. 117.
*Ad reuelantiam requiruntur miracula facta intuitu ſanctitatis.num.*118.
Facta non ſolum in vita, ſed poſt mortem, num. 119.
*Facta poſt mortem ſunt certa ſigna Sanctitatis, maximè ſi fuerint plura.num.*120.& 121.
*Releuantia habetur ex publica voce,& fama de ſanctitate.num.*122.
*Ex cultu, & veneratione. num.*123.
*Ex deuotione circa reliquias.num.*124.
Præcipuè ex cultu publico, & anniuerſario. num. 125.
*Ac maximè ex fama. num.*126.
Quas ob cauſas. ibid.
An per defectum rerum minimarum derogetur. num. 127.
*Quid de æquipollentibus.num.*128.
*Quid de valdè difficilibus. num.*129.
*An ad vnguem omnia obſeruanda. num.*130.
*Quid quando Canonizandus nunquam laborauit infamia.num.*131.
*De ſuperfluis additis.num.*132.
*Omnium ratio. num.*133.
*Pro iudice ſtat præſumptio.num.*134.
*Releuantia hiſtoriarum vnde ſumatur.n.*135.
Non tollitur per aliquos errores accidentales. num. 136.
*Quid de antiquitate hiſtoriarum.n.*137.
*Quid ſi authores ſint de hæreſi ſuſpecti.n.*138.
*Proceſſus defectuoſi poſſunt repeti.n.*139.
In his cauſis proceditur ordine iudicario. numero 140.
Comparantur cauſis ciuilibus.num. 141.
Pro examine teſtium conceduntur Remiſſoria. num. 142.
*Non agitur in illis de præiudicio alicuius.n.*143.
*Teſtis nulliter examinatus eſt ſine interrogatorio. num.*145.
*Quid de compulſatione.num.*146.
*Quando conceditur noua compulſoria.n.*147.
*Compulſatio quid ſit.num.*148.
*Proceſſus compulſorialis quiſnam.n.*149.
Clauſura iuribus compulſatis *quid denotat. num.* 150.
*Relatio S. Rotæ ad Paulum V. pro Canonizatione S. Andreæ Corſini.n.*151.
*Animaduerſiones pro eadem relatione. n.*152.

Vt

Vt quis Canonizetur oportet probare Sanctum fuiſſe. num. 153.
Sanctitas tam quoad comprehenſionem, quàm quoad intenſionem largè, & strictè accipitur. n. 154.
Sanctitas in quo conſiſtit. num. 155.
Quomodo ſanctitas strictè capiatur. n. 156.
Quomodo largè. n. 157.
Canoniſtæ quomodo ad rem noſtram capiant ſanctitatem. n. 158.
Eorum fundamenta. n. 159.
Verborum cap. 44. Eccleſiaſt. expoſitio. n. 160.
Bonitas, & Excellentia debet eſſe à Domino n. 161.
Canonicandus debet eſſe præditus omnibus virtutibus, & in gradu excellenti. n. 162.
Huius rei probationes. n. 163.
Vt quis dicatur bene ordinatus erga Chriſtum, quid requiratur. n. 163.
Virtutes erga quid ordinari debeant. n. 164.
De neceſſitate omnium virtutum probationes. n. 165.
Anthores ad hoc relati. n. 166.
Vna virtus an poſſit eſſe ſine aliis. n. 167.
Quæ propriè, & quæ impropriè dicantur virtutes. num. 168.
Quiſque Chriſtianus circa Theologicas virtutes eſt obligatus operari. n. 169.
An etiam teneatur circa virtutes morales. n. 170.
De hac re diſtinctiones. n. 171.
Circa excellentiam in virtutibus ſingulæ virtutes habent ſuos gradus. n. 172.
Qui pro Sanctis debeant Canonicari. n. 173.
In quo conſiſtit iſta excellentia. n 174.
Charitatem excellentiorem virtutum omnium eſſe probatur. n. 175.
Ethnici an habuerint peritiam virtutum Theologicarum. n. 176.
Humilitatis, virginitatis, & aliarum virtutum laus, & neceſſitas. n. 177.
Multi ob vnum actum perfectiſſimæ charitatis in hora mortis Canonizati ſunt. n. 178.
Sanctitatis alia ſpecies. n 179.
Vltra excellentiam in virtutibus requiruntur miracula. n. 180.
Huius rei rationes. n. 181.
Non omnes Sanctos vult Deus Canonicari. n. 182.
Miraculorum expectatio neceſſaria. n. 183.
Miraculi definitiones. n. 18[illegible].
Quæ ſint vera miracula. n. 185.
Natura an poſſit facere miracula n. 186.
Miraculi conditiones. n. 18[illegible].
Dæmon an poſſit facere miracula. n. 188.
De ebullitione ſanguinis S. Ianuarij, & fluxione mannæ S. Nicolai quæſtio n. 189.
Per præfata includuntur omnia requiſita ad miraculum. n. 190.
Miracula quod ſint ſignum. n. 191.
An de ſubſtantia miraculi ſit quod fiat in inſtanti. num. 192.
Huius quæſtionis diſtinctio. n. 193.
Qualiter intelligendum quod miraculum illicò fiat num. 194.
Alterius quæſtionis diſtinctio. n 195.
An dolor qui interuenit in miraculoſa ſanatione tollat vim miraculi. n. 196.
Et an tale factum proceſſerit operatione diuina. ibid.
De miraculorum gradibus. n. 197.
Quot miraculorum gradus apud Canoniſtas. n. 198.
Quot apud Theologos. n. 199.
Miraculorum praxis. n. 100.
An miracula poſſint fieri per malos. n. 201.
Pro parte affirmatiua probationes. n 20[illegible].
An ſufficiat vnum miraculum. n. 203.
An ſufficiant miracula facta in vita. n. 204.
Quod requirantur miracula poſt mortem. n. 205.
Miracula in vita an releuent. n. 206.
An vltra miracula poſt mortem requirantur miracula in vita. n. 207.
Huius quæſtionis ratio. n. 208.
De modo probandi ſanctitatem. n. 209.
An probationes factæ coram Ordinario ſuffragentur numer. 210.
Cur Summis Pontificibus tantùm eſt reſeruata Canonizatio. num. 211.
An Papa in cauſis Canonizationis errare poſſit numero 212.
Quis ſit Ordinarius in iſtis materiis. n. 213.
An Delegati per Sūmos Pontifices in hac cauſa poſſint ſubdelegare. n. 214.
An aliquis informando proceſſu ſit citandus. numero 215.
An Notarij Imperiali authoritate poſſint rogari de huiuſmodi proceſſibus. n. 216.
An poſſit in hac materia committi Notario examen, & receptio Iuramenti teſtium. n. 217.
De perfectione probationis. n. 218.
An ſit perfecta probatio, quod teſtes deponunt in genere ſuper ſanctitate. n. 219.
Et an ſit reycienda. n. 220.
An ſit neceſſarium probare quod Canonizandus excelluerit in ſingulis ſpeciebus virtutum. n. 221.
An adſit aliqua virtus priuilegiata, itaut ſit in ſpecie probanda. n. 222.
An fama ſanctitati Canonizandi debeat eſſe continuata poſt mortem. n. 223.
Quomodo teſtes poſſint concludere miracula in dicto, num. 224.
An ſufficiat quod teſtis deponat ſe ſcire, vel publicam vocem, & famam eſſe. n. 225.
Quomodo probetur miracula fuiſſe facta ad interceſſionem talis, vel talis. n. 226.
Qui gradus probationis requirantur in materia. numer. 227.
Requiritur plena probatio. n. 228.
Et de hoc plures rationes. n. 229.
Reſpondetur argumentis aduerſis. n. 230. & ſeqq.
An requiratur pleniſſima probatio. n. 233.
An requiratur in hac materia qualitas, quod teſtes probent omni exceptione carentes. n. 234.
De ſanctitate B. Andreæ Corſini. 235
De ſanctitate in genere. n. 236.
Quomodo illa probetur. n. 237.
De cultu publico. n. 238. & ſeqq.
Eius miracula in vita, & poſt mortem. n. 241.
Alia eius ſanctitatis argumenta. n. 242.
Aliud admirabile argumentum. n. 243.
De qualitate eius mortis. n. 244.
De miraculoſo odore, & incorruptione eius corporis. num. 245.
De virtutibus particularib. B. Andreæ. n. 246. & ſeq.
De probata eius ſanctitate. n. 251.
De excellentia fidei B. Andreæ. n. 252.
De huius excellentiæ probatione. n. 253.
De miraculis B. Andreæ. n. 254.
De miraculis in genere n 255.
B. Andreæ Epitaphium. n. 256.
An iſtis Epitaphiis deferatur. n. 257.
De votiuis tabellis n. 258.
De publica opinione, voce, & fama eius ſanctitatis. num. 259.

*De particularibus miraculis B. Andreæ in vita. num.*160.*& ſeqq.*
*De particularibus miraculis poſt mortem. n.*265.*& ſeqq.*
De actis cauſæ, & legitima illorum confectione.num. 274.*& ſeqq.*

IESVS MARIA

Caſus, ſeu Factum.

1 CONTIGIT ſæpius, vt Serui, vel Ancillæ Dei, Religioſæ etiam vel Religioſi, cum opinione Sanctitatis (accedentibus etiam ſignis, vel miraculis) è vita decedant, & à Sede Apoſtolica pro ipſorum, vel ipſarum Canonizatione, ſeu Beatificatione poſtuletur, ac proindè inquiratur de conditionibus requiſitis pro tali Canonizatione, vel Beatificatione, & in proceſſibus formatis, multæ, ipſæque grauiſſimæ occurrant difficultates, idcircò hoc conſultum, de cuius materia ſæpius interrogatus fui, primò diſcutiendum eſt; ea tamen proteſtatione præmiſſa, vt omnia ſubdita ſunto Sedis Apoſtolicæ, & Sac. Congregationis Rituum ſapientiſſimæ, & prudentiſſimæ cenſuræ.

Reſponſio.

2 PRimò negotium Canonizationis, ſeu Beatificationis ſeruorum Dei ſpectat hoc tempore ad Sedem Apoſtolicam. Ita enim habetur ex Alexandro III. *in cap. Audiuimus*, & Innocentio III. *cap. Cùm ex eo de reliq. & venerat. Sanct.* vbi Innocentius, Ioannes Andreas, Hoſtienſis, & alij Canoniſtæ, Summiſtæ, *verbo Canonizatio*, & alij Doctores communiter. Id etiam ſupponitur ab Vrbano VIII. in Bulla ſeu Breui *Cæleſtis Hieruſalem* anno 1634. Vnde ad Epiſcopos nullatenus
3 id ſpectat. Iacobus Caſtellan. *de Canonizat Sanct. q.* 3. *art.* 1. Felix Contilorius cum ipſo *n.* 17. Troilus Maluetius *de Canonizat. Sanctor. dub.* 2 *n.* 1. *& ſeqq.* Auguſtinus Triumphus *de poteſt. Eccleſ. qu.* 14. *n.* 2. & alij communiter. Neque etiam ad Legatum de latere Caſtellanus *d. q.* 3. *art.* 2. *n.* 3. Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Epiſcopus Vgentinus Barboſa *in Collect. Doct. in d. cn. Au-*
4 *dinimus de reliquiis n.* 7. Et quod maius eſt, nec etiam ex commiſſione Pontificis, vt tenent Al-
5 phonſus de Caſtro *de iuſt. hæret punis. l.* 1. *c.* 6. *col.* 4. *verſ. Rurſus*, Contelorius *in addit. ad Iacob. Caſtellan. d qu.* 3. *art.* 2. *n.* 4. Probatur quia Papa non poteſt delegare poteſtatem definiendi res fidei
6 alteri Aragon. *in* 2. 2. *q.* 1. *art.* 10. *in tract. de Concil. verſ. Tertia concluſio in fin. & verſ. ad primum argumentum.* Bannez etiam *in* 2. 2. *q.* 1. *art.* 10. *dub.* 4. *verſ. Quapropter.* Et quod etiam Concilium vniuerſale non poſſit per ſe ſolùm Sanctos Canonizare, niſi interueniente Romani Pontificis auctoritate, reſoluunt Iacob. Caſtellan. *d. qu.* 3. *art.* 5. *à*
7 *princ.* vbi Contelor. *à n.* 10. Angelus Rocca *de Ca-*
8 *noniz. Sanct. c.* 4. *verſ. Quod ad ſolum.* Dixi autem *hoc tempore*; quia antiquitus canonizare ſeruos Dei, ſaltem Canonizatione particulari, pro vna ſcilicet Prouincia, natione, vel Regno ſpectabat ad Epiſcopos, prout ex noſtro Thoma Vualdenſi *tom.* 3. *de Sacramentalib.* 4. *c.* 122. eliciunt Bellarm. *tom.* 2. *l.* 1. *de Beatitud. & Canon. Sanc. c.* 8. Laym. *l.* 4. *tr.* 7. *c.* 5. *n.* 1. Baldellus *tom.* 2. *l.* 3. *diſp.* 12. *n.* 2. & alij plures, qui id maximè colligunt ex eo quod D. Cypr. Carthag. Epiſcopus *l.* 3. *ep.* 6. præcipit, vt ſibi ſcribatur ſi quis martyr de nouo occumbat, vt eius memoria celebretur.

Ratio porrò cur Canonizatio, ſeu Beatificatio 9
ad Sedem Apoſtolicam dumtaxat ſpectet ea eſt; quod ſit publicum Eccleſiæ teſtimonium de vera ſanctitate, & gloria alicuius iam defuncti, & ſimul iudicium, ac ſententia, qua ei decernuntur honores illi, qui debentur ſanctis cum Deo regnãtibus Bellar. *ſupr. c.* 7. Fort. Scacc. *de cult. & vener. ſeru. Dei l.* 1. *ſec.* 1. *c.* 8. Bald. *ſupr.* Ex hoc autem ſequitur ſolùm ſpectare hoc negotium ad Summum Pontificem, cùm ipſe ſolus ſit caput, & ſupremus Iudex in Eccleſia, & is ad quem ſpectat tales honores decernere, & tale teſtimoniũ dare.

Secundò ad Canonizationem, ſeu Beatifica- 10
tionem requiruntur communiter in canonizando, ſeu beatificando vitæ ſanctitas, & miracula. Ita. n. expreſsè Greg. IX. in Can. S. Antonij de Padua in ſua Conſtitut. quæ incipit: *Cùm dicat Dominus*, (& refert Cherubin. *to.* 1. *Bul. in conſt. eius* 4. *in cuius* §. 3.) ait: *Nos attendentes quod licet ad hoc, vt aliquis ſanctus ſit apud Dominum in Eccle-* 11
ſia triumphante, ſola ſufficit finalis perſeuerantia iuxta illud: eſto fidelis vſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Ad hoc tamen, vt Sanctus habeatur apud homines in Eccleſia militante duo ſunt neceſſaria. Virtus morum, & veritas ſignorum, merita videlicet, & miracula, vt hæc & illa ſibi ad inuicem conteſtentur, cùm nec merita ſine miraculis, nec miracula ſine meritis plenè ſufficiant ad perhibendum inter homines teſtimonium ſanctitatis. Sicque tenent communiter DD. Maſcardus *de probat. volum.* 1. *concluſ.* 260. Contilorius *de Canon. SS. c.* 19. *ex alijs*, Carena *in tr. de offic. S. Inquiſ. p.* 2. *tr.* 17. §. 22. *n.* 42.

Requiruntur autem vltra bonam vitam mira- 12
cula ad Canonizationem, ſeu beatificationem, quia licèt vt dixit Gregorius IX. *ſupra* bona vita *ſufficiat ad ſanctitatem erga Deum*, ſeu pro Eccleſia triumphante, non tamen ad ſanctitatem erga homines, & Eccleſiam militantem. Et quia poteſt contingere quod ij qui ſecundum apparentiam vitam gerunt bonam, in occulto tamen improbi ſint. Innocentius *in cap. Audiuimus de reliquiis, & veneratione, n.* 1. *in fin.* Peirinis *tom.* 1. *Priuileg. Minim. in Conſtit.* 16. *Leon. X. n.* 8.

Dixi autem *communiter* requiri miracula ad 13
Canonizationem &c. quia abſolutè, & de potentia veluti abſoluta Papæ poteſt canonizari aliquis ex ſola Sanctitate vitæ, & finali perſeuerantia benè conſtita. Sic enim colligitur ex Leone X. in Canonizatione S. Brunonis, vt refert Surius *in vita ipſius*, & Sixt IV. in Bulla Canonizationis S. Bonauenturæ. Triumphus *ſupra q.* 15. *art.* 2. Contelorius *de Canoniz. ſanct. c.* 19. Baldellus *ſup. n.* 13. Molfeſius infra referendus *n.* 59.

Miracula porrò iſta, quæ requiruntur, debent 14
eſſe poſt mortem patrata; nam quæ ſolùm in vita geſta ſunt non plenè conuincunt. Conſtat enim plures improbos dum viuerent mirabilia patraſſe, vel ex dono, & gratia gratis data, quæ poteſt haberi etiam ſine charitate, prout colligi videtur ex illis reprobis, qui, vt dicitur Matth. 7. dicturi ſunt in die iudicij: *Domine in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus.* Et tamen, vt benè notat S Auguſt. *in Pſ.* 103. *verſ. Qui tegis.*

Et

Et habetur *cap. Prophetauit* 1.*q*.1. non illis dicetur *mentimini*, ſed dicetur, *non noui vos*. Quia ſcilicet potuit contingere quod illa patrauerint opera dæmonum, vt Magi Pharaonis, Simon Magus, & alij. S. Thom 2.2.*q*.178 *art*.2. Contilorus *ſupr. c*.20. Baldellus *ſupr. diſp*.14.*n*.2. Caſtellinus *de Dilation Canoniz.at.pag*.154.

15 Miracula etiam, quæ requiruntur ad Canonizationem, vel beatificationem quatuor conditiones debent habere. Prima quod ex Deo, non ex aliqua arte contingant, nec ex diabolo. Nam miracula fiunt quandoque, vt diximus, per malos, *cap. seneamus* 1.*q*.1. & *cap. Prophetauit* 2.*q*.7.§. *item Balaam*. Secundò quod ſint ſupra naturam, id eſt, ſupra facultatem omnium cauſarum naturalium. S. Thom 1.*p.q*.110.*art*.4. & 2.2.*q*.178 *a*.2. Theologi, & Canoniſtæ communiter. Talia ſunt reſuſcitatio mortui, reſtitutio viſus cæcinati, & ſimilia De quo vlterius *num*.101.& *ſeqq*. dicetur. Tertiò quod non ex vi verborum, ſed hominis meritò contingant, nam panis, & vinum virtute verborum miraculosè tranſubſtantiantur, in corpus & ſanguinem, vt in *cap. quia corpus de conſecr. diſt*.2. Quartò ſecundum plures quod ſint ad corroborationem fidei. Hoſtienſis *in Summa tit. de relig. & vener. Sanct. lib*. 3.*n*.3. Peirinja *ſup num*. 7. Malcardus *ſup. à n*. 23. Licet alij id negent, quos ſequitur Molfeſius *tom*. 2. *Addit. ad qq. vſual. conſ*. 46 *num*. 85. Vide Caſtellinum *de Dilatione Canoniz. pag*.55.

16 Pro Martyribus autem non eſſe neceſſariam miraculorum comprobationem tenent Auguſtin. Triumphus *q*.16 *art*.3. Angelus Rocca *de Canonizat. Sanct. c*.35. Baldellus *ſupr. diſp*.14.*n*.4. & 14. afferens deciſionem Rotæ, ſtylum Curiæ in pluribus Canonizationibus, & plura alia fundamenta, Flauius Cherubinus *in compend. Bullar. ſchol*. 1. *ad Conſtit*.4. *Alexandri* 3. & *ſchol*. 1. *ad Conſtit*. 11. *Innocentij* 4. & Catena *in tract. de offi. S. Inquiſit. part*. 1. *tract*.17.§.12.*num*.41 Requiritur tamen probatio cauſæ propter quam paſſi ſunt. Quia cauſa non pœna facit martyrem, vt inquit S. Auguſt, *Epiſt*.61. & 166. Quæ quidem cauſa debet eſſe defenſio, ſeu confeſſio fidei Chriſtianæ prout regulariter contingit. Vel etiã eorum quæ fidei annectuntur, ſiquidem conſtat S. Ioannem Baptiſtam pro Martyre haberi, eo quod occiſus fuerit ab Herode ob reprehenſionem adulterij. Auguſtinus Triumphus, Rocca,
17 Cherubinus, & Catena relati. Modus enim, ſeu cauſa patiendi diligenter inueſtigari debent, prout ijdem Triumphus, Rocca, & Cherubinus. Maximè Maſcardus *de probationibus volum*.1. *concluſ*.261.*n*.10. vbi ſic rectè: *Non eſt reſpiciendum ad ſupplicij genus, vel tormentorum aſperitatem niſi cauſa, propter quam quis patitur à Sancta Romana Eccleſia approbata, & confirmata ſit. Quot enim hiſce noſtris feliciſſimis, ac deplorandis temporibus blanditiis, falſiſque hæreticorum doctrinis in fraudem pellecti, & ſeducti, laqueiſque diabolicis irretiti, quoduis etiam crudeliſſimum genus mortis perpeti non dubitarunt, quam vel latum quidem vnguem à peruerſa ſua hæretica ſcabie diſcedere.*

18 Quod probat exemplis Georgij Cella Nouarienſis, cuiuſdam alterius Angelici, & aliorum hæreticorum (etiam fœminarum) qui pertinaciſſimè vitam pro ſua ſecta expoſuerunt. Caſu autem quod cauſa martyrij non conſtet ſufficien-
19 ter, tunc videntur neceſſaria miracula, prout probat Baldellus *d. diſp*.14. *n*.15.

Quia etiam veneratio Sanctis exhibita vna eſt de maioribus Eccleſiæ cauſis, ideò ante beatificationem, ac maximè ante Canonizationem requirunt pontifices præter vitæ ſanctitatem, ac miracula, multiplicatas preces magnatorum intercedentium, cõſtantem famam de ſanctitate, conti- 20
nuationem miraculorum, & plura alia, de quibus Canoniſtæ *in c*.1.& 2.*de reliq. & vener. Sanct*. Iacobus Caſtellanus, Scoylus, Rocca, & alij in libris *de Canoniz. Sanctorum*. ac Peña *in vita S. Didaci, & in vita S. Raymundi*, ac ita ſupponitur in decretis *pro Canoniz. & beatificatione Sanctorum*, iuſſu Vrb VIII. editis, de quibus modò dicetur Notã tamen, quòd licet regulariter requirantur Principum, & Magnatum preces, ſufficere tamen poſſunt ea quæ fiunt ab Epiſcopis, vel Prælatis Religionum, vt probat Molfeſius *eo conſil*.46. *num*. 78. Panuino.

Extant etiam plura, & varia decreta Sacrarum 21
Congregationum Sanctiſſimæ Inquiſitionis, & Rituum iuſſu, vel approbatione fel. rec Vrbani VIII. edita circa cultũ, aut venerationem defunctorum, *qui cum ſanctitatis, vel martyrij fama, vel opinione deceſſerunt*, & circa proceſſus in cauſis Canonizationis, vel beatificationis Sanctorum, & modum procedendi in illis, ac circa alia concernentia, quorum notitia maximè neceſſaria eſt pro dictis cauſis Canonizationis, vel beatificationis. Animaduertendo primò, Molfeſium *ſupra conſ*. 45. plura doctè dicere de huiuſmodi viris ſanctitate inſignibus debito, quæ tamen moderanda ſunt ad mentem horum decretorum, quæ ipſe videre non potuit.

Primò ergo ex decreto Sac. Congregationis 22
Sanctiſſimæ Inquiſitionis iuſſu eiuſdem Vrbani die 13. Martij 1625 edito præcipitur. *ne quorumuis hominum cum ſanctitatis, ſeu martirij fama (quantacunque illa ſit) defunctorum Imagines cum laureolis, aut radiis, ſeu ſplendoribus, & quodcunque aliud, venerationem, & cultum præſeferens, & indicans in Oratoriis, aut locis publicis ſeu priuatis; vel Eccleſiis tam ſecularibus, quàm Regularibus cuiuſcunque Religionis, Ordinis, Inſtituti, Congregationis, aut Societatis apponantur, antequam ab Apoſtolica Sede Canonizentur, aut Beati declarentur, & (ſi qua appoſita ſunt) amoueantur, prout eas ſtatim amoueri mandamus.* De cuius decreti 23
materia dixi *tom* 4. *verb. Sanctorum cultus num*.7. & de ipſo Catena *ſupra num*.49. & 50. Baldellus etiam *ſuprà num* 27. & *diſputat*.13 *num*.1. Additur autem in aliis decretis de anno 1642. editis non poſſe apponi tales imagines, neque in altari priuato, aut quocunque alio loco.

Habentur etiam in eodem decreto ſequentia. *Ac pariter imprimi de cætero inhibuit libros, eorundem hominum, qui ſanctitatis, ſiue martyrij fama, vel opinione (vt præfertur) celebres è vita mi-* 24
grauerunt, geſta, miracula, vel relationes, ſeu quæcunque beneficia tanquam eorum interceſſionibus à Deo accepta continentes, ſine recognitione, atque approbatione ordinarij, qui in iis recognoſcendis, Theologos, alioſque pios, ac doctos viros in conſilium adhibeat, & ne deinde fraus aut error, aut aliquid nouum, ac inordinatum in re tam graui committatur, negotium inſtructum ad Sedem Apoſtolicam tranſmittat, eiuſque reſponſum expectet. Reuelationes verò, & miracula aliaque beneficia ſupradicta, quæ in libris horum hominum vitam, & geſta continentibus hactenus ſine recognitione, atque approbatione huiuſmodi impreſſa ſunt nullo modo approbata cen- 25

ſeri vult mandatque ſua Sanctitas. Additur etiam
in alijs decretis de anno 1642. Reſponſum quod
à Sede Apoſtolica in vim prædictorum decreto-
rum expectare debent ordinarij &c. non detur
niſi cum infraſcriptis proteſtationibus in dictis
libris,& hiſtorijs referendis. Declarando expreſ-
sè quod tales libri,ſeu hiſtoriæ, licet ab ordina-
rijs reuiſæ, & poſt Sedis Apoſtolicæ reſponſum
approbatæ,non faciant maiorem gradum proba-
tionis in ordine ad Canonizationem,ſeu beatifi-
cationem quàm quæ allas abſque tali approba-
tione de iure feciſſent, non obſtante quocunque
longiſſimi temporis curſu.Has verò proteſtatio-
nes habet Rector in noſtro 4. *tom. Summa verbo*
Sanctorum cultus num.9 & 10.

Non obſtante autem huiuſmodi decretis ex-
tat iuridica declaratio eiuſdem Vrbani in gene-
26 rali Congregatione Sacræ Romanæ, & vniuer-
ſalis Inquiſitionis Romæ habita in Palatio Apo-
ſtolico Montis Quirinalis die 5. Iunij anno
1631. coram Eminentiſſimis ac Reuerendiſſimis
Cardinalibus Inquiſitoribus, &c. Cum enim
Vicarius Generalis Capuccinorum, nomine to-
tius Definitionis generalis per memoriale exhi-
bitum Sanctitati ſuæ exponeret, *quod in Anna-*
libus dictæ Religionis iuxta communem modum, at-
que vſum loquendi, & ſcribendi, plures dicuntur,
& narrentur fuiſſe viri ſancti & perfecti, & ſan-
cta vita,& ſanctarum operationum, & plura geſſiſ-
ſe, quæ videntur miracula; abſque eo tamen, quod
illi pronuncientur, & declarentur abſolutè Sancti,
& hæc pronuncientur, & declarentur abſolutè mi-
racula,ſed omnia ſolùm referantur, vt habita à per-
ſonis fide dignis,& ex fama,& dictis multorum, &
ſuper his omnibus idem Vicarius Generalis humili-
ter ſupplicaret,vt Sanctiſſimus dignaretur declara-
27 *re mentem ſui decreti,& Bullæ ſuper his editæ.* Idem
Sanctiſſimus dicto memoriali audito declarauit
non debere admitti elogio Sancti, aut Beati ab-
ſolutè,& quæ cadant ſuper perſonam; benè ta-
men poſſe admitti per Magiſtrum S. Palatij ea,
quæ cadunt ſupra mores,& opinionem (eorum
videlicet,cum proteſtatione in principio, quod
iis nulla adſit authoritas ab Eccleſia Romana,
ſed fides ſit tantùm penes authorem. Sic refert
Baldell. *ſup. diſp.13. num.21.* qui etiam addit in
vim huius declarationis fuiſſe poſteà à PP. Ie-
ſuitis Romæ ſæpius impreſſas litteras Indicas
ſuper martyrio aliquorum,cum ſola proteſtatio-
ne, quòd non intenderent vllam authoritatem,
aut fidem illis præbere, niſi purè humanam. Et
quod iterum de anno 1640. vi eiuſdem declara-
tionis obtenta ſit facultas ab eodem Vrbano
28 VIII. & Congregatione Rituum imprimendi
Cathalogum ſcriptorum Societatis,præmiſſa di-
cta proteſtatione. Ex quo etiam infert hoc modo
non eſſe dicendum prohiberi miracula contra
antiquiſſimum Eccleſiæ vſum, & voluntatem
Dei volentis, vt ſciantur; & prudentiſſimè ca-
ueri ne maior fides illis adhibeatur,quàm debeat,
& ne paulatim per ea irrepat cultus publicus ſi-
ne authoritate Eccleſiæ. Quare decreta relata
intelligi videntur tum generaliter de omnibus
Ordinarijs, non verò de Magiſtro S. Palatij de
quo ſpecialiter eſt ſermo in declaratione illa
eiuſdem Vrbani pro Patribus Capuccinis, tum
quando non adſunt limitationes in ea declara-
tione poſitæ. Adde quòd hoc modo videntur
practicata præfata decreta in aliquot libris im-
preſſis,præſertim extra Vrbem.

Habentur etiam in eodem decreto ſequentia:
Ad horum hominum ſepulchra vetuit etiam ex- 29
hiberi tabellas,atque imagines ex cera, aut argento,
ſeù ex alia quacunque materia tam pictas, quàm
fictas,atque exculptas appendi,ſeu affigi, & lampa-
das,ſeù alia quæcunque lumina accendi ſine recogni-
tione ab Ordinario, omnino, prout ſupraſacienda,
Sedique Apoſtolicæ referenda, ac probanda. De cu- 30
ius etiam decreti materia Carena *ſupra num.50.*
dicens cauendum eſſe ab Andrea Molfeſſio *conſ.*
45. num.33. & ſeqq. vbi voluit ad ſepulchra &
imagines non Canonizatorum poſſe deferri ta-
bellas, & alia dona receptarum gratiarum indi-
tia. Diai etiam de eadem materia *eo verbo San-*
ctorum cultus num.12. Et quod attinet ad prohi-
bitionem lampadum Baldellus *ſup. diſp.13. n.22.*
latè.

Poſtea verò die 2. Octobris eiuſdem anni
1625. ab eodem Vrbano in eadem S. Congrega-
tione ſtatutum eſt, *vt quoties ad aliquam Eccle-* 31
ſiam, aut Oratorium, locumve alium publicum ſe-
cularem,ſeu regularem tabellas,& imagines, aliud-
ve ſimile quiſpiam detulerit ac interceſſione homi-
num inter Sanctos, vel Beatos non aſcriptorum,
quamuis cum martyrij, vel Sanctitatis fama demor-
tuorum.optata ſeſe impetraviſſe dixerint, liceat Ec-
cleſiaſticis perſonis Eccleſiarum, locorumve prædi-
ctorum cura Præpoſitis, tabellas, & imagines ſiue
pictas,ſiue ex quauis materia fictas,atque alia qua-
cunque collata gratia fidem facientia ſimul cum de-
ferentis,aliorumque qui conſcij fuerint atteſtationi-
bus recipere, atque, approbantibus Ordinarijs, ad
quos referre ſtatim omnia teneantur, in ſecreto ali-
quo ſeorſum ab Eccleſia loco cuſtodire, ibidemque
amota collocare,& aſſeruare,vt ſi quando Dominus
talium virorum merita Beatificationis, ſeu Canoni-
zationis honore in terris decorare voluerit; extent
huiuſmodi ſanctitatis qualeſcunque probationes, Apo-
ſtolica Sedis iudicio tunc examinanda, contrarijs
quibuſcunque non obſtantibus.

Nota autem quod quamuis in hoc decreto 32
præcipiatur,quod ſi prædictæ tabellæ, imagines,
&c. deferantur, cuſtodiri debeant in ſecreto ali-
quo ſeorſim ab Eccleſia loco;nihilominus in no-
uiſſimis decretis de anno 1642. permittuntur
cuſtodiri in Sacrario ſecreto tamen, & eo mo-
do,quo cultum, & venerationem non præſefe-
rant.

Præterea idem Vrbanus in litteris ſub forma 33
Breuis datis die 5. Iulij 1634. quæ incipiunt:
Cœleſtis Hieruſalem, pro obſeruantia horum De-
cretorum,hæc habet: *Demùm verè, vt eiuſmodi*
decreta obſeruarentur indubiè, ac omnimodam ſorti-
rentur executionem, cum eiſdem Cardinalibus re
pariter communicata,deque eorundem conſilio, præ-
miſſis addidimus,ſtatuimus, decreuimus, atque de-
clarauimus, ne ex tunc deinceps quiſpiam Ordina-
riorum, aut ab Apoſtolica Sede ad hoc ſpecialiter
delegatorum ſuper alicuius vtriuſque ſexus cum
ſanctitatis, aut martyrij fama vel opinione defuncti
miraculis,reuelationibus, aliiſve eiuſmodi ſanctita-
tem redolentibus ex integro informationes quo-
quomodo reciperet, aut proceſſum inſtrueret, vel
huiuſque receptas informationes, inſtructumque
proceſſum vlterius proſequeretur, niſi poſtula-
tor prius per legitimas iuridicè ſuſceptas pro-
bationes circa perſonam eius, de cuius mira-
culis, reuelationibus, aliiſque rebus geſtis ſan-
ctitatem præſeferentibus ageretur, præſcriptam
in

in præfato noſtro decreto formam omninò ſeruatam
extitiſſe docuerit, & niſi poſtea ſucceſſiuè idem Or-
dinarius, aut ab Apoſtolica Sede ad hoc ſpecialiter
delegatus diligenti præhabita diſquiſitione circa
eandem perſonam ſupracitato decreto nullatenus
contrauentum eſſe ritè pronunciauerit. Vtque id in-
uiolabiliter obſeruetur ſtatuimus inſuper, & decre-
uimus ne tranſmiſſi ad Vrbem vndecumque huiuſ-
modi proceſſus à Congregationis Sacrorum Rituum
Secretario, minuſue à Sanctæ fidei Promotore (imò
etiam à Prothonotario Apoſtolico, vel quocunque
alio deputato, prout additur in decretis de an-
no 1642.) quomodolibet aperiantur, niſi prius in
ipſa Sacrorum Rituum Congregatione alio ſeiunctim
oblato authentico proceſſu, ex eo Ordinarium, aut
ab Apoſtolica Sede ſpecialiter delegatum ritè, ac re-
ctè, vt præmittitur cognouiſſe, ac pronunciaſſe præ-
libato decreto nequaquam contraitum eſſe plenè con-
ſtiterit, ac deinde à nobis iudicialiter aperiendi eos
proceſſus facultas indulta fuiſſet. Declaratum au-
tem etiam eſt in poſterioribus decretis de anno
34 1642. huiuſmodi proceſſum ſuper cultu non ad-
hibito faciendum etiam eſſe quando aliquis po-
ſtulator allegaret ſe verſari in vno ex caſibus ex-
ceptuatis; nempe quod cultus fuerit adhibitus ex
indulto Summorum Pontificum, vel permiſſione
Sacræ Congregationis, vel per communem Eccleſiæ
conſenſum, vel per immemorabilem temporis cur-
ſum, aut per Patrum, virorumque Sanctorum ſcripta,
vel longiſſimi temporis ſcientia, atque tolerantia
Sedis Apoſtolicæ, vel Ordinarij, vt ſemper appa-
reat in primis fuiſſe ſatisfactum ſupradictis de-
cretis.

35 Quia autem idem Vrbanus in præfatis decre-
tis de die 13. Martij 1625. declarauit, quod per
ſupraſcripta præiudicare in aliquo non vult, neque
intendit iis, qui aut per communem Eccleſiæ conſen-
ſum, vel immemorabilem temporis curſum, aut per
Patrum, virorumque Sanctorum ſcripta, vel longiſ-
ſimi temporis ſcientia, ac tolerantia Sedis Apoſtoli-
cæ, vel Ordinarij coluntur, ex eo ſanè quia hæc
æquiualent, vel æquipollent Canonizationi, vel
beatificationi, vt notant Sanchez l. 2. in Decalog.
c. 43. n. 11. Bonacina in primum præcept. Decalog.
36 diſp. 3. q. 1. punct. 2. n. 3. Baldellus ſup. diſp. 12. n. 26.
& diſp. 13. n. 4. ideo ad huius decreti explicatio-
nem poſteà declarauit, prout habetur in dictis
litteris ſub forma Breuis de die 5. Iulij 1634. tale
longiſſimum tempus, illiuſue immemorabilem curſum
de quo in prædicto decreto, eſſe tempus centum anno-
rum metam excedens. Quare huiuſmodi declara-
tione ſuppoſita non poteſt ſuſtineri ſententia
Bonacinæ ſupra §. Excipiendum tamen in impreſ-
ſione Lugdun. dicentis tempus 30. aut 40. anno-
rum ad id ſufficere. Baldellus ſupr. eo n. 4.

Ex quo obiter dicendum videtur ea quæ in
huiuſmodi decretis, & aliis infra referendis con-
37 tinentur ſuppleri poſſe per æquipollentia. Si-
quidem Æquipollentium eadem eſt diſciplina.
l. ſi mater cum Gloſſa, & Bartolo, C. de inſt. & ſub-
ſtit. ſub cond. fact. Bertachinus in Repertor. Quod
tamen limitandum, vt non intelligatur de iis,
quæ pro forma in ipſis ſtatuuntur: forma nam-
que, cùm ſit de genere indiuiſibilium l. ſi veritas,
C. de fideico. Tiraquellus de iur. mar. gloſ. 6. num. 4.
Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloſ. 18. num. 76. non
poteſt ſuppleri per æquipollentia l. 3. §. fin. l. qui
per ſalutem ff. de iureiur. Surdus conſ. 318. n. 10.
Scaccia de conuent. gloſ. 5. num. 22. & §. 1. qu. 1. nu.
151. Boërius deciſ. 1. n. 45. Niſi forſan quando
forma reſpicit certum effectum, qui per æquipol-
lens poteſt effectualiter conſequi. Scaccia ſupr. n.
152. Barboſa in axio. iur. axiom. 100. n. 16. Quæ
valdè pro praxi dictorum decretorum obſeruari
debent. De quibus vlterius infrà n. 128.

In cauſis Canonizationum, & Beatificationum 38
propter earum grauitatem ſolet Sedes Apoſtolica
procedere cum magna maturitate. Ita in decretis de
anno 1642. Et merito ſanè, quia circa maiora
maius periculum verſatur, ideo cautius eſt agen-
dum, diuturna tarditate, & conſiderata maturita-
te. c. quieſcamus 40. diſt. cap. miramur 61. diſt. ca. nu-
per 7. q. 2. c. vbi periculum in principio de elect. in 6.
& in l. 1. § Sed etſi quis ff. de carbon. edit. Maſcardus
de probat. vol. 1. concl. 261. n. 61. Rocca ſupr. c. 31.
Paſqualigus in qq. moral. Canonic. centur. 1. q. 69.
n. 10. Canonizationis autem, ſeu Beatificatio-
nis negotium eſt de maioribus Eccleſiæ cauſis,
vt habet Gloſſa cap. vnico verbo Sedis Apoſtolicæ
de reliq. & vener. Sanct. in 6. & communiter Do-
ctores. Propterea, vt habetur in eiſdem decretis
Vrbanus 8. præcepit S. Rituum Congregatio-
ni ne deinceps procedat in præfatis cauſis niſi la-
pſis quinquaginta annis ab obitu, & tunc niſi habita
prius, & expreſsè obtenta licentia à Sanctitate ſua,
vel eius ſucceſſoribus. Lucas etiam Caſtellinus li-
brum ſcripſit de dilatione Canonizationis Sancto-
rum. vbi ex profeſſo de hac maturitate maximè
à pag. 30.

Propterea etiam in cauſis Canonizationis,
vel Beatificationis requiruntur certæ, & euiden-
tes probationes, nec ſufficiunt præſumptiuæ, &
coniecturales, quia hæ non ſunt veræ probatio-
nes. l. Lucius ff. de condit. & demonſtr. vbi Barto- 39
lus, & Imola Romanus l. 1. C. de teſt. milit. Rui-
nus conſ. 128. n. 2. lib. 4. Natta conſ. 29. n. 5. & conſ.
581. n. 9. Baldus cap. 1. §. cum autem de controu. in-
ueſtit. Paſqualigus ſupr. n. 1. Etiam ſi ſimus in
antiquis; propter grauitatem materiæ, quæ per-
tinet ad regimen vniuerſalis Eccleſiæ. Petrus,
Galleſinus p. 3. de Canonizat. S. Didaci c. 6. § cuius
ſingularis, & c. 8. 10. & ſeqq. Iacobus Caſtellinus
de Canonizat. SS. q. 7. §. quare qualiter, Troylus de
Canoniz. c. 1. n. 15. & c. 4. n. 64. Caſtellinus ſupr. à
pag. 86.

Fama regulariter, & communiter non ſufficit
pro probatione in huiuſmodi cauſis, quia non fa-
cit plenam probationem. l. 3. § eiuſdem quoque ff. 40
de teſtib. Accurſius verb. confirmat. Bartolus ibid.
Cardinalis Alban. n. 2. Decius c. 1. de probat. Ca-
ſtellinus ſupr. à pag. 101. Maximè ſi agatur de
probandis miraculis, quia circa ipſa debet fieri
diligens & exacta inquiſitio, itaut de ſingulis
circumſtantiis innoteſcat, de quibus in c. Cauſam 41
de teſtib. vt notat, & firmat Bart. tr. de teſtib. §. qua-
litas ſine ſubſtantia, n. 56. Et proinde debent te-
ſtes interrogari vnus ſeorſim ab alio, vt notat
Ioannes Andreas cap. venerabili, verb. ſingillatim
de teſtib. Troylus Maluetius tr. de Canoniz. Sanc.
§. Aggredior, n. 54. Maſcardus ſup. n. 41. & 42. Paſ-
qualigus ſup. n. 14. Caſtellinus ſup. multa habens
de huiuſmodi teſtibus pagin. 87. 94. 96. & ſeqq.
Molfeſius eo conſ. 46. à n. 62. plura de his teſtibus
congerens.

Nihilominus quando fama miraculorum eſt 42
notoria, & probabilibus coniecturis, aut ve-
riſimilibus argumentis innititur, præſtat indi-
cium efficaciſſimũ ad effectũ beatificationis, ſeu
Canonizationis Sanctorum. Hoc enim colligitur
ex Bullis, ſeu diplomatibus Summorum Pontifi-

cum pro Canonizatione, vel Beatificatione; vt patet in litteris *Dominum excelſum* Paſchalis II. pro Beatificatione Petri Epiſcopi Ananienſis, Alexandri III. in litteris *Redolet Anglia* pro Canonizatione S. Thomæ Cantuarienſis; Gregorij IX. in litteris *Mira circa nos* pro Canonizatione S. Franciſci; Honorij III. in litteris pro Canonizatione S. Laurentij Epiſcopi Dublinenſis, quas, & alias refert ad intentum hoc Fortunatus Scacchus *de cultu, & veneratione Sanctorum lib. 1. ſect. 9. cap. 7.* Quod idem patet in nouiſſimis Canonizationibus, & Beatificationibus, vt patet in Inſtrumentis Canonizationis S. Andreæ Corſini, & litteris Beatificationis B. Mariæ Magdalenæ de Pazzi, & aliis ſimilibus. Vide infra *num.* 16.

43 Nec etiam ſufficiunt ſcripturæ priuatæ, vel tabellæ etiam in publico expoſitæ ad probandam ſanctitatem alicuius, ſeu miracula; quia cùm non ſint authoritate publica confectæ, non excludunt terminos ſcripturæ priuatæ ſecundum doctrinam Innocentij *cap. 1. de fid. Inſtrum.* Vnde de ſe nullam fidem faciunt, iuxta ea, quæ tradunt communiter Doctores *in Authent. At ſi contractus C. de fid. Inſtrum. & in l. ſcripturas C. qui potior. in pign. habean.* & per adducta à Maranta *p. 6. ſpeculi, verſ. Et producuntur ſcripturæ, & num. 34.*

44 Quod verum eſt etiam ſi ſcripturæ in aliquo archiuio reperiantur, nam tunc ſolùm ſcripturis in Archiuio repertis fides adhibetur, quando archiuium eſt publicum, in quo ſolùm ſcripturæ publicæ, & authenticæ recondi ſoleant. *cap. Ad audientiam de præſcriptionib. & l. Cenſus,* vbi Gloſſ. *ff. de prob.* & notat Bart. *l. 1. ff. ſi certum petatur.* Corneus *conſ. 333. n. 7. volum. 1.* cum Gloſſa *cap. peruenit verb. Archiuiis 30. qu. 1. ex Authent. Ad*
45 *hæc. C. de fide Inſtr.* Imò etiam ſi in Archiuio quo ſolùm ſcripturæ authenticæ ſeruari ſolent reperiretur aliqua ſcriptura narrans alicuius ſanctitatem, aut miracula, non ſufficeret in ordine ad Canonizationem, aut Beatificationem, niſi ſimul exprimeretur, quod ſanctitas, & miracula illa auctoritatiuè & eo modo, quo debent examinari, fuiſſent examinata, aut approbata; aut niſi per modum proceſſus exprimerentur omnia neceſſaria pro iuridica examinatione, itaut poſſet procedi ad examinandum: quia cùm talis ſcriptura ſe habeat vt purum teſtimonium teſtificans de ſanctitate & miraculis, niſi ſufficienter teſtificetur pro examine inſtruendo, vt inſufficiens reiiciendum eſt, ſicut reiicerentur proceſſus inſufficientes. Ita Paſqualigus *ſupra num.*
46 15. Idem ſubiungens *num. 16.* pro caſu quo alicuius vitæ ſanctitas, vel miracula in lapidibus in publico expoſitis inciſa eſſent, niſi authenticè & authoritatiuè id factum comprobaretur, prout ex iuribus, & Doctoribus comprobat. Quid verò dicendum de hiſtoriis, de quibus videtur ratio eſſe diuerſa, cum ſint ſcripturæ publicæ, dicetur infra *num. 135.* Maximè ſi ſint antiquæ, propter eandem rationem, iuxta dicenda *ibidem.*

47 Statuitur etiam in eiſdem decretis de anno 1642. editis, quot Congregationes fieri debeant pro huiuſmodi cauſis tractandis; quinam eiſdem aſſiſtant; qui modus in eis ſeruandus; & quod iuramentum præſtari ſolitum in Congregatione SS. Inquiſitionis ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ Papæ reſeruata præſtetur etiam in huiuſmodi cauſis de non reuelandis &c. quod ab hac excommunicatione nullus, nec etiam ſummus Pœnitentiarius, abſoluere poſſit; quæ forma commiſſionis generalis ſeruanda; quibus committendæ litteræ Remiſſoriales; quæ ſit forma ipſarum; & quomodo formandi proceſſus.

Extat etiam ſequens decretum circa prohibi- 48
tionem capiendi informationes ſuper ſanctitate, aut miraculis alicuius defuncti. *Cum in tota Eccleſiæ gubernatione nihil maius, nihil ſit auguſtius Beatificatione, & Canonizatione Sanctorum, vtpote homines iam demortuos etiam cum fama ſanctitatis, ac miraculorum declarare pro ſanctis, eoſque vti tales colendos, & venerandos decernere. Sacra Rituum Congregatio, vt res hæc planè ampliſſima atque grauiſſima ritè, ſanctéque conficiatur, prohibet omnibus, & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis tam ſecularibus, quàm Regularibus, etiam Sancti Ioannis Hieroſolymitani, Societatis Ieſu, vel aliorum quantumuis ſpeciali nota dignorum, ne audeant ipſi per ſe, aut per alios capere informationes ſuper ſanctitate, aut miraculis alicuius defuncti, neque vllo modo exquirere, aut obtinere ad hunc effectum extraiudiciales teſtificationes, aut ſubſcriptiones ſub pœnis arbitrio S. Congregationis infligendis. Quod ſi ſuperiori, Sacriſtæ, ſeu alteri officiali illius Eccleſiæ, in qua requieſcit corpus ipſiuſmet defuncti, vel alterius etiã Eccleſiæ, fuerint reuelata aliqua miracula, ſeu prophetiæ dona, poſſint ea recipere ſub ſigillo ſecreti ab ipſis tantùm relatoribus, in quorum gratiam contigiſſe narrabitur; teneantur tamen quamprimùm commodè poterunt, eadem deferre, vel obſignata tranſmittere Epiſcopo loci cum expreſſa declaratione, quod reuelationes ſic, vt ſupra receptæ, non faciant aliquem probationis gradum, etiam cuiuſuis longiſſimi temporis curſu.* Vnde infertur quod ſuperiores Religionum nullam habent facultatem ad fabricandum proceſſus ſuper ſanctitate vitæ, aut miraculis alicuius Religioſi, nec talibus proceſſibus fidem aliquam adhiberi debere. Quod etiam habetur ex Rota *in relatione S. Hiacinthi fol. 37.* & notat Contelorius *de Canonizatione cap. 4. num 24.*

Meritò etiam in his & aliis decretis indiſcri- 49
minatim, & indiſtinctim fit ſermo de Canonizatione, & Beatificatione, quia quamuis ſecundum Fortunatum Scacchum ſupra *ſect. 1. c. 8.* Canonizatio eſſentialiter diſtinguatur à Beatificatione in eo quod in Canonizatione Papa procedit vt Iudex vniuerſalis Eccleſiæ, & per ſententiam diffinitiuam decernens alicui cultum deberi in Eccleſia militanti; in Beatificatione autem non procedit vt Iudex, neque definiendo, ſed vt Princeps in Eccleſia priuilegium concedendo huic vel illi Eccleſiæ, Regioni, vel Religioni, vt abſque incurſu pœnarum latarum contra ſuperſtitioſos, & eos qui abſque licentia Sedis Apoſtolicæ alicui præſtant cultum, liceat illis talem, vel talem cultu Sanctorum venerari. Nihilominus communior ſententia eſt non differre eſſentialiter, cùm ordinentur ad cultum, & venerationem ſanctis exhibenda, quod 50
videtur eſſentialis ratio ipſarum, ſed ſolùm accidentaliter, in quantum Beatificatio eſt quædam veluti via ad Canonizationem; prior illa, minus ſolemnis, & magis particularis; ac veluti pars ipſius. Canonizatio verò ſit poſterior, generalior, ſolemnior, & veluti totum quoddam. Vnde beatificatio vocatur *particularis Canonizatio*; immò ab aliquibus vocatur *ſemicanonizatio*, ſeu *Canonizatio ſecundum quid*, & ab aliis videlicet à

Carena

Carena *in tract. de offit. Sanc. Inquiſit. par. 2. tit. 17.*
§. 12. num. 51. ſpecies veræ Canoniaationis. De
quibus Angelus Rocca *de Canonizat. cap.* 38.
Peyrinis *ſupr in conſtit. illa* 16. *Leonis X. num.* 1.
Contilorius *de Canonizat. cap.* 2. *num.* 4. *& ſeqq.*
ex Peña Tuſcho, & aliis Baldellus *d disp.* 12. *n.* 8.
Caſtrus Palaus *p.* 1. *oper. moral. tract.* 4. *disp.* 1.
punct. 5. §. 5. Secundò quia cultus omnes qui Ca-
nonizatis deferuntur, vt in plurimum, & ma-
gna ex parte etiam deferri poſſunt beatificatis,
51 vt probat Baldell *ſupr. nu.* 19. & colligitur ex Ca-
ſtro Palao *ſupra*. Tertiò, quia probabile eſt eadem
certitudine tenendum eſſe Pontificem errare
non poſſe in beatificatione Sanctorum, ſicut
52 neque in Canonizatione: Tum quia Doctores
antiqui loquentes de Canonizatione quantum
ad hoc nullam diſtinctionem inter ipſam &
beatificationem fecerunt: Tum quia eo ipſo
quod Pontifex beatificans aliquem Miſſæ ſacri-
ficium in illius honorem celebrari concedit, cùm
Miſſa nomine totius Eccleſiæ offeratur, ipſique
tota Eccleſia medio Sacerdote veluti aſſiſtat,
proponitur toti Eccleſiæ vt Sanctus venerandus.
53 Caſtrus Palaus *ſup. n.* 4 Ludouicus Caſpenſis *in
curſu Theologic. tomo poſter. tract.* 15. *disp.* 2. *ſect.*
8. *num.* 82. & 83. Caſtellinus ſupra à pag. 114.
aliis inhærens. Quartò, quia beatificatio reſpi-
cit futuram Canonizationem, & habet conne-
xionem cum illa, & ad illam dirigitur à Papa,
vt patet in Bullis Beatificationis tam antiquis,
quàm modernis, præſertim B. Petri Anagni edi-
ta à Paſchali II. B. Philippi Benitis à Leon. X.
quas refert Fortunatus Scacchus *ſupra ſect.* 1. *ca.*
8. & B. Mariæ Magdalenæ de Pazzi Carmelitæ,
vbi dicitur: *Vt donec Canonizationis honor dicta
ancilla Dei Maria Magdalena ob eius excellentia
merita, diuina inſpirante gratia, ab Apoſtolica Sede
decernatur, eadem ancilla Dei Maria Magdalena
Beata nuncupari, atque officium, & Miſſa de ea,
vt infra, recitari, & celebrari poſſit.* Pro aliis
differentiis Canonizationis, & Beatificationis
legendus Lucas Caſtellinus *ſupra pagina* 10. *&
ſeqq.*
54 Hinc tam pro beatificandis, quàm pro Cano-
nizandis requiruntur virtutes non communes,
& ordinariæ; ſed illæ, quæ à Theologis appel-
lantur *heroica*, ſeu in gradu heroico, veluti diui-
næ, & ſuper humanæ, per quas, quantum fieri po-
teſt homo coniungitur Deo. De quibus Ariſto-
teles *lib.* 7. *moral. c.* 1. S. Th. *ibi*, Bonauentura *in* 3.
diſt. 34 *q* 1. Gerſon. 4. *part.* Piccolomineus *in lib.
de moribus gradu* 6. *c.* 1. 2. *&* 3. Fortunatus relatus
ſect. 2. *cap* 4. exemplis explicans aliquas actio-
nes Sanctorum in quibus hæ virtutes heroicæ
reluxerunt.
55 Specialiter tamen pro Canonizatione, ſeu
beatificatione alicuius perſonæ Regularis, ſeu
Religioſæ præter miracula, virtutes etiam in
gradu heroico, & alia relata, requiritur quoque
exactiſſima, & vigilantiſſima obſeruantia, & cu-
ſtodia illorum omnium, quæ ad ſtatum Religio-
ſum ſpectant, ſcilicet votorum Regulæ, & ſtatu-
56 torum, ſeu Conſtitutionum ſui Ordinis. Primò
quidem, quia qui ab Eccleſia beatificantur, ſeu
Canonizantur proponuntur fidelibus imitandi,
vt norma morum, & virtutum ac per conſequens
vt exacti & perfecti obſeruatores ſuarum obli-
gationum, quales requirit Chriſtus ſuos ſpe-
ciales diſcipulos, dum dicit Matth. 5. *Eſtote
perfecti ſicut & pater veſter cæleſtis perfectus eſt.*
Molfeſius *tom.* 2. *Add. ad qq. vſual. conſ.* 46. *num.*
5. *&* 6. ex Patribus, & Doctoribus. Secun- 57
dò, quia heroicitas virtutum pro illis requiſita
ſtare non poteſt ſine iſta rigoroſa obſeruantia
ſuarum obligationum. Tertiò, quia ita eſt
ſtylus Summorum Pontificum in Bullis Cano-
nizationis, prout ex Innocentio IV. pro S. Pe- 58
tro martyre, Eugenio IV pro S. Nicolao Tolen-
tino, Sixto V. pro S. Didaco, & Clemente VIII.
pro SS. Hyacinto, & Raymundo affert Fortu-
natus non ſolùm *ſectio.* 6. *cap.* 3. ſed maximè *cap.*
4. Non tamen pro illis requiruntur illa opera,
quæ illis competere non poſſunt, vt ſunt, v. g.
peregrinationes reſpectu Monialium, largitiones
eleemoſynarum reſpectu paupertatem profiten-
tium, & ſimilia. Non enim requiritur aliud exer-
citium virtutum, niſi illud quod ipſi ſecundum
ſuum gradum competere poteſt. Contelorius *ſu-
pra cap.* 15. *num.* 10. ex variis Rotæ relationibus
pro Sanctis.
Illud præterea notandum, quod licèt iuxta di- 59
cta in ſuperioribus ex Caſtro Palao, & Ludo-
uico Caſpenſi, quod etiam Doctiſſimis viris
Vrbis arridet videlicet, quod probabile ſit ea-
dem certitudine tenendum eſſe Papam non poſ-
ſe errare in Beatificatione Sanctorum ſicut ne-
que in eorum Canonizatione, ac proinde quod
vtrumque ſit de fide, nihilominus multo maior,
& exactior diligentia fieri debet pro Canoni-
zatione alicuius Sancti, quàm pro ipſius Bea-
tificatione. Primò, quia ſiue dicamus Cano- 60
nizationem, & beatificationem eſſentia iter
differre iuxta opinionem Fortunati Scacchi ſu-
perius relatam, ſiue non differre, iuxta com-
muniorem aliorum, vt ſuperiùs etiam diximus,
nihilominus negari non poteſt, Papam diuerſo
modo procedere in Canonizatione, quàm in
Beatificatione Sanctorum: nam in Beatificatio-
ne non procedit vt Iudex ſtrictè loquendo) de-
finiendo, aut decernendo, ſed vt Princeps con-
cedendo facultatem, indultum, ſeu priuilegium
alicui Eccleſiæ, Prouinciæ &c. particulari, vt
poſſit facere officium &c. de tali Sancto, &c. At
verò in Canonizatione Papa procedit vt Iudex
vniuerſalis Eccleſiæ per definitiuam ſententiam
ſtatuendo, vel determinando, quod de tali San-
cto fiat officium, Miſſa, &c. in vniuerſali Eccle-
ſia &c. Dicit enim in Bullis Canonizationis, vt
patet in Inſtrumento Canonizationis S. Andreæ
Corſini *Decernimus, & diffinimus bonæ memoriæ
Andream &c. Sanctum eſſe, ac Sanctorum Catalo-* 61
*go adſcribendum, ipſumque Sanctorum Catalogo
aſcribimus, ſtatuentes, vt ab vniuerſali Eccleſia an-
no quolibet in die obitus ipſius feſtum deuotè, & ſo-
lemniter celebretur.* In Bullis autem Beatificatio-
nis ſolum dicit, vt patet in Bulla Beatificationis
B M. Magdalenæ de Pazzi; *vt ipſa ancilla Dei* 62
Beata nuncupari, officiumque, & Miſſa de ea, &c in
tali, vel tali loco, *recitari, & celebrari poſſit conce-
dimus, & indulgemus.* Notat hanc differentiam
inter Canonizationem, & Beatificationem For-
tunatus Scacchus *ſup. lib.* 1. *ſect.* 1. *c.* 8. §. *nec ali-
quem* ex ea inferens, quod cum iuxta Iuriſperi-
torum ſententiam. *Vnuſquiſque poſſit renunciare
priuilegio ſibi conceſſo*, ideò illa Religio, Eccle-
ſia, vel Prouincia, cui conceſſum fuerit de ali- 63
quo Beatificato officium facere, poteſt id omit-
tere, indicans oppoſitum de Sancto Canonizato,
quia ſcilicet Sancto Canonizato officium, & cul-
tus præſcribuntur ex neceſſitate. Ex eo autem
ſequitur

ſequitur ad intentum quod multò maior, & exactior diligentia fieri debet pro Canonizatio-
64 ne, quàm pro Beatificatione. Secundò ad idem: Nam in Canonizatione procedit Pontifex coltum præſcribendo Sancto Canonizato per modum legis vniuerſalis; in Beatificatione verò per modum conceſſionis indulti, & priuilegij particularis. Certum autẽ eſt, quod exactior diligentia requiritur in Principe pro concedenda lege vniuerſali, quàm pro concedendo ſpeciali priuilegio: quia in primò attenditur ad bonum commune, in ſecundò autem ad bonum particulare.
65 *l.1.ff.de legib.cap. Abbate de verb.ſignif.* DD.*ibid.* Tertiò, ex nomine ipſo *Canonizatio*, quod ortum habet à voce græca *Canon*, ideſt *Regula*; nam Sanctus Canonizatus eſt ad totius perfectionis regulam examinatus, atque probatus, ac ex omni parte perfectus, & verè Sanctus inuentus. Angelus Rocca *de Canonizat.Sanct.c.2.* Quæ ſine dubio maiorem indaginem indigitant neceſſariam pro Canonizatione, quàm pro Beatifica-
66 tione. Quartò, quia Canonizatio eſt quædam proteſtatio fidei prout habet idem Rocca *ſupr. c.4.* Et colligitur ex D. Thoma *quodlibet.9. art. vlt.* & Bannez *2.2.q.1.art 10.dub.7.* quemadmodum ergo pro definitione alicuius propoſitionis de fide requiritur exactiſſima diligentia; ſic &
67 pro Canonizatione. Præſertim quia ex eo videtur, quod Canonizatio ſit fidei proteſtatio, quia quemadmodum fides habet pro obiecto immediato Deum; ſic Canonizatio reſpicit *Deos*, id eſt *Sanctos*, quos Ioann.10. Chriſtus vocauit *Deos*, id eſt, ſpecialiſſimè participantes Dei bonitatem Vnde Canonizatio vocatur à Græcis *Apotheoſis*, latinè, *Deificatio*, & ipſi Sancti vocantur *Diui*, & *Indigetes*, quaſi in Diis agentes, vel nullius rei indigentes. D. Auguſtin. *l.9.de Ciu.*
68 *Dei c.20.* Rocca *ſupr. c. 2.* Quintò, quia in decreto Canonizationis, quod extat *in libro Cæremoniarum*, dicit Pontifex ſe in Canonizatione talis Sancti procedere. *De venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium, omniumq; ue Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Romana Curia exiſtentium conſilio, & vnanimi conſenſu, maturo deliberatione præhabita, ſummaque diligentia ex maiorum inſtitutis, etiam abundantius adhibita* Et infra: *De cuius puritate fidei, excellentia vitæ, & miraculorum in vita, & morte factorum claritate nobis pleniſſimè conſtat.* Quæ omnia denotant exactiſſimam diligentiam pro Canonizatione requiſitam, ſupra eam quæ adhibita eſt
69 in Beatificatione. Demum ſextò & principaliter, quia Sanctus qui Canonizatur ab Eccleſia non quomodolibet declaratur Sanctus, ſed ſpecialiori, & ſingulari modo proponitur toti Eccleſiæ, vt verum ſanctitatis exemplum cunctis imi-
70 tandum. Vnde in nouiſſima Canonizatione S. Andreæ Corſini Pontifex in Oratione, ſeu Collecta dixit: *Deus, qui in Eccleſia tua noua ſemper inſtauras exempla virtutum, da populo tuo, &c.* Et in oratione S. Catharinæ Senenſis: *Tanto virtutis proficiamus exemplo. In aliis autem orationibus: Per eius ad te exempla gradiamur.* Quo ſenſu in decreto Canonizationis dicit Pontifex ſe Sanctum illum Canonizare *ad exaltationem fidei Catholicæ, & Chriſtianæ Religionis augmentum.* Quæ omnia cùm non procedant in Beatificatione Sanctorum, manifeſtant maiorem, & magis exquiſitam diligentiam adhibendam eſſe in Canonizatione, quàm in Beatificatione. De quo quo etiam Contelorius *d.cap.2.n.5. & ſequentib.* conformiter ad doctrinam Peñæ, Maluetij, & aliorum.

Ne tamen curioſus lector deſideret aliqua, 71
quæ iuxta ritum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ fieri ſolent in Canonizatione Sanctorum, ideo aliqua hic apponenda ex iis quæ ex ſacris cæremonialibus ſcripſit Angelus Rocca ſuperius relatus, & verbis ipſius. Præmittendo prius hanc formam antiquitus variam fuiſſe, prout oſtendit Contelorius relatus *c.3.num* 5. ex teſtimonio Magiſtri cæremoniarum tempore Leonis X. *Fiunt tria conſiſtoria. In primò, quod ſecretum vocant, vnus ex tribus Cardinalibus delegatis Iudicibus in Congregatione, antiquior, ſiue primarius, orationem habet, in qua de viri Canonizandi vitæ ſanctitate, fideique integritate (qua in re totius negotij ſumma conſiſtit) necnon de laudabili eiuſdem obitu, deque miraculis ſiue in vita, ſiue in morte factis verba facit: Iis omnibus recitatis, Cardinales ſententias rogantur num in iis, quæ ad Canonizationem pertinent, ſit vlterius progrediendum. Poſtremo iuxta Cardinalium conſilium, & aſſenſum, quid hac in re faciendum ſit, decerni ſolet. In ſecundo conſiſtorio, quod publicum appellatur, Aduocatus Conſiſtorialis orationem habet, in qua vel alicuius Regis aut Principis, qui virum illum Canonizandum curat, ardentiſſimum, ac perpetuum deſiderium cum Chriſtiano zelo coniunctum egregiè commendatur, eiuſdem viri Canonizandi ſanctimonia, admirabilis virtutum progreſſionis, & miracula præſertim inſignia enarrantur. In peroratione autem vel Regis, ac Regni, ſeu Principis ac Prouinciæ, necnon Ciuitatis nomine poſtulatur, vt vir ille, tantopere in ſanctitate vitæ laudatus, in ſanctorum numerum referatur. Tum demum Secretarius Apoſtolicus ex præſcripto Summi Pontificis reſpondet, Chriſtianamque poſtulantis pietatem, diuturnamque rei tam piæ poſtulationem laudat, ac eandem propenſam Papæ in eo Canonizando voluntatem declarat: Sed huius generis negotium tam graue tamque arduum, cuiuſmodi eſt ſancti alicuius Canonizatio, maturius ac diligentius conſiderandum eſſe oſtendit. Hinc ſacrum denique Cardinalium Collegium, Patriarchas, item Archiepiſcopos, & Abbates hortatur, vt in eam tanti ponderis rem pro ſuffragiis ferendis toto mentis conatu incumbant, ac Deum in primis orent, vt ſanctitatis ſuæ mentem lumine diuino illuſtret quo rectius actionem tantam dirigat, tum ad ipſius Dei gloriam, tum etiam ad Eccleſiæ Sanctæ amplitudinem Chriſtianæque pietatis fructus vberrimos. In tertiò Conſiſtorio, quod ſemi publicum nuncupatur, ſuffragia feruntur, num ille, de quo agitur, in ſanctorum numerum ſit referendus Ad hoc Conſiſtorium non ſolum S.R.E. Cardinales; Verum etiam Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates pro ſuffragiis ferendis acciti conueniunt. Protonotarij Apoſtolici eidem Conſiſtorio interſunt, ad fidem circa ea, quæ ibi decernuntur, exhibendam. Auditores autem Rotæ, & præſertim illi, quibus curam iudicandi proceſſum in rem tantam præſtitum demandata fuit ad idem Conſiſtorium admittuntur, vt, ſi in proceſſu aliqua oriretur controuerſia vel difficultas, eam explicent, ac declarent. Antea verò quam ſuffragia ferantur, Summus Pontifex è ſolio ſuo habet orationem, in qua de re ad tam grauem, tamque arduam actionem pertinente, verba facit: deinde pro Sancto Canonizando ſententias dici iubet; tum ſuo quique ſtatim ordine ſententias dicunt.* Hæc Angelus Rocca ſupra *cap. 37.* Subiungens poſtea qualiter ſententiis, ſeu ſuffragiis auditis, Pontifex diem

Canonizationis

Canonizationis faciendæ, ac locum in quo facienda eſt, denunciat.

72 Forma autem decreti pro Canonizatione Sancti Confeſſoris, prout Rocca relatus ex Sacrarum cæremoniarum libris eefeet, talis eſt. *Ad honorem ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, gaudium, & exultationem ſupernæ ac triumphantis Hieruſalem matris noſtræ, & exaltationem fidei catholicæ, & chriſtianæ Religionis augmentum, auctoritate eiuſdem ſanctæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti; Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, ac noſtra, de Venerabilium fratrum noſtrorum S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, omniumque Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Romana Curia exiſtentium conſilio, & vnanimi conſenſu, matura deliberatione præhabita, ſummaque diligentia ex maiorum inſtitutis, etiam abundantiùs adhibita, Beatum N.N. (de cuius puritate fidei, excellentia vitæ, & miraculorum in vita, & in morte factorum claritate, nobis pleniſſimè conſtat decernimus ſanctorum confeſſorum catalogo adſcribendum, prout nunc adſcribimus, eumque ſanctum à fidelibus venerandum eſſe mandamus, ſtatuentes, vt ab vniuerſali Eccleſia, anno quolibet, in die N. feſtum ipſius, & officium ſicuti pro vno ſancto confeſſore tantùm deuotè, & ſolemniter celebrentur; vtque in eius honorem Eccleſiæ, & Altaria, in quibus Deo ſacrificia offerantur, erigi, & fundari poſſint.*

73 Aliam etiam formam canonizationis breuiorem ex Codice Rituali cæremoniarum Sacrarij Pontificij extractam, quæ eſt huius tenoris, ſic damus. *Ad honorem ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, & exaltationem fidei Catholicæ, ac Chriſtianæ Religionis augmentum, authoritate eiuſdem Dei omnipotentis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & noſtra, de fratrum noſtrorum conſilio decernimus, & definimus, bonæ memoriæ N.N. ſanctum eſſe, & ſanctorum Catalogo adſcribendum, ipſumque Catalogo huiuſmodi adſcribimus, ſtatuentes, vt ab vniuerſali Eccleſia anno quolibet in die N. feſtum ipſius & officium ſicut pro vno confeſſore* (ſi ſit confeſſor) *vel martyre* ſi ſit Martyr *deuotè, & ſolemniter celebrentur.* De iis quoque Tenilus Maluitius *in tract. de Canon. Sanct.* & Maſcardus *de probat. vol. 1. concl.* 261.

74 Ex his porrò Sanctorum canonizationis ſacris, & Apoſtolicis formis, adiunctis decretis Pontificis, & Sacrarum Congregationum, de quibus ſuprà, elici poteſt enodatio quorumdam dubiorum, quæ in formatione proceſſuum pro iiſdem Sanctis canonizandis emergere ſolent; maximè pro Regularibus, qui in hoc negotium quàm ſæpiùs incumbunt. Etenim, in huiuſmodi cauſis procedit Eccleſia ordine iudiciario, prout, & B. Auguſtinus *in libell. de pœnitent. Medicina cap.* 3. elicitur, & conſtat ex praxi S. Congregat.

75 Rituum, vt videre eſt in Auguſtino Triumpho *qu.* 16. *art.* 1. Angelo Rocca *de Canoniz. Sanctor. c.* 34. & aliis. Hac enim de cauſa Pontifex in forma canonizationis dicit: *De cuius* (ſcilicet canonizandi) *puritate fidei, excellentia vitæ, & miraculorum in vita, & in morte factorum claritate, nobis pleniſſimè conſtat*; declarans etiam ſe procede-

76 re, *matura deliberatione præhabita, ſummaque diligentia ex maiorum inſtitutis, etiam abundantius adhibita.* Et merito ſanè, quia ſi in omnibus rebus ordo ſeruari debet, iuxta Ariſtotelem *l.* 2. *Metaph.* Diu. Ambroſium relatum à Baldo *in præmio Digeſtorum*, & totum titulum de *Ordine cognitionum lib.* 2 *decretal.* multo magis in re arduiſſima, & grauiſſima. Idcirco pro SS. Canonizatione obſeruanda ſunt, quæ ad ordinem iudiciarium ſunt neceſſaria.

Vnde primò Iudex coram quo formantur pro- 77
ceſſus debet eſſe legitimus, id eſt, habere veram, & legitimam iuriſdictionem. Tum quia hoc eſt de ratione, & eſſentia ordinis iudiciarij, ſeu iudicij, quod eſt iuxta S. Thom. 2. 2. *qu.* 60 *art.* 1. & Expoſitores ibidem, *Actus iudicis in quantum iudex eſt.* Tum quia Iudex eſt idem, quòd ius dicens, & iudicium eſt iuriſdictio. *ca. forus de verbor. ſignificat.* & Doctores *ibid.* Tum quia iudicium vbi adeſt Iudex incompetens, ſeu non habens iuriſdictionem eſt nullum. *cap. At ſi Clerici de iudiciis.* Et dicitur vſurpatum. *De pœnitentia diſt. 6. §. fin.* Sylu. *in Summa verbo iudicium qu.* 3. & 4. 78
& talis nullitas adeò exoſa regibus eſt, vt quamuis aliquis iuraſſet non oppoſiturum de nullitate, nihilominùs hanc nullitatem de defectu iuriſdictionis opponere poſſet. Crauetta *conſ.* 383. *num.* 16. ex Felino, Ruino, & aliis. Imò talis nullitas eſt inſanabilis. Verallus *deciſ.* 38. *num.* 2. *lib.* 3. Thomas Triuiſanus *Venet. deciſ.* 11. *n.* 2. *lib.* 2. Barboſa *in collectan. DD. in d. cap. At Clerico de iudiciis*, plura ad intentum afferens. Accedit quod, & communiter dicitur, ad hoc, quod Iudex 79
ſit verus, quatuor debet habere, ſcilicet poteſtatem, veritatem, formam, & vim executionis. Toletus *in Summ. lib.* 5. *c.* 56. ex S. Th. 2. 2. *q* 60. *art* 2.

Specialiter etiam id conſtat ex Decretis, & forma conficiendi proceſſus pro cauſis beatificationis, & Canonizationis Sanctorum iuſſu Vrbani VIII. anno 1642. editis. Ibi enim in petitio- 80
ne facta Papæ pro Remiſſorialibus concedendis petitur ab ipſo, vt hanc cauſam committat aliquibus Epiſcopis cum *facultatibus opportunis* ad faciendum in genere inquiſitionem *de fama, miraculis*, &c. & etiam in ſpecie ad *inquiſitionem ſpecialem*, &c. & in Remiſſorialibus ipſis datur talis commiſſio per verba *committimus, & mandamus*, & cum clauſulis *decernentes irritum, & inane*, &c. & aliis ſimilibus, quæ ſecundum iura, & Doctores important iuriſdictionem. In litteris quoque ad Nuncios, & ad Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos, quarum forma habetur inter prædicta decreta idem ſupponitur. Vnde Fortunatus Scacchus *de cultu, & veneratione ſeruor. Dei lib.* 1. *cap.* 5. *ſect.* 11. *§. in quo tria* ad ſolemnitatem, ſeu eſſentiam proceſſuum in hac materia primò requirit, quod ſint fabricati à Iudice competenti

Colligitur id etiam ex eo, quod tales commiſ- 81
ſiones præſentantur illis, ad quos diriguntur, & mox ab illis acceptantur, quod eſt ſignum formatæ iuriſdictionis. *cap. præterea, cap. quamuis de offic. delegat.* Abbas *in cap. venerabilis nu.* 2. *de teſtibus.* Gabr. *de execut. rer. iudic. concl.* 3. *in princip.* Rota coram Coccino *in relatione ad Vrb. VIII. pro Canon. B. Philippi.* Ex hoc porrò infertur hoc Iudices commiſſarios neceſſario debere habere iuriſdictionem.

Si autem, prout contingere ſolet, S. Congrega- 82
tio Papæ nomine deſignet tres Epiſcopos pro proceſſibus, & informationibus conficiendis, videlicet Epiſcopum A. Epiſcopú B. & Epiſcopum C. & quia Epiſcopi B. & C. ſunt impediti, eorum loco deponet, & ſubroget Epiſcopos D. & E. in tali caſu dicti Epiſcopi B. & C. non ſunt legitimi

Iudices

Iudices iam in talibus cauſis. *cap.ex litteris de offic.& poteſt.iudic.deleg. §. ſi verò conſtiterit* Rota *deciſ.* 8. *eod.tit.in antiquis.* Nam reſcriptum ſecundum prioris reuocatorium reddit illud nul-
83 lum. Innocentius *in d.cap. ex litteris verbo reuocatas,* Hoſtienſis *col.vlt.num.6.in verbo per ſecundas, & num.7.* & alij , quos refert, & ſequitur Rendina *in promptuar.recept.ſentent.tit.*103.*num.* 3. Et per ſubrogationem cenſetur reuocata commiſſio illorum , in quorum locum ſubrogantur. Eo quod talis ſubrogatio eſt in plenum ius , & ſubrogatum ſapit naturam eius , in cuius locum ſubrogatur. *l. eum qui ita §. qui iniuriarum ff. ſi quis caution.* vbi Iaſon *num.* 4. Ancharanus *conſ.*
84 110.*num.*3. Cardin.Thuſcus *practicar. concl.tom.* 7.*littera S. concl.*757.*num.*54. Imo ipſa ſubrogatio videtur noua commiſſio , quia eſt deputatio cum eiſdem facultatibus. Ita enim declarari ſolet à Sac. Congregatione in ſimilibus cauſis. Quæ maximè procedunt quando ſubrogatum habet eaſdem qualitates , quas habet is in cuius locum ſubrogatur. Menoch. *conſ.*784 *num.* 12. Barboſa *in Axiom. iur. axiom.* 213. *num.* 1. & 2. Quod contingit in præſenti , ſiquidem ſubrogati ſunt etiam Epiſcopi , ſicut, & illi, in quorum locum ſunt ſubrogati. Et (quod valdè notandum) non ſubrogantur quaſi conditionatè , & dum durauerit impedimentum aliorum Epiſcoporum; ſed abſolutè, & ſimpliciter, eo quod S. Congregationi compertum eſt , tales Epiſcopos habere illud impedimentum.

Secundò debet conſtare pro legitimatione proceſſuum , ſeu informationum de legitimatio-
85 ne etiam Actoris in huiuſmodi cauſis. Certum enim eſt , quod ad eſſentiam Ordinis iudiciarij, ſeu iudicis requiratur legitimus actor. S Thom. 2.2.*qu.67.artic.3.* & alij Theologi. Vnde, quando actor eſt minor , & agit ſine licentia curatorum, vel eſt ſeruus, vel Monachus , excommunicatus, &c. quia iſti agere non poſſunt, iudicium eſt nullum. *C.de iudic.l properandum, & C.qui leg.*
86 *perſon.in iudic.l.*1. Syluester *ver. iudicium q.*4. Specialiter de huiuſmodi iudiciis , in quibus agitur de canonizatione , ſeu beatificatione Sanctorum id probatur, quia in illis petitur , ſeu poſtulatur ab Eccleſia cultus aliquis , ſeu veneratio pro aliquo , ergo neceſſariò debet interuenire Actor. Patet hæc conſequentia , quia Actor eſt qui agit, & pulſat rem aliquem à Iudice petens in iudicio. *l. in tribus ff. de iudic. l. iudicium. ff. ſi regum.* Syluest. *ſupra verbo actio , actor , & actu.* Tertiò etiam ſpecialiſſimè , nam , vt conſtat ex præfatis decretis Romæ impreſſis anno 1642. ad huiuſmodi proceſſus formandos non ſolùm remotè requiruntur preces Regum , Principium,
87 & aliarum grauium perſonarum, qui Actores remotì dici poſſunt, ſed etiam proximè. Nam in libello ſupplici ad Papam porrecto pro concedendis Remiſſorialibus ſiue in genere , ſiue in ſpecie, fit mentio Procuratoris ; & in ipſis litteris Remiſſorialibus dicitur ; *Quamobrem pro parte N.de N.Procuratoris in huiuſmodi cauſa deputati , prout de eius legitimo mandato docuit* ; & infra: *A perſonis legitima mandata Procuræ habentibus recipiatis.* Inferius etiam in alio decreto dicitur : *Poſitione , & articulos infraſcriptos dat, exhibet, & producit Procurator , & cet.* Procurator autem eſt Actor, vel gerit vices Actoris.

88 Maximè etiam tertio pro legitimatione talium proceſſuum debet etiam conſtare de legitima citatione Promotoris , ſeu ſubpromotoris fidei ; Promotoris quidem ſi fiant in Curia , ſubpromotoris verò, ſi fiant in partibus. Quod probatur ratione generaliſſima S.Thom.2.2. *qu.67. art.* 3 quam proſequuntur Caietanus *ibid.* Sotus *lib.5.de iuſtitia qu.4.art.5.* Nam in omni iudicio requiruntur tria. Primò, quidem Iudex , quia ab 89
ipſo petitur iuſtitia , & ipſe eſt iuſtitia quæ iam animata ; deinde, quia iuſtitia eſt inter duos , intercedere debet is qui petit, ſcilicet Actor , & is à quo petitur , ſcilicet Reus in criminalibus , in ciuilibus verò pars aduerſa. Promotor autem fidei , ſeu Subpromotor gerit vicem partis aduerſæ , quia eſt contradictor legitimus , & Procurator, & defenſor Eccleſiæ à qua petitur cultus, 90
vel veneratio pro Sancto canonizando. Neceſſario ergo debet citari , ſicut in iudiciis aliis Reus , vel pars contraria citari debet. Id etiam ſupponitur , & præcipitur in relatis decretis de anno 1642 Romæ editis. Nam in libello ſupplici ad Sanctiſſimum porrecto dicitur procedendum in his cauſis *citato, & audito fidei Promotore*; & infra : *audito R.P.D. fidei Promotore*; & inferius : *audito pariter , & citato Domino Promotore fidei.* Clarius inferius *Præuia citatione, & cum interuentu D. Promotoris , vel eius Subpromotoris.* Vnde poſtea adiungitur hoc decretum : *Aduertendum eſt , quod , in omnibus actis citari debet in Vrbe Promotor fidei , iuxta formam Breuis à Sanctiſſimo D.N. eidem conceſſi , & extra Vrbem Subpromotor , &c.* Item in litteris Remiſſorialibus ſiue in genere , ſiue in ſpecie , in quibus conceditur facultas fabricandi huiuſmodi proceſſus dicitur : *Citato in omnibus actis D.N. Subpromotore fidei per Promotorem in Curia nominato , & non aliàs, aliter, nec alio modo.* Quod etiam inculcatur poſtea in aliis decretis. Clauſula autem iſta *non aliàs, aliter, nec alio modo* indicat præciſam neceſſitatem, vt cenſuit Rota apud Cencium *poſt tractatum de Cenſibus deciſ.*113.*num.*4. & neceſſitatem facit , vt dixit etiam Rota in Bononienſi *bonorum de Borriis* coram Millino 20. Februarij 1598. & inducit formam. Boërius *deciſ.* 243. *num.*11.*poſt medium,* Cenedus *ſingular.*65.*num.*1. & actus contra eam factus ipſo iure eſt nullus, ac ſi nihil actum fuiſſet. Iaſo. *in l.fin.C. de iure emphyteut. num.* 142. Rolandus *conſil.* 42. *num.* 12.*lib.*2. Menoch. *de arbitr.caſ.*237.*num.* 34. & plures alij apud Barboſam *de clauſul.clauſula* 81. *num.* 9. *& ſeqq.* Quorum omnium ratio eſt, quia 91
Promotor , ſeu Subpromotor fidei eſt conſtitutus à Sede Apoſtolica in huiuſmodi cauſis, veluti pars intereſſe habens in illis, ac proindè ipſo non citato , nihil decidi poteſt ; cùm citatio partis, vt ſe defendat omni iure in cauſis controuerſis neceſſaria ſit. *cap.* 1. *de cauſ. poſſeſ.* Panormit. *ibid. num.*4. Ioan.Andreas, Innocent. Imola, Hoſtienſ. & alij *ibid.* Clementina Paſtoralis *de ſent.& re indic.& 2.queſt.1.Can.Deus, & Can. caueant. & Can. omnia 3. qu.* 9. Cum innumeris aliis Iuribus, & Doctoribus. Audio tamen Dom. Contelorium virum doctiſſimum contendere non eſſe ita neceſſariam huiuſmodi citationem Promotoris, vel Subpromotoris , vt ea non præmiſſa proceſſus ſit nullus, conformiter ad ea, quæ ipſe ſcribit in d. Tractatu de Canonizat. *cap.*25. *num.*40. *& ſeqq.* Cæterum eſto de iure communi id dici poſſit , poſt publicationem tamen talium decretorum, & in vim illorum oppoſitum eſt aſſerendum.

Præſertim

92 Præſertim quoque in dictorum proceſſuum formatione obſeruandum eſt, vt teſtes omnes pro illis inducti examinentur. Ita enim ſopponitur tum in d. Memoriali relato, tum in dictis litteris Remiſſorialibus ibi: Omnes, & ſingulos teſtes. Etenim clauſula *Omnia, & ſingula*, ſeu *omnes & ſinguls* ita geminata, includit prorſus omnia, & omnes abſque vlla limitatione Gloſſa *verb. omnia, & ſingula in cap. vt circa de elect. lib. 6.* Marius Alterius *de cenſur. tom. 1. diſput. 15. lib. 5. c. 1. litt. C. & diſp. 5. cap. 2. litt. D.* Et operatur, quod omnia ſimul ſingulariter cenſeantur comprehenſa, prout ex Baldo, Deciano, & Oldrado concludit Cardinal. Thuſcus *pract. conclus. tom. 1.*
93 *litt. C. concl. 196. num. 1.* Imò ſigillatim eſſe examinandos non ſolùm colligitur ex prædictis decretis, ſed etiam ex *cap. venerabilis de teſtibus*, Gotfredus *in Sum. de Reliquiis, & venerat. Sanctor.* Franciſcus Curtius *in tractat. de teſtib. concluſ. 37. num. 80.* quos cum aliis in hac cauſa Canonizationis affert Maſcardus *de probationib. volum. 1. concluſ. 261. num. 39.* Quorum omnium ratio deſumitur non ſolùm ex arduitate, & grauitate cauſæ iſtius, ſed etiam, quia ſi omnes teſtes ſemel producti aut inducti non examinentur timeri poteſt hoc ita contingere, quia timet actor, quod ſint vacillaturi aut deſtructuri ſua, vel aliorum dicta, & ſic veritatem patefacturi. Quæ omni conatu indaganda eſt in cauſa Canonizationis. Aretinus *conſ. 140. n. 2.* Aymon *de antiq. temp. par. 1. §. quæritur.* Baptiſta de Toro *in Compend. deciſ. Neapol. par. 1. verb. teſtes citati.*

94 Propter eandem etiam cauſam eſt quoque neceſſarium, vt dicti teſtes *per extenſum* examinentur ſuper articulos contentos in litteris Remiſſorialibus. Ita enim habetur in formula dd. Litterarum, ibi: *Super quibus examinabuntur primò iuxta dicta interrogatoria, & deinde ſuper poſitionibus, & articulis prædictis per extenſum coram vobis.* Et infrà; *Vt iidem teſtes quæcumque habent, explanatè, & per extenſum deponant, nec ſe referant ad atteſtationes aliàs redditas, atque eis recitentur, quæ aliàs ipſi depoſuerunt.* Colligitur etiam ex *cap. Per tuas de teſtib.* vbi Honorius III. definit teſtes non eſſe repetendos, niſi à principio non fuerint interrogati ſuper omnibus Capitulis. Ex quo elicitur teſtes de omnibus, & ſingulis Capitulis interrogandos eſſe. Contilorus *de Canon. cap. 25. n. 81.* Caualcant. *de teſtib. part. 5. n. 138.* Quorum etiam ratio eſt tum arduitas, & grauitas huius cauſæ, tum quia Pontifex in forma decreti Canonizationis dicit eam decernere *ſumma diligentia etiam abundantius adhibita*, & conſtare de ſanctitate vitæ, & miraculorum talis Canonizandi *pleniſſimè*.

95 Præ omnibus etiam, & generaliter obſeruandum eſt, quòd cum Iudices deputati pro fabricatione proceſſuum ſint delegati, & Commiſſarij Sedis Apoſtolicæ debent adamuſſim, & ad vnguem obſeruare omnia, quæ in litteris dimiſſorialibus illis præſcribuntur. Quia ea omnia habentur pro forma, & forma conſiſtit in indiuiſibili, & ad vnguem eſt obſeruanda, iuxta commune placitum DD *in cap. cum dilecta de reſcript. cap. venerabili de offic. delegati, & in l. cum hi §. Prætor. ff. de tranſact.* Et vnuſquiſque tenetur ſeruare for-
96 mam ſuæ commiſſionis. Rota *dec. 39. num. 1.* apud Farinacium *part. 1. recent.* Caputaquenſis *dec. 158. num. 2. p. 2. & deciſ. 850. num. 4. p. 2.* Et ſi non ſeruat, corruit actus. Felinus *in ca. cum dilecta relatum num. 6. circa medium.* Tuſchus *practicar. concluſ. tom. 3. litt. F. concl. 415.* Rota apud Farinac. *deciſ. 671. num. 2. tom. 2. par. 1.* Etiamſi in minimis deficiat, ſaltem loquendo de ſubſtantialibus, nam de accidentalibus infra dicetur *num. 127. & ſequentibus.* Rota apud eundem Farinacium *deciſ. 345. num. 1. part. 2. recent.* Caputaquenſis *deciſ. 143. num. 5. par. 4.* Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 21. num. 11.* Vnde quemadmodum procurator excedens formam mandati non obligat principalem *lib. 3. ff. mandati.* Angelus *conſil. 388.* Tuſchus *practicar. concluſ. tom. 5. littera M. concl. 39. num. 55.* ſic Iudices iſti deputati pro proceſſibus formandis in cauſis Canonizationis ſi excedant formam mandati, non obligant Papam, ſeu Sedem Apoſtolicam ad Canonizationem faciendam. Vide quæ dixi *tom. 4. Summa verbo mandatum quoad Regulares.* Et pro dictis de formatione proceſſuum Contelor. *ſup. c. 23. 24. & 25.*

Nec præterea prætermittendum, quod cùm 97
in huiuſmodi proceſſibus ſæpiſſimè de miraculorum comprobatione agatur, maximè noſcendam eſſe naturam miraculi, & conditionum, quæ pro verò miraculo requiruntur. Eſt autem miraculum, *pignus quoddam omnipotentia Dei*, vt dixit Chryſoſtomus *homil. 14. in Matth.* quia eſt proprium opus eius, iuxta illod Pſalm. 71. & 135. *Qui facit mirabilia magna ſolus.* Ratio eſt, quia de ratione miraculi eſt, vt ſit opus extraordinarium, & rarum præter legem ordinariam Dei, & ſupra omnem virtutem cauſarum naturalium, vt ſumitur ex D. Thom. *1. par. qu. 105. art. 7. & 8. & lib. 3. contra Gentil. cap. 101.* & ex Auguſt. *libr. 3. de Trinit. cap. 4. & 5. & lib. 26. contr. Fauſtum cap. 3. & ſeqq. & lib. 6. de Geneſ. ad lit. cap. 13.* Vnde ipſe Auguſt. *tom. 6. lib. de vtilitate credendi cap. 16.* *Miraculum* inquit *voco quidquid arduum, aut inſolitum ſupra ſpem, vel facultatem mirantis apparet.* Quod amplius declarans S. Thom. *1. par. qu. 105. art. 7.* ait, quòd *nomen miraculi ab admiratione ſumitur.* Et infra: *Miraculum autem dicitur quaſi admiratione plenum, quod ſcilicet habet cauſam ſimpliciter, & omnibus occultam. Hæc autem eſt Deus. Vnde illa, quæ à Deo fiunt præter cauſas naturales nobis notas, miracula dicuntur.* Vnde patratio miraculorum virtutem infinitam requirit. De quo Delrius *Diſquiſ. Magicar. lib. 2. q. 7* Binſfeldius *de confeſ. Magor. & Sagar. prim. par. fol. 157.* cum aliis. Hinc miracula meritò dicuntur *quædam Dei locutio.* Ideò enim Paulus ad Hebr. 2. mi- 99
racula dixit eſſe quandam Dei locutionem: *Conteſtante*, inquit, *Deo ſignis, & portentis*: vbi Theodoretus ait, *Deum per miracula ferre prædicationis teſtimonium.* Sunt ergo miracula ipſa aliquo modo vox Dei; vnde Auguſtin. *Epiſt. 49. qu. 6.* abſolutè dixit, *Deus mirabilibus operibus loquitur*, & D. Thom. *2. 2. qu. 178. art. 2. ad 3.* inquit, *quod ſemper miracula ſunt vera teſtimonia eius, ad quod inducuntur.* Imò dici poſſunt *ſigillum diuinum*, quo Deus confirmat, vel ſigillat aliquam doctrinam, prout ex illo ad Hebr. 2. *Conteſtante* 100
Deo ſignis, & portentis, & Marci vlt. *Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis*, colligit D. Cardinalis Lugo *de virt. fid. diſput. 2. ſect. 1. num. 20.*

Ex quibus omnibus infertur aliquas eſſe no- 101
tas, ſeu conditiones ad verum miraculum requiſitas. Prima eſt eſſe effectum ſupernaturalem quoad ſubſtantiam, vel ſaltem quoad modum,

quia cum proprium miraculum ſit illud, quod ſuperat facultatem naturæ eo ipſo eſt illi indebitum, ac proinde ſupernaturale. Ita enim colligitur ex D. Auguſtino, & S. Thoma, quos Theologi communiter ſequuntur. Erit autem ſupernaturale quoad ſubſtantiam, ſi effectus ſit ſecundum ſuam ſubſtantiam ſupernaturalis, vt ſi daretur ſubſtantia ſupernaturalis, prout ſecundum aliquos Theologos dari poteſt; vel ſi duo corpora ponerentur in eodem loco, aut
102 corpus mortale fieret impaſſibile, & immortale, prout continget in gloria. Erit verò ſupernaturalis quoad modum, ſi ſecundum ſuam ſubſtantiam, & entitatem naturalis eſt, & ſolum ex parte eius, in quo efficitur eſt ſupernaturalis, prout eſt ſuſcitatio mortui, reſtitutio viſus cæco nato, & ſimilia. Vel quia modus in ſe ſupernaturalis eſt, vt ſubitanea immutatio aëris, pluuia,
103 &c. S.Thom. 1 *p.q.* 105.*art.* 8. Vnde illa, quæ Magi Pharaonis geſſerunt *Exod.* 7. & quæ alij Magi, ſeu Incantatores ſuis Magicis artibus efficiunt, non ſunt vera miracula, cùm ſint effectus naturales, & non excedant facultatem naturalem hominis, vel Angeli. Etſi quia magna celeritate, vel modo extraordinario fiunt ſint res mirabiles. De quibus infra etiam dicetur. Et dicunt aliqui de columba in aëra volante, quæ dicitur fabricata ab Archita Tarentino, & de ſerpentibus æneis ſibilantibus, & auibus garrientibus fabricatis à Bohetio Philoſopho. Troylus *de Canoniz. Sanct. dub.* 3. *n.* 39. Contelorius *de Canonizat. cap.* 17. *n.* 1. Molfeſius *d. conſ.* 46. *n.* 5.

104 Secunda nota, ſeu conditio miraculi eſt, quod ſit effectus rarus, & inſolitus, prout ex D. Auguſtino, & D. Thoma relatis elicitur. Immò propterea miraculum dicitur tale ab *admiratione*, vt inquit S. Thomas; nam id quod eſt rarum, & inſolitum ſui admirationem generat. Vnde præſentia Chriſti Domini in Euchariſtia, etiamſi
105 ſupernaturaliſſima ſit, nihilominus propriè, & rigoroſè loquendo miraculoſa non eſt, quia non eſt rara, ſeu inſolita, ſed quotidie contingens. Similiter iuſtificatio peccatoris, ſeu remiſſio peccatorum, quamuis ſit etiam ſupernaturaliſſima, nihilominus, quia non eſt rara, & inſolita, ſed conſueta, ideo propriè, & rigoroſè miraculoſa non eſt. Sotus *in* 4. *diſt.* 34. *qu. vnic. art.* 3. *col.* 6. *verſic. vnum autem*, Sanchez *l.* 7. *de matrim. diſp.* 93. *n.* 8. Iacobus Granados *in* 1.2. *controu.* 8. *ſect.* 7. *nu.* 57. Addunt alij non eſſe iſta miracula, quia non fiunt interceſſione Sanctorum, aut ex merito operantium, ſed ex opere operato. Iacobus Caſtellanus *de Canonizat. Sanctor. qu.* 6. *in princip.* Troylus *ſup. n.* 41. Contelor. *c.* 7. *num.* 3. De quo etiam dixi *ſup. n.* 15.

106 Specialiter etiam ſigna, ſeu effectus mirabiles facta à viris ſanctis his notis diſtinguuntur à factis à peccatoribus. Primò, quia, vt inquit Auguſt. *lib.* 83 *quæſt. qu.* 79. *Magi mira faciunt per priuata commercia cum dæmone. Sancti verò ea faciunt publica adminiſtratione, & iuſſu eius cui omnis creatura ſubiecta eſt. Magi ergo per priuatos contractus; Sancti verò per publicam iuſtitiam hæc*
107 *operantur.* Secundò, quia quæ faciunt Magi, ſeu peccatores ſæpè ſunt tantùm phantaſtica, & ſimulata, ideoque non ſunt diuturna, ſed mox detegitur eorum falſitas, & vanitas, prout contigit in illis ſignis, quæ Magi Pharaonis fecerunt in Ægypto *Exod.* 7. & notat Theodoret. *ibid.* vel ſunt planè inutilia, immò etiam perniciosa. At verò, quæ fiunt à viris ſanctis ſunt opera vera, ſolida, & vtilia hominibus, nec niſi magna quapiam vtilitate, aut neceſſitate facta. Tertiò 108
Magi, ſeu peccatores in huiuſmodi effectibus vtuntur multis præſtigiis, mendaciis, ludificationibus hominum, variiſque ſignis, & figuris v.g. litteris, & verbis, vel nihil, vel abſurda ſignificantibus, aliiſque ſuperſtitioſis cæremoniis, miſcentque ſacra profanis, itaque ea profanant, & contaminant: nihil tale faciunt Sancti, ſed per preces, ſignum Crucis, aliaſque res ſacras miracula operantur. Quartò Magi, & peccatores mi- 109
ra faciunt malo fine, puta ob lucrum, vanam oſtentationem, gloriam, vel honorem, vt diuinum nomen, & cultum ſibi concilient, vel vt peruertant veram fidem, falſamque hominibus perſuadeant, vel ad patranda maleficia, & ſcelera, vti ſunt furta, adulteria, neces hominum, & animalium. Sancti verò ea faciunt, vt Deum honorent, & glorificent; vtque Sanctam Eccleſiam ædificent, & illuſtrent, atque homines tum in corpore, tum magis in animo, & ſpiritu adiuuent. *Magi*, inquit S. Auguſtinus ſupra, *faciunt, quæ videntur miracula quærentes gloriam ſuam. Sancti verò faciunt miracula quærentes gloriam Dei.* De his Cornel. à Lapide *in locum Exodi relatum.*

Quia tamen circa huiuſmodi proceſſus pro 110
Canonizatione Sanctorum fabricatos ſæpiſſimè, Sanctiſſimo etiam præcipienti, præter validitatem ipſorum, quæ deſumitur ex iuriſdictione Iudicis, legitimatione actoris, legitima citatione Illuſtriſſimi Promotoris, vel Subpromotoris, & ex obſeruantia ſolemnitatem à iure, vel decretis Summorum Pontificum, præſertim Vrbani VIII. requiſitarum, agitur etiam de releuantia ipſorum: ideo notandum proceſſuum huiuſmodi releuantiam ex multis probari. Pri- 111
mò, quidem ex certa probatione contentorum in talibus proceſſibus. Certa enim res eſt, quod probatio dubia, & incerta non releuat probantem iuxta text. *in cap. In præſentia de probationib. & l. neque tales, C. de probat.* Ægidius *conſ.* 2. *num.* 37. Ioannes de Imola *conſ.* 96. *per totum.* Hippolytus *conſ.* 10. *num.* 8. & Rota coram Seraphi- 112
no *deciſ.* 1103. *num.* 2. Secundò ſi teſtes, qui ſuum teſtimonium proferunt in dictis proceſſibus ſint idonei, & concludentes. Tales enim teſtes habent eandem vim, quam inſtrumenta legitima, *l. in exercendis, C. de fid. inſtrum. C. cum Ioannes eod. tit.* Alexander *conſ.* 64. *verſ. corroborantur libro* 2. Maſcardus *de probat. in proœmio qu.* 6. *concl.* 1095. *num.* 3. Tuſchus *tom.* 6. *litt. P. concluſ.* 771. Tertiò, 113
ſi ſint in numero copioſo, quia *integrum eſt iudicium, quod plurimorum ſententiis comprobatur.* Iuxta *cap. prudentiam, de off. deleg. Clem.* 1. *de ſent. excommunic. cap. de quib.* 20. *diſt.* & *per plures homines perfectiſſima veritas reuelatur, l. fin. C. de fideicomm.* & Prouerb. 4. *ibi ſalus, vbi multa conſilia*, & 15. *diſſipantur cogitationes, vbi non eſt conſilium, & vbi plures ſunt conſiliarij, confirmantur.* Quartò, 114
quoad miracula, ſi ea probentur facta à Deo, non quomodolibet, ſed propter interceſſionem ſeruorum Dei, de quorum ſanctitate agitur in dictis proceſſibus, & propter ipſorum bonita- 115
tem. Non ſolùm, quia miracula aliquando fiunt per malos, & peccatores arte quadam magica, & diabolica. *Can. teneamus* 1 *qu.* 1. *cap. nec mirum in* 2. *columna* 16. *quæſt.* 5. Inter quos numeratur 116
Apollonius Tyanæus, qui plurima prædixit futura, quæ ita vt prædixit euenerunt, qui cæcos, claudos

claudos atque ab immundis ſpiritibus vexato quibuſdam præſtigiis ſanauit. Hic Ephesum vrbem graui peſte laborantem liberauit. Hic cum in Palatio publicè cuſtodiretur apud Domitianum accuſatus, ab eis conſpectu euanuit, atque Puteolis eo die inuentus eſt, quo Comitem præmiſerat, atque vt illic ſe expectaret, mandarat. Hic etiam imperante Nerone, cùm in Tiglinimann libellus eſſet, in quo eius accuſatio continebatur, prodigiosè effecit, vt apertus liber nulla in parte ſcriptus inueniretur. Fulgoſ. *lib.* 8. *cap.* 2. Philoſtratus *in vita Apollonij lib.* 13. *cap.* 4. Huiuſmodi fuerunt etiam Arphaxat, & Zoroes Magi, qui ſe pro Diis venditarant in Nadauer vrbe Æthiopiæ fictis miraculis clari. Maſcardus *de probat. concluſ.* 261. *n.* 25. *& ſeqq.* ex Troylo,
117 & aliis. Non tamen ſolum propter hoc, ſed etiam, quia etſi mali homines operentur miracula vera, nihilominùs hoc fit à Deo propter fidem Eccleſiæ confortandam, quo ſenſu D. Thomas 1. *part. quæſt.* 110. *art.* 4. *ad* 2. inquit: *Mali autem Chriſtiani faciunt miracula per ſigna publica iuſtitia*, & 2. 2. *quæſt.* 178 *artic.* 2. inquiens: *quod ad veritatis prædicatæ confirmationem miracula poſſunt fieri per quemcumque, qui veram fidem prædicat, & nomen Chriſti inuocat, quod etiam interdum per malos fit. Et ſecundum hunc modum etiam mali poſſunt miracula facere. Vnde ſuper illud Matth.* 7. *Nonne in nomine tuo prophetauimus, &c. dicit Hieron. Prophetare, vel virtutes facere, & dæmonia eiicere interdum non eſt eius meriti, qui operatur. Sed inuocatio nominis Chriſti hoc agit, vt homines Deum honorent ad cuius inuocationem fiunt tanta miracula.* Item Albertus Magnus *in Summa part.* 2. *tract.* 8 *qu.* 30. *& in* 2. *diſt.* 18. *artic.* 1. inquiens, quod mali homines operantur miracula *in ſanctitate Eccleſiæ, non in ſanctitate perſonæ.*
118 Ex quibus colligitur, quod ad releuantiam proceſſuum huiuſmodi requiratur, quod miracula in illis comprobata facta fuerint intuitu bonitatis, & ſanctitatis ſeruorum Dei. Quia vt inquit S. Thomas relatus *hoc modo non fiunt miracula niſi à Sanctis, ad quorum ſanctitatem denunciandam miracula fiunt, vel in vita eorum, vel etiam poſt*
119 *mortem.* Quintò ſi probentur facta non ſolùm in vita, ſed etiam poſt mortem. Prout ex Troylo, Hoſtienſi, Ioanne Andrea, & aliis probat Maſcardus *ſupr. num.* 43. Immò quamuis plures Canoniſtæ æquè videantur requirere pro Canonizatione miracula pro vita, & morte; nihilominus verior eſt ſententia aſſerens ſufficere ſola miracula poſt mortem iuxta dicta *ſupr. num.* 14. Ita enim colligitur ex verbis relatis S. Thomæ: *Miracula fiunt vel in vita eorum, vel etiam poſt mortem.* Caſſanæus *in Catalog. Glor. Mund. p.* 3. *conſider.* 49. *in princip.* Troylus *de Canoniz. Sanct. dub.* 3. *num.* 73. & patet ex diplomate Canonizationis S. Homoboni ibi: *Duo tamen, &c. Opera ſcilicet pietatis in vita, & miraculorum ſigna poſt mortem, vt quis reputetur Sanctus in militari Eccleſia requiruntur.* Pro quo plures affert Rotæ deciſiones in relationibus pro Canonizationibus Sanctorum
120 Contelorius *de Canoniz. Sanct. cap.* 10. *num.* 2. Et ratio omnium eſt, quia miracula poſt mortem ſunt certa, & indubitata ſigna ſanctitatis, vt colligitur ex Sancto Thoma *ſupra art.* 1. & habet Contelorius *ſupra nu.* 3. Miracula autem in vita non hoc habent, quia potuit qui ea fecit mori in peccato, & damnari, Troylus *loc. rel.* Contelor. *ſup. num.* 8. Caſtellinus *ſupr. pag.* 134. ex pluribus

Rotæ relationibus, & Doctoribus. Sextò, & maximè ſi talia miracula fuerint plura, itaut 121
qui ea patrauerint in multis fuerint glorioſi. Tunc enim releuatur cauſa pro ipſorum Canonizatione, iuxta illud Eccleſiaſt. 44. *Laudemus viros glorioſos, &c.* adiuncto eo quod ſubiungitur veluti pro cauſa: *multam gloriam fecit Dominus magnificentia ſua à ſeculo*, &c. *Homines magni virtute.* De quo Maſcardus *ſupr. num.* 45. Troylus *num.* 6. Contelorius *cap.* 10. *num.* 9. ex relationibus Rotæ pro Sanctis Hiacintho, & Andrea Corſino.

Maximè ſeptimò colligitur releuantia ex di- 122
ctis proceſſibus, quatenus ex illis habetur publica vox, & fama de Sanctitate, & in virtutibus in gradu heroico, iuxta *c. a. ſi teſtes* 4. *q.* 2. *&* 3. ac maximè iuxta Bullas Canonizationis S. Homoboni, & S. Antonij Patauini. Et quia actus Canonizationis fundatur in excellenti Sanctitate illius, qui debet Canonizari, prout *ex cap. Venerabilis de teſtib.* Butrio, Aretino, & pluribus aliis affert Contelorius *ſupr. cap.* 14. *à num.* 2. Vide dicenda *n.* 126. De quo etiam Fortunatus Scacchus *lib.* 1 *de notis, & ſignis Sanctitatis ſect.* 9. *c.* 5.

Item octauò ex cultu, & veneratione talibus 123
Dei ſeruis exhibitis à populo Chriſtiano, lampadibus, & cereis accenſis ad eorum ſepulchra, & imagines, votis, & tabellis appenſis ex argento, ligno, cera, &c. ad ſepulchrum, ſi ad aſſenſu Sedis Apoſtolicæ fiant, & publicè, id eſt publicitate loci, & perſonæ illa admittentis nomine Eccleſiæ, ſeu Eccleſiæ illa inſtituentis, vt benè Contelor. *de Canoniz. Sanct. cap.* 22. *num.* 7. & Fortunatus Scacchus *lib.* 1. *de not. & ſign. Sanct. ſect.* 10. *c.* 1. Quia tunc ſunt quædam publica veneratio, prout colligitur ex Rota *in relatione S. Caroli in* 2 *p. arg.* 14. Hæc enim omnia præſertim in magno numero arguunt tum famam Sanctitatis, tum miraculorum, ſeu gratiarum interceſſione eorum obtentarum, propter quæ populus Chriſtianus veluti dicet illud Euangelij: *Nemo poteſt hæc ſigna facere, quæ tu facis, niſi fuerit Deus cum eo.* Ita enim habetur ex illo Pſalm. 38. *Nimis honorificati ſunt amici tui Deus*, vbi Hieronymus. *Quàm honorabiles facti ſunt amici tui.* Quia ſcilicet honor iſte ſolum amicis Dei eſt debitus, & proportionatus. Item ex decretis Vrb. VIII. *de Canoniz. Sanct.* vbi talis cultus ſolùm conceditur Canonizatis, vel Beatificis. Item ex verbis S. Thomæ *quodlib.* 9 *qu.* 7. *art.* 16. videlicet; *Honor quem Sanctis exhibemus quædam profeſſio fidei eſt, qua Sanctorum gloriam credimus.* Ex tali ergo honore rectè infertur Sanctitas ipſorum, ſiquidem ille, vt inquit S. Thomas eſt *profeſſio fidei*, cui non poteſt ſubeſſe falſum. Ita etiam colligitur ex Rot. *in relat. S. Hiacynthi §. iſtis miraculis*, & *in relat. S. Ignatij de temperantia §. quinto continuata.* Contelor. *ſup. cap.* 14. *nu.* 41. Videndus Baldellus *ſup. diſp.* 23. *num.* 11. *&* 12. vbi plura de huiuſmodi tabellis appenſis in cultum, & honorem Sanctorum.

Nono etiam ex deuotione populi circa reli- 124
quias ipſorum. Hoc enim etiam arguit genus quoddam cultus, & venerationis illorum. Prout colligitur *ex cap. Audiuimus de reliq. & vener. SS. & cap. non oportet de conſecrat. diſt.* 1. Peña *in vit. S. Didaci lib.* 2. *cap.* 5. *&* 6. Molfeſius *in addit. ad qq. vſual. tom.* 2. *conſil.* 45. *num.* 10. *& ſeqq.* ac maximè Rota *in relat. B. Thomæ de Villanoua §. quidem honor.* Dummodò tamen id fiat de Sedis

Apoſtolicæ, vel Ordinarij legitimo conſenſu, aliàs non; cùm conſtet aliquando vel ex malitia, vel ſimplicitate quorundam venerationem habuiſſe corpora, & reliquias etiam hæreticorum, ſcilicet cuiuſdam Petri Ioannis Ordinis N. de quo *in 2. p. direct. Inquiſ. comm.* 5 t. & Guidon. de Luca, de quo Sca. chus *ſupr.* ex Prateolo.

125 Præcipuè verò decimò huiuſmodi proceſſuum releuantia probatur ex cultu publico, & anniuerſario feſtiuo, & ſolemni cum officio, & Miſſa, ac concurſu populi in illis diebus tales ſerui Dei ex hac vita ad cæleſtem migrarunt. Hic enim eſt maximus cultus, qui ab Eccleſia illis tribui poteſt, & per quem veluti conſtituuntur in vltima, ſeu proximá diſpoſitione ad Canonizationem. Et ita colligitur ex praxi Eccleſiæ apud Clementem *lib.* 8. *Conſtitut. Apoſtolic.* Tertullianum *in libr. de corona militis*, & Cyprianum *Epiſt.* 37. & ex Leone X. pro B. Philippo Benitio, & Paulo V. pro Sancta Franciſca Romana, quibus innititur Fortunatus Scacchus *ſupr. ſect.* 10. *cap.* 2. ac ex relationibus Rotæ pro S. Hyacintho; Sancto Raymundo; S. Andrea Corſino; S. Carolo; Sancto Ignatio; S. Iſidoro Matritenſi, quibus etiam innititur Contilor. *d. c.* 14. *n.* 40.

126 Attenditur etiam pro releuantia proceſſuum ad publicam, & conſtantem vocem, & famam Canonizandi. Primò quidem, quia, iuxta illud Prouerb. 10. *Memoria iuſti cum laudibus, & nomen impiorum putreſcet.* Seu vt 70. Interpretes legunt: *Memoria iuſti cum encomio, nomen verò iniuſti extinguitur.* Id eſt, memoria iuſti eſt conſtans, perpetua, & æterna; memoria autem peccatoris labilis, fragilis, corruptibilis, &c. Cùm ergo per Canonizationem ſerui Dei declarentur iuſti ab Eccleſia, oportet, quod conſtet de publica, conſtante, & perpetua fama eius ſanctitatis, & quod non fuerit ſolùm ad tempus. Secundò ad idem, quia cùm iuxta illud Pſalm. 111. *In memoria æterna erit iuſtus, ab auditione mala non timebit*, & è contra Pſal. 9. dicatur de peccatoribus: *Periit memoria eorum cum ſonitu*, vt Eccleſia aliquem æſtimet iuſtum neceſſe eſt cognoſcat an fama illius ſanctitatis ſit perpetua conſtans, & immutabilis; an vero perierit, aut defierit eſſe. Tertiò, quia *conſentiens fama confirmat rei, de qua quaritur, fidem*, prout ex reſcripto Hadriani ad Valerium *l.* 22. *digeſt. tit. de teſtib l. teſtium fides* affert ad hoc intentum Fortunatus Scacchus *l.* 1. *de notis, & ſignis ſanctitatis ſect.* 9. *cap.* 5. Quartò, quia talis fama eſt tantæ efficaciæ, vt expurget omnem ſuſpicionem contrariam. Crauetus *conſ.* 145. *in fin.* quem referunt Cardin. Tuſchus *practicar. concl. tom.* 3. *littera F. concl.* 69. *num.* 17. & Barboſa *in Axiomatib. Axiomate* 95. Quintò, quia famæ probatio cum adminiculis ſufficit pro iuſtificatione. Prout habetur ex Rota in Cluſina *Penſionis* 28. Ianuar. 1575. coram Blanchetto, & in Neritonenſi *Penſionis* 24. Nouembris 1606. coram Gregor. XV. inter eius deciſiones *n.* 277. Quæ maximè procedunt quando talis fama eſt notoria notorietate facti, quia tunc ex ea ſumitur efficaciſſimum probationis argumentum, & nulla alia indiget probatione. Surdus *deciſ.* 259 *nu.* 14. & *deciſ.* 326. *num* 82. Farinac. *in praxi crimin. part.* 1. *q.* 21. *à num.* 80. Scacchus *ſupra eo c.* 5. §. *Sed longè* Maximè Caſtellinus *ſupra pag.* 104. vbi multa ad intentum.

127 Non videtur autem derogari validitati, ſeu releuantiæ dictorum proceſſuum, quod in illis ſit aliquis defectus quoad res minimas non ſubſtantiales, ſed accidentales. Nam minima non ſunt in conſideratione, ſiue de minimis non curat Prætor *l. Scio ff. de in integr. reſtit. l.* 4. *in fin. ff. de ædilit. edic.* Iaſon *in l. ſciendum num.* 7. *cum ſeqq. ff. qui ſatiſd. cog.* Bald. *in cap. Cum adeo num.* 3. *cum ſeqq. de reſcript.* latè Crauet. *conſ.* 182. *num.* 14. & 15. *cum ſeqq.* Etiamſi illa minima ſint data pro forma, quia talis defectus in minimo formæ non vitiat actum. Angelus Aretinus *conſ.* 68. *num.* 6. §. *Quinimò.* Barboſa *in Axiom. iur. Axiom.* 150. *n.* 3. Multo magis quando illud minimum pertinet ad ſolemnitatem Lancellot. *lib.* 2. *num.* 2. Aretinus, & Barboſa *ſupra.* Fauet etiam illud aliud axioma iuris. Modica non nocent, *cap. Si proponente* 42. vbi *gloſſ.* 1. *de reſcript.* Tiraquellus *in l. ſi vnquam, verb. donatione largitus num.* 107. *C. de reuocand. donat.* & *in tract. de iudicio in reb. exig. verſ.* 29. quia de modico non eſt curandum, *l. ſi oleum*, §. *fin. cum l. ſeq. ff. de dolo l. in rebus*, §. *poſſunt, ff. commodati*, Thomas de Thomaſſettis *in floríb. leg. reg.* 422. Quod benè limitat niſi modica eſſent eſſentialia, Bertazolus *in repet. l. ſi quis maior, Cod. de tranſact. n.* 422. Aloyſius Riccius *in prax. rerum fori Eccleſiaſt. deciſ.* 39. *n.* 3. *in* 1. *edit.* aliàs *reſolut.* 36. *in* 2. *edit.*

Nec etiam derogatur d. validitati, ſeu releuantiæ ſi defectus illi circa minima ſuppleantur per æquipollentia, quia nihil refert aliquid ex æquipollentibus fieri, dum adimpletur factum, & conditio, *vulg. l. fin. vbi gloſ. fin. C. de donat. quæ ſub mod. l. ſi mater, vbi gloſ. in verb. ſua cauſa C. de inſtit. gloſ. in l. Gallus*, §. *Et quid ſi tantum in verb. Emancipatus ff. de liber. & poſthum.* vbi Bartolus, & alij communiter, & eſt regula vulgata. Et terminis Canonizationis Sanctorum, & proceſſuum pro illa efformatorum Andreas Molfeſius *in Addit. ad qq. vſual. tom.* 2. *conſ.* 46. *num.* 37. Quod etiam eſt verum pro caſu, quo aliqui eſſet faciendum in forma ſpecifica; itaut ſufficiat fieri per æquipollens. Quia ita credi debet de intentione talia præcipientis, ſeu Summi Pontificis. Andreas *in cap. Imperialem ſub n.* 11. *verſ. Semper enim fit, ac proh. feud. aliena. per Federic.* vbi Camerar. *fol.* 52. *littera K. aliàs fol.* 76. *litt. P.* de Ponte *conſ.* 37. *vol.* 1. *num.* 27. vbi *num.* 29. rationem aſſignat, quia in his magis ſenſum, quàm verba ſpectare debemus, iuxta Gloſ. communiter receptam *in l. ſed, & Celſus, §. in emptis, ff. de contrahend. empt.* cum vulgatis aliis, de quibus Molfeſius *ſup. num.* 39. 128

Similiter non derogatur tali validitati, vel releuantiæ ſi defectus iſti ſint in rebus minimis, quæ valdè difficile obſeruari poſſint. Quoniam ſecundum iura valdè difficile æquiparatur impoſſibili *l. nepos procul. ff. de verb. ſignif. l. ſi ſeruus ff. de noual. l. diuortio ff. negot. geſt.* Albericus *in l. qui ex liberis ff. de bon. poſſeſ.* Baldus *conſ.* 101. *lib.* 1. Decian. *conſ.* 39. *num.* 125. & *ſeqq. lib.* 2. Sebaſtianus Medices *de caſib. fortuit.* 1. *part. q.* 4. *n.* 13. Farinac. *Frag. criminal. par.* 2. *litt. E. n.* 143. Impoſſibilium enim, & valdè difficilium idem eſt iudicium, *l. apud Iulianum §. conſtat ff. de legat.* 1. Lucas Caſtellinus *de dilatione Canon. Sanct. pag.* 50. 129

Vnde etiam non derogatur d. validitati, & releuantiæ, quod Ordo præſcriptus in Remiſſorialibus non obſeruetur ad vnguem in prædictis rebus minimis. Sic colligitur ex Hoſtienſi, Ioanne Andrea, Cardinali, & aliis *in cap.* 1. *de reliq. & vener.* 130

vener. Sanctor. & ex Panuino in Relatione Canonizat. S. Bonauent. *p.* 2. *art.*7. *circa fin.* quos refert, & ſequitur Molfeſius *ſup.num.*21. Extat autem hæc relatio inter opera eiuſdem Sancti in fine quarti tomi.

131 Multo magis hæc procedunt, quando Canonizandus nunquam laborauit infamia, ſed ſemper notoriè bonus fuit bonum teſtimonium populi ſemper habens. Hæc enim notitia excludit neceſſitatem tam exacti, & rigoroſi examinis proceſſuum pro ipſius Canonizatio. Qui enim notus eſt non examinatur, ſed ſine probatione recipitur. *Can. valdè, diſtin.* 94. *cap. Ad Apoſtolica de regular.* Panuinus *in d. Relat. Canoniz. S. Bonauenturæ par.* 1. *art.*9. Molfeſius *ſupra num.*30.& 41.

132 Pariter hæc omnia dici debent in caſu quo dd. proceſſibus adiuncta ſit aliqua ſuperflua, ſeu non neceſſaria in rebus modicis, & non magni momenti. Etſi enim ſuperfluitas ſemper euitanda ſit, vt per Cardinalem Thuſcum *pract. concluſ.tom.*7. *litt.S.concluſ.*895.*n.*36. Menochium *conſ.*81.*num.* 32.& alios habetur; nihilominus potiùs toleratur ſuperfluitas, quàm quod quis damnum indebitè patiatur. Thuſcus *ibid.n.*56. Surdus *dec.*36.*num.* 19.& 20. Gonzales *ad regul.*8.*Cancell gloſ.*6.*num.* 32. Præſertim quia hic intrat axioma illud commune: vtile per inutile non vitiatur *l.*1. §. *Item queritur, ff. de aqua quotidiana, & æſtiua*, & communiter apud Iuriſtas.

133 Quorum omnium ratio eſt, quia ad alicuius ſerui Dei Canonizationem duo tantùm ſunt ſubſtantialiter neceſſaria, ſcilicet Sanctitas ipſius, ac miracula per ipſum patrata. *Can. teneamus* 1. *quæſt.*1. Troylus *de Canoniz. Sanct. dub.* 3. *num.* 73. Panuinus *ſupra* relatus. Cùm hæc ergo duo conſiſtere poſſint ſine dd. minimarum circunſtantiarum obſeruantia, vtique defectus illarum non irritabit validitatem, ſeu releuantiam proceſſuum. Cuius ſignum eſt ſæpiſſimè Summos Pontifices ad Canonizationem Sanctorum proceſſiſſe ſine prædictis minimis, & etiam maximis circumſtantiis obſeruatis. Vt probat Molfeſius *ſupr. à num.*22. in Leone III. quoad Canonizationem Sanctis Suiſberti, Gregor. IV. in Canonizatione Solæ Abbatis, Adriano II. in Canonizatione S. Vualburgis, Alexandro III. in Canonizatione S Eduardi Regis, Ioanne XV. in Canonizatione S. Vdalrici. Et fuit obſeruatum in Canonizatione S. Bonauenturæ, vt dicit Panuinus in relatione de hac re *par.* 2. *art.* 7. *præcipuè circa fin.* §. *Hic autem Ordo.*

134 Eſt etiam notandum, quod in dubio facti, an ſint vel non ſint obſeruatæ omnes circunſtantiæ etiam minimæ pro fabricatione proceſſuum, ſtat præſumptio pro parte Commiſſariorum, qui illum fabricarunt. Non ſolùm propter vulgariſſimum principium iuris, quod in dubio de validitate actus iudicari debeat pro ipſas, ſed ſpecialiter, quia *in ca. bona memoria de elect.* expreſsè habetur: *Pro his, quæ à Iudice ſunt acta, præſumitur.* Vnde *pro Iudice ſemper iura præſumunt*, vt per Marantam *de ordin. iudic.* 2.*p.*6. *princip. tit.*9.*num.*21. Menoch. *conſ.*100 *nu.*1. *& ſeqq. & de præſumptionibus lib.* 2. *præſumpt.* 67. & alios plures. Quod maximè procedit in Iudice qualificato, qualis eſt Epiſcopus, cui regulariter demandari ſolet hoc negotium.

135 Quia etiam pro qualificatione proceſſuum formatorum pro ſeruorum Dei Canonizatione poſtulari ſolet à Summo Pontifice *releuantia hiſtoriarum*, ideo notandum eam probari. Primò ex eo, quod authores ipſarum veridici exiſtimentur. Etenim *quicquid verè, & grauiter explicatur hiſtoria dici poteſt.* Budeus *in Commentar. linguæ Græcæ.* Anima namque omnis hiſtoriæ eſt veritas. Vnde rectè Strabo *libr.*1.*Geographiæ*: *Hiſtoria finis eſt veritas, nec oſtentationi, ſed fidei veritatique componitur. Ergo hiſtoria*, inquit ille, *non debet egredi veritatem: & honeſtè factis veritas ſufficit.* Et Polyb. *lib.*1.*hiſtor. Perinde ac ſi quis oculos animantis effoderit, quicquid ſupereſt corporis inutile fit: ita dempta ex hiſtoria veritate, narratio omnis inutilis eſt.* Fortunatus Scacchus *de not. & ſign. Sanctit. lib.*1.*ſect.*11.*cap.*6. Secundò ex eo, quod Authores illarum ſint noti, & certi; nec ignorentur ipſorum nomina. Ita enim colligitur ex decreto Concilij Trident *ſeſſ.*4. vbi prohibentur libri incerti authoris, Et *cap. Sancta Romana Eccleſia, diſt.*15. quod eſt Gelaſij primi Et decreto Concilij 70. Epiſcoporum Romæ habiti, in quo cùm ageretur de geſtis aliquorum Sanctorum Martyrum acta, quæ de ipſis loquebantur reiecta fuerunt eo quod, vt ibidem dicitur: *Quia eorum, qui conſcripſere nomina penitus ignorantur.* Fortunatus etſi nec hoc admittatur ab omnibus, ro. vt colligitur ex Ioanne Andrea *in cap. vltim. ſub num.*12.*de regul. iur. in* 6. Felinus *in cap* 2.*num.*49. *in fin. de reſcriptis* Et in terminis Chronicæ S. Franciſci ex Panuino *in relat. S. Bonauenturæ part.*2.*cap.* 18. ac ex Bellarmino *tom.* 1. *lib.*1.*cap.* 2. *de libris Apochriph.* Tertiò, ſi à maioribus fides illis adhibita fuerit. Bart. *in l.*1 *num.*22 *ff. ſi cert. petat.* Felinus *in cap.*2.*num.*49.*de reſcript.* Caſſaneus *in Catalog. gloriæ mundi par.*10.*conſiderat.*45. Rota *deciſ.* 718.*num.*2.*par.*4.*diuerſ. & deciſ.*353.*num.*27.*part.* 5. *recent.* Quartò, ſi tales hiſtoriæ communi applauſu receptæ fuerint. *cap. cum cauſam de probat.* Abbas *ibi in principio.* Pannuinus *in Relatione S. Bonauenturæ par.*2.*art.*8. Contilotus *cap.*14. *num.*11. & Rota *dicta deciſ.* 353. *num.* 28. & 80. Quintò, ſi tales hiſtoriæ ſcriptæ ſint ab eis, qui res in eis narratas videre, vel audire potuerunt. Iuxta illud Chriſti Ioann. 18. *Interroga eos, qui audierunt.* Et quia teſtes de viſu, & auditu ſint maximè idonei. Fortunatus *ſupr.* Idque colligitur ex *l. qui teſtamento* § *fin.* vbi latè Bartholus, & Doctores *ff. de teſtament.* Maſcardo *de probation. concluſ.* 656. *num.* 2. & aliis. Sextò, ſi longiſſimo tempore fuerint approbatæ. Felinus *cap. ex parte num.*146. *ff. de reſcriptis, & cap. Inter dilectos de fid. inſtrum. num* 12. Maſcardus *de probat. concluſ.* 287.*n.*10. poſt Bartholum, & Romanum. Multò magis ſi fuerint ſolemniter receptæ, aut in iudicio pro legitimis habitæ. Rota *deciſ.*101.*num.* 1. *& deciſ.*146.*num.*1 *par.*7. *& deciſ.*403. *numer.*1. *& deciſ.*496.*num.*1. *p.* 4. *tom* 2. *Recent.* Maſcardus *ſupra concl.* 1294. Quod ampliandum itaut Chronicarum, & hiſtoriarum exemplum intellige, ſi habeant conditiones aſſignatas etiam fidem faciat. Bartholus, & Alexander *in l.*1. *ff. ſi certum pet.* per *text. in cap. Cum cauſam de probat.* Maſcard. *dicta concl.*287.*num.*1. ex pluribus aliis. Qui etiam *num.* 2. ampliat hoc procedere etiamſi author huiuſmodi hiſtoriarum ex aliorum ſententia loquatur. Soccin. *in l.*1. *ff. ſi cert. pet.* & ibi Purpurat. *num.* 156. affatim. Felinus *in cap. cum cauſam col.* 1.*num.*1.*ſub fin. extra de probat.* Septimò generaliter, ſi tales hiſtoriæ antiquæ fuerint, id eſt excedentes ſpatium centum annorum,

notum, tunc enim ratione antiquitatis venera-
biles ſunt; inducentes præſumptionem; exa-
cta, & plena probatione non egentes; conie-
cturis, & adminiculis ſufficienter ſuffultæ; &
cum debita ſolemnitate factæ exiſtimandæ. Pro-
ut ex pluribus iuribus, & Doctoribus probat
Maſcardus *de probationib. concl.* 103.104.105. *&*
ſequentibus.

136 Nec obſtat hiſtoriarum releuantiæ, quod in
ipſis aliqui errores reperiantur, & quia, vt ha-
bet Pariſius *conſ.* 23. *numer.* 253. *lib* 1. *Hiſtoricus*
in vno falſus in reliquis reputatur falſus. Hoc enim
ſolum tenet verum quando eſt error in parte
ſubſtantiali, prout loquitur Pariſius relatus,
vel quando eſt error ex malitia non de errori-
bus accidentalibus ob inaduertentiam incurſis.
Aliàs nulla humana hiſtoria etiam à Sanctis Pa-
tribus, & Doctoribus antiquis ſcripta fidem me-
reretur, cùm plus æquo conſtet hiſtorias omnes
legentibus nullam omninò eſſe, præter Sacras, &
Canonicas, in quibus non vnus, ſed plures erro-
res per incuriam irrepſerint. Vnde Baronius *in*
not. ad Martyrolog. die 9 *Octobris*, inquit: *Quod*
ſi ob vnum errorem, vel alterum in vitis ſanctorum
inuentum, cætera quæ remanent fide carere diceri-
mus, profectò omnes ferè Sanctorum Vitas in maxi-
mum diſcrimen inducimus, cùm penè in omnibus ali-
quid notari poſſit, quod corrigendum videatur; ſitque
Canonicarum tantum ſcripturarum ſingularis præro-
gatiua, vt in eis cuncta vera, inconcuſſaque narrentur,
& præſertim quando in reliquis alijs habeant Ad-
ſtipulatores.

137 Nec etiam obſtat, quod ſola antiquitas non
præbeat plenam fidem ſcripturis. Hoc enim ſo-
lùm eſt verum de hiſtoriis antiquis non authen-
ticis, neque adminiculatis, non verò de illis,
ad quarum authenticationem non ſolùm concur-
runt ſuperiùs adducta, ſed vlteriùs, quòd San-
cti, de quibus in illis eſt ſermo publico, & con-
tinuo cultu, veneratione, celebratione feſti,
erectione Cappellarum, & Altarium, approbatio-
ne Sedis Apoſtolicæ coluntur, eorumque hiſto-
ria multorum ſcriptorum ſequèla comprobatur.
Maſcardus *de probat. concluſ.* 287. Gratianus
diſcept. forenſ. cap. 893. *numero* 7. Rota *deciſ.*
718. *num.* 2. *par.* 4. *diu.* *&* *deciſ.* 353. *num.* 11. *par.* 5.
recent.

138 Nec etiam tollet releuantiam harum hiſtoria-
rum, quod quandoque illarum authores ſint de
hæreſi, vel ſimili macula ſuſpecti. Si enim hoc
eſſet, profectò corruet authoritas hiſtoriarum
Origen. Tertulliani, Euſebij Cæſarienſis, Ruf-
fini, Palladij, Socratis, Sozomeni, Caſſiani, &
aliorum; ſiquidem Origenes, & Tertullianus in-
ter hæreticos cenſentur; Euſebius creditur Arria-
nus; Ruffinus, & Palladius ſuſpecti ſunt de Ori-
geniſmo; Socrates, & Sozomenus exiſtimantur
Nouatiani; & Caſſianus Pelagianus. Nihilomi-
nus Eccleſia non reiicit hiſtorias, & vitas Sancto-
rum, quas ſcribunt, ſed illis vtitur etiam in Bre-
uiariis, Martyrologiis, Menologiis, & aliis Tabulis
communibus.

139 Caſu etiam dato, quod in formatione pro-
ceſſus pro Canonizatione alicuius ſerui Dei ali-
qui defectus reperti fuerint, poteſt peti, & con-
cedi noua Remiſſoria pro ſupplendis talibus de-
fectibus. Primò generaliſſimè, quia Eccleſia pro-
cedit in huiuſmodi cauſis ordine iudiciario, pro-
140 vt ex D. Auguſtino *in libello de pænit. medicin.*
elicit Angelus Rocca *de Canoniz. Sanct. cap.* 34.
& conſtat ex praxi, & ſtylo Sac. Congregationis
Rituum; Ordo autem iudicialis poſtulat vt parti
concedantur probationes, quando eas poſtulaue-
rit, & fuerint neceſſariæ ad oſtenſionem ſuæ iu-
ſtitiæ. Prout ex multis quæ affert Farinacius *in*
prax. q. 77. *cap.* . elicitur. Ex eo etiam quia alias
veritas occultaretur. Secundò, & generaliter, 141
quia iſta cauſa Canonizationis comparatur cau-
ſæ ciuili, licet in ea cautiſſimè procedatur. Mal-
uetius *de Canoniz. dub.* 3. *numer.* 65. Panuinus *in*
relat. S. Bonauenturæ p. 2. *art.* 4. Contelorius *de*
Canoniz. c. 18. *num.* 35. In cauſis autem ciuilibus
concedendas eſſe Remiſſorias pro examine, te-
ſtium tam abſentium, quàm præſentium habet
latiſſimè idem Farinacius *ſupra* Addens *ibid. num.* 142
4. quod à negatione talis Remiſſoriæ, ſi eam iu-
dex in cauſa ciuili denegauerit, detur appellatio.
Et *n.* 22. quod Remiſſoria eſt concedenda, quan-
do petitur ex iuſta cauſa, iuxta *l. Iudices*, vbi
DD. *C. de fide Inſtrument.* Tertiò, & ſpecialiter, 143
quia in cauſa Canonizationis non agitur de præ-
iudicio alicuius perſonæ, animæ, vel fidei, ſed
potius è contrario de augmento deuotionis, fi-
dei, &c. Maluetius *ſupr. num.* 68. Contelorius *ſupr.*
num. 26. Quartò, quia teſtis, qui nulliter eſt exa- 144
minatus poteſt repeti, vt habent Felinus *in cap. per*
tuas 48. *num.* 2. *in fin. de teſtib* Butr. *ibid. numero* 9.
Imola *num.* 3. & Rota *dec.* 710 *num.* 1. *& fin. par.*
2. *recent.* Similiter quando examinatus eſt ſine 145
interrogatorio, permittitur parti petere, quod
repetatur, vt habent Speculator *de teſtib* §. 6.
num. 21. *part.* 1. Innocentius, Bellamera, Fran-
cus, & multi alij apud Contelorium *ſupr. cap.* 25.
num. 84. Multo ergo magis in cauſa pia, qua-
lis eſt iſta, repeti etiam poſſunt iidem teſtes ad
ſupplendum defectus, ſi qui fuerunt in primo
proceſſu, & dari Remiſſoria ad illum de nouo for-
mandum.

Conſequenter etiam quando iura vigore pri- 146
mæ Compulſationis, ſeu priorum litterarum
Compulſorialium extracta, non fuerunt legitimè
compulſata, concedi debet noua Compulſo-
ria, ſeu nouæ litteræ Compulſoriales. Ita enim
expreſsè Rota coram Botatto *dec.* 555. in Sa- 147
lernitana *prætenſæ contributionis.* Quia, vt ibi
dicitur, & applicari poteſt ad cauſas Canoniza-
tionis Sanctorum *iniquum prorſus eſſet Moniales*
ſuccumbere ob defectum non iuris, ſed compulſationis
non benè factæ Excipit tamen Rota caſum, in quo
eſſet vehemens ſuſpicio, ſeu præſumptio de ma-
lo iure. Sed ſpecialiter concedendam eſſe nouam
Compulſoriam. quando teſtes ſunt nulliter exa-
minati affert ex Boccacio, Farinacio, & aliis Rotæ
deciſionibus.

Pro quorum intelligentia nota, quod hoc 148
nomen *Compulſatio* deriuatur à verbo *Compulſo*
quod, iuxta Calepinum ſignificat *vrtare vna coſa*
con l'altra. Vnde ſecundum vſum Curiæ ſumi-
tur pro extractione, ſeu exemplatione Iurium,
Inſtrumentorum, ſeu ſcripturarum ad cauſam
pertinentium. Et proceſſus compulſorialis eſt
ille, qui datur ad effectum compulſandi, &
exemplandi omnes, & quaſcunque ſcriptu- 149
ras, documenta, & iura ad cauſam facientia. Con-
telorius *de Canoniz. Sanct. cap.* 24. *in princ.* Atque
ita litteræ Compulſoriales ſolent dari quan-
do concurrunt hæc duo, videlicet exiſtentia
Iurium extrahendorum, & releuantia eorum,
prout habet Rota ſupra relata coram Botatto.
Hinc etiam clauſula *Iuribus compulſatis* denotat 150
Iura,

Iura, Inſtrumenta,ſcripturas, ſeu documenta ad cauſam ſpectantia extracta eſſe,exemplata, & verificata. Ita colligo ex Rotæ deciſione coram Coccino in Compoſtellanen. *Theſauraria* de ann. 1608. inter deciſiones Coccini *dec.*404. *num.*2. & ex alia Burgenſi *Beneficij* coram Coccino de ann.1605. *num.*1. inter deciſiones ipſius *dec.*162. ac ex alia Peruſina *Beneficij* coram Remboldo de ann.1619.

151 Quia tamen plura ex his, quæ à nobis dicta ſunt, plura quoque alia perutilia ad intentum continentur in grauiſſima, & omni eruditione plena S. Rotæ Romanæ relatione ad Summum Pontificem Paulum V. facta pro Canonizatione noſtri S. Andreæ Corſini, quam ad litteram refert Abraham Bzouius *tom.*14.*Annal. circa ann. Chriſti* 1375. *num.*9. Ideo operepretium, & pro ſtudioſis vtiliſſimum iudicaui,dictam relationem hic apponere. Quæ talis eſt.

RELATIO S. ROTÆ,

Quam Paulo V. Pontifici Maximo dederunt tres Rotæ Auditores deputati, videlicet Franciſcus Sacratus Archiepiſcopus Damaſcenus, Ioannes Baptiſta Coccinus Decanus, Alphonſus Mançanedo. Super Proceſſu Canonizationis B. Andreæ Corſini Epiſcopi Feſulani.

152 Beatiſſime Pater. Relaturi S. V. vt ea nobis mandauit per ſuum reſcriptum,quid geſtum, quidque probatum ſit in cauſa Canonizationis bon. mem. Serui Dei Andreæ Corſini Epiſcopi Feſulani,animaduertimus ſæpè euenire in huiuſmodi relationibus, vt vna eademque propoſitio pluribus locis vſurpetur repetitis rationibus, & argumentis quibus ea confirmetur,quem laborem aut faſtidium, vt nos euitaremus expedire viſum eſt præmittere generalia quædam principia huius materiæ, quæ verè totam Canonizationis rationem,in eo quod ad praxim ſpectat conſtituunt, quibus ſemel adductis, ac probatis vteremur deinde quoties opus eſſet, & ſuo loco exhiberemus quaſi regula quadam, & lapide lydio ad diſcernenda omnia quæ nobis oblata ſunt circa vitam,& miracula præclari huius famuli Dei, quò S.V. diſtinctiùs,& faciliùs rem totam cognoſcere, & quid ſibi ſuper Canonizationes viri iſtius ſtatuendum ſit deliberare poſſit. Erunt igitur ſex partes relationis noſtræ. In prima agemus de Sanctitate Canonizandorum. In ſecunda de eorum miraculis. In tertia de modo probandi vtrumque. In quarta de Sanctitate B. Andreæ. In quinta de eius miraculis. In ſexta de actis huius cauſæ, & legitima illorum confectione.

PRIMA PARS.

De Sanctitate Canonizandorum.

153 Vt quis pro Sancto Canonizari poſſit ſanctum fuiſſe oportere indubitatum videtur, quandoquidem Canonizatio non dat Sanctitatem,ſed illam tantùm,quæ prius fuit in Canonizando declarat,& facit obſeruari,qua ratione, vt ad Canonizationem deueniri poſſit probandam eſſe in primis ſanctitatem concludunt omnes *in cap.*1. *de reliq. & vener. Sanct. in cap. Venerabilis de teſt. & in cap. nec mirum* 26. *quæſt.*5. Videndum igitur quod primo loco ſe offert quid ſit iſta ſanctitas,in quo conſiſtat, & quanta requirantur ad effectum,vt ſit locus Canonizationi.

154 Sanctitas tam quoad comprehenſionem,quàm quoad intenſionem ſiue excellentiam largè, & & ſtrictè accipitur;Etenim quoad comprehenſionem ſanctitatis aliquando importat virtutem generalem continentem omnes virtutes S. Aug. *lib. de doctrin. Chriſt.* S.Thom. 2.2. *quæſt.*81.*art.*8. vbi latè Caietan. *in Comment.* aliquando refertur ad ſolam charitatem. S. Auguſt. *lib.*1. *de doctrin. Chriſt. cap.*27. ibi *ille ſancta viuit, qui ordinatam habet charitatem, &c.* Aliquando ad ſolam iuſtitiam,idem S.Auguſt. *lib. de ſalut. docum.* ibi:*Sanctitas conſiſtit in operibus iuſtitiæ.* 155 Aliquando ad ſolam mundiriam, & temperantiam à ſordibus carnis. S.Thom. *d. quæſt.*81. *art.*8. Aliquando videtur conſiſtere in renunciatione bonorum temporalium, & diſtributione illorum inter pauperes: Matth. cap.19. *Si vis eſſe perfectus vade,& vende omnia,&c.* Aliquando denique diſtinguitur inter ſanctitatem animæ, & ſanctitatem corporis. S. Auguſt.*lib.de ſalut. docum. cap.*9. *Sanctitas*,inquit, *corporis eſt caſtitas,animæ verò charitas, & humilitas.*

156 Quo autem ad intenſionem ſiue excellentiam ſanctitatis aliquando capitur ita ſtrictè, vt ſolus Deus Sanctus dici poſſit, iuxta illud quod canit Eccleſia: *Quoniam tu ſolus Sanctus: Tu ſolus Dominus: Tu ſolus altiſſimus Ieſu Chriſte.* 157 Aliquando verò ita largè, vt quilibet iuſtus Sanctus dicatur. Pſalm.17. ibi *cum Sancto Sanctus eris.*

158 Quod ſpectat ad rem noſtram Canoniſtæ locis ſupra citatis capiunt ſanctitatem largè quoad *comprehenſionem*, vt ſcilicet canonizandus fuiſſe debeat præditus omnibus virtutibus, & ſtrictè quoad *excellentiam*, vt ſcilicet in illis fuerit valdè 159 excellens. Fundant autem eorum intentionem præcipuè Hoſtienſ. Innoc. Ioan. Andr. & Butr. *in d.cap.*1. *de reliq. & vener.Sanct.* in illo Eccleſiaſt. cap 44. *Laudemus viros, glorioſos, & parentes noſtros in generatione ſua, multam gloriam fecit Dominus magnificentia ſua à ſeculo. Dominantes in poteſtatibus ſuis homines magni virtute,& prudentia ſua præditi,&c. Laudemus viros*, ecce Canonizatio 160 Sanctorum,quam facit Eccleſia, quia non iubet Spiritus Sanctus laudari mortuos ad finem humanum. *Parentes noſtros*, ecce quod ſoli fideles canonizantur, quia pauciſſimis exceptis, ſoli parentes Hebræorum tunc fuerant fideles. *Multam gloriam*,ecce excellentiam canonizandorum,quos non ſufficit eſſe ſimpliciter glorioſos, id eſt bonos,ſed debent eſſe multum glorioſi, id eſt pluſquam boni. *Fecit Dominus*,Ecce,quod bonitas, & 161 excellentia debet eſſe à Domino, hoc eſt circa virtutes infuſas, nec ſufficiunt merè naturales, aut habituales. *Magnificentia ſua*, Ecce neceſſitas gratiæ pluſquam ſufficientis, & particularis electionis, quia alias Dominus cum eis magnificè non egiſſet, ſed ſecundum ſuam ordinariam bonitatem. *A ſæculo*,quod exponunt, id eſt ab initio eorum conuerſionis vſque ad finem, ecce neceſſitas perſeuerantiæ. *Homines magna virtute, & prudentia ſua præditi*,ecce multiplicitas virtutum.

162 Rurſus quod Canonizandus pro Sancto debeat fuiſſe præditus omnibus virtutibus, & in gradu excellenti quoad omnes virtutes, ſic probatur,

batur, Sancti ſunt membra Chriſti, S. Hyerony-
mus *relat. in cap. Si quis hominem* 11. *quæſt.* 13.
membra verò debent eſſe benè ordinata erga
ſuum corpus, aliàs eſſet monſtrum, iuxta illud
Humano capiti ceruicem pictor equinam iungere ſi
163 *velit*, &c. vt quis autem dicatur benè ordinatus
erga Chriſti tanquam ſuum corpus debet non
ſolum eſſe benè ordinatus erga illum immediatè,
ſed etiam mediatè, nempè erga proximum, & er-
ga ſeipſum propter Deum, vt patet ex præceptis
Decalogi quorum aliqua ducunt hominem im-
mediatè ad Deum, vt illud: *Non habebis Deos alie-*
nos coram me, &c. aliqua verò ad proximum, *vt*
164 *non furtum facies*, &c. aliqua demum ordinant
illum erga ſe ipſum ſiue in ſe ipſo tantum, vt *non*
concupiſces, &c. Sola enim concupiſcentia non
nocet proximo, ſed ipſum tantum concupiſcen-
tem inordinat. Erga Deum immediatè ordina-
mur per virtutes Theologicas, quæ propter hoc
à verbo θεὸς, Theologales dicuntur, erga proxi-
mum autem, & noſmetipſos per morales, quæ, &
Cardinales, id eſt principales vocantur, quarum
vna præcipuè reſpicit proximum, quæ eſt iuſtitia,
aliæ duæ noſmetipſos, nempè fortitudo, & tem-
perantia, quarta tanquam moderatrix, & electiua
medij in quo conſiſtit virtus, vt per Philoſoph. 2.
Ethic. cap 6. reſpicit omnes tres. Quin etiam
ipſiſmet Theologalibus ſimulatur, nam circa
fidem poſſumus errare, porrigendo impudenter
aures falſis magiſtris, & ſophiſticis eorum argu-
mentis; circa ſpem præſumendo de bonitate Dei
pluſquam conuenit, puta quod nec etiam perſe-
uerantes in peccato ſit puniturus; circa charita-
tem per Zelum indiſcretum, velut ſi quis priua-
tus exiſtimaret ſe licitè poſſe occidere blaſphe-
mantem Sanctiſſimum Chriſti nomen, vel poſſe
cum vno peccato etiam veniali conuertere ad fi-
dem chriſtianam totum mundum.

165 Rurſus etiam tertiò probatur neceſſitas om-
nium virtutum, quia virtutes ſunt arma, quibus
armamur contra tela hoſtis generis humani. S.
Paulus XIII. ad Rom. *Induamur arma lucis*, & 6.
ad Epheſ. *Induite vos loricam ſumentes ſcutum fidei.*
Latius D. Hyeronymus relat. *cap. miſi* 23. *quæſt.* 5.
Cœterum, quia tela hoſtis generis humani non
166 ſunt omnia vnius naturæ, ſed ſeptemplicis, ſin-
gulæ enim virtutes habent ſua vitia oppoſita, vt
docet S. Anton. *in ſum. part. tit.* 1. *cap.* 1. ideo ſunt
neceſſariæ omnes virtutes, quibus aduerſus ſin-
gula vitia noſmetipſos tueamur, quia aliàs ſicut
vulnus illatum ab vno telo occidit totum corpus,
ita per lapſum in vno vitio omnium rei eſſemus,
iuxta illud S. Iacob relat. *in cap. Conſideret, d.* 5.

167 Vnde vnam virtutem ſine aliis eſſe non poſſe,
concludit S. Thom. 1. 2. *quæſt* 65. *art.* 1. & hunc
ſenſum habuerunt maiores noſtri in relatione
S. Franciſcæ *in fin.* 1. *art. part.* 2. vbi concluſerunt,
illum verè ſanctum dici poſſe, qui omnium vir-
tutum generibus decoratur.

168 Quod autem præmiſimus de neceſſitate om-
nium virtutum explicauimus ſolum in Theologi-
cis, & moralibus, nam virtutes merè intellectua-
les, vt ſapientia ſcientia, & ſimiles impropriè, &
largo modo dicuntur virtutes, cum non perficiant
hominem quoad voluntatem, in quo conſiſtit ve-
ra virtus, & ſanctitas, ſed tantùm quoad intelle-
ctum vnde illas habentes poſſunt eſſe mali, vt
latè explicat S. Anton. *in ſua ſum. p.* 4. *in princ.*

169 Illud etiam non prætereundum exiſtimamus
circa neceſſitatem omnium virtutum, nempe,
quod circa Theologicas quiſque Chriſtianus ne-
dum Sancti, eſt obligatus operari, ex quo nun-
quam defuit obiectum hoc eſt ipſe Deus, circa
verò morales diſtinguendum eſt inter abſtinen-
tiam, & operationem in quibus conſiſtunt iſte
virtutes iuxta illud Pſalm 33. *Diuerte à malo, &* 170
fac bonum. Circa abſtinentiam quiſque eſt obli-
gatus ſemper, & in omnibus eſſe virtute præditus,
hoc eſt nunquam cogitatione, verbo, vel opere
declinare in aliquod, quod ſit vni ex prædictis
virtutibus contrarium, aliàs omnium reus eſſet,
per ea, quæ diximus ſupra. Circa operationem,
ſubdiſtinguendum eſt, quia ad aliquas operatio-
nes tenemur ſub pœna peccati puta ex præcepto
Eccleſiæ, officio aſſumpto, neceſſitate proximi, &
ſimilibus, & tunc non ſolum perfecti, ſed quilibet 171
Chriſtianus tenetur operari, alias diuinam gra-
tiam, & inde habitum virtutis amittit, aliquæ
verò operationes non ſunt nobis iniunctæ ſub
pœna peccati, & tunc abſtinendo ab illis non
amittimus habitum virtutis, ſed benè deficimus
in excellentia, quæ requirit bonam operationem
quotieſcumque ſe offert occaſio, vt mox dice-
tur.

Circa excellentiam in virtutibus non eſt du- 172
bium ſingulas virtutes habere ſuos gradus, ita vt
in illa vnus dicatur excellentior altero, quin vna,
& eadem perſona poteſt in dies proficere in ea-
dem virtute, vt latè per S. Anton *in ſum. p.* 4. *tit.* 8.
cap. 4. & habetur *in cap. Cum Sanctam d.* 2.

Quod autem pro ſanctis non debeant canoni- 173
zari niſi perfecti, & excellentes in virtutibus ap-
paret, quia Canonizatio fit vel immediatè ob
gloriam Dei, iuxta illud Pſalm. 67. *Mirabilis*
in Sanctis ſuis, vel mediatè, nempe vt illos inuoce-
mus pro noſtris mediatoribus apud Deum, vel
vt imitemur eorum virtutes non diffidentes poſſe
homines ope diuina ad perfectionis gradus per-
uenire, vel denique propter retributionem, nem-
pe in præmium, & retributionem ipſorummet
Canonizandorum, quæ omnia tandem reſultant
in gloriam Dei, & hæc ſingula requirunt excel-
lentiam in virtutibus, & ſpeciale meritum, quia
aliàs in ſimplici virtute, & ordinario merito Deus
non eſſet admirabilis pluſquam ſit in numero in-
finito Beatorum, quos certi ſcimus eſſe in Cœlis,
iuxta illud Ioan. in Apoc. cap. 7 *Poſt hæc vidi tur-*
bam magnam, quam dinumerare nemo poterat. Nec
iſti eſſent meliores interceſſores, quàm illi, aut
magis imitabiles, vel merentur iſtam particula-
rem gloriam.

Remanet igitur difficultas, vt videatur in quo 174
conſiſtat iſta excellentia. Et certum eſt illam con-
ſiſtere in charitate, quia *vinculum perfectionis eſt*
charitas, vt dicit S. Paulus III. ad Coloſſ. quod
repetit Sanctus Gregorius *lib.* 7. *mor.* & alibi di-
cit idem D. Paulus finem præcepti charitatis eſſe
verum, quia in hac Eccleſia militanti ſunt neceſ-
ſariæ operationes Iacob. cap. 2. & latè proſequi-
tur Sotus 2. *de nat. & grat. à cap.* 3. *vſque ad* 8. &
de occultis non iudicat noſtra Eccleſia cap. 1. *de clan-* 175
deſtinis deſponſ. Rom. *conſil.* 106. *num.* 11. Ideò il-
lum dicemus habere maiorem charitatem, atque
inde perfectionem, qui meliores operationes fa-
cit, quam praxim nos docuit Chriſtus magiſter
in Euangelio Matth. cap 7. *Ex fructibus eorum*
cognoſcetis eos. Illas verò dicemus eſſe meliores
operationes, quæ nobis minus ſunt communes
cum ethnicis, vt nos docuit idem Magiſter noſter
apud Matth. cap. 5. ibi: *Nam, & hoc ethnici faciunt.*

Iſtæ

Iſtæ autem, quæ nobis minimè ſunt communes ethnicis, erunt in primis omnes operationes, quæ
176 ſpectant ad virtutes Theologicas, quarum peritiam minimè habent ethnici, & inter morales etiam ſunt nonnullæ ſpecies, ſeu gradus virtutum ad quos non peruenerunt ethnici. Dominus apud Matth. cap. 5. ibi: *Ego autem dico vobis diligite, &c.* Item profunda humilitas, quæ virtus fuit ignota ethnicis, vt docet Caietan. ſuper D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 161. *art.* 1. *in ſolut.* 1. & S. Auguſt. *de Virgin. cap.* 31. dicit ſolùm Chriſtum fuiſſe illius magiſtrum, & doctorem. Item Virginitas virtus chriſtiana appellari poteſt, quandoquidem non modo apud Ethnicos minimè fuit in pretio, ſed neque apud Hebræos, vt docet S. Thom. 3. *p. q.* 8. *art.* 4. per illud Exod. 23. *non erit infæcunda, nec ſterilis in terra tua.* Et Deuteron. *Non erit*
177 *apud te ſterilis vtriuſque ſexus.* Item maceratio carnis, & caſtigatio proprij corporis ſunt virtutes, quas non habuerunt ethnici, & ſignanter perſeuerantia, & quod quis fuerit in omnibus ſui ſimilis eſt proprium virtutis chriſtianæ; nam infidelis homo benè poteſt viribus naturalibus facere aliquos actus virtutis, & etiam acquirere habitum in aliqua ſpecie virtutis, ſed non ſemper, & in omnibus, vt docet S. Anton. *in ſua Sum. p.* 4. *tit.* 2. *c.* 1. §. De quo latè per eum.

Rurſus quod diximus de neceſſitate omnium virtutum, & perſeuerantia in illis intelligimus quoad illos, qui poſt ſuam conuerſionem habue-
178 runt tempus operandi; nam certum eſt multos ob vnum actum perfectiſſimæ charitatis in hora mortis fuiſſe canonizatos, vt de bono latrone, Sancto Maximo, & Ianitore 40. Coronatorum, & aliis qui eodem tempore fuerunt conuerſi ad fidem Chriſtianam, & paſſi martyrium legimus in martyrologio.

179 Adeſt alia ſpecies ſanctitatis illorum ſcilicet, qui nullum omninò actum virtutis operati ſunt, ſed adhuc infantes propter Chriſtum paſſi fuerunt martyrium, prout S. Innocentes, qui ſub Herode paſſi ſunt, de quibus per S. Auguſt. *lib. ſerm. de Sanct. ſerm.* 8. *cum tribus ſeqq.* & de cauſa illorum venerationis, Specul. *in rational. diuin. lib.* 7. *cap.* 42. ſuper quibus non inſiſtimus, cùm non faciant ad caſum noſtrum, ſed iam ad miracula properamus.

PARS SECVNDA.

De miraculis Canonizandorum.

180 VLtra excellentiam in virtutibus requiri etiam quod canonizandus fecerit miracula concludunt omnes *in d. cap.* 1. *de reliq. & vener. Sanctor. & in cap. venerab. de teſtib.* vbi ſatis hoc indicat littera in verbo *miracula*, & ibi etiam not.
181 gloſ. cuius rei duplex aſſignari poteſt ratio. Prima eſt, quod multi in hac vita incedunt, induti pellibus ouium, cùm tamen intus ſint lupi rapaces. Matth. 7. adeo vt nec martyrium ſub prætextu Chriſti nominis ſupportatum ſit concludens argumentum ſanctitatis, cùm & hoc poſſe fieri ob vanam gloriam indicet S. Paulus relatus *in cap. Vide* 1. *quæſt.* 1. vbi gloſ. Et proinde vbi magis eſt periculum deceptionis euidentiora argumen-
182 ta requirunt. *cap. vbi periculum de elect. in* 6. *cap. num.* 7. *quæſt.* 2. *cap. quieſcamus* 42. *d.* Secunda ratio eſt, quia etiam ſuppoſita ſanctitate non omnes ſanctos vult Deus in hoc ſeculo canonizari, id eſt nominatim coli pro ſanctis, fortè ne cultus, qui per homines debetur Sanctis multitudine Sanctorum, & aſſiduitate exercitij vileſcat, iuxta not. *in cap. Epiſ.* 80. *d. & in cap. legimus ad finem* 93. Hoſtienſ. *in d. cap.* 1. *num.* 10. *de reliqu. & vener. Sanctor.* gloſ. *in cap. vnic. verb. Sedis, verſ.* 5. *ne in infinitum, eod. tit. in* 6. Vnde infinitorum martyrum, & aliorum Sanctorum nomina ſunt nobis adhuc incognita

Nec propterea tales ſancti non canonizati deſinunt habere ſuam mercedem in cœlis, iuxta Auguſtinum relatum *in cap. teneamus* 1. *quæſt.* 1.
Erant quidam Chriſtiani, &c. Expectandum igi- 183
tur eſt, vt Deus ſuis ſignis oſtendat, & quis verè fuerit ſanctus, & quem velit pro tali in hac ſua Eccleſia militanti nominatim coli.

Miraculum alij aliter diffiniere, nos autem diffinimus, vt ſit *factum inſolitum ſupra vires, vel præter ordinem totius naturæ creatæ.* Diximus *factum* ad excluſionem nonnullarum illuſionum, per quas Dæmones, ac etiam homines vafri faciunt
nobis videri factum, quod verè non eſt factum, de 184
quo per S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 118. *art.* 2. *& in lib.* 3. *contra Gentil. cap* 103. *&* 104. *Inſolitum*, quia ſolita nec re, nec nomine conueniunt miraculo Non re, quia miracula præcipuè fiunt ad duplicem effectum, nempe vel ad confirmationem prædicationis verbi Dei, iuxta illud Matth. cap. 16. *Illi autem profecti prædicauerunt vbique Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis.* Vel fiunt ad denunciandam facientis ſanctitatem, vt infra dicetur; ſolita autem neutrum operantur, nam ex apparentia ſolitorum neque confirmare-
tur ſermo verbi Dei; nec oſtenderetur ſanctitas 185
facientis, vt de ſe patet. Non etiam conueniunt nomine, quia miracula dicuntur ab admiratione, quam ſecum afferunt, vt per Archid *in d. cap. Nec mirum num.* 6. 26. *quæſt.* 5. Bartól. *tract. de teſtib. verſ. qualitas ſiue ſubſtantia num.* 57. ſolita autem non mouent admirationem, vnde S Auguſtinus *lib.* 10. *de Ciuit. Dei* dicit *miracula viſibilium naturarum licet maiora ſint iis, quæ rarò fiunt, attamen propter illorum aſſiduitatem non mouere admirationem. Supra* non contra, vt dicit gloſ. *in cap. vnic. verb. Sedis Apoſtolicæ verſ. ſecundo, quòd ſit contra naturam de reliq. & vener. Sanct. in* 6. *cum concord.* quia miracula fiunt à ſolo Deo, vt infra dicetur. Natura autem non contrariatur ſuo creatori, ſed cum illo eſt in ordine obedientiali, & illi libenter cedit, *cap. Cum Marta* §. *requiſiſti* ibi, cedit natura miraculo *de celebr. Miſſ.* not. ſpecie S. Thom. *p.* 1. *q.* 110. *art.* 2. S. Auguſt. *lib.* 3. *de Trinit. cap.* 8. Archid. *in cap. nec mirum num.* 6. *verſ.* Et dicitur miraculum Bellam *num* 3. 26. *quæſt.* 5. Ioan. Andr. *in cap.* 1. *num.* 4. Butr. *num.* 7. *de reliq. & vener. Sanct.* Ioan. Monach. *in cap.* 1. *num.* 11. *de Confeſſ. in* 6. Caſtellin. *in Tract. de Canoniz. Sanct. quæſt* 6.
princ. verſ. ſecundum quod ſit, Simonett. *in relat.* 186
S. Franciſci de Paula §. *Illud tamen. Vires* quia nihil eſt, quod poſſit facere natura, quod miraculum dici poſſit, ſiue hoc procedat ex ſingulari artificio hominis, prout de columba lignea volanti Architæ, & æneis ſerpentibus ſibilantibus Boëtij, legitur apud Gellium *lib.* 10. *cap.* 12. Caſſad. *lib.* 1. *variar epiſt.* 45. ſiue hoc fiat ex veloce operatione facta per dæmonem applicando actiua paſſiuis, de quo per S. Thom. *p* 1. *quæſt.* 114. *art.* 4. *ad* 2. *Præter ordinem*, nam multa ſunt miracula, quæ propriè non poſſunt dici ſupra vires naturæ, ſed

tantum

tantum præter ordinem, nam natura in dies illud, facit, ſed non eo ordine: exemplum eſt in febricitante in inſtanti ſanato, quo pro miraculo eſt canonizatum, & in ſocru Petri, de quo Luc. 4. & in
187 multis modernis canonizationibus. Natura enim in dies pellit febrim, ſed non illo ordine, hoc eſt in inſtanti, de quo infra in gradibus miraculorum agetur. *Totius naturæ*, quia multa præter ordinem vnius naturæ contingunt, quæ non ſunt miracula, cùm ſint ſecundum ordinem alterius naturæ, vnde non fuit miraculum eleuatio Simonis Magi per aëra, de quo per Egeſip. *lib. 3. de excid. Hieroſolym. cap. 2.* Sur *de vita Sanct. de vita Sanct. Petri*, neque minus corporalis tranſpor-
188 tatio ſtrigarum, de quo latè per bon. memor. Peniam collegam noſtrum *in Direct. p. 2. comm. 68. litt. R.* nam licet hoc ſit præter, vel ſuper naturam humanam, non eſt tamen præter, vel ſupra naturam dæmonis, qui hoc operatur. *Creata*, quia nihil eſt ſupra vires naturæ increatæ, id eſt Dei omnipotentis, vnde reſpectu illius nihil poteſt dici miraculum, vt concludunt S. Thom. *part. 1. quæſt. 105. art. 8.* Caſtell. *de Canoniz. Sanct. qu. 6. verſ. interdum in fin.* & maiores noſtri *in relatione ſuper proceſſu S. Raymundi art. 6. verſ. Alterum p. 2.* Item diximus *creata*, quia non eſt dubium, quod Deus poteſt creare nouas naturas, iuxta illud Auguſtini *lib. 21. de Ciuit. Dei: Sicut non fuit Deo impoſſibile, quas voluit naturas inſtituere, ita ei non eſt impoſſibile*, inquit, *quod voluerit, quas inſtituit mutare.* Hæc ille. Vnde infertur, quod licet quando Dominus noſter Ieſus Chriſtus inſtituit Sanctiſſimum Sacramentum Euchariſtiæ, Baptiſmi, & aliorum fecerit maximum miraculum, dando illam admirabilem naturam ſiue vim illis, *Hoc eſt corpus meum*, & illis *Ego te baptizo*, & aliis quæ in confectione Sacramentorum, quaſi non poſſunt dici nouum miraculum, quia ſunt effectus reſultantes ex antiqua inſtitutione illius Sanctiſſimi Sacramenti.

189 Ex quibus poſſet reſolui quæſtio, quæ aliàs occurrit de facto, nempe an ebullitio ſanguinis S. Ianuarij in Ciuitate Neapolitana, vel fluxio mannæ ex ſepulchro S. Nicolai Baren. vel excreſcens vnguis S. Catharinæ Bono. ſeu mirabilis incorruptio, & ſuauis odor, qui ex corpore plurimorum Sanctorum in dies emanat poſſit dici vnum miraculum, vel plura.

190 Item per præfata includuntur omnia requiſita ad miraculum, de quibus Gloſſ. *in cap. 1. de reliq. & venerat. Sanct.* Hoſtienſ. & Goffr. *in Summ. d. tit. num. 3.* Bellam. *in cap. Venerabilis de teſtib. num. 3.* Caſſan. *in Cathal. gloriæ mundi p. 3. conſid.* 49. Nam primum, quod ſit *ex Deo* reſultat eo ipſo, quod eſt verum miraculum, quia ſolus Deus poteſt facere miracula, vt ſupra dictum eſt. Secundum requiſitum, quod ſit *ſupra vires naturæ* comprehenditur in verbis noſtræ diffinitionis. Tertium, quod non *ex vi verborum* includitur per illud, quod iam diximus ſuper verbo *creata*; Quartum, quod ad corroborationem fidei veræ non videretur neceſſarium, cùm poſſit dari caſus, quod miracula fiant ad alium finem, nempe ad denunciandam intercedentis ſanctitatem. Beda relat. *in cap. Quærendum de pœnit. diſt. 2.* S. Thom. 2. 2. *quæſt. 178. art. 2.* Bellam. *in cap. nec mirum 26. q. 5. num. 10.* qualia videntur eſſe miracula, quæ in dies fiunt inter Catholicos, quorum reſpectu miracula non eſſent neceſſaria, iuxta illud Iſidor.
191 *lib. 1. de ſummo bono, miracula*, inquit ille, *in ſignum ſunt non fidelibus, ſed infidelibus, quia ſignum fidelibus non eſt neceſſarium, qui iam crediderunt, ſed infidelibus, vt conuertantur, vnde Paulus pro non credentium infidelitate patrem Publij de Infirmitate febris curat; infirmantem verò Timotheum fidelem non oratione ſed medicinaliter curat, vt noueris miracula pro incredulis non pro fidelibus fieri.* Hæc ille.

Controuerſia eſt inter Doctores, an de ſub- 192
ſtantia miraculi ſit quod fiat in inſtanti, de quo per Archid. *in cap. nec mirum, num. 8. verſ. ſed quæro an ſit neceſſe.* Bellam. *num. 5. quæſt. 5.* Gemin. *in cap. vnic. num. 17. de reliq. & vener. Sanct. in 6.* Troil. Maluet. *tract. de Canon. Sanct. dub. 3. num. 51.* latè Caſtell. *eod. tract. quæſt. 6. verſ. quæro an ſit*
neceſſe. Nos fœdere diſtinctionis opiniones con- 193
ciliari poſſe exiſtimamus, nempe quod aut natura cum proceſſu temporis poterat cauſare illud factum, de quo quæritur, an ſit miraculum, puta ſanare infirmitatem, & tunc de ſubſtantia miraculi eſt, quod fiat continuo, ac ſtatim, aliàs non erit miraculum, cùm poſſit eſſe, quod ſanatio proceſſerit ex operatione naturæ. Ex qua poſſibilitate excluditur miraculum ſaltem quoad probationem *ad l. non hoc C. vnde legit. cum concordant.* vltra quod in iſto modo operandi non concurrit *inſolitum*, quod eſt vnum ex requiſitis pro miraculis, vt ſupra demonſtratum eſt. Quod tamen diximus neceſſarium eſſe, quod fiat illico, intelligendum eſt cum temperamento, nempe ſufficere,
quod incontinenti recedat morbus principalis, 194
licet remaneat conſequentia morbi, puta laſſitudo, cicatrix, & ſimilia, vt fuit ponderatum in pluribus relationibus in hac materia factis, & ſignanter *in relatione S. Raymundi part. 2. art. 5. verſ. quod ſi quandoque*, aut verò factum non erat tale, quod poſſet per naturam ex interuallo temporis contingere, puta illuminatio cæci à natiuitate, reſurrectio mortui, & ſimilia, & tunc, etiamſi intercedat interuallum temporis, non videtur ceſſare vis miraculi, quia qualitas corporis cùm minimè conferat ad actum nullius eſt conſiderationis, iuxta not. per Abb. *in cap. Ad aures num. 2.* Dec. *num. 3. de reſcript.* Calder. *conſ. 10. eod. tit.*

Et eadem diſtinctione ſolui poteſt alia quæ- 195
ſtio: An de ſubſtantia miraculi ſit, quod nullum remedium humanum omnino fuerit adhibitum, nempè, vt inſpiciatur an illud remedium eſſet aliquo modo proportionabile ad producendum illum effectum, quod ſi non eſt, minimè tollit vim miraculi, & proindè nec puluis, qua vſus fuit Dominus noſter in illuminatione cæci, de qua per Ioan. *cap. 9.* necnon pallium quo vſus fuit S. Franciſcus de Paula, & S. Raymundus in tranſfretando mari, ſuſtulerunt miraculi vim, quia nullam habebant proportionem ad illa facta, & multo minùs tollent vim miraculi remedia adhibita poſt ſubſtantiam facti ad tollendum reliquias morbi, de quo per Maluet. *tract. de Canon. Sanct. 3. dub. num. 92.*

Similiter occurrit dubitare, an dolor, qui ple- 196
rumque interuenit in miraculoſa ſanatione, vt eueniſſe in modernis proceſſibus, in hac materia factis paſſim legitur tollat vim miraculi, & pro affirmatiua allegatur, quod Deus, qui ſolus facit miracula non habet opus ſeruare modum, quo natura plerumque vtitur in expulſionis morborum, vt ſcilicet fiant cum dolore, vt ad propoſitum animaduertit Troyll. *tract. de Canoniz. Sanct. dub. 3.*

dub.3. num.52. & 54. Item quod Deus ſolet eſſe
in ſuis liberaliſſimus, & Spiritus Sanctus cui
principaliter attribuuntur miracula *cap. de Spiritu
de Conſecrat. d.5. cap. quærendum de pœnit. d.2.*
Caſſan. *Catal. glor. mund. conſ.49. verſic.1.* quod
ex Deo dicitur Spiritus conſolationis; dicitur
enim Paracletus quaſi conſolator, *gloſſ. interlinea-
lis ſuper Ioan. cap.14.* Vnde poſſet dubitari, an
tale factum proceſſerit operatione diuina.

196 Contrarium tamen reſoluerunt maiores noſtri
in relatione ſuper proceſſu S.Caroli *p.3. mirac.2.
poſt mortem in fin.* & noſmetipſi in relatione ſuper
proceſſu B. Thereſi *part.4. ſuper 11. mirac. poſt
mortem in fin.* quod ſcilicet dolor non tollat vim
miraculi, ex quo nec cum dolore poteſt natura
operari illud factum, & dolor ea fortè ratione re-
linquitur, vt in memoria peccatorum, iuxta illud
Geneſ. *cap.3. in dolore paries filios*; quaſi quod ſic
ſanati, debeant recordari morbum illum ſibi con-
tigiſſe ratione peccati, ſi non actualis ſaltem ori-
ginalis.

197 Solent etiam Doctores ponderare gradus mi-
raculorum, vt ſcilicet illud maius dicatur mira-
culum, quod magis excedit vires naturæ. S.Thom.
1. part. quæſt.105. art.8. & maiores noſtri in rela-
tione ſuper proceſſu S. Raymundi *art.6. de grad.
mirac. verſ. alterum part.2.* S.Franciſcæ *part.3. verſ.
quartò permittendum eſt*, & S.Caroli *p.3. de mirac.*
Et conſequenter quanto maiora erunt miracula
concurrente probatione ſanctitatis, vt diximus
ſupra, tantò euidentiùs conſtabit, & de ſanctitate
Canonizantium, & de voluntate Dei, quod Ca-
198 nonizetur. Canoniſtæ conſtituunt duos gradus
miraculorum, vt primus ſit quoad factum, id eſt
illud, cui natura penitus repugnat, quod fiat, puta
quod ſol ſtet; alterum quoad modum, puta quod
febricitans confeſtim ſanetur, non enim repu-
gnat naturæ, quod febricitans ſanetur, cùm mille
febricitantes ſingulis menſibus ſanentur, ſed re-
pugnat modo, hoc eſt, quod exemplo ſanetur, ita
Archid. *in cap. nec mirum 26. quæſt.5.* quem alij
paſſim ſequuntur. Theologi autem inter iſtos
duos conſtituunt vnum gradum medium, quod
vocant *in ſubiecto*, ſiue *in eo.*

199 In quo exemplum dant in reſuſcitatione mor-
tui, & illuminatione cæci; poteſt enim natura
dare vitam, & lumen, ſed non cæco, aut mortuo.
Ita S.Thom. *p.1. quæſt.105. art.8.* vbi Dominicus
Bannes, idem S.Thom. *lib.3. contra Gent. cap.100.*
Priorem opinionem ſcilicet, quod duæ ſint tan-
tùm ſpecies ſequutus fuit Iaſ. Simonet. *in relat.
ſuper proceſſ. S. Franciſci de Paula.* Sed poſterior,
quod ſcilicet ſint tres placuit maioribus noſtris
in relatione S.Raymundi *p.2. art.6.* & S.Franciſcæ
p.3. art.1. verſ. quartò præmittendum eſt, & S.Ca-
roli *part.3. de mirac. in genere verſ. quartò licet*, &
nobiſmetipſis *in relat. B.Thereſiæ*, vnde nunc illam
ſequimur.

200 Vlterius per S.Thom. *p.1. q.114. art.4. ad 3.
arg.* datur praxis diſcernendi vera miracula à non
veris, nempe *efficacia, vtilitate*, & *fine*, quam diffe-
rentiam benè explicat Toſtatus in Exod. *cap.7.
quæſt.11. verſ. differunt ſigna*, quibus credimus
addi poſſe qualitatem perſonæ, quæ facit miracu-
lum, nempe ſi ſit aliundè probata in Catholica
fide, præſtans in operibus, iuſta, in moribus ex-
cellens, quia tunc faciliùs concludi poteſt, quod
ſit miraculum Dei, non autem opus Diaboli, cum
quo tales homines non habent commercium;
immò, vt dicit S. Gregorius *lib.24. moral. Diabo-
lus illis tanto eſt infeſtior, quantò videt illos poſſe ſua
virtute aliis prodeſſe.* Et hæc in quantum dubita-
tur an ſit opus Diaboli. Sed quando dubitatur an
ſit opus naturæ; exempli gratia, quidam præce-
dente inuocatione alicuius, qui pro Sancto da-
tur, reperitur ſanatus, dubitatur an ſit miraculum.
Hoc pendet ab eo an infirmitas ſecundum ordi-
nem naturæ eſſet abſolutè incurabilis, vel ſaltem
non eo modo curabilis, tunc dicimus, eſſe recur-
rendum ad peritos, & illis ſtandum, iuxta notata
per ſcribentes *in cap. fin. de frigid. & malefic.* etſi
alia miracula eiuſdem inuocati fuerunt clarè pro-
bata, faciliùs admittitur, & hoc fuiſſe miraculum,
arguendo à conſuetis, vt per Scribentes *in cap.
prudentia in princ. de offic. deleg. & in l. Si quis do-
natus*, vbi gloſſ. *verb. vſitatum ff. de vſufr.*

Amplius quæritur, an miracula poſſint fieri per 201
malos. Super quo illud in primis aduertendum;
quod licet Doctores, & textusmet *in cap.1. de re-
liq. & vener. Sanct.* paſſim vtantur hoc modo di-
cendi, quod homines faciant miracula; veritas ta-
men eſt, quod ſolus Deus facit miracula, & homo,
cuius interceſſione fit, deſeruit tantùm pro in-
ſtrumento. S.Thom. *2.2. quæſt.178. art.1. ad 3.
& art.2. in corpor. & ad 2.* & facit illud *Pſalm.
135. Qui facit mirabilia ſolus.* Quod pertinet ad
propoſitam quæſtionem, concluditur etiam ma-
los quandoque facere vera miracula. *cap. tenea-
mus*, vbi Archid. *num.3.* Turrecrem. *num.1.* Bellam.
num.2. prim. quæſt.2. S.Thom *2.2. quæſt.178. art.
2.* gloſ. *in cap. vnico verſ. Sedis Apoſtolicæ verſ.1.
quod ex Deo de reliq. & venerat. Sanct. in 6.* Hoſt.
& alij *ſupr. alleg. cap.1. eod. tit.* Aretin. *in cap.
venerabil. num.2. de teſtib.* Caſſan. *Catalog. glor.
mund. conſider. 49. verſic.1.*

Quod prouenit, vel ex omnimoda fide, quæ 202
poteſt ſine charitate operari miracula, iuxta illud
D.Pauli *1. ad Corinth. Et ſi habuerò omnem fidem,
itaut montes transferam, charitatem autem non ha-
buero, nihil ſum*, vel ob virtutem Sanctiſſimi no-
minis Chriſti inuocati, vt per Hieron. ſuper illo
Matth. cap.7. *Nonne in nomine tuo multas virtutes
fecimus.* Vel ob confuſionem, & iuſtiorem con-
demnationem facientis, vt de prophetia Caiphæ.
S.Hieronymus, vbi proximè *ſupra.* Quod tamen
procedit in vita, nam poſt mortem nonniſi Sancti
faciunt miracula, vt infra dicetur.

Occurrit etiam dubitare, an ſufficiat Canoni- 203
zandum feciſſe vnum miraculum, vel potius re-
quirantur plura. Et quicquid de iure dici poſſet,
placuit praxis, quod debeant expectari plura, vt
per Archid. *in cap. nec mirum 26. quæſt.5. num.7.*
vbi Bellam. *num 4. verſ. & nota*, Maluet. *tract. de
Canoniz. Sanct. dub.3. num.60.* Et tenuerunt ma-
iores noſtri *in relat. ſuper proceſſu S. Hyacinthi tit.
de mirac. verſ. Iure etiam merito.* Cuius ratio eſſe
poteſt, quia *in geminatis non cadit error*, ſicut po-
teſt cadere in vno actu, vel circa ipſum factum,
nempe quod verè ſit miraculum, vel circa inter-
ceſſorem, vel circa cauſam interceſſionis, quod
ſcilicet miraculum minimè fuerit factum ad de-
notandam intercedentis ſanctitatem. Ad quæ fa-
ciunt *not. in l. Baliſta ff. ad Trebell. gloſſ. in §. Et hoc
vero auth. vt mille Iud. & in cap.1. verſ. noſcatur de
conſtitut. in 6.* Rurſus diſputari ſolet, an ſufficiant 204
miracula facta per Canonizandum in eius vita,
abſque eo quod probentur facta poſt mortem. Et
in hoc placuit, quod non ſufficiant miracula in
vita, quàm etiam maiores noſtri ſequuti fuerunt
in relatione ſuper proceſſu S. Hyacinthi cap.2. verſ.

quibus

§. I.

De prima conſideratione.

210 Circa primum, quod ſcilicet probatio ſit legitimè propoſita. Primò occurrit dubitare, an probationes factæ coram Ordinario ſuffragentur ad effectum Canonizationis. Rationem dubitandi facit, quod actus Canonizationis ſine dubio eſt de reſeruatis Papæ *cap. 1. & ibi gloſ. verſ. miracula Innoc. num.* 2. Hoſtien. *num.* 3. *& 7. cum pluribus ſeqq.* Put. *num. 7. de reliq. & vener.* Gemin. *in cap. vnic. num.* 11. *eodem. tit. in* 6. Bellam. & Aret. *in cap. Venerabilis in* 1. *not. ante nu.* 1. *de teſtib.* Caſtell. *trac. de Canoniz. Sanct. qu.* 1. *verſ. per Papam*, & latius *qu.* 3. *verſ. contrarium cum plur. ſeqq.* Troyl. Maluet. *eod. tractat. dub.* 2. Vnde videtur, quod proceſſus tanquam neceſſarium antecedens Canonizationis (regulariter enim iudicatur, ſecundum acta, & probata, *l. illicitas, §. veritas*, vbi Bart. & alij, *ff. de offic. præſid.*) ſit, & ipſe reſeruatus, neceſſarium enim antecedens ſolet determinari ſicut ſuum conſequens, *l. 2. ff de Iuriſd. omn. Iud. l. illud ff. de acquir. hæred.* Item cauſa propter quam Summis Pontificibus ſit reſeruata Canonizatio videtur eſſe
211 ne in materia tam graui concomitetur error, verùm error Canonizationis poteſt oriri etiam ex proceſſu, quia regulariter Canonizationes fiunt ſecundum acta, & probata, vt dictum eſt, ergo id ius debet conſtitui circa proceſſum, quòd circa Canonizationem *ad l. Illud ff. ad l. Aquil. cum concord.* In contrarium dicitur, quod Epiſcopus eſt Iudex competenais quaelibet cauſa occurrente in ſua diœceſi, *cap. cum contingat de foro compet. c. conquerente*, & ibi *gloſ. verſ. Iuriſd. de offic. Iud. ordin. cap. cum Epiſc. eodem. tit. in 6. c. omnes Baſilic.* 16. *quæſt.* 7. Bellam. *conſ. 6. numer.* 4. Varaij. *deciſ.* 306 *p.* 1. Et proindè cùm non reperiatur Papæ ſuiſſe reſeruatum pluſquam actum Canonizationis cætera remanent in diſpoſitione Iuris, & ſic coram ordinatio *ad l. commodiſſimè ff. de liber. & poſthum.* Nec eſſe eandem rationem in proceſſu, quàm in Canonizatione, quia in Canonizatione poteſt dici, quod ideò Papæ ſit reſeruata, quia debet facere ius in vniuerſa Eccleſia Catholica; Vnde non erat conueniens, quod fieret per particulares Epiſcopos, quibus extra ſuam diœceſim nulla debetur obedientia; & propterea potuiſſet euenire, quod quia in vna Diœceſi fuiſſet cultus pro Sancto, & in alia fuiſſet deteſtatus pro malo, quod eſſet mali exempli in Eccleſia Dei, & durum videtur dicere, quod diffidere debeamus de omnibus ordinariis, quibus ex diſpoſitione Diuina ſalus tot millium animarum eſt commiſſa. Et ad illud, quod ordinarij poſſint errare circa proceſſum reſpondetur, quod ideo non errabit Papa in Canonizatione, quia verior
212 videtur opinio, quod Papa cui aſſiſtit Spiritus Sanctus in iis, quæ concernunt ordinationem vniuerſalem Eccleſiæ Catholicæ non poſſit errare in faciendis Canonizationibus, de quo per Troyll. Maluet *de Canoniz.* § *Aggredior num.* 46. iatè Ambroſ. Cat. *de certa Sanct. glor. lib.* 1. *per tot* Domin. Bañes 2. 2. *qu.* 1. *art* 10 *dub.* 7. Cardinal. Bellarm. *de Sanct beatit. lib.* 1. *cap.* 9. Et propterea proceſſus Ordinarij poterunt deſeruire pro illa diligentia humana, quàm Papa tenetur facere etiam circa ea in quibus non poteſt errare, de quo per Bañes 2. 2. *quæſt.* 1. *d. art.* 10. *dub.* 3.

Nos in hoc articulo ſequimur mediam opinionem, quam in effectu poſtremo loco ſequuti ſunt maiores noſtri *in relatione ſuper Canonizatione S Caroli in verſ. Quia Mediolan.* quod ſcilicet probationes factæ coram ordinariis non reiiciantur, ſed cum illis ſolis non fiat Canonizatio, ſed addatur proceſſus Apoſtolica authoritate fabricatus, qui ſi correſpondeat probatis coram Ordinatio ex omnibus ſimul iunctis proceditur ad Canonizationem. Hoc tamen; quod diximus habendam eſſe rationem proceſſus fabricati coram ordinario intelligendum eſt niſi Papa iam appoſuiſſet manus, quia tum non poteſt amplius inferior ſe intromittere. Mohed. *dec. 9. n* 5. & 6. *de præben.* Put *dec.* 158. *l.* 1. Creſ. *dec.* 2 *de Paroc.* Quod autem diximus de non reiiciendis probationibus factis coram ordinatio procedere etiam in factis coram Vicario tenuerunt maiores noſtri *in relat. ſuper proceſſu S. Raymundi p.* 1. *art.* 2. *verſic. quia omitto, & verſ. Ideoque, & verſ. Quod decretum.*

Secundò quæritur quis ſit ordinarius in iſtis materiis, nempè vel ille in cuius diœceſi ſeruatur corpus Canonizandi, vel in cuius diœceſi extat fama Sanctitatis, ſiue ſucceſſit miraculum examinandi. Nos credimus vtrumque eſſe competentem Iudicem, quia materia Canonizationis eſt publica, cum reſpiciat gloriam diuinam iuxta illud *Pſalm.* 67. *Mirabilis Deus in ſanctis ſuis*, & proindè videtur, quod iure ordinatio poſſit recipere probationes, quæ occurrunt in ſua Diœceſi, cùm quælibet Diœceſis ſit ſub dominio illius, de cuius gloria agitur, iuxta illud Pſalmiſtæ. *Domini eſt terra, & plenitudo eius.* 213

Tertiò quæritur, an delegati per Summum Pontificem in hac cauſa poſſint ſubdelegare. Et in hoc non recedimus à regula Iuris, quod ſubdelegatus à Principe poteſt ſubdelegare *l. à Iudic. C. de Iudi. Clem. vnic. de offic. deleg. c.* 11. *cui eod. tit. in* 6. nedum extraneum Iudicem, vt quotidie ſubdelegantur in remiſſoriis, ſed etiam poſſunt Iudices ſubdelegati ſe ad inuicem ſubdelegare, vt in ſpecie tradit *Caſtell. tract. de Canon. Sanct. q.* 8. *princ* § *quæro iuxta prædicta*, & fuit ſeruatum in proceſſu S. Didaci, de quo *in princ. relat. ſuper d proc* S. Franciſcæ *in eius relat. p.* 1. *art.* 3. *verſ.* 1. *Itaque.* 214

Quartò quæritur, an in formando iſto proceſſo aliquis ſit citandus, & ſignanter Procurator Fiſcalis. Et in hoc ſequimur deciſionem Ægidij 731. *incip. Extra Rotam*, quam ſequuti fuerunt maiores noſtri, nempè in S Hyacynthi, Raymundi, & aliis relationibus, & vltra rationes alias allegatas non mouet, quod iſta materia reſpicit cultum diuinum, non autem intereſſe Fiſci repræſentatum per Procuratores Fiſcales. 215

Quintò quæritur, an Notarij Imperiali tantum authoritate poſſint rogari de proceſſibus Canonizationum. Quod dubium occurrit de facto in cauſa S. Didaci, S. Raymundi, & S. Franciſcæ, in quibus fuit tantum pro affirmatiua. ea ratione, quod rogatus non eſt actus Iuriſdictionis cuius ſunt incapaces laici in materia Eccleſiaſtica, qualis eſt Canonizatio, ſed eſt mera probatio, vnde ſicut poſſunt laici teſtificari in cauſis Eccleſiaſticis, ita in eiſdem poteſt Notarius 216

tarius laicalis facere fidem de actitatis *ad l. Domitius ff. de teſtib* Et quia iſtud non eſt niſi nudum miniſterium, quod laici præſtare poſſunt in cauſis Eccleſiaſticis *c. 1. de praben. in 6.* Et quicquid dicendum foret ſi Notarius Imperialis prupria auctoritate ſe ingereret interrogando de actu Eccleſiaſtico ceſſat difficultas in iſtis proceſſibus, in quibus ſemper interuenit auctoritas Judicis Eccleſiaſtici, qui illum videtur approbare, vt conſiderarunt maiores noſtri in relatione S. Raymundi *p. 1. art. 2. in fin.*

217 Sextò quæritur, an poſſit in hac materia committi Notatio exauen, & receptio Iuramenti teſtium. Et licet ſtylus ſit quod delegati examinent per ipſos, vt fuit dictum in relatione S. Caroli, & paſſim fieri conſueuit, tamen ſoluitur examen teſtium factum à ſolo Notario, qui etiam recepit iuramentum, vt in relatione proceſſus S. Raymundi *p. 1. art. 2. verſ. Quia conſueuimus*, & S. Franciſcæ *p. 1. art. 4. in fin.* Ea fortè ratione, quod Notarius ſecundum regulas Iuris poteſt hoc facere in alijs materiis. Mohed. *dec. 4. de teſt.* Ægid. *dec. 43.* Bald *in l. Iudices n. 1. verſ. Quaranunc quid C. de fid. Inſtr.* Abb. *in cap. cum cauſam n. 2. in fin de teſtib.* Veſtr. *in prax. lib. 6. cap. 2. n.* .... ergo, & in materia Canonizationis cum non reperiatur prohibitum *ad l. Commodiſſ. ff. de liber. & poſth.*

---

§. II.

De ſecunda conſideratione.

218 Circa ſecundam principalem conſiderationem, an probatio ſit perfecta in genere ſuo, vel ſuo gradu ponderandum eſt, quod imperfectio poteſt contingere aut ex vitio extrinſeco, puta quod non adſit ſufficiens numerus teſtium, vel quod patiantur exceptiones, per quas de Iure non debebant admitti ad probandum; vt quia vel commodo, vel quæſtu, vel ſtudio diuturno, aut alia quacunque de cauſa, præterquam Sanctitatis, & diuinæ gloriæ; aut verò ex vitio intrinſeco, nempè, quia teſtes non concludunt in dicto, vel articuli non complectantur omnia probanda. Circa primum defectum occurrit dubitare, an teſtes de Religione Canonizandi ſint admittendi, & reperimus fuiſſe admiſſos in pluribus Canonizationibus, nempè S. Hiacynthi, S. Franciſcæ, & alijs, ea ratione, quia vel hæc non eſt cauſa particularis ſui Conuentus ſed vniuerſæ Eccleſiæ Catholicæ, vel etiamſi eſſet, de Iure poſſunt Religioſi examinari in cauſa ſui Monaſterij. Gloſſ. *in §. cogitandum verb. teſtes, auth. de Monach.* Bald. *in c. tert. loc. num 4. de probat.* Hentic. Bosc *in cap. Inſuper n. 11. & 15. de teſtib.* Dec. *conſ. 61 in princ.* Afflict. *deciſ. 400. num 2.* Verum quidem eſt liberum eſſe Iudici propter præſumptam affectionem, vel circumſtantias facti, aliquid minus tribuere illorum depoſitioni, ſicut dicimus de teſtibus in cauſa ſuæ vniuerſitatis, qui propter præſuppoſitum illorum affectionem minus probant. Dec. *in cap. Inſuper num. 7. de teſtib.* Grauett. *de antiq. temp. p. 1. verſ quod in libro n. 18.* Menoch. *de arbitr. caſ. 106. in princ. & num. 9* Afflict *d. dec. 400. num. 4.*

219 Quoad ſecundum quæritur primò, an ſit perfecta probatio, quod teſtes deponunt in genere ſuper ſanctitate, puta quod quis fuerit communiter habitus Sanctus, vel potius ſit neceſſarium, quod deſcendant ad aliquas ſpecies virtutum. Pro affirmatiua fecit quod poſitionem generis, ſequitur poſitio ſpeciei *l. ſi Chorus in princ. ff. de leg. 3. l ſi ita vſu ff. de vſu, & habit.* Et proindè probato in genere, quod quis fuerit Sanctus, erunt probatæ ſingulæ ſpecies virtutum contentæ ſub nomine Sanctitatis, vt diximus *ſupr. in 1. part.* Contra eſt, quod in extimanda hac Sanctitate populi de facili decipiuntur non ſolum circa intrinſeca propter hypocriſim multorum, verum etiam circa extrinſeca: nam omiſſis gentilibus quorum inſania illuc vſque deuenit, vt cui adulteria, ſtupra, & alia peiora attribuerent (ſcilicet Ioui) eundem optimum maximum appellarent, de populis fidelibus dicit Eccleſiaſt. cap. 8. *Vidi impias ſepultas, qui etiam cum adhuc viuerent in loco Sancto erant, & laudabantur in Ciuitate quaſi bonorum operum.* Et Papa *in d. cap. de reliq. & vener. Sanct.* reprehendit quoſdam Chriſtianos, qui occiſum in potationibus, & ebrietate pro Sancto venerabantur. Nobis placuit praxis modernorum proceſſuum quod deſcendatur ad ſpeciem per rationes proximè ponderatas, vt Summus Pontifex poſſit meliùs arbitrari an fuerit vera Sanctitas, vel ficta, aut à populis malè extimata, probatio enim ſpecialis eſt magis certa, vnde ſemper præfertur generali. Innoc. *in cap. auditis num. 4. de præſcript.* Alex. *conſ. 148. num 4. lib. 2.* Cagnol. *in l. in iat. nu. 2. ff. de reg. iur.* Crau. *conſ. 94. n. 3.*

Nou tamen eſt omninò reiicienda iſta probatio generica, quia in iis, quæ referuntur ad virtutem nominis multum defertur communi reputationi. Bald. *in l. prouidendum Cod. de poſtul.* propterea illius ſemper magnam rationem habuerunt noſtri maiores in modernis relationibus, maximè quando eſt continuata per magnum temporis ſpatium, quia non eſt veriſimile, quod in materia tam graui Deus permittat populos fideles errare per magnum temporis ſpatium, vt dixerunt maiores noſtri in relatione ſuper proceſſu S. Hiacynthi *ad fin. verſ. Cæterum*, & S. Raymundi *part. 1. art. 2. verſ. pro quibus.* Et ſicut ad probandum delicta in ſpecie multum defertur genericæ diffamationi *l. de minore §. tormenta.* & ibi gloſ. *verb. examinationis* Bart. *num. 4. ff. quæſt. cum alijs* per Gomez *var. reſol. lib. 3. c. 13. num. 20.* ita è conuerſo ad probandum virtutes in ſpecie multum confert fama ſanctitatis in genere, vt contrariorum eadem ſit diſciplina, iuxta *not. in l. 1. ff. de iis, quæ ſunt ſui vel alieni iur. & in l. & ſi contra ff. de vulg. & pupil.* 220

Secundò è conuerſo dubitatur, an ſit neceſſarium probare, quod Canonizandus excelluerit in ſingulis ſpeciebus virtutum, vel potius ſufficiat probare aliquam virtutem in ſpecie, & poſtea ſanctitatem in genere. In hoc placuit nobis ſententia poſteriòr; quia pro ſanctitate non eſt neceſſarium, quod Canonizandus ſe exercuerit in omni ſpecie virtutum, vt exemplo S. Pauli primæ Eremitæ, & aliorum latè probat Simoneta vir noſtri Collegij *in relat. S. Franciſci de Paula verſ poſtremò non omitten.* Et proindè ſi Canonizandus ſe non exercuit in omnibus impoſſibile eſt probare omnes ſpecies, & excellentiam, quæ non niſi per actus exteriores dignoſcitur. 221

Tertiò ex iſtis reſultat quæſtio, an ſcilicet adſit aliqua virtus priuilegiata itaut ſit in ſpecie proban 222

probanda. Nos fuimus in voto, quod ſaltem excellentia virtutum Theologicarum ſit in ſpecie probanda, cum in illis conſiſtat ſanctitas, vt latè explicauimus *ſupr. p.* 1. & ſignanter viſa fuit neceſſitatis probatio fidei: non quia fides ſit maior cæteris, cum immò charitas ſit maior illa S. Paul. 1. *Corinth. cap.* 13. & probauimus *d. p.* 1. ſed quia etiam infideles prætendunt ſe habere virtutes tam Theologicas, quàm morales, amant enim illum, quem credunt eſſe Deum, & ab illo ſperant bona, & propter hoc etiam aliquando benè ſe habent circa mores: cum tamen ex præfatis veras virtutes minimè conſequantur, nam ſine fide impoſſibile eſt habere veram ſpem, & veram charitatem, &c. quomodo enim poſſet quis ſperare in Deum, quem non credit, nec illum amare, vt dicit S. Gregor. *in Ezechiel*, & quoad mores, vltra quod ſine fide impoſſibile eſt multum proficere in illis, vt probauimus *ſup. p.* 1. etiamſi viderentur optimi ſine fide non eſſent virtutes, ſed falſa ſpecies illarum, vt probat S. Auguſtinus relat. *in cap. penult.* 28. *quæſt.* 1. Ex quibus apparet probationem fidei eſſe admodum neceſſariam in cognoſcendis aliis virtutibus. Vnde Canoniſtæ paſſim explicant excellentiam fidei, cæteras verò virtutes ſub vno nomine ſanctitatis vitæ, vel excellentiæ vitæ pertranſeunt. Ita Innoc. in ſæpe alleg. *cap.* 1. *de reliq. & vener. Sanct.* vbi Hoſtienſ. *num* 5. Ioan. Andr. *num.* 4 Butr. *num.* 7. & alij. Cæterum, quia excellentia fidei ſicut aliæ virtutes tanquam conſiſtenter in animo Canonizandi non poſſunt probari niſi per ſigna exteriora, quæ ſigna in eo quod ſpecialiter ſpectat ad fidem de facili non occurrunt, quando Canonizandus vixit inter Catholicos, quandoquidem inter iſtos non occurrit oſtendere ſeparatum martyrio, vel ardenter inſectari hæreſes, & ſimilia, quæ propriè ſpectant ad fidem, exiſtimamus ſufficere, quod appareat de Baptiſmo, & profeſſione nominis Catholici. Ex quibus probatur fides Catholica, Simonet. in relat. ſuper proceſſu S. Franciſci de Paula *verſ. quod ſi æquus rerum Iudex.* Excellentiam autem fidei petendam eſſe, vel ex magna ſpe, & confidentia, vnde Centurio, & Cananæa, qui illas habuerunt per Chriſtum fuerunt laudati de fide Matth. *cap.* 8. Luc. *cap.* 7. & è conuerſo Petrus, qui ambulans ſuper aquas in ea defecit reprehenditur à Domino tanquam *modicæ fidei*, Matth. *cap.* 8. vel ex contemptu rerum temporalium. S. Auguſtinus *ſuper illo Paul. ad Hebræos* 2. *fide Moyſes grandis factus.* S. Anton. *part.* 4. *cap.* 3. §. 7. Denique per excellentiam operum. Nam ſi verum eſt, vt eſt veriſſimum, quod *fides ſine operibus mortua eſt.* S. Iacobus *in epiſt.* & *qui bona opera non facit, Chriſtum dicatur negare.* S. Gregor. *in homil. Aſcenſionis* ſuper illo Marc. *cap.* 16. *Qui verò non crediderit condemnabitur*, vbi refert Paulum, & Ioannem ſic dicentes, erit etiam verum, quod quanto maiora erunt opera maior erit fides arguendo à contrariis, vt idem operetur oppoſitum in oppoſito, quod propoſitum in propoſito, de quo *in l. fin.* & ibi Bart *ff de legat.* 3. Bald. *in l.* 1. *numer.* 3. *quando liceat ab emptore diſc.* Iaſ. *in l. ſi ex tot. num.* 1. *ff. de leg.* 1. Et quod fides ſe extendat ad operationem docet S. Thom. 2. 2. *qu.* 9. *art.* 3. Et ſignanter ad probandam excellentiam fidei multum conferunt miracula operata per Canonizandum in vita, quæ regulariter procedunt à magna fide iuxta illud Marci 11. & D. Pauli 1. *ad Corinth. c.* 13. *Et ſi habuero omnem fidem, ita ut montes transferam*, iuxta ponderata vbi ſupra S. Chryſoſt. *homil.* 29. dicit *fidem eſſe matrem ſignorum.*

Non omittimus, quod fama ſanctitatis, & virtutum Canonizandi debet eſſe continuata poſt mortem Vnde in proceſſu ſuper Canonizatione Sanctæ Franciſcæ, licet in proceſſibus fabricatis per multum tempus ante eſſet plenè probata fama ſanctitatis, & deuotio populorum erga illam, voluerunt tamen maiores noſtri, quod probaretur continuatio vſque ad diem reaſſumpti negotij, & proindè ſuper hoc fabricarunt nouum proceſſum, moti fortè ea ratione, quod licèt Deus per aliquod tempus permittat populos fideles errare in exiſtimatione ſanctitatis, vt exemplo ebrioſi de quo *in cap.* 1. *de reliqu. & vener. Sanct.* ſupra demonſtratum; & legitur de quodam inſtitutore hæreſis Fraticellorum, non tamen permittit hoc per valdè longum tempus. Simonet. *in d. relat.* ſuper proc. S. Franciſci de Paula § *Vltra hæc qua ratione.* Nec eſſe properandum in Canonizationibus Sanctorum docent Hoſtien. Io. Andr. Butr. & Abb. & alij in *d. c. de reliq. & venerat.* S. Auguſtin. Triumph. *tr. de Eccleſiaſt. poteſt qu.* 16. *art.* 12. & fuit dictum in relat. ſuper proceſſu S. Franciſcæ *p.* 3. *art.* 7. & huc applicatur, quod dicit Paulus *relat in cap. quod eſt* 78. *diſt. nemini citò manus imponas*, & Leonis Papæ *in cap. Miramur.* 60. *diſt.* quod *cæleſtes dignitates, & diuina munera non ſunt niſi ſpatio temporis diſpenſanda.* Et hæc quantum ad Sanctitatem, ſed circa miracula in hoc ſecundo cap. occurrit. 223

Primò videre, quomodo teſtes poſſint concludere miracula in dicto, cum miraculum non habeat ſua principia, ex quibus perficitur cognitio, vt per Ioan. Andr. *in cap.* 1. *num* 4. Monac. *num.* 12. *verſ. quia direc.* Gemin *num.* 8. *verſ. nam probatio de confeſſ. in* 6. Archid. *in c. nec mirum num* 6. *verſ. quia directa.* Bellam. *n.* 3 *eod. verſ.* 26. *q.* 5. Ad hoc reſpondetur, quod miracula non probantur directè, ſed indirectè, quippe, cum videmus aliquid quod ad principia naturalia reduci non poteſt indirectè, & per conſequentiam miraculum dicimus. Ita Archid. *in d. cap. nec mirum num.* 6. Bellam. *num.* 3. *verſ. ſed dico quod indirectè* 26 *quæſt.* 5. Ioan Monach. *d. cap.* 1. *nu.* 12. & 13. Gemin. *n.* 8. *de confeſ. in* 6. Caſtell. *tract. de Canoniz. quæſt.* 7. *in princ.* Simonet *in relat. S. Franciſci de Paula*, §. *Illud tamen.* Hinc infertur non ſufficere, quod teſtis dicat N. miraculosè fecit talem rem, ſed debet referre circumſtantias facti, ex quibus S. V. poſſit arbitrari an verè illud factum fuerit miraculum, & hoc etiam non interrogatur, ex quo res non eſt perceptibilis ſenſu corporis ipſius teſtis, iuxta not. per Abb. poſt Innoc *in l. Cum cauſam* 1. 15. *num.* 6. Felyn. *num.* 3. *verſ. fallit.* 5. *de teſtib.* Alex. *conſ.* 198. *numer.* 5. *lib.* 2. & tradunt in ſpecie Bald. *in lib. Solam numer.* 11. *C. de teſtib.* Aut. *in c. vener. in fin. eodem tit.* Caſtell *tract. de Canoniz. quæſt.* 7. *verſ. Adde etiam præfatis.* 224

Vnde etiam poteſt negatiuè reſolui alia 225
quæſtio, an ſcilicet ſufficiat, quod teſtis deponat ſe ſcire, vel publicam vocem, & famam eſſe, quod N. fecit miracula abſque eo quod deueniat ad miracula indiuidua. Pro quo faciunt ea quæ diximus ſupra circa probationem ſanctitatis in genere in principio huius §. *in verſ. quoad* 1.

Maiores tamen noſtri habuerunt ſemper ratio-nem famæ miraculorum, & multitudinis tabellarum votiuarum, & donariorum, exiſtimantes impoſſibile eſſe, quod in exceſſiua quantitate illorum non adſint vera miracula, & quod tot fideles in eadem re fuerint decepti. Ita in relatione S. Hiacinthi *fol. 24. verſ. & quamuis ac fol. 51. verſ. poſtremo*, & Sanct. Raimundi *part. 2. art. 2. verſ. quæ continuata*.

226 Item quæritur quomodo probetur miracula fuiſſe facta ad interceſſionem talis, vel talis, nam certum eſt non ſufficere ad effectum Canonizationis N. probare, quod fuerit factum miraculum ſed oportet probare, quod fuerit factum ad interceſſionem dicti N. Reſpondetur interceſſionem probari quocunque modo dictus N. fuerit inuocatus, & ſtatim fuerit ſequutum miraculum, ſiue in perſona inuocantis, ſiue tertij ſuper quo fuerit facta inuocatio, etiam in abſentia illius, iuxta illud Ioannis *c. 4. de filio reguli* in eius abſentia à Chriſto Domino noſtro ſanato : quin ex ſolo contractu Canonizandi probatur interceſſio ad exemplum Domini Noſtri Ieſu Chriſti. Luc. *c. 6. Virtus de illo exibat, & ſanabat*, &c. & in relatione Sanctæ Franciſcæ *part. 3. art. 2. mirac. 10. in fin. & mirac. 11*. & B. Thereſiæ *mirac. 2. in vita*. Item ex contractu veſtium inuocati, vt in relatione ſuper procur. Sanctæ Franciſcæ *par. 3. art. 2. mirac. 11*. & S. Caroli *part. 3. mirac. 14 poſt mortem*.

---

§. III.

De tertia conſideratione.

227 REmanet tertia, & vltima conſideratio, quod ſcilicet materia ſit probabilis per illum gradum probationis, vnde occurrit videre, qui gradus probationis requirantur in hac materia. Et quidem quod ſufficiat minor ſemiplena non eſt qui aſſerat, ſed an ſufficiat ſemiplena, ſtat difficultas. Pro affirmatiua adducitur, quod hic non agitur de præiudicio tertij, vt latè per Ægid. *deciſ. 672. & 673*. vbi autem non agitur de præiudicio tertij ſolet ſufficere ſemiplena probatio. Innoc. *in rubr. de conſecr. Eccleſ. num. 1*. Butr. *in cap. propoſuiſti numer. 7*. Ioan. Andr. *numer. 8*. Abb. *num. 6. eod. tit*. ſeu dictum vnius Teſtis, qui aliàs non facit niſi ſemiplenam probationem, vt per Bart. *in l. admonendi num. 36. ff. de liber. & poſth.* tradiderunt in ſpecie Bald. *in cap. licet vniuerſi num. 4*. Felin. *in fin. de Teſt*. Iaſ. *in repet. l. admonendi num. 198. ff. de iureiur.* Lap. *alleg. 104. in fin.* Cuius dicti illa ratio aſſignari poteſt, quod ceſſat omnis ſuſpicio ſubornationis, cum non adſit cuius interſit fieri Canonizationem, ceſſante verò commodo, debet ceſſare omnis præſumptio doli, & ſimulationis *l. & eleganter § final.* vbi Bart. *in ſumm. ff. de dol*. Alex. *conſ. 127. num. 11. lib. 4*. Cranett. *conſ. 319. num. 3*. Ruin. *conſil. 8. in fin. libr. 4*. Cucnel *conſ. 3. num. 9. lib. 3*. Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 530. num. 42*. Confirmantur præfata : quia illa, quæ ad Canonizationem requiruntur, regulariter non niſi inter Catholicos eoſdem magis deuotos, ac Dei timoroſos eueniunt, vnde fit veriſimile, quod non velint peccare in eo, quod principaliter profitentur. *l. 1. C. de præd. de Cur. lib. 10. l. 2. de offic. ciuil. iud.* Bald. *in l. accuſationis num. 2. C. quod met. cauſ. 3*. habemus exemplum Sancti Leonis Papæ Tertij, qui Canonizauit Sanctum Guibertum cum ſolo libro ſcripto per Marcell. Preb. de quo teſtatur Sanctus Lugedlus *in Epiſt. ad Perfridum Epiſcopum Traiecten. cap. 9.*

228 In contrarium, quod requiratur plena probatio ſuadet imprimis grauitas cauſæ, quia agitur de violando Chriſti corpore, nam vt dicit. S. Hieronymus *relat.* in cap. *Si quis dixerit. 11. quæſt. 1. Si quis dixerit non iuſtum, iuſtum, abominabilis eſt Deo, ſi verò non Sanctum, Sanctum, Chriſti corpus violat*, vbi ponderanda eſt illa diſtinctio inter Sanctum, & iuſtum, vt cognoſcamus non ſolum errare, qui dixerit non Sanctum, hoc eſt hominem præditum bonitate ordinaria, Sanctorum, id eſt, perfectum : quod probatur ratiocinando ſecundum ſimilitudinem corporis, & membrorum, de quibus *in dict. cap. Si quis* : etenim ſicut violaretur corpus humanum non ſolum per appoſitionem membri, quod non eſſet membrum humanum, ſed etiam per appoſitionem membri humani loco tamen incongruo, puta, ſi pes collocaretur loco manus, ita quantum in nobis eſt vitiaretur corpus Chriſti non ſolum, ſi non iuſtus inter iuſtos collocaretur : 229 Verum etiam ſi ſimpliciter iuſtus inter Sanctos, hoc eſt perfectos, & electiſſimos poneretur.

Secundò, quod requiratur plena probatio facit, quia multi in hac vita ſunt hypocritæ, & incedunt induti veſtimentis ouium, cum tamen intus ſint lupi rapaces. Matth. *cap. 7.* & propterea ſicut ſimulant ſanctitatem, ita poſſent etiam confingere miracula, niſi cautè procederetur.

Tertiò iſte videtur ſenſus Doctorum dum ponunt antequam committatur cauſa ſuper Canonizatione faciendum eſſe proceſſum informationem, an cauſa ſit committenda, & alia plura, de quibus per Hoſtien. *in d. cap. 1. num. 2.* quem ſequuntur Ioan. Andr. *num. 3*. Butr. & Abb. *num. 5. de reliqu. & vener. Sanct.* Caſſan. *Catal. glor. mund. conſider. 50 lat.* Troil. Malu *de Canoniz. dub. 4. n. 7. cum plur. ſeqq.* quæ quidem diligentiæ minimè fiunt in cauſis ordinariis. Signum ergo eſt euidens, quod illa materia non eſt leuiter tractanda, & cum ſemiplena probatione concludenda.

230 Ad primum contrarium argumentum, quod non agatur de præiudicio tertij reſpondetur non agi de præiudicio hominis particularis, ſed Chriſti, & eius Eccleſiæ, cuius intereſt, ne quantum in nobis eſt apponamus membrum Chriſto, quod verè non ſit, vel apponamus loco incongruo, & deformetur Eccleſiaſtica Hierarchia, vnde dicitur agi de præiudicio omnium, quia cauſa Religionis, & pietatis dicitur cauſa publica *l. ſunt perſonæ*, vbi Albert. & alij *ff. de relig. & ſumpt. funer.*

231 Ad ſecundum, quod non ſit veriſimile teſtes in hac materia, in qua nihil temporale poſſunt lucrari, vel ex ſe ipſis deieraturos, vel ab aliis ſubornandos, Reſpondetur, hanc veri ſimilitudinem non procedere reſpectu malitiæ, & pecuniæ, ſed reſpectu affectionis, & imperfectæ deuotionis aliquorum, qui exiſtimant bonum opus agere ſi addant aliquid de ſuo, in honorem illius, quem iam animo ſuo conceperunt pro Sancto. Præterea teſtis vnicus non ceſſat facere plenam probationem, ex eo ſolum quod dubitetur de illius fide, ſed etiam, quia dubitatur de eius ſenſu, & intellectu quandoquidem docet experientia

perientia plures homines, vel propter copiam humoris melancolici, vel aliàs propter imbecillitatem humanam exiſtimare ſe vidiſſe, quod non viderunt. Vnde propter hanc etiam cauſam atteſtatio plurium deſideratur, vt conſiderauit Rota in cauſa Calaguritana *liquidationis* 9. Iunij 1614. coram me Secrato.

232 Ad tertium de exemplo Papæ Leonis Tertij, reſpondetur non conſtare, quod non adeſſet alia probatio, quam illa, quæ habebatur in illo libro. Item poſſe eſſe, quod Papa fuerit ductus particulari impulſu Spiritus Sancti in illo caſu, iuxta illud Paul. relat. *in cap. duæ ſunt.* Vnde caſus non extrahendus ad exemplum, & nos cum hac poſteriori opinione tranſimus, cum moderamine tamen, quod ſufficiat ſemiplena in caſu, in quo duo concurrunt nempè, quod plena haberi non poſſit, & quando miraculum eſt certum, & quæritur tantùm de interceſſore, vel circumſtantia, prout quando inuocatur Sanctus in corde ſolum per illum, qui obtinuit miraculum, vel quando illi ſoli apparet viſio. Ita in relatione S. Franciſcæ *part.* 3. *art.* 3. *mirac.* 8. *ead. part.* 3. *artic.* 3. *mirac.* 9. Sancti Caroli *part.* 3. *mirac.* 4. *&* 78 *poſt mortem.* S. Raymundi *part.* 2 *artic.* 2. *verſ. nos autem*, quæ diſtinctio fundatur duplici ratione, prima, quia quando materia de ſui natura eſt difficilis probationis, admittuntur probationes, quæ aliàs non admitterentur. Iaſo *in l.* 1. *in* 2. *lect. num.* 48. *in fin. & num.* 50. *C. de ſum. Trinit. & de fid. Cath.* Dec. *conſ.* 342. *num.* 2. *&* 3. Grammat. *conſ. ciuil.* 50. *num.* 14. Secunda, quia circumſtantia, & qualitates faciliùs probantur, quam ipſa rei ſubſtantia, hoc eſt miraculum Angel. *in l. ſi cert. annis num.* 11. *C. de pact.* Soc. *conſ.* 264. *num.* 10. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 441. *num.* 55. Surd. *dec.* 322. *num.* 7.

233 Non tamen requiri pleniſſimam probationem exiſtimamus, ſed ſufficere vnum Teſtem de certa ſcientia cum duobus de publica voce, & fama, vt fuit ſæpè firmatum per maiores noſtros in relatione S. Franciſci de Paula §. *videri* S. Hiacynthi *fol.* 51. *verſ. Superioribus annis*, & in relatione S. Caroli, ac aliis.

234 Et propterea non requiri in hac materia qualitatem, quod teſtes probent omni exceptione carentes, ſed ſufficere, quod non appareat Canonicum impedimentum, & euenit in relatione S. Hiacynthi *fol.* 15. *verſ. quatenus ad teſtium qualitatem*, & alibi, & ſignanter fuit ſæpiùs reiecta opinio Vincentij, quod ſit neceſſarium omnes teſtes deponere de omnibus miraculis. Ita in relat. S. Franciſci de Paula §. *non omitto* in S. Hiacynthi *fol.* 50. *verſ. nam præterquam.* Satis etiam fuit, & de bono, & de æquo in huiuſmodi cauſis, vt ſemper actum reperimus per maiores noſtros, & quantum fieri potuit fuerunt ſaluati proceſſus, & probationes. Vnde in cauſa S. Hiacynthi fuerunt ſaluati teſtes, qui non concordabant de anno miraculi, vt legitur *fol.* 48. *verſ. ſed tenem*, & in relat. S. Franciſcæ, qui non concordabant de verbis dictis à Canonizando, vt *p.* 3. *art.* 2. *mirac.* 4. & ibidem *p.* 1. *art.* 6. *verſ. nec obſtare diximus*, & ſuper ſingulis articulis poſſe Notarium ſcribere, quod dixerunt omnes teſtes, & ſic ſcindere in partes depoſitionem in eadem S. Franciſcæ *d. verſ. neque obſtare*, & in S. Caroli *p.* 1. *ſuper valid. proceſſus vig. remiſſ. verſ.* 3. *reſpectu iuramenti fuerunt ſaluati teſtes*, in quorum iuramento Notarius non dixerat *tactis*, &c. ſtante, quod iuramentum fuerat præſtitum in præſentia Iudicum ſicut etiam *ibid. verſ.* 2. *Conſiimus cum tribus ſeqq.* fuerunt ſaluati teſtes non examinati ſuper omnibus interrogatoriis, ex quo interrogatoria erat irrelevantia, quod ad articulos ſuper quibus illi teſtes erant examinandi, non obſtante, quod regula ſit, quod teſtes debeant examinari ſuper omnibus interrogatoriis *cap. per tuas*, vbi Abb. *numer.* 1. *verſ. & nota in quantum.* Felin. *numer.* 20. *verſ. item fallit niſi dolo de teſtib.* Alex. *conſ.* 104. *in fin. lib.* 5. & in *ead. part.* 1. *ſuper valid. proc. vig. remiſſ. verſ. Cæterum conſider.* admiſſi ſunt teſtes examinati ſuper articulis additionalibus datis in partibus pro explicatione cuiuſdam articuli dati in Curia. Rurſus *in eadem part.* 3. *mir.* 18. *poſt mortem* habetur ratio dicti cuiuſdam ſanati de iis, quæ ibi euenerunt in infantia, & S. Didaci, & S. Hiacynthi *fol.* 22. multum defertur libro ſcripto de vita Canonizandi, & in eadem S. Hiacynthi *fol.* 4. *cum trib. ſeqq.* Saluarunt proceſſus non exiſtens in forma probanti ex quibuſdam tantùm circumſtantiis, vt in S. Hiacynthi *fol.* 22. *verſ. nec eſt nouum cum ſeqq.* & in S. Franciſcæ *p.* 1. *art.* 15. enumerantur multæ Canonizationes factæ ex ſolitis libris.

PARS QVARTA.

De Sanctitate Beati Andreæ Corſini principium.

Dicturi de Sanctitate huius ſerui Dei proponemus primo loco argumenta, ex quibus probatur ſanctitas in genere, quod quidem genus probationis multum confert ad probandum Sanctitatem in ſpecie, vt diximus ſupra *part.* 2. §. 2. *verſ. quoad ſecundum.* Secundò proponemus argumenta ſuper particularibus virtutibus. Tertiò agemus in ſpecie de excellentia fidei. 235

§. I.

De Sanctitate in genere.

Sanctitas igitur in genere probatur primò ex communi opinione totius populi, & deuotione fidelium erga hunc Dei famulum, & concurſu ad eius ſepulturam, & inuocatione illius interceſſionis pro habendis gratiis cum affixione tabularum votiuarum, & ſignorum pro gratiis receptis, quæ omnia fuerunt continuata per ſpatium 240. annorum, quod factum probant 7. 8. 15. 22. 25. 33. 37. & plures teſtes 237
iuxta 10. & ſuper 38. 39. & 40. de viſu, & certa ſcientia, quoad noſtræ memoriæ tempora, & publica voce, & fama, quoad antiqua, quæ publica vox, & fama ſufficit quoad antiqua. Bald. *in l propriet. num.* 4. *C. de probat.* Alexand. *in l. rem quæ numer.* 16. *de teſt.* Crauett. *de antiq. tempor.* §. *viſo in hac prima parte.* Caſſad. *deciſ.* 2. *de probat.* Verall. *deciſ.* 344. *num.* 3. *&* 347. *num.* 4. *part.* 3. Rot. *deciſ.* 171. *numer.* 3. *part.* 1. *diuerſ.* accedente maximè pro adminiculo inſtantia Reipublicæ Florentinæ, quod iſte Canonizaretur pro Sancto, de qua conſtat ex diuerſis litteris miſſiuis ſcriptis, & inſtructionibus datis eius Oratoribus *in Proc. actor. fol.* 294. *& ſeqq.* & etiam præ- 236

ſata communis reputatio ſanctitatis probatur ex quampluribus hiſtoriis, quarum aliquæ ſunt antiquæ, vltra 100. annos, & aliæ grauiſſimorum virorum, vnde illis multum defertur in hac materia *cap. 1. §. in fin de Sac. Vnct. gloſſ. in cap. inter dilectos §. ſed contra verb magis*, & ibi Abb *num. 13. in fin. de fid. Inſtrum.* Bart. *in l. 1. num. 22.* Iaſ. *num. 25.* Dec. *num. 2. in fin.* Bologn. *num 49. ff. ſi cert. pet.* Felin. *in c. ſecundò, num. 49, de reſcript.* *mill in verſ. ſcriptura noui, & veteris, verſ. quadam enim*, Soc. *reg. 238. incip. Liber ſeu ſcriptura Fall. 2.* Natt. *conſ. 636. num. 91. lib. 3.* & ſignanter in hac materia Canonizationis Caſtell *tract. de Canoniz. qu. 7. verſ. quæro an in Canonizatione Sanctorum Chronicis*, & maiores noſtri in relatione ſuper proceſſu S. Hiacynthi *fol. 28. verſ. nec prædictorum fides*, & S. Raymundi *p. 2. art. 2. verſ. hic verò cum duobus ſeqq.*

238 Secundò habemus cultum publicum, & non niſi ſanctis debitum ſiquidem dies eius obitus tanquam feſtus cum Miſſa, & officio proprio ante annum 144. vſque in præſens fuit ſemper celebratus in Eccleſia B. Mariæ de Monte Carmelo Florentiæ in tota diœceſi Feſulana, vt probatur ex d. officio relato in librum aſſeruatum in Sacrario Eccleſiæ Feſulanæ, & indè extractu in dicto proceſſu actorum *fol.* 252. & 258. & per 7.8.15.22.25. 33. 37. & alios teſtes ſuper 37 quia hoc idem fuit obſeruatum in toto ordine Carmelitano, vt habetur in eius Miſſali, & Breuiario impreſſo vſque de anno ..... Et cum Epiſcopus Feſulanus anno 1538 (neſcitur de qua cauſa) conſuluerit fel. record. Gregorium XIII. ſuper celebratione huius feſti, Cardinalis Sirletus per ſuas literas reſpondit, Papam annuiſſe, vt poſſet celebrari Miſſa, & officium proprium iuxta Miſſale, & Breuiarium Carmelitanum, quod factum probatur ex literis eiuſdem Cardinalis Sirleti in proceſſu actorum *fol.* 271. aliàs 280. vt per teſtes ſupracitatos. Vlterius de anno 1440. Reſpublica Florentina ob memoriam Victoriæ partæ per huius ſerui Dei interceſſionem, vt commemorabimus infra cum de miraculis agetur, de licentia Eugenij Papæ quarti cum multis Cardinalibus tunc Florentiæ degentis, decreuit ſolemnem proceſſionem tam Eccleſiaſticorum, quam ſæcularium ab Eccleſia maiori ad Eccleſiam S. Mariæ de Carmine, vbi extat ſepulchrum huius Sancti viri, vbique celebrari Miſſam ſolemnem, prout hæc omnia facta cum concurſu populi, & Miſſæ aſtiterunt plures Cardinales, & fuit habita ſolemnis oratio de vita, & miraculis B. Andreæ, in qua orator de conſenſu Summi Pontificis Andream Sanctum, & Beatum ſemper nominauit, & denique cum luminaribus, & thurificationibus, cantibus, & ſono organorum fuit oſtenſum corpus huius Beati, acclamante populo *Sancte Andrea ora pro nobis, S. Andrea intercede pro nobis*. hoc factum referunt dict. Caſtan. Raz *pag. penult* & teſtes de publica voce, & fama *dict. art.* 29. quæ probatio ſufficit per ſupra allegata, & præbent maximum adminiculum iuxta mox dicenda.

239 Non contenta Reſpublica ordinauit, quod ſingulis annis in ſecunda Dominica Iunij, Domini Priores liberati, vexillifer iuſtitiæ & alij Magiſtratus deberent accedere ad Eccleſiam B. Mariæ de Carmine, & ibi cum cereis accenſis offerre donarium in honorem B. Andreæ. Cumque de anno 1466. per aliquot paucos annos dicta oblatio fuiſſet intermiſſa, fuerunt in Conſilio narrata hiſtoria reuelationis, & effectus victoriæ, ac dicta decreta tunc in memoriam beneficij in Conſilio facta, & fuit decretum ne memoria dictæ reuelationis omitteretur, quod loco dictæ oblationis veſtirentur 10. Nouitij dicti Monaſterij B. Mariæ de Carmine, qui proceſſionaliter ire deberent ad Eccleſiam S. Petri maioris, & indè ad dictam Eccleſiam de Carmine, quod vſque ad præſens ſeruatur, vt in dicto decreto de quo *in d. proceſſ. fol.* 289. & referunt Caſtan *pagin. fin. verſ. & appreſſo ordinato*, & vt deponunt 7.8.15.22.25.33. 37. & alij teſtes ſub 29. & 30.

Inſuper adeſt in d. Eccleſia B Mariæ de Carmine Altare cum icone huius B. in quo apparet pictum miraculum illuminationis cæci, vbi etiam conſeruantur mitra, baculus paſtoralis, & calceamenta, & catena ferrea, quibus vtebatur iſte Dei vir, & tanquam reliquiæ à populo habentur in veneratione, vt conſtat ex viſitatione dd. Iudicum Remiſſoriæ, de quâ in prima parte *proceſſ. remiſſ fol* 147. quæ omnia tendunt ad cultum publicum, vt habetur ex S. Trident. Concil. *ſeſſ. 25. tit. de Innoc. & veneratione reliqu. Sanct.* & per D. Cardinalem Bellarminum *de Sanct. Beatif. cap. 10 lib. 1.* Ex hoc cultu publico huic B. exhibito de conſenſu Summorum Pontificum inſurgit magnum fundamentum ſanctitatis; ſiquidem cultus publicus non debetur niſi Sancto *cap. 1. de reliqu. & vener. Sanct.* & vbi DD. Cardinal. Bellarminus *de Sanct. Beat. lib. 1.* & Pontifices, qui illum permiſerunt non feciſſent hoc niſi tunc fuiſſent ſibi exhibita magna ſigna ſanctitatis, vt fuit ponderatum *in relat. S. Hyacinthi fol. 33. verſ. & quamuis.* 240

Tertium generale argumentum ſanctitatis huius Beati præbent miracula per illum tam in vita, quàm in morte operata, de quibus infra ſuo loco. Licet enim miracula in vita non ſint concludens argumentum ſanctitatis, vt *ſupra in 2. part.* demonſtratum eſt, attamen, vt ibi diximus, magno argumento ſunt miracula verò poſt mortem, ſi verè ſunt miracula, concludunt ſanctitatem, vt ibidem latè explicauimus. 241

Quartum generale argumentum ſunt duo, quæ præceſſerunt natiuitatem huius ſerui Dei, quorum primum illud eſt, quod cum Nicolaus, & Peregrina eius parentes Nobiles Florentini, Dei timoroſi, per multum tempus ſimul cohabitarent ſine prole, vterque, alterò inſcio, eadem die, & anno, ſcilicet circa principium anni 1301. & in eadem Eccleſia Carmelitarum ante eandem Iconem B. Virginis orauit pro ſuſcipienda prole, & vouit ſe Deo, & ipſi B. Virgini dicarunt primum filium, quem ſuſcipere contingeret, domumque reuerſi votum ſimul cum admiratione communicauerunt, & ratum eſſe voluerunt, nec ita multò poſt Peregrina prægnans huius partus euaſit. Secundum fuit, quod ipſa Peregrina dum eſſet prægnans orans ad Deum obdormiuit, viſaque eſt ſibi in ſomniis apparere lupum, qui ingrediens Eccleſiam ſtatim candidus agnus euaſit. Hoc factum probatur per eos, qui eius vitam ſcripſerunt, videlicet Caſtan *in d. proc act. fol.* 304. *in fin. verſ. Cum igitur, & ſeq.* Vorag. *circa princip.* Sur. *cauſa princ.* Flam. *cauſa princip. verſ. Erant quaſi.* 242

queſti. Franc. Archid. *fol.* 14. *in princ.* Maff. *poſt princ. verſ. Ma vn giorno innanzi.* Raz *cauſa princ. verſ. Onde hauendo vna volta.* Et de fama per 4. 5.7 8.15.& alios teſtes ſuper 2.& 3. vtrinque ex prædictis effectus eſt ſubſequutus; nam B. Andreas ex illa prægnantia natus anno decimoquinto ſuæ ætatis ante Iconem B. Virginis antequam fuerit factum dictum votum præſentibus, & auctorizantibus eiſdem parentibus ſe Deo, & B. Virgini, ingrediens Religionem Carmelitanorum dicauit, & etiam idem Andreas vſque ad ingreſſum Religionis lupus fuit, ſiquidem parentibus inobediens, canes alere, conuerſationes parare, rixas quærere conſueuit, vt tradunt iidem, de quibus proximè ſupra. Poſt ingreſſum verò agnus candidus fuit, vt infra, cum de eius virtutibus in particulari agetur, demonſtrabitur, huiuſmodi ſignis natiuitatem Sanctorum ſuorum ſolet Deus omnipotens præmonſtrare, vt legimus de S. Dominico, S. Brigida, S. Arnulpho, S. Alberto Carmelita, S. Elia, pariter Carmelita, S. Nicolao, & aliis.

243 Quintum argumentum eſt admirabilis vocatio huius ſerui Dei ad munus Epiſcopale, quæ ſic ſe habuit, anno 1348. vacante Eccleſia Feſulana per obitum ſui Prælati Capitulum nemine diſcrepante elegit B. Andream, quo audito per Andream humiliter exiſtimans ſe tanto oneri imparem fugit ad Carthuſienſes ibique latitauit, facta autem per electores diligentia de illo reperiendo, cum eum non inueniſſent cogitauerunt de alio, quamobrem dum eſſent denuò congregati, puer 3. annorum dixit eis. *Elegit Deus Andream in Sacerdotem ſibi, de alio non cogitetis, ad Carthuſienſes iter arripite. & ibi orantem inuenietis.* Et ita præcisè euenit, & Andreas agnoſcens Dei voluntatem, onus ſuſcepit. Hoc factum probatur ex relatione eorumdem hiſtoricorum videlicet. Caſtan. *fol.* 314 *tit. quomodo factus fuit Epiſcopus.* Vorag. *col.* 3. *verſ. Onde eſſendo morto, &c.* Suri *pag.* 3 *verſ. non longè poſt, &c.* Flam *pag.* 4 *verſ. dopo, ch'egli hebbe, &c.* Alar *pag.* 2. *ante fin. verſ.* 4. *eſt vt extremum.* Maff. *pag.* 11 *verſ. Era in quei giorni, &c.* Razz. *p* 6. *verſ. Paſſato poi certo tempo, &c.* & de fama per dd. 4.5.7.8.15.& alios teſtes ſub 16. &c quæ ſpecies probationis ſufficit per ea, quæ diximus ſupra in primo argumento, vbi illud etiam adduut puerum candidum apparuiſſe B. Andreæ, illumque adhortatum fuiſſe, ne timeret ſubire onus Epiſcopale, quia ipſe illius cuſtos & Maria in adiutorium futuri erant.

244 Sextum argumentum ſanctitatis facit qualitas mortis huius ſerui Dei, cum enim in principio anni 1374. in nocte Natiuitatis Domini B. Andreas antequam primam Miſſam cantaſſet in Eccleſia Beatæ Mariæ Feſulan. poſt celebrationem Miſſæ dum oraret, apparuit ei B. Virgo, prædixitque illi futurum, vt in nocte Epiphaniæ immediatè ſequenti, eſſet animam Deo redditurus, promiſitque ſe ad eum venturam, & eius animam ad Cœlum aſſociaturam, quo nuncio B. Andreas tanto gaudio perfuſus eſt, vt ſtatim facies eius roſæ, & Cherubino ſimilis euaſerit. Cum autem die ſequenti ſeb is ſuperueniſſet viſionem cuidam Canonico reuelauit, in nocte autem Epiphaniæ, cum ciues ſuos ad pacem hortatus fuiſſet, ſymbolumque fidei deuotè recitaſſet, cubiculum in quo iacebat factum fuit luminoſum ſicut in meridie, & poſt ſpatium vnius horæ dictu Cantico *Nunc dimittis* anno 72. ſuæ ætatis obdormiuit in Domino, eiuſque anima ab aliquibus deuotis viſa fuit aſcendere ad cœlum, hoc factum probatur ex d. vita Beati Andreæ, & in ſpecie Caſtan *fol* 318 *tit. de ſuo glorioſo obitu.* Vorag. *col.* 4. *verſ. Con queſte ſorti, &c.* Suri *pag.* 4. *verſ. anno igitur, &c.* Flam. *pag.* 5. *verſ. nel'anno, &c* Alarez *ante finem, verſ anno igitur ætatis, &c.* Maf. *pag.* 14. *verſ. Con ſimil paſſi, &c.* Rax *pag.* 8. *verſ. l'anno adunque, &c* & de fama per dd. 7.8.15.12.25.43.37. & alios teſtes ſuper 26.& 27.& ex lib. D. Monaſterij S. Mariæ de Carmine in *d. proc act. fol.* 303. releuantia de ſe patet.

Vltimum generale argumentum pro ſanctitate huius ſerui Dei deducitur ex miraculoſo odore, & incorruptione illius corporis, nam teſtes & hiſtoriæ ſupra proximè citatæ dicunt corpus B. 245
Andreæ poſt mortem remanſiſſe ita odoriferum, vt ex tali odore multi ex ſuis infirmitatibus fuerint liberati, & ad hoc adeſt viſitatio corporis per peritos ex ordine delegatorum Apoſtolicorum facta, de qua in primo *proceſſu remiſ. fol.* 149. in qua fuit dictum corpus repertum integrum, & immaculatum perindè ac ſi hodie defunctus fuiſſet, & præterea eſſe odoriferum, quæ omnia medici, qui partes dicti corporis diligenter inſpexerunt, & tetigerunt, non ſine miraculo fieri poſſe retulerunt. Hoc factum maximè ad ſanctitatem pertinere videtur, quia hoc ſigno ſolet Deus poſt mortem honorare corpora, quæ in vita præbuerunt illi fidele miniſterium, vt legitur de cadauere Sanctæ Euphemiæ apud Nicephor. *lib.* 15. *cap.* 14 Sancti Ottimarij, S Alberti Rothomagenſis, S. Maximi Reginen. & fuit ponderatum in relatione Sancti Raymundi *par* 2. *art.* 11 *miracul.* 8.& nouiſſimè per noſmetipſos *in Relat. Beata Thereſia.*

---

§. II.

De virtutibus particularibus B. Andreæ.

CIrca virtutes particulares Andreas poſt ſuam conuerſionem ad Deum, cum lacry- 246
mis, & ſingultibus, vt dicunt Caſtag & alij authores, & teſtes ſupra relati *comprobat.* 4. *argumenti generalis* ſanctum Monaſterium ingreſſus tanta fuit humilitate, vt viliora quæque Monaſterij officia inſeruiendo, vel ipſi etiam coquo obiret, per ciuitatem cum ſportis oſtiatim quærere eleemoſynam à notis præcipuè, & conſanguineis non erubeſcens, quas ob res cùm ab ipſis irriſiones, iniurias, & probra pateretur, non ſolùm non iraſcebatur, ſed etiam gaudebat, & ſe illis vltro ob Dei amorem offerebat. Pluribus viſionibus B. Virginis, & Angelorum quas habuit non modo non elatus eſt, ſed in humilitate ſua magis confirmatus euaſit. In oratione fuit ſemper aſſiduus, & contemplationi deditus, ita vt ſæpè fratres coram ſe aſtantes, & Pſalmos canentes neque videret, neque audiret; contra mundi, carnis, & diaboli tentationes fortis, & inuictus; vnde legitur diabolum illi quandoque in forma humana apparuiſſe, multiſque argumentis vitæ mutationem ſuaſiſſe, ſed ſigno Crucis expulſum abiiſſe, quod, & ipſum accidit eius conſanguineis illum ab incepto abducere ſtudentibus, contra quos illud Pſalmiſtæ S. vir pronunciauit, *diſcedite à me omnes, qui*

operamini iniquitatem, quoniam exaudiuit Dominus vocem fletus mei. Nullius fuit vnquam maior erga ſuperiores ſuos obedientia, ſicut nec maior abſtinentia, & maceratio carnis, quandoquidem non tantùm ieiunia ab Eccleſia, & Religione ſua in dicta obſeruauit, ſed ex ſeptem præterea diebus hebdomadæ *in* 2 4. *&* 6. feriis, & in die Sabbathi in honorem B. Mariæ Virginis in pane, & aqua
247 continuò ieiunauit: addidit inſuper lectum ſtramineum diſciplinas, & cilicia, & catenam ferream quæ ad hæc vſque tempora piè conſeruantur. Obſeruator regulæ ante omnes alios; primus ſiquidem fuit ſemper in choro, & aliis regulæ ſuæ functionibus, quibus non reperitur, quod vna tantum vice defuerit. Illius caſtitas, & pudicitia eò vſque euaſit, vt nedum exterarum mulierum, ſed etiam propriæ ſororis colloquia extimeſceret, quod ſi alloqui illam neceſſitas ferret, hoc nonniſi defixis ad terram oculis exequeretur, vnde cæcus, ſurdus, & mutus à fratribus ſuis fuit quandoque appellatus. Silentium, & ſolitudinem præcipuè adamauit, ſola cella, chorus, & hortus fuerunt eius delitiæ; nunquam ſine neceſſitate verbum fecit cum aliquo. Non caruit etiam S vir literarum præcipuè ſacrarum ſcientia, & bonarum artium diſciplina, quibus nedum per aliquod tempus nempè grammaticæ, & humanitati ante ingreſſum Religionis operam dedit, ſed etiam poſt ingreſſum aliis ſcientiis, ac Theologiæ præſertim per triennium Pariſiis. Quantum fuerit contemptor rerum huius ſeculi ex eo facilè dignoſci poteſt, quod vitam nobilis, & diuitiis, vnde primarios Reipublicæ Florentinæ honores præſidiu amicorum, & conſanguineorum, quibus affluebat, ſperare poterat, cum humili, inopiaque obedientiali vita commutauit, quin etiam Apoſtolicæ Sedis honores de facili ſperare potuiſſet, ſicut alios de eadem familia ad illa vſque tempo-
248 ra conſequutos fuiſſe legimus. Quandoquidem de Petro Cardinali Corſino per illa tempora in Ciuitate Auenionenſi commorante, ad quem cauſa viſitationis acceſſit iſte Deo amabilis à ſtudio Pariſiorum reuertens, mentionem faciunt in eius vita Caſtag. *in proc. fol.* 31 a. *verſ. eo tempore.* Sur. aſſerens D. Cardinalem ibi legationis officio functum fuiſſe in *verſ. poſt paucos annos, &c.* Idem Vorag *in verſ. Studiò nell'Vniuerſità.* Ioan. Auer. *in verſic. poſt paucos autem annos,* & Flam. *in verſ. Di là non molto.* Raz. *in verſ. Paſſati poi non molt'anni.* Et Maff. *in verſic. De quali fa-*
249 *uori.* Nec mediocre fuit indicium oblatam ſibi dignitatem Epiſcopalem reſpuiſſe, fugaque, & latebris, quantum in ſe fuit, euitaſſe ſicut ſupra demonſtratum eſt. Indicibile eſt quanta fuerit illius charitas in curandis infirmis, & ſedandis fratrum etiam ciuium controuerſiis, cui negotio ſpecialiter ſemper incubuit; in diſtribuendis poſtquam Epiſcopus factus fuit redditibus ſuis inter Chriſti pauperes etiam iis, quibus egebat pro vſu proprio, qua occaſione contigit inſigne miraculum multiplicationis panis, de quo infra ſuo loco. Vnde etiam, & ex contemptu rerum ſecularium, & alacritate in morte de quibus ſupra firmiſſima eius ſpes, & confidentia in Deo colligi poteſt. Admirabilis fuit ſemper iſtius viri prudentia, ſingularisque in rebus gerendis dexteritas. qua ratione, & media, in quibuſcunque rebus ſemper inuenit, & Prælaturas ſuæ Religionis, & Epiſcopale munus ſumma cum omnium comprobatione adminiſtrauit, ciuileſque populorum controuerſias penitus extinxit, edocuitque hæc eſſe opera dæmonum quod, & ſignis comprobauit Etenim quodam die cùm in platea Fe- 250
ſulana aſtantibus quibuſdam Florentinis verbum Dei prædicaret, & incidiſſet in ſermonem de Florentinorum diſcordiis. *Surgite*, inquit, *& leuate capita veſtra, & videte vnde Florentinorum diſcordiæ procedunt.* Et ſurgentes viderunt infinitam coruorum & miluorum ſuper Ciuitate Florentiæ præliantium quantitatem, quos eſſe dæmones non fuit qui dubitaret. Hanc viri prudentiam, & ſpecialem dexteritatem agnoſcens Vrbanus Papa Quintus illum ad ſedandas Bononienſium controuerſias deſtinauit. Verùm cùm altera pars in non parendo mandatis Apoſtolicis ſe nimium pertinacem oſtenderet, ſanctus vir, cui pectus virile non deerat, contumaces excommunicauit, verum illi nequiores facti B. Andream in carcerem, & compedes coniecerunt, eiuſque familiares extra Ciuitatem eiecerunt, quam iniuriam vir Dei ſumma cum patientia pertulit, ſed Deus Opt. Max. ſceleris authores intenſiſſimo renum, & brachiorum dolore percuſſit, itaut nulla humana arte poſſet dolor leuari, vel aliqua ex parte diminui, quamobrem illi in ſe reuerſi virum Dei è carcere eduxerunt, illique obedientiam præſtantes corporis, & animæ medelam obtinuerunt. In prædicto vitæ tenore famulus Dei perſeuerauit ab eius conuerſione vſque ad obitum, quin in virtutibus ſemper auxit, nam poſtquam creatus fuit Epiſcopus non ſolùm remiſit aliquid de ſua humilitate, & maceratione, ſeu vitæ auſteritate, (quod plerique faciunt,) ſed in illis ſemper maior factus lauando in qualibet feria quinta pedes pauperum, eiſdemque propriis manibus cibum miniſtrando, panemque diſtribuendo. Solitis ieiuniis addidit totalem abſtinentiam ab eſu carnium, & certum pondus cibo, & potui, qui erat aquæ modico vino tinctæ, ordinauit lectulus qui erat prius ſtraminum, factus fuit ſarmentorum, ſilicia nouo cingulo ferreo, catenaque ſtrinxit, & ligauit. Hæc facti ſeries circa virtutes particulares B. Corſini modo ſupra immediatè narrato probatur ex Caſtag. Vorag. Tutio. Nar. Flam. Muff. Raz. & multis aliis, qui eius vitam ſcripſerunt. Hier. Plat. *de bon. ſtat. Relig. lib.* 2. *cap.* 29. *reg. in d. proceſſ act. fol.* 304. & ex fama publica, de qua per 4.5.7.8 15.22.25.33.37. & alios teſtes ſuper 8.9.10.12.14.15.19.21. & 23. Quæ ſpecies probationum ſufficiunt in materia antiquiſſima, vt probauimus *ſupra, ac eadem par.* 4.

Quod autem ex iſtis proximè recitatis, vltra 251
latè deducta in ſuperiori § remaneat probata Sanctitas, iuxta requiſita, de quibus per nos *in* 1. *par.* huius noſtræ relationis, res ipſa demonſtrat. Siquidem ex hac facti ſerie apparet, in hoc Dei viro omnes virtutes, & quidem in gradu excellenti emicuiſſe.

---

§. III.

De excellentia fidei B Andreæ Corſini.

EX deductis *in* 1 § ſatis patet, in hoc ſeruo Dei 252
emicuiſſe omnes virtutes, & præcipuè ſpem, & charitatem, reſtat vt de excellentia in fide, iuxta ordinem per nos *ſup. p.* 3. §. 3. præſcriptum

prium aliquid dicamus. Quod igitur fuerit Chriſtianus, & Catholicus nullum dubitandi locum relinquunt hæc quæ ſequuntur, nempe ipſum natum fuiſſe inter Catholicos, ex piis, & Catholicis parentibus, & ſe talem vbique profeſſum, & pro tali ad Sacros ordines, culmenque Epiſcopalis dignitatis admiſſum, quandoquidem ex iſtis maximè ſimul iunctis probatur fides Catholica. *c. veniens de presb. non baptiz.* Hoſtien. *in ſum. eod. tit. n. 2. verſ. Sed quis.* Caſtell. *de Canonizat. qu. 4. prin. verſ. 2. per textum.* Simonetr. *in relat. Sancti Franciſci de Paula §. quod ſi equus rerum index.*

253 - Quod verò ad excellentiam in fide, illa perſonaliter remanet probata ex generali probatione ſanctitatis ex multitudine bonorum operum, & ex miraculis quibus ſimul iunctis probatur excellentia in fide, vt latè demonſtratum eſt *ſup. part 3 §. 3.* ſed vlterius concurrunt in iſto ſeruo Dei quatuor argumenta, quæ ſpecialiter inferunt ad excellentiam in fide, iuxta S. Anton. *ſum. 4. p. tit. 8 cap 3. §. 7.* nempè primò, quod quis alta de Deo ſentiat. Secundò, quod tranſitoria pro præmio æterno contemnat. Tertiò, vt in aduerſis in Deo confidat. Quartò, vt à bono opere non deſiſtat nam quantum ad primum ſicut Centurio, (qui datur pro exemplo per S. Anton. *vbi ſup.*) crediderit Filium Dei potuiſſe ſanare puerum ſuum, abſque eo quod tectum ſuum ingrederetur, ita credidit iſte Beatus, poſſe eundem Dominum ſanare plures infirmos, & cum modico pane ſatiare turbas, vt infra cum de miraculis huius ſerui Dei agetur. Quod iſte contempſerit tranſitoria pro præmio æterno *ſupra in proximo §. demonſtratum eſt.* Tertiò de confidentia in aduerſis, patet ex dictis *in eodem* §. tam circa ſuperatas tentationes, quàm circa ſupportatos carceres, & compedes, & alacritate in morte. Quartò de perſeuerantia vſque ad extremum vitæ ſpiritum pariter probatum remanet ex iis, quæ diximus ſupra ab ingreſſu Religionis, vſque ad felicem obitum.

PARS QVINTA.

De miraculis Beati Andreæ Corſini principium

254 EXpediri de Sanctitate B. Andreæ Corſini, deuenimus ad illius miracula, & licet probatio miraculorum in genere non ſufficiat, & miracula in vita non ſint neceſſaria, vt diximus ſupra *in 3. par.* nihilominus cum vtrumque conducat ad effectum, de quo agitur, vt ibidem explicauimus, de vtroque agemus, & ſic iſta 5. pars erit diuiſa *in 3.* §. in quorum primo agemus de miraculis in genere, *in 2.* de miraculis particularibus in vita, *in 3.* de miraculis particularibus poſt mortem.

---

§. I.

De miraculis in genere.

255 PRobatur in genere iſtum Dei famulum multa feciſſe miracula. Primò, ex pluribus hiſtoriis ſupra narratis, quæ vno ore affirmant iſtum Beatum multa feciſſe miracula, quæ hiſtoriæ in antiquiſſimis plenè probant, vt diximus *ſup. p. 4. §. 1.*

Secundò confirmatur iſta probatio ex epitaphio antiquo ſuper eius Beati ſepulchro *in proc. fol. 316.* quod inter alia habet hæc carmina. 256

Qui qualis fuerit miracula multa fatentur,
Quæ Deus oſtendit corporis ad tumulum.

Iſtis enim epitaphiis de iure multum defertur Bart & Bald. *in l monumentum, C. de relig. & ſumpt. funer.* Angel Aret. *in §. nihil autem inſt. de teſtam.* Calcan. *conſ. 90. n. 7.* Rot. *in cauſ. Viterbien. Caſtror.* 19. Aprilis 1613. coram me Secrato, & in iſtis terminis Pauin *in relat ſuper Canoniz. S. Bonauenturæ p. 2. art.* B. Iacob. Caſtel. *tract. de Canoniz. quæſt. 7. c. fin.* & Auditores noſtri in Canonizat. S. Raymundi *p. 3. art. 2.* huius rei in noſtris terminis ſpecialis ratio aſſignari poteſt nempè quod Ordinarij, qui præſumuntur eſſe ſoliciti de his, quæ ſpectant ad eorum officium, Rot. *deciſ. 0. num. 2. 3. & 11. de iur. patr. in nou.* Put. *deciſ. 243. in fin. l. 2.* non permiſiſſent iſtas aſſertiones affigi in loco publico, & per longiſſimum tempus permanere, ſi non eſſent veræ prout in ſimili de ſignis, & marboribus enunciantibus iuspatronatum Eccleſiæ tradunt Bald. *in conſ. 310. lib. 5.* Dec. *conſ.* 1 105. *num.* 1. Ioan. de Anna *conſ. 86. cap. fin.* Ferret. *conſ.* 291. *num.* 9. 257

Tertiò conducit ad probationem miraculorum in genere magnus numerus votiuarum tabellarum, & ſignorum æreorum, & argentorum ad ſepulchrum huius Beati appenſatorum, vt conſtat ex viſitatione, de qua *in proc. act. fol.* 318. quibus illi qui affixerunt teſtantur ſe per interceſſionem huius Dei viri fuiſſe miraculosè à diuerſis infirmitatibus ſanatos, licet enim non ſit credendum omnia fuiſſe vera miracula, attamen è contra redditur omninò inueriſimile, quod inter illa non adſint aliqua, quæ verè fuerint miracula, & quod tot homines in eadem re fuerint decepti, vel Deus omnipotens, qui cuſtodit mentes, & corda fidelium permiſerit illos errare, vt ponderauimus *ſup. p. 4. §. 1.* 258

Quartò adeſt communis opinio, publica vox, & fama, quod iſte Beatus fecerit miracula, quod genus probationis in antiquiſſimis planè probat, vt diximus *ſup. d. p. 4. §. 1.* & præbent inſigne adminiculum antiquiſſimæ litteræ Reipublicæ Florentinæ, de quibus *in proc. act. fol. 198. & ſeqq.* in quibus aſſeritur, iſtum Beatum feciſſe multa miracula, & etiam quoddam inſtrumentum extractum ex prothocollo Ser. Pauli Laurentij Notarij publici Florent. de quo *in proc. act. fol.* 228. vbi narrantur duo miracula interceſſione huius famuli Dei facta, alterum ſcilicet de anno 1438. & alterum de anno 1440. 259

---

§. II.

De particularibus miraculis B. Andreæ Corſini in vita.

INter miracula in vita illud primo loco ſe offert, quod B Andreas cum Ioanne Corſino agnato ſuo lupæ morbo laborante operatus eſt. Cum enim dictus Ioannes à præfato morbo in crure per dies, noctesque vehementer cruciaretur, vt minus ſentiret cruciatum, quocunque genere ludorum vti conſueuerat, itaut eius domus ludorum porticus appellaretur; huius rei miſertus vir Dei ſic fertur fuiſſe Ioannem alloquutus; Ioannes ſi meis conſiliis acquieſces priſtinæ ſaluti reſtitueris, & ab hoſtium tuorum inſidiis 260

inſidiis diuino numine liberaberis. Ioannes licet vix crederet Andream in conſpectu Dei talem gratiam inueniſſe, vt eius interceſſione tales infirmitates curari poſſent: attamen motus deſiderio recuperandæ ſanitatis, pollicitus eſt ſe facturum quidquid Andreas imperaret; tunc ait Andreas: Opus imprimis eſt, vt omnes has ludorum conſuetudines abiicias, poſt hæc, vt ieiuniis vocando Virginem Mariam ſummis precibus dies 8. flectere nitaris. Ioannes perfecit, quod ſibi imperatum fuit, & finitis 8. diebus à ſua infirmitate, omninò liber euaſit, itaut ſicut per prius in lecto ſemper iacebat, ita poſtea ſine aliqua difficultate, vbique liberè ambularet, & vbi prius carnes erant corroſæ vſque ad os factæ fuerunt veluti pueri paruuli. Hoc factum referunt Pet. Caſta. *fol.* 309. *in fin.* Iacob. de Volag. *fol.* 103. *in princ. Auctor.* Arn. *relat. per Sur. tom.* 1. *de Vit. Sanct. die 6. Ian. pag.* 148. *aliàs* 144. *verſ. ea tempeſtate.* Gab. Flam. *lib.* 1. *de Vit. Sanct. die 6. Ian. fol.* 29. *verſ. Era allhora in Fiorenza*, Sylua Razz. *fol.* 560. *verſ. in quei tempi*, & nouiſſimè Ioan. Pet. Maff. *de vit.* 17. *confeſſ. Chriſti fol.* 490. *verſ. E non laſciaua, &c.* & teſtes de publica voce, & fama ſuper 11. articulo; ex quibus ſimul iunctis in materia antiquiſſima erit plena probatio, per ea, quæ diximus *ſupr. p.* 4. §... Hoc idem aſſeritur in Breuiario Carmelitano in feſto huius ſerui Dei *in* 5. *lect.* Et præbet adminiculum lata probatio miraculorum in genere, de quibus in proximo §. & probatio aliorum miraculorum in ſpecie de quibus infra, quia vnum factum alteri einſdem ſpeciei adminiculatur, vt conſiderauimus *ſup. p.* 3. §. 2. Quod autem hoc factum ſit miraculum, non videtur dubitandum, quia hoc genus morbi inueteratum non videtur curabile ſaltem per breue tempus 8. dierum, vt tradit Galen. *lib. de atra bile c.* 3. & ſignanter non videtur, quod tam breui ſpatio caro potuerit creſcere, & fieri quaſi pueri paruuli vnde hoc pro magno prodigio in curatione Nahaman connumeratur à ſcriptura *l.* 4. *Reg. c.* 5. *n.* 14 Quod autem fuerit operatum interceſſione huius ſerui Dei probatur ex præcedenti illius promiſſione cum effectu ſubſequuto.

261 Pro ſecundo miraculo in vita illud refertur, quod cum in Ciuitate Florentiæ quidam nobilis, & diues ciuis vnicam haberet filiam hectica febri laborantem, pro qua ſananda, cum iuxta conſilium medicorum omnia poſſibilia feciſſet, nihilque profuiſſet, tandem ad puellam conuerſus, illam percunctari cœpit num aliquod aliud remedium amplius deſideraret eius anima, ſe enim nullo pacto eius deſiderio de futurum, tunc puella reſpondit ſe in ſolo auxilio, & glorioſæ Virginis præſidio ſpem ſalutis habere, & propterea deſiderare, vt Frater Andreas de Corſinis aduocaretur, vt manibus ſuis ſanctiſſimis ſibi cibum præpararet ſeruus Dei accerſitus venit, & præuia oratione propinauit cibum puellæ, & ſtatim obdormiuit puella, & paulo poſt excitata petit veſtimenta, quoniam ab Andrea vocabatur, illis itaque induta pedibus ſuis ſine alicuius auxilio Deo gratias actura libera, & ſana, cunctis mirantibus, & Deum laudantibus, properauit, Andreas verò, vt fieret monialis S. Annæ curauit, & obtinuit.

Hoc factum referunt auctores ſupra in proximo miraculo relati, & teſtes de publica voce, & fama *ſuper* 13. *art.* & concurrunt eadem adminicula de quibus proximè ſupra. Quod hoc factum fuerit miraculum apparet, quia per prius fuerunt adhibita omnia remedia, quæ non profuerant; item quia morbus agnoſcebatur pro incurabili. Item quia curatio fuit in inſtanti, quod non facit natura, vt ponderauimus *ſupr p.* 3. Et denique, quia nedum incontinenti receſſit febris, ſed infirma recuperauit vires, & facultates ambulandi, quod non ſolet contingere in morbis longis, & diuturnis. Quod autem miraculum contigerit per interceſſionem huius ſerui Dei apparet ex firma ſpe infirmæ, quod per illius interceſſionem erat liberanda ex propinatione cibi, & oratione ſuper infirma per B. Andream facta; per ea, quæ diximus *ſup. p.* 3. §. 2.

Tertium locum obtinet inſigne miraculum illuminationis cœci, quod ſic ſe habuit: Cum reuerteretur ſeruus Dei à ſtudio Pariſienſe, applicuiſſetque Auenionem viſendi cauſa Petrum Cardinalem Corſinum gentilem ſuum, cuius mentionem fecimus *ſupra p.* 4. §. 2. viſitaretque Eccleſias, & loca pia eiuſdem Ciuitatis in Eccleſia S. Mariæ de Donis, hora meridiei inuenit ante oſtium dictæ Eccleſiæ cœcum quendam eleemoſynam petentem, quem cum interrogaſſet, quomodo cœcus euaſiſſet, reſpondit cœcus, artem ſuam fuiſſe purgare aurum, & argentum, qua vxorem, & filios ſuſtentare conſueuerat, cumque vt ars ferebat, fixis oculis in igne continuò permanere cogeretur, ſe calore, & nimio lumine offenſum cœcum euaſiſſe, ſeque dolere vehementer non tam propter ſe, quàm propter filios, qui tam paruuli erant, vt non poſſent ſibi victum quærere, & propterea ſe rogare Andream, vt pro eo ad Dominum intercederet. Non potuit ſeruus Dei continere lacrymas, reſponditque: *Deus qui eſt vera lux te illuminare dignetur, vt valeas ad ſui laudem filios tuos nutrire.* Quibus prolatis, cum Eccleſiam introiſſet, & ante altare maius prætentus per modum Crucis procubuiſſet, ac per ſpatium vnius ferè horæ permanſiſſet, indè conſurgens ad hominem cœcum properauit quem aqua benedicta aſperſit, dixitque: *Deus, & Dominus noſter Ieſus Chriſtus, qui cœcum à natiuitate illuminauit, & lumen cœco in via reddidit, ſua virtute, & potentia lumen tibi reddat.* Iſtis verbis prolatis, ſtatim cœcus aperuit oculos, & clarè vidit, & gratias Deo agens per vniuerſam Ciuitatem, vt debuit publicauit. Hoc factum tanquam verum miraculum recenſerit Petr. de Caſtag. Auct. ann. relat. per Sur. Iacob de Vorag. Gap. Flam. Sil. Mag. Io. Petr. Maff. *locis ſupra allegatis*, & vltra illos Franciſcus Nar. *de vit. Sanct. fol.* 55. *verſ. poſt paucos annos*, & concurrit publica vox, & fama per teſtes ſuper 14. art. quæ probationes ſufficiunt per ea quæ diximus in proximis miraculis. Quod illuminatio cœci ſit miraculum non indiget probatione; & quod euenerit per interceſſionem huius ſerui Dei, conſtat ex ſerie facti, videturque hoc miraculum commemorandum in ſecundo gradu miraculorum per ea, quæ diximus *ſup. p.* 2. *verſ. ſolent etiam.*

Quartum non minus illuſtre, quam tertium 263
ſe offert nempe de multiplicatione panis, quod ſic refertur. Poſtquam B. Andreas Epiſcopus fuit in quadam magna annonæ penuria ſingulis diebus panem inter pauperes diſpenſare conſueuerat, cum quadam die pauperes in tanto numero multiplicaſſent, vt ſolitus panis non ſufficeret, pluriesque

pluriesque ad locum vbi panis aſſeruabatur reuerti opus fuiſſet: eumque neque hoc ſufficeret, ſeruus Dei cuſtodi panis, vt denuò panem afferret imperauit, cuſtos reſpondit ſe 15. tantum panes reſeruaſſe, qui erant neceſſarij pro prandio, & propterea illos afferre recuſauit. Seruus Dei quaſi non crederet deeſſe panem, ſuum cuſtodem ad arcam panis venire iuſſit, quo vbi fuit peruentum, cum cuſtos arcam claue aperuiſſet, inuenta fuit arca plena pane recenti, & calido, qui panis inter pauperes diſpenſatus fuit. Hoc factum recenſent auctores in proximo miraculo citati, & habetur in Breuiario Carmelitano in feſto huius ſerui Dei in octaua lectione.

Et ſuper hoc adſunt teſtes ſuper 18. art. de publica voce, & fama, quæ probationes ſufficiunt per ea, quæ diximus in proximis miraculis, nec videtur elaborandum in probando, quod multiplicatio panis ſit miraculoſa, cum inter inſignia, & illuſtria miracula referatur tam in veteri, quam in nouo teſtamento, vt habetur de multiplicatione panis facta per Eliſeum *lib. 4 reg. c. 4 in fin.* & per D.N. Ieſum Chriſtum *Matth. c.* 14. *Marc. cap 6. Luc. c* 9. Vnde non immeritò ſimilem multiplicationem in altiori gradu miraculorum connumerauimus in relatione B. Thereſiæ *cap.* 4. Quod miraculum euenerit interceſſione B. Andreæ, agnouit ipſemet cuſtos, & referunt prædicti auctores, deponunt iidem teſtes ſuper 8. art & habetur in Breuiario Carmelitano, & ipſamet facti ſeries oſtendit.

264 Quintum miraculum de paupere habente tibias putrefactas integrè ſanato non videtur omittendum, cum maximè patefaciat profundam ſerui Dei humilitatem, & poſſit non magis iuuare exemplo, quam mouere admirationem miraculo. Conſueuit B. Andreas, vt dictum fuit *in 4. part.* §. 2 in ſingulis quibuſcunque hebdomadis in 5. feria lauare pedes pauperum, & illis propriis manibus cibum ſubminiſtrare, quadam die cum ſeruus Dei poſtquam lauaſſet pedes aliquorum, ad vnum deueniſſet recuſauit ille ſe poſſe ab Epiſcopo lauari, interrogatus de cauſa, reſpondit ſe habere tibias adeo putrefactas, vt indignum ſit tantum virum illas videre, nedum tangere, ac lauare, cui Beatus Epiſcopus, veni, inquit, frater, & confide de potentia, & miſericordia Dei, quoniam ipſe ſanabit omnes infirmitates tuas; obediuit pauper, miſitque pedes, & tibias in peluim, Epiſcopus autem eas lauit, terſit, & cum lachrymis oſculatus fuit, quo pretioſo lachrymarum vnguento æger ſtatim ſanus euaſit. Hoc factum legitimè probant auctores in proximis miraculis citati, & concludunt teſtes de publica voce, & fama ſuper 1. art. & habetur in eodem Breuiario Carmelitano in feſto huius B. *in 9. lection.* Quod ſit miraculum denotat ſubitanea ſanatio, quod ex interceſſione Beati de quo loquimur ipſa facti ſeries demonſtrat.

§ III.

De particularibus miraculis B. Andreæ Corſini poſt mortem.

Reſtat, vt iuxta ordinem per nos in principio huius quintæ partis præſcriptum agamus de miraculis, quæ poſt felicem Andreæ obitum D.O.M. per eius interceſſionem operari dignatus eſt, & ad hæc vſque tempora operatur, ita tamen vt prius referantur miracula antiqua, deinde verò recentiora. 265

Primo loco ſe offert, quod concorditer ſcribunt hiſtorici ſupra in hac quinta parte enumerati de ſuaui odore, qui ex corpore B. Andreæ defuncti emanauit, itaut non ſolum mirum in modum oblectaret ſenſum odoratus, verum etiam multi ex diuerſis languoribus, ac morbis fuerint liberati. Hoc factum videtur legitimè probatum auctoritate prædictorum auctorum, & ex teſtibus de publica voce, & fama ſuper 17. art. qui etiam deponunt de odore, qui exalauit ex eodem corpore tempore tranſlationis eius de Eccleſia Feſulana ad Ciuitatem Florentiæ, quod genus probationis in antiquiſſimis concurrentibus adminiculis, continuationis, deuotionis, & aliorum ſufficere latè probauimus *ſup p.* 4. Quod autem ſit miraculum, quod corpus defuncti exhalet ſuauem odorem, & talem per quem curentur infirmi ſatis per ſe patet, cum ex cadaueribus peſſimus odor, & ex illo infirmitates, & peſtilentiæ oriri ſoleant, & ſimilis caſus inter miracula fuit computatus in relat. S. Raymundi *p.* 2. *art.* 10. *mirac.* 8. & nouiſſimè per nos in alia B. Thereſiæ *art. 4. mirac. poſt mortem.*

Secundum miraculum recenſetur in perſona cuiuſdam D. Bettæ quæ cum anno 1440. careret vſu brachij ſiniſtri, & ſimiliter parte ſiniſtra capitis, quod non poterat erigere, nec aure ſiniſtra audire dum in Eccleſia plebis Sanctæ Mariæ de Prato audiret quendam Magiſtrum Petrum prædicantem miracula ſerui Dei Andreæ Corſini firma ſpe concepta eius ſe meritis liberari poſſe, mente conuerſa ad Beatum Corſinum, illum ex toto corde rogauit, vt apud Deum pro ſua ſanitate intercedere dignaretur, quo facto fuit ſomno correpta, & obdormiuit per ſpatium medietatis horæ dum præfatus Magiſter Petrus perſequitur ſuam concionem, dumque obdormiret, viſum ſibi fuit aliquid deſcendere de capite, & brachio, & experge facta ſanam ſe eſſe deprehendit, quoniam ſanitatem tanquam miraculosè acceptam per interceſſionem huius ſerui Dei agnouit, & propalauit, & deſuper inſtrumentum publicum rogaris Notario, & teſtibus confici voluit, quod fuit regiſtratum in hoc proceſſu. Factum igitur probatur per aſſertionem infirmæ, de qua in præfato proceſſo, & hoc idem recenſuit Caſta in vita huius ſerui Dei circa finem, quod genus probationis in materia antiquiſſima viſum fuit ſufficere; miraculum apparet ex inſtantanea ſanatione ſine remedio humano; quod per interceſſionem ſerui Dei operatum, ipſa facti ſeries demonſtrat, nempè inuocatio, & ſtatim ſubſequuta liberatio. 266

Tertium miraculũ nobilitate operis, multiplicitate

citate factorum,& claritate probationis, ſuperet omnia alia,& ſic ſe habet. *Anno Incarnationis Domini 1440. Eugenio Papa IV. Florentiæ commorante, Philippus Maria Mediolani Dux Summo Pontifici,& Florentinis bellum intulit, ac per Nicolaum Piccininum præfectum ſuæ militiæ Florentinorum oppida deuaſtare cœpit. Cúmque multa deuaſtaſſet, & iamiam exercitus loca Ciuitati Florentinæ propinqua occupaſſet, iamque Florentinos, Cardinaleſque ac Summum Pontificem magnus terror inuaderet, hiſque rebus permota Ciuitas trepidare, armiſque diffidere cœpiſſet; fuerunt electi decem viri, qui rebus bellicis præpoſiti darent operam, ne quid mali Reſpublica pateretur. Collectis itaque per eos vndique militibus, paratiſque quantum pro temporis anguſtia fieri potuit legionibus, cùm iam tanto belli diſcrimine eorum animi in ambiguo verſarentur, quippe, quia videbant ſe imparatos aduerſus magnas, forteſque hoſtium copias, euenit, vt cum ex maxima deuotione, quam tunc temporis vniuerſa Ciuitas habebat erga iſtum ſeruum Dei, populus ad Eccleſiam, vbi illius corpus requieſcit, & adoleſcens quidam præcipuè erga illum deuotionis vna cum cæteris adueniret, apparuit ei B. Antiſtes dicens. Adoleſcens propera ad viros belli præfatos, meaque hæc verba referas: Deus qui Iſrael de manu Pharaonis eripuit ipſe confringet aduerſarios veſtros, ne timeatis cum hoſte congredi, nam Deus diſſipabit vires illorum, itaque audacter 5. die à proximo feſto S. Ioannis Baptiſtæ, quod intra dies 8. celebrabitur cum hoſte congredimini, quia de illis victoriam reportabitis. Paruit adoleſcens,& præfectis militiarum, quæ Sanctus apparens ſibi dixit, nunciauit præſentibus auditis, Magiſtratibus fidem adhibuit, & die præfixo cum hoſte conflixit, cúmque multum hinc indè pugnatum fuiſſet, tandem pro Florentinis ſtetit victoria, hoſtiumque copiæ vndique fuſæ ſunt, præcipuè ex magno hoſtium exercitu fuga euaſerunt, vixque Piccininus eorum Dux; quam victoriam tanquam miraculoſam,& per interceſſionem huius ſerui Dei agnoſcentes Florentini duxerunt proceſſionem ad Eccleſiam Carmelitanorum, vbi fuit habita ſolemnis oratio de ſanctitate vitæ huius ſerui Dei, & illius corpus cum funalibus,& thurificatione oſtenſum,* vt dictum eſt *ſupra in 4. p. in* § 1. Hoc factum ſicut ſupra narratum concorditer referunt ſcriptores vitæ huius ſerui Dei, nempe Andr. Caſt. Iacob Deuerard. Gabr. Flam Sil. Raz. Franc. Caton. Sur. & Io. Tomag. *p. 2. hiſt. mundi lib.* 9. narrat factum de magno exercitu exiguis Florentinorum copiis fuſo, licet non narret interceſſionem ſerui Dei, tanquam illud, quod non erat ſui inſtituti. Corroboratur probatio iſtius facti per decretum Reipublicæ Florentinæ factum anno 1446. & ſic per 6. annos poſt, de quo *ſupr. p.* 4. § 1. per quod fuit ordinatum magiſtratibus, quod in memoriam accepti beneficij à ſeruo Dei Corſino, ſingulis annis impenſis communitatis 10. pauperes veſtirentur, quòd paulò poſt fuit etiam ordinatum vt decem Nouitij profeſſi Conuentus S. Mariæ de Carmine, vbi aſſeruatur corpus iſtius Beati, veſtirentur,& quædam alia præſtarentur, de quibus in proceſſu actorum *fol.* 289 *alias* 199. & teſtes ſuper 29. & 31. Quod autem factum contineat miraculum, immò plura miracula, non videtur poſſe negari, conſideratis circumſtantiis, nempe apparitione ſerui Dei, prædictione victoriæ, quæ ſucceſſit in die præfixo, & quod cum paruo exercitu ex gentibus collectitiis, & in expertis comparato ſuperatus fuerit exercitus magnus,& veteranus,& illuc vſque victor, & ductus ab Imperatore inter inſignes illius temporis, & quod mirabile eſt minimo victorum damni, adeò vt refert Tarcad. decem, & ſecundum alios vnus tantum vir, nec quidem armis inimicorum, ſed caſu perierit, ſunt enim illius verba hæc. *Dell'eſercito vincitore non ne morirono più che dieci, alcuni vogliono, che in tutta la battaglia più che uno ſolo huomo non ſi moriſſe ne già di ferite, ma caduto da cauallo, e calpeſtrato dagli altri.* In ſacris litteris extant exempla ſimilia, inter quæ nobis retuliſſe ſat erit de exercitu Gedeonis *lib.* 1. *Iud. cap.* 7. vbi paruus exercitus innumerabilem fudit gentium copiam, nullo de victore interfecto, quod miraculo attributum eſt. Vt ſimiliter miraculo tribui poteſt prophetia, ſiue prænunciatio huius facti in die præciſo, cùm prophetare ſit miraculum, iuxta illud Petri *cap.* 1. *non enim voluntate humana allata eſt aliquando prophetia, ſed Spiritu ſancto inſpirati loquuti ſunt ſancti Dei homines*, S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 170. probat etiam adminiculum, quod fuerit miraculum illud, quod pro tali à maioribus vſque ad minores habitum fuit, vt apparet ex ſolemni gratiarum actione, de qua ſupra, etenim pluſquam inuerisimile eſt, quod tantus numerus, qui interuenit facto,& vidit circumſtantias, errauerit in habendo pro miraculo illud, quod non erat. Quod autem miraculum ſucceſſerit interceſſione ſerui Dei apparet per præfatam eius viſionem, prædictionem, & communem totius Senatus, populique Florentini reputationem, quin etiam D D. Cardinalium, Prælatorum,& Curiæ, qui interuenerunt præfatæ ſolemni gratiarum actioni, vt dictum eſt *ſup. 4. p. §.* 1. ac etiam ipſiuſmet Pontificis, qui eas modo ita ſolemni agi permiſit, & ſignanter ex præcedenti totius populi inuocatione, & concurſu ad illius ſepulchrum pro gratia habenda, cùm iſte ſit vnus ex modis probandi interceſſionem, vt diximus *ſupr. p.* 3. Alia itidem miracula inter antiqua narrat Petr. Andr. Caſta *lib. de quo ſupr.* nempè de quadam Bilia muliere Florentina, graui infirmitate ſanata; de quodam Petro Victorio ab alta Turri cadente ope ſerui Dei liberato; & de infantula patiente morbum vermium; & de punitione cuiuſdam Nicolai, qui irridebat eos, qui venerabantur ſeruum Dei; & de curatione cuiuſdam Leonardæ ob infirmitate brachij; & de liberatione Marci Antonij ab infirmitate, & dolore decennali in tibia; & liberatione Prouincialis Carmelitani à febri,& à dolore capitis, quæ non fuerunt per nos reiecta, ſed tanquam minus neceſſaria,& non ita clara, vt ſuperiora probata, illa voluntariè prætermiſſa iudicauimus tamen poſſe ſeruire pro adminiculo.

Quartum locum, licet longo interuallo inter 268
miracula poſt mortem obtinebit ſanatio Bonauenturæ infantis duorum annorum filij Caſſandræ quondam Angeli Ricci. Quandoquidem iſte de menſe Auguſti 1607. ſtetit per dies ſeptemdecim in cuna,& in vltimis tribus diebus, neque cibum, neque potum ſumpſit, adeo vt Parochus, & Medicus illum pro mortuo declarauerint; quibus permota eius mater curauit ad puerum perferri reliquias B. Andreæ prout factum fuit a 5. eiuſdem menſis Auguſti, admotis ad puerum reliquiis, & recitatis nonnullis orationibus, puer ſtatim experrectus fuit, vocando *Mamma*, quæ puerum in brachiis accepit ſuis, & cum tunc per viam tranſiret quidam dicens: *pira cotta*, puer

ſubiunxit

ſubiunxit: *Mamma pere cotte*, cumque mater dediſſet illi vnum ex dictis piris, puer illud manducauit, & alios deinde cibos ſuſcepit, voluit veſtiri, & in viam adduci ad ludendum cum aliis pueris, & nullum aliud malum amplius ſenſit. Hoc factum probant tres teſtes iuata 18 & deponunt de viſu, nempè Caſſandra mater pueri Catharina mater Caſſandræ, & Gineura ſoror eiuſdem Caſſandræ, qui teſtes plenè probant factum, iuxta illud in ore duorum vel trium, &c. nec illud quod ſint conſanguinei pueri liberati tollit aliquid de earum fide, cum non agatur de intereſſe liberati iuxta not. per Bald. *in l. qui teſtam. §. quecunque col. 8. in fin. verſ. in autem dic.* Alb. *n.* 5. Aret. *pariter n. 5. ff. de teſtam.* Abb. *in c. ſuper eo il 8 n 2. & nota 4. de teſtib.* Gabr. *concl. 17. n. 11. eod. tit.* Miraculum reſultat ea inſtantanea liberatione à longa infirmitate ſine aliquo remedio humano, & totali abſtinentia à cibo per tres dies, & ſignanter ex ſubita recuperatione virium, ita vt potuerit ſe regere pedibus, & ludere cum aliis. Interceſſio probatur ex deuotione matris, & admotione reliquiarum.

269 Quintum miraculorum locum obtinet caſus ſororis Angelicæ de Caſtro de Rio. Hæc mulier portauerat manus leproſas per 30. annos continuos, & pro ſanatione adhibuerat omnia remedia medicinalia, aſſumendo vſque aquam ligni, ſed fruſtra omnia fuerunt; quo viſo, cum audiret fieri multa miracula per B. Andream recurrit ad eum, & rogauit, vt vellet à Deo impetrare ſanitatem, promittens illaturam ſe duas manus votiuas, quæ ſtatim cæpit conualeſcere, & infra octo dies fuit penitus mundata, & nunquam amplius malum huiuſmodi ſenſit. Hoc factum recenſet ipſa Soror Angelicæ 28. teſtis, omnes iuata 12. nempe Angelica de facto proprio, & aliæ de viſu. Probatio legitima oritur ex depoſitione trium teſtium. Miraculum ex inſtantanea liberatione à morbo habituali 30. annorum, non curato per remedia medicinalia adhibita, & licet interceſſerint octo dies, attamen attenta ſubita melioratione, & quod octo dies non erat tempus ſufficiens ad curationem tanti morbi, nullo maximè adhibito remedio exteriori, viſum fuit non ceſſare vim miraculi per ea quæ diximus 1. *p.* 2. *verſ. nos facere diſtinctionis.* Interceſſio probatur per eoſdem teſtes.

270 Sextò loco ſuccedit liberatio Gineuræ q. Angeli Ricci de anno 1596. quæ in partu filij maſculi incidit in infirmitatem, quæ durauit per tres menſes, & curatio medicorum priuauit eam lacte, & beneficio menſtruorum, & conſequenter mentis ſanitate, ita vt amiſerit omnium cognitionem, & faceret multas fatuitates, in quo ſtatu medicus conſuluit mutationem aëris, & Caſſandra eius ſoror illam portare fecit ad locum Camalduli, vbi ipſa habitabat, & dicta Gineura ibi adducta faciebat maiora, & omnia proiiciebat per terram, & retineri non poterat, quæ videns d. Caſſandra recurrit pro auxilio ad Beatum Andream, & eius ſanctas reliquias ad d. locum portari curauit, quibus ſupradictam Gineuram poſitis, incontinenti recuperauit cognitionem, & in ſpatio trium horarum penitus liberata fuit. Hoc factum probant ipſa Gineura 31. teſtis, quantum ſibi licuit percipere, & clariùs Caſſandra 3 teſtis, Catharina 50. teſtis omnes iuxta 12. & deponunt de viſu, quia fuerunt præſentes, factum legitimè probatur ex præfato numero teſtium; miraculum ex inſtantanea liberatione, interceſſio ex depoſitione eorundem teſtium.

271 Septimum miraculum contigit in perſona Eliſabethæ de Cenanella infirma febri continua, & morbo comitiali, quo cadebat per quatuor vices in qualibet die cum omni aſperitate, cumque hæc mala portaſſet per 30. menſes, nullo adhibito remedio ob ſui paupertatem, quadam die audiens, quod in domum vicinam debebant portari reliquiæ B. Andreæ pro quadam puella infirma, rogauit vt poſtea etiam ad ipſa portabantur, & interim toto corde orauit ad B. Andream, vt dignaretur pro ea impetrare à Deo ſanitatem, & portatæ fuerunt reliquiæ ad orantem, & poſitæ ſuper lectulo, ſuper quo iacebat infirma, quæ ſtatim remanſit libera à febri, & morbo comitiali, & ſanata ſurrexit, & ſic per annos quatuor cum dimidio vſque ad examen tranſactos conſeruata fuit. Factum ſic vt ſupra narratum eſt, deponunt ipſamet Eliſabetha 65. teſtis Dominicus q. Thomæ eius maritus 92. teſtis, Magdalena Nicolai 67. teſtes omnes de viſu, & præſentia iuxta 18. factum probatur ex præfato numero teſtium, miraculum ex inſtantanea liberatione à longo morbo præſertim comitiali & hæc abſque vllo remedio humano, interceſſio Beati ex illius inuocatione, & admotione reliquiarum.

272 Octauum miraculum ſucceſſit in perſona Flammettæ Iacobi Ferri Florentini. Hæc mulier in veſperis D. Petri anno 1603. in propria domo cadens in terram confregit ſuum brachium ſiniſtrum, & pro eo curando, ſtante ſua paupertate, acceſſit ad hoſpitale S. Mariæ nouæ, vbi dictum brachium fuit illi curatum, & data illi quædam medicamenta, cum quibus mederi brachium deberet, cum iſtis domum ſuam reuerſa expectauit per ſeptem hebdomadas, & cum non ſolum dicta medicamenta brachium non ſolidauerint, verum etiam manum extraxerint, & dolores extremos induxerint, poſtquam pluries ſe B. Andreæ commendauerat, quadam die audiens Miſſam in Eccleſia de Carmine ad Altare eiuſdem B. Andreæ poſuit dictum Brachium confractum ſuper d. Altari, & ex corde eum rogauit, vt vellet à Deo impetrare, vt poſſet cum d. brachio laborare, & ſua negotia peragere, quo facto refert ipſa, vt infra *all'hora mi ſenti vna coſa, che mi toccò il bracchio, e mi pareua, che mi diceſſe va vià, che adoperaras il tuo braccio, e ſei guarita*; Et ſic rediit domum, & vſa fuit d. brachio in ſuis negotiis, & nihil aliud mali in eo habuit, de hoc facto deponit ipſa Flammetta 169. teſtis, & ſunt conteſtes Iacobus Ferrus eius maritus 82. teſtis, & Magdalena q. Iacobi 71. teſtis, omnes iuata 11. factum probatur ex præfato ſufficienti numero teſtium, miraculum ex ſubitanea liberatione à morbo, cui non profuerunt remedia humana; Interceſſio ex eiſdem teſtibus, & ſignanter admotione brachij ſuper Altare eius Beati.

273 Poſtremum miraculorum legitimè probatorum locum obtinet illud, quod contigit in Catharina vxore Iulij del Garbo. Hæc per longum tempus ſurda, & nihil audiens permanſit, cumque illi per nutus ſignificatum fuiſſet, quod in die Aſcenſionis proxima, debebat oſtendi populo corpus B. Andreæ in Vigilia de ſero contulit ſe ad Eccleſiam Carmelitarum, & fratri qui aſcendebat ad ſepulchrum ad admouendas

coronas cum maxima deuotione, & fiducia dedit ſuam coronam, & poſtquam frater deſcendit, illam ſibi reſtitutam deuoluta fuit, & facta ratione granum illius immiſit in ſuas aures, & incontinenti *ſi ſentì una coſa, che li calò abbaſſo*, & auditum recuperauit, & nunquam dum vixit ſurditatem paſſa fuit. De huiuſmodi facto deponunt Soror Maria Hiacyntha eius filia 95. teſtis Margarita Ioan. eius famula 98. teſtis, & Benedictus de Raiſtors 108. teſtis, omnes iuxta 12. qui ſufficiunt quoad numerum, & concludunt miraculum, in ſubitanea liberatione à morbo inueterato ſine remedio humano, & probatur interceſſio ex ipſamet ſerie facti.

PARS SEXTA.

De actis cauſæ, & legitima illorum confectione.

275 Diximus ſupra in principio tertiæ partis circa probationes tria ſolere conſiderari. 1. quod ſint legitimè propoſitæ. 2. quod ſint perfectæ in genere ſuo. 3. quod materia ſit probabilis per illud genus, ſeu gradum probationis. De iis quæ pertinent ad 2. & 3. conſiderationem diximus in 4. & 5. parte, dum diſſeruimus de ſanctitate, & Miraculis B. Corſini, vnde reſtat tantum prima conſideratio, ſub qua cadit legitima ratio proceſſuum in hac cauſa factorum.

276 Duo tantum reperiuntur fabricati proceſſus in hac cauſa, primus de anno 1602. coram Ordinario Feſulano ex ſua poteſtate, coram quo fuerunt extracta plura iura, & examinati 181. teſtes. Secundus fuit fabricatus per Subdelegatos ab Auditorib. Rotæ à fel. record. Clemente VIII. in hac cauſa deputatos, nempe à bon. mem. Penia, & iuſto & D. Mellino nunc S.R.E. Cardinali meritiſſimo in quorum locum ſucceſſiuè fuimus poſtea nos tres per S.V. ſubdelegati.

277 Super primo proceſſu non potuit per nos fieri fundamentum, quia fuit repertum fel. rec. Paulum PP. II. & Sixtum PP. IV. prius in hac cauſa appoſuiſſe manus committendo illum tribus Cardinalibus, vt patet ex pluribus litteris, & inſtructionibus Reipublicæ Florentinæ per illa tempora datis, de quibus in 2. proceſſu actorum fol. 294. vſque ad fol. 300. quæ in materia antiquiſſima viſa fuerunt probare dictam manus appoſitionem ad trad. per Alex. *conſ. 90. num. 1. lib. 6.* Aretin. *conſ. 41. num. 1.* Soc. *conſ. 86. num. 2. lib. 1.* Dec. *conſ. 13. num. 8.* Crauet *de antiqu. tempor. p. 1. verſ. ampliatur nunc, n. 12. cum duobus ſeqq.* quæ manus appoſitio operatur, vt inferior ex poſt non poſſit ſe intromittere, vt diximus *ſup. p. 3. §. 1. in 1. dub.* nec poteſt dici inſtantiam per lapſum 150. annorum fuiſſe peremptam, quia de iure Canonico per lapſum temporis minimè perimitur inſtantia *c. venerab. de iudic.* exiſtimarunt tamen prædeceſſores noſtri, per quos iſte articulus fuit diſputatus ſub die Sabbati 11. April. 1607. priuatum proceſſum poſſe deſeruire pro adminiculo.

278 Circa ſecundum proceſſum adfuit modica difficultas, quia concurrunt omnia per nos firmata *ſuper p. 3. §. 1. per tot.* Etenim de iuriſdictione præfatorum Rotæ Auditorum conſtat ex commiſſionibus Apoſtolicis, de quibus in d. proc. fol. 11 & in actis Notarij cauſæ, & præfatas commiſſiones præceſſerunt magnæ inſtantiæ apud Sedem Apoſtolicam, nempe Henrici IV. Francorum Regis, & Mariæ eius vxoris, necnon Ferdinandi Magni Etruriæ Ducis, totius Carmelitarum religionis, & denique nobilis Corſinorum familiæ, vbi patet ex dictis commiſſionibus. Ad fuit etiam in ſubſtantia dicti proceſſus generalis informatiuus, cum pro illo deſeruierit fabricatus poteſtate ordinario, & interuenerunt alia de quibus per ſcribentes *in c. 1. de reliq. & vener. Sanct.* licet non ſint omninò neceſſaria, & teneat proceſſus etiamſi talis ordo non fuerit ſeruatus, vt per Hoſtien. *d. c. 1. n. 5.* & Io. Andr. *n. 3. circa fin.* quos alij ſequuti fuerunt.

De ſubdelegatione facta per dd. Auditores 279 de Iudicibus, qui examinarunt teſtes, & extraxerunt iura, ſuper quibus eſt fundata quarta, & quinta pars huius noſtræ relationis, conſtat ex litteris Remiſſorialibus de quibus *in d. proc. fol. 11.* Aduertendum eſt, quod vnus ex tribus ſe excuſauit, vt poterat iuxta formam Remiſſoriæ, vt in eius requiſitione, de qua *in proc. fol. 8.* & in litteris miſſiuis *16. fol. 36.* De deputatione Notarij, qui de prædicto proceſſu fuit rogatus, conſtat in eius actis. De acceptione facta per Iudices circa examen teſtium reperimus fuiſſe per dd. Iudices proceſſum ſeruatis ſeruandis, nempè præuio iuramento, congruis modo, loco, & tempore præſtito, iuxta *not. in l. Iuriſiurandi cum ibi not. C. de teſt.* citatio verò fiſci, vel alterius pro illo non fuit habita pro neceſſaria per ea, quæ diximus ſupra *in 3. p. §. 1.* Teſtes fuerunt examinati, primò ſuper interrogatoriis, & poſteà ſuper articulis iuxta formam Remiſſoriæ, & quilibet de per ſe, & ſecretò, iuxta not. *in c. cum venerabili de teſt.* & fuit per nos dictum *d p. 3. §. 1.*

Quod extractionem iurium cum in proceſſu 280 actorum ordinarij ſaluato pro adminiculo, vt diximus ſupra reperiuntur omnia iura ad cauſam facientia, Procurator Religionis cum DD. de Corſinis die 14. Aprilis 1606. produxit d. proceſſum coram præfatis Dominis Archiepiſcopo Florentino, & Epiſcopo Feſulano Iudicibus Remiſſorialibus, ac petiit, ac ab eis obtinuit mandari coram ſe exhiberi originalia iurium, inſtrumentorum, literarum, aliarumque ſcripturarum in d. proceſſu regiſtratarum, illaque recognoſci, & cum eis exempla d. proceſſus collationari, vt in d. proceſſu Remiſſoriali *p. 3. fol. 1.*

Et die 17. eiuſdem in archiuio publico refor- 281 mationum Florentin. à cuſtodibus fuerunt præfatis DD. Iudicibus exhibiti liber prouiſionum, & liber minutarum literarum Reipublicæ Florentinæ de anno 466. & à duobus teſtibus medio iuramento fuerunt recogniti pro libris in dicto archiuio conſeruatis pro libris Reip. & legalibus, & ſucceſſiuè tenores literarum, & decretorum d. Reipublicæ in d. proceſſu inſerti fuerunt collationati cum dd. originalibus, & concordantes reperti *in d. 3. p. fol. 5. & ſeq.*

Poſtea die 19. eiuſdem coram eiſdem DD. 282 Iudicibus ſcriba, & cuſtos Curiæ Epiſcopalis Feſulan. & eius ſcripturarum exhibuit librum memoriale Epiſcopi nuncupatum, ſcriptum manu B. Andreæ, & alios libros dictæ Curiæ, & litteras miſſiuas à B. Andrea eius Vicario ſcriptas. Inſtrumentum duorum miraculorum de annis 1438. & 1440.

& 1440. & tranſumptum literarum bonæ memoriæ Cardinalis Silleti, quæ iura pariter à duobus ſaltem teſtibus eo modo, quo potuit, fuerunt recognita, & cum illis copiæ regiſtratæ in d. proceſſu fuerunt collationatæ, & concordatæ vt *in d. 3. p. fol.* 10 *& ſeqq.* 14. *&* 16.

283 Deinde eadem die D. Gaudentius Canonicus Feſulanus exhibuit coram DD. Iudicibus præfatis librum Sacriſtæ Eccleſiæ Feſulanæ, in quo relatum eſt officium B. Andreæ, qui à legitimo numero teſtium fuit recognitus, & copia dicti officij ſcripta in d. proceſſu fuit collationata, & concordata cum d. originali, vt *in d. 3. p. fol.* 19. Quod autem d. Iudices habuerint facultatem non ſolum examinandi teſtes ſuper dictis articulis, ſed etiam compellendi ad exhibenda iura, examinandi teſtes ſuper illorum recognitione, eademque tranſumptandi patet ex literis Remiſſorialibus de quibus *in 1. p. proc. fol.* 11.

284 Neque obſtare viſum fuit, quod teſtes in recognitione dd. ſcripturarum antiquarum non dicant cognouiſſe manum, quia fuit reſponſum, quod impaſſibilitas ob maximam antiquitatem operatur, quòd ſufficiat recognitio librorum Archiuij, & per comparationem literarum, de quibus agitur ad trad. per Bald. *in auth. quas actiones numer.* 18. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Alex. *conſil.* 101. *numer.* 9. *&* 10. *lib.* 7. Afflict. *deciſ.* 251. *num.* 7. Put. *deciſ.* 151. *lib.* 1. Rot. *deciſ.* 54. *p.* 1. *diuerſ.*

285 Hiſtorias verò impreſſas quas allegauimus *ſupr. in* 4. *&* 5. *part.* non viſum fuit eſſe opus producere, vel recognoſcere, cùm ſint notoriæ, ex quo omnes illas ſciunt, vel de facili ſcire poſſunt iuxta not. per Bart. *in l. ſcriptus num.* 2. *verſ. ſed dicas ff. de reliqu. & ſumpt. fun. quod verum notorium.* Menoch *de arbit. caſ.* 166. *num.* 7. Et propterea ſufficit illas ſimpliciter allegare, non opus eſt probare illàrum exiſtentiam. Gloſ. *in Clem. appellanti verb. alias cauſa de appell.* Innoc. *in cap. tua nos num.* 1. *& de cohabit. Cler.* Bald. *in l. ſi verò §. qui pro rei num.* 1. *ff. qui ſatiſd. cog. cum concord.*

286 Ex quibus concluſimus proceſſus eſſe legitimè confectos, & generaliter cauſam eſſe in eo ſtatu, vt poſſit S. V. quotieſcunque ſibi placuerit, deuenire ad ſolemnem huius ſerui Dei Canonizationem, & in Albo Sanctorum deſcriptionem ad laudem Dei omnipotentis, &c.

CONSVLTVM II.

De Sanctis Religionum non Canonizatis, nec expreſsè beatificatis, quoad celebrationem Officij de ipſis.

SVMMARIVM.

De conſuetudine faciendi officia de Sanctis Religionum. num. 1.
Cultus Sancti non tribuitur ſine Papa authoritate. num. 2.
Hæc eſt ex cauſis maioribus Eccleſiæ. n. 3.
Competebat olim, ſed non modò Epiſcopis. n. 4.
De Canonizatis nõ fit officium ſine nouo decreto. n. 5.
Etiamſi in Bulla Canonizationis id videatur conceſſum. num. 6.
Quia non præſcribitur ritus. n. 7.
De beatificatis qui facere poſſint officium. n. 8.
Dubium eſt de aliis. n. 9.
De illis, de quibus eſt conſuetudo fieri poteſt. n. 10.
Conſuetudo æquipollet veritati. n. 11.
Parem habet vim cum lege. n. 12.
Poteſt introducere, quod Princeps. n. 13.
Et quod priuilegium n. 14.
Aliæ ipſius proprietates. n. 15.
Maximè reſpectu vtentium Breu. Rom. n. 16.
Et gregorio XIII. n. 17.
Quid de Religionibus vtentibus alio Breuiario. n. 18.
Quid de Carmelitis. n. 19.
Ex decreto S Congregationis. n. 20.
Maximè ſi inſerti ſint Martyrologio Romano. n. 21.
Quid de non inſertis. n. 22.
De aliis Martyrologiis. n. 23.
Obſtantia ex Bulla Pij V. n. 24.
Diſpoſitio generalis reſtringitur ex ratione particulari. num. 25.
Reſcripta Summorum Pontificum, quomodo exponenda. num. 26.
An hæc conſuetudo ſit rationabilis. n. 27.
Semper cautum eſt in Eccleſia ne de falſis ſanctis fiat officium. num. 28.
Quid in præſenti. n. 29.
Se Sanctis Prouinciarum, Eccleſiarum, &c. n. 30.
Conſuetudinis legitimæ conditiones. n. 31.
Vrbani VIII decretum. num. 32.
Ordinarij nomen in illo, quid importet. n. 33.
Quæ feſta dicantur ſolemniter *celebrari. n.* 34.
Vbi verba non conueniunt diſpoſitio non habet locum. n. 35.
Verbum ſolemniter *quid importet. n.* 36.
Singularem aliquem cultum. num. 37.
Quæ officia facienda. num. 38.
Opinio Rodriguez. num. 39.
De Sanctis Carmelitarum. num. 40.
Decretum Capituli Generalis. num. 41.
Antiqua Ordinis conſuetudo. num. 42.
Pij V. Bulla. num. 43.
Inſtitutio Religionis. num. 44.
Ordinis hiſtoria. num. 45.
Sancti contenti in Martyrologiis. n. 46.
Reſumpti ſub Paulo V. n. 47.
Kalendarium Romæ impreſſum. n. 48.
Non obſtantia ex Bulla Gregorij XIII. n. 49.
Solutio illius. num. 50.
Bullæ verba. num. 51.
Breuiarij Carmelitani correctio quomodo facta. numer. 52.
Quem ob finem. num. 53.
Plures Sancti omiſſi. num. 54.
Ratio omiſſionis. num. 55.
An propter officium paruum B. Virginis. n. 56.
An Religio renunciauerit iuri ſuo. num. 57.
Quid requiratur ad renunciationem. n. 58.
Quomodo ſibi derogauerit. n. 59.
Renunciatio ſtrictè explicanda n. 60.
S. Rota deciſio. n. 61.
Exemplum PP. Diſcalceatorum. n. 62.
Auditorum Rotæ vota. n. 63.
Sacræ Congregationis decretum. n. 64.
Verba talis decreti. num. 65.
Inſerta ea officia in Breuiariis. n. 66.
Sanctitas quid ſit. n. 67.
Sanctitatis ſigna multa recenſentur. n. 68.

Quia ſunt ſupra naturam.num.69.
Quomodo id accipiendum.num.70.
Votum DD. Auditorum S.Rotæ.num.71.

IESVS MARIA

1 QVÆRITVR an conſuetudo recitandi officium, & dicendi Miſſam de de Sanctis Religionum, qui Canonizati non ſunt ab Eccleſia, aut expreſsè Beatificati, retineri poſſit.

Reſponſio.

2 PRæmittendum primò, cultum, aut reuerentiam Sancti non poſſe alicui tribui, quantumuis miracula per eum fieri dicantur, ſine Papæ authoritate. Ita enim habetur expreſsè *cap. Audiuimus, & cap.cum ex eo de Reliquiis, & venerat. Sanct.* vbi DD. communiter. Specialiter Innocentius, Butrius, Hoſtienſis, & Ioannes Andreas *in d.cap. Audiuimus*, & docent S.Antoninus *in Sum.par.3.tit.12.c.5.§.5.* Tabiena, & alij Summiſtæ *verbo Canonizatio.* Bellarmin.*de Sanct. Beatitud.tom.1.p.2.lib.1.cap.* 8. Contilorius *de Canonizatione cap.*8.*num.*1.*&* 2.*& c.* 21. afferens duo Diplomata Vrbani V. quibus præcipit acriter procedendum contra quoſdam Religioſos, qui cultum Sancti tribuebant aliquibus ſine conſenſu Papæ. Vide Directorium Inquiſitor. *part.* 2.
3 *comment.*51. Et meritò, quia hæc eſt vna ex cauſis maioribus, quæ ad Sedem Apoſtolicam ſpectare debent, iuxta *cap.maiores de Baptiſmo*, cum Eccleſiæ eſſet valdè nocens publicè colere, vt Sanctum, qui verè ſanctus non eſt. S. Congregatio Rituum die 12. Martij, teſte Sellio *in Select. Canonic.c.*1.*num.*12. Gloſſ.*in cap. vnic. de Reliq. & venerat. Sanctor.in* 6. Layman. *lib.* 4. *tract.*7.*cap.*5. *numer.* 1. Vnde eſto olim id competeret Epiſcopis ex tacito conſenſu Eccleſiæ Romanæ. Bellar-
4 minus, & Laymanus *ſupra.* Modò tamen hoc nequeunt facere. Iacobus Caſtellanus *de Canonizat. Sanctor.qu.*3.*art.*1. fœlix Contelorus *in Addit. ad illum*, apud Barboſam *in collectan. DD. ad d.cap. Audiuimus num.* 6. & *in tract. de Canonizatione Sanctor.cap.*4.*num.*4.*& ſequentib.* Nec etiam legati à latere. Iacob.Caſtellanus *ſupr.art.*2.*n.* 3. Barboſa *num.*7.

5 Præmittendum ſecundò, quod nec de ſanctis Canonizatis fieri poteſt officium, aut celebrari Miſſa ſine nouo decreto S. Congregationis diſtinctio à Bulla, ſeu decreto Canonizationis, prout dixi *tom.*1.*Summa c.* 1.*num.* 37. Ex Gauanto, & Barboſa afferentibus decretum eiuſdem S. Congregationis ſub die 9. Decembris 1..18. circa hoc.

6 Non obſtante, quod in Bullis Canonizationis concedi ſoleat generaliter facultas celebrandi officium eorum quolibet anno in die obitus ipſorum; prout in Inſtrumento Canonizationis S. Andreæ Corſini his verbis expreſſit Vrbanus VIII. anno 1629. *Ad honorem S. & indiuiduæ Trinitatis, & exaltationem fidei Catholicæ, & Chriſtianæ Religionis augmentum, authoritate eiuſdem Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & noſtra, de Fratrum noſtrorum conſilio decernimus, & definimus bonæ memoriæ Andream Corſinum Florentinum Ordinis Carmelitarum, & Epiſcopum Feſulanum Sanctum eſſe, ac Sanctorum Cathalogo aſcribendum, ipſumque Cathalogo huiuſmodi aſcribimus, ſtatuentes; vt ab vniuerſali Eccleſia anno quolibet in die obitus dicti Andreæ feſtum, & officium ipſius ſicut pro vno Confeſſore Pontifice deuotè, & ſolemniter celebretur.*
Ratio verò huius eſt, quia quamuis ex vi decreti, 7
ſeu Bullæ Canonizationis concedatur generaliter cunctis facultas celebrandi officium, & feſtum Sancti Canonizati, non tamen præſcribitur ritus, quo celebrari debeat, an ſcilicet ſub duplici, ſemiduplici, &c. nec id exprimitur in Rubricis Breuiarij, & propterea neceſſarium eſt nouum Papæ decretum de tali ritu; quia iuxta *cap glorioſus Deus de reliq & vener.Sanctor.* ſolus Papa poteſt vnum Sanctum præ aliis extollere, ac proindè facere decretum de tali ritu. Contelorius *ſupra cap.* 1.*n.*22. Gauant.*Commentar.in Rubric.Breuiar Rom. ſect.*2.*c.*2.*n.*30. referens decretum S.Congregat. Rituum de hoc ipſo caſu interrogatæ. Et ita praxi receptum eſt in tota Eccleſia, cum conſtet non fieri generaliter ab omnibus officia de Sanctis omnibus Canonizatis, ſed ſolum de aliquibus.

Præmittendum tertiò, quod de Sanctis Beatificatis nec ab aliis perſonis, nec alio die, aut loco quam deſignantur in Bulla Beatificationis fieri poteſt officium, aut celebrari Miſſa. Ratio eſt, quia cultus Sancti Beatificati omnibus eſt prohibitus, niſi iis, quibus expreſsè eſt conceſſus, nam incluſio vnius eſt excluſio alterius *l.cum prætor ff de iudic.& l.Maritus C.de procurat.* Torres 2.2. *tom.* 1. *cap.*13 *dub* 8. Molfeſius *in Summ tom.* 1.*tr.*11.*c.*6. *n.*51. Diana *part.*2.*tr.*15.*reſol.* 51. & ego loco relato ex *tom.*1.*Summæ*; ſicque determinatum dicitur per Theologos Salmanticenſes. Faber Bordon. *Reſol.*30.*num.*16. 8

Dubium ergo præſens ſolùm eſt de Sanctis non Canonizatis, nec ſpeciali Bulla, aut decreto Beatificatis, de quibus tamen ex conſuetudine Religionum fieri ſolet officium, an ſcilicet talis conſuetudo retineri poſſit. 9

Et reſpondendum affirmatiuè. Prout tenent Thomas de Ieſu *in Regul.Carmelitar,part.*3.*cap.*7. *dub.* 3. Rodriqu *tom.*2.*quæſt.Regular quæſt.*69.*art.* 5. referentes ex Doctoribus Complutenſibus Franciſcum Martinez, Vaſquez, Salzedum, & Felicianum. Idem ſequitur alter Rodriguez *in Compend.Reſolut.* 65. *num.* 10. & fauet Bordoous *ſup. num.*36. & Anellus *tract.de Horis Canonic. cap.*6. *dub.*3.*n.*11. Ac etiam Molfeſius *to.*2 *in Addition. ad qq.vſual.conſ.*45 *num.* 75. *& ſeqq.* afferens reſponſiones Clementis VIII. & Pauli V. circa ſimiles conſuetudines colendi Sanctos non Canonizatos. 10

Conſtat id primò ex vi, & natura conſuetudinis, quæ Primò æquipollet veritati *l.*1.*ff.de ſeruit. & aqua.* Bald.*conſ.* 289. *in princip. lib.* 4. Cardin. Thuſc.*concl.*806.*num.*17. 11

Secundò, parem vim habet cum lege *l de quibus ff.de legibus § ex non ſcripto. Inſtit. de iur.nat.gentium, c.fin.de conſuet.c.conſuetudo* 1 *diſt.lib.*2.*C.quæ ſit longa conſuetudo* Guido *ſingular.* 83. Bellettus *diſquiſ.Cleric.p* 1.*tit.de fauore Clericor.§.*3 *n.*10. 12

Tertiò, quidquid poteſt Princeps concedere poteſt conſuetudo inducere *l.ſi quiſquam ff.de diuerſi & tempor.præſcript.& lib.*1.*C.de feud.cap. ſuper quibuſdam §.præterea de verbor.ſignificat.* Henricus Boich.*in cap.quanto de iure iuran diſt.*2. Miſing. *centur.* 4. *ſing. obſeru.* 24. Moron.*in reſponſis reſponſo* 3.*num.*7. 13

14 Quartò

14 Quartò ad idem, poteſt introducere quidquid poteſt priuilegiu concedi. Oldradus *conſil.* 172. *in princip.* & *conſ.* 146. *in fin.* & *conſ.* 254. *num.* 8. Ancharan. *conſil.* 50. Baldus *conſ.* 49. *lib.* 1. Ex quibus, & aliis proprietatibus conſuetudinis, ſcilicet; quod *faciat de non licito licitum*; quod *ſit optima legis interpres*; quod *tollat omne ius*, quod *non ſit naturale, vel diuinum*, & ſimilibus, de qui-
15 bus Doctores, rectè eliciunt, quod de ſanctis, de quibus eſt conſuetudo faciendi officium poſſit fieri, etiamſi Canonizati, aut beatificati non fuerint.

16 Id maximè conſtat reſpectu Religioſorum vtentium Breuiario Romano ex ipſomet Breuiario, *vbi in Rubrica* 1. *de officio duplici* ſic dicitur: *Officium ſit duplex*, &c. & poſt alia: *Et in feſtis Sanctorum, qui apud quaſdam Eccleſias, Religiones, vel Congregationes conſueuerunt ſolemniter celebrari, cum officiis propriis à Sede Apoſtolica approbatis, aut ex eiuſdem Sedis authoritate receptis, vel recipiendis (ſeruata tamen forma huius Breuiarij) alioquin de communi, etſi prædicta feſta in hoc Kalendario non ſint deſcripta.* Et iam quomodo ipſummet Breuiarium approbat conſuetudinem faciendi Officium (etiam ſub ritu duplici) de Sanctis, qui *apud Religiones conſueuerunt ſolemniter celebra-*
17 *ri*, quales ſunt Sancti earum Religionum. Thomas de Ieſu, & Rodriguez cum aliis *ſupra*. Idem quoque ſupponitur in Bulla Gregorij XII. quæ præmittitur Martyrologio Romano, & de qua infra.

18 Reſpectu autem Religioſorum vtentium aliis Breuiariis diſtinctis à Breuiario Romano, procedunt ea quæ diximus de conſuetudine. Hæc enim etiam extenditur ad diuinorum officiorum celebrationem, & ritum (accidentalem) Sacramentorum. Abbas *in cap. paſtoralis n.* 9. *de offic. iud. ordinar.* Muronus *in Reſponſis Reſponſo* 47. *num.* 10.
19 iuxta *cap. Trina. de conſecrat. diſt.* 4. Et reſpectu noſtrorum Carmelitarum vtentium Breuiario particulari iuxta vſum antiquum Eccleſiæ Hieroſolymitanæ ſpecialiter ex rubrica 2. gener. eiuſdem Breuiarij, vbi dicitur: *Item ſit officium duplex minus de Sanctis tam contentis in Kalendario, quam non contentis, quorum corpora, aut notabilis reliquia eſt in Eccleſiis noſtris: vel quibus intitulata fuerint. Capellæ ſeu quorum feſta in noſtris celebrantur ſolemniter Eccleſiis.* Per quæ poſteriora verba denotari videntur Feſta Sanctorum Religionum, cum illa ſint, quæ principaliter celebrantur ſolemniter in Eccleſiis Regularium.

20 Generaliter etiam ex decreto S. Congregationis Rituum, quod referunt Sellius *in ſelect. Canonic. c.* 33 *n.* 18. & Barboſa *in Collect. Bullar. verbo officium diuinum* 1. & *in Apoſtolic. dec. collectan. collectan.* 531. *num.* 11. vbi in vna Viſenſi 21. Iunij 1605. ſic dixit eadem S. Congregatio. *Officium pro ſanctis etiam non Canonizatis poteſt recitari de communi, vbi viget conſuetudo immemorialis recitandi.* Vidi etiam eiuſdem Sac Congregationis decretum pro fratribus tertij Ordinis S. Franciſci, in quo idem, quod in Rubrica Breuiarij Romani conceditur ipſis indulgetur. Fauet etiam Decretum Vrbani VIII. in generalis, & vniuerſalis Inquiſitionis Congregatione de anno 1625. quod retuli *tom.* 1. *Summa cap.* 12. *num.* 39. & cuius verba referam infra.

21 Quod maximè procedit ſi tales ſancti inſerti ſint in Martyrologio Romano; eo enim ipſo cenſeri debent approbati, vt de illis fiat officium reſpectiuè in Eccleſiis, Religionibus, &c. Vnde Gregorius XIII. in Bulla *emendatio iam* præmiſſa eidem Martyrologio præcipit omnibus. *Vt in peragendo diuino in choro officio* eo tantum vtantur. Quod etiam, vt inquit idem Pontifex, cupit vt fiat ab iis, qui horas Eccleſiaſticas priuatim dicunt 22
Ne autem e contra exiſtimaretur, quod non poſſit fieri officium de ſanctis, qui non ſunt in Martyrologio adiungit Pontifex: *Si quos alios habuerint ſanctos in ſuis Eccleſiis aut locis celebrari ſolites eos in hunc librum ne inferant, ſed ſeparatim deſcriptos habeant.* Quo etiam approbat id quod diximus, ſcilicet celebrari poſſe in Eccleſiis, aut locis Sanctus *celebrari ſoliti*. 23

Idem quod diximus de Martyrologio Romano dici etiam poteſt non ſolùm de Martyrologiis antiquis Bedæ, Flori, Vſuardi, Adonis, &c. ſed etiam reſpectiuè de modernis Ioannis Molani, & Philippi Ferrarij Alexandrini; quia, & à viris doctis conſcripta, & conformiter ad Eccleſiarum, & Religionum laudabilem conſuetudinem. Licet enim in ordine ad Canonizationem vel beatificationem ſeruorum Dei, qui in ipſis referuntur, parum efficax argumentum deſumi teſtetur Fortunatus Scacchus *in lib. de cult. & venerat. ſeruor. Dei ſect.* 1. *c.* 4. nihilominus quoad recitationem officij Sanctorum, ſi adſit talis conſuetudo, procedit eadem ratio.

Nec obſtat contra dicta, quod Pius V. in Bul- 24
la *Quod à nobis* anno 1568. edita decreuerit, quod recitantes officium conformari deberent Breuiario Romano, non obſtantibus quibuſcunque conſuetudinibus in contrarium. Nam primò, ſolùm loquitur cum eis, qui receperunt illud Breuiarium, non cum aliis, quos in eadem Bulla excipit. Secundò, idem Pontifex in eodem Breuiario apponit Rubricam, de qua ſupra, & in qua conceditur celebratio Sanctorum, qui ex conſuetudine celebrantur: Ne ergo dicamus Pontificem ſibi ipſi eſſe contrarium in eadem diſpoſitione, dicendum non excludere conſuetudines illas poſitas in ea Rubrica. Quia 25
diſpoſitio generalis reſtringitur ex ratione particulari. *l. cum prater §. dulciſſimis ff. de legat.* 2. *l. ſi de certa re, C. de tranſact.* Gironda *de priuileg. ſeu exempt. ſignificat. num.* 277. Surdus *conſ.* 389. *numer.* 9. & *ſeqq.* Et non comprehendit caſum ſpecialiter definitum *lib. cum in teſtamento §. final. ff. de hered. inſtit. l. ſeruo manumiſſo ff. de pecul. leg.* Barboſa *in Axiomat. iur. Axiom.* 73. *n.* 9. Tertiò, 26
quia reſcripta Summorum Pontificum exponi debent, iuxta iuris communis regulas. *c. cum cauſam de reſcript. cap. licet de præbend.* Rubricæ autem Breuiarij ſunt veluti iuris communis totius Eccleſiæ regulæ. Thomas de Ieſu *ſup. §. Secundò, quia reſcripta.*

Nec etiam obſtat ſi ſecundò dicatur huiuſ- 27
modi conſuetudines Religionum faciendi officium de Sanctis non Canonizatis, aut Beatificatis ab Eccleſia, expoſitas eſſe magno periculo falſitatis, & cultus falſi exhibiti iis, qui verè ſancti non ſunt, nec in cœlo, Prout ſæpè contigit in Eccleſia, ſpecialiter in caſu *c. Audiuimus de reliquiis, & vener. Sanctor.* relato, qui fuit de quibuſdam, qui hominem quendam in potatione, & ebrietate occiſum quaſi ſanctum venerabantur: & in alio, quem refert Seuerus Sulpitius *in vita S. Martini Turonenſis* de aliis, qui colebant, vt Martyrem quendam latronem; ad quod accedit illud S. Auguſtini: *Multorum corpora hono-*

28 *rantur in terris, quorum anima torquetur in gehenna.* Vnde propterea ſemper in Eccleſia magna diligentia cautum eſt, vt falſis ſanctis veneratio aliqua non exhibeatur; vt patet ex Concil. Carthag. 1. *c.* 2. Laodiceno *cap.* 9. & 34. Grangrenſi *cap.* 20. Carthag 5. *c.* 14. Bracarenſi *c.* 5. *alias* 6. Mogunt. *c.* 51. Lateranenſi ſub Innoc III. & maximè Tridentino *ſeſſ.* 25. *in tit. de Inuocat. Venerat. & reliqu. Sanctorum*, quæ refert Carena *de off. S. Inquiſit. p.* 2. *tit.* 17. §. 12. *num.* 41. Hoc inquam non ob-
29 ſtat, non ſolùm, quia caſus relati, & alij ſimiles fuerunt particulari Dei prouidentia manifeſtati, & verba illa S. Auguſtini vel in ipſo non re- 30
periuntur, & caſu quo reperiantur, intelligi debent de peccatoribus qui ſumptuoſiſſimis ſepulchris honorantur in terris, cum eorum animæ ardeant in infernis; vel de Donatiſtis hæreticis, qui ſuos colebant vt Martyres, vt habet Bellarminus *tom* 2. *lib.* 1. *de Beatitudine Sanctorum cap.* 9. ſed etiam, quia ſi argumentum propoſitum efficax eſſet, probaret etiam ſolùm canonizatos, aut beatificatos ab Eccleſia Romana, & eius capite Summo Pontifice haberi debere, vt ſanctos, cum infallibilitas proponendi ea, quæ pertinent ad cultum vniuerſalem Sanctorum ſolùm ad Romanam Eccleſiam, & Summum Pontificem ſpectet; conſtat autem innumeros coli, vt ſanctos in particularibus Eccleſiis, Prouinciis, Regnis, &c. ſine canonizatione, aut beatificatione Eccleſiæ Romanæ, imò ſine expreſſo conſenſu eiuſdem Eccleſiæ, aut Pontificis, ſed ſolum tacito, & implicito, quem etiam dici poteſt adeſſe cum adeſt conſuetudo legitima, prout in præſenti loquimur. Nam, iuxta dicta *tom.* 4. *verbo leges Re-*
31 *gularium num.* 55. ad conſuetudinem legitimam introducendam requiritur non ſolum, quod ſit rationabilis, vniuerſalis, voluntaria, longæua, & inducta ab iis, qui legem ſeruare tenentur, ſed etiam, quod adſit conſenſus, ſaltem tacitus Principis. Et ſanè, cum iſta conſuetudo in Religionibus non ſit introducta niſi per totam Religionem, ac per conſequens ſit vniuerſalis, & conſuetudines vniuerſales non cenſeantur ignoratæ à Principe *cap.* 1. *de conſtitut. in* 6. fundari debent in ſcientia, & tacito conſenſu Papæ; ac per conſequens habent eam moralem
32 certitudinem, quæ in hac re eſſe poteſt. Vnde Vrbanus VIII. in Congregatione S. & vniuerſalis Inquiſitionis ann. 1625. habita, quam retuli ſupra, prohibens venerationem, & cultum hominibus cum ſanctitatis, vel martyrij fama defunctis, expreſsè declarauit: *Quod per ſupraſcripta præiudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Eccleſiæ conſenſum, vel immemorabilem temporis curſum, aut per patrum, virorumque Sanctorum ſcripta, vel longiſſimi temporis ſcien-*
33 *tia ac tolerantia Sedis Apoſtolicæ, vel Ordinarij coluntur.* Ecce iam quomodo abſque expreſſa Canonizatione, aut beatificatione alicuius Sancti permittitur ipſi cultus, & veneratio, propter longiſſimi temporis ſcientiam, ac tolerantiam Sedis Apoſtolicæ, vel Ordinarij. Cuius, ſcilicet, Ordinarij nomine venire poſſunt Prælati ſupremi Religionis ſcilicet Generalis, ac maximè Capitula Generalia propter dicta tum ex iure communi, tum ex aliquibus priuilegiis Religionum *tom.* 5. *mea Summa in Marimagno Carmel. numer.* 399. & 479.

34 Qui tamen tam in Rubricis Breuiarij Romani, quam Carmelitani dum conceditur facultas celebrandi feſta Sanctorum, quæ conſueuerunt celebrari etiam ſi in Kalendariis contenta non ſint, eſt ſermo de feſtis, quæ *ſolemniter* celebrantur, ideò hæc conceſſio ſuffragari non poterit Religionibus, niſi talia feſta *ſolemniter* celebrare conſueuerint. Siue enim dicamus hoc eſſe ius commune, ſiue priuilegium, commune eſt omni diſpoſitioni, quod vbi verba non con- 35
ueniunt diſpoſitio non habet locum, *l.* 4. *§. toties, ff. de damno infecto, l. quod conſtitutum; ff. de milit teſtam.* Bartol. *in d. l.* 4. *§. Prætor. ait*, Gemin. *conſ.* 65. *in princ. num.* 2. latè Tiraq. *in l. ſi vnquam verb. Libertis, num.* 1. *C. de reuocand. donat.* vbi *numer.* 5. *cum ſeqq.* intelligit in legibus, ſtatutis, & omni alia diſpoſitione, Cardin. Tuſch. *tom.* 8. *litt. V. concl.* 89. *à princ.* Mari. Anton. *var reſol. lib.* 3. *reſol.* 9. *num.* 4. Quid autem importet verbum *ſolemniter*. Gauant. *ſupr. numer.* 29. inquit, quod re- 36
ſpectu Cleri ſæcularis ſignificat feſtiuitatem, aut populi, aut Cleri cum pompa exteriori; puta proceſſione, apparatu, concurſu, & huiuſmodi, & ita declarauit Sacra Rituum Congregatio die 28. Auguſti 1628. Reſpectu verò Regularium, & Congregationum ſignificat ſingularem quendam cultum communem aliis Feſtis de Calendario. Cœterum credo dicendum ſignificare 37
ſingularem aliquem cultum vltra communem aliis Sanctis, alias eſſet ſuperfluum tale verbum: cum tamen verba debeant aliquid operari, & non eſſe ſuperflua in omni diſpoſitione *l.* 3. *in princ. ff. de iureiur. l. ſi quando* 109. *de legat.* 1. *l. fin. ff. ne quid in loco publico, c. ſi Papa in fin. de priuil. lib.* 6. *c. ſi à Iudice, de appell. eod. lib.* Felin. *in cap. qualiter* 2. & *quando, num.* 25. *de accuſ.* Alex. *conſ.* 214. *Ponderatis, num.* 10. & *ſeqq. lib.* 6.

Quia etiam in dicta Rubrica Breuiarij Ro- 38
mani dicitur: *Cum officiis propriis à Sede Apoſtolica approbatis, aut ex eiuſdem Sedis auctoritate receptis, vel recipiendis, alioquin de communi*, ideò officia dictorum Sanctorum, qui apud Religiones *conſueuerunt celebrari*, accipienda ſunt de communi, niſi adſint officia propria à Sede Apoſtolica approbata. Quod enim inquit Rodriguez non ſolùm *tom.* 2. *quæſt. regular. quæſt.* 69. *art.* 5. relato, ſed etiam *tom.* 1. *quæſt.* 42. *art.* 11. ſcilicet *poſſe in* 39
Religionibus recitari officia propria de his Sanctis, etiam ſi hæc officia à Sede Apoſtolica non ſint approbata, dummodò digna ſint, vt approbentur, vel Religio eis vtatur animo ea à Sede Apoſtolica confirmandi: probans id ex prædictis verbis Rubricæ, in qua dicitur, *ex eiuſdem Sedis auctoritate receptis, vel recipiendis*. Defendi non poteſt; nam illa verba prædictæ Rubricæ *recipiendis* non intelliguntur, antequam recipiantur, ſed pro tunc quando officia fuerint recepta, & non ante. Ita docet Layman. *tom.* 2. *lib.* 4. *tract.* 1. *cap.* 5. *num.* 6. *dicto* 2. quem ſequitur Bonacina *tom.* 1. *tract. de Hor. Can diſp.* 1. *qu.* 3. *punct.* 1. *num.* 12. in impreſſione Lugdunenſi, & Annellus *ſupra num.* 13.

Ex quibus omnibus obiter colligitur quo 40
iure Carmelitæ officium faciant de Sanctis Elia, Eliſeo, Dioniſio Papa, Gerardo Epiſcopo, & Martyre, Petro Thoma Epiſcopo etiam, & Martyre, Angelo Martyre. Anaſtaſio Martyre, Cyrillo Alexandrino, Andrea Corſino, Serapione, Spiridione, & Alberto Epiſcopis; Alberto quoque alio, Cyrillo Doctore, Bertholdo, Brocardo, Simone, Auertano Confeſſoribus; Euphraſia, Euphroſina, Thereſia, & Magdalena de Pazzi Virginibus. Vt enim prætermittamus Thereſiam,

Thereſiam,& Magdalenam poſteriores,(ex qui-
bus Thereſia non ſolùm ratione Canonizationis,
ſed, & ſpecialis conceſſionis Sedis Apoſtolicæ;
Magdalena verò ratione ſpecialis beatificatio-
nis a noſtris celebrantur) pro aliorum Sancto-
rum celebrando officio in Capitulo Generali
Ordinis Romæ celebrato anno 1564. in Con-
41 uentu S. Martini in Montibus factum fuit de-
cretum huiuſmodi : *Sancti Ordinis noſtri redigan-
tur in Catalogum ſeu Calendarium Sanctorum,& de
illis fiat officium duplex.* Ex vi cuius decreti eodem
anno Romæ apud Antonium Bladum Impreſſo-
rem Cameralem typis mandatum eſt Calenda-
rium officiorum recitandorum in ordine, in quo
42 prædicta Feſta Sanctorum continentur. Ex eo
autem, quod prædicta Sanctorum Feſta in Ca-
talogum redacta ſint Romæ apud Impreſſo-
rem Cameralem, venia à ſuperioribus conceſſa,
vt dicitur in fine illius libelli, infertur antiquam
fuiſſe Ordinis conſuetudinem ex antiquioribus
Capitulis, vſuque Religioſorum receptam,
prædicta officia recitare, neque enim alio modo
Capitulum Generale id præciperet, aut Ro-
mani Reuiſores illud Calendarium imprimi
permitterent, maximè ſub S. Cardinali Borro-
meo Ordinis tunc Protectore,& Romæ exiſten-
te, ſine cuius aſſenſu, & conſilio nihil à Capitu-
lo actum (maximè in rebus tanti momenti) credi
debeat.
43 Deinde ex Pio V. in Bulla *Quod à nobis* anno
1568. edita(tribus ſcilicet annis poſt prædictum
decretum,& Calendarium, in quo prædicta fe-
ſta Sanctorum erant, typis mandatum.) In qua
cum Breuiarium Romanum reformaſſet Papa,
& alia Breuiaria non approbata reprobaſſet, ea
tamen permiſit, quæ erant in vſu in Religioni-
bus, ſeu Monaſteriis, *quæ ab ipſa prima inſtitutio-
ne à Sede Apoſtolica approbata, vel conſuetudine,
quæ, vel ipſa inſtitutio ducentos annos antecedat,
44 aliis certis Breuiariis vſa fuiſſe conſtiterit.* Cum ergo
inſtitutio noſtræ Religionis ſupra ducentos, &
multò plures annos ante Pium quintum fuerit;
Breuiarium noſtrum, in quo prædicta feſta San-
ctorum ex decreto relati Capituli Generalis in-
ſerta, vel inſerenda erant,& ipſa feſta Sanctorum,
ab ipſo Pio V approbata virtualiter dici debent.
Vnde Didacus de Curia noſtri Ordinis eo tem-
pore Scriptor *lib.* 12. *cap.* 10. affirmat Pium V. ap-
probaſſe, & confirmaſſe prædicta feſta Sancto-
45 rum Ordinis noſtri illi à Generali Baptiſta Ru-
beo præſentata;& in Bulla pro Breuiario Roma-
no recipiendo,& aliis reprobandis, noſtrum Bre-
uiarium excepiſſe,& approbaſſe, abs dubiè pro-
pter dicta.
46 Accedit, quod prædicti ſancti, vel continen-
tur in Martyrologio Romano, prout ſunt Elias,
Eliſeus, Angelus, Cyrillus Alexandrinus, Alber-
tus, Anaſtaſius, Dionyſius Papa, Gerardus, Sera-
pion, Spiridion, Euphraſia, & Euphroſina; vel
in Martyrologio Ioannis Molani Antuerpiæ
apud Philippum Nutium anno 1583. vt ſunt
Albertus Epiſcopus, Petrus Thomas Martyr,
Cyrillus, Bertholdus, Brocardus,& Simon. Con-
feſſores. Auertanus autem in Catalogo San-
ctorum Philippi Ferrarij Alexandrini doctiſſimi
Authoris, qui dicit ex Molano *in addit.* illum
ſumpſiſſe. Iure ergo de prædictis Sanctis offici-
um celebrari poteſt, ſiquidem eo ipſo, quod in
Martyrologiis recenſentur digni videntur iſto
cultu.

Præſertim tertio, quia quamuis in correctio- 47
ne Breuiarij Carmelitani, & illius reſtitutione,
& accommodatione ad Breuiarium Romanum
facta ſub Gregorio XIII. anno 1585. plures ex
prædictis Sanctis ſint prætermiſſi, nec poſiti in
dicto Breuiario, vt infra dicetur, propter rationes
ibi aſſignandas nihilominus ſub Paulo V. anno
1610. illos reſumpſit Religio authoritate Apo-
ſtolica, prout conſtat ex breui Catalogo, ſeu Ka-
lendario Romæ impreſſo eo anno apud Iacobum
Maſcardum ſuperiorum permiſſu, cuius titu-
lus eſt : *Officium Sanctorum Ordinis glorioſiſſimæ* 48
*Virginis Mariæ de Monte Carmelo, quod olim in
dicto Ordine recitabatur, nunc denuo authoritate
Apoſtolica, reaſſumptum.* Quod obtinuiſſe Hen-
ricum Siluium eo tempore Ordinis Genera-
lem ſupponunt Franciſcus Cheraſcus in vita ip-
ſius,& Auguſtinus Biſcaretus in M. S. cui titu-
lus eſt *Palmites vineæ Carmeli* dum agit de Hen-
rico Siluio.

Nec obſtat ſi dicatur, quod cum in Breuiario 49
Carmelitano, de quo dictum eſt correctum, &
reſtitutum fuiſſe ad normam Breuiarij Romani,
& quod authoritate Gregorij XIII. approbatum
fuit per Bullam *Vt Breuiarij* anno 1584. prædi-
cto Breuiario præmiſſam, non contineantur mul-
ti ex prædictis Sanctis aut feſtiuitates ipſorum,
imò in dicta Bulla præcipiatur Carmelitis, vt
illo ſolo Breuiario vtantur, nec illi aliquid ad-
dere præſumant, nullatenus fuit poſtea in po-
teſtate Religionis reaſſumere Sanctos illos
Apoſtolica authoritate illis ſublatos, aut eos
Breuiario inſerere. Nam hæc ablatio Sanctorum
ex dicto Breuiario non fuit facta ab ipſo Gre-
gorio, quaſi ipſe Pontifex ex ſe ipſo voluerit
de prædictis Sanctis celebrari non poſſe à Car-
melitis. Conſtat enim euidenter contrarium ex
ipſa Bulla; in qua habetur, ex decreto Capituli
Generalis tunc proximè Romæ celebrati ſtatu-
tum fuiſſe, quod Ioannes Caffardus tunc tempo-
ris Prior Generalis Ordinis curam ſuſciperet 50
Breuiarij corrigendi, idque egiſſe, adhibitis aliis
piis,& doctis eiuſdem Ordinis Profeſſoribus, il-
lud reſtituendo ad normam Breuiarij Romani,
quantum fieri potuit, cum antea prædictum Bre-
uiarium iuxta Hieroſolymitanæ Eccleſiæ conſue-
tudinem confectum fuerit, Pontificemque Gre-
gorium prædictam reſtitutionem, correctionem,
& emendationem approbaſſe, Breuiarioque ſic
reſtituto, & emendato ſolum in poſterum illis
vti præcepiſſe. Hæc enim ſunt verba Bullæ : *In* 51
*Generali Capitulo poſtremò Romæ celebrato ſtatu-
tum fuit, vt dilectus filius Ioannes Baptiſta Caffar-
dus Prior Generalis dicti Ordinis tunc electus Bre-
uiarij ipſius corrigendi curam ſuſciperet. Quod
cum ipſe (ſicut nobis relatum eſt) adhibitis aliis piis,
& doctis eiuſdem Ordinis Profeſſoribus diligenter
ſit exequutus,&c.* Et infra : *Non reſtitutionem præ-* 52
dictam, &c. Ex quibus manifeſtè elicitur corre-
ctionem prædicti Breuiarij, reſtitutione ipſius ad
normam Romani, & omiſſionem feſtiuitatum
prædictorum Sanctorum, de quibus in præſenti,
non fuiſſe facta præcipiente, monente, aut cogen-
te Summo Pontifice, ſed ſpontanea, libera, & vl-
tronea voluntate Religionis volentis complacere
Summo Pontifici, qui Breuiarium Romanum à
cunctis Eccleſiis recipi cupiebat. Ac per conſe-
quens, re poſteà melius perſpecta, potuiſſe dictas
feſtiuitates reaſſumere non ſolum accedente au-
thoritate Apoſtolica, qua ea reaſſumptio dicitur

facta in relato Kalendario , ſed etiam authoritate
propria , vt inferiùs dicetur. Prædictas autem fe-
ſtiuitates Sanctorum non ideò omiſſas , aut præ-
termiſſas eſſe à Religione Carmelitarum eo
quod dubitaret de ipſorum. Sanctorum ſanctita-
te conſtat.
53 Primò,ex eo quod inter illos multi ſunt indu-
bitatæ ſanctitatis , vt ſunt Dionyſius, Serapion,
Spiridion , Euphraſia , Euphroſina,& Gerardus,
qui propterea in Martyrologio Romano collo-
cantur ; aliorum autem ſanctitas , etſi non tam
manifeſta ſit , veruntamen tam ex hiſtoriis,quam
ex miraculis ab ipſis reſpectiuè factis , vſuque
antiquo illos colendi , tacito , vel expreſſo Ec-
cleſiæ accedente conſenſu , ſufficienter conſtat
54 etiam.
Secundò,ex eo,quod etiam omiſerunt,ſeu præ-
termiſerunt in prædicta correctione Breuiarij
quamplures alios Sanctos indubitatæ Sanctita-
tis,qui in antiquo Calendario Carmelitanorum
decreto prædicti Capituli generalis anno 1564.
edito continebantur, vt ſunt Teleſphorus Papa,
& Martyr;Paulus primus Eremita ; Barbaſianus
Epiſcopus,& martyr;Leander Epiſcopus;Hercu-
lanus Epiſcopus,& martyr;Victor Papa , & mar-
tyr;Anaſtaſius Papa,& martyr ; Ioannes Papa,&
martyr;Honuphrius Heremita, Melchiades Papa,
& Martyr;Lazarus Epiſcopus , & martyr; & alij
plures quos etiam omiſerunt.
55 Ratio ergo talis omiſſionis Sanctorum ea fuit,
quam diximus,ſcilicet , vt conformarentur Bre-
uiario Romano,quod Eccleſia Romana , quæ eſt
mater aliarum Eccleſiarum ſuſcipit , & vt com-
placerent Summo Pontifici Gregorio , qui præ-
dictam reductionem deſiderabat;inſuper vt iuxta
intentionem Eccleſiæ officia feriarum celebrare
56 poſſent. Niſi etiam dicatur ideò Sanctos illos
tam ſui Ordinis,quam alios omiſiſſe, quia Car-
melitas,vt veros filios Virginis Mariæ adſtringe-
re volebant ad recitandum officium paruum ip-
ſius Virginis,quod aliàs non recitarent,ſaltem ex
obligatione , & præcepto , ſi de illa multi-
tudine Sanctorum , quam omiſerunt , officia fa-
cerent.
57 Nec obſtat ſi dicatur Religionem renunciaſ-
ſe iuri ſuo in omiſſione talium Sanctorum, quan-
do ſuum Breuiarium corrigens non poſuit in eo
58 ipſorum officia;ac proindè poſteà nequiuiſſe ite-
rum reaſſumere eorum feſtiuitates. Primò enim
reſponderi poteſt,quod cum recitatio prædicto-
rum Sanctorum fuerit ex vi decreti Capituli ge-
neralis,conſuetudinis Religionis,& Bullæ Pij V.
(prout dictum eſt)talis omiſſio non fuit renun-
ciatio priuilegij,atque ita non procedere in præ-
ſenti communem regulam,ſcilicet,*quod priuilegia*
59 *amittantur per ipſorum renunciationem.* Secundò
dicendum , eſto quod Religio derogauerit ſibi
prædicta omiſſione quantum ad hoc , quod eſt
dictos Sanctos in corpore Breuiarij collocari,
60 non tamen quoad hoc,quod eſt de illis poſſe fa-
cere officium. Renunciatio enim ſtrictè eſt in-
terpretanda,vt minus lædat renunciantem,quàm
fieri poſſit.*l.ſi domus,ff.de ſeru.vrb.præd.*Becc. *conſ.*
111.*ſub num.*31.Surd.*conſ.*446. *num.* 22. Rot.in
vna Alexandrina *Archipresbyteratus* coram Mer-
lino anno 1627.Quæ etiam addit ſequentia, quæ
61 ad intentum noſtrum deſeruiunt. *Liberè cedens ,*
& renuntians licet dicatur perdere dominium , &
poſſeſſionem ſaltem de iure:attamen ſi poſteà incum-
bat de facto,& realiter inhæreat poſſeſſioni,adhuc ad
ſtatum eſt manutenendus,imò , & reintegrandus , ſi
*ſpolietur,*Innoc *in c.ſuper hoc de renuntiat.* Calde-
rin.*conſ.*4 *eod.tit.*& ſequitur Rota *deciſ.*1.*num.* 2.
*in nouis.*Caſſad.*deciſ.* 4. *de reſtit. ſpoliat.n.*1. & 4.
verſ.credit tamen.
Accedit ad hæc,ſaltem è ſimili, quod cum Pa- 62
tres noſtri Diſcalceati ex vi Quinterni Sancto-
rum Religionis illis ſub Sixto V. conceſſi non
poſſent facere officium de omnibus illis Sanctis
Ordinis, de quibus modo eſt ſermo , ſed ſolùm
de aliquibus , illis ſcilicet , qui in dicto Breuia-
rio Carmelitano ſub Gregorio XIII. ad normam
Breuiarij Romani reſtitutum erat contineban-
tur:nihilominus poſteà innitentes tum ipſorum
ſanctitati , vſui , ſeu conſuetudini faciendi feſta
ipſorum,& authoritati Capitulorum generalium,
eoſdem vt beatos approbantium , ac præcipuè
voto Illuſtriſſimorum Dominorum Auditorum 63
Rotæ Franciſci Peñæ , Horatij Lancellotti , &
Dionyſij Simonis de Marquemont (quod apud
me habeo authenticum) officia etiam aliorum
Sanctorum,qui in dicto Quinterno non contine-
bantur,celebrare cæperunt.Potuit ergo etiam to-
tum corpus Religionis id efficere propter ſimiles
rationes. 64
Denique iis omnibus prætermiſſis,præfata of-
ficia à noſtris Carmelitis celebrari poſſe,& debe-
re conſtat clarè ex conceſſione , & approbatione
S.Congregationis Rituum ſub Vrbano VIII.die
XII. Iunij anni 1628. in qua cum Quinternum
Sanctorum Religionis,inter quos hi , de quibus
eſt controuerſia, erant , eidem Sacræ Congrega-
tioni proponeretur, edidit hoc decretum in fine
dicti Quinterni Impreſſum. *Officia ſupra ſcripta*
Sanctorum Ordinis Carmelitarum ad inſtantiam
Generalis eiuſdem Ordinis , & fratrum Reformato-
rum,quos Diſcalceatos vocant , qui Breuiarium Ro-
manum acceptarunt,ad vſum dicti Breuiarij Romani 65
reformata,ab Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſ. Cardinali
de Torres recognita,& ſubſcripta , & quorum aliqua
aliàs ſub. die 20. *Iunij* 1609. *ab Illuſtriſſ. ac Reue-*
rendiſſ.Cardinali Bellarmino de mandato Sac.Rituum
Congregationis reuiſa,& approbata fuerunt , eadem
S.Congregatio,vt ab vniuerſo Carmelitarum ordine
liberè,& licitè recitari , ac etiam pro maiori commo-
ditate imprimi poſſint,licentiam,& facultatem dedit,
& conceſſit. Die 12. *Iun.* 1628. *Coſ. Cardinalis de*
Torres.F.Fuluius Benign.Secret.locus † *ſigilli.*Ex cu- 66
ius decreti vi non ſolum ea recitat tota Religio,
ſed, & iuxta conceſſionem in ipſo factam , in-
ſerta ſunt in Breuiariis Carmelitanis poſteà im-
preſſis.
Quia autem ſæpius de iſtorum Dei ſeruorum 67
non Canonizatorum , nec beatificatorum ab Ec-
cleſia ſanctitate inquiritur, & dubitatur an de
ipſis officium fieri poſſit , præter dicta Conſulto
primo,quæ ad hoc intentum deſeruiunt ; monen-
di Religioſi , quod , etſi ſanctitas ſecundum D.
Dionyſium *c.*12.*de diuin.nominib.*ſit omninò im-
maculata munditia ab omni immunditia libera;
ſeu,ſecundum S.Thomas 2.2.*quæſt.*81.*art.*8.*ad* 1.
ſit generalis virtus complectens omnium virtu-
tum actus , in Deum relatos. Troilus Maluetius
*de Canonizat.Sanctor.dub.*1.*num.*5.Felix Contelo-
rius *de Canonizat.Sanctor.cap.*14 *num.* 3. Nihilo- 68
minus ſigna ſanctitatis non ſolum ſunt miracula,
& Martyrium,vt alibi diximus ; ſed etiam primò,
odor ſuauis è corpore defuncti manans. Rota
in relatione B. Paſchalis Bailon , & in relatione
S. Iſidori Matritenſis , & in relatione S. Thereſiæ.
Graſſius

Graffius *lib.* 5.*conſil de ſent.excommunicat.conſ.*17. Contel.*ſupr.num.*19.Secundò, liquor odoriferus manans è corpore ſerui Dei. Rota *in relatione B. Paſchalis,& in relatione S. Andreæ Corſini*, & conſtat in eo liquore manante è corpore S. Nicolai Barenſis.Contelorius *ſupr.n.*20.Tertiò, conuerſatio in vita cum Angelis. Rota *in relatione S. Raimundi,& in relatione S.Franciſcæ,& in relatione S. Iſidori*.Contelorius *ſupr.num.* 21. Quartò, ſplendor,ſeu fulgor in facie relucens dum viueret.Rota *in relatione S.Ignatij,& in relatione B.Bertrandi.* Contelorius *ſupr.n.*22.Quintò,& multò magis,ſi id contingat poſt mortem.Rota *in relatione B.Bertrandi*.Graffius,& Contelorius *ſupr.* Sextò, Harmonia cæleſtis audita in loco vbi defuncti corpus poſt mortem adſeruatur. Rota *in d. relatione B.Bertrandi*.Contelorius *n.*25. Septimò, eſtaſis, raptus,ſeu eleuatio à terra.S.Thomas 2.2.*q.* 175. *art.*1 & 5.Rota *in relatione S.Xauerij*,Contelor. *n.* 27.Octauò Prophetia.S.Thom 2.2.*qu.*172.*art.*4. Auguſtinus Triumphus *de poteſt. Eccleſ.qu.* 15. *art.*5.Rota *in relatione B.Paſchalis*. Nonò, habere reuelationes diuinas.S.Thom.2.2.*qu.*172. *art.* 6. Toſtatus *in Math c.* 23.*q.* 244. Antiochus Brondus *in Apocalypſ diſp.*2.*q.*1. Decimò, quod irrationalia obediant ſeruis Dei contra naturalem inclinationem,vt ſi aues,piſces,arbores, flumina, vel alia huiuſmodi aliquid agant, vel patiantur ſupra ipſorum naturas. Rota *in relatione S. Raimundi*, Panuinus in relatione S. Bonauenturæ. Vndecimò,ebullitio ſanguinis, vel fluxus illius longo tempore poſt mortem, vel quod corpus ſit ita flexibile, vt poſſit in quamcunque partem verti. Vnguium, vel capillorum continua augmentatio. Rota *in relatione S. Xauerij*, Contelor. *ſup. n.*35.36.& 37,Et illi qui loquuntur de S.Ianuario, cuius ſanguis ebullit ſæpius Neapoli.

69 Hæc porrò omnia, & ſimilia ſunt ſigna ſanctitatis, eo quod cum ſint ſupra naturam debent aſcribi miraculo, iuxta Rotam *in relationibus S. Franciſcæ,S.Caroli,S.Andreæ Corſini;& S.Hiacinthi* ex doctrina S.Thomæ,& aliorum Theologorum,ac Gloſſæ *in cap.*1.*verb. Sedis. Apoſtolicæ de reliq.& venerat.Sanctor.in* 6.& Panuini *in relatione S.Bonauenturæ.*

70 Hæc porrò ſigna non eſſe ſemper infallibilia, niſi quando ſunt adminiculata,& ex circumſtantiis manifeſtatiua ſanctitatis, eo quod ferè ſimilia contingere poſſint per illuſionem, aut ante dæmonis,ſeu magorum, rectè oſtendit Fortunatus Scacchus *in libro relato de notis,& ſignis ſanctitatis*,Vnde non propter aliquod,vel aliqua ipſorum moueri poſſunt Religioſi ad faciendum officium pro aliquo putato Dei ſeruo, niſi ſeruatis aliàs ſeruandis,præſertim Sedis Apoſtolicæ conſenſu. Pro qua materia legendus eſt Andreas Molfeſſius *in Addit.ad quæſtiones vſuales conſil.*45.Vbi multa eruditè,etſi cautè legenda,quia author non vidit decreti nouiſſima S. Congregationis ſub Vrbano VIII.

71 Votum porrò Illuſtriſſimorum DD. S. Rotæ Romanæ Auditorum per Auditorem Cameræ authenticatum,de quo *ſupr.n.*63. mentionem fecimus,hic placuit adiungere, quia ex ipſo nonnulla ad intentum noſtrum depromere poterit ſtudioſus lector.

VOTVM DD. AVDITORVM S. Rotæ Romanæ.

IN nomine Sanctiſſimæ, & Indiuiduæ Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Nouerint Vniuerſi, & ſinguli hoc præſens publicum tranſumpti Inſtrumentum viſuri, lecturi, pariterque audituri. Quod Nos Petrus Paulus Creſcentius Protonotarius Apoſtolicus, vtriuſque ſignaturæ Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ Referendarius, necnon Curiæ Cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Generalis Auditor, Romanæque Curiæ Iudex ordinarius, ſententiarumque, & cauſarum tam in eadem Romana Curia, quam extra eam latarum ac litterarum Apoſtolicarum quarumcunque vniuerſalis, & merus Exequutor ab eodem Sanctiſſimo Domino Noſtro Papa ſpecialiter deputatus ex parte, & ad Inſtantiam R. Patris Ferdinandi à Sancta Maria Vicarij Generalis ordinis Diſcalceatorum Beatæ Mariæ de Monte Carmelo per publicum edictum,vt moris eſt citari mandauimus, & fecimus omnes; & quoſcumque ſua Communiter, vel diuiſim intereſſe putantes ad dicendum contra infra dicenda Iura in actis exhibita,& excipiendus quicquid volunt, & poſſunt illaque adiecti videndus, ac per Infraſcriptam Curiæ Noſtræ Notarium tranſunti, & exemplari, & in publicam tranſumpti formam redigi mandari,qua quidem citatione coram Nobis reproducta, & in ter. illius comparuit. Idem R. Pater Ferdinandus Vicarius Generalis,& repetiit. Dubium propoſitum cum reſolutionibus factis à Reuerendiſſimo Domino Franciſco Penia vtriuſque Signaturæ Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ referendario, & Sacræ Rotæ Auditore, & Decano,& Reuerendiſſimis DD.Horatio Lancellotto, & Dionyſio Simone de Marquemont. Pariter vtriuſque Signaturæ Sanctiſſimi D. N. Papæ Referendariis, ac Sacræ Rotæ Auditoribus in calce dicti dubij annotatis ſub infraſcripto tenore V. S. in Religione Carmelitana ſunt plures Sancti diuturna temporum ſerie exiſtimati, & ita in Chronicis eiuſdem antiquis in Martyrologio Vſuardi, & aliis auctoribus vocati nondum tamen Canonizati, de quibus in Breuiariis eiuſdem ordinis à quadraginta circiter annis ex auctoritate expreſſa, vel Capitulorum generalium, vel ipſorum generalium fuerunt recitata Diuina officia, & an auctoritate Apoſtolica, non conſtat quæ conſuetudo celebrandi eorum feſta perſeuerauit vſque ad annum 1584. quo dum Breuiarium Carmelitanum ad normam Romani emendaretur nullo monente, vel cogente omiſſi ſunt ab ipſis Religioſis Correctoribus plures ex eiſdem ſanctis;& auctoritate fel.rec. Gregorij Papæ Decimi tertij fuit dicta Correctio ita confirmata,vt nihil addi, detrahi,vel immutari liceret; Regulares verò eiuſdem ordinis Diſcalceati accepto Breuiario Romano, & auctoritate Apoſtolica retentis iiſdem Sanctis in dicta Breuiarij Carmelitani correctione poſitis vi Rubricæ primæ eiuſdem Breuiarij Romani, quod eo vtentes Regulares poſſint etiam ritu duplicis officij celebrare feſta Sanctorum, qui apud ipſorum Religiones conſueuerunt ſolemniter celebrari, licet prædicta feſta in

Calendario Romano non ſint deſcripta reaſſumpſerunt dictorum Sanctorum emiſſorum feſta, & in eorum poſtremò Capitulo generale ſtatuerunt de illis tantùm celebranda feſta, quorum certa haberetur fides fuiſſe Carmelitanæ Religionis profeſſores, poſteà anno 1602. Clem. Papa octauus facultatem faciens generali dicti Ordinis Calceatorum Breuiarium Carmelitanum prædictum de nouo corrigendi, & conformandi quantum fieri poterit ad normam noui Breuiarij Romani conceſſit, quod præfati ordinis Breuiarium noua adhibita diligentia accuratius debeat inſpici, examinari, & ſi quæ deprauata aut omiſſa præſertim circa feſta Sanctorum dicti ordinis eſſe, & recognitione indigere videbitur ad prædicti Noui Breuiarij Romani normam emendari, & reſtitui procuretur. Quæritur an in huiuſmodi emendatione liceat reſtituere prædictos Sanctos, de quibus recitabatur Diuinum officium, & an, licet non ſint Canonizati, vigore tamen prædictæ conſuetudinis ex decreto Capitulorum generalium, vel ipſorum fortè tantum generalium inductæ, liceat etiam, vt prius de illis horas Canonicas, & Diuinum officium recitare. Pro affirmatiua videtur ſentiendum, quia nihil de nouo inducitur, ſed ſolum, quod olim obſeruabatur in Religione B.M. de Monte Carmelo retinetur, licet non appareant Apoſtolica diplomata ſuper eorum Canonizatione, concurrunt tamen tria, quæ eam arguunt, Chronica vetuſta, & aliquot martirologia eos Sanctos appellantia, auctoritas Capitulorum generalium eoſdem beatos approbantium, nec eſt veriſſimile, quod leuiter fuerint inducti patres ad eos recipiendos, & eorum officium recitandum, & denique obſeruantia ſubſecuta, quia ſine contradictione multis temporibus eorum officium fuit receptum, & recitatum, noua diſputatio, & inquiſitio à Sanctiſſimo D.N. Clemente Papa Octauo inſtitutum ſuper præcauenda veneratione hominum mortuorum, nondum Canonizatorum, aut Beatificatorum non compræhendit beatos, de quibus hic quæritur, quia Sanctiſſimus expreſsè præſeruat antiquos, atque ita ſentio in hoc facti ſpecie, Ego Franciſcus Penia Rotæ Auditor ſub cenſura tamen Sanctiſſimi, & Sanctæ Sedis Apoſtolicæ. Romæ die 11. Auguſti 1603. Et ego Horatius Lancellottus Rotæ Auditor ſub cenſura Sanctiſſimi ſubſcribo me ſupradictæ ſententiæ R.P. & D. mei Decani, maximè reſpectu Congregationis Fratrum Diſcalceatorum, apud quos fuit ſemper in vſu, & conſuetudo, quæ etiam huc vſque ſeruatur recitandi prædicta officia, & prædictorum Sanctorum feſtiuitates celebrandi, quod videtur conforme Rubr. primæ, & ſecundæ Breuiarij Romani die 16. Martij 1609. Horatius Lancellottus, &c. Et ego Dionyſius Simon. de Marquemont Rotæ Auditor ſub cenſura Sanctiſſimi ſubſcribo me ſupradictæ ſententiæ RR. PP. & DD. mei Decani, & Lancellotti, maximè reſpectu Congregationis Fratrum Diſcalceatorum ex ratione per D. M. Lancellottum. conſiderata die 18. Martij 1609. Dionyſius Simon de Marquemont. D. Ioan. Maria Lucidus de Calderola medietatis recognouit manus retroſcriptorum RR. PP. DD. Franciſci Peniæ, & Horatij Lancelloti in forma hac die 30. Auguſti 1610. Illuſtr Bartolomæus Francus Tiraſonen. Diœceſis medietatis, &c. recognouit ſupradictas manus retroſcriptorum. RR. PP. DD. Franciſci Peniæ, & Horatij Lancellotti S. Rotæ Auditorum in forma omni, &c. Illuſtriſſ. & R.D. Ioan. Lumbrer. preſbyter Cæſaraugustanus Medietatis, &c. recognouit per ſimilitudinem manus retroſcriptorum RR. PP. DD. Franciſci Peniæ, & Horatij Lancellotti in forma ſub die 30. Auguſti 1610. Illuſtriſſ. & Excellentiſſ. P. D. Baldus Morſcius de Camerino V. I. D. Franciſcus Saſſola Clericus Linconenſis med. &c. recognouerunt manum retroſcriptorum DD. Dioniſij, Marci Montij in forma dicta die. Poſtmodum verò. Idem R. Pater Vicarius petiit prædicta omnia tranſumi, & exemplari, & in publicam tranſumpti formam redigi, mandari. Nos igitur attendentes requiſitionem huiuſmodi fore iuſtam, & rationi conſonam, quodque iuxta petenti non eſt denegandus aſſenſus, prædicta omnia tranſumi, & exemplari, & in publicam tranſumpti formam redigi mandauimus, decernentes, & ſtatuentes, quod huic Noſtro publico tranſumptio talis, & tanta fides in Iudicio in Curia, & extra, & vbique locorum detur, & adhibeatur quanta daretur, & adhiberetur ſi ipſamet originalia in medium exhiberentur, ſuper quibus omnibus, & ſingulis tanquam ritè, rectè, & legitimè geſtis, & factis noſtram, noſtrique officij auctoritatem pariter, & decretum interponendum duximus, & interpoſuimus. Et in quorum omnium; & ſingulorum fidem, &c. Datum Romæ ex Ædibus Noſtris anno Domini. Milleſimo ſexcenteſimo decimo, Indictione octaua, die verò Vigeſima Menſis Septemb. Pontific. Sanctiſſ. in Chriſto Patris, & D N.D. Pauli Diuina Prouidentia Papæ Quinti. Anno ſexto ſubſcr. M. Burattus, &c.

Loco † Sigilli appenſi Iulius Oliuellus Cur. earum Cameræ Apoſtolicæ Notarius.

Præſens copia extracta fuit ex ſuo originali in carta pergamina ſcripto propter R. P. Vicarium generalem ordinis Diſcalceatorum B. M. de Monte Carmelo exiſten. cum quo collationata concordat.

In fidem hac die 12. Septembris 1635.

Ita eſt Franciſcus M. Belgius Notarius.

CONSVLTVM III.

De officio S. Eliæ Prophetæ.

SVMMARIVM.

Senibus reuerentia debita. num. 1.
Ex Cicerone, Solone, & aliis. num. 2.
Elias quaſi in ius vocatus. n. 3.
Quæ notare deberent, qui eum vocant. n. 4.
Honor Regis iudicium diligit. n. 5.
Facultas faciendi eius officium antiqua. n. 6.
Approbatum à Gregorio XIII. n. 7.
Breuiarium Carmelitarum iuxta Ieroſolymitanum. num. 8.
Et à Sixto V. num. 9.
Conſuetudine Religionis. n. 10.
A Clemente VIII. n. 11.
Pro Græcis. num. 12.
Sub Paulo V. num. 13.
A S. Congregatione. num. 14.
Iterum ab eadem. n. 15.
Conſequenter à Sede Apoſtolica. n. 16.

eD

De alio Eliano officio. num.17.
De alio antiquiſſimo Chryſoſtomi tempore. numero.18.
De Breuiario Angrienſi.n.19.
De Miſſarum ſolemniis.n.20.
In antiquo Miſſali Carmelitano. num.21.
In alio ſub Rubeo Generali.n.22.
In alio Bibliotheca Vaticana.n.23.
Quam antiquum ſit.n.24.
Argumentum petitum ex Eliæ ſanctitate. numerò 25.
Ex rubricis Breuiarij.n.26.
Emanuelis Rodriguez doctrina. num.27.
Ex antiqua conſuetudine.n.28.
Ex iuribus talis conceſſionis.n.29.
Secundum aliquos eſt verè beatus viſione Dei. numer.30.
Duo errores fugiendi.n.31.
Non eſt mortuus.n.32.
Docent hoc Patres.n.33.
Apocalypſis locus.num.34.
Elias ſeptimus humanæ vitæ continuator. numero 35.
Hebræorum placita.n.36.
Non eſt corpore glorificatus.n.37.
Argumentis probatur.n.38.
Vbinam ſit.num.39.
Ex patribus.num.40.
Regis Angliæ opinio.n.41.
Tertulliani, Irinæi, & Iuſtini verba. numero 42.
Eorum intentio.num.43.
An videat Deum.num.44.
Affirmant aliqui n.45.46.& 47.
Conſonant alij.num.48.
A patribus indicatum. numero 49. & ſequentibus.
Et ab illis, qui dicunt in cœlum eſſe receptum.numero 57.
Qui tales ſint.n.58.& ſequentibus.
Alij authores.n.65.& ſeq.
Maximè Gregorius Hieromonachus.n 69.
Item qui Eliam Beati *nomine decorant. numero 70.*
Qui hi ſint.n.71. & ſequ.
Beati nomen pro fælici vſurpatur.n.75.
Crebrius pro eo,qui Deum videt.n.76.
Senecæ teſtimonium.n.77.
Eccleſiæ teſtimonia.n.78.& ſeqn.
Miſſale antiquiſſimum.n.82.
Zachariæ III. teſtimonium.n.83.
Martyrologia.num.84.
Eliæ feſtiuitas.num.85.
Sedis Apoſtolicæ approbationes.n.86.
Templa ſub titulo Eliæ numero 87. & ſequentibus.
Pro pluuia ipſius precibus impetranda. numero 90.
Rabbi Salomonis traditio.n.91.
Fauet textus.n.92.
Conuenientia Eliæ cum aliis Diuis.n.93.
An viſione beatifica fruatur.n 94.
Ex temporis diuturnitate.num.95.
Ex rei amatæ abſentia.n.96.
Metaphraſtes quid ſentiat.n.97.
Quid Chryſoſtomus.n.98.
Negant plures Eliam frui Dei viſione. numero 99.
Poteſt coli,& inuocari n.100.
Ex Patribus oſtenditur.num.101.
Poteſt intercedere pro inuocantibus ipſum. numero 102.
Ex Patribus probatur.n.103.
Ex Theologis.n.104.
Ex Eccleſiæ teſtimoniis.n.105.
Curam de ſuis deuotis habet.num.106.
Ex 4.Reg.2.teſtimonio.n.107.
Ex illo Pater mi,Pater mi,&c *n.*108.
Ex Rabbi Salomone.n.109.
Ex Hebræorum traditionibus. numero 110. & 111.
Ex illo Eli Eli lamaſabbactani.*n.*112.
Ex illo Eliam vocat iſte.*n.*113.
Theophylacti expoſitio.n.114.
Hebræorum precationes n.115.
S.Ioannis Euangeliſtæ exemplum.n.116.
An ſit mortuus.n.11 .
Sanctis viuentibus templa dicata.n.118.
Quid de animabus Purgatorij.n.119.
De animabus Lymbi.n.120.
Eliæ Prophetia de duratione mundi.n 121.
A Patribus comprobata.num.122.
Congruentia ipſius.num 123.
Incerta duratio mundi.n.124.
Relatio apparitionum Eliæ.n.125.
Hiſtoria S.Patritij Hiberniæ.n.126.
Chryſoſtomi verba n.127.
An Elias cenſeri debeat à Deo Canonizatus. numer.128.
Poteſt Canonizari.n.129.
Non obſtat,quod ſit ſuperſtes.n.130.
Tituli,quibus id fieri poteſt.n.131.
Quid à S. Congregatione determinatum. numero 132.
Hymnus Eliæ Sclauonicus.n.133.

IESVS MARIA.

Occaſio ſcribendi hoc Conſultum.

SENES non debere in ius *ſine venia vocari* lex eſt, ad quam, non tam docti, quàm facti, non inſtituti, ſed imbuti ſumus. Præſcribitur hoc *in l. generaliter ff. de in ius voc.* Hinc apud Homerum *lib.5. Iliad.* Neptunus Iouis ex vtroque parente frater ipſum Iouem reueretur, nec audet illi palam obſiſtere, quod eſſet maior natu. Et Cicero disertè dixit, *miſeram eſſe ſenectutem, quæ ſe oratione defenderet*, quaſi indiga non ſit huiuſmodi adminiculis, quæ de ſe venerabilis eſt. Solon Athenienſis legiſlator, cum ex eo aliquando Piſiſtratus quæreret, qua tandem ſpe fretus ſibi tam audacter obſiſteret, *ſenectute*, reſpondit: Authore Tullio *de Senec.* Marcus Caſtritius, dum Placentiæ magiſtratum gereret, Cn. Carbone Conſule iubente decretum fieri, quo ſibi obſides à Placentinis darentur, nec ſummo eius Imperio obtemperauit, nec maximis viribus ceſſit, atque etiam dicenti, *ſe multos gladios habere*, reſpondit: *Et ego annos.* Teſtis eſt Valerius *lib.6.cap.2.* Tarteſij adeò ſenectutem venerabantur, non liceret minori contra natum maiorem teſtimonium dicere. Tradit Stobæus *cap.42.* Sed, & Phariſæi, vt à Philone proditum, maiores natu ſic venerabantur, vt nec contrarium alicui reſpondere auſi eſſent. Elias tamen venerabiliſſimus ſeoex,

[margin numbers: 1 (beside the opening line), 2 (beside "venerabilis eſt. Solon…"), 3 (beside "pondere auſi eſſent…")]

ſenex, longæuus, annoſus, probatus, quaſi in ius vocatus his diebus. Sed non *ſine venia*, quia non niſi à piis, doctiſque dum in dubium vertitur, quo iure Carmelitana familia eiuſdem Eliæ feſtum, Miſſarumque ſollennia, ritu annuo celebret. optari ſanè deberet per doctos Theologos aſpe- 4 xiſſe, quæ Liuius quodam 1. *Dec. lib.* 1. dixit, *Antiquitas humana diuinis miſcuit, & lib.* 5. *Antiquis in rebus, ſi qua veris ſimilia pro veris accipiuntur, &* 4. *Dec lib.* 4. *nihil nouum ex antiquo probabile eſt.* Ac ſi diceret, antiqua omnia certa, quod dixit Papa Gregorius *ſuper* 7. *Pſ. antiquorum geſta nobis Prophetiæ ſunt.* Hæc enim animaduertentes facilè crederent, antiquum ritum celebrandi Eliana ſollemnia in Carmelitana familia non ſine magno fundamento viguiſſe. *Nobilia ingenia* (Baronius dicebat) *tom.* 12. *in Appendic. ad tom.* 1. *magis laborent quomodo, quod per tot annos oſtenditur in Eccleſia eſſe receptum conſtare poſſit; & vt firmum perſiſtat, quæque aduerſantia receptæ conſuetudini corrigant, & emendent.* Quia, vt ipſe ibid. ex Auguſt. *epiſt.* 118. optimo. *Ipſa mutatio conſuetudinis etiam quæ adiuuat vtilitate, nouitate perturbat. Quapropter quæ vtilis non eſt, perturbatione infructuoſa conſequenter noxia eſt.* Quid ſi dicamus vetuſtatem ipſam vim probationis habere, vel teſte Ouidio *lib.* 4. *Faſtor.*

Pro magno teſte vetuſtas
Creditur

Et *lib.* 1. *Metamorf.*

Saxa quis hoc credat? niſi ſit pro teſte vetuſtas
p onere duritiam capere.

Quia tamen boni zelatores rationem petunt fidei, qua hucuſque Elianum feſtum Canonicis precibus celebrauimus, totique Eccleſiæ Eliam inuocandum egimus; rationem reddere fas ſit, 5 *honor enim Regis iudicium diligit. Pſ.* 98. Maximèque ſi cauſa agatur paterna, de qua *cura habenda vſque ad vltimum ſpiritum*, (inquit Chryſoſtomus *hom.* 24. *in Ioan.*)

Reſponſio.

6 Dicimus, quod Antiqua eſt, & venerabilis, ſæpiuſque confirmata facultas à Sede Apoſtolica, facta Patribus Carmelitanis, recitandi officium Sancti Prophetæ Eliæ, prout ex Breuiariis, Quinternis, & aliis antiquis monimentis Religionis conſtare poterit. Primò enim in Breuia- 7 rio antiquo Venetiis apud Iuntas anno 1585. approbato à Gregorio Decimo tertio, & iuſſu Prioris Generalis Magiſtri Ioannis Baptiſtæ Cafardis de Senis edito, inter alia feſta, & officia Sanctorum, Elianum hoc officium, etiam cum octaua à fol. 80. reperitur. Approbatio autem Gregorij Decimi tertij eſt in Bulla *Vt Breuiarij* in principio eiuſdem ſita, anno 1584 edita, vbi inter alia ſic habetur *Nos reſtitutionem prædictam à diligentibus, & ſcientia præditis viris, quibus eius recognoſcendæ munus demandauimus, probari intelligentes, ne eiuſdem ordinis Fratres in diuino officio, alio, atque alio modo, recitando vagentur, eorumque quaſi fluctuet deuotio; prædictum Breuiarium, ſicut præfertur, recognitum, & reformatum Authoritate Apoſtolica, tenore præſentium approbamus, omni alio vſu deinceps omnibus inter-* 8 *dicto.* Cum verò conſtet prædictum Breuiarium Carmelitanum iuxta Hieroſolymitanæ Eccleſiæ conſuetudinem à multis ſeculis fuiſſe in vſu Religionis, (vt ipſemet Gregorius Decimus tertius in principio prædictæ Bullæ teſtatur dicens, *Vt Breuiarij, quo dilecti filij Fratres Ordinis Beatæ Mariæ Carmelitarum, iuxta Hieroſolymitanæ Eccleſiæ conſuetudinem multis ſæculis vtuntur, &c* videtur inferri officium Sancti Eliæ recitatum fuiſſe à tota Religione Carmelitana a tot ſeculis, vt horum principium propter antiquitatem aſſignari non poſſit.

Quidquid hoc ſit. Deinde Sixtus Quintus in 9 bulla, *Eximium, quod in nobis, anno* 1589. *die* 27. *Iunij* edita, & habetur *in* 2. *tom. Bullar. pag.* 665 approbat officia Sanctorum Ordinis Carmelitarum pro Patrib. Diſcalceatis eiuſdem Ordinis, *dummodò* (inquit Pontifex) *tam in Miſſa, quàm in recitandis horis Canonicis diurnis, ac nocturnis, modum, & formam deſcriptam in Quinterno, ſeu libello per dilectos Filios noſtros Antonium Sanctorum Ioannis, & Pauli Carrafam, & vincentium Sanctæ Mariæ in via titulorum Preſbyteros Cardinales Montis Regalis nuncupatos, de mandato noſtro reuiſo, correcto, & approbato, inde obſeruetis, & nihil penitus addatis, aut minuatis.* Cum autem in hoc Quinterno, ſeu libello Officium Sancti Patris Eliæ reperiatur fol. 38. in impreſſione Segobienſi pro comperto eſt, prædictum officium à Sixto Quinto approbatum eſſe, vtpotè de mandato ipſius reuiſum, correctum, & approbatum. Similiter cum in 10 prædicta bulla dicatur. *Quia vetus iam diu viget in veſtro ordine laudabilis conſuetudo dies feſtos in honorem Beatæ Mariæ, & quorundam Sanctorum ſollemniter celebrandi.* Cum inter illa prædictum feſtum Sancti Eliæ contineatur, conijcitur id quod, & ſupra diximus, ea antiqua, & laudabili Religionis conſuetudine tale feſtum celebratum fuiſſe.

Præterea Clemens Octauus in bulla, quæ inci- 11 pit, *Romanus Pontifex*, ſub datis Ferrariæ *die* 30. *Iulij* 1598 conceſſit, & indulſit Præſbyteris, & Monachis Græcis, præſertim Ordinis S. Baſilij, vt vti poſſent Breuiario quodam Græco, græcisque litteris, & characteribus impreſſo, in quo officium Sancti Eliæ Prophetæ *pag.* 459 continetur. Fuit autem prædictum Breuiarium ab Antonio Arcudio Archipreſbytero Soleri Hydrunt. Diœceſis ex mandato Cardinalis Iulij Antonij S. Seuerinæ in compendium redactum, & abſolutum, ad ipſumque Clementem Octauum per prædictum Arcudium Archipræſbyterum dedicatum, vt ex Epiſtola ipſius in principio talis Breuiarij conſtat. Ea hoc autem habetur Elianum officium, 12 præter approbationes ſupradictas, habere etiam illam à Sede Apoſtolica, & Clemente Octauo pro Præſbyteris, & Monachis Eccleſiæ græcæ.

Præſertim quartò, ſub Paulo Quinto anno 13 1609. Sac. Rituum Congregatio pro eiſdem Patribus Carmelitanis Diſcalceatis approbauit Officia propria Sanctorum Ordinis Carmelitarum contenta in quodam libello, ſeu Quinterno Romæ impreſſo apud Guilielmum Facciottum prædicto anno 1609. de mandato eiuſdem Sacræ Congregationis diligenter recognita, & ſubſcripta à Cardinali Bellarmino, prout in fine prædicti Quinterni habetur. In eo autem *pag.* 65. reperitur feſtum, & Officium Sancti Eliæ Prophetæ cum ſua Octaua pro vigeſima die Iulij, & ſequentibus. Ac per conſequens clarè con- 14 ſtat illud à Sede Apoſtolica, & Sac. Congregatione Rituum iam iterum approbatum, recognitum, & reuiſum.

15 Poſt quæ ad inſtantiam Patris Generalis noſtri
Ordinis Magiſtri Gregorij Canalis Veneti eadem
Sacra Rituum Congregatio approbauit alium
Quinternum, ſeu libellum Romæ ex typographia
Reu. Cameræ Apoſtolicæ 1619. vt conſtat ex ip-
ſius Sacræ Congregationis decreto die 12. Iunij
1628. edito, & ſubſcripto à Coſma Cardinali de
Torres. In eo autem à pag. 107. reperitur idem of-
16 ficium, ac feſtum Sancti Eliæ cum octaua pro vi-
geſima die Iulij, & ſequentibus. Vnde clarè con-
ſtat officium hoc non ſemel, aut bis, ſed ſæpius à
Sede Apoſtolica, Sacravè Congregatione appro-
batum extitiſſe, re maturiſſimè, vt ſolitum eſt,
reuiſa, & diſcuſſa.

17 Veruntamen, de alio quoque Eliano officio,
antiquo ſanè, vtpotè, quod ante Concilium
Florentinum in vſu apud incolas Cretenſis In-
ſulæ videtur fuiſſe, agit Gregorius Hieromona-
chus Magnus protoſincelus *in reſponſionibus ex
variis Sanctorum ſententiis ad Epiſtolam Marci
Epheſij in reſponſione ad obiectionem contra Beati-
tudinem Sanctorum*, aſſerens, Incolas prædictæ In-
ſulæ rogaſſe Venerabilem Epheſi Præſulem, *vt
ſermonem ſcriberet, quem annua Sancti Eliæ celebri-
tate in officio legerent*, annuiſſeque petitioni ipſo-
rum, *non abſque mercede*, inquit, *tum à Sancto ipſo
exigenda, tum exacta per vinum in vaſe, quod vulgo
Barilem vocant*, ſcripſiſſeque ſermonem cuius
principium tale eſt. *Opus profecto, &c.* Huius vero
Authoris liber 4. *t. Concil. impreſſionis Colonienſis*
poſt acta Concilij Florentini extat impreſſus.
Quo, ſine dubio pluſquam mediocris Authori-
tatis eſſe declaratur, & officium Elianum apud
veteres illos Eccleſiæ græcæ Chriſtianos in vſu
fuiſſe, ſiue Eccleſiæ Romanæ aſſenſu, & permiſ-
ſo, ſiuè ſuorum Antiſtitum Catholicorum con-
ceſſu, vt moris antiquitùs erat.

18 Quod tamen celebrati officij, ſolemniſque
feſti Eliani apud veteres chriſtianos magnum
indicium præſtat, id eſt, quod antiquiſſimus Ec-
cleſiæ Doctor. S. Ioannes Chryſoſtomus, qui
circa ann. Dom. 400. floruiſſe noſcitur, homilias,
conciones, ſeu ſermones tres de Elia Sancto ſcri-
pſerit, vt ex 1. *tom. oper.* eiuſdem Chryſoſtomi, vbi
habentur, liqueſcit. Harum enim homiliarum, ſeu
concionum declamatio fiebat in Sanctorum
ſolemniis, quæ populus ritu annuo celebra-
bat, in natalitiis præſertim diuorum. Simeon
quoque Metaphraſtes, qui ante ann. 859. San-
ctorum homilia, aut ſermones ſcripſit, pro Eliæ
quoque natali homiliam ſcripſiſſe conſtat, quam
Surius latinam pro die 20. Iulij habet. In ea au-
tem de Eliano feſto verba faciens ait: *Hunc diem
habentes admirabilem, nobis complanantem eam, quæ
ad ipſum ducit ſemitam, & ad cæleſtia deducentem
tabernacula.* Quibus Elianum feſtum, & officium
publice ab Eccleſia receptum fuiſſe, non incon-
gruè elicitur. Nec indè parum roboris noſtrum
intentum deſumit.

19 Hinc fortè ortum habere potuit, quod in Bre-
uiario Eccleſiæ Angrienſis in Hungaria, quod
in Bibliotheca Collegij S. Alberti Carmelitarum
Hiſpali reſeruatur, fuitque Venetiis ann. 1514.
typis editum, pro die 20. Iulij Antiphonæ, &
Orationes ſequentes, quas refert Munozius *in
propugnaculo Eliæ lib. 3. tit. 2. cap. 1. art. 3. n. 5.* ha-
bentur Antiph. ad Benedict. *Cæleſtis lætitia fac
nos quæſumus participes tuis ſanctis precibus, Ior-
danis, qui flumina ſicco pede tranſmeaſti, & in curru
igneo per turbinem cælum aſcendere meruiſti.* An-
tiph. ad Magnif. *Vatum ſummè, in hoc mundo qui
fuiſti vir piloſus, zona pellicea cinctus renibus, nos
ad ſumma trahe poſt te ſuperna gratia* Oratio.
*Deus, qui Beatum Eliam Prophetam tuum va-
riis virtutibus decoratum igneo curru ad cælum
ſubleuaſti, tribue fidelibus tuis ipſius meritis adiu-
uari, & patrociniis communiri*, &c. Alia in fine
huius conſulti ex Eccleſia Sclauonica habebit
lector ad Intentum.

Sed quoad ſollemnia Miſſarum de Ipſo San- 20
cto Propheta Elia, præter Miſſas Officiis ſupra
relatis reſpondentes, quæ in Miſſalibus, ſeu
Quinternis à Sede Apoſtolica approbatis in vſu
Carmelitanæ Religionis ſunt. Extant quoque
antiquiora Miſſalia, in quibus Miſſa de eodem
Sancto Propheta ſæpius recepta conſpicitur. Pri-
mò enim in antiquo Miſſali Carmelitano, quod
in Biblioteca S. Mariæ Tranſpontinæ de Vrbe 21
reſeruatur, Venetiis impreſſo tempore Iulij ter-
tij anno 1551. habetur Miſſa de eodem Sancto
Propheta Elia folio 230. Cum autem in princi-
pio Miſſalis dicatur illud *ſecundum vſum Hiero-
ſolymitanæ Eccleſiæ* confectum fuiſſe, percipi
datur hanc Miſſam antiquam in Eccleſia eſſe.
Eadem quoque Miſſa habetur in alio eiuſdem 22
ordinis antiquo Miſſali ſub Ioanne Baptiſta Ru-
beo Generali Venetiis impreſſo, ad ritum etiam,
& ſecundum vſum Eccleſiæ Hieroſolymitanæ,
Cum autem prædicta Miſſa, etiam ante tempo-
ra Gregorij decimi tertij in vſu fuerit in or-
dine, manifeſtò liquet Gregorium Decimum
tertium, aut Sixtum Quintum non fuiſſe pri-
mos, qui hanc Miſſam Religioni conceſſerant,
ſed credi par eſt, ab aliis antiquioribus illam
accepiſſe, niſi dicamus à tempore, cuius prin-
cipij memoria non extat hanc inoleuiſſe conſue-
tudinem.

Sed quod maioris antiquitatis euidentiora 23
ſigna præſtat, illud, eſt, quod in antiquiſſimo
Miſſali in Sacra, & Apoſtolica Bibliotheca Va-
ticana reperto, antiquis, & vetuſtis literis manuſ-
cripto, & membrania compacto, Miſſa in natali
S. Eliæ Prophetæ ſub die 17. Iunij habetur. Ipſius
verò introitus eſt idem, qui pro Miſſis SS. Con-
feſſorum aſſignatur ab Eccleſia, videlicet: *Os iuſti
meditabitur ſapientiam.* Verſ. *Noli æmulari*, &c.
Numerus folij, ſeu paginæ eſt 359. Oratio-
nes quoque illius non leuiter S. Eliani compre- 24
henſorem eſſe indicant, vt infra oſtenderetur. Quo
autem tempore Miſſale hoc deſcriptum fuerit,
aut in prædicta Bibliotheca ad cuſtodiam re-
poſitum, nec ſuſpicari licet; Credere tamen fas
eſt, ipſum ex vſu communi (non incerto, aut
apochrypho) extractum, prædictæ Bibliothe-
cæ ad cuſtodiam traditum fuiſſe. Nec de autho-
ritate huius Miſſæ, & Miſſalis dubitet quiſpiam,
quod pro 17. Iunij aſſignetur, cum alias fre-
quenter pro 20. die Iulij talis Miſſa Eliana in
aliis Miſſalibus conſpiciatur. Hoc enim eueni-
re potuit ex varietate opinionum circa diem,
quo raptus Eliæ ad Paradiſum contigit, licet
enim tam in Græca, quam in latina Eccleſia
communiùs die 20. Iulij eueniſſe credatur, hoc
tamen apud omnes certum non eſt, cum con-
ſtet in Martyrologio Molani ſub die 17. Iunij
reponi. Hac ergo forſan de cauſa prædicta die
talis Miſſa in dicto Miſſali fuit poſita. De hoc
tamen quidquid ſit, negari non poteſt Miſ-
ſam in vetuſtiſſimo Miſſali repertam, & in Vati-
cana Bibliotheca aſſeruatam, magnum au-

103 Ex patribus id quoque ſupponit D.Baſilius *homil.40.dicens:Fortaſſis aliquem pium aduocabis, vt precibus, velut Propheta Theſbytes Elias remiſſionem tibi malorum impetret.* Clarius S. Gregorius *in 9.cap.Iob cap 12.*Hoc de Elia encomium profitens *Qui furorem Dei placat aliis per interceſſionem.* Adhuc clarius antiquus author Metaphraſtes *in ſerm de Elia* apud Surium *die 20.Iulij. Scit enim ille, vel aſſumptus magna largiri iis, qui ei germanè, & ſincerè adhærent: quoniam ille accepit à Deo omnium maxima.* Vnde in eodem ſermone ſic ab ipſo inuocatur. *Is quoque adſit orationi, & proponatur argumentum, & maximè cum ſit eius dies, quem iam celebramus.* Idque indicare viſus eſt Drogus Hoſtienſis Epiſcopus *in ſerm.1.de paſſion.* dum dicebat. *Noli obliuiſci pallium Eliæ, alioquin torrens tibi ſine illo non diuidetur.* Alludens ſanè ad factum Eliſei, dum fluenta Iordanis pallio Eliæ, ipſiusque inuocatione diuiſit, vt & dicemus inferius *n.8.* Omnium tamen enucleatius rem attigit Gregorius ille Hieromonachus *cap præcedenti num.10.*relatus, verbis illis, *ex 41. Concil.* poſt Concilium Florentinum depromptis. *Ego verò licere quidem ipſi, ſicut & animas ſanctorum quocunque voluerit per tempus ſe ſe conferre, ſibique dicata templa inuiſere; atque ad eos accedere, qui eius opem imp lorant, neceſſarium arbitror, & verum eſſe.* Quæ ſi librentur, noſtrum intentum clarè roborare cernuntur.

104 Idipſum confirmat communis plurium Theologorum conſenſus *circa q.12 a.1.p. S.Th.* aſſerentium, preces, & orationes, quæ ad Beatos in cœlo exiſtentes à nobis viatoribus funduntur ab ipſis cognoſci, non quidem ea vi viſionis beatæ, vt dicitur, quaſi id neceſſariò talia viſioni natura exigatur, cum poſſet bene ſine illo conſiſtere; ſed, vel per particulares reuelationes extra viſionem factas, vel per eandem concomitanter viſionem, tunc, quæ, ſuapte natura ad Dei eſſentiam ſolùm terminabatur, ea voluntate, & peculiari Dei concurſu ad tales orationes cognoſcendas terminetur. Hocque ita contingat, eo quod talium precum, & orationum notitia ad ſtatum Beatorum pertineat. Cum ergo ad ſtatum etiam Sancti Eliæ Prophetæ ſpectet, preces, quæ ad ipſum funduntur, cognoſcere; illas dicendum erit intelligere ex illis reuelationibus, & illuſtrationibus, quibus à Deo perfruitur. Non enim apparet cuius alterius obiecti congruentius diuinæ reuelationes ipſi fiant, niſi de illis, quæ ab ipſo per orationes poſtulantur. Si autem illas cognoſcit, erit non pro poſtulantibus exorare poterit, cum id & eximia ipſius charitas, & noſtra neceſſitas efflagitare videatur?

105 Deinde ipſum Sanctum Eliam pro nobis Intercedere, præceſque noſtras, & orationes, exaudire poſſe ex iis, quas Eccleſia in officiis pro ipſo approbatis ad ipſum fundit, intelligere poſſumus. Neque enim cum illo loquens petitiones ſuas vnquam Eccleſia proferret, niſi eas noſcere, & audire certò putaret. Ex iis autem plura ex prædictis officiis excipi valent. Primò enim in officio ipſius ſæpè, vt diximus, ab Eccleſia Carmelitanis conceſſo, in hymno ad primas Veſperas ſic dicitur.

O Pater ſalue, placidus tuoſque
excipe alumnos.

Clarius in hymno laudum.

Nos nunquam auxilium deſtituat Pater,
Optatus que tuus perpetuò fauor,
Nobis quin potius munera Spiritus
Augeri prece poſtula.

Et in hymno pro ſecundis Veſperis.

Nos tuis præſens clypeo fauoris,
Ac tua magna bonitate fretos.
Supplices dextra famulos benigna
Protege ſemper.

In officio etiam B. Petri Thomæ ab Eccleſia quoque, & Sanct. Congregatione Eminentiſſ. DD. approbato lect. 5. dicitur, quod cum ille pro ſui Ordinis conſeruatione, & augmento frequentius exoraret, reſponſum acceperit à B Virgine. *Confidito Petre, Religio enim Carmelitarum in finem vſque ſeculi eſt perſeueratura. Elias namque eius inſtitutor iam olim etiam à filio meo id impetrauit.* Ecce Eliam pro ſuis exorantem deuotis.

In Menologio etiam Græcorum, vbi ſunt orationes, preces, & lectiones pro Sanctis, quorum feſtiuitates celebrantur, (inter quas,) vt diximus ex approbatione Clementis Octaui habetur de Sancto Elia ſub die 20.Iulij) in quadam oratione quæ ad Chriſtum dirigitur, ſic ſubditur. *Huius deprecationibus ſalua nos.* Et in alia, de qua etiam mentionem facit Gregorius ille Hieromonachus iam adductus ſic dicitur. *Propheta præco Chriſti, qui nunquam à Throno Maieſtatis ſeparaeris, & vnicuique infirmo præſto es in altiſſimis miniſtrans, mundum benedicis, vbique glorificatus, pete propitiationem animabus noſtris.* Alij aliter vertere videntur ſic.

Propheta Chriſti præco
Tu nunquam à Sede maieſtatis abiungeris.
Et ſingulis ægrotantibus ſemper ades.
In Eccleſiis fundens pro omnibus preces
Orbi terrarum beneficia tribuis
Et laudibus vbique celebraris.

Et poſt dictum *Gloria Patri*, &c. in alia oratione, quæ ſubditur, ſic habetur. *Eius precibus* ideſt Eliæ) *Chriſte Deus miſerere noſtri.* Et in oratione quæ ſedendo dicitur. *Propterea ad te clamamus* (ſupple ad Eliam) *intercede apud Chriſtum Deum, vt delictorum remiſſionem concedas.* Demum in alia Oratione hæc habentur. *Propheta, & præuiſor magnalium Dei noſtri, Elia celeberrimè, qui tuo dicto firmaſti imbriferas nubes, intercede pro nobis, vnicum hominum amatorem*, ideſt Chriſtum, vel Deum. Omittimus, quod in oratione, ſeu collecta pro officio latino, & eius Miſſa, eius interceſſio poſtulatur dum Deum petimus: *Eo interueniente dum viuimus à terrenis ſemper ad cæleſtia ſpiritu ſublevari, & cum eo in reſurrectione iuſtorum pariter gaudere.* Idem conſpicitur in aliis orationibus Miſſarum eiuſdem Omitti tamen non debet, quod in Miſſa, quæ in antiquo illo Miſſali in Bibliotheca Tranſpontinæ reperto ſic habetur in verſu poſt Alleluia. *Propheta venerande obſecra Omnipotentem, vt pluuiam nobis tribuat congruentem.* Multòque minus omittendum erit, quod in antiquiſſimo Miſſali illo in Vaticana Bibliotheca reperto, de quo ſuperius diximus, Orationes Elianæ Miſſæ etiam ipſius interceſſionem apud Deum interpellant. Vnde in illa, quam retulimus, *vt nobis impetret ſuæ Beatitudinis conſortium*, ab eo poſtulatur. Quantum verò ipſius oratio pro vbertate terræ, ſeu pluuia pro ipſa poſtulanda fidelibus proficiat, ex allatis ex veteri illa Rabbi Salomonis

lomonis traditione à Catholicis non reiecta, conſpici valet, vt meritò exclamare cum D. Chryſoſtomo *ſerm. 2. de Elia* poſſimus. *Clauis cœli fit ſermo Eliæ Sanctiſſimi, iubet enim, & clauditur cœlum, orat poſtmodum, & aperitur.* Quod expenditur *Iacobi* 5. dum dicitur *Elias homo erat ſimilis nobis paſſibilis, & oratione orauit vt non plueret ſuper terram, & non pluit annos tres, & menſes ſex, & rurſum orauit, & Cœlum dedit pluuiam, & terra dedit fructum ſuum.*

106 Item Eliam noſtrum in eo ſtatu, in quo modò eſt, poſt raptum, curam de ſuis amicis, & deuotis habere, non incongruè ex Sacra ſcriptura habetur 2. *Paralip.* 21. vbi ad Regem Ioramum allatæ ſunt litteræ ab Elia Propheta miſſæ, in quibus, (vt Hebræi tradunt,) quæ ipſi euentura erant, explicabat, nimirum plagam totius Populi, & Vxorum, ac filiorum, morbum viſcerum ipſius, & quemadmodum etiam tradunt Ioſephus *lib. 2. Antiquitatum cap. 2.* Aben-Exora *in 4. Malach.* Lyranus in prædictum locum, Genebrardus *libro 1. Chronolog.* Acoſta *lib. 3 de nouis temp. cap. 7.* Tornellius *in 5. ætat. circa annum* 3139. Sacer autem textus ſic habet. *Allatæ ſunt autem ei litteræ ab Elia Propheta, in quibus ſcriptum erat; Hæc dicit Dominus Deus*, &c. Ex quibus literis ab Elia Miſſis inferunt Sebaſtianus Barradas *tom. 1. lib. 5. cap. 11.* Gaſpar. Sanchez 4. *lib. Reg. cap.* & Thomas Maluenda *vt ſupra cap. 2.* curam habere Sanctum Eliam in eo ſtatu, in quo eſt, de rebus ad ſe ſpectantibus. Ex quo etiam infertur neceſſariò, eas cognoſcere, ac per conſequens ad ipſum poſſe preces noſtras fundi, vt interceſſio ipſius fit apud Dominum Imò, & Genebrardus vt ſupra, ex iis Elianis literis infert: *Ita Sanctis mortuis res viuorum ſunt curæ*; manifeſtè ſubindicans Eliam noſtratum curam gerere rerum.

107 Efficaciùs tamen, vt credimus, Eliæ in Paradiſum euecti merita, & interceſſionem ab hominibus implorari poſſe, ex alio loco Sacræ ſcripturæ, quem vt Herculeum nodum Aduerſariis ſoluendum offerimus, animaduertere poſſumus. Ergo, cum Eliſeus Sanctus pij parentis Eliæ in cœlum euectioni teſtis oculatus aſtitiſſet, ne quid bonus hæres ex inteſtati bonis non ſuſciperet, vt ait Sacra pagina 4. *Reg.* 2. *leuauit pallium Eliæ, quod ceciderat ei.* Poſtque: *Reuerſuſque ſtetit ſupra ripam Iordanis, & Pallio Eliæ, quod ceciderat ei, percuſſit aquas, & non ſunt diuiſæ, & dixit, vbi eſt Deus Eliæ. Etiam nunc.* Seu, vt Caldæus habet; *Suſcipe petitionem meam Domine Deus Eliæ, etiam ipſe.* His enim conſpicuè ſanè demonſtratur, Eliſeum, cum pallio Eliæ ſibi derelicto Iordanis aquas in prima percuſſione non ſcidiſſet, ad Deum orando meritis, & fauore Eliæ fidenter recurriſſe, vt quod propriis demeritis ſibi à Deo, ſancta humilitate, denegatum credebat, Eliæ Sanctiſſimi opitulatione adipiſceretur. Neque enim alia de cauſa Deum Eliæ compellaret, niſi quia Eliæ opem, & auxilium apud Deum profutura non diffidebat. Hæc eſt expoſitio Carthuſiani verba illa, *Vbi eſt Deus Eliæ?* Sic interpretantis. *Hoc eſt, non meritis meis, ſed pietate, & gratia Dei, meritiſque Eliæ precor hanc Iordanis impetrare diuiſionem.* Quidam etiam ex 70. legunt. *Vbi eſt Deus & Elias?* in quo conſpicuè Eliæ interceſſio à Diſcipulo poſtulatur. Fauet huic expoſitioni Ambroſius *in pſalmum* 37. Ex eo enim putat Eliſeum Deum Eliæ inuocaſſe, quia *præſentiam eius in beneficiis requirebat.* Clarius Toſtatus *quæſt. 28 ſuper hunc textum*, quærens enim cur in prima percuſſione non fuerint diuiſæ Iordanis aquæ, cauſam ſubiungit, *Vt compelleretur orare ad Dominum, non fuerunt diuiſæ in prima vice. Item factum eſt hoc, vt crederet Eliſeus non meritis ſuis ſe iſta obtinere, ſed meritis Eliæ, ideo non diuiſæ ſunt aquæ, quouſque dixit, Vbi eſt Deus Eliæ? Et tunc illico diuiſæ ſunt; In quo manifeſtè apparuit ſanctitas Eliæ.* Idem ſequitur Iacobus Salianus 4. *tom. Annal. ſuper hunc locum lib. Reg.* Cœteris tamen breuiùs, & clariùs Cardinalis Caieran. ibidem. *Quia non fuerant*, inquit, *aquæ Iordanis diuiſæ à Pallio Eliæ, ad merita Eliæ inuocanda apud Deum confugit, & ſic altera percuſſione diuiſæ ſunt aquæ.* Dixerat autem Idem Caietanus ſuperius, ideò Deum per Eliam Eliſeo petenti duplicem Spititum ipſius reſpondiſſe, *Si videris me erit tibi, quod petiſti*, ſcilicet, *vt accenderetur magis Eliſei mens, & præpararetur ad tantum donum, & ipſius Eliæ preces creſcerent pro Eliſeo.* Quo nihil maius pro Eliæ interceſſione extollenda dici potuit, vtpotè cum Deus, quaſi illius deſiderio ardeat, ipſamque cupidè expetat.

108 Nec minus fauet themati nobis præfixo locus ille 4. *Reg.* 2. Vbi parentem Eliam per Æthera volantem ſuſpiciens Eliſeus clamabat, *Pater mi, Pater mi currus Iſraël, & auriga eius*; quo celebri Encomio nihil aliud vt putamus, ſignificari, aptius poteſt, quam Eliam Sanctum, magnum, ſummumque præſidium, amicorumque columen, & anchoram, ſiue dum cum viuis moraretur, ſiue cum modò extra illorum contubernium exiſtit, eſſe. Explorarunt hoc doctè huius loci interpretes, Hebræorum iſtud eſſe prouerbium putantes, ſimile illi Horatij *lib. 2. Ode* 17. quod de ſuo Mæcenate dixit.

Grande decus, columenque rerum.

Quod multis Maro aſſecutus non eſt verbis *l.* 12. *Æneid.* apud quem ſic Latini vxor ad Turnum.

—— Spes tu nunc vna ſenectæ
Tu requies miſeræ, decus imperiumque Latini
Te penes, in te omnis domus inclinata recumbit.

Id etiam clarè, concinnè, & aptè ad intentum expreſſit Caldæus, quem ſequitur Vatablus, dum ita reddit. *Qui melior eras Iſraëli oratione tua curribus, & Equitibus.* Fauet Caietanus, adſtipulaturque Theodoretus, dum *quæſt.* 8. inquit. *Ea de cauſa magnum Eliam appellauit, & currum, & equitem Iſraël, vt qui ſolus ſufficeret ad profligandos, & fundendos hoſtes, & ad dandam alienigenis victoriam.* Auſpicem quoque habemus Gregorium hom. 21. *in Ezech.* aientem. *Quid eſt quod Elias Currus, & Auriga Iſraël dicitur, niſi quia Auriga agitat, currus portat?* Et rurſus; *Currus quia tolerando portat, Auriga quia exhortando agitat; Currus quia mala ſuſtinet, & Auriga quia Populum bonis admonitionibus exercet.* Fauet quoque huic prouerbiali formæ loquendi verbum, *Currus.* Is enim languidos portat, laſſos ſubleuat, frumenta conuehit, in acie milites ſuſtinet, ac demum humanæ naturæ magna, multaque ſubſidia ſubminiſtrat. Ergo Eliam Currum, & Aurigam (id eſt *Equitem* prout Hebraica vox ſonat ab Eliſeo nuncupatum, idem ſonat, ac ipſius interceſſionis, fauoriſque erga populum fidelem ſibi deuotum explicatiſſimum Encomium. Adſtipulatur hebræus textus ex Abulenſi 4. *Reg. 2. q.* 19. ſic legens. *Currus eſt Iſraël, militia eius.* Quod ſic exponit Rabbi Salomon apud eundem Abulenſ. *Quod ipſe Elias erat currus Iſraël, & militia eius.*

Quaſi

Quaſi dicat, Gentes quando pugnant confidunt in curribus, & in militia; Iſraël autem habebat Eliam, dum viueret inter eos loco curruum, & militiæ, quia preces eius erant ſufficientes magis ad defendendũ Iſrael quã currus, & arma. Ex quo quantum roboris noſtri capitis intentũ reſumat, cunctis liquido noteſcit.

109 Nec minus corroborat intentum eiuſdem Rabbi Salomonis hebręorum pręcipui ſententia affirmans (vt apud Abulenſem *q.18.* liquet) ideo Eliſeo ab Elia magiſtro duplicem ſpiritum petenti reſponſum eſſe, *Si videris me; erit tibi, quod petiſti. Innuens Elias* (inquit Salomon,) *quod quando manebat cum ipſo non poterat ei conferre gratiam; poſtquam vero recederet, poterat conferre. Motiuum autem eſt, quia Elias quando manebat inter homines erat in minori ſtatu; cum verò raptus eſſet erat in excellentiori gradu, ideo poterat aliqua facere, quæ prius non poterat. Hoc autem intelligendum eſt* (inquit Abul.) *per modũ orationis, & meriti.* Ex iis verò maximè concluditur, ex Hebręorum etiam mente Eliam, in loco, quo modò eſt poſſe pro nobis intercedere, necdum vt antea poterat, ſed, & plus etiam, & efficaciùs.

110 Ad id quoque deſeruiunt aliæ Hebræorum traditiones, quibus apud eos notiſſimum eſſe conſtat Eliam Sanctum rerum noſtrarum non paruam, aut modicam gerere curam; ac perindè iure à nobis in noſtrarum miſeriarum ſubſidium interpellari poſſe. Primò ergo *in Seder olam c.17.* (Genebrardo referente) ſic habēt. *Elias poſt raptum ſcribit geſta omnium ætatum, & temporum.* In Chronologia autem maiori, quæ *Seder Olam Rabba* inſcribitur, ſic legitur. *Reconditus eſt Elias, neque comparebit, donec veniat Chriſtus. Tum etiam apparebit, & reconderur ſecundo, donec prodeat Gog, & Magog. Nunc interim ſingularum ætatum res, & acta conſcribit.* Adeo quoque recepto conſenſu tenent Eliam Sacræ ſcripturæ modos, ac difficultates explanaturum, vt vulgariter hoc prouerbium vſurpent: *Thiſbi ſoluet dura*; hoc eſt quæſtiones, & dubia, perplexitates, & ambiguitates paginæ ſacræ. vt notant Ioannes Cellarius, & Ioannes Quinquarboreus *in abbreuiationibus Hebræorum.* Inſuper recepta traditione putant Hebræi Eliam cunctis Iudæorum circumciſionibus præſentem aſſiſtere. Tradunt enim Deum hac gratia Eliam ornaſſe, vt nulla circuncifio apud ipſos

111 fieri contingeret, cui Elias præſens inuiſibiliter non adeſſet. Quapropter ſtatuiſſe Magiſtros Hebræorum, vt quoties circunciſio alicuius Infantis facienda eſſet, duæ ornatiſſimæ ſedes pararentur, vna pro infante recepturo, alia pro Elia futuro ibidem, præſenti. Mentionem huius traditionis faciunt Thalmudici *in tract. Berachoth,* Kimchius *in Malachiæ 4. & alibi*; & aliquot ex noſtris, vt Galatinus *lib.10. de Arc. Cath. ver. cap.6.* Genebrardus *lib.1. Cronograph. pag.115.* Vnde inſignis quidam Rabbinus Iudas exponens, cur dicatur à Moſe panis ille, qui coram Domino proponebatur, *Panis facierum*, hæc ait apud Galatinum *lib.10. cap.6. Quia tranſmutabitur ex ſubſtantia Panis, cum ſacrificabitur in ſubſtantiam Corporis Meſſiæ, qui deſcendet de Cœlis, eritque inuiſibilis, & impalpabilis. Cuius rei fidem facit ſedes Eliæ.* Hæc ipſe acutè ſanè; nam ſicut Elias præſens in Sella ſedebat (vt iſti putant) diuerſis ſimul locis, vbi contingebat fieri infantium circunciſiones, ita Chriſtus ſimul præſens adeſt diuerſis Hoſtiis, in diuerſis locis ſub Euchariſtia. Hæc ex Hebræis attulimus, non quia ipſorum traditiones apud nos indubitatam generent fidem, cum conſtet eas ſolùm veritatem continere poſſe, quæ fidei normæ non aduerſantur, ſed vt ex eis liquidò innoteſcat, totum hunc Populum Iudaicum in hoc vnum confluere videri, vt credant, Eliam Sanctum in Paradiſo degentem noſtrarum rerum ſollicitum indagatorem, prouiſoremque eſſe, ac proindè piè, & rectè ab Eccleſia eius interceſſionem apud Deum inuocari poſſe.

Nec omitti debet id non leuiter ex Sacræ 112
paginæ contextu, ſi rectè expendatur elici poſſe. Conſtat enim ex *Matth. cap. 27.* Chriſto Domino in Cruce poſito voce magna clamante *Eli Eli lammaſabacthani*, hoc eſt latinè, *Deus meus, Deus meus vt quid dereliquiſti me? Quidam illic ſtantes, & audientes dicebant, Eliam vocat iſte, & continuò currens vnus ex eis acceptam ſpongiam impleuit aceto, & impoſuit arundini, & dabat ei bibere; cæteri verò dicebant, ſine videamus an veniat Elias liberans eum.* Ex qua Euangelica hyſtoria non incongruè credi poteſt Eccleſiam illam populi hebraici putaſſe, Chriſtum iam ferè exanimem Eliæ adiutorium poſtulaſſe, ideoque illorum vnum acceptam ſpongiam, & aceto plenam Chriſti ori obtuliſſe, vel vt citiùs moreretur, vt Theophilactus, & Recentiores volunt antequam Elias ſuppetias Chriſtò dediſſet, vel, vt accepto aceto recrearetur, vitamque vſque ad Eliæ aduentum differret, vt Maldonatus exponere viſus eſt. Quodcunque autem horum dicatur, intentum noſtrum non leui ſuſpicione ſuadetur, nempè, vt credamus Eliam in eo ſtatu à populo Iudaico ſemper reputatum eſſe, quo ab hominibus inuocari, & illis opitulari poſſet. Quod adhuc corroborat ſententia 113
à Hieronymo, & Beda non improbata exiſtimantium verba illa, *Eliam vocat iſte*, non ab imperito Hebræorum vulgo, vt Theophilactus aſſeruit, ſed à Doctis Iudæorum Sacerdotibus, nempè Scribis, & Phariſæis prolata fuiſſe. Quin, etſi diceremus Romanos milites, qui inter Iudæos morabantur, Eliam inuocaſſe Chriſtum crediſſe, vt putant Hieronymus, Beda, Strabus, & Euthimius, adhuc ſuſpicioni adductæ locus relinquitur. Cùm enim gentiles illi Hebræorum opinionem cognitam haberent de Eliæ inuocatione, & patrocinio poſtulando, poterant ſimul cum illis, cum Chriſtus *Eli Eli lammaſabacthani* protulit, crediſſe, Eliam compellaſſe, vt ſibi adiutorium moribundo præberet. Ex quo vt diximus, non leuidenſe indicium habetur, Iudæorum Synagogam conſtanti ſemper traditione tenuiſſe, Eliam ab illis compellari, & ipſis in anguſtia poſitis ſuffragari poſſe. Maximè quoque hoc confirmat intentum, quod cum Chriſtus ſeruator in Transfiguratione de morte, & paſſione ſibi futura in Hieruſalem cum Moyſe, & Elia colloqueretur, Petrus ob nimiam erga Chriſtum dilectionem ipſum à morte eripere contendens, dixit 114
Domine, bonum eſt nos hic eſſe. Matth. 17. At ſi clariùs, vt Theophilactus hîc exponit; *Bonum eſt hoc loco manere, & non deſcendere, & occidi; Nam ſi quis huc venerit, habemus, & Moyſem, & Eliam nos adiuuantes. Moyſes quidem Ægyptios deuicit, Elias autem ignem è cœlo deduxit. Tales erunt in inimicos, ſi qui huc contra nos venturi ſunt.* Ecce concordem populi hebraici mentem, Eliam hominibus opitulari, & patrocinari poſſe.

Sed quid plura Nonnè id liquidò conſtat ex 115
Diuorum precationibus, quas populus iſte incredulus,

credulus,& recutitus adhuc retinet?In illis namque,prout videre eſt apud Genebrardum, qui illas collegit, poſt finem ſuæ Chronologiæ,ſic habet. *Iniquitatis in proximum, & præuaricationis in Deum, ne recorderis;recordare autem obſecro Eliæ, atque Eliſei*.Et rurſus *Qui exaudiſti Eliam in monte Carmelo, exaudiſti nos*. Adeò quoque Eliæ nomen Iudæi venerantur,vt cum venturum,& glorioſum Meſſiam futurum credant, apud Ioannem Pfefetkor olim Iudæum. Hinc diebus Sabbathi ei menſam ſtratam relinquunt, vt refert Antonius Margarita. Mirabilis quoque eſt verſio illa Caldæi circa locum *Thren.* 4. *Impleta eſt iniquitas tua filia Sion, non addet vltra vt transmigrare te faciat*,Sic enim vertit Caldeus. *Poſtea finire faciet iniquitatem tuam,ô Synagoga Sion,& redimeris per Chriſtum,& Eliam ſacerdotem Magnum* Quibus nedum huius capitis intentum, ſed qualiter Elias apud Hebræos in maxima quoque veneratione ſemper fuerit,liqueſcit.

116 Sed hæc ex Hebraicis traditionibus miſſa facientes,ex aliis capitibus propoſitum nobis thema, videlicet de officio Eccleſiaſtico iure Eliæ Sanctitate ab Eccleſia conceſſo, quin eſto quod viſionis beatæ præmio à Deo decoratus non ſit nihilominus, & à fidelibus coli,& honorari, officioque prædicto ipſius interceſſionem poſtulari poſſe, ex ſimili ferè alio exemplo in Eccleſia reperto non leuiter confirmare liceat. Cum enim de fide certum non ſit, Sanctum Ioannem Euangeliſtam mortuum eſſe, ac perindè nec verè diuinitatis compræhenſorem, (quod eſt apud Antigoniſtas noſtros euidens argumentandi genus) nihilominus Eccleſia feſtum ipſius indubitanter celebrat; abs dubiè credens,ad hoc, quod aliquis Sanctus ab Eccleſia ſolemni ritu officij diuini colatur, neceſſarium non eſſe, illum eſſe mortuum,compræhenſorem, aut beatum;ſed verè Sanctum, in gratia confirmatum, & in tali ſtatu,quo fidelium præces,quæ ad Deum per eius interceſſionem funduntur exaudire poſſit. Quæ cum Sancto Eliæ, vt probatum eſt in ſuperioribus competant, neutiquam videtur negandum, illum tali honore ab Eccleſia decorari poſſe. Si verò obnixè aliquis contendat de fide
117 certum eſſe Ioannem Euangeliſtam è viuis exceſſiſſe,non verò Eliam,attendant obſecro tot Patres,& Theologos nondum mortuum eſſe Ioannem aſſerere, vt dogma iſtud de fide non eſſe manifeſtè conuincant. Hi ſunt Hippolytus Martyr *oratione de conſum Mundi*. Sanc. Ambroſ. *in 7.c.Lucæ* indicantque Theophilactus *Ioan.* 21. illis verbis. *Sic eum volo manere donec veniam*, & Euthim.*in Matth.*17.Eandemque ſententiam docuiſſe inueniuntur Theophilus, & Ioannes Dominici Cardinalis vir ſanctitate, & doctrina ſuo tempore clarus apud Sanctum Antoninum 4.*p. Theolog tit.*13.*cap.* 4. §. 1, Abbas Ioachim *in* 10. *Apocalip.* Treculphus *in Chronico t.*2.*lib.*2.*c.*9.Sabellicus *lib.*1.*de dictis,& factis memorabilib. cap.*8. Georgius Trapezuntius *peculiari libello in dictum Domini Ioan.*21.*Sic eum volo manere,&c.*Catherinus *in* 2. *Geneſ.* Vielmius *de ſex dieb.conditi orbis lectione* 20.Pineda *in Eccleſiaſtica Monarchia lib.* 10.*c.*38.§.4 & alij, inter quos Alphonſus Salmeron, & Sebaſtianus Barradas relati ſuperius id clarius defendunt.

118 Hoc idem confirmat non diſſimile argumentum ex variis,& antiquis Hiſtoriarum monumentis deſumptum; Ex quibus liquidò innoteſcit, Hominibus Sanctis adhuc in hac vita degentibus, templa, & Eccleſias à fidelibus dedicata fuiſſe,vel vt melius,& rigoroſius loquamur, Deo in honorem ipſorum. Primò enim de Eccleſia Beato Petro viuenti Senonis erecta mentionem facit Lyranus *in pſ.* 18. *& Matth.* 24. & adſtipulantur Adrianus Phinus *lib.*5.*flagelli c.*10. Petrus Caniſ.*lib.*5. *de Maria cap.* 23. Deinde Mattham, & Sororem eius Mariam intemeratæ Deiparæ adhuc viuenti Eccleſiam apud Maſſiliam extruxiſſe annales Francorum referunt, & notant Caniſius *vt ſup.* & Vincentius Bellouacenſis *lib.* 8. *ſpecul. c.* 29. Apud Antaradum inſulam in mari Phœniceo,Sanctum Petrum Apoſtolum ædificaſſe ſacellum Diuæ Virgini adhuc in humanis agenti,in quo primum idem Apoſtolus Miſſæ ſacrificium peregerit,ex incolarum fideli traditione acceperunt, qui cum Gotthifredo Bullonio in memorabilem illam Terræ Sanctæ expeditionem profecti ſunt, & literis commendarunt Marinus Sanutus Torſellus *in lib.* 3.*part.* 14.*cap.*2 & Iacobus de Vitriaco *in hiſt.Ieroſolymit. c.* 46. Iam quis neſcit, quam certa,conſtanſque ſit Cæſaraugustana Eccleſia, ac totius cum primis Hiſpaniæ fidelis traditio, Sacroſanctam Deiparentem cum adhuc Ieroſolymis in vita ſuperſtes eſſet Iacobo Apoſtolo Zebedæi filio in Hiſpaniis prædicanti,& ad ripas amnis Iberi Cæſarauguſtæ oranti ſuper Iaſpideam columnam apparuiſſe, moxque ab eodem Apoſtolo Mariæ monitu, ipſi Diuæ Deiparæ Templum, ſeu Sacellum conſtructum, conſecratum fuiſſe, quod nunc dicitur *Nueſtra Señora del Pilar*,ac totius orbis veneratione celebratur:vt cuncti Hiſpaniarum Annales etiam teſtantur. Præterea Sanctum Marcum primum Alexandriæ Epiſcopum in eadem Vrbe Eccleſiam nomine Sancti Petri ſui Magiſtri nondum defuncti fundaſſe, teſtatur Gelaſius Papa Primus *in Concil Rom* & Petrus etiam Damianus *ſerm.de S.Marco* Apud Clementem quoque Romanum Pontificem *lib.* 10. *Recognit. cap. cap.vlt.* legitur, Theophilum nobilem quendam Ciuem Antiochenum à Petro Apoſtolo ad fidem conuerſum, domum ſuam Eccleſiam in honorem eiuſdem Apoſtoli viuentis conſecrari feciſſe,in eaque Petri Cathedram collocaſſe. Ad hæc celebrem apud Germanos vigere traditionem, vetereſque Colonienſis, & Treuerenſis Eccleſiæ docere Annales, maternum ex primis Petri Apoſtoli diſcipulis non procul à Molsheim propè Argentinam, templum in eiuſdem Petri nondum defuncti honorem extruxiſſe, *domum Petri*, ſiue Germanicè *Thompeter*, appellatum, Caniſius teſtatur *lib.*5.*de B.Virgine c.*23. Agit de Materno Rom. Martyrolog. 14. *Septemb.* Denique Epheſi Baſilicam Ioanni Apoſtolo, & Euangeliſtæ in terris adhuc viuenti erectam, auctor apud Abdiam Babylonium *in vitis Apoſtolorum* narrat. Ex his autem non incongruum pro cauſa quam defendimus ſumitur patrocinium; Si enim Hominibus adhuc in hac vita degentibus eò præciſè, quia ipſos Sanctos, & in gratia confirmatos.Eccleſia putabat, Aræ, & templa dedicata fuerunt, quidni de Elia idem affirmari poſſit.

Nec contemptibilis ea ratio habebitur, quæ 119
à ſimilitudine animarum Purgatorij ſumitur. Etſi enim illarum ſtatus,cum ſatisfactorius,& pœnalis ſit,iure non mereatur, vt Eccleſia illis feſtum,aut ſollemnitatem officij Eccleſiaſtici concedat,

cedat, verumtamen piè inuocari poſſe à fidelibus multi Theolog. affirmant, vt Gabriel *in Can. lect.* 58. Medina *Codice de Orat. q.* 4. & 5. Bellarm. *lib.* 2. *de Purg. c.* 15. Valent 3. *t. diſp.* 6. *q.* 2. *punc.* 6. Quod fieri credibile conſtat ex D. Greg. *lib.* 4. *Dialog. c.* 40 Apud quem animæ Paſchaſij, & Seuerini miracula operabantur, etiam in Purgatorio exiſtentes, quod euidens indicium affert, ipſas fidelium præcibus motas Dei auxilium impetraſſe pro illis. Legatur Petrus Damianus Cardin. *in Epiſt. de miraculis sui temporis.* Si autem Sanctorum Animæ in Carcere, & tribulationibus detentæ eo apud Deum ponderis, & valoris habentur, vt propter earum interceſſionem beneficia ſua aliis elargiatur, quid dicendum ſit de Sanctiſſimo Propheta Elia, non in Carcere tribulationis ſed in Paradiſo exultationis, non in terra miſeriæ, & tenebrarum, ſed in ſplendidiſſimo, & amæniſſimo totius orbis habitaculo conſtituto, dicere fas eſt? Certè nullus, (vt credimus) Theologus, inficiari poterit, quin ipſius interceſſio apud Deum plurimum, & pro plurimis donis à
120 Deo impetrandis valeat. Idem argumentum, vel ſimile conficere licet ex eò quod Animæ Sanctorum non in Paradiſo, ſed in Limbo Patrum detentæ ante Chriſti Aduentum pro fidelis Populi ſtatu, & augmentum Dominum exorabant, vt fidei Dogma eſt ex Sacra pagina 2. *Machab. cap.* 15. vbi de Onia ſummo Sacerdote dicitur, *orare pro omni Populo Iudæorum*, & de Ieremia Propheta. *Hic eſt fratrum amator, & populi Iſraël: hic eſt, qui multum orat pro populo, & vniuerſa Sancta Ciuitate.* Liceat ergo, Pij Theologi, idem de altero Sancto Dei Propheta non in Limbi cuſtodia, ſed in terreſtris Paradiſi gaudio exiſtente Catholicè ſentire. Ac proindè dignum æſtimare quod ab Eccleſia officij Canonici præcibus interceſſio ipſius apud Dominum interpellari poſſit. Quod expendens Gaſpar Sanchez egregius Bibliorum interpres, *Reg.* 4. *c.* 2. dicebat. *Si enim Ieremias in loco, & ſtatu non magis ad orandum idoneo, in ſinu videlicet Abrahæ, orabat tamen pro laborante populo, cur non idem de Elia, qui adhuc erat in viuis, licet à viuis procul, exiſtimandum?*

121 Nec multum à Thematis propoſiti tramite deuiare cenſebimur, ſi vt intentum anteà præiactum de cura videlicet, ingentique ſollicitudine, qua Sanctus Elias totius mundi res, acta, geſtaque librat, aliquid vlterius adiungamus. Eſt enim peruulgata quædam, celebriſque traditio, Eliam Sanctum de fine, conſummatione, & duratione mundi prophetaſſe. De hac ex monumentis Hebræorum accepta agens Rabbi Iacob filius Salomonis, hæc ait; *Docet domus*, hoc eſt Schola, vel Academia, ſeu ſecta Eliæ: *Sex mille annis erit mundus. Duobus mille inanitas: Duobus mille lex: Duobus mille dies Chriſti. At propter iniquitates noſtras, quæ multiplicatæ ſunt elapſi ſunt hi quos præteriſſe cernimus.* Ita ex Talmud *trac. Sanhedrin cap. Helec*, interprete Genebrardo accipitur. Etſi enim Eliam iſtum, non Teſbytem, & Prophetam noſtrum fuiſſe, ſed Rabbinum quemdam Caballicum, aut Thalmudicum, ſeu vt alij credunt, grammaticum, plures exiſtimarint cum Genebrardo *lib.* 1. *Cronol. p.* 1. & alij cum Fino *lib.* 5. *cap.* 11. & [illegible]ſto *in typo Meſſiæ*, prædictam traditionem adſcribant Filio viduæ Sareptanæ ex mortuo ad vitam ab Elia reuocato, poſteaque ipſius ſocio, & diſcipuli, qui ſecundum Hieronymum *in præfatione Commentarij ad Ionam*, fuit ipſe Ionas Propheta; aliorum tamen ſententia eſt nec contemnendæ authoritatis, Eliam Teſbytem, Prophetam magnum, huius propheticæ traditionis primum authorem extitiſſe. Hi ſunt inter alios Stratonicus Cumarum Epiſc. *in Collectaneis*. Franc. Georgius *Harmonia Mundi Cant.* 3. *tomo* 7. *cap.* 7. Ludou. Viues *in l.* 20. *de Ciuitate Dei cap.* 7. Sixtus Senenſis *lib.* 2. *Biblioth. in Helia & lib.* 5. *annot,* 190. & alij. Valeat ergo iſtorum aſſertio, non vt certa, & indubitatæ fidei (ſed vt probabilis dumtaxat.) Eò præſertim, quod inter Thalmudica dogmata reperitur deſcripta, inter quæ nugas, & mendacia multa conſpici Catholicis pro comperto eſt. Illud tamen annotare licebit, 122
in ora quoque magnorum Eccleſiæ Patrum traditionem hanc de ſex millenaria duratione mundi irrepſiſſe, hi ſunt Iuſtin. Martyr *in quæſt. ad Gentiles quæſt.* 71. Irenæus *libr.* 5. *aduerſus Hæreſes cap.* 28. Andreas Ceſarien. *in Apoc.* Lactantius Firm. *lib.* 7. *c.* 14. D. Hieronym. *in Epiſ. expoſitione pſ.* 89. *ad Ciprianum* clariſſimè; elucidans namque illud Dauidis. *Quoniam mille anni ante oculos tuos ſicut dies heſterna, quæ præteriit*, hæc ſcribit: *Ego arbitror ex hoc loco, & ex Epiſtola, quæ nomine Petri inſcribitur, mille annos pro vna die ſolitos appellari, vt ſcilicet quia mundus in ſex diebus fabricatus eſt, ſex millibus tantum annorum credatur ſubſiſtere, & poſteà venire ſeptenarium numerum, & octonarium, in quo verus exercetur Sabbatiſmus, & Circumciſionis puritas redditur*: Nec de- 123
ſunt rationes, aut coniecturæ probabili apparentia non penitus deſtitutæ, quibus ſex millenaria hæc mundi duratio ſuaderi videatur. Prodit eas magni nominis Rabbinus Iſaac. *Gen.* 1. in hanc fermè ſententiam. *Primam, quia primus verſus Geneſis, qui continet ſummam operis Domini, & fabricæ mundi, Hebraicè conſcriptus, ſexies litteram Aleph exprimit: Aleph autem in notis numerorum mille ſignificat. Deindè ſicut Deus ſex diebus fabricauit, & abſoluit mundum, & ſeptimo requieuit, ac Sabbatum conſecrauit, ita cum mille anni apud Deum ſint vna dies, par eſt, vt labor generationis humanæ, & mundi opificij in ſex millibus annorum conſummetur; & ſeptimo millenario conquieſcat. His accedit quod ſenarius laboris, & ſeptenarius requiei, tam in diebus, quam in annis diuina lege corroboratur; nam ſex dies hebdomadæ ad opera exercenda lege conceduntur, ſeptimus vero requiei dedicatur: ſex annis pro agris colendis, indultis, ſeptimo tam agro, quam cultori requies inducitur. Non mirum igitur ſi poſtquam per ſex millia annorum variis ærumnis, ac diuerſis magniſque agitationibus concuſſum laborauerit genus humanum, atque adeo ipſa Chriſti Eccleſia ſub gladio Satanæ vehementer ingemuerit; tandem in ſeptimo millenario ſub felici illo venturi ſeculi ſtatu ſabbatizet. Denique ſex primi parentes humani generis Satores, nempè Adam, Seth, Enos, Cainan, Malaleel, Iared mortui ſunt, ſeptimus vero Enoc viuit ad hunc vſque diem in quempiam locum tranſlatus, ſic etiam poſt ſex millenarios annorum quibus labor, & mors in mundo viguerit ſeptimus millenarius erit initium quietæ, immortalis, atque beatæ vitæ.* Hæc 124
ideo à nobis adducta ſunt, non vt credamus mundi conſummationem alicui vnquam ſine Dei reuelatione innotuiſſe, cum *de die illo vel hora nemo ſciat, neque Angeli in Cœlo*, ſed ne laneis, aut arundineis nixa fundamentis appareat ſententia tenens Eliam Sanctum Dei Propheta authorem eſſe traditionis de ſex millenaria Mundi duratione. Ex ea verò id ſolum ad noſtrum intentum

tum deducimus, prædictum S. Eliam, & noſtrarum rerum curam, memoriamque retinere, nec omninò à mundi conſortio exutum, aut exulem putandum, ac perinde, (quod conſectarium erit) noſtris precibus iure ipſius fauorem interpellari poſſe.

125 Propius ad thema propoſitum accedere volentes, quæ ex fideli traditione pij, & Religioſi viri accepimus, hic placuit inſerere. Ex eis enim liquidò innoteſcere quibit, qualiter Elias Sanctus, huius mundi, ſibique deuotorum præcipuè, curam ſollicitè gerat, vt meritò proinde ab Eccleſia poſſit eius patrocinium apud Deum precibus, & officio Canonico poſtulari. Ergo, vt ex prædicti Religioſi, qui apud Perſas diu commoratus eſt, relatu, teſtimonioque ſubſcripto, & ſigillato à R. P. ſacerdote Arabum, vel Caldæorum apud Perſidem quoque commorantium, ſub datis die 17. Martij 1608 hic Romæ commorantes perſpeximus, celebris eſt, & peruulgata opinio apud Gentes illas S. Eliam illis ſæpe apparuiſſe, ſub eiuſque tutela quendam locum ibi exiſtentem, eſſe, multis indicijs crebrò ſubmonſtraſſe. Eſt autem apud illam Perſidis Regionem ciuitas quædam nobilis vulgò *Aſpahana* nuncupata, Regis, & Principum magnifica ſedes. Extra quam verſus meridianam partem à tergo hortorum Regis, *Chiarbach* vulgò, parua quædam habitatio, ſeu domus (*ſerragiio* apud illos) ſub dominio Emir Raffiadir Mehomed Califfæ eſt, quam Rex, pro retinendis quibuſdam Caldæorum familiis in bello Turcico captis, conceſſerat. Ad cuius ianuam, & manum læuam à parte interiori, eſt locus quidam aptus ad ſedendum, vbi, illis hominibus teſtimonium ferentibus, ſæpius varijs ſub formis S. Elias apparuit. Primò enim vnus ex maioribus, *Anna* nomine, in quiete vidit S. Eliam cum duobus aliis verſus portam illius habitationis venientem, treſque papiliones, cortinas, ſeu vela coloris viridis inde quaſi remouentem; ipſique præceptum, locum luminibus, & incenſo in poſterum venerari. Quidam alius *Abdal Æt* relato ſomnio illudens, nocte ſequenti ab Elia Sancto ſtrangulari ſe vidit: veniam popoſcit, ſubitóque liber extitit. *Nurs* quidam ab alio ſaxo percuſſus, & auriculæ vulnere infirmatus, morbo inualeſcente, voluit in loco Eliæ dicato, vel paululum requieſcere, vt ab infirmitate liber eſſet: illum ergo veſte viridi indutum, & tribus vicibus pedem ſupra læſam auriculam ponentem in modum crucis vidit, & ſanus factus eſt continuò. Fœmina etiam quædam nomine *Chan Beck* Sanctum vidit Prophetam venientem cum alio quodam, veſtibus albis indutos lanceas manibus geſtantes, & equos ſuper quos aſcenderant ipſi tradentes: ingreſſoſque prędictum locum diſparuiſſe. Quædam alia *Sanaæ* nomine teſtata eſt ſe vidiſſe Eliam ſupra pellem quandam ſedentem; legentique Euangelium duos alios aſtitiſſe manus ſupra pectus cancellatas in ſignum obedientiæ tenentes: Eliamque protuliſſe: *Ego ſum Elias ille, adhuc viuens; curatè ne huic loco incenſa, aut lumen deſint.* Quidam nomine *Iuſuf* cum alio litigans, pro arbitro iuſiurandum in loco Eliæ dicatu elegere: vbi cum *Iuſuf* falsò iuraſſet, os ſibi verſus collum, & poſteriorem capitis retortum pro ſupplicio recepit: donec poſt ſex menſes humiliter in eodem loco ſanctum deprecatus ad priſtinam ſanitatem reſtituitur. Mulier etiam quædam Suriana *Anna* nomine, inter Chriſtianos illos ſolita cognatos inuiſere*, dum per portam domus exiret, Sanctum Eliam habitu, & barba albicantibus obuium habuit, interrogatuſque quis eſſet, reſpondit: *Ego ſum Elias, meus locus eſt iſte.* Cum quidam iuuenis Armænus, loci ſancto ſacri inſcius, rem ibi indecoram facere aggreſſus eſſet, ab Elia ſub ſpecie iuuenis robuſti reprehenſus per vnum menſem infirmatus, & ferè moribundus, cum facti pœnituiſſet, ſanus effectus fuit. *Abdalla* quoque quidam cum alio altercatus, domumque ſuam mæſtus reuerſus, cum dormitum iret, vidit S. Eliam barbam prælongam, & albam habentem, candidaque veſte indutum: cui duo alij ſocij aſſiſtebant, imberbis vnus, alter nigra barba, veſteque albicante ornatus, cereiſque accenſis in manu. Illum Elias conſolatus quod poſt *Annam* locum ſibi ſacrum venerari cæperit, vindictam de inimico promiſit: quod poſt decem dies euenit. Demum illorum Chriſtianorum Pater, ſeu Parochus, nomine *Caſſis Petrus*, qui horum miraculorum examen (cum P. Ioanne Carmelitano ex Diſcalceatis qui Sedis Apoſtolicæ benedictione in illis Perſiæ partibus ad Chriſti Euangelium prædicandum aſſiſtunt) faciebat, cum locum S. Eliæ ſacrum inuiſeret quadam die ad auroram de illo exeuntem, habitu Carmelitano indutum, & verſus Ciuitatem iter facientem, recognouit. Hæc verò cum aliis, quæ ex prædictorum Patrum Diſcalceatorum relatu accepimus non incongruè, S. Eliam huius mundi rerum curam gerere, ipſiuſque auxilium poſtulantibus præſto aſſiſtere, ſuadere videntur. Rectéque ab Eccleſia vniuerſali inuocari poſſe, & per officium Canonicum eius interceſſionem exorari, confirmant.

Accedit quod in hymno quodam, ſeu ſequentia de S Patritio Hyberno ex vetuſto Miſſali manuſcripto deprompto, quem in florilegio Sanctorum Hyberniæ Thom. Meſingamus tranſcripſit, ſic dicatur. 126

Opprimens per triduum
Satan hunc vexauit,
Sed Elias artuum.
Robur reparauit.

Quorum verborum hic eſt ſenſus, quod cum ſemel S. Patritius Satanæ vexatione in membris ſuis torqueretur, Eliam Prophetam inuocans, ad eum veniens ab inimici preſſura liberauit, artuum, ſenſuum, & membrorum robur reſtituendo. Habetur hoc *in vita eiuſdem S. Patritij cap.* 15. prout à prædicto Meſioghamo ſcribitur. Ex quo intentum de fauore Eliam inuocantibus ab ipſo præſtito clarè innoteſcit.

Audiatur circa hos os aureum Eccleſiæ (Chryſoſtomum dico) cuius hæc ſunt notanda verba *in ſermone quodam de S. Elia*, quibus quantum apud Deum ipſius interceſſio ponderis ſit, liquidò innoteſcet. *Stabat* (inquit) *Elias medius inter Deum, & populum; ſtabat inquam inter ſacrilegos Sanctus, inter peccatores iuſtus, inter prophanos deuotus: Aduocationem populis cunctis præſtaturus, obiurgat populum, exorat Deum, iram Domini auertit, & erraneum populum à Dei cultura ad Dei latriam reuocauit. Coniungit Dominum populo, & Deo populum. Fit per Eliam vna concordia inter Deum, & hominem, inter populum, & genitorem. Et vt vniuerſi dicerent: Verè Dominus Deus ipſe eſt Deus. Clauis cæli fit ſermo Eliæ Sanctiſſimi. Iubet enim, & clauditur,* 127

clauditur, orat poſtmodum, & aperitur. Claudit; inquiam, cœlum, & aperit, ligat, & ſoluit, reſerat quod concluſit vt Sanctorum meritum monſtraretur, non ſolum in terris poſſe quod voluit, ſed & in cœleſtibus poſſe impetrare quodcunque petierit. Expendantur illa, *Aduocationem populis cunctis præſtaturis.* Et *Clauis cœli ſit ſermo Eliæ*, quibus nihil aptius aut deſiderari poteſt. Ex ſermone quoque alio eiuſdem Chryſoſtomi adeò eximia extrahi poſſent, vt ſeipſum in Elianis laudibus energia verborum, efficaciaque Eliæ interceſſionis memoranda ſuperare credatur. En pauca: *Viuit Dominus, inquit, & non erunt per annos illos ros, & pluuia. Deinde cùm Deus ei reſponderet: Quid ergo ſi pœnitentes illi mihi blandientur, ſi lachrymas afferētes ſpectem, ſi à delictis reſipiſcentes videam, ſtatim ne debeo dare pluuiam? Minimè, inquit viuit Dominus, niſi per os meum. Non viuit Dominus, illi Idolis ſe addixerunt; ego per deitatem tuam iuro. Oſtende mihi, quod iuramentum hoc, & contra te valeat, vt & per hoc Idolorum infirmitas declaretur. Non viuit Dominus, non erit tribus annis ros, & pluuia, niſi per ſermones oris mei. Non quando tibi videbitur pœna finem facias. Tibi enim pro clementia tua ſemper videtur miſericorditer agendum. Sed tunc quando ego pro eis orauero, & iudicauero, quod dignam animæ ſuæ curam gerant probeque reſipiſcant. Igitur propheticam ſententiam reueritus eſt Deus, & honorem iuramento illi dedit.* O verè ſingulariter miranda verba? quibus ſimilia in laudem alicuius apud nullum ex Patribus reperiri queant. *Propheticam ſententiam* (ſcilicet Eliæ) *reueritus eſt Deus; & honorem iuramento illi dedit.* Et rurſum. *Non quando tibi videbitur pœna finem facias* (inquit Elias) *ſed quando ego pro eis orauero, & indicauero.* Quibus, ni fallimur, ſumma ferè efficacitas orationis, & interceſſionis Eliæ, clarè demonſtratur, ſimulque quanto iure à fideli populo inuocari poſſit, ac debeat, & quod exindè ſequitur Eccleſiaſtico officio decorari non leuiter ſuadetur.

128 Rem concludit, quod Catholicè loquendos Sanctus Dei Propheta Elias à Deo Canonizatus cenſeri debet: ac proindè quod nullus remaneat ſcrupulus quominus à fidelibus inuocari poſſit, & ab Eccleſia officio Canonico celebrari. Canonizatum porrò Eliam eſſe ſic habemus ex Bellarmino *tom. 2. lib. 1. de Sanctor. beatitud. c. 7. §. His ergo*, vbi ſic: *Vtiles eſſe Sanctos Canonizari; his argumentis demonſtrari poteſt. Primò, quia Deus ipſe voluit à Sanctis ſcriptoribus annotari in particulari glorioſam vitam, mortem eorum, qui tempore ipſorum floruerunt, vt patet de Eccleſiaſtico qui cap. 44. & ſequentibus Canonizaui plurimos Sanctos, vt Henoch, Noë, Abraham Iſaac, Iacob, Moyſem, Aaronem, Phinees, Ioſue, Chaleb, Samuelem, Dauidem, Heliam, & Heliſeum*, &c. Ergo ex mente Bellarmini Elias Canonizatus eſt ab Eccleſiaſtico *cap. 44. & ſequentib.* vbi illum, & prædictos numerando præmiſit eorum laudes dicens: *Laudemus viros glorioſos, & parentes noſtros in generatione ſua &c.* quod etiam tenet Contelorius *de Canoniz. Sanctor. cap. 3.* & Gaſpar Sanch. *in d. c. 44. Eccleſiaſtici verſ. 2. §. Triplex hæc gloria*, loquens de commendatione hac Sanctorum veteris teſtamenti relata ab Eccleſiaſtico, & inquiens: *Hæc fuit prima martyrum ſanctorumque Canonizatio, quam deindè ſecuta eſt particularis illa, & ſolemnis, quæ de more fit à Pontificibus.* Prudenter etiam Iacobus Granados *in 2. 2. controu. 1. de fide tract. 7. diſp. 3. ſect. 2. n. 10.* de Enoch, & Elia inquit. *Si attendatur quod de illis S. Scriptura teſtatur, & quod habet perpetua Eccleſiæ traditio conſtat eos gratos eſſe Deo; & in loco ſpeciali nunc degere vitam ſanctiſſimam, à qua nunquam excident, licet in fine mundi redituri ſint ad conuerſationem humanam, & nouo triumpho nouam coronam reportaturi, quod ſatis ſuperque eſt, vt Dei teſtimonio canonizati cenſeri debeant.* Pro quo refert ſe ad Azorium *tom. 2. lib. 5. cap. .. q. 4.* & ad ſe ipſum *3. p. in controu. de nouiſſimis ferè in initio.* Fauet etiam Lucas Caſtel. *de dilatione Canonizatione pag. 16.* ſequens Iacobum Caſtellanum, & Ianſenium.

Immò poteſt Elias Sanctus ab Eccleſia Cano- 129
nizari canonizatione illa ſolemniſſima, qua alios Sanctos Canonizare ſolet. Ita enim de ipſo, & aliis ſanctis veteris teſtamenti, & ſi luſtrali lauacro regenerati non ſint, tenet Panuinus *in Relatione S. Bonauenturæ*, quem refert Caſtellan. *de Canonizat. q. 4. §. quæro*, & ſequitur Contelor. *ſupra cap. 11. nu. 11.* Eo quod in Cantico Ambroſij, & Auguſtini nominentur ibi: *Te Prophetarum laudabilis numerus*, Et in Litaniis inuocentur ibi: *Omnes Sancti Patriarchæ, & Prophetæ orate pro nobis*; & quia ab Eccleſiaſtico 44. illis verbis: *Laudemus viros glorioſos, & parentes noſtros in generatione ſua*, &c. canonizantur, vt dictum eſt.

Nec obuiat huic Canonizationi faciendæ, ſi- 130
cut nec cultui, aut officio Canonico illi ab Eccleſia conceſſo, quod adhuc in vita ſuperſtes ſit. Nam tranſlatio illius in Paradiſum, ſeparatio à communi conſortio hominum, vitæque incorruptio, eum facit quaſi ciuiliter moraliter & politicè mortuum, ſeu defunctum, vt optimè Abulenſis *4. Reg. 2. qu. 24.* de ipſo, & Enoch dixerit: *Elias, & Enoch aſſumpti ſunt ad ſtatum tam perfectum, & iam potius ſunt cæleſtes, quàm humani viri.* Et Iacobus Salian. *4 tom. Annal. circa annum mundi 3139.* iſta de ipſo Elia: *Abiit ab hominibus, & quamuis ſine morte, perindè tamen fuit tam ſuis, quam alienis, ac ſi iam vitam ſicut cæteri, cum morte commutaſſet.* ſequitur Bonacina *de Incarnat. diſput. 3. qu. 1. punct. 1. §. ſecundò*, dicens de Elia, & Enoch: *Non ſunt propriè viatores, & quodammodo ſunt extra viam.* Rectè etiam Iacobus Granados *ſupra diſp. 3. ſect. 1.* reiicit definitionem Canonizationis traditam à Bellarmino, videlicet: *Canonizatio eſt publicum Eccleſiæ teſtimonium de vera Sanctitate; & gloria alicuius hominis iam defuncti, &c.* inquiens *In hac definitione illud non omninò placet, quod minus generalis ſit; complectitur enim ſolos Canonizatos ab Eccleſia, cum tamen alij ſint ipſius Scripturæ, aut traditionis authoritate Canonizati: & præterea nullum adhuc viuentem comprehendit, cum tamen Enoch; & Elias, qui adhuc viuunt, ſint abſolutè Sancti, & de hoc ſecundo recitetur, in illiuſque honorem offeratur ſacrificium à religioſis Ordinis Carmelitarum, & licet S. Ioannes Euangeliſta nondum mortuus fuiſſet, vt aliqui, licet falsò putauerunt, cenſeri deberet Canonizatus.* Quibus etiam fauent plurima Patrum; & Doctorum teſtimonia de ipſo Elia, quorum aliqua ſunt iam relata, alia verò in Patribus, & Doctoribus aliiſque Sacræ paginæ Expoſitoribus obuia ſunt; ipſorum autem quædam in *tom. 1.* noſtrorum Annal. habet Lector.

Tituli porrò, motiua, ſeu rationes, quibus Ec- 131
cleſia Sancta permota Canonizationis ſolemniſſimæ, & vſualis gratiam Eliæ concedere potuit; ſicut etiam cultum, & officium Canonicum iāpridē, vt ſæpius oſtenſum eſt; conceſſit, ferè innumera ſunt: itavt Ouidianum illud *Metam. 15. Me-*

vitis expendere cauſam, dicere poſſimus. Præſertim enim Eccleſiaſticus 48. *cap.* de ipſo dicat: *Quis poteſt ſimiliter ſic gloriari tibi? Et* alibi: *Amplificatus eſt Elias in mirabilibus ſuis.* Fuit etenim expreſſiſſima Chriſti figura; Sacerdos, & Propheta; Virgo, & Virginitatis in veteri lege primus Archimandrita; zelantiſſimus diuinæ legis prædicator, inſigniumque miraculorum patrator. In fine quoque mundi Chriſti præcurſor futurus eſt, & Martyr: Immò, iuxta plures Apoſtoli quoque munere dignus. Hæc, & alia paſſim in Patribus reperiet Lector, & aliqua in noſtris Annalibus loco relato.

132 Quibus rectè, & diligenter recognitis, & expenſis à Sacra Congregatione ſancitum eſt, vt præfatum officium S. Eliæ à noſtris quotannis, more ſolito, celebraretur impoſito veluti perpetuò ſilentio piis zelatoribus, qui in illud impegerant. *Trepidauerunt timore, vbi non erat timor.* Nec ſine ſpecialiſſimæ Dei prouidentiæ ſigno, vt dicebatur; Quod iuſtis de cauſis ſilentio inuoluimus. In tantæ ergo victoriæ trophæum hymnum eiuſdem S. Eliæ ex Sclauonico idiomate in latinum tranſlatum, qui vel ob ſingularem raritatem Lectori placebit, hîc apponimus.

H Y M N V S

DE S. HELIA PROPHETA

Ex Sclauonico in Latinum Tranſlatus.

Cuilibet Strophæ accinitur verſiculus.

Propheta Domini ora Deum pro nobis.

133 VIDENS cupientes Heliæ miracula, ignitam virtutem; in fortitudine Spiritus ſpecie ignis apparentis linguæ merito conuenimus.

O Deifer, aperi os ignorantis linguæ, humilitatem quoque, & paupertatem vocis, virtute illius, qui in te eſt, Spiritus, & perfice ad cantanda miracula tua.

O Sanctiſſime, vox fuiſti verbi. Propterea voces noſtras ad te directas ſuſcipe Propheta Helia, liberans nos à malis interceſſione tua.

O Propheta, vt electus ciborum Miniſter, ipſe à Coruis ſuſtentatus omnes cibos procurrentes ad te.

Gratias agimus Benefactori, & Diſpenſatori, qui Viduam, & Prophetam cibauit indicibili prouiſione.

Ille, qui concluſit plenas imbribus nubes ne pluerent; deficiente cibo Sareptæ, reliquias ciborum indeſinenter manare fecit.

Sapientiſſime Propheta, malitiam ad radicem excidiſti, bona opera vero plantaſti, propterea Te benedicimus.

Reprehendit te verbis fœmina, & exprobrauit mortem, Pueri Reſurrectionem credens.

Figurans Gloriam Trinitatis expreſsè, terna inſpiratione, Matri filium viuum donauit.

O Helia, lex Patrum te laudat, vt Deprecatorem, conuertentem naturas rerum, & Sanctum ſacrificium aquis comburentem.

Confudiſti excellenter, vt ſeruus veritatis, Prophetas abominabiles; Sanctiſſime Helia, expreſsè deſignans Trinitatis virtutem.

Verbo gratiæ ſanctificans, occidiſti Sacerdotes improbos, Innocentibus manibus, Sicut igne Zelo conſumptus.

O Helia, Deifer, miraculoſiſſime, fuiſti columna Pietatis, & Caſtimoniæ, Plantator Caſtitatis, Similis Archangelis.

O miraculosè Helia, ita commotus es in Propheticidam fœminam, qui potuiſti ligare, & ſoluere.

Aſcendiſti, genua incuruaſti, (intellectus altiſſimus oculus) prece excellenti ſoluens Cœlos, & glebas terræ inebriaſti tempeſtate.

Glorioſè induiſti tibi præparatam Diuinam virtutem, Ieiunio quadraginta dierum; reliquiſti falſam viam. Atque ita in monte Horeb cecinisti: *Benedictus Deus Patrum noſtrorum.*

Sibilum auræ tenuis oſtendit tibi Dominus, dum Zelas pro omnipotente: neque Te terret Spiritus vehemens, neque terræ motus, neque ignis. Propterea mitiſſimo Ieſu accinuiſti: *Benedictus Deus Patrum noſtrorum.*

Dignus factus es viſionis Diuinæ, & Prophetiæ vt magnus Moyſes, Prophetas, & Reges vngens Spiritu, & gloriam Chriſti in monte Tabor videns clamaſti. *Benedictus Deus Patrum noſtrorum.*

Excellentem probauit Achab Heliæ gloriam, de homicidio Prophetæ reprehenſionem, turpis homicidij abominabilem inuentionem Theſbites vero Ignito intellectu Creatorem laudabat.

Ignis Te Cæleſtis glorificauit Helia, comburens quinquagenarios, vt Dei electum ſeruum.

Secretarium Te fecit Chriſtus, vt Plantatorem Caſtitatis, Virginitatis diuina propago. Diuinæ Incarnationis, & Diuinitatis lux incomprehenſibilis, in ſua carne, in monte Tabor, ſeipſum tibi reuelauit.

Innocentes vias cum hominibus in terra abſoluens, virtute Pallij flumina Iordanis tranſiit Theſbites, per aërem viam in Cœlum reperit.

Pietatis Zelo correptus Theſbytes, ſupra igneum currum aſſumitur pallium verò relinquens, & Eliſeum cooperiens dat illi gratiam Diuinam.

Miraculum, Theſbytes Deum videns cum Moyſe videt, quod oculus non vidit, nec auris, audiuit, nec in cor terrigenarum aſcendit, Incarnatum Deum omnipotentem in monte Tabor.

CONSVLTVM IV.

De Epiſcopo intromittente ſe in gubernio cuiuſdam Monaſterij Monialium Mendicantium, & acceptante obedientiam ipſarum.

SVMMA

S V M M A R I V M.

Caſus.ſeu factum num. 1.
*Monaſterium de Scotiis ſub Generalis poteſtate in-
ſtitutum.num.* 2.
*Bona Mendicantium ſubiiciuntur Papæ immediatè
num.* 3.
*Contra ius Papæ eſt ſubiicere dictum Monaſterium
Epiſcopo.num.*4.
S.Rota pulchra deciſio num. 5.
*Bona Mendicantium ſunt in ius, & proprietatem
Sancti Petri.num.*6.
*Non potuerunt Moniales ſubiicere ſe Epiſcopo. n.*7.
*S.Rota deciſio.num.*8.
*Oblata efficiuntur Eccleſiæ cui offeruntur.n.*9.
*Quid ſi Epiſcopus eſſet Legatus Sedis Apoſtolicæ.
numer.*10.*&* 11.
Monaſterium illud ſemper fuit ſub Generali.num.
12.*&* 13.*&* 14.
*Priuilegium Sixti IV.num.*15.
*Conceſſum dicitur, quod non prohibetur.num.*16.
*Exceptio firmat regulam.n.*17.
*Incluſio vnius eſt excluſio alterius.n.*18.
*Latè patet hoc axioma.n.*19.
*Authoritas ordinarij valdè priuilegiata.n.*20.
*Exemptio ab Ordinario odioſa.n.*21.
Bulla Sixtina.n 22.
Praxis Religionis.n. 23.
*Decretum Vrbani VIII.& S. Congregationis. n.*24.
Breue eiuſdem Vrbani.n. 25.
*S.Congregationis declaratio.n.*26.
*Sixtina declaratio.n.*27.
*Protectio quid denotet.n.*27.*&* 28.
*Plenam iuriſdictionem.n.*29.
Ordinario ſolet demandari cauſa ſui ſubditi.n. 30.
Tunc excitatur iuriſdictio ipſius n. 31.
*Exponitur Sixtina.n.*32.
*D.Epiſcopus eſt conſeruator.n.*33.
Conſeruatoris iuriſdictio eſt delegata.num. 34.
An ſit Iudex Apoſtolicus.n. 35.
An ſit reuocata per Gregorium XV.n. 36.
Non eſt ſublata iuriſdictio Generalis num. 37.
*Non cenſetur Papa derogare Ordinario niſi, &c.
num.* 38.
Moniales non ſe potuerunt ſubiicere Epiſcopo n. 39.
*Etiamſi eſſet ſimplex Legatus.n.*40.
*Eſt illi mandata iuriſdictio ſolum ſub conditione. nu-
mer.*41.
Clauſula aliis neceſſariis *quid importet. n.*42.
*Clauſulæ generales reſtringuntur ad expreſſa.n.*43.
*Non ad non veriſimilia.n.*44.
Dictio alius *eſt repetitiua ſimilium.n.*45.
*An D.Epiſcopus transgreſſus fuerit Bullas.n.*46.
*De electione Prioriſſæ.n.*47. 49.*&* 50.
*De admiſſione Monialium ad profeſſionem. num.*48.
& 51 *ac ſequentibus.*
De ingreſſu in dictum Monaſterium.n. 55. *& ſeq.*
*Quid de Confeſſariis deſignatis pro dictis Moniali-
bus.num.*65 *& ſequentibus.*
Authoritas Dom. Epiſcopi ſolum ſubſidiaria.n. 67.
*De facultate conceſſa cum qualitate.n.*68.
*Debebat requiri à Monialibus per modum collegij.
num* 69.
*Decretum Concilij Tridentini.n.*70.
Authoris proteſtatio num 71.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu factum.

MONASTERIVM Monialium 1
de Scotiis nuncupatum in parti-
bus Galliarum à prima ſeu fun-
datione fuit ſub obedientia Ge-
neralis Ordinia N. cuius Ordinis
ſunt dictæ Monialea. Volentes autem aliquæ ip-
ſarum à Generalis obedientia ſe eximere D. Epi-
ſcopi N.ſe ſubiecere, & ipſe aliquos actua iuriſ-
dictionia in dictum Monaſterium exercuit, vt
propterea res ad S. Congregarionem Epiſcopo-
rum,& Regularium venerit, pluresque declara-
tiones circa eam emanauerint. Quæritur de iure
dicti D.Epiſcopi,& Monialium.

Reſponſio.

SVbſiſtit immobiliter, parte etiam aduerſa,id, 2
licet luulta,farente,monaſterium de Scotiis in
Galliis nominatum ſub Generalis poteſtate in-
ſtitutum fuiſſe. Ex quo proindè ſequitur, nec
moniales d.monaſterij ſubmittere ſe potuiſſe iu-
riſdictioni D. Epiſcopi N. Ordinarij illius diœ-
ceſis,nec ipſum D. Epiſcopum potuiſſe acceptare
huiuſmodi ſubmiſſionem. Certi enim iuris
quoad bona,loca, monaſteria, ac perſonæ ordi-
num mendicantium immediatè ſubiiciuntur Pa-
pæ,prout conſtat ex Matemagno Eremitarum S.
Auguſtini §. 31.propter priuilegium Bonifacij Pa-
pæ confirmatum à Sixto IV. *ibidem* §. 42. & ex 3
Marimagoo Carmelitarum, propter priuilegia
Ioannis XXII.& Clementis VI *ibid.*§.5. *&* 6.re-
lata,& approbata à Sixto IV.*ibid.* §. 60. Ex hoc
enim infertur contra ius Papæ eſſe dictum mo-
naſterium,aut ſanctimoniales ipſius iuriſdictio-
ni Epiſcopi ſe ſubiicere. Sicut eſſet cõtra ius Epi- 4
ſcopi quod Clerici, aut Eccleſia aliqua illi ſub-
iecta immediatè alteri Epiſcopo ſubiicerentur.
cap.ſignificaſti de for.compet. Pro quo maximè iu-
uat Rotæ deciſio in vna Vliſipponen. *monaſterij*
coram Coccino 19. Nouemb. 1615. vbi in caſu 5
renunciationis cuiuſdam monaſterij monialium
Ordinis minorum deciditur,& probatur non ſo-
lum ipſas moniales non potuiſſe ſe ſubiicere iu-
riſdictioni Ordinarij,ſed neque Prælatum regu-
larem illius Mooaſterij potuiſſe illud renunciare,
ex eo ſcilicet quod illæ moniales exemptæ eſſent
à iuriſdictione Ordinarij, & ſedi Apoſtolicæ im-
mediatè ſubiectæ. Confirmatur, quia perſonæ,
bona, & loca Mendicantium non ſolum ſunt im-
mediatè ſubiecta Sedi Apoſtolicæ, ſed etiam
ſunt in Ius,& proprietatem B.Petri, & Apoſtoli-
cæ Sedi aſſumpta, prout conſtat ex Marimagno
Eremitarum S. Auguſtini § 31. propter Priuile- 6
gium Bonifacij VIII.& ex Marimagno Carmeli-
tarum § 5 propter priuilegium Ioannis XXII.
& ex Marimagno Seruitarum § 6. propter priui-
legium Vrbani VI.Ex hoc enim infertur non po-
tuiſſe dd.moniales ſubiicere ſe Epiſcopo, aut
Epiſcopum illas recipere quia hoc eſt contra 7
ius ipſius Sedis Apoſtolicæ,& S.Petri,cui traditæ
ſunt.Ad quod iuuat Sac.Rotæ deciſio in vna Sa- 8
liſburgen *exemptionis Præpoſituræ* coram Seraph.
anno 1593.vbi ex eo quod aliquod monaſterium

 fundatum

fundatum ſit ſub tuitione Sedis Apoſtolicæ io-
fertor acqoiſirum fuiſſe Eccleſiæ Romanæ , cui
oblatum foit,ad *text.in c.dilectiſſimus §.omnes vero,*
&c.*Videntes 12 qu* 1.ac proindè eſſe effectom iu-
ris B.Petri, & Eccleſiæ Romanæ per hanc oblatio-
tionem , ita quod ad aliam Eccleſiam ſpectare
9 non poteſt. Oblata enim efficiuntur eius Eccle-
ſiæ eoi offeruntur,*cap 1,de ſtat.Monach c.cum in-
ter vos,de verb.ſignif.* Fauet valdè *cap. cum tempore
de arbitr in fin.& cap.2.de in integr.reſtitut.& cap.
cum olim de priuilegiis* Gloſſa , Butrius, Panormi-
tanus,Felinus, Ioannes Andreas, Iaſoo , Mando-
ſius,Tuſchus,Rodeigu.Cochierua, & Tambori-
nus,quos retuli *tom.5. mea Summa* in Marimagno
Carmelitarum *num.*264. Et nouiſſimè Franciſcus
Cepedes in *tract. de exempt. Regular. cap. 23.* ex
Pot ello.

10 Quod etiam verum eſſet adhuc pro caſu quo
D. Epiſcopus ſimplex Legatus Sedis Apoſtoli-
cæ eſſet.Propter eadem fundamenta , & exemp-
tionem , quam ab huiuſmodi legatis habent in
ſuis priuilegiis Mendicantes , Carmelitæ præſer-
tim,vt patet ex Marimagno Prædicatorum §. 17.
Minorum §.15 16.& 17. Carmelitarum noſtro-
rum §.55.46.& 88.Seruitsrum §.60.& Minimo-
rum §.10.Quod etiam ex *c.Si Abbatem de elect. in
6.& cap.1. de verbor. ſignificat. in 6.*firmat Sanch.
tom.2.conſil. moral. lib. .cap.9. dub.1. numer.19.
poſt Silueſtrum,Angelum,Tabienam, Roſellam,
Antoninum,Imolam, Panormitanum , Hoſtien-
ſem,Francum,& alios,quos refert. Iungo Rodri-
guez *to.2 q.Regul.q.65.art.4.* vbi affert priuile-
gium Sixti IV.pro Carmelitis quod *nullus Ordi-*
11 *narius ,ſeu legatus quauis authoritate vtens quam-
cumque ſuperioritatem ſuper prædictos fratres ſibi
vendicare præſumat* , (quæ etiam affert nouiſſimè
Pellizza *to.1.tr.8.c 6 ſect.1.n.2.*)& *art.5.*vbi refert
priuilegium Eugenij IV.pro Monialibus Minori-
tis,quo per communicationem fruuntur Carme-
litanæ,& quo eximuntur *ab omni iuriſdictione , ac
dominio , & poteſtate quorumcunque legatorum , &
Prælatorum Eccleſiaſticorum*

12 Quod autem,prout ſupponitur,dictom Mona-
ſterium ſit,ſemperqueſub obedientia, gubernio,
& iuriſdictione Generalis Ordinia Carmelita-
rum fuerit,omnino compertum eſt , nec vnquam
ſub lite. Conſtat enim ex litteris Sixti IV.datis
Romæ apud S. Petrum ann. 1483. Franciſcam
Britanniæ quondam Duciſſam , & tunc tempo-
ris Prioriſſam dicti Monaſterij , aliaſque Soro-
res expoſuiſſe Papæ , qualiter dicta Franciſca
Monaſterium fundaſſet propè Ciuitatem Vene-
tenſem *in dicto Ordine B. Mariæ de Monte Car-*
13 *meli obſeruantia,*dicto namque *ſub* poteſtatem, &
iuriſdictionem indicat.vt colligitur ex *l. Pronun-
ciatio §.1.ff de verbor. ſignif.* & ex vſo communi
latinorum.Subiungitur etiam in dictis litteria ex-
preſſius eandem Franciſcam *profeſſionem per Soro-
res eiuſdem Ordinis emitti ſolitam emiſiſſe.*Quod,&
denotat intentum;nam profeſſio fratrum,& ſoro-
14 rum Carmelitarum eſt ſub expreſſa obedientia
Generalis,illis verbis *Deo , & B. M. Virgini de
Monte Carmelo,& Reuerend.P. N. Prioris Generalis,
&c.* Clariua inferiùs : Com enim dixiſſet dictum
Monaſteriom aothoritate Apoſtolica tranſlatum
fuiſſe ad locum *de Scotiu* nominatum | vbi mo-
do eſt ſubiunxit : *Et præfata Franciſca , quæ iam
ad ſenium vergit , quando dictum Ordinem intra-
uit,per Priorem Generalem, & Religioſos dicti Or-
dinis de vera obſeruantia,& c.reformari , & viſitari*
*intendebat.*Reformatio enim,& viſitatio facienda
à Generali proculdubio veram ipſioa poteſtatem,
& iuriſdictionem in tale Monaſterium demon-
ſtrat.Adhuc preſſius,& clariùs inferiùs:cum enim
propter dubium, quod habebant dicta Franciſca,
& aliæ ſorores quod præfatum Monaſterium
per Prouincialem , & fratres Conuentuales vi-
ſitari , & reformari deberet à Papa poſtulaſſet,
Vt eas, & earum quamlibet , nec non domum de Sco-
tus huiuſmodi , & quaſcumque perſonas tam intra, 15
*quam extra dictam domum nunc , & pro tempore
exiſtentes ſub generalis Prioris dicti Ordinis prote-
ctione perpetuò ponere,& deputare , & ipſas, ac ea-
rum quamlibet , necnon perſonas prædictas ab om-
ni iuriſdictione,& ſuperioritate Prouincialium Prio-
rum , & quorumcumque aliorum inferiorum dicti
Ordinis pro tempore exiſtentium perpetuò eximere,
& liberare dignaretur* ; Pontifex hoc totum illis
conceſſit eiſdem verbis , quibus ab ipſo poſtula-
tum fuit.Ex hoc enim,niſi cæci ſimus, manifeſtè
colligitur dictum Monaſterium , & perſonas il-
lius relictas eſſe ſub obedientia,iuriſdictione , &
gubernio Generalis , excluſis ſolum Prouinciali-
bus , & aliis inferioribus dicti Ordinis. Quod
euidenter demonſtratur.Primò , quia conceſſum
dicitur quidquid expreſſè non prohibetur *l. nec-* 16
non §.quod eiusff.ex quibus cauſis maiores,Campa-
nile *in diuerſor iur.Canonic.rubr.c.7.e.5.n.1.* Cum
ergo hic non prohibeatur expreſſè Generali au-
thoritas,& iuriſdictio quam alias habebat , cen-
ſetur ea conceſſa. Secundò , quia exceptio firmat
regulam in contrarium , *l. quæſitum §. deni-* 17
que ff. de fundo inſtrum. Gloſſa *in rubric. de regul.
iur.in 6.*vbi Dynus Bartolus *in l.1.in fin.*vbi Dec.
*num.*20.& Cagnolua *num.31.& 34.ff.eod tit.* Ex-
ceptio ergo Prouincialium , & inferiorum Re-
ligioſorum à poteſtate, & iuriſdictione ſuper di-
ctas Moniales firmat eam quam habet iure com-
muni Generalis. Tertiò ad idem , quia *incluſio
vnius eſt excluſio alterius l.Cum Prætor ff.de iudic.* 18
*l.cum mariius, C. de Procuratorib. l. Quamuis C.de
pignorib.*cum ergo in iſta exemptione Monialibus
his conceſſa ſolum includantur Prouinciales , &
inferiores alij Generali , rectè infertur Gene-
ralem non eſſe comprehenſum , ſed relictum
in ſuo iure. Præſertim cum hoc axioma in omni 19
diſpoſitione , priuilegio , & præſcriptione in-
cludente certum locum,tempus, rem vel perſonas
locum habeat , vt ex pluribus firmat Barboſa
*in Axiomatib.iuris axioma.*110. *n.*2. Ad quod ma- 20
ximè quartò deſeruit,quod cum authoritas ordi-
narij Prælati ſit priuilegiatiſſima, tum iure com-
muni , *cap. cum contingat de foro compet. cap.
1. de offic. ordinar. cap. cum venerabilis de Reli-
gioſis domib.* & aliis iuribus , tum etiam pro-
pter innumera priuilegia Mendicantium , nun-
quam cenſeri debet excluſa, niſi expreſſè id di- 21
catur. Eò etiam quintò , quia cum exemptio à
iuriſdictione Ordinarij,qualis eſt Generalis , ſit
valdè odioſa , & ſtrictè interpretanda , vt quam
fieri poſſit minus noceat , nunquam eſt admit-
tenda niſi ſit clara, & manifeſta. *cap. paſtoralis de
priuilegiis.*Francus *in cap.1.de priuileg. in 6.not.3.*
Cokier *de iuriſdict.exemptor.par.1.q. 3.n.7.* cum
aliis multis.

Vnde propterea in eadem Sixtina expreſſè de- 22
claratur hæc authoritas Generalis ſupra dictum
Monaſterium illis verbis. *Cum omnimoda poteſta-
te , quam præfatus Prior Generalis in eas* (ſcilicet
Moniales illius Monaſterij) *habet.*Et illis: *Poſſit-*
que

que nihilominus Prior Generalis præfatus per ſe ipſum,&c.*viſitare*,intellige, dictum Monaſterium. Et in caſu amotionis fratrum pro ſeruicio dicti Monaſterij infra. *Solum per Priorem Generalem, vel Viſitatorem præfatos amoueantur*. Ac inferiùs. *Quodque in euentu quo præfatus Prior Generalis commodè non valeret, aut non vellet in præmiſſis, vt præmittitur, prouidere*. Propterea etiam à tergo talis diplomatis hæc poteſtas Prioris Generalis, eiuſque iuriſdictio etiam ex vi illius ſic declaratur. *Exemptio monaſterij Monialium de Scotiis Ordinis B. M. de Monte Carmelo Nannetenſis Diœceſis de Obſeruantia à Iuriſdictione Prouincialium,& omnium inferiorum, & repoſitio ſub protectione,& iuriſdictione ſolius Generalis Prioris, & Magiſtri dicti Ordinis.*

23 Tollitur autem omnis ſcrupulus, ſi quis poteſt eſſe,non ſolum,quia ab eo tempore, per 170. circiter annos Monaſterium illud ſemper fuit ſub obedientia, regimine, & iuriſdictione Generalium, illud viſitando, prout perſonaliter fecit Generalis Nicolaus Audeth, vel Viſitatorem mittendo prout fecit Generalis Ioannes Baptiſta Caffardus,qui anno 1587. Petrum Berrault Prouincialem Turoniæ pro Viſitatore deſignauit, vt narrat Auguſtinus Biicarretus in libro,cui titulus *Palmites vineæ Carmeli*, dum de eadem Franciſca loquitur,vbi etiam expreſsè habet, quod à Sixto IV. (vtique propter hoc diploma) conſtitutæ ſunt illæ Moniales *ſub immediata obedientia Prioris Generalis*;ſed etiam,& præcipuè, quia Vrbanus VIII. anno 1639.litteris datis Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem, pro die 7.Iun.approbauit, & confirmauit decretum S.Congregationis Epiſcoporum,& Regularium, in quo inter alia dicebatur: *Dictas Moniales cum fratribus illis*
24 *inſeruientibus iuxta formam dictorum priuilegiorum immediatè ſubiectas fore, & eſſe Patri Generali pro tempore dicti Ordinis.* Priuilegia autem iſta, de quibus Pontifex, & S. Congregatio ſunt ea, de quibus in hac Bulla Sixti IV. & in aliis Innocentij VIII. Alexandri VI. Iulij II. Leon. X. & Pauli III. de quibus ibi eſt mentio. Additur etiam in eadem Vrbani Bulla: *Decretum prædictum cum omnibus,& ſingulis ad quos ſpectat*, &c.*non obſtantibus*,&c.*priuilegiis,indultis,& litteris Apoſtolicis eiſdem Monialibus*,&c.*conceſſis, confirmatis,& innouatis*. Quibus verbis derogaretur Bullæ Sixtinæ,ſi in ipſa exemptæ eſſent dictæ Moniales à iuriſdictione Generalis.

25 Item in alio Breui eiuſdem Vrbani de ann. 1641.edito,vbi hæc ſunt verba ad eundem Epiſcopum directa:*Cum aliàs debuiſſes temerarios præfatarum monialium rebellium, & inobedientium auſus reprimere,& pro eorundem priuilegiorum tuitione,& conſeruatione tuam authoritatem interponere, occaſionem ſumpſiſti vſurpandi eiuſdem monaſterij iuriſdictionem*,&c. *Memineris te non poſſe in eiuſdem monaſterij gubernio ingerere, & non poſſe ſuperiores præfatos iure ſibi attributo ſpoliari.* Quæ cum cla-
26 tiſſimæ ſint expoſitione non egent. Quibus etiam acceſſit declaratio alia S. Congregationis Epiſcoporum,& Regularium, quæ, Eminentiſſ. D.Cardinali de Spada referente ann. 1646. die 27. Iulij,dixit Moniales illas eſſe ſubiectas Generali Ordinis ſui,& ordinetur tribus Epiſcopis, vt eas protegerent,& defenderent à moleſtiis per Ordinarium illatis,ſeu inferendis

27 Nec contra hanc certiſſimam Generalis authoritatem obſtat,quod in ea Sixtina dicatur *Sorores prædictas,& earum quamlibet, necnon domum, & perſonas huiuſmodi ſub Generalis Prioris dicti Ordinis protectione perpetuò ponimus, & deputamus*. Ea enim quæ adducta ſunt, tum ex ipſa Bulla Sixti, tum ex aliis Vrbani, & decreto S. Congregationis,tum ex vſu,& praxi Religionis, qua conſtat Generales ſemper exercuiſſe authoritatem, & iuriſdictionem in prædictum monaſterium,manifeſtè conuincunt hanc protectionem non debere ſumi eo modo, & cum ea reſtrictione,& natura,qua accipitur in DD. Cardinalibus Protectoribus Religionum,qui delegatam in certis tantum caſibus authoritatem habent ſuper Religioſos ipſarum,de iure ſpeciali,& exorbitanti,vt conſtat ex eorum Protectoriis, ſeu Bullis, quarum plures extant in Bullario communi; ſed accipi debere in latiori acceptione, pro ſpeciali ſcilicet commendatione facta poteſtati, & iuriſdictioni ordinariæ, & quæ de iure ordinario competit ipſi Generali, & propterea latius interpretanda, vtpotè de iure communi competens. Ad eum ſanè modum quo ſubditus aliquando dicitur recipi ſub protectione ſui ſuperioris, non quidem vt excludat ſubiectionem, ſed vt ſuperior promptius, & diligentiùs attendat ad eius defenſionem quoties ab aliquo iniuſtè grauatus fuerit. Ita pulchrè Abbas *in cap. recepimus num. 5. de priuileg.* Et Anchatanus *ibi num.* 28
4.notans propterea quod licet omnes Eccleſias ſubſint Papæ,tamen Papa quandoque recipit aliquas ſub ſua protectione ſpeciali, vt magis timeantur,& gaudeant aliquo ſpeciali priuilegio, vtque Sedes Apoſtolica promptius excitetur ad eis ſuccurrendum. Nec talis protectio eſt inutilis, quia vt Gloſſa *cap. Ex parte de priuileg. verbo ſubtrahuntur*,inquit: *Solet plus timeri quod ſpecialiter pollicetur,quam quod generaliter impetratur.* Et ſanè ſi poni præfatum Monaſterium ſub protectione Generalis arguit excludi ab eius poteſtate, & iuriſdictione, pari licentia dicere poſſet aliquis, quod cum Papa recipit Religiones (prout de facto recipit plures)ſub ſua protectione,ceſſerit dominio iuriſdictioni,& poteſtati, quas ſuper illas habet,quo nihil abſurdius.

Vnde protectio hoc loco deſignat plenam iu- 29
riſdictionem Generalis in d. Monaſterium iuxta doctrinam Baldi *in l.vnic.num. 9. C.ſi quis prædit. poteſt.* vbi notat,quod nomine protectionis plena iuriſdictio continetur. Et ita Baldum intelligit Natta *conſ.* 136. *num* 98. & colligitur ex Rota apud Seraphinum *deciſ.* 1015.

Accedit nouum non eſſe quod Papa mandet 30
ſeu committat alicui Ordinario cognitionem cauſarum ſuorum ſubditorum in quibus alias iuriſdictionem ordinariam habebat,ac proindè mirum non eſſe quod Sixtus Papa in illa Bulla committat, ſeu mandet Generali Carmelitarum ſpecialem protectionem illius Monaſterij. Quemadmodum ergo per tale mandatum, aut commiſſionem nullatenus cenſetur derogari iuriſdictioni Ordinarij, nec illi delegare iuriſdictionem, ſeu nouam ipſi concedere; ſed potius antiquam, & ordinariam ipſius excitare, prout ex *cap. licet de offic.ordinar.* communiter eliciunt DD ſpecialiter ibi Abbas *num.* 3. Felinus *num.* 1. & 4. Idem Abbas in *cap relatum de offic. delegati*, Iaſon *in l. ius ciuile num.* 2. *ff. de iuſt. & iure.* Cenedus *ad decret.collect.* 157. *num.* 1. Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 16. *num.* 24. ſic etiam in præſenti per protectionem demandatam Generali à Papa nul- 31
latenus

latenus alterata, aut diminuta eſt eius poteſtas, aut iuriſdictio ordinaria, ſed ſolum excitata, & vocata ad ſpecialem protectionem, & curam illius Monaſterij. Præſertim, cum non addat Pontifex clauſulam *authoritate noſtra*, vel *tanquam delegatus à nobis*, aut ſimilem, per quam quandoque ſuperior ſolet iuriſdictionem ordinariam inferioris mutare in delegatam, iuxta textum *in l. 1. §. ſi quis ſimpliciter verſ. cum adiicitur ff. de verb. oblig.* & DD. quos refert, & ſequitur Barboſ. *de clauſul. vſu frequent. clauſul. 12. num. 3.*

32 Pariter nec obſtat quod idem Sixtus in ea Bulla poſt quædam priuilegia dictis Monialibus conceſſa, (quorum aliqua ſublata ſunt à S. Congregatione, & Vrbano VIII. in Bulla relata) dicat: *Quodque in euentu quo præfatus Prior Generalis commodè non valeret, aut non vellet in præmiſſis, vt præmittitur, prouidere, Epiſcopus Nannetenſis pro tempore exiſtens, quoties pro parte Priorissæ, & Sororum prædictarum ſuper hoc requiſitus fuerit, in omnibus, & ſingulis præmiſſis, & alijs neceſſariis authoritate Apoſtolica, & ſub cenſuris Eccleſiaſticis prouidere valeat, eadem authoritate tenore præſentium concedimus pariter, & indulgemus.* Etenim ex his ſolum habetur præfatum Nannetenſem Epiſcopum conſtitutum eſſe à Papa Sixto Conſeruato-
33 rem dicti Monaſterij, & Monialium ipſius pro executione dictorum priuilegiorum illis conceſſorum. Quod luce clariùs conſtat ex ſequentibus ibi: *Eiſque tam in præmiſſis quam quorumcunque priuilegiorum, libertatum, & iurium dictæ domus conſeruatione, efficacis defenſionis præſidio aſſiſtens faciat Prioriſſam pro tempore, & Moniales ac perſonas præfatas, &c. pacifica poſſeſſione gaudere, non permittens eas, ſeu ipſarum aliquam contra exemptionem, liberationem, &c. impediri, ſeu moleſtari,* &c. Si enim expendatur clauſula illa *in Conſeruatione*, & quod omnes aliæ clauſulæ ibi contentæ generaliter, & communiter apponuntur in aliis Bullis Conſeruatoriis Religionum euidentiſſimè conſtabit ſolum præfatum Epiſcopum deſignatum à Papa fuiſſe Conſeruatorem dicti Monaſterij pro ſuorum priuilegiorum executione.
34 Quod clarè etiam denotatur in Breui illo relato Vrbani de anno 1642. ibi: *Cùm aliàs debuiſſet,* &c. *Pro eorumdem priuilegiorum tuitione, & conſeruatione tuam authoritatem interponere.* Cum autem iuriſdictio Conſeruatorum ſit delegata, & determinata ſolum pro certis cauſis particularibus *cap. 1. & vlt. de offic. delegat. in 6* vbi DD. communiter, quorum plures allegat Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc alleg. 106. num. 2. & 3.* Quo iure, aut fundamento affirmare poteſt pars contraria Epiſcopum conſtitutum eſſe ſuperiorem Ordinarium dicti
35 Monaſterij? Vnde nec in rigore poteſt vocari Iudex delegatus à Sede Apoſtolica, propter multas, & varias differentias, quæ ſunt inter Iudices Conſeruatores, & Iudices delegatos, de quibus DD. *in d. cap. 1. & vlt. de offic. deleg. in 6.* Azorius *tom. 2. Inſtit. moral. lib. 5. c. 34. quæſt. 5.* Ludouic. Miranda *in Man. Prælat. tom. 2. quæſt. 47. art. 3. concl. vnic.* & Barboſa *ſupr. num. 6.* Imò cum authoritas hæc Epiſcopo conceſſa ſolùm ſit Iudicis Conſeruatoris, videtur dici poſſe (quod tamen ſa-
36 pientiſſimo iudicio S. Congregationis relinquo) reuocatam, & caſſatam eſſe per Gregorium XV. in Bulla *Sanctiſſimus*. vbi reuocantur, & caſſantur omnes electiones Iudicum Conſeruatorum Religionum, Monaſteriorum, &c. vſque ad illud tempus factas in vim quorundam priuilegiorum, etiam Apoſtolica auctoritate conceſſorum, & additur: *Seu aliàs quocunque iure, vel titulo hactenus factas.* Quibus denotari videtur caſſari, & annullari etiam conſeruatorias à Papa datas, qualis eſt, de qua in præſenti.

Caſu etiam dato, & nullatenus conceſſo, quod 37
per verba relaxata in Sixtina fingeremus conceſſam eſſe præfato Epiſcopo authoritatem, & iuriſdictionem ordinariam in dictum Monaſterium, adhuc tamen nullo pacto cenſeri deberet ſublata iuriſdictio, & poteſtas etiam ordinaria, quam Generalis habet in illud. Certi enim iuris eſt, quod ſemper in dubio iuriſdictio cenſetur data *cumulatiuè*, & non *priuatiuè* reſpectu ſuperioris ordinarij; cum Papa nunquam cenſeatur derogare voluiſſe Ordinarij iuriſdictioni, niſi hoc
exprimat quod non facit in præſenti. Ita Abbas 38
in cap. Cæterum num. 7. de iudic. Bartolus *in l. 1. ff. de offic præfecti Vrb.* Afflictus *deciſ. 41.* Menochius *de arbitr. q. 20. à num. 1.* Rota apud Farinacium *dec. 121. n. 4. p. 1. rec. & dec. 30. n. 3 p. 2* & plures alij DD. apud Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 124. n. 1.* Ac propterea in tali caſu daretur locus præuentioni, prout ex Guttier. *l. 3 pract. qu. 24.* & aliis habet idem Barboſa.

Ex quibus penitus corruit exiſtimatio partis 39
contrariæ dicentis potuiſſe Moniales d. Monaſterij ſubiicere ſe præfato Epiſcopo, cum, vt oſtenſum eſt, hoc ſit in præiudicium non ſolum Religionis, & legitimorum Prælatorum eiuſdem, ſed etiam ipſius Sedis Apoſtolicæ, & talis Epiſcopus ſit merus conſeruator, & ſolum pro cauſa particulari, ſcilicet conſeruatione priuilegiorum Monaſterij, ita vt nec debeat vocari propriè loquendo Iudex delegatus Apoſtolicæ Sedis, & caſu quo eſſet talis Iudex, imò Ordinarius, nihil agere poſſit in præiudicium Generalis, qui eſt magis legitimus ordinarius, vtpotè qui praxi, & vſu habet fundatam ſuam intentionem, quam non habet Epiſcopus, cum numquam illam exercuerit. Vnde non releuat quod dicitur ab aduerſariis, 40
quod quamuis exemptus non poſſit ſe ſubiicere ſimplici Ordinario, poteſt tamen ſe ſubiicere Papæ delegato, eo quod iſte Papam repræſentet; hoc etenim ſolum admitti poteſt de Papæ delegato ad vniuerſitatem cauſarum, ſeu ſine limitatione, qualis ſolet eſſe Legatus à latere, non de eo, qui eſt merus conſeruator, & non delegatus niſi pro aliqua cauſa particulari, & indiuidua, ſcilicet pro aliqua cauſa particulari, & indiuidua, ſcilicet pro priuilegiis alicuius Monaſterij executioni man-
dandis, prout contingit in præſenti. Eò etiam 41
quod talis limitata auctoritas non eſt ipſi demandata, niſi, prout dicitur in d. Sixtina. *In euentu, quo præfatus Prior Generalis commodè non valeret, aut non vellet in præmiſſis, vt præmittitur, prouidere.* Cum enim iſta conditio faciat diſpoſitionem conditionalem, ea non ſubſiſtente, nec diſpoſitio ſortitur ſuum effectum *l. qui heredi l. Meuius ff. de condit. & demonſtrat.* DD. ibid. Tiraqu. *de retract. tit. 2. §. 2. gloſſ. 1. num. 3. & 4.* Rota *deciſ. 315. num. 3.* apud Farinacium *p. 1. recent.* Non ſubſiſtit autem iſta conditio, quia ſemper Generalis vult conſeruari dicto Monaſterio ſua priuilegia, & ſemper poteſt, ſaltem per Vicarios, aut Commiſſarios ſuos, qualis eſt in præſenti P. Leo à S. Ioanne Commiſſarius tum Apoſtolicus, tum Generalis in illis partibus. *Poſſe enim dicitur qui facit quo minus poſſit. l. ſi bona fide 12. ff. de noxalib. actionib.*

Minimè

42 Minimè etiam obſtat clauſula illa d. Statinæ.
& alijs neceſſarijs, ea qua nimia abuſiuè pars con-
traria prætendit præfatum Epiſcopum eſſe verum
ſuperiorem illius Monaſterij, & potuiſſe acceptare
obedientiam, quam aliquæ Moniales per igno-
rantiam, forſan per dolum illi exhibere volue-
runt. Non ſolum, quia, vt dictum eſt ſolum id
poſſet eſſe pro caſu quo Generalis non poſſet,
aut nollet prouidere, quod non ſubſiſtit, quia
43 ſemper vult, & poteſt. Sed etiam, quia clauſulæ
generales, qualis eſt iſta, reſtringuntur ſolum ad
expreſſa, & enunciata. Riccius *in collect. deciſ. p. 4.
collect.* 1100. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 795. *num.*
18. Rota in Romana *ſocietatis officij* 13. Ianua.
1600. coram Iuſto. Marta *de clauſulis p. 4. clauſul.* 1.
44 *num* 8. *&* 9. Et non extenduntur ad non veriſimi-
lia, quale eſt intentum partis aduerſæ, prout ex
pluribus probat Barboſa *in tract. de clauſul. clauſul.*
61. *num.* 14 Eo quoque quod dictio *alius* denota-
45 ta ibi *alijs neceſſarijs* eſt relatiua, & repetitiua ſi-
milium in ſubſtantia, & qualitate, pro quo ſunt
innumeri DD. apud Barboſam *in Tract. de dictio-
nib. dict.* 16 *num* 1. 3. 4 *&* 9. Quod, & notarunt ſæ-
piſſimè à Rota. Vt in vna Romana *Cenſuum* 24.
Februarij 1612. coram Gregorio XV. & apud
Paulum de Rub. *dec.* 104. *n.* 10 *to.* 3. *diu.* & in alia
Rom. *Menſa nummularia* 30. Iun. 1614. coram
Cocc. & in Carpentoraten. *penſionis* 29. Maij
1602. coram Lancellotto. Videant ergo modo ad-
uerſarij quo iure clauſulam illam *Alijs neceſſariis*
ex determinata materia, quæ eſt executio priui-
legiorum illius Monaſterij, amplient ad rem tam
diuerſam in ſubſtantia, & qualitate, & tam exor-
bitantem, qualis eſt quod propter illam dictus
Epiſcopus cenſeatur habere poſſe iuriſdictionem
ordinariam, & acceptare obedientiam Monialium
aut eam ipſi dari poſſe.

46 Vnde, ſalua reuerentia tum S. Congregationi,
tum huic Domino Epiſcopo debita, videtur di-
cendum quod exigendo aut etiam recipiendo
obedientiam à prædictis Monialibus, imò vſur-
pando, vt colligitur ex verbis Vrbani in Breui
de anno 1641. relatis transgreſſus fuerit præce-
ptum Alexandri Quarti in Marimagno Carmeli-
tarum *n.* 38. quo præcepit Prælatis Eccleſiarum,
ne ab ipſis obedientiam contra tenorem ſuorum
priuilegiorum exigere, vel accipere præſumerent,
ſub pœna *indignationis Dei, & Apoſtolorum Petri,
& Pauli*, quæ peccatum mortale arguit, prout di-
xi *tom.* 3. *verb. clauſula n.* 34. *&* 15. Imò etiam in-
curriſſe excommunicationem Papæ reſeruatam,
quam impoſuit Eugenius IV. in fauorem Con-
gregationis Montis Oliueti contra perturbantes
Iuriſdictionem Religionis; & Iulij Secundi pro
Auguſtinianis contra occupantes ipſorum bona;
quæ priuilegia propter communicationem priui-
legiorum competunt etiam Religioni ad quam
pertinet Monaſterium Monialium, de quo in præ-
ſenti, & de illis dixi *tom.* 2. *c.* 19. *n.* 51. ex Rodri-
guez & Portello.

47 Ex quo etiam patet quid reſpondendum ſit ad
aliquos caſus, qui propter obedientiam accepta-
tam ab hoc Domino Epiſcopo contigerunt. Pri-
mus eſt, quod, cum Generalis præcepiſſet di-
ctis Monialibus ne procederent ad electionem
Prioriſſæ ſub pœna excommunicationis latæ
ſententiæ ipſis intimata, nihilominus ad electio-
48 nem proceſſerunt. Secundus, quod admiſit aliquas
ex dictis Monialibus ad profeſſionem. Tertius,
quia extra caſum viſitationis ingreſſus fuerit
clauſuram dicti Monaſterij. Quartus, quod il-
lis deſignauit confeſſarios ſibi beneuiſos, non
approbatos, neque receptos à ſuperioribus Re-
ligionis.

Etenim ad primum dicendum, Moniales iſtas 49
contra præceptum formale ſui Generalis ad ele-
ctionem procedentis tranſgreſſas fuiſſe dictum
præceptum, ac proinde incidiſſe in excommuni-
cationem latæ ſententiæ à Generale impoſitam.
Ratio eſt, quia cum Generalis ſit verus, & legiti-
mus ipſarum, ſuperior, ac Prælatus, & id quod
præceperit, fuerit de materia licita, & honeſta, ac
conuenienti ipſarum regimini: & alia parte Præ-
lati Regulares, maximè Generales; qui ſunt ſupre-
mi Prælati Religionum, propter iuriſdictionem,
quam habent in vtroque foro, poſſint per cenſu-
ras procedere contra ſibi ſubditos, iuxta ea, quæ
dixi *tom.* 1. *mea ſummæ c.* 18. *n.* 21. *& to.* 3. *verb. Cen-
ſura Eccleſiaſtica. n.* 2. nullus relinquitur locus du-
bitandi, quin potuerit Generalis imponere illud
præceptum ſub pœna excommunicationis latæ
ſententiæ, & quod Moniales illud tranſgredien-
tes in illam inciderint.

Per accidens tamen, aliquæ illarum, ſimplicio- 50
res præſertim, excuſari poterunt, ſaltem in foro
conſcientiæ, ab excommunicatione, ſi ex igno-
rantia, vel timore cadente in virum conſtantem,
ad electiones proceſſerunt, iuxta doctrinam ge-
neralem de requiſitis ad incurrendas cenſuras, de
quibus aliqua dixi eo *verbo Cenſura Eccleſiaſtica,
num.* 11.

Ad ſecundum dico, profeſſiones illas emiſſas à 51
dd. Monialibus omninò inualidas, & irritas eſſe.
Ratio eſt, quia, iuxta ea, quæ dixi *tom.* 1 *cap.* 2. *num.*
25. *& tom.* 4. *verbo profeſſio Regularis. num.* 13. ad
validitatem profeſſionis requiritur authoritas,
ſeu poteſtas in admittente, ſeu acceptante; Do-
minus autem Epiſcopus talem authoritatem non
habebat, non ſolum, quia illi denegata eſt per
Breuia relata Vrbani Octaui, quibus declararunt
non debere ſe in eius Monaſterij gubernio inge-
rere, & præcipitur, ne vſurpet iuriſdictionem
Ordinis, aut ipſum expoliet iure, quod habet
ſupra d. Monaſterium; ſed etiam, quia profeſſio,
cum ſit contractus oneroſus vltro, citroque obli-
gatorius, quo profeſſus fidem ſuam aſtringit
Deo, obligaturque Religioni, & Religio ipſa
obligatur Religioſo ad retinendum eum, & alen-
dum, & tractandum iuxta Religionis inſtitu-
tum, ſola Religio, vel ex ipſius commiſſione
aliquis alius habet talem authoritatem, ſeu po-
teſtatem.

Confirmatur, quia cùm d Dominus Epiſcopus 52
non ſit Prælatus illius Monaſterij, vtpotè exempti
omninò ab ipſius iuriſdictione, nullum omnino
ius habet ad recipiendum moniales ad ipſum,
prout conſtat ex cap. *Porrectum de Regularibus.*
Et *cap ad Apoſtol. eod. tit.* & docent Abbas. *& cap.
porrectum num.* 12. Roſella *verbo nouitius num.* 21.
Angel. *verb. Profeſſio num* 1. Syluest. *verbo Religio.*
3 *q.* 14 Armilla *ver Nouit. num.* 11. Et ibi Tabie-
na *q.* 8. *n.* 9. Nauarr. *lib.* 3 *conſ. tit. de Regularib. in* 1.
edit. conſ. 6. *à n.* 2. *vſque ad* 6. *in* 2 *conſ.* 40. *à n.* 2. *vſ-
que ad* 6. Antonius Cuchus *lib.* 3. *Inſtitution. tit.* 1.
n. 62. Rodriguez *tom.* 3 *qq. reg. q.* 17 *art.* 11. Azor.
lib. 12. *Inſtit. moral. cap.* 5 *q* 4. Sanch *in Decalog.
lib* 3. *cap.* 4. *num* 74. Præſertim, quia admittere no- 53
uitias ad profeſſionem ſolùm eſt illius ſuperioris,
qui poteſt illas Religioni incorporare, quod ſo-
lùm competit ſuperiori Regulari, non autem

Epiſcopo,

Epiſcopo, vt docent Rodriguez *ſupra articul.*11. Azor.*ſupr.*Bonacina *de clauſ. quæſt.* 2.*punct.* 10.§. 6.*diff.*2.*num.*4. Tambur. *de Iur. Abbatiſſ. diſp.* 6. *quæſt.*5.*num* 6

54 Confirmatur ſecundò, ex pluribus priuilegiis Religionibus conceſſis, quibus gaudent, vel propter communicationem ampliſſimam priuilegiorum moniales dicti Monaſterij, & quibus ſubiiciuntur ſolum Prælatis Religionum, & eximuntur omnimodè à ſubiectione Epiſcoporum. Specialiter Greg. XIII. pro Monialibus S. Benedicti in Bulla quæ incipit *Ex noſtri*, & Pij V. pro Ciſtercienſibus in Bulla quæ incipit *In eminenti*, & Pauli V. pro Fulienſibus reformatis in Bulla, quæ incipit *Quæ Regulares*, & pro Monialibus ordinis Minorum ex diuerſis priuilegiis Summorum Pontificum apud Confectium *in Eugenio IV. Bulla* 1.*&* 2. Rodriguez *tom.*1 *qq.regul.qu.*17.*art.* 8. Lucam Vuadingum *tom.*1.*Annal. in fin. in regiſtr. Pontific.Conſtit.*15.*Innocentij IV.* Et Tamburinum, *de iure Abbatiſſ.diſp.*14.*q.*1.*num.* 4.5.6.*&* 7. Fauet, & priuilegium Nicol. V. apud Mirandam *tract.de Monialib. qu.* 8. *art.* 1. Hieron. Rodrig.*in Compend.reſolut.*101.*n.*2. Ex quo habetur nullam fœminam admitti poſſe ad habitum, vel profeſſionem, niſi de ſuorum ſuperiorum licentia. Vnde in vna S. deciſione Rotæ Vliſbonenſis *Monaſterij* coram Coccino 19. Nouembris 1625. expreſsè habetur Moniales S. Claræ eſſe exemptas à iuriſdictione Ordinarij Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectas, & ſub gubernio Prælatorum Ordinis. Et in alia Marſicana *Iuriſdictionis* coram Comitolo ann. 1589. inter deciſiones ipſius *n.*83. deciditur illas eſſe ſub gubernio Abbatis priuatiuè quoad Epiſcopum. Hinc etiam Rodriguez eius Compendiator *d.reſolut.* 101.*n.* 2. expreſsè aiunt receptionem Monialium omnium Religionum pertinere ad ſuperiores illarum, intellige, priuatiuè ad alios quoſcunque.

55 Ad tertium dico. Videri vnum Epiſcopum ingredientem præfatum Monaſterium ſine neceſſitate, & legitima licentia Superioris Regularis eiuſdem Monaſterij incidiſſe in excommunicationem poſitam à Concilio Trident.*ſeſſ.*25.*cap.*5. illis verbis: *Ingredi autem intra ſepta Monaſterij nemini liceat cuiuſcunque generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerint ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta ſub excommunicationis*
56 *pœna incurrenda.* Etenim ſub Decreto iſto Concilij includi Epiſcopos ingredientes Monialium Monaſteria ſibi non ſubdita ſine Superioris licentia in ſcriptis, reſoluunt Nauar. *Comment.* 4. *de regular.in cap.Statuimus* 19.*q.* 3.*num.* 39. *verſ. quartus* Gratianus *diſcept forenſ.cap.*393.*num.*5.*&* 20 Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſc. alleg.* 101. *num.* 42.*& in collect.ſuper hunc locum Concilij num.* 61. Tamburinus *de Iure Abbatiſ.diſp.*24.*q.*9.*n.*1. & reſolutum eſſe in vna Ianuenſi 10. Maij 1631. reſoluit Aldana *in Compend. Canonic. reſolut. lib.*3.
57 *tit.*25.*num* 8. Similiter perſonæ aliæ cuiuſcunque ſexus fuerint ingreſſæ dictam clauſulam incurrerunt eandem excommunicationem. Cùm ea generaliter omnes comprehendat, prout patet ex
58 verbis relatis. Quamuis autem hæc excommunicatio à Concilio impoſita reſeruata non ſit ab ipſo Concilio, reſeruata tamen poſtea fuit à Gregorio XIII. in Bulla: *Vbi gratia.* Vbi etiam contra tranſgreſſores imponuntur pœnæ *priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum ſuorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum obtinenda.*

Additur etiam in eadem Bulla: *Quin etiam ſub* 59
eiſdem pœnis ipſo facto incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, & quibuſcunque perſonis Eccleſiaſticis, & ſecularibus, ac etiam Ordinum quorumcumque etiam Mendicantium Regularibus, ne prætextu licentiarum ab Epiſcopis, vel Superioribus quibus illas concedendi in caſibus neceſſariis tantum ex decreto Concilij Tridentini tribuitur, ne Monaſteria ipſa Monialium pro libito, ſed neceſſitatibus vrgentibus dumtaxat ingredi, neve Moniales ſub
eiſdem pœnis illos aliter admittere præſumant. Ex 60
iis autem vltimis verbis elicitur eaſdem pœnas incurriſſe Moniales ianuas aperientes, & conſentientes ingreſſui. Quia tamen Pontifex vtitur *verbo præſumant*, ideò perſonæ ſeculares ingredientes, & Moniales illas admittentes ex bona fide licentiæ Epiſcopi non incurrent illas. Cum 61
enim in aliqua lege, ſeu Conſtitutione ponitur hoc verbum, denotatur ſolum per dolum, & præſumptionem, non per bonam fidem incurri culpam, & pœnam talis Conſtitutionis, vt benè notant Rodrig. *tom.* 3.*qq.regul.q* 47. *art.* 1. Suarez *de Cenſur.diſp.*22.*ſect.*6.*n.*14 Nauarr. *in Manual. cap.*27. Azor. 1.*part.inſtit.moral.lib.*13.*cap.* 8.*qu.*6. Ludouicus Beia *reſponſ.caſ.conſcient.part.*1.*caſ.*30. Campanile *in diuerſ.iur.can.rubr.*11.*cap.* 16. Armend.*in addit.ad recopil.leg.Nauar.lib.*2.*tit* 18.*lib.* 7.*de religionibus, n.* 10. Vgolin. *de offic.Epiſcopi cap.*21.§ 3.

Addo etiam, quod caſu quod Epiſcopus præ- 62
tenderet curam, & regimen illius Monaſterij ad ſe pertinere non potuiſſet ingredi ipſius clauſuram, niſi in caſibus neceſſitatis, & à paucis, iiſque ſenioribus, ac religioſis perſonis comitatum ſub grauiſſimis pœnis, & cenſuris impoſitis ab eodem Gregorio XIII. in Bulla *Dubiis quæ emergunt* anno 1581. vbi ſic: *Declaramus Prælatos omnes tam ſeculares, quam regulares, quibus cura, & regimen monaſteriorum Monialium quouis modo incumbit facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi Monaſteria prædicta ità demum vti poſſe ſi id faciant in caſibus neceſſitatis, & à paucis, iiſque ſenioribus, ac religioſis perſonis comitati. Quocirca vniuerſos, & ſingulos Epiſcopali, ſeu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, nec non quorumuis Ordinum Abbates, Priores, Miniſtros, & alios quoſcunque Superiores regulares ſeriò monemus, vt facultate huiuſmodi, qui eam habent, præterquam in caſibus, vt refertur, neceſſariis, neutiquam vtantur. Quod ſi contra fecerint ſtatuimus qui Pontificalis dignitatis fuerint pro prima vice qua contra fecerint Eccleſiæ ingreſſu interdictos, pro ſecunda, à munere Pontificali & à diuinis ſuſpenſos, ac deinceps ipſo facto abſque alia declaratione excommunicatos exiſtere; regulares verò omni officio, ac miniſterio priuatos excommunicationi ſimiliter ſubiacere.*

Ad quartum conſtat ex dictis Epiſcopum nul- 63
latenus potuiſſe deſignare Confeſſarios dd. Monialium, nec ipſos Confeſſarios earum confeſſiones audire, aut ipſas cum ipſis confiteri, & confeſſiones factas irritas, & nullas eſſe. Certi enim iuris eſt Monialium Confeſſarios eos ſolùm eſſe, qui à ſuis legitimis Superioribus licentiam habent ad earum Confeſſiones audiendas, Dominus Epiſcopus autem iſte non ſolum non erat legitimus earum ſuperior, eo quod ipſæ eſſent ſub gubernio Religionis, ſed, & ſpecialiter ex Declaratione Vrbani Octaui in Breui relato. Ergo non potuit in eius Monaſterij gubernio ſe ingerere, ac proindè nec de Confeſſariis illis pro-

uidere.

64 uidere. Accedit ad hoc conceſſio Sixti Quarti in Marimagno Prædicatorum § 29. & 30. Et in Marimagno Minorum § 31 & 42. Et in Marimagno Carmelitarum § 97 & 98. Et Iulij Secundi in Marimagno Minimorum §. 24. in quibus loci Pontifices præcipiunt vt ſubditi dd. Religionum ſolùm Prælatis ipſarum, & ab eis facultatem habentibus confiteri poſſint ſua peccata, & inhibent Prælatis Eccleſiarum, ne eires eorum Confeſſiones ſe intromittant. Quæ conceſſionea de iure communi competunt ipſis Præ-
65 latis Religionum, cum ipſi ſint legitimi Paſtores ſibi ſubditorum, & non Epiſcopi. Caſu verò quo illæ aliqnod priuilegium continerent, extenditur etiam ad Moniales, etſi ibi non exprimantur, quia certum eſt ipſas gaudere Priuilegiis fratrum, prout ex variis Declarationibus, & Doctoribus dixi 5. *tomo, p.* 2. *in Marimagne Carmelitarum. num.* 385. Et ſpecialiter circa confeſſiones faciendas *in eodem Marimagno Carmelitarum* §. 371. *&* 372. Idque manifeſte ſupponitur à Gregorio XV. in Bulla *Inſcrutabili*, vbi ſolum declaratur dictos Confeſſarios Monialium ſubditarum Religionibus non poſſe earum confeſſiones audire; niſi præmiſſo examine, & approbatione Epiſcoporum. Legantur Sorbus *in Annotationib. ad Compend. Mendicantium, verb. Quod prater,* Azor. *p.* 1. *lib.* 13 *c.* 9. *q.* 2. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. lib.* 16. *rubr.* 1. *num* 53. Tamburin. *de Iur.*
66 *Abbatiſſ. diſp.* 16. *q.* 2. Quod adeò verum eſt, vt ne Confeſſarius extraordinarius aſſignari poſſit ab Epiſcopo, Monialibus exemptis è ſua Iuriſdictione, ſed ſolum à Prælatis ipſarum, vt probant Lipæus *de Iur. Pontif. nouo, lib.* 3. *n.* 3. Polacc. *de Confeſſarius Monial. n.* 4. *verſ. Monialibus*, etiam ex Decreto S. Congregationis ad Epiſcopum Antuerpienſem anno 1609. & ſequitur Tamburinus *d. diſp.* 16. *quaſit.* 2. *num.* 3. dicens: *In hac re non amplius immorandum eſt, cum praxis hodierna vbique obſeruata, & Roma praſertim doceat, vt diximus, Confeſſarium iam ordinarium, quam extraordinarium dandum, proponendum, & praſentandum eſſe à propriis Pralatis Monialium Ordinario loci, à quo debent approbari, & admitti ad praſcriptum ſupradicta Bulla.*
67 Addendum pro coronide caſu, quo D. Epiſcopus intromittere ſe poſſet in gubernium d. Monaſterij, hoc ſolum eſſet ſubſidiarie, & conditionaté id eſt, poſito quod generalis non poſſet, aut nollet id facere Vt dictum eſt, & patet ex illis verbis Sixtinæ: *In euentu quo prafatus Prior Generalis commodè non valeret, aut non vellet in pramiſſis prouidere.* Vnde oporteret quod conſtaret D. Epiſcopo de impoſſibilitate, aut non voluntate Genera-
68 lis. Quia facultas alicui data cum certa qualitate, aut conditione, antequam conſtet de illa qualitate, ſeu adimpletione conditionis, non poteſt exerceri Felinus *in c. num.* 1 *verſ. dicant de offic. delegati*, Soccinus *in cap ſignificaſti num.* 21. *de for. comper.* Eo quod facultas data ſub conditione ante impletionem conditionis non ſubſiſtit actu, ſed habitu. vel ſpe. Gloſſa *in cap. cum plures de offic. delegati in* 6. Soccinus *conſil.* 99. *num.* 10. *lib.* 3. Hoc autem non conſtabat, nec conſtare potuit D. Epiſcopo.
69 Similiter, cùm in dicta Sixtina dicatur *Quoties pro parte Prioriſſa, & Sororum pradictarum ſuper hoc requiſitus fuerit*, quæ verba referuntur ad Prioriſſam, & Moniales coniunctim, & in eis agatur de commodo, ſeu intereſſe totius Monaſterij, vtique denotant, quod Capitulariter, & non vt ſingulæ deberent facere huiuſmodi requiſitionem, iuxta pulchram doctrinam Antonij de Butrio *in cap ſi diligenti num.* 12. *de foro compet.* & Rotæ in Toletana *Iuris celebrandi* 20. Februarij 1620. Quia ergo non eſt facta ſecundum hanc formam, ſed à nonnullis Monialibus, particularibus nullatenus ſuffragari poteſt D. Epiſcopo. Quia ipſæ non conſtituunt aliquod corpus niſi inſimul conueniant. Abbas *in cap. ſcriptum num.* 4. *in fin. de elect.* Imola *ibi num.* 6. Felinus *in ca. Paſtoralis n* 9. *de conſtit.*

Claudat hoc conſultum decretum Sacri Concilij Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regul. c.* 9. ibi *Monaſteria ſanctimonialium, &c. qua a deputatis in Capitulis Generalibus, vel ab aliis Regularibus reguntur, ſub eorum cura, & cuſtodia relinquantur.* 70

Quia tamen hæc cauſa in S. Congregatione 71
Epiſcoporum, & Regularium agitata eſt; etiam ſi non viderim eiuſdem Sac. Congregationis deciſionem, proteſtor nihilominus nullatenus ab ipſis velle diſcedere, ſed promptè, & humiliter acquieſcere tali deciſioni, ſi quæ fuerit, iuxta ipſius Sac. Congregationis mentem, quam ſemper ſequi deſidero.

CONSVLTVM V.

De quadam profeſſione cuiuſdam nobilis Equitis S. Ioannis Ieroſolymitani.

SVMMARIVM

CAſus, ſeu factum. num. 1.
Videtur ſuſtinenda profeſſio in vtroque foro. n. 2.
Actus in dubio debet interpretari validus n. 3.
Omnis interpretatio admittitur vt ſuſtineatur. numer. 4.
Interpretatio qua fit pro validitate actus eſt Regina interpretationum. n. 5.
Superat hac praſumptio omnes alias praſumptiones. num. 6.
Maximè cùm agitur de validitate profeſſionis. n. 7.
S. Rota conſentiens num. 8.
Verbum Oportet *denotat decentiam n.* 9.
Quid de dictione Neceſſe eſt. *n* 10.
Circa ſubiectam materiam interpretanda. n. 11.
Non ponitur in ſtatuto clauſula irritans n. 12.
Vnde ſolum denotatur prohibitio actus n. 13.
Quid ſi denotetur forma n. 14
Procedit in forma ſubſtantiali, non accidentali. numer 15.
Cingulus militia, aut enſis ſolùm ad accidentalem formam videtur ſpectare. n. 16.
Datur per hoc ſtatutum facultas faciendi quod aliàs fieri poterat. n. 17.
Solum videtur notari vſum, & conſuetudinem Religionis. n. 18.
Quod eſt de ſubſtantia profeſſionis in ipſius actu exerceri debet n. 19.
An ab aliquo Principe eo cingulo fuerit decoratus nobilis N. n. 20.
Prafatio, ſeu proœmium in legibus maximè ponderanda. num. 21.

tione denotat defectum formæ commiſſum in receptione fratrum, culpabilem quidem eſſe, ſed non irritare profeſſionem; quomodo ergo fieri poteſt, vt irritetur in d. ordinatione talis profeſſio, quæ à Religione aliàs admittitur? Præſertim cum iura iuribus debeant concordare, & iurium
32 correctio ſemper ſit vitanda. *cap. cum expedìat de elect. in 6. Surd. deciſ.* 2 1 *numer.* 1 9. *Tuſc. pract. concl. tom.* 1. *litt. C. concluſ.* 1 0 3 6. *Pichard. ad princip. inſtit. de leg. Falcid. num.* 1 4. *Cephal. conſ.* 3 8 3. *num.* 1 8. *vol.* 3. Omitto id colligi ex verbis ipſius ordinationis ibi. *Declarant, & mandant, ne de cætero tam in Conuentu, quam extra, aliquis ad habitum noſtrum ſuſcipiendum alio quocumque modo, gradu, ſeu denominatione admittatur, niſi in tribus diſtinctis gradibus declaratis in ſtatuto* 2. 2 9. *&* 3 0. *de recept. fratr.* Et poſtea ponitur clauſula irritans.
33 Item quod finis talis legis, vt colligitur *ex ſtatuto* 2 9. ſolum fuit reprimere aliquos, qui prætextu alicuius ſeruitij in ſuis commendis, exhibiti recipiebant ad habitum Ordinis in gradibus inſolitis, & diuerſis à tribus aſſignatis. Item quod Appoſtill. d ordinationis cognoſcendo, ſubſtantiam illius ſolum conſiſtere in prohibitione recipiendi fratres in gradibus non expreſſis, ſic epilogauit ipſum. *Veruno può eſſere riceuuto nella Religione ſe non in grado di fra Caualiere, ò di fra Cappellano, ò di fra Seruente; altrimente ſia nulla*
34 *la profeſſione, e ſia coſtretto à depor l'habito.* Quod cum fuerit impreſſum de mandato Capituli Generalis, optimè ulteudit qualis fuerit eius ſenſus in d ordinatione. Clarè ergo ex dictis elicitur d. ordinationem, quatenus clauſuram irritatoriam continet, ſolum trahi debere ad ſtatutum relatum, quantum ad Id, quod in eo habetur de non admittendis fratribus, niſi ſolum in tribus illis gradibus; non verò quantum ad alia, quæ ſolum acceſſoriè in eo ponuntur.

35 Eneruatur etiam vis d. ordinationis non ſolum ex eo, quia non fuit facta à toto Capitulo, ſeu Religione, ſed à ſexdecim Capitularibus (condere autem legem perpetuam ſolùm ſpectat ad totam Communitatem, vel ad eum qui anthoritatem habet ab ipſa, iuxta doctrinam *S. Thom.* 1. 2. *q.* 90. *art.* 3. Sexdecim verò illi nec conſtat ab illa habuiſſe hanc facultatem; vnde Rota in vna Meleuitana *Commende de Mazara* 1 5. *Iunij* 1 6 3 5. *coram Motmanno numer.* 1 3. expreſsè habet quod Religio Hieroſolymitana ſolum per Capitulum Generale, non verò per ſexdecim Equites Capitulares repræſentatur) ſed etiam, & ſpecialiter eo quod dato quod illi ſexdecim Equites poſſent d. ordinationem facere, adhuc ipſa non ſubſiſtet: nam ordinationes factæ in iſta Religione in vno Capitulo generali, ſolum durant vſque ad aliud Capitulum generale, nec trahuntur vltra niſi rurſus in nonis Comitiis confirmentur, vt tradit Rota *in vna Meleuitana Penſionis* 2 9. *May* 1 6 1 7. *coram Gbiſlerio*
36 *n.* 1. Et quamuis confirmata fuerit in vltimo Capitulo generali anni 1 6 3 1. hæc tamen confirmatio eodem modo claudicat ſicut prima ordinatio, quia fuit facta non à toto Capitulo, ſed à ſexdecim illis; & præſertim quia talis confirmatio robur non habet, niſi à Sede Apoſtolica confirmetur, eo quod Vrbanus VIII. ſolùm ſub iſta conditione id conceſſit, & idem Capitulum eam expreſsè reſeruauit; nunquam autem hæc confirmatio à Sede Apoſtolica facta eſt, & conſtans veritas eſt, quod cum beneplacitum Apo-

ſtolicum eſt reſeruatum (maximè ſi aliàs eſt de iure neceſſarium: prout contingit in propoſito, propter Vrbani VIII. decretum) ſi non habeatur, deciſio fruſtratur, vt colligitur *ex Rota in Piſana Beneficij* 1 8. *Octobris* 1 5 8 5. *coram Brauo, & in Aretina Capellania* 1 6. *Ianuary* 1 6 1 6. *coram Buratto, & in Ferrarien. Decimarum* 2 3. *Iunij* 1 6 1 7. *coram D. Patriarcha Pamphilio, & coram Greg. deciſ.* 1 9 1. *num.* 1. Et in materia alienationis bonorum Eccleſiæ, ſupponitur communiter ab eadem Rota ſpecialiter in *Treueren. bonorum coram Dunozetto* 1 5. *Martij* 1 6 2 1. *numer.* 1 1. *&* 1 2. *& in Romana, ſeu Viterbien. Ceſſionis bonorum coram Buratto anno* 1 6 1 9. *num* 1.

Ne prætermittendum, ſed expendendum ad intentum, quod caſu dato, & nullatenus conceſſo, quod præfatus N ratione defectus Cinguli militaris legitimus profeſſus non eſſet, nec profeſſio ipſius valeret in ratione profeſſionis Equitis militaris; nihilominus valere deberet in ratione profeſſionis in altero gradu, & tribus, qui reperiuntur in dicta Hieroſolimitana in Religione. Veriſſima enim eſt regula illa, quæ ſumitur 37
ex *C. vn. de deſponſ impub. in* 6. ſcilicet, *quod quando actus non valet eo modo quo fit, valet eo modo quo valere poteſt*, quam approbat *Sanch. libro* 5. *in Decalog. cap.* 4. *num.* 104. in profeſſione inualida: & neceſſario admitti debet in caſu matrimonij inualidi, quia hic eſt caſus illius textus. Ex 38
hac autem regula ad intentum applicata elicitur, quod etiam profeſſio à N. facta non valeret in ratione profeſſionis ad gradum Equitis, propter illum defectum; nihilominus deberet valere in ratione profeſſionis ad aliquem alium gradum Religionis. Quod maximè corroboratur ex eo, quod in dictis ſtatutis *ſtat.* 1 4. *de recept. fratr.* dicatur *admiſſum ad gradum contra formam ſtatutorum, eſſe reducendum ad inferiorem gradum.* Ex hoc enim euidenter infertur, quod ſi profeſſio inualida ad aliquem gradum ob defectum aliquem, debeat cenſeri valida in ordine inferiorem gradum, ad quem non requiritur illa forma.

Quibus omnibus addendum, quod eſſu gratia dato, quod profeſſio expreſſa ab N. ob dictum defectum inualida eſſet, nullatenus tamen negari poteſt tacitam profeſſionem emiſiſſe, quæ per Conc. Trid. ſublata non eſt, & ſæpiſſimè à S. Rota Canonizata, ſpecialiter in vna coram *Greg. XV. deciſ.* 4 8 5. *num.* 6. & *in Meten profeſſionis coram Vbaldo ann.* 1 6 1 5. *& in Vlixbonen profeſſionis coram Merlino anno* 1 6 2 2. *num.* 7. *& in alia Meten profeſſionis coram Carilloanno* 1 6 3 6. *n.* 3. *&* 7. Hanc verò tacitam profeſſionem emiſiſſe N. euidenter conſtat, ex eo, quod illam emiſit duplici illo modo, quo iure commodi inducitur, ſcilicet, delatione habitus profeſſorum, iuxta *cap. ad noſtram, de Regul. & cap. conſtit. eod tit. in* 6. & per exercitium actuum, qui proprij ſunt profeſſorum, iuxta *cap vidua, de regul.* Etenim prædictus N. Crucem geſtauit in Pallio: Crux autem illa eſt habitus profeſſorum, & per quam diſtinguuntur à Nouitiis, vt in *ſtatut.* 3. *de recept. fratr.* habetur. Similiter actus proprios profeſſorum fecit, vocando ſe in actibus publicis, & priuatis fratrem Religionis Hieroſolymitanæ, & acceptando eum titulum à Religione, & Religioſis ipſi conceſſum. Item acceptando commiſſionem ipſi delegatam à Religione pro faciendis proba- 39 40 41

tionibus nobilitatis cuiuſdam petentis admitti ad illam. Delegationem autem iſtam,& acceptationem,ſolis profeſſis propriam eſſe colligitur *ex ordinatione* 19. Similiter cum vocatus eſſet ad Inſulam Melitenſem,& non comparuiſſet, Religio eum adnotauit inter profeſſos contumaces: ipſe verò non negans, ſe eſſe profeſſum,ſed potius id admittens, excuſationes adduxit. Præterea iudicialiter confeſſus eſt ſe eſſe profeſſum, etiam facto ipſo petendo, & obtinendo aſſignationem ſibi debitam in caſu emiſſæ profeſſionis. Partis autem confeſſionem efficaciſſimam eſſe ad probandum,conſtat ex *Paul. l. 1. ff. & C. de Confeſſ.* vbi quod *confeſſus pro iudicato eſt*: ipſamque eſſe fortiſſimam probationem,elicitur ex *l. generaliter de probat. c per tuas de offic. ordin. cap. ſi ſacerdos de inter. ac l 1 §. fin.*

42 Nec poteſt dici, non intrare in hoc caſu tacitam profeſſionem, eo quod N. ignorauerit nullitatem expreſſæ. Conſtat enim ipſum eſſe virum ſcientem,& prudentem, & per conſequens nullatenus præſumendum de ipſo, ignorare ea, quæ ſubſtantialiter ſpectabant ad profeſſionem ſuam. Eò vel maximè, quod ex litteris per ipſum receptis ab Equite quodam Vecchietto, ſciuerit ob prætenſum defectum non fuiſſe ſuam profeſſionem à Vicecancellario regiſtratam inter alias cum cingulo emitti ſolitas. Habuit ergo ipſe ſufficientem cauſam dubitandi de validitate profeſſionis. Cum ergo perſeuerauerit in illa, deferendo habitum, & exercendo opera propria profeſſorum per quinquennium; procul dubio intrauit de plano ratificatio profeſſionis, & profeſſio tacita. Hæc enim eſt cauſa, quare Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de regul. cap. 19.* non admittit reclamationem profeſſi poſt quinquennium; quia ſcilicet præſupponit, ac præſumit, illum eo tempore ratificaſſe ſuam profeſſionem, ſeu tacitè illam emiſiſſe; prout dixi *tom. 4. verſ. Profeſſ. regul. numer. 21.*

Dato etiam quòd ad validitatem huiuſmodi ratificationis, ſeu tacitæ profeſſionis, requiſitus ſit nouus conſenſus Religionis (de quo variæ extant DD. ſententiæ) procul dubio adfuit in præ-
43 ſenti. Tum quia, vt conſtat ex præfatis litteris Equitis Vecchietti, fuit hoc delatum ad Cancellarium; & Officiales Religionis, & nihilominus Religio non ſolum permiſit N in ea manere,ſed etiam illi tribuit ea, quæ ſolùm profeſſis conuenire poterant: ſcilicet, delegare illi commiſſionem ad faciendum informationes pro nobilitate cuiuſdam: vocare ſeu citare illum ad comparendum ad Inſulam Melitenſem, adnotando illum inter profeſſos contumaces ob non comparitionem; & admittendo poſtea ipſius excuſationem. Tum etiam,quia cùm eademmet Religio cap. 24. *de recept. fratr.* diſponat, *quòd receptus contra formam ſtatutorum, ſi fuerit Eques, reducatur ad ſtatum fratris Seruientis: Si frater Capellanus ad fratrum Obedientiæ; Si frater Seruiens, ad ſeruitutem*
44 *officij: quodque ſit inhabilis ad omnem adminiſtrationem,& bona Ordinis*; manifeſtè ſupponit vnum de duobus: vel quod ex inobſeruantia formæ ſtatutorum Ordinis non erat inducta nullitas profeſſionis; vel quod ipſa Religio approbat tacitam profeſſionem illius, qui illam expreſsè emiſit; non obſeruata forma ſtatutorum. Aliàs enim, quomodo non profeſſum expreſsè, aut tacitè puniret, redigendo illum ad ſtatum inferiorem, & inhabilitando ipſum ab bona communia Ordinis?

Expreſſio enim dictæ pœnæ & ſupponit,eum,cui 45
infligitur, ſubditum eſſe; & declarat validè profeſſum. Bald. *in l. non dubium C. de legib. num. 18.* Abb. *in cap. 2. n. 5. circa med. verſ. ſi autem nullitas,* ibique Felin. *ſub n. 1. verſ. ſed inter alios, de teſtib.* Card. *in Clem. 1. n. 2 poſt med. verſic. ſed ſi punit factum, de reſcript.* Sylueſt. *in ſum. verb. lex n. 28. ante fin. verſ. ſecundò Cardinalem.*

Nec aliquid refert, quod Vicecancellarius (vt 46
dicitur) noluerit regiſtrare profeſſionem factam à N. propter defectum in ea aſſertum cinguli militiæ, aut Inſignium militarium. Cùm enim hoc ſit factum particulare cuiuſdam perſonæ, non poteſt derogare profeſſioni factæ, & acceptare auctoritate Apoſtolica, & ratificatæ tum ab ipſo profitente, tum à Religione ipſa, vt oſtenſum eſt; præſertim cùm pro illa facienda non deſideraretur eſſentialiter talis ceremonia, vt etiam oſtenſum eſt ex ſtatutis eiuſdem Religionis. Sicut nec derogat baptiſmo, aut matrimonio aliquorum, quod Parochus propter aliquam cauſam non ſcripſerit illos, prout refertur, in libris ad hoc deſignatis. Ad quod accedit, quod ipſe Vicecancellarius, prout conſtat ex litteris ipſius da-
tis Melitæ 2. Decembris 1645. videtur id feciſſe 47
authoritate propria, non vero ſupremi Generalis Religionis, prout requirebatur pro re tanti ponderis, qualis eſt reprobare profeſſionem factam in Religione, quæ profeſſiones factas cum ſimili defectu approbat,& ratificiat, taliter profeſſos, vt legitimè profeſſos tractans, & reputans. Quod clarius,& manifeſtius procedit, loquendo de profeſſione tacita, ad quam nullatenus requiruntur tales, aut ſimiles ceremoniæ regiſtrationis, &c.

Sic pro conſcientia, & veritate interrogatus ſentio, Doctiorum cenſuræ me ſubmittens. Romæ apud Tranſpontinam 6. Ianuarij 1647.

Quia tamen pro contraria parte adducebatur 48
nouum motiuum, ideo iuſſus illi ſatisfacere hoc etiam votum ſcripſi.

Interrogatus pro conſcientia, An ſubreptiones, 49
vel obreptiones prætenſæ in Breui fel. record. Vrbani VIII. conceſſo ad inſtantiam N. Illuſtriſſimi Equitis Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani, vt poſſet emittere profeſſionem in manibus Eminentiſſimi Cardinalis Antonij Barberini, illud reddant irritum, & caſſum, ac per conſequens etiam profeſſionem ex vi illius emiſſam nullam, & irritam faciant. Cenſeo dicendum contrarium; ita vt Breue illud Vrb. VIII. legitimum credam,& profeſſionem ex vi illius factam validam. Quod ſic oſtendo.

Nam tales ſubreptiones, vel obreptiones (ſi 50
fuerunt in tali Breui) vtique eſſent affectatæ, malitioſæ,& doloſæ; quia erant de rebus, quas impetrans ignorare non poterat, ſcilicet de complemento Nouitiatus,& conditionibus requiſitis ad profeſſionem faciendam, quæ quidem notiſſima ſunt Nouitiis Religionum ex praxi quotidiana illarum, lectione ſtatutorum, & inſtructione ſuorum Magiſtrorum. Hoc autem nullatenus credi debet de viro probo, qualis eſt prædictus Illuſtriſ- 51
ſimus, non ſolum quia bonus quilibet in dubio præſumitur *l. merito ff. pro ſocio. l. quoties §. qui dolo ff. de probat. cap. vnic. de ſcrutin. in ordin. fac. cap. Dudum,& cap. vlt. de præſumpt.* & ibi DD. ſed etiam, quia delictum in dubio non præſumitur, & ideo actus qui poteſt ſonare in delictum, & non delictum ſemper interpretatur vt abſit delictum.

52 ctum *l. merito ff. pro ſocio l. Prætor §. docere ff. de vi
bon. rap. cap. Eſtote de reg. iur. in decret.* & ibi etiam
DD. Adeo vt interpretatio ſemper facienda ſit,
53 vt excludat delictum, Abbas *in cap. Cum tu de te-
ſtibus.* Maſcard. *de probat. concluſ.* 496. Farin. *in prax.
crimin. p. 3. q. 85. num.* 1.
54 Quod maximè procedit, cum agitur de perſona
de bono genere nata, qualis eſt prædictus Illu-
ſtriſſ. Thomas de Thom. *in florib. leg. reg.* 67. Et
bonæ educationis, qualia etiam eſt. Farinacius *in
prax. p. 1. qu. 47. num.* 182. Ac præcipuè cum agitur
de ſalute animæ. Menochius *de præſumpt. lib. 5.*
55 *præſumpt. 1. num.* 29. Et magiaad intentum no-
ſtrum, quando agitur de profeſſione religioſa,
quæ eſt veluti alter baptiſmus, & per quam ple-
niſſima omnium criminum commiſſorum condo-
natio conceditur, vt D. Hieronymus, Bernardus,
Anſelmus, & alij Patres, & Doctores demon-
56 ſtrant. Prorſus ergo incredibile eſt prædictum il-
luſtriſſ. ea occaſione voluiſſe grauiſſimè peccare
mortaliter, Papam decipiendo, prædictos defectus
dolosè, & malitiosè in Breui permittendo, aut
profeſſionem fictè emittendo.
57 Secundò, quia tales defectus doloſi, & mali-
tioſi proculdubio nihil iuuare poſſunt ipſum ad
intentionem inualiditatis ſuæ profeſſionis. Do-
lus enim nemini debet patrocinari, *l. nec ex dolo
ff. de dol. l. 3. ff. de tranſact. l. is qui dolo ff. de rei ven-
dic. l. pen. in fin ff. de Iur. dot. l. Si ex dolo ff. de re Iu-
dic. l. etiam §. 1 ff. ſolut. matrim. c. audiuimus. de col-*
58 *luſ. deteg.* Et caſu quo illi aliquatenus patrocinari
poſſent hoc non poteſt eſſe ſi id cedat in dam-
num alterius; Religionis videlicet Hieroſolymi-
tanæ, & alterius partis intereſſe habentis in vali-
ditate profeſſionis illius, propter renunciatio-
nem illi factam de bonis ipſius. Dolus enim vnius
non debet alteri nocere. *l. eleganter in princ. ff. de
dol.* Card. Tuſcus *pract. concluſ. tom* a *litt. D. con-
cluſ.* 582. vbi *num* 2. poſt Caſtr. *conſ.* 412. *viſo facto*
59 *n. 3. lib. 1.* Verum quidem eſt Religionem potuiſſe
non acceptare dictam profeſſionem factam ex
vi Breuis ſic doloſi (ſi tale eſſet,) & cogere impe-
trantem ad ratificandum illam, iuxta doctrinam
Baſilij Pontij de Leone *lib. 2. de matrim. c. 5. num.*
51. *& lib. 4. cap. 15. num.* 10. & ſi id non fecerit,
ſed potius acceptauerit, vt dixi in alio ſcripto
de hac re. Ipſi tamen impetranti dictum Bre-
ue dolus, & malitia ipſius nullatenus ſuffragari
poſſunt.
60 Tertiò arma retorquendo contra eundem Il-
luſtriſſimum. Si enim Breue concedens gratiam
emittendi profeſſionem extra Conuentum in
manibus Eminentiſſimi Cardinalis Antonij red-
ditur nullum, & ſubreptitium ob falſitatem ab
eo expoſitam; vel ex eo quod non expreſſit ea quæ
exprimere debebat, ſequitur etiam manifeſtè ſub-
reptitium quoque eſſe aliud Breue eiuſdem met
Summi Pontificis Vrbani VIII. quo illi conceſ-
ſit gratiam reſtitutionis in integrum ad reclaman-
dum contra profeſſionem non obſtante lapſu
quinquennij ad id requiſiti à Concilio Triden-
tino, ac proinde nullatenus audiri poſſe in hac
61 cauſa inualiditatis profeſſionis ſuæ. Etenim in
poſtulatione gratiæ huius ſecundi Breuis expo-
nere debebat ſubreptiones, & obreptiones, quæ
erant in primo Breui, vel ſaltem (quod ſine du-
bio videtur) exponere ſe velle impugnare profeſ-
ſionem propter nullitatem prouenientem ex do-
lo, malitia, & fraude ſua. Procul dubio námque ſi
hoc expoſuiſſet ſiniſtrum aliquod de illo ſuſ-
picatus fuiſſet Summus Pontifex, & non con-
ceſſiſſet facultatem reclamandi contra profeſſio-
nem ex vi illius factam, potius illum puni-
ret pœnis à iure taxatis. *cap. ad falſariorum in
fin. de crimin. falſ.* contra decipientes Papam;
& impetrantes malitiosè, & dolosè literas Apo-
ſtolicas.
Et caſu quo non puniret, ad minus non con- 62
cederet nouam gratiam, non ſolùm quia in-
dignus eſſet ea, ſed etiam quia in eo quo quis
peccat in ipſa puniri debet. *C. quanto de tran-
ſlat. Epiſc. c. Cum olim de offic. & poteſt. Iudic.* &
ibi DD.
Siue autem dicatur prædictos defectus Breuis
contigiſſe ex dolo, & malitia poſtulantis, ſiue ex 63
ignorantia, & bona fide ipſius adhuc dicendum
perſeuerare illius validitatem propter conſen-
ſum eiuſdem impetrantis, qui ea vi illius pro-
feſſionem emiſit, & millies poſtea ratificauit,
verbis, & factis continuatis per quinquennium,
appellando ſe fratrem, gerendo Crucem in pallio
(qui eſt proprius, & characteriſticus habitus pro-
feſſorum) commiſſiones ſibi, vt profeſſo delega-
tas acceptando, & exequendo, ac reum ſe cogno-
ſcendo in tranſgreſſione præceptorum Religio-
nis circa acceſſum ad Inſulam pro illius defen-
ſione, & demum ab eadem Religione ſupplican-
do pro abſolutione à contumacia incurſa pro-
pter tranſgreſſionem talium præceptorum, vt
patet in Summariis. Etenim, vt habet Theſaurus 64
vir doctiſſimus, & Pœnitentiarius Apoſtolicus
S. Petri de Vrbe *in prax. Eccleſ. p. 2. verb. Gratia c.
8. §. Limita etiam*, ſubreptio literarum Apoſtoli-
carum in præiudicium tertij ſanatur conſenſu
eius de cuius intereſſe agitur, ad quod adfert Ro-
tam Seraphini *deciſ.* 108. vbi *n. 6.* habetur, eum
qui acceptauit gratiam ſibi factam, ea vtendo ſibi
præiudicaſſe, & hoc præiudicium non tam ex
Principis diſpoſitione, quam ex ipſius conſenſu
oriri, iuxta doctrinam Pariſij, & Socini. & *n. 7.*
quod gratia etiam in præiudicium tertij facta
teneat, ipſo tertio volente, etiamſi ſuperueniat
voluntas poſt gratiam, iuxta doctrinam Deciani;
Antonij de Butrio, & aliorum. Ad quod deſeruit 65
regula illa factum proprium nemo impugnare
poteſt *l. poſt mortem ff. de adopt. l. & per fundum
ff. de ſeruit. ruſtic. præd. l. ſicut ff de action. & obli-
gat. l. cum à matre, C. de rei vendic. l. generaliter §.
fin. ff. de non numer. pecun l. non idcirco, C. de con-
trah. empt. l. ſi creditoribus Cod. de ſeru. com. pig.
dat. l. cum profitearis C. de reuoc. donat. l. 1. C. de
remiſſ. pign. c. veniens de fil. Presbyt. c. cum ſuper de
conceſſ. præbend.* Thomas de Thomaſſ. *in florib. leg.
regul.* 26.
Maximè etenim procedit hæc regula *factum* 66
proprium nemo impugnare poteſt in præſenti, eo
quod prorſus euidens videatur quod caſu dato,
& nullatenus conceſſo quod profeſſio expreſſa
iſtius Illuſtriſſimi valida non fuerit propter hos,
vel alios defectus prætenſos; nihilominus negari
non poteſt quin propter ratificationem illius, &
tacitam profeſſionem, quam fecit modis ſupra
aſſignatis, de quibus in alio meo ſcripto de hac
profeſſione (accedente præſertim conſenſu Re-
ligionis eandem profeſſionem approbantis, pri-
mò eum adnotando inter Profeſſos in libris com-
munis Ærarij. Secundò eidem delegando com-
miſſionem vti Profeſſo. Tertiò, & impetando tan-
quam profeſſo, vt ad Inſulam veniret. Quartò
eum inter contumaces referendo ob non acceſ-

9 *art.*1. Tambur.*ſupr.* innitentes D. Bernardo, D.
Thomæ, Siluestro, & Soto. Quæ omnia eo vel
maximè procedunt, quia diſpenſatio in iſtis fre-
quenter eſt neceſſaria pro bono regimine Reli-
gionis,& ſi ea non eſſet Prælatis conceſſa non eſ-
ſet ſufficienter Regulari vitæ prouiſum. Suarez
4. tom. de Relig. tr.8.lib.2.c.12.n. 26. ex his ergo
poterit Congregatio Caſinenſis,& Prælati ipſius
diſpenſare,non obſtante dicta confirmatione ab
Vrbano Papa emanata.
10 Porrò cauſæ iſtæ ad diſpenſandum ſuper hu-
iuſmodi obſeruantiis Regulæ, vel Conſtitutio-
num *leuibus*,ſcilicet,*frequentibus*,& *proprius*, pro-
11 ut relati DD. loquuntur,communiter ſunt prima,
tempus, quando videlicet propter ſolemnitatem
12 alicuius feſti oporteat Regulæ rigorem mitigari.
Secunda,*vtilitas*,maximè ſpiritualis,vt ſi contin-
gat quod ſi cum aliquo Religioſo rigidus, iuxta
Regulam, vel Conſtitutiones procedatur, time-
tur deſperatio, vel aliquod magnum peccatum
13 ipſius;tunc enim mitiùs cum ipſo eſt agendum.
Tertia, *qualitas perſonæ*, ſic enim cum Religioſo
graui,& benemerito de Religione diſpenſari po-
teſt in aliquibus punctis,v.g.de cœna in refecto-
rio; & cum occupato in ſtudiis de aſſiſtentia ad
chorum,prout Clemens VIII. ordinauit *in decre-*
14 *tis pro Reformat. Regular.* Quarta, *neceſſitas*, ipſa
enim ſicut caret lege; ſic petit vt quando adeſt
diſpenſetur in ieiuniis,abſtinentiis, & ſimilibus.
15 Quinta, *pietas*, ſic enim diſpenſari poteſt cum
Religioſo vt in vtilitatem propriorum paren-
tum aliqua efficiat, quæ alias ſecundum Regu-
16 lam;& conſtitutiones fieri non deberent. Sexta,
euitatio ſcandali, propter quam prudenter Præla-
tus parcit alicui Religioſo pœnam ipſi debitam,
17 ne ſcilicet in ciuitate ſcandalum oriatur.Septima
euitatio offenſæ, alicuius nempe extranei magnæ
authoritatis,qui offenderetur ſi rigor Religionis
in aliquibus caſibus obſeruaretur. De his tamen
& ſimilibus Syluester,Angelus,Armilla, Roſella,
Piſanella *verbo diſpenſatio*, Miranda *in Manual.*
Prælator.tom.1.qu 30. art. 5. Salas *de legibus diſp.*
20.ſect.8 Peirinis *ſupra §.5 concluſ.4.*Tamburinus
ſup.p.10.
18 Loquendo autem de aliis obſeruantiis tam
Regulæ, quam Conſtitutionum prædictarum à
Sede Apoſtolica modo dicto approbatarum, &
confirmatarum,quæ non ſunt *leues, frequentes*, &
propriæ alicuius Monaſterij,ſed graues,notabiles,
extraordinariæ,& communes toti Congregatio-
ni, quamuis diſpenſari non poſſint à commu-
nibus Prælatis ipſius; probabilius tamen cenſeo
(ſub eiuſdem S. Sedis cenſura) poſſe diſpen-
ſari à Congregatione Generali, non obſtan-
te dicta confirmatione, ſeu approbatione Vr-
bana.
19 Primæ partis ratio eſt,quia inferior non poteſt
in legibus ſuorum ſuperiorum diſpenſare *Can.*
Inferior 21.diſt.cap.Cum inferior de maior. & obed.
Clem.ne Romani de elect.l.fin.C de legibus.l.formam
Cod.de officio Præfecti, & ibi Doctores communi-
ter.Regula autem,& Conſtitutiones Religionum
maximè à Sede Apoſtolica approbatæ ſunt leges
Superiorum,ſcilicet fundatoris, vel inſtitutoris;
vel Capitulorum Generalium, non ergo poſſunt
in illis inferiores Prælati diſpenſare. Salas *de le-*
*gib diſp.8.ſect.16.num.68.*Bonacina *de legib. diſp.*
*1.q.2 punct.1.n.12.*Tamburinus *ſupr.q.7.num. 15.*
20 Procedit autem hoc præcipuè in Regula, eo quod
ipſa ſit veluti anima,ſeu forma ſubſtantialis Re-
ligionum. Etenim S. Gregorius Nazianzenus
Iambl.15. Officium religioſi complexus dicebat:
Quid eſt monachus? Eſt qui viuit,& regulæ,& Deo.
Vt propterea communiter teneant DD. Præla-
tum non poſſe diſpenſare ſuper regulam, niſi
quantum illi à Regula permittitur, vel priuile-
gio,vel à iure. Innoc.*in cap 2.de eo qui fur. ord.re-*
cept.& in cap.fin. de poſtul. Prælat. ſiue Abbas *in*
cap. At ſi Clerici §.de adulteriis n.13. de iudic. Et
cap.Officij de elect.num 4. Angelus *verb. Diſpenſa-*
*tio num.7.*Syluester *eod.q.14.num. 20. & q.4.n. 8.*
D.Thomas *prima 2.quæſ.97.art 4.ad 3.* Roſellas
*verb. Diſpenſatio num.vlt.*Peirinis *ſupr.§.5.concl.1.*
Suo etiam modo procedit in Conſtitutionibus, 21
ſeu ſtatutis Religionum, eo quod ordinata ſint
ad Regulæ obſeruantiam, & pertineant ad perfe-
ctionem,ſeu complementum Religionum.
Ratio autem ſecundæ partis deſumi poteſt 22
ex priuilegiis non ſolum aliarum Religionum,
cum quibus (vt credo,) communicationem habet
Congregatio Caſinenſis, ſed ſpecialiter tum ex
priuilegio ampliſſimo Eugenij IV.ſub Dat. anno
Incarnationis Dominicę 1432. quod incipit *Etſi* 23
ex ſollicitudinis debito. Tum ex altero conſimili, &
maiori Alexandri VI.datum anno 1501.incipien.
Inter cæteros Religionis Monaſticæ profeſſores. Qui
duo Summi Pontifices concedunt diffinitoribus
Capitulum Generale repræſentantibus non ſo-
lum facultatem inſtituendi, ordinandi,interpre-
tandi,declarandi omnia, & ſingula, quæ regulæ
ſtatum, obſeruantiam, & indemnitatem tam in
ſpiritualibus,quàm in temporalibus concernunt,
verum etiam ſic inſtituta,ordinata, interpretata,
vel declarata in toto, vel in parte, prout rerum,
ac temporum qualitas exegerit *alterandi, & amo-*
uendi; abſque tamen ipſius Regulæ variatione
ſubſtantiæ.Ex his enim elici datur concedi dicto 24
Capitulo Generali facultatem diſpenſandi in iis,
quæ pertinent ad Regulæ ſtatum, qualia ſunt di-
ctæ conſtitutiones.Verba enim *alterandi*, & *amo-*
uendi hæc importent, cum diſpenſatio ſine dubio
ſit quædam legis alteratio,& amotio illius, quoad
obligationem.
Nec dicatur hæc, & ſimilia priuilegia ſublata 25
eſſe in d.Breui Vrbani VIII.illis verbis: *Non ob-*
ſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſto-
licis,& quatenus opus ſit quibuſuis alius Ordinis,&
Congregationis huiuſmodi etiam iuramento, confir-
matione Apoſtolica, vel alia quauis firmitate robora-
tis ſtatutis,& conſuetudinibus, cæteriſque contrariis
quibuſcunque. Etenim, præter dicenda inferius,
(& omiſſo, an per clauſulas tam generales dero- 26
gari poſſit priuilegiis,priuilegiatiſſimis Religio-
num,quæ requirere videntur ſpecificam deroga-
tionem) huiuſmodi derogatoriæ clauſulæ ſolùm
reſpiciunt contenta in ipſo Breui,ſcilicet, tollere
ea quæ impedire poſſent, quod dictæ conſtitu-
tiones non ſint approbatæ,& confirmatæ à Sede
Apoſtolica, quod non habeant Apoſtolicæ fir-
mitatis robur, &c. Non tamen quod in aliqua
illarum rationabili ſubſiſtente cauſa diſpenſari à
Capitulo generali non poſſit.Etſi enim decerna-
tur dictas Conſtitutiones, & declarationes in ea
Congregatione *perpetuò obſeruari*, hoc tamen
non tollit dictam diſpenſationem. Certum enim 27
eſt regulas Sanctorum Baſilij, Auguſtini, Benedi-
cti, Franciſci, & Alberti dici *perpetuò obſeruari*
à Religionibus, quæ ſub illis militant, etiamſi,
vt conſtat, obſeruentur cum aliquibus diſpenſa-
tionibus.

28 Declara

28 Declaratur hoc ex differentia quæ eſt inter
abrogationem, ſeu derogationem legis ex vna
parte, ac diſpenſationem ex alia: quod videlicet
abrogatio eſt ceſſatio totius legis iam quoad ma-
teriam, quam quoad perſonas. Derogatio verò eſt
ceſſatio legis pro aliquo tempore, vel pro aliqua
parte communitatis, vel legis. Conſtat ex *l. dero-
gatur* 102 *ff. de verbor. ſignific & ex l. derogatur
ff. de regul. Iuris*, ibi *derogatur legi cum pars detra-
hitur, abrogatur cum prorſus tollitur*. Sanch. *lib.* 8.
de matrim diſp. 1. *num* 1. Salas *de legib. diſp.* 20.
ſect. 1. Baſilius Legionen *de matrim. lib.* 8. *cap.* 1.
num. 5. At verò diſpenſatio nullo pacto eſt caſſa-
29 tio legis, neque in toto, neque in parte, ſed re-
laxatio illius, ſeu exemptio ab ipſius obligatio-
ne. Sic colligitur *ex cap. de multa de praben. cap.
neceſſaria, cap. diſpenſationis, cap. tanta, cap. Si qui*
1. *q.* 7. quibus in locis vocatur diſpenſatio rela-
xatio, ſeu moderatio Canonum, & *in cap. ipſa pie-
tas § ſi inquirat* 23. *q.* 4. vocatur ab Auguſtino
vulnus contra integritatem ſeueritatis. Denotans ſa-
ne quod per diſpenſationem ſolum vulneratur
lex, non corrumpitur; relaxatur non caſſatur; mu-
deratur non tollitur. Salas *ſupr.* Legionen *ſup. n.* 3.
30 Suarez *lib.* 6. *de legib. c.* 10 *n.* 7. Caſtrus Palaus *p.* 1.
tr. 3. *diſp.* 6. *punc.* 1. *n.* 1. & alij communiter. Ergo ad
intentum noſtrum etiamſi aliqua Conſtitutio ex
prædictis diſpenſari poſſit, aut diſpenſetur, non
propterea tollitur quominùs dictæ Conſtitutio-
nes dici poſſint *perpetuo obſeruari*, prout Pontifex
Vrbanus decernit.

31 Quicquid tamen ſit de hac diſpenſatione in
vim Priuilegiorum, nihilominus in vim iuris
communis poſſe Capitulum generale d. Con-
gregationis in dictis Conſtitutionibus, aliquibus
videlicet ipſarum diſpenſare colligitur ex eo
quod certi iuris eſt poteſtatem diſpenſandi in le-
32 gibus competere legiſlatori ipſarum. Quia obli-
gatio legis humanæ inducitur pro voluntate le-
gitimi Superioris præcipientis. Ergo etiam per
ipſius voluntatem poteſt auferri; iuxta illud *Res
per quas cauſas naſcuntur, per eaſdem diſſoluuntur*.
Quod habetur ex *Can. omnis* 27. *quaſ.* 2. Et *cap.
Omnis res de reg. Iur.* Et ſic tenent communiter
omnes ſpecialiter Vaſqu. *de legib. diſp.* 178. *cap.* 2.
Azor *tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 15. *q.* 5. Salas *ſup. diſp.* 20. *ſect.*
3. *n.* 6 Bonacina *de legib. diſp.* 1. *quaeſt.* 2. *punct.* 1.
33 *num.* 3 & 4. Caſtrus Palaus *ſupr. pun.* 4 *n* 1. Cùm
ergo Capitulum Generale d. Congregationis has
leges, ſeu conſtitutiones condiderit, poterit in
illis in iure communi ſtando diſpenſare. Colli-
gitur etiam hoc ex *cap. Cum ad Monaſterium de
ſtat. monach §. In Refectorio verò*, vbi poſtquam eſus
carnium monachis prohibetur, ſubditur: *Quam-
uis ex indulgentia poſſit Abbas interdum aliquos
fratrum, nunc hos, nunc illos (prout neceſſitas poſtula-
uerit) aduocare, ipſiſque ſecum in Camera ſua me-
34 lius, & plenius exhibere.* Vnde Gloſſa ibi *verb. In-
dulgentia* non ſolum in hoc caſu, ſed etiam in aliis
poſſe diſpenſare Abbatem. Dicit enim: *Sic ergo
Abbas poteſt diſpenſare in regula Monachali quan-
tum ad eſum carnium, vt hic, & argum. de Conſecrat.
diſt* 5. *Carnem. Item in Cella ſpeciali conſtituenda.*
20 *q.* 1. *l. Monachum. Item diſpenſat in Ordine infra
de eo qui fur. or. recepit cum Hoſtien. Item diſpenſat
cum eo qui excommunicatus ordines ſuſcepit, infra de
35 ſent. excomm. cum illorum Io* Ex quibus efficax
argumentum deſumitur ad intentum. Si enim
Abbas qui eſt Prælatus particularis, poteſt in
Regula Religionis, & aliis aſſignatis à Gloſ-
ſa diſpenſare, certè, & multò magis Capitulum
generale, quod totam Religionem repræſentat id
poterit facere. Fauet etiam *Can Monacho* 20. *q.* 4.
vbi conceditur Abbati facultas tollendi, ſiue di- 36
ſpenſandi in votis factis à ſuis ſubditis. Si enim
in obligatione voti, quæ eſt de iure diuino, &
veluti naturali, poteſt diſpenſare Abbas, cur non
generalis Congregatio, quæ eſt Superior omni-
bus Abbatibus non poterit diſpenſare legibus à
ſe latis?

Accedunt ex axiomatibus Iuris commune illud: 37
*Prohibitum quod non inuenitur per legem conceſſum
cenſetur. l. necnon* 28. *poſt princ.* ibi: *Sed ſi lex non
prohibeat, & §. quod eis*, iuncta gloſ. *verb. prohibeant,
ff. ex quibus cauſis l. maior l.* 1. *ff. de teſtib. mutus §.
quaeritur, ff. de procur. l. ab ea parte, ff. de probat. l.
Statuas, c. de relig. & ſumpt. funer. cap. omnes*, & ibi
gloſ. 3. *diſtinct. cap.* 1. *de tranſlat. Prælat.* vbi gloſ.
verb. non inuenitur, cap. nuper 29. *verſ in ſecundo. c.
cum illorum* 32. *de ſentent. excomm.* & ibi DD. ex
quibus plurimos refert Barboſa *in axiom. Iuris
axiom.* 193. *n.* 7. Item aliud ipſi ſimile, videlicet:
*Permiſſa eſſe cenſentur omnia, quæ non ſunt prohibi-
ta*. Oldradus *conſ.* 228 Anchar. *conſ.* 243. Alexand.
conſ. 57. *n.* 2. *lib.* 1. quos refert Tuſch. *pr. concl. to.* 6.
litt. P. concl. 298. *n.* 1. Quod adeo inualuit inter
Doctores, vt lege non prohibitum cenſeri prohi
bitum ſuperſtitioſa prætenſio dicatur, prout ex
Surdo *conſ.* 173. *n.* 72. & *conſ.* 225. *n.* 5. elicit Barbo-
ſa *ſupr. axiom.* 178. *num.* 1. Ex his porrò validum
etiam argumentum pro præſenti deſumitur.
Nam cum talis diſpenſatio nullo modo ſit pro- 39
hibita in aliquo Iuris Canonici loco, cenſeri de-
bet permiſſa, & tolerata Capitulo generali, quod
habet ſummam authoritatem in Religione poſt
Papam: Non ſolum de iure communi, ſed & ex
particulari religionum iuxta priuilegia Innocen-
tij VIII. pro Ciſtercienſibus, Martini V. Eugenij
IV & Leonis X. pro Camaldulenſibus. Rodriguez
tom. 1 *quaeſt Regular q.* 41: *artic.* 2. Suar. 4. *tom. de
Relig tr.* 10.

Accedit præterea ſententia plurium DD. qui 40
generaliter loquentes volunt quemlibet Præla-
rum poſſe diſpenſare in legibus ſuorum Supe-
riorum etiam Papæ, quando neceſſitas reuera ma-
gna eſt, & eſt periculum in mora, vel impotentia
adeundi Superiores, vel Papam; tunc enim ex ra-
tionabili interpretatione voluntatis eorum Su-
periorum, & etiam Summi Pontificis cenſentur
habere eam poteſtatem. Prout tradunt Panormi-
tanus, Felinus, Rebuffus, Sylueſter, Angelus, Ar-
milla, Nauarrus, Sanchez, & alij, quibus ſubſcribit
Suar. *de legib. lib.* 6. *cap.* 14 *in fin.* Ex hac enim do-
ctrina, ſaltem elici valet poſſe d. Congregationem 41
Caſinenſem in prædictis caſibus magnæ neceſſi-
tatis, periculi in mora, & impotentiæ adeundi
Papam in aliqua ex prædictis conſtitutionibus
diſpenſare.

Quod præcipuè firmatur ex alia doctrina ge- 42
nerali S. Th. 1. 2. *q.* 97. *art.* 4. vbi etiam Expoſitores
ipſius, quod ſcilicet Doctores multitudinis poſ-
ſint in legibus diſpenſare. Hæc enim generalis
doctrina ad minus applicari poteſt ad caſus *leues,
frequentes*, & *proprios*, iuxta dicta ſuperius, & et-
iam ad caſus extraordinarios, in quibus dictæ cir-
cumſtantiæ neceſſitatis, periculi, & impotentiæ
concurrunt.

Generaliter autem, & extra iſtos caſus poſſe d. 43
Congregationem Capitulum videlicet Generale
ipſius in dictis conſtitutionibus, aliquo videlicet,
vel

vel aliquibus ipſarum diſpenſare, non obſtante approbatione, ſeu confirmatione illarum à Sede Apoſtolica; & Vrbano VIII. facta, colligitur ex
44 multis. Primò quidem, quia dicta confirmatio ſolum eſt in forma communi, non in forma ſpeciali, id eſt, ex certa ſcientia, motu proprio, ac de plenitudine poteſtatis, vt patet ex contextu Bullæ, ſeu Breuis; ac proindè etiam ſi faciat quod dictæ conſtitutiones ſint maioris authoritatis, intra limites conſtitutionum Religionis, & magis timeantur *cap. quamquam 23. diſt.* quia funiculus triplex difficilè rumpitur *cap. 1. de tregua,*
45 *& pace*; non tamen propterea facit quòd ille cenſeantur leges Papales; aut eas extrahit à ratione conſtitutionum Religionis. Eo quòd habet rationem cauſæ acceſſoriæ, ac per conſequens ſequitur naturam principalis, cui adiungitur, iuxta illud commune: *Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis*, quod deſumitur ex *l. etiam C. de iure dotium.* & ex *Regulâ Acceſſorium de regulis iuris in 6.* Sic fermè Rodrigu. *to. 1. quæſt. Regular. quæſt. 68. art. 5.* iuxta doctrinam Baldi, & Decij, & eius Compendiator alter Rodriguez *in Comp. qq. regul. reſol. 90. num. 35.* ac Suar. *lib. 6. de legib cap. 26. num. 22.* Secundò id colligitur ex eo quod dicta confirmatio non tam videtur facta in fauorem Religionis, quam in fauorem eorum, qui tales conſtitutiones fecerunt, ſcilicet Capituli Generalis, vt patet ex contextu Breuis Vrbani.

46 Poſtquam enim in eo retulit Pontifex Gregorium de Parma Ordinis Procuratorem Generalem illi expoſuiſſe dictas conſtitutiones, & Regulæ declarationes factas fuiſſe in quodam Capitulo Generali, ſubiungit: *Nos igitur eundem Gregorium ſpecialibus fauoribus, & gratiis proſequi volentes, & à quibusvis excommunicationis, &c. abſoluentes, &c. huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, Conſtitutiones, & declarationes prædictas, in d. Capitulo Generali, vt petitur, correctas, &c. confirma-*
47 *mus, & approbamus*, &c. Hæc ergo confirmatio, & approbatio conſtitutionum fauor, gratia, & priuilegium eſt conceſſa à Papa illis qui dictas conſtitutiones, & declarationes fecerunt, ſcilicet Capitulo Generali, in quo id factum eſt. Si autem eſt gratia ſeu priuilegium, ergo poteſt illi renunciari ab eo cui eſt conceſſum. Generaliter enim quilibet poteſt priuilegio, & fauori ſuo renunciare, *cap. ſi terra, cap. accedentibus de priuileg. cap. ad Apoſtolic de Regularib. l. ſi quis in conſcribendo C. de pactis*, DD *ibid.* & Summiſtæ *verbo priuilegium.* Cum ergo conceſſum ſit Capitulo Generali dictæ Congregationis poterit illi renunciare, & diſpenſare in ſuis conſtitutionibus ac ſi
48 non eſſent à Sede Apoſtolica confirmatæ. Ita in terminis Rodrigu. *tom. 1. qu. Regular. qu. 10. art. 4.* iuxta doctrinam Bartoli, Miranda *2. tom. Man. Prælat. qu. 29. art. 8.* quos ſequor *tom. 1. meæ Summæ cap. 8. num. 22.* Emmanuel Sà *in Summa verbo lex num. 30.* Portellus *in Dub. Regular. verbo ſtatutum num. 11.* Tertiò, & ad idem, quia dicta confirmatio non eſt, vt inquiunt DD. eſſentialis, ſed tantum accidentalis. Quod eſt dicere non eſt talis, vt per ea velit Pontifex vt dictæ conſtitutiones obſeruentur veluti nomine ſuo, & vt ab ipſo factæ, prout eſſent ſi per modum decreti,
49 aut mandati ab ipſo confirmarentur; ſed ſolum laudauit, approbauit, & confirmauit illas, prout factas à Religione, ac proindè non ſunt leges Papales, ſed merè municipales, & Religioſæ. Sic colligo ex Bonacina *de legibus diſp. 1. quæſt. 2. punct. 1. n. 15. & 16.* Tamburino *de iure Abbat. tom. 3. diſp. 3. quæſit. 7. num 6.* quos etiam retuli loco citato in vltimis impreſſionibus Venetis. Iunge Suarez *de legibus lib. 6. c. 26. nu. 16.* ex multis aliis Salas *de legibus diſp. 20 ſect. 3. n. 29.* Baſilium de Leone *lib. 8. de matrim. cap. 5. num. 6.* Caſtrum Palaum *par. 1. tract. 3. diſp. 6. punct. 4 num. 6.* 50
Confirmationis autem accidentalis, & non ſubſtantialis ſignum eſt quod tales leges fieri potuerunt à Religione, & ab illa habere poteſtatem obligandi. Tunc enim denotatur confirmationem non fuiſſe à Papa petitam ad hoc quod ipſe dictas Conſtitutiones ſuas faceret, ſed ad hoc quod illæ maiorem authoritatem, & robur acciperent intra limites tamen Conſtitutionum municipalium. Sic fermè Suarez, Bonacina, Caſtrus Palaus ex aliis.

Nec obſtat, quod Pontifex in huiuſmodi con- 51
firmatione decernat dd. Conſtitutiones, & declarationes *perpetuò obſeruari.* Hæc enim clauſula, vt tactum eſt in Superioribus nullatenus tollit facultatem diſpenſandi in illis, ſed ſolum denotat perpetuitatem dictarum Conſtitutionum. Primò quidem prout emanatarunt à Religione; & ſecundum obligationem, quam à Religione participant. Secundò, quantum ad abrogationem, ſeu totalem mutationem ipſarum; Ita videlicet vt à Religione non poſſint abrogari, inconſulto Rom. Pontifice. Tertiò, ſi quoad diſpenſationem quoad illam faciendam illegitimè, vt ſine cauſa, vel à Prælatis particularibus, non verò quoad diſpenſationem faciendam legitimo modo, vt dictum eſt. Quod, præter alia,
ex eo colligitur, quod ſi Pontifex voluiſſet au- 52
ferre à Religione facultatem diſpenſandi in illis conſtitutionibus id expreſſiſſet, quod nullatenus fecit. Veriſſimum namque eſt illud iuris axioma *lex ſi voluiſſet, expreſſiſſet*, quod deſumitur ex *l. vnic. §. Sin autem ad deficientis C. de caduc. tollend. l. ſi ſeruus §. Prætor ait ff. de adquirend. hæredit. cap. ad audientiam 2. de decim. cap. 2. de tranſact. Prælat.* Quod axioma exornant Tiraquellus, Menochius, Surdus, Gutierrez, Gonzalez, Thuſcus, & alij Iuriſtæ. Cum ergo nullum verbum ſit in Breui Pontificio, quo exprimatur hæc ablatio poteſtatis diſpenſandi, & illa alias competat Religioni tum iure communi, tum ex priuilegiis, vt dictum eſt, vtique ex hoc habetur ablatam non fuiſſe.

Pariter nec obſtat quod in Breui poſt illa *per-* 53
petuò obſeruari apponantur illa verba: *Irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quodam quanis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus*: Ex his enim colligi videtur non eſſe in poteſtate Religionis ſtatuentis dictas conſtitu-
tiones eas immutare; dicta enim clauſula *Irritum,* 54
& inane eam vim habet, vt ſtatuta à Papa confirmata cum ipſa non poſſint ab eiſdem ſtatuentibus reuocari, prout colligitur ex *cap. dilecto de præbend. verbo huiuſmodi clauſula*, Gloſſa *ibi,* Abbas *num. 14* Baldus *l. ex placito C. de rerum permutatione, & l. omnium C. de teſtamentis*, facit Rota coram Seraphino *deciſ. 538. num. 1.* Salas *diſp. 18. ſect. 5. num. 11. & diſp. 20 ſect. 3. num. 28.* Suar. *dict. cap. 26. num. 24.* Bonacina *ſupr. n. 16. § hoc*
tamen limita, & alij. Hoc inquam non obſtat pri- 55
mò, quia dici poteſt clauſulam illam *irritum, & inane*, &c. non referri ad omnia præcedentia, ac per conſequens non ad illa *perpetuò obſeruari,*

uari, ſed tantum ad immediata, & proxima illa: *Sicque per quoſcunque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores iudicari, ac diffiniri debere.* Etſi enim clauſula in fine poſita referri ſoleat ad omnia præcedentia, hoc tamen intelligi debet quando eſt eadem ratio in omnibus, prout dixi *tom.* 3. *Summæ verbo clauſula num.* 3. *&* 4. Ex Decio, Nauarro, Sanchez, & aliis, in propoſito autem non eſt eadem ratio in omnibus præcedentibus dictam clauſulam *irritum, & inane*, ac propterea non eſt, quod cogat dicere referri debere ad omnia præcedentia, ſed ſufficit quod referatur ad proxima, & immediata.

56 Deinde, gratis admiſſo quod ea referri debeat ad omnia præcedentia, ac perinde ad illa *perpetuò obſeruari*, ex hoc tantum elicitur, vt dictum eſt, dictas conſtitutiones non poſſe abrogari, aut in totum tolli, ſeu immutari à ſola Religione, ſine Papæ conſenſu, quo ſenſu intelligi debent *dict. cap. dilecto*, & DD. relati, non verò, quod in eis non poſſit diſpenſari quod vnam vel alteram legitimo modo, prout etiam eſt dictum.

CONSVLTVM VII.

De quadam cauſa ciuili quorumdam Religioſorum in qua quidam D. Epiſcopus ſe intromiſit.

SVMMARIVM.

Caſus, ſeu factum. num. 1.
D. Epiſcopus non potuit ſe immiſcere in hac cauſa. num. 2.
Religioſi iſti ſunt exempti ab illo. n. 3.
Exemptione perſonali, locali, & reali. n. 4.
Ex Sixto IV. n. 4 *&* 5.
Decretum Sac. Congregationis ſub Paulo V. n. 6.
Bulla Pauli V. n. 7.
Nullus prætextus iuuat D. Epiſcopum. n. 8.
Declarationes S. Congregationis. n. 9. *&* 10.
Nec excuſat ignorantia. n. 11.
Non ignorantia iuris. n. 12.
Non facti. n. 13. *&* 14.
Priuilegia ſolemnia non cadunt ſub dubium. numer. 15.
Nauarri doctrina. n. 16. *&* 17.
Exemptio illa eſt notoria. n. 18.
Notorium quid ſit. n. 19.
Non refert non allegaſſe ſuam exemptionem. numer. 20.
Quia erat notoria. n. 21.
Et quia ſolus Papa de ipſa iudicare poterat. numer. 22.
Nec requirebatur probatio illius. n. 23.
Notorium probatione non eget. n. 24.
Num renunciauerint Religioſi dictæ exemptioni. numer. 25.
Iuri ſuo quilibet renunciare an poſſit. n. 26.
Renuncians an habeat regreſſum ad ius renunciatum. num. 27.
An iure communi competat iſta exemptio. n. 28.
An iure diuino. ibid.
Quando poteſt quis ſuo iuri renunciare. n. 29.
Priuatum commodum, non commune eſt ſub dominio. num. 30.
Priuilegia conceſſa vniuerſitati non perdit ſubditus. num 31.
Exemptus non prorogat iuriſdictionem Ordinarij. ibid.
Exemptionis renunciatio eſt præiudicialis Papæ. numer. 32.
Per illam Papa ſe facit ordinarium. n. 33.
Intereſt Papæ habere ſibi immediatè ſubiectos. numer. 34.
Exponitur cap. cum tempore de arbitr. *n.* 35.
Doctorum ſententia. n. 36.
S. Rota deciſio. n. 37.
Aliæ deciſiones. n. 38. *&* 39.
Quid pro caſu quo Epiſcopus eſſet in poſſeſſione. numer. 40.
In cuius manibus fieri debebat renunciatio. n. 41.
Sententia lata eſt nulla. n. 42.
Religioſi poſſunt reſilire ab illa. n. 43.
Quomodo poſſunt ſe tueri. n. 44.
Interpretatio priuilegiorum ad quem ſpectat. n. 45.
Cauſa auocanda eſt ad Prælatos Ordinis. n. 46.
An peccauerit D. Archiepiſcopus. n. 47.
Incurrit ne aliquas pœnas. n. 48.
Doctrina ad intentum. n. 49.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu Factum.

CVM quidam ſecularis litem mouiſſet quibuſdam religioſis Ordinis Carmelitarum ſuper quadam ſumma pecuniarum, quam ab ipſis prætendebat coram D. Archiepiſcopo N. ipſi coram ipſo reſpondiſſent, ab eo condemnati ſunt ad ſoluendam dictam ſummam. Quæritur de validitate huius cauſæ proceſſus, & ſententiæ datæ. 1

Reſponſio.

IN primis D. Archiepiſcopus nullatenus potuit ſe intromittere in huiuſmodi cauſa, aut formare proceſſum, multoque minus ſententiam ferre contra dictos religioſos. Primò, quidem quia certiſſimi iuris eſt eos exemptos omnino eſſe in omnibus, & quibuſcunque cauſis à iuriſdictione Ordinariorum, paucis caſibus exceptis per Conc. Trid. ſcilicet *ſeſſ.* 6. *c.* 3. *ſeſſ.* 7. *c.* 14. *ſeſſ.* 25. *c.* 4. *&* 14. propter ampliſſima priuilegia Innoc. IV. Alexand. IV. Innoc. VI. Greg. XI. Ioannis XXII. & Clementis VI. quæ approbat, & confirmat Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt Maremagnum huius Religionis anno Domini 1476. & habetur *in noſtro* 5 *tom. Sum. qu. Regul.* 2 3

Eſt autem huiuſmodi exemptio tum perſonalis, tum localis; ſeu realis, & vniuerſalis non ſolum quoad principalia, ſed etiam quoad acceſſoria. Vt patet ex dicta Bulla §. 60. vbi ſic: *Exemptionem quoque Ordinis domorum fratrum, & bonorum prædictorum per Innoc. IV. Alex. IV. Innoc. VI. Greg. XI. Ioan. XXII. & Clement. VI. prædeceſſorum eorundem* 4

eorumdem litteras prædictas conceſſum, & illius approbationem, & extenſionem in Clementis VI. præfati litteris prædictis contentam, vtpotè notorias, allegatione, & probatione non indigere, ac quaſlibet excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſententias, & quoſcunque proceſſus quaſuis pœnas, & ſententias generales, vel ſpeciales continentes, quos, & quas promulgari vel haberi, & omnia, quæ contra Fratres, domos, loca, ac perſonas oblatas, & mantellatas d. Ordinis, & in illius exemptione huiuſmodi quomodolibet comprehenſa, etiam ratione cuiuſcunque contractus, vel delicti, ſeu rei de qua ageretur, vbicunque ineatur contractus, committatur delictum, & res ipſa conſiſtat, fieri vel haberi contigerit, etiam exemptione huiuſmodi aliter non allegata, vtpotè notoria, nullius roboris, vel momẽti, & pro infectis haberi debere pari motu, ſcientia, & authoritate decer-
5 *nimus.* Et etiam §. 71. vbi ſic etiam Pontifex derogando Conſtitutioni Innocentij IV. quæ incipit *Volentes: Et ne prætextu Conſtitutionis Innocentij IV. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit* Volentes, *locorum diœceſani, & alij Ordinarij, ac alij quicunque legati, aut quauis authoritate vtentes in perſonas, aut loca, & alia quæuis bona dictorum fratrum quouis iuſto titulo ad eos pertinentia contra Ioannis XXII. & Clementis Sexti prædeceſſorum noſtrorum Ordinationem ſibi quamcunque iuriſdictionem, vel ſuperioritatem vendicare præſumant, diſtrictius inhibèmus, ne quis abſque Sedis Apoſtolicæ ſpeciali commiſſione, & authoritate huiuſmodi, & aliorum prædeceſſorum noſtrorum non in genere, ſed verbo ad verbum ſpecialem faciente mentionem, in perſonas, domos, loca, aut alia dictorum Fratrum Beatiſſimæ Dei Genitricis ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli bona, vtpotè prorſus exempta aliquas excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſententias ſpecialiter, vel generaliter quomodolibet promulgare, aut in perſonas, domos, aut loca huiuſmodi aliquam præeminentiam, aut ſuperioritatem, & iuriſdictionem quomodolibet exercere præſumant, etiam ratione contractus, vel delicti, ſeu rei de qua ageretur vbicunque ineatur contractus, committatur delictum, vel res ipſa conſiſtat. Decernimus quoque ex nunc quaſlibet excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſententias, & quoſcunque proceſſus quaſuis pœnas, & ſententias generales, vel ſpeciales continentes quos, & quas promulgari, vel haberi, & omnia quæ contra fratres, domos, & loca dicti Ordinis quomodolibet fieri contigerit, etiam eorum exemptione, vtpotè notoria, non aliter allegata nullius roboris, vel momenti eſſe, & pro infectis prorſus haberi debere.*

6 Accedit ſecundò decretum Sac. Congregationis ſub Paulo V. & eiuſdem Pauli V. Bulla illud approbantis, quæ retuli *tom. 1. Summæ quæſt. Regular cap. 11. num. 10.* & quæ hîc tranſcribere libet ex 3. *tom.* Bullarij *in Paulo V. Conſtit. 34. aliàs 23. Religioſorum ſub ſuaui Religionis iugo Altiſſimo*
7 *famulantium quieti proſpicere cupientes, quæ illam quoquo modo perturbare poſſe videntur opportunâ noſtra declaratione è medio tollere; ac alias deſuper opportunè prouidere curamus, prout in Domino ſalubriter conſpicimus expedire. Cum itaque nomine dilecti filij Baſilij Anguſſolæ Procuratoris generalis Ordinis Fratrum Carmelitarum in Congregatione Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium Tridentini Concilij interpretum expoſitum fuerit in Hiſpaniarum Regnis, quoſdam Ordinarios locorum contendere Religioſos intra clauſtra degentes coram ipſis Ordinariis conueniri debere in cauſis ciuilibus cap. Volentes de priuileg. in 6. comprehenſis, propter illius innouationem à Concilio Tridentino factam ſeſſ. 7. cap. 14. quo præfatos Religioſos eorum priuilegiis abrogatis defendunt comprehendi. Prætereà eoſdem locorum Ordinarios pariter contendere eoſdem Religioſos intra clauſtra degentes in prima inſtantia coram ipſis conueniri debere ex decreto eiuſdem Concil. Tridentini ſeſſ. 24. cap. 20 de reformat. Cumque ab eodem Baſilio Procuratore generali in eadem Congregatione ſupplicatum fuerit, vt ſuper vtraque re reſponſa darent. Ab eadem verò Congregatione fuerit reſponſum; Neque conſtitutione in generali Concilio Lugdunenſi edita, quæ incipit Volentes, neque decreto Concilij Trident. cap. 14. ſeſſ. 7. comprehendi regulares, ideoque eos iuxta eorum priuilegiâ coram ſuis Superioribus, vel Conſeruatoribus eſſe conueniendos. Necnon decretum eiuſdem Concilij Triden. dicto cap. 20. ſeſſ. 24. ad regulares non pertinere, nec eorum Conſeruatorias imminuere; nec quoad primam illarum inſtantiam aliquid noui inducere, ipſeque Baſilius Procurator generalis nobis humiliter ſupplicari fecerit vt pro ſui Ordinis quiete, ſupradictas declarationes ab eiſdem locorum Ordinariis ſeruari debere, Apoſtolica auctoritate præcipere dignaremur. Nos illius huiuſmodi ſupplicationibus inclinati omnibus, & ſingulis locorum Ordinariis, in virtute Sanctæ Obedientiæ, per præſentes diſtrictè præcipiendo mandamus, ne Fratres, & Religioſos d. Ordinis Carmelitarum contra diſpoſitionem declarationum prædictarum perturbare, vel inquietare quoquo modo audeant, vel præſumant, irritum nihilominus, & inane decernentes quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.* Ex qua Paulina, & decreta Sac. Congre- 8
gationis non ſolum infertur illicitè, & inualidè D. Archiepiſcopum Iudicem ſe in prædicta cauſa conſtituiſſe, ſed etiam nullius momenti eſſe prætextus, quibus id facere potuiſſe prætendere poterat poſt priuilegia ſuperius relatâ, ſcilicet decreta Concilij Tridentini, quibus innouari videtur *cap. Volentes* relatum, & concedi Epiſcopis primam inſtantiam omnium cauſarum.

Accedit tertio, præter innumera priuilegia 9
Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S. Auguſtini, Seruitarum, & Minimorum, quæ retuli *tom. 5. in Marimagno ipſorum*, vbi etiam de aliis diuerſarum Religionum in materia exemptionis, declaratio S. Congregationis anno 1573. in hæc verba: *Dubitatum fuit an Regulares poſſint ciuiliter coram Epiſcopo à creditoribus ſuis conueniri. Et fuit reſponſum quod poſſint conueniri, ſi non ſint ſub Regulari obſeruantia; at ſi ſint ſub Regulari obſeruantia non poſſunt conueniri coram Epiſcopo, quia habent proprium Superiorem, & nihil habent cum eis commune Epiſcopi propter exemptionem.* Item 10
alia declaratio per Paulum Quintum anno 1607. quam refert Gauantus *in Manual. Epiſcop. verb. Regularium iura ſub Epiſcopis, num. 55.* vbi ſic: *In cauſis ciuilibus conueniantur Regulares coram Superioribus vel eorum Conſeruatoribus.* Videantur etiam Nauarrus *com. 2. de Regul. num. 63.* Rodriquez *tom. 2. quæſt. regul. quæſt. 1. artic. 8.* Peirinis *tom. 1. Priuileg. Minim. in Conſtitut. 2. Sixti IV. §. 11. num. 30.* Barboſa *in Summ. Apoſtol. deciſ. verb. regularis, n. 45.*

Nec excuſatur D. Archiepiſcopus propter ig- 11
norantiam prætenſam talium priuilegiorum. Non ſolùm ex parte ipſius, quia eſt & præſumitur vir doctus; ſed nec ex parte ipſorum pri-

uilegiorum. Si enim illa ad ius pertineant non
præſumitur ignorantia ipſorum, quia ignorantia
iuris non præſumitur, nec excuſat, *cap ignorantia*
12 *de reg. Iuris lib. 6.* Gaill. *obſeruat 48. num. 22.* Ga-
briel *ſub tit. de regulis iuris, concluſ. 7. num. 1.* Pa-
riſius *conſil 68 à num. 302. lib. 4.* Menochius *præ-
ſumpt. 23 à num. 10.* Si verò pertineant ad fa-
ctum, licet regulariter excuſet ignorantia illo-
13 rum, quia ignorantia facti alieni in dubio præſu-
mitur regulariter, & excuſat, *l. verius ff. de probat.
l. hoc autem ff. de adminiſtr. tutor. l. fin. in fin. ff. pro
ſocio*, cum aliis citatis per Hondedeum *conſ. 9.
num. 35. & conſ. 55. n. 48. & conſ. 109. num. 26.
lib. 1.* Gabriel *comm. ſub tit. de regul. Iur. concl. 5.
14 num. 11.* Menochius *d. præſumpt. 23. à n. 51.* Nihi-
lominus non excuſat vbi aliquid proponitur,
quod, & potuit, & debuit ſciri per mediocrem di-
ligentiam, vt quia factum vel eſt publicum, *cap.
1. de poſtulat. Prelat cap. Cum illorum de ſentent. ex-
commun.* Gabriel *d. concl. 5. à num. 18.* Maſcardus
concl. 879. à num. 11. Menochius *ſupra à num. 68.*
15 cum aliis, quos refert, & ſequitur Barboſa *de
axiomat. Iur. axiomat 113. num. 6.* Ad quod accedit
quod cum illa priuilegia ſint ſolemnia de his
non venit dubitandum, ſicut de caſu legis, &
non indigent fori diſceptatione, vt notant Bal-
dus *l. 2 ff. de ſtat. homin.* Tiraquellus, & alij quos
refert Rolandus *conſ. 57. à num. 1. vol. 3.* Sanchez
16 *tom. 2. conſ. moral. lib 6. cap. 9. dub. 5. n. 9.* Vbi refert,
& approbat ſententiam Nauarri, qua reſpondit
Vicarium cuiuſdam Epiſcopi non potuiſſe co-
gnoſcere de quodam cenſu, qui à Fratribus mi-
nimis petebatur, quia habent priuilegium exem-
ptionis.

17 Item quod in quadam cauſa, in qua monaſte-
rium S. Auguſtini Cordubenſis conuenit Con-
uentum S.N. eiuſdem ciuitatis coram Ordinario
Cordubenſi, pronunciatum fuit à Prætorio Gra-
natenſi, Conſeruatorem electum à Conuentu S.
18 N. non intuliſſe vim ordinario Cordubenſi illum
inhibendo. Præſertim accedit quod cum dicto-
rum Carmelitarum exemptio ſit notoria, vt con-
ſtat ex priuilegij adductis, & aliis per commu-
19 nicationem de quibus *in 5. to. Sum* dixi non po-
tuit eſſe, aut præſumi ignorantia illius. Etenim
notorium eſt illud quod nulla tergiuerſatione ce-
lari poteſt Clarus *§. fin. qu. 9. n. 2* Menochius *de
arbitr caſu 1 6 n. 4* Card. Tuſch *pract. concluſ. tom.
6 lit. N. concl. 104. n. 2.*

20 Conſequitur etiam nec poteſt excuſari D. Ar-
chiepiſcopus, ex eo quod dicti Religioſi ab eo
citati, & à parte conuenti non allegauerint ſuam
exemptionem. Nam vt conſtat ex dictis priuile-
giis, cum ea ſit notoria, non requiritur ipſius al-
legatio Quia iuxta dicta *tom. 3. verbo Exemptio
Regularium n. 14.* etſi quando exemptio non eſt
notoria, teneantur exempti exhibere ordinariis
intra terminum ab illis præſcriptum priuilegia
ſuæ exemptionis, quia ita habetur ex *c. cum per-
21 ſona de priuil in 6.* Et quia cum ordinarij habeant
ſuam intentionem iure communi fundatam,
qui ſe exempti eſſe prætendunt debeant exhi-
bere priuilegium exemptionis, vt probent il-
lam Syluest. *in Sum. verb. Exemptio q. 7.* Sanchez
tom. 2. conſ. moral. lib. 6. dub. 4. quando tamen ea
eſt notoria, id non tenentur facere, prout colli-
gi videtur ex Clement. *paſtoralis de ſentent. &
re iudic. § Notorium.* Et ratio eſt non ſolùm quia
22 hoc eſſet facere Ordinarium Iudicem in ſua
cauſa, quod non licet per text. *in l. qui iuriſdi-
ctio ff. de iuriſd omn. Iud. & C. ne quis in ſua cauſa*;
ſed etiam quia cum dare exemptionem ſolum ad
Papam ſpectet, ideò ſolum ipſe debet de priuilegio
exemptionis iudicare. Syluestr. & Sanchez *ſupr.* &
Tambur. *de Iur. Abbat. to. 1. diſp. 15. quæſit. n. 3.*
Multo minus requirebatur probatur talis exem-
ptionis. Siquidem, vt priuilegia adducta clamant, 23
eſt notoria, & iuxta commune proloquium, *No-
torium probatione non eget.* Bellacombus *tom. primo
commun. opinion lib. 4. tit 9. num. 265.* Surdus *deci-* 24
ſio. 259. num. 14. & deciſ. 326. num. 82. Farinacius
in praxi crim. par. 1. quæſ. 21. à n. 80. & alij plures. 25

At dicet, prædictos Religioſos renunciaſſe
priuilegiis ſuæ exemptionis eo ipſo quo ab eo-
dem D. Archiepiſcopo citati comparuerunt, ad.
obiecta reſponderunt, aliaque acta in proceſſu
poſita egerunt; Siquidem certi iuris eſt priuile-
gia ammitti per contrarium vſum, & contra-
rium vſum eſſe veluti renunciationem ipſorum,
iuxta dicta in mea Summa *tom. 4. verbo Priuile-
gia Regularium num. 16.* Præſertim, cum iuri ſuo 26
quilibet renunciare poſſit, *l. ſi quis in conſcriben-
do. C. de Epiſcopis, & Cleric. l. penult. Cod. de pa-
ctis, cap. tuis 39. verſic. niſi de teſtibus, cap. ad
Apoſtolicam de Regularib. cap. ſi de tertia de pri-
uilegiis.* Tiraquellus *de iure primogenit. quæſ. 24.
num. 4 cum ſeq.* Azor. *to. 1. inſtit. moral. lib. 5. c. 22. q.
10.* Card. Tuſch. *tom. 6. litt. R. concl. 170. cum ſeq.*
Ioan. Franc. Leo *in theſau. fori Eccleſiaſt. p. 2. c. 7.
n. 49.* Ex quibus ſequi videtur ſententiam prola-
tam à D. Archiepiſcopo validam, ac legitimam
fuiſſe, ac ſuſtineri debere, nec potuiſſe poſtea de-
clinari forum ipſius.

Eo quod Ius ſuum cedens, vel renuncians non
habet amplius regreſſum ad illud, *l. queritur §. ſi* 27
*vendita, ff. de edilit. edicto, l. ſi maritus §. ſi negaue-
rit, ff. de adulter. l. 1. §. qui ſemel ff. de ſucceſſ. edicto.*
Dec, *conſ 389 Viſa longa, n. 10.* Romanus *conſ. 369.
circa primum, n. 16.* Afflictus *deciſ. 220. n. 19.* Iaſon.
conſ. 133. in princip. lib 4. Crauetta *conſ. 74. n. 4. &
conſ. 166. n. 6. & conſ. 191. n. 3.*

Hæc verò nullatenus conuincunt intentum. 28
Primò, quidem ſi dicamus cum quibuſdam exem-
ptionem Religioſorum non eſſe priuilegium, ac
per conſequens nec poſſe renunciari, ſed eſſe iure
communi exemptos à Prælatis Eccleſiarum. *Can.
Quam ſit neceſſarium, cap. nullam 18. q. 2. c. ne aliqui
de priuileg. in 6.* exceptis grauiſſimis criminibus
per quæ venirent deponendi, vt ait Gloſſa *in cap.
quod de offic. Ordin.* & alij multi, qui eam ſequun-
tur, & communem teſtatur Romanus *conſ. 375. n.
2.* & Boërius *dec. 271. n. 4.* qui mouentur aucto-
ritate *c. Sicut il. 2. de Simon.* vbi probatur Abbates
aliquando ſuos Monachos iudicaſſe. Sed hoc
omiſſo, & alio etiam, quod quidam dicunt aſſe-
rentes, hanc exemptionem eſſe de iure diuino,
ac per conſequens irrenuntiabilem; ex aliis Ca-
pitibus oſtenditur hanc obiectionem nullam vim
habere.

Primò quidem, quia eſto quod quilibet ſuo 29
iuri, aut priuilegio renunciari poſſit, id tamen
ſolùm procedit in iis quæ ſingulorum priua-
tam reſpiciunt vtilitatem, non ita ſi publicam,
prout contingit in præſenti. Nam renunciatio
exemptionis dictorum religioſorum totam
Religionem offendit cum talis exemptio non
ſit ipſorum, ſed Religionis. *l. ius publicum ff. de pa-
ctis, & in l. 2. §. ſed quia veremur, C. de iureiur. prop-
ter cal & in cap. Si diligenti de foro compet.* Fortun.
in l. 1. § huius ſtudij à n. 9. ff. de iuſtit. & iure. Couar.
in

in cap. quamuis pactum p.2. §.1. num.5. & 6. Gutier. *de iuram. confirm p 1. cap.1. à n.1. & cap.16.n.* 50. Suarez *de legib. lib.8. cap.6. num.* 2. & 3. vbi id probat ex *cap. ſi diligenti, & cap. contingit. de ſent.*
30 *excomm.* & ex *d. l. ius publicum ff. de pactis.* Et ratione quia priuatum ius, & commodum eſt ſub dominio vniuſcuiuſque, & ideo poteſt illi cedere per ſe loquendo: bonum autem commune non ita pendet ex vniuſcuiuſque voluntate. Atque ita hæc doctrina communis eſt, quam locupletant Panormit. *in d. cap. Si diligenti, n.* 7. & latius *ibi* Felinus, & ibi alij, & in *l. Si quis C. de pactis*, vbi
31 præſertim Bartol. Baldus, & Iaſon. Vnde priuilegia conceſſa vniuerſitati non amitti per actus ſubditorum, neque actus particularium ſubditorum nocere vniuerſitati, colligitur ex *c. accedentibus de priuil.* Gloſſa *ibid. in verb. renunciaſſe.* Innocentius ſimiliter *n.7. in fin.* Iaſon. *in l. fin. n.* 58 *ff. de conſt. princ.* Natta *conſ.* 160. *n.*46. *incip. in cauſa qua agitur.* Moronus *in reſponſ. reſponſ.* 21. *n.* 52. & 53. Et ad intentum exemptionis Rota coram Reſcentio *in tit. de foro compet. deciſ.* 3. vbi habetur exemptum à iuriſdictione Ordinarij non poſſe prorogare iuriſdictionem, nec inconſultum Iudicem conſentire, cum non de ſuo tantum, ſed etiam ſuperioris præiudicio tractetur, iuxta doct. Abbatis *in c. cum tempore* 5. *not de arbitr.*

32 Secundò, & principaliter, quia dato, & non conceſſo quod etiam priuati, aut particulares Religioſi poſſent renunciare cuicunque iuri competenti ſuæ religioni adhuc non poſſent renunciari huiuſmodi exemptioni, eo quod talis renunciatio eſſet iniurioſa ac præiudicialis Papæ, vel Sedi Apoſtolicæ concedenti ipſis dictam exem-
33 ptionem. Nam per ipſum Papà, ſeu Sedes Apoſtolica conſtituit ſe immediatum ſuperiorem Iudicem Ordinarium, & quaſi Epiſcopum diœceſanum eorum; ac proindè ſicut Clericus abſque diœceſani licẽ ia nequit ſe alieno Epiſcopo ſubiicere, & eius iuriſdictionem prorogare *cap ſignificaſti de foro comp.* quia conſequenter noceret iuriſdictioni proprij Epiſcopi; ſic nec dicti religioſi poſſunt ſe ſubiicere Ordinario, quia hoc eſſet nocere iuriſdictioni immediatè, quam habet Papa ſupra ipſos.

34 Intereſt enim Papæ habere religioſos ſibi immediatè ſubiectos, & ſub iure, & proprietate ipſius; qualiter ſunt Religioſi Mendicantes, propter innumera ipſorum priuilegia de quibus *tom.*5. diximus. Quod expreſsè probatur ex *cap. Cum tempore de arbit. vbi §. fin.* Summus Pontifex approbat quoddam compromiſſum inter Eccleſiam exemptam cum quodam Epiſcopo, &
35 excipit quæ contra libertatem illius Eccleſiæ exemptæ in eo compromiſſo continentur, hanc reddens rationem: *Cum etſi ſponte volueris, de iure tamen nequiueris ſine licentia Romani Pontificis renunciare priuilegiis, vel indulgentiis libertatis, quæ monaſterium illud indicant ad ius, & proprietatem Romanæ Eccleſiæ pertinere.* Idem probatur ex *cap. 2. ad fin. de integr. reſtit.* ibi: *Non tam ius ſuum,*
36 *quàm noſtrum*, & *cap. Cum olim il 2. de priuileg.* ibi: *Ius noſtrum, & Eccleſia Romana tuebatur.* Atque ita tenent Gloſſa *fin. in Clement. penult. de ſent excomm.* Anton. de Butr. *in c. Significaſti n.* 12. & ibi etiam Panorm. *num.* 10. & 11. & Marian. Soccin. *n.*42. *de for. compet.* idem Panorm. *in d. c. Cum tempore n.2. & 7. de Arbitr.* Felin. *in cap. Cum acceſſiſſent in princ. de conſtit.* Ioan. Andr. *in reg. ſciente de reg. iur. in Mercurial.* Iaſon. *in l. ſi quis in conſcri-*

bendo, Mandoſ. *de ſignat. grat verb. Exemptiones ab Epiſcopis, verſ. Exemptus à iuriſdictione.* Cardin. Tuſch *verb. renunciare concl.* 171 *n.*9. Cokier *de iuriſdict. ordin. in exempt. p.* 3. *q. vltim.* Rodriguez *qq regul. tom.*2 *q.*63. *art.* 10. Sanch. *in decal. lib.* 4. *cap.*39. *n.* 29. & *aliis ſeqq.* Galerat. *de renunciat. tom.*2. *cent.*2. *renunciat.* 140. *num.*18. Tamburin *de Iure Abbat. tom.*1. *diſp.*15. *quæſit.* 12. Hieronymus Rodriguez *in Compendio Reſolutione* 18. *num.* 20. & *Reſolut.*63. *nu.*23. nos *tom.*5. *in Mar. Magn. Carmelit. n.* 280. Confirmat latè Rota in Vlixbonen *Monaſterij* 2. Iunij 1626. coram Rembolodo, & in eadem cauſa 19. Nouembris 1625. coram Coccino, in quibus contrariis reſpondet, ſubditque non eſſe veram ſententiam, Gloſſæ *verb. libertatis, in cap. Cùm tempore*, aſſerentis priuilegio 37
exemptionis renunciari poſſe in præiudicium exempti, non verò eximentis, quia non poteſt conſiderari aliquis effectus quantum ad exemptum; nam ius libertatis eſt ita coniunctum inter exemptum, & Superiorem, vt commodè ſeparatio fieri non poſſit, prout obſeruat Abbas *in d. cap. Cùm tempore num.* 7. & idem firmauit Rota coram Greg. XV. *deciſ.* 315. *num.* 23. & in 38
Leodien. *Decanatus* 15. Ianuarij 1619. coram Pirouano. Maximè verò, & clariùs ac nouiſſimè eadem Rota in Gandauenſi *Exemptionis* coram D. Celſo 10. Maij 1647. vbi in ſimili caſu de renunciatione exemptionis quorumdam Religioſorum, quam prætendebat D. Epiſcopus Gandanenſis, Rota dixit. *Renunciationem prædictam non ſuſtineri ex quo non poteſt exemptus ſine conſenſu Pontificis cui immediatè ſubiectus eſt renunciare priuilegiis Apoſtolicis, & iuriſdictionem alterius prorogare.* Et infra. *Cum etſi ſpontè volueris, de iure tamen nequiueris ſine licentia Romani pontificis renunciare, &c.* Item infra. *Quia intereſt ſuperioris ne ſubditus ab alio iudicetur*

Eſt autem adeo efficax hæc ratio Doctoribus, 39
vt etiam pro caſu quo Epiſcopi eſſent in poſſeſſione iudicandi de Religioſis exemptis ſuam vim haberet. Prout tenent Diana 3. *p. tract.* 2. *de* 40
regular. reſol. 134. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.*105. *n.*76. Bordonus *reſolut.*7. *num.* 100. innitentes relatæ Rotæ deciſioni ſub Coccino. Quos etiam ſequimur *tom.*5 *in Marimagno Carmelitar. n.*420.

Quibus pro maiori cautela addendum quod 41
caſu quo prædicti Religioſi renunciare vellent aut poſſent huic priuilegio exemptionis, id deberet eſſe non in manibus d. Archiepiſcopi, aut cuiuſlibet alterius Prælati, ſed in manibus Papę quia hic ſolum eſt, illorum Superior. Sic Mandoſius *in ſignat. grat. tit. reſignationes verſ. exempti, & tit. exemptiones ab Epiſcopis verb. exempti*, & ex ipſo Sanchez *to.*2. *conſil. mor. l.*6 *c.*9. *dub.*1. *n.*35. Fauet. *c. final. de renunciat. c. Cum venerabilis de conſuet.* Sanch. *ſupra.*

Conſequenter etiam ad dicta non ſolum ſen- 42
tentia lata à D. Archiepiſcopo cenſeri debet irrita caſſa, & inanis, propter priuilegia adducta, in quibus id exprimitur, nec tranſiit, nec tranſire potuit in rem iudicatam, nec debet exequutioni mandari. Ad quod intentum Federicus *conſ.*14. *n.*4. *q.*2. Calderinus *conſil.*13. *de Iudiciis.* Caſtrenſ. *conſil.*342. *in* 2 *lib* 1. Cou. *pract. cap.* 6. & 7. Nauar. *cap* 23. *num.* 13. Villalobos 2. *p. Sum. tract.* 35. *diffic.*4. Hieronymus Rodriguez *in Compend. reſolut.*63. *n.*17. & nos *tomo* 3. *ver. Exemptio Regularium n.*8.

43 Item

43 Item cum ex negligentia, paſſi ſint dicti Religioſi ſubiici D. Archiepiſcopo, adhoc poſſunt reſilire, & ſe tueri ea iure, quod Papæ competit, contra quem non præſcribitur niſi per ſpatium 100. annorum *c. ad audientiam de præſcript.* vbi Panorm. *n.* 12. Socinus *in c. ſignificaſti de foro compet. n.* 42. Perea *in l.* 2. *tit.* 1. *lib.* 3. *ordinamen. gloſ.* 1. *quivis.* Mandoſius *de ſignatur. gratia tit. de exempt. ab Epiſcop. p.* 2. Rodrigu. *tom.* 2. *quæſt. Regular. q.* 63. *art.* 10. Alter Rodriguez eius Compeodiator *d. reſol.* 63. *n.* 23.

44 Secundò etiam ſe poſſunt tueri ex priuilegiis aliis quæ adduximus *tom.* 4. *verbo Priuilegia Regularium num.* 17. ex quibus habetur non perdi exemptionem Religioſorum ea eo quod per ignorantiam, vel negligentiam contra ipſam egerint.

45 Quod ſi hæc vel alia priuilegia voluerit D. Archiepiſcopus interpretari agendum eſt contra ipſum ex aliis quæ adduximus eo verbo *Priuilegia Regularium n.* 11. & 12. ex quibus conſtat interpretationem priuilegiorum Ordinis non ſpectare ad Dominos ordinarios, ſed ad Sedem Apoſtolicam, vel Prælatos Regulares.

46 Cauſa ergo, de qua in præſenti auocanda eſt ad Prouincialem, vel Generalem, qui ſunt Superiores legitimi eius Conuentus, cum quo agitur, vel ſaltem ad Conſeruatorem illius, iuxta dicta ſupra ex Bulla Pauli V. & declarationibus S. Congregationis relatis, ac aliis adductis *tom.* 3. *verbo cauſa iudicialis Regularium n.* 4.

47 Quia autem in relata Bulla Pauli V. præcipitur omnibus ordinariis in virtute S. Obedientiæ, ne Religioſos Carmelitas *contra diſpoſitionem declarationum prædictarum perturbare, vel inquietare audeant*, ideo timendum ne dictus D. Archiepiſcopus culpam mortalem commiſerit aliter faciendo.

48 Pro pœnis autem, ſeu cenſuris, quas propterea incurrere potuit, conſulat lector, quæ diximus *to.* 5. in Marimagno Prædicatorum *n.* 170. in Marimagno Minorum *n.* 158. *& ſequentib.* in Bulla Aurea *n.* 16. in Marimagno Eremitarum Sancti Auguſtini *n.* 93. *& n.* 154. Specialiter in Marimagno Carmelitarum *n.* 526. & Seruitarum *n.* 214. Maximè verò quæ Pater Theſaurus Pœnitentiarius Apoſtolicus in praxi Eccleſiaſtica *par.* 2. *verbo iuriſdictio c.* 19. dixit, quibus etiam ea quæ adduximus illuſtrantur, his verbis. *Si ordinarius Eccleſiaſticus vſurpare contendat iuriſdictionem in exemptos, v. gr. Regulares, aut alios Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectos.*

49 *Primò incurrit in excommunicationes contra vſurpantes iuriſdictionem Eccleſiaſticam latas in Trident. & Bulla Cœnæ Domini, de quibus dixi c. præcedent. & in Trident. continentur etiam vſurpationi conſentientes. Secundò ſecundum aliquos doctores incurrit in excommunicationem latam in Bulla in Cœna Domini, c.* 20. *contra occupare, aut detinere præſumentes iura ad Romanam Eccleſiam pertinentia, vel ſupremam iuriſdictionem Romanæ Eccleſiæ competentem, aut illam perturbare, aut vexare, aut in his auxilium, conſilium, vel fauorem præſtantes. Vnde etiam incurrunt in hanc pœnam ipſi exempti vſurpationi conſentientes ſecundum eoſdem authores. Ita tenet Eraſm. Cokier tract. de Iuriſd. in exempt. p.* 4. *qu.* 75. *n.* 1. *&* 7. *Sed contra eſt, quia communiter DD. intelligunt in dicto c.* 20. *agi de vſurpatione iuris, & iuriſdictionis temporalis ad Romanam Eccleſiam alicubi pertinentis. Ita Sayr. lib.* 3. *c.* 24. *num.* 5. *Suarez de cenſur. diſp.* 21. *ſect.* 2. *n.* 104. *& de communi teſtatur Bonacin. qu.* 27. *punct.* 1. *n.* 15. *Illud verum eſt, quod Religioſi Prælati, ſeu officiales conſentientes vſurpationi iuriſdictionis in exemptos, ſeu ſubiectioni illi. Itemque Prælati vſurpantes talem iuriſdictionem incurrunt in pœnas extrau. Ambitioſè, de quibus dixi verbo alienatio c.* 1. *quia hæc renunciatio exemptionis eſt alienatio prohibita rei Eccleſiaſticæ cap. cum tempore de arbitris ibi Hoſt. & Abbas num.* 3. *& quia hoc ius reputatur inter immobilia per d. c. & gloſſ. in cap.* 2. *verbo, iura, de rebus Eccleſ. non alien. in* 6. *& text. in c. nulli extra eod. tit. & ibi Imola, & Redoan. eod. tract. tit. de alienat. redditunm, & iurium, numer.* 22. *& talis renunciatio eſt nullius momenti d. cap. cum tempore, & cap. ſi diligenti de foro compet.* Hæc Theſaurus, ſatis ad noſtrum intentum conformiter.

CONSVLTVM VIII.

De quodam Nouitiatu interrupto.

SVMMARIVM

CAſus, ſeu factum. num. 1.

Valida fuit profeſſio. n. 2.

Doctores id tenentes num. 3.

Hic Nouitius adimpleuit totum neceſſarium pro Nouitiatu. num. 4.

In dubio de profeſſione præſumitur pro illa. n. 5.

S. Congregationis deciſio n. 6.

Regula Eum qui certus eſt certiorari vlterius non oportet. *n.* 7.

Nouitiatus quare introductus n. 8.

Gloſſa in d. Regulam. n. 9

Nullo iure cauetur continuitas Nouitiatus cum profeſſione n. 10.

Decretum Concilij Tridentini. n. 11.

Quomodo accipiendum ex mente DD. n. 12.

Hæc interruptio habuit cauſam rationabilem. numer. 13.

Decretum Concilij non eſt irritatiuum. n. 14.

Nouitius iſte non renunciauit iuri ſuo. n. 15.

Habitus non facit Monachum. n. 16.

Adfuit conſenſus Religionis. n. 17.

Cenſetur manſiſſe in Religione. n. 18.

Non obſtant authores contrarij. n. 19.

Quas ob cauſas. n. 20.

Nec immutatio perſonæ prætenſa. n. 21.

Non fuit ea quæ obſtare poterat. n. 22.

Fuit ex conſenſu Religionis. n. 23.

Admittens eum ad profeſſionem. n. 24.

Impediri non potuit. n. 25.

Habuit ius ad profeſſionem. n. 26.

Peccat qui retrahit aliquem à profeſſione. numer. 27.

Rotæ deciſio, quæ contraria videtur. n. 28.

Non eſt contraria. n. 29.

Dubium aliud ſoluitur. n. 30.

IESVS MARIA.

CASVS.

1 POST completum integrum annum Nouitiatus, & obtentam approbationem à Religioſis vt poſſet admitti ad profeſſionem, antequam illam emitteret egreſſus ex illo Conuentu dereliquit habitum eius Religionis, cauſa peragendi quædam negotia ſibi vtilia; & illis peractis, cum eſſet in alia Ciuitate poſtulauit à Religioſis Conuentus eiuſdem Ordinis in ea exiſtentibus profeſſionem; quibus annuentibus eam eo in loco emiſit. Quæritur de valore huius Profeſſionis.

Reſponſio.

2 DIcendum, quòd ſi nihil aliud obſtet valori dictæ profeſſionis, niſi quod illam non emiſerit immediatè poſt completum annum Nouitiatus, ſed mediante egreſſu ex illo Conuentu, vbi Nouitiatum peregerat; & derelictione habitus, ac profectione in aliam Ciuitatem, ſuorum negotiorum agendorum gratia, poſeſſio valida eſt. Sic tenet Gloſſa *in Regulam iuris 31. Eum qui certus eſt,&c.* referens Bec. Brix. *in ſuis quæſtionib.*

Ita etiam Lapus, Francus, D. Antoninus, An-
3 gelus, Sylueſter, Tabiena, Armilla, ac Gregorius Lopez relati, & citati à Sanchez *in præcept. decalog. lib. 5. c. 4. n. 34. & 31.* Speculator à Syluestro, & Sanchez relatus, Rodriguez *tom. 2. Summ. c. 8. n. 3. & 3. to. quæſt. Regular. q. 15. art. 10. ad fin.* ipſe Sanchez *eo n. 34.* Layman *lib. 4. de ſtat. Relig. Tract. 5. c. 5. n. 2.* Bonacina de clauſura *q. 2. punct. 10. §. 2. difficult. 2. n. 4.* Pellizzarius *in Man. Regular. Tract. 2. c. 1. n. 17.* & ego *to. 4. mea Summa verbo profeſſio Regularis num. 10.*

Potiſſimum fundamentum ſumitur ex eo, quod
4 hic reuera adimpleuit totum, quod erat neceſſarium ad profeſſionem emittendam. Etenim integrum annum Nouitiatus peregit, in ipſoque auſteritates omnes Religionis expertus eſt, & Conuentus ille, in quo Nouitiatum peregit dignum, & idoneum profeſſione iudicauit, hæcque omnia nullatenus immutata fuerunt per dimiſſionem habitus, & egreſſum à Religione, & profectionem ad aliam Ciuitatem ex rationabili, ſcilicet cauſa concludendi negotia ſibi conuenientia; quid igitur aliud deſiderari poterit, vt profeſſio
5 ipſi ab alio Conuentu eiuſdem Religionis conceſſa valida fuerit? Præſertim cum certi iuris ſit quod in dubio de validitate profeſſionis iudicandum ſit in fauorem illius. Rota *dec. 1361.* coram Cardin. Seraph. & dictum etiam fuit in vna Romana *Profeſſionis* 23. Iun. 1623. coram Remboldo. Et communiter DD ſpecialiter Sanch. *de matrimon. lib. 7. diſp. 37. n. 12. ad fin.* Stephanus Gratianus *tom. 3. diſcept. forenſ. cap. 413. num. 17.* Suar. *to. 2. de Relig. lib. 7. cap. 2. num. 6.* Leſſius *lib. 2. c. 41. dub. 7. n. 66.* Sanctarellus *variar. reſolut. tom. 1. quæſt. 48. num. 48.*

6 Accedit clariſſima deciſio S. Congregationis Concilij ſub die 20. Martij 1621. quam refert Illuſtriſſimus Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Profeſſus*, videlicet: *profiteri poteſt in Religione ille, qui cum eſſet duodecim annorum, & permanſerit per annum integrum in nouitiatu, poſtmodum habitu retento fuit commoratus domi ſuæ vſque ad tempus 16. annorum requiſitum ad profeſſionem emittendam & cum fuerit reuerſus ad Religionem, petit admitti ad profeſſionem, ſi aliud illa non opponat.* Eandem affert idem Barboſa *de Iur. Eccleſiaſt. lib. 1. c. 42. num. 129. & in Summa Apoſtolic. deciſ. verb. Profeſſio regularis nu. 4.* & ante ipſum Sellius *in Select. Canon. cap. 18. n. 51.* 7

Secundum fundamentum ſumi poteſt ex regula illa inter regulas iuris *num. 31.* videlicet: *Eum qui certus eſt certiorari vlterius non oportet*, quæ deſumitur *ex l. 1. ff. de action. empt.* tradunt *Gloſſ. verb. cognouerunt, in princ. in cap. Cum inter 18. de elect.* Tiraquellus *de retract. lign. gloſ. 2. §. 36. n. 24.* Geminianus *conſil. 33. num. 5.* vbi ampliat in acti-
bus de ſui natura prohibitis. Cum enim Noui- 8
tiatus introductus ſit in Eccleſia pro profeſſuris Religionem, vt ſcilicet illi experiantur Religionis auſteritates, Religio verò an ſibi conueniat habere tales Religioſos, *cap. ad Apoſtolicam de Regul. cap. non ſolum eod. tit. in 6.* Rota *deciſ. 175 num. 2. p. 1. recent.* Item *deciſ. 121 n. 2.* Coram Seraphino. Regulæ D. Baſilij, Serapionis, Macarij, Panuphij, & D. Benedicti, ac aliorum, apud Vecchium *de nouitiat. diſp. 11. dub. 1.* Cùm in caſu præſenti totum hoc adimpletum fuerit, nihil deſiderari poteſt ad rationem legitimi Nouitiatus neceſſarium, ac per conſequens ad profeſſionem ſubſe-
cutam. Vnde Gloſſ. *in d. Regul. Iur.* Inquit: *Et eſt* 9
hæc regula in argumentum ad quæſtionem, qua quæritur an is qui ingreſſus Religionem ingreditur an debeat habere annum, & ſatis videtur quod non; per hanc regulam. 10

Tertium, eſt, quia nullum ius extat, quod petat Nouitiatum continuari cum profeſſione, aut quod vetet fieri profeſſionem, ſi inter Nouitiatum, & illam tempus aliquod vitæ ſecularis in-
tercedat. Etſi enim Concilium Tridentinum 11
ſeſſ. 25. de Regularib. cap. 16. dicat: *Finito tempore Nouitiatus, ſuperiores Nouitios, quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant, aut è monaſterio eos eiiciant.* Nihilominus Prælatum, & Conuentum, vel Capitulum dilationem ad profitendum Nouitio poſt annum nouitiatus probato à ſe pro idoneo, non obſtante hoc decreto, iuſta de cauſa concedere poſſe, reſoluunt Nauarrus *conſ. 29. in*
antiq. aliàs 30. in nouis de Regular. Sayrus *in florib.* 12
deciſ. ſub illo tit. dec. 35. Enriquez *in Summ. p. 2. c. 8. nu. 3. & qq. regul. tom. 3. q. 15. art. 10 in fin. & q. 17. art. 6.* Bartholomæus à S. Fauſto *lib. 5. q. 168.* Leſſius *de Iuſt. lib. 2. c. 41. dub. 7.* Sanchez *in præcept. Decal. lib. 5. c. 4. num. 6.* Hieronymus Roderiquez *in Compend. qq. regular. reſol. 101. num. 83.* qui duo poſteriores aſſerunt in Ordine Minorum vſque ad decimum octauum poſſe dilatari profeſſionem
iuxta eorum regulam. Hæc autem ratio procedit 13
in præſenti; ſi quidem dilatio huiuſmodi profeſſionis, ac interruptio inter Nouitiatum, & ipſam habuerunt cauſam rationabilem, ſcilicet quod
iſte Nouitius perageret negotia illa ſibi vtilia. 14
Immò etiam caſu dato quod nulla cauſa talis dilationis, aut interruptionis extiterit, adhuc valor profeſſionis ſubſiſtere deberet, non obſtante dicto Concilij decreto. Quia illud tantum eſt præceptiuum, non autem irritatiuum profeſſionis, vt benè Diana *3. p. tr. 2. reſ. 128.* iuxta doctrinam Suarez, Caſtri Palai, & aliorum.

Quartum ſumitur ex eo quod per talem interruptionem nullatenus exiſtimari debet Noui-

15 rium hunc renunciaſſe ſuo iuri, quod habebat
ad profeſſionem emittendam. Cuius ratio eſt,
quia tali iuri non renuntiauit propter dimiſſio-
nem habitum, cùm certum ſit iuris illud axioma
quod *habitus non facit monachum.c. Porrectum* 13.
de regular. vbi Gloſſ. *verb non faciat, cap. Conſuluit
qui Clerici, vel vouentes*, Concilium Trident. *ſeſſ.*
16 24 *de reform.cap.*6. Cardinal. Tuſchus *pract.con-
cluſ.tom.*4 *litt.H.concl.*12.*n.*1.Campanil.*in diuerſ.
Iur.Canon.rubr.*12.*cap.*4.*n.*5. Belletus *diſquiſ.cle-
rical p.*1.*tit.de diſcipiina clerical.*§. 15.*n.* 10. Bar-
tholomæus de Vecchis *in prax. Nouit. diſp.* 11.
17 *dub.*10.*ſub num.* 1. Nec propter egreſſum à Con-
uentu, & profeſſionem in aliam Ciuitatem. Nam
hoc fuit, vt ſupponitur, factum ex conſenſu Præ-
lati Conuentus in quo habuit Nouitiatum, ac
per conſequens de licentia ipſius, vt proindè
moraliter cenſeatur fuiſſe intra Religionem.
Quia in Monaſterio dicitur eſſe Monachus,
etiamſi alibi exiſtat de conſenſu ſui Prælati.
18 Vt docent Panormitanus *in cap. Ex reſcripto de
Iureiur.numer.*5. Syluester *verb.Religio* 3.*quæſtion.*
19.*verſ.Secundò inducitur*, Nauarrus *Comm.* 4.*de
regul num.* 74. *verſ. Aduertendum* 3. Paſſarellus
*in Schol ex Genuenſi n.*21.Enriquez *lib.* 7.*de In-
dulg.cap.*14.*n.*3.*in comm.litt.* O. & Peirinis *tom.*1.
priuileg. Minim in Conſtitut. 2. *Sixti IV.*§. 11.
*num.*12.

19 Nec obſtat quod aliqui Authores, ſcilicet
Suarez *tom* 3.*de Relig.lib* 5. *c.* 5. *n* 8. Peyrinis *de
Relig Prælat.q.*3.*c.*1.*n.*99. Bartholomæus de Vec-
chis *ſupra dub.*3. Et Caſtrus Palaus.*p.* 3. *oper. mo-
ral.tr.*16.*diſp.*1.*punct.*12.§.2.*n.*10. Oppoſitum ſu-
20 ſtineant. Tum quia ſunt numero pauciores, quam
ij quos pro noſtra ſententia attulimus. Tum quia
loqui videntur generaliter, & non ſubſiſtente ra-
tionabili cauſa, & conſenſu Religionis prout in
præſenti contingit, vt diximus. Tum quia non vi-
dentur habuiſſe notitiam declarationis S. Con-
gregationis, quam adduximus, & quæ clarè pro-
bat noſtram ſententiam.

21 Nec etiam obſtat ſecundò, quod plures ex au-
thoribus noſtræ ſententiæ ſequentes Gloſſam in
d. Regulam *Eumqui certus*, eam limitent ſolùm
pro caſu quo conditio perſonæ illius, qui Noui-
tiatum illum peregit, & ante profeſſionem habi-
tum, & Conuentum dimiſit mutata non ſit, in
præſenti autem caſu videtur, mutata conditio ta-
lis perſonæ.

22 Reſpondeo enim hanc immutationem perſo-
næ debere intelligi quantum ad experientiam
onerum, ſeu aſperitatum Religionis, vt benè Bo-
nacina, & Pellizzarius relati quos, & ſequor ego
23 *d.n.*10. Deinde tollitur hic ſcrupulus. Tum ex eo
quod præfatus Nouitius hæc egerit ex conſenſu
Religionis. Tum quia Prælatus illius Conuen-
tus, in quo poſtea profeſſionem emiſit id ſciuit,
24 aut ſcire poterat, & cum nihilominus profeſſio-
nem illi conceſſerit cenſendus eſt exiſtimaſſe nul-
lam talem mutationem interueniſſe. Quia in fa-
uorem Iudicis, ſeu Prælati iudicandum eſſe om-
nia iura clamant.

Dici etiam poteſt, quod poſito Nouitiatu legi-
timè peracto, & quod poſt illum Nouitius à
25 Conuentu legitimè per ſuffragia pro profeſſione
emittenda dignus, & idoneus approbatus fuerit,
non potuiſſe licitè impediri quominus profeſſio-
nem emitteret quando illam poſtulauit in alio
Conuentu Non ſolum propter decretum Conci-
lij Tridentini adductum quo Superioribus præ-
cipitur admittere ad profeſſionem Nouitios, quos
habiles, explero Nouitiatu inuenerint; ſed etiam 26
quia per approbationem illam, ſeu electionem ad
emittendam profeſſionem habuit ius ad rem reſ-
pectu illius emittendæ. Ius autem ad rem reſul-
tans ex electione, ſeu præſentatione conſiderabi-
le eſſe, habet Rota in Tyraſeonenſi *eleemoſinariæ*
coram Lancellotto 28. Ianuarij 1602. apud Fari-
nacium *deciſ* 52.*n.*3.*p.*2. *recent* & Aloyſius Ric-
cius *in praxi rerum for. Eccleſ dec.*195. *n.* 104. Ad 27
quod facit quod retrahens aliquem abſque iuſta
cauſa à profeſſione emittenda peccat mortaliter,
prout colligitur ex Paludano, Caietano, Soto,
Nauarro, Azorio, Sayro, Miranda, Suarez, & Leſ-
ſio, quos ad ſimile intentum refert Vecchius ci-
tatus *diſp.*12 *dub.*2.*n.*1.*&* 2.

Nec dictis obuiat quod nouiſſima Rota de 28
hoc anno 1649. in vna Burgenſi *nullitatis profeſ-
ſionis* coram Illuſtriſſ. D. meo Arguelles dicat, vi-
delicet quod *poſſeſſio per momentum temporis per-
ditur*, & quod *poſſeſſio ſemel amiſſa non continuatur
cum poſſeſſione de nouo adquiſita.* Item quod *duæ
poſſeſſiones diuerſæ ſpeciei non poſſint coniungi.* Pro-
ut ex variis iuribus, & DD. probat. Quæ ad inten- 29
tum huius caſus applicata probare videntur nul-
litatem iſtius profeſſionis, propter dictam diſcon-
tinuationem. Sed nihilominus, non ſolum quia
caſus huius deciſionis Rotæ eſt valdè diuerſus à
noſtro præſenti, quia eſt de Nouitiatu diſconti-
nuato, & profeſſione violenter omiſſa; ſed etiam
quia ſeparatio Nouitiatus à profeſſione, de qua
eſt in præſenti caſu ſermo, cum facta fuerit de
conſenſu Religionis, & propter vtilem, & ratio-
nabilem cauſam ab ipſamet Religione approba-
tam non efficit poſſeſſionem Religioſi deper-
ditam, ammiſſam, diuerſæ ſpeciei, aut non conti-
nuatam moraliter cum profeſſione.

Si ex alio capite obiiciatur talem Nouitiatum 30
validum non fuiſſe, quia profeſſio non fuit facta
in eodem Monaſterio vbi habitus fuit nouitiatus.
Reſpondeo parum ad rem id facere: nam nullo
iure cautum eſt, vt profeſſio fiat in eodem loco,
vbi factus eſt Nouitiatus. Vt probat P Diana *p* 9.
tract 7.*reſol.*4. ex Bordono, & Pellizzario, contra
Franciſcum Syluium.

CONSVLTVM IX.

De quodam Religioſo prouiſo in Abbatem cuiuſdam Monaſterij cum onere emittendi profeſſionem in ea Religione.

SVMMARIVM

Caſus, ſeu factum, num. 1.
*Aſſumendus ad Prælatiam debet eſſe profeſ-
ſus.num.* 2.
Conſuetudine in contrarium non obſtante.n. 3.
In ea Religione.n 4.
*Homines diſparis profeſſionis non admittuntur.n.*5.
*Profeſſio hæc cenſetur valida n.*6.
*Iudicandum pro validitate actus.n.*7.
*Omnis interpretatio ad id admittenda.n.*8.
*Quæ ſit pro validitate actus eſt regina aliarum. n.*9.

Vnacis

Vincit omnes præſumptiones.n.10.
Maximè in caſu validitatis profeſſionis. numero 11.
Hic videtur tacitè profeſſus.n.12.
Per exercitium actuum qui ſunt proprij profeſſorum num.13.
Tacita profeſſio non eſt ſublata à Conc. Trident. numer.14.
Quæ geſſerit iſte Abbas.n.15.
Ad Abbatiam an requiratur expreſſa profeſſio. num.16.
Quando prouidetur per electionem.n.17.
Exponitur cap.nullus de elect.*in 6.n.18.*
Electio an purificetur cum prouiſione.n.19.
An obſtet aſſumptio habitus.n.20.
Obſtare non videtur.n.21.
Geſtans habitum tenetur ad obſeruantias.n.22.
Geſtans habitum extra Monaſterium n.23.
Quid ſi ſine legitima licentia n.24.
Quando interrumpatur Nouitiatus.n.25.
Declaratio S.Congregationis.n.26.
Nauarri doctrina.n.27.
Monachus quamdiu cenſeatur eſſe in Monaſterio. num.28.
Profeſſio emiſſa poſt Nouitiatum iam pridem finitum.n.29.
Valida cenſetur.n.30.
Declaratio S.Congregationis.n.31.
Etiamſi dilatio ſit ob leuiſſimam cauſam n.32.
Quid de ſtatuto præcipienti aliquid fieri determinato tempore.n.33.
Profeſſio iſta facta in manibus Epiſcopi.n.34.
Pauli IV.Bulla.n.35.
Intentio ipſius.n.36.
Epiſcopi aſſumpti ex Religionibus an tolerandi in officiis.n.37.
Acceptatio ad Religionem an actus iuriſdictionis. num.38.
An competat Abbatiſſis,& fratribus laicis.n.39.
Non requiritur dignitas.n.40.
Admittitur à ſuſpenſo.n.41.
Ad quem ſpectat.n 42.& 43.
Non infert legitimo Prælato magnum præiudicium. num 44.
Scientia,& patientia operatur conſenſum.n.45.
Tacita licentia an ſufficiat.n.46.
An fuerit hic profeſſio tacita.n.47.
Ratihabitio comparatur mandato.n.48.
De Conuentu vacante Prælato.n.49.
S Rota deciſio in ſimili materia.n.50.
Alia Rota deciſio.n.51.

IESVS MARIA.

Factum, ſeu Caſus.

1 VACANTE Abbatia cuiuſdam Monaſterij Ordinis Præmonſtratenſis in Regno Poloniæ, quod eſt de iure Regis, prouiſus eſt in Abbatem D.N.cum onere tamen emittendi profeſſionem. Is, accepto Ordinis habitu, non contentus loco, qui ſibi pro Nouitiatu peragendo deſignatus erat, de illo diſceſſit, & abiens in Aulam extitit ibi per quinque fermè menſes; poſtea verò rediit in locum quendam ſibi pro Nouitiatu deſignatum, vbi poſt ſeptem circiter menſes à Nouitiatu ſolutus eſt, & poſt alios quinque emiſit profeſſionem in manibus cuiuſdam Religioſi delegati à quodam Epiſcopo, & ſic munus Abbatis exercere cœpit. Quæſitur, an valida ſit hæc profeſſio.

Reſponſio.

IN primis iure optimo ab iſto D. N. requiſitum fuit onus emittendi profeſſionem in ea Religione, cuius erat illud Monaſterium, ad quod aſſumebatur pro Abbate. Aſſumendus enim in Abbatem, ſeu Prælatum Regularem debet eſſe Religioſus profeſſus, *cap. cum cauſam cap. cum ad noſtram. cap.cum in magiſtrum de elect.* Doctores *ibidem.* Ex quibus habetur quod non debet in magiſtrum aſſumi, qui non fuit diſcipulus, in ea ſcilicet facultate; nec præeſſe, qui non nouit ſubeſſe. 2
Imò Gloſſa *in c.cum cauſam* relatum *verbo irritetis* dicit in hoc non præualere poſſe conſuetudinem, quia eſt contra *can.Abbatem,& can.quam ſit.18. q.2.* ac per conſequens contra ius commune, & 3
receptum. Miranda *in Man.Prælat.tom.2.q. 3.art. 11.* Rodrig.*tom.1.qq Regular q.52.art.8.* Suarez *de Relig.tom.4 tr.8.lib.2.c.3.n.11.* Gonzal.*ad regul 8. cancell.gloſſ.8 n.7.* Barboſa *in collect.* DD.*ad iura relata* Nec ſufficit aſſumendum in Abbatem eſſe 4
profeſſum in alia Religione, ſed oportet quod profiteatur in illa, ad cuius Monaſterij regimen aſſumitur. Clem.1.*de elect.* vbi prohibetur *ne Religioſus aliquis in Abbatem, vel Prælatum alterius Religionis vel habitus de cætero eligatur, quod ſi ſecus actum extiterit, ſit eo ipſo irritum, & inane*, Cuius 5
ratio aſſignatur à Pontifice, quia non congruit, *vt homines diſparis profeſſionis vel habitus ſimul in eiſdem Monaſterijs ſocientur.* Et ab Innocentio III. in *cap.cum cauſam* relato: *Cum ſecundum legem diuinam non ſit in boue arandum, & aſino, nec quiſquam debeat veſtem induere de lana linoque contextam* Id eſt, non debere coniungi homines, quibus vota, & ſtudia ſunt diuerſa. *Canon. Nona 16 q.7.* Panormit.*in cap.Cum in magiſtrum in fin. de elect.* & Sacra Congregatio, teſte Gonzal.*ſup.* die 12. Decembris 1585. Tamburinus *de iure Abbat.to.1. diſp.5. quæſit. 11.* poſt Rodriguez, Suar. & Sigiſmundum de Bononia. adde Concil. Tridentinum *ſeſſ.14.de reform.c.10.* & Rotæ deciſiones, quas ibi refert Barboſa.*n.11.*

Deinde exiſtimo ſuſtineri debere profeſſionem 6
factam de qua in præſenti. Primò, propter generalem regulam, quæ tam pro conſcientia, quam pro foro externo procedit, quod quando penſatis penſandis dubitatur de validitate actus cenſendum ſit validum eſſe, *l.quoties ff de reb.dubiis,l quo-* 7
ties ff.de verb.ſignif.l.ſi quando ff de legat.1. Abbas *conſil.62.in controu col.1.n.7.verſ.Tertiò,lib.2.* Rolandus à Valle *conſ.61.n. 23. & ſeq. verſ. Quintò conſiderandum lib.3.* vbi extendit ad omnem actū; late Romanus *conſ. 180. Si admittimus. n.4. cum ſeqq.* vbi extendit ad omnem diſpoſitionem, videlicet contractum, teſtamentum, iuramentum, atteſtationes, & priuilegia Bertazolus *de clauſ.inſtr. clauſ.1.gloſ.4.n. 5. & in repert.l.ſi quis maior. C. de tranſact.n.506.* Pichard.*ad §.Si quis alium n. 4. Inſtit.de inutil.ſtipul.* Ferret. *in conſtit. Cathol. gloſ.1. n.151.* Scaccia *de appell.q.2.n.29 & q.3.n.3.& 4.q. 15.n.225.in fin.* Rota *deciſ.469.n.3.p.2.rec.* Card. Tuſch *tom.1 litt.A.concl.136.* Marc. Anton. *var. reſ.lib.1.reſ.20.n.16.* Surd.*conſ.44.n.2.* Giurba *deciſ.36.n.18.* Nam omnis interpretatio admittitur 8
ad ſuſtinendum actum. Rota *dec.469.n.3.p. 2.rec.* Rolandus à Valle *d.conſ 61.n. 26.lib.3.* Cardin.

Tuſch.

Tuſch d.litt.A concl.136.n.14. Et iſta quæ fit pro
validitate actus, eſt Regina aliarum interpretatio-
num. Cephal.conſ.51.n.39. Card. Mantica de con-
9 iect.vltim.volunt.l.12 tit.17.n.13. Etiamſi aliquid
quandoque diſponatur præter intentionem agen-
tium.cap.1.§.idem quoque in fine de deſponſ.impub.
lib.6. Federic.de Senis conſ.15.n.4. verſ Item con-
tra. Vel quatenus verba improprientur. Fulgoſ.
conſ.83 viſis ſuperius allegatis col.2.verſ.ex illa quo-
que vulgari. Abbas conſ 62.in controu.col.3. num.7.
verſ.Tertio principaliter lib.2. Roman. d.conſ.180.
n.4.in fin.& n.ſeq. Card Tuſch.d.concl.136. n. 32.
10 & ſeq. Nam tanta eſt præſumptio, quæ oritur pro-
pter validitatem actus, vt omnes alias vincat præ-
ſumptiones Decius in c.quoniam Abbas, n. 49.
verſ. Secundo limita de off.c. deleg. & conſ. 77. n. 5.
Ruinus conſ.72.n.a.lib.2. Alciat.de præſumpt. reg.
1.præſumpt.30.n.5. Roland.à Valle conſ. 61. n. 27.
lib.3. De his omnibus Barbola in tr.de Axiom.Iur.
Axiom 12.

11 Hæc porrò regulà fortius procedit in caſu de
validitate profeſſionis, quæ cum inſtar matrimo-
nij ſit indiſſolubilis, niſi propter vrgentiſſimas
cauſas, ideo in dubio de validitate illius indican-
dum eſt quod valeat. l. ſunt perſonæ ff. de relig. &
ſumptib. funerum. in qua dicitur. Summa eſt ratio
quæ pro Religione facit. Rota coram Seraphino de-
ciſ. 1361. & in vna Romana Profeſſionis coram
Remboldo 23. Iunij 1623. Nauarrus lib.3.conſ.13.
n.10.in 1.edit.de regul. Sanchez de matrim. lib. 7.
diſp. 37.n.11.ad fin. Stephan. Grat. tom.3. diſcept.
forenſ.c.413.n.17. Suar.tom.2.de Relig.lib. 7.c.2.n.
6. Leſſius lib 2.cap.41.dub.7.n.66. Bartholomæus
de Vecchis in praxi Nouit. diſp. 13. dub. 12.num.
22. Sanctarellus var. reſolut. part. 1. quæſt. 48.
num 49.

12 Deinde ſecundò, quia ſaltem videtur iſte Do-
minus Abbas tacitè profeſſus in dicta Religione.
Nam cum tacita profeſſio inducatur per delatio-
nem habitus profeſſorum c.ad noſtram de regular.
& cap.conſtitutionem eod.tit in. 6. & Clem. Fin. de
regular & tradunt Abbas.in d.cap ad noſtram n. 3.
Nauarr.conſ.43.de regul.n.2.& Comment.4. de re-
gular.n.74.notab 3. Rodriguez tom. 3.qq. regul. qu.
17.art.1 Angelus verſ.Nouitius n.12. Tabiena eod.
13 verb.q.5 n.6. Syluester. verb.Religio 3.q.19. Secun-
dò etiam inducatur per exercitium actuum qui
ſunt proprij profeſſorum, iuxta c. Vidua de regul.
Abbas ibid.n.6. Azor.tom.1.lib.12.c.4.q.3. Armilla
verbo Nouitius n.7. Angelus eod.verb.n.12. Tabie-
na quæſ.5.n.6. Syluest verb.Religio 3.q.19.verſ.Pri-
14 mò ergo. Sanctarellus ſupr.n.53. Et profeſſio tacita
non ſit vllo modo per Concilium Trident. ſubla-
ta, quin potius poſtea ſæpius à Sac. Rota Canoni-
zata, ſpecialiter in vna coram Gregorio XV.deciſ.
385.in 6. & in Meten profeſſionis coram Vbaldo
an.1615. & in Vlixbonen profeſſionis coram Mer-
lino ann 1621.n.7.& in alia Meten profeſſionis
coram Carillo ann.1636.n.3.& 7. vt communiter
Doctores, maximè Azor tom.1.lib.12.c.4.q.6. Na-
uarrus conſ.28.de regul.n.5 Rodrigu.in Sum. to.2.
c.8.n.1.& to.3.qq.regular q 17.art.1.in fin. Meno-
chius vol.4.conſ.396.num.72. Sorbus in Compend.
priuileg Mendicant.verb.Nouitius notabil.3.§.Pri-
mo aliquid operatur. Palacius in 4.diſt. 38. diſp.1.
15 col.32.verſ.Porrò autem. Siquidem iſte Abbas ha-
bitum profeſſorum per vnum annum, & aliquot
menſes portauit, & officium Abbatis, (quod eſt
etiam proprium profeſſorum, vt ex relatis iuris
habetur) per aliquod tempus exercuit, videtur

tacitam profeſſionem emiſiſſe. Præſertim quia
cum de illo credi debeat ſpontaneè, voluntariè, &
ſcienter id geſſiſſe, proculdubio non videtur ſal-
tem à tacita profeſſione ſolutus.

Nec contra hoc obſtat quod ad obtinendam d. 16
Abbatiam requiratur expreſſa profeſſio, nec ſuffi-
ciat tacita, vt colligitur ex c.nullus de elect.in 6. &
ex Clement vnica §. Cæterum Prioratus verſ. ſanè
de ſtat. Monach. & firmauit Rota deciſ. 647. n.1.
coram Seraphino, ac confirmant Gloſſ. in d.c.nul-
lus verb.nullus religioſus, & in d.Clem.verb.expreſſè.
Panormit.in d.c.cum cauſam n.6. Gemin.in d. cap.
Nullus n.1.& 6 Franch.in c.Ex eo num. 1.de elect.
Bartholomæus de Vecch.de Nouitiatu diſp.14. 17
dub.7.n.2.& alij plures. Hoc enim intelligi debet
quando talis Abbas, ſeu Prælatus regularis aſſu-
mitur ad id munus per electionem, non autem
quando aſſumitur per collationem, ſeù poſtula-
tionem prout contigit in præſenti. In prouiſione
enim quæ fit per viam collationis, vel poſtula-
tionis, ſufficit profeſſio tacita, nec requiritur ex-
preſſa. Vnde collatio Abbatiæ facta non expreſsè
profeſſo valeret, vt poſt Ioannem Andr. notat Pa-
norm.in c.Quia ingredientibus, n. 4 de teſtam. Ra-
tio autem eſt, quia d.c.nullus loquens de electio- 18
ne, cum ſit ius pœnale, non debet extendi ad pro-
uiſionem, vel poſtulationem. Tamburinus.ſupr.
quæſit 10.n.8. Vnde generaliter loquendo in odio- 19
ſis prouiſio, non pacificatur cum electione c. cum
illis §.illis verò de præbend. in. 6. vbi Panormit. &
Franch n.6.& 7.& Clem.1.eo tit. Panorm.in Clem.
de elect.n.1. Coſm. in pragm. ſanct. tit. de reſeruat.
verb diſpoſitionem. Felynus in c. in noſtra n. 28. ad
fin.de reſcrip. & nouiſſimè multis relatis Garzia de
benef p.1.c.6.n.33.& Sigiſmund.de Bonon.de elec.
Prælat.dub 118.n.7.

Generaliter quoque contra dicta non obſtat 20
id quod ſupponitur in caſu, ſcilicet quod cum
habitum aſſumpſiſſet die 6. Auguſti 1644. &
fuiſſet illi aſſignatus locus pro Nouitiatu per-
agendo, qui ipſi non placebat, diſceſſit de illo cum
licentia Commiſſarij generalis, manens in Aula
vſque ad menſem Decembris. Ex quo videtur ſe-
qui non inchoaſſe tunc Nouitiatum, ac perindè
quod cum poſteà eadem 16. Auguſtini 1645. à
Nouitiatu ſolutus ſit non peregerit integrum an-
num Nouitiatus, qui tam pro profeſſione expreſ-
ſa, quam pro tacita requiritur è Concilio Triden-
tino ſeſſ. 25 de regul. c. 15. Reſpondetur enim, 21
quod ſi vt ſupponitur d. Abbas eo tempore fuit
cum habitu Religionis, & cum licentia Superio-
ris, illud tempus computandum eſt pro Nouitia-
tu. Nam eo ipſo quod aliquis eſt cum habitu ali-
cuius Religionis, & ſub obedientia Superioris
illius cenſetur eſſe in probatione talis Religio-
nis, & experiri auſteritates præcipuas ipſius, ſcili-
cet præſtationem habitus, & ſubiectionem ad
Superiorem potentem reuocare illum de loco, in
quo eſt, & conſtituere in alio, & præſcribere
illum modum vitæ quem gerere debet in quo-
cumque loco ſit. Et etiam quia ipſe geſtans talem 22
habitum ne credatur mundum decipere tenetur
quoad poſſe obſeruare Religionis obſeruantias,
itaut ſi illas, non obſeruat ipſi imputetur, non Re-
ligioni, quæ ex rationabili cauſa illi licentiam
conceſſit extra Religionem manendi.

Colligo hoc ex Doctoribus aſſerentibus quod 23
ſi Nouitius de licentia Superioris cum habitu
aliqua iuſta de cauſa intra annum probationis
extra Monaſterium egrediatur, & ibidem per
aliquos

aliquos dies commoretur, poſt reuerſum poteſt
licite profiteri, annuſque per hoc non dicitur diſ-
continuus. Ita Nauarrus *conſ.* 10 *n.* 3. *de cler. non re-*
ſid. & conſ. 42 *de regular* Iacobus de Graff. *p* 1. *lib.*
3. *c.* 5. *poſt n.* 18. Flam n. Pariſ. *q.* 13. *n.* 81. Ludouie-
cus Beia *reſp. caſuum conſt. p.* 4. *caſ. vltim. in fin.* Say-
rus *in floreb. deciſ ſub tit. de regul. dec.* 15. Loriech. *in*
theſauro tit. de Regularib §. 9. *verſ.* 4. Aloyſ. Ricc.
in prax. rer. fler. Eccleſ. deciſ. 501. *in* 1. *edit. aliàs reſ.*
392. *n.* 3. *in* 2. *edit.* Armend. *l.* 7. *de relig. n.* 13. Bonac.
de clauſura q. 2 *punc.* 10. *diffic.* 2. §. 2. *n.* 16. Steph.
Grat. *diſcept. for. c.* 66. *n.* 84. Suarez *to.* 3. *de relig. lib.*
5 *c.* 14. *n.* 13. Bartholom. de Vecchis *diſp.* 11. *dub.* 3.
24 *n.* 10. Adde, hoc etiam intelligi etiamſi licentia il-
la illicitè, & ſine rationabili cauſa conceſſa eſſet,
quia licet Superior præſtans indebitè licentiam
peccet, talis tamen culpa ſicut non derogat quo-
minus Nouitius maneat ſub obedientia Superio-
ris, ſic neque ipſius Nouitiatui. Suar. *ſupr. n.* 14.
poſt med. Vecchius *n.* 11. Barb. *de Iure Eccleſ. lib.* 1.
25 *c.* 42. *n.* 135. Generaliter quoque non interrumpi
Nouitiatum etiamſi Nouitius per multum tem-
pus ſit extra Monaſterium, de licentia tamen ſui
Superioris, cauſa ſcilicet peregrinationis, loco-
rum piorum viſitationis, parentum, vel cognato-
rum inuiſionis, ſeu morbi curationis; propter idem
fundamentum, colligitur ex eiſdem Authoribus,
& aliis, quos refert idem Barboſa *ſup. n.* 126. Imò
26 ex declaratione quadam S. Congregationis apud
Armendar *ſupr. n.* 13. & Vecchium *ſup. n.* 13. in
qua dicitur: *Si nouitia curandæ valetudinis cauſa de*
licentia Superiorum à Monaſterio exierit, & poſtea
reuertatur, eodem tempore profeſſionem emittat, per-
indè ac ſi nunquam egreſſa eſſet. Specialiter, & in
terminis huius caſus Suar. *eo n.* 13. approbat ex
27 Nauarro *conſil.* 32. *de Regul.* quod ſi Nouitius de
mandato Prælati per magnam partem anni extra
Monaſterium verſetur, etiam in Curia Principis
tractans negotia ſemper intelligitur eſſe ſub pro-
batione, ac propterea poſſit ſuo tempore profeſ-
ſionem emittere.

28 Hæc porrò omnia fundantur in receptiſſima
doctrina Doctorum aſſerentium, quod Monachus
cenſeatur eſſe in ſuo Monaſterio, quando de li-
centia Prælati manet extra illud. Ex hoc enim in-
fertur quod d. Abbas, ſiquidem extra Monaſterium
manebat de licentia ſui Superioris, cenſeri debeat
veluti manens intra illud, ac proindè non diſcon-
tinuaſſe Nouitiatum. Illam autem doctrinam do-
cent Abbas antiquus *c. cum illorum de ſentent. ex-*
comm. Panorm. *c. ex reſcripto de Iureiur. n.* 5. Ange-
lus *verb. Nouitius n.* 11. Syluest. *v. Religio* 3. *p. q.* 19.
dict. 1. Nauarr. *com.* 4. *de Regul.* Henriqu. *l.* 7. *de In-*
dulg. c. 24. *n.* 2. *in Comment. lit.* O. *& c.* 25. *n.* 11. Suar.
eo n. 13. Sanchez *to.* 2. *conſil. moral. lib.* 6. *c.* 9. *dub.* 2.
n. 4. Vecchius *ſupr. n.* 10. Et Peirinis, quem ſequor
to. 1. *mea Summa c.* 11. *n.* 10.

29 Minus obſtat validitati dicti Nouitiatus aut
profeſſionis, quod illa non fuerit emiſſa finito
anno Nouitiatus, ſed aliquot poſtea tranſactis
menſibus, ſcilicet menſe Ianuarij anni 1646.
30 Certi enim iuris eſt non requiri quod profeſſio
fiat immediatè poſt Nouitiatum completum, ſed
ſufficere quod fiat etiam poſt aliquod tempus.
Vt obſeruant Nauarrus *conſil.* 30. *de Regul.* Emma-
nuel Sà *verb. Religio n.* 3. Rodrigu. *to.* 3. *qq. regul. q.*
17. *art.* 10. Miranda *in Man. Prælat. to.* 1. *q.* 25. *art.*
8. Sanchez *in præcept. Decal. to.* 2. *lib.* 5. *c.* 4. *n.* 22.
afferens ad id exemplum Ordinum Minorum,
Minimorũ, Societatis Ieſu, & pluriũ Monialium.

Colligiturque ex declaratione quadam S. Con- 31
gregationis quam refert idem Sanchez, maximè
verò ex alia quam refero ex Barboſa *in Collectan.*
verb Profeſſus 4. *to. mea Summa verb. Profeſſio Regu-*
laris n. 10. & quam etiam refert idem Barboſa *ſu-*
pra n 129. In ea namque dicitur, poſſe profiteri in
Religione illum, *qui cum eſſet duodecim annorum, &*
permanſerit per annum integrum in Nouitiatu, poſt-
modum habitu retento commoratus fuit domi ſua vſ-
que ad tempus ſexdecim annorum quo reuerſus fuit ad
Religionem, & petiit profeſſionem. Addo, quod et- 32
iamſi talis dilatio profeſſionis facta fuerit ob le-
uiſſimam, aut etiam nullam cauſam non propte-
rea profeſſio cenſebitur nulla. Quia licet Conci-
lium Tridentinum *ſeſſ.* 25. *c.* 16. *de Regul.* præcepe-
rit, quod finito anno probationis Nouitius ſta-
tim ad profeſſionem admittatur; nihilominus quia
illam non annullat, aut irritat; ideò etiamſi talis
dilatio fuerit illicita, non tamen propterea annul-
labitur profeſſio. Quia quando Statutum mandat
fieri aliquid certo tempore actus contrafactus 33
non eſt irritus, cum non intelligatur circumſtan-
tia illa temporis, vt forma appoſita. Ita in termi-
nis ſimilis caſus tenet Diana 3. *par. tr.* 2. *de dub.*
Regul. reſ. 128. dicens ita etiam ſenſiſſe aliquos
Theologos Ieſuitas, & Theatinos, & conformi-
ter ad doctrinam Suarez, & Caſtri Palai, quos
ibi refert.

Magis videtur obſtare contra iſtam profeſſio- 34
nem D. Abbatis, quod ea facta fuerit in manibus
cuiuſdam Religioſi ex authoritate delegata per
quendam Epiſcopum, ex eo ordine aſſumptum,
quem Religioſi eius Religionis in ſuum Com-
miſſarium generalem confirmauerant. Talis enim
Epiſcopus non videtur habuiſſe aliquam autho-
ritatem ad acceptandum d. profeſſionem, & mul-
to minus ad ipſam delegandam eo quod Paulus
IV. in Bulla: *In ſacra*, inter Bullas huius Pontif.
tom. 1. *Bullar. n.* 21. Statuit nullum Epiſcopum ex 35
quocunque Ordine aſſumptum eligi poſſe ad di-
gnitates, officia, ſeu ſuperioritates eiuſdem Or-
dinis, aut ea aſſequi, vel obtinere. Ex quo ſequi
videtur non fuiſſe legitimum Commiſſarium d.
Religionis. Cæterum multa ſunt propter quæ di-
ci poteſt huiuſmodi profeſſionem non vitiari ex
hoc capite. Primò, quidem quia, vt patet ex titulo
ipſius Bullæ, qui talis eſt: *Archiepiſcopi, & Epiſco-*
pi cuiuſcunque Ordinis Profeſſores ad clauſtra ſuo-
rum Ordinum redeuntes, ad eius officia, & dignita-
tes aſſumi non poſſint. Intentio ipſius ſolum eſſe vi-
detur, ne illi qui ad Epiſcopalem dignitatem aſ- 36
ſumpti fuerunt ſi ad Religionem redeant poſ-
ſint habere talia officia, ſeù dignitates. Iſte au-
tem Commiſſarius non probatur rediiſſe ad Re-
ligionem.

Secundò, quia Bulla ſolùm prohibet, ne tales 37
eligantur, aut prædicta munera per electionem
aſſequantur, aut obtineant, non verò quod neque-
ant confirmari, aut tolerari à Religione in ea di-
gnitate aut officio quod antea habebant; prout
contingit in propoſito, ſiquidem iſte Epiſcopus
antea erat Commiſſarius Generalis dictorum Re-
ligioſorum, & poſt aſſumptionem ad Epiſcopa-
tum in eo munere confirmatus, & toleratus ob ra-
tionabilem cauſam.

Præterea. Tertiò, quia cum acceptatio Mona- 38
chi ad profeſſionem non ſit propriè actus iuriſ-
dictionis, ſed Superioritatis, vt docent Domini-
cus *in c. Conſtitutionum*, §. *in aliis*, *n.* 6. Franch. *n.* 7.
de Regul. in 6. Roſella *tit. Nouitius num.* 31. *in fine.*

Sanchez

Tabiena *eod.tit.n.8.in fine.* Sanchez *lib. 5. in præ-*
cept.decalog.c 4.n. 78. & Vecchius *ſupra diſp.* 12.
dub. 1.*n.* 2. quod adeo verum eſt, vt etiam frater
39 laicus, imò, & Abbatiſſæ recipere poſſint ad pro-
feſſionem, vt docent Archidiac. *in cap. Conſtitutio-*
num n. 1. *de regular. in* 6. Franch. *ibi n.* 7. Roſella
Nouitius in 6. Azorius *p.* 1. *lib.* 12. *c.* 5. *q.* 6. & Vec-
40 chius *ſupra n.* 14. quod, & ſequor loquens de Ab-
batiſſis *tom.* 1. *t.* 26. *n.* 18. Ideo ad acceptandum
Monachum ad profeſſionem non requiritur dig-
nitas; aut officium aliquod iuriſdictionem im-
portans, ſed ſuperioritatem tantummodo, qualem
ſupponitur habuiſſe ſaltem de facto dictum Epi-
41 ſcopum.

Quod etiam robur accipit ex eo quod pro-
feſſio admiſſa à ſuperiori à iure vel ab homine
ſuſpenſo eſt valida, vt docent Sanchez *lib.* 5. *in*
decal. c. 4. *n.* 79. Et ſequitur Vecchius *ſupra n.* 51
quod deſeruit ad intentum, etiamſi admittatur ta-
lem Epiſcopum propter aſſumptionem ad Epiſ-
copatum ſuſpenſum fuiſſe à Commiſſariatu, quem
antea habebat. Quartò ceſſat difficultas ſi acce-
ptatio ad profeſſionem in ea Religione ſpectat
ad Abbatem, & Monaſterium. Nam ſi ad vtrum-
42 que ſpectabat extat deciſio *cap. ſi ad ſolum*
de elect. in 6. vbi Pontifex decernit, quod vacan-
te Monaſterio ſi creatio Monachi ſpectabat ad
Abbatem, & Conuentum poſſit Conuentus no-
uum recipere Monachum. Ex qua deciſione colli-
gitur quod etiamſi admittatur acceptationem
huius profeſſionis ex parte Epiſcopi gerentis vi-
ces Abbates fuiſſe inualidam, non tamen ex par-
te Conuentus tacitè vel expreſsè conſentientis
43 in dictam acceptationem. De iure autem commu-
ni creationem Monachorum ſpectare ad Abba-
tem, & Conuentum habetur ex Nauarro *conſ.* 9.
n. 12. *ſub tit. de Conſtit. in* 1. *edit. aliàs conſ.* 17. *num.*
2. *de voto in* 2. *edit.* & Barboſa *in Collect. in. DD.*
44 *ad d. cap. ſi ad ſolum.* Præterea. Quintò quia eſto
præfatus Epiſcopus non eſſet legitimus Prælatus
illius Monaſterij, aut illorum Religioſorum, nihi-
lominus, quia acceptatio ad profeſſionem nullum,
aut modicum præiudicium intulit legitimo Præ-
lato eius Religionis, Generali videlicet; vel alij
eius Vicemgerenti, & ſcientia, & patientia in his
quæ ſunt modici præiudicij operatur conſenſum,
45 vt tradunt Bartolus *in l. quæ dotis n.* 24 *ff. ſol. ma-*
trim. Panorm. *in c. nonne n.* 3. *de præſumpt.* & quam-
plures alij, quos cumulat, & ſequitur Maſcardus
de prob. concl. 1158. *num.* 34. ideò ratione huius ta-
citi conſenſus legitimi Prælati eius Religionis,
quiſquis is fuerit, ſufficiet ad validitatem accep-
tationis.

46 Tacitam autem licentiam ſufficere in præſenti
tenet Vecchius *ſup. n.* 18. & Sanctorus de Melfi *in*
Comment. moral in Statut. Minor. c. 1. *Statut.* 20. *dub.*
2. loquens pro caſu longæ abſentiæ Prælati ex
Hugone de Dina, & Sorbo qui caſus ſimilis eſt
ei de quo in præſenti.

47 Addendum vltimò, quod cum D. Abbas, de
quo in præſenti, ſaltem emiſerit profeſſionem ta-
citam propter dicta in Superioribus, & Prælati
non reclamauerint contra ipſam; cenſeri debere
48 ratam ex ratihabitione de præſenti. Eo quod
ratihabitio contrahatur, & mandato compare-
tur, *Regul. ratihabitionem, de reg. iur. in* 6. atque
ita docent Innoc. *cap. porrectum num.* 5. *de regular.*
& ibi Hoſtienſ. Ioan. Andr. *num.* 4. Henricus *num.*
5. Anchatan. *num.* 6. *& cap. finali ad fin. eod. tit. in*
6. vbi Francus *num.* 6. Roſella *verb. Nouitius num.*
24. & ibi Angel. *num.* 13. Syluest. *verb. Religio* 3.
q. 16. *& q.* 18. *dec.* 2. idem Angel. *verb. profeſſio n.* 1.
vbi Armill. *n.* 1. Tabien. *q.* 1. *n.* 2. Nau. *l.* 3. *conſ. tit. de*
reg. in 1. *edit. conſ.* 6. *n.* 7. *conſ.* 40. *n.* 7. Anton. Cuccus
l. 3. *Inſtit. maior tit.* 1. *n.* 56. *&* 77. Azor. *l.* 12. *Inſtit.*
mor. c. 5. *q.* 7. Rodrig. 2. *to. Sum. c.* 8. *n.* 13. *concl.* 12. *&*
qq. regul. to. 3. *in q.* 17. *art.* 12. Sanch. *ſup. n.* 80. Spe-
cialiter approbans doctrinam Franci de Conuen-
tu vacante Prælato, quod ſcilicet poſſet nomine
Prælati futuri admittere ad profeſſionem, & eo
poſtea ratam eam habente, valeret. Quod valdè
deſeruit ad intentum.

Deſeruiunt etiam ad illud, & hanc materiam 49
duæ deciſiones Sac. Rotæ Rom. vna coram Puteo,
& alia coram Seraphino, quas propterea huic loco
adiungere operæ pretium videtur.

Nouitij electi in Prælatum.

Coram Domino Iacobo Puteo.

SVMMARIVM

50 *Non poteſt quis eodem tempore habitum ſuſcipe-*
re, profeſſionem emittere, & in Abbatem eligi.

Deciſio.

FVit reſolutum in vna Melitenſi Monaſterij
pro Reuerendiſſimo Pariſio, coram D.
Fabio 23. Martij 1545. quod eodem tempore,
non poterat quis ſuſcipere habitum, profeſ-
ſionem emittere, & in Abbatem eligi. Quia
qui non nouerat eſſe diſcipulus, non poterat eſſe
Magiſter. Per text. *in c. Officij in fine; de elect.* &
non obſtat quod poterat ante ſuſceptionem eſſe
inſtructus in Regula, & ideò in Abbatem pote-
rat eligi: quia non ſufficit quod quis ſit inſtru-
ctus, ſed prius debet diſcere ſubeſſe, quàm præeſ-
ſe, vt ibi dicit text.

Habetur hæc deciſio inter deciſiones Iacobi
Putei *deciſ.* 254. *lib.* 2.

Vrgellen. Abbatiæ.

Coram D. Seraphino anno 1583. 50

SVMMARIVM.

1 *Electio Abbatis, qui non eſt profeſſus eſt nulla, &*
vigore Concilij Trident. Abb. debet ſaltem per
annum ſtetiſſe in probatione antequam ad pro-
feſſionem admittatur.
2 *Non debet admitti in Abbatem ille qui Monaſti-*
cam regulam prius non didicit.
3 *Electio Abbatis qui non ſit in Sacris ordinibus*
conſtitutus, non tenet.
4 *Diſpoſitio* c. quia propter. de electio. *procedit et-*
iam in Abbatiis.

FVit reſolutum pro nullitate electionis Fran- 1
ciſci ſine aliqua difficultate primò, quia non
erat expreſsè profeſſus, *cap. nullus, de election. in* 6.
quod autem non eſſet profeſſus probatur, ex
ipſomet

ipſomet inſtrumento electionis, & etiam ex, eò quod die decima Iunij 1577. ipſe periit ſibi dari habitum regularem, qui fuit ei traditus, nulla tamen facta profeſſione, & in omnem euentum etiam quod tunc fuiſſet profeſſus, tamen cùm iſte actus præcedat electionem per ſex tantum dies non ſuffragatur propter decretum Sacri Concilij Trident. *ſeſſ. 25. cap. 15. de Regular.* vbi diſponitur, quod ſuſpiciens habitum ſtet in probatione per annum, antequam ad profeſſionem admittatur; aliàs profeſſio ſit nulla, & tales non
2 debent admitti in Abbates, qui prius Monaſticam regulam non didicerint, *c. officij, & c. cum in Magiſtrum de elect.* Put. *deciſ. 261 lib. 2.* Præterea non
3 tenet electio, quia non erat in ordinibus Sacris conſtitutus, *tuam de ætat. & qual.* vbi Anton. de Butr. *n. 4.* & Abb. *ibid. in 3. notab.* Tertiò, ex alio non tenet electio, quia non fuit ſeruata forma *c. quia propter de electione.* quod procedit etiam in
4 Abbatiis. *Abb. ibid. num. 7.* & 8. Et ex his concluſum pro nullitate electionis ſemoto etiam articulo Simoniæ, de qua in præſenti diſcuſſione non fuit habita ratio.

Habetur hæc deciſio apud Seraphinum *deciſ. 647.*

CONSVLTVM X.

De confirmatione poſtulata cuiuſdam Capituli Prouincialis; & electionum in ipſo factarum.

SVMMARIVM.

Caſus ſeu factum. n. 1.
Capitulum non debet confirmari. n. 2.
Celebratum eſt in diſcordia. n. 3.
Cum violentiis, & metu. n. 4.
Suſpicio metus habetur pro metu. n. 5.
Iura pro Iudice præſumunt. n. 6.
Ad electiones admiſſi inhabiles n. 7.
Non potuerunt reualidari. n. 8.
Extraneus quomodo poſſet admitti. n. 9.
Quid importet admitti, Si, & in quantum. *n. 10.*
Admiſſus eſt alius inhabilis. n. 11.
Effectus proteſtationis. n. 12.
Admiſſi electores illegitimi. n. 13.
Electio trina vice repetenda erat. n. 13. & 14.
Forma actus obſeruari debet. n. 15.
Etiam quoad minima. n. 16.
Eſt de genere indiuiſibilium. n. 17.
Quid de forma accidentali. n. 18. & 19.
Quando talis cenſeatur. n. 20.
Trina repetitio electionis vt quid petita. n. 21.
Quod pertinet ad obſeruantiam iis communis. numer. 22.
Generalis interpretatur conſtitutiones. n. 23.
Quomodo poſſit vnuſquiſque cedere iuri ſuo. n. 24.
Non ſi petatur vt forma. n. 25.
In rebus fauorabilibus. n. 26.
Et quæ reſpiciunt priuatam vtilitatem. n. 27.
Conſtitutio confirmata authoritate Apoſtolica. numer. 28.
Electores ſe oppoſuerunt. n. 29.
Omnes de collegio admitti debent. n. 30.
In Capitulis agendum de cuſtodia ordinis. n. 31.
Duo fuerunt electi n. 32.
An ſibi quis dare votum poſſint n. 33.
Ambitioſi indigni, etiamſi Sancti. n. 34. & 35.
An hoc eſſet certum. n. 36.
Violenta ſuſpicio coarctat Iudicem. n. 37.
Præcipuè in rebus ſecretis. n. 38.
Electiones factæ in diſcordia. n. 39.
Dare ſibi votum non licet. n. 40.
Conſtitutio ordinis. n. 41.
Regula ſingula quæ non proſunt, &c. *quandò currit. 42. & 43.*
An requiſitus legitimus oppoſitor. n. 44.
Generalis ex officio procedit n. 45.
Quomodo id facere poſſit. n. 46. & 47.
Simpliciter, Summariè, & de plano, &c. *n. 48.*
Quid ſi electores cenſerint in electiones. 49.
Quid quando cum proteſtatione. n. 50.
Electio etiam digni an caſſari poſſit. n. 51. & 52.
An in caſu metus. n. 53.
An in caſu reclamationis. n. 54.
Regula Tacens conſentire videtur. *numero 55. & 56.*
Diſpenſatio inhabilitatè quantùm iuuat. num. 57. & ſequentibus.
Præſes Capituli non admittit inhabiles. n. 60.
De ſuffragatoribus ignoranter admiſſis. numero 61. & 62.
Electio ante confirmationem indeciſa. n. 63.
Exceptio à Iudice poſt eo poni. n. 64.
Approbatur votum à S. Congregatione. n. 65.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu Factum.

IN quodam Capitulo Prouinciali Ordinis N. contigerunt aliqua, propter quæ meritò dubitatum fuit, à Reuerendiſſ. Generali eiuſdem Ordinis potuerit, aut debuerit confirmari. 1

Reſponſio.

CApitulum Prouinciale Prouinciæ Ordinis N. celebratum in Conuentu N. ac electiones Prouincialis, Diffinitorum, aliorum Officialium in eo factæ, non potuerunt, nec debuerunt confirmari à Reuerendiſſimo Generali eiuſdem Ordinis. 2

Primò, quia d. capitulum, ac per conſequens electiones in ipſo factæ celebratæ ſunt in diſcordia, & tumultu notabili Religioſorum; itaut proindè nullatenus debeant confirmari. *Argum. cap Indemnitatibus* §. *Poſtremo de elec. in 6. & cap. Oſius eod tit.* Er quia vt inquit S. Baſil. in quodam ſerm. *Iuſtitia violatur quotieſcunque in communi Conuentu priuatæ aliquæ coitiones reperiuntur, aut ſodalitates.* Fauet maximè *Can. ſi duo diſt. 79.* infra expendendus. Et ex Doctoribus Laurentius de Peirinis, qui. *in Formulario litteræ C. cap. 18.* ex Azorio, & Caſtellino approbat quòd *electio facta in magna diſcordia, & ſine magno exceſſu votorum poſſit à confirmatore caſſari ad euitandas futuras diſcordias.* Quæ quidem pro caſu præſenti valdè deſeruiunt. 3

4 Secundò, quia celebratum eſt cum violentiis, & metu graui cadente in virum conſtantem incuſſis Præſidi Capituli,& electionum pro admiſſione ad ſuffragandum aliquorum, qui de iure Ordinis admittendi non erant. Electiones autem ſic factas non ſolùm irritari debere, ſed etiam pro ipſo iure irritas eſſe colligitur ex *cap. Bonæ memoriæ de elect.* Nauarr. *conſ.* 5.*n.* 2.*hoc tit.* Ludou.Miran.*in Man. Pral. tom.* 2.*quæſt.* 23. *art.*1. Laurent. de Peirin. *tom.* 1. *de Relig. ſubd. qu.*1.*de obedient.cap* 31. §. 8. Caſtellino *de elect. c.*4. *num.* 56.Tambur.*de Iur. Abbat. tom.* 1.*diſput.* 5. *qu.*22. *num.*7.*&* 8.Sigiſm.à Bonon.*de elect.dub.* 54. Lauorio *var.lucubrat.tom.* 1.*tit.*4.*cap.*21.*ex n.*4. Barboſa *in Collect. Doct.in d. cap. Bonæ mem.num.*3.*&*
5 11.Quod adeò verum eſt,vt ſola iuſta, & probabilis ſuſpicio metus ad id ſufficiat, quia illa habetur pro metu.Bald *in l.fin.num.*7.*C. de iur.delib.* Rimin.ſen *conſ* 15.*num.*6.Alban.*con.*77.*num.* 11. quos refert,& ſequitur Rota *deciſ.* 374. *num.*18. coram Greg.XV.& Sigiſm.de Bon.*ſup. n.* 15. In hoc autem Capitulo hunc metum interueniſſe habetur, tum ex proceſſu, tum ex litteris Præſidis Capituli ad generalem miſſis, cui maximè fidendum, vtpotè Legato miſſo ab eodem Generali,cuius actis credendum.*cap Bon.mem.*relato,& quia vt ex Crau.*conſ.*6.*n.* 24. approbat Mononus *in Reſponſ.reſponſ.*72.quæ eſt *de elect.num.*28 De eo qui publicè *aliquem actum geſſit non eſt præſu-*
6 *mendum voluiſſe falſum committere.*Præſertim cùm iura ſemper pro Iudice præſumant.*l.*1.*in fin.ff.de offic.Præſid.l.*2.§ *Publicanus ff.de vi bonor.rapt.l.nimis,C de adquir.poſſ. cap in præſentia de renunciat.* DD.ibid.& latè Tuſch *pract.concluſ tom.* 6. *litt.P. concluſ.* 621. Ac maximè quia de facto proprio, ſcilicet metu,quem patiebatur tempore Capituli,deponit.Quo fit,vt magis ei credendum ſit Rota 4.*p.diuerſor.deciſ.*25 *n.* 2. ex Innocentio *in cap. inquiſit.de accuſat.*& Aymone *conſ.*2 *n.*9.*& conſ.* 73.*num.*30.

Tertiò,quia ad electiones admiſſi fuerunt plures inhabiles, & non habentes vocem in illis contra *cap.Quia propter,* & alia iura *de elect.* DD. ibidem, dicentes ſolùm habentes vocem actiuam, vel qui ſunt de Collegio admitti poſſe in electionibus. Primò Prior Conuentus N. falſificator ſchedularum pro electione ſui ſocij, qui Prior legitimè auditus,clarè conuictus,confeſſus,
7 & inſufficienter ſe excuſans, & defendens validè excluſus per Decretum Definitorij à voce actiua habenda altera die extra tempus ſine vlla figura iudicij illegitimè fuit reintegratus contra conſtitutiones Ordinis *part.* 4. *cap.* 11. *num.*2. vbi agitur de forma celebrandi Capitulum Prouinciale,& excluſi à voce Capituli non permittuntur admitti niſi in fine Capituli de conſenſu Definitorum.

8 Vnde non potuit tunc rehabilitari contradicentibus Ordinis Conſtitutionibus. Nec erat ſufficiens cauſa ad id faciendum, etiamſi poſſet;cum potius ratione boni communis, & in exemplum aliorum deberet manere punitus. Caſtellinus *de elect.cap.*20 *num.*13.*&* 16.Nec refert,
9 quod vt dixi *tom.*1.*Summ.cap.*15.*num.* 20. ex doctrina Nauarri,quæ etiam eſt aliorum, poſſit omninò extraneus admitti ad eligendum:ex quo videtur potuiſſe dictum Priorem etiam ſi aliàs priuatus eſſet voce admitti ad electiones.Tum quia, vt ibi dixi,id intelligitur ex vi iuris communis; cùm ergo ius particulare iſtius Religionis, vt dictum eſt,contradicat, non potuit id fieri. Tum quia, vt ibi etiam dictum eſt, id intelligitur, quando omnes de Capitulo, nemine diſcrepante,conſentiunt,quod non contigit in admiſſione talis Prioris,quia aliqui reclamauerunt contra illam.Tum præterea, quia quamuis extraneus admitti poſſit ad electionem modo dicto, id intelligitur de extraneo capaci non habente iuris reſiſtentiam;qualis non erat dictus Prior; ſiquidem ad eius admiſſionem reſiſtebant eius incapaci- 10
tas,& Ordinis conſtitutiones.Barb.*de Epiſc.elec. tit.*1.*cap.*3.*n.*24.ex aliis. Præſertim quia admiſſus eſt,atque diſpenſatus, ſeu reintegratus non abſolutè,ſed ſolum cum proteſtatione *Si,& inquantum,*ideſt eatenus, quatenus eius acceptatio ad votum valida viſa fuiſſet poſtea Iudici electionis,ſcilicet Confirmatori.Hæc enim clauſula nihil ponit in eſſe, ſed introducta eſt ne retardetur electio,& eius valor pendet à futuro iudicio Iudicis Ricc.*in prax. rer. for. Eccl. dec* 517.*num.*1. *aliàs reſol.*413. Viuianus *in prax. Iuriſpat p.* 2. *lib.* 9.*c.*1.*n.*3.Marta *de clauſ. p.* 1. *clauſ.*362.*n.*1.Vnde operatur vt ſi ea eſt rationabilis cenſetur admiſſa ſecus ſi irrationabilis.Felinus *in cap. Cùm contingit de offic. deleg.* Marta *ſupr. n.* 4. Barboſa *de clauſ.clauſ.*149.*n.* 8. Cum ergo à Reuerendiſſimo Confirmatore iudicatum ſit iuſtè excluſum eſſe à gremio Capituli dictum Priorem, proculdubio ratione voti ipſius electiones erunt inualidæ, Iuſtè autem priuatum fuiſſe voce Capitulari (eſto aliis pœnis puniri poſſet) ex eo colligitur quod dereliquerit in materia electionis, & quod in eo quis debet puniri in quo deliquit. *cap. quanto de tranſlat Epiſc.cap An ſit de appell* Bordonus *reſolut.*26.*n.*4.

Secundò admiſſus eſt ad ſuffragium dandum 11
Prior Conuentus N.qui falſificauerat litteras ſui ſocij circa diem electionis à qua pendebat validitas, vel inualiditas illius, & qui clarè conuictus,& confeſſus eſt hoc delictum licet cum qualitate inſufficienter excuſante, vt propterea admiſſus ſit cum præfata proteſtatione. Vnde ſicut dictum eſt de alio Priore, potuit, & debuit declarari à Reuerendiſſ. Confirmatore vt illegitimus ſuffragator, & infirmari electiones ad quas ipſe concurrit, maximè electio Prouincialis, cum effectus huius proteſtationis ſit ſaluare Capitulum,ſeu proteſtantes à præiudicio, quod 12
illis poterat contingere ſi electiones fierent ſine illa,ſcilicet quod eſſent illegitimæ, & non Canonicæ.Seraphinus *deciſ.*1303.*n.* 7. Vnde iuxta doctrinam Ricardi *in* 4. *diſt.* 18. *art.* 7.*q.* 7.*ad* 3. quæ innititur rationi naturali,quam explicat Suarez *in* 5 *tom.diſp.*14.*ſect.*2.*num.*11.*&* 12.& defendit Sigiſm.de Bon *de elect.dub.*66.*n.*7.*&* 8. quando aliqui admittuntur cum d. proteſtatione ad aliquam electionem, attendendum eſt ſi exceſſus ſuffragiorum ex parte electi tantus ſit, vt etiam illis deficientibus adhuc ſuperſit numerus ſufficiens ad electionem illius, vel non; ſi enim non ſuperſit talis numerus, prout contingit in præſenti, in qua ſolum per exceſſum vnius ſuffragij Prouincialis fuit electus) tunc ea electio non valet;ſi autem ſuperſit talis ſufficiens numerus, tunc ea electio valida erit. Quo. poſteriori ſenſu dixi *tom.*1.*Summ.quæſt.reg.cap.*15 *num.* 7.*& tom.* 3.*verb.Clauſula num.*64.electiones factas cum admiſſione ſuffragatorum cum ea clauſula valere; non in priori, prout aduerſarij non rectè interpretantur.

13 Tertiò

13 Tertiò admiſſi ſunt ad ſuffragium dandum
Socij Conuentuum N.& N. illegitimè electi, eo
quod eorum electio non fuerit in paritate voto-
rum tertia vice facta, iuxta formam neceſſariam
14 aſſignatam in Conſtitutionibus huius Ordinis
p.4.c.25.n.2. & conſuetudinem antiquiſſimam
Religionis; ac nunquam interruptam, quod ma-
gis eſt, contra decreta *pro Reformat. Regular.* edita
à Clem. VIII. & confirmata à Sac. Congregat.
Concilij ſub Vrban. VIII. illis verbis. *In Supe-
riorum, & Officialium omnium electionibus forma
præſcripta à S. Concil. Trident. & ordinis Conſtitu-
tionibus inuiolabiliter obſeruetur.* Nec releuat quod
eo loco non apponatur clauſula irritans electio-
nes ſine prædicta trina repetitione factas. Nam
præterquam quod, cum iſte modus electionis ibi
præcipiatur. & Generalis Confirmator potuerit,
& debuerit tranſgreſſores Conſtitutionum pœ-
na proportionata, qualis eſt, quod in eo quis pu-
niatur in quo delinquit, vt dictum eſt *ſup.* Sine
dubio potuit id facere.
Præter hoc inquam, cum in eo *cap.*23 præſcri-
batur forma faciendi electionem Socij Prioris
[illegible], ad Capitulum Prouinciale, & co[illegible] dicatur
[illegible] *Qualiter ſit Prioris ſocius eligendus,*
[illegible] etiam neceſſarium adiungere
[illegible] tali Conſtitutioni. Certi
[illegible] apud omnes quod quando lex
[illegible] d, vt formam, etiamſi talem clau-
[illegible] ungat, ea debeat ad vnguem obſer-
[illegible] ius nullus omninò erit *l. Mauius, l.*
[illegible] *conditi. & demonſtr. l.1. & 2. C. quan-*
[illegible] *eſt neceſ.* Gloſſa *verb. irritum in c.*
[illegible] *anorm. num.* 4. & Felin. *num.* 6. *de*
[illegible] plures alij DD. apud Barboſam *in Axio-*
[illegible] *Axiomat.* 100. *num.* 5. Adeo quod non
[illegible] forma, etiam in parte quantumuis mini-
[illegible] actus corruit *l. cum hi, § ſi Prætor, ff. de*
[illegible] *l. qui Romæ §. Flauius, ff. de verbor. oblig.*
[illegible] *verb. vocationem, & de milite vaſſallo.*
Bartolu[illegible] *l.1. § ait Prætor. ff. ne quid in flum. pu-
blic.* Alex. Dec. Tiraquell. Calderin. & innumeri
17 alij apud eundem Barboſ. *ſup. n.*15. Vnde forma eſt
de genere indiuiſibilium, *l. ſi veritas, C. de fideicom.*
Tiraquel. *de iure mar. gloſſ.*6. *n.* 4. Molina *de pri-
mog. lib.*1. *c.*9. *n.*17. Rota *dec.*30. *n.*5. apud Farinac.
*p.*1. *recen.*
18 Nec etiam releuat ſi dicatur hæc intelligenda
de forma ſubſtantiali, quæ dat eſſe rei, *l. Diuus
ff. de in integr. reſtit. l. Iulianus §. ſi quis rem, ff. ad
exhibendum. l. qui heredi l. Mauius,* & aliis iuribus,
& DD. Non autem de forma accidentali, quia ip-
ſa non dat eſſe rei, & ideo ſolemnitas non vitiat
ſi in modico ſit omiſſa. Angel. Aretin. *conſil.* 68.
*num.*6. *verſ. quinimò*, Abbas *conſil.* 7. *col.* 2. *lib.* 2.
Suarez *de legib. lib.*5. *cap.*31. *num.* 2. Salas *de legib.*
19 *quæſ.* 96. *tract.* 14. *diſp.* 16. *lect.* 9. *num.* 36. Nam
præterquam quod in dubio forma præſumitur
ſubſtantialis, non accidentalis. Marcheſ. *ſingul.*
230. & 151. Roland. *conſ.* 43. *num.* 13. *lib.* 2. &
conſ. 30. *num.* 1. & *conſ.* 55. *num.* 26. *lib.* 5. Vantic. *de
nullitat. numer.* 52. hanc repetitionem electionis
ſocij ſubſtantialem, & non accidentalem eſſe ex
20 eo conuincitur, quod eſt propter obſeruantiam
iuris communis, quod ſtatuit quod in nulla ele-
ctione aliquis cenſeatur legitimè electus niſi
habuerit maiorem partem ſuffragiorum Capituli,
itaut non ſufficiat habere maiorem partem ſuf-
fragiorum comparatiuè ad minorem partem,
ſed comparatiuè ad totum Capitulum, *c. Eccle-*
*ſia veſtra, cap. quia propter de elec. c. cum in cunctis
de iis quæ fiunt,* vbi Abb. & alij DD. communiter;
& ita fuit reſolutum in Tarraconen. *Abbatia* 14.
Ianuar. 1630. coram D. Durano. Ad huius enim 21
iuris communis obſeruantiam petitur in dd. Con-
ſtitutionibus trina repetitio electionis, vt ſcili-
cet vel electus habeat maiorem partem ſuffra-
giorum Capituli, vel ſaltem ſiſtatur in tertia, ne
detur proceſſus in infinitum. Id autem quod
pertinet ad obſeruantiam iuris communis ſæ- 22
pius in ipſo inculcatam nullus dicere poterit
non eſſe ſubſtantiale, ſed ſolùm pertinere ad ſo-
lemnitatem; & formam accidentalem. Tollitur
autem omnis difficultas in hoc ex eo quod in
Conſtitutionibus eius Religionis *p.*2. *c.*1. *n.*9. da-
tur facultas Generali interpretandi illas, immò, &
faciendi omnia quæ Capitula Generalia facere
poſſunt, pauciſſimis exceptis; ex hoc enim infertur
non niſi temerè negari poſſe ipſum potuiſſe in- 23
terpretari d. Conſtitutionem, intelligendo eam de
forma ſubſtantiali, & ſimpliciter neceſſaria, non
de accidentali tantùm.
Minùs releuat, ſi dicatur, quod cum repetere 24
ſcrutinium tribus vicibus quando vota ſunt pa-
ria ſit in fauorem eligentium, & vnuſquiſque
poſſit cedere iuri ſuo. *l. ſi quis in conſcribendo. C. de
Epiſcop. & Cleric. l. pen. C. de pact. cap. tuis* 30. *verſ.
niſi de teſtibus, c. ad Apoſtolicam de regular. cap. ſi
tertia de priuileg.* Idcircò potuerunt electores iuri
ſuo cedentes electum ante repetitionem trinam
habere pro electo, vel ad abbreuiandam electio-
nem. Hoc, inquam, nihil iuuat ad intentum. Tum 25
quia id quod petitur vt forma non poteſt omitti,
etiamſi id fiat ad faciliorem actus expeditionem.
Gloſſa *in c. ſolet de ſent. excommun. in* 6. Maſcard.
de gener. ſtatut. interpret. concl. 9. *num.* 57. Barboſa
Axiom. 100. *n.* 3. Tum quia id procedit etiam in 26
rebus fauorabilibus Tiraquel *de retract. lign. §.* 1.
gloſſ. 21. *n.* 11. Gram. *deciſ.* 79. *n.* 11. & 14. Roland.
conſ. 72. *n.* 59. *lib.* 3. Maſcard. *ſupr. n.* 64. Tum præ-
cipuè quia regula illa: *Liberum eſt vnicuique iuri
ſuo cedere,* ſolùm debet intelligi de iis quæ priua-
tam reſpiciunt vtilitatem, non de iis, quæ reſpi- 27
ciunt publicum commodum, iuxta text. *in l. ius
publicum ff. de pact. & in l.*2. *§. ſed quia veremur, C.
de iureiur.* Fortun. *in l.*1. *§. huius ſtudij à n.*9. *ff. de
iuſt. & iur.* Couar. *in c. Quamuis pactum par.* 2. *§.* 1.
n. 5. & 6 Gutierr. *de iur. confirm. p.* 1. *c.* 1. *à n.* 2. &
c. 16. *n.* 50. Suar. *lib.* 8. *de leg. cap.* 6. *à princ.* Barb.
Axiom 135. *n.* 14 latè. In præſenti autem trina iſta
repetitio electionis adinuenta eſt ad obſeruan-
tiam Iuris communis, vt dictum eſt, & ad hoc
quod electiones fiant maiori conſideratione quàm
fieri poſſint, non pro vtilitate eligentium, ſaltem
principaliter.
Addi poteſt quod cum hæc conſtitutio ſit 28
confirmata authoritate Apoſtolica Clem. VII.
prout patet in conſtitutionibus Soretanis eiuſ-
dem Religionis *part.* 5. *de capit. Conuent. cap.* 3.
nullatenus fuit in poteſtate eligentium illam
omittere propter quemcunque finem. Maxi- 29
mè addendum, & pro potiori cautela, quod, vt
conſtat ex litteris teſtimonialibus Romam ad
Generalem confirmatorem miſſis, electores ſe op-
poſuerunt electioni ob defectum trinæ repeti-
tionis.
Quartò, non potuit, aut debuit confirmari d. 30
Capitulum eo quod ab ipſo indebitè excluſus
fuit ſocius Conuentus N. prout probatur

in proceſſu. Etenim certiſſimi iuris eſt electiones ad quas non admittuntur omnes, qui ſunt de collegio, vel debent habere vocem in illis, eſſe irritas, & inualidas, *cap. quod ſicut, cap. coram, cap. bonæ c. in generi, & c. quia propter de elect.* vbi Doct. communiter. Etiamſi vel vnus ſolus excludatur. Bellam. *in cap. Quia propter §. niſi forte verſ. tertio quaro* Garzia *de benef part.* 5. *c.* 4. *n.* 184 Azor. 2. *tom. inſtit moral. lib.* 6. *c.* 14. *q.* 7. Sigiſm. de Bonon. *de elect. dub.* 5. *n.* 8. Rot. *in Treueren. Abbatia §.* 2. *principaliter circa fin.*

31 Quintò, inſuper non potuit d. Capitulum confirmari, ſed potius infirmari, & caſſari, eo quod in ipſo nihil prorſus actum ſit de cuſtodia Ordinis, & animarum ſalute, qui eſt finis celebrationis Capitulorum, vt colligitur ex Regula d. Religionis, vbi *c.* 11. dicitur: *Dominicis quoque diebus, vel aliis vbi opus fuerit de cuſtodia Ordinis, & animarum ſalute tractetur: vbi etiam exceſſus, & culpæ fratrum ſi quæ in aliquo fuerint deprehenſa charitate media corrigantur.* Vel in pœnam ergo tantæ negligentiæ, & vt aliis eſſet exemplum potuit, & debuit Reuerendiſſimus confirmator ex vi ſui officij Capitulum non approbare.

32 Specialiter electionem Prouincialis confirmari non debuiſſe præter dicta confirmat *Can. ſi duo diſt.* 79 vbi Honorius Auguſtus ad Bonifacium Papam hæc ſcribit: *Si duo fortè contra fas temeritate concertantium fuerint ordinati, nullum ex his futurum penitus Sacerdotem, ſed illum ſolum in Sede Apoſtolica permanſurum quem ex numero Clericorum noua ordinatione diuinum iudicium, & vniuerſitatis conſenſus elegerit.* Qui Canon manifeſtè applicatur caſui præſenti, cum in illo *concertantibus gremialibus* fuerint duo electi, itaut vnus ſolùm vnico voto alium ſuperauerit, vt dicetur. Sigiſm. de Bonon. *de elec. dub.* 47. *n.* 5. *& dub* 100. *n.* 4. poſt Panorm. Butr & alios.

33 Maximè verò, & principaliùs eo quod cum in electione Prouincialis eſſent 27. eligentes ſolum duo ex ipſis habuerunt vota pro Prouincialatu, videlicet M. D vota 14. & M. T. vota 13. ex quo colligitur morali euidentia, (ſiquidem iſti duo tantum competitores erant Prouincialatus) vnumquemque ſibi votum dediſſe. quod propterea computandum non eſt. Gloſſa *in cap. Cumana de elec.* Caſtellinus *de elect. cap* 5. *n.* 45. Dare namque electorem in electione ſecreta ſi votum eſt ſignum intolerabilis ambitionis vtroque iure damnatæ & irritanris electionem. Iure quidem ciuili ex *l. planè*, & ibi poſt DD Gloſſ. *ff. quod cuiuſcunque, l. ſi mandauero § ſi tibi*, & ibi Bartol *ff. mandati.* Iure autem Canonico *c. per noſtras de iurepatr. c in ſcript.* 8. *q.* 1. *cap. fin. de Inſt.* Anton. à Butr. *in c. vbi periculum de elect. in* 6. Innoc. quem refert, & approbat Panormit. *in cap. cum poſt, num.* 5. *de elect. &* DD quos citat Bertach. *in ſuo repertor. verb. electio à quibus verſic. Secundo* Gonzal. *ſup. reg.* 8. *Cancell gloſſ* 2. *n.* 57. & Rot. *dec.* 6 *de elec. in antiq.* Sigiſm. de Bonon. *de elec. dub.* 24. *& dub.* 115. Barboſa *in Collect. in lib.* 1. *Decret. ſuper cap. cum in iu-*
34 *re de elect. num.* 3. Si autem tales electi ambitioſi fuerunt vtique indigni reputantur. Indignus autem nedum confirmari, ſed potius (vt per hyperbolem dixit Sigiſm de Bonon. *ſupra num.* 61.) decapitari mereretur. Gloſſ. *in l. qui cum vno verb. temporalium ff. de re milit.* Felin. *in c. ſi quando n.* 7. *de reſcript* Rebuff *in praxi tit pœna contra collatores indignis conferentes, nu.* 16. Gonzal. *ſup. reg.* 8.
35 *Cancell gloſſ* 4. *n.* 59. Ambitioſus denique etiamſi aliàs eſſet Sanctus (prout de iſtis PP. religioſis exiſtimari debet) ex ambitione redditur indignus, vt dixi *tom.* 3 *verb. Ambitio, n.* 2. ex *cap. principatus* 1. *qu.* 1. & Barboſ. *de iure Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 15.

Nec obſtat ſi dicatur non conſtare certò, & euidenter prædictos PP. M. D. & M. T. ſibi dediſſe votum pro Prouincialatu, cum dici poſſit vnum dediſſe alteri ſuum ſuffragium. Nam cum vehementiſſima ſuſpicione omnium fratrum illius Prouinciæ conſenſu firmata, ac ex eo fulcita quod totis neruis, & viribus ad inuicem contendebant ſibi procurare vota, & à competitore auferre, id compertum ſit, morali euidentia conſtat ita contigiſſe. Violentam autem, ſeù vehementem ſuſpicionem arctare Iudicem ad credendum delictum, itaut tergiuerſarionibus non excuſetur, tenent Vmbert Locat. *in Iudicial Inquiſ. verb. Suſpicio n.* 4. Eimericus *in Direct. Inquiſit. p.* 2. *q.* 55 *n.* 6 Farin. *de hæreſ. q.* 187. *n.* 45. Vnde in delictis occultis, & difficilis probationis, quale eſt iſtud, ſufficit ad condemnandum, vt poſt Bald. Alex Hercul. Paul. & plures alios DD. tenet idem Farin. *in pr. crim q.* 86. *n.* 29. *&* 32. *&* 51. Præcipuè in tractatibus ſecretis, qualis eſt electio, vt etiam poſt Bald. B... ... num, Carrer. Menoch. & alios affert idem Farin. *ibi num.* 36.

Specialiter quoque debuit caſſari, & infirmari d. Capitulum quantum ad electiones P[illegible]torum, & Sociorum pro Capitulo Generali [illegible] factæ in diſcordia, & tumultu cum viole[illegible] & metu, & quia in eis etiam habuer[illegible] dicti Priores, & Socij inhabiles, & illegi[illegible] quia ſ[illegible]fragatores. Præterquam quod vnus ex D[illegible] ribus vt primus Definitor eligeretur ſibi [illegible] prium votum dedit, & vnus ex ſociis p[illegible] tulo Generali multiplicauit ſupra numerum ſibi ipſi ſuffragia, electionem dehoneſtando. [illegible] pter quæ meritiſſimè Reuerendiſſimus confirmator nec potuit nec debuit in conſcientia pro bono regimine Religionis, & ſcandalo, ac prauo exemplo in ea euitando, dictum Capitulum confirmare, ſed potius caſſare, & irritare, prout ſententia diffinitiua data etiam de iuriſperitorum conſilio fecit.

Nec contra hoc obſtat quod in conſtitutionibus huius Religionis *par.* 4. *c.* 15. *n.* 4. dicatur. dum eſt ſermo de confirmatione Prouincialis electi: *Quem etiam prædictus Prior Generalis confirmare tenebitur, niſi in ipſo, vel electoribus, aut electione error euidens appareret.* Tum quia ibidem ſubiungitur. *Quem errorem ab ipſo Priore Generali iudicandum determinamus.* Ex quo infertur ad ipſum, & non ad alium ſpectare iudicium de euidentia talis erroris.

Tum quia ea quæ adduxi ſufficienter probant euidentes errores in ea electione interuenire. Qui enim euidentiores errores eſſe poſſunt, quàm diſcordia, tumultus, metus, violentia, & admiſſio inhabilium? Et dato ac non conceſſo, quod quoad aliquos probabiliter defendi poſſit, nihilominus hîc intrat *regula illa ſingula quæ non poſſunt ſimul collecta iuuant*, quæ deſumpta eſt *ex l. Spadonum, §. qui iura ff. de excuſ. tutor. l. rationes, & l. Inſtrumenta C. de probat. cap. cauſam quæ eodem tit. l. ſtipulatus in principio ff. de vſuris.* Quæ procedit præſertim in Ciuilibus, ideſt quando Iudex non procedit ad vindictam, ſeù punitionem ſed pro bono regimine, & vtilitate publica, vt in præſenti. Hippolyt. *conſ.* 20. *num.* 48. & Alex. *conſ.* 21. quos

qoos refert Card. Tuſch. *pract. concl. tã 7. lit. S. concl. 276 n. 14.* vbi *n.* 15. poſt Alex. ſubdit procedere vbiconque agitur de re difficilis probationis.

44 Nec etiam obſtat quod non adſit in hac cauſa legitimus oppoſitor, ſeu contradictor, ſiquidem nullus contra illud reclamauit, aut proteſtatus eſt, vel ſi id aliqois fecit, non fuit ſeruata forma *cap. non licet de elect in 6. cap. ſi qui contra eod. cap. vt circa etiam eod. & cap. concertationi de appellat.* Hoc etenim non obſtat non ſolùm quia in ipſo Capitulo fuit vnus ex grauioribus PP. Prouinciæ, ſcilicet M. S. qui ſe opponeret, & proteſtaretur contra illud, & eam oppoſitionem Romæ proſequeretur coram Reuerendiſſimo Generali, ſed etiam, quia eſto quod per modum appellationis non adſit legitimus oppoſitor; tamen per modum recurſus, & querelæ ſemper adeſt aditus ad poſtolandam retractationem actus inualidi, & qui fuit contradictum. Vt ſupponit Rota *dec 289 inp. 6. num.* 55. & ego *in Relectione Capituli Prouincialis Valliſoletan. n.* 19. Et præcipuè, ac dato, & non conceſſo, quod nullus legitimos adeſſet oppoſitor, ſeù contradictor. quia d. Reuerendiſſimos ex vi ſui officij, & muneris Generalis poterat, & tenebatur ſine reſpectu ad oppoſitorem, & contradictorem aliqoem, immò eo excluſo, diligenter examinare electionis proceſſum, perſonas electi, & eligentium, etiamſi nihil contra illas obiiceretur, & confirmare, vel caſ-
45 ſare illud vt ſibi videretur expedire, proot colligunt communiter DD. *ex c. cum nobis, & c. venerabilem verſ. eſt enim generaliter de elect. & c. fin. de transfact. Epiſc. in fin. Clement. Exiui §. demum de verb ſignif.* illis verbis *prius tamen ex officio, prout ſpectat ad ipſum diligenti examinatione præmiſſa confirmetur, vel infirmetur.* Et tradunt DD. nemine quoad viderim dempto in contrarium ſpecialiter Nauarr. *conſ. 1. in antiq. aliàs 2. in nouis hoc tit* Sayr. *in floriꝫ dec. ſub eodem tit dec.* 1. Sigiſm. à Bonon. *in tr. de elec. dub. 46. n. 8. & dub 47. n. 7. cum ſeqq* Iul. Labor. *var. lucubrat. tit. 4 c. 25. n. 59* Barb *in c. poſtquam de elect.* Peirin. *tom. 1 de ſubd q. 1. c. 31. § 11. concl. 2. & in formulario litt. C. c. 18. n.* 3. poſt alios quos referunt.

46 Potuit ergo Reuerendiſſimus Confirmator independenter ab oppoſitore, ſeu contradictore, viſo proceſſu procedere ad confirmationem, vel infirmationem d. Capituli. Immò id potuit facere ſiue iudicialiter in contradictorio iudicio, ſiue extraiudicialiter, proot habet relatus Sigiſmundus *eo dub.* 46. & Peirinus *in formulario* loco relato *num.* 7. ex variis Doctoribus, & praxi Religioſorum id comprobans. Pro quo videndus Barboſa nouiſſimè *in vot deciſ. Canon. lib. 1. vot. 4. dub.* 2. vbi in caſu ſimili probat ex multis Doctoribus potuiſſe Generalem Minimorum caſſare electionem cuiuſdam Prouincialis, vel per viam Iudicij
47 cum proceſſu compilato, & oppoſitores, vel extraiudicialiter, & priuata ſcientia definiendo circa caſſationem, vel confirmationem talis electionis, vnde ſubdit. *Cuius animum, & voluntatem in hac parte nullus Superior quacunque querela non obſtante immutare poterit.* Ex qoo infert quod à ſententia caſſationis prædictæ electionis non detur appellatio, id probans ex variis iuribus, & DD.
48 Quibus inngitur quod Prælati regulares ex multis priuilegiis Summorum Pontificum poſſunt, imò ſæpius debent, procedere *ſimpliciter, ſummariè, de plano, & ſola veritate facti inſpecta,* prout ſæpius dixi in ſumma.

Nec præterea obſtat quod cum electores conſenſerint in electiones factas in d. Capitulo, vt 49
Prælatus, & Superiores agnoſcendo eos, qui electi fuerant, non poſſint contra illas, ſeù illos ſe opponere; propter multa, quæ in defenſione cuiuſdam Capituli Ordinis Carmelitarum Vallis Oleti in Hiſpania celebrati dixi *in relectione quadam de eo Capitulo dub. 1. n.* 6. ex variis Iuribus, regulis, & DD. ac caſibus Romæ contingentibus coram S. Congregationibus, & Eminentiſſimis Cardinalibus. Tum quia vt conſtat *ex c. nulli de elect. in 6.* & aliis DD. ea *relect. n.* 7. relatis, etiam conſentientes electioni ſe poſſunt illi opponere propter cauſas de nouo emergentes, & priùs ignoratas, plura autem ex adductis ignorabantur ab electoribus tempore electionis.

Tum quia quemadmodum electores inhabiles 50
admiſſi fuerunt non abſolutè, ſed cum proteſtatione, ita eodem modo, & retenta eadem proteſtatione, ſcilicet *ſi, & in quantum*, &c. admiſſi ſunt electi, eum proteſtatio ſemper durauerit, nec opus eſſet illam in ſingulis actibus replicare. Felinus *in c. cum M. Ferrarien. n. 70. & ſequentib. de conſtit.* Afflictus *deciſ 78. num.* 5. Achiles de Graſſis *deciſ. 11. ſuper Regul. Cancellar. tit de penſionib.* Tum quia quicquid de hoc fuerit id non tollit authoritatem Confirmatoris, vt poſſit ex officio, etiam extraiudicialiter, prout ſibi placuerit caſſare, & anullare, dd. electiones, & Capitulum ob defectus in ipſis repertos, etiamſi nullus contradictor adſit, vt dictum eſt. Præſertim (quod eſt valdè ponderandum,) qoia cum electi ſint obedientiarij, & ſubordinati Reuerendiſſimo Confirmatori, vtpotè ipſorum ſupremo Prælato poſſunt rationabili cauſa ſubſiſtente non confirmari, prout Rota in vna Legionen *Confirmationis* coram Sanctiſſimo D. N. Innocentio X. 13 Febr. ann. 1612. & in alia eiuſdem tituli 7. Nouembris 1616. cor. eod. Sanctiſſimo decreuit, quod ſaltem eſt verum in iure communi ſtando, & poſito quòd ex vi voti obedientiæ religioſi non habent
velle, neque nolle. Propter quam cauſam Domini- 51
cus Bañez *de iuſt. & iure 2. 2. q. 67. art. 1 ad* 2. expreſsè ait poſſe confirmatorem caſſare electionem etiam digni ſine iniuria ipſius. Quod ad minus eſt verum poſita rationabili cauſa, prout doctrinam Bañez limitant Lauorius *de elect. tit* 4. *c.* 25. *num.* 59. Caſtellinus *de elect. cap. 14. num.* 56. & Peirinis *in formulario litt. C. c. 18. n.* 6. Tum etiam quia cum d. Capitulum eiuſque electiones cum violentia, & metu graui incuſſo celebrata fuerint in principio, durauit hoc per totum Capitulum. Metus enim, ſeù violentia tandiù durat, quandiù durat eius cauſa, quamuis in actu externo appareat omnimoda libertas; vnde quicunque actus fiat etiam ſi præſeferat liberam voluntatem, & lætum, iucundumque animum, nedum metum non purgant, Panorm. *in c. 1. de his quæ vi met.* Natta *conſil. 451. num.* 2. Couar. *in epit. 4. decret. p. 2. c. cap. 3. §. 5. num.* 1. Menochius *præſump.* 4. *n. 23. lib.* 3. Rota *dec. 705. num. 1. dec. 465. n. 3. p.* 2. *in rec.* & præſertim *dec. 643. num. 4 p. 1. in rec. dec. 771. num 8. & dec. 863. n. 1. 2. & ſeqq.* coram Card.
Seraph. Sed potius eum magis confirmant, vt di- 52
xit eadem Rota in Neapolitana *profeſſionis* 26. Iun. 1598. coram Orano, & *dec.* 492. *n.* 1. coram Greg. XV. & hoc procedit quamuis quodcunque temporis ſpatium intercedat inter actum, & 53
metum incuſſum ad illius effectum. Bald. Aret. Dec. & alij, & Rot. *deciſ.* 392. coram Greg. XV.

Quæ omnia Sigiſmund de Bonon. *ſupr dub.* 54.
num 14
54 S militer non obſtat quod gremiales d. Capi-
tuli interrogati poſt electiones tribus vicibus:
Eſt ne qui ſe opponat? nullus reclamauerit. Tum
quia Axioma illud *tacens conſentire videtur* de ſu-
mptum ea *l. 1. §. voluntatem ff. ſolut. matrim.* & ex
l. qui tacet, non procedit quando ius reſiſtit, prout
contingit in propoſito; ſiquidem contra ius, &
fas admittebantur inhabiles ad electiones, & ex-
cludebantur aliqui ex inhabilibus, vt dictum eſt.
Gloſſa *in c. per hunc* 2. *q.* 7. Maſch *de probat. concl.*
55 1153. *num.* 53. Barb. *in Axiom. Iur. axiomat.* 217.
num. 6. Tum præcipuè quia quando tacens con-
tradicendo actum impedire non poteſt tunc et-
iam ſi taceat non cenſetur conſentire *l. Caius ff. de
pign. act. l. ſæpe §. cum autem ff. de re iud.* Gloſſ. *in l.
ſi iu §. non videtur ff. quibus modis pignus, vel hypo-
theca*, Menoch. *conſil.* 120. *num.* 10. Surd. *dec.* 394.
num. 13. *& deciſ.* 305. *num.* 2. Pereira *de empt. &
vend. cap.* 33 *num* 21. Steph Grat *diſcept. forenſ. c.*
38. *num.* 21. *& cap.* 68. *num.* 16. Rota *dec.* 513. *n.* 5.
apud Farinac. *p.* 1. *rec.* Idem Grat. *cap.* 730. *num.* 41.
At verò Gremiales huius Capituli ratione me-
tus, & violentiæ illis incuſſæ, & perſeuerantis,
vt dictum eſt, ſecurè reclamare non poterant.
56 Adde axioma iſtud intelligi in fauorabilibus, non
in odioſis, maximè contrariis bono communi,
quale eſt admittere electiones non Canonicas.
*l. 1 §. penult. ff. nautæ, caupones l. qui pariter ff. man-
dati l. ſi fideiuſſor. in fin.* & aliis iuribus & DD.
apud Barboſam *ſupra n.* 1. Maximè adde, quod
cum ante prædictam interrogationem proteſta-
tum fuerit à M. S. de nullitate Capituli propter
admiſſionem inhabilium, per talem taciturnita-
tem nihil derogatum proteſtationi. Quia vt ha-
bet Rota coram Seraphino in Romana *Prælatu-
ronis* ann 1576. *deciſ.* 195. *n.* 18. per taciturnita-
tem non receditur à prioribus proteſtationibus.
Nec arguit renunciationem proteſtationis. Idem
Seraphinus *deciſ.* 1322. *n* 4.
57 Nihil etiam obſtat quod contradicta opponi-
tur, ſcilicet, quod cum à Præſide Capituli gre-
miales illius abſoluti, & diſpenſati fuerint ab
omnibus, & in omnibus ſententiis, pœnis, & ir-
regularitatibus incurſis ad effectum legitimæ ele-
ctionis faciendæ, cenſeri debent omninò abſolu-
ti, & diſpenſati à quibuſcunque impedimentis,
& inhabilitatibus, ac proindè tam Capitulum,
quàm electiones in illo factas confirmari debuiſ-
ſe Hoc, inquam, nihil obſtat. Prout enim habetur
in forma abſolutionis præſtanda à Præſide, &
quam præſtitit Præſes huius Capituli, & ſi gre-
miales abſoluti fuerint à cenſuris, & diſpenſati
in pœnis, & irregularitatibus, id tamen intelligi-
tur, prout dicitur in d. forma abſolutionis *exceptis
cenſuris, ſententiis, pœnis, & irregularitatibus ob de-
fectus ad electiones faciendas in iſto Capitulo perti-
nentes contractis, vel ad forum contentioſum deductis.*
Solùm ergo pro foro conſcientiæ, non pro exter-
no, & multò minus pro defectibus commiſſis in
electionibus Capitularibus abſoluti, & diſpenſati
fuerunt gremiales.
58 Quod adeò certum eſt, vt etiamſi id non ex-
primeretur in forma prædicta adhuc eo dumtaxat
ſenſu recipiendæ ſunt huiuſmodi abſolutiones,
& diſpenſationes; quia illæ nihil obſunt foro con-
tentioſo, vt ex Panorm. Marcheſ. Suar. Enriqu. Bo-
nacin. & aliis tenet Sigiſm *ſupr. dub.* 9. *num.* 6. &
59 7. Et ſanè, ſi hæc abſolutio, & diſpenſatio opera-
retur totalem abolitionem omnium inhabilita-
tum, ſuperfluum omninò eſſet, quod confirmator
inquiſitionem faceret de habilitate Gremialium
Capituli; quam tamen ſemper facit, & facere de-
bet ex iure, & conſuetudine Religionis. Caſu ve-
rò dato, & non conceſſo, quod foro externo ob-
eſſe poſſunt, & propter illas liberarentur à pœnis
priuationis vocis actiuæ, ſeù paſſiuæ, quas pro-
pter aliquas culpas incurrere potuiſſent, non pro-
pterea liberari poſſent ab irregularitatibus, ſeù
defectibus inhabilitatis negatiuæ, quas habebant
plures ex illis, ſcilicet ſocij Conuentuum Caſſa-
ni, & Montiſleonis, qui non erant legitimi ſuf-
fragatores, vt dictum eſt; nec ſanaretur Capitu-
lum à libertate qua carebat, aut ab indebita ex- 60
cluſione Socij N. & multominus ab aliis errori-
bus, qui in proceſſu Capituli contigerunt. Cum
nec Præſes Capituli, nec ipſum Capitulum facul-
tatem haberent admittendi inhabiles, quibus
nullo pacto competebat ius eligendi. Caſtellinus
de elec c. 10. *n.* 30.
Pariter nec obſtat quod dixi *tom.* 1 *Summ. c* 15. 61
n. 6 *& to.* 2. *c* 12. *n.* 59 quod ſcilicet ſuffragatores
inhabiles ignoranter admiſſi non vitiant electio-
nem, etiam ſi poſtea conſtet de eorum inhabilita-
te; ex quo videtur colligi non poſſe caſſari di-
ctum Capitulum propter inhabiles ſuffragato-
res in eo ignoranter admiſſos, & poſtea de nouo
cognitos.
Doctrina enim eo loco tradita intelligitur, ſi- 62
cut alia ſimilis de excommunicato tolerato ad
eligendum admiſſo, quando videlicet non inter-
ponitur exceptio, iuxta dicta *tom.* 3. *verb Excom-
municatio quoad Regulares num.* 31. ex *cap. denique,
& cap. exceptionem de exceptionib.* Quæ quidem
exceptio in quacumque iudicij parte opponi po-
teſt. Peregrinus *de iure fiſci lib.* 5. *tit.* 21. *num.* 14.
Ricciulus *de iure perſonar. extra gremium Eccleſ.
lib* 4. *cap.* 31 *num.* 24. Etiam poſt concluſum in
cauſa. Surdus *de aliment, tit* 8 *priuileg.* 83 *num* 4.
Ricciulus *n.* 34. Quod maximè procedit in ele- 63
ctione ante confirmationem; cum electio antece-
denter ad confirmationem maneat indeciſa non
ſit perfecta; & non tribuat electio ius in re, ſed
tantum ius ad rem; ac proindè (vt inquit Azorius
tom. 1. *inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 14. *q.* 4.) ius illud eſt
reuocabile, vel confirmabile. Præſertim adhuc, & 64
magis ad intentum noſtrum, quia talis exceptio
non ſolum opponi poteſt à parte, ſed etiam à Iu-
dice ex officio. Socinus *in c. Sacris n.* 537. *de ſent.
excomm.* Peregrinus *d. tit.* 21. *num.* 16. Sanchez *de
Matrimon. lib* 3. *diſp* 52. *n.* 36. Ricciullus *d. cap.* 31.
n. 29. Barboſa *in Collect. DD. in cap. Exceptionem
de exceptionib. num.* 5. Potuit ergo ritè, & legitimè
mè Reuerendiſſ. Confirmator opponere dictam
exceptionem dictis ſuffragatoribus inhabili-
bus admiſſis ignoranter, tum ad inſtantiam par-
tis, tum ex officio, & propterea cum aliis ad-
iunctis caſſare, & irritare dictas electiones, &
Capitulum.
Sic ſentio ſub cenſura, &c. & approbatum eſt 65
à S. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium
die 10. Ianuar. 1648. declarante irritum, & inua-
lidum fuiſſe dictum Capitulum.

CONSVL

CONSVLTVM XI.

De diſpenſatione cuiuſdam Equitis S. Ioannis Hieroſolymitani ad matrimonium.

SVMMARIVM.

*Facti relatio.n.*1.
*Reſponſio.n.*2.
*Summi Pontificis authoritas.n.*3.
*Multò magis in diſpenſatione voti ſolemnis huius Religionis.n.*4.
*Cenſetur inter laxiores.n.*5.
*Equites illius exempti ſunt à multis obſeruantiis Regularium.n.*6.
*Quæ tales ſint.n.*7.
An excludantur à Maioratibus.n. 8.
*Paupertas quam profitentur eſt ampliſſima.n.*9.
*Praxis Summorum Pontificum in diſpenſatione voti ſolemnis caſtitatis. n.*10.
*Quid reſpondendum authoritati S.Thomæ.n.*11.
Quid ad c. Cum ad monaſterium.*n.*12.
*Saltem diſpenſari poteſt,vt tranſeat ad alios Ordines Militares.n.*13.
*Qui tria vota profitentur ſunt verè Religiones. numer.*14.
*Fundamenta huius ſententiæ.n.*15.
*Habitus aliquorum id denotat.n.*16.
*Bullæ etiam Pontificiæ id denotant.n.*17.
*Summus Pontifex diſpenſat in tranſitu arctioris Religionis ad laxiorem.n.*18.
*Non obſtat votum ſolemne.n.*19.
*Clementis VII.diſpenſatio.n.*20.
*Pauli III.n.*21.
*An deſideretur publica cauſa.n.*22.
*Non videtur fuiſſe ſemper.n.*23.
*Videtur ſufficere priuata n.*24.
*Saltem pro tranſitu ad laxiorem.n.*25.
*Videtur in hoc caſu adeſſe publicam cauſam. numer.*26.
*Scilicet continuationem familiæ.n.*27.
*An pro conſeruandis diuitiis vnius familiæ. numer.*28.
*Adeſt,& alia priuata cauſa.n.*29.
*Item interceſſio Regis Catholici pro ipſa.n.*30.
*Regis Epiſtola.n.*31.
*Ipſi addi poteſt alia.n.*32.
*Omnes ſimul videntur ſufficientes.n.*33.
*Nihil obſtat Concilium Tridentinum.n.*34.

IESVS MARIA.

Facti relatio.

1 Nobilis valdè N. Ieroſolymitanæ Religionis S. Ioannis Eques deſiderans à SS.D.N. obtinere diſpenſationem ad contrahendum matrimonium non obſtante voto ſolemni dictæ militaris Religionis S. Ioannis,conſilium petit de iure, & facto in hac materia.

Reſponſio.

Et primò dicendum, in genere, & vniuerſaliter loquendo, poſſe SS.ſi ſibi bene viſum fuerit diſpenſare cum iſto Equite, vt validè; & licitè poſſit matrimonium contrahere. Nam ſententia aſſerens poſſe Papam diſpenſare in ſolemni voto Religionis adeò grauiſſimorum DD. tum Theologorum,tum Iuriſprudentium authoritatè vallatur,fundamentis fulcitur, & Eccleſiæ praxi roboratur,vt non niſi temerè dici poſſit eam non eſſe probabiliſſimam. Ad quam etiam firmandam accedit robuſtiſſimum illud; & Achilleum fundamentum, ſcilicet quod authoritati Pontificiæ nil denegandum ſit,quod abſque abſurditate aliqua concedi ei valeat:atque ad Eccleſiæ regimen expediens eſſe poſſit.Quippe credendum eſt Chriſtum Dominum ſuauiter omnia diſponentem, ſic Eccleſiæ conſuluiſſe, ne neceſſariis eius bono deficere videretur. At hanc poteſtatem in Eccleſia expedire in aliquo euentu, manifeſtum eſt, & conſtabit ex dicendis. Præſertim, quia in ea concedenda Summo Pontifici nulla eſt repugnantia, neque ex parte promiſſionis iure diuino,& naturali obligantis,cùm hæc eadem obligatio in voto ſimplici caſtitatis reperiatur; nihilominus ipſe, & ſæpius inferiores Prælati, in eo diſpenſent:neque ratione ſolemnitatis; quia ipſa ſicut eſt ab Eccleſia introducta,ſic ab ipſa pendet in conſeruari: neque ex traditione, quæ in voto ſolemni reperitur;cùm illa etiam pendeat à voluntate rationabili ſummi Vicarij Chriſti, qui in his rebus ſpiritualibus maximè, ſuprema adminiſtratoris poteſtate qua fruitur,poteſt illas ex vno ad alium poſſeſſorem transferre, rationabili cauſa peturgente. De his plura Azor.*tom.* 1.*inſtit moral.lib.* 12.*c.*7.*q.*1.& Sanch.*lib.*8.*de matrimon.diſp.*8. *n.*7. & Diana *part.*8.*Tract.*1.*Reſolut.*73. poſt innumeros alios. 2 3

Hæc autem multò magis procedunt in diſpenſatione voti ſolemnis caſtitatis,quod in Religione S. Ioannis Ieroſolymitani emittitur. Talis namque Religio, etſi eſſentiam veræ Religionis participet, nihilominus inter eas, quæ laxiores vocantur iure recenſetur. Cum conſtet Religioſos illius,Equites videlicet, etſi aliàs clariſſimos ob nobilitatem, & egregia facta in Eccleſiæ Sanctæ obſequium,nihilominus fermè vt ſæculares Equites ſe gerere,in priuatis domibus degere,ſæcularium veſtibus vti,Principibus in bello deſeruire,lautis conuiuiis paſci, amplis reditibus perfrui,& vix vllis auſteritatis obſeruantiis vacare, quàm illis, quæ neceſſariæ ſunt pro bello contra infideles gerendo;quod eſt proprium ipſorum inſtitutum. Vnde à multis obſeruantiis Religioſis omnibus communibus ſunt exempti. 4 5

Prout ſunt à contributione pro ſeminariis, de qua in Concil.Triden.*ſeſſ.*23.*c.*18 ex Greg XIII. Bulla Quo magis ann. 1580. A pœnis contentis in Bulla Pij V. *De ſalute gregis* contra Regulares agitationibus taurorum, aliarúmve beſtiarum aſſiſtentes;ex eodem Gregorio XIII. A Conſtitutione *de largitione munerum* Regularibus interdictas,ex Clemente Octauo in eademmet Conſtitutione. Item à Conſtitutionibus Pontificiis, quibus cauetur,vt bona Regularium vbique decedentium ex illicita.Nec comprehenduntur Religioſorum nomine, quoties in inſtitutione maioratuum apponitur clauſula excluſiua Religio- 6 7

ſorum. Etenim illicita negotiatione adquiſita vti ſpolia ad Cameram Apoſtolicam ſpectent, ex Pio IV. in Conſtitutione *Romani* ann. 1561. Præterea non afficiuntur Bulla Gregor. XV. *De Conſeruatoribus*, quoad Iudices ordinarios habentes ordinariam iuriſdictionem intra limites ſuorum Prioratuum; vt declarauit Sac. Congregatio Concilij in vna *Melevitana* de ann. 1627. De quibus omnibus Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regularium verbo milites*, Ioannes Antonius Nouarius *in Summa Bullarij verbo de militibus D. Ioannis*, & ego ſparſim *in mea Summa quæſt. Regular.* præſertim *tom. 1. c. 5.* Paupertas, quam profitentur, eſt ampliſſima, nec in eis procedunt rationes, quæ in aliis Religioſis, & ita capaces ſunt obtinendi maioratus. Molina *tom. 3. de iuſtit. diſp. 623. num. 5.* Sanch *lib. 7. in Decalog. cap. 15. num. 5. 47. & 49.*
9 Item ſuccedunt in feudis, cùm tamen Religioſi omnes à ſucceſſione feudorum excludantur. Baldus, Afflictus, Barbatius, Curtius, & alij quos ſequitur Genuenſis *in Tract. practicabil. Eccleſiaſt. qu. 20.* Quæ omnia, & alia, quæ afferri poſſent, manifeſtè concludunt Religionem Militum S. Ioannis à multis obſeruantiis aliis Religionibus communibus liberam, & exemptam eſſe, ac proinde inter laxiores connumerandam, ſicque facilius in voto ſolemni caſtitatis diſpenſari poſſe cum ipſius alumnis.

10 Quod autem Eccleſiæ, & Summorum Pontificum praxis ſit in ſolemni voto caſtitatis Religioſorum, etiam arctiorum, & ſtrictiorum Religionum, quàm ſit Religio Militum S. Ioannis, diſpenſare, quamuis ex multis hiſtoriis, & authoribus comprobari poſſet, placuit tamen, quæ grauis author Ioannes Azorius ſupra relatus ſcripſit, hìc apponere, hiſce ipſius verbis. *Legimus in vita B. Laurentij Iuſtiniani. Iuſtinianos omnes ad vnum, aut ferro, aut morbo extinctos fuiſſe præter aliquos ſenes, qui ad ſobolem procreandam apti non erant; eueniſſe tamen vt vnus tantum ſupereſſet adoleſcens. Nicolaus nomine apud Monachos S. Nicolai. Tunc Vitalis Dux Venetus impetrauit ab Alexandro III. Pontifice Romano, vt liceret adoleſcenti Monacho ſoluere vinculum Religionis, ad reparandam ſobolem gentis, eique vnicam filiam nomine Annam deſpondet: fauſtæ fuere nuptiæ: dotauit eum Dominus ſex filiis maſculis, & tribus fœmellis: lætus tam proſpera ſobole Nicolaus, & Deo gratias agens voti veteris, & Religionis non immemor, ædificato prius apud Amianum Cœnobio Virginum ſub nomine S. Adriani, in quo Anna vxor ipſa quoque monaſticam vitam cœpit, ad monaſterium reuerſus eſt: multis miraculis ambo claruerunt. Item eſt etiam litteris conſignatum, ac proditum Ramirum Aragoniæ Regem Monachum factum, cum pater eius ſine prole deceſſiſſet, Romani Pontificis auctoritate è cœnobio eductum purpura, & regio ſceptro ornatum vxorem duxiſſe; & ex ea filiam ſuſcepiſſe. Legimus quoque Caſimirum huius nominis primum Poloniæ Regem Cluniacenſem Monachum S. Benedicti Religionem profeſſum, & Diaconum effectum auctoritate Benedicti IX. vel Clementis II. Romani Pontificis à voto, & profeſſione monaſtica abſolutum, ad regnum maiorum ſuorum ſuſtectum, vxorem accepiſſe, & liberos procreaſſe. Conſtantia Rogerij regis Siciliæ filia iam ferè quinquagenaria Cæleſtini III. Romani Pontificis conſenſu, & indulgentia à Cœnobio Panormitano educta, & votiua virginitate ſoluta Henrico VI. nupſit. Auctoritate eiuſdem Clementis VII. multis religioſis Equitibus profeſſis in ordinibus Militaribus Calatraua, & Alcantaræ conceſſum eſt, vt ſi vellent, vxores acciperent.* Hæc Azorius, meritò carpens Dominicum Sotum, quod de his hiſtoriis dubitauerit, vel Summos Pontifices non iure, ſed facto in hac cauſa proceſſiſſe dicere velit. Vtrumque enim valdè licentioſum eſt, & indignum Doctore grauiſſimo. Refert ſimiles diſpenſationes à Papa factas in ſolemni voto caſtitatis ex pluribus authoribus Barboſa *in Collect. DD. in cap. Cum ad Monaſterium de ſtat. Monach. num. 13.* & addit duas alias. Prima eſt ex Cenedo *Collect. 124. num. 5.* de Alexandro VI. diſpenſante cum Cæſare Diacono Cardinali, vt vxorem duceret filiam Ducis Valentiniani. Secunda, & quæ eſt magis ad intentum, quam refert Bartholomæus à S. Fauſto *in Theſauro Religioſor. lib. 3. q. 36. à n. 8.* de Gregorio XIII. diſpenſante cum religioſo quodam Capuccino, Sacerdote, & Prouinciali eius Religionis fratre Cardinalis Ioyoſæ Galli, vt matrimonium contraheret. Eaſdem quoque diſpenſationes refert Pyrrus Corradus *in praxi diſpenſationum Apoſtolicarum lib. 8. c. 10. num. 27.*

Sic oportet ponatur authoritas S. Thomæ, qui 2. 2. 11
q. 88. art. 11. negat Romanum Pontificem id facere poſſe. Reſpondeo cum Azorio ipſo eidem S. Thomæ ipſummet S. Thomam opponi, qui *4. d. 38 q. 1. art. 4.* ad 3. apertè ait, Papam poſſe diſpenſare in voto ſolemni Religionis. Et reuera S. Thomas ipſimet contrarius non eſt: cum enim negat Eccleſiam poſſe in ſolemni voto caſtitatis diſpenſare ſolùm intendit non poſſe conſiſtere Religionem cum matrimonij vſu: non verò quod quis Pontificia auctoritate à Religione ſolutus nuptias contrahere, & matrimonio vti non poſſit. Quam expoſitionem voluntariam non eſſe, ſed genuinam duo celeberrimi Thomiſticæ ſcholæ ſectatores Paludanus, & Caietanus, quos ipſe Azorius refert, ſecuritatem faciunt.

Sic etiam opponatur authoritas Innocentij 12
III. *in cap. Cum ad Monaſterium de ſtat. Monachor.* illis verbis: *Abdicatio proprietatis ſicut, & cuſtodia caſtitatis adeo eſt annexa regulæ Monachali: vt contra eam nec ſummus Pontifex poſſit licentiam indulgere.* Reſpondetur, quod quemadmodum abdicatio proprietatis, ſeu votum paupertatis non conſiſtit in indiuiſibili, ſed habet magnam latitudinem, ita ut non ſolùm veram paupertatem obſeruent, qui proprio carent in communi, & in priuato, vt Minores de Obſeruantia, & Capuccini, ſed & Mendicantes, & Monachi qui in communi proprio fruuntur, etſi non priuatim, imò etiam Patres Ieſuitæ poſt biennalem profeſſionem proprium in communi, & in particulari habentes ſalua Religionis eſſentia iuxta Summorum Pontificum declarationem: ſic pariter cuſtodia caſtitatis in indiuiſibili non conſiſtet, ſed ſuam latitudinem habere poterit, ita vt ad Religionis ſubſtantiam non ſolùm ſufficiat ea caſtitas, quæ omni venereo actui ſiue intra, ſiue extra coniugium renunciat, prout communiter in Religionibus clauſtralibus obſeruatur, ſed etiam ea, quam præfati PP. Ieſuitæ poſt biennij profeſſionem obſeruant, & à qua poſſunt liberari à Superioribus, & vxores ducere, ſi ad ſæculum dimittantur: imò, (& ad intentum noſtrum) ea quæ intra cancellos legitimi connubij continetur, prout in iſtis Ordinibus Militaribus contingit, quæ vocatur caſtitas coniugalis. Ad rem ergo obiectæ oppoſitionis reſpondeo. Innocentium III. ſolummodò velle non poſſe eſſentiam Religionis conſiſtere, etiam Papæ

Indulgentia

Indulgentia accedente, ſine aliqua abdicatione proprietatis,& cuſtodia caſtitatis, coniugalis ſaltem,non cum omnimoda. Atque ita ſaluari Militares Ordines veras Religiones eſſe cum ſibi proportionata abdicatione proprietatis, & cuſtodia caſtitatis. Secundò reſpondeo Innocentium Papam eo in loco, hanc facultatem cum Monacho diſpenſandi Romano Pontifici denegaſſe,Monacho manente in ſtatu Monachali:non enim Romanus Pontifex poteſt proprietatem cum pauperſatis voto, matrimonium cum voto caſtitatis, & libertatem cum obedientiæ voto vnà,& ſimul coniungere. Non tamen ibi Romano Pontifici poteſtas denegatur, quo minus poſſit id facere ſucceſſiuè ex aliqua vrgentiſſima cauſa,videlicet faciendo de Monacho non Monachum,& ſic exemptum à Religione, vxorem ducere, proprium habere, & nulli in particulari eſſe ſubiectum. Quæ interpretatio ex dicti cap. contextu apertè colligitur;quia ibi Innocentius contra illum Abbatem Sublacen qui exiſtimabat ipſum habere facultatem concedendi Monacho, vt haberet proprium ſic argumentatur. Pontifex non poteſt cum Monacho in hoc diſpenſare:ergo neque Abbas. At ibi non fuit dubitatum an Abba[illegible] poſſet Monachum facere non Monachum, ſed [illegible] an poſſet Monacho tali exiſtenti proprie[illegible] aliquam indulgere, quod Innocentius negat [illegible] motus ratione, quia hoc nec Romanus Pontif[illegible] poteſt Monacho tali permanenti indulgere. Ita Bartholomæus à S.Fauſto *d.q.36. nu.*11. Addit vlterius *num.*10.nomine Summi Pontificis quo vt[illegible] Papa Innocentius intelligi Epiſcopos, qui [illegible] titulo olim nuncupabantur, vt habetur ex [illegible]acleto Papa *epiſt.* 1. *ad Epiſcopos Italiæ*, & [illegible] *epiſt. ad Hiſpanos Epiſcopos*, & [illegible] Iſidoris *lib. 7. Etymol.cap.*12.Addit quoque *n.*12. Pontificem Innocentium eo loco rem non diffiniuiſſe,ſed vt priuatum Doctorem ſuam ſententiam ſequutum fuiſſe. Cæterum his prætermiſſis, ſolutiones aliæ relatæ ſolidiores ſunt,& difficultatem euacuant.

13 Si autem aliqua reperiatur ratio,propter quam Sanctiſſimo non placeat diſpenſare cum N Equite relato vt ad ſtatum merè laicalem, ſeu ſæcularem tranſeat, aut vt matrimonium contrahere poſſit,nihilominus nullo pacto, nullove iure dici poteſt non poſſe eundem Sanctiſſimum cum ipſo diſpenſare, vt poſſit ad Ordines alios militares, videlicet S Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, vel ſimiles tranſire. Ratio eſt,quia aliàs dici deberet, abſurdè valdè, Papam non poſſe diſpenſare in tranſitu Religioſi ad laxiorem ordinem. Etenim

14 præfatos Ordines S.Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, & ſimiles, qui tria vota eſſentialia Religionis, ſcilicet obedientiam, caſtitatem, & paupertatem profitentur,veras Religiones eſſe, communior,& probabilior DD. ſententia tenet. Prout ſunt duo grauiſſimi Nauarrus,& Suarez, quos ſequor *tom. 2.meæ Summæ c.5 num.6.* Fortunius Garcia, Couarrubius,Medina, Auendario, Velluga, Bouadilla,& Rodriguez, quos etiam ſequitur Sanchez *tom.1.Summæ lib.4.cap.* 16.*num.* 11. Hieronymus Cenedo, & Baſilius Pontius de Leone magnæ æſtimationis author, qui *in Tract. de impedimen. matrimon.cauſ.*17.*q.*2.*§.*4.non ſolum tenet dictos Equites verè, & ſubſtantialiter religioſos eſſe, ſed etiam addit eſſe ſibi tam certum, vt oppoſitum credat *nimis licentiosè dictum*, & ſubiungit *ne dicam grauius.* Adde noſtrum Michaëlem de Carranza, Ioannem Sancium,& alios,quos etiam refert, & ſequitur P. Diana *p.*1 *tr.2.de Immunit. Eccleſ.reſ.*50.& *p.3.tract.*2. *de dub. Regular. reſol.*30.*& p.4.tract.1.reſolut.* 86. & Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regularium verb. Milites num.*16.*&* 17.Franciſcum Bordonum *tom.* 1. *Reſolut.*28.*num.*13.*& tom.2.Reſolut.*52.*num.* 330.ac Pellizzarium *in Man. tom.* 1. *tract.* 1.*cap.*3.*n.*28. alios referentes. Plures quoque congerit Mota *de confirmat.Ordin. D. Iacobi lib.* 2. *cap.*2.*§.*29.& Ambroſius Machin Archiepiſcopus Callarenſis *in Defenſ.pro Iuriſdict.trium Ordin. Equit. Milit. art.*1.*num.* 10. addens eandem ſententiam tenere triginta,& vnum authores noſtri temporis, quos conſuluit.Ea porrò non ſolum tot Doctorum authoritate firmatur,ſed etiam grauibus aliis ex ratione petitis fundamentis; qualia ſunt primò, quod Summi Pontificis in ſuis litteris,ſeu diplomatibus eos *religioſos* appellent. Vnde Ambroſius Machinus relatus de quibuſdam aduerſæ partis fautoribus loquens(quod etiam affert Illuſtriſſimus Didacus Traſmiera Siciliæ Inquiſitor *lib.* 3. *de Polygam.q.*12.*n.*26.)inquit: *Si legiſſent Bullas Summorum Pontificum in fauorem iſtorum Ordinum emanatas,vtique hanc opinionem ſecuti fuiſſent, quod Equites horum trium Ordinum ſint verè Religioſi.*Secundò,quia profitentur vitam altiorem,& 15
perfectiorem ſupra ſtatum viæ ſæcularium cum obſeruantia conciliorum Euangelij, ſcilicet obedientiæ,caſtitatis, & paupertatis, cum perpetua ſui traditione ad obſequium Dei, & profeſſione in manibus Prælatorum,quæ ſine dubio ſunt manifeſta ſigna ſtatus religioſi.Tertiò, quia viuunt, & profitentur viuere ſub regulis Religioſorum, & à Sanctis Religioſis inſtitutis. Nam Ordo S. Iacobi de Spatha ſub regula S. Auguſtini, prout Tambutinus *de Iur.Abb.tom.2.diſp.*24. *quæſit.* 4. habet,militat. Et ordines de Alcantara, & Calatraua ſub regula S.Benedicti, vt Idem Tamburinus *ibid quæſ.*5 *num.*73.*&* 79.Quartò, quia cum Clemens VIII.*in Conſtit.de largit. muner.* omnes religioſos ſub illa comprehendi declaraſſet, nihilominus Equites militares expreſsè excluſit, quod neceſſarium non erat, ſi ipſi veri religioſi non eſſent. Quintò, quia filij ipſorum ex copula fornicaria procreati,ſunt ſacrilegi:In confeſſione explicare tenentur circumſtantiam profeſſionis emiſſæ: Si dimittunt temerariè Crucem peccant mortaliter,ſicut alij Religioſi habitum dimittentes.Poſſunt quoque eſſe veri apoſtatæ ſi Ordinem, quem profeſſi ſunt,dereliquerint. Gaudent priuilegio fori,& Canonis. De quibus omnibus Mota *in lib.relato.* Addunt ſextò aliqui cum Ioanne Sancio,Riccio,Nouario,Martino de Sancto Ioanne,ac aliis poſſe confiteri ſua peccata Confeſſori idoneo etiam non approbato ab Epiſcopo ſicut alij Religioſi poſſunt; & ſi hoc non admittam propter praxim,& conſuetudinem, quam in contrarium eſſe puto.Addi tamen poteſt; in ipſorum Ordinum profeſſionem commutari vota ſimplicia aliàs emiſſa, quod eſt ſingulariſſimum priuilegium veræ Religionis. Id porrò ſupponit Sac. Rota in vna Caurienſi *Iuriſdictionis* coram Blancheto ann. 1582. dum de ordine de *Alcantara*, qui prius vocabatur de *Pereiro* dicit: *Commutatio voti continentia in caſtitatem coniugalem non mutat Regulæ ſubſtantiam.* Et ad intentum præcipuum noſtrum, approbans in eadem deciſione reſeruationem Magiſtratuum Ordinum S. Iacobi de Spatha,& de Calatraua, & Alcantara *glorioſiſſimo*

(vt

(vt ibi dicitur) *Carolo V.* ſubiungit: *Qua Pontificum Summorum enunciationes, cum ſint ſuper re, qua ad Pontificiam authoritatem ſpectant, cum Papa ſit caput omnium Religionum, & ipſe ſit bene informatus ſub qua Regula Religioſi viuant, faciunt plenam fidem.* Quibus ſatis clarè Ordines iſtos *Reli-*
16 *giones* vocat, & ipſorum *Religioſos*, & *Regulares*. Nec de eo dubitare poteſt, qui animaduerterit habitum Militum de Calatraua fuiſſe à principio Scapulare Ciſtertienſium Monachorum, vt habet Innocentius III. in Bulla *Quoties à nobis*, apud Tamburinum *ſup. n. 73.* & refert Barboſa *in Summ. Apoſtolicar. deciſion. collect. 306. n. 3.* & militum de Alcantara fuiſſe cucullum Ciſtertienſe, vt idem Barboſa *ibid. Collect. 308. num. 5.* Vnde de illis Iacobus Boſſius *in Hiſtoria Ieroſolimitana Religionis part. 1. lib. 8. circa ann. 1177.* inquit: *Portarono lungamente queſti Caualieri per habito de la loro Religione vno ſcapulare da Frati.* Sic etiam Religioſorum more, quibus ſecundum iura non in lectis habitum religioſum relinquere permittitur, tenebantur Equites Militiæ de Calatraua veſtiti, & cincti dormire, vt habet Innocentius III. in Bulla relata, nihilominus à Clem. VII. inſtante Carolo V. Imperatore diſpenſati ſunt in hac obſeruantia religioſa, & conceſſum, vt nudi, & ſine cingulo dormirent prout conſtat ex Bulla *Apoſtolica Sedis* eiuſdem Clementis VII. in Bullario communi Laertij *num. 18.* Ne autem vel mi-
17 nimus ſcrupulus reſtet de veritate Religionis in ordine iſto Militari de Calatraua attendat Lector Innocentium III. in Bulla relata eos *veros fratres* Ordinis Ciſtercienſis appellare, regulamque illis ſicut veris fratribus aſſignare illis verbis: *Veſtes quoque moderatas, honeſtas, & commodas ſecundum conſilium Morimundenſis Abbatis, & Magiſtri veſtri, cum ſcapulari pro habitu Religionis habebitis; veſtiti, & cincti dormietis, & in Oratorio, dormitorio, refectorio, & in coquina ſilentium iuge tenebitis. Cauebitis autem ne qualicunque veſte ac ſuperfluitatis argui, aut curioſitatis notari poſſitis Tribus verò in hebdomada diebus, ſcilicet feria tertia, quinta, & Dominica die cum præcipuis ſolemnitatibus vobis carnibus veſci licebit; vno tantum fercudo, & vnius generis, quod ad carnes pertinet contenti eritis, & ad menſam ſilentium iuge tenebitis. Ab exaltatione S. Crucis vſque ad Paſcha tribus diebus, ſcilicet, feria ſecunda, quarta, & ſexta, præter Natale Domini, Epiphaniam, Hypapante, & feſtiuitates omnium Sanctorum Apoſtolorum omnes qui præſentes domi fuerint in ſeptimana qualibet ieiunabunt; qui autem in caſtris militiæ fuerint, pro Magiſtri arbitrio ieiunium obſeruabunt.* Sanè, qui hanc Regulam perſpexerit, eis, quibus data eſt, leuiter nimis Religioſum ſtatum denegabit.

18 Ex quibus omnibus tale, nec inefficax, ſed intentum depromitur argumentum Certi enim iuris eſt Papam poſſe tranſitum ex arctiori Religione ad minus ſtrictam, ſeu laxiorem concedere. Ita enim colligitur ex *cap. ſtatuimus, cap. mandamus 19. q. 3. cap. non eſt, cap. ſanè, cap. ſignificatum,* & potiſſimè *cap. licet de Regularib.* & Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de Regularib. c. 19.* ac ex communi DD. Atqui, vt abundè probatum relinquitur, Ordines iſti militares ſunt veræ Religiones: quamuis ergo Ieroſolymitana ſtrictior illis ſit propter totale caſtitatis votum, quod in ea emittitur, hoc non tollet quominus Papæ authoritate ex ea ad iſtas tranſire Equites poſſint.

19 Ad hæc, ſi quid obſtaret id eſſet quod caſtitatis votum quod Ieroſolymitani milites emittunt ſit perfectum, & totale, quod verò Iacobæi, Alcantarenſes, & Calatrauenſes faciunt, imperfectum ſit, & veluti partiale, caſtitatis nempè coniugalis dumtaxat. Hoc tamen non ligat Summi Pontificis manus, nec eius ſupremam auctoritatem (cauſa rationabili præſuppoſita) obliquat; cum paſſim, & quotidie cernatur diſpenſaſſe in tranſitu ex Religione arctiori, & perfectiori ad laxiorem, & imperfectiorem, ex ea, in qua plura quàm tria vota ſubſtantialia emittuntur, ad eam in qua tria dumtaxat; & ex illa, in qua obſeruantia viget, ad eam, quæ laxiorem vitam profitetur. Quæ omnia efficacius euincunt, ſi expendatur, quod ſecundum Philoſophos, *Inter ſymbola facilis eſt tranſitus*, & ſecundum Iuriſtas, *A ſimili ad ſimile valet argumentum* ſicuti docent Euerardus *in topi. legal. loc. 10.* Petrus Andreas Gammarus *in Dialect. legal. lib. 2. in loco à ſimili.* Et quia de ſimilibus idem eſt iudicium, *l. non poſſunt, & l. ſeq. ff. de leg. § rect. Inſtit. mandati* Albert. *in tract. de hæretic. qu. 24. n. 9.* vix reſtat dubium de Summa Papæ auctoritate in hoc negotio, cùm Hieroſolymitani Equites prorſus ſimiles ſint in vitæ ratione [illegible] tarenſibus, & Calatrauenſibus, ac Iacob[illegible] ſolo voto caſtitatis magis vel minus p[illegible]cepto.

Ne autem vltra chorum progrediamur [illegible] in caſu ſimili fortioribus etiam terminis Papa[illegible] ſpenſaſſe cum Equitibus Ordinum M[illegible] vni Alcantaræ, & Calatrauæ, vt non obſtan[illegible]lemni voto ſuarum Religionum vxores duce[illegible] poſſent proceſſo apud omnes eſt. Id etenim c[illegible]tat mò in Clemente VII. qui vt Azorius [illegible] tus dixit: *Conceſſit multis Religioſis Equi[illegible] feſſis in Ordinibus militaribus Calatraua, & Al[illegible]tara, vt ſi vellent, vxores acciperent.* Second[illegible] & [illegible]lemnius in Paulo III qui votum caſtitatis perpetuum, & perfectum quod iſti Equites in ſuis militaribus Ordinibus emittebant di[illegible]ſatorie commutauit in votum dumtaxat c[illegible]ſtitatis coniugalis Rem ſic exprimit Iacobus Boſ[illegible]is celebris Chronologus Ieroſolymitanæ S. Ioannis Religionis dum *par. 1. eius hiſtoria lib. 8. circa annum 1177.* de Calatrauæ Ordine loquens, inquit: *Faceuano i Religioſi di queſt'Ordine, à principio, ad imitatione de' noſtri di S. Giouanni Geroſolimitano nella profeſſione loro voto di oſſeruare perpetua caſtità. Ma furono anch'eglino come quei di Calatraua da Papa Paolo III. a prieghi dell'Imperatore Carlo V diſpen-* 21
ſati in modo, che quelli che per l'auuenire farebbono profeſſione in detto Ordine, non poteſſero eſſere aſtretti à tal voto, ma ſolamente prometteſſero di oſſeruare caſtità matrimoniale. Idem ſupponunt Dominicus Sotus *de Iuſt. & Iur. lib. 7. q. 5. art. 3.* Rota Cantienſis ſupra relata, eidem Soto inhærens, Rodrigo *tom. 2 qq. regular. q. 62. art. 13.* Axor. *tom. 1. Inſtit. Moral. lib. 13 cap. 3 §. Deinde illud*, vbi loquens de Militibus Calatrauæ, & Alcantaræ inquit: *Conſulens Romanus Pontifex, ſua auctoritate conſtituit, vt Milites deinceps coniugalem ſolummodò caſtitatem, regulam profitendo, vouerent, ac proindè vxores poſſent ducere, & habere, à Magiſtro Ordinis facultate impetrata. Iis verò Militibus, qui tunc temporis viuebant, & caſtitatem ſimpliciter promiſerant, priuilegium conceſſit vt ſi vellent, vxores ducerent; eorum enim votum ſua Pontificia poteſtate relaxauit.* Aſcanius Tamburinus *loc. relat. num. 73.* loquens de Ordine Calatrauæ, & dicens vouere tantùm caſtitatem coniugalem *indulto Pauli III.*

anno

anno 1540. cum hoc tamen, quod ſemel tantum nubere poſſint. Idemque dicit *num.* 75 de Equitibus de Alcantara. Carolus de Tapia *ſuper authent. Ingreſſi verò Monaſteria, cap.* 49. *num.* 3. vbi de Calatrauenſibus ſic habet: *Abſtinebant etiam ab uxoribus, donec Paulus III die 4. Auguſti 1544. diſpenſauit vt illas ducere poſſent, & ſic caſtitatis perpetuæ votum in coniugale commutaretur, & in omnibus Militibus S. Iacobi æquiparauit.* Et alia prætermiſſis Ambroſ. Machinus ſupra relatus *art.* 2. *n.* 11. Ex his autem clarè euincitur poſſe Sanctiſſimum cum vno ſolo Equite Ieroſolymitano facere quod eum pluribus aliis eiuſdem ſimilis Militaris profeſſionis Equitibus ſuos Prædeceſſores effeciſſe conſtat.

22 At inquient aliqui? Ad hoc quod Summus Pontifex in ſolemni voto caſtitatis diſpenſatoriam exerceat poteſtatem publicam cauſam deſiderari, prout plures DD. ſenſiſſe videntur, & creditur affuiſſe in diſpenſationibus Ramiri Regis Aragoniæ, Caſimiri Regis Poloniæ, & Conſtantiæ Regis Rogerij Siciliæ filiæ, ſcilicet Regnorum conſeruationem, tranquillitatem, & pacem. Cæterum ea multis hoc obſtaculum authoritati Pontificiæ obiectum debilitari in propatulo erit. Pronob quidem (omittentes Hoſtienſem, & Pyrrhum Corradum, ſuperius relatum, qui nullam cauſam præter ſupremam Papæ poteſtatem ad hoc requirunt,) quia plures, & graues DD. cauſam iſtam publicam non exigunt ſola cauſa boni priuati ipſius cum quo diſpenſatur contenti. Hi ſunt Ricardus *in 4. d. 38 art. 9. q. 2. in corp. & ad* 5. Caieta. relatus à Sanch. *lib* 8. *de matrim. diſp.* 8. *n.* 8. Et ex recentioribus multi, qui cum Ochagauia, Raphaële de la Torre, Laymano, & Leſſio admittunt ad voti caſtitatis diſpenſationem cauſam priuatam ſufficere, ſcilicet periculum damni ſpiritualia vouentis, qui propter ſuam fragilitatem moraliter loquendo caſte viuere non poteſt. Quæ cauſa in præſenti militat, ipſo met Oratore fatente. Adde Franciſcum Bordonum *in deciſion. Miſcell. dec.* 62. dicente ſufficere pro cauſa vtilitatem vnius ciuitatis inſignis; quæ etiam in præſenti inueniri poteſt.

23 Secundò, quia qui ita loquuntur oportet, vt probent Alexandrum III. in diſpenſatione Nicolai Monachi ex familia Iuſtinianorum, & Clement. VII. in diſpenſatione Nicolai Monachi ex familia Iuſtinianorum, & Clement. VII. in diſpenſatione Eqitum Militarium Calatrauæ, & Alcantaræ, à Gregorium XIII. in diſpenſatione religioſi Capuccini Fratris Cardinalis Ioyoſæ, & Paulum III. in diſpenſatione tot militum regularium ad matrimonia contrahenda cauſam ali-
24 quam publicam reſpexiſſe. Quod facilè non obtinebunt. Quin potius reperient cauſas harum diſpenſationum fuiſſe vel priuatæ fragilitati voto aſtrictorum conſulere, vel ſaltem ſubuenire nobiliſſimis familiis ſucceſſione carentibus ne ipſarum bona ad cæteros peruenirent. Quæ cauſæ in noſtro etiam milite Oratore æquè procedunt. Vnde audiendus Dominicus Sotus ſuperius relatus de ſimilium militarium voto ſolemni, eiuſque diſpenſatione loquens: *Commoditas autem diſpenſationis hæc eſt, quod caſtitas in eiuſmodi vitæ inſtituto ſi humano loquamur more non eſt ſeruatu poſſibilis. Viuunt enim lautè, & ſplendidè, domi ſeruitrices habentes, foriſque cum aulicis mulieribus ingè habentes commercium; torneamenta aliaque militaria exercitia meditantes. Qua ergo ratione iſti voto caſtitatis aſtringendi eſſent?* Tertiò, quia eſto 25 priuata hæc vtilitas ſufficiens haud eſſet pro diſpenſatione in ſolemni voto caſtitatis Equitum Militarium S. Ioannis ad contrahendum matrimonium, prout aliqui cum Stephano Gratiano *diſcept.* 457. *num.* 16. tenere videntur, hoc ſolum eſſet pro caſu, quo ſic diſpenſati ad aliam Religionem non tranſirent, ſed merè ſecularium more matrimonium contraherent. At noſter Orator non abſolutam diſpenſationem in ſuo voto à Sanctiſſimo poſtulat, ſed contentus eſt commutatione in Religionem aliam Militarem ex aſſignatis. Commutationem autem voti multò minorem cauſam quam eius diſpenſationem exigere certa veritas eſt, adeò vt pro ipſa confirmanda authores, & rationes afferre ſuperuacaneum ſit.

Sed ne oneri ſuccumbere videamur cauſam 26 publicam, & non dumtaxat priuatam in hac diſpenſatione ſeu commutatione reperiri ex eo conſtat, quia agitur de intereſſe vnius Illuſtriſſimæ, & clariſſimæ familiæ Regni Maioricenſis, quæ tota perit, & in nihilum vergit, ſi præfatus N. Orator matrimonio contracto prolem non habeat. Hanc autem eſſe legitimam cauſam diſpenſationis, ſeu commutationis huiuſmodi refragabitur nemo, ſi aſpexerit eandem ob cauſam cum Iuſtinianeis diſpenſatum fuiſſe ab Alexandro III. & cum Religioſo Capuccino à Gregorio 27 XIII. imò ob ſimilem cauſam non in vno, ſed in multis matrimonij impedimentis diſpenſari ſolitum à Sede Apoſtolica tradunt multis ſpecialiter Henriquez *lib* 12. *cap.* 13. *num.* 9. *in gloſſ litt. D.* afferens exemplum nobiliſſimæ cuiuſdam Comitiſſæ Hiſpanæ. Eſſe autem hanc cauſam publicam ex eo quoque notum eſt, quia nobilitas eſt *fulcrum Reipublicæ* Et vt inquit Cicero in Orat. pro Sextio *vtile eſt Reipublicæ nobiles eſſe homines dignos maioribus ſuis.* De quo Tiraquellus *de nobil. c.* 31. *n.* 193. *& c.* 47. *n.* 80 Vnde ad bonum publicum ſpectare ne nobiliſſima familia extincta remaneat, vno ferè ore teſtantur DD. ſpecialiter moderni, vt ſunt Sanchez, Hurtadus, Conink, Palaus, Trullenk, & innumeri alij qui præ manibus omnium habentur, loquentes pro caſibus diſpenſationis à Papa in impedimentis matrimonij obtinenda, iuxta *l.* 1. *§. denunciare ff. de ventre inſpiciendo.*

Huic etiam rationi ſimilis alia eſt quæ petitur 28 ex conuenientia quæ omnium communi opinione eſt ne diuitiæ vnius familiæ ab ipſa eiuſque alumnis procuratæ ad alienos transferantur; quod neceſſario eueniet ſi cum Oratore non diſpenſetur, prout poſtulat. Vnde hanc cauſam inter eas, quæ mouere poſſunt Summum Pontificem ad diſpenſandum in Matrimonij impedimentis colligitur ex Gutier *conſil.* 18. *num.* 11. *in fin.* Caſtro Palao infra referendo, dum inquit: *Ad pietatem pertinet fauere patienti iacturam in propriis bonis.* Et ita Catholicus Rex in litteris infra referendis, quibus Marchioni de Caſtel Rodrigo præcipit vt talem diſpenſationem à Sanctiſſimo ſollicitet, inter alia habet: *Vendra ceſſar la ſucceſſion de ſu caſa para los mayorazgos de ſus padres, y paſaria à otros, de que ſe ſeguiria el deſconſuelo que ſe dega conſiderar, por ſer hazienda adquirida por ſus padres.* Eſt enim familiis, nobilibus præſertim, huiuſmodi tranſlatio diuitiarum, ſeu bonorum valdè opprobrioſa Prout colligitur ex illo Threnor. 5. vbi Ieremias gemebundus ad Dominum dicebat.

bat. *Recordare Domine quid acciderit nobis: intuere & reſpice opprobrium noſtrum. Hæreditas noſtra verſa eſt ad alienos: domus noſtra ad extraneos.* Et ideò tanquam ignominioſum vulnus illud plangebat Iſaias *cap.* 1. ibi: *Regionem veſtram coram vobis alieni deuorant.* Et prophanis Maro Ecloga 1.

Impius hæc tam culta noualia miles habebit?
Barbarus has ſegetes? en quò diſcordia ciues
Perduxit miſeros: en queis conſeuimus agros.

29 Adeſt, & alia ratio, etſi priuata, non prætermittenda, quod videlicet Orator profeſſionem ſuam in Ieroſolymitana Religione emiſerit non ſolùm leuiter, & inconſideratè, ſed ex timore reuerentiali Nam reuerentialis timor vel omninò irritat profeſſionem, prout tenent Nauarrus, Rodriguez, Pontius, & plures quos refert Sanch. *lib* 4. *de Matrimon. diſp* 6. *n.* 17. & ſequitur P. Diana *part.* 3. *tract.* 2 *reſ.* 91. & non ſemel in Sacris Romæ Tribunalibus deciſum eſt, ſatis conformiter ad *Capuella* 20. *q* 1. *cap. cum virum de Regul. cap. præſens* 20. *qu.* 3. vel ſaltem, quod intendimus, reddit faciliorem talis profeſſionis diſpenſationem, aut commutationem, quæ in caſu præſenti à Sanctiſſimo poſtulatur. Eſto enim in cauſa propria teſtificanti Oratori credendum in foro fori non videatur, quia tamen de facto proprio deponit, nec res aliter probari poteſt, ipſi fides adhibetur, iuxta doctrinam Caſtrenſis *in l. quicunque num.* 11. *C. de ſeru. fugitiu. & conſil.* 331. *n.* 3. *par.* 1. Bartoli *de teſtibus n.* 57. *ad fin.* Gabriel. *de teſtib. concl.* 1. *n.* 18. *limit.* 3. & aliorum. Maximè, propter ingenuam valdè ipſius nobilitatem. Pro nobilitate etenim maximè præſumi probat Maſcardus *de probat. volum.* 2. *concl.* 1091. *n.* 1. ex Angelo, Ioanne Andrea, Romano, Corſeto, Socino, Tiraquello, & aliis.

30 Accedit vltima, ſed non vltimo loco habenda, huius diſpenſationis, ſeu commutationis cauſa; poſtulatio videlicet, & interceſſio pro ipſa concedenda, Catholici Monarchæ Hiſpaniarum, de tota Eccleſia, ac Sede Apoſtolica vltra quam dici poteſt optimè meritiſſimi Regis. Quam maximi ponderis eſſe cordatus nullus vel in dubium reuocare poterit. Conſtat enim in grauiſſima, & arduiſſima Canonizationis, & Beatificationis Sanctorum cauſa vix vllum vel minimum paſſum Sedem Apoſtolicam facere ſolitam niſi Regum, vel Magnorum Principum precibus illectam. Vt videre facile eſt in nouiſſimis decretis pro eadem cauſa ab Vrbano VIII. felic. record. editis, relationibus S. Rotæ pro Sanctorum Canonizatione, Troylo Malnetio, Iacobo Caſtellano, Felice Contilorio, & aliis qui de ſimili cauſa ſcripſerunt. Et in cauſis diſpenſationis matrimonij hanc in magno pretio habent communiter DD. Quia expedit Summum Pontificem remunerari Principes de Sede Apoſtolica benemeritos, vt vel ſic alij animoſiores reddantur ad ſimilia exercenda. Id etiam probat textus *c. tali coniugio* 1. *q.* 7. ibi: *Vel euidens meritorum prærogatiua commendet.* Huc facit Centurionis hiſtoria Luc. 7. ibi: *Dignus eſt, vt hoc illi præſtes; diligit enim gentem noſtram.* Sic Gallego *de cogn. ſpir. cap.* 22. *numer.* 17. Sanch. *lib.* 8. *de matrim. diſp.* 19. *num.* 32. Caſtrus Palaus poſt Conink, & Baſilium Poncium *de ſponſal. diſp.* 4. *punc. vlt.* §. 2. *n* 2. Adeſſe autem in præſenti Regis Catholici pro præfato N. Oratore interceſſionem conſtat ex literis ipſius datis Matriti 6. Decembris 1637. ad Marchionem de Caſtel Rodrigo eius Oratorem apud Sanctiſſimum quæ tales ſunt.

El Rey.

Illuſtre Marques de Caſtel Rodrigo, Primo, de mi Conſego, y mi Embaſador. En nombre de Pelaio Quinct del habito de S. Ioan natural de Mallorca, me ha ſido repreſentado, que por haber muerto el Capitan Nicolas Quinct ſu hermano ſin dexar ſucceſſion, y no poderſe caſar conforme al voto de ſu orden, vendra à ceſſar la ſucceſſion de ſu caſa para los Mayoraſgos de ſus padres, y paſaria à otros, de que ſe ſeguiria el des conſuelo, que ſe dega conſiderat, por ſer hazienda adquirida por ſus padres. Y aſſi de ſea que ſu Sanctidad mande diſpenſar con el dicho voto paraque pueda caſarſe Supplicaſeme que attento eſto, y particularmente lo que me ſiruio ſu hermano en la occaſion de la toma de las Islas de S. Honorato y S. Margarita, y lo que el ſe ha ſeñalado en ſeruirme en las leuas de infanteria, que ſe han hecho en dicho Reyno de Mallorca ſea ſeruido mandar eſcribiros ſobre ello. Y conſiderando ſus ſeruicios he tenido por bien en premio dellos, y por la iuſtificacion de las razones referidas, en cargar, y mandaros, que ſiempre y quando por parte del dicho Fr. Pelaio Quinct ſe à cudiere a ſu Sanctidad ſobre la pretenſion que tiene de que mando diſpenſar con el voto de ſu Religion para poderſe caſar, hagais con ſu Sanctidad y ſus miniſtros todos los officios y diligentias, que fueren neceſſarios mi conuengan para que mande concederle dicha diſpenſacion, repreſentando las raſones que con coren, y obligan a eſto. En que me ſeruireis, &c. Yo el Rey. Pedro de Villanueua Secretario. 31

Poterat etiam Rex in fauorem Oratoris repræſentare quod ipſius familia eſt ex Illuſtriſſimis, & Clariſſimis Regni Maioricæ; bene merita de Regia Corona ob ſeruitia illi exhibita, etiam cum propriis triremibus, quas olim habuit; ac ſpecialiter de Imperatore Carolo V. glorioſæ memoriæ, qui in Palatio eiuſdem commoratus fuit, dum Maioricæ verſaretur. 32

Eſto autem aliquæ ex huiuſmodi aſſignatis cauſis ſeorſim acceptæ non ſufficerent ad inclinandam SS. D. N. benignitatem, pro conceſſione gratiæ ab Oratore poſtulatæ; nihilominus copulatim ſumptæ efficaſſimæ videntur. Commune namque illud iuris axioma *Singula, quæ non proſunt, multa collecta iuuant* deſumptum ex *l. Spadonem § qui iura ff. de excuſat. tutor. l. rationes, & l. inſtrumenta C. de probat. cap. cauſam quæ eod. tit.* & aliis iuribus, & DD. cum procedat in ciuilibus, in quibus agitur de modico præiudicio, Hippolyt. *conſ.* 20. *n.* 48. Alexand. *conſ.* 21. *repetitio. in princip. lib* 4. quos refert Tuſchus *litt. S. concl.* 276. *numero* 14. Secundùm ſtylum curiæ applicatur ad diſpenſationes, quæ à SS. poſtulantur, ita vt legitima diſpenſationis cauſa conſurgat ex pluribus ſimul ſumptis, etiam ſi ipſæ ſigillatim ſumptæ inſufficientes putarentur. Sic Gallego *de cogn. ſpir. cap.* 24. *numer.* 8. Sanchez *d. diſp.* 19. *numer.* 34. Conink *diſp.* 33. *dub.* 5. Hurtadus *diſput.* 16. *difficult.* 3. Palaus *ſupra*, & alij poſt ipſos. 33

Nec dictis obſtat Concilium Tridentinum, non ſolum, quia ex ipſo nihil colligi poteſt pro contraria 34

contraria parte expreſsè ; ſed etiam quia ex *cap. ſignificaſti de e ect.* habetur poteſtatem Pontificiam excipiendam eſſe à Conciliaribus decretis;. & maximè, quia ipſummet Concilium *ſeſſ. 25. cap. 18. de reformat.* ſtatuit rigores canonum exactè ab omnibus obſeruandos eſſe; ſed excipitur *quando vrgens, iuſtaque ratio, & maior vtilitas* diſpenſandos poſtulauerint. Pro quo Franciſcus Zipæus *in ſuo nouo Pontificio lib. 4. tit. de eo qui conſanguin. n. 7.* Gutierrez *de matrim. cap. 128. numer. 4.* Auerſa *de Matrim. q. 19. ſect. 4. in fin.* Diana *7. p. tract. 12. reſ. 36 in fin.*

CONSVLTVM XII.

De Prælato Regulari, cui manifeſtatum fuit quendam ſuum ſubditum hæreticum eſſe.

SVMMARIVM.

F*Actum. num. 1.*
Prælati regulares non poſſunt de cauſis pertinentibus ad S. Officium iudicare. n. 2.
Antiquitus id poterant propter priuilegia. n. 3.
Hæc facultas quoad hoc reuocata. n. 4.
Cui ſolum conceſſa. n. 5.
Quando dicitur aliquod crimen ad Prælatos tanquam ad Patres deferri. n. 6.
Talis Prælatus tenetur ſuum ſubditum manifeſtare. num. 7.
Ex S. Scripturæ teſtimoniis. n. 8.
Hæreſis æquiparatur Idolatriæ. n. 9.
Quiſquis eſt obligatus manifeſtare hæreticum quomodo unque ſibi notum. n. 10.
Etiam ſub excommunicationis ſententia. n. 11.
Ex Patrum teſtimoniis. n. 12.
Ex Decreto S. Inquiſitionis. n. 13.
Quod decretum obligat etiam pro caſibus occultis. num. 14.
Denuntiare hæreticos etiam occultos eſt neceſſarium ob bonum commune n. 15.
Bonum commune præponendum bono particulari. numer. 16
Hæreſis peſtiferum eſt venenum. n. 17.
Denuntiare hæreticos occultos eſt etiam neceſſarium pro bono ipſorum n. 18.
Error cui non contradicitur approbatur. n. 19.
An talis Prælatus poſſit procedere ad illius hæretici punitionem. n. 20.
Manifeſtare aliquid Prælato vt patri, non eſt manifeſtare ſub ſecreto. n. 21.
Quilibet tenetur reuelare hæreſim alterius quamuis ſub ſecreto ſtrictiſſimo, excepto Sacramentali. n. 22.
Et de hoc rationes n. 23.
Etiam ſi quis ſub iuramento promiſit ſe non reuelaturum. n. 24.
Iuramentum de re mala non obligat. n. 25.
Iuramentum, quod eſt contra bonos mores non eſt obligatorium n. 26.
In malis promiſſis fides non eſt ſeruanda. n. 27.
Iuramentum non debet eſſe vinculum iniquitatis. num. 28.
Leges. & edicta publica priuatorum pactis, & promiſſionibus non poſſunt mutari. n. 29.
Quid ſi quis alteri diceret: manifeſto tibi hoc ſub confeſſione. num. 30.
Pater naturalis tenetur etiam denuntiare ſuum filium hæreticum. n. 31.
Multò magis Prælatus, qui ſolum veluti metaphoricè dicitur pater. n. 32.
Tenetur Prælatus denuntiare, nulla præcedente ſecreta admonitione. n. 33.
Et de hoc rationes, & authoritates. n. 34.
Rariſſimè hæreticus per correctionem reſipiſcit. n. 35.
Quid quando conſtaret aliquem incidiſſe in hæreſim ex ignorantia. n. 36.
Qui non paruerit edictis huiuſmodi non leuiter peccat. n. 37.
Hæretici ſubdoli ſunt. n. 38.
Denuntiandum eſt etiam ſi probari non poſſit hæreſis ab ipſo Prælato denuntiante. n. 39.
Huius rei rationes. n. 40.
Quilibet tenetur Superiori peccatum alterius manifeſtare, per quod infertur proximo grauis iniuria, & damnum. n. 41.
Et hoc maximè procedit in hæreſi. n. 42.
An tenetur aliquis denuntiare in aliis delictis, quod probare non poteſt. n. 43.
An denuntiator reputari debeat calumniator. n. 44.
De iure denuntiator tenetur probare denuntiationem, ſecus tamen de conſuetudine. n. 45.
Quando aliquis excuſari poteſt à denuntiatione talis hæretici. n. 46. & ſeqq.
Et quomodo hoc ſit accipiendum, & quid obſeruandum. n. 50.
Quid dicendum ſit de Conſiliariis, Aduocatis; & Procuratoribus. n. 51.
An teneantur denuntiare. n. 52.
Seruare ſecretum eſt de iure naturæ. n. 53.
Hoc non obſtat in crimine hæreſis. n. 54.
Quid dicendum de iiſdem Conſiliariis, Aduocatis, &c. qui ſub ſigillo ſecreti ſciunt furem detinere bona alterius furto ſublata. n. 55.
Secreti, fidei, promiſſionis, aut iuramenti ſeruandi obligatio, non poteſt eſſe in præiudicium alterius. num. 56.
Huius rei limitatio. n. 57.
Et quid aliud eſt attendendum. n. 58.
Doctrina P. Dianæ. n. 59.
Expenditur. n. 60.
Quid pro Societate Ieſu. n. 61.

IESVS MARIA.

Occaſio ſcribendi hoc Conſultum.

PRÆLATO cuidam regulari manifeſtatum eſt, non vt Iudici ſed vt Patri dumtaxat, Religioſum quemdam ſibi ſubditum hæreticum eſſe, vel in hæreſim incidiſſe: & à me quæſitum, an talis Prælatus teneretur Religioſum illum Dominis Inquiſitoribus denuntiare, an verò illum punire aut contra ipſum procedere, vel ſaltem paternè corrigere poſſet, vel ad quid teneretur.

Reſponſio.

PRæmittendum primò Prælatos regulares 1
non poſſe his temporibus de cauſis ſuorum ſubditorum pertinentibus ad S. Officium, qua-

2 les ſunt hæreſis, & ſimilia iudicare. Er ſi enim antiquitus plura eſſent quoad hoc ipſis conceſſa à Summis Pontificibus priuilegia, ſpecialiter à Clemente VII. Carmelitis, & Innocentio VIII.
3 Seruitis, nihilominus propter Conſtitutiones Pauli V. ann. 160 . editam, vbi reuocat omnes facultates Superioribus Ordinum quoad hoc
4 conceſſas, & ſimiles cauſas ad Tribunal. S. Inquiſitionis ſolùm pertinere decernit, præcipitque ſub magnis pœnis tam Prælatis religionum
5 quam religioſis ſubditis, quod religioſos de hæreſi ſuſpectos denuntient Inquiſitoribus, vel Ordinariis locorum viciniotibus, nullo pacto poſſunt Prælati regulares dictis priuilegiis vti, ſed tenentur ſubditos ſuos de talibus criminibus ſibi notos ad S. Tribunal Inquiſitionis deferre. Peña *3. p. Direct. q. 18 commentar.* 77. Caſtrus Palaus *tom 1. tract. 4. diſp 3 punc. 4. n.* 19. Et ego *tom. 1. Sum. c. 18. n. 18 & tom. 3 verb. Hæreſis, & Hæreticus num. 1.*

6 Præmittendum ſecundò, tunc dici aliquod crimen ad Prælatos tanquam ad Patres deferri, quando illis manifeſtatur non ad inquiſitionem, vel punitionem, ſed ad emendam, correctionem, & medelam, Onandus *in 4 diſt. 19. poſt propoſit. 18. §. Concludendo dico,* Sanch. *lib. . in Decal. cap. 18 num. 50. & 56.* Cardin. Lugo *tom. 2. de Iuſt. & Iur diſp. 38 ſect. 2. num.* 1 Reuerendiſſimus Vincentius Candidus *tom. 1. Diſquiſit. moral. diſqu. 5. art. 2. dub. 1.* Et ego *tom. 3. verb. Denunciatio num. 3.*

7 His poſitis dicendum talem Prælatum, cui vt patri manifeſtatum eſt aliquem ſubditum ipſius
8 hæreticum eſſe, teneri illum manifeſtare fidei cenſoribus Colligitur primò *ex Deuteron. cap. 13. verſ. 6.* vbi dicitur: *Si tibi perſuadere voluerit frater tuus, vel filius, vel vxor, vel amicus clam dicens: Eamus, & ſeruiamus diis alienis, non acquieſcas ei, nec audias, aut parcat ei oculus tuus, vt miſerearis, & occultes eum: Sed ſtatim interficies. Sit primum manus tua ſuper eum, & poſtea omnis populus mittat manum.* Quorum verborum ſenſus eſt, cum qui ad idola colenda alterum ſollicitat eſſe ſtatim accuſandum, vt interficiatur, quando nempè publicè à Iudice fuerit condemnatus, tunc enim qui illum accuſauit, debet primum in eum lapidem mittere, & poſtea totus populus.

9 Totum autem hoc optimè ad hæreſim accomodatur, quæ idolatriæ æquiparatur à S. Hieronymo *Ezech. 18. & Oſeæ 10.* Quare ait Simanchas *de Cathol Inſtit. tit. 19. num. 5. Ne putes hanc legem loqui de apoſtatis dumtaxat, & idolatris cum Hieronymus, & Auguſtinus, & Vincentius Lirinenſis hæreſes, & aliena ab Eccleſia dogmata vocent Deos alienos.* Idem etiam colligitur ex *Deuteron. 17. in princ.* vbi dicitur. *Cum reperti fuerint apud te vir, aut mulier, qui ſeruiant diis alienis, & hoc tibi fuerit nunciatum, audienſque inquiſieris diligenter, & verum eſſe repereris, lapidibus obruentur.* Quæ verba eundem ſenſum habent quem præcedentia *cap. 13.* Nam vt notat Caietan. *in d. cap. 13.* hæc verba intelligenda ſunt ſeruato rectæ rationis ordine, & ſeruatis debitis circumſtantiis Sunt enim iſti non occultandi, ſed denunciandi, & poſtquam à Iudicibus fuerint condemnati lapidibus ſunt obruendi.

10 Colligitur ſecundò *ex cap. 2. de Hæret. & cap. Quapropter 2. quæſt. 7.* Quos textus ad hoc intentum de obligatione generali omnium ad manifeſtandum hæreticum quomodocunque ſibi notum inducunt Gloſſ. *in d. cap. 2.* Farinac. *de Hæreſ. q. 197. num. 35.* Sanctarellus *tract. de Hæreſ. c. 9. dub. vnic. n. 2.*

Maxime tertiò, id colligitur ex Bullis Summo- 11
rum Pontificum præcipientium denunciare hæreticos quomodocumque notos etiam ſub excommunicationis ſententia. Hi ſunt Gregorius IX. Innocentius IV. & Nicolaus III quos communiter referunt Peña Farinac. Sanctarell. Carena *de offic. S. Inquiſ p. 2. tit 9. §. 1* & alij.

Quartò, ex Patribus, & ſpecialiter S. Leone 12
ſer. 4. de Collectan. vbi ait: *Manichæos vbicumque latentes veſtris presbyteris publicate, magna eſt enim pietas prodere latebras impiorum, & ipſum in eis cui ſeruiunt diabolum debellare.* Et infra: *Non ſinantur,* inquit, *latere homines, qui Prophetis, & S. Spiritui contradicunt.* Et infra: *Cauendi ſunt ne in aliqua Ciuitatis noſtræ parte conſiſtant.* Idem S. Leo *ſerm. 5. de Ieiun ex 10 menſ. Illud moneo,* inquit, *dilectiſſimi, vt ſi cui veſtrum innotuerit vbi habitent hæretici, vbi doceant, quos frequentent, & in quorum ſocietatem requieſcant, noſtræ ſolicitudini fideliter indicetis contra communes hoſtes pro ſalute communi vna communis debet eſſe vigilantia, ne de alicuius membri vlcere etiam alia poſſint membra corrumpi, & qui tales non prodendos putant, in iudicio Chriſti inuenientur rei de ſilentio etiamſi non contaminentur aſſenſu* S Ambroſius *lib. 2. offic. cap. 24 In cauſa Dei,* inquit, *vbi contaminationis periculum eſt, etiam diſſimulare peccatum eſt non leue.* Alia ex Patribus omittimus.

Præſertim quintò, ex Decreto, ſeù edicto DD. 13
Cardinalium S. Romanæ, & Vniuerſalis Inquiſitionis generalium Inquiſitorum, quod tale eſt: *Vniuerſis, & ſingulis Chriſti fidelibus tam Eccleſiaſticis, quàm ſecularibus vtriuſque ſexus, cuiuſvis ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtentibus, & quacunque dignitate, & auctoritate, & maxima fulgentibus harum ſerie, ac tenore auctoritate noſtri, & huiuſmodi noſtri officij, quo fungimur præcipimus, & mandamus quatenus infra duodecim dies proximè computandos, quorum primos quatuor pro primo, & reliquos quatuor proximis quatuor immediatos pro ſecundo, & vltimos quatuor pro tertio termino, & peremptorio, ac trina monitione Canonica aſſignamus omnes, & ſingulos hæreticos, ſeù de hæreſi quomodolibet ſuſpectos, de quibus notitiam habuerint, debeant nobis, vel Romano Commiſſario noſtro quoad habitantes in Vrbe, quo verò ad habitantes extra Vrbem, & vbivis locorum degentes Inquiſitoribus, vel locorum Ordinariis, vel eorum Vicariis generalibus ſub excommunicationis maioris lata ſententia pœna, quam in contrarium facientes ipſo facto incurrant, iudicialiter propalare, cuius excommunicationis maioris abſolutionem S. D. N. PP & nobis reſeruamus* Hoc enim decretum, ſeu edictum comprehendit omnes Regularium Prælatos etiam reſpectu ſuorum ſubditorum, & omnes, & quaſcunque perſonas etiam Reges, Principes, & Duces, Suarez *de fid. diſp. 20. ſect. 4. num. 24.* Car. *ſupr. n. 28.* Illud verò, & ſimilia decreta ſeù edicta à
particularib. Inquiſit. promulgata omninò licita, 14
& honeſta eſſe, & obligare reſpectiuè etiam pro caſibus occultis, ex quo etiam ſequitur idem dicendum in præſenti caſu, colligitur ex Simancha, Sigiſmundo, Scaccia, Azor. & aliis, quos refert, & ſequitur Farinac. *ſupr. num 39.* Sanchez, Rozas, Suarez, Bonacina. & alij, quos, & refert, & ſequitur Caſtr. Palaus *tom. 1. tr. 4 diſp. 3. punct. 4. num. 2.* Genuenſis, Sanctarellus, Lelios Zecch.

Lazarius

Lezana,& alij apud Carenam *ſup.n.*18.Specia-
liter Cardinalis Lugo *to.*2 *de Iuſt.& Iur. diſp.*38.
15 *ſect.*2.*n.*22 & Candido *ſup.dub.*5.
Probatur primò, quia denuntiare tales hæreti-
cos etiam occultos eſt neceſſarium ob bonum
commune aliorum fidelium, ergo anteponendum
eſt cuicunque obligationi propter particulare bo-
num, cum bonum commune præponendum ſit
16 bono particulari,& quilibet magis teneatur con-
ſulere Communitatis incolumitati, quàm vnius
priuati hominis famæ,*l.Sed illud ;verſ. Quæ eſt d.*
*45.ex l.penult.C.de Principib l.*12.*l. Actione* §.*La-*
beo ff pro ſocio, cap. ratio nulla de præbend. Præſer-
tim cum hæreſis ſit peſtilentiſſimum venenum,
17 quod citò,& facilè Prouincias, & Regna inficit,
Antecedens,autem probatur;quia ſi quantumuis
occulti hæretici denunciari debent,timore huius
denunciationis non audebunt ſuos errores pro-
palare, multominus aliis perſuadere, vt eos ſe-
quantur; neceſſarium ergo eſt ob commune bo-
num aliorum fidelium hæreticos quantumuis oc-
cultos manifeſtare.
18 Secundò, quia denuntiare tales hæreticos oc-
cultos, etiam eſt neceſſarium pro bono ipſorum,
ergo non obſtante, quod ſint occulti debent de-
nunciari;Conſequentia patet,quia ſemper quoad
fieri poteſt attendi debet ad bonum ſpirituale
proximi. Antecedens autem patet: tum quia ti-
more huius denunciationis multi non amplectun-
tur errores hæreticales. Tum quia, quando de-
nunciantur ſæpiſſimè redeunt ad bonam frugem,
& fidem Catholicam, quod aliàs rarò faciunt.
Tum quia aliàs non credent ſuos errores repro-
19 bari,etenim error cui non contradicitur appro-
batur,*c.error q* 83. & negligere quod poteſt per-
turbari eſt idem quod fouere, *c.negligere* 2. *q.* 7.
Intereſt ergo hæreticis occultis,vt errores eorum
manifeſtentur.
Tertiò, & maximè ad intentum caſus noſtri:
Nam vel talis Prælatus non poteſt manifeſtare
hæreſim ſui ſubditi,quæ ſibi ſolùm, vt patri pro-
palata fuit,quia illa eſt occulta, aut quia ſolùm vt
patri ſibi manifeſtata eſt,aut quia manifeſtata ſibi
20 ſub ſecreto.Non primum, vt oſtenſum eſt. Non
ſecundum;quia ex eo quod talis hæreſis manife-
ſtata eſt Prælato, vt patri,ſolùm infertur iuxta di-
cta,vt non poſſit procedere ad illius punitionem,
aut inquiſitionem,vt iudex, præſertim cum Præ-
lati regulares non poſſint hoc tempore id facere,
vt dictum eſt.
21 Non tertium;quia manifeſtare aliquid Præla-
to vt patri non eſt formaliter loquendo manife-
ſtare ſub ſecreto. Tum quia ſolùm per talem ma-
nifeſtationem fit quod Prælatus non poſſit, vt
Iudex agere,non verò quod non poſſit de illo lo-
qui quando oportuerit, aut fuerit neceſſarium.
22 Tum quia eſto quod manifeſtari aliquid Prælato
vt patri ſit, manifeſtari ſub ſecreto, nihilominus
quilibet tenetur reuelare hæreſim alterius quam-
uis ſub ſecreto ſtrictiſſimo,excepto Sacramentali
illam ſciat. Primò quidem quia alioquin præ-
ceptum de manifeſtando hæreticum occultum
eſſet inutile cum quilibet alteri ſub tali ſecreto
ſuam hæreſim poſſit detegere ad eamque trahe-
23 re.Secundò.quia Eccleſiaſtici Superiores iuſtiſſi-
mis de cauſis præcipiunt vt hæretici denun-
cientur quamuis occulti,& de hoc edicta, & le-
ges ferunt, ergo credendum hanc legem eſſe iu-
ſtiſſimam, ac illi ſtandum non obſtante quocun-
que humano ſecreto. Tertiò,denunciatio hæreti-
ci fit ob bonum commune, & ſpirituale tum alio-
rum,tum etiam ipſius hæretici, vt dictum eſt; at
ſeruare ſecretum ordinatur ad bonum priuatum,
& temporale, ergo denunciatio hæretici eſt an-
teponenda. Quartò, quia quilibet tenetur quæ ſi-
bi ſub ſecreto commiſſa ſunt reuelare, ſi vergant
in damnum publicum, vel tertiæ perſonæ com-
minentis in futurum,vt ait S.Th. 2.2.*q.* 70.*art.* 2.
communiter receptus, at hæreſis vergit in dam-
num publicum. Quintò, hîc agitur de vitandis
malis grauiſſimis imminentibus Eccleſiæ, & de
conſulendo communi bono fidelium, ergo cum
hæc ſint rebus omnibus anteferenda lex de de-
nunciando hæreticum tanquam fortior vincit le-
gem de ſeruando ſecreto. Quæ doctrina etiam eſt 24
vera quando quis ſub iuramento promiſit ſe non
reuelaturum,ita S.Th. 2 2.*q.*70.*art.* 1 *ad* 2. Guido
Fulconius qui fuit poſtea Clem. IV. *in Conſultat.*
*ad Inquiſit.q.*8 Roias *ſing.*3.*n.*23.Peña *in direc.In-*
*quiſ p.*2 *comm.* 18.*verſ.Et obligat*. Roder.à Cunha
de confeſ.ſolicit.q. 8 *n.*16.Farin.*ſup.*§.2.*n.*50.Suar.
*de fide diſp.*20 *ſect.* 4.*n.*17.Sylu.*verb. Denunciatio*
in fine.Nam tale Iuramentum eſt de re mala, & 25
conſequenter non obligat,immò non eſt ſeruan-
dum,*c. Quintauallis,c. Sicut el Secundo, c.Tua nos*
*de iureiur cap.*1.22.*q.*4. *cap. Intimauit de teſtibus,*
& Iuramentum quod eſt contra bonos mores 26
non eſt obligatorium, *de regul Iur. in* 6.& regul.
In malis promiſſis fides non eſt ſeruanda, *l. ge-* 27
neraliter ff. de verbor. ſignificat. l. Iuris gentium,§.
& generaliter ff.de pactis, & iuramentum non de-
bet eſſe vinculum iniquitatis, *cap. Quanto de iu-*
reiuran.cap.Inter cætera 22. *qu.* 4. Deinde tale iu- 28
ramentum includit tacitam conditionem niſi
Superior aliud præceperit, alioquin iuramentum
eſſet iniquum.
Præterea edicta,& leges feruntur, vt hæretici 29
etiam occulti denuncientur,at leges,& edicta pu-
blica priuatorum pactis, & promiſſionibus non
poſſunt mutari,*l.Ius publicum l. Inter debitorem ff.*
de pactis,l.teſtamenti factio ff.de teſtam.c.Si diligen-
ti de foro compet.cap.Contingit in princip. de ſentent.
excommunicat.l.nec pignus ff.de reg.Iuris. Eſt etiam 30
hæc doctrina vera quando quis alteri diceret;
manifeſtando tibi hoc ſub confeſſione; nam et-
iam in hoc caſu tenetur homo reuelare occultam
hæreſim;nam hæc confeſſio non eſt Sacramenta-
lis,nec ille habet animum confitendi, ita Nauarr.
*in Summ.c.*27.*num* 55.Caietan.2.2. *qu.* 70. *art.*1:
ad 2 Sot.*de ſigil.memb.*7.*q.*7.*concl.*4. Aragon.2.2.
*quæſt.*70.*artic.*1.*ad* 2.Victor. *in Summ. de Confeſſ.*
*num.*190.Armil.*verb.Confeſſor.num.*6. Sanctarell.
*ſup.num.*10.
Maximè id ſuadetur ex eo quod pater natura- 31
lis tenetur etiam denuntiare filium hæreticum;
ex hoc enim manifeſtè colligitur multo magis
patrem ſpiritualem,ſcilicet Prælatum, cui dela-
tum eſt crimen ſui ſubditi, vt patri, & qui ſolum 32
veluti metaphoricè pater dicitur, teneri ſuum
ſubditum hæreticum denunciare. Porrò patrem
naturalem teneri denunciare filium hæreticum
habent Peña *part.* 2.*Direc.Comm.*15.Petrus Bins-
feld.*de Confeſſ. malefic. membr.* 1. *verſic. Pro parte*
negatiua Hubertus Locat *poſt. Iudicial. Inquiſ.*
quæſ. 5. Lelius Zecch. *in Summ. p.* 1.*tit.de fide in*
*Rubric. de hæreſ cap.*11.*num.* 12. Caſtrus *lib.*2.*de*
*iuſta hæreſis punit cap.vltim.*Roias *ſingular.* 3 *num.*
19.*& ſeqq & ſingul.*12.*numer.* 1. Maſcardum *de*
probat. lib. 2. *concluſ.* 857.*numer.* 18. Ludouicus
à Paramo *de orig.S.Inquiſit. lib.* 3. *qu.*9 8.*num.*85.

Suarez *ſup ſect.4 numer.* 21. Caietan. *in cap.* 13.
Deuteron. Farinac. *ſupra numer.* 40. Azor. *tom* 2.
lib. 1. *cap.*8. *quæſt.* 13. Sanctarellus *ſupra num.* 14.
Sanch. *lib.*6. *conſil cap.* 2. *dub.* 19. *num.*3. Lugo *ſupr.*
num. 34.
33 Addendum teneri prædictum Prælatum de-
nunciare illum ſubditum nulla præcedente ſecre-
ta admonitione, ſeu correctione prout in praxi
obſeruandum dixi *tom.* 3. *verſ. denunciare numer.*4.
ità Suarez *ſup ſect.* 4. *numer.* 11. Auila *de Cenſur.*
p 2. *cap.*5. *diſp* 4. *dub.* 3. *concl.* 1. quia inquit, nun-
quam ſperandum eſt eum qui auſus eſt oppone-
re ſe Eccleſiæ vniuerſali corrigendum eſſe per
34 meam monitionem, quæ ratione vſus fui eo lo-
co, Salmeron *tom.*4. *in Euangel. p.* 3. *tractat.* 11. §.
Deinde, Scaccia *de Indic. cauſ. cap.* 16. *numer.* 13.
vbi ait de conſuetudine ſic ſeruari, nec tales mo-
nitiones eſſe in vſu, Farinac. *ſupr.* §. 2. *numer.* 39.
Hæreticum, inquit, *quis denunciare tenetur etiam*
non præcedente monitione ſecreta Bañez 2. 2. *quæſt.*
33. *artic.*7. *ad* 4. Simanch. *de Catholic. Inſtitut. tit.*
19. *num.*10. vbi ait, *Hæreticus quantumuis occultus*
protinus eſt Iudicibus indicandus, neque opus eſt, vt
antecedat vlla fraterna correctio, id enim nec legibus
cautum, & multi Theologi, & Iuriſperiti magno
conſenſu tradunt neceſſariam non eſſe correctionem
fraternam ante hanc denunciationem, & citat Al-
bertin. *lib. de ſecret. num.* 81. Caſtr. *lib.* 2. *de inſtit.*
35 *hæret. punit. c.* 25. *qui ait:* Quarta rariſſimè accidit,
vt per correctionem hæreticus reſipiſcat ideò
ſecurius cenſeo, vt in crimine hæreſis ſine vlla
admonitione procedatur ad denunciandum, præ-
ſertim ſi hæreticus non eſt quiuis homo ple-
36 beius, & idiota, quando verò conſtaret aliquem
incidiſſe in hæreſim ex ignorantia, tunc hîc eſ-
ſet prius ſecretò admonendus, imò etiam igno-
retur an ex ignorantia, vel malitia peccauerit,
nam de proximo bonum ſemper, & non malum
debemus præſumere quod præſertim verum
eſt de homine idiota, aut parum docto; tunc
enim præſumendum eſt per ignorantiam erraſ-
ſe, & ita ſecretò admonendus; citat deinde Si-
manchas Sotum *de rat. tegen. ſecret. membr.* 2. *quæſ.*
4. Idem Simanch. *numer.* 11. *quando*, inquit, *eſt*
magna ſpes quod hæreticus reſipiſcat, & nulli obſit,
tunc quidam putant correctionem fraternam fieri de-
bere, ſed tamen nihilominus aiunt non eſſe fidendum
huic correctioni, ſed tutius eſſe, vt ad Inquiſitores
deferatur, quam ſententiam ſequitur, & citat Ca-
num *lib.* 12. *de loc. cap.* 19 *verſus fin.* Idem Siman-
chas *d. tit.* 19 *numer.* 12. *Hodiè*, inquit, *in Hiſpa-*
nia occulti hæretici ad Inquiſitores deferendi ſunt
37 *nulla præcedente correctione fraterna.* Id enim iu-
ſtiſſimis edictis præceptum eſt ex auctoritate Apo-
ſtolica ſub pœna excommunicationis, & quicun-
que illis non paruerit, peccatum non leue com-
mittit. Adde quod hæretici ſubdoli ſunt, & me-
38 tu pœnæ fingunt ſe eſſe correctos, & nulla eſt
lex, quæ iubeat hæreticum corrigendum priuſ-
quam Iudicibus indicetur. Idem aſſerit in *Enchi-*
rid. tit. 23. *num.* 5. *& ſeqq.* Mandoſ. *in Addit. repert.*
Inquiſit. verb. Denunciator, vbi *talem*, inquit, *eſſe*
vſum, Royas *ſingul.* 3. *num.* 21. ait, *tutius, & rectius*
eſſe, vt confeſtim abſque monitione aliqua denuncie-
tur hæreticus. Sanctarellus *ſupr. n.* 5. Diana etiam
qui *p.* 1. *tract.*4 *reſolut.* 2. variis relatis ſententiis
hanc dicit ſe ſequi.
39 Addendum ſecundò, deberi denunciari etiam-
ſi probari non poſſit hæreſis ab ipſo Prælato
denunciante. Ratio eſt primò, quia etiamſi ta-
lis hæreſis probari non poſſit à denunciante, nec
eius teſtimonium ſufficiat, vt Inquiſitores poſ-
ſint contra illum procedere, aperit tamen illis
viam ad vigilandum, & præcauendum, & ad hoc 40
quod accedente alio denunciatore, vel aliis in-
diciis ſint plenè informati de tali delicto, & ita
hæreſes profligentur, & caueantur Genuenſis *in*
prax. Archiepiſcop. Neapol. cap. 18. *n.* 5. & alij apud
Farinac. *ſup. n.* 36. & Carenas *ſup n.* 18. Lupo *ſup.*
n. 25. *&* 26.
Tertiò, quia quilibet tenetur Superiori pec- 41
catum alterius manifeſtare per quod infertur
proximo grauis iniuria, & damnum, præſertim
quando Superior id præciperet, quamuis illud
probare non poſſit, vt tradunt *Dried. lib.* 2. *de li-*
bert. Chriſtian. cap. 7. *in princip.* Nauar. *in Summ. c.*
22. *n.* 83. Henriq. *lib.* 11. *cap.* 14 *n.* 5. Couarr. *in* 4.
Decret. p 2. *cap.* 6. §. 10. *n.* 11. Vega *in Summ. lib.* 3.
caſ. 136. At ex non manifeſtatione hæreſis occul- 42
tæ alterius infertur grauiſſima iniuria Deo, &
Eccleſiæ, & redundat in notabiliſſimum damnum
fidelium, vt patet ex dictis, ergo quilibet ſub
peccato mortali tenetur hæreſim occultam alte-
rius manifeſtare Inquiſitoribus id præcipienti-
bus per ſua edicta, quamuis illam nequeat pro-
bare. Tertiò, quia in aliis delictis propterea, non 43
tenetur quis denunciare, quod probare non po-
teſt, quia per tale teſtimonium non poteſt vita-
ri aliquod peccatum, at ſi denuntietur hæreſis
occulta alterius, poteſt illi obuiam iri; ſic enim
timebunt hæretici ſuas hæreſes prodere, cum
ſciant poſſe, & debere eorum hæreſes manifeſtari,
nec requiri, vt probentur, ergo, cum per huiuſ-
modi denunciationem vitentur hæreſes, tenetur
quilibet ſub graui culpa eas manifeſtare, quam-
uis ſufficienter illas probare non poſſit. De hoc
tamen latè Diana 7. *p. tract.* 12. *reſ.* 21. vbi plura ad
intentum.
Neque obſtat denunciatorem, qui delictum 44
improbabile defert reputari calumniatorem, &
de iure denunciatorem denunciationem proba-
re debere, & ei aſſiſtere, quia loco accuſatoris ha-
betur, *l. ab accuſatore* §. *nunciatores ff. ad Turpilia-*
num, & tradit Repert. *ver. Denunciatio verſ. An eo*
ipſo, Vmbert. Locat. *in Indic. Inquiſ. eodem verb. De-*
nunciatio num. 1. Non inquam obſtat, quia licet 45
de iure denunciator teneatur probare denun-
ciationem, de conſuetudine tamen contrarium
ſeruatur, etiam in Tribunali S. Inquiſitionis iux-
ta dicta *tom.* 3. *verb. Accuſare n.* 12. Et facit *cap.*
ſuper his de accuſat. quia denuncians poteſt dice-
re ſolo Zelo boni communis motus delictum de-
clarare, quod præcipuè locum habet in delicto
hæreſis ob eius grauitatem, & periculum infe-
ctionis, & bonum commune, & ita tradit Cymer.
Direct. 3. *part. de ſecundo modo procedendi in cauſa*
fidei n 68. *in princip.* & ibi Peña *comm.* 15. Scaccia
in tr. de Iudic. cauſ c. 22. *n.* 4. Ludouicus à Paramo
de Orig. S. Inquiſ lib. 3. *q.* 8 *n* 21. *&* 22. Suarez *ſu-*
pr. Sanctarellus *ſupr. n.* 13 Diana *part.* 1. *tr.* 4. *reſ.* 1.
Caſtr. Palaus *ſup n* 2.
Excuſari tamen poteſt à denunciatione talis 46
hæretici ſi certò credat illum pertinacem non
eſſe, ſed quod per ignorantiam, in hæreſim
incidit, tunc enim prius corrigendus eſt, & ex-
periendum an reſipiſcat. Tolet. *lib.* 4. *Summ. cap.*
5. *numer.* 1. Farinac. *ſupr. numer.* 39. Bonacina *diſp.* 2.
*de Cenſur q.*6. *punc.* 1. *n.* 20. Caſtr. Pal. *ſup.* Secun- 47
dò, ſi id ſibi reuelatum eſt à perſona non fide
digna; non enim tenetur illi credere, nam leuis

tunc

tunc haberetur iuxtà doctrinam Cordubæ *lib. 1.*
quæſt. 42 *dub.* 2. §. *Sexto quando, & in Summ. q.* 64.
in fin §. *il ſexto*, Petrus Nauar. *lib.* 2. *de reſtit. cap.*
4. *part.* 2 *dub.* 10 *n.* 108. Rodrigu. *de ordin. Iudic.*
cap. 4 *concluſ.* 10 *n.* 12. Guriet. *lib.* 1. *qq. Canon. cap.*
11. *n.* 71. qui docet quod cum quis tenetur ali-
quid ſub peccato mortali denunciare, ſeu reue-
lare excuſari ab hac denuntiatione ſi id audiuit
à perſona leui, & indigna, cui habeatur fides.
48 Tertiò, ſi forſan ipſe ſit ſocius talia criminia. Si-
cut enim hæreticus ipſe non tenetur ſe prodere,
vt habent S. Thom. 2. 2. *q.* 69. *art.* 1. Simanchas *de*
Catholic. Inſtit. tit. 42. *num.* 13. Peña *in Director.*
part. 3 *comm.* 12. Suar. *ſupr. ſect.* 4 *n.* 18. Auila *de*
Cenſur. p. 2. *cap.* 5. *diſp.* 4. *dub.* 3. *concl.* 9. Rojas *ſin-*
gul. 3. *n.* 33. Rodericus à Cunha *de confeſſ. ſolicit.*
q. 10. Sur. *de rat. teg. ſecret. memb.* 2. *q.* 7. Bald. *in l.* 1.
C. in quib. cauſ. & integr. reſtit. non eſt neceſſ. in fin.
Alex. *in l. Cum quidam* §. *quod dicitur ff. de acquir.*
hæredit. n 13. Felyn *in cap. Cum olim de accuſat. n.*
3. & patet *ex cap Quis aliquando de pœnit. d.* 1. de-
ſumpto ex Chryſoſtomo *ſuper Epiſt. Paul. ad He-*
bræos homil. 31. & 41. *ad Populum*, vbi dicitur;
Non dico tibi, vt te prodas, ſed reuela ante Deum
viam tuam. Quod in caſu hæreſis, etiam procedere
aſſerit Nauar. *conſ.* 5. *n.* 3. *de hæret. incip. Eſt pœni-*
tens; ſic nec ipſe complex, aut ſocius, quia non po-
teſt manifeſtare alium, quin etiam ſe ipſum mani-
feſtet. Si enim poſtea denunciatus interrogatur,
vt debet interrogari, tenebitur denunciatorem
Socium criminis manifeſtare Sanctarel. *ſup. n.* 16.
49 Caſtr. Pal. *ſupr. n.* 15. Quartò, ſi ob denunciatio-
nem timeat ſe interimendum, aut notabiliter, &
grauiter male tractandum. Peña 2. *p. Direct. q.*
53. *Comm.* 8 Scaccia *de Iudic. cauſ. c.* 56. *num.* 4.
quos refert, & ſequitur Farinac *ſup. n* 53. Sancta-
rell. *ſup. num.* 16. Barboſa *de poteſt. Epiſcop. alleg.*
50 96. *num.* 70. Cum grano tamen ſatis hoc accipien-
dum, ſi enim nocumentum, quod Reipublicæ ob-
uenire poteſt ſit valdè graue, nec alia via impe-
dire poteſt, niſi denunciatione facta, tenetur illam
facere, quia ſine dubio bonum commune debet
præferri priuato. Rojas *ſingul.* 3. *n.* 30. *verſ. Septimo*
ampliatur Caſtr. Pal *ſupr. n.* 10. Quintò excuſabi-
tur à denunciatione ſi illi certo conſtat ſubdi-
tum hæreticum ſe manifeſtaſſe, aut manifeſtan-
dum fidei cenſoribus, quia iam ceſſat finis de-
nunciationis, qui eſt certioratio Iudicis de crimi-
ne, & ex quo Iudex factus eſt certus fieri certior,
cap. Eum qui de reg. iur. in 6. & plures DD. apud
Barboſam *ſup. n* 68.
52 Ex quibus patet quid dicendum ſit de Conſi-
liariis, Aduocatis, & Procuratoribus, quibus cri-
men hæreſis fuit communicatum ſub ſigillo ſe-
52 creti ab aliquo ad petendum conſilium. Dicen-
dum enim eſt eodem modo, quod ſcilicet tenen-
tur illud denunciare, niſi adſit aliqua cauſa ex ſu-
pra allatis ad omittendum denunciationem. Ratio
53 eſt, quia licet ſeruare ſecretum alicui ſit de iure
naturæ, maximè accedente promiſſione illius cui
concreditum eſt ſecretum, idque ſit neceſſa-
rium pro commercio humano inter homines
conſeruando. præſertim in caſu præſenti, quia
aliàs arcerentur homines à petendo conſilio pro
ſua conſcientia, quod cederet in magnum detri-
mentum animarum; nihilominus quando ſerua-
54 re ſecretum cedit, aut cedere poteſt in graue
detrimentum Reipublicæ prout contingit in
præſenti, quia hæreſis eſt cancer, & venenum
Reipublicæ Chriſtianæ, tunc ad præcauendum

tale damnum non debet ſeruari, ſed potius pro-
palari, etiamſi adeſſet iuramentum, vt dictum eſt
ex parte audientis ſecretum, cum iuramentum, vt
dictum eſt, non ſit vinculum iniquitatis nec poſ-
ſit eſſe contra bonos mores, nec debeat obſtare,
vt damnum commune caueatur. Ita Nauarrus,
Salon. Aragon. Sayrus, Filiuccius, Bonacin. Azor.
& alij quos refert, & ſequitur Barboſa *ſupr. n.* 63.
Quibus iunge Sanchez *lib.* 6. *conſ. moral. c.* 2. *dub.*
20. *num.* 1. Cardinal. Lugo *ſup. num.* 37. & Reue-
rendiſſimum Candidum *ſupr. art* 4. *dub.* 7. §. *Dico*
duodecimo.
Idem quoque dicendum de iiſdem Conſiliariis, 55
Aduocatis, Procuratoribus, &c. qui ſub Sigillo
ſecreti ſciunt furem detinere bona alterius furto
ſublata, & iubentur à Iudice per cenſuras, aut alio
modo reuelare tale furtum.
Tenentur enim id facere propter rationem ad- 56
ductam, quia ſcilicet ſecreti, fidei, promiſſionis,
aut iuramenti ſeruandi obligatio, non poteſt
eſſe in præiudicium innocentia, aut contra ius
alterius, tunc enim eſſet vinculum iniquitatis.
Ita Authores relati, qui etiam loquuntur pro ca-
ſu quo obſeruatio ſecreti eſſet non ſolum in
damnum commune Reipublicæ ſed etiam in
damnum alicuius tertij, licet Candidus ſolum
videatur loqui quando eſſet contra vitam inno-
centis.
Limitant hoc benè Nauarrus *in Manual. cap.* 57
25. *numero* 44. & *cap. Inter verba Corellar* 65. *nu-*
mero 805. & Sanchez *ſupr.* Vt id ſolum ſit ve-
rum quando alia via damno illi tertiæ perſonæ
conſuli nequit. Si enim alia via id fieri poteſt,
ſeruandum eſt ius ſecreti. Attendendum etiam 58
eſt, & prudenter conſiderandum an damnum
quod ſequitur furi ſit magni momenti, infamia,
v.g fuſtigatio, &c. Et quod ſequitur innocenti ſit
parui ponderis, ſcilicet reſtitutio rei parui pre-
tij, tunc enim non videtur detegendum tale
ſecretum, quia damnum parui ponderis inno-
centis non videtur præponendum iuxta chari-
tatis regulam damno magni momenti peccato-
ris. Sic videntur intelligendi Nauarrus, &
Sanch. relati, & fauet Candid. *ſup. art.* 4. *dub.* 2. §.
Dico tertio.
Notet lector poſt hæc ſcripta me incidiſſe in
ſeptimam partem grauiſſimi Authoris P. Dianæ,
vbi *tract.* 3. *reſol.* 63. latè diſputatum video. An 59
Hæretici ſunt denuntiandi Inquiſitoribus ante
præuiam correctionem paternam, & quid de aliis
criminibus contentis in edictis DD. Inquiſito-
rum, Et poſt relatos Duuallium, Caſpenſem, Pa-
laum, Fagundez, Caſtillum, vtrumque Hurtadum,
Petrum Lorcam, & alios ſic reſpondiſſe quæſtio-
nem: *Dicendum eſt igitur quod ſententia Doctorum*
aſſerentium eſſe præmittendam correctionem fra-
ternam cum certa, & firma ſpe emendationis in
delicto hæreſis, vel hæreſim ſapiente ſi eſt probabilis
erit probabilis ſtando in iure naturæ, & commu-
ni, ſecus autem ſtantibus edictis, & præcepto DD.
Inquiſitorum, nam amplius non videtur admittenda,
da, ſed ſtatim omnia delicta in dictis Edictis conten-
ta ſunt ſine præuia correctione ad Iudices fidei defe-
renda, & maximè delictum hæreſis, Confeſſariorum
ſollicitantium, & ſagarum. Poſt ea verò §. *Hinc in*
omnium refellit ſententiam quam dicit eſſe meam
in Summa qq regul. c. 10. *n.* 34. ſcilicet quod Con- 60
feſſarius ſollicitans (intellige ad inhoneſta) de
quo probabiliter ſperatur emendatio, non de-
beat denuntiari ante præuiam correctionem.

Cœterum diligentiſſimus Author non animaduertit me non dixiſſe *de quo probabiliter ſperatur*, ſed de quo creditur eſſe fraternè corrigibilem, quod eſt aliquid maius quam probabiliter ſperari Deinde me adiunxiſſe ad maiorem cautelam. *Cautiſſimè tamen procedere debent Confeſſarij circa pœnitentes ab alijs ſolicitatos.* Quod ſanè explicabatur doctrina antea tradita. Ac maximè, quia in poſterioribus alijs editionibus (ſunt autem tres poſt illam, quam P. Diana citat) ad tollendum omnem ſcrupulum, & denotandum ſententiam illam ſolum ſpeculatiuè fuiſſe probabilem, eo quod eam plures Doctores defenderint, vt ſunt Peærinis quem ibi retuli, & plures alij; quos ipſa Diana affert *part.1.tract.4.reſol.* 2. non autem practicè, aut in praxi ſequendam dixi: *Et nota quod in praxi non debent ſolicitati credere Confeſſarios ſolicitantes eſſe fraternè corrigibiles, aut emendatos cum ſint de hæreſi ſuſpecti.*

Propterea tenentur illos ante quamcunque monitionem, ſeu correctionem Sancto Officio Inquiſitionis denuntiare. Quid clarius pro mea mente exponenda dici potuit? Omitto errore Typographi dici me *c.*10. *Summa* id ſcripſiſſe cum non niſi *c.* 19. ea ſcripſerim. Hæc porrò ſalua venia ſapientiſſimi, & communis magiſtri dicta ſint.

61 Hæc autem doctrina de manifeſtatione hæretici vel de hæreſi ſuſpecti ad S. Tribunal Inquiſitionis etiam ante correctionem fraternam facienda, procedit etiam poſita ſententia, quæ in Societate Ieſu recepta eſt, ſcilicet licitum eſſe reuelare Prælato vt patri peccatum occultum fratris abſque præuia correctione, quando melius ſit per ipſum Prælatum corrigendus.

Et ſi enim dicta ſententia admitti debeat, prout probant Suarez, Caſtrus Palaus, Trullenck, ConinK, Hurtadus, Caſpenſis, quos refert, & ex parte ſequitur P. Diana *p.7.tract.3.reſol.* 44. nihilominus in caſu hæreſis, vel ſuſpicionis hæreſis talis denuntiatio non ad Prælatum Societatis, ſed ad S. Tribunal deferri debet prout probant adducta in ſuperioribus, & Authores relati.

CONSVLTVM XIII.

Circa controuerſiam Romæ acriter agitatam de validitate cuiuſdam Capituli Prouincialis, & electionum in ipſo factarum. In qua multa ad materiam de electione Prælatorum Regularium ſpectantia.

Notet lector huiuſmodi Conſultum typis editum fuiſſe in calce quarti tomi Quæſtionum Regularium authoris; quia tamen illud continet notabilem doctrinam, ideo in hoc etiam loco, veluti magis proprio reponi debuit.

SVMMARIVM.

*Caſus cuiuſdam Capituli, & electionum.num.*1.
Oppoſitores contra ipſum.ibid.
Ad quem pertinebat hæc cauſa.ibid.
*An potuerit impugnari.n.*2.*&* 3.
*Ad quos id pertinebat.n.*4.
*Quibus conditionibus.n.*5.
Prima, quod ſubeſſet magna, & notabilis cauſa. ibid.
*Secunda, quod non conſenſerint oppoſitores in dictum Capitulum.n.*6.
*Tertia, ex cauſis poſtea emergentibus.n.*7.
*Quarta, intra certum terminum.n.*8.
*Quinta, ſeruata forma à Iure præſcripta.n.*9.
*Sexta, præſuppoſito iuramento.n.*10.
*Quid quando oppoſitio eſt contra electum.n.*11.
*Quid quando res eſt iam deciſa.n.*12.
*Forma oppoſitionis contra electum n.*13.
*Quidam Religioſi non erant legitimi oppoſitores. numer.*14.
*Quia conſenſerunt in Capitulum.n.*15.
*Quid de alio Religioſo.n.*16.
*Electio inualida an ratificetur per conſenſum. numer.*17.
*Cauſa oppoſitionis non debent eſſe antiquæ. numer.*18.
*Appellatio debet fieri in tempore n.*19.
*Seruata forma Iuris.n.*20.
*Non debent variare oppoſitores n.*21.
*Nec cauſa debet eſſe deciſa.n.*22.
*Citari debuit pars.n.*23.
*Specialiter in materia electionis.n.*24.
*Quid quando caſus eſt notorius.n.*25.
*An potuerit cauſa decidi extraiudicialiter. numer.*26.
*Agi non potuit per Procuratorem.n.*27.
*A quibus debuit eligi.n.*28.
*Procurator legitimus quis ſit.n.*29.
*Repræſentans Capitulum potuit eligere Procuratorem.num.*30
*An omnes Gremiales Diffinitorij.n.*31.
*Per modum Diffinitorij n.*32.
*Conſtitutus in Procuratorem potuit renuere. numer.*33.
*Quid de Procuratore Generali Ordinis.n.*34.
*Clerici omnes admittuntur ad electiones.n.*35.
*Iure Prouincia Caſtellæ non omnes.n.*36.
*An in hoc audiri potuerint Patres oppoſitores. numer.*37.
*Modus eligendi Socios in dicta Prouincia. numer.*38
*Confirmatus eſt à Generali n.*39
*An ſit contra Breue SS. D.N Vrbani.n.*40.
*An contra Ius commune, & Regulam Ordinis. numer.*41.
*Vota abſentium ſuppleri non poſſunt.n.*42.
*An rectè id probauerint Patres oppoſitores numer.*43.
*Quid ex vi cuiuſdam conditionis vnionis n.*44.
*Non fuit ſuppletio votorum abſentium.n.*45.
*An talis conditio confirmata fuerit.n.*46.
An poſſit fieri additio votorum in electione. numer 47.
*An ſi fiat auctoritate totius Gremij.n.*48.
Forma cap Quia propter, *ſeruanda in electionum. num.*49.
*Quot Scrutatores requirantur.n.*50.
*An id contigerit in dicto Capitulo.n.*51.
*Redigere vota in ſcriptis ad quem pertineat. numer.*52.
*Non contigit aliquis error in electionibus.n.*53.
*Pro quibus requirantur tres Scrutatores.n.*54.
*An alio modo fieri potuerint electiones.n.*55.
Potuit ſanè ex vi Conſtitutionis approbatæ à Sede Apoſtolica ibid.
*An obſtet decretum Generalis Straty.n.*56.
*Nihil obſtabat.num.*57.

An

*An ea Conſtitutio reuocata fuerit per poſteriores. num.*58.
*Non fuit reuocata.n.*59.
*An per Concilium Tridentinum.n.*60.
*Non reuocatur per illud.n.*61.
*Quomodo tamen cautiùs, & ſecuriùs ſit procedendum.n.*62.
An dicta Conſtitutio contraria ſit c. Quia propter. *num.*63.
Non videtur contraria.ibid.
*Quid ſi electio fieret cum vno Scrutatore tantum. num.*64.
*Quid probabile ſit in hac parte.n.*65.
An plures, quàm tres Scrutatores poſſint eſſe numer 66.
Forma prædicti cap. Quia propter *an obſeruanda in electionibus Priorum.n.*67.
*Priores an ſolùm à Conuentibus eligi poſſint. numer.*68.
*Non propterea irritaretur Capitulum.n.*69.
*Quid de quadam Conſtitutione.n.*70.
*Validæ fuerunt electiones Priorum factæ à Diffinitorio.num.*71.
*Ex nouiſſima formula celebrandi Capitula Prouincialia.num.*72.
*Quomodo non obſtet primum caput Regulæ Carmelitarum.n.*73.
An ius commune n 74.
*Quid de Breui Calixti III. pro Conuentibus Reformatis.num.*75.
*Quid de Conſtitutionibus nouiſſimis.n.*76.
*Conſuetudo immemorialis erat in contrarium. numer.*77.
*Item Conſtitutio antiquatur authoritate Apoſtolica facta num.*78
*Conſtitutio contraria non habet clauſulam irritantem.num.*79.
Nec praſcribi formam ibid.
*Diſpenſata fuit.num.*80.
*Potuit Generalis eam diſpenſare n.*81.
*An fuerit oſtenſa talis diſpenſatio.n.*82.
An id deberet declarari.num 83.
*Regula an oppoſitum praſcribat.n.*84.
*Cur data & poſt alata diſpenſatio.n.*85.
*Quid de iure communi.n.*86.
*Quid de conditione vnionis.n.*87.
*Quare pro vna vice tantùm.n.*88.
*Decretum Eminentiſſ.Card.Protectoris.n.*89.
*Motiua ipſius.num.*90.

IESVS MARIA.

CASVS.

1 VALLISOLATI in Hiſpania de anno 1642. celebratum fuit Capitulum Prouinciale Carmelitarum quietè, & pacificè, nemine reclamante, aut contradicente. Poſtea verò, ſex, vel ſeptem circiter menſibus tranſactis, PP. aliquot graues eiuſdem Prouinciæ obedientiam negarunt Prouinciali, & Priori Matritenſi, prætendentes ipſos non eſſe legitimos Prælatos, ac propterea abſtinere debere ab exercitio ſuorum officiorum. Cum autem ipſi contradicerent, & contra illos veluti rebelles procederent, eos etiam à Prouincia authoritate Illuſtriſſimi Nuncij eiicientes, Romam idcircò venerunt, plures nullitates contra præfatum Capitulum, & electiones opponentes, primò coram Generali, deinde coram Sanctiſſimo, & ipſius delegatione, coram Eminentiſſimo, & Reuerendiſſ. Domino Cardinali Ginetto Ordinis Protectore, quo cum Reuerendiſſimis aliis coniudicibus in duabus Congregationibus in ipſius Palatio habitis, lis, & controuerſia deciſa fuit. Quia tamen circa ipſam multa, grauiaque dubia diſcuſſa fuerunt, ideo hîc proponenda. Primum eſt, an contra Capitulum præfatum, & eius electiones aliqua opponi poſſent. Secundum, dato quod poſſent opponi, an Patres prædicti legitimi oppoſitores eſſent. Tertium, an in eo caſu contra inauditam partem Capituli aliquid decidi poſſet. Quartum, quod mandatum, vel procuratio requireretur, vt aliquis eſſet legitimus Procurator Romæ pro Capituli defenſione. Quintum, an prædictum Capitulum, & eius electiones nullæ, & irritæ cenſeri deberent, eo quod ſocij Conuentuum, qui in illo erant Gremiales, non eſſent electi ab omnibus Religioſis Conuentuum in Sacris conſtitutis. Sextum, an rectè impugnaretur prædictum Capitulum propter vota quædam in ipſo adiuncta. Septimum, an propter non ſeruatam formam *cap. Quia propter de electione* quoad numerum Scrutatorum. Octauum, an electiones Priorum factæ in ipſo Capitulo, & non in Conuentibus validæ eſſent. De quibus omnibus ſigillatim agendum. Notando primò, quod quamuis cognitio ſupra nullitate prædicti Capituli pertineret ad Reuerendiſſ. Generalem Ordinis, & non ad Emin. Protectorem, prout in ſimili declarauit Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium 17. Auguſti 1640. in cauſa. & pro Patribus Auguſtinianis: nihilominus hæc lis, & controuerſia ſpecialiter pertinebat ad Eminentiſſimum ex delegatione SS.

DVBIVM PRIMVM.

An prædictum Capitulum, & electiones in ipſo factæ impugnari poſſint.

RESPONDEO, tam prædictum Capitulum; & electiones in ipſo factas, quam omnia, & quæcunque Capitula, cum electionibus ipſorum, impugnari poſſe ab iis, ad quos intereſt, ſeruatis tamen conditionibus, de quibus infra. Ita enim colligitur ex toto ferè titulo *de elec. in primo. & ſexto Decretalium*, vbi id ſupponitur, & conſtabit ex Iuribus inferiùs referendis. Accedit, quod ſi impugnatio electionis de aliquo Officiali ad inſeruiendum Reip. competit cuilibet de populo; vt per Auendaño *de Exequendis mandatis p.1 cap.* 19.*n.*17. Azeuedo *l.*1.*n.*6.*tit.*4.*lib*5 *nouæ recop.* Burgo de Pace *conſ.*20.*n.*20. Matienzo *l.*1.*Gloſſ.*8.*tit.*14.*l.*5.*nouæ recop.* Bobadilla *in ſua politica l.*3.*c.*8.*n.*17. Cabedo *p.*1. *deciſ.*112. *& p.*2. *deciſ.*84.*num.*16.*cum ſeq.* tenet Barboſa *in cap. vt circa de elect.in* 6.*num.*12. multò magis impugnatio cuiuſlibet Capituli, ſeu electionis competet cuilibet Religioſo, cum ad illum ſpectet, vt Prælatus vel Officialis ſuæ Religionis ſit talis qualis decet. Layma *in quaſtionib.Canonic.de Pralator. elec. cap.*11.*q.*115. 2

Adde, etiam contra electionem confirmatam 3

fieri poſſe obiectionem, ſeruatis etiam conditionibus ſeruandis. Quia ſi electio eſt inualida, confirmatio ſubſequens non dat illi validitatem: Abbas *in c. accedens de accuſat.* Petrus Biaxius *in Direct. elect. p. 3. cap. 45 n. 2. & 3.* Sigiſmundus de Bononia *de Elec. Prelat. part. 1. c. 7. dub. 44. n. 19.* Quare quod idem Abbas *in cap. fin. qui matri accuſ. & in cap cum olim de cauſ. poſſeſ.* & idem Biaxius *ibid* dicunt, neminem eſſe audiendum poſt confirmationem factam, intelligi debet iuxta dicenda, & formam *ca. fin. de elect. in 6.* quando præceſſit oppoſitor, & non comparuit termino præfixo ad opponendum. Sigiſmundus de Bononia *ſupr dub. 46. n. 3.*

4 Dixi autem ſupra, ab iis, *ad quos intereſt*, quia alij non intereſſe habentes non poſſunt ſe opponere, niſi nomine Eccleſiæ, ſeu eorum, ad quos id ſpectat *c. cum inter 1. de elect. l. 2. ff. de appell.* Caſtellinus *de elect. canon. c. 16. n. 4* Layman. *ſupr.* ex Innocentio, & Abbate. Adde Iulium Lauorium *de Elect. tit. 4. c. 19. n. 119.*

5 Dixi etiam *ſeruatis tamen conditionibus, &c.* quia aliquæ ſunt ad id faciendum neceſſariæ. Prima, quod ſubſit magna, & notabilis cauſa. Tum quia Ius Canonicum maximè auerſatur huiuſmodi oppoſitiones *cap. fin. de dolo, & contumac.* Laym. *ſupr. q. 117.* Tum etiam, quia cum litium introductio criminum occaſionem, & magna alia detrimenta præbeat, quæ videri poſſunt apud Tiraq. *de Retract. lign. § 8 gloſ. 7. à num. 20.* Reboff. *in Proœm. Concordata verbo ſumptibus. pag. 515. & in l. ſui nomen 56 ff. de verb. ſignificat.* Gonzales *ad reg 8 Cancell. § 1. Proœm. num. 12. cum ſeqq.* Barboſam *de Offic. & poteſt Epiſcop. allegat. 79. à num 10 & in dict. cap finem num. 2.* quæ maximè procedunt in Religioſis, qui omninò ab huiuſmodi forenſibus negotiis abſtinere debeant; procul dubio non ſine magna cauſa huiuſmodi oppoſitiones, ſeu impugnationes electionum fieri deberi.

6 Secunda eſt, quod non conſenſerint tales oppoſitores in dictum Capitulum, & eius electione. Quia ſi conſenſerunt, repelluntur ab oppoſitione, ſeu impugnatione illorum. Etenim, vt habetur ex Reg. Iuris *in 6 num. 21.* & ſumitur ex *l. ſi ut C. de actionib. & obligat. Quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poteſt.* quod Gloſſa *ibidem* intelligit etiam in electo, iuxta *can. dilectiſſimi 8. quæſt 1.* Idemque confirmat Regula alia etiam Iuris *in 6. num. 33.* quæ deſumitur ex *l. nemo poteſt mutare ff hoc titulo.* ſcilicet, *mutare conſilium quis non poteſt in alterius detrimentum.* Quam Regulam procedere etiam in electione probat Barboſa *ibid.* ex Iuribus, & Doctorib. Fauet etiam Regula illa generalis, ſcilicet, *nullus poteſt venire contra factum ſuum.* Argument. *c diuerſis fallaciis de Cleric. coniugat & c propoſuit de fil. Preſbyt.* Gloſſa *in d. Regul, quod ſemel* Layman. *ſupr. quæſ. 116. in margine* Conſonat etiam *c. concertationi de appell. in 6* vbi appellanti ab electione præſcribitur ſpatium dierum decem, & iis tranſactis ſolum conceditur vti Iuris remediis, ſi tamen electioni non conſenſerit.

Ita colligunt ex textu Lapus, Abbas, Archidiaconus, & alij DD. quos ibi refert, & ſequitur Barboſ. Pro quo maximè facit declaratio quædam nouiſſima Sac. Congregationis Epiſcop. & Regularium die 2. Decembris 1643 vbi ſic. *Propoſita fuit cauſa Prouinciæ Apuliæ, inter PP. electores eiuſdem Prouinc. necnon Patrem Thomam à Grumo electum, & P. Magiſtrum Felicianum à Pelignano eius Procuratorem ex vna, & P. Magiſtrum Gregorium Capullum, &c. & DD. negotio maturè diſcuſſo, fuerunt in voto inſtitutionem P. Capulli non poſſe, nec deberi ab eis impugnari, cum ſemel in eam conſenſerint, nec obſtare Conſtitutiones, &c.* Facit etiam quod cum Eminentiſſ. & Reuerend. D. Cardinalis Ginettus Ordinis noſtri Protector ſciuiſſet quemdam Religioſum, qui ex vi Breuis SS. D. N. Vrbani inſtitutus fuerat Prouincialis cuiuſdam Prouinciæ, conſenſiſſe in electionem alterius, hunc, & non illum, vt legitimum Prouincialem hoc anno 1643. declarauit.

Tertia eſt, & veluti limitatio præcedentis, videlicet, quod, iuxta dicta *tom. 1. cap. 15. num 37.* eligentes aliquem, vel conſentientes ipſius electioni, non poſſunt illi ſe opponere, niſi ex cauſis poſtea emergentibus, vel propter defectus electi prius ignoratos. Ita enim habetur expreſsè *cap. nulli licere de elect. in 6.* vbi Doctores communiter. Quibus iunguntur Iulius Lauorius *ſupra d. tit cap. 19. num. 115.* Sigiſmundus de Bonon. *ſupr. dub 46. num. 6.* Petrinis eo loco à me relatus, & Barboſa *ſuper hoc cap.* Conſonat etiam ſpecialiter pro Ordine noſtro, quod in Formula celebrandi Capitula Prouincialia à Reuerendiſſimo Theodoro Stratio Generali edita, & typis mandata Neapoli 1635. & quæ mitti ſolet ad Præſides Capitulorum Prouincialium, vt iuxta ipſam ea celebrari faciant, ſic dicitur §. 21. *Qui in elect. expreſsè, vel tacitè, conſenſerint, illam poſtea ſecundum Sacros Canones impugnare nequeunt, niſi ex noua cauſa, vel veteri, ſed noniter eis pandita, & manifeſta.* In margine autem notatur dictum caput *Nulli*. 7

8 Quarta eſt, quando talis oppoſitio, vel impugnatio electionis fit per modum appellationis, tunc enim, vt dixi ſupra *n. 6. ex c. concertationi de appell.* ſolùm admittitur talis appellatio intra decem dies, nec poſt illos vllo modo permittitur. Verum quidem eſt, quod ex *c. ſtatuimus de elect. in 6 & c. cupientes eod tit.* extendi id poteſt ad vnum menſem. De quo Doctores *ibid.* & Sigiſmundus *ſupr. n. 12.* & Caſtellinus *ſupr. n. 5. 6. & 9.* ac Iulius Lauorius *ſupr. n. 122.*

9 Quinta eſt conformiter ad dicta *tom. 1. eo cap. 15. num 17.* circa formam ſeruandam in oppoſitione, ſeu appellatione contra electionem. Tales enim appellantes tenentur exprimere in inſtrumento publico coram perſonis authenticis, quæ ſuper hoc teſtimonium perhibeant, omnia, & ſingula, quæ obiiciunt, & ſimul iurare quod credunt ea eſſe vera, & ſe poſſe illa probare, alioquin non poſſunt alia obiicere, niſi, iuxta dicta *ſupr. n. 7 ex cap. nulli de elect. in 6* forſan eſſent aliqua de nouo emerſa, vel quæ veriſimiliter ignorare potuiſſent.

Ita enim habetur expreſsè *in cap. vt circa de elect. in 6.* & tradunt ibi communiter Doctores. Quibus iunge Petrinis eo loco à me relatum Caſtellinum *ſupr. num. 2. 13 14. 15. & 16.* & Sigiſmundum *ſupr. dub. 46. num. 11.* Notans *num. 12.* hanc formam eſſe ad vnguem obſeruandam, ita vt ſine illa opponens audiri non debeat. Nota tamen aliquo modo limitatam eſſe per Clement. *Conſtitutionem de elect. in 6.* quando quæ opponuntur directè reſpiciunt ius Eccleſiæ, vel opponentes. De quo Doctores *ibid.* maximè idem Sigiſmundus *ſupra* plura afferens ad intentum *num. 18. & ſequent.*

10 Sexta, & veluti explicatio præcedentia, eſt, quod, qui ſe opponit alicui electioni, & ad Sedem Apoſtolicam appellat, ita debet iurate quod omnia, quæ opponit, credit eſſe vera, & ſe poſſe illa probare vt non ſufficiat iurare ſe credere eſſe vera, & poſſe probare ea quæ de ipſis debetent ſufficere. Ita enim expreſsè habetur in *cap. is qui contra de elect. in 6.* vbi Doctores communiter, & Sigiſmundus *ſupr. d. dub. 46. num. 12.* Addens *num. 14.* id etiam eſſe verum in Procuratore appellantis ab electione. Maximè etiam addendum, in d. Clement. *Conſtitutionem §. cæterum* ſic haberi. *Cæterum cum circa crimina, vel defectus debitam circumſtantiarum ſpecificationem prædictus omittit appellans, non eſt poſtmodum in proſecutione negotij ſuper his audiendus, etiamſi circumſtantias huiuſmodi, vel probationes earum per iuramentum afferat ad ſe perueniſſe de nouo.* De quo DD. ſup. d. Clementinam, & Sigiſmund. *ſup. num. 15.*

11 Nota autem, quod impugnata electione ante confirmationem, ſi contra formam ſit oppoſitum, electus tenetur probare ſe ritè electum; ſi autem poſt confirmationem contra formam opponatur, opponens probare tenetur; ſi verò oppoſitum ſit contra perſonam, ſemper onus probandi incumbit opponenti. *cap. 1. de elec. in 6. & cap. ſi compromiſſarius.* Theſaurus *in Praxi p. 2. verb. Electio c. 4 §. nota 2.* ex Butrio, Innoc. Compoſtel. & Maſcardo.

12 Adde etiam, quod quando id quod opponitur poſt confirmationem, ante illam propoſitum, & diſcuſſum fuit, ac ſuper eo pronunciatum, non debet admitti talis oppoſitio, quia iam taliter diſcuſſum, & pronunciatum tranſit in rem iudicatam. Cochus *Inſtit. maior tit. de confirm poteſt. num. 4* Barbaxius *ſupra cap. 45.* Sigiſmundus *ſup. dub. 46. num 5.*

13 Quandò verò oppoſitio eſt non contra electionem, ſed contra electum, obſeruandum eſt quod habetur *in cap. ſi fortè de elect. in 6.* videlicet, *ſi fortè inter cætera, quæ obiiciuntur electo, aut poſtulato, ſeu aliàs promouendo ad aliquam dignitatem, euidentem ſcientia, vel aliam perſona defectum opponi contingat, in diſcuſſione obiectorum illum ſtatuimus ordinem incommutabiliter obſeruandum, vt promouendus ſuper defectu ipſo ante omnia ſubiiciatur examini, cuius euentus examinandus, aliis, aut dabit initium, aut negabit. Cæterum, ſi præmiſſi examinis exitus huiuſmodi oppoſitiones docuerit veritate deſtitui, opponentes omnino à proſecutione cauſæ, in qua talia obiecerunt, excludimus, & proindè puniri decernimus, ac ſi penitus in probatione omnium, quæ obiecerunt, defeciſſent.* Caſtellin. *ſup. n. 8* Et quod magis eſt, non eſſe locum pœnitentiæ oppoſitori falſo, *in c. ab eo, de elec. in 6.* ſic decernitur. *Ab eo, qui contra electum, vel poſtulatum ſeu promouendum ad aliquam dignitatem, inter cætera quæ obiicit, euidentem, notorium, ſeu manifeſtum ſcientiæ, vel alium perſonæ defectum opponit: ipſius defectus oppoſitio, vel eius qualitas nequeunt poſtea reuocari.*

Cum enim opponens, ſi quid de defectu oppoſuit huiuſmodi, deſtitui veritate contingat, à proſecutione cauſæ debeat omnino excludi, & puniri perindè ac ſi probatione omnium, quæ obiecerat, defeciſſet: iuſtum eſt, vt poſtquam ad oppoſitionem eamdem procedi nequeant in præiudicium eius, contra quem oppoſuit, vlterius pœnitere. Doctores ibidem, & Sigiſmund. *ſup. n. 8. 9. & 10.* Pro huiuſmodi etiam oppoſitionibus contra electiones factas, quod illis non obſtantibus, electiones validæ cenſeantur, extant aliquæ declarationes Sac. Congregat. Epiſcop. & Regular. ſpecialiter vna pro Minoribus Conuentualibus 7. Maij 1656.

DVBIVM SECVNDVM:

An prædicti Patres legitimi fuerint oppoſitores contra electiones factas in prædicto Capitulo.

Reſpondendum eſt negatiuè, prout manife- 14
ſtè colligitur ea adductis in dubio præcedenti. Primò quidem, quia ea, quæ contra præfatas electiones oppoſuerunt, non ſunt magni, aut notabilis momenti, prout conſtabit dubiis ſequentibus ea euacuando. Nec talia credi poſſent cum præfatum Capitulum, eiuſque electiones celebratæ fuerint à Religioſis grauibus, & valdè doctis, Doctoribus, & publicis lectoribus in Sacra Theologia in clarioribus Vniuerſitatibus Hiſpaniæ ac S. Tribunalis Inquiſitionis Cenſoribus, & conſultoribus ſub Præſide Magiſtro Ioanne de Orbea viro nedum nobiliſſimo, & magnæ authoritatis, ſed & magnæ quoque experientiæ in agendis, qui quinquies idem munus exercuit, & de quo proindè bona præſumptio ſemper haberi debeat. Cum pro Iudice ſemper iura præſumant *l. vir bonus ff. iudicatum ſolui l. fin. C. ad l. Iul. repet.*

Secundò, quia prædicti Patres oppoſitores con- 15
ſenſerunt in dictum Capitulum, eiuſque electiones, non repugnantes, contradicentes, reclamantes, aut aliquid contra ipſum, vel ipſas proteſtantes, quinimò, vt in Actis authenticis Capituli *§. iam ergo* habetur, *acceptata fuit electio Prouincialis nemine reclamante*, & infra: *tandem ſolitam obedientiam nouo Prouinciali electo omnes Gremiales exhibent.* Eamdemque obedientiam præſtiterunt Diffinitoribus, & Patribus tunc electis, à menſe Maij, quo celebratum eſt dictum Capitulum vſque ad menſem Decembris, quo inſurgere cœperunt contra Prouincialem, & Priorem Matritenſem. Vnde propter regulas, & textus, de quibus ſupr. *dub. 1 n. 6.* manifeſtè excluduntur prædicti Patres à munere oppoſitorum, ſeu impugnatorum talium electionum.

Idem portò, quæ dico de prædictis Patribus 16
oppoſitoribus, qui fuerunt Gremiales ipſius Capituli, intelligendum etiam eſt de quodam alio Religioſo, qui cum de gremio Capituli non fuerit, nihilominus etiam illud, & electiones in ipſo factas impugnauit; & de quibuſdam aliis eiuſdem Prouinciæ alumnis. Illi enim omnes à menſe Maij vſque ad menſem Decembris, Prouinciali, Diffinitoribus, & Prioribus obedientiam, & ſummiſſionem debitam multis actibus poſitiuis hinc, indéque, præſtiterunt, quo gratum, & ratum habuiſſe comprobantur præfatum Capitulum cum geſtis in ipſo. Regula enim Iuris, quæ eſt 10. videlicet, *Ratihabitionem retrotrahi, & comparari mandato* in omni actu obtinet, vt notat Gloſſa *ibi* & maximè Gloſſa *in c. auditis de elect. verſ. ex poſt facto*, vbi inquit, *ratihabitionem habere etiam locum in electionibus*

Nec obſtat ſi contra dicta obiiciatur, quod ex 17
dicto *cap. auditis de elect.* electio inualida non ratificetur

vificetur per ſubſequentem conſenſum. Ibi enim manifeſte eſt ſermo de electione facta per minorem partem Capituli, electiones verò, de quibus in præſenti, factæ fuerunt concorditer, vt ex ipſis Capituli Actis authenticis conſtat

18 Tertiò, & maximè repelluntur dicti Patres à munere oppoſitorum, ſeu impugnatorum Capituli, & electionum in ipſo factarum, quia ſcilicet cauſæ, quas contra ipſa obiiciebant, non fuerunt de nouo emergentes, aut de nouo panditæ, aut cognitæ, ſed antiquæ, & tempore celebrationis Capituli ipſis manifeſtæ, & euidenter notæ. Clarè enim, & manifeſtè videbant, & ſciebant quando Capitulum celebrabatur, quod admittebantur vt legitimi ſuffragatores Socij Conuentuum, qui ſolum ab habentibus viginti annos in profeſſione erant electi, & aliqui de nouo adiuncti, & quod erat ſufficiens numerus ſcrutatorum, ac tandem, quod Priores Conuentuum eligebantur in Diffinitorio ipſius Capituli, non in ipſis Conuentibus, quæ ſunt cauſæ propter quas contendebant de nullitate Capituli, & electionum. Ex hoc autem manifeſtè infertur eos non potuiſſe admitti, vt oppoſitores, ſeu impugnatores illius, propter dicta ſup *dub.* 1. *n.* 7. ex *cap. nulli licere, de elec. in* 6. & ex decreto Reuerendiſſ. Generalis Strarij ibi relato.

19 Similiter quartò expelli debuerunt à tali munere oppoſitorum, ſeu impugnatorum Capituli per modum appellationis, cum conſtet non ſolum poſt decem dies, aut vnum menſem à celebratione Capituli, ſed poſt ſex, & amplius menſes, eam appellationem feciſſe. Ex hoc enim conſtat repellendos neceſſariò fuiſſe, cum ex *cap. concertationi de appellat.* ſupra *dub.* 1. *num.* 8. relato manifeſtè habeatur ſolùm intra decem dies admitti poſſe appellationem ab electione. Et ex *ca. ſtatuimus de elect. in 6. & cap. cupientes eodem tit.* id extendatur ad vnum menſem. Nec illis ſuffragari potuit, quod dicerent ſe non fuiſſe appellantes, ſed merè ad Sedem Apoſtolicam recurrentes. Oppoſitum enim conſtat tum ex Memorialibus ab ipſis porrectis, tum ex reſponſione ad Decretum Illuſtriſſimi Hiſpaniarum Nuncij, nunc Eminentiſſ. D. Cardinalis Panzirolæ, vbi ſæpiùs ſe appellantes ad Sedem Apoſtolicam vocant.

20 Quintò etiam, repelli debuerunt à dicto munere ob non ſeruatam formam præſcriptam in *cap. vt circa de elect. in* 6. quam retulimus *ſupr dub.* 1. *num* 9. Conſtat enim ex prædictis Memorialibus, & aliis ſcriptis, in quibus ſuam oppoſitionem manifeſtarunt, non ſeruaſſe dictam formam, nec id feciſſe inſtrumento publico coram authenticis perſonis, nec ſub iuramento eo loco præſcripto.

21 Idem dico propter defectum ſextæ conditionis pro oppoſitoribus contra electionem requiſitæ, de qua *ſupr. dub.* 1. *num.* 10. *ex cap. is qui contra de elec. in* 6. Conſtat enim prædictos Patres oppoſitores variaſſe in oppoſitione cauſarum contra validitatem Capituli, & electionum ipſius. Si quidem in ſcripto oblato Matriti die 4. Decembris 1642. Prouinciali dictæ Prouinciæ Caſtellæ ſolùm obiecerunt quod Socij Priorum non fuerunt legitimi, eo quod electi non fuerint niſi ſolùm ab habentibus 20 annos in profeſſione. In Memoriali autem poſtea ab ipſis porrecto Reuerendiſſimo Patri Ordinis quando Romam venerunt, non ſolum prædictam cauſam nullitatis, ſed plures etiam alias obiecerunt.

In Memoriali verò poſtea Eminentiſſimo D. Cardinali Protectori oblato vlteriùs addiderunt aliam cauſam nullitatis Capituli, & electionum ipſius, videlicet quod pro illis fuerint adiuncti aliqui ſuffragatores, qui de iure tales non erant. Ac demum, poſtea poſt duos circiter menſes opponere cœperunt, defeciſſe tres ſcrutatores in dicto Capitulo, & ipſius electionibus. Ex quo manifeſtè elicitur ipſos varios in opponendo extitiſſe, ac propterea repelli debuiſſe: tum ex dicto *cap. is qui contra*, cum ex communi dicterio de teſte, ſcilicet *teſtis varius, teſtis falſus.* Quod etiam oppoſitori, ſeu impugnatori electionis applicari poteſt.

Repelli etiam debuerunt prædicti Patres oppoſitores, iuxta dicta ſup. *dub* 1 *num.* 12. à munere impugnatorum, propterea quod cum ante confirmationem Capituli à Generali per litteras poſtulaſſet ne illud confirmaret, ipſeque Generalis rem maturè diſcuſſiſſet, cauſaſque, propter quas confirmationem negandam eſſe dicebant, conſideraſſet, nihilominus ipſum confirmauit litteris datis eodem anno 1642. die 15. menſis Nouembris. Ex quibus omnibus liquidò patet præfatos PP. legitimos oppoſitores non fuiſſe in cauſa præſenti. 22

DVBIVM TERTIVM.

An in caſu quo prædicti Patres legitimi oppoſitores Capituli eſſent potuiſſet decidi cauſa non citata, vel audita parte Capituli.

RESpondeo id nullo modo fieri poſſe. Primò ex *cap.* 1. *de cauſa poſſeſ.* vbi Gregorius Papa dicit, *nec Nos contra in auditam partem aliquid poſſumus definire.* Vbi verbum (*poteſt*) negatione præpoſita, importat neceſſitatem, vt ibi Panorm. *num.* 4. & Iaſon. *l. Gallus ff. de liber. & poſthum. n.* 17. Gloſſa *cap.* 1. *de reg. Iuris in 6. verſic. non poteſt.* De quo DD. in *d. cap* 1. ſpecialiter Ioann. Andr. Innocent. Imola, Hoſtienſis, & Ancharanus. Secundò, ex *cap.* 1. *de feudis ſine culp. non amit.* vbi dicitur, *non debet quis priuari feudo etiam per Principem antequam de culpa ſit conuictus.* Et Clement. *paſtoralis de ſenten. & re iud. verſic. nec prædicta ſuppletio,* vbi dicitur, *Imperatorem non poſſe ſupplere citationem, quia eſt de iure naturali, &* 2. *quæſt.* 1. *cap. Deus,* vbi dicitur, *Deum noluiſſe punire peccata Sodomorum, niſi deſcenderet, & videret, nec Adam, niſi prius eo vocato, & eius defenſione audita,* Et *c. caueant, & c. omnia* 3 *qu.* 9. vbi habetur, *ſententiam abſque citatione nullam eſſe.* Tertiò, ratione, quia citatio partis, vt ſe defendat, eſt radix, & initium omnium litium. *Inſt. de pœn temp. litig. §. finali, & p.* 3. *tit.* 7. *initio.* Ergo velle ſententiam ferre contra partem inauditam, eſt fundamentum totius proceſſus iudicialis euertere. 23

Quartò, quia citare partem vt ſe defendat eſt de iure naturæ, quod dictat, vnicuique locum ſe tuendi concedendum eſſe. Item ius naturæ dictat, ante ſententiam eſſe plenè, & perfectè cognoſcendam culpam, quod effici non poteſt niſi pars citetur, & audiatur, an aliquid habeat quo à culpa

culpa purgetur. Sed Princeps immurare nequit
ius naturæ, ergo non poteſt contra inauditam
partem procedere. Hanc proinde concluſionem
tenet Gloſſa *Extrauag. 1. de dolo, & contum. verbo
Non obſtantibus*, vbi dicit, *part. citationem eſſe de
iure naturæ, contra quam nullus Princeps procedere
poteſt.* Panorm *cap 1. de cauſa poſſeſſ. num. 4. & 5.*
vbi hæc dicit: *Etiam Princeps non poteſt ſupple-
re defectum citationis, nec valet ſententia per Prin-
cipem ſine citatione lata, quia eſt contra ius naturæ
non citare partem, & citatione præcedente, & cauſæ
cognitione præſumendum eſt pro Principe, & non
aliter* Hæc Panormit. Qui & refert Cardinal. Et
idem Panormit. *cap. inter quatuor de maior. & obe-
dient num. 1.* vbi inquit: *De abſoluta poteſtate po-
teſt Princeps procedere abſque citatione in iis, quæ
ſunt in poteſtate ipſius Principis, ſecus in quibus non
habet plenam diſpoſitionem, quia tollere citationem
eſt tollere defenſionem, quæ eſt de iure naturæ.* Et Ia-
ſon *dicta l. Gallus num. 18.* vbi dicit: *Nec Papam
poſſe de plenitudine poteſtatis omittere citationem,
quia eſt contra ius naturæ.* vbi Angel. *l. ſi accuſato-
rib. C. de accuſat.* & Gloſſa *l. fin. C. de legib. verſ. quo
minus*, & ibi Bald. *num. 1. & l. cum Fratrem C. de iis
qu bus, vt indig.* Con. *quæſt. practic cap. 23. n. 6.* Re-
buff *repetition. cap. 1. de poſſeſſ. verſic. ſextò nota.*
Pinellus plures referens *C. de reſcind. vendit. 11.
p. rubricæ cap. 2. num. 21.* Alexan. *conſ. 5. volum. 2.
num. 2.* Oldradus, Maranta, Aretinus, Felinus, &
alij Iuriſtæ.

Quibus iunge ex Theologis Sotum *l. 5. de iuſt.
q. 3. art. 3. ad 1. verſic. at vero verum*, vbi inquit, *ſi
Princeps citra iudicij formã, & ordinem aliquid im-
peret, nefas eſt nec parendum eſt illi, quia Princeps te-
netur ordine iudiciario procedere.* Caiet. *verb Homi-
cidium*, Mirand. *de ordine iudic. q. 14.* & alios.

24 Specialiter in materia electionis quod ea non
poſſit caſſari niſi citatis, & auditis electis, habe-
tur ex *cap. vlt. de elect. in 6.* vbi Doctores commu-
niter. Viuianus *de Iure patronat. l. 9. cap. 1. nu-
mer 24.* maximè Rota in vna Illerdenſi *electionis
Abbatiſſæ* coram D. Roxas 2. Iunij 1636. ex Ca-
ualer. *deciſ. 376. num. 1.* De quo etiam Rotæ de-
cio *in recent. deciſ. 139. num. 7. p. 7.* & Portell. *in Re-
ſponſ p. 2. caſ. 4 n 3.* Ad minus ideſt clariſſimum
quando electio eſt in conformitate facta, confir-
mata, & in poſſeſſione poſita, ac reclamantibus
electis, prout erat in præſenti.

25 Nec obſtat, Panorm. *c. cum olim de ſentent. & re
iudicat. n. 20. & c. cauſam de reſcript. n. 3.* Rebuff.
vbi ſupr. Felin *dicto c. cum olim n. 1.* Marant. *de Or-
din. iudic. 6. par verbo Citatio n. 3.* & quoſdam alios,
quos retuli, & ex parte ſecutus ſum *tom. 3. Summ.
verbo Iudex, & iudicium Regular n. 17.* dixiſſe, poſ-
ſe aliquando Iudicem contra partem non cita-
tam, nec auditam procedere. Nam, vt ipſos legen-
ti conſtabit, loquuntur in caſu, quo crimen eſt
notorium, & liquidò, ac certo conſtat nullam
defenſionem eſſe reo, quod non procedit in
propoſito, vt euidenter conſtabit, euacuando
ea, quæ Patres oppoſitores Capituli obiicie-
bant.

26 Quare audiri non meruerunt aliqui inſinuan-
tes potuiſſe Eminentiſſimum D. Cardinalem
Protectorem huius cauſæ Iudicem, vel etiam
Reuerendiſſimum Generalem, electiones in dicto
Capitulo factas extraiudicialiter, & ſine ſtrepitu
iudicij. non auditis electis irritare, & caſſare. Id
enim contra Ius naturale, diuinum, & humanum
eſſet.

Cum enim tales electiones non ſolùm in con-
cordia factæ fuiſſent, ſed etiam à Superiori con-
firmatæ eſſent, & per confirmationem adqui-
ſiuerint electi Ius in officiis, ad quæ fuerunt
electi, & in ipſorum poſſeſſione per multos
menſes fuerint, & contradicerent tali cauſæ di-
ſcuſſioni ipſis non citatis, aut non auditis; pro-
culdubio nihil potuit in cauſæ deciſione agi ſi-
ne ipſorum citatione *cap. noſtri, & cap. qualiter de
elect. & cap. dudum de præbend. cap. fin. de elec. l. 6.*
Petrus Gregorius *in partit. I uris cap. non tract. de
elect. num. 4.* Portellus *ſup.*

D V B I V M IV.

*Quod mandatum, vel procuratio require-
batur, vt aliquis eſſet legitimus pro-
curator Romæ pro Capituli
defenſione.*

SVppono, cauſas electionis agitari poſſe per 27
procuratores tam partis impugnantis quam
defendentis. Ita enim habetur ex *c 1. de elect. in 6.*
vbi etiam terminus illis præfigitur ad proſequen-
dam appellationem. Doctores communiter ibi
Layman. *ſup. q. 117. & q. 118.*

Quo poſito ad dubium propoſitum reſpondeo, 28
procurationem, ſeu mandatum, quod requireba-
tur, vt aliquis eſſet legitimus procurator Romæ
pro dicti Capituli defenſione debere eſſe ab om-
nibus electis in ipſo ad aliquod officium, videli-
cet Prouinciali, quatuor Diffinitoribus, Prioribus
&c. vel ſaltem ab iis, qui repræſentant totam Pro-
uinciam, ſcilicet Diffinitorio ipſius, quod con-
flatur ex Prouinciali, quatuor Diffinitoribus, &
Socio, ſeu Secretario.

Ratio primæ partis eſt, quia procurator legi- 29
timus eſt ille, qui à parte principali intereſſe ha-
bente accepit mandatum. Etenim iuxta Vlpia-
num *in l. 1. ff. de procurat.* procurator eſt, *qui aliena
negotia mandato Domini adminiſtrat.* Et infra. *Qui
rebus ſuis ipſi ſupereſſe, vel nolunt, vel non poſſunt,
per alios poſſunt, vel agere, vel conueniri.* Certum
autem eſt principalem partem intereſſe haben-
tem in dicto Capitulo fuiſſe electos in illo ad
aliquod officium. Ergo. Confirmatur ex Regula
illa 29. inter Regulas iuris, quæ ſumitur ex *l. 1. &
vlt. C. de auth præſt & ex per fundum 11. ff de ſeruit.
ruſtic. præd.* videlicet, *Quod omnes tangit debet ab
omnibus approbari.* Conſtat autem negotium illius
Capituli tangere omnes illos, qui in eo electi
fuerunt ad aliquod officium in Religione, ac pro-
indè procuratorem legitimum in hac cauſa illum
fuiſſe, qui ab illis habuiſſet mandatum, ſeu procu-
rationem.

Ratio etiam ſecundæ eſt, quod idem, quod fit à 30
principali, fieri etiam poteſt ab eo, qui ipſum re-
præſentat, vt patet in Vicario, Delegato, Commiſ-
ſario, Procuratore, &c. Cum autem Diffinitorium
repræſentet totam Prouinciam, vt colligitur ex
noſtris Conſtitutionibus *par. 4. cap. 19. num. 1. 2.
11. 13. & 14.* ac *cap. 20.* præſertim *num. 4.* ideo ha-
bens procurationem, ſeu mandatum à dicto Dif-
finitorio cenſeri debuit habere illud à tota Pro-
uincia, ac per conſequens ab Officialibus in dicto
Capitulo electis.

Videtur autem neceſſarium fuiſſe in tali 31
caſu

caſu quod omnes Gremiales Diffinitorij, Prouincialis ſcilicet, & Diffinitores, conuenirent in deſignatione procuratoris; nec ſufficere quod maior pars ipſorum id faceret. Ratio eſt, quia, licet ad ſtatuendum ea, quæ pertinent ad omnes vt vniuerſos, vel in communi, ſufficiat conſenſus maioris partis *cap. cum in cunctis de iis quæ fiunt à maiori parte Capituli, & cap. auditis de elect.* nihilominus ad ſtatuendum ea, quæ ſpectant ad omnes vt ſingulos, ſeu in particulari, quale eſt in hoc caſu conſtitutio procuratoris; ſiquidem omnes de Gremio Diffinitorij ſuns electi in tali Capitulo, requiritur conſenſus ſingulorum, ita vt in his habeat verum Regula iuris *in 6.* adducta *Quod omnes tangit debet ab omnibus approbari. cap. cum omnes de conſtit. l. per fundum ff. de ſeruit. ruſtic.* Gloſſa *in d. cap. cum omnes verbo Conſtitutum.* Angelus Syluester, & alij Summiſtæ *verbo Capitulum*, & DD communiter, quos refert Barb. *in d. cap. cum omnes, & ſuper d. Regulam quod omnes tangit.*

32 Imò etiam videtur neceſſarium fuiſſe ad deſignationem talis procuratoris, quod fieret à dicto Diffinitorio per modum Diffinitorij, congregato ſcilicet ad ſonitum campanellæ, loco, & aliis circumſtantiis, quæ ſecundùm conſuetudinem Religionis obſeruantur ad actiones Diffinitoriales. Hoc enim commune eſt omnibus, quæ fiunt à Collegio, Capitulo, Diffinitorio, &c. vt talibus. Vbi enim actus expediendus eſt de conſenſu alicuius Collegij, ſeu Communitatis non ſufficit illos de collegio ſeparatim conſentire, ſed neceſſario requiritur vt in vnum congregati collegialiter conſentiant alias actus eſt nullus. *c. in gener. de elect. & l. 1. C. de decim. lib.* 10. Panormitan. *cap. cum Eccleſ. à n. 14. de cauſ. poſſeſ. c. Eccleſ. 1. n. 2. de ſortileg. c. quia propter n. 12. de elect. & c. cum omnes n. 5. de conſtit.* vbi latè Felin. *n. 24.* Gonzal. *ſup. Regul. 8 cancell. gloſ. 47. n. 64.* Sigiſmund. de Bononia *de elect. dub. 111. n. 3.* ex Rotæ deciſione, & aliis authoribus. Quod etiam ex eiſdem fundamentis ſequitur Tamburin *de iure Abbat. tom. 3. diſp. 1. quæſt. 3. num. 7.*

33 Illud certiùs, procuratorem taliter conſtitutum potuiſſe renuere acceptare talem procurationem, & illam recuſare. Ratio eſt, quia mandatum eſt contractus à mandatore, & mandatario ſponte initus, & nemo inuitus cogitur ad procurandum pro alio. *l. 1. ff. mandat. l. inuitus C. de Procuratorib.* Azor *tom. 1. Inſtit. moral. l. 9. c. 5.* Bonacina *de Contractibus diſp. 1. q. 2. punct. 6. n. 11.* Layman *lib. 3 lect. 5. Tract. 4. cap. 26. num. 9.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. Allegat. 79. num. 35.* poſt alios, quos refert. Credo nihilominus, quod ſi talis procurator eſſet eiuſdem Religionis poſſet cogi à Superiori ipſius ad acceptandum tale mandatum, eo quod, iuxta dicta *tom. 1. cap. 4.* ex vi voti obedientiæ obligatur Religioſus ad obediendum in rebus licitis, & honeſtis, & quæ concernunt Regulam, quale eſt hoc, vt munus Procuratoris gereret pro defenſione Capituli ſuæ Religionis.

34 Credo etiam Procuratorem Generalem noſtri Ordinis potuiſſe ſuſcipere talis cauſæ defenſionem, tum ex vi ſui muneris, quod eſt defendere Religionem, tum propter priuilegium Bonifacij Noni pro prædicatoribus quod retuli *tom. 4. verbo Procuratores Religionum num 4.* in quo Procuratoribus Generalibus conceditur facultas aſſumendi qualcunque cauſas Ordinis, etiam in iis, in quibus requiritur ſpeciale mandatum, perindè ac ſi ab iis, ad quos intereſt, data eſſet omnimoda poteſtas. Idque ſupponitur à Rota in vna Theatina *Iuriſdictionis* coram D. Coccino anno 1614. vbi habetur, Procuratores Generales Religionum communicantium in priuilegiis cum Dominicanis poſſe vti conceſſione Bonifacij IX. relata. Oporteret tamen rectè inſtructum eſſe in cauſa ipſa, aliàs non poſſet nec licitè, nec validè eam aſſumere.

DVBIVM V.

An prædictum Capitulum, & eius electiones annullari deberent eo quod ſocij Conuentuum, qui in eis vocem habuerunt, non fuiſſent electi ab omnibus in Sacris conſtitutis.

SVppono ex dictis *tom 1 cap. 15 num. 4* ad electiones, quæ fiunt inter Regulares, admitti vt electores Clericos omnes in Sacris conſtitutos, prout ex *c. ex eo de electio. in 6.* & Clementin. *Vt ij de ætat. & qualit.* ac Concilio Tridentino *ſeſſ. 22. cap. 4.* dixi eo loco. Id etiam videtur eſſe de iure communi Religionis. Nam *part. 4. cap. 24. numero primo* dicitur excludendos eſſe ab electionibus profeſſos, qui in Sacris non exiſtunt. Ex quo denotatur quod omnes in Sacris exiſtentes admitti debeant. 35

Nihilominus dicendum, propter ius particulare illius Prouinciæ non potuiſſe, nec debuiſſe ad electionem Sociorum Priorum iturorum ad Capitulum Prouinciale admitti omnes in Sacris conſtitutos, ſed ſolùm illos, qui 20. annos in profeſſione habebant, ac proindè non propterea Capitulum Prouinciale prædictum, aut electiones in ipſo factas impugnari poſſe. 36

Et primò, antequam id probetur, nullatenus audiendos fuiſſe prædictos Patres oppoſitores in hoc, non ſolum liquido habetur ex dictis toto dubio primo, & ſecundo; ſed ſpecialiter ex eo quod in actis prædicti Capituli in authentica formâ ad Generalem Romam tranſmiſſis § *Tunc Reuerendus Pater* ſic habetur. *Et ſtatim rationem poſuit* (ſcilicet Præſidens) *cum ſociis Conuentuum, & ipſi litteras, in quibus ſtatus eorum, & bonorum eorumdem continebantur, exhibuerunt, quibus iam examinatis interrogauit: An quis eſſet qui impedimento aliquo Canonico, voce actiua, aut paſſiua eſſet priuatus, & nemine reclamante omnes habiles inuenti ſunt, & vt talia reputati à Reu. P. Præſide.* Nullo ergo iure dicti Patres oppoſitores dicere potuerunt præfatos Socios Priorum illegitimos ſuffragatores fuiſſe, ſiquidem expreſsè, vel tacitè, ipſi, qui erant Gremiales Capituli, eos in eodem Capitulo *nemine reclamante* habiles inuenerunt. Procedunt enim contra illos adducta ſupra dubio primo, & ſecundo, & præſertim Regulæ illæ Iuris: *Quod ſemel placuit amplius diſplicere non potuit*, & illa *Mutare conſilium quis non poteſt in alterius detrimentum*, ac illa, *Nullus poteſt venire contra factum ſuum.* 37

Deinde planè conuincitur quod hic modus eligendi Socios debuerit omnino obſeruari in Prouincia Caſtellæ. Cum enim prius diuiſa eſſet in duas Prouincias, quarum vna Caſtellæ nouæ, 38

&

& altera Caſtellæ veteris vocabatur, vnitæ fuerunt authoritate Pontificia, Regia, & ordinaria Generalis in vnam Prouinciam Caſtellæ cum certis pactis, & conditionibus, quarum vna fuit *n.* 13. quòd ſolùm haberent vocem in electione Sociorum Priorum iturorum ad Capitulum Prouinciale illi, qui habuiſſent viginti annos in profeſſione, & quòd ſi alio modo fieret talis electio eſſet irrita, & omnino nulla ipſo facto. Hæc autem conditio habebat robur, & firmitatem. Primò, quia facta eſt à Commiſſariis vtriuſque Prouinciæ nomine Religioſorum ipſius, qui proindè ceſſerunt iuri ſuo, ſi quod habebant, ad oppoſitum. Secundò, quia facta eſt authoritate ordinaria Generalis, qui, iuxta conſtitutiones Ordinis *part.* 2. *cap.* 1. *n.* 9. & 11. non ſolùm habet facultatem diſpenſandi in conſtitutionibus Ordinis ex legitima cauſa; ſed etiam (quod eſt maximè notandum) habet totam authoritatem, quam habet Capitulum Generale, præterquam in tribus caſibus, in quibus non includitur iſte. Conſtat autem euidenter potuiſſe Capitulum Generale facere prædictam conditionem pro bono regimine Religionis. Tertiò, & præcipuè, ex eò quòd prædicta conditio facta fuit ex vi Breuis Sanctiſſimi D.N. Vrbani 30. Auguſti 1636. in quo conceditur authoritas dicto Theodoro Generali eligendi aliquem Religioſum in Vicarium generalem cũ authoritate Prouinciales vtriuſque prædictæ Prouinciæ abſoluendi à ſuis Prouincialatus Officiis, ſi illa ſponte renunciare *recuſauerint, dictaſque duas Prouincias in vnam Caſtellæ Prouinciam vnire cum illis pactis, & conditionibus, in quibus Fratres vnius, & alterius Prouinciæ Caſtellæ conuenerint.* Et poſtea in fine additur; *Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, dictique Ordinis &c. ſtatutis, & conſtitutionibus; &c.*

Quartò, quia huiuſmodi conditio cum aliis recepta, & approbata fuit à Gremialibus vtriuſque Prouinciæ Congregatis in Capitulo Prouinciali Matriti celebrato 17. Octobris 1638. inſtrumento etiam facto coram Illuſtriſſimo Domino Nuncio Hiſpaniarum tunc temporis Domino Campeggio, & eius Notariis. Gremiales autem Prouinciæ omnes Fratres ipſius repræſentant, ac per conſequens potuerunt recipere, & approbare prædictam conditionem cum aliis.

Denique quintò, quia Magiſter Michael Nauarrus eo tempore Prouincialis curare debebat prædictam conditionem ſimul cum aliis ſeruari ex vi iuramenti præſtiti in Capitulo Prouinciali Matritenſi anni 1638. in quo fuerat electus. Vt enim conſtat ex Actis authenticis eiuſdem capituli §. *Deinde* poſt ſuam in Prouincialem electionem genuflexus in conſpectu omnium Capitularium fecit iuramentum iuxta formam præſcriptam in pactis, & conditionibus vnionis ſeruandi inuiolabiliter in vtroque foro prædicta pacta, & conditiones, inter quas erat iſta.

39 Et ſi autem confirmatione à Generali non egeret, vt pote, quia facta fuit authoritate Apoſtolica Papæ, authoritate etiam ordinaria Generalis, authoritate inſuper Vicarij Apoſtolici, & Generalis, conſentientibus, & approbantibus Gremialibus vtriuſque Prouinciæ, qui illam totam repræſentant, vt præmiſſum eſt; nihilominus ab eodem Generali confirmata fuit Litteris patentibus datis 8. Ianuarij 1639. Conſtat enim ex Actis authenticis capituli intermedij eiuſdem prouinciæ celebrati in conuentu Vallis morenſi 28. Aprilis 1340. §. *Deinde.* Prouincialem exhibuiſſe Diffinitorio litteras eiuſdem Generalis continentes confirmationem vnionis inter vtramque Caſtellam, & confirmationem legum, & conditionum ſub quibus facta fuit vnio. Cui conſonant Epiſtolæ eiuſdem Generalis ad Prouincialem eiuſdem Prouinciæ, & ad Magiſtrum Orbeam Præſidem capituli, de quo eſt controuerſia, & ipſorum ad Generalem, quæ partim apud illos, partim in Regiſtris litterarum pro Hiſpania cernuntur; ex quibus habetur hanc conditionem confirmatam fuiſſe cum cæteris à prædicto Reuerendiſſimo, ſimulque voluiſſe, vt ea exequutioni mandaretur. Idem etiam corroborat quòd huiuſmodi etiam conditio innouata fuit in Capitulo Prouinciali, de quo eſt controuerſia §. *tertia conditio,* quod nullatenus fieret, ſi ea à præfato Generali reprobata fuiſſet, vel non confirmata. Imò cum innouatio dictæ conditionis facta ſit annuentibus, conſentientibus, & ſubſcribentibus dictis PP. oppoſitoribus, vt patet ex Actis dictis capituli, ideo nullatenus audiri poterant contra ipſam, propter dicta *ſup. dub.* 1. & 2.

46 Nec obſtat quod obiiciebant Patres oppoſitores contra præfatam, & alias conditiones vnionis, eſſe videlicet contra præfatum Breue Sanctiſſimi, eo quòd in ipſo Papa concedat facultatem Vicario Generali à Generali deputato vniendi dictas Prouincias, & conuocandi ad Capitulum Prouinciale *pro noui Prouincialis electione, aliiſque omnibus, & ſingulis facieñ, quæ in Capitulis Prouincialibus dicti Ordinis iuxta illius Conſtitutiones Apoſtolica auctoritate confirmatas fieri ſolent.*

Ex eo inferentes hanc conditionem inualidam eſſe, eo quòd contraria ſit conſtitutionibus Ordinis. Sed futilem fuiſſe hanc obiectionem conſtat primò, quia, vt manifeſtè liquet ex ipſo Breui ibi ſolùm loquitur Pontifex de Capitulo Prouinciali celebrato anno 1638. in quo completa fuit vnio Prouinciarum, non de capitulo celebrato ann. 1641. de quo modò eſt controuerſia. Secundò, quia ibi nihil præcipit, aut diſponit, ſed ſolùm refert, quæ fieri ſolent in capitulis Prouincialibus, nec in verbis adductis dicitur *fieri debent,* ſed *fieri ſolent.* Vnde argumentum ex prædicto Breui SS. ſumptum nullius momenti eſſe comprobatur.

47 Nec etiam obſtant adducta in principio huius dubij ex Iure communi, & conſtitutionibus noſtræ Religionis; non ſolùm, quia ibi, maximè in Iuribus relatis ex Iure communi, ſolùm videtur permitti, aut concedi quòd omnes Clerici adſint electionibus, non verò præcipi; ſed etiam, & præcipuè, ex eo quòd, vt patet ex Breui Sanctiſſimi adducto ſupra *n.* 38. idem Sanctiſſimus concedit facultatem reuniendi dictas Prouincias in vnam, cum illis pactis, & conditionibus, *in quibus Fratres vnius, & alterius Prouinciæ conuenerint:* addendo in fine, *non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, dictique Ordinis ſtatutis, & conſuetudinibus.* Per hæc enim ſatis denotatur ex vi authoritatis à Papa conceſſæ potuiſſe dictos Religioſos ſtatuere hanc conditionem pro vnione Prouinciarum, non obſtantibus Iure communi, aut conſtitutionibus Ordinis.

DVBIVM VI.

An prædictum Capitulum, & eius electiones inualidæ fuerint propter vota quædam in illo adiuncta.

42 EXtollebant prætereà Patres oppoſitores obiectionem aliam contra validitatem capituli, videlicet, quòd, vt conſtat ex Actis ipſius, in eo numerantur quinquaginta Gremiales; cū tamen, iuxta ipſorum computationem, tot nequaquam erint eſſe. Vnde dicebant ſuppletum fuiſſe numerum aliquorum abſentium contra Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. cap. 6. de Regularibus*, ac per conſequens electiones inualidas fuiſſe, & ſuffragatores adiunctos inhabiles poſtea ad omnia officia Ordinis. Dicit enim Concilium. *Nec in poſterum liceat Prouinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoſcunque titulares ad effectum electionis faciendæ conſtituere, aut voces, & ſuffragia abſentium ſupplere. Si verò contra huius decreti Conſtitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita ſit; & is, qui ad hunc effectum ſe in Prouincialem, Abbatem, aut Priorem creari permiſerit, deinceps ad omnia officia in Religione obtinenda inhabilis exiſtat, facultateſque ſuper his conceſſæ eo ipſo abrogatæ cenſeantur, &, ſi in poſterum aliæ concedantur, tanquam ſubreptitiæ habeantur.*

43 Hanc tamen obiectionem nullius momenti eſſe liquidò ſuadetur. Et primò quidem, cum nihil conſtaret de eo quod opponebatur, nec per teſtes idoneos, inſtrumenta authentica, aut proceſſum formatum, proculdubiò Patribus oppoſitionibus credendum non erat. Sed ſi circa id fuiſſet aliquod dubium, citanda, & audienda eſſet pars Capituli, prout iuris eſt, iuxta d. ſup. *dub.* 3. Interim tamen ſecundò, audiri non debuiſſe præfatos Patres, conuincitur, tum propter ſuperiùs dicta *dub.* 2. tum ſpecialiter, quia ipſimet perſonaliter aſſiſtentes electioni Prouincialis, in qua vocem habuerunt prædicti quinquaginta ſuffragatores, eam, legitimam, & Canonicam (idem dico de electione Diffinitorum) acceptarunt, & approbarunt.

Vt enim conſtat ex verbis dictorum Actorum authenticorum capituli § *iam ergo*, facta electione Prouincialis, *acceptatur* electio à R. P. *Præſide, nemine reclamante, &, vt canonica eſt habita.* Subditur poſtea, *& tandem ſolitam obedientiam nouo Prouinciali electo omnes Gremiales exhibent.* Quam etiam exhibuerunt per ſex menſes poſt capitulum celebratum. Et ſanè tertiò, cum, iuxta Iura, & antiquam Ordinis conſuetudinem, prout colligitur ex Formula celebrandi capitula Prouincialia §. 21. & 26. quam retuli ſupra *num.* 7. finito Scrutinio pro electione Prouincialis, & Diffinitorum, Præſidens capituli ter interroget Gremiales, an habeant illam electionem, vt legitimam, & prædicti Patres, qui Gremiales etiam erant, nihil dixerint, quin potiùs prædictas electiones acceptauerint, & approbauerint, proculdubio ſignum euidens eſt nullum illegitimum ſuffragatorem ad præfatas electiones admiſſum fuiſſe.

44 Ad maiorem etiam abundantiam, & tollendum omnem ſcrupulum, dico, potuiſſe Patres illos capituli ex vi vnius conditionis præfatæ vnionis *num.* 9. (quæ erat quòd, vt in Capitulis Prouincialibus eſſent ſemper paria vota vtriuſque Prouinciæ vnitæ, ſcilicet, Caſtellæ nouæ, & veteris, poſſent Patres illius partis Prouinciæ, quæ habebat minora vota eligere ſibi tot ſuffragatores, quot eſſent neceſſarij ad adæquandum vota, ſeu ſuffragatores alterius partis) eligere, ſeu, creare aliquot ſuffragatores.

Quod fecerunt vtentes iure præfatæ conditionis factæ authoritate Apoſtolica Papæ, ordinaria Generalis, & delegata Vicarij Generalis Apoſtolici, cōſentientibus non ſolùm Commiſſarijs vtriuſque Prouinciæ, ſed etiam Gremialibus illius totam Prouinciam repræſentantibus, vt dictū eſt ſupr. *dub.* 5. *num.* 38. Hoc autem licitum eſſe conſtat ex declaratione quadam Sacræ Congregationis, quæ habetur ſimul cum alijs in Codice antiquo in Bibliotheca Tranſpontinæ de Vrbe reſeruato, vbi ſic: *Cum Fratres Sancti Auguſtini poſtulaſſent declarari an inſtitutio vocum, quæ non ſit per creationem nouorum titularium, neque per ſupplementum vocum abſentium, ſed per habilitationem eorum, qui cum non eſſent vocales efficiuntur vocales ſit contra Concilium. Congregatio cenſuit non eſſe contra Concilium.*

Quod ergo dicebant huiuſmodi adiunctionem votorum eſſe ſuppletionem votorum abſentium ſine ratione dicebatur, cum pariter dicere poſſent factam fuiſſe ad ſupplenda vota eorum, qui è vita diſceſſerant. Non enim talis electio, ſeu inſtitutio illorum ſuffragatorum fuit ad ſupplendum vota abſentium (quod prohibet Concilium, & non ignorabant docti illi Patres Capitulares) nec ad ſupplendum vota defunctorum, ſed præciſè, ſolùm, & formaliter ad adæquandum vota vnius partis Prouinciæ cum votis alterius, prout, poterant, & debebant facere, ex vi præfatæ conditionis. 45

Nec obſtat ſi dicatur hanc conditionem non fuiſſe confirmatam à Generali Statio, quin potius fuiſſe ab eo reprobatam, quia videbatur contraria Concilio Tridentino. Reſpondeo enim non conſtaſſe de tali non confirmatione, ſeu reprobatione; & dato quòd de illa conſtaſſet adhuc executioni mandari potuiſſet. Tum quia cum illa facta fuerit ex vi Breuis Sanctiſſimi, de quo ſupra, authoritate etiam Generalis, & Vicarij Generalis ab ipſo inſtituti, ac acceptata, & recepta à toto Gremio Capituli, non videbatur neceſſaria confirmatio Generalis, cum nullo Iure id probetur; & dato quòd ab ipſo reprobata fuiſſet, ſolùm cenſeri debebat reprobata quatenus contraria præſumebatur eſſe Concilio Tridentino, videlicet, ſi per illam intenderetur ſupplere voces abſentium, non alio modo. Quare, cum prædicta votorum adiunctio facta non fuerit ad ſupplendas voces abſentium, ceſſaret præſumptio Generalis reprobantis illam, ac per conſequens executioni mandari poſſet. Vt enim dixi 4. *tom. verbo Leges Regularium num.* 61. quando lex fundatur in præſumptione alicuius facti, vel defectus, ſeu delicti ſi præſumptio ceſſat, eo quòd de contraria veritate conſtat, ceſſat etiam obligatio legis. 46

Addendum ad maiorem etiam abundantiam quòd caſu dato, & non conceſſo, quòd Patres illi capitulares ſuppleuerant votum alicuius abſentis, cum id non fecerint propria authoritate, ſed legitimè, & ex vi præfatæ conditionis, autho- 47

ritate

ritate Pontificia, ordinaria, & delegata, vt præmiſſum eſt, nihil omnino contra mentem Concilij feciſſent. Concilij enim intentio, dum negat vota abſentium suppleri poſſe, ſolùm eſt, ne id fiat illegitimè, & authoritate ſolius Præſidentis Capituli, prout habent Rodrigu. *tom.* 2. *quæſt. Regul. quæſt.* 51. *art.* 6. Miranda 2. *tom. Manual. Prælator. quæſt* 23. *artic.* 7. Iulius Lanorius *cap.* 17 *numer.* 42 Franciſcus Bordonua *Reſolut.* 26 *num.* 6. Theſaur *in Praxi part.* 1 *cap.* 11 §. *nota tertiò* Referam autem Rodriguez, & Mirandæ verba, quos alij ſequuntur. Rodriguez ergo ſic habet: *Concilium enim ſolùm tollit conſuetudinem quamdam antiquam, qua in aliquibus Religionibus Præſidentes in Capitulo vota abſentium propria authoritate ſupplebant, dicendo, hic loco talis Prouincialis ſubſtituatur, & hic loco alterius, ad effectum electionis faciendæ, quod in magnum Religionis vertebatur detrimentum, cum hoc modo electiones non ſecundum Deum fieri contingeret* Miranda verò ſic: *Mens ergo, atque intentio ſupradicti Concilij loco præallegato tantum fuit tollere, ac penitus amouere deprauatam quandam antiquam conſuetudinem, quam habebant Superiores, & Præſidentes in Capitulis ad effectum ſuarum faciendarum electionum, abſentium vota ſupplendi, & votum, & vocem cui volebant tribuendi propria ſua authoritate dicendo illi: Tu eſto Prouincialis talis Prouinciæ loco abſentis, nam ego te ſubſtituo, & ſic de alijs, &c. Quod quidem vergebat in magnam electionum fraudem, atque Religionum omnium detrimentum. Hoc itaque tantummodò fuit vetitum, atque prohibitum per ſupradictum Concil. Trident.*

48 Adde tamen, etiam ad maiorem abundantiam, prædictam adiunctionem votorum licitam, & legitimam fuiſſe. Quod probatur ex Reg. quadam à Doctoribus recepta ea *cap. vnico de deſponſat. impub. in* 6. ſcilicet, quod *quando actus non valet eo modo quo fit, valet eo modo, quo valere poteſt.* Propterea enim ibi deciditur Matrimonium impuberum, quod ratione ætatis non valet, valere vt ſponſalia; quia hoc modo valere poteſt. Vbi Gloſſa *ibid. verſic. Matrimonium* ait, *ſi non valet vt ago, valet vt valere poteſt.* Et ita hanc Regulam vt certam ſupponit Sanchez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 4. *num.* 104. & 105. ex alijs, & ex ea deduci *tom.* 1. *cap.* 2. *numer.* 28 profeſſionem nullam ex defectu facultatis in acceptante illam, vel propter ſeruitutem, aut ſimiles cauſas, ſaltem valere, vt votum ſimplex. Quod ſi profeſſio ob defectum ætatis, aut anni Nouitiatus nulla, non valet, neque vt votum ſimplex, ideo eſt, quia Concilium Tridentinum ita diſpoſuit, iuxta dicta eo loco; ſi enim ita non diſpoſuiſſet, valeret vtique ex vi dictæ Regulæ. Ex ea autem ad propoſitum efficaciter ſic argumentari licet Admiſſo, & non conceſſo illam adiunctionem votorum non valuiſſe præcisè, vt talem, nec ex vi conditionis factæ in vnione Prouinciarum, nihilominus quia facta eſt à toto gremio Capituli, nemine reclamante, aut contradicente, proculdubio valere debuit propter Regulam adductam in quantum valere potuit. Potuit autem valere in ratione inſtitutionis, ſeu creationis nouorum votorum, ergo valuit hoc modo. Potuiſſe autem valere dictam adiunctionem votorum in ratione creationis, ſeu inſtitutionis nouorum votorum, conſtat non ſolùm ex declaratione Sacræ Congregationis relata ſupra *num.* 44. vbi id clarè habetur, ſed etiam, quia iuxta communem doctrinam quam tradidi *tom.* 1. *cap.* 15. *num.* 20. omnes vnanimiter de Capitulo nemine diſcrepante poſſunt admittere extraneum ad eligendum cum eis; prout tenent Panormitanus *in cap ſcriptum de elect. n.* 3. & *in cap. cum Vintonienſis eod. num & tit.* Nauarrus *l.* 5. *Conſilior. de Simonia Conſil.* 9. Paſſarellus *in Scholijs de elec. dub.* 6. & Peyrinis *tom.* 1. *de Subdit. quæſ.* 1. *cap.* 31. §. 8. *concluſ.* 9. Et ratio eſt, quia ſicut omnes vnanimiter de capitolo poſſunt totam poteſtatem eligendi in compromiſſarios transferre, iuxta dicta eo *c.* 15. *n.* 11. ex *cap. Quia propter de elect.* multo magis poterunt communicare aliis, vt cum eis colligant. Valuit ergo prædicta adiunctio votorum ſaltem iſto modo, ac per conſequens oppoſitio ex hoc capite penitùs nulla cenſeri debuit.

DVBIVM VII.

An tale Capitulum, & electiones in ipſo facta annullari deberent ob non ſeruatam formam. Capitis Quia propter de elect. *maximè quoad numerum Scrutatorum.*

SVppono ex dictis *tom.* 1. *cap.* 15. *num.* 11 & *tom.* 2. *cap.* 12. *num* 25. & præſertim *tom.* 3. *verbo Electio inter Regulares n.* 2. in electionibus Prælatorum Regularium obſeruari debere formam præſcriptam in *c. Quia propter de elect.* Videlicet, de tribus Scrutatoribus aſſumendis pro ipſis, qui ſingulorum eligentium vota exquirerent, & poſtea publicarent; propter plures Sac. Rotæ deciſiones eo loco relatas, vbi etiam, & eodem 3. *tom verbo Capitulum num.* 4 qualiter nullum Capitulum poſſit alterare, immutare, aut supplere dictam formam eo *cap Quia propter* deſignatam. 49

50 Ex quo magnum ſibi argumentum contra validitatem Capituli, de quo modò agitur, & electionum in ipſo factarum, deſumere videbantur Patres oppoſitores. Credebant enim tantùm in eo fuiſſe vnum Scrutatorem deſignatum, & non tres, eo quod in actis Capituli ipſius §. *Sabbato adueniente*, dicatur, cum eſſet ſermo de electione Diffinitorum, *Et ſtatim ad ipſam proceditur per ſuffragia ſecreta, inſtituto iam ſcrutatore R. P M. Ioanne de Erias ad ipſa ſuffragia regulanda*

51 Hanc verò prætenſam nullitatem multa eneruant. Primum quidem, quia ibi non dicitur hunc tantum Scrutatorem inſtitutum eſſe, ſed illum fuiſſe inſtitutum ad *ſuffragia regulanda*, quod denotatur Inſtitutos eſſe alios duos Scrutatores ſimul cum ipſo, ſed huic ſoli commiſſum fuiſſe, vtpotè viro ætate, grauitate, & morum probitate claro, regulare ſuffragia, ideſt vel ſcribere in cartula nomina eorum, qui eligebantur, vt poſtea conſtaret quinam haberet plura vota, vel extrahere vota ex vrna, numerare, & euoluere, quod vni ex Scrutatoribus committitur in formula celebrandi Capitula, de qua *ſupra numero.* 7. §. 19. eſto alij Scrutatores cum ipſo vota ſuffragantium exquirerent, viderent, & in ſcriptis redacta publicarent, quæ ſunt duo munia Scrutatorum ex eodem *c. Quia propter.*

52 Redigere autem vota in ſcriptis, ſeu ſcribere nomina eorum, qui eliguntur, quod poteſt dici illa regulare, per vnum ex ſcrutatoribus fieri debet. vt aduertunt Abbas *in d. cap. Quia propter num. 9.* & Sigiſmundus de Bononia *ſupr. dub. 21. num. 26.* Non explicatur autem hoc in prædictis Actis Capituli, quia in ipſis non referuntur per extenſum, & ad longum geſta in ipſo, ſed ſolum ſtrictè, ſummariè, & imperfectè. Conſtat enim ex ipſis ea non eſſe perfecta, & completa, ſed manca, mutila, & imperfecta (in quo ſanè repræhenſione digni, qui in cauſa fuerunt quod ſic fierent.) Secundò, quia, cum Patres illius Capituli in celebratione ipſius obſeruauerint formulam dictam celebrandi Capitulum Prouinciale à Generali Stratio illis tradita proculdubio deſignarunt tres Scrutatores pro electionibus, quia ita præſcribitur in dicta formula §. 16.

53 Tertiò, quia cum electiones factæ in dicto Capitulo celebratæ fuiſſent de conſenſu omnium eligentium, nemine reclamante, contradicente, aut proteſtante in contrarium, quin potius cunctis verbo, & opere acceptantibus, & recipientibus electiones, & electos per ipſas, non ſolùm tempore Capituli, ſed multo etiam poſt illud, euidenter etiam denotatur non contigiſſe hunc errorem in electionibus ipſius, aliàs Patres aduerſarij, niſi cæci eſſent, reclamaſſent, vel monuiſſent Præſidem, ne committeretur tam grandis error, quod nullatenus fecerunt, niſi ſolummodo Romæ exiſtentes, & nouas oppoſitiones contra Capitulum quæritantes.

54 Quartò, quia id quod dicitur de vno Scrutatore deſignato in prædictis actis Capituli ſolùm eſt pro electione Diffinitorum, non pro electione Prouincialis, aut aliorum Prælatorum; quia pro horum electione in dictis Actis, vtpote imperfectis, & mutilis (vt dictum eſt) nihil habetur erga numerum Scrutatorum. Formam autem iure communi præſcriptam *cap. Quia propter* relato ſolùm eſſe attendendam in electione Prælatorum, non in electione Diffinitorum, Sociorum, Diſcretorum, &c. colligitur ex ipſo *cap. Quia propter*, quia ibi ſolùm eſt ſermo de electione eorum, quorum defectu Eccleſiæ manent viduatæ, quod ſolùm competit Prælatis, quia ſunt ſponſi ipſarum. Fauet *cap. Ne pro defectu, eod. tit. de elect.* Gloſſa *in d. cap. Quia propter*, verbo *Eccleſiis viduatis* Gloſſa *in cap. Sicut de elect. in 6.* poſt alios, Syluester *in ſumma verbo Electio 2. q. 1.* Laymann *ſup. c. 7. q. 78.* Item Iulius Lauorius *ſupr. c. 19. n. 7.* & Barboſa *de Iur. Eccleſiaſtic. l. 1. c. 19. n. 154.* expreſsè aſſerentes formam dicti *c. Quia propter* non eſſe attendendam in electione Diffinitorum. Vnde infertur, quod hæc nullitas à præfatis Patribus prætenſa ob defectum Scrutatorum nullatenus ipſis fauere poterat, ſi quidem in actis Capituli ſolum id habetur pro electione Diffinitorum, pro quibus ipſi non ſunt ex iure communi neceſſarij.

55 Quamuis autem ex dictis ſufficienter euacuata fuerit obiectio à præfatis PP. oppoſitoribus facta contra electiones dicti Capituli, ob defectum Scrutatorum; nihilominus ad maiorem abundantiam, & pro veritatis explicatione addendum, quod, quamuis formula illa celebrandi Capitula Prouincialia à Reuerendiſſ. Generali Stratio pro celebratione illorum facta, iure obſeruari debuerit in præfato Capitulo, & in aliis, ſi tamen non obſeruaretur eo modo quo ab ipſo præſcripta fuit, vel in poſterum non obſeruetur (eo quod cùm fuerit ſolùm decreto ipſius facta per illius mortem iam ceſſauerit eius obligatio) nihilominus electiones validæ eſſent, & in poſterum validæ erunt, ſi Præſidens in ipſis ſimul cum duobus antiquioribus Gremialibus exerceant munus Scrutatorum, vota ſuffragatorum exquirendo, & poſtea publicando. Ratio eſt, quia iſte modus celebrandi electiones antiquiſſimus eſt in Religione, & conſuetudine receptus. Tum quia eſt introductus authoritate Apoſtolica Clementis VII. in Bulla *Cum acceperimus* per modum Breuis data Romæ 2. Aprilis 1524. in qua in virtute Sanctæ Obedientiæ præcepit motu proprio, & ex certa ſcientia, Generali, ac Diffinitoribus Capituli Generalis Venetiis eo anno celebrandi, vt Reformationem vniuerſalem Religionis, tam quoad mores, quàm quoad Ordinis inſtituta procedere deberent, dando illis omnimodam poteſtatem ad ea, ipſaque authoritate Apoſtolica confirmando, & roborando Ex vi cuius facultatis prædicti Generalis, & Diffinitores conſtitutiones antiquas Ordinis per d. Reuerendiſſimum Generalem Ioannem Soreth, & Diffinitores Capituli Generalis Bruxellis celebrati ann. 14 6. approbatas, & publicatas de nouo correxerunt, & emendarunt, atque ad meliorem, & probationem formam redegerunt, ipſaſque toti Ordini obſeruandas tradiderunt, vt patet ex *cap. vnica de Reformatione*, quod eſt in prædictis conſtitutionibus in principio. In prædictis autem conſtitutionibus Ioannis Soreth approbatis, & confirmatis à dicto Clemente VII ex vi prædicti Breuis; imò ex vi eiuſdem receptis *part. 5. de elect. Capituli Prouincialis cap 6* ſic dicitur: *Electio autem Prouincialis fiat modo, & forma. quibus electio prioris Generalis fit.*

De qua ſupr. cap. 1. & diligenter obſeruentur omnia illa, quæ ibi ponuntur, excepto quod Prouincialis eſt per Priorem Generalem confirmandus antequam Officium exequatur. Quia ergo cum agitur de electione Prioris Generalis in eiſdem Conſtitutionibus ſic dicitur. *Electio autem eius fiat hoc modo. Præſidens in Capitulo iuxta declarata cum duobus Diffinitoribus primarum Prouinciarum conſcribat voces ſingulorum Gremialium, ita quod ipſe qui præſidet primò vocem ſuam aliis neſcientibus ſcribat; Deinde ſecundus ſolo Præſidente audiente; poſtmodum tertius audientibus duobus primis. Deinde ſinguli aliorum coram illis tribus*; ideo, vt dixi hæc forma celebrandi capitula, ita vt prædicti Præſes, & duo antiquiores capituli Patres, gerant munus Scrutatorum, ſeruari potuit in capitulo Prouinciali, de quo eſt controuerſia, & in aliis ſequentibus totius Religionis.

Nec obſtat Reuerendiſſimum Stratium in 56
dicta formula celebrandi capitula §. 16. ſtatuiſſe, vt Præſidens de aſſenſu Diffinitorum aſſumere deberet tres ex Gremialibus capituli ad Scrutatorum munus exequendum, quo viſus eſt ſupponere ipſum Præſidem, & duos antiquiores Patres Gremij non debuiſſe exercere hoc munus.

Reſpondeo enim (quod bona venia Reuerendiſſimi Generalis, & doctiſſimi viri dictum 57
ſit) ipſum non potuiſſe alterare, aut immutare modum præſcriptum in præfatis conſtitutionibus Ioannis Soreth authoritate Apoſtolica, vt

viſum

viſum eſt approbatum. Ratio eſt, quia iuxta dicta à me *tom. 1. cap. 8. num.* 22. ex doctrina Nauarri ibi adducta, conſtitutiones, ſeu ſtatuta Religionum authoritate Papæ confirmata quando id fuit per modum decreti, mandati, aut ordinationis, non poſſunt, etiam à capitulis Religionum mutari. Quod multo magis procedit in Generali. Prædictam autem conſtitutionem, & omnes alias dicti Reuerendiſſimi Soreth hoc modo confirmatas fuiſſe à Clemente VII. conſtat ex verbis ipſius Breuis, quod habetur ante dictas conſtitutiones, & alias Reuerendiſſimi Generalis Audeth, quæ talia ſunt: *Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia vobis in virtute Sanctæ obedientiæ iniungimus, & mandamus, vt ad reformationem vniuerſalem dictæ Religionis tam quoad mores quàm quoad reliqua dicti Ordinis inſtituta procedere velitis, & debeatis. Dantes vobis facultatem, & omnimodam poteſtatem reformandi omnia, & ſingula, quæ vobis ratione praui in dicta Religione indigere reformatione videbuntur. Quæ omnia ex nunc, prout ex tunc, & è conuerſo authoritate Apoſtolica confirmamus, & roboramus.* Ex quo habetur prædictam conſtitutionem, & alias eiuſdem Soreth approbatas, & confirmatas fuiſſe per modum decreti, mandati, & ordinationis authoritate Apoſtolica; ac proindè non potuiſſe alterari, aut immutari ſola authoritate Religionis.

58 Ex quo etiam ceſſat obiectio, quam aliqui facere poſſent, videlicet: prædictam conſtitutionem Ioannis Soreth reuocatam fuiſſe per poſteriores conſtitutiones, quales ſunt Reuerendiſſimi Baptiſtæ Caffardi de Senis, & Capituli Generalis Romani de anno 1580. iuſſu editæ, *part. 4. cap. 6. num. 3. & cap. 15. num. 4.* aliæ etiam nouiſſimæ Reuerendiſſimi Gregorij Canalis, ac Capituli Generalis Romani de anno 1625. *part. 4. c. 6. n. 3. & c. 15. n. 14.* In eis enim omnibus Conſtitutionibus nulla fit mentio de prædictis tribus Præſide, & duobus primis Diffinitoribus, ſed ſolùm habetur quod datis ſuffragiis per ſchedas, *vnus de præcipuis Gremialibus ad nutum Præſidentis, ſingulatim dictas ſchedulas extrahat, & euoluat, & alius audiente toto Gremio, vota ſingulorum eligentium legat, & pronunciet.* Additurque in omnibus illis *p. 5. c. vlt. Quæcunque autem Statuta prædictis Statutis contraria, aut Regulæ noſtræ diſſonantia, in quibuſcunque Capitulis præteritis edita, penitus reuocamus, & præſentia Statuta confirmamus. Prioribus Prouincialibus præcipientes per ſalutarem obedientiam, quatenus in ſingulis Conuentibus ſuarum Prouinciarum iſtas Conſtitutiones diligenter faciant cuſtodiri omnibus aliis reuocatis.*

59 Reſpondeo enim nullatenus per prædictas Conſtitutiones poſteriores cenſeri debere reuocatas priores illas Ioannis Soreth. Tum quia, vt dixi, id fieri non poterat ſine authoritate Apoſtolica, cum priores illæ Ioannis Soreth Apoſtolica authoritate per modum mandati, & ordinationis editæ, & confirmatæ fuerint. Tum quia non ſunt contrariæ ipſis, ſed quod in prioribus illis Ioannis Soreth non exprimebatur de duobus illis, quorum vnus extraheret, & euolueret vota, & alius ea legeret, aut pronunciaret, exprimitur in poſterioribus Baptiſtæ Caffardi, & Gregorij Canalis. Cuius ſignum eſt, quod, ſecundum conſuetudinem etiam immemorabilem Religionis id ſoleant facere, vel ipſe Præſidens, vel antiquiores Patres, ſeu Diffinitores, qui munus Scrutatorum exercent, iuxta præſcriptum dictæ Conſtitutionis Soreth.

Maximè videtur obſtare contra prædictam Conſtitutionem Soreth, quod videatur reuocata per Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. de Regularib. c. 6.* vbi decernitur, electiones omnes inter Regulares debere fieri *per vota ſecreta, ita vt ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur.* In præfata autem Conſtitutione oppoſitum habeatur, videlicet; *Præſidens in Capitulo iuxta declarata cum duobus Diffinitoribus primarum Prouinciarum conſcribat voces ſingulorum Gremialium, ita quod ipſe qui præſidet primò vocem ſuam aliis neſcientibus ſcribat. Deinde ſecundus ſolo Præſidente audiente, poſtmodum tertius audientibus duobus primis. Deinde ſinguli aliorum coram illis tribus.* Et inferiùs in decreto electionis ſic habetur: *Ego talis nomine meo, & nomine aliorum mecum in nominatione, & publicatione vocum in talem Fratrem concordantium eligo, & denuncio talem Fratrem eſſe Priorem Generalem Ordinis noſtri, in quem tales, & tales conſentiunt.* 60

Reſpondeo enim, quod, etſi prædicta Conſtitutio Ioannis Soreth cenſeri debeat reuocata à Concilio quantum ad hoc vltimum, videlicet, quod ille qui facit Decretum electionis dicat Generalem, vel Prouincialem electum fuiſſe illum *in quem tales, & tales conſentiunt*, illos notando, quia hoc eſt expreſsè contra Concilium, & propterea ſublatum in poſterioribus conſtitutionibus Ioannis Caffardi, & Gregorij Canalis: nihilominus non eſt reuocata quantum ad primum, videlicet, quod Scrutatores audiant, vel ſciant illum cui Gremiales ſuffragatores præbent ſuum votum, ſeu ſuffragium viua voce: Concilium enim ſolum præcipit quod electiones fiant per vota ſecreta, *ita vt eligentium nomina nunquam publicentur.* Vnde non prohibet quod Scrutatores ſciant, vel audiant nomina eligentium, ſeu illum quem eligunt electores viua voce; cum adhuc id cenſeatur ſecretum, cum paucis ſit cognitum, nec poſſint illud poſtea manifeſtare, imò ad id ſecretum aſtringi debeant iuramento, prout habetur in dicta Formula celebrandi Capitula §. 16. & conſultum ac conſuetum eſſe tenet Layman. *de elect. cap. 7. q. 72.* ex Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. q. 52. art. 2.* Conſonant, quæ dixi *tom. 3. verbo Electio quoad Regulares n. 11. in fine* ex declarationibus Sacræ Congregationis, & ex Garzia, & Caſtellino, & *verbo Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa n. 3.* ex declaratione etiam Sacræ Congregationis apud Naldum, & Barboſam eo loco relatos. Maximèque conſonat, quod habet Rota in Netenſi *Monaſterij* 5. Iulij 1621. coram D. Coccino §. *vltim.* allegans Rodrigu. Zerol. & Azorium, aſſerendo, ſcilicet, diſpoſitionem *cap. Quia propter, de elect.* non eſſe ſublatam per Concilium Tridentinum *vbi ſupra*, dum petit electiones fore ſecretas. 61

Fulcitur etiam ab eodem Concilio *cap. 7.* vbi decernitur, vt ille, qui electioni Abbatiſſarum, &c. præeſt, *vota ſingularum audiat, vel recipiat.* Super quem locum Concilij Sac. Congregatio ſic cenſuit, teſte relato Garzia *de Benefic. p. 5. cap. 4. n. 190.* & Barboſa *ibid. Superior, qui electioni Abbatiſſarum præeſt, poteſt vnà cum Vicario, vel Secretario, vel alio ab Epiſcopo aſſumpto vota ſingularum Monialium oretenus audire.* Item ſuper *c. 6. eiuſdem Concilij*, eodem Garzia *ibidem n. 189.* & Barboſa *ſuper illud cap.* teſtantibus, ſic habet

eadem Sac. Congregatio *Si electi fuerint à Superioribus aliqui, vt puta quatuor, qui vota omnium recipiant, electio reputabitur Canonica, & ſecreta.* Et iterum eiſdem Authoribus teſtibus, *In electionibus Abbatiſſarum vota ore tenus accipi poſſunt à ſuis Superioribus, licet quatuor aut quinque ea ſciant,* prout Garzia *num.* 190 refert, vel prout Barboſa *ibid. cum duobus teſtibus.* Vnde non obſtante Concilio Tridentino poſſe fieri electiones per vota viua voce data Scrutatoribus, tenent Garzia relatus Suar. 4 *tom. de Relig. Trac.* 8. *l.* 2. *cap.* 5. *num.* 10. afferens etiam aliquas ex declarationibus relatis. Sigiſmundus de Bononia *ſupr. dub.* 26. *n.* 11. *&* 12. referens vlterius aliam Deciſionem Rotæ in vna Treueren. coram D. Coccino, & Tamburinus *de Iure Abbat. to.* 1. *diſp.* 5. *q.* 6. *n.* 10.

62 Quamuis autem hæc ita ſint, tutius tamen, & ſecurius eſt, vt ſuffragia, ſeu vota per ſchedulas ſcriptas, & clauſas Scrutatoribus tradantur, ita vt nec ipſis notum ſit, quiſnam à ſuffragatoribus eligatur. Tum quia iſte modus approbatiſſimus, & receptiſſimus eſt in Religionibus, vt Authores relati teſtantur. Tum quia conformior videtur ſecreto requiſito *in c. Quia propter*, & maximè in Concilio Tridentino relatis, adeò, vt aliqui Authores, videlicet Miranda *in Manuali Prælator. tom.* 2. *q.* 23. *art.* 15. *concl.* 2. *& art.* 29. §. *ſeptimo*, quem ſequitur Peirinis *tom.* 1. *de Subdito q.* 1. *cap.* 31. §. *Nota ſexto.* dicant dictum *cap. Quia propter* derogatum eſſe per Concilium Tridentinum. Tum quia declarationes Sacræ Congregationis, & deciſiones Rotæ præcipuè videntur loqui de electionibus inter Moniales, eo quod inter ipſas, vt notaui 3. *tom. verbo Abbatiſſa num.* 3. aliquæ Moniales ſcribere neſciant, ac per conſequens nec votum dare poſſint, niſi oretenus. Idque, maximè obſeruari debet, in Ordine noſtro, propter conſtitutiones Caffardi, & Gregorij Canalis dicta *part.* 4. *cap.* 6. *num.* 3. dictamque Formulam Stratij §. 14. *&* 17. Vnde propter idem ſecretum exactiùs ſeruandum, quamuis in dictis conſtitutionibus Caffardi ſtatutum eſſet, vt ſcriba à Præſide capituli deſignatus ea vota ſcriberet, cautiùs tamen & prudentiùs in conſtitutionibus Canalis, & dicta Formula Stratij ſtatuitur, vt vnuſquiſque propria manu votum ſuum ſcribat.

63 Præcipuè etiam videtur contra dictam conſtitutionem Sorethi obſtare quod illa contraria appareat dicto *cap. Quia propter.* ſiquidem in illo ſtatuitur, quod tres dicti Scrutatores *aſſumantur de Collegio fide digni,* quo denotari videtur ſolùm ab ipſo Collegio poſſe aſſumi dictos Scrutatores, & illos, qui ſunt de Collegio, & in eo præſentibus committi examen, & cognitionem de tali qualitate Scrutatorum; ac per conſequens quod non poſſint eſſe antea aſſumpti, ſeu electi, etiam ex vi alicuius conſtitutionis, cuius contrarium habetur ex dicta conſtitutione Sorethi. Reſpondeo enim, iuxta dicta *tom.* 2. *cap.* 12. *num.* 28. & praxim multorum, talem deſignationem Scrutatorum per legem, ſeu conſtitutionem factam, & non ab ipſis, qui ſunt præſentes in capitulo, non cenſeri contrariam dicto *cap. Quia propter.* Quia *perſonæ deſignatæ per legem præſumuntur eſſe fide dignæ; ordinariè enim deſignari ſolent, quæ ratione muneris, vel antiquitatis digniores cenſentur, vel certè quia nunquam excluditur conſenſus tacitus, vel expreſſus præſentium in tali Congregatione; quia illis non negatur ius ſuſpicionem obiiciendi, ſi talem perſonam non reputent fide dignam.* Ita bene Suar. *ſup. dicto c.* 5. *n.* 7. quæ procedunt in præſenti. & maximè deſeruiunt ad intentum noſtrum.

Fauet etiam Panormit. *in dictum cap. Quia propter.* Quem etiam ſequuntur Tamburinus *dicto quæſito* 6. *num.* 6. & Layman. *de elec. cap.* 7. *q.* 72. aſſerens quod ſi tres aliqui inciperent ſcrutari, aliis videntibus, & tacentibus, electio valida eſſet, aliis ſeruatis, quia cum agatur de re meritoria, & concupiſcibili ſicut eſt, vt per canonicam electionem Eccleſiæ viduatæ de Paſtore prouideatur, tacentes habentur pro conſentientibus, non item in re oneroſa, vel odioſa, tunc enim requiritur conſenſus expreſſus, vt in ſimili notant Gloſſa *in cap. Sicut. eodem tit. in* 6. *annotat.* Innoc. *in cap. in Geneſi de elect.* & præfati Layman. & Tamburinus. Quæ doctrina probabilis eſt, quamuis Suarez ſupra de ea dubitet. Ceſſat præterea omnis difficultas in præſenti, cum præfata conſtitutio Sorethi facta ſit, & confirmata authoritate Apoſtolica Clementis VII. qui potuit hoc modo explicare mentem dicti *c. Quia propter.*

Sed ad maiorem abundantiam ſuppoſito quod 64
verum eſſet id, quod Patres oppoſitores capituli opponebant, ſcilicet tantùm fuiſſe vnum Scrutatorem in electionibus ipſius, quod tamen falſum eſſe diximus; adhuc tamen probabile eſt, ſuſtineri poſſe prædictas electiones, ſi eũ dicto vno Scrutatore duo alij teſtes aſſiſterent, qui viderent vota, ne fieret aliqua fraus. Primò ex declaratione Sac. Congregationis, quam refert Barboſa *in cap.* 6. *ſeſſ.* 25. *de Regular.* videlicet, *in electione Abbatiſſarum vota oretenus accipi poſſunt à Superioribus cum duobus teſtibus* per quod denotatur numerum Scrutatorum ſuppleri poſſe per teſtes.

Nec obſtat alia declaratio eiuſdem Sac. Congregationis huic contraria, quam refert Garzia *ſup. num.* 191. quia, vt ipſe Garzia teſtatur, procedit ſolùm quando teſtes adhiberentur per quos poſſet publicari electio. Secundò id colligo ex alia declaratione S. Congregationis, quam refert Peyrinis *in Formulario littera E. cap.* 3. *num.* 2. vbi conſuetudinem ſuæ Religionis, quod in electionibus ſolùm ſit vnus ſcrutator dicit approbatam eſſe à Sac Congregatione reſpondente, quod Religio continuaret in dicto modo eligendi. Tertiò, quia opinio eſt aliquorum, ſcilicet Vincentij Tancredi, Abbatis antiq. *num.* 17. Mandagot. *de elec. c.* 13. *ver. Irritari.* Aſſerentium ſubſtantialia formæ *cap Quia propter* non incipere à verbis illis, *aſſumantur tres de Collegio*, ſed à verbis immediatè ſequentibus, *qui vota cunctorum, ſecretò, & ſigillatim diligenter exquirant, &c.* Ex hac enim opinione ſequitur, quod etiamſi vnus tantum Scrutator in electionibus fuerit, maximè ſi fuerint etiam duo alij teſtes, vt dictum eſt, non propterea irritæ ſint Quartò, id expreſsè tenet ipſe Peyrinis ibi, & fauet Portellus *in dub. Regular. verbo Electio num.* 14. dicens non eſſe de ſubſtantia electionis, quod Scrutatores ſint tres, dummodo adſint, qui ſufficiant ad fraudem impediendam. Quintò, ratione, quia iuxta dicta *tom.* 4. *verbo Leges Regularium num.* 36. in legis interpretatione attendendum eſt ad mentem, ſeu intentionem legiſlatoris, ea enim eſt veluti anima legis, prout ibi ex variis textibus oſtendi. Cum autem intentio Eccleſiæ in dicto *cap. Quia propter* in deſignandis ſcrutatoribus ſolùm fuerit, vt negotium electionis fideliter, & faciliùs peragetur, prout tenent Sigiſmundus *ſupra dub.* 19. *num.* 1. Barboſa *in Collectan. DD. in d. cap. Quia propter n.* 13.

*n.*13.ex Hoſtienſi,Petro Biaxio,Butrio , & Bertrando , idque ſaluetur cum vno Scrutatore , & duobus teſtibus, qui videant ne fiat aliqua fraus, ideo hoc videtur ſufficere.

65 Dixi autem ſolùm probabile id eſſe , quia in praxi tenenda eſt communis ſententia docens tres Scrutatores, & non pauciores , adhiberi debere in electionibus Regularium. Prout tenent Panormitanus , Imola, Baldus, Ioannes Andreas, Butrius,Hoſtienſis,Cardinalis,Ancharanus , Gofredus , Hoſtienſis , Petrus Biaxius, Bertrandus, Rebuffus,Angelus,Syluefter , Tabiena , Roſella, Azor , Rodriguez , & alij,quos referuntur,& ſequuntur Sigiſmundus *d.dub.* 19.*n.*1. Tamburin. *d.q.*6.& Barb.*ſup.*

66 Idem porrò quod dixi de vno Scrutatore (ſeu etiam de duobus tantum) intelligi etiam debet de pluribus quam tres, ita ſcilicet , vt quamuis communis opinio quod tantùm in electionibus futuri ſint tres Scrutatores,prout Authores relati ſupra tenent ; cui fauent plures Sac. Rotæ deciſiones, in praxi tenenda ſit ; nihilominus tamen probabile videtur , conformiter ad dicta *tom.* 2. *cap.* 12.*num.* 28. quod ſi quatuor Scrutatores fuerint non propterea electiones irritæ erunt. Primò propter declarationes Sac. Congregationis, quas ex Suarez eo loco adduximus , quæ videntur eædem,vel ſimiles cum illis, quas ſupra *num* 61. retulimus.

Secundò, propter doctrinam Gloſſæ in dicto *cap.Quia propter verbo Sanior*, quæ talis eſt. *Quod tres tantum debeant eſſe Inquiſitores , non credo eſſe de ſubſtantia , dummodò tot ſint Inquiſitores quod fraus fieri non poſſit. Argum. ſup. eod. cum dilecti. Quia qui plus facit non videtur facere contra. ff. de ſer.Vrb præd.Si arborem.Et ſuperflua non vitiant, neceſſaria verò prætermiſſa diminuunt contractum. C. de teſtam l.teſtamentum.& ff. de ſup. leg. legatus in princip.& l.Labeo.*Hæc Gloſſa.Tertiò,quia,vt habet Laymanus *d q.*72. referens Abbatem , probabile eſt,& vſu receptum, quod Capitulum communi conſenſu alios viros idoneos præter dictos tres Scrutatores ad prædictum ſcrutinium faciendum adhibere poſſit.

Quartò, quia , vt dicitur,in Curia confirmata fuit electio Abbatis Tullenſis, licet in ea fuiſſent electi ſex Scrutatores,prout ex Mandagoto, Boërio,Menochio,& Cardinali, referunt Sigiſmund. *dicto dub.*19.*num* 8. Barboſa *num.* 15. Non conſtat autem an talis electio approbata fuerit ex benignitate Apoſtolica , an quia de iure poſſet ſuſtineri Quod magis ſuſtineri poteſt, ſi electiones fiant per ſchedulas ſcriptas, itavt nec nomina eligentium pateat Scrutatoribus , prout diximus ſupra fieri debere,ſaltem , vt tutius , & ſecurius. Tunc enim nec contra ſecretum electionum, nec contra earum fidelitatem , quod eſt intentum *c. Quia propter* aliquid fiet.

67 Idquoque vltimò addendum,quod licet diſpoſitio *cap. Quia propter* ſeruanda ſit in omnibus electionibus Prælatorum Regularium , etiam Conuentualium,iuxta dicta *tom.* 3. *verbo Electio inter Regulares num.* 2. nihilominus tamen , ad intentum noſtræ Religionis,iuxta dicta 4.*tom. verbo Prælatus Regularis num.* 2.quando Priores Conuentuales eliguntur non à Conuentibus ipſis, ſed ſolùm à Diffinitoribus in Capitulo Prouinciali,non videtur neceſſaria talis forma , eo quod tune non eliguntur dicti Priores ab Eccleſiis Viduatis,ſeu à Collegiis ipſarum , de quibus ſolùm loquitur *cap.Quia propter* , ſed à Præſide Capituli,& Prouinciali electo cum ſuis Aſſiſtentibus, ſcilicet Diffinitoribus.Præſertim,quia diſpoſitionem prædicti capitis *Quia propter* non procedere quando Electores ſunt pauci , prout contingit in præſenti,quia illi ſolum ſunt quinque , aut ſex, tenent non ſolùm Layman. eo loco relatus ex Gotfrido,& Abbate, ſed etiam Tamburinus *dicto quæſtion.* 6. *numero* 8. poſt Innocentium , Angelum,& Syluestrum.

DVBIVM VIII.

An electiones Priorum factæ in dicto Capitulo, & non in Conuentibus valide fuerint.

OBiiciebant maximè prædicti Patres oppoſitores contra præfatum Capitulum , quod in Diffinitorio ipſius,quod vt dixi ſupra *dub. præcedenti num.vlt.*conſtat ex Præſide Capituli, Prouinciali electo,& quatuor Diffinitoribus , factæ fuiſſent electiones Priorum Conuentuum,ex quo illas irritas,& nullus eſſe exiſtimabant , quia dicebant ſolùm in Conuentibus , & à Fratribus ipſorum fieri poſſe 68

Sed primò quidem, etſi admitteretur(quod omnino negamus)tales electiones inualidas eſſe,non propterea indè ſequeretur Capitulum ipſum in quo factæ ſunt irritum eſſe,aut inualidum. Tales enim electiones ſolum ſunt actiones quædam Capitulares particulares.Deindè,legitimas omnino,& validas eſſe ex eo colligitur , quod factæ fuerint iuxta conſtitutionem antiquam Ordinis approbatam à Clemente ſeptimo,imò iuſſu ipſius factam, correctam , ſeu emendatam inter alias Ioannis Sotethi per Nicolaum Audeth , & Diffinitores Capituli generalis Venetiis celebrati iuxta dicta ſupr. *dub.præced. n.* 55. In prædictis enim conſtitutionibus 5.*part.* dum agitur de electione Prouincialis *cap.* 10.(quod eſt de proceſſu Capituli Prouincialis , & terminatione eiuſdem) ſic habetur. *Volumus quod Prouincialis cum Diffinitoribus liberè poſſint abſoluere Priores locales , & cæteros officiales , quorum inſtitutio ex conſuetudine; aut aliàs ad Prouinciale ſpectat Capitulum , ſeruato illæſo indulto Apoſtolico in fauorem Obſeruantiæ dato,quia Fratribus in Obſeruantia efficaciter viuere ſtudentibus non poterunt Priorem dare alium ab eo,quem elegerunt,ſed habebunt confirmare.In cæteris autem poterunt ipſos Priores inſtituere , prout eis videbitur expedire.*His enim poſterioribus verbis manifeſtè conceditur Prouinciali , & Diffinitoribus,ſeu(quod idem eſt)Diffinitorio,poſſe inſtituere Priores in aliis Conuentibus , præter illos,de quibus loquitur Indultum Apoſtolicum; ac per conſequens infertur Diffinitorium præfati Capituli validè , & licitè potuiſſe eligere Priores Conuentuum.Indultum autem Apoſtolicum , de quo eſt ſermo in dicta conſtitutione , non comprehendere Conuentus Prouinciæ Caſtellæ , in qua celebratum fuit præfatum Capitulum , conſtabit ex dicendis infra. 69

Nec obſtat ſi dicatur,quod In conſtitutionibus 70
poſterioribus Ioannis Caſſardi de Senis *part.*4. *cap.*19. *num.* 1. videatur correcta præfata conſtitutio.Dicitur enim ibi. *Volumus quod Prouincialis*

cum Diffinitoribus liberè poſſint abſoluere Priores locales,& cæteros officiales,quorum inſtitutio ex conſuetudine, aut alias ad Prouinciale ſpectat Capitutulum;ſeruato illæſo Indulto Apoſtolico in fauorem Regularis Obſeruantiæ dato, vt in Conuentibus ſcilicet,in quibus extat vetuſta, & laudabilis conſuetudo quod Priores ab eorum Gremialibus eligantur, non alius inſtituatur Prior,ſed illum, quem ipſi Gremiales elegerint Prouinciales, & Diffinitores habeant confirmare. Tum propter dicta ſupr. *dub. praced. num.* 57.ſcilicet,quod, cum prædicta conſtitutio Ioannis Soreth facta ſit ex mandato Sedis Apoſtolicæ,corrigi, aut abrogari non potuit ex ſola authoritate Religionis. Tum etiam, quia ex eo quod ibi dicatur quod *abſoluere poſſint Priores, quorum inſtitutio ſpectat ad Capitulum, non autem illos qui ex conſuetudine ab eorum Gremialibus eligi ſolent*. colligitur in præfato Capitulo potuiſſe Diffinitorium ipſius eligere præfatos Priores; ex eo videlicet quod in dicta Prouincia fuerit talis conſuetudo. Extare autem illam teſtantur Patres ipſius Prouinciæ in Actis authenticis præfati Capituli §. *Sancitum eſt*. Item Patres Compromiſſarij,ſeu Commiſſarij pro conditionibus vnionis Prouinciarum Caſtellæ nouæ, & veteris in vnam Prouinciam Caſtellæ, de quibus *ſupr. dub.* 1.*num.* 18. In eis enim *cap.* 2. *num.* 1.expreſsè aſſeritur fuiſſe antiquam conſuetudinem Prouinciarum faciendi Priores in Definitorio Capituli Prouincialis.Item Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Dominus Hieronym.Dommini Epiſcopus Caetanus,qui in litteris teſtimonialibus ad Eminentiſſ.Cardinalem Protectorem miſſis etiam ſub iuramento atteſtatur, qualiter in Ordine noſtro (ex quo ad Epiſcopatum fuit aſſumptus,) tam in partibus Hiſpaniæ, quàm in aliis, in quibus diuerſa munia pro Religione egerat,ſemper viderit,& audierit, electiones Priorum fieri in Diffinitoriis Capitulorum Prouincialium;etiam poſt conſtitutionem editam anno 162 . Quod etiam in Prouinciis Italiæ,& aliis Religionis contingere teſtantur per litteras teſtimoniales eidem Eminentiſſimo porrectas, Reuerendiſſimus Vicarius Generalis Apoſtolicus, & Reuerendus admodum Sebaſtianus Maſſius Prouincialis Romæ, ac Reuerendi adm.Magiſtri eiuſdem Prouinciæ ex Prouinciales,Ioannes Antonius Philippinus,& Gregorius de Marchis.

Secundò, validas fuiſſe prædictas electiones
71 Priorum conſtat ex eo quod factæ fuerunt ex vi conſtitutionis,ſeu Statuti à Reuerendiſſ.Generali Chizzola edito auctoritate Apoſtolica Clemen. VIII.in Breui *Cum tu prope diem*; vbi facultatem ipſi conceſſit faciendi quaſcunque conſtitutiones. Conſtitutio autem,prout habetur in *c.* 10. dictarum conſtitutionum talis eſt. *Priorum electiones deinceps non fiant niſi à Capitulo Prouinciali. Ita enim exiſtimamus. Fratres noſtros maiori cum quiete Domino ſeruire,& à multis moleſtiis, & iniuriis liberari,quibus,& verbo, & facto aliqui Priores indiſcreti afficere ſolent eos,quos in prædicta electione ſibi ſuffragia non dediſſe,vel leuiter ſuſpicantur, vtque omnis ſubornationis occaſio tollatur, & tumultus,& factiones,& fraudes,& alia, quæ in eiuſmodi electionibus ſolent euenire plerumque, quæ maximam pariunt perturbationem,penitus extinguantur.*

Tertiò, ex nouiſſima Formula celebrandi Ca-
72 pitula Prouincialia,de qua *ſupr.num.*7. quam Reuerendiſſ. Generalis Statius typis edi curauit Neapoli 1655. & quæ mittitur ad Præſides Capitulorum, vt iuxta eam capitula celebrari faciant, & de qua ipſe Generalis Theodorus in ipſa Formula dicit: *Neceſſarium duximus breuem hanc* tradere methodum à noſtris Præſidentibus in celebrandis capitulis obſeruandam; quamque Reuerendiſſimus Generalis Maſſarius litteris teſtimonialibus datis 17.Iunij 1643.etiam ſub iuramento teſtatus eſt eſſe vniuerſalem formulam in tota Religione obſeruandam. In ea autem §. 15.39. 40.43.& 44.manifeſtè præſcribitur, & ſupponitur electiones Priorum fieri debere in Diffinitorio capituli.

Nec obſtat primum caput Regulæ noſtræ, in quo dicitur, *Vnum ex vobis Priorem habeatis qui ex* 73
vnanimi omnium aſſenſu ad hoc officium eligatur. Euidens enim eſt loqui ibi Regulam de electione Prioris Generalis,tum quia Beatus Brocardus, cui Regula data eſt,vt patet ex *cap.*17. ipſius illis verbis: *Tu autem Frater Brocarde*, Prior Generalis totius Ordinis fuit, vt noſtri Ordinis Hiſtorici communiter tenent,ſpecialiter Ioannes Paleonydorus *l.*3.*cap.* 2. Didacus Coria Maldonatus *in Chronicis Carmelitarum l.* 10. *cap.* 3. Michaël Muñozius *in propugnaculo Eliæ l.*2.*tit.* 3. *cap.* 1.*art.*2. Tum quia id colligitur ex ipſo *cap.* 1. Regulæ, etenim poſt illa verba, *ad hoc officium eligatur,* ſubiungitur, *cui obedientiam promittat quilibet aliorum.&c.* Conſtat autem certò Religioſos noſtros numquam promittere obedientiam Priori locali,ſed ſolùm Priori Generali, vt patet ex verbis profeſſionis illorum. Tum denique, quia hic eſt vſus,praxis,conſuetudo, acceptatio, & ſtylus totius Religionis, vt Priores Generales ſemper eligantur à Fratribus, locales verò, vel ab ipſo Generali ſolo, vel à Diffinitoribus in Capitulo Prouinciali. Quod ſaltem de Conuentibus paruis, & non habentibus octo voces admittebant aduerſarij Patres,& conſtitutiones, quas ipſi afferebant; cum tamen verba Regulæ ad omnes Conuentus extendi deberent, ſi de electione Priorum localium in illis eſſet ſermo.Conſuetudinem autem, ſeu acceptationem Religionis attendendam eſſe ad obligationem Regularum, ſicut ad obligationem aliarum legum Eccleſiaſticarum, habetur ex Abbate *cap. nam concupiſcentiam num.* 4. *de Conſtitut. & Rubric. de obſeruat. ieiun.in fine & cap. relatum num.* 6. *ne Clerici, vel Monachi*,ex Sylueſtro *in Summa verbo Religio p. quæſ.*8.*in fine, &c.* Sanch *lib.*6. *in Decalog. cap.*4. *num.*23.& 27.

Idem dicendum ad Ius commune, quod iidem Patres afferebant,eo quod ex illo haberi videatur 74
electionem Abbatis ad Monaſterium pertinere. Eſto enim ita ſit,iuxta dicenda infra *num.*86 conſuetudo tamen noſtræ, & aliarum Religionum, quæ eſt optima legum interpreſ.*c. cum dilectus de conſuetudine l.ſi de interpretat.ff.de legib.*accedentibus conſtitutionibus authoritate Apoſtolica factis,& Decreto Reuerendiſſimi Generalis Statij *n.*72. relatis, prædicto Iuri communi ſufficienter derogarunt,

Explodenda pariter eſt obiectio alia, quam Patres aduerſarij ſumebant ex Breui Calixti ter- 75
tij,in quo dicitur,Conuentus reformatos eligere ſibi debere Priores.Nam, vt conſtat ex ipſo Breui,quod, etſi non extet, refertur tamen in alio Pauli ſecundi, quod habetur in Marimagno Ordinis,& ipſum Maremagnum extat apud Rodrig. *in Bullar.tom.*1.*Bulla* 37.tam ipſe Calixtus,quam Pius II. & Paul. II.ibi relati,loquuntur de Conuentibus

uentibus ſtrictioris, & ſpecialiſſimæ Obſeruantiæ, ac Reformationis, quales ſunt aliqui Prouinciæ Bœticæ, & Luſitaniæ in Hiſpania, plures etiam in Prouinciis Italiæ, Galliæ, & Flandrio, non autem in Prouincia Caſteliæ, prout Reuerendiſſ. Generalis Maſſarius declarauit Eminentiſſimo Domino Cardinali Protectori. Idque luce clariùs colligitur ex dicto Breui. Loquitur enim de illis Conuentibus Reformatis, qui non poſſunt per Vicarium Prouincialem viſitari, ſed perſonaliter per ipſum Prouincialem, & de Conuentibus, in quibus Priores dum eliguntur promittunt tam confirmanti, quam Conuentibus ipſis, fideliter obſeruare, obſeruari facere Regulam Ordinis, quæ omnino inaudita ſunt in Prouinciæ Caſteliæ Conuentibus. Nota vlterius Breue Calixti tertij, de quo ſupra repertum fuiſſe poſt hæc ſcripta, & repoſitum *quinto tomo Summæ* in Marimagno Carmelitarum *num.* 241.

76 Aliam quoque obiectionem ex nouiſſimis conſtitutionibus Gregorij Canalis *part.* 4. *cap.* 19. *n.* 1. *& part.* 2. *cap.* 8. *num.* 4. vbi habetur electiones Priorum Conuentuum maiorum, in quibus ſcilicet de familia fuerint vltra Priorem octo Fratres vocem, & locum habentes, debere fieri ab ipſis Conuentibus, quam Patres oppoſitores afferebant contra electiones Priorum in Diffinitorio prorſus inanem eſſe facilè oſtenditur. Primò quidem, quia ea conſtitutio, vtpotè noua, & non facta in capitulo generali, ad quod ſolùm pertinet condere leges generales, non fuit recepta in Religione, vt conſtat euidenter in Prouinciis Italiæ & aliarum Nationum.

Eſto autem quod in Prouinciis Hiſpaniæ aliquando executioni mandata fuerit, non tamen ſemper, ac proindè non fuit in viridi obſeruantia. Conſtitutionem autem, ſeu legem humanam non acceptatam generaliter non obligare, ſaltem ex eo quod legiſlator humanus eſto poſſit, non tamen præſumitur velle obligare populum reſiſtentem ſuæ legi, colligitur ex *cap. in iſti diſt.* 4. *& ex l. de quibus ff. de legib.* de quo Nauarrus *lib.* 1. *Conſilior. tit. de conſtit. conſ.* 1. *q.* 5. *& in Man. c.* 23. *n.* 41. Rodrigu. *tom.* 1. *quæſt. Regul. quæſt.* 6. *art.* 10. Toletus *lib.* 8. *cap.* 18. Azor. *tom.* 1. *Inſtitut. l.* 5. *c.* 4. *qu.* 1. Valentia 1. 2. *diſp.* 7. *qu.* 5 *punct.* 5. Naldus *in Summa verbo Lex n.* 9. Sanch. *l.* 3. *de Matrimon. diſp.* 18. *num.* 1. & alij plures quos ſequutus ſum 4. *tom. meæ Summæ verbo Leges Regularium num.* 16. *&* 17.

77 Secundò, infirma eſt prædicta conſtitutio, eo quod, dato quod recepta eſſet, ea non potuit abolere conſuetudinem immemorialem, quæ ſemper fuit, etiam in Prouincijs Hiſpaniæ, ante annum 1626. quo facta fuit, faciendi electiones Priorum in Diffinitorio Capituli, & non in Conuentibus. Etenim, iuxta veriſſimam doctrinam Doctorum, conſuetudo immemorabilis, cum ſit priuilegiatiſſima, tantæ firmitatis, & roboris eſt, vt nullo modo abrogetur per legem contrariam, niſi id exprimatur in ipſa; quod nullatenus fit in præfata conſtitutione. Couarruuias *lib.* 3. *var. reſ. cap.* 13. *num.* 5. Naldus *ſupr. verbo Conſuetudo n.* 22. & alij plures. Fuiſſe autem talem conſuetudinem in Prouincia Caſteliæ conſtat ex dictis ſup. *numer.* 70.

78 Tertiò, quia eſto quod talis conſtitutio recepta eſſet, & poſſet abrogare conſuetudinem immemorialem in contrarium, non tamen poſſet abrogare conſtitutiones illas antiquiores Ioannis Soreth, & Generalis Chizzolæ, de quibus *ſupra num.* 69. *&* 71. Tum quia eæ fuerunt authoritate Apoſtolica factæ, ac per conſequens maioris roboris, & firmitatis, quam quod poſſent à lege ordinaria authoritate, & extra Capitulum Generale facta abrogari. Quia, vt dixi 4. *tom verbo Leges Regularium num.* 35. lex generalis non extenditur ad ea quæ ſpecialiter prouiſa ſunt. Sanch. *lib.* 2. *de Matrim. diſp.* 24. *num.* 6. *& lib.* 7. *in Decalog. cap.* 7. *num.* 34. Naldus *in Summa verbo Lex numer.* 18. Theſaurus *in Praxi p.* 2. *verbo Munera cap.* 10. *num* 6.

Quartò, quia etiam dato, quod præfata conſti- 79
tutio nullum ex prædictis defectibus haberet, adhuc tamen non propterea ſequeretur electiones prædictas Priorum factas contra eam fuiſſe irritas, aut nullas. Etenim in dicta conſtitutione nulla eſt clauſula irritans, aut caſſans electiones aliter factas, nec in ea traditur forma ſubſtantialis talis electionis, nec apponitur pœna irritationis, aut caſſationis, aut alia quantumuis minima contra tranſgreſſores ipſius, quod eſt ſignum ſolùm eſſe legem ſimpliciter præceptiuam, nullo autem modo irritatiuam actus contrarij.

Imò ſi rectè expendatur, neque lex præceptiua videtur, ſed ſolùm permiſſiua, ſolùm enim in ea dicitur poſſe Conuentus primarios ſibi eligere Priores. Legem autem ſimpliciter permittentem, aut prohibentem actum, nec præſcribentem formam ſubſtantialem illius, non irritare ipſum, dixi dicto *verbo Leges Regularium n.* 45. ex trito illo, *Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent.* Gloſſa *in c. penult. de ſponſat impuber.* Suar. *de legib. lib.* 5. *cap.* 29 *num.* 1. Portellus *in Dub. Regular. verbo Lex num.* 9.

Denique quintò, quia conſtitutio illis ſi quo- 80
modolibet obligare poterat, diſpenſata fuit, tum per Illuſtriſſimum D. Nuncium Hiſpaniarum, nunc Eminentiſſ. D. Cardinalem Fachinettum, tum etiam ad maiorem abundantiam per Reuerendiſſ. Generalem Stratium, prout conſtat ex litteris ab ipſo miſſis ad Magiſtr. Orbeam Præſidem Capituli, & Magiſtrum Nauarrum Prouincialem, quas apud ſe habent, & quarum copia in Regiſtro litterarum pro Hiſpania habetur, quod eſſe authenticum agnouit Reuerendiſſ. Generalis Maſſarius.

Nec obſtat, quod Patres aduerſarij dicebant, 81
videlicet, Generalem non potuiſſe diſpenſare in dicta conſtitutione per litteras miſſiuas, aut familiares, ſed tantùm per litteras patentes. Vt enim Reuerendiſſimus Generalis Maſſarius, & R. Adm. Magiſter Franciſcus Moutius Prouincialis Saxoniæ, & Secretarius Ordinis, ac R. Ioannes de Colonia Secretariæ Coadiutor, & Amanuenſis, teſtantur in litteris teſtimonialibus perilluſtri Domino Ludouico de Gratia Eminentiſſimi D. Protectoris Auditori oſtenſis, Reuerendiſſimi Generales Ordinis, iuxta ſtylum, & praxim Ordinis (quæ proculdubio legem faciunt) ſoliti ſunt, iuxta temporis, locorum, & negotiorum indigentiam ſuper conſtitutionibus diſpenſare, non ſolùm per litteras patentes verum etiam per litteras familiares, & miſſiuas, & quod talibus diſpenſationibus per prædictas litteras miſſiuas, & familiares factis, fides adhiberi ſoleat à noſtri Ordinis Religioſis, ſicut ſi per litteras Patentes datæ eſſent.

Minus etiam obſtat, quod Aduerſarij obiicie- 82
bant,

bant, ſcilicet talem diſpenſationem exhibitam non eſſe in Capitulo Prouinciali. Etenim ſine fundamento id aſſerebatur; cum Magiſter Orbea Præſidens Capituli, & Magiſter Nauarrus ex Prouincialis, qui eam habebant, eam propalauerint non ſolùm aliis Patribus Diffinitorij, ad quos ex conſuetudine Prouinciæ, conſtitutionibus authoritate Apoſtolica factis, & Formula celebrandi Capitula Prouincialia à Reuerendiſſimo Generali edita, vt præmiſſum eſt, id ſpectabat, ſed etiam Conuentibus ipſis, ad quos Magiſter Nauarrus Prouincialis in Litteris vocatoriis ad Capitulum ſcripſit ne procederent ad electiones Priorum, quia faciendæ erant in Diffinitorio. Vltra quod præſumitur quod fuerint productæ Litteræ talis diſpenſationis, dum nullibi probatur talis negatiua non productionis; ex quo enim facta fuit electio, & acceptata ab omnibus; præſumitur omnia præceſſiſſe, quæ requiruntur pro validitate electionis, vt latiſſimè firmat Rota *in Recent. deciſ.* 289. *num.* 16. *p.* 6. & in Toletana *Canonicatus Pœnitentiariæ* 25. Iunij 1640. coram D. Coccino.

Caſu autem dato, & non conceſſo, quod prædictam diſpenſationem Conuentibus præfati Patres Magiſtri non oſtendiſſent, cum Conuentus, eiſdem, vt par erat fidem in hoc adhibuerint, proculdubio ceſſerunt iuri ſuo, ſi quod habebant eligendi ſibi Priores, maximè cum non reclamauerint, contradixerint, aut aliquid proteſtati fuerint. Ex quo proindè talium Priorum electio ad capitulum Prouinciale, ſeu Diffinitorium, iure deuoluta fuit.

83 Infirmum valdè quoque erat id, quod dicti PP. aduerſarij obiiciebant, ſcilicet, neceſſarium fuiſſe, quod in electione talium Priorum declararetur eam fieri in vim talis diſpenſationis.

Primò, quia non conſtat id omiſſum fuiſſe, etſi in Actis Capituli Romam miſſis, quia non omnia in Capitulo geſta in illis referuntur, nihil de hoc habeatur Et ſanè ſi id neceſſarium fuit, à viris illis doctis prætermiſſum non credendum, vel ſaltem interrogandi erant, quo titulo id fecerint, & ipſis credendum, quia vbi ille qui eſt cauſa efficiens, & formalis interpretatur ſe ipſum, non eſt opus extraneo interprete, ſeu extrinſeco intellectu *l. cum de indebito §. fin. ff. de probat. l. ex facto, ff. de vulgari. cap. inter alia, de ſentent. excommunic.* Baldus *conſ.* 458. *num.* 2 *vol.* 3. *& in auth. niſi rogatus num.* 9. *C. ad Trebel.* Bart. *in l. pro hærede n.* 3. *ff. de acquir. hæred* Tiber Decian. *conſ* 7. *à num.* 100. *volu n.* 1 Idem Bald. *conſ.* 313. *num* 1 *verſic. de animo autem ſuo interrogari quis poteſt, & ſtatur eius reſponſioni vol.* 4. Barb. *in Votis deciſiuis Canonicis lib.* 1. *voto* 4. *num.* 2. *&* 3.

Secundò, quia cum electio talium Priorum de iure Ordinis pertineret ad Diffinitorium, propter conſuetudinem Prouinciæ, conſtitutiones authoritate Apoſtolica factas, & Formulam celebrandi Capitula Prouincialia, de quibus ſupra abſque dubio neceſſarium non erat dicere electiones talium Priorum fieri in vim talis diſpenſationis.

84 Pariter etiam eſt valdè debile, quod aduerſæ partis Patroni obiiciebant, ſcilicet dictam diſpenſationem à Generali dari non potuiſſe, eo quod electio Priorum per Conuentuum ſit præſcripta in Regula, in qua Generalis diſpenſare non poteſt, cum ſit à Summis Pontificibus confirmata. Iam enim probaui ſupra *n.* 37. Regulam ſolum loqui de electione Prioris Generalis, non verò Prioris localis Addo, communiſſimum, & certum eſſe inter Doctores, poſſe etiam Prælatos diſpenſare in Regula, ſaltem pro particularibus caſibus. Angelus *in Summa verb. Diſpenſatio num.* 8 Syluester. *in Summa verbo Diſpenſatio qu.* 14 Suarez 4. *tom. de Relig. Tract.* 8. *lib* 2 *cap.* 12. *à num.* 15. & alij communiter.

Talis porrò diſpenſatio, etſi neceſſaria non 85
eſſet propter dicta, poſtulata tamen meritò eſt, & conceſſa à Generali, tum quia aliqui ex ignorantia credere poterant talem conſtitutionem, etſi non legitimam, cum aliis tamen legitimis inſertam, obligare. Tum ad pacandas conſcientias ſcrupuloſorum, & obſtruendum ora inquietorum, & ad maiorem, & abundantiorem cautelam, quæ nulli nocere poteſt, & qua prudentiores Prælati vti ſolent. Cui conſonat praxis, & ſtylus Curiæ, ſæpè enim videmus à Summo Pontifice, & Sacris Congregationibus peti, & concedi ſolitas diſpenſationes, facultates, & licentias in caſibus non neceſſariis, ad obuiandum ignorantiæ, ſcrupulis vel malignitati aliquorum. Ex quo ceſſat obiectio, quam aduerſarij aſſerebant ex iſta diſpenſatione petita, & obtenta.

Obiectio etiam alia, quam præfati Patres non 86
omittebant, ſcilicet, quod electiones prædictæ Priorum debebant fieri à Conuentibus, & non à Diffinitorio capituli, inſpecto iure communi, iam eſt reiecta *ſupr. num.* 74. Etſi enim id verum ſit propter *cap primum de electione, & cap. congregatio* 15. *quæſt. vltim.* & alia Iura, ac Doctores, quorum plures refert Barboſa *in Collectan. Doctorum in d. cap.* 1. *de elect.* nihilominus iuxta dicta ſupr. *num.* 74 conſuetudine, vſu, & praxi noſtræ Religionis (ſicut, & plurium aliarum Religionum) conſtitutionibus authoritate Apoſtolica factis, & aliis relatis, oppoſitum habetur. Idque eſſe rationi magis conforme propter magna inconuenientia, quæ ex electionibus ab ipſis Fratribus factas oriuntur, tenent doctiſſimus Nauarr. *Commentario* 1. *de Regularibus num.* 3. *§. ſeptimò confirmatur.* Perez *in Regulam S. Benedicti cap.* 64. Suar *tom.* 4. *de Religione tract.* 8 *lib* 2. *cap* 7. *num.* 8 *& tract.* 10. *lib.* 10 *c.* 3. *à numer. quinto.* Vbi non ſine peculiari Dei prouidentia, & Spiritus Sancti inſpiratione, hunc modum prouidendi Prælatos in Societatem Ieſu, ait eſſe introductum.

Quibus fauent ex Patribus Baſilius, Chryſoſtomus, & Gregorius ab eodem Suarez relati Iniurij ergo ſunt tum prædictis Patribus, tum toti Religioni noſtræ, in qua eſt more introductum, vt Priores locales aliter quam à Fratribus Conuentuum eligantur, ij, qui ſolùm volunt à Conuentibus eligi debere Priores, parum curantes de magnis incommodis, quæ ex eo oriri, vel ipſi teſtari poſſunt. Vnde Commiſſarij Apoſtolici (inter quos erat Generalis Stratius) deputati pro examine Statutorum Prouinciæ Turoniæ, quam perfectè reformatam nouit totus Ordo, limitarunt articulum, in quo dicta Prouincia ſtatuerat electiones Priorum fieri debere à Conuentibus, ita ſcilicet, vt poſſet Diffinitorium Capituli Prouincialis legitima de cauſa non confirmare Priorem electum à Conuentu, & tunc ſubrogandus in locum non confirmati eligeretur à Capitulo Prouinciali. Et licet pauci quidam contra dictam Prouinciam id humiliter acceptantem, litem excitaſſent, contendentes huiuſmodi electiones

remitti

remitti debere ad Conuentus;ſententia tamen in iudicio contradictorio data per Reuerendiſſimum Generalem Maſſarium pronunciatum fuit, eas,non Conuentibus remittendas,ſed à Capitulo Prouinciali faciendas. Quæ quidem ſententia vt æquiſſima fuit ab Eminentiſſimo Domino Protectore,& poſteà à Sede Apoſtolica, confirmata die 2.Iunij 1643.

87 Adiungebant etiam Partes aduerſarij electionem Priorum per Conuentus eſſe vnam ex conditionibus vnionis Prouinciarum, de quibus *ſupr.num.* 38. Nam *cap.* 2. prædictarum conditionum *n.* 1.dicitur, quod conſtitutio generalis, ſcilicet, loquens de electione Priorum per Conuentus, relinquatur in ſuo vigore in poſterum. Sed hoc nihil ipſis ſuffragabatur, non ſolùm quia id non ſtatuitur ibi per modum conditionis, ſed ſolùm per modum permiſſionis, ſeu tollerantiæ dictæ conſtitutionis,ſi, & in quantum valere poſſet.

Sed etiam,quia ibi expreſsè dicitur,relinquendam eſſe dictam conſtitutionem quoad diſpenſationem faciendam in ipſa ab habente legitimam poteſtatem ad id faciendum. Cum ergo dicta conſtitutio(qualiſcunque vigoris ſit)diſpenſata fuerit pro Capitulo,de quo eſt controuerſia à Domino Nuncio,& P.Generali Ordinis, vt dictum eſt ſuperiùs ſine fundamento talem conditionem pro ſua parte adducebant.

88 Expendebant quoque,quod tam in dicta conditione, quàm in aliis diſpenſationibus ſuper præfata conſtitutione datis dicatur id fieri *pro vna vice*:ex quo validum ſibi argumentum deſumere credebant,vt probarent legitimam eſſe. Sed & hoc infirmum eſt. Nam cum ea conſtitutio, eſto inualida ſit,& incerta,cum tamen reperiatur cum aliis legitimis conſtitutionibus, ideo prudenter,modeſtè,& Religiosè,vt veri obedientes, ſolum pro illa vice diſpenſationem poſtulare debebant, Superiores, propter eandem rationem, ſolùm pro ſingulis vicibus eam concedere, ne ſe faciles oſtenderent in diſpenſatione legis quantumuis dubiæ. Præſertim, quod iſto modo, inferiores maiorem ſubordinationem ad Superiores ſuos haberent,nec præcluderetur aditus ad ipſos, & ad Curiam pro aliis occaſionibus.

Decretum Eminentiſſim. Cardinalis Protectoris.

89 Rebus ergo diligenter, maturéque diſcuſſis Eminentiſſ. ipſe Cardin. his cum Reuerendiſſimis aliquot Generalibus viriſque grauiſſimis die 18. Decembris præſens Decretum, ac definitiuam ſententiam in hac cauſa promulgauit in Capituli & electionum in ipſo factarum fauorem

Die 18. Decembris 1643.

In Congregatione habita coram Eminentiſſimo, & Reuerendiſſimo Domino Cardinali Ginetto Sanctiſſ m D.N. Vrbani Papæ VIII. Vicario, ac Religionis Carmelitanæ Protectore in qua interuenerunt.

R.P. Magiſter Ioannes Baptiſta Berardus Generalis Fratrum Minorum Sancti Franciſci.

R P Magiſter Hippolitus de Monte Generalis Religionis S. Auguſtini.

R.P. Magiſter Leo Bonfiliolus Vicarius Generalis Carmelitanorum.

P. Magiſter Dominicus Campanella Procurator Generalis eorundem Carmelitanorum.

P. Ioſeph à Matre Dei Procurator Generalis Diſcalceatorum Carmelitanorum Congregationis Hiſpaniæ, & D. Ludouicus Gratiò ab Eminentia ſua deputati ad dandum eorum votum ſuper nullitatibus oppoſitis contra electiones Prouincialis, Diffinitorum & Priorum Carmelitarum Ordinis factas in Capitulo Prouinciali, eiuſque Diffinitorio de menſe Maij 1642.In Ciuitate Valliſoletana Prouincia Caſtellæ, rebuſque aliis,&c.ſuper quibus pluries auditis,ac informantibus etiam in ſcriptis, Patribus Magiſtris Laurentio de Oſſorio,& Celedonio de Aguero, necnon R P.Magiſtro Ioanne Baptiſta Lezana Socio,& Aſſiſtente dicti R.P.Vicarij Generalis, ac dicti Capituli defenſore, illiſque maturè diſcuſſis, omnes fuerunt concordes in voto, dictas electiones impugnari non poſſe, & ſuper dictis nullitatibus illarum oppoſitoribus perpetuum imponendum eſſe ſilentium.

M.Cardinalis Ginettus Protector.

Loco † ſigilli.. Felix de Luco Secretarius.

Motiua verò,ſeu cauſæ, aut rationes, quibus permotus Eminentiſſimus, cum Reuerendiſſimis aliis,& grauiſſimis Conſultoribus præfatum Decretum edidit,non ſolùm fuit, quod nullitates contra præfatum Capitulum,& eius electiones prætenſæ,ſufficienter ex dictis euacuabantur, ſed etiam doctrina celeberrimi Doctoris Nauarri *qui lib.*5. *Conſilior.de Iudæis conſilio primo num* 6. dum quærit, quæ probatio ſit neceſſaria ad excludendum aliquem ab aliqua electione hæc habet. *Reſpondeo,quod ad impediendam electionem videtur ſufficere ſemiplena probatio.arg.text. ſing. in c. præterea il 2.de ſponſalib. qui probat propter dictum vnius teſtis,& ſemiplenam probationem impedimenti affirmatiui, impediendum eſſe matrimonium nondum contractum,ne contrahatur, ſi autem eſt iam electus, & confirmatus requiritur plena probatio ad reiiciendum,& exauctorandum arg cap ſuper his de accuſat. & pro vtroque dicto facit cap. quemadmodum de iureiur. quatenus probat, quod turpius eiicitur quam non admittitur hoſpes.* Quam etiam doctrinam recipit Iulius Lauorius *ſupr.dict. c.*19.*n.* 121. & fauet Rodriguez *tom.*1.*Quæſt.Regul q.*14 *art.*3. Accedebant etiam plurimæ tum Iuris, tum Iuriſtatum Regulæ. 90

Primò illa, *Reus in dubio eſt abſoluendus l. Arrianus ff. de act. & obligat. cap. ex literis de probatio. l.qui accuſare C.de eden.* Secundò illa, *Reus eſt abſoluendus cum actor minus probauit. § commodum Inſtit.de interdic.c.ex literis de probat l.qui accuſ.C. de eden.* Tertiò illa, *In dubio de validitate actus debet interpretari quod valeat.ff. de iniur. l.apud Labeonem § ſi communem ff.de ſer cor. l. ſi quis ſeruum in fin.* Barthol.poſt Gloſſ.*in l.non ſolùm.§ ſed vt probari,in* 1 *colu in fin.ff.de ope.no.n.* Bald.*in Rubr. C. de fid. Inſtr.* 4. *column.in verb.iuxta hoc quæritur.* Quartò illa, *Dubia in meliorem partē interpretanda.* Bertachinus *in Repertor.* 2. *p. verbo Dubium.* Quintò illa, *Poſſeſſoris conditio melior eſt in pari cauſa.c in p.de Reg Iur.* vbi Dynus, & alij Sextò illa, *Poſſeſſor etiam iniuſtus debet citari quando eſt expellendus l.*1 *.in fin. & ibi* Bartol. *in* 1 *.not. C. ſi propter pub.pen. l. fin.* & ibi Bald *Cod ſi per vim, vel alio modo l meminerit.* Septimò illa, *Cum iura partium ſunt obſcura pro poſſeſſore iudicandum eſt.l.* 2.*C.de prob. l. fin. C. de rei ven.cap.inter dilectos de fide Inſtrumentor.*

quod fiat coniunctim coram Superiori, & Ordinario.

31 Vt autem magis directè reſpondeam ad dubium propoſitum, dico, quod licet cenſeam dictam profeſſionem validam fuiſſe, propter adducta, ac per conſequens non potuiſſe Superiores Religionis ſic profeſſum dimittere, & multo minus ipſum matrimonium contraxiſſe, aut vxo-
32 rem duxiſſe; nihilominus, quia non caret probabilitate dicere eam profeſſionem fuiſſe irritam, & legitimè declaratam, vt talem à ſolis Superioribus Religionis, ſiquidem Ordinarius nolebat, aut non poterat ad talem ſententiam concurrere, & quia in foro externo orator eſt ſecurus, eo quod id acciderit in patria, vbi non eſt receptum Concilium Tridentinum, ac præcipuè propter damnum notabile, quod ſequi poteſt vxori contrahenti cum bona fide, & filiis qui reputari debent illegitimi, cenſeo etiam S. Congregationes S. Inquiſitionis, vel Pœnitentiariæ (annuente Sanctiſſimo Domino Innoc. Papa X. pro ſumma authoritate quam habet ad diſpenſandum etiam in votis ſolemnibus Religionis, & legitimandi prolem ſuſceptam in matrimonio inualido) permittere poſſe permanere dictum oratorem in Matrimonio quod contraxit, prout alias audio factum in ſimilibus caſibus; monitum tamen de obligatione, quam habet ad obſeruantiam caſtitatis extra matrimonium, redeundum ad Religionem poſt mortem vxoris, & de aliis quæ eiſdem Sac. Congregat. bene viſa fuerint.

CONSVLTVM XV.

De quibuſdam Religioſis Ordinis Minorum bona ſtabilia poſſidentis.

SVMMARIVM.

Caſus, de quo eſt dubitatio. num. 1.
Videtur quod licitè poſſideantur talia bona ſtabilia. num. 2.
Quia non eſt contra ſubſtantiam voti paupertatis. num. 3.
Maximè in Monialibus. n. 4.
Eſſentia paupertatis quæ. n. 5.
Habere bona in communi licitum. n. 6.
Ex cap. inſinuante qui Clerici vel vouentes *numer. 7.*
Quia non aduerſatur Concilio. n. 8.
An priuatis Religioſis id liceat. n. 9.
An obſtet Concilium Tridentinum. n. 10.
Non videtur obſtare. n. 11.
Diſpoſitio ipſius, & valdè fauorabilis. n. 12.
Dictio concedit *quantum valeat. n. 13.*
Ex mente cuiuſdam Epiſcopi. n. 14.
Concilium an deroget priuilegiis. n. 15.
Priuilegiis non derogatur, niſi id exprimatur. n. 16.
Princeps non præſumitur auferre ius tertij. n. 17.
Præfati religioſi habebant priuilegium. n. 18.
An perdiderent illa. n. 19.
Decretum Capituli generalis n. 20.
Confirmatum à Paulo III. n. 21.
An potuerint priuari à priuilegio. n. 22.
Obſtantia ex cap recolentis de ſtat. Monachor. *num. 23.*
Eccleſia alteri vnita aſſumit naturam illius. n. 24.
Quilibet ſe conformat Eccleſiæ in qua conuerſatur. num. 25.
Non obſtant prædicta. n. 26.
Actus agentium non operantur vltra intentionem eorum. n. 27.
Vniti ſunt hi Religioſi cum præſeruatione priuilegiorum. n. 28.
An ſit contraria regula S. Franciſci. n. 29.
Videtur quod non. n. 30.
Pontifex diſpenſat in illa. n. 31.
Id conſtat ex Concilio. n. 32.
An per conſuetudinem, aut præſcriptionem. n. 33.
Ex magna congruentia n. 34.
Profitentur vitam mixtam. n. 35.
Religiones excludentes bona immobilia, quæ patiantur. num. 36.
Minorem habent libertatem. n. 37.
Minus bene conſulunt indigentiis Religioſorum. numer. 38.
Euitatur ſingularitas. n. 39.
Humilis proteſtatio authoris. n. 40.

IESVS MARIA.

Caſus, de quo eſt dubitatio.

FRATRES Minores Prouinciæ Aquitaniæ in Gallia cùm eſſent ex Conuentualibus eiuſdem Religionis 1
tranſierunt ad Obſeruantes, & illis aggregati fuerunt in Capitulo quodam Generali Niciæ celebrati de anno 1535. cum pacto acceptato ab eodem Capitulo vt retinerent priuilegia quæ antea habebant. Quo titulo hactenus obtinuerunt bona ſtabilia, ſeu annuos reditus in communi. Quæritur an potuerint id facere, & modo retinere talia ſtabilia, &c.

Reſponſio.

CRedo licitè, & tutè in conſcientia poſſe retineri iſta bona ſtabilia in communi à dictis 2
Religioſis, & manutenendos in poſſeſſione illorum. Quod hoc argumento concludo. Vel enim talis retentio, ſeu poſſeſſio bonorum ſtabilium creditur illicita, quia eſt contra ſubſtantiam ſeu eſſentiam voti paupertatis, vel quia eſt contra perfectionem, ſeu modum eiuſdem voti præſcriptum à Concilio Trident. *ſeſſ. 25. c. 2.* & decretis Summorum Pontificum Clem. VIII. & Vrbani VIII. *pro reformatione Regularium* editis, vel deniquè quia eſt contra Regulam Sancti Franciſci. Sed nihil iſtorum eſt, Ergo. Minor propoſitio quoad ſingulas partes probanda.

Et quidem quoad primam, quod ſcilicet talis retentio, ſeù poſſeſſio bonorum ſtabilium 3
non ſit contra eſſentiam, ſeu ſubſtantiam voti paupertatis euidentiſſimum eſt. Primò, quia alias ſequeretur Religiones habentes dicta bona immobilia in communi quales ſunt omnes præter Religionem Minorum de Obſeruantia, & Capuccinorum, quæ excluduntur à Concilio loco relato *c. 3.* & aliquæ domus PP. Ieſuitarum, & noſtrorum PP. Diſcalceatorum, iuxta ea quæ dixi *tom. 2. Summ. c. 1. num. 2. & 7.* non obſeruare

ſubſtantiam voti Paupertatis, aut id quod eſt de
ipſius eſſentia. Quod non ſolum eſt abſurdum,
ſed etiam erroneum, vt colligi videtur ex Suar.
tom 3. de Relig. lib 8. cap. 8. n. 13. in fin. Quod ar-
4 gumentum efficacius probat de Monialibus. Si
enim contra eſſentiam voti paupertatis eſſet ha-
bere ſtabilia bona in communi dicendum eſſet
nullas Moniales eſſe veras Religioſas, ſiquidem
omnes habent, vel ſaltem habere poſſunt bona
prædicta, etiam poſt Concilij decretum, & ipſo
non obſtante. Prout determinatum eſt à Sac.
Congregatione Epiſcoporum, & Regularium in
Parmenſ. 16. Ianuarij 1596. referente Sellio *in*
Select. Canonic. c. 16. n. 3. & Barboſa ex ipſo *in*
5 *Collectan. Concil. ſeſſ. 25. cap. 3. num. 7.* Secundò,
quia eſſentia paupertatis ſolùm conſiſtit in ab-
dicatione priuati dominij rerum temporalium,
vt dixi *tom. 1. c. 6. n. 5.* Et propterea S. Tho. 2. 2. *q.*
188. *art. 7.* & communiter DD. aſtruunt ſaluari
eſſentiam Religionis cum proprietate, ſeu poſ-
ſeſſione bonorum in communi; prout etiam de-
finitum videtur à Ioan. 22. in Extrauaganti *Quia*
quorundam de verbor. ſignificat. Aliàs ſequeretur
Apoſtolos, & ipſorum diſcipulos Hieroſolymi-
tas primitiuæ Eccleſiæ non obſeruaſſe veram, &
eſſentialem rationem paupertatis religioſæ, pro-
ut communiter credunt Theologi, & Doctores,
ſiquidem etiamſi carerent in particulari bonis
6 temporalibus nihilominus in communi ea ha-
bebant, vt colligitur ex illo *Act. 4. Multitudinis*
credentium erat cor vnum, & anima vna, nec quiſ-
quam eorum quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dice-
bat, ſed erant illis omnia communia. Et infra. *Neque*
enim quiſquam egens erat inter illos Quotquod enim
poſſeſſores agrorum, aut domorum erant, vendentes
afferebant pretia eorum, quæ vendebant, & ponebant
ante pedes Apoſtolorum. Diuidebatur autem ſingu-
lis prout cuique opus erat.

7 Fauet maximè tertio textus in c. inſinuante,
qui Clerici vel vouent. Vbi Innoc. III. approbat
profeſſionem cuiuſdam fœminæ factam ea con-
ditione vt in domo propria maneret cum omni
ſubſtantia ſua, ex eo videlicet quod talis condi-
tio retinendi ea bona, dependenter tamen à Su-
perioris voluntate non eſt contra ſubſtantiam
voti paupertatis. Prout tenent ibi Innocentius
n. 2. Ioan. Andr. *num. 9.* Abbas *num. 6.* Bartolus,
Paulus, Decius, Iaſon, Imola, & innumeri alij
DD. quos referunt, & ſequuntur Sanchez *lib. 5.*
in Decal. c. 4. n. 97. & Barboſa *in illud c. Inſinuante*
n. 2. & 3. in Collect. DD Ex hoc autem, & à for-
tioribus terminis colligitur nullo pacto eſſe
contra ſubſtantiam voti paupertatis poſſeſſio
bonorum etiam ſtabilium in communi quam iſti
Religioſi retinent.

8 Quoad ſecundam verò partem, ſcilicet nec
hoc aduerſarij decreto Concilij Trident. *ſeſſ. 25.*
cap. 2. aut decretis Summorum Pontificum Cle-
mentis VIII. & Vrbani VIII. *pro Reform. Regula.*
editis etiam eſt certiſſimum; Siquidem in eis ſo-
lum prohibetur priuata poſſeſſio dictorum bo-
norum immobilium particularibus Religioſis
etiam ad vſumfructum adminiſtrationem, ſeu
commendam, non autem Monaſteriis, ſeu Con-
uentibus, aut domibus Religioſorum, prout ex
ipſis patet, & communiter ab omnibus intelle-
cta ſunt.

Præſertim, cùm expreſsè in dictis decretis
Clementis VIII. & Vrbani VIII. quæ extant *in*
3. to. Bullar. in Clem. VIII. conſtit. 60. ſupponatur
Monaſteria, ſeu Conuentus Regularium habe-
re prædicta bona ſtabilia, ſeu redditus §. *6.* & *7.*
Ad quod accedit quod illis non obſtantibus, 9
aut etiam Concilio Tridentino, eſt plurimorum
DD. ſententia, quos retuli *tom. 5. in Marimagno Car-*
melit. num. 101. quibus fauet nouiſſimè Pellizza-
rius *in Manual. Regular. tr. 4. c. 2. ſect. 3. n. 237.* aſ-
ſerentium poſſe priuatos religioſos bona ſtabi-
lia, ſeu peculium habere, de licentia tamen Su-
periorum, & amouibiliter, ac dependenter ab ip-
ſorum voluntate. Ex hac enim ſententia (& ſi eam
non recipiam propter decreta Clemen. VIII. &
Vrbani VIII. relata) à fortioribus terminis, vt
ſuperius dixi, ſequitur poſſe Religioſos, de qui-
bus in præſenti, habere dicta bona immobilia in
communi, accedente præſertim conſenſu Reli-
gionis, de quo infra

Nec obſtat contra illos, quod in eodem Tri- 10
dentino *ſeſſ. 25. cap. 3.* dicatur. *Concedit S. Synodus*
omnibus Monaſteriis, & tam virorum, quam mu-
lierum, & Mendicantium, exceptis domibus Fra-
trum S. Franciſci Capuccinorum, & eorum qui mi-
norum de Obſeruantia vocantur, etiam quibus aut
ex conſtitutionibus ſuis erat prohibitum, aut ex pri-
uilegio Apoſtolico non erat conceſſum, vt deinceps
bona immobilia eis poſſidere liceat. Ex his enim in-
ferri videtur non poſſe dictos Religioſos, cum
modo ſint ex Minoribus de Obſeruantia, præfa-
ta bona immobilia etiam in communi poſſidere.
Hoc inquam non obſtat, propter multa. Primò,
quidem quia intentio Concilij non videtur fuiſ-
ſe tollere huiuſmodi bonorum ſtabilium poſſeſ-
ſionem illis Monaſteriis Minorum de Obſeruan-
tia, quæ iuſto titulo, aut ratione illam habebant,
qualia erant Monaſteria horum Religioſorum, vt
infra dicetur, ſed ſolùm non cõcedere illa iis qui
ipſa non habebant. Tum quia diſpoſitio iſtius 12
capitis eſt valdè fauorabilis, vt per ſe patet ex
verbis relatis, & ex iis quæ adiungit Concili-
um, videlicet: *Quod ſi aliqua loca ex prædictis, qui-*
bus authoritate Apoſtolica ſimilia bona poſſidere
permiſſum erat, eis ſpoliata ſint, eadem omnia illis
reſtituenda eſſe decernit. Fauores autem amplian-
dos eſſe omnia iura clamant, *l. cum quidam ff. de*
liber. & poſthum. c. odia de Regul. iuris n 6. Tum 13
quia dictio *concedit* qua vtitur Concilium, cùm
ſit verbum generale, ſumens vim à natura rei cui
adiicitur, Baldus *in l. non ambigitur in fin. ff. de le-*
gib Socinus ſen. *conſil. 93. n. 1. l. 4.* Iaſon. *in l. quod*
principali n. 4 poſt Gloſſam. *ff. de conſtitut. pecun.*
arguit animum Concilij propenſum potius in
fauorabilia, quam in odioſa.

Secundò, quia, vt colligitur ex Rodriguez *to.* 14
3. Quæſt. Regul. q. 29. art. 14 §. denique, iuxta men-
tem cuiuſdam D. Epiſcopi, qui Concilio inter-
fuit, intentio eiuſdem Concilij fuit, vt omnia
Monaſteria tam virorum, quam mulierum cuiuſ-
cunque Religionis eſſent, haberent dicta bona
ſtabilia, à qua generali conceſſione excepti ſunt
primò Capucini, quia id primò petiit Genera-
lis Capuccinorum; deinde Minores de obſeruan-
tia, quia id etiam poſtularunt aliqui Patres ipſo-
rum. Ex quo videtur ſequi talem petitionem,
& exceptionem factam ad iſtorum Patrum in-
ſtantiam non potuiſſe præiudicare Religioſis, de
quibus in præſenti eſt ſermo. Præſertim tertiò, 15
quia cùm Concilium in iſta ſua exceptione Fra-
trum Minorum de Obſeruantia non derogauerit
priuilegiis particularibus Monaſteriorum huiu-
ſmodi Religioſorum, proculdubio videtur
noluiſſe

noluiſſe illot comprehendere, ſed alios dumtaxat
16 nullum habentes priuilegium. Certi enim iuris
eſt Reſcripta, Conſtitutiones, ſeù decreta etiam
Pontificia non comprehendere priuilegiatos, ni-
ſi expreſsè ipſorum priuilegiis derogetur. *cap.
Cum ordinem de reſcript.* & ibi Doctores. De
quo Felynus *in cap. 1. num. 14. verſic. tertio reſtrin-*
17 *ge*, & Bero. *num 72. hoc tit.* Imò præſumitur Prin-
cipis reſcriptum noluiſſe auferre ius tertij. Maſ-
cardus *de probat conclus.* 1003. *num.* 22. Cabedus
Luſita *deciſ. 93. n* 2. *p.* 1. cum in eo ſemper intelli-
gatur clauſula, *ſaluo iure tertij*, Brunon. à Sole
in locis communibus verbo reſcriptum num. 1. Et
in terminis Decretorum Concilij Trident. Na-
uarrus *in Man. cap.* 25. *num.* 138. Corduba *ſuper
priuil. Mendic. verb. diſpenſatio in fine* referens do-
18 ctorem Ortiz, Sanchez *conſil. mor lib. 7. cap. 1. dub.*
25. *num.* . . Præfatos autem Religioſos habuiſſe
priuilegium habendi bona ſtabilia in communi
ante d. decretum Concilij Tridentini conſtat
ex Martino V. in Bulla circa ann. Dom. 1430. to-
to Ordini Minorum conceſſa, quæ incipit *Ad
ſtatum Ordinis*. & ex Alexandro VI. qui in Gene-
rali Ordinis Capitulo Interamnæ habito anno
1501. prædictum priuilegium confirmauit, vt
patet per ſtatuta *Alexandrina* ſic dicta, quia illic
tunc eius authoritate facta ſunt, & ab eodem
confirmata per Breue quod incipit, *Nuper atten-
dentes, &c.* Et habetur in Firmamentis 3. Ordi-
19 num S P Franciſci 1. *part. tr* 2. *fol.* 8. Quæ priui-
legia non amiſerunt per incorporationem cum
fratribus de obſeruantia: quinimò ab illis accep-
tata, & recepta fuerunt in Capitulo Generali Ni-
ciæ celebrato anno 1535. vbi prædicti Religioſi
admiſſi, & incorporati fuerunt cum aliis Obſer-
uantibus cum omnibus priuilegiis, immunitati-
bus, & exemptionibus quibus gaudere ſoliti
20 erant. Dicitur enim ibi; *Nos igitur attendentes vni-
tati Ordinis, & ſaluti animarum, atque deuotioni
Principum, veſtriſque deſideriis deuotis volentes con-
deſcendere, ſerie præſentium, vos omnes Patres, &
Fratres vnà cum tota veſtra Prouincia Aquitaniæ,
& fratres omnes nunc, & pro tempore in eadem exi-
ſtentes, ad noſtram, & reliquorum Miniſtrorum Gene-
ralium pro tempore exiſtentium curam, & obedien-
tiam ad inſtar dictarum Prouinciarum Franciæ, Tu-
roniæ, & Burgundiæ, cum priuilegiis, immunitatibus,
& exemptionibus, quibus gaudere ſoletis, tanquam
fratres, & filios charisſimos, ac in Domino Benedictos
recipimus, admittimus, & capiti noſtro tanquam
membrum proficuum, & vtile incorporamus, recepto-
ſque, & admiſſos, ac incorporatos per præſentes decer-*
21 *nimus.* Quod quidem decretum, & concordatum
confirmatum, & approbatum fuit à Paulo III. an-
no 1538 per Bullam *Exponi nobis.*
22 Ex quibus quartò reſpondetur ad decretum
Concilij adductum, quod cum præfati Religioſi
aggregati fuerunt Obſeruantibus eius Ordinis
cum præſeruatiua ſuorum priuilegiorum, quo-
rum vnum erat habendi bona ſtabilia in com-
muni non potuerunt priuari illo niſi per ipſum
Concilium id expreſſum fuiſſet. Hæc enim eſt
natura præſeruationis, vt conſeruet ius præſer-
uantis Decius *conſ.* 160. *num.* 4. Martha *de clauſ.
tr. 4 clauſ.* 8 Et conſtat in clauſulis præſeruatiuis,
de quibus Barboſa *in tr. de Clauſulis*, & alij. Et
conſtat ex cap. *Inſinuante qui Clerici, vel vouent*
relato de profeſſione illius fœminæ facta cum
præſeruatione ſuorum bonorum, & approbata à
Summo Pontifice.

Nec contra hanc doctrinam obſtat *cap. Reco-* 23
lentes de ſtat. Monach. vbi habetur quod Religio-
ſi, qui alicui Ordini, ſeù Congregationi ſtrictio-
ris obſeruantiæ aggregantur debeant ſe confor-
mari moribus illius præſertim quoad poſſeſſio-
nem bonorum Dicit enim Pontifex Alexandr. III.
loquens cum Abbatibus, & Conuentibus Ciſter-
cienſis Ordinis: *Cæterum domus illa, quæ de aliis
Inſtitutionibus ad iuſtum ordinem ſe tranſtulerint
veſtris omnino ſe ſatagunt vſibus conformare, & reli-
ctis poſſeſſionibus vel etiam communicatis, quas inſti-
tutio veſtra non recipit, ſic ſe in omnibus Religioni
veſtra coaptent, vt quemadmodum gaudent ſe in So-
cietatem Ordinis, & habitus identitatem aſſum-
ptas, ſic etiam in paupertate ſecularium rerum ſe la-* 24
tentur veſtris inſtitutionibus conformatas. Ex cuius
Capitis deciſione habetur quod ſi vna Eccleſia,
vel Monaſterium alteri vnitur, aſſumit naturam,
& conſuetudinem illius, vt per Gregor. Lopez
l. 7. verb. Determino in princ. tit 20. *p.* 3. Notat Bar-
boſa *in d. cap. recolentes*, & quod qui ſimilem vi-
tam cum aliis ſuſcipiunt ſimilem debent ſentire
in legibus diſciplinam, vt per Tiraquellum *de re-
tract. lign. §. 1. Gloſ. 8. num.* 15. Rodrigu. *tom.* 3. *qu.*
52 *art.* 25.

Quilibet enim debet ſe conformare moribus 25
Eccleſiæ in qua conuerſatur. Zabarella *in Cle-
ment. fin. de celebrat. Miſſar. num. 1. verſ. quartò.*
Vbi Vitalin. *numero* 52. Albert de Ferrariis *de
horis Canon num.* 36 Rot. apud Farinac. *deciſ.* 79. 26
num 1. *p.* 1. *recent.* Hæc, inquam, non obſtant quia
ſolùm verificantur pro caſu, in quo talis vnitio,
ſeù aggregatio fit abſolutè, & ſine vllo pacto præ-
ſeruatiuo, aut conditione, maximè à Sede Apo-
ſtolica confirmatie, prout contingit in præſenti. 27
Etenim cum actus agentium non operentur vltra
intentionem eorum, *l. non omnis*, *ff. ſi certum pet.
l. in agris, ff. de acquir rerum dominio.* Et actus ſem-
per iudicetur à principali intentione agentium, *l.
ſi quis nec cauſam, in princ.* & ibi Bald *ff. ſi certum
petat l. qui exceptionem. ff. de condict. indeb. l. 1. C. ad* 28
leg. Cornel. de Sicar. Cum præfati Religioſi non
vniti fuerint aliis de Obſeruantia, niſi cum d præ-
ſeruatione ſuorum priuilegiorum approbata non
ſolùm à tota Religione, ſed etiam à Summo Pon-
tifice Paulo III. vt dictum eſt, proculdubio non
eſt vllo modo derogatum eorum priuilegiis, ſed
manere debent in ſuo vigore. 29

Quoad tertium verò, ſcilicet quod talis reten-
tio bonorum ſtabilium non ſit contraria Regulæ
S. Franciſci, imò quod, ipſa non obſtante, retineri
poſſint, conſtat primo, quia regula Sancti Franciſ-
ci ſolùm præſcribit ne fratres habeant aliquid,
neque in communi, neque in particulari: huic au-
tem modo paupertatis non contrariatur habere
dicta bona ſtabilia in communi; eo quod ius, &
proprietas illorum, non pertinet ad ipſos Reli-
gioſos ſed ſolùm ad Papam, ſeù Sedem Apoſtoli- 30
cam iuxta declarationes Martini V. Alexandri VI.
Innocentij VIII. Pauli III. & aliorum Summo-
rum Pontificum.

Secundò, quia eſto talis poſſeſſio bonorum
ſtabilium Regulæ puritati contraria eſſet, quia ta-
men in hoc eſſet diſpenſata à Summo Pontifice,
ſeù Sede Apoſtolica vt patet ex adductis ideo,
illa non obſtante poſſunt prædicti Religioſi di-
cta bona poſſidere. Compertum namque eſt in-
ter DD. poſſe Summum Pontificem diſpen-
ſare in Regula Religioſorum: itaut quemadmo-
dum ad ipſum ſpectat approbare illam *capite*

ne nimia de Relig.domib.& cap.de Relig. eod. tit.in 6.ita etiam ipſi competat,cum ſibi viſum fuerit,
31 eam relaxare, reprobare, aut abolere. Syluest.*in Sum.verb Caſus,qu 1.caſ.45.* ex Paludano Azor.
tom 1 Inſtit.moral.lib.13.cap.11.q.14. Miranda *in Manual Prælat tom 2.quæſt.9.art.6.concl.1.* Peyrinis
tom.1.de ſubdito,q.1.cap.8.§.5. & communiter Doctores. Idque conſtat euidenter ex Concilio
Seſſ 25. de Regular.cap. 3. vbi Eccleſia diſpenſa-
32 uit in poſſeſſione bonorum ſtabilium cum illis Religioſis, quibus ex Regula prohibitum erat
illa poſſidere.

Tertiò, quia cum hoc priuilegium retentionis bonorum ſtabilium in communi fuerit à dd. Fratribus, totaque Prouincia legitimè præſcriptum curſu temporis,etiam immemorabilis, ſeù ſpatio 100 annorum, & eo amplius, ſcilicet ab anno 1535. quo vniti fuerunt cum Fratribus de
33 Obſeruantia, proculdubio tenendum eſt derogatum fuiſſe Regulæ; ſi quidem per conſuetudinem aut præſcriptionem legitimam ipſi derogari poteſt, prout etiam eſt communis ſententia Doctorum, quorum plures refert, & ſequitur Sa·ch.*tom 2.in Decal.lib.6.cap.2 num.26.* ſpecialiter loquens de modo paupertatis de quo in præſenti; Et magis in particulari *lib. 7.c.25 n.16.* expreſsè aſſerens probabilius eſſe poſſe conſuetudine induci, vt Fratres Minores habeant bona Immobilia in communi. Quod etiam ſequitur Pelizzarius *in manuali Regular.trac.4.cap. 2.ſect. 2.num 69.*

34 Videtur id etiam ex magna congruentia admittendum,non ſolùm quia ſine dicta retentione bonorum immobilium vix poſſunt dicti Religioſi exequi alia munia,quæ ex ſuo inſtituto exequi tenentur qualia ſunt manutenere ſtudentis Pariſiis,recipere gradus Doctoratus,habere Conuentus in Ciuitatibus hæreticorum, qui parum, aut nihil illis eleemoſynæ tribuunt pro ſua ſuſtentatione,& ſimilia.

35 Quibus accedit quod Religioſis profitentibus vitam miſtam, quales ſunt hi de quibus in
præſenti, expediens ſatis videatur habere bona immobilia in communi. Primò, quia certa experientia conſtat ordines, qui tale genus paupertatis ab initio ſuæ inſtitutionis profeſſæ ſunt, melius ſe conſeruaſſe in regulari diſciplina, minuſque indiguiſſe reformari,cum aliàs non deſint in Eccleſia Religiones ex inſtituto ſtrictiſſimam ſectantes paupertatem, quæ & minus diu ſe conſeruarunt in primitiuo ſpiritu, & repetitis indi-
36 guerunt reformationibus. Secundò, quia ex ipſæ Religiones, quæ etiam modò excludunt bona immobilia in communi,neceſſitate cogente, plures aduenerunt modos, quibus habere poſſint aliqua bona immobilia per æquiualentiam; plures admiſerunt Pontificum declarationes circa obſeruantiam propriæ paupertatis ipſius moderatorias;plures excogitarunt formalitates quibus haberent bona ad ſubleuandam propriam indigentiam. Tertiò, quia poſito quod religioſi cogantur viuere ex eleemoſynis hinc indè emendicatis minorem habent libertatem in vſu miniſteriorum ſpiritualium, quæ exercent erga proximos, in reprehendendis eorum vitiis; in deregendis eorum exceſſibus, in procuranda eorum ſalute, Idque ex metu ne ipſi offendantur,ſicque illi poſtea priuentur ſolitis eleemoſy-
37 nis. Quartò,quia refrigeſcente fidelium charitate,ac primitiuo Religionum feruore, niſi adſint
bona immobilia in communi. minus benè conſulitur indigentiis religioſorum à Monaſteriorum Prælatis,ſicque ſubditi coguntur aliundè ſibi parare neceſſaria ſiue à conſanguineis, ſiue ab amicis;ſiue ab aliis;& quidem interdum etiam aliqua præſtando,quæ minus decent conditionem ſtatus religioſi, & apertè repugnant propriis Ordinis
inſtitutis. Quintò, quia ſic in Religionibus pau- 38
larim inducitur particularium ſingularitas, & cum ea regularis diſciplinæ omnimoda deſtructio;quod in ſpecie aduertit Peyr.*de R. S. quaſ. 2. cap.1.§.2.* hæc fermè Pelizzarius *ſupra tract. 4.c. primo ſect.1.num.12.* quæ prudentium iudicio relinquuntur.

Id porrò quod diximus, qua decet animi ſub- 39
miſſione, totum ſubiicimus Sac. Congregationis cenſuræ,& correctioni. Neque enim animus noſter eſt vel leuiter veræ obſeruantiæ Religioſorum contrarius eſſe, cum potius ipſam in noſtro, & aliis Regularium Ordinibus animitus exoptemus, nec Sacr. Congregationis menti vllatenus aduerſarij.

CONSVLTVM XVI.

De quodam nominato in Epiſcopum,cui opponebatur impuritas ſanguinis.

SVMMARIVM

DVbij occaſio.num.1.
Eneruatur oppoſitio probatione de puritate.n.2
Teſtibus eiuſdem patria.n.3.
Nobilibus qui ſunt aduerſarij patientibus iſtum defectum.n.4.
Probatio illius pertinebat ad opponentes.n.5.
Quilibet præſumitur bonus ſi non probetur malus. num.6.
Probatio impuritatis debet eſſe euidens.n.7.
Maximè cum agatur de priuatione.n.8.
Caſu negato non poſſet excludi.n.9.
Capacitas eſt capax iure communi ex c. cum te de reſcript.*num.10.*
Iuuat c. Venerabilis de præbend.*n.11.*
Facit c Ad decorem de inſtitut.*n.12.*
Et Concilium Toletanum n.13.
Et Extrauag 2.de Iudæis.*n.14.*
Item Concilium Baſilienſe.n.15.
Maximè Nicolaus V n.16.
Approbans ordinationes quaſdam Regias.n.17.
Probat in fortioribus terminis.n.18.
Præcipuè Paulus III n.19
Sunt conformes ea Conſtitutiones Sacræ Scripturæ. num 20.
Maximè D.Paulo.n.21.
Item Patribus.n.22.
Chryſoſtomo,& Gregorio.n.23.
Praxis Summorum Pontificum.n.24.
Præſertim Pij V.& Gregorij XIII.n.25.
Item Clementis VIII.n.26.
Exemplis aliorum.n.27.
Hæreticorum liberi irregulares,& infames.n.28.
Statuta contraria an ſint valida.n.29.
Præſertim in Religionibus.n.30.
Videntur tales eſſe neophytos.n.31.

Non

Non ſunt veri neophyti. num. 32.
Quid ſi eſſent. num. 33.
Non obſtat Can.conſtituit. *num.* 34.
Quomodo intelligendus. num. 35.
Nec Conſtitutio Clementis VIII. num. 36.
Non eſt extendenda. num. 37.
Eſt odioſa. num. 38.
An ſit in viridi obſeruantia. num. 39.
Magis obſtat ſuſpicio.num. 40.
Quia filij præſumuntur imitari mores parentum. num. 41.
Quia in concernentibus animarum ſalutem pars ſecurior tenenda.num. 42.
Multa,licent, ſed non expediunt.num. 43.
Ex Clemente Alexandrino,& D.Bernardo.n. 44.
Poſſunt tales aſſumi, ſed non decet.num. 45.
Hebræorum imprecatio ſanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros.*ibid.*
Opprobria ſempiterna Hebræorum. num. 46.
Quando Deus miſericors cum illis.num. 47.
Limitanda doctrina vt tēporis curſu purgetur.n. 48.
Et ex actibus poſitiuis contrariis.num. 49.
Doctrina Antonij de Corduba. num 50.
Præſumptio facti quomodo tollatur.num. 51.
Prudens, & rationabilis eſſe debet num. 52.
Quid in hac cauſa verificetur. num. 53.
In fauorem conſulentis deciſum. num. 54.

IESVS MARIA.

Controuerſiæ occaſio.

1 CОntingit quod cum N. deſignatus fuiſſet ad quendam Epiſcopatum obtinendum, antequam ad eam dignitatem à Sanctiſſimo aſſumeretur, oppoſitum illi fuit eſſe ex Hebræorum ſanguine ac proindè neophytum, & talis dignitatis incapacem. Propterea quid de iure in hac parte ſentiendum mihi propoſitum.

Reſponſio.

2 IN caſu præſenti, in quo N. nominato ad Epiſcopatum N. opponitur impuritas ſanguinis, reſponderi poteſt primò, omninò eneruari hanc oppoſitionem, eo quod ipſe ex teſtimoniis nobilium, & qualificatarum perſonarum ſuæ patriæ in Vrbe exiſtentium probet contrarium; videlicet ſe ex parentibus honeſtis, Chriſtianis, nullatenus Hebraica, aut Mahumetana labe vitiatis natum eſſe. Hæc namque probatio, cùm ſit ex teſtibus nobilibus deprompta, efficax eſt, vt probat textus *in cap. in noſtra de teſtib. & atteſtat.* DD. *ibid.* ſpecialiter Felynus *num.* 12. Tiraquellus *de nobilit. cap.* 20. *num.* 30. *cum ſeqq.* Meno-
3 chius *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 59. *num.* 9. Eò etiam quod ſunt ex eadem patria, quibus tanquam magis informatis magis creditur. Felynus *ſupr.* Farinacius *de teſtibus qu* 65. *num.* 166. poſt
4 alios, quos refert. Eò ſimiliter quod nobiles in illa Patria ſunt veluti inimici, & aduerſarij ignobilium, & eorum, qui in ſua familia habent prædictum defectum; ac per conſequens magis credendum illis, & ex illis oritur non modica præſumptio veritatis, vt dixit Farinacius *ſupr. q.* 54. *num.* 67.

Similiter ſecundò dici poteſt, quod probatio 5
dicti defectus pertineat ad opponentes illum. *l. ei qui, ff. de probat. l. actor. C. eod.* quia quilibet præſumitur bonus donec probetur malus. *cap. vnic.* 6
de ſcrutin. in ord. faciend. cap. Dudum de præſumpt. l. ſeruos ff. de manu. teſta. & l. cum pater §. rogo, ff. de legat. Et innumeri alij textus, & DD. apud Barboſam *in Axiomat. iuris axioma* 77. *num.* 4. Et quia nemo natus inter Chriſtianos grauatur onere probandi ſe eſſe natum ex puris Chriſtianis, ſed hoc in dubio præſumitur. *cap. Veniens in fin. de presbyt. non baptiz.* vbi Cardinalis, & Ancharanus *num.* 6. Butrius *num.* 5. Abbas *num.* 1. Imò quod talis probatio debeat eſſe clara, quia dubia nihil probat. Surdus *conſ.* 5. *numer.* 47. & 48. & *conſ.* 127. *num.* 40. Carena *de offic. S. Inquiſit. p.* 3. *tit.* 6. §. 1. *num.* 1. Et quia exceptio impuritatis 7
ſanguinis cum ſapiat obiectum debeat plenè, & concludenter probari. *cap. ſuper his de accuſat. cap. accedens de elect. cap.* 1. & *cap. vt circa eod. tit. in* 6. Rota in Legionenſi *denegatæ poſſeſſionis* coram Blanchero, in Toletana *Portionis* coram Millino. Maximè cùm agatur de priuatione Epiſcopatus, 8
ad quem dictus N. deſtinatus erat. *cap. veniens* 1. *vbi Abbas num.* 4. & Decius *num.* 8. *de teſtibus.* Alciatus *conſ.* 2. *num.* 41. *lib.* 1. Natta *conſil.* 299. *num.* 15. *lib.* 2. Genuenſis *in prax. Neapolitan. cap.* 37. *num.* 8.

Nihilominus ad maiorem abundantiam, etiam 9
caſu dato, & non conceſſo, quod prædictus N. fuerit ex genere Hebræorum, aut Sarracenorum, non poſſe excludi ab Epiſcopali dignitate obtinenda validiſſimè comprobatur ex iure communi, Pontificum diplomatibus, & aliis fundamentis. Ea tamen limitatione in ſequentibus adhibenda, & comprobanda, quod ſi id rationabili ſuſpicione comprobatum fuerit, non deceat ipſum ad talem dignitatem promoueri.

Præfata autem capacitas ex iure communi 10
probatur primò ex *cap. Eam te de reſcript.* vbi Alexander III. præcipit Tornacenſi Epiſcopo, vt exequeretur quod præceperat idem Pontifex eiuſdem Eccleſiæ Capitulo, Sede Vacante; ſcilicet quod admitteret quendam P. *qui de gente Iudæorum originem duxit, & diuina gratia fidem ſuſcepit.* Et infra. *Pro eo verò quod Iudæus extiterit eum dedignari non debes.* Ex quo textu communiter DD. inferunt deſcendentes ex Iudæis eſſe capaces beneficiorum Eccleſiaſticorum, vt dixit Rota in Vlixbonenſi *Quartenariæ* 15. Ian. 1614. coram Coccino. Quæ iuris Canonici diſpoſitio fundatur in illa iuris diuini ad *Rom.* 10. *Omnis qui Credit in illum non confundetur: non enim eſt diſtinctio Iudæi & Græci, nam idem Dominus omnium diues in omnes qui inuocant illum.* Et in eo quod, vt Gloſſa *d. cap. Eam te verb. Iudæus,* dixit: *De Iudæis conuerſis Eccleſia fundata eſt.* Ex ea etiam colligitur intentum de capacitate talis N. ad Epiſcopatum.

Iuuat, & Gregorius IX. *in cap. Venerabilis de* 11
præbend. vbi cùm Capitulum Eccleſiæ Argentinæ, admittere ad præbendas nollet, niſi illos, in quibus ſecundum Eccleſiæ inſtituta nobilitas, & eminens ſcientia concurrerent, ibi, *Conſuetudinem allegans antiquam inuiolabiliter obſeruatam, iuxta quam nullum niſi nobilem, & liberum, & ab vtroque parente illuſtrem honeſtæ conuerſationis, ac eminentis ſcientiæ in ſuum conſortium hactenus admiſerunt; nihilominus ipſe Pontifex ita conſultationi ſibi factæ reſpondit: Nos igitur attendentes quod non*

non generis, ſed virtutum nobilitas, vita quoque honeſtas gratum Deo faciunt, & idoneum ſeruitorem, Diſcretioni veſtræ mandamus quod ipſum ad eam recipi faciatis. Vbi mirabiliter Gloſſa *verb. Conſuetudinem* habet: *Hæc conſuetudo quantumcunque fuerit obtenta, & etiam antiqua, non eſt obſeruanda, quia in talibus nulla diſtinctio nobilitatis eſt conſideranda, ſed vndecunque nati fuerint legitimè, dummodo honeſtæ vitæ fuerint, admittendi ſunt.* Quod probat ex variis iuribus, & DD.

12 Facit *cap. Ad decorem de Inſtitutionib.* vbi Innocentius III. reprehendit Patriarcham Conſtantinopolitanum, quod in Eccleſiis ſolùm prouideret Clericos certæ nationis, & præcipit Cardinalibus S. Marcelli, & S. Suſannæ, vt eum monerent, *vt viros litteratos, & aliàs idoneos vndecunque originem duxerint*, inſtitueret. Et ratio reprehenſionis eſt quia, vt ibi dicitur id faciebat *non attendens quod in omni gente qui facit iuſtitiam acceptus eſt Deo.* Et quia quantum ad collationem, & prouiſionem beneficiorum non eſt attendenda acceptio perſonarum. Rota *dec. 24. number. 2.* apud Farinacium *in 1. Collect. nouiſſ. alias p. 4. diuerſ.* Moſtobrius *in prax. habendi concurſum Prælat. 7. dub. 21. n. 57.*

13 Facit etiam Concilium Toletanum de anno 643. quod cap. 1. ſtatuit hæc: *Qui ex Iudæis ad Chriſtum plena mentis intentione ſe conuerterint, & fidem Catholicam abſque aliquo infidelitatis fuco ſeruauerint, ab omni ex actione, quam fiſco perſoluere conſueti ſunt, ſecuri, extorreſque permaneant, & ſuis ve litatibus vt cæteri ingenui vacent, nam id æquitatis ordo depoſcit vt qui fide decorantur coram hominibus nobiles, atque honorabiles habeantur.* Cui etiam conſonat lex Regia Hiſpanica *numer. 6. tit. 24. p. 7.* vbi cautum eſt præfatos capaces eſſe officiorum, & dignitatum, quibus alij Chriſtiani.

14 Facit quoque Extraueg. 2. *de Iudæis* inter communes, vbi Pontifex inquit, *Dignum arbitrantes, & iuri conſonum fonte renatos baptiſmatis, Iudaica cæcitate dimiſſa, amplioribus fauoribus, ius gratius quam antea abundare.*

15 Item Concilium Baſilienſe *ſeſſ. 19.* vbi de Iudæis, & Neophytis ad finem conuerſis, inquit: *Quoniam per gratiam baptiſmi ciues Sanctorum, & domeſtici Dei efficiuntur, longèque dignius ſit regenerari ſpiritu, quàm naſci carne, hac edictali lege ſtatuimus, vt ciuitatum, & locorum, in quibus ſacro baptiſmate regenerantur, priuilegiis, libertatibus, & immunitatibus gaudeant, quæ ratione dumtaxat natiuitatis, & originis alij conſequuntur.* Quæ lex, & ratio legis etiam in hoc caſu procedunt.

16 Maximè Nicolaus V. qui deprehenſo, quòd in Regnis Caſtellæ, & Legionis quidam, quod vocat *nouos ſeminatores zizaniæ* affirmaſſent, quod qui *ex Gentilitate, aut Iudaiſmo, aut ex alio quouis errore chriſtianam fidem agnouerunt, & baptizati ſunt, & quod grauius eſt, eorum filios, propter nouam aſſumptionem fidei, non debere ad honores, dignitates, officia, tabellionatus, ad teſtimonium in Chriſticolarum cauſis perhibendum admitti,* in Bulla *Humani generis*, quam ex Ioanne Mariana *de reb. Hiſpan. lib. 22. cap. 8.* refert ad verbum Bzouius 17. *tom. Annal. ad ann. 1449. num. 6.* approbauit, & confirmauit ordinationes quaſdam Alphonſi Regis cognomento Sapientis, Henrici, & Ioannis regũ Caſtellæ, & Legionis, quibus ſan-

17 xerunt, *vt inter nouiter ad fidem conuerſos, maximè de Iſraelitico populo, & antiquos Chriſtianos, nulla in honoribus, dignitatibus, officiis tam Eccleſiaſticis, quàm ſecularibus ſuſcipiendis, & habendis diſcretio fieret,* adiungens etiam ſequentia: *Ac omnibus, & ſingulis cuiuſcunque ſtatus, gradus, aut conditionis fuerint, Eccleſiaſticis, vel ſecularibus, ſub excommunicationis pœna mandamus, vt omnes, & ſingulos ad Chriſtianam fidem conuerſos, aut in futurum conuertendos ſiu ex Gentilitate, vel Iudaiſmo, aut ex quauis ſecta venerint, aut venire contigerit, ac eorum poſteros tam Eccleſiaſticos, quàm ſeculares catholicè, & ſecundum quod Chriſtianos decet, viuentes, ad omnes dignitates honores, officia, tabellionatus, teſtium depoſitiones, & ad omnia alia, ad quæ alij Chriſtiani quantumcunque antiqui admitti ſolent admittant: nec propter fidei nouam receptionem inter eos, & alios Chriſtianos diſcretionem faciant: nec verbis aut facto contumelijs afficiant, nec affici permittant; ſed omni eorum poſſibilitate contradicant, & opponant, & eos omni charitate proſequantur, & profiteantur ſine perſonarum acceptione, omnes Catholicos vnum eſſe corpus in Chriſto, ſecundum fidei noſtræ doctrinam, quos omnes tales eſſe, & pro talibus ab omnib. haberi harum ſerie decernimus, & declaramus.*

Hæc porrò Pontificia conſtitutio in fortioribus terminis probat intentũ in noſtro caſu, cùm ea loquatur de nouiter conuerſis ad fidem, & filiis ipſorum; in verò, de quo in præſenti, & eius parentes, aui, proaui, & progenitores Chriſtiani veteres fuerint, adeo vt nullus in toto orbe ſit, qui principium Chriſtianitatis in ipſius familia deſignare queat, ſolumque ipſi (etſi omninò falsè) opponatur ex antiqua Hebræorum progenie ortum duxiſſe. 18

Præcipuè etiam Paulus III. in Bulla *illius vices* anno 1535. edita *in 1. tom. Bullar.* Laertij in hoc Pontifice *Conſtitut. 8.* qui approbans conſtitutionem aliam Clem. VII. in qua prædictos nouos Regni Portugalliæ, & Algarbiorum, eorumque ſucceſſores ad dignitates habilitauit, & indultis aliorum Chriſtianorum gaudere decreuit, inquit: *Ac omnibus, & ſingulis alijs priuilegijs, exemptionibus, fauoribus, gratijs, immunitatibus, libertatibus, & conceſſionibus in dictis litteris venia contentis, & quibus alij Chriſti fideles, eorumque filij, & nepotes, ac ab eis deſcendentes vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, vti, potiri, & gaudere, liberè, & licitè valeant, in omnibus, & per omnia perindè, ac ſi ipſi, eorumque aui, proaui, parentes, & alij genitores veri Chriſtiani fuiſſent, & nunquàm à fide Catholica deuiaſſent, de ſpecialis dono gratiæ pleniſſimè diſpenſamus, eiſque pariter indulgemus: omnemque inhabilitatis, & infamiæ maculam ſiue notam circa eos, præmiſſorum occaſione, tam ex proprijs, quàm illorum parentum, conſanguineorũ, & affinium culpis, & ſententiis, earumque executionibus, & alijs quomodolibet inſurgentes, ab eis penitus, & omninò abolemus.* Qua generaliſſima conceſſione manifeſtè concluditur intentum de capacitate N. ad dictum Epiſcopatum, etiam hypotheſi data quod ex Iſraelitico populo originem habuiſſet. 19

Porrò huiuſmodi iuris Eccleſiaſtici ſanctiones conformes valdè eſſe iuri diuino in S. Scriptura expreſſo conſtat. Non ſolùm enim apud S. Paulum ad Rom. 10. verbis illis ſuperius relatis: *Non enim eſt diſtinctio,* (intellige apud Deum, & Eccleſiam) *Iudæi, & Græci,* &c. ſed etiam in veteri teſtamento Exod. 12. v. 48. ibi: *Si quis peregrinorum* 20

grinorum in veſtram voluerit tranſire coloniam, & facere Phaſe Domini, circumcidetur prius omne maſculinum eius, & tunc ritè celebrabit: eritque ſicut indigena terra Et *verſ. ſequent. Eadem lex erit indigenæ, & colono qui peregrinatur apud vos.* Item *Leuitici* 19. *v.* 33. & 34. ibi: *Si habitauerit aduena in terra veſtra, & moratus fuerit inter vos non exprobretis ei, ſed ſit inter vos quaſi indigena, & diligetis eum quaſi vosmetipſos*, Maximè ex eodem Paulo *ad Rom* 2. *v.* 10. & 11. ibi: *Gloria autem, & honor, & pax omni operanti bonum, Iudæo primum, & Græco: non enim eſt acceptio perſonarum apud Deum.* Quo teſtimonio, ſicut, & illo ad *Rom.* 10. vtitur Nicolaus V. In Bulla relata. Et *cap.* 3. *v.* 22. ibi: *Iuſtitia autem Dei per fidem Ieſu Chriſti in omnes. & ſuper omnes qui credunt in eum, non enim eſt diſtinctio.* Et 1. *ad Corinth.* 7 *v.* 19. illis verbis: *Circumciſio nihil eſt, & præputium nihil eſt, ſed obſeruatio mandatorum Dei.* Item *ad Galat.* 6. *v.* 15. *in Chriſto enim Ieſu neque circumciſio aliquid valet, neque præputium, ſed noua creatura.* Et Actor. Apoſtol. *cap.* 10. *v.* 34. vbi S. Petrus Apoſtolorum Princeps, & primus Chriſti Vicarius dixit: *In veritate comperi, quia non eſt perſonarum acceptor Deus.*

22 Item SS. P. teſtimoniis, dum prædicta loca Sac. Scripturæ exponunt, & nobilitatem non in alio quam in virtute, & probitate conſtituunt, Specialiter D. Hieronym. *in Epiſt. ad Celantiam* dixit: *Summa nobilitas eſt clarum eſſe virtute.* D. Ambroſius *de Noè. cap.* 4. affirmans: *Probati viri genus virtutis proſapia eſt, quia ſicut hominum genus homines, ita animarum genus virtutes ſunt.* D. Auguſtinus *lib. de bono coniugij cap.* 16. relatus *in cap. vndecunque diſt.* 56. ibi: *Vndecumque homines naſcantur, ſi parentum vitia non ſectentur, & Deum rectè colant, honeſti, & ſalui erunt.* Ex quo, & aliis probat Gratianus peccata parentum non imputari filiis. Vnde idem Auguſtinus ſuper Matthæum: *Numquam de vitijs erubeſcamus parentum.* Deinde: *Non eſt omnino nec de virtute, nec vitio parentum aut laudandus quis, aut vituperandus, nemo vndè verè aut obſcurus, aut clarus eſt.* Ruſuſque: *Non ergo contemni debet filius probus ex infimo patre natus, nam ſplendidum lumen de fumo, lilium candens de ſentibus, rubens roſa de ſpinis exoritur.*

23 Plura ex Chriſoſtomo habes lector *ead diſt.* 56. *cap. numquam.* Et *homil.* 3. *ac* 20. *in Matthæum.* Sed ex D. Gregorio *lib.* 10. *Epiſt.* 8. *ad Columbum*, quod. & refertur *d. diſt.* 56. *can. ſatis* non omittendum illud aptiſſimum ad intentum noſtrum: *Satis peruerſum, & contra Eccleſiaſticam probatur eſſe cenſuram, vt fruſtra pro quorundam voluntatibus quis priuetur, quem ſua culpa, vel facinus ab officij, quo fungitur gradu non deijcit.* Quod etiam ad praxim reduxiſſe refertur indiſcriminatim, & indiſtinctè dignitates Eccleſiaſticas, & priuilegia recenter conuerſis ad fidem diſtribuendo.

24 Praxi etiam Summorum Pontificum idem comprobatur. Etenim Pius V. familiam quandam ex primariis Iudæorum, vt teſtantur Genebrardus *in Chronic.* & Surdus *in Comprend. hiſtor.* ad fidem Chriſti conuerſam in Eccleſia S. Petri magno populorum concurſu. & apparatu manu propria baptizauit, ſtemmate nobilitatis, priuilegiis inſignioribus, proprioque cognomine in-
25 ſigniuit. Poſtquam Greg. XIII. Salomonem quendam Corcoſſum inter Iudæos primarium ad fidem venientem baptizauit, propriumque nomen, cognomen, arma, & nobilitatem pro ſe, ſuiſque donauit, vt propterea poſtea velut verus nobilis Vrbis conſeruator electus fuerit: Sic Barboſa *de Epiſcop. muner. tit.* 2. *gloſ.* 17. *n.* 10. Ex quo etiam *num.* 9. & totius Vrbis fama conſtat magis ad intentum noſtrum Clem. VIII. ad Epiſcopatum Foroliuienſem aſſumpſiſſe Alexandrum de Franciſcis vulgò *Hebræum* nuncupa- 26
tum, in Hebraiſmo natum, poſteà tamen ad fidem conuerſum, & PP. Dominicanorum Sacram Religionem profeſſum. Quod de aliis pluribus ad Epiſcopatus, & maiores dignitates aſſumptis fama fert; prout in Catholica Hiſpania, quæ 27
propterea, & meritò, plus cæteris nationibus Hebraicam deteſtatur, & auerſatur perfidiam, cernitur. Etenim Iulianus Pomerius Archiepiſcopatum Toletanum; Paulus de Carthagena, Burgenſis dictus, Epiſcopatum Burgenſem; Alphonſus etiam de Carthagena eiuſdem Pauli filius, etiam Burgenſem; Gonſaluus ſimiliter de Carthagena alter Pauli filius, Placentinum; Franciſcus, Curienſem, aſcenderunt, ſic narrantibus Hiſtoriis. Saltem in aliquibus Chriſtianitatis partibus plures hæreticorum filios ad eaſdem dignitates Eccleſiaſticas euectos eſſe, Summis Pontificibus ſcientibus, & conſentientibus, pro comperto eſt. Ex quo magnum ſumitur argumentum pro caſu præſenti, tales enim hæreticorum liberi vſque ad ſecundam generationem per lineam paternam, & vſque ad primam per
maternam ſunt irregulares *cap.* 1. *de hæret. in* 6. *c.* 28
ſtatutum 2. *eod. tit. in* 6. imò infames, ſecundum aliquos propter *l. quiſquis C. ad legem Iuliam*, deſcendentes autem ex Hebræis nec ſunt irregulares, nec infames.

Hinc plures, & graues authores dicunt quòd 29
leges, ſeu ſtatuta prohibentia ne tales ad dignitates Eccleſiaſticas promoueantur, ſint inualida, nec ſubſiſtant. Huiuſmodi ſunt Turrecremata *in cap conſtituit* 17. *qu.* 4. Abulenſis *in Leuitic. cap.* 19. *qu.* 32. Henricus Monroi *in Apolog. contra Archiepiſcopum Toletan.* Couarruuias *in Clem. ſi furioſus par.* 1. *§.* 1. *concl.* 6. & plures alij apud
Barboſam *ſup. num.* 22. Item quamplurimi idcirco 30
negantes in Religionibus poſſe fieri ſtatuta interdicentia ne illis conferantur officia Religionum, quales ſunt Suarez, Rodriguez, Nauarrus, Miranda, & alij plures; quorum omnium placitum (quidquid de eo ſit, de quo alibi) eatenus ad intentum noſtrum deſeruit, quatenus, ideo præcipuè in ea ſententia verſantur, quia in iure communi ſtando nullatenus extat talis prohibitio, & ideo putant ab inferioribus legiſlatoribus non poſſe aliter ordinari.

Nec obſtat primò, ſi dicatur tales eſſe Neo- 31
phytos, quibus prohibitum eſt ad dignitates, præſertim Epiſcopalem, aſſumi, non ſolum ex illo Pauli. 1. *ad Timoth.* 3. *Oportet Epiſcopum, &c. non Neophytum, &c.* Sed etiam ex Canon. Apoſtolico 80. & *cap. Neophytus* 61. & aliis iuribus. Primò, enim quia, certum eſt, & indubitatum deſcendentes ex genere maculato Hebræorum, Saracenorum, &c. non eſſe Neophytos, nec tales vocari poſſe, niſi iniurioſè, & contumelioſè; non enim ſunt, aut dici debent Neophyti, niſi qui de recenti conuerſi ſunt ex reprobata ſecta ad fidem.

Non illi, qui à multo tempore, vel ab infantia 32
ſunt Chriſtiani. Turrecremata *in Summ.* 48. *diſt.*

num.

Cauſa ceſſante ceſſat eius effectus l. adigere §. quamuis ff. de iurepatron. l. ſi pater, ff. de hæredit. Inſtit. l. generaliter C. de Epiſcop. & Cleric. & aliis iuribus, ac Doctoribus. Quod etiam ampliatur ad
7 cauſam impulſiuam, eam ſcilicet propter quam mouetur Princeps ad concedendam gratiam aliàs facturus ſed non facilè, ſed cum aliqua limitatione, aut conditione ſicut in præſenti contingit. Prout tenent Garzia *ſup. n.* 200. ex S. Rotæ deciſionibus, & Doctoribus, & ferè innumeri alij apud Sanchez ea *diſp.* 21. *n.* 10. Præterquam quod
8 dictio *Idcirco* qua vtitur Pontifex denotare videtur non ſolùm cauſam impulſiuam ſed etiam finalem, ac per conſequens ea non iuſtificata corruit gratia, iuxta communem ſententiam, & indubitatam Doctorum.

Porrò cauſas illas à Pontifice aſſignatas pro
9 hac gratia concedenda non iuſtificari, aut verificari in præſenti, manifeſtum eſt. Et primò de illa: *De illius hinc inde Superiorum licentia.* Etſi enim ſic tranſiens habuerit beneplacitum Superiorum Religionis, ad quam tranſiit, quod poteſt vocari licentia, & de qua inferius conſtabit, an fuerit legitima; nihilominus pro comperto eſt non habuiſſe licentiam ſuperiorum Religionis, à qua tranſire volebat. Tum quia licet illam à Superiori locali Conuentus illius Ciuitatis poſtulauerit, non tamen obtinuit; nomine autem li-
10 centiæ regulariter debet intelligi obtenta, & non tantum petita. Caſſaneus *in Conſuetud. Burgundiæ rubric.* 1. §. 8. Barboſa *de actionib. dict.* 371. *num.* 2. Tum quia eſto ſufficiat licentia petita, etſi non obtenta, nihilominus, hæc licentia, quæ ſecundum Canones poſtulari debet à volente tranſire ad Religionem ſtrictiorem à ſuo Superiore, debet eſſe *cum humilitate, ac puritate.* Et
11 infra: *Nec bonum obedientiæ contemnere videatur,* prout expreſsè habetur *in cap licet de Regular* Religioſus autem iſte petiuit hanc licentiam manendo in domo cuiuſdam ſecularis, & ſcribendo ad Superiorem, quæ non arguunt humilitatem, aut puritatem, ſed potius (quod bona venia dictum) ſuperbiam, & obedientiæ contemptum, ac quod veluti pro cæremonia poſtularet illam. Vnde Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8 *lib.* 3. *cap.* 10. *numer.* 31. propterea credit non ſufficere petere licentiam per litteras, quod maximè procedit quando Prælatus à quo petitur eſt in eadem Ciuitate, prout in præſenti caſu contingebat.
12 Tum præcipuè, quia licentia petita quæ poſſet dicere ſufficere, deberet eſſe licentia quæ expectaret reſponſum Superioris, à quo petita fuit. Quia qui debet conſilium, vel licentiam petere, eodem iure cogitur expectare reſponſum debito tempore; vt expreſsè habetur *cap. cum in veteri ad fin. de elect.* Atque ita docent Ioannes Andreas, Antonius, Abbas, Cardinalis, Ancharanus, Roſella, Angelus, Syluester, & Azorius, quos refert, & ſequitur Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 7. *n.* 3 Sanctarell *in tract. de Apoſtaſia cap.* 8. *dub. vnic. n.* 14. Bonacin. *de clauſur. q.* 2. *punct.* 9. §. 3. *difficult.* 1. *n.* 6 Barthol. à S. Fauſto *li.* 5. *quæſt.* 239. Barboſa *de Iur. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 41. *num.* 67. Caſtrus Palaus *tract.* 16. *diſp.* 4. *punct.* 16. §. 3. *num.* 4. Tamburin. *de Iure Abb. tom.* 3. *diſp.* 3. *q.* 1. *num.* 11. Pelizzar *in Manual. Regular. tom.* 1. *tract.* 3. *c.* 5.
13 *ſect.* 3. *num.* 93. Hoc verò non contigit in præſenti caſu, ſiquidem iſte Religioſus antequam d. Superioris reſpõſum accepiſſet ad Conuentum illius Religionis ſtrictioris ſe contulit, & habitum ſuſcepit illius. Tum prætereà quia ſi quæ licentia petita ſufficeret ad eum tranſitum ea eſſe deberet, quam præcederet interrogatio Superioris de cauſa faciendi talem tranſitum, an ſcilicet eſſet maioris perfectionis deſiderium, vel propoſitum diuinitus inſpiratum, aut zelus; an verò leuitas aliqua, temeritas, ſeu inconſtantia poſtulantis talem licentiam. Sic enim colligunt Do- 14
ctores ex *d. cap Licet* Sanchez *num.* 36. poſt Innocentium, Ioannem Andream, Hoſtienſem, & Cardinalem, Suarez 4. *tom de relig. tract.* 8. *lib.* 3. *c.* 10. *n.* 30. Caſtr. Palaus *ſup. n.* 3. Cum ergo in præſenti non fuerit iſta interrogatio notitia ſeu informatio, licentia illa ſolum pro forma petita nullatenus ſufficere potuit, vt ratione illius fieret tranſitus. Tunc etiam maximè quia tunc in caſu præſenti ſufficere poterat licentia petita quando Superior eam proteruè, & indiſcretè negaret; 15
prout etiam habetur expreſsè in *d. cap. licet* ibi: *Non obſtante proterua indiſcreti contradictione Prælati*, & docent communiter DD. ſpecialiter Innocentius Hoſtienſis, Ioannes Andreas, Antonius, Abbas, Cardinalis, Ancharanus, Roſella, Syluester, Tabiena, Azor, & Sanchez *ſup. n.* 37. 16
At verò in præſenti caſu Superior ille à quo poſtulata eſt hæc licentia non indiſcretè, aut proteruè, contradixit, ſed ſolum diſtulit eam concedere. Nullatenus ergo potuit poſtulantem iuuare ab illo poſtulata nomine tenus licentia.

Prudenter autem, & diſcretè ſe geſſiſſe de Præ- 17
latum conceſſionem d. licentiæ differendo; Immò ita debuiſſe facere, vt legitimè ſe gereret in ea concedenda, non ſolum colligitur ex dictis, ſed ſpecialiter conſtat ex communi doctrina Doctorum, quorum plures refert & ſequitur idem Sanchez *ſupr. n.* 38. Sanctarell. *ſup. n.* 13. Barb. *ſup.* 69. Caſtr. Palaus inferius referendus, aſſerentium, etiam poſita iuſta cauſa tranſitus ad ſtrictiorem Religionem non eſſe concedendam licentiam ad illum niſi prius conſtet eam Religionem paratam eſſe ad recipiendum tranſeuntem, ne ſcilicet detur ipſi, vel alijs occaſio vagandi, ſeu apoſtatandi.

Quod etiam ſtatuit Sac. Congregatio Conci- 18
lij 21. Septembris de anno 1624. quæ in decretis de Regularibus *Apoſtatis, & eiectis* Iuſſu Vrbani VIII. editis. Et quæ etiam ad hoc intentum adducunt Bartholom. de Vecchis *de Nouit. diſp.* 15. *dub.* 2. *num.* 9. Barboſ. *ſupr. n.* 70. Theſaur. *in Prax. p.* 2. *c.* 4 §. 1. ſic habet. *Vt Apoſtatandi opportunitas Regularibus præripiatur, ſtatuit vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem Religionem tranſire, niſi prius Superiori legitimè conſtiterit eam Religionem paratam eſſe illum recipere, qui licentiam petit, tuncque Regularis recta ſe transferat via ad arctiorem. Quod, vt re ipſa adimpleatur idem Superior omni ſtudio, ac diligentia inuigilet.*

Vt ergo Superiori à quo poſtulata eſt hæc li- 19
centia conſtare poſſet *legitimè*, vt dicitur in hoc decreto, quod Religio illa ſtrictior eſſet parata ad recipiendum talem Religioſum, prudenter, & legitimè, ac conformiter ad decretum Sac. Congregationis debuit differre conceſſionem talis licentiæ, ac per conſequens illa ſimplex poſtulatio illius non poteſt pro vera licentia etiam petita computari. Præſertim quod præfatum Sac. Congregationis decretum habet in fine clauſulam irritantem, ibi: *Sit irritum, & inane quidquid ſecus à quoquam actum extiterit.*

Ex alio præterea capite deducitur tran- 20

ſitum hunc non fuiſſe ex legitima licentia fa-
ctum, ac per conſequens ſubreptitium eſſe Breue
obtentum à ſanctiſſimu, in quo oppoſitum nar-
ratur. Etenim ex Vrbano II. *in Cun. Statuimus*
39. *quaſ*.3. habetur, quod tranſiens ad ſtrictio-
rem Religionem, non ſolum nun poſſit id facere
inconſulto ſuo Soperiori, ſed etiam quod illum
*nullus Abbatum, vel Epiſcoporum, nullus Mona-
chorum ſine communi litterarum cautione ſuſcipiat.*
Prout etiam tradont DD. qoos Sanchez *ſupra nu-
mero* 39. ſequitur, Buuacina *ſupra numero tertio.*
Caſtr. Palaus *tractat.* 16. *diſputat.* 4. *punct.* 16.
§.3. *numero quarto.* Tamburin. *ſupr. numer.* 15.
Cum ergo Religioſus, de quo in præſenti, ad-
miſſus fuerit ſine talibus litteris, ſolùm ex ſuu
teſtimooio, dicendum eſt non adfuiſſe in eius
tranſitu licentiam legitimam *hinc indè Superio-
rum*, prout narrat m fuit in Breui, ac proindè il-
lud ſuiſſe ſubreptitiom. Immò nullam ibi adfuiſ-
ſe liceotiam, quia cum licentia à verbo *licet* de-
riuetur, *importat facultatem rationi conſentaneam*,
vt cum Bartol. *l. alio, num.8. ff. de alim. & cibar.
legat.* & multis alijs tradit Menochius *de arbitr.
libro primo quaſt.* 8. *numero* 45. non eſt autem ra-
tioni conſentaneom, quod eſt contra Sacros Ca-
nones. Maximè cum ibi dicatur: *De illius hinc
inde, &c.* Dictio etenim *De* denotat ſubſtantiam,
ad differentiam dictionis *Cum*, quæ illam non
denotat. Cenedus *ſingular.* 10. *numero ſeptimo.*
Burſatus *conſil.* 90. *à numer.* 42. *volum.* 2. Tuſ-
chos *tom.* 2. *litteru D. concluſ.* 292. *num.* 21. De-
fuit ergu in hoc tranſitu ſubſtantialis, cunditio
licentiæ.

21 Quod verò etiam ſit ſubreptiu in illis verbis;
Et alias Canonicè tranſieris, ac per conſequens
omninò corruat gratia conceſſa clariſſimè con-
ſtat ex dictis cùm talis tranſitus, & ingreſſus in
Religionem illam arctiorem non fuerit ex vera,
& legitima licentia, nec obtenta, nec etiam legi-
timè poſtulata, iuxta Canunes, & decreta rela-
ta, nec ex parte Religionis, à qua fuit tranſitus,
nec ex parte illios ad qoam fuit ſactus: ſpectata
præſerim qualitate, & grauitate negotij, & qood
tranſitus de vna Religione ad aliam etiam ſub
22 prætextu perſectioris vitæ gerendæ, noo ſit lau-
dabilis niſi in ipſo ſeruentur ad vnguē conditio-
nes ex ſacris Canonibus requiſitæ. Vtpotè quia
videtur eſſe contra illud Apoſtoli 1. Curinth. 7.
23 *Quiſque in vocatione, qua vocatus eſt permaneat*,
& mentem Patrum, ſpecialiter Caſſiani *collat.* 14.
c 5 & D. Bernardi *de precept. & diſpenſat.* Vbi ſic
tranſeuntes vocare videtur *vagos inſtabiles, flu-
ctuantes, tumultuantes, quod non habent cupientes,
& quod habent faſtidientes.*

24 Præterea hunc tranſitum, & profeſſionem ex
illo ſequutum Canonica non ſuiſſe, ac pruindè
ſubreptitium Breue propter illa verba ibi narrata
Canonicè tranſieris, colligitur ex eo quod Reli-
gio à qua fuit factus fruitur multis priuilegiis
Summorum Pontificum, quibus interdicitur
traoſitus abſque licentia Superiorum obtenta.

Eo eoim ipſo quod eſt cootra priuilegia non
cenſetur Canooicus, vt potè coorra contra Ius
Religionis habentis illa. Hæc porrò priuilegia
ſunt Pij IV. & Pij V. pro Societate Ieſo conce-
dentium ne ab ipſa tranſiri poſſit abſque licentia
Superiorum obtenta, niſi ſolum ad Carthuſiam.
Illud referunt Sanchez *ſupra numer*, 28. Pellizar.
ſup. num. 74. dicentes eo frui omnes Mendicantes
per participationem, & *numer.* 88. addit San-
chez ex vi talium priuilegiorum irritam eſſe
profeſſionem aliter tranſeuntium. Fauet etiam
conceſſio Sac Congreg. Epiſcop. & Regular. Ge-
nerali Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis quam re- 25
ferunt Barboſ. *ſup. num.* 59. & Tamburin. *q.2. nu-
mer.* 9. vbi habetur fratres eius Ordinis tranſire
non poſſe ad alium quēcumque, niſi petita licen-
tia à Superioribus, cognitaque, & approbata
prius ab eadem Sac. Congregatione. Et alia quam
refert ibi Barboſa *numer.* 56. Tamburin. *ſupr. q.*2. 26
*num.*1. ex Eugenio IV. pro Monachis Bene-
dictinis, & Ciſtercienſibus, quod non poſſint
traoſire ad quamcomque Religionem ſine Coo-
ſenſu Capituli generalis, ſeu Præſidentis, aut
Viſitatorum.

Item alia, quam ibi referunt idem Barboſa, &
Tamburin. *numer.* 2. ex eodem Eugenio IV. pro
Benedictinis Hiſpaniæ de noo tranſeundo ad
alias Religiones niſi ex licentia obtenta. Fauet
etiam doctrina Laurentij de Peytinis *tom.* 1. *de* 27
de ſubd. q 1. *cap.* 34. §. *Cæterum cum omnes* quate-
nus ex Bulla Sixti, V. quæ incipit *Immenſu*, pro-
babiliter infert, facultatem tranſeundi ad Reli-
gionem etiam ſtrictiorem reſeruatam eſſe Sac.
Congregationi ex eò quòd Pontifex in ea Bulla
iſtam facultatem d. Sac. Congregatiooi concedit.
Ad quid enim eam concederet S. Coogregationi,
ſi de iure communi eam haberent Prælati Re-
gulares Fauet quoque Portellus *tom.* 5. *reſpon-* 28
ſion. mor. par. 2. *caſ.* 6. Vbi multa de ſimili tran-
ſitu cuiuſdam Religioſi, & de priuilegiis Reli-
gioonum circa hoc. Item Pellizarius *ſupra*. Poſt-
quam enim plura priuilegia Religionum ad in-
tentom noſtrum *num.* 74. & 75. retulit, & dixit
ea communicari aliis Religionibus ſubiungit:
*Vnum hic notandum eſt quod quamuis ſupradicta
priuilegia aliqualiter videantur retrahere Religioſos
à maiori perfectione acquirendu, hoc ipſo quod mo-
do ſupra relato limitant tranſitum ad Religionem
ſtrictiorem; nihilominus ea cenſeri debent, & iuſta,
& licita, & valida cùm in re adeo graui, & ſpectan-
te ad ſalutem animarum non poſſit Papa errare, &
per ea non impediatur ſimpliciter aſcenſus ad ſtatum
perfectiorem, ſed ſolum prohibeatur ne fiat ſine ma-
turo conſilio, ac directione, & conceſſu proprij Præla-
ti, aut etiam Sedis Apoſtolicæ quod vtique eſt val-
dè conueniens ad bonum commune, ad ſtabilitatem
ſingularum Religionum, pacemque, ac vnionem Re-
ligioſorum inter ſe.*

Conſequenter etiam ad dicta tenendum, poſſe 29
Religionem iſtam à qua Religioſus, de quo in
præſenti diſceſſit, ipſum reuocare, prout ex quā-
pluribos DD. Canoniſtis, & Theologis docet
Sanch. *ſup. numer.* 95. Quod etiam teneot Bartho-
lomæus à Sancto Fauſto *ſup. qu.* 341. Barboſa *in
Collect. DD. ad cap. Licet de regular. numer.* 35.
pluribus relatis. Quorum fundamentum eſt de-
ſumptum ex relato *cap. licet*, Vbi dicitur non eſ-
ſe reuocandum eum qui bono animo tranſit, à 30
contrario enim ſenſu colligi videtur eſſe reuo-
candum eum qui non bono animo tranſit, qua-
lites præſumitur is qui legitimè non poſtulat li-
centiam, contemnit bonum obedientiæ, & Præ-
latus non negat illam ex proteruia, aut tranſit
contra Canonum decreta, prout de iſto Religio-
ſo dictum manet. Ita Sanch. *eo num.* 95. *adiun.
num.* 13. ex Lapo, Hoſtienſi, Abbate, Abolenſi,
& aliis, quos etiam ſequontur Sanctarellus *ſup.
n.*4. Barboſa *ſup. n.* 35. Et fauet Portellus locu re-
latu.

Videtur

31 Videtur etiam religioſum ipſum ſic illegitimè tranſeuntem, & profeſſum propria authoritate poſſe redire ad ſuam primam Religionem. Eo quod prima profeſſio in priori Religione valida fuit, hæc autem poſterior in poſteriori Religione irrita, ſicut, & tranſitus. Ita Abbas *conſ.* 95. *num.* 2. *vol.* 1. & ex eo Sanch. *ſup. n.* 98. Addens etiam teneri redire ſi commodè, & abſque ſcandalo id facere poſſit. Ad minus tamen credo teneri inuocare prælatos prioris Religionis, ipſi enim
32 quaſi iure vendicationis, quemadmodum Dominus vendicat ſeruum vbicumque illum inuenerit; maximè ſi ſeruus, ipſe reclamauerit, *l. in rem, ff. de rei vendicat.* tenebuntur illum vendicare, & ad propriam Religionem afferre.

33 Quia tamen pars aduerſa in eo innititur quod ille Religioſus exierit è ſua Religione cum licentia petita à Superiori Conuentus in quo morabatur, eamque licentiā credit fuiſſe ſufficientem ſaltem ad validitatem tranſitus; ſi quidem etiam talis licentia non eſſet petita, adhuc tamen tranſitus validus eſſet, eo quod iura quæ talem licentiam exigunt ſcilicet *cap. Mandamus*, *&* *cap. Statuimus*, *& cap. Licet de Regular.* non habent clauſulam irritantem, aut irritant tranſitum ſine illa factum, & iuxta *ca. Ad Apoſtolicam de Regular. multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent*, quod maximè procedit in ijs quæ iuræ naturæ aliàs ſunt permiſſa, quale eſt tranſitus ad arctiorem Religionem *c. peruenit* 2. *de iureiurando*, *cap. Scripturæ de voto*, idcircò vt hoc fundamentum funditus, & omninò euertatur, animaduerſione valdè dignum eſt ad tranſitum
34 Religioſi ad ſtrictiorem etiam Religionem adeò ſtrictè in iure exigi licentiam Superioris, vt eo *cap. mandamus* præceperit. Vrbanus II. vt Canonicus Regularis, qui ad Monachales Ordines tranſiret ſine illa redire cogatur, & in pœnam ſui delicti vltimum locum habeat in choro, & cucullam Monachalem in memoriam videlicet ſuæ præſumptionis (vt Gloſſa ait) differret. Vnde ſic tranſiens dicitur indebitè tranſlatus, vt tenent Gloſſa *in cap. intelligimus de ætat. & qualit.* Butrius *in d. cap. licet. n.* 13. Ancharanus *n.* 12. Abbas, *n.* 2. Lapus *Allegat.* 130. *n.* 2. Roman. *conſ.* 341. *n.* 4. Ricciul. *c.* 8. *n.* 17. *lib.* 8. *de Iure perſonarum,* & Barboſa *ſupr. n.* 65. & ſecundum Sylueſtrum, Caietanum, & Nauarr. eſt excommunicatus, & apoſtata.

35 Eſto autem poſitum ſit ſub opinione an talis tranſitus ſit inualidus, quibuſdam affirmantibus, vt ſunt Abbas *conſ.* 35. *n.* 2. Roſella *verbo Religio* 4. *num.* 6. Mandoſius *in Addit. ad Lap. Allegat.* 61. Sanch. *eo cap.* 7. *num.* 96. Layman *lib.* 4. *Trac.* 5. *cap.* 6. *n* 9. relatos authores referens, Theſaurus *in Praxi p.* 2. *verb. Religioſi cap.* 4. & Bordonus *reſolut.* 29. *n.* 49. Alijs verò negantibus, vt ſunt Syluester *verbo Religio* 4. *quæſ.* 1. Suar. *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *c.* 10. *n.* 22. Caſtrus Palaus *ſup.* §. 4. & alij.

36 Nihilominus quidquid de hoc ſit, cum Pontifex in Breui relato pro conceſſione facultatis profeſſionem emittendi poſt quatuor menſes Nouitiatus aſſignet duas illas cauſas relatas, ſcilicet quod *de licentia* vtriuſque Religionis. & *Canonicè* factus fuerit hic tranſitus, & iſtæ ſint veluti conditiones, quibus talis conceſſio innititur, & illis non iuſtificatis Breue ſit ſurreptitium, & gratia illa corruat, ac ex alia parte Religio à qua tranſitus factus eſt, fruatur priuilegiis à Sede Apoſtolica conceſſis, vt is non fiat ſine licentia etiam obtenta ipſius; idcircò (quidquid ſit de Iure communi) ſtando in terminis caſus præſentis nullatenus talis tranſitus, & profeſſio inde ſequuta tolerari poſſunt, propter adducta.

Ad quod accedit magni ponderis ratio, & eſt: 37
quod eſto gratis admitteretur ſufficere pro præpræſenti tranſitu quamcumque, & qualemcumque licentiam Superioris Religionis, tamen quod his Superior non ſit alius niſi eius Monaſterij, Conuentus in quo præfatus N. non erat Conuentualis, aut de familia, ſed ſolum hoſpes, & quaſi peregrinus per aliquod tempus, veluti caſualiter in eo commorans, non videtur vllo modo ſuſtineri poſſe. Etſi enim fratres hoſpites quantum ad obſeruantias communes, quotidia- 38
nas, & ordinarias Religionis ſubditi ſint Prælaris Monaſteriorum, in quibus hoſpites ad tempus morantur, hoc enim exigit bonum regimen, & conſuetudo Religionum; nihilominus quoad ea quæ concernunt extraordinariam aliquam diſpoſitionem, ſeu mutationem Religioſorum, vt 39
ſunt habere dimiſſorias pro Ordinibus ſuſcipiendis tranſire de ſtatu Conuerſorum ad Clericorum facere longam peregrinationem tradere ſe ſeruitio alicuius Principis, vel exercitus, & ſimilia, propter arduitatem quæ continent, vel ſola ratione duce manifeſtatur Religioſos ſubditos eſſe Prælatis illorum Monaſteriorum vbi ſunt de familia, ſeu Conuentuales, non illorum in quibus ſunt hoſpites, & veluti peregrini ac tranſeuntes. Quod in terminis fortioribus dici debet de licentia tranſeundi ad aliam Religionem. Etenim Religioſus tranſiens de vna Religione ad aliam omnino ſe alienat ab ea quam deſerit per totam ſuam vitam.

Et ſanè ſi propter rei grauitatem ad tranſi- 40
tum etiam ad ſtrictiorem Religionem requirunt multi, quos referunt Innocent. *cap. final. num.* 1. *de renunciat.* Hoſtienſis *n.* 3. Ioannes Andr. *n.* 7. Anton. *num.* 13. & ſequuntur Turrecremata *cap. Statuimus n.* 2. 19. *q.* 3. Bordonus *d. reſolut.* 29. *n.* 16. *&* 17. conformiter ſatis ad illa eiuſdem *cap. Statuimus*, videlicet *Sine patris, & totius Congregationis permiſſione* licentiam non ſolum prælati, ſed etiam Conuentus, ſeù Monaſterij, eò quòd negotia grauia tractari; & perfici debent cum conſilio, & conſenſu Religioſorum. *cap. nouit. cap. quanto cap. ea noſcitur de ijs quæ fiunt à Prælatis*; maximè quando agitur de alienatione alicuius rei, quæ erat ſub dominio ipſius Conuentus, *cap. placuit, cap. ſine exceptione* 12. *q.* 2. Similiter alij, & Antonius Cuccus *lib.* 3. *Inſtit. maior. tit.* 1. *num.* 137. Rebuffus *in prax. beneficior. tit. de tranſlat. Monach. n.* 5. & Rodrigu. *tom.* 3. *qq. Regul q.* 52. *art.* 3. non ſine magno fundamento di- 41
cunt hanc licentiam poſtulandam eſſe à Generali, eò quòd hîc agitur de alienatione religioſi à tota Religione, ad quam capitis totius religionis conſenſus exigi videtur: Immò alij quoque requirere videantur licentiam Epiſcopi, vt Anton. 42
ſup. Cardin. *cap. fin. de renunt. num.* 2. *q.* 3. Abb. *num.* 2. Ancharan. *cap. cum ſingula de prebend. in* 6. *n.* 2. Henricus *cap. licet, num.* 9. *de Regular.* certè iuxta horum ſententiam, & veritatem ipſam dicendum vtique eſt adminus non ſatisfeciſſe præfatum N. hanc licentiam poſtulando ab vno Prælato immediato Conuentus, in quo ipſe hoſpes erat.

Nec releuat ſi dicatur quod cum tranſitus ad 43

ſtrictiorem Religionem ſit de Iure naturali, &
diuino, quacunque, & qualicunque licentia fa-
ctus fuerit validus ſaltem reputari debet. Primò,
quia multi nec leui fundamento id negant, di-
centes ſolum eſſe de Iure poſitiuo in locis rela-
tis, non de Iure naturali, aut diuino; tum quia
potius eſt de Iure diuino, *vt vnuſquiſque perma-*
44 *neat in ſua vocatione* 1. *Corinth.* 7. & de Iure na-
turali quod conſeruetur ius adquiſitum Religio-
ni primæ; tum quia licet ſit de iure naturæ, &
diuino quod quis poſſit capere viam maioris
perfectionis, hoc tamen videtur fallere in Re-
ligioſis, qui per profeſſionem hoc ius à ſe abdi-
carunt, & ſe per totam vitam tradiderunt Reli-
gioni.
45 Sic enim colligitur ex Azor. *tom.* 1. *Inſtit. Mo-*
ral. lib. 11. *c.* 17. *qu.* 18. Sayro *in Clam lib.* 6. *c.* 10.
n. 9. & Bordono *ſupr. num.* 44 Deinde eſto id ſit
de iure naturali, & diuino, vt volunt Caietanus
2. 2 *q.* 88. *ar.* 12. Sanch. *ſup. num.* 3. Sanctarellus
46 *num.* 33. & alij intelligitur tamen cum grano ſa-
lis, ſeruatis ſeruandis, & cum conditionibus, ac
47 circumſtantiis ex iure requiſitis Et tandem quid-
quid de omnibus illis ſit cum Pontifex pro pro-
feſſione facienda illius, de quo in præſenti, re-
quiſiuerit quod de vtriuſque Religionis licen-
tia, & Canonicè tranſiuerit, cum non verificen-
tur huiuſmodi conditiones ſemper abſiſtere de-
bet quod talis profeſſio fuerit irrita & inualida.
48 Placet præterea hic apponere votum, quod
circa hunc eundem caſum P. Antonius Theſau-
rus Pœnitentiarius Apoſtolicus Sancti Petri, vir
doctiſſimus, & de re litteraria optimè meritus
ſcripſit in hunc modum.

In caſu propoſito cenſeo tranſitum præfati Religioſi ad arctiorem fuiſſe illegitimum, eiuſque profeſſionem factam in ſecunda Religione nullam, & irritam extitiſſe, eumque teneri ad primam redire, & ab eius ſuperiore eſſe reuocandum.

Primò, quia text. *in c. licet de regul.* concedit profeſſis tranſitum ad arctiorem, venia ſeu licentia petita etiam non obtenta, quia non debet reſiſti motioni Spiritus Sancti vocantis ad maiorem profectionem; qui autem inordinatè tranſijt, & bonum obedientiæ contempſit, exiens à conuentu ante petitionem licentiæ, & tranſiens non expectato reſponſo ſuperioris, eiuſque cauſæ cognitionem, non cenſetur motus à Spiritu Sancto ſed ex leuitate, aut ira, aut contemptu, aut alia mala paſſione, & cum præiudicio, & ſcandalo ſuæ Religionis, quibus ſtantibus tex. in dicto *c. licet* non permittit tranſitum, vt patet ex dicto text. & ideo in tali caſu tranſitus eſt illegitimus, & profeſſio in ſecunda Religione eſt nullius momenti. Ita tenet gloſ. *in ca.* 1. *ver. Monachus* 19. *qu.* 3. & Gloſſa *in c. intelleximus ver. curam in fide et. & qual.* Innoc. *in d. c. intelleximus n.* 2. Hoſt. *n.* 5. 10. And *in d. c. licet n.* 21. Butr. *n.* 13. Anchar. *n.* 12. Abb. *n.* 10 Zabar. *n.* 3. Henric. *n.* 8. Barboſa *n.* 31. Lapus *alleg.* 130. *n.* 2. Roſel. *ver. Religio* 4. *n.* 6. Sanch. *lib.* 6. *in dec. ca.* 7. *num.* 89. Laym. *lib.* 4. *de ſtat. relig ca.* 6. *num.* 9. Nauarr. *conſ.* 52. *vel* 59. *n* 2. *de regular.* Azor. *tom* 1. *lib.* 12. *c.* 14. *q.* 6 Leſſ *lib.* 2. *cap.* 41. *n.* 101. & dixi *in praxi Eccleſiaſt. par.* 2. *ver. Religioſi. c.* 4. *n.* 2. Et hanc eſſe communem ſententiam teſtantur Nau. *loco cit.* Abb. *conſ.* 95. *n.* 2. *lib.* 1. *& in d. c. licet n.* 10 Roman. *conſ.* 341. Mand. *in addit. ad Lap. loco cit. lit. K.* Quidquid aliqui dd. in contrarium dixerint, quos allegat Sanch. *loc. cit.* Et ſequitur Suar. *tom.* 4. *de relig. lib.* 3. *ca.* 10. *n.* 22. Sanctarel. *tract. de Apoſt. c.* 8 *n.* 6. Bonac. *de Clauſur. q.* 2. *punc.* 9. *n.* 7. Caſtro Palao *tom.* 3 *tract. de ſtat. relig. diſ.* 4. *punct.* 6. § 4. *n.* 2. Quorum ſententia caret ſolido fundamento; & in materia tam ardua non eſt recedendum à communi, ſaltem pro foro externo.

Immò maior pars dd qui allegantur pro hac ſecunda ſententia, dicit tunc ſolùm fore profeſſionem validam tranſeuntis venia non petita, vel non expectato reſponſo, quando conſtaret quòd bono zelo, & non ex leuitate, & ſine iniuria ſuæ Religionis tranſiſſet ita tenet gloſſ. *in d. c. licet ver. licentiam*, & ibi Abb. Antiquus, Silu. *ver. Relig.* 4. *q.* 1. § *aduerte* 4. Sanctarell. *loco cit.* & alij apud eundem Sanctarell. In caſu autem noſtro contrarium apparet: nempè quòd ex leuitate, & cum iniuria Religionis tranſierit. Ideo firmum remanet quod eius profeſſio ſit nulla, & quod debeat reuocari iuxta communem ſententiam.

Secundò probatur, quia decreto Sacræ Congregationis Conc. Trid quod eſt in Bullario inter conſtitutiones Vrbani VIII. *num.* 26. § 3 ſtatutum eſt vt nullus permittatur ad arctiorem tranſire, niſi prius legitimè conſtet ſuperiori trãſeuntis, illam religionem paratam eſſe eum recipere, & tunc recta via transferatur, ideſt immediatè de conuentu in conuentum. Et irritum, & inane decernitur quidquid ſecus fuerit attentatum. Vnde cùm iſte religioſus non ſeruauerit prædictam formam, eius tranſitus nullum ius tribuit ſecundæ Religionis, eiuſque profeſſio nulla remanet.

Tertiò probatur, quia dictus religioſus profeſſionem emiſit in ſecunda religione non impleto ibi anno integro Nouitiatus; ergo nulliter profeſſus eſt, quia decretum Trident. Concilij *ſeſſ.* 25. *ca.* 15. *de regular.* requirens annum Nouitiatus ad validitatem profeſſionis ſine dubio procedit etiam in caſu tranſeuntis ad arctiorem, quando religiones à qua, & ad quam habent diuerſas regulas ſeu conſtitutiones, ſeu obſeruantias præſertim auſteriores, & ſunt ſub diuerſo regimine. Ita Sanch *in decal. lib.* 5. *ca* 4. *n.* 12. cum communi ſententia, & melius P. Lezana *tom.* 4. *ver. tranſitus n.* 13. *& tom.* 1. *ca.* 22. *n.* 16. & eſt text. *in c. Abbate Sancti Syluani* § *cum quadam vice*, & ibi Abb. *notat. n.* 5. *de verb. ſignif*

Non obſtat breue Sanctiſſimi D. N. Papæ Innocentij Decimi, quo fuit indultum dicto Religioſo tranſlato vt poſt quatuor menſes poſſet profeſſionem emittere. Quia reſpondetur illud breue fuiſſe ſubreptitium, & obreptitium, ex reticentia veri, & falſa narratione quòd de vtriuſque ſuperioris licentia, & aliàs Canonicè tranſiſſet, cùm certum ſit eum ſine licentia ſui ſuperioris, & contra formam Sacrorum Canonum vt dictum eſt tranſiſſe. Narratiua enim oratoris expreſſa in litteris per particulam vt aſſeris ſeu vt exponi feciſti, eſt verificanda de iure ad valorem gratiæ tanquam pars gratiæ eiuſque conditio. Gonzal. *in reg.* 8. *gl.* 9. *in annot. contra nullit. num.* 228. *&* 231. Caualer. *deciſ.* 133. *num.* 5. Quia omnis gratia principis ad ſupplicationem conceſſa habet tacitam conditionem, ſi preces veritate nitantur *l. fin. C. de diuer. reſcr. c.* 2. ibi gloſ. *ver. conditio de reſcr.* Gonzal. *num.* 228. *cit.* Et quia narratiua præſumitur facta ad faciliùs mouendum Papam ad gratiam; & ideo verificari debet

debet in omni parte narratorum, aliàs eſt ſubreptio *cùm olim* ibi gl. *ver. ad omnia*, & ibi Abb. *n.*3. Rot. nouiſſ. *part.*2. *dec.*438. *n.*2.& procedit etiam ſi falſa narratio ſi facta ſit ea ſimplicitate vel ignorantia. Mandoſ. *ſupr.reg.*32.*q.*25.*num.*7. Rot. *rec. par.*2. *deciſ.*452. *num.*4. Quare apparet Nouitiatum dicti Religioſi fuiſſe irritum ad omnem effectum iuxta Trident. *loco cit.* & ideo reuocandum ad ſuam Religionem.

Theſaurus Pœnitentiarius Apoſtolicus.

CONSVLTVM XVIII.

De quadam hæreditate, quæ contingere credebatur quibuſdam.

SVMMARIVM.

*Caſus, ſeu factum.n.*1.
*Arbor conſanguinitatis. n.*2.
*Filius veluti idem cum patre. n.*3.
*Pars patris. num.*4.
*Quid ſtando in iure diuino. n.*5.
*Filiorum appellatione an veniant filiæ. n.*6.
In quacunque materia. n. 7.
Ius ciuile Authent. ceſſante. *n.*8.
*Authentic. poſt fratres, &c.num.*9.
Inſtituta de hæredit. ab inteſtato. *n.* 10.
*Ratio legis eſt anima legis. n.*11.
*In illa potius ratio quam verba ſpectanda.n.*12.
Authenticum de hæredib. ab inteſtato.*n.*13.
*Cognati qui dicantur. n.*14.
*Textus eiuſdem Authentici. n.*15.
*Quæ graduum computatio ſecundum ius ciuile. numer.*16.
*S.Rotæ deciſio contraria. n.*17.
*Quanta authoritatis.n.*18.
*Caſus eſt diuerſus.n.*19.
*Priuilegium repræſentationis quam latè pateat. numer.*20.
Clauſula ſecundum vniuſcuiuſque gradus prærogatiuam. *n.*21.
*An in hoc caſu procedat. n.*22.*&* 23.
*Filius non eſt deterioris conditionis quam pater. numer.*24.
Quid de repræſentatione. n. 25.
*An detur ad quartum gradum. n.*26.
*Caſſanei doctrina. n.*27.
Quid ex l. iubemus.*n.*28.
*De Bartoli doctrina. n.*29.
*De Rota quadam deciſione. n.*30.
De authentic ceſſante. *n.*31.
De authentic. poſt fratres. *n.*32.
*De Bartolo, & aliis DD. n.*33.
Authenticum de hæredib. ab inteſt.*n.*34.
*Priuilegium repræſentationis. n.*35.
*Succeſſio extraordinario modo. n.*36.
*Æquitas præfertur omni iuri humano. n.*37.
*Rotæ deciſiones.n.*38.
*Nihilominus acquieſcendum iuriſperitis.n.*39.
Qui excludantur ab hæreditate ab inteſtato. numer. 40.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu factum.

Mortuo ab inteſtato quodam Alexandro 1
prætendebant ipſius hæreditatem non ſolum aliqui ipſius conſobrini, vel amitini, ſed etiam filij cuiuſdam conſobrinæ titulo repræſentationis, quia ſcilicet repræſentabant ipſorum matrem defuncti conſobrinam. Quæritur ergo de iure patrium ad dictam hæreditatem, eò præſertim quòd quidam Religioſus ratione ſuæ matris illam quoque prætendebat.

Reſponſio.

Videtur quòd omni iure attento D. Angela 2
ſuccedere debeat in bonis D. Alexandri ab inteſtato præmortui. Præmittendo primò arborem conſanguinitatis, quæ in præſenti contingit. Et eſt talis. Camilla, Peregrina, & Sigiſmunda erant germanæ ſorores. Ex Camilla orta eſt Hortenſia, & ex Hortenſia Simon, & Angela. Ex Peregrina ortus eſt Alexander. Ex Sigiſmunda verò natæ ſunt Victoria, & Calidonia. Ita quod Hortenſia, Alexander, Victoria, & Calidonia ſunt conſobrini, vel amitini, vulgò *fratelli cuſſini*, & in ſecundo gradu ſecundum ius canonicum, Simon autem, & Angela cum ſint filij Hortenſiæ, ſint in tertio, cum prædictis, Alexandro, Victoria, & Calidonia ſecundum idem ius Canonicum; eſto ſecundum ciuile, quod alio modo huiuſmodi gradus numerat, aliter ſit dicendum. Mortuo ergo Alexandro, præfatos Simonem, & Angelam admitti debere ad hæreditatem illius loco Hortenſiæ eorum matris, omni iure, vt dixi, attento comprobari videtur.

Primò ex naturali, quod conſtat filium eſſe ve- 3
luti vnam perſonam cum patre. Signorolus *conſ.* 169. *num* 1. Caſtrenſis *conſ.*164.*num.*3.& præſertim *num.*4 *lib.*2. vbi notat quod cum iura dicunt patrem, & filium eſſe vnum id eſt accipiendum non per fictionem iuris poſitiui, ſed ſecundum veritatem iuris naturalis. Vnde pater, & filius vocantur vna indentitas. Baldus *conſ.* 294.*num.*1. *libro primo.* Menochius *conſ.*124. *num.*100. *& ſequentib. lib.*2 Rota *dec.*315. *num.*6. *poſt. conſ.Farinacij.* Et filius dicitur pars corporis patris *l.cum ſcimus de agri. & cenſi.lib.*11.*l.final.*§ *ſi quis C.de* 4
nupt. Franciſcus Aretin. *in l.quod dicitur in princip.*1. *colum. de verb.oblig.* Marian.Socin *in conſil.* 31. *incip. proſequendo, verſ.circa tertiam quæſtionem* Et filij vox dicitur patris. Ioannes Bertachinus *in Repertorio verbo filius* ex aliis. Vbi etiam quod filij caro dicitur quodammodo caro patris agmentata. Propterea filius apud Hebræos vocatur *Ben*, à radice *Bana*, quod eſt fabricare, quia filius eſt fabrica patris, vt habet Cornelius *in Epiſt. ad Epheſ. cap.* 4. *verſ.*13. Hæc autem ad intentum comprobant quod quemadmodum Hortenſia præmortua admittenda eſſet ad hæreditatem dicti Alexandri, ſi viueret, ſic, & Angela, & Simon eius filij admitti debent. Quia eodem iure cenſendi ſunt filij, & parentes quoad effe-

ctum ſucceſſionis, vt in ſpecie tenent Caſtrenſis *loco cit.* Menochius *ſupr.n.106.*

5 Iure etiam diuino id conſtat ex illo Pauli ad Galat. 4. *Quod ſi filius, & heres per Deum*, vbi, etiam ſub iuramento, quod denotat illud *per Deum*, iuxta aliquos DD. affirmat Apoſtolus quod qui eſt *filius* eſt etiam *heres*. Et ex illo Eccleſiaſtici 30. *Mortuus eſt pater eius, & quaſi non eſt mortuus, ſimilem enim reliquit ſibi poſt ſe.* Ex quibus etiam ad intentum præſens elicitur. quod ſi Angela, & Simon ſunt filij Hortenſiæ, ſuccedere debeant in iis, in quibus ipſa ſi ſuperſtes eſſet, ſucceſſiſſet, imò quod quoad iſtam conſiderationem non ſit mortua, quia filij eius ipſam repræſentant.

6 Appellatione etiam filiorum filias contineri probat receptiſſima ſententia DD & textus *in l. ſi quis ita 16 ff. de teſtam. tutel. l. ſi ita ſcriptum ff. de legat. 1. l. iuſta 101. ff. de verbor. ſignificat.* Cum aliis, ex quibus hanc regulam conſtituunt Ruinus *conſ. 140. numero tertio libro ſecundo, & conſ. 168. n. 13. libro 3.* Antonius Gabriel *commun. tit. de verbor. ſignific. conc. 6.* Cardinalis Mantica *de coniectur. vltimar. voluntat. lib. 8. tit. 7.*

7 Quod procedit in materia quacumque etiam pœnali, & odioſa, *l. cum lege ff. de teſtam. l. 1. §. quod autem ff de aleatorib* Barboſa *in Tract. de appellat. verb. iur. appellat. 99. num. 54.* Et etiam in contractibus, *cap. ex litteris de ſponſalib.* Barboſa *ſupra num. 56. & 57.* ex aliis. Quæ dixerim vt loco Hortenſiæ demortuæ non ſolum Simon filius, ſed etiam Angela filia ſubſtitui debere credatur.

8 Iure præterea ciuili id non incongruè ſuadetur. Etenim in *Authentic. Ceſſante Cod. de legitim. hæredib.* deciditur quod ceſſante ſucceſſione deſcendentium, & aſcendentium, (prout in præſenti contingit) *vocantur primo fratres, fratriſque præmortui filij*, ad hæreditatem videlicet. Cum enim fratris nomine aliquando veniant filij fratrum; vt ex Colerio *de alim. lib. 1. cap 9. num. 28. in fin.* & Mari. Giurba *deciſ. 5. num 25. p. 1.* affert Barboſa *de appellat. verb. iur. ſignific. appellat. 102. num. 7.* Et tenet Decianus *conſ 43. n. 3. & conſ. 60. n. 37. vol 3.* reſtat videre cur non applicari id poſſit huic caſui, aut cur in præſenti Hortenſia, Alexander, Victoria, & Calidonia, qui ſunt filij fratrum, vel ſororum, nequeant etiam fratres appellari, & Simon, ac Angela filij fratrum, & propterea ſimul ad hæreditatem vocari?

9 Similiter in Authentic. *Poſt fratres, fratrumque filios eod. tit.* deciditur quod poſt fratres, fratrumque filios vocandi ſint ad hæreditatem *quicumque gradu ſunt proximiores.* Per hos autem *gradu proximiores* denotantur proculdubio Simon, & Angela, non ſolum quia repræſentant Hortenſiam eorum matrem, quæ eſt conſobrina, vel amitina Alexandri defuncti, de cuius ſucceſſione agitur, quæ repræſentatio non excluditur ibi; ſed etiam quia *proximiorum* nomine veniunt agnati, & cognati vſque ad ſeptimum gradum iuxta Baldum *conſ. 80. alias 76. circa fin. lib. 4.* prout refert Tuſchus *practicar. concluſ. tom. 7. littera S, concluſ. 913. num. 9.* Et vſque ad decimum, prout Gloſſa *in Authentico de hæredib. ab inteſtato verbo cognatos*, & Peregrinus *de fideicomm. art. 22. num. 33.* Præſertim quia *proximiorum* appellatione veniunt etiam *proximi*; prout ex Baldo *conſ. 146. in fin. lib. 2.* affert Rota in Bononienſi *fideicommiſſi* coram Pirouano apud Farinacium *part. 2, deciſ. 693. num. 2. in fine*, quæ etiam refert Surdum *deciſ. 189. numero ſeptimo, & deciſ. 203. n. 11.* nullus autem negare poterit præfatos Simonem, & Angelam eſſe proximos Alexandri præmortui, ac perinde proximiorum appellatione venire poſſe.

Fauet, & §. *Cum filius inſtit. de hæredit. quæ ab* 10
inteſtato deferuntur, ibi: *Cum filius, filiaue, & ex altero filio nepos, neptiſve exiſtunt pariter ad hæreditatem aui vocantur, nec qui gradu proximior eſt vlteriorem excludit. Æquum enim eſſe videtur nepotes, neptesque in patris ſui locum ſuccedere.* Quæ ſi expendantur ad intentum, vel per ſimilitudinem illud comprobant, præſertim cum ratio illa legis: *Æquum videtur nepotes, neptesque in patris ſui locum ſuccedere.*

Prorſus, & omninò adaptari videatur Simoni, & Angelæ, vt videlicet in matris ſuæ Hortenſiæ *locum ſuccedant*; cum ratio legis ſit anima legis, *l. cum ratio ff. de bonis damnat.* Et ratio vbi eſt eadem ibi debeat eſſe eadem iuris
diſpoſitio, *l. illud ff. ad legem Aquiliam, l. ſi po-* 11
ſtulauerit §. 2. ff. ad legem Iuliam. de adulter. l. quidam nummularios ff. de edendo. Non ſolum extenſiuè, ſed etiam comprehenſiuè, *l. hac ſolis verſ. ſatis etiam cautè putamus Cod. de reuocand. donat. l. illud Cod. de Sacroſancta Eccleſia, l. item veniunt §. ait Senator ff de petit. hæredit.* Ita vt generaliter loquendo ratio potius legis, quam verba eſt ſpectanda, *l. ſcire §. aliud ff. de excuſat. tutor.* 12
de quibus iuribus, & authoribus circa illa Barboſa *in Axiomat. iuris axiom. 197.* Quæ porrò omnia comprobant intentum, vel à ſimili, etiamſi d. §. *Cum filius* loquatur ſolum de ſucceſſione aui.

Maximè fauet, & videtur textus irrefragabi- 13
lis Authenticum *de hæredib. ab inteſtato §. Si verò neque fratres*, vbi ſic. *Si verò neque fratres neque filios fratrum ſicut diximus, defunctus reliquerit, omnes deinceps à latere cognatos ad hæreditatem vocamus ſecundum vniuſcuiuſque gradus prærogatiuã, vt viciniores gradu ipſi reliquis præponantur.* Cum ergo in præſenti caſu noſtro non ſint *fratres, neque filij fratrum*. Alexandri defuncti, cum omnes à latere cognati vocentur ad hæreditatem, vtique admittendi etiam ad illam Simon, & Angela relati. Gloſſa *in authentic. ceſſante in additione.* Molina *de iuſtit. & iure tomo primo Tract. 2. diſput. 164. concluſ. 9.* dicens eſſe communem Doctorum, quam referunt Antonius Gomez, & Couarruuias.

Quamuis autem Molina dicat ſolum dictos proximiores ſuccedere debere, ex quo ad intentum noſtrum colligi videtur ſolum Victoriam, & Calidoniam, quæ ſunt in proximiori gradu cum defuncto, non autem Simonem, & Angelam qui ſunt in remotiori comprehendi; quia tamen textus vocat *omnes à latere cognatos ſecundum vniuſcuiuſque gradus prærogatiuam, vt viciniores reliquis præponantur*, ideo omnes prædictos, & ſingulos eorum tangit. Vnde Caſſaneus *de conſuetudinib. Burgund. de ſucceſſion. Rubric. 7. §. 1. num 9.* dicit quod volens venire ad ſucceſſionem *ſolum probet quod eſt in tertio, vel quarto gradu, nec tenetur probare quod nullus ante eum eſt proximior.* Quæ maximè deſeruiunt pro prædictis Simone, & Angela. Eò etiam quòd propriè, & in rigore iuris ſunt, & dicuntur cognati, ſiquidem ſunt conſanguinei ex parte fœminarum, qui dicuntur cognati, vt patet ex *§. vltim. inſtit. de ſucceſſion. cognator.* Fauet & Rota in Firmana *Bonorum*

tum par. 2. diuerſorum decis. 78. *n.*7. vbi quod *in diſpoſitione legis, ſiue ſtatuti vocantis proximiores in gradu non excluditur repræſentatio* De quo etiam innumeri authores idem teſtificantes, quos inferius referam. Quibus etiam fauet Rota Vrbe-uetana *Hæreditatis* inter deciſiones Duran. *deciſ.* 36 *n.*17. ibi: *Vbi proximiores vocantur à ſtatuto filij ſororum concurrunt cum patruis.*

15 Afferri etiam poteſt textus eiuſdem Authentici *in §. ſi igitur* ibi: *Illud palam eſt quia Theiois defunctis maſculis, & fæminis ſiue à patre, ſiue à matre, præponuntur, ſi etiam illi tertium cognationis ſimiliter obtineant gradum*, quibus verbis, adiunctis etiam antecedentibus *ſoli in tertio conſtituti gradu, &c.* videntur comprehendi præfati Simon, & Angela, cum ſint in tertio gradu conſanguinitatis cum defuncto Alexandro.

Hoc tamen non vrget, quia eſto quod ſecundum Iuris Canonici computationem ſint in tertio gradu, cœterum iuxta iuris ciuilis computum ſunt in remotiori. *leg.* 1. *§.*4 *gradu, l. Iuriſconſultus*
16 *§* 4. *gradu ff. de grad* Quæ graduum computatio ſecundum ius ciuile attendenda eſt in hæreditatibus, & ſucceſſionibus deferendis, tam ex diſpoſitione iuris communis, quam ex mente Doctorum. Gloſſa *in §. hactenus verbo generata prope finem inſtitut. de grat. cognad.* Albert. Brun. *conſil.* 70. *num.* 2. Mareſcotus *variar. reſ. lib.* 2. *cap.* 80. *num.* 23. *&* 24. D. Cardinalis Lugo *de iuſtit. & iur. tom. ſecundo, diſp.* 24. *ſect.* 8. *§.* 3. *numero* 184. & alij.

17 Sed contra hæc dicta valdè obſtare videtur Sac. Rotæ deciſio in vna Romana *Hæreditatis* coram Ghiſilerio 13. Iunij 1631. *in 6. tom. recentior. dec.* 48. ex qua plura elici videntur traditæ doctrinæ contraria. Primò, quod in ea *nu.* 16. *&* 17. dicatur, quod *priuilegium repræſentationis inter collaterales dumtaxat habet locum quando agitur de ſucceſſione patrui, & propterea non debet ad alios gradus extendi* Per quod omninò euerti videtur id quod dictum manet, videlicet quod Simon, & Angela repræſentent eorum matrem Hortenſiam, ſiquidem hîc non agitur de ſucceſſione patrui, ſed de ſucceſſione Alexandri qui non eſt patruus prædictorum, ſed conſobrinus, vel amitinus etſi in ſuperiori gradu.

Secundò, quia etiam dicitur quod *non egreditur gradum fratrum, & ſororum*, quo etiam euertitur caſus noſter, cum in illo non agatur de fratribus, aut ſororibus. Tertiò, quia ſubiungitur quod ad quartum gradum *repræſentatio non datur*, præfati autem Simon. & Angela ſunt pluſquam in quarto gradu, iuxta computum iuris ciuilis cum præfato Alexandro. (Computationi autem ſecundum ius ciuile ſtandum eſſe cum agitur de ſucceſſionibus dixit Rota in Ferrarienſi *fideicommiſſi* coram Merlino *dec.* 436. *num.* 14. *par.* 5. *recent.* Præterea quartò, quia pro prædicta doctrina referuntur in eadem deciſione *l. iubemus C. ad Senatus Conſult. Trebel.* Bartol. *in l. liberorum* 2. *num.* 6. *verſ. vbicumque ff. de verbor. ſignific.* Rota in Romana *Iuris ſuccedendi* 10. April. 1592. coram Cardin. Blanchetto, Textus *in authent. ceſſante C. de legit. hæred.* Authentica *poſt fratres* 2. Et ibi Bartolus, & Salycetus, Gutier. *lib.* 3. *practicab. qu.* 166. *n.* 2. *Mantica de coniect. vlt. volunt. lib.* 8. *tit.* 9. *n.* 4.

18 Cœterum non propter iſta diſcedendum videtur à deciſis ſuperius. Et prætermiſſo, quod quamuis S. Rotę deciſionibus valdè, multumque deferendum ſit, nihilominus eas non eſſe ſequendas, vbi liquidò conſtat de rationibus in contrarium habetur ex Franco *cap. duobus de reſcript. in* 6. *n* 10. Iaſon. *in l.* 1. *num.* 30. *ff ſi certum pet.* ibidem Decio *column.* 6. *num.* 25. Felino *in c. qualiter, & quando* 2. *poſt numerum* 3. *de accuſat.* & aliis apud Maſcardum *de probat. volum.* 1. *concl.* 484. *in princip.* Hoc inquam prætermiſſo, di- 19
cendum primò caſum huius deciſionis diuerſum valdè eſſe à noſtro, ac perindè, quia vt ibi Maſcardus *Deciſio dominorum non conſtituit ius, niſi quoad partes inter quas iudicatur*, ideo in aliis *non conſtituit ius.* Caſum porrò noſtrum diuerſum eſſe à caſu dictæ deciſionis euidenter monſtratur, nam in ea agitur de ſucceſſione conſobrini in eodem gradu, concurrentibus matertetis, noſter autem caſus eſt de ſucceſſione conſobrini in ſuperiori gradu (qui eſt veluti patruus, vt dicetur,) & concurrentibus aliis conſobrinis.

Deinde priuilegium repræſentationis inter 20
collaterales ſolum habere locum quando agitur de ſucceſſione patrui, prout Rota decidit, non videtur ſubſiſtere. Primò, ab exemplo de deſcendentibus, in quibus repræſentationi locus eſt in infinitum, *§. fin. ibi. & aliaſ deinceps inſtit. de hæreditatib. quæ ab inteſtat. deferuntur*, & latè probat poſt multos alios Salzedo *in Tract. de repræſentat. lib.* 2. *c.* 18. Cur ergo etiam in tranſuerſalibus non dabitur dicta repræſentatio in infinitum, vt ſic dicam.

Secundò, in fideicommiſſis, ſaltem pluribus, & perpetuis maioratibus, vt probat idem Salzedo *ſupra c.* 29. Tertiò, quia cum ex dictis ſuperius ex *§. ſi verò neque fratres Authentic. de hæredib. ab inteſtato* conſtet omnes collaterales vocari ad hæreditatem defuncti ab inteſtato *ſecundum vniuſcuiuſque gradus prærogatiuam*, cum hæc 21
clauſula admittat repræſentationem, prout tenent Caſtrenſis *conſ.* 454 *in fin. lib.* 2. Socinus iunior. *conſ.* 226. *n.* 13. *volum.* 1. Simon. de Prætis *conſ.* 37. *à n.* 25. *& de interpret. vltim. volunt. lib.* 3. *interpret.* 3. *dub.* 4. *ſolut. vltim. n.* 23. Portius *conſ.* 54. *n.* 14. *Cephal. conſ.* 489. *n.* 80 *lib.* 4 Decian *conſ.* 14. *n.* 18. *volum.* 5. Menoch *conſ.* 668. *n.* 10. *volum.* 6. Gutier. *lib.* 3. *pract. quaſ.* 67. *alias* 68. *à n.* 43. & alij, quos refert Salzedo *ſup. lib.* 3. *c.* 10. *à principio*, non videtur vllo modo reſtringi poſſe iſtam repræſentationem eo modo quo Rota relata illam reſtringit. Quartò, quia cum ius repræſentationis ſit priuilegium à iure conceſſum, debet inſtar legis ampliari ad omnes caſus ſimiles, prout probat ex multis. Andreas Molfeſius *in Comment. ad Conſuet. Neapolit. p.* 4. *q.* 33. *n.* 4.

Eſto autem tale priuilegium ſolum in ſuc- 22
ceſſione patrui habeat locum, nihilominus quoad præſentem caſum ſpectat iſte Alexander habetur loco patrui reſpectu dictorum Simonis, & Angelæ. Tum quia etiam ſecundum vulgarem vſum conſobrini in ſuperiori gradu, qualis eſt Alexander reſpectu aliorum conſobrinorum in inferiori grado, quales ſunt Simon, & Angela, Vocantur *patrui conſobrini*, Italicè *Zij cuſſini.* Sicut filij fratrum, vel ſororum vocantur *fratres conſobrini*, Italicè *fratelli cuſſini.*

Tùm quia, cum in iſto caſu non ſint aliqui 23
proximiores in gradu; quemadmodum Victoria, & Calidonia intrant veluti ſorores Alexandri, quo etiam modo intraret Hortenſia ſi viueret, ſic etiam præfati Simon, & Angela filij Hortenſiæ intrant vt nepotes Alexandri, ac per conſe-

quens ipſe eſt veluti patruus,& illi dici poſſunt ſuccedere ipſi vt patruo, filius enim non debet eſſe deterioris conditionis ſuo patre, *l.maximum vitium verſ.ſanximus C.de liber.præter.*& ibi Bald.

24 Corneus, Caſtrenſis, & alij ſcribentes, & facit idem Baldus *in l.illam C. de collat.* quem ſequitur Caſtrenſis *conſ.*119 *col.*2. *lib.* 3. Imò debet aſſumere gradum ſuccedendi,qui patri competebat, & omnia iura gradui cohærentia, & quæ competerent parentibus ſi viuerent,vt dixit Rota in Cluſina *hæreditatis* coram Merlino 18.Februarij 1633.*in 6.tom Recent.deciſ.*180.*n.*3. ex variis iuribus, & Doctoribus. Propter quod Caſſaneus *conſ.* 53.*n.* 19. citans Aretinum *conſ.* 164. dicit hoc contingere, quia de ſecundo gradu fit primus Et fundatur in eo quod iure naturæ filius repræſentat Patrem,& eſt imago naturalis ipſius Nec hoc poteſt tolli per ius poſitiuum.

25 Ex quo etiam ad illud quod dicitur in Rota relata, quod ſcilicet priuilegium repræſentationis *non egrediatur gradum fratrum, & ſororum.* Cum enim conſtet non ſolum ex S. Scriptura, ſed etiam ex Patribus,& Doctoribus, ſpecialiter ex D.Hieronymo *contra Heluidium*, quod appellatione fratrum veniunt etiam conſobrini,& cognati,qui vocantur fratres *cognatione*, quemadmodum qui ſunt ex eiſdem parentib orti vocantur fratres *natura*, non eſt cur non extendatur hoc priuilegium etiam ad dictos conſobrinos, & cognatos;præſertim,vt dictum eſt, non exiſtentibus veris fratribus defuncti. Neque hoc per fictionem iuris, ſed per præſumptionem iure inductam. Menochius *conſ.*357.*n* 33.*lib.*4. poſt Pariſium *conſ.*38.*n.*14.*lib.*1.Cephal.*conſ.*489.*n* 57. *lib.*4.

26 Illud etiam quod repræſentatio non detur ad quartum gradum corruit ex dictis, ſiquidem iſti,de quibus in præſenti, eo quod deficiant alij proximiores, in gradu ipſis ſubſtituuntur loco ipſorum,quia,vt dictum eſt,Victoria,& Calidonia intrant vt ſorores Alexandri, Simon autem, & Angela,vt filij ſororis,ac per conſequens non vt in quarto gradu. Quia ſcilicet ſuccedunt in perſona dictæ ſororis præmortuæ, ſiue id dica-

27 tur eſſe *remotiuè*, ſiue *tranſmiſſiuè*. Ad quod deſeruit optima doctrina,quam ex Iaſone, Baldo, & Saliceto affert Caſſaneus *de conſuetudinib.Burgund Rubric.*7.*de ſucceſſion* 8.*n* 6. videlicet quod quando aliquis ſuccedit loco alterius remotiuè, id eſt,remoto eo qui erat in primo gradu tunc ſuccedit non ex perſona primi,ſed ex ſua perſona; quando verò ſuccedit per tranſmiſſionem, quia ſcilicet primus tranſmiſit illi hoc ius,tunc ſuccedit ex perſona primi. *l. qui in alterius ff.de Regul.iuris.l.Caius ff.de manumiſſ.*

28 Quod præterea adducitur ex *l. iubemus C. ad Senat. Conſult. Trebell.* parum probare videtur; quia ſolum ibi §. *illud etiam* habetur ad intentum hoc:*Illud etiam admonemus ea quæ de falcidia portione non per reditus, ſed per ipſas res hæreditatis retinenda, & de ſatiſdatione fideicommiſſorum(ſicut ſupra dictum eſt) concedenda diximus, non vlterius quam in his perſonis, & caſibus,quorum ſuperius mentio facta eſt, oportere produci.* Quorſum ergo ad diuerſam materiam,qualis eſt præſens hæc alleguntur?

29 Bartolus à Rota citatus nihil loquitur de repræſentatione,ſed diſputans an filiorum nomen extendatur ad nepotes,dicit extendi, niſi per legem aliter reſtringatur, & limitetur; ad quod affert *l.iubemus* relatam, & cum ea nihil noceat nobis,ſic nec Bartolus.

Rota in Romana *iuris ſuccedendi* coram Blancheto quæ etiam allegatur non extat inter typis mandatas,& ita non poteſt conſtare de legitimo ipſius ſenſu. 30

Authentica *ceſſante de legitim.hæredib.*quæ etiam allegatur, nihil continet de caſu præſenti, ſed ſolum diſponit quod ceſſante ſucceſſione lineæ deſcendentis, & aſcendentis vocentur fratres, & fratris præmortui filij in ſtirpes. Quod, vel per ſimilitudinem fauet caſui præſenti,iuxta dicta ſuperius. 31

Authentica autem *poſt fratres, fratrumque filios* iam vidimus fauere nobis,dum decidit vltra fratres,& filios fratrum vocari gradatim proximiores in capita,& non in ſtirpes. Vlterius, non excludit repræſentationem. 32

Bartolus,Salicetus, Mantica, & Gutierrez à Rota relati eodem pacto debent intelligi. Specialiter Mantica relatus loquitur in caſu teſtati, non in noſtro. 33

Magis fauet præfatæ deciſioni Romæ authenticum,*de hæredib ab inteſtato* § *ſi igitur*, vbi expreſsè priuilegium repræſentationis in ordine cognationis præbetur fratrum, & filiorum filiis aut filiabus ſolis, vt inquit textus, *& nulli alij omnino perſonæ.* Sed reſponderi poteſt tum iuxta dicta Alexandrum haberi pro patruo, Victoriam, & Calidoniam ac Hortenſiam defunctam vt ſorores,& Simonem, & Angelam vt veros filios ſororis,ac proindè caſum noſtrum non eſſe excluſum hac lege, ſed potius illa comprehenſum. Tum quod dictio illa *Solis* qua vtitur textus,ſicut, & dictio *ſolùm* non excludit caſus ſimiles, vt per Stephanum Gratianum *diſcept. forenſ.cap.*121.*n.*20.affert Barboſa *in Tract. de dictionib diction.*378.*num.* 4. Et loquens de dictione *Dumtaxat*, & de dictione *Tantum* ex quamplurimis iuribus,& Doctoribus, quæ ad caſum præſentem applicari poſſunt. Tum præcipuè (quod eſt maximè notandum) quia à priuilegio repræſentationis ſolum excluduntur *eo §.ſi igitur* illi,qui ſunt in ordine fratrum,patruorum,& nepotum,exceptis illis,qui ibi numerantur, textus enim dicit *in hoc ordine*, & poſtea *ex hoc ordine*, cum ergo non excludat alios collaterales, quin potius omnes illos vocet ad hæreditatem *in §. Si verò* ſequenti, & hoc ſine excluſione repræſentationis dicendum videtur quod in hoc ordine cognatorum collateralium,in quo ſumus in caſu præſenti,admittatur repræſentatio. Eo vel maximè quod lex vtitur clauſula illa *ſecundum vniuſcuiuſque gradus prærogatiuam*, quæ, vt dictum eſt, ex pluribus doctoribus non excludit repræſentationem. 34 35

Addendum pro potiori cautela, quod eſto non concedatur ſucceſſio in hæreditatem Alexandri dictis Simoni, & Angelæ, communi,& ordinario modo,ſcilicet per ſtirpes, vel etiam per capita, propter iura, quæ in contrarium adducuntur;nihilominus videtur negari non poſſe quin eis concedi debeat ſucceſſio in tali hæreditate,extraordinario modo,& per partes inæquales cum dictis ſuis concurrentibus Victoria, & Calidonia. 36

Tum ex æquitate, & ratione, quæ præferri debet omni iuri humano;tum ex voluntate præſumpta prædefuncti Alexandri, quæ ſine dubio eſſet, vt præfati ſui conſanguinei participes 37

eſſent ſuorum bonorum, ſaltem quoad aliquam portionem, & quotam. Sic enim quilibet ſapiens vir bonus, & ſecundum charitatis regulas ſtatuiſſet. *l. Lucius 2. in fin. ff. de heredit. inſtit.* Baldus *conſ. 40. num. 1. verſic. item in materia.* Socinus iunior *conſ. 75. num. 20. lib. 3. & conſ. 122. num. 23. & 25. eodem volum.* Rota *dec. 181. num. 8. part. 2. diuerſ. & part. 1. ibid. deciſ. 640. num. 4.* Vnde Rota coram Merlino 26. Nouembr. 1 29. in Narnienſi *Succeſſionis num. 60.* dicit quod *regulariter*
38 *ab inteſtato ſuccedatur per quotas*, cui etiam fauere videtur Rota coram Caualerio *inter deciſiones ipſius deciſ. 339. n. 1.* Et Mantica *de ambiguit. lib. 23. tit. 31. num. 9. & ſeqq.* & præſertim *ſub nu. 13.* vbi dicit beneficium repræſentationis vltra fratrum filios excludi non quoad ſucceſſionem ſimpliciter, ſed quoad ſucceſſionem in ſtirpes, ſiue in capita, de quo etiam *num. 22.* id concludit.

39 His tamen non obſtantibus, quia oppoſitum non ſolum in præfata Rotæ deciſione, coram Ghiſilerio, ſed in aliis quoque. & communiter à Doctoribus recipitur. ideo Theologo iuriſperitis in re merè iuridica acquieſcendum. Rotæ porrò deciſiones id tenentes ſunt Bononienſis *fideicommiſſi* coram Matmanno 15. Maij 1634. *in 6. par. deciſ. 279.* vbi *n. 5.* deciditur priuilegium repræſentationis filiis fratris defuncti, non autem nepotibus in linea collaterali eſſe conceſſum, ex dict. *Authentic. de heredib. ab inteſtato*, Aretino, Brunone, Curtio, & Burſatio, & in hoc caſu nomine filiorum non comprehendi nepotes ex Alexandro, & Menochio. Ex Vrbeuetana *Succeſſionis* coram Veroſpio *in eadem 6. part. deciſ. 349. numer. 27.* vbi quod locus repræſentationi non datur in tranſuerſalibus in vlteriori gradu à tertiò, ex Authentic. *poſt fratres C. de legit. heredit.* Angelo, & Menochio,

40 Item quod fratres, vel ſorores patrueles, conſobrinæ, vel amitinæ in ſucceſſione ab inteſtato prædefuncti fratria, vel ſororis conſobrinæ, vel amitinæ præferuntur, & excludunt filios alterius fratris, vel ſororis patruelis, conſobrinæ, vel amitinæ vti vno gradu remotiores in terminis conſuluerunt quamplurimi celebres Iuriſconſulti, videlicet Corneus *conſ. 186. per tot. ſignanter n. 3.* Curtius Iunior *conſ. 5. in princip.* Gabriel. *conſ. 135. præſertim n. 1.* Peregrinus *conſ. 5. num. 6. & conſ. 43. num. 1. lib. 3.* Albertus Brunus *conſ. 70. nu. 2. & ſeqq.* & alij. Legendus etiam Salzedo *de repræſentatione* vbi plura ad intentum.

CONSVLTVM XIX.

De quodam Iuramento emiſſo ab Alumnis cuiuſdam Collegij.

SVMMARIVM

Caſus ſeu factum de tali Iuramento. num. 1.
Dubium circa illud. n. 2.
Validum videtur. num. 3.
Comites ſeu conditiones Iuramenti. n. 4.
Quomodo hic interueniant. n. 5.
Etiam in ratione voti. n. 6.
Maius bonum eſt illud quod concernit communitatem. num. 7.
Hoc votum concernit Eccleſiæ communitatem. n. 8.
Conuerſio infidelium media Euangelij prædicatione res vtiliſſima in Eccleſia. n. 9.
Ioannis Chryſoſtomi teſtimonia. n. 10.
Gregorij Nazianzeni, & Gregorij Magni. n. 11.
Abbatis Berengarij, Bedæ, & Alberti Magni. n. 12.
An conuerſio Infidelium excedat profeſſionem Religioſam n. 13.
Teſtimonium Chryſoſtomi. ibid.
Paphnutij Abbatis viſio. n. 14.
S. Thomæ doctrina n. 15.
Nauarri doctrina de comparatione cum martyrio. num. 16.
Martyrium præponitur Religioni. n. 17.
Teſtimonium Chryſoſtomi n. 18.
Tale votum eſt iuramentum præſtitum Sacræ Congregationi. n. 19.
Non eſt commutabile. n. 20.
An in profeſſionem ſeu ingreſſum Religionis. n. 21.
Præſtitum eſt in gratiam S. Congregationis. n. 22.
Iuramentum homini præſtitum debet omninò ſeruari. num. 23.
Authores pro hac parte. n. 24.
Iuramentum hoc eſt validum, & firmum. n. 25.
Etiam ſi aliàs à lege non obligante ad culpam prohibitum eſſet. n. 26.
Quid quando eſſet illicitum. n. 27.
A fortiori ſequitur eſſe obligatorium. n. 28.
Expenditur c. commiſſum de ſponſalib. *n. 29.*
Verba Pontificis. n. 30.
Eſt per modum contractus oneroſi. n. 31.
Explicatio d. c. Commiſſum *genuina. n. 32.*
Qui aliis ſunt obſtricti vinculo iuſtitiæ an poſſint ingredi Religionem. n. 33.
Authores huius ſententiæ. n. 34.
Fauet valdè S. Thomas. n. 35.
Eſt de mente S. Congregationis. n. 36.
Obſtant Rodriquez, & alij. n. 37.
Quamuis in caſu diuerſo. n. 38.
Expoſitio c. Scriptoræ de voto. *n. 39.*
Differentia inter votum Deo factum, & iuramentum homini præſtitum. n. 40.
Authores pro hac parte, & infra. n. 41.
Expoſitio c. Peruenit ſecundo de Iureiur. *n. 41.*
Attendendum eſt ad opus melius. n. 43.
An hoc iuramentum præſtitum ſit in vtilitatem Collegij. num. 44.
Reſponſio affirmatiua concluditur. n. 45.
Teſtimonium Chryſoſtomi. n. 46.
D. Bernardi. n. 47.
Gregorij XV. n. 48.
An melius ſit ingredi Religionem. n. 49.
Prædicatio Euangelij munus Apoſtolicum. n. 50.
Optimum teſtimonium Innocentij III. in c. licet de Regularib. *n. 50.*
Impedit hoc iuramentum Religionis ingreſſum ſolùm ad tempus. n. 51.
Et ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia. n. 52.
Conditio iuſtificatiſſima. n. 53.
Papæ authoritas quanta in hoc. n. 54.
Conditio hæc in omni voto. ibid.
Papa Generaliſſimus omnium Religionum. n. 55.

IESVS MARIA.

In Venerabili Collegio de Propaganda fide præſtatur ab alumnis ipſius iuramentum talis forma.

1 *EGO .... Filius ..... Diœceſis ..... plenam habens inſtituti huius Collegij notitiam, legibus, & Conſtitutionibus ipſius, quas iuxta Superiorum explicationem me ſpontè ſubiicio, eaſque pro poſſe obſeruare promitto. Inſuper ſpondeo, & iuro, quod dum in hoc Collegio permanebo, & poſtquam ab eo quocunque modo, ſiue completis, ſiue non completis ſtudiis exiero ante elapſum triennium nullam Religionem, Societatem, aut Congregationem Regularem amplectar, vel ingrediar ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia, neque in earum aliqua profeſſionem emittam.*

Item ſpondeo, & iuro, quod volente Sac. Congregatione de Propaganda fide, ſtatum Eccleſiaſticum complectar, & ad omnes Sacros, etiam Preſbyteratus Ordines, cum Superioribus viſum fuerit promouebor. Denique ſpondeo, & iuro quod iuſſu eiuſdem Sac. Congregationis de Propaganda fide ſine mora in Prouinciam meam reuertar, vel ad aliam Prouinciam arbitrio eiuſdem Sac. Congregationis proficiſcar, vt ibi perpetuò in Diuinis adminiſtrandis laborem meum, ac pro ſalute animarum impendam. Quod etiam præſtabo, ſi cum prædicta Sedis licentia, aut poſt triennium prædictum ſine dicta licentia Religionem, Societatem, aut Congregationem Regularem ingreſſus fuero, & in earum aliqua profeſſionem emiſero, nec è dicta Prouincia ſine aliqua vrgenti cauſa, & cum expreſſa S. Congregationis prædictæ licentia diſcedam. Sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia, &c.

2 Quæritur ergo de valore huius iuramenti, & quid faciendum pro ipſius ſubſiſtentia, & vt ex ipſo fœliciores progreſſus per illud intenti, prouenient.

Reſponſio.

3 QVoad valorem, videtur dicendum, proculdubio tale iuramentum validum eſſe. Seruantur enim in illo tres illi comites, ſeu circumſtantiæ liciti, & validi iuramenti, ſcilicet veritas, iuſtitia, & iudicium, quæ habentur *Ierem.* 4. ibi:
4 *Iurabis viuit Dominus in iuſtitia, in iudicio, in veritate.* Et tenent D. Hieronymus ibi, qui refertur *c.* 2. 22. *q.* 2 *& cap. vlt* 22. *q.* 4. Et D. Thom. 2. 2. *qu.* 89. *art.* 3. eius expoſitores, & Summiſtæ *Verbo Iuramentum. Nam veritas,* quæ in iuramento promiſſorio conſiſtit in voluntate rei promiſſæ adimplendæ. (S. Thom *ſup. art.* 7. *ad* 1. Caieta-
5 nus *ibidem.*) Supponitur in hoc iuramento ab his Alumnis emiſſo, ne dicantur periurij, & falſitatis rei. Similiter *iuſtitia,* quæ in eo conſiſtit, vt actus iurandi ſit iuſtus, & rectus. (Sanch *in præcept. Decalog. lib.* 3. *c.* 4. *n.* 3.) etiam conſpicitur in hoc iuramento, ſiquidem ordinatur ad obſequendum Eccleſiæ in re maximè neceſſaria, qualis eſt propagatio fidei, prædicatio Euangelij, & conuerſio infidelium. Demum *iudicium* quod denotat diſcretionem, & prouidentiam, ſeu piam, aut neceſſariam cauſam emittendi iuramentum. (Sotus *l.* 8. *de Iuſtitia q.* 1. *art.* 3. Sanch. *ſup. n.* 4.) proculdubio non deſideraretur in hoc iuramento, propter dicta, & quia illud exiſtimatur neceſſarium pro fine S. Congr. de Propaganda Fide conſequendo.

Id etiam conſtat, ſi per verbum *Spondeo* denotetur, prout denotari videtur, *votum.* Cum enim votum, iuxta S. Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 1. *&* 2. Et communiter Doctores, *ſit promiſſio Deo facta de meliori bono,* & in hoc caſu interueniat iſta promiſſio, abſque dubio etiam valebit vt votum, ſiquidem ſeruantur in eo ea quæ ſunt de eſſentia voti. Præſertim, quia eſſe *de meliori bono,* & non impeditiuum melioris boni ſic oſtenditur. 6

Nam certum eſt apud omnes maius, aut melius bonum eſſe illud quod concernit communitatem, præſertim Eccleſiæ, quam quod concernit quamcunque priuatam perſonam; Vt enim S. Thomas *opuſc.* 18. *c.* 14. inquit: *Bonum gentis perfectius eſt, & diuinius quàm bonum vnius.* De quo etiam Innocent. 3. *in cap. licet de Regularib.* inferius expendendus atqui hoc votum concernit totam Eccleſiæ communitatem, aſſumptio autem ſtatus Religioſi ſolum ſalutem ſpiritualem priuatæ perſonæ. Minor ſubſumpta ex eo liquet quod id votum ordinetur ad conuerſionem infidelium media Euangelij prædicatione, quo nihil vtilius toti Eccleſiæ eſſe poteſt. 7 8

Etenim S. Ioannes Chryſoſtom. *homil.* 79. *in Matth.* inquit: *Nulla res Deo gratior eſt, quam vt vniuerſam vitam ad commune commodum conferas.* Et hom. 40. in Geneſim: *Nihil adeo gratum eſt Deo, vt ſalus animarum.* Et Homil. 3. *Nihil ita gratum eſt Deo, & ita curæ vt animarum ſalus, ſicut clamat Paulus dicens: Qui vult omnes ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* Clarius Orat. de B. Philogono. *Si quis voluerit illi* (ſcilicet Chriſto) *commendatus eſſe, curam habeat omium illius, publicam quærat vtilitatem, fratrum ſuorum ſaluti proſpiciat. Nullum enim officium hoc Deo charius.* Et Gregorius Nazianz. *orat. in* 5 *lumin.* dicit: *Nulla re perindè Deus delectatur, vt hominis emendatione, & ſalute.* Et alter Gregorius magnus iure vocatur *lib.* 1. *in Ezechielem homil.* 12. ſic: *Nullum quippe omnipotenti Deo tale eſt ſacrificium, quale eſt zelus animarum.* Quæ etiam dixit Abbas Berengoſius in ſerm. de vno confeſſore. Beda allegatus ab Alberto Magno *c.* 26 *Parad.* hæc aurea: *Quænam ſublimior, & Deo gratior conuerſatio eſſe poteſt quàm eorum, qui quotidiano exercitio alios ad authoris ſui gratiam ſtudent conuertere, & crebra animarum fidelium acquiſitione gaudium cæleſtis patriæ ſemper augere.* Specialiter autem hoc opus conuerſionis infidelium excedere profeſſionem ſtatus Religioſi ſic videtur Chryſoſtom. relatus *homil.* 25. *in epiſt.* 1. *ad Corinth* expreſſiſſe: *Licet ieiunando, humi dormiendo corpus maceraueris, nullam autem proximi curam habueris, nihil egregium feceris.* Ac *orat.* 5. *contra Iudæos* ſic: *Quod neque ieiunium, neque humi peracta cubationes, neque peruigilia, neque aliud quidpiam poteſt efficere efficit fratris procurata ſalus.* Hinc 8. *lib. vit. Patr. c.* 63. Paphnutius Abbas magnæ ſanctitatis Monachus non præfertur tibicini cuidam aliàs ſcelerato homini, qui tamen pro ſalute ſpirituali quarundam fœminarum opera charitatis exercuerat. 9 10 11 12 13 14

Hinc quoque D. Thom. 2. 2. *q.* 91. *art.* 2. *ad* 3. quamuis laudare Dominum hymnis, & Canticis, prout

prout Religioſi faciunt Angelicum miniſte-
rium ſit nihilominus inquit : *Nobilior modus eſt*
15 *prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam,*
& prædicationem, quàm per cantum. Et q.188. *art.*
6.dicit : *Sicut maius eſt illuminare quàm lucere ſo-*
lum, ita maius eſt contemplata aliis tradere, quàm
ſolùm contemplari. Accedit qood Nauarrus *eo*
*conſ.*1.*de Regularib.* relato munos, ad quod ordi-
16 nator minisſterium horum Alumnorum æquipa-
rat Martyrio, dicit enim : *Reſpondetur primò ne-*
gando quod votum Religionis excedat omne aliud
bonum, quia Martyrium eſt eo maius, vt tradit
S.Thom. 2. 2. *queſt.* 24. *art.* 3. *& iuramentum fa-*
ctum videtur ſatis obligare ad Martyrium ſi res
penſetur.
17 Cum ergo Martyriom præponatur Religio-
nis profeſſiooi, quia iuxta illud Chriſti Ioan.
15. *Maiorem charitatem nemo habet vt animam*
ſuam ponat, &c. Rectè infertur votum hoc, per
quod exponuntur Alomni Martyrio eſſe maios
bonum quàm Monaſtica profeſſio. Præſertim
etiam, quia ipſe labor conuertendi infideles ad
Chriſtum, ipſiſque annunciandi veritatem fidei,
videatur à D.Chryſoſt. *hom.* 78. *in cap.*24. *Math.*
18 anteponi Martyrio. Dicit enim : *Ponatur quem-*
piam ieiunare, & martyrium comprobare, ac erema-
riçalium verò ad ædificationem proximi martyrium
differre, nec differre modo, ſed etiam abſque marty-
rio diſcedere; vter igitur poſt hanc peregrinationem
maior erit? Non eſt nobis multis in hoc loco rationi-
bus opus, cum B.Paulus magna voce ſententiam iam
protuleris dicens. Cupio diſſolui, & eſſe cum Chri-
ſto; melius mihi autem in carne permanere propter
vos. Ex his autem omnibus elicitur votum hoc
ab iis alumnis emiſſum eſſe de meliori bono, ac
per conſequens vt validum ſuſtineri debere.
19 Tertiò, qoia tale votum, ſeu iuramentum, vel
votom iuratum eſt præſtitum S.Congregationi,
prout ex verbis ipſius conſtare videtur. Ex eo
namque elicitur validum, & licitum cenſeri de-
bere, nec poſſe in melius commutari. Quia iu-
ramentum qood per modom contractus, ſeu pa-
cti oneroſi præſtatur in gratiam, ſeu vtilitatem
alicuius Communitatis, ſeu Eccleſiæ, quando eſt
de opere boneſto perficiendo, ſemper obligat;
20 neque in aliud, quamuis melius, arbitratu iuran-
tis commutari poreſt. Ita enim ex communi do-
cet Syluester *in Summa verbo iuramentum.* 4. *q.*
20 Molina *to.*1.*tr.*2.*diſp.*149.§.*prioris verò partis,*
Suar.*l.*2.*c.*12.*n.*14.Sanch.*lib.*3.*in præcept.decalog.*
*c.*9.*n.*19.quos refert, & ſequitur Laymanus *li.*4.
*Tract.de iuramento c.*6.*n.*6.Item Abbas, Paluda-
nus, Rebellos, & Leſſius, quos refert Sanchez
ibid. Vnde nec poſſe commutari in profeſſio-
nem, ſeu ingreſſum Religionis habet expreſsè
21 idem Sanchez *eo lib.*3.*c.*21. *n.*3. Ex Abbate An-
gelo, & Syluestro; quod etiam clarius tuetur *lib.*
5.*c.*5.*n.*45.eo fundamento, quod per tale iura-
mentum eſt ius acquiſitum tertiò. Quod, & ſe-
quuntur Hieronymos Rodriqoez *in Compendio*
*Reſ.*140.*n.*6.Bartholomæus Vechis *in prax. No-*
uit. diſp 13.*dub.*4.*n.*5.Dominus Barboſa *in Collect.*
*DD.ad c.Scriptura de voto n.*2.Cum ergo Alom-
ni, de quibus in præſenti hoc votum, ſeu iura-
mentum præſtiterint in gratiam, ſeu vtilitatem
S.Congregationis, & in ordine ad finem ab ipſa
Intentum ſcilicet fidei propagationem, validum
erit, & neque in melius, aut etiam profeſſionem
22 Religionis commutari poterit. Præſertim, com
per modum contractus, ſeu pacti oneroſi, ſaltem
ad

implíciti, de alendis, & conſeruandis dictis alum-
nis in conoictu, & aliis neceſſariis pro ſuis ſtu-
diis fuerit præſtitum.

Quod maximè quartò elicitur ex iure cano- 23
nico, *cap. quamuis pactum de pactis in* 6. *& c.cum*
contingat de iureiurando, vbi tanquam generalis
regula traditur, quod iuramentum homini præ-
ſtitom, qood abſque ſalutis æternæ diſpendio
ſeruari poteſt, debeat ſeruari. Vt propterea 24
hanc regulam generalem tradant Abbas eo *cap.*
*cum contingat n.*7.Molina *d.diſp.*149.§ *his exem-*
plis, & *tom.*1.*diſp.*17.§.*hoc tamen loco*, Suarez *to.*
2.*de Relig.tract.de iurament.lib.*2.*c.*22. *n.* 3. San-
chez *ſupr. & lib.* 1.*de matrim diſp.* 32. *n.*1. Bar-
boſa *in collectan. DD. ſuper dicta capita.* Ex quo ad
intentum colligitur, quod iuramentum præſti-
tum ab his alumnis S. Congregationi ſit vali-
dum, & firmum, vt potè, quod abſque ſalutis
æternæ diſpendio ſeruari poteſt. Nomine enim 25
diſpendij ſalutis æternæ intelligitur ſecundùm
omnes quod ſine peccato ſeruari non poteſt, hoc
autem iuramentum abſque vllo peccato ſeruari
poteſt. Quod à fortiori confirmatur ex Doctrina,
quam idem Laymanus *ſupr.n.*7. affert ex Abbate
Syluestro, Molina, Azor, Leſſio, & aliis, quod ſci-
licet, iuramentum de faciendo in alterius gra-
tiam, ſeu vtilitatem opere, etiam aliàs à lege ci- 26
uili oon obligante ad culpam, prohibito, obliget
ſaltem, & virtute Religionis. Cum enim hoc
obſequium quod promittunt iſti alumni non ſit
vllo modo lege ciuili prohibitum, vtique à for-
tiori, vt dari obligarionem pariet. Item, qoia et- 27
iam in caſo quo iuramentum illicitum eſſet, dum-
modo materia per illud promiſſa in fauorem al-
terius poſſet abſque peccato obſeruari, obliga-
ret ad ſui adimpletionem. Prout conſtat ex *c. Etſi*
Chriſtus de iureiur. & c. Monet 21. *q.* 1. Vbi dici-
tur quod iuramentum per creatoras etiamſi ſit
illicitum, & peccaminoſom, nihilominus obliga-
gare ſi ſit de re licita; & tenent Abbas, Alexan-
der de Neuo, Molina, & Suarez, quos ſeqoitur
Sanchez *ſup.n.*22.Ex hoc enim, etiam à fortiori, 28
ſeqoitur hoc iuramentum, de quo in præſenti
eſſe obligatorium, cum non ſolùm ſit de re licita,
& honeſta, ſcilicet ſubiectione, & obſequio ad
S.Congregationem, ſed etiam in ſe bonum, &
nulla praua circunſtantia vitiatum.

Specialiter etiam deſeruit ad intentum, *cap.* 29
commiſſum de ſponſalib. Vbi, com caſus eſſet quod
quidam iuuenis promiſiſſet matrimonium cui-
dam fœminæ, & promiſſionem iuramento fir-
maſſet; cum poſtea vellet intrare Religionem,
Pontifex reſpondit dicens: *Tutius eſt ei, Religio-* 30
ne iuramenti ſeruata, prius contrahere, & poſtea, ſi
elegerit ad religionem migrare. Ex hoc enim vide-
tur inferri ad propoſitum, eum qui alicui ſe obli-
gauit iuramento, teneri illud adimplere, præter-
miſſo etiã ingreſſu in Religionem, quando vide-
licet ex tali iuramento orta eſt obligatio ex iu-
ſtitia, prout in præſenti caſu de iuramento ho-
rum alumnorũ dici poteſt, cum ſit præſtitum per
modum contractus, & pacti oneroſi, ſcilicet de
ſuſtentandis, & alendis dictis alumnis in ſuis ſtu-
diis, conuictu, &c. Sic colligo ex Azor. *to.* 3. *l.*11. 31
*c.*5.*q*4 Fagundez *in* 2.*præcept. Decalog.lib.*2.*cap.*
16.*n.* 5. *&* 6. Explicatio aotem hæc *d.cap.com-* 32
miſſum Magis genuina videtor, quàm aliæ, quas
Abbas, Henriquez, Baſilius Legionenſis, Sua-
rez, Sanchez, & Caſtrus Palaus adducunt. Con-
firmatur, quia vt habent Nauarrus *conſil.* 1.*de*
Regularib.

33 *Regularib.*. & Fagundez *ſup.n.* 5. Procuratores, tutores, & debitores aliorum non poſſunt ingredi Religionem, quia ſunt vinculo iuſtitiæ aliis adſtricti; cum ergo iſti alumni ſint etiam vinculo iuſtitiæ aſtricti S. Congreg. propter emolumenta quæ ab ipſa recipiunt in ſui ſuſtentatione, & manutentione in ſtudiis, neque etiam poterunt ad religionem tranſire.

34 Vnde huiuſmodi iuramentum licitum, & validum eſſe acriter tuetur Nauarrus *ſup.* quem ſequitur etiam Azorius *ſup.* §. *ex his liquet*, Fagundez etiam *ſup.n.* 5. Laymanus etiam *ſupra* §. *Ex inde patet*. Item Baſilius Legionenſis, & Caſtrus Palaus inferius referendi, dum inquiunt iuramentum de non ingrediendo in Religionem, niſi monito ſuperiori Collegij, (quale eſt hoc, de quo in præſenti) eſſe obligatorium. Tenent id etiam viri alij docti de hac re conſulti. Et quod
35 magis eſt videtur eſſe conformis Doctrinæ S. Th. qui *quodlib.* 3. *ar.* 14. hæc habet: *Contingit autem in aliquo caſu quod abſque peccato aliquis poteſt aſtringere aliquem iuramento ad hoc quod religionem non intret, puta ſi eſſet matrimonio ligatus, & vellet abſque conſenſu vxoris Religionem intrare; vel in caſibus ſimilibus.* Vbi per caſus ſimiles intelligi videtur iſte, de quo in præſenti, quia eſt ſimilis illi quem affert S. Th. de eo qui eſt ligatus Matrim. Siquidem iſti alumni ſunt etiam ligati obſequio S. Congreg. imò totius Eccleſiæ ad propagationem fidei. Eſt etiam de mente S. Congreg. olim circa hoc negotium habitæ, in qua, ablatis quibuſdam aliis, quæ etiam iuramento promittebant dicti Alumni, ſcilicet de fugienda *vita aulica*, adiuuando *Clero Eccleſiæ*, in qua eſſent; *in ſeruiendo populo, &c.* Relictum eſt eorum iuramentum in terminis, & iuxta formam illius, quod retulimus. Ex quo videtur ab eadem S. Congreg. approbatum iuxta formam dictam; ſicut generaliter loquendo cùm lex corrigit aliam approbat illam in eo, quo non immutat.

37 Sed contra traditam Doctrinam obſtare videntur Emanuel Rodriquez *tom.* 3. *Qq. Regul.q.* 10. *art.* 10. Baſilius Legionenſis *l.* 12. *de Sponſal. c.* 8. *n.* 27. Et Caſtrus Palaus *par.* 3. *diſp.* 2. *punct.* 14. *n.* 15. Quatenus contra Nauarrum dicunt, quod non obſtante iuramento, quod emittunt Alumni quorumdam Collegiorum eundi ad prædicandum Euangelium in certas Prouincias, & Regiones, poſſint nihilominus ingredi Religionem.
38 Quamuis enim iuramentum, de quo hi Authores agunt diuerſum ſit ab eo, de quo nos in præſenti, quia illud ſolum eſt de eundo in dictas Religiones ad Euangelij prædicationem, ſine excluſione expreſſa ingreſſus Religionis; hoc autem iuramentum, de quo nos in præſenti, & quod emittunt Alumni Collegij de propaganda fide, eſt expreſsè de non ingrediendo, aut profitendo in aliqua Religione, durante Alumnatu, & poſt illum intra triennium, rurſus eſt præſtitum Sedi Apoſt. ſeu S. Congregationi, quæ illam repræſentat; vt patet ex verbis in principio huius Conſulti relatis; nihilominus quia fundamenta, quæ affert Rodriquez aliquo modo contraria videntur noſtræ Doctrinæ, ideo ſigillatim expendenda, nam ex eorum enucleatione veritas magis elucefcet.

39 Primum eſt ex *c. Scriptura de voto*, vbi deciditur, quod omne temporale obſequium, ac omne votum poſſit commutari in religionis ingreſſum quia vt ibi Gloſſa: *Non frangit votum, qui illud in melius commutat.* Hoc verò argumentum nimis debile eſt, quia non ſumus in caſu voti dumtaxat, ſed in caſu iuramenti facti in commodum, ſeu obſequium Collegij, & totius S. Congreg. de propaganda fide, ac per conſequens incommutabilia etiam in ingreſſum Religionis, propter Doctrinam traditam, & Authores relatos. Etſi 40
enim votum, ſeu iuramentum ſoli Deo præſtitum commutari poſſit in melius, ac maximè in ingreſſum Religionis, etiam propria authoritate vouentis, vel iurantis; iuramentum tamen homini (multò magis communitati grauiſſimæ, qualis eſt S. Congregatio) præſtitum, propter ius illi acquiſitum, nullo pacto commutari poteſt in quodcunque bonum melius, etiam ingreſſum Religionis. Cuius differentiæ ratio eſt, quia Deo iuſtiſſimo ſemper placet id quod melius eſt, homini verò non ita, ſed quod commodius, & vtilius, aut ſibi eſt promiſſum. Sic fermè ex Abbate, 41
Angelo & Silueſtro, Sanchez *l.* 3. *in Decal. c.* 21. *n.* 3. Caſtro Palaus *p.* 3. *oper. mor. diſp.* 3. *punct.* 1. *n.* 6 Vnde de eo, quod homini debetur intelligitur *l. mutuam, ff ſi certum petatur, & inſt. quibus modis tollatur obligatio in princip.* Vbi habetur, quod *vnum pro alio, inuito creditore ſolui nequit.* Et Authentic. *Sacramenta puberum C. ſi aduerſus venditionem*, vbi de ſimilibus iuramentis dicitur, quod *inuiolabiliter cuſtodiantur.* Idem reſponderi poteſt 42
ad *c. peruenit* 2. *de iureiurando*, vbi dicitur: *Non enim propoſitum aut promiſſum infringit, qui in melius illud commutat.* Intelligitur enim de voto, aut iuramento ſoli Deo præſtito, non de illo, quod in commodum, & vtilitatem tertij factum eſt, prout Authores relati rectè ſupponunt. De quo Abbas *eo c. peruenit n.* 2 Deindè, etiam dato, quod in iis iuribus ſermo eſſet de votis, aut iuramentis in commodum, ſeu vtilitatem tertij præſtitis, adhuc tamen nihil inde fieret contra reſolutionem noſtram. Quod hoc argumento clarè euincitur. Etenim in iis iuribus ſupponitur quàcunque promiſſionem, votum, ſeu iuramentum commutari poſſe in ſtatum Religionis, quatenus talis ſtatus profeſſio cenſetur opus melius, & Deo gratius, quam quodcunque aliud. Ita enim communiter ſupponunt DD. circa illa. Cùm autem hoc non procedat in caſu noſtro, quia, vt oſtenſum eſt, opus conuerſionis infidelium, & prædicationis Euangelij, ad quod deſtinantur dicti Alumni, maximè cum occaſione Martyrij, ad quod exponuntur, eſt opus maius, & excellentius, quàm ingreſſus in Religionem, gratius Deo, & vtilius Eccleſiæ, vt inferius oſtendetur, manifeſtè ſequitur dicta iura nullatenus eſſe contraria nobis. 43

Secundum fundamentum Rodriquez in eo innititur, quod huiuſmodi iuramentum non eſt præſtitum in gratiam, & vtilitatem Collegij, ſed in honorem Dei, ac per conſequens induit rationem voti, & non iuramenti homini facti, & propterea commutari poteſt in melius bonum, quale eſt ſtatus Religionis, conformiter ad Doctrinam, quam refert ex Soto *l.* 8. *de iuſtitia q* 1. *art.* 9. Cæterum hoc fundamentum in multis claudicat. 44
Eſto enim hoc iuramentum principaliter in Dei gloriam, & honorem præſtitum ſit, quis tamen negare poterit, quin etiam in commodum, & vtilitatem S. Congreg. de propaganda fide ſit, præſtitum. Cum enim S. hæc Congregatio ad eum finé ab Eccleſia inſtituta ſit, vt fides in vniuerſo mundo propagetur, & Domini Cardinales qui in 45

ea

ea ſunt, *miſſionibus omnibus ad prædicandum, & docendum Euangelium, & Catholicam Doctrinam ſuperintendant, miniſtros neceſſarios conſtituant, & mutent*, prout habet Gregor. XV. *in Bulla inſcrutabili*, anno 1622. edita luce. clarius ſequitur intereſſe valdè S. Congreg. habere tales Alumnos, & neceſſarios eſſe potius quàm vtiles ipſi, vtpotè miniſtros, & operarios veluti cõductos ab illa, itaut ipſi dicere poſſint cũ D. Chriſoſtomo hom.
46 24. in Matth. *Mercenarij ſumus conducti: ſi ergo mercenarij ſumus, cognoſcere debemus, quæ ſunt opera noſtra; mercenarius enim ſine opere non poteſt eſſe: Opera autem noſtra ſunt opera iuſtitiæ, non vt agros noſtros colamus, & vineas: non vt diuitias congregemus, & acquiramus honores, ſed vt proximis proſimus.* Quod argumentum maiores vires habet ſi animaduertatur, quod iuxta piam quorumdam exiſtimationem totus fermè orbis in extrema veluti neceſſitate ſit ſimilium miniſtrorum: vt propterea D. Bernardus *lib. 2. de conſideratione cap. 6.* Eugenium Pontificem vrgeat dicens;
47 *Tu leua oculos quoſdam conſiderationis tuæ, & vide Regiones, ſi non ſunt magis ſiccæ ad ignem, quam albæ ad meſſem. Nonne ſi ex is, & cernis iſta, pudebit otioſam iacere ſecurim?* Et Greg. XV. in Bulla
48 relata: *Quantum verò his calamitoſis temporibus excreuerit errantium, & diſperſorum ouium numerus, qui Eccleſiam Sanctam eius Catholicam, Chriſti ouile, vel nunquam cognouerunt, vel cognitam Sathanæ dolis deſeruerunt, ſine lacrymis commemorari non poteſt. Si enim mentis noſtræ aciem conuertimus ad innumerabilem populorum multitudinem, iam tot ſæculis Agarenorum impuriſſima dementia captam, inſanique erroris, ac mendacij tenebris obcæcatam, miſeratione commouentur viſcera noſtra, cernentes, tam multis ac variis cæleſtibus donis olim celebres nationes, per ignorantiæ, & peſtilentis perſuaſionis ſtuporem, humanitatem in beſtiarum naturam ferè mutaſſe, atque ad æterna incendia, Diabolo, & Angelis eius parata, ali, ac propagari. Et licet inter eas aliqua ſint gentes in iuſtitia detentæ, quæ Chriſti nomen inuocant; tamen ita antiquarum hæreſum veneno ſunt infectæ, vt ſinceram veritatem pauciſſimæ agnoſcant, ac ferè omnes, in multis, nedum in vno peccantes, factæ ſint omnium reæ. Vbi verò peccatis noſtris facientibus, inimicus homo ſuper bonum ſemen in Septentrionalibus partibus ſeminauit hæreſum zizania, ita dira contagia graſſata ſunt, vt animas innumerabiles iam diù perdiderit, ac Prouincias, & Regna Chriſto per ſummam iniuriam erepta, ſuæ tyrannidi mancipauerit.*

49 Præterea falsò ſupponit Rodriguez melius, aut maius bonum eſſe Religionem ingredi, quam Sac. Congregationi *de Propaganda Fide* in prædicatione Euangelij, & conuerſione infidelium, quæ ſunt propria eiuſdem Congregationis munia, miniſtrare, & deſeruire. Oppoſitum enim conſtat ex dictis, conformiter ad Patrum doctrinam. Vnde Franciſcus Bordonus *deciſ. 62.* ex Pe-
50 tro de Ancharano approbat, *quod Deo plus erit placitura conuerſio creaturæ rationalis, pro qua Chriſtus ſubire mortem voluit, quam continentia Monachalis.* Et de eo dubium vix eſſe poteſt cum tale munus Apoſtolicum ſit, imò, & Angelicum, prout colligitur ex illo ad Hebræos 1. *Omnes ſunt adminiſtratorij ſpiritus in miniſterium miſſi propter eos, qui hæreditatem capient ſalutis.* Vnde ibi Chryſoſtomus: *Hoc eſt Angelicæ functionis officium, ad ſalutem hominum miniſterium Deo*

perſoluere. Proinde hoc eſt opus Angelicum omnia 51
facere pro ſalute proximorum. Optimè etiam ad hoc intentum quadrat illud Innocent. III. *in c. licet de Regularib.* videlicet: *Sicut maius bonum minori bono præponitur, ita communis vtilitas ſpeciali vtilitati præfertur.*

Et in hoc caſu rectò præponitur doctrina ſilentio ſolicitudo contemplationi, & labor quieti. Ad quod vtique deſignandum vnigenitus Dei filius Ieſus Chriſtus non de Rachele ſecundum carnem natus eſt, ſed de Lia; nec legitur eum in domum ſuam Maria recepiſſe, ſed Martha. Hæc ponderanda contra illos, qui ſtatum Religioſum horum alumnorum præferri volunt prædicationi Euangelij, & conuerſioni infidelium, quæ ab illis peragi poſſunt, & ſolent.

Tollitur præterea omnis difficultas, quæ in hoc voto, ſeu iuramento poterat eſſe, ita vt de illo nullatenus locutum fuiſſe Rodriguez meritoſcenſeri poſſit; eo quod illud non impediat Religionis ingreſſum, niſi ſolùm ad tempus, videlicet, dum alumnus permanet in Collegio, aut poſtquam ab illo exierit, *ante elapſum triennium, & ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia*, vt dicitur in forma iuramenti.

Vtraque enim conditio rationabiliſſima eſt, 52
& prudentiſſimè addita, vtpotè deſeruiens ad hoc quod talis ingreſſus in Religionem in maturiori ætate, & maturiori conſilio fiat. Præſer- 53
tim ſecundam conditionem de licentia Sedis Apoſtolicæ iuſtificatiſſimam eſſe negari non poteſt; tũ quia eſt præſeruatiua iuris, ſeu Authoritatis, quam Summus Pontifex habet in vniuerſos fideles, ad interpretandum præſertim ea, quæ ſpectant ad animarum ſalutem, cùm, D. Bernardus *lib. 4. de conſiderat. c. 10.* eum appellet *Sancti-* 54
moniæ ſpeculum, aſſertorem veritatis, fidei defenſorẽ, Doctorem gentium, Paſtorem plebium, Magiſtrum inſipientium, Sal terræ, Orbis lumen, &c Et à Patribus, & Doctoribus vocitetur *Regula viua in rebus fidei, & morum.* Tum quia talis conditio ineſt in omni voto, ſeu iuramento, non ſolum propter dicta, ſed ſpeciatim, quia Summus Pontifex eſt Generaliſſimus omnium Religionum, prout eum Theologi compellant.

Vnde quemadmodum licitè quis poſſet emit- 55
tere votum de non ingrediendo in aliquam Religionem ſine licentia Superioris illius, quia ad eum ſpectat admittere recipiendos in Religionẽ. ſic etiam, & potiori iure licitè vouebunt Alumni non ingredi aliquam Religionem *ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia*, quia ad illam, vtpotè ſupremum caput omnium Religionum ſpectat admiſſio recipiendorum.

CONSVLTVM XX.

De Epiſcopo volente renunciare ſuo Epiſcopatui.

SVMMARIVM.

Caſus, ſeu dubium. num. 1.
Reſolutio num. 2.
Textus cap. niſi cum pridem. *num.* 3.
Capitis inter corporalia. *num.* 4.

Argumentum eiuſdem capitis.num.5.
Renunciationis definitio.n.6.
Legitimitas ipſius. n.7.
Intereſt ne dimittatur officium ei qui contulit. numer.8.
Epiſcoporum inſtitutio ad Papam ſpectat. numer.9.
Natura reſignationis quæ ſit.n.10.
Eſt veluti quædam dilapidatio.n.11.
De electo in Epiſcopum, & non confirmato. numer.12.
Cauſæ renunciationis quæ ſint.n.13.
An, & quando ſenectus.n.14.
Dupliciter renunciare quis poteſt Epiſcopatui. numer.15.
Renuncians quoad locum quod poſſit facere. numer.16.
Ordines conferre.n.17.
Renuncians quoad dignitatem.n.18.
An poſſit ordinare.n.18 & 19.
In dubio an renunciatio ſit quoad locum, vel dignitatem.num.20.

IESVS MARIA.

Caſus.

1 QVIDAM Epiſcopus volebat renunciare ſuo Epiſcopatui Papa neſciente. De quo quæritur an id facere potuerit.

Reſponſio.

2 NVllo modo poteſt Epiſcopus ſine Papæ licentia ſuo Epiſcopatui renunciare, ſic communiter Theologi, Sanchez *in præcep. Decal.to.1. l.4.c.17.n.6.* Suar.*tom.3.de Relig. lib.1.c.20. n. 1.* Bartholom.de Vecch. *in prax.obſeruanda in admittentis ad Religionis ſtatum Nouit.diſp.2. dub.3. n.5.* Valer.Regin.*l.30.tr.3.n.* 331. Illuſtriſſimus Epiſcopus Barb.*Iur. Eccleſ.l.1.c.11.n.238.*

3 Colligitur primò ex *cap. Niſi cum pridem de renuntiatione*, vbi innocentius III. Archiepiſcopo Calaritano petenti licentiam renuntiandi Archiepiſcopatui inquit *propter conſcientiam enim criminis, cedendi poteſt licentia poſtulari.* Et infra: *Pro defectu quoque ſcientiæ plerumque poteſt quis petere ceſſionem.* Et inferius: Perſonæ verò irregularitas, &c. *propter quam petere poteſt licentiam aliquis reſignandi.* Ex quibus eliciunt communiter DD. Papæ licentiam requiri ad renunciationem ſeu ceſſionem Epiſcopatus. Lege Gloſſam huius *c.verb.Forſitan,* & *verb. Sed duntaxat.*

4 Clarius ſecundò ex *c. Inter corporalia de tranſlat.Epiſcop.* vbi idem Innocentius III. ſcribens Decano, & Capitulo Andegauenſi inquit; *Non enim humana, ſed potius diuina poteſtate coniugium ſpirituale diſſoluitur, cum per tranſlationem, depoſitionem, aut ceſſionem auctoritate Romani Pontificis (quem conſtat eſſe Vicarium Ieſu Chriſti) Epiſcopus ab Eccleſia remouetur: Et ideo tria hæc quæ præmiſimus, non tam conſtitutione Canonica, quam inſtitutione diuina ſoli ſunt Romano Pontifici reſeruata.* Vnde ex hoc c. colligunt communiter DD. tranſlationem, depoſitionem, ſeu ceſſionem Epiſcopi ab Epiſcopatu fieri non poſſe ſine Papæ licentia.

Colligitur id tertiò ex argum. eiuſdem *c.* quod 5
eſt deſponſationem Epiſcopi cum ſua Eccleſia aſſimilari coniugio maris, & fœminæ. Itaut quemadmodum coniugium viri, & fœminæ diſſolui non poteſt niſi Papæ auctoritate, (quando videlicet matrimonium non eſt conſummatum) ſic etiam neque coniugium ſpirituale Epiſcopi cum ſua Eccleſia.

Colligitur quartò, ex natura ipſius renunciatio- 6
nis, quæ eſt *Rei, vel iuris proprij legitima refutatio, vel dimiſſio Can. quàm periculoſum 7.q 1.* Angelus,
Syluefter, & alij Summiſtæ *verb. renunciatio*, Pari- 7
ſius *de reſignat.l.1.q.1.n.* 34. Legitimitas autem renunciationis conſiſtit in hoc, quod fiat in manibus illius, ad quem ſpectat inſtitutio illius dignitatis, vel officij, cui renunciatur. *c. Admonet*
de renunciat. Et ratio eſt nam illi intereſt ne di- 8
mittatur officium, vel beneficium quod ad eum pertinet, ſine ipſius licentia; aliàs præiudicaretur. *c. Significaſti de foro compet. Can. Clericum 11.q 1. Can. Non liceat 3.q.6* Syluefter *ſup.q.* 3. Peyrinis *in Formular.litt.R cap.8 n.4.* Tamburinus *de Iur.*
Abbat.tom.1.diſp.13 quæſit.1.num.3. Certum au- 9
tem eſt inſtitutionem Epiſcoporum ſolùm ad Papam pertinere. In manibus ergo ipſius renuntiatio fieri debet.

Quintò id colligitur ex natura reſignationis, 10
quæ eſt idem cum renunciatione, vel ſaltem parùm ab ea differt. Eſt enim *voluntaria beneficij abdicatio facta coram legitimo Superiore.* Bonacina *de Simonia quæſ.4.§.14.in princip.* poſt alios. Legitimus autem Superior Epiſcopi proculdubio eſt Papa

Sextò, quia renunciatio, vt habent Decianus 11
reſponſ.45.n.4. & Maſcard. *de probat. concl.* 1263. *n.8.* eſt quædam dilapidatio. Non ergo fieri poteſt ab Epiſcopo ſine licentia Papæ, qui eſt Epiſcopus Epiſcoporum.

Nota verò quod electus in Epiſcopum ante 12
confirmationem poteſt ſine Papæ licentia iuri ſuo renunciare in manibus eligentium, prout colligitur ex *c. Inter corporalia de tranſlat. Epiſc.* Rota *deciſ.8.n.3.de Iurepatr.in nou.* Pariſius *de reſignat.lib.7.qu.1.n.78.*

Cauſæ verò renunciationis, quas latè decla- 13
rant Fuſchus *de viſitat.lib.2.* Pariſius *ſup.l.5.q.3.* Dominus Barboſa *de Poteſt.Epiſc.par.3.alleg.113.* ſunt iſtæ, prout ex *c. Niſi cum pridem de renunciat.* relato habetur, ibi: *Conſcientia criminis, debilitas corporis; defectus ſcientiæ, malitia plebis, graue ſcandalum, irregularitaſque perſonæ.*

De ſenectute etiam quæ reddat Epiſcopum 14
impotentem ad exequendum officium Paſtorale arbitrio Summi Pontificis id etiam habent Menochius *de arbit.caſ.53.n.3.* Pariſius *ſupr.q. 3. n. 56. & q.6. à n. 5.* Rendina *in Promptuar.recept. ſentents.tom.1.propè fin.in Miſcellan.n.4.*

Huiuſmodi autem renunciatio Epiſcopatus 15
dupliciter fieri poteſt, vel renunciando loco tantùm, vel renunciando loco ſimul, & dignitati. Loci renunciatio fit, quoties renunciatur cura, & adminiſtratio illius Eccleſiæ *cap. ad ſupplica-*
tionem, de renunc. Et ſic renuncians poteſt appel- 16
lari Epiſcopus, quia retinet dignitatem, & ea, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis: *cap.1.de ordinatis ab Epiſcopo, qui renunciauit, Epiſcop.* vbi omnes Fuſchus *de viſitat.lib.2.cap.18.numer.* 10. ac auctoritate Sedis Apoſtolicæ poterit ad Eccleſiam eandem redire, vel aliam, ſiue per viam electionis, ſiue per viam poſtulationis, ſiue per viam

collationis

collationis habere Pariſius *de reſignat.lib.1.quaſ.*
17 *17.n.13.*Poteſt etiam eom licentia Epiſcopi Ordines conferre.*d. c. 1. de ordinat.ab Epiſcopo qui renunciauit.*Theſaurus *in Prax.par.2.verb. Ordo, cap.22.num.1.*

18 At Epiſcopus qoi renunciauit etiam dignitati Epiſeopali non poteſt Sacros Ordines conferre licitè,qoamuis validè conferat: & ab ipſo promotus in ſacris non recipit Ordinis executionem Maiolus *de irregul.lib. 3.c. 6.* Pariſius *ſupr.lib.1. quaſ.17.à n.19.*Azor.*tom.2.lib.3. c. 48.q.13.* Si autem io minoribus promotus eſt,etiam ſeienter
19 habet liberam Ordinis executionem. Ita ex *d.c. 1. de ordinat. ab Epiſcopo qui renunciauit* elicit idem Theſaurus *ſupra.*

20 Nota præterea quod in dubio an Epiſeopus loco, vel dignitati renonciauerit, regulariter cenſeri debere tantum loco renunciaſſe. Tum quia reonunciatio eſt ſtricti iuris,ac ita ſtrictè accipieoda.tum qoia regulariter ita contingit, vt nullos velit dignitati renuneiare. Sanchez *lib. 7. conſ. moral. cap. 1. dub. 20.num.34.*poſt alios, Theſaurus *ſupra.*

CONSVLTVM XXI.

De celebrante Miſſam non conſtituto in Sacerdotio, aut audiente Confeſſiones.

SVMMARIVM

Caſus.num.1.
Iſte contraxit irregularitatem. n. 2.
Quid ſi ſit laicus.n.3.
Et falſarius.n.4.
Falſitas quomodo probanda n.5.
Puniendus à DD.Inquiſitoribus.n.6.
Ex Bulla Greg.XIII.n.7.
Quæ obſeruatur in Inquiſitionibus.n.8.
Et alijs conſtitutionibus Pontificijs.n.9.
Præſertim Clem.VIII.n.10.
Ac Vrbani VIII n.11.
Et Epiſtola Cardinalis Millini.n.12.
Incurrit iſte pœnas harum Conſtitutionum n.13.
Ad incurrendas pœnas ſufficit vnus actus.n. 14.
Et ad irregularitatem,& pœnam falſi.n.15.
Vbi eſt eadem ratio eſt eadem lex.n.16.
Ex verbis Conſtitutionis Vrbanæ.n.17.
Singularis locutio vno contenta eſt.n.18.
Ratio legis eſt anima illius.n.19.
Ex conſtitutione Vrbani.n.20.
Et Clementis VIII.n.21.
Hoc delictum facit ſuſpicionem in fide.n.22.
Non obſtat Conſtitutio Greg.XIII.n.23.
Tollitur hic ſcrupulus.n.24.
Pluralis numeri appellatione venit etiam ſingularis. num.25.
Reſoluitur in ſingularem.n.26.
Exemplum ex Bulla Cœnæ.n.27.
Roboratur ex Vrbano VIII.n.28.
Lex poſterior corrigit priorem.n.29.
Pœna iſtarum Conſtitutionum eſt rationi conſona. num.30.
Indicata in lege veteri.n.31.
An ſit in vſu n.32.
Caſus forſan erant diuerſi n 33.
Caſus prodigioſi de hac re num 34.
Alius ex Prato ſpirituali.n.35
Conſulens monetur quid debeat facere.n.36.
Quibus conditionibus debeat ſponte comparere. num.37.
An ſi iudicijs eſt præuentus.n.38.
Quid de non vocato,nec citato,ſed ducto ad S. Officium.num.39.
Quid de iudicijs præuento.n.40.
Sponte veniens quis dicatur.n.41.
An qui ſcit rumorem eſſe de ſuo delicto.n.42.
An qui aliàs eſt querelatus.n.43.
An qui ignorat ſe eſſe præuentum.n.44.
Quid de præuento ex alio crimine.n.45.
Debet fateri integrè delictum.n.46.
Comparatur hæc confeſſio confeſſioni Sacramentali. num.47.
Cum grano ſalis id accipiendum.n.48.
Iudicis arbitrium intrat.n.49.
Quando præſumatur obliuio.n.50.
Quid ſi diminutio non probetur.n.51.
Quomodo hæc applicanda ficto Sacerdoti incipienti Miſſam,& non perficienti.n.52.
Quid de ficto Sacerdote audiente confeſſionem,ſed non abſoluente.n.53.
Sententia quorundam.ibid.
Oppoſita probabilior.n.54.
Iſte puniendus à S.Officio iuxta Conſtitutiones Pontificias.num.55.
Quia dicitur miniſtrare Sacramentum.n.56.
Ex Conſtitutionibus Clemen.VIII.& Vrbani VIII. num.57.& 58.
Malitia huius criminis.n.59.
Exemplo celebrare incipientis Miſſam n.60.
Ad fundamenta contraria.n.61.62.63.64. & 65.
Talis an ſit tradendus brachio ſeculari.num.66.
Eſt grauiſſima hæc pœna.n.67.
Pœna commenſuratur culpæ n.68.
Attentatum an puniendum vt conſummatum.n 69.
Conatus in delictum quomodo puniendus.n.70.
Iſte quomodo.n 71.

IESVS MARIA.

Caſus.

NON conſtitutus in ſacerdotio Miſſam 1
celebrauit;quæritur an incurrerit pœnas Conſtitutionum Gregorij XIII. Clementis Octaui,& Vrbani Octaui, & quas alias.

Reſponſio.

PRimò iſte contraxit irregularitatem, ſi Clericus, vel Religioſus eſt, quia exercuit ordinem,quem non habebat,prout communiter DD. ex *c.1.& 2.de Clerico non ordin.miniſtran.*Syloeſt. *in Summa verbo Irregularitas q. 14.* Nauarrus *in Man.cap. 27. numer. 242.* Cornexo *de Irregularit.diſp.7.dub.2.*Dixi *ſi Clericus,vel Religioſus eſt* quia,etſi,iuxta ea quæ dixi *tom.3. Summa verbo Irregularitas num. 59.* valdè probabilis ſententia 3
ſit affirmans etiam laicos actus Ordinis, quem non habent, exercentes eſſe irregulares,prout tenent S.Antoninus,Syluester, Sotus, Nauar-

rus, Suarez, Auila, Valentia, & alij; tenendum tamen eſt propoſitũ tanquam benignius in materia odioſa. & quia non eſt id expreſſum pro Laico, ſicut pro Clerico in iuribus relatis, & toto eo titulo, qui eſt de Clerico non ordinato miniſtrante. Sayrus *lib. 7. c. 10. n. 6.* Cornejo *de irregularitate diſput. 7. dub. 2.* Laymanus etiam *de irregularitate cap. 3. n. 3.* referens Couarruuiam, Angelum, Sà, Roſellam, Henriquez, & Armillam.

4 Secundò, dicens ſe eſſe Sacerdotem, cum talis non fuerit, eſt falſarius, & falſariorum pœna puniendus. Baldus *in l. qui ſub prætextu C. de Sacroſ. Eccleſ.* Bernardus Diaz, Salzedo, Franciſcus Leo, & plures alij, quos referunt, & ſequuntur Barboſa *in d. cap. 2. de Cleric. non ordin. miniſtr. num. 3.* Farinacius *de falſit. & ſimulat. q. 150. n. 85.* Souſa *in Aphoriſm. l. 1. c. 32. n. 12.* & Carena *de offic. S. Inquiſit. part. 2. tit. 11 §. 2. n. 8.* Huiuſmodi
5 autem falſitas probari poteſt recurrendo ad Matricem, ſi ex ea non conſtet eſſe deſcriptum in Catalogo Ordinatorum. Ex traditis per Couarruuiam *practic. cap. 19. verſ. 4.* Menochium *remed. 4. adipiſcen. n. 736. & de arbitr. caſ. 187. n. 431* & Barboſam *ſupra*.

6 Tertiò, iſte talis puniendus eſt à Dominis Inquiſitoribus. Etſi enim olim de hoc poſſet eſſe controuerſia propter *d. cap. 1. de Cleric. non ordin. miniſtr.* vbi hæc cauſa committi videtur Epiſcopo; cum etiam quod Ordinarius Eccleſiaſticus eſt Iudex in crimine falſi, vt notant DD. *in tit. de crimine falſi*; nihilominus hoc tempore certum eſt DD. Inquiſitores Iudices eſſe in hac cauſa, etſi non priuatiuè ad Ordinarios, ſed cumulatiuè, prout habet Souſa *ſup. n. 16.* Ita enim definitum fuit à Gregorio XIII. in Bulla *Officij noſtri*, inter Bullas huius Pontificis *n. 21. in tom. 2.*
7 *Bullarij*, vbi hæc: *Nos itaque vt omnibus difficultas, dubitatioque tollatur, animaduertentes eos qui Presbyteratus non ſunt inſigniti, & ſe in adminiſtrandis dictis Sacramentis ingerunt facto Catholicam veritatem impugnare, quo ſolos Presbyteros miniſtros eorundem Sacramentorum conſtituendo, illis dumtaxat quibus eadem munera congruere exiſtimauit, committi voluit eorum qui in Presbyteratus ordine non conſtituti Miſſas celebrant, ac confeſſiones audiunt, vt præfertur cognitionem, & punitionem ad Inquiſitoris Officium, & Inquiſitores ante dictos pertinere, & quod huiuſmodi delicti ratione aduerſus eos inquirere, procedere, & culpabiles repertos punire officium, & Inquiſitoris prædicti valeant Apoſtolica authoritate præſentium tenore per-*
8 *petuò declaramus, & definimus.* Quæ conſtitutio licet directa ſolum videatur ad Inquiſitores Hiſpaniæ locum ſibi vendicat in aliis Inquiſitoribus aliarum Prouinciarum, prout ex Bartholomæo Spino, Peña, & Flauio Cherubino probat Carena *ſupra n. 10. & 11.*

9 Sunt etiam aliæ Conſtitutiones præter dictam Gregorij, videlicet Clementis Octaui quæ incipit *Etſi alias*, quæ extat *3. to. Bullarij* inter Bullas huius Pontificis *n. 81.* vbi Pontifex inhærens aliis Conſtitutionibus Pauli Quarti, & Sixti V. de quibus Locatus *in Iudiciali Inquiſit. inter decreta facta in Congregatione S. Officij Romæ*
10 *fol. 475. & 476.* hæc inquit: *Nos igitur animaduertentes huiuſmodi perditos, & nefarios homines ad Sacrum Presbyteratus ordinem non promotos Miſſarum celebrationem vſurpare præſumentes non ſolum actus idolatriæ ſaltem extrinſecè, ſeu per externa & viſibilia religionis & pietatis ſigna exercere, ſed etiam quantum in ipſis eſt efficere, vt Chriſti fideles, qui credunt eos ordinatos eſſe, & ritè conficere Sacramentum Euchariſtiæ, idolatriæ crimen ignoranter incurrant purum videlicet panem, & vinum tanquam verum Chriſti Domini noſtri Corpus, & Sanguinem eiſdem adorandum proponentes, confeſſiones autem audientes non ſolum Sacramenti Pœnitentiæ dignitatem contẽnere, verum etiam Chriſti fideles decipere, dum ſcelerati iniquè ſibi aſſumunt gradũ Sacerdotalem, & auctoritatem abſoluendi à peccatis magno cum periculo, & ſcandalo plurimorum.*

Propterea, vt grauiſſima hæc ſcelera committentes poſthac debito ſupplicio puniantur. Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac matura deliberatione, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine S. Inquiſitionis iudicium conſcientia conſulere. Et ne in futurum de pœna hiſce delinquentibus imponenda dubitari poſſit, prouidere volentes ſupradictorum Prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærentes, hac perpetuò valitura Conſtitutione decernimus, atque ſtatuimus, vt quicunque non promotus ad Sacrum Presbyteratus ordinem, repertus fuerit Miſſarum celebrationem vſurpaſſe, vel Sacramentalem confeſſionem audiuiſſe à Iudicibus S. Inquiſitionis, vel locorum Ordinariis tanquam Eccleſiæ miſericordia indignus à foro Eccleſiaſtico abſciſſatur, & ab Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habuerit ritè degradatus, ſtatim Curiæ ſæculari tradatur per Iudices ſæculares debitis pœnis plectendus. 11

Poſtea Vrban. VIII. in Conſtitutione *Apoſtolatus* inter Bullas ipſius *n. 79.* prædictas conſtitutiones amplians, & extendens inquit: *Vt de cætero perpetuis futuris temporibus, qui impoſterum ad ſacrum Presbyteratus Ordinem non promotus Miſſam celebrare, aut Sacramentalem confeſſionem audire præſumpſerit, ætate minoris annis 25. non excuſetur, quominus eidem Clementis conſtitutioni ſubiiciatur, dummodò vigeſimum ſuæ ætatis annum compleuerit. Ipſeque non promotus ſit delinquens, nulla habita conſideratione præfatæ minoris ætatis, ſiue laicus, ſiue Clericus ſæcularis, aut cuiuſuis Ordinis, Congregationis, Societatis, etiam de neceſſitate exprimenda Regularis, aut cuiuſuis alterius inſtituti, etiam quantumuis exempti, & priuilegiati, nobiſque, & Apoſtolicæ Sedi immediatè ſubiecti, necnon Militiarum quarumcumque, etiam Sancti Ioannis Hieroſolymitani fuerit, tradatur Curiæ ſæculari pœnis debi-* 12
tis plectendus. Quibus etiam addi poteſt, quod vt refert Souſa *ſupra numer. 12.* idem Papa Vrbanus VIII. per Epiſtolam Cardinalis Millini ad Inquiſitorem Generalem Luſitaniæ quinta die Martij anno 1622. datam præceperit, vt prædicta pœna traditionis Curiæ ſæculari plectérentur iſti, qui hoc crimen commiſiſſe reperti fuerint.

Quibus præiactis dicendum quartò, præfatum 13
N. qui non conſtitutus in Sacerdotio celebrauit, etiam ſi fortè vnam tantùm Miſſam dixerit, vel celebrauerit, incurriſſe pœnas dictarum Conſtitutionum. Ita expreſsè Souſa *in Opuſc. de ſollicit. tr. 1. c. 9. n. 8. & in Aphoriſmis Inquiſitor. l. 1. c. 32. n. 9.* Et Franciſcus Bordonus *in Sacro Tribunali c. 22. q. 8. num. 12.*

Primò, quia ad incurrendas pœnas contra 14
tranſgreſſores aliorum præceptorum, ſiue naturalium, ſiue Eccleſiaſticorum ſufficit vnus actus contrarius dictis præceptis. Præcepta namque negatiua, (quale eſt hoc de non celebrando niſi

à

à conſtituto in Præſbyteratus Ordine,)ſolo vnico actu violantur,& ita per ſolum vnum actum incurruntur pœnæ contra tranſgreſſores illorum taxatæ.Ita vt illud Iacob. 2. *Qui in vno offenderit factus eſt omnium reus*,intelligatur quantum ad pœnam, ſecundum Hugonem, & alios.

15 Secundò ſpecialiter, nam ad incurrendam irregularitatem,& pœnam criminis falſi,quas iſte fingens ſe ſacerdotem, & celebrans incurrit, ſufficit vnus actus,vt omnes admittunt;ergo etiam ad incurrendas taxatas pœnas à Summis Pontificibus.

16 Eſt enim eadem ratio, & vbi eſt eadem ratio eſt eadem lex. *l. illud ff. ad legem Aquiliam. l. ſi poſtulauerit §.2.ad legem Iuliam de adulter.l.quidam nummularios ff.de edendo*,& aliis iuribus, & DD.*ibid.*

17 Tertiò ex verbis Conſtitutionis Vrbani VIII. per quàm declarat ſuorum prædeceſſorum Conſtitutiones,videlicet: *Qui in poſterum ad Sacrum Preſbyteratus Ordinem non promotus Miſſam celebrare, aut Sacramentalem confeſſionem audire præſumpſerit,&c.tradatur Curiæ ſæculari*, vbi expreſsè loquitur de celebratione vnius Miſſæ tan-
18 tum.Vtitur enim verbo *Miſſam*,quod eſt ſingulare,& ſingularis locutio vno contenta eſt *l.boues d.hoc ſermone ff. de verbor. ſignificat.* Ioannes Andreas *c.pluralis de Regulis iuris in 6.& in c. 1. de reb.Eccleſ. non alienand. in 6.* vbi exemplum ponit in alienatione rei Eccleſiaſticæ, in qua vnus tantum requiritur tractatus, quia textus vtitur verbo ſingulari.

19 Quartò ex ratione motiua huius legis, ſeu Conſtitutionis, ex qua debet deſumi ſenſus ipſius, cum ratio legis ſit anima legis *l. cum oratio ff.de bonis damnat.* Alexander.*conſ.32.n.5.* Thuſcus *practic.concl.tom. 6.litt. R.concluſ. 31.nu.15.* Ratio autem motiua huius legis, ſeu Conſtitutionis præcipientis vt qui non conſtitutus in gradu Sacerdotali celebrauerit tradatur brachio ſæculari,ea eſt, prout colligitur ex conſtitutione Gregorij XIII.*Officij noſtri* relata, & ex conſti-
20 tutione Vrbani VIII. *Apoſtolatus* etiam relata, quia tales *Catholicam veritatem, quæ ſolos Preſbyteros dictorum Sacramentorum miniſtros eſſe docuit,facto impugnant* Vel ea, qua vſus eſt Clemens VIII. in conſtitutione *Etſi aliàs* ſimiliter relata,quia ſcilicet tales. *Non ſolum actus idolo-*
21 *latriæ,ſaltem extrinſecè,ſeu per externa, & viſibilia religionis, & pietatis ſigna* exercent; *ſed etiam quantum in ipſis eſt*, efficiunt, *vt Chriſti fideles idololatriæ crimen incurrant*, &c. vtraque autem ratio ex iſtis ſaluatur, & verificatur in caſu celebrationis vnius tantum Miſſæ. Ex quo ſequitur comprehendi ſic facientem dictis conſtitutionibus,& pœnis ipſarum.

22 Quintò,quia talis pœna infligitur iſti delicto quia illud committens redditur vehementer ſuſpectus de hæreſi hæreticorum noſtri temporis aſſerentium,quod etiam Laici, & ſeculares ſint miniſtri Sacramenti Euchariſtiæ,vel quia abutitur Sacramento venerabili Euchariſtiæ, ſaltem facto ipſo,vt Pontifices dixerunt;Vel quia facit opus malum ab hæreticis laudatum, & commendatum.Hæc enim omnia cauſant huiuſmodi vehementem ſuſpicionem hæreſis, vt latè Carena, Souſa,& Bordonus relati; Quibus adhæret Caſtrus Palaus *p.1.tr.4 diſp 8.punct.16.§.9.* quæ etiam procedunt in caſu celebrationis vnius tantum Miſſæ,prout ex ſe patet.

Sextò, id maximè ſuadetur tollendo ſcrupu- 23
lum, propter quem oppoſitum affirmari poſſet. Videlicet, quia in conſtitutione relata Gregorij XIII dicatur in numero plurali *eos qui in Preſbyteratus ordine non conſtituti Miſſas celebrant*, verbum enim *Miſſas* in plurali ſumptum plures Miſſas,& non vnam tantum exigere videtur *l.vbi numerus de verbor.ſignificat.*Et in conſtitutione Clement. VIII. dicatur etiam in numero plurali *Miſſarum celebrationem vſurpare præſumentes*, quo etiam excludi videatur vnica celebratio Miſſæ.

Tollitur autem hic ſcrupulus.Primò, quia vt 24
benè conſiderant ad alium caſum ſimilem infra referendum Vgolinus loquens de Cenſura Bullæ Cœnæ contra legentes libros hæreticorum *in gloſſa, ac eorundem libros num. 1.* & Farinacius *de hæreſi q.180.num. 29.* Ideo vterque Pontifex vſus eſt plurali numero *Miſſas*, quia loquebantur de tranſgreſſoribus etiam in numero plurali, videlicet ibi: *Qui in Preſbyteratus Ordine non conſtituti*,& ibi: *Non promotos celebrationem Miſſarum vſurpare præſumentes*.Secundò,quia certa res 25
eſt quod pluralis numeri appellatione venit etiam ſingularis,quando eadem eſt ratio in vno ac in pluribus,prout contingit in propoſito, & ex variis Iuribus, & Doctoribus probat Barboſa *de appellanti.verb.Iur.ſignif.appell.169.n.1.* Itaut nu- 26
merus pluralis reſoluatur in ſingularem quando eadem eſt ratio vtrobique, prout ex iuribus etiam,& Doctoribus probat Illuminatus Moron. *in reſponſ.reſp.58.n.4.*& plures pro vno reputentur,& habeantur,prout etiam ex iuribus,& DD. probat Maſcardus *de probat.volu 3.concl. 1249.n. 52.*Ex quo ſequitur idem eſſe in his Pontificiis conſtitutionibus *Miſſas* celebraſſe,ac vnam tantum *Miſſam* dixiſſe.

Quod tertiò roboratur appoſitiſſimo exem- 27
plo ab Vgolino,& Farin.ſupra relato,multis aliis quæ adduci poſſent prætermiſſis;Nam in Bulla Cœnæ Domini excommunicantur *retinentes, ſeu legentes libros hæreticorum* in numero plurali,& tamen certum eſt, & indubitatum apud omnes, quod ad incurrendam huiuſmodi excommunicationem ſufficiat retinere, aut legere vnum librum alicuius hæretici.

Pariter ergo in præſenti dicendum numerum pluralem *Miſſas* denotare etiam ſingularem 28
Miſſam. Quartò, etiam dato, & non conceſſo, quod Gregorius,& Clemens plurium Miſſarum celebrationem ad præfatas pœnas incurrendas requiſierint,quia tamen Vrbanus VIII. ipſorum Conſtitutiones amplians,& extendens, vt patet illis verbis *ampliantes,& extendentes* cum expreſsè dixerit in numero ſingulari: *Non promotus Miſſam celebrare præſumpſerit*, cenſendus eſt extendiſſe dd. Conſtitutiones ad vnam tantum Miſſam celebrantes; quod præſertim maiorem 29
vim accipit ex eo quod quando ſunt duæ leges contrariæ poſterior corrigit, & emendat priorem,prout communiter DD.

Rigidiſſam porrò hanc pœnam his conſtitu- 30
tionibus Papalibus pro hoc crimine deſignatam ſatis rationi conſonam eſſe, non ſolum confirmat quod hoc nefas tam grauiſſimum ab Eccleſia reputatum fuerit,vt propterea antiqui Pontifices eidem pœnam non ſtatuiſſe videantur, vt habent Bern.Diaz *pr.c.12.in princ.*& Palaus *ſup.* ſed etiam,quia ſtando in iure diuino veteris teſtamenti non obſcurè indicata fuerit.

31 Primò,

31 Primò, in Core, Dathan, & Abiron, ac 250. viris *Numeror*. 16. qui propter affectatum Sacerdotij munus viui in terra abſorpti, vel igne interfecti. Secundò, in Ozia Rege Iuda, qui, prout habetur 2. *Paralipomen*. 26. quia *adorare voluit incenſum ſuper altare thymiamatis*, (Sacerdotali more, & prout Ioſephus addit, *ſumpto ſacerdotali habitu*), *orta eſt lepra in ore eius coram Sacerdotibus*, &c. & *fuit leproſus vſque ad diem mortis ſuæ*.

32 Nec obſtat quod prædicta pœna relaxationis ad brachium ſæculare non ſit in vſu in aliquibus Inquiſitionibus, vt in Hiſpanica, vt teſtatur Palaus *ſupra*, neque in Luſitanica, prout Souſa *d. cap*. 32. *num*. 12. nec in Sicula, prout refert Diana

33 4. *part. tract*. 7. *reſolut*. 11. Credendum enim eſt ideo hoc eſſe, quia caſus qui contigerunt in his partibus haberent aliquas circumſtantias minuentes delictum, vt propterea à pœna ordinaria recedendum iudicarent DD. Inquiſitores illorum Tribunalium, prout colligitur ex caſibus, quos hi authores referunt, & ex iis quæ habet Carena *ſup*. §. 7. adiungens etiam *ibid. n*. 13. hæc: *Si enim nullæ huiuſmodi circumſtantiæ interueniſſent, vtique decretum SS. Domini* (ſcilicet Vrbani VIII. iam relatum) *debuiſſet ad vnguem obſeruari, & illud ſine dubio obſeruaſſent Hiſpani, qui ſemper fuerunt, & piſſimi, & Sedi Apoſtolicæ obſequentiſſimi*. Addimus nos, id quod diximus de ſeueritate huius pœnæ ſaltem eſſe de iure communi, quidquid ſit de conſuetudine aliquarum Prouinciarum.

34 Id etiam confirmant duo caſus, quos Tilmannus Brudembenſis *lib*. 1. *ſacrar. collat. c*. 60. *& l*. 9. *etiam* 60. refert, videlicet primò, quod cum in Pariſienſi Vrbe in Eccleſia S. Mariæ quidam non Sacerdos ſacrilego auſu Sacrum celebrare tentaſſet, in ipſo acceſſu ad altare ſordidas, & impuras eius manus Sacro Sacerdotali chriſmate non delibutas flamma de cœlo cadens aſſumpſerit. Item quod cum in Vrbe Goduenſi Hollandiæ Caluiniani quidam Miſſam ioco, & ludibrio facerent, cùm ad illa verba *Agnus Dei* perueniſſent, nuncius venit, vxorem illius qui ſacerdotium fingebat dicens acerbiſſimis doloribus partus excruciari, & quod, cum re cognita, domum perrexiſſet, vxorem binos maſculos peperiſſe inuenerit, & Miſſam exibilauerit; ſed Deus iuſto furore percitus, paulò poſt ambobus filiis, deinde vxori, & ficto Sacerdoti necem inopinatam intulerit.

35 Item alius qui refertur in prato ſpirituali *c*. 196. de tribus pueris Apamienſibus, qui cum ioco verba conſecrationis, Sacerdotum more, proferrent, ignis cælitus delapſus ſaxum ſuper quod id faciebant, panem, & vinum, quod appoſuerant omnino conſumpſerit; ipſoſque ſemimortuos (quia puerili leuitate id geſſerant) reliquerit. Quæ ſanè confirmant flagitium de quo in præſenti agimus, dignum morte, etiam iure diuino, cenſeri debere.

36 Monendus ergo eſt conſulens, vt ſponte comparcat coram Tribunali S. Inquiſitionis, & ibi fateatur ſuum delictum humiliter veniam petens; ſicque illam conſequetur, iuxta praxim, & benignitatem huius Sacri Tribunalis, quam referunt Guido Fulcodius Cardinalis, & poſtea Papa Clemens IV. dictus *q*. 2. *ad Inquiſitores*, Concilio Bitterenſi, quod Fulcodius appellat Tholoſanum, Peña *in Commentar. ad Eimericum in director*. 3. *par. Commentar*. 12. Batiola *in Aphoriſmis iuris verbo ſponte*, & communiter alij, qui de S. Inquiſitionis rebus tractant.

Sunt autem aliquæ conditiones neceſſariæ, 37 vt prædictus N. & alij gaudere poſſint hoc beneficio ſponte comparentium. Prima, & præcipua eſt, quod nullis præuenti indiciis coram fidei Iudicibus compareant. Colligitur *ex l. ſponte de muneribus, & honoribus l*. 4. §. *fin. C. de Sicar. l*. 2. *C. de his qui latron*. Fulcodius autem relatus allegat *l. fin. verſ. Domini C. de his qui latron. & text. in l*. 2. §. *ſi modo ff. ad Tertull*. Archidiaconus *in c. vt commiſſi verbo obedientes de heret. in* 6. Peña *ad Director. p*. 3. *comment*. 12. Farinacius *de hereſ. q*. 193. *num*. 28. Carena *part*. 2. *tit*. 18. *n*. 1. Vnde 38 qui indiciis præuenti fuerint pro ſponte comparentibus non habentur, niſi fortè indiciorum nullam eos habuiſſe ſcientiam conſtiterit. Farinacius *ſupra*, & alij communiter. Vnde patet ſolutio plurium caſuum, qui contingere poſſunt.

Primus eſt de eo qui non eſt vocatus, nec ci- 39 tatus, ſed eſt ductus ad S. Tribunal propter aliud crimen ad idem Tribunal ſpectans, & in eodem inſtanti ipſe fatetur delictum ſuum. Etſi enim tunc mitiùs cum illo agendum videatur, prout colligitur ex Paulo Garzia *in praxi fol*. 13. & Carena *part*. 3. *tit*. 8. §. 7. & etiam ex Locato *inter caſus deciſos Placentiæ caſ*. 7. Nihilominus ſimpliciter, & abſolutè non debet dici ſponte comparens.

Primò, quia iam eſt indiciis præuentus; ſiqui- 40 dem eſt perductus ad S. Officium propter delictum ad ipſum ſpectans. Secundò quia iure de illo ſuſpicari poteſt metu probationum confeſſum fuiſſe ſuum delictum, nempè quia ſuſpicabatur, vel ſuſpicari poterat ſe præuentum. Tertiò, quia 41 vt habet Peña relatus, & ex ipſo Farinacius eo *n*. 28. ſponte veniens dicitur is qui nullo præcedente ſtimulo Iudicem adit; hic autem de quo in præſenti, non Iudicem adiit, ſed ad Iudicem eſt ductus, nec operatus eſt ſine ſtimulo. Nam conſcientia ſtimulabat ipſum. Etenim conſcientia quaſi gladius pungit Prouerb. 12. Ad quod deſeruit ſatis appoſitè illud Sapientiæ 17. *verſ*. 10. *Cùm ſit timida nequitia dat teſtimonium condemnationis; ſemper enim præſumit ſæua perturbata conſcientia*. Vnde illud commune: *Nocens metuit pœnam*. Congruit, & illud Iac. *c*. 15. de mala conſcientia: *Sonitus terroris ſemper in auribus illius, & cum pax ſit, ille ſemper inſidias ſuſpicatur. Non credit quod reuerti poſſit de tenebris ad lucem circumſpectans vndique gladium*.

Quartò, quia quando aliquis ſcit rumorem 42 eſſe, quod ſit accuſandus, & quod aliquis ſe præparatus ad accuſandum illum, tunc etiam ſi ipſe ſe accuſet non cenſetur ſponte comparens, Decian *in tr. crim. l*. 5. *c*. 56. *n*. 12. poſt Alphonſ. de Caſtro, quem refert, Farinac. *ſup. n*. 37. poſt Ludouicum à Paramo. Hic autem de quo in præſenti videns ſe in Sancto Officio facilè credere poterat rumorem eſſe de ſuo delicto.

Quintò, quia quærelatus in S. Officio non 43 cenſetur ſponte comparens. Eymericus *p*. 3. *director. n*. 56. Peña *Comm*. 12. Bordon. *de S. Tribun. c*. 30. *n*. 24. Iſte autem, ſiquidem perductus eſt ad Sanctum Officium, cenſetur quærelatus in ipſo. Secus eſt de illo, qui ignorat ſe eſſe præuentum, cum tamen reuera præuentus ſit, vel denun- 44 ciatione, vel alio modo; talis enim pro ſponte comparenti

comparenti haberi debet, & talium beneficio gaudere. Ratio eſt, quia quantum eſt ex ſe, & ex parte ſua ipſe omnino ſponte compareret, & per accidens eſt reſpectu illius ea præuentio Farinacius *ſup. n.*28.36. *&* 37. Carena ſupra *titul.* 18.*relato n.*9.Animaduertens *n.*3.ex circumſtantiis coniicere poſſe iudicem an reuera ignorans præuentionem cenſeri debeat.

45 Ex quo patet quid dicendum ſit, cum quis comparet præuentus de aliquo crimine, v.gr. de blaſphemia aliqua, & ipſe ſpontaneè fatetur alias blaſphemias, de quibus nullo modo eſt præuentus, aut indiciatus, tunc enim diſtinguendum eſt. Aut enim dubitat ſe præuentum eſſe etiam quoad illas; aut non dubitat, quia certo ſcit eas protuliſſe quando nulli aderant teſtes. In primo caſu non debet haberi pro ſponte comparenti, ſed eius confeſſio credenda facta metu probationis, & non omnino ſpontaneè, iuxta dicta ſuperius. Secus verò in ſecundo caſu, propter oppoſitam rationem, ſcilicet, quia quoad has blaſphemias nec eſt præuentus nec poteſt præueniri, cum ſint omnino occultæ. Carena *ſup. n.*6. *&* 7.ex Farinacio, & Peña.

46 Secunda conditio, vt is, & alij frui poſſint beneficio ſponte comparentium, eſt, vt fateantur integrè, & perfectè ſuum delictum. Ita enim habetur in Concilio Bitterenſi *c.*2. illis verbis: *Infra quem terminum venientes pœnitentes, & dicentes plenam de ſe, & de aliis veritatem, habeant impunitatem, &c.* Colligitur etiam ex *cap. quem pœnitet de pœnit. diſt.*1. illis. *Quem pœnitet omninò pœniteat.* Et *de pœnit. diſt.*3. *Can.*42. illis *Quadam enim impietas infidelitatis eſt ab illo qui iuſtus, & iuſtitia eſt, dimidiam ſperare veniam. Iam enim foret ſine pœnitentia inuenire gratiam.*

47 Tertiò colligitur ex eo quod hæc confeſſio ſpontanea quæ fit in S. Officio comparatur quãtum ad hoc confeſſioni Sacramentali, per quam non obtinetur venia, niſi fuerit plena, & completa. Peña *part.*2. *Direct. q.*34. *comm.*59. Bordonus *de Sac. Tribun. c.*30. *n.*23 & 24.

48 Cum grano tamen ſalis hæc accipienda, quia agitur de vita hominis. Accipi enim debent quando obliuio non præſumitur, & diminutio plenè probatur. Symanch. *Cath. Inſtit. tit.* 48. *num.*27. Roxas *de heret. p.*2. *n.*235. Peña *in comm. ad* 3. *p. Direct. comm.*59. Souſa *in aphoriſm. lib.*2. *c.*48. *num.*11. In hoc tamen Iudicis prudens ar-

49 bitrium attendendum eſt. Roxas *de hær. p.*1. *n.*90. Peña *d. comm.*59. Souſa *ſupr. n.*9. Ad hoc autem vt prudens ſit, attendere debet ad delinquentis ingenium, an ſit obliuioſus, ſtupidus, an verò tenax, & memoratus. Peña *ſup.* Souſa *ſup.* Præ-

50 ſumi etiam poteſt obliuio in factis antiquis, & in numero eorum criminum quæ delinquens habet in conſuetudine. Peña *ſup.* Souſa *lib.*1. *ca.*16.

51 *n.*6. *&* 7. Si diminutio non plenè probetur, & conſiderabilis ſit danda eſt reo tortura iuxta probationis qualitatem. Cantera *in qq. crimin. rubr. de haret. ca.*1. *num.*57. Farinacius *de hereſi quaſ.* 185. *n.*133. Souſa *dict. cap.*48. *n.*12.

52 Hæc porrò, quæ dicta ſunt applicari proportionaliter debent etiam pro caſu quo celebrans non ſacerdos incipiat celebrare Miſſam, quamuis illam non perficiat, nec verba conſecrationis proferat. Prout tradunt Souſa *in opuſcul. de ſollicitant. tract.*1. *cap.*9. *num.*19. Et *in aphoriſm. Inquiſit. lib.*1. *c.*32. *num.*6. Carena *de offic. S. Inquiſit. p.*2. *tit.*11. §. 3. *numer.*15. *in fine* Bordonus *de S. Tribunali cap.*22. *dub.*10. *num.*5. Et Illuſtriſſimus Inquiſitor Traſmiera *in ſtimulo fid. quaſ.* 4. *cap.*5. *numer.*7. Ratio eſt, quia etiam in tali caſu reperitur abuſus Sacramenti, ſcilicet Venerabilis Euchariſtiæ, quod in Miſſa celebratur. Etenim confeſſio, introitus, collecta, Epiſtola, & alia quæ ſunt ante conſecrationem ſunt partes integrales Miſſæ, & non deſinunt eſſe tales etiam ſi Miſſa non perficiatur. Vnde ſic faciens redditur ſuſpectus de fide, quia facto ipſo denotat illa fieri poſſe à non Sacerdote, prout hæretici contendunt.

Si verò dicatur ex hoc etiam ſequi quod qui non ſacerdos ſed fingens ſe ſacerdotem audiat confeſſionem alicuius non proferendo verba abſolutionis incurrat etiam pœnas dictarum Conſtitutionum Summorum Pontificum, cuius oppoſitum tenent Rodriguez *tom.*2. *qq. regul. q.*18. *art.* 2. Rodericus à Cunha *de confeſſar. ſollicit. qu.* 13. *nu.*14. Sanctarellus *de hereſ. cap.*42. *dub. vnic. num.*5. Barboſa *ca.*1. *numer.*7. *in fin. de Clerico non ordin. miniſtran.* Carena *p.* 2. *de offic. S. Inquiſ. tit.* 11. §. 3. *num.*14. Quibus etiam fauet Ioannes Sancius *in ſelect. diſp.*11. *n.*36. Quorum præcipuum fundamentum eſt, quia Clemens VIII. in ſua Conſtitutione comprehendit *confeſſiones audientes*, & qui ſibi aſſumunt *authoritatem abſoluendi à peccatis*, vtrumque ergo requiritur. Clarius Gregorius XIII. in ſua conſtitutione ſuper hac re edita: ſolùm enim videtur loqui de illis, qui non ſolùm audiunt confeſſiones, ſed etiam abſolutionem impendunt. Dicit enim: *Ad aures noſtras ſi quidem nuper peruenit, multos eſſe qui dubitent, an contra eos, qui in ſacro Presbyteratus ordine non conſtituti, Miſſas celebrare confeſſiones audire, ac abſolutionem impertiri*, &c. Etenim dictio illa *ac* poſita cum illo verbo *abſolutionem impertiri* eſt copulatiua, & ponitur pro *&*, prout ex iuribus, & Doctoribus probat Barboſa *in Tract. de diction. dict.* 3. *num.*1. Copulatiua autem copulatorum requirit concurſum ſecundùm regulas Iuris. Prout de dictione, *&* dixit Giurba *conſ. crim.*77. *num.* 3. & Barboſa *in Tr. de dict. dict.* 110. *nu.*9. Secundò, quia talis non conficit Sacramentum ſiquidem non abſoluit, in quo poſita eſt huius Sacramenti perfectio. 53

Nihilominus probabilius videtur oppoſitum, ſcilicet eum qui Sacerdotem ſe fingens audit confeſſionem alicuius etiam ſi illum non abſoluat nec verba abſolutionis ſuper ipſum proferat comprehendatur in dictis conſtitutionibus. Prout tenent Freytas *in edit. nouiſſ. ſollicit. qu.* 13. *num.*36. Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 35. *numer.* 3. *& in opuſc. de ſollic. tract.* 1. *cap.* 9. *numer.* 3. 4. *&* 7. Bordonus *de S. Tribun. cap.*22. *qu.* 10. *num.* 5. Et Illuſtriſſimus Traſmiera *in ſtimulo fidei q.* 4. *cap.* 5. *n.*7. referens etiam Alberghinum *cap.*25. *n.*6. 54

Conſequenter ergo ad hanc ſententiam dico primò. Non ſacerdos fingens ſe ſacerdotem, & audiens confeſſionem alicuius etiamſi illum non abſoluat, aut verba abſolutionis ſuper ipſum proferat punitur à Dominis Inquiſitoribus, & comprehenditur in Pontificiis Conſtitutionibus. Ita colligitur ex Conſtitutionibus Pontificiis Pauli IV. Gregorij XIII. Sixti V. & Clement. VIII. quas affert, & explanat Scorria *in Bulla Pontif. epit.* 162. *theorem.* 403. Zipæus *in iure Pontif. lib.* 5. *tit. de Cleric. non ordinato celebrante*, Franciſcus Leo *in Theſaur. fori. Eccleſ. p.* 3. 55

c 4.*num.*58.Emanuel de Moura *de incant.opuſc.*1.
*ſect.*3.*cap.*3. *num.*9.Sanctarellus *de heres.cap.*42.
*dub. vnic. num.*5. Homobonus *in conſult. part.*1.
*reſp.*150. *volum.*1. Aldrete *de relig. diſcipl. lib.*2.
*cap.*20. *n.*14. Barboſa *de poteſt.Epiſc.part.*3.*alleg.*
110.*num.*18. Souſa *opuſc. de ſollic. tract.*1. *cap.*9.
*num.*1. & Diana *p.*4.*tract.*7.*reſolut.*11.

56 Ratio eſt, quia talis etiamſi non abſoluat, au-
diendo tamen confeſſionem dicitur eſſe miniſter
talis Sacramenti, eo quod confeſſio ipſa etiam
ſecluſa abſolutione eſt pars ſacramentalis, cuius
ſignum eſt non ſolùm quia pœnitens ea inten-
tione manifeſtat ſua peccata, vt ſuppono, ſed
etiam, quia ipſe audiens illa ſecundum commu-
nem ſententiam tenetur ſub ſigillo ſacramentali
ſeruare ſecretum. Ex quo ſequitur abuti Sacra-
mento Pœnitentiæ quia abutitur Sacramentali
confeſſione, quæ eſt pars tali Sacramenti.

57 Secundò ex conſtitutione Clementis VIII. il-
lis verbis: *Statuimus vt quicunque non promotus ad
Sacrum Presbyteratus Ordinem repertus fuerit
Miſſarum celebrationem vſurpaſſe, vel ſacramenta-
lem confeſſionem audiuiſſe*, &c. Tertiò ex Conſti-
tutione Vrbani VIII. vbi amplians conſtitutio-
58 nes Gregorij, & Clementis, inquit: *Vt de cæte-
ro perpetuis futuris temporibus qui in poſterum ad
ſacrum Presbyteratus Ordinem non promotus Miſ-
ſam celebrare, aut Sacramentalem confeſſionem au-
59 dire præſumpſerit*, &c. Quartò, quia, vt inquit
Souſa ſupra. *Malitia huius criminis conſiſtit in
abuſu Sacramenti cum notabili detrimento proximi,
& qui hoc facit eſt de fide ſuſpectus, factoque appro-
bat quod hæretici huius temporis falsè aſſeuerant.*
Quæ omnia verificantur ſolum per auditionem
confeſſionis, etiam ſi abſolutio non tribuatur.

60 Quintò à ſimili, quia non ſacerdos, qui celebra-
ret tantum partem Miſſæ, ſcilicet introitum, col-
lectam, Epiſtolam, Euangelium, &c. etiam ſi
non proferret verba conſecrationis, aut perfice-
ret Miſſam, eſſet tranſgreſſor dictarum conſti-
tutionum Pontificiarum, vt tradunt Souſa, Ca-
rena, Bordonus, & Tranſmiera, quos retuli ſu-
pra *num.*52. Pariter ergo non ſacerdos qui tan-
tum audiret confeſſionem alicuius, etiam ſi
ipſum non abſolueret reus eſſet talium conſtitu-
tionum. Sicut enim introitus, collecta, Epiſto-
la, Euangelium, &c. ſunt partes Miſſæ, ſic etiam
confeſſio ſine abſolutione eſt pars Sacramenti
pœnitentiæ.

61 Quare ad fundamentum contrarium deſum-
ptum ex conſtitutione Clementis VIII. dico
quod licet in parte narratiua conſtitutionis ſic
loquatur Pontifex; in parte tamen diſpoſitiua ſo-
lum loquitur, prout vidimus, de audientibus cõ-
feſſionem, nulla facta mentione de proferentibus
verba abſolutionis. Quamuis autem pars narra-
tiua conſiderari debeat ad intelligentiam conſti-
tutionis, quia influit in diſpoſitiuam, eo quod
legiſlator mouetur ad diſponendum ex iis quæ
narrauit; nihilominus multò magis attendi de-
bet ad diſpoſitiuam, quia in ipſa legiſlator de-
clarat expreſsè ſuam mentem. Vnde verba narra-
tiua non efficiunt plenam probationem, *l. ex hac
ff. de donat. l. ex his verbis Cod. de teſtament. milit.*
cum ſimilibus, de quibus Maſcardus *de probat.
concluſ.*622. & alij, & generaliter habetur pro
axiomate iuris: *facti narratio non facit ius*, de quo
ex variis iuribus, & Doctoribus Barboſa *in axio-
mat. iuris axiomat.*93 *n.*1.

62 Deinde dico, ideo Papam poſuiſſe in narrati-
ua ſuæ conſtitutionis vtrumque ſcilicet audire
confeſſiones, & aſſumere *authoritatem abſoluendi*,
quia regulariter, & vt in plurimum ita contin-
git. Iſti enim ficti ſacerdotes ne manifeſtent
ſuam fictionem, & delictum cum audiunt con-
feſſiones, etiam ſolent proferre abſolutionis
verba. Et, vt habet axioma iuris deſumptum ex
l. ſi cui ff. de annuis legat. pro quo plures extant
Doctores apud Barboſam *ſupr. numer.* 26. *factum
præſumitur quod fieri conſueuit.* Vide Bordonum
ſupra.

Idem dicendum ad verba conſtitutionis Gre- 63
gorianæ, ſcilicet ideo vtrumque poſuiſſe Gre-
gorium in dicta conſtitutione, quia regulariter,
& vt in plurimum vtrumque fit ab huiuſmodi
fictis ſacerdotibus ſeu confeſſariis. Addendum
etiam dictionem *ac* qua vtitur illis verbis *ac ab-
ſolutionem impertiri* regulari poſſe per dictionem,
&, cui eſt ſimilis: dictio autem, *&* quamuis re-
gulariter ſit copulatiua, ſæpius tamen ſumitur
pro *vel*, & eſt diſiunctiua; vt patet manifeſtè in
conſtitutione Gregorij XIV. ſuper immunitate
Eccleſiarum, vbi Pontifex dicit ea frui non poſſe
illos, *qui homicidia, & mutilationes membrorum in
ipſis Eccleſiis* commiſerint: ea enim dictio, *&*
ſumitur diſiunctiuè pro *vel*, prout dixi 3. *tom.
Summæ verbo immunitas Eccleſiarum num.*11. &
ita recipitur communiter. Id etiam probat Barbo-
ſa *in Tract. de dictionib. dict.*110. *num.*28. ex Ol-
drado, Portolo, Burſatio, & Theſauro, in caſu
quo quis diceret: *Concedo tibi omnia, quæ talis
exercere poteſt de iure, & conſuetudine*, quia tunc
declaratur talis conceſſio, ac ſi diceretur *de iure,
vel conſuetudine.* Sic ergo in præſenti noſtra con-
ſtitutione Gregorij XIII. dictio *ac* declarari po-
teſt pro *vel*. Cuius ſignum eſt, quod ipſemet
Gregorius in eadem conſtitutione ante verba re-
lata in argumento ſolùm loquitur de illis qui *ſe
in adminiſtrandis dictis ſacramentis ingerunt.*

Secundum fundamentum corruit ex dictis. 65
Non ſolum enim dicitur conficere hoc Sacra-
mentum qui verba abſolutionis profert, ſed etiam
qui audit confeſſionem peccatorum: ſiquidem
talis confeſſio eſt ſacramentalis, & pars ipſius
Sacramenti, vt dictum eſt.

Dico tamen ſecundò prædictis non obſtanti- 66
bus, fictus ſacerdos audiens confeſſionem alicu-
ius, & eum non abſoluens non eſt rigorosè pu-
niendus pœna ordinaria dictarum conſtitutio-
num quoad traditionem brachio ſeculari. Ita
expreſsè Bordonus *ſup. n.*16. fauet Souſa *d.c.*33.
n. 4. & *in opuſc. de ſollicit. tract.*1.*cap.*9.*num.*10.
dum inquit, quod qui ſolùm generalem confeſ-
ſionem audit, non autem ſpecialem peccatorum
etſi ſubiiciatur iudicio Inquiſitorum, mitius ta-
men puniri debere.

Eadem refert, & non impugnat Diana *p.* 4.
*tract.*7.*reſol.*11. §. *ſed difficultas.* Magis fauet Illu-
ſtriſſimus Traſmiera relatus ex Alberghino lo-
quens de iſto qui fingens ſe eſſe Sacerdotem
eius confeſſionem audit, ſed non abſoluit.
Dicit enim: *Vel ſaltem certum eſt puniendum
eſſe ab Inquiſitoribus pœna extraordinaria ſi non
ea, quæ eſt decreta in Pontificiis Conſtitutioni-
bus, vt rectè docet Alberghinus numer.* 10. Hu-
ius autem ratio eſt, quia tradere aliquem Cu- 67
riæ, ſeu brachio ſeculari eſt ſumma, & grauiſſi-
ma pœna, cum ſit idem ac tradere morti, ſeu vl-
timo ſupplicio, ac per conſequens debet eſſe pro-
pter dictum conſummatum in illo genere, vt ſer-
uet

uet proportionem cum illo, iuxta illud Deuteron. 25. *Pro menſura delicti erit, & plagarum mo-*
68 *dus.* Præſertim quia pœna debet commeoſurari dicto, *l. Paulus reſpondit ff. ad Trebell. l. reſcriptum, ff. de his quibus vt in deb.* Et non debet vltra delictum protrahi. *cap. quæſiuit 2. de his quæ fiunt à maior. part.* Cum ergo Sacerdos iſte fictus non perfecerit, aut conſumauerit delictum adminiſtrationis Sacramenti Pœnitentiæ, ſed dumtaxat illud inchoauerit puniendus non erit ea pœna, qua ille qui illud compleuerit, & perfecerit abſoluendo videlicet.
69 Deinde, quia vt benè Farinacius *in pract. crimin. qu. 17. num. 49.* inquit: *Ex communi, & generali totius mundi conſuetudine hodie nunquam punitur attentatum, ſicut conſumatum in quocunque etiam grauiſſimo, & atrociſſimo crimine.* Pro quo affert Alexandrum, Iaſonem, Angelum, Boetium, Gomez, afflictum, & quamplures alios.
70 Item quia conatus in delicto non puoitur pœna ordinaria, ſed mitiori, & eatraordinatia, prout ex Afflicto, Claro, Farinacio, Quaranta, & Nauarro affert Bordonus *ſupr. num. 17. & 18.* Concludens quod in caſu noſtro auditionis confeſſionis *imponenda ſolum eſt ſuſpenſio, ſeu depoſitio*
71 *ab exercitio horum Sacramentorum in perpetuum cum pœna triremium ad quinquennium, plus, aut minus iuxta qualitatem delicti probati.* Vel vt Souſa *ſupra c. 32. num. 13. Pœna ſic arbitrari poteſt, vt ſi fictus Sacerdos fuerit laicus, ac vilis perſona, fuſtigetur, ac triremes mittatur, & aliqua ſpirituales pœnitentia ei addantur. Si verò fuerit perſona honeſta, aut religioſa damnetur ad triremes. Quod ſi talis ſit qualitatis vt ad triremes mitti non debeat, in exilium mittatur, & ſi fuerit in aliquo ordine, ab eo ſuſpendatur toto exilij tempore. Si delictum aliquas circumſtantias habuerit aggrauantes addantur alia pœna ſecundum earum qualitatem.* Dicit etiam Diana *ſupra: ſupradicti rei ſi ſint religioſi, vel Sacris Ordinibus initiati, non fuſtigantur, quod generaliter dictum eſſe volo pro omnibus alijs delictis.*

CONSVLTVM XXII.

De exemptione cuidam Monacho conceſſa.

SVMMARIVM.

Dubium ex facto ortum n. 1.
Abbatis titulus in quibus Religionibus conceditur. num. 2.
Inſolita aggredi non debent n. 3.
Abbas ſolo nomine ventoſam dignitatem repræſentat. n. 4.
Titulus aliquando eſt non titulus. n. 5.
Titulus Reuerendiſſimi an tolerandus. n. 6.
Eſt proprius Epiſcoporum, vel Abbatum. ibid.
Sunt in dignitate conſtituti. n. 7.
Et Dominorum inquiſitorum. n. 8.
Et generalium. n. 9.
Hoc priuilegium exemptionis an concedi potuerit. num. 10.
Eſt contra bonum regimen Religionis. n. 11.
Decreta Summorum Pontificum. n. 12.
Hæc exemptio videtur quædam diſpenſatio in voto numer. 13.
Doctores huius ſententiæ. n. 14.
Concedi poſſet pro aliquibus caſibus. num. 15.
Et cum quadam limitatione. n. 16.
Maximè ſi talis Abbas eſſet Abbatiæ deperdita. num. 17.
Declaratio S. Congregationis. n. 18.
Hæc exemptio contraria intentioni Summorum Pontific. num. 19.
An contradicat voto obedientiæ. n. 20.
Derogat valdè ipſi. num. 21.
De conſtitutionibus Religionis. n. 22.
Bulla Pauli III. n. 24.
Præfatus Monachus non fruitur priuilegijs veri Abbatis. n. 25.
Decretum Sac. Congregationis Concilij circa facultatem conceſſam Abbatibus ad conferendam tonſuram, & minores ordines. n. 26.
S. Rota Rom. deciſio ad intentum. n. 27.
Alia ad idem. n. 28.

IESVS MARIA.

Caſus.

CVidam Monacho Præſidens Capituli generalis conceſſit titulum Reuerendiſſimi, & Abbatis, eximens illum ab obedientia Superioris immediati, & facultatem concedens vt eligeret ſocium qui eadem exemptione gauderet. 1

Quæritur autem an licitè, vel validè fuerit facta huiuſmodi conceſſio numquam antea in illa Religone viſa.

Reſponſio.

QVod attinet ad titulum Abbatis quamuis admitti poſſet hæc conceſſio in Religionibus, quibus talis vſus increbuit, vt de Benedictina dicitur; præſertim, quia hoc poteſt eſſe conueniens ad bonum regimen Religionis, & honorandos viros graues, & benemeritos illius; nihilominus tamen inconueniens videtur illum introducere. 2

Inſolita enim aggredi non debent, *Argument. l. ſi negotia ff. de negot. geſtor.* Et huiuſmodi priuilegia inſolita ſolent in Religionibus turbas, & tragedias excitare. Præſertim, quia vt dixit Rota in vna Hiſpalenſi *Præeminentiarum* coram Peña 24. Octob. 1611. *Abbas ſolùm nomen Abbatis, non autem dignitatem, ſeu adminiſtrationem cum iuriſdictione habens ſolùm impropriè, & abuſiuè Abbas vocatur, ex eo quod quandam ventoſam dignitatem repræſentat.* Et ſecundùm Bordonum *in deciſionib. deciſ. 418.* ſolùm æquiuocè eſt Abbas. Vnde de tali titulo Abbatis verificatur id quod inquiunt Speculator *de inſtrum. edi. §. 1.* & Bertachinus *in repertor. verb. Titulus,* Titulus aliquando eſt non titulus. 3 4 5

Idem dicendum de titulo Reuerendiſſimi etſi enim tolerandus eſſet in Religionibus, vbi eſt talis vſus, vbi tamen non fuerit, reijciendus videtur. Eo quod eſt proprius Epiſcoporum, vel ſaltem Abbatum veram, & legitimam adminiſtrationem, & iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentium, *l. in contractib. §. in omni verò tempore C. de non numer. pecun. ibi per virum Reuerendiſſimum* 6

diſſimum Epiſcopum, *aut Vicariorum generalium Epiſcoporum*, quia tales ſunt in dignitate Eccle-
7 ſiaſtica conſtituti, ſuntque Prælati veram iuriſdictionem habentes *cap. non putamus*, iuncta Gloſſ. *verb. videatur de conſuetud. lib. 6. cap. Romana in princip. de appellat. eod lib.* per Pauin. *in tr. de offic. & poteſt. cap. Sede vac. p. 2. q. 10. num. 16. verſ. an autem Vicarius*, Fuſcus *de Viſit. lib. 1. cap. 15. n. 32.* Anton. de Pretis *in tract. de iuriſd. Epiſco. cap. 6 num. 50* vbi inquit Vicarium dici ſpectabilem, & de mediis magiſtratibus. Barboſa *de iur. Ec-*
8 *cleſ. lib. 1. cap. 15. num. 16. & 27.* Vel etiam Dominorum Inquiſitorum, quia ſunt delegati Summi Pontificis, & quidem in cauſis maioribus, & illius locum tenent, cuius perſonam repræſentant. *ca præcipimus, 93. diſt.* Ludouicus à Paramo *de Orig. S. Inquiſ. lib. 3. qu. 9. num. 23. & 24.* Ca-
9 tena *de offic. Sanctiſſimæ Inquiſit. p. 1. tit. 4. §. 6.* Vel denique Generalium, aut Abbatum veram, & propriam adminiſtrationem, & iuriſdictionem habentium, vt ex vſu, praxi, & ſtylo Curiæ conſtat.

Quod attinet etiam ad priuilegium exemptionis cum ſuo ſocio ab obedientia immediati, & localis Superioris, ſeu Abbatis conſequenter ad
10 ea quæ dixi *tom. 1. Sum. cap. 18. num. 13.* dicendum non potuiſſe concedi præfato religioſo à Præſide de Capituli. Primò ex *Can. Frater noſter. 16. q. 1.* vbi ſupponitur quod exemptio Epiſcopi à iuriſdictione Archiepiſcopi ſolum ſpectet ad Summum Pontificem, ex hoc. n. idem videtur dicendum de exemptione religioſi à ſuo Prælato locali propter eandem, vel ſimilem rationem. Se-
11 cundò, quia vt ibidem dixi, hoc eſt contra bonum regimen & obſeruantiam religionum: maximè enim illis aduerſatur quod religioſus aliquis in aliquo Conuentu, ſeu Monaſterio commoretur, vbi non habeat Superiorem à quo in ſpiritualibus, & temporalibus dirigatur, & gubernetur, & ſit acephalus.

12 Tertiò, quia talis exemptio videtur contraria menti Summorum Pontificum Clem. VIII. & Vrbani VIII quia in Decretis *pro reformat. Regular.* præcipiunt, vt *nullus è Conuentu egredi audeat, niſi ex cauſa, & licentia ſingulis vicibus impetrata, ac benedictione à Superiore accepta*, intellige à locali, de quo ſubiungitur: *Qui non aliter eam concedat, niſi cauſa probata, ſociumque exituro adiungat, non petentis rogatu, ſed arbitrio ſuo.* Et inferius: *Licentia verò generales, exeundi nulli omnino concedantur.* Quæ omnia deficere videntur in exemptione de Monachi.

13 Quartò, quia illa videtur veluti quædam diſpenſatio in voto obedientiæ. Cum enim illud non ſolùm ſit reſpectu Prælatorum maiorum, ſed etiam & forſan præcipuè, reſpectu immediatorum, & localium, ſanè ſi aliquis eximitur ab obedientia Prælati localis, multum propterea derogatur voto obedientiæ, ac perinde idcircò videtur diſpenſari in illo. Nullũ autem Papa inferiorem poſſe in votis ſolemnibus diſpenſare pro comperto eſt, & certum in Sacris Canonib. & Conciliis. Adde, quod Abbas vt Abbas non excludit ſubiectum, vt probat Pater Paſqualigus *in deciſ. moral. deciſ. 35. & 38.*

14 Vnde hanc ſententiam communius tenent Theologi ſpecialiter Syluester *in Sum. verb. Caſus, qu. 1. caſ. 2* Rodriguez *tom. 1. qq. regul. qu. 23. art. 3.* Miranda *in Man. Prælat. tom. 2. q. 7. art. 6.* à S Fauſto *in ſuo Theſauro lib 6. qu. 146.* Peregrinus *p. 2. Conſtit. c. 1 litt. D. §. 6.* Fernandez *4 p. ſui exam. cap. 15. §. 2. num. 1. dic. 5.* Peyrinis *tom. 1. priuil. Minim. in Conſtit. 5. Iulij II. n. 6. & in Conſtit. 15. numer. 1. in fin. ac in formular. Prælat. litt. E. cap. 35. num. 3.* & alij plures quos refert, & ſequitur P. Diana *p. 9. tract. 8. reſol. 38.*

Aduertunt tamen plures hoc eſſe intelligen- 15
dum de exemptione totali ſubditi ab obedientia ſui prælati ordinarij, non autem pro aliquibus caſibus in particulari, ex rationabili cauſa, veluti ab aliqua ſententia contra ipſum ferenda, auocando illam ad Prælatum Superiorem, & inhibendo inferiorem ne de illa cognoſcat, Mandoſus *de inhibit. quaſ. 4. num. 2. & qu. 100. num. 2. tom. 5. tractat.* Romanus *conſ. 37. in princip.* Tuſchus *ver. exemptio, concluſ. 554. num. 7.* & habetur *in l. 2. ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris, vt Inſtit. eodem tit. §. ſed hoc tempore.* Peyrinis *loc. relat. ex formular.*

Poſſet etiam fieri d. exemptio, prout practica- 16
ri audio in Religione Societatis Ieſu, ſi Generalis; cauſa rationabili ſubſiſtente, eximeret aliquem Religioſum ab obedientia ſui Prælati immediati, & ſubiiceret ipſum alij Religioſo eiuſdem Monaſterij. Tunc enim non cenſeretur exemptus ab obedientia Prælati localis, ſeu immediati, ſed eſſet illi aſſignatus aliquis pro Prælato immediato, ſeu locali diuerſus ab eo, quem cæteri Religioſi eiuſdem Monaſterij habent.

Præterea aduertendum, quod ſi præfatus Abbas 17
eſſet, vel fieret Abbas alicuius Abbatiæ, quæ deperdita eſſet, & maneret ſub ditione infidelium in partibus v.g. Angliæ, Scotiæ, Vngariæ, &c. poſſet ſuſtineri inſtitutio illius, vti veri Abbatis habentis per ſe adminiſtrationem, & iuriſdictionem, licet per accidens impeditam, ad modum quo illam habent Epiſcopi Titulares in ſuis Eccleſiis.

Quod colligitur tum ex vſu Religionis Car- 18
melitanæ, & aliarum, quæ habent Prouinciales titulares Prouinciarum quæ ſunt in manibus infidelium. Tum ex declaratione S. Congregationis apud Barboſam circa *ſeſſ. 25. ca. 6. de regular.* vbi cum Concilium ibidem prohibuiſſet *Prouinciales, Abbates, Priores, aut alios quoſcunque ad effectum electionis faciendæ*, S. Congregatio declaranon excludi *titulares perpetuos habentes veros titulos ſuarum Eccleſiarum, à quarum poſſeſſione vi excluduntur, vt ſunt Priores Angliæ, Vngariæ, Hieroſolymæ.*

Demum quod huiuſmodi priuilegia officio- 19
rum Religionis conceſſa iis, qui illa non exercent contraria ſint intentioni Summorum Pontificum, vt propterea aboleri debeant, ex vno illorum Vrb. VIII. in Bulla *Inter cæteras* ann. 1629. edita *in 4. tom. Bullarij num. 99.* vbi ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, & aliis etiam, prohibet concedi exemptiones officiorum quæ non exercentur Fratribus Eremitis Ordinis S. Auguſtini, ſatis conſtat. Ex quo etiam ad huius caſus intentum colligi videtur reprobari debere præfatam Abbatis inſtitutionem.

Nec obſtat, ſi dicatur inſtitutionem talis Ab- 20
batis non contradicere voto obedientiæ ab ipſo emiſſo, cum per illam non eximatur ab obedientia omnium Superiorum Religionis, ſed tantum ab obedientia huius vel illius ſuperioris immediati, vel localis. Eſto. n. per talem inſtitutionem non eximatur ſimpliciter omnino, vel totaliter ab obedientia Religionis, nihilominus

vt dictum eſt, per illam valdè, multumque de-
21 rogatur Voto obedientiæ, ſiquidem eximitur ab
obedientia Superioris immediati Monaſterij, in
quo degit, cui de iure communi, & ordinario
competit gubernare, & regere omnes commo-
rantes in dicto Monaſterio.

Maximè, quia cum ipſe alatur, & ſuſtentetur à Prælato dicti Monaſterij, oportet etiam, quod illi ſubiiciatur, quia ferendus non eſt, qui commoda amplectitur, & incommoda recuſat. *l. manifeſtiſſimi §. penult. C. de furtis.* Stephanus Gratianus *diſceptatione forenſium tom.5. cap.916. numer.* 35. Barboſa *in Axiomatibus, axiomate* 44. *num.* 6.

22 Nec etiam obſtat, quod Iura, & Conſtitutio-
nes, ſeu ſtatuta Religionis id non prohibeant, ac
per conſequens, quod ſit permiſſum; ſiquidem;
ea omnia cenſentur permiſſa, quæ non ſunt pro-
hibita. Oldradus *conſ.* 2: 8. Ancharan. *conſ.*143.
Alexan. *conſ.*57. quos refert Cardinalis Tuſchus
*practic. concluſion. tom.6.litt.P.concluſ.*298. Nam
23 ſufficit, quod ius commune, ratio, & honeſtas
religionis contradicant, prout dictum eſt præſer-
tim, quia cum Paulus Tertius in Bulla *Expoſcit
debitum* in primo tom. Bulla *num.* 38. expreſsè
prohibuerit, ne Priores dictæ Congregationis
inſtituerentur vltra triennium, & in conſtitutio-
nibus per reformationem Apoſtolicam factam
tempore Sixti Quinti ann.1586.caſſentur, & an-
24 nullentur Priores Titulares, idem videtur dicen-
dum de huiuſmodi Abbatibus, qui ſolo nomine
differunt à Prioribus, & illis ſuccedunt.

25 Illud certiſſimum, Monachum iſtum, cui ti-
tulus Abbatis conceſſus eſt, cum iuxta dicta ex
Rota coram Peña *ſolùm impropriè, & abuſiuè Ab-
bas vocetur, & quandam ventoſam dignitatem re-
præſentet*, hoc eſt non habeat dignitatem, ſeu ad-
miniſtrationem cum iuriſdictione; idcircò pro-
priorum Abbatum priuilegiis, de quibus com-
muniter Summiſtæ *verb Abbas*, & ego *tom.3. eo-
dem verbo*, nullatenus frui poſſe.

26 Qui tamen inter priuilegia hæc Abbatum nu-
merari ſolet facultas conferendi primam tonſu-
ram, & minores Ordines, de qua plura dixi *tom.*
1. *cap.*18. *num* 64 & *cap.*14. *num.*13. & 4. *tom.*
*verb Ordines Sacri num.*6. Vbi etiam dixi, poſſe
aliquos Abbates habentes quaſdam conditiones
dictam tonſuram, & minores ordines conferre
ſecularibus Epiſcopi iuriſdictioni ſubiectis, &
Regularibus aliorum Ordinum, ſi dimiſſorias
ſpeciales ab Epiſcopis, & ſuis Superioribus ha-
buerint.

Cùm tamen poſtea ſub anno 1642. decretum exierit à Sac. Congregatione Concilij, quo prædicta moderantur, vel abrogantur: eo etiam quod Illuſtriſſimus Dominus Franciſcus Paulucius eiuſdem S. Congregationis Secretarius digniſſimus, meus benigniſſimus Patronus, & inter Curiæ Prælatos antiquitate, & integritate egregius, mihi præcipit, vt dictum decretum meis operibus interſererem, typiſque mandari curarem; ideo morem gerens tanto prælato, illud hoc loco apponere libuit. Quod tale eſt.

In vna Cataneñ Die 23. Nouembris 1641. Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, vtraque parte informante, ore & ſcriptis, ac rationibus hinc indè deductis maturè perpenſis inherendo deciſioni Rotæ Romanæ ſub die 27. Aprilis 1592. coram bon.mem. Cardinali Seraphino, necnon declarationibus ipſius Sacræ Congregationis dictæ deciſioni conformibus ſubſequutis, cenſuit, improbata opinione contraria Abbates Regulares etiam Benedictos Congregationis Caſſinenſis, ſeu alterius Congregationis, vel Ordinis, aut Inſtituti habentes etiam iura Epiſcopalia, ſeù quaſi Epiſcopalia, vſumque Mitræ, & Baculi, & benedicendi, ac facultatem primam tonſuram, minoreſque Ordines conferendi, non poſſe dictam primam tonſuram nec alios minores ordines niſi ſuis ſubditis Regularibus conferre, non autem Regularibus alterius Congregationis, Ordinis, vel Inſtituti etiam ſi habeant litteras dimiſſorias ſuorum Superiorum Regularium, & conſenſum Ordinariorum intra quorum Diœceſum fines ipſi Regulares ordinandi exiſtunt, & multominus perſonis ſecularibus etiam habentibus litteras dimiſſorias à ſuis ordinariis: Ac propterea inhibuit Archiepiſcopis, & aliis Prælatis inferioribus tam ſecularibus, quàm Regularibus, vt in futurum concedere non audeant ſupradictas dimiſſorias huiuſmodi Abbatibus directas, nec ab iſtis recipi, quod ſi ſecus fiat tam concedentes, quàm ordinantes à collatione ordinum ſuſpenſi ipſo iure remaneant præter alias pœnas arbitrio eiuſdem Sacræ Congregationis reſeruatas.

Quam declarationem Sanctiſſimus Dominus noſter die 17. Ianuarij 1642. ad ſe cum rationibus relatam, approbauit, & inuiolabiliter obſeruari iuſſit.

Petrus Aloyſius Cardinalis Caraſa.
Gratis etiam quo ad ſcripturam.
Franciſcus Paulutius S.C.C.Secretarius.

Deſeruiunt ad intentum duæ Sacræ Rotæ deciſiones, vbi de ſimili materia, & ideo hic adiungendæ.

Hiſpalenſis.

Præeminentiarum.

Coram Domino Penia, anno 1610.

ARGVMENTVM.

Abbas vt dicatur habere dignitatem quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Dignitas ex quibus indiciis dignoſcatur.*
2 *Abbatis nomen præſefere dignitatem.*
3 *Dignitatem ad conſtituendam non ſufficit ſolum nomen, niſi etiam prærogatiuæ concurrant.*

DECISIO.

INter alias contentiones beneficiatorum Eccleſiarum Parochialium ciuitatis Hiſpaleñ cō-
tra

tra Canonicos Collegiatæ S. Saluatoris eiuſdem ciuitatis, hæc etiam deducebatur; quod beneficiatus, quem Clerici pro capite Vniuerſitatis ſibi eligunt; & vulgo nuncupatur Abbas, ratione prædictæ dignitatis Abbatialis eſſet præferendus Canonicis collegiatæ in proceſſionibus, & actibus, quos ſimul inire contingit. Et cum pro parte collegiatæ id negaretur, dubitaui an conſtaret, beneficiatum ita electum in Abbatem non habere Eccleſiaſticam dignitatem Abbatialem ad prædictum effectum. Et Rota (informante ſolum collegiata Sancti Saluatoris) non eſſe dignitatem cenſuit, quia non concurrebant in eo tria ſigna requiſita ad dignitatem conſtituendam.

1 Primò, quod haberet adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum cum iuriſdictione ſibi perpetuò aſſignatam. Alterum quòd haberet nomen dignitatis, & prærogatiuas in Eccleſia, tam in Choro, quàm in Capitulo, licet non haberet veram adminiſtrationem, vel iuriſdictionem.

Tertium quod ex Eccleſiæ conſuetudine haberetur pro dignitate. Archidiaconus *in cap. 1. num. 2. conſuetud. lib. 6.* quem ibi refert, & ſequitur Gemin. *num. 7.* Sylu. *in tract. de benef. par. 1. qu. 2. num. 42.* Aret. *conſ. 23.* incipit *in præſenti conſultatione num. 1. & multis ſeqq.* Papa II *add. deciſ. 9.* Rota *de preb. in nouo ſuper verbo, Dignitas.* In caſu propoſito teſtes deponebant quod nullam haberet iuriſdictionem aut præeminentiam niſi inter eoſdem beneficiatos ad ordinandum, quid eſſet faciendum inter eos, conſequenter non erat dignitas: & maximè cum pro non dignitate reputaretur.

2 Nec refert quod Abbatis nomen præſeferat dignitatem, & Abbatia dicatur dignitas Felin. *in cap. 2. in princ. de iudicijs* Dec. *in repet. cap. Decernimus num. 10. & 12. de iudicijs,* vbi Rip. *n. 30.*
3 *& ſequent.* reſtatur de communi: quia id non prouenit à ſola nominatione; ſed ab effectu, id eſt, à prædictis requiſitis concurrentibus ad veram dignitatem

Neque enim ſufficit ſolum nomen niſi vlteriùs prærogatiua concurrat. Hoſtien. *in cap. De multa num. 11. verſ. Sed nec eſt de preben.* Anchar. *in Clem. ſi dignitatem num. 1. verſ. A nomine autem, eod. tit.* Iaſ. *conſ. 192.* incipit. *In præſenti conſultatione num. 25. verſ. Ex omni ergo lib. 2.* Latè Decian. *conſ. 16.* incipit *Quoad primum dico, num. 119. & 120. lib. 3.* Et maximè quia in multis locis, ſimplices, & Clerici vocantur Abbates; & tamen notum eſt nullam eòs habere dignitatem. Ideo & cætera.

Habetur hæc deciſio apud Tamburinum *in 3. to. de Iure Abbatum deciſ. 4.*

Hiſpalens.

Præeminentiarum.

28 Coram Domino Penia anno 1611.

ARGVMENTVM.

Abbas vt dicatur habere dignitatem quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Dignitas ex quibus dignoſcatur.*
2 *Dignitatem an, & quando habere dicatur deputatus pro capite perſonarum Eccleſiaſticarum.*
3 *Collegium non conſtituitur ex ſolis Clericis, niſi adſint alia requiſita, de quibus remiſſiuè.*
4 *Abbatis nomen ſonat in dignitatem, & Abbatia dicitur dignitas.*
5 *Dignitas non prouenit à ſola nominatione, ſed ab effectu, qui colligitur ex exercitijs.*
6 *Dignitatem ad dignoſcendam non ſolum nomen, ſed ſubſtantia inſpicienda eſt.*
7 *Abbas non habens adminiſtrationem perpetuam cum iuriſdictione, non dicitur habere dignitatem.*
8 *Abbates de iure communi præcedunt Canonicos Cathedralis Eccleſiæ.*
9 *Dignitatem habere non dicitur habens nudum nomen abſque præeminentia inter alios in Choro, & Capitulo.*
10 *Dignitas illa cenſetur, quæ communiter reputatur pro dignitate in loco, & Eccleſia; quamuis de iure communi pro tali non haberetur, & è contra.*
11 *Dignitatem non habet qui non eligitur à Collegio; ſed ab aliis perſonis adminiſtratione, & iuriſdictione carentibus.*

DECISIO.

DIE 3. Decembris 1610. Collegiata S. Saluatoris ſolùm informante, fuit in hac cauſa deciſum beneficiatum, quem Clerici pro capite Vniuerſitatis ſibi eligunt qui vulgo dicitur Abbas nec eſſe, nec habere dignitatem. Cæterum, quia pro parte beneficiatorum prætendebatur recedendum eſſe à deciſis vtraque parte informante iterum cauſa propoſita, Rota in deciſis manſit ex eiſdem rationibus, & potiſſimum ex eo quod non concurrebant tria requiſita ad conſtituendam dignitatem, videlicet quod haberet adminiſtrationem 1
cum iuriſdictione; quod haberet nomen dignitatis, & prærogatiuas, tam in Choro, quàm in Capitulo; & quod ex Eccleſiæ conſuetudine haberetur pro dignitate.

Nec obſtabat, quòd concurreret requiſitum 2
adminiſtrationis, cum Abbas iſte deputetur pro capite beneficiatorum. Gloſſ. *in cap. Cum ab Eccleſiarum in verb. Eccleſiaſtica in fine, verſ. Et illum dico Prælatum de offic. Ordin.* Quia fuit reſponſum, quod cum iſte Abbas deputetur pro Præſide, & velut capite beneficiatorum non facientium Collegium prout ſequitur Gloſſ. *in dicto c. Cum ab Eccleſiarum* de conſtituto ab Epiſcopo, Abbas ab eis deputatus non conſequitur dignitatem.

Nam non ſufficit, quod adſint Clerici in Eccleſia, vt faciant Collegium niſi concurrant requiſita

quiſita ad conſtituendum collegium, de quibus fuit latè dictum in Verulana Abbatiæ die 15. Martij 1602. coram me.

4 Et licet nomen Abbatis ſonet in dignitatem, & Abbatia dicatur dignitas, Felin. *in cap. 2. in princ. de iudic.* Dec. *in cap. Decernimus num. 10. & 12.* vbi Ripp. de communi *num. 30. & ſeq. eod. tit.* tamen hoc non prouenit à ſola nominatione, ſed ab effectu, qui colligitur ex exercitiis. Ao-
5 char. *in Clem. Si dignitatem num. 1. verſ. A nomine autem de prabend.* Silu. *in tract. de benef. part. 2.*
6 *qu. 2. num 37. verſ. A nomine autem.* Quia ad dignoſcendum an ſit dignitas, non ſolùm nomen, ſed ſubſtantia inſpicienda eſt Hoſtien. *in cap. De multa numer. 11. verſ. Sed nec eſt de prabend.*

7 Quod autem hic non ſit verus Abbas, & cum effectu, patet; quia non habet adminiſtrationem perpetuam cum iuriſdictione. Aretin. *conſ. 23.* incip *In præſenti conſultatione, num. 5. & 6.* Aochar. *in d. Clemen. Si dignitatem num. 1. verſ. A nomine autem, de prabend.* Supradictis accedebant teſtium depoſitiones affirmantium Canonicos Cathedralis Eccleſiæ in deambulando illum præcedere.

8 Et tamen veri Abbates de iure communi præcedunt Canonicos Cathedralis Eccleſiæ. Bald. *in cap. Paſtoralis num 3. verſ. Extra quaro,* & ibi Felin. *num. 9 de offic. delegat.* Dec. *conſil. 61. incip. Pro D. propoſito num. primo.*

9 Addebant præterea teſtes hunc Abbatem, nec habere præeminentiam inter alios in Choro, & Capitulo; & propterea non poterat dici dignitas. Boer. *deciſ. 286.* incip. *Præſuppono, quod in Eccleſia Cathedrali num 9.* Nec in Eccleſia reputari pro dignitate, quod magni momenti erat contra præ-
10 tenſionem iſtius Abbatis, & beneficiatorum: quia ſicut illa cenſetur dignitas, quæ communiter reputatur pro dignitate in loco, & Eccleſia, quamuis de iure communi pro tali non haberetur. Innoc. *in cap. De multa num. 6. de prabend.* vbi communiter Hoſtien. Ioan. Andr. & alij. Rota *deciſ. 9. incip De theſauraria propè fin. de prabend. & deciſ. 4.* incip. *Fuit dubitatum, num. 2. & ſeq. de elect. in nou.* Sylu. *in tract. de benef. d. q. 2. num. 36. verſ. Item ſecundum enim Abbatem.* Ita è conuerſo illa cenſeri debet non dignitas quæ pro non dignitate reputatur licet habeat nomen, quod de iure communi videatur ſonare in dignitatem.

11 Et ex minus iſte Abbas cenſeri debet habere dignitatem: quia non eligitur à Collegio, ſed à beneficiatis, adminiſtratione, & iuriſdictione carentibus. Gemin. *in ca. 1. num. 9. verſ. Si non ſunt, & verſ. Item non eſt ſignum. de conſuetud. lib. 6.*

Habentur hæc deciſio *in 3. tomo apud* Tamburinum, *de iure Abbatum deciſ. 5.* vbi etiam aliæ ad intentum ſcilicet deciſio 2. 3. 4. & 7. coram eodem Penia, & deciſio 8. coram D. Pamphilio, ac 9. coram D. Lancellotto ſeniore.

CONSVLTVM XXIII.

De quodam Religioſo, de quo ſupponitur quod pulſando campanam cuiuſdam Eccleſiæ ſitæ in quadam Terra occaſionem dedit, vt vicini illius occiderent aliquos milites, qui illam inuadere, & deprędari minabantur.

SVMMARIVM.

Caſus, ſeu factum. n. 1.
Excuſabilis videtur iſte ab irregularitate. n. 2.
Ex cap. petitio tua. *num. 3.*
Rota deciſio. n. 4.
Communis DD. ſententia. n. 5.
Poſita iniuſta inuaſione. n. 6.
Quia reſpublica erat in neceſſitate magna. n. 7.
Quid ſi pugnaret mutilando, &c. n. 8.
Ratio cap. 2. de Immunit. Eccleſ. *n. 9.*
Exemplum de bannitis n. 10.
Quia agebatur pro defenſione. n. 11.
Quia timeri poſſet occaſio innocentium. n. 12.
An poſſet hortari pro occiſione alicuius particularis. num. 13.
Si milites arma iam aſſumpſiſſent. n. 14.
Quid ad cautelam per diſpenſatione. n. 15.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu factum.

CVM quidam milites cum ſuo Duce minarentur inuadere, depredari, & depopolari Terram N. Religioſos (vt ſupponitur) quidam ſonuit campanã Eccleſiæ illius Terræ, ſuadens conciuibus, vel vicinis illius, vt curarent defendere illam etiam ſcoplettis, & bellicis tormentis, prout fecerunt, ſecutis proindè homicidiis, mutilationibus, &c. Quæritur an iſte Religioſus Irregularitatem contraxerit. 1

Reſponſio.

REſpondeo probabile ſatis eſſe hunc Religioſum excuſari poſſe ab irregularitate, nullamque contraxiſſe. Primò quidem, quia etſi iuxta communem ſententiam, quæ colligitur ex *cap. Clericum cap. de his Clericis diſt. 50. cap. eos qui 20. qu. 3. cap. quicumque Clericus, cap. Clerici, cap. quicunque ex Clero 23. q. 8. cap. ex multa §. vltim de voto,* & docet S. Thom. 2. 2. *qu.* 40. *art.* 2. & alij Theologi communiter, Clerici, aut Religioſi nequeant etiam in bello iuſto pugnare, mutilando aut occidendo per ſe ipſos immediatè. Nihilominus poſſunt in bello iuſto ſine vllo periculo irregularitatis exhortari ad pugnandum, occidendum, &c. Sumitur ex *c. petitio tua de homic.* vbi Sacerdoti pugnanti aduerſus inimicos Chriſtianæ Religionis, vbi multi extiterunt occiſi, mandatur à celebratione abſtinere, ſi de interfectione alicuius in illo conflictu dubium habeat. 2 3

P Ergo

Ergo à contrario ſenſu ſi ei conſtaret nullum in-
terfeciſſe non obligabatur à celebratione abſti-
nere

4 Pro quo etiam ſtat Rota in vnà Cæſaraugu-
ſtana *Status* coram Bubalo, quæ eſt deciſio 3. in-
ter collectas à Farinacio *par. 2. rec. tom.* 3. vbi in
fine ſic: *Si Clericus exerceat militiam in Bello iuſto
etiam adhortando ad victoriam generaliter, & percu-
tiendo non efficitur irregularis, niſi ipſe occidat, vel
deformet*; vt per Abb. *in d. c. petitio num.* 3. Na-
uarr. *in ſuo Manual. cap. 27. num. 215.* Et ita ex
communi docent Panormit. *cap. penult. & vlt. de*
5 *Cleric. percuſſor.* Nauarr. *dicto cap 27. num. 215.*
Henriqu. *lib. 14. cap. 12. num. 4. & cap. 13. n. 2.*
Couarru. *Clement. Si furioſus 2. p. §. 3. n. 2.* Molina
tract. 1. diſp. 110 concl. 2. Auila *7. p. diſput. 6. ſect. 3.
dub. 2.* Bonacina *diſput. 7. de irregular. qu. 4. pun.*
ſpecialiter *num. 7* Layman *lib. 1. Sum. ſect. 5. tract.
3. part. 3. cap. 8.* Gaſpar Hurtado *de irreg. difficult.*
12 Caſtrus Palaus *de cenſur. diſput. 6. punct. 14.
§ 5 n. 2* & alij.

6 Procedunt autem iſta in præſenti caſu, quia
poſita iniuſta inuaſione, & comminatione depre-
dationis facta ab iſtis militibus, titulo belli iuſti
poſſet illa Terra contra ipſos militare, & Reli-
gioſus ille ipſos ad id exhortari ſine periculo ir-
regularitatis, ſi aliquem per ſe ipſum immediatè
non interfecit, aut mutilauit.

7 Secundò, quia etiam ex communi ferè ſenten-
tia quando Reſpublica eſt in extrema, vel grauiſ-
ſima neceſſitate licitum eſt Eccleſiaſticis, & reli-
gioſis pro ea defendenda pugnare, mutilare, &
occidere, quia tunc lex naturæ id præſcribit, &
ius Eccleſiaſticum pro caſu tantæ neceſſitatis non
obligat.

8 Ac proindè etiam ſi tunc pugnando mutilent,
aut occidant excuſantur ab irregularitate, prout
dixi *tom. 3 mea Sum ver. Bellum. num. 12.* & tenent
Valentia *tom. 3. diſput. 3. qu. 16. punct. 4* Suarex
tom. . in 3. p. diſp. 47. ſect 6. n 1. Coninex *de ir-
regular. diſp. 18 dub. 10. n 97.* Bonacina *de cenſur.
diſp. . q. 4. punct. 4 num. 11.* Hurtados *ſupra diffi-
cult. 12. n. 44* Caſtrus Palaus *ſupr. n. 5.* & alij. qui-
bus fauet text. *in c. 2 de Immunit. Eccleſ.* vbi in
caſu neceſſitatis etiam Clerici non excuſantur à
Vigilia, & cuſtodia Ciuitatis.

9 Et ratio illius text. ſcilicet: *Quatenus cunctis vi-
gilantibus melius valeat Ciuitatis cuſtodia procu-
rari* Et etiam quia expedit Reipublicæ plures ha-
bere defenſores *ff de no. oper. nun.* Multo ergo ma-
gis excuſari poterit ab irregularitate iſte, qui in
iſta tam notabili neceſſitate ſuæ Reipublicæ non
interfecit, aut mutilauit quemquam, ſed ſolum
exhortatus eſt ad defenſionem, & occiſionem in
generali.

10 Tertiò, quia cum banniti obſident aliquam
Ciuitatem, vel Oppidum, perſonæ Eccleſiaſti-
cæ pro defenſione patriæ pugnare etiam muti-
lando, & occidendo, prout ex ſpecialiter de ban-
nitis tenet Tamburinus *de Iur. Abbat. tom. 3.
diſp. 12. q. 5. n. 5.* Idem ergo dicendum in propoſi-
to cum milites illi fuerint veluti banniti, volen-
tes inuadere, & deprædari Terram illam. Ac pro-
indè à fortiori excuſabitur ab irregularitate iſte,
qui nec pugnauit, mutilauit, aut interfecit ali-
quem, ſed ſolum excitauit Ciues ad victoriam, &
pugnam in genere, quod admittit etiam Lauretus
de Franch, *in Controu. Epiſcop. & Regular. pag.
mihi 432. in fine.*

11 Præterea quartò, quia certi iuris videtur poſ-
ſe etiam Eccleſiaſticas perſonas pro defenſione
vitæ alicuius proximi, maximè innocentis, quan-
do aliter vitam illius tueri non poſſunt iniuſtos
inuaſores occidere. Cum enim ad talem defen-
ſionem ex præcepto charitatis teneantur, non
cenſentur obligari lege Eccleſiaſtica de non oc-
cidendo. Couarrubias, Maior, & Suarez, quos
citat, & ſequitur Turrianus *de Cenſur. lib 9. diſp.
65. dub. 4.* noſter Cornexo, Mercerus, Tanderus,
Hurtadus, Coninck, Villalobos, & Filliucius,
quos etiam citat, & ſequitur Diana *part. 4. tract.
2. de irregular. reſolut. 5.* Quæ ſententia procul- 12
dubio in caſu poſito procedit, cum propter hu-
iuſmodi inuaſionem militum iure, & cum ma-
gno fundamento timeri poſſet occiſio alicuius,
vel aliquorum innocentium, qui pro ſuorum bo-
norum defenſione illis ſe opponerent. Potuit er-
go præfatus Religioſus præuenire huiuſmodi
damna & pro illis euitandis populum ad defen-
ſionem incitare.

Nec mirum id cuiquam, cum poſita iniuſta 13
inuaſione horum militum, iuſtaque defenſione
à Ciuibus illius Terræ contra ipſos veluti infen-
ſos hoſtes, in grauiſſima neceſſitate, in qua plu-
rium innocentium vita periclitabatur, poſſet hic
Religioſus non ſolùm in genere, & in commu-
ni, hortari, & incitare ad occidendum aliquem
determinatè, ſine vllo periculo irregularitatis;
prout ex Vaſquez, Turriano, & Hurtado de
Mendoſa tenet Diana *part. 5. tract. 14. reſolut. 98.*
& Summa Diana *verb. irregularitas ex homicidio
num. 46.*

Quæ magis procedunt, ſi præfati milites ma- 14
nus ad arma prius poſuerint. Nam ex tali actu
cenſebantur prouocatores, & ita ad ſui defenſio-
nem poſſent homines illius populi arma etiam
ſumere, & interficere illos, ſi alio modo ſe de-
fendere non poſſent iuxta doctrinam Blancardi
in pract. criminal. §. 3. & Cæpollæ *conſ. 18. n. 5. 7.
& 9.* quos refert, & ſequitur Moron. *in Reſpon-
ſis Reſponſo 12. num. 22.* Qui enim manus ponit
ad arma ſemper dicitur habere præſumptionem
iuris contra ſe. Aretinus *conſil. 34. col. 1. verſ. 2.*
Moron. *ſupra.* Et ex iſta præſumptione dicitur
probata neceſſaria defenſio, cum non ſit expe-
ctanda actualis percuſſio. Baldus *in l. 1. num. 17.
Cod. vnde vi.* Bartholus *conſ. 101. num. 1. & ſeqq.
& conſ. 1. n. 18.* poſt alios. Moron. *ſupra* Ad quod
etiam deſeruiunt quæ nouiſſimè affert Bordonus
in deciſionib Miſcellan. deciſ. 80.

Si tamen adhuc ſcrupulis agitetur is Religio- 15
ſus, conſulat pro diſpenſatione in huiuſmodi ir-
regularitate, ad maiorem ſcilicet cautelam, &
pro quiete ſuæ conſcientiæ, quæ dixi *tom. 3.
Summa* verbo *Bannitus*, verbo *Bellum*,
verbo *Irregularitas*, & quinto
tomo circa Mare ma-
gnum Mendi-
cantium.

CON

CONSVLTVM XXIV.

De Capellano cuiuſdam Oratorij ſeu Capellæ cuiuſdam confraternitatis.

SVMMARIVM.

Caſus, ſeu factum. num. 1.
Talis Capellanus poteſt adminiſtrare Euchariſtiam. num. 2.
Primo ſi tale Oratorium fuerit Ordinis Carmelitarum. num. 3.
Non obſtante Clementina prima de priuilegiis. *num.* 4.
Si fuerit ſub Domino Confratrum. n. 5.
Priuilegium Clementis VII. n. 6.
Quomodo moderatum à Concilio Tridentino. n. 7.
Quomodo intelligendum. n. 8.
Dictio etiam *eſt ampliatiua. n.* 9.
Eſt quoque explicatiua. n. 10.
In hoc caſu quam vim habeat. n. 11.
In priuilegiis argumentum à maiori ad minus. n. 12.
Cum agitur de re fauorabili. n. 13.
Pro quocumque tempore n. 14.
Dictio quicumque *omnia includit. n.* 15.
Verba illa ſine rectoris præiudicio. *n.* 16.
Quomodo intelligenda. n. 17.
De alio præiudicio quam expreſſo. n. 18.
Declaratio Sacræ Congregationis. n. 19.
Quam vim habeat. n. 20.
Deciſio Sacræ Rotæ Romanæ circa ſimilem materiam. n. 21.
Alia quoque. num. 22.

IESVS MARIA.

Caſus.

1 IN quodam Oratorio, ſeu Capella cuiuſdam confraternitatis Ordinis Carmelitarum eſt quidam Capellanus, qui Confratribus adminiſtrat per annum Sacrum Euchariſtiæ Sacramentum; reclamante tamen Rectore Parochialis Eccleſiæ qui dicit id non poſſe fieri ſine eius licentia. Quæritur quid iuris.

Reſponſio.

2 DIco tamen Capellanum poſſe adminiſtrare dictis confraternitatibus Sacram Euchariſtiam etiam contradicente Parochialis Eccleſiæ Rectore ſeu Parocho; Si tamen Sac. Congregationi, à cuius mente nullatenus diſcedere intendo, oppoſitum viſum non fuerit.

Ratio eſt, quia licet ſtando in iure communi adminiſtratio huius venerabilis Sacramenti pertineat ad Parochos, eo quod ipſi ſint paſtores, ad quos ſpectat prouidere de paſtu ſpirituali, qualis eſt Euchariſtia, qua fideles ſpiritualiter paſcuntur, Vaſquez *de Euchariſtia diſputat.* 219. *ca.* 2. Vgolinus *de offic. Epiſcop. cap.* 15. §. 7. *num.* 1. Bonacina *de Sacrament. diſp* 4. *q.* 5. *punct.* 1. *num.* 4. *& 6.* Layman. *in Theolog. moral. libro* 5. *Tract.* 4. *ca.* 7 *num.* 1. Barboſa *de offic. & poteſt. Parochi par.* 2. *c.* 20. *num.* 2. nihilominus ex priuilegiis Sedis Apoſtolicæ id fieri poteſt.

Primò quidem ſi tale Oratorium, ſeu capella 3
fuerit ſub dominio Ordinis Carmelitarum poteſt dictus Capellanus, ſi fuerit eiuſdem ordinis Regularis id facere propter priuilegia Nicolai V. Sixti IV. Iulij II. & Pij V. quæ retuli *tom.* 1. *Summæ quæſt. Regular. ca.* 21. *num.* 8. de quibus etiam & aliis Miranda in *Man. tom.* 1. *q* 42. *art.* 1. & 2. Tamburinus *de iure Abbat. tom.* 2. *diſp.* 5. *qu.* 3. Barboſa *ſupra num.* 8. Qui omnes, & alij plu 4
res concludunt, quod non *obſtante Clementina* 1. *de priuilegijs*, vbi id prohibetur Religioſis ſub pœna excommunicationis, poſſint id facere ex vi dictorum priuilegiorum in ſuis Eccleſiis. Ex hoc enim ſequitur quod ſi dictum Oratorium vel capella fuerit ordinis Carmelitarum poterit aliquis Religioſus eiuſdem Ordinis in eis adminiſtrare Euchariſtiam quibuſcunque ſæcularibus, ſaltem extra Paſchæ tempus.

Si autem dictum Oratorium, vel capella non 5
fuerit ſub poteſtate horum Religioſorum, ſed ſub dominio dictorum confratrum, vel confraternitatis ipſorum, adhuc poterit quilibet Sacerdos ſiue ſæcularis, ſiue Regularis adminiſtrare dictis confratribus Euchariſtiam quocumque tempore etiam interdicti.

Ratio ſumitur ex priuilegio Clementis Septimi in Bulla *Ex Clementi* anno 1530. edita, quæ habetur in 1. tom. Bull. *num.* 31. inter conſtitutiones Clementis VII. vbi poſt plura priuilegia 6
tum Ordini Carmelitarum, tum eius confraternitati, ac confratribus conceſſa hæc concedit: *Liceatque omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus confratribus prædictis, & cuilibet eorum habere altare portatile cum debitis reuerentia, & honore, ſuper quo in laicis ad hoc congruentibus, & honeſtis, etiam non ſacris, & quamis etiam Apoſtolica auctoritate interdictis, ſeu tempore ceſſationis à diuinis, dummodo cauſam non dederint huiuſmodi interdicto, ſeu ceſſationi, & per eos non ſtet quominus pareatur Apoſtolico interdicto, etiam antequam illuceſcat dies, circa tamen diurnam lucem, ſeu circa meridiem cum qualitas negotiorum pro tempore ingruentium id exegerit, in eorum præſentia clauſis ianuis excommunicatis, & interdictis excluſis, non pulſatu campanis, & ſubmiſſa voce Miſſas & alia diuina officia per Sacerdotes ſeculares, vel Regulares huiuſmodi celebrare, ac quocunque tempore Euchariſtiam, & alia Sacramenta Eccleſiaſtica à quocunque maluerint preſbytero idoneo, & vbicunque ſine rectoris parochialis Eccleſiæ præiudicio recipere, & adminiſtrare liberè, & licitè valeant.*

Quæ priuilegia licet quoad id quod in eis ha- 7
betur de preſbytero illo idoneo moderata ſint à Concilio Tridentino *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. itaut ille debeat eſſe approbatus ab ordinario; & quoad illud de facultate celebrandi cum altari portatili in locis non ſacris res ſit dubia an illud ſit reuocatum, vel non, iuxta dicta *tom.* 2. *mea Sum. cap.* 15. *n.* 37. Nihilominus quoad alia in eis contenta omninò manent in ſua vi.

Cum autē in ipſis conſedatur dictis confratri- 8
bus celebrare vel adminiſtrare, ſeu recipere Sacrā Euchariſtiam in locis etiam authoritate Apoſtolica interdictis, vt patet illis verbis: *Etiam non ſacris, & quamis etiā Apoſtol. autheritate interdictis, &c.*

&c. *A quocunque maluerint presbytero idoneo,&c.* manifeſte colligitur poſſe dictum Cappellanum, ſi presbyter idoneus fuerit ſecularis, vel Regularis in dicto Oratorio, ſeù cappella celebrare,& miniſtrare Euchariſtiam dictis confratribus omni tempore ſiue interdicti, ſiue non.

9 Certi enim iuris eſt dictionem illam *Etiam* eſſe extenſiuam, augumentatiuam, & ampliatiuam, vt in *l.1. C. de teſtib* notant Rimin. *conſ.* 246.*num.*83.*vol.*3.Pariſ.*conſ.*46.*num.*30.*cum ſeqq.* & *conſ.*144. *num.*15. *vol.*4. Staphil. *de lit. gratia tit. de prarogat.expectatiuar. num.* 2. & *in tit. de form.expectat.num.*3. Menoch.*conſ.*331.*num.*7.& *conſ.*356. *num.*17. Rota apud Farin. *deciſ.*567. *n.* 1.*p.*1.*rec.* Rot. apud Paul.de Rubeis *deciſ.*193.*n.* 3. & 4. *tom.* 3. *diuerſ.* vbi quod hæc dictio ſtat extenſiuè, augmentatiuè, & duplicatiuè eadem Rot. *deciſ.*30.*numer.* 22.*p.*5.*recen.* Mens ergo huius Clementinæ ea eſt vt talis celebratio, & adminiſtratio Euchariſtiæ poſſit fieri à dicto presbytero idoneo omni tempore, etiam interdicti.

10 Quod adhuc declaratur magis ex natura eius dictionis *Etiam*, eſt enim implicatiua,& explicatiua,exprimit enim caſum magis dubitabilem,& implicat, ſeù includit minus dubitabilem *l.etiam ff.de verbor. ſignif. l. conuentiuncula C.de Epiſcop. & Cler.l.etiam C. ſi tutor, vel curator*, Dec. *in l. quanquam num.* 10. *C. de teſtam. milit. cap. vnic. de commodato*, vbi Panormit. *num.*3. *Clem. religioſi*, & ibi Zabarel *num.*1.*de praſcrip.Clem.vnica, §. fin. in prin.*Gemin. *in cap. cum de beneficio, num.*7.*de praben. in* 6. Corn. *in pragm. Sanct. tit. de elect.verb. etiam fol.*67. Corn. *conſ.*163.*num.*4. *vol.*3. Socin. *conſ.* 23. *num.* 7. *vol.* 1. & innumeri alij, quos cum variis Rotæ deciſionibus referr Barboſa *in tract.de dict.*112.*n.*1.

11 In hoc ergo caſu explicat,ſeù exprimit caſum magis dubitabilem, & implicat, ſeù includit minus dubitabilem ſcilicet pro omni alio tempore. Alias dicendum eſſet Pontificem concedere hoc priuilegium pro re magis dubitabili, & non pro minus dubitabili, quod valdè inconuenit Et

12 ſi enim in priuilegiis argumentum non ſumatur à maiori ad minus *ca. cui non de Sacerdotali de præben. in* 6. quando tamen maius,& minus ſunt eiuſdem qualitatis, qualia ſunt celebrare, aut recipere Euchariſtiam tempore interdicti, & tempore non interdicti, valet argumentum de maiori ad minus. Tuſchus *pract. concluſ. tom.*1. *litt. A concl.* 501. *num.* 10. Barboſa *in loc. com-*

13 *mun.loco* 67. *num.*4. alios referentes. Præſertim cum agatur de re fauorabili,& concernente ſpiritualc commodum animarum, prout eſt dicta celebratio, & adminiſtratio Euchariſtiæ. Ex communi ſententia apud Barboſam ſupra *numer.* 7.

14 Tollitur autem difficultas ex illis verbis *ac quocunque tempore Euchariſtiam, & alia Sacramenta, &c.* eis enim conceditur, vt quocunque tempore dictus presbyter idoneus poſſit ſupradictis confratribus miniſtrare Euchariſtiam.Cum autem dictio *quocunque* ſit vniuerſaliſſima, & nihil excipiat, vt per Narbona *de appell. à Vicario ad Epiſcop.p.* 2. *fundam.* 1.*num.*33. tenet Barboſa *in tract. de dictionib. dict.*317.*num.*16. & dictio *quicunque* omnia includat, & nihil excludat,

15 prout ex quamplurimis iuribus, Doctoribus, & Rotæ deciſionibus affert ipſe Barboſa *ibi n.primo* manifeſtè colligitur, niſi extortè, diminutè, & nimis ſtrictè contra naturam priuilegiorum Regularibus conceſſorum ſumatur ea de nora.i poſſe dictum Capellanum præfatis confratribus omni tempore, ſiue intra, ſiue extra interdictum, Euchariſtiam miniſtrare.

Nec obſtant illa verba *ſine Rectoris parochialis* 16 *Eccleſiæ præiudicio.* Tum quia tale priuilegium eſt potius in iuuamen paſtoris, & in illo præcipuè conſiderari debet fauor animarum,prout rectè Doctiſſimus, & Reuerendiſſimus Theodorus Stratius Generalis Ordinis *in Inſtructione pro Fratribus Carmelitis cap.*5 *in fine.* Tum etiam quia vt habet idem author *ibid.cap.*6. *n.*8.expli- 17 cans hanc clauſulam iuxta mentem Sixti IV. in Marimagno Carmelit. ea intelligitur quoad decimas, & primitias dumtaxat, quæ à Laicis ſolent Parochis exiberi.

Tum denique quia quemadmodum de ſimili 18 clauſula dixi *tom.* 5. *in Marimagno Carmelit. n.* 223. ne cenſeatur eſſe inutilis,& in ea ſibi Pontificem contradicere, intelligi debet de alio præiudicio, quam expreſſo. Quemadmodum ex Sac. Rotæ deciſionibus, & pluribus DD. dixi eo loco,& affert. Barboſa *in tract. de clauſ.*157.

Minus obſtat declaratio Sac. Congregationis 19 Cæſarauguſtana 14. Ianuarij 1612. & in Neapolitana 18. Maij 1602. apud eundem Barboſam *in Collectan. Bullarij verbo Confraternitas*, vbi ſic habetur: *Confraternitates non poſſunt in eorum Eccleſiis per ſuos Capellanos facere ſolemniter celebrare, confeſſiones audire, ſepelire,Sacramenta miniſtrare, & ſimilia, quæ ad ſolum Parochum ſpectant, abſque expreſſa licentia ordinarij Parochi.* Nam præterquam quod de huiuſmodi declaratione authenticè non conſtat,& cum talis eſt,ipſi fides non debeat adhiberi, prout eadem Sacra Congregatio alias expreſsè decreuit, certi iuris eſt, eſto quod authentica eſſet intelligi debere in terminis iuris communis, & ſecluſis priuilegiis in contrarium,eum illis nullo modo deroget Sac. Congregatio,& priuilegiis Regularium non derogetur niſi hoc in deciſione exprimatur. Secluſis autem talibus priuilegiis, deciſio Sac. Congregationis certiſſima eſt. *cap. Eccleſiæ* 43. *cap. Quicumque* 44.16. *quæſ.*1. *cap. ad audientiam* 3. *de Eccleſ. ædifican. cap. paſtoralis de ijs quæ fiunt, & in Rubric. de Paroch.* Bordonus *in deciſionib. Miſcellan deciſ.*421.

Legat lector ſequentes Sacræ Rotæ deciſiones 20 circa Capellanos huiuſmodi Confraternitatum, & ipſarum inſtitutionum.

Eugubina.

Beneficij.

21 Coram Domino Buratto anno 1619. Veneris 1.Martij.

ARGVMENTVM.

Abbas eſt manutenendus in quaſi poſſeſſione deputandi Capellanos ad nutum amouibiles in Eccleſiis Abbatiæ ſubiectis: probata quaſi poſſeſſione eiuſdem Abbatiæ, & poteſt illos ad ſui libitum amouere etiam ſine cauſa, ceſſante tamen odio,& malitia.

SVM

S V M M A R I V M

1 *Manutentio datur Abbati in quaſi poſſeſſione deputandi Capellanos ad nutum amouibiles in aliqua Eccleſia Abbatiæ ſubiecta probata generali quaſi poſſeſſione reſpectu aliarum Eccleſiarum eidem ſubiectarum.*

2 *Manutentio datur, vbi cauſa eſt vniuerſalis, licet non probetur exercitium particulare.*

3 *Pertinentia loci ad aliquam Eccleſiam ex quibus probetur.*

4 *Capellanus ad nutum amouibilis poteſt etiam ſine cauſa amoueri ceſſante tamen odio, & malitia in amouente, & an hæc arguatur ex amotione Capellani ab Eccleſia in qua commoratus fuerat per triginta annos. n. 7.*

5 *Inueriſimilitudo deducitur ex diuturnitate temporis.*

6 *Inſalubritas aeris Monaſterij non poteſt allegari à Monaco ibi profeſſo cum ei proprius obſtet conſenſus.*

D E C I S I O.

1 DOmini perſtiterunt in deciſis 4. Iunij præteriti videlicet dandum eſſe D. Abbati S. Mariæ de Sitria mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione deputandi Capellanos ad nutum amouibiles in Eccleſia, de qua agitur, ex generali quaſi poſſeſſione reſpectu omnium Eccleſiarum eidem Abbatiæ ſubiectarum optimè in alia poſitione probata per teſtes, ſcripturas, declarationes Sacri Concilij, & deciſiones Rotales: quæ ſufficit, quia (vt dictum fuit) vbi cauſa eſt vniuerſalis datur manutentio, licet non probetur exercitium particulare. Rota *deciſ. 17. n. 2. & ſeq par. 2. diuerſ.*

2 Hodie tamen etiam ad probationem particularis quaſi poſſeſſionis quoad iſtam Eccleſiam exhibita fuit pro D. Abbate viſitatio de eius ordine, & mandato in illa facta anno 1592 tanquam in Eccleſia dependente à dicta Abbatia, vti Manuali membro, & cum aſſertione, quod Rector eſt R. D. Gherardus Philanga Monachus prædicti Monaſterij prouiſus à bon. mem. Cardinali Vaſtauillano tunc Abbate, ad prædicti Commendatarij, & ſucceſſorum ſuorum beneplacitum, prout per litteras patentes expeditas ſub anno 1584. Ex qua etiam corroboratur probatio pertinentiæ huius Eccleſiæ ad d. Abbatiam firmatæ in deciſione ex teſtibus tunc datis *in Summario n. 3.* qui adminiculantur per duos ex infra ſcriptis teſtibus examinatis per Gherardum, deponentibus de auditu ab ipſo, quod recognoſcebat dignum beneficium à dicto Cardinali tunc Abbate, vt *in nouo Summario n. 5.* Et contra hanc quaſi poſſeſſionem Abbatis nihil releuans deductum fuit per Fratrem Gherardum hodie informantem.

4 Sed quia in deciſione fuit dictum, poſſe amoueri etiam ſine cauſa ceſſante tamen odio, & malitia in amouente, prout aliàs declarauit Rota *in illa Regien. Spolij 24. Ianuarij 1611. coram R. P. D. mem. Manzanedo inter impreſſ. nouiſſimas diuerſ. deciſ. 325. n. 2. par. 2.* Ideo ipſe adduxit teſtes deponentes de quadam contradictione, & reſiſtentia per ipſum facta à Miniſtris Abbatis, ne delerent quædam inſignia bonæ memoriæ dicti Illuſtriſſimi Cardinalis Vaſtauillani in pariete Eccleſiæ depictæ, & indè deducebatur cauſa odij; tum de aſperitate loci, & inſalubritate aeris d. Abbatiæ, ad quam reuocari prætenditur, in vertice montium ſitæ, & expoſitæ prædonibus ibi continuò morantibus, adeo vt d. Frater Gherardus octogenarius ſubijciatur certo mortis periculo, vt dicunt iidem teſtes ſuper ſexto: maximè cum triginta ab hinc annis commoratus fuerit in Eccleſia Sanctæ Mariæ ſita (vt deponunt iidem teſtes ſuper quarto) in plano, ac commodiori loco, ibique per totum dictum tempus laudabiliter animarum curam exercendo inſeruierit; quæ in ſimili conſiderata fuerunt, *in dicta Regien. Spolij.*

Verum hæc DD. viſa fuerunt leuiſſima; nam quoad prædictam contradictionem illa (vltra quod non ſufficienter probatur per duos teſtes de auditu tantum, & præſertim per ſecundum ab ipſemet Gherardo,) eſt nimis friuola, & remota, vt enim apparet ex altero teſte, qui eſt tertius ſuper 11. dum depoſuit de auditu ab eius patre, dictum impedimentum præſtitum fuerat longo tempore elapſo, & inueriſimile eſt, Abbatem ſi illud ægrè tuliſſet tandiu diſtuliſſe. 5

Quoad alia verò non videbantur Gherardus poſſe allegare prauitatem loci, & aeris Abbatiæ in cuius Ordine ipſe profeſſus eſt, & ſic proprium ei conſenſum obſtare, & alterius coniecturam, ſi quæ hinc mala deſumi poſſet, purgari omnino per oblationem Abbatis de illi prouidendo de alio conſimili loco; ſeruitium verò per eum præſtitum in dicta Eccleſia ab annis triginta ex ſe ſolo non fuit receptum pro ſufficienti coniectura malitiæ in amouente, prout, nec ſuper eo voluit ſe firmare, Rota *in allegata Regien. Spolij*, Sed tranſiuit ad aliam partem. 6 7

Et ideo ex præmiſſis DD. ſteterunt in deciſis, &c.

Habetur hæc deciſio inter deciſiones Buratti *tomo ſecundo deciſ. 581.*

Telana, ſeu nullitas. Iuris celebran.

22 Coram Domino Buratto anno 1623.

A R G V M E N T V M.

Confraternitas Sanctiſſimi nominis Ieſu inſtituta in aliquo oppido in quo Fratres Prædicatores Eccleſiam non habent de licentia Superioris eiuſdem Ordinis, ob conſtructionem nouæ Eccleſiæ dicti Ordinis non debet extingui, & ad eam transferri, ſed perpetuò manere, vbi prius erecta fuerat.

S V M M A R I V M.

1 *Iniuſtitia, licet non notoria, eſt ſufficiens cauſa reſtitutionis in integrum.*

2 *Sententia quæ non iuſtificatur ex actis, dicitur notoriè iniuſta*

3 *Confraternitas Sanctiſſimi nominis Ieſu inſtitui debet in Eccleſiis Ordinis Prædicatorum, vbi aderint, vbi verò non, de licentia Prioris Prouincialis, ſeu Conuentualis dicti Ordinis, in cuius diſtrictu Societas eſt erigenda, aliàs Confratres indulgentias non lucrantur.*

4 *Monacho aſſerenti, ſe habere licentiam à ſuo Prælato aliquid faciendi, non creditur, ſine exhibitione prædicta licentia.*

5 *Notario licet non credatur, niſi in his, de quibus*

*fuit coram teſtibus rogatus, tamen eius aſſer-
tio, iunctis alys, magnum facit adminicu-
lum.*
6 *Confeſſio in ſupplicatione probat contra Orato-
rem.*
7 *Probationes imperfecta iungi debent ad facien-
dam probationem perfectam.*
8 *Actus perfectus, & conſumatus non vitiatur
etiamſi deueniat ad caſum, à quo incipere non
potuit.*

DECISIO.

LAtis in partibus duabos ſententiis
conformibus ad fauorem Monaſterij
S. Hiacynthi Ordinis Prædicatorum
per quas Confratres Sanctiſſimi No-
minis Ieſu fuerunt condemnati ad transferen-
dam dictam Societatem ab Eccleſia Parochiali S.
Mariæ, in qua fuit recta, ad dictam Eccleſiam S.
Hiacynthi, quæ ſententiæ, (vt ſupponitur) tran-
ſitum fecerunt in iudicatum, & fuit proceſſum
ad plures actus pro illarum executione; & com-
miſſa pro dicta confraternitate in Rota cauſa re-
ſtitutionis in integrum, *& coram Reuerendiſſimo
Seleucieñ. prauia deciſione, die 11. Februarij* 1620.
expedito mandato de Manuteniñ. ad fauorem
prædictæ Confraternitatis; fuit dubitatum, an
conſtaret de cauſa reſtitutionis in integrum; &
per DD. affirmatiuè reſponſum, & fundamen-
tum fuit iniuſtitia dictarum ſententiarum de par-
1 tibus, quæ ſufficit, etiam non notoria, vt quoti-
die ſeruat Rota Cæſar. de Graff *deciſ.* 10. *n.* 12. *de
ſent. & re iud.* Serap. *deciſ.* 251. *num.* 2. Rota *deciſ.*
492. *nu.* 1. *par* 1 *recent. & fuit dictam in Tiraſoneñ.*
2 *beneficij* 26. *Decembris* 1621. *coram me*; Iniuſtitia
autem fuit viſa DD. patent, quia dictæ ſententiæ
ſunt condemnatoriæ ad facieñ. dictam tranſlatio-
nem, & non iuſtificantur ex Actis; ſed pro RR.
Fratribus Prædicatoribus deducitur Bulla Sanctę
memoriæ Pij V. ad fauorem illorum Ordinis edi-
ta in eorum Summario *n.* 10. quæ eſt *in Bullario*
3 *nouiſſimo* 130 *volum* 2. In quo etiam Motu pro-
prio expreſsè diſponitur, quod in ciuitatibus,
oppidis & locis totius orbis Chriſtiani, in qui-
bus fuerint Eccleſiæ Ordinis Prædicatorum, vbi
tantum, vel in huiuſmodi ciuitatibus, Oppidis, &
locis, & in dictis Eccleſiis prædictorum dunta-
xat dicta Societas ſeu Confraternitas huiuſmodi
inſtituatur; in ciuitatibus verò, & Oppidis, & lo-
cis, in quibus non fuerit dicti Ordinis Dominus,
aut in finitimis Eccleſiis cum licentia Prioris
Prouincialis, ſeù Conuentualis dicti Ordinis in
cuius diſtrictu ſita fuerit Eccleſia, in qua dicta
Confraternitas, ſeu Societas eſt, vel erit erigen-
da; quod ſi ſecus factum fuerit, Confratres pari-
ter admiſſi Indulgentias non conſequantur, ſic-
que volumus, & præcipimus, nihilominus dile-
ctis filiis Conſeruatori dicti ordinis per præſen-
tes motu ſimili mandamus, vt contradictores no-
ſtra authoritate prohibeant. Quæ tamen Bulla
non videtur poſſe conuenire, nec applicari, quia
dicta Confraternitas fuit inſtituta de anno 1588.
in qua parte conueniunt.

De quo tempore Ordo prædicatorum non ha-
bebat Monaſterium, & locum in dicto oppido,
vt probant teſtes dictæ Confraternitatis *in eius
Sum. n.* 1. 2. *&* 3. Sed cæpit habere de anu. 1610.
Vnde aut Monaſterium prætendit, non præceſ-
ſiſſe licentiam, aut illam præceſſiſſe, ſed fuiſſe
temporalem, donec erigeretur Monaſterium di-
cti Ordinis in eodem loco, etiam quod tunc ad
illud Confraternitas transferri deberet.

Primum non ſubſiſtit, quia ſatis viſum fuit
DD. conſtare de licentia concesſa per Fr. Dida-
cum, qui aſſeruit, ſe habere licentiam à ſuo Ge-
nerali, & deputauit Vicarium Capellanum, & il-
lius Priorem cum omnimoda facultate, quam iſte
habet a ſuo Prælato, vt poſſit facere totum illud,
quod ipſe facere poſſet, ſi præſens eſſet, & dictam
licentiam etiam per publicum Notarium rogatam
propria manu ſubſcripſit, *Summario Confraterni-
tatis n.* 2. & quamuis illi non credatur ſine exbi- 4
bitione prædictæ licentiæ ex alleg. Tamen id vi-
ſum fuit DD. non procedere, pluribus concur-
rentibus adminiculis in prædicta deciſione pon-
deraria. Primum videlicet ex aſſertione Notarij, 5
qui in ipſo inſtrumento inſtitutionis dicit, talem
facultatem vidiſſe; & quamuis Notario non cre-
datur, niſi in his, de quibus fuit coram teſtibus
rogatur: tamen negari non poteſt, quin iunctis
aliis magnum faciat adminiculum. Secundum ex
veriſimilitudine, quia prædicta licentia conceſſa
fuit à dicto Fratre Didaco in loco de Madrideios
in quo non aderat tunc temporis Monaſterium
Prædicatorum, & veriſimiliter ad dictum locum
ſe non tranſtuliſſet ad dictum actum faciendum
ſine licentia Generalis, & Superioris, cum eius
incommodo populo decipieñ. Tertium ex obſer-
uantia vltra viginti annos, quibus ibi Confra-
ternitas fuit adminiſtrata, etiam cum interuentu
Fratrum, qui ibi in feſtiuitatib. concionabantur, 6
vt dicto Summar. n. 3. & addebatur conſtare de di-
cta licentia ex confeſſione procuratoris dd. Fra-
trum Prædicatorum facta in commiſſione refor-
matoria *Summario Archiconfraternitatis n.* 6. quæ
contra ipſos probat ad *l. cum precium, C. de liber.
cauſ* & paſſim dicitur.

Ex quibus ſaltem ſimul iunctis prout iungi 7
debent viſum fuit DD ſaltem probari, Confrater-
nitatem erectam fuiſſe de Superiorum licentia,
iuxta formam dictæ Bullæ, qua licentia ſuppoſita,
per conſtructionem nouæ Eccleſiæ Ordinis Præ- 8
dicatorum non debet extingui, & ad illam tranſ-
ferri, ſed perpetuò ibi manere, cum actus perfe-
ctus, & conſumatus non vitietur, etiam ſi deue-
niat ad caſum à quo incipere non poſſit, *ca. fa-
ctum legitimè de regul. iur. in* 6. latè Tiraquell. *in
tract. ceſſante cauſa limit.* 22. *n.* 1. *&* 15. Molin. *de
primogen. Hiſpan lib.* 3. *ca.* 10. *n.* 12. Quatenus verò
de dicta licentia non conſtaret, adhuc dictæ ſen-
tentiæ ab iniuſtitia ſaluari non poſſent; quia ea
non petita, & obtenta ſolum, in dicta Bolla diſpo-
nitur, vt ex tenore ſupra relato, Confratres In-
dulgentias non conſequi.

An autem Confraternitas aliàs erecta, quam-
uis nulliter, ſit transferenda cum omnibus bonis
quæſitis ad Eccleſiam dicti Ordinis, ex verbis di-
ctæ Bullæ colligi non videbatur, nec valet conſe-
quentia, Confraternitas eſt nulliter erecta, ergo
eſt transferrenda cum omnibus bonis.

Et ita &c.

Habetur hæc deciſio inter deciſiones Burrati
Romæ impreſſos *anno* 1637. *deciſione* 681. *in
tom.* 3.

CON

CONSVLTVM XXV.

De quadam alienatione cuiuſdam boni ſtabilis ad Eccleſiam pertinentis.

SVMMARIVM.

Caſus, ſeu factum.n.1.
Omnis Alienatio bonorum Eccleſiæ prohibita. num.2.
Alienationis nomine quæ veniant.n.3.
Quid de Emphyteuſi.n.4.
Quando non cenſetur alienatio, ſed continuatio alienationis.num.5.
Hoc dubium non eſt in terminis Emphyteuſis. numer.6.
Hypothecatio, ſeu impignoratio an coincidant cum Emphyteuſi.n.7.
Actus agentium non operatur vltra intentionem. num.8.
Requiritur conſenſus Sed. Apoſtolic. pro hac alienatione.num.9.
Propter Extrauagantem ambitioſæ.n.10.
Olim quomodo aliter.n.11.
Propter iuramentum emiſſum ab Epiſcopis.n.12.
Annexum eſt Epiſcopi Officio.n.13.
Extenditur ad licitas alienationes.n.14.
Contrahere cum hæreticis non eſt facilè permittendum.num.15.
Hæreſis eſt morbus contagioſus.n.16.
Scandaloſum eſt contrahere cum hæreticis.n.17.
Eorum improbitas.n 18.
Cypriani, & Leonis verba.n.19.
Non obſtat vtilitas.n.20.
Debet eſſe certa, & euidens.n.21.
Et cum conſenſu Sed. Apoſtolicæ.n.22.
Intentio Eccleſiæ in Extrauaganti Ambitioſæ. numer.23.
De clauſula illa Præterquam in caſibus à iure permiſſis.*n.24.*
Solum referenda ad Emphyteuſim.n.25.
Quid de neceſſitate huius alienationis cenſendum. num.26.
Neceſſitas, & vtilitas in iure æquiparantur.n.27.
Quid quando neceſſitas eſt vrgens.n.28.
Quid quando eſt periculum in mora ſi Papa adeatur.num.29.
Hæc neceſſitas non eſt legalis, aut iuridica.n.30.
Debet examinari à Sede Apoſtolica.n.31.
Illud Neceſſitas facit licitum *quomodo accipiendum.num.32.*
Extrauagans Ambitioſæ *an recepta.n. 33.*
Præſumitur recepta.num 34.
Eſt intenta in corpore iuris.n.35.
Cui incumbit probare non eſſe receptam.n.36.
Generaliter an ſit recepta.n.37.
Obligat vbique gentium.n.38.
Papa poteſt obligare ad legem non receptam. n. 39.
Hoc præſumitur in iſta.n.40.
Tres S. Rotæ Rom. deciſiones.n.41.
Vna coram Mantica.n.42.
Alia coram Seraphino.n.43.
Alia coram Dunozetto.n.44.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu factum.

ANTE 60. & plures annos quidam Epiſcopus Eccleſiæ Vratiſlauienſis in Polonia quoddam Menſæ ſuæ Epiſcopalis bonum ſtabile tanquam deſertum, & incultum nobili Laico oppignorauit pro 6000. talerorum ad crediroris, & aliquot ſuorum hæredum vitam aſſignando vſufructum oppignorati boni pro intereſſe acceptæ pecuniæ ſub conditione, vt idem bonum cum prædiis, ædificiis, piſcinis, oppidis, & aliis emolumentis deberet meliorari, & reparari, accedente quidem Capituli conſenſu, ſed non Sedis Apoſtolicæ. Deinde quatuor, vel quinque Epiſcopi ſuccedentes, vnus pro 6000. alter pro 10000. alter pro 7000. & conſequenter vſque ad 36000. idem bonum primi creditoris hæredibus oppignorarunt ad plures vitas, eiſdem conditionibus; Et quidem intuitu tam meliorationum, quàm meritorum, quæ illi apud Epiſcopos, & Capitulum habebant, conuerſis acceptis pecuniis in contributiones belli Turcici, vel aliarum extremarum neceſſitatum Epiſcoporum, & Capituli cum Capituli quidem conſenſu, ſed Sedis Apoſtolicæ non requiſito. 1

Cum verò iam inſtet præ foribus finis d. oppignorationis, & tempus recipiendi dictum bonum, & 36000. tal. creditori reſtituendi, creditor inſtat, vt memoratæ oppignorationis tempus ad quinquaginta annos alios iiſdem conditionibus extendatur, offerens ſuo credito 36000. tal. Epiſcopo, & Capitulo ſuperaddere 5000 taler. Hinc iam quæritur an modernus Sereniſſimus Epiſcopus cum Capitulo abſque Sedis Apoſtolicæ conſenſu inſtantiæ creditoris deferre poſſit, an verò rectius idem Sereniſſimus renuerit id facere.

Reſponſio.

PRæmittendum primò his temporibus omne genus alienationis bonorum Eccleſiaſticorum etiam per modum oppignorationis, aut hypothecationis prohibitum eſſe per text. expreſſ. *in cap. nulli liceat de rebus Eccleſ. alien.* maximè iuncto *c. Ambitioſæ eodem tit in extr. communib. ſeu extr. Ambitioſæ* vbi Paulus II. ſub grauiſſimis pœnis prohibet *omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum alienationem, omnéque pactum, per quod ipſorum dominium transferatur, conceſſionem, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, necnon infeudationem, vel contractum emphyteuticum, præterquam in caſibus à iure permiſſis, ac de rebus, & bonis in emphyteuſim ab antiquo concedi ſolitis, & cum Eccleſiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus, & bonis, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt.* Et *l. fin. C. de reb. alienis non alien. Sancimus* (inquit Imperator) *ſiue lex alienationem inhibuerit, ſiue teſtator hoc fecerit, ſiue pactio contrahentium admiſerit non ſolum dominij alienationem, vel mancipiorum manumiſſionem eſſe prohibeñ. ſed etiam vſufructus dationem, vel hypothecam, vel pignoris nexum penitus prohiberi, &c.* Et rectè cum enim in hypotheca, & pignore conſtituendo hoc 2

principaliter agitur, vt debitore in ſolutione moram faciente, pignus, & hypotheca diſtrahatur *tot.tit.ff.* & *C. de diſtract. pign.* vel creditori iure dominij addicatur, iuxta formam præſcriptam *in l. fin. C. de iur. domin. impetran.* Hinc eſt, vt is Iuris interpretatione alienare cenſeatur, qui talem contractum celebrat, quo mediante ex tacita conuentione contrahentium poteſt ad vlteriorem alienationem, & dominij tranſlationem perueniri.

3 Præſertim, quia quamuis nomine alienationis propriè ſignificetur actus quo transfertur dominium directum *l. 1. C. de fundo dotal.* Nihilominus nomine alienationis latè acceptæ in materia fauorabili pro Eccleſia, qualis eſt iſta, venit etiam actus, quo traditur dominium vtile. Vt communiter tradunt D D. & ex Molina, Quaranta, Rodriguez, Couarubia, & aliis aſſert Bonacina *de contract. diſput.* 3. *quæſ.* 8 *punct.* 4. *num.* 31.

4 Præmittendum ſecundò, quod ſi huiuſmodi boni ſtabilis diſtractio conceſſa fuiſſet à dicto tempore per modum emphyteoſis, tunc non requireretur conſenſus Sedis Apoſtolicæ ſeruatis tamen illis conditionibus in Extr. *Ambitioſæ* relatis, videlicet, *in caſibus à iure permiſſis, ac de rebus & bonis in Emphyteuſim ab antiquo concedi ſolitis, & cum Eccleſiæ euidenti vtilitate*, ſed ſine tali conſenſu poſſet dicta Eccleſia Vratiſlauienſis iterum illud in emphyteuſim tradere. Ita enim colligitur ex d. Extr. *Ambitioſæ*, & docent communiter Doctores, ſpecialiter Clar. *de emphyt. q.* 6. Couar. *lib.* 2. *var. c.* 17. *n.* 4 Leſſ. *de Iuſt. & Iur. lib.* 2. *c.* 24. *dub.* 11. *n.* 39. Marc. Anton. Genueo. *in pract. Eccleſ. quæſ.* 459. *num* 2. Franc. Leo *in Theſ. for Eccleſ. p.* 1. *c.* 15. *n* 9. Barb. *de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.* 95.
5 *n.* 12. *& ſeqq.* & alij Cuius etiam ratio eſt; quia id non cenſetur noua alienatio, ſed continuatio alienationis antefactæ; maximè cum vt bona in emphyteuſim concedi ſolita dicantur ſufficit vnica conceſſio, & eſſe elapſus 40. annos. Iaſon. *conſ.* 155. *col.* 2. *lib.* 2. Decius *conſ.* 142. *n.* 4. Afflict. *dec.* 305. *n.* 10. Clarus § *feudum, qu.* 13. *n* 4. Ruin. *conſ.* 35. *n.* 30. *lib.* 1. Cephal *conſ.* 155. *n.* 30. *lib.* 2. Rebuffus *de reb. Eccleſ. non alienan. n.* 33 Gama *deciſ.* 342. *n.* 4. Imò ſecundum plures in iſto caſu Prælatus ſolus, ſine conſenſu Capituli poſſet facere iſtam alienationem, ſicuti docent Baldus *in c.* 1 *col.* 1 *qui feud. dare poſſ.* vbi Iaſo *n.* 7. *verſ. an autem* Felinus *in c. cum cauſa n.* 14 *de iudic. & in c. Edoceri ſub n.* 2. *de reſcript.* Feder. de Senis *conſ.* 109. *incip. Quidam Prælatus*, Caſtrenſ. *conſ.* 134. *lib.* 1. Curt. Iun *in tr. de feud. p.* 2. *q.* 1. *n.* .. *& p.* 2. Menoch. *conſ.* 79 *n.* 6.

6 Quia tamen hoc dubium non eſt in terminis Emphyteuſis, ſed vel hypothecationis, prout ſupponit Capitulum Vratiſlauienſe in ſupplicatione facta ad Sereniſſimum Epiſcopum, vel oppignorationis, prout ſupponunt Decanus, & Profeſſores facultatis Iuridicæ Praghenſis, & Decanus, Doctores, & Profeſſores Iuridicæ facultatis Catholicæ vniuerſitatis Ingolſtadienſis; ideo in his terminis reſoluendum.

7 Nec obſtat, quod ſecundum aliquot Doctores hypothecatio, ſeu oppignoratio præſertim ad multum tempus coincidat cum Emphyteuſi, ac proindè idem dici debeat de hypothecatione, & oppignoratione ac de Emphyteuſi. Nam præterquam quod certum eſt diſtingui huiuſmodi contractus quidquid de hoc ſit, cum intentio contrahentium non ſit dare, aut accipere illud bonum ſtabile per modum Emphyteuſis, ſed per modum oppignorationis, ſeu hypothecationis, vt præmiſſum eſt; ideo in terminis iſtis re- 8
ſoluendum eſt dubium. Cum certum ſit, quod actus agentium non operantur vltra intentionem eorum, *l. non omnis, ff. ſi certum pet. l. in agris, ff. de acquir. rerum domin.* Ægid. Bellam. *conſ.* 33. *n.* 38. vbi ſubdit maximè procedere in iis, quæ pendent à poteſtate. Soccin *reg.* 10 Alex. *conſ.* 146. *in cauſa, n.* 10 *& ſeq. l.* 5. Mantica *dec.* 267. *n.* 3. Fauet, & aliud Iuris axioma: *Actus ſemper iudicatur à principali intentione agentium, de quo l. ſi quis nec cauſam in princ.* & ibi Bald. *ff. ſi certum pet. l. qui exceptionem ff. de condict. indeb. l.* 1. *Cod. ad legem Cornel. de Sicar.* Tiraq. *de retract. lig.* §. 30 *gloſ.* 1. *n.* 4. Couar. *lib.* 1. *var. c.* 4 *n.* 5.

Reſpondeo ergo non poſſe fieri d. alienationẽ, 9
ſeù diſtractionem dicti boni immobilis ſine conſenſu Sedis Apoſtolicæ, ac proindè rectè feciſſe Sereniſſimum D. Epiſcopum ſuum conſenſum præbere renuendo, non præhabito dicta Sedis Apoſtolicæ. Colligitur manifeſte ex d. Extrauag. *Ambitioſæ*, in qua omnis alienatio prohibetur verbis relatis, & in ſequentibus adiungitur:
Alienantes verò bona Eccleſiarum, monaſteriorum, 10
locorumque piorum quorumlibet, inconſulto Romano Pontifice, aut contra præſentis Conſtitutionis tenorem ſi Pontificali, vel Abbatiali præfulgeat dignitate, ingreſſus Eccleſiæ ſit penitus interdictus, & ſi per ſex menſes, &c. Ita etiam communiter ſupponunt DD. Gaetan. *in Summ. verb. Excommunicatio*, Nauar. *c.* 75. *de alienat. n.* 14. *verſ.* 2. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. alienatio, n.* 5 Franciſcus Leo *in theſaur. for. Eccleſ p.* 1. *c.* 15. *n.* 54. *&* 57. Fillincius *tr.* 44. *de alienat. c.* 5. §. 2. *n.* 8. qui teſtatur de ſtylo Curiæ, & alij, quos refert, & ſequitur Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop alleg* 95. *n.* 2. Cum enim olim nullus poſſet res, aut bona Eccleſiæ inconſulto Epiſcopo alienare, *c. Abbatibus, & c.*
placuit 12. *q.* 2. Et id poſſet facere Epiſcopus 11
quando tales res Eccleſiæ incommodum potius quam vtilitatem afferrent, *c. ſine exceptione cum ſeqq. c. non liceat ead. cauſa, &* 9. aut ſi tantum Eccleſiæ contuliſſet, quantum alienare voluerat *c. ſi quis qualibet ex ead. cauſ. &* 9. cum conſenſu tamen Capituli *d. c. placuit*; nihilominus quoniam non recto iudicio, cum detrimento Eccleſiarum, quandoque etiam ex ambitionis motiuo, id fiebat, ideo Paulus II. his malis obuiare deſiderans omnem alienationem rerum Eccleſiæ prohibuit, inconſulto Pontifice Summo.

Præſertim ſecundò id non poſſe, aut potuiſſe 12
fieri ex ſolo conſenſu D. Epiſcopi ex eo elicitur, quod Præſules omnes Papæ authoritate creati, ſeu confirmati hoc iuramento tenentur, prout patet ex Pontiſ. Rom. ſol. 81. & 120. vbi ſic: *Poſſeſſiones verò ad menſam meam pertinentes, non vendam, &c. vel aliquo modo alienabo, etiam cum conſenſu Capituli Eccleſiæ meæ, inconſulto Romano Pontifice.* Etſi ad aliquam alienationem deuenero pœnas in quadam ſuper hoc edita Conſtitutione contentas incurrere volo. Gloſſ. *cap. vltim. de Eccleſ. ædific & c. ſuper de rebus Eccl. alien.* Abbas *ibi, & c. ad noſtram* Redoan. *de alienat. q.* 55. Quod iuramentum adeò annexum eſt Epiſcopi conſecrationi, ſeu Epiſcopali dignitati, vel officio, quod etiamſi non emittatur præſumitur tamen ſemper interueniſſe.

13 Nam

13 Nam quæ fieri ſolent,& debent,facta eſſe creduntur.*l.vlt.C.de fideiuſſor.*Nauarr. *de alienat. n.* 12.Filliucius *ſup.c.* 1. *n.* 13. Indultum porrò eſt hoc iuramentum ob reuerentiam Sedis Apoſtolicæ,& vt ſi alicubi Paulina *Ambitioſæ* non erat vſurecepta,Prælati tamen ea tenerentur, vt docet Filliucius *ſup.n.*15. Nec hoc iuramentum de non alienando inconſulto Papa extenditur ſo-
14 lùm ad alienationes illicitas, ſed etiam ad illas, quæ alias ſecundum ius licitè fieri poſſent:tum ne dicatur fruſtraneum eſſe , & nihil operari; tum quia illicitæ alienationes fieri non poſſunt nec à Papa, niſi de abſoluta potentia. Nau.*ſup. n.*12.Azor.*tom.*1.*Inſtit.Moral.lib.*9.*c.*9.*q.*9.*§. altera ſententia*,Molina *Tract.*2.*diſp.*468.Quaranta *ſup. n.* 6. & veriſimilius exiſtimant Doctores Ingloſtadienſes pro contraria parte interpellati. Vnde quod Barboſa *ſup. n.* 30. ex aliis refert, quod ſcilicet hoc iuramentum non contineat ſolita alienari , intelligendum eſt in terminis d. Conſtitutionis *Ambitioſæ* , id eſt de ſolitis alienari per modum Emphyteuſis,prout permittitur in ea conſtitutione , non de aliis ibi non permiſſis.

15 Accedit tertiò, meritò huiuſmodi alienationem fieri non debuiſſe, nec fieri poſſe ſine conſenſu Sedis Apoſtolicæ eo quod , vt audio,contractus iſte cum hæreticis initus eſt. Contrahere autem cum hæreticis non eſt facilè permittendum ſine magna cauſa à Sede Apoſtolica iudicanda. Primò, propter periculum ſubuerſionis Catholicorum , quæ ex huiuſmodi contractibus oriri ſolet,iuxta illud Eccleſiaſt.12. *Qui tetigerit picem , inquinabitur ab ea,& qui communicauerit ſuperbo, induet ſuperbiam.* Quod maximè verum eſt de ſuperbia hæreticorum;ſpeciatim verò propter illud 2.Timoth.17.*Prophana autem , & vaniloquia deuita, multum enim proficiunt ad impietatem & ſermo eorum,vt cancer ſerpit :* vbi loquitur de hæreticis , quos ait *ſubuerterunt quorun-*
16 *dam fidem.* Et ratio eſt , quia hæreſis eſt inſtar morbi cuiuſdam contagioſi ; ſicut ergo nemo prudens facilè agit cum homine habente morbum contagioſum, ne veniat in periculum ſalutis corporalis ita nemo prudens facilè debet agere cum hæretico , ne det ſe in diſcrimen ſalutis animæ.

17 Secundò ratione ſcandali. Conſtat enim multos rudiores, & ſimpliciores ſcandalum pati,& in errorem induci cum vident ſuos Principes, nobiles,aut potentes,aut doctrina excultos, maximè Antiſtites , & perſonas Eccleſiaſticas cum hæreticis contrahere, paciſci, matrimonia inire, & ſimilia agere. Putant enim eos hac ſua conuerſatione doctrinam,& mores hæreticorum approbare;ac proindè ſe quoque errare non poſſe, ſi ipſorum exemplum imitentur.Vnde paulatim fit vt apertè incipiant hæreſim pro vera doctrina amplecti,& propugnare, nec alio argumento tueri ſe poſſint,quàm quod prætendant tales viros errare non poſſe , ſeque bona conſcientia illorum veſtigiis poſſe inſiſtere.

18 Tertiò propter improbitatem hæreticorum. Sunt enim illi,de quibus 2. ad Timot. 3. inquit Apoſtolus: *Erunt homines ſe ipſos amantes , cupidi, elati,ſuperbi,blaſphemi ,parentibus non obedientes, ingrati,ſceleſti,ſine affectione, ſine pace , criminatores,incontinentes,immites , ſine benignitate,proditores,proterui,tumidi,& voluptatum amatores, magis quam Dei,habentes ſpeciem quidem pietatis , virtutem eius abnegantes* Et proptereà ſubiungit idem 19
Apoſtolus.*Et hos deuita.*Vnde D. Cyprianus *lib.* 1.*Ep.*3.*ad Cornel.* quomodo Catholici conſortia hæreticorum declinare debeant ſic habet : *Declinent fortiter,& euitent dilectiſſimi Fratres noſtri verba,& colloquia eorum , quorum ſermo vt cancer ſerpit,nulla cum talibus commercia,nulla conuiuia; nulla colloquia miſceantur,ſintque ab eis tam ſeparati,quàm ſunt iſti ab Eccleſia profugi.* Cuius rationem veluti reddens S.Leo *ſerm.*5 *de Ieiun.*10. *menſ.*inquit:*quia ſermo eorum ſerpit vt Cancer,humiliter irrepunt,blandè capiunt,molliter ligant , latenter occidunt.*

Nec obſtat quod contra dicta obiicitur per 20
vniuerſitatem Pragenſem , & Ingloſtadienſem, ſcilicet dictam alienationem vtiliſſimam eſſe d. Eccleſiæ Vratiſlauienſi , quia aliàs ſi non fiat, oportet bonum illud oppignoratum diluere , & ſoluere pro illo creditori 36000 taleros , quod eſt impoſſibile propter Eccleſiæ neceſſitates, & præſertim quod bonum illud propter bellicas calamitates eſt valdè deterioratum,& inutile Eccleſiæ, cui è contra valdè commodum eſt acceptare ſuperadditionem illorum 5000. talerum, quos creditor vult ſuper adiungere ac proindè neceſſarium non eſſe ad hoc faciendum Sedis Apoſtolicæ conſenſum. Siquidem *cap. vt ſuper aliqua de reb. Eccleſ. alien. vel non*,expreſsè ait Cæleſtinus III Rauennenſi Archiepiſcopo. *Poſſeſſiones verò,quæ tuæ Eccleſiæ minus vtiles ſunt pro aliis vtilioribus de fratrum tuorum,& ſanioris partis conſilio,& aſſenſu,alienandi, ſeu commutandi liberam concedimus facultatem.*Et *c.ea enim* 10. *q.* 2. vbi res immobiles permittuntur dari pignori, quando mobiles non ſufficiunt , prohibetur rei ſterilis poſſeſſio,& prædium inutile alienari permittitur.

Hæc,inquam,& ſimilia,non obſtant, non ſo- 21
lum quia hæc omnia , præſertim de vtilitate Eccleſiæ in facienda alienatione debet plenè probari,& eſſe euidens , clara, & indubitata , itaut non ſtetur aſſertioni alienantis. Bartol *in l.ſi facto ff.de Caſtrenſ.pecul.*Bald.*conſ.*256. *circa med. verſ. præterea*, Feder de Sen. *conſ.* 143. *circa fin.* Alex.*conſ.*160.*n.*5.*lib.*6.Roland.*conſ.*15.*n.*19.*l.*1. Barb.*de Iure Eccleſ.lib.*3.*c.*30 *n.*16.& 17.Maximè Rota 1.p. diuerſ.deciſ. 181. num. 3. vbi expreſsè : *Certum eſt quod non ſtatur aſſertioni partium circa cauſam vtilitatis.*Sed etiam, quia eſto 22
euidenter conſtet de vtilitate huiuſmodi alienationis,& damno de retentione talis boni adhuc requiritur iudicium Sedis Apoſtolicæ , quo iudicet de tali vtilitate,& damno,& ſi ita inuenerit conſentiat in alienationem. Tum propter iuramentum ab Epiſcopo emiſſum , & d. Extrauag.*Ambitioſæ*,quæ vt dictum eſt , extenduntur etiam ad caſus aliàs ex Iure licitos ratione vtilitatis.

Tum denique,quia intentio,& finis Eccleſiæ 23
in d.Extrau.eſt impedire alienationes factas prætextu vtilitatis ſine conſenſu Summi Pontificis, eo quod,experientia docente, ſimiles alienationes licet apparentes vtiles , repertæ poſtea ſunt inutiles , & damnoſæ Eccleſiis. Quaranta *ſupr. n.*5.maximè *n.*44 Filliucius *ſup.c.*5.*qu.*8. Franc. Bordon.*in reſ.reſ.*27.*n.*33.Moron.*reſp.*62.*n.*7. Et ego *tom.*3.*mea Summa verbo alienatio n.*26.in impreſſione Veneta anni 1646.Et conſtat manifeſtè ex ſtylo Curiæ,nam in reſcriptis , in quibus conceditur facultas ad alienandum additur hæc clauſula:

clauſula: *Si in euidentē vtilitatem, &c* Et caſu quo
non addatur tacitè ſubintelligitur. Rota *diuerſ.
dec.* 178.*n.* ..*vol.* 2. Filliuc.*ſup.q.* 15. Boſſac.*de alie-
nat diſp* 2 *q.* 1 *punct.* 4.*n.* 7. poſt Redoan. & alios.
Ex quo liquidò conſtat præter vtilitatem Eccle-
ſiæ.& adhuc ipſa poſita requiri ad alienationem
conſenſum Sedis Apoſtolicæ.

14 Nec releuat clauſula illa poſita in d. Extra-
uag. ſcilicet, *præterquam in caſibus a Iure permiſ-
ſis*, per quam videtur concedi alienationes fieri
poſſe ſine conſenſu Sedis Apoſtolicæ in caſibus
vtilitatis Eccleſiæ, vel ad euitandum aliquam in-
commoditatem, vel inutilitatem. Siquidem iſti
caſus ſunt in iure permiſſi. Reſpondeo enim
25 clauſulam iſtam exceptiuam non eſſe referen-
dam ad omne genus alienationis relatum in d.
Extrauag. Sed ſolum ad eam quæ fit per mo-
dum Emphyteuſis vt conſtat manifeſtè ex ver-
bis ipſius Extrauag. ſicque communiter intelli-
gitur à Doctoribus, eiique ſecundum praxim
Curiæ. Quaranta *ſup.n.* 39. Barboſ. *de offic. & po-
teſt. Epiſcop. alleg.* 95.*n.* 22. *& ſeqq.* Bordon. *ſup.* &
alij ferè communiter.

26 Ex quo etiam patet quid dicendum ad aliud
quod tangitur pro parte aduerſa, præſertim ab
Vniuerſitate Pragenſi, ſcilicet de neceſſitate quæ
dicitur eſſe in huiuſmodi alienatione, ita vt ra-
tione ipſius, & iurium, in quibus propter neceſ-
ſitatem permittitur alienatio permitti etiam
poſſit iſta, inconſulta Sede Apoſtolica. Primò
27 enim, cum neceſſitas, & vtilitas in iure æquipa-
rentur *c.* 1. *de reb. Eccleſ. non alien. in* 6. Clement.
1. *eod. tit.* Gloſſa *ibid. verb. neceſſitas, aut vtilitas* ex
aliis etiam iuribus id comprobans, Abbas in *cap.
vt ſuper de reb. Eccleſ. non alienand. & c. fin. de Ec-
cleſ. ædific.* Moronus *d. reſp.* 62 *n.* 4. ideo quæ dicta
ſunt de vtilitate applicanda etiam ad neceſſita-
28 tem Secundò ſpecialiter, quando iura concedunt
aliquas alienationes rerum Eccleſiaſticarum
propter neceſſitatem Eccleſiæ non ſeruatis de-
bitis ſolemnitatibus (inter quas vna, & præcipua
poſt d. Extrauag *Ambitioſa* eſt expectare conſen-
ſum Sedis Apoſtolicæ) ſolum intelliguntur quan-
do neceſſitas eſt adeo vrgens, vt non patiatur
eas ſeruari, vt alios notant Cardinalis *in Clem. de
reb. Eccleſ. non alien. n.* 19. Villadiego *tr. de leg. q.*
31 *in fin.* Abbas *in cap. fin. de Eccleſ. ædific.* Tur-
recremata *in Summa lib.* 12. *q* 2. Redoan. *qu.* 19. *n.*
34. Paſqualigus *in qq moral. canon. cent.* 2. *q.* 174.
29 *n.* 4. Propterea D D. dicunt quod quando neceſ-
ſitas inſtat, & eſt periculum in mora ſi Papa ad-
eatur, vt pro alimonia pauperum, redemptione
vrgente captiuorum, tunc alienari poſſint res
Eccleſiæ inconſulto Papa. Abbas *in c. fin. n.* 8. *de
Eccleſ. ædific* Redoan. *q.* 13. *n.* 13 Quaranta *ſupr. n.*
42 Vgolin. *de poteſt. Epiſcop. c.* 14. §. 7. *n.* 5. Hæc
autem ſumma neceſſitas non vrget in præſenti
caſu, vt de ſe patet.

30 Tertiò, cum hæc neceſſitas non ſit legalis, aut
iuridica qualis eſſet ſi bonum illud, de quo eſt
controuerſia perueniſſet ad Eccleſiam cum con-
ditione, quod alienaretur; aut cum Eccleſia non
eſſet capax habendi illud aut quando illud alie-
nare eſſet neceſſarium ex voluntate teſtatoris,
aut ex lege contractus propter pactum de retro-
uendendo, in quibus, & ſimilibus caſibus autho-
res communiter negant requiri conſenſum Se-
dis Apoſtolicæ, vt videre eſt in Quaranta, Bona-
cina, Barboſa, & aliis relatis, ac in Caſtropalao
tom. 2. *tr.* 12. *diſp.* 1. *punc.* 15. & Theſauro *in prax.
p.* 2. *verb alienatio c.* 1. ſed ſit quædam neceſſitas 31
orta ex indigentia Eccleſiæ volentis facere hanc
alienationem, debet examinari à Sede Apoſtolica
an ſit ſufficiens, & debet eſſe ab ipſa authorizata,
& declarata quod ſit ex illis, quas iura requirunt
ad alienationes bonorum Eccleſiæ. *c. Diaconi c. ſi
qua c. alienationis c. ſine exceptione* 12. *q.* 2. Paſ-
qualig *ſupr. n.* 5. Vnde id quod dicitur ex c. *Quod
non eſt licitum de reg. iur.* ſcilicet neceſſitas facit
licitum, quod alias licitum non erat, & quod ha- 32
betur ex *l. ſi quis propter. C. de patribus qui filiis*,
ſcilicet *neceſſitas non habet legem*, intelligenda
ſunt de neceſſitate ita vrgente, quæ nullo modo
permittat legem, vel ſolemnitatem, maximè quæ
ſpectat ad conſenſum Sedis Apoſtolicæ pro
ea requiſitum, obſeruat Archidiacon. *in cap. Ea
enim § hoc ius verb. conſtata* 10 *quæſ.* 2. Paſqualig.
ſupra.

33 Ad id verò quod pro aduerſa parte tangitur
in litteris Capituli Vratiſlauienſis ad Sereniſſ.
Epiſcopum, & in reſponſo Vniuerſitatis Inglo-
ſtadienſis, ſcilicet d. Extrauag. *Ambitioſa* vſu re-
ceptam non eſſe in Partibus Poloniæ, ac pro-
indè nullam vim habere ad obligandum volen-
tes alienare ad petendum conſenſum Sedis
Apoſtolicæ.

Reſpondeo primo ipſam Vniuerſitatem In- 34
golſtadienſem ſupra de hoc dubitare, quin potius
dicere, quod ſi eſſet recepta in locis vicinis, præ-
ſumendum eſſet, quod etiam Diœceſi Vratiſla-
uien̄ recepta ſit, ac proindè quod onus proban-
di contrarium in dominos conſulentes (ſcilicet
Canonicos eius Eccleſiæ) retorquendum ſit. Et
rectè ſanè, cum hoc ad factum pertineat. Secun- 35
dò, debere præſumi eſſe receptam, quia eſt inſer-
ta in corpore iuris, & eſt ipſum Ius commune;
prout in terminis reſoluit Rota *in vna Brixienſi
locationis* coram Pegna inter deciſiones Farina-
cij *p.* 1. *deciſ.* 30 *n.* 5. vbi ſic: *Satis quoque leuè vi-
ſum fuit quod de non vſu Extrauagantis Ambitioſæ
opponebatur; cum enim eſſet lata, & publicata, &
paſſim iam impreſſa circumferatur vſu præſumitur
etiam recepta* Et ita tenent Benintend. *dec.* 13. *n.* 9.
Redoan *ſupr. q.* 6. *n.* 15. *& qu.* 35. *n.* 1. Berous *conſ.*
8. *n.* 9 *lib* 3. Gutier. *lib.* 1. *Can. qq. c.* 8. Riccius *in
Collect. dec. p.* 5. *collect.* 1673. *& in prax. rerum for.
Eccleſ. deciſ* 95 Et plures alij, quos ſequitur, &
refert Barbol *d. alleg* 95. *n.* 49. *& in Collect. D D. ad
d Extrauag. n.* 3. allegans etiam alias Rotæ deci-
ſiones ad intentum.

Maximè ex illa Brixienſi iam relata clarè ha- 36
betur Rotam non ſeruare deciſionem Mohedani
8. *de locato.* dicentis probandum eſſe vſum huius
Extrauagantis *quinimo*, inquit Rota, *cum vſu re-
cepta præſumatur neganti vſum incumbit onus pro-
bandi.* Anton. Auguſt. *in epit tit. de conſtit. num.* 3.
Becc *conſ.* 9. *n.* 1. Plott. *conſ.* 19. *n.* 62. Imò genera-
liter eſſe receptam, ſaltem quoad nullitatem con-
tractus in illa poſitam contra alienantes, etſi non
quoad cenſuras colligitur ex pluribus DD. rela-
tis à Barboſa *ſupra d. numer.* 3. In dubio autem 37
de receptione præſumi debere eſſe receptam,
eo quod poſſeſſio, & præſumptio ſtat pro ipſa,
ita vt in fauorem ipſius debeat iudicari, & qui
eam in ſui fauorem allegat habeat ſuam inten-
tionem fundatam, colligitur ex iis, quæ dixi
tom. 4. *mea Summa qq. regul. verb. leges regular.
numer.* 17. & habent Sanch. *lib.* 1. *in Decal. cap.* 10.
num. 35. Salas *in* 1. 2 *quæſt.* 21. *tract.* 8. *diſp. vnic.
ſect.* 26. *n.* 265. *in fin.* Laym. *lib.* 1. *tract.* 4. *cap.* 3.
num. 6.

*num.6.*cum Rodriguez, Naldo, & Bonacina, quos ibi retuli.

38 Tertiò reſpondeo, quod ſiue hæc Paulina recepta ſit, ſiue non in partibus Poloniæ, aut alibi, & quidquid ſit de illa controuerſia an lex humana non recepta, ſeu non acceptata obliget, de qua dixi loco relato *n.16.* & abſtrahendo ab his omnibus, nihilominus eam obligare vbique gentium.

39 Ratio eſt, quia Papa poteſt obligare ſua lege fideles, etiamſi illam non acceptent, & independenter ab eorum acceptatione; & ex multis coniecturis colligitur habere hanc intentionem circa obſeruantiam huius Paulinæ. Primum conſtat ex eo quod hæc facultas competit illi ex poteſtate à Chriſto conceſſa illis verbis *Paſce oues meas*, & quia alias maioris poteſtatis eſſet grex quàm paſtor, & quia aliàs etiam dici deberet quod poteſtas ipſi à Chriſto conceſſa non eſſet abſoluta, & efficax, ſed inefficax, & conditionata, ſcilicet ſi ſubditi voluerint obedire, ſic colligitur ex Suar. *lib.4. de legib. c.16. n.* 8 dicente hoc eſſe de fide, & referente pro eo Caſtr & ex Turrecrem & ex Vaſqu 1.2 *diſp.*156. *cap.* 5. Rodriguez *tom.1. qq reg. quæſ.6. art.* 6. & Bonac. *de legib. diſp* 1. *quæſ.*1. *punct.* 4. *n.* 28. & 29. alios etiam referente.

40 Secundum verò, tum ex iuramento quod ex præcepto Papæ emittunt Epiſcopi de non alienando, inconſulta Sede Apoſtolica per illud enim, vt dixi, intendit Papa obſeruantiam huius Paulinæ, non obſtante eius non acceptatione; tum quia ad hunc finem inſerta videtur in corpore Iuris, cum plures aliæ Pontificiæ Conſtitutiones etiam pro re grauiſſima editæ ibi non inſerantur; tum quia paſſim iuxta eam in Curia iudicatur tam in foro externo, quàm in interno conſcientiæ, puniendo, abſoluendo, & diſpenſando tranſgreſſores illius; tum denique quia ita eſt praxis, & ſtylus Datariæ, & Pœnitentiariæ Romanæ. Quaranta *ſup n.* 49. Filliuc. *ſupra cap.1. dubio ſexto.* Hieronym. Mainaſ. *in Conſulte de Spol. n.* 276 vt teſtes aperti loquentes.

41 Pro maiori autem abundantia, & corroboratione eorum, quæ dicta ſunt, placuit hic adiungere tres Sacræ Rotæ Romanæ deciſiones eoram Illuſtriſſim. DD. Mantica, Seraphino, & Dunozetto, ex quibus pleraque de hac materia elucidantur.

Romana ſiue Tiburtina.

Horti.

42 Coram Domino Mantica 22. Decembris 1588.

ARGVMENTVM.

Alienatio rei Eccleſiaſticæ facta abſque ſolemnitatibus debitis, inualida eſt, & reuocanda, licèt facta ſit ex neceſſitate ſoluendi æris alieni.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei Eccleſiaſticæ vt ſubſiſtat quæ requirantur*

2 *Gratia Papalis in forma ſimplicis commiſſionis non præſentata, morte Pontificis expirat, & num.7.*

3 *Gratia non ſuffragatur, ſi Breue, quod ex forma commiſſionis erat expediendum, non fuerit expeditum.*

4 *Gratia ſi in euidentem, locum habet, etſi Eccleſiæ vtilitas euidens non ſit probata, & numer.5.*

8 *Alienatio facta pro ſoluendis debitis hæreditariis, beneplacitum Papæ non requirit.*

9 *Gratia præſentari debet etſi emptori lis fuerit mota.*

DECISIO.

Placvit Dominis alienationem non valere ex defectu ſolemnitatis. Nam in alienatione rei Eccleſiaſticæ duo copulatiuè requiruntur, ſolemnitas, & cauſa. *cap.1. & 2. de reb. Eccleſ. non alien. l. 6. Clem.1 eod. tit. c. ſine exception.* 12. *q.* 2. & communem hanc opinionem profitetur, & quamplurimos adducit Dec. *in conſil.* 142. *n.* 4. & Couarru. *var. reſ. l.2. c.17. n.2.* Et hoc in Rota ſæpius deciſum fuit. 1

Vnde quamuis alienatio facta fuerit ex neceſſitate æris alieni, non poteſt tamen ſuſtineri, quia deficit forma requiſita, hoc eſt, aſſenſus, & authoritas Superioris.

Nec obſtat ſupplicatio à fælic. record. Greg. XIII. obtenta, quia illa eſt in forma ſimplicis commiſſionis, nec fuit præſentata, & ideo per mortem Summi Pontificis expirauit. Bald. *in l. vlt. n.3. verſ. ſed pon. ff. de conſt.* Dec. *in c. relatum, n.* 28. *verſ. Et iſta concluſio intelligitur, de eff. deleg.* Gabr. *in concl.1 n.7. de prab. l.6.* 2

Quod multo magis Dominis placuit quia in caſu propoſito poſita eſt clauſula, *& per Breue*, quæ facit vt ſit neceſſaria expeditio Breuis, quod cum non fuerit expeditum, gratia non poteſt ſuffragari, quia obſtat regula de non iudicando iuxta formam obligationis. 3

Neque ad rem pertinet, quod gratia *ſi in euidentem*, ſtatim locum habeat, etiam priuſquam Eccleſiæ euidens vtilitas probetur, vt aliàs dictum fuit in Rota, quia illud procedit, quando reſcriptum fuit præſentatum, & res eſt in eo ſtatu, vt confirmatio fieri poſſit, aliud eſt, ſi reſcriptum non ſit præſentatum, quia mandatum de re integra morte Pontificis expirat. *cap. licet, de offic. deleg.* Et perindè eſt ac ſi non eſſet obtentum. 4 5

Neque etiam refragatur quod hæc gratia facta fuerit ſimpliciter, & ideo quamuis non ſit præſentata executori per mortem Papæ non expiret. *cap. ſi ſuper gratia, de off. deleg. lib.* 6. Guido Pap. *deciſ.* 491. quia hoc non habet locum quando executor debet adhibere cauſæ cognitionem. Rota *deciſ.* 12. *de off. deleg. in nou.* Gemin *in d. c. Si ſuper gratia n.7. verſ. Sed pone quod Papa, de offic. deleg* Felin. *in d. c. relatum, n.8. verſ. Limita iſtam limitationem, de offic. deleg* Et ſequitur Gabr. qui alios conſonantes refert *in d. concluſ.* 2. *n.* 13. *de prab lib* 6. 6 7

In propoſito autem executor debuit adhibere cauſæ cognitionem, ergo ea non adhibita per mortem Pontificis expirauit. & cum Breuis etiam expeditio fuerit neceſſaria ceſſat omnis dubitatio.

8 Neque

8 Neque etiam dici poteſt beneplacitum Papæ non fuiſſe neceſſarium ex eo quod alienatio facta fuit pro ſoluendis debitis hæreditariis, quia per aditionem hæreditatis bona fuerunt acquiſita à monaſterio *l. ſed ſi plures. §. filio. de vulg. & pupil. ſubſt. & inſtit. de hæred. qual. & differ. in pr.* quem textum meliorem de Iure dicit Crot. *in leg. ſtipulatio hoc modo concepta, n. 55. verb. oblig. gloſ.* & DD. *in l. 1. §. veteres, ff. de acqu. poſſ.*

9 Neque etiam obſtat quod emptori lis fuerit mota, & ideo gratia non fuerit præſentata, quia hoc nullum præſtitit impedimentum, & quia Breue etiam nihilominus potuit, & debuit expediri, & præſentari. Ita, &c.

Habetur hæc deciſio inter deciſiones Manticæ *deciſione* 41.

Romana.

Domus.

43 Coram Domino Seraphino anno 1604. Die Lunæ 16. Februarij.

SVMMARIVM

1 *Ad validitatem alienationis bonorum Eccleſiæ requiruntur copulatinè ſolemnitas, & cauſa.*

2 *In alienatione bonorum Eccleſiæ ſolemnitas non requiritur quando res eſt ſolita locari.*

3 *Res dicitur ſolita locari, quando precedit vna locatio ſolemnis, vel duæ minus ſolemnes cum curſu quadraginta annorum, vt n. 5.*

4 *Locatio non poteſt dici ſolemnis in qua non conſtat de beneplacito Apoſtolico, etiam quod ex lapſu temporis poſſit præſumi, ad effectum vt vnica ſufficiat pro ſolito.*

6 *Locationes licet duæ factæ iiſdem perſonis habentur pro vna tantùm maximè ſi poſterior ſit prioris confirmatio.*

7 *Locatio non poteſt eſſe eadem cum prima quæ fuit alterata reſpectu nominationis in defectum generationis cum requirat nouam ſolemnitatẽ, & debet continere eandem cauſam conceſſionis.*

8 *In conſideranda vtilitate in alienatione bonorum Eccleſiæ debet haberi ratio ſextæ partis.*

9 *Non dicitur ſufficiens cauſa alienationis bonorum Eccleſiæ ex quo domus ſit ruinoſa, quando cum parua impenſa reparari poteſt.*

10 *In alienatione bonorum Eccleſiæ facta propter merita illa ſunt probanda aliter quàm ex atteſtatione alienantis, & debent eſſe ratione obſequiorum Eccleſiæ præſtitorum.*

11 *Melioramenta facta in re locata ab Eccleſia ſine ſolemnitate, & ſine cauſa, liquidari, & refici debent.*

DECISIO.

1 FVIT reſolutum ſententiam extra Rotam latam eſſe iuſtam, & confirmandam, cum locatio facta Sebaſtiano corruat ex defectu ſolemnitatis, & cauſæ, quæ tamen ad validitatem alienationis bonorum Eccleſiæ copulatiuè requiruntur, *cap. 1. de reb. Eccl. non alienan. cap. ſine exceptione. 12. quæſt. 2.* vbi latè Laurent. de Rodulph. *in 3. quæſt.*
Neque obſtat limitatio quæ pro Sebaſtiano de- 2
ducitur ad ſuſtinendam alienationem quod ſo-
lemnitas non requiratur in re ſolita alienari, *c. 2.* 3
& ibi Doctor. *de feud.* & allegatur vna locatio,
quam affirmant fuiſſe ſolemnem facta anno
1515. Mariæ, & Paulæ, quæ fuit confirmata per
ſententiam duorum Canonicorum Eccleſiæ La-
teranenſis. 4
Nam neque hæc locatio poteſt dici ſolemnis,
cum non conſtet de beneplacito Sedis Apoſto-
licæ, nec de Iuriſdictione illorum Canonicorum,
qui ſententiam tulerunt, & licet iſta poſſint præ-
ſumi ſtante lapſu tanti temporis, tamen ad hunc
effectum non ſufficit allegare præſumptionem
vt fuit deciſum coram me in cauſa Romana de-
uolutionis domus 30. Octobris 1602. neque ſen-
tentia per dictos Canonicos lata fuit in exequu-
tionem alicuius gratiæ, *Si in euidentem*, ſed in li-
te mota per Priorem de, & ſuper domo, & illius
deuolutione, & euacuatione, itaut non poſſit de-
ſeruire pro confirmatione alienationis, & bene-
placiti Apoſtolici, immò arguit hanc locationem
non fuiſſe pacificam, Minus poteſt ſuſtineri ex 5
eo quod adſint duæ locationes cum curſu anno-
rum quadraginta allegando prædictam factam
anno 1515. & aliam factam anno 1520. quia ha- 6
benda eſt pro vna tantum, cum factæ ſint iiſdem
perſonis: & hæc poſterior non eſt noua locatio,
ſed prioris confirmatio, cum eiuſdem inſertio-
ne facta à ſucceſſore prioris, qui priorem con-
ceſſerat. 7
Sed difficultatem tollit quod locatio de qua
nunc agitur facta Sebaſtiano eſt alterata re-
ſpectu nominationis in defectum generatio-
nis, quo caſu requiritur noua ſolemnitas, vt
notatur *in Auth. Qui rem, C. de Sacroſanct. Ec-
cleſ.* Et fuit deciſum in cauſa *Imoleñ bonorum* 21.
Maij 1593. *coram R. P. D. meo Pamphilio.* Et et-
iam requiritur vt adſit eadem cauſa conceſſio-
nis. Curt. *de feud. p. 2. quæſt. 1. num.* 10. Viſum
fuit etiam Dominis adeſſe defectum cauſæ, fa-
tetur enim Sebaſtianus, quod eo tempore quo
domus locabatur pro ſcutis quadraginta, & con-
ceſſio fuit facta pro ſcutis ſex, & pro ſumma
300. ſcutorum, cum obligatione expendendi ſcu-
ta centum in melioramentis; adeo quod etiam 8
habita ratione ſextæ partis, nulla adeſt Eccleſiæ
vtilitas.
Nec refert quod dicatur, domum fuiſſe rui- 9
noſam, quia poterat Prior cum centum ſcutis
illam reparare abſque aliquo eius incommodo,
& ſic iſta non erat ſufficiens cauſa alienationis
vt fuit alias deciſum coram me in cauſa *Placen-
tina bonorum de Puteobonellis*, & in pluribus aliis
cauſis. Neque hic cadit contemplatio meritorum 10
Sebaſtiani, tum quia eſſent aliunde probanda
quam ex atteſtatione alienantis, Iaſ. *conſ. 73. lib. 3.*
Federic. *conſ.* 143. tum quia neceſſarium eſſet, vt
hæc merita eſſent ratione obſequiorum præ-
ſtitorum Eccleſiæ, cuius bona alienantur,
Ac coram bona *deciſ.* 43. & fuit dictum *coram
R. P. D. meo Lancellotto in cauſa Poſnanienſ. bono-
rum* 15. *Februarij* 1599. Quantum ad meliora- 11
menta, ea ſunt reficienda Sebaſtiano, facta illo-
rum liquidatione, & in hoc fuit benè geſtum
per Reueren. D. Veroſpum, qui præfixo termino
ad liquidandum, & nihil interim acto, proceſſit
ad exequutionem, præſtita cautione *iuxta deciſ.
Put.* 471. *lib.* 2. Et ita conceſſum pro nullitate
conceſſionis.

Habetur

Habetur hæc deciſio inter deciſiones Seraphini *deciſione* 1490.

Treueren.

Bonorum.

44 Coram Reuerendiſſimo Dunozetto. Lunæ 15. Martij 1621.

A R G V M E N T V M.

In alienatione bonorum Eccleſiæ copulatiuè requiritur cauſa,& ſolemnitas.Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione bonorum Eccleſiæ hodie vigore Paulinæ eſt neceſſarium ſub pœna nullitatis alienationis.Alienatio bonorum Eccleſiæ,licet fiat in aliam Eccleſiam,nihilominus requiruntur ſolemnitates.

S V M M A R I V M.

1 *Bona Eccleſiæ,quando alienantur, duo copulatiuè requiruntur cauſa ſcilicet,& ſolemnitas.*

2 *Beneplacitum Apoſtolicum hodie requiritur in alienatione bonorum Eccleſiæ.*

3 *Alienatio bonorum Eccleſiæ facta ſine beneplacito Apoſtolico eſt nulla.*

4 *In alienatione bonorum Eccleſiæ ſi interuenerint ſolemnitates de iure requiſitæ,non requiritur beneplacitum Apoſtolicum, ſed iſta fuit opinio Beroi ſemper à Rota reprobata, & in quo D. Berous fallatur.n.5.*

6 *Conſtitutiones fruſtratoriæ eſſent ſi ſe non extenderentur vltra terminos iuris communis.*

7 *Eccleſia quando alienat in aliam Eccleſiam, an ſint neceſſariæ ſolemnitates requiſitæ in alienationibus bonorum Eccleſiæ,& n.8.*

9 *Cultus diuinus poteſt eſſe maior in vna,quàm in alia.*

10 *Eccleſiæ vni non eſt danda occaſio, alteram ſpoliandi.*

11 *Alienatio bonorum Eccleſiæ ſi fiat in alteram Eccleſiam etiam de iure communi ſunt neceſſariæ ſolemnitates.*

12 *Beneplacitum Apoſtolicum ſi in alienatione bonorum Eccleſiæ de conſenſu partium requiratur, & ſub hac conditione fuerit concluſum.*

Tunc illo deficiente contractus dupliciter eſt nullus.

13 *Gratia Papæ quando eſt in forma ſimplicis commiſſionis,& non eſt præſentata expirat per mortem Papæ.*

14 *Iudicandum non eſt iuxta formam ſupplicationis.*

15 *Gratiæ forma ſi non ſeruetur irrita redditur ipſa gratia.*

D E C I S I O.

1 DOMINI vnanimiter venditionem fuiſſe nullam,& inualidam reſponderunt,eſt enim clara iuris concluſio in alienatione rei Eccleſiæ duo copulatiuè requiri cauſam, & ſolemnitatem *c.ſine exceptione* 12.*q.*2.*c.*1.*&* 2.*de reb. Eccl.non alienan.in* 6 Card.Mant.*deciſ.*41.*n.* 1. Et fuit ſæpiſſimè deciſum, quicquid enim ſit vtrum adſit cauſa tamen cum deficiat beneplacitum Apo-
ſtolicum quod hodie requiritur vigore conſti- 2
tutionis Pauli Secundi. Cæſar de Graſſ. *deciſ.*4.
*in fin.de rebus Eccl.num.*14.*verſ.at in caſu noſtro,*
Cardin. Mant. *deciſ.* 41. Ricc.*in praxi reſolutione* 383.*numer.*1. & fuit ſæpiſſimè reſolutum, ſe- 3
quitur perneceſſe iſtam venditionem fuiſſe ex defectu beneplaciti nullam, præcipuè cum agatur de bonis iuriſdictionalibus, & magnæ conſiderationis.

Non obſtat quod vbi interuenerunt ſolemni- 4
tates de iure requiſitæ,non requiritur beneplacitum,vt dicit Ber.*conſ.*91.*n.*18.*lib.*1.vltra quod de hòc Domini multum dubitabant, eius opinio ſemper fuit à Rota reprobata, fallit enim Berous, dum ponderat verba Conſtitutionis ibi præterquam in caſibus à iure expreſſis, nam illa important limitationem, quando debet ſeruari
ſolemnitas Paulinæ, vt patet ex lectura Conſti- 5
tutionis,& declarat Caiet. *in ſumm. verſ. excommunicatio c.*75.Steph.Quarant.*in Compen. Bullarij in ver.alienationes Eccleſ.num.*5.*&* 39. qui caſus connumerantur à Bart.Peret. *in d.extrauag. ambitioſæ in ver. præterquam in caſibus à iure ex-*
*preſſis n.*1.*& ſeq.*fruſtratoria enim eſſet conſtitu- 6
tio Paulina, ſi non extenderetur vltra terminos iuris communis.

Minus etiam viſum fuit obſtare, quod Paulina non habeat locum quando vna Eccleſia alie-
nat ad fauorem alterius, vt latè deducebant in- 7
formantes pro Collegio, ponderando verba illa Paulinæ prophanis vſibus applicare quæ non
poſſunt conuenire, quando vna Eccleſia alie- 8
nat in aliam Eccleſiam,nam fuit reſponſum conſtitutionem non niti hac ſola ratione, ſed vlterius progredi,ibi,*aut cum maximo illarum, ac di-*
uini cultus detrimento exquiſitis modis vſurpare 9
præſument;quæ verba poſſunt conuenire vbi fit
alienatio in aliam Eccleſiam,quia cultus diuinus 10
poteſt eſſe maior in vna, quam in alia Eccleſia, & daretur occaſio vni Eccleſiæ,aliam ſpoliandi, vt notat Hoſtien.*in cap.*1.*de reb. Eccl.non alien.* & ibi Ioan.Andr.*n.*2. & in terminis alienationis
inter duas Eccleſias reſpondit Rota *in Neapolitana Spolij, Mercurij 3 Iunij* 1601. coram bon. 11
mem.Card.Lancellotto, & optima ratione quia etiam de iure communi requiritur ſolemnitas, vbi fit alienatio in aliam Eccleſiam *c.* 1. *de reb. Eccleſ. non alien.in 6.* Abb. *in cap. tua n.*4 & ibi Dec. *de his quæ fiunt à maiori parte c.* Dec. *conſ.* 174.*n.*1.Rota *deciſ.*1 *de reb.Eccleſ.non alien in nouis cum alleg.*

Et quod omnem ſuſtulit ſcrupulum, illud eſt quod ex partium conuentione illud beneplacitum fuit requiſitum. Nam Capitulum dedit mandatum procuratoribus ad videndum ſub beneplacito Apoſtolico, & Patres illud obtinere
proprijs ſumptibus promiſerunt, ex quo ſequi- 12
tur contractum fuiſſe inualidum, non ſolum ex defectu ſolemnitatum,ſed etiam conſenſus, qui cenſetur deficere eo ipſo, quod deficit beneplacitum conſenſui correſpectiuum Aym.*conſ.*461. *num.*29.*in fin.*Rota *in recent.deciſ.*428. *num.*6.*&* 7.*tom.*1.

Nec viſa fuit ſuffragari ſupplicatio à fel. re- 13
cord. Clementis Octaui ſignata quia illa eſt in forma ſimplicis commiſſionis, neque fuit præſentata,& ideò per eius mortem expirauit. Becc. *in cap.relatum num.*22.*verſ.& iſta concluſio de offic.deleg.* Et in terminis Cardin. Mantic. *d.deciſ.* 41. *num.* 2. Et poſtea fuit dictum in vna *Ferrarien.*

varien.bonorum 19 Ianuarij 1613 coram me Quod multò magis hoc caſu Domini dixerunt eſſe recipienda, quia fuit appoſita clauſula in Litteris latiſſimè extenden. quæ operatur vt fuerit neceſſaria litterarum expeditio, vnde illis non expeditis obſtat regula de non iudican. iuxta for-
14 mam ſupplicationis, vt reſpondit Rota *in d. decis.* Card. Mant. 41. *num.* 3.

Nec etiam ſupplicatio ſignata in actis exhibita vllo modo poteſt ſeruire pro confirmatione venditionis, nam in ea expreſsè Papa mandauerat, vt vnico contextu inueſtiretur pretium in
15 rebus ſtabilibus vtilioribus menſæ Capitulari, quæ forma cùm non doceatur adimpleta redditur irrita gratia beneplaciti, *c. cum dilecta, de reſcrip.* Et in term. fuit deciſum in vna *valentina Baronia* 10. *Martij* 1613. *coram Reuerendiſſimo Atrebaten.*

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

Habetur hæc deciſio inter deciſiones recent. Rubei 4. *p. tom.* 1. *num* 277.

CONSVLTVM XXVI.

De Monaſterio cuiuſdam Religionis occupato per fratres alterius Congregationis.

SVMMARIVM

Caſus, aut factum; num. 1.
Congregatio iſta ſeparata à Religione. n. 2.
Sub certa conditione. n. 3.
An ceſſauerit ſeparatio. n. 4.
Diſpoſitio conditionalis, omiſſa conditione, non habet effectum. num. 5.
Deficiente conditione contractus reſoluitur. n. 6.
Non obſtat ceſſio, & renuntiatio Religionis. n. 7.
Ceſſio, & renuntiatio ſub conditione, ipſa non purificata, reuertitur ad ſua iura. n. 8.
Res de facili reuertitur ad ſuam primæuam naturam. num. 9.
Reditus ad ius commune facilis. n. 10.
Feuda quando ad primum patronum deuoluuntur. num. 11.
Priuilegium Innocentij VIII. pro ſeruatis. n. 12.
An ſuffragetur titulus reformationis. n. 13.
Ea ſpectat ad Generalem, & Prælatos Ordinis. num. 14.
Talis attentata occupatio non fuit legitima. n. 15.
Impedimentum fuit legitimè reformationi. n. 16.
Non potuerunt in illam conſentire Frat. d. Conuentus. num. 17.
Dictio Quicunque *comprehendit omne genus perſonarum. num.* 18.
Extenditur ad caſus, & perſonas. n. 19.
Conditio appoſita adimpleri debet in forma ſpecifica. num. 20.
Videtur dd. Fratres in excommunicationem incidiſſe num. 21.
Non releuat conſenſus Principis. n. 22.
Nec creditur voluiſſe ſpoliare Religionem. n. 23.
Vtitur priuilegio notabili Sixti IV. n. 24.
Dictio Quoquomodo *quam vim, & energiam habeat. num.* 25.
Bona d. Religionis ad Sedem Apoſtolicam immediatè pertinent. n. 26.
Clementis VI. confirmatio. n. 27.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu Factum.

QVIDAM Religioſi Congregationis 1
N. ſeparatæ à iuriſdictione, & obedientia Ordinis N. cuius Regulam profitentur, occuparunt quoddam Monaſterium eiuſdem Ordinis in partibus Germaniæ exiſtens ſub prætextu quod quidam fratres in eo degentes ipſis illud concedebant, ea occaſione qua Generalis Ordinis ipſum reformare per ſuum Viſitatorem, & Commiſſarium conabatur. Quæritur quid iuris in hoc.

Reſponſio.

SEparatio d. Congregationis à corpore Reli- 2
gionis facta fuit conſentiente Religione per decretum factum in Capitulo quodam Generali Cremonenſi de anno 1593. & confirmatum à Clem. VIII. eodem anno in Bulla *Paſtoralis officij*, eo pacto, & conditione, *vt* (prout dicitur in d. Bulla) *dicta Congregatio N. vel eius Superiores omnino in perpetuum non præſumerent accipere loca, vel Conuentus huius Religionis N. et-* 3
iam ſponte à Ciuitatibus, vel Principibus, ſeu quibuſcunque alijs eis exhibenda, vel offerenda: quod ſi contrarium aliquando eos feciſſe compertum foret, nulla eſſet, & irrita iſta conceſſio, & nullum ius omnino adquiſitum eis intelligeretur. Cum ergo ex fa- 4
cto conſtet Religioſos d. Congregationis præſumpſiſſe accipere tale Monaſterium, proculdubio manifeſtè ſequitur quod *conceſſio* talis ſeparationis iam omnino ceſſauerit, non ſubſiſtet, *nulla* ſit, & *irrita*, ac per illam *nullum ius omnino* dictis Religioſis *adquiſitum* intelligatur; prout exprimitur in d. Decreto, & Bulla confirmationis ipſius. Certi enim iuris eſt quod diſpoſitio conditionalis omiſſa conditione non ſortitur 5
effectum *l. qui hæred. l. Mæuius. ff. de condit. & demonſtrat.* Rota *deciſ.* 315. *num.* 1. *apud Farinacium part.* 1. *recent.* Tiraquellus *de retract. tit.* 2. *§.* 2. *gloſſ.* 1. *num.* 3. *&* 4. Thuſcus *pract. concluſ. tom.* 2. *litt. C. concluſ.* 485. *num.* 8. Et quod conditione 6
deficiente contractus celebratus cenſetur reſolutus ab initio *l. neceſſario §.* 1. *ff. de peric. & commod. rei vend. l. pecuniam* vbi Alexander. *num.* 4. *ff ſi cert. pet.* Menochius *conſ.* 134. *nu.* 30. *&* 31. *& conſil.* 139. *& ſeqq & conſ.* 312. *n.* 39. Tiraquellus *in l. ſi vnquam verbo reuertatur n.* 277. *C. de reuocand. donation.* vbi quod *defectus conditionis habet oculos retro ad tempus diſpoſitionis.* Epiſcopus Barboſ. *in Axiom. iur. Axio.* 48. *n.* 6. Nec obſtat quod 7
Religio ceſſerit, & renunciauerit iuri, ſeu iuriſdictioni, quam habebat ſupra Religioſos D. Congregationis, ac perindè quod ad illam amplius regreſſum non habeat, iuxta *l. quæritur §. ſi vendita ff. de ædilit. edicto, l. ſi maritus §. ſi negauerit ff. de adulter.* Et alia iura. Etenim potius ex hoc firmatur quod dicimus.

Qui enim ceſſit, & renunciauit iuri ſuo ſub 8
conditione, ipſa non purificata, reuertitur ad iura ſua. Caruetus *conſ.* 127. *numer.* 13. Barboſa *ſupra*

ſupra Axiomat. 135.*num.*12.cum ergo non fuerit purificata conditio non accipiendi Conuentus Religionis reuertitur Religio ad iura ſua,& iuriſdictionem,quam habebat ſupra d. Congregationem.Et d. Congregatio nullatenus iam perfrui poteſt iure exemptionis, ſeu ſeparationis à Religione. Quia reſoluto iure datoris reſoluitur ius acceptoris.*l.ſi ex duobus* 6.§ *ſed*, *& Marcellus ff.de in diem adiectione.* Sanchez *lib. quarto de Matrimonio diſputat.*8.*num.* 11. Moronus *reſponſ.*59.*num.*25.

9 Id ipſum corroborat, quod cum, iuxta Iuris axioma *Res de facili reuertetur ad ſuam primæuam naturam*, conformiter ad *l. filio quem pater ff. de liber.& poſthu.cap.ab exordio diſt.*35.de quo Felinus *in c.cum omnes n* 8 *& c.cum acceſſiſſent num.*5. *de Conſtit.* Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ. cap.*544.*num.*31.Moronus *Reſponſ.*82.*n.* 36. Et reditus ad ius commune facileſſit,& fauorabiles. Moneta *de option.Canon.c.*8. *n.* 39. Barboſa *in d.*

10 *c.ab Exordio n.*1.Cum d. Congregatio membrum ſit d.Religionis;in ea, & ſub obedientia Superiorum ipſius fundata,multiſque annis, (& cum fœlicibus progreſſibus) à Generalibus eiuſdem gubernata;& per viros,ac fœminas eiuſdem alumnos,& vitæ ſanctitate illuſtres,propagata, vt ad eam veluti ad matrem,& fontalem originem reuertatur, ob non obſeruatam conditionem ſeparationis à Capitulo Generali impoſitam, à Papa confirmatam, & ab ipſa Congregatione ſemper acceptatam. Sicut propter ſimilem cauſam feuda omnia ad primum patronum deuo-

11 luuntur. Quia ſunt de gratia, & ideo faciliter reuocantur. Innocent.*in cap.* 2. *de feud.* Baldus *in Marg. verbo feudum.* Bertàchinus *in Repertor. verbo feudum.* Quæ ratio militat etiam ad intentum.

12 Accedit quod ex priuilegio Innocentij VIII. pro Seruitis in eorum Marimagno §.59.quo Religio de qua in præſenti per communicationem priuilegiorum, quàm cum illis, & aliis Mendicantibus habet,fruitur, conſtat non potuiſſe præfatos Religioſos *procurare*, *quærere*, *ſeu tentare*,quod dictum Monaſterium à Religione auferretur, aut aliis Religioſis traderetur, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, niſi hoc fieret apud Generalem Ordinis. Vnde videtur dictos Religioſos in excommunicationem hanc incidiſſe, & receptionem dicti Monaſterij irritam, & inanem fuiſſe, etiamſi per ignorantiam id feciſſe dicant, prout ex dicto priuilegio etiam habetur.

13 Nec ſuffragatur illis quod titulo reformationis, ſeu reformandi dictum Monaſterium id fecerint. Primò quidem, quia reformatio legitima dicti Monaſterij debebat fieri iuxta Regulam,quæ in illo obſeruabatur, & decreta Summorum Pontificum pro Reformatione Regularium edita,non iuxta obſeruantias,quas dicti Patres,qui illud occupare tentabant, tenent, quia illæ non præſcribuntur à Regula. Hinc Sorbus *in Annotationib. ad Compend.priuilegior. Mendicant.verb. Reformatio* inquit. *Reformatio debet fieri iuxta Regulam promiſſam.*Secundò, quia reformatio dicti Monaſterij ſpecialiter, & priuatiuè ad quoſcunque alios ſpectat ſolùm ad Generalem Religionis, non ſolùm ex iure communi Concilij Trid *ſeſſ.*25 *de Regularib. cap.* 1. & ex Sixto IV. in Bulla, quam refert Caſarubius *in Compend.priuilegior.Mendicantium verb. Reform.* *n.*1.ſed maximè ex Pio II in Bulla, *Pontificalis authoritas* in Marimagno huius Religionis *n.*26. vbi non ſolum iniungit Generali, & Prouincialibus Ordinis reformationem, ſed etiam omnibus aliis extraneis ſiue Eccleſiaſticis, ſiue ſæcularibus vt ad eam faciendam præbeant auxilium fauorem, & præſidium. Ac etiam ex Leone X. qui pro Minoribus in alia Bulla conceſſit, & in virtute S. Obedientiæ præcepit, quod nullæ reformationes fierent in ordine niſi de Generalis, & Prouincialium aſſenſu, vt refert Caſarubius ſupra, Rodriguez *tom.*3.*quæſt.Regular.q.*41.*art.*1. *& tom.*2.*qu.*73.*art.*2.*&* 3.Et alter Rodrigu. eius Compendiator *in Compend.reſolut* 123.*num.* 50. Quo etiam priuilegio fruitur hæc Religio. Malè ergo dicti Religioſi titulo reformandi præfatum Monaſterium illud occupare tentarunt. 14

15 Tertiò,quia talis attentata occupatio non ſolum non fuit legitima introductio reformationis vtpoté cum non fuerit facta à Prælatis Religionis,ad quos ipſa ſpectabat,vt dictum eſt, ſed ex oppoſito fuit oppoſitio,obſtaculum, & impedimentum veræ,& legitimæ reformationi, quam Generalis Ordinis eodem tempore curabat introduci in dicto Conuentu per ſuum Commiſſarium, & Viſitatorem Generalem ad id munus faciendum ab ipſo ſpecialiter deſignatum. Ex

16 quo proindè ſequitur Religioſos iſtos machinantes hoc obſtaculum, & impedimentum veræ, ac legitimæ reformationi,quæ erat veluti in ianuis, & proximè introducendæ incidiſſe, in pœnam excommunicationis latæ ſententiæ Papæ reſeruatæ impoſitæ à Pio II.in Bulla relata *quibuſcunque Eccleſiaſticis,& ſecularibus perſonis cuiuſcunque dignitatis,gradus,ſtatus,ordinis,vel conditionis exiſtant*, quæ, *quouis quæſito colore* reformationi introducendæ à Generali, & Prælatis Religionis ſe opponunt, aut eam impedire præſumunt; quam etiam confirmauit, & approbauit Paulus II.in Bulla *Circa quorundam*, quæ extat in Marimagno huius Religionis *n.*27.

17 Nec etiam ſuffragatur prædictis Patribus, quod aliqui, etſi pauci,fratres inhabitantes in dicto Conuentu ipſis illum concedere, & exhibere voluerunt. Etenim ex conditione illa pro ipſorum ſeparatione à corpore Religionis à Capitulo Generali facta, à Papa confirmata, & à Congregatione dictorum Religioſorum acceptata habetur non potuiſſe talem donationem, conceſſionem, ſeu exhibitionem acceptare. Vt patet ex illis verbis: *Non præſumerent accipere loca vel Conuentus huius Religionis,etiam ſpontè à Ciuitatibus,vel Principibus, ſeu quibuſcunque aliis eis exhibenda,vel offerenda.* Dictio enim *Quicunque*,cuius ablatiuum eſt illa *Quibuſcunque* comprehendit omne genus perſonarum propter ſui 18

maximam vniuerſalitatem. Rota *deciſ.*368. *nu.*5. *part.* 1. *diuerſor.* Menochius *conſ.* 224. Barboſa *de dictionibus dict.* 317. *num.* 5. Includit etiam omnes,& quaſcunque perſonas, etiam priuilegiatas. Farinacius *in prax.crimin.p.* 3. *q.* 108.*n.*6. Gutierez Canonicar.*lib.* 1 *c.* 34.*n.* 5. Extenditur etiam ad omnes caſus, & perſonas. Menochius *de præſumptionib. lib.* 4. *præſumpt.* 198. *nu.* 21. Farinacius *in prax.p.*4 *conſ.*65.*n.*8. & quamplures alij apud Barboſ.*d.dictione* 117. *præſertim nu.* 12. Ex quo proindè etiam infertur, etiam ſi aliqui fratres dicti Conuentus eum exhibere voluerint dictis Religioſis, nihilominus

non propterea vitari, quod propter acceptationem illius ipſi inciderint in diſpoſitionem illam, quod ſcilicet *conceſſio* ſeparationis eorum à corpore Religionis ſit reddita *nulla*, & *irrita*, pro-
20 pter dicta in Superioribus, & quia conditio appoſita cuicunque contractui, conceſſioni, legato, &c. debet adimpleri in forma ſpecifica. *l. qui heredib. Mamus ff de conditio. & demonſtr.* Bald. *conſ. 437. in princip.* Oldradus *conſil. 244. n. 3.* Angelus *conſil. 373. num. 2.*

21 Ex eo potius quod præfati fratres commorantes in dicto Conuentu voluerint tradere illum dictis Religionis Congregationis N. cum talis conceſſio, ſeu traditio ſit quædam alienatio bonorum immobilium, ſeu ſtabilium Religionis, ſequitur clarè incidiſſe in excommunicationem maiorem, & alias pœnas etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatas, quas incurrunt alienantes bona Eccleſiaſtica, & Regularium. Extrauag Pauli II. *Ambitioſæ.* Decretum S. Congregat. Concilij de ann. 1624. ſub Vrbano VIII. & alia iura. Imò eſſe omnino nullam, & irritam, prout in d. Extrauaganti, Decreto, & iuribus relatis habetur.

22 Nec etiam iuuat ſi dicatur ad fuiſſe conſenſum Principis ſæcularis pro donatione d. Conuentus præfatis Religioſis Non ſolum quia is conſenſus fictitius præſupponitur, ſeu caſu quod eſſet, ſollicitatus, & procuratus à dictis Religioſis; & prorſus inutilis ad eorum intentum, cum in conditione ſeparationis habeatur, vt ſupra relatum eſt: *Etiam ſponte à Ciuitatibus, vel Principibus exhibenda, vel offerenda* Monaſteria acceptari ab illis non potuiſſe. Imò nullatenus credi debeat Principem illum, vtpotè piiſſimum, voluiſſe ſpoliare Religionem dicto Conuentu contra priuilegia illius, & aliarum, cum quibus habet communicationem priuilegiorum, & quibus ſub grauibus cenſuris, & pœnis prohibetur
23 ſimilis violentia. Maximè eo tempore, & occaſione, quando Generalis illum reformare per ſuum Commiſſarium Generalem curabat. Pro quo caſu extat prohibitio Innoc. VIII. in Bulla pro Seruitis iam relata, qua prohibet Principibus quibuſcunque quod *in faciendis huiuſmodi reformationibus nullatenus ſe intromittant, aut ne fiant, opponant, vel contradicant, &c. ſub excommunicationis ſententia ſi contra fecerint eo ipſo ex tunc incurrenda.*

24 Quæ omnia maius firmitatis robur accipiunt ſi animaduertatur Religionem, cui facta eſt hæc violentia, vti, & gaudere notabili priuilegio ipſi conceſſo à Sixto IV. in ſuo Marimagno *numer.* 100. ſcilicet quod nulla *perſona Eccleſiaſtica, vel ſæcularis prædicta loca* (ſcilicet Monaſteria Religionis) *ſeu bona, occupare, accipere, vel vſurpare, aut quoquomodo ſibi vendicare præſumant abſque dictæ Sedis* (ſcilicet Apoſtolicæ) *licentia ſpeciali.* Ex eo enim habetur præfatos Religioſos huius præcepti tranſgreſſores extitiſſe occupando dictum Monaſterium, vel etiam ab aliis quibuſcunque oblatum accipiendo, aut quoquomodo ſibi vendicando, id eſt quocunque titulo, prætextu, motiuo, aut cauſa id fecerint, excluſa *Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali.* Etenim dictio
25 illa *Quoquomodo*, qua vtitur Pontifex in hoc priuilegio tantam vim, energiam, & efficacitatem habet; vt comprehendat omnem modum excogitabilem, ſeu qui excogitari poſſit. Rota *deciſ. 505. num. 19. par. 1. diuerſor.* Et apud Farinacium *deciſ. 68. num. 3. p. 1. recent.* Cardin. Thuſcus *practicar. concluſ. tom. 2. littera D. concl. 159. num. 4.* Et extendatur ad omnes modos, & caſus ſimiles, & diſſimiles, proprios, & improprios, iuxta tradita per Menochium *conſ. 344. num. 19.* Maſcardum *de probat. concl. 1131. num. 16.* Imò etiam ad caſum imaginabilem, quod talis vſurpatio Monaſterij eſſet licita, aut ſecundum ius, prout colligitur ex Cardinali Thuſco *d. concl. 359. num 8. 9. & 15.* Ruinum *conſil. 12. num. 7. lib. 2. & conſ. 77. num. 8.* & alij, quos refert, & ſequitur Barboſa *de dictionib. dict. 334. numer. 14. 15. & 16.*

Intentum tamen concludit ratio, qua Sum- 26
mus Pontifex vtitur in dicto priuilegio præfatæ Religioni concedendo de non accipiendis, nec vſurpandis bonis, & locis illius à quacunque perſona, quia ſcilicet *loca fratrum* (dictæ Religionis) *ad Apoſtolicam Sedem, & ad prædictum ordinem ſpecialiter, & immediatè pertinere noſcantur*, vt Papa loquitur Cui ſi adiungatur quod Ioannes 22. in Bulla *Sacer ordo veſter* in Marimagno huius Religionis *n. 5* dicat: *Vos, & prædictum ordinem, perſonas, & Eccleſias, Oratoria, domos, res alias, & loca veſtra, ac ſpectantia ad eadem, in quibus inhabitatis ad præſens, vel inhabitabitis in futurum, cum omnibus iuribus, & pertinentiis ſuis ac perſonis degentibus in eis, in ius, & proprietatem B. Petri, & Apoſtolicæ Sedis aſſumimus:* eaque confirmet Clem. VI. in Bulla *Sacer Ordo* in eodem Marimagno *nu. 6.* irrefragabiliter ſequitur præfatos Religioſos occupatores dicti Monaſterij non modò iniuſtè egiſſe contra dictam Religionem, tale Monaſterium occupare attentantes, ſed etiam contra Sedem Apoſtolicam, ius, & proprietatem D. Petri, ſub quibus loca, & bona dictæ Religionis ſunt poſita, & ſub quorum protectione ſunt aſſumpta, vt ex eodem Marimagno etiam habetur.

CONSVLTVM XXVII.

De quodam Religioſo à ſua Religione eiecto, eo quod celauerit morbum quendam, quem habebat, ante profeſſionem.

SVMMARIVM

Caſus, ſeu factum. num. 1.
Statutum Religionis validum eſt. n. 2.
Quæcunque Religio habet facultatem faciendi ſtatuta. num. 3.
Liberum eſt illi non recipere niſi habentes aliquas conditiones. n. 4.
Non obſtat ius commune. n. 5.
Nec quod defectus non ſit contra ſubſtantiam Religionis. num. 6.
Licita, & valida fuit hæc eiectio. n. 7.
Quibus de cauſis. n. 8.
Petens Religionis ingreſſum ad quid teneatur. n. 9.
Maximè quando agitur de defectu ſubſtãtiali. n. 10.
Tenetur tamen poſtea Religio iſtum eiectum admittere. num. 11.
Ceſſante cauſa ceſſat effectus. n. 12.
Profeſſio inſtar matrimonij indiſſolubilis. n. 13.

In

In dubio cenſetur valida.n.14.
Cauſa expulſionis eſt dubia n.15.
Non ſubſiſtit n.16.
Etiamſi ſententia expulſionis fuerit iuſta.n.17.
Non tranſit in rem iudicatam.n.18.
Datur exceptio contra illam.n.19.
Eſt ſpoliatiua n.20.
Dubium incidens de expulſione Religioſorum.n.21.
S.Rota deciſiones duæ.n.22.
Alia coram Vbaldo n.23.
Alia coram Puteo.n.24.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu Factum.

1 IN Religione Carthuſienſium eſt ſta-
tutum, quo præſcribitur quod ſi Noui-
tius taceat morbum aliquem incurabi-
lem, quem habeat, poſſit etiam poſt profeſſionem
expelli. Cùm autem contigiſſet quod in quodam
Nouitio poſt profeſſionem repertus eſſet mor-
bus quidam ſecundùm opinionem quorundam
Medicorum incurabilis, & propterea expulſus
fuiſſet à Religione, poſt expulſionem tamen
plures alij Medici inſigues deponerent talem
morbum incurabilem non eſſe, ideo quæritur
an Religio teneatur illum acceptare, & de nouo
recipere.

Reſponſio.

2 SVppono tale ſtatutum validum eſſe non ſo-
lùm ſi ſit confirmatum à Sede Apoſtolica, vt
credo eſſe, ſed etiam ſi ſit ſolùm factum à Reli-
3 gione. Cum omnis Religio habeat generalem
poteſtatem condendi leges, vt colligitur ex In-
noc. *in c ſingulus, verſus fin. de ſtat. Monach.* Caie-
tano *in opuſcul. tom. 1. tract. 31. reſp. 6.* Vaſqu. 1.
diſp. 153. *cap.* 1. *num* 5. Salas 1.2. *diſp.* 8. *ſect.* 18.
Suar. *tom.* 4. *de Relig. tr* 10. *lib.* 2. *c.* 2. Vech. *in prax.*
Nouit. diſp. 3. *dub.* 1. *n.* 4. & 5. Et quia ſicut libe-
rum eſt, & gratuitum Religioni recipere, vel non
recipere aliquem ad illam, ita etiam liberum eſt
illi non recipere niſi habentem tales, vel tales
conditiones.

4 Sic enim, vt dixi *tom.* 4. *verb. Neophitus regula-
ris num.* 6. valida ſunt ſtatuta quarundam Reli-
gionum non admittentium ad illas deſcendentes
ex genere infecto, & Rota *dec.* 297. *num.* 1. *p.* 1.
recent. non eſt inualidum ſtatutum Religionis
Hieroſolymitanæ, quo cauetur vt in eo ordine
pro Fratribus militibus non admittatur ille qui
ex patre, aut auo ſcriba Notario, aut tabellione
publico natus fuerit. Similia quoque ſtatuta ſæ-
pius eadem S. Rota approbauit. Nec obſtat ſi di-
catur eſſe contra ius commune: tum quia ſi à Pa-
pa approbatum eſt, vt ſuppono, cùm Papa ſit ſu-
pra ius commune, eo ipſo quod illud approba-
uit in iure communi diſpenſaſſe cenſetur. Tum
etiam quia prout dixi loco relato *ex 4. tom.* hoc,
& ſimilia ſtatuta non debent cenſeri contraria
iuri communi. Non enim ſunt contraria iuri
communi poſitiuè, ſed tantum negatiuè Hoc eſt,
ius commune non præcipere quod tales recipian-
tur, aut quod non poſſint excludi ab aliqua re-
ligione, ſed tantum permittere quod recipiantur
ad religionem, & ita non recipere illos aut pro-
hibere ne recipiantur non eſt contra ſed præter
ius commune.

Nec etiam obſtat quod defectus, ſeu morbus
corporalis non repugnat ſubſtantiæ Religionis, 6
non irritet profeſſionem prout dixi *tom. 1. Sum. c.*
5. *n.* 23, ex Nauarro, & aliis; quia hoc ſolum pro-
bat quod iure communi non ſit irrita talis pro-
feſſio, non verò attento iure particulari Religio-
nis nolentis admittere habentem talem defe-
ctum, ob defectum conſenſus in profeſſionem
illum habentis.

Ex quo colligo licitè, & validè potuiſſe eiici 7
à Religione Carthuſienſium talem morbum ha-
bentem, vel iuxta opinionem Medicorum exi-
ſtimatum habere. Primò quidem ratione prædi- 8
cti ſtatuti id præſcribentis, adiunctis opinione
Medicorum, cui vti probabili prudenter con-
formari potuit Superior illum eiiciens. Secun-
dò, nam quemadmodum ordinandus habens
aliquod vitium occultum tenetur, vel ab ordi-
nibus abſtinere, vel pandere vitium, quod red-
dit eum ordinis incapacem, vt ſi patiatur ætatis
defectum, vel ſit irregularis, vel habeat aliud ſi-
mile impedimentum, vt conſtat *ex c. niſi cum pri-
dem, de renunciat, verſ. per gram, cap innotuit, verſ.
multa enim, & can. ex pœnitentibus diſtinct.* 50. Et
confirmatum eſt à Gloſſa *in d. c. niſi cum pridem,
verbo non potuerit, & in d. c. innotuit, verbo reatum.*
Archidiac. *in d. can. pœnitentibus.* Innoc. *in cap. In-
quiſitionis n.* 4. *de accuſat.* Panormit. *in d. c. innotuit,
num.* 6. Felin. *in cap. Suſcitatus num.* 8. *de reſcriptis,*
D. Antonin. 3 *p tit.* 14. *cap.* 16. §. 13. Angel. *tit. ordo*
7. *n.* 1. Syluest. *Ordo* 2. *qu.* 2. & Tabiena *ordo* 6.
n. 1. *in fin* 9. Ita eodem prorſus modo petens reli- 9
gionis ingreſſum, & habens aliquod impedi-
mentum tenetur vel deſiſtere ab ingreſſu Reli-
gionis, vel illud Superioribus aperire.

Nam quotieſcunque proceditur non ad puni-
tionem; ſed vt vitetur peccatum, tenetur inter-
rogatus aperire impedimentum occultum, quod
procedit etiam ſi non ſit de eo rogatus dummo-
do illud aduertat, vel ſaltem de eo dubitet. Na-
uarr. *lib.* 3. *conſil.* 25. *de regul. & in* 2. *edit. conſ.* 48.
Suar. *to.* 3. *de relig. l.* 5. *c.* 4. *in fin.* Miranda *in Ma-
nual. Prælat. tom.* 1, *qu* 19. *art.* 2. & Sanch *in præ-
cept. Decal. lib* 4. *c* 16. *n.* 35. Vecchius *diſp.* 6. *dub.*
1. *num* 7. & 8. Quæ omnia maximè procedunt 10
quando celatur defectus, qui ſecundum ſtatuta
Religionis ſaltem eſt ſubſtantialis, qualis eſt iſte
de quo in præſenti.

Nihilominus comperto poſtea ex opinione 11
aliorum Medicorum inſignium quod morbus
ille non ſit incurabilis, ſed curabilis, exiſtimo
teneri religionem illum admittere. Ad quod in- 12
duci poteſt primò commune illud axioma Iuris:
*Ceſſante cauſa, ceſſat eius effectus, l. adigere §. quam-
uis ff. de iurepatron. l ſi pater ff. de heredit. inſtit. l.
generaliter, C. de Epiſcop. & Cler. l. cum te, C. de pa-
ctis inter empt. c. magna in fin de voto, c. cum ceſſan-
te 60. de appellat.* Cum enim cauſa eiectionis
iſtius profeſſi fuerit morbus incurabilis putatus
ſolùm probabiliter propter opinionem quorun-
dam Medicorum; cum poſtea, iuxta aliorum
eiuſdem facultatis peritorum ſententiam con-
ſtet contrarium, vtique ceſſauit cauſa dictam ex-
pulſionem iuſtificans. Secundò, & præcipuè quia 13
cùm agatur de validitate, ſeu inualiditate profeſ-
ſionis, & illa inſtar matrimonij conſummati
ſit indiſſolubilis, niſi propter certas, & indu-
bitatas cauſas, ita vt in dubio de validitate

profeſſionis ſit iudicandum quod valeat, vt do-
cent Barbat. *conſ.* 59. *num.* 12. *poſt med. vol.* 1. Na-
uarr. *lib.* 3. *conſ.* 13. *num.* 10. *in* 2. *edit. de reg.* Sanch.
de matrimon. lib. 7. *diſp.* 37. *num.* 12. *ad fin.* Steph.
Gratian. *tomo* 1 *diſcept. forenſ. cap.* 413. *num.* 17.
Suar. *tom* 2. *de Relig. lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 6. Leſſ. *lib.*
2. *cap.* 41. *dub.* 7. *numero* 66. Et idcirco Rota ad-
14 hærens huic opinioni dixerit, profeſſionem in
dubio præſumi validam niſi contrarium probe-
tur, prout habetur *in deciſ.* 1361. *num.* 7. coram
Card. Seraphino, & dictum etiam fuit in vna
Romana *Profeſſionis* 23. Iuni. 1623. coram Rem-
boldo. (Quæ omnia Bartholom. de Vecchis *in
prax. Nonit diſp.* 13. *dub.* 12.) Cum conſtet de no-
15 uo cauſam dictæ expulſionis non fuiſſe certam,
ſed potius dubiam, ſiquidem circa incurabilita-
tem illius morbi ſunt variæ ſententiæ Medico-
rum, quibuſdam aſſerentibus eſſe incurabilem,
aliis id negantibus, proculdubio non poteſt ſub-
ſiſtere eiectio iſtius profeſſi, ſed veluti iniuſtè
16 eiectus debet reuocari ad Religionem. Maximè
ipſo reclamante.

17 Tertiò, quia licet ſententia expulſionis data
illi profeſſo ob celatum illum morbum fuerit ex
parte iudicis iuſta, & valida, eo quod pruden-
ter iudicauerit propter opinionem illorum Me-
dicorum eum eſſe incurabilem, ac proinde pro-
feſſum expellendum ab Ordine propter ſtatu-
tum illius nihilominus re ipſa fuit iniuſta, cum
non fuerit certa, & iuſtificata cauſa talis expul-
ſionis, ſiquidem iuxta aliorum Medicorum opi-
18 nionem moribus ille non eſt incurabilis. Ergo
non tranſit in rem iudicatam, iuxta tradita per
Vantium *de nullitat. tit quoties, & intra quod tem-
pus n.* 8. Magonium Lucenſem *dec* 62. *n* 15. *& de-
ciſ.* 98. *n.* 5. Surd. *conſ.* 61. *n.* 53. Azeuedo *lib.* 2. *nu.*
23. *tit.* 17. *lib.* 4. *non. recopil.* Mar Anton. *var. reſ.
lib.* 7. *reſ.* 77 *n.* 14. Sed datur exceptio contra il-
19 lam *l.* 4. § *condemnatum ff. de re iudic.* Tiraq *de re-
tract lign.* §. 1 *gloſſ.* 2. *n n.* 5 Rebuff. *ad leges Galliæ
to.* 1. *tit. de ſenten. execut. art. vlt. n.* 4. Barb. *in axio-
20 mat iuris axiom.* 200. *n.* 6. Vnde ſententiam Au-
ditoris Cameræ ſuper executione Breuis latam
non præcedente illius iuſtificatione eſſe nullam,
& ſpoliatiuam cenſuit Rota in Maioricenſi *Sa-
criſtiæ* 16 Decembr 1602. coram Pamphilio. Er-
go ſimiliter hæc ſententia expulſionis, vt nulla,
& ſpoliatiua cenſeri debet.

21 Obiter hîc notandum ſententiam Ioſephi Gi-
ballini *in Diſquiſ. Canon. de clauſur. regul diſquiſit.*
2. *c.* 4 §. 13. dicentis non obſtante decreto Sacræ
Congregationis ſub Vrbano VIII. quod prohi-
bet quemquam, niſi propter incorrigibilitatem
à Religione expelli, & declarat neminem incor-
rigibilem cenſeri debere, niſi vnius anni ſpatio
in ieiunio, & pœnitentia probetur in carceribus
poſſe aliquem expelli propter vnum aliquod
crimen graue, & ſcandaloſum ſemel tantum
commiſſum, non poſſe in praxi teneri: eſt enim
expreſsè contra dicta decreta Sacræ Congrega-
tionis legitimè promulgata, & praxi recepta, &
derogantia priuilegiis Religionum, vt benè P.
Diana *p.* 9. *tr.* 8. *reſ.* 57. poſt Pellizzarium, & me
relatos. Vnde concludit, quod dictus P. Gibalinus
non eſt prorſus audiendus.

22 Eſt ad intentum huius Conſulti vna S. Rotæ
deciſio coram Vbaldo 1611. & ideo adiungenda,
ſicut, & alia coram Puteo.

Bononien.

Profeſſionis.

Coram D. Vbaldo. Veneris 9. Decem-
bris 1611.

ARGVMENTVM.

Profeſſio Monachi numquid vitietur propter
morbum comitialem, & quomodo talis mor-
bus probetur per teſtes.

SVMMARIVM.

Monachus quando dicatur in ſua Religione feciſſe legitimam profeſſionem. n. 1.

Profeſſio non vitiatur ex quolibet grauiſſimo morbo de iure communi, & an vitietur propter morbum caducum iuxta formam Conſtitutionis Religionis. num. 2.

Profeſſionis actus eſt vltro, citròque obligatorius. num. 2.

Profeſſionis impedimentum probari debet ab allegante. num. 3.

Morbus caducus quomodo per teſtes probari debeat. num. 4.

Teſtes habentes affectionem ad cauſam repelluntur, vel ſaltem in concurſu aliorum multum minuitur de eorum fide. n. 5.

Medici periti deponentes ſuper infirmitate alicuius, quem non viderunt, nec curarunt, an, & quando probent. num. 5.

Medicis peritis in eorum arte ſtandum eſt. n. 6.

Confeſſio extraiudicialis probata per teſtes ſatis probat. num. 7.

Morbus Comitialis an ſit medicabilis. n. 8.

DECISIO.

DOMINI dixerunt profeſſionem à 1
Ioſepho Maria emiſſam in Venera-
bili Religione Fratrum Minorum
fuiſſe validam, cum eſſet ab eo fa-
ctam in ætate legitima. & poſt annum probatio-
nis cum ſolemnitatibus requiſitis, *c.* 1. *de reg. lib.*
6 *c. ad Apoſtolicam, eod tit. c. cum Gonſaldus* 17. *q.*
2. Speculat. *in tit. de reg. n.* 1. *& ſeq.* Rota *dec.* 116.
n. 3. *p.* 2. *diuerſ.* Et habetur per S. Concil. Trident.
ſeſſ. 25 *de regul. c.* 15. *& ſeqq.*

Neque de iure communi obſtare videbatur 2
allegatus morbus caducus in Ioſepho, cum quili-
bet morbus etiam grauiſſimus non vitiet profeſ-
ſionem, vt dixit gloſſ. *in cap. ſicut tenor, in verb.
extra mentem, de regular.* & probatur *in c. Sicut no-
bis*, vbi Butr. Abb. & alij communiter, *cap. porre-
ctum, eodem titulo.* Vnde difficultas oriebatur ex
Conſtitutionibus d. Religionis, quatenus eſ-
ſent confirmatæ à Papa, per quas expreſsè ca-
uetur, vt Nouitij profeſſio laborantis tali mor-
bo ſit prorſus irrita, iuxta conſil. Nauarr. 25. *de
Regular. num.* 2. *lib.* 2. *& eiuſdem deciſ* 30. Et ex eo
quod proteſtatio dicebatur emiſſa à Fratribus in
ipſo actù profeſſionis, iuxta formam dictarum
Conſtitutionum, ex quo videbatur deficere
conſenſus fratrum, & Religionis, caſu, quo ille
profeſſus

profeſſus laboret morbo caduco, qui tamen conſenſus neceſſariò debet interuenire, cum actus profeſſionis ſit, vltrò, citróque obligatorius, Abb. *in cap. porrectum, ſub numero* 10. *de Regul.* Nauarr. *conſ.*16. *num.*16. *eodem titulo, & conſil.* 17. *num.* 2. *de voto.* Ruyn *conſ.*128. *numer.* 3. *lib. primo.* Menoch. *de præſumpt. lib.*6. *præſumpt.* 83. *num.* 11. *& ſeq.* cum aliis per Hond. *conſ.*78. *n.*5. *lib.*2.

3 Sed hæc non videbantur DD. obſtare, quia non fuit probatum Ioſephum laboraſſe tali morbo tempore profeſſionis, prout erat neceſſarium, gloſſ. *in d. ca. Sicut tenor, in verb. extra mentem*, & ibi Doctor. ſupra allegati Bero. *conſ.* 29. *numer.* 12. *lib.* 1. Rota *deciſ.*107. *n.*24. *p.*2. *diuerſ.* Honded. *d. conſil.*78. *n.* 2. *libro ſecundo.*

4 Neque obſtant teſtes examinati pro parte Ioſephi ad probandum, quod ipſe etiam ante profeſſionem, & de tempore pueritiæ laborabat dicto morbo, & quod viderunt eum in terram cadere, & alia ſigna eiuſdem morbi; quia fuit reſponſum eos non neceſſariò concludere de morbo comitiali, vel caduco, cum adſint alij morbi ſimiles, & cauſantes eadem ferè accidentia, vt eſt vertigo, quam appellant tenebricoſam, quæ facit patientem in terram cadere, vnde ex hoc non infertur morbus caducus, vt fuit reſolutum in cauſa Leondie. *Fructuum* 31. *Maij* 1604. coram bon. mem. Litta, cuius copia data fuit, ſed ſolùm ſimilitudo dicti morbi, vel ad eum propenſio, vt fuit dictum in Panopilonem *Abbatiæ* 20. *Iunij* 1603. R. P. D. meo Ludouiſio.

5 Accedit, quod dicti teſtes partim ſunt Fratres eiuſdem Monaſterij, & ideo aliquo modo intereſſati, Natta *conſ.*672. *num.*58. *lib.*4. Præſertim cum dicant ſe habere affectionem ad cauſam *in Summario Antonij num.* 3. quo caſu teſtes repelluntur, Pariſ. *conſ* 15. *num* 30. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 346. *nu.*4. *p.*1 *diuerſ.* vel ſaltem in concurſu aliorum multum minuitur de eorum fide. Afflictus *d.*400. *num.*8. Præterquam quod cum non ſint periti non videntur poſſe deponere de tali infirmitate, Ancharan. *conſ.*330. *num.*6. Aretin. *conſ.* 142. *num.* 14. *verſ. ſed tamen his non obſtantibus*, Rota *in ead.* Leodi. *Fructuum* 14. *April.* 1606. coram Litta, partim verò licèt ſint Medici, & periti tamen non deponunt niſi per modum reſponſi ſuper facto eis propoſito, non autem per ſenſum corporis, quia viderint patientem, & eius infirmitatis qualitatem diiudicare potuerint, quæ ex accidentibus potiſſimum dignoſcitur, iuxtà tradita *in cap. communiter* 33. *diſt.* & ibi Archidiacon. & alij, & inde Leodien. *Fructuum.* 30. Maij 1604. nec verificatur quod accidentia expreſſa in illo caſu concurrant in hoc Fratre, & tamen ad effectum inualidandi profeſſionem requiritur plena probatio, Mohed. *deciſ.* 3. *de Regular.*

6 Tolli autem videbatur omninò fides dd. teſtium ex aliis pro contraria parte inductis, qui ſunt numero plures conteſtes, & periti in arte, nec conſtat eos habere aliquam affectionem ad cauſam; nam in primis plures teſtes dicunt hunc fratrem ſolitum præſentire morbum ſuum, eique occurrere vel aliqui rei inhærendo, vel comedendo, vel aliud ſimile faciendo, & ſolitum recordari accidentium, quæ ſibi occaſione d. morbi euenerant.

Et tamen Medici deponunt in Summario Antonij, *n.* 8. quod patiens talem morbum non recordatur de eius initio, ſicut etiam Medici, qui dictum Fratrem viſitarunt deponunt illius accidentia non fuiſſe morbi caduci, ſed vertiginis, vt ſupra, quorum iudicio tanquam in arte peritorum ſtandum videtur, *l. ſeptimo menſe*, vbi Bald. *ff. de ſtatu hominis.* Barr. *in l.* 1. *n.*4. *ff. de ventr. inſpic.* Rota *deciſ.*107. *n.*6. *p.*2. *diuerſ.* & fuit in noſtris terminis dictum in dicta Pampilon, *Abbatiæ* coram Ludouiſio.

Accedit confeſſio ipſius Ioſephi Mariæ ante 7
litem motam, quod ipſe tali morbo non laborabat, ſed finxit ſe laborare, vt de religione exiret, vt in Summario Antonij *n.*2. quæ confeſſio probata per tres teſtes, ſatis videtur probare ſecundum magis communem opinionem, de qua Hieronym. Gabriel *conſ.*40. *num.*57. *lib.*2. præſertim cum duo ex dictis teſtibus ſint Religioſi, & ex iis vnus ex eadem Religione Minimorum, quibus magis creditur, Caſtren. *conſ.*143. *viſo proceſſu col. vlt verſ. dictum ergo, lib.*2. Aym. *conſil.* 169. *num.* 3. & iſta confeſſio etiam redditur veriſſimilis ex eo, quia iſte frater aliàs aufugit ex ſeptis Religionis, & fuit eo nomine condemnatus, vt *in d. Summ. n.* 13.

Vltimò conſiderabant DD. teſtes, qui dicunt 8
d. Fratrem per triennium, & vltrà ante profeſſionem aliquid non fuiſſe paſſum, ex quo ſequitur, vel quod ille non eſſet morbus caducus, quo patientes impoſſibile eſt non cadere frequentiſſimè, & exacto vigeſimo ſecundo ætatis anno anguntur vehementius, vt deponunt teſtes periti *d. Summ. num.* 31. & talis morbus vix vlla arte eſt medicabilis, vt ex mente Hipocratis, & Galeni fuit dictum in cauſa Salamantina *dimidiæ portionis* 23. Ianuarij 1609. Marcomontio, & propter eius vim, & magnitudinem morbus Herculeus à veteribus appellabatur, teſte Galeno *in lib.*6. *Hippocratis de morb. vulg. comm.*6. quem refert pluribus aliis & propoſitum congeſtis, Briſon. *lib.*3. *de verbor. ſignific. in verb. comitialem morbum*, vel quod tali morbo, quicunque ille eſſet fuiſſet liberatus, vt fuit dictum in d. Pampilonem *Abbatiæ* 20. Iunij 1603. coram Ludouiſio.

Non obſtat prædicta proteſtatio, quia videbatur non ſufficienter probari, cum de ea deponant tantùm fratres ipſi intereſſati, & affectantes victoriam cauſæ, vt ſupra dictum eſt, cum tamen in illo actu profeſſionis adfuerint plures Laici, quorum nullus hoc deponit, vt in dicto Summario *nu.*12. Vltra quod non probato morbo caduco, vt ſupra dictum eſt, proteſtatio illa nihil operatur. Ex quibus, & aliis allegatis per informantes DD. concluſerunt pro validitate profeſſionis, quæ etiam videbatur tutior opinio pro exoneratione conſcientiæ d. Fratris, & animæ ſalute.

Habetur hæc deciſio inter deciſ. Farinac. *conſ. lib.*2. *num.*346.

Eiecti à Religione.

Coram Domino Iacobo Puteo.

SVMMARIVM.

Alimenta an debeantur eiecto à Religione, prætendenti ſe iniuſtè eiectum dum cauſa diſputatur.

DECI

DECISIO.

Georgius Bergomenſis Frater S. Saluatoris per Superiores inquiſitus fuerat priuatus habitu, & facta priuatione proceſſus ſecundum ſtatuta, & conſuetudinem Religionis erat combuſtus ita vt de cauſa priuationis non apparebat. Agebat Georgius ad reſtitutionem, & dicebat ſe ſine cauſa priuatum, quia de ea apparere non poterat. Ex aduerſo fuit articulata, & vt prætendebatur, probata conſuetudo ita procedendi, per quadraginta annos. Sed ante quam ſuper dicta probatione diſputaretur, petebat Georgius alimenta, & expenſas litis, per not. per Abb. *in cap. Si quis contra in repet. col. 20. verſicul. Sed quam formam ſequetur Abbas, & in cap. Cum contingat. col. 10. verſ. Sed quam formam ſequetur Abbas &c. de foro compe.* & Guid. Papæ *deciſ. 561.* & Afflict. *deciſ. 10. cum ſeq.* & per deciſ. Rotæ 305. *aliàs* 10. *de iudic. in nouis.* In contrarium inclinauit maior pars Dominorum die 28. Nouembris 1541. quia conſiderabatur quod Georgius non erat in poſſeſſione Monachatus, per not. per Bart. *in l. Si neget. ff. de alen. liber.* Et in iſto caſu procedunt deciſiones ſuperius allegatæ. Et dum dicebatur quod Georgius prætendebat ſe eſſe iniuſtè eiectum, & ſpoliatum; reſpondebatur, quod ex quo fratres prætendebant, ſecum iuxta Conſtitutiones, & conſuetudinem Religionis proceſſiſſe, quam conſuetudinem prætendebant probaſſe, quod in primis erat videndum, an verum eſſet, quod talis conſuetudo eſſet probata, & ad hoc benè facit *dec.* Ægidij 88. & fuit allegatus Felin. *in cap. Cum dilecta col. 19. verſ. Monachus non agit, &c. cum ſequent. column. de reſcript.*

Habetur hæc deciſio inter deciſiones Iacobi Putei deciſione 202.

CONSVLTVM XXVIII.

De præcedentia in ſeſſione in Capella Papæ inter Reuerendiſſimum P. Generalem Carmelitarum, & Reuerendiſſimum P. Vicarium Generalem Eremitarum S. Auguſtini.

SVMMARIVM.

Caſus, ſeu factum. n. 1.
Generalis præcedit Vicarium Generalem. n. 2.
Ex Ceremoniali, ſeu Rituali Romano. n. 3.
Quæ ſunt per ſe anteponi debent ijs quæ ſunt per accidens. n. 4.
Ex Marimagno Mendicantium. n. 5.
Maior dignitas præcedit minorem. n. 6.
Cauſa naturalis attenditur in concurſu, non accidentalis. n. 7.
Bartholi doctrina. n. 8.
Si Vicarius eſſet Generalis maiorem dignitatem haberet. n. 9.
Varia exempla. n. 10.
De oratoribus Principum. n. 11.
Ludouici Regis Galliarum factum. n. 12.
De Procuratoribus Epiſcoporum. n. 13.
De Concilijs Prouincialibus. num. 14.
De coadiutoribus Canonicorum. n. 15.
De Archipresbyteris. n. 16.
De Vicario Generali Epiſcopi. n. 17.
Habet eandem iuriſdictionem cum ipſo. n. 18.
Non præcedit Epiſcopos. n. 19.
Ita in praxi ſeruatum. n. 20.
Axioma vincens vincentem te, *&c. n. 21.*
Factum non præſumitur niſi probetur. n. 22.
Factum non attenditur, ſed quod fieri debuit. numer. 23.
Subrogatum ſapit naturam ſubrogantis *quomodo intelligendum. n. 24.*
Quomodo limitandum. n. 25.
Honor debitus Generali an tribuendus Vicario. numer. 26.
Quantum ad iuriſdictionem. n. 27.
Decij doctrina. n. 28.
Baldi doctrina. n. 29.
Alia exempla. n. 30.
Eſſe Vicarium Apoſtolicum an releuet. n. 31.
Cum quibus, & in quibus. n. 32.
Vrbis praxis. n. 33.
Inſtitutus à Papa quam prærogatiuam habeat. numer. 34.
Quando Pontifex manum apponit. n. 35.
An ex eo tribuatur maius ius. n. 36.
Non alteratur, aut mutatur natura dignitatis, vel officij. n. 37.
Breue SS. D. N. Innocentij X. n. 38.
Generalis Carmelitarum an Apoſtolicus dici poſſit. num. 39.
Quid de facto quod refertur Generalis Seruitarum. num. 40.
An Abbates præcedere debeant Generales Regularium. n. 41.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu factum.

1 CVM Generales, & Procuratores Generales Ordinum Medicantium Prædicatorum, Minorum, Eremitarum Sancti Auguſtini, Carmelitarum, & Seruitarum habeant locum in Capella Papæ, ex priuilegiis, & antiqua conſuetudine, contingeretque quod propter obitum Generalis Eremitarum S. Auguſtini loco illius à SS. creatus fuiſſet Vicarius Generalis eiuſdem Religionis, orta eſt controuerſia inter Reuerendiſſimum P. Generalem Carmelitarum, & præfatum Reuerendiſſimum P. Vicarium Generalem Eremitarum circa præcedentiam in ſeſſione. Quæritur ergo quid iuris in præſenti, & quid facti.

Reſponſio.

2 CErti omninò iuris videtur P. Generalem Carmelitarum præcedere debere in ſeſſione in Capella Papæ P. Vicarium Generalem Ordinis Sancti Auguſtini.

3 Primò ex Ceremoniali Romano, ſeu Rituum Eccleſiaſticorum *lib. 3. ſect. 2. cap. 1.* quod eſt de ordine ſedendi in Capella Papæ. Ibi enim ſolùm nume

numerantur inter eos qui in ea Capella ſedent,
Generales, non autem *Vicarij Generales*. Ex hoc
enim infertur vel Vicarios Generales non habe-
re locum in Capella, vel ſi illum habent ex con-
ſuetudine nullatenus tamen debere eſſe ante
Generales, ſed poſt illos; ſiquidem ea, quæ ſunt
per ſe, quales ſunt *Generales*, pro dicta ſeſſione
iure anteponi debent illis, quæ ſunt ſolùm per
accidens, prout ſunt Vicarij Generales cùm pro
4 Generalibus ſubſtituuntur. Ad quod accedit,
quòd ſi intentio huius legis eſſet nomine Gene-
ralium intelligere etiam Vicarios Generales, vti-
que id exprimeret, vel nomine Vicarij Genera-
5 lis, aut Vices gerentia ipſius, prout ſæpius con-
tingit in Priuilegiis Mendicantium, vt in Mari-
magno Prædicatorum §. 34. 41. & 42. Minorum
§. 12. *&* 13. *ac* 40. Eremitarum S. Auguſtini §.
44. Carmelitarum §. 55. vel nomine capitis ſu-
premi Ordinis, prout facit Concilium Tridenti-
num *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 21. Quod etiam con-
ſtat ex innumeris aliis Bullis, & Priuilegiis Reli-
gionum.
6 Secundò, quia certi etiam iuris eſt, quod ma-
ior dignitas præcedit minorem *cap. placuit.* 18. *d.*
& cap. Epiſcopus d. 95 & tradunt communiter Do-
ctores cum gloſſa *inſtit. de bonor. poſſeſſ. §. Aliam*,
Rota diuerſ. *part.* 2. *deciſ.* 316. *num.* 4. Et Rota
coram Seraph. *deciſ.* 1323. ac S. Congregatio
Rituum in vna Sanſeuerini, Atqui Generalis
dignitas maior eſt quàm Vicarij, ſiquidem illa
eſt veluti qualitas principalis, primordialis, &
per ſe; hæc verò, vt ex ipſo nomine Vicarij, quod
(vt Calepinus inquit) ſignificat id quod Vices
alterius gerit, eſt veluti acceſſoria, per accidens,
ſubrogata, & veluti nomine alterius; ac per con-
ſequens illa iſti præferenda. Collegium Bonon.
conſ. 1. *n.* 10. Menochius *conſ.* 58. *num.* 27. Quia
ſcilicet cauſa naturalis debet attendi in concurſu,
7 non accidentalis *l.* 3. vbi Bartol. *de tutel.* Tiraqu.
de tract. lignag. § 30. *gloſ.* 1. *num.* 20. Menochius
ſup. num. 28 Felix Contelorius *in qu. de præceden-
tia n.* 26. Vnde Rota illa diuerſor. 316. relata in
ſimilibus ferè terminis determinauit, quod Ar-
chipreſbyteri ſunt præferendi Vicariis Parochia-
lium, quia nomen Archypreſbyteri ſonat digni-
tatem. *Vicarius verò* (inquit Rota) *non dicitur*
8 *poſſidere nomine proprio*. Quo etiam ſenſu dicebat
Bartholus *in l. ſi quis in bello ff. de captiu.* Quod
firmius retinetur illud quod quis habet ex pro-
pria acquiſitione, quàm ex aliena, & Rota
inter *deciſ. nou. deciſ.* 5. *num.* 1. quod minus ius,
& minorem vtilitatem habet Vicarius in Ec-
cleſia, quàm Rector, quod probat ex variis iu-
ribus.
9 Et ſanè id nullo modo negari poſſe videtur,
cùm pro comperto ſit, quod ſi præfatus P. Vica-
rius Generalis fuiſſet à Papa, vel à Religione in-
ſtitutus abſolutus Generalis, maiori dignitate, &
auctoritate frueretur tunc quàm modò, tantum
eſt Vicarius.
10 Tertiò ex variis exemplis, ex quibus conſtat,
quod illi, qui aliorum perſonas repræſentant,
prout ſunt Vicarij, Procuratores, Viceſgerentes,
vel ſimiles non ſedent in eodem loco, in quo ſui
principales ſedere debent, ſed in inferiori. Pri-
mum deſumitur ex ceremoniali relato *lib.* 1. *ca.* 3.
quod eſt de ordine ſedendi in Conciliis. Ibi enim
ſtatuitur, quòd Oratores Principum non ſedeant
11 in Conciliis in eo loco, vbi ſederent ipſi princi-
pes, quos repræſentant, ideſt inter Cardinales,
ſed in ſedibus humilioribus pro Dominorum
ſuorum dignitate.
Secundum de eiſdem Oratoribus Principum, 12
qui in Capellis Regum non habent locum Prin-
cipum, quos repræſentant, ſed inferiorem: Vn-
de Rex Galliæ Ludouicus XII. voluit quod Dux
Sabaudiæ, qui aderat ipſi, præferretur Legatis
Venetorum. Decius *in cap. ſanè* 11. *n.* 12. *de offic.
delegat.* quod refert, & laudat Franc. Purpur *in
lib.* 1. *n.* 533. *ff. de offic. eius, cui mandata eſt iuriſdi-
ctio*. Tertium de Conciliis Generalibus, in qui-
bus prout ex vltimo illorum, ſcilicet Tridentino 13
conſtat, Vicarij, ſeù Procuratores Epiſcoporum
abſentium non admittuntur, nec ſcribuntur in
locis Epiſcoporum, quos repræſentant, ſed in
alio inferiori, & ſeparato. Immò, quod valdè de-
ſeruit ad intentum, nomenclator eiuſdem Con-
cilij numerat poſt Generalem Seruitarum Vica-
rium Carmelitarum, procul dubio, quia licet Ge-
neralis Carmelitarum præcedat Generalem Ser-
uitarum, Vicarius tamen Carmelitarum non ita.
Quartum de Conciliis Prouincialibus, in qui- 14
bus etiam Vicarij, ſeù Procuratores Epiſcopo-
rum, ſeù Abbatum abſentium non admittuntur
in locis eorum, quos repræſentant, ſed in aliis in-
ferioribus, & diuerſis. Nauarrus *conſ.* 107. *de
maior. & obed.* Franc. Leo *in Theſaur. for. Eccleſ.
p.* 1. *cap.* 9. *n.* 4. Barboſa *in Collect. Doct. ad Con-
cil. Trident ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 2. *n.* 14. Quin- 15
tum de coadiutoribus Canonicorum, qui non ſe-
dent in loco Canonicorum, quorum ſunt coadiu-
tores ſed in inferiori poſt omnes Canonicos, pro-
ut tenuit Rota in vna Salamantina *Coadiutoria*
25. Iunij 1593. coram Peña. Eo quod Canonici
propria dignitate fulgeant, ſintque verè Cano-
nici, coadiutores autem ſolùm aliena, ſintque fi-
ctè Canonici quæ ratio etiam militat in præſen-
ti. Nicol. Garzia *de benef. p.* 4 *cap.* 5 *n* 66. *& ſeqq.*
Gonzalez *in reg.* 8 *Cancell.* § 9. qui idem dicunt
de coadiutoribus portionariorum. Diana 4. *p.
Tract.* 4 *reſolut.* 88. & Barboſa *de Canonic. & di-
gnit. cap.* 39. *n.* 1. referens in ſeqq. quamplures
declarationes S. Congregationis Rituum. Sex-
tum de Archipreſbyteris, qui præferuntur Vica-
riis Parochialium, quamuis Curati quos repræ- 16
ſentant tales Vicarij præcedant Archipreſbyteros
Rota illa diuerſ. relat. *deciſ.* 326. referens etiam
Rotam *deciſ.* 9. *de præbend. in nou. & 1. de offic. Ar-
chipresb. in antiq.* Barboſa *de Iur. Eccleſ. lib.* 1. *cap.*
25. *n.* 18. *& ſeqq.* ex illis principiis, quod Vica-
rius non dicitur poſſidere nomine proprio, &
quod potentius eſt ius quod quis habet iure pro-
prio, quam alieno. Quod extendunt etiam Na-
uarrus, & Gonzalez relati ad Archipreſbyteros
rurales, qui præcedunt etiam Vicarios Parochia-
les.
Vrget maximè ad intentum exemplum Vica- 17
rij Generalis Epiſcopalis. Et enim etiamſi ordi-
nariam, & non delegatam habeat iuriſdictionem.
Gloſſa *verb. officialem in cap.* 2. *de offic. Vicar. lib.* 6.
*& verb. Generaliter in cap. Romana de appel. eod. lib.
& verb. Iurgia in ca. Perlectis diſt.* 25. ita vt æqua- 18
lis, immò, & eiuſdem iuriſdictionis ſit cum Epi-
ſcopo, cum eò vnum tribunal, & auditorium
conſtituens, adeo vt de vno ad alium appellari
non poſſit, *cap.* 1. *de conſuet. in* 6. Bart. *in l.* 1.
in fin. ff. quis, & à quo appell. Abbas *in ca. Si quis,
lect.* 1. *num.* 26. *& lect.* 2. *n.* 31. *de for. compet.* &
ipſius Epiſcopi repræſentet perſonam, & autho-
ritatem, eique debeatur idem honor, & eadem
præro

prærogatiua, Menochius *conſ.51.n.16.* Sbrozza
19 *libro 2.quæſ.24.* Nihilominus numquam Vicarius Epiſcopi antiquioris præſumpſit habere præcedentiam ſupra Epiſcopos minus antiquos, aut accipere Sedem Epiſcopi etiam abſentis. Quinimò, referente Aldana *in Compend. Canonic. reſolut. lib.1. tit.43. num.19.* S. Congregatio Rituum in vna Brundusina 16. Iulij 1605. declarauit, non licere Vicario Generali occupare locum Epiſcopi, ſed eundem locum debere habere ipſo abſente, quem illo præſente habere conſueuit. Ex iis autem per manifeſtam conſequentiam infertur idem iuris eſſe de Vicario Generali regulari, quòd ſcilicet non poſſit prætendere locum Generalis, quem repræſentat, aut præcedentiam ſupra Generales.

20 Quoad factum verò ita ſeruatum fuiſſe refert D. Contelorius in Conſulto de hac re tempore Iulij II in quo Generalis Seruorum fuit Prælatus, & ſedit in Capella Pontificia ante Vicarium Generalem Carmelitarum de anno 1510. Et ſub Innocentio VIII. Vicarius Generalis Prædicatorum ceſſit aliis Generalibus in eadem Capella. Immò etiam de præſenti id contingit: nam Vicarius Generalis Dominicanorum, qui eſt authoritate etiam Apoſtolica inſtitutus Reuerendiſſimus Magiſter Dominicus Merino cedit in præcedentia omnibus Generalibus Mendicantium, præcedere debet præfatum Vicarium Generalem
21 Auguſtinianorum.

Ex quo per euidentem conſequentiam deducitur Generalem Carmelitarum præcedere etiam debere ipſum Vicarium Generalem Auguſtinianorum iuxta verus illud axioma iuris: *Vincens vincentem te multò magis vincit te, l. de acceſſionib. ff. de diuerſ. & temporal. praſcript. l. æquiſſimum ff. ad Tertul.* Gloſſa *verb. proximis in auth. defuncto. C. ad Oreſic.* Soccin. *conſ.212. in princip. lib.2.* vbi id declarat per plures caſus, Romanus *conſ. 383. in propoſito caſu, verſ. Secundo principaliter, lib.2.* Caſtrenſ. *conſ. 2. col. penult. in princip verſ.*
22 *eodem ergo modo, lib 2.* Si autem aliquando oppoſitum contigit, quod non admittendum, ſiquidem factum non præſumitur niſi probetur, *l. in bello, §. facta, ff. de captiuis, & poſtlim. reuerſ. l. ſi emancipati 9.* vbi Iaſo. & alij nihil indè inferri poteſt. Tum quia factum contra ius pro non facto habetur. *l. iubemus §. prædia, C. de Sacroſanct. Ec-*
23 *cleſ. ca. quæ contra ius 64. de reg. iur. li.6.*

Tum quia factum non attenditur, ſed quod debuit fieri, *l. nemo, C. de ſent. & interlocut.* Et ita de facto reuocandum, quia facta de facto etiam ſunt reuocanda de facto, iuxta not. *in l.1. §. nunciatio ff. de nou. oper. nunciat. & in c.1. vt lite pend.*
24 Alex. *conſ.179.*

Nec obſtat contra dicta axioma illud iuris: *Subrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur l. ſi eum §. qui iniuriarum, ff. ſi quis caut.* vbi Bart. Bald. Angel. & alij. Primò quidem, quia id procedit quando ſubrogatus eſt æqualis conditionis cum eo, cui ſubrogatur. Menoch. *conſ. 784. n.12.* Barboſa *in axiomat. Iur. axiom 273. n.1.* Atqui vt oſtenſum eſt, aliud eſt eſſe Generalem, aliud verò eſſe Vicarium Generalem. Secundò, quia id intelligitur quantum ad ſubſtantialia, non ad accidentalia. Surd. *de alim. tit.9. qu.21. numer.22.* Tertiò, in ſubrogato per legem, non per hominem, ex Rimin. Iun. *conſ. 18. numer. 88. & conſ. 113. numer.128. & ſeq.* quem refert Cardin. Tuſchus *litter. S. concluſion. 757. n 49.* Vicarius autem Generalis de quo in præſenti non eſt à lege ſed ab homine ſubrogatus.

Quartò limitatur in eo quod eſt ſpecialiter attributum; tunc enim in eo ſubrogatum non ſapit eandem naturam, nec ſubrogationis regula id extendit, quod fuit ſpecialiter conceſſum. Surdus *ſupra qu.21. n. 21.* Barboſa Senior. *in l. cum prætor, §.1. num.421. de Iudic.* & Barb. Iun. *ſup. n.5.* Quintò limitatur in priuilegiis (quale eſt hoc de ſeſſione in Capella Papæ) vt ſcribunt Azeuedo *l.1. n.27. tit.1. lib.6. noua recopil.* Garc. Gironda *de priuileg. ſeu exempt. explicat. n.1313.* 25

Nec etiam obſtat, quod idem honor, qui debetur generali Auguſtinianorum debeatur etiam eius Vicario, vt quemadmodum generalis Auguſtinianorum viuens præfertur generali Carmelitano, ita eo defuncto, ipſius Vicarius etiam Generali Carmelitarum præferatur, ex cap. *Grandi de ſupplend. neglig. Prælat. & c. præcipimus d. 93.* Quia ſcilicet vices alterius gerens, repræſentat perſonam illius, & eodem iure vti debeat, ſicut principalis. 26

Hæc enim omnia ſolùm probant d. P. Vicarium Generalem debere vti eodem iure, & eodem honore quantum ad iuriſdictionem erga ſubditos, non autem quantum ad prærogatiuam dignitatis, & ordinis; vt patet euidenter in exemplis adductis, maximè illo de Vicariis Epiſcoporum, qui etiamſi habeant eandem cum ipſis iuriſdictionem, nihilominus non habent eandem prærogatiuam dignitatis aut eundem locum in Conciliis, Synodis, Choro, &c. pro quo egregiè Decius *cap. Sanè de offic. Deleg.* dicens contra Abbatem, *dum ex hoc infert, quod Vicerector debet honorari ſicut Rector, hoc benè inferri non videtur; quia licèt quis debeat honorari tanquam repræſentans delegantem, vel Rectorem, non tamen ſequitur quod debeat honorari tantum, quantum principalis, quem repræſentat.* Nec etiam in ſe hoc verum videtur, quia maior reuerentia debetur principali, vt probatur *in l Sed etſi, §. fin. ff. de in ius voc.* vbi reuerentia quæ debetur patrono, non debetur adminiſtratori. Immò dicit Baldus *ibi in d. l. Sed etſi has §. prætor ait ver. Semper autem*, quod maior honor debetur Epiſcopo, quàm Vicario eius. 27 28

Et ad hoc facit, quod fortior, & maior videtur dignitas quam quis habet iure proprio, quàm dignitas, quæ competit ex perſona alterius, vt notat Bart. *in l. quod Principi in fin. de leg.1.* facit etiam quod notat Bald. de Epiſcopo, & Vicario eius in *l. 2. ver. not. ergo arg. ff. de offic. procon. & leg.* Et infra: ſimiliter videtur, quod Vicerector non ſit honorandus ſicut Rector. Legendi Gonzal *in reg.8. Cancell gloſ.5. §.9. num.105.* Menoch. *conſ.51. n.103.* Gratian. *diſcep. forenſ. 111. n.27.* Nauarr. *conſ.7. de maior. & obed.* vbi quod Procurator Epiſcopi in Concilio Prouinciali non admittitur inter Epiſcopos, neque præfertur Abbatibus. A Ponte *deciſ.15.* vbi quod Balij titulorum in Regno non tenent locum principalis Domini in ſeſſionibus, Gama *dec.1 n.48. & ſeq.* vbi quod ſubſtitutus, & Locumtenens Patriarchæ, vel Metropolitani debet honorari prout Patriarcha, vel Metropolitanus, in pertinentibus ad iuriſdictionem, non autem in aliis, quæ competunt reſpectu dignitatis, vel ordinis. Manriqu. *de præced. Eccleſ. p.1. n.17. & ſeqq.* vbi quod Procurator Epiſcopi, vel Abbatis non ſedet in Concilio inter Epiſcopos, & Abbates. Maximè legendus Nauarr. 29 30

Nauarr. *co conſ.7.* commendans valdè doctrinam Decij relatum.

31 Nec releuat cauſam P. Vicarij Generalis Eremitarum, quod ſit Vicarius Apoſtolicus vtpotè inſtitutus immediatè à Papa, Generalis autem Carmelitarum non niſi à Capitulo Generali ſui Ordinis. Ex quo videtur ſequi præeminentiam deberi tali Vicario, cum à maiori, vel digniori inſtitutus ſit iuxta doctrinam gloſſæ *in c.1. verſ. maior de maior. & obed.* Monachi *in cap. Statutum n.20. de reſcript. in 6.* Decij *in l. cum quid ff. ſi certum petat.* & aliorum. Primò enim reſponderi poteſt id procedere cæteris paribus, & cum æqualibus; itaut dictus P. Vicarius Generalis,
32 quia eſt Apoſtolicus præcedat omnes alios Vicarios Generales, non Apoſtolicos, non autem maiores in dignitate, quales ſunt Generales. Contelorius *d.q. de præcedent. num.* 43. Monach. *ſup.* dicens id eſſe verum niſi ordinati ab inferiori ſint conſtituti in maiori dignitate. Dec. *ſup. n.*12. dum dicit hoc procedere inter Doctores eiuſdem profeſſionis. Immò addendum ad intentum nec id obſeruari in Papæ Capella. Sæpiſſimè namque
33 contingit, quod aliquis Generalis, vel Vicarius generalis Mendicantium ſit inſtitutus auctoritate Apoſtolica, ac per conſequens Apoſtolicus, nihilominus non propterea vllam præcedentiam habet ſuper alios generales, vel Vicarios generales iure Ordinum ſuorum inſtitutos.

34 Secundò, quidquid de hoc ſit, illud certum, & compertum apud omnes, quod licet inſtitutus à Papa ad aliquam dignitatem, vel officium, Canonicatum videlicet, Archidiaconatum, Vicariatum, vel ſimilia habeat hanc prærogatiuam, quod inferior non poſſit cognoſcere de tali inſtitutione, aut illam in dubium reuocare, niſi titulo ſubreptionis, iuxta *cap. 1. & 2. de Confirmat.*
35 *vtil. vel inutil.* Eo quod vbi Pontifex in aliquo negotio manum apponit, cenſetur ad ſe illud auocare, ac ſubindè inferioribus auferre poteſtatem cognoſcendi de illo, *argum. ca. Vt noſtrum 56. de appellat.* cum his quæ Gigas *de penſ. qu 69. num.1.* Couarru. *pract. cap.9. num.1.* & alij Doctores *in d. cap.* ac per conſequens talis dignitas, vel officium habeant maiorem firmitatem, itaut ab inferioribus reuocari non poſſint, ſaltem ſine cauſa legitima, iuxta doctrinam Abbatis *cap. Poſtulaſti, num. 10. de Cler. excommun. miniſtr.* Decij *cap. Ad noſtram num.16. & 17. de confirm. vtil. & cap. Cum accepiſſent n.47. de Conſt.* Mandoſij *de*
36 *priuileg. ad inſtar. gloſ.6. n.4.* Nihilominus inſtitutio facta à Papa talis Canonicatus, Archidiaconatus, Vicariatus, &c. nullum maius ius, nullum maius priuilegium, prærogatiuam, aut præeminentiam præbet, quam ſi fieret ab Ordinario, & lege ordinaria.

Tum quia Pontifex in illa concurrit cum Ordinariis, & in defectum ipſorum, iuxta *cap.2. de præben. in 6.* Tum quia in tali prouiſione, ſeu in-
37 ſtitutione nullo modo alterat, ſeù immutat naturam dignitatis officij, ſeu beneficij, quod prouidet. Pro quo faciunt plures Doctores, quos refert Sanch. *lib.7. in Decal. cap.29. n.133. & ſeqq.* Peyrin. *in Addition. ad Conſtit. Clementis VIII. ca.9. n.22.* Et ad intentum noſtrum patet in Breui à Sanctiſſimo N. Innocentio dato pro inſtitutio-
38 ne d. P. Vicarij Generalis, in quo ſolum ipſi concedit iura, & priuilegia aliorum Vicariorum generalium, non verò prerogatiuas generalium, aut alia ſpeciali forma præter communem.

Adde ad maiorem abundantiam quod ſi præ- 39
dictus P. Vicarius generalis Eremitarum S. Augeſtini eſt Vicarius generalis Apoſtolicus inſtitutus, generalis Carmelitarum eſt generalis Apoſtolicus confirmatus, vt habet Sixtus IV. in Bulla. Cum attenta quæ eſt Maremagnum Carmelit. §. 68. vbi decreuit generalem Carmelitarum legitimè electum à Sede Apoſtolica eſſe confirmatum.

Minus adhuc releuat quod, vt dicitur, genera- 40
lis Seruitarum locum ceſſerit eidem Vicario generali Auguſtinianorum. Pro comperto namque eſt quod factum vnius non debet alteri nocere *l. Si vnus §. ante omnia ff. de pact. l. de pupillo §. Si plurium ff. de nou. oper. nunc. l. paterfamil. ff. de hæred. inſtit. l. non debet alteri ff. de reg. iur. l. cohærendi C. famil. hercifc. l. hæredes §. in illa ff. eodem.* Thom. de Thomaſſ. *in floribus leg. reg.*125. Menochius *conſ.* 346. *n.* 26. Et facto alterius nemo debet prægrauari, *l. Si quis in ſuo §. legis C. de inoffic. teſtamen.* Surdus *conſ.* 173. *num.* 84. aut alieno facto onerari, *l. in cauſæ ff. de procurator.*

Ex dictis porrò elici poſſet deciſio quæſtionis 41
inter aliquos controuerſæ, an ſcilicet Abbates debeant præcedere Generales Regularium. De qua benè Zacharias Paſqualigus *in dec. moral. dec.*505. poſt D. Contelorum *in opuſc. de præced.* & alios.

CONSVLTVM XXIX.

De comminante ſe infamaturum aliquam Religionem.

SVMMARIVM.

*Caſus, ſeu factum. n.*1.
*Sententia cuiuſdam Theologi. n.*2.
*Secundum dictum illius. n.*3.
*Tertium dictum. n.*4.
*Fama eſt maximum, & pretioſum bonum. n.*5.
*Religioſi non renunciant ſuo honori, aut famæ. numer.*6.
*Honor eſt connaturalis virtuti. n.*7.
Differentia inter ſeculares, & Eccleſiaſticos. numer. 8.
*Eccleſiaſtici an pro defenſione honoris poſſint aliquem occidere. n.*9.
*Honor Eccleſiaſticorum conſiſtit in exercitio virtutum. n.*10.
*Sunt ſpecialiores imitatores Chriſti. n.*11.
Textus Alexandri Papæ cap. ſuſcepimus de homicid. *n.*12.
*Fortius procedit in caſu noſtro. n.*13.
*Sententia S. Thom. n.*14.
*Quorundam doctorum placitum. n.*15.
*Tertium placitum huius Theologi reijcitur. n.*16.
*Fundamenta huius. n.*17.
*An liceat occidere minantem mortem. n.*18.
*En eum qui paratus eſt falſum teſtimonium dicere. num.*19.
*Solum licet occidere aggreſſorem cum moderamine, &c. num.*20.
*Minæ attendendæ non ſunt. n.*21.
*Non præſtatur fides detractoribus. n.*22.

ſuper

ab Altaris miniſterio, *&c.* Et infra tam de alio, ipſius ſocio: *Vterque peccatum ſuum ad arbitrium tuum ſtudeat expiare. Conſtat enim eos contra manſuetudinem Eccleſiaſticam ex vtriuſque ope interemptos.* Quæ Papalis diſpoſitio habet adhuc maiorem vim in noſtro caſu, quàm in illo de quo in eo *cap. Suſcepimus.* Nam ibi Pontifex loquitur in caſu inuaſionis vitæ, nos autem in caſu inuaſionis honoris, ſeu famæ, quæ minoris prætij ſunt quàm vita. Vnde Gloſſa huius *cap. Suſcepimus, verb. Ligauerunt* ſic habet. *Clericus verò ſua defendendo non debet armis reſiſtere, nec aliquem propter res interficere, argum. 23. quæſ. 8. cap. 1. &c. conuenior, & argum. 36. diſt. Si quis vult, argum. contra ſupra eo cap. 2. Laicus verò poteſt res ſuas, & patriam armis tueri, & preuenire hoſtem, argum. C. vnde vi, l. 1. & 23. qu. 2. Dominus. Sed Clericus cum armis pugnare non debet etiam contra Saracenos ſup. de vo. ex multa. & 50. diſt. Clericum qui paganum.*

Quartò, idem argumentum efficitur ex mente Sancti Auguſtini, qui *in lib. 1. de lib. arbitr. ca. 5. 14. & 15 & Epiſt. 154. ad Publicolam, & lib. 1. de Ciuit. Dei c. 21.* adeò clarè damnat occiſionem inuaſoris, vt Sotus 5. *de Iuſt. qu. 1. art. 8.* Vaſqu. *tract. de reſtit. c. 2. §. 1. dub. 6. nu. 18.* Turrianus *de Iuſt. & Iur. diſp. 27. dub. 1. num. 11.* Layman. *lib. 3. ſect. 5. tract. 3. p. 3. cap. 3. n. 1.* credant hanc fuiſſe ſententiam S. Auguſtini. Si ergo ſecundum tanti Doctoris ſententiam non licet communibus fidelibus occidere inuaſorem vitæ, multò minus licebit Eccleſiaſticis, & religioſis inuaſorem fa-
14 mæ, ſeu honoris interficere.

Quintò ex mente S. Thomæ qui 2. 2. *qu. 64. art. 4.* dum quæſiuiſſet *vtrum occidere malefactores liceat Clericis*, Reſpondet: *Reſpondeo dicendum, quod non licet occidere duplici ratione. Primò quidem ſunt electi ad Altaris miniſterium, in quo repræſentatur paſſio Chriſti occiſi, qui cum percuteretur, non repercutiebat, vt dicitur primæ Petri 2. Et ideo non competit, vt Clerici ſint percuſſores, aut occiſores. Debent enim miniſtri ſuum Dominum imitari ſecundum illud Eccleſiaſt. 10. Secundum iudicem populi ſic, & miniſtri eius. Alio ratio eſt, quia Clericis committitur miniſterium nouæ legis, in qua non determinatur pœna occiſionis, vel mutilationis corporalis. Et ideo vt ſint idonei miniſtri noui te-*
15 *ſtamenti, debent à talibus abſtinere.*

Sextò ex eo quod plures Doctores malè ſentiunt de oppoſita ſententia. Etenim Andreas Gail *obſeruat. 100. num. 8* dixit ita ſentientes *magis politicè, quàm chriſtianè ſcribere, & diſputare.* Couarrubias in Clementina *Si furioſus par. 3. §. vnic. num. 4.* eam appellare videtur immoderatam, inhumanam, & barbaris potius, quam Chriſtianis conuenientem. Alij verò dixerunt id licere in foro fori, ſed non in foro Dei. Ita Accurſius apud Molinam *tom. 4. diſput. 11. num. 2.* Et Auguſtinus de Ancona *tract. de poteſt. Eccleſ. q. 52. artic. 3.* Gerſon. *tract. de Euchariſt.* Ricardus de Sancto Victore *in Opuſc. de Carit.* Et Baſſolis relatus ab Abulenſi *in c 5. Matth. q. 109.* Layman *verò libro tertio ſect. 5. tract. 3. p. 3. ca. 5. §. Dicendum 3.* ad ſimilem alium caſum dicit: *Res plena ſcandali ac peſſimi exempli erit, ſi innoteſcat hominem de ca-*
16 *lumnia non conuictum per inſidias occiſum eſſe.*

Tertium verò dictum huius Authoris omninò videtur reprobandum, quatenus aſſerit licere Clerico, vel Religioſo occidere calumniatorem grauia crimina de ſe, vel ſua religione minantem ſpargere. Et multò magis dum dicit tunc non videre ſuppetere alium modum defendendi honorem quando calumniator eſt paratus infamare publicè, ac coram grauiſſimis viris religioſum, vel religionem. Primò, quidem propter di- 17
cta, quæ in hoc puncto efficacius probant, cùm multò minus ſit minari, quam inuadere. Secundò, quia non licet occidere minantem mortem, 18
vt benè Malder. *in 2. 2. tract. 3. c. 1. dub. 7.* & Diana *ſup. reſol. 10.* Ergo multò minus licebit occi- 19
dere minantem infamare. Tertiò, quia adhuc de communibus fidelibus loquendo probabiliſſima ſententia eſt, & in praxi ſequenda, non licere occidere eum, qui paratus eſt falſum teſtimonium contra aliquem dicere, aut eum falsò apud Iudicem accuſare etiamſi alio modo obuiari id non poſſit. Prout tenent Sotus, Cord. Solon. Turrian. Sylu. Vaſq. Leſſius, Rodrig. Coninck, quos referunt Card. Lugo *de iuſt. & iur. tom. 1. diſput. 10. ſec. 7.* & Diana *3. p. tract. 5. reſol. 97. & 5. p. tr. 4. reſol. 7. & par. 8. tr. 7. reſol. 51.* Multò ergo minus licebit Eccleſiaſticis, qui manſuetudinem 20
Chriſti imitari debent, propter minas ſolum infamiæ inferendæ aliquem occidere. Quartò, quia ex communi DD. tunc ſolum licet occidere aggreſſorem in ſui defenſionem quando id fit cum moderamine inculpatæ tutelæ, & tunc obſeruatur hoc moderamen, quando ſpectatis circumſtantiis loci, temporis, & perſonarum, nullum aliud medium ſupereſt ad euitandum illud damnum, quod iniuſtus aggreſſor infligere vult, niſi illud occidere. Tunc enim iura id permittunt *l. vt vim ff. de iuſt. & iur. l. vim vi, & l. 3. §. qui cum aliter, ff. ad l. Aquil. c. ſignif. 3. §. vlt. de homic. c. Si verò primo. de ſent. excom.* vbi Alexander Papa dicit *vim vi repellere omnes leges, omniaque iura permittunt.* Sed in caſu præſenti, & de quo hic author plures modi ſuppetunt ad euitandam ignominiam, & infamiam præter occiſionem ipſius, ergo non poteſt occidi. Minor patet. Tum quia poteſt minator minas non implere: & ideo minæ ſolùm inducunt iuſtum metum ſi fiant à tyranno, vel homine peſtilentioſo. Barr. *in l. 3 ff. ex quibus cauſ. ma.* vel à perſona veriſimiliter timenda. Gloſſa, & Bart. *ibid.* vel à perſona potente, & conſueta malè facere; non ſi ſit ſolita multa dicere, & pauca facere, nec ſi ſit eluſor, cuius minæ nõ ſunt timendæ Bart. *in l. metum quod met. cauſ.* Vnde ſi is qui minatus eſt ſit abiecti, & demiſſi animi non præſumitur contra ipſum, vt eſt textus *in l. 1. C. ſi quis Imper. maled.* Et ita communiter teneri dixit Imola *in l. fin. col. penultim. verſ. vltimò inducit ff. de heredi inſtitut.* quem ſequitur Antonius Blanchus *in l. fin. n. 183 ff. quæſt.* & Menoch. *de arbitr. iudic. caſ. 361 n. 39.* ac Maſcard. *de probat. vol. 1. concl. 98. n 9. & 10.* Tum ſecundò, quia po- 21
tuit iſte minari ex iracundia: Minæ autem quib. aliquis ira feruens, & iracundia impulſus vſus eſt, attendendæ non ſunt *l. 1. vbi* Angel. *C. Si quis Imper. maled. facit l. ob hac verba ff. de his qui no. infam. traditur in l. quod calore ff. de reg. iur. in c. Si quis iratus §. notandum 2. quæſ. 3* Pariſ. *conſil. 54. numer. 32. vol. 4.* Tum tertiò, quia eſto quod 22
adimpleat promiſſum, nihilominus viri graues regulariter loquendo non præſtant fidem detractoribus, maximè de perſonis Eccleſiaſticis detrahentibus; ſed potius cordatè, & maturè animaduertunt eos ſæpè decipi, & decipere, inuidia, & paſſione agi, rem exagerare, & ex muſca elephantem fingere; ac propterea timent

illud Eccleſiaſt. 19. *Qui credit cito leuis corde eſt, & minorabitur*, id eſt, erit *modicæ mentis*, vt ait Arabicus, vel *amens*, vt vertit Syrus. Non ergo propter vanum iſtum timorem de contrahenda infamia apud graues viros licere poterit Religioſo occidere ſic minantem.

23 Præterea quartò, quia eſto quod illi credant detractori, adhuc ſuperſunt multa media ad tollendam hanc ignominiam; aſſerendo videlicet dixiſſe falſum, conſtare oppoſitum, eſſe maledicum, &c non ergo ad tollendam illam ſuppetit vnicum ſolum medium, ſcilicet mors calumniatoris, quæ alioquin eſt malum irremediabile, &
24 priuatio maioris boni, quam ignominia ipſa. Ad quod etiam quintò deſeruit Doctrina Suarez *in tom. de fide, ſpe, & charitate diſp. 13. de bello ſect. vlt. n. 5.* vbi inquit quod *calumnia non propulſatur vi ſed veritatis manifeſtatione*. Calumnia ergo quæ timetur inferenda Religioſo non debet propulſari tam violenta, & truculenta vi qualis eſt occiſio ſuſpecti calumniatoris *ſed veritatis manifeſtatione*.

25 Vnde meritò propter hæc ſubdit author, quem impugnamus, ſequentia: *Verum quoniam hæc apud alios ſcripta non legimus nolumus ita à nobis ſint dicta, vt communi ſententiæ aduerſentur, ſed ſolum diſp. gratia propoſita maturo iudicio relicto penes prudentem Lectorem* Dixerat autem *n. 117.* præcedenti oppoſitam ſententiam eſſe communem, quam præter gloſſ. *in Clement. Si furioſus de homicid.* & Gloſſ. *in cap Suſcepimus de homicid.* Mordicus defendit Syluius *in 2. 2. D. Thom. q. 64 art. 7. quæſt. 9. concl. 2.* Binsfeldius *in Comment. de iniuriis*, & damno datu *c. 1. q. 5. concl. 8.* Bald. *lib. 4. conſ. 312.* & alij, qui etiam loquentes de communibus fidelibus negant poſſe occidere aliquem ob defenſionem honoris.

26 Eſt etiam conformis praxi ſanctorum Monachorum. Etenim magnus ille Macharius Abbas, prout referunt Ruffinus *lib. 3 nu 94.* & Auctur. *lib. 5. vitarum Patrum libello 15. de humilitate. num. 25.* cum illi imputata eſſet fornicatio, & corruptio cuiuſdam puellæ, propria fama contempta, patienter ſuſtinuit. Idem fecit Marina Virgo ſub Marini viri nomine in monaſterio quodam degens; cui imputata etiam falſo fuit corruptio cuiuſdam adoleſcentulæ. Prout *in Vitis Patrum lib. 1* habetur. Item S Eugenia quæ cum etiam ſub Monachi habitu in quodam monaſterio lateret, falſam ſibi calumniam à quadam fœmina melanthia nomine irrogatam, etiam patientiſſimè ſuſtulit. Prout ex hiſtoria ipſius *in 1. de Vitis Patrum* eliciet lector. Mille alia huius rei exempla curioſus quiſque reperiet, quæ ſaltem ſuadent Monaſticæ perfectioni contrarium videri propriam famam morte alterius vindicare, maximè cum iactura talis famæ incerta ſit & recuperatio moraliter poſſibilis.

27 Præterea Zacch. Paſqu. nouiſſimè à me viſus *in qq. mor. cent. 1. q. 32.* conformiter ad ea quæ dixerat *in deciſion. moral. deciſ. 441.* acriter impugnat Authorem iſtum, quem nos etiam impugnamus, primò ex Doctoribus ſcilicet Ceſpedes, Bocero, Obtechto, Kremberg, Io Harpprechto, Volzio, Romuleo, & aliis.

Secundò, quia leges Permittunt ſolam defenſionem, non autem vindictam. *l. ſcientiam, § qui cum aliter ff. ad l. Aquil & l. furem ff. ad leg. Cornel. de Sicar. & l. 1. C. vnde vi, & Clement vnic. de homic.* ibi: *Qui mortem aliter vitare non valens.*

Incidenter tamen quæri poteſt, an ſaltem poſ- 28
ſet Religioſus qui audit aliquem infamantem ſuam religionem dicere ipſi *mentiris*. Et quidem quæſtio procedit in iure interno conſcientiæ, non in externo, & ciuili. Nam in iure ciuili ſtando id eſſe licitum deſumitur ex *l. quæ omnia* ibi: *Dicat Dominum mentiri*, & infra: *Ferendus pudorem ſuum purgans, ff de procur & l. Quicum*, ibi: *Si ab eo petitus reſorſit, ignoſcendum eſt ei, ſi voluit ſe vlciſci prouocatus ff. de Bonis libert.* & tradit Bart. *in l. Quæ omnia n. 1. ff de procur.* Farin. *in prax. criminal. p. 2. q. 125. de homicid. p. 7. §. 4. num. 516.* Bald. *conſ. 45. per tot. lib. 4.* quem ſequitur Franciſcus Corona apud Criſpolitum *in caſib. militar. poſt caſum 11 n. 52. ſui voti*, quia hoc non eſt aliud
quam vim repellere. 29

In foro etiam conſcientiæ ſtando poſſe talem religioſum dicere ſuæ Religionis contumelioſo: *Mentiris*, colligitur ex plurium Doctorum ſententia, quales ſunt Sà *verb Infamare n. 4.* Aragon *2. 2 q. 70. art. 3. concluſ 3.* Valent. *to. 3. diſp. 5. q. 16. punct. 3* Sayr *l. 1 a Clauis reg c. 4 n. 12. & ſeq.* Felin. *in c. Dilecti n. 10 de except.* Pitigian. *in pract. criminu. can in 3 ſubſtant. iud c. 4.* Peregrin *qu. 3. de duell n. 1. vir. Quartò, & n. 6. ver. quartum.* Sotus *lib 5. de Iuſtit & iur qu. 9. art. 2. paulo ante reſp. ad 1.* idem Franciſcus Corona *apud Criſpolitum cit. vot. n. 16.* Hurtadus de fid ſp & Char. *tom 2. diſp. 170. ſect. 14 §. 116.* & Paſqualigus *in deciſionib. moral. dec 434.*

Verumtamen hæc ſententia quamuis probabilis valdè ſit reſpectu ſecularium, quorum honor apud vulgi æſtimationem præſertim conſiſtit in ſimili propulſatione iniuriæ per verbum
Mentiris, nihilominus loquendo de religioſis, 30
qui ſpecialiori modo lenitatem, & manſuetudinem Chriſti imitari debent, & quorum præcipuus honor etiam apud ſeculares probos, & prudentes in exercitiis humilitatis, & patientiæ, aliarumque virtutum poſitus eſt, non videtur niſi in caſu raro admittenda.

Primo, exemplo Chriſti Domini religioſi ſta- 31
tus Anteſignani, & certiſſimi Prothotypi, qui cum *Ioa. 8.* a Iudæis audiſſet *Samaritanus es tu, & dæmonium habes*, ipſe ſolum reſpondit: *Ego dæmonium non habeo, ſed honorifico Patrem meum.* Cur ergo religioſus non poſſet dicere ſic contumelioſo, *non dicis verum*, ſiue: *non eſt verum, quod meæ Religioni obiicis?* Secundò, ex doctrina Patrum id
inferentium ex hoc loco Ioan. Etenim Gregorius 32
homil. 18. Ecce, inquit, *iniuriam ſuſcipiens Deus, non contumelioſa verba reſpondet cum d. proximis contumeliam accipis, etiam eorum vera mala tacere debes, ne miniſterium iuſtæ correptionis in arma vertatur furoris.* Et Chryſoſtomus: *Vbi oportebat Dominus eos docere, & contra eorum ſuperbiam inuehi, aſper erat, vbi verò exprobrantes ſufferre, multa manſuetudine vtebatur, vt ſcilicet diſceremus quæ ad Deum pertinent vindicare, quæ verò ad nos, deſpicere.* Et Auguſtinus: *Imitemur eius pa-*
tientiam, vt perueniamus ad potentiam. Tertiò, quia 33
ſaltem dicendo contumelioſo, quod *fallitur*, & *falſum dicis* ſufficienter depelleretur contumelia ipſius, & cum maiori ædificatione eorum qui ipſam audierunt. Fortaſſis etiam expediens erit ſubijcere ipſi contumelioſo crimina ipſius publica, & notoria. Quia ſi hæc illi obiiciantur non læditur id honore propter eorum notorietatem, ſed retunditur ipſius audacia, & oſtenditur adſtantibus quod ipſius authoritas nihil ſit

babenda

habenda, eo quod malè audit apud omnes. Quo ſenſu accipiendi Sotus, & Hurtadus *ſup.* & Paſqualigus *dec.* 438.

CONSVLTVM XXX.

De quadam fœmina coniugata volente ingredi Religionem de conſenſu mariti.

SVMMARIVM.

Caſus, ſeu factum. n. 1.
Si matrimonium fuit ratum ſolum, tranſire poteſt ad Religionem. n. 2.
Quo iure id introductum. n. 3.
Quid ſi tale matrimoniũ fuerit conſummatum. n. 4.
Deciſio cap. cum ſis de conuerſ. coniug. *n.* 5.
Deciſio cap. ad Apoſtolicam eod. tit. *n.* 6.
Quomodo intelligendum cap. 1. eod. tit. *n.* 7.
Maritus eſt iuuenis, ſed incapax Religionis. n. 8.
An profeſſio valida poſſit eſſe. n. 9.
Plura prohibentur quæ facta tenent. n. 10.
Deciſio cap. Agathoſa. n. 11.
Deciſio cap. ex parte. n. 12.
Tria circa ipſum ponderanda. n. 13.
Doctores id tenentes. n. 14.
Quando erit licita talis profeſſio. n. 15.
In quo caſu licet coniugi tranſire ad Religionem. num. 16.
Quibus in caſibus id non licet. n. 17.
Recenſentur. n. 18.
Expendenda in hoc caſu. n. 19.
Diſpenſari tamen poteſt. n. 20.
Propter quas cauſas n. 21.
Semel malus ſemper præſumitur malus. n. 22.
Cauſa ex parte mariti n. 23.
Sententia Palatij. n. 24.
An obligari poſſit ad clauſuram. n. 25.
Æquipollentium eadem diſciplina. n. 26.
SS. D. N. Innocentij X deciſio. n. 27.
Sapientiſſimè facta. n. 28.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu Factum.

1 QVædam fœmina coniugata habens maritum iuuenem non tamen potentem ob quandam infirmitatem quam patitur fieri Religioſũ, aut ſuſcipere Ordines ſacros, commiſit forſan adulterium, ſed pœnitens facti vult ex conſenſu mariti ingredi Religionem, & fieri Monia les. Quæritur quid iuris.

Reſponſio.

2 SI matrimonium inter iſtos coniuges ſolum eſt ratum, & non conſummatum, certa res eſt poſſe dictam fœminam, coniugere relicto, etiam inuito, ingredi Religionem, & profeſſionem in illa emittere. Ita enim habetur definitum ab Euſebio Papa *ca. deſponſ.* 27. *q.* 2. Et à D. Gregorio
Papa *cap. decreta legalia* 27. *qu.* 2. à Ioann. 22. in 2
Extrauaganti *Antiqua de voto*, ab Alexand. III.
cap. 2. *& cap. ex publico de conuerſ. coniug.* Et ab
Innocent. III. *cap. ex parte tua eod. tit.* & nouiſſimè à Trident. *ſeſſ.* 24. *de matrim. can* 6. vbi anathematizatur contrarium dicens. Conſtat id etiam ex traditione, & vſu Eccleſiæ, exemplisque SS. præſertim S. Theclæ, S. Cæcil. S. Alexij, S. Valer. S. Iuliani, & aliorum, imò etiam, ſecundum aliquos S. Ioannis Euangeliſtæ, de quibus hiſtoriæ.
Item ex communi conſenſu DD. vno vel altero
excepto. Etſi enim inter eos cõtrouerſia ſit de iu- 3
re quo per profeſſionem Religioſam diſſoluitur matrimoniũ ratum, non conſummatum; quibuſdã aſſerentibus id eſſe ex iure naturæ, ſeu ex naturæ rei, ſcilicet ipſius profeſſionis, prout D. Thom. Durandus, Paludanus, Altiſiodorenſis, Arboreus, Bellarminus, Turrecremata, Couarrubias, Ludouicus Lopez, Ledeſma, & alij; quibuſdam verò dicentibus ſolum ex iure Pontificio, prout Hoſtienſis, Ioannes Andreas S. Antonius, Anchatanus, Gandanus, Medina, Leſſius, Coninch, Hurtadus, Layman, Caſtrus Palaus, & alij; aliis autem id eſſe ex iure diuino poſitiuo, prout Scotus, Abulenſis, Victoria, Sotus vterque, Gutierez, Baſilius Pontius, Cornexo, Sanchez, & plures apud ipſum; nihilominus in doctrina tradita conueniunt communiter.
Si autem matrimonium horum coniugum fuit 4
conſummatum, certiſſimum videtur non poſſe vxorem ingredi Religionem etiam conſentiente viro, niſi etiam vir pariter religionem ingrediatur; eo quod ipſe non ſit ſenex, quo caſu, ſufficeret emittere votum continentiæ; ſed iuuenis de quo iura decernunt debere ſimiliter ingredi religionem. Ita enim habetur expreſsè de ingreſſu viri in religionem, *cap. Cum ſis de controuerſ. con-*
iug. ibi: *probibemus ne virum, vel vxorem (niſi vter-* 5
que ad religionem migrauerit) tranſire permittas. Verum ſi ita vxor ſenex eſt, & ſterilis, quod ſine ſuſpicione poſſunt ſe in ſeculo, diſſimulare poteris, vt ea in ſeculo remanente, & caſtitatem promittente, ad religionem tranſeat vir eiuſdem. Et idem definitur *cap. vxoratus eod. tit.* Atque de alterutrius coniu-
gis ingreſſu deciditur idem *c. Ad Apoſtolicam eod.* 6
tit. ibi: *Non vt alter coniugum recipiendus ad obſeruantiam regularem, niſi reliquus perpetuam continentiam repromittat, ſed, & vitam debet mutare, niſi fortè ſit eius ætatis, vt ſine ſuſpicione incontinentia valeat in ſeculo remanere.* Et iuxta horum textuum diſtinctionem debet intelligi *c.* 1. *eod. tit.*
vbi virum de Monaſterio reuocandum decernitur 7
niſi vxor ad religionem tranſierit, aut continentiam in ſeculo vouerit, non enim alterutrum horum ſemper ſufficit, ſed cum manens in ſeculo eſt iuuenis, neceſſarius eſt vtriuſque ingreſſus; ſi verò ſenex ſatis eſt, vt in ſeculo voueat continentiam.
Prout alij textus expreſſere. Atque ita vniuerſi Doctores in hoc conueniunt, conformiter etiam ad *ca. Agathoſa* 27. *q.* 1. Quia ergo, vt in caſu ſupponitur, licet maritus, de quo in præſen-
ti ſit iuuenis, nihilominus quia in nulla Religio- 8
ne recipietur, propter infirmitatem, quam patitur; ideo non poterit eius vxor, etiam de conſenſu illius licitè ingredi religionem. Quia iura relata manifeſtè ſupponunt quod non poſſit aliquis coniux religionem ingredi, altero in ſeculo manente qui ſit iuuenis.
Si tamen aliter fiat quòd ſcilicet vxor de con- 9

ſenſu mariti religionem ingrediatur, & in ea profeſſionem emittat, profeſſio valida erit etiamſi maritus ſit iuuenis, & de incontinentia ſuſpectus. Tum quia iura relata ſolum prohibent ne id fiat, non tamen irritant factum; plura autem prohibentur fieri, quæ tamen contra facta tenent, *l.*
10 *parto furioſo, l. de his quæ ſunt ſui, l. circa ff. de inoffic. teſtam. l. 1. §. biduum ff. quando appellandum ſit, cap. Ad Apoſtolicam de Regularib. cap. 2. de matrimon. contract. contr. interdict. Eccleſ. cap. fin. de diuortio cap. rurſus qui Clerici vel vouentes.* Tum
11 magis in particulari ex *cap. Agatboſa* relato, vbi ad valorem profeſſionis coniugis conſiderat tractus definitiuè, vel licentiam alterius coniugis, vel ipſius conuerſionem, ibi: *Experientia tua præcipimus, vt diligenti inquiſitione diſcutiat, ne fortè cum eius voluntate conuerſus ſit, vel ipſa ſe mutare promiſerit, & ſi hoc repereris illum in Monaſterio manere prouideas.* Tum denique ex *cap. ex*
12 *par. 1 de conuerſ. coniug.* vbi conſultus Pontifex de quodam, qui graui morbo laborans vxore ſpontè conſentiente, in religione profeſſus eſt, ac poſtea ſanitatem adeptus vxorem retinuit, & ea defuncta aliam duxit, ſic ait; *Quia verò prædictus D. licet vxore ſua remanente in ſæculo de iure ad Religionem nequiuerit proficiſci, ea tamen ſublata de medio, votum ſine ſalutis ſuæ periculo non potuit violare, mandamus vt prædictum D. capellanum, muliere dimiſſa ad ſuum Monaſterium reuertatur.* Vbi tria ponderanda.

13 Primum, illud *de iure*, quo denotatur talem profeſſionem fuiſſe contra iuris ordinem, non verò fuiſſe inualidam. Secundum, illud *votum non potuit violare*, de quo denotatur valuiſſe profeſſionem. Tertium, illud *vt muliere dimiſſa*, &c. quo denotatur ſecundum matrimonium non valuiſſe, vtique quia profeſſio antea facta valida fuit. Et ita tenent non ſolum pro caſu, quo coniux manens in ſæculo votum continentiæ emittit, ſed etiam quando illud non emittit, ex Theologis Durandus, Maior, Ricardus, Adrianus, Palacius, Henriquez, & Azor. & ex Canoniſtis, ac Summiſtis Gofredus, Hoſtienſis, Abbas, Aſtenſis, Roſella, & Syluester, quos, & alios ſequitur, & refert Sanchez *lib. 7. de Matrim. diſp. 33. nu. 4.*
14 Quibus iunge Gutierez *de Matrimon. c. 95. n. 11. & ſeqq.* Baſilium Pontium *lib. 9. de Matrimon. c. 12. num. 4.* Caſtrum Palaum *de ſponſalib. diſput. 3. punct. 6. §. 12. num. 14.* Bartholomæum à S. Fauſto *in Theſaur. Religioſor. lib. 5. qu. 65. & 66.* Bonac. *de Matrimon. q. 3 punct. 4. num. 12. §. ſecunda conditio.* Et Barboſam *in Collectan. DD. in d. ca. Agathoſa n. 1.*

15 Imò etiam erit licita profeſſio talis fœminæ accedente conſenſu ſui mariti, in caſu quo fuerit adultera, (prout in caſo ſupponitur (etiam ſi maneat in ſæculo ipſe ſine vllo voto continentiæ. Ratio eſt, quia iura prohibentia profeſſionem, ſeu mutationem ſtatus alterius coniugis, altero in ſæculo manente, ſaltem abſque voto continentiæ loquuntur pro caſibus, in quibus matrimonium integrum, & illæſum perſeuerat, & illius iura manent integra, & illæſa, non pro caſibus, in quibus ſunt læſa, & diminuta, qualis eſt præſens de adulterio commiſſo à fœmina. Nam cum ratione talis adulterij licitum ſit diuortium, ita vt liceat coniugi innocenti ſeparari à coniuge adultero quoad thorum, & habitationem, prout certa veritas eſt deſumpta ex illo. Matth. 5. Omnis qui dimiſerit vxorem ſuam excepta fornicationis cauſa facit eam mœchari, & Matth. 19. ibi: *Quicumque dimiſerit vxorem ſuam niſi ob fornicationem, & aliam duxerit mœchatur.* Ad quæ accedunt *cap. Significaſti cap. Gaudemus cap. Ex litteris de diuortiis,* & communis conſen-
ſus DD. ſicut licitum eſt in tali caſu coniugi in- 16
nocenti ad Religionem tranſire, etiam inuito adultero ex *cap. Conſtitutus, & cap. Veniens de Conuerſ. coniug. & Canon Agathoſa 27. qu. 2.* Eo quod adulter propter adulterium omne ius coniugale amiſit; ita etiam licitum erit innocenti concedere facultatem adultero vt tranſeat ad Religionem pro vt ex D. Antonio, Syluestro, Tabiena, & multis aliis tradit Sanch. *lib. 10. de diuortio diſp. 10 n. 13. & 14.* ſine vlla obligatione innocentis ad tranſeundum in Religionem, ſeu votum caſtitatis emittendum. Prout tenent Sotus *in 4. diſt. 36. q. vnic. art. 3. ad 3.* Sanchez *ſup. n. 15.* Layman *lib. 5. Summ. Tract. 10. 3. p. cap. 7 num. 12.* Coninck *diſp. 35 dub. 5. in initio concl. 1.* Caſtr. Palaus *ſup. § 7. n. 4.*

Eſt quidem verum quod cum ſint aliqui caſus 17
in quibus ſicut non eſt licitum facere diuortium propter adulterium coniugis, ſic nec erit licitum quod ingrediatur adulter Religionem, etiam de licentia coniugis innocentis. Primus eſt, *iuxta cap. fin. de adult.* quando vterque coniux commiſit adulterium.

Secundus quando vir dedit vxori cauſam pro- 18
ximam adulterandi, vt quando expreſsè, vel tacitè conceſſit vxori facultatem adulterandi, aut quando conſcius adulterij vxoris, non vult prohibere, cum poſſit abſque ſuo graui detrimento. Tertius, quando vxor commiſit adulterium tantum materialiter, credens illum cum quo commiſit adulterium eſſe proprium virum, aut credens mortuum eſſe priorem virum. Quartus, quando vxor carnaliter eſt cognita per violentiam. Quintus, quando coniux innocens condonauit alteri adulterium expreſsè per verba aut tacitè per ſigna, vt quando vir probabiliter ſciens vxorem commiſiſſe adulterium, adhuc illi ſponte debitum reddit, vel petit, vel illam adhuc retinet, vel recipit, cum illam antea dimiſiſſet.

De quibus caſibus, & illis concurrentibus latè Sanchez, Gutierez, Ledeſma, Baſilius Pontius,
Layman, Coninck, Sà, Bonacina, & Caſtrus Pa- 19
laus. Vnde ad intentum noſtrum diligenter conſiderandum an in caſu præſenti aliquid ex prædictis contigerit, quia ſi ita eſt, non poterit vir concedere licentiam ſuæ vxori adulteræ ad ingrediendum Religionem, manente ipſo cum ſolo voto continentiæ extra Monaſterium; cum vt dictum eſt, ſit iuuenis, & iura id non concedant, niſi quando maritus eſt ſenex.

Caſu autem quòd aliqua ex prædictis conti- 20
gerint in præſenti adulterio vxoris, adhuc tamen plures ſuppetunt rationes, propter quas diſpenſari facilè poſſit, vt Religionem ingrediatur. Prima ſumitur ex eo quòd cauſa religionis eſt valdè fauorabilis, & ita, quantum fieri poteſt, pro illa iudicandum. Nam ſumma ratio eſt quæ pro Religione facit, vt dicitur *l. ſunt perſonæ ff. de Reli-*
gioſ. & ſumpt. fun. Secunda ex eo quod vt ſup- 21
ponitur non ſemel, ſed pluries adulterata eſt, vnde valdè timendum in ſimile delictum caſuram ſi maneat in ſæculo, & non ingrediatur Religionem. Quia à ſolitis fieri validum eſt argumentum *l. ſi quis donaturus ff. de vſufructu, l. quod*

ſi

ſi nolit §. qui aſſidua ff. de adilit.edicto,l. certi condictio § ſi nummos ff.ſi certum pet. Caſtrenſis *conſ. 466. num.5.lib.1. & conſil. 333. dubium videtur num.3.verſ. licitum eſt.* Euerardus *in Topicis legalib.loco 63.* Decianus *conſ.46. ſub num.36 vol.2.*
22 *& conſ.66,num* 18. Et quia iura,& DD.clamant,
quod ſemel malus ſemper præſomitur malus in
eodem genere mali, *l.filius §.* 1 vbi Bortholus *ff.
de accuſat.& l. Caſſius in fin.* vbi etiam Barthulus
ff.de Senatoribus, Gregorios Lopez *in l.1.tit.18.
partit.6.*Riccius *decif.4 Curia Archiepiſcop. Nea-*
23 *politan. volumin.2.* Tertia, ex parte mariti, cum
enim ſit propter eam,quam patitur infirmitatem,
impeditus vix, aut nullo modo obuiare poterit
adolteriis vxoris. Præſertim cum qui ſimilem
infirmitatem, ſeu impedimentum patiuntur, nu-
merantur inter miſerabiles perſonas,quæ dicun-
tur, quia ſolum ſunt habiles ad miſeriam, non
ad res magni ponderis,aut valoris.Rebuffus *tom.
1. ad leges Gallia tract.de promiſ. art.3.gloſſ.vlt.* Si-
giſmundos Seaccia *de appell.q.7 n.138.*Denique
24 quarta,quia non obſtante quod iura relata volunt
quòd quando coniux eſt iuuenis debeat ingredi
Religionem ad hoc quando alter coniux poſſit
de licentia ipſius id facere,nihilominus Palacius
in 4. diſt. 27. diſp.2. colum. 33. cenſet ſufficere
quod includator in aliquo loco religioſo,à vaga-
tionibus arceatur, cui fauet *c.vxoratus de conuerſ.
coniugator.* ibi *à ſacularium hominum ſe conuerſa-
tione remoueat*,quod maximè procedit in præſenti,
cum iſte de quo in caſu tum ratione infirmitatis,
tum ratione loci pij, in quo manet, à vagatio-
nibus arcetur.

25 Pro maiori autem cautela obligari poteſt vt
non ſolum emittat votum caſtitatis prout vult
facere, ſed etiam votum non egrediendi ex dicto
loco pro viuente vxore. Sic enim ſufficientiſſi-
mè cautum erit iuribus relatis, quæ catenus pe-
tunt dictam reclusionem in Monaſterio vt con-
ſulatur periculo incontinentiæ coniugis recloſi.
Menti enim legis magis attendendom eſt quam
verbis, *l. ſcire leges ff.de legibus, l. non aliter ff. de
legat. 3. l. nominis,& rei § verbum ex legibus ff,de
verbor. ſignific.* Sordus *dec. 35 numer.14.* Marcus
Antonios Genuenſis *in practic. Eccleſiaſt.qu.144.
num.3.*

26 Imò manens cum voto continentiæ,& de non
egrediendo ex eo loco pio ita cautelatus mane-
bit, ac ſi in Monaſterio religionem profitere-
tur. Etenim æquipollentium vt eadem diſcipli-
na, *l. ſi mater cum gloſſ.&* Bart. *Cod. de inſtit. &
ſubſt.ſub cond.fac.& idem iudicium clo exiui §.cum
autem,* & ibi Card *de verbor.ſignif de cenſan. tua.
de tud ca.1. l.fin. ff. manda.de verbor.ſignif.in his.*
27 Hinc SS. D. N. Innocentius X. quorumdam
Theologorum (ex quibus minimus ego fui) vo-
tis auditis decreuit, vt ſi de iſtius fœminæ adul-
terio conſtabat, in Monaſterium quoddam Mo-
nialium Religionem profeſſura ingrederetur;ma-
rito manente in ſæculo, ſolo voto continentiæ
emiſſo.

28 Pietas autem,& iuſtitia huius decreti Sanctiſ-
ſimi non ſolum concluditur ex dictis, ſed etiam
quia, iuxta aliquorum Doctorum ſententiam,
quos ſequitur Texeda *to.2.lib.4.tr. 1.contr.13 n.
71.*vir tenetur dimittere vxorem adulterantem.
Quia(inquiunt)ex natura rei tenetur vnuſquiſ-
que auferre ſcandalum, quod ſcit, & cognoſcit
ex ſua actione, aut ceſſatione actionis,fore ori-
ginandum: ſed ex eo quod maritus non recedat
ab vxore in adulterio perſeuerante, ſequitur
ſcandalum; cum non illam à ſe repellendo præ-
beat occaſionem ſuſpicandi ipſum eſſe adulterij
participem,& ex conſenſu eius vxorem in adul-
terio perſeuerare:ergo tenetur maritus conſcius
adulterij ſub mortali culpa recedere ab vxore
adultera. Scio plures Theologos id negare, ſed
non propterea ſua probabilitate caret, & for-
ſan certitudine pro aliquibus caſibus. Solum
ex eo ad rem noſtram infertur, ſapientiſſimè
prouiſum fuiſſe à Sanctiſſimo D. N. modo ſu-
perius relato, pro caſu quo conſtaret talem fœ-
minam adulterium perpetraſſe, quod tamen mi-
hi non conſtat.

CONSVLTVM XXXI.

De quodam Religioſo nato ex parentibus Mahumetanis, & in ætate infantili baptizato.

SVMMARIVM.

CAſus ſeu factum.num.1.
Potuit ad Religionem admitti. n.2.
Non obſtat ius commune aut particulare. n.3.
Ius diuinum fauet. n.4.
Chriſti verba. Matthai 19.n.5.
D.Bernardi teſtimonium. n.6.
Eccleſia deſiderat vt conſilia Chriſti obſeruentur. num.7.
Religio ſchola perfectionis. n.8.
Nonobſtant conſtitutiones aliqua Pontificia. n.9.
Non communicantur iſti Religioni. n.10.
Nec conſtitutiones quarundam Religionum. n.11.
Quia non ſunt pro hac Religione.n.12.
Poteſt hic Religioſus habere officia ſui Ordinis.n.13.
Ex cap.eam te de reſcript.*n.14.*
An Iudai ſint capaces beneficij. num. 15.
Clementis VIII. & Rota deciſio. num.16.
Non incapax iſte propter ſtatutum particulare.n.17.
Nec propter ius commune.n.18.
Ex cap. ad decorem de inſtit.*ibidem.*
D.Hieronymi verba.n.19.
An valeat ſtatutum ſolum admittens nobiles. n.20. & 21.
Quando filij ſunt irregulares ob conditionem parentum. n.22.
Irregularitas non incurritur niſi in caſibus expreſſis. num.23.
Infidelitas pracedens quando nocet conuerſo. n.24.
An iſte ſit neophytus. n.25.
Quare neophyti excluduntur. n.26.
D.Hieronymi teſtimonium. n.27.
Hic Religioſus non eſt neophytus.n.28.
Neophyti qui dicantur. n.29.
Iſte in infantia ſuſcepit fidem.n.30.
Iniurioſè vocatur neophytus n.31.
De impropria locutione non curandum.n.32.
Non obſtant ſtatuta quarundam Religionum.n.33.
Non extenduntur ad alias.n.34.
Deciſio S. Congregationis Epiſc.& Regular.n.35.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu Factum.

1 N. Natus in Africa ex parentibus Ma-
humetanis, cum eſſet trium annorum
captus fuit à chriſtianis, & ductus Pa-
normum, ac ibi baptizatus. Poſtea in
ætate debita ingreſſus eſt Religionem N. & in
ea profeſſus. Quæritur de illo, an potuerit ad Re-
ligionem admitti, & in ea officia, & dignitates
obtinere abſque diſpenſatione, non obſtante
quod filius fuerit infidelium.

Reſponſio.

2 QVoad primum quæſitum, dicendum, po-
tuiſſe ad Religionem admitti, & in ea, aliis
ſeruatis, profeſſionem emittere. Ratio eſt, quia ſi
aliquid obſtaret vel eſſet ius commune, vel ius
particulare illius Religionis: ſed ius commune
3 non obſtat, nullus enim textus eſt in iure com-
muni Canonico, vel ciuili, quo deſcendentes ex
parentibus Mahumetanis, vel infidelibus exclu-
dantur à Religione, nec etiam ius particulare
illius Religionis, cum in illa nullum ſit ſtatu-
tum, aut conſtitutio circa hoc. Ergo. Confirma-
4 tur ex eo quod in iure diuino ſtando omnibus,
& quibuſcunque fidelibus patet aditus ad Reli-
gionem. Cunctis enim conſulit Chriſtus, quod
adoleſcenti *Matth.* 19. dum dixit: *Si vis perfectus
eſſe vade, & vende quæ habes, & da pauperibus, &
veni, & ſequere me*, quibus verbis ſtatus Religio-
ſus denuntiatur. S. Thom. 2. 2. q. 88 *art.* 4. Noſter
5 Vualdenſis *tom.* 3. *tit.* 9. *cap.* 83. & 84. Omnibus
etiam ibidem dixit: *Omnis qui reliquerit domum,
vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut
vxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum,
centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit.*
his autem etiam verbis Religioſum ſtatum com-
mendaſſe Chriſtum communi Expoſitorum ſen-
ſu recipitur. Vnde pro omnibus Bernardus: *Hæc*
(inquit) *nempè ſunt verba, quæ contemptum mundi
in vniuerſo mundo, & voluntariam perſuaſere homi-
6 nibus paupertatem. Hæc ſunt quæ Monachis clau-
ſtra replent, deſerta Anachoretis.* Eccleſia ergo, quę
potius deſiderat, vt conſilia Chriſti quoad fieri
7 poſſit, à fidelibus adimpleantur, iure optimo con-
cedit aditum ad Religioſum ſtatum omnibus, &
quibuſcunque fidelibus. Eò præcipuè, quod cum
ille ſit ſchola perfectionis non debuit ingreſſum
8 in ipſum alicui interdicere. Iuxta dicta *tom.* 1.
Summæ c. 24 *n.* 25. & *tom.* 4. *verbo Neophitus Re-
gularis n.* 2 Nauarrus *lib.* 3. *conſil. de Regular. conſ.*
26. *nu.* 4. Rodriguez *tom.* 3. *Quæſ. Regular. qu.* 11.
art. 1 & 2.

9 Nec obſtat quod aliquæ Conſtitutiones Pon-
tificiæ ſint pro aliquibus Religionibus emanatæ,
in quibus prohibetur quod ſimiles deſcendentes
ex Saracenis in illis recipiantur. Videlicet Gre-
gorij XIII pro Minoribus, & Minimis, & Pij
IV pro Benedictinis Congregat. Valliſoletanæ,
10 quas retuli eo verbo *neophitus regularis. n.* 3. Quia
Religio de qua in præſenti non eſt ex iſtis, nec
priuilegia huiuſmodi odioſa communicantur in-
ter ipſas prout eo loco *n.* 4. dixi ex Portello, & *to.*
4. *c.* 1. *n.* 52. ex Conſetrio, & Sorbo.

Multo minus obſtat quod aliquæ etiam reli- 11
giones, ſcilicet Carmelitarum, Hieronymiano-
rum, & Capuccinorum, quos retuli eo verbo *neo-
phitus regularis n.* 5. habeant conſtitutiones pro-
hibentes admitti ad ipſas tales deſcendentes ex
Saracenis. Eſto enim tales conſtitutiones obſer-
uari debeant in dictis religionibus, maximè ſi ſint
approbatæ à Sede Apoſtolica; imò, etiamſi ap-
probatæ non ſint ab eadem Sede, ſi à Capitulis 12
Generalibus, & legitimis legiſlatoribus factæ
ſint iuxta dicta *ibid. n.* 6. ex Rodriguez, Suarez,
Portello, & Vecchio, contra Nauarrum, Sorbum,
Mirandam, & Peirinis; nihilominus, cum religio,
de qua in præſenti caſu non ſit ex iſtis, obiectio
eſt nullius momenti.

Ad ſecundum quæſitum ſimiliter dicendum, 13
poſſe præfatum religioſum in dicta religione, in
qua fuit receptus, & profeſſus, habere omnia alia
officia, adminiſtrationes, dignitates, &c. quæ alij
religioſi illius abſque aliqua diſpenſatione; iuxta
ea quæ dixi eo verbo *neophitus n.* 9 conformiter
ad doctrinam Rodriguez, & Mirandæ. Quibus
adde Felinum referendum *infra*.

Colligitur id primò ex *cap. Eam te de reſcript.* 14
vbi cum caſus eſſet quod quidam Iudæus de no-
uo conuerſus ad fidem impetraſſet à Papa litteras
vt ipſi conferretur quidam Canonicatus Eccleſiæ
Tornacenſis, Epiſcopus noluit eas admittere; Pa-
pa autem ipſi reſcribit dicens: *Pro eo verò quod
Iudæus extiterit, ipſum dedignare non debes*, vbi
Gloſſa *verb. Iudæus* inquit: *Quoniam de Iudæis con-
uerſis Eccleſia fundata fuit.* Et ita Iudæos eſſe ca-
paces beneficij Eccleſiaſtici non ſolum colligitur
ex hoc texto, ſed etiam ex Apoſtolo ad *Rom.* 10.
illis verbis: *Non enim eſt diſtinctio Iudæi, & Græci,* 15
*nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui in-
uocant illum* Quod firmauit etiam Rota in Vlix-
bonenſi *Quartenaria* 15 Ianuarij 1624. coram
Domino Coccino

Et facto ipſo Clemens VIII. Alexandrum de 16
Franciſcis in Hebraiſmo natum ad Epiſcopatum
Forolibienſem aſſumens, vt eo *n.* 9 retuli ex Bar-
boſa. Ex iis autem ad intentum colligitur hunc
religioſum, è Saracenis in infantili ætate bapti-
zatum habilem eſſe ad quæcumque officia, bene-
ficia, & dignitates Religionis.

Quod etiam firmatur ex ſuperius allata ratio- 17
ne. Vel enim eſſet inhabilis ad prædicta, iure
communi, vel particulari Religionis; Non hoc
ſecundum, quia ſupponitur non eſſe in dicta Re-
ligione aliquod ſtatutum id determinans; nec pri-
mum, quia ex iure comuni nullus circa hoc tex-
tus, aut canon afferri poteſt. Ergo. Confirmatur 18
ex *c. Ad decorem de inſtitut.* Vbi Innocentius III.
præcipit Cardinali Legato vt in Eccleſiis Con-
ſtantinopolitanis curet collocari omnium natio-
num Clericos, non vnius tantum, prout Patriar-
cha faciebat. *Non attendens* (inquit Pontifex)
*quod in omni gente, qui facit iuſtitiam acceptus eſt
Deo.* Maximè ex *cap. Venerabilis de præbend. & di-
gnitatib.* vbi Gregorius IX. ſcribit Portuenſi Epi-
ſcopo, vt Præbendam quandam Eccleſiæ Ar-
gentinenſis faciat conferri cuidam, cui oppoſi-
tum erat quod non eſſet nobilis, ſed ignobilis.
*Nos igitur, &c. attendentes quod non generis, ſed
virtutum nobilitas, vitaque honeſtas, gratum Deo fa-
ciunt, & idoneum ſeruitorem, ad cuius regimen, non
multos ſecundum carnem nobiles, & potentes elegit,
ſed ignobiles, ac pauperes; eo quod non eſt perſonarum
acceptio apud ipſum, & vix ad culmina dignitatum*

(reduxit

(nedum prabendas) viri eminentis ſcientia valeant
reperiri, exceptiones huiuſmodi non duximus admit-
19 tendas. Ex qua Pontificis deciſione colligitur ig-
nobiles, alias idoneos ſcientia, & virtute, admit-
ti poſſe, & debere ad dignitates Eccleſiaſticas.
Et merito ſanè, quia, vt D. Hieronymus ad Ce-
lant. dicebat: Summa nobilitas eſt clarum eſſe vir-
tute. Et Iuuenalis.
Nobilitas ſola eſt, atque vnica virtus.
20 Vnde inferunt aliqui (de quo alibi dicetur)
non valere ſtatutum, ſeu conſuetudinem Eccle-
ſiarum, quod ſolum nobiles admittantur in Ca-
nonicos. Abbas hic n. 4 Belletus diſquiſit. clericat.
par. 1 tit. de diſcipl. Cleric. §. 15. n. 7. Barboſa in
collectan huius c. Venerabilis. Ex eo autem eli-
cimus ad intentum quod ius commune potius
ſuffragatur conſulenti, etiamſi ex infidelibus pa-
21 rentibus ortum habeat Et merito quidem, quia
tales videtur potius honorari debere, vt vel ſic
parentes, & alij infideles ad Eccleſiæ gremium
veniant Montaluus l. 2. Gloſ. tanadizo tit. 3. lib. 4.
fori. Vanegat p. 1. tit. de las differencias lib. 3. c. 9.
p. 122. & alij. Fauet extrauagans 2. de Iudais inter
communes.
22 Accedit quod nullibi in iure repetitur filius
eſſe irregulares, ſeu incapaces ad officia & dig-
nitates ob conditionem parentum niſi propter
illegitimitatem c. 1. & 2. de filiis Preſbyteror. & c.
1. eod. tit. in 6. & aliis iuribus, vt dixi to. 1. cap. 18.
num 7. & tom. 2. c. 12. num. 21. & c. 13. num. 50 &
tom. 3 verbo illegitimi Regulares n. 7. & 8. vel pro-
pter hæreſim, cap. 2. de haretic. in 6 cap. ſtatutum
2. eod. tit. etiam in 6. Intellige, ſi parentes eorum
mortui fuerint impœnitentes, & delictum fuerit
notorium, & pro illis Regionibus, in quibus hæ-
retici non viuunt impunè, & palam, iuxta dicta
23 tom. 3. verbo Irregularitas n. 61. cum autem con-
ſulens non fuerit ex iſtis, & irregolaritas non
incurratur niſi in caſibus iure expreſſis c. is qui de
ſentent. excommunicat. in 6. nullo fundamentu di-
cetur eum eſſe incapacem officiorum ſuæ Reli-
gionis.
24 Maximè etiam, quia, vt inquit Felinus in cap.
Eam te de reſcript. num. 12. & ſequitur Suarez
5. tom. in 3. p diſp. 43. ſect. 3. n. 6. Infidelitas præce-
dens non nocet conuerſo vt promoueatur niſi
fuerit hæreticus, aut de recenti conuerſus. Con-
ſulens autem nec fuit hæreticus vt de ſe patet;
nec recenter conuerſus, ſiquidem in infantili
ætate baptizatus fuit.
25 Ex quo ceſſat obiectio, quæ fieri poteſt, ſcilit-
cet quod ſit neophitus, ac per conſequens irre-
gularis ad officia, & dignitates Eccleſiaſticas, iu-
xta cap. Quoniam, cap. ſunt neophitus diſt. 48. imò
iuxta illud Apoſtoli 1. Timoth. 3. de Epiſcopo di-
26 cente: Non neophitum, ne in ſuperbiam elatus, &c.
cuius prohibitionis duplicem aſſignat cauſam
Gratianus in principio dicta diſtinctionis, ne ſcili-
cet ſuperbiat neophitus credens fidem chriſtia-
nam ipſo indigere; & propter ipſius in experien-
tism. Quibus addit D. Hieronym. ad Oceanum
turpe videlicet eſſe, quod heri cathecumenus ho-
die Pontifex; heri in amphyteathro hodie in Eccle-
ſia; veſpere in circo mane in altario; dudum fautor
27 hiſtrionum nunc Virginum conſecrator. Hæc in-
quam minimè obſtant; certum enim, & indubi-
tatum eſt talem Religioſum non eſſe dicendum
propriè neophitum, neophitus namque propriè
cum dicatur à Neos, quod eſt nouum, & phitos,
28 quod eſt fides eſt, idem quod nouus in fide. Cum
ergo à primæua ætate fuerit chriſtianus, non erit
nouus, ſed veteranus in fide. Accedit quod ex
communi ſententia DD. quos ſequor tom. 3. ver- 30
bo Irregularitas num. 51. Neophiti ſunt illi, qui
nouiter in adulta ætare conuerſi ſunt ad fidem
ex Iudaiſmo, Mahumetiſmo, vel Gentiliſſimo,
prout tradunt Nauarrus, & Tolerus ibi relati,
Suarez ſupra num. 5. Sayrus tom. 1. lib. 6. cap. 13.
Henriqu. lib. 14. cap. 4. Filliucius tom. 2. Tract. 19.
c. 7. qu. 1. num. 184. & alij, quos refert, & ſequitur
Bonacina de Cenſur diſp. 7. qu. 2 punct. 1. Iſte au-
tem non in adulta ætate, neque nouiter, ſed in
infantia, & à multis annis, non tam conuerſus
eſt ad fidem, cum ab ea numquam per actum
proprium fuerit auerſus, quam eam ſuſcepit.
Quod verò appelletur neophitus, quia deſcen-
dens eſt ex Parentibus infidelibus, locutio eſt in-
iurioſa, & vulgaris, vt eo verbo neophitus Regu-
laris num. 1. dixi ex Turrecremata, Nauario, San- 31
chez, Miranda, Barboſa, & Candido, ac proindè
ſpernenda. Imò cum ſit impropriiſſima locutio,
vt ibidem dixi, non eſt de illa curandum, l. cum
lege ff. de teſtament. l. 1. §. quod autem ff. de aleator.
c. ad audientiam 12. de decim. Nec de verbis eſt 32
dialecticandum. Cardinalis Mantica de coniect.
vltim. volunt. lib. 1. tit. 1. num. 4. Antonius Monac.
deciſ. 72. num. 27.
Ceſſat etiam obiectio, quod in aliquibus Re- 33
ligionibus tales non admittantur ad dicta offi-
cia, Prælaturas, dignitates, &c. propter ſtatuta
particularia illarum, vt dixi eo verbo neophitus
Regularis n. 10. de Religionibus Hieronymiano-
rum, Minorum, & Benedictinorum Hiſpaniæ,
quæ illa habent approbata per Alexandrum VI.
Paulum IV. & Pium IV. Quia, vt dixi eo loco 34
n. 11. ea non extenduntur ad alias Religiones, ac
per conſequens nec ad iſtam, cuius iſte Religio-
ſus eſt alumnus, ſed ſunt ſtatura particularia ip-
ſarum, & non priuilegia aliis communicata, iuxta
dicta ſuperius. Tamburinus de iure Abbat. diſp.
17. q. 6. tom 1.
Demum, cum iſta quæſtio propoſita eſſet S. 35
Congregationi Cardinalium negotiis Epiſco-
porum, & Regularium præpoſitæ, emanauit de-
cretum huiuſmodi. *In cauſa coram nobis propoſita,
an ſcilicet frater N. Religioſus euiuſdam Religionis
approbata, natus in Africa ex parentibus infideli-
bus, ſed infans Panormi baptizatus, & poſtea Reli-
gionem ingreſſus. An, inquam, propterea aliquid ei
obſtet, quominus poſſit conſequi ſua Religionis gra-
dus, & dignitates, fuit prouiſum per modum, vt in-
fra videlicet: Sacra Congregatio Cardinalium ne-
gotiis Regularium prapoſita. Eminentiſſimo Caetano
referente, attentis narratis benignè annuit, vt cra-
ter, concurrentibus in eo, aliis neceſſariis requiſitis,
ad omnes gradus, & dignitates ſua Religionis aſſu-
mi poſſe, & valeat. Pramiſſis, cœteriſque contrariis
quibuſcunque non obſtantibus. Roma die 2. Augu-
ſti 1641.*

Roma ex Typographia R. Camera Apoſt. 1641.

CONSVLTVM XXXII.

De quodam Religioſo habente penſio-
nem à Papa, & tranſitum faciente ad
aliam Congregationem.

SVMMARIVM

CAſus, ſeu occaſio ſcribendi hoc Conſultum.n.1.
An Religioſi capaces ſint penſionis. n. 2.
Papa authoritate.n.3.
Ordo Ciſterſienſis poſſidet bona in communi.n 4.
Iſta penſio non vacat.n.5.
Gratia quomodo ceſſat.n.6.
Hac non ceſſat ex parte Papa.num.7.
*Principum beneficia ſunt permanentia.n.*8.
Niſi concedantur cum limitatione.n.9.
Vel ceſſat cauſa motiua.n.10.& 11.
Non impulſiua.n.12.
Qua fuerit in hac gratia.n.13.
Procedit in iſto tranſitu. num. 14.
Penſio datur pro alimentis.num.15.
Alimentorum cauſa non ſuſpendenda. num. 16.
Deciſio l. ſi quis de aliment.*n.17.*
*Penſio iſta non fuit localis.n.1*8.
Natura priuilegij perſonalis .n.19.
Quando ceſſat gratia.n.20.
Hac non ceſſat ex parte perſona.n.21.
Quia non tranſiit ad matrimonium.ibid.
Neque ad ſtatum Epiſcopalem.n.22.
Neque ad Abbatiam.n.23.
Quando ceſſat per mutationem.n.24.
Quomodo per profeſſionem Religionis.n.25.
Quando fit à tranſeunte de ſaculo ad Religionem. num.26.
Deciſio textus c. Beneficium *n.27.*
*Per profeſſionem, qua eſt abſoluta mutatio ſtatus. num.2*8.
Modus profeſſionis apud Ciſtertienſes.n.29.
Profeſſio an reddat profeſſum incapacem penſionis. num.30.
Papa diſpenſatio.n.31.
Vnde proueniat incompatibilitas profeſſionis cum penſione num.32.
Hac data eſt per totam vitam.n.33.
Durat poſt tranſitum ad aliam Congregationem. num.34.
Exemplum diſpenſationis in voto caſtitatis, & Religionis.num.35.
Et diſpenſationis illegitimi.n.36.
Diſpenſatio reſpicit perſonam n.37.
Exemplum diſpenſationis ad contrahendum. n. 38.
Fortius probant adducta ſi hic tranſitus fuit cum licentia num.39.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu occaſio huius Conſulti.

1 QVIDAM religioſus Monachalis Ordinis Ciſtercienſis habens ex Papæ diſpenſatione penſionem quandam tranſitum fecit ad Congregationem Fulienſem ſtrictioris obſeruantiæ, ſeù magis reformatam eiuſdem Ordinis, & dubitatur de illo, an poſt tranſitum retineat eandem penſionem, quam antea; an verò ea ceſſauerit, vel deuoluta ſit ad eam Abbatiam, vnde tranſitum fecit.

Reſponſio.

2 PRæmittendum primò, quod quamuis Religioſi ex vi voti paupertatis incapaces ſint penſionis propriè dictæ, eo quod (quicquid ſit de iure antiquo) attento tamen Romanæ curiæ vſu, propriæ, & veræ penſiones, quibus beneficia onerantur ad certam redituum partem alteri dandam ſola auctoritate Pontificia concedi poſſunt. Sotus 9. *de iuſtit.q.7. art. 2.col. 5.verſ 2. concluſio*, Aragon.2.2.*q.* 100. *art.*4. Sanch. *lib.* 7. *in Decalog.c.*29.*n.*94. Attamen, Papæ authoritate, 3
ſeù priuilegio accedente, poſſunt Religioſi quicunque penſiones habere, prout ſupponunt communiter authores relati, & alij plures quos ſequitur Tamburinus *de Iure Abbat.tom.* 3. *diſp.* 9.*qu.*25.*num.*6.

Præmittendum ſecundò, Ordinem Ciſtercien- 4
ſem, & præfatam Congregationem Fulienſem poſſidere poſſe bona in communi, annuos reditus, &c. Tum propter Decretum Concilij Trid. *ſeſſ.*25.*cap.*3. vbi id omnibus religioſis conceditur, exceptis Capuccinis, & Minoribus de Obſeruantia. Tum quia licet ex *c.recolentes de ſtat Monach.* illis hoc videatur prohibitum, vſu tamen, & praxi totius Religionis, id modo iam eſt admiſſum. Rodriguez *to.*3.*qq regul.q.*75 *art.* 1. Barb. *in Collect.ad d.c.recolentes n.*2.

His præiactis incunctanter dicendum talis re- 5
ligioſi penſionem nullatenus vacaſſe per tranſitum illius ad dictam Congregationem Fulienſem, aut deuolutam fuiſſe ad Abbatiam illam, ex qua fecit tranſitum, ſed potiri poſſe illa per totum tempus vitæ ſuæ in d Congregatione.

Ratio huius vnica, & efficaciſſima eſt, quia 6
penſio, ſicut quælibet alia gratia facta, aut priuilegium, nullatenus ceſſat, niſi ex triplici capite, ſcilicet ex parte Principis illam concedentis, ex parte ipſius, vel ex parte perſonæ cui eſt conceſſa. Hæc autem penſio ex nullo ex his capitibus ceſſare poteſt, vt patet diſcurrenti per ſingula. Ergo.

Primò enim non poſſe ceſſare, aut de facto
ceſſaſſe ex parte Papæ, qui illam conceſſit, colli- 7
gitur primò ex regula illa Iuris 16. *Decet conceſſum à Principe beneficium eſſe manſurum.* Quæ deſumitur ex *c.Si ſuper gratia, de offic.deleg.in* 6. Et
c.ſi cui nulla, de præbend.in 6. Ex quibus colligitur 8
quæcunque Principum beneficia ſecundum honeſtatem debere eſſe permanſura, niſi contrarium ex intentione vel aliunde colligatur; etenim Princeps intendit beneficium quàm perfectum, & firmum conferre, vt ita plenior ſit liberalitas.*c.1.de donat.* Molina *de primog.lib.4.c.*3.*n.*20. Barboſa *in d.regul.n.* 2. Cum autem nihil de hac intentione conſtet, proculdubio credendum mentem Papæ fuiſſe talem penſionem ſemper debere durare.

Secundò, quia tunc gratia aliqua conceſſa ex 9
parte Principis ceſſat, quando ipſe appoſuit aliquam conditionem, determinationem, aut modificationem in illa. Tunc enim cenſetur tale priuilegium non ſubſiſtere, niſi illis limitationibus ſubſiſtentibus. *cap.de cauſis de offic. Deleg. & in l.* 2.*& 4.C.de præc.Imper.offeren*, Panormit. & DD. *c.Cum acceſſiſſent de conſtitut.* Couarruu. 2.*var.c.*15. Molina *tom.*1.*de Iuſt.diſp* 598. Suar. *de legib. lib.*8.*c.*29.*n.* 4. *&* 5. atqui in præſenti gratia iſta conceſſa eſt à Papa dicto Religioſo abſolutè, ſimpliciter, & ſine vlla conditione, aut onere.

Tertiò, quia tunc ceſſare poteſt gratia à Prin- 10
cipis conceſſa, quando ceſſat cauſa motiua talis conceſſionis. *c.Cum ceſſante de appellat. l. adigere §.quamuis ff. de Iurepatron. l.Si pater ff. de hæredit. inſtit.*

*inſtit.l.generaliter C.de Epiſcopis,& Cleric.l.Cum
te C.de pactis inter empt.* vbi DD.communiter,&
Anchar.344.*n.*3.Roman.*conſ.*404.*n.*5.*&* 6. Tuſ-
11 chus *concl.* 202. *n.* 17. Quod intelligunt com-
muniter Doctores de ſola cauſa motiua finali.
Anchar.*conſ.*47.*n.* 4. Euerardus *in Topic. Legal.
loc* 85.Tuſch.*lit.C.concl.*13.*n.* 14. Sanch.*in præ-
cept.Decal.to.*1.*lib.*4.*c.*2.*n.* 42. Non de cauſa im-
12 pulſiua.Bald.*conſ.*337.*n.*2.*lib.*3.*& conſ.* 433.*n.*5.
*lib.*5.Tuſchus *ſupra n.* 28.*&* 41. Rota *deciſ.*437.
*n.*3.*& dec.*587.*n.*6 apud Farin.*p.*1.*recent.* Cauſa
13 autem motiua finalis huius gratiæ factæ à Papa
præfato religioſo nulla alia videtur eſſe. vt ex
ipſo Breui conſtare poteſt,niſi vel beneuolentia
ipſius Papæ erga ipſum, vel quod commodius
ſuſtentari poſſet iuxta ſuas neceſſitates. Vtra-
que autem hæc ratio fortius procedit in Con-
gregatione Fulienſi, ad quam tranſitum fecit
quam in Abbatia Ordinis Ciſtercienſis, in qua
prius morabatur.

Nam cum tranſierit ad ſtrictiorem obſeruan-
14 tiam magis ſibi conciliare potuit Pontificia be
neuolentiam;& cum Congregatio illa ſit paupe-
rior, magis neceſſaria erit ipſi gratia talis pen-
ſionis,ad ſui videlicet ſuſtentationem,& alimen-
15 ta. Ex quo magis roboratur intentum. Penſio
enim iſta,ſicut & aliæ communiter, dantur pro
alimentis; itavt ſemper penſio æquiparetur ali-
mentis,Romanus *conſ.*388.*n.*3. Rota *deciſ.* 548.
*n.*1.*p.*1.*recent.*Lotter *lib.*1.*q.*45.*n.* 47. Et accedit
ad naturam alimentorum,Creſcentius *deciſ.*3.*de
16 ſolut* Rota *deciſ.*407.*n* 1.*p* 1.*recent.*Alimentorum
autem cauſa nullo modo eſt ſuſpendenda, cum
venter(vt dicitur)non patiatur dilationem. Caſ-
tadorus *deciſ.vnic.n.*1 *de mutuo petit.* Surd.*de ali-
ment.tit.*8.*priuil.*60.*n.*5. 8.10.*&* 11. Lotter.*d.lib.*
17 1.*qu.*38.*n.*3. Ad quod appoſitè nimis facit *l Si
quis de aliment.& cibar.legat.* vbi deciditur,quod
alimenta debita quibuſdam libertis, ſeu ſeruis,
*licet ad fiſcum bona fuerint deuoluta,ex quibus ali-
menta debeantur,præſtanda ſunt ſicut ad quemlibet
ſucceſſorem tranſiſſent.*

18 Clarius comprobari poteſt huiuſmodi pen-
ſionem nullo pacto ceſſaſſe propter tranſitum
d. Religioſi ad præfatam Congregationem ex
parte ipſius penſionis. Cum enim non fuerit lo-
calis,aut alligata præfato Monaſterio, vnde diſ-
ceſſit, ſed perſonalis eo quod contemplatione
perſonæ eſt conceſſa, quod eſt ratio conceſſio-
nis,ſeu priuilegij perſonalis *l.*1.*ff. de aq. quot.&
æſt* & notant Gloſſa *c.*1.25.*qu.*2.*vnic. & in c. Tua,
de his quæ fiunt à Prælatis.*Bartol.*l.*1.*n.*1.*ff.de con-
ſtit.Princip.*Aymon.*conſ.*239.*n.* 4. Alciatus *reſp.*
203 *n.*12 *alias conſ.*7 *n.*16.*l.*4 Ruinus *conſ.* 217.
*n.*15.*in fin.volum.* 1. Ideo ſequi debet perſonam,
19 & comitari ipſam vbicumque fuerit. Hæc enim
eſt natura priuilegij,ſeu conceſſionis perſonalis
*l In omnibus ff.de regul iur.& cap. Priuilegium de
reg Iur in* 6.Tiraquell.*de retract lignag* 6.16 *gloſſ.*
1.*n.*10.*& de Iur primog.quæſt* 37.*n* 1. Menochius
*conſ.*136.*n.*2.*& conſ.*1007.*à n.*95.*& de præſump.
lib.*3.*præſumpt.*103.*n.*45.Cardoſ.*in prax Iu dic. &
20 Aduocat.verb.Priuilegium,num.*4 Accedit etiam
quod gratia,vel conceſſio ſolùm ceſſare poteſt ex
parte ipſius quando redditur inutilis,iniuſta,vel
inhoneſta,iuxta ea, quæ in ſimili de lege huma-
na dicunt Iſidorus *lib.*5.*Ethymol.c.*2.*&* 21. *& d.
l.c.*10 D.Thom 1.2. *q.* 95. *&* 96 & Theologi
communiter, ac Canoniſtæ: quod non procedit
in præſenti gratia,vel conceſſione,cum,non ob-
ſtante tranſitu talis religioſi, eſt vtilis, iuſta,&
honeſta propter fines videlicet intentos à Sum-
mo Pontifice,qui illam dedit.

Quod verò non ceſſet ex parte perſonæ, cui 21
eſt facta,ſcilicet illius religioſi ratione mutatio-
nis,ſeu tranſitus ipſius ad dictam Congregatio-
nem,ex eo etiam conuincitur quia ille non tran-
ſiit ad contractum matrimonij, quo caſu ſicut
beneficia vacant *c.*1.*cum aliis de Cler. coniug.* ſic
etiam penſiones,Gigas *de penſion.q.*54.Nicolaus
Garzia *de benef.c.*5 *n* 108.*&* 109.*par.*1.poſt plu-
rimos alios. Neque ad ſtatum Epiſcopalem, quo 22
etiam caſu ſicut vacant beneficia, ſic & penſio-
nes.*c.Cum in cunctis* § 1.*de elect* Gigas *quæſt.*56.
Garzia *n.*110.*&* 111. poſt plures quoque alios.
Neque ad aliquam Abbatiam, quo etiam caſu 23
vacare creditur penſio, vt colligitur ex eiſdem
authoribus,& Azorio *to.*2.*inſtit.moral.l.*8. *c.*10.
*q.*2. ſed ſolum tranſiit intra terminos vnius &
eiuſdem Religionis, ex minori, ſeu laxiori ob-
ſeruantia ad maiorem,ſeù ſtrictiorem,quod non
eſt tranſiſse ad alium Ordinem,ſeu Religionem,
vt bene Suarez 4.*to de Relig.tr.*8 *lib.*3.*c.*15.*n.*15.
Vnde quia generaliter loquendo priuilegium 24
alicui conceſſum non ceſſat per mutationem
quando illud eſt compatibile cum ſtatu mutato,
vt tenet Rota apud Seraphinum 1444.*n.*10. ex
alia Rota in cauſa *Burgenſi*, & in terminis pen-
ſionis, ideo cum d. Congregatio Ciſtercienſis
Reformationis ſit capax redditumm,& bonorum
etiam ſtabilium,vt patet ex Regula, & Conſti-
tutionibus ipſius,ac ex *c.recolentes*, & DD. *ibid.
de ſtat Monachor.* non eſt aliqua ratio cur dica-
tur eam penſionem fuiſſe extinctam propter ta-
lem tranſitum Religioſi.

Nec obſtat ſi dicatur,vacaſſe d.penſionem, eo 25
quod religioſus ille in d. Congregatione profeſ-
ſionem emiſerit:Emiſſione namque profeſſionis
vacare penſiones,ſicut,& beneficia communiter
inferunt DD.ex *c.Beneficium de regular.in* 6.Ro-
ta ſæpius apud Garzias relatum *num.* 114. San-
chez *lib.*7.*in Decalog.cap* 4 *num* 13.*& cap.* 29.*n.*
8.poſt plures alios

Reſpondetur enim primò, penſiones ſolùm 26
vacare profeſſione quæ fit à tranſeunte de ſecu-
lari ſtatu ad Religionem prout colligitur ex illis
verbis *d.c Beneficium Aut conſtet,quod vitam vo-
luerit abſolutè mutare*, verba enim illo *abſolutè*
denotatur tranſitus ex ſeculo ad religionem.

Deinde id colligitur ex ratione deciſionis il- 27
lius textus, quæ eſt, vt tradunt Staphil. *de litt.
Grat.tit.de var.mod.vacat.*Et Sanch.*eo c.* 29. *n.* 2.
quia homo per profeſſionem moritur mundo,
quæ ratio ſolùm verificatur in eo qui tranſit de
ſeculo ad religionem, non de eo qui intra eaſ-
dem religionem ex minori ad maiorem obſer-
uantiam tranſit.

Secundò,penſionem vacare per profeſſionem 28
quæ eſt abſoluta mutatio ſtatus, prout colligitur
ex verbis relatis textus,non per eam,quæ eſt ve-
luti prorogatio præcedentis profeſſionis, quia
prorogatio fit cum omnibus qualitatibus rei,quę
prorogatur,*l lecta ff.ſi certum petatur.* Cuius ſig-
num eſt quod emittens profeſſionem in Ordine
Ciſtercienſi dicit:*Promitto ſtabilitatem meam, &* 29
*conuerſionem morum meorum,& obedientiam ſecun-
dum regulam S. Benedicti*, &c. emittens etiam
profeſſionem in d Congregatione dicit:*Promitto
ſtabilitatem meam, & conuerſionem morum meo-
rum, & obedientiam ſecundum regulam S. Benedi-
cti,*

ctis, & *conſtitutiones Congregationis Monachorum S. Bernardi reformatorum Ordinis Ciſtercienſis.* En iam quomodo profeſſio facta in iſta Congregatione eſt quædam prorogatio alterius factæ in communi obſeruantia eiuſdem Ordinis ad conſtitutiones videlicet reformatorum.

30 Neque etiam obſtat quod profeſſio religioſa reddat profitentem incapacem penſionis. Quicquid enim ſit de huiuſmodi incapacitate certum omninò eſt tolli per diſpenſationem Pontificis.
31 Quam, quia præfatus religioſus habuit ab Vrbano Octauo cenſetur omnino diſpenſatus ad talem penſionem habendam in dicta Congregatione etiam. Sicut enim ſi ex Papæ diſpenſatione poſſideret aliquod peculium, & tranſiret ad aliam religionem, poſſet in illa frui ipſo, ſic de
32 hac penſione dicẽdum. Et ratio eſt, quia cum incompatibilitas Religioſi ſtatus cum peculio, vel penſione non proueniet ex eo quod ſit talis, vel talis Religio, ſed ex ratione communi Religionis, ideo diſpenſatio Papæ ad habendum peculium vel penſionem in vna Religione extenditur etiam ad aliam. Prout in ſimili probat Rota *dec.* 311. *nouiſſim.* cum Gigant. *de penſion. q.* 54. dicens quod ſi Papa diſpenſat ad obtinendam, vel retinendam penſionem non obſtante Matrimonio non refert quod diſpenſatus contrahat cum Virgine, vel vidua, quia incompatibilitas ſuper qua fuit diſpenſatus oritur ex matrimonio vt ſic,
33 non ex qualitate matrimonij. Præſertim quia d. penſio collata ipſi fuit per totam ſuam vitam, ad ſui ſuſtentationem, & intuitu perſonæ, quo vltimo caſu etiam vſusfructus illis conceſſus tranſiret cum ipſo, vt habet Franciſcus Bordonus *reſ.* 29. *num.* 88. & *num.* 89. loquens de vſufructu, liuello, & penſionibus ipſi relictis. Vnde Bonacina *q.* 2. *de Clauſur. punct.* 9. §. 4. *difficult.* 2. *n.* 9. diſertè affirmat vſumfructum religioſi illi conceſſum contemplatione ſui tranſire cum ipſo ad aliam religionem, eo quod ſequitur perſonam, & dicitur Seruitus perſonalis *l.* 1. *ff. de vſu, & vſufruct.*
34 Quod verò diſpenſatio illius religioſi ad habendam penſionem duret etiam poſt tranſitum ad dict. Congregationem, colligitur præter dicta, primò exemplo facultatis, ſeu diſpenſationis conceſſæ Monachis, vel Epiſcopis ad teſtandum; non enim coarctatur ad primum teſtamentum, ſed extenditur ad alia, vt ex pluribus teſtibus, & Authoribus probat Sanchez *lib.* 8. *de matrim.*
35 *diſp.* 1. *n.* 18. Deinde exemplo etiam diſpenſationis in voto caſtitatis, religionis, aut non nubendi, quæ ſi ſit abſoluta, & illimitata, ad matrimonium non extinguitur in primo Matrimonio, ſed extenditur ad alia; prout idem Sanch. *eo lib.* 8. *diſp.* 31. *n.* 8. & 11. Item exemplo illegitimi, qui
36 quando diſpenſatus eſt ad beneficium abſolutè, ea diſpenſatio non arctatur ad primum beneficium, ſed eo dimiſſo extenditur ad alia, prout probabiliter putant Ioannes Andreas *c.* 1. *de fil. preſbyt. in* 6. & *cap. non poteſt de præbend. in* 6. *n.* 5. Angelus *verbo beneficium num.* 24. Armilla *ibi n.* 29. Syluest. *verb. beneficium* 3. *q.* 11. *n.* 14. Tabiena
37 *verbo beneficium* 2. *q.* 17. *n.* 19. Rationem reddit Ioannes Andreas, quia diſpenſatio illa non reſpicit beneficium, ſed perſonam; quæ quidem efficacius procedit in noſtro caſu, cum diſpenſatio illius Religioſi ad obtinendum eam penſionem manifeſtè reſpiciet illius perſonam.
38 Præterea quartò, exemplo diſpenſationis, qua aliquis diſpenſaretur in voto ſolemni ad contrahendum; ſi enim cauſa talis diſpenſationis adhuc permaneret, & diſpenſatio eſſet abſoluta (quæ omnia concurrunt in noſtro caſu) poſſet ſic diſpenſatus finito primo matrimonio contrahere alia. Stunica *q.* 6. *de voto n.* 125. Sanchez *ſupr. n.* 12. Fauet Angles *in floribus* 2. *p. vbi de voto q. vnica art.* 8. *poſt* 2. *diffic. dub.* 1.

Hæc porrò omnia efficacius probant intentum ſi Religioſus, de quo in præſenti, tranſitum 39
hunc fecit de licentia, ſeu conſenſu ſui Monaſterij, ſeu Congregationis, quia in hoc caſu clarius apparet eam penſionem ipſum comitari debere in ſecundo Monaſterio, ſeu Congregatione. Prout in caſu ferè ſimili probat Andreas Molfeſius *in Commentar. ad conſuetud. Neapolit. part* 4. *quæſt.* 64. *num.* 15. ex aliis.

CONSVLTVM XXXIII.

De quodam Religioſo Societatis Ieſu, qui poſt emiſſionem votorum, ſeu profeſſionem biennij ad ſæculum dimiſſus eſt.

SVMMARIVM.

Caſus, ſeu factum. num. 1.
Dimiſſus ſine cauſa non eſt ſecurus in conſcientia. num. 2.
Talis dimiſſio eſt nulla. n. 3.
Ex conſtitutionibus Societatis. n. 4.
Ex Bulla Gregorij XIII. n. 5.
Arbitrium regulatur à iure. n. 6.
Ex ſenſu, & praxi Religionis. n. 7.
Quid ſi aſſignatur cauſa non vera, ſed ficta. n. 8.
Quid ſi prauis moribus extorquet dimiſſionem. n. 9.
Quid ſi ſolum poſtulauit dimiſſionem ſine cauſa. num. 10.
Talis poſtulatio an reddat conceſſionem inuoluntariam. n. 11.
Congregationis Societatis decretum. n. 12.
Dimiſſio facta cum cauſa. n. 13.
Nullus dimittitur ſine illa. n. 14.
In fauorem Superiorum iudicandum. n. 15.
S. Rota Romanæ ſenſus. n. 16.
Quid ſi magna importunitate dimiſſio procurata eſt. num. 17.
Iſte de quo in præſenti, ſecurus videtur. n. 18.
Si dubitat quid facere poſſit. n. 19.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu Factum.

N. Profeſſus in Societate Ieſu profeſ- 1
ſione biennali, poſtquam apud hos Patres per multos annos permanſit, ſine rationabili cauſa petiuit à Superiori eiuſdem Societatis licentiam redeundi ad ſæculum. Obtinuit ipſam. Dubitat tamen an ſit ſecurus in conſcientia, an potius ſi contra caſtitatem peccat in ſæculo exiſtens teneatur explicare votum caſtitatis, quod in ea profeſſione emiſit;

emiſit;& beneficium obtinens licitè retineat, & expendat fructus ſine tranſgreſſione voti paupertatis etiam in ea profeſſione emiſſi.

Reſponſio.

2 Dicendum primò, quod ſi iſte ex nulla omnino cauſa rationabili dimiſſus eſt à Religione Societatis, non eſt ſecurus in conſcientia ſed tenetur votis caſtitatis, & paupertatis à ſe emiſſis in illa profeſſione biennali, &, ſi contra illa peccat, explicare illam circumſtantiam.

3 Ratio eſt, quia talis dimiſſio ſine illa cauſa rationabili eſt prorſus nulla, & nullius valoris, ac per conſequens nullum producens effectum, ac ſi facta non eſſet. Etenim *nullum quod eſt nullum producit effectum* iuxta axioma iuris, de quo *l.* 4 §. *condemnatum ff. de re iudicata, l. non ſ utauit §. non quauis ff. de bonor. poſſeſſ.* & DD. *ibid.* Et nullum eſſe, vel eſſe ſine effectu paria ſunt. Surdus *dec.* 51. *n.* 21. *&* 22. *& conſ.* 3. *à n.* 8. *& conſ.* 157 *à n.* 13.

4 Eſſe autem nullam talem dimiſſionem ex eo colligitur, quod etſi in Examine Societatis *c.* 7. §. 1. & 2. *&* 5. *part. conſtit. c.* 4. *litt. B. & D.* Videatur relinqui voluntati Superiorum dimiſſio eorum qui in Societate tantum emiſerunt vota illa biennalia, vt propterea aliqui innominati putauerint ad valorem ipſius ſufficere meram, & ſolam liberam voluntatem dictorum Superiorum, nihilominus oppoſitum eſt veriſſimum, ita vt de voluntate rationabili, & prudenti arbitrio, ac ex iuſta cauſa intelligi id debeat. Tum quia id exprimitur in Examine *c.* 7. §. 1. illis verbis, in quibus eſt ſermo de iis qui talia vota emiſerunt: *Libera tamen manebit Societas, nec tenebitur ad eos admittendos ad profeſſionem, nec in coadiutores formatos, ſi ſtudiorum tempore malè ſe gererent, adeo vt Superior Societatis exiſtimaret Deo gratum non fore ſi in eam admitterentur, & tunc ipſi etiam ſuis votis ſoluti erunt.* Expenduntur enim illa *ſi ſtudiorum tempore malè ſe gererent*, quæ denotant conditionem dimiſſionis, & illa *Tunc ipſi etiam ſuis votis ſoluti erunt*, quæ denotant poſita tali conditione, & non aliàs à ſuis votis ſolutos eſſe.

Et in examine generali *cap.* 6. in eius declaratione dicitur: *Non eſt iniuſtum, ſi Societates libertatem ad eos dimittendos quando non faciunt quod debent, retinet*, Expendo enim conditionalem *quando non faciunt quod debent*, quaſi ea non ſubſiſtente irrita cenſeatur dimiſſio. Vnde paulo inferius dicitur: *Nec* (talis dimiſſio) *ſine cauſis iuſtiſſimis fieri debet.* Et propterea 2. *par. Conſtit.* variæ præſcribuntur cauſæ dimiſſionis, quod neceſſarium non eſſet ſi ex ſola, & libera voluntate Superiorum fieri poſſet.

5 Tum quia Gregorius XIII. in Bulla *quanto fructuoſius* id ſupponit, dum dicit ſcholares Societatis poſſe à Generali liberari à votis à ſe emiſſis *rationabili ex cauſa.* Tum quia eſto nec Papa hoc diceret, nec in conſtitutionibus haberetur, cum ſit hæc res grauiſſima, liberatio videlicet à votis Deo emiſſis, nullatenus cenſeri deberet relicta mero arbitrio humano, ſed iudicio recto, & voluntati regulatæ, quæ neceſſario ſupponit iuſtam cauſam, vt probat Menochius *de*

6 *arbitrar. lib.* 1. *q.* 13. Præſertim cum arbitrium reguletur à iure, vt ſæpius Rota determinauit, maximè *deciſ.* 179. *n.* 1. *& deciſ.* 235. *n.* 1. *& deciſ.* 547. *n.* 1. apud Farin. *part.* 1. *recent.* Quo ſenſu Iulius III. & Paulus III. hoc relinquunt iudicio Generalis, dum & hoc puncto in ſuis Bullis loquuntur; nam iudicium in hoc, & ſimilibus magni ponderis negotiis importat prudens iudicium, ac per conſequens ex cauſa rationabili. Bartholus *in Gloſſ. in Extrauag. ad reprimendum*, & ex eo Abbas *cap.* 1. *de conſtitutionib. n.* 13. *& cap.* 1. *de ſequeſtr. poſſeſſ. n.* 18. & ibi. Tum deni- 7
que quia talis eſt ſenſus, & praxis Societatis, vt ex grauiſſimis ſcriptoribus ipſius colligitur, ſpecialiter Eminentiſſ. Cardin. Lugo *in manuſcripto de hac re*, Suar. *tom.* 4. *de Religione tract.* 10. *lib.* 3. *c.* 9 *à n.* 10. Sanch. *lib.* 6 *in Decalog. c.* 9. *n.* 64 *&* 66. Caſtro Palao *part.* 3. *Tract.* 16. *diſp.* 4. *punct.* 20. *n.* 4. *&* 5. Pellizzario *in Man. Reg. tract.* 3. *c.* 5. *n.* 4. & aliis

Dicendum ſecundò, ſi iſte, de quo in præſen- 8
ti, petens dimiſſionem à Societate aſſignauit pro cauſa dimiſſionis aliquam non veram, ſed fictam, puta grauia peccata, lapſus carnis, vel grauem difficultatem in tentationibus ſuperandis, vel ſimilia non vera, ſed falſa, non eſt ſecurus in conſcientia, ſed potius apoſtata, & ab obligatione votorum quæ emiſit nullo modo liberatus. Ratio eſt, quia dimiſſio facta in vim ſimilis cauſæ non eſt voluntaria Religioni, ſed coacta, & extorta, cum non ſit ex cauſa rationabili ſed falſa, & chimærica facta. Ita etiam traditur expreſsè in Congregatione 7. Societatis *decreto* 18. §. 4. & docent Cardin. Lugo *ſup.* Sanch. *n* 67. Caſtrus Palaus *n.* 9. Pellizzarius *n.* 28.

Idem tertiò dicendum, ſi ille prauis ſuis mo- 9
ribus, actibus, aut geſtis, data opera, & ex intentione extorquendi dimiſſionem eam procurauit. Ratio eſt, quia etiam iſta dimiſſio eſt inuoluntaria, & extorta; quia eſto ſit conceſſa occaſione illorum actuum, quia tamen illi exiſtimati ſunt proceſſiſſe ex mala indole, infirmitate, & inclinatione deprauata, & non ex induſtria, (quia nunquam hoc dolo præſumi) ideo efficiunt eam inuoluntariam, & coactam, ac per conſequens inualidam. Ita etiam habetur ex d. Congregatione 7. Societatis loco relato, & tenent Dom. Lugo ſupra, Sanch. *n* 66. Palaus *n.* 10. Pellizzarius *n.* 28. Qui etiam id probant exemplo illius, qui emiſit votum ſub aliqua conditione, & data opera non adimplet illam, vt à voti obligatione liberetur euadat. Talis enim non liberatur ab obligatione voti, vt tradunt communiter Doctores, quos referunt idem Sanchez *lib.* 4. *in Decalog. c.* 23. *n.* 47. & Palaus *Tr.* 15. *diſp.* 1. *punct.* 17.

Si tamen iſte procurauit dimiſſionem non aſ- 10
ſignando falſas cauſas illius, nec committendo defectus, aut culpas data opera, & intentione vt dimitteretur, ſed ſolum poſtulando dimiſſionem nulla cauſa rationabili exiſtente, etſi grauiter peccauerit ſic faciendo, quia ex vi profeſſionis à ſe emiſſæ tenebatur perſeuerare in Religione, & non recedere ab illa, cauſa rationabili non exiſtente, eo quod ea vota ſint perpetua ex parte vouentis, nihilominus credo validam fuiſſe talem dimiſſionem. Ratio eſt, quia talis poſtulatio 11
ſine cauſa facta non reddit conceſſionem ſimpliciter inuoluntariam, cum non cogat ad illam concedendam, & ex alia parte præſtat Societati ſufficientem dimiſſionis cauſam, quia cum ipſa non egeat ſubditis inuoluntariis, & non rectè affectis erga ſuum inſtitutum, eo ipſo quod vidit poſtulantem deſiderare exire ex illa potuit iudicare ipſum vtpotè inuitum non eſſe aptū Religioni, prudenter ergo dimiſſionem concedere potuit,

potoit, & iudicare *Deo gratum non fore* quod in ea relinqueretur, iuxta dicta, & Examine *cap. 7.* §.1 ac proindè dimiſſus ſecurus erit in conſcientia.

12 Quod etiam colligo ex ſupradictæ Congregationis decreto §. vbi ſtatuitor quod ij qoi dimiſſiooem petunt nulla ſufficienti cauſa ducti, neque Prouinci lis monitis acquieſcentes, Prouinciali teferant propria manu ſubſcriptas cauſas omnea, ob quas dimiſſiones procutant, quas Prouincialis cum Conſoltoribus diligentet examinatas ad P. Generalem mittere debet, ſimul declarans quid ipſe, & Conſultores ſentiant. Quas ſi Generalis non iudicauerit ad dimiſſionem ſufficientes, & idoneas, Prouincialia ſub obedientiæ præcepto perpetoum ſilentium eia indicat, eoſque ſi non obtemperent, pro delicti qualitate ſeuerè poniat.

13 Ex hac enim deciſione à Religione facta colligi videtur manifeſtè, dimiſſionem factam à Religiooe iſtiua, de quo in præſenti caſu, ex legitima, & rationabili caoſa, ſaltem à Generali nota, factam eſſe, alioqoio, ſi talis cauſa non ſobſtitiſſet, perpetuum ſilentium ei impoſuiſſent, imò pnniendo coërcuiſſent iuxta ſupradictam deciſionem, quod non fecerunt.

14 Demum ratio efficax id concludit. Cum enim certum ſit, & praxi receptom in Societate, vt ab ipſa non dimittatur aliquis poſt biennij profeſſiooem, niſi rationabili cauſa ſubſiſtente, cum iſte ab ea dimiſſus ſit, omnino credere debet ſe ob iuſtam, & rationabilem cauſam, cognitam
15 ſaltem Soperioribus, dimiſſom fuiſſe Præſertim, cum ſemper in fauorem Superioris, & Principis iudicandum ſit ſecundum ios proceſſiſſe, *c. innocuit de elect. c. prepoſuit* §. *licet autem de conceſſ. prabend.* Mandoſus *ad Regul.* 16. *Cancellar. q. 7. n.* 6. Menochius *de præſumptionib. lib. 2. præſumpt.* 12 *num.* 1. Et cum cauſæ cognitione. Rodulphinus *de ſuprema, & abſoluta Principis poteſt. c. 6. n.* 3. Barboſa *de clauſulis clauſul.* 42. *num* 34. Ita etiam colligo ex Caſtro Palao *ſupr. num.* 12. referente Sanchez, ex D. Cardinali Logo, & aliis viris doctis, & piis eioſdem Societatis à me conſultis.

16 Et fauet Sac. Rota Romana in vna Bononienſi *Succeſſionis* coram Illuſtriſſ. D. Bichio 17. Maij 1641. vbi ex dimiſſione cuioſdam ſimilis Religioſi Societatis facta à Generali ioſertur ipſum conſideraſſe cauſas dimiſſionis, & dicitur ſtandum eſſe dicto ipſius *abſque alia extrinſeca probatione.*

17 Quin etiam addendum; etiamſi iſte magoa inſtantia, & continua importunitate dimiſſionem extorſerit (dum tamen id non fecerit cauſis falſis, aot fictis, aot defectibus ex induſtria, &
18 hac intentione, vt dictum eſt, commiſſis) adhuc eiſe validam talem dimiſſionem, propter rationes aſſignatas, & ex eo quod in dicta Congregatione 7. *decreto* 18. §. 3. decidatur tales, qoi ſola importonitate dimiſſiooem extorquent, rariſſimè permittendos eſſe ad ſæculom redire. Ex eo enim quod id admittator *rariſſimè* ioſertur validè admitti. Palaus *eo n.* 12.

19 Directè ergo ad caſum propoſitom reſpondendo cenſeo iſtum, qui, nulla rationabili cauſa ſobſiſtente, dimiſſionem poſtulauit, & obtinuit, ſecurum poſſe eſſe in conſcientia, & credere ſe omnino liberum ab illis votis io profeſſione biennali emiſſis, expendere bona quæ habet ſine præiudicio voti paupertatis, & caſo, quo in peccata contra caſtitatem labatur, non confiteri circunſtantiam voti à ſe emiſſi, vtpotè omnino iam ſublati.

Si aotem adhuc ſcrupolis agiterur, præterquam quod, vt Suar. inquit *ſupra n.* 19. quando 20
Prælatus Societatis bona fide procedat, & facta morali diligentia, ac debita conſultatione iudicet expedire talem perſonam liberam dimittere talem, &c. in tali caſu non eſt dubitandum de valore actus, poterit ad maiorem abondantiam, cautelam, & quietem ſuæ conſcientiæ iterum poſtulare à Reuerendiſſ. Generali Societatis ſuam dimiſſionem, vel confirmationem prioris, quam ipſe poterit dare tum ex cauſis præſumptis primæ dimiſſionis, tum quia qoi ſemel ad ſæculum redit indignus redditur quod iterum admittatur, & malè de illo ſoſpicari poteſt, tum præterea, quia poſtquam aliquis dimiſſus eſt ſemel, poteſt iterum non admitti. Sanchez *eo c. 9. n.* 66. & inclinat Palaos *n.* 11. ac ita aodio à viris doctis Societatis in ea practicari.

CONSVLTVM XXXIV.

De quibuſdam Congregationibus Religioſarum perſonarum, virorum, & fœminarum, quibus præſunt fœminæ, opinionis ſanctitatis prætextu.

SVMMARIVM.

Tales Congregationes permitti non debent. n. 1.
Ex D. Pauli teſtimonio. n. 2.
Aliis rationibus. num. 3.
Ariſtotelis ſententia. n. 4.
Quo ſenſu D. Paulus intelligendus. n. 5.
Aliud teſtimonium eiuſdem. n. 6.
Cauſa huius Apoſtolici præcepti. n. 7.
Conciliorum decreta. n. 8.
Prædicandi munus fœminis prohibitum. n. 9.
Marcella Romana geſta. n. 10.
Clementina Com quibuſdam. *n.* 11.
Vrbani VIII. factum. n. 12.
Hæreſes fermè omnes per fœminas propagatæ. n. 13.
Fœmina ſuppellex præcipua hæreſiarcharum. n. 14.
Illarum ſexus facilis. n. 15.
Citius imaginantur. n. 16.
Congregationes non approbatæ ſunt reprobatæ. n. 17.
Fœminæ incapaces iuriſdictionis. n. 18.
Nequeunt confeſſiones audire. n. 19.
Innocentij III. decretum. n. 20.
In Eccleſia veteri Holda Prophetiſſa. n. 21.
Olim Diaconiſſa, Preſbyteriſſa, &c. n. 22.
Holda Prophetiſſa ex Dei diſpenſatione. n. 23.
Quæ erant Diaconiſſæ, & Preſbyteriſſæ. n. 24.
Non exercebant iuriſdictionem ſpiritualem. n. 25.
Eccleſiæ authoritate quid fieri poſſet. n. 26.
An fœmina initiari poſſit prima tonſura. n. 27.
An cenſuras ferre. num. 28.

IESVS MARIA.

1 Congregationes, ſeù Conuenticula virorum,& fœminarum,quibus præſint iii ſpiritualibus fœminæ etiam opinione ſāctitatis prætextu nō ſunt in Eccleſia admittendæ ſine diſpenſatione Summi Pontificis,quin potius damnari debent.

Reſponſio.

2 PRobatur primò ex illo Pauli 1. *Corinth.* 14. *Mulieres in Eccleſiis taceant nonenimpermittitur eis loqui,ſed ſubditas eſſe,ſicut, & lex dicit. Si quid autem volunt diſcere,domi viros ſuos interrogent.Turpe eſt enim mulieri loqui in Eccleſia.* Hoc enim ſenſu intelligi videtur hic locus à D. Ambroſio,Anſelmo, & aliis qui quinque rationes aſſignant huius præcepti.

Prima,quia contra ordinem naturæ eſt vt viros doceant cùm ſint ſubditæ viris.Secunda,quia
3 eſt contra ipſarum verecundiam,& humilitatem. Tertia, quia etiam eſt contra rationem cum vir ſit melioris iudicij, diſcretionis, & diſcurſus quàm fœmina.Quarta,quia,vt inquit Anſelmus, cum fœmina loquuta eſt viro ſuo perſuaſit peccatum,iure ergo præcipitur ipſi tacere. Quinta, quia oportet vt frenum iniiciatur eius loquacitati.Accedit Ariſtoteles *lib.9.de natur.animal.c.*1.
4 de fœmina dicens:*Inuida magis, & querula, & maledicentior,& mordacior,preterea anxia, & deſperans magis, quam mas, atque impudentior, & mendacior, quin etiam facilior decipi.* Non ergo debet eſſe Magiſtra.

5 Quod autem Paulus loquatur etiam pro caſu quo fœminæ ſint perſonæ ſpirituales Propheтiſſæ,& bonæ famæ colligitur ex iis, quæ ſubdit.*Si quis videtur Propheta eſſe,aut ſpiritualis,cognoſcat quæ ſcribo vobis, quia Domini ſunt mandata.*Imò ex illis verbis:*quia Domini ſunt mandata*; colligi poteſt eſſe de iure diuino, quod fœminæ non doceant viros,aut præſint illis in rebus ſpiritualibus.

6 Secundò ex eodem Paulo 1.*ad Timot.* 2. videlicet:*Mulier in ſilentio diſcat cum omni ſubiectione. Docere autem mulieri non permitto neque dominari in virum,ſed eſſe in ſilentio.Adam enim primus formatus eſt,deinde Eua,& Adam non eſt ſeductus, mulier autem ſeducta in præuaricatione fuit.* Cuius præcepti Apoſtolici occaſio fuit, vt notat ibi Theophylactus, quod mulieres aliquæ tempore Pauli acceperant donum prophetiæ, ne ergo putarent ſibi fas eſſe in Eccleſia loqui, & prophetare,hic eis id inhibet Apoſtolus,idque tum honeſtatis,pudoris,infirmitatis,ac loquacitatis muliebris cauſa(inquit Chryſoſtomus) tum ſtudio reuerentiæ,& ſubiectionis erga virum, quæ requirit,vt eo præſente,& loquente,ſileat mulier,
7 præſertim in Eccleſia, & rebus ſacris. Vnde ex hoc Apoſtoli loco infert Epiphanius *hereſ.* 49. quod mulieres ad Epiſcopatum,aut preſbyteratum aſſumi non poſſunt contra Quintilianos. Inferunt etiam Doctores moderni contra Lutherum,Chriſtophorum Goodmanum,& Pepuſianos,mulierem non poſſe ad regimen ſpirituale Eccleſiæ aſſumi.

8 Tertiò,& clarè ex Concilio Cæſarauguſtano contra Priſcillianum, qui huiuſmodi fœminas Doctoriſſas in ſua ſecta fouebat congregato, vbi ſic iuxta Baron.*ſup.an.*381. §. *Vt mulieres* ſtatum fuit:*Vt mulieres omnes Eccleſiæ Catholicæ fideles à virorum alienorum lectione, & cœtibus ſeparentur; nec ad ipſas legentes alij ſtudio,vel docendi, vel diſcendi conueniat,quoniam, & hoc Apoſt.iubet: Ab vniuerſis Epiſcopis dictum eſt. Anathema futuros, qui hanc Concilij ſententiam non obſeruauerint.* Item ex Decreto Concilij Carthag.4. *Can.* 98. *&* 99. quod refertur *diſtin.*23.*Can.*29,Cuius titulus eſt *mulier in Conuentu viros. docere non permittitur.* Verba autem Canonis ſunt hæc.*Mulier quamuis docta,& ſancta viros in Conuentu docere non præſumat.*Fauet Canon.*mulierem* 33.*q* 5.ex D.Auguſt. *in lib.qq.veteris Teſta.q.*45.vbi ſic:*Mulierem conſtat ſubiectam dominio viri eſſe, & nullam authoritatem habere,nec docere enim poteſt, nec teſtis eſſe, neque fidem dare,nec iudicare,quanto magis non poteſt imperare?* De quo Tamburin.*de Iur. Abbatiſſ. diſp.*33.*q.*3.

9 Quartò ex eo quod Euangelizandi, ſeu prædicandi functio fœminis prohibita eſt in Eccleſia prout communiter colligunt DD. ex locis S. Scripturæ,& Iuribus relatis.Vnde Abbas *in cap. Decernimus de Iudic.* ait quod in hoc non poteſt mulier diſpenſari ab vllo Prælato Summo Pontifici inferiori. Hinc etiam notauit D. Hieron.*in Epiſt.ad Principiam*,quod Marcella Romana eius 10
diſcipula licet doctiſſima eſſet in S.Scriptura, & propterea à multis ſuper ea interrogaretur,nihilominus(inquit)*ſic ad interrogata reſpondebat,vt etiam ſua non ſua diceret,ſed vel mea, vel cuiusuis alterius,vt in eo ipſo quod docebat ſe diſcipulam fateretur:ſciebat enim dictum ab Apoſtolo; Docere autem mulieri non permitto.*

Quintò ex Clement.*Cùm de quibuſdam de relig.domib.*vbi mulieres ſtatum Pœguinarum amplectentes ipſo facto excommunicantur, ex eo quod,vt ibidem dicitur:*Earum aliquæ quaſi perductæ in mentis inſaniam de Summa Trinitate, ac Diuina eſſentia diſputent,& prædicent, ac circa fidei articulos,& Eccleſiaſtica Sacramenta opiniones Catholicæ fidei contrarias introducant,& multos ſuper his decipientes ſimplices eos in errores diuerſos inducant, aliaque quamplura periculum animarum patientia ſub quodam velamine ſanctitatis faciant, & committant.* 11

Sextò ex facto Vrbani Octaui Summi Pontificis in Bulla *Paſtoralis* ann.1630.edita damnantis Congregationem Ieſuitarum, eamque penitus eradicari,& deſtrui præcipientis ea de cauſa quod,vt in eadem Bulla dicitur:*Specie ſalutis animarum promouendæ, aliaque opera permulta ſexus, & ingenij imbecillitati, & modeſtiæ muliebri, ac virginali præſertim pudori minimè conuenientia, & quæ viri Sacrarum litterarum ſcientia, rerum vſu, vitæque innocentia ſpectatiſſimi,difficilè admodum, & nonniſi magna circumſpectione adhibita aggrediuntur attentare, & exercere conſueuiſſent.* Ex quibus elicitur Eccleſiæ mentem eſſe penitus prohibere ne fœminæ quantumuis ſpirituales, & deuotæ huiuſmodi operibus docendi alios incumbant. 12

Et meritò ſanè quia hæreſes fermè omnes propagatæ fuerunt per huiuſmodi fœminas ſpecie Sanctitatis velatas. Quod præter recentiora exempla pluribus nota D.Hieronymus *ad Creſiphontem tom.* 2. ſic habet: *Simon Magus hereſim condidit adiutus auxilio Helenæ meretricis. Nicolaus* 13

ſolaus Antiochenus omnium immanditiarum conditor choros duxit femineos. Marcion quoque Romam præmiſit mulierem ad maiorē laſciuiam. Apelles Philomenem comitem habuit. Montanus Priſcam, & Maximillam primùm auro corrupit, deindè hæreſi polluit. Arrius vt Orbem deciperet ſororem Principis antè decepit. Donatus Lucilla opibus adiutus eſt. In Hiſpania Agape Helpidium, mulier virum cæcum cæca duxit in foueam ſucceſſoremque ſui Priſ-
14 cillianum habuit, cui iuncta Galla alterius, & vicinæ hæreſeos reliquit heredem. Vnde etiam fœminæ ſuppellex præcipua hæreſianarum, & hæreticorum fuerunt vt hiſtoriæ narrant de Simone mago, Ptolomæo, Apelle, Montano, Tertulliano, Elceſaitis, Paulo Samoſetano, Manete, Elpidio, Mahomete, Aldeberto, Luthero, Carolſtadio, Oecolampadio, Caluino, Beza, & aliis.

15 Item quia illarum ſexus imbecillior eſt, naturales, vel dæmoniacas ſuggeſtiones plurimum habet pro diuinis, multa quoque ſibi ſomnia fingit quæ vera credit, iuxta illud paræmicum Anus quæ vult ſomniat: abundat paſſionibus admodum acribus, & vehementibus, quare quod à paſſione natum, id à veritate profectum putat. Sunt etiam fœminæ naturæ humidioris, & viſcoſioris, humidum verò facilè commouetur, & varias fi-
16 guras recipit, egrius autem, ac ſerius à motu ceſſat. Ideo mulieres citius imaginantur, hæc Martinus Delrius diſqu. Magicar. lib. 4. cap. 1. quæſ. 3. ſect. 3. addens propterea ſæpius decepiſſe viros etiam doctiſſimos. Videlicet Tertullianum, & alios quos refert Ioſephus à Coſta de nouiſſ. temporib. lib. 2. cap. 11.

17 Septimò, quia Congregationes, Sodalitia, vel Conuenticula quæ ab Eccleſia approbata non ſunt omninò damnari debent. Vt ex Iure ciuili conſtat ex l. 1. in princ. ff. de Colleg. illicit. & l. 3. in verſ. in Summa, ff. eodem, & ex Iure Canonico in Can. multis in princ. 16. diſt. vt notant communiter Doctores, ſpecialiter Abbas Innoc. in c. dilectæ de exceſſ. Pral. in gloſ. 1. in fine, Bartol. in l. fin. ff. de Colleg. illicit. Cuiacius lib. 7. obſeruat. 5. Petr. Greg lib. 15 c. 32. n. 10. Myſing. cent. 6 obſeru. 2 n. 2. Auiles ad c. 1. prætorum verbo confederatio à princ. & n. 10. Nauarr. conſ. 3. à n. 3. Menoch. de arbitr. cent. 6. caſ. 393. à princip. Vmbertus locat. in Iudiciali Inquiſit. verb. Collegium, n. 2. Barboſa de Iure Eccleſiaſt. lib. 2. c. 11. num. 69 & ſeqq. Cum ergo illæ Congregationes, ſeu ſodalitia in quibus fœminæ præſunt viris, & fœminis ab Eccleſia approbata, vel permiſſa non ſunt reprobanda videntur.

18 Præſertim cum fœminæ incapaces ſint non ſolùm iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, ſed nullius rei, quæ iuriſdictionem iſtam redoleat. Adeo quod Abbatiſſas Monialium non poſſe in loco publico benedictionem dare, necaquam, aut veſtes in forma Eccleſiæ benedicere, teneant Mayolus de irregul. lib. 1. cap. 29 n. 26. Gauantus in Man. Epiſc. verb. Abbatiſſa n. 8.

19 Octauò, quia propter hanc incapacitatem fœminarum ad iuriſdictionem ſpiritualem habendam non ſolum nequeunt etiam Abbatiſſæ Monialium, confeſſiones illarum audire, aut aliquam authoritatem ſpiritualem circa earum conſcientias exercere, prout colligitur ex cap. Noua de pœnitent. & remiſſio. S. Thom. in 4. diſt. 19 q. 1 art 1. & diſt. 25. q. 1. artic. 1. Sylueſt. verb. Abbatiſſa q 3. n 8. Miranda de Sacris Monialib. q. 6. art. 5. concl. 1. Salas de legib. q. 95. tr. 14. diſp. 8. ſect. 19. n. 91. Sed etiam oppoſitum vocatur abſonum, & abſurdum, & præcipitur Prælatis, vt ea
ipſis interdicerent ab Innocentio Tertio in d. cap. 20
Noua his verbis Noua quædam noſtris ſunt auribus intimata, quod Abbatiſſæ monialis proprias benè dicunt, ipſarum quoque confeſſiones in criminibus audiant, & legentes Euangelium præſumunt publicè prædicare. Cum igitur id abſonum ſit, pariter, & abſurdum mandamus quatenus ne id de cætero fiat curetis firmiter inhibere. Quia licet beatiſſima Virgo Maria dignior, & excellentior fuerit Apoſtolis vniuerſis, non tamen illi ſed iſtis Dominus claues regni cælorum commiſit.

Nec obſtat primò, quod in lege antiqua fœ- 21
minis videbatur permiſſum prædicare, & docere, vt patet in Holda propheriſſa de qua dicitur 4. Reg. 22 à Ioſia Rege conſultam fuiſſe, & habitaſſe in Ieruſalem in Secunda, quæ erat domus doctrinæ prout Caldæus exponit, & in ea habitabant Prophetæ, Doctores, & Recabitæ, quos illa inſtruebat.

Secundo, quia antiquitus erant in Eccleſia 22
Subdiaconiſſæ, Diaconiſſæ, Presbyteriſſæ, & Epi-
ſcopiſſæ habentes aliquod munus, & dignitatem.
Ad primum enim dicitur id contigiſſe ex ſpe- 23
ciali Dei diſpenſatione, & quia fœmina illa erat vera Dei Prophetiſſa ſpiritu Dei illuminata, vt propterea ad eam conſulendam miſerit Ioſias Rex nuncios. 24

Ad ſecundum ſiue dicantur tales fœminæ illæ quæ Subdiaconis, Diaconis, Presbyteris, & Epiſcopis matrimonio coniunctæ erant, & ab eiſdem ex mutuo conſenſu ſeparatæ caſtitatem, & cælibem vitam ducebant, prout colligitur ex Concilio Turonenſi 2. cap. 3. 12. & 20. & Gregorio lib 4. Dialog. c. 11. Concilio Altiſiodorenſe Can. 21. Siue tales dicantur propter ſenectutem, prout colligitur ex Concilio Laodiceno Can. 11 Photio in ſuo Nomocanone art 1. c. 37. ſiue etiam quia exercebant aliquas functiones in Eccleſia, quæ decenter à viris exerceri non poterant. vt cùm baptizabantur, vel oleo Sancto vngebantur fœminæ, prout colligitur ex D. Epiphan. contra hæreſ. hæreſ. 79. Clemente I. l. 3. Conſtit Apoſtolic. cap. 15. & cap. 19. & lib. 8. c. 32. ac
Concilio Niceno I c. 74. Certum eſt huiuſmodi 25
fœminas non exercuiſſe aliquam iuriſdictionem ſpiritualem in Eccleſia, prædicaſſe, aut docuiſſe præſertim coram viris. Eſto autem id fieret, nonniſi Eccleſiæ authoritate fiebat, quæ his temporibus id non permittit, Ipſa autem per-
mittente poſſent etiam fœminæ huius temporis 26
prædicare, & docere prout habent Abbas in cap. decernimus de Iudiciis, Salmeron. 1. Corinth. 14. diſp. 31. Tamburin de Iure Abbat. diſp. 32. quæſt. 10. ponens exemplum in S. Catherina Senenſi, quæ quia Sanctitate, & ſcientia, & dono reuelationis erat inſignita in Conſiſtorio apud Summum Pontificem, & Cardinales non ſemel ſermonem habuit.

Qua etiam de cauſa iure permittuntur libri Sanctarum Hildegardis, Methildis, Birgittæ,
Thereſiæ, Magdalenæ de Pazzi, & aliarum, in 27
quibus ſpiritualia, ac miſtica docent. Quod etiam corroboratur ex eo quod quamuis fœminæ incapaces ſint primæ tonſuræ, & ordinum, etiam minorum, loquendo videlicet de poteſtate veluti ordinaria Eccleſiæ, prout tenent Reuerendiſſ. Magiſter Candidus de Sacram. ac ordin. diſquiſ. 4. art. 5. dub. 4. Marchinus de Sacrament. Ordin.

diu.Trac. 1.*par.*4.*c.*1. Villalobos *in Summa tom.*1. *Tract.* 11.*diffic.* 10. *n.* 1. Conformiter ad doctrinam D. Ambroſij, D. Thomæ, & plurium aliorum, maximè accedente Eccleſiæ praxi; nihilominus tamen, iuxta ſententiam Paludani, Hurtadi, & Caſpenſis, quos ſequitur P Diana *p.* 8. *Tr.* 1.*reſ.*59. Poteſt Summus Pontifex ex ſua veluti abſoluta potentia priuilegium concedere fœminæ, vt prima tonſura, & Minoribus Ordinibus initietur.

Similiter, iuxta ſententiam eiuſdem Paludani, Armiliæ, Silueſtri, Sayri, Filliucius, Hurtadi, & aliorum, quos idem Diana refert, poteſt delegari fœminæ authoritas ferendi cenſuras ex Papę priuilegio. In his ergo caſibus admitti poſſet id quod in præſenti negamus.

CONSVLTVM XXXV.

De quodam Religioſo tranſlato de ſtatu Choriſtarum ad ſtatum Conuerſorum

SVMMARIVM.

*Caſus, ſeu factum. num.*1.
Prælati poſſunt transferre Choriſtas ad ſtatum laicorum. num. 2.
Propter inſufficientiam. n. 3.
Chorus pro ſufficientibus inſtitutus. n. 4.
Textus c. quamuis de ætat. & qualit. *n.* 5.
Defectus ſcientiæ præſtat legitimam cauſam. n. 6.
Et ſpecialis affectus ad munia conuerſorum. n. 7.
Per hanc tranſlationem non variatur ſtatus Religioſus. n. 8.
An id intelligendum etiam de Choriſtis in Sacris conſtitutis. num. 9.
Poſſunt degradari. num. 10.
Potuit Generalis hunc Religioſum transferre. numer. 11.
Sine ipſius iniuria. n. 12.
Scienti, & volenti non fit. num. 13.
Qui ſi poſtea dicat per vim, & metum conſenſiſſe. num. 14.
Gradus Choriſtarum eſt perfectior. n. 15.
Dubium de Nouitiatu n. 16.
Reſolutio illius. n. 17.
Dubium propter decreta Summorum Pontificum. num. 18.
Reſoluitur. num. 19.
Praxis Religionum. n. 20.
Quid dicendum è contra de tranſitu conuerſorum ad ſtatum Clericorum. n. 21.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu Factum.

1 N. Religioſus choro deſtinatus in Religione N. poſtulauit à ſuo Generali vt eum transferret ad ſtatum conuerſorum, ſeu laicorum, ea de cauſa, & titulo, quod ſe inhabilem exiſtimaret ad litteraturam requiſitam pro Choriſtis, quod obtinuit. Poſtea verò dixit ſe id feciſſe per vim, & metum, & conſtat eſſe mediocriter ſufficientem. Quæritur ergo quid Iuris in hoc caſu.

Reſponſio.

Svppono poſſe Prælatos Religionum trans- 2
ferre choriſtas illarum ad gradum ſeu ſtatum Laicorum. Primò quidam in pœnam delicti commiſſi. Sicut enim propter delicta poſſunt ad perpetuum carcerem, triremes, & ſimilea pœnas condemnari *c quanto de offic ordin.* & *c. in ſingulis,* & *c. ea te. de ſtat. Monach.* multò magis ad iſtam quæ magis Religioſa eſt, & conformior religioſorum ſtatui.

Secundò, propter inſufficientiam, & inhabi- 3
litatem ad eas litteras adiſcendas, quæ neceſſariæ
ſunt pro iis, qui choro deſeruiunt. Eo enim ipſo
quod habent talem inſufficientiam, & inhabilitem
indigni ſunt eo ſtatu; & per conſequens ab
eo repellendi. Argument. *c. Cum in cunctis de*
elect. & *elect. poteſt.* & *cap. cum te de ætat.* & *qualit.* 4
& *c. ad Apoſtolic. de Regular.* Eo quod ſtante in-
habilitate ad litteraturam, indecens omnino eſt, 5
vt choro, qui ſolum pro ſufficientem litteraturam
habentibus inſtitutus eſt, deſeruiant. Ad quod maximè deſeruit *c. Quamuis de ætat.* & *qualit.* Et in fortioribus terminis, vbi Epiſcopus iam promotus ob defectum ſcientiæ amouetur ab exequutione Pontificalium, & ab adminiſtratione Eccleſiæ.

Immò is textus probat defectum ſcientiæ 6
præſtare legitimam cauſam deponendi aliquem ab Epiſcopatu. Abbas *ibid. n.* 1. Flamin. *de reſign. lib.* 5. *q.* 3. *n.* 85. Multò ergo magis defectus ſcientiæ pro choro deputatis requiſitæ cauſam præbebit deiiciendi exiſtentes in tali gradu ad inferiorem conuerſorum. Fauent *l. ſi ſeruus §. Proculus ff. ad l. Aquiliam,* & *l. vt gradatim §. reprobari ff. de munerib.* Et notant Bald *in l. ſed vt reprobari ff. de accuſat. tutor.* Et Gutier. *in pragmat. ſanct. verb. indignorum.*

Tertiò propter ſpecialem affectum, & ſingu- 7
larem amorem Religioſorum ad obſequia humilia conuerſorum. Quia exceſſus ſpiritualis profectus, quem ex altioribus miniſtris deducere poterant Religioſi, compenſatur affectu iſto humilitatis. Et ratio generalis huius ſententiæ eſt, quia per huiuſmodi tranſlationem non variatur ſubſtantialis religionis ſtatus, ſed illæſus manet, & cum eiſdem votis Religionis.

Ita ſupponunt communiter DD. ſpecialiter 8
Sotus *lib.* 10. *de iuſt. q.* 9. *art.* 3. *col. penult. verſ. ad aliud verò.* Aragon. 2. 2. *q.* 83. *art.* 12. *dub.* 4. *in arg.* & *ibi ver. Aduertendo* 2. *in fin.* Azor. *tom.* 1. *inſtit. mor. lib.* 10. *c.* 6. *q.* 7. Ledeſma 2 *p. Sum. tr.* 9. *c.* 4. *concl.* 13. *dub.* 1. *pag. mihi* 740. Suar. *tom.* 3 *de relig. lib.* 4. *c.* 17. *n.* 7 ex profeſſo Sanchez *lib.* 6. *in Decal. c.* 7. *n.* 80. Peyrin. *tom* 1. *de ſubd. q.* 1. *de obed. c.* 24. *§. Tertio. Et in Additamentis ad Conſtitut. Leonis X.* 3. *tom. cap.* 4. *num.* 58. (Addens etiam ibi Fauſtum *in theſaur. lib.* 9. *q.* 177.) Bordonus *in reſ. reſ.* 30. *q.* 12. Et ego *tom* 1. *Sum. cap.* 32. *n.* 25. Qui nouiſſimè vidi Caſtrum Palaum *p.* 3. *de vot. obedient. diſp.* 4. *punc.* 16. *§.* 5. *n.* 11. & P. Dianam *par.* 9. *Tr.* 7. *reſ.* 74.

Quamuis autem eo *n.* 35. dixerim cum com- 9
muni aliorum ſententia hoc eſſe intelligendum de choriſtis, qui in Sacris ordinibus conſtituti non ſunt, non de Diaconis, aut Subdiaconis, &

ita regulariter practicandum; nihilominus in caſu grauiſſimi delicti commiſſi, etiam, vt credo, poſſunt iſti in ſacris conſtituti ad conuerſorum gradum in pœnam talis delicti deiici.

10 Si enim poſſunt degradari, quare non deponi & deiici ad conuerſorum gradum? Præſertim cum hoc videatur pertinere ad poteſtatem iuriſdictionis, imo & dominatiuam, quam habent Superiores Regulares in ſibi ſubditos, & aliquando expediens ſit illa vti, Bordonus *d.q.12.* Addens etiam hos conſtitutos in ſacris, & ad conuerſorum gradum deiectus non teneri ad officium diuinum Clericorum recitandum, ſicut de aliis non conſtitutis dixi eo loco. Sed de hoc aliàs. A quibus autem Superioribus id effici poſſit tractat Caſtrus Palaus relatus.

11 His præiactis dicendum potuiſſe Generalem huius Religionis transferre prædictum Choriſtam ad gradum, ſeu ſtatum conuerſorum. Primò propter dicta; cum enim vna ex cauſis, propter quas, iuxta Doctores relatos, id fieri poteſt, ſit inſufficientia, & inhabilitas, cum ea reperta fuerit in tali profeſſo, vtique propter illam deiici potuit, ac debuit ad inferiorem gradum.

12 Secundò, quia ſi oppoſitum dici deberet maximè, quia illi facta fuiſſet iniuria deponendo ipſum ab eo gradu choriſtarum pro quo profeſſionem emiſit, hoc autem non ſubſiſtit; tum quia iniuria non naſcitur vnde iura naſcuntur *l. meminerint. C. vnde vi, c. qualiter, & quando de accuſ.* Aymon *de antiquit. ſeu por p 1. c. 2. ampliat. 13. n. 10. cum ſeqq.* Barboſa *de Axiomat. iuris axiomat.*
13 *126. n. 3.* Hæc autem translatio iuri conformis eſt, & conſuetudini Religionum; nec per eam mutatur Religio, ſed ſolum exercitia & miniſteria illius. Tum quia iniuria non fit ſcienti, & volenti *l. 1. §. vſque adeo ff. de iniuiar. l. 2. ff. de actionib. empti, l. nemo præſumitur ff. de regulis iuris c. ſcienti eod. tit. in 6.* Ariſtoteles *lib. 5. Ethic. c. 9 & 11.* S. Thom. *2. 2. q. 59. art. 3.* Sotus *4. de iuſt. q. 3. ar. 3.* & Doctores communiter, iſte autem profeſſus voluntariè, prout tunc apparuit, acceptauit hanc tranſlationem, & ipſam poſtulauit.

14 Nihilominus conſtito poſtea, quod iſte profeſſus ſit mediocris litteraturæ, (maximè ſi adſit ſpes maioris,) & quod dicat ſe per vim, & metum poſtulaſſe talem tranſlationem; etſi ratione inconſtantiæ, & deceptionis aliqualis ſeu fraudis commiſſæ contra ſuum Superiorem dignus videatur quod non permittatur aſcendere ad gradum choriſtarum, quia iuxta *Iacob. 1.* oſtenditur *vir duplex animo inconſtans, &c.* & *fraudem fraude repellere liceat* iuxta *l. cum pater §. Titio fratri ff. de leg. 2.* Gloſſa *verbo malignantium in c. cupientes de elect. in 6.* maximè ſi non probet talem vim, & metum, cum *fraus, & dolus* nemini debeant patrocinari *l. itaque Fullo ff. de furtis. c. dictum 30. qu. 1. c. intelleximus de iudic. c. cum 12. de Cleric. non reſid. c. ſedes, c. ex tenore de reſcript. c. 3. de dolo,*
15 & aliis iuribus, & Doctorib. nihilominus quia gradus choriſtarum eſt perfectior gradu conuerſorum, cum ordinetur ad exercitia maioris perfectionis, ſcilicet chori, altaris, Sacramentorum, &c & maioris perfectionis via nulli eſt præcludenda *c. licet de Regularib* ideo conſultius exiſtimo admitti debere ad dictum gradum choriſtarum.

16 Quamuis tamen per hæc ſufficienter ſatisfactum ſit quæſito præſenti, adhuc tamen dubitabit aliquis quomodo ille, qui fecit Nouitiatum pro clericatu poſſit ad ſtatum conuerſorum deiici; ſiquidem in tali Nouitiatu non potuit expediri difficultates, quæ ſunt in ſtatu conuerſorum. Sed conformiter ad ea, quæ dixi *tom. 4. verbo Profeſſio Regularis n. 10* quæ etiam approbat Sapientiſſimus Pater Diana *part. 9. Tract. 6.*
Reſ. 15. relatis Tambutino, Sanctorio, Bordono, 17
Petrino, Pellizzario, & Quintana dueñas, cùm ad valorem Nouitiatus ſatis ſit quod Nouitius vno integro anno ſub obedientia Prælati exiſtat, non videtur neceſſaria alia probatio auſteritatum Religionis. Eo præſertim quod ſufficiens videtur eſſe ea quæ in aliis cernitur.

Si vlterius dubitetur quomodo potuit iſte Religioſus ex ſtatu Clericali ad ſtatum conuerſorum tranſire ſui Superioris authoritate, ſiquidem ex decretis Clementis VIII. & Vrbani 18
VIII. pro Reformatione Regularium habentur hæc: *Qui ad conuerſorum habitum recepti fuerint ad Clericalem ſtatum tranſire etiam durante tempore probationis non poſſint.*

Reſpondetur, in primis in illo decreto ſolum 19
eſſe ſermonem de tranſitu conuerſorum ad Clericalem ſtatum, non è contra de ſtatu Clericorum ad ſtatum conuerſorum, prout contingit in præſenti. Et notat Bordonus *tom. 2. Reſolut. 54. n. 219* Deinde optimè notat Diana hæc; *Aliud eſt tranſire, quod reſpicit agere propria authoritate; aliud transferri, quod indicat actum alterius potentis transferre: itaque per illud ſtatutum non aufertur poteſtas Superiori, ſed ſubdito negatur tranſitus propria voluntate ad altiorem ſtatum, ad quem nemo debet accedere, niſi prius vocetur.* 20

Accedit præterea praxis Religionum, quæ etiam poſt prædicta decreta Clementis, & Vrbani VIII. Clericos ad ſtatum conuerſorum ſæpius deiicit innitendo communi opinioni Doctorum propter rationes, & motiua, de quibus *ſupr.* Hanc verò praxim eſſe teſtatur P. Diana *p. 9. tr. 7. reſol. 74.*

An verò etiam è contra poſſit Religioſus 21
conuerſus tranſire ad ſtatum choriſtarum dixi *tom. 2. mea Summæ c. 8 n. 22.* Et nouiſſimè de eo agit Franciſcus Bordonus *in ſuis deciſionibus Miſcellaneis deciſ. 71.* vbi dicit nec Nuncium Apoſtolicum in ſua iuriſdictione poſſe id facere, niſi id habeat expreſſum in litteris ſuæ Nunciaturæ.

Quod probat ex eo quod Regulares ſunt exempti etiam à iuriſdictione Dom. Nuntiorum Sedis Apoſtolicæ; & ex decreto Clement. VIII. quod ſupra retuli. De hac tamen Dom. Nuntiorum authoritate in Regulares egi *tom. 5. Summa in Marimagno Prædicatorum n. 44.* Et *in Marimagno Minimorum num. 112.*

CONSVLTVM XXXVI.

De quodam ſtatuto circa ſucceſſionem Generalatus quando vacaret.

SVMMA

SVMMARIVM

CAſus, ſeu ſtatutum cuiuſdam Capituli.n.1.
Dubium circa illud.n.2.
Decreta, & conſtitutiones quomodo inter ſe differant.num.3.
Decreti definitio.n.4.
Conſtitutionis etymologia,& definitio.n.5.
Quæ ſint conſtitutiones ordinis.n.6.
Quæ decreta.n.7.
Minor notitia habetur de decretis, quàm de conſtitutionibus ordinis.n.8.
Decreta an ſint perpetua,vel ad tempus.ibid.
Nomine conſtitutionum Ordinis an veniat decretum.num.9.
Verba qualiter ſunt interpretanda n.10.
Verba debent intelligi iuxta ſubiectam materiam. num.11.
Papa omnia iura habet in ſcrinio ſui pectoris. numer.12.
Papa iudicium cæleſte arbitrium appellatur.n.13.
Reſponſio ad dubium.n.14.
Conſtitutionum verba.n.15.
Earum conſtitutionum mens n.16.
Reſpondetur obiectioni.n.17.
Dictio Niſi *quid importat.n.18.*
Quid dictio Fortè.n.19.
Verborum conſtitutionum expenſio.n.20.
Alia obiectio.n.21.
Reſponſio.n.22.
An obſtet decretum Capituli generalis.n.23.
Lex poſterior quando dicitur abrogare priorem.numer.24.
Generalis, & Vicarius Generalis poſſint facere ſoli quid quid totum Capitulum facere poteſt. n.25.
An poſſint diſpenſare in conſtitutionibus Ordinis. num.26.
Ad hoc oppoſitio.n.27.
Ea,quæ de nouo emergunt,nouo indigent auxilio.numer.28.
Conſulti reſolutio.n.29.

IESVS MARIA.

Caſus,ſeu ſtatutum cuiuſdam Capituli.

1 IN quodam Capitulo generali Ordinis Carmelitarum, Romæ habito anno 1645. editum fuit decretum tenoris ſequentis: *Quamuis in noſtris conſtitutionibus p.4.cap 3.Statuatur, quod vacante quoquomodo offic Generalatus, Prouincialis illius Prouinciæ,in qua Capitulum erat aſſignatum, vel ipſius Vicarius fungatur authoritate plenaria Prioris Generalis,& conuocet Capitulum Generale, præſideatque in ipſo donec Prior Generalis ſit electus,niſi aliter à Sede Apoſtolica fuerit ordinatum:nihilominus ad impedienda aliqua inconuenientia,quæ in huiuſmodi prouiſione, experientia comprobante, reperta ſunt,ſtatuimus, & mandamus, quod vacante quomodolibet officio Prioris Generalis.ſtatim Procurator Generalis ſit Vicarius Generalis, cum hoc tamen onere,vt vocem paſſiuam non habeat ad Generalatum;& ſi ipſe officium Vicarij Generalis acceptare noluerit;primus Socius Reu. Patris ſuccedat in d.officio cum eodem onere, & ſi iſte etiam recuſauerit,ſuccedat ſecundus Socius Reu. P. Generalis cum eodem onere,& ſi iſte etiam renuerit ſuccedat Secretarius Ordinis cum eodem onere; & ſi neque Secretarius voluerit ſe voce paſſiua priuare, in tali caſu ordinamus quod prædicti quatuor Patres vnà cum R. admodum P.Priore Tranſpontina ad electionem Vicarij Generalis deueniant per vota ſecreta, & qui plura vota habuerit,ſit ipſo facto Vicarius Generalis, teneaturque officium acceptare cum prædicta conditione priuationis vocis paſſiuæ ad Generalatum, & vt habetur in præfatis conſtitutionibus intra annum à vacatione Generalatus conuocet Capitulum pro Priore Generali eligendo.*

Quod ſi terminum ordinatum plus diſtrahere oporteret,quàm per annum, quia fortè Generalatus officium tali vacaret tempore, quod propter diſconuenientiam temporis non poſſet celebrari Capitulum Generale in Feſto Pentecoſtes immediatè ſequentis; celebretur in alio anno proximo, præſidente eodem Vicario Generali.

Cum autem Generalis eiuſdem Ordinis diem vltimum clauſerit de menſe Februarij anni 1647. Et in vim eiuſdem decreti Magiſter Hippolitus Seſoldi,tunc Prior Generalis,ad Vicariatum generalem aſcenderit, & videretur quod ratione talis decreti teneretur conuocare Ordinem pro capitulo Generali celebrando anno 1648.Et ex alia parte inconueniens valdè videretur probis, & prudentibus Religioſis Ordinis, tam citò,& intempeſtiuè, ſcilicet vno ſolo triennio peracto celebrare capitulum generale magnis expenſis, & ſumptibus pauperis Religionis, & cum periculis gremialium venturorum ad capitulum, graſſantibus præſertim vndique bellis, & itinerum prædonibus, vt propterea videretur debere differri vſque ad annum Sanctum 1650. quo plures Religioſi deuotionis gratia ſolent Romam accedere:Ideircò ex parte eiuſdem Reuerendiſſimi Vicarij Generalis ſupplicatum eſt Sanctiſſimo, vt non obſtante tali decreto capituli generalis anni 1645. prorogaretur alterius capituli generalis celebratio ad dictum annum Sanctum Iubilæi anni 1650. ad quam petitionem Sanctiſſimus reſpondit his verbis: *Obſeruentur Conſtitutiones Ordinis*; quam etiam eſſe Sanctiſſimi mentem aſſeuerat Eminentiſſimus,& Reuerendiſſimus Cardinalis Gineti Ordinis Protector. 2

Modo quæritur an in vim huius reſcripti, & oraculi Sanctiſſimi poſſit idem Reuerendiſſimus celebrationem dicti capituli generalis ad præfatum annum Iubilæi prorogare

Pro quo præmittendum valdè differre inter ſe decreta etiamſi ſint capituli generalis.& cõſtitutiones Ordinis non ſolùm quantum ad nomen ipſum decreti, quod ſecundum Speculatorem eſt idem quod ſententia diffinitiua, *ff.de re iud. l.decreta,vel interloquutoria,ff.de aſſeſſ l. 1. in fin.* vel illud quod Capitulum, vel Ordo, vel Vniuerſitas aut maior pars ordinabit, *ff.quod cuiuſque vniuerſit.l planè:* Conſtitutiones verò cum conſtitutio dicatur à *Con*,& *Statuo*,ſunt eæ quæ fiunt à Principe cum ſuis Conſiliariis. Panorm.*in rubr.de Conſtit.* Syluestr.*in Summ. verb. Conſtitutio:* Sed etiam, & ſpecialiter quod Conſtitutiones Ordinis important ſolùm illas, quæ in volumine aliquo compræhenduntur, & ſunt approbatæ à Sede Apoſtolica 3 4 5 6

Decreta autem Capituli generalis non ſic.ſed ſunt ordinationes quædam ſcriptæ in libro, ſeu Regiſtro Ordinis, & non ſunt approbata à Se- 7

de Apoſtolica. Vnde etiam differunt in hoc, quod
decreta Capitulorum generalium vel non obli-
gant, iuxta D. Antoninum 3. *par. tit. 24. c. 2. §. 4.* ni-
ſi vſque ad ſequens Capitulum, prout contin-
git in aliquibus Religionibus; vel eſto quod ſint
8 perpetua, prout reuera ſunt, quia ſunt facta per
modum legis, de cuius ratione eſt perpetuitas,
nam per illam diſtinguitur à præcepto; nihilo-
minus tamen minor de illis notitia habetur,
quàm de Conſtitutionibus Ordinis, vel quia non
practicantur, vel quia facilè traduntur obliuio-
ni, vel præcipuè quia cùm non ſint auctoritate
Apoſtolica confirmata, proculdubio facilius om-
ninò abrogantur, quàm Conſtitutiones Ordinis,
quæ ab eadem Sede approbatæ ſunt, ac proindè
vel nullo modò, vel difficilè ſaltem abrogari poſ-
ſunt. Sic colligo ex Syluestro *ſupr. d. verb. Con-
ſtitutio*, qui propterea pro inconuenienti affert,
quod ſi hoc non eſſet, acta Capitulorum gene-
ralium, & Ordinationes factæ collegialiter in
Ordine Prædicatorum non differrent à conſti-
tutionibus. Vide etiam Barboſ. *in voc. deciſiuis
vot.* 104.
9 Secundò, præmittendum quod cum Sanctiſ-
ſimus in præfato reſcripto, ſeu oraculo viuæ
vocis dixerit, quod in præſenti caſu obſeruentur
conſtitutiones Ordinis, proculdubio nomine
conſtitutionum Ordinis non venit Decretum
relatum capituli generalis, ſed Ordinis conſti-
tutiones.
Primò, quidem quia verba ſunt intelligenda,
10 & interpretanda ſecundum propriam ſignifica-
tionem, & ab ipſa nullo modo recedendum, *l.
non aliter, ff. de leg.* 3. Crauet. *conſ.* 20. *n.* 9. *& conſ.*
105 *num.* 2. *& conſ.* 149. *num.* 7. *& conſ.* 227. *num.*
11. *& ſeq. & conſil.* 239. *num.* 3. *&* 4. Paciſ *conſil.*
22. *num.* 6. *lib.* 4. vbi ampliat etiamſi agatur de
præiudicio tertij. Dec. *conſ.* 113. *num.* 6. Surd. *conſ.*
140. *num.* 63. *& ſeq.* vbi ampliat procedere etiam
in materia odioſa, quando non præiudicatur
tertio nec iuriſdictioni ordinariæ, & *conſ.* 288.
num. 27. Decian. *conſ.* 17. *num.* 45. *lib. primo, &
conſ* 30. *num.* 22. *lib.* 3. Vnde prouenit quod vulgò
dicitur verba debere intelligi quatenus propria
eorum ſignificatio patitur, *l. cum lege ff. de teſtam.
l.* 1 *§. quod autem, ff de aleat. cap. ad audientiam
12. de decim.* Card. Mant. *de Coniect. vltim. volunt.
lib.* 8. *tit.* 18. *n.* 15. Barboſa *Sen. in l. quia tale n* 37.
ff. ſolut. matrim. Rot. *deciſ* 312. *n.* 1. apud Farinac.
part. 1. *recent.* Cùm ergo, vt dictum eſt, ſecundum
proprietatem verborum conſtitutiones Ordinis,
& Decreta Generalis Capituli valdè differant,
abſque dubio nomine conſtitutionum Ordinis
non intelligit Sanctiſſimus præfatum Decretum
Capituli Generalis.
11 Secundò, quia verba debent intelligi iuxta
ſubiectam materiam. *l. cum pater, §. donatum, ff. de
legat.* 2. *l. ſi verò*, & ibi Bart *ff. locati, l. ſed etſi poſ-
ſeſſor.* 11. *§. item. ſi iuramento, ff. de iureiur. l. fin. C. de
non. num. pecun. l. cum manu ſata in fin. ff. de contra-
hen. empt. l. damni infecti in princ. ff. de damno infe-
cto, l. fluminum §. hæc ſtipulatio, ff. eodem tit. l. Procu-
lus, ff. vſufructu, l. ſi ſtipulatus. ff. de vſuris, l. vbi ita
donatur. ff. de donat. cauſ. mort. l. inſulam, ff. de præ-
ſcript. verb. l. ſi olei, C. locati, c. Conſtitutus de relig.
dom. c ſolitæ de maior. & obed.* Corn. *conſ.* 239. *n.* 5.
lib. 1 *& conſ.* 138 *n.* 3 *lib.* 3. Beroi. *conſ* 106. *n.* 24.
lib. 1. Alex. *conſ.* 129 *Puto de Iure. lib.* 2. *& conſ.*
37. *viſo num.* 5. *lib.* 3. Euerar *in topic. legal.* 46. Ma-
ſcard. *de probat. concl.* 1131. *n.* 10. Menoch. *de præ-
ſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 104. *num.* 28. Et plures alij,
quos refert Barboſa Iun. *in trac. de Axiom. Iur.
Axio.* 222. *n.* 8. Cum igitur in ſupplicatione fa-
cta ad Sanctiſſimum ab ipſo peteretur, vt non
obſtante d. Decreto capituli generalis, proroga-
re poſſet Generale capitulum, & ipſe reſponde-
rit quod *obſeruentur Conſtitutiones*, non verò reſ-
ponderit quod obſeruetur præfatum decretum,
clarè videtur inferri, quod etiam iuxta ſubie-
ctam materiam nomine conſtitutionum non in-
tellexit ipſum decretum, alioquin facillimo ne-
gotio poſſet reſpondere quod obſeruaretur d.
Decretum.
Hoc tertiò, maximè vrget quia cùm Sanctiſ-
ſimus ſit Doctor ſapientiſſimus, ac verſatiſſi-
mus in Tribunalibus S. Rotæ Romanæ, & Nun-
ciaturarum Hiſpaniæ, & Neapolis, in quibus ſæ-
pè ſæpius cauſæ Regularium agitari ſolent, ad
quarum exactam notitiam neceſſe eſt ſcire qua-
liter inter ipſos diſtinguantur conſtitutiones
generales Ordinum, & Decreta capitulorum
generalium, nulla ratione, nulloue fundamento
affirmari poteſt, quod ipſe nomine conſtitutio-
num Ordinis intellexerit Decretum illud Ca-
pituli.
Præſertim quia de Papa dicitur omnia iura in 12
ſcrinio pectoris ſui habere recondita, *cap.* 1. *de
Conſtitut. lib.* 6. Tiraq. *de Nobilit. c.* 20. *n.* 41. *& c.*
31. *n.* 537. Valaſc. *conſ.* 51 *n.* 6. Gonzal. *ad reg.* 8.
Cancell. 4. 4. *proœm. n.* 85 Nullatenus ergo præſu-
menda de ipſo ignorantia talis diſtinctionis, quæ
potius ad ius, & naturam conſtitutionis, & De-
creti ſpectat quam ad factum ipſum, de quo in
Papa admitti poteſt neſcientia.
Imo cum Papæ iudicium cæleſte arbitrium ap- 13
pelletur *in l.* 1. *in fin. C de Summ. Trinit. & fid. Ca-
th.* Lotet. *de re benef. l.* 1. *q.* 11. *n.* 14. Abb. *q.* 1. *col.* 3.
n. 3. Card. Tuſch. *to.* 6. *litt. P. concl.* 49. *n.* 87. Spe-
cialis luminis, & aſſiſtentiæ Spiritus Sancti tri-
buendum videtur quod dixerit: *Obſeruentur Con-
ſtitutiones Ordinis*, non verò obſeruetur decre-
tum capituli generalis. Iam videndum, an ex vi
Conſtitutionum Ordinis prorogari poſſit Capi-
tulum generale vltra terminum præfixum per di-
ctum Decretum.
Et reſpondendum affirmatiuè. Primò quidem 14
quia in conſtitutionibus generalibus Ordinis
iuſſu Clementis VIII. factis, & authoritate ip-
ſius confirmatis ſic habetur 4. *p. c.* 1. quod eſt de
capitulo generali, & eius Præſidente, & qui poſ- 15
ſunt intereſſe. *Generale Capitulum de ſexennio in
ſexennium celebretur niſi fortè propter mortem, &
aſſumptionem Prioris generalis, ipſum oporteat ac-
celerari, vel niſi ex cauſis rationabilibus præcedens
Capitulum generale diffiniſſet, tempus eſſe prolon-
gandum* Eadem ſimiliter habentur in aliis con-
ſtitutionibus generalibus poſterioribus ſcilicet,
in eis quæ factæ ſunt ſub Generali Io. Baptiſta
Caſardo, & in aliis etiam adhuc poſterioribus
ſub Generali Gregorio Canali *p.* 4. *c.* 1. quod eſt
eiuſdem Tituli in quibus etiam additur: *aut
prior Generalis iiſdem de cauſis in aliud tempus
prorogandum eſſe iudicauerit aſſenſu RR. Diffinito-
rum Capituli Generalis.* Ex his enim ſimul iunctis
habetur, mentem conſtitutionum generalium
Ordinis eam eſſe, vt capitulum generale de ſexẽ-
nio in ſexennium celebretur, ac proindè cum
Sanctiſſimus reſponderit: *Obſeruentur Conſtitu-* 16
tiones, poſſe ex vi illarum d. capitulum generale
prolongari, ſaltem vſque ad annum Sanctum
præfa

præfatum, in quo quinquennium alterius capituli generalis finitur.

17 Nec obſtant illa verba; *niſi fortè propter mortem, & aſſumptionem Prioris Generalis ipſum oporteat accelerari*; quia iſta acceleratio capituli, de qua in caſu præſenti, non ſolum non oportet, ſed etiam eſt maximè diſconueniens Religioni propter indicata inconuenientia, ſcilicèt propter intolerabiles expenſas pauperioris inter Mendicantes Religionis, pericula itinerum, prædonum, &c. ac tam acceleratam, & intempeſtiuam capituli generalis celebrationem. Immò ex iiſ-

18 dem verbis colligi poteſt contrarium. Dictio enim *Niſi* eſt excluſiua aliorum caſuum præter numeratos, vt habetur ex *l. qui aliena § ſi libertas, ff de negot. geſt. cap. ſi dao de procurat. in 6. cum concord. citat.* per Crauet. *conſ.* 155. *num* 1. Iacob. Sbrot. *de Vicar. Epiſcop. lib.* 2. *q.* 111. *num.* 5. Nicol. Garz. *de benefic. p.* 1. *cap.* 5. *numer.* 70. Barboſ. *in tract. de dict. vſufrequent. dict.* 317. *n.* 4. Cum ergo ſolum concedatur acceleratio capituli generalis citra ſexennium, quando id oporteat fieri propter mortem, vel aſſumptionem Generalis, cùm in caſu noſtro id non oporteat, ſed potius oporteat contrarium, vtique dicendum ſeruari debere dictam conſtitutionem de celebratione capituli ſolùm de ſexennio in ſexennium.

19 Expendenda etiam eſt dictio illa (*Fortè*) quæ eſt nota dubitationis vt *in l. vrbana prædia, & in l. abſentem, ff. de verbor. ſignific. & in l. mutuo, & l. filius famil. ff. de procur. & in l. ſi duo, & ibi Gloſſ. ff. de receptis arbitris, & in l. & ſi fortè in princ. & §.* 1. *ff. ſi ſeruitus vendicetur, & in l.* 1. *§. iuncta gloſſa verb. adiecta cauſa, ff. de rei vendic. & in cap.* 1. *de ſponſalib.* Et tradunt rebuff. Pariſ. Iaſ. Ludouicus Gomez, Menoch. Tuſchus, Cened. & alij quos refert, & ſequitur Barboſa *in tract. relat. dict.* 127. *num.* 1. Ex hoc enim infertur Religionem maximè dubitaſſe de hoc, quod poſſit dari cauſa accelerandi capitulum generale citra ſexennium, etiam pro caſu mortis, vel aſſumptionis Prioris Generalis.

20 Inſuper expendenda illa; *vel niſi ex cauſis rationabilibus præcedens Capitulum Generale diffiniſſet tempus eſſe prolongandum.* Ex eis enim videtur inferri quod licet Capitulum generale poſſit prorogare capitulum vltra ſexennium, non tamen poſſit illud accelerare infra, intra, vel citra ſexennium, ſiquidem primum ipſi conceditur, non verò ſecundum.

21 Neque etiam obſtant illa addita in poſterioribus Conſtitutionibus: *Aut Prior Generalis iiſdem de cauſis in aliud tempus prorogandum eſſe iudicauerit aſſenſu RR. Diffinitorum Capituli Generalis*; ex quibus videtur ſequi quod Generalis, ac Vicarius generalis non poſſint id facere niſi aſſentientibus Diffinitoribus capituli generalis.

22 Primò, quidem quia videtur eſſe ſermo de prorogatione capituli generalis facienda alio capitulo generali præcedenti, & tempore quo celebratur; tunc enim ſolùm habent ſuam auctoritatem Diffinitores capituli generalis, non verò de prorogatione faciendæ extra illud.

Secundò, quod eſt maximè notandum, quia vt conſtat ex ipſiſmet conſtitutionibus tam antiquis, quàm modernis *p.* 2. *cap.* 1. *n.* 9. Generales (idem dico de Vicariis generalibus, quia ſuccedunt ipſis in eadem authoritate) poſſunt facere ſe ſolis, quæ Diffinitores facere poſſunt. Dicitur enim ibi: *Etiam committimus eidem quod poſſit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere poſſemus: abſolutionibus Priorum prouincialium liberè ſine culpâ, & eorum inſtitutionibus pro libito vbi poteſt fieri electio, & apertione ſigilli communis Ordinis dumtaxat exceptis.* Cùm ergo ex vi prædictæ conſtitutionis poſſit Generalis prorogare capitulum generale aſſentientibus Diffinitoribus, poterit id facere ſine illis, ſi quidem ipſimet committunt vniuerſalem facultatem faciendi omnia, quæ ipſi facere poſſunt, illis tribus exceptis. Certi enim iuris eſt quod cùm alicui conceditur facultas faciendi aliquid de aliorum conſenſu, ſi illi ie remittant ipſius prudentiæ, factum eſſe legitimum, ſiue conſenſus præcedat, ſiue ſequatur actum, Antonius Gomez *l.* 53. *Taur. n* 6. Tiraqu. *de iure mar gloſ.* 6. *à n.* 1. Flamin *lib.* 8. *qu.* 8 *n.* 105. Calder. Pereira *de extinct. emphyt. c.* 11. *n.* 7. Viuian. *lib.* 4. *c.* 11. *n.* 36. *in* 2. *edit.*

Minùs obſtat, ſi obiiciatur Decretum illud capituli generalis relatum quatenus in illo præſcribitur tempus celebrandi capitulum generale poſt mortem Generalis, eodem vel ſequenti anno. Etenim iuxta dicta in præcedentibus ex mente Sanctiſſimi, Religio quantum ad hoc punctum prorogationis capituli, non debet attendere ad præfatum decretum, ſed ad conſtitutiones generales Ordinis. Deinde cum in d. Decreto non abrogentur conſtitutiones generales, ſed ſolùm illa conſtitutio, quæ habetur *part.* 4. *c.* 5. vt patet ex verbis ipſius, & in qua dicitur quod mortuo, vel aſſumpto generali, ſit Vicarius Generalis Ordinis ille Prouincialis illius Prouinciæ, in qua capitulum generale erat aſſignatum; vtique nihil per ipſum derogatur conſtitutioni illi ex 4. *p. c.* 1. à nobis relatæ. 23

Præſertim quia lex poſterior non abrogat priorem, niſi de ipſa faciat expreſſam mentionem iuxta aliquos authores præſertim Spinum *in ſpecul. teſtam gloſſ.* 30. *princ. n.* 10. Barboſam *in Collect. Doctor. in c. eam te de ætat. & qualitat.* qui id colligit ex *d. c. Eam te*; vel eſto quod oppoſitum ſit dicendum iuxta alios quos refert, & ſequutus ſum *tom.* 4. *verb. lege regul. n.* 51. id tamen intelligitur, vt eodem loco dixi, quando lex prior non loquitur pro caſu ſpeciali ſolùm, prout contingit in propoſito. 24

Deinde ſecundò, quo non ſolùm efficaciter concluditur poſſe Reuerendiſſimum Vicarium Generale prorogare celebrationem dicti capituli generalis, ſed etiam id facere poſſe non obſtantibus quibuſcunque conſtitutionibus, & etiam Decreto illo Capituli generalis, quod affertur. Nam certum eſt generalem Carmelitarum, ac per conſequens etiam Vicarium generalem, qui omnimoda cum ipſo poteſtate pollet, poſſe facere ſe ſolo quidquid totum capitulum generale facere poteſt. Hoc enim colligitur ex verbis ſuperius relatis *par.* 2. *conſtitut. cap.* 1. *n* 9 vbi dicitur: *Etiam committimus eidem quod poſſit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere poſſemus; abſolutionibus Priorum prouincialium liberè ſine culpa, & eorum Inſtitutionibus pro libito vbi poteſt fieri electio, & apertione ſigilli communis Ordinis dumtaxat exceptis.* Cùm enim Diffinitores capituli generalis in Ordine noſtro nullam extra ipſum capitulum authoritatem habeant, ſed ſolùm in capitulo, imò ipſi ſint, & repræſentent totum capitulum generale cum Priori generali conceduut totam authoritatem, quam habent, præter quam in illis tribus caſibus, proculdubiò liquido conſtat 25

committere illi totam authoritatem capituli generalis, ac perindè quod eum capitulum generale poſſit prorogare, & abbreuiare celebrationem capituli generalis rationabili cauſa ſubſiſtente, non obſtantibus quibuſcunque conſtitutionibus, aut Decretis generalibus in contrarium, ità etiam id facere poſſit Prior generalis, vel Vicarius generalis.

26 Tertiò ad id quoque deſeruit, quod ex vi Generalatus officij poteſt generalis, ſeù Vicarius generalis diſpenſare in conſtitutionibus Ordinis, prout patet non ſolùm ex eiſdem conſtitutionibus loco relato *n.* 11. illis verbis: *Sciat Reuerendiſſimus Pater Ordinis quod habet quidem plenam poteſtatem diſpenſandi in iis conſtitutionibus non tamen ſine iuſta, & legitima cauſa.* Sed etiam ex vi Iuris communis iuxta dicta *tom. primo Summo, c.* 8. *n.* 23 *& c.* 18. *nu.* 51. de quo medina 1. 2. *q.* 97. *art.* 4. *concl* 3 Mirand *in Man. tom* 2 *q.* 30 *art.* 11. Suar. *tom.* 4 *de Relig. tract* 8. *lib* 6. *c.* 12. Rodriq. *tom.* 1. *qq. regul q.* 26. *artic.* 1. Peirin. *tom.* 1. *de Prælato q.* 1. *c* 8 *n.* 15. ex aliis: Si autem hanc facultatem habent generales ſuper diſpenſationem conſtitutionum generalium Ordinis, manifeſtè ſequitur etiam habere illam ſupra decreta generalium capitulorum, prout in ſpecie id explicat Peirin relatus.

27 Nec huic opponitur, quod in noſtris conſtitutionibus eo *c.* 1. *p.* 2. *nu.* 9. dicatur de generali: *Non poterit tamen illud quod in Capitulis generalibus ſtatutum fuerit, vel ordinatum caſſare, vel irritare, ſed in exemplum aliorum illud diligenter obſeruare, & ad obſeruandum alios efficaciter inducere, & coarctare, quia leges condere, & non obſeruare eſt Ordinem illudere, & animas fratrum illaqueare:* Nam immediatè ſubditur: *Niſi fortè aliquid foret, quod ipſi per has conſtitutiones reſeruaretur, & eſſet ipſi commiſſa facultas idem mutandi, etſi videbitur expedire aliter faciendi.* Cùm ergo eodem *n.* 9. adiungantur illa verba: *Etiam committimus eidem quod poſſit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere poſſemus,* &c Et *n.* 11. *Sciat Reuerendiſſimus Pater Ordinis,* &c. manifeſtè infertur, ne dicamus has leges ſibi eſſe contrarias, quod verba relata intelligenda ſint, prout dicitur eo *n.* 11. ſine iuſta, & legitima cauſa. Quæ quidem vt ex dictis conſtat in præſenti caſu manifeſtè reperitur.

Et de nouo emergit, ac per conſequens ratione illius recedi poteſt à quacunque conſtitutione

28 iuxta Axioma illud: ea quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio, quod etiam in conſtitutionibus, quæ tendunt ad noxam admittitur à Doctoribus, ſpecialiter Crauetta. *conſ* 264. *n.* 5. Ancharano, *conſ* 84 *n.* 4. Rolando à Valle, *conſ.* 1. *n.* 159. *lib. ſecundo,* & Barboſa *in tract. de Axiomat. Axiom.* 81. *n* 3.

29 Ex his porrò concludendum poſſe Reuerendiſſimum Vicarium generalem in vim oraculi Sanctiſſimi quo dixit: *Obſeruentur Conſtitutiones Ordinis,* & ipſarum conſtitutionum prorogare celebrationem capituli generalis vſque ad annum Sanctum 1650. quo tempore plures religioſi ex diuerſis nationib. aliàs Romam confluere ſolent de conſilio tamen ſuorum Aſſiſtentium, non obſtante præfato Decreto capituli generalis celebrati anno 1645.

Adhæſit autem huius ſententiæ Sapientiſſimus P. Antonius Diana, vt patet ex ſequenti ſubſcriptione.

Idem ego ſentio Antonius Diana C. R.

Quia tamen, his non obſtantibus, Sanctiſſimo bene viſum fuit, vt tale capitulum generale non prorogaretur, propter motiua aliqua, quæ de nouo emerſerunt, ideo ſub anno 1648. celebratum fuit, & in eo prout ſum in poſterum pro occaſione vacationis Generalatus.

CONSULTUM XXXVII.

De quodam contractu alienationis facto à quibuſdam Religioſis.

SVMMARIVM.

Factum. num. 1.
Caſus reſolutio n. 2.
Ad omnem contractum alienationis bonorum Eccleſiæ requiritur conſenſus Apoſtolicus. n. 3.
Verba Extrauag. Ambitioſæ. *n.* 4.
An talis contractus ſit validus, & quomodo. n. 5.
De Emphyteuſi, & eius ratione. n. 6.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica quando eſt licita ſine conſenſu Sedis Apoſtolica. n. 7.
Vtilitas Eccleſiæ debet plenè probari. n. 8.
Maximè tempore alienationis. n 9.
Ad quod tempus attendendum eſt. n. 10.
Vt ſit valida Emphyteuſis, quid requiratur n. 11.
An contigit in præſenti contractu. n. 12.
Spatium 40 *annorum quid importat. n.* 13.
Quando Emphyteuſis dicitur confirmatoria, & quando noua. n. 14.
An Emphyteuſis fierit in perpetuum. n. 15.
Per perſonas generationes denotantur. n. 16.
An obſtent iura contraria, & quomodo illa intelligantur. n. 17.
An poſſit ſuſtineri hic contractus in vim locationis. num. 18.
Ex Emphyteuſi ad locationem valet argumentum. num. 19.
Locatio longi temporis æquiparatur Emphyteuſi. numer. 20.
An obſtet præſcriptio imaginata. n. 21.
Contra bona Regularium quo ſpatio currit præſcriptio n 22.
Priuilegium Eugenij IV. n. 23.
Quid de iure communi. n. 24.
Clauſula, Quatenus opus eſt, *quid importat. numer.* 25.
Et eius explicatio n. 26.
Quatenus valere poſſit huiuſmodi contractus. numer. 27.
Regula illa vtile per inutile non vitiatur. *ibid.*
Duæ S. Rotæ Rom. deciſiones. n. 28.
Alia Placentina bonorum. *n.* 29.
Alia Romana Caſſalis. *n.* 30.

IESVS MARIA.

Caſus.

De anno 1681. Fratres, & Conuentus Ordinis N. Roncilionis contractum fecerunt cum Maſſotto vice, & nomine Perſiæ, Lydiæ, & Euphemiæ filia 1

filiarum, & hæredum Aſtemij hæredis Petri Angeli Valerij quo quatenus opus ſit denuò dederunt, & locauerunt quoddam terrenum cum omnibus, & ſingulis ſuis iuribus ſub onere ſoluendi de Cãnero illius terreni ſex iulios quolibet anno, & pro reſiduo dicti terreni ad ſextum redditum, &c. Quæritur de validitate talis contractus.

Reſponſio.

2 CRedo talem contractum irritum, & inualidum, ac nullius momenti eſſe, ac per conſequens iure ipſo reſciſſum, vel reſcindendum, ac prædictum terrenum deuolutum ad dictum Cõuentum. Ratio eſt, quia talis contractus nullo pacto fuit initus de conſenſu Sedis Apoſtolicæ, qui
3 neceſſariò requiſitus eſt ad omnem contractum alienationis bonorum ſtabilium Eccleſiæ maximè regularium. *Extrauag. Ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alien.* ibi: *Omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum alienationem, omneque pactum per quod ipſorum Dominium transfertur, conceſſionem, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, nec non infeudationem, vel contractum*
4 *Emphyteuticum*, &c. Et infra: *Inconſulto Romano Pontifice:* Et inferius: *Alienatæ res, & bona huiuſmodi ad Eccleſias, Monaſteria, & loca pia ad quæ ante alienationem huiuſmodi pertinebant liberè reuertantur.* DD. *communiter ibi.* Filliucius *tom. 3. tract. 44. c. 1.* Riccius *in prax. rerum fori. Eccleſiaſtici deciſ. 115. cum ſeqq. in 1. edit.* aliàs *reſol. 100. cum multis ſeqq. in 2. edit.* Quaranta *in Summ. Bullar. alienatio rer. Eccleſ.*

5 Fundamentalis autem ratio eſt, quia talis contractus non poteſt eſſe validus neque in ratione contractus Emphyteutici, neque in ratione contractus locationis, ſeu conductionis. Non in ratione contractus Emphyteutici, quia id nullo modo exprimitur in inſtrumento, cum potius ibi bis habeatur verbum *locauerunt*, quod denotat locationem, quæ eſt contractus diuerſus ab Emphyteuſi, & verba in propria non in impropria ſignificatione ſunt accipienda. *l. non aliter ff. de legat. 3.* Crauet. *conſ. 20. n. 9. & conſ. 105. nu. 2. & conſ. 149. n. 7. & conſ. 227. n. 11.* Pariſius *conſ. 22. n. 6. lib. 4.* Decius *conſ. 113. n. 6.* Deinde, quia dictum terrenum non fuit datum ad meliorationem, ſeu
6 vt melioraretur, quod videtur eſſe de ratione Emphyteuſis, vt ipſum nomen ſonat, quod eſt *implanatio*, vel *inſitio*, prout contingit quando datur ager vt conſeratur arboribus, vel ſegetibus. Leſſius *de iuſt. & iure lib. 2. c. 24. dub. 1. n. 1.* Introductus enim iſte contractus ad fæcundandas terras. Card. Lugo *de iuſt. & iure tom. 1. diſp. 2. ſect. 4. n. 65. & tom. 2. diſp. 29. ſect. 5. n. 86.*

7 Præterea, quia tunc ſolum Emphyteuſis eſt licita inconſulta Sede Apoſtolica quando ad illam concurrunt ſimul tres conditiones, ſcilicet prima, quod fiat in caſibus à iure permiſſis; ſecunda, quod de bonis ſolitis ab antiquo dari in Emphyteuſim; tertia quod fiat cum Eccleſiæ euidenti vtilitate. *Extrauag. Ambitioſæ*, DD. *ibid.* Panormitanus *c. ſupr. de reb. Eccleſ. non alien. à n 9.* Iulius Clarus *§. Emphyteuſis qu. 6.* Molina *de contractib. diſp. 468. n. 17.* Quaranta *ſup. n. 39.* Poſt multos alios. Hæ autem conditiones non fuerunt ſeruatæ in tali contractu. Nam quidquid ſit de prima, certum eſt in illo non fuiſſe verificatam tertiam conditionem de euidenti Eccleſiæ vtilitate, ſi quidem fratres, & Conuentus commemorati conquæruntur de eo, & volunt reſcindi, & declarari nullum, & irritum ob damnum quod ipſis contingit ex ipſo, & maiori fructu, & emolumento quod ſperant ſi dictum terrenum ad ipſos deuoluatur. Et vtilitas Eccleſiæ debet plenè 8
probari. Bartol. *in l. ſi facto ff. de caſtrenſ. pecul.* Federicus de Senis *conſ. 143. circa fin.* Alexand. *conſ. 160. n. 5.* Rota *deciſ. 181. n. 3. p. 1. & dec. 475. n. 1. p. 1. diuerſ.* Imò tempore alienationis debet probari 9
euidens, clara, & indubitata. Baldus *conſ. 256. circa med. verſ. præterea* Corneus *conſ. 244. n. 3. lib. 2.* Barbat. *conſ. 4. in princip. lib. 1.* Inſuper quoad hoc attendendum eſt ad tempus vltimæ alienationis, non ad tempus alienationis, antiquæ. Carolus de Graſſis *deciſ. 3. numer. 16. de* 10
reb. Eccleſ. non alienand. Riccius *in prax. deciſion. 5.* Rota in cauſa *nullius Caſtri 9. Martij 1580.* coram Brauo, *in Romana domus 29. Nouemb. 1587.* coram Blanchetto Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat. 95. n. 34.*

Maximè verò Emphyteuſim iſtam nullam validam fuiſſe conuincitur propter defectum ſecundæ conditionis; non enim fuit de bonis ab 11
antiquo dari ſolitis in Emphyteuſim, prout requirebatur ex vi *d. Extrauag. Ambitioſæ.* Ad hoc enim neceſſario requirebatur vt præceſſiſſent duæ conceſſiones eodem modo factæ, vt de communi ſententia refert Quaranta *ſupra n. 40. §. notandum* ex Iulio Claro, Genuenſis *c. 60. n. 5.* Bordonus *reſolut. 27. n. 41.* vt ſaltem vna ſolemnis, & valida cum ſpatio 40. annorum, prout ex Iaſone, Rebuffo, Decio, & pluribus aliis firmat Barboſa *ſup. n. 36.* & ex aliis Doctoribus, & Rotæ deciſionibus Tambur. *de iure Abbat. tom. 3 diſp. 14 quæſit. 7. n. 3.* quod non contigit in præſenti, ſi quidem, prout conſtat ex inſtrumento huius contra- 12
ctus tantum præceſſit conceſſio illius terreni facta Petro Angelo Valerio *annis proximè elapſis*, vt ibi dicitur, per quos nequeunt denotari quadraginta anni, cum ſpatium quadraginta anno- 13
rum longum tempus, & remotum dici debeat, iuxta communem DD.

Caſu verò, quòd ſecunda iſta conceſſio valida eſſe poſſet in vim prioris neceſſarium omnino eſſet, vt fieret eodem modo quo prima, ſeu iuxta modum, quo terrenum traditum fuit in prima, & cum eiſdem circumſtantiis; ſi enim addita eſt noua conuentio, aut noua qualitas tunc facit vt 14
non poſſit dici confirmatoria primæ conceſſionis, ſed noua diuerſa ab illa, ac per conſequens quod non verificentur verba illa Extrauagantis. *Ac de rebus, & bonis in Emphyteuſim ab antiquo concedi ſolitis.* Iulius Clarus *q 6.* citata, & verbo *feudum q. 13.* Molina *d. diſp. 468. n. 19.* Quaranta *ſupr. n. 40.* ex pluribus etiam DD. Bonac. *de Contractib. diſp. 3. q. 8. punct. 4. n. 30* Bordonus *ſup.* Tambur. *n. 2.* Barboſa *ſup. n. 32. & 33.* Ex variis etiam Rotæ deciſionibus.

Hoc autem non contigit in præſenti, cum in hac ſecunda conceſſione conceſſum fuerit illud terrenum auctum, alteratum, & melioratum quodam querqueto, Canneto, & Sterpalio, quæ non erant primitus in dicto terreno, quando primò conceſſum eſt d. Petro Angelo. Deinde in hac ſecunda conceſſione conceſſa ſunt hæc omnia dictis Perſiæ, Lydiæ, & Euphemiæ, quibus non erant conceſſa in prima conceſſione, vtpotè ſolum facta d. Petro Angelo.

Quatenus etiam contractus iſte in vim Emphyteuſis validus eſſe poſſet non poterat in perpetuum

petuum fieri niſi pro ſuſcipiente, & filiis, & ne-
15 potibus ipſius c. *Apoſtolicus* 12. *qu.* 2. *Authentic. de non alienand.* § *alienationis*, vbi gloſſa *verb. in perpetuum*, Molina *ſupr. diſp.* 467. *n.* 1. *& diſp.* 469. *n.* 3. Præſertim loquens de Emphyteuſi Eccleſiaſtica quando aliud non exprimitur, & conſuetudo patriæ ita exigit, prout in præſenti. Barboſa *de iure Eccleſiaſtico lib.* 3 *c.* 30. *n.* 23. Ex quo euidenter ſequitur hoc tempore deuolutum eſſe dictum terrenum ad Monaſterium, ſiquidem tres illæ generationes, quibus conceſſum fuit iam ſunt extinctæ ob mortem perſonarum, quæ ibi numerantur; & quia per ipſas perſonas generationes denotantur, prout ex pluribus Doctoribus, & S. Rotæ deciſionibus demonſtrat Barboſa *ſup. n.* 24. Nec obſtat contra hoc quod *Authent. de alienat. & emphyt.* §. *Si verò quædam*, & §. *licentiam e. hoc ius porrectum* § *perpetua*, & §. *Si quis ve-*
16 *rò* 10 *quæſ.* 2. permiſſa fuerit Emphyteuſis etiam bonorum Eccleſiaſticorum in perpetuum. Quia hoc intelligitur quando res quæ in Emphyteuſim datur eſt deſtructa, & ex qua nulli redditus percipiuntur, nec per Eccleſiam valent meliorari. Barb *ſup. n.* 23.

17 Quod autem nec in vim contractus locationis poſſit ſuſtineri præſens contractus euincitur manifeſtè non ſolùm quia in dicta *Extrau. Ambitioſa* omnino interdicitur, ceſſatur, & annulla-
18 tur locatio vltra triennium ſine conſenſu Sedis Apoſtolicæ, ſed etiam quia ex Emphyteuſi ad locationem valet argumentum data rationis paritate, vt docet Bened. Ægydius *in repert. l. ex hoc iure, ff. de iuſtit. & iur p.* 1 *c.* 9. *num* 8. Locatio enim
19 longi temporis æquiparatur Emphyteuſi, ſicuti ſcribunt Bart. Perett. *ad Extrauag. Ambitioſa de rebus Eccleſ. non alien. c.* 2. *n.* 38. Card. Mantica *de Tacit. & ambig. Conuent. libro* 12. *tit.* 2. *n.* 55. Molina *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 445. *verſic. hinc oritur*, Leſſius *in ſimili tract. lib.* 2. *c.* 24. *dub.* 1. *n.* 4. Ex hoc autem elicitur quod quemadmodum contractus iſte in vim Emphyteuſis eſt irritus, & inualidus, ſic etiam in vim locationis.

20 Nec contra dicta obſtat præſcriptio imaginata, quæ, vt aliqui autumant, adeſt in præſenti terreno pro illud poſſidentibus contra prædictum Monaſterium non ſolùm quia contra bona Regularium non currit præſcriptio niſi ſpatio 100. annorum propter priuilegium Eugenij
21 Quarti pro Benedictinis, quo etiam participant Fratres, & Conuentus de quibus in præſenti, prout dixi *tomo quarto mea Summa qq. Regular. verb.*
22 *Priuilegia Regular. n.* 15. ex Rodriguez, Ioanne de Cruce, Portello, & Tamburino; ſed etiam ſtan-
23 do in iure communi, quia ſi Emphyteuſis titulo præſcriptionis comparetur non ad longius tempus cenſenda eſt præſcripta, quàm ad tres vitas, ſiue deſcendentium tantùm; ſi Emphyteuſis Eccleſiaſtica ſit, ſiue etiam extraneorum ſi ſit non Eccleſiaſtica.

Ratio eſt, quoniam non in longiùs tempus titulo præſcriptionis cẽſenda eſt comparata, quàm in minimum, & præſertim in id, in quod frequentiùs conſueuit tradi. Ita cum Bald. Cou. 2. *variar. reſ c.* 16. *n.* 6. Mol. *dict. diſp* 469. *n.* 4. Præ-
24 ſertim quia clauſula illa poſita in Inſtrumento huius contractus, ſcilicet, *quatenus opus eſt*, eſt limitatiua, iuxta tradita per Dec. *conſ.* 185. *n.* 1. Bero. *conſ.* 140. *n.* 17 *volumin.* 1. Surd *conſ.* 186. *n.* 14. Et alios apud Barb *in dict. vſu frequent. dict.* 312. Ex quo infertur limitandum eſſe tempus talis contractus ſolum ad tres illas generationes, vel perſonas ibi nominatas, non in perpetuum.

Quod etiam maximè colligitur ſi dicamus eam clauſulam eſſe ſolum conditionatam, & nihil ponere in eſſe prout habet Rota apud Paulum de Rubeis *dec.* 188. *n.* 8. *tom.* 2. *diuerſ.* Ex hoc enim in- 25
fertur ſolum explicari debere iuxta modum licitum, & ordinarium, qualis eſt ad tres illas vitas.

Id tamen admitti poteſt de hoc contractu ſiue 26
ſit emphyteuſis, ſiue locationis, quod quamuis factus vltra legitimam, ſolitamque metam non valeat, nec ſubſiſtat; valeat tamen, & ſubſiſtat quatenus fieri potuit. Regula etenim illa generalis pro omnib. diſpoſitionibus. *Vtile per inutile non vitiatur* in ſeparabilibus, & diuiſibilibus communiter eſt recepta. Quod probant iura, & Doctores apud Barb. in *Axiomatib. iuris axiom.* 231. & Dianam *par.* 8. *Tract.* 7. *Reſol.* 30. apud quos plures ad intentum.

Circa hanc materiam alienationis bonorum 27
Eccleſiaſticorum offero lectori duas ſequentes S. Rotæ Rom. deciſiones coram Seraphino.

Placentina.

Fonorum.

29 Coram Domino Seraphino 7. Aprilis 1581.

ARGVMENTVM.

Alienatio rei Eccleſiaſticæ facta ab Abbate abſque euidenti cogente neceſſitate, vel vtilitate, inualida eſt, non obſtantibus litteris, *ſi euidentem*, & confirmatione Apoſtolica ſubſecuta. Quæritur etiam hic vtilitas Eccleſiæ quomodo probetur.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei Eccleſiaſtica non, niſi ob euidentem Eccleſiæ, vel neceſſitatem, vel vtilitatem, fieri debet.*
2 *Et requirit talis alienatio cauſam, & ſolemnitatem.*
3 *Papæ authoritas omnes ſolemnitates ſupplet.*
4 *Defectus cauſæ alienationis, interpoſitionem decreti Iudicis ſuper ea factam nullam reddit, & num.* 5.
6 *Pro decreto in dubio præſumitur.*
7 *Probatio contra decretum Iudicis in dubio admittitur.*
8 *Abbas pecunias Monaſterij dilapidans de proprijs bonis refundere tenetur.*
9 *Inquiſitio, de quibus bonis fieri deberet comparatio rei, quæ prætenditur, vtilis eſt ad cauſam ipſam principalem, & euidentem Eccleſiæ vtilitatem ſpectat.*
10 *Bona Eccleſiæ non ſunt alienanda, quando ex pecunijs Eccleſiæ ſatisfieri, & præcaueri deterioratio poteſt.*
11 *Falſa expreſſio in reſcripto Papæ* ſi in euidentem, *non attenditur, & n.* 12.
13 *Inquiſitio, quid potius expediat alienare, neceſſaria eſt, ſi alienatio ſit ex cauſa vtilitatis, & num.* 14.

DECISIO.

1 Fvit concluſum, alienationem terrarum, de quibus agitur, fuiſſe nullam non obſtantibus litteris; *ſi in euidentem*, & confirmatione ſubſequuta.
2 Etenim in huiuſmodi alienationibus copulatiuè requiruntur cauſa, & ſolemnitas, nec vnum ſine altero ſufficit, vt per DD. *in c. Sine exceptione.* 12.
3 *quaeſt* 2. vbi latiſſimè Laur. de Rodulf. *in* 3. *quaeſt.* Couarr. *var. reſolut. lib.* 2. *c.* 17. *n.* 1. Et licet autho-
4 ritas Papae ſuppleat ſolemnitates, iuxta *conſ.* Abb. 47. *lib.* 1. Non tamen ſupplet defectum cauſae, imò defectus cauſae reddit nullam interpoſitionem decreti ſuper alienatione. Gemin. *conſ.* 48. *n.* 9. Tunc enim verificatur cōditio ſub qua Papa reſcripſit, nempè ſi cedebat in euidentem, vel neceſſitatem,
5 vel vtilitaté Eccleſiae; ideo ſi neutrum verificatur nulla eſt interpoſitio decreti. Ruin. *conſ.* 68. *n.* 5.
6 *lib.* 1. Et licet pro decreto in dubio praeſumatur, vt aliàs fuit dictum, tamen admittitur probatio in contrarium, quod non ſubſit neceſſitas neque euidens vtilitas, quae quidem hoc caſu concludenter probata videntur. Cum enim Abbas de anno 1519. vendidiſſet bona Eccleſiae tanquam patrimonialia pro lib. 1744. ipſe ſaltem erat de-
7 bitor Eccleſiae praedictae quantitatis. *ca. ſtatuimus cum duobus ſeqq.* 12. *q.* 2. cumque per quindecim dies ante celebrationem contractus de quo agitur, idem Abbas conſequutus fuerit libras ſexmille ex tranſactione inita cum Bottis, apparet, quod non ſuberat neceſſitas alienandi, cum enim debitum, quod vrgebat, eſſet tantum librarum 1998. & Commendatarius haberet in manibus lib. 7744. ſatis apparet nulla cogente neceſſitate factam fuiſſe alienationem.
8 Neque obſtat quod reſpondetur quantum ad libras 174.. non praeſumi quod extarent, quia de ſuo proprio Abbas tenebatur refundere, vt *d. c. Statuimus* 12. *q.* 2. Non obſtat quod poſſet aliam ſummam ex mille librarum tanquam fructus Abbatiae pro ſe retinere, quia hoc procedit, quando non ſubeſt neceſſitas alienandi, alias debet ex fructibus, ſi poteſt, prouidere, non autem bona Eccleſiae alienare, *gloſ.* 1. *in verb. defenſore de reb. Eccleſ. non alien. n.* 6. *& ibi* Ioan. Monach. *n.* 3. Abbas *c. Nulli n.* 5. *de reb. Eccleſ. non alien.* Sylueſt. *in verb. Alienatio, n.* 1. Tabien. 16. *nu.* 4. Soc. *conſ.* 29. *num.* 16. *lib.* 1.

Quantum verò ad vtilitatem, probàtur eam non ſubeſſe, imò conſtare de damno, ex quo poterat Abbas ex illis pecuniis nedum reſtituere melioramenta, ſed emere aquas, quibus indigebat; nam pro his omnibus ſufficiebant librae 6998. Et ipſe habebat in manibus libras 7744. & ita omnibus ſolutis ſuperant ei adhuc librae 746. ergo non fuit vtile tunc temporis vendere praedicta bona pro aquis emendis, quas comparare poterat ex pecuniis penes eum exiſtentibus.

9 Inquiſitio enim, de quibus bonis fieri debebat comparatio rei, quae praetenditur vtilis, eſt inquiſitio circa cauſam principalem ipſius alienationis, & ſic circa euidentem vtilitatem. Frider. de Sen. *conſ.* 249. *n.* 2. Franc. *c.* 1. *n.* 19. *de reb. Eccl. non alienan.* Et negari non poteſt quin expreſſio omnium iſtorum non ſolùm reddidiſſet Papam difficiliorem ad concedendum alienationem, ſed etiam ipſum penitus retraxiſſet, & ideo videtur ſuppoſita poena Pelagatti, ne hoc negotium, & facilitas conſequendi aquas ſine alienatione aliorum bonorum detegeretur.

Non obſtant è contrariò deducta, & primo quod dicitur has pecunias fuiſſe in melioramentis expoſitas, quia hoc non probatur, & plura deducuntur, quae contrarium ſuadent, ſed vt hoc admittatur, ſi res ita ſe habet, apparebit ex alio de damno. Nam euidens vtilitas aliàs conſiderata non prouenifſet ex illis libris 3000. quibus comparatae ſunt aquae, ſed ex aliis ſex millibus impenſis in melioramentis, & ideo quod dicitur, nihilominus contractum in ſe fuiſſe vtilem non ſatisfacit; quia cum omnia poſſent commodè fieri ſine bonorum alienatione, dānoſum fuit Eccle- 10
ſiae, vno, & eodem tempore priuari bonis, & pecuniis, praeterquam quod reſcriptum eſt ſubreptitium, & nullum, vt ſupra deductum eſt, vt per Ruin. *conſ.* 17. *n.* 26. *lib.* 1.

Neque obſtat quod in huiuſmodi litteris *ſi in euidentem*, non attenditur falſa expreſſio, quia 11
Papa ſolum habet prae oculis euidentem vtilitatem tanquam cauſam finalem, vt per Soc. *conſ.* 15. 12
n. 51. *lib.* 1. hoc n. procedit quando ſubreptio non verſatur circa ipſam cauſam, tunc enim ſine cauſa Papa non fuiſſet conceſſurus. Dec. *conſ.* 147. *n.* 5. *&* 6. Et hoc eſt quod Frider. *d. conſ.* 149. vo- 13
luit, quod quando alienatio fit ex cauſa vtilitatis, ſit neceſſaria inquiſitio quòd potius expediat alienare, quia hoc eſt inquirere de ipſa cauſa alienationis; ſecus verò quando fit ex cauſa neceſſitatis, ſufficit enim quod ſubſit neceſſitas.

Et eò magis haec procedunt, ex quo in ſimili- 14
bus alienationibus requiritur non ſolùm neceſſitas, ſed etiam quod ſit euidens vtilitas, Corn. *conſ.* 243. *n.* 3. *lib.* 2. Barboſa *conſ.* 540. *lib.* 1. *cum alleg.* Et ideo ex his, omiſſis aliis fundamentis, quae leuiora Dominis viſa ſunt, concluſum, *alienationem neque neceſſariam neque vtilem fuiſſe*, & conſequenter litteras *ſi in euidentem*, & confirmatoriam ſequutam Dominis Puteobonellis non ſuffragari.

Habetur haec deciſio inter deciſiones Seraphini, *num* 508.

Romana.

Caſalis longhezze.

30 Coram Domino Seraphino anno 1593.

SVMMARIVM.

1 *In re conceſſa in Emphyteuſim cum pacto affrancationis in conceſſione ſpecialiter Conuento, veriſimile eſt, quod ſi per multum tempus poſſeſſa fuerit non reclamante Domino, nec quidquam exigente ratione affictus, ſeu cenſus, fuerit affrancata, & n.* 9.

2 *Item praeſumitur affrancata, ſi poſtea libera, & franca ab omni onere ſeruitute, & recognitione vendita fuerit.*

3 *Papae eſt credendum ne de mendacio redarguatur.*

4 *Res libera praeſumitur, quae vti talis per longum tempus ſit poſſeſſa.*

5 *Aſſertionibus, & narratiuae Papae, ſtandum eſt, etiam ſi ſit de facto alieno, & maximè iteratis, vt num.* 7.

6 *Narra*

9 *Narratiua Papæ ſuper facto alieno in reſcri-
pto motu proprio plenè probat; maximè ſi
ſuper huiuſmodi narratiua diſponat, vt nu-
mer.8.*
10 *Scientia probatur ex eo, quod quis habet penes
ſe inſtrumentum, & illud produxit.*
11 *In eo quod reſpicit propriam Papæ vtilitatem
ei non creditur.*
12 *Lis præſumitur habita pro derelicta per lapſum
triginta quinque annorum, quibus ab ea ceſſa-
tum fuerit.*
13 *Præſcriptio contra Monachos Caſſinenſes, non
currit vigore priuilegiorum Eugenij Papæ niſi
ſpatio centum annorum.*

DECISIO.

AGunt RR. Monachi Sancti Pauli ad-
uerſus Illuſtr. D. Leonem Stroccium
pro recuperatione Caſalis longhezze,
quod olim de anno 1514. Monaſte-
rium conceſſerat in Emphyteuſim perpetuam
Dominæ Alphonſinæ Vrſinæ de Medicis pro ſe,
& ſuis filiis, & hæredibus, & ſucceſſoribus de-
ſcendentibus pro annuo affictu, ſiue cenſus per-
petui ſolutione ducatorum mille auri de Camera
cum prohibitione alienandi, ſub pœna deuolu-
tionis, & aliis pactis inſtrumento contentis: Præ-
tendunt itaque prædictum Caſale ad eos eſſe de-
uolutum ex duobus potiſſimum capitibus; Alte-
rum quia reperitur alienatum in Dominos
Stroccios, quos non conſtat eſſe de deſcendenti-
bus Alphonſinæ; Alterum quia ceſſatum fuit non
ſolum, per annum integrum contra formam in-
ſtrumenti, ſed etiam per quamplures annos à ſo-
lutione canonis, ſeu affictus; & ideo dubitatum,
an ſint in probatis, itaut obtinere poſſint contra
D. Leonem, vel potius danda ſit ei abſolutoria;
& in præſenti diſcuſſione præſuppoſitum fuit ſi-
ne veri præiudicio, quod conſtet penes Monaſte-
rium fuiſſe dominium dicti Caſalis de tempore
conceſſionis factæ ‸lphonſinæ.

Et quia ex aduerſo prætenditur hoc Caſale
fuiſſe affrancatum pro ſcutis viginti millibus
iuxta pactum affrancationis in dicta conceſſione
ſpecialiter conuentum, ideo difficultas eo fuit
redacta, An ex deductis pro D. Leone ſatis con-
ſtaret de huiuſmodi affrancatione. Quæ verò de-
ducuntur hæc fere ſunt.

1 Primò, quod conuentum fuerat de huiuſmodi
affrancatione, ex quo oritur circa hanc rem præ-
ſumptio ex primordio veritatis; Veriſſimile enim
eſt Caſale tanto tempore poſſeſſum non recla-
mantib Monachis, neque quidquam exigentibus
ratione affictus, ſeu ſenſus, fuiſſe affrancatum; ne
duplex oriatur inueriſimilitudo; Altera ratione
negligentiæ ex parte fratrum; Alia vſurpationis
ex parte poſſeſſorum.

2 Secundò, deducitur præſumptio ex eo quod
felic. rec. Clemens VII. anno 1526. vti priuata
perſona, & pro omni ſuo iure, & etiam tamquam
patruus magnus, & tutor Catharinæ de Medicis
pupillæ, ad quam dictum Caſale ſpectare, & per-
tinere affirmauit, vendidit Illuſtriſſ. D. Clarici de
Medicis Stroccíæ dictum Caſale vti liberum, &
franchum ab omni homagio, cenſu, canone, ne-
xu, ſeruitute, & recognitione obedientiæ, & re-
uerentiæ, præterquam ea, quæ per ſubditos erga
3 Sedem Apoſtolicam præſtari debet, ergo de eo
tempore neceſſe eſt in neceſſarium antecedens,
quod Caſale fuerit affrancatum, ne Papam re-
darguamus de mendacio.

Tertiò, deducitur motus proprius eiuſdem
Clementis de anno 1519. in quo narrat dictum
Caſale fuiſſe per quondam D. Alphonſinam de
Medicis a Priore, & conuentu Sancti Pauli em-
ptum pro pretio viginti millium ducatorum auri
de Camera, & à ſe poſtea venditum Dom. Clari-
ci Stroccíæ: Vnde vt conſulat hæredibus Coſmi,
quorum intereſt aſſignat pro dictis viginti
millibus ducatis creditum ſuper Monte fidei ad
fauorem dictorum hæredum.

Vltimò deducitur tempus 78. anno quod vi-
detur excludere Monaſterium ab omni iure, &
actione ſtante perpetua obſeruantia geſtorum 4
per Clementem; nam vbi per longum tempus res
vti libera poſſeſſa fuit, talis etiam præſumitur,
Bald *conſ.402. in fin. lib 5.* Caſt *conſ.345. col. fin.
lib.1.* Iaſ *conſ.161. col 4. lib.2* Aymo. *conſ.101. n.4.*
Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſumpt.91. num.28.*
Quibus omnibus examinatis, Domini pro ma-
iori parte cenſuerunt intentionem Monaſterij
non eſſe liquidam neque ad eius fauorem feren-
dam eſſe ſententiam; Nam deuolutiones præten-
ſæ ob contrauentiones deductas ceſſant data Ca-
ſalis affrancatione, quæ ſatis probari videbatur
ex duabus illis aſſertionibus Clementis, quibus 5
ſtandum eſſe videbatur per text. *in Clem.1.* & ibi
notant omnes, *de probat.* Felin. *in cap cum à nobis
deteſt. lib.* Dec. *conſ.151. n.2.* Nec videtur obſtare, 6
quod iſta ſit narratiua Papæ ſuper facto alieno,
quia cum reſcripſerit motu proprio, plenè pro-
bat; vt per Cardin. *d. Clement.1.* & ibi Anchar.
& Ioan. de Imol. Alexan *conſ.112. lib.7.* Cur. iun.
conſ.61. n.13. cum aliis cumulatis per Gabr. *de
probat. concluſ.2. n.55. & in tit. de clauſul. concl.2.
num.89.* & hanc ſententiam ſequuta fuit Rota, vt
per Put. *deciſ.101. die 1. Februarij lib.3.* & Gui-
dob *Deciſ.161.*

Quod eo magis dicendum eſt cum habeamus
duplicem enunciationem Papæ, quarum altera
enunciat emptionem, altera enunciat Caſale 7
eſſe liberum ab omni cenſu, & recognitione; Vn-
de ſit vt iteratæ Papæ aſſertioni eam de facto alie-
no ſtandum ſit iuxta tradita per Corſett. *in tract.
de verb. geminat. n.1. & 2.* Grat. *conſ.136. num.3. &
ſeq. & conſ.143. 9. lib.2.* multos congeris. Addit.
ad Rom. *conſ.191.* & Gabr. *d. concl.2. de probat. nu.
43. in fine.*

Præterea ſuper huiuſmodi aſſertionibus Papa 8
diſponit, nam prior fit ad effectum venditionis,
poſterior ad effectum reſtitutionis pretij per ip-
ſum habiti: Vnde videntur locum habere ea, quæ
tradit Gabr. *de concl.2. de probat. n.43.* quæ opinio
non patitur difficultatem, vbi atteſtatio eſt mo-
tu proprio facta; nam quæ in contrarium ibi de-
ducuntur, loquuntur in ſimplici Papæ atteſtatio-
ne: Præterea magnum fomentum recipiunt præ- 9
dictæ atteſtationes ex tot annorum obſeruantia,
quibus Caſale per emptores poſſeſſum fuit ſine
vlla moleſtia.

Neque eſt præſumendum dictos Priorem, &
Monachos fuiſſe neglecturos ius ſuum, ſi verum
non eſſet, ſequutam fuiſſe affrancationem, cum
nemo præſumatur iactare ſuum, *l. cum de indebi-
to, de prob.* Maximè, cum pro ipſorum parte non 10
poſſit prætendi ignorantia, cum inſtrumentum
emphyteuſis eſſet penes ipſos, & ab ipſis fuerit
productum, Aret *conſil. 15. in fin.* Felin. *in c. vigi-
lante, n.4. de præſcript.* Balb. *de præſcript q.29. n.8.*

Dec.

Dec. *conſ.* 267. *num.* 6. Tiraq. *de retract. lign.* §.
35. *gloſ.* 4. *num* 34. Non obſtat quod Papæ non
ſit credendum in eo, quod reſpicit propriam
11 vtilitatem, qoia hoc reſpiciebat priuatam vtili-
tatem Catharinæ & Claricis non autem Papæ vt
liquet ex motu proprio, in quo de ſuo ſatiafecit
de pretio viginti millium ducatorum, oeque eſt
veriſimile, quod Papa voluerit frandare ſum-
mam tam inſignit valoris, ſi aliter ſe ſe rei veri-
tas babuiſſet.

Non obſtat, quod deducitur de interruptione
oh controuerſiam motam cootra Stroccios de.
an. 1555. coram Auditore Cameræ, quia adhuc
non cooſtat, an fuerit mota controuerſia ſuper
poſſeſſorio, vel ſuper petitorio. Præterea, cum
tanto tempore fuerit ceſſatum à lite, præſumi-
12 tur habita pro derelicta, fuit enim ceſſatum per
triginta quinque annos, & amplius, Achill. *de
lit. dec.* 8. *&* 11. Put. *deciſ.* 236. *in* 3. Peregrin.
deciſ. 110. *&* 129. *lib.* 2. Et hoc maximè cum
13 detegatur malum ius Monaſterij ex affrancatione.
Non obſtat vltimò, quod deducitur ex priuile-
gio Eug. circa præſcriptionem, vt non currat
niſi ſpatio 100. ann. contra Monachos Caſſinen-
ſes, quia adhuc non fuit productum hoc priui-
legium, ſed neque etiam videtur releuare, quia
Stroccij defendunt ſe non ratione præſcriptionis,
ſed probationis affrancationis; & ita non indi-
gent præſcriptione. Et in hanc ſententiam pro-
cliuiores fuerunt Domini, ex quo aliqui ex ſe-
nioribus recordati ſunt alias in cauſa Romana
viginti millium inter Sereniſſimas Catherinam
Reginam Franciæ, & Margaritam ab Auſtria
fuiſſe productum inſtrumentum affrancationis.
Quare fuit concluſum pro D. Leone contra Mo-
naſterium. Habetur hæc deciſio inter deciſio-
nes Seraphini deciſione 1016.

CONSVLTVM XXXVIII.

De quodam ſeculari manu armata percu-
tiente quoſdam Religioſos, & deijci-
ente quædam ſpectantia ad cultum
Diuinum.

SVMMARIVM.

Factum num. 1
Reſponſio. num. 2.
Secularis iſte incidit in excommunicationem latæ ſententiæ Papæ reſeruatam. num. 3.
Quando caſus aliquis dicatur notorius notorietate facti vel notorietate iuris. num. 4.
Notorius percuſſor Clerici eſt ab omnibus euitandus numero 5.
Priuatur communibus bonis Eccleſiæ. num. 6.
Videtur etiam incurriſſe in pœnas cap. Super eo de raptoribus. *num.* 7.
Particula penitus *quid importet. num.* 8.
Quid particula Nullatenus. *num.* 9.
Quid ſit violatio rei ſacræ. num. 10.
Videtur etiam incurriſſe excommunicationem Papalem Clem. IV. num. 11.
Commiſit ſacrilegium. num. 12.
Quando committitur ſacrilegium. num. 13.
Incidit etiam in criminis ſacrilegij pœnas. n. 14.
An iſte poſſit excuſari propter calorem iracundiæ. numero 15.
Iracundia non excuſat delictum. num. 16.
Videtur in præſenti inexcuſabilis. num. 17.
Iracundia non præſumitur in geminato delicto, n. 18.
Geminatio actus enixam voluntatem, & maiorem deliberationem inducit. num. 19.
An illi ſuffragetur abſolutio in foro conſcientiæ. numero 20.
Diſpenſatio, ſiue abſolutio Sacramentalis non ſuffragatur pro foro externo. num. 21.
Abſoluere aliquem in foro conſcientiæ quid ſit. numero 22.
An ſit in poteſtate Iudicis iſtam abſolutionem acceptare etiam pro foro externo. num. 23.
Quando id intelligitur. num. 24.
An præcedere debeat ſatisfactio partis læſæ. n. 25.
Vel ad minus cautio. n. 26.
Quid intelligitur nomine ſatisfactionis partis læſæ. numero 27.
An fieri debeat ante abſolutionem. num. 28.
Prælatus Monaſterij tenetur iura ſuæ Religionis defendere. num. 29.
Colligitur ex S. Scriptura. num. 30.
Prælati Regulares comparantur Epiſcopis. n. 31.
Eorum munia. num. 32.
Eorum obligatio ad id faciendum num. 33.
Etiam ſub peccato mortali. num. 34.
An Prælatus Regularis poſſit renuntiare ſuis iuribus. num. 35.
Secularis iſte an ſit de hæreſi ſuſpectus. num. 36.
Voluntas magis facto, quàm verbis declaratur n. 37.
Habetur quaſi pro blaſphemo. num. 38.
Deciſio Regij Concilij Hiſpaniæ. num. 39.
Ad quos Iudices pertinet de hoc crimine cognoſcere numero 40.
Tales rei puniuntur. num. 41.
In criminibus quid attendi debeat. num. 42.
An ignorantia iuris reum excuſat. num. 43.
Et quid in crimine hæreſis. num. 44.

IESVS MARIA.

Caſus.

QVidam ſæcularis, aliàs ingenuus, & 1
nobis, ingreſſus Eccleſiam N. Ordi-
nis N. impeditus à qoibuſdam Reli-
gioſis, qui de mandato Superioris
eius Conuentus id faciebant, ne ingrederetur per
quandam portam eos percuſſit; iterumque cum
familia armata rediens ad eandem Eccleſiam ite-
rato eos percuſſit, & pias quaſdam imagines, ſeu
figuras ad cultum Dei ibi exiſtentes exturbauit,
deiecit, & lacerauit. Quæritur de pœnis quas
incurrerit.

Reſponſio.

IMprimis certum, & indubitatum eſt hunc ſæ- 2
cularem incidiſſe in excommunicationem latæ
ſententiæ Papæ reſeruatam, *cap. ſi quis ſuadente.*
17 *q.* 4 ex Innocentio II. & fauent *cap. Non dubi-
um, & cap. Cum illorum de ſent. excommunic.* Nam 3
ibi imponitur iſta excommunicatio contra vio-
lentas manus in Clericum, vel Monachum
inijcientes.

Qoia autem caſus iſtius percuſſionis non

ſolum eſt publicus in Vrbe, ſed etiam notorius
notorietate facti, vtpotè qui contigerit in præ-
ſentia multorum, ita vt nullo modò negari poſſit;
vel ſaltem notorietate iuris, propter confeſſio-
nem rei in iudicio, quæ facit notorietatem iſtam
iuris, Nauarrus *in Manual. cap. 25. num. 73.* Maſ-
cardus *de probationibus verbo notorium*, Corne.
4 *tom. 2. in 3. par. Tract. 5 de ſuſpenſ. diſp 4. dub. 1.*
Thomas de Ieſu *de viſitat. Regular. Tractat. 2. cap.*
4. Theſaurus *in praxi p. 1. cap. 21.* quos refero, &
ſequor *tom 4. Summæ quæſt. Regular. verbo noto-
rium num. 2.* ideo talis percuſſor eſt excommuni-
catus vitandus, iuxta Extrauagantem Martini V.
Ad euitanda ex Concilio Conſtantienſi, vbi no-
torius percuſſor Clerici decernitur ab omnibus
euitandus: ſicque receptum eſt ſtylo Curiæ, &
communi DD. ſententia.

6 Et ita non ſolum priuatur communibus bonis
Eccleſiæ ſcilicet participatione Sacramentorum,
& ſuffragiorum ipſius Eccleſiæ, ac communione
fidelium, ſed etiam alij fideles nequeunt cum
ipſo communicare neque in diuinis, neque in
humanis, paucis caſibus exceptis. *cap. Apoſtolica,
& cap. Si celebrat de Clerico excommunicat. cele-
brant. c. cum illorum, cap. Si quem, cap. A nobis de
ſent. excommunic.* & alijs iuribus, & DD. com-
muniter.

Deinde videtur incurriſſe in pœnas *cap. Super
eo de Raptorib.* vbi manifeſtus raptor, ſeu violator
Eccleſiarum (disiunctiuè videlicet, vt in eo textu
ponitur) punitur, *vt niſi ipſius ablata reſtituat,
ſi poterit: vel emendandi firmam, & plenam ſecu-*
7 *ritatem fecerit, pœnitentiæ beneficium ei penitus
denegetur.* Id eſt, non poſſit abſolui neque licitè,
neque validè.

Nam particula *penitus* habet vim latæ ſenten-
tiæ, & decreti irritantis, vt Tiraquellus cum
magis communi tenet *in l. ſi vnquam verbo reuer-*
8 *tatur num. 105 & 106.* Et ſequitur Theſaurus *in
praxi p. 2. verbo incendiarius cap. 2. num. 2.* ac Bar-
boſa *in Tract. de dictionib. dict. 149. num. 6.* Ex alijs.
9 Addit Tiraquellus *ſupra num. 108.* quod ea parti-
cula idem valeat quod *nullatenus*, per particulam
autem *nullatenus* denotari inualiditatem actus,
(ac per conſequens in præſenti nullitatem abſo-
lutionis) colligitur ex Authentic. *Si qua mulier*,
vbi Gloſſa *verbo nullatenus, Cod. ad Senat. Conſult.
Velleian* Clement. *vltim.* vbi Gloſſa *verb. nulla-
tenus de ſequeſtr. poſſeſſ.* Rota *deciſ. 24. num. 2. p. 2.
diuerſor.* Puteo *deciſ. 254 num. 3. lib. 2. in correct.* Et
pluribus DD. apud Barboſam *ſupra dict. 226. num.
4. & 5.* Vbi etiam ex pluribus, quòd habeat vim
decreti irritantis. Quod verò iſte talis cenſeatur
violator Eccleſiæ, ac per conſequens incurriſſe
in pœnas dicti *cap. Super eo conſtat*, quia violatio
rei Sacræ eſt irreuerentia, ſeu iniuria quæ ipſi fit
indignè eam tractando. S. Thom. 2. 2. *q. 99. art. 1.*
10 *& 3.* Leſſius *lib. 2. de inſtit. & iure cap. 45. num. 6.
dubit. 2.* Laymanus *lib. 4. Tract. 10. cap. 7. num. 1. &
2.* Maximè quando res eſt publicè Deo dicata *l.
in tantum ff. de rer. diuiſ. l. ſacra ibidem.* Petrus
Gregorius *lib. 34. ſynt. cap. 14.* Suarez *tom. primo de
Relig Tract. 3. lib. 3. de Sacrileg. cap. 2. num. 1.* The-
ſaurus *in praxi p. 2. verbo Sacrilegium cap. 1.* Hic
autem irreuerenter, & iniurioſè tractauit illas
imagines, ſeu figuras poſitas in dicta Eccleſia ad
ornatum, & cultum publicum Dei.

11 Tertiò maximè incurriſſe etiam videtur ex-
communicationem Papalem Clement. IV. pro
Minoribus poſitam, propter communicationem
priuilegiorum, qua gaudet hæc Religio, cuius
eſt illa Eccleſia. Eam autem fulminauit hic Pon-
tifex contra eos qui auſu temerario præſumpſe-
rint Eccleſias fratrum infringere, aut in illis vio-
lentiam aliquam damnabilem exercere. Cui pro-
hibitioni cótrauenit iſte, de quo in præſenti, vio-
lentiam relatam in caſu exercens in dicta Ec-
cleſia.

Refert iſtud priuilegium Caſſarubius *in Com-
pend. Priuilegior. Mendicant. verbo Monaſteria
num. 7.* Et ſimilia pro Fratribus Prædicatoribus
ex Clement. IV. & Bonifacio IX. Confettius *in
Collectar. litterar. Apoſtolicar. Clement. IV. Bulla
VI. & in Bonifacio IX. Bulla I* quos retuli *tom. 4.
Summa quæſt. Regular. verb. Monaſteria Regu-
larium num. 24.*

Quartò etiam, cum commiſerit ſacrilegium
non ſolum circa perſonas Deo ſacras, ſcilicet Re- 12
ligioſos, in ipſos manus inijciendo; ſed etiam
circa res ſacras indignè eas tractando; (ſiquidem
iuxtà S. Thom *ſup. art. 2.* tunc committitur ſacri-
legium quando *violatur res ſacra per aliquam irre-
uerentiam in Deum redundantem*, & iuxtà alios
Theologos omne peccatum, ſaltem externum, 13
per quod fit irreuerentia loco ſacro eſt ſacrilegiũ,
maximè ſi cum ſcandalo fiat, prout contingit in
præſenti, vt docet Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 3. & 7.*
poſt Medin. & alios) incidit etiam in criminis
ſacrilegij pœnas inter quas, præter ſpeciales pro
diuerſis ſpeciebus ſacrilegij deſignatas in iure,
vna eſt veluti communis, ſcilicet *infamia iuris*,
& conſequenter irregularitas ex ea proueniens,
quando delictum eſt publicum *l. lege Iulia ff ad l.* 14
*Iuliam pecul & de ſacril cap fin. de furt. cap. Si
quis Presbit. 50. diſt.* Abbas, & DD *in cap. con-
queſtus de for. compet.* Salzedo ad Diaz *in prax c.
90. litt. A.* Etiam ante condemnationem quando
crimen eſt notorium, prout in præſenti. Diaz
ſupr. num 2. cum Hoſtienſi, Theſaurus *in praxi
loco relato.*

Nec eum iuuat quod calore iracundiæ ea geſ-
ſiſſe dicatur ac per conſequens ipſi non imputari 15
Primò, nam iracundia non excuſat delictum *l. Si
non conuitij C. de iniurijs* Bertachi. *in repertor. verb.* 16
Iracundia. Eſto faciat mitiùs puniri *l. 1. C. ſi quis
Impera. maledi. l. famoſi C. ad legem Iul. maieſt. 13.
q. 1. Si quis iraſcitur l. 2. C de abol. 2. q. 3. §. nondum
16. q. 1. inter Hebræum l. fin.* Bartol & ibi Alex.
ad legem Iul. repetun. Secundò, quia dato quod
pro ijs, quæ geſſit prima vice excuſabilis qua-
dantenus eſſet ratione caloris iracundiæ; pro ijs
tamen quæ poſt duas circiter horas eundo in
domum ſuam, & redeundo ad Eccleſiam cum
hominibus armatis fecit, ſcilicet percutiendo de
nouo dictos Religioſos, & lacerando ea quæ
erant pro cultu, & reuerentia Dei prorſus eſt
inexcuſabilis.

Non ſolum quia dicto ſpatio temporis iam
ceſſiſſet calor iracundiæ ſed quia iracundia non 18
præſumitur ex geminato delicto, prout habetur
in Regulis Iuris Ciuil. & Pontif. *lib. 9. verb. Ira-
cundia* ex Gloſſ. *cap. Si quis iratus 2. q. 3.* Sah. *l. Si
non conuicij C. de iniurijs*, Cardin. *cap. fin. de offic.
deleg.* Anton. Corſe. *in tract. de poteſt. Regia quæſ.
17.* Roma. *l. ſi verò §. de viro in 30. fallen. ff. ſolut.
matrim.* Marſil. *l. 1 num. 38. C. ad l Corn de Sicar.
& l. 1. §. quæſtioni, num. 2. ff. de 9.* Cum ergo bis
inciderit, & diſcontinuatè in idem delictũ nulla-
tenus excuſabilis videtur, propter calorem ira-
cundiæ.

19 Ad

19 Ad quod accedit concludenter quod geminatio actus enixam voluntatem, & maiorem deliberationem inducit, *l. Baliſta ff. ad Trebell.* Bart. *in l. cum ſcimus, n. 7. C. de Agricul. & cenſ. lib. 11.* Dec. *in l. 1. num. 30. C. de pactis, & conſ. 51. col. 2. & conſ. 180. col. 3.* Corn. *conſ. 59. n. 8. & conſ. 190. n. 2. l. 2.* Pariſ. *conſ. 94 n. 4. vol. 2. & conſ. 89. n. 23. l. 3.* Et plures alij apud Barboſ. *in tr. de Axiom. Iur. Axiom. 105. n. 1.*

20 Nec etiam illi ſuffragatur prætenſa ablutio ipſi data in foro conſcientiæ ſeù Sacramentali ab
21 aliquo Confeſſario Certi enim iuris eſt quod abſolutio ſiue diſpenſatio in foro Sacramentali conceſſa non ſuffragatur pro foro externo ſeu contentioſo, ita vt, ipſa non obſtante, Iudex procedere poſſit contra reùm ac ſi diſpenſatus, vel abſolutus non fuiſſet. Gloſ. *in cap. de his, in fin. de accuſ.* Nauarr. *conſ. 23. num. 4. de pœnit. & remiſſ. & conſ. 51. de ſent. excommunicat.* Couar. *lib. 2. cap. 10 n. 5. & in c. Alma p. 1. §. 11. num. 16.* Menoch. *de arbitr. caſu 539. num. 71.* Suar. *de cenſ. diſp. 41. ſect. 2. num. 11. & tom. 4. de Relig. tract. vltim. lib. 9 cap. 2. num. 35.* Sanch. *in Decal lib. 2. cap. 11. num. 13. & de matrimon lib. 8. diſp. 34. numer. 29.* Genuen. *in prax. c. 25.* Quos refert, & ſequitur
22 Theſaur. *in prax. part. 1 cap. 22.* Et ratio eſt quam adduci *tom. 3. verb abſolutio, num. 7.* quod abſolui aliquem in foro conſcientiæ eſt abſolui ſaluo iure Iudicis, vel Superioris ad faciendum ea quæ debet. Suarez *de Cenſur. diſp. 7. ſect. 5.* Bonac. *de Cenſur. diſput. 1. quæſt. 3. punct. 10.* Quamuis ergo conſtaret prædictum fuiſſe abſolutum, nihilominus Iudex ad ipſius punitionem procedere poteſt.

23 Eſto autem ſit in poteſtate Iudicis, vel Superioris iſtam abſolutionem acceptare etiam pro foro externo, vt plures DD. tenent, id tamen intelligi debet quando pars legitimè non contra-
24 dicit. Parte namque contradicente iniuria fieret ipſi reum abſoluendo, & liberando à pœnis. Nauar *conſ. 4. num. 4. de fid. Inſtrum. & conſ. 51. num. 3 de ſent excomm.* Genuen. *in prax. cap. 25.* & ex ipſis Theſaur. *ſupr.* Quod maximè procedit
25 quando pars (prout contingit in præſenti) prætendit ſibi ſatisfactionem condignam. Etenim certi etiam Iuris eſt quod abſolutionem à Cenſura, quæ incurſa eſt cum damno tertij præcedere debeat ſatisfactio partis læſæ in totum ſi fie-
26 ri poteſt, vel ſaltem ſecundum eam partem, quæ poſſit præſtari, vel caſu, quod nec integra ſatisfactio, nec in parte præſtari tunc poſſit ad minus adhibenda eſt cautio pignoratitia ſi fieri poteſt, ſin autem ſaltem fideiuſſoria: quod ſi nec hæc præſtari poſſit, ſaltem debet dari cautio iuratoria de prædicta ſatisfactione præſtanda, hoc enim totum neceſſarium eſt pro conſeruando illæſo iure tertiæ perſonæ, cui facta eſt iniuria, iuxta doctrinam Nauarri *in Man. cap. 26. num. 7.* Ita enim colligitur ex *c. Parochian. de ſent. excomm.* & ex vſu Eccleſiæ.

27 Nomine verò ſatisfactionis partis læſæ intelligitur honoris, vel famæ, vel aliorum bonorum, vel ſaltem petitio veniæ pro iniuria, Sot. *in 4. diſt. 22. quæſt. 5. art. 3.* Enriquez *in Sum. lib. 13. cap. 28* Eſto autem ſecundum plures huiuſmodi ſatisfactio partis ante abſolutionem non exhibita non irritet, aut inualidet abſolutionem, ſed ſolùm illam illicitam reddat, prout ex Sylu & Nauarr. dixi *tom. 3. verb. Abſolutio nu. 9.*
28 Nihilominus in caſu præſenti, in quo agitur de violatore Eccleſiæ procedere videtur id quod dictum eſt ſupra ex *cap. ſuper eo de raptor.* ſcilicet ipſius abſolutionem fuiſſe nullam, & irritam, ac proindè iterum abſolui neceſſe eſſe, ſatisfacta parte Monaſterij, & Religioſorum læſorum, iuxta dicta.

Prælatum porrò dicti Monaſterij teneri in hac 29
cauſa ius Eccleſiæ, & Religionis defendere omni poſtpoſito priuato commodo colligitur primò è Sacra Scriptura Ezechiel. 33. *Quod ſi ſpeculator viderit gladium venientem, & non inſonuerit buccina, & populus ſe non cuſtodierit, veneritque gladius, & tulerit de eis animam; ille quidem in iniquitate ſua captus eſt, ſanguinem autem eius de manu ſpeculatoris requirã.* Et c. 34. *Viuo ego, dicit Dominus Deus, quia pro eo quod facti ſunt greges mei in rapinam, & oues meæ in deuorationem omnium beſtiarũ agri, eo quod non eſſet paſtor: neque enim quæſierunt Paſtores mei gregem meum: ſed paſcebãt Paſtores ſemetipſos, & greges meos non paſcebant; propterea Paſtores audite verba Domini: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipſe ſuper paſtores requiram gregem meum de manu eorum, & ceſſare faciam eos, vt vltra non paſcant gregem, nec paſcant amplius Paſtores ſemetipſos, & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit vltra eis in eſcam.* Quæ loca de Prælatis communiter intelligunt Doctores ex eis colligentes teneri defendere ea quæ ad bonum ſubditorum ſpectant. Vnde *c. 13.* eiuſdem Prophetæ reprehenduntur Prælati, eo quia ſibi commiſſum gregem non defenderint: *Non aſcendiſtis* (dicitur) *ex aduerſo, nec oppoſuiſtis murum pro domo Iſraël, vt ſtaretis in prælio in die Domini.* 30

Secundò ex eo quod Prælati Regulares Epiſ- 31
copis comparantur, quorum proprium munus eſt commiſi ſibi gregis commune bonum, omni poſtpoſita commoditate propria, procurare, prout, & ſignificant nomina illis in S. Scriptura, Sacris Canonibus, & Patribus conceſſa, qualia ſunt eſſe Paſtores, ſal terræ, Lucernas, Angelos, Du- 32
ces, Medicos, Tutores, & milites armatos. Prælatos autem Regulares Epiſcopis comparari, habent gloſ. *in Clem 1. verb. proprij de reb. Eccleſ. non alien.* Nauar. *comm. 2. de regular. n. 63. verſ. addo ſecundo,* Cokier *de Iuriſd. ordin. in exempt. part. 1. q. 17. num. 9. & 25.* Sayrus *de cenſur. lib. 4. cap. 2. num. 12.* Mandoſius *de ſignat. grat. verb. Exemptio* Antonius Corn. *in tract. de abſolut. à Iuram. p. 2. q. 4. n. 28.* Campanil. *in diuerſ. Iur. Canon. rubr. 12 cap. 13. num. 2* Fuſchus *de inſtit. lib. 2. cap. 15 ante num. 1.* Zucch. *inſtitut. Canon. lib. 2. tit. 6. num. 68.* Rodriguez *qq. regular. tom. 2. q. 63. art. 3.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg. 105. num. 4* & alij innumeri.

Ad quod tertiò accedunt innumeri Doctores, 33
qui hanc obligationem Prælatis regularibus imponunt. Specialiter videndi Bartol. *in auth. de her. & falcid. in princ. num. 4.* Rodriguez *tom. 3. qq. reg. q. 34. art. 5.* Petrus Nauar. *lib. 3. de reſtit. cap. 4. n. 125.* Naldus *in Sum. verb. Prælatus num. 5. & 11.* Miranda *in Manual. Prxl. tom. 2. q. 5. artic. 5.* Peyrinis *tom. 2. de Prelat. q. 1. cap. 7.* Ex quibus Barto- 34
lus, Rodrigu. & Peyrinis tenent hanc obligationem Prælatorum eſſe ſub peccato mortali; imò quando agitur de bono ſpirituali ſubditorum quale eſt id quod eſt neceſſarium pro bono communi Religionis teneri Prælatos illud procurare etiam cum vitæ periculo.

Colligitur ex illo Ioannis 10. *Bonus Paſtor animam ſuam dat pro ouibus ſuis,* & 1. Ioan. 4. *Sicut*

Chriſtus animam ſuam pro nobis poſuit, ſic, & nos debemus pro Fratribus animas ponere, & ex Auguſtino *in tract. de Paſtor. c.7.* Ioanne Clymaco *de offic. Paſtor. fol.*734. Diuo Gregorio *homil.* 14. *in Euang. Ioan.* ex Authoribus communiter cum S.
35 Thoma 2.2. *q* 26. *art.* 5. Nec poſſe renunciare ſuis iuribus Prælatos regulares præſertim quando ea renunciatio præiudicium afferret ſuæ Religioni, colligitur ex *cap. Si diligenti de for. compet & ex l.* 2. *§. Sed quia veremur C. de iureiur. propt. calum. & ex l. ius publicum ff. de pact. & ex c. nulli, & cap Si quis presbyterorum, & cap. cum ſuper de reb. Eccl. non alien.* maximè *ex cap. cum tempore de arbit.* de quo Panorm. *in cap. Si de terra de priuil. n.* 5. Tabiena *verb. Priuilegium n.*9. Syluester *eod. q.* 10. *n.* 20. *verſ. octauò.* Armilla *n.*9. Roſella *n.*15. Suarez *lib.* 8. *de leg c.* 33. Tamburinus *de Iur. Abbat tom.* 1. *diſp.* 16. *quæſ.* 15.

36 Maiori etiam indagine diſquirendum eſt delictum huius, de quo in præſenti. Si enim imagines aliquot, quantumuis paruas, Sanctorum deiecit, lacerauit, aut deturpauit videtur de hæreſi ſuſpectus, ac per conſequens ad S. Officium deferendus, iuxta communem praxim Eccleſiæ in decreto ipſius S. Inquiſitionis fundatam de denontiandis ad S. Officium hæreticis, vel de hæreſi ſuſpectis.

Etenim talis criminis reos ad iudices fidei priuatiuè quoad laicos deferendos aſſerendum videtur. Primò, quia ſi aliquis verbo dixiſſet imagines Sanctorum non eſſe venerandas, vtique talis blaſphemaſſet hæreticaliter, & per conſequens puniendus eſſet ab Inquiſitore priuatiuè quoad laicum, at voluntas alicuius non minus verbo, quàm facto declaratur. *l. reprehendenda,*
37 vbi DD. *C. de Inſtitut. & ſubſt.* quinimò voluntas magis facto, quàm verbis declaratur Barboſa *axiomat* 230. *num.* 4. qui alios allegat Carena *in tractat. de offic. S. Inquiſit. p.* 2. *titul.* 7. *numer* 41.
38 Secundò, quia tales habentur pro blaſphemis. Etſi enim blaſphemia in ſola locutione conſiſtat, nihilominus factum hoc pro blaſphemia reputatur.

Facta enim potiora ſunt verbis. *l. de pupillo, §. meminiſſe. ff de non. oper. nunt.* Et facere facto plus eſt, quàm verbo *c. Dilecti* 51. *de appell. innc. gloſ.* Franciſcus Bordonus *de Sac. Tribunali c.*26. *n* 22 referens Caſtrum, Genuenſem, & Carenam.
39 Tertiò, quia ità videtur deciſum à ſupremo Regio conſilio piæ, & Catholicæ Hiſpaniæ. Cum enim quidam nouiter conuerſos imaginem B. Mariæ Virginis fregiſſet, in prima ſententia condemnatus fuit ad amputationem manus, & ad ſuſpenſionem in furca, & cùm ab illa appellaſſet ad Regiam Pincianam Cancellariam iuſſu Dominorum de dicta Cancellaria cauſa hæc remiſſa fuit ad Inquiſitores. Ita Azeuedius *ad Reg. Conſtit. lib.* 1 *tit.* 1. *l.* 3. *n.* 7. *& ſeqq.* Carena *ſup. num.*42. Addit Azeuedius hanc remiſſionem iuſtiſſimè fuiſſe factam, & de hoc crimine ſolus Inquiſitores poſſe cognoſcere.

40 Quartò, quia apud Græcos iſti effractores imaginum vocantur hæretici, vt notauit Azeuedius *ſup. n* 9. & ex ipſo Carena *ſup.* Quintò, quia Iudæi imagines Sanctorum hoc modo malè tractantes à DD. Inquiſitoribus puniuntur, vt habent idem Carena *p.* 2. *tit.* 14. *num.* 35. Bordonus *ſup. cap.* 25. *numer.* 25. Ergo idem dicendum de Chriſtianis. Nec obſtat, quod aliquando Iudex laicus proceſſerit contra huiuſmodi reos. Quia tale iudicium fuit de facto, non de iure, niſi vſurpato. Bordonus eo *cap.* 26. *numer* 23. Vbi etiam quod tales rei traduntur brachio ſeculari vltimo ſupplicio periméndi.

Prout de tribus qui plures imagines Bononiæ 41
conſpurcauerant dicitur, fuiſſe videlicet brachio ſeculari traditus de anno 1623. Pro quo videndi Azeuedius *ſup.* Genuenſis *in Prax. Archiep. Neapol. cap.*18. *in addit. num.*17. Souſa *in Aphoriſm. Inquiſit. lib.* 2. *cap* 42. *n.* 14. *& ſeqq.* Carena *d. tit.* 7. *n.*42. referens etiam ex Maſtrillo *c.*26. *num.*14. & 15. tam enorme eſſe hoc delicti genus, vt illius rei à Regis Catholici Hiſpaniarum indulto generali ſint excluſi.

Iungendum tamen non omninò hunc reum releuari eo quod dicat cauſam ex qua id delictum commiſit non præceſſiſſe ex animo offendendi Sacroſanctam, & orthodoxam fidem, aut minus credendi ea quæ ipſa docet, ſed vt offenderet
illos religioſos. Quia in criminibus non attendi- 42
tur niſi illorum qualitas, delinquendique animus *l.* 1 *§ diuus l. diuus* 14 *ff. ad leg. Cornel. de Sicar. l ſi ſeruus* 27. *§. ciſi puerum.*28. *ff. ad leg. Aquil. l. deſertorem* 3. *§. in bello ff. de re milit.* Nulla eſt etiam cauſa quæ in delictis extrinſecè prauis reum poſſit excuſare *l. palam* 43. *ff. de ritu nupt.* Barboſa *in vot. deciſ. lib.* 3. *vot.* 119. *num.*36. *&* 37.
Nec ignorantia excuſare poterat reum; hæc enim 43
quando eſt iuris, numquam excuſat *l.*9. *C. de leg.* ibi: *Leges ſacratiſſimæ, quæ contingunt hominum vitas intelligi ab omnibus debent.* Præſertim in hæ-
reſis, ac blaſphemiæ crimine, quod noſtræ fidei 44
Catholicæ articulis reſiſtit; hoc enim caſo numquam ignorantia poteſt excuſationem afferre, *c.* 1. *de Sum. Trin. c.* 1. *de Heret. l. Hiſp.* 1. *tit.* 1. *lib.* 8. *Ro op.* Alphunſ. de Caſtro *de inſtit. haret. punit. lib.* 1. *cap.*9. Melch. Can. *de loc. Theolog. lib.* 12. *cap.* 9. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 1. *cap.* 12. *& ſeqq.* Farinac. *de hæreſ. q.*179 *§.*2. *num.*74. Turreblanc. *de iur. ſpirit. lib.*13. *cap.*1. *num.*33. *&* 34. Caſtro Palao *in oper. moral p.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 3. *punct.* 2. *ex n.*2. Barboſa. *ſup. n.*40.

Hæc pro veritate non tam requiſitus quam 45
iuſſus ſcripſi; cum hoc tamen moderamine accipienda, vt circa hoc delictum, & qui eum commiſit, non ſolum conſideranda ſit qualitas perſonæ, quia, vt dixi, nobilis, & ingenus, ac ex nobili, & illuſtri domo oriundus dicitur; ſed etiam quod non ex animi prauitate, multo minus errore intellectus, ſed ſolum ex quadam iuuenili leuitate id fecit: quibus ſi iungatur facti diſplicentia, prudentiſſimorum, & ſapientiſſimorum iudicum, ad quorum tribunal cauſa ſpectat, partes erunt, minorem pœnam, ſpectatis his, & aliis circumſtantiis imponere

CONSULTUM XXXIX.

De geſtis per quemdam Commiſſarium Generalem in quibuſdam Prouinciis Regularibus.

SVMMARIVM.

Lis, ſeu controuerſia. n. 1.
Actus in dubio debet interpretari validus. n. 2.

In dubio quilibet præſumitur elegiſſe viam, per quam diſpoſitio ſua ſit vtilis. n. 3.
Maximè ſi ſit perſona genere illuſtriſſima. n. 4
Et bonæ educationis. n. 5.
Et præcipuè cum agatur de ſalute animæ. n. 6.
Generalis poteſt facere cum illa, quæ commiſſarius gerit n. 7.
Quando ceſſat omnis fraudis præſumptio. n. 8.
Præſentia æquiualet mandato. n. 9.
An dictus commiſſarius fecerit legitimè ceſſare à ſuis officiis Prouinciales, & Guardianos. n. 10.
Quid important clauſulæ aliquæ. n. 11.
Qui ſolum ſpoliatus dicitur. n. 12.
Quot ſunt caſus, in quibus, ſpoliatus non debet reſtitui. n. 13.
In dubiis cui ſtandum ſit. n. 14.
Generalis poteſt ex clauſula differre Capitula, & quomodo. n. 15.
Generalis eſt ſupremus Princeps Religionis. n. 16.
Generali commiſſa ſunt omnia quæ non ſunt prohibita. num. 17.
Vocales an fuerint legitimi ſuffragatores. n. 18.
Qui ſuffragatores admitti debent. n. 19.
Commiſſarius generalis an ſit Iudex ordinarius. numer. 20.
Iudex delegatus an poſſit cognoſcere de cauſis quæ incidenter adueniunt. n. 21.
Quot requiruntur ad conſtituendum collegium de iure Canonico. n. 22.
Quot de iure Ciuili. n. 23.
An refragentur prædicto Commiſſario tranſmiſſæ litteræ ad Sanctiſſimum, & P. Vicarium generalem. n. 24.
Et an cauſa dici poſſit deuoluta n. 25.
Tacens quando conſentire videtur. n. 26.
An obſtet cap. ne pro defectu de elect. *n. 27.*
Non videtur obſtare. n. 28.
An Clementina Exiui. n. 29.
Nec etiam. n. 30.
Quid ſi adeſſent aliquæ nullitates. n. 31.
Quid ſoleat Sedes Apoſtolica in hoc facere n. 32.
Electi digna perſona. n. 33.
Quæ probatio ſufficit ad impediendam electionem, & quæ ad reijciendum electum. n. 34.
D. Gregorij Nazianzeni verba n. 35.
Sedis Apoſtolicæ praxis. n. 36.
Æquitas præfertur rigori. n. 37.
Quid illa ſit. n. 38.

Lis, ſeu Controuerſia.

1 QVidam Commiſſarius Generalis Ordinis Minorum in Prouinciis Luſitaniæ legitima authoritate deſignatus celebrauit quædam capitula Prouincialia per quoſdam vocales, aliis reiectis, qui gremiales eſſe contendebant, & tempore extraordinario; Propterea contra ipſum Romam ad S. Congregationem Eminentiſſimorum ſuper negotiis Epiſcoporum, & Regularium querelæ propoſitæ fuerunt, & à me interrogatum de valore geſtorum à dicto commiſſario, an ſcilicet in iure ſtando ſuſtineri poſſent, vel potius pro irritis habenda. Ego autem ad quendam Eminentiſſimum ſic reſpondi, paucis poſtea adiunctis.

Eminentiſſime, & Reuerendiſſime Domine.

IVra clamant pro defenſione geſtorum à commiſſario Generali Ordinis Minorum in Prouinciis Luſitaniæ non obſtantibus partis contrariæ oppoſitionibus. 2

Primò generaliſſimum illud Actus in dubio debet interpretari validus. *l. quoties, ff. de rebus dub. l. quoties ff. de verbor. oblig. l. Si quandò, ff. de legat. 3.* Abbas *conſ. 62. in controuerſia col. 1. n. verſic. Tertiò, lib. 2.* Rolandus à Valle *conſ. 61. nu. 23. & ſeq. verſ. Quinto conſiderandum lib. 3.* vbi extendit ad omnem actum, latè Romanus *conſ. 180. Si admittamus num. 4. cum ſeqq.* Immò omnis interpretatio admittitur ad ſuſtinendum actum, Rota *deciſ. 469. num. 3. p. 2. recent.* Rolandus à Valle *d. conſ. 61. num. 26. lib. 3.* Tuſchus *tom. 1. litt. A. concluſ. 136. num. 14.* Quia interpretatio, quæ fit pro validitate actus eſt regina aliarum interpretationum. Cephalus *conſ. 51. num. 39.* Cardin. Mantica *de coniect. vltim. volunt. li. 12. tit. 17. n. 13.* Et vincit omnes alias præſumptiones. Decius *in c. Quoniam Abbas: num. 49. verſ. ſecundò limita, de offic. Deleg. & conſ. 77. n. 5.* Ruinus *conſ. 72. n. 4 lib. 2.* Alciatus *de præſumpt. reg. 1. præſumpt. 30. num. 5.* Cum ergo euidentiſſimum ſit aduerſariorum oppoſitiones (ſi alicuius momenti æſtimari debent) facere rem dumtaxat dubiam probabilem, & diſputabilem, vtrique in fauorem rei geſtæ iudicandum venit.

Accedit quod in dubio quilibet præſumitur 3 elegiſſe viam, per quam diſpoſitio ſua ſit vtilis, & habeat effectum, non autem vt impugnari poſſit, & reddi ad nihilum. *l. 3. ff. de teſtam. milit.* Alciatus *ſupra reg. 3. præſumpt. 33.* Socin. iun. *conſ. 103. num. 28. lib. 1.* Maximè ſi ſit perſona genere 4 Illuſtriſſima, qualis eſt præfatus commiſſarius. Thomas de Thom. *in florib leg reg. 67.* Et bonæ 5 educationis, qualis etiam eſt. Farinacius *in prax. p. 1. q. 47. n. 282.* Ac præcipuè cum agitur de ſa- 6 lute animæ, prout agebatur in celebratione capitulorum, quæ ipſius authoritate celebrata fuerunt; cum in illis præſertim agatur de Religionis obſeruantia, & Prælatorum inſtitutione, qui illam promoueant, quod ſine dubio ad animarum ſalutem ſpectat. Menochius *de præſumpt. li. 5. præſumpt. 1. n. 29.*

Secundò rem firmant Ampliſſima illa verba litterarum Generalis in commiſſione data præfato commiſſario; *Poſſis facere totum illud quod nos poſſemus præcipere, & exequi ſi præſentes eſſemus.* Cùm enim certum ſit Generalem Miniſtrum vtpotè Principem Religionis potuiſſe facere cun- 7 cta illa, quæ prædictus commiſſarius geſſit: ſic etiam de ipſo commiſſario ſentiendum.

Eſt enim clauſula iſta valdè prægnans, & energica, vt colligitur ex Peyrino *in formular litt. P. c. 8. n. 6.* Et ſanè ſi præſentia Generalis præſumitur adfuiſſe in geſtis à commiſſario vtique ceſſat omnis fraudis præſumptio, vt DD. proditum 8 reliquere *in l. Interpoſitas, C. de tranſ.* & ibi Curtius, & plures, cum quibus venit Maſcardus *de probat. vol. 2. concl. 711. n. 18.* & talis præſumpta præſentia quod æquiualeat mandato non obſcu- 9 rè habetur per notata apud eundem Maſcardum *concl. 1005 num. 18.*

In ſpecie etiam ad particularia deſcendendo, 10 quod Pater commiſſarius ritè, rectè, & legitimè Prouinciales, & Gardianos ceſſare fecerit à ſuis

officiis, ac proindè quod capitula Prouincialia ſine illorum ſuffagiis celebrata ex hoc capite impugnari non poſſint conſtat ex Statutis Generalibus Ordinis Segouienſibus *c.7.* fundatis in conſtitutionibus Leonis X. Sixti V. & Pauli IV. vbi triennium dumtaxat pro horum officiorum duratione taxatur.

Et quamuis Statuta aliqua generalia ſex vlteriores menſes Prouincialibus, & Guardianis concedere videantur, id tamen intelligitur, ſi ita viſum fuerit ex bonis reſpectibus Generali Miniſtro vel commiſſario Generali, prout expresſè dicitur in Statutis Aſſiſienſibus de anno 1526. Et
11 quod magis eſt quia ita declarauit Clemens VIII. per hæc formalia verba: *Prælati Generales vltra ſignatum tempus poſſunt differre Capitula Prouincialia per ſex menſes ſi videbitur expedire.* Cùm autem huiuſmodi clauſulæ importent conſenſum dictorum Generalis, ſeu Commiſſarij, & arbitrium boni viri *l. fideicommiſſaria libertas la. 2. ff. de fideicomm. libert. l. fideicommiſſa 11. §. quanquam, ff. de legat. 3.* cum aliis allegatis in Commeñ. habitus 14. Maij 1607. coram iuſto, latè Moneta *de Commutat. vltim. volunt. c.7. n.142. cum ſeqq.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. §. 7. proem. n.112. & ſeq.* Et talis conſenſus, ſeu arbitrium non affuerit, vtique ſtandum erat in iure antiquo præſcribente ſolum triennium pro duratione talium officiorum; maximè cùm illud Ius antiquum ſit Ius commune Religionis, ad quod facilis eſt tranſitus, iuxta commune Iuriſtarum proloquium

Omninò ergo abuſiuè tales Prouinciales, & Guardiani ſpoliati vocantur à parte contraria,
12 quia ſpoliatus ſolùm dicitur ille, qui violenter, & iniuſtè à poſſeſſione excluditur, vt patet ex *tit. & ff. de reſtitut. ſpoliat.* & innumeris aliis Iuribus, & DD. non ille qui invim legis à ſuo Superiore cogitur ceſſare in ſuo Officio, prout in caſu præſenti. Non ſolum quoniam pro Iudice, & eius facto in dubio præſumitur, vt inquit Gloſſa *in c. præſentium 7. q. 1. c. in præſentia de renunciat. l. Iuſtè poſſidet ff. de acquir. poſſeſſ. l. Herennius, §. Caia, ff. de euict.* cum multis aliis congeſtis à Maſcardo *vol 3. concl. 1314. nu. 2* Sed etiam quia ſpoliatus non dicitur qui authoritate Prætoris ſpoliatur *l. fin à contrario ſenſu*, & ibi Baldus *C. vnde vi*, Bertachinus *in repert. verb. ſpoliatus.* Vnde ſine fundamento prædicti poſtulant reſtitutionem, cum verè ſpoliati non ſint, ſed à iure priuati, ſeu depoſiti; & quatenus eſſent (quod negamus) viginti, & octo ſunt iuxta caſus Bertachinum *ſupra*, in quibus ſpoliatus non debet reſtitui, quod maximè
13 procedit in ſpiritualibus, qualia ſunt officia Religionis, ne detur materia peccandi, & quod aliquis pro Prælato habeatur qui talis non eſt. Oltradus *conſil. 1.* quod incipit *In cauſa*, Abbas & alij apud eundem Bertachinum.

Caſu verò dato, & minimè conceſſo, quod in ſd Officialium à ſuis officiis depoſitione dubium aliquod intercedere poſſet an videlicet à P. Commiſſario deponi deberent, ſeu potius tolerari per ſex alios menſes, cùm nihil magis tritum ſit apud Doctores qui de cauſis Regularibus ſcribunt, quales ſunt ex hoc Ordine Minorum Rodriguez, Miranda, Portellus, Bordonus, & alter Rodriguez quàm quod in dubiis ſtandum ſit in iudicio Superiorum, quia hoc tum iuri naturæ, tum multis
14 priuilegiis Religionum congruit, certè mirandum eſt viros Religioſos aduerſæ partis propugnatores derogare velle iuri certiſſimo Prælatorum Religionum, & ſine quo vix poſſunt munus ſuum rectè exercere, huic facto ſe opponentes.

Generalem autem ſi præſens adeſſet potuiſſe 15
ex cauſa differre Capitula dicti Regni Luſitaniæ, & illa celebrate per vota ſolùm vocalium qui tempus triennale non prætererierunt, ac per conſequens idem potuiſſe facere prædictum Commiſſarium pro comperto videtur. Ex parte 16
quidem Generalis non ſolùm quia ipſe eſt ſupremus Princeps Religionis, veluti Patriarcha, & Primas cùm ſub ſe habeat Prouinciales, qui ſunt veluti Archiepiſcopi, & Guardianos, qui veluti Epiſcopalem Iuriſdictionem in ſubditos exercent, ſed etiam quia habet ſupremam poteſtatem in Religione, prout ex Marimagno Sixti IV. & innumeris aliis Religionum priuilegiis habetur. Et quia illi permiſſa ſunt omnia quæ non ſunt prohibita, iuxta commune axioma iuris, de quo Oltradus, Ancharanus, Alexander, & alij 17
apud Tuſchum *præc. concl tom. 6. litt. P. concl. 298. n.1* & Barboſam *in axiomat. Iuris axiom. 176. n.1.* Vnde rectè & ad intentum Surdus *conſ. 173. nu. 72. & conſ. 222. n.5. Illud quod non reperitur à lege prohibitum non debet ſuperſtitioſis prætenſionibus præſumi prohibitum.* Cùm autem conſtet nullam legem ſiue communem Religionis, ſiue municipalem Regni Luſitaniæ talem dilationem ex cauſa (quæ in præſenti caſu adfuit) prohibere, pro licita, & permiſſa haberi debuit.

Ex parte etiam Vocalium ad eam admiſſorum 18
meridiana luce patet eos dumtaxat admitti potuiſſe, cùm ſolùm ipſi legitimi ſuffragatores eſſent non alij, qui iam ceſſauerant à ſuis officiis, & à facultate ſuffragandi in Capitulis, quæ ſolùm dictis officiis affixa erant vt patet ex ſtatutis generalibus Segouieñ *c.8. § 5.* Solum autem legiti- 19
mos ſuffragatores ad electiones admitti debere ex *c. quia propter de elect.* & toto eo titulo, ac conſtanti doctrina Doctorum habetur. Ex parte quoque ipſius commiſſarij ipſius factum ſe ipſum defendit, cum vt præmiſſum eſt Generalis perſonam repræſentaret, & poſſet facere quidquid Generalis ſi adeſſet.

Vlterius nam vel erat Iudex ordinarius, cum 20
fuerit pro vniuerſitate cauſarum deſtinatus, & plenitudine poteſtatis *l. 1. §. cum Vrbem ff. de offic. Præfat. Vrb.* & patet in aliis commiſſariis generalibus huius Religionis, præſertim in Curia Regis Catholici, qui ſunt Ordinarij vel eſto quod ſolùm eſſet delegatus, quia Iudex delegatus non ſolùm de cauſa ſibi nominatim commiſſa, ſed, & de alia quoque, quæ incidenter aduenit poteſt cognoſcere, vt per Tiraquellum *in Tract. res inter* 21
alios, verſ eaque procedunt, affert Barboſa *in collect. DD. cap. cauſa de integ. reſtitut. n.4.* Ad quod accedit tritum illud ſcilicet, quod conceſſa alicui facultate aliqua, cenſentur etiam conceſſa omnia illa ſine quibus talis facultas non rectè exequi poſſet prout ex multis Iuribus, & capitibus *ex tit. de offic. Deleg.* eliciunt Doctores.

Neç dici poteſt Religioſos illos, qui manſerunt non fuiſſe in numero ſufficienti vt per illos fieri poſſent electiones in capitulis. Nam certiſſimum eſt fuiſſe in numero ſufficienti. Et ad maiorem abundantiam dicitur quod etſi non eſſent niſi pauciſſimi in illis conſeruabatur ius eligendi, & poterant eligere. Quod adeò ampliant Doctores, vt dicant quod quamuis ad conſtituendum collegium de iure Canonico re- 22
quirantur ſaltem duo *c. 1. de elec.* Et *c. cum dilectus*

ctus de conſuetudinib. Tamburin. *de Iur. Abbat. tom.*1.*diſp.*5.*q.*8.*n.*2.Miranda *tom.*2.*Man.q.*6.*&* 11.Rodriguez *tom.*1.*qu.Regul.q.* 41. *art.* 1. ac de
23 iure ciuili ſaltem tres *l.Neratius ff.de verb ſignif.* Gloſ.*in c.*1.*q.*1.10.Antonius à Butr.*in c gratum, n.*19.*& ſeqq.de poſtul.Prælat.* Alter.*de cenſ. lib.* 5. *diſp.*3 *c.* 2. *litt. P.* conſtitutum tamen ſemel in multis poteſt ius collegij venire ad vnum, & conſeruari in illo,*l.ſicut*, *§.fin. quod cuiuſc.vniu.* Et notant Panormitanus,Anchar.Biaxius, Lambertinus,Nauarrus,Rodriguez,& alij, quos affert,& ſequitur Sigiſmund. de Bononia *de elect. dub.*13.*n.* 3. *&* 4. Eo quod innocentes non ſunt priuandi iure ſuo.

Quod opponitur contra factum P.Commiſſa-
24 rij,ſcilicet quod per litteras miſerit ad Sanctiſſimum,& ad P. Vicarium Generalem deuoluendo ad ipſos celebrationem talium capitulorum non releuat aduerſarios. Nullatenus enim hæc prudens conſultatio commiſſarij cum Sanctiſſimo, D P. Vicario Generali, vt ab ipſis inſtrueretur quid agere deberet poteſt dici deuolutio. Ea
25 namque non eſt,aut inducitur extra caſus in iure expreſſos,& tunc propter negligentiam Prælatorum *c.*1.*de ſupplend.neglig.Prælat. in* 6. quæ non adfuit in præſenti.

Cùm autem tranſactis quatuordecim menſibus.nec à Sanctiſſimo, nec à Vicario Generali aliquid ſuper negotio reſolutum, aut reſponſum fuiſſet, neceſſitas Prouinciarum vrgeret,& inſtanter à commiſſario poſtularent pro celebratione capitulorum,vtique legitimè, & iuridicè potuit ad ipſorum celebrationem deuenire, prudentiſſimè exiſtimando Papam, & Vicarium Generalem libenter conſenſiſſe in dd. Capitulorum celebrationem.Tacens enim longo tempo-
26 re conſentire præſumitur.Baldus *in l.ſi filius*, *C. de petit. hæreditat.* Angelus *in l. qui in aliena in princip.ff.de acquir.hæredit.* Alex.*in l.*2.*§. voluntate ff.ſoluto matrim.*Maſcard *de probat.vol.* 3. *concl.* 1218. *n.* 50. Et tacens per longum tempus iuri ſuo renunciare præſumitur, vt per Rotam, & DD.affert idem Maſcardus *concl.*1263.*n.*27.

Item nec obſtat quod *in cap. ne pro defectu de*
27 *elect.* ſtatuatur ne Cathedralis,vel Regularis Eccleſia Prælato ſuo vacet vltra tres menſes, alioquin ipſa eligendi poteſtas ad Superiorem deuoluatur. Primò,quia vt dictum eſt *n.* 11. Clemens VIII. declarauit poſſe *Prælatos Generales* (qualis erat dictus commiſſarius vtpotè commiſſarius Generalis, & Generalis perſonam repræſentans)*differre Capitula Prouincialia per ſex menſes ſi videbitur expedire.* Secundò, quia Pontifex author illius *c.ne pro defectu* loquitur in caſu, quo Eccleſiæ manent viduatæ,vt patet ibi:*ne pro defectu,&c.Eccleſia viduata graue diſpendium patiatur.* Quod non contingebat in præſenti, cum nec Prouinciæ, nec Conuentus carerent Prælatis,qui eas,& eos gubernarent. Tertiò, quia etiam loquitur Pontifex *iuſto impedimento ceſſante,* vt expreſsè in textu habetur.

28 Atqui commiſſarius iuſtum habuit impedimentum differendi illa capitula; tum propter tempus æſtiuum, in quo celebrari contingebat; tum propter recurſum aliquorum ad tribunalia ſæcularia, qui etiam pacem, & quietem ordinis turbabant;tum etiam; quia iure optimo potuit differre capitulorum celebrationem, donec viſitatæ eſſent Prouinciæ;cum id conforme ſit ſtatutis huius Religionis,ſcilicet Barcinonenſibus *c.*7.*de elect.*§. 12.confirmatis in capitulis generalibus Toletanis de an.1583.& 1606.& ſtabilitis in aliis ſtatutis Valliſoletanis, Salmanticenſibus,& aquilanis. Verba autem talium ſtatutorum Barcinonenſium ſunt clara ad intentum: *Nullibi Capitulum Prouinciale celebretur abſque eo quod præcedat viſitatio facta à Prælatis Generalibus,vel ab alio de eorum commiſſione.*

Ratio quoque id ſuadet, quia cum capitula Prouincialia celebrentur pro electione Prælatorum,oportet,vt præcedat viſitatio,per quam cognoſcuntur qui ſunt apti,& idonei ad hoc munus. Conſtat præterea non fuiſſe obligatum P. Commiſſarium Generalem ad celebranda dicta capitula tempore ordinario,ex illo iuris axiomate; *Impedito non currit tempus l.*1.*§.fin. C. de annal.except. cap. quia diuerſitatem de conceſſ. preben.c.fin.de elec.* Tiraqu.*de retract.lign.*§.3 *gloſſ.*4. *n.*6.*&* §.35.*gloſſ.*4.*n.* 29. & aliis apud Barboſam *de axiomat.iur.axiom.* 116. Etenim legitimè impeditum fuiſſe liquet ex dictis de tempore æſtiuo; recurſu fratrum ad tribunalia ſæcularia;& quia Prouinciæ non erant viſitatæ. Siue autem impeditus eſſet,ſiue non, nihilominus quia Minorum Religio fruitur pluribus priuilegiis circa exemptionem ab obſeruando tempore pro electionibus requiſito, quod retulimus 5. *tom. Summa* in Marimagno Prædicatorum *num.* 17.in Marimagno Minorum *n.*8.& in Marimagno Minimorum *n.*11.& 12.ideo præfatum *c. ne pro defectu* nihil nocet geſtis per P. Commiſſarium in præſenti.Pro quo videndus Miranda *tom.*2.*q.*23. *art.*1.poſt alios.

Idem iuris eſt de Clementina *Exiui de verb* 29
ſignif.§.cæterum, vbi dum de electione Prouincialium eſt ſermo dicitur:*Cæterum, ſi Capitulum memoratum die prædicta miniſtrum eligere prætermittat, ex tunc miniſtri Prouincialis prouiſio ad Generalem miniſtrum liberè deuoluatur.* Non ſolum quia Pontifex hoc loco loquitur expreſsè pro caſu quo capitulum fuerit congregatum, & pro die determinata:tunc enim procedit diſpoſitio prædicta;in caſu autem noſtri conſulti nec capitula erant congregata, nec dies pro ipſis celebrandis aſſignata. Sed etiam quia dici poteſt
hanc Clementinam procedere ceſſante iuſto im- 30
pedimento,aut cauſa rationabili. Prout non incongruè elicitur ex eo quod ſubiicit ibidem de Prouinciis Hiberniæ,Græciæ,ſeu Romæ.

Caſu verò negato, & nullatenus conceſſo,
quod nullitates aliquæ in dictis capitulis con- 31
currerent,nihilominus à S. Congregatione confirmari debere, & imponi ſilentium contradictoribus,multa ſuadent.Primum, bonum pacis dd.Prouinciarum, quod valdè, multumque per
noua capitula turbaretur. Hanc enim ob cauſam 32
Summi Pontifices in ſimilibus fermè negotiis iudicandum cenſuerunt, vt patet *in c. Conſuetudinis de conſuetud.* & *c.fin. de conſanguinit. & affinit* & *in Extrauag.*1.*§.fanè,de priuil.* De quo optimè,& adamuſſim ad hoc intentum Iuſtus Lipſius *l.*4.*Polit.c.*9.*& lib.*6 *c.* 3. referens poſt Dionyſium Caſſium *lib.*52. Saluberrimum Mæcenatis monitum ad Auguſtum:*Optimum eſſe inimicitias omnes,& ambitioſa certamina prorſus exſcindere,atque adeò nec nomina noua, aut aliud quid permittere,ex quo poſſint oriri diſcordiæ.*

Secundò, quia Religioſi in dictis capitulis 33
electi perſonæ valdè dignæ ſunt,nec illis aliqua nota impoſita. Ex quo non ſolum pro ipſorum

electione præſumptio oritur, vtpotè ex effectu ad cauſam, quæ maiora præſumptio dicitur, ſed etiam confirmatio electionis veluti debita poſtulatur. Si enim *finis altius eſt expectandus, l. diuus ff. de accuſat. iuncto* & *à fine res denominatur, l. ex imperfecto ff. de legat.* & *legis finis potius quam verba attendi debent*, iuxta commune proloquium Doctorum, ſane cum in huiuſmodi electionibus perſonæ dignæ electæ fuerint, ipſarum electiones, & capitula, in quibus factæ fuerunt, confirmationis robur iure poſtulant. Ad quod accedit celebris doctrina Nauarri, qui *lib. 5. conſil. de Iu-*
34 *dais conſ. 1. n. 6.* inquit, quod ad impediendum electionem ſufficiat ſemiplena probatio, ad reiiciendum autem iam electum plena, iuxta vulgare illud ex *c. Quemadmodum de iureiur. Turpius eiicitur quàm non admittitur hoſpes.* Tertiò, ad impediendas non ſolùm expenſas, ſed etiam ferè neceſſario euenturas turbationes Religioſorum, in nouorum capitulorum celebrationibus. Vix enim ſine illis ob humanam fragilitatem contingunt, & ad illa applicari poſſunt quæ Diuus
35 Gregorius Nazianzenus cum ad quandam Synodum Conſtantinopolitanam vocaretur, ſic ſcribit *in epiſt. 55.* ad Procopium: *Ego ſi vera ſcribere oportet, ita animo affectus ſum, vt omnia Epiſcoporum Concilia fugiam, quoniam nullius Concilij finem lætum, fauſtumque vidi, nec quod depulſionem malorum potius quàm acceſſionem, & incrementum habuerit. Pertinaces enim dominandi cupiditates, & contentiones ne vllis quidem verbis explicari queunt.*
36 Accedit quoque praxis, & ſtylus Sedis Apoſtolicæ & huius S. Congregationis, quæ ſæpius ob vitanda præfata inconuenientia, & aliquando minora ſolet nullitates capitulorum ſupplere, perſonas electas confirmando, vel de nouo inſtituendo, quod prudentiſſimè, & iuſtiſſimè efficitur ob commune bonum, & quia æquitas præfertur rigori, *l. 1. §. ſi ego, ff. ſi pars hered. pet. l.*
37 *ſi vn. fin. ff. de offic. Præſid.* Eſt enim rectitudo iudicij naturalem ſequens rationem Baldus *in l. omnes populi n. 19 ff. de iuſt. & iur.* Et ipſa iuſtitia naturalis Fulgoſius *in l. 1. n. 7. & 8. Cod. de legib.*
38 Et digna ſupremo Principe, qualis eſt S. Congregatio *l. 1 ff. de conſtit. pecun.* ibi: *Prætor fauet naturali æquitati, qui conſtituta ex conſenſu facta cuſtodit.* Quod verò ſæpius Sedes Apoſtolica, & S. Congregatio ita geſſerit ex æquo, & bono iudicando tam certum eſt apud Eminentiſſimos, vt exempla referre ſuperuacaneum videatur.

CONSVLTVM XL.

De Epiſcopo ſuſpendente omnes confeſſarios, & concionatores cuiuſdam Religionis.

SVMMARIVM.

Occaſio controuerſiæ. num. 1.
An Epiſcopus poſſit ſuſpendere omnes Confeſſarios vnius domus, vel Collegij. n. 2.
Id non poſſe facere probatur per decretum Sac. Congregationis. num. 3.
Authores qui hoc decretum referunt. n. 4.
Adducitur eius tenor. n. 5.
Idem habetur ex alia declaratione Sac. Congregationis. num. 6.
An Religioſi Epiſcopo ſic ſuſpendenti teneantur obedire num. 7.
Quia ſi cauſa rationabilis ſubſiſtat, inconſulta eadem S. Congregatione. *n. 8.*
Dictio nullo pacto *quid importat n. 9.*
An trahatur ad non ſpecificata n. 10.
Litteræ S. Congregationis, quibus præcipitur cuidam Epiſcopo, vt circa examen, & approbationem confeſſariorum Regularium omnino obſeruaret declarationes Sac. Congreg. n. 11.
Declaratio ipſarum litterarum. n. 12.
An id etiam intelligatur de ſuſpenſione omnium Concionatorum. n. 13.
Reſpondetur affirmatiuè. n. 14.
Quando ratio legis adeſt, etiam adeſt ipſa lex. numer. 15.
Non ſolum extenſiuè, ſed etiam comprehenſiuè. num. 16.
An obſtet hæc regula in pœnalibus. n. 17.
Reſpondetur negatiuè n. 18.
In iure valet argumentum à veriſimili. n. 19.
An poſſet Epiſcopus ſuſpendere ſaltem aliquos Concionatores d. domus n. 20.
Ad hoc vt Regulares prædicent in proprijs Eccleſiis ſolum requiritur benedictio Epiſcopi petita, etiamſi non ſit obtenta. n. 21.
Adducuntur Authores hoc affirmantes. n. 22.
An obſtet Concilium Tridentinum n. 23.
Quid illi reſpondendum. n. 24.
An obſtet alia declaratio S. Congreg. n. 25.
Ad id faciendum requiritur rationabilis cauſa. numer. 26.
Et ad munus prædicatoris pertinens. n. 27.
Et debet eſſe communis omnibus concionatoribus ſuſpendendis. n. 28.
Vniuerſitas non debet condemnari pro peccato vnius certi, vel incerti. n. 29.
Quid de illis confeſſarijs, qui ab ipſomet Epiſcopo approbati ſunt n. 30.
Et ab eius Prædeceſſoribus, & alijs Ordinarijs. numer. 31.
Bulla Pij V. in fauorem confeſſariorum Mendicantium. num. 32.
An ſit reuocata. n. 33.
Declaratio Sac. Congregationis in qua dicitur prædictam Conſtitutionem Pij V. non eſſe reuocatam. num 34.
Alia declaratio eiuſdem S. Congregationis confirmata ab Vrbano VIII. n. 35.
Explicatur eius mens. n. 36.
An obſtet quod dicitur in relata declaratione Congregationis. n 37.
Si ſuperueneerit noua cauſa rationabilis. n. 38.
Ea debet eſſe rationabiliſſima. n. 39.
Vel ad minus iuſta. n. 40.
Ea non exiſtente procederet illicitè, & inualidè. numer 41.
Lex poſterior derogat priori. n. 42.
S. Congregationis verba. num 43.
Eiuſdem declaratio, & mens. n. 44.
An talis cauſa probari debeat n 45.
Reuocatio ad quod forum pertineat n. 46.
Et in quo verſatur. n 47.
In quo conſiſtat cauſæ cognitio. n. 48
Adducuntur rationes pro parte D. Epiſcopi. n. 49.
An illæ iuuant. n. 50.
Gratia ſpecialis non trahitur in alios in exemplum num. 51.

Et

Et ſpecialia non debent in argumentum, ſeu conſequentiam offerri n.52.
Quid de confeſſariis ab ipſo Epiſcopo, non approbatis, ſed à ſuis prædeceſſoribus. n.53.
Approbatio Regularium an ſit perpetua. n.54.
Videtur quod ſic. n.55.
Adducantur authores, & Bulla Pontificum. n.56.
Item declaratio S. Congregationis. n.57.
Rationes, & authoritates id negantes n.58.
Poſſunt à ſucceſſore iterum examinari. n.59.
Pij V. Vrbani Octaui, & Sac. Congregationis limitatio. num.60.
Conceſſio qualificata limitatione non ſolum reponit illam in diuerſam naturam, ſed etiam vbi deficit, deficit ipſa diſpoſitio. n.61.
Etiam ſi ſolum in caſu particulari deficiat. n.62.
Quid quando confeſſarij cum ſcandalo, aut inhoneſtè viuerent, vel aliquod delictum committerent. num.63.
Pauli III. Bulla in fauorem Ieſuitarum. n.64.
An religioſus ſemel approbatus ab vno Ordinario ſemper ſit approbatus pro aliis diœceſibus. n.65.
Mendicantes à quonam iuriſdictionem habent. numer. 6.
Epiſcopi habent nudum miniſterium in approbatione religioſorum. n.67.
Regularis ex Mendicantibus approbatus in vna Diœceſi, poteſt eligi in alia ab habente priuilegium Bullæ Iubilæi n.68.
Non obſtat declaratio S. Congregationis. n.69.
Omnes Sacerdotes certam iuriſdictionem habent pro abſolutione venialium. n.70
An confeſſarius vnius diœceſis quando eſt extra illam poſſit audire confeſſiones fidelium illius diœceſis in qua eſt approbatus. n.71.
Epiſcopi nequeunt contra Mendicantes per cenſuras procedere. num.72.
An poſſint id facere in vim conſtitutionis Gregorij Decimi Quinti. n.73.
An releuet Breue Vrbani VIII. n.74.
An releuent D. Epiſcopum aliqua declarationes Sac. Congregationis. n.75.
Aut diplomata Pij V. & Clementis VIII. n.76.
Prælati Ieſuitarum an poſſent procedere per ſe ipſos contra d. Epiſcopum. n.76.
Conſeruatorum proprium munus. n.77.
Quæ ſit notoria iniuria. n.78.
Et quæ dicitur. n.79.
Violatio priuilegiorum dicitur iniuria. n.80.
An poſſit diſſimulari hæc iniuria ſine peccato. n. 81.
Et an poſſit renunciari priuilegio exemptionis à Iuriſdictione Ordinarij. n.82.
Iudices conſeruatores mediis cenſuris poſſunt procedere contra Epiſcopum. n.83.
Quæ eorum ſit authoritas. n.84.
An infirmetur conſeruatorum authoritas eo quod ſint religioſi. n.85. & ſeqq.
An impugnetur conſeruatorum electio propter inobſeruantiam conſtitutionis Gregorij XV. n.88.
Ipſius conſtitutionis verba. n.89.
In partibus Indiarum non militat. n.90.
Non obſtat conſeruatoribus quod non aſſumpſerint Aſſeſſorem. num.91.
Firmatur conſeruatorum electio ex decreto Tribunalis Inquiſitionis Mexicanæ n.92.
Adducitur Bulla Pauli III. n.93.
Item alia eiuſdem Pontificis. n.94.
Item alia Gregorij XIII. n.95.
An ſint confirmata à Paulo V. n.96.
An videantur ceſſare per Conc. Trident. n.97.
Vel propter Bullam Vrbani Octaui n.98.
Eiuſdem Vrbani reuocatio priuilegiorum ad audiendas confeſſiones ſæcularium Religioſis conceſſorum. n.99.
An militet in partibus Indiarum. n.100.
Lex non promulgata non obligat. n.101.
Priuilegia Religioſorum ſunt priuilegiatiſſima in Eccleſia Dei. n.102.
Videtur ea non poſſe reuocari. n.103.
Quando adeſt ratio vrgens poſſunt reuocari. n. 104.
Pauli V. littera monitoria. n.105. & ſeqq.
Cardinalis Borgheſij alia littera. n.108.
Authoris intentio. n.109.
Innocentij X. Breue. n.110.
Exponitur clauſula Ad futuram rei memoriam. num.111.
Et clauſula ſalua. n.112.
Decreta, & declarationes S. Congregationis, confirmatio, & approbatio Pontificis quantum ex vi huius Breuis ſolum procedunt pro Epiſcopo, & Epiſcopatu Angelopolitano. n.113.
Quid importent hæc verba Directè, & per ſe. numer.114.
An per hoc Breue ſupponatur Bullam Gregorij XV. Inſcrutabili Dei prouidentia ſuſpenſam eſſe pro Regnis Hiſpaniarum per Vrbanum VIII. num.115.
Eiuſdem Vrbani VIII. Breue n.116.
Deciſiones S. Rotæ Romanæ ad rem facientes. n.117.
Barcinonen. Incurſus cenſurarum. n.118.
Oſcen. Iuriſdictionis n.119.
Toletana Iuriſdictionis. n.120.
Oſcen. Iuriſdictionis. n.121.

IESVS MARIA.

Caſus.

ILluſtriſſ. D. Epiſcopus M. ob parti- 1
cularem quendam (vt dicitur) reſpe-
ctum ſibi concernentem prohibuit
ne Patres Ieſuitæ Domorum, ſeu col-
legiorum Ciuitatis N. in partibus Indiarum
audirent ennfeſſinnes ſæcularium, aut prædica-
rent, ſub excommunicationis, & cenſurarum
pœnis, quas contra illos ipſi non obtemperantes
poſtea promulgauit Illi ad Iudicem conſeruato-
rem recurrentes Epiſcopum excommunicari
fecerunt, qui viciſſim ipſum etiam conſerua-
torem anathemare percuſſit. Quæritur quid de
iure.

Reſponſio.

QVoad primum articulum huius quæſiti de 2
generali ſuſpenſione omnium confeſſario-
rum dictarum Dnmorum, ſeu Collegintum PP.
Ieſuitarum, certum omnino eſt non potuiſſe il-
lam facere D. Epiſcopum, de quo in præſenti,
propter expreſſum decretum S. Congregationis
Eminentiſſimorum D D. Cardinalium negotiis
Epiſcoporum, & Regularium Præpoſitorum,
approbatum, & confirmatum ab Vrbano VIII.
per Breue Romæ expeditum anno 1·25. quod
refertur à Ludouico Caſpenſi inferius citando.
Decretum porrò, quod referunt inter alios 3
Alphonſus Leo *in fin. 2. de Indulg.* Peyrinis *tom.*
1. Priuileg. Minim. in Conſtit. 2. Sixti IV. num. 45. 4
Gauantus

Gauantus *in Man. Epiſcop. verbo Confeſſor n.23.* Guaſlinus *in ſuo tr. Miſcellan. fol.* 140. Barboſa *de poteſt. Epiſc. alleg.* 25. *n.* 30. Seroſſa *q.* 36. *art.* 3. Ludouicus Caſpenſis *tom.* 2. *Curſ. Theol. tr.* 24. *de Pœnit. diſp.* 5. *ſect.* 9. Franciſcus Ceſpedes *de exempt. regul. dub.* 110. & ego *tom.* 1. *Summ. qq. regul c.* 19. *n.* 9. Vtile etiam pro dicendis inferius, & propte-
5 reahic ad litteram exſcribendum tale eſt. *Cum S. Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum innotuerit confeſſarios regulares grauiter conqueri, quod ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum Ordinariis ab audiendis confeſſionibus quauis de cauſa indiſcriminatim ſuſpenduntur, & propterea ſæpè contingere vt ab eiſdem Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & locorum Ordinariis omnibus ſimul vnius Conuentus confeſſariis confeſſiones audiendi facultas adimatur Illuſtriſſimi eiuſdem Congregationis Patres rati vix fieri poſſe, vt hæc ſine ſcandalo, magnaque animarum pernicie contingant; re maturè perpenſa, ad omnem ſcandali materiam ſubmouendam, & quo magis ſpirituali piarum mentium conſolationi conſulatur, ſtatuunt, ac decernunt, Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque Ordinariis locorum, ad quos confeſſarios approbandi ius ſpectat, confeſſarios regulares alias ab ipſis liberè approbatos ab audiendis confeſſionibus ſuſpendere poſt hac minimè licere, niſi ex noua cauſa, eaque ad confeſſiones ipſas pertinente, aut ob non ſeruatum interdictum ab ipſis Ordinariis poſitum. Statuunt inſuper eoſdem Archiepiſcopos, Epiſcopos, locorumque Ordinarios confeſſiones audiendi facultatem omnibus ſimul vnius Conuentus Regularibus confeſſariis, eadem S. Congregatione inconſulta, nullo pacto adimere poſſe, quod quidem decretum, vt iidem Illuſtriſſimi Patres opportunum, & neceſſarium duxerunt; ita inuiolabiliter iubent obſeruari. Romæ 20 No-*
6 *uembris* 1615. *A Mar. Epiſcopus Hoſtien. Cardin. Gallus V. Theatin, Secret.* Idem habetur ex alia declaratione S. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium 21. Februarij 1642. pro Regularibus Ruſſiæ, quam vidi.

Cùm autem hoc decretum authenticè conſtet non poteſt vlla ratione ſe D. Epiſcopus defendere quin tranſgreſſor fuerit illius. Ac proindè cum exceſſerit limites ſuæ authoritatis, quod Religioſi ſic generaliter ſuſpenſi non tenerentur illi
7 obedire; imò quod poſſent ſine ſcrupulo pergere in confeſſionibus audiendis, prout habent Peyrinis, Seroſſa, & Ceſpedes relati, ac ego cum
8 ipſis eo loco. Expendit etiam rectè idem Ceſpedes quod cum in dicto decreto dicatur, *Inconſulta eadem Sacra Congregatione*, denotari per hoc quod etiam ſi cauſa rationabilis ſubſiſteret ad ſuſpendendum omnes confeſſarios, nihilominus id non poſſe fieri, non conſulta eadem Sacra
9 Congregatione; nam ante illud non poterat fieri ſine dicta rationabili cauſa. Expendo etiam quod dicatur *nullo pacto adimere poſſe.* Dictio
10 enim *nullo pacto* idem importat quod nulla ratatione. Albericus *in Dictionar. verb. Nullo pacto* per text. *in l pupillus* 24. vbi Gloſſ. *ff. quæ in fraudem cred.* & traditur ad non ſpecificata Roland. *conſ.* 2. *n.* 42. *lib.* 4. Tiraquell. *in l. ſi vnquam, verb. omnia n.* 14. Stephanus Gratian. *dec.* 31. *n.* 14. Barboſa *in tract. de clauſ.* 92. *n.* 4. *in Tract. de Dict. dict.* 228. *num.* 6.

11 Accedit præterea quod cum nouiſſimè, iuxta dicta *tom.* 5. *in Marimagno Seruitarum n.* 55. ſub ann. 1646 D Epiſcopus Piſaurienſis rigidè contra Regulares confeſſarios ſe gereret, ipſique mediis ſuis Procuratoribus Generalibus S. Congregationi conquererentur, Eminentiſſimus Cardinalis Caraſa nomine S. Congregationis Concilij litteris ab ipſo, & Illuſtriſſimo D. Paulucio eiuſdem S. Congregationis Secretario ſub ſignatis, eidem D. Epiſcopo ſtrictè iniunxit, vt circa examen, & approbationem confeſſariorum Regularium omnino, & adamuſſim obſeruaret declarationes S. Congregationis eiſdem litteris adiunctas. Inter eas autem vna erat pro
16. Ianuarij 1606 in qua declarabatur *Dominos* 12
Ordinarios non poſſe facultatem audiendi confeſſiones omnibus ſimul vnius Conuentus Regularibus eadem Sacra Congregatione inconſulta adimere.

Quamuis autem in his decretis nihil dicatur 13
de prohibitione ſuſpendendi omnes concionatores alicuius Eccleſiæ, vel conuentus, nihilominùs quia ratio, quam aſſignat Sac. Congregatio, ſcilicet *vix fieri poſſe vt hæc ſine ſcandalo magnaque animarum pernicie contingant, & quo magis ſpirituali piarum mentium conſolationi conſulatur,*
non ſolum procedit in ſuſpenſione omnium 14
confeſſariorum, ſed, & in ſuſpenſione omnium concionatorum; ideo dicendum S. Congregationis mentem fuiſſe prohibere etiam ſuſpenſionem omnium concionatorum vnius Eccleſiæ, vel conuentus ab Epiſcopo faciendam.

Quia quando ratio legis adeſt, etiam adeſt 15
ipſa lex *l illud ff ad l. Aquil. l ſi poſtulauerit* §. 2. *ff. ad l. Iul de adult. l. quidam nummular ff. de edendo, l. nauta, § fin. ff. nauta caup. l. à Titio. ff. de furtis, ff. illud, C. de Sacroſ. Eccleſ* §. *ſi igitur, Inſtit. quod cum eo,* Gloſſa *verb. Italia in cap.* 1. *de tempor. ordin. lib.* 6 Abbas *in cap. nihil. n.* 5. *de elect.* Decius *conſ.* 15. *n.* 2. *& conſ.* 301. *num.* 6. *&* 8. Calderinus *conſ.* 147. *in princ. aliàs conſ. vnic. vt lite pend. & conſ.* 317. *verſ. ſed poſito, aliàs conſ.* 8. *de teſtam.*
Bald. *conſ.* 324. *omiſſis in fin. lib.* 5. Non ſolùm ex- 16
tenſiuè vt plures loquuntur, quia ſcilicet lex ad illum caſum extendatur, ſed etiam comprehenſiuè, quia ſub illa comprehenditur. *l. hisſolis, verſ. ſatis etiam cantè putamus, C. de reuocandis donat. l. illud, C. de Sacroſ Eccleſ. l Item veniunt,* §. *ait Senatus. ff. de petit. hæredit.* Tiraquellus *in l. ſi vnquam, verb. libertis, num.* 45. *&* 46. Rebuffus *ad l. in lege cenſoria* 203. *verſ. itemque de ſeruis, verſ. colligitur, ff. de verb. ſignif.*

Nec obſtat quod hæc regula limitari ſoleat 17
in pœnalibus, & correctoriis, itaut in illis lex loquens in vno caſu, non extendatur ad ſimilem, etiamſi ſubdit eadem ratio. Calderinus *conſ.* 147. aliàs *conſ. vnic. vt lit. pend. verſ. per prædicta* Portolus *in Tract. de conſortib. & fideicommiſſ. c.* 6. *n.* 15. Card. Tuſch. *litt. R. concluſ.* 31. *n.* 43. Nam 18
caſus præſens eſt fauorabilis non ſolùm dictæ Religioni, ſed etiam bono publico fidelium, qui, vt conſtat ex relato decreto, ſcandalizari ſolent ex iſta ſuſpenſione miniſtrorum Eccleſiæ, & animarum perniciem contrahere, ac priuari ſpirituali conſolatione.

Accedit præcipuè quod in iure valet argu- 19
mentum à veriſimili, illudque pro diſpoſitio habetur, quod veriſimiliter fuiſſet diſpoſitum, ſi diſponens fuiſſet de illo interrogatus Bald. Paul. de Caſtro, & alij *in lib. Tale pactum paragrapho fin ff. de pact.* Souſa *in Aphoriſ. Inquiſitor. libro* 4. *capite* 9. *numero* 7. Veriſimile autem eſt S Congregationem ita diſpoſituram ſi de eo interrogaretur; ac proindè haberi debere pro diſpoſito.

20 Ex

20 Ex alio etiam capite habetur non potuiſſe
dictum D Epiſcopum ſuſpendere, neque omnes
neque aliquos concionatores dictæ domus Pa-
trum Ieſuitarum illis prohibendo ne conciona-
rentur in eorum Eccleſiis. Nam iuxta ea quæ
dixi *tom.1.cap.20.n.3*.Et præſertim *tom. 3. verb.*
concionari.& concionator Regularis n. .conformi-
21 ter ad doctrinam Concilij Tridentini, Bullam
Pij V.& declarationes Sac.Congregationis.Imò
etiam ſpecialem declarationem Vrb. VIII. in
Breui miſſo ad Eminentiſſ. Cardinal. Sando-
ual, de quo inferius dicetur, ad hoc vt Re-
gulares prædicent in propriis Eccleſiis ſolùm
requiritur benedictio Epiſcopi petita, etiamſi
ſit obtenta itaut ſi petita eſt, etiamſi Epiſcopus
contradicat, poſſunt Regulares in ſuis Eccleſiis
prædicare.Cum igitur, vt ſupponitur, dicti Pa-
tres Ieſuitæ concionatores poſtulauerint dictam
benedictionem, non potuit poſtea eos ſuſpen-
dere,aut prohibere ne prædicarent.
22 Vnde generaliter Epiſcopum non poſſe pro-
hibere ne Regulares prædicent in ſuis Eccleſiis
tenent Cenedo *in qq.Canon.q.26.n.13.* & Vegha
in Summa tom.1.c.86.caſu 40 Bordonus etiam *reſ.*
7.n.15.Laurent.de Peyrinis, *to. 1.ſuper Priuileg.*
Minim.in conſtit.2.Greg. XIII.§.2.n. 21. omnes
apud Dianam, *tr.2 de Dubiis Regularium p.3. reſ.*
58.Quibus iungitur Ceſpedes *de exemptione Re-*
23 *gularium dub.* 200. Nec refert quod in Concilio
Trident.*ſeſſ.24.de Reformat.c.4.* dicatur: *Nullus*
autem ſecularis,ſiue regularis,etiam in Eccleſiis ſuo-
rum Ordinum, contradicente Epiſcopo, prædicare
24 *præſumat*. Hoc enim (ne dicatur Concilium ſibi
contrarium eſſe dum *ſeſſ.25.cap.2*.dicit:*Regulares*
poſſe prædicare in ſuis Eccleſiis ſola benedictione
Epiſcopi)intelligendum eſt ſolùm pro tempore,
& hora quo Epiſcopus prædicare voluerit,iuxta
determinationem Concilij viennenſis *in Clem.*
*Dudum de ſepult.*prout dixi eo *verb.concionari,&*
concionator,n.6.ex Rodriguez,Miranda,Tambu-
rino,& Nauario,quibus modò addo Bordonum,
& Ceſpedes *ſup.*ac Barboſa *p.3.de offic. Epiſcopi*
*alleg.76.num.*20.
25 Nec etiam refert ſi dicatur,ex alia declaratio-
ne S. Congregationes pro 9. Nouembris 1635.
quam refero eo verbo *concionari, & concionator*
Regularis n.7.in impreſſione Veneta anni 1646.
haberi,quod poſſit Epiſcopus negare Regulari
benedictionem ad prædicandum in Eccleſia Re-
gulari ſi habuerit aliquam cauſam ad eam ne-
gandam.Tum quia, vt ſupponitur in caſu præ-
26 ſenti, nullam rationabilem cauſam habuit D.
Epiſcopus ad id quod fecit. Tum quia, ſi aliquã
27 fuiſſet ea deberet eſſe non ſolùm rationabilis, vt
de ſe patet, ſed etiam pertinens ad munus præ-
dicatoris,prout colligitur à ſimili de confeſſione
ex decreto relato, & quia omnis alia cauſa eſſet
prorſus impertinens ac per conſequens irratio-
nabilis.
28 Tum quia,eſto talis cauſa ſubſiſteret pro vno
vel aliquo ex concionatoribus ſuſpendendo,
quod tamen etiam ſubſiſteret pro omnibus con-
cionatoribus ſuſpendendis,prorſus eſt incredibi-
le. Et Vniuerſitatem non debere condemnari
pro peccato vnius certi, vel incerti habetur ex
29 Bald.*in ſpecul.de ſent.in 17.colum. ver. pro peccato*
in l.Polla in 1.col. ad fin. verſ. extra quæro Cod. de
his qui.vt indi. Bartol.*in l. ſed ſi hac §. qui manu-*
mittitur de in ius vo.& in l.aut facta in §.fin. in pe.
q.ff.de pœnis in l.ſicut poſt gloſ. in fine principij ff.
quod cu.vni.no.& in l. . vltim. col. in verſ. vltimo
facit iſta gl.ff. quod quiſque iur. Bertachino *in Re-*
pertorio verbo Vniuerſitas.
Sed præterea ne dum omnes, ſed neque ali- 30
quos ex prædictis confeſſariis(idem dico de con-
cionatoribus, quia de illis eſt eadem ratio apud
Doctores) potuiſſe, aut debuiſſe ſuſpendi à D.
Epiſcopo ex eo euincitur. Nam inter eos aliqui
erant ab ipſomet ſimpliciter, & abſolutè appro-
bati ad confeſſiones audiendas; alij à ſuis Præ-
deceſſoribus,alij verò ab aliis Ordinariis.Ex qui- 31
bus priores nullatenus ab ipſo ſuſpendi potuiſ-
ſe,vel debuiſſe, habetur ex Pio V. in Bulla *Etſi*
Mendicantium anno 1567.*in 2.tom.Bullar.* Inter
Bullas huius Pontificis *n.* 41. vbi Pontifex hæc 32
decernit in fauorem confeſſariorum Mendican-
tium: *Statuimus etiam quod ille qui ſemel in vna*
Diœceſi admiſſus per Epiſcopum fuerit, ſemper in
eadem Diœceſi habeatur pro admiſſo, nec amplius
examinari, vel præſentari in dicta Diœceſi debeat,
tam quoad prædicationes faciendas quàm quoad
confeſſiones audiendas.
Hanc portò Bullam, ſeu conſtitutionem Pij 33
V.non eſſe reuocatam à Gregorio XIII. in alia
conſtitutione *In tanta*,quæ extat *in 2. to. Bullar.*
inter conſtitutiones Gregorij n.9. Sed ſolùm quan-
tum ad ea in quibus contraria erat decretis Con-
cilij Tridentini habetur non ſolùm ex Rodri-
guez,Sorbo,Molpheſio,Miranda,Ioanne de Cru-
ce,& Peyrinis,quos refero *2.tom.Summæ c.1.n.16.*
Quibus etiam accedunt Ioannes Præpoſitus *in*
3.p.de Sacramento Pœnit.q.8.dub.3.n.17. loquens
de alia ſimili,Villalob.*in Sum.tom.2.Tract. 9.dif-*
*ficult.53.*Caſtrus Palaus *p.6.Tr.23.punct.* 18 *nu.*
13.ex Suarez,Barboſa, & Fagundez. Sed etiam
ex Rotæ deciſione in vna Licienſi *Quartæ fune-*
ralium 15.Ianuarij apud Barboſam *de offic.& po-*
*teſt.Epiſc.Allegat.*86.*n.*17 & Tamburin. *de Iure*
Abbat.tom.1.diſp 15.*quæſ.*17. Et in alia Tarenti-
na *Quartæ funeralis* 5. Decemb. 1619. coram
Queipo; imò etiam ex declarationibus S. Con-
gregationis,quas refero eo loco,& *to.1 c.9.n* 47.
& *to.5.in Marimagno Seruitarum n.55* vbi refe-
runtur litteræ Eminentiſſimi Cardinalis Carra-
fæ nomine S. Congregationis Concilij ab ipſo,
& Illuſtriſſimo Dom.Paulucio Secretario ſubſ-
criptæ de quibus ſupra dixi,& in quibus D.Epi-
ſcopo Piſaurienſi iniungitur, & intimatur de-
claratio S. Congregationis in vna Salernitana
15.Auguſti 1591. vbi dicitur d. conſtitutionem
Pij V.à Gregorio XIII.non fuiſſe reuocatam.
Accedit alia declaratio eiuſdem S. Congrega- 34
tionis approbata etiam, & confirmata ab Vrb.
VIII. in Breui relato apud Caſpenſem, in qua
hæc habentur:*Plebanus ſemel examinatus ad con-* 35
feſſiones audiendas non ſubeſt amplius examini Epi-
ſcopi:neque Regulares ſemel examinati, & approba-
ti ſubſunt amplius examini Epiſcopi. Hæc autem 36
generalis locutio,& coniunctio Regularium cum
Plebanis,ſcilicet Parochis, ſeu curatis manifeſtè
denotant ex mente Sac.Congregationis non poſ-
ſe Epiſcopum Regulares ſemel ab ipſo appro-
batos iterum ad examen vocare, & multo minus
eas ſuſpendere.
Nec obſtat ſi dicatur quod in illa Salernitana
relata ad præfatum D. Epiſcopum Piſaurienſem
tranſmiſſa veluti explicando dictam conſtitutio-
nem Pij V. dicatur non poſſe confeſſarios ſemel 37
approbatos iterum ab eodem Epiſcopo exami-
nari, niſi noua ſuperuenerit cauſa, quod etiam
deciditur

deciditur in alia declaratione eiuſdem S. Con-
gregationis pro die 22. Ianuarij 1597. ad eundem
etiam Epiſcopum Piſaurienſem tranſmiſſa.
Imò in litteris Vrbani VIII. ad D. Cardina-
lem Sandoual tranſmiſſis, de quibus infra. Tum
38 quia, vt ſupponitur nulla noua cauſa rationabi-
lis de nouo ſuperuenit ad hoc quod D. Epiſco-
pus poſſet dictos Patres Ieſuitas à ſe approbatos
ſuſpendere, aut velle de nouo examinare, vel ap-
39 probare. Tum etiam, quia ſi aliqua cauſa ad id
faciendum adeſſet, ea deberet eſſe rationabiliſſi-
40 ma, prout inquit Vazquez *de pœnit. q. 97. art.
3. dub. 5.* ad minus deberet eſſe iuſta, itaut ea non
41 exiſtente non ſolùm illicitè, ſed etiam inualidè
procederet D. Epiſcopus, quia ageret contra ius
iure adquiſitum, & reuocando ſententiam iuſtè
latam. Suarez *in 3. par. tom. 4. diſp. 28. ſect. 8. dub. 7.*
Peyrinis *de priuil. Minim. tom. 1. conſtit. 26. Leonis
X. § 6 n. 7.* Diana *3. p. tr. 2. de dub regul. reſ.* 22. D.
Cardinalis Lugo *de pœnit diſp. 21 ſect. 3. num. 64.*
Caſtrus Palaus *de Sacram. Pœnit. tr. 23. diſp. vnic.
42 punct. 18. §. 4. n. 6.* Tum præterea, quia cum lex
poſterior deroget priori. *c. 1. de conſtit. in 6. & l. ſed
& poſterior ff. de legib.* Siquidem in decreto S.
Congregationis in principio adducta, quod
emanauit ab ipſa 20. Nouembris 1615. ac per
conſequens poſt relatas eiuſdem Sac. Congre-
gationis declarationes dicitur, eas veluti expli-
43 cando, *nummè licere Ordinarius, confeſſarios regu-
lares alia ab ipſis liberè approbatos ſuſpendere niſi
ex noua cauſa, eaque ad confeſſiones ipſas petinente,*
(id eſt, *ſi cum ſcandalo, aut inboneſtè viuerent, aut
crimen aliquod committerent, propter quod ſuſpen-
di deberent,* prout declarauit eadem Sac. Congre-
gatio in vna Oriolenſi 30. Auguſti 1630. apud
44 Barboſam *de Iur. Eccleſ. lib. 1. c. 43 n. 209.*) Aut
*ob non ſeruatum interdictum ab ipſis Ordinariis po-
ſitum,* vtique neceſſum fuit, vt talis cauſa perti-
nens ad ipſas confeſſiones, vel non obſeruatio
interdicti ſubſiſteret, quorum neutrum contigit,
ac per conſequens ſuam authoritatem exceſſit
D. Epiſcopus.
Dato etiam, & non conceſſo quod talis cau-
45 ſa ſubſiſteret, ea deberet probari ex *l cum y ff. de
tranſlat §. vlt iunct. princip. eiuſd. l. Quod apertè,* &
in terminis huius dubij probat Moronus *reſp.
46 19. n. 32. & 33. ex d. l.* Et ex eo quod reuocatio
pertinet ad forum exterius, & verſatur in adi-
mendo iure quæſito.
47 Quod etiam tenet Ceſpedes *de exempt. regul.
dub. 150.* Vnde cum cauſæ cognitio ſecundum
48 Menoch *de arbitr lib. 1. q. 19. n. 3. 4. & 5* conſiſtat
in citatione adhibenda, & litigantium iure ex-
audiendo, & hæc non præceſſerint, manifeſtè eli-
citur D. Epiſcopum exceſſiſſe.
49 Quod enim pro parte ipſius afferri poteſt,
ſcilicet quod Vrbanus VIII. conceſſerit Emi-
nentiſſimo Cardinali Epiſcopo Giennenſi, litte-
ris ad ipſum datis 30. Ianuarij 1629. apud Bar-
boſam *de Iur. Eccleſ. lib. 1. c. 43. n. 221.* non teneri
eam cauſam regolaribus edicere parum iuuat ip-
50 ſum. Fuit enim hoc ſpecialis gratia huic D. Car-
dinali conceſſa, intuitu forſan dignitatis Cardi-
nalitiæ, & ita non trahenda in aliorum exem-
51 plum. Specialia enim non debent in argumen-
tum, ſeu conſequentiam afferri. Caſtren. *l. 2. conſ.*
52 97. Tuſchus *pract concl. to. 7. litt. S. concluſ.* 462.
poſt Abbatem *conſ.* 114.
53 Quamuis autem loquendo de aliis confeſſa-
riis, qui non ab ipſo D. Epiſcopo, ſed à ſuis præ-
deceſſoribus approbati erant ad audiendas con-
feſſiones maiori probabilitatis ſpecie videatur
potuiſſe illos ſuſpendere, eo quod licet ſit ſen-
tentia plurium DD. id non licere Epiſcopis, pro-
ut tenent illi, quos infra referam, aſſerentes quod
approbatio Regularium eſt perpetua, & quod
ſemel approbatus ſemper eſt approbatus, & ſpe-
cialiter Zenedo *qq. Canonic. q. 26. n. 14. in fin.* Bar- 54
tholomæus Fumus *verb. Abſolutio n.* 23. Rodri-
guez *tom. 3. qq. regul. q. 32. art. 6. & ſup. Bull. Cru-* 55
ciata §. 9. n. 32. Vega *lib. 1. caſ. conſ. caſ.* 58. Baptiſta
Salis *de confeſſ. n.* 5. & alij, quibus fauent verba 56
relata ex Bulla *Etſi Mendicantium* Pij V. & de-
claratio illa relata S. Congregationis ab Vrban.
VIII. approbata. & confirmata, in qua coniun- 57
guntur Plebanus, & regulares, cum conſtet Ple-
banum ſemel admiſſum ab Epiſcopo non exa-
minari à ſucceſſoribus, de quo D. Lugo *ſup. nu.*
63. Nihilominus tamen, quia idem Pius V. in alia
conſtitutione poſteriori data ſcilicet anno 1572.
quæ incipit *Romani Pontificis*, quam retuli *tom. 1.
c. 19. n. 7.* & S. Congregatio Concilij ibi etiam
relata, quam etiam video tranſmiſſam ad D. Epi-
ſcopum Piſaurienſem in litteris S. Congregatio-
nis ad eundem per Eminentiſſ. Carafam, de qui-
bus ſupra, & approbatam ab Vrbano VIII.
in conſtit. Vrbani VIII. tranſmiſſa ad Eminen-
tiſſ. Card. Sandoual Epiſcopum tunc temporis
Siennenſem, quam refert Barboſa *lib. 1. de Iur.
Eccl. c. 93. n. 210.* manifeſtè declarant quod licet
Mendicantes præuio examine approbati ab Epi-
ſcopo non poſſint ab eodem iterum examinari
(per quod roboratur id quod ſupra dictum eſt)
à ſucceſſore tamen nouum examinari poſſint.
Et ita ſupponunt communius Doctores, ſpecia-
liter Viualdus, & Miranda, quos eo loco retuli,
Ioannes Sancius, Riccius. Zanardus, Campanile, 59
Fagundez, & Villalobos, quos refert, & ſequitur
Diana *3. p. Reſ.* 17. Veruntamen parum iuuat hoc
D Epiſcopum, cum quo eſt iſta controuerſia.
Nam Pius V. Vrbanus VIII. & Sac. Congrega- 60
tio relata ſolum concedunt hanc facultatem di-
cto ſucceſſori Epiſcopi qui approbauit Regula-
res, cum hac limitatione, ſcilicet *pro maiori ſua
conſcientia quiete,* Vnde eſt conceſſio veluti qua-
lificata illa limitatione ac proinde non ſolum te-
pooit illam in diuerſam naturam *§. propterea in-
ſtit. de inutilib ſtipulat. c. cum Martha §. quaſiuiſti
de celebrat Miſſar. c. ſtatutum de elec. in* 6. Sed et- 61
iam vbi deficit, deficit ipſa diſpoſitio. Gloſſa *ver-
bo nuocandum in l. mancipium ff. de ſeruis fugit.* Me-
nochius *de preſump. lib. 6. praſ. 15. n. 47.* Fuluus
Pacianus *de probat. lib 1 c. 14. n. 8.* Nar. Anton. *va-
riar. reſ. lib. 1. reſ. 82. n. 1.* Etiam ſi ſolum in caſu 62
particulari deficiat. *l. 4. §. totus ff. de damn. infer. l.
1. §. loquitur ff. de aqua quotid. c. indemnitatib. §.
pen. de elect in* 6. Cald. Pereira *conſ. 30. n. 39. verſ.
quamobrem illa qualitas,* Barboſa *in axiomat. iuris
axiom. 196. n 7.*
Deficere autem in hoc caſu ex eo liquidum
videtur, quia quies conſcientiæ D. Epiſcopi ea- 63
tenus eſſe poterat, quatenus inquietus poterat
eſſe, quod prædicti confeſſarij, quos ſuſpendit,
cum ſcandalo, aut inboneſtè viuerent, *vel aliquod
delictum* committerent, prout S. Congregatio in
Oriolenſi relata dixit; vel ſaltem quod non eſſent
idonei ad Sacramenta Pœnitentiæ adminiſtra-
tionem, quorum neutrum erat in præſenti.
Primum quidem, quia Prælati Religionis tam
reformatæ qualis eſt Societas Ieſu tales non
ſolent

ſolent permittere. Secundum verò, quia regulariter,& vt in plurimum ſemper præſentant pro
confeſſariis idoneos,& habiles ad id munus exercendum. Vtrumque verò expreſſit Paulus III. in
64 Bulla *Cum inter cunctas* in qua ampliſſimam facultatem concionandi, & confeſſiones audiendi
illis concedit, illis verbis: *Attendentes igitur ad fructus vberes, quos in domo Domini hactenus produxiſtis, & producere non deſinitis, veſtra Religione, integritate, ſcientia, doctrina, moribus, & experientia, &c.* Potuit ergo D. Epiſcopus illos veluti notoriè idoneos exiſtimare, ac proindè non
vocare illos iterum ad examen, iuxta ea quæ ex aliis dixi *tom. 5. ſup. Maremagn. Seruitar. num.* 55.
Imò, iuxta Concil. ſeſſ. 23. *cap.* 15. illis verbis, *Aut alias idoneus iudicetur*, quibus denotatur
tale decretum non procedere cum notoriè idoneis.

Maiori autem probabilitatis ſpecie proceſſiſſe credi poteſt D. Epiſcopus ſic ſe gerendo contra eos confeſſarios, qui nec à ſe, nec à ſuis prædeceſſoribus, ſed in aliis diœceſibus approbationem obtinuerant. Et ſi namque ſententia ſit plurium Doctorum aſſerentium probabile eſſe
65 quod Religioſus ſemel approbatus ab vno Ordinario ſemper ſit approbatus pro aliis diœceſibus, prout tenent Corduba, Enriguez, Koninch,
& Rodriguez, quos refert, & ſequitur Caſtrus Palaus *ſupra num.* 4 Et abſolutè ſequuntur nouiſſimè Ludouicus Cellotius *lib. 5. de Hierarchia cap.* 15. & Stephanus Baumi *in Theologia moral. p. 1. tr. 4. quæſ. 4.* & fermè eodem modo Ioannes Præpoſitus *in 3. p. q. 8. de Sacram. Pœnitent. dub.* 4. Nihilominus, quia oppoſitum tum praxi Curiæ, tum maiori conſenſu Theologorum recipitur; ideò vt probabilius, & ſecurius tenendum eſt Religioſis, prout dixi *tom. 1. cap. 19. num.* 4. ac proindè potuiſſe D. Epiſcopum impedire ne prædicti, qui ſolum pro diœceſibus aliis approbati erant in ſua confeſſiones audirent. Cœterum id non debere fieri cum rigidè, conuincitur primò ex eo quod, vt dixi, oppoſita ſententia à pluribus vt probabilis defenditur, & ab aliquibus,
66 ſine vlla limitatione. Ex hoc enim infertur probabilem quoque potuiſſe reputari à prædictis
confeſſariis.

Præſertim quod ea quæ pro communi noſtra ſententia afferuntur, ſcilicet declaratio quædam Sacræ Congregationis, quam communiter referunt Doctores, & quam Rodriguez dicit ſe vidiſſe vbi dicitur: *In Diœceſi Valentina non cenſeri approbat⸗m qui ab alio quam ab Epiſcopo Valentino approbatus eſt*, non incongruè à Caſtro Palao relato intelligitur de approbatione iuriſdictione concedente, qualis non eſt approbatio Epiſcopi pro Mendicantibus, quia ſecundum plures, vt infra dicatur ille non concedit iuriſdictionem Mendicantibus, ſed Ipſi eam habent à Papa, & Clem⸗ntina *Dudum*, & Epiſcopus circa illos ſolum ⸗abet nudum miniſterium declarandi eos eſſe ⸗ ⸗neos.

Simili⸗⸗ conſtitutio Vrb. VIII. *Cum ſicut accepimus*. ⸗ maximè inhærent Eminentiſſimus de Lugo *ſupra ſect.* 1. *n.* 19. Et Reuerendiſſimus Vincenti⸗s Candidus S. Palatij Apoſtolici Magiſter *to. 1. diſquiſ. Moral. diſ. 24. art. 65. dub. 7.* & Pater Diana *p. 1. tr. 2. reſ. 123. & p. 6. tr. 7. reſ.* 59. ſolum loquitur in terminis Conc. Trident. & reuocat priuilegia in contrarium.

Tertiò, quia iuxta dicta, plures, quos retuli *to. 5. In Marimagno Eremit. S. Auguſtini n.* 4. tenent
Epiſcopos tantum habere nudum miniſterium in 67
approbatione Religioſorum, nec illis tribuere iuriſdictionem, ſed eam habere à iure communi, ſeu à Papa *in d. Clement. Dudum*, quæ non eſt derogata per Concilium Tridentinum, quia cum ſit lex inſerta in corpore iuris, neceſſario deberet fieri mentio de illa, vt derogaretur.

Quo ergo iure tam acriter, & acerbè D. Epiſcopus contra dictos Religioſos procedere potuit Præſertim quartò, quia ſaltem eſt probabilis valdè ſententia quod regularis ex Mendicantibus approbatus in vna Diœceſi, poteſt eligi in alia ab habente priuilegium Bullæ Iubilæi, vel
ſimilis, prout tenent Theologi Dominicani, & 68
Auguſtiniani, Iuriſperiti Salmanticenſes, Henriquez, Sanchez, Ledeſma, Fagundez, Commiſſarius Cruciatæ, & alij, quos refert Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 25. n. 27.* Item Corduba, Antonius Gomez, Llamas, Ægydius, Reginaldus, & plures alij apud Ioannem Sancium *in ſelect. diſp. 44. num.* 1. & Ludouicum Caſpenſem *ſupr. ſect. 8. num.* 60. ac Medinam, & Bonacinam, quos refert, & ſequitur Reuerendiſſimus Magi-
ſter Vincentius Candid. *ſup. art. 63. dub. 3 & art.* 69
64. *concl.* 1. Declaratio autem quædam Sacræ Congregationis pro Indiis Occidentalibus de anno 1633. quæ affertur in contrarium, vel fuit particularis pro diœceſi Limenſi, vel non conſtat authenticè.

Cur ergo, ſi præfati confeſſarij hanc ſententiam ſequi voluiſſent, condemnari à D. Epiſcopo potuerunt Maximè etiam quintò, quia cum omnes Sacerdotes certam iuriſdictionem habeant pro abſolutione venialium, dum pœnitens venialia confitetur, videtur indirectè habere etiam iu-
riſdictionem pro mortalibus, ſequendo opinio- 70
nes probabiles reputatas, de quibus *ſup.* prout notauit Ioannes Sancius relatus *n.* 14. Ad quod etiam accedit ſextò, quod priuilegium Clementis VII. & Eugenij IV. pro Minoribus, & Gregorij XIII. pro Ieſuitis, quæ refert Cellotius *ſup.* & quibus videtur concedi quod ſemel approbati non egeant alia approbatione, etiam ſi habeant aliquas limitationes, nec ſit certum, ea modo ſubſiſtere, tamen nec eſt ita certum, aut euidens contrarium, vt Patres Ieſuitæ illis inhærentes, annuentibus à multis annis Prælatis Eccleſiarum, & viris doctiſſimis Indiarum, tam acerbè meruerint à D Epiſcopo tractari.

Et quid ſi dicamus ſecundum plurium ſententiam, quam ſequitur idem Reuerendiſſ. Magiſter Vincentius Candidus *ſupr. art. 55. dub.* 9. ex Soto, & Enriquez, & ego eo *c.* 19. poſt Ledeſmam, & alios, quod ſcilicet confeſſarius vnius
Diœceſis quando eſt extra illam poſſit audire 71
confeſſiones fidelium illius Diœceſis in qua eſt approbatus, ſi ad ipſum recurrant? Tali enim ſuppoſita ſententia PP. illi Ieſuitæ, qui erant approbati pro aliis diœceſibus poterant audire confeſſiones fidelium illarum Diœceſum, ſi ad ipſos recurriſſent.

Caſu porrò dato nec conceſſo, quod illi meruerint à munere confeſſariorum, vel concionatorum deponi, & puniri perſiſtentes in eo exercẽdo poſt monitionem illis factam, nihilominus negari non poteſt quin D. Epiſcopus exceſſerit contra eos per cenſuras procedendo, aut

72 declarando illas incurriſſe. Eſt enim certiſſimum & notorium Mendicantium priuilegium à Summis Pontificibus illis conceſſum, quod DD. Epiſcopi, aut quicunque alij Prælati, ſeu Legati nequeunt contra illos per cenſuras procedere, propter quodcunque delictum ab ipſis commiſſum, niſi ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ commiſſione, qualis in aliquibus caſibus dumtaxat conceditur in Concilio Tridentino, ſcilicet *ſeſſ. 22. in decret de obſeruand. & vitan. in celebrat. Miſſ. & ſeſſ. 25. c. 5. & 16* Et quod ſi aliter faciant nullius roboris, vel momenti ſit, & pro irrito, & infeſto haberi debeat. Pro quo innumeræ extant conceſſiones in Marimagno Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S. Auguſtini, Seruitarum, & Minimorum, Sixti IV. Innocentij VIII. & Iulij II. & aliorum Pontificum quas *tom. 5.* retuli, imò Pauli III. pro ipſis Ieſuitis, vt retuli *tom. 3. verbo Exemptio Regularium n. 8.* Conformiter etiam ad ius commune *c. 1. de priuileg. in 6.* Vbi cum decretum fuiſſet Epiſcopum habere iuriſdictionem in exemptos in aliquibus caſibus, ſubdit textus: *In eos autem quibus ne interdici, ſuſpendi, vel excommunicari à quoquam valeant à Sede Apoſt. eſt indultum (ſicut ſunt religioſi quamplures) in quorum priuilegiis continetur, ne quiſquam Epiſcopus, vel Archiepiſcopus Monaſteriorum ſuorum Monachos pro vlla cauſa, vlloue loco interdicere, ſuſpendere, vel excommunicare præſumat iidem Ordinarij iuriſdictionem ſuam quantum ad iſta vbicunque illi fuerint, penitus exercere non poſſunt.* Pro quo maximè fauet conceſſio Sixti IV. pro Carmelitis in eorum Marimagno §. 71. Qua etiam Ieſuitæ Patres ob communicationem priuilegiorum Mendicantium fruuntur vbi ſic. *Et ne prætextu Conſtitutionis Innocentij IV. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, Volentes, locorum Diœceſani, & alij Ordinarij, ac alij quicumque Legati, aut quauis authoritate vtentes in perſonas, aut loca, & alia quauis bona dictorum fratrum quouis iuſto titulo ad eos pertinentia contra Ioannis XXII & Clement. VI. prædeceſſorum noſtrorum ordinationem ſibi quamcumque iuriſdictionem, vel ſuperioritatem vendicare præſumant diſtrictius inhibemus, ne quis abſque Sedis Apoſtolicæ ſpeciali commiſſione, & authoritate de huiuſmodi & aliorum prædeceſſorum noſtrorum non in genere, ſed verbo ad verbum ſpecialem faciente mentionem, in perſonas, domos, loca, aut alia dictorum Fratrum Beatiſſ. Dei Genitricis ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carm. bona, vtpotè prorſus exempta aliquas excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſententias ſpecialiter, vel generaliter quomodolibet promulgare aut in perſonas, domos, aut loca huiuſmodi aliquam præeminentiam, aut ſuperioritatem, & iuriſdictionem quomodolibet exercere præſumant, etiam ratione contractus, vel delicti, ſeu rei de qua ageretur vbicunque ineatur contractus, committatur delictum, vel res ipſa conſiſtat.*

Decernimus quoque ex nunc quaſlibet excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſententias, & quoſcunque proceſſus, quaſuis pœnas, & ſententias generales, vel ſpeciales continentes quos, & quas promulgari, vel haberi, & omnia quæ contra fratres, domos, & loca dicti Ordinis quomodolibet fieri contigerit etiam eorum exemptione vtpotè notoria, non aliter allegata, nullius roboris, vel momenti eſſe, & pro infectis prorſus haberi debere. Optimo ergo iure potuerunt præfati PP. Ieſuitæ ea quæ à D. Epiſcopo contra eos geſta fuerunt pro irritis, & infectis habere.

Nec dicatur id potuiſſe facere in vim conſtitutionis Gregorij XV. quæ incipit *Inſcrutabili*, quæ habetur in 4. tom. Bullarij inter Bullas huius Pontif. *n.* 18. vbi Pontifex confeſſarios, & concionatores tam ſeculares, quam regulares quomodolibet exemptos omnimodè iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni diœceſani Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati ſubiicit, & ſubiectos eſſe declarat. *Itaut Epiſcopi* (ait Pontifex) *in ſuprascriptis caſibus, in prænominatas perſonas, in præmiſſis omnibus, & ſingulis, aut circa ea quoquo modo delinquentes quoties, & quando opus fuerit extra viſitationem per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaſque pœnas, vti eiuſdem Sedis delegati, procedere, omnemque iuriſdictionem exercere liberè, & licitè valeant.* Hæc etenim nullatenus ſuffragantur D. Epiſcopo, a t geſtis ab ipſo contra Patres Ieſuitas relatos, maximè contra illos per cenſuras procedendo, non ſolum quia conſtitutio iſta conformis eſt Concilij Tridentini decretis à quibus prædicti Patres non receſſerunt, & quia plures declarationes à Sac. Congregatione Concilij pro ipſius explicatione, ac moderatione emanarunt, ſed præcipuè, & maximè ad intentum quia vt dixi *tom. 1. cap. 19. numer. 35.* & aliis locis præfata conſtitutio Gregorij XV. iuſſu Vrb. VIII. ſuſpenſa fuit pro Regnis Hiſpaniarum, vt conſtat ex Breui Nuntij Apoſtolici tunc temporis exiſtentis, nunc verò Eminentiſſimi Cardinalis Sacchetti 21. Aprilis anni 1625. quod hîc Romæ vidi. Supplicatum enim eſt pro ipſius ſuſpenſione ex parte Religionum Hiſpaniæ Regnorum, ſubſcribente huic ſupplicationi (quam apud me habeo) D. Antonio de la Cueua, & Sylua egregio Iuris Doctore, & ſolicitante Excellentiſſ. Duce de Paſtrana Regis Catholici Oratore obtentum fuit Breue ab Vrbano VIII. pro ipſius ſuſpenſione, quod de verbo ad verbum affert Antonius de Hinogoſa *in direct. diſc. regul. verbo confeſſarius*, de quo etiam P. Auguſtinus Bellis *in Tractat. pro defenſ. Relig.* Alphonſus de Carranza *in Informat. pro Religionib.* & alij. 73

Nec releuat factum Illuſtriſſimi D. Epiſcopi Breue illud Vrbani VIII. ad Eminentiſſimum Cardinalem Sandoual tranſmiſſum, de quo ſuperius vbi Pontifex hæc: *Quod ſi Regulares ſiue in confeſſionibus audiendis, ſiue in prædicando aduerſus ea quæ ſuperius declarauimus, quoquomodo deliquerint, in vim earundem præinſertarum litterarum ab Epiſcopo Gienen. coërceri, & puniri poſſint etiam cenſuris Eccleſiaſticis.* Pontifex enim Vrbanus intelligi debet in terminis Concilij Tridentini, & contra tranſgreſſores decretorum illius, quales non fuerunt dicti Patres Ieſuitæ, & quod proprius eſt ad intentum Breue illud ſolùm pro prædicto D. Cardinali emanauit, atque ita ſolùm ſpecialiter pro ipſo, vel pro Epiſcopo Giennenſi eiuſque diœceſi vt patet ex proœmio eiuſdem, non pro aliis Epiſcopatibus aut diœceſibus, ac proindè non trahendum in exemplum, aut conſequentiam aliorum iuxta dicta in Superioribus. 74

Sicut etiam nec releuant eiuſdem D. Epiſcopi factum aliquæ declarationes Sac. Congregationis quę circumferuntur, ex quibus videtur haberi Epiſcopum poſſe etiam ſub cenſuris Eccleſ. compellere Regulares in his caſibus in quibus in eos iuriſdictio illi tribuitur à iure communi Sacro Concilio à conſtitutionibus Apoſtolicis. 75

Tum

Tum quia iuxta dicta eſto autenticè ſint huiuſmodi declarationes intelligi debent quando Regulares ſunt verè tranſgreſſores decretorum Concilij,& conſtitutionum Apoſtolicarum. Tum maximè de Regularibus non habentibus priuilegium in contrarium, prout colligo manifeſtè ex declaratione Sac. Congregationis de anno 1587. quam retuli *tom. 1. c. 25. num. 35.* & referunt Rodriguez *tom. 1. qq. regul. quæſt. 45. art. 5. in fin.* Soarez *to. 4. de Relig. tr. 8 l. 1. c. 10. n. 27.* in qua dicitur: *Regulares adeuntes Monaſteria Monialium ſine licentia Epiſcopi incidunt in pœnam excommunicationis, quam Epiſcopus ſuo edicto propoſuit, niſi Regulares illi haberent ex priuilegio quod non poſſint excommunicari, & tunc deberent puniri à ſuis Superioribus alia pœna.* En iam quòmodo Sac. Congregationis intentio ea ſemper eſt, vt Regulares habentes priuilegium ne cenſuris contra eos procedatur, ab Epiſcopis ipſis ſeruetur etiam quando deliquerint, ſed quod à ſuis Superioribus puniatur.

76 Minus releuant ipſum D. Epiſcopum diplomata quædam Pij V. & Clementis VIII. quibus prætendit nedum caſſata fuiſſe priuilegia PP. Ieſuitarum quoad confeſſiones, ſed etiam poſſe contra illos per cenſuras procedere. Nam diploma illud Pij V. reuocatum dicitur per Gregorium XIII. inſtante Catholico Monarcha Philippo II. vt teſtatur Salgado *de retent. Bullar. c. 4.* Sed quidquid de hoc ſit, ne faciles videamur in huiuſmodi reuocatione Bullarum admittenda, certum eſt hanc Bullam quæ incipit *Romani Pontificis* ſolum loqui in terminis Concilij Tridentini, & contra illos regulares, qui ſub prætexto quod eſſent Lectores, vel graduati in ſuis Religionibus prætendebant audire confeſſiones ſæcularium abſque vllo examine Epiſcoporum, quorum priuilegia reuocat quoad hoc Pontifex, non tamen reuocat, aut reuocare poteſt quæ ſui ſucceſſores Greg XIII. & Gregorius XIV. conceſſuri erant Ieſuitis, atque ita non tangit illos, nec ſuffragatur D. Epiſcopo, quin potius in ea ſtatuit Pontifex quod qui ſemel ab Epiſcopo eſt approbatus, non poſſit ab eo iterum examinari, benè tamen à ſuo ſucceſſore pro maiori conſcientiæ ſuæ quiete, vt dictum eſt.

Ac propterea contra ipſum D. Epiſcopum qui aliter fecit opponi poteſt. Bulla etiam illa Clem. VIII. quæ incipit *Quæcunque* ſolum loquitur in terminis Concilij Tridentini, & de confeſſarijs confraternitatum, ſeu confratrum quos ſtatuit Pontifex debere eſſe ab Ordinarijs approbatos. Quid ergo indè contra Ieſuitas? aut vnde colligi poteſt ex iis Bullis potuiſſe contra illos D. Epiſcopum procedere?

Cum ergo præfatus D. Epiſcopus, etſi alias doctiſſimus, hæc non animaduertens contra præfatos Patres tam rigidè per cenſuras proceſſerit, actio proculdubio contra ipſum omni meliori modo dabatur, vel in defenſionem iurium, & priuilegiorum ſuorum. Et quamuis ex aliquorum ſententia cui fauent Tamburinus *de Iur. Abbat.*
76 *tom. 2. diſp. 14. quæſit. 3.* & Cespedes *in tract. de exempt. regular. dub. 1. 317. num. 6.* Videretur potuiſſe Prælatos Ieſuitarum procedere etiam per ſe ipſos, & per cenſuras ac extraiudicialiter contra præfatum D. Epiſcopum per *text. in cap. Dilecto, & cap. Venerabilibus de ſent. excommun. in 6.* & DD. *ibid.* Vtpotè quia prædictus D. Epiſcopus vim inferebat dictis Religioſis; nihilominus cautius, prudentius, & ſecurius; ac obſeruata debita reuerentia ipſi Epiſcopo, ad Iudices conſeruatores pro ſui, & Eccleſiarum ſuarum iuribus tuendis recurſum habuerunt.

Proprium enim munus conſeruatorum eſt de- 77
fendere ſibi commiſſos contra iniurias *cap. Statuimus de offic Iudic. deleg. in 6.* Azor. *tom. 2. lib. 5. cap. 35 quæſ. 1.* Sorbus *in Compend. priuil. Mendicant. verb. Conſeruator, verſ. Sunt autem.* Moneta *de Conſeruat. cap. 1. n. 8.* Miranda *tom. 1. Manual. Prælat. q. 47. art. 1.* Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. diſp. 17. q. 1. n. 1.* Maximè in manifeſtis, & notorijs iniurijs, & violentijs illatis, vel inferendis iis pro quibus aſſumuntur ſtando in iure communi *c. 1. & fin. de offic. Deleg. in 6.* Tamburinus *ſupr. q. 2. n. 1.* & in priuilegio Gregorij XIII. pro eiſdem PP. Ieſuitis in Bulla Æquum reputantes *in tom. 1. Bullar.* inter Conſtitutiones huius Pontificis *n. 1.* ac aliis aliorum Mendicantium, quorum etiam participes ſunt, & quorum aliquà retuli *to. 2. c. 10. n. 3. & ſeqq.* ac etiam ſtando in rigore conſtitutionis Gregorij XV. quæ incipit *Sanctiſſimus*, in qua licèt dicatur: *Ad hæc ſtatuit Sanctitas ſua, vt coram ipſis Conſeruatoribus regulares, ac perſonæ ſupraſcriptæ conuenire quidem, aut trahi debeant; ſed alios conuenire, aut trahere non poſſit, itaut memorati Conſeruatores in cauſis in quibus regulares, & alij actores fuerint, nullam prorſus iuriſdictionem habeant.* Nihilominus quia hoc durum videbatur ad S. Congregationem Concilij recurrerunt petentes *an per hac verba ſublata ſit facultas quam habent Conſeruatores defendendi regulares, & alios à manifeſtis iniurijs, & violentijs quæ illis de facto inferuntur dum à ſuis poſſeſſionibus deiiciuntur, & proprijs bonis frui, aut vti impediuntur.* Ad quod eadem Sacra Congregatio anno 1624. reſpondit. *Eiuſmodi verbis minimè ſublatã eſſe facultatem quam habent Conſeruatores defendendi regulares à manifeſtis iniurijs ac violentiis, dummodo obſeruent formam præſcriptam conſtitutionibus Innocentij IV. & Bonifacij VIII. relatis in cap. 1. & fin de offic. Deleg. in 6.* Habetur hæc deciſio *in 4 tom. Bullar.* inter conſtit. Gregorij
XV. *conſtit. 9.* In hoc autem caſu interueniſſe ma- 78
nifeſtam, & notoriam iniuriam ex eo euincitur, quod talis dicitur illa, quæ per facti euidentiam ita notoria eſt, vt examinatione non egeat, vel ſi egeat, probari tamen poteſt clarè, & certitudinaliter per multos teſtes, itaut negari non poſſit. Tuſchus *verb. manifeſtum concl. 71. num. 7.* Ioannes Monachus *cap. 1. num. 3. de Iud. deleg.*
Tamburinus *d. q. 2. n. 12.* Iniuria autem id dicitur 79
quod non iure fit. *Inſtit. de iniur. in princ. l. 1. & l. lex Cornelia ff de iniur.* Ioan. Andr. *in c. in princ. verb. de iniur. de offic. delegat. in 6.* Archidiac *ibid. num. 5. verb. iniurias*, Franc. *num. 2.* Tambur. *ſup. num 10.*

Violatio quoque priuilegiorum iniuria dici- 80
tur, nam iniuria alteri infert qui eius priuilegia violat. Tambur. *ſup.* ex Ioan. Andr. Hanc porro iniuriam interueniſſe in præſenti clarum videtur, ſiquidem plures communitates Religioſorum contumelioſè, & ſcandaloſè tractatæ ſunt, ſuſpendendo omnes, & ſingulos confeſſarios, & concionatores earum à munere quod exercebant, & expoliando eos iure adquiſito ex Bullis Pontificiis, priuilegiis, declarationibus, & decretis Sacrarum Congregationum, conſuetudine, & acceptatione Prælatorum Eccleſiarum illarum

illarum partium, ipſis non citatis nec audiſis; ac contra eos per cenſuras procedendo quia huiuſmodi ſibi illatis iniuriis prout poterant, & debebant, reſtiterunt.

81 Dixi debebant, quia vix ſine peccato poterant diſſimulare dictam iniuriam, prout probans textus *c. quam periculoſum 7. q. 1. c. placuit, & ſeqq. 11. q. 1 c. cum tempore de Arbitr.* vbi Abbas *num.* 2. & alij per text. *cap. Si diligenti, & cap. Significaſti de foro compet.* Lucas de Peña *in l. prohibitum ver. & nota C. de iure fiſci lib.* 11. Syluester. *in Sum. verb. Exemptio n* 10. & 11. Viualdus *in Candelabr. aur.* 1 *p. de abſolut. n.* 49. optimè Solotzanus *de Indiar. gubern. lib. 3. c. 17. num.* 89 *fol.* 820.

82 Nec poterant renunciare priuilegio exemptionis à Iuriſdictione Ordinarij, aut immediatæ ſubiectionis ad Papam, quam habeot ob ſua priuilegia.

Tum quia, iuxta ea quæ dixi *tom* 1. *cap.* 11. *n.* 5 ex Rodriguez, & Peyrinis, hoc priuilegium non eſt conceſſum priuatis Religioſis, aut familiis, ſed toti Religioni, latè probat notabilia S. Rotæ deciſio in vna Vliſſipponenſi Monaſterij coram Coccino 19. Nouembris 1625. quam per extenſum affero *tom* 5. *in Maremag. Carmelit. nu.* 165. *& ſeqq.* tum etiam, quia talis renunciatio eſſet contra ius Papæ, ſicut eſſet contra ius Epiſcopi, quod Clericus ſæcularis permitteret ſe ab altero puniri *c. ſignificaſti de for. comp.* Abbas antiquus, Innocentius, Zabarella, Imola, Hoſtienſis, & alij DD. *ibid.* Couarrubias *pract. c.* 10. *num.* 5. *verſ.* 8. & plures apud Carolum de Craſſ. *de effect. Cleric. effect.* 1. *à num.* 53. Tum denique, quia ſunt ſub protectione, & tuitione Papæ veluti oblati, & commiſſi ipſi, & effecti iuris S. Petri, & Eccleſiæ Romanæ ex priuilegiis ſpecialibus ipſorum, & aliorum Mendicantium, quorum plura retuli *ſupr. num.* 164. ac proindè nihil ſpectat ad Epiſcopum (niſi ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ commiſſione procedat) *cap.* 1. *de ſtat. Monach. cap. cum inter vos de verb. ſignific.* Felynus *c. cum acceſſiſſent n.* 29. *de conſtit.* Mandoſius *de ſignatura. verb. Exemptiones ab Epiſcop.* Tuſchus *verb renunciare concl.* 171. Cochier. *de iuriſdic. ord. in exemp p.* 3. *q. vlt.* Rota *ſupra* relata, & alia in vna Saliſburgenſi Exemptionis coram Seraphino an. 1593. Præſertim quia cum exempti habeantur loco extraneorum, locaque exempta parificentur extraneis, & exiſtentibus extra diœceſim *c. luminoſo* 18. *q.* 2. Antonius de Roſellis *in tract. de Indulg. n.* 323. Henriq *in Summ lib* 7. *c.* 15. § 4. *litt. F.* Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 43 *n.* 182. & notorium eſſet D. Epiſcopo dictos Patres habere iſtam exemptionem, & caſu quo notorium non eſſet non pertinebat ad illum interpretatio talis priuilegiij, iuxta ea quæ dixi *tom.* 4. *verb. Priuilegia Regularium n.* 11. & 12. rectè potuerunt ad conſeruatores Iudices recurrere, vt illum cohiberent prout ex Sanchez, Tamburino, & aliis dixi *tom.* 3. *verb. Exemptio Regularium* maximè *n.* 14 & ad defenſionem priuilegiorum iuxta conſeruatorias Sixti IV Clem. VII. & Greg. XIII referendas.

83 Potuiſſe verò Iudices conſeruatores ſic vt præmittitur electos, ſeu nominatos mediis cenſuris procedere contra præfatum D. Epiſcopum, & eius officiales clarè colligitur iure quidem communi *ex c. ſanè* 2. *de poteſt Iud. Deleg.* Et ſupponitur *in c Authoritate de priuileg. in* 6. Et etiam, quia quoties mandatur alicui negotium, mandatur etiam id ſine quo illud impleri non poteſt. *l.* 2 *ff. de iuriſdict omn Iud. c. paſtoralis, cap. Præterea de offic. Deleg.* Eo etiam quod ſunt delegati Papæ, quibus communiter conceditur hæc authoritas. Gloſſ. *in c. licet de offic. Vicar. c. de conſuetud. in* 6. Couarr. *in c. Alma mater p.* 1. § 2, *n.* 3. *de ſent. excommun.* Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *propè fin.* Miranda *in Manual. Prælat. tom.* 2. *qu.* 35. *art* 8. *concl.* 1. Præſertim quia fruſtranea eſt iuriſdictio, quæ non habet coniunctam vim coactiuam. Azor *tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 35. *q.* 10. Moneta *de Conſeruat. cap.* 7. *num.* 279. Tamburinus *de Iur. Abbat. tom.* 3 *diſput.* 17. *q.* 2. *n.* 22. ex aliis DD. Iure autem ſpeciali propter priuilegia conſeruatoria Religionum, & ſpecialiter Sixti IV. pro Carmelitis in eorum Marimagno, Pij V. in Bulla *ad hoc nos Deus* pro Dominicanis, Iulij II. in Bulla *Aliàs Venerabilem* pro Minimis, ac ſpecialiter Gregorij XIII. In Bulla Æquum reputantes pro Ieſuitis.

Cùm autem conſeruatorum authoritas tanta 84
ſit, vt impediri non poſſit ab Ordinariis, nec ab aliquibus Legatis, ſed in cauſis eiſdem commiſſis maiores ſint prædictis Ordinariis, & Legatis, prout colligitur ex *c.* 2. *de poteſt. Iud. Deleg. in* 6. & tradit Sanch *tom.* 2. *conſ. moral. lib.* 6. *c.* 9. *dub.* 6. *num.* 4. poſt Anchar. Ruin & Mandoſ. ab eo relat. proculdubio attentata fuerunt ea quæ D. Epiſcopus, & eius officiales contra præfatos conſeruatores fecerunt.

Immò videntur incidiſſe in excommunicationem, vel ſuſpenſionem à diuinis impoſitam à Pio V. in conſeruatoria Dominicanorum illis verbis: *Qui* (ſcilicet conſeruatores) *quamdiù dictum officium exercueritis, & ipſi exercuerint, à nemine quominus illud exerceatis, & exerceant ſub aliquo prætextu, ac ſub excommunicationis, ſeu ſuſpenſionis à diuinis latæ ſententiæ, quam eo ipſo incurrere volumus, & declaramus reſpectiuè pœna impediri, vel moleſtari poſſitis* Certi enim iuris eſt Ieſuitarũ Religionem frui, & potiori omnibus Priuilegiis PP. Dominicanorum, & aliorum Mendicantium.

Nec infirmatur authoritas dictorum conſer- 85
uatorum eo quod ſint religioſi. Etenim Religioſi ſi ſint in dignitate Eccleſiaſtica conſtituti, vel perſonatum Eccleſiaſticum habentes poſſunt eligi in Iudices conſeruatores, tum iure communi *c fin. in princ. de offic Deleg. in* 6 Moneta *de Conſeru. c* 5. *q.* 8. *n.* 79 & 80. Tambur. *ſup. q.* 4. *n.* 8. Cui fauet quædam declaratio Sac. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium in vna Turritana pro die 6. Octobris anno 1617. quam refert Barb. *in Collect. Bull verb. Conſeruat.* licet Gauans. *in Manual. verb Conſeruatores* ex eodem Barboſa in contrario ſenſu eam referat. Prout etiam facit idem Barboſ. *in Sum. Apoſt. dec. verb. Conſeruator, n.* 12. vt propterea cùm variè referatur huiuſmodi declaratio, nihil deſeruiat, neque pro hac, neque pro contraria parte.

Tum propter eorum priuilegia vt patet in conſeruat. Clementis VII. pro Minimis, quæ dirigitur ad Priores, quo nomine vocantur Prælati regulares. Rodriguez *tom.* 1. *qq. reg. q.* 65. *art.* 3. Peyrinis *tom.* 2 *priuil. Minim. in Conſtit.* 5. *Gregorij XV.* § 2. *num.* 15. Tamburinus *ſup.* Præſertim cum Superioratus Religionum ſint dignitates *c. niſi eſſent de præbend.* ibi: *non dignitas Prioratus, ſed perſona Prioris maneat onerata.* Ioan. Andr.
ibid. n 4 Antonius de Butr. *num.* 14. Cardin. *num.* 86
3. Abb, & alij quos affert Tamburin. *ſup.* & *tom.*

1. *diſp.*

t *diſp.1.q.3.& 5.* Nec refert ſi dicatur quod vnus ex ijs electis in conſeruatores non erat Prior, aut Superior habens iuriſdictionem in ſua Religione, ſed ſolum Definitor.

Nam vt dixi *tom.2.c.t 3.n.2.* Munus Definitoris in Religionibus eſto non ſit dignitas, eſt tamen perſonatus, ac proindè reddit capacem habentem illud vt conſeruatorem eligatur. Tum iure communi *d.c.fin.de offic.delegat.in 6.& c.ſtatutum de reſcrip.etiam.in* 6. Tum iure ſpeciali Clement. VIII. in conſtitutione Sanctiſſimus anno 1592.& Greg. XV. in conſtitutione etiam Sanctiſſimus anno 1621. Tum denique iure ſpecialiſſimo (per quod tollitur omnis difficultas, quæ in præſenti poteſt eſſe) priuilegij ampliſſimi Gregorij XIII. anno 1579. die 14 Octobris conceſſi ipſis PP. Ieſuitis pro partibus Indiarum ad eligendum in conſeruatores loco qualificatarum perſonarum quoſuis idoneos, & probos viros ſæculares clericali charactere inſignitos, non tamen

87 coniugatos. Et rurſus in eadem Bulla: *Nec propterea dictam Societatem ad certos, & determinatos conſeruatores alligare authoritate Apoſtolica. & tenore præſatis ſtatuimus, & ordinamus.*

Ex iis enim clarè inferri videtur potuiſſe eligere in conſeruatorem præfatum Religioſum diffinitorem, ſiquidem poterant eligere conſeruatorem ſæcularem, nec ſunt allegati ad certos, & determinatos conſeruatores. Ad quod etiam deſeruit Bulla Clement. VII. quæ dicitur eſſe authenticata, & comprobata, in Conuentu S. Dominici Mexicanæ Vrbis, in qua ei concedit facultatem eligendi in conſeruatores quaſcunque perſonas Eccleſiaſticas, ſæculares, & Religioſas, etiam in dignitate Eccleſiaſtica non conſtitutas, dummodo litteratæ exiſtant, aut ſi litteratæ non ſint Aſſeſſorem literatum habeant, & in Sacris Ordinibus conſtitutæ ſint. Quod, & vſu receptum dicitur in illis partibus.

Accedit ad maiorem abundantiam, quod dato, & non conceſſo quod dicta electio eſſet inualida reſpectu eius conſeruatoris, qui non erat in dignitate conſtitutus, ſed ſolum diffinitor ſuæ Religionis, nihilominus ex parte alterius qui erat Prior conuentus Religioſorum valida erit: ſiquidem Regula illa. Vtile non debet per inutile vitiari, quæ habetur inter Regulas iuris *in 6.n.37.* & ſumitur ex *l.1. §. Sed ſi mihi ff.de verbor. oblig.* Vbi communiter DD. etiam procedere debet in præſenti.

88 Maximè, quia eſto quod hæc Regula non procedat in rebus indiuiduis, & inſeparabilibus, procedit tamen in rebus diuiduis, & ſeparabilibus prout ex multis Sacræ Rotæ deciſionibus, & DD. probat Barb. In collectan. DD. ad iſtam Regulam. Res autem iſta de duplici conſeruatore res diuidua eſt, & ſeparabilis, vt de ſe patet.

Maiori probabilitatis ſpecie impugnari poſſe videtur hanc conſeruatorum electionem, eo quod, iuxta conſtitutionem *Sanctiſſimus* Gregorij XV relatam deficit illis ea conditio, quam Pontifex pro ipſis requirit, ſcilicet, quod *in Conciliis Prouincialibus, aut Diœceſanis prædicti Iudices electi ſeu deſignati ſint.* Quod non contingit in præſenti, cum dicti duo Religioſi in conſeruatores electi nullatenus erant in aliquo concilio Iudices electi, ſeu deſignati. Cæterum, non propterea eorum electio inualida cenſenda eſt. Primò quidem, quia conſtanter aſſeritur hanc Gregorij conſtitutionem in illis partibus nedum receptam, ſed neque publicatam, multoque minus practicatam eſſe, prout Alfonſus de Carranza *in reformat.* & alij teſtantur.

Quibus iungitur Seraphinus Freitas Ordinis 89
Sanctæ Mariæ de Mercede *in ſcholiis ad Bullar. ſui Ordinis in Gregor. XI. Bulla II.* Vbi loquens de alia ſimili conſtitutione Clemen. VIII. dicit ſolum fuiſſe regulam Cancellariæ, & expiraſſe morte Papæ, & non fuiſſe receptam in partibus Hiſpaniæ. Cuius etiam ſignum eſt quod plures authores Hiſpani, qui poſt eam de conſeruatoribus Religionum ſcripſerunt ipſius mentionem non faciunt, quales ſunt Ioannes de Cruce *in Epitom. ſtat. Relig.* Portellus *in dub. Regularib.* Et Hieronymus Rodriguez *in ſuo Compendio.* Et ſanè licet non facilè admitti debeat conſtitutiones Pontificias Romæ more ſolito publicatas non eſſe receptas, aut publicatas in Prouinciis exteris, nihilominus Indiarum Prouinciis, aut Regnis vtpotè valdè diſtantibus à Romana curia, & in altero Orbe ſitis plus quam aliis Religionibus in hoc concedendum. Præſertim, ſi iuxta dicta ſuperius, ex Salgado, & Solozano, (quæ tamen mihi non conſtant) Rex Catholicus non permittit huiuſmodi conſtitutiones Pontificias, quæ cauſa rixarum, & contentionum inter Epiſcopos, & Regulares eſſe poſſunt in illis partibus promulgari.

Addunt aliqui hanc conſtitutionem Gregor. XV. ſolùm loqui de conſeruatoribus electis pro cauſis Regularium in quibus ipſi ſunt rei, non autem de illis qui eliguntur pro cauſis in quibus ſunt actores, qualis eſt cauſa, de qua in præſenti. Addi etiam poteſt quod ex contextu ipſius conſtitutionis colligi videtur quod etſi talis electio contra formam ipſius facta illicita ſit non tamen inualida. Pontifex enim facit diſtinctionem inter electionem conſeruatorum faciendam in poſterum à Sede Apoſtolica, & ab ipſis regularibus, & de priori dicit nullius eſſe momenti, vel roboris, de poſteriori autem nihil tale dicit, ſed ſolum poſſit pœnas tranſgreſſoribus.

Quæ patent ex his verbis conſtitutionis: *Quodque deinceps littera conſeruatoria per Sedem Apoſtolicam concedenda, ſuprascriptis tantum dirigentur, & ſiqua littera aliter expedientur, illa, ac deputationes huiuſmodi, omniaque exindè ſequenda nullius ſint roboris, vel momenti* Et *nihilominus qui ſecus quam iuxta formam ſuperius præſcriptam Conſeruatores huiuſmodi cum effectu eligere, nominare, ſeu deputare, aut electis, nominatis, ſeu deputatis vti auſi fuerint: Regulares quidem voce actiua, & paſſiua ſint ipſo iure priuati, adeo vt habilitationem a nemine, præterquam à Romano Pontifice, conſequi valeant. Reliqui verè aliis pœnis arbitrio ſanctitatis ſuæ coerceantur, & prædictorum omnium Conuentus, Monaſteria, ac loca huiuſmodi, eorumque perſonæ ac bona careant Conſeruatore ad annum, ita vt illorum cauſa interea coram locorum Ordinariis dumtaxat cognoſci, ac definiri debeant.*

Tollitur autem omnis difficultas ex eo quod 60
cum prædictis partibus vel non habeantur prædicta Concilia Prouincialia, vel diœceſana, vt dicitur, vel caſu quo habeantur in eis non eligantur tales Iudices Synodales, ideo conſtitutio iſta Gregorij quoad hoc punctum habetur pro lege impoſſibili, ac per conſequens nullam vim habente. Quia impoſſibilia non obligant, ſeu ad impoſſibile nemo tenetur. *l. Si quis in grani in princ.* vbi Bartholus *ff. ad Syllan. l. ſi ſti-*

puler, ff de verb. oblig. l. Paulus ff. quæ ſent. ſine app.
reſc. l. impoſſibilium ff. de reg. iur. §. Impoſſibilis In-
ſtit. de hered. inſtituen. c. nemo poteſt de regul. iur.
libro ſexto. Thom. de Thomas *in florib. leg. reg.*
194 Olitradus *conſ.* 232. *Quidam teſtator, verſic.*
tertia actio, Ioann. Iacobus de Lem. *inter Conſ.*
Bruni conſil. 217. *n.* 112. *cum ſeqq. vbi n.* 214. ait
quod procedit in contractibus, ſententiis, & præ-
ceptis. Suid *deciſ.* 289. *nu.* 21. Flamin. *de reſignat.*
benefic. lib. 12. *q.* 13. *num.* 8. Bellet. *diſquiſit. Cleric.*
p. 2. *tit. de Clerico debitore* §. 1. *num.* 4. Cardin.
Tuſch. *tom.* 4. *litt S. conclul.* 54. Barboſa *in axiom.*
Iur. axiom. 118. *num.* 7.

91 Minus obſtat contra prædictam electionem
conſeruatorum, & geſta per ipſos quod ipſi non
aſſumpſerint ſecum Aſſeſſorem. Cum hoc nec ex
iure communi, nec ex priuilegiis Religionum
habeatur quin potius oppoſitum eliciatur ex di-
ctis in Superioribus de priuilegio Clementis
VII. pro Dominicanis Indiarum, faueatque Mo-
neta *de Conſeruat. cap.* 9. *num.* 58.

92 Maximum autem robur firmitatis recipit di-
cta conſeruatorum electio ex decreto Tribunalis
S. Inquiſitionis Mexicanæ de ann. 1647. pro die
18. Maij, in quo Domini illi Inquiſitores omni-
no prohibuerunt ſcripturas quoſdam, ſeu manuſ-
cripta aut impreſſa contra præfatos conſeruato-
res. Inſuper præcipit in virtute Sanctæ Obedien-
tiæ. & ſub pœna excommunicationis latæ ſen-
tentiæ ſibi reſeruatæ, ne aliquis verba aliqua in-
iurioſa in cathedra, pulpito, vel alibi contra Re-
ligionem Prædicatorum ex qua erant dicti con-
ſeruatores, & Societatem Ieſu, quæ illos elegit
proferre auderet. Vbi etiam alia concernentia.
Ex quibus elicitur hoc S Tribunal approbaſſe, &
confirmaſſe dictam electionem ac præfatos con-
ſeruatores habuiſſe pro legitimis, & non intruſis.

Ad maiorem autem abundantiam, & pro ma-
iori firmitate eorum quæ dicta ſunt in fauorem
PP. Ieſuitarum circa hanc controuerſiam, ex-
pendenda primò quidem Bulla Pauli III anno
1545. edita, quæ incipit *Cum inter cunctas*, &
habetur in Bullario Rodriguez in hoc Pontifice
num. 7. in qua quoad concionatores, & confeſ-
ſores hæc ipſis concedit: *Cuilibet veſtrum, qui*
ad hoc idoneus repertus, & per veſtræ Societatis
Præpoſitum pro tempore exiſtentem deputatus fue-
rit, in quibuſuis Eccleſiis, & locis, ac plateis com-
munibus, ſeu publicis, & alias vbique locorum cle-
ro, & populo verbum Dei prædicandi, ac eos viam
veritatis edocendi, & ad benè, beatéque viuendum,
itaut in vobis verbo pariter, & exemplo ædificen-
tur, in Domino hortandi, admonendi, nec non illis
ex vobis, qui presbyteri fuerint, quorumcunque
vtriuſque ſexus Chriſti fidelium ad vos vndecunque
accedentium confeſſiones audiendi, & confeſſionibus
diligenter auditis, ipſos, & eorum ſingulos, ab om-
nibus, & ſingulis eorum peccatis, criminibus, ex-
ceſſibus, & delictis, quantumcunque grauibus, &
enormibus etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, & à
quibuſuis ex ipſis caſibus reſultantibus ſententiis,
cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis (exceptis contentis
in Bulla, quæ in die cœnæ Domini ſolita eſt legi) ab-
ſoluendi, ac eis pro commiſſis pœnitentiam ſalutarem
iniungendi.

94 Item alia eiuſdem Pauli ann. 1549. emanata,
quæ incipit *Licet debitum* apud eundem Rodri-
guez *ſup. num.* 8. in qua ſpecialiter quod ad con-
feſſarios attinet inquit Pontifex: *Vniuerſis vtriuſ-*
que ſexus Chriſti fidelibus vt cuilibet de Societate,
ipſa confiteri poſſint, Rectoris ſui licentia minimè re-
quiſita, &c. ſupple *concedimus*, vel *indulgemus*. In-
ſuper aliæ Gregorij XIII. & Gregorij XIV. qui- 95
bus conceditur *Presbyteris eiuſdem Societatis, qui*
ſemel à Præpoſito Generali eiuſdem Societatis pro
tempore exiſtente, vel ſaltem ab aliquo Epiſcopo ap-
probati fuerint ad prædicandum, confeſſiones audien-
dum, & Miſſas celebrandum pro myſteriorum hu-
iuſmodi exercitio vlteriores licentiam, & approbatio-
nem ab aliis Epiſcopis petere, ſeu alias habere mini-
mè teneantur, ſed abſque illis prædicare, confeſſiones
audire, Miſſaſque etiam extra Eccleſias conſecratas
ſuper altaribus portatilibus, &c. Hæc inquam non 96
omittenda maximè, quia prætendi poſſunt con-
firmata à Paulo Quinto in alia Bulla *Quantum*
religio an. 1606. edita, vbi confirmatur priuilegia
Societatis cum clauſulis ampliſſimis: Et quia
conſonant viuæ vocis Oraculo Pij V. in quo eiſ-
dem Patribus confirmantur priuilegia reuocata
per Concilium Tridentinum, quod viuæ vocis
Oraculum prætendi etiam poteſt dici debere
Bullarum per illam Bullam Pauli V. ac per con-
ſequens non comprehenſum in reuocatione ge-
nerali huiuſmodi Oraculorum facta per Grego-
rium XV. & Vrbanum VIII.

Cœterum hæc omnia, & ſi quæ ſunt alia ſi- 97
milia priuilegia, quatenus in illis conceditur
facultas audiendi confeſſiones ſæcularium ſine
examine, aut approbatione Epiſcopi Diœceſani,
ceſſare videntur non ſolum quoad ea quæ præ-
ceſſerunt Concilium propter ipſum *in ſeſſ.* 23.
cap. 15. vbi oppoſitum cauetur, prout in terminis
Bullarum Pauli III. dixit Suarez 4. *tom. de Relig.*
tractat. 10. *lib* 9. *cap.* 2. *numer.* 1. Et quoad alia,
non obſtante quod ſint poſteriora Concilio,
ac per conſequens potuerint illi derogare pro-
pter declarationes Sac. Congregationis relatas,
& præcipuè propter Bullam Vrbani VIII quæ 98
incipit *Cùm ſicut accepimus* de ann. 1628. cui ma-
xime inſiſtunt Cardinalis Lugo, Diana, & alij
Authores communiter, quia Pontifex in ea om-
nia indulta, ſeu priuilegia ad audiendas confeſ-
ſiones ſæcularium aliquibus Religioſis conceſſa,
etiamſi ab Epiſcopis Diœceſanis ad id examinati, & 99
approbati non fuerint, reuocat his vniuerſaliſſi-
mis verbis: *Nos huic malo opportunè prouidere vo-*
lentes, de Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E.
Cardinalium negotiis Regularium præpoſitorum con-
ſilio, omnia, & ſingula indulta huiuſmodi, audiendi
ſæcularium confeſſiones abſque Ordinarij examine,
& approbatione quibuſuis Collegiis, Capitulis, Reli-
gionibus, Societatibus, & etiam Societati Ieſu, Con-
gregationibus, & Ordinibus, tam Mendicantium,
quàm non Mendicantium, necnon Monachorum
quorumcunque etiam S. Benedicti, Ciſtercienſium, &
Carthuſienſium, ac etiam quibus vnis Militiis, etiam
Hoſpitalis S. Ioannis Hieroſolymitani, ac quibuſ-
cumque Eccleſiis etiam Patriarchalibus, & Metro-
politanis, Monaſteriis, cæteriſque locis piis, ſiue eo-
rum, & earum reſpectiuè Abbatibus Præpoſitis, De-
canis, Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Re-
ctoribus, etiam Generalibus, vel Prouincialibus, Cap-
pellanis, Confeſſariis, aut aliis quocunque nomine
nuncupatis Superioribus, & perſonis quibuſcumque,
etiam quomodolibet exemptis, ac Sedi Apoſtolicæ
immediatè ſubiectis, cuiuſcumque dignitatis, præemi-
nentiæ, & conditionis exiſtentibus, & quouis priuilegio
munitis, & tam ad ſupplicationem partium, quàm
motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolica
poteſtatis plenitudine hactenus quandocunque, &
qualiter

*qualitercunque ex quauis etiam de neceſſitate expri-
menda cauſa , & alias quomodolibet conceſſa, Apo-
ſtolica auctoritate , tenore præſentium reuocamus,
caſſamus , tollimus , abrogamus, & annullamus, vi-
ribuſque , & effectu euacuamus, ac reuocata , caſſa,
ſublata , abrogata , & annullata , viribuſque , &
effectu vacua eſſe,& fore,nec Religionibus, Societa-
tibus etiam Societati Ieſu , Congregationibus Ordi-
nibus , ac Militijs , & Eccleſijs , Monaſterijſque
prædictis , eorumque Superioribus , & perſonis qui-
buſcunque in poſterum vllo modo ſuffragari nunquam,
que illos , & illas , etiamſi de ijs ſpecialis , ſpecifica,
& expreſſa , ac de verbo ad verbum mentio habenda
foret , indultis huiuſmodi vti poſſe.*

Quamois autem hoc ita ſit, nihilominus dicta
Vrbana , & dictæ declarationes Sac. Congre-
gatiunia iu partibus Indiarum nutæ non erant
100 ob defectum publicatiuuis in illia partibus , &
lex non promulgata nou obligat *l.leges, C.de legib.*
S. Thom. 1. 2. *q.* 90. *art.* 4. & DD. communiter.

101 Maximè quando talis lex eſt reuocatoria pri-
uilegiorum prout ex Suarez Bonacina , & Por-
tello dixi *tom 4 verb. Priuilegia Regularium n.* 20.
Adeo vt maximè tunc procedat (ſaltem pro foro
conſcientiæ) ſententia , quam tenent Seratius,
Sà, Solerus , Medina , Angelus , Sotus , Carbo,
Conradua, Miranda, Victorellus , Molina, Lay-
man , Becanoa , & Homobonus , quos refert
Diana 1. *p.tract.*10 *de legib reſolut.* 8. & Celeſti-
nos, Duuallius, Marchantiua, Ioannea Vvigers,
Gordonus,& Bandelina, qoos refert 5.*par.tract.*
14. *reſol.* 25. aſſerentes huiuſmodi leges non
obligare ante promulgationem factam in Pro-
uincijs , ſeu Diæceſibus.

Quod maiorem vim habet pro Indijs nou ſo-
lum propter maiorem diſtantiam ab Vrbe, ſed
etiam qoia, vt viri docti Inquiuot , Rex Catho-
licua ex commiſſione ſibi à Sede Apoſtolica tra-
dita pro concordia inter Epiſcopos,& Regulares
non permittit quod huiuſmodi Bullæ contra Re-
gularium priuilegia in illis partibus promulgen-
tur. Prout ex Solorzanu *tom.* 2. *li.*3. *cap.* 25. &
Salgado *de retent. Bullar.* afferunt alij viri docti.
Ideo ab obſeruantia tum dictæ Bullæ Vrbanæ,
tum dictarum declarationum S. Congregationis
excuſabantur dicti PP. Ieſuitæ, & propterea D.
Epiſcopua non debuit contra ipſos tam rigidè
procedere.

102 Præſertim animaduertendu , quod priuilegia
Religionum ſunt , & debent eſſe priuilegiatiſ-
ſima in Eccceſia Dei. Primò ex illo principio :
Summa ratio eſt , quæ pro religione facit , iuxta *l.
ſunt perſonæ in fin. ff. de Relig. & Sum.fun.* Sanch.
*lib.*8. *de matrimon. diſput.*1. *num.*13. ac proindè
quod ipſia ſtare debeant priuilegiati Regularea,
dunec illis legitimè cōſtet de reuocatione ipſorū.

Quod etiam ſequitur ſecundò , ex eo quod
cum non vni , aut alteri perſonæ concedantur,
ſed toti Religioni , aot communitati , æquantur
legi , ac perindè habentur ac ſi io corpore iuris
inſerta eſſent. Oltradus *conſ.* 300. *num.*4. *verſ.
Conſiderandum eſt.* Enriquez poſt alius *lib.* 7. *de
Indulg. c.* 22. *num.* 3. *& c.* 24. *num.*4. Sanch. *ſupra.*
Tertiò , quia iuxta ea quæ dixi 4. *tomo verb. Pri-
uilegia Regularium num.* 20. Sunt remuneratoria
propter merita Religionum conceſſa , vt ſæpius
declarant Pontifices io dd. Bullis , & alijs de So-
cietate loquentes.

Quæ ratio adeò efficax multis eſt , vt propter
103 ipſam cenſeant reuocari nou poſſe. Quod etſi
verum nou ſit quando adeſt aliqua ratio vrgens,
& bonum commune concernens,quando tamen
ea non ſubſiſtit verum videtur , prout dixi eo
loco ex Suarez , Salas , & Bonacina. Adminus 104
ex eo ſequitur , vt dixi , quod potuerint dicti
Patres ſtare dictis priuilegijs , donec illis legi-
timè ipſorum reuocatio promulgata eſſet.

Quod maximè applicandum videtur huic Vr-
banæ reuocationi , eo quod , vt dicitur , idem
Vrbanus VIII. annu ſequenti ſcilicet 1629. re-
ualidauit priuilegium Ieſuitarum pru partibus
Indiarum.

Meritò proindè iidem PP. Ieſuitæ ad Sanctiſ-
ſimi D.N.pedes prouoluti benigniſſimum ipſius
patrocinium quæruot ad inſtar illius quod Pau-
loa V. bo. me. eiſdem Patribus in partibus In-
diarum conſiſtentibus tribuiſſe dignoſcitur Ete-
nim cum quidam D. Epiſcopus in illia partibus
parum benignè erga PP. Ieſuitas ſe gereret ad
ipſum litteria monitoriis , & exhortatoriis datis
de anno 1608. ioter alia ſic ſcripſit : *Quantum* 105
*autem ad Sacerdotes Societatis Ieſu attinet , cupi-
mus vt eos benignè ac paterna Sacerdotalique cha-
ritate tractes, & ſi quid animaduertendum in eis
fortè Tibi videbitur, præcipimus, ac mandamus fra-
ternitati tuæ vt illud prædicta Societatis Prælatis
ſignifices , noſque de omnibus certiores facias , qui
Deo adiuuante , vt par eſt prouidebimus.*

Et in alijs anni ſequentis ad eumdem Epiſco- 106
pum ſic : *Sacerdotes Societatis Ieſu egregiam ope-
ram hactenus nauarunt ſemper Catholicæ Eccleſiæ :
propterea eos valdè diligimus, eorumque exiſtimatio-
ne , & pax Nobis ſummoperè cordi eſt , vt com-
modius Deo ſeruire , & animarum vtilitati ſtudere
poſſint. Itaque fraternitatem tuam monemus,& hor-
tamur , vt à ſimilibus in poſterum abſtineas , &
charitate , ac humanitate , quæ decet dictos Religio-
ſos tractes , vt bonus odor Chriſti ſitis in Eccleſia
Dei ; etſi fortè aliquid in illis deprehenderis , quod
Tibi videatur indigere correctione, illud nobis ſigni-
fices. Nos enim de opportuno remedio prouidebimus.*

Similiter in alijs durioribus eiuſdem anni ad 107
eundem Epiſcopum ſic Pontifex : *Fraternitatem
tuam hortamur , & in virtute Sanctæ Obedientiæ
Tibi præcipimus, & mandamus, vt ſtatim ac noſtras
litteras acceperis ab illis perturbandis omninò abſti-
neas, Quod ſi renueris , aut diſtuleris , quod non
credimus obedire noſtræ voluntati, mandamus Ve-
nerabili Fratri Epiſcopo Maliaporenſi , quid circa
hoc agendum erit.*

Pro quarum litterarum exequutione Eminen-
tiſſimus Cardinalis Borgheſius litteris alijs datis 108
ad Illuſtriſſimum Hiſpaniarum Nuntium ſic etiā
ſcripſit : *Sarà V. S. informata da i Padri della
Compagnia di Giesù de i danni notabili per cauſa
delle perſecutioni nuouamente ſuſcitate da quei Veſ-
coui , & in particolare da quelli della China, e del
Cocin , li quali non contenti delle diſcordie , che
verteuo frà di loro , hanno medeſimamente voluto
moleſtare li Padri non ſolo con ingiurie , minaccie,
e maladicenze , ma ancora conſuras , ſpogliandogli
delle proprie Chieſe, che amminiſtrauano, e priuan-
dogli del miniſterio della parola di Dio,il che potrà
V. S. per ſe ſteſſa conſiderare di che ſcandalo, e con-
ſeguenza ſia in quei populi , oltre all'impedimento,
che ſi fà al progreſſo di quella noua Chriſtianità.*

*Noſtro Signore hà inteſo tutto queſto cō gran ſuo diſ-
ſpiacere, e per il zelo particolare,che ha che Dio ſia
ſeruito, e glorificato in quelle parti , e che la Com-
pagnia ſia promeſſa à continuare il ſuo Inſtituto per*

il frutto che da lei ſe ne caua nella Chieſa, hà penſato di ſcriuere, ſi come fà alli medeſimi due Veſcoui vn Breue per ciaſcuno, ordinando loco, che deſiſtino da queſte moleſtie contra i Padri, e che non dyno occaſione di maggior ſcandali, e nouità, & in euento, che quel del Coccino non obediſca, ch'è quello, ch'è venuto alla priuatione delle Chieſe, e della predica, ſi ſcriue vn'altro Breue al Veſcouo di Maliapor, acciò ne formi proceſſo, e lo mandi à Roma.

E parſo anco à Sua Santità, che di tutti queſti inconuenienti V. S. ne dia parte à ſua Maeſtà, ſi come farà à nome della Santità ſua con quelli officij conſiderati, che la prudenza ſua le dettarà, tenendoſi per fermo che la Maeſtà ſua non hauerà meno à cuore la pace, e concordia di quei Veſcoui, e Religioſi di quel che le ſiano le coſe della medeſima Religion Cattolica in quei ſuoi Regni.

Scripſeram hæc fermè omnia pro veritate in
109 hac controuerſia, quandò à S. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium editæ ſunt declarationes aliquot materiam iſtam concernentes, quas Sanctiſſimus Dominus noſter Innocentius litteris datis apud Sãctam Mariam Maiorem die 14. Maij 1648. approbauit, & confirmauit, & inuiolabiliter obſeruari mandauit. Idcircò præfatum Sanctiſſimi Breue, in quo tales declarationes inſeruntur hîc placuit apponere, vt ſi quæ in prædictis continentur eiſdem contraria, ad intentum Sanctiſſimi, & eiuſdem S. Congregationis, prout iure debitum eſt, adaptentur; & prout libens profiteor meæ intentionis eſſe. Quæ porrò alia conformiter ad SS. D. N. mentem dicta ſunt, magis roborentur.

INNOCENTIVS PAPA X.

Ad futuram rei memoriam.

110 CVM ſicut accepimus aliquæ fuerint ortæ differentiæ inter Venerabilem Fratrem Ioannem Epiſcopum Angelopolitanum, ſiue Populę Sanctorũ Angelorum in Indijs Occidentalibus ex vna, & dilectos filios Clericos Regulares Societatis Ieſu partibus ex altera de, & ſuper munere prædicationis verbi Dei in proprijs eorumdem Clericorum regularium petita ſolum Epiſcopi benedictione, quam in alienis Eccleſijs petita, & obtenta ab eodem Epiſcopo Diæceſano licentia exercendi; necnon ſuper confeſſionibus laicorũ audiendis præuio examine, ſine approbatione eiuſdem Epiſcopi Diæceſani, quæ dicti Clerici Regulares in vim priuilegiorum prædictæ Societati Apoſtolica authoritate conceſſorum ſibi proprio iure licere prætendebant, & deſuper in partibus fuerit deuentum ad plures actus iudiciales, & pro parte Clericorum Regularium huiuſmodi ad electionem conſeruatorum priuilegiorum huiuſmodi: nobiſque tam dilecti Ioannis Epiſcopi, quàm eorundem Clericorum Regularium nomine proſopiendis differentiis huiuſmodi quædam dubia deciſionem differentiarũ præfatarum, necnon iuriſdictionem Ordinariorum in exemptos, & ipſorum Clericorum Regularium exemptione à Iuriſdictione Ordinarij concernentia fuerint propoſita, ad quæ ambæ partes reſponderi, & quid deſuper obſeruandum ſit auctoritate noſtra Apoſtolica ſtatui, & ſtabiliri deſiderabant.

Nos qui omnium fidelium, & præſertim Eccleſiaſticorum quieti libenter incumbimus differentias prædictas, totumque negotium particulari congregationi aliquorum Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, & dilectorum Romanæ Curiæ Prælatorum examinanda commiſimus, qui auditis ſæpius Procuratoribus prædicti Ioannis Epiſcopi, necnon Procuratore Generali Societatis prædictæ negotio maturè diſcuſſo omnibus dubiis, & petitionibus huic indè propoſitis reſponderunt prout ſequitur, videlicet: Sacra Congregatio à Sanctiſſimo Domino noſtro deputata ſuper controuerſijs vertentibus inter Epiſcopum Angelorum in Indijs Occidentalibus, & Religioſos Societatis Ieſu ſæpius auditis Procuratoribus ab eodem Epiſcopo ad Vrbem allegatis; necnon ipſius Societatis Procuratore Generali negocioque accuratè diſcuſſo cenſuit prædictos religioſos nequaquam poſſe in Ciuitate, & Diœceſi Angelopolitana perſonarum ſecularium confeſſiones audire ſine approbatione Epiſcopi Diœceſani, nec verbum Dei prædicare in Eccleſijs ſui Ordinis, non petita ipſius benedictione, nec in aliis Eccleſijs ſine eius licentia, nec in Eccleſijs etiam ſui Ordinis ipſo contradicente, & contrauenientе ab Epiſcopo tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegato coerceri, & puniri poſſe etiam cenſuris Eccleſiaſticis in vim conſtitutionis San. Mem. Gregorij XV. quæ incipit *Inſcrutabili Dei prouidentia.* Ac proindè memoratis religioſis qui huiuſmodi approbationem, ac licentiam ſe obtinuiſſe non docuerint potuiſſe Epiſcopum, ſeu eius Generalem Vicarium præcipere ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ vt à confeſſionibus audiendis, & verbis Dei prædicatione abſtinerent, nec ob eam cauſam licuiſſe dictis Religioſis quaſi à manifeſtis iniuriis, & violentijs eligere conſeruatores, eoſque, vt præfertur electos in Epiſcopum, eiuſque Vicarium generalem indebitè ac nulliter excommunicationem fulminaſſe.

Cæterum S. Congregatio ſerio in Domino hortatur, ac monet Epiſcopum vt chriſtianæ manſuetudinis memor erga Societatem Ieſu, quæ laudabili ſuo Inſtituto in Eccleſia Dei tam fructuosè laborauit, ac ſine intermiſſione laborabat paterno ſe gerat affectu, eamque in regimine Eccleſiæ ſuæ per vtilem adiutricem agnoſcens benignè foueat, ac priſtinæ ſuæ beneuolentiæ reſtituat, quemadmodum Sacra Congregatio ipſum facturum confidit, ſibique certo pollicetur cum eius zelum, pietatem ac paſtoralem ſollicitudinem compertam habeat.

Datum Romæ die 16. Aprilis anno 1648. Et præmiſſorum occaſione pro parte prædicti Ioannis Epiſcopi, necnon religioſorum Societatis Ieſu in eadem Congregatione propoſita fuerunt diuerſa dubia de mandato Sanctiſſimi reſoluenda, quæ quidem S. Congregatio ſæpius auditis vt in præmiſſis eodẽ Epiſcopo ad Vrbem miſſis, necnon Procuratione Generali ipſius Societatis, negotioque maturè perpenſo ad ſingula dubia ab vtraque parte propoſita reſpondit ordine quo ſequitur.

Primò, an in caſu quo Epiſcopus præcipiat decreta aliqua Concilij Tridentini à Regularibus obſeruari, & executioni demandari Regulares

lares quicumque etiam Societatis Ieſu ſub prætextu quod huiuſmodi præcepta infringant ſua priuilegia poſſint eligere conſeruatores? Congregatio reſpondit, ſi Epiſcopus præcipiat regularibus etiam Societatis Ieſu, vt decreta aliqua Conc. Trident. obſeruent, ac exequantur in illis caſibus, in quibus per ipſum Concilium, vel conſtitutiones Apoſtolicas Regulares exempti ſubiiciuntur iuriſdictioni, & correctioni Epiſcopi, minimè licere ipſis Regularibus ob eam cauſam conſeruatores eligere.

Secundò, an quando Ordinarius procedit iuris ordine ſeruato aduerſus Regulares prædictos in caſibus in quibus per Concilium Tridētinum vel conſtitutiones Apoſtolicas ipſi ſubiiciuntur poſſint conſeruatores Iudices aſſignare? Reſpondit, vt ad proximum non poſſe.

Tertiò, an Regularibus etiam Societatis Ieſu aſſerentibus ſe habere priuilegia quominus obediant Epiſcopo in executione decretorum iuris communis Concilij Tridentini, conſtitutionum Apoſtolicarum Ordinarij debeant ipſis adhibere fidem abſque exhibitione huiuſmodi priuilegiorum? Reſpondit, Ordinarios non teneri huiuſmodi aſſertioni fidem adhibere abſque integrali priuilegiorum exhibitione,

Quartò, An in caſu quo Regulares quicunque etiam Societatis Ieſu exhibeant aliqua priuilegia, & Ordinarij iudicent ea non ſuffragari caſui de quo agitur & ad rem non facere Regulares præfati poſſint, & debeant prouocari ad Summum Pontificem, vel in partibus Indiarum remotiſſimis ad Metropolitanum, ſiue Ordinarium viciniorem, vel potius poſſint hoc caſu eligere Iudices conſeruatores? Reſpondit. Si verba priuilegiorum ſint obſcura, & ambigua non licere recurrere ad Metropolitanum, vel viciniorem Epiſcopum, nec conſeruatores eligere, ſed Summum Pontificem pro interpretatione eſſe adeundum.

Quintò, vtrum conſtitutio fel. recor. Gregorij XV. circa conſeruatores Regularium publicata an. 1621. cum declarationibus Eminentiſſimorum Sac. Congregationis Conc. Trident. interpretum deſuper editis æquè afficiat, & comprehendat religioſos Societatis Ieſu, ac reliquos regulares, itaut omnia alia prædicta Societatis priuilegia fuerint reducta ad terminos dictæ conſtitutionis, & ſic in poſterum debeant ab iis eligi conſeruatores iuxta formam, & tenorem prædictæ conſtitutionis? Reſpondit, huiuſmodi conſtitutionem cum declarationibus, vt prætenditur editis æquè afficere Religioſos Societatis Ieſu, atque aliorum Ordinum, & conſeruatores ad illius præſcriptum eſſe eligendos non obſtantibus quibuſuis priuilegiis, quippe quæ omnia ſunt redacta ad terminos ipſius conſtitutionis.

Sextò, an regulares prædicti grauati ære alieno, vel ad ratiocinia, teſtamentorum executores poſſint conueniri coram Ordinario, ſi conſeruatores non nominauerint intra tempus habile ab Ordinario præſcriptum? Reſpondit, Regulares in cauſis præfatis coram Ordinario loci eſſe conueniendos, ſi ad præſcriptum conſtitutionis San. Mem. Greg. XV. conſeruatores non elegerint, ipſumque electionis documentum intra præfinitum tempus in actis Curiæ ipſius Ordinarij non exhibuerint, ac dimiſerint.

Septimò, an dicti regulares conſeruatores ſiue ad iura, ſiue ad priuilegia tuenda aſſumentes teneantur ante exercitium commiſſionis præſtare cautionem coram Ordinario, ſiue alio Iudice competente de iudicio Siſti, & iudicatum ſoluendo, caſu quo in lite, ſiue cauſa ſuccubuerint? Reſpondit, non teneri.

Octauò, an quando Epiſcopi iura, vel decimas cathedralium aduerſus regulares prædictos dote ſua ſpoliantes Eccleſia corā Iudice competente tuentur libroſque memorialia, & allegatores producunt ius Eccleſiarum Cathedralium exprimentes, & acquiſitiones Religioſorum aliaque id generis adnumerantes huiuſmodi ſcriptorum occaſione poſſint Regulares nominare conſeruatores, prætendentes iniuriam ſibi inferri in referendo immoderatas acquiſitiones Reſpondit, ſi Epiſcopi pro tuendis iuribus Cathedralium Eccleſiarum coram Iudice competenti huiuſmodi ſcripta producat, & regularium immoderatas acquiſitiones veraciter, & modeſtè referant, non licere Regularibus ob eam cauſam ad conſeruatores recurrere.

Nonò, vtrum regularis quicunque etiam Societatis Ieſu poſſint adminiſtrare Sacramentum pœnitentiæ ſecularibus abſque licentia Epiſcopi Diæceſani, etiamſi in aliena Diæceſi approbatus ſit? Reſpondit, regulares etiam Societatis Ieſu in vna Diæceſi ab Epiſcopo approbatos ad confeſſiones perſonarum ſecularium audiendas nequaquam poſſe in alia Diæceſi huiuſmodi confeſſiones audire ſine approbatione Epiſcopi Diæceſani.

Decimò, an Epiſcopus contra dictos regulares audiendos in ſua Diæceſi confeſſiones ſæcularium abſque ſua approbatione, vel concionatores abſque licentia Epiſcopi intra, & extra proprias Eccleſias poſſit procedere eos à talibus miniſteriis remouendo, ſiue præceptis, & aliis iuris remediis coercendo? Reſpondit eiſdem regularibus, qui confeſſiones perſonarum ſecularium audiunt ſine approbatione Epiſcopi loci vel prædicant in Eccleſijs ſui Ordinis, non petita illius benedictione, aut in aliis Eccleſijs abſque ipſius licentia, vel in Eccleſijs etiam ſui Ordinis ipſo contradicente poſſe Epiſcopum in vim conſtitutionis fel. record. Gregorij XV. quæ incipit *Inſcrutabili Dei prouidentia* tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatum adminiſtrationem Sacramenti pœnitentiæ, ac munus prędicationis interdicere, eoſque Iuris remediis coercere, & punire.

Vndecimò, an quādo Epiſcopo conſtat dictas licentias obtentas non fuiſſe, ipſe poſſit præcipere, vt donec licentiam intra præſcriptum tempus exhibeant à tali miniſterio abſtineant, & an requirendus ſit per Epiſcopum pro his exhibendis Prouincialis in alia Diæceſi, vel longiſſimè exiſtens, vel ipſi Regulares confeſſarij, vel eorum Superiores eiuſdem Diæceſis, in qua prædicta exercent? Reſpondit poſſe Epiſcopum ſic præcipere, nec pro huiuſmodi licentiis requirendum eſſe Prouincialem, ſed ſatis eſſe ipſos Religioſos requirere, aut eorum Superiores in Diæceſi Epiſcopi exiſtentes.

Decimuſecundò, an ſi contingat vt aliquis prædictorum regularium inſurgat contra Epiſcopum in propria Diæceſi maledictis cum ſcripto, vel dicto populum ſcandalizando poſſit ab Epiſcopo puniri, & qua animaduerſione, & quid ſi huiuſmodi delinquens tranſiuerit ad aliam

Diæceſim

Diæceſim hoc caſu ſeruandum ſit? Et qua pæna puniendus ſit Regularis, qui commorans in vna Diœceſi ſpargat famoſos libellos contra Ordinarium alterius Diæceſis? Reſpondit, ſi regularis intra clauſtra degens extra ea in caſibus in dubio expreſſis ita notoriè deliquerit, vt populo ſcandalo ſit Epiſcopo inſtante teneri Superioré regularem infra tempus ab Epiſcopo præfigendum ſeuerè illum punire, ac de punitione Epiſcopum certiorem facere, alioquin ſic delinquentem ab Epiſcopo puniri poſſe ad præſcriptum Concilij Tridentini cap 14. ſeſſ. 25. de regular. quod ſi delinquens ad aliam Diæceſim migrauerit ſeruandum eſſe quod præcipitur in conſtitutione Sanc. Mem. Clementis VIII. incipien. Suſcepti muneris ratio.

Decimotertiò, an conſeruatores nominati, & electi à regularibus prædictis ante exercitium ſuæ iuriſdictionis teneantur electionis authenticum documentum exhibere coram Ordinario ſub pœna nullitatis actuum? Reſpondit vtique teneri.

Decimoquartò, an priuilegia, quæ ſunt contra iuriſdictionem Ordinarij, & quibus gaudent, & gaudere prætendunt regulares prædicti debeant Epiſcopis notificari, ſiue inſinuari? Reſpondit, regulares teneri huiuſmodi priuilegia Epiſcopo exhibere ſi eis vti voluerint.

Decimoquintò, an prædia ruſtica, metallorum fodinæ, ſaccari opificinæ à regularibus Societatis, vel aliis poſſeſſa vel aliæ domus ſeculares, in quibus videlicet vnus vel duo regulares tantum cōmorantur gaudeant priuilegio collegiorū ſeu Conuentuum? Reſpondit non gaudere.

Decimoſextò, vtrum regulares prædicti apothecas quarumcumque mercium, macella, & ſimilia præſertim propè collegia, ſiue Conuentus exercentes poſſit ab Ordinario ſub cenſuris inhiberi, ne huiuſmodi exerceant. Reſpondit, non poſſe Epiſcopum hoc prohibere regularibus exemptis, ſed ſi in præmiſſis ita notoriè delinquant extra clauſtra, vt populo ſcandalo ſint, ſeruandum eſſe quod dictum eſt ſupra in reſponſione ad duodecimum.

Decimoſeptimò, vtrum regulares etiam Patres Ieſuitæ in ſuis prædiis, opificinis, aliiſque ſuis Domibus ſecularibus ſitis intra limites parochialium ad ſe non ſpectantium poſſint adminiſtrare Sacramentum baptiſmatis ſolemnis matrimonij, extremæ vnctionis, & Euchariſtiæ in Feſto Paſcatis famulis, mercenariis, ruſticis, ſiue aliis id genus hominibus ſecularibus abſq; Ordinarij, vel Parochi licentia? Reſpōdit, non poſſe.

Decimooctauò, vtrum PP. Societatis in Ciuitate, & Diæceſi Angelorum poſſint conſecrare vaſa ſacra, altaria, & ſimilia in quibus vnctio requiritur? Reſpondit itidem non poſſe; pro parte verò religioſorum Societatis Ieſu propoſita fuerunt infraſcripta dubia.

Primò, an Epiſcopi in partibus Indiarum poſſint ex integro totum vnum Monaſterium, vel Collegium ab audiendis confeſſionibus ſuſpendere? Reſpondit Epiſcopos Indiarum poſſe quidem omnibus ſimul vnius Monaſterij, vel collegij confeſſariis adimere facultatem audiendi confeſſiones perſonarum ſecularium etiam inconſulta Sacra Congregat. Epiſcoporum, & Regularium negotiis præpoſita cum decretum ab ea editum ſub die 20. Nouemb. 1615. ex intentionis defectu, & conuenientia morali non extendatur ad Regiones illas tam longè ab Vrbe diſſitas. Verum ab hac generali ſuſpenſione, quæ vix ſine ſcandalo, & animarum pernicie contingere poteſt abſtinendum eſſe Epiſcopis, niſi grauiſſima ſubſiſtente cauſa, ſuper quo S. Congregatio illorum conſcientias grauiter voluit eſſe oneratas. Secundò, An Epiſcopus regularem pro confeſſionibus ſemel approbatum ſine noua cauſa ſuſpendere poſſit ab ipſis confeſſionibus audiendis. Reſpondit, regulares alias liberè ab Epiſcopo præuio examine approbatos ad audiendas confeſſiones perſonarum ſecularium ab eodem Epiſcopo ſuſpendi non poſſe ſine noua cauſa, eaque ad cōfeſſiones ipſas pertinere.

Tertiò, an Bulla Pij V. 34. in Ordine tom. 2. Bullarij conceſſa, inſtante, & ſupplicante Sereniſſimo Rege Catholico non ad petitionem Regularium ſit reuocata in Bullis Summorum Pontificum in quibus exemptiones regularium mitigantur? Reſpondit agendum cum Sāctiſſimo, an velit declarare Bullam non eſſe reuocatam, illam tamen non ſuffragari, niſi in locis vbi eſt defectus Parochorum.

Quartò, an Epiſcopus poſſit cum cenſuris procedere contra regulares exemptos, ſi inobedientes fuerint in confeſſionibus audiendis, vel prædicatione verbi Dei, & hoc an vigore Concilij Tridentini, vel per quem Canonem? Reſpondit poſſe procedere non quidem in vim Concilij Tridentini, ſed in vim conſtitutionis Gregorij XV. quæ incipit Inſcrutabili Dei prouidentia.

Quintò, an licentia audiendi confeſſiones, & prædicandi ab Epiſcopo per literas miſſiuas, an ſolum per literas patentes Cancellariæ concedi poſſit? Reſpondit, poſſe concedi etiam per literas miſſiuas vel oretenus ſi ita Epiſcopo videbitur.

Sextò, an talis licentia oretenus ſine ſcriptis concedi poſſit? Reſpondit, vt ad proximum.

Septimò, an facultas eligendi conſeruatores conceſſa Societati à Gregorio XIII. ſuffragatur in locis in quibus non adſunt Iudices Synodales priuilegium Gregorij XIII. non ſuffragari quoad hoc, vt ſocietas non teneatur ex illis eligere conſeruatores dummodo tamen in reliquis ſeruetur forma conſtitutionis Greg. XV. hac de re editæ.

Octauò, an conſeruatores Societatis Vicarios generales Epiſcoporum auctoritate Apoſtolica per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas compellere poſſint virtute Bullæ Greg. XIII. incipien. Æquum reputamus. Datum vltima Februarij 1573. Reſpondit poſſe à manifeſtis iniuriis, & violentiis eos compeſcere etiam cenſuris, & pænis Eccleſiaſticis. Datum Romæ die 16. Aprilis 1648. Quapropter vt præmiſſa firmius ſubſiſtant, & inuiolabiliter obſeruentur Nobis pro parte Ioannis Epiſcopi huiuſmodi fuit humiliter ſupplicatum, vt illa authoritate Apoſtolica confirmare de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur dicti Ioannis Epiſcopi votis hac in re annuere, illumque ſpecialibus fauoribus, & gratiis proſequi volentes, & eundem Ioannem Epiſcopum à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pænis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit ad effectum præſentium dumtaxat conſequēdum

harum

hatum ſerie abſoluendum, & abſolutum fore cenſentes huiuſmodi ſupplicationibus inclinati præincerta reſponſa, ſeu reſolutiones auctoritate prædicta tenore præſentium confirmamus, & approbamus, illiſque Apoſtolicæ firmitatis vim, & robur adiicimus, & inuiolabiliter obſeruari mandamus, ſalua tamen ſemper in præmiſſis auctoritate dictæ Congregationis decernentes ſic, & non aliter in præmiſſis per quoſcunque Iudices Ordinis, & Delegatos etiam Cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de Latere Legatos iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inanè ſi quid ſecus à quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obſtantibus Apoſtolicis, ac Vniuerſalibus, Prouincialibuſque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, & ſpecialibus conſtitutionibus, & ordinationibus; necnon Eccleſiæ Angelopolitanæ, ac Societatis prædictæ, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel alia quauis firmitate roboratis Statutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quoque indultis, & literis Apoſtolicis eidem Eccleſiæ, & Societati ſub quibuſcunque verborum tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam Derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac decretis etiam irritantibus etiam motu proprio, ac etiam conſiſtorialiter, & alias quomodolibet in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, cõfirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis etiamſi pro ſufficienti illorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, illorum omnium, & ſingulorum tenores præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis habendis, illis alias in ſuo robore permanſuris ad effectum præmiſſorum ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcunque.

Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris die 14. Maij M.DC.XLVIII. Pontificatus noſtri anno quarto.

M. A. Maraldus.

Circa quod Breue SS. D. N. Innocentij notatu dignum illud quod ipſi præponitur, ſcilicet:
111 *Ad futuram rei memoriam*. Non enim dicitur. *Ad perpetuam rei memoriam*, vt alibi ſepè in Reſcriptis Pontificum; non ſolum, quia perpetuum nihil poteſt eſſe ſub Sole, *l. cum debere ff. de ſeruit. vrbanor. prædior.* cum traditis per Molinam *de primogenit. lib. 1. cap. 4. num. 15*. Sed etiam quia cum hoc Breue ſit ad inſtantiam partis, quæ poterat proponere multa, quæ non probabantur, non debebat à Sede Apoſtolica emanare Breue quod obligaret omnes ſemper, aut in perpetuum. Tempus enim perpetuum in infinitum ſe extendit. *l. purè in fin. ff. de except. l. fundi §. Labeo ff. de act. empt.* & aliis iuribus, & Doctoribus apud Barboſam *in Tract. de dictionib. dict. 254. num. 2. & 3.* Solum ergo declarationes, & decreta Sac. Congregationis in eo Breui contenta obligant pro tempore, & quouſque ab ipſamet S. Congregatione melius, & exactius informata aliter prouiſum non fuerit.

Quod manifeſtè declarat Pontifex illis verbis:
112 *Salua tamen ſemper in præmiſſis authoritate dicta Congregationis*. Clauſula etenim *ſalua, &c.* vel *ſaluo, &c.* eſt præſeruatiua iuris, vt cenſuit Rota *deciſ. 610. in fin.* quam affert Barboſa *de clauſul. clauſul. 139. num. 4* Et modificat, & limitat Angelus *conſil. 27.* Tuſchus *pract. concluſ. tomo 2. littera D. concluſ. 308 numero 1.*

Notandum præterea declarationes, & decreta
Sac. Congregationis, Confirmationem, ac ap- 113
probationem à Sanctiſſ. factam ſolum videri procedere, quantum eſt ex vi huius Breuis, directè, & per ſe pro Epiſcopo, & Epiſcopatu Angelopolitano in Indiis Occidentalibus nouæ Hiſpaniæ, pro quo, & ſedandis controuerſiis inter ipſum, & Patres Societatis editum eſt.

Ita enim conſtat ex titulo præfixo eidem, ſcilicet: *Breue SS. D. N. Innocentij in cauſa Angelopolitana iuriſdictionis in Indijs Occidentalibus noua Hiſpania.* Deinde ex toto contextu ipſius Breuis; maximè ex verbis prohæmij: *Cum ſicut accepimus aliquæ fuerint orta differentia inter Venerabilem fratrem Ioannem Epiſcopum, &c. & dilectos filios Clericos Societatis Ieſu, &c.* Adiunctis illis: *Pro ſopiendis differentijs huiuſmodi*. Dixi au-
tem *directè, & per ſe*, quia directè, & veluti per 114
accidens aliquæ declarationes, & decreta in Breui contenta videntur generalia pro aliis Epiſcopis, Epiſcopatibus, & aliis Religionibus à Societatis Ieſu, maximè in partibus illis Indiarum.

Maximè animaduertendum, in huiuſmodi Breui ſupponi Bullam Gregorij XV. *Inſcrutabili Dei prouidentia*, non eſſe ſuſpenſam pro Regnis Hiſpaniarum per Vrbanum VIII. in ſpeciali Breui ſuper hoc edito, quod retuli ſupra n... Etſi enim, vt eo loco dixi verè extaret tale Breue Vrbani ſuſpenſiuum pro Regnis Hiſpaniarum dictæ Bullæ Gregorij XV. quia illud iam olim propriis oculis videram, vt dixi *tom. 1. Summa cap. 19. num. 35.* & retulerunt Antonius de Hinoioſa, P. Auguſtinus de Bellis, Alfonſus de Carranza, & alij; nihilominus quia in Regiſtris Papæ Vrbani non inueniebatur per tres menſes, quibus ſuper hoc diligentia adhibita eſt, vt teſtatur Ioannes Naldus vir ſingulariter doctus, & in Curia Aduocatus *in informatione ſuper hac cauſa §. 59.* ideò S. Congregatio in decretis, & declarationibus præfatis confirmatis à SS. D. N Innocentio, ſuppoſuit ſemper dictam Bullam Gregor. XV. eſſe in viridi obſeruantia in Hiſpaniarum Regnis.

Cum verò poſtea repertum fuerit, (Deo ſic prouidente) præfatum Vrbani VIII. Breue, nec illud reuocatum ab eodem Vrbano, aut SS. D. N. Innocentio, cenſendum eſt manere in ſua vi, & vigore, ac proindè iuxta illud in hac, & ſimilibus cauſis in Regnis Hiſpaniarum in dies emergentibus, iudicandum eſſe. Illud propterea hic apponimus, prout à viro fide digno accepimus.

BREVE VRBANI VIII.

Venerabili Fratri Iulio Epiſcopo Cratien. noſtro, & Sedis Apoſtolicæ in Regnis Hiſpaniarum Nuntio.

VRBANVS

VRBANVS PAPA VIII.

116 VEn.Fr. Aliàs à felic.record. Gregorio Papa XV. Prædeceſſore noſtru Emanarunt litteræ tenoris ſequentis vlt. Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei,&c. Cum autem ſicut accepimus circa executionem litterarum prædictarum in Regnis Hiſpaoiarum faciendam nonnulla per dilectum filium nobilem vitom Rodericum de Sylua Ducem Paſtrsnæ Chariſſimi in Chriſto filij noſtri Philippi Hiſpaniarum Regit Catholici apud nos & Sedem Apoſtolicam Oratorem eiuſdem Philippi Regis nomine coram dilectis filiis noſtris Dominico Sanctorum duodecim Apoſtolorum Gymnaſio, Ioanne Garzia Sanctorum quatuor Coronatorum Millino, ac Scipione Cobellutio Sanctæ Suſannæ, necnon Antonio Sancti Onuphrij titulorum Preſbyteris Cardinalib. reſpectiuè nuncupatis ad id a nobis ſpecialiter deputatis deducta fuerint per Dominicum, Ioannem Garziam, Scipionem, & Antonium Cardinales prædictus, ſeu alios à oobis ſuper his deputandos maturius, ac plenius videantur, atque conſiderentur; motu proprio, & ex certa ſcieotia, ac matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine fraternitati ſiue per præſentes committimus, & mandamus, vt in Regnis Hiſpaniarum prædictis tantum ad executionem inſertarum litterarum huiuſmodi ſuperſederi auctoritate noſtra cures, & facias dooec aliter à nobis, ſeu Romanis Pontificibus ſucceſſoribus noſtris prouiſum fuerit, contradictores quoſlibet, & rebelles, ac ſibi in hoc oon parentes per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato etiam ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis, non obſtantibus præinſertis litteris huiuſmodi, cæteriſque in contrarium facientibus quibuſcunque.

Datum Romæ apud S.Petrum ſub annulo Piſcstoris die ſeptima Februarii anno 1625. Pontificatus noſtri Anno II.

117 Quamuis autem pro maiori robore eorum quæ in hoc conſulto dicta ſunt plures Sac. Rotæ Romanæ deciſiones afferri poſſent, illis prætermiſſis ſolùm pancas aliquot ad rem facientes hic apponere libuit.

Barchinonen̄.

Incurſus Cenſurarum.

118 Coram Domino Mantica anno 1593.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicari ab Epiſcopo non poteſt, qui ab eius iuriſdictione eſt exemptus.*

2 *Attentata intelliguntur, quæ pendente lite in Rota geſta ſunt coram Ordinario, quando cauſa eſt commiſſa ſuper toto negotio principali, & incidentibus, n. 3.*

4 *Iuriſdictio per conſenſum prorogatur: ſed exempti non poſſunt prorogare ſine conſenſu Romani Pont cui immediatè ſunt ſubiecti. n. 5.*

6 *Abſolutio à cenſuris, vt cauſa apertius cognoſcatur, conceditur, cum reincidentia.*

DECISIO.

FVit conclusum Monachos ab excommunicatione eſſe abſolueodos: Nam ex reſolutionibus die 28. Nouembr. 1583. & die 5. Iunij 1584. factis coram S. D. N. tunc temporis Sacri Palatij
Apoſt. Auditore conſtat de exemptione Abba- 1
tiæ S.Cucufati, & Eccleſię S.Petri de Octauiano; cui conſequens eſt dicere vt ſententia excommunicationis ab Archiepiſcopo Tarraconen̄ contra Monachos illius Eccleſiæ ſit nulla; quia exemptus non poteſt excommunicari ab Epiſcopo, à cuius iuriſdictione ex exemptus, *c. 2. ad fin. de in integr. reſt. & c quanto de priu. & Clem. 1. §. nonnulli de exceſſ. prel* Imol. *in c. ex parte de priuil.* Bellam. *in conſ.* 20. *n.* 14. *verſ. & eſt ratio.* Nat. *conſ.* 257. *num.* 7.

Quod multu magis in caſu propoſito dicen- 2
dum eſt: quia cauſa pendet in hoc ſacro Auditorio: & ideo omnia quæcumque geſta ſunt coram Archiepiſcopo Metropolitano, & Epiſcopo Gerunden̄. ſubiacent vitio attentatorum, *c. non ſolum de appell. lib.* 6.

Neque hæc cauſa poteſt dici non eſſe com- 3
prehenſa in commiſſione: quia eſt commiſſa ſuper toto negotio principali, cum omnibus incidentibus, & dependentibus; & commiſſio ad inſtantiam Epiſcopi Barchinonen̄ fuit in Rota præſentata.

Neque ad rem pertinet, quod iuriſdictio Epi- 4
ſcopi Gerunden̄ à Monachis fuerit prorogata, eum in eius iuriſdictione conſenſerint, *l.* 1. *&* 2.
ff. de iudic. quia exempti non poſſunt prorogare 5
alterius iuriſdictionem ſine conſenſu Romani Pontificis, cui immediatè fuit ſubiecti, *cap. cum tempore, in fine*, & ibi not. Abb. *n.* 2. *de arbit.* Ioan. Andr. *in c. ſcienti*, *col. mihi* 14. *verſ. ſolum pro hac parte de reg. iur l* 6. Felyn. *in c. P. & G. n.* 13. *de offic. deleg.*

Neque etiam obſtant conſtitutiones Prouincisles, quæ prohibent abſolui eos, qui Clericis violentiam intulerunt niſi cum de omnibus ſatisfecerint, quia debent intelligi quando violentia infertur ſine iuſta cauſa: diuerſum eſt, ſi cum iuſta cauſa inferatur, *l. nec vim*, & ibi Bart. *n.* 6. *in fin. de iuſt. & iure.*

Sed, vt apertius cauſa cognoſcatur, Domini cenſuerunt Monachos à cenſuris eſſe abſoluendos, cum reincidentia eorum arbitrio.

Habetur hæc deciſio inter deciſiones Manticæ deciſione 237.

Oſcen̄.

Iuriſdictionis.

119 Coram Reuerendiſſimo P. D. Pirouano Decano. Die Veneris 11. Decemb. 1637.

ARGVMENTVM.

119 Ordinarij cum habeant intentionem fundatam in iure ſuper exercitio iuriſdictionis in ſua diœceſi, quouſque eis non ſit inhibendum. Ordinarij non habent iuriſdictionem contra Regulares, &c.

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Contra Ordinarios, cum habeam intentionem fundatam in iure ſuper exercitio iuriſdictionis inſua diœceſi non eſt inhibendum, donec cognoſcatur de iuribus pratendentium exemptionem num 2.*

3 *In Viſitationis, & executionis piarum voluntatum materia, plura in iure ſancita ſunt.*

4 *Regulis non ſemper, & indiſtinctè inhærendum eſt.*

5 *Ordinariis circa iuriſdictionem non aſſiſtie ius contra Regulares, quod procedit etiamſi Ordinarij ſint Sedis Apoſtolicæ delegati. n. 6.*

6 *Regulares Superiorum vigilantia relinquuntur.*

7 *Titulus vigore priuilegij allegari poteſt.*

8 *In poſſeſſione ſua quis turbari non debet dum cognoſcitur de eius releuantia.*

9 *Concilio Tridentino cenſetur derogatum licet de Tridentino non ſit facta mentio, ſtante derogatione Conciliorum.*

10 *Ordinarius quando dicatur proceſſiſſe vti pia opera exequntor in caſibus à iure conceſſis.*

11 *Ordinarij tanquam Sedis Apoſt. delegati in caſibus à iure conceſſis omnium piarum diſpoſitionum tam in vltima voluntate, quam inter viuos ſunt exequutores.*

12 *Ordinarius ceſſante negligentia non poteſt priuare exequutores teſtamentarios ſuis facultatibus.*

13 *Appellatio de iure ſemper datur ab vtrumque effectum ſcilicet deuolutiuum, & ſuſpenſiuum.*

14 *Iudex pro ſua iuriſdictione tuenda, & partium ſecuritate debet inhibere partibus inſtantibus.*

DECISIO.

PATRES Societatis prætendentes ſe eſſe grauatos ex proceſſu, & ſententia Ordinarij Oſceñ. appellarunt, & cauſa ad Rotam delata cum facultate inhibendi cauſa cognita hodie fuit dubitatum, an eſſet inhibendum, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

1 Nam, etſi vera ſit concluſio, & per Rotam ſæ-
pè recepta contra Ordinarios nedum de iure
communi habentes fundatam intentionem in
exercitio eorum iuriſdictionis, *c. conquerente de*
offic. ord. c. cum perſona de priu in 6. c cum vener c.
2 *cum de Xenodochiis de relig. dom.* Sed etiam ex de-
cretorum Trid diſpoſitione *c. 8. ſeſſ. 21. c. 8. ſeſſ.*
22. c. 20 ſeſſ. 25 non eſſe inhibendum, donec cog-
noſcatur de iuribus prætendentium exemptio-
nē aut præſcriptionē. Caput. *dec.* 201. *p.* 2. Tolet.
iuriſdictionis quæ eſt 396. *p.* 1. *& in c* 493 *p* 2.
3 *recem.* & Theatina Iuriſdictionis 501. *ead. p.* 2.
& 525. *p.* 1. *recent.* Attamen quia tam in materia
viſitationis, quam executionis piarum volunta-
rum vtroque iure plura ſancita fuerunt *c. tua no-*
bis de teſt. Clem. 1. *& vnica eod tit. Clem.* 2. *de relig.*
4 *domib. & c.* 8. *ſeſſ.* 21. *c.* 8. *ſeſſ.* 22. non ſemper, &
indiſtinctè regulæ inhærendum eſt, ſed viden-
dum quo iure Ordinarius proceſſit contra Re-
ctorem, & alios executores, vel tamquam piæ
operis exequutor vel tanquam Viſitator. Si de
hac poſtrema parte materiam viſitationis tāgen-
te ageretur, & qui non eſt caſus, nec ordinarius,
& ſeù eius Vicarius ex tenore monitorij tranſ-
miſſi intendit viſitare Collegium Patrum quoad
regimen, & regularem diſciplinam, aut bonorum
5 Eccleſiaſticorum conſeruationem, tunc indiſtin-
ctè eſſet inhibendum, quoniam ius non aſſiſtit
Ordinariis contra Regulares quinimò in decre-
tis ſupradictis excipiuntur propter regularem
obſeruantiam, quæ in eorum Monaſteriis viget,
quorum Superiorum vigilantiæ relinquitur, &
de iure competit etiam quod ordinarij ſint Sedis
Apoſtolicæ delegati. Clem. 2. vbi gloſ. *in verbo*
alia, & ibi Vitalis. *in §. hoc igitur n. 4. & ſeq. de*
ſtatu Monach. & in Clem quia contingit, n. 71. de
relig. domib quæ iuris aſſiſtentia eo minus Ordi-
nariis deſeruire poſſet contra Patres Societatis,
habentes priuilegia Pauli III. Pij IV. & Gregor.
XIII cum clauſulis ampliſſimis exemptionis ab
omni ſuperioritate exemptione, & viſitatione 7
quorumcumque Ordinariorum cum ſuſceptio-
ne ſub protectione Sedis apoſtolicæ cum qui- 8
bus poſſunt allegare titulum, & à die datæ illo-
rum obſeruantiam, & dum cognoſcitur de rele-
uantia in eorum libertatis, & exemptionis poſ-
ſeſſione turbari non poſſunt, *c. cum perſona in fin.*
de priuileg. in 6. Et comprobant Anchar. *ibid. n.*
11. Gemin. *n.* 3. *&* 4. Franc *n.* 1. Hancque declara-
tionem ſequuta eſt Rota *deciſ.* 491. *n.* 4 *&* 5 685.
n. 2. *p.* 1. 182. *n.* 5. *p.* 2. *recem* Seraph. *deciſ.* 595. *n.* 9
3. *&* 1279. *in fin.* Et idem fuit firmatum in Lau-
retana Iuriſdictionis 12. Maij 1631. coram Epi-
ſcopo Vrgelleñ. & ſeruari debet, cum priuilegia
Patrum poſt Concilium Tridentinum ſuperue-
nerint cum derogationibus Conciliorum quæ
ſufficiunt, etiam quod de Tridentino in indiui-
duo mentio facta non fuerit, vt in cauſa S. An-
geli penſionis 16. Decembris 1594. coram Car-
din Hieronymo Pamphilio 179. *n.* 6. *p.* 2 *recent.* &
in Alerien penſionis 20. Martij 1626. coram D.
meo Decano. 18
Rectius igitur exiſtimarunt Domini, inſpecto
tenore monitorij, dici poſſe Ordinarium proceſ-
ſiſſe vti piæ operis exequutorem in caſibus à
iure conceſſis, *c. tua nobis de teſtam. Clem. vnic.*
eod. tit. c. quia contingit de relig domib. ad quæ iura
Concil. Trident. ſe remiſit *in c.* 8. *ſeſſ.* 22. ibi. *Epi-* 11
ſcopi etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati in
caſibus à iure conceſſis omnium piarum diſpoſitio-
num tam in vltima voluntate, quàm inter viuos ſint
exequutores
Cœterum, quia iura prædicta præuident in
caſum negligentiæ abuſus diſſipationis & dila-
pidationis bonorum, quicquid ſit, an etiam in
in hoc ſecundo caſu intrent priuilegia Societa-
tis, attamen de negligentia Rectoris Collegij
adhoc non conſtat, & eo minus aliorum exe-
quutorum, quo nominati fuerunt in teſtamento
Ludouici, quos ordinarius ſuis facultatibus pri- 12
uare non poteſt. Bald *conſ.* 19. *num.* 2. *lib.* 5. Caſtr.
conſ. 456. *n.* 1. *lib* 2. Alex. *conſ.* 106. *n.* 1. *lib* 6. meri-
to ceſſante cauſa, & culpa aliorum exequuto-
rum ius in hac parte non aſſiſtit Ordinariis ad
ſuſtinendum inordinatum proceſſum, & graua-
men diſſimulari non poteſt propter quod de iu-
re ſemper datur appellatio ad vtrumque effe-
ctum deuolutiuum, & ſuſpenſiuum *c. non ſolum* 13
c. Romana §. Si autem de appell. in 6. l. appellatione
C. eod. tit. & Iudex pro ſua iuriſdictione tuenda, 14
& partium ſecuritate, ne aliquid innouetur po-
teſt, & debet inhibere partibus inſtantibus. Lan-
cell. *de attent. cap.* 4 *ampl.* 10 *n.* 2. *& c.* 10. *n.* 7. *&*
ſeqq. Menoc. *con.* 35. *n.* 14 *lib* 1. Et ita concluſum
fuit.

Habetur hæc deciſio inter collectas à Rubeo *p. num.* 260. *nouiſſ.*

Toletana.

Iuriſdictionis.

120 Coram Domino Buratto anno 1616.

ARGVMENTVM.

Exempti ab Ordinariurum iuriſdictione nequeunt ab ipſis Ordinariis, vel eorum miniſtris excommuoicari. Notarij, & Nuncij relationi creditur, vbi adeſt ſtylus.

SVMMARIVM

1 *Abſolutio ad cautelam ex inueterate ſtyle Rota, ſine cauſa cognitione concedi ſolet.*

2 *Exempti à iuriſdictione Ordinarij, inconſulto Summo Pontifice, nulliter excommunicantur ſub prætextu, quod præcepto eiuſdem Ordinarij non paruerint.*

3 *Abſolutio à cenſuris non remittitur ad Ordinarium, quando conſtat de grauamine ab ipſo, vel eius Officiali illato.*

4 *Notarij, & Nuncij relationi ſine teſtibus ſtatur, ſi adeſt ſtylus, & loquitur de ſtylo ciuitatis Tolet.*

5 *Nuncius refert per verba præteriti temporis.*

6 *Notario atteſtanti de cauſa deputatione creditur de ſtylo Rota.*

7 *Ad interdictum quomodo procedatur remiſſiuè.*

DECISIO.

1 CVm Abbas de Eſcalona, & alij ap-
pellantes à cenſuris, & interdictis
per Commiſſarium Illuſtriſſimi D.
Cardinalis Archiepiſcopi latis, præ-
tenderent, ſe non eſſe remittendos ad dictum
Illuſtriſſimum eorum ordinarium pro abſolutio-
ne ad cautelam, ex inueterato ſtylo, ſine cauſa
cognitione per Rotam concedi ſolita; propoſito
dubio viſum fuit DD. conſtare de notorio gra-
uamine per dictum Commiſſarium illato.

2 Fuit enim à S. D. N. conceſſa exemptio colle-
giatæ dicti loci de Eſcalona in limine illius ere-
ctionis à iuriſdictione Ordinarij, cum immedia-
ta ſubiectione Nuncio Hiſpaniarum, & Sanctæ
Sedi Apoſtolicæ: ita quod Ordinarius non poſſet
excommunicare, ſuſpendere, & interdicere, nec
de defectu eius vacationis, & conſenſus oppo-
nere, cum decreto irritanti, & aliis clauſulis am-
pliſſimis, de quibus in litteris Apoſtolicis eidem
Commiſſario exhibitis, qui reſpondit, ſe ſcire
de verbo ad verbum omnia in eis contenta, &
quod propterea non indigebat earum lectura,
vel intimatione, *vt in Summario Abbatis nunc
dato num. 3.* Et ideo inconſulto Summo Pontifi-
ce, & non informato de exemptione Illuſtriſſ. D.
Archiepiſcopo, (qui alias præſumendum eſt
quod pro ſumma eius prudentia, & erga Sanctam
Sedem Apoſtolicam, & S. D. N. obſeruantia d.
Commiſſario mandaſſet, vt à dictis cenſuris, &
interdictis ſe abſtineret, prout ſtantibus præmiſ-
ſis abſtinere debebat) non potuit idem Commiſ-
ſarius ad illa procedere contra præbendatos
eiuſdem Eccleſiæ, & alios, prætextu, quod eius
præcepto non paruerint prout proceſſit, & ſic
nulliter, *cap. Ad quorundam*, vbi Socin. *num. 1. de
exceſſ. Prelat.* quæ ſuſtineri non poſſunt. Innoc.
*in cap. Ex parte, il 1. col. 2. nu. 3. verſ. licet de verb.
ſignificat.* & ibi Ioan. Andr. *col. 2. num. 5, verſ.
Quod ſi monitus.* Hoſtien. *in ſimili verſ. n. 5.* Butr.
num. 11. Secundo caſu. Card. *num. 6. verſ. Quod ſi
monitus.* Et conſequenter ceſſat manifeſta offen- 3
ſa, & dubietas, nec debet fieri remiſſio pro ab-
ſolutione ad Ordinarium, cuius Commiſſarius
excommunicauit, *cap. Venerabilis §. Sanè, verſ.
Si verò.* Vbi Gloſſ. & Doctor. *de ſentent. excommu-
nic. in 6.*

Non obſtat quod non ſit danda fides atteſta- 4
tioni Notarij ſine teſtibus, qui exhibuit dictas
litteras: quia imò illi ſtatur de ſtylo illarum par-
tium, ſi enim ſtatur relationi Nuncij abſque te-
ſtibus, quando adeſt ſtylus, vt illi credatur, vt fuit
dictum *in alia Toletana decimarum 3. Iunij de an-
no 1590 coram bon. mem. Ponia in Vlixbonen. iuris
deputandi Collectores 14. Maij 1603. coram Re-
uer. Attrebatenſi, & in Placentina, & Toletana Ca-
nonicatus, & Beneficiorum 26. Iunij 1609. coram
Reuerendiſſimo D. Benemen.* multo magis Nota-
rij, *vt in dicta Vlixbonen. B.* Et ſic ceſſat etiam 5
obiectum, quod dicta atteſtatio ſit facta per ver-
ba enunciatiua præteriti temporis, quia facta
à Notario tanquam Nuncio, qui ſemper refert
per verba præteriti temporis, ad not. *in c. Cum
parat. de appell.* Et iuxta formam traditam à Spe-
culat. *in tit. de citat. §. Sequitur videre num. 11.*
Vltra quod eſt etiam ſubſcripta per eumdem
Notarium, & recognita per teſtes, citata parte,
& cum eius interrogatoriis iuxta ſtylum Curiæ,
vt in Actis.

Et prædicta fortius locum habent: quia ipſe 6
erat Notarius cauſæ pendentis coram Abbate,
& eius aſſertioni de ſua deputatione ſtatur ex
ſtylo Rotæ. Caputaque. *deciſ. 245. num. 1. part. 2.*
Et fuit dictum, *in Firmana iuriſdictionis 26. Iunij
1610. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Lancellotto.
C.* Ex quibus etiam dictum fuit non potuiſſe
procedi ad interdictum non ſeruatis præſer-
tim traditis per Cuuar. *in cap. Alma mater part.
1. §. 1. num. 4. verſ. Sed ob vnius de ſentent. excom-
mun. in 6.*

Habetur hæc deciſio apud Tamburinum de
iure Abbatum tom. 3. deciſione 118.

Oſceñ.

Iuriſdictionis.

121 Coram Domino Vbaldo anno 1614.

ARGVMENTVM.

Conſeruatores an habeant iuriſdictionem iudicialem, & ex quibus illis talis iuriſdictio conceſſa cenſeatur, & an Concil. Tridentin. ſeſſ. 24. cap. 20. tollat conſeruatorias Regularium.

SVMMARIVM.

Conſeruatores iuriſdictionem non habent niſi manifeſtis iniuriis, & moleſtiis illatis iis, quibus dati ſunt Conſeruatores; nec poſſunt exercere iudicialem indaginem. num. 1.

*Fallit in iis Conſeruatoribus, in quibus retente eo-
dem*

dem cònſeruatorum nomine maior à Pontifice fuit poteſtas attributa, vt quia à Papa appellantur, vel habent facultatem in priuilegio expreſſam cognoſcendi de iniuriis, & aliis cauſis ſi requirant iudicialem indaginem, n. 2. & 3. Vbi quod de ſtylo Curiæ Conſeruatoria in hac formà conceduntur.

Litterarum Apoſtolicarum forma ſeruanda eſt.n.2.

Conſeruatoribus per quæ verba cenſeatur conceſſa iuriſdictio iudicialis.n.3.

Clauſula Contradictores, &c. *importat vt cenſeatur conceſſa iuriſdictio iudicialis.n.4.*

Conſeruatoria Regularium non ſunt ſublata per Concilium Trid.ſeſſ.24 c.20.num.5.

DECISIO.

1 FVIT dictum Iudices Conſeruatores Monaſterij S. Ioannis de Piña Oſceñ. Diœceſis habere iuriſdictionem iudicialem in cauſis ad dictum Monaſterium, & eius Abbatem, & Monachos ſpectantibus, licet enim regulariter conſeruatores iuriſdictionem non habeant, niſi pro manifeſtis iniuriis, & moleſtiis in eos illatis, quibus dati ſunt conſeruatores, nec poſſint exercere iudicialem indaginem iuxta text. *in c. 1. & c. final. §. Vt autem de offic. deleg. in 6.*

2 Tamen id procedit in nudis conſeruatoribus, ſecus autem in iis, quibus retento eodem conſeruatorum nomine, maior à Summo Pontifice poteſtas attributa eſt, vt quia Iudices à Papa appellantur, vel habeant facultatem in priuilegio expreſſam cognoſcendi de iniuriis, & aliis cauſis, etiamſi requirant iudicialem indaginem, itaut tota vis ſtet in litteris Apoſtolicis quarum forma ſeruanda eſt. *c. Cum dilecta de reſcrip. l. Diligenter, ff. mand.* Et tradit in noſtris terminis Ioan. Andr. *in d. c. 1 ſub n. 6. verſ. in gloſſ. fin. de offic. deleg. in 6.* Et idem in addit. ad Spec. *in tit. de iudic. deleg. §. fin. ſub n. 24. in verb. Conſeruatoribus* Hoſt. & poſt eum Gemin *in d. cap. 1. ſub num. 15. verſ. Vel ſecundum.* Goid. Papæ *deciſ. 18. n. 3.* Franc. Marc. *deciſ. Delphin. 349. n. 5. lib. 1.* plenè Corn. *conſ. 15. per tot. lib. 3.* Et formam huiuſmodi conſeruatoriæ ſatis ſimilem præſenti, de qua agitur, ponit Prob. ad Ioan. Monac. *in dicto c. 1. n. 3. de offic. deleg. in 6.*

3 Quod autem in caſu, de quo agitur, conſeruatores prædicti Monaſterij habeant iuriſdictionem iudicialem facilè deprehenditur ex lectura ampliſſimi priuilegij felic. record. Eugenij IV. ſub datum Romæ ſeptimo Idus Maij 1444. Nam ibi in primis *in verſ. Diſcretioni veſtra,* non ſimpliciter appellantur conſeruatores, ſed conſeruatores Iudices, vt conſiderat in puncto Corn. *d. conſ. 15. n. 6 lib. 1.* Præterea illis datur ampliſſima facultas non ſolùm defendendi Monaſterium à quibuſcumque moleſtiis, grauaminibus, & iniuriis ei illatis, vel inferendis, ſed cum fuerint ab Abbate, & Conuentu, vel eorum Procuratoribus requiſiti, perſonis quibuſlibet ſuper reſtitutione Caſtrorum, Villarum, Terrarum, & aliorum locorum iuriſdictionum, iurium, & bonorum ad Monaſterium ſpectantium iuſtitiam adminiſtrent, cum clauſula in illis videlicet, *Quæ iudicialem requirunt indaginem,* per quæ verba iudicialis iuriſdictio cenſetur conceſſa *dicto c. 1. & final à contrario, ſeu de offic. deleg. in 6.* adeo vt vt propter hanc formam, quæ venit in ſtylum Curiæ parum inſeruiat diſpoſitio illorum iurium, vt tradit Io. Andr. *in d. c. fin ſub n. 3.* & ibi Dom. *in §. Conſeru. ſub n. 4 verſ. An indiſtinctè.* Nau. *in Man. c. 28. n 125. verſ. Neque conſeruator.*

Accedit alia clauſula *Contradictores quoſlibet; & rebelles per cenſuram Eccleſiaſticam compeſcendo,* per quam dicitur conceſſa facultas iudicialiter procedendi Ioan. Andr. *in d. c. 1. n. 9. verſ. Si ergo.* Et ibi Hoſt. *n. 4.* & Dominic. *n. 13. de offic. deleg. in 6.* & rurſus adeſt derogatio expreſſa conſtitutionis Bonifacij VIII. qua diſponitur quod conſeruatores de aliis quàm de manifeſtis iniuriis, & violentiis, ac aliis quæ iudicialem requirunt indaginem, pœnis in eos, qui ſecus egerent; & in id procurantes, ſe nullatenus intromittant quæ ſunt expreſsè diſpoſita *in d. c. 1. & c. fin de offic deleg in 6.*

Nec viſum eſt obſtare Concilium Tridentinum *ſeſſ. 7. cap. 14. & ſeſſ. 14. cap. 5. de Reformat.* Quia *in d. ſeſſ. 7. c. 14.* loquitur de Regularibus extra Monaſterium degentibus, & in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum *ſeſſ. autem 14. c. 5.* expreſsè reſeruat Regularia loca in vniuerſitates. 4

Imò, quod tales conſeruatoriæ Regularium non ſint ſublatæ per Sacrum Concilium *ſeſſ. 24. c. 20. de Reformat.* Cenſuit Sacra Congregatio Concilij Interpretum in vna Mediolaneñ etiam quod cauſæ graues ſint, & plenariam cognitionem requirant. Et ita fuit deciſum Abbate cum Monaſterio ſolùm informante.

Habetur hæc deciſio inter collectas à Farinacio tomo 4. deciſione 616.

CONSVLTVM XLI.

De Eccleſià Parochiali quibuſdam Religioſis conceſſa.

SVMMARIVM.

OCcaſio dubij. num. 1.

Regulares etiam Mendicantes poſſunt exercere munus Paſtorum, ſeu curam animarum ibid.

Poſſunt illis conferri beneficia regularia n. 2.

Quid requiratur vt aliquod beneficium dici poſſit regulare. num. 3.

Quot modis beneficium regulare conſtituatur. n. 4.

Quid de Beneficiis Curatis ſecularibus. n. 5.

An vt eligantur Regulares ad huiuſmodi Eccleſias requiratur aliqua diſpenſatio. n. 6.

Exponitur cap. Quod Dei timorem de ſtat. Monach *num. 7.*

Et c. in Parochia 16. q. 1. *n. 8.*

An commune ius Regularium extendatur etiam ad Mendicantes. num. 9.

Quid dicendum ad Clem. 1. de regularib. *quam pro contraria parte quidam afferunt. n. 10.*

An extendatur etiam ad omnes regulares qui ad officium concionandi apti non ſint. n. 11.

An obſtet text. c. Quod Dei timorem. *n. 12.*

Ipſius textus explicatio. n. 13.

Quid quando populi neceſſitas, vel vtilitas id poſtulat. num. 14.

An ſit neceſſaria ad electionem Regularis ad Eccleſiam Parochialem ſecularem diſpenſatio Epiſcopi. num. 15

Probatur non eſſe neceſſariam. num. 16.
Eſt tamen neceſſaria licentia Prælati. n. 17.
Reſolutio caſus noſtri n. 18.
An obſtet Bulla Pauli IV. n. 19.
Videtur redactam eſſe ad ius commune per Pium Quintum. num. 20.
An obſtet declaratio quædam adducta Sac. Congregationis. num. 21.
Reſponſio ad illam. n. 22. & ſeq.
Non procedit dicta declaratio in caſu neceſſitatis. num. 24.
Item non præiudicat priuilegiis Religionum. n. 25.
Declaratur S. Congregationis adducta mens. n. 26.
Exponuntur verba Innocentij III. in c. Quod Dei timorem. *n. 27.*
Et verba Alexandri III. inc. Super eo de regul. & tranſeunt. ad Religiun. *n. 28.*
Item verba Honorij III. in cap. ad audientiam de Cappel. monach. *n. 29.*
Decretum Clementis Octaui pro reformat. regular. num 30.
Qualis ſit horum Pontificum intentio. n. 31.
Rota deciſio. ibid.
Reſpondetur Authoribus, & Iuribus in contrarium. num 32. & ſeqq.
Adducitur pro noſtra ſententia vſus. n. 36.
Adducitur etiam priuilegium Sixti IV. pro Carmelitis. n. 37.
Et priuilegium conceſſum Prædicatoribus, & Eremitis S Auguſtini. n. 38. & 39.
Priuilegia Ordinis Eremitarum S. Auguſt. communicantur Carmelitis, & alij Mendicantibus. n. 40.
Verba Sixti IV. etiam pro Carmelitis. n. 41.
Roboratur noſtra ſententia iure communi 4n. 2.
Epiſcopus poteſt concedere conſenſu Capituli Regularib. Eccleſias baptiſmales. n. 43.
Reſpondetur obiectioni Concilij Trident. n. 44.
Quis ſtatuerit primus omnium Pontificum vt Monachi poſſint Sacris ordinibus initiari, & præfici Eccleſiis ſecularibus curatis. n 45.
Conceſſio Bonifacij IV. n. 46.
Adducuntur iura diuerſa. n. 47.
An omnes Religioſi huius Conuentus cui eſt annexa cura animarum poſſint dici Parochi. n. 48.
Videtur dicendum idem quod de Canonicis Collegiata. n. 49.
Adducitur quædam declaratio. n. 50.
Quomodo fiat per Regulares exercitium curæ animarum. num. 51.
Reſpondetur obiectioni. n. 52.
Eccleſia regularium in odioſis non venit nomine Collegiata. n. 53.
Reſponſio ad aliam obiectionem. n. 54.
Reſolutio quæſtionis. n. 55.
Illius moderatio. n. 56.
An poſſint de facto Regularibus ſine Sedis Apoſt. conſenſu concedi Parochiæ ſeculares vt illas adminiſtrent viuentes ſeparati à monaſteriis. n. 57.
Et quid in caſu grauis neceſſitatis Eccleſiæ. n. 58.
Exempla quæ ſententiam affirmatiuam comprobant. num. 59.
Regulares ob bonum publicum id munus tenentur acceptare etiamſi Prælatus regularis nollet. numer. 60.
Alia remiſſiuè. n. 61.
S. *Rota deciſio. n 62.*

IESVS MARIA.

Occaſio dubij.

CONCESSA Eminentiſſimus, & Reuerendiſſimus Dominus Cardinalis Harach quibuſdam Religioſis Eccleſiam quandam Parochialem in Ciuitate Pragenſi ſitam, quam per aliquot annos poſſederunt, ſed poſtea, quibuſdam ſuggerentibus, dubitatum, an talis conceſſio valida, & legitima fuerit, & dicti Religioſi capaces ſeruiendi dicti Eccleſiæ Parochiali curam animarum in ipſa exercendo. Ad quod dubium ſic reſpondi. 1

Regulares etiam Mendicantes poſſe exercere munus Paſtorum, ſeu curam animarum gerere pro comperto omnibus eſt.

PRimò quidem loquendo de beneficiis regularibus. Quod ex ipſis terminis eſt manifeſtum, cum beneficia iſta ſolum Regularibus conferantur, & ab eis ſolum miniſtrentur, ex hoc enim euidenter ſequitur capaces eſſe illorum. Syluester *verb. Religio* 6. Nauarrus *Comment. 4. de regular. num.* 23. quos ſequor *tom. 2. ſum. qq. regular. cap.* 18. *num.* 2. Et ſupponunt communiter DD. quos in ſequentibus referam. Vt autem aliquod beneficium regulare dicatur, non ſufficit, quod ad Regulares eius collatio, aut præſentatio pertineat, neque quod ipſi Religioni vnitum ſit, cum hæc omnia ſæculari beneficio competere poſſint, ſed neceſſariò requiritur, quod per Regulares adminiſtretur. Sic aliis relatis docet Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 8. n. 38.* Sanchez *lib. 7. Summ. c. 29. num. 13.* Caſtrus Palaus *oper. moral par. 2. tract. 3. diſp. 1. punct. 2. n. 2.* Huiuſmodi autem beneficium regulare dupliciter conſtituitur. 2 3

Primò ex fundatione, vt ſi fundator beneficij ſtatuat eſſe per Regulares adminiſtrandum, cui fundationi Epiſcopus conſentire debet. Secundò, fit regulare, ſi tempore quadrageni pacificè, & continuò per regulares adminiſtretur, quia præſcriptione obtinetur hæc qualitas, tametſi antea à ſæcularibus fuerit adminiſtratum, vt expreſſè deciditur. *c. Cum de benef. de præbend. in 6.* Caſtrus Palaus *ſup.* 4

Deinde loquendo de beneficiis curatis ſecularibus quamuis quorumdam Canoniſtarum ſententia ſit non poſſe Regulares illa poſſidere, nihilominus veriſſima, & inter Doctores frequentiſſima ſententia eſt abſque vlla diſpenſatione ſtando in iure communi poſſe eligi regulares ad Eccleſias Parochiales ſeculares. 5

Quam tenent quamplurimi tum Iuriſtæ tum Theologi, ſpecialiter Gloſſa, Hoſtienſis, Ioannes Andreas, Antonius, Anchar. Abbas, Cardinalis, Ananius, Henricus, Federicus, Archidiaconus, Dominicus, Francus, Imola, Præpoſitus, Felynus, Rochus, Lambertinus, Bertachinus, Selua, Corſius, Gregorius Lopez, Ruſels, Angelus, Tabiena, Armilla, Sylueſt. Couarruuias, Nauarrus, Gambara, Antonius Cuccus, Villalobos, Monaldus, Thomas Zerola, Emmanuel Sà, Graffis, Azor, Rodriquez, & Leſſius, quos refert, 6

refert,& ſequitur Sanchez *lib.7.in Decalog.c.29. n 31.*Tambur.*de Iure Abbat.tom.3.diſp.9.q 8.n.* 4.Bordon.*reſ.92.n.7.* Caſtrus Palaus *ſupra punc.* 3.§.1.*n.*12.Pelizzarius *tom.*2.*Manual. Tr. 8. c.4. ſect.4.n.*104.Ceſpedes *in Tr.de exempt. Regular. c.8.dub.*168.

7 Habetur expreſsè *in c. Quod Dei timorem, de ſtatu monach.* ibi : *Et per antiquos Canones etiam Monachi poſſunt ad Eccleſiarum parochialium regimen in presbyteros ordinari.* Circa quem textum notatur ex illo elici abſque vlla diſpenſatione id effici poſſe. Quia non dicitur poſſe fieri,quod remedio extraordinario , quale eſt diſpenſatio indiget,vt optimè tradit Innocentius *c. paſtoralis n.1.verb.renunciatum de cauſ. poſſ. & propriet.*

8 vbi eius additionator ait hoc dictum eſſe notabile,& amplecti à Cardinali *conſ.* 57. alias irregularis diceretur poſſe ordinari,& ad beneficium promoueri, ſiquidem ex diſpenſatione id poteſt fieri.

Idem colligitur ex *c. in Parochia* 16. *q.* 1. vbi Gelaſius Papa iubet Monachum ad beneficium Parochiale præſentatum admitti ab Epiſcopo, & nullatenus verbo *diſpenſationis* vtitur , quaſi voluerit diſpenſare;& ideo ius commune videtur explicare,quod hoc in fauorem curæ animarum inductum ſit Sanchez , & Tamburin *ſupra* & Caſtrus Palaus *num.*14.

9 Hoc porrò commune ius Regularium etiam ad Mendicantes extendi,contra paucos quoſdam qui leui ducti fundamento id negarunt,expreſsè tenent Sanch.*ſupra num.* 57. poſt Rochum, Lambertinum Leſſium , & Cordubam , quos refert;Palaus etiam *ſupra* Pellizzarius *num.*106.

10 Eo quod textus , & authores adducti generaliter loquuntur,& Clement.1.*de Regular.* Quam pro contraria parte quidam afferunt, potius pro noſtra ſtat.

Cum enim prohibet quod Mendicantes tranſlari ad non Mendicantes non poſſint hæc beneficia obtinere manifeſtè ſupponit quod in propria Religione Mendicantium manentes ea obtinere poſſint;vt ait Sanch.*ſupra.* Solum ergo Minores excluduntur per Clement. *Exiui de verbor.ſignificat.* Et illi Religioſi,quibus per ſpecialia ſtatuta ſuæ Religionis id interdicitur quales ſunt PP.Ieſuitæ,non alij.Sanch. Tamburinus, & alij.

11 Extenditur etiam ad omnes iſtos regulares etiamſi ad officium concionandi apti non ſint. Nam occaſio eligendi regularem eſt populi vtilitas, & neceſſitas : ſed ſecluſo publico officio concionandi poteſt regularis eſſe populo maximè vtilis,& neceſſarius:ergo poteſt in Parochum eligi,& ſic docet expreſsè Abbas *cap. non eſt, n. 9.de vot.*Lambertin.*de Iurepatron.lib.2.p.* 1. *q.*7. *art.*19.*num.*22.Sanch.*ſupr.num.*40. Palaus *ſupra*

12 *num.*12.

Nec obſtat textus in relato *c. Quod Dei timorem,*ibi:*Ex quo debent prædicationis officium quod priuilegiatum eſt exercere.* Quia officium prædicationis,cui communiter religioſi aptiores ſunt præſtat ſupradictum priuilegium quod amitti non debet,etſi in vno,vel alio religioſo aptitudo ad illud exercendum non inueniatur.

13 Deinde in ſupradicto *cap.* non videtur ſumi officium prædicationis , prout communiter fieri ſolet,ſed pro officio doctrinæ quam quilibet Parochus ſuis ouibus præſtare tenetur , & quia regulariter religioſi aptiores ſunt ad docendum, ea de cauſa in fauorem animarum illis hoc priuilegium conceditur. Sic fermè Sanchez *ſupra n.*40.& Caſtrus Palaus *n.*12.

Maximè verò hæc procedunt quando populi 14
neceſſitas , vel vtilitas id poſtulat. Cum enim hæc iuris conceſſi fauore boni animarum dimanauerit, & huic bono proſpicere religioſorum proprium munus ſit, proculdubio cùm talis neceſſitas , vel vtilitas adeſt ipſi præfici poſſunt huic miniſterio curæ animarum gerendæ. Gloſſ. *cap. Quod Dei timorem,verb.regimen, de ſtat. monach.& 16.q.1.in Summa fin.* Rochus *de Iurepatron.verb.honorificum q.4.num.*13.Roſella *in Summa,verb. Monachus num.*4. Sylueſt. *verb. Religio 7.q.*3.Boniſ.*Clem.*1.*de elect.n.*45.*&* 65.Couarruuias *c.2.n.3.de teſtam.* Rodriguez *qq. regul. tom.* 1.*q.*34.*art.*5.*ante io,*Leſſius *lib.1. de iuſt. cap.* 41. *dub.*12.*n.*99.Sanch *ſupr.n.*39. Tamburinus *ſupr. num.*7. Et fauet S. Pagina *Actuum Apoſtolorum cap.*6.vbi habetur quod cum neceſſitas Eccleſiæ id poſtulauit,*creſcente numero diſcipulorum* aſciti etiam ſunt alij miniſtri pro animarum ſalute curanda. Vt notat Vincentius Parentius infra referendus.

Quamuis autem plures teneant ad hanc ele- 15
ctionem regularis ad Eccleſiam Parochialem ſecularem ſub eundam neceſſariam eſſe Epiſcopi diſpenſationem,prout tenent Gonzalez , Bellameta,Staphileus,Alexander,& alij , probabilius tamen eſt oppoſitum , prout tenent Gregorius Lopez,Couarruuias. Nauarrus , Lambertinus,& alij,quos refert , & ſequitur Sanchez eo
*n.*35.& Palaus *n.*14.Ex eo quod in iuribus rela- 16
tis nulla ſit mentio talis diſpenſationis,neque ſit aliqua incapacitas ex parte ipſorum regularium, vt oſtenſum eſt , & oſtendetur in ſequentibus. Ita præter relatos authores id tenet Vincentius Parentius I.V.D.in conſilio quodam apud Tamburinum *ſup.num.*13.

Eſſe tamen neceſſariam licentiam Prælati om- 17
nes ſupponunt,& conſtat *ex c.Religioſus in princip.de elect. in 6.* vt ſpecialiter notant Tambur. *ſup.n.*10.& Caſtrus Palaus *n.*15.

Ex dictis autem manifeſtè conſtat poſſe Re- 18
ligioſos iſtos , de quibus in præſenti , exercere munus Parochi in dicta Parochia S. Galli Ciuitatis Pragenſis,eum,vt oſtenſum eſt , iure communi id ſibi liceat neceſſitas , vel vtilitas populi in patria bellorum tumultibus , & hæreticorum perfidiæ expoſita , vt quotidie experiuntur,& ſuorum Prælatorum licentia adſit , & quatenus opus eſſet etiam diſpenſatio Epiſcopi,videlicet Eminentiſſimi,& Reuerendiſſimi D.Cardinalis ab Harach Pragenſis Antiſtitis , qui dictam Parochiam Patri Magiſtro Sigiſmundo conceſſit anno 1626.annuente quoque piiſſimo Cæſare Ferdinando II.

Nihil obſtat contra hæc Bulla Pauli IV. qua 19
omnes regulares priuauit beneficiis ſecularibus quibuſcunq;per ipſos acquiſitis , vt refert Mandoſius *de ſignat gratia,verb. diſpenſatio Monachorum pro obtinen.benef.verſ.hodie non ſolum.*

Quia vt ipſemet Mandoſius *verſ penult.*refert, 20
redacta eſt ad ius commune per Pium IV. & ita vt inutilem ad intentum eam reiiciunt Sanchez *ſup.n.*35.Tambur.*n* 5.& Pellizzarius *n.*104.Bulla Pauli IV. incipit *Priuſquam diuina bonitas,* Bulla autem Pij IV.de anno 1560. incipit *Sedis Apoſtolicæ ſolertia.*Pellizzarius *ibid.*

Magis videtur obſtare declaratio quædam 21

Sac. Congregationis relata à Gonzalez *in Regula 8. Cancellariæ gloſ. 7. num. 53* Tamburino *ſupr n. 4.* Pelliazario *num. 104.* & aliis, in qua de mente Greg. XIII hæc dicit S. Congregatio. *SS. D. N. Gregorius XIII. neluit licere Canonicis Regularibus, etiam de licentia ſui Generalis, abſque permiſſu Summi Pontificis, aſſumere curam animarum, etiam ad tempus, multoque minus beneficium curatum ad tempus.*

22 Sed plura ſunt, quæ huiuſmodi obiectionis debilitatem ad præſentem caſum oſtendunt. Primò etenim hæc declaratio ſolum fuit pro Canonicis Regularibus, vnde ergo locus vt in materia odioſa, & à iure communi exorbitante extendatur etiam ad Mendicantes, maximè in proprio Monaſterio, vt expendemus inferius, commorantes? Deinde Gabriel Pennotus diligens author, & Ordinis Canonici chronologus *lib. 2. c. 72.* quem ſequuntur Tamburin *ſupra num. 11. & ſequentib.* Pellixzarius eo *num.* 104 contendunt dictam declarationem, ſeu decretũ nunquam in praxi fuiſſe; & Gonzalez retractaſſe id quod dixerat in contrarium; quinimò eandem S. Congregationem de anno 1602. (cum illa Gregorij XIII dicatur eſſe de anno 1581.) declaraſſe oppoſitum; & S. Rotam Romanam idem decidiſſe; ac in praxi obſeruatum fuiſſe dando Parochialem Eccleſiam, ſeu Præpoſituram aliquibus Canonicis Regularibus, ſcilicet Don Theophilo Variſo, & Dnn. Paulo Tapparello Pedemontano.

23 Quamuis autem propter hæc eneruata videatur dicta declaratio Sac. Congregationis; nihilominus, quia quoad alios ſaltem Regulares, Mendicantes præſertim, vſu & praxi receptum videtur vt non admittantur ad beneficia curata ſæcularia ſine diſpenſatione Apoſtolica, prout ſupponunt Mandoſius *ſupra* Piaſecus *in praxi Epiſcopor. 1 p. cap. 5.* Garzia *de benefic. part. cap. 10. n. 32.* & Sanchez *ſupra n. 71* quos refert, & ſequitur Caſtrus Palaus *ſupra num* 10. ideo aliis modis ſatisfaciendum præſenti difficultati, & ita clarè, vt nullus omnino remaneat ſcrupolus circa ipſam.

24 Primò quidem ex dictis vt ſcilicet id non procedat in caſu neceſſitatis, qualis ſine dubio fuit quando d. Eccleſia S. Galli conceſſa fuit ab Eminentiſſimo de Harach Carmelitis Pragenſibus. Etenim quemadmodum quando non inueniuntur Regulares ſufficientes pro beneficiis Regularibus ſeruiendis præfici poſſunt ſæculares, quia neceſſitas caret lege, *cap. ſi quis fortè de furtis*, ſic è contra cum non inueniuntur Clerici ſæculares ſufficientes, vel quoad numerum (prout in caſu noſtro contigit,) præfici poſſunt Regulares beneficiis ſæcularibus. Prout Diana *tom. 2. Summa cap. 18. n. 1.* ex *cap. inter quatuor de Religioſis domibus*, & ex Gonzales, Garzia, & Tamburino ibi relatis. Quibus etiam modo addendi Rebuffus, Abbas, Azor, Barboſa, quos refert idem Tamburinus *d. diſp. 9. quæſit. 2. n. 5.* & Caſtrus Palaus *ſupra n.* 11. Quia vt ipſe loquit: *Conuenientius eſt beneficium gubernari per Clericos alterius profeſſionis, quam omni gubernatione deſtitui, vel iniquè gubernari*

25 Dici poteſt ſecundò huiuſmodi praxim, ſeu vſum quod Religioſis non cõcedantur Eccleſiæ parochiales ſeculares, vel etiam declarationem Sacræ Congregationis circa illud non derogare priuilegiis religioſorum, quibus fruuntur ad talia beneficia poſſidenda; Eo vel maximè quod Religionum priuilegia priuilegiatiſſima cum ſint ſpecifica, & ſpeciali derogatione egent vt ipſis derogari poſſit. Extare autem aliqua huiuſmodi priuilegia ex dicendis conſtabit. Veruntamen hac ſolutione prætermiſſa ad aliam quæ omnino, & totaliter difficultatem euacuat iam accedo.

Dico ergo Sac. Congregationis declarationem 26 vſum, & praxim etiam curiæ, Doctorum qui noſtræ parti aduerſari videntur mentem, & alia ſi quæ fuerint, quæ aduerſari videantur, ſolùm probare beneficia curata ſecularia ſeparata à Monaſteriis, ſeu Eccleſiis Regularium itavt Religioſi ipſis inſeruientes extra propria Monaſteria in priuatis domibus commorentur ipſis concedi non poſſe ſine Sedis Apoſtolicæ conſenſu, non verò quod illis dari, ſeu concedi non poſſint Eccleſiæ aliquot curam animarum habentes pro Monaſteriis, & Conuentibus, vt in ipſis clauſtraliter, & religioſè viuentes eidem animarum curæ ſub ſuorum Prælatorum obedientia incumbant.

Ac proindè nihil proſus, & omnino contrariari caſui noſtro, in quo Religioſi hanc curam ſæcularem adminiſtrantes, non in priuatis domibus, ſed in ipſomet Monaſterio S. Galli ſub obedientia, & vita Religioſa commorantur. Id porrò clarè, & liquido monſtratur ex toto iure communi tum antiquo, tum moderno; & fundamentis aduerſariorum, quæ noſtræ theſi obuiare creduntur.

Etenim primò Innocentius III. vir equidem 27 Sapientiſſimus, & inter Pontifices Romanos egregius in *d. cap. Quod Dei timorem de ſtat. Monach. §. licet autem* id ſatis expreſſit illis verbis: *Licet autem in Lateranenſi Concilio de Monachis caueatur, ne ſinguli per villas, & oppida, per quaſcunque Parochiales ponantur Eccleſias, &c.* Denotans ſanè iam ipſum, quam Lateranenſe Concilium ſolùm auerſari prouiſionem Eccleſiarum ſecularium Religioſis manentibus ſigillatim *per villas, & oppida*, non ſi clauſtraliter in Monaſteriis degant.

Vnde Abbas *in cap. Monachi de ſtat. Monach.* 28 *num* 2. inquit: *Concilium Lateranenſe ſtatuit ne Monachi ſoli per Parochias habitent, quia væ ſoli, quia non eſt qui ſubleuet eum, ſi ceciderit.* Idem indigitat Alexander III. in *cap. Super eo de regular. & tranſeunt ad relig.* vbi determinat quod Monaſterium ſemel ingreſſi non *amplius in Eccleſiis ſæcularibus debent aſſumi ne contra votum, quod Domino fecerunt venire probentur*, indicans quoque manifeſtè ſolùm deteſtari ſeruitium regularium Eccleſiis Parochialibus ſi extra Monaſteria degant.

Pariter id manifeſtè ſubindicat Honorius III. 29 *in c. ad Audientiam de Capp. Mon.* quo loco committit Archiepiſcopo Burdigalenſi, vt mandet omnibus Abbatibus ſibi ſuppoſitis, quatenus reuocent omnes Monachos ſolitariam vitam ducentes in quibuſdam Prioratibus Eccleſiarum ſecularium, & in iis ipſe Archiepiſcopus ſeculares Clericos conſtituat Deo famulaturos. 30

Quam etiam ob cauſam Clemens VIII. in decretis pro reformatione regularium confirmatis quoque ab Vrbano VIII. dixit: *Ineatur ratio, qua ſublatis licentiis, ac facultatibus hactenus quibuſcunque conceſſis, degentes extra Conuentus clauſtra, ad ea quamprimum reuocentur, nec de cætero, niſi*

ex

ex grauiſſima cauſa, à Sede Apoſtolica probanda, huiuſmodi facultates concedi poſſint. Ex quibus
31 clariſſimè habetur Summorum Pontificum mentem dumtaxat eſſe, ne regulares extra Monaſteria viuant etiam prætextu animarum ſaluti ſubueniendi, & Eccleſiis Parochialibus ſeruiendi. Vnde Sacra Rota Romana in vna Vliſbonenſi Iuris conferendi coram Lancellotto ann. 1607. cum eſſet dubium, an Monachis interdicta eſſet cura animarum ſic habetur ad intentum: Quæ denique dicuntur de reſiſtentia iuris contra Monaſterium cum Eccleſiæ præſumantur liberæ, non autem ſubiectæ, & quod Monachis ſit interdicta cura animarum procedunt in dubio, ſecus verò quando de contrario conſtat, prout etiam Rota reſpondit in allegata Vrgellen. coram Illuſtriſſimo Pamphilio, & quidquid ſit in Monachis particularibus, & quando monaſterium non habet populos, in quib. terminis procedit textus *in cap. Placuit* 16. *q.* 1. Vt notat ibi Gloſſa *in verb. Placuit.* De iure non eſt prohibitum Monaſterio habere curam animarum, an ſaltem de conſuetudine à iure approbata, vt in *cap.* 1. *de Cappel. Monach. Clement. Ne in agro, § cæterum de ſtat. Monach.* Abbas *in d. cap.* 1. *num.* 1. *&* 6. *de Cappel. Monach.* Et ita concluſum, &c. Hæc Rota.

Idem iuris eſto de fulcris, quibus innixi aliqui
32 Authores hanc facultatem ſeruiendi Parochialibus Eccleſiis ſecularibus denegant Religioſis. Dicunt enim ipſos non habere neque velle nec nolle. *cap. ſi religioſus de elect. in* 6. Et notant Ioannes Andreas *in add. ad ſpeculat. tit. de ſtat. Monach.* Iaſon *in l. legatum num.* 15. *cum ſimil.* Sed in acceptatione beneficij conſenſus, atque voluntas, aut ſaltem, vt ita dicam, voluntas, aut non reſiſtentia acceptantis requiruntur, vt in *d. cap. Si Religioſus,* vbi religioſi electio *ibid.* ideo annullatur: quia ipſe nullo modo poterat ſuum conſenſum præſtare electioni de ſe factæ; ergo.

Accinunt alij apud Sanchez *ſupr. num.* 34. etiã refragantes eo quod dicunt religioſos per profeſſionem mortuos eſſe mundo, & cum per aſſumptionem ad Eccleſiam curatam veluti reſuſcitentur, oportet vt id fiat ſuprema Papæ authoritate diſpenſantis.

33 Item quod profeſſi religionem nihil proprij habere poſſint prout neceſſe eſt habituros illos, qui Parochijs ſecularibus deſeruirent. Notatur
34 hoc *cap. Ioannes,* vbi Abbas *de regul. & cap. Non dicatis, & can. Nolo* 12. *q.* 1. notat, & Abbas *in cap. Cum ad Monaſterium de ſtat. Monach. & in*
35 *cap. Ad noſtram de confirmat. vtil. vel inutil.* Hæc etenim applicata Parochis regularibus qui intra ſuorum monaſteriorum mœnia degunt, inania prorſus ſunt.

Cum enim de Prælatorum regularium præcepto id munus obeant, non tollit quominus dici poſſint non habere *neque velle, neque nolle,* & *mortuos eſſe mundo.* Similiter cum religioſa diſciplina obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis funiculis illigata viuant, non habebunt propriũ. Hæc ergo obiecta, vt dixi, inania. Ad alia ergo pro noſtro placito robuſtiora pergo.

Inter quæ vnum omnium oculis obijcitur,
36 quod ſcilicet per totum Orbem Chriſtianum, in partibus quoque illis, in quibus non eſt penuria Clericorum ſecularium, (qualis cernitur in Bohemiæ Regno,) plures ſecularium Parochiæ ſub gubernio religioſorum conſpiciuntur. Nec ſolum in Indiis, propter eandem, quæ in Bohemia viget, neceſſitatem; ſed, & in Hiſpaniis, & Galliis, & in Italia ipſa Eccleſiaſticis ſecularibus referta.

Et in vna alma Vrbe, in qua ad 26. Eccleſiæ Parochiales regularibus demandatæ numerãtur, ſupra 60. circiter alias ſecularium Clericorum curæ commiſſas. Nouiſſimè etiam diebus iſtis ſub Pontificatu SS. D. N. Innocentij X. Illuſtriſſimus Taurinenſis Archepiſcopus Eccleſiam quamdam Parochialem in Terra *Summa Ripa* nuncupata ſitam Carmelitis donauit.

Accedo etiam ad priuilegia, inter quæ primò referendum illud Sixti IV. pro Carmelitis *in eorum Marimagno num.* 6. in quo manifeſtè ſupponit ipſis concedi poſſe Eccleſias Parochiales. Dicit enim: *Cæterum, ne ſi ratione Parochialium Eccleſiarum apud quas domus Fratrum eorumdem conſtructa fuerint, aut conſtruentur in poſterum, locorum Ordinarij in eoſdem Fratres aliquam Superioritatem vendicare tentarent, Fratrum eorum quies in aliquo perturbaretur concedimus ipſis Fratribus, vt in ſic conceſſis, & quas eis cõcedi contigerit, curatis Eccleſiis, poſſint per Capellanum per eos pro eorum nutu ponendum, & amouendum curam*
huiuſmodi exercere. Eadem fermè conceduntur 38
Prædicatoribus *in eorum Marimagno num.* 50. & aliis Mendicantibus, vt notaui tom. 5. Summæ in Marimagno Prædicatorum circa dictum priuilegium *num.* 158. *&* 159. vbi etiam, & 4. *tom. verb. Monaſterio Regularium num.* 21. attuli notabile priuilegium conceſſum Eremitis S. Au-
guſtini à Iulio II. in conſtit. *Etſi* apud Peyrinis 39
tom. 1. *priuil. Minim. in conſtit.* 11. Huius Pontificis, per quod illis concedit facultatem ad recipiendum noua loca, & Eccleſias, etiam Parochiales, abſque Sedis Apoſtolicæ licentia.

Verba autem Pontificis cum Ægidio Ordinis Eremitarum Priore Generali loquẽtis hæc ſunt: *Cum igitur Superiori anno per noſtras litteras quædam Religioni tuæ conceſſerimus, inter quæ id erat, vt loca oblata tu, Fratreſque tui, tam qui ſunt, quàm qui erunt capere pro religione poſſetis. Nunc per has noſtras ea, quæ conceſſimus, clarius declaranda duximus. Eandemque locorum ſuſcipiendorum facultatem ad alia quæcunque loca, domos, Eccleſias, etiam Parochiales, ac cuiuſcunque ſint Ordinis, aut conditionis ſuſcipiendas, extendimus, damuſque proprio tam motu, quàm ſcientia, atque de plenitudine poteſtatis, vt hæc omnia capere poſſitis, facta vobis poteſtate tam per litteras, quas ſupra memorauimus, quàm per harum conceſſionum declarationemque litterarum. Licere igitur vobis perpetuò decernimus hæc omnia poſſe capere abſque alia Sedis Apoſtolicæ conceſſione, &c.* Expendat lector clauſulam illam *etiam Parochiales,* & illam *ab. quæ alia Sedis Apoſtolicæ conceſſione,* & notet priui-
legium hoc, & alia Ordinis Eremitarum S. Au- 40
guſtini communicari Carmelitis, & aliis Mendicantibus propter Bullam Leon. X. quæ incipit *Dudum per nos* in 1. tom. Bullar. *num.* 32. & Pij V. quæ incipit *Romanus Pontifex,* quas retuli *tom* 2. *meæ Sum. cap.* 1. *num.* 52. in quibus priuilegia omnia Mendicantium communia illis omnibus eſſe declararunt. Specialiter propter Bullam Clement. VII. quæ incipit *Ex Clement.* in tom. 1. Bullar in hoc Pontifice *num.* 31. Vbi Carmelitis concedit priuilegia quorumcumque aliorum Ordinum, & illis *vti, frui, & gaudere poſſe, atque debere, in omnibus, & per omnia perindè, ac ſi eis conceſſa fuiſſent.*

Sed neceſſe non eſt in hac parte communica-
tione priuilegiorum cum Auguſtinianis inniti,
cum Carmelitis ipſis in ſpecie conceſſum ſit ac-
cipere quaſcunque Eccleſias *etiam parochiales* ex
priuilegio Sixti IV. in eorum Marimagno, vt
notat Caſſarrubius *in Compend. priuileg. Men-
dicant. verbo ædificare num.* 18. Verba autem
eiuſdem Sixti in d. Marimagno *num.* 103. hæc
ſunt: *Et quia in eadem regula conceditur, quod*
41 *eiuſdem Ordinis profeſſores poſſint habere loca in
eremis, vel vbi eis donata forent ad eorum Religio-
nis Obſeruantiam apta, commoda, ſecundum quod
eiſdem Priori, & Fratribus videbitur expedire, &
ex conceſſione præfati Vrbani IV. prædeceſſoris no-
ſtri ſi qui Chriſti fideles aliqua loca ad ſe ſpectantia,
quæ feudalia, ſeu cenſualia, non exiſtant eis con-
tulerint, pietatis intuitu, liceat eis de licentia
diœceſanorum illa ſuſcipere, & in eorum ſingulis
Eccleſiam vel Oratorium conſtruere, deuotioni ac
petitioni eorum non plenè videtur ſatisfactum, con-
ceſſionem prædictam ad alia quæcunque loca, domos,
& Eccleſias etiam Parochiales, motu, ſcientia, &
authoritate prædictis extendimus, ac conceſſionem
prædictam effectum ſortiri volumus, non obſtante
Conſtitutione fel. record. Bonifacij Papæ VIII. ſimi-
liter prædeceſſoris noſtri prohibente, ne cuiuſuis Or-
dinum Mendicantium fratres habitandum noua
lo a recipere, vel recepta mutare præſumant ſine
dictæ Sedis licentia ſpeciali faciente ſpecialem, &
expreſſam de prohibitione huiuſmodi mentionem.*

Relictis etiam his, & aliis priuilegiis ad ius
commune redeundo intentum noſtrum roborari
42 poteſt *ex cap. Tua nuper de his quæ fiunt à Præ-
latis ſine conſenſu Capituli*, vbi Innocentius III.
decernit non poſſe Epiſcopum concedere *Eccle-
ſijs Conuentualibus Eccleſias baptiſmales* ſine ſui
capituli conſenſu. Ex quo à contrario ſenſu
(quod genus arguendi efficax eſt in hac mate-
ria) elicitur quod ſi adſit conſenſus capituli po-
teſt Epiſcopus concedere Regularibus *Eccleſias
baptiſmales.* Idem habetur ex *cap. Paſtoralis eod.
tit.* vbi idem deciditur.

Et ita in terminis tenent Moneta *c.* 11. *de
mut. ſtat. Eccleſiar. in tract. de commut. vltim. vo-*
43 *lunt. num.* 96. Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ.
tom* 3. *diſcept.* 473 *num.* 2. Ioannes Randa *trac.
de diſpenſat. Epiſcop. caſ.* 16. & Ceſpedes *in trac.
de exempt. regular. c.* 8. *dub.* 168. Nec id reiicit
Pellizzarius *ſup. num.* 113. Cum autem credibile
omninò ſit Eminentiſſimum D de Harach vtpotè
prudentiſſimum Prælatum talem Eccleſiam S.
Galli de conſenſu ſui capituli conceſſiſſe, vtiq;
habetur intentum.

Nec obuiat ſi dicatur contrarium id eſſe Con-
cilio Tridentino *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 13.
vbi prohibet ne Parochiales Eccleſiæ Monaſte-
riis Regularium vniantur. Nam vt bene ipſe
Ceſpedes ex Moneta relato, & Petro de Peruſij
in trac. de vnion. Eccleſ. c. 1. nullatenus hoc fuit
44 vnitio Parochialis Eccleſiæ Monaſterio.

Quia vt dixi *tom* 5. *in Marimagno Prædicat. n.*
159. aliud eſt vniri Eccleſiam Parochialem alicui
Monaſterio, ſeu illud annectere tali Monaſterio,
quod eſt illud vniri ipſi, & quod prohibetur à
Concilio, aliud verò concedere alicui Religioni
aliquam Eccleſiam Parochialem, vt in ipſa ma-
neant, & habeant Monaſterium ad ſeruiendum
tali Parochiæ Religioſi talis Religioſis, quod
non prohibetur à Concilio.

Addimus ad maiorem quoque cautelam alia
ad intentum. Etenim vt habet Vincentius Pa-
rentius I.V.D. *in conſ. relat.* Gregorius I. Sum-
mus Pontifex, qui floruit anno à Chriſto Do- 45
mino nato 94. ſupra quingenteſimum, primus
omnium ſtatuit, vt Monachi poſſint Sacris Or-
dinibus initiari, & præfici Eccleſiis ſæcularibus
curatis ob Clericorum defectum. In Concilio
Ferrarienſis Collegij *in cauſa præcedentiæ Cano-
nicorum Regularium, Monachorum* edito habe-
tur, quod Bonifacius IV. ſupremus Eccleſiæ 46
Antiſtes hoc idem ipſis Canonicis conceſſit anno
ſalutis octauo ſupra centeſimum ſexcenteſimum.
Verum, & quod idem munus Monachis iure
communi competat habemus text. *in c. Doctos*, & 47
paſſim 16. *q.* 1. Et tenent omnes DD. & præſertim
Abbas *in c.* 2. *& c. Quod Dei timorem de ſtat. Mo-
nach. & in fin. de Capell. Monach. & in c. Cum olim
not.* 8. *de præſcript. & conſ.* 59. *lib.* 2. Ioannes Dett. *in
tract. de Epiſcopo lib.* 2. *p.* 1 *q.* 49. Felynus *conſ.*
131. Decius *in cap. Ad noſtram de confirm. vtil.
vel inutil. cum ſimil.*

Obiter etiam hic proponam dubium quod
relatus Ceſpedes eo *cap.* 8. *dub.* 178. proponit; 48
An videlicet omnes Religioſi huius Conuentus
Pragenſis, cui eſt annexa cura animarum poſſint
dici Parochi, an verò vnus ſolus à Superiore ad
id munus deſtinatus. Ad quod ipſe Ceſpedes ſic
reſponder. Dico ergo idem puto dicendum de
regularibus talis Parochiæ, ac de Canonicis
collegiatæ, quæ habet curam animarum anne-
xam, ſed Canonici talis collegiatæ, vt notat
noſter Alphonſus de Leone *de offic. Capellani q.* 49
3. *num.* 26. *& ſeqq.* ſunt omnes curati, & ad
omnes cura talis ſpectat, vt colligitur ex decla-
ratione quam affert Pariſius in ſuo opere *de reſi-* 50
gnat. lib 8 *quæſt.* 9. *num.* 93. in qua dicitur, quod
quando Eccleſia in prima ſua inſtitutione, &
origine eſt Parochialis, & poſtea erigitur in col-
legiatam cum retentione curæ animarum illius
curæ exercitum ſingulis de collegio incumbit,
vt ab ipſis Canonicis per turnum adminiſtretur,
& tunc fructus qui ex cura procedunt debent
diuidi æqualiter inter Canonicos, & dignitates,
ſicut onera fuerunt communia. Ergo idem pro-
portionaliter dicendum de regularibus, niſi ali-
ter in inſtitutione, vel tranſlatione fuerit or-
dinatum.

Et licet apud regulares curæ exercitium non 51
fiat per turnum à ſingulis; ſed ſoleat committi
alicui Capellano, qui eſt extra gremium capituli;
attamen titulus ſemper manet apud capitulum,
nec potuit transferri in dictum Capellanum, &
liberari capitulum etiam immemorabili tem-
pore vt aduertit dictus Alphonſus de Leone.
Nec obſtat dicere: Parochiam vnam non poſſe
habere plures Rectores; ſicut vna ſponſa plures
ſponſos *ex cap.* 1. *de ſponſa duorum*, nec vnum
corpus poteſt habere duo capita, quia eſſet mon-
ſtrum ex *cap. pleriſque de officio ordinarij*; vnde
ſic etiam Eccleſia nec duos, vel plures Parochos,
ſeu Curatos *per caput cum non ignores de præbend.
& per cap. in Apibus* 7. *q.* 1. *& per cap. Sicut
vnaquæque* 22. *q.* 2.

Nam reſpondeo talem Parochiam annexam 52
capitulo, & Monaſterio habere vnicum tantum
Parochum, & ſponſum, habet enim capitulum,
& ſingulos capituli, quatenus capitulum con-
ſtituunt. Hinc eſt, quod campanilis dicit, quod
huiuſmodi Canonici, ſcilicet qui in his Eccle-
ſiis collegiatis curam animarum habentibus po-
nunt,

nunt, debent eſſe in ea ætate conſtituti, quæ requiritur ad exercendam curam animarum. Ita Rubric. 7. c. 6. quia licet non ſinguli Canonici ſint curati, ſed totum collegium, attamen à ſingulis exercetur cura animarum.

Quod ſi obiicias, Monaſteria non poſſunt dici propriè Eccleſiæ collegiatæ; quia in odioſis non venit nomine collegiæ Eccleſia Regulariū, vt vult Rodriguez *tom. 1. qq. q. 43. art. 12.* Vnde ex hoc concludit, non teneri Regulares cantare duas Miſſas, in caſu in quo collegiatæ ſeculares tenentur, vt tradit Gauantus *in Rubric. Miſſalis p. 3. tit. 12. num. 12.* Reſpondeo Eccleſias Regularium ſaltem in fauorabilibus eſſe collegiatas, & tales æſtimari, ſed modo ſumus in fauorabilibus: ergo. Quod autem Eccleſiæ Regularium collegiatæ ſint, habet Moneta *cap. 11. de mutat. ſtat. Eccleſ. num. 39.*

55 Ex poſita doctrina collige omnes illos Religioſos, qui ſunt in Monaſteriis ſic curam animarum habentibus, cum debitis conditionibus, ſcilicet Sacerdotes, &c. eſſe tanquam Parochos reputandos. Hæc Ceſpedes, quæ tamen moderatur Pellizzarius *ſupra num.* 107. dicens: *Verum quia vſus videtur eſſe in contrarium; ideo in re*
56 *adeo graui non auderem conſulere praxim huius aſſertionis ſine altiori indagine contra communem vſum, & maximè ad cauendam Ordinariorum offenſionem, & ad vitandas tricas, & lites.*

Addendum etiam ad maiorem corroborationem eorum que dicta ſunt, quod licet, vt ſæpius dixi in variis locis meæ Summæ, præſertim *tomo prim. cap. 2. num. 17. & tom. 2. cap. 18. num. 1. & tom. 4. verbo Parochus num. 2. & tom. 5. in Marimagno Prædicatorum num.* 159. Regularibus non poſſint de facto ſine Sedis Apoſtolicæ
57 conſenſu concedi Parochiæ ſæculares; ita ſcilicet, vt illas adminiſtrent viuentes ſeparati à Monaſteriis, & Conuentibus in domibus priuatis, ſicut alij Clerici ſæculares faciunt; in caſu tamen grauis neceſſitatis Eccleſiæ, ob magnam videlicet penuriam Clericorum ſæcularium ad id
58 munus ſufficientium, vel qui hæreſes graſſantur, & oportet ponere paſtores, qui Chriſti oues defendant, ne à lupis (hæreticis) ſtrangulentur, prout ſæpius in partibus Germaniæ, & Bohemiæ contingit, credo poſſe Epiſcopum committere id munus Religioſis. Colligo ex Bellamera *in ſuis deciſionib. Canonic. concl. 750. num. 4. & 5.* referenre etiam Cardinalem Sancti Euſtachij.

Et ratio eſt, quia pro comperto eſt apud omnes plura eſſe in materia diſpenſationum, & abſolutionum, quæ licet iure communi ad Papam ſpectent, ratione tamen neceſſitatis, quæ lege caret, fieri poſſint ab Epiſcopis. Quod maximè debet attendi in iis, quæ ſpectant ad bonum commune populi chriſtiani, quale eſt hoc munus Parochorum.

Corroboratur etiam exemptis in eodem Re-
59 gno Bohemiæ comprobatis, de Parochiis videlicet conceſſis fratribus noſtris ob præfatam populi neceſſitatē. Etenim circa idem tempus anni ſcilicet 1626. quo, vt dictum manet, Eminentiſſimus Cardinalis ab Harach dictam Eccleſiam, & Parochiam eiſdem donauit Illuſtris Baro D. Georgius Michna, qui oppidum Chiſenſe decē milliaribus Praga diſtans tenebat audito quod Chiſenſe Monaſterium antiquitus erat noſtrum, illud nobis de conſenſu Eminentiſſimi Cardinalis Archiepiſcopi reſtituit, & Parochiam addidit.

Item Bartholomæus Matha Sacerdos noſtri Ordinis Polonus in ciuitate Bohemiæ Turnou Parochialem Eccleſiam tenebat, donec cum exercitus Saxonicus anno 1634. menſe Iulio ad inuadendam Pragam properaret, ab æquitatu illius penes illam Eccleſiam deprehenſus, & aliquot ſclopetorum globis traiectus ibidem ſtatim mortuus eſt. Imò paulo ante hoc tempus cum res Bohemicæ quietiùs pro Catholicis procederent, prout ex fide digna relatione accepi, multi ex variis Religionibus in Bohemiam venerunt Sileſij Poloni, & Belgæ, *& ob defectum aliorum Sacerdotum Parochijs præficiebantur.* En iam quomodo ob populi neceſſitatem Epiſcopi accedēte conſenſu ſine Summi Pontificis expreſſo placito plures in ea Patria Religioſi ſecularibus Parochiis præfecti fuerunt.

Quidni? Tanta in hoc eſſe potuit neceſſitas, 60
vt tenerentur id munus ob bonum publicum acceptare. Etiamſi Prælatus regularis nollet, vel ſaltem cogere illum ad conſenſum. Populi enim tam grauis neceſſitas, ſtando in iure naturali, & 61
diuino, hoc totum poſtulat. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. q. 30. artic. 5.* Pellizzarius *ſup. n.* 108. Palaus *ſupr. n.* 20. Alia quæ ſpectant ad huiuſmodi Parochos habet Lector ex noſtra Summa variis in locis, præſertim *tom. 1. c. 17.* de quo etiam Ceſpedes, & Pellizzatius relati.

Fauet ad intentum huius conſulti S. Rota Romana in vna Ianuenſi *Parochialis* vbi etiam 62
pro Monaſterio Monialium concedit habere poſſe curam animarum; vt propterea huic loco adiungi debeat.

Ianueñ

Parochialis.

Coram D. Vrgelleñ.

ARGVMENTVM.

Eccleſia quando dicatur Regularis, & an ab Eccleſia Regulari poſſit exerceri cura animarum.

SVMMARIVM.

Monaſteria non dantur ſine Eccleſiis. 1
Monaſterium ſi ſit regulare, Eccleſia etiam eſt regularis. 2
Monaſterium quale eſt, talis etiam eſt Eccleſia. 3
Eccleſia regularis an poſſit exercere curam animarum, & num. 5. 4
Loci ſanctitas ordinatur ad ſanctitatem hominis qui in loco Sacro cultum Deo exhibet. 6
Deus non propter locum gentem, ſed propter gentem locum eligit. Viſitatori Apoſtolico multum eſt tribuendum circa qualitatem, & ſtatum Eccleſiarum. 7
Poſſeſſio quadragenaria quid operetur. 8

DECISIO.

ORta lite inter Illuſtriſſimum Archiepiſcopum Ianueñ & Moniales Sācti Andreæ de Porta nuncupatas eiuſdem Ciuitatis ſuper iure nominan. Vicarium pro exercenda cura animarū in

in dicta Parochiali Eccleſia S. Andreæ; abſoluto iam poſſeſſorio manutentionis, & ſuper eo emanatis tribus deciſionibus conformibus ad fauorem Monialium, quia nihilominus pro earum parte proſequitur petitorium, & tota difficultas ſtat in eo, An dicta Eccleſia ſit regularis vel ſæcularis, propterea de hoc hodie dubitaui, & fuit reſolutum dictam Eccleſiam eſſe Regu-
1 larem quia cum Monaſteria non dentur ſine Eccleſiis *Rot. dec.* 204.*par.* 2. *recent.* vbi ab exiſtentia Abbatis, & Monaſterij arguitur, & infertur ad exiſtentiam Eccleſiæ, & dictum Monaſterium non habeat aliam Eccleſiam quam iſtam, cum
2 Monaſterium ſit Regulare, Eccleſia etiam eſt regularis *cap.* 1. *de cap. Monach.* & ibi gloſ. *in verbo* Monaſt. *in fin.* Barbat. *in cap. Cum dilectus, num.* 3. *de conſuet.* præſertim, quia cum ſit dicto Monaſterio incorporata cenſetur eiuſdem pars integralis. Vnde quale eſt Monaſterium, talis
3 etiam eſt Eccleſia. gloſ. *in cap.* 1. *in verbo exempt. de priuileg. in* 6. Rota coram Greg. XV. *deciſ.* 370. *num.* 2. & 3. ex quibus propterea dubitari non poteſt quin moniales habeant de iure intentio-
4 nem fundatam, etiam quod in d. Eccleſia exerceatur cura animarum, prout deprehenditur ex Sac. Concilio Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 11. *de Regular.* dum ibi fit mentio de cura animarum in Monaſteriis, ſeu domibus mulierum; cum tamen cura in Eccleſia exerceatur, quæ ideo ex mente S.
5 Concilij venit appellatione Monaſterij, ſeu domus mulierum, & fuit dictum in deciſione in hac cauſa facta 19. April. 1627. coram me.

Deinde cum iuris aſſiſtentia concurrit obſeruantia regularitatis, quia cum hoc Monaſteriũ antiquitus eſſet ordinis Sancti Benedicti, & eſſet fere deſtitutum, fuerunt in illum auctoritate Papæ de anno 1509. tranſlatæ Prioriſſa, & Moniales Sanctæ Margaritæ Ordinis Sancti Auguſtini, quibus in ſpecie fuit tradita poſſeſſio tam conuentus quam Eccleſiæ, & cum inuentario conſignatæ ſuppellectiles Sacræ ad vſum, & curam Sacramentorum pertinentes. Vnde cum ex dicta conſignatione bene arguatur, & inferatur curam animarum dictæ Eccleſiæ ad Moniales ſpectare prout ſpectat, vt fuit dictum in d. deciſione in hac cauſa facta coram me in principio, multo magis infertur ad eam etiam
6 Eccleſiam pertinere Sanctitas enim loci Ordinatur ad Sanctitatem hominis, qui in loco Sacro cultum Deo exhibet. 4. *diſt. per tot.* & vt dicit Sa-
7 cra Scriptura (*non propter locum gentem, ſed propter gentem Dominus locum elegit.*) D. Thom. 22. *quaſt.* 99. *art.* 1.

Præterea pro Eccleſia Regulari, & dependenti à dicto Monaſterio fuit habita per Viſitatorem Apoſtolicum de anno 158:. & talis no-
8 minatur, & reputatur in pluribus viſitationibus Ordinariorum, quibus multum eſt tribuendum circa qualitatem, & ſtatum Eccleſiarum Verall. *deciſ.* 158. *par.* 2. Seraph. *dec.* 780. *num.* 1. & 2. *dec.* 158. 1272. *num.* 3. & *in recent. dec.* 371. *num.* 2. *part.* 1. & *dec.* 573. *par.* 2. & fuit latè dictum in prædictis deciſionibus in hac cauſa factis.

Tandem accedit quaſi poſſeſſio Monialium deputandi Vicarios pro exercitio curę ad nutum
9 per vltra 40. annos, & qua quadragenaria poſſeſſione bene etiam infertur ad regularitatem, & in puncto Seraph. *dec.* 1304. *num.* 1. *verſ.* 3. *comprobatur*

Et ita Monialibus tantum informantibus, &c.

Habetur hæc deciſio inter deciſiones à Paulo Rubeo collectas *tom.* 1. *deciſio* 165. & inter deciſiones Durani *deciſione* 144.

CONSVLTVM XLII.

De quodam Prouinciali capto à Turris.

SVMMARIVM.

D*Vbij occaſio. num.* 1.
Quot in eo diſcutienda. num. 2.
Prouincialis noui electio ſuſtinetur tanquam legitima. num. 3.
Comprobatur rationibus. num. 4.
Obiectio. num. 5.
Solutio. num. 6.
Conſtitutio Ordinis. num. 7.
Alia conſtitutio. num. 8.
Conſenſus facto non minus quàm verbo elicitur. n. 9.
Plus eſt aliquid facto declarare. quàm verbo. n. 10.
Ratio celebrandi capitulum Prouinciale. num. 11.
Bonum commune anteponi debet cuicunque bono priuato. num. 12.
Rationes ob quas P. Generalis capitulum Prouinciale indixit. num. 14.
Ezechielis verba. num. 15.
P. Generalis etiam de iure communi poteſt, & debet id facere. num. 16.
Adducuntur verba Innoc. III in c. qualiter, & quando. num. 17.
Subſiſtente cauſa poſſunt regulares à ſuis officijs amoueri. num. 18.
Adducuntur iura, & Authores. num. 19. & *ſeq.*
Differentia inter beneficia, ſiue officia regularia, & ſæcularia, ibidem.
Beneficia regularia cuius ſint naturæ. num. 21.
Exponitur cap. Cum ad Monaſterium. n. 22.
Regularis priuatus ab officio an poſſit ſuo Prælato contradicere. num. 23.
Authoritas P. Suarez quod ſubſiſtente cauſa communi boni poſſunt Prælati regulares à ſuis officijs amoueri. num. 24.
Item authoritas aliorum. num. 25.
Reſponſio ad rationem partis aduerſæ. num. 26.
Ius naturale eſt, quòd bonum commune præponatur particulari. num. 27.
Vna ſponſa non poteſt habere duos ſponſos, & ſimilia. num. 28.
Non obſtant iura, & alia adducta à parte contraria. num. 29.
Et quando illa procederent. num. 30.
Generi per ſpeciem derogatur. num. 31.
Reſponſio ad aliam obiectionem partis. num. 32.
Adducuntur alia differentia inter beneficia ſæcularia, & regularia. num. 33.
An Prouincialis liberatus poſſit petere reſtitutionem ſui Prouincialatus. num. 34.
Factum legitimè non debet retractari. num. 35.
Electiones conditionatæ an admittantur in iure. num. 36.
An obtet c. ſi Epiſcopus de Parochiis. num. 37.
Demonſtratur rationibus illud non obſtare. num. 38.
Differentia inter Epiſcopalem dignitatem, & Prouincialem. num. 39.
An ſaltem obſtet Ius Poſtliminij. num 40.
Rationibus, & authoritatibus probatur non ſuffragari

gari parti aduerſæ. num. 41. & ſeqq.
Cui intereſt vt officia poſſint reuocari. num. 45.
An IusPoſtliminÿ, quod eſt merè ciuile procedat in iure Canonico. num. 46.
Priuilegium in quo prohibetur appellatio Regularium à prouiſione ſuorum ſuperiorum facta. n. 47.
Huius priuilegÿ communicatio. num. 48
Quid ex hoc priuilegio contra Prouincialem appellantem elicitur. num. 49.
Quid ſenſerint aliqui Authores de huiuſmodi appellationibus. num. 50.
Obiectio vltima partis aduerſæ. num. 51.
Reſponſio. num. 52.
Authoris proteſtatio. num. 53.

IESVS MARIA.

Dubij occaſio.

1 PROVINCIALIS quidam Ordinis N. rediens è capitulo generali, captus in mari fuit à Turcis. De eius captiuitate factus ſettior Generalis, creauit Vicarium Prouincialem, & iuſſit, vt pro redemptioue Prouincialis captiui pecuniam repeteret ex Cœnobiis ſingulis. Mittitur pecunia collecta, ſed ea non contenti Barbari Prouincialem detinent, magnam Summam pecuniæ pro ipſius redemptione poſtulantes, itaut impoſſibile videretur eam ex pauperi Prouincia exigere. Quod videns Generalis, & ſimul, quod Vicarius Prouincialis inſtitutus conquereretur ſe non poſſe gubernare Prouinciam, & quod obſeruanria Religionis valdè periclitaretur; nec eſſet aliud remedium, niſi quod Prouincialia comitia celebrarentur, & in ipſis nouus eligeretur Prouincialis, idque poſtulatent ipſe Vicarius, & alij Patres, annuit, & conceſſit vt dicta Comitia Prouincialia celebrarentur, nouuſque Prouincialis eligeretur. Dumque id fieret, caſualiter, & præter ſpem redemptus eſt Prouincialis antiquus, & ſibi poſtulauit reddi Prouincialatum, non obſtante quod nouus Prouincialis in dicto Capitulo electus eſſet. Quæritur ergo quid iuris in hoc caſu.

Reſponſio.

2 AD duo ſpecialiter puncta reducitur caſus præſens. Primum, an electio iſtius noui Prouincialis vt valida, & legitima ſuſtineri debeat, ſecundum, an eſto valida ſit, nihilominus prior ille Prouincialis à captiuitate rediens debeat in eiuſdem Prouincialatus poſſeſſione de
3 nouo conſtitui.

Er quidem quoad primum, ſuſtinendam videtur vt ritè, & legitimè facta electio dicti noui Prouincialis. Primò quidem, quia celebrata fuit, vt ſupponitur, nec pars aduerſa negat, ſecundū
4 iura, conſtituriones, & conſuetudinem Religionis; maximè iuxta Sacros Canones *cap. quia propter de elect.* Concilij Tridentini, &c. Et decreta Summorum Pontificum. Secundò, quia facta fuit in vniformitate, & concordia Gremialium, nemine reclamante, aut renitente, quod euidenter denotat eius legitimitatem, & valorem. *cap. bon. mem. 2. de poſtul. Prælat. cap. Cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſſeſſ.* Tertiò, qui ſi quid poſſit obſtare id ſolùm eſſet quod Pro- 5
uincialis apud Turcas detentus ſuum officium non finierit, aut vita functus fuerit. Sed effugium præcluditur.

Poſito namque, prout ex facto conſtat, quod ipſius liberatio deſperabarur, neceſſitas Prouin- 6
ciæ vrgeret; detrimentumque graue illius, niſi nouus Prouincialis eligeretur, immineret potuit, & debuit P. Generalis Capituli Prouincialis celebrationem anticipare. Extat etenim expreſſa 7
conſtitutio Ordinis *p. 2. Conſtitut. cap. 1. num. 7.* his verbis: *Poterit etiam* (intellige Generalis) *Capitulum Generale, vel Prouinciale mutare, & terminum, cauſa rationabili abbreuiare, vel elongare, & hoc idem committere Prouincialibus, aut Vicariÿ quando ſibi videbitur expedire. Volentes quod Priores, Prouinciales, & locales, ac Vicariÿ in hoc ſibi firmiter teneantur obedire.* Quia conſtitutione nihil clarius deſiderari poteſt cum in caſu præſenti cauſa valdè rationabilis fuerit, & vt talis approbata non ſolum ab ipſo P. Generali, ſed etiam à Vicario Prouinciali Prouinciæ, aliiſque gremialibus illius. Fauet etiam alia conſti- 8
tutio eodem *cap. 1. num. 1.* vbi cum eſſet ſermo de authoritate Generalis dicitur: *Item poterit Prouinciales deſtituere, & reſtituere conſentiente maiori, & ſaniori parte Capituli Prouincialis, cum ſibi videbitur expedire.* Nam hic conſenſus maioris, & ſanioris partis Capituli Prouincialis ſufficienter apparet ex eo quod Patres illius Prouinciæ ad electionem dicti noui Prouincialis nemine reclamante, aut ſe opponente, vel contradicente, vltrò, & incunctanter proceſſerint. 9

Etenim facto ipſo, non minus quàm verbo conſenſus elicitur *l. Paulus, l. non tantum, ff. rem ratam haberi, l. de quibus circa ſi. de legib.* Doctores plures apud Barboſam *in axiomat. Iur. axiom.* 10
93. num. 6. Imò plus eſt facto aliquid declarare, quàm verbo. *Can. dilecti filiÿ l 1. de appell.* & plures Doctores.

Accedit, & efficax ratio. Cum enim celebratio talis capituli fuerit neceſſaria pro bono regi- 11
mine, & obſeruantia dictæ Prouinciæ, quæ in magno diſcrimine erat ob abſentiam Prouincialis, cuius reditus veluti deſperatus habebatur, nullatenus negari poſſe videtur electionem Prouincialis noui, ac alia geſta in eodem Capitulo valida, & legitima cenſeri debere, vtpotè facta legitima authoritate Superioris, & pro communi bono quod cuiuſcumque priuati bono anteponi debet, & in huiuſmodi prouiſionibus 12
principaliter attendi. Quia, vt air S. Tho. lib. 1. de reg. c. 1. *Bonum gregis paſtores quærere debent, & Rectores quilibet boni multitudinis ſibi ſubiectæ.*

Et ſanè, poſita neceſſitate Prouinciæ; ruina quæ ipſi imminebat in obſeruantia Regulari ob abſentiam Paſtoris, qui non ſperabatur tam cito ex Turcarum, partibus reuerſurus; ac maximè 14
authoritate conceſſa per conſtitutiones Patri Generali ad abbreuiandum, vel mutandum Prouinciale Capitulum, *cauſa rationabili* ſubſiſtente; & deſtituendum Prouincialis *conſentiente maiori, & ſaniori parte Capituli Prouincialis, cum ſibi videbitur expedire*, prout habetur in conſtitutionibus relatis deſes nimis, negligens, & culpabilis apparetet, idem Pater Generalis, ſi Prouinciæ illi non prouideret, prout fecit: ac ex illis vnus, de quibus Ezech. 34. Dominus conqueritur dicens: *Quod infirmum fuit non conſolidaſtis,* 15
&

& quod ægrotum non ſanaſtis, quod contractum eſt
non alligaſtis, & quod obiectum eſt non reduxiſtis,
& quod perierat non quæſiſtis.
16 Stando etiam in iure communi Canonico, &
ſecluſa authoritate per conſtitutiones Ordinis
P. Generali conceſſa, potuit, & debuit prouidere
de nouo Prouinciali illius Prouinciæ, deſtituen-
do primum, qui apud Turcas detinebatur ſine ſpe
acceleratæ redemptionis. Etenim in *c. Qualiter,*
& quando 2. de accuſat. poſtquam Innocentius
III. qui eſt author illius capitis cum Concilio
Generali Lateranenſi modum præſcripſiſſet quo
17 Prælati Eccleſiaſtici contra ſibi ſubditos proce-
dere deberent, etiam ad priuationem, ſeu depo-
ſitionem officiorum, de Regularibus tamen hæc
ſubiungit: *Hunc tamen ordinem circa regulares*
perſonas non credimus vſquequaque obſeruandum,
quæ cum cauſa requirit, facilius, & liberius à ſuis
poſſunt adminiſtrationibus amoueri. Denotans
ſanè, quod ſubſiſtente rationabili cauſa, qualis
18 euidenter in caſu præſenti reperitur, poſſint Re-
gulares *facilius, & liberius* à ſuis officiis *amoueri.*
Notant hoc Sigiſmundus de Bononia *de elect.*
Prælator. Regular. dub. 49. num. 4. & 6. dub. 102.
num. 6. Iulius Lauorius *variar. lucubrat. tom. 1.*
tit. 4. cap. 23. n. . Barboſa *in Collectan. DD. in*
dict. cap. Qualiter, & quando n. 18. & *in votis de-*
ciſiuis lib. 1. vot. 4. n. 46 maximè verò Ioſephus
de S. Maria Author Hiſpanus, qui in libro, cui
19 titulus *Tribunal de Religioſos, tract. 5. cap. 6. §. 1.*
conformiter ad mẽtem Emmanuelis Rodriquez
tom. 1. quæſt. Regular. q. 25. art. 10. Sic habet *Mas*
para que ſe entienda aſſi la doctrina del dicho Padre,
como lo que ſe deue tener en eſte caſo ſe aduierta vna
doctrina de Innocentio III. y la trae el miſmo Autor
en el ar. 2. de la queſtion citada y ſe refiere en el c.
qualiter y quando el 2. de accus. donde auiendo tra-
tado el Pontifice de como, y quando deuen los Eccle-
ſiaſticos corregir à ſus ſubditos, y auiendo pueſto las
cauſas y circumſtancias que han de concurrir para
ſuſpenderlos o priuarlos dize luego: Hunc tamen
ordinem contra Regulares perſonas non credimus
vſquequaque ſeruandum, quo cum cauſa requirit,
facilius, & liberius à ſuis poſſunt adminiſtrationibus
amoueri. Empero eſte orden no creemos ſe ha de guar-
dar contra las perſonas Regulares, las quales quando
la cauſa lo pide mas facil, y liberalmente pueden
ſer quitados de ſus adminiſtraciones. De donde ſe
infieren dos coſas. La primera es hauer de priuar, ò
ſuſpender alguno de ſu oficio ha de hauer cauſa, y
razon, que eſſo quiere dezir, cum cauſa requirit.
Lo ſegundo que quando la ay, no es neceſſario ſea
tan grande quanta para priuar à vn Cura de ſu be-
neficio, ò à vn Canonigo de ſu Calongia, que eſſo es
facilius, & liberius à ſuis poſſunt adminiſtrationibus
amoueri. La razon deſta differentia es, que los be-
neficios de los Clerigos ſon beneficios colados, y per-
petuos, y por el conſiguiente irreuocables ſin graue
cauſa, mas las Prelacias, y officios de los Religioſos
aunque ſon beneficios Eccleſiaſticos no ſon perpetuos
ſino à manera de los annales, que ſe quitan, y ponen
con mayor facilidad, y aſſi les llama el Pontifice
miniſtrationes adminiſtrationibus amoueri. Demas
deſto el Clerigo es Señor de ſu voluntad, y tiene
querer, y no querer, y aſſi quando el Obiſpo le qui-
ſiere quitar el beneficio, puede reſponder, que no
le quiere dexar, ſi para ello no hauiere razon, y cau-
ſa baſtante: mas el Religioſo no tiene voluntad, ni
es Señor della; por tener la renunciada en manos de
ſu Prelado por el voto expreſſo de obediencia; de
manera que quando le quiten el oficio aun ſin cauſa
baſtante no tiene de que quexarſe, pues en efeto ſu
voluntad, y todo lo que tiene, y poſſee lo ha renun-
ciado en manos de ſus Superiores, y no queriendo
ellos que haga el tal oficio, no tiene accion alguna
para pedirle.
Item colligitur ex *c. cum ad Monaſterium de* 20
ſtat. monach. §. tales, vbi idem, qui ſupra Inno-
centius III. agens de officiis Regularium dicit:
Nec alicui committatur aliqua obedientia perpetuò
poſſidenda tanquam in ſua ſibi vita locetur, ſed cum
oportuerit amoueri ſine contradictione qualibet reuo-
cetur. Ex quibus poſterioribus verbis manifeſtè
habetur Prælatos Regulares reuocari poſſe à ſuis
officiis *cum oportuerit* Vnde circa hunc textum
Barboſa in collectan. DD. habet, quod bene- 21
ficia regularia ſuaptè natura, & regulariter ma-
nualia ſunt per Rebuffum, Campanile, Nauar-
rum, Flaminium, Garziam, Azor, Gonzalez,
Sanchez, & alios, ac duas deciſiones Rotæ.
Vnde concludit ad libitum Prælati poſſe reuo-
cari per Nauarrum, Rodriguez, Azor, Leſſium,
& Sanchez. Ac tandem circa illa *ſine contra-*
dictione aliqua ſic inquit: Notatur ad hoc quòd
monachus Abbati contradicere non poteſt ſi velit
eum ab officiis remouere, & priuare, vt per Rodri-
guez qq. regular. tomo 1. quæſt. 18. artic. 1. Rectè
etiam Ioſephus de S. Maria ſuperiùs relatus circa
hunc textum inquit: *Y ſe confirma con la doctrina* 22
del cap. cum ad monaſterium de ſtat. Monach §.
tales, donde manda que en ninguna manera ſe pro-
uean oficios perpetuos, y dize, ſed cum oportuerit
amoueri ſine contradictione qualibet reuocetur.
Que quando conuiniere ſer quitando lo ſea ſin nin-
gun genero de contradicion, porque de lo contrario 23
ſe ſeguirian mil abſurdos como lo nota Rodriguez
tomo 2. quæſt. 18. art. 1. quales ſerian el poder los
Religioſos contradeçir, litigar, y andar vagueando
en ſeguimiendo de ſu pleyto, y finalmente ſe ſeguiria
el oponer ſe imprudentemente ala voluntad del
Prelado, por eſſa via ſe reſfriaria, e ſe acaboria la
obediencia tan encargada de los fundatores de las
Religiones, y tan encarecida en el derecho c. nullam
18. q. 2.
Nec ſolùm hi Doctores pro hac parte ſunt.
Communis namque omnium (quos viderim)
conſenſus eſt, quod dum cauſa communis boni
ſubſiſtit, prout in præſenti ſubſiſtere ea quæ
adduximus, ſufficienter demonſtrant, poſſunt
Prælati regulares à ſuis officiis remoueri. Pro
quo Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. n. 25.* 24
quærens an Prælatus maior poſſit inferiorem
amouere, inquit: *Certum eſt ex iuſta cauſa poſſe*
hoc, & licitè, & validè fieri, quia iuriſdictio non
deeſt, & ad licitum vſum ſufficit iuſta, & propor-
tionata cauſa: quod ita explicatur: Nam hæc cau-
ſa generatim loquendo duplex eſſe poteſt. Vna eſt
culpa ſufficiens ipſius Prælati: nam iuſtè poteſt à
ſuo ſuperiore puniri, ſed priuatio officii poteſt eſſe
iuſta pœna: ergo. Alia eſt ratio aliqua vrgens ma-
ioris boni communis; nam hæc munera non ad pri-
uatum commodum Prælatorum, ſed ad bonum com-
mune Religionis ordinantur: cura autem huius boni
communis, & iuriſdictio ad illud tuendum propor-
tionata, maximè pertinet ad ſupremos, & vniuer-
ſales Prælatos, vt ſupra declaraui: ergo in eo caſu,
& ex parte eorum eſt ſufficiens poteſtas & ex parte
cauſa ſufficiens ratio, vt talis mutatio ſanctè fiat.
Et Aſcanius Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 1.*
diſp. 13. quæſt. 2. n. 9. ſic ex mente Panormi- 25
tani,

tani;& Suarez dicens: *Alia iuſta cauſa remouendi Abbatem à ſua Abbatia eſt aliqua vrgens ratio maioris boni communis; cum enim Abbates non ad priuatum ipſorum commodum,ſed ad commune Religionis bonum ordinentur, & cum huius communis boni cura, & iuriſdictio ad illud tuendum proportionata, maximè ad ſupremos Religionis Prælatos pertineat, in eo caſu ſufficientem habent cauſam faciendi huiuſmodi mutationem,& remouendi Abbatem ab eorum muneribus.*

26 Vnde corruit euaſio partis aduerſæ dicentis non potuiſſe validè procedi ad electionem noui Prouincialis,niſi is,qui erat electus, & confirmatus fuiſſet prius abſolutus,aut declaratus abſolutus.vel propter completum tempus à conſtitutionibus conceſſum, vel per liberam renunciationem cum iuſta,& graui cauſa acceptatam, vel per deſtitutionem ob crimina, vel per mortem naturalem, aut per aſſumptionem ad aliquam dignitatem ſuperiorem.Hæc enim calculatio,& numeratio diminuta prorſus eſt cum ex iis quæ allata ſunt manifeſtè perſpiciatur potuiſſe dictum Prouincialem à Patre Generali deponi, & deſtitui ob eius deſperatum regreſſum ad Prouinciam,neceſſitatemque illius ad habendum Paſtorem qui Prouincialis nomine,& non ſolum Vicarij potiretur, vt ipſam in obſeruantia regulari conſeruaret, & difficultatibus obuiantibus reſiſteret. Idque non ſolum ex expreſſis ſtatutis Religionis, hanc facultatem concedentibus P. Generali; ſed ex iuris communis Sanctionibus, & ipſo iure naturali præſcribente, vt bonum commune ſemper præponatur bono

27 particulari. Accedit ad hæc quod quemadmodum in phyſicis,& naturalibus, *generatio vnius eſt corruptio alterius*, ſic quoque in huiuſmodi moralibus ſpectantibus ad electiones electio vnius eſt deſtitutio alteriùs, & ita electio noui Prouincialis fuit depoſitio antiqui. Cùm certum ſit quod vna ſponſa non poteſt habere plures ſponſos, *ex cap* 1. *de ſponſa duorum*, nec vnum corpus poteſt habere duo capita, quia eſſet monſtrum, *ex cap. quoniam de Offic. Ordinar.* Nec vna Eccleſia plures Parochos, ſeu Curatos, *per cap. Cum non ignores de prabend. & per cap. in Apibus* 7. *quæſt.* 1. *& per cap. ſicut vnaquaque* 21.*q.*2. Imò ipſa proxima præparatio ad electionem noui Prouincialis deſtituit antiquum ſicut in naturalibus vltima diſpoſitio ad formam aduenientem deſtruit præcedentem. Quod & ſupponitur in iure, *in tit. de elect.* ſæpius.

29 Euaneſcit quoque effugium aliud partis aduerſæ,videlicet, quod nullus beneficiatus ſiue Prælatus regularis poſſidens prælaturam regularem electiuam poſſit ab ea amoueri,*nullam poteſtatem* 18.*quæſt.*2.*& cap. Monachi in fin. de ſtat. monach.* vbi Gloſſ.*verb. non mutentur*,& Panorm. *num.* 8. *verſ. in gloſſ. penult.* ibi. *qui per electionem*, Azor.*p.*2.*lib.*3.*c.*26.*quæſt.* 15. & communiter DD.teſte Rota *deciſ.*772. *num.* 3. *p.* 1.*diuerſ.* Nam prout ex eiſdem textibus, & authoribus probat Sigiſmundus de Bononia, *de elect.*

30 *Prælat.dub.*49. *num.* 4. *&* 6. id intelligitur niſi iuſta,& rationabilis cauſa exiſtat,prout de facto extitit in præſenti.Ea enim exiſtente, Prælatiæ regulares etiam electiuæ poſſunt à ſuperioribus auferri ab iis qui illas poſſident, vt etiam probatum manet. Deinde id debet intelligi niſi lex particularis oppoſitum præſcribat, qualiter id faciunt ordinis ſtatuta relata, derogant enim iuri communi ſicut generaliter, *Generi per ſpeciem derogatur*, iuxta commune axioma. *l. in toto iure* 91.*ff.de Regul.iuris,l. Sanctio* 41.*ff.de pœnis*,& aliis iuribus, & Doctoribus apud Barboſam *de axiom.iur.axiom.* 107.*n.*1.vbi *n.*3 quod procedat in omni materia, ita vt ſemper ſpecialis diſpoſitio deroget generali, ſi ſunt incompatibiles.Caſtrenſis, Tuſchus, Nauarrus, & alij apud eundem Barboſam. 31

Si inferat beneficia auferri non poſſe, viuente beneficiato, niſi à ſolo Papa. Euacuatur hoc ex dictis,& limitandum ad vera beneficia, qualia ſunt ſecularia:ea enim ſunt eſſentialiter, & ex natura ſua perpetua; quia in collatione ipſorum contrahitur matrimonium ſpirituale inter beneficiatum,& Eccleſiam,*cap. Sanctorum* 70.*diſt.cap.penult.de cleric.ægrotante, cap ſi gratioſè de reſcript. cap. inter de tranſlat. Epiſcopor.* Abbas *cap.* 1.*num.*4.*de conceſſ.præbend.* Gonzalez *ſup.Reg.*8.*Cancellar.gloſſ.*5.*num* 11 *&* 12.ex Rebuffo, Gigante, & aliis. Officia autem Religionum non ſunt propriè, aut verè beneficia, ſed officio temporalia,& quaſi manualia.vel ſaltem triennalia,quadriennalia, &c. Vnde *faciliùs,& liberiùs* tolluntur,& *cum oportuerit*, vt dixit Innocent.III.*in cap. Qualiter,& quando de accuſat.* §1 2.*& in c. cum ad Monaſterium de ſtat. monach.* & vocantur bona de menſa Barboſa de iure Eccleſiaſtico,*lib.*3.*cap.*4. *num.* 84. Tamburinus *de iure Abbat.tom.*3.*diſp.*9.*quæſit.*2.*n.*9.Ac per conſequens eorum conſeruatio, vel deſtitutio pendet à rationabili voluntate ſupremi capitis Religionum. 32 33

Liquet etiam,& dictis,ad ſecundum quæſiti punctum reſpondendum eſſe, nullatenus Prouincialem à Turcis liberatum poſſe petere reſtitutionem, aut continuationem ſui Prouincialatus.Cum enim,vt oſtenſum,manet, electio noui Prouincialis prudenter, ritè, & legitimè; ac ſecundum iura communia,& particularia ordinis facta fuerit, omnino erit in Prouincialem confirmandus. Tum quia factum legitimè retractari non debet, *cap.factum legitimè de regul. iur. in* 6. *l. in ambiguis* §. *non eſt nouum ff.eodem.* Seu ad idem;quia factum legitimè nullam pœnam meretur.*l. nemo damnum ff. de iureiurand. l. qui ſeruum ff.de verb. obligat.* ſeu, vt obiiciebat Marcellinus *in quadam epiſtola* D. Auguſtino: *Mutari non debet quod rectè factum eſt.* Tum quia aliàs fieret contra ius ipſius, qui eo ipſo quod eſt legitimè electus, eſt debita confirmatio,*cap.fin. de elect. in cap. poſtquam de elect.* Et talis confirmatio non eſt liberalis, aut gratioſa,ſed neceſſaria. *l. rem legatam ff. de adm. leg.* Quia non impendit beneficium, qui exhibet debitum *l.ſi ſeruo* §.1 *ff.de reb.inſt.l.proximè ff de rit.nupt.* Tum prætereà, quia illius electio non fuit conditionata, donec ſcilicet captiuus rediret, ſed omnino abſoluta; quia electiones conditionatæ ſunt in iure reprobatæ. *cap. in electionibus in* 6. Syluester *in ſumm. verbo electio* 2. *num.*6.& plures apud Barboſam *in collectan. ad hunc textum.* Et non valet vllo modo electio facta ſub conditione *ſi vacat*, vel alia ſimili. Rebuffus *in concord. verbo innodatus verſ. intellige*, Couarruuias *l.*1.*var.c.*16.*n.* 2. Garzia *de benefic. p.*8. *c.* 2. *n.* 9. Si autem iſtius noui Prouincialis electio fuit abſoluta, & efficax, ergo ex vi præcisè illius depoſitus, & deſtitutus eſt antiquus 34 35

Prouincialis; propter dicta ſuperiùs; præſertim,
quia ſecundum iura vna Eccleſia non poteſt
habere duos ſponſos, nec vna Prouincia duos
Prouinciales?

Obſtare tamen videtur pro parte antiqui Pro-
37 uincialis, *cap. ſi Epiſcopus de Parochijs*, ex Con-
ſilio Africano deſumptum: Vbi habetur quod
cum quidam Epiſcopus factus fuiſſet Donatiſta
hæreticus, fuit propterea priuatus, & alius Epiſ-
copus de nouo electus. Sed prior Epiſcopus ad
meliorem frugem, & fidem redactus, diſpenſa-
tionem obtinuit, vt dignitatem reciperet, di-
uidendo Epiſcopatum. Ex quo inferri videtur
idem dici poſſe in præſenti caſu. Cæterum, ſi
hic textus, & caſus diligentius inſpiciatur, nihil
prorſus fauere, ſed potius aduerſari Prouinciali
depoſito manifeſtum erit. Primò ſanè (vt omit-
38 tamus inauditam eſſe huiuſmodi diuiſionem
Prouinciæ vnius in duos Pruinciales) quia vt
notat Gloſſa quæ ſummam huius capitis compi-
lauit, id factum fuit propter multitudinem ſe-
quentium Epiſcopum depoſitum. In præſenti
autem nullus fermè religioſus illius Prouinciæ
pro antiquo Prouinciali loquitur. Secundò quia
vt eadem Gloſſa inquit, *hodie non fieret talis di-
ſpenſatio* propter abſurditatem ſcilicet quam
continet. Vnde Gloſſa, *Verbo Donatiſtis*, inquit:
*Quod dicitur in hoc capitulo diſpenſatiuè dictum
eſt.* Tertiò quia vt eadem Gloſſa ſubiungit: *non
continet ius hoc caput.* Nihil ergo obſtat ad in-
tentum. Rationem etiam addit: quia *alter Ca-
nonicè ordinatus eſt*, quod adamuſſim adaptatur
noſtro intento, cum nouus Prouincialis ritè,
Canonicè, & legitimè ordinatus fuerit. Eo præ-
ſertim quia toto Cœlo differt quantum ad hoc
39 dignitas Epiſcopalis, & Prouincialatus alicuius
Religionis. Epiſcopatus namque eſt beneficium
ex natura ſua perpetuum, & includit matrimo-
nium ſpirituale Epiſcopi cum Eccleſia omnino
inſeparabile. Prouincialatus autem nec eſt pro-
priè beneficium, nec perpetuum, ſed officium
temporale, à quo illud obtinens deſtitui po-
teſt per Generalem Religionis, *cauſa ratio-
nabili ſubſiſtente*, & conſentiente Capitulo,
cum ſibi videbitur expedire, vt dicitur in
Conſtitutionibus relatis. Prorſus ergo extra
rem hoc caput, *ſi Epiſcopus* ad intentum ad-
ducitur.

Maiori apparentia obſtare videtur ius poſtli-
40 minij, quod habetur, *l. Poſtliminij ff. de captiu.
& de poſtlimin. & redempt. ab hoſtibus*, vbi ſic:
*Poſtliminij ius competit aut in pace, aut in bello.
In bello cum ij qui nobis hoſtes ſunt aliquem ex
noſtris cœperunt, & intra præſidia ſua perduxe-
runt. Nam ſi eodem bello is reuerſus fuerit, poſtli-
minium habet: id eſt perinde omnia reſtituuntur
ei iura, ac ſi captus ab hoſtibus non eſſet.* Et l.
cum duæ, ibi: *Recuperet, & ipſe ius ſuum.* Et l.
Poſtliminium vbi ſic: *Poſtliminium eſt ius amiſſæ
rei recipiendæ ab extraneo, & in ſtatum priſtinum
reſtituendæ.* Et l. *hoſtes*, ibi: *Ab hoſtibus autem
captus, &c. Poſtliminio ſtatum recuperat pri-
ſtinum.* Ex his enim prætendit aduerſa pars
reuocari debere ad priſtinum Prouincialatum.
Hoc tamen Poſtliminij præſidium ipſi nulla-
41 tenus ſuffragari haud difficilè demonſtrari po-
teſt. Primò ſanè quia vt eodem titulo *l. Poſtli-
minio* habetur: *Poſtliminio carent qui armis victi
hoſtibus ſe dediderunt*: id eſt vt Gloſſa, *verb.
hoſtibus*, inquit: *licet non ſponte, quia coacta vo-
luntas eſt.* Nauis autem, in qua erat præfatus,
Exprouincialis, *hoſtib. ſe dedit*, nec conſtat di-
micaſſe, prout debebat facere, vt iure poſtlimi-
nij frueretur. Secundò, quia expreſsè *eod. tit. l.
cum duæ* habetur Matrimonium diſſolui per cap-
tiuitatem, niſi nouus adſit conſenſus, ita vt
vxor non reſtituatur marito niſi adſit nouus con-
ſenſus in matrimonium. Dicitur enim ibi: *Non
vt pater filium, ita vxorem maritus iure poſtliminij
recipit, ſed conſenſu redintegratur matrimonium.* 42
Cum ergo Prouincia quæ erat veluti ſponſa, &
vxor illius ſui Exprouincialis non conſentiat in
matrimonium ipſius, ſed alium ſponſum ſibi
vltro, ac ſponte acceperit, vtique dicendum in
vim harum legum Poſtliminij non habere ius
ad Prouincialatum præteritum. Tertiò, quia hoc
ius Romanorum de Poſtliminio, ſtando in iure
Canonico omninò ceſſat. Ius enim Canonicum
ſupponit contrarium eius, quod ſupponebant
Romani, ſcilicet, Turcam nullum dominum
acquirere in rebus, vel perſonis Chriſtianis ca-
ptis, cùm Romani crederent hoſtes ſuos verum
dominum ſupra res captas adquiſiuiſſe. Sic Co- 43
uarrubias, *tom. 2. in reg. peccat. par. 2. §. 11. n. 6.*
Molina *tom. 1. de Iuſt. & iur. diſp. 118. §. obſerua
tamen.* Quartò, quia eſto hoc ius Poſtliminij
quod eſt merè ciuile iure Canonico, recipi
deberet id ſolùm eſſet quantum ad iura priuata,
quibus capti ab hoſtibus antea fruebatur, vt 44
colligitur fermè ex toto titulo hoc *de captiuis, &
de poſtliminio.* Specialiter ex *l. apud hoſtes, & l.
bona eorum, & l. ſiquis prægnante*, non verò de
publicis officiis. Ea enim hoc habent vt magis
pendeant à publica poteſtate, quàm à iure pri-
uatorum, quorum ſunt. Vnde in cauſa iuſta pu-
blicæ vtilitatis, ſeu neceſſitatis (prout erat in
præſenti) poſſunt auferri à dominis ſeu quaſi
dominis illorum officiorum, & aliis conferri,
neque poſtea ceſſante cauſa dicti periculi poſſunt
iuſtè reuocari à prouiſis, & prioribus officiali-
bus reſtitui, quia officia publica ſunt inſtituta
ad bonum publicum principaliter, & intereſt 45
Reipublicæ vt poſſint ex cauſa reuocari, &
alteri liberè conferri. Hæc tradunt Leſſius, *lib.
2. c. 29. n. 84. verſ. Tertiò quia*, Coninch. *de cenſur.
diſp. 13. dub. 13. n. 111.* Siue autem dicta de 46
Poſtliminio ſecundum ius ciuile ceſſent, aut
non ceſſent in iure Canonico ſtando; certiſſi-
mum eſt ceſſare in terminis caſus præſentis, in
quo per municipales leges Religionis ſtatutum
eſt, vt vidimus, quod P. Generalis poteſt ex
rationabili cauſa *abbreuiare* celebrationem Ca-
pituli Prouincialis, ac per conſequens deponere
Prouincialem antiquum, & ordinare quod alius
eligatur de nouo, & quod conſentiente maiori
parte Capituli poſſit *Prouinciales deſtituere.*
Quod cum egerit nullus locus querelæ parti ad-
uerſæ permittitur, præſertim cum loco relato
ex conſtitutionibus *eo n. 7.* dicatur: *Volentes
quod Priores, Prouinciales, & Locales, ac Vi-
carij in hoc ſibi firmiter teneantur obedire.* Imò
mirandum quod præfatus Ex prouincialis à
dicta prouiſione per Generalem facta appella- 47
uerit.

Pro quo præter innumera priuilegia huius
Religionis, & aliarum cum quibus communi-
cationem habet in quibus cauetur ne Religioſi
à prouiſionibus, ſeu obedientiis ſuorum Genera-
lium appellare poſſint, extat vnum ſpeciale Iulij
II. pro ordine Prædicatorum in Bulla *Expoſuiſti*
ſub

ſub datis Romæ 14. Nouembris 1511. In qua expreſsè prohibentur fratres appellare ab abſolutione ſuorum officiorum his verbis: *Statuimus vt ſi quis frater. dicti Ordinis, aut ſoror ſub cura, & habitu eiuſdem ob abſolutionem ab officio Prioratus, Prouincialis, vel Conuentualis, ſeu monaſterio à quocunque ſuperiore dicti Ordinis, habente poteſtatem abſolutionem huiuſmodi faciendi, factam, vel faciendam appellauerit etiam prætextu grauaminis, aut appellationi huiuſmodi quocunque nomine interpoſitæ inhæſerit ſit ipſo facto abſque alia declaratione abſolutus, aut abſoluta ab huiuſmodi officio, pro quo appellatum eſt.* Quo priuilegio fruitur hæc Religio prout colligitur ex Paſſa-
48 rello, qui illud inſeruit inter priuilegia Ordinis Minimorum in libro qui ſcribitur *Priuilegia ſacri Ordinis Minimorum* pag. mihi 102. & Laurentio de Peyrinis in Priuilegiis Minimorum in Iulio II. Bulla 15. & Barboſa *in votis deciſiuis lib. 1. vot. 4. n.* 10. Ex eo autem colligitur præfatum
49 Exprouincialem per huiuſmodi appellationem abſque alia declaratione abſolutum remanere ab huiuſmodi officicio, quod prætendi, etiam caſu dato, quod aliquod ius ad ipſum haberet.

Pro quo etiam audiat quæ Laurentius Por-
50 tellus *in dub. regular. verb. Appellare n.* 2. circa hoc priuilegium Iulij II. dixit: *Ego non poſſum non laudare tantum Pontificis zelum, & tantum ſubditorum obedientiam pro ambitionis etiam vmbra reſecanda. Doleo verò è contra videns alicubi tot appellationes aliquando interpoſitas pro iuſta officiorum priuatione cum clamore cælum, ac terram implente quaſi prædicta officia paterna hæreditate fuerint comparata*, &c. Et illa refert Barboſa *ſupra num.* 122.

Minus obſtat, quod aliqui opponunt; vide-
51 licet quod cum fœmina aliqua ad ſecundas nuptias tranſiit credens quod primus vir erat mortuus, ſi poſtea reuertatur ipſi reſtituenda eſt, & à ſecundo viro ſeparanda; ex quo colligunt idem fieri debere in caſu præſenti, & Prouincia illa primo Prouinciali reſtitui. Sed exemplum hoc eſt valde remotum, & viris doctis indignum. Cum enim Matrimonij vinculum viro viuente
52 ſit iure diuino, & naturali perpetuum, & omnino indiſſolubile, ſecundum matrimonium prorſus irritum eſt, & inualidum, & ita vxor primo viro reſtitui debet tanquam legitimo domino, & proprietario. Prout expreſsè habetur *cap. cum per bellicam* 34. *q.* 1. vbi Barboſa, ex Rolando, Menochio, Sanchez, & Farinacio, & ex illis, ac aliis Illuſtriſſimus Inquiſitor tranſmiera *Poligamia lib.* 1. *q.* 6. Hoc autem non procedit in propoſito caſu, cum Prouincialatus multis de cauſis auferri poſſit à Prouinciali eum poſſidente, vt oſtenſum eſt; nec vinculum ipſius ſit perpetuum, ſed amouibile, etiam per voluntatem P. Generalis, cauſa ſubſiſtente rationabili. Vnde potius ſecundus Prouincialis manutenendus eſt in poſſeſſione. Tum quia à poſſeſſione eiici durius eſt quam de nouo non admitti. *cap. Quemadmodum* 25. *§. aliquin de iure iuran.* Gloſſa, Tiraquellus, Surdus, Belletus, Tuſchus, Menochius, & alij apud Tranſmieram relatum *num.* 2. Tum, quia fauorabilior eſt cauſa conſeruationis, quam nouæ adquiſitionis, & facilius ius adquiſitum retinetur quam de nouo adquiritur. *l. patre furioſo ff. de his qui ſunt ſui.* Menochius *conſ.* 32. *n.* 37. Surdus *deciſ.* 4. *n.* 5. Tranſmiera *n.* 3.

Quamuis autem hæc quæ dixi vera eſſe videantur, illiſque ſubſcribant viri doctiſſimi, in Curia exiſtentes, & ſuper eis conſulti, videlicet P. Antonius Diana, Pater Antonius Theſaurus, & P. Auguſtinus de Belis, quorum vita apud me habeo; nihilominus, ſi oppoſitum bene 53
viſum fuerit S. Congregationi Epiſcoporum, & Regularium, ad quam, vt audio, Prouincialis præteritus recurſum habuit, acquieſcendum eſt, & colla ſubmittenda prudentiſſimo iudicio Purpuratorum Patrum eiuſdem S. Congregationis.

CONSVLTVM XLIII.

De matrimonio cuiuſdam magni Principis Catholici cum fœmina hæretica.

SVMMARIVM.

Dubij occaſio. num. 1.
Reſponſio. n. 2.
Aliquorum in Iuriſperitorum ſententia irritum hoc matrimonium eſſe affirmans. n. 3.
Docetur oppoſitum. n. 4.
Comprobatur multis iuribus, & rationibus. n. 5. 6 *&* 7.
Videtur eſſe communis DD. ſententia. n. 8.
Reſpondetur Canoni 6. Synodi ab aduerſarijs relatæ. num. 9.
Quid dicendum ſi ineatur tale matrimonium cum pacto quod quidam ex liberis naſcituris fidei catholicæ, quidam autem hæreticæ ſectæ adhæreant. num. 10.
Tale matrimonium eſſet contra ius Eccleſiaſticum num. 11.
Et contra ius diuinum. n. 12.
An ſi hoc matrimonium celebraretur ſine diſpenſatione Apoſtolica, vel beneplacito Papæ, eſſet validum, & ſine peccato. n. 13.
Ratio, qua probatur illud inualidum eſſe, & peccaminoſum. n. 14.
Tale matrimonium iure etiam naturali prohibitum eſſe, demonſtratur. n. 15.
Aduerſatur fini matrimonij, qui eſt legitima educatio prolis. n. 16.
Aduerſatur etiam alij fini matrimonij, qui eſt tranquilla habitatio. num. 17.
Probatur eſſe aliquo modo contra ius diuinum. n. 18.
Prohibitum eſſe iure Eccleſiaſtico poſitiuo, clarè oſtenditur. n. 19.
Afferuntur Eccleſiaſticæ hiſtoriæ, quibus, hæreticos euitandos eſſe, docetur. n. 20.
Sanctorum Patrum teſtimonia, & conſilia. n. 21.
Illorumque exempla. n. 22.
Domicilia hæreticorum etiam fugienda. n. 23.
Defertur mirabile Coſmæ eunuchi exemplum. n. 24.
Horum omnium traditur ratio. n. 25.
Obiectio. num. 26.
Reſponſio. num. 27.
Fœminarum mores. num. 28.
Multos viros hæreticos fecerunt. num. 29.
Simon magus, cuius auxilio hæreſim condidit. n. 30.
Aliorum hæreticorum origo. num. 31.
Tale tamen matrimonium, cauſa aliqua eximia exiſtente, licitum eſt. n. 32.
Probatur exemplo. num. 33.

Probatur etiam ratione. n. 34.
Requiritur authoritas Summi Pontificis. n. 35.
Ratio. n. 36.
Quando hac eximia cauſa adeſſe videtur. n. 37.
Aliquorum ſententia. n. 38.
Impugnatur. n. 39.
Quid, ſi verè ſubſiſterent cauſæ illæ in caſu aſſignate. num. 40.
Quid, quando prima cauſa eſt dubia. ibid.
Affertur variorum hæreticorum exemplum pacem conturbantium. num. 41.
Quare eorum paci non credendum, duplici ratione conuincitur. n. 42.
Eorum ſuperbia. n. 43.
Secunda cauſa etiam poteſt. eſſe dubia. n. 44.
Teſtantur plurima Europæ Regna. n. 45.
De tertia cauſa ſenſus. n. 46.
Mulier mala malorum cauſa. n. 47.
Authores id probantes. n. 48.
His cauſis verè ſubſiſtentibus Papa diſpenſare poteſt. num. 49.
Talis diſpenſationis exempla. n. 50.
An maior requiratur cauſa, vt vxor Catholica detur viro hæretico, vel è contra. n. 51.
Reſolutio. n. 52.
Quid dicendum de Regina Saba. n. 53.
Fæminas eſſe fortieres viris teſtatur Sacra Scriptura. num. 54.
Et Sanctorum Patrum teſtimonia. n. 55.
Quandoque fæminæ ad pietatem proniores ſunt viris. num. 56.
De hoc hiſtoria. n. 57.
Alia hiſtoria. n. 58.
Alia fæminarum ſeductricum. n. 59.

IESVS MARIA.

Dubij occaſio.

1 MAGNVS quidam Princeps Catholicus matrimonium contrahere volens cum fæmina clariſſimi ſanguinis, heretica tamen; his conditionibus, vt matrimonium celebraretur in Regno Catholico ritu Catholico, & quod filij, & filiæ qui naſcerentur, in Religione Catholica educari deberent: & nutrices, quæ liberos lactarent, Catholicæ futuræ eſſent, ac domeſtici, & familiares Principis Hereticæ præſtare deberent iuramentum fidelitatis prædicto Principi Catholico. Quæſitum ergo à me fuit, an tale matrimonium licitum eſſet, & caſu quo non liceret, an poſſet Sanctiſſimus facultatem ad id concedere, vel ſine cauſa, vel, dato quod cauſæ requirerentur, an ſufficerent hæ tres, ſcilicet cuiuſdam magni Regni quies; facilior recuperatio alterius; & pax vniuerſalis.

Reſponſio.

2 QVamuis pauci aliquot ex Iuriſperitis ſentiant, ſimile matrimonium perſonæ fidelis cum hæretica irritum eſſe, quod conſequenter etiam dicent de hoc matrimonio, videlicet Gloſ-
3 ſa *in c. fin. verb. contra ſubſtantiam de condit. appoſit.* Hoſtienſis *in c.1. de coniugio ſeruorum. n. 1.* Catrerius *de hæret. n. 157.* Simancas *de Cathol. Inſtit. c. 40. & 46.* & Royas *in ſingul. 228. n. vn.* ducti ex *Can. 72.* Sextæ Synodi generalis, vbi habetur: *Non licere orthodoxum cum hæretica coniungi, nec orthodoxam cum hæretico: ſed, & ſiquid eiuſmodi factum apparuerit, irritas nuptias exiſtimari, & nefarium coniugium diſſolui.* Nihilominus 4
pro certo tenendum oppoſitum; ac perinde ad caſus intentum, quod, ſi Princeps iſte Catholicus de facto contrahat cum Principi hæretica matrimonium teneat.

Primò, quia *c. Decreuit, de hæret. in 6.* videtur 5
ſupponi, tale matrimonium valere. Dicit enim ibi Pontifex author eius capit. ſcilicet Bonifacius VIII. *Decreuit felicis recordationis Innocentius Papa IV. quod propter hæreſim maritorum vxorum Catholicarum dotes non debeant confiſcari. Quod intellgendam fore cenſemus, niſi fortè mulieres ipſæ cum viris matrimonia contraxiſſent, quos hæreticos tunc ſciebant.* Secundò, quia, quamuis 6
in pluribus textibus in ſequentibus referendis tale matrimonium vitetur, nullibi tamen declaratur fore irritum: nec vſus Eccleſiæ obtinuit non valere: quin potius è contrario valere obtinuerit. Tertiò, quia, cum matrimonium ſit Sa- 7
cramentum quoddam, ſolùm petit in ſuſcipientibus quoad neceſſitatem paritatem baptiſmi, qui eſt ianua ſacramentorum præbens ius ad recipiendum alia ſacramenta: ac per conſequens validè ſuſcipietur etiam ab hæreticis, cum verè baptizati ſint vt ſupponitur. Quartò, quia iſta 8
eſt conſtans, & communis Doctorum ſententia, quos in magno numero refert Sanchez, *lib. 7. de matrimo. diſp. 72. n. 2.* ſpecialiter id tenent D. Thomas, Albertus Magnus, Bonauentura, Ricardus, Argentina, Carthuſianus, Caietanus, vterque Sotus, & Bellarminus: & ex Iuriſperitis Bellamera, Abbas, Alexander de Neuo, Nauarrus, Couarruuias, & plures alij apud eundem Sanchez Quibus iunguntur ex recentioribus Ægydius, Coninch, Hurtadus, Layman, Becanus & Caſtrus Palaus.

Canoni autem ſextæ Synodi relatæ reſpon- 9
dent Sanchez, Gutierez, Coninch, & alij, nullius eſſe authoritatis, eo quod tales Canones ſuppoſititij ſint. Vnde nihil authoritatis habere, oſtendunt Bellarminus, & alij innixi authoritati Bedæ, *lib. de ſex ætatib. in Iuſtiniano,* vbi illos vocat *Synodum erraticam*, & ait à Sergio Pontifice fuiſſe improbatos. Deinde dato legitimæ authoritatis eſſe vt placuit Gratiano *in cap. Sextam Synodum cap. habeo 17. diſt.* Et colligitur ex Anaſtaſio Bibliothecario *in præfat. ad ſeptimam ſynodum:* reſpõdeo antiquis temporibus matrimonia Catholici cum hæretico irrita fuiſſe, ſicuti colligitur ex Concilio Carthaginenſi 3. *can.* 12. & Calcedonenſi, *can.* 14. & Illiberitano, *can.* 11. 16. & 17. Agathenſi, *can* 67. in quibus eodem modo de matrimonio cum hæreticis, ac de matrimonio cum infidelibus, & Iudæis eſt ſermo: at poſtmodum conſuetudine abrogata eſt annullatio matrimonij Catholici cum hæretico, perſeuerante irritatione, & annullatione fidelis cum infideli. Præterquam quod nomen hæretici in prædicto *can. 72.* non incongruè ſumitur pro infideli, vti explicuit Theodorus Balſamo *in Commentar. ad Nomocanonem Photij tit. 12. de hæreticis can. 13.* quem refert, & ſequitur Baſilius Ponce *in append. ad cap. 46. lib. 7. c. 1.* & conſentit Reginaldus *2. to. prax. lib. 31. n. 169.*

Caſu autem dato quod hoc coniugium ini-
10 retur cum pacto qood quidam ex liberis naſci-
turis fidei Catholicæ, alij antem hæreticæ ſectæ
11 adhærerent eſſet prorſus impium, & irritum.
Eſſet enim contra ius Eccleſiaſticum præſcri-
bent, vt ſoboles ſequator conditionem patris
fidelis, *cap fin. in fin. de conuerſ. infidel.* & *can.*
Iudæi 28. *q.* 1. ex Concilio Toletano 4. *can.* 62.
& quia eo ipſo quod vnus parens eſt de Eccleſiæ
foro filij omnes ipſius de Eccleſiæ foro eſſe de-
bent, *can. Cum multa* 15. *qu. vlt.* D. Thomas *in*
4. *diſt.* 39. *q. vnic. art.* 4. Et contra ius diuinum,
in qoo ſtandu incumbit omnibus parentibus
cura educandi liberos in fide, iiſque moribus vt
remedia ſaluti ſpirituali neceſſaria addiſcant, &
vitam æternam conſequi poſſint. Sic paſſim
Doctores, & ſignanter Nauarrus, Azorius, San-
chez, & Laymanos.

Nihilominus prædictum matrimonium ſine
13 diſpenſatione Apoſtolica, vel beneplacito Papæ
celebratum, illicitum erit, & peccaminoſum,
etiam cum prædictis conditionibus: ita vt non
liceat Sereniſſimo huic Principi illud celebrare,
ſub reatu peccati mortalis Sic fermè Sotus,
Nauarrus, Veracruz, Palacios, Ledeſma, Va-
lentia, Sà, & alij apud Sanchez *ſupra, num.* 4.
14 Ratio eſt, quia prohibitum eſt aliquo modo
iure naturali, aliquo etiam modo iure diuino,
præcipoè autem iure Eccleſiaſtico, & poſitiuo:
vnde poſita grauitate materiæ non poteſt non
eſſe peccatũ mortale celebratio talis matrimonij.

Etquidem iure naturali qoadantenus prohi-
bitum eſſe conſtat primò. Quia ius naturale
15 dictat peccandi periculum totis viribus cauen-
dum eſſe: at præſentaneum valdè periculum
imminet peruerſionis coniugis fidelis, ac lapſus
ipſius in hæreſim ob mutuum amorem, & arctiſ-
ſimam neceſſitudinem, qua coniuges deuinciun-
tur. Etenim experienda ipſa compertum eſt
plures Catholicos ob coniugia iteta cum hære-
ticis in multos errores lapſos eſſe. De quo Ste-
phanus Papa IV. *in epiſt. ad Francorum Regem*
apud Barooium *tom.* 9. *Annal. an.* 770. ſic habet.
Quamplurimos comperimus ſicut externa hiſtoria
inſtruimur per aliena nationis iniuſtam copulam à
mandatis Dei deuiare, & in magna deuolutos fa-
cinora. Neque vitatur hoc periculum in præ-
ſenti eo qood Sereniſſimus hic Princeps valde
Catholicos, & firmus, ac ſecurus in Romanæ
Eccleſiæ fide ſit, taliſque ſemper experientia
comprobatus. Hoc enim non tollit quominus
ex parte prædicti matrimonij periculum ſubſit;
ne à ſua Eua ſeducatur. Præſertim cum Salo-
mon vir mira Sanctitate, & Sapientia præditus,
ob coniugium cum infidelibus fœminis ad infi-
delitatem tractus ſit prout habetur 3. *Reg.* 11.
& notatur Eccleſiaſtic. 19. cum dicitur. *Vinum,*
& mulieres apoſtatare faciunt ſapientes.

Secundò etiam, quia tale connobium aduer-
ſatur fini matrimonij, qui eſt legitima educatio
16 prolis; vbi enim parentes religione diſpares
ſunt, nequit proles benè in Catholica fide edu-
cari. Vterius enim parens ad ſuam religionem
pertrahere filios, & filias conabitur. Quod ti-
meri poteſt in caſu præſentis coniugij nihil
obſtantibus conditionibus aſſignatis; quia illæ
non tollent, quominus ſaltem occultè, & clan-
culum fœmina hæretica mater filios, vel filias
illecebris næniis, vel donis ad ſuam ſectam tra-
here ſæpius conetur, hæreſes cum lacte inſtillan-
do, preces impias, & maledicta in Sacramenta,
Chriſti Vicarium, & Eccleſiæ cærimonias di-
cendo, &c.

Tertiò quia etiam aduerſatur prædictum con-
iugium alij fini matrimonij, quod eſt mutua con-
iugum quieta, & tranquilla habitatio. Hæc enim 17
vix poteſt eſſe inter Catholicum, & hæreticum
iuxta illud 2. Corinth 6. *Quæ enim participatio*
iuſtitia cum iniquitate, aut quæ ſocietas lu i ad
tenebras, quæ autem conuentio Chriſti ad Belial;
aut quæ pars fideli cum infideli? Quomodo enim
quies, & tranquillitas inter Catholicum, & hæ-
reticum conſiſtere poteſt, cum fere neceſſe ſit
inter eos lites, iurgia, & altercationes de fide;
religione, ieiuniis, cibis vetitis, feſtis diebus;
veneratione Sanctorum, & cultu imaginum
ſuboriri quotidie, nec terminari poſſe, ſine ali-
quo odio, vel maleuolentia voius erga alium.
Nicolaus Serarius *in opuſc. de matrim. Cathol.*
cum hæret. c. 2.

Quod ſit etiam aliquo modo contra ius diui-
num conſtat primò ex illo Exod 34 *Nec vxo-*
rem de filiabus eorum accipies filijs tuis. Fuiſſe au 18
tem hoc præceptum non ſolùm legale, ſed etiam
aliquo modo morale colligitur ex eo quod ad-
iungitur. *Ne poſtquam fornicata fuerint, fornicari*
faciant, & Filios tuos in Deos ſuos. Secundò ex
illo Deuteronom. 7. *Neque ſociabis cum eis coniu-*
gia, filiam tuam ſi dabis filio eius, nec filiam illius
accipies Filio tuo. Quod etiam præceptum fuiſſe
morale conſtat ex ratione adiuncta. *Quia ſeducet*
filium tuum ne ſequatur me Tertiò ex 3. Reg. 11.
Non ingrediemini ad eas, neque de illis ingredien-
tur ad veſtras, vbi etiam adiungitur ſimilis ratio,
ex qua colligitur hoc præceptum morale eſſe,
certiſſimè enim auertent corda veſtra, vt ſequamini
Deos earum. Quartò ex illo 2. Corinth. . *Nolite*
iugum ducere cum infidelibus, quæ enim participa-
tio iuſtitia, &c. vt *ſupra* Quem locum D. Hie-
ronymus lib. 1 in Iouinianum, & epiſt. ad Ge-
rontiam intelligit de coniugio fidelis cum infi-
deli. Eſto autem cum Theophylacto, & aliis in-
telligeretur de quocunque commercio, à for-
tiori contractus matrimonij, in quo ſumma con-
iunctio, & familiaritas reperitur cõprehenderetur.

Iure autem poſitiuo Eccleſiaſtico tale matri-
monium interdictum eſſe clariùs demonſtratur 19
ex iuribus, quæ paſſim ad intentum referri ſo-
lent. Videlicet, ex Concilio Illiberritan *can* 16.
Laodiceno ſub Siluestro I. *can.* 10. & 31. Car-
thaginenſi 3. *can.* 12. Calcedonenſi *can.* 14. &
ex 6. Synodo *can.* 72. de quo ſuperiùs dictum.
Aghatenſi ſub Symacho, & habetur *c. non opor-*
tet 28 *q.* 1. Vbi ſic: *Non oportet cum viris hære-*
ticis commiſcere connubia, & vel filios dare. Item
cap cave 28. *q.* 1. *ex* Stephano 4 *in Epiſt. ad*
francor. Regem apud Baronium, de qua ſupra

Idque ſuadent plura ex Eccleſiaſticæ hiſtoriæ
penu deprompta, ex quibus conſtat commercia 20
cuncta cum hæreticis euitari debere, quantum
fas fuerit vero Catholico. Et primò, vt præter-
mittam pleraque patrum teſtimonia dicentium
hæreticos quaſi peſtes fugiendos, inter quos ſunt
S. Ignatius *in Epiſt. ad Traian.* Cyprian *lib.* 1.
Epiſt. 3 *ad Cornel.* Clemens Rom. *lib.* 6 *conſtit.*
c. 18. S. Martialis *epiſt. ad Toloſ.* Irenæus, Hila-
rius, Hieronimus, Chriſoſtom & plures alij,
qui paſſim referentur, celebre eſt illud quod
de S. Ioanne Euangeliſta refertur: ingreſ-
ſum videlicet balneum quendam, eum vi-

deret in eo Cherintum hæreticum eſſe ex eo
exiiſſe dicentem: *fugiamus ocyus ne balneum, in quo
eſt Cherintus, ex templo corruat.* Sic referunt Ire-
neus, & Euſebius. Additque Hieronymus *in
Dialog. con. Luciferian.* illico balneum corruiſſe.
item illud, quod ex S. Policarpo habet eius hy-
ſtoria, & legenda in Breuiario, videlicet: *Cum ei
fortuito obuiam fuiſſet Marcion* (Hæreticus) *& di-
ceret: cognoſcis nos? Reſpondit: cognoſco primogeni-
22 tum diaboli.* Eius vel colloquium hoc ſcommate
fugiens Euſebius etiam Vercellenſis captus ab
Arrianis malebat fame mori, quam ab illis ci-
bum ſumere; vt ex eius vita habetur. Item Libe-
rius Papa reiecit munera, quæ Euſebius Conſtā-
tis Imperatoris Arriani legatus S. Petro offere-
bat; teſte S. Athanaſio *in vita S. Antonij* teſte,
idem Antonius diſcipulis dicebat: *Hæreticorum,
& ſchiſmaticorum venena vitate, meumque circa eos
odium ſectamini.* Quod odium ſupra modum mi-
rabiliter habuiſſe videntur Samoſateni Ciues
circa Eunomium hæreticum. Vt enim Theodo-
ret *l. 4. hiſt. 1. c. 1.* & Baronius *ann. Chriſti* 370. nar-
rant, cum pueri pila ludentes, caſu mulam Eu-
nomij ea tetigiſſent, in luſu pergere noluerunt,
niſi illam quaſi hoc tactu contaminatam, priùs
traiiciendo per flammas expiaſſent. Similia ferè
de Alexandrinis ſuis Arrianos auerſantibus ha-
bet S. Athanaſius *in epiſt. ad Solitarios.* Hinc Ab-
bas Chame (*5. lib. Vit. Patr. libell. 1. de profectu*)
proximè moriturus dixit filiis ſuis: *Nolite habi-
tare cum hæreticis.* Et Abbas Olympius *lib. 10.
Vit. Patr. c. 12.* interroganti vt diceret aliquod
verbum, hoc protulit: *Ne ſedeas cum hæreticis.*
Item celeberrimus ille Ioannes eleemoſynarius, pro-
ut Leontius author Vitæ ipſius narrat, ſuis di-
cebat: *Nullatenus aliquando hæreticorum commu-
nione, imò coinquinationis participemini, etiamſi
omni vita veſtra ſine communione permanſeritis.*
Quod & æmulatus S. Hermenegildus Rex com-
munionem ab Epiſcopo Arriano nolens accipe-
re, prout de ipſo narrat D. Gregorius *lib. 3. Dia-
log. cap. 31.* Abbas etiam Pachomius proximus
morti, prout in eius vita *lib. 1. Vit. Patr.* habetur,
fratribus dicebat: *Nulla ſit vobis coniunctio cum
ſectatoribus Meletij, vel Arrij, vel Origenis, ſeu cæ-
teris Chriſti præceptis aduerſantibus.* Quod ſic ex-
actè obſeruabat ipſe, vt ex eadem ipſius hiſtoria
habeantur hæc: *Hæreticos autem deteſtabatur plu-
rimum, & maximè Origenem, velut blaſphemum,
ac perfidum vehementer horrebat; qui prauitas Arrij,
Meletijque declaratus ſub Heracla venerabili Ale-
xandrinæ ciuitatis Epiſcopo de Eccleſia pulſus eſt,
quique Sacris Scripturis dogmatibus exoſa, atque
deteſtanda; quæ nonnullorum corda ſubuerterent ex-
poſitionibus ſuis admiſcuit, & ſicuti ſolent, qui vene-
na temperant, amaritudinem melle contegere; ſic iſte
proprij virus erroris, cœleſtium verborum dulcedine
liniens exitioſa rudibus dogmata propinauit. Qua-
propter vniuerſos fratres ſollicitus admonebat vt non
ſolum ipſi Origenis commenta non legerent, ſed ne-
que legentibus quidem aurem penitus admouerent.
Vnde fertur aliquando reperiſſe volumen eius, & in
aquas miſiſſe continuo teſtatus his verbis: Niſi ſci-
rem nomen Dei in eo eſſe conſcriptum, omnes garru-
litates blaſphemiarum eius ignibus concremaſſem.*
23 Domicilia quoque hæreticorum fugienda
ſuadet mala mors cuiuſdam monachi Ægyptij,
de quo *lib. 10. Vit. Patr. c. 177.* legitur, quod cum
habitare voluiſſet in cellula Euagrij hæretici in-
uentus eſt poſt aliquod tempus *iniecto fune ſe ip-
ſum ſuffocaſſe.* Quantum porrò heroiſſa illa Ro- 24
mana Paula hæreticos auerſata fuerit ex eius
vita à D. Hieronymo ſcripta erui facilè poteſt.
Mirabile quoque eſt illud quod de Abbate Coſ-
ma eunucho refert Ioannes Moſcus *lib. 10. Vitar.
Patr. c. 40.* videlicet, quod cum ſepultus eſſet in
quadam Eccleſia, vbi etiam conditus iacebat
quidam Epiſcopus hæreticus ſingulis noctibus
audiretur dicens ad Epiſcopum: *Noli me tangere,
hæretice, ne appropinques mihi, inimice Sanctæ Dei
Catholicæ Eccleſiæ.* Et qualiter nec cum mortuis 25
hæreticis commercia catholicis permittantur.
Quorum omnium ratio eſt, quia hæreſis eſt il-
lud *immedicabile vulnus*, quod vt Ouidius *lib. 1.
ſub. 8.* dixit: *Enſe reſcidendum eſt, ne pars ſincera
trahatur.* Et de quo Iuuenalis *Satyra 2. ſicut grex
totus in agris vnius ſcabie cadit, & porrigine porci,
vuaque conſpecta liuorem ducit ab vua.*

Porrò ſi dicatur in aliquibus regionibus in 26
vſu eſſe ſimilia matrimonia Catholicorum cum
hæreticis, ac proinde pro permiſſis, & toleratis
cenſeri debere, prout ex Nauarro, & Azorio te-
net Sanchez dicta *diſp. 78. n. 5.* Reſpondeo talem
vſum nec eſſe vniuerſaliter receptum, maximè 27
inter Catholicos timoratæ conſcientiæ, nec in-
ter alios poſſe eſſe niſi abuſum; nam eſto quod
in illis quandoque periculum peruerſionis, &
iniquæ educationis prolis, ac minus pacificæ
cohabitationis ceſſet, ſed non ſemper, nec cre-
briùs, vt puto. Vnde Cornelius à Lapide, Ægi-
dius Coninch, Baſilius Pontius, & Laymanus,
quos refert, & ſequitur Caſtrus Palaus *de ſpon-
ſalib. diſp. 4. punct. 11. n. 10.* non audent talem
vſum approbare; Nec Eminentiſſimus Cardina-
lis de Lugo *de fide diſp. 21. ſect. 2. n. 16.* illum ap-
probat, niſi quatenus conſuetudinis legitimæ
vim habere poteſt, quam tamen non habet. Caſu
quoque dato, quod inter priuatos permitti poſ-
ſet, inter Principes tamen qui cæteris aliis exem-
plum, & normam rectè viuendi præbere debent
& ex ipſorum matrimoniis plura inconuenien-
tia ſequi poſſunt, prout ex Hurtado *de fide diſp.
76. §. 233.* approbat Diana inferius referendus,
nullatenus tolerari poteſt. Cuius ſignum eſt,
quod Principes Catholici illarum partium, cum
talia matrimonia inire volunt, Apoſtolicæ Se-
dis beneplacitum quærunt, prout illud petiuit
Rex Chriſtianiſſimus, vt ſuam ſororem Regi
Angliæ dare poſſet; & pro parte Sereniſſimi Re-
gis Poloniæ poſtulatum eſt, vt poſſet ducere fi-
liam Comitis Palatini hæreticam; quod tamen
ab Vrbano VIII non obtinuit; fœliciori quidem
ſorte; ſiquidem Cæſaris ſororem poſtea ducere
potuit.

Fœminæ namque, quia illecebroſæ, blandilo-
quæ, & adulatrices ſunt, non paucos viros hære-
ticos fecerunt; vel pro hæreſi propaganda opi-
tulatæ ſunt. Prout de multis hæreſiarchis dicit 29
D. Hieronymus *in epiſt. ad Teſiphontem* hiſce ver-
bis *Simon magus hæreſim condidit adiutus auxilio
Helenæ meretricis. Nicolaus Antiochenus omnium
immunditiarum conditor choros duxit fœmineos.
Marcion quoque Romam præmiſit mulierem ad
maiorem laſciuiam. Apelles Philomenem comitem 30
habuit. Montanus, Priſcam, & Maximillam pri-
mum auro corrupit, deinde hæreſi polluit. Arrius, vt
Orbem deciperet, ſororem Principis ante decepit.
Donatus Lucillæ opibus adiutus eſt. Elpidium cæ-
cum Agape cæca duxit. Priſcilliano iuncta fuit
Galla, non gente, ſed nomine.* Quid porrò diceret
de

de neothericis nebulonibus Luthero, Baleo, & aliis, qui à ſimilibus ſcortis excæcati fuerunt? Qualis fuit vnus Bituricenſis, cuidam fœminæ (Maria vocabatur) aſſocistus, de quo Baronius *ſub anno* 595.

32 Non tamen adeo illicitum eſt hoc matrimonium, vt nullatenus licitè celebrari poſſit Cauſa etenim aliqua eximia perurgente, licitum erit. Ita Baſilius Pontius *in Append. de matrim. Cathol. cum heret. cap.* 3. Nicolaus Serarius *in opuſc. de ead. re cap.* 5 & paſſim alij Doctores, & Theologi.

33 Probari id poteſt exemplo Sanctorum fidelium, qui ſimilia matrimonia cum infidelibus contraxerunt, vt credi par eſt, licitè, & ſine peccato; quia ob grauem cauſam. Hi ſunt Iacob cum Rachele, & Lia Idolatris *Geneſ.* 29. Iudas Patriarcha cum Cananæa, *Geneſ.* 38. Heſter cum Aſſueto *Heſter.* 2. Similiter Iudith, ſecundum aliquos, ornabat ſe, vt placeret Holoferno in ordine ad matrimonium, & Iacob. *Geneſ.* 34. filiam Dinam nuptui tradebat Principi Idolatræ. Idem etiam exemplum ſecutæ ſunt Sanctæ aliquæ fœminæ in nouo teſtamento, vt ſunt Cecilia, & Lucia viris infidelibus deſponſatæ; & S. Monica viro pagano iuncta, vt teſtatur eius filius S. Auguſtinus *lib. 9. confeſſ. c.* 9 ac S Clotildis nupta Clodoueo Regi Francorum Ethnico, teſte Gregorio Turonenſi *lib. 2. c.* 28. Item, propius ad rem, Ingundis piiſſima, & catholica fœmina, Sigeberti Francorum Regis filia, cum Hermenegildo Leouigildi Regis Hiſpaniarum filio, quo tempore Hermenegildus ipſe Arrianus erat; etſi poſtea Sanctus & Martyr, teſte eodem Gregorio *lib.* 5. *cap.* 38. & Baronio *ſub ann.* 583. Tum ex doctrina Patrum ſpecialiter D. Hieronymi 1. *contra Iouinianum*, & D. Auguſtini *de fide, & operibus c.* 19. aſſerentium, hæc matrimonia ſuo tempore frequentia eſſe. Non eſt autem credendum, omnes,

34 qui ſic contrahebant, peccaſſe. Tum tertiò ratione, quia, etiam ſi tale matrimonium ſit contra ius Eccleſiaſticum, & aliquo modo contra naturale, & diuinum, tales tamen rationes, congruentiæ, motiua, & circumſtantiæ occurrere poſſunt, vt meritò cenſeri poſſit, ius Eccleſiaſticum in hoc caſu diſpenſari poſſe, ac ius naturale, & diuinum declarari, quod tunc non obligent.

35 Ad id tamen requiritur authoritas Summi Pontificis. Ratio eſt quia, ad ipſum ſolum ſpectat etiam poſita tali cauſa eximia relaxatio Iuris Eccleſiaſtici, ſeu diſpenſatio in lege Canonica, & interpretatio, ſeu declaratio iuris naturalis, aut diuini; maximè in negotiis, & caſibus arduis, ac ſpectantibus ad bonum commune Eccleſiæ, vel alicuius magni Principis, aut Regni, ex quibus multa mala, vel bona prouenire poſſunt, vt contingere poteſt in præſenti caſu. Hurtadus *de matrim. diſp.* 24 *diffic.* 1. Perez *de matrim. diſp.* 36 *ſect.* 2. *num.* 7. P. Diana *part. 8. tr.* 1. *reſol.* 74. Quibus etiam à fortiori adhærent illi, qui putant, Summi Pontificis partes eſſe diſpenſare etiam in matrimonio fidelis cum infideli non baptizato, vt ſunt Rebellus, Præpoſitus, Coninch, & alij, quos citat, & ſequitur idem Diana.

37 Hæc porrò eximia cauſa ſine dubio videtur eſſe, quando certa ſpes adeſt de conuerſione fœminæ hæreticæ. Sic enim habetur ex Concilio Chalcedonenſi *can.* 14. his verbis: *Niſi fortè ſponderit, ſe venire ad orthodoxam fidem, cum coniungitur perſona orthodoxa.* & ex *cap. non oportet* 28 *q.* 1 vbi dicitur, filias hæreticorum poſſe accipi, ſi ſpondeant, ſe profeſſuras orthodoxam fidem. Confirmatur; quia, licet in lege veteri Exod. c. 34. & Deuter. 7. cautum fuerit, ne Iudæorum quiſpiam vxorem acciperet ex gentilitate, quia auerterent corda ipſorum, vt ſequantur Deos alienos, ſicuti exemplo oſtendit Salomon Rex: nihilominus Mahalon, & poſtea Booz Dauidis proauus in vxorem duxit Ruth Moabitidem; & Salmon Rahab meretricem, ſicuti conſtat ex *c.* 1. *Matth.* propter hanc cauſam, quod Iudaiſmum ſuſcipere paratæ eſſent. Nicolaus Serarius *de Coniug. Catholic. cum heret. c.* 2. Sà *de matr. impedim. n.* 8 vbi ait: *mortale, eſt cum heretico contrahere, niſi ſpes certa conuerſionis eſſet.* Hurtad. *ſupr. §.* 529. Eminentiſſimus Lugo *ſup. n.* 17.

Etſi tamen quidam apud Baſilium Legionenſem *in append. de matrim. c.* 5. *n.* 2 negent, matrimonium inter Catholicum, & hæreticam licitum eſſe poſſe, non ſubſiſtente præfata ſpe conuerſionis; nihilominus, idem Eminentiſſimus *n.* 20 poſt Nauarrum, Sanchez, Reginaldum, Coninch-Azor. Filliucium, & ipſum Pontium meritò tenet contrarium. Quia, etiam non ſtante ſpe conuerſionis, poſſunt ceſſare pericula, quæ reddunt quodammodo iure naturæ illicitum matrimonium, imò poſſunt aliunde concurrere alia bona, quæ compenſent aliquod periculum, & reddunt illud matrimonium expediens ad bonum religionis. 38 39

Vnde ſi tres illæ cauſæ in caſu aſſignatæ, ſcilicet cuiuſdam magni Regni quies; facilior recuperatio alterius; & pax vniuerſalis verè ſubſiſterent, ſine dubio propter illas concedi poſſet talis diſpenſatio. Prout ſupponit idem Lugo, vt *ſupra* poſt relatos authores. Qui etiam cum Salas, & Pontio Legionenſi addit, tot, & talia bona ex tali coniugio ſperari aliquando poſſe, vt non ſolùm poſſit, ſed etiam debeat diſpenſatio concedi.

Dixi autem, ſi tales cauſæ *verè ſubſiſterent*, quia de omnibus illis valde dubitari poteſt vanas, & illuſorias eſſe, nec vnquam ſubſiſtentiam habituras. De prima quidem, quia vbi Religionis diuerſitas eſt, pax, & tranquillitas vix vnquam ſperari potuit Hoc teſtatur Chriſtus, cum ait: *Omne regnum in ſe diuiſum deſolabitur.* Hoc teſtantur omnes authores ſacri, & Prophani, Chriſtiani, & Gentiles. Quas enim turbas in toto Oriente non excitarunt Arriani? Quas in Græcia Macedoniani? Quas in Africa Donatiſtæ, & Circumcelliones? Quas in Anglia Vbiclephiſtæ? In Bohæmia Huſitæ? In Germania Lutherani? In Belgio, & Gallia Caluiniſtæ? Tædet, ac pudet eas referre. Et quid mirum? Nulla vnquam familia fuit, in qua diſſentiens religio pacem non turbarit. Exemplum ſit diſcordia inter Iſaac, & Iſmaelem in familia Abrahæ: inter Iacob, & ſocerum Laban in Meſopotamia: inter Moſen, & vxorem Sephoram, dum proficiſcuntur in Ægyptum. Quomodo ergo in toto Regno, prouincia, ciuitate, pax, & concordia ſperari poteſt, vbi religionis, ac Fidei ſumma eſt diſcordia? Vidit hoc olim Iulianus Apoſtata, qui cum Chriſtianorum Eccleſiam turbare, ac peſſundare vellet, libertatem, & varietatem doctrinarum introduxit. Refert Ammianus, & ex illo Lipſius *in lib. contra Dialogiſt. de vna Religione*, & ex vtroque Becanus *de fide heretic. ſeruand. lib.* 2. 40 41

42 *cap.*10 Cuius duplicem rationem aſſignat. Prior
quia vbi eſt animorum diſſenſio, ibi pax eſſe
non poteſt:atqui ſumma eſt animorum diſſenſio,
vbi ſectæ ſchiſmata, & diuortia doctrinarum
ſunt:ergo paci,& concordiæ locus non eſt. Altera,
quia impoſſibile eſt, inter ſuperbos ſeruari
vnitatem,& amicitiam,at vbi hæreſis,ibi ſuperbia:
Fruſtra ergo de vnitate conſeruanda cogita-
43 tur. Quanta porrò eorum ſuperbia ſit vel ex vno
ipſorum ſpurciſſimo Anteſignano Luthero coniici
datur. Is enim cum ſuam de Iuſtificatione
per ſolam fidem ſtabilire vellet hæreſim vſus eſt
illo Apoſtoli ad Romanos 3. *Arbitramur hominem
iuſtificari per fidem.* Addidit autem ipſe *Solam*
cum in textu non haberetur Cumque rogaretur
cur id feciſſet, reſpondit in Epiſtola quadam
ad amicum per hæc verba: *Si tuus Papiſta
moroſum, & difficilem ſe præbere volet de voce
(Sola) ſtatim dic Papiſta,& aſinus eadem res eſt:
ſic volo,ſic iubeo,ſit pro ratione voluntas. Nolumus
enim Papiſtarum eſſe diſcipuli, ſed præceptores. Semel
enim ſuperbiendo glorìabimur aduerſus eiuſmodi
aſinos.* Et infra:*Rogo te, ne quid aliud huiuſmodi
aſellus reſpondeas de voce(Sola)ſed tantum dicas:
Lutherus ſic vult,ille Doctor omnium Doctorum
in Papatu.* An ſuperbior Luthero Lucifer?
44 De ſecunda quoque cauſa pariter dubitari
poteſt,quod ſit vmbratilis,fallax, & doloſa;cum
hæreſis potius mater diuiſionis, & ſchiſmatum
Regnorum ſit quam ipſorum vinculum,& vnio.
Hæreſis namque, ſeu hæreticorum turba Turrem
Babel conſtruit, cuius ædificatores variis
linguis,ſcilicet opinionibus diuiduntur; ita vt
non audiat vnuſquiſque vocem proximi ſui. Teſtantur
id,plus æquo,Hungaria,Germania, Bohæmia,&
aliæ Prouinciæ ob hæreſes ſciſſe, &
ferinè deſolatæ. Plura de hoc Thomas Bozius
Eugubinus *in lib.de robore bellico aduerſus Machiauellum,
& de Imperio Virtutis contra eundem.*
45 Plura quoque de Sacris,& Prophanis Scriptoribus,
quia vulgaria prætermittenda. Sed meditanda
quæ Cochlæus *lib* 8.*hiſtor.huſſitar.* & vetuſtus
Chronicorum liber apud Bzouium *ſub
ann.*1414.*n.* 37. vbi hæretici in Bohæmia inter
ſe rumultuantes ſibi & aliis vltimum exitium
exhibentes cernuntur, in ſignum ſanè propriæ
conditionis, quæ has tragedias ſemper molitur.
Quomodo ergo vnio regnorum ex hæreſi ſperanda.
Clarus eſt in hoc puncto Conradus Brunus
in ſex libris *de hæreticis in genere* vbi quamplurima
ad intentum.Specialiter *lib.*2.*c.*16. probans
ob Arrianam hæreſim imperium Romanum
diuiſum fuiſſe, ad Turcam Orientem perueniſſe,
& per totam Africam Religionem, &
iuſtitiam exulaſſe. Et propter vnum ſergium hæreticum
improbum Mahumetum quaſi totius
Orbis tyrannum euaſiſſe. Quid plura in re plus
æquo compertiſſima?
46 Ex quo quid de vniuerſali pace, quæ par tertia
huius diſpenſationis cauſa à parentibus aſſignatur,
ſentiendum innoteſcit. Cum mulier
mala,qualis iure præſumitur ea quæ labe hæretica
tabefacta eſt, bellorum potius inuentrix,
quam pacis conciliatrix ſit. Hinc illud Chryſoſtomi
in ferm.de decollat.Ioannis Baptiſtæ, dum de
47 muliere mala:*Per te bella fiunt, per te ſapientes ſe
perdunt, per te Sancti occiſi ſunt, per te ciuitates
combuſtæ ſunt, per te vita perdita eſt, per te mors
inuenta eſt. per te diuites pauperes.* Super Matthæum
ſic:*Quid aliud eſt mulier,niſi amicitiæ inimica?*
Quin ſecundùm Ariſtotelem lib. 8.de animal.
*Mulier maioris eſt inuidiæ,& diligit lites, & 48
maliтioſior eſt viro,& facilius decipitur.* Et, vt Iuuenalis
Satyr.6.

*Nulla fere cauſa eſt, in qua non fœmina litem
mouerit.* Optimè etiam Ouidius.*lib.*2.

——————— *Niſi rapta fuiſſet*
Tyndaris, Europæ pax, Aſiæque foret,
Fœmina ſilueſtres Lapithas populumque biformem
Turpiter appoſito vertit in arma mero.
Fœmina Troianos iterum noua bella mouere.
Impulit, in regno iuſte Latine tuo.
Fœmina Romanis iterum nunc vrbe recenti
Immiſit ſoceros,armaque ſæua dedit.

Terentius quoque *in Phor.*

A mulieribus perit magnus Orbis.

Quæ porrò omnia in genere dicta ſine præiudicio
bonæ indolis,ingenuæ claritatis, & nobiliſſimi
ſanguinis huius fœminæ, de qua in
præſenti, intelligenda: eam namque dumtaxat
auerſandam dico propter hæreſis labem,qua mali
magiſterij improbitate imbuta dicitur; & ob
eam ſolummodò cauſam à matrimonio cum tam
Catholico Principe reiiciendam,non ſubſiſtentibus
cauſis deſignatis.

Si autem præfatæ cauſæ verè, & legitimè 49
ſubſiſterent, poſſe Papam diſpenſare in eo matrimonio,
non ſolum colligitur ex dictis,ſed maximè
ex praxi & ſtylo Curiæ. Ex eo enim conſtat
quod Clemens VIII. prout refert Dom. Lugo
ſectione relata, ac præſertim *diſp.* 8. *de Sacrament.ſect.*14.
num. 227. anno 1604. ex conſilio
Cardinalium in Congregatione, re diſputata,&
tractata, ſimilem diſpenſationem conceſſit Ca-
tharinæ ſorori Henrici IV. Regis Franciæ, vt 50
cum eſſet adhuc hæretica, nuberet Duci Barenſi
Catholico conſanguineo ſuo, quod Breue datum
Romæ 8.Februarij teſtatur legiſſe, & miſſum
fuiſſe ad Innocentium Bubalum Epiſcopum
Camerinenſem tunc Nuncium Apoſtolicum
in Gallia. & poſtea Cardinalem: non habuiſſe
tamen effectum dictam diſpenſationem,
quia prædicta Catharina antequam Breue ad
eius manus veniret morte præuenta eſt. Addit
etiam *n.* 228. quod iuxta praxim Curiæ in diſpenſationibus
matrimonialibus, quæ expediuntur
pro Regno Franciæ ſupprimitur clauſula
illa apponi ſolita:*Dummodo orthodoxæ fidei cultores
exiſtant*;quæ ſuppreſſio(inquit)videtur eſſe
implicita permiſſio eiuſmodi coniugiorum. Maximè
etiam, vt obſeruat Ioannes Præpoſitus *in*
3.*p.q.*7.*de impedim.matrim.dub.*17. & ex ipſo P.
Diana *ſupra* Paulus V. in Bulla quæ incipit, *Vt
animarum ſaluti*,data anno 1616. 21. Iunij conceſſit
Epiſcopo Funianenſi in Iaponia, & ſuperioribus
ſocietatis in Regno Chinarum, vt ad
decennium poſſent diſpenſare in impedimento
diſparitatis cultus. Quæ conceſſio ſic generaliter
ſumpta etiam extendi videtur ad matrimonium
Catholici cum hæretica caſu quo in illis
partibus heretici reperirentur.

Obiter tamen ſatisfaciendum dubio quod 51
Baſilius Pontius *ſupra c.*4.*n.*16 & poſt ipſum D.
Cardinalis Lugo *d.ſect.* 2.*n.*23.curioſius mouent,
an ſcilicet maior requiratur cauſa, vt vxor Catholica
detur viro hæretico, quam,vt vxor hæ-
retica iungatur viro Catholico. Et omiſſis va- 52
riis diſtinctionibus,de quibus ipſi, mihi videtur
dicendum,regulariter loquendo, & cæteris paribus,
maiorem cauſam requiri, vt diſpenſetur in
matrimo

matrimoolo hæterico Ratio eſt, quia experien-
tia ipſa teſtante faciliùs fœminæ trahunt viros
ad ſectam, vel religionem ſuam, qoàm e contra
viri fœminas vxores. Id conſtar manifeſtè in
Salomone ſapientiſſimo, & fideli Rege, qui ſoa-
rum vxorum leoocìniis in Idolatriam lapſos eſt,
& non conſtar vel voam ex mille vxoribus qoas
habebat, & inter illas *Mohabitidas, Ammonti-
das, Idumaas, & Sidomas, & Hethaas, de gentibus,*
vt dicitur 3. *Reg.* 11. eiusmonitionibos Dei veri
cultom recepiſſe. Fateor id cum aliquo funda-
mento dici poſſe, de Reginæ Saba quæ ipſum
inuiſit, prout colligitur ex illo 3. Reg. 10. *Sed
Regina Saba audita fama Salomonis in nomine Do-
mini venit tentare eum in ænigmatibus*, ac ex Theo-
dotero. Niſſeno, Iſidoro, vel Beda qui eam col-
laudant, & clariùs ex hiſtoria Æthiopiæ per
Emanuelem Paz conſcripta, quam affert Cor-
nelius, 3, *Reg.* 10. *verſ.* 13. Sed nec iſta coguot, &
ſecundum Lyranom, cui fauent Dionyſius, Hu-
go, Vatablos, Abolenſis, & alij, ipſa antequam ad
Salomonem veniret verum Dei cultum, & ſi non
ſub lege Moſayca tenoerat. Et ſaltem, eſto con-
cubina fuiſſet Salomoois per modicum tempus,
prout ex ea hiſtoria, & Æthiopum traditione
habetor, nihilominus vera vxor ipſius non fuit.
Sunt etenim fœminæ ſuis lenociniis viris for-
tiores, & robuſtiores, ad eos ſibi ſubiicieodos.
Conſtat id in problemate illo à tribus cuſtodi-
bos corporis Regis Darij poſt ſplendidam cœ-
nam dormientis propoſito 3. *lib. Eſdra cap.* 3. *&*
4. vbi cum illorum vous Regem præſtare, & ex-
54 cellere omnibus rebos peroraſſet, alius, ſcilicet
Zorobabel fœminas fortiores eſſe Regibus fœ-
liciùs propugnauit Inter alia ſic dicens: *Si con-
gregauerint* (Reges vel homines) *aurum, & ar-
gentum, & omnem rem ſpecioſam, & viderint mu-
lierem vnam bono habitu, & bona ſpecie, omnia hæc
relinquentes in eam intendunt, & aperto ore conſ-
piciunt, & eam alliciunt magis quàm aurum, &
argentum, & omnem rem pretioſam. Homo patrem
ſuum relinquit, qui enutriit illum, & ſuam regio-
nem, & ad mulierem ſe coniungit. Et cum muliere
remittit animam, & neque patrem meminit, neque
regionem. Et hinc oportet vos ſcire quoniam mulie-
res dominantur veſtri.* Et Inferius: *Videbam tamen
Apemen filiam Bezacis, mirifici concubinam regis,
ſedentem iuxta regem ad dexteram, & auferentem
diadema de capite eius, & imponentem ſibi, & pal-
ma cadebat regem de ſiniſtra manu. Et ſuper hæc
aperto ore intuebatur eam, & ſi arriſerit ei, ridet,
nam ſi indignata ei fuerit, blanditur, donec reconci-
lietur in gratiam. O viri, cur non ſunt fortiores mu-
55 lieres?* Hinc illud Hieronymi in Epiſt. ad Nepo-
tianum: *Nec Samſone fortior, nec Dauide ſanctior,
nec Salomone poteris eſſe ſapientior.* Quaſi diceret
eximios hos viros à fœminis dominatos fuiſſe.
Hinc etiam Ambroſius *in Hexameron. die* 4. oo-
tat, quod *Adam per Euam deceptus eſt, non Eua
per Adam.* Hioc quoque Chryſoſtomus *in ſerm.
de Decollat. Ioannis Baptiſta*, inquit: *Per mulie-
rem Adam ab initio in Paradiſo cecidit, mulier ip-
ſum exterminauit.* Bene etiam Democritus: *Mu-
lier multò quam vir promptior eſt ad aſtutias, &
56 malignitatem.* Quandoque etiam ad pietatem
fœminæ promptiores, & potentiores viris ſuis
euaſerunt. Pro quo extat inſignis hiſtoria apud
Gregorium Turonenſem, *lib.* 5 *hiſtoriar. cap.* 38.
quam etiam refert Baronios *ſub ann.* 583. de In-
gunde piiſſima, & catholica fœmina, & quæ pro
fide Chriſtiaoa ab auia Arriana calces, verbera,
& multa mala paſſa eſt. Hæc etenim Hermini- 57
gildo etiam Arriaoo Leouigildi Regis filio, vt
dictum eſt ſupra, matrimonio coniuncta, *Cœpit*
(inquit Gregorius) *prædicare viro ſuo, vt relicta
hæreſis fallacia catholicæ legis veritatem agnoſceret.
Quod ille diu refutans, tandem commotus ad eius
prædicationem conuerſus eſt ad legem canonicam.*
Quam adeo cooſtanter retiouit, vt pro ea non
dubitaret poſtea martyrium ſuſtinere, nolens
communicare cum Arriano Epiſcopo à patre illi
miſſo. Vt eius hiſtoria, ex D. Gregorio Papa ex-
cerpta narrat.

Nec ſola Ingundes tam præclari facinoris 58
cauſa fuit, ſed aliæ fœminæ eo tempore id præ-
ſtiterunt. Etenim, vt notat Baronius *ad ann.* 591.
ſicut Gothi in Hiſpania propter Ioguodem; ſic
etiam franci in Gallia per Chrotildem Burgun-
dam, & Longobardi io Italia per Theodolin-
dam Bauaram, verum Religionis cultum ample-
xati ſuot.

At regulariter fœminæ, quia molliores ſunt, 59
fœmina enim eſt *mollis vir*, ad hæreſim, quæ
molliora, & ſenſui dulciora ſuadet, procliuio-
res cernuntur. Teſtatur, inter mille alias, vxor
Saturi Hunerici Regis Procuratoris, quæ, teſte
victore in perſecut. *Vuandalic.* maritom Arria-
niſmum abnegantem à propoſito, familiæ
euerſioois timore, abducere conabatur. Et vxor
Thomæ Mori viri celeberrimi, quæ pari mo-
do, vt hiſtoriæ Anglicæ narrant, à veritatis via
ſeiungere virum cootendebat.

CONSVLTVM XLIV.

Expediens ne ſit in Religionibus conſtitui monaſteria ſtricti oris Obſeruantiæ Regulæ.

SVMMARIVM.

Scribendi occaſio, num. 1.
Reſponſio, num. 2.
Strictioris obſeruantia vſus antiquiſſimus, n. 3.
Etiam tempore veteris legis, n. 4.
Monachatus manſionum diuerſitas, n. 5.
Ioannis Ieroſolymitani teſtimonium, n. 6.
Corroboratur ex pluribus aliis authoribus, n. 7.
Probatur etiam ex S. Scriptura, n. 8
Ex Rechabitis n. 9.
Quid ſit tabernaculum, n. 10.
Hieremia verba n. 11.
Talis diuerſitas comprobatur ex Aſſidais, n. 12.
Et ex Eſſenis, n. 13.
Authorum teſtimonia, n. 14.
Quid de monachis Aſcetis, ſeu Therapeutis, n. 15.
De monachis qui in ſecundo Chriſti ſeculo floruerunt, num. 16.
S. Frontonij exemplum, n. 17.
De Eremitis tertio Chriſti ſeculo, n. 18.
Probatur etiam Cœnobiorum varietas ex monachis quarti ſeculi n. 19.
Ex monachis Nitrienſibus, n. 20.
Eorundem in inſtituto munerum diuerſitas, n. 21.
Probatur Anachoretica vita ſeparata à cœnobitica ex Trullana Synodo, n. 22.

Ex

Ex hiſtoriis SS. Sabæ, & aliorum, n. 23.
Et ex monachis qui in quinto, ſexto, & ſeptimo ſeculo vixerunt. n. 24.
Quæſtio, num. 25.
Reſponſio. num. 26.
Quibus permittenda eſt Anachoretica vita. n. 27.
Quod tempus exigitur, vt ex cœnobiis ad eremos monachi tranſeant. n. 28.
Monaſteriorum inter mendicantes diuerſitas oſtenditur. num. 29.
Patrum Dominicanorum circa hoc conſtitutiones, num. 30.
Et Diploma, n. 31.
Demonſtratur huiuſmodi Monaſteriorum varietas in minorum Ordine, n. 32.
In Familia S. Auguſtini, n. 33.
In Carmelitarum Religione, n. 34.
Eiuſdem Religionis decretum circa reformata cœnobia. num. 35.
Et Diploma Pontificium. n. 36.
Ex reformatione facta à S. Thereſia cernitur monaſteriorum diuerſitas. n. 37.
Loca eremitoria eiuſdem Religionis, n. 38.
Monaſteriorum varietas, n. 39.
Ex Minimorum Ordine probatur eadem varietas. num. 40.
Ex Ieſuitarum Religione, n. 41.
Theologi noſtri temporis quid ſentiant de Reformatione num. 42.
Reformatorum conuentuum inſtitutio à Sede Apoſtolica canonizata videtur. n. 42. & 43.
Et hoc eſſe conueniens, & vtiliſſimum, quin etiam, & neceſſarium demonſtratur. n. 44.
Refertur decretum Concilij Trident. n. 45.
Via ad maiorem perfectionem nulli praecludi debet, num. 46.
Et ad id teneri Religionum Prælatos multis authoritatibus oſtenditur. n. 47.
Huiuſmodi Reformatorum Conuentuum vtilitas. num 48.
Per Reformationem hypocreſis labes euertitur. n. 49.
Hypocrita ſimulator eſt n. 50.
Hipocrita quis, n. 51.
Hypocritæ monachi exemplum. n. 52.
Item & aliud. n. 53.
Reformatio per ſe eſt deſiderabilis. n. 54.
Plurium Sanctorum Patrum teſtimonia. n. 55.
Exercitia decem dierum pro Religioſis. n. 56.
Obiectio prima contra huiuſmodi reformationem. num. 57.
Reſponſio B. Raymundi, n. 58.
Et Ioannis Excuria, ibidem.
Reſponſio Ioannis Nider, n. 59.
Secunda obiectio. n. 60.
Reſponſio. n. 61.
Tertia obiectio, n. 62.
Reſponſio, n. 63.
Quarta obiectio, n. 64.
Reſponſio, n. 65.
Quinta obiectio, n. 66.
Reſponſio. n. 67.
Sexta obiectio, n. 68.
Septima. n. 69.
Reſponſio. n. 70.
Chriſtiana vita perfectio in quo ſita ſit, n. 71.
Qui obſeruantes dicantur, n. 72.
Obiectio, n. 73.
Reſponſio, n. 74.
Bulla Leonis X. contra fratres appellantes aliquem fratrem nomine irriſorio, n. 75.
Quando viuentes in Conuentibus relaxatis ſecuri ſunt in conſcientia. n. 76.
Prima propoſitio. n. 77.
Secunda. n. 78.
Tertia. n. 79.
Quarta. n. 80.
Quinta. n. 81.
Sexta. n. 82.
Dua alia. n. 83.
Duo corollaria. n. 84. & 85.
Deciſiones S. Rotæ ad intentum. num. 86. & ſequentibus.

IESVS MARIA.

Conſulti Occaſio.

REquiſitus à piis quibuſdam Religionis gratiosiſſimæ Regularibus, & qui ipſius, & aliarum ſpiritualem profectum deſiderabant, an expediens ſit pro bono communi quod in Religionibus ſint aliqui Conuentus, ſeu Monaſteria, vbi Regula exactiùs, perfectiùs, & ſtrictius obſeruetur, an verò potius oppoſitum magis expediat, ſic reſpondi. 1

Reſponſio.

DIco primò. Vſus antiquiſſimus, & inueteratus eſt in omnibus fermè Religionibus, quæ in Eccleſia fuerunt, vt in eis eſſent aliqua Cœnobia, Monaſteria, ſeu Conuentus, in quibus Regula Ordinis ſtrictiùs, perfectiùs, & exactiùs obſeruaretur, quam in aliis Cœnobiis, Monaſteriis, aut Conuentibus Concluſio hæc, cum ſolum de facto procedat, non aliter probari poteſt niſi hiſtoricè; afferendo videlicet ea quæ ex Hiſtoriis, Annalibus, & Chronologiis deſeruiunt ad intentum. Non quidem cunctarum Religionum, ne plus æquo conſultum protendatur, ſed earum duntaxat, in quibus hoc ſpecialiori modo conſtat receptum, & quas aliæ imitantur. 2 3

Pro quo primò, & vt rem, vt dicitur, ab ouo eliciamus, occurrit, quod tempore etiam veteris Regis, & SS. Dei Prophetarum, Eliæ, & Eliſei, ac ipſorum diſcipulorum, qui ſæpius in S. Paginâ *Filij Prophetarum* nuncupantur; qui etiam Monachi, ſeu Religioſi; Regis (quatenus tamen illa vtpotè vmbratilis, & imperfecta talem ſtatum admittere poterat) communiter dicuntur à PP. & DD quos in magno numero retuli *to. 1. Annal. in Apparatu, maximè c. 5. & 6.* qui etiam eos Duces, Principes, & Patres Monachorum, ſeu Religioſorum vocitant; fuit iſta diuerſitas manſionum, Collegiorum, ſeu cauſarum, ita vt in aliis ſtrictiùs, & perfectiùs, in aliis laxiùs, & delicatiùs viuerent, etſi cuncti ſub norma, & methodo prophetalis inſtituti. Quod manifeſtè euincitur ex eo quod alij in eremis, ſeu locis deſertis, alij verò in Vrbibus, & oppidis morabantur: nam ij, qui eremos, & deſerta loca incolebant vtpotè cum anachoreſim exercerent, rigidiorem, & aſperiorem vitæ rationem gerebant, quam illi, qui in Vrbibus, & oppidis cum populo, & aliis hominibus conuerſabantur. Aliquos verò ipſorum Eremi ſpeluncas, ſeu cauernas; alios è contra Vrbium, & oppidorum habitacula incoluiſſe 4 5

fuiſſe fide certum haberi debet. Nam de Elia eorum primo Patriarchs conſtat 3. *Reg.* 17. abſconditum manſiſſe in Torrente Carith contra Iordanem; & habitaſſe in Carmelo 3. *Reg* 18 ac de Eliſeo quod etiam Carmelum montem incoluiſſet 4. *Reg.* 4. eo enim in monte ipſum conuenit Sunamitis illa, cuius Filium à mortuis ſuſcitauit: & de Filiis Prophetarum, prout probaui eo 1. *tom. Annalium in Appar. cap.* 8. & *ſub ann.* 3118. *num* 4. & *ſub ann.* 3893. *num.* 5. ac maniſeſtè comprobat Oratorium, ſeu *Semnion*, eo monte ab Elia extructum, vt illuc orationis cauſa conuenirent, prout locis relatis oſtendi; & confirmant verba illa Sixti IV. Iulij II & Greg. XIII. in ſuis diplomatibus dicentium: *Sanctorumque Prophetarum Eliæ, & Eliſei, & aliorum Patrum, qui montem Sanctum Carmeli iuxta Eliæ fontem inhabitarunt,* &c. Porrò etiam Vrbes & Oppida populata inhabitaſſe certò etiam conſtat ex 4. *Reg.* 2. Vbi Filij Prophetarum dicuntur habitaſſe in Bethel, & Iericho, & ex Galgatis, adeos adueniſſe Eliam cum Eliſeo, ac Eliſeum poſt Eliæ raptum cum illis cohabitaſſe; ſicut & in Samaria in alio Filiorum Prophetarum collegio, vt dixi eo loco *ſub ann.* 3147. *num* 8. ac *ſub ann* 3154. Vbi etiam de aliis locis vbi Prophetæ collegialiter viuebant, ſcilicet Gabaa Saulis, Naioth in Ramatha, Maſphat, monte Ephraim, & aliis; ſicut & de Eremitorio iuxta Iordanem ab Eliſeo Filiis Prophetarum conſtructo 4. *Reg.* 6 Manet ergo pro compertiſſimo inter primos illos veteris teſtamenti Prophetalis vitæ cultores fuiſſe alios, qui ſub auſteriori diſciplina eremi ſpeluncas, ſeu antra incolerent, alios verò, qui ſub mitiori in Vrbibus, & Oppidis populatis.

6 Hæc porrò quæ dixi; imò huius diuerſitatis manſionum cauſam, mirificè, & ad intentum præſens corroborat Ioannes Ieroſolymitanus Patriarcha in libro *de inſtitutione monachorum* Patrum Bibliothecæ inſerto c. 12. iuxta diuiſionem capitum huius libri, quam tom. 3. Annalium ſequor, ſic inquiens. *Licet autem Elias, & Eliſaus cum cæteris eiuſdem propoſiti religioſis viris, filiis Prophetarum manerent præcipuè in eremis, iubente tamen Deo, propter vtilitatem ſui populi, ciuitates, & villas interdum frequentabant, miracula in populis operantes, & futura eis prædicentes, vitiaque hominum caſtigantes, & eos ad Deum reuocantes, atque ad ſuam propheticam religionem multos attrahentes Vnde in ſuburbanis quarundam ciuitatum, & villarum terræ promiſſionis, maximè autem in Galgala. & in Bethel. & in Hiericho, & in Samaria habuerunt cuneos filiorum prophetarum virorum religioſorum; ſicut legitur in libro Regnorum, apud quos manebant dum ad ciuitates. & villas veniebant; & illos de populo, quos ad ſuam propheticam religionem trahere poterant, primò quidem in his conuentibus faciebant erudiri, & in diſciplina prophetica, & in rudimentis religioſa vita monaſtica, vt eos paulatim à conuerſatione vrbium diſtraherent, quos poſtmodum ad eremos transferebant. His enim monachis filiis Prophetarum habitantibus in vrbibus poſtquam erant in rudimentis diſciplinæ propheticæ, & vita monaſtica eruditi, videbantur vrbes quaſi carceres, & ſolitudo eis paradiſus apparebat. Salutis ergo ſua perfectiùs prouidere curantes monaſticam, ac prophetalem vitam longè ab vrbibus ducere malebant in ſolitudine. quàm appetentes ad eam ſecedebant nutu Prophetarum, qui eos regebant. Hinc in libro Regnorum legimus, hos filios Prophetarum dixiſſe ad Eliſaum; Ecce locus in quo habitamus coram te anguſtus eſt nobis: eamus vſque ad Iordanem, & ſinguli tollant de ſylua materias ſingulas, vt ædificemus ibi locum nobis ad habitandum.* Certè nihil clariùs ab Authore præſertim ante 1100. annos ſcribente dici potuit; is enim intentum noſtrum, motiuum ipſius, & cauſam huiuſmodi diſcriminis inter monaſteria eiuſdem etiam Religionis perſpicuè deſcribit.

Corroborat idem intentum id quod dixi eo 7
to. 1. *Annal. in Appar. cap.* 4. *num.* 9. ex D. Ignatio Martyre *in Epiſt. ad Philadelph.* D. Hieronymo *in Epiſt. ad Euſtochium*, Bellarmino, Suarez, Ægidio Camartho, & Cornelio, ac præſertim ex Thoma Vualdenſi *lib.* 3. *doctrinal fidei art.* 1. *c.* 1.
quodque etiam ex S. Pagina non obſcurè elicitus, 8
fuiſſe videlicet inter filios Prophetarum, aliquos cælibes aliquos verò vxoratos. Ex hoc enim manifeſtè colligi datur fuiſſe eo tempore diuerſas manſiones pro vtriuſque: non enim cælibes & vxorati rectè compati poſſent in eodem Collegio, aut eiſdem inſtituti Prophetici ritibus æqualiter vacare. Vnde ſicut ritibus, & cæremoniis diuerſi eſſe debebant, ſic & in habitationibus, ſeu manſionibus, ita ut illi qui rigidiori obſeruantiæ addicti erant, ab aliis, qui laxiori vacabant, ſecernerentur.

Idem quoque argumentum depromitur ex 9
Rechabitis, ſeu filiis Rechab in Sac. Scriptura *Ierem.* 35. valde commendatis Etſi enim ipſi quadantenus Religioſi dici, & inter Eliæ alumnos numerari deberent, prout eo *tom.* 1. *Annal. ſub ann.* 1359. probatum manet ex D. Hieronymo, Ioanne Ieroſolymitano, Ioanne de Malinis, Iacobo Boulduco, & aliis, nihilominus quidam ex Illis, qui auſteriori vitæ, & cælibatui dediti erant *in Tabernaculis* degebant, vt ex eodem *Ierem.* 35.
loco habetur. Eſt autem *Tabernaculum* (Calepi- 10
no teſte) *ſubitarium quoddam tectum frondibus, ſtramgulisque coopertum, aduerſus Solis, tempeſtatumque iniurias*; ad inſtar tuguriorum, quæ, ex eadem materia fabricantur. Non ſic alij ex ipſis, qui in Ciuitatibus commorati videntur. Prout elicitur ex relato loco Hieremiæ. Dicitur enim
ibi: *Vade ad domum Recabitarum* Et clariùs infe- 11
rius: *Cum autẽ aſcendiſſet Nabucedonoſer rex Babylonis ad terram noſtram, diximus: Venite, & ingrediamur Ieruſalem à facie exercitus Chaldæorum, & à facie exercitus Syriæ, & manſimus in Ieruſalem* Quibus denotatur eos in vrbe quoque Ieroſolymorum habitationem habuiſſe. Ex quo ad intentum noſtrum elicimus etiam inter pios iſtos, & commendatiſſimos Rechabitas diſtinctionem manſionum repertam fuiſſe, ita ut alij communiter cum populo in Ciuitatibus degerent, alij verò non niſi in agris, eremis, aut deſertis in tabernaculis, vt dictum eſt.

Nec incongruè idem dicere poſſumus de Aſ- 12
ſidæis, de quibus mentio fit in Sacra pagina, 1. *Machab. cap.* 2 & *cap.* 7. Item 2. *Machab. cap.* 14. Hi enim cum iidem eſſent cum Eſſenis, vt eodem primo tomo latè probatum manet, præſertim in Apparatu *c.* 7. *n* 9 ex Genebrardo, Serario, Ioſepho, Stephano, Lorino, Torniello, Philippæo, Boulduco, Cotta, Franciſco à S. Maria, & aliis Catholicis, ac ex Sectariis Munſtero Druſſio & Bertramo, quemadmodum Eſſeni hanc varietatem manſionum, ſeu Collegiorum habebant, vt iam oſtendetur, vtique idem de Aſſidæis

dæis dici debet. Quod ſanè ratio ipſa conuincit. Si enim aliqui ex illis belligeri erant & bellis gerendis cum hoſtibus Sinagogæ vacabant, prout habetur ex textu Sacro 1. *Machab.* 14. vbi Alcimus impius ad Regem Demetrium ſic dicebat: *Ipſi qui dicuntur Aſſidæi Iudæorum, quibus præeſt Iudas Machabæus, bella nutriunt*: alij verò contemplationi, ſeu meditationi attendebat ita ut *nouem horas orationi* vacarent *cum alij tres tantùm ei darent, ac nunquam ferè à Templo recedebant* prout ex Serario, Scaligero, & Ioanne Druſio dixi eo *tom. 1. ſub ann.* 3622. clarè elicitur, intra idem Aſſidæorum inſtitutum, ſeu congregationem diuerſitatem cæremoniarum rituum, & obſeruantiarum fuiſſe, ac perinde etiam manſionum, ſeu habitationum.

13 Maximè verò id ſuadetur de Eſſenis, quas in lege veteri incepiſſe, & in lege noua à Chriſto, Apoſtolis, Ioanne Baptiſta, & Marco Euangeliſta in Chriſtianiſſimo, ac verò monachiſmo inſtructos fuiſſe exactè probaui *tom.* 1. *&* 2. Annalium, ex plurimis, & grauiſſimis Doctorum teſtimoniis. Hi autem partim in vrbibus, & oppidis habitabant. Prout ſic deſcribit Philo Iudæorum diſertiſſimus *in* Apologia pro Iudæis

14 *Incolunt multas Iudææ vrbes, multos vicos magnos, numero aſque hominum cætu.* Et Ioſephus 2. de bello Iudaico: *Non eſt*, inquit, *illis vnica ciuitas certa ſedes in ſingulas multi domicilia transferunt.* Et inferiùs: *In ſingulis autem Ciuitatibus ex eodem Collegio ſpecialis curator hoſpitum conſtituitur* Vnde *ſub anno* 3608. *n.* 3. dixi circa id tempus habitaſſe Eſſenos Ieroſolymis iuxta portam *Vallis* quæ etiam *ſtercoris*, ſeu *ſterquilinij* vocabatur, vel etiam *porta Eſſenorum*, ex Villalpando, & Sibrano. Porrò alios ex ipſis ſolitudinis loca incoluiſſe euidenter demonſtratur ex eodem Philone *in libro de Vit. contemplat.* in quo de ipſis agit; vbi ſic: *Singuli habent ſacras ædiculas quæ Semnea vocant, ſiue monaſteria, vbi ſolitarij ſanctæ vitæ myſteriis dant operam* Clarius ibidem: *Extra mœnia degunt in hortis, ac villis ſolitariis amantes ſolitudinem* Item ſic veluti exponens qualia fuerint huiuſmodi habitatiunculæ in deſertis. *Domicilia vero conuenarum ſunt admodum fragilia parata contra æſtum tantummodò, & frigora; non contigua vt in vrbibus; non placet id amantibus ſolitudinem, nec tamen longè remota, quia ſocietatem diligunt, vt ſibi poſſint inuicem ſuccurrere contra latronum incurſus fortuitos.* Nec eſt cur in hoc immoremur cum pro comperto ſit, & ſæpiùs à me corroboratum 1. *&* 2. *Tomo Annalium*, Eſſenos iſtos habitationes habuiſſe in Iudæa apud lacum *Aſphaltites*, & in Ægypto apud lacum *Mareia* nuncupatum, quæ erant deſerta loca. Huiuſmodi autem manſionum diuerſitatem ex eo ortam fuiſſe, quod etſi inter ipſos vnus eſſet communiſſimus viuendi modus, ſpecialibus tamen ritibus, & obſeruantiis diſcreti erant; itaut alij obſeruantiores, & ſtrictioris, ſeu rigidioris vitæ eſſent; alij verò veluti mitigatiores, & laxioris diſciplinæ, tetigi *tom. 2. in Apparatu cap.* 1. *num.* 11. *&* 16 & conſtat ex iis, quæ in vtroque tomo dicta manent.

15 Quamuis autem de monachis, aſcetis, ſeu therapeutis, qui poſt Chriſti, & Apoſtolorum tempora immediatè in Eccleſia floruerunt, & quos ad inſtitutum Elianum, & Propheticum ſpectaſſe *in 2. tom. Annalium* ſæpius comprobaui, nihil certi ex hiſtoriis dici poſſe videatur, quia eorum geſta non ita clarè, & perſpicuè, ſed lubricè, & ſubobſcurè ab ſcriptoribus deſignantur, nihilominus in eo primo Chriſti ſæculo inter monachos eam vitæ rationem viguiſſe, vt alij ſtrictiùs, alij ſuauiùs; quidam in vrbibus, alij in deſertis degerent, haud difficilè oſtendi poteſt. Etenim Therapeutæ illi, ſeu monachi à D. Dioniſio commendati *in lib. de Eccleſiaſt. Ierarch. c. 6.* Demophilus, & Caius, ad quos litteras ſcribebat, qui etiam Aſcetæ, Therapeutæ, & monachi illius æui erant, quantum ex eodem Dioniſio elici valet communiter cum ſæcularibus aliis, & ſi ſub monaſtica forma, in vrbibus conuiuebat. Martha etiam Virgo Chriſti Domini hoſpitio celebris duo eiuſdem methodi Monaſteria in Galliis conſtruxit, virorum alterum, alterum fœminarum; vel ſaltem virginum vnum, prout 2. *tom. Annal. ſub ann Chriſt.* 48. dicebam, in locis ſanè populatis, vbi Maximinus manebat. Similiter S. Elpidius Iacobi Apoſtoli diſcipulus alterum eiuſdem normæ Cœnobium Toleti in Hiſpania fundauit, prout ex Luitprandi fragmentis dixi eo loco *ſub ann. Chriſti* 105. E conuerſo autem alia Marthæ Soror Magdalena pedibus Domini per contemplationem aſſueta *aſperrimam eremum petiit, & in loco diuinitus preparato 30 annorum ſpatio hominibus incognita manſit*, inquit S. Antoninus in ipſius hiſtoria, & alij plures. Quam etiam eremiticam viuendi methodum æmulatus eſt cum Carmeli Anachoretis S. Amator coniux Veronicæ, aliis Veronicæ, cui Dominus ſpeciem ſuam expreſſam dedit. De eo enim extat luculentum illud teſtimonium, quod legitur in fragmentis Luitprandi *fragm* 109 Videlicet. *S. Amator coniux Veronicæ, cui Dominus faciem ſuam expreſſam dedit, famulus S. Virginis Mariæ, & Ioſeph. & Domini baiulus, ac nutricius poſt diſceſſionem eius ad cœlos, eius hortatu S. Martialem cum coniuge ſequutus eſt ad Gallias, vbi ſicut viderat propè Nazareth eremitas Montis Carmeli eam vitam in altiſſimo monte ſequutus eſt. Vixit ibi multos annos agens vitam magis cæleſtem, quàm terrenam, creditur diſceſſiſſe anno* 73. *celebratur* 1. *die Nouembris* Conſonat etiam D. Antoninus 1 *par Hiſtor. tit.* 6 *cap.* 22. § 2. vbi loquens de S. Martiale inquit: *Venit autem cum B. Petro Apoſtolo Romam, & per eum miſſus fuit in Galliam, habens in comitatu ſuo Amatorem, & coniugem eius Veronicam, quæ familiaris, & præcordialis amica fuit Virginis Mariæ. Sanctus verò Amator in rupe, quæ modò* Amatoris, *dicitur ſolitariam vitam egit, ibique obiit. Veronica autem S. Martialem prædicantem ſequuta eſt in territorio Burdigalenſi, ibique conſenuit.* Adde Eſſenum illum, cui *Abbas* nomen, quem flauius Ioſephus Iudæus æmulari cupiens in ſolitudine mira vitæ auſteritate degentem adiit, & cum eo per triennij ſpatium conueniens, ipſum poſtea deſeruit, Phariſæorum ſecta magis delectatus. Rem ſic enarrat Cedrenus, *in hiſtor. Compend in Claud. Imper* de Eſſenis agens: *In hoc ſtudio, cum Ioſephus ad ſummam perfectionem prouectus maiores adhuc facere progreſſus cuperet, audito quendam in ſolitudine vitam degere, Abbam nomine, cui ſub arboribus latibula, veſtis, cibus, quod terra vltro educeret, ductus æmulatione eius tam abſolutæ exercitationis, ad ipſum ſe contulit, trienniumque cum homine verſatus, in vrbem rediit, Phariſæorumque iuſtam vitam coluit.* Eadem Georgius Peccator *in Chronic.* etiam *ſub Claudio*, interprete Leone Allatio,

Allatio, commemorans Ioſephum præfatum adiiſſe quendam Eſſæum Abbam nomine, qui ante alios eo inſtituti genere viueretur, nam veſtem illi arbores ſubminiſtrabant, alimenta vltro terra educebat,& quod eius ſummæ exercitationis æmulatione raptus ad illum ſe contulerat, ſed poſtquam per triennium cum illo verſatus eſſet, Romam rediit, & Phariſæorum ſectæ nomen dederit.

16 In ſecundo Chriſti ſæculo ſequenti, ſicut Anachoreticam ducebat vitam Teleſphorus Papatum poſtea aſcenſurus, prout vnanimis fermè DD. ſententia eſt; ſic eiuſdem, & Vrbanam S. Veneranda, aliis *Venera ſeu Venerdia* Virgo in Monaſterio quondam ſub Abbatiſſa, & contubernio Monialium, quemadmodum eo *tom. 2. ſub ann.* 143. ſcripſi ſimiliter ſicut communem,& oppidanam vitæ rationem obſeruaſſe viſæ ſunt Virgines illæ monialium inſtar conſecratæ, de quibus Pius Papa I. *tom. 1. Concil. inter decreta ipſius*, quod refertur *Can. Virgines non velentur* 20. q. 1. his verbis: *Virgines non velentur ante vigintiquinque annos ætatis, niſi fortè neceſſitate periclitantis pudicitia virginalis. Et non ſunt conſecranda, niſi in Epiphania, & in Albis Paſchæ, & in Apoſtolorum natalitiis, niſi cauſa mortis vrgente*. Et aliæ, quarum meminit S. Soter Papa in Epiſtola quadam decretali præcipiens ne ſacra vaſa, vel ſacratas pallas contingerent, prout habetur, *Can. Sacratas diſt.* 23. Et ex viris S. Helenus cum ſuis monachis Eſſenis in monaſterio Alexandriæ, vbi poſtea S. Eugenia cum Protho, & Hiacyntho ſociis vitam monaſticam geſſit. Item illi qui in Bannochorenſi cænobio in Anglia ſub hoc tempore viguiſſe hiſtoriæ huius natiuis narrant. Sic quoque Anachoreticam ſeriem ſectatas fuiſſe Serapionem, Epiſcopum poſtea Antiochenum, & Narciſſum Hieroſolymitanum Antiſtitem, ex eorum geſtis, quæ retuli eo *tom. 2. ſub ann. Chriſti* 186. *&* 189. ſufficienter habetur. En iam prudens lector, quomodo in eo etiam ſæculo diuerſitas vigebat Ordinis monaſtici profeſſorum, ita vt alij communi via oppida, & vrbes incolerent, alij Anachoreſim.

17 Extat & clariſſimum, ſimulque luculentiſſimum huiuſce rei exemplum in S. Frontinio huius ſecundi ſæculi Abbate percelebri, prout ex Vitis Patrum, *lib.* 1. in vita ipſius habetur; ibi enim conſtat in Nitriæ partibus ipſum cum monachis ſeptuaginta in monaſterio in populatis locis habitaſſe,& maioris perfectionis Zelo vt ad eremum pergerent conſociis ſuaſiſſe. *En quid nobis* (dicebat) *& mundo damnabili, cuius operibus renunciare omni modo condecet, vt cæleſtem conſequamur vitam? Quapropter pergamus ad eremum, nihil nobiſcum ferentes ad acquirendam cæleſtem gloriam, & ſuperiorem inueſtigemus ex virtutibus diſciplinam. His dictis, vniuerſi conſenſere: deferentesque ad eremum ſecum parua olerum ſemina, & bis acutos paruoſque ſarculos, vnde humum defoderent, profecti ſunt, & venerunt ita in eremum.* Subiungit hiſtoricus, qualiter in eremo omnes habitarent Deo ſeruientes; & quomodo tentati fratres cogitatione redeundi ad Vrbem ob inopiam, & egeſtatem, quam metuebant, à Frontonio conſolationem, & à quodam diuite ſubſidium, & prouiſionem, per camelos annona onuſtos, vrgente Angelo, quia diuiti eidem in ſomnis apparens id præceperat. Quod maximo miraculo peractum eſt; eo quod cameli illi, nullo ductore, ad ipſos in eremo commorantes peruenerunt. Certè clarius nihil vel deſiderari potuit pro intento noſtro roborando de monachorum diuerſitate ſtrictiori, & laxiori, etiam ſub eodem inſtituto communi.

Tertio quoque Chriſti ſeculo monachorum 18
fertiliſſimo plura ſuppetunt eius rei exempla. Nam primò de Eremitis, ſeu ſtrictioris monachiſmi in deſerto cultoribus extat vnus Paulus tam celebris, vt encomiaſticè, & veluti per antonomaſiam *Eremita primus* appellatus fuerit. Deinde Dionyſius S. poſtmodum Romanus Pontifex ex Anachoreſi ad Pontificatum euocatus, vt in prædicta 2. *tomo Annal ſub ann.* 147. oſtenſum manet. Item inſignis Chariton, ex cuius geſtis apud Lypomanum, Surium, Morigiam, & alios habemus fundatorem extitiſſe eorum Cænobiorum, quæ apud S. Ciuitatem Ieroſolymæ vocata fuerunt *Laura*, in deſerto. Et Sabbas, Iſaias, & alij 36. Martyres, & monachi, qui in Sina monte Arabiæ degebãt; quoſque commemorant Martyrologia, Romanum Græcorum, Molani, & alia apud Bollandum *in Actis. Sanctorum* 14. *Ianuarij*. Et ſuper omnes magnus Antonius, qui monachiſmi illuſtrator eximius, *ſolus contendit ad montem, & à tunc adhuc monachis ignota vita rupto metu, viam conatus eſt pandere*, vt inquit Athanaſius *in eius vita*. Quod geſſit, prout ex eadem habetur, Monaſteriola in Eremia condens. Præter hæc autem rigidioris monachiſmi habitacula fuiſſe quoque mitiora, & communiora alia in vrbibus, ſeu oppidis, elici videtur ex hiſtoria SS. Iuliani, & Baſiliſſæ, qui in Antiochiæ partibus Monaſteria virorum, & fœminarum conſtruxere, in quibus decem millia morabantur. De quo Bollandus ſupra *ſub die* 9. *Ianuarij* ex pluribus Martyrologiis, faſtis, & authoribus. Item ex iis, quæ de S. Fructuoſo noſtro dixi, *ſub ann.* 257. Tyrocinium namque ſui monachiſmi habuiſſe videtur in Monaſterio Alexandrino plurium monachorum lycæo, vt eo loco dictum. Ex quibus, & aliis quæ afferri poſſent ſatis colligitur eo etiam æuo diuerſas vias, planiores alias, & alias rigidiores, per quas monachiſmi ſectatores incedentes ad cæleſtia Regna properabant.

De quarto porrò ſæculo ab anno ſcilicet 19
Chriſti trecenteſimo vſque ad 400. ſuperfluum videtur loqui, cum innumeræ monachorum myriades hoc æuo militantes reperiantur, qui Chriſti ſponſam, Eccleſiam, præfata varietate Cænobiorum circumdabant. Scilicet ſub Antonij diſciplina in Ægypto Hilarionis in Palæſtina; Amonis in Nitriæ monte; Cyrilli Nicomedienſis in ea vrbe; Monaſterij Hermopolitani in Thebaida (vnde magnus ille eremita Onuphrius prodiit) Pachomij in Tabenna; maximi Baſilij in Ponto; Hieronymi, & Paulæ in Betlehem; Ioannis Ieroſolymitani, Euritij, & Capraſij in Carmelo; D. Martini Turonenſis in Galliis; S. Auguſtini Eccleſiæ iubaris in Africa; Apollonij in Thebaida; Oxyrinchanæ vrbis in eadem Thebaida; Poſthumij circa eandem regionem; & Orſis, vel Oriaſis in Tabenna. Ex illis enim aliqui ſtrictiori vita, alij laxiori, alij media in diuerſis manſionibus quas *Cellulas* appellant Ruffinus *libro* 2. *vit. Patr. in*

Z *præfat.*

præfat. & lib. 3. *num.* 319. & Euchetius *in lib. de laud. Erem. ad Hilar.* vacabant; prout ea D. Hieronymo, Theodoreto, Euagrio, Palladio, Heraclide, Ioanne Hieroſolymitano, & aliis, qui ipſorum acta deſcripſerunt, quorum plurima eo ſecundo tomo Annalium exſcripſi, luce meridiana clariùs conijci datur. Vnde de Hitrienſibus monachis qui ſub Amone in eo monte eſſenorum ſtrictam vitam ſectabantur Palladius, *lib.* 8. *Vitar. Patr.* ſeu *in Hiſtoria. Lauſiaca cap.* 68. dicit: *Alij quidem ex ipſis verſabantur in contemplatione: alij verò in actione.* En numerum diuerſitatem in eodem inſtituto. Hinc Caſſianus, *in præf. ad 7 vltimas collationes PP.* commendat Iouinianum, Mineruium, & Leontium, monachos quod non ſolum (inquit) *Cœnobialē profeſſionem monachos apprimè expetere, verùm etiam anachoreticam ſitire ſublimitatē veſtris inſtitutionibus prouocaſtis.* Hinc etiam in Actis S. Epipha-
21 nij apud Surium die 12. Maij legitur de quodā monaſterio ſub Luciano, *quod habebat decem monachos, qui quidem libros diligenter ſcribentes ex iis ſibi victum parabant.* Quæ ſi conferas cum aliis, qui merè ſoli contemplationi, & vitæ auſteritati attendebant, comperies ſanè in domo Dei manſiones multas, diuerſā que eſſe iuxta Seruatoris noſtri ſententiam.

Sed rem altius petamus, ex his nempè, quæ in hoc quarto ſeculo, vel circiter contigere, aut ſcripta ſunt: etenim ex illis liquidò conſtare poterit ſemper inter monachos eam conſuetudinem extitiſſe vt præter communia Cœnobia, in quibus collegialiter viuebant, haberent etiam loca ſeparata pro anachoretica palæſtra exer-
22 cenda. Primò enim Trullana Synodus *can.* 41. quam ad hoc intentum affertunt Poſſeuinus *in Biblioth. Selecta lib* 5. *cap.* 4. & Haeftenus *lib.* 3. *Diſquiſit. monaſtic. tract.* 2. *cap.* 4. Definiuit loquens de tranſitu Cœnobialis vitæ ad Anachoreticam: *Quadriennio tota multis modis in Monaſteriis probatos, & accedente Epiſcopi examine, & iudicio ad illam admitti poſſe.* En iam habitationum, ſeu manſionum inter monachos approbatam diſtinctionem. Item celebris author noſter Thomas Vualdenſis *tom.* 1. *lib.* 3. *art.* 1. *cap.* 10. expreſsè ait quod tempore S. Auguſtini præter Religioſos in eremis commorantes erant etiam alij Romæ, & Mediolani. Quod probat ipſius Auguſtini teſtimonio. En etiam eo tempore diuerſitatem viuendi, arctiorem ſcilicet, & minus rigidam inter Religioſos. Clariſſimè id quoque innoteſcit (eſtque perſpicuum pro noſtro intento argumentum) in hiſtoriis Sanctorum Sabæ, Euthymij, & Theodoſij, quas ex Cyrillo monacho magnæ authoritatis viro, prout ſæpius Baronius recitat, habet Surius, & ante ipſum Metaphraſtes. In eis namque apertiſſimè conſtat fuiſſe in partibus illis Palæſtinæ, præter Cœnobia, vbi monachi conuentualiter degebant, manſiones quaſdam eremiticas à cœnobiis ſeparatas, quas *Lauras* appellabant, ad quas Deo, ſibique vacaturi, Prælato conſentiente, ad tempus recedebant. Vnde hi duo Sabas, & Theodoſius, curam omnium monachorum apud Ieruſalem ſuſceperant; Sabas Anachoretarum in *Lauris* viuentium; Theodoſius verò Cœnobitarum in Cœnobiis: & propterea Cœnobiarcha dictus. Sic Sabas decennium habitauit apud Theoctiſtum, & inde ad Anachoreticam Lauram pertranſiit. Sic etiam è contra Aphrodiſius cum 30. annos in Laura tranſegiſſet à S. Saba petiit, vt ad cœnobium Theodoſij tranſitum faceret. Sic quoque Barnabas Anachoreta, cum pes eius, ob infixam ex arundine feſtucam, eſſet læſus, coactus eſt aſcendere ad Monaſterium *Turrium*, ſibique vnam cellam accipere, cum prius in quadam deſerti iuxta Iordanem ſpelunca habitaſſet. Rem geſtam refert. Pratum Spirituale *cap.* 10. De his porro Haeftenus relatus tum ſupra, tum *li.* 1. *Tract.* 6. *diſquiſ.* 4. & *Tract.* 5. *diſq.* 14 & *lib.* 3. *Tract.* 3. *diſquiſ.* 1.

Præterea de quinto, ſexto, ſeptimo, & ſequen- 24
tibus ſæculis vſque ad 12. vel 13. in quibus Mendicantes florere cœperunt; vel de nouo exorti, vt grauiſſimi Dominicani, & Religioſiſſimi Franciſcani; vel ex eremis ad vrbes excitati vt Carmelitæ cum Auguſtinianis, actum agere, & ſolem illuminare eſſet, ſi conaremur oſtendere in ipſis eam diuerſitatem Monaſteriorum, ſeu Cœnobiorum fuiſſe: aliorum nempe in quibus arctiùs, & rigidiùs monachi viuerent, in eremis præſertim, & deſertis locis, aliorum verò, in quibus laxiùs, & liberiùs; & ſi intra veræ, & ſanctæ diſciplinæ Regularis limites, & cancellos. Pro quo Canonicorum Regularium Baſilianorum, Benedictinorum, Ciſtercienſium, Cluniacienſium, Camaldulenſium, Præmonſtratenſium, & ſimiliū hiſtoriæ mira, multaque ſuppeditant. Ac maximè Lerinenſis Cœnobij in Galliis celeberrimi, de quo id ſignanter animaduertit Haeftenus *in diſquiſit. monaſt. lib.* 1. *Tract.* 5. *diſquiſ.* 3. ex teſtimonio Sidonij *lib.* 9. *epiſt.* 3. ſic ſcribentis Fauſto: *Precum peritus inſulanarum, quas de palaſtra congregationis Eremitidas, & de Senatu lerinenſium cellulanorum in Vrbem quoque tranſtuliſti.* Vbi per *Cellulanos* Cœnobitas, & per *Eremitidas* Anachoretas intelligit. Vnde Thomas Bozius, *lib.* 9. *de ſignis Eccleſ. cap.* 4. *num.* 14. diſertè notat, plerumque geminos in Eccleſia Dei excitatos Religioſorum cœtus fuiſſe, quorum alter contemplationi magis, & ſolitudini deditus eſſet, alter verò actioni, & frequentiæ. Prioris quidem Ducem facit Antonium; poſterioris Baſilium: S. verò Benedictum, Romualdum, Robertum, Brunonem, Antonij magis imitatum eſſe inſtitutum; Auguſtinum verò, Euthymium, Studitas, Norbertum Baſilij ſectatos iter. Cæterum ipſum Baſilium hanc vitæ diuerſitatem in ſuis monachis affectaſſe ex his, quæ de ipſo eius amiciſſimus Nazianzenus in Oratione de eius laudibus dixit, haurire poſſumus. Sicut etiam quod S. Benedictus non ſolùm Cœnobitas Monaſterienſes, ſed & Eremitas quoque direxiſſe ex Belloto monacho Caſſinenſi approbat eius antagoniſta Gallonius *in Apologet. pag. mihi* 51. Elicei id quoque egregiè poteſt ex hiſtoria Sanctæ illius quondam peccatricis Mariæ Ægyptiacæ dictæ, quæ extat, *tom.* 1. *Vit. Patr.* vbi habetur in quodam Monaſterio degentes monachos ea lege aſtrictos fuiſſe, vt Quadrageſimæ tempore illud desererent, & ſolitudinem petentes in ea habitarent circa Iordanem, donec reſurrectionis Dominicæ dies adueniret. Vnde cōtigit, vt vnus Zoſimas id cum aliis peragens Mariam in ea Eremo reperiret. Deinde ex Ioanne Climaco *ad Paſt. c.* 10. Vbi laudat Ioannem Monachorum Præſidem, quod haberet *Lauram* quandam præter Cœnobium, quo *ad ſolitudinis quietem perfectiorem*

perfectiores deducebat. Item ex D. Iſidoro *lib.2. de officiis*; *cap.15.* qui diuerſitatem hanc manſionum refert,& approbat. Ac ex D.Romualdo, qui, vt habetur in hiſtor. Camaldulenſi *lib.1. cap.5.* Vbicunque loci opportunitas ſe offerebat,non longè à Monaſterio *Eremum* quoque condebat. Ante ipſos etiam S.Columba Pictorum Apoſtolus, & pluriùm monachorum Pater circa Scotiæ partes, non ſolùm Monaſteria pro Cænobitis,ſed etiam manſiones Eremiticas pro Anachoretis inſtituit, prout ex Adamnano in eius vita *lib.3. cap.18.* & Haefteno relato *diſquiſ. monaſt. lib.1. tract.6. diſquiſit* 8. infertur. Ac maximè S.Fructuoſus, qui in Hiſpaniarum partibus Monaſterium *Compluſum*, ſeu *Complutium* appellatum inſtituit, vbi erant *Monachi*, & *Anachoretæ.* Sic enim ex teſtimonio Regis Chindaſuinti elicit idem Haeftenus *Tract.7. diſquiſ.7.*

25 Si verò petatur, an ex hoc duplici monachorum genere,ſolitariorum nempe, qui auſteriori vitæ vacant;& Cænobitarum qui mitiori,(quorum primum cordi Eccleſiæ, ſecundum collo comparat Vualdenſis, noſter *tom* 1. *lib.2. art.2. cap.14.*) vnum ex alio progenitum eſſe debeat,
26 reſpondet Petrus Rouerius *in Illuſtrationibus Hiſtoriæ Monaſterij Reomaenſis num.11.* Quem refert Benedictus Haeftenus in *vita S. Benedicti Commentario num.12.* ſic. *Quamuis monaſticæ militiæ lex fuerit, ſolitarios ferè ex cœnobitis fieri; quos tamen Deus ad magna deſtinauit, eos fermè communi cœterorum hominum lege non coërceri. Cœnobitas enim ex ſolitariis contrario more exiſtere plerumque voluit,quos religioſæ vitæ columnas, atque auctores eſſe toto terrarum orbe cupiebat. Ita Antonium ex Nilotica, Pachomium ex Thebana, Baſilium ex Pontica, Hilarionem ex Palæſtina, Macarium ex Scetica,alios alia ex eremo, ad inſtituendas in Oriente Cœnobitarum acies euocauit. Ita Martinum Turonica, Honoratum Lerinenſis, Romanum Turenſis, Benedictum Sublacenſis, Columbanum Luxouienſis, alioſque non paucos aliæ ſolitudines Cœnobiorum Patres Occidenti dedere. Ad quorum exemplum & S. Ioannes Reomaenſis Abbas duplicis ſe ſolitudinis inhabitatione ad re-*
27 *ligioſæ vitæ magiſterium informauit.* Hactenus ille.Idem confirmat Gazzæus *ad cap.9.collat.18. Caſſiani* dicens:Magni Antonij Abbatis exemplo,qui primò quidem Anachoreticam, deinde Cœnobiticam vitam exercuit, ac tandem ad Anachoreticam rediit, prout ex eius vita habetur,contigiſſe,reciproco quodam ordine, *Anachoretas* generare *Cœnobitas*, & vice verſa. *Cœnobitas* parere *Anachoretas.* Nihilominus communis fermè PP. Doctrina eſt, Anachoreticam vitam permittendam non eſſe, vel ſaltem non fuiſſe permiſſam,niſi iis,qui in Cœnobitica antea exercitati fuerunt. Sic habet Eccleſiæ luminare Hieronymus *epiſt.4. ad Ruſticum*, Caſſianus *collat.*19 *cap.10.& lib* 8.*Inſtit.cap.*18.Ioannes Ieroſolymitanus noſter in ſuperioribus relatus. Et Sabbas *Laurarum*.Pater,qui,teſte Cyrillo *in vit. S. Ioannis Silentiarij*, hoc axiomate vtebatur:*Sicut flos fructum præcedit, ita vita Cœnobiaca Anachoreticam*, fauet Trullana Synodus in ſuperioribus relata,quadriennij probationem exigens, vt ex cœnobiis ad eremos monachi tranſeant. Et D. Iſidorus *lib.2 de officiis,cap.15.* xx. vel xxx. annos (iuxta alios) ad hanc mutationem requirens. De illa porro Haeftenus relatus *lib.3.tr.1.diſquiſit.4* Et ante ipſum,& alios 28
neothericos noſter Arnoldus Boſtius *in ſpeculo hiſtoriali ſectatorum Eliæ, & Eliſei lib.2. præſertim cap.6. & 10.*

Ad Mendicantes porro accedendo, certo certius eſt,in iis ſemper hoc manſionum,ſeu habi- 29
taculorum diſcrimen viſum fuiſſe: in quorum aliquibus Religionis forma adamuſſim, & exactè obſeruata ſit;in aliis verò non niſi mitiori,
& benigniori methodo. Et vt ab Illuſtriſſimo- 30
rum Patrum Dominicanorum familia clariſſima exordiar,quam cæteris Mendicantibus S. Sedes Apoſtolica præcedere ſtatuit, pro comperto eſt hoc obſeruari, prout à Reuerendiſſimo eius ordinis Generali Ioanne Baptiſta Merino audiui; & iuxta ipſorum S Conſtitutiones, *diſtinct.2. cap.1.* vbi hæc aurea ad intentum. *Cæterum, quia magis bona ſpiritualia, quàm temporalia in conuentibus noſtris conſeruari debent, declaramus pro reformatione obſeruantiæ regularis iſtud à Bonifacio Papa IX. & à B. Raymundo Capuano Generali olim magiſtro ſtatutum, & poſt in Capitulo Salmaticen.* 1551. *Rom.* 1558. *Bononien.* 1564. *Rom.*1569. *& Valliſoleti* 1605. *ſtrictiſſimè mandatum eſſe omnibus Reuerendis admodum Patribus Prouincialibus, vt vnuſquiſque in ſua Prouincia vnum,vel plures Conuentus iuxta qualitatem, & numerum fratrum deputet, in quibus Regula, & Conſtitutiones Ordinis noſtri cum omni rigore ab omnibus illic degentibus ad vnguem obſeruentur, nec cum aliquo ibi commorante in carnibus,vel aliis regulari vitæ repugnantibus quoquo modo,aut quouis prætextu,vel colore,niſi propter actualem infirmitatem duntaxat diſpenſari poſſit.In quibus Conuentibus,& locis nemo inuitus rogatur manere,nec aliquis nolens à ſuo retrahatur feruore, niſi quem iam arrepti propoſiti,& captæ obſeruantiæ pœnitue-*
rit. Vidi hoc Diploma Bonifacij IX. in quo de- 31
cretum per B. Raymundum de Capua acerrimæ huius familiæ Generalem, ac Sanctæ Catharinæ Senenſis Confeſſarium promulgatum, quo ſtatuerat, vt in qualibet Prouincia eſſet vnus locus dicti Ordinis, in quo regularis obſeruantia ſecundùm ſtatuta B.Dominici prædic. ſeruaretur,corroborat, & confirmat, & ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda Conuentus ſic reformatos à nemine impediri, aut reuocari mandat. Vidi etiam eiuſdem Raymundi opuſculum ad Philippum de Lauconio Cardinalem hoſtienſem directum,ex quo plura in ſequentibus hauriam; & in quo præfatum decretum ſanctiſſimè defendit. Vidi quoque in Capitulo Generali de anno 1580. ſic haberi. *Confirmamus ordinationem toties factam de vno, vel pluribus Conuentibus in qualibet Prouincia, vel Vicaria in fauorem cupientium arctam obſeruantiam regularem. Addentes tales à nemine poſſe quomodolibet impediri iuxta decretum Bonifacij IX. quod & Reuerendiſſimus magiſter ordinis obſeruare intendit, & obſeruari præcipit ab omnibus diſtrictè.*

In Sanctiſſimo,& Seraphico, Minorum Or- 32
dine tam expreſſè, & clarè huiuſmodi Monaſteriorum diuerſitas cernitur ſub quatuor ſupremis Generalibus,conuentualium, obſeruantium, capuccinorum,& Tertij ordinis, quibus etiam aliæ plures Congregationes adnectuntur, vt eam vel referre ſuperuacaneum videatur. Nec mirum quidem, quia eorum primus Patriarcha Franciſcus prout ex hiſtoriis eius

ordinis habetur hanc vitam ſeparatam ſæpius geſſit in Eremis Camaldulæ, Lacus Peruſini, fontis Plumbi, & aliis. Quod etiam imitati ſunt SS Antonius, Bonauentura, & nonnulli vetuſtiores. Ipſe etiam Franciſcus fratres hoc modo vitæ viuentes vocat collat. 16. *Milites tabulæ rotundæ, qui latitant in deſertis*, & in quadam collatione, *opuſcul. S. Franciſci collat. 3.* Eremitis à Cœnobialem vitam gerentibus ſeiunctis viuendi formulam ſtatuens dicit: *Illi qui religiosè volunt ſtare in eremitorio ſint tres, aut quatuor, &c.* Quod in Hiſpaniæ, & Luſitaniæ partibus noſtro æuo vidiſſe operi mandatum, & magna cum intuentium ædificatione, teſtatur P. Lucas Vuadingus *ibidem*. A Patribus etiam Capuccinis id quoque obſeruatum, iuxta decretum primæ Congregationis Aluacinæ coctæ, ſcribit eorum Chronologus Bouerius *in Annalib. ann. 1529.* Sed rem altiùs inueſtigando clarè innoteſcit hunc vſum habendi ſtrictoris obſeruantiæ monaſteria, ſeu Eremitoria in hoc Sacro Ordine conformem eſſe S. eius inſtitutoris menti, *in lib. 2. conformit. 6.* Legitur S. P. Franciſcum cuidam Theologo ſui Ordinis petenti licentiam ad Religioſiora loca confugiendi, reſpondiſſe: *Quod à me poſtulas à Chriſto ſcias tibi eſſe conceſſum.* Chriſtus ergo annuit huiuſmodi *Religioſiora loca eſſe* in Regula etiam *cap. 10.* Idem P. Franciſcus ſic habet: *Vbicunque ſunt fratres, qui ſcirent, & cognoſcerent ſe non poſſe Regulam ſpiritualiter obſeruare, ad ſuos miniſtros debeant, & poſſint recurrere. Miniſtri verò charitatiuè, & benignè eos recipiant.* Vtique de conuentibus Reformatis eos prouideret. Quod qualiter faciendum in Conſtitutionibus antiquis Capituli Generalis Aſſiſienſis de ann. 1354. ſic legitur: *Caueant Prælati ne fratres aliquos ad Eremitoria mittant pro reſidentia ibidem facienda, niſi ſolidos, & probatos in obſeruantia Regulari.* Supponitur ergo Eremitoriorum vſus in Seraphica Religione. Perſeueraſſe autem in poſterioribus in ſæculis ſupponitur etiam in Diplomatibus Pontificiis. In Bulla namque Leonis X. *Ite & vos in vineam meam* de anno 1517. leguntur ipſa: *Domus, loca, & Eremitoria, quæ fratres de obſeruantia, ſeu alij Reformati hactenus tenuerunt, ipſi Miniſtro Generali, & Prouinciali perpetuò ſubijcimus.* Et in Bulla Clement. VII. *In ſuprema militantis Eccleſiæ.* Sic præſeruatur hoc ius conuentuum ſtrictioris obſeruantiæ; & præcipitur Prælatis vt eos conſeruent: *In virtute S. Obedientiæ ſtrictè præcipiendo mandamus, quod fratribus dictam ſtrictiorem obſeruantiam deſiderantibus per Prælatos ordinis Minorum S. Franciſci de obſeruantia aſſignentur quatuor, vel quinque loca.* Et in Bulla, ſeu Breui Pij V. *Iniunctum nobis deſuper* clarè id quoque exprimitur ibi: *In qualibet Prouincia S. Franciſci de obſeruantia duæ adminus domus, & loca Recollecta eſſe debeant.* Egi de hac Pij V. Bulla *tom. 4. mea ſumm. verb. monaſteria Regularium num. 16.* cum Rodriquez, & Portello *ibi* relatis. Vnde Antonius Corduba huius S. familiæ egregius alumnus *in cap. 10. Regulæ quæſt. 5. circa fin.* inquit: *In ſingulis Prouinciis habentur Conuentus valde reformati vbi poteſt qui vult, ad puram Regulam obſeruare, & libenter miniſtri mittunt illuc omnes volentes.* Et ſubiungit poſt: *Et vbi omnia deeſſent manet libera facultas occurrendi ad Papam, vel Eccleſiam pro debito remedio.* Et Hieronymus Rodriquez *in Compendio Reſol. 96 num. 9.* inquit: *Apud Minores in vnaquaque Prouincia obſeruantiæ ad minus duo Monaſteria Recollecta vbi fratres arctiorem vitam degant conſtituenda eſſe.* Subiungitque: *In conſtitutionibus verò Toletanis præcipitur vt adminus tria loca pro Recollectis habeantur.* Plura alia in Chronicis huius ſacræ Religionis, vbi etiam varia diplomata Summorum Pontificum, præſertim Pij V. Gregorij XIII. Clementis VIII. Pauli V. Gregor. XV. & Vrbani VIII. quibus plures fauores huiuſmodi reformatis monaſteriis conceſſi recenſentur; pro Diſcalceatis præſertim Hiſpaniæ, & Recollectis Galliæ. Mirum proinde eſt, quod eiuſmodi Cœnobiorum ſtrictioris obſeruantiæ in hac Religione conſeruatio, non rectis oculis à quibuſdam conſpiciatur.

Idem quoque cernitur in auguſtiſſima S. Au- 33
guſtini Eremitarum familia; non ſolùm propter plures congregationes Diſcalceatorum Italiæ, Hiſpaniæ, & Galliæ, ex quibus conſtat; & in quibus plura extant Monaſteria ſub rigidiori diſciplina, & obſeruantia ordinis: Sed etiam propter diuerſas congregationes vocatas Lombardiæ, Illiceranæ, Carboniæ, Peruſinæ, Ianuenſis, Montis Ortoni, Apuliæ, Calabriæ, & Dalmatiæ, in quibus etiam quadamtenus ea diuerſitas animaduerti poteſt. Imò propria ſacræ huius Religionis videtur, cum vitam Anachoreticam, ſeu Eremiticam ſimul cum Cœnobitica profiteatur, vel ex nomine *Eremitarum*, quo fruitur, maximè ſi cum Canonicorum Regularium ordine coniungatur cenſeri poteſt. Eo quoque quod ab illo celeberrimo viro Ioanne Bono nuncupato, qui vitam ſolitariam exercuit, & huic ordini adiunctus eſt, ſui magnam valde propagationem accepit. De illo enim noſter Arnoldus Boſtius *in ſpeculo hiſtorial. ſectator. Eliæ, & Eliſei lib. 5. cap. 11.* hæc habet. *Erat quidam frater magna ſanctitate, re, & nomine Ioannes* Bonus: *qui primò apud Videolum Teſenatenſis diœceſis domunculam quandam de aſſenſu diœceſani conſtruxit, & ibi vitam eremiticam in arctiſſima duxit pœnitentia. Cumque fama conuerſationis eius per loca vicina crebreſceret plurimi ad eum conuerſi ſunt, qui in honore S. Mariæ Virginis conſtruxerunt ibidem monaſterium, in quo ſimul cum dicto Patre virtutum Domino ſedulò ſeruierunt. Creſcente autem illorum monachorum numero, religio illa per eos in diuerſis partibus, in quibus manſiones conſtruxerant extitit propagata. Vocabantur autem iſti fratres eremitæ fratris Ioannis Boni, cum ipſe fuerit primus inſtitutor eorum, & quaſi Prior Generalis ordinem illum paterna ſollicitudine gubernaret. Cum autem ijdem religioſi aliquam de approbatis regulam non haberēt, ordini eremitarum Sancti Auguſtini de mandato Sedis Apoſtolicæ ſunt vniti; ſicque iſte vir Sanctus qui prius ſine regula religiosè vixerat, poſtea ſub regula S. Auguſtini militans per amplius in deuotione ſedula virtutum Domino ſeruiebat. Tandem verò, vt liberiùs orationi, & contemplationi vacare poſſet, de licentia Prioris Generalis apud Ciuitatem Mantuanam locum ſolitarium elegit, ibique Deo deuotiſſimè ſeruiens, ibidem in pace vitam finiuit, & multis miraculis claruit.* En Eremitoriorum vſum in hac Sac. Religione practicatum ab vno eximio ipſius propagatore. Video etiam in Epiſtola Ioannis de excuria ordinis Prædicatorū celebris alumni ad Carolum Ducem Burgundiæ ſcriptā mentionem fieri octoginta Conuentuum Regularium

latium S. Auguſtini in Alemania Reformatorum.

34 Portò de noſtra Carmelitarum vetuſtiſſima familia pro liquidò cunctis erit ſemper in ipſa huiuſmodi monaſteria, eremitoria, ſeu habitacula Religioſorum ſtrictiorem obſeruantiam regularis diſciplinæ viguiſſe: ad inſtar & æmolationem eorum monachorum, quos in antiquis ſeculis hanc viuendi normam tenuiſſe, in ſuperioribus demonſtratum manet. Hi namque omnes Eliam, Eliſeum, filios Prophetarum; & in lege noua Eſſenos, Aſcetas, ac Therapeutas (inter quos talis etiam vigebat vſus) pro Ducibus, & Anteſignanis agnoſcunt, vt Annales noſtri oſtendunt. Et quidem Regula B. Alberti ab Apoſtolica Sede vicibus repetitis confirmata haud leuiter id indicat *cap.* 2. dum dicit: *Loca autem habere poteritis in eremis, vel vbi donata vobis fuerint ad veſtræ Religionis obſeruantiam apta, & commoda.* Cum enim primo loco habeatur *in Eremis*, & in ſecundo *vbi vobis donata fuerint*, indigitat ſanè eremitoria, ſeu loca anachoretica præcipua, & primaria noſtrorum habitacula fuiſſe. Vnde quia illa fratres reliquiſſe videbantur contra ipſos acriter inſurrexit Nicolaus Gallicus ordinis Generalis Antiſtes circa annum 1270. aureo illo libello *ſagitta ignea* nuncupato, quia aurea veluti cuſpide eos qui talia eremitoria ſpreuerant grauiter pungit. Cuius aliqua ad intentum non extranea hic apponenda. Ex *cap.* 1. illud: *Quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus? Diſperſi ſunt lapides Sanctuary in capite omnium platearum? Heu me mater, quæ me genuiſti, Religio Sanctiſſima, de altitudine excellentis, ac eminentis circumciſionis ſpiritualis olim meritò nuncupata, propter te Propheta lamentatur, & tu propter te lachrymas non effundis.* Et cap. 2. *Quis dabit capiti meo fontem lachrymarum? vt die, noctuque plorans, gemens, & ſuſpirans, ſuum contra eos excitem plantatorem, qui te de terra ſolitudinis eradicantes fructifera, in terram ſalſuginis à malitia inhabitantium in camiſerabiliter tranſplantarunt. Recordare & ſuſpira, & ſuſpirans recordare quàm digna, & quàm ſancta eras in ſtatu priſtino, ac in oculis omnium mirabilis, & famoſa, dum Patres noſtros Eremitas ſanctiſſimos in loco paſcuæ ſpiritualis optimè collocatos, ſuper aquam refectionis mirabiliter educatos, nutritiue non ceſſabas pabulo ſaginare.* Et ex cap. 5. illa: *Audite ergo Eremitæ ab Eremo nuncupati, qui in corde ciuitatis habitaculum elegiſtis, audite inquam, non quod ego ſed quod Propheta protulit. Vidi, inquit, iniquitatem, & contradictionem in Ciuitate die, ac nocte circumdabit eam ſuper muros eius iniquitas, & labor in medio eius, & iniuſtitia, & non defecit de plateis eius vſura, & dolus. O quam tuta, & ſecura extitit manſio veſtra, quæ tot excubiis vtique ſollicitis tam interius, quam exterius, horis, momentis omnibus dignoſcitur cuſtodita. Ecce iniquitas ſuper muros diligenter excubans, vt non ſit in ea qui ſe abſcondat à calore eius, Ciuitatis habitatores ambiens circumcingit, vniuerſos ſui ſigni charactere cupiens maculari.* Opere autem exercuit quod docuit pius iſte Generalis Nicolaus; de ipſo enim noſter Boſtius, *in ſpecul. hiſtor. lib.* 2. *c.* 10. hæc ſcripſit: *Poſtquam aliquibus annis dictum ordinem laudabiliter rexiſſet, demum renunciauit officio, & ad eremum ſe transferens, ſolitariam vitam duxit, & tandem in maxima ſanctitate ſecunda die menſis Aprilis ab hac luce migrauit.*

Quamuis autem Carmelitæ ad Ciuitates acceſſerint, & Eremos reliquiſſe viderentur, nihilominus Reformata, & ſtrictæ obſeruantiæ Cœnobia, ſiue in vrbibus, ſiue in deſertis locis non reſpuiſſe, ex eo quod de ſequentibus temporibus hiſtorici noſtri narrant facilè euincitur. Sed multis prætermiſſis, occurrit primò decretum Capituli Generalis Venetiarum de anno 1514. vbi inter alia dicitur: *Ordinamus, quod in qualibet Prouincia conſtituantur aliqui Conuentus pro totaliter reformatis, in quibus ſint benè reformati fratres.* In Capitulo etiam Gen. Aſtenſi de anno 1473. ſtatutum erat ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna, ne aliquis præſumeret. *Conuentibus Reformatis in aliquo derogare.* Deinde, vnum vel alterum Pontificium diploma hoc loco apponendum, in quo talium Reformatorum conuentuum memoria extat. Præcipuè verò vnum Pauli II. quod habetur in Marimagno noſtro *numero* 27. & in quo Pontifex veſtigiis inhærens Calixti III. & Pij II. Prædeceſſorum, ad promotionem dictorum conuentuum Reformatorum, prouidit ne Prouinciales, aut capitulum Prouinciale poſſent pro ſuo libito Priores illis præficere, vel eos amouere; ſed quos elegiſſent confirmare tenerentur: nec etiam poſſent fratres illorum extra ponere, aut alios loco ipſorum collocare: & alia fauorabilia pro ipſorum conuentuum manutentione, & conſeruatione; prout ex Bulla ipſius Pauli, quæ talis eſt, liquido noſcitur.

36 *Paulus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Circa quorumlibet Regularium ordinum profeſſores eo diligentius laboramus, quo fœcundius illorum Religionum fructum videmus afferre ſalubriorem, eoſque poſſe ex noſtris inſtitutis laudabilibus proficere iugiter incrementis. Sanè pro parte dilecti filij Ioannis Soreth Prioris Generalis Ordinis fratrum Glorioſiſſimæ Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli nobis nuper exhibita petitio continebat quod olim ne in ipſo Ordine ſciſſuram aliquam pullulare contingeret, & vt fratribus dicti Ordinis ſub arctiori obſeruantia Regulæ, etiam per felic. record. Eugenium Papam IV. prædeceſſorem noſtrum mitigatæ Altiſſimo famulantibus, fauor debitus impenderetur, & vt quietius, abiecto omni timore humano id efficere poſſent, & in vnitate fraternæ charitatis in præmiſſa obſeruantia permanerent, in quibuſdam generalibus, & prouincialibus in ipſo Ordine celebratis capitulis, promouente dicto Generali, inter cætera ſtatutum extitit, vt Priores prouinciales, aut prouinciale Capitulum non poſſent pro libito iiſdem præficere Priores, vel etiam amouere ſine eorum conſenſu, ſed quos elegiſſent confirmare; fratres etiam eorum abſque Prioris, & fratrum aſſenſu extraponere, ſiue alios præter eorum conſenſum ipſorum adiungere requirent conſortio, quod quidem ſtatutum, & nonnulla tunc expreſſa per piæ mem. Caliſtum III. confirmata ſunt, necnon per Pium II. Romanos Pontifices, ſimiliter prædeceſſores noſtros; etiam deſuper adiunctum, ne quis ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna reformationem Conuentuum dicti Ordinis impediret, aut ſe illi opponeret quouiſ quæſito colore, à qua quidem ſententia abſolutionem, niſi reſipiſcerent, Sedi Apoſtolicæ duntaxat præterquam in mortis articulo, reſeruauit. Quare pro parte dicti Generalis nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt ſtatuto, & aliis præmiſſis pro eorum ſubſiſtentia firmiori robur Apoſtolicæ confirmationis*

adiicere, ac alias ſuper iis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui dicti Ordinis ſtatum proſperum, & tranquillum paterno Zelamus affectu, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, ſtatutum prædictum ratum habentes, & gratum, illud prout in litteris Calliſti, & Pij prædeceſſorum huiuſmodi continetur, authoritate Apoſtolica tenore præſentium confirmamus, & approbamus ac plenum robur obtinere decernimus. Adiicientes nihilominus ad præmiſſa, quod nullus Prouincialis Conuentus dicti Ordinis Reformatos poſſit per Vicarium viſitare, niſi talem Conuentus ipſe requirat, ſed perſonaliter teneatur eos viſitare cum ſocio, qui fuerit perſeuerans in vita conſimili. Item, quod pro communibus expenſis Ordinis Conuentus hactenus reformati, aut etiam qui in poſterum reformabuntur, vltra ſummam conſuetam quam antea perſoluebant, taxari, vel compelli non poſſint. Voleteſque, & diſtrictius iniungentes, quod omnis Prior tamen Conuentibus reformatis prædictis quam de cætero reformandis promittat tam confirmanti, quam Conuentui, in quo recipietur, fideliter obſeruare & obſeruari facere Regulam ſecundum ipſius Eugenij prædeceſſoris mitigationem, vt præmiſſum eſt. Si verò in hoc deſes, ſeu negligens notabiliter repertus fuerit, Prior. Generalis, ſeu Prouincialis teneatur eum abſoluere, ſub pœnis, & cenſuris contra impedientes reformationem, vt ſupra dicitur, latis. Cæterum, vt Prouinciales ad plantandam in dicti Ordinis Conuentibus ſuiſque Prouinciis, confouendamque regularem obſeruantiam peramplius animentur, volumus, vt Conuentus quos iam reformarunt, aut in poſterum reformabunt, ſub eorum obedientia ſeruatis præmiſſis conditionibus perſeuerare debeant, nec Vicarius cuiuſcunque hoc impedire præſumat, non obſtantibus, &c. Hec porrò priuilegia Conuentuum Reformatorum recipiuntur in Cap. Generali Pariſienſi de ann. 1456. Aſtenſi iam relato, & in ipſorum gratiam præcipitur in Cap. Gener. Paduano de anno 1532. Vt capitula Prouincialia celebrentur in illis.

37 Eluxit hoc etiam temporibus ſequentibus in Reformatione ordinis facta ab Heroiſſa illa cunctis ſæculis mirabili S. Thereſia Hiſpana Virgine. In duplici enim, ipſaque ampliſſima congregatione Hiſpanica, & S. Eliæ huius Sanctæ Reformationis, non ſolum conſpiciuntur Monaſteria, in quibus Regulæ exacta viget obſeruatio, iuxta declarationem, & aliqualem mitigationem Innoc. IV. (cum tamen in Religionis corpore obſeruetur ſecundum Eugenij IV. ampliorem mitigationem) ſed & præter ipſa Reformata Diſcalceatorum Patrum Cænobia, vbi Cænobitica exercetur vita, extant quoque Eremitoria, deſerta, & Eremis, in quibus Anachore-
38 ticam, & Eremiticam ducunt, cum magno ſæcularium exemplo. Prout videre fas eſt in eo quod vocatur in Caſtellæ Regno *Paſtrana deſertum*, & alio de *Batuecas* nuncupato. In corpore quoque ipſo Religionis, obſeruantia videlicet, paſſim Cerni poſſunt conuentus ſtrictioris, & arctioris diſciplinæ. Quales ſunt illi, quos *Pri-*
39 *mi inſtituti* inter Patres Siculos noſtrates appellant. Item plures in Belgij prouincia; ac in Neapolitano Regno, illi, qui de *Obſeruantia S. Maria de la vita* nuncupantur. Florent, & inſigniter obſeruantes ſunt ij, qui de *Taurinenſi Reformatione* dicuntur. Nec in Bœtica Hiſpaniæ celeberrima Prouincia ſimiles Reformati Cætus deſiderantur. In Galliis quoque, in multis Prouinciis, Turonenſi præſertim, quæ magna in hoc cum laude cæteris aliis ducatum præbet, ob plurima eius generis Cænobia viris ſanctitate, doctrina, & nobilitate referta. Eo etiam quod ſtatutis à Sede Apoſtolica pro hac Turonenſi Reformatione, & aliis approbatis *cap. 2. n. 1.* ſic habetur. *Vt primæuum Sacri Ordinis noſtri inſtitutum, cuius pars olim vnica, nunc verò potiſſima eſt ſtudium diuinæ contemplationis, & ſanctæ ſolitudinis amor, perpetuo inter nos vigeat, ordinamus quod in qualibet Prouincia quantocius fieri poterit vnus habeatur conuentus Eremiticus ab Vrbibus, & ſæcularium ſtrepitu ſemotus.* Plura etiam in toto illo capite de huiuſmodi conuentibus. Et quod magni ponderis eſt, in Prouincia Vaſconiæ loco *Gratauilla* dicto Diœceſis Vaſatenſis, in ſeceſſu quodam, ſolitario loco, ac eremo, Eremitorium nouiſſimè extructum eſt, anno 1639. currente, curantibus Henrico Epiſcopo Vaſatenſi, & Henrico de Gouanai Comite de Marcheville (qui eam ob cauſam Romam magno ſui impendio, & labore venit) annuente Reuerendiſſimo Theodoro Generali, & confirmante Vrbano VIII. felic. recordat. per litteras datas Romæ eo anno ſub quarta die Maij, in quo primæua, & omnino primitiua B. Alberti Regula abſque vlla mitigatione introducta eſt. Speciali ſanè Dei prouidentia, ne talis Regula obliuione ſepulta maneret. Solicita præterea diligentia Reuerendiſſimi moderni Patri Generalis Ioannis Antonij Philippini Romani ſimilium Cænobiorum reformatam vitæ normam ſectantium in Germaniæ partibus erectio procuratur, & Dei gratia in aliquibus locis obtinetur. In Illuſtriſſima demum huius ordinis Congregatione, *Mantuana* dicta eiuſmodi Monaſteriorum diuerſitas cernitur; cum in pluribus communis obſeruantia vigeat, in aliis verò, ſpecialior Reformatio, prout in Conuentu, *Caſtellina* iuxta florentiam, his temporibus; & antea in Cænobiis, *Piſtorienſi*, & *Syluarum*.

Ex ordine etiam deuotiſſimo PP. Seruitarum, qui inter Mendicantes quintum obtinent locum, plura ſuppetunt, quæ huiuſmodi Cænobia ſpecialiori vitæ norma Reformata propugnent. Et, vt omittam quæ de Reformata Sanarij Congregatione, ipſiuſque per Vrbes pleraſque propagatione, ſcibit Archangelus Giannius ſacræ huius Religionis Chronologus, *Centur. 4. lib. 1. c. 1. Annalium*, video etiam fermè 40
ab initio ordinis, præter Cænobia in vrbibus, & oppidis conſtructa, in quibus Regulari Cænobiticæ vitæ ſerui Virginis vacabant, habuiſſe quoque Eremitoria in deſertis, vbi Anachoreſi, & Eremiticæ etiam attenderent, ſtrictiori videlicet, vt par eſt credere, obſeruantia. Qualia ſunt, Eremus Balneorum *B. Philippi* dicta ſub Pientinæ Diœceſis præruptas, præcipiteſque rupes; Eremus S. Anſani inter Apeninos, & ſuper fluuium Baniori; Eremus S. Angeli de monte Vicchio prope Burgum S. Sepulchri inter montes illos; Eremus Barucolæ in Maſſa Trabaria ſuper Tiberim; Eremus S. Margaritæ de Barbiano extra Bononiam, in amæno ſitu; Eremus montis Regionis ad quartum millare Vrbis Senarum; & Eremus S. Margaritæ de Lamporecio à Piſtorio diſtans. De quibus Gannius relatus *part. 1. Annalium*. Clarius autem huiuſmodi diuerſitatem Cænobiorum, in

quorum aliquibus arctiùs, & ſtrictiùs Religioſa vigeret diſciplina, conijcio ex Marimagno huius Religionis per Innocentium VIII. compilatum. Ibi enim *ſub num.* 59. habetur prohibitio facta *Fratribus de Obſeruantia*, quos Scholiaſtes huius Mariſmagni appellat *Congregationis*, auferendi Monaſteria à fratribus de communi obſeruantia, qui ibidem *Conuentuales*, appellantur. Quo ſatis indicatur in hoc etiam ordine reperiri dictam diuerſitatem Monaſteriorum, ita vt alia mitiùs, & latiùs Regulam obſeruent, alia verò ſtrictiùs, & puriùs.

De Sacro præterea Minimorum ordine, qui etiam inter Mendicantes cenſetur, nec in obſeruantiæ rigore, eo maximè, qui in Quadrageſimalis vitæ iugi auſteritate conſiſtit, aliis cedere debet, huiuſmodi variegata Regulæ diſciplina, iure quoque prædicari poteſt. Et ſi namque non parua, nec exigua, aut minus laudabilis vitæ conformitas in eorum inſtituto cerni queat, nihiloſeciùs cum aliis quoque Sacrorum Ordinum familiis, ad Regis ſupremi dexteram aſtat, & iſta, *in veſtitu deaurato* (charitatis nampe, quæ ipſius theſſera eſt) *circumdata varietate*. Alij namque cum eorum piiſſimo Patriarcha Franciſco Paulenſi, qui eremiticæ vitæ cultor olim fuit, deſerta incolunt loca; alij verò gentibus obuia, & populata. Quidam excalceati incedunt; alij calceis honeſtis ornati. Rigidiori obſeruantiæ alij intendunt, prout de iis, qui Paulenſe Cænobium Ordinis fontalem originem habitant, a fide dignis audiui, alij verò communi via ſuæ Regulæ, & ſtatutorum conſenti non paucos, nec exiguos in Eccleſia Sancta progreſſus faciunt. Hæc cunctis nota & ea, quæ Franciſcus Lanonius huius Religionis Chronologus *in minimorũ chronico* diſſertè ſcribit. Ad quæ lector, ſi plura, pro dictorum robore deſiderat, remittendus; ea quibus non pauca pro animæ ſuæ ſpirituali ſolamine haurire poterit pietatis, & veræ virtutis documenta.

41 Ea celeberrima tandem PP. Ieſuitarum Religione, quæ etiam inter Mendicantes à Sede Apoſtolica cenſetur, & ſi pleraque, ipſaque piiſſima Sociorum exempla afferri poſſent, quibus ſatis, ſuperque innoteſceret, quanti apud ipſos ſemper fuit huiuſmodi ad maiorem perfectionem ſectandam a communi obſeruantia ſeceſſus; eorum Patriarcha Ignatio exemplo comprobãte. Montis Serrati enim primum, deinde Manteſæ, & hinc Rubricati amnis ripæ incolatu bene doctus, *ex hoc fonte* (inquit eius Religionis Chronologus Orlandinus, *lib.* 1. *n.* 24.) *quæ geſſit tota vita pro cauſis animarum, quæque perpeſſus eſt, & multo plura quæ cupijt perpeti; ex eodem Sociorum adlectio, & ipſius Societatis conſtitutio, & vniuerſa deſcriptio emanauit.* Vnde ipſe S. Ignatius (eodem Orlandino *lib.* 10. *num.* 66. atteſtante) huic Manreſano ſeceſſui totius à ſe inſtituti rationem tribuebat. Hinc ſpecialia rigidæ obſeruantiæ ſuorum ſtatutorum domicilia (*domus profeſſas* vocant) inſtituit, in quibus veluti Caſtris, vt ait huius familiæ ſplendidiſſimum iubar Franciſcus Suarez, *tom.* 4. *de Relig. tract.* 10. *l.* 4. *c.* 11. *n.* 12. Profeſſi ſe exercent; ſub ſtricta votorum diſciplina, paupertatis præſertim, ſine vllo dominio, vſufructu, immobilium, iurium, aut annuorum redituum. Quod non ſic in ſtudentium collegiis, ſed mitiori obſeruatur modo. Elucet etiam hæc maioris, & arctioris obſeruantiæ diuerſitas in domibus pro inſtruendis tyronibus deſignatis, in quibus adamuſſim, & exactè abſque vllo rigidæ cuſtodiæ ordinis diſpendio (vocant diſpenſationem) tyrocinium exercetur. Mitto plures huius ſacræ Sodalitatis in deſertis locis conſtitutas manſiones, vbi à mundanarum rerum tumultibus, & ſæculi ſtrepitu alieni noui iſti Ieſſæi, ſicut & veteres illi à Philone *in lib. de vita contemplatiua* commemorati ſoli Deo vacant, *Solitarij ſancta vita myſterijs* (vt ille dicebat) *dant operam*. Illarum vna ea forſan eſt, quæ in Complutenſi Tractu, Lorantiam verſus, *Ieſus del monte* nuncupata, cernitur; æſtiuus Sociorum Complutenſium ſeceſſus, à B. Borgia ipſis procuratus; in quo corporis, & mentis tranquillitati addicti, vt hilariùs, & vegetiùs litterariis laboribus in Gymnaſio, hieme redeunte, intendere poſſint, commorantur. Hæc porrò de Sacro hoc Cætu dicta intenti noſtri indicula ſunt; cum equidẽ, & ſi vitæ vniformi impenſiùs incumbat, nihiloſeciùs manſionum diuerſitatem, maioris, & minoris arctitudinis retinet.

Expedientem autem valde eſſe hanc Reformatorum Conuentuum inſtitutionem, in quibus regularis vita ſtrictiùs, & exactiùs à Religioſis obſeruatur, ex multis, variiſque fundamentis efficaciter euincitur. Abſtrahendo tamen ab inuidia, quam cauſare poteſt verbum *Reformatio*, ſeu *Reformati*, quo Hæterologi noſtri temporis abutuntur, ſuam ſectam *Reformationem*, & ſuos ſectarios *Reformatos*, nuncupantes: quia vt rectè D. Auguſtinus *de ſerm. Dom. in monte* admonuit: *oues non debent pelles ſuas deponere, ſi aliquando eis lupi ſe contegant*. Præſertim, cum Concilium Tridentinum hoc loquendi modo ſæpiſſimè vtatur, ſua decreta *de Reformatione* appellando. Primò equidem; quia huiuſmodi conſuetudo videtur veluti à Sede Apoſtolica canonizata etiam de iure communi, & pro omnibus, præſertim Mendicantibus religioſis. Etenim non ſolum Paulus V. in Bulla Romæ ann. 1606. expedita indulgentias concedit Religioſis, qui huiuſmodi vitæ per decem dies vacauerint, quod eſt veluti typice, & vmbratiè approbare, talem ſeparationem; ſed etiam antiquitus *ca. vlt.* 20. *q.* 4 vbi conceditur, poſſe aſſignari monachis cellas ſeparatas ad ſolitariam vitam, & aſperiorem Regulam ſectãdam. Item, quia cum *in cap. vnic. de Exceſſibus Prælat.* Bonifacius VIII. ſtatuiſſet, Mendicantes *non poſſe acquirere noua loca ad habitandum, vel antiqua alienare, vel mutare abſque ſpeciali licentia Papæ*, de locis tamen eremiticis ſic ſubiungit: *Per hoc tamen eis, qui vitam duxerint eremiticam, ſeu ſolitariam eligendam de maiorum ſuorum licentia, quin cellas, manſiones, ſeu habitacula in eremo, ſiue locis, vbi non ſit hominum habitatio de propinquo, poſſint acquirere, ac mutare, non intelligimus interdictum.* Quibus ſatis indicat Pontifex, conſuetudinem habendi loca anachoretica inter Religioſos mendicantes laude dignam eſſe. Vnde Gloſſa *ibid. verb. licentia*, inquit: *Nota, quod religioſus mendicans de licentia Prælati ſui poteſt vitam eremiticam eligere.* 42

Idem argumentum ſumitur ex *cap. Priuilegium de verbor. ſignif.* vbi idem Bonifacius VIII. approbare conſpicitur huiuſmodi loca ſeparata pro religioſis contemplatiuam, & arctiorem vitam ducentibus. Dicit enim: *Priuilegium* 43

monaſterio tuo conceſſum, vt monachi, ſiue fratres in cellis ad monaſterium ipſum ſpectantibus habitantes ab alio, quam Papa, vel eius Legato excommunicari, aut ſuſpendi, vel ipſa cella interdicto ſupponi non poſſint, nec fratres in prioratibus, Eccleſiis, ſeu capellis eiuſdem monaſterij commorantes, aut ipſos Prioratus, Eccleſias, vel capellas ab ordinariorum iuriſdictione in aliquo, ſed reſidentes tantùm in cellis, & cellas ipſas, hoc eſt loca ſecreta, & ſolitaria, quæ ab hominum ſeparata conuictu ſunt ad contemplandum, & Deo vacandum ſpecialiter deputata, defendat.

44 Suadet idem intentum id, quod in opere de *Reformatione Regularium* latius ſcripſi; eſſe videlicet nedum congruum, conueniens, & vtile valde, quin potius neceſſarium Eccleſiæ ſanctæ Regulare inſtitutum, eo quod eximium, præcelſum, & ſublime à Patribus, & Doctoribus æſtimetur; & *cælum terrenum, paradiſus terreſtris, tabernaculum fœderis, & reclinatorium Sponſi* ab ipſis compelletur; integrum, illæſum, & ab omni labe, & vitioſa fæde purgatum, & immune ſemper permanere. Ad quod neceſſarium eſſe comprobaui orationis valde iuge exercitium; monaſterij clauſuram quoad fieri poſſit, abſtractionem à ſecularibus negotiis, dum charitas, vel obedientia aliud non præſcripſerint; ac maximè exactiſſimam, & illibatam Regulæ obſeruantiam etiam quoad minima quæque, & ordinis conſtitutiones, ac ſtatuta. Ad hæc enim neceſſarium quoque videtur, in Religionibus reperiri ſpecialiores manſiones, in quibus veluti in *Armatura fortium, Turre Dauidica, & Palæſtra virtutum*, monaſticæ perfectionis cultores, fortiores, & robuſtiores contra carnis vitia, Diaboli inſidias, & mundi illecebtas exerceantur. Si enim pro recta tyronum inſtructione peculiaria Monaſteria, etiam à Summis Pontificibus, vt videre eſt in Decretis pro reformatione Regularium Clementis VIII. Pauli V. & Vrbani VIII. ſtatuuntur: Item pro profeſſoriis, vbi nouiter profeſſi in iis, quæ in nouitiatibus didicerunt, ſtrenuè exerceantur: ac pro ſtudiis, & ſtudentibus, vt ſacris litteris imbuantur; ſanè irrationabile prorſus videtur, nolle admittere peculiares etiam domos, & manſiones, vbi Religioſi ſtrictiùs, arctiùs, & adamuſſim ſuæ Regularis diſciplinæ rigorem ab omni relaxationis næuo immunem obſeruent. Tangit hoc punctum B. Raymundus de Capua ſuperius relatus in opuſculo illo ad Cardinalem Lauonium directo, vbi ſic: *Qualibet Prouincia habet in ordine noſtro vnum Conuentum, in quo eſt aſſignatum ſtudium generale, & ſi nolunt, & ſi volunt oportet, quod proficiant in ſcientia, & poſtquam ibi profecerunt fiunt lectores, & bachalaurei per diuerſos conuentus, & iterum alij mittuntur loco illorum, & ſic efficiuntur fratres ſcientifici. Quare obſecro, non poteſt ſic fieri de obſeruantia regulari, ſicut de ſcientia, maximè cum ſcientia inflet, obſeruantia verò regularis ædificet.*

Vrgeo deinde ſanctiſſimum illud Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. de Regularib. c. 1.* decretum. *Quoniam non ignorat ſancta Synodus, quantum ex monaſteriis piè inſtitutis, & rectè adminiſtratis in Eccleſia Dei ſplendoris, atque vtilitatis oriatur, neceſſarium eſſe cenſuit, quo faciliùs, ac maturiùs, vbi collapſa eſt, vetus, ac regularis diſciplina inſtauretur, & conſtantius, vbi conſeruata eſt, perſeueret, præcipere, prout hoc decreto præcipit, vt omnes regulares tam viri, quam mulieres ad Regulæ, quam profeſſi ſunt, præſcriptum vitam inſtituant, & componant, atque in primis, quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem, vt obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis, ac ſi quæ alia ſunt alicuius Regulæ, & ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum reſpectiuè eſſentiam, nec non ad communem vitam, victum, & veſtitum conſeruanda pertinentia fideliter obſeruent, omniſque cura, & diligentia à ſuperioribus adhibeatur, tam in capitulis generalibus, & prouincialibus, quàm in eorum viſitationibus, quas ſuis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur, cum compertum ſit, ab eis non poſſe ea, quæ ad ſubſtantiam regularis vitæ pertinent, relaxari, ſi enim illa, quæ baſes ſunt, fundamenta totius Regularis diſciplinæ exactè non fuerint conſeruata, totum corruat ædificium neceſſe eſt.* Cum enim ad *profeſſionis perfectionem*, quam Concilium tam enixè commendat, neceſſaria potius, quam per vtilis ſit talium ſelectorum Conuentuum erectio, vbi Regularis diſciplina exactè obſeruetur: cum in communibus, & ordinariis id ſæpius fieri nequeat, vel propter magnum concurſum populi ad illos, & cum extraneis commercium, quod crebrius vitari non poteſt; vel propter exercitia Religioſorum, ſtudia videlicet, in quibus occupantur; confeſſiones, quas audiunt; conciones, quas prædicant, & conſilia, quæ pro conſcientiis quietandis præbent, vel ſcribunt; vel propter ſimiles cauſas. Alioquin Religio patietur detrimenta, quæ Concilium auertere conatur; nempe quod ea *quæ ad ſubſtantiam Regularis vitæ pertinent* relaxentur: & illa *quæ baſes ſunt, & fundamenta totius Regularis diſciplinæ exactè* non conſeruentur.

Vrgeo etiam, quod cum via ad maiorem perfectionem nulli præcludi debeat, & *propoſitum diuinitus inſpiratum impedire* non liceat. *cap. licet de Regularibus.* Vt propterea Religioſo petenti 46 tranſitum ad arctiorem, ſeu perfectiorem Religionem negari non poſſit ſub peccati mortalis reatu, vt dixi *tom. 1. Summæ c. 25. n. 53.* ex Syluestro, & Miranda, & tenent Bartholomæus à S. Fauſto, & Bartholomæus de Vecchis, quos refert, & ſequitur Barboſa *in d. c. licet n. 16.* procul dubio Religioſo ad perfectam, & exactam ſuæ profeſſionis obſeruantiam, ex propoſito ſibi diuinitus inſpirato anhelanti, non debet negari manſio, ſeu Ciuitas refugij, in qua omnibus obſtaculis Regulari obſeruantiæ obicem ponentibus, commodiùs, & ſecuriùs obſiſtere queat.

Ad id porrò teneri Prælatos Religionum col- 47
ligo ex Corduba *in Regula S. Franciſci c. 10.* vbi aſſignans duplicem modum obſeruandi regulam, quorum prior eſt obſeruatoria ipſius ſine tranſgreſſione quoad præcepta, de poſteriori ſic loquitur conformiter ad intentum, dicens: *Secundo modo eſt regulam ſecundum perfectam puritatem, & rigorem in ſpiritus tranquillitate obſeruare, & ipſi Miniſtri tenentur de præfato remedio perfectionis prouidere. Patet quia Regula ſubſequenter obligatoriè iniungit dicens; Miniſtri verò benignè, & charitatiuè eos recipiant. Item quia de iure diuino tenentur fauere perfectioni Regulæ, & legis Chriſti, vt habetur 2. Corinth. 10. Item quia iure eccleſiaſtico tenentur quilibet Prælati, vt in c. licet de Regular. Vbi ſic habetur: Profectò Prælatus ſine difficultate, & prauitate quilibet debet ſubdito ad frugem melioris vitæ tranſeundi licentiam indulgere, ne videatur propoſitum impedire diuinitus inſpiratum.* Hæc autem obſeruantia Regulæ *ſecundum*

dum perfectam puritatem, & *rigorem* eſt idem ac illud quod eidem Patri S. Franciſco à Chriſto reuelatum eſt, vt ipſius ordinis hiſtoriæ narrant, *ad litteram ad litteram; ſine gloſſa, ſine gloſſa.*

48 Specialiter huiuſmodi Reformatorum cœnobia vtiliſſima pro Sancta Eccleſia eſſe; eo videlicet quod in ipſis veluti in arce fortiſſima ſtrenuiſſimi milites ſemper Deo vacent pro populi Chriſtiani neceſſitatibus ipſum aſſiduè deprecantes, elicitur quoque ex Concilio Auguſtodunenſi ſub Leodegario Epiſcopo, *can.* 15. vbi ſic: *De Abbatibus verò, vel monachis ita obſeruare conuenit, vt quidquid Canonicus ordo, vel Regula S. Benedicti docet, & implere, & cuſtodire in omnibus debeant. Si enim hæc omnia fuerint legitimè apud Abbates, vel monaſteria conſeruata, & numerus monachorum, Deo propitio, augebitur, & mundus omnis per eorum orationes aſſiduas, malis carebit contagiis.* Quibus etiam fauet S. noſtra Thereſia, quæ, vt in eius vita *c.*7. habetur, Eccleſiæ calamitates Religioſorum relaxationi attribuit. Dicit enim Hiſpanico idiomate: *No ſe de que nos eſpantamos aya tantos males en la ygleſia; pues los que auian de ſer los dechados para que todos ſacaſen virtudes, tienen tamborrada la labor, que el eſpiritu de los Sanctos paſſados dexaron en las Religiones.* Similia ferme reuelata fuiſſe S. Franciſco ex *libro Conformitatum conform.*7.*art.*9. Sic habetur: *Stante in oratione B. Franciſco in S. Maria de Angelis apud Aſſiſium dixit Chriſtus Franciſco: Si vis vt habeam miſericordiam de populo Chriſtiano, fac vt ordo tuus permaneat in quo poſitus eſt, quia non remanet mihi plus de toto mundo: & ego promitto tibi quod amore tui, & ordinis tui non permittam mundo euenire aliquam tribulationem, quia ſi in tua Religione non manſerint niſi tres fratres perfecti adhuc ipſa erit mea Religio, & ipſam in perpetuum non relinquam, & vſque ad diem iudicij perdurabit.* Hæc ibi pia ſanè, & piè intelligenda.

49 Vtiliſſima quoque Religioſis ipſis eſſe nedum conuincitur ex dictis; eo præſertim quod pro maiori ipſorum perfectione conſequenda conducant, ſed & quia per hanc viam infamem hypocriſis labem fugient, quam deſides, & negligentes ſuæ profeſſionis ſectatores grauiter incurrunt. Tales etenim ſimulatores, & menda-
50 ces eſſe ex S. Thoma 2.2.*q.*184.*art.*4. elicitur, & notat Ioannes Tabienſis, *verb. Religio,* dicens: *Ex eo ſolùm quod Religioſi deponant intentionem perfectionem proſequendi, tales eſſe in contemptu, & poni à S. Thoma in ſtatu peccati mortalis tanquam*
51 *mendaces, & ſimulatores facto, eſt clarum.* Et meritò quidem quia hypocrita eſt ille qui veluti mymus, & hiſtrio aliam perſonam induit, quam gerit: Religioſus porrò habitu quem geſtat ſuæ Regulæ exactum profeſſorem ſe nominat, & ſi res cum nomine non cohæreat, fingit, & hypocriſi laborat: ſiquidem veri margariti, obſeruantiæ nempè perfectæ, loco, vitrum apparentiæ ponit, vt benè Iſidorus Peluſiota *lib.*2.*epiſt.*24. Vnde tritum illud: *Tanti vitrum quanti margaritum.* (De quo Tertullianus *lib.*4.*contra Marc.*) hypocritis quadrat. Quod ſatis à Deo in ipſorum
52 morte reuelare ſolet. Ita hypocriſim monachi cuiuſdam reuelauit Deus S. Euthymio cùm Angelum vidit horrenda ſpecie, tridente graui, animam illius è corpore extrahentem, teſte Nice-
53 phoro *lib.* 14. 52. Ita hypocrita monachus fingens ſe abſtinere cibis cùm occultè comederet in morte coactus id ipſum publicè confiteri, atque addere: *Ecce nunc ad deuorandum draconi traditus ſum, qui cauda ſua mea genua, pedeſque colligauit, caput verò ſuum intra meum os mittens ſpiritum meum ebibens extraxit.* Vti refert S. Gregorius 4. *Dialog.* 38. Ita hypocriſim ſuam detexit doctor Pariſienſis: cùm enim in vita probus ab omnibus haberetur, mortuus ex feretro proclamauit: *Iuſto Dei iudicio accuſatus, iudicatus, & condemnatus ſum.* Qua voce perculſus S. Bruno cum ſociis ordinem Carthuſienſium inſtituit.

Sed cur in hoc immorandum, cum exacta, & 54
perfecta Regulæ obſeruantia, ad quam huiuſcemodi Conuentus ſpecialibus Reformati diriguntur, tam per ſe expetibilis, amabilis, & deſiderabilis ſit, vt nihil aliud magis Religioſorum animis inſitum eſſe debeat. Plura de hoc *in opere de Reformatione Regularium cap.*5 & 6. dixi, vbi etiam horrendos caſus quorundam Regulæ monaſticæ contemptorum recitaui. Nunc verò ſpecialiora quædam Patrum, & Sanctorum teſtimonia in medium producam. Ex S. Ephrem 55
Syro in *Adhortat.*1.*ad nouit.* Illud: *Si in Cœnobio fratrum degeris, regulas conuentuales ne deſpexeris. Si ſolitariam vitam vixeris, caue optimas formas Anachoretarum, qui rectam tibi ſemitam ſtrauerunt, deprauaueris.* Ex Gregorio Nazianzeno, *Iamblic.*15. iſtud. *Quid eſt monachus? Eſt qui viuit, & Regula, & Deo.* S. Cæſarius in Regula Sanctimonial. ſic: *Quia vos Angelis deſiderio eſſe conſimiles, iterum atque iterum rogo, & per omnipotentem Deum vos conteſtor, vt nihil de ſanctæ Regulæ inſtitutione minùs permittatis, ſed totis viribus eam cuſtodire, auxiliante Domino, laboretis.* D. Bernardus de præcept. & diſpenſat. Sic: *Omnes magiſtram regulam ſequantur, nec ab ea temere deuietur.* vbi temeritatis notam Regulæ tranſgreſſoribus indicit Bernardus. Alibi quoque, ſcilicet Epiſt. 321. ſic: *Rogo vos fratres, & multum obſecro, ſic agite, & ſic ſtate in Domino dilectiſſimi, ſolliciti ſemper circa cuſtodiam ordinis, vt ordo cuſtodiat vos.* Diuus Bonauentura *in ſpecul. Diſciplinæ p.*1.*c.*2. ſic: *Communem ordinis obſeruantiam ſequantur perfectioni in ſilentio, & aliis inſtitutis plenius obtinendis inſiſtant: à qua nec exemplari leuium, vel negligentium aliquorum diſſolutione diuertant.* Eodem quoque libro ſic habet: *Optima religioſi perfectio eſt, perfectè communia quæque conuentualia ſeruare.* Clariùs cæteris D. Vincentius Ferrerius tam altè, & excellenter de Regulæ Religioſæ obſeruantia ſentiens, vt *in ſermon. de S. Franciſco* dixerit: *Qui Regulam ſeruat, ſanctus eſt, & poſſet canonizari.* Iſtorum Patrum veſtigia ſequitur S. Ignatius de Loyola celeberrimæ Societatis Ieſuiticæ Patriarcha; chriſtianique orbis alter ſol, dum Regulæ, & conſtitutionum exactiſſimam obſeruantiam ſuis mandat his verbis: *Omnes conſtanti animo incumbamus, vt nihil perfectionis, quod diuina gratia conſequi poſſimus, in abſoluta omnium conſtitutionum obſeruatione, noſtrique inſtituti ratione adimplenda, prætermittamus.* Nonnulla etiam ex Sanctis noſtris Virginibus Thereſia, & Magdalena de Pazzi in eo opuſculo *de Reformat. Regular. cap.*5. ad intentum hoc adduxi. Quibus modò addendum id quod eadem B. Magdalena in quodam raptu, ſeu extaſi prout 4. *part. ſuæ vitæ cap.*18. ſcribitur, dixit quæ omnino ad noſtrum thema deſeruiunt ſi quæ alia: *La cognitione appartenente alla Religione è queſta, conoſcere quanto ſia vtile, e neceſſario il conſeruare la Religione,*

gione, è Regola in quella primiera cognizione, e rigore come quando ella fu inſtituta, con oſſeruar perfettamente le promeſſe, e voti, che ciaſcun'anima Religioſa hà fatto a Dio, e ſtar del continuo con l'animo lontano dal ſecolo, quanto è poſſibile. Meritò autem hæc ab his Sanctis dicuntur, quia Regulæ ſpecioſiori quadam ratione dicuntur à Deo datæ, vel inſpiratæ, prout ex Regula S. Franciſci dixerunt Leo X. & Iulius III. in ſuis diplomatibus, & de Regula S. Brigittæ dicitur in eius reuelationibus, & tractat Corduba, *q. 1. introductor. in Regul.* Quibus ſi iungatur, quod ex oppoſito veluti parallelè, tepidi Religioſi, Regularum tranſgreſſores in magno animarum ſuarum periculo verſentur, propter quod D. Auguſtinus tritum illud protulerit: *Sicut non vidi meliores his, qui in clauſtris profecerunt, ita non vidi deteriores his, qui in clauſtris virtuosè ſe habere non ſtuduerunt.* Et Dionyſius Carthuſianus *lib. de Reformat. Clauſtral. art. 6.* dixerit: *Quanto quis perfectiùs viuere obligatur, tantò vitioſior eſt conuerſatio eius, ſi vt tenetur, viuere non conetur.* De quo Ioannes Euſebius Nierembergenſis *in doctrina Aſcetica lib. 1. doctrina 4. c. 36.* profectò manifeſtè conuincitur huiuſmodi monaſteria, ſeu cœnobia Regularium in quibus earum Regulæ exactè & adamuſſim obſeruentur vtiliſſima valdè Eccleſiæ, & ipſis Regularibus eſſe.

56 Vix tandem omittere poſſum, quod ſi pro cuiuſlibet Religioſi maiori in ſpiritualibus profectu, iuxta multorum piorum vſum, qui maximè in Religioſiſſima Societate Ieſu cernitur (eiuſdem Patriarcha S. Ignatio *4. p. conſtit. c. 8. regul. 7.* id præcipiente Sacerdotibus: *Vt in armorum ſpiritualium genere tractando, quod Dei gratia ad ipſius obſequium tantopere conferre cernitur, dexteritatem habere poſſint*) tempus, & loca ſpeciatim deſignata ſunt vt ſolitariæ vitæ attendere queat, eo quod à Cornelio Muſio *in carmine* laudatum ſit illud:

O beata ſolitudo,
O ſola beatitudo
Piis ſeceſſi colis.
Quam beati candidati,
Qui ad te volant alati
Procul a mundi colis:

Quanto magis ſi pro pluribus id fiat, qui impenſius Deo vacare ſtudentes audiunt Saluatorem Marci 6. dicentem: *Venite ſeorſum in deſertum locum, & requieſcite puſillum?* Quis eſt iam qui communia iſta orationis, ſilentij, & ſolitudinis habitacula auerſari præſumat? Sanè temeritatis notâ dignum cenſerem niſi me modeſtiæ regulæ reprimerent. Hoc quidem iudicaſſe viſus eſt æternæ memoriæ Summus Pontifex Paulus V. dum iuxta dicta in ſuperioribus, diplomate dato, ſimili exercitio per decennium vacantibus pleniſſimam piaculorum ſuorum Indulgentiam his verbis conceſſit. *Iſ vero, qui de ſuorum Superiorum licentia à negotiis per decem dies alieni in cella commorabuntur, aut ab aliorum conuerſatione ſeparati in piorum librorum, & aliarum rerum ſpiritualium animos ad deuotionem, & ſpiritum inducentium, lectionibus operam ſuam dederint, addendo ſæpe conſiderationes, & meditationes myſteriorum fidei Catholicæ, diuinorum beneficiorum, quatuor nouiſſimorum, Paſſionis Domini noſtri Ieſu Chriſti, & aliorum exercitiorum orationum iaculatoriarum, aut vocalium, ſaltem per duas horas in diem ac noctem, orationibus mentalibus ſe ſe exercendo, faciendo eodem tempore confeſſionem generalem, aut annualem, vel ordinariam, ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint aut miſſam celebrauerint: quoties pro quolibet prædictorum exercitiorum plenariam ſimiliter omnium peccatorum ſuorum indulgentiam, & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus.*

At vehementer contra huiuſmodi Reformatorum Conuentuum erectionem inſurgunt quidam boni zelatores (vt par eſt credere) dicentes, ex illis ſequi ſectas, & diuiſiones in Religionibus, ac proinde impediendos, cùm iuxta Origenis doctrinam, *hom. 26. in Numer.* quod ad præſens intentum applicari poteſt: *Diſcenda nobis magnopere eſt conſonantia diſciplina, quia tanquam in muſicis, ſi harmonia chordarum fuerit conſonanter aptata, ſonum ſuauem modulati carminis reddit: Si verò ſit aliqua in fidelibus diſſonantia, ingratiſſimus ſonus redditur, & carminis dulcedo corrumpitur: ita, & iis qui Deo militant ſi diſſenſiones, & diſcordias inter ſe habeant, ingrata erunt omnia, & nihil acceptum Deo videbitur, etiamſi multa bella conficiant, etiamſi ſpolia multa deferant, & multa munera offerant Deo.* Ad quod maximè vrget illud Chriſti Lucæ 11. *Omne regnum in ſeipſum diuiſum deſolabitur, & domus ſupra domum cadet.* Sed ad hoc obiectum B. Raymundus de Capua in opuſculo illo ſuperiùs relato ſic ſe opponit: *Ad iſtud reſpondetur quod ſalua ſemper reuerentia dicentium, ipſi non videntur intelligere quid ſit diuiſio. Loquendo de illa diuiſione, quæ habet deſtruere. Omnis enim congregatio multitudinis fit ſemper ad aliquod vnum, alias non eſſet congregatio abſque vnitate, puta ad vnum actum, ad vnum propoſitum, ad vnum locum, ad vnum bonum; ſicut multi ſcholares congregantur in vna ſchola ad audiendum vnum magiſtrum, milites multi congregantur in vno loco ſub vno vexillo, & vno Capitaneo ad faciendam vnam victoriam, & ſic de aliis: Religionum autem Congregatio ſecundum B. Auguſtinum facta eſt charitatis vnione clamante Propheta iſta voce: Ecce quam bonum, & quam iucundum, &c. ſemper fit ſub vno determinato modo viuendi.* Et poſt alia: *Dicere ergo quod fratres qui volunt ſeruare prædictum modum viuendi, & B. Dominicum imitari, diuidunt Ordinem, eſt ſicut dicere, quod milites qui ſequuntur vexillum, & obediunt Capitaneo deſerunt, & diuidunt campum, vel exercitum; eſt ſicut dicere, quod ſcholares qui libenter vadunt ad ſcholas, & audiunt magiſtrum, deſtruant ſtudium, quia diuidunt ſe ab aliis, qui nolunt venire ad audiendum magiſtrum in ſcholis. Manifeſtum eſt etiam cuilibet vtenti ratione, quod accedentes ad vnitatem, in qua eſt, vel in qua congregatio fit non diuidunt, ſed vniunt, non diſgregant, ſed congregant, non deſtruunt, ſed conſtruunt quod iam erat deſtructum.* Deinde hoc motiuum inane eſſe ſic proſequitur. *Ex ipſo enim formaliter ſequitur quod nullus Rector iſtius Ordinis debet vnquam attendere, nec cogitare de Reformatione ipſius Ordinis. Nam arguo ſic: Impoſſibile eſt citra Deum quod totus Ordo ſimul reformetur. Si autem pars reformetur, erit diuiſio inter reformatos, & non reformatos, igitur nunquam cogitemus de hoc niſi quod Deus totum faciat ſimul, alias non apponamus manum. O ſi Sancti Apoſtoli timuiſſent hoc, ſcilicet ne ponerent, vel poſuiſſent Diuiſionem inter Chriſtianos, & Paganos, profectò de cætero nunquam aliquem conuertiſſent, nec etiam inſtruxiſſent. O ſi Sancti Patres, & Doctores hoc attendiſſent,* 57

ſent, nunquam pro certo aliquem inſtruxiſſent. Quia verò intellexerunt verbum veritatis, quod non venerat pacem mittere ſed gladium inter bonos, & malos, ideo faciendo quod debebant non curabant, ſiqua ex hoc diuiſio ſequeretur. Nec ſequitur, ſalua eorum reuerentia, quod fierent duo ordines, & confunderentur ambo, imò vbi ſunt centum, quando quilibet facit quod ſibi placet, non eſt inter illos vnus ordo, qui tamen efficeretur paulatim vnus per vnitatem obſeruantia vnius vniformiter ſcripta, vbi non ſequuntur proprias voluntates, & diuerſas, ſed vnam ſtatuentem, & ordinantem, & tunc eſſet vnum ouile & vnus paſtor. Idem ſequitur Ioannes Excuria Vicarius Conuentuum reformatorum Congregationis Olandriæ eiuſdem Ordinis in Epiſtola ad Carolum Ducem Burgondiæ, dicens: *Nec eſt hoc Ordinem diuidere, ſtatum Ordinis mutare, aut eius hierarchycum, vt quorundam verbis vtamur, confundere, vel ſtruere.* Et inferiùs; *vnus magiſter Ordinis: vnum Capitulum generale, vna profeſſio ſub eiſdem Regula, & conſtitutionibus, abſque qua-*
59 *cunque diuiſione Ordinis vnitatem conſeruat.* Alius propterea eiuſdem Ordinis celebris Profeſſor Ioannes Nyder *in Opuſcul. de Reformatione Religioſorum* ſic ſe opponit contra eos qui Conuentum, reformationem reiiciebant, eo quod per illam ordo diuideretur. *Obiiciunt quod per reformationem quorundam, & non aliorum, Ordo diuidatur, & duo videantur Ordines. Meliùs fortaſſa arguerent quod apud Reformatos vnus reſuſcitatur Ordo, & apud deformatos nullus manet Ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat.* Subiungit: *Imò reformatè viuere eſt vnire, & ordinare ſe in Dei exercitu ductum ſequendo ſui fundatoris.* Et inferiùs: *Et ita hodiè fit, vt docet experientia tam apud Religioſos, quam apud Sanctimoniales bene reformatas quidquid dicant conformatores ſaculi, & Reformatorum æmuli.* Ita Niderus *c. 7 eius Opuſculi.*

60 Opponunt ſecundò alij quod ex huiuſmodi Conuentuum diuiſione ſequantur ſcandala, murmurationes, detractiones, odia, contumeliæ, & generaliter ſolutio totius concordiæ, & pacis, quæ maximè ſunt contraria perfectioni Religionis. Sed ad hæc idem Ioannes Excuria, qui vt ſupra in Epiſtola ad Ducem Burgundiæ ſic reſpondet: *Circa quod dicendum eſt ſecundum D.*
61 *Thomam in materia de ſcandalo, tractantem qualiter bona ſpiritualia debeant, vel non debeant dimitti propter ſcandalum. Bona enim ſpiritualia ſunt in duplici differentia, ſcilicet neceſſaria, & voluntaria. Bona ergo ſpiritualia qua ſunt de neceſſitate non debent omitti propter ſcandalum paſſiuum aliquorum. Reformatio autem religioſorum eſt non obſeruantibus neceſſaria: ad quam faciendam obligantur Pralati de directo ex debito iuſtitia, ideo non debet omitti propter ſcandalum aliquorum. Bona verò ſpiritualia voluntaria poſſunt interdum differri, ſed ex toto illa dimittere, non eſt neceſſe. Nam ſi aliqui de bono opere ex ignorantia, ſeu fragilitate ſcandalizantur, vocatur ſcandalum puſillorum. Debent ergo puſilli tales inſtrui, & informari, & ſi ſcandalum deponere noluerint, tunc ſcandalum eorum videtur ex malitia procedere; nec propter eos bonum eſt ampliùs omittendum, vel differendum: quoniam eorum ſcandalum ſimile eſt ſcandalo Phariſæorum. Quod autem per tales lites, & odia ſuſcitentur, pacis, & charitatis fœdera diſſoluantur, Chriſtus audiatur, & ſibi obediatur qui ait: Sinite illos cæci ſunt, &c. Si autem forte aliqui forent qui nolentes in obſeruantia pro ſalute ſua manere, aut ad Conuentum alium ſe transferre, & longè latéque vagari errabundi minus malum erit incomparabiliter, quàm poſteritatem ſuam per futura tempera periculo perditionis exponi. Timendum quippe eſt in propoſito Euangelium ſibi applicari, vbi Dominus ait. Va vobis ſcriba, & Phariſæi hypocrita, qui circuitis mare, & aridam, vt faciatis vnum proſelitum, & cum factus fuerit, facitis filium gehenna duplo quàm vobis.* Ferè ad idem reſpondet Ioannes Nyderus in Opuſculo citando, *c.* 13.

Obſtant, & alij dicentes ſingularitatem eſſe 62
huiuſmodi monaſteriorum inſtitutiones, ac per conſequens auerſendas, prout ſæpiùs de ipſa Patres docent. Et ſignanter Caſſianus *lib. 5. cap.* 13. dicens: *Quidquid enim extra conſuetudinem praſumitur, vſumque communem, vt vanitatis, & gloria, atque oſtentationis morbo pollutum antiquiſſima Patrum traditio notat.* Vnde D. Bonauenturæ *in Specul. diſciplin. & in Alphabet* hæc dogmata ſunt: *Optima religioſi perfectio eſt perfectè communia quæque conuentualia ſeruare Qui communia ſectatur, & ſingularia vitat, magis diligetur, & citiùs ad bonum finem perueniet.* Et noſtra S. Thereſia *in Documenti Monal.* ſic; *Huya ſiempre la ſingularidad, quanto le fuere poſſible, que es gran mal da la Communidad.* Sed ad hoc obiectum benè reſpondet primo Ioannes Niderus Dominicanus *in Tract. de Reformat. Religioſ. cap.* 5. Sic dicens contra eos qui reformationem Religionis impugnabant: *Ad quartam obiectionem vbi di-* 63
cunt reformationem eſſe rei nouitatem, & ſingularitatem; in hoc impij ſuam cæcitatem manifeſtant, & ignorantiam. Nouitas enim non ſemper in malo, ſed ſæpe in ſacra pagina in bono accipitur, imò nullus reformari poteſt abſque inductione noua forma; vnde toto niſu cordis ſtudere debent religioſi quatenus innouentur ſpiritu. Seruiamus, inquit Apoſtolus ad Romanos 7. in nouitate ſpiritus, & non in vetuſtate littera. Aſſumere itaque quinque nouitates ſacra docet pagina. Primò, nouitatem cordium in pœnitendo de vita praterita, quam nouitatem Deus promittit Ezechielis 2. Dabo vobis cor nouum. Secundo, nouitatem oris, qua verbum vita prædicemus, & cantemus, quam Chriſtus promittit Matthæi vltimo: Linguis loquentur nouis. Et in Pſalmis: Cantate Domino canticum nouum. Tertiò, nouitatem conuerſationis, de qua 1. ad Corinth. 5. Expurgate vetus fermentum vt ſitis noua conſperſio. Quarto nouitatem bona fama, & nominis, de quo Iſai 42. vocabitur tibi nomen nouum, quod os Domini nominauit. Quinto, nouitatem vita de qua Hebræor. 10. Habentes itaque fiduciam in ſanguine eius qui initiauit vobis vitam nouam. Sciant tamen reformationis æmuli, quod nouitas, cum à ſanctis vituperatur doctoribus, importat aliquid, quod nec à ſacris approbatum eſt ſcripturis, nec ab Eccleſia Sancta vſibus. Certum autem eſt, quod reformare mores ſecundum Regulam, & ſtatuta per Eccleſiam approbata diuinè nihil mali, ſed maiorem viuendi perfectionem importare dignoſcitur. Et poſt alia. *De ſingularitate pari modo ſapiendum eſſe aut maleuolos, aut ignorantiſſimos. Singularitas enim prout importat vitium, quemadmodum S. Thomas 2. 2. q. 162. art. 4. ad 4. & habet à B. Bernardo, quidam eſt gradus ſuperbia. Quia quintus humilitatis gradus eſt tenere quod communis regula monaſterij habet, cui opponitur ſingularitas, per quam ſcilicet aliquis ſanctior vult apparere alijs.* Subiungit deinde: *Videat hic mentis compos quod apud religioſos ſingularis eſt, & dicitur; primo qui non vult tenere quod com-*

munis

munis tenet vita monaſterij, quia in monaſterio ſæpe multitudo monachorum non ſequitur quam profeſſa eſt regulam, ſed potius vitam imitatur mundanam, & huic ſeculo ſe conformare nititur totis viribus. Ad ſingularitatem etiam exigitur, vt quis ſanctior velit apparere quàm exiſtat. Hoc certè vitium hypocriſis importat, & ſuperbiæ, aut inanis gloriæ, nedùm in religioſo, & monacho, ſed etiam in quolibet Chriſtiano fidem profeſſo. Inferius autem ſic: *Seruare autem regulam, & ſtatuta à ſanctis confirmata patribus, ab Eccleſia vniuerſali approbata, & practicata à viris qui olim prudentia pollebant, & virtutibus: hoc non eſt ſingularitatis incurrere vitium, ſed ſub voto Deo reddere promiſſum. Nec de ſingularitatis vitio debet notari qui ſuper alios opera ſupererogationis in victu, vel amictu exercet, niſi faceret illud propter iactantiam, vel ſuperbiam, vt ſe cæteris præferat, quia ſic eſſet vitium ſuperſtitionis, vt dicit S. Thomas 2. 2. Si autem hæc facit, inquit, propter macerationem carnis, vel ad humiliationem ſpiritus, ad virtutem temperantiæ pertinet. Vnde Auguſtinus dicit lib. 3. c. 12. de Doctr. Chriſt. Quiſquis reſtrictius rebus prætereuntibus vtitur quàm habeant mores eorum cum quibus viuit, aut intemperans, aut ſuperſtitioſus eſt. Et ita per omnia dicit Bonauentura lib. de perfection. Euangel. c. 12. In cuius rei euidentiam primo dialogorum refert B. Gregorius. Cùm inter ſeculares in alpibus conuiuans S. Honoratus nollet carnes comedere puer exiſtens ſecularis, & de ſingularitate à conſodalibus corrigeretur exiuit mancipium volens aquam haurire per ſitulam, quam in montibus, vbi conſueuerunt homines audire de piſcibus, non eos videre, intrauit piſcis miraculoſè: qui ad ſancti viri plura poſſet valere prandia. Per quod certè Dominus approbauit ſingularitatem ſupererogationis, & temperantiæ, non ſingularitatem ſuperſtitionis, & ſuperbiæ. Ex quibus apertè iam conuincitur nullum reformationi beneuolum, cenſeri debere ſingularem, aut inuentorem nouitatum, quia ſe ſeculo conformare volentes religioſi tepidi, & Patrum ſancita contemnentes vetera, potius ſingulares ſunt vocandi.* Videndus etiam Corduba *in Regul. S. Franciſc. c. 10. q. 5.*

64 Succlamant alij dicentes, ſe viuere ſicut Patres eorum, apud quos non erat huiuſmodi Conuentuum Reformatorum. & non Reformatorum diſcrepantia. Sed illis obſtandum; eo quod fere ſemper in Religionibus talis diuerſitas viſa fuerit, vt aliqua ex iis quæ adduxi, ſufficienter
65 demonſtrant. Deinde illis opponitur Ioannes Nyderus relatus, *eo opuſculo c. 8.* Sic dicens: *Reſpondetur eis, quod, aut loquuntur de primis ſui Ordinis Patribus, aut de modernis tranſgreſſoribus. Si de primis* hoc, inquit, non eſſe credendum. Si verò de modernis, ait: *Hoc primum reſponſum habeant quod mortui de quorum virtutibus apertè non conſtat, iudicium cordium cognitori committendum eſt, non temerè à viuis definiendum quo animo plura regulæ, & conſtitutionum non obſeruauerunt. Piè enim credi poteſt multos animum habuiſſe ea ſeruandi: ſi hi cum quibus degerant Prælati ea omnino ſeruanda mandauiſſent, & multitudo fratrum ſine qua plures ceremoniæ ſeruari nequeunt talia practicaſſent.* Quod ſi de illis conuincatur ita feciſſe ſubiungit idem Author: *Lugeant potius talium filij pro patribus dicentes cum Ieremia illud Trenor. 5. Patres noſtri peccauerunt, & non ſunt, & nos iniquitates eorum portauimus. Et cum Pſalmiſta: Peccauimus cum patribus noſtris, iniuſtè egimus, iniquitatem fecimus. Nec mirum ſi patres eorum comederunt vuam acerbam, & dentes filiorum obſtupuerunt.*

66 Opponunt prætereà diſpenſationes in Regularibus obſeruantiis, quibus conformantur conuentus non Reformati. Sed iſtis obuiam vno verbo occurri poteſt, quod ſi tales diſpenſationes per Apoſtolicam Sedem factæ fuerint, ac- 67 quieſcendum, quod illis vti poſſunt; & ſi melius eſſet, præſertim ſi ipſa S. Sedes oppoſitum non præciperet, Regulę puritati ſinceriter ſe conformare. Si autem per diſpenſationes intelligant laxas quaſdam, & irrationabiles licentias, ſeu permiſſiones viuendi contra Regulam, tales non *diſpenſationes*, ſed *diſſipationes* meritò compellari debent. Eſt enim diſpenſatio, prout Hoſtienſis, Angeſtus, Corduba, & alij. *Rigoris iuris, per eum ad quem ſpectat miſericors canonicè facta relaxatio.* Expendatur illud *Canonicè facta.* Pro quo D. Bernardus *de conſiderat. ad Eugenium libr. 3.* ſic. *Quid inquis? Prohibes diſpenſare? Non ſed diſſipare. Non ſum tam rudis, vt ignorem poſitos vos diſpenſatores, ſed in ædificationem, non in deſtructionem. Denique quæritur inter diſpenſatores, vt fidelis quis inueniatur. Vbi neceſſitas vrget, excuſabilis diſpenſatio eſt: Vbi vtilitas prouocat, diſpenſatio laudabilis eſt. Vtilitas inquam communis, non propria. Nam cum nihil horum eſt, non planè fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſſipatio eſt.* De tali etiam diſpenſationis genere optimè Nyderus *ſupra cap. 9.* dixit: *Diſpenſare eſt cum licentia ad infernum intrare* Et inferius: *Satis igitur patet quam inanis ſit obiectio de diſpenſationis velamine, per quod multi totaliter fere ſe ipſos conformant ſeculo.*

68 Nonnulli etiam impugnant huiuſmodi Cœnobia ſtrictioris obſeruantiæ, quia dicunt occaſionem eſſe, quod aliqui propter ipſorum ſtrictiorem vitam, Religionem deſerant, & fiant Apoſtatæ. Cæterum, præterquam de iſtis dici poſſet commune illud, quod Phariſæorum ſcandalum paſſiuum non eſt curandum, ſicut nec Chriſtus curauit *Matth. 21. & Ioann. 8.* Vlterius Corduba *in Regul. S. Franciſc q. 3. introductor.* ſic dicit: *Reſpondeo illud ad Galat. 5. vtinam abſcindantur qui vos conturbant. Nam vt ait S. Bonauentura q. 14. ſuper Regulam, gratiæ ſunt Deo referendæ pro tanto beneficio: non quia apoſtans ad ſeculum exiens peccauit frater, ſed quia oues ſuas à contagioſa peſte liberauit.* Et infra: *Nam minus malum eſt quod ſolus ille diſcolus damnetur in ſeculo, & inter peccatores, quam in Religione inter ſanctos in ſcandalum aliorum.* Ad quod affert exemplum Catholicæ Reginæ Eliſabeth Hiſpaniarum, quæ cum reformaſſet quædam Monaſteria Monialium, & aliqua illarum quæ ex Monaſteriis exierant, in Lupanari exiſtentes canerent hymnos, & cantilenas, & hoc eſſet illi relatum, ipſa dixit: *Optimè factum eſt, vt meretrix ſit in ſuo loco decenti ſcilicet lupanari: illa erat meretrix in loco ſancto, melius eſt vt ſit in ſuo loco.* Vide Nyderum ſupra *c. 14.* afferentem ad intentum oraculum cuiuſdam ſancti viri Ratiſponenſis Epiſcopi ad alium eiuſdem Eccleſiæ Antiſtitem.

69 Item alij dicunt, horum Conuentuum ſpecialiter Reformatorum inſtitutionem prorſus eſſe charitati contrariam, quia ex ea ſequitur quod non reformati vilipenduntur, calumniantur, & veluti ethnici, & publicani reputantur. Sed iſtis obſtat, quod ſi hoc dicant de Reformatis, quaſi ipſi ſint, qui alios non Refor- 70

matos vilipendunt, calumniantur, &c. Malè faciunt, & reprehenſibiles valde ſunt. Quia nemo ſtrictiorem vitæ modum ſequens alium iudicare debeat, eo quod videat ipſum laxioris vitæ normam ſectari: ne ſimilis ſit Phariſæo illi, qui in Euangelio dicebat Luc. 18. *Non ſum ſicut cæteri hominum raptores, iniuſti, adulteri, velut etiam hic publicanus, ieiuno bis in ſabbato, decimas do omnium, quæ poſſideo.* Etenim, vt Vualdenſis noſter, *tom. 1. lib. 2. art. 3. cap.* 28. contra ſimilem Phariſæo Vuiclephum dicebat: *Hoc vnum credo nemini vnquam creato iudicio fore conceſſum ante tempus extremi iudicij zizania ventilare de tritico.* Et inter malos ipſos multi perfecti reperiuntur. Pro quo audiatur quod de Cirione, Squirione vel Iſquirione Monacho Scythiæ legitur *3. l. Vitar. Patr. n.* 197. *& 6. lib. de Prouidentia n.* 14. vbi de ipſo dicitur, quod cum Sancti illi Patres prophetarent de futuris monachis, quale videlicet eſſent futuri, ipſe dixit: *Nos quidem adhuc mandata Dei implemus.* Interrogatus autem de ſucceſſoribus, dixit: *Dimidium operis noſtri operaturi ſunt.* Interrogatus verò de aliis poſterioribus, reſpondit. *Omnino non habet operationem generatio illa ventura.* Subiunxit tamen: *Qui reperti fuerint probati in tempore illo meliores ſuper nos, & patres noſtros erunt.* Et meritò quidem, quia ſub cœnobitica, & laxiori vita degentes, ſi cum trium votorum obſeruantia, & humilitate viuant, dubio procul alios excedent in perfectione, qui etſi arctiori vitæ vacent, id tamen ex amore proprio, & ſuperbia faciunt. Prout aptiſſimo exemplo declarat Pelagius, ſeu Author *lib. 5. de vit. Patr. libell.* 14. *n.* 19. & colligi poteſt ex D. Baſilio *in Regul. fuſ. diſp. reg.* 7. Vnde (quod mirum videri poſſet) S. Franciſcus, prout legitur in chronicis eius ordinis, & refert Corduba *ſupr. cap.* 10. *qu.* 2. prohibuit obſeruari in ſuo ordine præceptum fratris Eliæ Generalis eiuſdem de carnibus non comedendis.

71 Nec mirum ſanè quia cum Chriſtianæ vitæ perfectio, quam addiſcere Religioſi profitentur, in conformitate cum diuina voluntate ſita ſit, quicunque religioſus eam fecerit, ſiue in ſtrictiori, ſiue in mitiori via, perfectionem aſſequetur. Idcirco enim Abbas Niſtero Antonij Magni amicus, vt ex 4. *lib. vitar. Patr. libello* 1. habetur, cuidam petenti conſilium aliquod, poſt relata diuerſa virtutum exercitia, in quibus antiquiores Patres occupabantur, dixit: *Quod vides ſecundum Deum velle animam tuam, hoc fac, & cuſtodi cor tuum.* Vtique ad conſolationem Regularium eorum, qui corporis nimis auſteritatibus non incumbunt; ſi enim ſecundum Dei voluntatem vixerint, poterunt alios in vera perfectione excedere. Vnde Origenes *hom.* 10. *in Numer.* quem ad ſimile intentum affert noſter Vualdenſis *tom. 1. lib. 2. art. 4 c. 36. num.* 4. Clauſtrales omnes *Sanctos* appellat, etiam ſi ſint peccatores, quia ſcilicet *ſe Deo vouerunt, & ſeparauerunt à vulgo vitam ſuam, vt Domino ſeruiant.*

72 Poſſunt etiam dici obſeruantes, ſicut alij qui rigori vitæ vacant. Vt enim diſſertè in *Opuſc. illo relato* dixit Ioannes Excuria iam citatus: *Differentia inter obſeruantes, & non obſeruantes non conſiſtit in hoc quod eſt vti diſpenſatione, & non vti: ſed non obſeruantes dici debent, qui paſſim, & indifferenter tranſgrediuntur ſtatuta, & ceremonias ſuæ Religionis: Obſeruantes autem illi, qui regulariter, & ordinariè illas obſeruant; quamuis interdum pro loco, & tempore, ſeu cauſa, vel caſu vrgente, diſpenſationibus vtantur. Aut fortè, vt contingere poteſt, ex fragilitate ſine diſpenſatione tranſgrediantur, dummodo ſe intendant emendare, & non paſſim frangere, & pœnis ſe ſubmittere.* Bene etiam Ioannes Nyderus *in opuſc. relato c.* 8. dixit: *Omnes in non reformatis exiſtentes Monaſteriis iudicare tranſgreſſores ſuæ Regulæ ſuperbia non caret, aut ei eſt proximum.* Optimè etiam, & iuxta mentem noſtræ Seraphicæ Virginis Thereſiæ, Dominicus Grauina eiuſdem florentiſſimæ Dominicanæ vineæ frugifer palmes, contra nebulones hæreticos, & quoſdam ex Catholicis autumantes in Religionibus laxis nihil boni fere reperiri, ſic inſurgit. *Nulla eſt quamuis laſſata, & defatigata congregatio quæ (vt B. Matri Thereſiæ in eius vita reuelatum eſt) magno non ſit Eccleſiæ adiumento. Bos laſſus fortius figit pedem, ſcripſit Hieron. Ep. ad Aug. & in illa parte, quam pro exemplo perditionis ponunt hæretici (dicit Auguſtinus lib. de vnit. Eccleſ.) id eſt in Iſrael fuerunt Sancti Prophetæ, ibi erat ille memorabilis Elias, vt de aliis taceam. Vnde & ſe ſolum Dei ſeruum exiſtimantem cum diceret: relictus ſum ego ſolus: blanda obiurgatione à Domino reprehenſum legimus, dicente Domino:* Reliqui mihi ſeptem millia virorum, qui non curuauerunt genua ante Baal. Et inferius ſic: *Non eſt vinea iſta Religioſorum, ſicut vinea illa viri ſtulti à Salomone deſcripta, quam totam repleuerant ſpinæ, & vrtica, cum tot flores delegerimus, cum tot fructus collegerimus. Præclarè S. Auguſtinus in Pſal.* 47. *illam vocem impiorum dicentium quod in Eccleſia vix inuenitur vnus, vel duo, ſed pauciſſimi boni ſic confutat. Non audiamus tales voces, ne putemus paucos eſſe iſtos multi ſunt, ſed inter plures latent. Et vt alibi idem Auguſtinus dixit: ſunt ibi, & grana accede, tenta, excute, adhibe oris iudicium.* Facit etiam concinne ad hoc intentum quod noſtra etiam Extatica virgo B. Magdalena de Pazzi in quodam Raptu, ſeu Extaſi, prout refertur in ipſius vita *part. 4. cap.* 31. intellexit, ſcilicet: *Che oltre modo diſpiaceuano à Gieſù que' religioſi, che non ſolo non vogliono oſſeruare i voti promeſſi à Dio, e le regole, e ſtatuti della lor Religione, ma ſon anche d'impedimento agli altri, che non caminano in oſſeruanza. Per lo contrario inteſe ancora, che molto aggradiuano agli occhi diuini que' Religioſi che dimorano in Religione poco oſſeruante procurano dalla parte loro, benche con grande incommodo, e patimento di corriſpondere al vero, e perfetto viuere religioſo. Onde di queſti con ſomma compaſſione, e con gli occhi talora pieni di lagrime dicea: O quanto mi duole di non poter col proprio ſangue far si, che queſt'anime illuminate, le quali abitano in Religione larga, abbian quella facilità, e quell'ocaſioni, che hò to di poter corriſpondere al deſiderio, e ſtimolo interno che hanno. E riuolta à ſe ſteſſa dicea: O quanto meglio di me ſeruirebbono à Dio? O quanto più grate ſarebbono di tanto dono, ſe ſi trouaſſero, dou'io mi trouo.* Poſſunt ergo eſſe, ſicut de facto ſunt plures ſancti, etiam in laxioribus Cænobiis, & ſi vt tales non habeantur, vel quia alij non ſic boni inter eos degant, & bonum ipſorum nomen obſcurent; vel quia ſanctitas vera, cum in interiorum virtutum exercitio conſiſtat principaliter, non apparet exteriùs; vel quia ipſi ſe occultant. De quo D. Bonauentura *quæſtion.* 16. *&* 19. *ſup. Reg. D. Franciſc.* & Corduba *ibid. quæſt.* 3.

introduct. Vnde de ſimilibus verificari poterit id quod ſuperius ex D. Vincentio *in ſerm. de S. Franciſco* dixi: *Qui Regulam ſeruat ſanctus eſt, & poſſet canonizari.*

73 At dicent, ſaltem ſæculares, & extranei, viſa huiuſmodi diuiſione conuentuum, & fratrum, malè iudicant de illis, qui laxiori modo viuunt, illoſque vilipendunt, calumniantur, &c. Sed iſtis opponitur quod malè faciant, & contra regu-

74 las charitatis, & iuſtitiæ. Tum propter dicta, quæ etiam ad hoc intentum deſeruiunt. Tum quia, vt bene B. Raimundus relatus dixit: *Tota die videmus quod in diuerſis locis, & conuentibus ſunt aliqui fratres excellentes; quidam in ſcientia; quidam in ſanctitate vitæ: & tamen non propter hoc alij reputantur ignorantes, vel mali.* Sic ergo quamuis conuentus, & fratres ſtrictioris obſeruantiæ boni iudicentur, non propterea alij, qui ſecundum mitigationem approbatam, vel laxiorem vitæ normam degunt, mali æſtimari debent. Vt enim Nyderus *ſupra c. 7.* dixit: *In quolibet ſtatu, ac Religione, & ordine quolibet non omnes ſunt perfecti: ſed in eis, ſicut inter ſæculares, ſunt gradus: ita vt quidam ſint boni; alij meliores; & quidam optimi. Non ergo ſequeretur: iſti Reformati ſunt meliores, ergo vos, qui adeò ſtrictè non viuitis, & tamen ad ſalutem neceſſaria ſeruatis, eſtis mali.* Deinde, vt idem Nyderus *ibidem* dixit. *Aut iſti Religioſi habent, & ſeruant ea, quæ de neceſſitate ſalutis ſunt ſeruanda in ſuo ordine: & tunc à nullis debent haberi pro publicanis, & ethnicis; poſſunt tamen, & arctari debent ad obſeruandum ea quæ ſunt profeſſi, & ſine quibus tria ſubſtantialia diu non queunt ſubſiſtere.* Et poſt alia: *Si autem non ſeruant ea, quæ ſalutis neceſſitate ſunt ſeruanda non mirum ſi à cunctis æſtimantur miſeri. Ipſi enim ſi nominis religionis ſatisfacerent, meritò laudari deberent, iuxta illud Pſalmiſtæ: ſecundum nomen tuum ſic & laus tua. Poſtremo ipſi Religioſi in Eccleſia ſunt velut ſal poſiti, quorum bono exemplo mores aliorum condiendi forent, ſed ſi ſal infatuatum fuerit dicit Chriſtus Matth. 5. ad nihilum valet vltra niſi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Imputent ergo ſibi ſi iudicantur ſicut & ſunt.*

75 Ex dictis porrò elicitur iure, meritóque Leonem X. in Bulla, quam retuli *tom. 5. meæ Summæ in Marimagno Seruitarum n. 189.* præcepiſſe ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ ipſo facto incurrendæ, & Papæ reſeruata, quam referunt Caſſarubius, & Corduba ibi relati, ne aliquis ex fratribus Minoribus appellaret alium *Priuilegiatum, Collectaneum, Bulliſtam, Amadeitam, Clarenum, de Euangelio, ſeu de Caputio, ſeu Bigotum,* aut alio nomine irriſorio, aut iniurioſo. Quod, vt inquit idem Corduba *ſup. c. 2. Reg. S. Franciſ. q. 18.* etiam intelligitur de appellantibus alios *alio quouis nomine, etiam de nouo reperto ſeu fortè in futurum.* An verò etiam intelligatur de illis Reformatis, qui alios, etſi obſeruantes, non tamen ea ſtrictioris vitæ norma degentes, vocant, vel vocari à Sede Apoſtolica faciunt, Calceatos, Mitigatos, Pannoſos, &c alij viderint.

76 Elicitur ſecundò, conformiter ad dicta *ſupra num. 69. 70. & 71.* viuentes in laxioribus Religionibus, vel conuentibus eſſe in ſtatu ſalutis, ſi alias obſeruent ea quæ ad ſubſtantiam Religionis ſpectant, & quæ ipſi in profeſſione promiſerunt. Vnde Corduba *ſupra c. 2. q. 18.* contra Ioannem Pitrinum, quem ibi refert, dicit fratres Conuentuales ſui ordinis Minores eſſe in bono ſtatu ſalutis, *ſi alias* (inquit) *viuunt reformatè, vt tenentur, ſecundum alia obligatoria Regulæ.* Quod de aliis etiam Religionibus diſpenſatis, ſeu mitigatis dici debet. Quia tamen hoc maiorem exigit indaginem, & ad ſatisfactionem plurium conſcientiarum, quæ circa hoc ſæpius angi ſolent ſcrupulis, ideo diligentius inueſtigandum quando tales ſunt tuti in conſcientia, & quando non. Pro quo huiuſmodi poſitiones ſtatuendæ ſunt.

Prima eſt, iuxta dicta ſupra *n. 66.* Religioſi 77
viuentes in Religionibus mitigatis, ſeu diſpenſatis à Sede Apoſtolica tuti ſunt in conſcientia, & ſunt in ſtatu ſalutis, obſeruantes Regulam Ordinis ſecundum talem mitigationem, vel diſpenſationem. Ratio eſt, quia eo ipſo quod Papa, vel Apoſtolica Sedes diſpenſauit, vel mitigauit dictam Regulam, conſequenter etiam approbauit modum illum viuendi ſub ipſa. Cuius ſignum eſt, quod Pontifex in ea mitigatione ſeu diſpenſatione adiungere ſoleat *ad animarum ſalutem,* ſeu *profectum animarum,* prout Innocentius IV. & Eugenius IV. in ſimili diſpenſatione Regulæ B. Alberti pro Carmelitis dixerunt. Et quia obſeruantibus Regulas ſic diſpenſatas, & mitigatas concedere ſolent indulgentias, prout illas conceſſit idem Eugenius. Vnde tam certum eſt Religioſos ſic viuentes eſſe in ſtatu ſalutis quam certum eſt Papam errare non poſſe in approbatione Religionum. Quod etiam roboratur ex eo quod, vt eſt certum apud omnes, lex legitimè diſpenſata non obligat. Idque ſæpius Pontifices diſpenſantes Regulas explicare ſolent. Sic colligitur ex Corduba ſupra *cap. 10. q. 5 §. 2. notand.*

Secunda Religioſi etiam viuentes in Reli- 78
gionibus, vbi per legitimam conſuetudinem Regula eſt relaxata, ſeu mitigata, dummodo illam ſic relaxatam, aut mitigatam obſeruent, ſunt ſecuri in conſcientia, & in ſtatu ſalutis. Ratio eſt, quia præcepta Regulæ (exceptis his quæ pertinent ad vota eſſentialia) ſunt quaſi leges adiunctæ Religioni; Quare tantum obligant dum vim legis habent: hanc autem vim amittunt, ſtante conſuetudine contraria, ſufficiente ad abrogandas alias leges Eccleſiaſticas, cùm non maiorem vim, quàm leges Eccleſiaſticæ habeant. Ergo illas non obſeruans, neque peccabit, neque erit propterea in ſtatu damnationis. Confirmatur, quia cùm ſuperior diſpenſat in aliquo ex illis legibus, excuſatur à culpa non obſeruans: ergo ſimiliter, quando in deſuetudinem abiit: eandem enim vim contra legem habet legitima conſuetudo, ac diſpenſatio. Secundò, quia tales religioſi iam in re non profitentur priorem illam, & priſtinam regulam, ſed aliam diuerſam laxiorem; & nihil refert, in eum ſtatum deueneris ſiue per diſpenſationem, ſiue per legitimam deſuetudinem. Ita Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 2. num. 26.* ex aliis, quos etiam ſequitur Pelizzarius *in Manuali Regular. tract. 5. cap. 2. num. 54. & ſeqq.* Conformiter ad id quod dixi *tom. 5. ſumm. cap. 7. num. 17.* ex Corduba, & Azorio.

Tertia, conformiter etiam ad dicta eo loco 79
n. 18 Religioſi viuentes in Religionibus, in quibus Regula, vel ipſa Religio relaxata eſt per legitimam conſuetudinem quoad modos, vel circumſtantias votorum eſſentialium Re-

ligionis,

ligionis, ſi illam iſto modo relaxatam obſeruent, ſunt etiam in ſtatu ſalutis, & tuti in conſcientia. Ratio eſt eadem, quia ſcilicet conſuetudo habet vim tollendi ſeu abrogandi tales modos; & circumſtantias quia non pertinent ad ſubſtantiam votorum, ſed ad maiorem ipſorum perfectionem. Sanchez *ſup. n.* 26. *&* 29. Pelizzarius *ſupra n.* 54. qui ponunt exemplum in præceptis non equitandi, & non portandi calceamenta in Ordine Minorum, quia illa non pertinent ad ſubſtantiam votorum, ſed ad perfectionem illorum.

80 Quarta, Religioſi viuentes in Religionibus relaxatis quantum ad ſubſtantiam votorum eſſentialium Religionis; iſto modo viuentes non ſunt ſecuri in conſcientia, ſed ſunt in ſtatu damnationis. Ratio eſt ex oppoſito fundamento, quia ſcilicet eſſentia Religionis conſiſtit in illis votis; propterea enim vocantur eſſentialia, ac proinde nulla conſuetudine abrogari poſſunt. Confirmatur, quia vota Religionis ſaltem quoad ſubſtantiam obligant iure naturali, & diuino: quemadmodum ergo in iure naturali, & diuino non cadit diſpenſatio; ſic neque illis votis. Ita etiam Sanchez, & Pellizzarius conformiter ad ea, quæ dixi eo loco *n.* 16.

81 Quinta. Religioſi viuentes in Religionibus, vel Conuentibus, vbi Regula, & Conſtitutiones rarò, vel numquam ſeruantur, ſed paſſim franguntur; ſi hoc modo ipſi viuant, in ſtatu damnationis, vel maximo ſaltem periculo ipſius ſunt. Hanc probant quæ adduxi *in Tractatu de Reformatione Regularium cap.* 5. *&* 6. ex quamplurimis Patrum, & Doctorum teſtimoniis, variiſque exemplis, etiam horrendis ibi relatis. Eamque docet Ioannes Excuria in opuſculo ſuperius relato dicens, quod talis modus viuendi *ſuos amatores, & defenſores, ſi ſic moriantur, ineuitabiliter damnat.* Ratio verò eſt, quia eſto admittamus tranſgreſſionem Regulæ, & Conſtitutionum in iis quæ non ſpectant ad obſeruantiam votorum non eſſe mortale peccatum, ſed ſolum veniale; nihilominus conſuetudo (potius corruptela, & abuſus) taliter viuendi excuſari non poteſt à peccato mortali, prout tenent Abbas, Felinus, Carthuſianus, & Tabiena, quos ſequitur Sanchez *ſupr. c.* 4. *n.* 18. vel quia eſt contemptus interpretatiuus, vt tenent D. Antoninus, Syluester, Valentia, quos refert idem Sanchez; vel quia vt ipſe dicit, qui hoc facit, *probabiliſſimo contemnendi Regulas periculo expoſitus eſt*, & quia *grauiter Religioni ſuæ pernicioſus eſt*, vt propterea mereretur è Religione expelli.

82 Sexta. Si tamen Religioſi viuentes in talibus Religionibus, vel Conuentibus, vbi Regula, & Conſtitutiones rarò, vel nunquam ſeruantur, ſed paſſim franguntur, tali modo viuendi non ſe accommodent, ſed doleant de illo, & curent qua poſſunt, illum euitare, non ſunt iudicandi vt damnabiliter viuentes. Tutius tamen agerent, ſi ad alia loca ſe transferrent. Ita Ioannes Excuria relatus referens D. Antoninum. Ratio ſumitur ex oppoſito fundamento; quia ſcilicet ſic viuentes nec poſſunt dici contemptores ſuæ Regulæ, aut expoſiti periculo illam contemnendi, aut dici pernicioſi ſuæ Religioni.

83 Ponit præterea idem Excuria duas has concluſiones. Prima eſt. *Religioſi, quorum voluntas renuit ſubiici ordinationibus Regulæ, & conſtitutionum: ſed deliberatè magis volunt extra obſeruantiam viuere regularem nolentes reformari; ſiue reſiſtant, ſiue non reſiſtant, ſi ſic perdurant vſque in finem, non poſſunt niſi damnabiliter mori; niſi Deus faciat miraculum, quoniam vixerunt, & mortui ſunt formaliter contemnentes; & per conſequens in peccato mortali.* Secunda eſt. *Religioſi, quibus nulla cura eſt de ſui ſtatus obſeruantia, aut regularitate, ſed paſſim, & indifferenter cerimonias ſui Ordinis frangunt: ſi ſic vſque in finem continuauerint, etiam ſi poſitiuè, & formaliter non renuant cerimoniis ſubiici, quia tamen in ſchola ſuæ Religionis, prout promiſerunt in ſua profeſſione non ſtuduerunt, & per conſequens tendentiæ in perfectionem non intenderunt, aut vacauerunt; vt humiliter, & compaſſiuè magis, quàm aſſertiuè loquamur: non videmus quin tranſitus eorum in tremendo Dei iudicio ſit de periculo perditionis vehementiſſima trepidatione ſuſpectus.* Hæc dictus author, altè penſanda.

Hinc veluti corollariè ſequitur primò, quod inducere aliquem ad Religionem valdè deformatam, ſaltem ſecundùm vota eſſentialia Religionis, iuxta ea quæ dixi *tom.* 1. *Summæ cap.* 24. *num.* 19. meritò à pluribus exiſtimatur eſſe peccatum mortale. De quo latè Corduba *ſupra c.* 2. *q.* 2. probans illud ex eo Chriſti Matth. 23. *Væ vobis, Phariſæi, qui circuitis mare, & aridam, vt faciatis vnum proſelytum, & cum feceritis, facitis eum filium gehennæ.* Deinde, ex doctrina D. Thomæ, & Caietani dicentium non licere inducere niſi ad Religionem reformatam, & vbi regulariter viuatur, vt habeat inductus occaſionem in melius proficiendi. Secundò ſequitur, quod ſi Religioſi in Conuentibus dicto modo relaxatis viuentes petant à Prælatis tranſitum ad alia loca Reformata, tenentur Prælati eis prouidere, & peccant illos impedientes. Ita Corduba *ſupra c.* 10. *q.* 5. Quod probat ex ipſa Regula S. Franciſci, declaratione Martini V. D. Bonauentura, Hugone, & Bartholomæo Piſano. Idque conſtat manifeſtè ex mente Prælatorum Regularium, qui ſunt paſtores, & patres ſuorum ſubditorum, ac per conſequens illis prouidere tenentur in neceſſariis ad ſalutem animarum, ne dicatur ipſis illud Matth. 23. *Væ vobis Scribæ, & Phariſæi, qui clauditis Regnum cælorum*, & illud Luc. 11. *Væ vobis legis peritis, quia tuliſtis clauem ſcientiæ, & non introiſtis, & eos qui introibant prohibuiſtis.* Vnde de talibus inquit in *quodam Sermone* D. Bernardus. *Si quid Religionis oritur, quicunque repugnat, planè cum Ægyptiis, & Pharaone paruulos Iſraëlitici germinis necare conatur. Immò cum Herode naſcentem perſequitur Saluatorem.* Legant hæc Prælati negligentes, & quibus non cura ineſt maioris profectus ſpiritualis ſibi ſubiectorum; & quæ ſcripſi *in Tr. de Reform. Regul. c.* 15. de bonis, & malis Prælatis agens. 84 85

Quia tamen hæc doctrina de diſtinctione Conuentuum, & Religioſorum ſtrictioris obſeruantiæ à communibus aliis videtur ſæpius approbata à S. Rota Romana in variis deciſionibus, ideo earum aliquas, quę hanc materiam concernunt huic loco adiungere congruum erit. 86

Tullenſis.

Reformationis.

Coram Domino Dunozetto 22. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

De tribus votis ſubſtantialibus Religionis:& an ſtabilitas in loco concernat ipſorum votorum eſſentiam.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi Profeſſi eſſentia conſiſtit in tribus votis ſubſtantialibus, Paupertatis, Caſtitatis, & Obedientiæ.*
2 *Stabilitas in loco non concernit ſubſtantiam trium votorum à Religioſis emittendorum.*
3 *Stabilitas in loco in Ordine Præmonſtratenſi non eſt de eſſentia Profeſſionis.*
4 *Clauſula non obſtantibus Conſtitutionibus quibuſcumque, & ſpeciali ſtabilitate, &c. derogat ſtabilitati in loco.*
5 *Diſpoſitio non intelligitur circa iſta, de quibus in contrarium in ipſa diſpoſitione diſponitur.*
6 *Reformatio ex quibus actis cenſeatur ſufficienter acceptata, & approbata.*

CVM per duas deciſiones conformes fuiſſet firmatum; Bullas fel. recor. Pauli V. & Greg. XV. obtentas à Communitate, antiqui rigoris Præmonſtratenſis ſuper Reformatione, eſſe iuſtificatas; nihilominus, quia dum pro parte ipſius Communitatis peteretur huiuſmodi Iuſtificationem canonizari per ſententiam, nonnulla motiua fuerunt in memorialibus pro retardanda expeditione pro parte Capituli, & Abbatis generalis datis excitata; Placuit Dominis pro tertia vice ipſis Capitulo, & Abbati concedere audientiam ſuper iſtis motiuis. Vnde propoſito à me dubio. An capita deducta in dictis memorialibus, quæ ad duo præcipuè reducebantur, obſtarent, quominus ad dictam expeditionem deueniri poſſet? Domini negatiuè reſponderunt.

Nam quoad primum nempè quod formula Profeſſionis Reformatorum non ſit conformis primitiuæ regulæ, & antiquo rigori, prout requiritur in dictis Bullis, & fuit etiam deciſum à Sacra Congregatione Regularium cum inter alia, quæ præcipiuntur Religioſis per dictā primitiuam, præcipiatur ipſis vt affilientur illi Eccleſiæ, à qua recipiuntur, & promittant ſtabilitatem in illo loco: quod non præſtant moderni Reformati, ſed genericam ſolum ſtabilitatem in vniuerſa communitate.

1 Quoniam cum non differat in votis ſubſtantialibus, paupertatis videlicet, caſtitatis, & obedientiæ, quæ emittere debent Reformati, iuxta Bullam Iulij II. in quibus tribus votis conſiſtit eſſentia Religioſi profeſſi, *cap. cum ad Monaſterium de ſtatu Monach.* & docet S. Thomas 2.2. *quæſt.* 186. *artic.* 9. Sanchez *ſuper Decal. libr.* 5. *cap.* 1. *num.* 16. *& libr.* 6. *cap.* 4. *n.* 9. Nulla poteſt dici ad eſſe diſcrepantia: nec ſtabilitas in loco
2 concernit ſubſtantiam trium votorum à Religioſis emittendorum. Sanchez *ſuper decalog. loco ſupra citato.* Quod tanto magis ſuadetur in præſenti Religione Præmonſtratenſi, ne dum ex d. Bulla, cuius vigore conceditur facultas Ordini Præmonſtratenſi totaliter mutandi ſtatuta; ſed etiam ex conceſſione ipſiuſmet Capituli generalis de anno 1618. quod ſinguli Religioſi poſſint tranſire ad Monaſteria Reformata; quemadmodum re vera multi tranſlati fuerunt: quod etiam firmauit Rota *in deciſione ſub die* 18. *Iunij* 1619. ſignum euidens quod dicta ſtabilitas in hoc Ordine non eſt de eſſentia profeſſionis.

Et ceſſat omnis difficultas dum in litteris ſan. 3
mem. Gregorij XV. derogatur dictæ ſtabilitati in loco, & expreſsè diſponitur per hæc verba, quod Religioſi Communitatis antiqui rigoris ſint ita communes, vt nullus magis huius, quam illius Monaſterij dicatur, & habeatur profeſſus cum clauſula non obſtantibus Conſtitutionibus quibuſcumque, & ſpeciali ſtabilitate promiſſa in profeſſione, ex quibus ſatis cenſetur derogatum dictæ ſtabilitati in loco. Bero. *conſ.* 147. *num.* 28. *lib.* 3 Mart *de clauſ. concl.* 5. *num.* 12. Gonz. *gloſſ.* 36. *num.* 23. Rota *dec.* 506. *n.* 5. *part.* 1. recent.

Non obſtant verba oppoſita in litteris Gregorij XV. ibi: ſeruetur formula ſolita cum additione antiqui rigoris. Quia illa debent intelligi præterquam de illis, quæ in contrarium expreſsè in ipſis diſponuntur. Oldr. *conſ.* 330. *in fin.* Pariſ. *conſ.* 70. *n.* 12. *l.* 1. Mart. *de clauſ. part.* 3. *clauſ.* 157. *n.* 3. Put. *deciſ.* 183 *lib.* 3.

Quo verò ad ſecundum caput circa appro- 5
bationem Reformationis, & eius acceptationem factam à Capitulo, & Conuentibus, de qua non dicitur conſtare, niſi ex inſtrumento conceſſionis Reformationis factæ per Abbatem generalem de anno 1618. quod prætenditur non eſſe in forma probanti, ſed eſſe ſimplicem copiam ſuſpectam de falſo, eo quia confecta fuit ſuper folio albo ſubſcripto ab Abbate, ſine verò eius ſigillo, illud etiam non releuare Domini dixerunt.

Nam viſum fuit ſufficienter conſtare de prædicta acceptatione, & approbatione, nedum ex dicta atteſtatione Abbatis, ſed etiam ex alia fide Secretarij Capituli, & ex pluribus actibus Capitularibus datis in ſum. numer. 4. & 6. iuncta obſeruantia Statutorum Reformationis ſcientibus, & patientibus Abbate, & Capitulo generali vſque ad annum 1618. de quo tempore fuit mota lis, *l. ſemper qui non prohibet, ff. de reg. iur.* Soccin. Iun. *conſ.* 139. *num.* 14. *lib.* 3. Surd. *conſ.* 28. *num.* 22.

Neque obſtat, quod imo appareat de expreſ- 6
ſa contradictione Capituli, & Abbatis generalis vſque de anno 1618. vt in ſumm. Capituli num. 2. 3. & 4. Quoniam contradictio Capituli in eo verſabatur, ne ſcilicet per Reformationem obtentam in Litteris Pauli V. conſtitueretur vnum caput ſpeciale præter Abbatem Generalem, & recederetur ab vnitate, & iuriſdictione Ordinarij, ad quod euitandum fuit decretum, vt Abbas S. Mariæ Muſipontanæ renunciare deberet huiuſmodi prætenſioni, & ſe ſubmitteret Capitulo generali, prout renunciauit, & proinde ceſſante huiuſmodi ſuſpicione diminutionis authoritatis Abbatis generalis, & defectionis ab vnitate, & Iuriſdictione

Ordinarij

Ordinarij vtique ceſſarunt etiam contradictiones ſupradictæ, & emanarunt ſecundæ litteræ Greg. XV. ſuperioritatem, & Iuriſdictionem Abbati generali reſeruantes.

Non obſtant alia deducta in dictis memorialibus. quia illis viſum fuit Dominis ſufficienter ſatisfactum ex reſponſionibus datis in primis deciſionibus, cum quibus tranſierunt.

Et ita vtraque, &c.

Habetur hæc deciſio apud Tamburinum de iure Abbatiſſarum in fine deciſ. 18.

Tullenſis.

Reformationis.

Coram Domino Dunozetto 10. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

Profeſſionis Regularis tres ſpecies recenſentur, & explicantur. Reformati Præmonſtratenſes antiqui rigoris, ſub quanam Profeſſionis ſpecie comprehendantur.

SVMMARIVM.

1. *Profeſſio Religionis in genere generaliſſimo, eſt quando quis vouet in manibus Superioris obſeruantiam Caſtitatis, Paupertatis, & Obedientiæ.*
2. *Profeſſio Religionis in ſpecie, ſeu in genere ſubalterno, eſt promiſſio obſeruantiæ certæ alicuius Regulæ.*
3. *Profeſſio in indiuiduo emittitur, quando quis vltra Profeſſionem certæ Regulæ ſe adſtringit ad eam obſeruandam in certo Monaſterio.*
4. *Reformati Præmonſtratenſes antiqui rigoris comprehenduntur ſub Profeſſione Religionis in ſpecie, ſeu in genere ſubalterno.*
5. *Verba intelligenda ſunt iuxta ſubiectam materiam.*
6. *Stabilitas in loco facit vt Monachus aſcribatur vni præciſo Monaſterio, priuatiuè quoad aliud.*
7. *Papa non præſumitur voluiſſe incontinenti ſe corrigere.*

DOMINI ſteterunt in vltimo locodeciſis, licet enim Informantes pro Abbate, & Capitulo generali obiicerent profeſſionem emittendam per Reformatos Communitatis antiqui rigoris diſcrepare à primo Inſtituto Præmonſtratenſium, qui antiquitus vouebant ſtabilitatem in loco, & proinde etiam repugnare Bullæ San. mem. Gregorij XV. in qua inhærendo decreto Sacræ Congregationis Regularium, idem Pontifex adiecit clauſulam. Dummodo in Iuramento per Religioſos in eorum Profeſſione præſtando, ſeruetur formula ſolita, cum additione antiqui rigoris, ſeu primitiuæ Regulæ.

Tamen obiectum viſum eſt DD facile remoueri præmiſſa diſtinctione Calder. *conſ.* 23. *verſ. ad quod probandum, cum ſeq. de Regular.* qui triplicem modum profeſſionis recenſet.

1 Primus, quo aliquis Deo vouet in manibus Epiſcopi, aut alterius Superioris ſe obſeruaturum Religionem quoad tria ſubſtantialia vota Caſtitatis, Paupertatis, & Obedientiæ: & ſic profitentur Religionem (vt inquit Calder. vbi ſupra) in genere generaliſſimo, de quibus videtur loqui Text. *in cap. ſuper eo, & in cap. conſulti, de regul.*

Secunda ſpecies Profeſſionis eſt illa per quam quis profitetur non quidem in genere, & in abſtracto, prout faciunt profeſſi primo modo, ſed in ſpecie, promittendo, & vouendo ſe ſeruaturum certam aliquam Regulam, Prædicatorum nimirum, Minorum, aut Ciſtercienſium: & hi dicuntur profeſſi in ſpecie, ſeu in genere ſubalterno; qui debent perpetuò in eo ordine Deo famulari. 2

Tertio verò modo alij profitentur in indiuiduo, id eſt certam Regulam, & certum Monaſterium: vt ſi quis profiteretur Regulam S. Benedicti in Monaſterio S. Proculi: quo caſu eius profeſſio implicaret ſtabilitatem in illo præciſo Monaſterio, cui Religioſus aſcribitur in limine profeſſionis; quæ diſtinctio ſumitur ex *c. in ſingulis, & c. ea, quæ de ſtat. Mon & c. cum deportati de ind. c. cum plantare de priu. & Clem. attendentes, de ſtat. Monac* prout pulchrè declarat idem Calder. *dicto conſ.* 23. *de Regul. verſ. Profeſſi, in genere cum ſeq.* Butr. *in c. præſentia n.* 64. *verſ. puto tamen*, vbi Abb. *n.* 65. *de probat.* 3

Suppoſita autem hac diſtinctione, clarum eſt Reformatos Communitatis antiqui rigoris comprehendi ſunt ſecundo membro diſtinctionis. Non enim profitentur Religionem in genere generaliſſimo, prout faciunt profeſſi primo modo, neque profitentur ſe ſeruatores Regulam Ordinis Præmonſtratenſis in aliquo certo Monaſterio, in qua conſiſtit formalitas ſtabilitatis in loco, prout faciunt profeſſi tertio modo: ſed profitentur Regulam Præmonſtratenſem ſimpliciter in manibus ſui Superioris. Vnde meritò dici poſſunt profeſſi in ſpecie, ſeu in genere ſubalterno iuxta ſecundum membrum diſtinctionis Calder. Vnde quatenus ex diſpoſitione Conſtitutionis Gregorij XV. debeant ſeruare ſtabilitatem, hæc quidem non eſt intelligenda in ordine ad aliquod certum, & indiuiduum Monaſterium, quæ diceretur ſtabilitas in loco; ſed de ſtabilitate in ſpecie, quatenus importat permanentiam in eadem Religione, quam profitentur, cum verba intelligi debeant iuxta naturam materiæ ſubiectæ, ad *l. inſulam, ff. qui pot. in pign. hab. l. ſi ſtipulatus. ff. de vſur.* Decian. *conſ.* 45. *in* 2. *vol. num.* 27. 4

Quod quidem clarius eluceſcit ponderando tenorem dictarum litterarum Gregorij, in quibus Papa, nedum ſtatuit quod Religioſi Communitatis antiqui rigoris non ſint magis vnius Monaſterij, quam alterius: quæ verba repugnant ſtabilitati in loco, cuius vigore Monachus aſcribitur vni præciſo Monaſterio priuatiuè quoad aliud, vt colligitur ex Calder *præfat conſ.* 23. *verſ. alij ſunt qui profitentur.* 5

Verum etiam ad remouendum omnem ſcrupulum adiecit clauſulam; *Non obſtantibus Conſtitutionibus quibuſcumque, & ſpeciali ſtabilitate promiſſa in profeſſione.* Per quæ verba fuit expreſsè derogatum ſtabilitati in loco, ex prægnantia, & efficacia derogatoriarum, *cap.* 1. *de conſtit. in* 6. *Clement. eos in fine de ſepult.* Rota *deciſ.* 506. *n.* 5. *part.* 1. *recent.* 6

Neque obſtat quod Papa voluerit ſeruari formulam ſolitam cum additione antiqui rigoris. Nam vltra quod hoc debet intelligi,

vt fuit deductum in aliis deciſionibus, in ſubſtantialibus, non autem in accidentalibus; ceſſat etiam difficultas; quia hoc intelligitur in omnibus, præterquam in iis, quorum contrarium fuit ſpecificè diſpoſitum. Pariſ. *conſ.* 70. *n.* 12. *lib.* 2. Put. *deciſ.* 183. *lib.* 3. alias enim Papa voluiſſet in
7 continenti ſe corrigere, quod non eſt dicendum *l. præcipimus. C. de appellat. l. non ad ea*, vbi Gloſ. & Doctores, *ff. de cond. & demonſtr.* Surd. *conſ.* 33. *num.* 107.

Et ita vtraque, &c.

Habetur hæc deciſio apud Tamburinum de Iure Abbatiſſarum in fine deciſione 19. & inter deciſiones diuerſorum à Paulo Rubeo collectas part. 6. deciſione 4.

Tullenſis.

Reformationis.

Coram Domino Motmanoo. 5. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Confirmatio Ordinationum Regularium quando impugnari non poſſint de defectu intentionis Principis. Stabilitas in loco, quæ promittitur in emiſſione Profeſſionis quomodo intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Defectus intentionis Pontificis concedentis opponi non poteſt in confirmatione Ordinationum Regularium, quando ipſa ſunt inſerta in ſupplicatione.*
2 *Derogatio non ampliat gratiam neque ſupplet defectum intentionis, ſed declarat voluntatem, & intentionem Principis.*
3 *Formula ſolita Profeſſionis, vltra tria vota continet promiſſionem ſtabilitatis in loco.*
4 *Stabilitas requirit perpetuam permanentiam.*
5 *Promiſſio ſtabilitatis, quæ fit in Profeſſione, intelligitur de ſtabilitate in Congregatione Communitatis.*
6 *Profeſſionum diuerſitas in ordinibus parit ſciſſuram: & quo remedio illi occurratur. & n. 7.*
8 *Carthuſiani non promittunt ſtabilitatem in loco certo, & indiuiduo ſed clauſuram.*
9 *Obedientia magis exercetur, quo pluribus ſucceſſiuè Superioribus in diuerſis locis Religioſi coguntur obedire.*
10 *Scriptura teſtibus prævalere debent.*

RESOLVTVM fuit ſententiam Rotalem latam pro obſeruatione litterarum Apoſtolicarum, de quibus agitur, eſſe confirmandam. Quia nihil eſt, quod obiici poſſit aduerſus illius validitatem, & iuſtitia comprobatur ex pluribus deciſionibus in priori inſtantia coram Domino Dunozetto emanatis in quibus firmatum fuit litteris confirmationis tam à fel. rec. Paulo V. quàm etiam à Gregorio XV. illius ſucceſſore conceſſas eſſe iuſtificatas.

Cui reſolutioni non obſtat quod poſteriores litteræ ſunt ſubreptitiæ, vel ſaltem poſſint redargui de defectu intentionis Pontificis concedentis, cum poſt narratiuam, in quo colligitur
quod nouæ ordinationes communitatis antiqui
rigoris tendebant ad inſtaurationem veteris diſ-
ciplinæ, omiſſa fuerit expreſſio, quod illæ non
erant conformes inſtitutis à primordio dictæ Re-
ligionis obſeruatis. Quia fuit reſponſum, ad eui- 1
tandam ſubreptionem ſufficere, quod ſtante in-
ſertione ipſarum ordinationum in ſupplicatio-
ne, Pontifex, ſaltem in genere potuerit cogitare
ordinationes huiuſmodi non eſſe dictis inſtitu-
tis conformes: quando quidem adhoc, vt tan-
quam illis conformes obſeruarentur non erat
opus confirmatione, *l. qui iure, ff. de milit. teſtamen.* Corn. *conſ.* 20. *n.* 14 *lib.* 2. Caſſad. *deciſ.* 1. *de*
priuileg. Intentio autem confirmandi huiuſmodi 2
ordinationes, etiam non conformes dictis inſtitutis; arguitur ex clauſula derogante omnibus ac in ſpecie promiſſæ ſtabilitati, quatenus dictis ordinationibus non ſint correſpondentes; cum ea ſit proprietas derogationis, vt licet non ampliet gratiam, neque ſuppleat defectum intentionis, attamen declaret voluntatem, & intentionem Principis confirmantis, ſeu concedentis. Bald *in l. eum quem, num* 38. *C. de fideicommiſſ.* Felin. in cap. *nonnulli, numer.* 27 *de reſcript.* Rebuff. *ad concord. in form. mand. Apoſt. gloſſ in verb. non obſtantibus, verſ. & nota.* Surd. *in conſil.* 303. *num.* 9. & 10. *lib.* 3. Rota *deciſ.* 631. *ſub num.* 6. *part.* 1. *diuerſ.* & fuit dictum *in Romana pecuniaria* 26. *Martij* 1627. *coram Eminentiſſimo D. Cardinali Verili, impreſſa poſt tract. Moderni de ſurepatr.*

Neque in eo verſatur defectus intentionis
Papæ, quod inter alia confirmauerit ordinatio-
nem, quæ habet, quod omnes Religioſi dictæ
Communitatis ſint communes, & nullus eorum
dicatur, vel habeatur profeſſus magis vnius, quá
alterius Monaſterij dicti ordinis; ſed legitima
auctoritate tranſmiſſus ad aliud quodcumque
Monaſterium eiuſdem Communitatis, iiſdem
iuribus gaudeat, ac ſi inibi expreſsè emiſiſ-
ſet profeſſionem: & deinde ſubiunxerit illa
verba, Dummodo ſeruetur formula ſolita
profeſſionis; cum additione antiqui rigoris,
quæ vltra tria vota continet promiſſionem ſta- 3
bilitatis in loco, vt in formula deſcripta per
Specul. *tit. de regul. in princ.* & *per Trull de Canon.*
de. Regul. lib. 1. *cap.* 17. *in fin.* Cui ſtabilitati cum 4
requirat perpetuam permanentiam *cap.* 1. & 2.
19. *quæſt.* 3. maximè repugnat tranſmiſſio profeſſorum de vno ad aliud Monaſterium, quia cum immediatè poſt dictam Clauſulam, Dummodo ſeruetur formula ſolita, ſequantur verba, quatenus in aliis, quam vt præfertur antiquis dicti ordinis inſtitutis non repugnent; & nulla ratio poſſit aſſignari per quam Papa voluerit in eadem diſpoſitione excipere ſtabilitatem in loco indiuiduo, & ſimul admittere contrariam ordinationem tranſmiſſionis Religioſorum de vno loco ad alium, vtique ne à ſapientibus redargui poſſunt verba hæc confirmationis, iuxta *l. Saluius Ariſt. ff. de leg. præſt.* & *l. ex facto ff. de vulg. & pupill.* dicendum eſt tam ordinationes, quam dictam formulam cum additione fuiſſe limitatam ad antiqua inſtituta, præterquam in expreſſis, in quibus tanquam non exceptuatis ſecundum naturam exceptionis firma remanet confirmatio, *l. quæſitum, §. denique*, vbi Bart. *ff. de fund. inſtruct.* Dyn. *in rubr. num.* 16. *de reg. iuris* & declaratur intentio

Principis

Principis volentis propoſitas ordinationes inex-
preſſis, licet primæuo inſtituto repugnantes ad
not. Dec. *in lib.*1*.num.*8 5*.ff.de reg.iur.* Alexand.
*conſ.*217*.num.*19*.lib.*2. Greg. *deciſ.*609. *num.*3.
Ita vt promiſſio ſtabilitatis iuxta prædictas or-
dinationes intelligi debeat de ſtabilitate in
congregatione communitatis iuxta ſecundum
5 caput diſtinctionis. Calder. *conſ.*23. *de regul.* &
deciſionem in hac cauſa factam 10. Ianuarij an-
ni præteriti.

Præterea non obſtat quod per prædictas or-
dinationes non conformes primæuo inſtituto
præiudicetur ordini, qui admiſſa diuerſitate pro-
6 feſſionum patitur ſciſſuram, cui malo ſit tem-
peſtiuè occurrendum, iuxta text. *in cap. licet de
vitanda, de elect.* Quia huic malo ſufficientem
cautelam in eiſdem ordinationibus adhibitam
eſſe conſtat ex eo, quod ſtatutum fuit, vt ab om-
nibus dictæ Communitatis Monaſteriis reue-
renter agnoſcatur Abbas Generalis vti caput
ſpeciale, à quo Vicarius eiuſdem Communita-
tis, ſuæ electionis tenetur petere confirmatio-
nem, & cui Abbati generali omnes Religioſi
eiuſdem Communitatis tenetur promittere in
Profeſſione obedientiam, vt in litteris: quod
proculdubio tendit ad conſeruationem vnita-
tis, & excluſionem ſciſſuræ, quæ illi eſt contra-
7 ria, *cap. loquitur Dominus, & ibi gloſſ.*24*.quæſt.*1.
quod etiam in deciſione huius cauſæ 22. Apri-
lis 1630. fuit comprobatum.

Minus obſtat, quod ex profeſſione cum di-
ctis ordinationibus compatibili inducatur, re-
laxatio diſciplinæ, quæ alias potius retinetur à
Religioſis obſeruantibus ſtabilitatem in loco
tanquam perpetuum carcerem, quemadmodum
de Carthuſianis dicitur, quam ab aliis habenti-
bus occaſiones vagandi in tranſitu de vno ad
aliud Monaſterium. Quia huiuſmodi tranſitus
non temere, ſed ex obedientia à Superiore in-
iuncta ſecundum eiuſdem ordinis Conſtitutio-
nes variis de cauſis, & pleriſque caſibus eſt præ-
8 miſſus ipſis Præmonſtratenſibus, ac etiam Car-
thuſianis, qui non promittunt ſtabilitatem in
loco, ſed clauſuram obſeruant. Nauarr. *de regul.
comm.*4. *num.*30. *cum ſeq.* quinimo eiuſmodi
debet recenſeri inter officia promptæ obedien-
tiæ, quibus tanto magis exercentur Religioſi,
9 quo pluribus ſucceſſiuè Superioribus in diuer-
ſis locis coguntur obedire per ea, quæ tradit
Azor. *inſtitut. moral. lib.*18. *cap.*11. *quæſt.*3. *in
fin.*

Denique non obſtant allegati defectus con-
ſenſus Abbatis Generalis, & Conuentuum, qui
pro oratoribus fuerunt in precibus Papæ por-
rectis nominati; & quod ex teſtibus conſtat de
contrario; quodque reſpectu Religioſorum no-
minatorum non iuſtificetur eos eſſe profeſſos
10 in Monaſteriis ibi enunciatis. Quia huiuſmodi
obiecta quoque ſublata in dictis deciſionibus
Domini Dunozetti ex ſcripturis, quæ teſtibus
præualere debent. Seraphin. *deciſ.*339. *num.*7.

Et ita vtraque parte informante, &c.

Habetur hæc deciſio apud Tamburinum de
iure Abbatiſſarum in fine deciſione 20.

Tullenſis.

Reformationis.

Coram Domino Veroſpio 2. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

De Reformatione Religionis.

SVMMARIVM.

1 *Gratia vt non ſit ſubreptitia, debet fieri mentio
Priuilegiorum, & Conſtitutionum quas Papa
probabiliter ignorare poteſt.*

2 *Diſpoſitiua ſolum declarat quid verò conceſſum
fuerit licet verbum fiat, ex quo gratia perficia-
tur, referatur ad omnia.*

3 *Diſpoſitiua vocatur à Practicis diſpoſitio.*

4 *Clauſula quorum tenores, ex ſtylo Palatij con-
tinet pleniſſimam derogationem, etiam illarum
Gratiarum, quæ propter derogatoriarum deroga-
torias requiruntur particularem mentionem.*

5 *Noua profeſſio in quo caſu ſit repetenda.*

6 *Monachus de Iure communi non poteſt retine-
re, & habere iura in duobus Monaſteriis, &
num.*9.

7 *Actus ex ſe validus, & omnino ab alio ſepara-
bilis, non poteſt per actum inutilem vitiari.*

8 *Amplia regulam, vt locum habeat etiam in re-
bus Spiritualibus.*

10 *Reformationis nomen indicat rem ad ſuum pri-
mum principium reſtitutam eſſe.*

41 AGEBATVR in hoc dubio de confir-
matione ſententiarum Rotalium: &
in tertia propoſitione hodie facta
eiuſdem Dubij, non ſolum repetitæ
fuerunt eædem duæ obiectiones, quæ fuerunt
ſublatæ in aliis duabus diſputationibus ſub die
5. Iulij, & 20. Decembris anni 1632 quod ſci-
licet non fuiſſet in litteris Reformationis dero-
gatum voto ſtabilitatis; & quod non conſtaret
de conſenſu Monaſteriorum, à quibus diceba-
tur petita eadem Reformatio: verum etiam ad-
dita fuit tertia obiectio contra validitatem ea-
rundem litterarum, & gratiam dictæ Reforma-
tionis propter mentionem in ea non factam iu-
ſis Capituli Generalis, quod ſcilicet illius diſ-
poſitioni eſſet reſeruata facultas derogandi, aut
immutandi, quidquid antiqua ordinis inſtituta
inherent, tam ex eiuſdem ordinis Conſtitutio-
nibus, quam ex priuilegiis Apoſtolicis illis
conceſſis; vt propterea fuerit neceſſaria illorum
mentio ad excuſandam gratiam à vitio ſubre-
ptionis dum eas Conſtitutiones, & Priuilegia
potuit Papa, qui Gratiam dictæ Reformationis 1
conceſſit, probabiliter ignorare tamquam Con-
ſtitutiones particulares, ex notatis *in cap. vlti-
mo de offic. Archid. cap.*1. *de conſtitut. lib* 6. *cap.
ſuper litteris*, & ibi Felin. *num.*8. *de reſcript. in* 3.
reg. & fuit dictum in hac eadem cauſa, occaſio-
ne alterius competentis Capitulo Generali in
deciſione facta coram Domino Dunozetto, 29.
Nouembris 1629.

Ex his tamen obiectionibus non putarunt
Domini oſtendi iniuſtitiam dictarum ſenten-
tiarum, vt ſingulis ſatisfaciendo, tertiò demum

in hac cauſa reſponderunt. Quod enim eidem voto derogatum fuerit non vno in loco legebatur in gratia Reformationis. Immò vt in eadem deciſione dicebatur, neceſſaria fuit derogatio eiuſdem voti, tam dum in dicta gratia conceſſa fuit facultas quibuſcumque Religioſis huius Ordinis Præmonſtratenſis vt Reformationem amplecti poſſent: quod in neceſſarium antecedens videbatur ſupponere, vt qui eidem Reformationi ſe ſubiicere volebant, poſſent deſerere antiqua Monaſteria, in quibus erant affiliati (cum non omnia Monaſteria, pro eadem Reformatione inſtarent, ſed ſolum Monaſteria Sancti Pauli Virdunenſis, & Saliuæ vallis) quàm dum fuit in iiſdem litteris Abbas Generalis Vniuerſi Ordinis Præmonſtratenſis conſtitutus Caput huius nouæ Communitatis, & conceſſum Monachis in eadem Communitate victuris, vt non eſſe deberent magis Monachi vnius, quam alterius Monaſterij, & demum dum inducta fuit inter Monaſteria reformata rerum omnium communio; cum hæc omnia tamquam ea, quæ ſimul eſſe non poterant cum voto ſtabilitatis, neceſſariò concluderent eiuſdem voti derogationem, vt ipſa gratia inanis non eſſet, & fuit latè deductum iam in dicta deciſione facta coram me, quam in deciſione 22. Aprilis anni 1630. coram Domino Dunozetto.

Neque ad hunc effectum viſa fuerunt obeſſe ea, quæ ex parte Abbatis, & Capituli fuerunt ſæpius conſiderata quod ſcilicet tota hæc gratia reſtringeretur ab vnica clauſula, & conditione, in qua pro forma requirebatur, vt in Iuramento quod impoſterum contingeret præſtari ab his Reformatis, ſeruari deberet antiqua forma Profeſſionis. Quod quidem fundamentum hodie confirmabatur ex originali ipſius ſupplicationis; in qua eandem clauſulam non ſolùm apparebat poſitam fuiſſe in parte diſpo-
2 ſitiua; quod potuiſſet ſatis eſſe, ad hoc vt per eam dici deberet reſtricta tota gratia, cum eadem pars ſola declaret quod verè conceſſum fuerit, licet verbum fiat, ex quo ipſa gratia perficitur ad omnia referatur, vt ſcribit Rebuff. *in praxi tit. de Signatura Grat. in 3. part. ſignat. in verb. quod obſtantia Oratoris num.* 13. Rota *deciſ.* 642. *num.* 3 *part.* 1. *& deciſ.* 108. *num.* 2. *part.* 2 *recent.* vt propterea eadem pars vocetur etiam
3 à practicis diſpoſitio vt obſeruauit Rota *coram D. Decano in vna Romana Sancti Thomæ* 27. *Iunij* 1607. *inter alias impreſſas deciſ.* 361. *num.* 5. verùm legebatur eadem clauſula ante perfectam narrationem, & ante ipſum nomen confirmationis: ex quo approbata fuerunt Statuta huius Communitatis, ita vt regerentur ab vna, & eadem diſpoſitione, tam ipſa prima, ac principalis diſpoſitio, quam hæc illius conditio, & reſtrictio inducta ex eadem clauſula. Sed huic fundamento fuit etiam reſponſum in eadem prima deciſione, quod poſt dictam conditionem, & clauſulam poſita fuit noua declaratio eiuſdem conditionis, quatenus ſcilicet eadem forma antiquæ Profeſſionis non repugnaret cum inſtitutis huius Ordinis, præterquam in expreſſis quod idem perinde erat, ac ſi dictum fuiſſet, vt ea reſtrictio intelligi ita deberet, vt non pugnaret cum iis, quæ ſuperiùs conceſſa fuerunt, & eſt de natura Reformationis, vt poſt Oldrad. *conſ.* 230. *in fin.* tradit Sarnen. *ad reg. de iure quæſit. non toll. quæſt.* 1. *num.* 41. Put. *deciſ.* 135. *num* 5. *lib.* 3. Et prætetea derogatum apparebat eidem voto ea clauſula non obſtantibus, poſita in fine earundem litterarum, vt fuit in ſpecie conſideratum in deciſione facta coram Domino Dunozetto 10. Ianuarij 1631. quia cum in eadem clauſula facta legeretur particularis, & præcipua expreſſio eiuſdem voti ſtabilitatis in loco, quæ ſtabilitas ſolùm promittebatur ſecundum antiquam formam Profeſſionis, ceſſabat, omnis difficultas quæ fieri poterat ex eadem conditione, cum etiam ſatis eſſe potuiſſet, vt aliquo modo conſtaret de voluntate Papæ de- 4
rogandi eidem voti ex clauſula, quorum tenores, quæ ex ſtylo Palatij continet pleniſſimam derogationem ad alias gratias, quamuis eædem gratiæ propter clauſulas derogatorias derogatoriarum requirerent etiam ipſe particularem, & expreſſam mentionem in derogatione quæ de illis fieret, vt de hoc ſtylo poſt Butr. *in conſ.* 2. & Caſſad. *in dec.* 2. *ſuper regul. attestantur.* Felin. in cap. nonnulli num. 7. de reſcr. Gabr. *de clauſ. concluſ* 9. *num.* 12. *Gonz. ad reg.* 8 *Cancell. gloſſ.* 36. *num.* 19. & fuit reſolutum coram Greg. *deciſ* 109. *num.* 10. *& in deciſ.* 666. *num.* 2. *part.* 1. *recent. & in Cæſaraugustana diſmembrationis* 29. *Nouembris* 1627. *coram Domino Pirouano.*

Altera obiectio erat ſuper defectus conſenſus duorum Monaſteriorum, à quibus pertinadicebatur confirmatio huius Reformationis, Monaſterij ſcilicet Virdunenſis Sancti Pauli, & Monaſterij Sanctæ Mariæ Maioris Saliuæ Vallis. Et hæc obiectio duplici modo in hoc dubio proponebatur: cum, & negaretur, vt ij, quorum nomine data fuit ſupplicatio, eſſent Monachi in Monaſteriis, & daretur expreſſa contradictio illorum Monachorum. Verum ea, ex quibus dicebatur probari eadem contradictio, non viſa fuerunt Dominis aliquam fidem facere, non ſolum quia Scriptura ad hunc effectum data, erat ſcriptura penitus informis; ſed quia nihil officere poterant, quæ in eadem ſcriptura continebantur, cum eſſet ſolum ſupplex libellus datus nomine Reformatorum Abbati Generali contra quoſdam Monachos, qui licet tunc non eſſent in Monaſterio Saliuiæ vallis, ſed reſiderent in ſuis beneficiis, quorum Curæ præerant, iuxta diſpoſitionem *cap. quod Dei timore, de ſtat. Monachorum*; tamen aſſerebant ſe filios eiuſdem Monaſterij, & de facto interuertere tentarunt poſſeſſionem, quam illius Monaſterij obtinuerunt Abbas Gomberuaux, & alij Monachi Reformati. Quod factum cum aliunde non iuſtificaretur, quàm ex eo libello, in quo hæ prætenſiones dictorum Monachorum impugnatiuæ narratæ fuerunt, viſum fuit præterea pendere ab inſpectione alterius articuli, in quo dicetur de validitate ceſſionis dicti Monaſterij factæ à Monachis, qui tempore eiuſdem ceſſionis verè in eo erant.

Quantum vero attinet ad perſonas Monachorum, qui ſe inſcripſerunt, & fecerunt Monachos eorum duorum Monaſteriorum, viſa fuit obiectio in hac parte tolli ex his, quæ fuerunt conſiderata in ſecunda deciſione facta coram me 20. Decembris præteriti, quod ſcilicet tunc cum petita fuit ea gratia, & confirmatio, verè probaretur, vt quorum nomine porrectæ fuerunt pro eadem gratia obtinenda, eſſent Monachi in eiſdem Monaſteriis, licet ante eſſent

filij

filij Monaſterij Muſipontani, propter Profeſſionem in eo emiſſam.

Neque contra hoc fundamentum, quod in eadem deciſione conſtitutum fuit obſtare poterant ea, quæ dicebantur, tam contra dictam ceſſionem, ex qua poſſidere cæperunt Monachi hæc duo Monaſteria, quam contra validitatem tranſlationis factæ in vim eiuſdem ceſſionis. Quia licet, vt ea tranſlatio, & ceſſio valere potuiſſent, plura requirerentur tam ex particularibus Conſtitutionibus huius Ordinis Præmonſtratenſis, quam etiam ex diſpoſitione iuris communis: ea tamen omnia, vel apparebant ſeruata fuiſſe, vel ſi fuerunt omiſſa, non potuerunt nullam reddere ipſam tranſlationem: quia cum eædem Conſtitutiones loquerentur in ſtatu, in quo ante Reformationem vigebat votum ſtabilitatis in loco, non poterant dici neceſſaria ſecundum ſtatuta Reformationis, in qua eadem ſtabilitas non amplius in certo Monaſterio, ſed in vniuerſa Religione promittebatur, cum ſemper quælibet diſpoſitio intelligi debeat, dum antiquus rerum ſtatus mutatus non ſit. Et examinatis in ſpecie omnibus, quæ dicebantur opus fuiſſe ad validitatem dictæ tranſlationis, quatuor illa erant, videlicet quod Monachi ad nouum Monaſterium tranſituri, dimiſſi fuiſſent à tota Congregatione eius Monaſterij, quod deſerebant: quod obtinuiſſent abſolutionem ab obedientia, quam in primo Monaſterio promiſerant proprio Abbati: quod reciperentur in filios ab Abbate, & maiori parte Monachorum eius Monaſterij, ad quod fieri debebat hic tranſitus: & demum quod in eodem Monaſterio inſtauraretur profeſſio, & votum obedientiæ promiſſæ primo Abbati. Quæ omnia excepta noua profeſſione, quæ tamen repetita fuit, cum id fieri debuiſſet etiam ex diſpoſitione iuris communis, vt habetur *in cap. Abbatem de verbor. ſignific.* & ex eo notant Abb. *num* 5. *& in conſil.* 96. *num.* 1. *in fin.* Dec. *in cap. præterea num.* 6. *de præbend.* non potuerunt in hac tranſlatione ſeruari. Cum enim antequam impetraretur à Sede Apoſtolica confirmatio huius Reformationis, inducta fuiſſet eadem Reformatio tam in Monaſterio Muſipontano, cui per profeſſionem dicebantur fuiſſe affiliati Petrus de Slans, Claudius Morieet, & Petrus Thienuille, quam etiam in Monaſteriis Virdunenſi, & Saliuiæ vallis, pro quibus ijdem Monachi dictam confirmationem petierunt: & leges eiuſdem Reformationis induxiſſent, non ſolum communionem inter omnia Monaſteria reformata, verum etiam iuberent vt obedientia præſtaretur Abbati Generali, qui licet eſſet caput vniuerſæ Religionis, erat tamen etiam præcipuum ac peculiare caput huius communitatis, hinc patet quod vt ea tranſlatio valere poſſit, non requirebat niſi eiuſdem Abbatis Generalis auctoritatem, cum ipſe eſſet Abbas vtriuſque Monaſterij, ſicut etiam inde ſequitur, quod ea, quæ dicuntur tam de licentia Abbatis primi Monaſterij, quam de acceptatione alterius Abbatis in ſecundo Monaſterio non poterant conuenire in hoc ſtatu Reformationis, in quo non dabatur hæc diſtinctio inter Monaſteria reformata. Et faciunt ad horum, quæ dicta ſunt confirmationem; quod hæc omnia potuit intelligere ſanctæ memoriæ Gregorius XV. qui confirmationem dictæ Reformationis conceſſit tam ex eo quod narratum fuit in litteris hoc genus viuendi ſub obedientia Abbatis Generalis, quod reſeruabatur ex forma conſtitutionum, quàm ex quo confirmatio earundem conſtitutionum petita fuit, cum hoc nomen confirmationis ſupponeret exiſtentiam, & obſeruantiam dictarum conſtitutionum.

Nec dicatur, vt valere non potuerit eadem tranſlatio, eo quia illi, qui erant filij eorum duorum Monaſteriorum, non ceſſerint liberè iura quæ habebant in dictis Monaſteriis, ſed aſſignatis ſibi certis penſionibus, præſertim cum in Monaſterio Saliuæ vallis aliqui ex Monachis, qui dictam ceſſionem fecerunt reſeruauerint ſibi vtramque vocem tam actiuam, quàm paſſiuam in futuris electionibus, quod repugnabat tam Conſtitutionibus Ordinis, quam diſpoſitioni iuris communis, ex quo prohibitum eſt, vt Monachus poſſit retinere, & habere iura in duobus Monaſteriis. *cap ſi quis tranſlatus* 22. *queſt.* 1. *cap. vlt. de Relig. domib. gloſſ in cap. conſtitutus in verb. vocem, de elect.* Quia præter ea quæ in ſatisfactionem huius obiecti adducta, fuerunt in poſtrema deciſione ſub die V. Iunij anni præteriti, vt tempore, quo petita fuit confirmatio Reformationis, non eſſent præſentes in iis duobus Monaſteriis alij Monachi, præter eos, à quibus eadem confirmatio obtenta fuit; & quod conſtaret de expreſſo conſenſu aliorum Monachorum, qui erant in eiſdem Monaſteriis, vt in illis hæc Reformatio induceretur; pluribus modis crediderunt Domini poſſe in hoc dubio euitari dictam obiectionem; & quia ſatis erat, quod tam ceſſio eorum qui prius inibi erant, quam tranſlatio ad eadem Monaſteria aliorum Monachorum proceſſerint ex auctoritate Abbatis, ne poſſent ea, quæ poſtea ſibi inuicem promiſerunt iidem Monachi, irritam facere dictam tranſlationem, tanquam actus, qui 7
cum eſſet ex ſe validus, & non ſolum à dicta reſeruatione ſeparabilis, ſed omnino diſtinctus, non poterat per actum inutilem vitiari, argumento *lib.* 1. *§. ſed ſi mihi ff. de verb. oblig. lib.* 1. *§. item quæritur, & §. Trebatius, ff. de aqu. quotid. & æſtiu. cap. vtile* 37. *de reg. iur. lib.* 6. quam regulam diffundi per omnes humanas actiones, 8
& habere locum etiam in rebus ſpiritualibus, aduertit Petrus Peck. *in expoſitione eiuſdem cap. vtile in* 6. ex Innoc. *in cap. cum ex officiis, de præſcript.* & quia neque omnes reſeruarunt ſibi eadem iura, ſed duo ſolum Monachi in dicto Monaſterio Saliuæ vallis. Immò quatenus conuenerunt ij duo Monachi, vt vſum vtriuſque 9
vocis habere poſſent ſimul cum reformatis, & hoc iure prohibitum erat: non potuit idem pactum irritam facere dictam ceſſionem, & tranſlationem, ſed potius ipſum vitiabatur. *§. neque illud Auth. de non alienan.* & ex eo text. voluerunt Bald. *in Auth. ſi quas ruinas. num.* 3. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Caſtr. *in Auth. qui rem, num.* 7. *C. eodem tit.* Felin. *in cap. cum ordinem, num.* 2. *de reſc.* & in terminis reſeruationis factæ à Monacho, Imol. *in cap. cum M. Ferrarien. num.* 41. *de conſtitut.* Iaſ. *in l. non ſolum, §. morſe, num.* 20. *ff. de nou. oper. nunc. & Auth. ingreſſi, num.* 30. *&* 37. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Et demum quia hæc gratia, & confirmatio Reformationis, antequam expediretur, fuit ſæpius examinata in Congregatione Regularium, & de ordine eiuſdem Congregationis ab Epiſcopo Virdunenſi; vt fuit

fuit conſideratum in deciſione 18. Iunij 1629. coram Domino Dunozetto: in qua in ſpecie ponderatum fuit, quod iuſtificabatur conſenſus Abbatis Iuſtimontis, qui erat Pater Abbas Monaſterij Saliuæ vallis, & ipſiuſmet Abbatis eiuſdem Monaſterij Saliuæ vallis, cuius conſenſus defectus adducebatur hodie ex parte Abbatis, & Capituli generalis, tanquam præcipuum fundamentum ad probandam negatiuam, quod non interueniſſet idem conſenſus. Et ex his viſæ fuerunt Dominis ceſſare hæ duæ præcipuæ obiectiones, quæ ſemper, & in omnibus diſputationibus repetitæ fuerunt.

Ad tertiam verò obiectionem, de qua nunquam actum fuit, vt hæc noua ſtatuta, & mutatio in Religione fieri non potuerit, niſi de conſenſu Capituli generalis, propter priuilegia eiuſdem Capituli, ne antiquis Ordinis inſtitutis derogari poſſet ſine illius conſenſu; Reſponderunt Domini, quod ex Reformatione in dictis tribus Monaſterijs ſuſcepta, nulla ſucceſſit mutatio in Religione, neque quidquam ex cauſa eiuſdem Reformationis factum fuit contra Ordinis inſtituta, ſed ſolum reſtitutus rigor antiquæ diſciplinæ, cum id concludat ipſum nomen Reformationis, ex qua res ad ſuum primum principium cenſetur reſtituta, *cap. ad exordio 35. diſt.* & notat Sanchez *ſuper præcept. Decalog. lib. 6. cap. 2. num. 27.* Et ſola mutatio voti ſtabilitatis, quæ ante Reformationem promittebatur in certo Monaſterio, ſecundum verò Reformationem promitti debebat in vniuerſa Congregatione, non poterat dici contra conſtitutiones Ordinis, ſi omnia Monaſteria reformata vnam Congregationem, & Communitatem conſtituere debebant, prout vnum caput eidem Communitati fuit præpoſitus, nempè Abbas Generalis vniuerſi Ordinis Præmonſtratenſis, vt latè deductum fuit in prima deciſione factam coram me 5. Iulij præteriti.

Et ita vtraque, &c.

Habetur hæc deciſio apud Tamburinum de Iure Abbatiſſarum in fine deciſione 4.

CONSVLTVM XLV.

De Prælatis exemptis habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.

SVMMARIVM.

Scribendi occaſio. num. 1.
Reſponſio. num. 2.
Huiuſmodi iuriſdictio videtur inutilis. num. 3.
De quo iure loquuntur ea quæ ex aduerſo adducuntur num. 4.
A quo tempore cœpit conceſſio exemptionis Regularium. num. 5.
Prælati iuriſdictionem ſpiritualem, & temporalem in ſeculares exercentes. num. 6.
Huiuſmodi ſunt in duplici differentia num. 7.
De iis qui habent territorium ſeparatum. num. 8.
Quomodo appellantur. n. 9.
De iis qui territorium ſeparatum non habent. n. 10.
Eorum nomen n. 11.
Loca exempta an ſit in diœceſi. num. 12.
Diſtinctio Abbatum. n. 13.
Eorum diuerſa nominanum. 14.
Qui ſint, & quam poteſtatem habeant. n. 15.
Prælati, qui habent territorium, in quo iuriſdictionem epiſcopalem exercent poſſunt omnia facere quæ in ſua Diœceſi faciunt Epiſcopi. n. 16.
Exceptuantur quæ ad ordinis Epiſcopalis poteſtatem ſpectant. n. 17.
Declaratio S. Congregationis Concilij. n. 18.
Eiuſdem declaratio an comprehendat inferiores Epiſcopo num. 19.
Tales Prælati ſunt quaſi Epiſcopi. n. 20.
Quid de Prælatis non habentes proprium territorium, & exercentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſubditos. num. 21.
Poſſe eandem poteſtatem exercere, iuribus, & ratione comprobatur. n. 22.
An iuriſdictio Epiſcopalis ſit neceſſariò coniuncta cum conſecratione Epiſcopali. n. 23.
Horum omnium limitatio. n. 24.
Eiuſdem limitationis ratio. n. 25.
Differentia inter eſſe Epiſcopum, & habere poteſtatem quaſi Epiſcopalem. n. 26.
Dictio quaſi *per modum cauſæ poſita quid ſignificet. n. 27.*
Quid quando ponitur per modum ſimilitudinis. num. 28.
Diuerſitas inter habentes iuriſdictionem Epiſcopalem in propria diœceſi ſeparata, & habentes illam intra limites alterius diœceſis. n. 29.
Diuerſorum diuerſum eſſe iudicium oſtenditur. num. 30.
Reſpectu quorum Prælatorum id maximè procedit. num. 31.
Quid ſit Epiſcopatus. n. 32.
Quando ea quæ conceduntur Epiſcopis, Prælatis conceſſa non cenſentur. n. 33.
Delegatus Sedis Apoſtolicæ eſt minor ordinario. num. 34.
Rota decretum, ſiue deciſio ſuper dubio. n. 35.
Qui Prælati ſint ſimiles Epiſcopis. n. 36.
S. Congregationis Concilij declaratio. n. 37.
S. Rotæ deciſiones. n. 38.
Huiuſmodi Prælatorum poteſtas. n. 39.
Territorium, & diœceſis an ſit idem. n. 40.
Quid ſit diœceſis. n. 41.
In quo caſu Prælati iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes beneficia prouidere poſſunt. num. 42.
Quibus competat etiam hæc facultas, & an competat Epiſcopis. n. 43.
Huiuſmodi Prælati poſſunt in caſu hæreſis contra quoſcunque exemptos procedere. n. 44.
Cui ſolùm authoritate Apoſtolica id concedatur. num. 45.
Huiuſmodi Prælati poſſunt etiam clauſuram monialium S. Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectarum procurare. num. 46.
Poſſunt earumd. monialium monaſteria exempta viſitare. num. 47.
Declaratio S. Congregationis Concilij ſuper hoc. num. 48.
Poſſunt etiam hoſpitalia reformare exemptos compellendo. n. 49.
Et cui hæc poteſtas concedatur. n. 50.
Poſſe etiam procedere contra prædicatores, oſtenditur. n. 51.
Poſſunt etiam prouidere animarum curæ. n. 52.
Cui alteri hæc poteſtas concedatur n. 53.
Poſſunt etiam tales Prælati iuriſdictionem Epiſcopalem cum diœceſi habentes Regulares quoſcun-

que

que extra monaſteria degentes punire.n.54.
Cu etiam hoc concedatur.n.55.
Poſunt etiam corrigere Eccleſiarum capitula.n.56.
Poſunt quoque beneficiorum vnıones examinare. num.57.
Poſſunt pariter examinare quaſcunque Eccleſias exemptas.num.58.
Et in quibus aliis Prælatis id procedat.n.59.
Poſſunt ſimiliter in cauſis ciuilibus mercedum, & perſonarum miſerabilium ſe immiſcere.n.60.
Poſſunt corrigere quoſcunque clericos exemptos. num.61.
Poſſunt vnire beneficia, ſeu Eccleſias Parochiales ſua diæceſis.n.62.
Et quibus aliis hoc competat.n.63.
Poſſunt transferre beneficia ex Eccleſiis collapſis in alias,& illas reficere.n.64.
Poſſunt monaſteria commendata, in quibus obſeruantia non viget,viſitare.n.65.
Ad quos alios hæc facultas extendatur.n.66.
Poſſunt vti facultate circa diſtributiones quotidianas.num.67.
Poſſunt frui facultate circa diſpoſitiones vltimarum voluntatum ipſis committendas.n.68.
S Rotæ deciſiones.n.69.
Poſſunt videre omnes pias diſpoſitiones quorumcumque Collegiorum,&c.n.70.
Ad quos alios hæc facultas extendatur.n.71.
Poſſunt ſcrutari ſufficientiam notariorum.n.72.
Huius facultatis limitatio.n.73.
Poſſunt compellere Abbates negligentes ad lectionem S.Scripturæ.n.74.
Eiuſdem facultatis reſtrictio.n.75.
Poſſunt cognoſcere de ſubreptione, & obreptione gratiæ.num.76.
Huius conceſſionis ampliatio.n.77.
Poſſunt facere acceſſiones,beneficia, &c. circa Patronatus.num.78.
An ipſis concedatur facultas quæ à Concil. Trid. ſeſſ.*24.c.6. Epiſcopis tribuitur.n.79.*
Referuntur ſuper hoc varij Doctores.n.80.
An procedat hæc facultas in aliis Prælatis territorium habentibus.n.81.
S.Congregationis ſuper hoc declaratio.n.82.
Cauſæ matrimoniales,& criminales non ſunt relinquendæ iudicio Prælatorum,qui non habent proprium territorium.n.83.
Concilij Tridentini decretum.n.84.
An etiam excludantur ab hac facultate Abbates habentes iuriſdictionem Epiſcopalem cum territorio.n.85.
Partem negatiuam ex variis Rotæ deciſionibus,probant Authores.n.86.
An hæc eadem facultas ob præſcriptionem, conſuetudinem, &c.extendatur ad Prælatos exemptos territorio carentes.n.87.
Et an hoc poſſit illis competere ex Papæ delegatione.n.88.
Prælati exempti,& territorio carentes ſine priuilegio non poſſunt confeſſarios examinare,& approbare.n.89.
Et variis iuribus, authoribus, & declarationibus id oſtenditur.n.90.
An ſaltem Abbates territorium habentes, & qui Nullius *dicuntur hac facultate vti poſſint.n.91.*
Pars affirmatiua probatur.n.92.
Quid de facultate dandi licentiam Regularibus ad concionandum,& cui competat.n.93.
Quibus Prælatis communicatur facultas,quam aliqui Abbates habent conferendi primam tonſuram.n.94.
Quid de facultate concedendi litteras dimiſſorias ſubditis ſæcularibus ad ſuſcipiendos ordines ab Epiſcopis.num.95.
Concilij Tridentini decretum.n.96.
Ad quem pertineat harum litterarum conceſſio in caſu quo Prælatus ſuam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habeat contentioſam.n.97.
Huius doctrinæ limitatio.n.98.
Quid dicendum de facultate abſoluendi à caſibus Papalibus.n.99.
Quibus hoc competat.n.100.
Ad quem pertineat facultas dandi licentiam Epiſcopo Titulari,vt in eius territorio Pontificalia exerceat.num.101.
Prælati exempti exiſtentes ſub aliena diœceſi non poſſunt remittere denuntiationes pro matrimonio celebrando.num.102.
S.Congregationis declaratio.n.103.
An ſecluſa hac declaratione,hæc facultas ipſis Prælatis competat.n.104.
Quibus competat aſſiſtere matrimonij contractui. n.105.
Et ſynodum congregare, & conſtitutiones ſynodales facere n.106.
Et facere concurſum ad prouiſionem Parochialium Eccleſiarum.n.107.
Quibus Prælatis competat concedere indulgentias. num.108.
Exempti qui in aliena diœceſi iuriſdictionem habent quaſi Epiſcopalem quæ communia habeant cum Epiſcopis,& aliis.n.109.
An ijdem vocentur Prælati.n 110.
Huiuſmodi exempti dicuntur ſponſi ſuæ Eccleſiæ. n.111.
Dicuntur etiam in Eccleſiis ſibi ſubiectis ordinarij, & in earum cauſis Iudices eſſe poſſunt.n.112.
Præferuntur omnibus clericis,dignitatibus, ac perſonatibus poſt Epiſcopos.n.113.
Poſſunt ea facere quæ vel ex conſuetudine, vel priuilegio illis competunt.n.114.
Videtur ipſis concedi facultatem ferendi cenſuras, & abſoluendi.n.115.
Quando, ſi fuerint Abbates vſum mitræ, & baculi habentes,poſſunt degradationi clerici, loco Epiſcoporum,aſſiſtere. n.116.
Poſſunt probabiliter vti iuriſdictione Epiſcopis conceſſa à Concilio Tridentino. ſeſſ.25. de Regular.c.11.num.117.
Poſſunt etiam remittere denunciationes pro matrimonio contrahendo requiſitas à Concilio.n.118.
Quid dicendum de facultate aſſiſtendi contractui matrimonij, vel etiam committendi alteri. numero 119.
An teneantur ſoluere Epiſcopis canonicam portionem,& charitatiuum ſubſidium.n.120.
Quando tenentur ad ſynodum diœceſanam, aut Prouincialem accedere.n.121.
Conceditur collatio beneficiorum ſuarum Eccleſiarum num.122.
Cùm prouidentur in Conſiſtorio quid facere teneantur.num.123.
Huiuſmodi Prælati à Papa prouiſi ſignare non poſſunt,niſi in ipſius manibus.n.124.
An Epiſcopus,ſaltem vt Delegatus, poſſit viſitare Eccleſias Parochiales Regularium,quibus imminet cura ſæcularium.n.125.
Quid ſuper hoc ſit dicendum.n.126.
Decretum Concilij Tridentini hoc in caſu an locum habeat.n.127.

Quid

Quid quando tales Eccleſiæ Parochiales non ſubſunt Prælatis vtramque iuriſdictionem exercentibus Parochos, & Parochianos n. 128.
Decretum Concilij Tridentini non concedit Epiſcopo viſitare altaria, ſed perſonas curam ſecularium exercentes. n. 129.
An per viſitationem talium perſonarum intelligenda ſint dependentia à tali cura. n. 130.
Reſpondetur ad ea quæ reuelare poſſent Epiſcopum. num 131.
An Epiſcopus id facere poſſit in vim alterius decreti Concilij Tridentini. n. 132.
Bulla Pij V. adducitur ad intentum. n. 133.
Epiſcopum id facere non poſſe in vim alterius decreti eiuſdem Concilij oſtenditur. n. 134.
Exponitur mens decreti Concilij n. 135.
Adducitur pro Epiſcopo declaratio S. Congregationis. num. 136.
An illi faueat. n. 137.
Quomodo ſit intelligenda. n. 138.
Argumentum non ſumitur à tacito, vel præſumpto ad expreſſi deſtructionem, ſed è contra. n. 139.
Quis viſitare debet oratorium per laicos erectum intra fines Parochiæ Regularium, quibus vtraque cura incumbit. n. 140.
Tale oratorium an erigi potuerit ſine Epiſcopi authoritate. n. 141.
Ratio negatiua. n. 142.
Demonſtratur poſſe ab Epiſcopo viſitari. n. 143.
Rationes, & Concilij Tridentini verba. n. 144.
Adducitur etiam deciſio. n. 145.
Exemptus ædificans in loco exempto ſine licentia totum acquiritur Epiſcopo. n. 146.
Quomodo hoc ius viſitandi tale oratorium competat Epiſcopo. n. 147.
Generalis ordinis S. Hieronymi an poſſit in loco dicto Hoſpitaletto *conſtituere Parochum, & alia facere prout. n. 148.*
Probatur pars affirmatiua. n. 149.
Facultas deputandi Parochum cui competat. n. 150.
Actus deputandi Parochum an ſit actus ordinis Epiſcopalis, vel iuriſdictionis. n. 151.
Probatur hoc non repugnare Monachis. n. 152.
In Monachis particularibus, & quando monaſterium non habet populum ſibi ſubiectum non eſt de iure prohibitum illis habere curam animarum. n. 153.
In hoc caſu conſuetudinem quoque ſubſiſtere probari, & ſupponi debet. n. 154.
Parochus à P. Generali ſic deſignatus an teneatur accedere ad Congregationes caſuum conſcientiæ. num. 155.
Decretum Congregationis Concilij. n. 156.
Aliæ declarationes ad intentum eiuſdem S. Congregationis n. 157.
An dictus Parochus poſſit audire confeſſiones aduenarum illuc confluentium. n. 158.
Probatur pars affirmatiua ex rationibus. n. 159.
Requiri bonam fidem ex parte talium aduenarum, oſtenditur. n. 160.
Quid ſi Religioſi huius ordinis habeant communicationem cum Mendicantibus n. 161.
An poſſit dictus Parochus abſoluere ſuos Parochianos à caſibus reſeruatis Epiſcopo loci. n. 162.
Concilij Tridentini diſpoſitio n. 163.
Monaſterium hoc de Hoſpitaletto *de quibus ſit. num. 164.*
Reſeruatio caſuum concernit curam animarum, & adminiſtrationem ſacramentorum. n. 165.
Facultas abſoluendi à reſeruatis Epiſcopo, an poſſit à Parocho per caſuum reſeruationem ab Epiſcopo auferri n. 166.
Facultas Epiſcopi circa reſeruationem caſuum ad inferiores Sacerdotes ſibi ſubditos reſtringitur. num. 167.
An poſſit dictus Parochus abſoluere dictos aduenas à caſibus reſeruatis à propriis Epiſcopis in ſuis diœceſibus. n. 168.
Fundamentum pro parte affirmatiua n. 169.
Reſeruatio caſuum eſt quid pœnale, & ſtrictè interpretanda. n. 170.
Videtur hoc introductum eſſe conſuetudine. n. 171.
Requiritur tamen ad hoc bona fides aduentantium. num. 172.
Præfatus P. Generalis quæ facere non poteſt n. 173.
Vt Prælatus dicatur nullius Diœceſis, *quod requiritur. num 174.*
Quæ ipſi Patri Generali ex hoc Conſulto applicanda ſint. num. 175.
An poſſit facere illa, quæ competunt Epiſcopis, vt Epiſcopi, vel vt Delegatis. n. 176.
Alia de hoc dubio remiſſiuè. n. 177.
Epiſcopus an poſſit viſitare monaſterium dicti loci Hoſpitaletti. *n. 178.*
Declaratio S. Congregationis. n. 179.
Item decretum eiuſdem S. Congregationis. n. 180.
Quid ſit notandum circa poſſeſſorum per Epiſcopum prætenſum n. 181.
An ſi aliqua viſitatio præceſſerit, aliquod ius Epiſcopis acquiſiuerit. n. 182.
Per Epiſcopum debet probari adfuiſſe ſcientiam præfati P. Generalis n. 183.
Item adfuiſſe conſuetudinem præſcriptam. n. 184.
Item quod actus eſſent facti eo animo, vt conſuetudo induceretur. n. 185.
Quid vnuſquiſque facere poteſt. n. 186.
Ius Epiſcopi præſeruatum. n. 187.
S. Rotæ deciſiones ad intentum. n. 188.

IESVS MARIA.

Scribendi occaſio.

SÆPIVS requiſitus à diuerſorum ordinum Regularibus circa facultatem, ſeu authoritatem, quam Abbates, ſeu alij Prælati Regulares habent in caſu, quo non ſolùm ſunt exempti à iuriſdictione cuiuſcunque Epiſcopi, ſeu ordinarij, ſed ipſi ſint veluti ordinarij iuriſdictionem ſpiritualem, & quandoque temporalem in populum exercentes. Ad quam dubitationem ſic, reſpondendum duxi, in re difficultatibus plena, nec ſatis expedita, ſed confuſim, & implexè ab authoritatibus diſputata 1

Reſponſio.

PRimò quidem videri illam inutilem prorſus 2
eſſe, eo quod de iure communi monaſteria omnia, monachi Regulares, & Prælati ipſorum ſub Epiſcopi in cuius territorio ſunt, obedien- 3
tia manere debeant. Etenim ex Concilio Arelatenſi, quod refertur *in can. monaſteria 18 q. 2.* ſic habetur: *Monaſteria, & monachorum diſciplina ad eum pertinent Epiſcopum, in cuius territorio ſunt conſtituta.* Et ita colligunt Petrus Rebuffus *de congr. portione num. 122.* Quintil. Mandoſ. *de ſignat.*

ſignat. grat. tit. Exemptiones ab Epiſcopis, verſ
omnes Eccleſia. Paulus Fuſc. *de viſitat. lib.2.*
cap.8. num.9. quos refert Cenedo *ad Decretal.*
Collect.87. num.4. Vnde ex Concilio Aurelia-
nenſi 1. ſic ibidem *can. Abbates*, deciditur: *Ab-*
bates pro humilitate Religionis in Epiſcoporum po-
teſtate conſiſtant, &, ſi quid extra regulam fece-
rint, ab Epiſcopis corrigantur, qui ſemel in anno in
loco, vbi Epiſcopus elegerit, accepta vocatione con-
ueniant. Hinc etiam Paſchalis Papa, *ibidem can.*
Abbatibus hæc ſtatuit: *Abbatibus, qui neque ſub*
Primate, neque ſub Patriarcha, ſunt nullus prorſus
Epiſcoporum Epiſcopalia qualibet adminiſtret.
Cum enim ſe nulli Epiſcopo omnino ſub eſſe profi-
teantur; conſequens eſt, vt nullus Epiſcoporum, quæ
ſua ſunt, eis tanquam extraneis largiatur.

4 Verumtamen hæc non cogunt, cùm ſolùm
loquantur de iure communi vetuſto, non de
illo prout includit etiam exemptionem, &
exemptionis priuilegia dictis Regularibus con-
ceſſa, iuxta plurimorum communem ſenſum,
quos refert Barboſa, *de offic. & poteſt. Epiſc. alle-*
5 *gat.105. à num.3.* Adeo quod à tempore Diui
Greg. Magni hæc conceſſio ab aliquibus aſſi-
gnetur. Quod quamuis incertum ſit, ſaltem de
poſterioribus Pontificibus id nullus negare po-
terit. Specialiter quoad intentum, quod pluri-
bus Regularium præpoſitis à Sede Apoſtolica
conceſſum fuerit, vt nedum ipſi, & eorum Reli-
gioſi ſubditi, ab Epiſcopis, & communibus ple-
bis ordinariis exempti ſint; ſed & quod in ali-
quem populum iuriſdictionem, Epiſcoporum
inſtar, habeant, ſpiritualem, & temporalem in
6 ſæculares iuriſdictionem exercendo, conſtat in
pluribus; prout de Generali monachorum S.
Hieronymi in loco *Hoſpitaletti* dicto intra fines
Diæceſis laudenſis dicitur; & de Abbatibus
Caſſinenſibus, & S. Mariæ Tremitanæ Congre-
gat. Lateranenſis, ac de aliis Abbatibus ordinis
S. Benedicti in Cathalonia, & S. Dionyſij Pari-
ſienſis, & Genouefæ Virginis Canonicorum
Lateranenſium, & ſimilibus refert Barboſa de
Iur. Eccleſiaſt. lib.1. cap.17. num.22. & de Ab-
batibus Caſſinenſibus Saitus *in Claui Regia lib.*
6. cap.31. num.83. Vbi etiam de Commendata-
riis S. Ioannis. De quibus omnibus, & aliis, quæ
ad meam notitiam hucuſque non peruenerunt,
hæc procedet diſceptatio.

Pro cuius clariori deciſione præmittendum,
7 huiuſmodi Prælatos, ſeu Abbates regulares, ſiue
etiam ſæculares habentibus populum ſibi ſpi-
ritualiter, & temporaliter ſubiectum, eſſe in du-
8 plici differentia. Alij enim habent territorium,
9 aut diœceſim omnino ſeparata, & dicuntur eſſe
Nullius diœceſis, quia neque in diœceſi, neque
de diœceſi alterius ſunt, ſed dicuntur habere
propriam diœceſim per ſe; reſpectu cuius ipſi
etiam *Diœceſani* dicantur, & Diœceſanorum ap-
pellatione veniant. Cardinal. *in Clement. 1. §.*
volumus, quæſt.4. num.2. & Panorm. *num.15. de*
foro compet. Sanchez *de matrim. lib.3. diſput.29.*
num.16. verſ. ad primam confirmationem, & lib.8.
diſp.2. num.12. Rota *deciſ.324. num.1. part.1. re-*
cent. Sigiſmundus de Bononia *de elect. dub.53.*
10 Tamburinus *de Iur. Abbat. tom.2. diſp.1. quæſt.*
5. Alij verò ſunt qui territorium, aut diæceſim
ſeparata non habent, ſed ſunt in alterius diæce-
ſi; à diæceſano tamen, ſeu Epiſcopo exempti:
11 vnde communi vocabulo vocantur *exempti* exi-
ſtentes in aliena diæceſi. Exempti enim, & loca
exempta, etſi non ſint *de diæceſi*, ſunt tamen *in* 12
diæceſi, vt patet ex *cap.3. de conſtitut. in 6. & cap.*
cum Epiſcopus de offic. Ordin. in 6. dum dicitur,
quod Epiſcopus in qualibet parte ſuæ diæceſis
poteſt iuriſdictionem ordinariam exercere,
dummodo in loco non exempto id faciat: ergo
locus exemptus eſt in diæceſi. Facit etiam tex-
tus *in cap. de monialibus de ſentent. excommun.*
vbi dicitur, quod Moniales abſoluantur ab Epi-
ſcopo, in cuius diæceſi monaſterium ſitum eſt,
& tamen Gloſſa *ibi* etiam intelligit de exem-
ptis. Pro quo etiam extant plures S. Rotæ de-
ciſiones, & Doctores, quos referunt, & ſequun-
tur Gonzalez *ſup. Reg.8. Cancellar. gloſſ.43. à*
num.187. Sigiſmundus, & Tamburinus re-
lati.

Vnde ortum habuit diſtinctio illa de Abba- 13
tibus (eadem ratio eſt de Prioribus, Præpoſitis,
aut ſimilibus nominibus appellatis.) Alij enim 14
dicuntur eſſe *in diæceſi*, & *de diæceſi*: alij *in*
diæceſi, ſed non *de diæceſi*: alij verò Nullius
diæceſis. Primi ſunt illi, qui in diæceſi aliqua
conſiſtentes omninò ſubduntur Epiſcopo, 15
ſeu Diæceſano, eo quod nullam habeant
exemptionem. Secundi ſunt illi, qui illam
habent, ſed non habent territorium, aut po-
pulum ſibi ſubiectum. Tertij ſunt illi, qui
non ſolùm ſunt exempti à Diæceſano, ſed
etiam habent territorium, & populum ſibi ſub-
iectum; & exemptum ab omni alio Diæce-
ſano. Sic colligo ex Staphano Aluino *in*
Tract. de poteſt. Epiſcop. Abbat. & 2. cap.32.
num.31.

His poſitis, dicendum primò eſt, Abbates, 16
ſeu Prælatos Regulares illos, qui habent pro-
prium territorium, & diæceſim, in qua iuriſdi-
ctionem Epiſcopalem exercent, & dicuntur
nullius diæceſis, niſi aliquo ſpeciali iure pro-
hibeantur, poſſe omnia facere, quæ faciunt Epi-
ſcopi in ſua Diæceſi, exceptis tamen iis quæ ad
Ordinis Epiſcopalis poteſtatem ſpectant. Gloſſ.
in cap. Ordinarij, vbi etiam Geminianus *de offic.* 17
Ordin. lib.6. Moneta *de Commut. vltim. volunt.*
cap.5. num.455. Rota coram Orano in vna
Burgenſi *Iuriſdictionis* ann.1596. Et *deciſion.*
1386. *coram Cardinal. Seraphino*, & *deciſ.*
1052. ac plures alij, quos etiam referunt, &
ſequuntur Sigiſmundus, & Tamburinus relati.
Quibus iungitur Sanchez *conſil. moral. lib.*
7. cap.21. num.3. ex pluribus iuribus, &
Doctoribus. Colligitur primò ex declaratio- 18
ne S. Congregationis Concilij, quam refert
Rota *ea deciſ.1052.* Vbi non obſtante quod in
Concil. Trident. *ſeſſ.24. de Reformat. cap.20.*
dicatur quod cauſæ matrimoniales Epiſcopi
tantùm examini, & iuriſdictioni relinquantur,
nihilominus deciditur quod ſi *Prior eſt nullius*
diæceſis, & habet quaſi Epiſcopalem iuriſdictio-
nem, litteræ diſpenſationum matrimonialium ſunt
ipſi committendæ. Quod ſignum manifeſtum
eſt tales Prælatos nullius diæceſis poſſe om-
nia quæ Epiſcopi poſſunt. Secundò ex aliis, 19
quas refert Sigiſmundus ſupra, vbi dictum
decretum Concilij declaratur non compre-
hendere Prælatos inferiores Epiſcopo, qui
ſunt nullius diæceſis. Tertiò ex ſimilibus
aliis declarationibus in materia Confeſſario-
rum, & Concionatorum, de quibus in ſequen-
tibus. Quartò ex aliis deciſionibus, quas
refert Barboſa in locum Concilij relatum

num.47. & ſeqq. Ac demum ex ea ratione, quod
20 tales Abbates, ſeu Prælati regulares habentes tale territorium ſunt quaſi Epiſcopi, atque ita retinere debent omnem iuriſdictionem, & poteſtatem Epiſcopalem.

21 Dicendum ſecundò, etiam Abbates, ſeu Prælatos Regulares non habentes proprium territorium, ſi tamen habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſubditos, poſſe circa illos exercere omnem iuriſdictionem Epiſcopalem, quam Epiſcopi circa ſuos ſubditos exercent. Sic ex Innocentio, Panormitano, Felino, Deciano,
22 Nauarro, & Sanchez eliciunt Sigiſmundus, & Tamburinus ſupra. Et fauet Rota coram Orano relata, vbi dicitur Abbatis territorium eſſe Eccleſias ſibi pleno iure ſubiectas. Et ratio videtur eſſe, quia eo ipſo quod tales, ſiue ex priuilegio, ſiue ex conſuetudine legitime præſcripta habent iuriſdictionem Epiſcopalem, neceſſe etiam eſt quod habent quidquid ea iuriſdictione Epiſcopali denotatur, alias talis iuriſdictio vana eſſet, inutilis, & ventoſa, ac ſolum de nomine; nec haberet omnia, quæ ad eam ſunt neceſſaria, contra *lib. 2. ff de iuriſdiction. omn. iudic.* Quod ex eo etiam firmatur, quia iuriſdictio epiſcopalis non eſt neceſſariò coniuncta vt naturalis proprietas cum conſecratione epiſcopali, vt videre eſt in epiſcopo titulari, qui nullius Diœceſis eſt ordinarius Paſtor, & in Epiſcopis qui cum licentia Papæ renunciarunt dignitati; aut ob crimen priuati ſunt epiſcopatu: ergo poterit dari ſeparata, ita vt aliquis habeat omnem iuriſdictionem epiſcopalem ſine ipſa epiſcopali dignitate Barboſa *de Iur. Eccleſiaſt. lib. 1. cap. 8. num. 23.*

Dicendum tertiò, traditam doctrinam limi-
24 tandam eſſe, vt non teneat pro caſibus, in quibus aliqua conceduntur epiſcopis prout epiſcopi ſunt; vel epiſcopalem iuriſdictionem habentibus in Diœceſi, ſeu territorio ſeparatis, prout tales etiam ſunt: ita vt ea extendi non poſſint ad alios talem qualitatem non habentes. Ita ſimiliter Sigiſmundus, & Tamburinus relati poſt alios, quos referunt. Et ratio eſt, quia talia cenſentur ipſis conceſſa *priuatiuè* quoad
25 alios quoſcumque, non *cumulatiuè*, ac proinde non debent extendi, iuxta communem doctrinam de dictionibus *priuatiuè*, & *cumulatiuè*, ſeu
26 *accumulatiuè*. Et etiam, quia ſine dubio diuerſum quid eſt, etiam quoad poteſtatem iuriſdictionis, eſſe verè Epiſcopum, & habere poteſtatem *quaſi* Epiſcopalem. Etſi enim dictio *quaſi* quando ponitur per modum cauſæ, prout eſt in
27 illo Ioann. 1. *Vidimus gloriam eius quaſi vnigeniti à Patre,* denotet, & exprimat veritatem, Baldus *in l. qui Romæ §. duo fratres ff de verbor. obligat.* Barboſa *in Tract. de dictionib. dict. 311. num. 3.*
28 quando tamen ponitur per modum ſimilitudinis, (vt in præſenti) denotat improprietatem, fictionem, & diminutionem. Prout ex iuribus, S. Rotæ deciſionibus, & pluribus Doctoribus Barboſa *ibid. num. 1.* Similiter diuerſum quid eſt habere iuriſdictionem Epiſcopalem in propria diœceſi, & territorio ſeparatis, ac habere illam intra limites, ſeu fines alterius diœceſis, ſeu territorij, quia primum eſt eſſe veluti in domo propria, ſecundum verò eſſe in domo alterius.
29 Ergo ex vno ad aliud non poteſt fieri illatio, cum iuxta Axioma iuridicum *Diuerſorum di-*
30 *uerſum eſt iudicium*, ex *l. inter ſtipulationem §. ſacram ff. de verbor. obligat.* Stephan. Gratian. *Marchia deciſion. 32. num 8. & deciſ. 42. num. 10.* Vnde Magiſter S. Palatij *in indice librorum expurgandorum in expurgat. num. 6. pag 461.* Emmanuel. Sà, inquit: *Prælati exempti habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſuos non poſſunt in eos quidquid poſſunt Epiſcopi in ſibi ſubditos, niſi ex ſpeciali indulto Sedis Apoſtolicæ.*
Quod maximè procedit reſpectu Prælatorum 31
exemptorum, qui ſunt intra Diœceſim alicuius Epiſcopi, quia illi, licet aliquo modo dicantur extranei, vt probat Eraſmus Cochier ex variis Doctoribus *in Tractat. de iuriſdict. Ordin. in exempt. part. 1. quæſt. 46. num. 5. & part. 2. q. 19. num. 3. & quæſt. 45. num. 118.* nihilominus Ordinarius plus iuris vindicat in exemptos iſtos, quam in omnino extraneos. Rota *nouiſſ. deciſ. 701. num. 4. part. 1.* Cochier *num. 118. relato.* Et ſubijciuntur in aliquibus ipſi Epiſcopo, vt inquit Hoſtienſ. *in cap. cum contingat num. 1. de for. compet. in cap. quanto num. 13. & in cap. quoniam de offic. ordin.* cum Epiſcopatus ſit vnum
corpus, cuius caput eſt Epiſcopus, & ſi ponan- 32
tur ibi duo Epiſcopi fiet vnum corpus duo capita habens quod eſt monſtruoſum, ſiue prodigioſum, & quod natura abhorret, & iura reſpuit *can. in apibus 7. quæſt. 1.* Sigiſmundus, *ſupra num. 11.*

Vnde dicendum quartò. Ea quæ conceduntur Epiſcopis vt Sedis Apoſtolicæ delega- 33
tis, ſeu (prout Barboſa antiquior notat *in l. cum prætor §. 2. num 33. ff. de iudic.* quod idem eſt, quæ conceduntur illis *authoritate Apoſtolica*; ſiue iure communi, ſiue ex Concilio Tridentino, aut alio modo non cenſentur conceſſa aut permiſſa Prælatis habentibus iuriſdictionem Ordinariam quaſi Epiſcopalem intra fines, ſeu limites Diœceſis alicuius Epiſcopi, ſeu Epiſcopatus; bene tamen habentibus talem iuriſdictionem extra diœceſim cuiuſcunque Epiſcopi, ſeu habentibus proprium territorium, ſeu diœceſim; aut, quod idem eſt, qui ſunt nullius *diœceſis*. Duæ partes huius concluſionis ſigillatim probandæ ſunt, ſupponendo cum communi Doctorum, quod Epiſcopi poſſunt multa ex vi iuriſdictionis Ordinariæ Epiſcopalis, multa etiam ex ſpeciali delegatione Sedis Apoſtolicæ, illis facta tum iure communi, tum præcipuè ex Concilio Tridentino. De quibus Azorius *tom. 2. inſtitut. moral lib. 5. cap. 54.* Franciſcus Leo *in Theſaur. fori Eccleſiaſtic. part. 2. cap. 2. num. 59.* Riccius *in praxi aurea Reſolut. 449.* & Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi part. 2. in epilogo, & part. 3. allegat. 92.*

Prima ergo pars ſufficienter ſuadetur ex di-
ctis ſupra *num. 24.* Quibus iungitur quod cum 34
delegatus Sedis Apoſtolicæ ſit ſuperior, maior, & dignior Ordinario, *cap. ſanè de Offic. & poteſt. iudic. delegat. cap. paſtoralis de offic. iudic. Ordinar.* cum hæc dignitas conceditur Epiſcopo ſolum debet credi conceſſa vero Epiſcopo, vel æquali ipſi, qualis ſolum eſt iis qui habet diœceſim, & territorium de per ſe; quia magis confidit Sedes Apoſtolica de iſtis quam de aliis, qui exiſtunt in aliena diœceſi: Vnde cum eſſet dubium in Rota propoſitum de anno 1607. coram Coccino, an ſcilicet quidam Archidiaconus veniret nomine Ordinarij quantum ad commiſſionem diſpenſationum, quas Ordinariis committi voluit Concilium Tridentinum *ſeſſ. 22. de Reformat.*

Reformat. cap.5. eadem Rota,provt habetur *decis.* 346. inter deciſiones einſdem Coccini decreuit non comprehendi, ex eo quod, vt inquit: *Aliàs congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum Concilij cenſuit,tunc diſpenſationes huiuſmodi poſſe committi inferioribus Ordinariis,quando ſunt nullius diœceſis, & habent quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem,vt dicitur in cauſa nullius della Serena 19. Nouembris 1593. coram Illuſtriſſimo Seraphino. Quæ qualitas quod ſit nullius diœceſis non poteſt verificari in iſto Archidiacono, quia licèt habeat territorium exemptum non ſubiectum iuriſdictioni Epiſcopi,tamen non poteſt dici, quod non ſit de Diœceſi,& in Diœceſi Burgenſi.* Ex quo ſaltem à ſimili colligitur,quod ea quæ committuntur Epiſcopis,vt delegatis Sedis Apoſtolicæ non cenſeantur conceſſa niſi veris Epiſcopis, & aliis habentibus iura Epiſcopalia cum Diœceſi,
36 & territorio ſeparatis, ſicut illa habent veri Epiſcopi.

Secunda verò pars quartæ concluſionis colligitur ex eo quod Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum territorio, & diœceſi ſeparata,ſunt omnino ſimiles Epiſcopis quoad poteſtatem iuriſdictionis. Vnde cum Gregorius XV. in Bulla *de exemptorum priuilegiis* plura conceſſiſſet Epiſcopis Diœceſanis in ordine ad exemptos,nihilominus S. Congregatio Concilij declarauit non intelligi illis tributam aliquam facultatem *in perſonas nullius diœceſis.* Ex eo ſanè quia tales perſonæ ſunt plenè ſubiectæ Prælatis *nullius.* Hinc etiam de illis dixit Rota in Lucenſi, ſeu nullius *Iuriſdictionis* coram Seraphino *deciſ.*1278.*num.*4.haberi ac ſi eſſent *extra territorium Epiſcopi in omnibus, & per omnia.* Et io vna Piſcienſi,ſeu nullius *iuriſdictionis* coram Gypſio *deciſ.*798. *num.*3. & 4. inter collectas à Farinacio, quod nomine ordi-
37 nariorum veniunt, & quod ita declarauerit S. Congregatio Concilij. Similiter de illis habet alia Rota Volaterranenſis *iuriſdictionis in* 2.*par. diuerſorum deciſ.*207. quod illi, nec ſunt *in diœceſi,nec de diœceſi,* ad differentiam aliorum Prælatorum qui habent ſuam iuriſdictionem in diœceſi aliorum, tales enim licet non ſint *de diœceſi*, ſunt tamen *in diœceſi*, iuxta doctrinam Abbatis,Felini,& Vualdi, quos eadem Rota affert, impugnans eos qui dicunt quod *locus*
39 *exemptus conſtituat territorium de per ſe.* Et ita Sanchez *lib.*8. *de matrimon. diſp.* 2. *num.*12. de illis dicit: *hi in ſua diœceſi plenam Epiſcoporum iuriſdictionem habent, ab illiſque ſola conſecratione differunt,vt paſſim tradunt Doctores.* Ex quo rectè infertur poſſe illos facere omnia quæ veri Epiſcopi,etiam vt delegati Sedis Apoſtolicæ faciũt.

40 Supponimus autem territorium, & diœceſim idem eſſe, hoc ſolum excepto, quod Diœceſis eſt territorium quoad ſpiritualem iuriſdictionem, & territorium quoad temporalem. *cap. ſi Epiſcoporum* 16.*q.*2. Ioannes Andreas *in cap.cum Epiſcopus de offic. ordinar. lib.*6. Ruinus *conſ.*21.
41 *num.*5. *in fin.* Abbas *conſ.*82. *num.*7. & Barboſa poſt illos *de iure Eccleſiaſt.lib.*1.*cap.*39.*num.*85. & 86. Et quod diœceſis eſt *Ciuitas, & territorium vbi Epiſcopus iuriſdictionem habet in ſpiritualibus*, vel *vbi eſt Epiſcopus, & Epiſcopatus.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.*1. *tit.*1. *cap.*7.*num.*8. Vide Eraſmum Cochier *de iuriſdiction. ordin. in Exempt.p.*4.*q.*74.

42 Ex his iam primò elicitur, præfatos Prælatos Regulares habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in populum, poſſe in caſu negligentiæ Religioſorum exemptorum, authoritate Apoſtolica beneficia ad illorum diſpoſitionem ſpectantia prouidere, iuxta *Clement. vnic.de ſupplenda negligent. Prælator.* Vbi Doctores communiter. Cum autem hæc facultas non compe- 43
tat Epiſcopis reſpectu exemptorum, niſi ſolum *authoritate Apoſtolica*, vt habetur in eadem Clementina, non competet aliis non habentibus territorium,aut diœceſim,iuxta dicta

Secundò, poſſe etiam in caſu hæreſis proce- 44
dere contra quoſcunque exemptos, iuxta *cap. Ad abolendam de hæreticis.* Quia tamen facultas hæc procedendi contra exemptos conceditur Epiſcopo ſolùm *authoritate Apoſtolica*,& vt de- 45
legato ipſius, ideo etſi competere poſſit dictis Abbatibus, &c. habentibus territorium, & diœceſim,provt tenent Ludouicus Molina, *de iuſtitia Tract.*5 *diſput.*28. *num* 11. Caſtrus Palaus *in oper. moral. part.*1.*Tract.*4 *diſput.*8.*punct.*12.§.1. *num.*6.*in fin.*& Carena *de offic.S Inquiſit.part.*1. *Titul.*6. §.4. Non tamen competet aliis non habentibus dictum territorium, aut diœceſim, etiam ſi habeant iuriſdictionem Epiſcopalem, propter dicta in ſuperioribus.

Tertiò,poſſe dictos Prælatos clauſuram Monialium etiam Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectarum eiuſdem Sedis authoritate procurare. Ita enim conceditur Epiſcopis *cap. periculoſo* 46
de ſtatu Regular. in 6. Et in Concil. Trident. *ſeſſ.*25. *de Regularib. cap.*5. Cum autem hoc concedatur illis, vt delegatis Sedis Apoſtolicæ,ideo extendendum eſt ad Prælatos habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum territorio, & diœceſi,non autem aliis, propter dicta.

Quartò, poſſe etiam dictos Prælatos mona- 47
ſteria exempta Monialium, quæ nulli alij ſuperiori ſubdita ſunt, niſi ſolùm Sedi Apoſtolicæ, annis ſingulis viſitare. Ita enim conceditur Epiſcopo *in Clement. Attendentes de ſtat. monach.* quod innouatur à Concilio Tridentino *ſeſſ.*25. *de Regular. cap.*9. vbi diſponitur quod *monaſteria Sanctimonialium Sanctæ Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecta, etiam ſub nomine Capitulorum Sancti Petri,vel S. Ioannis,vel alias, quomodocunque nuncupentur, ab Epiſcopis tanquam dictæ Sedis delegatis gubernentur,non obſtantibus quibuſcunque.* Quod quidem decretum Sacra Congre- 48
gatio declarauit eſſe intelligendum quoad ſpirituale gubernium,ſed non quoad temporale,vt refert Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.*1 *tit.*18.*lib.*7.*de Relig.num.*93.vbi *num.* 94. ſubdit per illud Concilij decretum nullam iuriſdictionem eſſe conceſſam Epiſcopo in monaſteriis Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectis, niſi in concernentibus ſpiritualia, in temporalibus verò, nihil agere poſſe. Hæc porrò ſicut præcedentia ſolum poſſunt conuenire dictis Prælatis habentibus proprium territorium, non aliis carentibus ipſo, & exiſtentibus intra fines alterius,iuxta dicta.

Quintò ſimiliter poſſe reformare hoſpitalia, 49
compellendo etiam exemptos ad hoc. Sic enim ſtatuitur in Clementina. *Quia contingit de Religioſ. domib.* innouata à Concil. Trident. *ſeſſ.*7. *cap.*15. *de reformat.* & *ſeſſ.*25.*cap.*8. *de reformat.* Quia verò hæc conceſſio in ordine ad exemptos ſolum conceditur Epiſcopis, *authoritate Apoſtolica*, ſeu quod idem eſt, vt delegatis illius,non 50

competet,iuxta dicta,niſi illis Prælatis, qui ha-
bent proprium territorium,vel diæceſim.
Sextò,pariter poſſe procedere contra concio-
51 natores hæreſes prædicantes,etiamſi ſint exem-
pti. Quia hoc conceditur Epiſcopo *authorita-*
te Apoſtolica, & vt Sedis Apoſtolicæ delegato
in Concil. Trident. *ſeſſ.* 5. *de reformat.c* 2. De qua
conceſſione Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regul. q.* 32.
art 8. Porrellus *in dub. Regular. verbo Prædicato-*
res num. 12. Alter Rodriguez *in Compend. Reſo-*
lut. 112. *num.* 12. De eadem pariter dicendum
non extendi niſi ſolùm ad habentes Epiſcopa-
lem iuriſdictionem cum propria diæceſi ex di-
ctis innoteſcit.
52 Septimò quoque poſſe prouidere, vt *per de-*
putationem idoneorum Vicariorum, & congrua por-
tionis fructuum deſignationem cura animarum nul-
latenus negligatur à quibuſcunque etiam exem-
ptis ad reſidentiam perſonalem obligatis, & non
reſidentibus. Propter decretum Concilij Tri-
dent. *ſeſſ.* 6. *de Reformat. cap.* 2. Quod tamen quia
dicit eſſe *officium Epiſcoporum tanquam in hac*
parte à Sede Apoſtolica delegatorum non incum-
53 bet dictis Prælatis habentibus iuriſdictionem
Epiſcopalem in diæceſi aliorum, iuxta probata.
De hac porrò conceſſione agunt Mandoſus,
Salzedo, Franciſcus Leo, Armendarij, & alij,
quos citat Barboſa in collectan. ad hunc locum
Concilij.
54 Octauò ſimiliter poſſe dictos prælatos haben-
tes iuriſdictionem Epiſcopalem cum diæceſi,
vel territorio punire quemcumque Regularem
extra Monaſterium degentem, etiam ſui ordi-
nis priuilegio non obſtante. Propter decretum
Concilij Trident. *ſeſſ.* 6. *de reform. cap.* 3. Vbi id
ſtatuitur. Cum verò id concedatur Epiſcopo
tanquam ſuper hoc à Sede Apoſtolica delegato, ex-
55 cluduntur alij Prælati non habentes diæceſim
tanquam Epiſcopi, propter dicta in ſuperiori-
bus. De hac porrò conceſſione, & decreto Con-
cilij tractant Campanile *in diuerſ. iuris canonic.*
Rubric. 12. *cap.* 13. Riccius *in deciſ. Curiæ Neapo-*
lit. p. 1. *deciſ.* 123. *n.* 4 *& part.* 4. *deciſ* 231. & alij,
quos ſequor *tom* 1. *meæ Summæ c.* 11. *n.* 8 *& tom.*
3. *verbo cauſa iudicialis Regularium num.* 13.
Nonò pariter, viſitare, & corrigere capitula
56 Eccleſiarum, ipſorumque perſonas, non obſtan-
tibus quibuſcunque, &c. Qui ita conceditur
Epiſcopis in Eodem Concilio Trident. *ſeſſ.* 6. *de*
reformat. cap. 4. Quia verò additur ibi *etiam au-*
thoritate Apoſtolica, propterea excluſi videntur
Prælati non habentes diæceſim, & territorium,
propter dicta in ſuperioribus.
Decimò quoque poſſe examinare vniones
57 beneficiorum à quadraginta annis citra factas,
iuxta eiuſdem Concilij diſpoſitionem *ſeſſ.* 3. *de*
reformat. cap. 6. Sed cum hoc concedatur ordi-
nariis tanquam à Sede *Apoſtolica delegatis*, pro-
vt dicitur in eodem Concilio non extenditur
niſi ad habentes territorium, & diæceſim pro-
priam, ſicut de aliis conceſſionibus dictum eſt.
De hac porrò materia aliquid dixi *tom.* 2. *Sum-*
mæ cap. 41.
58 Vndecimò etiam poſſe viſitare quaſcunque
Eccleſias quomodolibet exemptas ſingulis an-
nis, & opportunis remediis prouidere circa re-
parationem earum, & curam animarum. Quia
ita conceditur in eodem Concilio *ſeſſ.* 7. *de re-*
form. cap. 8. locorum ordinariis, quod procedere
59 etiam in Prælatis inferioribus habentibus iura
Epiſcopalia tenuit Rota in Piſcienſi, ſeu nul-
lius *iuriſdictionis* coram Gypſio 16. Decembr.
1593. in deciſionibus à Farinacio collectis *de-*
ciſ. 798. vbi idem refertur deciſum in alia Sal-
mantina *Iuriſdictionis*. Excludi autem videntur
ab hac facultate alij, qui non habent territo-
rium, ſeu diæceſim, iuxta probata in ſuperiori-
bus. De quibus autem Eccleſiis exemptis lo-
quatur Concilium videndi Rodriguez *tom.* 1.
Quæſt. Regular. quæſt. 36. *art.* 1. & Ceſpedes *in* 60
Tract. de Exempt. Regular. cap. 15. *dub.* 233.
Duodecimò, poſſe etiam in cauſis ciuilibus
mercedem, ſeu mirabilium perſonarum proce-
dere etiam contra Regulares extra Monaſte-
rium degentes, non obſtante eorum exemptio-
ne. Propter decretum eiuſdem Concilij *ſeſſ.* 7.
cap. 14. Etſi quoad Regulares intelligi id debeat
cum exceptione, quam poſui *tom.* 3. *ſummæ ver-*
bo cauſa iudicialis Regularium num. 6. *& tom.* 5. *in*
Marimagno Prædicator. n. 10. *& ſequentibus* ac,
maximè *tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 10. Conceditur au-
tem hæc facultas à Concilio *locorum ordinariis*
tanquam à Sede Apoſtolica delegatis, & ita non
extenditur ad Prælatos non habentes territo-
rium, ſeu diæceſim, vt dictum manet.
Tertiodecimò, poſſe viſitare; & corrigere 61
quoſcunque clericos, etiam exemptos; & extra
viſitationem. Quia ita decernitur in eodem
Concilio *ſeſſ.* 14. *de Reformat cap.* 4. pro omnibus
Eccleſiarum Prælatis, & vt Sedis Apoſtolicæ
delegatis. Vnde idem videtur dicendum de hac
conceſſione, quod de aliis ſimilibus dixi. Et illi
cohæret ea quæ conceditur, *ſeſſ.* 24. *cap.* 10. *de*
Reformat. De qua etiam idem cenſendum.
Quartodecimò, iuxta decretum eiuſdem Con- 62
cilij *ſeſſ.* 21. *cap.* 5. poſſe vnire beneficia, ſeu Ec-
cleſias parochiales ſuæ diæceſis. Quia verò id
non conceditur niſi Epiſcopis, & tanquam Se-
dis Apoſtolicæ delegatis, ideo non competet
Prælatis in diæceſi aliena exiſtentibus quanta- 63
cunque poteſtate quaſi Epiſcopali fulgere di-
cantur: niſi hoc ex priuilegio aliquo Pontificio,
ſeu legitima præſcriptione adquiſierint Rebuf-
fus *in prax. beneficiorum tit. de vnionibus num.* 32.
& 33. Sbrozza *de vicario Epiſcopi lib.* 2. *q.* 115.
num. 12. Azor. *tom.* 2. *inſtit. moral. lib.* 6. *c.* 28. *q.* 10.
Competet tamen Abbatibus, ſeu Prælatis in
propria diæceſi, vel territorio Epiſcopalem iu-
riſdictionem habentibus. Vt benè Sanchez *lib.*
7. *in Decalog. cap.* 29. *num.* 160. poſt Abbatem,
& alios, quos etiam ſequitur Barboſa *de offic.*
& poteſt. Epiſcop. Allegat. 66. *num.* 14.
Quintodecimò, poſſe item transferre benefi- 64
cia ſimplicia ex Eccleſiis collapſis in alias Ec-
cleſias; & parochiales Eccleſias collapſas refici
curare, iuxta modum aſſignatum ab eodem Con-
cilio d *ſeſſ.* 21. *cap.* 7. *de reformat.* Cum id conce-
datur Epiſcopis. Quia verò conceditur ipſis, vt
delegatis Sedis Apoſtolicæ non poterit extendi
hæc facultas niſi ad dictos Prælatos non ſolum
habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem,
ſed etiam diæceſim, vel territorium, propter di-
cta in ſuperioribus.
Decimoſextò, poſſe etiam commendata Mo- 65
naſteria, in quibus non viget Regularis obſer-
uantia, nec non beneficia etiam curata, & Regu-
lam annis ſingulis viſitare, & ipſa Monaſteria
etiam, in quibus viget obſeruantia, in caſu quo
ſuperiores ea non viſitauerint admoniti. Iux-
ta modum ſanè, & præſcriptum Concilij
Tridentini

Tridentini *ſeſſ.*21.*cap.*8. Quod quia conceditur ordinariis,& Epiſcopis tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis, etiam ſi non extendatur ad Prælatos inferiores non habentibus diœceſim, ſeu territorium, extenditur tamen ad illa habentibus cum iuriſdictione quaſi Epiſcopali, propter ſæpius repetita. Videndus Azor. *tom.*1. *inſtitut. moral.lib.*12.*cap.*18.*verſ.*6. quem ſequitur Barboſa in *collectan. ad hunc locum concilij num.*5.

67 Decimoſeptimò, poſſe quoque vbi facultate conceſſa ab eodem Concilio *ſeſſ.*21.*cap.*3. & *ſeſſ.*22.*c.*3.*de reform.* circa diſtributiones quotidianas ex tertia parte fructuum beneficiorum. Cum verò id cōcedatur Epiſcopis tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis idem dicendum de hac conceſſione, ſicut de aliis præcedentibus quantum ad extēſionem illius ad Prælatos inferiores.

68 Decimooctauò, frui quoque poſſe facultate conceſſa ordinariis in eodem Concilio *ſeſſ.*21, *c.*5.*&* 6.*de reform.*circa diſpenſationes,ſeu commutationes vltimarum voluntatum ipſis Committendas.Quod intellige ſicut in ſuperioribus dicta, quando iſti Prælati Epiſcopis inferiores ſunt nullius diœceſis,& habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, cum proprio territorio. Vt
69 habet Rota coram Coccino deciſ.346. referens aliam in cauſa *nullius* de la Serena coram Seraphino 19.Nouemb.1593.Secus verò ſi non habeat tale territorium proprium, ſed in diœceſi alia. Pro quo dicta Rota Coram Coccino dixit: *Quæ qualitas quod ſit nullius diœceſis non poteſt verificari in iſto Archidiacono,quia licet habeat territorium exemptum non ſubiectum iuriſdictioni Epiſcopi,tamen non poteſt dici quod non ſit de diœceſi, & in diœceſi Burgenſi.* De quo maximè videndus Nicolaus Garzia *de Beneſic.p.*9.*c.*2.*num.* 142. *& ſeq.* & Flores de Mena *variar. Reſolut. lib.*3. *q.*24. *num.*22.

70 Decimononò,poſſe videre pias omnes diſpoſitiones quorumcumque Collegiorum, & hoſpitalium iuxta modum, & diſpoſitionem Concilium Tridentini *d.ſeſſ.*22.*cap.*8. Quæ diſpoſitio cùm loquatur de Epiſcopis tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis non videtur extendenda, niſi ad Abbates qui non ſolùm iuriſdictionem
71 Epiſcopalem, ſed etiam proprium territorium habent ſeparatum. Quo ſenſu intelligendi veniunt Flores de Mena *variar. quæſt.lib.*2. *q.*24. *num.*22. & Riccius *in Prax. aur. reſolut.*303. quos refert,& ſequitur Barboſa ſuper hunc locum Concilij *num.*16.

72 Vigeſimò, poſſe ſimiliter iuxta decretum Concilij Tridentini *eadem ſeſſ.*22. *cap.*10. Scrutari ſufficientiam Notariorum, & ea non reperta ipſos arcere. Quæ authoritas cum concedatur. Epiſcopis tanquam delegatis Sedis Apoſto-
73 licæ,pari modo,ac præcedentes limitanda eſt pro Prælatis inferioribus Epiſcopo habentibus qualitatem territorij,& diœceſis ſeparatorum. Et in hoc ſenſu accipiendus Sellius *in ſelect. Canon. c.*25.*n.*16. referens id eſſe deciſum,quem ſuper hunc locum Concilij affert Barboſa *ibi num.*2.

74 Vigeſimòprimò, poſſe ſimiliter in caſu ſpeciali ſi Abbates monachorum negligentes fuerint in habenda lectione S.Scripturæ, eos ad id opportunis remediis compellere. Provt deciditur in eodem Concilio *ſeſſ.*5. *de reform. cap.*1. Quia tamen hoc conceditur Epiſcopis,vt Sedis
75 Apoſtolicæ delegatis ſolum reſtringi debet ad Prælatos iſtos nullius diœceſis, ſeu habentibus propriam diœceſim,aut territorium,conformiter addicta ſæpius. Pro hac lectione videnda quæ d xi,*tom.*4. *Summæ verbo lectio quoad Regulares, numero ſecundo.*

Vigeſimoſecundò, poſſe quoque cognoſcere de ſubreptione, vel obreptione alicuius gratiæ conceſſæ alicui ſuper abſolutione alicuius criminis,iuxtà decretum eiuſdem Concilij *ſeſſ.*13. 76
*de reform.cap.*5. Quæ etiam conceſſio, cum ſolum ſit facta Epiſcopo vt Sedis Apoſtolicæ delegato,non competet illis Prælatis, qui habent ſuam iuriſdictionem in diœceſi aliena,provt dictum ſæpius.

Vigeſimotertiò,poſſe ſimiliter cognoſcere de ſubreptione,obreptione, & defectu intentionis 77
conſtitutionum, ſeu conſuetudinum faciendi quoſdam deductiones fructuum beneficiorum in admiſſione ad illa, &c. Sic enim decernitur in eodem Concilio Trident.*ſeſſ.*24. *cap.*14. *de reformat.* Cum autem id concedatur Epiſcopo *tanquam Apoſtolicæ Sedis* delegato, non competet niſi ſolum Prælatis habentibus diœceſim aut territoria ſeparata,iuxta dicta De hac porrò materia Nauarrus,Sayrus,Gutierrez,Leo,Riccius, Bonacina,& alij, quos refert Barboſa *in collect.* ad hunc locum Concilij.

Vigeſimoquartò, poſſe pariter facere circa 78
Patronatus, acceſſiones, beneficia,&c. ea quæ ordinariis conceduntur ab eodem Concilio *ſeſſ.* 19. *cap.*9. *de reformat.* Quæ quia ipſi ſunt conceſſa vt Sedis Apoſtolicæ delegatis limitanda ſunt quoad extenſionem, iuxta dicta. Idem dicendum de facultate procedendi contra clericos concubinarios, iuxta decretum Concilij *eadem ſeſſ. cap.*14.

Elicitur ſecundò ex dictis facultatem conceſ- 79
ſam Epiſcopis à Concilio Tridentino *ſeſſ.*24. *cap.*6. illis verbis:*Liceat Epiſcopis in irregularitatibus omnibus,& ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus,excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentioſum diſpenſare, & in quibuſcumque caſibus occultis etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, delinquentes quoſcunque ſibi ſubditos in diœceſi ſua per ſe ipſos, aut Vicarium ad id ſpecialiter deputandum in foro conſcientiæ gratis abſoluere,impoſita pœnitentia ſalutari. Idem & in hæreſis crimine in eodem foro conſcientiæ eis tantùm, non eorum Vicariis, ſit permiſſum.* Elicitur inquam hanc facultatem nullatenus communicari Prælatis iſtis, de quibus eſt ſermo in præſenti, qui non habent territorium, aut diœceſim per ſe, ſed ſunt in diœceſi aliena. Tum quia id colligitur ex illis verbis *in diœceſi ſua*, quibus denotatur ipſam non concedi illis, qui ſunt in diœceſi aliena. Tum quia ita videtur deciſum à S. Congregatione in declaratione, quam his verbis refert Garzia *de beneficiis part.*7. *cap.*11.& alij plures: *Non comprehenduntur inferiores habentes iuriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem, nec etiam Prælati Regulares,ſed tantum Epiſcopi priuatiuè quoad omnes alios.* Et ita tenent commu-
niter Doctores,ſpecialiter Suarez,Cenedo,Toletus,Aragon,Rodriguez,Sanchez,& alij, quos referunt,& ſequuntur idem Garzia *ſupra*, & Sigiſmundus de Bononia *de elect.dub.*51. *n.*8.Vnde ſubditi talium Prælatorum, imò ipſi Prælati exempti pro obtinēda gratia huius conceſſionis poſſunt recurrere ad Epiſcopum illius diœceſis, vt tradit Garzia *ſupra*,& alij poſt ipſum. 80

Loquendo etiam de aliis Prælatis habentibus territorium, ſeu diœceſim, quamuis ſecundum probabilem plurium opinionem poſſet
81 dici iſtam Conciliarem diſpoſitionem ad illos extendi; nihilominus ſi relata S. Congregationis declaratio ſubſiſtit, prout ſubſiſtere debet, quia
82 communiter pro authentica habetur; vnde Suarez tom. 5. in 3. part. diſput. 41. ſect. 2. num. 7. de ea dicit: *Sufficienti ratione & authoritate nobis de ea conſtat*, tenendum eſt contrarium. Ratio eſt, quia in ea dicitur non comprehendi inferiores Epiſcopis *habentes iuriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem:* maxime cum addatur: *ſed tantum Epiſcopi priuatiuè quoad omnes alios*, quæ verba tollunt omnem difficultatem. Præſertim quia hæc conceſſio ex ea parte qua derogat iuri communi eſt odioſa, & ideo limitanda ad proprietatem verbi Epiſcopus Suarez *ſup.* Garzia etiam *ſupra*, & quamplures alij, quos citat, & ſequitur Barboſa *in collectan. ad eum locum Concilij num.* 7. ac Sigiſmundus *ſupra*, & P. Diana *part.* 4. *Tract.* 4. *Reſolut.* 211. vtramque partem probabilem vocans.

83 Elicitur tertiò, cauſas matrimoniales, & criminales non eſſe relinquendas iudicio horum Prælatorum exemptorum, quia non habent proprium territorium, aut diœceſim, ſed ſunt in diœceſi aliena. Ita enim colligitur ex Concilio
84 Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 20. §. *Ad hæc* ibi: *Ad hæc cauſæ matrimoniales, & criminales non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, etiam viſitando, ſed Epiſcopi tantum examini, & iuriſdictioni relinquantur.* Verba enim illa *ſed Epiſcopi tantum* excludunt Prælatos illos. Prout illos etiam excluſit Rota coram Coccino *deciſ.* 246. ſuperiùs *num.* 69. relata. Et Rota coram Ortembergo in vna Conſtantienſi *iuriſdictionis* 29. Nouembris 1617. Et fauet declaratio S. Congregationis, quam affert Sigiſmundus *ſupr. num.* 9. apud quem, & Barboſam *in Collectan. ad hunc locum Concilij num.* 56. *& de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 84. *num.* 2. *& de Appellat. iur. Appellat.* 89. *num.* 18. alia ad propoſitum.

85 Quamuis autem propter illa verba *ſed Epiſcopi tantum* excluſi etiam videantur ab hac conceſſione Abbates, & alij Prælati habentes iuriſdictionem Epiſcopalem cum territorio, & diœceſi, ſeu nullius diœceſis; nihilominus eos non eſſe excluſos, ſed poſſe illos de prædictis cauſis cognoſcere reſoluit Riccius *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 184 *part.* 4. & deciſum refert Narbona *lib.* 5. 3. *gloſſ.* 1. *num.* 66. *tit.* 4.
86 *lib.* 2. *recop.* & ſenſit Rota in Burgenſi *iuriſdictionis* coram Pamphylio *num.* 6. quam refert Tamburinus *tom.* 3. *de iure Abbat. in fine deciſ.* 44. Item Rota in cauſa Salamantina *iuriſdictionis* coram Aldobrandino die 1. Iulij 1565. Et conſtat ex dictis ſupra ex deciſ. Rotæ 105. coram Seraphino. Videnda etiam alia Rotæ deciſio in Burgenſi *iuriſdictionis* coram Orano apud relatum Tamburinum *ſupra dec.* 41.

87 Ex præſcriptione etiam immemorabili, conſuetudine, vel priuilegio extendi poſſe hanc conceſſionem ad Prælatos exemptos præfatos territorio, ſeu diœceſi proprijs carentes, & in diœceſi aliena exiſtentes, reſoluunt Gloſſa *in cap. litteras de reſtit. ſpoliat. & in cap.* 1. *de conſanguin. & affini.* Palat. *in repet. capit. per veſtras notab.* 2. §. 1. *num.* 13. Couarrubias *de ſponſal. part.* 2. *cap.* 8. §. 13. *num.* 1. *verſ. verum*, Nauarrus *conſil.* 1. *num.* 5. *de offic. deleg. in antiq. alias conſil.* 3. *eod. tit. in nouis*, quia hoc decretum non ſuſtulit conſuetudinem in qua ſunt inferiores Prælati, ſi ſit immemorabilis, vt referunt deciſum, additio *ad d. conſ.* 3. *Nauarri.* Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 3. *n.* 6.

88 Pariter id poſſe competere illis ex delegatione Papæ per *cap. propoſuiſti de probat. & cap. ex litteris de in integrum reſtit. & c. ſi iudis non conteſt.* reſoluunt Couarrubias *d. num.* 1. *verſ. eſt tamen*, Rendina *in promptuario recopil. ſent. tom.* 1. *tit.* 72. *num.* 6. aſſerentes non ſolere Romanos Pontifices cauſas matrimoniales, niſi ex iuſta cauſa aliis quam Epiſcopis committere.

89 Elicitur quartò, nec prædictis exemptos territorio, & diœceſi carentes, ſecluſo ſpeciali priuilegio, vel facultate, conceſſam à Concilio
90 Tridentino *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. Epiſcopis ad examinandum, & approbandum confeſſarios pro confeſſionibus ſæcularium audiendis. Cum enim Concilium dicat: *Nullum etiam Regularem poſſe Confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut parochiale beneficium, aut ab Epiſcopis per examen, &c. approbationem obtineat*, colligitur hanc facultatem ſolis Epiſcopis priuatiuè ad omnes alios quoſcunque inferiores Prælatos competere. Sic enim deciſum teſtantur Armendarium *in addit. ad recopil. legum Nauar. lib.* 1. *tit.* 39. *lib.* 1. *l.* 3. *de confitendo ſemel in anno*. Sellius *in ſelect. canonic. cap.* 24. *num.* 27. Stephanus Aluinus *de poteſt. Epiſcop. & Abbat. cap.* 10. *num.* 6. Barboſa *in collect. ſup. hunc locum num.* 22. & alij. Colligitur etiam ex declarationibus S. Congregationis, quas ex eiſdem authoribus habet idem Barboſa *ibidem*, & Suarez 4. *tom. de Pœnit. diſp.* 28. *ſect.* 5. *num.* 2. maxime ex alia, de qua infra. Ac proinde Rota in Calaguritana *Iuriſdictionis* coram Ortembergo die 6. Iunij 1611. apud Tamburinum in deciſionibus adiunctis *tom.* 3. *de iur. Abbat. deciſ.* 49. *num.* 4. dixit hanc facultatem competere Epiſcopo *priuatiuè*. Et eadem Rota in alia etiam Calaguritana *iuriſdictionis* coram Vbaldo inter deciſiones relatas *deciſ.* 50. dixit Epiſcopum habere in hoc ſuam intentionem fundatam in iure communi, & aſſiſtentiam iuris. Additur autem in his duabus deciſionibus id procedere non obſtante quacunque conſuetudine contraria etiam immemorabili. Conformiter ſunt ad Concilij decretum, vbi hoc ſtatuit, *conſuetudine quacumque, etiam immemorabili non obſtante*.

91 Nihilominus tamen Abbates, aliosue Prælatos habentes territorium, ſeu diœceſim, & qui *nullius* dicuntur, dicta facultate Concilij vti poſſe, res eſt certa. Tum quia ita obtinuit vſus, & conſuetudo, vt probant plura exempla, quæ aſſerunt Suarez *ſupr. num.* 6. Barboſa *num.* 28.
92 Tum quia Confeſſarios approbare, non eſt actus Ordinis, ſed iuriſdictionis, dicti autem Prælati ſunt ſimiles Epiſcopis in iuriſdictione. Tum maximè, quia ita declarauit S. Congregatio Concilij, quam refert, & ſequitur Rota in Calaguritana *iuriſdictionis* coram Peña Iulij 1604. & alia Rota eiuſdem tituli 26. Iunij 1604. coram Ortembergo, quæ habentur inter deciſiones à Tamburino adiunctas ſup. tertio tomo *deciſ.* 50. & 46. Verba autem talis declarationis, ex quibus id totum quod

diximus

diximus, roboratur, ſcilicet hæc: *Et Abbates non ſunt, nec alij quicunque, ad approbandum Sacerdotes ad Confeſſiones perſonarum ſecularium audiendas, neque licentiam concedendi Regularibus, qui in aliis quam ſuorum Ordinum Eccleſiis ſacris concionari ſunt habiles, ad ipſos nullo modo pertinere, ſed tantum ad Epiſcopum intra cuius diœceſis fines exiſtunt.* Et ita tenerit Suarez, & Barboſa ſup. Tamburinus *de iure Abbatum tom. 2. diſp. 6. quæſt. 1.* quam plures alios referentes.

93 Quintò dicitur, idem dicendum eſſe de facultate dandi licentiam Regularibus ad concionandum in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, iuxta decretum Concilij Trident. *ſeſſ. 5. de Reform. cap. 2.* hæc namque facultas non competit Prælatis exemptis non habentibus territorium, ſeu diœceſim, ſed tantum illis, qui illa habent, & dicuntur *nullius diœceſis.* Ita enim colligitur manifeſtè ex declaratione S. Congregationis, quam immediatè antea adduxi: quæ credenda eſt authentica, vt potè quæ à S. Rota ſæpius refertur. Tamburinus *ſupra diſp. 11. quæſt.*

94 Sextò etiam dicitur, facultatem conceſſam aliquibus Abbatibus ad dandum primam tonſuram, & minores Ordines ſuis ſubditis, tum iure communi ex *cap. quoniam diſt. 69. & cap. cum contingat de ætat. & qualit.* tum propter ſpecialia priuilegia, de quibus inter alios plures Suarez *tom. 4. de Relig. Tract. 8. lib. 2. cap. 19.* nullatenus communicari huiuſmodi Prælatis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in aliena diœceſi habentibus. Non ſolùm quia, vt dixi *tom. 4. Summæ verbo Ordines Sacri num. 6.* hæc facultas nullatenus extenditur ad alios præter illos, quibus eſt conceſſa; ſed etiam quia Concilium Tridentinum *ſeſſ. 23. de Reformat. cap. 10.* inquit: *Abbatibus, ac aliis quibuſcunque quantumuis exemptis non liceat in poſterum, intra fines alicuius diœceſis conſiſtentibus, etiam ſi nullius diœceſis, vel exempti eſſe dicantur, cuiquam, qui Regularis ſubditus ſibi non ſit, tonſuram, vel minores Ordines conferre.* Marchinus *de Sacramento Ordin. tract. 1. part. 2. cap. 10.* poſt alios. Vbi *num. 16.* cum Moleſino *in ſumma*, & iuxta declarationem quandam S. Congregationis, quam ex eo refert, excipit magnos Abbates habentes plenam iuriſdictionem ſecularem, & ſpiritualem in ſubditos etiam laicos. Fauet & deciſio, quam refert Sellius *in cano. 19.*

95 Idem ſeptimò videtur dicendum de facultate concedendi litteras dimiſſorias ſuis ſubditis ſecularibus ad ſuſcipiendos Ordines ab Epiſcopis, niſi obſtent declarationes aliquæ S. Congregationis, quas refert Barboſa *de iure Eccleſiaſt. lib. 1. cap. 17. n. 61.* vbi dicitur hoc ſpectare ad Epiſcopum viciniorem Eccleſiæ *nullius Diœceſis.* Licet enim hæc facultas competeret exemptis *ex cap. cum nullus de tempor. ordinat. in 6.* Vt ibi Antonius Andrea, Ancharanus, Franchus, & alij: hodie tamen poſt Concilium Tridentinum *ſeſſ. 23. cap. 10.* id non licet. Dicitur enim
96 ibi: *Nec ipſi Abbates, & alij exempti, aut collegia, vel Capitula quæcunque etiam Eccleſiarum Cathedralium, litteras dimiſſorias aliquibus clericis ſecularibus, vt ab aliis ordinentur, concedant, ſed horum omnium ordinatio ſeruatis omnibus quæ in huius Sanctæ Synodi decretis continentur ad Epiſcopos, intra quorum diœceſis fines exiſtant, pertineat; non obſtantibus quibuſuis priuilegiis, præſcriptionibus, aut conſuetudinibus, etiam immemorabilibus.* Et infra: *Concedentes autem dimiſſorias contra formam decreti ab officio, & beneficio per annum ſint ipſo iure ſuſpenſi.* Tamburinus *de iure Abbatum. 2. diſp. 2. quæſt. 26. num. 1.* Vnde etiam conſequenter ad ea quæ dixi *tom. 3. ſum. verb. Dimiſſoriæ num. 3.* etiam in caſu quo aliquis
Abbas, vel Prælatus regularis habeat iuriſdi- 97
ctionem quaſi Epiſcopalem, contentioſam, & voluntariam in ſeculares, adhuc non poterunt dictas dimiſſorias concedere, ſed hoc pertinet ad Epiſcopum, Henriquez *in ſumm. lib. 10. cap. 21. §. 9.* Tamburinus *ſupra* ex deciſ. Rotæ in vna Vrbiſualien. *Parochialis* 4. Decembris 1592. co-
ram Blanchetto. Limita tamen niſi huiuſmodi 98
Prælatus eſſet Ordinarius priuatiuè ad Epiſcopum, iuſque haberet congregandi Synodum, contra hunc enim non procedere determinationem Concilij defendit Stephanus Gratianus *in diſcept. forenſ. capit. 112.* quem ſequuntur Campanile *in Diuerſor. iuris Canon. rubr. 9.* & Tamburinus etiam *ſupra num. 2.* ex alia deciſ. Rotæ in vna Salamantina *Iuriſdictionis* die 9. Maij 1594. coram Seraphino. Pro hac tamen facultate concedendi dimiſſorias, & ſimili alia conferendi tonſuram, aut minores ordines conſulendum decretum S. Congregationis Concilij, quod refero conſulto 22. de mandato Illuſtriſſimi Domini Paulutij eius Congregationis Secretarij.

Pariter octauò idem dicendum de facultate 99
abſoluendi à caſibus Papalibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis ob vrgentem neceſſitatem, & legitimum impedimentum adeundi Sedem Apoſtolicam, de quibus Nauarrus *in Man. cap. 27. à num. 88.* Henriquez *in ſumm. lib. 6. cap. 9. numer. 7. & ubi ſæpius*, Auila *de cenſuris part. 2. cap. 7. diſp. 1. dub. 6.* Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 15. num. 36.* Angelus Boſſius *in diſceptationib. moral. diſceptat. 1.* & alij. Talis enim facultas ita competit Epiſcopis *cap. ea noſcitur, & cap. de his de ſentent. excommunicat. & cap. eos qui de ſent. excommunicat. in 6.* vt non competat aliis 100
Prælatis inferioribus, exceptis magnis illis, qui non ſolum iuriſdictionem Epiſcopalem habent, ſed etiam propriam diœceſim, aut territorium. Henriquez *lib. 6. ſummæ cap. 9. num. 7. littera n. in gloſſa*, Angelus Boſſius *ſupra dub. 8. num. 42.* Et ratio diſparitatis eſt, quia illi qui ſubduntur exemptis in diœceſi aliena exiſtentibus, poſſunt abſolui ab Epiſcopo talis diœceſis; qui autem ſubduntur Prælatis nullius diœceſis nullum alium habent Epiſcopum, à quo eam gratiam obtinere poſſint.

Similiter nonò, Prælati illi exempti non ha- 101
bentes propriam diœceſim, ſed exiſtentes in aliena non poſſunt dare facultatem Epiſcopo Titulari vt in eo loco Pontificalia exerceat: ſed hoc pertinet ad Epiſcopum illius Diœceſis. Prout deciſum refert Aldana *in compendio Canonicar. reſolut. lib. 1. tit. 4.* Ergo talis facultas competat Prælatis *nullius Diœceſis*, ſeu habentibus proprium territorium. Prout ex Flores de Mena *variar. reſol. lib. 3. q. 24. num. 27.* ſequitur Barboſa *de iure Eccleſiaſtic. lib. primo capit. 17. num. 109.*

Item decimò, Prælati illi exempti exiſtentes 102
ſub aliena diœceſi non poſſunt remittere denuntiationes requiſitas pro Matrimonio celebrando iuxta Concilium Trident. *ſeſſ. 24. de Re-*

103 *format. cap.* 1. Propter declarationem quandam S. Congregationis, & viuæ vocis oraculum Sanctiſſimi, apud Nicolaum Garziam *de beneficiis part.* 5. *cap.* 8. *num.* 56. Baſilium Pontium *de matrimon. lib.* 5. *cap.* 31. *num.* 3. Villalobos *in ſumma tom.* 1. *Tract.* 13. *diff.* 23. *num.* 6. & P. Dianam *part.* 3. *Tract.* 4. *de Sacrament. Reſolut.* 237. pro quo etiam videndi Armendarij *in Addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib.* 4. *tit.* 15. *lib.* 1. *de ma-*
104 *trim. numer.* 22. & Gaſpar Hurtado *de Matrimon. diſp.* 5. *diff.* 19. *num* 63. Secluſa autem huiuſmodi declaratione, & Papæ deciſione, ſi forte authenticæ non ſunt, quod mihi non conſtat, crederem hanc facultatem competere dictis Prælatis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentibus, etiam in diœceſi extranea, iuxta dicenda inferius *num.* 118. Illud tamen communiter receptum video, competere Prælatis habentibus territorium, ſeu *nullius diœceſis*, quia ipſi ſunt verè Ordinarij, quibus hæc facultas conceditur à Concilio, & regulariter poſſunt facere quidquid Epiſcopi faciunt, in iuriſdictionalibus. Ita ex Nauarro, Henriquez, & Rodriguez tenet Sanchez *lib.* 3. *de matrimon. diſp.* 7. *n.* 4. & ex illis, ac Flores de Mena, Sairo, Molina, Gratiano, Barboſa & Reginaldo tenet Tambur *tom.* 2. *de iur. Abbat. diſp.* 8. *quæſit.* 2.

105 Vndecimò, aſſiſtere, ſeu intereſſe Matrimonij contractui iuxta decretum Concilij *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 1. competere poteſt Prælatis habentibus iuriſdictionem Epiſcopalem in propria diœceſi, aut territorio, quia ſunt ordinarij, & iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes. Prout firmant Henriquez, Rodriguez, Ledeſma, quos ſequitur, & refert Sanchez *lib.* 3. *de matrimon. diſp.* 28. *numer.* 6. Reginaldus, Gutierez, Baſilius Pontius, Coninch, Bonacina, & alij, quos etiam refert, & ſequitur Tamburinus *ſupra quæſ.* 1. An verò id competere poſſit aliis Prælatis qui in diœceſi aliena habent dictam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, dicam inferius *num.* 119.

106 Duodecimò. Synodum congregare, & Conſtitutiones ſynodales facere, prout facit Epiſcopus, quia eſt hoc ius Epiſcopale *cap. conquærente de offic. ordinar.* Garzia infra referendus *num.* 139. ſolum videtur ſpectare ad huiuſmodi Prælatos habentes diœceſim, & territoria ſeparata cum iuriſdictione Epiſcopali in ipſa. Propter declarationem S. Congregationis 17. Auguſti 1616. vbi decernitur id ſolum competere Abbati habenti Prouinciam. Balbus *in Tract. de præſcriptionibus* Flores de Mena *d. q.* 24. *n.* 9. Barboſa *de iure Eccleſiaſtic. lib.* 1. *c.* 17. *n.* 104. Videndus Tamburinus *de iur. Abbat. to.* 3. *diſp.* 3. *quæſ.* 3. Vbi de ſtatutis, ſiue de legibus ab huiuſmodi Prælatis condendis.

107 Conſequenter tertiodecimò, poterunt ij Prælati (non alij non habentes Prouinciam) facere concurſum ad prouiſionem Parrochialium Eccleſiarum iuxta decretum Concilij *ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 18. Ita enim habetur ex multis apud Garziam *de Benefic. part.* 9. *c.* 2. *num.* 121. *& ſequentibus* Aldanam *tit.* 9. *n.* 27. *&* 28. Tamburinum *ſupra diſp.* 9. *quæſit.* 20. Eo quod concurſus debet fieri per examinatores probandos in Synodis, iuxta decretum eiuſdem Concilij loco relato.

108 Concedere autem indulgentias non competit his Prælatis, ſiue habeant ſuam iuriſdictionem etiam Epiſcopalem in diœceſi, aut territorio alieno Epiſcoporum ſiue in propria diœceſi, aut territorio. Hoc enim communiter cenſetur eſſe proprium *priuatiuè* iuriſdictionis Epiſcopalis. *Cap. accedentibus de exceſſibus Prælator. cap. noſtro de pœnitent.* Bellarminus *Tract. de Indulgent. lib.* 1. *c.* 11. *q.* 3. Nauarrus *Tract. de Indulgent. & Iubilæo notab.* 31. Cochier *part.* 4. *qu.* 20. *&* 58. & alij communiter ſequentes D. Thom. *in* 4. *diſt.* 10. *q.* 1. *ar.* 4. *q.* 2. Qui etiam communiter ſupponunt hoc intelligi de iure proprio; nam ex priuilegio, & Papæ conceſſione id poterunt facere, ſi ab illo acceperunt hanc facultatem.

Nihilominus huiuſmodi exempti, qui in 109
diœceſi aliena habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, habent multa communia non ſolùm cum aliis qui dicuntur *Nullius Diœceſis*, & habent proprium territorium, & diœceſim; ſed etiam cum Epiſcopis. Primò enim præ aliis ſunt honorandi. Zabarel. *in Clement.* 1. *n.* 3. *de reſcript.* Card. Tuſch. *tom.* 1. *litt. A. concl.* 5. *n.* 3. Quia habent dignitatem. *cap. hac conſtitut. de offic. deleg. lib.* 6. & Gloſſ. *in c. à Subdiacono* 93. *diſt. c. vt Apoſtolicæ de priuil. lib* 6. qui text. loquens de Abbatibus ait: *Quibus ex propria dignitate non competit. c. ſi quis deinceps*, & ibi Gloſſa. Panormitanus, Decius, Felinus, & plures alij communiter diuerſis in locis.

Secundò, Prælati vocantur, & appellatione 110
Prælatorum veniunt. *Cap. decernimus, de Iudic.* ibi: *Sed Epiſcopi, Abbates, Archiepiſcopi, & alij Eccleſiarum Prælati. Cap. Præſenti de offic. ordin. lib.* 6. *cap. vt Apoſtolicæ de priuileg eodem lib.* Decius, Vitalinus, Burattus, Azor, Suarez, & alij quos refert Barboſa *de iure Eccleſiaſt. lib.* 1. *c.* 17. *num.* 4.

Tertiò, dicuntur ſponſi ſuæ Eccleſiæ, & ipſis
mortuis, Eccleſiæ viduatæ, ſicut Epiſcopales. 111
Innocentius *in cap. quia propter verſ. viduatis de elect.* Bartholus *in l. ſi ita quis* §. 15. *cui n.* 3. *ff. de legat.* 2. Vide Tuſchum *tom.* 1. *litt. A. Concl.* 5. *num.* 6.

Quartò, in Eccleſiis ſibi ſubiectis dicuntur
ordinarij, & ideo poſſunt eſſe iudices in cauſis 112
illarum; & quando agitur de alienatione bonorum Eccleſiæ requiritur conſenſus illorum. Aretinus *conſ.* 99. Tuſchus *ſup. concl.* 11.

Quintò; præferuntur dignitate omnibus clericis, Dignitatibus, ac Perſonatibus poſt Epiſ- 113
copos. Lapus *Allegat.* 84. *num.* 11. Abbas *c. ex ore n.* 3. *de priuileg.* Illis exceptis, in quibus prædicti ſuam Eccleſiam cathedralem repræſentant, vt proceſſionibus, & ſimilibus actibus Barboſa *ſupr. num.* 72.

Sextò, generaliter loquendo, poſſunt ea fa- 114
cere, quæ vel ex conſuetudine, vel priuilegio illis competunt. Prout de facultate diſpenſandi, & commutandi vota habent Syluester *in ſumm. verbo votum* 4. *q.* 3. Azorius *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 11. *c.* 19. *q.* 2. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 6. *c.* 11. *num.* 13. *&* 14. Eraſmus Cochier *de iuriſd. ordin. in Exempt. part* 4 *qu.* 20. *num.* 4. & Maximè Sayrus *in clau. Regia lib.* 6. *cap.* 11. *n.* 82. quamplures alios citans. Eſt autem eadem ratio de iuramentis, prout habet communis ſententia Doctorum.

Specialiter videtur ipſis concedi iure com- 115
muni facultatem ferendi cenſuras, & conſequenter abſoluendi ab illis. Hæc enim facultas maximè annexa eſt iuriſdictioni quaſi Epiſcopali, & in

in foro externo. Vnde ſi iſti Prælati habent iſtam iuriſdictionem non videtur illis poſſe negari dictam facultatem, ne dicatur eam eſſe de ſolo nomine, ventroſam, & vanam, iuxta dicta ſupr n..... Et ita ſupponere videntur Bonacina *de Cenſur.diſp.*1.*q.*1.*punct.*2.*n.*5. Eraſmus à Cochier *ſupr.n.*2.& Caſtrus Palaus *de Cenſur.diſp.* 1.*punct.*4.*n.*2.Eſto alij ſolum videantur hanc facultatem agnoſcere in iſtis Prælatis habentibus territorium,aut diœceſim,ſeu *nullius*.

116 Similiter poſſunt, ſi fuerint Abbates vſum mitræ, & baculi habentes, quando certus Epiſcoporum numerus à iure requiſitus non poteſt aſſiſtere Epiſcopo deponenti,ac degradanti clericum, loco illorum ipſi aſſiſtere ad talem degradationem. Ita enim ſtatuitur in Concilio Trident.*ſeſſ.*13. *de Reformat. c.* 4. Tales tamen Abbates eſſe iudices aſſeſſores, ac per conſequens eorum ſuffragio ſtandum eſſe poſt Geminianum,& Syluestrum reſoluit Suarez *tom.*5. *de Cenſur.diſp.*30.*ſect.*1.*n.* 20. contra Aldereſe *de Religioſa diſciplina tuenda lib.*2.*c.*17.*num.*15. dicentem eos nec aſſeſſores,nec conſultores eſſe ſed adhibitos ad talis actus ſolemnitatem. De quo etiam Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcop.Allegat.*110.*num.*26.

117 Præterea probabile mihi eſt poſſe vti iuriſdictione conceſſa Epiſcopis à Concilio Tridentino *ſeſſ.*25.*de Regularibus c.* 11. circa viſitationem, & correctionem exercentium curam ſæcularium perſonarum in iis, quæ ad dictam curam ſpectant. Et ſi enim hoc maximè competere debeat Prælatis habentibus territorium, & diœceſim ſeparata,qui dicuntur *Nullius diœceſis*, quia de iis maximè procedunt Rotæ deciſiones afferendæ; tamen quando alij Prælati exempti exiſtentes in aliena diœceſi habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in aliquas Eccleſias,competet illis dicta authoritas, ſaltem *Cumulatiuè* cum Epiſcopo diœceſano, ne iuriſdictio quaſi Epiſcopalis,quam ſupponitur habere,ſit inutilis,vana,ventoſa,& de ſolo titulo, iuxta dicta in ſuperioribus. Pro quo videnda Rota in Piſcienſi *iuriſdictionis* 16.Octobr.1580. & 5.Maij 1589.Coram Gypſio,& in eadem 20. Octobr.1593.Coram Pena, & 15. Iunij 1590. Coram Plato. Fauet Nauarrus *lib.*4. *Concil. de ſponſalib.conſil.*5.dicens:*Prælati exempti,qui habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, poſſunt regulariter facere omnia, quæ poſſunt in diœceſi ſua Epiſcopi, circa ea quæ ſunt iuriſdictionis, iuxta gloſſam, quæ putatur ſingularis Clement.* 1.*verbo proprij de reb.Eccleſ.non alienand.*

118 Similiter, ſi non obſtaret declaratio S. Congregationis,& oraculum ſanctiſſimi, quæ refero *ſupr.n.* 103. crederem poſſe huiuſmodi Prælatos in diœceſi aliena habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem remittere denunciationes pro matrimonio contrahendo requiſitas à Concilio *ſeſſ.* 24. *de Reformat. cap.* 1. Saltem quando id fuerit praxi receptum, vt inquit Villalobos *in Sum.to.*1.*Tr.*13.*diffic.*23.*n.*6.eo quod id ſpectet ad dictam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, & quia Concilium non Epiſcopo, ſeu Diœceſano, ſed ordinario concedit hanc facultatem, iſti autem Prælati ſunt ordinarij:Ita colligo ex Sanchez *lib.*3.*de Matrim. diſp.*7.*n.*4.Garzia *de beneficiis par.*5.*c.*8.*n.*57.& 58.Nauarro,Zerola,Flores,Henriquez, Rodriguez,& aliis,quos refert idem Garzia.

De facultate autem aſſiſtendi,ſeu intereſſendi contractui matrimonij, vel eam committendi alteri ſacerdoti iuxta decretum Concilij loco relato,dicendum primò, quod, ſi hi Prælati in diœceſi aliena habentes iuriſdictionem Epiſcopalem,exerceant munus parochi, ſine dubio poſſunt aſſiſtere matrimoniis celebrandis; eo quod Concilium ſolum petat præſentiam Parochi,*vel alterius Sacerdotis,de ipſius,vel ordinarij licentia.*Tamburinus *de iure Abbat.tom.*2.*diſp.* 8.*quæſit.*1.*n.*3.Si autem Parochi non ſint, & ſi probabile id videatur,quia hoc videtur ſequi ex eo,quod habeant iuriſdictionem veluti Epiſcopalem, & ita tenere videatur Nauarrus *lib.* 4. *Conſil.in* 1.*edit.tit.de ſponſalib.conſ.*47.*n.*1.hæreo nihilominus, quia forſan in re quotidiana erit aliqua declaratio S. Congregationis in contrarium,quam non vidi,ideo cenſeo ſtandum legitimæ conſuetudini locorum. 119

An teneantur ad canonicam portionem Epiſcopis ſoluendam, & charitatiuum ſubſidium, latè Eraſmus Cochier *part.*4.*quæſt.*6. *&* 9.cum aliis,quos refert. An verò poſſint illud petere, agit Tamburinus *de iur. Abbat.tom.* 3. *diſp.* 10. *quæſ.*2. 120

Tenentur tamen ad ſynodum Diœceſanam, ſeu Prouincialem accedere, ſi Eccleſias curatas habent, *cap. Quod ſuper his de maiorit. & obedientia.* Concilio Tridentino *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 2. Imò etiam ſi Eccleſias curatas non habeant,ſi ipſi non ſunt Regulares Capitulis Generalibus ſubiecti. Si enim decernitur eo loco à Concilio. *Synodæ quoque Diœceſanæ quot annis celebrentur, ad quas exempti etiam omnes, qui alias ceſſante exemptione intereſſe deberent,nec Capitulis Generalibus ſubduntur,accedere teneantur.*Vgolinus *de offic,Epiſcopi cap.*48.§.2.*nu.*1. Eraſmus Cochier *de iuriſdict. ordin. in Exempt. part.*4.*q.*19.Tamburin.*de iure Abbat.to* 1.*diſp.* 24.*quæſit.*4.*n.*8.*&* 9. Cum voce tamen, & vo o deciſiuo. Tamburinus *ibid.*, Quo autem loco, quo amictu,& ornamentis, idem Tamburinus *ibid.quæſit.*6. 121

Beneficia porrò ſuarum Eccleſiarum ſibi pleno iure ſpectantium conferre, non videtur negari poſſe huiuſmodi Prælatis, etiam in aliena diœceſi habentibus territorium,aut diſtrictum. Quia hoc eſt munus ordinariorum *c. qui ſe ſit in princip.* 2.*q.*6. Et talis collatio non eſt actus ordinis, ſed iuriſdictionis. Flores de Mena *variar.reſ.q.*24.*n.*21.Riccius *in prax.for. Eccleſiaſtic deciſ.*424.*n.*1. Maſſobrius *in prax. requiſ.*2. *n.*4.Maximè Tamburinus *de iure Abbat tom.* 3. *diſp.*9.*quæſit.*1. Conſuetudini tamen attendere cautius iudico. 122

Cum prouidentur in Conſiſtorio tenentur ad faciendum proceſſum informatiuum, ſicut qui promouentur ad Cathedrales, & ſuperiores Eccleſias.Ex Gregorio 14.in Bulla *Onus Apoſtolicæ* ann.1590. die 15. Maij. Tamburinus *de iur. Abbat. tom.*1. *diſp.*8. *quæſ.* 1. vbi *quæſ.*2.de modo fabricandi dictos proceſſus ex Vrbano VIII. & *quæſtion.* 3. de profeſſione fidei ab ipſis facienda, iuxta Concilium Tridentinum *ſeſſ.*24.*cap.*12. & diſpoſitionem Pij IV. in Bulla *iniunctum nobis* edita idibus Nouembr. anno 1564. 123

Infertur,hos Abbates, & Prælatos prouiſos à Summo Pontifice reſignare non poſſe, niſi in manibus ipſius,ſicut de Epiſcopatibus,& ſuperioribus 124

rioribus dignitatibus docet Gloſſa in Clement. 1. *de renun. tat.* Oſtienſis, Panormitanus, & alij relati per Flaminium Pariſium *de reſignat. benefic. libr. 7. quæſt. 11. à num. 17.* Et cum deponuntur, vel priuantur, à Papa, prout Epiſcopi priuari, & deponi debent. Azorius *tom. 2. lib. 4. c. 20.* & Barboſa *in vot. deciſiu. lib. 3. vot. 89. num 34.* vbi etiam de aliis ſpectantibus ad huiuſmodi Prælatos.

Ex dictis porrò aditus patefit ad ſolutionem
125 quorundam dubiorum, quæ mihi propoſita ſunt ab aliquibus. Primò enim quæſitum fuit, an Epiſcopus, ſaltem, vt Sedis Apoſtolicæ delegatus, poſſit viſitare Eccleſias Parochiales Regularium, quibus imminet cura animarum perſonarum ſæcularium, quoad omnia altaria ipſarum, etiam illa, in quibus nulla fit adminiſtratio Sacramentorum.

126 Ad quod primo dicendum, quod ſi Prælati talium Regularium iuriſdictionem Epiſcopalem, & temporalem exerceant in Parochos, & Parochianos illius populi, vbi ſunt tales Eccleſiæ parochiales, non poſſit illas, aut ipſarum altaria quæcunque viſitare Epiſcopus. Ratio eſt, quia nullam ſuper illas authoritatem videtur habere, cum ſint bona Regularium, quæ omnimodam exemptionem ab ordinariorum iuriſdictione habent, vt ſuppono ex ſæpius dictis in quinque tomis meæ Summæ *quæſtionum Regularium*: viſitatio autem eſt actus iuriſdictionis, poteſtatis, ſeu authoritatis, *cap. conquerente de offic. ordinar. cap. cum ex officij de praſcript.* Gloſſa *ibid. verbo viſitationem cap. cum venerabilis de cenſibus*, & aliis iuribus, & Doctoribus paſſim. Deinde, quia ſi Epiſcopus talem iuriſdictionem, & poteſtatem haberet, maximè id eſſet ex Concilio Tridentin. *ſeſſ. 25. de Regularib. cap. 11.* vbi eſt ſermo de iuriſdictione, & poteſtate Epiſcoporum ſuper Parochias etiam Regularium, & datur illis facultas ſuper perſonas tam Regulares, quam ſæculares illas adminiſtrantes: ibi autem expreſsè excipiuntur domus, ſeu Monaſteria, in quibus Abbates, ſeù Regularium Superiores *iuriſdictionem Epiſcopalem, & temporalem in Parochos, & Parochianos*
127 *exercent.* Vnde conſequenter hoc Concilij decretum non habere locum in Monaſteriis, in quibus Abbates habent vtramque iuriſdictionem Epiſcopalem, & temporalem in Parochos, deciſum eſt à Sanctæ Rotæ in Marſicana *iuriſdictionis* 17. Iunij 1587. Coram Robuſterio, & in eadem 23. Octobris 1589. Coram Comitolo, & in Legionenſi S. Facundi 19. Martij 1590. Coram Pamphylio ſeniore, & in *nullius* 11. Februarij 1594. Coram eodem. Refert Barboſa *in collectan. ad locum Concilij relatum numer. 17.* Addo Rotam coram Seraphino in Ciuitatenſi *iuriſdictionis* de ann. 1594. *deciſ. 1067.*

128 Dico ſecundò, etiam ſi tales Eccleſiæ Parochiales non ſubſint Prælatis vtramque iuriſdictionem exercentibus in Parochos, & Parochianos, nihilominus non poſſe ab Epiſcopo viſitari quoad dicta altaria, in quibus nullum adminiſtratur Sacramentum. Ratio eſt, quia nullibi conſtat, hanc authoritatem conceſſam fuiſſe Epiſcopo, vt patet diſcurrendo per ſingula, de quibus id videtur poſſe colligi. Primò enim decretum Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. de Regular. cap. 11.* Nullam authoritatem concedit Epiſcopo viſitandi altaria, ſed ſolùm perſonas tam Regulares, quàm ſæculares curam animarum perſonarum ſæcularium exercentes. Dicitur enim ibi: *In monaſteriis, ſeu domibus virorum, ſeu mulierum, quibus imminet animarum cura perſonarum ſæcularium præter eas quæ ſunt de illorum monaſteriorum ſeu locorum familia perſonæ tam Regulares, quàm ſeculares huiuſmodi curam exercentes, ſubſint immediatè in iis quæ ad dictam curam, & ſacramentorum adminiſtrationem pertinent iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi in cuius diœceſi ſunt ſita.* Vnde Rota in Piſcienſi *Iuriſdictionis* 15. Iulij 1590. coram Plato, quam refert, & ſequitur Barboſa *in collectan. ad Concil. Trident. ſeſſ. 7. de reform. cap. 7. num. 10.* Inquit ex vi huius decreti ordinarium viſitare tantum perſonas inibi curam animarum exercentes, & hoc cumulatiuè, non autem priuatiuè Abbatem. Si autem intendat Epiſcopus per 130
viſitationem, & correctionem talium perſonarum intelligenda quoque eſſe dependentia à tali cura, ſeu habentia connexionem cum illa eaque denotari illis verbis. *In iis quæ ad dictam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent*, prout colligi videtur ex Mario Antonino *var. reſolut. lib. 1. reſol. 112. caſ. 50. propè fin.* Marco Antonino de Amatis *deciſ. 89. numer. 5.* Campanili *in diuerſor. Iuris Canon. rubr. 12. cap. 13. num. 51* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. allegat. 74. num. 20.* Tamburino *de iure Abbatiſſ. diſput. 17. quæſt. 3. num. 3. in fin.* & aliis. Veluti ſi inquiratur quomodo conſeruentur Sanctiſſimum Sacramentum, & Eccleſiaſtica ornamenta; *nam hoc quodammodo venit in conſequentiam viſitationis perſonarum*, prout dixi relata Rota in Ciuitatenſi *Iuriſdictionis* coram Seraphino inter deciſiones ipſius *num. 1067.* & conformiter ad declarationem quandam S. Congregationis, quæ ibi refertur, & vt calices, & decentia paramenta ad decorem adminiſtrationis Sacramentorum prouideantur; ſicut referunt deciſum Campanile *loc. citat. num. 49.* & Franciſcus Leo *in Theſaur. for. Eccleſ. part. 1. cap. 31. num. 3.* 131
Hæc, inquam, non releuant facultatem Epiſcopi in cauſa præſenti, cum altaria illa, quæ viſitare prætendit nullatenus ſpectent neque ad conſeruationem Sanctiſſimi Sacramenti, ſeu Eccleſiaſticorum ornamentorum, aut prouiſionem calicum, & decentium paramentorum ad decorem adminiſtrationis Sacramentorum ſpectantium; ſed omninò caſualiter, & per accidens in ordine ad hoc intentum curæ animarum erecta ſint. Quia nec ſunt annexa, neque connexa cum illa cum nec ab ipſa dependeant, neque ad eundem finem dirigantur, in quo annexionis, ſiue connexionis ratio poſita eſt iuxta Abbatem *in c. quando n. 5. & 6. de Iudic.* Ruinum *conſ. 108. n. 6. lib. 5.* & Curtium Senenſem, *conſ. 20. n. 23.* ſed ſunt omnino diſparata, & diuerſa, quorum diuerſum debere eſſe iudicium habetur ex *l. inter ſtipulationem §. Sacram. ff. de verbor. obligat.* & Stephano Gratiano in Marchiæ *deciſ. 32. n. 8.* & *deciſ. 42. n. 10.*

Secundò nec id poteſt facere Epiſcopus in 132
vim decreti Concilij Tridentini *ſeſſ. 7. cap. 7. de Reformat.* Licet enim ibi Concilium dicat: *Beneficia curata, quæ cathedralibus: collegiatis, ſeu aliis Eccleſiis, vel monaſteriis, ſeu beneficiis, ſeu collegiis, aut piis locis quibuſcunque perpetuo vnita, & annexa reperiuntur ab Ordinariis locorum annis*

nis ſingulis viſitentur. Hoc tamen decretum ſolùm intelligendum venit ſicut, & præcedens, quoad ea quæ ſpectant ad dicta beneficia curata, non quoad illa quæ omninò diſparatè ad illa ſe habent, prout ſunt prædicta altaria Vnde Aldana *in Compend. Canonic reſolut. lib. 3 tit. 2. num. 7.* dicit reſolutum fuiſſe in vna Curienſi 15. ·peilis 1631. viſitare poſſe Epiſcopum *non ſolum Eccleſiam parochialem vnitam monaſterio Ordinis S. Benedicti, cuius cura geritur à Monacho dicti Ordinis, ſed etiam Baptiſterium, & Tabernaculum, vbi aſſeruatur Sanctiſſimum Eucharistia Sacramentum in Eccleſia exempta exiſtens.* En quomodo nulla fit mentio de viſitatione altarium, ſeu aliarum rerum, quæ nullatenus ſpectant ad adminiſtrationem Sacramentorum, ſeu curam animarum; ſed ſolum de Baptiſterio,
133 & Tabernaculo SS. Sacramenti, eo quod illa ad talem adminiſtrationem ſpectant. Hinc etiam Pius V. in Bulla. *Expoſcit tom. 2. Bullar. inter conſtitutiones huius Pontificis* 136. Huiuſmodi viſitationem exponens dicit: *In his tamen dumtaxat, quæ animarum curam, illiuſque exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem reſpiciunt.* Sicque etiam dicit eſſe deciſum Armendarinm *in addit. ad recopilationem legum Nauarra lib. 1. tit 6. de viſitat. numer.* 102. Dictio autem *dumtaxat*, addita maximè verbis Concilij, eam emphaſim habet, vt non ſolum ſit taxatiua, & reſtrictiua, *l. Iulianus ff. de petit hæred.* Extrauagan. *Suſcepti Regiminis* Ioann. 22. *de elect.* ſed concludat negationem in aliis. Cardinal. *in Clementina 1. de ſequeſtr. poſſeſſ. & in cap. contingit de fide inſtrumentor.* quia eius natura eſt excludere omnia alia *libro tertio §. cum Titio ff. de adimend. legat. lib. 2. C. de legib cap. cum Eccleſia de verbor. ſignificat.* & aliis iuribus, & DD.

134 Tertiò, nec id poſſe facere in vim Concilij Trident. *ſeſſ. 21. cap.* 8. quatenus dicit: *Commendata Monaſteria, etiam Abbatia, Prioratus, & Prapoſitura nuncupata, in quibus non viget Regularis obſeruantia, nec non beneficia tam curata, ſæcularia, & Regularia, qualitercunque commendata, etiam exempta ab Epiſcopis, etiam tamquam Apoſtolica Sedis delegatis, annis ſingulis*
135 *viſitentur, &c.* Nam præterquam quod Concilium in hoc decreto loquitur de Monaſteriis, & beneficiis commendatis, & vbi non viget Regularis obſeruantia, quæ in præſenti caſu non ſubſiſtunt, adhuc etſi ſubſiſterent, ſolum intelligi deberet in iis dumtaxat quæ ad curam animarum, & exercitium Sacramentorum pertinent, iuxta dicta. Vnde Barboſa in collectan. ad illud *num. 7.* affert ex Armendar. ſuperius relato deciſum fuiſſe: *Eccleſias, vbi cura animarum exercetur, viſitari poſſe ab Ordinariis etiam ſi illa eſſent militum Ieroſolymitanorum; ita tamen vt illa dumtaxat viſitent, quæ animarum curam, illiuſque exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem reſpiciunt.* Ad quod accedit quod cum decretum Concilij *ſeſſ. 25. de Regul. capite* 11. ſuperiùs relatum poſteriùs ſit præſenti decreto, & alio *ſeſſionis 7. cap* 7. etiam relato, & in illo ponatur illa limitatio *in iis quæ ad dictam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent*, credi poteſt per illam explicaſſe Concilium decreta anteriora. Lex enim poſterior explicat anteriorem etiam generalem, & abrogat ipſam *cap. 1. de renunt. Spirit. & cap. 1. de conſtit. in 6. & l. non eſt nouum ff. de legib.* & ex communi DD. notat Suarez *lib. 6. de leg. c. 27. n.* 12. & naturale eſt poſteriora derogare prioribus *l. ſed & poſteriores ff. de legib. l. cum in plures §. locator ff. locati*, & aliis iuribus.

Nec fauet Epiſcopo declaratio S. Congregationis authenticata ſubſcriptione Eminentiſſ. Cardinal. Matthæi, & Illuſtriſſ. D. Fagnani Secretarij, quam non ſitmè affert D. Cornelius Margarinus in Bullario Caſſinenſi *in Clem. 8. conſtit.* 255. in qua S. Congregatio ſic: *Congregatio iiſdem Concilij cenſuit Epiſcopos, aut alios locorum Ordinarios vigore cuiuſuis decreti eiuſdem Concilij nullam habere facultatem quouis tempore in monaſteriis, domibus, & Eccleſiis Regularium exemptorum, quibus non imminet cura animarum perſonarum ſæcularium, viſitandi Sacriſtias, paramenta, vaſa ſacra, altaria, & cætera huiuſmodi, aut etiam tabernaculum, ſeu Pyxidem in qua Sanctiſſimum Eucharistia Sacramentum aſſeruatur.* 136

Ex eo enim quod in hac declaratione dicatur *Eccleſiis Regularium, quibus non imminet cura animarum, &c.* colligit D. Epiſcopus quaſi à contrario, & ſubintellecto ſenſu, quod in Eccleſiis Regularium, quibus è contra imminet cura animarum poſſit ipſe viſitare *ſacriſtias, paramenta, vaſa ſacra, altaria, &c.* Hoc inquam nihil prorſus fauet Epiſcopo. Primò, quia conſtat ex dictis ex ipſo Concilio, Pio V. & deciſionibus relatis, hoc ſolùm debere intelligi in iis quæ pertinent *ad animarum curam, illius exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem*, non in aliis omnino diſparatis, & nullam habentibus connexionem, aut dependentiam cum illis, qualia ſunt Altaria, de quibus in præſenti ſit ſermo. Similiter, quia per ſubauditos ſenſus, & intellectus, non debent antiqua iura corrigi. Gloſſa ſolemnis *cap. cupientes, §. quod ſi per viginti, de elect in 6.* Eraſmus Cokier *tractat. de Iuriſdict. Ordinar. in exempt. part. 2. quæſt. 45. num.* 113. Maximè cum legum correctio ſit in dubio vitanda, *lib. ſi quando C. de inoffic. teſtament. l b. 1. C. de inoffic. dotibus. l. præcipimus in fin. C. de appellat.* & aliis iuribus, & DD. paſſim. Secundo, quia licet argumentum à contrario ſenſu validum vulgariter æſtimetur; *libr. 1. §. huius rei ff de offi. io e us, cui mandata eſt iuriſdictio*, & aliis iuribus, ac DD. nihilominus præter innumeras exceptiones, quas hoc dictum patitur, illa eſt ad internum, quod non procedat in diſpoſitione concepta negatiue, ita, vt ex illa deducatur argumentum affirmatiuè, nam verba negatiua ſemper negant, & nunquam affirmant, vt docent Baldus, Euerardus, Falconius, Fachinus, Pacianus, Riminus, Tuſchus, & alij Doctores, quos refert. & ſequitur Barboſa *in Tract. de locis communib argument iur. loco 27. num. 25.* Quod contingit in propoſito; ſiquidem ex eo quod S. Congregatio dicat Epiſcopos *nullam habere facultatem viſitandi Sacriſtias, paramenta, vaſa ſacra, Altaria* in Eccleſiis quibus *non imminet cura animarum*, quod eſt diſpoſitio negatiua, infert D. Epiſcopus argumentum affirmatiuum, ſcilicet quod in Eccleſiis vbi imminet talis cura habeat facultatem prædicta omnia viſitandi. Ad quod accedit tertiò, quod non ſumitur argumentum à tacito, vel præſumpto ad deſtructionem expreſſi, ſed benè è contra, quia *expreſſum facit ceſſare tacitum*, prout ex multis iuribus, & Doctoribus probat idem Barboſa in *Axiomat.*

137 (margin, beside "Ex eo enim quod…") · 138 (margin, beside "Primò, quia conſtat") · 139 (margin, beside "viſitandi. Ad quod accedit")

Axiomat. iur. Axiom. 89. *num.* 3. *&* 4. Cum ergo expreſſum id quod dixi, quod Epiſcopus non habeat facultatem viſitandi niſi ea, quæ pertinent *ad animarum curam, &c.* illud faciet ceſſare tacitum, & præſumptum à D. Epiſcopo, ſcilicet quod etiam ſi non pertineant poſſit illa viſitare Merito ergo Rota coram Seraphino 1342. *n.* 1. dixit: *In deciſionibus Rota non ſolet admitti argumentum à contrario ſenſu.* Vnde idem dicendum in propoſito.

140 Secundum mihi propoſitum dubium fuit, an Oratorium per laicos erectum intra fines Parochiæ Regularium, quibus incumbit cura ſpiritualis, & temporalis loci, vbi erectum eſt tale Oratorium, debeat viſitari per Epiſcopum diœceſanum, an verò per Abbatem, ſeu Superiorem eorum Regularium. Ad quod

141 In primis dicendum, tale Oratorium erigi non potuiſſe ſine Epiſcopi authoritate. Ita enim habetur *cap. quidam* 18. *quæſt.* 2. ex Concilio Chalcedonenſi *cap.* 4. ibi: *Placuit igitur neminem aut ædificare, aut conſtruere Monaſteria, aut Oratorij domum ſine conſcientia ipſius ciuitatis Epiſcopi.* Idem colligitur ex Authentic. *vt nullus fabric. orator.* Et fauet Tridentinum *ſeſſ.* 22. *in decret. de obſeruand. & vitand. in celebrat. Miſſar.* Imò, nec exemptis licet ædificare Eccleſias in diœceſi Epiſcopi ſine eius licentia *cap. cum olim* 2. *de priuil. cap. auctoritate eodem in* 6. alioquin cederent dominio, & iuriſdictioni Epiſcopi, vt inferiùs dicam. Et ita nulli permittendum eſt propria auctoritate Oratoria, Cappellas, Eccleſiaſue fundare. Selua *tract. de benef. part.* 1. *quæſt.* 6. vbi latè. Eraſmus Cokier *de iuriſdict. Ordinar. in exempt. part.* 1. *quæſt.* 36. *num.* 1. Vnde ſemper præſumitur authoritate Epiſcopi erectum eſſe Oratorium, præſertim quando habet altare lapideum ſtabile, & non portatile. Decianus *in Tract. criminal. lib.* 6. *cap.* 25. *num.* 19. Farinacius *de immunit. Eccleſiar. num.* 267. & Barboſa *de iure Eccleſiaſtic. lib* 2. *cap.* 8. *num.* 7. *& ſequentib.* quos ſequor *tom.* 4. *Summæ verbo*

142 *Oratoria quoad Regulares num.* 1. Et ratio eſt ea quæ ſumitur ex ibi dictis, videlicet, quod in hoc diſtinguuntur Oratoria priuata à publicis, quod illa priuata authoritate, & in priuatis domibus conſtrui poſſunt, *cap. vnicuique de conſecrat. diſt.* 1. Angelus, & Sylueſter *in Summa verbo Oratorium*, non verò publica. Cum enim ordinentur ad publicum Dei cultum *cap. fin.* 42. *diſt.* Paſqualigus *in deciſionib. dec.* 165. Ceſpedes *de exemption. Regul. c.* 5. *dub.* 92. authoritate publica Epiſcopi erigi debent.

143 Siue autem erectum ſit authoritate Epiſcopi, ſiue ſine illa, nihilominus dicendum ſecundò, poſſe ab Epiſcopo viſitari. Primò, ex Concilio Tridentino *ſeſſ.* 21. *cap.* 8. *in princip.* ibi: *Quæcunque in diœceſi ad Dei cultum ſpectant, ab Ordinario diligenter curari, atque iis vbi oportet prouideri æquum eſt.* Cum ergo tale Oratorium *ad Dei cultum*, etiam publicum, & commune, ſpectet, ab Epiſcopo qui eſt verus Ordinarius, *cu-*

144 *rari, & prouideri* debet; ac per conſequens viſitari, cum viſitatio ad hæc ordinetur. Secundò ex eodem Concilio *ſeſſ.* 22. *cap.* 8. ibi: *Epiſcopi etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati in caſibus à iure conceſſis omnium piarum diſpoſitionum, tam in vltima voluntate, quàm inter viuos, ſint executores. habeant ius viſitandi hoſpitalia, collegia quæcunque, ac confraternitates laicorum etiam quas ſcholas, ſiue quocunque alio nomine vocant, non tamen quæ ſub Regum immediata protectione ſunt, ſine eorum licentia eleemoſynas Montis Pietatis, ſiue Charitatis, & pia loca omnia, quomodocumque nuncupentur etiam ſi prædictorum locorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis priuilegio ſint munita, ac omnia quæ ad Dei cultum, aut animarum ſalutem, ſeu pauperes ſuſtentandos, inſtituta ſunt; ipſi ex officio iuxta Sacrorum Canonum ſtatuta cognoſcant, & exequantur, non obſtantibus quacunque conſuetudine etiam immemorabili, priuilegio, aut ſtatuto.* Ex hoc enim capite, & iis quæ ibi dicuntur non ſolùm à ſimili de hoſpitalibus, collegiis, confraternitatibus, & ſcholis, quæ ibi numerantur, ſed etiam ex illis verbis *pia loca omnia quomodocunque nuncupentur etiamſi prædictorum locorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis priuilegio ſint munita*, manifeſtè colligitur intentum. Ad quod accedit deciſum eſſe, prout 145
referunt Marta *de Iuriſdict. part.* 2. *cap.* 18. *num.* 5. Armendariz *in addit. ad recopilat. Legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 6. *de viſit. num.* 74. Epiſcopum viſitare poſſe pia loca quocunque nomine nuncupentur, etiam ſi ſint priuata laicorum. Addit Stephanus Vveyms *in Conſtitut.* 24. *conſtitut.* 16. *num.* 9. cum Renato Chopino Synodum in hoc nouam poteſtatem Epiſcopis non attribuere, quia, & olim ſimilium piorum locorum cura Epiſcopis, Eccleſiaſticiſque relicta fuit. Ter- 146
tiò, quia cum Epiſcopus habeat ſuam intentionem probatam, & aſſiſtentiam iuris quantum ad ius viſitandi omnia loca ſuæ diœceſis, non poteſt hoc iure priuari, neque quia tale Oratorium fundatum fuerit ſine ipſius licentia, quia ſi exemptus ædificet in loco exempto ſine licentia totum acquiritur Epiſcopo cum fructibus. Franc. *cap auctoritate num.* 2. *de priuil. in* 6. Antonius de Pratis *tract. de iuriſd. Epiſcop. cap.* 1. *num.* 3. *&* 4. Angelus *in Summ. verb. Exemptus num.* 11. *&* 12. Fumus *verb. Exemptio num.* 10. Selua *de benef. part.* 1. *qu.* 6. quos refert, & ſequitur Eraſmus Cochier *de iuriſdict. Ordin. in exempt. part.* 2. *quæſt.* 45. *num.* 36. Neque quia terra illa ſubiecta ſit etiam in temporalibus Abbati, vel ſuperiori Regulari, quia talis exemptio non tollit ſubiectionem Epiſcopo ratione membrorum, Cappellarum, Oratoriorum, &c. Abbas *cap. Ex ore num.* 1. *&* 4. *de priuil.* vbi Innocentius. Licet enim ex eo probetur exemptio capitis, non ideo cenſetur probata exemptio membrorum. *arg. l. liberorum ff. de adopt.* Innocentius *d. c. ex ore*, & præſertim, exempta Eccleſia non cenſentur exempta Cappellæ Eccleſię ſubiectę accedentes, vel connexæ. Gloſ. *c. rogamus* 14. *q.* 1. gloſſa *cap. cum, & plantare*, & text. *cap. cum Cappella de priuileg.* Brixienſis *in repert. verb. an exempto monaſterio.* Cochier *ſupra num.* 70.

Credo tamen, hoc ius viſitandi dictum Oratorium competere Epiſcopo; non quidem 147
priuatiuè, ſed *cumulatiuè* cum Abbate, vel ſuperiore Regularium habente iuriſdictionem ſpiritualem, & temporalem in illo loco. Colligo primò ex deciſione, quam refert Armendariz *ſupra num.* 65. in qua dicitur, decretum Concilij concedentis facultatem Epiſcopis viſitandi hoſpitalia, & cætera pia loca, non prohibere quin, & iudices ſeculares eadem viſitare poſſint, ſi hoc eis aliàs legitimè competat. Thomas

Vueyms

Vueyms *in* 24. *Conſtitut. conſt.* 16. *n.* 10. Secundò, ex declaratione Sacræ Congregationis, quam idem Vueyms *n.* 12. refert, in qua Sacra Congregatio cenſuit Epiſcopos cumulatiuè conſtitutos eſſe executores cum aliis quibuſcunque inferioribus piarum diſpoſitionum executoribus. Ex quo à ſimili idem videtur dicendum ad intentum.

148 Præterea circa authoritatem, ſeu iuriſdictionem quam poteſt exercere Reuerendiſſimus P. Generalis ordinis monachorum S. Hieronymi Lombardiæ in locum *Heſpitalette* nuncupatum ſitum intra Diœceſim Laudenſem, in ſtatu Mediolanenſi, in quo ſupponitur habere iuriſdictionem ſpiritualem, & temporalem in cauſis ciuilibus, & criminalibus, etiam capitalibus, b. nni, ſicut alij fundatarij Regij, ſæpius requiſitus; primò, an in eo loco poſſit conſtituere Parochum, qui curam habeat animarum ſæcularium ibi exiſtentium; ſecundò, an talis parochus ab ipſo deſignatus teneatur accedere ad congregationes caſuum conſcientiæ cum aliis Parochis; tertiò, an poſſit audire confeſſiones aduenarum, ſeu peregrinorum ad illum locum, ſeu oppidum in dies venientium; quartò, an poſſit dictus parochus abſoluere Parochianos eidem curæ creditos à caſibus reſeruatis à D. Epiſcopo Laudenſi, in cuius Diœceſi extare dicitur dictus locus *Heſpitalette*, quintò an poſſit abſoluere dictos aduenas à caſibus reſeruatis à propriis Epiſcopis, maximè à D. Epiſcopo Laudenſi, an generaliter poſſit facere ea omnia, quæ alij ordinarij per poteſtatem iuriſdictionis exercent in ſuis diœceſibus; denique ſeptimò, an d. D. Epiſcopus ius aliquod habeat viſitandi Eccleſiam, ſeu Monaſterium dicti loci; reſpondeo, conſequenter ad dicta per ſequentes concluſiones.

149 Dico ergo primò, pro comperto videtur poſſe præfatum Reuerendiſſ. Generalem conſtituere in eo loco Parochum idoneum ſibi bene viſum, qui curam habeat animarum ſæcularium illius oppidi, ipſiſque Sacramenta etiam Pœnitentiæ

150 adminiſtret. Ratio ſumitur tum ex inueterato vſu ita faciendi, qui ſupponitur eſſe; tum quia facultas iſta deputandi Parochum competit omnibus iuriſdictionem Epiſcopalem in populum habentibus, maximè cum tali iuriſdictioni ſpirituali temporalis adiungitur, prout contingit in Reuerendiſſimo Generali, de quo in præſenti. Prout firmant Flores de Mena. Barboſa, Riccius, & Maſſobrius, quos refert, & ſequitur Tamburinus *de iure Abbat. tom.* 3. *diſp.* 9. *quæſ.* 1. Et generalis ratio id ſuadet, quia hic actus deputandi Parochum non eſt actus ordinis Epiſcopalis, ſed iuriſdictionis, ac proinde competere poterit omnibus illis, quibus iuriſdictio Epiſcopalis competit, maximè coniuncta cum temporali. Rodriguez, Tambur. & alij, quos ſequor *to.* 3. *ſumm. verbo Beneficium n.* 12. *in vltima impreſſ.* Et talis Parochialis cenſetur annexa Monaſterio, vel de eius menſa, ac perinde eius prouiſio ſpectabit ad Monaſterij Rectorem, qualis eſt P. Generalis. Rota in Vlixbonenſi *iuris conferendi* coram Litta ann. 1605. inter collectas à Farinacio *to.* 1. *deciſ.* 102. *n.* 1. ex aliis deciſionibus, & iuribus. Item eſſe de dominio Monaſterij, vtpotè exiſtens in territorio ipſius. Eadem Rota *n.* 8. & alia eiuſdem tituli coram Lancellott. ann. 1607. *n.* 1. apud eundem Farin. *to.* 3. *dec.* 204. Vbi etiam *n.* 2. quod Eccleſiam parochialem eſſe de iure Monaſterij colligitur ex dominio territorij, perceptione decimarum, præſentatione vicariorum; ſolutione congruæ ſuſtentationis Felin. *conſ.* 2. *n.* 22. & 25. & fuit reſolutum in Pamphilonenſi de Stella 1598. corã Seraph. & aliis deciſionibus. Nec dicatur mo- 152
nachis, & Monaſteriis hoc repugnare, quia vt eadem Rota *n.* 8. dixit inhærens alij Vrgellenſi coram D. Pamphylio hæc procedunt in dubio, & quando de contrario non cõſtat, prout conſtat in præſenti; ſiquidem, vt ſupponitur, à tempore immemorabili, hoc ius competit d. Monaſterio. Deinde quidquid ſit in monachis parti- 153
cularibus, & quando Monaſterium nõ habet populum ſibi ſubiectum, in quibus terminis procedit text. *in c. placuit.* 16. *q.* 1. vt notat ibi Gloſſ. *in verb. placuit* de iure non eſt prohibitum Monaſt. habere curam animarum, aut ſaltem de conſuetudine approbata, *c.* 1. *de Capell. monach.* Clem. *ne in agro* §. *cæterum de ſtat. mon.* Abbas *in d. c.* 1. *n.* 1. & 6. *de Capell. mon.* Rota relata coram Lancellotto *n. vlt.* Bordon *to.* 1. *Reſ.* 7. *n.* 45. & ego *to.* 1. *Summa c.* 2. *n.* 17. Conſuetudinem porrò in 154
hoc caſu ſubſiſtere, cum ſit res ad factum ſpectans non tam probari, quàm ſupponi debet, & quod eſt certum, quod ſi ea verè ſubſiſtit ſufficiens eſt ad præbandum iuriſdictionem, Recole dicta ſuperiùs *n.* 122.

Secundò dico, probabile valde eſſe non te- 155
neri dictum parochum deſignatum à P. Generali accedere ad Congregationes caſuum conſcientiæ, quibus interſunt alij Parochi d. diœceſis Laudenſis. Ratio eſt, quia etſi Curati Regulares communiter loquendo ſimilibus congregationibus aſſiſtere debeant, propter illa quæ dico *tom.* 1. *mea ſumma c.* 19. *n.* 44. & *to.* 2. *c.* 18. *n.* 40. ac quæ affert Bordonus, *dicta Reſol.* 7. *n.* 44. hæc videntur vacare in caſu præſenti, in quo agitur de Parocho Regulari, qui nullo modo pendet ab Epiſcopo Diœceſano, in deputatione, approbatione, deſtitutione, aut alio quopiam; & qui ſolùm in iis pendet à ſui ordinis Generali habente in illo oppido omnimodam iuriſdictionem ſpiritualem, & temporalem, ac per conſequens pleno iure. Accedente præſertim decreto Concilij Tridentini *ſeſſ.* 25. *ca.* 11. de quo poſtea, vbi deciditur Epiſcopum diœceſanum nullam iuriſdictionem habere in perſonas tam Regulares quam ſæculares curam animarum habentes in Monaſteriis, ſeu domibus, *in quibus capita ordinum Sedem ordinariam principalem habent*, ſeu *Superiores iuriſdictionem Epiſcopalem, & temporalem in Parochos, & parochianos exercent*, prout in præſenti verificatur. Etenim ſi daretur D. Epiſcopum Laudenſem cogere poſſe monachum Parochum illius Eccleſiæ ad accedendum ad dictas congregationes, ſane admitti deberet præfatum Parochum ſubiici iuriſdictioni D. Epiſcopi, ac corrueret diſpoſitio iſta conciliaris. Prudentiſ- 156
ſime ergo, & conformiter ad dictam Concilij diſpoſitionem S. Congregatio Concilij ad d. D. Epiſcopum litteras has ſcribi, & tranſmitti decreuit. *Reuerendiſſime Domine vti frater vti frater. Expoſuerunt Monachi Congregationis Sancti Hieronymi Lombardiæ Sac. Congregationi Eminentiſſimorum Patrum Concilij Trident. interpretum, Monaſterium S. Petri loci Heſpitaletti* curam

*curam habens perſonarum ſecularium iſſe caput
eiuſdem Congregationis, in eoque Generalem ſedem
ordinariam principalem habere, atque iuriſdictio-
nem ſpiritualem, & temporalem in Parochos, &
Parochianos exercere, & nihilominus Amplitudi-
nem tuam iuriſdictionem ſuper eo exercere, & cu-
ram animarum ibi exercentem ad Congregationem
caſuum conſcientia compellere velle Quod ſi vt pro-
ponitur res ſe habeat, eiſdem Monachis aſſiſtit eiuſ-
dem S. Concilij c. 11. ſeſſ. 25. diſpoſitio Quare Am-
plitudo tua hac in re diſtinctè edoceat, nihil inte-
rim innouando, vt quid iuſtum fuerit maturiùs de-
cerni poſſit, & Amplitudinem tuam in Domino va-
lere optamus Romæ die 6. Auguſti 1634.*

157 Referuntur etiam ad intentum declaratio S.
Congregationis eiuſdem die 12. Septemb. de
anno 1571. referente D. Cardinali Ruſticuccio,
& alia faoentina *viſitationis* 11. Ianuar. 1618.
Referri etiam poſſunt plura priuilegia Reli-
gionum circa exemptionem Parochorum, ſeu
Capellanorum, qui deſignantur à Prælatis Re-
gularibus pro Parochij eorum Eccleſiis vnitis,
de quibus priuilegiis dixi to. 5. *mea Summa* præ-
ſertim in Marimagno Carmelitarum *num.* 393.
vbi etiam de ſimilibus priuilegiis aliorum
Mendicantium.

158 Tertiò dicendum, poſſe dictum parrochum
audire confeſſiones non ſolùm incolarum illius
populi, vt de ſe patet, ſed etiam aduenarum,
ſeu peregrinorum illuc confluentium. Ratio
eſt quia talis Parochus non habet minorem au-
thoritatem, quàm haberet ſi poſitus eſſet à verò
Epiſcopo, cum verè obtineat parochiale bene-
ficium, quod ſolùm requiritur à Concilio Tri-
dentino *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. quilibet autem Parochus
poteſt peregrinorum, & aduenarum confeſſio-
nes audire. Ita enim habetur tum ex vſu Eccle-
159 ſiæ, & tacito conſenſu propriorum Parocho-
rum; tum ex conceſſione Summi Pontificis me-
diante tali vſu iuriſdictionem tribuentis. Syl-
ueſter, Sotus, Ledeſma, & victoria, quos refert,
& ſequitur Suarez 4 *tom. de pœnitentia diſp.* 25.
ſect. 2 *n.* 8. Sanchez, Sà, & Laymanus, quos etiam
citat, & ſequitur Caſtrus Palaus *de Sacramento
pœnitent. Tract.* 23. *diſp. vnic. punct.* 13. *n.* 12. Qui-
bus adhærent Eminentiſſ. Lugo *de pœnitentia
diſp.* 19 *ſect.* 1. *n.* 7. dicens, & in hoc conuenire
fere omnes, Conradus *p.* 1. *ſua Summ. q.* 11. Ze-
zola *in pract. Confeſſ. cap.* 15. 6. 4. & *cap.* 16. §. *di-
co ſecundò.* Poſſeuinus *de offic. Curat. cap.* 7. *de
pœnit.* § 5. & alij multi eam conſuetudinem
approbantes

160 Probabiliùs tamen reputo, imo verum, re-
quiri bonam fidem ex parte talium peregrino-
rum, ſeu aduenarum venientium ad locum il-
lum *Hoſpitalette.* Si enim ea ſolum de cauſa ad
eum locum acceſſerunt, vt proprium parochum
fugerent, vitarentque confeſſionem cum illo
faciendam, vtique non poſſent vti tali faculta-
te; cum ea ſolum ſuffragetur iis qui habent ta-
citum conſenſum proprij Parochi, & Eccleſiæ,
qui deficit in hoc caſu; eo quod in eo interue-
nire videtur fraus, & dolus, qui nemini debet
patrocinari *l. itaque fullo ff. de furtis*, & aliis iu-
ribus Vnde ita tenent Suarez *ſupr. n.* 9. Vaſquez
de pœnit. q 93. *art.* 1. *dub.* 4. *n.* 8 Dom. Lugo, & Pa-
lau ſupra relati, Bonacina *de Sacram Pœnit. diſp.*
5. *qu.* 7 *punct.* 2 *n.* 6 poſt Coninck, Reginaldum,
& alios recentiores, quibus adhærent etiam
Poſſeuinus, & Megallius.

Addendum tamen quod ſi Religioſi huius 161
ordinis S. Hieronymi de Lombardia habent,
vel per communicationem cum Mendicanti-
bus, aut aliis Religioſis, facultatem abſoluendi
omnes ad ſe venientes, etiam ex alienis diœce-
ſibus, prout audio illos habere ex Martino 5. &
forſan aliis Summis Pontificibus, ceſſabit dif-
ficultas præſens, & ex vi talium priuilegiorum
poterit dictus Parochus audire confeſſiones
omnium ad ſe venientium non ſolùm bona fi-
de, vt dictum eſt, ſed etiam alio prætextu; ſi ta-
men alia priuilegia generaliter loquantur, &
non cum iſta reſtrictione de bona fide, aut ſimi-
li. De priuilegiis porro hoc intentum aliquo
modo concernentibus aliqua dixi tom. 1. *mea
Summa c.* 29. *n.* 21. & *tom.* 5. *in Marimagno Car-
melitarum n.* 108.

Quæſitò, dico poſſe dictum Parochum abſol- 162
uere ſuos Parochianos à caſibus reſeruatis D.
Epiſcopo Laudenſi. Fundamentum ſumitur ex
conciliari diſpoſitione Concilij Trident. *ſeſſ.*
25. *de Regularibus c.* 11. ſæpius relata vbi cum
generaliter diſpoſuiſſet Concilium, quod *perſo-
næ tam Regulares, quam ſeculares*, curam anima-
rum exercentes *in Monaſteriis, ſeu domibus viro-
rum, ſeu mulierum, quibus imminet animarum cu-
ra perſonarum ſecularium, &c. ſubſint immediatè* 163
*in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum ad-
miniſtrationem pertinent, iuriſdictioni, viſitationi,
& correctioni Epiſcopi, in cuius diœceſi ſunt ſita,*
&c. poſtea facit exceptionem ab hac generali
regula, de tribus generibus Monaſteriorum. Pri-
mum eſt *de Monaſterio Cluniacenſi cum ſuis li-
mitibus.* Secundum *de iis Monaſteriis, ſeu locis,
in quibus Abbates Generales, aut capita ordinum
ſedem ordinariam principalem habent.* Tertium, *de
aliis Monaſteriis, ſeu domibus, in quibus Abbates,
aut alij Regularium Superiores iuriſdictionem
Epiſcopalem, & temporalem in parochos, & paro-
chianos exercent.* Cum ergo Monaſterium hoc
ſit ex illis, *in quibus capita ordinum ſedem ordi-
nariam principalem habent*, quia ibi reſidet ordi-
nariè, & principaliter dictus Reuerendiſſ. Ge- 164
neralis Hieronymianorum; & ex illis, in quibus
*Regularium Superiores iuriſdictionem Epiſcopalem
& temporalem in parochos, & parochianos exer-
cent*, quia talem iuriſdictionem aliquo modo
exercet ibi dictus P. Generalis, ſanè clareſcit
Parochum ſeruientem dictæ parochiæ non
ſubiici vllo modo iuriſdictioni D. Epiſcopi
Laudenſis, *in iis quæ ad dictam Curam, & admi-
niſtrationem Sacramentorum pertinent*, vt Con-
cilium loquitur. Quod & comprobant S. Rotæ
deciſiones *ſupr. n.* 127. relatæ, ac deciſio quam
ex Sellio *in ſelect. canon. c.* 112. *n.* 25. in Theatina
11. Septembr. 1621. refert Barboſa *in Collectan.
Concilij ſup. hunc locum n.* 13.

Cum igitur reſeruatio caſuum concernat *cu-* 165
*ram animarum, & adminiſtrationem Sacramento-
rum.* pront ex ſe patet, & colligitur ex eodem
Concilio *ſeſſ.* 24. *c.* 7. & aliis, manifeſtè hinc col-
ligitur non poſſe D Epiſcopum ſua reſeruatio-
ne caſuum obſtringere parochum, & parochia-
nos dictæ parochiæ, vtpotè, quia Concilium
eximit illos à iuriſdictione Epiſcopi Diœceſa-
ni; ac proinde veluti ſi talis reſeruatio non eſſet
in rerum natura, poterit d. Parochus ſuos paro-
chianos abſoluere.

Accedit, quod ſtante eius loci exemptione 166
D. Epiſcopus non ſe intromittit in deſigna-
tione

tione parochi mihi curam animarum exercentis; vt dictum ſuperius manet; ac perinde nec facultatem abſoluendi prædicto parocho tribuit: ex quo etiam fit, quod talis facultas abſoluendi auferri ab eo non poſſit per caſuum reſeruationem à D. Epiſcopo factam. Caſuum enim reſeruatio eſt quædam limitatio, & reſtrictio facultatis abſoluendi à peccatis, vt habent Nauarrus *in Man.c.27.n.259.* Bonacina *de pænitent.diſp.5.q.7.punct.5.§.1.n.2.* & ſupponunt Coninck *de pœnitent.diſp.8.dub.11.n.78.* & D.
167 de Lugo *de Sacram.Pœnit.diſp.20.ſect.5.n.71.* Ad hæc ſiquidem facultas Epiſcopi circa reſeruationem caſuum ad inferiores Sacerdotes ſibi ſubditos reſtringitur *l.fin. de iur. omn. Iud.* & *c. Vt animarum de conſt.in 6.* Nec reſeruatio Epiſcopi affici exemptos à iuriſdictione illius, vt per Francum *in c.2.n.6.de pœn.& remiſſ. in 6.* Cùm certum ſit talem Parochum ſubditum non eſſe D. Epiſcopo, ſed ab eius iuriſdictione exemptum, pro comperto quoque erit non habere ligatas manus ad abſoluendum quando opus fuerit ſuos Parochianos etiam à caſibus à prædicto D. Epiſcopo reſeruatis. Eſto non poſſit abſoluere ab iis, quos P. Generalis reſeruauit.

168 Dicendum quintò, poſſe dictum Parochum abſoluere dictos aduenas, & peregrinos illuc confluentes à caſibus reſeruatis à propriis Epiſcopis in ſuis diœceſibus, & ſpeciatim ſubditos D. Epiſcopi Laudenſis à caſibus ab illo reſeruatis. Hoc aſſertum generaliter de confeſſariis vnius diœceſis reſpectu pœnitentium aduentantium ex aliis reddunt probabiliſſimum contra Sotum, Medinam, Nuñum, Graffium, Zerolam, & alios illud negantes plures qui illud concedunt, ſpecialiter Caietanus, Paludanus, & Antoninus, quos affert, & ſequitur Suarez *de Pœnitentia diſp.30.ſect.1.n.4* Henriquez, Reginaldus, Homobonus, Villalobos, quos etiam refert, & ſequitur D. Cardinalis de Lugo *de Sacramento Pœnitentiæ diſp. 20.ſect.5.n.71.* quibus etiam adhærent Diana *p.3.tract. 4.reſ.103.* Bonacina *de Pœnitentia diſp.5.q.7.punct 5.§. 2.n.9.* Fagundez *præcept.2.lib.8.c. 8.n.19.* Comitolus *lib.1.q.28.*& Megalius *p.1.lib.1.cap.13. num.8.*
169 Quorum fundamentum eſt, tum quia confeſſarius non tenetur ſcire caſus aliis Epiſcopis reſeruatos, alioquin multis præmeretur ſcrupulis ferè ſemper dubitans aliquem caſum eſſe aliis Epiſcopis reſeruatum: tum quia reus iudicari ſolet iuxta leges, & conſuetudines loci in quo reperitur. Ad quod accedit, quod iura quæ vetant abſolutionem impendi à reſeruatis Epiſcopo, loquuntur de iis, qui in eadem Diœceſi ſub eius obedientia degunt. Cum ergo præfatus Parochus non ſit ſub obedientia, niſi ſolum ſui Generalis, poterit abſoluere quoſcunque ad ſe venientes ex prædictis diœceſibus, etiam à
170 caſibus in illis reſeruatis. Quod eo fortiùs procedit, quod reſeruatio caſuum eſt quid pœnale, ac ſtricti iuris, ideoque interpretanda ſtrictè, nec vllo modo dilatanda. Homobonus *part.2.exam.tr.11.cap.6.q.9.reſol. 3.* Et quia ita videtur introductum conſuetudine ſatis rationabili, prout ex Suarez, & aliis affert idem Lugo *ſupr.n.72.*

172 Requiritur tamen ad hoc bona fides iſtorum aduentantium, ne ſcilicet ea de cauſa ad dictum locum aduenerint, vt effugerent propr ios paſtores. Hoc enim fraudem, & dolum, vt in ſuperioribus dixi, ſapere videtur, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ contrariatur, & omninoeſt contra intentionem ipſorum Paſtorum, in quorum conſenſu tacito fundatur conſuetudo relata. Prout etiam tenent inter alios Diana *ſupra*, & ſupponit D. Lugo *num.68.* ac ſequitur à fortiori ex dictis *ſupra num.168.* Si enim ad hoc quod illi peregrini abſoluantur in aliena diœceſi, ſeu territorio à peccatis non reſeruatis requiritur bona fides ipſorum, multò magis id erit verum reſpectu reſeruatorum: ſiquidem difficiliùs abſoluuntur.

Sextò dicendum, conſequenter ad dicta in ſuperioribus, præfatum P. Generalem, non ſolum non poſſe facere ea quæ ſunt propria Ordinis Epiſcopalis, vt per ſe patet, cum non ſit Epiſcopus; ſed neque illa omnia quæ ſunt Epiſcopalis iuriſdictionis, quæ competunt Prælatis, qui vocantur *nullius diœceſis*, quia iſti omnimodam, & æqualem iuriſdictionem habent ſicut Epiſcopi, niſi in caſibus ipſis ſpecialiter prohibitis, iuxta dicta in ſuperioribus, *num.16. 17.18.19.& 20.* Pater autem Generalis non eſt Prælatus *nullius diœceſis*, quia ad hoc requirebatur, vt nullam omnino iuriſdictionem in loco illo *Hoſpitaletæ* D. Epiſcopus exercuiſſet, cuius contrarium videtur conſtare. Nec ſufficit habere aliquem diſtrictum, aut territorium, ſed neceſſe eſt, vt inquit Rota in Calaguritana *Iuriſdictionis* coram Ortembergo ann. 1604. ex Abbate *in cap.nimis n.1.verſic.hac vera de iur.iuran.* quod *tanquam proprium territorium ad eum ſpectet, ita vt faciat terminum ſeparatum à Prouincia Item quod habeat omnia iura Epiſcopalia ex priuilegio Papæ, qui ſolus poteſt hoc concedere.* Quod in propoſito non probatur. Ita Rota, relata ex Abbate, Ioanne Andrea, & maximè ex Felino ex quo affert illud ſatis ad intentum: *Licet locus non ſit de iuriſdictione Epiſcopi, tamen eſt de territorio, & diœceſi.* 173

174

Quia tamen præfatus P. Generalis habet aliquale territorium, ſcilicet oppidum illud *Hoſpitaletæ*, & in ipſo exercet aliquam iuriſdictionem ſpiritualem, ſiquidem, vt dictum eſt, in eo deputat ex vſu antiquo Parochum, qui curam animarum exercet, ideo ipſi applicanda ea omnia, quæ in hoc conſulto dicta ſunt, *num. 21. 22. & 23.* cum limitationibus tamen poſitis, *num.24.& ſequentibus*, ita vt nequeat facere illa, quæ competunt Epiſcopis, vt Epiſcopi ſunt, vel vt Sedis Apoſtolicæ delegatis. Etſi quoad cauſas matrimoniales, & criminales ipſi relinquendas expendi debeant quæ dixi *num. 87.* Et quoad facultatem approbandi confeſſarius, & dandi licentiam concionatoribus ea quæ dixi *num. 91. 92.& n. 93.* Et circa facultatem remittendi denunciationes requiſitas pro Matrimonio illa quæ dixi *num. 104.& 118.* Et circa facultatem aſſiſtendi Matrimoniis, quæ dixi *num. 105. & 119.* Quæ tamen dixi *num. 109.110.111.112. & 113.* aptari videntur D. Patri Generali. Et etiam quæ dixi *num. 114.* ſi tamen adſit conſuetudo, vel priuilegium, prout ibi dictum manet. Et quæ dixi *num 115.* ſi habeat iuriſdictionem ſpiritualem in foro externo, quod mihi non conſtat Re olenda quoque quæ dixi *num. 125.& ſequentib.* 175

176

177

Dicendum ſeptimò, non poſſe D. Epiſcopum 178

pum viſitare Eccleſiam, ſeu Monaſterium d.
loci Hoſpitalette. Hoc enim manifeſtè infertur
ex adductis; præſertim *num. 126. & ſequentibus*,
ac maximè ex conciliari illa diſpoſitione Con-
cilij Trident. *ſeſſ. 25. de Regularib. cap.* 11. vbi
clariſſimè habetur Monaſteria illa, in quibus
*Abbates Generales, aut capita Ordinum Sedem
Ordinariam principalem habent*, vel in quibus
*Regularium Superiores iuriſdictionem Epiſcopa-
lem, & temporalem in Parochos; & Parochianos
exercent*, (quæ omnia competunt præfato Mó-
naſterio) exempta eſſe à iuriſdictione, viſitatio-
ne, & correctione Epiſcopi diœceſani; quibus
alias ſubiici deberent propter curam anima-
rum perſonarum ſæcularium, & adminiſtratio-
nem Sacramentorum Idque obſeruari mandaſſe
Clementem VIII. colligitur ex Franciſco Leo-
ne *in Theſauro for. Eccleſiaſtic. part. 1. cap. 8. num.*
20. quem affert Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſ-*
179 *cop. Alleg. 74. num.* 18. Quod etiam confirmat in
terminis fortioribus, etiam pro caſu quo talem
curam in dictis Monaſteriis exercentes eſſent
perſonæ ſæculares, declaratio S Congregatio-
nis apud Zerolam 2. *part. prax. verbo viſitatio
queſt.* 15. & Tamburinum *de iure Abbat. tom.
1. diſp. 15. queſ. 7. num.* 49. quæ talis eſt: *In Mo-
naſterio in quo Generalis alicuius Religionis Regu-
larium ſedem ordinariam principalem habeat, licet
perſonæ ſeculares ſint in eodem Monaſterio curam
animarum exercentes quantum ad ipſam curam,
& Sacramentorum adminiſtrationem ſpectat, nulli
viſitationi Epiſcopi Ordinarij diœceſis; in quo ip-*
180 *ſum Monaſterium ſitum eſt, ſubiecta ſunt.* Ac ma-
ximè, & concludenter in hac cauſa decretum
eiuſdem S. Congregationis die 25. Maij 1641.
talis tenoris: *S. Congregatio Eminentiſſimorum
Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum re-
ſpondit non licere Epiſcopo Laudenſi Eccleſiam
Monaſterij nuncupatam dell'Oſpidaletto, in qua
Generalis Ordinis S. Hieronymi habet ſedem ordi-
nariam, & principalem, viſitare, niſi Epiſcopus
ſufficienter probauerit ſibi competere maiorem ad-
miniſtrationem in præfatam Eccleſiam, vel in il-
lius perſonas. Ioannes Baptiſta Cardinalis Pam-
philius loco † Sigilli. Franciſcus Pauluccius S.
Congregationis Concilij Secretarius.* Quod reco-
gnitum, & intimatum fuit Illuſtriſſimo Epiſco-
po per Apoſtolicæ Cameræ Auditorem litte-
ris ſuperinde confectis, quarum initium eſt;
Vniuerſis, &c. *Noueritis qualiter infra dicta die
fuit coram nobis comparitum, & pro parte, & ad
inſtantiam Reuerendiſſimi Patris Generalis Mo-
nachorum Ordinis S. Hieronymi, &c. Datum Ro-
mæ anno Domini 1641. die 4 Iunij. P. Paulus Ca-
balletus Locumtenens.* Ex hoc autem S. Congre-
gationis decreto in terminis propriis huius cau-
ſæ loquente manifeſtè habetur conſtitutionem
Gregorij XV. *Inſcrutabili*, quæ eſt *de exemptio-
rum priuilegiis* nullatenus ſuffragari parti ad-
uerſæ; ſi enim ipſi faueret, & per ipſam Con-
cilio derogatum fuiſſet, nullatenus à S. Congre-
gatione Eminentiſſim. Concilij Interpretum
tale decretum emanaret.

181 Quia tamen, quamuis prædicta concludant
reſpectu petitorij, nihilominus quoad poſſeſſo-
rium præfatus D. Epiſcopus ius ſibi competere
prætendit, ideo aliqua circa hoc notanda. Pri-
mum quidem, quod cum Parochus d. Monaſte-
rij, vt dictum eſt in ſuperioribus, à P. Generali,
in totum, & per totum abſque aliqua dependen-
tia à D. Epiſcopo deputetur, in neceſſariam
conſequentiam venit quod nulla viſitatio po-
tuerit eſſe legitima, ſed intruſa, eo quod fa-
cta fuerit à non habente vllam iuriſdictionem.
Secundum, quia dato quod aliqua viſitatio ta- 182
liter qualiter facta præceſſiſſet nullum ius D.
Epiſcopo præterea obuenire poterat, niſi verum
titulum demonſtraſſet, ex quo talis viſitatio ſu-
ſtineri deberet. Etenim contra eum, qui habet
ſuam intentionem in iure communi, vel con-
ciliari diſpoſitione fundatam, non aliter vnius
vel alius actus releuare poſſet. Gutierrez *pra-
ctic. lib. 3. q. 19. à n. 11.* Rodriguez *tom. 2. queſt.
Regular. q. 63. art. 7.* Barboſa *in collectan. ad c. cum* 183
perſona de priuileg. in 6. num. 16. Item tertium,
quod probari debuiſſet adfuiſſe ſcientiam præ-
fati P. Generalis, vtpotè quia de eius præiudi-
cio principaliter agebatur, prout certi iuris vi-
detur. Ac præterea quartum, quod cum agatur
de ſpoliatione iuris competentis Eccleſiæ vi-
detur quod eſſet probanda conſuetudo præſcri- 184
pta ſpatio quadraginta annorum, Purpuratus
l. 1. num. 200. ff. de offic. eius qui eſt; Andreas Sicu- 185
lus *conſ. 5. lib. 2.* Præterea deberet probari quod
actus eſſent facti eo animo, & fine, vt conſue-
tudo induceretur, quia cum poſſint fieri ex gra-
tia, vrbanitate, & modeſtia religioſa, ac obſer-
uantia dignitatis Epiſcopalis, debet probari fi-
nis, ne detur proprij iuris renunciatio. Decius
*in cap. cum acceſſiſſent col. penul. ante fin. verſ. Et
hoc comprobatur de conſtit.* Illuminatus Moronus
in ſuis reſponſ. reſponſ. 5. n. 26. Concludens etiam
186 ex Baldo, Purpurato, & Menochio: *Tandem
vnuſquiſque poteſt recuperare ius ſuum, & poſſeſſio-
nem præcedentiæ, ſi fortè ſui maiores perdidiſſent,
non enim fuit ſuum ius deperditum.* Quia tamen
in relato *cap. 11. ſeſſ. 25.* dicit Concilium: *Saluo
tamen eorum Epiſcoporum iure qui maiorem in præ-
dicta loca, vel perſonas iuriſdictionem exercent*;
187 ideò præſeruatum manet ius D. Epiſcop. ſi ma-
iora prætendat prout dicitur in decreto S. Con-
gregationis adducto ſupra *n.* 180. his verbis:
*Niſi Epiſcopus ſufficienter probauerit ſibi compe-
tere maiorem adminiſtrationem in præfatam Ec-
cleſiam, vel in illius perſonas.* 188

Quia etiam plures extant S. Rotæ deciſio-
nes circa ſimiles materias, ideo aliquot ipſa-
rum, notabiliores videlicet, hic placuit appo-
nere pro ſtudioſis.

Marſicana Iuriſdictionis.

Lunæ 23. Octob. 1589.

Coram Comitolo.

SVMMARIVM.

Abbati datur mandatum de manutenendo quoad gubernationem Monaſterij Monialium, & quoad exercitium Iuriſdictionis in clericos, & Presbyteros deſeruientes in Eccleſia eiuſdem Monaſterij priuatiuè quoad Epiſcopum, & per tot. 4.

Præterquam in caſibus quibuſdam, de quibus n. 12. & ſeqq. & n. 21.

Quaſi

Quaſi poſſeſſio ante motam litem probatur ex antiquis ſcripturis, & Teſtium depoſitionibus, n.2.
Quæ apparet titulata ex priuilegiis Pontificis, n.3.
Moniales, & earum clerici probantur exempti à Iuriſdictione Epiſcopi ex priuilegiis Pontificum, & quod ſubſunt Abbati ex reſeruatione iurium, n.3. & 4.
Obſeruantia ſubſecuta declarat, & iuſtificat ſuperioritatem, quam Abbas exercuit, n.4.
Epiſcopi tanquam delegati Sedis Apoſtolicæ gubernant Monaſteria Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecta, ex concilio, n.5.
Sed vide num. ſeqq.
Exempti à Iuriſdictione Epiſcoporum poſſunt habere ſuos immediatos Prælatos, n.6.
Et expedit eis habere exemptionem Papalem, n.7.
Eſſeque ſpecialiter ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, num.8.
Epiſcopi actus Iuriſdictionales in Moniales non attenduntur, ſi præceſſerunt SS. Concilium Tridentinum, n.9. & 10.
Actus facti poſtea quando non attendantur, n.11. & ſqq.
Moniales, & earum Clerici ſunt exempti à Iuriſdictione Epiſcoporum, n.10.
Epiſcopalis ordinis eſt adminiſtratio Sacramenti Confirmationis, & collatio ordinis, n.12.
Epiſcopi quæ exerceant in exemptos ex Concilio referuntur, n.13 & ſeq.
Poſſeſſione antiquiori non priuatur quis per actus turbatiuos, & pro illa magis præſumitur. numer.20.

DECISIO LXXXIII.

1 DOMINI non receſſerunt à decretis 16. Iunij ann. 1587. coram Reuerendiſſimo Oriolen. Dandum eſſe mandatum de manutenendo R. P. Abbati quoad gubernationem Monaſterij Monialium SS. Coſmæ, & Damiani; & quoad exercitium iuriſdictionis in Clericos, & Præsbyteros deſeruientes in Eccleſia eiuſdem Monaſterij.

2 Nam de quaſi poſſeſſione Abbatis Caſſinenſis ante litem moram conſtat ex antiquis ſcri-
3 pturis, & Teſtium depoſitionibus alias, & nunc denuo conſideratis, quæ poſſeſſio ſatis apparet titulata ſtantibus Romanorum Pontificum priuilegiis; præſertim Clementis IV. & Alexandri III. quibus eximuntur à Iuriſdictione Epiſcoporum Marſicanorum Moniales, & clerici eiuſdem Eccleſiæ, & recipiuntur ſub protectione
4 Sedis Apoſtolicæ, ſalua debita reuerentia, & iuſtitia Monaſterio Caſſinenſi, quæ reſeruatio ex obſeruantia ſubſequuta declaratur, & iuſtificat ſuperioritatem, quam Abbates pro tempore exercuerunt. *l. ſi de interpretatione de leg.* Bald. *conſ.*145.*lib.*3. Roman. *conſ.*277.*n.*4.

5 Neque verò hæc exemptio concludit Monaſterium eſſe ſub immediato regimine Sedis Apoſtolicæ, vt locus ſit diſpoſitioni *cap. 9. ſeſſ.*
6 25.*de Regul.* in ea parte, in qua monaſteria Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecta Epiſcoporum, tanquam d. Sedis Delegatorum, gubernationi ſubiiciuntur; Cum notiſſimum ſit exemptio à Iuriſdictione Epiſcoporum habere poſſe ſuos immediatos Prælatos ad not. per gloſſ. &
7 DD. *in cap. graue de eff. ord.* quibus etiam expedit habere exemptionem Papalem, Ach. *deciſ.*1. & *ſeq. de exempt.* & eſſe ſpecialiter ſub prote- 8
ctione Sedis Apoſtolicæ, ad c. cum ibi notat. *in c. recepimus de priuileg.*

Non obſtant huic manutentioni actus Iu- 9
riſdictionales facti per Epiſcopos Marſicanos.

Nam qui præceſſerunt Sacrum Concilium 10
Trident. non ſunt conſiderabiles, propter expreſſas exemptiones Monialium, & Clericorum, *cap.*1.*§. in eos, & cap. ſi Papa ac priuil. lib. 6.* 11
& fuit reſolutum coram b. m. Lauretano 7. Ianuarij 1586. & rurſus coram Reuerendiſſ. 12
Oriolen. 26. Iunij 1587. Si qui autem facti fuerunt poſt Concilium Tridentinum, præter concernentes ea, quæ ſunt ordinis Epiſcopalis, qualis eſt adminiſtratio Sacramenti Confirmationis, & collatio Ordinum, *can. 3. de confirm.* 13
ſeſſ.7. & can.7. de Sacram. ordin. ſeſſ. 23. & alia, quæ ex eodem Concilio ſpecialiter competunt Epiſcopis in Clericos exemptos ſiue ratione curæ, quæ in Eccleſia exercetur, iuxta *c.*11.*ſeſſ.* 14
25.*de Regul.* propter quam tenentur, & exempti intereſſe Synodo, ex *c.*2.*in fin. ſeſſ.*24. ſiue ratione Iuriſdictionis in cauſis ciuilibus mercedum, 15
& miſerabilium Perſonarum, iuxta *cap.*14.*ſeſſ.* 16
7. ſiue ratione correctionis Epiſcopis reſidentibus permiſſæ in exemptos, qui alias eorum 17
iuriſdictione ſubderentur. *cap.*4.*ſeſſ.*14. Siue ratione facultatis reſeruatæ Epiſcopo Diœceſano concedendi dimiſſorias clericis exemptis, 18
intra eius Diœceſis fines exiſtentibus, per *cap.* 10.*ſeſſ.*23. & inhibendi etiam Regularibus, ne- 19
quis ipſo contradicente, etiam in Eccleſiis ſuorum ordinum, prædicare præſumant, per *cap.* 4. *ſeſſ.*24 Nec non ratione clauſuræ in Monialium monaſteriis reſtituendæ, & conſeruandæ, iu- 20
xta decretum Concilij *cap.* 5. *ſeſſ.* 23. *de Regul.* fuerunt pariter turbatiuè, nec priuarunt Abbates eorum quaſi poſſeſſione antiquiori, pro qua magis præſumitur, *cap. licet cauſam*, vbi Felin. *num.* 23. & *ſeq. de probat.* Anch. *in Clem.* 1; 4. *notat. de ſequeſtr. poſſeſſ.* & Facit Caſtr. *conſ.* 395.*n.*2 *lib.*2.

Quare concluſum fuit concedendum eſſe mandatum de manutenendo generaliter P. Abbati, quoad gubernium Monialium, & quoad exercitium iuriſdictionis in Clericos in Eccleſia SS. Coſmæ, & Damiani deſeruientes, priuatiuè quoad Epiſcopum, præter quam in caſibus in quibus Concilium Tridentinum Epiſcopis, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis, poteſtatem tribuit circa clauſuram Monialium, & in exemptos clericos infra diœceſim exiſtentes, qui caſus in mandato concedendo, ſi expedire videbitur, ſpecificari poterunt.

Habetur hæc deciſio inter deciſiones Comitolli *numer.*83.

Lucen.

Iuriſdictionis de Samos.

Coram Domino Mantica anno 1596.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio Epiſcopalis, vel quaſi Epiſcopalis ex quibus actibus per teſtes probetur, & infra.*

2 *Abbas qui habet proprium territorium, & loca pleno iure ſibi ſubiecta, intelligitur habere Epiſcopalem, ſeu quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem: Item quando temporalem intelligatur habere iuriſdictionem num. 3.*

4 *Iuriſdictionis quaſi poſſeſſio acquiritur per actus iuriſdictionales, qui per teſtes probantur.*

5 *Iuriſdictio cum mero, & mixto imperio probatur per teſtes.*

6 *Res iudicata facit ius, & pro veritate habetur.*

DECISIO.

ALTERA parte non informante cum cauſa ageretur per audientiam contradictarum deciſum fuit Abbatem S. Iuliani habere iuriſdictionem Epiſcopalem, ſeu quaſi Epiſcopalem, & temporalem, in parochos, & parochianos Eccleſiarum, & locorum diſtrictus Coti, ſiue Cauti vulgariter nuncupati, Abbatiæ ſiue Archidiaconatus de Samos.

1 Nam per primum, & ſecundum teſtem probatur ab immemorabili tempore dictos Abbates in dictis locis exercuiſſe iuriſdictionem ciuilem, & criminalem, puniendo delinquentes pœna etiam vltimi ſupplicij, deputando vicarios, prætores, & iudices abſque alicuius contradictione; & ſimiliter exercuiſſe iuriſdictionem Eccleſiaſticam viſitando Eccleſias ſitas intra limites dicti Archidiaconatus, & coërcendo clericos delinquentes, & de criminibus accuſatos. Idemque alij teſtes deponunt licet non probent immemorabilem, qui tamen ad annis 60 deponunt de viſu.

2 Vnde cum Abbas dicti Monaſterij habeat proprium territorium, & loca ſibi pleno iure ſubiecta intelligitur Epiſcopalem, ſeu quaſi Epiſcopalem habere iuriſdictionem, *cap. Abbates ad fin. de priuileg. libro ſexto gloſſ. in clem. 1 in verbo proprij de rebus Eccleſ. non alien.* quod Domini dicebant etiam fuiſſe reſolutum coram R. P. D. meo Decano in Salamantina *iuriſdictionis*, & coram R. P. D. Orano in Burgeñ *S. Ioann. &c.*

3 De temporali etiam iuriſdictione dicti Abbatis ſatis conſtat, quia ex depoſitionibus teſtium apparet, eum depuiſſe prætores, & curaſſe delinquentes coërceri.

4 Nec dubium eſt, quin per actus iuriſdictionales, de quibus teſtes ſpecialiter deponunt de viſu, acquiratur quaſi poſſeſſio iuriſdictionis, & per ea probetur iuriſdictio etiam cum mero, & miſto imperio *Bart. in l. 1. §. ſi quis hoc interdicto de itin. actuque priua. & in conſ. 89. n. 6 & 7. lib. 1.* Bald. *in c. cum cauſam, n. 20. de teſtibus, & in l. data opera n. 43. qui accuſ. non poſſ.* Soz. ſen *in conſ. 15. n. 1. verſ. ſecundo præmittendum lib. 3.* Natta *conſ. 636. n. 72.*

Extant etiam duæ ſententiæ, quarum altera de anno 1549. lata fuit à Priore Valliſoleti iudice delegato, altera Votalis quæ fuit lata à bonæ memoriæ Cotta die 9 Iulij 1568. in quibus fuit pronunciatum Abbatem, & omnes tam Laycos, quam clericos habitantes in d. Archidiaconatu ab immemorabili tempore fuiſſe, & eſſe exemptos ab omni Luceñ Epiſcopi correctione & viſitatione, nullamque eidem Epiſcopo in eos competiiſſe, neque competere iuriſdictionem, ſed eam omnem tam criminalem quam ciuilem in omnes, & ſingulos, ad ipſum Abbatem priuatiue ad Epiſcopum pertinuiſſe, & pertinere, quæ ſententiæ tranſierunt in rem iudicatam, & decretæ, & relaxatæ fuerunt litteræ executoriales.

Proinde cum res iudicata faciat ius, & pro 6
veritate habeatur *l. ingenuum de ſtat. hom. l. res iudicata, de reg. iur.* tollitur omnis dubitatio.

Habetur hæc deciſio inter deciſiones Manticæ deciſione 361.

Burgeñ.

Iuriſdictionis S. Ioannis.

Coram Domino Hieronymo Pamphilio anno 1598.

ARGVMENTVM.

Abbas Regularis poteſt in Eccleſiis ſibi pleno iure ſubiectis cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio in Eccleſiis exemptis ſpectat ad Sedem Apoſtolicam, non autem ad Epiſcopum.*

2 Alius *dictio eſt ſimilium explicatiua.*

3 *Abbates Regulares habentes iuriſdictionem in Clericos, etiam ſeculares, dicuntur in primo poſt Pontificalem dignitatem gradu conſtituti, non autem de inferioribus ſubordinatis Epiſcopo, & n. 4.*

5 *Abbas quoad Clericos Eccleſia ſibi pleno iure ſubiecta comparatur Abbati habenti territorium quoad perſonas ſui territorij.*

6 *Abbas habens territorium ſeparatum poteſt cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus perſonarum ſui territorij, nec comprehenditur ſub diſpoſitione Conc. Trid. ſeſſ.* 24. c. 20. §. Ad hæc, *& n. 8.*

7 *Iuriſdictio in perſonis conſiſtit, etiam ſine territorio.*

9 *Abbas habens iuriſdictionem Epiſcopalem, poteſt imponere pœnam degradationis licet actus degradationis ſit poſtea ab Epiſc. faciendus.*

10 *Archidiaconus, & Decanus habentes territorium ſeparatum, & immemorabilem poſſunt cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus.*

11 *Archidiaconus, & Decanus non poſſunt degradare.*

DECISIO.

PLACVIT omnibus Dominis declaratio Illuſtriſſ. DD. Sacri Concilij interpretum quod Abbates Regulares habentes iuriſdictionē criminalem in Clericos, etiam ſeculares non cōprehenduntur ſub decreto *c. 10. §. Ad hæc ſeſſ. 24* ex rationibus pro hac parte deductis ſub die 6. Nouembris 1596. coram D. meo Orano.

1 Intentio enim Concilij fuit reſtituere Epiſcopis iuriſdictionem criminalē excluſiue ad Decanum, Archidiaconum, & alios inferiores ſubordinatos ipſi Epiſcopo in quibus militat

ratio

ratio præſumptæ vſurpationis;non autem illam
auferre ab Abbate Regulari exempto à iuriſdi-
ctione Epiſcopi,& immediatè à ſubiecto Sedis
Apoſtolicæ, in quo ceſſat præſumptio vſurpa-
1 tionis, præſertim quoad perſonas Eccleſiæ ſibi
pleno iure ſubiectæ,in quibus aliàs iuriſdictio
eſſet ipſius Sedis Apoſtolicæ, & non Epiſcopi.
Gloſſ *in cap. Authoritate de priuil. in 6.* & alij
omnes.

2 Et hoc etiam colligitur ex verbis ipſius §.
Ad hæc dum loquitur de Decano, Archidiaco-
no,& aliis inferioribus,quod intelligitur de ſi-
milibus præfatis Decano.Archidiacono, & ſic
ſæcularibus ſubordinatis Epiſcopo iuxta natu-
ram dictionis *alius*, quæ eſt ſimilium explicati-
ua. Gloſſ fin. *in l. Si fugitiui, & ibi* Bald. *C. de
ſeru. fugit. cap. Sedes.* Vbi Felin.*in fin.de reſcript.*
3 non autem de Abbatibus Regularibus haben-
tibus iuriſdictionem in Clericos etiam ſæcula-
res, qui dicuntur in primo poſt Pontificalem
dignitatis gradu conſtituti, *cap. Deinceps* 16.
*quæſt.*7. Archid. *in cap.*1.*ſub num.*2. *de præbend.
in* 6. Et nec ratione facultatis, nec dignitatis,
4 nec ordinis dicuntur de inferioribus ſubordi-
natis Epiſcopo.Lap. *alleg.*84. Bald. *in cap. Pa-
ſtoralis.* in Gloſſ.*in verb.Superiores,& ibi* Felin.
col 4. *de off. deleg.* & nullam habent ſimilitudi-
nem cum Decano,& Archidiacono,ita vt ex eo-
rum expreſſione inferatur ab Abbates. qui &
minores ſunt, etiam de quibus Concilium ma-
gis confidit, quod delicta impunita non relin-
quat, & ſpecificam mentionem facere conſue-
uit,quando voluit illos comprehendere.

5 Maximè (prout hoc caſu) agitur de iuriſdi-
ctione Abbatis, quoad Clericos Eccleſiæ ſibi
pleno iure ſubiectæ, in quibus militant omnia
quæ dici poſſunt de Abbate habente territo-
rium quoad perſonas ſui territorij. Vitalin. *in
6 Clement. Rurſus num.*10. *de ſtat. Monach.* Quo
caſu ceſſat diſpoſitio §. *Ad hæc*,etiam quoad di-
gnitates ſæculares, vt fuit reſolutum *in cauſa
Salamantina iuriſdictionis coram bon. mem. Aldo-
brãdino ſub die* 1. *Iulij* 1565.Quod tamen dictum
fuit per Dominos ex abundanti, cum ad hunc
7 effectum non requiratur territorium, cum
etiam ſine eo conſiſtat iuriſdictio in perſonis.
Bart. *in l.*1 *ff.de iuriſdictione omn. iudic.* Butr.&
alij in *cap. Cum contingat. de for. compet.* Roch.
*deciſ.*227. & ex vnanimi Dominorum ſenten-
tia fuit in hac cauſa deciſum *ſub d. die* 6. *No-
uembris* 1596 coram D meo Orano.

Nec prædictis viſum fuit obſtare quod dici-
tur de dictione taxatiua, *tantum*;quia illa intel-
8 ligitur reſpectu Decani,Archidiaconi, & alio-
rum inferiorum ſæcularium ſimilium; non au-
tem reſpectu Abbatis in hac Eccleſia pleno iu-
re ſibi ſubiecta habentis ſimilem iuriſdictio-
nem cum Epiſcopo, ad notata per Bald. *in l.*1.
*num.*4. *C. de bon. poſſ contra tabul.* Curt. Sen.
*conſ.*75. *num.*14. Cephal. *conſ.* 257. *numero* 24.
*lib.*2.

Nec etiam obſtat,quod in cognitione cauſa-
rum criminalium veniat aliquando imponenda
9 pœna degradationis:quia non ideò Abbas red-
ditur incapax huius iuriſdictionis, qui prout
alij iudices criminales poteſt imponere pœnam
degradationis ſit poſteà faciendus ab Epiſcopo.
Gloſſ. *in cap. Cum & plantare,in verb pleno iure,
& ibi* Hoſt.Butr. *num* 27. & alij *de priuileg.* Vi-
ta quod hæc ratio militat quoque in Decano,
& Archidiacono habente proprium territo- 10
rium,& immemorabilem,quos ſub hoc decreto
non comprehendi ſæpius reſolutum fuit tam
per Illuſtriſſ. DD. Sacri Concilij interpretes,
quàm etiam in Rota in quamplurimis cauſis.
Et tamen indubitatum eſt non poſſe degrada- 11
re. *c. Degradatio.de pœn.in* 6.*cap.*1.*de Hæret.eod.
lib.* Beros. *in cap.*1.*ſub num.*16. *de rebus Eccleſ.
non alienan.* &c.

Habetur hæc deciſio apud Tamburinum *de
iure Abbatum tomo* 3. *deciſione* 44.

Nullius Seu Squillacen.

Iuriſdictionis.

Coram Domino Martino Andrea, anno 1616.

ARGVMENTVM.

Territorium quando dicatur exemptum, & nullius diœceſis, latè in hac deciſione explicatur.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio non datur abſque læſione.*

2 *Loca exempta, licet non ſint de diœceſi, ſunt ta-
men in diœceſi.*

3 *Prouincia plures comprehendit ſub ſe diœceſes.*

4 *Sententia præiudicat ei, ad quem primo loca
ſpectabat definitio,licet ſit lata contra alterum,
ſi ſciens permiſit alterum ſubditum agere.*

5 *Sententia in cauſa ſtatus facit ius quoad om-
nes.*

6 *Sententia facit vehementiſſimam præſumptio-
nem boni iuris.*

7 *Locus exemptus, in quo abdicatur ab ordinario
omne ius Epiſcopale, & transfertur in inferio-
rem, efficitur proprium territorium inferioris,&
non eſt amplius, neque de diœceſi, neque in diœ-
ceſi.*

8 *Deciſio* in cauſa Conſtantien. iuriſdictio-
nis, 18. *May,* 1611. *ibi coram Attrebatenſi
declaratur.*

9. *Verba enunciatiua in dubio accipienda ſunt de-
monſtratiuè; non autem taxatiuè, nec limitatiuè.*

10 *Enunciatiua non probat, quando principaliter
agitur de veritate enunciati.*

11 *Enunciatiuæ vt probent, locum eſſe in diœceſi,
debet concurrere aliquod adminiculum largeæ
poſſeſſionis.*

12 *Locus, in quo inferior exercet iuriſdictionem
quaſi Epiſcopalem in homines tum de Clero,
quàm de populo,cenſetur verè, & realiter nul-
lius diœceſis, etiam ſi ſit circundatus limitibus
Epiſcopatus.*

13 *Enunciatiuæ plures, antiquiſſima, & à diœce-
ſis perſonis emanata, plenè probant etiam con-
tra tertium.*

14 *Sententia antiqua probat etiam ſine actis.*

15 *Dictio, ſcilicet, regulatur ſecundum ſubiectam
materiam, & quo caſu ſtet declaratiuè.*

16 *Pertinentiarum appellatione qua veniant.*

17 *Scientia præſumitur ex lapſu longi tempo-
ris.*

18 *Scientia præſumitur ex actuum multiplicitate.*

19 *Obſeruantia declarat, quid in priuilegiis, & conceſſionibus comprehenſum fuerit.*

20 Pertinentiarum *appellatione quæ veniant, declaratur ex obſeruantia.*

21 *Solemnitates ſupplentur ex beneplacito Apoſtolico.*

22 *Conſenſus Capituli præſumitur ex temporis antiquitate, vna cum obſeruantia, etiam quod ennunciatus, aut reſeruatus non appareat.*

23 *Beneplacitum Apoſtolicum præſumitur ex temporis diuturnitate, vna cum obſeruantia.*

24 *Locum non eſſe nullius diœceſis, non probatur ex diſpenſationibus matrimonialibus, & excommunicationibus in forma* Significauit *directis Epiſcopo, intra cuius fines locus eſſe prætenditur.*

25 *Epiſcopi in caſibus, in quibus vigore Concilij Tridentini iuriſdictionem in exemptos exercere poſſunt, non procedunt vti Ordinarij ſed vti delegati Sedis Apoſtolicæ.*

26 *Seminario contribuere tenentur etiam qui ſunt Nullius Diœceſis, ſi aliter non ſint exempti.*

27 *Obſeruantia præſcripta non interrumpitur per litem.*

28 *Lis non interrumpit quaſi poſſeſſionem, quando ſententia fertur pro poſſeſſore.*

29 *Priuilegia conceſſa Monaſterio, ac rebus, & non perſonis, cenſentur realia, & perpetua, & ſuffragantur quibuſcumque perſonis, ad quarum manus ipſa bona deuenerint.*

30 *Priuilegia conceſſa ſucceſſoribus, cenſentur perpetua.*

31 *Priuilegia conceſſa Monaſterio, ſeu loco, & eius bonis, cenſentur perpetua, & ſuffragantur ſucceſſoribus.*

DECISIO.

LATA ſententia per Illuſtriſſimum D. Cardinalem Farneſium vigore Commiſſionis cum clauſula, *appellatione remota*, in qua de voto Dominorum meorum Manzanedi, & Pamphilij pronunciatum fuit, omnimodam ordinariam iuriſdictionem in ſpiritualibus, & temporalibus, quam habebant Epiſcopi Squillacenſes ante, & de tempore donationis Theodori, Ioannis, & Donati in Parochos, & Parochialium Caſalium Serræ, Spatulæ, Biongi, Montaurì, & Gaſparinæ, ſpectaſſe, & ſpectare ad Priorem, & Monaſterium Sancti Stephani de Nemore Venerabilis Congregationis Carthuſienſis, eoſdemque in eorum poſſeſſione, ſeu quaſi iuriſdictionis præfatæ fore, & eſſe manutenendos: illiſque ex Apoſtolicis indultis licuiſſe, & licere conſecrationes, chriſma, cæteraſque Epiſcopalia officij indigentias, à quo voluerint Epiſcopo conſequi, vt latiùs in ſententia *ſumm num* 9. Cum aduerſùs eam Epiſcopus non acquieſcens cauſam reſtitututionis in integrum, prout de iure Illuſtriſſimo D. Cardinali Lancellotto de voto Rotæ committi obtinuiſſet, pro eodem voto habendo fuit dubitatum coram me, an conſtaret de iuſtis cauſis reſtitutionis in integrum Et Domini, vtraque parte informante, non conſtare cenſuerunt, niſi obſtet exceſſus quoad loca, de quo videatur.

Nam ex donationibus, tam Comitis Rogerij, quàm Theodori, Ioannis, & Donati, Epiſcoporum Squillacenſium à Sede Apoſtolica confirmatis, nec non ex priuilegiis eiuſdem Sedis, Monaſterio S. Stephani conceſſis, vna cum obſeruantia ſubſequuta, apparet manifeſtè de 1
iuſtitia dictæ ſententiæ. Vnde ceſſat læſio, ſine qua non datur reſtitutio. Rota *deciſ.* 1. *de reſtit. in integr. in nou.* Serap. *deciſ* 1238. *num.* 1. & fuit dictum *in Coſtanguſtana fructuum* 26. *Iunij* 1602. coram Reuerendiſſimo D. meo Damaſceno, & *in Marſilienſi pecuniaria*, 26. *Iunij* 1609. *coram Reuerendiſſimo Bononienſi*, & aliàs ſæpè.

Nec pro læſione probanda ſuffragatur in ſententia loca de quibus agitur, enunciari Prouinciæ Reginenſi, cuius contrarium, imò quod ſint in diœceſi Squillacenſi patere dicebatur, ex nonnullis ex dictis iuribus. Vnde licet præ- 2
dictæ donationes, ac priuilegia, & confirmationes Apoſtolicæ continerent exemptionem quantumuis ampliſſimam: ita quòd dicta loca vti exempta non eſſent ampliùs de diœceſi attamen in diœceſi permanebant; *cap. Cum Epiſcopus*, & *ibi* Gemin. *num.* 3. Franc. *num.* 2. *de offic. Ordin. in* 6. cum aliis adductis *in Conſtantien. Iuriſdictionis* 18. *Maij* 1612. *coram Reuerendiſ-* 3
ſimo Attrebatenſi: & hic per informantes: quia ſimul ſtare poſſunt quod dicta loca ſint in Prouincia Reginenſi, & nihilominus ſint in diœceſi Squillacenſi, ea quo Prouinciæ nomen eſt generale, plures comprehendens ſub ſe diœceſes, *cap.* 26. *quæſt.* 3. Bartol. *in Extrauag. Qui ſunt rebelles.* §. *Lombardia num.* 7. Ruin. *conſ.* 22. *num.* 4. & 5. *lib.* 1. & habetur in Prouinciali omnium Eccleſiarum, in quo Squillacenſis Epiſcopus eſt deſcriptus inter alios ſuffraganeos Archiepiſcopi Reginenſis.

Præterea dicta caſalia non fuerunt ſimpliciter exempta à iuriſdictione Epiſcopi Squillacenſis: verum etiam cum omnibus ſuis hominibus tam de Clero, quàm de populo ſubiecta Monaſterio S. Stephani, & illius Priori, quibus per Epiſcopos Squillacenſes fuit conceſſum omne ius, omniſque iuriſdictio, & correctio, quæ in dictis caſalibus ipſis competebat; adeo quod Epiſcopi nullum ſibi retinuerint in eis, etiam quoad conſecrationes, ordinationes, cæteraſque Epiſcopalia officij indigentias, quas à quocumque voluerint Epiſcopo recipiendi eis tribuerint facultatem, vt in donationibus præfatorum Theodori, Ioannis, & Donati, ac confirmationibus Apoſtolicis Vrbani II. & Honorij III. aliorumque Pontificum. *Sum. num.* 2. & 3. Quod etiam patet ex antiquiſſima ſententia lata de anno 1283. per Cantorem Cathacen. Delegatum Apoſtolicum, *eodem Summa num.* 4. in qua narratis, ac viſis donationibus, & confirmationibus ſupradictis, nec non examinatis teſtibus declaratur, Syndicum dicti Monaſterij liquidè, & plenariè ſuam intentionem probaſſe; videlicet quod ſpiritualia præfatorum caſalium pleno iure ſpectabant ad Monaſterium, & à longis retro temporibus vſque tunc ab eo pacificè tenebantur, & poſſidebantur. Quæ ſententia, & ſi lata fuerit inter Priorem Monaſterij, & Archidiaconum Squillacenſem, & ſic 4
inter alios; attamen plenè probat contra modernum D. Epiſcopum, ex quo illius prædeceſſor, ad quem primo loco expectabat defenſio, permiſit, Archidiaconum agere, *cap. pen. de re* 5
iudic. l. ſæpè ff. eod. Et quia dicta ſententia fuit lata in cauſa ſtatus, *l. ingenium. ff. de ſtat. hom.*

Alex.

Alex. *in d. l. Sæpè, num.* 56. Achill. *dec.* 5. *de ſent. & re iudic.* Seraph. *deciſ.* 1422. Et in omnem
6 caſum facit vehementiſſimam præſumptionem
boni iuris, vt ait Seraphin. *vbi ſupra in verſic. Verum.* Put. *deciſ.* 133. *in fine lib.* 1. Concurren-
te maximè illius antiquitate, & obſeruantia
circa exercitium omnimodæ iuriſdictionis
in caſalibus præfatis, quæ obſeruantia, & anti-
qua poſſeſſio Monaſterij, optimè probatur, tam
ex teſtibus pro illius parte formaliter exami-
natis, *Summario num.* 6. 7. & 8 quàm ex authen-
ticis ſcripturis in proceſſu *d. fol.* 209. *vſque ad* 246.
7 Vnde ſequitur quod cum omnis iuriſdictio
quæ Epiſcopo in dictis locis competebat fuerit
ab eo totaliter abdicata, & in Priorem, ac Mo-
naſterium tranſlata, dicta loca, & caſalia fue-
runt effecta proprium territorium ipſius Mo-
naſterij, & non ſunt ampliùs neque de diœceſi,
neque in diœceſi Squillacenſi. Gloſſ. in *Clem.* 1. *§. Volumus in verbo Diœceſanis*, & ibi Card.
num. 1. *in* 4. *quæſt.* Abbas *num.* 15. Imol. *num.* 18. Vital. *num.* 4 *de for. compet.* Anchar. *in cap. Poſtulaſti, num.* 45. *ad finem verſ. licet rationes, eod. tit.* Franc. *in cap.* 1. *§. Statuta, num.* 10. *ad finem verſ. Sed ſi per priuilegium, de conſt. in* 6. Rota *deciſ.* 107. *in fine part.* 1. *diuerſ.* & fuit reſolu-
tum *in Nullius iuriſdictionis* 19. *Martij* 1586. *coram Bubalo.* *Et in Vrbinatenſi iuriſdictionis*, 29. *Martij* 1594. *coram Gypſio, & in Burgenſi iuriſdictionis*, 16. *Decembris* 1594. & 28. *Aprilis* 1595. *coram Orano, & in Nullius. ſeu Lucen. iuriſdictionis* 22. *Februarij* 1596. *coram Mantica. Et in Conſtantienſi iuriſdictionis* 16. *Nouembris* 1607. *coram Reuerendiſſimo Attrebatenſi*, & no-
uiſſimè *in Adrienſi, ſeu Nullius iuriſdictionis* 18. *Maij* 1612. & 22. *Martij* 1613. *coram R. P. D. meo Vbaldo.*
8 Hinc patet reſponſio ad aliam deciſionem
Reuerendiſſimi Attrebaten. *in cauſa Conſtantien. iuriſdictionis* 18. *May* 1621. quia dicta de-
ciſio fuit facta cum præſuppoſita, quod Paro-
chiales, de quibus ibi agebatur, eſſent in diœ-
ceſi Conſtantienſi; & priuilegia quibus Abbas
S. Galli nitebatur, ſolum continebant ſimpli-
cem exemptionem, & eam reſtrictam ad Mo-
naſteria. & eorum membra non autem ad loca,
& caſtra, ſiue populum: & denique ibi non
fuerat abdicatum omne ius Epiſcopale; &
tranſlatum in Abbatem, prout hæc omnia in
contrarium ſe habent in caſu noſtro.
Illa igitur enunciatio, in prima donatione
Comitis Rogerij, & aliæ in confirmationibus
Vrbani, & Honorij, ac in dicta ſententia dele-
gati, quatenus dicta caſalia enunciantur diœ-
ceſis Squillacenſis, referri poteſt ad tempus,
9 antequam eſſent nullius diœceſis; vel dicta
verba ſtant demonſtratiuè, vt in dubio acci-
pienda ſunt, non taxatiuè, nec limitatiuè Bart.
in l. Cum pater. §. Menſe, num. 8. *ff. de leg.* 2. Dec.
conſ. 183. *num.* 1. *verſ. Et ad hoc facit. Et conſ.* 468. *num.* 3. Crauett. *conſ.* 301. *num.* 5. Ceph.
conſ. 137. *num.* 37. vel non probant, quando
10 prout in hoc caſu, principaliter agitur de veri-
tate enunciati. Put. *deciſ.* 38. *in fine lib.* 1. Ve-
ral. *deciſ.* 19. *num.* 4. *part.* 2. & in ſpecie fuit
dictum in *Lucen. ſeu nullius iuriſdictionis* 4. *May* 1598. coram Seraphino, *inter impreſſas deciſ.* 1178. & *in dicta Adrien. ſeu nullius, coram D. Vbaldo*; ſtante maximè, quod non concurrit ali-
quod adminiculum longæuæ poſſeſſionis pro
Epiſcopo, ſed pro Priore, & Monaſterio: vt 11
eſſe neceſſarium dixit Rota *in dicta Adrien.*
Et in omnem euentum poſtquam Monaſte-
rium retinet territorium diſtinctum per vnam 12
leucam, in quo extant dicta loca, vna cum iu-
riſdictione quaſi Epiſcopali in homines, tam
de Clero, quàm de populo, vt in trina donatio-
ne Comitis Rogerij, *Summ. num.* 1. & in dictis
conceſſionibus Epiſcoporum Squillacenſium,
Apoſtolica authoritate vallatis, ſequitur mani-
feſtè, dictum Monaſterium, & dicta loca, & ca-
ſalia eſſe verè, & realiter nullius, etiam ſi di-
ctum territorium ſit circumdatum limitibus
Epiſcopatus Squillacenſis, vt in puncto fuit
dictum *in Calaguritana, ſeu nullius iuriſdictionis*, 7. *Februarij* 1607. *coram Reuerendiſſimo Attrebatenſi*, per Gloſſ. *in d. Clem.* 1. *§. Volumus, in verb. Diœceſanis*, cum aliis ibi allegatis.
Non obſtat quod ſententia declaret, ad Mo-
naſterium ſpectare omnimodam iuriſdictio-
nem, quam habebant Theodorus, Ioannes, &
Donatus Epiſcopi Squillacenſes: & tamen de
priuilegio Theodori non conſtet, nec conſtare
poſſit: quia Fratres loca de quibus agitur in
tempore Theodori, nondum acquiſiuerant pri-
uilegium autem Ioannis loquatur tantummo-
do de loco Arſafiæ; tertium verò priuilegium
Donati videatur reſtrictum ad eundem locum
Arſafiæ, ſcilicet, Montaurum, Liuianum, &
Aruncum, non autem ad caſtra Gaſparinæ, &
aliorum locorum, de quibus in ſententia.
Nam quoad priuilegium Theodori, ſatis il-
lud probant ex narratiua Epiſcoporum Ioan-
nis, & Donati, nec non ex confirmatione Ho- 13
norij III. & narratiua ſententiæ dicti Iudicis
Apoſtolici de anno 1183. quæ quidem enun-
ciatiuæ, cum ſint plures, & à diuerſis perſonis
emanatæ, & antiquiſſimæ plenè probant, etiam
contra tertium, Bald. *in l. Cum aliquis, num.* 4. *verſ. Item quod dicit* Salycet. *num.* 3. *verſ. Si tamen plura* Caſtren. *num.* 7. Iaſ. *num.* 4. *C. de iur. delib.* Aret. *in cap. Cum cauſam, num.* 23. *de probat.* Crauet. *de antiq.* 1. *part §. ampliatur num.* 14. Mantica *de tacit. & ambiguis. lib.* 2. *tit.* 6. *num.* 21. Put. *deciſ.* 209. *num* 1. & *deciſ.* 319 *in fine lib.* 2. Verall. *deciſ.* 337. *num.* 6. & *deciſ.* 344. *num.* 2. *part.* 3. Rota *deciſ.* 684. *num.* 1. *part.* 1. *verſ. Et præſertim.* Quia in dicta ſententia non ſolùm
enunciatur donationes omnium ſupradictorum
Epiſcoporum: ſed etiam affirmatiuè dicitur de
illis per inſtrumenta eorundem Epiſcoporum
euidenter ipſi Iudici conſtitiſſe: & cum dicta
ſententia ſit de antiquo, non ſolùm vltra 100.
verum etiam 300. annos probat etiam ſine
Actis, Bald. *in l. Emancipatione num.* 3. *C. de fide inſtrum.* Alex. *conſil.* 30. *num.* 7. *lib.* 5. Dec. *conſ.* 375. *num.* 3. Gabr. *de ſent. concluſ.* 4. *num.* 34. Caſſad. *deciſ.* 3. *ſub num.* 2. *de procur.* Put. *deciſ.* 338. *lib.* 1. Ant. Auguſt. *deciſ.* 145. *lib.* 3. & fuit
ſæpiſſimè reſolutum.
Quo verò ad priuilegia Ioannis, & Donati, 14
quod ſcilicet, verè comprehendant dicta loca,
& caſalia, prout illa comprehendebat etiam
priuilegium Theodori, patet ex eo, quia dicta
priuilegia confirmant donationem à Comite
Rogerio factam Beato Brunoni de Monaſterio,
& loco Arſafiæ cum omnibus pertinentiis ſuis,
in ſpatium vnius leucæ pro dote dicti Monaſte-
rij: qui locus Arſafiæ licet non exprimatur in
prima

prima donatione; tamen exprimitur in ſecunda, & in vtraque deſignator, & nominatim circumſcribitur ſitus dicti loci, videlicet, inter locum Arenæ, & oppidum Styli, ſuper territorio dicti loci Styli, prout etiam exprimitur in tertia donatione. Dicta autem prima donatio fuit confirmata per Vrbanum II. & Epiſcopum Theodorum vt in ea dicitur, & ſucceſſiuè, tam prima, quàm reliquæ per dictum Vrbanum, per Ioannem, & Donatum Epiſcopos, ac demum per Honorium III. *Summ. num. 1. & 2.* ita quòd ſumus certi, quod dictum Monaſterium, & dictus locus Arſafiæ exiſtit inter Arenam, & oppidum Styli, & in territorio dicti oppidi Styli. Vnde cum Epiſcopus in ſua ſeptima poſitione, & teſtes ſuper ea inducti *Summ. num. 10.* concludentiſſimè probent, quod dictum Monaſterium, & caſalia terræ Spatulæ, & Biungi, ſunt intra territorium eiuſdem oppidi Styli: & quoad Montaurum, & Gaſparinam habeamus donationem tertiam Rogerij confirmatam, in qua ſpecificè dicta caſalia nominantur. Vtique neceſſe eſt, fateamur, quod omnia dicta loca fuerunt comprehenſa in dictis priuilegiis Epiſcoporum Squillacenſium, & confirmationibus Apoſtolicis: ac propterea dicta ſententia D. Cardinalis in aliquo non grauauit.

Vlteriùs, & ſi in priuilegio Donati fiat mentio de loco Arſafiæ, ſcilicet, Montauro, Liuiano, & Arunco; tamen per illam dictionem *ſcilicet*, non reſtringitur conceſſio, ſed potiùs ampliatur, prout eſt de natura illius dictionis, quæ
15 regulatur ſecundum ſubiectam materiam, vt dicit Fulgoſ. *conſ. 147. num. 2.* & propterea cum ſubiecta materia in caſu noſtro non admittat, quod iſta dictio, *videlicet*, ſtet reſtrictiuè: quia non concordaret cum præcedentibus donationibus ibidem confirmatis; ideo potius dicendum eſt, quod ſtet declaratiuè, & quod propterea non excludat alia caſalia, vt in puncto declarat Dec. *conſ. 47. num. 2. verſ. ſed prædictis*, vbi dicit quod in iſtis terminis illa dictio *videlicet* debet intelligi declaratiuè, ita vt non excludat alia loca ſita in territorio, & contenta in diſpoſitione, ad quam fuit habita relatio.

Et tanto magis, quia in dicto priuilegio Donati poſt expreſſionem loci Arſafiæ, Montauri, Liuiani, & Arunci, ſequuntur alia verba generalia cum omnibus pertinentiis ſuis, &c. prout in alio priuilegio Ioannis, & in Donatione Comitis Rogerij, ad quam ſe referunt dicta verba, & ſimilia reperiuntur expreſſa, quarum pertinentiarum appellatione veniunt omnia ibi
16 exiſtentia, quamuis ſint penitùs ſeparata, *l. Si quando la prima C. de bon. vacant. lib. 10.* Bald. *in cap. 1. num. 2. de Capit. qui cur. vend.* Mandel. *conſ. 312. num. 34.* & quicquid concedens ibi habeat. Alex. *conſ. 105. num. 2. lib. 6.* imò licet de eo tempore nondum exiſterent omnia dicta caſalia; ſed aliqua poſt modū fuiſſent fabricata, vt de caſali Serræ deponit Ioannes Baptiſta Spatea Notarius ſuper 81. interrogatorio; nihilominus in dictis priuilegiis, & donationibus adhuc eſſent comprehenſa. *l. Verbum illud pertinere in fin. ff. de verb. ſignif.* Pariſ. *conſ. 58. num 43. lib. 3.* Decian. *conſ. 123. num. 28. eod. lib. 3.* Præſertim quia in priuilegiis dictorum Ioannis, & Donati, leguntur hæc verba: *cum omnibus pertinentiis, & cum omnibus hominibus tam de Clero, quàm de populo, quos ad præſens præfatum Monaſterium habet, vel in poſterum habiturum eſt, de extraneis quoque omnibus, qui in poteſtate ipſius Monaſterij habitant, vel habituri ſunt.*

Omnis denique ceſſat difficultas ex antiquiſſima obſeruantia ſubſequuta, & vſque de præſenti continuata, ex qua apparet, Monaſterium ſemper, & continuè omnimodam iuriſdictionem ſpiritualem, & temporalem in dictis caſalibus exercuiſſe, & exercere, vt in dicta ſententia Delegati de anno 1583. & depoſitionibus teſtium pro parte Monaſterij examinatorum, quorum aliqui non ſolùm deponunt de ſcientia, & patientia Epiſcoporum; ſed etiam de actibus poſitiuis: vltra quod dicta ſententia præſumitur ex lapſu longi temporis. Rota *deciſ. 28. num 7. & deciſ. 147. num. 3. part. 1. diuerſ.* vbi quòd in pluribus cauſis ita fuit reſolutum; 17
& deciſ. 166. num. 2. verſ. Secundò, ex lapſu temporis, ead. part. 1. Et fuit dictum *in Hiſpalen. legitimitatis, 11. Maij 1611. coram R. P. D. meo Vbaldo* quemadmodum præſumitur ex actuum multiplicitate Abb. *in cap. Cum Eccleſia num.* 18
21. de cauſ poſſ. & propriet. Aym. *de antiq. tempor. 4. part. §. Materia num 61.* Put. *deciſ. 317. in fin. & deciſ. 164. num. 2. verſ. Concurrebat etiam lib. 1.* Rota *dicta deciſ. 166. num. 4. part 1.* Seraphin. *deciſ. 306. num 7.* & fuit reſolutum in Calaguritana *iuriſdictionis de Oñate, 7. Maij 1610. coram Illuſtriſſimo Lancellotto.* Quæ obſeruantia declarat, quid in præfatis donationibus, & pri- 19
uilegiis fuit actum, & verbis comprehenſum, *l. Sed & Iulianus, §. Proinde ff. Ad Macedon.* Caſt. *conſ. 347. num. 4 lib. 1.* Crauett. *conſ. 101. num. 3.*
& conſ. 111. num. 8. Gabr. *conſ. 66. num. 24. lib. 2.* 20
Rota *diuerſ. deciſ. 571. num. 3. part. 1.* Seraphin. *deciſ. 600. num. 3.* Et in terminis de interpretatione verbi *pertinentiarum*, ex obſeruantia poſt conceſſionem tradit Mandel. *conſ. 538. num. 9.*

Vnde etiam tollitur aliud obiectum de defectu conſenſus Capituli in priuilegiis Ioannis, & Donati, in quibus neque etiam fuit enunciatus, aut reſeruatus. Nam vltra quòd interueniſſe narratur in literis Honorij III. & in dicta ſententia, & omiſſo, quod Apoſtolica authoritas, de qua in confirmationibus Vrbani II, 21
& dicti Honorij III. ſuppleat iſtam, & alias ſolemnitates Abb. *conſ. 41. num. 3 lib. 1. ſæpius canonizata*, & in ſpecie de hoc defectu conſenſus Capituli tradit Capic. *deciſ. 16. num. 1. in fin. & ſeq.* Rebuff *in comp. alien. rer. Eccleſ. num. 15. verſ. Fallit quando Papa, & num. 95. in fin.* Seraph. *deciſ. 538. num. 2. & 3.* Ex dicta temporis 22
antiquitate, vna cum longiſſima, & antiquiſſima obſeruantia dictus conſenſus interueniſſe præſumitur, etiam quod in dictis priuilegiis enunciatus, aut reſeruatus non appareat. Alex. *conſ. 79. num. 3. in fine, & ſeq. lib. 1. & conſ. 219. num. 16. lib. 6.* Dec. *conſ. 341. num. 13. verſ. Non obſtat illud.* Proland. *conſ. 99. num. 34. lib. 2.* Gozad. *conſ. 73. num. 19.* Cephal. *conſ. 47. num. 10. & ſeq. & conſ. 90. in fine.* Surd. *conſ. 28. num. 16.* Et hanc ſententiam eſſe communem, & veram ait Felin. *in cap. Albericus. num. 4. in fin. verſ. Si autem in inſtrumento, de teſtib.* Idem *in cap. Sicut num. 35. verſ. ſeptimo, & vltimo de re iudic.* Redoan. *de rebus Eccleſ. non alien. quæſt. 39. num. 3. & 29 in fine* quam etiam perpetuò ſequuta eſt Rota, atteſtante Seraph *deciſ. 142. num. 3.* & conſtat ex Put. *deciſ. 355. num. 2. lib. 1. & deciſ. 365.*

*deciſ.*565.*n.*7.*l.*2. & ex aliis antiquis,& moder-
nis deciſionibus, *vt in Concheñ fructuum* 10.
February, 1586. *Coram Cypſio*, *Tarraconeñ Sa-
criſtia* 9. *Iuny* 1600. *coram Iuſto. Papieñ. bono-
rum* 10. *May* 1601. *coram bon.mem. Card. Pam-
philio. Calagurritana de Albertio*,16. *Iuny* 1608.
*coram Reuerendiſſ. Attrebatenſi. Et in Papieñ.
dotis, & legatorum*, 20. *Dececembris*,1610. *&* 16.
Iuny 1611. *coram R P.D. meo Pamphilio* in qui-
bus,& aliæ referuntur.

Defectus autem conſenſus Apoſtolici gratis
allegatur,cum nedum fuerit enunciatus in pri-
ma donatione Comitis Rogerij; ſed etiam ex-
preſſæ adſint confirmationes Vrbani II. & Ho-
norij III. *Summ.num.*3. in quibus tam præfatæ
23 donationes Rogerij, quàm priuilegia, & con-
ceſſiones Ioannis, & Donati confirmantur.
Et nihilominus ille præſumeretur ex diuturni-
tate temporis 500. annorum innexa obſeruan-
tia perpetua, & inconcuſſa, etiam quod reſer-
uatus non fuiſſet ex prædictis.

Non obſtat prætenſa in obſeruantia: quia
non probatur. Nam quoad ordinum collatio-
nes, Eccleſiarum conſecrationes, & alias Epi-
ſcopalis officij indigentias poteſt Monaſterium
Indultis Apoſtolicis,ea à quocunque maluerit
Epiſcopo petere, & exerceri facere. Quo verò
24 ad diſpenſationes matrimoniales,& excommu-
nicationes pro reuelationibus in forma *Signi-
ficauit*,ea per Sedem Apoſtolicam ſolis Epiſco-
pis diriguntur. Et propterea ipſi D. Epiſcopo
ſuffragari non poſſunt, vt in ſimili fuit dictum
in villa Adrieñ. ſeu nullius iuriſdictionis, 28. *May*
1612. *&* 18. *Marty* 1613. coram R.P.D. meo
Vbaldo. Quod autem D. Epiſcopus in multis ca-
ſibus hodie vigore Concilij poſſit exercere
ſuam iuriſdictionem in exemptos, & qui ſunt
25 nullius, hoc in ſententia non fuit ademptum;
& ideo non grauauit, cum Epiſcopi in dictis
caſibus non procedant vti ordinarij, ſed tan-
quam delegati Sedis Apoſtolicæ, vt fuit in ſpe-
cie conſideratum *in eadem cauſa*.

Nec ſubſiſtit in facto, quod aliqua lis vn-
quam fuerit ab anno 1566. inter Priorem, &
Epiſcopum ſuper iuriſdictione iſta, niſi ab an-
no 1597. citra, vt in litteris Cardinalis Ale-
xandrini. *Summ. Epiſcopi*, *num.*9. quæ magis
videtur fuiſſe extraiudicialis,& de facto, quouſ-
que de anno 1606. hæc cauſa fuit commiſſa,&
actus ex aduerſo allegati *Summ. num.*8. ſunt
ſuper contributione Seminarij,quæ nihil com-
mune habet cum iuriſdictione, cum ad contri-
butionem Seminarij teneantur etiam,qui ſunt
26 nullius diœceſis, ſi aliter non ſint exempti, vt
ex decreto Sacri Concilij *ſeſſ.*23. *cap.*18. *circa
med.* firmauit Rota coram R.P.D. meo Vbaldo.
Et quidquid ſit de initio iſtius litis, & omiſſo
quod illa obſeruantia iam fuerat præſcripta de
27 tempore litis motæ,vnde non potuit interrum-
pi Card. *conſ.*135.*num.*4. Abbas *in cap. Auditis.
num.*50.*de præſcript.* Felin.*in cap. illud. num.*13.
eod. tit. Cum appareat manifeſtè de antiquiſſi-
ma Priores, & Monaſterij quaſi poſſeſſione iu-
riſdictionis præfatæ, quam etiam poſt litem in-
te medio continuarunt, ac demum fauorabilem
ſententiam obtinuerunt, huiuſmodi lis ad in-
terrumpendam eorum quaſi poſſeſſionem obeſ-
28 ſe non potuit: quia interruptio non inducitur
per litem, quando ſententia fertur pro poſſeſ-
ſione. Felin.*in d.cap Illud num.*17.*in* 14. *conclus.*
Balb *de præſcript.*6. *part. princ.*3. *part. quæſt.*4.
*num.*37. Rota *deciſ.*534. *num* 6. *part.*1. *diuerſ.*
Card. Seraph. *deciſ.*1027.*num.*14.*&* *deciſ.*1273.
num. 3.

Poſtremò,non obſtat, quòd per mutationem
Monachorum Carthuſienſium,& inductionem
Ciſtercienſium in dicto Monaſterio, fuerit ex-
tincta priuilegia ipſis Carthuſienſibus,vt *ſupra*
conceſſa: & licet deinde ſuppreſſo ordine Ci-
ſtercienſium poſt annos 300 ſuperuenerit pri-
uilegium Leonis X. de nouo concedentis do-
mum S. Stephani dictis Carthuſienſibus: at-
tamen hoc fuit cum ſolis priuilegiis quæ ipſi
habebant in aliis eorum Domibus, inter quæ
non probatur adeſſe priuilegia epiſcopalia.
Nam vltra quod dicta conceſſio Leonis de præ-
fata domo facta fuit cum omnibus, & ſingulis
eius mobilibus,& immobilibus, bonis,iuribus,
& pertinentiis ſuis, vt in ea legitur expreſsè,
cum dicta priuilegia,vt conſtat,ex præfatis do-
nationibus & conceſſionibus Epiſcoporum
Squillacenſium, ac confirmationibus Apoſtoli-
cis, fuerint conceſſa ipſi Monaſterio, nec non 29
locis,ac bonis eidem donatis, & ſic rebus, &
nō perſonis;ideo fuerunt realia, & perpetua,&
conſequenter illa ſuffragantur Priori, & Mo-
nachis S. Stephani de Nemore, ad quos Mo-
naſterium, & loca, bonaque præfata deuene-
runt, *l. Ætatem.* §. *fin. l. Forma* §. *Quamquam.ff.
de cenſibus* Rota *deciſ.*4. *de priuil.in antiq.* Dyn.
*in reg. priuilegium,num.*7.*& ibi* Ioan. Andr.*num.*
3.*in* 4.*caſ.* Franc. *num* 3. *in fine verſ. Aliquando*,
& 4.*de reg.iur.in* 6. Bart.*in l.*1. *num.*2. *ad finem
verſ. Si verò priuilegium conceditur rei, & ſeq. ff.
de conſtit. Princ.* Anchar. *conſ.*327. *num.*2. *verſ.
primo namque.* Natt. *conſ.*627. *num.*12. *& ſeq.*
Idem *conſ.*649. *num.*16. *&* 17. Menoch. *conſ.*
276.*num.*8.*& præſumpt.*103 *num.*24.*lib.*3. Surd.
*conſ.*515. *num.*26. vbi alios cumulat Schrader.
*conſ.*23.*num.*62.*verſ. Deinde quoque,lib.*2.

Et tantò magis, quia dictum Monaſterium,
& dicta loca.& bona fuerunt donata, & confir-
mata Beato Brunoni,illiuſque ſociis, & ſucceſ-
ſoribus, ac cum omnibus hominibus, tam de
Clero, quàm de populo, quos tunc prædictum
Monaſterium habebat,vel in poſterum habitu-
rum eſſet de extrancia quoque tunc habitanti- 30
bus,& habitaturis. Vnde ſine dubio illa priui-
legia competunt Carthuſianis ibi hodie degen-
tibus,& in homines tam de Clero,quàm de po-
pulo, & extraneos omnes ibi nunc habitantes.
Bald. *conſ.*159.*num.*4.*verſ. Primo namque lib.*3.
Crauet. *conſ.*404.*num.*5. Latè Schrader. vbi ſu-
pra *num.*62.*verſ. Et hoc potiſſimum,& verſ. Idem
eſt.* Menoch. *de præſumpt.*103.*num.*44 *verſ No-
no ſumitur. lib.*3. Etiam quod dicti Carthuſien-
ſes olim exinde receſſerint,attento quod poſtea
ad eundem locum fuerunt per Leonem X. re-
dintegrati, & dicta priuilegia ordinem, & per- 31
ſonam Monachorum non reſpiciunt, ſed fue-
runt conceſſa Monaſterio ſeu loco,& ipſius bo-
nis Innocent. *in cap. Abbate in fin.* Butr. *num.*
21. Abb. *num.*16. *ad fin. verb. ſignific.* Franc. in
iſtis terminis *in cap. Cum perſona.* §. *fin. num.*4.
*verſ. Sed,ſi ipſa Eccleſia,& verſ. Si verè Papa de
priuileg. in* 6. Prob. ab Monach. *in cap. Cum de
beneficio num* 47.*& ſeq. de præbend.eod.lib.* Qui-
nimo dicta priuilegia realiter nunquam fuerunt
extinctam, cum etiam Monachi Ciſtercienſes,
dum in Monaſterio permanſerunt, dictis priui-
legiis

legiis ex conceſſione Honorij III. & aliorum prædeceſſorum gauiſi fuerunt, vt in dicta confirmatione Honorij III. *Summario, num. 3.*

Ex quibus ita deciſum vnanimiter non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum. Et licet ex prædictis non videretur adeſſe aliquia exceſſus in ſententia quoad omnia quinque loca, & caſalia, de quibus in ea Domini tamen pro ſua prudentia, & maturitate reſeruarunt, vt de hoc particulariter videretur.

Habetur hæc deciſio apud Tamburinum *tom. 3. de iure Abbatum, deciſ. 69.*

Nullius ſeu Aquitana.

Iuriſdictionis.

Coram Domino Dunozetto, anno 1624.

ARGVMENTVM.

Locus quando dicatur exemptus, & nullius diœceſis, & quando dicatur eſſe in diœceſi.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus habet intentionem fundatam de iure communi exercēdi iuriſdictionem ſpiritualem in omnibus Eccleſiis ſuæ diœceſis, & in omnes perſonas degentes intra limites ſui Epiſcopatus.*
2 *Ordinario conceditur manutentio exercendi iuriſdictionē ſpiritualem in omnibus Eccleſiis, & in omnes perſonas degentes intra limites ſuæ diœceſis ex ſola iuris aſſiſtentia, nulla alia poſſeſſione probata. Limita vt num. 5.*
3 *Loca omnia, ſeu caſtra præſumuntur eſſe alicuius certæ diœceſis, & illius, cui ſunt viciniora.*
4 *Fines antiqui probantur leuioribus probationibus.*
6 *Exemplum exempli nullum facit gradum probationis.*
7 *Enunciatiua Papæ quæ emanarunt ad ſupplicationem partis non probat in præiudicium tertij.*
8 *Enunciatiua non probat quando principaliter diſputatur de enunciato.*
9 *Limites, & fines debent eſſe ita coniuncti, vt ab omnibus lateribus cupiant, & quodammodo includant omnia loca connata.*
10 *Eſſe hoc non probatur quod ab hoc contingit abeſſe.*
11 *Mappa non facta ſeruatis ſeruandis parum aut nihil probat, ſicut etiam ſcriptura typis impreſſa.*
12 *Teſtes deponentes ſuper certis finibus, & limitibus, debent, etiam non interrogati, aſſignare rationem concludentem, non per actum intellectus, ſed etiam per ſenſum corporis.*
13 *Teſtibus referentibus ſe ad ſcripturas, non plus creditur, quàm ipſis ſcripturis.*
14 *Viſitatio non probat iuriſdictionem Epiſcopi in locis viſitatis.*
15 *Probatio æquiuoca, non autem vera, elicitur ex actu, qui poteſt referri ad plures cauſas.*
16 *Iuriſdictio non acquiritur abſque ſcientia, & patientia illius, contra quem prætenditur.*
17 *Ratio, quæ dependet à ratiocinatione, & intellectu teſt.s, & non à ſenſu corporeo, non ſtringit.*
18 *Teſtes de auditu non ſpecificantes perſonas à quibus audierunt, non concludunt etiam in antiquis finibus probandis.*
19 *Teſtes de auditu, vt probent, quæ requirantur.*

DECISIO.

MOTA lite ſuper iuriſdictione ſpirituali caſtrorum ſeu locorum Morri, Muſciani, & Notareſci inter D. Epiſcopum Aprutinum, & D. Abbatem S. Mariæ de Properzano, & Sancti Angeli de Muſciani, cauſa ad Rotam deuoluta, mihique commiſſa die Mercurij 26. Iunij 1619. dubitaui, cui dandum eſſet mandatum de manutenendo in exercitio iuriſdictionis ſpiritualis dictorum locorum. Verùm quia in diſputatione huius dubij pro parte dicti D. Epiſcopi prætendebatur manutentio ex ſola aſſiſtentia iuris communis, quam habent ordinarij in omnibus Eccleſiis ſuæ diœceſis, & pro parte dicti D. Abbatis acerrimè negabatur, ſupra dicta loca eſſe intra fines diœceſis Aprutinæ, ſed eſſe nullius; ideo Domini voluerunt videre particulariter, vtrum prædicta loca probarentur eſſe intra limites dictæ diœceſis ad effectum, vt ex aſſiſtentia iuris communis competeret dicto D. Epiſcopo manutentio. Quo dubio multoties propoſito, maturéque diſcuſſo, tandem hodierna die 1
Domini negatiuam ſunt amplexi.

Non dubitarunt Domini Epiſcopum iuxta Sacros Canones habere fundatam intentionem de iure communi, exercendi iuriſdictionem ſpiritualem in omnibus Eccleſiis ſuæ diœceſis,
& in omnes perſonas degentes intra limites ſui 2
Epiſcopatus, *Canon. omnes Baſilicæ, & ibi* Doct. *16 quæſt. 7. Conquerente, de off. iud ordin. cap. 1. de appell.* Et ex ſola aſſiſtentia iuris communis nulla alia probata poſſeſſione ordinario conceditur manutentio, *cap. Cum perſona, & ibi* Doct. *de priuil. in 6.* Certumque eſt omnia loca, ſeu ca-
ſtra præſumi eſſe alicuius diœceſis certæ Felin. 3
in cap. graue num. 6. verſ. Imò debetur, de off. iudic. ordin. Et præſumptio eſt eſſe illius diœceſis, cui ſunt viciniora Natt. *conſ. 672. n. 17.* Rota *in vna Fauentina iuriſdictionis 18. Maij 1609. corā Iuſto;*
& in vna Adrien. iuriſdictionis 22. Iunij 1622. co- 4
ram R. P. D. meo Pirouano. Nec etiam controuertitur ad probandos fines antiquos leuiores requiri probationes, *cap. Cum cauſam de probat. cap Cum olim* vbi Gloſſ. *de cenſibus cap. Si Papa, &* ibi Gloſſ. *in verſ. Probatur de priuil.* Mantic. *deciſ. 143. num. 12. verſ. ſecundo.* Rota *deciſ. 405.*
num. 8. part. 1. & deciſ. 334 num. 1. part. 2. re- 5
centior.

Verùm omnes iſtæ regulæ limitantur, & non habent locum quotieſcumque inferiores Prælati probant ſe exercuiſſe iuriſdictionem ſpiritualem in iiſdemmet locis, ſuper quibus Epiſcopus petit manutentionem ex ſola aſſiſtentia iuris communis, vt in hoc caſu pro parte D. Abbatis multi dantur actus iuriſdictionales, cum ſcientia, & patientia Epiſcoporum Aprutinorum, ex quibus prætendit, ſe eſſe in poſſeſſione forſan immemoriali exercendi omnimodam iuriſdictionem ſpiritualem ſupradictis locis: eo enim caſu tenetur Epiſcopus probare clarè, & concludenter illa loca ſita eſſe intra limites ſuæ diœceſis.

diœceſis. Abbas *in cap. Cum olim num. 2. de cenſib. Doct. in cap. Cum venerabilis, de Relig. Domib.* Anchar. *conſ.* 310 *n.* 5. Pariſ. *conſ.* 95. *lib.* 4. Surd. *conſ.* 429. *lib.* 1. *n.* 61. Rota apud Seraph *dec.* 1278. *num.* 4. vbi in ſimili denegauit manutentionem Epiſcopo, quia non concludenter probauerat, loca controuerſa eſſe intra fines ſuæ diœceſis cum cumulatis *in vna Conſtantien. iuriſdictionis* 16. *Nouembris*, 1607. *coram Reuerendiſſimo Atrebatenſi*; *& in illa Adrieñ. iuriſdictionis* 29. *May* 1612. coram R. P. D. meo Vbaldo. Nec ſufficiunt præſumptiones, cum probaint poſſeſſio inferioris ibidem exercentis iuriſdictionem. Rota *diuerſ. deciſ.* 207. *part.* 2. *& in d. Adrieñ. iuriſdictionis*: tunc enim ad probandos antiquos fines coniecturis non eſt locus, duriorique onere probandi grauatur Epiſcopus. Menoch. *præſumpt* 3. Surd. *conſ.* 429. *n.* 61.

Hoc poſito fundamento exiſtimarunt Domini examinatis omnibus probationibus adductis pro parte D. Epiſcopi, eas omnino eſſe imperfectas, aut ſaltem non eſſe ſufficientes ad probandum, dicta loca eſſe ſita intra fines diœceſis Aprutinæ, ſiue fundet ſe in ſcripturis, aut in depoſitionibus teſtium.

6 Et primò quoad Bullam Anaſtaſij IV. ea eſt ſcriptura informis, exemplum exempli, quod nullum gradum probationis facit. *Auth. ſi quis in aliquo, & ibi* Doct. *C. de eden.* Deinde ex eius
7 lectura apparet eam emanaſſe ad ſupplicationem partis: & ſic non probat in præiudicium tertij Abbas *in c. Dudum. n.* 3. *de decimis* Imol. *in Clem.* 1. *col. penult. de probat.* Innocent. *in c. Inter dilectos num.* 6. *de fide inſtrumentor.* Roman. *conſ.* 208. *n.* 3. Rota *deciſ.* 760. *n.* 1. *par.* 1. *diuerſ.* Seraph. *deciſ.* 578. *n.* 12. præſumitur ineſſe dictæ Bullæ
8 clauſula, *ſi ita eſt, c.* 2. *de reſcript.* Vltra quòd dicti limites ſunt enunciatiuè in Dicta Bulla poſiti: & certum eſt tunc non probare enunciatiuas, quando principaliter diſputatur de enunciato, Felin. *in c. Per tuas. n.* 12. *verſ.* 2. *de probat.* Alex. *conſ.* 136. *n.* 11. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 29. *n.* 3. Put. *deciſ.* 381. *n.* 3. *lib.* 1.

Conſiderarunt denique Domini, dictam Bullam Anaſtaſij IV. quæ videtur aſſignare confines diœceſis Aprutinæ, aut non fuiſſe in vſu, aut ſaltem nullum probationis gradum facere: quia intra limites ibidem aſſignatos plurimi vicini Epiſcopi habent multa loca, & caſtra in quibus exercent iuriſdictionem ſpiritualem, & ſunt in effectu Auſculanæ, Firmanæ, Montiſal-
9 ti, & Ripanæ diœceſium, vt conſtat ex fide authentica dictorum Epiſcoporum, & id non controuertitur: certum eſt autem in iure, eam eſſe naturam limitum, & finium, vt debeant ita eſſe coniuncti, vt ab omnibus lateribus capiant, & quodammodo includant omnia loca confinata, *l. Patronus §. Sempronius. ff. de leg.* 3. *l. inter eos, ff. de acquir. rer. domin.* Montan. *de finibus c.* 15. *n.* 8. Rota *in Caſenaten. bonorum, coram Cardin. Platto*, 15. *May* 1589 *& in eadem* apud Manric. *deciſ.* 169. *num.* 4. Ex quo per neceſſe ſequitur, limites in dicta Bulla Anaſtaſiana ſpecificatos non eſſe
10 fines certos, & inconcuſſos, ita vt ſuper his debeat fieri fundamentum cum non probetur, hoc eſſe, quod adhoc contingit ab eſſe, *cap. In præſentia de probat. l. Neque naturaliter. C. de probat.*

Nec exiſtimarunt Domini aliquod fundamentum poſſe fieri in Mappa, quæ circumfer-
11 tur: nam vltra quod ſupradictos defectus patitur ea non facta fuit ſeruatis ſeruandis, & ideo parum, aut nihil probat, ſicuti de ſcriptura typis impreſſa, Guid. *deciſ.* 67. & licet *in deciſ.* 405. *n.* 1 *part.* 1. *recentior.* fuerit dicta Mappa pro adminiculo conſiderata idem factum fuit: quia vtraque pars concorditer eandem Mappam agnoſcebant fuiſſe legitimè factam.

Quòd verò ad probationes quæ ex depoſitionibus teſtatam pro parte D. Epiſcopi examinaturum eliciantur, viſum fuit, eas non eſſe ſufficientes: certum eſt enim teſtes omnes, qui depo- 12
nunt ſuper certis finibus, & limitibus, debere etiam, ſi non ſint requiſiti aſſignare rationem concludentem, non per actum intellectus ſed etiam per ſenſum corporis, ad hoc vt eorum depoſitiones ſtringant Baldus *conſ.* 586. *num* 3. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 521. *n.* 5. Aym. *conſ.* 61. *n.* 5. In hac autem facti ſpecie teſtes pro D. Epiſcopo examinati non aſſignant rationes concludentes pro probandis finibus: maior enim pars ſe refert ad Bullam Anaſtaſianam, & ad Mappam, quas ſcripturas ex ſupradictis non probare firmatum fuit. Et ita non probant dicti teſtes: non enim 13
plus creditur teſtibus referentibus ſe ad ſcripturam, quàm ipſimet ſcripturæ. Aym. *conſ.* 112. *n.* 33. Seraph. *deciſ.* 106. *n.* 1.

Alij verò reddunt rationem ſui dicti, quia fuerunt in viſitatione cum Epiſcopo: quæ ratio non concludit: cum enim ex diſpoſitione Sacri 14
Concilij Tridentini poſſint Epiſcopi, vti delegati Sedis Apoſtolicæ viſitare omnes Eccleſias viciniores, etiam ſi ſint nullius diœceſis, *cap.* 9. *de Reformat ſeſſ* 24. vide ſequitur, ex actu, qui poteſt referri ad plures cauſas non elici veram probationem; ſed æquiuocam, quæ in hoc caſu non ſufficit. Surd. *conſ.* 168. *n.* 33. *lib.* 1. & in iiſdemmet terminis Rota *coram R. P. D. meo Vbaldo reſpondit in cauſa Adrieñ. ſeu nullius iuriſdictionis*, 26. *May* 1612. *&* 18. *Martij* 1613.

Sed conſideratum fuit, quod iidem teſtes expreſsè dicunt, quod Epiſcopus non viſitauit loca de quibus agitur. Vnde ratio viſitationis non applicatur caſui noſtro.

Imò conſideratum fuit, quod etiam ſi daretur aliqua viſitatio, vel aliquis alius actus iu- 16
riſdictionalis neceſſe eſſet vt probaretur id factum fuiſſe cum ſcientia, & patientia dicti D. Abbatis, quæ fuiſſet neceſſaria conſtituendum D. Epiſcopum in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis, Doct. *in c. Cum Eccleſia*, vbi Rip. *num* 64. *de cauſ. poſſ. & propr.* Abb. *in c. Cum contingat. n.* 11. *de for. compet.* Calderin. *conſ.* 12. *in fin. de iure patr.* Rota apud Cæſ. de Graff. *deciſ.* 7. *n.* 9 *de teſtib.* & apud Put. *deciſ.* 281. *n.* 3. *&* 4. *lib.* 2.

Alij verò teſtes reddunt rationem vicinitatis aſſerentes dicta loca, vti propinquiora comprehendi intra fines diœceſis Aprutinæ. Nam vltrà 17
quod etiam hæc ratio non ſtringit, redditur æquiuoca probatio, cum hoc dependeat à ratiocinatione, & intellectu teſtis, & non à ſenſu corporeo. Bald. *conſ.* 586. *in fin. lib.* 5.

Alij verò, qui nullam aliam rationem reddunt 18
quam de auditu, & non ſpecificant perſonas à quibus id audierunt etiam in antiquis finibus probandis non concludunt. Montan. *de finibus num.* 51. 69. Ad effectum enim vt teſtes de auditu probent præcipuè in antiquis deberent concurrere requiſita, *c. licet ex quadam de teſtibus.* Corn. *conſ.* 78. *n.* 5. *lib.* 3. Aymon. *de antiqu. part.* 1. *§. Viſo de fama. n.* 12. 19

In quam ſententiam eò libentiùs iuerunt Domini: quia pro parte D. Abbatis adducuntur vehementes probationes tam per ſcripturas, quàm per teſtes, ex quibus iuſtificarunt multos actus iuriſdictionales per longiſſimum tempus ab Abbatibus prędeceſſoribus factos, & cum ſcientia, & patientia Epiſcoporum Aprutinorum, quæ ex eo neceſſariò colligitur, quod ipſimet Epiſcopi Aprutini multis Clericis ſacros ordines contulerunt cum litteris dimiſſoriis dicti D. Abbatis; & cum expreſſa narratiua, quod dicta tria loca controuerſa erant nullius diœceſis, ex quibus & aliis quæ in diſputatione dubij principalis ſuper mandato de manutenendo particulariter examinabuntur, viſum fuit, probationes factas per D. Epiſcopum, aut elidi, aut ſaltem tepidas reddi; ita vt ad effectum manutentionem obtinendi ex ſola aſſiſtentia iuris communia non probauerit ſupra dicta loca, de quibus agitur eſſe intra fines diœceſis.

Et ita decisum vtraque parte informante.

Habetur hæc deciſio apud Tamburinum de iure Abbatum tom. 3. deciſiona 71.

Sancti Angeli Longobardorum.

Iuriſdictionis.

Coram Reuerendiſſimo P.D. Pirouano Decano Die Veneris 6. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Monaſterium aliquod ex quibus probetur, quod ſit extra Diœceſim alicuius Epiſcopatus, & habeat ſtatum nullius Diœceſis.

SVMMARIVM.

1 *Ordinario ad effectum exercendi iuriſdictionem, canones vltra fines non aſſiſtunt.*

2 *Confines deſcribendi modus qualis dicatur indubitatus.*

3 *Teſti vaſſallo, & amico non eſt multum credendum.*

4 *Ad confines probandos teſtes debent reddere ſufficientem rationem*

5 *Confines licet oculis ſubyciantur tamen illorum diſtinctio non per ſenſum viſus, ſed per actum intellectus haberi debet, & ideo teſtes ſuper eis deponentibus debent reddere rationem.*

6 *Ad confines probandos ſola teſtium ſcientia non ſufficit niſi rationem ſcientia concludant.*

7 *Eccleſiarum finium diſtinctio ſi eſſet poſita in ſola ſcientia teſtium fruſtra ageretur de diuiſione facta per Dionyſium Papam.*

9 *Enunciatiua dum contingit dubitari enunciato, nec plenam, nec ſemiplenam probationem faciunt.*

10 *Abbas Generalis ſua Eccleſia, & Ordini ſiuè ignoranter, ſiuè ſcienter non poteſt præiudicare.*

11 *Præſumptiones tolluntur ex contrariis probationibus.*

12 *Probationes validiores in concurſu ſemper præferuntur aliis debilioribus.*

13 *Territorium, quod ſit ſeparatum à Iuriſdictione Epiſcopi, ex quo doceatur.*

14 *Licentia audiendi confeſſiones ab aliquo Monaſterio petita Ordinario, & acceſſio ad publicas ſupplicationes citra ius, & nomen ſubiectionis contingere non poſſunt.*

15 *Teſtibus vilibus vnicè qualis except ionibus multo minus eſt credendum. Teſtes non probant id quod deponunt ſi poſt eorum atteſtationem referant ſi ad alium teſtem, qui abſolutè id negat.*

16 *Prælati confeſſio expreſſa ſi non præiudicat Eccleſia, multo magis præiudicabit tacita.*

18 *Monaſteria etiam exempta ſi parum diſtent à Ciuitate poſſunt compelli per Ordinarium ad accedendum ad publicas ſupplicationes.*

19 *Sententia reſpicientes ſtatum ſi tranſiuerint in iudicatum facit vnius quoad omnes.*

20 *Subiectio, & ſuperioritas iudicatur ex ſolutione Canonis.*

21 *Teſtis qui deponit ſe aliquid feciſſe, & aſſerat ſe neſcire quare id fecerit, non releuat.*

22 *Teſtes ſingulares loco, & tempore nihil probant, cum pro vno teſte reputentur.*

23 *Teſtes redduntur ſingulares ex diuerſitate loci, & temporis.*

24 *Iudicium cœptum, ſi remanſerit indefinitum, non eſt habendum in conſideratione.*

DECISIO.

OMISSA diſcuſſione actuum iuriſdictionalium in ſummariſſimo retinendæ quippè qui pendeant, vel à ſtatu nullius diœceſis huius Abbatiæ S. Guilielmi, vel à ſtatu exempto; nam primo caſu ſemper ceſſat totalis Iuriſdictio Ordinarij in Monachos, & Monaſteria exiſtentia extra illius limites; Secundò caſu in multis Ordinarij habent iuriſdictiones in exemptos; propterea ſequendo mentem Dominorum ex integro dubium propoſui, an Abbatia S. Guilielmi ſit nullius Diœceſis. & Domini cauſa maturè diſcuſſa cenſuerunt Abbatiam eſſe nullius.

Nam quicquid ſit de fundamentis, & rationibus Deciſionis 14 Martij 1635. in qua dictum fuit Monaſterium prædictum eſſe intra fines Diœceſis S. Angeli, & dandum eſſe mandatum de manutenendo D. Epiſcopo in quaſi poſſeſſione approbandi confeſſarios, hodie ex nouo proceſſu remiſſoriali, & aliis deductis pro Monaſterio, clarè patet Abbatiam eſſe extra fines Diœceſis S. Angeli, & ab omni ſubiectione liberam probari.

Dantur enim quinque teſtes formaliter examinati vigore litterarum remiſſorialum Rotæ, & duo in Curia recepti, & poſtremo ſuper ſexto deponunt de ſituatione Monaſterij inter Diœceſim S. Angeli, & Diœceſim Nuſcanam, & primus illorum eſt Vicarius Epiſcopi Noſcani, cum prædictis concordant teſtes de partibus in ſituatione primus, & ſecundus qui eſt Bourus Vicarius Epiſcopi S. Angeli, ac tertius, ac omnes inſimul concludunt Caſale, & Monaſterium S. Guilelmi nunquam fuiſſe ſuppoſitum Iuriſdictioni S. Angeli, nec de præſenti eſſe. Ordinariumque nunquam viſitaſſe Monaſterium, nec Parochos in concernentibus curam animarum, nec aliquam iuriſdictionem exercuiſſe in Parochianos, Monachos autem nunquam acceſſiſſe ad Epiſcopum S. Angeli pro licentia audiendi confeſſiones, nec ad proceſſiones, & ſynodum per Epiſcopos celebratas, & è conuerſo Abbatem Generalem Montis Virginis eſſe Diœceſanum Monaſterij S. Guilielmi, omnimodamque iuriſdictionē in Monaſterium, & Parochianos exercuiſſe, viſitationes feciſſe, licentias audiendi confeſſiones Monachis conceſſiſſe, Sy-

nodum

nodum tenuiſſe, iura quaſi Epiſcopalia habere,
& in omnibus locis Congregationis ſubiectis
omnimodam iuriſdictionem priuatiuè quoad
ordinarios pro tempore S.Angeli exercuiſſe.

Quoad ſituationem, & ſeparationem dicta
eorundem teſtium benè comprobantur ex in-
uentario antiquiſſimo continente ſcripturas
Ordinarij Montis Virginis conſeruatas in Ar-
chiuio Sanctiſſimæ Annunciatæ Neapolis, in
quo ſunt diſtincti confines Monaſterij S. Gu-
lielmi à Territorio, & Diœceſi S. Angeli, &
aliorum Epiſcopatuum, & concordat Martyro-
logium Romanum, in quo dicitur Monaſterium
S. Gulielmi habere territorium ſeparatum, &
declaratio Caroli Secundi, & Roberti eius pri-
mogeniti Monaſterium S.Gulielmi non eſſe de
Iuriſdictione S.Angeli, ſed immediatè ſuppoſi-
tum Sedi Apoſtolicæ.

Similiter quoad viſitationes benè iuſtifican-
tur dicta teſtium, quoniam dantur plures factæ
per Abbatem Generalem ab anno 1588. vſque
in præſens, & Synodi celebratæ per Abbatem
Generalem dantur vſque de anno 1593. ex qui-
bus veritas depoſitionum vndique conuinci-
tur, & infertur.

1 Primò ex ſituatione intra fines non probata
per Epiſcopum, & extra limites eiuſdem pro-
bata per Monachos deficere fundamentum iu-
riſdictionis Epiſcopi, cui vltra confines non
aſſiſtunt canones. *cap. omnes Baſilicæ* 16. *quæſt.* 7.
cap. conquerente de offic. Ordinarij, Abb. *in cap.
cum olim num.* 2. *de cenſ.* Anchar. *conſ.* 310. *num.* 5.
Caputaque *deciſ.* 306. *part.* 1. 145. *num.* 6. *p.* 2. *di-
uerſ.* & 491. *n.* 2. *p.* 1. *recent.* Seraph. *dec.* 1278. &
1449. *n.* 1. & coram Papa Greg. XV. 312. *num.* 4.

Non obſtant tres teſtes pro D. Epiſcopo exa-
minati ſuper ſituatione, & comprehenſione
Monaſterij S. Gulielmi intra fines S. Angeli,
quorum ſecundus, & tertius aſſignant certos,
& diſtinctos confines Diœceſi prædictæ, nem-
pè ab Oriente attingere diœceſis Biſcinianen,
& Laudonien; à meridie ſe extendere vltra flu-
men olfantem, ab occaſu pertingere diœceſim
Nuſcanam; & ab Aquilone adhærere aliis diœ-
2 ceſibus ſcilicet Mintmarano, & Treuiſo, qui
modus deſcribendi confines dicebatur indubi-
tatus ad probandum exiſtentiam inter eoſdem
cap. cum olim vbi Innoc. *in princ. de cenſ.* Deciſ.
in cap. cum cauſam quæ num. 7. & 8. *circa finem
de probat.*

Quia vltra exceptiones, quæ dantur contra
3 perſonas dictorum teſtium, & ex propria illo-
rum confeſſione deſumuntur, Primus eſt vaſ-
ſallus, & amicus Domini Epiſcopi, ſecundus eſt
villicus, & operarius; tertius ad opus Teſtinum
intentus. Rurſus ſuper interrogatoriis reſpon-
dent multa neſcire, quæ pertinent ad confinium
diſtinctionem; & nihilominus circa confines
4 ab eiſdem allegatos in cauſa ſcientiæ nihil con-
cludunt, dum ſufficientem rationem non aſſi-
gnant, prout requiritur ad probandum limites,
5 qui etſi oculis ſubiiciantur, cum tamen illorum
diſtinctio non per ſenſum viſus, ſed per actum
intellectus haberi debet; ſuffragari non poſſunt
abſque reditione concludentis rationis Bald.
conſil. 286. *num.* 3. *libro ſecundo.* Dec. *conſil.* 220.
num. 15. Crauet. *conſil.* 61. *numero quinto*, & in
his terminis idem fuit dictum in Aprutina *iu-
riſdictionis* 10. Martij 1624. coram bon. mem.
Seleucien. cui ſatisfacere non poſſunt verba te-

ſtium vno, & eodem ſermone deponentium (e
queſto lo sò per la longa prattica, che hò hauu-
ta, & hò di quel paeſe, e per la publica voce, e
fama) quoniam in hac materia ſola teſtium
ſcientia non ſufficit, niſi rationes ſcientiæ illam 6
concludant. prout in ſupradicta Aprutina *iuriſ-
dictionis* teſtes concludebant, ſcilicet Epiſco-
pum peragraſſe totam prouinciam, & finitima
loca viſitaſſe, iuriſdictionem exercuiſſe, alias ſi
in ſola ſcientia teſtium poſita eſſet diſtinctio fi- 7
nium Eccleſiarum fruſtra eſſet agendum de di-
uiſione facta per Dionyſium Papam, de qua in
cap. 1. *part.* 1. & gloſſ. *in cap.* 1. *verbo ante Chri-
ſti aduentum in fin. verſ. ſed diœceſis* 99. *diſtinct.* 8
& tamen in curſu ferè quingentorum annorum
non dantur actus, qui per ſcripturam poſſunt
dici indubitati ad hanc probationem ſuſtinen-
dam. Neque dicta eorundem teſtium ratione
carentium adminiculari, aut ſuppleri poſſunt
ex littera Abbatis Generalis directa Epiſcopo,
aut ex Breue Sanctiſſimi D.Noſtri, & enuncia-
tiuis quæ dantur. Quoniam enunciatiua in Bre-
ue tranſportationis Reliquiarum de anno 1628.
& aliæ ex litteris Leonis X & demum ex hiſto-
ria vitæ S.Gulielmi, cum incidenter, & propter
aliud fuerint emiſſæ, & abſentibus Monachis,
& contingat ſuper enunciato diſputari neque 9
plenam, neque ſemiplenam probationem faciũt
ſecundum veriorem. De qua per Crau. *de antiq.
tempor. part.* 1. *ſectione propoſitum noſtrum princi-
pale n.* 24. & *ſeqq.* Seraph. *deciſ.* 1278. *n.* 2. Rot.
deciſ. 31. *de probat. in antiq.* & 380. *num.* 16. *p.* 5.
diuerſ. Altera verò enunciatiua litteræ Abbatis
Generalis prouenit ab eo qui ſuæ Eccleſiæ, & 10
Ordini ſiue ignoranter ſiue ſcienter præiudica-
re non poteſt Calder. *conſil.* 5. *num.* 1. *de Confeſſ.*
Caſtr. *conſ.* 338. *num.* 3. *lib.* 1. Rot. *deciſ.* 480. *n.* 4.
part. 1. *recent.* & ſimili litteræ Abbatis reſpon-
det Seraph. *d. deciſ.* 1278. *num.* 3. & quatenus ex
prædictis oriretur aliqua præſumptio illa benè
tollitur ex contrariis probationibus Monacho-
rum in maiori numero teſtium, qui magis qua- 11
lificati ſunt reſpectu perſonarum Bouuti, & Au-
liſæ, qui reſpectiuè officio Vicarij fungebantur
in Diœceſi S.Angeli, & Nuſcana, & concurren-
tibus adminiculis inuentarij, Martyrologij ac
declarationis Caroli II. & Roberti eius primo-
geniti ſupraponderatis ſemper præualere debet 12
in concurſu Crau. *eod. tract.* & *ſect. num.* 34. Rot.
deciſ. 34. *num.* 9. *part.* 4. *recent.* & *in Adrien. ſeu
nullius iuriſdictionis* 18. *Maij* 1612. & 17. *Martij*
1613. *coram bon. mem. Franciſco Vbaldo.*

Secundò principaliter infertur ex eadem te-
ſtium depoſitione Abbatem Generalem Mon-
tis Virginis eſſe Diœceſanum Monaſterij S.Gu-
lielmi, viſitare, licentias confeſſiones audiendi
concedere, Synodum congregare, beneficia con-
ferre, iura quaſi Epiſcopalia habere, & prædicta
in locis Congregationi ſubiectis exercere, quæ 13
omnia concludunt territorium S. Gulielmi eſſe
ſeparatum, & perinde haberi extra Diœceſim
Epiſcopi in omnibus; & per omnia Gloſſ. *in cle-
ment.* 1. §. *volumus verbo Diœceſanis*, vbi Cardin.
Abb. Vitalinus, & Imola *de foro competent.* Fe-
dericus de Senis *conſil.* 14. *numero* 4. Rot. *deciſ.*
207. *in fin. part.* 2. *diuerſ.* Seraphin. *d. deciſ.*
1278. *numero* 4. & in Squillacen. *iuriſdictionis*
coram Andræa, quæ eſt 54. *in eius impreſſ.* in
Adrien. ſeu nullius *iuriſdictionis* 28. Maij 1612.
& 15. Nouembris 1613. coram bon. memor.

 Vbaldo,

Vbaldo, & in nullius ſeu Fanen. *iuriſdictionis* 27. Octobris 1617. coram D. meo Decano, Marſicen. *iuriſdiction.* 11. Ian. 1621. coram bon. mem. Buratto, & in Papilonenſi *iuriſdictionis* 15. Decemb. 1623. coram D. meo Merlino. Neque in quolibet actu ſupra per teſtes enunciato deficiunt ſcripturæ, & documenta publica comprobantia veritatem depoſitionum; nam Summario Monachorum *num.* 8. dantur viſitationes, & quidem plures factæ in Monaſterio S. Gulielmi per Abbatem Generalem, & Viſitatores ab eo deputatos continuatæ ab anno 1588. citra; Similiter *ſub num.* 9. dantur Synodi celebratæ in Monaſterio Montis Virginis, in quibus interuenerunt omnes Parochi, & Rectores Eccleſiarum Parochialium, tam ſæcularium, quam Regularium, & ſignante Abbas S. Gulielmi, qui inibi curam animarum exercet, & *num.* 8. *ſumm. ſupradicti* datur collatio beneficij per Abbatem Generalem vti Ordinarium, & Diœceſanum S. Gulielmi de anno 1608. & de licentiis audiendi confeſſiones ſufficit, quod duo Vicarij Nuſcanus, & S. Angeli concludant affirmatiuam. Demum de iuribus quaſi Epiſcopalibus dantur Summorum Pontificum priuilegia ſupra enunciata. Neque obſtant depoſitiones ſupradictorum teſtium pro D. Epiſcopo aſſerentium Abbatem pro tempore recognouiſſe
14 Epiſcopum, & illius ſuperioritatem, petendo licentias audiendi confeſſiones, & accedendo ad publicas ſupplicationes, quæ citra ius, & nomen ſubiectionis contingere non poterant. Quia de licentia audiendi confeſſiones non dantur documenta publica ſed ex tribus teſtibus datis, duo ſunt viles perſonæ, quæ non verſabantur in Palatio Epiſcopali, aut in illius
15 Cancellaria, vnde ſolent ſimilia decreta emanare, quibus parum defendendum eſt, & eo minus cum ſe referant ad Vicarium Bouurum, cui
16 abſoluti negat hanc ſubiectionem. Et de acceſſu ad publicas ſupplicationes nihil refert ad fundamentum ſubiectionis, quia ſicuti expreſſa
17 confeſſio Prælati non præiudicat ſuæ Eccleſiæ Calder. *conſil.* 5. *num.* 1. *de Confeſſ.* Seraph. *d. deciſ.* 1201. *num.* 3. cum aliis ſupra alleg. multò minus tacita, quæ reſultat ex prædicto acceſſu, maximè in actu merè voluntario, vt in præſenti, in quo non etiam ſubiecti abſque controuerſia ob lo-
18 ci diſtantiam medij milliaris ab ipſa Ciuitate poſſunt compelli, vt ſæpius Sacra Congregat. Concilij declarauit 5. Maij 1592. & 9. Martij 1597. Tertiò denique principaliter infertur ex depoſitionibus teſtium Monachorum, Abbatem Generalem Ordinis Montis Virginis exercere omnimodam iuriſdictionem in omnibus locis Congregationi ſubiectis priuatiuè quoad Epiſcopum S. Angeli, quorum depoſitiones benè iuſtificantur ex obſeruantia à die, quo emanarunt Bullæ, & priuilegia Cæleſtini, Alexandri, Vrbani, & Clementis ſupracitata, in quibus iura quaſi Epiſcopalia dicto Abbati Generali cō-ceduntur, & contra Epiſcopum Auellinum eadem priuilegia fuerunt canonizata in cuius Diœceſis erat ſitum Monaſterium Montis Virginis, dum per tres ſententias pronunciatum fuit eſſe nullius, & territorium ſeparatum, quæ ſententiæ tanquam facientes rem iudicatam, & ſi inter alios, faciunt tamen ius quoad mona-
19 ſteria ſubiecta, cum reſpiciant ſtatum. Mohed. *dec.* 8. *de ſent. & re iud.* Seraph. *dec.* 1422. *num.* 8. & firmatur in his terminis *in alleg. deciſ. Squillacen. Iuriſd.* 234. *part.* 4. *recent.* Non obſtant actus contrarij totali iuriſdictioni abdicatæ, ex quo teſtes Domini Epiſcopi, qui dantur *ſumm. num.* 10. deponunt de ſolutione carolenarum 24. ratione fontis Baptiſmalis Eccleſiæ parochialis S. Gulielmi, & ex eadem cauſa dentur ſequeſtra contra affictuarios Abbatiæ prædictæ *ſub num.* 11. & 12. ex quibus iudicatur reſpectiuè ſuperioritas, & ſubiectio. *cap. cum olim* vbi Abb. *num.* 3. *de cenſur. cap.* 1. cum gloſſ. & *ibidem* Abb. *num.* 5. *de relig. domibus.* Caſſan. *conſ.* 16. *num.* 7. & *ſeqq.* Quia quoad teſtes primus deponit ſe exigiſſe tanquam procurator Archipreſbyteri Vallatæ eius patrui à Procuratore S. Gulielmi 24. vel 25. carolenos cauſam exactionis neſciens, ſed illam audiuiſſe referens ab Archipreſbytero Zona admodum ſene qui tenebat libros introitus Epiſcopi, ſcilicet carolenos 24. ſolui *per il Ius che haueа detto Monſignore in detto Monaſterio del fonte Battiſmale*, & tamen neque locum, diem, menſem, aut annum exactionis exprimit, neque nomen Procuratoris S. Gulielmi, nec demum exhibentur libri Achipreſbyteri Zenonæ, qui fuit Vicarius Sancti Angeli pro iuſtificatione cauſæ per teſtem narratæ; ſecundus verò teſtis deponit de viſu in actu ſolutionis per D. Mercurium procuratorem S. Gulielmi factæ Archipreſbytero Zonæ exprimendo locum, & tacendo tempus, & cauſam exprimendo pro fonte Baptiſmali; tertius verò de auditu tantùm deponit, quorum depoſitiones vltra exceptiones contra perſonas, & in concur-
ſu inferioris fidei fidei cum ſint ſingulares lo- 22
co, & tempore nihil probant, cum pro vno teſte reputentur: Bald. *in l. Iuſiurandi num.* 19. *C. de Teſtib.* Menoch. *conſ.* 96. *num.* 12. Rol. *conſil.* 95. *num.* 20. *volum.* 4. idem Bald. *conſil.* 39. *num.* 4. *volum.* 3. Dicens non eſſe dubitandum, quin ex
diuerſitate loci, & temporis teſtes reddantur 23
ſingulares, quorum ſingularitas nec poteſt adminiculari ex ſequeſtro, & actis in illo Iudicio factis pro exigendis dictis carolenis 24. quoniam ex eiſdem actis datis *ſum.* 11. & 12. contrarium colligitur, dum Monachi nunquam
comparuerunt, & per conſequens, ſubiectio- 24
nem non agnouerunt conſentiendo in Iuriſdictionem Epiſcopi, neque verè caroleni exacti fuerunt, dum iudicium quoad ſubhaſtationem frumenti ſequeſtrati remanſit indefinitum.

Etſi ex prædictis ſufficienter viſum fuit probari, Monaſterium S. Gulielmi eſſe extra fines Diœceſis S. Angeli, & habere ſtatum nullius Diœceſis, & ita vtraque, &c.

Habetur hæc Deciſio inter collectas à Rubeo *part.* 7. *nouiſſimarum num.* 203.

CONSVLTVM XLVI.

De meretricio, an in Republica Chriſtiana permittendo.

SVMMARIVM.

Occaſio ſcribendi hoc Conſultum, n. 1.
Authores, qui huiuſmodi permiſſionem damnant. n. 2.

Nauarri ſpecialis opinio,n.3.
Sacra Scriptura teſtimonia meretricium prohibentia.n.4.
An in populo Hebræo meretrices fuerint,num.5.
Quæ,illarum pœna,num.6.
Quotuplex dicatur meretrix,num.7.
Cuius generis meretrices in lege veteri fuerint, num.8.
Parere cur non ſoleant,n.9.
Meretrices prolem interficiunt,n.10.
Qualis fuerit uxor Oſeæ,n.11.
Oppoſitio probans meretrices propriè in populo Hebræo fuiſſe,n.12.
Reſpondetur tali oppoſitioni,n.13.
Confirmatio reſponſionis.n.14.
Probatur pars negatiua ex Ezechielis cap. 16. num.15.
Ex D.Hieronymo,n.16.
Ex aliis Patribus,n.17.
Quæ, & quot damna Reipublicæ meretrices afferunt.n.18.
Meretricis imago à Salomone depicta,n.19.
Quare meretrix fouea profunda vocetur,n.20.
Quot damna etiam temporalia afferunt,n.21.
Quotque morbi ex libidine emanent,n.22.
Exemplum Ethnicorum Principum,qui lupanaria interdixerunt,n.23.
Item exemplum Catholicorum Principum,n.24.
Item exemplum Pij V. n.25.
Meretricis ethymologia,n.26.
Meretrix eſt occaſio peccandi,n.27.
Eſt lapis offenſionis,& petra ſcandali,n.28.
Ratio, qua probatur nociua meretricum permiſſio num.29.
Qualis ſit Principum finis in permiſſione meretricum,& an illum aſſequantur.n.30.
Quid ſint lupinaria,& proſtibula,n.31.
An per hæc extinguatur, vel accendatur libido, num.32.
Luxuria eſt ſanguiſuga,n.33.
Amor mulieris qualis,n.34.
Lupanariorum,Bacchanaliumque origo,n.35.
Meretricum permiſſio videtur contraria præcepto naturali conſeruationis generis humani à Deo indicato.n.36.
Authores qui pro hac permiſſione ſcripſere,n.37.
Tolerantia Eccleſiæ in meretricio colligitur,n.38.
Ratio huius tolerantiæ,n.39.
Minus malum de duobus eligendum,n.40.
Quando minus malum in comparatione maioris mali videtur habere rationem boni,n.41.
An hoc procedat meretricio,n.42.
Quomodo coitus cum meretrice ſit impunibilis in foro exteriori,n.43.
Et vulnerata videatur iuſtitia,n.44.
D.Auguſtini de meretricibus ſcientia,n.45.
Sententia D.Thomæ,n.46.
Horum Patrum,& aliorum authorum pro permiſſione meretricum fundamentum.n.47.
Prima limitatio de collocatione meretricum in loco determinato,n.48.
Adducitur ad id exemplum,& obſeruantia in pleriſque locis,n.49.
Talis locus debet eſſe vilior Vrbis, & ſemotior, num.50.
Meretrix quomodo hebraicè appelletur,n.51.
Ad hoc Authoritas D.Auguſtini,n.52.
In quibus locis meretrices olim conuerſabantur, num.53.
Vnde dicatur fornicatio,n.54.
Thamar nurus Iudæ Patriarchæ,n.55.
Aliud Pij V. exemplum,n.56.
Quid quando meretrix eſt nobilis,n.57.
An per meretricium amittatur nobilitas,n.58.
An amittatur priuilegium nobilitatis,n.59.
Quid attento iure antiquo Pandectarum,n.60.
Meretrices poſſunt ab honeſtis locis expelli, numero 61.
Adducuntur variæ Conſtitutiones ad hoc probandum.n.62.
Maximè pro Eccleſiis,& Monaſteriis.ibid.
An admittatur ſcortum ad licitationem domus, num.63.
Meretrices ſunt perſonæ odioſæ,n.64.
Iura loquentia in fauorabilibus de mulieribus an comprehendant meretrices,n.65.
An huiuſmodi fœminis locari poſſint domus ad habitandum,n.66.
Nauarri ſententia,n.67.
Sententia communis,n.68.
Quando locatio domus meretrici erit illicita. num. 69. & ſeq.
An liceat locare domos meretricibus carius, quàm honeſtis perſonis,n.72.
Nauarri,& Caſtri Palai ſententia,n.73.
De Patronis meretricum.ibid.
Magiſtratus poſſunt cogere meretrices, vt deferant ſignum.n.74.
Ratio prima,n.75.
Signum Caino impoſitum quale,n.76.
Secunda ratio,n.77.
Tertia ratio,n.77.
Quarta ratio ex vſu gentium,n.79.
Quare matronæ ſic appellentur.n.80.
In quo differebant meretrices à matronis apud Sparthas.num.81.
Athenienſes leges,n.82.
Hiſpaniarum obſeruantia.n.83.
Aliorum locorum Conſtitutiones hanc etiam diſtinctionem approbant.n.84.
Meretricibus debet prohiberi vſus ſellarum, lecticarum,&c. n.85.
Adducitur,& laudatur vſus hic peruetuſtus. numero.86.
Meretrices non debent ambulare noctu, nec habitare apud cauponas.n.87.
Meretrices poſſunt vexari.n.88.
Authoritatibus id oſtenditur.n.89.
Debent arceri à perceptione Sacramenti Euchariſtiæ.n.90.
Item à Sacramento pœnitentiæ quoad abſolutionem, num.91.
Debent audiri quoad confeſſionem.n.92.
Ratio.n.93.
An, & quando Confeſſarij tenentur illarum confeſſionem integram audire.n.94.
An illis danda ſit ſchedula confeſſionis.n.95.
Meretrices ſine pœnitentia decedentes priuari debent Eccleſiaſtica ſepultura.n.96.
Etiam ſi in Paſchate ſint confeſſæ,& Euchariſtiam acceperint.n.97.
Quæ meretrices poſſunt in Eccleſia ſepeliri. n.98. & ſeq.
Meretrices coguntur ad conciones venire.n.100.
Adducitur decretum S.Congregationis.n.101.
Exemplum plurium meretricum in concionibus conuerſarum.n.102.
Alia antiquitatis monumenta.n.103.
Monaſteria pro meretricibus conuerſis inſtructa. num.104.

Quis fuit primus qui talia monaſteria inſtruxit. num.105.
Tales meretrices emendatæ pro honeſtis ſunt habendæ.num.106.
An poſſit meretricibus imponi gabella, ſiue tributum.num.107.
Rationes quibus probatur id poſſe.num.108.
Meretrix poteſt pro actu turpi mercedem accipere.num.109.
Meretrix vnde ſit dicta.num.110.
Meretrix ex bonis per ſe acquiſitis poteſt facere eleemoſynas, Eccleſias dotare, & cætera. n.111.
Princeps, an poſſit aliquam bonorum partem exigere à meretricibus. n.112.
Tale tributum ratione conſuetudinis videtur approbatum.n.113.
Sed videtur eſſe deteſtabile.n.114.
Aliquorum Imperatorum propter id commendatio num.115.
Item illicitum.n.116.
Ratio n.117.
Conſtitutio Gregorij XIII.n.118.
Romæ non fuit tale tributum ibid.
An debeat permitti meretrices iuxta cauponas. num.119.
Hoc permittens poteſt appellari laqueus iuuenum, rete expanſum, &c.*n.*120.
Fœmina an poſſint cogi ad meretricandum.n.121.
Ratio quare cogi non poſſint .n.122.
Conſtitutiones variæ id etiam prohibentes.n.123.
Violatorum pœna in Vrbe.n.124.
Oppoſitum eſt impium.n.125.
Ducere meretricem in vxorem, vt ipſam in meretricio confoueat, & de quæſitis ex meretricio, viuat, probatur ſcelus eſſe improbatiſſimum.n.126.
Contra ſic facientes pœna.n.127.
Matrimonium cum meretrice contrahere an ſit prohibitum.n.128.
Videtur eſſe opus miſericordiæ.n.129.
Et proficit ſic contrahenti in remiſſionem peccatorum.num.130.
An hæc remiſſio ſit per modum indulgentiæ, aut propter bonitatem ipſius operis.n.131.
Quare Pius V. meretricium tolerare nolebat.n.132.
Conſilium pro Principibus Chriſtianis, & ne ciuitates deſtruantur.n.133.
Iericho ciuitas deſtructa à Deo n.134.
Acriter imprecata, & maledicta.n.135.
Cauſæ huius rei.n.136.
Propter meretrices, & ſcorta.n.137.
Erat Iericho ciuitas Veneri, ſeu Lunæ dedicata. num.138.
Fertiliſſima, & amœniſſima n.139.
Iuſto Dei iudicio anathematezata propter Veneris deuotos.n.140.
Quid faciendum Principibus.n.141.
Cuiuſdam moderni de hac re iudicium.n.142.
Ioannis Beetz antiqui Doctoris doctrina contra luxurioſos.n.143.
Luxurioſus malè ſe habet erga ſe ipſum.n.144.
Erga ſuam animam.n.145.
Animæ nobilitas.n.146.147.& 148.
Animæ dignitas.n.149.
Nobilitas potentiarum.n.150.
Aliæ nobilitates.n.151.
Malè ſe habet erga corpus.n.152.
Erga ſe ipſum.n.153.
Infamia ſequitur luxuriam.n.154.
Item ſeruitus.n.155.
Malè ſe habet erga Deum num.156.
Deum vilipendit.n.157.
Exempla caſtitatis n.158.
Per luxuriam infertur Deo contumelia.n.159.
An luxurioſus mereatur ſepulturam.n.160.
Malè ſe habet erga Angelum.n.161.
Item ad diabolum n.162.
Ipſi placet.n.163.
Exemplum ex vitis Patrum.n.164.
Malè ſe habet ad proximum.num.165.
Cur hæc non prætermittenda.num.166.

IESVS MARIA.

Motiuum ſcribendi hoc Conſultum.

IVssvs aliquando loqui in Eminentiſſimorum DD. quodam conſeſſu, an expediat in Republica Chriſtiana meretrices permittere impune, aliqua dixi, quæ in ampliora forma hic placuit inſerere; ea tamen proteſtatione præmiſſa quod nec leuiter Catholicorum, & & prudentiſſimorum Principum, multò minùs Eccleſiaſticorum, Præſulum iudicio, aut ſententiæ contrarius eſſe velim, ſed ipſis humillimè aliqua in præſenti meditanda, ſi ipſis benè viſum fuerit, proponere, vt ſi fieri queat innumera flagitia quæ per huiuſmodi fœminas perpetrari ſolent euitentur, & Deus minus offenſus per homines reddatur, qui vel pro vno ſolo læthali piaculo impediendo, iterum de cœló ad terras deſcenderet, ſi id neceſſarium foret, vt Patres, & Theologi docent. 1

Igitur nonnulli, nec exiguæ notæ Authores valdè inclinant in eam partem, vt damnent 2 morem, ſeu conſuetudinem Chriſtianorum Principum permittentium, ſeu tolerantiam in ſuis dictionibus vrbibus, ſeu ciuitatibus, lupanaria, proſtibula, ſeu publicas meretrices, qui turpis lucri gratia ſui corporis copiam viris præbent. Et prætermittendo pro nunc ſectarios, ac inter ipſos Molinæum, ſpeciatim cõtra Summum Chriſti Vicarium, quod ipſa in Alma Vrbe toleret, ad latrantes, inter Catholicos Authores pro hac parte ſunt referendi Bertachinus *in Repertorio verb. Meretrix*, & ſi enim dicat tolerari ab Eccleſia, vt maius malum euitetur, nihilominus inquit: *Meretrices, & lenones ſunt à ciuitatibus expellendi argum. text. in auth. de lenon. col. 3. & l. nullus, C. de Sum. Trinit. & ibi Iacobus Butr.* Item Claudius Spencæus Doctor Pariſinus *lib. 3. de continentia cap. 4.* vbi acriter etiam contra orbis Metropolim Romam ea de cauſa inuehitur. Deinde Doctor celebris ille Martinus Azpilcueta, Nauarrus vulgò nuncupatus, *in Manuali Confeſſariorum cap. 17. n. 195.* 3
cum enim de peccatis circa locata, & conducta ageret, & dixiſſet peccare illum, qui ſuam domum, aut aliam rem locat ei quem putat peccatum mortale ea abuſurum, plura ſubiungit, quibus in hac parte inclinare videtur, eſto enim id licere Poteſtati publicæ fateatur, nihilominus quod magis expediens eſſet id non permittere pluribus proſequitur in ſequentibus. Similiter Ioannes Mariana actis ingenij, & ſingularis doctrinæ author *lib. de Spect. c. 16.* quem Cornelius infra recitandus pro hac parte differentem affert Et Ioannes Lorinus *in Deuteronom. 24.* Ac Gutierez *Canon. quæſt. lib. 1. cap. 7. num. 29.* Quibus etiam annumerari poteſt ipſe Cornelius

à

à lapide præclarus Sacræ Scripturæ Commen-
tator,qui in c 19. *Eccleſ.verſ.* 3. ex ſua & Ioan-
nis Marianæ,ſententia,& ſi modeſtè,permiſſio-
nem hanc auerſari videtur. Accinit etiam illis
Antonius Ricciullus Archiepiſcopus Conſen-
tinus *in tr.de perſon.quæ in ſtat.reprob. verſantur*
lib. 2.*c.*6.dum inquit *meretrices in Chriſtiana Re-*
publica non eſſe neceſſarias,neque vtiles. Maximè
verò Bartholomæus Fernandez Clericus Hiſpa-
nus *in quadam quæſtione* de hac re.
4 Habet autem in ſui ſuffragium horum Scri-
ptorum placitum ſacræ paginæ teſtimonium
in Deuteronom.23.*verſ.*17.vbi inter alia, quæ
Deus Iudæis prohibuit illud etiam cenſetur:
Non erit meretrix de filiabus Iſrael, nec Scortator
de filiis Iſrael. Vnde ſubiungitur so tanti piacu-
li abominatione: *Non offeres mercedem proſtibuli,*
nec pretium canis in domo Domini Dei tui , quid-
quid illud eſt quod voueris : quia abominatio eſt
vtrumque apud Dominum Deum tuum. Notauit
autem D Hieronymus in Iſai.66. quod *pulchrè*
cingit,& meretrix copulantur, quia vtrumque ani-
mal pronum eſt ad libidinem. Notant & alij:
vtrumque etiam ob impudentiam, vilitatem,turpi-
tudinem,& fœtorem abominanitur hominus, præſer-
tim Hebræi. Hunc porrò locum de prohibitione
permittendi meretricium intelligi debere , ex-
poſitores,quos vidi, teſtantur, & vnus eorum
Cornelius inquit, moneri hac lege *Magiſtra-*
5 *tum,vt non toleret in politicu ſua publicum ſcorta-*
tionem,& lupanaria Si autem dicatur,oppoſitum
obſeruatum fuiſſe,cum conſtet fuiſſe in eo po-
pulo has ſcortantes fœminas ſiquidem 3. Reg.
3.dicitur:*Venerunt duæ mulieres meretrices ad Re-*
gem Salomonem , & Oſeæ 1.dicatur ipſi à Deo:
Vade,ſume tibi vxorem fornicationum meretricem
videlicet,vt plures autumant;reſponderi poteſt
cum Abulenſi *in c.*19.*leuit.q.*27.*&* *c.* 21.*q* 12.
eatenus ſolum fuiſſe has impudicas fœminas
permiſſas,quatenus non *occidebantur*,nec ipſæ,
6 nec cum ipſis ſcortantes ; non verò quod mi-
tiori modo non punirentur , ſicut patet ex illis
relatis : *Non offeres mercedem proſtibuli nec pre-*
tium canis in domo Domini Dei tui , quidquid il-
lud eſt quod voueris, quia abominatio eſt vtrum-
que apud Dominum Deum tuum. Et Leuit. 21.
quatenus Sacerdoti præcipiebatur : *Scor-*
tum , & vile proſtibulum non ducet vxorem.
En pœnæ huius flagitij , ac perinde quod
non ſimpliciter permitteretur Vel dici po-
teſt cum eodem Abulenſi d. q. 12. quod *non*
omnia quæ Deus iuſſit fiebant. Hoc eſt, quod
non obſtante prohibitione legis , contra eam
permittarentur iſtæ fœminæ. Per quod reſpon-
detur ad obiecta de meretrice in vxorem accep-
ta ab Oſea,& de duabus meretricibus ad Salo-
7 monem venientibus. Forſan etiam dici poteſt,
& melius,quod cum mulier *meretrix* dupliciter
dicatur , vel minus propriè pro ea quæ facilè
cum aliquibus carnaliter miſcetur , quo ſenſu
dicitur c.*Vidua diſt.*34 *meretrix eſt , quæ multo-*
rum libidini patet;vel pro iſta, quæ omnibus in-
differenter ſe exponit , prout definitur à Sayro,
lib 8.*clau.Reg.c.*2.*n* 9. hoc eſt, publicè , & pro
omnibus venalis extat,ipſiſque ſui corporis cò-
piam facit; quæ videtur eſſe propria huius no-
minis acceptio,expreſſa *in c. meretrices* 32. *q.* 4.
8 ibi : *Quarum publicè venalis eſt turpitudo* huius
poſterioris generis non eſſent meretrices in lege
veteri , ſed ſolùm prioris ; & ex eis eſſent illæ
commemoratæ.Cuius ſignum eſt quod vna ea-
rum,quæ Salomonem conuenit, filium pepere-
rat ; non enim quæ huius generis ſunt meretri-
ces,parere ſolent,quia vt Abulenſis *Geneſ.c.*30.
§ *tertia ratio*,ait , *mulier quæ in eodem tempore vi-* 9
cino cum pluribus coit , ex nullo gignere poteſt,ſicut
accidit meretricibus ; cuius rei cauſas affert Illu-
ſtriſſimus Tranſmiera *de Polygam q.* 15. ex me-
dicis,& philoſophis ; vel eò quod concipiant,
& pariant,fœtus ſtatim interficiunt,vt patet de 10
vna,quam Sponcæus *ſupra* refert ſeptem proles
barbariſſimè interemiſſe Meritò proindè Chal-
dæus interpres,& Hebræi, quos ſequitur idem
Sponcæus has Salomonicas meretrices *Caupona-*
rias vocant,quarum viri tunc fortè abeſſent,ali-
bi negotiantes. Non igitur erant ſtricta ſigni-
ficatione *meretrices* nuncupatæ, ſed minus rigo-
roſæ. Quod etiam forſan dici poſſet de vxore 11
Oſee meretricia; præſertim cum Lyranus , &
Burgenſis myſticè tantum hoc matrimonium
intelligant, & Haymo *per vxorem fornicationum*
non meretricem propriam lupanaricam,ſed fœ-
minam,quæ aliàs nupta cum procis aliis adul-
terium commiſerat,accipiat
Nec huius argumenti vis infringitur à qui- 12
buſdam dicentibus propriè , & ſtricti iuris me-
retrices in populo Hebraico fuiſſe eo quod *Ge-*
neſ. 34. filij Iacob conquererentur de Sychem,
quia Dina eorum ſorore vſus eſſet vti ſcorto.
Et *Geneſ.* 38. Iudas rem habuerit cum Thamare
nuru putans meretricem. Et *Ioſue* 2. exploráto-
res Ierico hoſpitati fuerint apud Rahab mere-
tricem, & poſtea c. 6. ea relicta fuerit in Iſrael.
Hæc enim leuia valde ſunt , nam tempus illud
Sychem , & Dinæ non ad legem Moſis , ſed ad
legem naturæ ſpectabat,& Rahab illa ex ciuibus
Iericunthinis erat,non Iſraelitica ; & cum po-
ſtea inter Iſraelitas commorata eſt meretricium
reliquit;ſiquidè Salomoni Principi Iuda nupta
eſt. Adde Chaldæum,& Rabbinos *Cauponariam*
ſeu *Tabernariam* hanc Rahab nominaſſe,forſan,
quia non erat proſtibularia, aut Lupanaria me-
retrix.
Sed placeat audire, quæ circa hanc Moſaycæ 13
legis prohibitionem de ſcortationibus ſenſit
Claudius Sponcæus Pariſious ſuperius relatus.
Is enim poſtquam in principio capitis malè ſen-
tire de permiſſione earum viſus eſt, dicens: *Hu-*
ius enim permiſſionis nos non ſemel puduit , Chri-
ſtianam ſcilicet Rempublicam eo carere non poſſe,
quod tandiu,hoc eſt,annis plus 1500. *non admiſit*
Moſayca,refert Origenem, Lactantium , Cle-
mentem Alexandrinum, & Philonem eam pro-
hibitionem Iudæis factum fuiſſe approbantes.
Subiungit deinde hæc noſtris chriſtianis Prin-
cipibus iure meditanda: *Quo minus autem hanc*
fœditatem lex vetus impunitam tulerit,obeſt etiam
præter ſuperiora , in hodiernum vſque diem Iudæo-
rum vbius,& inter queſuis degunt,praxis,ſuas me-
retricium facere non permittentium , dici nequit
quàm incredibili Chriſtianorum tum pudore tum
etiam eorum qui verè tales ſunt , cordolio, vt Iudæ
filia ſcortari non liceat, Dei filia liceat: imò Iſrae-
lis filia meretricari non aliter ante poſſit,quàm fa-
cta per Sanctum Baptiſma, Chriſti ſoror , & filia.
Nam quæ Iudæa puella præ vel inopia, vel libidine
proſtare ſtatuit,quoniam inter populares ſuos non ſi-
neretur,ad Chriſtianiſmum ſcilicet conuertitur &
tingitur,inter Chriſtianos proſeda futura. Res non
cælis tantum , vti propheta deplorat Ierem. 2. *ſed*

omnibus,& Superis , & Inferis miranda ſtupenda, lugenda. Subiiceam alia,quæ hic Doctor contra conſuetudinem Romanæ Almæ Vrbis has peccatrices fœminas tolerantis ſcribit, liberiùs ſanè,quàm ſit fas Eccleſiæ filiis, ne ipſis dicatur: *Poſuerunt in cœlum os ſuum.* Cœlum voco Vrbem à Summo Nauclero,Chriſti Vicario diligentiſſimè inſtitutam. Quæ propterea *Ciuitas Sancti,* imo & *Sanctiſſimi* dici poteſt.

14 Vrgent etiam vim huius argumenti hæc ex Mariana,& Cornelio deſumpta : *In partem negantem facit primò,quod Deus Iudæis olim vetuerit meretrices Deuteron.23.17. Non erit,ait,meretrix de filiabus Iſrael, nec ſcortator de filiis Iſrael. Vnde Origenes lib.4.contra Celſum: Nullæ, inquit, fuere meretrices iuuentutis peſtes in eorum Republica. Idem docet Clemens lib.3 Strom.& Philo lib. de ſpectacul.leg.ait,apud Iudæos capitale fuiſſe corpore quæſtum facere. Quod ſi ſanctitas Iudaiſmi non patiebatur meretrices , multò minus eas patietur ſanctitas Chriſtianiſmi,præſertim cum in eo maiora ſuppetant gratiarum,Sacramentorum, concionum,exemplorum auxilia ad caſtè viuendum,quam in Iudaiſmo.*

15 Vrgent aliqui,etiam ad intentum,illud Ezechielis 16. vbi exprobrans Deus Ieroſolymæ impietates ſuas inter alia dicit : *Et accidit poſt omnem malitiam tuam (væ, væ tibi,ait Dominus Deus)& ædificaſti tibi lupanar,& feciſti tibi proſtibulum in cunctis plateis. Ad omne caput viæ ædificaſti ſignum proſtitutionis tuæ,& abominabilem feciſti decorem tuum : & diuiſiſti pedes tuos omni tranſeunti,& multiplicaſti fornicationes tuas: Et fornicata es cum filiis Ægypti vicinis tuis magnarum carnium : & multiplicaſti fornicationem tuam ad irritandum me.* Hæc tamen prope nihili ſunt,quia fornicati,proſtitutio,pedumque diuiſio,quam Deus hoc loco Ieroſolimæ exprobrat,myſticè,& Metaphoricè accipiuntur ; p o Idololatria videlicet Synagogæ,qua *lupanar, & proſtibulum,* id eſt,excelſa . vbi idola colebantur extruxit;ſacrificando etiam diis immundis, ſordidis,& fœdis,ſicut Ægyptij,qui teſte Strabone *lib.*7 felem colebant , & teſtante Plinio *lib.*30. *c.*11.etiam ſcarabæum immundiſſimum animalculum,ſtercorarias,pilulas fingens , ac verſans; & quod magis ſtupendum,cepas,& porros , vt merito Iuuenalis eos irriſerit Satyra 15.dicens:

Porrum,& cepe nefas violare,& frangere morſu,
O ſanctæ Gentes,quibus hæc naſcuntur in hortis
Numina

Parum igitur hic locus pro præſenti caſu iuuat, in quo de carnis fornicatione ſermo agitur.

Iuuat magis Patrum authoritas, quam iidem
16 Authores afferunt. Primò illud D.Hieronymi *in epiſt.ad Ocean.* dicentis : *Cæſarem, non Chriſtum, Papianum,non Paulum,viris impudicitiæ fræna laxare, & lupanaria permittere.* Secundò quod D. Auguſtinus,etſi *l.*2.*de ord. c.* 4. meretricij permiſſionem probare viſus fuerit,ætate tamen,& vſu ſapientior , videtur retractaſſe ſententiam.
17 Nam *l.*2.*de Ciuit.c.*20 lupanaria numerat inter illicita,& exitialia. Dicit enim peſſimam,ac flagitioſiſſimam eſſe Rempublicam, vbi *abundant publica Scorta,vel propter omnes quibus frui placuerit , vel propter eos maximè qui habere priuata non poſſunt,*& vbi *non prohibentur impura.* Vnde etiam *l.*14.*c.*18. qui per errorem apud S. Thomam *l.*4.*de Regimine Principum c.*14. dicitur *l.*13.*vſum ſcortorum,*ait,*terrena ciuitas licitam turpitudinem facit.* Apud Auguſt. *Terrena ciuitas eſt, in qua ſunt inimici Ciuitatis Dei* , prout ex illo opere *l* 1.*c.*1.habetur. Ex ipſo etiam *in c. nubendi* 27.*q* 1.habetur illud: *fornicatio autem nulli impunè conceditur.* Tertiò illud Lactantij quod ſic referunt iidem Doctores. *Lactantius L.*6.*c.*23.*docet à Dæmone lupanaria eſſe inuecta; ac ne quis eſſet,ait,qui pœnarum metu abſtineret alieno, lupanaria quoque conſtituit,& pudorem infelicium mulierum publicauit, vt ludibrio haberet tam eos qui faciunt,quàm quas pati neceſſe eſt.* Sed neſcio cur iſta prętermiſere eiuſdem Lactantij huiuſcemodi ſcortationes execrantis , quæ tamen retulit Spencæus : *His obſcænitatibus*(Diabolus)*animas ad ſanctitatem genitas , velut in cœni gurgite demerſit,pudorem extinxit,pudicitiam profligauit.*

Iuuat etiam maximè,quod meretricium,me- 18
retrices,& ſcorta infinita propemodum afferunt Reipublicæ damna,vt propter illa fugienda nullatenus permitti debere videatur. Etenim præterquam quod aliquando deſtructionis vrbium ſunt cauſa,iuxta dicenda inferiùs,facultates abſumunt *Prouerb.*29. Apoſtatare homines faciunt *Eccleſiaſt.*19.prout in Caluino,Luthero, Bucero,Balæo,aliiſque noſtri æui nouatoribus , iiſdemque hæreticis, imò hæreſiarchis , magno cum ſui detrimento experta eſt Romana Eccleſia. Nec mirum , quia, vt ibidem Eccleſiaſticus inquit; *qui ſe iungit fornicariis erit nequam* , ſeu *audax*,vel *audacior*,vt Complutenſis , & Clemens Alexandrinus. Talis enim , vt ſcholiaſtes quidam dixit *erit comeſſator,ebrioſus , & ſi pecunia egeat fur,vt ventri ſatisfaciat,rixoſus , & ſubinde homicida,magus, veneficus (* ait Palacius)*ac tandem hæreticus , & atheus.* Vnde meretrices ſcortantes iram Dei prouocant *Deuteron.*22. Earum familiaritate,homines non ſecus, ac venenis inficiuntur,*l.*1.*§.ipſas etiam , C.de natal.l.* Hinc apud *Eccleſ.c.*7.nuncupantur laqueus venatorum, & Diogenes , formoſa ſcorta ſimilia dicebat nullo læthalibus venenis temperato, quod affert quidem initio voluptatem , quam perpetuus dolor eſt conſequuturus,Laërtius *l.*6. Hinc fideiubens pro meretrice,aut illi credens, pecunias de mandato iuuenis, non habet actionem mandati,*l.ſi verò,*12.*§.ſi adoleſcens ff. mandat.* ac emens à protinus ſcorto daturo dicitur in mala fide verſari,*l.ſi quis cum ſciret ff.pro emptore.* Sunt etiam meretrices garrulæ,vagæ,quietis impatientes, huc , atque illuc diſcurrentes, nec valentes loco conſiſtere *Prouerb.*7.ſunt ſtultæ,procaces,clamoſæ, illecebris plenæ. *Prouerb.*9.ſunt venales,*l.palam ff.de ritu nupt.* prodigæ ſimul,& auaræ. Tiraq.de leg.concub.gl.9. n.157. ſunt fallaces,& ſubdolæ,nam vt Fauſtus ait:

Scortũ non eſt aliud,niſi blãda,& ſubdola Siren,
Quæ trahit humanum ſub vnda cæca genus.

Exultant præterea amantium paupertate. Naſo 1.*Amor.*10.

Sola mulier ſpoliis exultat ademptis.

Sunt impudentes,proprio non parcentes pudori *d.l.palam ff.de ritu nupt.* Sordidæ proprij corporis locatrices. Naſo *loc.cit.*

Sola locat noctes,ſola locanda venit.

Sunt inueſtigabiles,*Prouerb.*5. Adulatrices,*Prouerb.*2.& 7. Quarum lingua æquiparatur gladio ancipiti,*Prouerb.*5. Familiaritatis veneno,*Eccleſiaſt.*7. *Prouerb.*5 *l.*1.*§.ipſas etiam, C.de natural.*
liber. Sapientiſſimus proinde Salomon rem ex- 19
pertus imaginem meretricis in hæc verba refert

fert Prouerb.c.7. *De feneſtra domus meæ per cancellos proſpexi, & conſidero ve cordem iuuenem, qui tranſit per plateam, iuxta angulum, & propè viam domus illius, graditur in obſcuro, aduesperaſcente die, in noctis tenebris, & caligine, & ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio præparata ad decipiendas animas, garrula, & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo conſiſtere pedibus ſuis, nunc in plateis, nunc iuxta angulos inſidians apprehenſumque deoſculatur iuuenem, procaci vultu blanditur dicens: Victimas pro ſalute voui, hodie reddidi vota mea, idcirco egreſſa ſum in occurſum tuum, deſiderans te videre, & reperi. Intexui funibus lectum meum, ſtraui tapetibus pictis ex Ægypto, aſperſi cubile meum myrrha, & aloë, & cinnamomo Veni inebriemur vberibus, & fruamur cubitus amplexibus, donec illuceſcat dies. Non eſt enim vir in domo ſua abiit via longiſſima, ſacculum pecuniæ ſecum tulit, in die plenæ lunæ reuerſurus in domum ſuam. Irretiuit eum multis ſermonibus, & blanditiis labiorum protraxit illum, ſtatim eam ſequitur quaſi bos ductus ad victimam, & quaſi agnus laſciuiens, & ignorans quod ad vincula ſtultus trahatur, donec transfigat ſagitta iecur eius; velut ſi auis feſtinet ad laqueum, & neſcit quod de periculo animæ illius agitur. Nunc ergo, fili mi, audi me, & attende verba oris mei, ne abſtrahatur in viis illius mens tua neque decipiaris ſemitis eius, multos enim vulneratos deiecit, & fortiſſimi quique interfecti ſunt ab ea. Via inferi domus eius penetrantes in interiora mortis.* Hæc Salomon. Hæc quoque Antonius Riccíullus ſuperiùs commemoratus, ad intentum vrget.

20 Iuuant, & alia in odium meretricum, & Lupanarium ex illo Prouerb. 23. *Fouea profunda eſt meretrix.* Profunda namque vocatur, quia velnti eſt alta vorago in quam cadentibus difficilis ſit ſpes emergendi Vnde Boetius de Eccleſiaſt. diſcipl. *Meretrix eſt inferni ianua, via iniquitatis ſcorpionis percuſſio; viſcarium ſcelerum, puteus interitus.* Ita enim meretrix mellcis ſuis laqueis, & meretriciis artibus detinet amaſios, vt ex ea ſe expedire nequeant. Vnde Comicus:

Nil amor eſt aliud, niſi triſtis, & ægra voluptas.
Nil niſi dulce malum, nil niſi triſte bonum.
Diminuit famam, factis melioribus obſtat,
Exiguo magnas tempore perdit opes.

Eſt etiam fouea profunda, quia ſcortantium cum ipſa eſt amara mors; amaſiorum enim animas, & ſæpe corpora interficit; quoniam cauſa eſt, vt inter ſe rixentur iuuenes, ſeque mutuò digladiando occidant Hinc S. Iſidorus de fornicariis agens: *Hi*, inquit, *ſunt quos iam lethale obſignat.* Per enim Iudices olim reus damnabant ad mortem. Vnde illud perſij: *Et potis eſt vitio nigrum præfigere theta* S. Chriſoſtomus verò homil. 49. in Matth. *Luxuria*, inquit, *non ſolùm petulantes, ſed & homicidas facit*, vti Herodiadem fecit homicidiam S. Ioannis Baptiſtæ. Præterea, *fouea profunda*, id eſt, Sepulchrum, eſt meretrix; ſed dealbatum, vt ait Chryſoſtomus *in Pſal* 10. quia exteriùs alba, & compta apparet, ſed interius plena eſt ſordibus, putredine, lue venerea, aliiſque morbis, quibus amaſios inficit, & perdit. Eſt item *fouea profunda*, quia ſordida, imò ſordes meræ; pauperrima, fœdidiſſima, fœtidiſſima, plena pnrore, ſanie, putredine Vnde Chryſoſtomus homil. 19. in Matth. *Sepulchra ſunt meretricum diuerſoria cum multo fœtore, multa putredine ſunt repleta.* Eſt maximè *fouea profunda*, quia perniciés amaſiis, perdit enim nobiliſſimos iuuenes, & ciues. Eſt denique *fouea profunda* meretrix, in qua, etiamſi Crœſi opes inijcias, effluunt, & prodiguntur. Vnde Menander miſit Venerem ad aurifodinas, quod nullo auro eius inopia, & ſitis expleatur, teſte Rhodigino *lib.8.cap.5.*

Specialiter idem corroborari videtur ex temporalibus damnis, quæ ex libidinoſa fornicarij cum ſcorto copulatione oriri ſolent. Quod notauit Eccleſiaſticus *c.19.* relato ibi: *Putredo, & vermes hereditabunt illum, & extolletur in exemplum maius, & tolletur de numero anima eius.* Libido enim corrumpit humores, ſpiritus, ſanguinem, totamque hominis complexionem, ideoq; carnes putreſcere facit, vt vermes ex eis ebulliant, ac iure dicat ſcortator: *Putredini dixi, Pater meus es: mater mea, & ſoror mea, vermibus.* Iob, 17. Scortatio enim, quia ſanguinem, ſpiritus, & ſuccum exhaurit, corpuſque exiccat, eneruat, infirmat, abbreuiat vitam hominis, mortemque accelerat. Ita Raban Lyra. Ianſen. Palacius, & alij. Quot porrò, quantique morbi ex libidine, 21
quaſi turpiſſimæ voluptatis ſtipendia, promanent recenſet Aëtius *l.3 Atrabil* nimirum: *Exolutio virium, cruditates, hebetudo ſenſuum, obliuio, tremor, articulorum dolor, renum, & veſicæ morbi, oris grauecolentia, dentium dolor, gurgulionis inflammatio, vlcera in membris phthyſis.* 22

Fauet quoque, quod pro huiuſcemodi, & aliis ſimilibus fugiendis Principes plurimi nedum Catholici, ſed, & infideles, lupanaria cum 23
lupis, proſtibula, & ſcorta interdixere. Siquidem Perander Rex apud Corinthios meretrices omnes vndis ſubmergi iuſſit, vt Herculeus teſtatur *de Polit. Corinthior.* Scipio ſcorta, & aruſpices caſtris depulit, vt Suidas ſcribit. Iuſtinianus Bizantij meretricum, & Lenonum ſodalitias ſuſtulit, vt refert Procopius *l. de ædific. iuſt.* Theodoſium etiam ſeniorem, & Catholicum Imperatorem quod deſtruxerit *ſiſtras*, ſcilicet arctas domunculas, vbi mulieres explendæ omnium petulantiæ exponebantur; adnotat Spencæus *ſupra*, ex Socrate, & Nicæphoro. Qui etiam de 24
S. Ludouico Galliarum inclyto Rege hæc habet: *Sed & apud noſtratem Gaguinum lege S. Ludouicum Regem noſtrum inter leges generali Lutetiæ Conuentu de reformanda Republica habito, latas, ſcortis domos, & luſtra habere ad explendam libidinem interdixiſſe.* Addit Cornelius in c. 19. Eccleſiaſt. ex Mariana ſuperiùs relato hæc de Philippo IV. Pio, & Catholico Hiſpaniarum Monarcha: *Sic nuper Philippus IV. Hiſpaniarum Rex tota Hiſpania lupas, & lupanaria publica lege eiecit.* De ipſo autem, & Hiſpanorum circa harum miſellarum mulierum ſalutem procurandam pietate, inferiùs aliqua. Iungit iſta. *S. Ludouicum imitatus eſt recenter hoc anno 1614. inauguratus Lotharingiæ Dux, qui primordia Ducatus ſui à Deo, Deique cultu auſpicatus, legem tulit, & ſeuerè ſanxit, vt blaſphemis lingua perforetur, Lenones ſuſpendantur, meretrices flagellentur, & in exilium expellantur. Hoc ſui regiminis pij, ſanctique præbens auſpicium dedit præluſtrari futuri ſpecimen, & omen. Felix tali Duce Lotharingia. Felix tanta religione, & caſtimonia Dux.* Barthol. autem Fernand relatus inter Catholicos principes lupanarium euerſores non ſolum Philippum IV. modo piè, & catholicè regnantem, ſed etiam Alphonſum Arragoniæ Regem affert.

25 Sed

25 Sed exteris exemplis Roma non eget, cum
piiſsimus,& Religioſiſſimus Summus Pontifex
Pius V. propter eximias animi virtutes, ea geſ-
ſiſſent,quæ idē Cornelius ſic ſcribit relato loco.
Memorabile eſt exemplum Pij V. qui Roma, om-
nique ſtatu Eccleſiaſtico meretrices intra quin de-
cim dies excedere iuſſit, paucas tantùm permiſit,
eaſque loco ſeparato iuxta Mauſolaum reclaſit,
ſanxitque ne inde egrederentur ac per Vrbem no-
ctu,vel die vagarentur:ſacellum eis attribuit,in quo
concionem audirent: quæcumque contra facerent,
acriter diuerberabantur. Obſtitit irritio Pontifici
Conſeruator Populi Romani,dictitans id coſſurum
in Roma detrimentum, qua cum ſit ciuitas libera
meretrices ſemper permiſit,ideoque numero,& gen-
te accrent. Reſpondit Pius,noſſe ſe quanta hæc pec-
cati ſit illecebra tum populo,tum Clero,ac quantum
per hoc apud exteros probrum Roma & Sedi Apo-
ſtolica,puta Pontifici,qui eius eſt Princeps,tum ſe-
cularis,tum Eccleſiaſticus,creetur. Hæreticos enim
perpetim illud Romanis obiicere; ac proinde ſe in
conſcientia teneri hoc ſcandalum, & probrum tol-
lere Vrgente Conſeruatore hanc fore ruinam Romæ,
reſpondit: Si per hoc ſum futurus ruina Roma ea
excedam, & Sedem Apoſtolicam mecum in aliam
vrbem transferam,ac Romanis ſuas lupas relinquam
ceſſit Conſeruator; ac Pontifex rigidè ſanctionem
ſuam executioni mandans Romam hoc ſcandalo, &
probro liberauit. Ita habet eius vita. Eadem, cum
aliis ad hoc intentum ſpectantibus, de quibus
infra, habet Hieronymus Catena author vitæ
eiuſdem Pij V. libro Romæ edito anno 1586.
pag.49.

26 Vigeri etiam poſſunt Principes, huiuſmodi
fœminarum genus ſuis dictionibus permitten-
tes,quod cum *meretrix*,vel ex ipſa ethymologia
nominis idem ſit *ac meratio trahens à bono ope-*
re,ſcilicet virginitate,& caſtitate, prout afferit ex
aliis Farinacius *in praxi q.136.n.77. &* 80. Id-
que,experientia rerum magiſtra comprobet, ſi-
27 quidem,vt Pius Doctor Nauarrus *ſupra*, diait:
Multi puers incipiunt hac occaſione prius peccare,
quàm alioquin inciperent; Item: *Ipſemet noui pue-*
ros caſtiſſimos venientes ad Academias ex terris,
vbi non eſt eiuſmodi occaſio fornicandi ob eam,qua
in illis ſe offerebat,animas, ſtudia. & corpora ipſa,
contagio infecta perdere; proculdubio meretri-
28 cium erit *lapis offenſionis*,& *petra ſcandali*, ſcan-
dalum mundi,& omnium ſcandalorum apertiſ-
ſimum; ſi autem ſimul animaduertatur quod
Prædicator gentium Paulus ad Roman. 14. Iu-
dicibus populorum dixerit:*Iudicate magis ne po-*
29 *natis offendiculum fratri,vel ſcandalum*, & Chri-
ſtus ipſe Saluator dixerit Matth 18 *Qui ſcan*
dalizauerit vnum de paſillis iſtis, qui in me cre-
dunt, expedit ei, vt ſuſpendatur mola aſinaria in
collo eius, & demergatur in profundum maris. Et
rurſus:*Va homini illi, per quem ſcandalum venit*;
abſque dubio pij,& catholici Principes,ac Dy-
naſtæ, ſcandalum hoc meretricium abſcindere
melius iudicabunt,vel taliter permittant,vt mi-
nus Reipublicæ noceat.

30 Maximè tamen huic piæ cauſæ ſuffragatur,
quod per meretricis in Republica tolerantiam
non aſſequuntur Principes, & Magiſtratus eum
finem,quem prætendunt,& ſub cuius prætexto
illud permittere ſibi licere autumant. Talis
enim finis abſdubiè eſt quem præfixit ſibi So-
lon Athenienſium legiſlator,qui primus fermè
omnium hoc piaculum pro lege induxit,vt vi-
delicet effuſo illic libidinis iuuenum impetu,
quid turpius cogitare deſiſterent. Sic enim ex
Cælio,Alexandro ab Alexandro, Alciato, &
aliis eliciunt Couarruuias 1. *p. c. 4. de Sponſal.*
*num.*9 Graſſius *in deciſ.aureis lib.*2.*cap.*75. *n.* 4.
& alij. Hinc autem finem fruſtrari, nec hac via
obtineri demonſtratur facile Nam cum lupa- 31
naria,& proſtibula *ſchola Veneris, Priapi Cathe-*
dra,Cupidinis Arx, & omnigenæ libidinis *Con-*
ſiſtorium ſint, potius in eis omne genus exoa-
lium criminum addidiſcent iuuenes,tanto faci-
liùs,quanto impuniùs. Veriſſimum enim vide-
tur illud Nauarri,quod ij qui aſſueti ſunt adire
meretrices, *tanto magis honeſtas ſollicitant, quo*
maiori impetu natura,& vitij feruntur;& illud ex
Martiana à Cornelio relatum;*Per lupanaria non*
cauetur,ſed augetur libido qualibet, etiam contra
naturam,vti liquet in Vrbibus, vbi ea permittun-
tur Et ratio euidens eſt,quia, vt ipſi inquiunt:
Vita libido inflammat alium;libido enim vaga qua-
ſi cancer ſerpit;& quia inſaturabilis,alios, & alios
quarit, & excogitat modos, & Species; nec vllis fi-
nibus conſiſtit. Quod etiam diait Nauarrus; *Li-*
bido non extinguitur,nec refrenatur;imò accenditur
eius vſus additur mala inclinationi ſenſualitatis
malo habitu Et meritò quidem, quia luxuria lu- 33
xuriæ lenocinatur,&,vt dixit Ambroſius *de fu-*
ga ſecul. Si te comprehenderit,nec de die,nec de no-
cte requieſcere ſinet, exagitat, vrit, incendit. Eſt
etiam *Ambitioſa fames apud Lucanum IV. Phar-*
ſalia Et eſt *ſanguiſuga*.non ſolum quia optimum
ſanguinem,ſemen videlicet,& optimos ſpiritus
abſumit,ſed quia eſt illa,quæ Prouerb. 30.dicit.
Affer,affer,propterea enim ibi vocatur *os vulua,*
& terra, qua non ſatiatur. Vnde Hieronymus
contra Iouinianum cum ſeptuaginta legens *amor*
mulieris,ſic ait:*Non hic de meretrice, nec de ad-* 34
ultera dicitur,ſed amor mulieris generaliter accu-
ſatur,qui ſemper inſatiabilis eſt, qui extinctus ac-
cenditur,& poſt copiam rurſum inops eſt,animum-
que virilem effeminat, & excepta paſſione quam
ſuſtinet,aliud non ſinit cogitare, nec ipſo vſu ex-
tinguitur, ſed immoderatius, ac vehementiùs in-
flammatur. Vnde, vt rectè ſpeculantur pruden-
tes plures experientia compertum eſt, quod vix
ſolum in Vrbibus, & maioribus ciuitatibus,
vbi meretricia publica tolerantur non verò in
villis,ſeu paruis oppidis,vbi non permittuntur,
adulteria, raptus, & peccata contra naturam
crebrius cernuntur.

Corroborat intentum quod huiuſmodi pro- 35
ſtibularia ars,ſicut, & Bacchanalia ludi Circen-
ſes gladiatorij, congreſſus cum beſtiis,mono-
machia aliaque ſimilia ex Gentilitatis penu de-
riuata videntur.Non enim ea Iudæorum ritibus
id accepit Chriſtiana Religio, cùm vſque ad
hunc etiam die huiuſmodi vitiorum cloaca he-
braicus careat populus Etſi enim ob protet-
uiſſimam perfidiam recutiri,fœx mundi ſint,ni-
hiloſecius huius contagij ſunt immunes. Adii-
cienda ergo à Chriſtianis ratio viuendi ſolum
apud cæcam Gentilitatem reperta.

Vltimò, & pro magni ponderis argumento 36
affertur, huiuſmodi meretricum permiſſionem
(tolerantiam alij vocant dulciori vocabulo)
contrariam videri præcepto naturali conſerua-
tionis ſeu propagationis generis humani à Do-
mino Deo indicato Geneſ. 1. illis verbis: *Creſ-*
cite,& multiplicamini, & replete terram. Quod
etſi inſulsè ab hæreticis ſingulis hominibus

applice

applicetur communitatem tamen generis humani obligare certum videtur, ne ſcilicet ſinat ſpeciem humanam intermori, vt D. Thomas, & alij exponunt: itaut tale præceptum non ſolùm in principio mundi quando pauci homines erant, ſed nunc, & ſemper extare vſque ad ipſius finem, innumeri Theologi doceant cum eodem S. Thoma *in 4 diſt.26.q.1*. Huic autem pręcepto cōtrarium eſſe meretricium ex eo liquet, quod per illud non ſolùm meretrices ipſæ impediuntur prolem facere, ſed & viri qui cum illis turpiter commiſcentur; nam matrimonia idcirco honeſta non ineunt, alias id facturi, niſi ſpurciſſimum hoc diuerticulum in promptu haberent. Quemadmodum ergo ſimplex fornicatio, & quæcunque alia ſeminis humani effuſio extra connubium legitimum illicita eſt ipſo naturæ iure, vt boni Theologi tenent cum Baſilio legionenſi *de Matrimonio lib.10. c.12.n.6.* ea præciſè ratione, quia eſt contra finem intentum à natura, ſcilicet prolis ſuſceptionem, aut procreationem, prout ſatis clarè indicat Iſidorus Peluſiota, Rubertus, Clemens Alexandrinus, imò, & D. Auguſtinus ab eodem legionenſi relati; ita ſimiliter permiſſio huiuſmodi meretricij concubitus, per quem ſuſceptio, aut procreatio prolis impeditur contraria videtur naturali illi præcepto.

Quamuis autem hæc omnia efficaciter intentum concludere videantur, quis tamen ſine ſingularitatis nota improbare audebit, quod à tot Catholicis, & Chriſtianiſſimis Regibus, Principibus, ac Dynaſtis toleratum pro comperto eſt: Et quod magis, quis quod Eccleſiarum Principes Sanctiſſimi, ſine vllius piaculi reatus nota permittendum cenſent, damnare præſumat. Eo præſertim; quod cum Pauli III. tempore Romæ diſcuteretur an huiuſmodi piacula in Vrbe impunè tolerari poſſent, pro permiſſione iudicatum fuit, quibuſdam tamen cautionibus adhibitis, vt Spencæus relatus teſta-
37 tur. Pro ea cum vacat præter Theologos, & Summiſtas; legere debeat Couarubiam *de ſponſ. part. 1.cap.4.num.7.& 9.verſ. Eccleſia igitur.* Royas *de ſucceſſ.c.10.ex num. 27.* Menoch. *lib.1.illuſtr. c.48.ex n.1.* Spin. *in ſpecul.teſtam.gloſ. 15.princ. n.113. in princ.* Petr. Magdalen. *de num. teſt. in teſtam.part.1.c.3.n.54.in fin.* Anton. Scap. *lib.1. cap.54.ex num.21.* Menoch. *caſ. 535.num. 6.cum ſeqq.* Marienſ. *lib.6.gloſ.1.n.13.tit. 8.lib. 5.nouæ recop.* Chald. Pereira *in l. ſi Curatorem verb.cum non abſimilis, num. 12.* Maſcard. *de probat. concluſ.1063.* Hieron. Fernan. *de Otero in interpret. cap.vlt.de conſuet.num.68.* Bonacinam *de Matrimon.q.4 punct.14.* plures alios affert Ricciullus *ſupra n.12.*

Colligitur id primò ex *can.meretrices 32.q 4.*
38 ex D. Auguſtino deſumpto illis verbis: *Meretrices eſſe, & ad meretrices accedere prohibet Dominus, quarum publicè venalis eſt turpitudo.* In quibus licet meretricij malitia demonſtretur, ſimul etiam ipſius tolerantia denotatur. Clarius *ex cap.Inter opera de ſponſ.* vbi Clemens III. ſic inquit: *Statuimus, vt omnibus, qui publicas mulieres de lupanari extraxerint, & duxerint in vxores quod agunt in remiſſionem proficiat peccatorum.* Quibus ſimiliter, & malitia Fornicationis, &
39 eius permiſſio in lupanaribus deſignatur. Et ratio eſt, quia Eccleſia Sancta quandoque tolerat minus malum præſens, vt euitet maius malum futurum, quod veriſimilibus coniecturis timetur. *c.requiſiuit de ſponſalib.* quem textum ad hoc dicit ſingularem Ioannes Lapi *in c.per veſtras §. 10.n.16. de donat.inter vir, & vxor.* Graffius *in deciſ.aur.lib.2.c.75.n.3.* Etenim minus malum de duobus eſt eligendum; *canon. duo mala* ex Concilio Toletano §. vbi ſic legitur: *Duo mala, licet ſint omninò cautiſſimè præcauenda, tamen ſi periculi neceſſitas ex his vnum perpetrare compulerit, id debemus reſoluere, quod minori nexu noſcitur obligare.* Vnde Turrecremata in hoc Can. 41
n.1. inquit, quod minus malum in comparatione maioris mali videtur habere quodammodo rationem boni, & deſinere eſſe peccatum, iuxta verba Auguſtini *in lib.contra mendac. c. 7. & 9.* dicentis, quod illa deſinunt eſſe peccata, quæ propter grauiora vitanda ſuſcipiuntur. Quę non 42
ſic intelligenda in præſenti, vt fornicatio deſinat eſſe peccatum, ſed tantùm, vt permiſſio tolerantia, ſeu impunitio illius in meretricibus peccatum deſinat eſſe. Quo etiam ſenſu intelligenda ſunt verba Ariſtotelis *lib.5.Ethic.c.3.* per Couarrubiam *1.part.c.4.de ſponſal.n.9.* dum inquit, minus malum boni vicem habere ſi maiori malo comparetur. Coitus ergo cum meretri- 43
ce, etſi malus, & omni iure prohibitus, nihilominus in foro exteriori impunitus ex partes vtriuſque extremi eſt. Gloſſa *in l.vnica, C.de raptu virgin.* Bartolus *in l.ſi vxor ff. ad l. Iuliam.de adult.* Marſilius *in l.1.* Grammaticus *dec. 107. n. 6.* Burſattus *conſ. 218.n.13.lib.2.* Boerius *deciſ. 317.ſub n. 7.* Vincentius de Franchis *deciſ.47. n.6.* Ricciullus *ſupra cap.75.n.1.* Etenim in huiuſmodi ſcortantibus vulneratam videtur iuſtitia, 44
vt latè Stephanus Nathen. *in lib.* cui titulus eſt: *Iuſtitia vulnerata chriſtianè, iuridicè, & politicè, cap.6 & 9.*

Ad idem intentum deſeruiunt quæ D. Auguſtinus, & D Thomas ſummi Theologi, & ſacræ doctrinæ Coriphæi tradiderunt. Etenim 45
D. Auguſtinus *lib.2.de ordine c.4.* inquit. *Aufer meretrices de rebus humanis, turbaueris omnia libidinibus.* Non video tamen in ipſo quæ, veluti ex ipſo, refert Couarrubias ſuperiùs relatus D. Thomam infra referendum ſecutus, in quo fere ſimilia habentur, nempè: *Et ſodomia totus efficietur reprobus*, ſcilicet *mundus.* Potius reperio iſta, quibus veluti pharmaco lenit quæ dixit: *Quid ſordidius, quid inanius decoris, & turpitudinis plenius meretricibus, lenonibus, cæteriſque hoc genus peſtibus dici poteſt.* Et. D. Thomas *2.2.q. 10.art.11.in corpore*, præfatis D. Auguſtino verbis inhærens dicit. *Sic ergo in regimine humano* 46
illi qui præſunt rectè aliqua mala tolerant, ne aliqua bona impediantur, vel etiam ne aliqua mala peiora incurrantur, ſicut Auguſtinus dicit in libr. de ordine. Aufer meretrices, &c. Item *lib.4. de Regimine Principum c. 14.* poſtquam ex Ariſtotele contra Platonis ſententiam dixit. *Minus malum eſt mulieribus carnaliter commiſceri, quam in vilia declinare flagitia,* id eſt, Sodomitica, de illis enim loquitur ibi, ſubiungit. *Vnde Auguſtinus dicit quod hoc facit meretrix in mundo quod ſentina in mari, vel cloaca in palatio. Tolle cloacam, & replebis fœtore palatium, & ſimiliter de ſentina. Tolle meretrices de mundo, & replebis ipſum ſodomia.* Ex quibus, etſi in Auguſtino non appareant, vt etiam notauit Eſpencæus in ſuperioribus

bus relatus, nihilo tamen ſeciùs ex ipſo Angelico Præceptore robur authoritatis accipiunt.

47 Commune autem horum Patrum, & aliorum authorum fundamentum eſt, id, quod in præcedentibus tactum, nempè quod ad euitanda maiora mala, quæ prudenter timet Poteſtas humana, poteſt minora, ſcilicet fornicationes cum ſcortis permittere, non quidem illa approbando, aut pro licitis habendo, ſed non puniendo, & Dei iudicio punienda relinquendo. Sic expreſsè Lyranus *in cap. 19. Geneſ.* maximè, & latè Abulenſis locis ſuperiùs relatis, Couarrubias, & Stephanus Nathen etiam relati, qui vltimus ad intentum affert illud Plauti *in ſticho.*

Quanta mea ſapientia eſt
E malis multis,
Malum quod minimum eſt.

48 Quibuſdam tamen limitationibus coarctandum id crederem, ſi ſacris Eccleſiarum Prælatis, Catholicisque Dynaſtis, quorum iudicio cuncta mea ſubiicio benè viſæ fuerint. Prima eſt, vt harum proboſarum mulierum turba non in omni loco, ſed in determinato, ac certo ciuitatum collocetur, vbi exemplo minus obeſſe poſſit. *Argum. lib. 4. C. de ſpect. publ.* Meretrices enim in matronatum cœtum in virtutum con- 49 cilium adducat, vt Cicero inquit *de finib.* Hinc Romani, veteris Heretniæ templum extra vrbem inualeſceret, vt refert Alexander ab Alexandro *Genial. lib. 2. c. 4.* Hoc idem apud Gallos lege Regia præcipi teſtatur Rebuffus *in l. Maſſurius, col. 2. verſ. adde quoque ff. de verb. ſignif.* ſubdens in monte Peſſulano collocatas eſſe ad Ciuitatis pomeria. Hoc etiam fit in Hiſpaniis, quando tolerantur. Id quoque Sanctiſſimus Pius Pontifex intendit, dum ad Mauſolæum ſcorta relegauit, vt dictum manet.

50 Dicerem ſecundò, talem determinatum locum viliorem, & ſemotiorem Vrbis eſſe debere. Et meritò ſanè, quia meretrix, teſte Oleaſtro *in cap. 38. Geneſ.* hebraicè eſt *chedeſſah*, id eſt 51 *ſeparata*, quia *in loco ſemoto*. Eo quia cum meretricium exercentes fœminæ, ſpurciſſima Ciuitatum pars ſit, proculdubio incongruit, vt in nobilioribus locis, & plateis Vrbium, honeſtarum perſonarum naribus fœtorem ſubminiſtrent. Rectè enim D. Auguſtinus *de Ordine cap. 4.* inquit de iſtis impudicis ſemellis: *Conſtitue matronarum loco, labe, ac dedecore dehoneſtaueris,* 52 Matronas ſcilicet. Idque ſuadet *cloacæ* titulus, quo lupanaria D. Thomas relatus cognominat. Non enim *cloaca* in palatij qualibet parte, ſed in viliori, & ab oculis remotiori, ponitur. Idem dic de *ſentina*, quam etiam idem S. Doctor pro exemplo affert. *Sentina* etenim (vt Calepinus 53 inquit) *pars nauis inferior eſt, inquam omnes confluunt ſordes.* Infimus ergo omnium locus huiuſcemodi ſcortis applicandus, prout etiam in Hiſpania obſeruatur, ſub pij, & Catholici Regis auſpiciis. Hinc in fornicibus, ſeu auribus ædificiorum, ſubobſcuris nempè locis, hoc fœminarum impudicum genus, olim conuerſaba- 54 tur, vt propterea *fornicatio* ab huiuſmodi *fornicibus* deriuetur. Vnde Seneca *libr. 1. controuerſ.* cuidam dixit: *Redoles adhuc fuliginem fornicis.* Et in Priapeia. *Nigri fornicis oblitus fauilla.* Hinc etiam Chriſippus apud Origenem *contra Celſum lib. 4. meretrices olim* (inquit) *perſonatas & velatas extra Vrbes primò; deinde velamine ablato etiam extra mœnia impudici corporis copiam viris impudicis præbuiſſe.* Hinc quoque Martialis lib ... Epigr. ſæpius ipſas *ſubmanianas*, aut, *Summenianas* vocat, quia in deſtinatis, & Semotis locis à Romanis tolerabantur. Hinc præterea Thamar illa Iudæ Patriar- 55 chæ nurus, *Geneſ. 38.* vt prolem ex eo haberet, mirabili, & ſi illicita, ea ſtropha vſa eſt, vt meretricem fingens ſe *in biuio itineris* collocauerit, cum ipſo coitura, vt contigit. Non enim id ſcelus in domo aliqua Ciuitatis, vel oppidi perpetrare auſa eſt, ſed *in biuio itineris*, vel *ad portas Ænam*, vt habent ſeptuaginta; ſiue *in compito*, vt D. Hieronymus; aut *in diuiſione fontium*, vt Chaldæus Paraphraſtes, in loco vi- 56 delicet ab hominum habitatione diſcreto. Hinc æternæ memoriæ Pontifex Pius V. commemoratus, vt in eius vita *pag. 49.* refert Hieronymus Catena, quamuis, vt dictum eſt, meretrices Roma eieciſſet, cum aliquæ minus famoſæ remanerent, *comandò che tolerate ſi ritiraſſero in vn luogo della Città ſeparato, aſſignato loro appreſſo il Mauſſoleo nè d'indi ſotto pena della fruſtra, e del bando, vſciſſero per andar vagando per Roma nè di dì, nè di notte.*

Hæc porrò etiam aſſeruanda crederem in 57 caſu quoque, quo meretrix, alias nobilis eſſet. 58 Per meretricium namque, licet non amittatur ipſa nobilitas, Lucas de Peña *in l. mulieres, C. de dign. lib. 12.* tamen amittuntur nobilitatis priuilegia. Ita docemur *ex l. Senatoris filia 47. ff.* 59 *de ritu nuptial. & ex lib. 3. paragrapho emancipatus ff. de bonor. poſſeſſ. contra tabul.* Peña *loco citato.* Baldus *in d. l. Senatoris, & iterum in l. cum in antiquioribus, in princ. quaſtion. 8. C. de iur. delib.* Angelus Aretinus *conſil. 74. numero 16.* Tiraquellus *de nobilit. cap. 24. num. 1. & 5.* Bonifacius *de nobilit. nu. 194.* Triuiſanus *deciſ. 33. n. 6. p. 2.* Adeo vt attento iure antiquo Pande- 60 ctarum etiam illa; quæ meretricari deſiderabat, erat infamis. *lib. palam 43. §. non ſolùm, ff. de rebus nupt.*

Vnde conſequenter meretricem poſſe ab ho- 61 neſtis locis expelli probat textus *in l. non aliter, ff. de vſu, & habit. & in l. ſi pendente, verſic. Et iſtud ſolùm obſeruandum, ff. de vſufr.* & ibi Peña *in l. 4. de ſpectac. & ſcenic. public. lib. 11.* ibi: *in loco honeſto non debent inhoneſtè perſonæ verſari*, per quem ita ſcribunt Bartolus, Baldus, Caſtrenſis, & reliqui *in l. 1. de Summ. Trinit. & fid. Cath.* & plures alij apud Ricciullum *ſupra c. 21.* Eſtque prouidis Conſtitutionibus ferè vbique 62 ſancitum, & præſertim in Ciuitate Neapolitana ex priuilegio Regis Catholici, vt in Conſtitutione, quæ incipit. *Quæ paſſim venales ſub rubric. de ſummota conuerſatione inter fœminas lib. 4. tit. 77.* & in Principatu Cataloniæ, vt per Pegueram *deciſ. 12.* Et in ciuitate Ferrarienſi, vt *in Statutis lib. 1. c. 23.* in Sabaudia in conſtitut. ſub rubr. *de muliere fornicar. & meretric.* vbi Antonius Sola *n. 6. & 12. & ſub rubric. de meretric. public.* Maximè hoc procedit loquendo de Monaſteriis, & Eccleſiis; illa enim ſunt loca honeſtiſſima, & ita procul ab eis debent collocari hæ fœminæ ſcandaloſæ. Authent. *de lenonib. §. quaſdam verò, & in l. 4. C. de ſpectacul.* Ricciullus *ſupra c. 21.* ex aliis.

63 An

63. An admittatur ſcortum ad licitationem do-
mus,quod tractat idem Ricciullius *cap* 24. dubiæ
quæſtionis eſt, quæ quia ad meum non ſpectat
inſtitutum, Authoribus ab ipſo relatis remitten-
da. Notarem ſolùm, quod cùm meretrices odio-
ſæ perſonæ ſint. *l. hus ſolu*, *C. de reuocandis de-*
64. *nationibus*, quæ in generali diſpoſitione non
comprehenduntur, *l. Lucius Titius* 90. §. *Lucius
Titius*, & ibi Bartolus, & reliqui, *ff. de legat.* 2.
Calderinus *conſ.* 8. *de re iudicat.* Alexander *conſ.*
99. *num.* 2. *lib.* 6. & *conſ.* 213. *num.* 4. *eodem lib.*
65. Iaſon. *conſ.* 124. *lib.* 4. Idcirco intra loquentia in
fauorabilibus de mulieribus, ipſas non compre-
hendunt. *d. l. Lucius Titius ff. de leg.* 2. *lib.* 2. *cum
aliis allegat.*

In communi autem illa quæſtione, an huiuſ-
66. modi fœminis locari poſſint domus ad habitan-
dum. Quamuis ſcrupuloſius loquatur Nauarrus
67. ſuperiùs relatus, dicens: *Difficile defendi poſſe
quod non peccat mortaliter qui facit, vel locat do-
mum meretrici ad meretricandum, etiam in ea par-
te ciuitatis, in qua permittitur habitare*, &c. Ni-
hilominus communis ſententia tenet id licere.
68. Ita Sanchez *lib.* 1. *in Decal. cap.* 7 *num.* 20. qui
Azorium, & Valentiam referens, ſentit, etiam,
nulla cauſa iuſta interueniente, licere, domum
locare meretrici. Eo quod locatio domus ſit
res indifferens, & omninò per accidens ſe ha-
beat in ordine ad meretricium, quod non com-
mittitur niſi propter malitiam meretricis. Idem
ſequitur Bonacina *de Matrim. q.* 4. §. 14 & Ca-
ſtrus Palaus *de charit. tr.* 6. *d.* 6. *p.* 12. poſt Leſſium,
Vazquez. & Rebellum, & Riccillus *ſupra cap.* 23.
referens Lopez, Molinam, Veiam, Gutiettez, &
alios. Et colligitur *ex l. ancillarum* 30. §. *fin. ff.
de petit. heredit.* Vbi Vlpianus pronunciat pen-
ſiones, quæ ex locationibus domorum perce-
ptæ ſunt, venire in petitione hæreditatis, licet
à lupanario emanauerint. Nam, vt inquit, *in
multorum honeſtorum virorum prædiis lupanaria
exercentur.* Item quia meretrix non priuatur re-
bus ad vſum neceſſariis, qualis eſt habitatio do-
mus, *l. legatis* §. *fin. ff. de alimp. & cibar. legat.*
& quia habitatio ciuitatis ſolùm denegatur illis,
qui in ea non tolerantur, *cap. vnic. de vſur. in* 6.
Quamuis tamen ſic res ſe habeat, nihilominus,
vt animaduertunt Valentia, Salon, Sanchez,
Rebelius, Bonacina. & Palaus aliquando loca-
69 tio domus meretrici ob aliquas circumſtantias,
quia ſcilicet domus ſit in tali loco, vt fornican-
di occaſionem præbeat, cooperatio erit ad pec-
70. catum, & ita talis locatio illicita, & inhoneſta.
Pariter etiam illicitum erit domum meretrici lo-
care ea intentione ſine principali, ſiue minus
principali vt ibi fornicetur, vt poſt eundem Na-
uarrum tenet Graſſius *in deciſ. aur. lib.* 2. *cap.* 124.
num. 4. Imò generaliter loquendo illicitam eſſe
talem locationem ex D. Antonino, & Siluestro
tenet Corduba *in reſponſ. ad caſ. conſcient. quæ-
71. ſit.* 169. Ad minus tamen non credam perſonas
timoratæ conſcientiæ domos ſuas locaturas hu-
iuſmodi fœminis, niſi forſan aliis commodè lo-
72. care non poſſint ſine notabili ſui damno. Cæ-
terum quamuis Nauarrus, quem ſequitur Graſ-
ſius *lib.* 2. *deciſ. aurear. cap.* 124. *num.* 4. dicat non
licere locare domos meretricibus carius quam
honeſtis perſonis; nihilominus ſatis probabiliter
tenet contrarium Caſtrus Palaus relatus. Nec
73. enim ſic faciens cooperatur turpibus actibus ip-
ſarum, vt ex dictis liquet; nec facit iniuriam
ipſis; eo quod domus locata vilibus, & infami-
bus perſonis vilior efficitur, ita vt honeſtæ il-
lam poſtea locare nolint, ac proinde ad reſar-
ciendum hoc damnum poteſt maiori pretio eam
locare meretricibus. Adde, hoc ſpectare ad iu-
ſtam vexationem illarum, vt vel ſic retrahantur
à meretricio. Patroni portò meretricum, ſi ſo-
lum ad eas cuſtodiendas, & curandas ne conta-
gioſo morbo inficiantur inſtituti ſint, tolerari
poſſunt, provt Ledeſma, Sanchez, Rodriguez,
& Bonacina tenent; ſecus verò ſi in meretrici-
cio cum illis participent, aut aliquo modo ad
illud cooperentur, provt ſæpius contingit, vt
Nauarrus, & Sanchez notant.

Crederem tertiò, poſſe Principes, & Magi-
ſtratus meretrices cogere, vt deferant habitum,
ſeu ſignum aliquod, quo ab honeſtis fœminis 74.
diſcernantur. Si enim tenent Baldus, Salicetus,
Fulgoſius, Caſtrenſis, Decianus, & plures alij,
quos refert Ricciullus *ſupr. cap.* 30. contra Bene-
dictum Ægidium *in tract. de priuileg. honeſt. art.* 9.
num. 15. Ratio eſt primò, quia publici, & no- 75.
torij peccatores, maximè qui aliis ſcandalum
præbent peccandi, quales ſunt mulierculæ iſtæ,
ſunt digni tali nota. Idcirco enim cum peſſimo
Caino ſic ſe geſſit Deus. Dicitur enim Geneſ. 4. 76.
Poſuitq; Dominus Cain ſignum. Siue illud fuerit
cornu in capite, provt Hebræi dicunt; ſiue litte-
ra nominis *Abel*, quem interfecerat, vt alij ex
veteribus Hebræi, putant; ſeu timor, & tremor
corporis, vt recentiores autumant; ſiue vultus
ferus, & truculentus, vt quidam Rabbini; ſiue
quid aliud incertum, provt verius forſan. Se-
cundò, quia æquum, & iuſtum eſt, vt quilibet 77.
deferat habitum, vel ſignum profeſſionis, quam
gerit. *lib.* 1. & *l. qui pileati C. de latina libert. tol-
lend. cap. vt periculoſa ne cleric. vel monach. cap. in
nonnullis de Iudæis.* Tertiò, quia etiam Hebræi, 78.
vtpote publici, & notorij peccatores, & infide-
les; pileum flauum geſtat, vt pro talibus habean-
tur, iuxta Concil. Lateranenſ. Pauli IV. Pij V.
& Caroli V. edita. Quartò, quia hic mos in
vſu gentium ſemper fuiſſe videtur. Sic enim 79.
Thamar Iudæ nurus, vt meretricem ſe fingeret
Geneſ. 38. *aſſumpſit theriſtrum, & mutato habitu
ſedit in biuio.* Sic etiam Romanæ meretrices
olim habitu diuerſo à matronis vtebantur, vt
patet ex Vlpiano *in l. apud labeonem* §. *ſi quis vir-
gines ff. de iniur. & ex cap. in audientia de ſentent.
excommunicat.* Vtebantur autem honeſtæ mu-
lieres ſtola, quemadmodum Nonius Marcellus
in cap. de genere veſtimentorum ſcribit, & non ob-
ſcurè colligitur ex eodem Vulpiano *in l. veſtis ff.
de aur. & argent.* Vnde Feſtus *lib.* 41. matronas
tradit appellatas eſſe, quibus ſtolas habendi ius
eſſet, quod quidem vetitum fuiſſe meretricibus,
liquet ex Tertulliano *in libro de cultu fœminar.* 80.
Quare Martialis *lib.* 1. inquit.

Quis floralia veſtit, & ſtolarum
Permittit meretricibus pudorem?

Et Ouidius de Ponto *lib.* 3.

Scripſimus hæc illis, quorum nec vitta legatos.
Attinget crines, nec ſtola longa pedes.

Apud Spartas etiam meretrices à matronis 81.
floridarum veſtium, & mundi aurei geſtatione
diſtinctæ erant, provt ex Clemente Alexandrino
lib. 4. *Pedagog.* elicitur. Id quod etiam Athe- 82.
nienſibus legibus fuiſſe conſtitutum Suidas pro-
bat. In Hiſpania enim id obſeruatum vidi, auſpi-
cante catholico Rege, vt huiuſmodi infamis

83. conditionis fœminæ peplum, ſeu velum vulgo
manto non extenſum à capite ad pedes, vt aliæ
honeſtæ, ſed plicatum geſtarent. Legibus quo-
que habitum diſtingui, teſtatur Tholuſan. *Syn-*
84. *tagm. iur. lib.* 10. *cap.* 2. *num.* 38. Venetorum
Decianus *tract. crimin. p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 7. *ſub. n.* 10.
circa fin. Sabaudiæ, patet ex eius conſtitutione
tit. de Meretricibus public. Mediolanenſium
conſtat *ex ſtatut. cap.* 473.

Iudicarem præterea quartò, vt Romanæ Cu-
85. riæ laudabilis vſus, quo fœminæ iſtæ infamis
notæ, nec ſellis, lecticis, aut rhedis, ſeu curri-
bus, matronarum inſtar, vehi non ſinuntur,
vbique reciperetur. Sic etenim & iuſtè vexaren-
tur, & ab honeſtis fœminis omnino diſtingui
poſſent. Prout etiam ſub Paulo III. Romæ
iudicatum fuiſſe tradit Speucæus relatus: & apud
veteres Romanos fuiſſe conſuetum elici poteſt
86. ex Alicarnas. *lib.* 58. Alexandro ab Alexandr.
lib. 5. *Genial. cap.* 18. & aliis. Eſt autem hæc
lex exactè adeo in vrbe Alma rigoroſè obſerua-
ta, vt meretrices eam tranſgredientes nudæ per
plateas, carnificis manu, ductæ flagellentur.
Quod & hoc ſancti Iubilæi anno 1650. cum ma-
gna piorum ædificatione contigit, cum duabus
fœminis malè farsigeratis, & ſi aliquorum po-
tentium fauore protectis. Iuſtiſſimè ſanè, ne eo
tempore, quo Chriſtianus populus Sanctam Vr-
bem, magno concurſu, communitatum, ſocie-
tatum, & congregationum, aduenerat; maxi-
maque deuotione, quam non ſemel admiratus
conſpexi, quatuor præcipuas Baſilicas viſitabat,
huiuſmodi ſcandaloſæ mulierculæ veluti trium-
phantes rhedis, ſeu curribus cernerentur. De hac
porrò ſatis laudabili Romæ conſuetudine, ac-
cedente maximè prouido Vrbani VIII. edicto de
anno 1624 loquitur Ricciulus *ſupra cap.* 6. *n.* 21.
& cap. 30. *num.* 10.

Maximè id quintò dicerem de ſimili prohibi-
tione huiuſmodi fœminis facta iuxta Pij V.
87. piiſſimum decretum ſuperius relatum, de non
ambulando noctu per Vrbem, nec habitando
cauponas; (cuius etiam meminit Ricciullus lo-
co relato *ex cap.* 6.) ſicut & non habendo apud
ſe puellas, præſertim nulla ſibi conſanguinitate
coniunctas, prout Romæ obſeruari, habet idem
Ricciuilus *ibi num.* 21. *relato.* Imò generaliter
88. loquendo idem dicerem de quacunque vexatio-
ne illis illata, illæſis tamen regulis iuſtitiæ, &
charitatis; quas ritè obſeruauit S. Thomas Aqui-
nas vnam ex his mulierculis ad ipſius caſtitatem
labefactandam introductam titiono fugans, quod
genus quoddam vexationis fuiſſe videtur. Vexari
ergo poſſunt, vt & illud, Sapient. 19. in
illis verificetur: *Vexationes peccatoribus superue-
nerunt*: ideſt ſupplicia, quæ ipſis irrogantur ad
vindicandum Dei honorem, vt ait Cœlius *lib* 6.
cap. 14. Et vt in illis quoque comprobetur illud
Iſaiæ 28. *Sola vexatio intellectum dabit auditui.*
Huiuſcemodi namque peccatricum genus *non ni-
ſi plagis emendatur*, vt de Phrygibus olim pro-
uerbium erat. Sic enim Iſai. 26. dicitur: *Cum fe-
ceris iudicia tua in terra iuſtitiam diſcent habitato-
res orbis.* Quia plerique ita ſuis vitiis ſunt affixi,
89. vt non niſi per grauia flagella corrigi poſſint,
prout Sanctus Thomas, Adamus, Sanchez, Cor-
nelius, & alij exponunt. Vnde conſequenter
ſubditur: *Miſereamus impio, & non diſcent iu-
ſtitiam*, quod D. Bernardus *ſerm.* 42. *in Cantic.*
exponit dicens: *Miſericordiam hanc ego nolo.* Sic

& Plato *in Sympoſio*: *Stultus*, inquit, *poſt acce-
ptam plagam ſapit.* Hinc Ageſilaus de quibuſdam
Aſiæ populis dicebat: *Si libertate fruerentur, ma-
los; ſi ſeruirent, bonos fore.* Mulierculæ ergo iſtæ
ſi libertate fruuntur, malæ ſemper erunt; ſin
autem vexentur, bonæ.

Arceri etiam debent non ſolùm à venerabilis
Euchariſtiæ perceptione, ſicut, & alij publici 90.
peccatores, dum in eo ſtatu perſeuerant, vt per
ſe eſt notum, & ab omnibus receptum Doctori-
bus, ſed etiam à Sacramento Pœnitentiæ, quoad
abſolutionem quidem. Nam quoad confeſſio- 91.
nem audiri debent, vt patet *ex cap. quod quidam* 92.
de pœnit. vbi dicitur, recipiendam eſſe confeſſio-
nem eorum, qui publici ſunt peccatores, & vi-
tam emendare nolunt, etiamſi abſolui non de-
beant. Et ratio eſt: quia fortè conſiliis adiuti
confeſſarij reſipiſcent. Non tenentur tamen con- 93.
feſſarij, ſub læthali, totam, & integram con- 94.
feſſionem illæſum audire, quando prudenter
præuident, non eſſe emendationis ſpem, licet
teneantur audire bonam partem illius, vt nacta
occaſione ſalutaribus monitis eas ad veram pœ-
nitentiã inducant. De quibus Viualdus *in Cande-
labr. aur.* vbi de confeſſione *dub.* 63. Couarru-
uias, *in cap. Alma mater*, *de ſent. excom. lib.* 6.
p. 1 §. 4. Medina *in ſumma lib.* 2. *cap.* 7. *fin.* Ze-
rola *in prax. Epiſcopal. verb. lupanaria*, Fagun-
dez *de ſecundo Eccleſiæ præcepto lib.* 3. *cap* 4. *n.* 16.
An verò illis danda ſit ſchedula confeſſionis 95.
quamuis ipſe Fagundez *ibid. num.* 18. cum Co-
ninch *tom.* 2. *de Sacram. diſp.* 9. *de ſigillo*, *dub.*
1. *num.* 14. *in fin.* dicant dandam illis eſſe: verun-
tamen niſi conſuetudine, aut præcepto Supe-
riorum id ſit receptum, veriùs iudicarem oppo-
ſitum, eo quod ſchedula illa eſt ſignum abſolu-
tionis receptæ, vel validæ confeſſionis, quæ non
contingunt in caſu præſenti. Præſertim quia
ſcandalum non paruum eſſet ſi alij ſcientes eam,
quæ ad confeſſarium acceſſit eſſe meretricem,
poſtea viderent recepiſſe ſchedulam, quæ vide-
tur ſignum veræ confeſſionis, & abſolutionis.

Præſertim quoque priuari debent meretrices
ſine pœnitentia decedentes Eccleſiaſtica ſepul- 96.
tura in Eccleſia, aut Cœmeterio, *cap. quibus, &
cap. cum gratia* 13. *q.* 2. *de raptor.* Turrecremata
in c. placuit in fin. 23. *q.* 5. Nauarrus *in ſum. c.* 25.
num. 8. Etiamſi fortan in Paſchate eſſent con-
feſſæ, & factam confeſſionem accepiſſent, quia 97.
ad effectum vt denegetur ſepultura Eccleſiaſtica
ſufficit quod deceſſerit in ſtatu peccati notorij
d. cap. quibus, & cap. cum gratia 13 *q.* 2. *cap.
placuit in fin.* 23. *quæſt.* 5. Iure ergo Romæ
meretrices decedentes in ſtatu peccati ſe-
peliuntur in loco prophano extra Vrbis
mænia, vulgò *Muro torto* nuncupato. Cum ta-
men Pius V vt in eius vita relata habetur,
voluerit, *che quelle che nella loro ſozza vita moriua-
no, foſſero nello ſterco ſotterate.* Quæ autem in
vita emendata, vel quæ in infirmitate pœniten- 98.
tiam egit, & obtinuit ſaltem abſolutionem à
peccatis, poteſt & debet in Eccleſia ſepeliri. *c.* 15.
qui in infirmitate, 26. *q.* 6. *d. cap. quibus*, *& cap.
cum gratia* 13. *q.* 3. Quæ etiam ſigna pœniten-
tiæ dedit, & per ipſam non ſterit quominus con- 99.
feſſionem faceret, & ſi Epiſcopi arbitrio pen-
deat, an in loco ſacro ſepeliri debeat *cap. ſi quis
de corpore in fin.* 16. *q.* 6. & in odium criminis
meretricij, & terrorem in illo viuentium videa-
tur quod non debeat in loco ſacro ſepeliri, prout
de

de decedente in duello, vel taurorum agitatione colligitur *ex cap. 1. de torneamentis:* nihilominus pie adhærere poſſunt ij ad quos ſpectat mediæ viæ, eam ſcilicet ſepeliendo in cœmeterio ſine honore, clero, &c. prout Ricciullus *ſupra cap. 40. num. 5.* dicit eum caſus accidiſſet in Vrbe, & ibi Viceſgerentis fungeretur officio ſe feciſſe ductum authoritate textus *in cap. 2.* vbi Gloſſa *in verb. dare, & verb. ſepultura de raptoribus.* Videatur Sebaſtianus de Medices *de ſepultur. quæſt. 11.* Et quæ dico *in Conſulto 49.* de ſimili fermè caſu.

Prudentiſſimè etiam, & ſanctiſſimè coguntur
100. huiuſmodi fœminæ venire ad conciones audiendas more Hebræorum, vt Dei verbo audito ad meliorem frugem reducantur. Etiam in Eccleſiis, ſiquidem non prohibentur Eccleſiam ingredi, ibique Miſſam, aliaque diuina officia audi-
101. re, vt in facti contingentia alias Sacra Congregatio ſuper negotiis Epiſcoporum reſpondit, ſcribens Epiſcopo Peruſino, *ſub die 23. Iulij 1602.* Vnde æternæ memoriæ dignus Pius V. vt in eius vita habetur *pag. 49. Volſe che il giorno di feſta vdiſſero predica in vn Tempio ſtatuito oue ancor Meſſa vdiuano.* Per prædicationes autem, ſeu conciones plures ad pœnitentiam inductas fuiſſe non ſemel expertus ſum in Curia Regis Catholici Matriti exiſtens, ſæpius videns pleraſ-
102 que illarum ad conciones audiendas perductas in medio concionum ad vocem clamentis prædicatoris ſurrexiſſe, imaginem crucifixi illis ab ipſo oblatam, accepiſſe, pedes ipſius exoſculaſſe, lacrymis eluiſſe, & poſtea ab honeſtis fœminis in domos delatas, pœnitentia peracta, honeſtè vixiſſe, & honeſto connubio vitam chriſtianè peregiſſe. Ad quod intentum Orlandinus *in hiſtoria Societatis Ieſu p. 2. lib. 2. num 143. & 144.* de Petro Madridio eiuſdem Societatis refert, quod Compluti exiſtens pridie Cineralium, quem potiſſimum diem cœci mortales licentiæ, ac nequitiæ adiudicare ſolent, proſtibulum meretricum ſocio, & viris honeſtis adierit, illas conuocauerit, ipſiſque Dei verbum ardenter proponēdo ad conuerſionem, & pœnitentiam induxerit.

103. Omitto plura antiquitatis monumenta de huiuſmodi ſcortis ad ſanctitatem perductis piorum exhortationibus. Vt de vna Tyria meretrice vocata *Porphyria* habetur *in vita S. Ioannis Eleemoſynarij*; de alia ab ipſius fratre ad ſtatum ſalutis conuerſa, *in 3. lib. vit. Patr. num. 217.* de altera *Maria* nomine ad Monaſterium tracta *lib. 10. vit. Patr. cap. 31.* & de alia, quæ verbis S. Ephrem Syri pœnitentiam egit in ipſius Ephrem vita *cap. 5.* ac de multis Abbatis Vitalij opera à meretricio ſeruatis, *in vita S. Ioann. Eleemoſynarij* adducta.

Ne autem poſt peccati lapſum clauſas ſibi pu-
140. tent pœnitentiæ ianuas, quin potius vt habeant aſylum, quo diuinæ iuſtitiæ flagella confugientes euitent, piiſſimè ſancitum in Vrbibus Chriſtianis eſt, vt meretricibus ad bonam frugem per pœnitentiam redactis loca pia, ſeu monaſteria in promptu adſint, vbi caſtitati, & aliis chriſtianæ perfectionis virtutibus incum-
105. bere poſſint. Hinc primus omnium Iuſtinianus Imperator Bizantij pro mulieribus pœnitentibus monaſterium extruxit, vt Procopius eſt author *in lib. de ædific. Iuſtiniani.* Hinc quoque Romæ Leo Pontifex X. in Eccleſia Sanctæ Luciæ in regione Columnæ, pro huius generis mulieribus inſigne monaſterium ædificauit, illudque pluribus exornauit priuilegiis, vt in Conſtitut. quæ incipit *Saluator noſter*, quæ poſtea aucta, & extenſa fuerunt per Clementem VII in Conſtitut. *Cum ex corpore.* Et huic monaſterio Pontifices deputare conſueuerunt in patrem titularem inſignem aliquem ex Sacro Collegio Cardinalium cum ampla poteſtate moderandi in temporalibus, & ſpiritualibus. Alia etiam ſimilia cœnobia extructa in Vrbe 106.
Pontificum pietate cernuntur; ſicut, & in Hiſpania ſub auſpiciis Regis P. j. Tales autem ſic conuerſæ, & emendatæ non dici debent amplius meretrices, ſed pro honeſtis habendæ, vt probant multi Doctores apud Ricciullum *ſupra cap. 4.* & colligitur *ex l. penultima ff. de his qui notan. infam.* & *ex l. Imperialis 23. C. de nupt.* & *ex can. Cum renunciatur. & can. Apud miſericordem, & can. Si quis vxorem 32. q. 1.*

Illa porrò maioris dubij quæſtio eſt, an gabella, ſeu tributum licitè meretricibus ſpecialiter 107.
imponatur. Ex vna enim parte videtur, id fieri poſſe, non quidem quia Caligula Imperator primus omnium id onus impoſuerit, tantum 108.
videlicet à meretricibus, & lenonibus exigendo, quantum turpi quæſtu quærere potuiſſent, vt eius vitæ Authores tradunt; quia in hoc reprehenſibilis fuit ethnicus hic Imperator. Nec quia Zoſimus *lib. 2.* ſcribat tributum meretricibus, & Lenonibus à Conſtantino Magno Romæ impoſitum fuiſſe. Eiuſnamque calumniam refellunt Euagrius *lib. 3. cap. 40.* Baronius *tom. 5. pag. 676.* Iulius Cæſar Bulinger *de vectigal. Populi Romani cap. 26. & 34.* Sed quia aliquorum Principum catholicorum vſus id ſuadeat, in hoc fundatus, quod queſtus ex meretricio acquiſitus, licèt ex parte cauſæ turpiſſimus ſit, tamen in ſe ipſo illicitus non eſt, cum meretrix ſecundùm Sotum, & plures alios Doctores communiter 109.
poſſit pro actu turpi mercedem accipere, itavt meretrix teſte Valla *lib. 5. elegant. cap. 110.* dicta ſit à *merendo* quia ſtipendia, ſeu mercedem meretur, Vnde, vt quidam volunt, *meretrix* idem eſt, ac *mercatrix*. Quemadmodum ergo mere- 119.
trix accipiendo totum lucrum non facit actum illicitum, non aget illicitè Princeps, qui accipiet aliquam illius partem. *argum. l. quæ de tota, ff. de acquir. hæred.* Præſertim, quia ex bonis per eam acquiſitis poteſt facere eleemoſynam, Eccleſiam dotare, imò iuſpatronatus acquirere 111.
iuxta plures Doctores, de quibus Ricciullus, *ſupra cap. 35. & 36.* poterit ergo etiam Prin- 112.
ceps talium bonorum partem exigere, ſeruatis aliàs ſeruandis. Vnde Graſſius ſuperius relatus 113.
tale tributum ratione conſuetudinis approbare videtur, quam dicit eſſe in Regno Neapolitano, & in ſtatu Papæ. Ex alia vero parte formidabile Principibus videtur illud Michææ 1. *Omnes mercedes eius comburentur igne; & omnia Idola eius ponam in perditionem, quia de mercedibus meretricis congregata ſunt.* Vnde tale tributum vocat impurum, deteſtabile, abſurdum, Deo inuiſum, indignum, & execrandum Nicephorus *lib. 16. hiſtor. cap. 20.* Commendantur etiam Alexander Seuerus, Theodoſius, & à quibuſdam, Anaſta- 114.
ſius Imperatores, quod illud auerſati fuerint. Tertullianus etiam *lib. de fuga* tale tributum 115.
illicitum eſſe, indicat. Idemque ſequuntur Albericus, Angelus, Petrus Rauenna, Auendaño, 116.
Bullingerus, Nauarrus, & alij, quos refert, &

giitur. Quam acriter autem id Deus præceperit, ac Hebræi ſub Ioſue duce opere expleuerint ex
134. dicto *cap.* 6. Ioſue expreſſe habetur. Dicitur enim ibi: *Ecce dedi in manu tua Iericho, & Regem eius, omneſque fortes viros.* Deinde: *Muri funditus corruunt Ciuitatis, ingrediunturq; ſinguli per locum contra quem ſteterint.* Et infra Ioſue ſic ad populum: *Vociferamini: tradidit enim vobis Dominus ciuitatem: ſitque ciuitas hæc anathema: & omnia quæ in ea ſunt, Domino: ſola Rahab meretrix viuat, cum vniuerſis qui cum ea in domo ſunt: abſcondit enim nuncios quos direximus. Vos autem cauete, ne de his, quæ præcepta ſunt, quippiam contingatis, & ſitis præuaricationis rei, & omnia caſtra Iraël ſub peccato ſint, atque turbentur. Quidquid autem auri, & argenti fuerit, & vaſorum æneorum ac ferri, Domino conſecretur, repoſitum in theſauris eius. Igitur omni populo vociferante, & clangentibus tubis, poſtquam in aures multitudinis vox ſonituſque increpuit, muri illicò corruerunt: & aſcendit vnuſquiſq; per locum, qui contra ſe erat; ceperuntque ciuitatem, & interfecerunt omnia quæ erant in ea, à viro vſque ad mulierem, ab infante vſque ad ſenem, boues quoque, & oues, & aſinos in ore gladij percuſſerunt.* Infra quoque. *Vrbem autem, & omnia quæ erant in ea ſuccenderunt.* Subiungitur poſtea dira hæc imprecatio facta à Ioſue de inſtinctu, vt par eſt credere idque eo fine, vt æternum in ruderibus Ierichuntinis extaret monumentum diuinæ potentiæ, & vindictæ in impios eius ciues, provt ex Maſſio, Aria Montano, & aliis colligitur: *In tempore illo imprecatus eſt Ioſue, dicens: Maledictus vir coram Domino, qui ſuſcitauerit, & ædificauerit ciuitatem Iericho. In primogenito ſuo fundamenta illius iaciat, & in nouiſſimo liberorum ponat portas eius.* Quæ dira maledictio impleta fuit in Hiel, qui Ierichuntem reædificans filios amiſit, vt patet 3. *Reg.* 16. vbi dicitur. *In diebus eius ædificauit Hiel de Bethel Iericho, in Abiram primitiuo ſuo fundauit eam, & in Segub nouiſſimo ſuo poſuit portas eius, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Ioſue filij Nun.* Muri etiam
135. huius ciuitatis prodigioſo euentu corruerunt, non quidem ſupra terræ ſuperficiem manentes; ſic enim impedirent milites ingredi ad illam concremandam, ſed vt Rabini apud Toſtatum, Lyranum, Serarium, & Magallianum teſtantur, muri vrbem ambientes à terra abſorpti planum Iſraelitis ingredientibus ad prædam aditum fecere. Dehiſcens enim terra totam hanc molem ad ſuperficiem vſque ſinu ſuo concidit. Vnde Caietanus inquit; *Maiori miraculo ſub terram caſſurus erat murus, vt Iſraelitæ non impedirentur à ruinis muri, ſed liberum haberent ingreſſum circum circa in ciuitatem.*

Quamuis autem prodigioſæ, & omnino ſin-
136. gularis ac extraordinariæ huius Vrbis ruinæ cauſæ plures aſſignentur à Doctoribus, à Ioſepho quidem, Theodoreto, & aliis, quod Deus Ierichuntem primam hoſtilem vrbem ſibi quaſi primitias Chananææ depoſceret; primitiæ enim integræ Deo perſolui debebant, ab aliis verò, vt Deus oſtenderet, quod ipſius ſolius vi hæc parta eſſet victoria, & Iericho expugnata, cum in cæteris vrbibus ſubigendis Hebræi acriter decertarint, & eas inſultu militari ſuperarint. Sine dubio tamen id contigiſſe videtur in exemplum ſeueræ vindictæ cæteris Chananææ vrbibus propter ſceleratiſſimam vitam quæ in ea agebatur. Hæc autem flagitioſiſſimæ vitæ ratio præ- 137.
cipua erat quod Iericho ciuitas Veneris, & Lunæ Dearum cultui emancipata erat, vt de Corintho legitur in Strabone *lib.* 11. de Babilone apud Baruch *cap.* 5. & apud Herodotum *lib.* 1. & alios de Atellana vrbe, aliiſque conſimilibus, vbi lupanaria in Veneris, aut Lunæ honorem omni ſpurcitiarum genere plena inſtituta erant. Quod autem Iericho his Veneris, & Lunæ ſimulachris addicta eſſet non pauca fidem faciunt. Præcipuè ipſum nomen Iericho. *Iericho* quippè *Luna* interpretatur, inquit D. Gregorius *homil.* 8. *in cap.* 11. *Luc.* Vrbes enim vrgente paganiſmo ex diis quibus inſeruiebant vocari ſolitas teſtes ſunt, Carthago dicta Iunonia à Iunone, Heliopolis à ſolis cultu, Dioſpolis à Ioue, Heraclea ab Hercule. *Luna autem* (inquit D. Gregorius ſupra) *in ſacro eloquio pro defectu carnis ponitur.* Deinde, quia meretrices lunæ adductæ, & ſacræ erant, vt luculenter Strabo *lib.* 2. *Geog.* loquens de Comana vrbe ſic: *Conueniunt eò homines ſub exitu Deæ (Lunæ) vndique ex vrbibus, & agro viri, & mulieres ad feſtiuitatem ſemperque etiam alij multi peregrini cauſa votorum, & ſacrificia Deæ exhibendi gratia ibi degunt, Delicato victu vtuntur incolæ, & omnia ipſorum prædia vitibus ſunt conſita. Multa ibi ſunt mulieres corpore quæſtum facientes, quarum pleræque ſunt ſacræ. Nam vrbs hæc quaſi parua quædam eſt Corinthus quod hic quoque propter multitudinem meretricum Veneri ſacrarum plurimi peregrè agebant, ac feſtos dies agitabant.* Præterea quia mulieres corpore quæſtum facientes, ſeu amantes ſcortationes colebant, & aduocabant Deam Lunam, provt ex
Plutarcho de Iſide docet Cælius Rhodiginus 138.
lib. 5. *lect. antiq. cap.* 6. Forſan ob eam cauſam, quod exiſtimarent Lunam ab Endymione amatam, atque in eo ſuſcepiſſe filias quinquaginta, vt ex Pauſania docet idem Rhodiginus *lib.* 20. *cap.* 6. Accedit, quod Rahab meretrix in ciuitate notiſſima erat, & veluti ſacra, vt propterea domus ipſius à Regis miniſtris minimè violata eſt, nec in eam ſunt auſi ingredi, vt exploratores vi auferrent, ſed foris ſtantes dixerunt. *Educ viros qui ingreſſi ſunt ad te.* Quia ſcilicet ſacrarum meretricum ædes maximo in honore erant apud Lunæ cultores, ac Veneris, atque inſtar aſyli cuiuſdam habebantur. Item accedit, quod provt Rabbi Salomon apud Lyranum, & Abulenſem, quem plerique ex Rabbinis ſequuntur, exiſtimat, quod omnes illarum regionum Dynaſtæ apud Iericho domos ædificauerant (provt ait Ægydius Camartus *de rebus geſt. Eliæ Prophet. cap.* 8. §. 2.) *in quibus magnam anni partem conſumebant, vt libidini, ludis, & otio cum meretricibus illis ſacris vacarent, id enim fiebat in honorem Lunæ, & Veneris.* Subiungit Camartus; *Inde factum eſt, vt Iericho diuitiis omnibus abundaret, cum omnium vicinarum gentium opes in eam veluti ad ſacrum aliquod proſtibulum confluerent.* Cauſa autem talis concurſus erat loci Ierichuntini fertilitas, amænitas, & abundantia, quæ maxima erat,
vt habent Strabo *l.* 16. *Geograph.* Plinius *l.* 5. *c.* 14. 139.
Ioſephus *de Bello Iudaic. l.* 5. *c.* 4. *& l.* 1. *c.* 5. vbi: *Ierichus pinguiſſima Iudææ regio, & palmarum plurimum, & balſamum nutrit.* Veneris namque illecebræ ſunt ſoli, terræque fœcunditas. Iuſto igitur Dei iudicio perpetuo anathemati damnata ciuitas exemplum iræ Dei in libidinoſos, Venerique deuotos offert, & ad aures loquitur Principibus

cipibus ne ſimiles ſcortantes ganneones in ciui-
tatibus degere ſinant, ſi volunt eas ſaluas, &
incolumes conſeruare. Vel ſaltem caſu quo ne-
141. ceſſarium ſit huiuſmodi piacula tolerare, non
fiat niſi cum cautionibus relatis, aliiſque, quas
Sanctus ipſorum zelus, & amor Ieſu Chriſti Re-
demptoris ſuppeditabit?

Non prætermittendum, Bartholomeum Fer-
142. nandez clericum Hiſpanum, cum quæſtionem
moralem de hac re edidiſſet Mediolani impreſ-
ſam *ann.* 1642. eam poſtea ad Summum Pontifi-
cem SS. D. N. Innocentium X. dedicare volen-
tem, in epiſtola dedicatoria ad eundem Sanctiſ-
ſimum hæc ſcripſiſſe poſtquam plura dixerat,
quibus ſcorta, & meretrices de medio tolli de-
bere, pro caſu videlicet, quo id fieri poſſent,
ſuadebat. *A multis annis cogor in ſcripturis ſacris,
in quibus vox reſonat Spiritus ſancti, hanc Eccleſia
chriſtiana docere veritatem manifeſtè, & clarè pro
mea imbecillitate. Neque ad hoc viſiones, & reuela-
tiones defuerunt. Cum enim aliquando (vt de in-
numeris aliis taceam) concluſiones phyloſophicas
Beato Dominico de Guzman meo conterraneo, qui
ſacrum Prædicatorum Ordinem fundauit, deuotè
dedicaſſem, in modo ineffabili in Beati ipſius Do-
minici ſpecie ſpiritum audiui dicentem. Serue ne-
quam, alias volo vt concluſiones defendas. Curren-
te autem tempore, hoc eſt, anno ſequenti, noctu
mihi in vrbe dormienti ſpiritus alius apparuit ma-
nifeſtior, in eiuſdem Beati Dominici ſpecie monens,
& ſuadens, vt pro modulo meo hanc veritatem præ-
dicarem, quod non liceat à conſilio, & ex induſtria,
dum videlicet comprehendi, & puniri poſſunt à Re-
publica permittere ſcortatores, & meretrices.* Hæc
ille. Quæ etſi cum pia intentione dicta ſint, non
maiorem fidem merentur, quàm ea, quæ ſimili-
bus reuelationibus, quæ ſæpiùs ſunt fallaces
imaginationes, à prudentibus adhibetur.

143. Sed placet vltimò hic adiungere quæ anti-
quus, & grauis Doctor Ordinis noſtri Ioannes
Bröm *in opere de Præceptis Decalogi præcepto 6.
expoſit.* 3. quod rarò inuenitur, contra luxuriæ, &
luxurioſum nequitiam ſcripſit, quæ ad intentum
deſeruient, pro meretricij abominatione, & quan-
tum fieri poteſt, extirpatione. Sic autem ille.
*Ad ſciendum autem malitiam, & grauitatem pec-
cati Luxuriæ notandum quod luxurioſus vndique
malè, & peruersè ſe habet, ſcilicèt ad ſeipſum, ad
Deum, ad Angelum, ad diabolum, & ad proxi-
mum. Primò inquam luxurioſus male ſe habet ad
144. ſe ipſum. Et primò quidem ad animum, ſecundò
ad corpus. Ad animam autem malè ſe habet mul-
tipliciter ſecundum quod luxuria multipliciter de-
145. rogat nobilitati, & dignitati animæ. Habet nam-
que anima humana primo nobilitatem naturæ, quæ
magna eſt, quia ad imaginem Dei factus eſt homo
ſecundum animam. Gen. 1. & 9. Eccleſiaſt. 17. Deus
de terra creauit hominem, & ſecundum imaginem
ſuam fecit illum. Hanc imaginem Dei viuam, &
veram proiicit luxurioſus in lutum, & ideo luxu-
rioſi cum luto proiiciuntur in mare inferni Pſal. 17.
Vt lutum platearum delebo eos. Dignitatem animæ
eſſe cœleſtem, attendebat quidam philoſophus, qui
dixit, cum tentatus vellet peccatum perpetrare. Eru-
beſce cœlum intrare in cœnum. Et per hoc auertit
ſe à peccato, quod facere volebat. Si nefas eſſet ima-
ginem crucifixi, vel beatæ Virginis in lutum proii-
cere, quantum nefas eſt imaginem ſanctæ Trinitatis
turpitudine luxuriæ inquinare? Vnde ſuper illud
Pſal. Domine in ciuitate tua imaginem ipſorum ad
nihilum rediges, dicit Gloſſa, quia ipſi iniqui in ſua
terrena ciuitate imaginem Dei ad nihilum redege-
runt; ideo Deus in ciuitate ſua cœleſti imaginem
ipſorum ad nihilum rediget, quia beatitudine pri-
uabuntur, cuius capacitas eſt ex imagine. De tali-
ter per luxuriam imaginem inquinantibus dicitur
Naum. 2. Facies eorum, vt nigredo ollæ. Et Eccle-
ſiaſt. 47. Inclinaſti fæmora tua in mulieribus, &
poſt dediſti maculam in gloria tua. Secundò anima
habet nobilitatem gratiæ, cui etiam aduerſatur lu-
xuria. Hæc nobilitas tanta eſt, vt ſeruos diaboli
faciat filios, & hæredes Dei, & ei ſimiles. De* 146.
*qua ſimilitudine Pſalm. Signatum eſt ſuper nos lu-
men vultus tui Domine, & intelligitur de lumine
gratiæ, de quo Pſalm. In lumine tuo, ſcilicet gratiæ,
videbimus lumen. Hanc ſimilitudinem vilipendunt
luxurioſi gratiam Dei transferentes in luxuriam,
præeligentes ſimilitudinem porcinam diuinæ. De hoc
Hieronymus dicit, quod per luxuriam polluuntur in
homine omnia honeſta, id eſt bona gratiæ. Dicit
enim Palma vitiorum, id eſt victoria vitiorum, eſt
honeſta polluere: tunc enim de aliquo vitia benè
triumpharunt, cum per peccatum luxuriæ honeſta
in eo polluerunt. Tertiò habet anima nobilitatem
ſuæ redemptionis, de qua Auguſtinus. O anima* 147.
*pretioſa non auro redempta, vel opibus, ſed agni
immaculati ſanguine, attende, quantum valeas,
quod pro te datum ſit, cogita, noli te ipſum trade-
re in perditionem, pro qua Chriſtus ſuum pretioſum
effudit ſanguinem. Et Apoſtolus 1. ad Corinth. 6.
Empti enim eſtis pretio magno, glorificate, & por-
tate Deum in corpore veſtro. Huic nobilitati ani-
mæ ſimiliter aduerſatur luxuria. Vnde Bernardus.
Væ mihi, ſi talentum mihi traditum negligenter
tractauero pretioſo ſanguine agni immaculati magis
appretiatum. Si enim ſtillas Dominici ſanguinis in
vaſe aliquo haberem, diligens cuſtos proculdubio
exiſterem; quanto magis diligenter debeo tractare,
& ſeruare ſanguinem Chriſti magis appretiatum,
quem effudit pro animæ redemptione. Quartò ani-
ma habet nobilitatem diuinæ inhabitationis, ex quo
eſt templum Dei 1. Corinth. 3. Neſcitis, quo-* 148.
*niam templum Dei eſtis, & Spiritus ſanctus habi-
tat in vobis. Siquis violauerit templum Dei di-
ſperdet illum Deus. Hoc autem facit luxurioſus.
Et poſt. Templum Dei ſanctum eſt, quod eſtis
vos. Et 1. Corinth. 6. Neſcitis, quoniam cor-
pora veſtra templum ſunt Spiritus ſancti, qui in vo-
bis eſt, quem habetis à Deo, & non eſtis veſtri.
Sequitur: Empti enim eſtis pretio, &c. Iſta digna
creatura, & mundum Dei templum inquinatur per
luxuriam. Vnde de luxurioſis benè inquit Pſalm.
Deus venerunt Gentes in hæreditatem tuam, pollue-
runt templum ſanctum tuum. Super illud: Portate
Deum in corpore veſtro dicit Gloſſa: Si tibi non
parcis propter te, parce tibi propter Deum, qui te
fecit templum ſuum. Quintò anima habet dignita-
tem diuinæ deſponſationis: eſt enim ſponſa Chriſti,* 149.
*vt patet in Cant. & Oſee: Sponſabo te mihi in fide,
miſericordia, & miſerationibus. Idcirco luxurioſus
agit contra hanc animæ dignitatem, quia exponit
animam ſponſam Chriſti violandam coram oculis
ſponſi Chriſti ſui, quod non impunè feret. Prouerb. 6.
Zelus, & furor viri, ſcilicet Chriſti, non parcet in
die vindictæ, nec acquieſcet cuiuſcumque precibus,
nec accipiet pro redemptione dona plurima. Sextò,
anima habet nobilitatem viuacitatis ſuarum poten-* 150.
*tiarum, ſecundum quam per intellectum Deum, &
ſeipſam cognoſcit, per voluntatem Deum diligit, &
per memoriam ipſius recordatur. Iſti nobilitati lu-*

xuria

*xuria aduerſatur , quia priuat animam vigo-
re , & viuacitate , & exercitio iſtarum poten-
tiarum Eccleſiaſt. 25. Nequitia mulieris immutat
faciem eius , id eſt cor eius , quod mutatur de homi-
ne rationali in pecus irrationale , & obcæcauit vul-
tum ſuum , id eſt intellectum, qui in luxurioſis obte-
nebratur , tanquam vrſus, qui propter ferocitatem,
& nequitiam frequenter priuatur viſu Iob 24. Ocu-
lus adulteri obſeruat caliginem. Et bene aſſimila-
tur luxurioſus vrſo. Daniel. 7. Apparuit ſecunda
beſtia , quaſi vrſus. Nam , ſicut vrſus ducitur ad
captiuitatem per mel poſitum vſque ad foueam : ita
& luxurioſus. Prouerb. 14. Eſt via , quæ videtur
hominibus recta , nouiſſima autem eius ducunt ad
mortem. Sunt aliæ animæ nobilitates , quas gratia*
151. *breuitatis omitto. De omnibus his ſimul inquit
Bernardus. O anima Dei illuſtrata imagine , deco-
rata ſimilitudine , donata ſpiritu , redempta Chriſti
ſanguine , reputata cum Angelis , particeps beati-
tudinis , conſors diuinitatis , quid tibi cum carne ?
Secundò luxurioſus malè ſe habet ad corpus ſuum*
152. *illud deturpando. Prouerb. 6. Turpitudinem , &
ignominiam congregat ſibi , & opprobrium eius non
delebitur 1. Corinth. 6. Omne peccatum , quod-
cunque fecerit homo , extra corpus eſt , qui autem
fornicatur in corpus ſuum peccat , ſuper quo verbo
dicit Gloſſa : cætera peccata animam maculant , for-
nicatio autem non ſolum animam , ſed etiam corpus
inquinat. Vnde Deus non fecit hominem ſecundum
corpus proſtratum ad lutum , ſed erectum ad cœlum
Eccleſiaſt. 17. Deus creauit hominem rectum. Se-
neca : Cætera animalia deiecit ad paſtum , hominem
ad ſydera erexit. Auguſtinus : Sicut ſuperbia de
Angelo fecit diabolum , ſic luxuria facit de homine
porcum. Bernardus : Nihil beſtialius homine , qui
eſt ratione vigens , ſed non ratione vtens. Pſalm.
Homo cum honore eſſet non intellexit , comparatus
eſt , &c. Vnde luxurioſi ſunt , vt ſtercus terræ , quo
nihil eſt vilius. Eccleſiaſt. 9. Mulier fornicaria
quaſi ſtercus in via conculcabitur. Seneca : Qui-
dam delectantur in ſenectute fieri continentes , qui
tunc diligunt ſeruare caſtitatem , quando libido ſpre-
uit eos habere ſeruos ; tales non habebant præmia ,
qui non habuerunt laborum certamina , ſcilicet in
iuuentute corpus à fœditate luxuriæ compeſcendo. Et
præcipuè luxurioſus in proprio corpore peccans con-
tumeliam fecit humanitati Chriſti , & deitati , cui
coniuncta eſt , propter quam coniunctionem etiam
corpus humanum ad magnam deuenit dignitatem.
Vnde Leo Papa in ſerm. de Natiuitate Domini :
Agnoſce , ò Chriſtiane , dignitatem tuam , & diuinæ
conſors factus naturæ noli in veterem vilitatē dege-
neri conuerſatione redire. Notandum etiam , quod lu-
xurioſus adhuc aliter malè ſe habet ad ſe ipſum pro-
pter multa mala luxuriam præcedentia , concomi-
tantia , & ſubſequentia , omnibus enim illis volun-
tariè ſe implicat luxurioſus , cum non luxuriando*
153. *poſſet ab illis manere abſolutus. Primò enim præce-
dit luxuriam magna anxietas , de qua Hieronymus.
Appetitus fornicationis anxietas eſt , ſatietas pœni-
tentia. Sub iſta anxietate comprehenduntur multa
mala , vt moleſtiæ , vigiliæ , timores , ſollicitudines ,
quæ omnia Dominus Spinas vocat Oſee 2. dicens ſe-
piam viam tuam ſpinis. O quantæ præcedunt vigiliæ ,
quàm modicum feſtum ſequitur. Secundò præcedunt
ſæpe graues expenſæ 29. Prouerb. Qui nutrit ſcortum
perdit ſubſtantiam. Luc. 15. de filio prodigo qui diſſi-
pauit ſubſtantiam ſuam viuendo luxurioſè. Tertiò
concomitatur erubeſcentia quam oſtendit abſconſio.
Iob 24. Oculi adulteri , &c. Hæc erubeſcentia oſten-
dit indecentiam luxuriæ , quoniam erubeſcentia eſt
fuga rei indecentis. Quartò ſequitur luxuriam pœ-
nitentia. Vnde Prouerb. 5. de mulieri fallaci ,
quæ voluptas intelligitur dicitur : Nouiſſima autem
illius amara quaſi abſynthium. Et quidam qui ſibi
abſcidit linguam vt vehementia doloris temperaret
vehementiam tentationis dixit : Abſit vt tanti emam
vnde pœniteam. Quintò ſequitur fœtor , & fœditas.
Senec. In voluptate nihil eſt magnificum , nihil
quod naturam Deo proximam deceat. De hac Ioel :
Computruerunt iumenta in ſtercore ſuo. Gregorius :
Iumenta in ſtercore ſuo computreſcere eſt homines in
fetore luxuriæ vitam finire. Et in Pſalm. Diſperie-
runt in Endor , facti ſunt vt ſtercus terræ. Endor
interpretatur fons generationis ; vnde Endor eſt illa
pars quæ operi carnali , & generationi deſeruit. Pro-
pter hanc fœditatem comparatur luxurioſus ſui. Pro-
uerb. 11. Circulus aureus in naribus ſuis mulier
pulchra , & fatua. Sus ſi videret ex vna parte luti
volutabrum , & ex alia parte lectum roſeum prius
curreret ad volutabrum : ſic tales immunditiam
luxuriæ præponunt delitiis paradiſi. Sextò ſequitur
luxuriam infamia. Prouerb. 6. Opprobrium eius
non delebitur. Eccleſiaſt. 23. In plateis ciuitatis* 154.
*vindicabitur , quaſi pullus equinus fugatur , & vbi
non ſperauit apprehendetur , & erit dedecus omnibus ,
quia non intellexit timorem Domini. Quod prius
expoſui de adulterio expoſitione prima huius præce-
pti 3. cap. Septimò ſequitur luxuriam quandoque
occiſio 2. Reg. 11. Interfectus eſt Amon quia cor-
rupit Thamar. Hieronymus : Quotidie ſanguis mœ-
chorum funditur , adulteria damnantur Prouerb. 7.
dicitur de muliere mala. Multos vulneratos deie-
cit fortiſſimi quique interfecti ſunt ab ea. Num. 24.
hoc peccatum præ cæteris elegit Balaam propter
quod interfecti ſunt 24. millia hominum. Daniel. 13.
Senes qui exarſerunt in Suſannam interfecti ſunt.
Octauò ſequitur luxuriam mirabilis ſeruitus , ita vt
etiam potentiſſimi Principes ſeruierunt mulieribus.
Vnde Hieronymus : Quid Salomone ſapientius , &* 155.
*tamen victus , & infatuatus eſt amore mulierum.
Eccleſ. 19. Vinum & mulieres apoſtatare faciunt
etiam ſapientes. Hieronymus : In ſerico , & in pan-
nis eadem libido dominatur , nec regum purpuras ,
nec mendicantium ſpernit ſqualorem. De hoc Tullius :
Ego illum ſeruum dicam cui mulier imperat , leges
imponit , vocat veniendum eſt , eiicit abiiciendum eſt ,
poſcit dandum eſt , minatur extimeſcendum eſt.
Nec ſolum luxurioſus efficitur ſeruus mulierum , ſed
etiam proprij corporis quod viliſſimum eſt. Vnde
Hieronymus ; Nihil vilius quàm à carne vinci , ni-
hil glorioſius quàm carnem vincere. Tertiò princi-
paliter luxurioſus malè ſe habet ad Deum , quia per* 156.
*nullum peccatum Deus tantum vilipenditur , eique
tanta contumelia exhibetur ſicut per luxuriam ,
quod patet multipliciter. Primò propter peccati lu-
xuriæ vilitatem , quia nullum aliud vilius , nec ma-
gis fetidum , vt prius patuit. Secundò propter eius
communitatem , & vniuerſalitatem , quia luxuria
eſt velut vniuerſale diluuiū omnes ſubmergens nobi-
les ſapientes , potentes. Prouerb. 8. Multos vulne-
ratos deiecit fortiſſimi quoque ab ea interfecti ſunt.
Auguſtinus : Quid fortius Samſone , quid Dauide
ſanctius , quid Salomone ſapientius , & tamen hi
omnes per luxuriam ſuperati ſunt. Tertiò per luxu-
riam Deo maior contumelia infertur , quia luxu-
rioſus illud dulcius reputat quod Deo magis diſpli-
cet. Magis enim amat interdum coniugatam tur-
pem , quàm ſolutam pulchram ; vnde non videtur
quærere in peccato ſuo voluptatem , ſed Dei contume-*

legitur de quodam heremita habitante in deſerto omnibus virtutibus ornato, qui cum ſumma eſſet abſtinentia cæpit habere ſanctitatis præſumptionem, ad quem acceſſit diabolus in ſpecie pulcherrima mulieris per heremum errantis, quæ in ſpeluncam eius ſe inserit, & eius prouoluta pedibus rogabat eum, vt eius miſereretur errantis ne beſtijs exponeretur. ille compatitur ei, cauſas erroris quærit, illa multa fingit. Ad vltimum poſt blandimenta verborum, & tactus decipitur, & dum libidinem explere vellet cum vlulatu, & deriſione euaneſcit, tunc multitudo dæmonum, quæ ſpectaculo aderat maximo cachinno irridens clamauit: O monache qui vſque ad cœlum te extollebas vſque ad infernum dimerſus es, qui confuſus, & deſperans, & conſortia bonorum fugiens ad ſeculum rediens fit dæmonum præda. Quartò
163. *ex hoc patet quod luxuria diabolo placet, quia cum maxima instantia, ſubtilitate, & diuturnitate, diligentia, & labore de hoc peccato tentat, vt homines maximè bonos in hoc peccatum deijciat. Gregorius: Aſſidua tentatione tentat vt ſaltem tædio vincat, & cum vicerit gaudet. Eccleſiaſt. 18. Si præſtes animæ tuæ concupiſcentias eius, dabit te in gaudium ini-*
164. *micis tuis. Legitur in vitis Patrum: cum filius cuiuſdam Sacerdotis idolorum manſiſſet ſolus in templo, vidit ibi venire principem dæmonum inueſtigantem de actibus ſingulorum dæmonum. Vnus dixit quod prælia concitauit, & effuſionem ſanguinis, & fecit illum cædi. Alius dixit quod multas naues ſubmerſit, & homines occidit ſpatio viginti dierum, & ſimiliter fecit illũ cædi. Tertius dixit, quod in nuptijs ſeditionem concitauit vbi ſponſus, & ſponſa, & multi alij ſunt occiſi in decem diebus, & fecit eum ſimiliter verberari. Quartus dixit, quod per quadraginta annos in heremo fuerat tentans vnum monachum, & vix eum in ipſa nocte fornicari fecerat. Quo audito ſurrexit diabolus oſculans eum, & dyadema ſuum poſuit ſuper caput eius, & ſuum fecit conſcendere ſoliũ dicens: Magnam rem feciſti. Quod audiens puer cogitauit quod erat magnum eſſe monachum, & poſtmodum factus eſt monachus. Sextò principaliter luxurioſus malè ſe habet ad proximum, quod*
165. *tripliciter oſtenditur. Primò per hoc quod aufert ei non ſua, ſed ſeipſum. Prouerb. 6. Non grandis culpa eſt cum quis furatus fuerit, qui autem adulter eſt propter cordis inopiam perdet animam ſuam. Quod enim aliquis adulter eſt accidit propter cordis inopiam: nam ſi cor haberet indignaretur ſubijci viliſſimæ parti ſuæ, & pro tam vili lenocinio ſe dari vel propter cordis inopiam, id eſt propter ſapientiæ defectum. Secundò pro hoc quod ille qui hoc vitio laborat nulli fidem ſeruat. Vnde 2. Reg. Dauid fidelem militem fecit occidi pro vxore illius, & 2. Reg. Amon ſororem ſuam Thamar corrupit. Tertiò pro hoc quod per hoc vitium aliquis aufert primo proximo hereditatem ſuam. Eccleſiaſt. 23. Omnis mulier relinquens virum ſuum peccauit ſtatuens he-*
166. *reditatem ex alieno matrimonio*, &c. Hæc omnia Ioannes Bëz, quæ etſi quadantenus fuſiora, prætermitti non debuere, ob antiquitatem, & pietatem authoris, & in odium meretricis, de quo in hoc conſulto.

CONSVLTVM XLVII.

De quodam matrimonio per metum celebrato.

SVMMARIVM.

Caſus ſeries, num. 1.
Reſponſio. n. 2.
Ex quibus verbis S. Scripturæ, & Concilius indiſſolubilitas matrimonij denotetur. n. 3.
In dubio matrimonij quid ſit cenſendum. n. 4.
Pontificis definitio. n. 5.
Matrimonium in principio inualidum, poſt conſummationem reuiuiſcit. n. 6.
Huius ſententiæ ratio. n. 7.
Et extenditur quando celebratum eſſet ex metu graui. n. 8.
An ſuper hoc admittatur probatio in contrarium. num. 9.
Quæ contra valorem iſtius matrimonij notantur. num. 10.
Proteſtatio puellæ. n. 11.
Proteſtatio contraria facto non releuat. n. 12.
Proteſtatio ceſſat per actum ſubſequentem contrarium. num. 13.
Proteſtans an ſi non repetat in omnibus proteſtationem, cenſeatur ab ea receſſiſſe. n. 14
Instantiæ, & ſuaſiones, &c. an releuent intentum. num. 15.
Quid quando proueniunt à Principe. n. 16.
Princeps ſemper cenſetur operari ſecundum leges. num. 17.
Quid quando inſtantia ſuat importuna. n. 18.
An commoueant virum conſtantem. n. 19.
Timor patris grauis an inualidare potuerit talem matrimonij contractum. n. 20.
Hic timor potuit eſſe reuerentialis. n. 21.
Et non poteſt annullare matrimonium. n. 22.
Rotæ deciſiones, & earum fundamenta. n. 23.
Pallor in puellæ facie, an ſufficiat ad intentum. num. 24.
De huiuſmodi pallore varia authoritates. n. 25.
Dos virginum, & ornamentum pudicitiæ. n. 26.
Lacænæ virginis dictum, ibid.
Quid de lachrymis, ſuſpirijs, gemitibus, &c. n. 27.
Aliquando ſunt fallaces. n. 28.
Gemitus quid apud Virgilium. n. 29.
Comminatio facta an concludat pro inualiditate matrimonij. n. 30.
Parentes poſſunt dirigere filias ad matrimonium etiam leui coactione. n. 31.
Filiæ in caſu grauis cauſæ tenentur parentibus obedire. n. 32.
Probabilior huius facti reſolutio. n. 33.
Timor reuerentialis adminiculatus reddit irritum matrimonium. n. 34.
Singula quæ non proſunt, multa collecta iuuant. n. 35.
Quando hoc axioma procedit. n. 36.
Medium præſumitur probatis extremis. n. 37.
Media declarantur ex præcedentibus, & ſequentibus. n. 38.
Media ſemper præſumuntur talia, qualia extrema ſunt. n. 39.
Animus dignoſcitur ab operibus operantis. n. 40
Maximè ſi verba inuagantur. n. 41.
Et hæc omnia antecedentia, & conſequentia ſint. num. 42.
Hoc maximè procedit in actu de ſui natura delectabili. n. 43.
Quæcunque animi declaratio videtur ſufficiens ad ipſius demonſtrationem. n. 44.
Proteſtationis in hoc matrimonio interuenientis expenſio. n. 45.
Proteſtatio quid ſit. n. 46.
Quando proteſtatio contraria facto non releuat. num. 47.
Preces importunæ irritant matrimonium. n. 48.

Reſeruntur

Referuntur Authores n.49.
Huius ſententiæ fundamentum.n.50.
S.Scripturæ verba.n.51.
Eiuſdem exemplum.n.52.
Extrauagans Execrabilis *Ioannis* 22. de præbend. *num 53.*
Adducuntur etiã alij textus pro hac ſententia.n.54.
Hæc ſententia videtur extrema.n.55.
Sententia quæ media via incedit eſt eligenda.n. 56.
Videtur eſſe magis communis.n.57.
Huius ſecundæ ſententiæ fundamentum.n.58.
Confirmatio.n.59.
Preces importunæ factæ ab eo cui debetur reuerentia cadunt in virum conſtantem.n.60.
Malum intolerabile ſubdito eſſe ſuperioris contrariam voluntatem habere.n.61.
Maior abundantia, & cautela non nocet, ſed iuuat.n.62.
Preces minis coniunctæ cauſant conſenſum inuoluntarium.n.63.
Huius rei ratio.n.64.
An tale graue malum reperiatur in caſu reſpectu tenera puellæ.n.65.
Puella hæc potuit, & debuit timere.n.66.
Spectata natura patris.n.67.
Iuſtè potuit timere quia omni erat auxilio humano destituta.n.68.
In eo qui metum patitur ætas attendi debet. n. 69.
Ad timorem iuſtum non eſt neceſſariũ quod vis actu inferatur, ſed ſufficit timere ne inferatur.n.70.
Metus grauis eſt attendendus in ordine ad fragilitatem perſonæ, quæ illum patitur.n. 71.
Et ſufficit probabilis ſuſpicio.n.72.
Ponderatio metus reuerentialis puellæ. n. 73.
Timorem reuerentialem ſolitariò ſumptũ eſſe ſufficiẽtem ad reſcindendos quoſcunq; contractus.ibidem.
Oppoſita ſententia verior.n.74.
Tertia ſententia veriſſima.n.75.
Pro præſenti quomodo ſumi debet timor reuerentialis.num.76.
Timor pro pudore, & verecundia ſumptus matrimonium non reſcindit. n.77.
Timoris deſcriptio.n.78.
Leonardi Leſſij ſententia.n.79.
Sententia Martini Bonacinæ.n.80.
Thomæ Sanchez.n.81.
Eiuſdem moderatio.n.82.
Eiuſdem verba valde ad noſtrum intentum. n.83.
Non fuiſſe Sanchez ſibi contrarium in hac ſententia probatur.n.84.
Sententia Chaſtri Palai.n.85.
Ægydij Coninch.n.86.
Pauli Layman de profeſſione religioſi, de qua eſt eadem ratio, ac de contractu matrimonij.n.87.
Eiuſdem verba.n.88.
Sententia Antonij Theſauri.n.89.
Sententia Zachariæ Paſqualigi.n.90.
Item ſententia Ioannis Angeli Boſſij.n.91.& ſeq.
Item Bartholomæi de Vecchis.n.93.
Item Tanneri.n.94.
Metus eſt difficilis probationis. n.95.
Pro eius probatione ſufficiunt indicia.n.96.
Nimia auerſio animi puellæ arguit metum. n.97.
Hæc auerſio conſtat ex proteſtationibus. n.98.
Lachrymæ, ſuſpiria, &c. *ſigna ſunt timoris. n.99.*
Rotæ deciſio id probans.n.100.
Aſſidua repugnantia dormiendi cum marito notat matrimonium inuoluntarium.n.101.
Cauſæ, & cauſati eſt *idem iudicium.n.102.*
Fuga eſt præſumptio diſſenſus matrimonij.n.103.
Pallor vultus indicium eſt timoris.n.104.
Mens quomodo per corpus pelluceat. n.105.
Animaduerſio huius caſus.n.106.
Verba Rotæ Romanæ. n.107.
In muliere an requiratur metus qui in virum conſtantem cadat.n.108.
An ad annullandum matrimonium requirantur minæ mortis. n.109.
Metus iſte an videatur euacuatus.n.110.
Reſponſio negatiua.n.111.
Proteſtationes ſuas ſufficientes ad manifeſtationem diſſenſus.n.112.
Proteſtatio puellæ tempore conſummationis.n.113.
Metus ſemel illatus quandiu durare præſumitur. n.114.
Et procedit apud omnes, vigente cauſa metus.n.115.
Deciſio Ludouiſij n. 116.
Actus quicunque, etiam liberi, & læti, metum non purgant.ibid.
Oſcula, amplexus, &c. *an inducant metus purgationem, durante eius cauſa.n.117.*
Quandiu cenſeatur durare cauſa metus. n.118.
Paria ſunt quod quis compellatur, vel quod compelli poſſit.n.119.
Metus incuſſus huic puellæ præſumitur ſemper manere.n.120.
An valeat dicere, conſenſum in culpam purgaſſe metum.n.121.
Euacuatur hæc obiectio.n.122.
Quid ſi dicatur purgatum fuiſſe metum per cohabitationem.n.123.
Quid reſpondendum ſi dicatur, quod ſi voluiſſet puella potuiſſet fugere.n.124.
Rotæ Romanæ reſponſio.n.125.
Item alterius Rotæ Romanæ reſponſio, & additio. num.126.
Reſponſio Additionatoris Prapoſiti.n.127.
Reſpondetur obiectioni de recurſu ad Magiſtratum. num.128.
Impugnatio primæ rationis adductæ pro parte contraria.n.129.
Corruit fundamentum de dubio huius matrimonij ex aduerſo allatum. n.130.
Rotæ Romanæ reſolutio.n.131.
Alterius Rotæ deciſio.n.132.
Alexandri conſilium.n. 133.
Fundamenta Sacræ Rotæ, & aliorũ Authorũ.n.134.
In hoc matrimonio ad vnguem adimpletum videtur cap.cum locum de ſponſal.*n.135.*
Exitus acta probat.n.136.
An iuuet pro parte aduerſa, quod matrimonium per copulam animo maritali factam reuiuiſcat.n.137.
Tale matrimonium non reuiuiſcere variis Iuribus probatur.n.138.
Rotæ deciſio.n.139.
Et procedit præcipuè quando defuit conſenſus.n.140.
Si doctrina contraria ſubſiſteret quo caſu procederet, num.141.
Ad quem caſum applicari debeat illud de matrimonio præcedente.n.142.
Reiicitur fundamentum contrarium de nullitate proteſtationum.n.143.
Quando, & quo caſu admittendum, proteſtantem debere repetere in omnibus proteſtationem.n.144.
An procedat quando agitur de metu illato ad conſenſum.n.145.
Quid ſit iudicandum de inſtantiis, & ſuaſionibus. num.146.
Qualiter timor reuerentialis adminiculatus ſufficiens eſt ad irritandam matrimonium. n.147.

Pallorem

*Pallorem, lachrymas, ſuſpiria, &c. demonſtratur vera fuiſſe.n.*148.

Differunt pallor, & rubedo.ibid.

*Comminationem factam non fuiſſe propoſitionem reuerentia, & obedientia.n.*149.

*Quid hac adducta contendere videntur.n.*150.

*An ſi matrimonium hoc diſſeluatur aliquod dedecoris puella afferatur.n.*151.

*Nullam notam infamia incurrere probatur.n.*152.

*Fœmina qua luxurioſè viri ſe ſubiecit an poſſit dici turpis perſona.n.*153.

*Quid dicendum de merito illam in vxorem ducente. num.*154.

Hiſtoria ex Sacra Scriptura 2.Reg.c.3.*n.*155.

Verba Leonis Papa in canon. Cum per bellicam. *num.*156.

Deciſiones Sacra Rota pro ſimili caſu. num. 157. *& ſequentibus, vbi etiam ſunt particularia Summaria.*

IESVS MARIA.

Caſus ſeries.

1. N. Vir Illuſtriſſimus potens in opere, & ſermone grauis, & ſeuerus erga filios, filiam 14. annorum in matrimonium tradere adoleſcenti perilluſtri cuidam deſtinauit; quod tamen puella ſciens ſæpius proteſtata eſt coram multis domeſticis contra voluntatem ſuam eſſet, quin potius illud auerſari. Pater nihilominus cum adoleſcente illo contractum concluſit, & de concluſione certiorem filiam fecit, media perilluſtri quadam fœmina, quam revereri, & honorare tenebatur. Quo cognito, puella elatè dixit, nullatenus ſe velle cum tali iuuene matrimonium contrahere. Cœpit tunc fœmina illa ei ſuadere, vt opinionē mutaret, & patris voluntati anneret, qui, ſi hoc non egiſſet, contra ipſam oſtenderet magna diſplicentiæ ſigna. Durante autem per plures dies huiuſmodi continua ſuaſione, tandem filia ſuaſionibus fatigata, & valdè timens patrem grauem, & ſeuerum, dixit ſe conſentire in tale matrimonium: cæterum incōtinenti, & immediatè cum pluribus perſonis ſuæ familiæ, exagerauit, ſuſpirauit, & fleuit ſuam infelicitatem dicens, neceſſitatem ſe eſſe ad contrahendum contra ſuam voluntatem, & ſine libero ſui conſenſu. Adueniente poſtea nuptiarum die, quaſi in agonia poſita nolebat ad Eccleſiam accedere; ſed eam fœmina illa ſolitis inſtantiis, & ſuaſionibus ad Eccleſiam perduxit, præmiſſis tamen ex parte puellæ ſolitis ſuſpiriis, & ſingultibus. Vnde, cum à Parocho interrogaretur, an vellet in coniugem, ſeu maritum illum perilluſtrem adoleſcentem acceptare, in reſpondendo *Si*, pallidiſſima inſtar mortuæ viſa eſt. Item poſt iſto modo contractum matrimonium ferè nunquam coniugem ſibi datum in faciem aſpexit, quin poſtea nocte adueniente, quando cum ipſo in lectum ire debebat, & conſumare matrimonium, abſolutè proteſtata eſt illi fœminæ, ſe nolle id facere. Quæ propterea maioribus inſtantiis, imò ipſi comminando ſe relaturam patri, quomodo reſiſteret ipſius voluntati, ei ſuaſit, vt cum marito dormiret, prout fecit amaro tamen planctu premiſſo. Sequenti etiam die in lacrymis, & ſuſpiriis verſabatur, vt proinde neceſſarium fuerit, vt eadem fœmina eiſdem inſtantiis, ſuaſoriis ferè quotidiè, & ſemper vteretur quando marito adhærere debebat; verſus quem etiam auerſionem maximam oſtendit. Quod cauſa etiam fuit, vt ipſe maritus eam ſimiliter auerſari cœperit, itavt propterea inter vtrumque coniugem odia, & diſſidia plura naſcerentur. Tandem filia patri palam proteſtata eſt, ſe nullatenus viuere velle cum illo, etiamſi propterea vitam perdidiſſet. Quin etiam in talem morbum incidit, vt medici nullum pro ipſo remedium reperierint vſque adhuc, ipſa in mortis pallore præ animi paſſione perſeuerante. Coactus idcirco pater fuit, generum ex ea patria in aliam mittere. Quæritur, ergo an hoc matrimonium validum, ſeu potius irritum, & nullum cenſeri debeat ob defectum voluntarij conſenſus.

Reſponſio.

PRo huiuſmodo matrimonij validitate, & indiſſolubilitate militat primò, quod coram Parocho, teſtibus, & cum nullo impedimento conſanguinitatis, vel affinitatis, aut ſimili, contractum ſit, imò conſummatum, vt ſupponitur, quo caſu procedit à fortiori illud Geneſ. 2. & Matth. 19. *Erunt duo in carne vna*; ſpecialiter Matth. 19 *Iam non ſunt duo, ſed vna care*, & immediatè: *Quod Deus coniunxit, homo non ſeparet.* Quibus denotatur omnimoda indiſſolubilitas matrimonij; prout ex Conciliis Illiberitano, Grangenſi, Mileuitano, Agathenſi, Africano, Merenſi, ſexta ſynodo, & Tridentino; Summorum Pontificum, præſertim Innocent. I. & Leonis I. deciſionibus; Patrumque teſtimoniis, & Eccleſiæ traditione paſſim confirmant Doctores, Scholaſtici, Theologi, & Summiſtæ, qui de Sacramento Matrimonij ſcripſerunt. Militat ſecundò, quod ea, quæ pro parte aduerſa adduci poſſunt, ad ſummum probant, dubium eſſe, an hoc matrimonium ſit validum, necne. In dubio autem Matrimonij validi, cum pro ſe habeat iuris præſumptionem, per notata à Felino *in cap. cauſam Matrimonij num. 6. de effic. de leg.* Gomez *variar. lib.2. cap.* 14. *num.*27. & Sanchez *de matrimon. lib.* 4. *diſp.*9. *num.*9. & 12. & *diſp.* 10. *num.*7. pro valido cenſendum. Eò etiam matrimonium inter fauorabilia ſit maximè fauorabile, *cap. videtur qui matrimon. accuſ. poſſ. cap. ex litteris de probat. cap. licet ex quadam de teſtib. & cap. fin. de ſent. & re iudic.* DD. ibidem, ſpecialiter Stephanus Gratian. *diſcept. forenſ. tom.*4. *cap.*692. *num.* 7. Maſcard. *de probat. tom.* 2. *concl.* 1027. *aliàs* 1023. *num.*1. & Rota coram Robuſterio *deciſ.*117. *num.*2. & 4. Et ita in fauorem ipſius matrimonij iudicandum eſſe. *cap. duobus* §. *fin. de ſentent. & re iudic.* vbi Summus Pontifex definit, quod duobus Iudicibus diuerſas proferentibus ſententias, præfertur, & tenet ſententia pro reo, ſeu in fauorem rei, quod ſubdit fallere in cauſa fauorabili, matrimonij ſcilicet, libertatis, dotis, ſeu teſtamenti, quibus in caſibus vult tenere ſententiam pro actore promulgatam. Ex quo textu Gloſſa *verb. in liberali in d. cap. Ex litteris de probat.* elicit hanc doctrinam generalem, ſcilicet, quod dubio iudicandum ſit pro matrimonio, quam approbant communiter Doctores *in cap. ex parte deſponſ.* & plurimi alij, videlicet Panormitanus, Cardinalis, M. Antonius Cuccus, Parſius,

5. Pariſius, Hieronymus Gratianus, Maſcardus,
Menochius, Nauarrus, Gaillus, Aloyſius Rie-
cius, Gutierrez Barboſa, Franciſcus Molinea,
Sanchez. Sayrus, Reginaldus, Baſilius Pontius,
Lopez, & alij, quos refert, & ſequitur Ioannes
Angelus Boſſius *de matrimon. c.3. § 46. num.227.*
6. *& ſequentibus.* Tertiò, quia dato, nec conceſſo,
quod in principio inualidum fuerit ante con-
ſommationem, poſt illam tamen reuixiſſe, &
validum fore ex eo euincitur, quod copula, ſeu
conſumatio matrimonij cum animo maritali
(qualis præſumitur in præſenti) ſaltem ſecun-
dum ius antiquum, quod, & modò viget, vbi
non eſt publicatum, & acceptatum Tridenti-
num, arguit conſenſum in matrimonium, *cap.*
veniens, & cap. ſi qui fidem de ſponſal. cap. atteſta-
tiones de deſponſat. impuber. & cap. vnic. eod. tit.
in 6 & DD communiter, quorum plures refe-
runt, & ſequuntur Gutierez *de matrimon. cap 27.*
num 4. cap. 40. num.3. & cap. 70 Sanchez *lib.1.*
diſp. 49. num. 1. & lib.3. diſp. 40. num.2. Baſilius
Pontius *lib.2. cap. 12. num.3* Hurtadus *diſp. 3. diſp.*
7. *14. num. 51.* Ea ſcilicet ratione, quod Eccleſia
præſumit tunc adeſſe conſenſum coniugalem,
ſaltem tacitum per eandem copulam præſtitum,
& non delictum, quale eſſet, ſi poſt contractum
matrimonium ſine debito conſenſu ſubſecuta
fuiſſet talis copula, quia tunc eſſet merè forni-
8. catia. Quod etiam extenditur pro caſu, quo
matrimonium præcedens celebratum eſſet ex
metu graui; & timore mortis. Couarruuias *1.*
p. cap. 4. §. 1. n. 11. Maſcardus *de probat. concl. 1031.*
num. 10. Menochius *lib.6. præſumpt. 4. num. 31.* &
9. alij apud ipſum. Et eſt adeo certum, vt non ad-
mittatur probatio in contrarium, cum ſit præ-
ſumptio iuris, & de iure; nam contra præſum-
ptionem iuris, & de iure non admittitur regula-
riter probatio, Gloſſa *in cap. ſi qui fidem deſponſ.*
Maſcardus, Menochius, Cuccus, & alij, apud
Barboſam *tom.2. collect. lib 4 tit. 1. cap. 30. num. 40.*
Specialiter quartò, quia ea, quæ contra ip-
10. ſius valorem in caſu notantur, leuia videntur.
Primò illud de proteſtatione puellæ coram ſua
11. familia, facta ante contractum, de voluntate
non conſentiendi in ipſum, & poſt contractum,
de voluntate non dormiendi cum ſponſo, aut de
non conſumendo matrimonio. Non ſolùm,
quia proteſtatio contraria facto non releuat, *l.*
cum in plures §. locatur, ff. locati cap. gratum de
12. *offic. deleg.* Oldradus, Baldus, Cephalus, Sur-
dus, Tuſchus, & alij apud Barboſam *in axiomat.*
13. *iur. axiom. 194. num 1.* ſed etiam, quia proteſtatio
tollitur, & ceſſat per actum ſubſequentem con-
trarium. Cephalus Crauetta, Surdus, Meno-
chius, & Rota *deciſ. 539. num. 6.* apud Farina-
cium *part. 2 recent.* Et proteſtans, ſi non repe-
tat in omnibus proteſtationem, cenſetur ab ea
14. receſſiſſe. Rota apud Paulum de Rubeis *deciſ. 29.*
num. 19. & deciſ. 91. num 12. tom. 2. diuerſ aliàs *p 6.*
recent. Hæc autem in præſenti caſu non contin-
gunt.
Secundò id quod etiam notatur de inſtantiis,
15. & ſuaſionibus, ſeu, quod idem eſt, de precibus,
& blanditiis, parum releuat intentum, non ſo-
lùm quia importunæ, & moleſtæ non erant, quo
caſu nihil penitus cogere, etiam ſi à Principe
16. prouenirent, colligitur à contrario ſenſu *ex l.*
ſir, C. de his quæ, vbi *venditiones, donationes, tran-*
ſactiones, quæ per potentiam extorta ſunt, præcipi-
mus infirmari, nam extorquere violentiam ſigni-
ficat *l. fidei commiſſa §. ſi rem ff. de legat. 3.* Et quia
alias Principibus nihil petere liceret, cum tamen
vnde iura naſcuntur iniuriarum occaſio præſumi
non debeat, *l. meminerint C. vnde vi.* Et ex oppo-
ſito Princeps ſemper cenſetur operari ſecundum 17.
leges, *l. ex imperfecto C. de teſtament. l ſi hæredem*
C. de inoffic. teſtam. l. Papinianus §. Imperator ff.
eodem. Sanchez *lib.4. de matrimon. diſp. 7. num. 1.*
Baſilius Pontius *lib.4 cap.5 num. 13* Boſſius *c. 52.*
§. 7. num. 112. & 113. In ſpecie id etiam dicens
ex Vaſquio, & Genoenſi de matrimonio con-
tracto ad ſimplices preces, vel rogatu Principis.
Sed etiam quia dato quod eſſent importunæ, 18.
quales ſunt illæ quæ ſunt inſtantiſſimæ, ſæpius
repetitæ, & inculcatæ, adhuc tamen non ſunt
ſufficientes ad annullandum matrimonium, &
quod non videntur habere tantam vim, vt vi-
rum conſtantem commouere debeant. Prout ex 19.
Iuriſtis tenent Abbas, Rolandus, Antonius Ga-
briel, & alij, ac ex Theologis Henriquez, Lo-
pez, Villalobos, & alij, quos ſequitur Boſſius
ſupra num. 118. quibus fauent Nauarrus *in Man:*
cap. 17. num. 16. & Ledeſma *2. part. 4. q. 49 art. 3.*
ad finem. Item tertiò (quod magis vrgere vide-
tur) id quod affertur de timore, ſeu metu patris 20.
grauis, & ſeueri erga filios; qui cum cauſa fue-
rit conſenſus in matrimonium; & copulam ex
ipſo ſecutam, illud, & illam inualidaſſe videtur
ad effectum præſentem; nec etiam concludit,
quia talis timor, aut metus ſolum potuit eſſe re-
uerentialis, qualis eſt ille, qui reperitur in illis 21.
qui iure aliquo aliis ſubiiciuntur, vel ſub pote-
ſtate eorum viuunt, vt in clericis reſpectu Epiſ-
copi: Religioſis reſpectu ſuorum Prælatorum; ſub-
ditis reſpectu Principis, vel Magiſtratus, & ſi-
milibus. Hic autem reuerentialis timor, eſto
quod ſecundum aliquos ſufficiens ſit ad irritan-
dum matrimonium quando eſt cauſa illius; ni-
hilominus ſecundum plures, quorum ſententia
magis communis eſt, magiſque recepta, non
poteſt annullare matrimonium, aut quemlibet 22.
alium contractum prout ſæpius tenuit S. Rota
Rom. *deciſ. 242. num. 5. & dec. 260. num. 10.* apud
Farinacium *l. 2. conſ. crimin.* & *deciſ. 783. num. 10.*
& dec. 628. num. 6. apud Buratum, *& ibidem in*
annot. Ferentillus, & etiam *in ann. ad dec. 205.*
quibus in locis refert eandem Rotam ita ſenſiſſe
etiam *deciſ. 342. num. 2. part. 2. diuerſorum, &*
deciſ. 223. num. vltimo. apud Verallum part. 2. &
deciſ. 120. num. 1. apud Ludouiſium, & in Valen-
tina *Donationis 3 Iunij 1624. coram Merlino.* Quæ
S. Rotæ deciſiones à quibuſdam recenſoribus
relatæ, fundantur *in l. ſi patre cogente ff. de ritu*
nuptiar. & in l. fideiuſſor § pater ff. de pignoribus,
ac iure canonico *in cap. 1. de deſponſat. impuber.* 23.
cap. ex litteris eod. titul. & cap. 2. de pact. in 6.
& in eo quod timor reuerentialis non eſt ita
grauis, vt habeat vim ad cogendum voluntatem,
aut terrere virum conſtantem, prout probant
Antonius Gomez *lib. 2 variar. cap. 14.* & The-
ſaurus *q 52.* ex variis iuribus, & Doctoribus de
quibus etiam Boſſius *§. 6. num. 99.* Multò magis 24.
quartò illud quod etiam affertur de pallore in
facie tempore proferendi verba ſignificantia
conſenſum coram Parocho, & teſtibus, infir-
mum eſt ad intentum. Pro comperto etenim
eſt illud D. Ambroſ. *in Luc cap 1. Trepidare vir-*
ginum eſt, ad omnes viri ingreſſus pauere, omnes
viri affatus vereri. Et illud Ouidij *Metamorphoſ.*
lib. 5. fab. 3. Omnia terrent virgineas mentes. Virgi-
neus

neus ergo pudor pallorem illum effecit. Pudicitia enim eſt animi virtus, qua quis verecundatur de aliquibus actibus, venereis præſertim, ſecundum D. Auguſt. *lib.* 14. *de Ciuit. Dei.* Maximè in nobilibus, quia vt Cyprianus *de* 12. *abuſionibus,* inquit: *Pudicitia eſt ornamentum nobilium.* Et dos
26. præcipua Virginum. Vnde interrogata Lacæna quædam paupercula virgo, quam dotem marito eſſet allatura, aptè reſpondit: *Pudicitiam.* Quidni ergo nobilis Virgo conſenſum in matrimonium ad carnalem coitum ordinatum præſtitura, palleſceret? Sanè ſi vultu ſereno reſponſum daret inuerecunda appareret. Nec omnes Socratem imitari queunt, de quo dicitur, ſemper eodem fuiſſe vultu, ſiue cum vxorem duxit, ſiue cum venenum bibit.

Nec maiorem vim habere videtur illud de la-
27. chrymis, ſuſpiriis, gemitibus, &c. Tam pro matrimonio contrahendo, quam pro illo conſummando, & continuando commercium cum marito; non ſolum quia lachrymæ aliquando oriuntur ex animi teneritudine, vt in pueris, & puellis, vt docet S. Th. 2. 2. q. 82. *art.* 4. *ad* 3. puellis maximè, quia vt Euripides *in Med.* ait: *Mulier ad lachrymas nata eſt.* Et aliquando ſunt falſæ, & fallaces: Vnde Ouid. *de remed. amor.*

Neve puellarum lachrymis moueare caueto,
28. *Vt flerent oculos erudiere ſuos.*

Item *in Epiſt. ad Demophoonta*

Vidi etiam lachrymas, an, & eſt pars fraudis in illis?

Hæ quoque habent artes, quoque iubentur, eunt.

Sed etiam quia ſæpiùs ſunt ſigna lætitiæ, & ex iucunditate cordis oriuntur. D. Thom. *eo art.* 4. D. Ambroſius *de obitu Valentin.* dicens: *Mentem alleuant fletus, & mæſtum conſolantur.* Et Ouid. 4. *de Triſtib. Eſt quædam flere voluptas.* Quorſum ergo huius puellæ lachrymæ ſolum ad triſtitiam, ſeu dolorem pro matrimonio contracto, ſeu contrahendo reſtringuntur? Quod etiam de gemiti-
29. bus accipiendum, præſertim, cum gemitus iuxta illud Virgilij *Æglog.* 1. genus quoddam iucundi cantus ſint.

Nec gemere aeria ceſſabit turtur ab vlmo.

Et de ſuſpiriis. Præſertim, cum illa ſæpiùs animi dederia ſignificent. Vnde iuuenal. *Satyr.* 11.

Suſpirant longo non viſam tempore matrem.

Et Tibullus *lib.* 4. *eleg.* 5.

Quod ſi forte alios iam nunc ſuſpirat amores.

Et Ouidius 1. *faſtor,*

Hanc cupit, hanc optat, ſolam ſuſpirat in illam.

30. Nec præterea illud de comminatione illi ab illa fœmina facta de referenda patri diſplicentia, & reſiſtentia in ordine ad conſummationem iſtius matrimonij. Hoc enim ſolum indicat, ipſi præpoſitam, & intimatam eſſe reuerentiam, & obedientiam patri debitam, ob quam filij, & præſertim filiæ, etſi non teneantur obedire parentibus, quantum ad contrahendum, vel conſummandum matrimonium cum aliqua perſona, nec parentes illos, vel illas ad hoc obligare, *cap. cum virum de Regular,* Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 1, *de matrim.* D. Thom. *in* 4. *diſt.* 29. *q. vnic. artic.* 4 nihi-
31. lominus poſſunt parentes non ſolum dirigere filios, & filias ad prædicta, ſed etiam moderata, & leui coactione, ſcilicet paterna increpatione ad illa cogere, Sotus *in* 4 *d.* 29. *qu* 1. *art.* 4. Bellarminus *lib.* 1. *de matrim. c.* 19. *propoſ.* 3. Sanchez *lib.* 4. *diſp.* 24. *num* 5. Imò etiam in caſu aliquo grauis cauſæ vrgentis tenentur filij, & filiæ parentibus

in hoc obedire, prout ex pluribus Doctoribus 32.
communiter receptis affert Boſſius *ſupr. cap.* 11. §. 7. *num.* 77.

Nihilominus tamen, re vndique, hinc, & illinc perſpecta, & cum circunſtantiis tam antece- 33.
dentibus, quam comitantibus, & ſubſequentibus, hoc matrimonium, multum, valdeque probabile, imo probabilius eſſe cenſeo, fuiſſe irritum, & inualidum in vtroque foro, ob defectum conſenſus ad illud omni iure requiſiti: & quo abſente, ex omnium ſententia, corruit matrimonium moueor, quia proteſtatio ſæpius facta à puella de voluntate non contrahendi, nec conſummandi illud; minæ, ſeu comminationes virtuales coniunctæ precibus importunis; timor reuerentialis erga patrem, adminiculatus timore 34.
alicuius grauis mali, quod à patre rigido, & ſeuero erga filios prudenter potuit metuere, lachrymæ, ſuſpiria, faciei pallor, & alia ſigna diſplicentiæ, doloris, & triſtitiæ, & malus exitus ipſius matrimonij, ſi ſimul coniungantur, pro moraliter certo probant, illud meticuloſum, inuoluntarium, & coactum, ac proinde irritum, & nullum fuiſſe.

Et primò, vulgare illud Iuriſtarum axioma; *Singula, quæ non proſunt, multa collecta iuuant,* quod 35.
deſumitur ex *l. Spadonem* §. *qui iura ff. de excuſat. tutor. l. rationes, & l. inſtrumenta C. de probat. cap. cauſam quæ eodem tit. l. ſtipulatus in princip ff. de vſuris.* de quo Antonius Gabriel *Commun. tit. de probationib. concl.* 1. *num.* 1. Menochius *conſ.* 284. *num,* 43. Cardin. Tuſchus *practic. concluſ. tom.* 7. *litter. S, concluſ.* 276. & alij plures; ſi in aliquo caſu procedit, maximè erit in iſto. Cum *ſingula* iſta 36.
ſint in genere ſuo perfecta, non vitioſa; quo euentu axioma procedit. Abbas *conſil.* 16. *ad claram in fin. libr.* 1. Menochius *de præſumpt. libr.* 3. *præſumpt.* 39 *n* 6. Tuſchus *ſupra num.* 8. Et tendant ad eundem finem. Francus *Perſonal. conſ.* 23. *ex num.* 14. *lib.* 1. Hippolytus Rimin. *conſ* 52. *n.* 112. *lib.* 1, Cephalus *conſ.* 608 *num.* 58. *&* 59. *vol.* 4 Rota in Hiſpalenſi *Matromony de Alcala* coram Ludouiſio poſtea Gregorio XV. *deciſ.* 374. *num.* 3. Maximè cum agatur de re difficilis probationis, ſcilicet de interno conſenſu fœminæ ad contrahendum matrimonium. Quo etiam caſu præcipuè procedit axioma. Alexander *conſ.* 115. *num.* 9. *& ſeqq. libr.* 4 Barboſa *in axiomat. Iur. axiom.* 109. *num.* 3. Maximè *in vot. deciſiu. lib.* 3. *vot.* 77. *n.* 110. *&* 111.

Deinde, ſi, iuxta aliud Iuris axioma: *Medium præſumitur probatis extremis, videlicet principio,* 37.
& fine. lege ſicut, §. *non videtur, ff. quibus modis pignus, vel Hypotech.* Bartolus *in lege Celſus, numero* 21. *ff. de vſucap.* Alteratus *de præſumptione reg.* 3. *præſumptione* 22. Baldus *conſilio* 247. *circa med. libro* 2. vbi ampliat in omni materia, & in omni actu, qui recipit continuationem; eo quod media declarantur ex præcedentibus, & ſe- 38.
quentibus. Rollandus à Vale *conſilio* 25. *numero* 30. *&* 31. *libro* 4. Barboſa *ſupra axiom.* 145. *numero* 2. Et ſemper media talia præſumuntur, 39.
qualia ſunt extrema. *argumentum textus in lege ſicut,* §. *non videtur, ff. quibus modis pign. l. existimo, ff. de verb. ſignif.* Rota *dec.* 111. *n.* 41. *p.* 5. *recent.* Profectò moraliter certum videbitur non adfuiſſe in actu contrahendi hoc matrimonium voluntarium conſenſum, ſed potius inuoluntarium, meticuloſum, & coactum, ſiquidem lachrymæ, ſuſpiria, proteſtationes, preces importunæ mi-

tum afferentes, tam quæ anteceſſerunt, quàm
quæ conſequutæ ſunt, idem manifeſtant.
40. Ad hæc, ſi, iuxta aliud axioma Iuris:
Animus ab operibus dignoſcitur, & talis præſu-
mitur, qualem facta demonſtrant, *l. 1. §. fin. ff.
de dolo*, Maſcardus *de probat. concl. 95. num. 1. &
ſeq. & concl. 1304. num. 24. & ſeq.* Farinacius *in*
41. *prax. crim. q. 89. num. 76.* Maximè, ſi verba
etiam iungantur, quia ex illis etiam cum operi-
bus benè dignoſcitur animus, & intentio ho-
minis, *l. Labeo, ff. de ſupellect. leg. cap. Secundò
requiris de appellat.* Albanus *conſ. 119. & conſ.
626. num. 9.* Surdus *conſ. 82. num. 33. & conſ. 471.
num. 33.* Sanè cum verba, & opera quæ dixit, &
fecit hæc puella, ſignificent diſſenſum erga hoc
matrimonium, manifeſtè denotare videntur, de-
fuiſſe conſenſum pro illo neceſſarium. Præſer-
42. tim cum talia verba, opera, ſeu facta, non ſo-
lùm antecedentia, ſed etiam conſequentia fue-
rint. Rota *deciſ. 64. num. 5. part. 2. recent. &
deciſ. 306. num. 3. ead. part. 2. recent.* Menochius
conſ. 1. num. 294. cum ſeqq.

Quod adhuc maximè, & præcipuè probat,
43. quando ſumus in actu de ſui natura delectabili,
qualis eſt contractus matrimonialis, puellis pu-
beribus, & exire de poteſtate patris rigidi, &
ſeueri, ac fieri matres familias, dominæ, &c.
44. In ſimili enim euentu quæcunque animi decla-
ratio ſufficiens videtur ad animi demonſtratio-
nem. Natta *conſil. 474. num. 20. lib. 2.* Barboſa
in tract. de clauſ. clauſul. 105. n. 6.

Specialiter, ſingula, quæ in hoc matrimo-
45. nio interuenerunt expendendo, proteſtatio illa
à puella facta ſæpius de diſſenſu, quem habebat
circa hoc matrimonium, ipſi ſuffragari debet Eſt
46 enim proteſtatio declaratio voluntatis illius, qui
proteſtatur. Seraphinus *deciſ. 1168. num. 9.* Rota
deciſ. 567. num. 7. apud Farinacium *p. 1. recent.*
Et ita, ſicut declarat animum alieniſſimum à
conſenſu, ita omnino remouet illũ. *l. ſi quis §. pleri-
que de relig. & ſumpt. fun. l. ſi mihi, & tibi, §. inter-
dum ff. de legat.* Rota coram Ludouiſio *dec. 326.
num. 9.* Præſertim ſtantibus aliis adminiculis.
Angelus *in l. metum ff. de eo quod met. cauſ.* Rota
relata coram Ludouiſio *num. 30.* Eſto autem pro-
47. teſtatio contraria facto regulariter non releuet,
limitatur tamen hoc non procedere quando
actus eſt inuoluntarius, & inuitus, vt contingit
in præſenti. Seu, quod idem eſt, quando actus
non eſt contrarius, itavt poſſit compati cum pro-
teſtatione. Bartolus, Alexander, Tuſchus, & alij,
quos refert Barbuſa *in tract. de axiom. iur. axio.
194. num. 4. & 5.* Cum ergo actus contrahendi,
& conſummandi hoc matrimonium, eo quod
fuerit inuitus, & coactus poſſit compati cum
proteſtatione, non tollet illam, ac per conſe-
quens talis proteſtatio releuans erit. Adde quod
illud axioma non procedit in iis, in quibus fa-
ctum dependet à ſola voluntate proteſtantis,
quia tunc attenditur proteſtatio contraria facto.
Bartolus *in l. qui in aliena §. Celſus, ff. de acquir.
hered. & in l. non ſolùm §. morte, num. 17. ff. de
non. oper. nunciat.* Alexander *conſ. 7. Videretur,
num. 12. verſ. nec obſtat.* Cùm igitur proteſtatio
hæc à puella fuerit, in re à ſola eius voluntate
pendente, ſcilicet à conſenſu interno attendi de-
bet talis proteſtatio, etiamſi videatur contraria
facto ſubſequuto, ſcilicet contractui matrimonij
figurato.

Deinde preces, & inſtantiæ importunæ ab
illa fœmina nomine patris puellæ factæ videntur 48.
etiam concludere intentum. Primò, quia vul-
gatiſſima ſententia eſt huiuſmodi preces impor-
tunas ſiue per ſe ſumptas, ſiue coniunctas cum
metu reuerentiali inferre metum, ſeu coactio-
nem ſufficientem ad annullandum matrimo-
nium, & reſcindendos alios contractus. Ita Co- 94.
uarruuias, Maſcardus, Afflictus, Baſilius Lu-
gionenſis, Naldus, & alij, quos refert Boſſius
ſupra cap. 12. num. 115. Raphael Auerſa *de ma-
trim. q. 4. ſect. 5.* Dicens experientia conſtare
plus ſæpè valere, quam terrores ad flectendum,
& labefactandum generoſum, & fortem. Bartho-
lomæus de Vecchis *in prax. nouit. diſp. 13. dub. 12.
num. 20.* aliique quamplurimi, quos affert San-
chez *lib. 4. de matrim. diſp. 7. num. 4.* Quod etiam
tenet P. Diana *p. 3. tract. 5. reſol. 20.* ex Gloſſa, Ho- 50.
ſtienſi, Imola, Rebuffo, & aliis. Specialiter
Barboſa *in votis deciſiuis lib. 1. vot. 1. num. 30. & ſe-
quentibus*, vbi *num. 31.* quod *nimiæ perſuaſiones ha-
bentur loco compulſionis, & coactionis.* Ac maximè
Rota coram Ludouiſio *deciſ. 326. num. 13.* illis
verbis quaſi pro caſu præſenti dictis: *Concurrunt
importunæ, & continuæ perſuaſiones, quibus nomine
patris ſolicitabatur à nouerca.* Deinde: *Quæ ſuffi-
ciunt ſine minis, & verberibus.* Quæ ſententia va-
lidum habet fundamentum in Sacra Scriptura.
Luc. 11. vbi de petente ab amico panes, ami-
coque negante, ponderat Chriſtus vim precum
importunarum, & qualiter cogant, atque ita
ait: *Si ille perſeuerauerit pulſans, etſi non dabit* 51.
*illi eo quod amicus eius ſit, propter improbitatem
eius ſurget, & dabit illi.* Interpretatio Syriaca ver-
tit, *propter importunitatem.* Et fortiùs vrget illud
Iudic. 16. vbi fortiſſimum Samſonem importu-
nis vxoris precibus coactum detegere veritatem,
Scriptura commemorat his verbis: *Cumque mo-
leſta eſſet ei, & per multos dies iugiter adhæreret,*
&c. Vbi verſio Septuaginta Interpretum, ait. 52.
Et factum eſt quando vexauit illum ſermonibus ſuis.
Chaldaica, *cum moleſtaret illum in verbo ſuo, &
oppreſſit eum*, Vatablus *ibid. num. 34.* vertit, *coar-
ctaret, & penè cogeret.* Abulenſis ſuper ea verba
quæſt. 15. in fine, ait; *Moleſtabat, & per iſtum
modum neceſſe erat, quod tædio affectus exponeret ve-
ritatem.* Deinde ex *Extrauag. Execrabilis. Ioan-
nis 22. de præb.* ſtatim in principio, ibi. *Et im-* 53.
*probitas importuna petentium à nobis prædeceſſoribus
noſtris, non tam obtinuiſſe, quàm extorſiſſe pleruin-
que noſcuntur.* Vbi Gloſſa verb. *Extorſiſſe*, ait,
ab inuito per talem importunitatem. Quibus etiam
accedunt. *tex. cap. fin. de reſcr. in 6. & l. 1. C. de* 54.
*petit. honor. lib. 10. & l. vnic. C. de rapt. virg. ad
fin. & l. 3. ff. de lib. hom. exhib.* & alij textus,
quos præfati Authores expendunt, & Sanch. latè
refert.

Secundò, quia eſto quod huiuſmodi ſenten-
tia vtpote extrema, & procedens in re valdè 55.
odioſa, qualis eſt diſſolutio matrimonij in facie
Eccleſiæ celebrati quæ non eſt facienda, niſi
propter vrgentiora fundamenta, teneri non de-
beat, media tamen ſententia, quæ, vtpote media
via incedens, ſemper eſt eligenda *§. penul. Inſt.* 56.
*quibus ex cauſis manum. non licet. §. cum ex aliena
Inſtitution. de rerum diuiſion.* Thom. de Thomaſ-
ſettis *in flor. leg. reg. 178.* Tuſchus Cardinalis
pract. concluſ. tom. 5. litt. M. concl. 170. per totam

Aſſerens

Aſſerens preces importunas à perſona, cui debetur reuerentia, prouenientes, ſeu metui reuerentiali coniunctas incutere iuſtum metum, & vim coactionis habere ſufficientem ad annullandum matrimonium, & alios contractus reſcindendos, in hac parte videtur ſequenda. Quam tenent Innocentius, Socinus, Curtius iunior, Aymon, Albanus, Ioannes Baptiſta Ferretus, Farinacius, Sanchez, Coninch, Layman, Bonacina, Leſſius, Hurtadus, quos refert Boſſius *ſupra num.* 117. Quibus iunguntur alij à Farinacio 2.*part.fragm. criminal. verbo metus,num.*99. relati, & Raphaël Auerſa *de matrim.queſt.*4.*ſect.*5. dicens hoc caſu preces iſtas, etiamſi non ſint importunæ, & inſtantiſſimæ, ac ſæpius repetitæ, & inculcatæ, ſi habeant tamen adiunctum periculum grauis indignationis, & offenſionis in patre, quod ex eius conditione, & conſuetudine diſcernendum eſt, eas ſufficere ad reddendum irritum matrimonium, quia talis caſus reducetur ad metum grauem iniuſtè incuſſum, quam ſententiam Boſſius appellat magis communem, magíſque receptam,
57. ſubiungens, *Fortaſſe ab ea in praxi non recedendum quoad forum exterius.* Quod inquit propter Rotæ Romanæ authoritatem *deciſ.* 242. *num.* 8. *apud Farinacium lib.*2. *conſ.crimin.* quæ ipſam tenet. Cuius etiam ſolidum fundamentum eſt, quia cum ex vna parte non videatur poſſe ne-
58. gari inſtantes, & importunas preces habere multam vim conſtringendi, & valde vrgere, ac opprimere. Et ex altera parte reuerentia alteri debita reddat rogatum puſillanimem, & timidum, nec audentem contradicere. ex his duobus conſurgere videtur coactio ſufficiens ad extorquen-
59. dum conſenſum etiam viri conſtantis. Confirmatur, quia vbi concurrit reuerentia alteri debita, leuior, & minor coactio ſufficit ad incutiendum iuſtum metum, & ad reſcindendos contractus, matrimoniúmque annullandum, vt poſt Franciſcum Marcum *deciſ.*1190. *num.*1. *part.*1. tradit eadem deciſio Rotæ *num.* 5. & colligitur ex alia *deciſ.*205.*num.*19. apud Burattum, & ex alia Hiſpalenſi 23. Iunij 1608. coram Ludouiſio *deciſ.*374.*num.*14. & alibi ſæpe, vt refert eadem Rota, *dicto num.*19. Ad quos accedit inter neothericos Authores Caſtrus Palaus *Oper. moral. part.*1. *tract.*2. *diſp.*1. *punct.*7. *num.*7. vbi inquit,
60. huiuſmodi preces importunas, & ſæpius repetitas ab his, quibus reuerentia debetur, probabilius eſſe cadere in virum conſtantem, quia moleſtiſſimum eſt has preces ſuſtinere, & vix eſt, qui
61. poſſit diu reſiſtere: graue enim eſt, & intolerabile ſubdito habitare cum ſuperiore, cuius voluntatem continuò deſpicit; ex tali enim deſpectu neceſſariò Superior implacidum, & inoffenſum ſe ſubdito oſtendet, quod certè de ſe graue malum eſt. Barboſa etiam *in vot. deciſiu. lib.*1. *vot.*1. *num.*38. innitens præcipuè Rotæ *in deciſ.*326.*num.*13.*&* 14. coram Ludonico. Item Diana *ſupra* referens, Socinum, Afflictum, Mandellum, Gutierrez, Garziam, Barbarium, & Paulum de Caſtro. Fauet etiam Ludouicus Caſpenſis *in curſu Theolog.tom.*2.*tractat.*26. *diſp.*5 *ſect.*2. *num.*13.
2. Ad maiorem etiam abundantiam, & ad abundantiorem cautelam, quæ non nocet, ſed iuuat, iuxta commune axioma, eſto quod preces importunæ etiam coniunctæ cum reuerentiali timore non irritarent matrimonium, aut alios contractus, nec facerent metum iuſtum, ſeu cadentem in virum conſtantem, ſi tamen tales preces vlterius ſunt armatæ, ſeu coniunctæ minis tacitis, vel expreſſis alicuius mali grauis, quales in præſenti caſu contigere; ſiquidem fœmina illa perilluſtris, quam puella alias reuereri tenebatur ſæpius ſuadendo ipſi conſenſum in hoc matrimo- 63.
nium, & conſummationem ipſius, illi comminabatur ſe relaturam patri contradictionem, & diſſenſum, proculdubio nullus refragari poterit, quin cauſent conſenſum inuoluntarium, meticuloſum, & ſufficientem ad reſcindendum quoſcumque contractus. Ita Eminentiſſimus Lugo *tom.*2. *de Iuſtit.diſp.*22. *ſect.*7. *n.*145. Baſilius Legionenſis *lib.*4.*cap* 5.*n.*16. dicens, id eſſe verum, *etiamſi minæ non adeo graues ſint*, Caſtrus Palaus *ſupra*; idémque ſupponit Boſſius *ſupra num.*118. maximè Bonacina *de matrim.q.*3. *punct.*8. *num.*6. §. *Addo cum aliquibus*, Antonius Theſaurus *in prax.Eccleſiaſt.p.*2.*verb.Moniales,cap.*1.§.*Amplia primò*, & fauet Caſpenſis relatus Et ratio eſt, quia 64.
hoc ad minus probant ea quæ adduxi *num.*51.*&* 52. pro ſententia ibi relata; & quia ſi tale malum per ſe ſolum immineret ſufficiens eſſet ad extorquendum conſenſum, multò magis id faciet quando eſt coniunctum cum precibus importunis, & comminatione expreſſa, vel tacita talis mali. Præſertim cum metus dicatur ſic, quia *mentem terret.* Butrius *in cap.ad Audientiam,n.*14. *in fin. de his quæ vi, metuſq; cauſ fiunt.* Rota relata *deciſ.*326.*n.*3. dicens; *Præſertim quando infertur à patre filia ſecum habitanti.*

Porrò tale graue malum erit in præſenti, maximè reſpectu teneræ puellæ non habentis aliud 65.
refugium niſi patris amorem, & beneuolentiam, ipſius patris vultus aſperitas, rigida tractatio, exprobratio ordinaria de non acceptato matrimonio ab ipſo oblato, vel ſimilia, prout aliqui ex relatis authoribus expreſsè tenent, maximè Bonacina plures alios referens, Caſtrus Palaus, & Theſaurus, quorum verba inferius referam.

Potuiſſe autem, imò debuiſſe, prudenter hanc 66.
puellam timere hoc malum imminere ſi patri non obtemperaret conſentiendo in matrimonium iſtud, præter communia plurima de variis quæ referuntur de parentibus, quibus filiæ in ſimilibus caſibus morem non gerunt, ſpecialiter in præſenti vrget conditio, ſeu natura illius patris, quæ vt ſupponitur in caſu, eſt rigida, & ſeue- 67.
ra erga filios: hoc enim magni ponderis eſt ad cogendum. Rota coram Ludouiſio *deciſ.* 326. *num.*12.*&* *deciſ.*374.*n.*16. Sigiſmundus à Bononia *de elect.dub.*54.*n.*7. Valdellus *lib.*1. *diſput.*22. *n.*13. in rebus etiam minoris momenti: prout de facto contigiſſe dicitur, & experientia comprobatum in quodam ipſius filio.

Multò ergo magis tenera adoleſcentula, quatuordecim annorum, omni humano auxilio de- 68.
ſtituta timere iuſtè potuit patris ſæuitiam, & ſic contrahere contra propriam voluntatem. Etenim ætatem principaliter attendi debere in eo qui 69.
metum patitur reſoluunt communiter Doctores, & tenuit Rota *deciſ.*326.*num.*24.*&* 26. & optimè notatur de pueris (quod potiori ratione dicendum de puellis) Menochius *lib.* 6. *de præſumpt.*50. *num.*31. quia ipſæ *omnia maiora quam ſint iudicant, & quibuſcumque etiam leuiſſimis terrentur.* Præſertim quia ad timorem iuſtum non eſt neceſſarium quod vis actu inferatur, ſed ſufficit timere ne inferatur, ſpectata

70. conditione perſonæ, *l.nouiſſimè,ff.quod falſo tuto-*
re,ibi,*aut metuens ne compelleretur*, *l.ſi donationis*,
ff.quod metus cauſa,l.interpoſitas, C.de tranſactioni-
bus,& aliis multis allegatis à Maſcardo *de proba-*
*tionibus,verbo metus,concl.*1055.*num.*49.quem ſe-
quitur Caſtrus Palaus ſuprà.Quod maximè pro-
cedit reſpectu perſonæ non potentis facilè reſi-
ſtere,qualis erat puella,de qua in præſenti. Liti-
gare enim cum ſuperiori *furioſum eſt*, prout ex
Seneca habet Baldus *conſ.*218.*lib.*3. Caſtrus Pa-
laus *ſuprà num.*10. ex Siluestro,Cucco,Sanchez,
Coninch,Bonacina, & Baſilio Legionenſi. Me-
tus enim grauis attendendus eſt non tam abſo-
lutè, quam reſpectiuè in ordine ad fragilitatem
71. perſonæ, quæ illum patitur, *cap.indignantur* 32.
*queſt.*6.*& cap.ſicut, de homicidio*, prout ex Soto,
Veracruz, Palatio,Rodriguez,Aragon.Nauarro,
Sanchez, & aliis approbat D. Lugo relatus *nu-*
72. *mer.*133. Et ſufficere probabilem ſuſpicionem,
ita vt ſuſpicio probabilis metus æquiparetur me-
tui, habet. Baldus *in l.in repoſitas, num.*6.*in prin-*
cip. & colligitur ex Rota apud Seraphinum *de-*
*ciſ.*863.*num.*3. vbi quod ita ſæpius fuerit reſolu-
tum. Latéque probat ex iuribus, & Doctoribus
Barboſa *in vot.deciſiu.lib.*3.*vot.*77.*num.*135. *cum*
ſequentibus.

Maximè tertiò in hoc contractu matrimonij
ponderandus venit metus reuerentialis filiæ illud
73. contrahentis, erga patrem ſuum. Etenim in eo
adfuiſſe talem metum negari non poteſt, ſi cir-
cunſtantiæ relatæ in caſu, & quæ dicta ſunt de
minis,teneritudine puellæ,& rigoroſæ conditio-
nis patris,&c.ac alia tangenda in ſequentibus in-
ſpiciantur. Eo etiam, quod, regulariter ſaltem,
timor reuerentialis præſumitur *in filiis erga pa-*
rentes,prout ex Cancerio *variarum reſolutionum*
*tom.*3.*cap.*15.*num.*243. elicit Barboſa *in vot.deci-*
*ſiu.lib.*1.*vot.*1.*num.*48. Hanc autem timorem re-
uerentialem etiam ſolitariè ſumptum ſufficien-
tem eſſe ad reſcindendos quoſcumque contra-
ctus; imò illos irritos,& nullos reddere tradide-
runt plures DD.Iuriſtæ, & Theologi,quos refe-
runt Farinacius 2.*part.fragment.criminal. verbo*
*metus, num.*118. Gomez *tom.*2.*variarum,cap.*14.
*num.*27. Sanchez *lib.*4.*diſput.*6.*num.*4. & Boſſius
*ſuprà cap.*12. *num.* 92. non leuibus fundamentis
74. nixi.Et verò oppoſita ſententia verior,& plauſi-
bilior ſit id negans, quam tenent multo plures
authores,quos iidem Farinacius,Sanchez,& Boſ-
ſius referunt, & ſequuntur, innixi etiam variis
textibus, & S Rotæ deciſionibus: nihilominus
omnium veriſſima opinio,&,vt videtur,ſine du-
bio ſequenda, quam non negarent ſecundæ ſen-
tentiæ ſectatores(quia ſolum loquuntur de metu
purè,& nudè reuerentiali) eſt, timorem reueren-
tialem non nudè,ac ſolitariè ſumptum,ſed admi-
niculatum, & coniunctum cum timore alicuius
mali imminentis, vel minis ipſius, vel precibus
importunis,vel quando incutitur à perſona, vel
75. propter perſonam, quæ eſt ſeuera,aut terribilis,
caſſare,& annullare matrimonium, & alios con.
tractus.Pro qua ſententia, quia in ea cardo diffi-
cultatis conſiſtit, aliqui DD. in particulari affe-
rendi ſunt.

76. Præmittendo tamen cum Caſtro Palao *ſupra*
*num.*6. timorem, ſeu metum reuerentialem non
ſum, in præſenti pro pudore,& verecundia,quam
ſubditus pati timet,ſi neget petitum à ſuperiore,
ſed ſumi pro vultus aſperitate,rigida tractatione,
& iugi exprobratione, quæ ſubditus pati timet,
ſi Superiori contradicat. Primus enim timor non 77.
videtur tanta conſideratione, vt propterea con-
tractum matrimonij reſcindat, aut cadat in vi-
rum conſtantem, vt etiam notat D. Lugo *ſupra*
*num.*150 bene tamen ſecundus,quem optimè de-
ſcribit Baldus in Tractatu de Schiſmate,& viuis
coloribus repræſentans eum, qui adfuit in caſu
præſenti.*Eſt meticuloſa voluntas prægnans,impura,*
& multiplicans quendam diſpenſum cum conſenſu, 78.
& quādam cum affirmatione negationem:habet enim
in ſuperficie volitionem, in medulla nolitionem: &
ſcinditur cor hominis in duas partes, & vna pars
eſt velle,altera non velle,prima ſuperficialis, ſecun-
da realis. Nunc iam Authores referendi,qui me-
tum reuerentialem adminiculatum, & circum-
ſtantiatum, metum *grauem* appellant *cadentem*
in virum conſtantem, & ſufficientem ad reſcin-
dendum *matrimonium*,& alios contractus.

Leonardus Leſſius *lib.* 2. *de Iuſtitia, cap.* 17.
dub. 6. *num.* 36. *Ad metum quoque grauem perti-* 79.
net metus reuerentialis, quo filius timet offenſio-
nem parentum, pupillus tutorum, ſubditus Princi-
pis, vxor viri, Monachus Abbatis, Clericus Epi-
ſcopi, nimirum ſi hæc offenſio putetur fore magna,
& diuturna cum aſperitate vultus, vel verborum,
vel alia mala tractatione. Item, ſi parens vel
alius, cui hæc reuerentia debetur, aliquid impor-
tunè, & aſſiduè petat. Vnde non quiuis metus re-
uerentialis cenſetur grauis, ſed ingens, vel ſi con-
iunctæ ſint minæ, vel timor malæ tractationis, vel
preces importunæ, id eſt vehementes, & ſæpius re-
petitæ: hæc enim,dum iunguntur illi reuerentiæ,quæ
ſuperioribus deferri ſolet,æquiualent metui graui.

Martinus Bonacina *de matrim. q.* 3. *punct.* 8.
*num.*6.ſic inquiens: *Addo cum aliquibus Doctori-* 80.
bus,ad metum cadentem in conſtantem virum redu-
ci timorem reuerentialem, non quemcumque, ſed
grauem, quo ſcilicet aliquis timet offenſam patris,
vel alterius ſui Superioris diuturnam cum vultus
aſperitate, cum verberibus, aut cum aliqua mala
tractatione. Quare non quilibet metus reuerentialis
cenſetur grauis: ſed ille tantum, qui coniunctus eſt
cum minis, vel cum timore malæ tractationis, vel
cum alio graui incommodo, vel etiam cum precibus
importunis, vehementer & ſæpius repetitis à Patre,
vel à Superiore. Refert autem poſtea Leſſium,
Rebellum, Henriquez,Valentiam,Reginaldum,
& alios.

Thomas Sanchez *de matrim.diſp.*4.*lib.*6.*n.*14.
vbi poſtquam dixit ex aliquibus Authoribus: 81.
Tertiò infertur,ſi filia matrimonium contrahat non
præcedentibus minis,ſolum eo timore, ne patris indi-
gnationem incurrat,eſſe validum: non enim is metus
cenſetur cadens in conſtantem virum. Subiungit
poſtea pro horum ſententiæ moderatione. *Hoc*
tamen moderarer, vt intelligatur quando indignatio 82.
illa patris, vel viri non diu permanebit, ſed ſpes eſt
futuræ reconciliationis: ſi enim teneret probabiliter
diuturnam fore indignationem, & ſemper ſe habitu-
ram patrem,aut virum valdè infeſtum,& indigna-
tum,obiecturumq́; paſſim illam inobedientiam,credi-
derim,eſſe timorem cadentem in virum conſtantem.
Quis enim vir conſtans, aut prudens non reputabit
graue malum ſemper coram oculis habere infen-
ſum patrem, aut virum, aut alium, à quo pendet,
& cum quo ſemper verſaturus eſt:maximè,cùm vix
inueniatur,qui linguam moderari valeat, ne malè ſen-
tiat,peiuſq́; loquatur de eo cui infeſtus eſt. Et confir-
matur, quia vir prudens ita graue hoc exiſtimat,vt
potius eligat,relicta patria,domoq́; paterna exul eſſe.

Quæ

Quæ poſteriora verba, adiuncto eo, quod ſupra
83. dictum eſt *num. 67.* de filio huius patris, ſatis efficaciter ſeruiunt ad intentum. Notat autem
84. Caſtrus Palaus ſupra contra Baſilium Legionenſem, non fuiſſe ſibi contrarium Sanchez, dum *dicta diſp. 6. num. 7.* dixit metum reuerentialem non cadere in virum conſtantem; quia ibi loquitur ſolùm de metu reuerentiali pudoris, & verecundiæ, quem patitur ſubditus Superiori contradicens, non de metu rigidæ tractationis implacidi vultus, & ſimilium. De quibus loquitur *num. 14. relato.*

85. Idem Caſtrus Palaus *ſupra* præmiſſa diſtinctione de metu reuerentiali ſuperius adducta, inquiens: *Si metus reuerentialis primo modo ſumatur, non videtur metus ſufficiens, vt cadat in conſtantem virum. Non enim pudor, & verecundia ita ſubditum occupare debet, vt eius liberam diſpoſitionem impediat; neque pati illum pudorem, & verecundiam, quæ ſtatim tranſeat, eſt malum tantæ conſiderationis, vt obinde contractus reſcindendus ſit. Verum, ſi non ſolùm timet, hanc verecundiam pati, cum negat, ſed continuò, quia continuò ſibi obiici timet, timetque, vt officium, auſterum, & implacidum ſuperiorem habiturum, talis timor ſine dubio cadit in virum conſtantem.*

Ægydius Coninch de matrimonio diſp. 28.
87. dub 2. n. 35. *Diſputant autem Doctores, vtrum metus reuerentialis, aut ortus ex precibus importunis cadat in virũ conſtantẽ. Sed verius eſt, neutrum per ſe cadere in conſtantem, niſi aut ille coniunctas habeat graues minas, aut periculum diuturnæ offenſionis cum aſperitate vultus, & verborum eius, cui reuerentia debetur; hæc enim inferior meritò grauiſſimum malum indicat: aut niſi vtraque coniuncta ſint: tunc enim fortiſſimum animum poſſent concutere, cum grauiſſimum ſit diuturnas, ac continuas preces Superiori ſemper reiicere, cum hoc non fiat ſine periculo grauiſſimæ offenſionis. Aliàs, etſi hæc ſolitariè ſumpta aliquo modo dicantur cogere, non tamen virum conſtantem.*

Paulus Layman *l. 4. tr. 5. de Statu Religionis c. 5.*
87. *n. 6. §. His adde,* dicens de profeſſione Religioſi, de qua eſt eadem ratio, ac de contractu matrimonij, quia ſecundum iura, & Doctores ex vno ad aliud valet argumentum, vt poſt Suarez, & Sigiſmundum de Bononia probat Barboſa *lib. 2. voto 37 n. 7.* hæc *Licet metus reuerentialis propter preces, vel imperium Prælati, aut conſanguineorum,*
88. *plerumq; à Doctoribus non cenſeatur grauis, aut ſufficiens ad infirmandam profeſſionem, ſicut videre eſt, apud Abbat. c. cum virum de reg. n. 8. Couar. in epit. 4. decr. p. 2. c. 3. § 6. n. 8. Sanchez l. 4. de matrim. d. 6. n. 18 contra Nauarrum conſ 89. de Reg. edit. 2. & in Manual. c. 22. n. 50. ſecus tamen eſſe, ſi alia concurrant, quæ difficilè homo à ſe repellere poſſit: puta precum, aut imperij ſæpius repetiti importunitas, adiũctæ frequentes blanditiæ, quæ interdum efficiunt, vt toties cum auctoritate inſtanti homo contradicere omnino non audeat: grauis item offenſio, aut diu duratura indignatio eorum, v. g. conſanguineorum, à quibus hominis vita, aut fortuna dependet, præſertim, ſi minæ expreſſæ adiunctæ fuerint, videlicet nihil amplius ſubſidij præbendũ, ſi ex Religione egreſſus fuerit. Hæc enim vel ſingula, vel certè ſimul iuncta, viri prudentis iudicio, conſiderata etiam hominis conditione, vt ſi rudis, & ad importunitates repellendas minus idoneus ſit, metum iuſtum efficere profeſſionemque irritam reddere poſſunt.*

in Praxi Eccleſiaſt. p. 2. verb. monialis, cap. 5. 89.
Loquens de metu irritante profeſſionem, de qua, vt dixi, eſt eadem ratio, ac de matrimonio: *Adde, quod ſufficit metus reuerentialis coniunctus cum timore incurrendæ grauis, ac diurnæ offenſionis patris ſui ſibi exhibendæ cum aſperitate vultus, verborum, & tractationis.* Quæ verba omninò ad vnguem, & adamuſſim colludunt cum caſu præſenti.

Zacharias Paſqualigus *in deciſ. moral. dec. 125.* 90.
num. 8. Dices: Reuerentialem metum non cadere in virum conſtantem vt cum pluribus docet Sanchez, lib. 4. de matrim. diſp. 6. num. 7. & ideò non impedire ex ſe libertatem diſponendi, ſed tantum ex imbecillitate diſponentis. Reſpondeo, quod quidquid ſit, quando metus reuerentialis concipitur ex ſola qualitate perſonæ, an impediat liberam diſpoſitionem; quando tamen concipitur, non ſolùm ex perſona, ſed etiam ex qualitate petitionis; quia videlicet oſtendit animum omninò determinatum ad obtinendum, quod petitur: tunc certè cadit in conſtantem virum; quod rationabiliter ſibi perſuadet, quod, niſi obſequatur, petens grauiter indignabitur; vnde verecundia coniuncta eſt cũ timore indignationis, & damni, quod poteſt ex ea ſequi: & ideo eſt ſufficiens, vt cadat in conſtantem virum. Imò, ſi non timeret, non eſſet conſtans, ſed temerarius.

Angelus Boſſius ſuperius relatus *cap. 12. n. 99.*
inquiens metum purè reuerentialem, cui non 91.
coniunguntur minæ actuales, vel virtuales, non cenſeri legaliter iuſtum, & cadentem in virum conſtantem, ac proinde non irritare matrimonium; ex hoc enim ſequitur à contrario ſenſu, quod è contra, ſi tali metui reuerentiali adiungantur prædicta, tunc annullare matrimonium. Quid verò intelligat per minas virtuales (quod valde deſeruit ad intentum) ſic explicat *num. 69. Abſque minis, aut præcedentibus verberibus, ſolo iuſſu, aut præcepto, vel precibus eius, cui debetur* 92.
reuerentia, inducitur iuſtus metus, & in virum conſtantem cadens, ſufficiens ad annullandum matrimonium, vel reſcindendos contractus eo metu celebratos, ſi ille (ſiue ſit pater, ſiue dominus, ſiue quilibet alius Superior) ſit terribilis, ſeuerus, & aſper, quique facilè ſæuire ſolet in non obtemperantes voluntati: tunc enim adſunt virtuales minæ. Hæc Boſſius aptè ad caſum.

Bartholomæus de Vecchis *in praxi nouit. d. 13. dub. 12. num. 19.* ibi. *Sicut in muliere ſufficit metus reuerentialis ad reſcindendum contractum, quando* 93.
habet virum rigoroſum, iracundum, & ſolitum inferre iniuriam is, qui illius mandatis non parent, &c. ita pari ratione hic metus reuerentialis cenſetur ſufficiens ad irritandum profeſſionem cauſa huius timoris emiſſam à filio, vel filia talem patrem habente. Quod confirmatur, nam reuerentia cum ſeueritate, & terribilitate cenſetur ſufficiens pro iuſto metu. Quod probat ex Panormitano, & Felino, ac ex Rota coram Ludouiſio ſæpius relata, & ex aliis duobus vna Neapolitana *Profeſſionis* coram Gypſio, & alia *Profeſſionis* coram Pamphylio.

Tannerus *4. part. diſp. 18. quæſt. 3. dub. 2.* ſic:
Metus autem reuerentialis per ſe non grauis, vt 94.
ex communi docent Sotus, Lopez, Henriquez, & Sanchez. Secus, ſi ad metum reuerentialem accedant minæ non inaniter iacturi ſolitæ, vt ex communi docent Henriquez, Lopez, & Sanchez poſt Couarruuiam, &c.

Quia tamen metus eſt difficilis probationis Paſilius *conſ. 53. n. 63.* Seraphynus *deciſ. 771. n. 1.*

tam ex parte illum patientis, cùm in eius animo ſit reconditus, *l. 1. ff. quod metus cauſa*, Ancha-
94. ranus *conſ.* 199. *num.* 1. quàm ex parte incutientis, eum ſecretò, & clam inferatur. Seraphinus *deciſ.* 818. *n.* 3. Ludouiſius *deciſ.* 326. *n.* 1. *cum ſeqq.* Rota *deciſ.* 248. *num.* 1. apud Farinacium *tom.* 2. *conſ.* Ideò pro eo probando ſufficiunt leuiores
95 probationes, indicia, coniecturæ, & veriſimilia. Rota apud Seraphinum, & Ludouiſium relata, & plures Doctores apud Farinacium *tom.* 2. *conſil.* & Barboſam *in votis deciſ. lib.* 3. *vot.* 77. *num.* 52.
96. *& ſeqq.* De huiuſmodi indiciis ergo, & præſumptionibus agendum pro probatione huius metus, ex quo ſimul ea, quæ in hoc matrimonio interuenerunt, expendentur.

Et primo occurrit nimia auerſio animi huius
97. puellæ ad matrimonium cum iſto adoleſcente, quæ arguit efficaciter talem metum. Rota coram Ludouiſio *deciſ.* 326. *num.* 7. & apud Farinacium *deciſ.* 160. *num.* 1. *poſt tom.* 2. *conſ.* ibi: *Maximum autem indicium videbatur nimia auerſio animi Marchioniſſa erga huiuſmodi nuptias.* Eadem Rota *deciſ.* 779. *num.* 1 *p.* 1. *in poſthum.* ibi: *Qua auerſio, & repugnantia Renati multum confert ad metum probandum*, &c. De auerſione porrò puellæ ad hoc matrimonium meridiana luce clarius conſtat
98. ex iis, quæ in facto narrantur, de proteſtationibus, lacrymis, gemitibus, ſuſpiriis, & renitentia adeundi Eccleſiam, & ad lectum cum marito, pallore in facie, quando interrogata à Parocho dixit *ſi*, & quod vix vnquam in faciem aſpexerit, ac quod idcirco idem adoleſcens eam auerſari cœperit, ac tandem, quod in morbum incurabilem inciderit, & proteſtata fuerit patri, ſe nolle cum ipſo viuere, etiam ſi propterea vitam perdidiſſet, cum aliis in caſu relatis.

Secundò, lacrymæ illæ, gemitus, & ſuſpiria iterata, & fermè continua ſignum euidens ſunt,
99. quod inuita, coacta, & meticuloſa celebrauit matrimonium. Ita S. Rota ſæpius, præſertim in relata coram Ludouiſio *deciſ.* 326. *num.* 40. *cum ſequentibus.* Vbi inter indicia metus enumerat mæſtitiam, lamentationes, conquæſtiones, & ſuſpiria. Item *deciſ.* 160. apud Farinacium *tom.* 2. *Conſil.* ibi: *Sed etiam continuæ lamentationes, quas vbiq;, & omni tempore emittebat, ſuſpiria, lacrymæ*, &c. Ac eadem Rota *deciſ.* 779. *num.* 5. *p.* 1. in poſthumis Farinacij ibi: *Quartò de mæſtitia, afflictione, lamentationibus, lachrymis, & ſuſpiriis*
100. *Renati, tam ante, quam poſt*, &c. & alia Rota apud Seraphinum *deciſ.* 819. *num.* 2. illis verbis: *Hanc metus continuationem clarè probant querela, & lachryma ipſius Ludouica tunc temporis recuſantis matrimonium contrahere.* Ex Doctoribus etiam Menochius *lib.* 3. *præſumpt.* 126. *n.* 17. illis etiam verbis: *Quarta coniectura, quando is, qui contraxit, vel contractui conſentit, eo tempore lachrymabatur.* Nec mirum, quia teſte Diogene *in Troade: Suſpirium morſus eſt doloris*, & vt *lib.* 3. *de Ponto elegia* 1. dixit Ouidius, aptè ad hoc intentum.

Interdum lachrymæ pondera vocis habent.

Tertiò fere aſſidua, & continuata repugnan-
101. tia, & reſiſtentia dormiendi cum marito, ex qua nullus prudens non eliciet matrimonium illud inuoluntarium, coactum, inuitum, & meticuloſum fuiſſe. Cum nihil magis appetibile ſit iuuenibus, & adoleſcentulis in ea ætate, quam carnalis coniunctio. Item, quia cum maritalis coniunctio ſit operatio, executio, & effectus matrimonij (D. Thom. *in* 4. *diſt.* 27. *q.* 1. *art.* 1.) ex auerſione ad illam rectè infertur auerſio ad matrimonium. *Cauſa* enim, *& cauſati eſt idem iudicium, l. quominus ff. de fluminibus, l. etſi amicus ff. ad leg. Iul. de adulter. l. ſi autem in fin. ff. de aqua pluu.* Et quia *cauſatum regulatur ſecundum naturam cauſæ.* Baldus *conſ.* 150. *lib.* 5. Tuſchus 102.
concl. 138. *num.* 10. Rota *deciſ.* 287. *num.* 1. apud Farinacium *part.* 1. *recent.* Fuit etiam iſta auerſio conſummandi matrimonium, ſeu accedendi ad lectum cum illo adoleſcente, veluti fuga quædam à domo paterna eo modo, quo puellæ teneræ, & delicatæ fuit poſſibilis. Hanc autem 103.
fugam eſſe manifeſtam præſumptionem diſſenſus matrimonij contracti, probat Rota *dec.* 643. *num.* 16. *part.* 1. *recentior.* Petrus de Barbobus *conſ.* 24 *num.* 7. *inter conſilia matrimon.* Barboſa *in vot. dec. lib.* 1. *vot.* 1. *relate num.* 68. Etiam ſi ſit matrimonium taliter qualiter contractum, quia metus, non ſolùm probatur ex præcedentibus, ſed etiam ex conſequentibus. Prout ſæpius relata Rota coram Ludouiſio *deciſ.* 386. *num.* 42. ex Alexandro de Neuo, & aliis.

Item quartò pallor vultus in iſta puella viſus, 104.
quando in præſentia Parochi conſenſum pro matrimonium hoc viſa eſt præſtare. Etenim talem pallorem vultus, ſicut, & mæſtitiam, indicia eſſe metus, decidit Rota relata coram Ludouiſio, *num.* 42 ex Pariſi, & Petro de Barbobus. Et merito ſane, quia mens per corpus, & faciem pellucet, ſicut fax per laternam, & Sol per vitrum, iuxta illud Pacati *in Panegyrico Theo-* 105.
doſij Imperatoris intimos mentis affectus proditor vultus enuntiat, vt in ſpeculo frontium imago extet animorum. Vnde *de modo viuendi c.* 65. ſic Bernardus: *Facies hominis ſpeculum eſt cordis.* Et Author Catenæ Græcæ circa illud Prouerb. 15. *Cor gaudens exhilarat faciem, in mœrore animi deijcitur ſpiritus*, ſic oppoſitè: *Quando cor gaudet, facies viret, cum autem in mœrore iacet, ſpiritus triſtis, ac terrus incedit.* Maximè autem pallorem metus indiculum eſſe habet Calepinus *verbo pallor* dicens, quod ille *accidere ſolet in ſubito metu.* Ouidius 6 *faſtorum.*

Abſtulerat vires corporis ipſe timor.

Et *Epiſt.* 14.

Vires ſubſtrahit ipſe timor.

Lucanus *lib.* 1. *belli Pharſalic.*

Diriguere metu, gelidus pauor occupat artus.

Pro coronide autem, & maiori eorum, quæ 106.
dicta ſunt, firmitate, illud animaduerſione dignum, quod etiam dato, & minimè conceſſo, quod ea, quæ pro probatione metus, ſeu diſſenſus, qui in hoc matrimonio interuenerunt, adduxi, non probent metum iuſtum, legalem, aut cadentem in virum conſtantem; nihilominus pro comperto eſſe debeat, probare omnino præfatum metum reſpectu puellæ, virginis, quatuordecim annorum, & humanis quibuſcunque auxiliis deſtitutæ; pupillæ, & ſub patris, rigidi, & ſeueri ferula conſtitutæ; ac per conſequens vocari debere hunc metum cadentem *in fœminam conſtantem.* Pro quo ſolum afferenda verba 107.
S. Rotæ Romanæ coram Ludouiſio *deciſ.* 374. ea qua, & aliis eiuſdem Ludouiſij, quia tangunt materiam de quadam illuſtriſſima Marchioniſſa, quæ matrimonium etiam meticoloſum contraxit, plura in huc Conſulto referuntur. Quæ talia ſunt. *Conſiderarunt etiam Domini qualitatem perſonæ tam incutientis metum quam patientis, iuxta*

consilium

conſilium Calder. 1. *de his quæ vi metuſve cauſa*
fiunt. Agebatur enim cum patre potente, ſeuero, ira-
to, & minante, ac ſolito minas exequi contra oppu-
gnantes ſuam voluntatem, &c. (Aliqua prætermit-
to, quæ ad rem non faciunt.) *E contra aderat*
Marchioniſſa filia puella, & virgo, quæ, vt dicunt
teſtes, patrem valde metuebat, & non eſt dubium
minorem metum requiri in muliere quàm in maſcu-
lo, iuxta Gloſſam communiter receptam in cap. cum
locum, verbo metus, de ſponſal. facilius enim in fra-
giliori ſexu metus toleratur, & præſumitur. Aret.
conſ. 24. *poſt num.* 7. *& in debiliori perſona minor*
metus ſufficit. Imola in cap. cum dilectus, poſt num. 8.
108. *de his quæ vi, metuſve cauſa fiunt. Neque eſt verum*
quod in muliere requiratur metus, qui in virum con-
ſtantem cadat, quia ſufficit ille qui cadit in conſtan-
tem mulierem. Anton. de Butr. in cap. conſultationi,
in 4. *notab. & ibi Prepoſit. in vlt. not. Abbas num.* 4.
de ſponſal. Aretinus conſul. 24. *num.* 7. *Roman ſin-*
gul. 229. *Felin. conſ.* 14. *ſub num.* 8. *Dec. in cap. cau-*
ſam matrimonij, ſub num. 7. *de offic. deleg. Boër. deciſ.*
100. *ſub num.* 2. *ad fin. Et ad d. cap. conſultat. quod*
loquendo de muliere requirit metum cadentem in
conſtantem virum, bene reſpondet Prepoſ. & Dec. vbi
suprà. Et, ſi verum eſſet quod indiſtinctè tam in
fœmina quàm in maſculo requireretur metus cadens
in virum conſtantem, inanis eſſet regula, quod metus
probetur inſpecta qualitate perſonæ. Quam conſti-
tuunt Bald. in cap. ſuper eo, in fin. de teſtib. Alber. in
Rubr. ff. ex quibus cauſis maior. num. 1. *Purpur. dict.*
conſil. 579. *num.* 4. *cum aliis adductis in deciſione.*
Hæc Rota appoſitiſſimè ad intentum huius
109. Conſulti. Negans etiam *num.* 10. *& ſeqq.* quod ad
annullandum matrimonium requirantur *minæ*
mortis, aut cruciatus corporis. Non enim inquit re-
quiritur niſi metus cadens in virum conſtantem
(& ad propoſitum *in fœminam conſtantem*) &
quod talis metus relinquitur arbitrio iudicis; &
quod minus metus ſufficiat quando eſt illatus ab
eo, cui reuerentia debetur, & quod minæ iunctæ
cum meto reuerentiali inducant iuſtum metum,
etiam ſi non ſint minæ mortis, & quod ille in-
ducitur ex terribilitate perſonæ, cui reuerentia
debetur; & quod dato quod requireretur metus
mortis, &c. ſufficeret quod paſſus metum ita ſu-
ſpicari poſſet, quia metus iuſtus ex affectu me-
tuentis dignoſcitur, & matrimonium requirit li-
bertatem animi non ſolùm à compulſione, ſed
etiam à timore compulſionis. Quæ etiam con-
gruunt etiam valde caſui præſenti, & tacta ſunt
in ſuperioribus. Ac ferè Tannero ſuperiùs rela-
to, §. *poſterioris generis*.

Illa tamen omnia infirmari quis forſan cre-
110. det, eo quod metus iſtæ videatur omnino eua-
cuatus, & purgatus per verba illa, quibus in Ec-
cleſia exiſtens hæc puella ſignificauit ſe conſen-
tire in matrimonium cum adoleſcente illo, nulla
præmiſſa proteſtatione, aut ſigno metus ſeu diſ-
111. ſenſus. Sed facile hoc corruit. Primò, quia ex
pallore vultus optimè manifeſtauit metum, &
dolorem animi in tali matrimonio contrahen-
do, quia vt dictum eſt ſupra *num.* 105. *Facies ho-*
minis ſpeculum eſt cordis. Secundò, quia ſolitis in-
ſtantiis, & ſuaſionibus ad Eccleſiiam accedere
coacta eſt, præmiſſis etiam ſolitis ſuſpiriis, & ſin-
112. gularibus. Tertiò, quia proteſtationes antece-
dentes talem contractum ſufficientes erant ad
manifeſtationem ſui diſſenſus; nec requirebatur
quod fierent à virgine verecundiſſima in publi-
ca Eccleſia. Rota ſæpius relata coram Ludouiſio
deciſion. 326. *numero* 30. Geminiano, Corneo,
Pariſio, & Couarruuia, quos etiam ſequitur Bar-
boſa *voto illo* 77. *relato numer.* 100. *& ſequentibus*.
Quartò, quia poſtea tempore conſummationis 113.
matrimonij expreſsè proteſtata eſt ſe nolle id fa-
cere. Ex quo etiam manifeſtabatur metus; ſiqui-
dem non ſolum ab antecedentibus, ſed etiam à
conſequentibus manifeſtatur, vt dictum eſt ſupra
ex Rota relata *deciſ.* 326. *n.* 42. & ex Alexandro de
Neuo, quod etiam tenet Pariſius, & alij à Rota
relati, & Barboſa *ſupra n.* 102.

Demùm hæc regula generalis eſt tam pro
hoc, quàm aliis caſibus, quod metus ſemel illa- 114.
tus ſemper durare præſumitur, niſi per actus
contrarios ſublatus doceatur. Bartolus, Iaſon,
Rebuffus, Oſaſchus, & alij, quos refert, & ſequi-
tur Rota *deciſ.* 273. *n.* 5. apud Farinacium, *to.* 2. *conſ.*
crimin. & apud eundem Farinacium *deciſ.* 705. *n.*
2. *in recent. part.* 2. Quod de plano procedit apud
omnes, vigente cauſa, & ratione metus ſemel il- 115.
lati, quæ quandiu durat, ſemper etiam perdurare,
& in omnes actus ſequentes influere præſumitur
metus, prout ex innumeris Authoribus, & S Ro-
tæ deciſionibus probant Genuenſis *in prax. cur.*
Neapolit. c. 105. Boſſius ſupra, *c.* 12. *n.* 406. & Bar-
boſa etiam *ſupra n.* 121. *& vot.* 1. *etiam relato num.*
122. *& ſequentibus*, ac maximè ferè in terminis
huius cauſę Rota coram Ludouiſio *deciſ.* 392. *n.*
2. *&* 3. vbi quod quandiu durat cauſa metus *qui-*
cunque actus fiant, etiam ſi præ ſe ferant liberam
voluntatem, & lætum, iucundumque animum, ne- 116.
dum metum non purgant, ſed potius magis con-
firmant, quodcunque temporis interuallum in-
tercedat. Vnde Oliuerius Beltraminus *in an-*
not. ad huiuſmodi deciſionem Ludouiſij notat
ex deciſione Rotæ 643. *num.* 4. *p.* 1. *recent.*
quod *nec oſcula, nec amplexus, nec alij actus præ*
ſe ferentes liberam voluntatem inducunt purgatio-
nem quando durat eadē cauſa metus. Sic ſimiliter, 117.
quod nec riſus in ipſo actu contrahendi ſit indi-
cium conſenſus, aut purgationis metus, vt ex Ab-
bate antiquo, Ioanne Andrea, Butrio, Imola, &
aliis probat Genuenſis *ſupra* Barboſ. *vot.* 1. *relat. n.*
107. afferens ex Alciato *conſ.* 5. *num.* 38. *l.* 1. illud:
Quāuis in deſponſatione interuenerit riſus, vel oſcu-
la præſumitur tamen durare metus, & fingere riſum.

Quia verò inquiri poteſt quandiu cenſeatur
durare cauſa metus ad effectum hunc auferendi
liberum conſenſum ab actibus ſequentibus, &
impediendi actus meticuloſi ratificationem, ve- 118.
riſſima ſententia eſt tandiù durare iſtam cau-
ſam metus quandiù durat eadem cogendi, & no-
cendi poteſtas illius qui ab initio metum intulit.
Ita ex aretino. Socino, Boerio, Sanchez, et pluri-
bus Rotæ deciſionibus probat Boſſius *ſupra n.*
410 Maximè Rota illa relata coram Ludouiſio
deciſ. 392. *n.* 5. *&* 6. dicit metus cauſam durare do-
nec viuit ille qui metum intulit, & ille qui me-
tum paſſus fuit non eſt in ſui plena libertate, ſed
ſub poteſtate illius, qui metum induxit. Quod
etiam habet Rota *deciſ.* 859. *n.* 2. apud Seraphi-
num, & *deciſ.* 863. *n.* 2. *&* 3. apud eundem, quarum
deciſionum hæc eſt ratio, quia paria ſunt quod
quis compellatur, vel quod compelli poſſit, *l. no-* 119.
uiſſimè, ff. quod falſ. tut. geſtum. Cum autem aliquis
eſt ſub poteſtate illius, qui ſemel illum ad ali-
quid faciendum compulit cùm poſſit iterum
compelli, cenſetur compulſus. Quia *in cauſis* (in-
quit Caſſiodorus 3. *var. epiſt.* 36.) *ſemper eſt ſpecta*
potentiæ?

Ex quibus omnibus non ſolùm habetur me-
120. tum incuſſum puellæ, de qua in caſu, à parte, mediante illa fœmina, cum per nullum actum contrarium doceatur ſublatus; & permanſerit cauſa illum inferens, pater ſcilicet, & ipſa fœmina; & puella ſemper fuerit ſub patris poteſtate; imò pluribus actibus poſitiuis, lachrymis videlicet, auerſione ad maritum, infirmitate, & aliis relatis videatur confirmatus, præſumendum eſſe ſemper manere, nec vllo modo purgatum aut euacuatum fuiſſe. Sed etiam ea, quæ pro contraria parte afferri poſſunt: nihil omnino ipſam releuare.

Primò enim ſi dicatur conſenſum in copu-
121. lam purgaſſe talem metum, facilè corruit ex dictis; cum non ſolùm propter proteſtationẽ antecedentẽ, ſed & propter lacrymas & ſuſpiria, quæ poſtea ſecuta ſunt, clarè demonſtretur inuitam, coactam, & meticuloſam fuiſſe; ſed etiam quia adhuc quando voluntaria fuiſſet, non idcircò euacuatus eſſet metus dum puella erat ſub pote-
122. ſtate patris, & fœminæ, qui metum à principio incuſſerunt. Vt tradit Rota *deciſ.* 863. *num.* 7. & 873. *num.* 1. apud Seraphinum, referens ſe ad Rotam in Ianuenſi *Matrimonij* coram Pamphylio, & in Nicienſi *Matrimonij* coram Gypſio. Et alia Rota in vna Veneta *legitimitatis* apud eundem Seraphinum, quam ſequitur relatus Barboſa *eo vot.* 1. *num.* 123. & 124. Et in terminis Nouarius *in collect.* 34. *num.* 3. Sicque deciſum refert in Curia Archiepiſcopali Neapolitana Riccius *deciſ.* 15. *part.* 2.

Item ſecundò, ſi dicatur purgatum fuiſſe ta-
123. lem metum per cohabitationem per notabile tempus. Etenim durante eadem cauſa metus, & poteſtate cogendi in eo, qui ipſum primò intulit, & deficiente plena libertate recedendi, non præſumitur metus purgatus etiam per longam cohabitationem. Rota in Tolerana *Matrimonij* coram Seraphino *deciſ.* 873. & 887. Sanchez *lib.* 4. *de matrim. diſp.* 18 *num.* 7. Boſſius *ſupra num.* 412. & 417. ex aliis Doctoribus.

Quod idem reſpondendum, ſi dicatur tertiò,
124. quod, ſi voluiſſet, puella potuiſſet aufugere, & in aliquo Monaſterio recludi, ac ſic effugiſſet vim ſibi illatam. Optimè enim reſpondet Rota in Nicienſi *Matrimonij* coram eodem Seraphino *deciſ.* 771. *num.* 12, dicens appoſitè ad noſtrum caſum, hanc obiectionem eſſe *nullius momenti, inſpecta ætate, & qualitate puellæ, quæ ſola nunquam*
125. *auſa fuiſſet talem fugam, ne animo quidem, concipere, cum eſſet ab omnibus deſtituta, & à familia protomedici* (intellige pro hoc caſu, *patris*) *cuſtodia.* Et *in deciſ.* 873. *num.* 2. coram eodem ibi: *Quod autem dicitur, eam aufugere potuiſſe, eſt omnino ridiculum conſiderata ætate puellæ.* Fauet etiam alia Rota coram eodem *deciſ.* 887. Addit alia Rota apud eundem *deciſ.* 881. & ſequitur
126. Boſſius *ſupra* 421. ex Præpoſit. *in cap. ad id quod num.* 1. *de Sponſabilibus.* Dato quod aufugiſſet, non tamen ideo ceſſaret cauſa metus, quandoquidem duraret eadem ſuperioritas patris valde potentis ſuper filiam. Sicut (inquit Additionator Præpoſiti) ex eo quod vxor alicuius fugiat
127. è domo mariti ad aliquod Monaſterium, non propterea ceſſat ſuperioritas mariti in ipſã. Rota, & Boſſius *ibid.* Idem reſponderi poteſt ad aliam obiectionem, quæ fieri poſſet, ſcilicet potuiſſe hanc puellam recurre ad Magiſtratum Ci-
128. uitatis, & ita liberari à metu ſibi incuſſo. Hoc enim videtur chimæricum, ſpectata ætate, & qualitate puellæ, & potentia, ac authoritate magna patris. Rota coram Ludouiſio 316. *num.* 34.

Corruunt pariter ex dictis adducta pro parte
cõtraria in principio huius Conſulti. Primò qui- 129.
dem illud de matrimonio rato, & conſummato, & ſi enim ſit veriſſimum omni iure indiſſolubile eſſe; ſed intelligendum id eſt cum grano ſalis, quando ſcilicet non conſtat, prout in præſenti conſtare videtur ex antecedentibus, conſequentibus, & concomitantibus, inuoluntariè, inuitè, coactè, & meticuloſè celebratum eſſe; quando enim tale fuerit, ex praxi Eccleſiæ, communi DD. ſententia, & omnium Tribunalium, maximè S. Rotæ Romanæ vſu etiam conſtat, diſſolui poſſe, imò non diſſolui, ſed declarari diſſolutum, caſſum, irritum, & inane fuiſſe.

Similiter illud de dubio huius matrimonij,
quo caſu pro ipſius valore iudicandum eſt, ex 130.
dictis etiam corruit. Etſi enim id veriſſimum ſit in dubio ſpeculatiuo, ſeu etiam practico, quando æqua lance pro vtraque parte probabiles poſſunt eſſe rationes; non tamen quando pro parte matrimonium impugnante ſunt adeo graues, & efficaces, vt moraliter certa reddatur nullitas ipſius, prout in præſenti contingit; accedentibus præſertim S. Rotæ deciſionibus, quæ adductæ ſunt, & in ſimilibus ferè terminis matrimonia irrita, & caſſa fuiſſe, iudicarunt.
Vnde Rota coram Seraphino in vna Toletana 131
Matrimonij deciſ. 893. *num.* 32. inquit: *Neque debemus in hoc matrimonio procliues eſſe in eius fauorem, iuxta cap. vlt. de re iudic. quia, cum conſtet metu eſſe contractum, non debemus ei fauorem, vt bene tradit Purpurat. in conſil.* 579. *num.* 16. *lib.* 2. *nam nuptiæ coactæ malos exitus habere ſolent, cap. cum locum de ſponſalibus cum aliis deductis per Riminald. iunior. in conſil.* 362. *num.* 50. Item alia
Rota *deciſ.* 246. *num.* 17. apud Barboſam *vot.* 1. 132.
relato num. 137. etiam habet: *Nec eos monuit, quod in dubio pro validitate matrimonij pronunciandum eſt, nam ſtantibus prædictis ſumus extra probabilem dubitationem, nec procliues eſſe debemus in fauorem huius contractus, alieno impulſu potius, quam propria inductione celebrati.* Hinc Alexander *in conſ.* 98. *in princip. vol.* 3. rectè ait: *Nec minus peccatum eſt iungere non coniungendos, quàm ſeparare*
non ſeparandos, vt notatur, *in cap. iurauit de* 133.
probat. cum ſimilibus per Pariſium, *conſ.* 58. *n.* 47. *vol.* 4. & Monaldus *conſ.* 6. *n.* 14. *part.* 2. inquiens: *Et in hoc multum oneratur conſcientia Iudicis, cum æque fauor ſit, diſſoluere matrimonium contra legem Dei contractum, ſicut legitimum confirmare.*

Id porrò, in quo Sacra Rota, & Authores relati fundantur ſcilicet: *Nuptiæ coactæ malos exi-*
tus habere ſolent, ſeu prout *in cap. cum locum de* 134.
ſponſal. dicitur: *Ne per timorem dicat, ſibi placere, quod odit, & ſequatur exitus, qui de inuitis ſolet nuptiis prouenire*; quia ſanè, quod quis non diligit, facilè contemnit, *cap. præſens* 20. *q.* 3. de quo Farinacius *p.* 4. *deciſ.* 69. *num.* 16. Cœnedus *ad decretal. collect.* 161. *n.* 1. In hoc matrimonio ad vnguem adimpletum videtur, cum con-
ſter, puellam pergraui infirmitate ex paſſione 135.
animi prouenienti torqueri: inter ipſam, & coniugem diſſidia, & odia exorta fuiſſe: & ipſum à patria exulare, patre puellæ iam, & ſi ſerò ſciente, & conſentiente, fuiſſe coactum. Et ſanè, ſi iuxta commune axioma iuris: *Exitus acta probat,*

probat, *l. quidam ff. de rebus dubiis*, *l. cum Sylla-*
136. *nianum*, *C. de his quibus*, & aliis iuribus rectè infertur matrimonium, quod tales exitus habuit in principio malè contractum fuiſſe.

Id quoque, quod tangitur de matrimonio reuiuiſcente per copulam animo maritali factam
137. his temporibus nihil iuuat, quando ad verum matrimonium requiritur conceuſus per verba de præſenti coram Parocho, & teſtibus expreſſus, iuxta doctrinam Tridentini. Vnde Rota coram
138. Ludouiſio *deciſ.* 395. in ſimili cauſa de matrimonio per vim, & metum celebrato determinauit tale matrimonium non reuiuiſcere, niſi de nouo cum ſolemnitatibus ab Eccleſia requiſitis celebraretur; conformiter ad declarationem Sacræ Congregationis Concilij, & aliam Rotæ deciſionem in Toletana *matrimonij* coram Seraphino, ac doctrinam Victoriæ, Gutierrez, & aliorum, *quorum rationes* (inquit Rota) *placuerunt*
139. *Dominis*, *quicquid in contrarium dicat Moder. Cordub. lib.* 2. *de matrim. diſp.* 37. In hoc notans, & ſi nomine patriæ Thomam Sanchez, qui oppoſitam ſententiam tenuit. Quod maximè procedit, quando in celebratione matrimonij
140. defuit conſenſus; nihil enim eſt, à quo ira dependeat, quàm à conſenſu. *cap. tua nos in fin.* vbi *Gloſſ. pen.* Ant. de Butreo *num.* 10. *& ſeqq.* Abbas *n. vlt. deſponſal.* Rota eadem coram Ludouiſio. Adde, dato quod ſubſiſteret ea doctrina, ſolùm
141. eſſet pro caſu, quo copula fuiſſet ſpontanea, & non coacta, qualis non præſumitur ea, quæ in præſenti potuit contingere, provt ex proteſtationibus antecedentibus, lacrymis, & ſuſpiriis ſequentibus, de quibus in caſu colligitur. Illud etiam, quod affertur in obiectione de matrimo-
142. nio præcedente, etiamſi celebratum eſſet per vim, & metum, ſolùm videtur applicandum ad caſum, quod vir, ſeu ſponſus cogeretur coire cum ſponſa, non pro contrario, in quo ſponſa cogeretur coire cum ſponſo. Menochius *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 1. *&* 4. Boſſius *ſupra cap.* 3, *num.* 79.
143. Similiter id quod affertur de nullitate proteſtationum, eo quod eſſent contrariæ facto, & ceſſarent per actum ſubſequentem contrarium,
144. infirmatum eſt ex dictis *num.* 47. Sicut, & infirmum illud eſt, quod proteſtans ſi non repetat in omnibus proteſtationem cenſetur ab ea receſſiſſe. Hoc enim ſolùm eſt admittendum in Iudicialibus proteſtationibus, iuxta reſoluta per Mohedanum *dec.* 2. *de Iudic.* Ludouiſium *deciſ.* 44.
145. *num.* 8. non tamen in præſenti caſu, quando agitur de metu illato ad conſenſum. Tunc enim non requiritur proteſtatio pro omnibus actibus, ſed ſufficit aliqua, vel aliquæ præcedentes. Geminianus *conſ.* 15. Pariſius *conſ.* 60. & Couarruuias, quos refert, & ſequitur Rota relata coram Ludouiſio *dec.* 316. *num.* 30. & adhæret Barboſa *vot.* 77. *relat. n.* 99 *&* 100.

Quod etiam iudicandum de eo quod additur
146. de inſtantiis, & ſuaſionibus, quod ſcilicet non eſſent importunæ, neque moleſtæ, & dato quod eſſent, quod non poſſent habere tantam vim, vt virum conſtantem commouere poſſent, conſtat ex dictis ſupra *num.* 54. *&* 55. præſertim, quia ad minus tales preces ſufficientes eſſent mouere *fœminam conſtantem*, puellam videlicet virginem, & teneram ſub patria poteſtate conſtitutam, & ab ipſo media illa fœmina illuſtri inſtanter ſollicitatam, iuxta tacta etiam in ſuperioribus.

Vbi etiam *à num.* 73. qualiter timor reuerentialis adminiculatus, provt contigit in præſenti ſufficiens fuerit ad cauſandum grauem metum, tollendum conſenſum, & irritandum matrimonium; reſpectu ſcilicet conſtantis fœminæ, vt Tannerus *ſupra* dicit. 147.

Illud prætcrea, quod adiungitur de pallore in facie tempore proferendi verba neceſſaria pro matrimonio, item lacrymas, & ſuſpiria, ac gemitus vera fuiſſe, non ficta, neque ex alio capite dimanaſſe, quàm ex dolore, diſplicentia, & metu talis matrimonij, ea quæ adducta ſunt in caſu, & circumſtantiæ antecedentes, & conſequentes matrimonium, morbus, ſeu infirmitas puellæ, diſſidia, & odia inter ipſam, & coniugem ſibi copulatum plus æquo demonſtrant. Quibus addendum potius rubedinem, quam pallorem ſignum eſſe pudoris, filia Ariſtotelis teſtante: *Optimus color eſt, quem pudor gignit in genis.* Rubedo videlicet, non pallor; qui potius triſtitiæ, & timoris index eſt. De quo Calepinus, & Theſaurus linguæ Latinæ, *verbo Pallor.* Sed quid in hoc morandum? ſiquidem, *vbi timor ibi pudor.* Eraſmus *Chiliad.* 1. *cent.* 2. 148.

Communicationem quoque illam huic puellæ factam de referenda patri contradictione ipſius, quod non fuerit mera intimatio, aut propoſitio reuerentiæ, & obedientiæ patri debitæ, ſed potius implicitè, & virtualiter ſaltem de malo aliquo graui à patre ipſi infligendo ſi non obtemperaret ſuæ iuſſioni, cuncta quæ anteceſſerunt, & ſubſequuta ſunt de proteſtationibus, lachrymis, pallore in facie, & aliis quæ tacta ſunt, ſatis ſuperque demonſtrant. 149.

Quia tamen ea quæ adduxi non ſolùm contendere videntur matrimonium hoc in foro conſcientiæ inualidum fuiſſe, ſed & in foro externo à Iudice legitimo diſſolui poſſe, ſeu potius declarari caſſum, & irritum à principio; cum forus externus quãdo non innititur falſæ præſumptioni ſemper colludat interno, ipſumque ſequatur, vt aduertunt Sotus 4. *de iuſt. q.* 5. *art.* 3. Couarruuias *cap. Cum eſſes num.* 7. *de teſtam.* Ledeſma 2. *p.* 4. *q.* 18. *art.* 1. *dub.* 12. & Sanchez *lib.* 1. *de ſponſal. diſp.* 5. *num.* 20. ideo adnimaduerſione dignum cenſeo, quod caſu quo matrimonium hoc per legitimam Iudicis authoritatem diſſoluatur, nullam prorſus perinde honeſtati, & decori puellæ nobilis, & quæ illud contraxit, & conſummauit, notam, aut maculam contingere poſſe. Nedum quia vt colligitur *ex l. his verb.* 18. §. *Interdum, ff. de hered. inſtit.* in omnibus quæ quacunque ratione permittuntur *ius honeſtatis cenſetur reſeruatum.* Sed & quia, cum matrimonium illud præcedens *in facie Eccleſiæ* celebratum ſit, ſiquidem coram Parocho, & teſtibus, denunciationibuſque præmiſſis, quod eſt in facie Eccleſiæ celebrari, iuxta Nauarrum *in ſum. cap.* 22. *num.* 70. Coronam Confeſſorum 4. *p. de matrim. cap.* 8. *num.* 18. & Sanchez *lib.* 3. *de matrim. diſp.* 15. *num.* 20. nemo prudens dicere poteſt illud conſummaſſe, vel legem decoris notam puellæ indidiſſe; ſicut nec alij contractus ab Eccleſia in foro externo recepti, & approbati illam inurere poſſunt. Et ſanè ſi fœmina, quæ vni tantùm ſe ſubiecit etiam luxurioſè non poteſt dici turpis perſona, vt probat Ricciullus *in tract. de perſonis quæ in ſtatu reprobo verſantur lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 13. profectò, imò incomparabiliter maiori ratione puella nobilis, honeſta, & verecunda, quæ 150. 151. 152. 153.

inuita,

inuita, & coacta matrimonium legitimè figuratum cum vno contraxit, & conſummauit ab omni turpitudinis labe immuniſſima erit. Quod
154. idem de marito illam ducente eodem iure affirmari debet: nunquam enim fœmina per legitimum putatum matrimonium violata notam aliquam dedecoris ſecundo viro attulit. Pro quo egregia adeſt hiſtoria 2. *Reg. cap.* 3. in nobiliſſi-
155. mo, & inter Reges ſuperclariſſimo Dauide, qui cum Michol filiam Saulis ſibi deſponſatam iniuſtè à patre ſublatam, & Phaltiel filio Lais in matrimonium datam, ac ab ipſo violatam agnouiſſet; nihilominus mortuo Saule ad Iboſeth Saulis filium nuncios miſit dicens, *Redde vxorem meam Michol, quam deſpondi mihi centum preputiis Philiſtum.* Repetiit ergo vxorem, & iterum accepit ſine vlla honeſtatis nota quod corrupta fuiſſet ab alio viro, quia videlicet id contingerat per matrimonium vi celebratum; quæ ad hoc intentum valdè deſeruiunt: ſicut, & illa Leonis
156. Papæ *can. cum per bellicam,* 34. *quæſt.* 1. *Redeant ergo in ſuum ſtatum voluntaria redintegratione coniugia: neque vllo modo ad opprobrium malæ voluntatis trahatur, quod conditio neceſſitatis extorſit.*

Quia tamen plura ex his, quæ dicta ſunt, ex
157. aliquibus S. Rotæ Romanæ deciſionibus coram Ludouiſio poſtea Gregorio XV. Summo Pontifice, extraxi, eas hîc placuit adiungere pro ſtudioſo lectore; ſunt etenim pro caſu ferme ſimili.

Hiſpalen Matrimonij de Alcalà.

Lucæ 18. *Iunij* 1607.

Coram Ludouiſio.

ARGVMENTVM.

Metus in filia matrimonium contrahente ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

Metus probatio maximè pendet ex eo, an extiterit principium meticuloſum. num. 1.

Metus eſt difficilis probationis. n. 2.

Metus dicitur, quaſi mentem terrens. n. 3.

Metus maximè eſt difficilis probationis, quando infertur à patre filiæ ſecum habitanti. n. 4.

Metus huiuſmodi probatur ex leuioribus probationibus, & ex teſtibus domeſticis, & aliàs inhabilibus, ac etiam ex indiciis, & coniecturis. n. 5.

Metus valde arguitur à veriſimili, ſicut etiam è contra à veriſimili excluditur. n. 6.

Metus probatur ex magna animi auerſione, & repugnantia circa actum geſtum. n. 7.

Metus in muliere reſpectu matrimonij contracti colligitur ex declaratione, quam fecerat de nubendo cum alia diuerſa perſona. n. 8.

Metus probatur ex lamentationibus, & proteſtationibus. n. 9.

Metus arguitur ex qualitate perſonæ tam incutientis, quàm patientis metum. n. 10.

Metus ſolus reuerentialis iuxta magis communem opinionem non ſufficiat ad annullandum matrimonium, iunctus tamen cum alio etiam leui metu ſufficit. n. 11. & n. 31.

Metus illatus à perſona, cui debetur reuerentia, eſt multum conſiderabilis, quando illa perſona erat multum terribilis, & ſeuera. n. 12.

Metus reuerentialis ſufficit, quando vnà cum reuerentia concurrunt importunæ, & continuæ perſuaſiones, quia illæ iuſtum metum inducunt. n. 13.

Metus valde incutitur ex indignatione. n. 14.

Virginali pudori non conuenit eligere ſibi maritum inſcio patre. n. 15.

Metus illatus ex propria culpa non debet prodeſſe. n. 16.

Fallit in matrimonio, quod nullum eſt propter metum, licet metuens in illum culpa ſua inciderit. num. 17.

Metus inducitur ex minis illatis à perſona, cui debetur reuerentia. n. 18.

Metus inducitur ex minis de nece, & de priuatione ſucceſſionis. n. 19.

Melioramenta, & augmenta primogenituræ ſpectant ad liberam diſpoſitionem meliorantis. n. 20.

Metus iuſtus inducitur etiam ex amiſſione magni lucri. 21.

Succeſſio paterna dicitur, quaſi debita filiæ, & illius priuatio ſonat potius in damnum, quàm in l ... criamiſſionem. n. 22.

Metus inducitur ex minis paternis, etiamſi non fuerint factæ in faciem filiæ, dummodo fuerint ei notificata. n. 23.

Metus redditur veriſimilis attenta perſona metum patientis. n. 24.

Metus minor requiritur in muliere, quàm in maſculo. n. 25.

Metus minor exigitur in minore, quàm in maiore, num. 26.

Metus eò magis eſt conſiderabilis, ſi conſtat, quod metum paſſus valdè metuebat illum, qui metum incuſſit. n. 27.

Metus minor ſufficit in filia matre carente, & non habente perſonam, quæ illam conforteret. n. 28.

Metus, & incuſſio arguitur à ſolito. n. 29.

Metus, licet non probetur ex proteſtationibus, valdè tamen ex illis coadiuuatur; etiam ſi non ſint factæ in ipſo actu, nec parte præſente. num. 30. & num. 43.

Metus arguitur, quando contrahens non erat in ſua libertate planè conſtitutus. n. 31.

Metus arguitur ex diligenti cuſtodia facta perſonæ metum paſſæ. n. 32.

Item arguitur ex prohibitione commertij, & loquelæ. n. 33.

Metus iuſtus dicitur quando non poteſt adiri Magiſtratus ſicut è contra non eſt iuſtus metus quando poteſt adiri. n. 34.

Metus multum præſumitur ex ſerie facti, & ex circumſtantiis. n. 35.

Metus arguitur ex modo inſolito, & ex nimia feſtinatione. n. 36.

Metus præſumitur interuenisse in matrimonio, quod fuit celebratum ianuis clauſis. n. 37.

Item aſtantibus hominibus armatis. n. 38.

Metus præſumitur in matrimonio, quod fuit celebratum nullis interuenientibus conſanguineis. n. 39.

Metus præſumitur contractum matrimonium ex lamentationibus, & conqueſtionibus. n. 40.

Item ex lacrymis. n. 41.

Metus in contractu matrimonij arguitur non ſolum ex præcedentibus, ſed etiam xe ſubſequentibus. n. 42.

Metus adhibitus in ratificatione arguit etiam violentiam in ipſo contractu adhibitam. n. 43.

Metus, poſtquam eſt probatus, difficile eſt probare contrarium. n. 44.

Teſtes

Teſtes duo deponentes de metu præferuntur mille deponentibus de libera voluntate. n. 45.

Metus probatur ex teſtibus ſingularibus. n. 46.

Minæ probantur ex teſtibus ſingularibus. n 47.

Reſtitutio vxoris non eſt impedienda marito, non obſtante quacunque exceptione, etiam notoria n. 48.

Arbitrium minuit iuris rigorem, & operatur, vt poſſit cumulari petitorium cum poſſeſſorio reintegrandæ. n. 49.

DECISIO CCCXXVI.

1. QVONIAM vbi de metu agitur, attendi debet in primis (ſi adſit) principium meticuloſum, à quo cætera ſubſecuta regulantur, *vt admonet Barbat. conſ. 54. col. 12. in fin. lib. 1. & poſt eum Riminal. Iun. conſ. 77. poſt. n. 29. inter conſ. matrim.* ſumma ratione Domini ſtatuerunt, vt ante omnia particulari dubio diſcuteretur. An conſtet de metu Marchioniſſæ de Alcalà ab initio contracti matrimonij cum Don
2. Philippo de Aragon, & de Guzman, quod vtraque parte infirmante, omnibus idem ſentientibus, fuit affirmatiuè reſolutum, pro reſolutione autem præmittebatur, metum eſſe difficilis probationis. *Pariſ. conſ. 53. num. 63. lib. 4. Menoch. de arbitr. caſ. 116. num. 17. dixit Rota in vna Nicien. Matrim. 6. Martij 1587. coram Illuſtriſſ. Card.*
3. *Seraphino*, tam ex parte illum patientis, cum in eius animo ſit reconditus. *l. 1. ff. quod met. cauſ. Anchar. conſ. 299. num. 1. Alciat. conſ. 5. num. 25. lib. 1.* Dicitur enim metus, quaſi mentem tenens, *Ant. de But. in cap. ad audientiam. num. 14. in fin. De his quæ vi metuſue cauſ. fin.* quam ex parte in-
4. ferentes cum ſecreto, & clam inferatur. *Alciat. reg. 3. præſ. 7. num. 3. & conſ. 5. n. 9. lib. 1. And. Gail. obſeruat. 93. num. 19. lib. 2.* præſertim, quando infertur à patre filiæ ſecum habitanti. *Corn. conſ. 124. num. 4. lib. 3. Purpur. conſil. 579. num. 11. in fin. &*
5. *num. ſeq. Socin. Iun. conſil. 47. ſub num. 33. lib. 3.* Et propterea in eo leuiores probationes ſufficiunt. *Corn. d. conſ. 124. ſub num 4. Aiba conſ. 77. num. 9. Alciat. & Andr. Gail. vbi ſupr.* admittuntur teſtes domeſtici. *Purp. d. conſ. 579 num. 11. in fin. & n. ſeq.* & qui aliàs non admitterentur. *Alex. conſ. 156. num. 15. lib. 5.* & etiam indicia, & coniecturæ. *Anchar. conſil. 299. ſub n. 1. Alex. conſ. 98. num. 6. lib. 3. Dec. in l. in omnibus num. 7. ff. de reg. iur. Ruyn. conſ. 121. num. 12. lib. 4. Pariſ. conſil. 60. n. 21. lib. 4. Cepoll. conſil. ciuit. 2. num. 5. Corn. d. conſil. 124. ſub num. 4. Socin. Iun. conſ. 77. num. 45. lib. 1. Purp. d. conſ. 579. num. 12. Grat. qui dicit communem conſ. 38. num. 25. lib. 2. fuit dictum in illa Nicien. Matrimonij, & in vna Romana legatorum 13. Nouemb. 1595.*
6. *coram bon. mem.* Et multum in eo valet argumentum ductum à veriſimilibus. *Bald. conſ. 364. ſub num. 5. lib. 3. Anchar. d. conſ. 299. num. 3. Pariſ. conſ. 139. num. 21. in fin. & num. 27. lib. 4. Rimin. Sen. conſ. 15. n. 18. & ſeq. Aym. conſ. 49. n. 5. Rolan. conſ. 100. n. 118. lib. 4.* ſicuti è contra à veriſimili arguitur libertas animi, & quod ſpontè, & libenter fiat. *Syluest. Aldob. conſ. 23. num. 34.* præſumitur enim metu, & coactè feciſſe, qui facit actum quem veriſimiliter non feciſſet. *Pariſ. conſ. 53. n. 46. lib. 4. & d. conſ. 139. n. 20. Aym. d. conſ. 49. num. 4. Albat. conſ. 77. num. 24. Rolan. d. conſ. 100. num. 112. Menoch. præſump. 4. num. 13. lib. 3.* ſicuti è contra ceſſat metus præſumptio in actu, quem aliàs veriſimiliter fuiſſet facturus. *Bald. de Sch. in princ. num. 27. circa medium.* Hoc argumento vſi ſunt Domini veriſimilitudinem deducendo à nimia animi auerſione, & repugnantia, quæ erat in Marchioniſſa nubendi cum Don Philip- 7.
po, prout in terminis arguit, *Rim. Iun. d. conſil. 77. ſub num. 24. inter conſil. matrim. poſt. Alex. quem allegat.*

Animum autem Marchioniſſæ alienum, & 8.
contrarium probat, primò cedula ſcripta, & ſubſcripta manu ipſius, in qua promittebat nubere Don Franciſco de Zuniga, & ad ipſum tranſmiſſâ, velle enim nubere Don Franciſco, erat nolle nubere Don Philippo, *argumento c. gaudemus, de diuort.* Tantò magis, quia vt deponunt 2. 3. & 4. Teſtis ſuper 2. artic. benè informati de animo Marchioniſſæ, non tam fecerat prædictam cedulam, vt nuberet Don Franciſco, quàm vt ſe liberaret è periculo nubendi Don Philippo, quod eſt etiam multum veriſimile, tum quia cedula ſcripta, & tranſmiſſa fuit pendente tractatu matrimonij cum Don Philippo, tum quia non apparet, quod Marchioniſſa vnquam fuerit conqueſta, quod impediretur nubere Don Franciſco, cum tamen continuæ ſint lamentationes, quod inuita cogeretur contrahere cum Don Philippo.

De veritate autem cedulæ, & quod eſſet ſcripta manu Marchioniſſæ, dubitari non poteſt, cum de ea deponant primus, ſecundus, tertius, quartus, & quintus Teſtis ſuper 2. artic. quorum aliqui viderunt eam, dum ſcriberetur, aliqui ſcriptam, & habent bene notam eius manum, aliquibus Marchioniſſa expoſuit, ſe illam ſcripſiſſe. Et, ſi non fuiſſet ſcripta manu ipſius non ita fuiſſet turbatus, & in furorem raptus Marchio pater, quando illi fuit oſtenſa, nec ita fuiſſet ſollicitus, quod Marchioniſſa illam negaret, & manum contrafaceret, vt dicunt teſtes in Summario Marchianiſſæ *num. 3.*

Nec refert, quod Marchioniſſa cedulam negauerit, quia, vt dicunt teſtes, fuit vi, & metu compulſa ad negandum, prout etiam eodem metu territa nouerca negauit, ſe cognoſcere, An eſſet manu Marchioniſſæ conſcripta, vt ipſa teſtatur ſuper 2. art. Secundo, & apertius repu- 9.
gnantiam animi declarant lamentationes, & proteſtationes continuæ, quibus cum iuramento, & maximis imprecationibus negabat, ſe vnquam nupturam Don Philippon, quæ ſicut declarant animum Marchioniſſæ alieniſſimum à contrahendis dictis nuptiis. *l. ſi quis, §. plerique ff. de relig. & ſumpt. fun. l. ſi mihi, & tibi, §. interdum. ff. de leg. 1.* ita remouent conſenſum à contractis. *l. ſi quis in principio teſtam. ff. de leg. 3. Natta conſil. 451. n. 20. & dixit Rota in vna Toletana matrimonij 3. Martij 1589. corã Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino.*

Et quoniam multum inſpici debet qualitas 10.
perſonæ, tàm incutientis, quàm patientis metum. *Calderin. conſ. 1. circa prin. verſ. ſecundo quod metus, ſub tit. de his quæ vi metuſuè cau. fin. cum aliis, quos refert, & ſequitur Tiber. Decian. conſ. 30. num. 24. lib. 4. Surd. deciſ. 194. num. 3.* Inferens metum in caſu iſto eſt pater, cuius ſolam reuerentiam in filio pro iuſto metu ſufficere voluerunt, *plures relati à Menoch. conſ. 1. num. 492. & ſeq.* quorum opinio, licet communiter non 11.
recipiatur, negari tamen non poteſt, quin propter huiuſmodi reuerentiam minor metus requiratur. *Franc. Marc. deciſ. 1090. num. 2. part. 1.* & quod non ſufficiat iunctis adminiculis. *Alciat. conſ. 1,*

conſ.1.num. 15. lib.8. & dixit Rota in Valen. profeſſionis 17. April. 1570. coram Illuſtriſſ. Cardin. Lancelloto.

Accedit, quod Marchio, vt dicunt teſtes,
12. erat multum terribilis, aſper, & ſeuerus, quæ
qualitas præcipuè in perſona, cui debetur reuerentia, eſt multum conſiderabilis. *Alba poſt Ang. quem allegat conſ. 77. num. 19. Felin. con. 14. ſub num. 9. verſ. & aduerte ad perſonam iſtam patris, Iaſ. ex mente Bal. quem allegat conſ. 3. col. penul. verſ. non obſtat dictum Bal. lib. 1. deciſ. Pedem. qua alios cumulat, & de communi teſtatur 179. poſt num. 10. Hond. conſ. 29. ſub num. 36. lib. 1. Quam qualitatem magni fecit Rota in vna Neapolitana profeſſionis 15. Iunij 1598. coram bo. me. Gipſio.*

Nec in contrarium faciunt teſtes aduerſarij, dicentes, quod erat homo placidus, quia non loquuntur, quando erat iratus, & quando contraue-
13. niebatur eius voluntati, vt loquuntur teſtes Marchioniſſæ, ſed quando erat ſedato, & tranquillo animo eum reuerentia paterna concurrunt importunæ, & continuæ perſuaſiones, quibus nomine patris ſolicitabatur, tam à nouerca, quàm à quodam Sacerdote, quæ ſufficiunt ſine minis, & verberibus. *Affl. deciſ. 69. num. 4. Aym. conſ. 461. num. 21. Hond. d. conſ. 29. num. 34.*

Huiuſmodi enim perſuaſiones importunæ, quando ſumus in perſona, cui debetur reuerentia iuſtum metum incutiunt, & vim coactionis habent. *Innoc. in cap. petitio de iureiur. Soc. conſ. 263. num. 8. lib. 2. Cur. Iun. conſ. 41. num. 18. Aym. conſ. 10. num. 17. & d. conſ. 461. num. 11. Alba. d. conſ. 77. num. 10. Ioan. Bap. Ferret. conſ. 296. n. 17. & ſeq. Et fuit dictum in illa Romana legatorum 13. Nouemb. 1595. coram Orano.* Et huiuſmodi importunitatem ſuadendi conſiderauit *Rota in Valen. profeſſionis 15. Iun. 1587. coram Illuſt. Card. Pamphilio,* & multo magis, quia vltra perſuaſiones apparet de repetitis contradictionibus Marchioniſſæ, *Aym. d. conſ. 461. ſub num. 11.* De quibus contradictionibus bene deponit Doctor Sebaſtianus Martinez iuxta interrogatorium 2. art. in Summar. num. 10.

Conſideranda eſt etiam in patre magna illa indignatio quàm concepit ex apoca, quam filia
14. confecerat, & ex eo quod nolebat ſuæ voluntati
obedire quæ indignatio plurimum conducit ad incuſſionem metus. *Boer. conſ. 20. num. 37. ver. & idem Abb. fuit dictum in illa Valen. profeſſionis coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio.*

Nec facit quod iſta indignatio proceſſerit culpa Marchioniſſæ, cum non ſit pudoris virgina-
15. lis eligere ſibi maritum inſcio patre. *c. honorantur 32. quæſt. 2.* & propterea metus illatus ex ſua culpa non debet illi prodeſſe, *l. ſi mulier in princ. ff.*
16. *quod met. cauſ.* quia reſpondetur hoc non procedere in matrimonio, quod nullum eſt propter metum, licet metuens in illum culpa ſua inciderint, *cap. veniens el ſecondo, vbi Franc. num. 6. in fin. Ant. de Butr. in 4. not. de ſponſ. gloſ. in cap.*
17. *Clericum, in gloſ. vlt. 50. diſtinct. Abb. in cap. 2. num. 8. de his quæ vi met. cauſ. fin. Alex. conſ. 99. in princ. lib. 3. Pariſ. conſ. 61. num. 19. lib. 4. Rim. Iun. d. conſ. 77. num. 20. inter conſ. matrim.*

18. Concurrunt etiam minæ, quæ cum reuerentia perſonæ debita minanti generant iuſtum metum. *Bart. in l. 1. in fin. ff. quar. rer. act. non dat. Dec. conſ. 232. poſt num. 4. Purpur. qui de communi d. conſ. 579. num. 6. Pariſ. conſ. 26. n. 67. lib. 3. Alba de communi d. conſ. 77. num. 5. Rol. conſ. 95. num. 30. lib. 1.* quæ minæ ſunt de iis quæ iuſtum metum ingerunt. Tum quia de nece ſunt, *c. cum dilectus de iis quæ vi met. cauſ. fin. Bald. & alij in l. interpoſitas, C. de tranſact.* Tum quia de priuatione 19.
ſucceſſionis Marchionatus; Iuſtus eſt enim timor amiſſionis maioris partis bonorum. *Bald. poſt Guid. & Cyn. in l. iſti quidem. §. ſi is in fin. ff. quod met. cauſ. Abb. in c. 2. num. 1. eod. tit. Pariſ. conſ. 77. num. 34. lib. 1. latè Aym. conſil. 387. num. 19. & 20.*

Nec facit quod maioratus ad illam ſpectaſſet ex prouiſione maiorum, & propterea pater in illo præiudicare non potuiſſet, quia vt dicunt
teſtes pater illum in maxima parte auxerat, & de 20.
hoc augmento loquebatur, quod vti ſeparatum à maioratu illi non cedebat, ſed erat ſub libera diſpoſitione Patris augentis. *ad latè trad. per Molin. de Primog. lib. 1. cap. 26.*

Nec etiam facit, quod iſtud contineat non damnum, ſed amiſſionem lucri, quæ non cauſat iuſtum metum, quia vltra quod non procedit,
quando agitur de amiſſione magni lucri, *Cyn. in* 21.
l. interpoſitas, C. de tranſact. Iaſ. in l. Titia ſub num. 10. verſ. 2. notabiliter ff. de verb. oblig. Ruyn. conſ. 121. num. 10. lib. 4. Neuiz. conſ. 47. num. 18. Cephal. conſ. 295. num. 17. Rol. conſ. 100. num. 126.
lib. 4. Cùm agatur de ſucceſſione paterna filio 22.
quaſi debita potiùs ſonat in damnum, quam in amiſſionem lucri, *l. vlt. ante fin. C. de Codicil. Bart. in l. ſi quis teſtamento circa medium, ff. de cond. iuſt. Alex. conſ. 144. num. 15. lib. 6. Aret. conſ. 2. col. 1. verſ. pro iſta concluſione, latiſſimè Tiraq. in l. ſi vnquam in præfat. num. 19. C. de reuocan. donat.* licet in hoc non ſit laborandum, cum minæ ſint etiam de morte. Prout nec etiam eſt neceſſarium diſcutere, an in patre minante ſit neceſſe probare, quod ſit ſolitus exequi minas, de quo latè *per Rimin. Iun. in repet. cap. 1. num. 27. de offic. deleg.* quia ſolitum probant concludenter teſtes benè informati.

Non obſtat, quod non probetur Marchioniſſam fuiſſe præſentem quando Pater minaba-
tur, quia multum eſt veriſimile, quod pater 23.
fuiſſet illi in faciem minatus: ſed forſan probari non potuit, quia minæ à patre illatæ ſunt difficilis probationis. *Bertra. conſ. 64. num. 5. part. 1. in antiq. Boer. deciſ. 101. num. 1. Alba d. conſ. 77. n. 9.* ſufficit, quod fuerint Marchioniſſæ notificatæ à nouerca, & illo ſacerdote, qui adhibiti fuerunt mediatores ad terrendum, & minandum nomine patris.

Multum etiam attendi debet qualitas perſonæ 24.
metum patientis vbi de illius iuſtitia agitur, vt dictum eſt, *& tradit Dec. in l. in omnibus ſub n. 2. verſ. & aduertendum de reg. Purpur. d. conſ. 579. num. 7. Boer. deciſ. 100. num. 2. Alba d. conſ. 77. n. 2. Menoch. de arbit. caſ. 135. num. 4. & dixit Rota in illa Nicien. Matrimonij.* ſumus autem in muliere in quia requiritur minor metus, quam in
maſculo, *Gloſſ. & Doct. in cap. quod locum de ſponſ.* 25.
Innoc. & alij in c. cum cauſam matrimonij de offic. deleg. Calder. conſ. 1. verſ. 3. quod ſub titulo quod met. cauſ. Anchar. conſ. 24. ſub num. 7. Abb. conſ. 4.
num. 5. lib. 1. Felin. conſ. 14. num. 2. & 3. & in pue- 26.
rula, vt dicit vnus Teſtis, aut ſaltem in conſtituta in minore ætate, minor autem metus exigitur in minore, quam in maiore, & perfectæ ætatis, *Paul. de Caſtr. conſ. 174. poſt num. 3. lib. 1. Purpur. d. conſ. 579. num. 7. Rimin. Sen. conſ. 15. num. 22.*

Marchioniſſa etiam valdè metuebat patrem, vt

plenè

27. plenè dicunt teſtes, primus videlicet, ſecundus,
& tertius ſuper 13. articulo ſecundæ inſtantiæ,
quæ qualitas eſt conſideratione digna, provt
eam conſiderat, *Alex. de Neuo conſ. 3. num. 7. in fin.*
ratione enim huius timiditatis minor requirebatur
metus *vt per Boſſ. de plur. violen. ſub n. 80.*

Non eſt etiam ommittendum, quod Marchioniſſa
non ſolùm carebat matre, quæ illam haberet confortare,
ſed habebat nouercam, quæ haberet illam terrere, & odio patris ponere, vt
in propoſito conſiderandum dicit, *Paul. de Caſtr. d. conſ. 174. n. 2. ad fin.* quòd in caſu noſtro non ſtat
in terminis præſumptionis, quia ſumus in claris,
quod nouerca aſſiduè terrebat Marchioniſſam,
vt ipſa fatetur, & deponunt alij teſtes.

28. Ad probandùm metum matrimonio adhibitũ
multum confert vis, & metus illatus quod compulſa
fuit Marchioniſſa ad negandum cedulam à
ſe conſcriptam, tùm quia vis illa tendebat ad
eundem finem, videlicet ad tollendum impedimentum,
quod præſtabat matrimonio con-
29. trahendo cum Don Philippo, tùm quia à ſolitò
benè arguitur incuſſio, & coactio, vt in propoſito
arguit, *Aym. conſ. 461. num. 8. in fin. Rim. Sen. coſ. 15. num. 15. ſeq. Tib. Dec. d. conſ. 30. num. 20. lib. 4. Rot. in illa Romana profeſſionis coram Illuſtriſſ. Card. Pamphilio.*

Conferunt etiam multæ proteſtationes Mar-
30. chioniſſæ de vi, & metu, quæ licet illum non
probent *l. metum, C. quod met. cauſ.* multum tamen
coadiuuant; & operantur, vt faciliùs probetur.
Ang. in l. metum lit 3. ff. eodem. Dec. in c. fin. ſub num. 21. verſ. benè verum eſt de appell. Rip. in cap. cum M. Ferrariens. ſub num. 93. verſ. proteſtatio enim, de conſtit. Nati. conſ. 50 num. 18. Couar. in Epit. de ſponſ. part. 2. cap. 3. §. 5. num. 12. Honded. d. conſ. 29 num. 55.

Nec refert quod non ſint factæ in actu contrahendi
matrimonij: ſed ante, *Gemin. conſ. 15. ante num. 13. Corn. d. conſ. 41. num. 14. Pariſ. conſil. 60. num. 14. lib. 4. Couar. vbi ſupra, ſub num. 12. verſ. ſi verò fiat.* Provt nec etiam, quod
ſint factæ abſente patre, & Don Philippo, *Gloſ. & Doct. in cap. 1. de his, quæ vi met. ve. cauſ. fin. Dyn. Bal. Paul. de Caſt & Imol. in l. qui aliena. §. fin. vbi Iaſ. num. 46. ff. de acquir. hæred. latè*
31. *Natt. conſ. 451. num. 22.* Ad arguendum inſuper
metum maximè perpendi debet, an contrahens
eſſet in ſua libertate conſtitus, *Bal. conſ. 117. ſub num. 1 verſ 1. eſt, & 364. ſub num. 5. lib. 3. Aym. conſ 49. num. 6. Rimin. Iun. conſil. 215. num. 58.* præſertim
in contrahendo matrimonio in quo contrahentis
animus debet plurima ſecuritate, & libertate
gaudere, *cap. cum locum, & ibi Abb. num. 4. de ſponſ. Felin. d. conſ. 14 ſub num. 5. Io. Bapt. Ferret. conſil. 311. num. 7.*

Marchioniſſa autem; vt dicunt Teſtes cuſtodiebatur
cum maxima vigilantia, & obſeruabatur
diligentiſſimè, ne poſſet loqui cum aliqua
perſona, cui detegeret animum ſuum, & Marchio
Pater vetuit ne ipſa iret ad confitẽdum peccata
ſua ſolitis Confeſſariis; ſed voluit, quod
proprio ipſius Marchionis Cõfeſſario confiteretur,
& quod non accederet ad aliquã Eccleſiã, niſi
ad Eccleſiã cuiuſdam Hoſpitalis propè domũ, vt
illi ſubtraheret tempus, & locum loquendi cum
32. aliquo in itinere. Quæ tàm diligens cuſtodia procul
dubio excludit libertatem, imò plurimum conferat
ad probationem metus, *Barba. conſ. 14. n. 19. 21. Corn. d. conſ. 41. ſub num. 12. verſ. maximè cum*
cuſtodirent. lib. 2. Pariſ. conſ. 61. num. 16. lib 4. Aym. d. conſ. 461. num. 7. in fin. & num ſeq. Rimin. Iun. conſ. 77. num. 19. inter conſ matr. Eſt
enim talis cuſtodia ſpecies carceris. *Fulgoſ. conſ. 5. ante fin. Ang. Aret. conſil. 96. ſub num. 2. Dec. conſil. 219. num. 5. Io. Bapt. Ferret. conſil. 311. poſt num. 8. Aym. vbi ſupra.*

Prohibitio etiam commercij, & loquelæ, non 33.
parùm conducit ad arguendum metum. *Aym. d. conſil. 461. poſt num. 25. Alba d. conſil. 77. ſub num. 7. Grammat. deciſ. 103. ſub num. 56. verſ. maximè ex prohibitione commercij fuit dictum in illa Nicien. matrimonij.*

Et Marchioniſſa, quæ deſiderabat poni in liber-
tate procurabat propterea Breue Nuncij Apoſto- 34.
lici poſtquàm Archiepiſcopus Iſpalen. ad cuius
officium ſpectabat. *cap. cum locum, vbi gloſ. in verſ. nihil etiam timere, & Doct. de ſponſ.* illud expreſsè
negauit: ſed nec etiam breue obtinere potuit,
etſi non eſt iuſtus metus, quando adiri poteſt
Magiſtratus. *l. fin. in princ. ff. quod met. cauſ. Bellon. conſil. 18. num. 14.* à contrario iuſtus erit in
Marchioniſſa cui aditus vndique præcludebatur.

Conſiderare etiam oportet, non ſolùm amicitiam,
quæ maxima erat inter Archiepiſcopum,
& Marchionem, provt conſiderat *Grammat. d. deciſ. 103. num. 63.* ſed etiam perſuaſionem, quibus
continuò vrgebat Marchioniſſam, vt obediret
Petri, cum enim prouenirent à perſona,
cui Marchioniſſa reuerentiam debebat, *iuxta tradita per Aym. conſil. 483. num. 16.* incutiebant
illi metum, vt dictum eſt de ſuaſionibus Patris,
Conſiderandus eſt etiam abuſus Iuſtitiæ. *Angel. conſil. 215. num. 3. in fin.*

Perpendebant etiam Domini ſeriem facti, &
circumſtantias, vt admonet *Alex. conſil. 99. n. 7. circa med. lib. 3. Pariſ. conſil. 53. num. 55. lib. 4.* & 35.
modum inſolitum ex quò arguitur, non bona 36.
fides, *vt dixit Rota in illa Nicien. matrimonij.*

Illa enim nimſa feſtinantia mittendi Tabellarium
pro habendo mandato procuræ Don Philippi;
& in aliis non carebat ſuſpicione. *Aym. conſ. 6. num. 34.* & ſimilem celeritatem ad fraudem,
& metum adducit. *Paul. de Caſt. de conſil. 174. num. 3. circa med. ver. eſt etiam hæc præſumptio, & conſiderauit Rota in illi Valent. profeſſionis coram Illuſtriſſ. Pamphilio.* Immò in caſu
noſtro eſt manifeſtè fraudulenta, quia vt dicunt
expreſsè teſtes, iſta ſollicitudo erat, ne ſuperueniret
aliquod Impedimentum.

Accedit pro metu, quod matrimonium fuit
celebratum Ianuis domus clauſis. *Alex. d. con-* 37.
ſil. 99. ſub num. 4. ver. item coadiuuant prædicti teſtes, Cepol. conſi. ciuil. 2. ſub num. 5. ver. 3. coniect. Io. Bap. Ferret. conſil. 311. ſub num. 7. Petr. de Barbob. conſil. 24. num. 20. & 31. inter conſil. matrim. Rimin. Iun. d. conſi. 77. num. 18. Item aſtan- 38.
tibus famulis armatis. *Corn. d. conſil. 41. n. 10. & 11. Pariſ. conſil. 60. num. 15. lib. 4. Io. Bap. Ferret. vbi ſupra, & conſil. 296. ſub num. 13. Menoch. præſumpt. 4. num. 8. num. 3.* Et nullis interuenien- 39.
tibus conſanguineis. *Alcia. conſil. 5. num. 22. lib. 1. Grat. conſil. 38. num. 18. & 20. lib. 2. Ferret. d. conſil. 296. n. 11. poſt med. Menoch. d. præſumpt. ſub num. 14.*

Concurrunt etiam alia indicia metus in ipſa- 40.
met nocte; vt lamentationes, & conqueſtiones,
quod contra propriam voluntatem inducebatur,
& cogebatur ad contrahendum. *Aym. d. conſ. 461. num. 12. Honded. conſil. 29. num. 39. lib. 1.* Aſſiduæ

41. lacrimæ *Menoch.d.præſumpt.4.n.11. & præſumpt.*
126.n.17.eodem l.3.Suſpiria, Alex d.conſ.99.n.11.
verſ ſecunde eſt præſumptio, Pallor vultos, meſtitia,
deliquium. *Pariſ.conſ.53.n.33.l.4.Petr.de Barbob.*
d.conſ.24.n 20. & ſeq.

Arguitur etiam metus Marchioniſſæ, non ſo-
42. lùm à præcedentibus, & ab ijs, quæ circa actum
contrahendi matrimonium interuenerunt; ſed
43. etiam à ſecutis poſt matrimonium. *Alex. de Ne-*
vo conſ.3.n.11. Pariſ.d. conſil.53. num.56 Grat. d.
conſil.38. num. 23. & ad hoc deſeruiunt proteſta-
tiones poſt illud emiſſæ. *Anchar. conſil. 299. ſub*
num.1. Alexand.d.conſil.99.poſt num.4.Grammat.
deciſ.76. num.9. Rimin.Iun. conſ.362. num. 81. &
ſeq.cum alijs per Menoch.d.præſumpt.126.num.23.
& apertiſſimè demonſtrant maxima triſtitia, &
incunſolabilis afflictio, qua Marchioniſſa afficie-
batur. Ploratus, & maximi clamores quos emit-
tebat, dum ex Ciuitate Iſpalen. duceretur ad
Oppidum de Cotia, ad ratifican. matrimonium,
ita vt ipſa præ nimia triſtitia facta fuiſſet valdè
deformis, & omnes cogeret ad collacrimandum,
vt plenè deponunt teſtes in Summario Marchio-
niſsæ num. 13. Quod etiam contigit in actu ra-
tificādi, quem fecit cum magna diſplicentia me-
tu, & violenter, vt abundè dicunt teſtes in dicto
Summario à *num.*13. vſque in finem Et iſta vio-
lentia in ratificatione optimè detegit violentiam
in ipſo contractu adhibitam, *vt per Rimin. Sen.*
conſil. 15.num.15 & plurib.ſeqq.

44. Non eſt verum, vt ex aduerſo prætenditur,
quod intentio Marchionis eſſet ſolum, quod fi-
lia non nuberet Don Franciſco, & indignatio-
nem, minaſque proceſſiſſe, ex eo quod ipſa vel-
let illi nubere, quia ſicut intentio principalis
filiæ non erat nubendi Don Franciſco; ſed im-
pediendi ne contrahere cogeretur cum Don
Philippo, ita è conuerſo intentio Partis, prima
erat, quod nuberet Don Philippo, non quod ſe
opponeret matrimonio cum Don Franciſco. Pri-
mus enim teſtis in Summario num.7. dicit, quod
Pater erat iratus, & colleticus, quia Donna Anto-
nia ſua filia recuſabat nubere Don Philippo; Et
ſecundus ibi dicit, quod Marchio dixerat vxori;
vt illam ſuaſionibus, & minis induceret ad con-
trahen. cum Don Philippo. Decimus teſtis in
Summario num.3. dicit quod Pater nunquam li-
benter aſpexit Marchioniſsam, niſi poſtquàm
nupſit Don Philippo. Quintus num.4 quod fie-
bat violentia, vt contraheret cum Don Philippo.
Primus num. 4. quod ita collericus euaſerat in-
telligendo, quod recuſabat nubere Don Philip-
po, & quod niſi nupſiſset illam interficeret,
quod etiam dicunt tertius, & ſextus n. 6. Et la-
mentationes, ac proteſtationes Marchioniſsæ
(vt ſupra dictum eſt) non erant, quòd impedi-
retur contrahere cum Don Franciſco: ſed quod
vi, & metu cogeretur ad contrahendum cum
Don Philippo.

Non obſtat, quod teſtes exaduerſo examina-
45. ti videantur dicere Marchioniſsam ſpontè, & li-
benter contraxiſse, quia cum fuerit pro parte
Marchioniſsæ probata vis, & metus difficile eſt
probari contrarium. *Alba d.conſil. 77. num. 12.*
immò quaſi impoſſibile, *Abb.in c. ſuper hoc, ſub*
num. 34. de renunciat. Iaſ. in §. quadrupli num.72.
46. *inſtit.de act.* ſed quicquid ſit ſufficit, quod in con-
curſu plus creditur duobus teſtibus de metu,
quam mille deponentibus de voluntate ſponta-
nea, & libera. *Innoc.in d. cap.ſuper hoc, Bald.in l.*
obſeruare. §. profeciſſe num. 15. in fin. ff. de offic.
proconſ. Rom. in Rub ff. de arbit.num 22. Alex.con-
ſil.156.num.3. lib.5. Purpur.conſil.282.n.14. Crot.
conſil.106. num.27. Iaſ. in l.interpoſitas num.5. C.
de tranſact. cum alijs per Gabr. de teſtibus. concl.
4.num.15. Menoch.d.præſumpt.126.num.31. quod
ſine ſcrupulo procedit quando teſtes non ſolùm
deponunt de metu ſed etiam de minis, & aliis
actibus metum inferentibus. *Alciat. poſt Imol.*
quem allegat conſil.55.n.22. l.9. Gabr.d. concl.n.16.

Minus etiam verum eſt, quod teſtes ſint ſin-
gulares, quia immo ſunt conteſtes in multis ſal- 47.
tem, & vbi eſſent ſingulares adhuc probarent
metum, *latè Cret. conſil. 106. in 2. dub. Sur.conſil.*
295. num. 26. prout etiam teſtibus ſingularibus
probantur minæ. *Grammat. dec.5. num.15. Gabr.* 48.
de teſt.concl.2.num.56.

Non obſtat, quod deducatur metus ad effe-
ctum impediendi reſtitutionem vxoris marito, 49.
quo caſu non admittitur exceptio etiam notoria.
cap. porrò de diuort. quia adeſt clauſula arbitrio,
quæ minuit iuris rigorem, & operatur, vt poſſit
à dicta regula recedi, vt in hac ſpecie cumula-
tionis petitorij, & poſſeſſorij fuit firmatum *in*
Romana Cottini 6. Martij anni præteriti coram
R.P.D. meo Sacrato. Alia benè tolluntur per
informantes.

Oppoſitiones verò, quæ pro parte Don Phi-
lippi dantur contra examen, & Teſtes Marchio-
niſſæ, Domini reſeruarunt videre in alia poſi-
tione.

Hiſpalen. Matrimonij de Alcalà.

Lucæ 28. Ianuarij 1608.

Coram Ludouiſio.

ARGVMENTVM.

Teſtes ad probandum metum ad effectum reſcindendi matrimonium quales eſſe debeant, & qui ſint admittendi, & plura in fine deciſionis circa validitatem examinis.

SVMMARIVM.

Teſtes idonei præſumuntur, donec contrarium non probetur.n.1.

Teſtes omni exceptione maiores requiruntur ad effectum reſcindendi matrimonium.num.2.

Teſtes omni exceptione maiores qui dicuntur, eſt Iudici arbitrarium.n.3.

Teſtium numerus ſupplet defectum etiam ad effectum, quod cenſeantur omni exceptione maiores. num.4.

Procedit etiam ſi omnes patiantur aliquas exceptiones, ſi ſunt vltra numerum trium.n.5.

Metus per patrem filiæ illatus cenſetur illatus intra domeſticos parietes non palam coram extraneis perſonis.n.6.

Teſtes ad probandum factum intra domeſticos parietes admittuntur etiam conſanguinei domeſtici, & aliàs inhabiles.n.7.

Domeſtici in his quæ domi fiunt non ſolùm repelluntur in teſtes, ſed imo eis magis creditur, quàm extraneis, ſub n.16. & n.8.

Teſtes

Teſtes vbi aliàs debent eſſe omni exceptione maiores, non requiritur iſta qualitas concurrentibus aliunde adminiculis, præſumptionibus, & ſerie. n. 9.

Teſtis Sacerdos eſt maiori fide dignus, quàm laicus num. 10.

Teſtis deponens de facto proprio maiorem fidem meretur, quàm teſtis ordinarius Teſtis in facto proprio quam probationem faciat, num. 50. & n. 11.

Parochus non prohibetur eſſe teſtis pro eo, quem baptizauit. n. 12.

Teſtis quilibet eſt idoneus, qui non reperitur ſpecialiter in iure prohibitus eſſe teſtis. n. 13.

Teſtis malum adiuuat fidem nobilitas. n. 14.

Teſti deponenti contra proprium intereſſe multum creditur. n. 15.

Nouerca deſinit eſſe talis eo ipſo, quod deſinit vxor eſſe patris. n. 16.

Confeſſio cum qualitate actus acceptari poteſt reiecta qualitate metus, quæ habet contra ſe præſumptionem iuris. n. 17.

Malum minus eſt præſumendum. n. 18.

Iuramentum in teſte non præſumitur etiam ad effectum, vt probet. n. 19.

Periurium, vt euitetur eſt facienda omnis interpretatio. n. 20.

Teſtes non dicuntur contrarij, nec varij ſi vnus deponat plus, quàm alter. n. 21.

Teſtis deponens plus in ſecundo examine, quàm in in primo, non propterea dicitur ſe corrigere. n22.

Teſtis vt patiatur ſe examinari, licèt vti iuſſu, prece, & pretio. n. 23.

Socius criminis admittitur in teſtem in caſibus, in quibus veritas aliunde haberi non poteſt. n. 24.

Teſtis deponens de facto proprio maximè probat, adeo quod etiam ſi eſſet inhabilis, faciat ſemiplenam probationem. n. 25.

Teſtis omni exceptione maior dicitur, qui eſt benè informatus, & nulla exceptione legitima repelli poteſt. n. 26.

Domeſticæ perſonæ non repelluntur à teſtificando. 27.

Teſtis vanus, & contrarius circa accidentalia, non circa ſubſtantialia, non repellitur. n. 28.

Teſtis mendax, & falſus circa accidentalia non repellitur. n. 29.

Teſtes vt ad concordiam reducantur, interpretari debent, vt deponant de tempore diuerſo, & ſucceſſiuo. n. 30.

Teſtis vnus ſi non deponit de aliqua qualitate, de qua deponit alius, qui fuit præſens eidem actui non propterea tollitur ei fides, quia fortaſſe non aduertit, aut non audiuit, prout aduertit, & audiuit alter. n. 31.

Teſtis habilitas, & inhabilitas inſpicitur de tempore depoſitionis. n. 32.

Coniunctus admittitur in cauſa matrimonij, quando non eſt diſparitas inter coniuges. n. 33.

Familius admittitur in teſtem, ſi de tempore depoſitionis non erat in ſeruitio. n. 51. & n. 34.

Famuli illuſtriſſimæ perſonæ admittuntur in teſtes maximè circa geſta domi. n. 35.

Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed adiuuanda, & ſuſtinenda pro viribus n. 36.

Teſtium contrarietatis, quàm maximè fieri poſſunt ſunt conciliandæ. n. 37.

Poſſeſſorium ſæpe in Rota terminatur per depoſitum, & per ſequeſtrum. num. 38.

Reſtitutio non datur in matrimonio, niſi quando conſtat de legitimo conſenſu. n. 39.

Matrimoniale poſſeſſorium habet admixtam cauſam proprietatis. n. 40.

Et in eo admittuntur probationes excludentes conſenſum. n. 41.

Metus excludit conſenſum in matrimonio. n. 42.

Reſtitutio in ſpolio matrimoniali non datur, ſi poſſeſſio non fuit iuſta, vel fuit violenta. n. 43.

Probationes quando ſunt in promptu reſpectu nullitatis matrimonij, non eſt danda reſtitutio propter periculum amittendi virginitatem. n. 44.

Teſtium examen non eſt nullum ex omiſſione interrogatoriorum. n. 45.

Interrogatoria ſi non fuerunt exhibita coram Iudice, ſibi imputare debet pars, quæ non exhibuit, n. 52. & num. 46.

Teſtium receptor, qui habet facultatem ſolùm examinandi ſuper articulis non poteſt admittere interrogatoria, ſed recurrendum eſt ad Iudicem. num. 47.

Intimatio commiſſionis Receptoris in qua dicitur, quod examinarentur teſtes ſuper articulis ſupplet defectum citationis ad dicendum contra articulos. n. 48.

DECISIO CCCLI.

TESTES Marchioniſſæ eſſe idoneos pro nullitate matrimonij, & ritè, ac validè examinatos fuit concluſum vnanimiter per Dominos, & commiſſis multis, quæ informantes pro parte D. Philippi inculcant extra dubium circa probationem metus iam deciciſam.

Quantum ad idoneitatem, quæ eſt prima
pars dubij, cum illa præſumatur etiam ad effe-
ctum de quo agitur, quamdiù contrarium non 1.
probatur, *vt per Caputaquenſ. deciſ. 276. num. 7.*
part. 3. ſufficit reſpondere obiectionibus, quæ
multæ exaduerſo dantur in genere, & in ſpecie.
Et quoniam fundamentum ſuper, quo tota ob-
iectionum machina conſtruitur eſt, quod ad 2.
effectum reſcindendi matrimonij requirantur
teſtes omni exceptione maiores, ad illud labe-
factandum Domini (quorum arbitrio remiſſum 3.
eſt, qui teſtes dicantur omni exceptione maio-
res, *Abb. in cap. cum Ioannes num. 13. circa fin.*
verſ. Ego concordando, vbi Felin. num. 44. poſt
med. verſ. in hoc multum verſabitur, de fid. inſtrum.
Couar. de ſponſal. part. 2. cap. 8. §. 12. ſub num. 8.
verſ. Nam in hac coniungali cauſa) Dixerunt non
deeſſe Marchioniſſæ, teſtes huiuſmodi, & ex
eorum diſcuſſione apparebit. Et quando deeſſent,
qualitatem hanc in caſu iſto, aut non requiri, aut
ſuppleri ex tribus.

Primò ex numero teſtium, qui ſunt decem 4.
& octo, *Alex. conſ. 47. num. 2. lib. 2. Dec. conſ. 163.*
num. 14. Natt. conſ. 161. num. 11. qui omnes lo-
quuntur in cauſa matrimoniali. Et quod in ea
ſuppleat numerus hanc qualitatem, *dixit Ro-*
ta apud Cæſar de Graſ. deciſ. 5. num. 8. de ſponſal.
Et latius in Valentina profeſſionis primæ Mar-
tij 1584. coram Illuſtriſſimo Cardinali Blan-
chetto, vbi etiam fuit dictum, id maximè
procedere, quando negocium eſt difficilis
probationis, & in terminis noſtris ad pro-
bandum minas paternas pro annullando ma-
trimonio tradit, *Alex. de Neuo conſil. 37. nu-*
mero 3. inter conſilia matrimonialia, & tenuit Ro-
ta in vna Nicien. matrimonij 27. Ianuarij 1586.
coram bon. mem. Gypſio. Et eſt regula generalis,
& trita, *gloſſ. in l. 3. in verſ. numerus. ff. de teſt.* 5.

quæ procedit etiam, vbi omnes patiuntur ali-
quas exceptiones, ſi teſtes ſunt vltra numerum
trium, Caſ. de Graſſ. dicta deciſ. num. 9.
Secundò, quia agitur de annullando matri-
6. monio ex metu illato à Patre Marchioniſſæ, qui
cum inferatur intra domeſticos parietes, non
coram extraneis perſonis, Purpur. conſ. 579.
num. 11. in fin. Cor. conſ. 124. num. 4. lib. 3. Socin.
7. Iun. conſil. 47. ſub num. 33. lib. 3. non requiruntur
teſtes omni exceptione maiores, Purpur. ibi n. 11.
ſed admittuntur, qui aliàs non admitterentur,
Alex. conſ. 156. num. 15. lib. 5. Honded. conſil. 29.
num. 24. lib. 1. Et propterea admittuntur conſan-
guinei, & domeſtici, Papur. ibi num. 11. in fin. &
num. ſeq. Ang. de Caſt. conſ. 36. num. 1. & Alexan.
de Neuo conſ. ſeq. num. 1. inter conſilia matrimonia-
8. lia. In bis enim quæ domi fiunt, non ſolùm
admittuntur domeſtici in teſtes, l. conſenſu, C. de
repud. cap. veniens el ſecundo de teſt. Car. in l. lex
qui tutores num. 3. C. de adminiſtr. tutor. Bald. conſil.
427. num. 5. lib. 5. Alex. conſil. 151. num. 3. in fin. lib. 5.
Sed etiam eis magis creditur, quàm extraneis,
Aret. conſ. 13. num. 17. Felin. in cap. in literis poſt
num. 6. de teſt. cum alijs per Gabr. de teſt. concl. 10.
num. 38.
Tertio, non requiruntur teſtes in caſu iſto,
omni exceptione maiores, propter adminicula,
9. præſumptiones, & ſeriem facti, de quibus in
deciſione, & latius per informantes, vt reſoluit
Rota, in vna Toletana, ſeu Mediolaneñ Matri-
monij 17. Martij 1572 coram Orano.
Non obſtat, quod dicitur prædicta non pro-
cedere in teſtibus patientibus plures defectus,
quia vltra quod non omnibus dantur exceptio-
nes, illæ quæ adducuntur viſæ fuerunt Domi-
nis leues.
Nam quoad Sebaſtianum Martinez, quem
Domini ſine difficultate dixerunt eſſe omni ex-
10. ceptione maiorem, tùm quia Sacerdos, & ob id
maiori fide dignus, quam laicus. Alex. conſ. 143.
num. 5. lib. 7. Socin. Iun conſil. 31. num. 30. lib. 2.
Aym. conſil. 267. num. 1. faciunt tradita à Gabr. de
11. teſt. concl. 4. num. 40. Tùm quia deponit de facto
proprio, & propterea maiorem fidem meretur,
quam teſtis ordinarius, Aym. conſ. 178. num. 7.
circa med. & facit pluſquam ſemiplenam proba-
tionem, Caſ. de Graſſ. deciſ. 2. in fin. de empt. &
vend. fuit dictum in Vrbeuetana bonorum 4. Iunij
1596. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino, &
ſæpius in alijs. Tùm, & vltimo, quia fuit à par-
te aduerſa approbatus, adhibendo illum ad ſo-
lemnizationem matrimonij.
Neque eius fidei aliquid eſt detrahendum ex
eo quod ſciret animum Marchioniſſæ alienum à
contrahendo matrimonium cum Don Philippo,
quia de mandato Cardinalis de Caſtro Archiepi-
ſcopi interfuit, & ad effectum illum excuſandi
ſufficit, quod in actu matrimonij Marchioniſſa
non reclamauit.
12. Minus facit, quod vti Parochus baptizauerit
Marchioniſſam, quia nullibi in iure cauetur,
quod propterea repellatur à teſtificando pro ipſa,
13. & clarum eſt ædictum de teſtibus eſſe prohibi-
torium certarum perſonarum, ita vt quilibet ad-
mittatur in teſtem, qui non prohibetur lib. 1. in
princ. vbi Bald. ff. de teſt. Nell. in tract. de teſt.
par. 1. num. 1. & 2. Socin. Iun. conſ. 32. num. 26. &
ſeq. lib. 2.
Multum etiam deferebant Domini Donnæ
Franciſcæ Enriquez, tùm quia pleniſſimè infor-
mata, tùm quia eſt de nobiliſſimo genere, quod 14.
multum auget eius fidem, Bal. in l. teſtium, n. 36.
6. de teſt. Aym. conſ. 6. n. 28. Latè Tiraq. de nobilit.
cap. 20. n. 33. vbi poſt Gerard. quem allegat, dicit
teſtimonium mulierum nobilium præferri teſti- 15.
monio virorum non nobilium; Item quia de-
ponit contra proprium intereſſe in præiudicium
propriæ filiæ, vt benè deducunt informantes,
quo caſu multum creditur teſti, Soc. Iun. conſ. 61.
ſub n. 19. verſ. quod etiam lib. 2. Surd. dec. 107. n. 5.
& multum conſiderare ſolet Rota, vt deciſ. 11.
de increpat. in nou. Pa. deciſ. 243. lib. 2.
Non oſtat obiecta domeſticitas, quia vt di- 16.
ctum eſt non nocet, ſed potius auget fidem te-
ſtis in hac materia ratione præſumptæ mulieris
ſcientiæ, & veritatis, vt per Purpuras. conſ. 579.
ſub. n. 12.
Prout nec etiam qualitas affinitatis ex eo
quod eſſet Nouercha Marchioniſſæ, vltra quod
eo ipſo, quod deſiit eſſe vxor Marchionis Patris, 17.
deſiit eſſe Nouerca Marchioniſſæ, Alex. conſ. 207.
n. 10. in fin. lib. 6.
Quod fuerit conſultrix, & mediatrix in hac
cauſa, non benè probatur, & mirum eſt, quod
noteтur de magna affectione erga perſonam
Marchioniſſæ, cum in Adagium abierit Nouer-
calis Amor.
Et quatenus dicitur eam mendacem, & per-
iuram, dũ dicit ſe aliàs depoſuiſſe non cognoſce-
re, quod Apoca eſſet ſcripta manu Marchioniſſæ,
nec iuuari ex eo, quod ſubiungit negaſſe ob mę-
tum mariti, quia poteſt acceptari confeſſio ne- 18.
gationis, & reiici qualitas mętus, quæ habet
contra ſe præſumptionẽ. Reſpondetur potius eſſe
præſumendum mętum, quia cùm clarum ſit apo-
chã fuiſſe ſcriptam manu Marchioniſſæ, vt fuit
oſtenſum in deciſione, & indubitatum Donnam
Franciſcam habuiſſe notam manũ Marchioniſſæ,
excludendo metum, includeremus fraudem, &
dolum in negando. Vnde pro minori malo
dicere debemus, vt fuit dictum in deciſione,
quod mętu mariti territa id fecerit ad tradita 19.
per Gabr. de crimin. concl. 1. num. 6. & mętus
eſt multum veriſimilis propter indignationem,
& furorem, qui maritum inuaſerat, propter
talem ſcripturam, & quia coegit Marchioniſſam
mętu, & minis ad illam negandum, & contra-
faciendum manum.
Quoad periurium, non eſt agendum an ex
meticuloſo iuramento incurratur in quod con-
tendunt Doct. & laborant informantes pro
vtraque parte. Quia non dicit ſe negaſſe cum
iuramento, nec de illo apparet, & non præſu- 20.
mitur iuramentum in teſte, etiam ad affectum
vt probat, Abb. in cap. tuis, num. 8. de teſt. Crot.
de teſt. part. 7. num. 15. Vnde multò minus ad
effectum, vt notetur de periurio pro quo euitan- 21.
do ſemper eſt omnis interpretatio facienda, cap.
quemadmodum, de iureiurando cum alijs per Be-
ro. conſil. 149. n. 12. lib. 1.
Non obſtat, quod in primo examine nul-
lum verbum dicat, quod Marchio eius vir
fuiſſet occiſurus filiam, cùm tamen id deponat
in ſecundo. Quia non propterea debet indicari
ſibi contraria, nec varia, prout non ſunt con- 22.
trarij, nec varij teſtes, ſi vnus deponat pluſquam
alter, Anton. de Butr. in c. 1. in ſecunda oppoſitione,
de off. leg. Alex. conſ. 64. num. 11. lib. 2. Dec. conſ.
163. num. 15. verſ. & pro fundamento, Corn. conſ.
220. col. 2. verſ. tamen dicta Thomaſina lib. 1. poteſt
enim

enim eſſe, quod ſuper eo non fuerit interrogata, & teſtis poteſt examinari ſuper ommiſſis in primo examine, nec propterea dicitur ſe corrigere, *latè Gabr. de crim. concluſ. 28. num. 7. & ſeq.* Nec faciunt tradita *per Innoc. & Abb. in cap. præterea de teſt. cogen.* quia loquuntur quando eſt timor, quod teſtis potuerit inſtrui à patre, quod non poteſt applicari in caſu noſtro, attento quod Donna Franciſca erat omnium benè conſcia, & dicit ibi, *Abb. num. 12. circa med.* quod hoc eſt arbitratium Iudici, qui habet conſiderare qualitatem perſonæ, & alias circumſtantias. Non eſt etiam inconueniens, quod ipſa dixerit eius
24. famulæ, quod ſe examinaret, & diceret veritatem, quia licuit non ſolùm iuſſu, ſed etiam præce, & prætio id facere, *Dec. qui alios allegat conſ. 189. num. 16. Rip. in lib. 1. num. 37. ff. ſi cert. pet.*

Minus etiam facit, quod dicitur fuiſſe ſociam criminis in inferendo mætum Marchio-
25. niſſæ, omiſſo enim quod in caſibus, in quibus veritas aliundè haberi non poteſt admittitur particeps, & ſocius criminis, *Dec. conſ. 189. n. 10. Aym. conſ. 178. poſt num. 3. Alex. de Neuo dicto con. 37. ſub num. 2. inter conſilia. matrimonia, Caputaquenſ. deciſ. 277. num. 8. & ſequen. part. 3. fuit dictum in vna Romana releuationis indemnitatis, 1. Iulij 1593. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino.* Donna Franciſca non intulit, ſed retulit minas paternas, intuitu forſan pietatis, dubitans (vt ipſa teſtatur) ne pater verè minas exe-
26. queretur in filiam, quando illa ſuo non obtemperaſſet imperio, & cùm deponat de eo, quod ipſa fecit, tantò magis probat, vt in terminis *per Mandel. conſ. 77. num. 7.* Imò ſi alàs eſſet inhabilis ex eo ſolum, quod deponit in facto proprio, faceret ſemiplenam probationem *Paul. de Caſt. in lib. 2. §. ſi abſens, poſt num. 5. ff. ſi ex noxa cau. aga. Dec. conſ. 363. num. 3. Afflict. deciſ. 369. n. 7. Silueſt. Aldobr. conſ. 14. n. 14.*
27. Lupus Deſlana, fuit etiam habitus omni exceptione maior, quia erat benè informatus, cùm de tempore contracti matrimonij eſſet Secretarius Marchionis Patris, & nulla exceptione legitima repelli poteſt, *gloſ. in cap. 1. in ver. maiores, vbi Hoſtien. num. 2. ver. maiores, Abb. num. 5. Prapoſ. num. 7. de conſang. & affin. Rolan. conſ. 7. num. 13. lib. 1.* Licèt enim de tempore examinis eſſet familiaris, & domeſticus Donnæ
28. Franciſcæ Nouercæ attamen domeſticus perſonæ domeſticæ non repellitur à teſtificando *Innoc. & alij in c. inſinuanti, de off. deleg. Corſet. in ver. teſtis ſing. 20. Aufrer. de teſt. num. 34. Gabr. concl. 10. num. 53. de teſt. fecit deciſ. Ægyd. 605. & Rotæ 12. de teſt. in nou.*

Et nihil facit, quod dicat Sebaſtianum Sacerdotem de tempore contracti matrimonij fleuiſſe, & tamen Sebaſtianus examinatus id non dicat, quia non fuit de hoc interrogatus, & ſufficit quod non neget.

Dum dicitur conuinci de mendacio, quia dicit retuliſſe Hieronymæ ſuæ matri Marchionem ſibi dixiſſe, quod filiam occidiſſet ſi in ſua perſeueraſſet opinione, Hieronyma autem dicat
29. filium ſibi ſolùm dixiſſe de exhæreditatione, quia cum hæc varietas, ſeu contrarietas, non ſit circa ſubſtantia non eſt attendenda, *Alex. con. 5. num. 10. lib. 1. Iaſ. in lib. 2. ſub num. 16. verſ. confirmo, C. de honor. poſſ. ſecund. tab. Dec. conſ. 100. poſt num. 4. verſ. tertio hoc, Ruin. conſ. 36. num. 2. l. 4. Caputaquenſ. deciſ. 270. num. 2. circa med. part. 3.* prout nec mendacium, & falſitas, *Dec. d. conſ. ſub num. 4. verſ. ſimiliter falſitas, Rim. Sen. conſil. 44. num. 6. Ruin. d. conſ. 36. num. 3. Caputaquenſ. vbi ſupra.* Vlterius facilè euitatur contrarietas re- 30.
ferendo illam dictionem (ſolum) ad verbum, ſibi, ideſt quod ſibi ſoli, & non aliis dixerit, aut ad alia verba, ex quibus tollatur repugnantia, licèt in originali materno ſermone concepto non reperiatur huiuſmodi dictio, ſed errore interpætantis fuerit adiecta.

Facile etiam conciliatur alia prætenſa contrarietas, quod dicat ſe fuiſſe præſentem, quando Cardinalis loquebatur cum Marchione Patre, cùm tamen ſeptimus, & nonus teſtis dicant neminem vidiſſe, quia teſtis iſte deponit de tempore, antequam Marchioniſſa fuiſſet vocata, alij de tempore quo ibi reperiebatur Marchioniſſa, præſumendum eſt enim, quod loquatur de tempore diuerſo, & ſucceſſiuo ad euitandam contrarietatem, *Felin. in cap. tranſlato num. 8. circa med.* 31.
de conſtit. Ruin. conſ. 130 num. 6. lib. 4. fuit dictum in vna Vlixbonen. profeſſionis 9. Maij 1580. coram Lauretano.

Corruit etiam alia prætenſa contrarietas inter ſuum dictum, & depoſitionem Sebaſtiani Martinez, quia dicit nullum extraneum fuiſſe vocatum ad celebrationem matrimonij, & Sebaſtianus atteſtatur fuiſſe præſentes nedùm famulos, ſed etiam Equites, & nobiles. Quoniam idem Sebaſtianus ſubiungit dictos Equites, & nobiles fuiſſe de domo Marchionis.

Sunt etiam vanæ exceptiones, quæ dantur contra Donnam Hieronymam, licèt enim dicat Nouercam feciſſe minas mortis, quas Nouerca examinata non dicat feciſſe. Attamen ſatis eſt, quod non neget feciſſe.

Et dum obiicitur, quòd teſtes dicunt nullum remanſiſſe in cubiculo in quo erat Cardinalis, reſpondetur Hieronymam nullibi deponere, quod aliquis remanſerit.

Ad illud, quod alij qui fuerunt præſentes non deponant de minis mortis, vt deponit ipſa, reſpondetur, quod forſan non aduerterunt, aut non audiuerunt, prout aduertit, & au- 32.
diuit ipſa, vt in fortioribus terminis dicunt, *Alex. conſ. 10. num. 5. lib. 1. Corn. conſ. 202. num. 2. lib. 4.*

Nullam etiam exceptionem patiuntur Antonius de Galarza, & Donna Franciſca de Figueroa. Quia licet dicatur fuiſſe eiectos à Marchione, eo quia ſuſpicabatur, ne ipſi præſtarent conſilium Marchioniſſæ, Marchio erat mortuus 33.
de tempore depoſitionis, quod tempus ſemper inſpicitur ad effectum habilitandi, vel inhabilitandi teſtem, *lib. 3. in princ. ff. de teſt. gloſ. in l. Carbonianum §. cauſa in ver. non eandem. ff. de Carbo. adict. Bart. in l. ad teſtium §. conditionem num. 4. ff. de teſtam. Alex. conſ. 149. num. 7. lib. 5.* & nihil habent agere cum Don Philippo cùm quo cauſa agitur.

Nihil etiam refert, quando eſſet verum, quod Donna Franciſca deſideraſſet, quod Marchioniſſa nuberet cum Don Franciſco de Zuniga, quia Don Franciſcus de tempore examinis erat vxoratus, & ſic euanuerat huiuſmodi deſiderium.

Donna Ioanna Enriquez, licèt ſit ſoror Marchioniſſæ, attamen admitti debet in cauſa matri- 34.
monij, præſertim quando non eſt diſparitas

inter coniuges, *gloſſ. & Doct. in cap. ſuper eo el 2. de teſt. Abb. in cap. videtur, num. 2. & ſub num. 6. qui matrim. accuſ. poſſ. Dec. conſ. 163. num. 26. Pariſ. conſ. 58. ſub num. 24. lib. 4. & dixit Rota in illa Valentina profeſſionis coram Illuſtriſſ. Blanchetto.* Imò præfertur extraneis, quia præſumitur habere plenam notitiam contractus matrimonij, *Abb. vbi ſupra.*

35. Quod Ruffina Lopez inſeruiuerit Marchioniſſæ nihil eſt, quia quando etiam ſeruientes repellerentur, non eſſet repellenda ipſa, quæ tempore depoſitionis non erat in ſeruitio, *Spec. de teſt. §. 1. num. 13. verſ. quid ſi olim, Abb. in c. in literis num. 6. vbi Felin. num. 8 de teſt. Alex. conſ. 5. num. 9. lib. 1. Crot. conſ. 131. num. 56.*

36. Contra Ioannam de Segura, Mariam de Narvaez, & Ioannem Antonium Galaraa opponitur quod ſunt famuli Marchioniſſæ: ſed nihilominus admitti debent famuli Illuſtrimæ perſonæ, *Lanfranc. de teſt. num. 63. Aufrer. de reprobat teſt. ſub num. 43. verſ. fallit ſi ſit famulus,* præſertim ad teſtificandum de his, quæ domi facta ſunt, *ad not. in l. conſenſu. §. ſeruus etiam ſeu ancillus, C. de repud. Crot. d. conſ. 131. num. 26. Alex. de Neuo, conſ. 4. num. 25. qui de probatione metus loquitur.*

37. Catherina de maiorga, Magdalena, & Aloyſia de Figueroa non prohibentur teſtificari pro Marchioniſſa, eo quia ſunt famulæ Donnæ Franciſcæ Nouercæ, vt ſupra dictum eſt de Lupo de Slaua.

Aliæ exceptiones; quæ dantur, viſæ ſunt Dominis, parui momenti, & benè ſublatæ per informantes pro Marchioniſſa, dicta enim teſtium non ſunt cauillanda, ſed iuuanda, & ſubſtinenda pro viribus, *Caſſad. decis. 3. num. 5. de probat.*
38. etiam per ſupplicationem, *Dec. conſ. 292. num. 2. & 595. num. 5.* & contrarietates, quam maximè fieri poſſunt ſunt conciliandæ, *Caſ. de Graſ. deciſ. 4. n. 5. de teſt.*

Ad ſecundam partem dubij, quæ reſpicit validitatem examinis; duæ principaliter obiiciuntur nullitates. Prima ex ſuſpenſione petitorij; Ex ommiſſione interrogatoriorum altera.

39. Quoad primam fuit dictum poſſeſſorium fuiſſe terminatum per depoſitum Marchioniſſæ, prout ſæpè contingit in Rota per ſequeſtrum, & alio modo terminari non poterat, quia reſtitu-
40. tioni non erat locus, cum ea non detur in matrimonio, niſi quandò conſtat de legitimo conſenſu, *c. ex tranſmiſſa, vbi gloſ. in ver. legitimè, Io. And. num. 5. Ant. de Butr. ſub num. 10. verſ. Ioannes Andreas approbat, Abb. ſub num. 5. verſ. contra quod de reſt. ſpol. c. ex parte, vbi Butr. in*
41. *Summaria Bellamer. ſub num. 12. eod. tit.* & ratio eſt, quia non poteſt in perſona libera haberi quaſi poſſeſſio huius ſeruitutis coniugalis, niſi ex legitimo conſenſu *Bellamer. ibi ſub num. 13.* & propterea poſſeſſorium matrimoniale habet admixtam cauſam proprietatis. *Card. in d. cap. ex part. num. 4. Bellamer. num. 2. Anchar. in d. cap. ex tranſmiſſa in fin. Mill. in verbo poſſeſſio, & quaſi iuris matrimonialis, Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune, ſub num. 83. ff. de acquir. poſſ.*

42. Hinc ſequitur probationes Marchioniſſæ ad excludendum conſenſum fuiſſe admittendas, non ſolùm ratione mixturæ, ſed etiam quia in hoc procedit poſſeſſio iuris, *vt dicit Imol. in d. cap.*
43. *ex parte poſt num. 10.* & probationes ſuper metu benè excludebant conſenſum, qui adeſſe non poteſt, vbi metus, & coactio interuenit, *cap. cum locum, de ſponſal.* & in filia à Patre territa. Quod non dicatur matrimonio conſenſiſſè, *tra-*
dit Felin. conſ. 14. n. 6. facit quia reſtitutio in ſpo- 44.
lio matrimoniali non datur, ſi poſſeſſio non fuit iuſta, vel fuit violenta, *Specul. de petit. & poſſeſſ. §. fin. n. 2. in fin. Goffred. in Summa de reſtit. ſpoliat. n. 2. ad fin.*

Rurſus cùm negaretur matrimonium, & eſ- 45.
ſent in promptu probationes debebant admitti, & retardari reſtitutio, propter periculum animæ, & timorem peccati, ne daretur cohabitatio illicita *c. gaudemus, de diuort. Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune num. 20. vbi Rip. ſub n. 83. ff. de acquir. poſſ. Couar. de ſponſal. par. 2. cap. 7. §. 5. n. 9. poſt med. cum multis per Gabr. de reſtitut. ſpoliat. concluſ. 1. n. 150.* Vbicunque enim ad reſtitutionem faciendam poſſeſſio dat occaſionem peccati debet admitti pars aduerſa ad docendum de proprietate, *Feder. de Sen. conſ. 283. n. 4.*

Præſertim quia concurrebat aliud periculum propter virginitatem, & incorruptionem Marchioniſſæ, *gloſ. in c. 1. in verb. ſuſpectum, vt lit. non conteſt. Specul. vbi ſupra ſub n. 2. latè Bellam. in c. ex parte ſub. n. 11. verſ. ſecunda concluſio de reſtit. ſpoliat.*

Ad ſecundam nullitatem ex ommiſſione in- 46.
terrogatoriorum fuit dictum ex tali ommiſſione non concludi ad nullitatem examinis, *Alex. conſ. 172. n. 9. lib. 2. Dec. in c. licet cauſam, n. 56. de probat. Put. deciſ. 417. lib. 3. & 317. lib. 2. Accoramb. deciſ. 49.*

Et imputare ſibi debet pars aduerſa, quòd illa 47.
non exhibuerit coram Nuncio, prout fuerat monita ſub comminatione, quòd aliàs examinaretur ſine illis, *Pereg. deciſ. 129. libro 1. & 68. lib. 1.*

Neque obſtat, quod dicitur fuiſſe exhibita quædam interrogatoria, tùm quia de dicto tem-
pore erant examinati plures teſtes. Tùm quia 48.
cum receptor haberet in mandatis ſolùm facultatem examinandi ſuper articulis non poterat aliquid addere, & alterare formam ſibi traditam, & benè fecit illa non admittendo, & debuiſſet pars redire ad Iudicem, *vt per Franc. Marc. deciſ. Delphin. 427. par. 2.* & in omnem euentum ſufficere poſſunt teſtes examinati ante illorum exhibitionem.

Alia expoſitio ex defectu citationis ad dicen- 49.
dum contra articulos non placuit, quia ſatis eſt, quod fuit intimata commiſſio receptoris in qua dicebatur, quod examinaretur ſuper articulis hinc inde deductis. Vnde pars tunc potuit opponere, *Caſ. de Graſ. deciſ. 15. numero 4. de fid. inſt.*

Cætera deducta ex aduerſo pro nullitate examinis benè tolluntur per informantes, quorum reſponſiones placuerunt Dominis.

Ex quibus fuit concluſum teſtes eſſe idoneos & validè examinatos, &c.

Hiſpalenſ. Matrimonij de Alcalà.

Lunæ 23. Iunij 1608.

Coram Ludouiſio.

ARGVMENTVM.

Ex quibus metus probetur ad effectum annullandi matrimonium.

SVMMARIVM.

Metus probatur per indicia, & coniecturas, etiamſi agatur

agatur de infirmando, matrimonio ex cauſa metus. num.1.

Hoc tamen procedit in coniecturis propinquis, & mediatis, non autem in remotis, & diſtantibus. num.2.

Coniectura, & indicia metus in muliere contrahente matrimonium, quenam ſint. n.3.

Metus multum præſumitur ex proteſtationibus metum paſſi. n.4.

Et concurrentibus indiciis proteſtationes plenè probant metum. n.5.

Metus valdè arguitur ex qualitate perſonarum tum incutientis, quàm patientis metum. n.6.

Metus minor requiritur in muliere, quàm in maſculo propter fragilitatem ſexus. n.7.

Et ideo in muliere non requiritur metus qui cadat in conſtantem virum, ſed ſufficit, vt cadat in conſtantem mulierem. n.8.

Metus reuerentialis licet ſolus, & nudus ſufficiat ad infringendum matrimonium, tamen ſecus eſt ſi cum eo concurrant alia metus indicia. n.9.

Coactio leuis non ſufficit pro iuſto metu. n.10.

Metus ad annullandum matrimonium non eſt neceſſe quod ſit talis quod interueniant mina mortis, aut cruciatus corporis, ſed ſufficit metus cadens in conſtantem virum, & ſub n.13. reſpondetur ad plures auctoritates in contrarium facientes. n.11.

Metus cadens in conſtantem virum qui ſit, relinquitur Arbitrio Iudicis. n.12.

Metus minor ſufficit quando eſt illatus ab eo, cui reuerentia debetur, quàm ſi eſſet illatus ab extraneo. n.13.

Minæ iunctæ cum metu reuerentiali inducunt iuſtum metum, etiamſi non ſint minæ mortis. n.14.

Metus iuſtus inducitur ex terribilitate perſonæ, cui reuerentia debetur. n.15.

Metus iuſtus, dato quod eſſe debeat mortis, aut cruciatus corporis, ſufficit quod paſſus metum de iſtis probabiliter ſuſpicari potuerit. n.16.

Metus iuſtus ex affectu metuentis dignoſcitur. num.17.

Matrimonium requirit libertatem animi non ſolum à compulſione, ſed etiam à timore compulſionis. n.18.

Minæ paternæ ſunt difficilis probationis, & ideo admittuntur ad illas probandas teſtes, qui aliàs non admitterentur. n.19.

Metus probatur ex teſtibus ſingularibus reprobata contraria opinione. n. 20.

Teſtes ſingulares probant concurrentibus adminiculis. n.21.

DECISIO CCCLXXIV.

Die 18. Iunij anni præteriti reſolutum fuit conſtare de metu Dominæ Marchioniſſæ ab initio contracti Matrimonij, ſed quia informantes pro parte D. Don Philippi, aut non acquieſcebant Deciſioni, aut ſaltem eam tantum admittebant ad effectum, qui tunc agebatur, cumulandi petitorium cum poſſeſſorio iuxta arbitrium Rotæ traditum à Signatura Sanctiſſimi, non autem ad effectum infringendi matrimonium, placuit Dominis, quod particulariter dubitaretur, An conſtet de tali metu, qui ſufficiat pro annullando matrimonio, Et parte vtraque informante fuit vnanimi omnium voto affirmatiuè concluſum; Regula enim rationibus, & authoritatibus in deciſione firmata, quod metus probetur per indicia, & coniecturas, procedit etiam quando agitur de infirmando matrimonio, ea enim in his terminis paſſim vtuntur Doctores, *& ſignanter Barbat. iuſtè conſ.45. in ſecundo dubio lib.2. Alex. conſ.98. n.6. lib.3. & conſ.21. n 8. inter conſ. matrim. Purpurat. conſ. 579. n.12. Pariſ. conſ.60. n.20. lib.4 Couar. in Epitom. de ſponſal. p.2. c.3. § 5. n.10. & viſa fuit Rota in Nicien. matrimonij 6. Martij 1588. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino.* 1.

Nec turbabat Dominos doctrina Salic. ex aduerſo allegata *in l. interpoſitas n. 3. C. de tranſact.* dum ex illo text. Notat non ſufficere probare quaſdam veriſimilitudines, vel hominis coniecturas ad probandum metum, quia debet intelligi de coniecturis, & veriſimilitudinibus remotis, & diſtantibus non autem de propinquis, & immediatis, vt declarat *Bald. in d. l. num.6. Paul. de Caſt. num.4. Iuſ n.1. in fin.* aliàs Salic. ita ſimpliciter, & indiſtinctè intellectus loqueretur, non ſolùm contra veram interpretationem illius text. ſed etiam contra receptiſſimam regulam in materia metus. 2.

Coniecturæ autem propinquæ, & immediatæ hic plures concurrebant ſigillatim perpenſæ in deciſione, tàm ex præcedentibus, & ſequentibus, quàm ex ipſo actu matrimonij.

Maximum autem indicium videbatur nimia auerſio animi Marchioniſſæ erga huiuſmodi nuptias, cuius apertiſſimum reddebant teſtimonium, non ſolùm contradictio, quàm ſæpius fecit importunis ſollicitata precibus eorum, quorum nutui alias obedire debuiſſet, ſed etiam continuæ lamentationes, & frequentes proteſtationes, quas vbique, & omni tempore emittebat: ſuſpiria, lachrymæ, animi deliquium, & triſtitia, & alia ſigna quod inuita trahebatur ad dictas nuptias. 3.

Ex circumſtantiis etiam facti præcedentibus matrimonium vehementia metus oriebantur indicia, & præſertim, quia Marchioniſſa fuit in perpetua cuſtodia poſita omni deſtituta libertate, tàm eundi, quàm loquendi, niſi quò, & cum quibus placuiſſet Marchioni Patri.

Et illi erat non ſolùm interdicta omnis ſpes recurſus ad Superiorem pro libertate conſequenda, ſed etiam patiebatur contrarium Superioris Imperium, & vim. Ex circunſtantiis inſuper in actu matrimonij multa ſe offerebant argumenta metus, videlicet, nimia feſtinantia, clauſura oſtij, præſentia virorum armatorum exteris introitum prohibentium, abſentia propinquorum, & alia in deciſione adducta.

Quæ ſaltem ſimul iuncta metum ſufficientem probant, præſertim ſtantibus poteſtationibus toties iteratis, quæ multum conferunt ad probationem metus, *Ang. in l. metum la ij. ff. quod met. cauſ. Dec. in cap. fin. ſub num.21. verſ. benè verum eſt, de appellat. Purpur. d. conſ. 579. num. 4. in fin. Rip. in c. cum M. Ferrarien. ſub num.93. verſ. proteſtatio enim, de conſt. Nutt. conſ.50. num.18. Couar. in Epit. de Sponſal. part.2 cap 3. §.5. num. 12.* & concurrentibus coniecturis, & inditiis eum plenè probant *Bald. in cap. qua cauſa num. 4. in fin. de his, quæ vi, metuſue cauſ. fin. Ang. in l. metum autem la ſecunda in princ. verſ. tunc qualiſcunque, ff. de eo, quod met. cauſ. Purpur. d. conſ. n. 4. ante med. Petr. de Berbeb. conſ. 24. num.14. inter conſ. matrim.* 4. 5.

6. Conſiderarunt etiam Domini qualitatem per-
ſonæ tàm incutientis metum, quàm patientis
*iuxt. conſil. Calder. 1. de his quæ vi metuſue. cauſ.
fiunt.* Agebatur enim cum Patre potente, ſeuero,
irato, & minante, ac ſolito minas exequi contra
oppugnantes ſuam voluntatem, qui ad magis
terrendum adhibuerat etiam Superioris, & Ar-
chiepiſcopi imperium, Econtra aderat Marchio-
niſſa filia, puella, & Virgo, quæ, vt dicunt teſtes
Patrem valdè metuebat, & non eſt dubium mi-
norem metum requiri in muliere, quàm in maſ-
7. culo, *iuxt. gloſſ. communiter recept. in c. cum locum,
in verb. metus, de ſponſal.* faciliùs enim fragiliori
ſenſu metus tolleratur, & præſumitur *Aret. conſ.
24. poſt n. 7.* & in debiliori perſona minor metus
ſufficit. *Imol. in cap. cum dilectis poſt n. 8. de his, quæ
vi met. cauſ. fiu.*

8. Neque eſt verum, quod in muliere requiratur
metus, qui in virum conſtantem cadat, quia ſuffi-
cit ille, qui cadat in conſtantem mulierem, *Ant.
de Butr. in c. conſultationi in 4. notab. & ibi Præ-
poſ. in vlt. not. Abb. n. 4. de ſponſ. Aret. conſ. 24.
num. 7. Roman. ſing. 229. Felin. conſ. 14. ſub num. 7.
Dec. in c. cauſam matrimonij ſub num. 7. de offic. de-
leg. Boer. deciſ. 100. n. 2. ad fin.* & ad *d. c. conſultatio-
ni*, quod loquendo de muliere requirit metum
cadentem in conſtantem Virum, benè reſpon-
dent. *Præpoſ. & Dec. vbi ſupra.*

Et ſi verum eſſet, quod indiſtinctè, tàm in fœ-
mina, quàm in maſculo requireretur metus ca-
dens in virum conſtantem, inanis eſſet regula,
quod metus probetur inſpecta qualitate perſo-
næ, quam conſtituunt *Bald. in c. ſuper eo in fin. de
Teſtib. Alber. in rub. ff. ex quib. cauſ. maior n. 1.
Purpur. d. conſ. 579. num. 4. cum alijs adductis in
deciſione.*

Non obſtat, quod exaduerſo dicitur non ſuffi-
cere probare metum in genere, ſed debere pro-
bari in ſpecie, quia hic habemus metum in ſpe-
9. cie probatum, videlicet metum reuerentialem,
qui licet ſolus, & nudus non ſufficiat, attamen
ſecus eſt ſi cum eo concurrant alia metus inditia,
& adminicula, *Bald. in l. ſi cogente. ff. de rit. nupt.
Alciat. conſ. 1. n. 15. lib. 8. Molin. qui alios congerit,
de primog. Hiſpan. lib. 2. c. 3. n. 9. & 10. qui dicit
præcipuè verum in muliere, & dicit Rota in Valen-
tina profeſſionis 17. Aprilis 1570. coram Cardinali
Lancelloto.*

Iura autem, ac auctoritates, quæ exaduerſo
allegantur, vel loquuntur in metu reuerentiali
nudo, & ſolo, ita enim loquitur allegata *l. ſi co-
gente*, cum ſic eam intelligant *Bald. ibi, & Abb in
c. 1. n. 4. de ſponſ. impub.* vel loquuntur de coactio-
10. ne non graui, ſed leui, quæ non ſufficit *gloſſ. in
cap. præſens in verb. patrem in fin. 20. q. 3. Abb. in c.
cum virum num. 8. circa med. de regul. Felin. in c.
cauſam matrimonij n. 3. ante fin. verſ. modo probatur.
& ibi Dec. ſub num. 7. de offic. deleg. Couarr. de ſponſ.
p. 2. c. 3. § 6. circa fin.*

Nec obſtat illud in quo Informantes pro Don
Philippo faciunt præcipuum fundamentum,
quòd ad annullandum matrimonium requiran-
tur minæ mortis, aut cruciatus corporis pro ſuf-
ficienti metu, quia fuerunt datæ plures reſpon-
ſiones.

11. Et primo hoc non eſſe verum, quia ad iſtum
effectum ſufficit metus cadens in conſtantem
Virum *d. c. conſultationi de ſponſ.* quis autem ſit
metus cadens in conſtantem Virum relinquitur
12. arbitrio Iudicis, *Alex. conſ. 156. n. 5. in fin. libr. 5.
Socin. Iun. conſ. 77. n. 45. lib. 1. plures cumulat Tho-
mas Sanchez lib. 4. diſputationum diſp. 5. num. 1.*
qui rationem aſſignat, eo quia non poſſunt in
particulari exprimi omnes caſus, & in diſcurſu
dictæ diſputationis enumerat duodecim caſus
metus cadentes in virum conſtantem. Non poſſet
autem eſſe arbitrarium Iudici ſi eſſet abſolutè in
iure diffinitum, quod requirerentur minæ mor-
tis, aut verbera, & non eſſet verum, quod repe-
riantur tot caſus, in quibus verificari poſſet me-
tus Viri conſtantis.

Non obſtat *l. interpoſitas C. de tranſact.* nam 13.
quatenus requirit ſalutis periculum, vel corpo-
ris cruciatum hoc habet locum quoad verba edi-
cti, & actionem directam, ſecus eſt quoad vtilem
actionem, & mentem Prætoris, quia ſufficit mi-
nor metus, & aliunde proueniens, vt declarant
ibi Doctores, & in ſpecie *Ang. & Paul. de Caſtr.
in princ.* Et propterea *Bald. ibi num. 8. Salic. num. 5.
& Cur. Iun. num. 7.* dicunt ſufficere ſi timeatur
graue damnum in bonis.

*Gloſſ. in d. cap. conſultationi in ver. in conſtan-
tem Virum* intelligi debet, vt loquatur per mo-
dum exempli, quod metus mortis, aut crucia-
tus corporis ſint quidem metus cadens in con-
ſtantem, ſed non ita, quod non poſſit aliter da-
ri talis metus hoc benè comprobat *Ang. in d. l.
interpoſitas in princ.* dum dicit nota quod metus
debet eſſe talis, qui cadat in virum conſtantem,
putà, mortis, vel corporis cruciatus, facit etiam
quod tradit, *Cald. conſ. 1. circ. princ. de his quæ
vi met. ve. cauſ. fiunt*, vbi dicit metum iuſtum
iudicari ex circumſtantiis, vt non ſolùm quæ
continent cruciatum corporis, ſed etiam quæ
continent verba comminatoria maximè mortis.

Alex. conſ. 156. num. 20. lib. 5. refert ſe ad
ſuperiùs per ipſum dicta, ſupra autem *num. 5.
verſ. & etiam* dixerat, quod poteſt variis ex cau-
ſis, & per minas, & aliter inferri iuſtus metus
cadens in conſtantem Virum.

Secundò principaliter reſpondetur, quod di-
citur de metu cruciatus corporis, aut mortis, pro-
cedere in extraneo, non in eo, qui reuerentiam
debet *Bart. in lib. 1 §. quæ oneranda num. 4. §. quar.* 14.
rer. act. non dat. clarum eſt enim propter reueren-
tiam debitam minorem metum ſufficere *Franc.
Mar. dec. 1090. n. 2. p. 1.* & fuit dictum in deciſione.

Accedit, *quod Bar. in d. §. quæ oneranda in fin.*
& concordantes adducti in eadem deciſione, 15.
dum dicunt minas cum metu reuerentiali ſuffi-
cere loquuntur ſimpliciter de minis, nec ſe re-
ſtringunt ad minas mortis, *& Ant. Gomeſ. var.
reſol. Thom. 2. cap. 14. num. 17. verſ. ſed his non ob-
ſtantibus*, ibi, *præterquam ſi cum prædicto metu*,
dicit, quod quales debeant eſſe iſtæ minæ, cum
non reperiatur à iure determinatum pendet ab
arbitrio iudicantis, & eſt de mente *Abb. in cap.
cum Virum num. 8. circa fin. verſ. Iudex ergo cir-* 16.
cumſtantiis, de regul. Et propterea dicit *Abb. paulo
ſuperius*, quod reuerentia cum terribilitate per-
ſonæ ſufficiunt pro iuſto metu, quod etiam vult
*Felin. in cap. cauſam matrimonij ſub num. 4. verſ.
quod talis reuerentia, de offic. deleg.*

Tertiò reſpondetur, quod vbi verum eſſet ti-
morem debere eſſe mortis, aut cruciatus corpo- 17.
ris, non tamen propterea requirerentur minæ
mortis, aut cruciatus, ſed ſufficeret, quod Mar-
chioniſſa probabiliter ſuſpicari potuerit de mor-
te, aut cruciatu. *Alex. conſil. 98. num. 5. & Alex.
de Nno conſil. ſeq. num. 6. & 7. lib. 3. idem Alex.*

conſ.

conſ. 21. ſub num. 5. inter conſ. matr. Rimin. Iun conſ. 361. num. 73.

Timor enim iuſtus ex affectu metnentis di-
18. gnoſcitur *Alber. in rub. ff. ex quibus cauſ. maior. num. 5.* & iuſtá metus ſupicio ſufficit pro metu *Bald. in lib. fin. num. 7. C. de iur. deliber. Rimin. Sen. conſ. 15. n. 16. Alba, conſil. 77. n. 11. Gram. deciſ. 5. num. 7. cum duobus ſeqq Parſ. conſ. 60. n. 13. lib. 4.* & dicit *Bald. conſ. 165. ad fin. lib. 2.* quod in matrimonio animus debet eſſe liber, non ſolùm à compulſione, ſed etiam à timore compulſionis.

Marchioniſſam autem talem metum, & ſuſpi-
19. cionem concepiſſe, probat Doctor Sebaſtianus Martinez ſuper 6. qui deponit ſe ab ea rogatum fuiſſe ne abiret propter dubium, quod habebat ne Pater aliquid damni ſibi afferret. Melius etiam Donna Maria de Naruaez, quæ deponit Marchioniſſam dixiſſe, quod timebat ne à ſuo Patre occideretur: ſed dixiſſet nolle contrahere matrimonium cum Don Philippo. Et quod iſta ſuſpicio non eſſet omninò vana probat depoſitio Materteræ, quæ benè informata de animo, natura, & ira ſui viri dicit ſe pro certo habere, quod Marchio occidiſſet filiam ſi ſibi in hoc non obtemperaſſet.

Quartò præſuppoſito ad omne peius, quod ſequuterentur minæ mortis, aut verberum. Reſpondetur minas huiuſmodi interceſſiſſe. illas enim probant Lupus de Slaua, & Donna Hieronyma de Mendoza, quorum dicta coadiuuantur ex dicto Donnæ Franciſcæ de Figuerta deponentis de auditu, & depoſitione Donnæ Hieronymæ de Mendoza, & Donnæ Franciſcæ Enriquez. quæ dantur in Summario.

Nec obſtant obiectiones, quæ dantur contra perſonas, & eorum dicta, quia placuerunt Dominis reſponſiones datæ in vltima deciſione fa-
20. cta 28 Ianuarij præteriti ſupponendo minas Paternas eſſe difficilis probationis, *Bertran, conſ. 64. n. 5. part. 1. in antiq. Alb. conſ. 77. n. 9. Boër. deciſ. 101. n. 1.* itaot propterea admittantur Teſtes, qui alias non admitterentur *Alex. conſ. 156. n. 15. lib. 5. Hond. conſ. 19. num 34. lib. 1.*

Nec obſtat, quod dicitur teſtes eſſe ſingulares, & propterea non probare minas, quia magis pla-
21. cuit Dominis ſententia *Angel. Cret.* & aliorum volentium, quod in hoc admittantur Teſtes ſingulares, & Doctores in contrarium adducti, vel non dicunt id, ad quod allegantur, vel procedunt quando ageretur de probandis minis ſolis, & propter ſe, non autem pro eruendo metu *iuxt. diſtin. Anchar. conſil. num. 7. circa med. quem ſequ. Sylu. Aldobr. ex aduerſe alleg. conſ. 71. num. 38. & 39. qui facit pro opinione Ang. & Cret.*

Præterea Teſtes ſingulares probant concurrentibus adminiculis, *Paul. de Caſt. conſil. 281. n. 10. ad fin verſ. item non obſtat, quod Teſtes ſunt ſingulares lib. 1. & conſil. 250. poſt num. 3. lib. 2. Aym. conſil. 178. num 8. Cephal. conſil. 141. ſub num. 12. verſ. & propterea Gabr. de Teſtib. concluſione 3. in fin. Relan. conſil. 82. num. 47. libr. 2. Surd. conſil. 93. num. 65 fuit dictum in vna Biſignanien. penſionis 17. May 1574. coram Card. Lancellotto, & in vna Romana fideicommiſſi 20. Decembris 1582. coram Bubalo.*

Adminicula autem ſunt ex depoſitionibus aliorum Teſtium, & ex multis circumſtantiis ponderatis per informantes, & adductis in prima deciſione huius cauſæ.

Alia exaduerſo deducta vel ſunt ſublata in dicta deciſione, vel tolluntur ex deductis per informantes pro parte Dominæ Marchioniſſæ.

Hiſpalen matrimonij de Alcalà.

Lunæ 15. Decembris 1608.

Coram Ludouiſio.

ARGVMENTVM.

Metus nunquam cenſetur purgatus durante eadem cauſa metus, non obſtante, quod actus geſti præſeferant liberam voluntatem, & non obſtante quocunque temporis interuallo.

SVMMARIVM.

Metus ſemel illatus durare præſumitur n. 1.
Quod de plano procedit vigente eadem cauſa metus, num. 8. & n. 2.
Metu oculeſi cenſentur omnes actus facti durante eadem cauſa metus, etiam ſi præ ſe ferant liberam voluntatem, & latum, iucundumque animum. num. 3.
Ampliatur procedere non obſtante quocunque temporis interuallo. n. 4.
Metus cauſa dicitur durare, donec viuit ille, qui metum intulit. n. 5.
Metus purgatio requirit, vt ille, qui metum paſſus fuit ſit in plena libertate conſtitutus. n 6.
Metus purgatio ceſſat ſtantibus precedentibus proteſtationibus metum paſſi, maximè vigente eadem cauſa metus. n. 7.

DECISIO CCCLXXXXII.

ACTVM fuit de purgatione metus per Dominam Marchioniſſam paſſi in contrahendo Matrimonio cum Don Philippo, quæ diſcuſſio triplicem habuit inſpectionem, prout tria reſpiciebat tempora, Tempus videlicet quo hac vita functus fuit Don Petrus Lopez Portocarero Marchio Pater Marchioniſſæ, Tempus quo Marchioni ſuperuixit Cardinalis de Caſtro Archiepiſcopus Hiſpaleñ, & demùm tempus poſt obitum vtriuſque.

Domini pro nunc determinantes primum tempus tantùm ſine contradictione, & difficultate reſoluerunt per actus factos viuente Marchione Patre non fuiſſe purgatum metum. Moti ex 1.
regula quod metus ſemel illatus durare præſumitur, *Bart. in l. 2. num. 10. C. de his, quæ vi, metuſuè cauſ. fin. Aret. conſ. 14. num. 18. Iaſ. conſ. 165. col. penul. verſ. benè facit quod notabiliter libr. 2. Rebuff. conſ. 68. num. 24. deciſ. Pedem. quæ alios allegat, & rationem adducit 179. ſub num. 11. verſ. hic infert.* Qua regula ad excludendum purgationem metus vſa fuit Rota *in Neapolitana Profeſſionis 16. Iuny 1598. coram Orano.*

Et de plano procedit vigente cauſa, & ratio- 2.
ne metus *c. cum locum de ſponſ. c. accedens. de Procurat. Bart. in l. penult. num. 7. vbi etiam Iaſ. ſub num. 3. verſ. 3. limita. ff. de condit. ob turpem cauſ.*

Bald,

Bald.in l.2.ſub num.10. verſ.2. caſu. C. quod metus cauſ. Angel. in l. qui aliena §. Celſus ff. de acquiren. hered. Barbat. conſ.54. n.6.& 13. lib.1. Alex. conſ. 98.ſub num. 7. libr. 3. latè Dec. conſil.219. num. 4. circ. med. verſ.ſed his, & ſimilibus Purpur. conſ.579. num.14. & 15. Corn. conſil.42.num. 15. in fin. l. 2. Pariſ. conſ. 139. in fin. lib.4. Grat. conſ. 38. num. 17. libr. 2. Alba conſ. 77. num. 14. dixit Rota in Toletana Matrimonij, coràm Illuſtriſſ. Cardinali Seraphino 23. Ianuary 17. Martij, & 27. Octobris anni 1589.& prius in Nicien. Matrimonij 27. Ianuarij 1586. coram Giptio.

3. Quamdiù enim durat cauſa metus, quicumque actus fiant, etiam ſi præſeferant liberam voluntatem & latum, iucundumque animum, nedum metum non purgant, *Abb. antiq. in c.ſuper hoc verſ.filia cuiuſdam Ciuis de renunc.vbi etiam Ioann. Andr. Imol. & Abb. Alex. conſil. 99.ſub num. 8. lib. 3. Barbat. dicto conſil. 54. num.5. Pariſ. conſ. 43. num.7. lib. 4. Grat. dicto conſ.38. ſub num.17. cum aliis quos refert, & ſequitur Menoch. præſumpt. 4. num. 23. lib. 3. plures etiam cumulat Thom. Sanchez de Matrim. lib.4. diſp. 18. num.7. & fuit dictum in illa Toletana 17. Martij 1589.* Sed potiùs eum Magis confirmant, *vt* dixit Rota *in præallegata Neapolitana Profeſſionis coram Ora-*
4. *no.* Quod verum eſt, quodcumque temporis interuallum intercedat *Bald. in l.2. ſub num.10. C. de his quæ vi, metuſuè cauſ. fi. Aretin. in l. interpoſitas num.4. C. de tranſact. Dec. in l. in omnibus cauſis ſub num.12. verſ. ſed eadem cauſa ff. de reg. iuris, & dicto conſil.219. ſub n.4. verſ. 1. ex eo cum aliis per Thom. Sanchez vbi ſuprà.*

5. Durauit autem procul dubio cauſa metus quamdiù vixit Marchio metus illator *Gloſ. in capite 1. in gloſ. fin. circa med. vbi Hoſtien. in verb. non timore mortis, Abb. n.12. Imol. n.14. de his, quæ vi, metuſuè cauſ. fin. Prob. ad Monach. in c. vnic. n.8. ad fin. eod. tit. in 6. Calder. conſil.1. quod metus cauſa Alex. dicto conſ.99. n.8. Dec. conſil. 219. ſub n.5. verſ. ſeptimo adduco. Ruyn. conſil. 120. n.28. lib.4. Purpur. conſ.579. n. 15. Natt. conſ.451. n.17. Rebuff. dicto conſil.68. ſub n.24. Ioan. Baptiſt. Ferret. conſ. 79 num. 12. & tenuit Rota in dicta Neapolitana profeſſionis.*

6. Ad effectum enim, vt metus durare præſumatur, ſufficit, quod duret eadem cogendi, & nocendi poteſtas *Aret. conſ.14. poſt n.18. Socc. conſ.263. poſt n.11. lib.2. Corn. dicto conſ.41. num.14. & 15. Boër. deciſ.100. n.13.*

Accedit, quod dicto tempore Marchioniſſa nunquàm fuit in plena libertate conſtituta, vt requiritur ad purgationem metus, *c. accedens de Procurat. c. cum locum de ſponſ. Barbat. dicto conſ. 54. ſub n.15. Neuiz. conſ.52. n.53. circa fin. & dixit Rota in dicta Toletana Matrimonij 3. 12. & 17. Martij 1589. & in Neapolitana Profeſſionis 26. Iunij 1598. coram Orano.*

Conſiderabant etiam Domini plures proteſta-
7. tiones Marchioniſſæ præcedentes emiſſas tempore contracti Matrimonij, ſiuè ante, quæ, cum remouerent conſenſum ipſius ab actibus futuris, vt plenè fuit deductum in prima deciſione huius cauſæ, impediebant purgationem metus, præſertim eius cauſa adhuc vigente, vt reſoluit Rota *in dicta Toletana Matrimonij 17. Martij 1589.*

Ex quibus, & aliis deductis per informantes reſolutum fuit pro continuatione metus toto tempore vitæ Marchionis Patris.

Hiſpalenſ. Matrimonij de Alcalà.

Lunæ 26. Ianuarij 1609.

Coram Ludouiſio.

ARGVMENTVM.

Matrimonium à principio nullum non poteſt per ratificationem conualidari, niſi denuo contrahatur cum omnibus ſolemnitatibus à Concilio requiſitis.

SVMMARIVM.

Matrimonium, quando fuit ab initio contractum per metum, vel ex aliquo impedimento eſt nullum ceſſante metu, & impedimento non conualidatur, ſed requiritur, quod de nouo ex integro contrahatur cum ſolemnitatibus requiſitis à Concilio. num. 1.

Conſenſus eſt de ſubſtantia matrimonij. n.2.

Conſenſus deficit ſtante metu. n.3.

Matrimonium, in quo deficit conſenſus non ſolùm eſt ipſo iure nullum, ſed etiam dici poteſt, non fuiſſe contractum, & ideo omnia ſunt de nouo iteranda. num.4.

Preſentia Parochi in matrimonio requiritur de forma. n.5.

De forma dicitur, quando quid requiritur ſub pœna nullitatis. n.6.

De forma, quæ ſunt, debent internenire in tempore, quo actus producitur in eſſe. n.7.

Matrimonium ipſo iure nullum ex defectu conſenſus non reconualeſcit ex conſenſu ſubſequenti, vt tunc, ſed vt ex nunc. n.8.

In ratificatione actus nulli conſideratur tempus ratificationis, n.16. & n.9.

Ratificatio actus inualidi nihil aliud eſt, quàm nouus actus. num.10.

Ideo requiritur eadem forma, & ſolemnitas in ipſa ratificatione, quæ eſt neceſſaria in actu denuo facto, num.17. & n.11.

Retrotractio non fit, quando actus eſt omnino nullus, quia non venit in principium conſeruabile. n.12.

Conſenſus, vbi requiritur certo tempore, nunquam retrotrahitur. num.13.

Reſignatio nulliter facta à procuratore, qui non implet mandatum, non conualidatur ex ratificatione principalis reſignantis, ſed denuo eſt præſtandus nouus conſenſus formalis. n. 14.

Manifeſtum non occultum dicitur, quod probari poteſt. num.15.

DECISIO CCCXCV.

PRÆTENDEBATVR pro parte D. Philippi purgatio metus, ex longa cohabitatione, & multis actibus, quos, dicebat, eſſe ſpontaneos, & non ſolum libero, verum etiam læto animo factos, pro parte verò Marchioniſſæ reſpondebatur, non probari purgationem, & probatam non releuare, eò quod metu ceſſante, & animo ad ſuam libertatem redacto, requirebatur matrimonium denuò contrahi, adhibitis,

ſeù

ſeù repetitis ſolemnitatibus à Sacro Concilio
Trid. requiſitis. Et propterea dubitaui de ordine
Rotæ, An conſtet de purgatione metus, quæ
ſuffragetur D.Philippo? Quo dubio propoſito,
Domini reſoluerunt, per actus factos viuente
Marchione patre, non fuiſſe metum purgatum,
reſpectu autem temporis poſt mortem, nihil fuit
reſolutum.

Pro faciliori autem, & celeriori cauſæ expe-
ditione, Rota, inſtante Marchioniſſa, & citato
Procuratore D. Philippi, ſtatuit, vt videretur,
An fuerit neceſſarium, quod matrimonium de
nouo cum ſolemnitatibus ab Eccleſia requiſitis,
celebraretur? ſi enim requiritur, fruſtra labora-
tur ſuper purgatione metus, quæ non ſufficeret.

1. Quod dubium Domini, informante tantum
Marchioniſſa, affirmatiuè reſoluerunt, ſequendo
declarationem Sacræ Congreg. Illuſtriſſimorum
Interpretum Concilij, quam in propriis terminis
prius fuerat amplexa Rota *in Toletana matrimo-
nij, coram Illuſtriſſ. Card. Seraphino.*

Quotieſcumque enim matrimonium non te-
net ex aliquo impedimento, quod ab initio vi-
get, ſi poſtea ceſſet, opus eſt, quod omnia de in-
tegro ponantur, quæ ſunt neceſſaria, & de eſſen-
tia matrimonij, vt ex multis bene comprobat.
*Victoria in ſuis Relectionibus Theologicis Relect. 7.
de matrim. in 2. punct. 1. par. verſ. in contrarium
num. 9. 10. Gutierez in Canon. quæſt. cap. 19. num. 4.
& trib. ſeqq. relati in illa Toletana, & Nauar.
conſil. 14. de ſponſal. & alij per Informantes addu-
cti*, quorum rationes placuerunt Dominis, quic-
2. quid in contrarium dicat *Moder. Cordub. lib. 2. de
matrim. diſp. 37.*

Et ſi hoc generaliter eſt verum in impedimen-
tis, maximè procedere debet in defectu conſen-
ſus, quia nullum eſt impedimentum ità diri-
mens, & nihil à quo ità dependeat matrimo-
nium; eſt enim conſenſus de ſubſtantia matri-
monij: *c. tua nos, in fin. vbi gloſ. pen. Ant. de Butr.
num. 10. & ſeqq. Abb. num. vlt. de ſponſal.* & cau-
ſa efficiens ipſius: *c. ſufficiat. 27. q. 2. c. cum apud,
& c. tua de ſponſal. c. tuas: de ſponſa duor. Concil.
Florent. in decret. de matrim. & probat. l. nuptias
ff. de reg. iur.*

3. Defectus autem conſenſus in Marchioniſſa
eſt clarus, ſtante metu, quo nihil magis contra-
rium conſenſui: *l. nihil conſenſui. ff. de reg. iur. c.
ſuper hoc & ibi not. Abb. de renun.* præſertim iun-
ctis præcedentibus proteſtationibus, vt benè per
Ruin. conſ. n. 24 & ſeq lib. 4.

4. Vbi autem in matrimonio deficit conſenſus,
*Abb. in c. 2. n. 2. vbi alij communiter de eo, qui dux.
in matrim. quam polln. per adult.* ſed etiam dici po-
teſt, non fuiſſe contractum, quia vbi deficiunt
ſubſtantialia, nihil dicitur actum, *Io. Andr. in c. 1.
n. 3. vbi etiam Ant. de Butr. ſub n. 7. Io. de Anan. n. 1.
de ſacr. vnct.* Et propterea omnia ſunt iteranda, &
non eſt locus ſuppletioni, vt dicunt *poſt Hoſt. Io.
And. & alij ibi.*

5. Accedit etiam, quod præſentia Parochi à Con-
cilio requiritur pro forma, vt dixit *Rota in vna
Floren. matrimonij, 1. Februarij 1580. coram Vice-
comite*, & probatur, quia Concilium procedit
annullando matrimonium eo abſente factum
6. *Bal. in l. 1. poſt n. 2. verſ. in contrarium ff. de lib. &
poſthu. Fel. in c. cum dilecta. in quinto ſigno forma,
de reſcript. Dec. conſ. 528. n. 11. Sarn. in reg. de
7. idiom. q. 8. in princ.* Quæ autem ſunt de forma
debent interuenire in tempore, quo actus produ-
citur in eſſe, *Bal. in l. obſeruari. §. fin. num. 3. de off.
Proconſ. Ant. de Butr. in c. cum conſuetudinis, num.
20. de conſuet. Fel. in d. c. cum dilecta. num. 8. verſ. &
ideo.*

Nec poteſt agi de ratificatione, ex ſubſecuto 8.
conſenſu, quia ſi matrimonium metu contractum
ex conſenſu ſubſequenti reconualeſceret, recon-
ualeſceret, vt ex nunc, non vt ex tunc: *vt not. Abb.
in c. ad id in 1. not. n. 1. in fin. de ſponſal.* in ratifi- 9.
catione enim actus nulli, conſideratur tempus
ratificationis: *Surd qui alios allegat deciſ. 241. n. 7.*
cum ratificatio actus inualidi nihil aliud ſit,
quàm nouus actus: *l. aſſe toto. ff. de hered. inſt. l.* 10.
*obuenire ſolet. ff. de verb. ſignif. Socc. conſ. 92. n. 11.
lib. 3. Menoch. conſ. 80. num. 66.* Et propterea 11.
omnis forma, & ſolemnitas, quæ debet interue-
nire in actu, vt valeat, interuenire debet, iuxta
ratificationem, *Socc. ibi cum multis cumulatis per
Informantes, & tenuit Rota in vna Romana dona-
tionis 13. Iunij 1586. coram Illuſtriſſ. Card. vna
Cornetana bonorum, coram Illuſtriſſimo Cardinali
Plato, & ſæpius in aliis.*

Nec poteſt deſeruire ſolemnitas per prius ſer-
uata, quoniam, vt dictum, illa debet concurrere
de tempore actus, nec poteſt ab eo ſeparari. Ne-
que iuuare poteſt fictio, aut retrotractio, cum 12.
non fiat quando actus eſt omninò nullus: *Bar.
in l. obſeruari, n 4 ff. de off. Proconſ. Alex. conſil.
78. n. 24. lib. 7. Dec. in l. ſemper qui non prohibet.
n. 16. ff. de reg. iur.* quia tunc retrotractio non in-
uenit principium conſeruabile: *Bal. in l. fin. n. 2.
C. ad velle.*

Et vbi conſenſus requiritur certo tempore,
prout requiritur, ex diſpoſitione Concilij, tem-
pore quo Parochus eſt præſens, nunquam retro-
trahitur, *Bal. in l. fin. ſub n. 2. C. ad velle.* Facit ſi- 13.
mile de conſenſu præſtito, iuxtà formam regulæ
à Procuratore, qui non implendo mandatum nul-
liter præſtitit: reſignatio enim non conualida-
tur ratificatione reſignantis, ſed denuò eſt præ- 14.
ſtandus alius conſenſus formalis, *Put. deciſ. 111.
lib. 3. Cotta deciſ. 399. fuit dictum in Hiſpalen. &
Cordubén. praſtimoniorum 1. Iunij 1592. coram Gy-
pſio.*

Nullus autem remanet dubitandi locus, cum
habeamus in terminis declarationem Sacræ
Congregationis, qua audita ad relationem Po-
nentis, ſine aliqua diſcuſſione, Rota in illa Tole-
tana omiſit longam diſputationem ſuper metus
purgatione, & ordinauit, vt cauſa expediretur,
prout fuit expedita.

Ceſſat etiam omnis ſcrupulus, quia non ſu- 15.
mus in impedimento metus occulto, ſed manife-
ſto, cuius fuit conſcius Ordinarius, Sacerdos, qui
interfuit celebrationi matrimonij, & plures te-
ſtes, qui poſtea de eo depoſuerunt; manifeſtum
enim non occultum dicitur quod probari po-
teſt. *gloſſ. in c. veſtra. in ver. Notorium circa med.
de cohab. cler. & in c. manifeſta, 2. q. 1. Card. in
cle. nolentes, in ver. Notarij. n. 1. de hæret. Gemin.
conſ. 54. ſub n. 3. ver. reſtat igitur, Abb. conſ. 22.
col. 2. verſ. item, & ſecundo lib. 1.* & in noſtris ter-
minis plures refert, & ſequitur, *Thom. Sanchez de
matrim. lib. 2. diſput. 37. n. 11.*

Hiſpalenſ.

Hiſpalenſ. Matrimonij de Alcalà.

Veneris 15. Iunij 1609.

Coram Ludouiſio.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria eſt deneganda ſuper materia alias articulata, & probata in partibus. Item quando continet magnam inuerisimilitudinem, & quando adeſt vehemens ſuſpicio calumnia.

SVMMARIVM.

Remiſſoria denegatur ſuper articulis, ſuper quibus in partibus fuerunt examinati teſtes, quia tunc præſumendum eſt fuiſſe examinatos teſtes magis idoneos. num 1.

Paterna maledictio eſt perhorreſcenda. n.2.

Remiſſoria denegatur ſtante inuerisimilitudine materia articulata. n.3.

Aut ſaltem tunc eſt dandus fumus non leuis, quia teſtes non ita de facili audiuntur contra inuerisimilitudinem. n.4.

Inuerisimilitudo operatur, vt quis non ſit admittendus ad probandam. n.5.

Suſpicio calumnia ex quibus deducatur. n.6.

Ignorantia non cadit ſuper eo, quod omnes publicè ſciunt. num 7.

Remiſſoria licet de facili propter ſuſpicionem calumnia non ſoleat denegari tamen ſecus eſt, quando ſuſpicio eſt multum vehemens, & declaratur ſub num.13. & num. 8.

Suſpicio calumnia quando eſt vehemens eſt neceſſarius fumus. num. 9.

Remiſſoria ſuper articulis tendentibus ad reprobandum teſtes non de facili admittitur; quia eſt materia, qua ſapit crimen, & agitur de detegendo periurio. num. 10.

Virginali pudori non congruit, quod inſcio patre tractet de ſe nubendo, & quod ſcribantur litera miſſiua amaſio. num. 11.

Teſtis vnicus, dato quod probetur quod per metum depoſuerit, non inde infertur quod etiam alij teſtes depoſuerint per metum. n.12.

DECISIO CCCCXIV.

1. POST plures poſitiones Domini reſolnerunt, Don Philippo non eſſe dandam remiſſoriam, nam quoad articulum continentem liberam, & libentem voluntatem Marchioniſſæ in contrahen. matrimonium cum ipſo, ea fuit pluries in partibus articulata, & plurimi inducti, & examinati teſtes, quo caſu Rota ſolet denegare remiſſoriam *Caput. Dec. 5. n.6. par. 3. & denegauit in vna Veneta illegitimitatis 23. In. 1589. coram Illuſtriſſimo Cardinali Plato. in vna Caputaquen. vnionis 26. Maij 1594. coram R. P. D. meo Decano, & in vna Pampilonen. decimarum 15. Iunij 1598. coram bon. mem. Orano.* Credendum eſt enim, quod induxerit, & examinauerit Teſtes quos habuerit magis idoneos, *Ægid. deciſ. 38 poſt princ.* & fecerit meliorem, ac pleniorem probationem quam potuerit *Aym. conſ. 134. n. 3.* & tantò minus venit iterum admitten Don Philippus ad probandum liberum, & lætum animum Marchioniſſæ, quia ipſemet cum iuramento in iudicio declarauit ſeruiſſe antequam duceret Marchioniſſam, Marchionem Patrem illi dixiſſe, quòd non nuberet Don Franciſco; ſed ipſi Don Philippo, & quòd, niſi ità faceret, eius maledictio 2.
ſuper eam caderet: quæ maledictio paterna quantum eſſe perhorreſcenda à filia Virgine, nemo eſt qui neſciat.

Quoad alium articulum in quo articulatur teſtes, qui de metu Marchioniſſæ in hoc iudicio depoſuerunt, prius in alio inter ipſam, & Don Franciſcum de Zuniga depoſuiſſe de ſpontanea, & libera voluntate, viſum fuit Dominis ab omni veriſimilitudine alieniſſimum decem, & octo teſtes pro maiori parte graues, inter quos eſt etiam Sacerdos, & Patrochus in re tam graui inter magnates, & potentes tàm breui temporis ſpatio in eodem Tribunali contraria deponere fuiſſe auſos. Qua inueriſimilitudine ſtante reiiciuntur 3.
articuli, & denegatur remiſſoria *c. quia veriſimile, de præſumpt. Specul. de probat. §. nunc dicen. n. 1. Rot. deciſ. 23. de teſt. in antiq. Than. deciſ. 86 fuit dictum in Toletana portionis 10. Maij 1595. coram Reuerendiſſimo Pacen.* aut ſaltem debet dari fu- 4.
mus non læuis, quia teſtes non ſunt facilè audien. contra veriſimilitudinem. *Anch. conſ. 330. n. 8. ante fi. verſ. Quinimò, contra id Tiraq. in l. ſi vnquam. in præfat. num. 39. in fin. C. de reuoc. donat.* Et quandò eſt tanta inueriſimilitudo non 5.
admittitur quis ad probandum ſine cauſæ cognitione *c. ſuper eo. de renunc. Imol. in d. c. quia veriſimile ſub num. 1. verſ. quandoque eſt tanta, & Abb. ſub n. 2. verſ. quandoque veriſimilitudo eſt maxima.*

Accedit vehemens ſuſpicio calumniæ: cùm 6.
ſit quaſi impoſſibile, quod habeantur Teſtes, qui viderint, legerint, & obſeruauerint depoſitiones decem, & octo Teſtium, & poſt tantum tempus recordari poſſint, quid ſinguli depoſuerint.

Augetur magis ſuſpicio calumniæ, quia neque in articulis pro parte Don Philippi exhibitis, neque in interrogatoriis datis in examine Teſtium Marchioniſſæ aliqua vnquàm facta fuit mentio de contraria Teſtium depoſitione, quæ ſi fuiſſet vera, proculdubio fuiſſet oppoſita, cum Don Philippus contrà iſtos teſtes plures oppoſuerit exceptiones; Tanto etiam magis, quia petiit reſtitutionem in integrum aduerſus omiſſam probationem, & tamen in articulis datis in gradu dictæ reſtitutionis nihil articulauit ſuper prætenſo examine.

Nec iuuat allegata ignorantia, quia Don Philippus 12. *Iunij* 1602. faſſus fuit coram Ordinario cum iuramento ſe habuiſſe ſcientiam litis agitatæ inter Marchioniſſam, & Don Franciſcum de Zuniga. Nec facit quod non propterea concludatur notitia depoſitionis dictorum Teſtium, quia Domini nullo pacto adduci poterant, vt crederent quòd fuerit actum de validitate matrimonij cum Don Philippo contracti, ipſo non ſo- 7.
lum non citato, ſed etiam inſcio, præſertim cum articuletur fuiſſe publicum, & notorium; non enim potuiſſet ignorare id, quod omnes publicè ſciebant. Vndè excluditur præcipuum fundamentum, quòd iſtas exceptiones contra Teſtes

nunquam

nunquàm adduxerit vſque quo de anno 1605. cognouit proceſſum fuiſſe occultatum,& mirum eſt,eum ſciuiſſe, quòd contineret proceſſus poſt amiſſionem,& non antè,quod præbet ſuſpicandi occaſionem, fuiſſe expectatum hoc tempus, quia ſi fuiſſet oppoſitum , antè occultationem ex viſione proceſſus ſtatim conuinci potuiſſet oppoſitio.

8. Et licet Rota non facilè ſoleat denegare remiſſoriam propter ſuſpicionem calumniæ, id tamen non procedit , quando ſuſpicio eſt multum vehemens,*vt fuit dictum in Caurien. Iuriſdictionis 16. Februarij 1587. Coram Orioloſ. & in aliis congeſtis in Corduben.re decimarum 27.Martij 1607.coram R.P. D. meo Coccino.*

9. Ad minus videbatur Dominis pro excludenda tanta præſumptione calumniæ neceſſarius fumus *Caſſad. deciſ.3. num. 2. de dilat. Put. deciſ.*
10. *366.n.7.lib.2.* Præſertim,cum articuli tendant ad reprobandum Teſtes,quæ reprobatio ſapit quandam naturam criminis,vt dicit *Old.conſ.311.*ſub *n.8.*& de redarguendo ipſos de contrarietate,qui ſine periurio contingere non poteſt *Menoch. de arbitr.caſ.108. n 9.* ad quod periurium detegendum non facilè conceditur remiſſoria. *Put.deciſ. 18 de dilat.facit dec.Caputaquen.62.& 63.par.3.*

Nullus autem datur fumus, non ſolum, quòd iſti Teſtes contrarium depoſuerint , ſed neque, quod fuerint in dicto iudicio examinati , immò nec quod aliqua lis fuerit cum Don Franciſco ſuper matrimonio Don Philippi.

Præterea occultatio proceſſus ex parte Marchioniſſæ, quando eſſet probata, nullum præſtaret indicium talis depoſitionis , nec quòd fuiſſet occultatus,ne ea detegeretur,non enim defuiſſet alia veriſimilior ratio, videlicet, nè in publicum proditet,quòd virgo talis conditionis non ſolum
11. inſcio,ſed etiam inuito Patre, procuraſſet nubere , & miſiſſet apocham propria manu ſcriptam illi,cum quo cupiebat matrimonio copulari.

Non obſtat,quòd dicitur, nouercam fateri, ſe aliàs contrarium depoſuiſſe,quia ipſa dicit, quod metu mariti adducta fuit ad dicendum , ſe non cognoſcere , an apocha eſſet ſcripta manu Marchioniſſæ,non autem dicit,quòd contrarium depoſuerit circa metum , & ſicut vltrò ipſa circa cognitionem ſcripturæ dixit ſe aliàs aliud dixiſſe,idem etiam dixiſſet de metu,ſi contrarium de metu prius depoſuiſſet *ad l.vni,§.ſin autem C. de*
12. *cad.tol.* Præterea malè infertur , quòd ſicut ipſa dixit contrarium , ita, & alij Teſtes, præſertim, quia dicit ſe metu Marchionis Mariti tertiam dixiſſe , qui metus non cadebat in perſonis aliorum Teſtium.

Articulus concernens abſentiam aliquorum Teſtium à loco, vbi ipſi dixerunt, fuiſſe præſentes, vltrà quod non percurit omnes,& ob id eſt irrelevans , non eſt admittendum etiam ſinè fumo , cùm agat de conuincendo Teſtes non ſolum de periurio,ſed etiam de falſitate per prædicta.

Super aliis articulis Domini non fecerunt aliquam vim , & placuerunt dicta per Informantes pro parte Marchioniſſæ.

CONSVLTVM XLVIII.

De opinione ſingulari, an tenenda.

SVMMARIVM.

Dubij ratio. num.1.
Quid ſit opinio. num.2.
Et quotuplex. num.3.
Reſponſio. num.4.
Quot conditiones requiruntur, vt opinio vnius Doctoris in praxi teneatur. n.5.
Referuntur Doctores, qui hanc ſententiam ſequuntur. num.6.
Ex quo colligi videatur hæc ſententia. n.7.
Videtur eſſe antiqua praxis ſcholæ. n.8.
An in hoc recipienda ſit aliquorum limitatio n.9.
Vel alia limitatio tradita à Corduba. n.10.
Quando limitatio, quam Portellus affert locum habeat. num.11.
Ratio dictorum generalis. n.12.
Roboratur ex verbis l. 1. §. neque , C. de veteri iure enucleando. *num. 13.*
Et ex verbis Cantic.6. num.14.
Item ex aliis iuribus,& Doctoribus. n.15.
Quid veritas apud Gellium. ibid.
Obiectio prima comprobata à plurimis Doctoribus. num. 16.
Confirmatio obiectionis ex iuribus. n.17.
Reſpondetur obiectioni , & declaratur , quid , & quando procedit obiectio. n.18.
Secunda obiectio. num.19.
Reſponſio,vbi demonſtratur , quando opinio dicitur temeraria. num 20.
Prima conditio requiſita eſt vt Doctor ſit pius , & probus. *num.21.*
Authores, qui hanc conditionem afferunt,& confirmant. ibidem.
Iacobi Granadi verba. num.22.
Quid pet pium , & probum Doctorem *intelligatur. num.23.*
An hæc tantùm conditio ſufficiat pro Magiſterio, vel requiratur conditio alia, ſcilicet quod ſit doctus. num.24.
Huiuſmodi doctrina an debeat eſſe in ea materia,an in alia diuerſa. num.25.
Sententia Breſſeri,& eius verba. n.26.
Affertur tertia conditio , & Authores qui illam tradunt. num. 27.
Ratio huius tertiæ conditionis. n.28.
Reſolutio incidenter facta an præiudicet veritati. num. 29.
Vnde colligatur quarta conditio pro opinione vnius ſingularis Doctoris. num.30.
Non tam reſpiciendum eſt ad numerum Authorum, quàm ad rationes eorum. num.31.
Quod cenſeatur melius , aut firmius fundamentum. num.32.
Refertur quinta conditio. n.33.
Ratio huius conditionis. num.34.
Quid de vanitate , & ſingularitate opinionis dixerint Authores. num.35.
Sexta conditio qualis. n.36.
Huius conditionis ratio. num.37.
Quando maximè hæc de opinione ſingulari procedant. num.38.
Adducuntur plura exempla pro confirmatione.n.39.

Hh *Quando*

Quando etiam procedit tradita doctrina. n.40.
Anima ſancta à Deo illuſtratur, & dirigitur, vt ex exemplis. n.41.
Ex quo petenda ſit veritas. num.42.
Traditæ doctrinæ extenſio. num.43.
Quid ſit veritas apud Platonem, & alios. n.44.
Vanitatis deteſtatio. num.45.
Mundi definitio per quendam Philoſophum. n.46.
An qui ſingularem ſententiam his conditionibus non munitam, ſequuntur, contra conſcientiam agant. num.47.
Ratio affirmatiua. num.48.
De ſequente hanc opinionem ſingularem, non concurrentibus conditionibus, quid dici poſſit. n.49.
Videtur illud Iſaiæ 30. illi adaptari. n.50.
An qui ſingulares iſtas ſententias proferunt, grauiter peccent. num.51.
Ratio pro parte affirmatiua. n.52.
Verba Apoſtoli ad intentum. num.53.
Prophetia Ezechielis. num.54.
Doctores exponentes verba Ezechielis. n.55.
Quid ſit conſuere puluillos, & ceruicalia. n.56.
Adulationes quibus ſint ſimiles. n.57.
Patrum expoſitio, præſertim D. Hieronymi. n.58.
Quid aliud contra Doctores opiniones ſingulares conſulentes etiam militet. n.59.
Nouitatis definitio, & inuectio. n.60.
Iudicium de ſententiis neotericorum Ioannis Azorij. num.61.
Eius verba. num.62.
Exempla ab eo tradita. num.63.
An peccet lethaliter ſiquis non peroratis matutinis precibus, & abſque iuſta cauſa faciat miſſæ ſacrificium. num.64.
Conſtitutiones Pontificias in Curia Romana promulgatas, an ſit communis ſententia, omnes vbique locorum tenere. ibid.
Miſſæ ſacrificium an ſit certi, & finiti fructus. n.65.
Siquis, vt innocentem parentem, aut filium, &c. defendat occiderit eum, qui per iniuriam in aliquem ipſorum irruit, an irregularitatem incidat. n.66.
Expoſitio doctrinæ Azorij. n.67.
Adnotatio circa opinionem Soti ab Azorio relatam. num.68.
Animaduerſio circa obligationem obſeruandi conſtitutiones Apoſtolicas. n.69.
Quid ſentiendum de valore ſacrificij miſſæ, an ſcilicet ſit finitus, vel infinitus. n.70.
Refertur S. Congregationis decretum, vbi alia remiſſiuè de hac materia. n.71.
An omnis opinio ſpeculatiuè probabilis, ſit etiam practicè probabilis. n.72.
Opinionum conciliatio. n.73.
De irregularitate ex homicidio in defenſionem facto aliqua remiſſiuè. n.74.
De hac materia irregularitatis ex homicidio exemplum. num.75.
Vaſquez ſingularis ſententia. n.76.
Exempla Patris Suarez, in quibus opinio minus probabilis, relicta probabiliori teneri poteſt. n.77.
Quid tenendum de eius opinione circa abſolutionem ſacramentaliter à peccatis factam abſenti. n.78.
Bulla Clementis VIII. ad intentum. n.79.
Probatio ſextæ conditionis pro opinione ſingulari requiſitæ. n. n.80.
Secundum exemplum Suarez de abſolutione Sacramentali illius, qui ſolum ſigna contritionis dedit. n.81. vbi etiam remiſſiuè.
Exemplum de aliis opinionibus, quæ vt probabiles cenſentur. num.82.
Huius exempli expoſitio. n.83.
Sententia, quæ habet, opinionem Gloſſæ præferendam eſſe communi, an ſit vera. n.84.
Sententia, quæ aſſerit omiſſionem vnius horæ canonicæ, nempè tertiæ, ſextæ, &c. non eſſe peccatum mortale, an ſit probabilis. n.85.
An ſententia illa, quod ſcilicet præceptum ieiunij non obliget per ſe ad mortale peccatum, ſecluſo contemptu, ſit falſa. n.86.
Notatio ſuper hac ſententia. n.87.
Sententia affirmans, potionem illam vulgò chocolate dictam, non frangere ieiunium, non videtur probabilis. num.88.
Reſponſio ad fundamentum contrariæ opinionis. n.89.
Confirmatio noſtræ ſententiæ. n.90.
Authores, qui opinionem contrariam communiter reiiciunt. num.91.
Notatio per defenſione Authoris. n.92.
Secunda confirmatio probans noſtram ſententiam de dicta Chocolate. n.93.
Oppoſitio. n.94.
Solutio. n.95.
Quænam ſit parua materia huius Chocolatæ, quæ excuſat à tranſgreſſione ieiunij. n.96.
Sententiæ improbabiles de priuilegiis Regularium. num.97.
Sententia contra praxim Eccleſiæ. n.98.
Sententia improbabilis de priuilegiis Regular. n.99.
Nullatenus admittenda. n.100.
Qualis fuerit conceſſio Pij V. & Gregorij XIII. num.101. & 102.
Intelligentia recta huius conceſſionis. n.103.
Quam tenent alij. n.104.
Bulla Gregorij XV. n.105.
Quando Magiſtri, & Doctores opiniones probabiles docebunt. n.106.
Oratio authoris. n.107.

IESVS MARIA.

Dubij Ratio.

AGITATVR ſæpius inter plures difficultas, quædam communis, & generalis, ex qua quamplurimarum in materiis diuerſis reſolutio pendet: an videlicet opinio, ſeu potius ſententia ſingularis, vnius ſcilicet tantum doctoris, tantum robur authoritatis habere poſſit, vt ipſi conformari quilibet queat, relicta etiam oppoſita communi. Vidi autem quoſdam adeo philautiæ morbo, propriiſque affectibus, & paſſionibus laborantes, vt quamcunque ſententiam à Doctore quocunque, etiam exiguæ notæ, aut æſtimationis, prolatam viderunt, magna obſtinatione ſectandam crediderint, aliiſque idem facere poſſe, cum notabili animarum detrimento, in publicis etiam congreſſibus, prædicauerint, *nugas tenentes* (vt quondam D. Hieronymus dixit) *& fonte veritatis amiſſo, falſarum opinionum riuulos conſectantes.* Alios verò è contra (etſi pauciores) qui, etſi ſententiam aliquam à pluribus emeritis, & Sapientibus Doctoribus approbatam cernerent, nihilominus, quia pro parte aduerſa plures quoque aſtare videbant, veluti in biuio ancipites manentes, nec operari, ne reſolui, nec alteram partem ſectari auderent. Pro vtriſque ergo hoc conſultum ſcribam, quia, vt ille quondam *eſt modus*

modus in rebus, Iuhærendo, quoad potero, quam-
plurium Doctorum, recentiorum præſertim,
ſcriptis, & iis, quæ *tom. 4. meæ Summæ Quæſtio-
num Regularium verbo opinio Regularibus tenenda*,
2. dixi. Præmittendo, vt eo loco *num.* 1. annotaui,
quod opinio eſt *aſſenſus incertus intellectus ad
aliquam partem contradictionis, cum formidine
contraria.* Sic enim habetur non ſolum ex Say-
ro, & Cornexo noſtro, quos eo loco retuli, ſed
ex communi Doctorum Theologorum, &
Summiſtarum. Item, quod, vt in eodem etiam
3. loco dixi, opinio alia eſt improbabilis, alia
probabilis, alia probabilior. Improbabilis, ea,
quæ nulli, aut debili fundamento, ſeu rationi
innititur; vnde melius ſententia falſa, quam
opinio dici debet, etiamſi plures authores pro
ſe habeat. Probabilis autem opinio ea eſt, quæ
innititur rationibus, ſeu fundamentis alicu-
ius momenti, & pro contraria parte nihil eui-
dens, aut conuincens ſit. Probabilior vero il-
la, quæ pluribus, ſeu melioribus fundamen-
tis innititur: Ita habetur ex Sanchez, Portel-
lo, Ioanne Sancio, & Bordono, quos eo loco
adduxi, & ſequuntur communiter Doctores,
tam antiqui quam moderni, ex quibus vltimis
rem exactiùs, & pleniùs tradiderunt Martinus
Breſſerus Boxtellanus ex PP. Ieſuitis, in opere,
ſeu tractatu *de conſcientia*, & Candidus Phila-
lethos Clericus Genuenſis *in diſputatione de opi-
nion. praxi*, tum Matriti ann. 1645. tum Cre-
monæ ann. 1646. typis edita Marcus Vidal *in
opere moral. de opinione probabili*, & Iulius Cle-
mens Scotus *in Opuſculo de Probabilitate opi-
nionum.*

Reſponſio.

4. RESpondeo ergo ad quæſitum. Opinio vnius,
& ſingularis Doctoris teneri in praxi po-
teſt, & ſecundum illam quilibet operari, poſitis
5. tamen ſex iſtis conditionibus. Prima eſt, quod
Doctor ille ſit pius, & probus. Secunda, quod
ſit doctus, & verſatus in illa materia. Tertia,
quod rem ex profeſſo, non caſualiter, obiter,
aut incidenter, diſcuſſerit. Quarta, quod me-
liùs, aut firmiùs fundamentum, quam alij attu-
lerit. Quinta quod ea opinio non reiiciatur
communiter ab aliis Doctoribus, vt falſa, ſeu
improbabilis. Maximè ſexta, quod ea reprobata
non ſit Eccleſia, Summo Pontifice, aut Sede
Apoſtolica.

Et quidem, quod vnius authoris opinio, ſeu
opinio ſingularis tantæ authoritatis poſſit eſſe,
vt eidem conformari aliquis poſſit eam in praxi
ſequendo, & ſecundum ipſam operando, contra-
ria quantumuis communi relicta communis fer-
6. mè ſententia Doctorum eſt. Specialiter Ange-
li, Syluestri, Nauarri, Valentiæ, & Sà, quos re-
fert, & ſequitur Sanchez *tom. 1. in Decalog. lib. 1.
capite 9. numero 7.* Merollæ, & Filliucij, & alio-
rum, quos refert Diana *4. part. Tractat. 4. Re-
ſolut. 30.* Azorij, Sayri, Vazquez, Villalobos,
Ioannis Sancij, Caſtri Palao, Maſcardi, Baldi,
Abbatis, Modrij, Baldelli, Azoguidi, Rolandi,
Rimini, & aliorum, quos etiam refert, & ſe-
quitur Paſqualigus *in deciſionib. deciſ. 2. & 3.*
Quibus etiam adhærent, Monteſinos, Tanne-
rus, Granadus, Caſpenſis, Arriaga, & alij, Tra-
ctatus conſcientiæ cum S. Thoma ſcribentes. Bo-
nacina *de peccatis diſp. 2. q. 4. punct. 9. num. 1.* Fauet

Naldus *in Summ. verbo Doctor, num. 4. & verbo In-
ſtigare num. 2.* vbi ex *deciſ. Gratianopolitan. Guidon.
Pap.* ſæpius refert deciſam opinionem vnius Do-
ctoris reuelare ab expenſis, & loquuntur Marcus
Vidal *ſupra num. 37.* & Iulius Clemens *ſupra po-
ſitione 30.*

Colligunt communiter DD. hanc ſententiam
ex D. Th. *quod lib. 3. art. 10.* Sed melius notat 7.
Candidus Philalethus *in diſputat.* relata *de opi-
nion. praxi q. 8. in princip.* potius oppoſitum
colligi debere ex S. Thom. quia expreſsè dicit:
*In his, quæ pertinent ad fidem, & bonos mores, nul-
lus excuſatur, ſi ſequatur erroneam opinionem ali-
cuius magiſtri.* Nihilominus efficaciter ſuade-
tur. Quia illam opinionem poteſt homo pru-
denter ſequi, quæ in ſe incerta habet fundamen-
tum non leuis momenti: ſed authoritas vnius
Doctoris probi, & pij, docti, & verſati in illa
materia, quam non caſualiter, obiter, aut inci-
denter diſcuſſit; & ſuam ſententiam firmiori,
quam alij fundamento fulciuit; nec in ea ab Ec-
cleſia reprobatus eſt, aut ab aliis Doctoribus
communiter reiectus, eſt fundamentum non le-
uis momenti: ergo licitum ipſi conformari, &
talis opinio in praxi teneri poterit. Confirma-
tur, quia in ſpeculabilibus prudenter faciet ali-
quis, ſi credat homini probo, pio, cordato, &
qui rem ſcire potuit, dicenti ſe aliquid vidiſſe,
v. g. Romæ, aut Matriti: ergo etiam in rebus
practicis faciet homo prudenter, credendo tali
viro, & poſitis illis circunſtantiis. Secundò, 8.
quia hæc videtur antiqua praxis ſcholæ, vt opi-
nio vnius ſingularis Doctoris reciperetur, etiam
contra reliquos omnes, quando ſcilicet illa
habebat præfata requiſita. Vnde, vt inquit *ſu-
pra* Monteſinos, *Diuus Thomas multa ſcripſit,
& docuit contra alios, qui ante ipſum ſcripſe-
runt, & tamen eius opiniones ſtatim ac ab ipſo
traditæ ſunt, exiſtimatæ ſunt probabiles, tum pro-
pter eius magnam authoritatem, apud omnes Theo-
logos; tum etiam quia non leuibus, ſed rationabili-
bus fundamentis ductus eſt ad ſic opinandum.* Addo
ergo; quia in ipſo exactè concurrebant condi-
tiones adductæ.

Neque in hoc recipienda eſt limitatio, quam
tradunt Adrianus, & Corduba, quod ſcilicet ſo- 9.
lum admitti debeat hæc doctrina in iis, quæ per-
tinent ad Ius humanum, non in iis, quæ ſpectant
ad ius diuinum; eo quod in iuris humani rebus
indagandis non requiritur tanta diligentia, ac in
rebus iuris diuini. Non inquam eſt admittenda,
quia in vtriſque non eſt leuis, ſed magni ponde-
ris authoritas, viri probi, pij, docti, & verſati, po-
ſitis circumſtantiis relatis? atque ita eius ſenten-
tiæ credi poteſt. Ita fermè Sanchez, Granadus,
Paſqualigus, Breſſerus *lib. 3. de conſcient. c. 3. n. 39.*
& alij.

Similiter, nec recipienda limitatur alia eiuſ- 10.
dem Cordubæ, quod ſcilicet doctrina tradita de
recipienda opinione vnius tantum Doctoris ſo-
lum ſit vera reſpectu viri ſimplicis, idiotæ, aut
indocti, non reſpectu viri docti, qui de ea ro
iudicare poſſit. Vt enim bene Sanchez, Grana-
dus, & alij dicunt, eſto quod vir doctus rationes
examinare, ac ponderare debeat, nihilominus
illis examinatis, in re dubia acquieſcere poterit
ſententiæ ſingulari vnius Doctoris habentis re-
latas qualitates.

Limitatio porrò, quam Portellus *in Dub. Re- 11.
gular. verb. opinio eligenda num. 4.* affert, ſcilicet,

quod tradita doctrina ſolum ſit vera in caſu nouo, nunquam ab alijs diſputato; tunc enim ſolù poterit quilibet acquieſcere doctrinæ ſingulari vnius, non videtur neceſſaria; tum quia rationes adductæ pro omni caſu probant; tum quia quando vnus ſolus rem diſputauit non habet pro ſe Doctores in contrarium, ac proinde tunc eſt certum poſſe teneri ſententiam ſingularem illius, ſi non leui fundamento eam fulciat, & dictis qualitatibus ſit ornatus. Paſqualigus *ſupr.* Caſtrus Palaus 1. *part. diſp.* 2. *punct.* 1. *n.* 3.

Generalis porrò dictorum ratio eſt, quia in
12. eligenda opinione, quam homo prudenter ſequi poteſt, magis attendere debet ad fundamentum, & rationem illius, quam ad multitudinem authorum illam tenentium. Sic enim Clemens III. aliàs Cæleſtinus III. *in cap. Capellanus de feriis,* ſequitur quandam ſententiam, non, quia à pluribus teneatur, ſed quia (inquit) *meliori, & ſubtiliori nititur ratione.* Neque enim homines debent eſſe veluti pecudes, & oues, aut aues, quæ aliarum nutu diriguntur ambulando, & volando, prout ex Decio *in quodam conſilio* docet pius author Nauarrus *in Man. capite* 27. *numero* 289. Cum ergo poſſit contingere, quod vnus author probus, & pius; doctus, & verſatus in aliqua materia: quam ex profeſſo, & non caſualiter, aut perfunctoriè tractauit, adinuenerit ſolidiùs, & firmiùs fundamentum quam alij minus pij, & docti, minuſque verſati in ea materia inuenire potuerunt, proculdubio eius ſententia teneri poterit, etiam relicta communi contraria; cum conditionibus tamen aſſignatis.

13. Roboratur ex *l.* 1. *§. neque C. de veteri iure enucleando*, vbi habetur: *Sed neque ex multitudine authorum, quod meliùs, & æquius eſt, iudicari debet: cum poſſit vnius forſan, & deterioris, ſententia, & multos, & maiores aliqua in parte ſuperare.*

Item roboratur, quia Eccleſia eſt veluti *Auro-*
14. *ra conſurgens*, vt habetur *Cantic.* 6. id eſt, progrediens, ſeu progreſſus quotidie faciens. Quotidie etiam à Deo illuminatur, propterea enim etiam vocatur *Luna*, quæ ſemper lumen recipit à Sole. Interdum quoque reuelatur minori, quod maioribus notum non erat. Gloſſa *in cap. ad noſtram de conſuetud. verbo incipientibus. cap. eſto*
15. *ſubiectus diſt.* 95. ex D. Hieronymo ibi: *Si alicui fuerit reuelatum prior taceat*, & *cap. Si habes* 24. *q.* 3. ex D. Auguſtino ibi: *Si habes de hac re ſententiam certis rationibus, vel Scripturam teſtimoniis exploratam, nos quoque docere digneris.* Deinde, *veritas*, (vt ait Gellius) *temporis filia eſt.* Quid ergo mirum quod ſententia vnius Doctoris prædictis conditionibus ornati, qualis fuit ſuo tempore S. Thomas, & etiam D. Bonauentura, præponatur aliis communiter oppoſitum ſectantibus? Si temporis curſu magis probata reperitur.

16. Sed dices primò, contra rationem omnino videri, quod relicta cunctorum ſententia, id aliquis ſectetur, quod vnus quiſpiam docuit. Prout probant concorditer Doctores poſt Bartholum, & Baldum, ſpecialiter Guid. Pap. *deciſ.* 134. *& ſingul.* 291. *&* 212. Gaillus 2. *obſ.* 39. *n.* 27. *& obſ.* 94. *num.* 18. Carotius *in Tractat. comm. opin.* Maſcardus *de probat. concl.* 1138. Pro quo facit illud Eccleſiaſt. 4. *Væ ſoli, quia cum ceciderit, &c.* Vbi hoc, quod eſt cadere *ſoli* tribuitur, veluti proprium. Cum paulò ante dixiſſet, *meliùs eſſe duos ſimul quàm vnum*, quod, & vſurpatur *in cap. in omnibus, diſt.* 81. & *cap. illud* 7. *quæſt.* 1. Vnde Plinius *in Panegyr. ad Traianum Imperat. Melius*, inquit, *omnibus, quàm ſingulis creditur, ſinguli enim decipere, & decipi poſſunt, nemo omnes, neminem omnes fefellerunt.* Et Cicero 1. *Tuſculan.* inquit; *Omnium conſenſus naturæ vox eſt.* Græcorum quoque vetus prouerbium eſt: *vir vnus nullus eſt.* Et proinde prudens eſt monitum poëticum.

Iudicium populi nunquam contempſerit vnus.

Pro confirmatione prædictorum multa ſolent
adduci iura *cap. vlt. diſt.* 20. *cap.* 5. *diſt.* 64. & 17.
paſſim DD. Præſertim, qui vbi adeſt communis opinio Doctorum, ibi dicitur eſſe ius clarum. Puteus *deciſ.* 123. *libr.* 3. Reſpondetur ta- 18.
men hæc omnia ſolum probare, paſſim, aut crebrò non licere vnius ſingularis Doctoris ſententiam ſequi, relicta communi aliorum, vt benè Azor. *tom.* 1. *conſtit. moral. lib.* 2. *c.* 16. *q.* 6. Imò, vt bene etiam Palaus *ſupra* ex Nauarro inquit, talis Doctor timere debet, *ne lumen, quod tibi eſſe videtur, tenebræ ſint*, non verò, quod in caſu quo vir probus, pius, & doctus, ac in illa materia verſatus, rem non obiter, aut caſualiter tractans, meliori, & firmiori fundamento nitatur, & cum aliis circumſtantiis relatis, non poſſit eius ſententia teneri, relicta etiam alia communi aliorum.

Si autem ſecundò obiiciatur, quod ſententia 19.
vnius Doctoris contra cæteros videatur omnino ſingularis, ac veluti temeraria; ergo non ſe-
quenda. Reſpondeo, quod etſi poſſit dici ſin- 20.
gularis, quatenus ſcilicet ſingularitas denotat eſſe tantum vnius Doctoris, non tamen poterit dici ſingularis, quatenus ſingularitas denotat aliquid vitioſum, & repræhenſibile; de qua in ſequentibus. Multominus debet dici temeraria, quia ad hoc vt talis ſit, debet eſſe non ſolum in re graui, ſed etiam ex leui fundamento. Sic fermè Monteſinos poſt Cordubam, & Vaſquez.

Prima porrò conditio illa ad hoc, quod opi-
nio vnius Doctoris prudenter teneri poſſit, vi- 21.
delicet quod is ſit *pius, & probus*, aſſignatur à Nauarro *in Man. c.* 27. *n.* 288. dum dicit, poſſe nos ſequi opinione eius, *quem meritò cenſemus eſſe virum ſcientia, & conſcientia præditum.* Etenim per *conſcientia præditum*, intelligitur *pius, & probus.* Et à Valentia *tom.* 2. *diſp.* 2. *quæſt.* 14. *punct.* 4. *dub.* 4. ibi, *quàm aliquis probus, & doctus putaret eſſe veram.* Item à Bonacina ſupra ibi: *Sufficit authoritas vnius Doctoris valdè periti, bonæ conſcientiæ.* Idem Sanchez ibi: *Vnius Doctoris probi, & docti.* Martinus Breſſerus ſupr. *libr.* 3. *cap.* 3. ibi: *Vnius viri pij, & docti authoritas.* Et Caſpenſis: *Vnius viri docti, & probi, & rerum moralium bene periti:* Fauent Panormitanus, Imola, & Villalobos, quos refert, & ſequitur Caſtrus Palaus *part.* 1. *diſp.* 2. *punct.* 1. *n.* 4. ibi: *Alicuius doctoris pij, & probi.* Ac Paſqualigus *ſupra deciſ.* 2. *num.* 8. illis verbis. *Si author ſit celebris, & bonæ exiſtimationis.*

Præ cæteris autem Iacobus Granadus doctus, 22.
pius, & modeſtus author *in* 1. 2. *S. Thom. Controu.* 2. *Tract.* 12. *diſp.* 4. *ſect.* 1. ſic habet ad intentum. *Tertiò ergo maximè attendendum eſt, vt ſit probabilis opinio alicuius viri docti, an ille ſit verè in re morali ſufficienter inſtructus, an ſit pius, & liber ab inordinato affectu, & denique, an ſit cordatus, & minimè ſingularis in opinando:*

nam

nam ſi iſta circumſtantia non concurrant, meritò timere poterit an in eo, quod modo dicis, habeas ſufficientem auctoritatem, vt ego deponam meam conſcientiam, & illius doctrina adhæream; qui enim non eſt à paſſionibus liber, aut frequenter docet opiniones valdè ſingulares, aut reſpondere ſolet audacter ſine matura conſideratione, facilè me decipere poterit, & conſulere rem improbabilem. Et infrà *Dico ergo breuiter, per ſe loquendo eſſe probabilem opinionem quæ habetur in aliquo Doctore ex recentioribus, qui ſit doctus in morali Theologia, pius, & minimè ſingularis.* Ioſerius quoque: *Quibus addo, quod ſi ſcirem illum eſſe ſingularem, aut præcipuem in opinando aut amplecti ſententias planè improbabiles, non poſſem tuta conſcientia illius opinionem reputare probabilem ſine maiori examine, aut conſilio maximè in re graui.* Conſonat Breſſerus inquiens: *conſiderandum eſt, an is non loquatur magis ex paſſione, quam ratione, an non ſit preceps, ſingularis, & audax in ſententiis ſuis.*

23. Vno autem verbo dicerem ego per *pium, & probum* Doctorem intelligi hominem timoratæ conſcientiæ. Etenim iuxta Eccleſiaſt. 15. *Qui timet Deum faciet bona.* Et Infra: *cibabit illum* (ſcilicet Deus) *pane vitæ & intellectus, & aqua ſapientiæ ſalutaris potabit illum.* Et inferius: *In medio Eccleſiæ aperiet os eius, & adimplebit illud ſpiritu ſapientiæ, & intellectus.* Vnde Eccleſiaſt. capite 1. *Plenitudo ſapientiæ eſt timere Deum,* ſeu vt Rabanus exponit: *quantò quis magis Deum timet, tantò ſapientior apparet.* Timoratæ ergo conſcientiæ virorum opinio receptibilis erit. Vnde Conradus *de contract. quæstione* 100. & ex eo Candidus Philalethus *diſputatione relat. quæſtione* 8. nomine literatorum, quibus fidendum eſt in opinionum electione intelligunt *timentes Deum.*

24. Qui tamen pro magiſterio non ſufficit timorata conſcientia, ſed vlterius doctrina, idcirco ſecunda conditio Doctoris ſingularis, vt eius ſententia teneri poſſit, eſt quod ſit *doctus.* Quam aſſignant Nauarrus, Valentia, Bonacina, Sanchez, Caſpenſis, Paſqualigus, Breſſerus, Vidal, & Granadus relati, & Arriaga *in* 1. 2 *diſput.* 24. *ſect.* 3. ibi *vnius Doctoris ingenioſi, prudentis,* ſeu, vt in principio ſectionis dicit: *à viro docto, & prudenti, ac boni nominis.* Monteſinos, dum *diſput.* 29. *quæſt.* 5. *in* 1. 2. *S. Th.* inquit: *Poteſt eſſe opinio probabilis, quæ vnius viri docti eſt, etiam ſi ſit contra reliquos omnes, qui de illa ſcripſerunt; præſertim, quando iſte vir doctus pollet ingenij acumine, maturitate iudicij, atque conſilij, & clarè ſoluit argumenta contraria partis, neque ex leui fundamento ducitur ad id aſſerendum.* Huiuſmodi autem doctrina, & ſufficientia Do-
25. ctoris debet eſſe in ea materia, non in alia diuerſa. Non enim ſufficit ad hoc quod aliquis teneri poſſit ſententiam in materia purè Theologica, quod Doctor illam docens ſit celebris iuriſta; neque è contra in materia purè iuridica, quod Doctor ſit magnus Theologus. Imò etiam quia ſermo eſt in præſenti non de opinionibus in rebus ſpeculabilibus, ſed maximè, & præcipuè in practicis, & operabilibus, circa moralia videlicet, ideo oportet, quod talis Doctor do-
26. ctus in Theologia morali. *Conſtat enim* (inquit rectè Breſſerus ſupra) *multos inſigni ingenio, & doctrina in Theologia Scholaſtica, parum in morali, ac caſibus verſatos eſſe. Quorum proinde authoritas reſolutionem caſus practici non reddet probabilem, niſi diligenter illum examinauerint.* Infra quoque ad intentum: *Vt quis opinionem reddat probabilem, abſolutè debet eſſe actu, vel potentia probatus Doctor, id eſt, eum approbatione facultatem aliquam publicè docuiſſe, aut calamo, & impreſſis libris, vel ſaltem iudicari ad id idoneus, idque potentia aliquo modo proxima, habita ratione doctrinæ iam acquiſitæ.* Item inferius: *Ad probabilitatem abſolutam non ſufficere authoritatem cuiuſcumque publici profeſſoris, ſeu lectoris; conſtat enim aliquos iſti muneri non ſatisfacere, vel quia non ſatis docti; vel quia in delectu opinionum nimis præcipites ſunt, ac ſingulares.* Adhuc inferius: *Clarius eſt, non ſufficere ad eiuſmodi probabilitatem authoritatem Doctoris, id eſt, promoti in aliqua Vniuerſitate ad Doctoratum, nedum Licentiati, & Baccalaurei. Nam experientia teſtatur ad illos gradus promoueri multos tenuiter ſolida doctrina inſtructos: neque iſti tituli conferunt doctrinam ex opere operato.* Hæc porrò, etſi ab Authore neoterico dicta, hîc placuit adiungere, quia veritatem continent, & vtilia pro dicendis erunt.

Tertia autem illa conditio opinionis ſingularis tenendæ, videlicet quod author ipſius ex profeſſo, non caſualiter, obiter, aut incidenter rem diſcuſſerit, traditur à Nauarro *in cap. ſi quis autem de pænitent. diſt.* 7. *n.* 53. Granado ſupra relato dicente: *Non poſſe tutò reputari probabilem opinionem alicuius Doctoris, quando ille non reſpondet ſeriò, ſed veluti obiter, & parum conſideratè: tunc enim illius authoritas non facit ſufficientem fidem.* Caſtro Palao *ſupr. n.* 5. dicente: *vt opinio alicuius Doctoris aduerſus communem probabilis cenſeatur, non ſufficit, ſi perfunctoriè, & incidenter, & occaſione alicuius argumenti dicta ſit.* Breſſero etiam *ſupra* cum Nauarro, & Granado ſentiente. Et colligitur ex Menochio *de præſ. lib.* 2. *præſ.* 71. *n.* 39 & Alciato *de præſumpt. reg.* 1. *præſ.* 51. *n.* 2. Et Arriaga *ſupra.* 27.

Ratio porro huius conditionis ea eſt non ſolùm quia illa quæ dicuntur incidenter minus conſideratè dicuntur, & quandoque ex neceſſitate ſoluendi aliquod argumentum, pro quo alia ſolutio non ſuppetit, ſed etiam quia vt Caſtrus Palaus *ſupra* ex Maſcardo animaduertit ea quæ dicuntur incidenter ad colorem potius, quàm ad probationem dicuntur. Vnde quemadmodum confeſſio incidenter factæ non præiudicat confitenti, vt aſſerit Gloſſa *in cap. pænitentibus* 50. *diſt.* 28.
per DD. *in cap. At ſi Clerici in princ. de Iudic.* ita etiam reſolutio incidenter facta non præiudicabit veritati, nec merebitur fidem. 29.

Quarta porro illa conditio pro opinione vnius ſingularis Doctoris amplectenda, communi relicta, ſcilicet, quod *melius, aut firmius fundamentum quam alij* attulerit, colligitur ſatis ex *cap. Capellanus de feriis,* vbi Pontifex eam ſententiam amplectitur, quæ *melioris, & ſubtilioris nititur ratione* fauet *l. ſed licet,* & ibi Bartol. *ff. de off. Præſid.* Et ita ex Theologis relatis hanc conditionem tradunt Azor. *deciſ. quæſt.* 6. Sanchez *ſupra num.* 9. Palaus *num.* 3. Paſqualigus *deciſ.* 2. *numero* 5. Caſpenſis *de conſcientia diſput.* 3. *ſect.* 1. 30.
& alij. Et meritò, quidem, quia in hoc caſu rectè intrat, illud Poëtæ: *non vis, aut numerus melior, ſed cauſa triumphat.* Et ita S. Rota Rom, vt videre eſt in Rubuſterio *deciſ.* 501. *poſt princip. part.* 1. *diuerſ.* Seraphino *deciſ.* 1360 *num.* 2 & Eminentiſſ. Panzirulo in Romana de Ghezzis 9, 31.

Februar. 1635. & alibi ſæpè, non tam reſpicit ad numerum authorum, quam ad rationes eorum; vide Iulium Clementem *ſupra*.

Quia verò dubitari poteſt, quodnam cenſeatur melius, aut firmius firmamentum, ſeu melior, aut firmior ratio; ideo dicendum, attendendum eſſe primò, an tale fundamentum ſit S. Scriptura, Traditio Eccleſiæ, vel authoritas ipſius deſumpta ex definitione aliqua Summi Pontificis, vel Concilij ab eo confirmati; quia iſta habent primum locum. Deinde authoritas PP. & DD. aut communis Eccleſiæ ſenſus. De quo Coratius *in tract. comm. opin. lib. 2. tit. 9.* & Felinus *in cap. ne innitaris de conſtit.* Inter fundamenta verò ex ratione petita, videtur dicendum cum Stephano Nathen. *in tract. de Iuſtitia vulnerata par. 2. tit. 5. c. 5.* quod *illa ratio efficacior habeatur, quæ eſt ſecundùm ius naturale, quàm quæ eſt ſecundum ius ciuile; item illa eſt efficacior, quæ eſt ſecundum ius Diuinum, quàm quæ eſt ſecundum Canonicum; item illa, quæ eſt ſecundum æquitatem ſcriptam, quàm quæ eſt ſecundum rigorem; item efficacior eſt, quæ ſecundum mentem, quàm quæ ſecundum verba; item potior illa, quæ eſt ſecundum verba, quàm quæ eſt ſecundum ſimilitudinem, quæ fallax eſt; vti & illa, quæ fit per incertam rationem; item euidentior eſt illa, quæ eſt ſecundum regulam iuris, quàm ea, quæ tenet, vt ſit ſpeciale.* Hæc ille, quæ rectè intellecta ſatis ſunt ad intentum.

33. Quintam conditionem requiſitam ad hoc, quod opinio ſingularis teneri poſſit, videlicet, quod ipſa non reiiciatur communiter ab aliis Doctoribus, vt falſa, ſeù improbabilis, aſſignant Breſſerus, Caſpenſis, & fauet Sanchez *ſupra n. 11.* maximè verò Azorius *d. q. 6.* dicens: *Animaduertendum tamen, quod quando vnus, vel duo, vel tres claſſici Doctores contra communem ſententiam opinantur, non continuò eſſe adhærendum, quia tres, quatuorvè ſint; videndum enim eſt, an poſt eos etiam alij plures ſcripſerint, qui eos communi conſenſu refellant.* Ex hoc enim ſequitur multò magis, & à fortiori, vt dicitur, id eſſe dicendum, quando ſententia eſt vnius ſolius Doctoris. Cuius con-
34. ditionis ratio ea eſſe poteſt, quod caſu quo opinio vnius Doctoris ab aliis communiter reprobetur, iam debet cenſeri omnino ſingularis, ac vitioſa; & author illius is, de quo *in Pſ. 79.* dicitur: *Exterminauit eam aper de Sylua, & ſingularis ferus depaſtus eſt eam.* Alij *fera agreſtis.* D. Hieronym. *omnes beſtiæ agri.* Quia ſcilicet tantum damni facere conſcientiis poteſt iſte ſolus, quantum plures ſimul. Vnde Hugo hunc locum interpretatur de ſuperbo, quia ſuperbus ſit *aper*, id eſt aſper; ſingularis in opinione: *ferus* in diſputatione, ſiue locutione. Pro quo facit illud Ioannis
35. Caſſiani *lib. 5. cap. 13.* *Quidquid extra conſuetudinem præſumitur, vſumque communem, vt vanitatis, & gloriæ, atque oſtentationis morbo pollutum, antiquiſſima Patrum traditio tenet.* Vnde dè tali vitioſè ſingulari opinione rectè *de conſtantia cap. 5. & 6.* Lypſius: *Et vana rationis imago, & vmbra malè conſulens, malè iudicans.*

36. Sexta etiam conditio pro opinione ſingulari contra communem tenenda, ſcilicet, quod non ſit reprobata ab Eccleſia, Summo Pontifice, vel Sede Apoſtolica, eſt de mente Suarez in 1. 2. *diſp. 12. ſect. 6. num. 11.* vbi ponit exemplum in opinione illa de abſolutione abſentis reprobata à Clement. VIII. Sanch. *ſupra n. 11.* vbi ponit pro conditione opinionis probabilis, quod non contineat errorem, quod eſt dicere, ne ſit ab Eccleſia reiecta Palai *ſupra num. 4.* Caſpenſis etiam *ſupra §. vnde infero,* & Breſſer. *ſupra §. ex quibus.* Arriagæ etiam *ſupra.* Et ratio eſt, quia, ſi opinio ſingularis deſinit eſſe probabilis eo, quod ſit communiter reiecta ab aliis DD. vt dixi, multò 37.
magis id erit, quando fuerit reiecta ab Eccleſia, aut Sede Apoſtolica, quæ maioris authoritatis eſt quam conſenſus DD. Sedes enim Apoſtolica comparatur horologio Solis, quod eſt menſura horologiorum pulſantium, ſcilicet Doctorum opinantium, vt dicebat Seneca.

Hoc porrò, quod dixi de tenenda, vel ſequenda opinione ſingulari alicuius Doctoris, ſi tamen 38.
habeat conditiones, ſeu qualitates deſignatas, maximè procedit, quando talis opinio ſingularis fauet cauſæ piæ, qualis eſt, quæ fauet iuramento, *argum. cap. quamuis de pact. lib. 6. & cap. cum contingat de iureiur.* Matrimonio, doti, teſtamento, aut libertati, *l. quoties dubia ff. de reg. iur. cap. fin. de re iudic.* aut aliis piis, & religioſis rebus, *l. ſunt perſonæ ff. de relig. & ſupt. fun.* Aut pupillo, viduæ, peregrino, aut alteri perſonæ miſerabili, *argum. totius diſt. 85.* Qualis etiam eſt, quæ priuato fauet contra fiſcum, cum fiſcus in delicto priuati fundatur, *l. non puto ff. de iure fiſc.* Item generaliter cum agitur de valore actus, *l.* 39.
quoties ff. de red. dub. l. quoties ff. de verb. ſignificat. & aliis iuribus Nauarrus *ſupr. n. 287.* Villalobos *tom. 1. ſumm. tract. 1. difficult. 7.* noſter Petrus Cornexo *in 1. 2. S. Thom. circa q. 19. tract. 8. diſp. 3. dub. 6.* Caſtrus Paulus *ſup. n. 12.* & plures alij, quos refert & ſequitur Sanchez *lib. 1. de matrim. diſp. 18. n. 7.* loquens maximè de caſu matrimonij dubij.

Procedit etiam tradita doctrina, quando Doctor, qui conſulitur, vel qui opinionem ſingularem docet, eſt vir ſpiritualis, Deum aſſuetus me- 40.
dia oratione conſulere in rebus dubiis. Pro tali enim ſtat præſumptio, cum non conſtat de oppoſito, quod eius ſententia ſit probabilis, & ſecundum Deum, & rationem regulata. Etenim, in *Eccleſi. 37.* habetur: *anima viri ſancti enunciat aliquando vera, quam* (id eſt pluſquam) *ſeptem circumſpectores ſedentes in excelſo ad ſpeculandum; id eſt, pluſquam multi Doctores qui ſedent in Cathedris, vt circumſpiciant, id eſt, ſpeculentur veritatem,* vt exponit Cornelius. Anima enim ſancta 41.
peculiariter illuſtratur, & dirigitur à Deo, prout conſtat ex iis, quæ de Antonio ſcribit Athanaſius; de Hilarione, Hieronymus; de S. Franciſco, Bonauentura; & de Sancta Thereſia, ac B. Virgine Magdalena de Pazzi, qui earum vitam ſcripſerunt. Et generaliter colligitur ex D. Baſilio *in proæm. in Iſaiam.* & S. Maximo *Centur. prima de charit. c. 95.* & pluribus aliis. Et ex eo, quod veri- 42.
tas non de riuulis, ſed de fonte hauriri debet, Deo ſcilicet, qui eſt prima veritas.

Procedit quoque tradita doctrina, quando Doctor, qui conſilium dat, vel ſcribit, eſt verita- 43.
tis amator; non vanitatis, aut alicuius inanis gloriæ cupidus. Qui enim veritatis amator eſt, lucem habet in agendis ſpecialem. Hinc Chriſtus Ioan. 17. dicebat: *Omnis, qui eſt ex veritate audit vocem meam.* Plato etiam *lib. 5. de legib. veritas hominibus ad omnia bona dux eſt.* Philo quoque: *veritas eſt facultas res obumbratas in lucem producens.*

Ex

Ex oppoſito autem, qui vanitatem ſectatur, in tenebris ambulat, nec veritatem aſſequi poteſt: quia vanitas ipſa falſitas eſt, & mendacium. Hinc Exod. 20. illud *non aſſumes nomen Dei tui in vanum*, idem eſt ac, *ad mendacium*. Et ita alij vertunt *non periurabis*, id eſt, non mentieris. Sic ſi non Æneid. 2.

Finxit, vanam etiam, mendacemque improba finget.
46. Vnde rectè Philoſophus quidam mundum definiens inquit: *Eſt ſchola vanitatis, forum impoſtorum.* Si ergo Doctor, vel Magiſter de re aliqua inquiſitus, veritatem, non vanitatem, pro ſcopo habebit, à prima veritate de veritate illuminabitur, & eius ſententia veritatem aſſequetur.

Ex dictis porrò elicitur eos, qui ſingularem
47. alicuius Doctoris ſententiam præfatis conditionibus non munitam, ſequuntur, in rebus ad mores ſpectantibus, contra conſcientiam omnino agere, nec tutos dici poſſe. Sic colligitur ex Salone 2.2.q.63.art.3.*controuerſ.*2.dicente eos, qui in rebus moralibus parum verſati ſunt, non poſſe tuta conſcientia, quod in vno, vel altero Doctore inuenerint, ſequi. Et ſupponunt ex relatis Doctoribus Monteſinos *ſupra.* §. *ex quibus*, Granadus *n.* 10. Nauarrum ſequens, & §. *quintos hac*, verbis quæ ex ipſo retuli, &c. *num*...&
48. Caſpenſis etiam *ſupr.* §. *vnde inſero.* Et ratio in promptu eſt, quia talis opinio non eſt probabilis, imò, non tam opinio, quam ſententia falſa, ſi quidem opponitur communi, cui, cæteris paribus, eſt inhærendum. Vt enim Ioannes Maior *in 4. quæſt. 3. prolog. concl. 5.* inquit duobus circumſpectis maior fides datur, quam vni, tribus, quatuor pluſquam tribus ſententia. Vnde de illo, qui ſequitur opinionem ſingularem, quando non concurrunt in illa conditio-
49. nes aſſignatæ dici poteſt illud Eccleſiaſtic. 10. *Qui cito credit, leuis corde eſt, & mirabiliter.* Et illud Senecæ *in prouerb. Ad pænitendum properat, cito qui iudicat.* Prouerbialiter etiam de talibus dicitur *quod ad primam tabernam ſubſiſtunt*, quia ſcilicet ſine delectu opinionem operantur. Verendum etiam eſt, ne illis aptetur illud Iſaiæ. 30.
50. in principio: *Væ filij deſertores, vt faceretis conſilium, & non ex me.* Et infra: *os meum non interrogaſtis.* Ac maximè illud Apoſtoli 1. ad Timoth. 4. *ſanam doctrinam non ſuſtinebunt, ſed ad ſua deſideria coacervabunt ſibi magiſtros prurientes auribus, & à veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur.* His enim verbis carpuntur à Paulo illi, qui temerè, & ſine delectu, prout eos agit libido, ſeu inordinata aliqua cupiditas, quærunt ſibi Doctores ad ſuos pruritus, & deſideria accommodatos; non qui verbo mordeant, & abradant vitia, ſed qui vitiis ablandiantur, auras ſcalpant, & omni cubito puluillum aſſuant; dum noua, curioſa, voluptaria, & mellita ſuadent.

Infertur pariter Doctores illos, qui ſingula-
51. res iſtas ſententias vel ore, vel ſcripto profitentur, grauiter quoque peccare, & in ſtatu damnationis eſſe, donec palinodiam cantent, & ea, quæ dixerunt, vel ſcripſerunt, quoad fieri poterit, retractent. Ita enim ſupponunt authores relati Nauarrus *ſupra num.* 288. Suarez etiam *ſup. num.* 9. dicens: *Tenetur præceptor ſaniorem, & veriorem doctrinam docere, in quo poteſt per gradus peccare, iuxta materiæ qualitatem.* Breſſerus quoque *ſupra cap.* 4. *in fin.* inquiens de ſimilibus: *Merentur etiam cenſuram alicuius temeritatis, & arrogantiæ, qui tam libenter, & facilè ob leuem aliquam rationem, ac ſpeculationem dicunt aliquid paradoxum, & alienum à communi hominum ſenſu, præſertim in moralibus, & ſacris.* Cuius rei ratio 52.
iam aſſignata eſt, videlicet, quia tales ſingulares ſententiæ non ſunt probabiles opiniones, ſed improbabiles, & falſæ, ſcandalum, & offendiculum animabus infirmorum præbentes. De quibus Doctoribus loquitur Apoſtolus 1. *Corinth.* 8. ibi: *Videte, ne forte hæc licentia veſtra offendiculum fiat infirmis.* Et infra: *Et peribit infirmus in tua ſcientia frater, propter quem Chri-* 53.
ſtus mortuus eſt? Si autem peccantes in fratre, & percutientes conſcientiam eorum infirmam in Chriſtum peccatis. Quondam etiam de illis prophetatum erat cap. 13. Ezechielis; *Vident vana, &* 54.
diuinant mendacium dicentes: Ait Dominus: cùm Dominus non miſerit eos: & perſeuerauerunt confirmare ſermonem. Et infra, *ideo ecce ego ad vos, dicit Dominus Deus: Et erit manus mea ſuper prophetas, qui vident vana, & diuinant mendacium: in concilio populi mei non erunt, & in ſcriptura domus Iſrael non ſcribentur, nec in terram Iſrael ingredientur: & ſcietis, quia ego Dominus Deus. Eo quod deceperint populum meum.* Et infrà: *Væ quæ conſuunt puluillos ſub omni cubito manus: & faciunt ceruicalia ſub capite vniuerſæ ætatis ad capiendas animas: & , cùm caperent animas populi mei, viuificabant animas eorum. Et violabant me ad populum meum propter pugillum hordei, & fragmen panis, vt interficerent animas, quæ non moriuntur; & viuificarent animas, quæ non viuunt, mentientes populo meo credenti mendaciis. Propter hoc hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad ad puluillos veſtros, quibus vos capitis animas volantes, & dirumpam eos de brachiis veſtris: & dimittam animas, quas vos capitis, animas ad volandum. Et dirumpam ceruicalia veſtra, & liberabo populum meum de manu veſtra, neque erunt vltra in manibus veſtris ad prædandum, & ſcietis, quia ego Dominus.* Circa quę Theodoretus & alij. 55.
Puluillus, inquiunt, *& ceruicalſunt molles, & blandiores ſermones ad lucrum compoſiti, qui ad tempus titillant auditum, ſed animas euertunt.* Sic, & Gregorius XVIII. Moral. 4. *Quiſquis, ait, male agentibus adulatur, puluillum ſub capite, vel cubito iacentis ponit; vt, qui corripi ex culpa debuerat, in eo fultus laudibus molliter quieſcat.* Ergo ad intentum, conſuere puluillos, & cer- 56.
uicalia, eſt adagium ſignificans palpare, & adulari; quod faciunt mali Doctores, dum ſingulares illas opiniones, quas dixi, ſe conſulentibus proponunt. Etenim, vt Plutarchus *lib. de diſcrimine adulatoris, & amici*, adulationes ſimiles ſunt puluillis, & ceruicalibus, quæ, cum videantur incumbentium capitibus reſiſtere, & 57.
reniti, cedunt magis, & obſecundant. Sic enim, & adulator aſſumit fucatam dicendi libertatem, & ſubinde quædam carpit, & reprehendit, videturque attolli, & tumere, vt ſubſidens, & contrahens ſeſe capiat, & pariter abripiat in ipſam ſe coniicientem. Et hoc eſt, quod ſubdit Propheta, *ad capiendas animas.* Simili phraſi Plautus, alij dicunt, *conſuere dolos, fraudes, mendacia.* Sic ex Origene, Theodoreto, Hie- 58.
ronymo, & aliis moderni expoſitores. Quibus addendum illud D. Hieronymi ad Euſtochium epiſt. 19. *Quoniam mel in Dei ſacrificiis non offertur, nimia dulcedo arte mutata eſt, & quadam,*

vt ita dicam, piperis auſteritate condita. Apud
Deum enim nihil voluptuoſum, nihil tantùm ſuaue
placet, niſi quod in ſe habet mordacis aliquid veri-
tatis.

Militant etiam contra Doctores iſtos opinio-
59. nes ſingulares conſulentes quamplurima, quæ
ex PP. Doctoribus, & Philoſophis contra no-
uitates,&nouitatum amatores ſcribentibus cun-
ctis vulgaria ſunt. Quale eſt illud D. Beroardi
epiſt. 174. Nouitas eſt *mater temeritatis, ſoror*
ſuperſtitionis, & filia leuitatis. Et Baldi *conſil.* 112.
l. 2. dicentis: *Rarò benè loquitur, qui contra omnes*
loquitur. Sed ſufficeret illis ethymologia nomi-
nis *nouitas*, quæ eſt *non veritas*, & illud Cicero-
nis 2. *de diuin. Eumque, quem tibi res nouitas attu-*
lerit, natura ratione depellito. Ac præſertim, quæ
celebris valde author Vincentius Lerinenſis
aduerſus prophanas nouitates égregiè ſcripſit.
Quæ, etſi præcipuè hæreticos *nouantes*, ſeu *no-*
uatores tangant, non idcirco Catholicos ſingu-
larium opinionum ſtudioſos præſeruant.

Ex his autem, quæ adducta ſunt facile erit
91. de quibuſdam neothericorum ſententiis inter
ſingulares recenſitis iudicium ferre, & an proba-
bilitatis,ſeu potius improbabilitatis nota cenſeri
debeant, diſquirere. Et primò quidem Ioannes
Azorius in ſuperioribus relatus *d. tom.* 1 *inſt. mo-*
ral. lib. 2. *cap.* 16. *q.* 6. poſtquam dixit, in foro
conſcientiæ licere *contra communem opinionem*
vnius tantum claſſici authoris ſententiam tenere, ex-
plicare volens, quales ſint huiuſmodi ſingulares
opiniones, ſic habet, quæ in præſenti referen-
da, & enucleanda erunt, pro maiori firmitate
eorum. quæ dixi. *Ponamus exemplum: Commu-*
nis opinio eſt, Beneficium Eccleſiaſticum, quamuis
tenue, & exiguum nos vinculo iuris obſtringere, ita
vt totum diuinum officium perſoluere debeamus:
contra quam opinionem ſenſit, & ſcripſit Sotus ea
62. *ratione ductus, quod beneficium propter officium*
confertur: ergo, ſi tenue eſt, & exiguum, nulli ſu-
biicit obligationi poſſeſſorem, qua preces horarias
recitare cogatur. Et certè quibuſdam valdè proba-
bile videtur, quod Sotus ait; quod ſanè ſi quiſpiam
63. *ſequeretur, non condemnarem. Preterea communis*
eſt opinio, peccatum lathale contrahere ſiquis ma-
tutinis precibus non peroratis, & abſque iuſta, &
debita cauſa faciat miſſa ſacrificium. Contra quam
ſententiam Sotus lib. 10. *de Iuſt. q.* 5. *art.* 4. *concl.* 2.
& in 4. *diſt.* 13. *q.* 2. *art.* 2. *ad finem ſcripſit, ne-*
gans lathale in ea re peccatum ineſſe: eo quod ta-
le quippiam nec ex iure colligatur, nec ex vſu, &
more, nec ratio efficaciter comprobetur: quia non
omnes conſuetudines tanti ſunt ponderis, & momen-
ti, vt violatores earum tanquam reos peccati letha-
lis condemnent. Negari non poteſt, quin Soti ſen-
tentia ſit mediocriter probabilis, nec facilè, & cito
condemnanda, niſi vbi Epiſcoporum conſtitutiones
ſanciuerint, nequis matutinarum precum non ab-
ſoluto penſo rem diuinam faciat. Inſuper, vt exem-
plum quorundam vtar, eſt omnium ferè communis
64. *ſententia, conſtitutiones Pontificias, quas Bullas*
vulgò nominamus, ſi in curia Romana promulgen-
tur, omnes vbique locorum tenere, itavt vniuerſi
eas obſeruare debeant. Contra quam opinionem
ſcripſit Sotus, probans eas vbique terrarum vim
obligandi non habere, niſi in ſingulis Prouinciis An-
tiſtitum opera, & cura denuncientur. Et Sotum
ſecuti ſunt alij, & id ipſum ante Sotum tradide-
rant Angelus, & quidam alij ſanè mihi in hac re
opinio communis ſemper viſa eſt, non ſolum tutior,
ſed verior etiam, & certior, & in agendo ample-
ctenda. Verumtamen aliquos nonnunquam adiuti di-
centes, dubitari non poſſe, quin opinio Soti aliqua pro-
babilitate innitatur, quippe qua non ipſius duntaxat
Claſſici alioquin auctoris; ſed Angeli quoque, &
quorundam aliorum auctoritate, & teſtimonio mu-
niatur. Ex quo efficitur, inquiunt, vt ſiquis eam fue-
rit in agendo ſecutus, in foro conſcientia nullum te-
meritatis, aut imprudentia crimen incurrat. Cæ-
terum aliter ego dicendum exiſtimo; ſiquis Soti in
hac parte ſententiam ſequatur, iuſtam excuſationem
non habet, quia, vt ſuo loco fuſius explicabo pro-
babilis opinio Soti non eſt, niſi quando Pontificia
conſtitutiones vſu recepta non ſunt, quamuis alio-
qui in Romana Curia publicè promulgata. Item com-
munis eſt Theologorum opinio, Miſſa ſacrificium
certi, ac finiti eſſe fructus, & ponderis, ac proinde
pro pluribus oblatum minùs ſingulis prodeſſe, quàm 65.
ſi pro vno tantum offerretur. At Caietanus tom. 2.
opuſcul. tract. 3. *q.* 2. *& quidam alij, de quibus Her-*
uens quod l. 10. *q.* 13. *cenſent; non eſſe certa, & fini-*
ta efficacia per ſe, ſed infinita, finiri tamen eam in
iis pro quibus offertur, & ipſi non offerunt, ſola
Chriſti Domini voluntate; in iis vero pro quibus
offertur, & ipſi ſunt offerentes, finiri pro maiori,
minorive eorum ſtudio, & affectu, & quando pro
his affertur, etiamſi pro multis offeratur non minus
ſingulis prodeſſe, quam ſi pro vno tantum offerretur
Mihi ſemper verior eſt viſa prima ſententia; ſed,
vt aliqui ſentiunt Caietani opinio ſua probabilitate 66.
non caret, vt ſuo loco explicabo. Inſuper commu-
nis omnium opinio ſentit irregularitate affici, ſiquis,
vt innocentem parentem, vxorem, aut filium, im-
mò etiam cognatum, vicinum, amicum; aut etiam
extraneum defendat ab iniqua morte, occiderit
eum, qui per iniuriam in aliquem ipſorum irruit;
aut Couarruuias Fortunium ſequutus probabiliter
cenſuit in nullam irregularitatem incurrere. Item
conſtans eſt omnium ſententia, irregularitatem
contrahere, ſiquis occiderit furem, vt res ſuas tuea-
tur, & ſeruet. Couarruuias oppoſitum tradit, cer-
tè in vtraque quaſtione eum, qui, vt probabilem
ſententiam Couarruuia ſequeretur non damnarem.
Et idem dicendum de Clerico qui ne patria euerte-
retur ab hoſtibus, aut ne exercitus Chriſtianorum
deleretur, aut ne Rex, vel Princeps necaretur,
hoſtem occideret communis opinio ſentit eum in irre-
gularitatem labi, at Couarruuias putat oppoſitum
eſſe valdè probabile, quamuis contra eum facere
videatur, quod reſpondet Pontifex in cap. Petitio
de homicid.

Hanc ergo Azorij doctrinam enucleando;
primò negari non poteſt, probabilem eſſe illam 67.
opinionem, quam ex Soto refert, ſcilicet, quod
clericus (qui alias non habet ordinem ſacrum,
Subdiaconatus ſaltem) habens beneficium pere-
xiguum, & tenue, non teneatur totum officium
canonicum, ſeu horarum canonicarum recitare.
Ita enim tenent ex probabili fundamento non
ſolum Sotus, ſed etiam Leſſius, Ledeſma, Malde-
rius, Arragonius, Rodriguez, & Molfeſius, quos
refert Diana *part.* 2. *Tract.* 12. *reſolut.* 9. item Pala-
tios, & alij, quos refert Sanchez *to.* 1. *conſil. moral.*
lib. 2. *c.* 2. *dub.* 66. Quod tamen non tollit maio-
rem probabilitatem, & ſecuritatem oppoſitæ
ſententiæ, pro qua ſunt multo plures authores
apud eoſdem Dianam, & Sanchez, & Aunel lum
de Horis canonicis cap. 5. *dub.* 5. apud quos etiam
quodnam ſit beneficium tam tenue vt excuſet à
totali obligatione ſecundũ opinioně probabilẽ?

Similiter

Similiter ſecunda illa opinio Suri ab Azotio
relata, & ab ipſo *mediocriter probabilis* appella-
ta, ſcilicet quod non ſit peccatum mortale di-
cere Miſſam ex rationabili cauſa non recitatis
matutinis, non ſolùm *mediocriter probabilis*, ſed
ſatis probabilis his temporibus eſt, quam ex
eodem Soto, Suarez, & aliis ſecutus ſum *in mea
Summa tom. 1. cap* 21. *num.* 3 Vbi etiam ea Sylue-
ſtro, & aliis, quod ad minus erit peccatum ve-
niale id facere ſine rationabili cauſa.

Circa tertium quod tangit Azorius de obliga-
69. tione obſeruandi Conſtitutiones Apoſtolicas,
ſeu Bullas Pontificias, quamuis plura dici poſ-
ſent, quæ ſæpiùs diuerſis in locis tetigi, hoc
ſolum pro præſenti dicam; videlicet mihi cer-
tum videri eas in foro conſcientiæ non obliga-
re niſi ipſarum notitia habeatur; promulgatio
enim intrinſecè requiritur pro legis obligatione
in foro autem externo, cum Summi Pontifices
in eiſdem Conſtitutionibus dicere ſoleant quod
publicatæ in locis publicis Romæ ſingulos per
orbem aſtringant, non videtur id negari poſſe.
De hac tamen materia latius Vazquez *in* 1. 2.
diſp. 156. Auerſa *in* 1. 2. *q.* 95. & Diana ſæpius,
ſcilicet *part.* 1. *Tract.* 10. *Reſolut.* 8. *&* 9. & *part.* 4.
Tract. 4. *Reſolut.* 127. & *part.* 5. *Tract.* 14. *Reſol.* 25.
poſt plures alios, quos refert.

Circa quartum porrò, de quo Azotius, vide-
70. licet de valore ſacrificij Miſſæ quantum ad ap-
plicationem pro multis, an ſcilicet ſit finitus,
vel potius infinitus, etſi multa etiam dici poſſint,
71. credo tamen ad ſufficientiam dixiſſe 4. *tom. meæ
Summa verbo Miſſa num.* 2. *& ſequentibus.* Solum
in hoc loco dicam, quod licet ſententia af-
firmans valorem ſacrificij Miſſæ infinitum
eſſe, ac proinde applicatum multis ſingulis
prodeſſe ac ſi pro ipſis ſolis applicaretur, ita vt
propterea Sacerdos plura ſtipedia pro Miſſa
accipere poſſit, probabilis iudicetur, attentis
fundamentis, quæ habet; nihilominus ſtante
dec. S. Congreg. Concilij, quod *eo verbo Miſſa
n.* 10. retuli, vbi vocatur *teterrimus abuſus, è Chri-
ſtiana Republica conuellendus, atque eradicandus*,
jam non eſt ad praxim reducibilis, ſeu practica-
bilis. Pro quo notandum, id, quod pro præſenti
conſulto, & aliis occaſionibus eſt valde neceſſa-
rium. Quod non omnis opinio ſpeculatiuè pro-
babilis poteſt practicari, ſeu ad praxim reduci.
Stat namque quod aliqua opinio in ſe probabi-
lis ſit, nihilominus quod accedente præcepto, ſeu
mandato Superioris id prohibentis, practicari
non poſſit, aut ad praxim reduci, ac per conſe-
quês practicè probabilis amplius dici non poſſit,
Quarum opinionum plura exempla affert Ca-
ſtrus Palaus *part.* 1. *oper. moral. d.* 2. *punct.* 5. *num.* 6.
Et indicat Suarez inferius referendus loquens
de opinione illa antiquata (ſi nomen opinionis
merebatur) de abſolutione abſentis per litteras;
dato enim, (exempli cauſa) quod illa ante de-
cretum Clementis VIII. apud aliquos eſſet pro-
babilis, modo tamen talis non eſt, ſed *falſa, te-
meraria, & ſcandaloſa*, vt Pontifex decernit.
Idem dici deberet, caſu, v. g. quod Summus Pon-
tifex, aut alius legitimus Superior prohiberet
practicari aliquam opinionem, quæ aliàs pro-
babilis cenſebatur, vt ſæpius facere ſolet S. Con-
gregatio Eminentiſſ. DD. Cardinal. in diuerſis
materiis: tunc enim talis opinio, eſto in ſe pro-
babilis ſit, non eſt tamen ad praxim reducibus,
propter extrinſecam Superioris prohibitionem.

Ex quo ſequitur conciliatio duarum ſenten-
tiarum, quæ ſunt circa hanc difficultatem an 72.
omnis opinio ſpeculatiuè probabilis. Prima
enim, quæ eſt ferme communis, & præſertim
Ieſuitis, Nauarri Suarez, Salas Leſſij, Garziæ,
Becani, & Merollæ, quos refert Paſqualigus,
deciſil. 362. *num.* 1. quibus etiam adhæret ſæ-
pius Sanchez, & alij, negat omnem opinionem
ſpeculatiuè probabilem eſſe talem practicè, aut
in praxi. Secunda verò, quam tenent Ioannes
Sanciùs *in ſuis ſelectis diſp.* 54. *num.* 11. Paſquali-
gus, *ſupra*, & Pelizzarius *tom.* 1. *Man. Regul.
tract.* 4 *cap* 1 *ſect.* 2. *num.* 129 affirmat omnem opi-
nionem ſpeculatiuè probabilem, eſſe etiam in 73.
praxi, ſeu practicè probabilem. Conciliantur
namque hæ duæ ſententiæ, ita vt prior ſit vera
attendendo non ſolùm ad principia intrinſeca
probabilitatis alicuius opinionis, quæ funda-
menta, quæ pro illa ſunt, & authoritas DD. qui
illam tenent; ſed etiam ad extrinſeca, ſcilicet
præceptum, vel prohibitionem Superiorum con-
ſuetudinem, legem, &c. in hoc enim ſenſu ma-
nifeſtum eſt aliquas opiniones ſpeculatiuè pro-
babiles non eſſe tales in praxi, vt dixi, propter
præceptum, vel prohibitionem Superiorum.
Poſterior autem ſit vera attendendo ſolum ad
principia intrinſeca probabilitatis opinionis,
hoc enim modo conſiderata opinione, ea quæ
eſt ſpeclatiuè probabilis, etiam eſt in praxi talis,
quia praxis oritur ex ſpeculatione tanquam effe-
ctus ex cauſa, & ſequitur naturam ipſius quod
eſt fundamentum Ioannis Sancij, & aliorum.

Circa quintum de irregularitate ex homici-
dio in defenſionem facto, quod etiam tangitur 74.
ab Azorio ſupra, ſufficienter dixi *tom.* 3. *ſum-
ma verbo Bannitus, verbo bellum, verbo homici-
dium, & verbo irregularitas num.* 56. & ſequen-
tibus.

In hac tamen materia irregularitatis ex homi-
cidio videtur extare congruum exemplum de eo
quod in ſuperioribus dixi, ſcilicet quod tunc 75.
opinio vnius authoris ſingularis poterit haberi,
vt probabilis, etiam ſi ſit contra communem
aliorum, quando ea, & non leui nititur funda-
mento, & ab aliis communiter non reiicitur.
Etenim ſingularis ſententia, fuit P. Vazquez
aſſerentis irregularitatem ex homicidio iuſtè
facto, quæ vocatur ex *defectu lenitatis*, & contin-
git quando quis publica authoritate occiditur 76.
vt malefactor, non incurri niſi ab iis, qui con-
currunt ad talem occiſionem vt miniſtri publi-
ci, & iuſtitiæ, non ab iis qui concurrunt vt
perſonæ priuatæ: eo quod iura imponentia ta-
lem irregularitatem ſolùm loquuntur de priori-
bus, non de poſterioribus. Quia etenim funda-
mentum hoc non eſt leue, cum certum in iure
ſit nullam irregularitatem incurri niſi ſit in ipſo
iure expreſſa; & ex alia parte hanc ſententiam
poſtea ſecuti ſunt Turrianus *de cenſur. lib* 9 *d* 66.
dub. 3. Gaſpar Hurtadus *diſp.* 2. *de irregul. diff.* 11.
num. 39. Diana *p.* 2. *tract.* 5. *reſol.* 79. *& in addit. ad*
2. *p. reſol.* 15. *& expreſſius* 5. *part. in addit. ad reſol.*
46. *tract.* 5. ac Celeſtinus *in compend. Theolog.
moral. tract.* 4. *cap.* 5. *q.* 1. Ideo videtur probabilis,
non obſtante quod contraria communior valde
ſit, & propterea illam ſecutus ſim *tom.* 3 *ſumma
verbo irregularitas num.* 21. 22. *& ſequentibus.* Ex
dicta autem opinione probabili ſequitur etiam
probabilis reſolutio ad plures caſus conſcientiæ,
de quibus relati authores, Diana præcipuè.

Suarez

Suarez etiam loco relato ſuperius, ſcilicet in
77. 1.2.*diſp.*12.*ſect.*6. affert aliquot exempla, in qui-
bus opinio minus probabilis, relicta probabilio-
ri, teneri poſſit, quæ etiam deſeruiunt ad inten-
tum. Primùm eſt de opinione illa quorumdam,
quod ſcilicet abſens poſſet in caſu neceſſitatis
Sacramentaliter à peccatis abſolui, quàm dicit
olim probabilem fuiſſe non paucis, licet modo
ſtandum eſſe Deplomati Clementis VIII. circa
78. hanc rem editi. Cæterũ, quidquid ſit de anti-
qua probabilitate huius opinionis, ſiuè à multis,
ſiuè à paucis ea recepta fuiſſet; certum eſt his
temporibus nullatènus amplectendam eſſe, pro-
pter decretum Clementis VIII. emanatum die
20. Iunij 1602. vbi eam damnat vt falſam, te-
merariam, & ſcandaloſam, ac prohibet ne de-
inceps doceatur, defendatur, aut imprima-
tur, ſub pœna excommunicationis Papæ
reſeruata, his verbis apud, Quarantam *in
ſumm. Bullar. verb. confeſſio Sacramentalis*, & alios.
79. *S. D. N. auditis votis, &c. hanc propoſitionem,
ſcilicet licere per litteras, ſeu internuntium confeſ-
ſario abſenti peccata Sacramentaliter confiteri, &
ab eodem abſens abſolutionem obtinere, ad minus vti
falſam, temerariam, & ſcandaloſam damnauit,
ac prohibuit; præcepitque ne deinceps iſta propoſitio
in publicis, priuatiſq; lectionibus, concionibus, &
congreſſibus doceatur, neuè vnquam tanquam aliqua
caſu probabilis defendatur, imprimatur, aut ad
praxim quouis modo deducatur: quod ſi quis illam
docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut de ea
etiam diſputatiuè tractauerit (niſi, forſan impugnan-
do) vel ad praxim directè ſeu indirectè deduxerit,
præter excommunicationem latæ ſententiæ, quam
ipſo facto incurrat, à qua non poſſit (præterquam
in articulo mortis) ab alio, quacunque etiam di-
gnitate fulgente, etiam S. R. E. maiori Pœnitentia-
rio, niſi à pro tempore exiſtente Romano Pontifice
abſolui, aliis etiam pœnis pro arbitrio infligendis
ſubiaceat.*

Ex his porrò magis firmatur id quod dixi
80. *ſupra n.... de* ſexta conditione requiſita pro opi-
nione ſingulari vnius Doctoris vt probabili ha-
benda, videlicet, quod talis opinio non ſit à
Sede Apoſtolica reprobata. Si enim opinio iſta
de abſolutione abſentis per litteras quamuis à
multis probabilis reputaretur, nihilominus, ac-
cedente poſtea Clem. VIII. decreto relato, iam
nullo modo eſt probabilis, ſed *falſa, temeraria,
& ſcandaloſa*, multò minùs opinio ſingularis ab
vno ſolo Doctore promulgata, probabilis erit, ſi
à Sede Apoſtolica (quæ eſt veluti Lapis Lydius
probationis, vel reprobationis ſententiarum) re-
probetur, aut improbabilis, ſeu falſa declaretur.

81. Secundum exemplum, quod affert Suarez, eſt
de opinione illa, quod ſcilicet poſſit abſolui Sa-
cramentaliter aliquis, qui nullo modo confiteri
poteſt, & ſolùm ſigna contritionis dedit. Sed de
ea dixi *tom. 3. ſummæ quæſtion. regul. verbo confeſſio
n. 9. & ſequentibus* ex doctrina D. Cardin. Lugo,
P. Dianæ, & aliorum, vbi etiam de aliis caſibus
ſimilibus. Et ſanè negari non poteſt, quin pro-
babilis valdè ſit ſiquidem extremè neceſſitati
ſpirituali proximi ſuccurrit, & nullum incom-
modum in praxi continet, ac à multis docetur,
& practicatur.

82. De aliis quoque opinionibus, quæ vulgò vt
probabiles cenſentur, loquendo primò occurrit
in materia Sacramentorum illa aſſerit poſſe in
articulo mortis non Sacerdotem, ſeu etiam Lai-
cum ſe ipſum communicare; ac etiam in eodem
articulo, ſeu extrema neceſſitate aliis miniſtra-
re Sacram Euchariſtiam. Quia tamen de huius
opinionis probabilitate ſufficienter dixi *eo 3. tom.
ſummæ verbo Euchariſtia quoad regulares num. 15.*
ideo ſolùm addendum, quod cum hæc ſententia 83.
valdè faueat ſaluti animarum, quæ pendere po-
teſt ex receptione venerabilis huius Sacramenti
in ea extrema neceſſitate; ſiquidem, iuxta S.
Thomæ, & aliorum ſententiam confert aliquan-
do primam gratiam, & remiſſionem peccato-
rum mortalium, & ex iſta alia parte iura, quæ
hanc facultatem ſolis Sacerdotibus tribuunt,
intelligi poſſint extra caſum dictæ extremæ ne-
ceſſitatis, non videtur negari poſſe eſſe proba-
bilem; præſertim cum plures Doctores pij, &
docti, quos eo loco retuli, eam ſequantur. Etiam
ſi Bordonus nouiſſimè *in Sacro Tribunali cap. 22.
num.* 42. eam vocet valdè præiudicialem *iuri Sa-
cerdotali.*

Secundò, ſententia illa, quæ habet opinio- 84.
nem Gloſſæ præferendam eſſe communi, prout
tenent Baldus *in l. 1. ff. de vulg. & pup. & l. cum
hereditas C. depoſ. & l. fin. §. neceſſitate C. de
bon. quæ lib. & l. precibus C. de impub. & al. ſubſt.
& conſ. 398. lib. 1. & conſil. 159. lib. 2. & conſil. 450.
eod. lib.* Bartolus *in l. vt vim. ff. de iuſt. & iur.*
Iaſon *ibid.* Decius *conſil. 23. circa fin.* Curtius
iunior *conſil. 160. num. 12.* Ferretrus *conſil. 43.
num. 3.* Azoguidus *lib. 3. de com. opin. cap. 8. n. 2.*
Butrius relatus per Angelum *in leg. 1. C. qui per.
ſua iuriſd.* Villalobos *1. p. ſummæ tract. 1. diffic. 4.
num. 6.* Modicus *in §. lex eſt, dub. 52. num. 2. &
in §. Prudentum reſponſa dub. 6. num. 10.* vt pu-
to eſt falſa, & vt rectè Paſqualigus *ſupra dec. 4.*
ex illis opinionibus quam ſine diſcuſſione Do-
ctores ſequuntur. Ratio eſt; tum quia Gloſſa
eſt quidam doctor particularis, cuius authori-
tas non eſt tanta, vt præferri iure debeant com-
muni ſententiæ Doctorum: tum quia ſæpè re-
linquitur, reiicitur, & impugnatur à Doctori-
bus. Ergo ſaltem iuxta communem praxim opi-
nio Gloſſæ non debet præferri communi ſenten-
tiæ. Vt enim habet vulgatis verſiculus.

Practica eſt pluris quàm tota ſcientia Iuris.

Tertiò, materia Officij Diuini, ſeu Hora- 85.
rum Canonicarum, ſententia Philiberti Mar-
chioni *de Sacramento ordin. tract. 2. part. 6. diffic. 3.
num. 5.* dicentis, omiſſionem vnius Horæ Ca-
nonicæ (paruæ ſcilicet, nempè Tertiæ, Sextæ,
aut Nonæ) non eſſe peccatum mortale, eſt fal-
ſa, & improbabilis. Ratio eſt, quia leui niti-
tur fundamento, ſcilicet, quod ſit parua mate-
ria reſpectu totius Officij Diuini; non enim eſt
niſi notabilis deformatio, & mutilatio Diuini
Officij: & quia eſt contra torrentem Doctorum,
nempè D. Antoninum, Syluestrum, Tabienam,
Sotum, Nicolaum de Ploue, Nauarrum, Azo-
rium, Leſſium, Suarez, Sanchez, & Reginal-
dum, quos refert, & ſequitur Petrus Anellus
de Hor. Can. cap. 8. dub. 2. num. 5. Item Mola-
num, Vvigers, Fabrum, Vegam, Fernandez,
Ledeſmam, Belloquium, Bonacinam, Naldum,
Molfeſium, Oliuerium, Bonacinam, Macigmam,
Squillantem, Merollam, Fauſtum, & alios,
quos etiam refert, & ſequitur Diana *p. 6. tract. 6.
reſol.* 6. Adde, quod ratione huius, & quarun-
dam aliarum propoſitionum, quæ in hoc libro
continentur, delatus eſt ad S. Congregationem
indicis. Excuſabilis tamen author eſt, quia dicit

ſe,

ſe, ita arbitrari *ſaluo meliori iudicio.* Hanc porro ſententiam ideo inter improbabiles, & falſas recenſere volui, timens de malitia temporum, ne plus æquo ſerperet, aut plauſibilis fieret, cum bonarum conſcientiarum diſpendio.

86. Quartò, in materia ieiunij, ſententia illa, quæ ex Caietano à pluribus refertur, quod ſcilicet præceptum ieiunij non obliget per ſe ad mortale peccatum, ſecluſo contemptu, prout colligitur ex eodem Caietano *in ſumm. verbo ieiunium cap. 4. & 2. 2. q.* 147. *art.* 3. § *ad huius*, falſa eſt, & improbabilis. Etenim talis communiter reputatur ab omnibus, ſpecialiter D. Thoma, Durando, Ricardo, Gabriele, Paludano, Panormitano, Archidiacono, vtroque Medina, Sylueſtro, Soto, Ledeſma, Cano, Nauarro, Azorio, Angles, Syluio, Gordono, Palatio, Couarruuia Valentia, Toleto, Victoria, & aliis, quos referunt, & ſequuntur Sanchez *conſil. moral. lib.* 5. *cap.* 1. *dub.* 1. *num.* 5. & Paſqualigus *de ieiunio deciſ.* 30. *num.* 3. Ad quod accedit quod id videtur denotari *cap. non liceat, & cap. non oportet, & cap. placuit de conſecrat diſt.* 3. *& cap. quadrageſima, & cap. ieiunia de conſecrat. diſt.* 5. Item *ex can.* 68. *Apoſtolorum*, Concil. Grangenſ. *cap.* 69. & Toletan. 4. *can.* 7. Adde, quod ſecundum aliquos hoc conſtat ex viua voce Apoſtolorum ab ipſorum tempore.

87. Nota tamen quod non propterea ſententia Caietani cenſeri debet erronea, aut temeraria, quia ipſe concedit ex conſuetudine Eccleſiæ introductum eſſe hoc præceptum. Eſt tamen falſa, & improbabilis, vt dixi, quia etiam ſecluſa conſuetudine, ex vi inſtitutionis Eccleſiæ extat tale præceptum ad mortale obligans. Sanchez *ſupr. num.* 6. Ex quo magis roboratur id quod in ſuperioribus dixi, ſcilicet opinionem aliquam non propterea eſſe probabilem, quia à viro doctiſſimo (qualis erat Caietanus) doceatur, ſi communiter ab aliis Doctoribus reiiciatur.

88. Quintò, in eadem materia ieiunij, ſententia, quæ affirmat, potionem illam ex indiis Hiſpaniam aduectam vulgo *chocolate* non frangere ieiunium (intellige, quando in aliqualiter notabili quantitate ſumitur) non videtur mihi probabilis, ſed potiùs falſa. Quod quidem, ſalua pace meorum Hiſpanorum, quos valdè veneror, dictum ſit. Primò, quidem, quia, vt dixi in ſuperioribus, ſententia illa, quæ ab vno, vel altero authore defenditur tunc tantùm eſt probabilis, quando non leui, ſed graui alicui innititur fundamento, & ab aliis doctoribus communiter non reiicitur, quæ ſingula huic

89. ſententiæ deficiunt. Etenim fundamentum, cui ea innititur, ſcilicet, quod *chocolate* non ſumatur per modum cibi, ſed per modum potus, debiliſſimum prorſus eſt; concors enim, & conſtans doctrina Theologorum aſſerit, quod quando id, quod ſumitur eſt verè cibus, nihil omninò refert in ordine ad non frangendum ieiunium, quod ſumatur per modum potus; aliàs in magna abſurda incidere poſſemus, ſcilicet dicendo potum lactis, potum iurium ex gallina, vel carnibus; imò potum ſtillatus gallinæ, vel carnium, italicè piſto, non ſoluere ieiunium; iſta namque omnia per modum potus ſumuntur, & aliquando ad extinguendam ſitim, quod eſt proprium rei potabilis. Cum ergo *chocolate* ſit verè cibus, & cibus ſubſtantialiſſimus, valde nutritiuus, ita vt in nutritiua virtute excedat fere omnes alios cibos, & vt habet Paſqualigus *de ieiunio diſp.* 141. *num.* 3. vna tantum vncia illius ſufficiat pro hominis ſuſtentatione per 24. horas abſque vlla corporis debilitatione; imò expellat ſomnum, & ſufficiat, quod eo non egeant homo, profectò leuiſſimè dicitur, non ſoluere ieiunium eo, quod ſumatur per modum potus. Roboratur intentum ex eo, quod à viro grauiſſimo, dignitate, & ſcientia clariſſimo in Vrbe audiui. Occaſione namque cuiuſdam functionis laborioſiſſimæ, in qua neceſſum erat ipſi 90.
aſſiſtere per multas horas, mihi cum ipſo loquenti dixit, ſumptione *chocolate* roboratum non timere faſtidioſiſſimum laborem, quem paſſurus erat in illa functione.

Quod autem hæc ſententia ab auchoribus communiter reiiciatur, conſtat, ex Paludano, 91.
Abulenſi, Angles, Palatio, Henriquez, & aliis, quod refert, & ſequitur Sanchez *to.* 2. *conſ. moral. lib.* 5. *cap.* 1. *dub.* 23. *num.* 1. dicentibus liquida, quæ traiiciuntur per modum potus, ſi verè habeant rationem cibi (prout contingit in *chocolate*) frangere ieiunium. Deinde ex Azorio, Laymano, Villalobos, Ludouico à S. Ioanne, Siluio, & Fagundez, quos etiam refert, & ſequitur Diana 1. *part. tract.* 4. *reſol.* 194. dicentibus liquida, ſeu potus habentia rationem cibi (ſicut habet *chocolate* ieiunium ſoluere. Item ex Antonio de Leone in quæſtione morali Hiſpano idiomate de hac re edita, Trullenck *lib.* 3. *in Decalog. cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 15. quos ſequitur Paſqualigus 92.
ſupra, qui idem dicunt. Notet tamen lector P. Paſqualigum inaduertenter me in ea deciſione *num.* 1. citaſſe pro opinione negante, potum *chocolate* frangere ieiunium. Nunquam enim fui, nec ero in tali ſententia, vt patet ex iis quæ dixi *tom.* 3. *meæ ſummæ verbo ieiunium num.* 3. ſolum enim ibi dixi, aliquos apud Dianam exiſtimaſſe oppoſitum pro Hiſpania. Non tamen illud approbaui. Aliqui autem Doctores ex Societate Ieſu, & Ordine Eremitarum S. Auguſtini, in vniuerſitate Salmanticenſi Profeſſores, quos P. Diana loco relato refert ex relatione Illuſtriſſimi D. Didaci Traſmiera Inquiſitoris Siciliæ, tenuiſſe, potum *chocolate* non ſoluere ieiunium, cum ſuam ſententiam in ſcriptis non protulerint, ſolùm intelligendi erunt, quando talis potius modiciſſimam quantitatem *chocolate* contineat, præſertim, ſi ſumatur in ea modiciſſima quantitate ad ſtomachi conformationem. Nec aliud credendum, eſt eos ſenſiſſe, aut prædictum Illuſtriſſimum de ipſis retuliſſe.

Secundò, roboratur intentum, quia id ſolùm non derogat abſtinentiæ per ieiunium ab Eccleſia indictæ, quod eſt verè, & ſubſtantialiter 93.
potus, vt communiter tenet ſchola: ſed potio ex *chocolate* confecta non eſt verè potus; tum, quia, vt probatum manet, potius eſt vere cibus; tum quia non ſumitur, vt vehiculum cibi, aut ad extingendam ſitim, quod eſt natura, vel ſignum potus, ſed ad ſuſtentationem, vel conformationem ſtomachi; tum, quia vix vnquam ſumitur frigida, ſed potius calida, quod ſignum etiam eſt quod non verè ſit potus, cum potus ſit propter ſitim, quæ eſt appetitus frigidi, & humidi, tum denique, quia, prout ex D. Thoma, Leſſio, Laymano, & aliis Theologis, & Philoſophis elicit Diana ſupra, merus potus per ſe, & principaliter deſeruit ad alterationem, ſiuè refrigerationem, vel ad deiiciendum cibum in ventriculum,

ventiienlum, & alimenti, ſanguiniſque diſtri-
butionem, non ad nutriendum, alendum, &
confortandum corpus, vt chocalate: Ergo non
eſt potus.

Nec valet dicere, quod vinum etiam nutrit,
94. & tamen eius ſumptio non frangit ieiunium.
Primò quidem, quia propterea multi DD. dixe-
runt, vinum frangere ieiunium; & eſto hæc
ſenteutia communiter reiiciatur, ſaltem eſt cer-
tum, quod, ſi vinum, miſceatur aliquibus in-
gredientibus cibariis, videlicet ſacaro, canela,
pipere, & huiuſmodi, provt dicitur de vino
Hypocras in Hiſpania, tale vinum in notabili
quantitate ſumptũ franget ieiunium, quod idem
erit de *chocolate* propter eandem mixtionem ſi-
milium rerum. Deinde, vinum in omnium
ſententia eſt verus liquor, non autem *chocolate*.
Tertiò, vinum extinguit ſitim, quod eſt pro-
prium potus, non ſic *chocolate*. Quartò, (inquit
Diana) vinum nutrit aliquantulum per accidens;
nam per ſe, & principaliter non ordinatur ad-
hoc: quod è contra accidit in *chocolate*.

95. Cum etiam *chocolate*, vt dictum eſt, ſit ſub-
ſtantialiſſimus, & maximè nutritiuus cibus,
vtique vſus ipſis tempore ieiunij, maximè con-
trariatur fini intento ab Eccleſias, ſcilicet ma-
cerationi corporis, ac proinde vellem Hiſpanos,
alioquin veteæ pietatis, & Religionis cultores,
aliis nationibus non præbere in hoc diſciplinæ
Eccleſiaſticæ relaxandæ exemplum, ſed ſanio-
ris, & ſecurioris Theologiæ magiſterium. Nec
credant vſum in contrarium, qui apud aliquos
forſan viget, veram, aut legitimam conſuetudi-
nem, ſed prauum abuſum eſſe.

96. Quænam autem ſit parua materia huius *cho-
colate*, quæ propterea excuſare poſſet à tranſ-
greſſione ieiunij illam ſumentes, non pertinet
ad meum inſtitutum id diſcutere. De eo tamen
agunt Antonius Leo, & Paſqualigus relati, ac
Diana 5.*p.tract*.5.*reſol*.11.

Sexto, de materia priuilegiorum Regularium
97. plures extant falſæ, & improbabiles opiniones,
quas in mea ſumma per quinque tomos ſæpius
reieci; inter alia, quia propterea talia, quia
propterea redduntur exoſa apud Eccleſiarum
Prælatos, & idcirco ſæpius inſtant pro eorum
derogatione à Sede Apoſtolica facienda, provt
quotidie accidit, ſpecialiter vna, vel altera ex
huiuſmodi opinionibus referenda, & refellenda
occurrit. Qualis eſt, ea quam *tom*. 4. *ſumma
verbo Miſſa num*. 31. in impreſſione Veneta *de
ann*. 1646. retuli ex Marchino, quem immeri-
tò alij docti ſequuntur, quod ſcilicet cum, Se-
des Apoſtolica reducit Miſſas vnius Conuentus
alicuius Religionis ad minorem numerum per
Breue, vel alio modo, poſſint Monaſteria eiuſ-
dem Religionis, quin & omnia aliorum Ordi-
num habentium communicationem priuilegio-
89. rum cum illa, vti eadem facultate. Hæc enim
ſententia omnino eſt contra praxim Eccleſiæ, &
Religionum; generans magnam confuſionem,
vt ibidem dixi, Imò ſcandalum, vt aliquando
expertus fui, & propter ipſam liber ipſius Mar-
chini à S. Congregatione Indicis, me teſte,
non approbatus.

Inuitus etiam, & veluti coactus, quia Do-
99. ctorum virorum opinionibus contrarius videri
non vellem, inter huiuſmodi improbabiles ſen-
tentias vnam referam, quam circa huiuſmodi
priuilegia Regularium vidao apud P. Franciſcum
Amicum virum valdè doctum *tom*. 5. *de Iuſt. &
Iur. diſp* 9.*ſect*.10.*num*.148. vbi loquens de priui-
legiis Societatis, inquit à Gregorio XIII. con-
ceſſum illi fuiſſe in Bulla *Aequum reputamus*, vt
*nullius indulti, aut priuilegij reuocatio Societatis
iuribus praiudicet, niſi ſit illi per trinas diſtinctas
litteras eundem tenorem continentes tribus ſimili-
ter diſtinctis vicibus intimata, & inſinuata foret*,
eidem ſcilicet Societati, vt Bulla loquitur. Sed 100.
miror doctorem iſtum hæc protuliſſe, quæ
tum ipſi Societati, tum aliis Religionibus, quæ
cum ipſa communicationem priuilegiorum ha-
bent, & poſſunt vti einſdem priuilegiis, veluti
proriis occaſionem ſæpiſſimè errandi in grauiſſi-
mis rebus ad conſcientiam ſpectantibus, ſi vide-
licet, quando à Papa reuocantur eorum priuile-
gia, non crederent ea pro reuocatis haberi, aut
reuocata eſſe, niſi ſeruata illa forma, quod ſci-
licet *per trinas diſtinctas litteras eundem tenorem
continentes tribus ſimiliter diſtinctis vicibus inti-
mata, & inſinuata foret*, talis reuocatio dictis
Religionibus. Et primò, quidem Pontifex Gre-
gorius neutiquam tale priuilegium Societati in
dicta Bulla concedit, provt videre potuit in ea, 101.
quæ eſt in Bullario communi Laertij Cherubini
tom. 2. *in Gregorio XIII. Bulla prima*, & in Bul-
lario Rodriguez *tom*. 2. *inter Bullas Gregorij XIII.
Bulla* 18. Solùm enim in dicta Bulla concedit, vt
ea, qua Pius V. prædeceſſor Societati conceſſe-
rat, *licèt eius ſuperueniente obitu littera Apoſtolica
deſuper confecta non fuerint, ſuum ſortiantur effe-
ctum*. Pius autem V. ſolùm conceſſit facultatem
aſſumendi Iudices conſeruatores pro cauſis Re-
ligionis, cum ampliſſima facultate illis conceſſa
ad procedendum in ipſis. Addens poſtea quod
litteris dictorum conſeruatorum nullatenus de-
rogari cenſeretur, niſi ſeruata illa forma, & aliis
conditionibus, quas ſic exprimit Pontifex: *Ac
tunc deſuper conficiendis litteris, & in eis contentis
diſpoſitionibus per quaſcunque derogationes, in qui-
buſuis aliis litteris Apoſtolicis gratiam, vel iuſti-
tiam, & mixtim conuenientibus per eundem præ-
deceſſorem, & ſedem Apoſtolicam etiam cum dero-
gatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſu-
lis, & per quas earundem litterarum tunc deſuper
conficiendarum tenor, ac ſi de verbo ad verbum in
eis inſertus foret pro expreſſo haberetur quibuſcunq;
perſonis ſeu in earum fauorem etiam motu proprio, & 102.
ex certa ſcientia, ac de Apoſtolica poteſtatis pleni-
tudine conceſſas, & factas, ac faciendas, & conce-
dendas nullatenus derogatum cenſeretur, aut de-
rogari poſſet, niſi tenor earundem tunc deſuper con-
ficiendarum litterarum de verbo ad verbum, nihil
penitus omiſſo, foret in illis inſertus, & derogatio
pro tempore facta huiuſmodi per trinas diſtinctas
litteras eundem tenorem continentes, tribus ſimili-
ter diſtinctis vicibus eidem Societati intimata, &
inſinuata foret, & quod aliter earundem littera-
rum tunc deſuper conficiendarum pro tempore facta
derogationes nemini ſuffragarentur.* Forma ergo
iſta, & cum conditionibus in illa poſitis ſolum
ſeruari debet, vt Pius V. concedit, & Grego-
rius XIII. obſeruari, & publicari præcipit, quan-
tum ad derogationem litterarum ſpectantium
ad dictos conſeruatores, non quantum ad dero-
gationem aliorum priuilegiorum Religionis.
Quo ergo iure extenditur hæc conceſſio ad de-
rogationem aliorum priuilegiorum Religionis?
Præſertim, cum valde exorbitans ſit non ſolùm
à iure communi, ſed etiam à communi modo
concedendi

concedendi priuilegia, & praxi Eccleſiæ in derogandis priuilegiis. Quod verò hæc ſit planiſſima intelligentia dictæ conceſſionis, non ſolùm
103. conſtat ex ipſa Bulla, & verbis relatis, ſed etiam ex Summario clauſulæ prædictæ in Bullario Rodriguez, vbi *num.* 4 dicitur: *Conſeruatoria per quaſcumque alias derogationes non cenſetur derogatum*, & ex margine eiuſdem clauſulæ in Bullario Laertij, vbi ſic: *Et iſtam conceſſionem per quaſcumque derogationes non ablatam, diminutam cenſeri, decreuit.* Sicque illam intellexit vir doctus Socie-
104. tatis; cum quo rem communicaui. Flauius etiam Cherubinus à P. Amico relatus ſic quoque eam intellexit in Compendio huius Bullæ, hoc enim modo compilauit dictam clauſulam. *Et huic priuilegio* (ſcilicet conſeruatoriæ) *non cenſeri derogatum, ſtatuit per quaſuis litteras Apoſtolicas quibuſcunque ſuffultas clauſulis derogatoriis, niſi illius tenor ad verbum eſſet inſertus, & derogatio eiuſmodi Societati intimata foret.* Quo etiam modo loquitur *in Schol.* 2. *eiuſdem Bullæ.* Dicit enim. *Quæro; huiuſmodi Societatis indulto eligendi in ſuis cauſis conſeruatores in Iudices, erit ne derogatum à Sixto V. qui Rotæ Maceratenſi cauſarum Eccleſiaſticarum cognitionem infra in ſua conſtitutione 94. conceſſit aliorum priuilegiis pleniſſimè derogando? Reſp. Rota mei Maceratenſis in cauſa in ea promota à Geſuitis cenſuit, non fuiſſe derogatum multiplici ratione, & præſertim quod eorum priuilegio* (non dixit priuilegiis, *priuilegio*, præſenti videlicet) *nulla præiudicat derogatio eiſdem non intimata, vt videre eſt in deciſionibus Prouinciæ Marchiæ collectis à M. Antonio Amato deciſ.* 17. *per totam.* Ergo nec Flauius Cherubinus, nec Amatus fauent P. Amico. Fauet quidem illi P. Diana, quem refert *ex Tract.* 2. *de dub. Regular. reſol.* 68. quod mirum eſt, & ſi de ipſius pietate credam ſe explicaturum fore in alia occaſione, pro bono conſcientiarum.

Addo, quod cum Gregorius XV. in Bulla
105. *Sanctiſſimus* de anno 1621. renocauerit omnes conſeruatorias Religionum, nouamque formam præſcripſerit conſeruatores eligendi, cum reuocatione quoruncunque priuilegiorum eiſdem Religionibus, etiam Societati conceſſorum *ſeu, quibuſcumque tenoribus, & formis, ac quibuſcunque etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis*, &c. prout in dicta dicitur; procul dubio videtur ceſſaſſe dictum priuilegium Societati conceſſum, etiam dato, & minime conceſſo, quod illud tam amplè, & ſupra ipſius veram intelligentiam, accipiendum eſſet.

Concludam tandem hoc conſultum aſſerens,
106. quod tunc Doctorum, ſeu Magiſtrorum opiniones probabiles erunt, cum prævia humili & deuota ad Deum, vel Chriſtum Saluatorem oratione meditatæ fuerint. Hoc enim condimento Deo, & proximo ſapidæ erunt. Sic D. Hieronymus in Regula Monachorum per Lupum collecta: *Tunc ſcriptura vtilis eſt, cum abſque Chriſto non diſcitur.* Sic etiam & bellè Nilus Abbas *in cap.* 17. *de oratione* dicebat: *Si es Theologus verè orabis, & eris Theologus, & verè orabis, Theologus verè eris.* Optimè etiam S. Vincentius Ferrerius *de vit. ſpirit.* ſic: *Qui legit, & ſtudet debet ad Chriſtum inflectere, cum ipſe loquendo, & ab ipſo intelligentiam poſtulando.* Plura de hoc in noſtro opere *de Reformatione Regularium* præſertim *cap.* 3. 4. & 11. ex Patribus, & Doctoribus.

Sed quid in hæc ipſi dixerint, ethnicus homo Seneca epiſt. 7. dixerit: *Quoties quid fugiendum ſit, aut quid petendum voles ſcire, ad ſummum bonum totius vitæ reſpice.*

Dicam ergo, nunc, & ſemper, de rebus du- 107.
biis interrogatus, antequam reſpondeam. *Tu Domine Ieſu Chriſte, qui es via, veritas, & vita prope ſemper es inuocantibus te in veritate faciē tuā illumina ſuper ſeruum tuum, & doce me iuſtificationes tuas. Illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam. Domine videam lumen. Ne auferas de ore meo verbum veritatis. Illumina lucernam meam Domine, illumina tenebras meas. Vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas. Qui cum Patre, & Spiritu Sancto viuis, & regnas Deus in ſæcula ſæculorum. Amen.* Vel cum Leone à S. Ioanne Ordinis veſtri viro doctiſſimo de vera Religione lib. 3. in fin. *Deus meus, & omnia; luminum parens, fons amoris, origo ſapientiæ, da quæſo noſſe ſanctiſſimam voluntatem tuam bonam, beneplacentem, perfectam. Et quando, ò bone! tu mihi principium, tu finis, creator, reparator, ſanctificator, cognitam lumine tuo, fac viuens, moriensque exequar, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti in ſæculorum ſæcula. Amen.*

CONSVLTVM XLIX.

De Sepultura cuiuſdam de hæreſi, & duellæ ſuſpecti.

SVMMARIVM.

Caſus, ſeu factum. n. 1.
Reſponſio. n. 2.
Prima ratio deſumpta à Iure. n. 3.
Delictum in dubio non præſumitur. n. 4.
Et hoc maximè procedit in mortuis. n. 5.
Mortui ſunt miſerabiles perſonæ. n. 6.
Regula illa: Morte delicta extinguuntur, *an procedat etiam in crimine hæreſis. n.* 7.
Maximè, quia mortui diuino Iudicio ſunt ſubiecti. n. 8.
In hæreticos inquiritur etiam poſt mortem. n. 9.
An damnandam hæretici defuncti memoriam requiritur plena probatio. n. 10.
Nec ſufficiunt ſuſpiciones. n. 11.
Maior probatio contra mortuum requiritur, quàm contra viuum. n. 12.
Teſtes deponentes in fauorem mortui. n. 13.
Intereſſe Miſſæ cuius natura ſit apud hæreticos. numero 14.
Miſſa per antonomaſiam appellatur myſterium fidei. n. 15.
Matris eccleſiæ teſtimonium. n. 16.
An illi ſit credendum. n. 17.
Et ad hoc rationes n. 18.
An obſtet præſumptio inuenti libri hæreſim continentum. n. 19.
Præter coniecturas huius libri debent concurrere grauiſſimæ aliæ præſumptiones. n. 20.
Hæreticus non denunciatus poteſt tradi Eccleſiaſticæ ſepulturæ. n. 21.
Et propter hoc Eccleſia non polluitur. 22.
Huius rei fundamenta. n. 23.
Poſſumus communicare cum mortuis illis, cum quibus viuis communicauimus n. 24.

Excommunicatus toleratus non priuatur ſepultura Eleſiaſtica.n.23.
In Germanica locis quibuſdam Lutherani ſepeliuntur in locis ſacris.n.26.
Quid ſentiendum de duello.n.27.
An plenè probetur.n.28.
Probatio dubia, & generalis non concludit.n.29.
Duelli factum.n.30.
In quo conſiſtat verum duellum.n.31.
Quomodo quis effugere poterit duelli cenſuras.n.32.
Concily Trident. & Clementis VIII. de duellantibus expoſitio.n.33.
Quid dicendum de notorio peccatore mortaliter.numero 34.
Peccatores notorij moraliter carent Eccleſiaſtica ſepultura.n.35.
An conſtet occiſum peccatorem mortaliter notorium fuiſſe.n.36.
Notorium id dicitur quod nulla tergiuerſatione excuſari poteſt.n.37.
Quid de non inuocande nomen Ieſu.n.38.
Generaliter loquendo excommunicatus quoties dubitatur vtrum pœnitens diſceſſerit an poſſit in loco ſacro ſepeliri.n.39.
Decretum S.Congregationis Inquiſitionis.n.40.
Cautiſſimè in hoc procedendum.n.41.
Caſus ſingularis ex Prato ſpirituali.ibid.
Nicolas Myleri haretici aſſertum expenditur.n.42.

IESVS MARIA.

1. CONTINGIT Romæ, vt Iuuenis quidam natione, vt dicebatur, Hoilandus, repertus fuerit læthaliter percuſſus, & mortuus. Cum autem quod eum inuentus eſſet libellus quidam idiomata Flandrico, vel Hollandico deſcriptus, in quo apparebant multa quibus denotabatur libri authorem hæreticum eſſe; eo quoque quod dicebatur occiſus erat à ſocio quodam eiuſdem patriæ, diffidatus, & in duello; & cadauer ſepeliendum eſſet in noſtra Parochia Tranſpontinæ, dubitatum fuit, an ſacræ ſepulturæ tradi poſſet, & de hoc interrogatus à meis Religioſis ſic reſpondi.

Inclinor valdè ad credendum Hollandum
2. iſtum de quo in præſenti poſſe ſepeliri in loco ſacro, non obſtante ſuſpicione hæreſis, & dubio quod mortuus fuerit in duello.

3. Primò ex generali illo axiomate Iuris: Bonus quilibet in dubio præſumitur. *l. merito ff. pro Socio, l. quoties, §. de probat. cap. vnic. de ſcrutin. in Ordin. facien. cap. Dudum, & cap. vlt. de præſumpt.* DD. communiter. Cui conſonat illud etiam: Delictum in dubio non præſumitur, & ideo actus, qui poteſt ſonare in delictum, & non delictum ſemper interpretatur vt abſit deli-
4. ctum. *d. l. merito ff. pro ſoc. l. Prætor, §. docere, ff. de vi bonorum rapt. cap. oſtore, de reg. Iur. in Decretal.* Vbi etiam DD. communiter, inter quos Flamin. Patiſ. *de reſignat. benef. lib.* 13. *q.* 1. *num.* 71. *& lib.* 14. *q.* 7. *num.* 55. *cum ſeqq.* vbi ait, quod vbi alia coniectura ſumi poteſt,
5. non eſt delictum præſumendum. Quod maximè procedit in mortuis, ſeu defunctis. Illi enim ſunt mirabiles perſonæ, & inter miſerabiles miſerabiliores, & ita ſunt ſub protectione
6. Eccleſiæ. *cap. ſuper quibuſdam in fin. de verber. ſignif.* & eas debet Iudex ex officio tueri ne opprimantur. Bertachinus *in Repert.* 3. *part. verb. miſerabiles perſona.* In mero ergo dubio facti de ſuſpicione hæreſis, & morte in duello, in fauorem defuncti, qui non poteſt loqui, nec ſe defendere, vel excuſationem aliquam afferre, iudicari debet.

Accedit quod licet regula illa. *Morte delicta*
extinguuntur, de Vulp. *l. vltim. ad l. Iul. Maieſt.* 7.
& Modeſtinus *l. ex Iudiciorum ff. de accuſat.* & ibi per illos textus hoc notant omnes, quia mortui diuino Iudicio ſubiecti ab humano ſunt exempti, vt dicitur *in cap. quorundam diſt.* 23.
&c. ex epiſt. ibid. præuenti enim à Summo Iu- 8.
dice Deo ſunt, & vocati ad eius Tribunal, vt latè hæc exornantes probant Symanchas *in Enchir. Iud. Viol. relig. tit.* 62. *num.* 1. & Dec. *tract. crim. lib.* 5. *cap.* 67. *num.* 1. Licet, inquam, hæc regula in crimine hæreſis ob eius immanitatem non procedat; ſed in hæreticos etiam poſt
mortem inquirantur. Symanch. *de Cath. Inſtit.* 9.
tit. 18. *num.* 1. *& ſeq.* Decian. *loc. cit.* Peña *p.* 3. comm. 92. Ludouicus à Paramo *de Orig. S. Inquiſ. lib.* 3. *quæſt.* 4. *num.* 78. *& ſeq.* cum aliis cumul. per Farinac. *de Hæreſ. q.* 197. *num.* 86.
Nihilominus certum eſt ad defuncti hæretici 10.
memoriam damnandam plenam requiri probationem, nec ſufficere ſolas ſuſpiciones, vt probat longa ſerie Farinac. *de hæreſ. q.* 197. *num.* 103. & ſupponit Carena *de offic. S. Inquiſ. p.* 2. *tit.* 19. *§. quinto, num.* 9. Quia contra defunctum ple-
nior, & clarior probatio requiritur, quàm con- 11.
tra viuum. Carena *ibid.* ex Symanch. & Fa-
rinac. Cum igitur in præſenti non adſint hu- 12.
iuſmodi plenæ probationes, ſed ſolùm meræ ſuſpiciones in fauorem defuncti iudicare debemus.

Accedit quoque in fauorem illius (quod atti-
net ad amouendam hæreſis ſuſpicionem) quod 13.
ipſe actibus poſitiuis contrariis eam purgaſſe videtur. Cum teſtes ad hoc inducti expreſſè dicant ſe cognouiſſe defunctum de tempore immediatè præcedente obitum pro Catholico, & bonæ conuerſationis; cum ipſo ſæpius Sacræ Miſſæ officio Interfuiſſe, & cum ipſomet viſitaſſe Eccleſias ad effectum lucrandi indulgentiam anni Iubilæi, ac habuiſſe ad caput lectuli pendentem coronam precariam. Qui actus nullo modo ſunt æquiuoci, ſed neceſſariò inferunt ad Religionem. Immò interfuiſſe Miſſæ eſt talis
naturæ apud hæreticos illius Patriæ, vt vix alia 14.
maior, aut expreſſior proteſtatio fidei Catholicæ reperiatur. Et meritò quidem cum in illa celebretur venerabile Sacramentum Euchari-
ſtiæ, quod per antonomaſiam *Myſterium fidei* 15.
appellatur.

Quartò accedit matris huius defuncti teſti-
monium petentis ſepulturam pro filio *iuxta ri-* 16.
tum Romanum, vt ipſa loquitur, cui multum valdéque deferendum, quia in cauſa ſtatus filij ma-
tri fides adhibetur, iuxta ſententiam Bartoli, & 17.
aliorum, prout refert Maſcardus *de probat. vol.* 2. *concl.* 1020. *n.* 12. Immo ex hoc facto matris tale nec inefficax emergit argumentum. Vel enim ea eſt Catholica, vel hæretica: Si catholica, cum peccaret petendo ſepulturam Catholicam pro hæretico, credendum eſt exiſtimaſſe filium ſuum pro Catholico: ſi autem eſt hæretica, nullatenus pro filio hæretico poſtularet Catholicam ſepulturam: quia hæretici illius partis, Caluiniſtę videlicet, magis horrent conſepeliri cum Catholicis, quàm Catholici cum hæreticis. Experientia năq;

compertum eſt, quod hæretici in vrbibus captis à Catholicis oſſa Catholicorum effoderunt, & proiecerunt, ne cum illis commiſcerentur. Mater ergo poſtulans, vt filius Catholica ſepultura condiatur pro Catholico ipſum habet.

18. Nec obſtat liber inuentus apud ipſum, in quo Cathechiſmus Hæreticorum continebatur, ex
19. quo præſumptio oriri videtur de hæreſi iuxta tradita per Archidiac. Felyn. Arnal. & alios apud Maſcardum *ſupra concl.* 862. *n.*6. & alios plures. Nam præterquam quod in libello illo multa continebantur ad pietatem conducentia, ſcilicet Pſalmi Dauidici, preces, quibus Deus exorandus eſt, & laudandus manè, & veſpere, qua ratione Chriſtiani hominis vita inſtituenda, & ſimilia. Vlterius quod ad ſuſpicionem hæreſis attinet Maſcardus *ſup.n.*15. ex Gundiſaluo, Menochio, Conrado, Burſacio, & Arnaldo expreſsè ait præ-
20. ter coniecturam inuentionis libri hæreſim continentis, debere concurrere grauiſſimas alias præſumptiones, vt qui illum habebat hæreticus præſumatur, quæ præſumptiones in præſenti non ſubſiſtunt.

Ceſſat autem omnis difficultas in hoc, quia etſi admitteremus hunc Hollandum fuiſſe verè hæreticum, quia tamen non erat hæreticus notorius, nec pro hæretico denunciatus, poteſt illi ſepultura concedi. Provt expreſsè tradunt Hen-
21. riquez *libr.*13.*c.*11.*num.*3 Suarez *tom.*5.*in* 3.*part. diſp.*12.*ſect.*4. *numer.*13. Ægidius Coninck *diſput.*14 *de excommunicat. dub.*8.*concl.*2.*num.*64. & colligitur ex Laymano *lib.*1.*tract.*5.*part.*2.*cap.*4. §.*altera quæſtio eſt*, referente Nauarrum, & Auilam, & ex Cardinali Lugo *de Sacram. Euchar. diſput.*20.*ſect.*2. *num.*56. vbi fatetur non pollui Eccleſiam per ſepulturam hæretici non denunciati, quod etiam fatentur Baldellus *in Theolog. mor. tom.*2. *libr.*1. *diſput.*42. & Diana *part.*9. *tract.*8.*Reſolut.*1. etiam ſi dicant hæreticum non denunciatum priuari Eccleſiaſtica ſepultura. Sed noſtrum aſſertum probatur. Primò *ex cap. Qui-*
22. *cunque de Heret. in* 6. vbi dum excommunicantur tradentes ſepulturæ Eccleſiaſticæ hæreti-
23. cos, eos vocat *damnatos*, per quod verbum denotantur hi qui *per publicam ſententiam de hæreſi damnati ſunt, nam ſolùm illi videntur in rigore dici damnati*, vt inquit Suarez., & ſequitur Coninck. Secundò ex Clement. I. de ſepult. vbi etiam excommunicantur ſepelientes excommunicatos expreſsè dicitur *excommunicatos publicè.* Tertiò ex extrauag. Martini V. *ad euitanda*, vbi expreſsè ſtatuitur ne quis in poſterum in perceptione, vel adminiſtratione Sacramentorum, aut in diuinis officiis, aut etiam extra teneatur ligatos excommunicatione, aut alia cenſura ſit nominatim contra eos à iudice publicata, vel denuntiata exceptis Clericorum percuſſoribus ita notatiis, vt factum nulla tergiuerſatione poſſit celari, aut excuſari. Ex hac enim Extrauag. manifeſtè euincitur, provt Authores relati comprobant hæreticos non denuntiatos, maximè, ſi
24. notorij non ſunt, poſſe tradi ſepulturæ Sacræ. Confirmatur, quia poſſumus communicare cum illis mortuis cum quibus viuis communicare poteramus, vt apertè colligitur à contrario ſenſu ex *cap. Sacris de Sepult.* ibi: *Sacris eſt canonibus inſtitutum, vt quibus non communicauimus viuis, non communicemus defunctis:* ſed cum hæreticis non denunciatis viuis poſſumus communicare inhumanis, & diuinis, ergo etiam cum illis mortuis, ac perinde tradere illos ſepulturæ. Ita ex Coninck, & Laymano.

Ex quibus elicitur nihil obſtare dictis quod præfatus Hollandus repertus fuerit cum libello illo in quo continebantur hæreſes, & de Religione, tractabatur quod proh birum eſt in prima excommunicatione Bullæ Cœnæ, quæ eſt Papæ reſeruata. Etſi enim propterea incurrere poſſet dictam excommunicationem, non tamen idcirco tradi non poteſt ſepulturæ, eo quod eſſet excommunicatus toleratus, qui nullatenus ſepultura priuatur, vt tradunt relati Authores, & colligitur ex Bonacina *de cenſur.* 25.
diſput. 2. *quæſt.* 2. *punct.*3. §.3. *num* 2. referente Suarez, Henriquez, Reginaldum, Filliucium, & alios. Quibus adde Cardinal. Lugo relatum.

Addi etiam poteſt quod vt refert Laymanus *ſupr.* §. *Nota etiam*, & ſupponunt Suarez, & Fagundez, quos refert, & ſequitur idem Cardin. Lugo in quibuſdam Germaniæ locis diuturna conſuetudine permittitur, vt Lutherani in locis ſacris ſepeliantur. Si enim hoc fit cum notoriis 26.
hæreticis, & excommunicatis tum propter hæreſim, tum propter retentionem librorum hæreticorum eo ſolum quia tales non ſunt denuntiati, cur id permitti non poterit in iſto Hollando, qui non conſtat hæreticum fuiſſe, nec notorius, aut denuntiatus erat?

Quod verò attinet ad duellum propter quod 27.
creditur priuandus ſepultura Eccleſiaſtica plura ſunt quæ huiuſmodi obſtaculum auferunt. 28.
Primum quod tale duellum non probatur plenè, provt requiritur ad priuandum Chriſtianum communibus Eccleſiæ ſuffragiis, quæ in ipſa ſepultura includuntur. Etenim probatio dubia, & generalis non concludit, provt declarat Abbas *in cap. Bonæ, num.*15. *de appellat.* Et 29.
quatenus dubia eſt adaptari debet ad partem per quam euitetur delictum, iuxta notata per Bartolum *in l. non ſolum*, §. *ſed & probari*, *ff. de oper. nou. nunc.* & per Bald. *in leg. precibus colum. ſecunda verſ. & ſcias*, *C. de impuber.* & aliis apud Maſcard *de probat. volu.*3. *concl.*1174. *numero* 49. Secundò, quia factum, provt refertur tale fuit. Hollandus iſte nocte præcedente ſuam occiſionem verba habuit cum quodam N. ſed illicò inter ipſos interceſſit ani- 30.
morum ſedatio, nihilominus manè ſequente N. adiit Hollandum eumque expergiſcens ipſi dixit: *Sequere me, habeo quod te conueniam.* Fuerunt igitur ſimul; purgauerunt, & læthaliter percuſſus eſt Hollandus. Ex his autem non colligitur manifeſtè duellum. Duellum namque provt conſtat ex Diplomatibus Gregorij XIII. & Clementis VIII. conſiſtit in pugna orta ex 31.
condito, & compoſito, id eſt ex pacto cum deſignatione loci, & temporis. Quod non conſtat interueniſſe in præſenti caſu cum potuerint ad eum locum accedere animo non pugnandi, ſed petendi, & dandi ſatisfactionem de iniuria prætenſa, & tuendi ſuum honorem. Pro quo faciunt Lucas Floronus *in Tractat. de Duello c.*6. §.2. Filliucius, *tract.*15. *cap.*5. *quæſt.*5. *num.*107. Naldus *in Sum. in verb. Duellum num.* 2. Diana *part.*3.*tract.*6.*reſol.*1. à quibus non recedit. Barboſa *in Collect. DD. in Concil. Trident. ſeſſ.*25.*de reform.c.*19.§.*nono quæritur.* Item faciunt Ioſephus Ludouicus, Canedus, & Aloyſius Riccius, quos refert idem Barboſa *ibidem* §. *decimo quæritur,* &

& plures alij quos refert, & ſequitur Diana *ſupr.* dum incipiunt excuſari à pœnis duelli, qui calores iracundiæ incontinenti accederent ad aliquem locum, ibique dimicarent. Quod forſan in præſenti contigit caſu. Quid etiam ſi dicamus Hollandum iſtum fictè, & non animo pugnandi, ſed ea ſolùm intentione videretur fortis, animoſus, & non vilis ſe contuliſſe cum N. ad eum locum, vbi fuit pugna cum morali ſecuritate, quod non eſſet futura, ſed pax componenda? In hoc
32. autem caſu effugere poterat duelli cenſuras, iuxta ea quæ dixi *tom.3. qq. regul. verb. Duellum, n.*17. ex Naldo, Diana, & Filliucio. De quo videndus Trullench *in Decal. tom.2. lib.5. cap.2. dub.*13. *n.*22. Et maximè ponderandum, quod iuxta Stephanum Baunnium *in Theolog. moral. diſp.*3. *tract.*2. *q.*19. cui adhærere videntur Caſtr. Palaus *tom.*1. *tract.*6. *diſp.*5. *part.*7. & Diana *part.*7. *tract.*11. *reſol.*44. ad hoc quod duellans occiſus careat Eccleſiaſtica ſepultura neceſſaria eſt declaratio criminis à Iudice facta, ſaltem quando delictum non eſt notorium.

Præterea expendendum, quod cum Concilium
33. Tridentinum, & Clemens VIII. pœnam carendi perpetua ſepultura imponant duellantibus, ſi in ipſo conflictu deceſſerint, vt patet illis verbis Clementis VIII. *Et ſi in ipſo conflictu obierint, ſepultura Eccleſiaſtica perpetuo priuatos eſſe volumus.* Ideò ſi aliquo tempore poſt peractum duellum obierint, etiamſi ob vulnus in duello acceptum talis mors ipſi contigerit, non ſunt priuandi dicta Eccleſiaſtica ſepultura. Concilium enim, & Pontifex loquuntur de illis, qui in ipſo conflictu non poſt ipſum deceſſerint; & cum ſit lex pœnalis extendi non debet, ſed potiùs reſtringi. Prout tenent Laurentius Portellus *in reſponſ. moralib. part.*3. *caſ.*10. *num.* 4. Et P. Diana *part.*2. *tract.*16. *reſol.*52. quos ſequor loco relato *num.* 14 Cum autem conſtet hunc, de quo in præſenti non deceſſiſſe in duello, ſed finito duello per aliquod tempus dum curreret poſt ſuum inimicum, qui ipſum læthaliter vulnerauerat, probabiliter excuſari videtur à pœna carentia ſepulturæ Eccleſiaſticæ.

Difficilius obiici poteſt, ſi dicatur, hunc Hol-
34. landum priuari debere Eccleſiaſtica ſepultura, eo quod eſſet notorius peccator mortaliter, non tam propter ſuſpicionem hæreſis, aut duelli, quàm propter retentionem illius libelli, qui non ſolùm hæreticus erat, & hæreſes continebat, ſed etiam erat catechiſmus hæreticorum; & quia, vt diximus, inſequebatur ſuum occiſorem proculdubio vt ſe de illo vindicaret; ac maximè, quod cum in terram cecidiſſet, & fœmina quædam ad illum acceſſiſſet, & dixiſſet, vt Ieſum inuocaret, nullum motum, nec ſignum pietatis, aut pœni-
35. tentiæ oſtendit. Peccatores autem mortaliter ſi notorij ſint, & abſque pœnitentia deceſſiſſe præſumantur ſepultura ſacra priuari debere habetur, *ex can. Quibus, & ſeqq.* 13. *q.*2. & docet Gloſſ. *in cap. Quia, de vſuris,* Abbas *in cap. ex parte* 1. *in fin. de ſepult. & cap. Fures, de furtis,* Paludan. *in* 4. *diſt.* 18. *q.*18. *art.*1. §. *quantum ad* 4. *concl.*5. Sylueſter *verb. ſepultura, q.*9. *dict.*7. Sa *num.*3. Layman *lib* 3. *ſect.*5. *tract.*5. *cap.*12. *n.*12. §. *Quartò omnis,* ponens exemplum ad intentum: vt ſi aliquis in ipſo facinore quod nullo modo excuſari poteſt à mortali occiſus deprehendatur. Quia mutatio animi eſt quid facti, quod non præſumitur, ſed oſtendi debet.

Sed nec iſta cogunt omninò, aut tollunt, quod cum aliqua probabilitatis ſpecie dici poſſit, hunc de quo in præſenti ſepeliri poſſe in loco ſacro. Nam ea quæ adducuntur non probant omnino 36. ipſum fuiſſe notorium peccatorem mortalem: nam, vt colligitur ex Extrauagant. *Ad euitanda* relata, notorium ſolum dicitur illud, quod nulla tergiuerſatione excuſari poteſt. Hic autem cum 37. aliqua benignitate excuſari poteſt à peccato mortali. Quoad hæreſim, & duellum propter dicta; à retentione libelli, partim propter ignorantiam, & partim propter vſum ſuæ patriæ; & à voluntate inſequendi ſuum inimicum, propter calorem iracundiæ, quæ abſorbere ſolet vſum rationis, & à non inuocando nomen Ieſu propter priuationem ſenſus, quæ ex vulnere mortali ſibi inflicto, & ſanguinis fluxu ipſi prouenire poterat. Alioquin quantumuis hæreticus eſſet nomen Ieſu inuocaret, cum hæretici etiam cùm ſint Chriſtiani, ſciant Apoſtolicum illud. *Omnis quicumque inuocauerit nomen Domini ſaluus* 38. *erit,* & illud Petri Act.4. *Nec enim aliud nomen eſt ſub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos ſaluos fieri.* Horum porrò ratio eſt, quia nullus quantumuis peccator præſumitur immemor ſuæ ſalutis æternæ in extremis conſtitutus, vt docent Plaza *de delictis, lib.*1. *cap.*23. *num.*9. & Ioannes Sancius *diſput.*36. *num.*3. Ad quod facit Menochius *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 1. *num.*29. Propter hanc enim cauſam adulteri deprehenſi in adulterio, & à marito interfecti ſepeliuntur in loco ſacro, vt docent etiam Graſſis *tom.*1. *conſil. lib.*3. *de ſepultur. conſ. vnic. num.*6. & Sancius *ſupr.* Qui idem dixit de rixantibus, & mutuo ſe occidentibus, licet in conflictu iaceant mortui, nullis pœnitentiæ ſignis exhibitis. Et de illis, qui in cornibus taurorum vitam finiunt, cum Villalobos *tom.*2. *Summæ tract.*31. *difficult.*3. Item propter ſimilem cauſam Nauarrus *lib.*3. *conſil. de ſepultur. conſ.*4. & Portellus ſuprà *num.* 5. approbant quod meretrix, quæ in domo ſui amaſij inuenta eſt vulneribus confoſſa, & mortua, poſſit in loco ſacro ſepeliri. Et generaliter loquendo Ægidius Coninch ſuperius relatus *concluſ.* 5. *num.* 66. inquit ſepeliendum eſſe in loco ſacro 39. excommunicatum quoties dubitatur vtrum talis pœnitens diſceſſerit, *quia* (ait) *melior pars præſumenda eſt.* Quę ratio etiam deſeruit ad intentū.

Quamuis autem hæc ſolum ſub probabili opinione ſcripta à me fuerint, & ſub cenſura Se- 40. di Apoſtolicæ, & SS. Congregationum, magnum tamen authoritatis pondus habere iam videntur propter decretum ſacræ Generalis & vniuerſalis Inquiſitionis Romanæ, in quo permiſſum fuit ſepulturam in loco ſacro concedi præfato Hollando; prudentiſſima tamen adhibita cautione, ſcilicet *ſecreto, & ſine pompa,* prout ex eodem decreto, quod hic adiungimus, innoteſcit.

Feria 4. die 6. Iulij 1650.

In generali Congregatione S. Romanæ, & Vniuerſalis Inquiſitionis habita in Conuentu S. Mariæ ſuper Mineruam coram Eminentiſſimis, & Reuerendiſſimis DD. S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus in tota Republica Chriſtiana contra hæreticam prauitatem Generalibus Inquiſitoribus à ſancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

Relato proceſſu fabricato in Curia Burgi circa cadauer quondam Nicolai Roy depoſitatum vſque ad ordinem huius ſacræ Congregationis, in loco non ſacro

ſacro Eminentiſſimi,& Reuerendiſſimi Domini Cardinales Generales Inquiſitores prædicti mandarunt dictum cadauer conſignari D. Theodoro à Mayden natione Flandriæ Promotori ad effectum illud ſepeliri faciendum in loco ſacro, ſecreto tamen,& ſine pōpa.

Eſſe porrò prudentiſſima cautione proceden-
41. dum in ſimilibus caſibus, prout dixi S. Congregationem S. Inquiſitionis proceſſiſſe, ex eo conuincitur, quod ipſi etiam mortui fideles, auerſantur, & exhorrent apud hæreticos ſepeliri. Prout mirabiliter conſtat ex caſu, quem Sophronius Ieroſolymitanus, vel potius Ioannes Moſchus *in prat. ſpirit. cap.* 40. refert, de Coſma videlicet ſancto Abbate eunucho miraculis elato, inter quæ vnum erat, quod cum poſt mortem ſepultus eſſet in quadam Eccleſia, vbi etiam ſepultus erat quidam Epiſcopus hæreticus ſingulis noctibus audiebatur clamare, ac dicere ad Epiſcopum: *Noli me tangere, hæretice; ne appropinques mihi inimice ſanctæ Dei Catholicæ Eccleſiæ.* Quod fiebat prout Abbas Gregorius Patriarcha dicebat, *vt ſenis virtus, zeluſq; fidei nobis innoteſceret, qualis ſcilicet fuerit, qualiſque ſit etiam poſt carnis occubitum, vtque Epiſcopi nobis proderetur opinio, ne illum arbitraremur orthodoxum fuiſſe, atque Catholicum.*

Poſt hæc autem ſcripta vidi Nicolaum Myl-
42. lerum in addit. ad comment. Martini Rumellini ſuper auream Bullam Caroli IV. *p.* 3. *diſſert.* 2. *num.* 6. ſic dicentem: *obſeruandum, cum ad antiquiſſimam Patauinam Academiam innumeri ſtudioſi Auguſtanæ Confeſſioni, ac reformatæ Religioni addicti accedere ſoleant, ibique ſæpè vnus, vel alter, vt fert fortuna mortalium, è viuis decedat: Sereniſſima Reſpublica Veneta nationibus hiſce exoticis etiam ſi diuerſæ Religionis ſint, ſingulari priuilegio ius ſepulturæ in Eccleſijs conceſſit: quod ius cum meo tēpore Anglo cuidam reformatæ Religionis piè defūcto ab Eccleſiæ Parocho denegaretur, eo quod priuilegium hoc Pontificum decretis repugnaret: contrariæ enim Religioni addictos in Cæmeterijs Catholicorum ſepelire Canonibus aduerſatur: attamen Parochus Anglo ſepulturam concedere à Prætore Ciuitatis Patauinæ per viam iuris adactus fuit.* Ita hic Author. Sed quia hæreticus eſt, vt verbis ipſius manifeſtè conuincitur, plena fides ipſi deneganda, nec credendum piiſſimam Venetorum Rempublicam ſepulturam notoriorum hæreticorum cum Catholicis permittere, vel ſi id facit ex aſſenſu Sedis Apoſtolicæ id efficere, exiſtimandum. Quæ dixerim ne propter dicta aliquis imprudens ſimilium aliquid de valde Catholica, & Sereniſſima Republica ſuſpicetur.

CONSVLTVM VLTIMVM.

De ſingulariſſimo D. Petri Apoſtoli Primatu in totam Eccleſiam ſupra omnes fideles; ſupra D. Paulum Coapoſtolum etiam.

SYNOPSIS, SEV SVMMARIVM. Contentorum in hoc Conſulto.

Caſus, ſeu facti occaſio, *in principio.*

Anonymi propoſitio, quod S. Paulus ſit Eccleſiæ Lezana Conſulta Varia pars I. *caput ſicut S. Petrus ſublata ſubordinatione Pauli ad Petrum, num.* 1.

Propoſitio iſta eſt ſchiſmatica, ibid.

Eſt etiam ſcandaloſa, n. 1.

Adeò quoque ſingularis, vt populus Chriſtianus eam cum admiratione audierit, n. 3. *Item temeraria, ibid.*

Poteſt etiam dici Blaſphema, n. 4.

Etiam dici poteſt hæretica, n. 5.

Colligitur hæc cenſura ex illa Matth. 16. Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædicabo Eccleſiam meam, &c. *n.* 6.

Ex clauium etiam methaphora, ibid.

Ex Ioannis 21. *illis verbis.* Paſce agnos meos; Paſce oues meas, &c. *n.* 7.

Ex illo Lucæ 22. *confirma fratres tuos, n.* 8.

Ex miniſterio, ſeu munere, ad quod vocatus fuit S. Paulus, n. 9. *&* 10.

Ex eo quod Hieroſolymam aſcenderit communicare cum Petro Euangelium quod prædicabat, n. 11.

Ex eo etiam, quod Petrum reprehenderit, ſicut minor poteſt reprehendere maiorem. n. 12.

Ex eo quoque quòd aſcenderit Hieroſolymam videre Petrum. num. 13.

Maximè ex Concilio Hieroſolymitano, vbi ſolus Petrus, non Paulus præſidebat. n. 14.

Ex perpetua ſibique conſtanti Eccleſiæ traditione, num. 15.

Teſtimonia Patrum primi ſæculi, n. 16.

Teſtimonia Summorum Pontificum, & Patrum ſecundi ſæculi, n. 17.

Pontificum, & Patrum tertij ſæculi teſtimonia, num. 18.

Quarti ſæculi Conciliorum, & Patrum authoritates. num. 19.

Quinti ſæculi Patrum, ac Doctorum teſtimonia, num. 20.

Sexti ſæculi Summorum Pontificum, & Doctorum authoritates, n. 21.

Synodi Generalis, & aliorum ſeptimi ſæculi Patrum dicta, n. 22.

Octaui ſæculi teſtimonia, num. 23.

Conciliorum, & Patrum noni ſæculi authoritates, num. 24.

Authores decimi ſæculi, n. 25.

Vndecimi ſæculi Patrum, & Doctorum teſtimonia, num. 26.

Sæculi duodecimi Doctorum placita, n. 27.

Tertiodecimi ſæculi Patrum, & Doctorum aſſerta, n. 28.

Quartidecimi ſæculi Doctorum teſtimonia, n. 29.

Concilij Florentini Pij II. & aliorum Doctorum quintidecimi ſæculi placita, n. 30.

Pontificalis Romani Gregorij XIII. & Authorum decimi ſexti ſæculi teſtimonia, num. 31.

Doctorum decimi ſeptimi ſæculi placita, n. 32.

Hiſtoricorum, Chronologicorum, & Annaliſtarum conſenſus, n. 33.

Quod ſolus Petrus Chriſti Vicarius, & Paſtor totius Ouilis Chriſti fuerit, n. 34.

Nullum aſſignatur tempus quo S. Paulus Eccleſiæ Primatum à Chriſto acceperit, num. 35.

Argumenta quæ probant in Eccleſia debere eſſe aliquem Iudicem controuerſiarum, probant etiam vnicum debere eſſe, n. 36.

Quæ aduerſarius Anonymus pro ſe affert Lenidenſia ſunt, n. 37.

Quæ ex S. Clemente in lib. Conſtit. Apoſtolic. afferuntur nihil probant. n. 38.

Etiā datò, quod liber iſte apochryphus non eſſet, n. 39.

Immeritò S. Lucius Papa affertur, num. 40.
Item quæ ex S. Anacleto, n. 41.
Ex S. Victore nihil habet pro Auerſario, n. 42.
Siricij Papæ verba exigui momenti ſunt. n. 43.
Leuiſſima quoque quæ ex Adriano Pap. afferuntur, num. 44.
Sicut quæ ex Acacio, Nicolao, Innocentio, & aliis, num. 45.
S. Leo Pap. pro nobis eſt potiùs, quàm pro Aduerſario, num. 46.
Apoſtolorum Priuilegia quæ fuerint, n. 47.
Inaniter adducitur Gelaſius Papa. num. 48.
S. Gregorius Primatus ſolius Petri Propugnator eſt. num. 49.
Alij tituli Apoſtolorum, n. 50.
Quomodo Roma, ſeu Romana Eccleſia Principatum teneat, n. 51.
Tabula marmorea ad Porticum Baſilicæ S. Petri affixa nihil fauet Antigoniſtæ, n. 52.
Tagionis Epiſcopi teſtimonium non releuat, n. 53.
Agatho Papa pro nobis eſt, non pro Aduerſario, num. 54.
Sergij I. verba nihil concertatori noſtro adſtipulantur, n. 55.
Nec Gregorij III. authoritas, n. 56.
Nec Adriani I. Doctrina, n. 57.
Nec Nicolai I. teſtimonium, n. 58.
Eiuſdem Nicolai Epiſtola ſolùm, & ſpecietenus pugili noſtro fauet, n. 59.
Adriani II. authoritates parùm Patrociniis tribuunt, n. 60.
Nec verba illa, quæ vtuntur Summi Pontifices videlicet authoritate Sanctorum Petri, & Pauli, *num.* 61.
Alexandri quoque III. authoritas parùm opitulatur, n. 62.
Et quæ de officiis Eccleſiaſticis eorundem Apoſtolorum afferuntur, num 63.
Aut alia Sanctorum Patrum teſtimonia, quæ inculcantur, num. 64.
Cyrilli Hieronymian. teſtimoniū non ſuffragatur, n. 65.
Nec S. Epiphanij authoritas, n. 66.
Nec quod dicat Petrum, & Paulum Epiſcopos Romæ fuiſſe, n. 67.
S. Irenæus non patrocinatur, n. 68.
Nec D. Ambroſ. n. 69.
Chryſoſtomus iniuſtè affertur pro aduerſarij partibus. n. 70.
Nomen Primatus Paulo conceſſum non importat Primatum regiminis, n. 71.
Fulgentij verba non releuant aduerſarij cauſam, num. 72.
Nec quæ ex Petro Damiano affert, n. 73.
Nec ex quibuſdam Conciliis, n. 74.
Authorem coaceruata teſtimonia non promouent intentum Antigoniſtæ, n. 75.
Claudij Epiſcopi Taurinen. verba ſolùm, & ſpecietenus fauent ipſi, n. 76.
Goffridum Abbat. ſine cauſa pro ipſo affertur, n. 77.
Lirani verba quo pacto intelligenda, n. 78.
Cardinali de Cuſa ſubobſcura teſtimonia iuxtà veritatem explananda, n. 79.
Cardinalis Berllarminus Propugnator eſt noſtræ veritatis, n. 80.
Ineptum Gloſſema Auerſarij de maioritate S. Petri. num. 81.
Vulgare argumentum de Sancto Paulo dextram S. Petri de pictò multipliciter ſoluitur, n. 82.
Quod Paulus vocetur Antonomaſticè Apoſtolus *nihil iuuat Aduerſarium, n.* 83.
Epitheta ſoli Petro conceſſa etiam ſuper Paulum Primatum ipſius probantia, n. 84.
Effugia aduerſarij, n. 85.
Decretum SS. Innocentij X. cauſam concludens, num. 86.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu facti occaſio.

EX quodam libro, in quo *de frequenti communione* ſermo erat hauſerunt nonnulli in Galliarum partibus propoſitionem illam de Diuis Petro, & Paulo Apoſtolis, quod ſcilicet fuiſſent (Gallicè) *Deux chefs de l'Egliſe*, latinè; *duo Duces, duo Principes, & Eccleſiæ Coriphæi.* Quia tamen illa in bonum, & Catholicum ſenſum trahi poterat, curioſiùs rem alij inueſtigantes, eam ſic exprimere auſi ſunt, vt eoſdem Petrum, & Paulum duo Eccleſiæ capita quæ vnum conſtituerent cum omnimoda æqualitate inter ipſos, & ſine vlla ſubordinatione Pauli ad Petrum, compellarent. Prout conſtat ex libro Gallico idiomate conſcripto, cui titulus: *La grandeur de l'Egliſe Romaine eſtablie ſur l'autorité de S. Pierre, & de S. Paul.* abſque nomine authoris, ac loco impreſſionis, in quo Anonymus quam plurimis authoritatibus, & rationibus conatur defendere, & comprobare dictam propoſitionem. Item ex Epiſtola etiam ſine nomine authoris ad SS. D. N. Innocentium Papam X. Pariſiis ann. 1645. miſſa cum libro eiuſdem argumenti, huius tituli: *De ſuprema Romanæ Eccleſiæ amplitudine in Petri, & Pauli, ex Summorum Pontificum, Patrum, & Conciliorum teſtimoniis, indiuidua authoritate fundata.* Et ſi autem grande aliquid hic titulus ſonare videretur; quippè ſupræmam Rom. Eccleſiæ amplitudinem in eo præfixam; nihilominus, quia res ipſa intimius perſpecta Eccleſiam Chriſti inconſutilem tunicam bicipitam, ac perinde monſtroſam reddebat; D. Petri Apoſtolorum Primatis iuri derogabat; inſinuatio alterius præter ipſum Papæ ſchiſmati nefario de duplici permittendo Romano Pontifice viam ſternebat; ac perinde quod nullus eſſet qui omnino ſupræma, & integra poteſtate frueretur; idcirco paradoxa hæc adinuentio piis ſcandalum, impiis lætitiam, imperfectis, & fluctuantibus dubitationem; ac vrbi ſolitudinem accreuit. Quid ni faceret Supræmus Vigil Innocentius. Rem agitandum acriter, diſcutiendam ſolerter, & ne cancer ſerperet, diſpiciendam celeriter, grauiſſimis aliquot purpuratis Patribus, Prælatis præſtantiſſimis, ac Theologis peritiſſimis commendauit. Quia tamen idem Sanctiſſimus inter hos Theologos puſillitatem meam cooptandam ſua benignitate indixit, ea propter, quæ hac de cauſa eiuſdem de mandato tranſcripſi, inter conſulta hæc recenſeri cenſui. Id animitus proteſtans me nec in capitis pilo iniurium videri velle Epiſtolæ, & librorum, de quibus dixi, authoribus; mihi enim formiter credendum arridet, ipſos, & alios ipſorum fautores, Sorbonicæ Scholæ, vt dicebatur, alumnos, quos pro ipſis propugnatores Romæ aſpexi, colla iam Pontificiæ definitioni, vt veros orthodoxos, & doctrinæ reconditæ viros ſubmiſiſſe; ipſiſque contigiſſe, quod plu-

tibus

ribus aliis, Eccleſiæ etiam luminaribus, qui priuato ſenſu aliquid ſcribentes; vel docentes, poſtea veritate à Summo Paſtore deciſa comperta, humiliter acquieuerunt, & palinodiam recantarunt.

1. Propoſitio illa: *Sanctus Petrus, & Sanctus Paulus ſunt duo Eccleſiæ capita, quæ vnum conſtituunt*, quatenus ponit omnimodam æqualitatem inter ipſos in poteſtate, & regimine vniuerſalis Eccleſiæ, ſublata ſcilicet ſubordinatione S. Pauli ad S. Petrum, prout explicatur in libro Anonymo, Gallico idiomate impreſſo anno 1645. cuius author *Eraniſta* ab aliquibus nuncupatur ad inſtar illius, cum quo Theodoretus *dialog.*1. pugnam adorſus eſt, in primis eſt *ſchiſmatica*, & viam parans ad Eccleſiæ diuiſionem. Ita ſenſit facultas Theologica Pariſienſis contra Marcum Antonium de Dominis malæ notæ authorem, qui *in lib.*1. *de Republica Eccleſiaſtica, c.* 2. *n.* 18. *& lib.* 4. *c.* 6. Similem doctrinam ſcripſerat, dicens: *Petrus non habuit quidquam peculiare in quo ei dari debeat magis quam cæteris ſucceſſio*: Et: *Diſparitas poteſtatis inter Apoſtolos eſt humanum inuentum.* Vtramque enim propoſitionem *ſchiſmaticam* eſſe declarat, & de prima dicit quod ſit *Hierarchici ordinis perturbatiua.* Ita etiam ferè in terminis Simancas *Cath. inſtitut. tit.* 54. *n.* 14. Ludouicus à Paramo *de orig. S. Inquiſit. lib.* 4. *q.* 3. *n.* 111. Ricciullus *de Iure perſonarum extra Eccleſiæ gremium lib.* 5. *c.* 8. *n.* 18. Molfeſius *in ſum. tom.* 1. *tract.* 12. *c.* 2. *num.* 62. Carena *de offic. S. Inquiſit. p.* 2. *tit.* 16. §. 3. *n.* 9. Nam ratio quare à Chriſto, ſpeciali, & extraordinaria prouidentia, naſcente Eccleſia, ordinatum eſt, iuxta huius Anonymi placitum, vt duo iſti Apoſtoli duo Eccleſiæ capita eſſent fuit, ad vniendum, & coagmentandum duos populos Iudæorum, & Gentium, moribus, ſtudiis, & inſtitutis diſſimiles in vnam Eccleſiæ ſocietatem, ita ſcilicet vt Petrus pro Iudæis, Paulus verò pro Gentibus, conſtituerentur. Hæc autem ratio etiam modo perſeuerat, cum plurimi Iudæi, & Gentiles ad fidem eodem modo diſſimiles conuerſi non ſint, nec conuerti velint, & Eccleſia pro ipſorum conuerſione laboret. Eſto autem eadem ratio modo non vigeat, ſaltem ſimilis, vel æquiualens alia adinueniri poteſt, propter quam ex ſpeciali etiam, & extraordinaria Chriſti diſpenſatione duplex caput Eccleſiæ neceſſarium eſſe fingatur, ad vniendum videlicet Græcos cum Latinis, Orientales cum Occidentalibus, &c. Talis ergo propoſitio Schiſmatica eſt, & viam parans ad Eccleſiæ diuiſionem introducendam.

2. Conſequenter etiam eſt hæc propoſitio *Scandaloſa*; quia in materia grauiſſima doctrinæ anſam præbet fidelibus errandi, & exiſtimandi dari poſſe duos ſimul Romanos Pontifices, aut duo Eccleſiæ Capita. Ricciullus *ſupr. n.* 14. Molfeſius *ſupr. n.* 60. Carena *ſupr. n.* 12. Suarez *de Fide diſput.* 19. *ſect.* 2. *n.* 19. Ex quo quis non videt infinitis errorem ſenſibus vniuerſam cruentari Eccleſiam? Pontifices ſummos è Petri Sede deturbari? Euocari è barathro innumeros Chriſti ſponſæ perduelles? Ac turbam gannionum ex Orco ad nouas tragædias excitari?

3. Eſt etiam adeo ſingularis, vt totus Chriſtianus populus cum primùm audiit ab Anonymo aſſertam, veluti admiratione obſtupuerit, dicens *Manu*, quid eſt hoc? Quod indicat eam non ſolùm paradoxon eſſe, ſed veritatem oppoſitam communi totius Eccleſiæ conſenſu recipi. Ità etiam ſingularis, vt Hæreſ. archarum peſtilentiſſimus Caluinus ab ea diſſenſerit, Paulum ſubiacuiſſe Petro agnoſcens, vt docti quidam apud ipſum legere potuerunt. Sic quoque ſingularis, vt in eam nullus Catholicus conſenſerit, nec ex hæreticis vix vnus, aut alius impegerit. Et ſi enim hæreticorum ferè omnium poſt Vvicleph ab Vvaldenſi impugnatum communis error ſit Petrum nequaquam ſuperiorem aliis Apoſtolis fuiſſe, nullus tamen eorum ſpecialiter de Paulo dixit æqualem Petro in authoritate fuiſſe, vnó forſan excepto Raynaldo Anglo *in Colloq.* & Marco Antonio de Dominiſ locis relatis ex *lib.* 1. *& 4. de Repub.* Vnde propterea *temeraria* etiam cenſenda eſt, vtpote quia in re grauiſſima ſingularis, & contra torrentem Doctorum, quod proprium eſt propoſitionis temerariæ?

Poteſt etiam dici *blaſphema*, prout eam vocat 4.
Ioannes Matthæus Caryophylon Archiepiſcopus Iconienſis *in refutat. Pſeudochriſtianæ Cathec.* editæ à Zaccharia Gergano græco, *plaſphem.* 35. Licet enim blaſphemia ex vſu Patrum, & Theologorum regulariter ſolùm accipiatur pro contumelia in Deum, qui eſt ſummæ excellentiæ, & dignitatis, nihilominus in quadam læta ſignificatione accipitur pro conuitio, & maledicto in perſonam alicuius dignitatis, & excellentiæ, vt ex authoribus profanis conſtat, & ex Apoſtolo 1. *ad Corinth.* 4. *Blaſphemamur, & obſecramus.* Et *ad Titum* 3. *Admone illos neminem blaſphemare*; hoc eſt maledicere, conuitiari, vt Hieronymus ibidem docet. Cum ergo dicta propoſitio conuitioſa ſit D. Petro, vtpote, cum per ipſam derogetur eius honori, & dignitati, ratione cuius præeſt omnibus Apoſtolis; & etiam Paulo; vtrique *blaſphema* appellari poterit. Præſertim, quod contumelia Sanctorum in Deum ipſum redundat, ac per conſequens quadantenus habet rationem blaſphemiæ. Leſſius *de Iuſtit. & Iur. lib.* 1. *c.* 45. *dub.* 5. *n.* 23. iuxta doctrinam Nauarti.

Maximè etiam, & toto iure, dici poteſt, & debet talis propoſitio *hæretica.* Hac enim cenſura 5.
illam notat facultas Theologica Pariſienſis relata, quod magni ponderis eſſe poterit Anonymo Gallo Antigoniſtæ. Cui cenſuræ fauet Sotus *in* 4. *diſt.* 24. *q.* 2. *art.* 5. dicens, non ſolùm erroneum, ſed & hæreticum eſſe aſſerere, poſſe eſſe duos Summos Pontifices in Eccleſia. Quamuis enim non loquatur de Petro, & Paulo, ratio tamen, quæ ad id adducit, ſcilicet quia regimen Eccleſiæ debet eſſe monarchicum, etiam ipſos comprehendit Bañez 2. 2. *q.* 1. *ar.* 10. *dub.* 4. *concluſ.* 1. adiuncta ſolut. *ad* 1. *arg.* Clarius Paulus Gryſaldus *in dec. Fid. Cath. verb. Petrus*, vbi vocat hanc propoſitionem hæreticam *Petrus non erat ſuper omnes Apoſtolos.* Azor *p.* 2. *lib.* 4. *c.* 12. ex gloſſa *in Can. ſi autem* 7. *q.* 1. Gerſone, & Soto; dicens eſſe improbabilem, & pugnantem cum iure diuino, & inſtitutione Chriſti ſententiam aſſerentem, *poſſe eſſe duos Summos Pontifices.*

Hoc elicitur, nedum, vt dicitur *negatiuè*, ex eo quod nullum vel minimum S. Paginæ oraculum pro aduerſæ ſententiæ ſuffragio afferri poſſit ab Antigoniſta Anonymo, ſed & *poſitiuè* plura ipſorum referendo, quibus noſtra veritas cuncto- 6.
rum applauſu euincitur. Deſumitur primum ex illo Matth. 16. *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præ-*

ualebunt aduerſus eam. Et tibi dabo claues Regni Cœlorum : Et quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in Cœlis : Et quodcunque ſolueris ſuper terram , erit ſolutum & in Cœlis. In quibus ſpecialiter expendendum ex communi Patrum, & Doctorum expoſitione illis promitti Petro Primatum Eccleſiæ , poſtea concedendum Ioan. 21. illis verbis : *Paſce oues meas* , &c. Promitti autem illi hunc Primatum ſuper omnes etiam Apoſtolos , & Paulum ipſum, colligitur ex duplici illa metaphora *Petræ* , *& Clauium.* Ex eo enim , quod ſpecialiter appellatur *Petra* denotatur ipſum ſolum , & non alium cum ipſo eſſe lapidem fundamentalem ſuper quem totius Eccleſiæ ſtructura firmatur. Vnde Cyprianus *Tract. de Vnit. Eccleſ.* ait : *Primatus Petro datur , vt vna Chriſti, Eccleſia,& Cathedra vna monſtretur:* Hieronym. *lib.* 1. *contra Iouin. Vnus eligitur, vt capite conſtituto ſchiſmatis tolleretur occaſio* : Ambroſ. *ſerm.* 4. *Petra dicitur Petrus , eo quod tanquam ſaxum immobile totius operis Chriſtiani compagem, molemque ſuſtineat.* Auguſtin. *ſerm.* 16. vel 28. *de Sanct. Solus Petrus inter Apoſtolos meruit audire. Tu es Petrus , & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam. Dignus certè , qui ædificandis in domo Dei populis lapis eſſet ad fundamentum.* Eò præſertim, quia, cum ipſe Chriſtus ſit petra 1. *Corinth.* 10. *& c. Cum Paulus* 1. *q.* 1. *Cap. fin. de Presbyt. non baptizato* Petrum vocando *Petram* denotat ipſi conceſſiſſe totam authoritatem, quam habebat ſuper cunctos,etiam Apoſtolos , ac proinde etiam ſuper Paulum. Vnde S Leo Papa I. ex hoc titulo Petræ Petro à Chriſto conceſſo infert *Can. Ita Dominus d.* 19. ipſum in conſortium indiuiduæ vnitatis aſſumptum fuiſſe. Vnicus ergo Paſtor Petrus fuit,ſuper omnes Apoſtolos , Paulum etiam. De quo iterum n ...

Ex clauium etiam metaphora idem elicitur : Claues enim non niſi Regibus, & Gubernatoribus conceduntur : ſpecialiter ergo Petro conceſſæ, & non aliis, denotant Chriſtum ipſum conſtituiſſe vnicum Regem , & Gubernatorem Eccleſiæ. Vnde Auguſtin. *ſuper ſolus Petrus inter Apoſtolos meruit audire. Tu es Petrus, &c. Clauis ad Regnum , &c.* Ad idem Leo Papa *ſerm.* 2. *de natal. Apoſt. & ſerm.* 3. *de anniuerſ. ſui Pontificat.* Optatus Mileuitanus *lib.* 2. *contr. Parmen. & lib.* 7. *de ſchiſm.* S. Thomas 4. *contr. Gent. c.* 76. & ante eos Tertullianus *in Scorpiaco.*

7. Secundò, ex Ioan. 21. illis verbis :*Simon Ioannis diligis me plus his ? Dicit ei : Etiam Domine , tu ſcis , quia amo te. Dicit ei : Paſce agnos meos. Dicit ei iterum : Simon Ioannis diligis me ? Ait illi : etiam Domine tu ſcis , quia amo te. Dicit ei : Paſce agnos meos. Dicit ei tertio : Amas me ? Et dixi ei : Domine tu omnia noſti, tu ſcis,quia amo te. Dixit ei : Paſce oues meas.* Ex hoc enim loco habetur Petrum non ſolùm eſſe Superiorem communibus fidelibus per *agnos* denotatis, ſed etiam ipſis Apoſtolis deſignatis per *oues*, ac per conſequens Paulo. Vnde Chryſoſtom. Theophyl. & Euthimius eum vocant, *os, verticem, & eximium Apoſtolorum.* Epiphanius *hæreſ.* 51. *Ducem Diſcipulorum.* Hieronym. loco relato ex *lib.* 1. *contr. Iouinianum* egregiè ſatis inquiens : *Propterea inter duodecim vnus eligitur , vt capite conſtituto ſchiſmatis tolleretur occaſio.* Et S. Leo *ſerm.* 3. *de Aſſumpt. ſua ad Pontif. De toto mundo vnus Petrus eligitur , qui , & vniuerſarum gentium vocationi, & omnibus Apoſtolis, cunctiſque Eccleſiæ Patribus præponatur* : Et turſus ; *Si quid* inquit, *cum eo Petro commune cæteris voluit eſſe Principibus , nunquam, niſi per ipſum dedit , quidquid aliis non negauit.* Idem Epiſt. 89. *Huius*, ait, *muneris Sacramentum ità Dominus ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit , vt in Beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium Summo principaliter collocaret , vt ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua , velut in corpus omne diffunderet* : Et Bern. *lib.* 2. *de Conſid.* loquens de Petro : *Non modò ouium , ſed etiam Paſtorum tu vnus omnium Paſtor. Vnde id probem , quæris ? Ex verbo Domini : Cui enim non dico Epiſcoporum , ſed etiam Apoſtolorum ſic abſolutè , & indiſcretè tota commiſſæ ſunt oues ? Si me amas Petre paſce oues meas.* Et Optat. Mileuit. *lib.* 7. *contra Parmen. Bono vnitatis* , inquit, *Beatus Petrus præferri omnibus Apoſtolis meruit , & claues Regni Cælorum communicandas cæteris ſolus accepit.* Et Innocent. III. *C. ſolitæ de Maiorit. & obed.* notat , quod Chriſtus oues commiſerit Petro, non diſtinguens inter has oues , & alias, & Eucherius Lugdunenſ. in *vigil. S. Petri*, illum appellans , non ſolùm Paſtorem , *ſed Paſtorem Paſtorum.* Alia apud Caietanum , Bellarminum, Dualium, Maldonatum,& alios. Petrus ergò ſuperior erat Paulo,& Paſtor ipſius.

Accedit, & illud *Lucæ* 22. ad Petrum dictum: 8.
Confirma fratres tuos : Quo teſtimonio veluti egregio fundamento Primatus Petri à Patribus, & Doctoribus ac Greg. IX. Pap. *in Ep. ad Patriarch. Conſtantinop.* inferius referenda defenditur. Nec opus illorum teſtimonia referre , quia cuique obuia ſunt;intentumque ſpecialiter etiam de Paulo probant, qui ſæpius à Patribus *frater* , & *ſocius Petri* nuncupatur. Erant ergò Petri partes, Paulum , ſicut , & alios Diſcipulos cunctos Primicerij Primatus poteſtate confirmare. Cur ergo ipſi ſuppar dici poterit ? De hac Pauli fraternitate cum Petro iterum infra erit ſermo , & de hoc loco pro Petri Summo Patriarchatu apud Patres, & expoſitores plura , ſpecialiter Theophilactum inferius *num.* 26.

Tertiò, ex vocatione Pauli *Act.* 9. vbi Chri-
ſtus miniſterium , ad quod eum vocabat , expri- 9.
mens ſolùm dixit : *Vas electionis eſt mihi iſte , vt portet nomen meum coram Gentibus , & Regibus, & filiis Iſrael.* Non enim dixit, ſicut de Petro : *ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam* ; aut: *Tibi dabo claues Regni Cœlorum* ; aut : *Paſce oues meas* : ſed , *vt portet nomen meum* , ſicut præco, aut doctor Gentium,vt Doctores exponunt. Non ergo erat Paſtor Eccleſiæ, ſicut Petrus.

Corroboratur maximè ex eo , quod dicitur
Act. cap. 13. videlicet : *Segregate mihi Saulum. &* 10.
Barnabam in opus , ad quod aſſumpſi , eos, ideſt, *accerſiui eos*, vt Pagninus, & Tigurina, ſeu *aduocaui eos* , pro vt alij, velut melius alij exponunt, *prædeſtinaui eos.* Atqui Paulus, & Barnabas non fuerunt aſſumpti, accerſiti, aduocati, vel prædeſtinati ad opus ſupremi, & præcipui gubernij,& regiminis totius Eccleſiæ, vt Petrus. Quis enim de Barnaba cum Paulo hìc parificato id vel ſomniauit ? Deinde ex ſequentibus eiuſdem capite verbis elicitur manifeſtè , hoc opus ſolùm fuiſſe ibid. *Et ipſi quidem miſſi à Spiritu ſancto abierunt Seleuciam , & inde nauigauerunt Cyprum , & cum veniſſent Salaminam, prædicabant verbum Dei, &c.* Ecce totum Pauli negotium, verbi Dei prædicationis limitibus circumſeptum. Vnde ergo locus

Papatui. nec abs re eſt, quod idem textus eo loco habet ſcilicet: *Erant autem in Eccleſia, quæ erant Antiochiæ Prophetæ, & Doctores, in quibus Barnabas, & Simon, qui vocabatur Niger, & Lucius Cyrenenſis, & Manahen, qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, & Saulus, Miniſtrantibus autem illis Domino, & ieiunantibus dixit illis Spiritus ſanctus, ſegregate mihi Saulum, & Barnabam in opus, ad quod aſſumpſi eos. Tunc ieiunantes, & orantes, imponentesque eis manus, dimiſerunt illos.* Non ſolùm, quia Paulus vltimo loco poſt Prophetas, Doctores, Barnabam, Symonem Nigrum, Lucium Cyrenenſem, & Manahenum numeratus, quod dedecens, & indignum valdè eſſet, ſi ipſe eſſet totius gregis Chriſti, vt alter Petrus, Summus Coryphœus: ſed etiam, quia nominati illi dicuntur impoſuiſſe ipſi *manus.* Siue enim hæc manuum impoſitio ſit ordinatio in Epiſcopum, prout Chryſoſtomus, Leo, Bellarminus, & alij putant, ſiue precatoria quædam apprecatio, ſeu acclamatio prout Arias Montanus, Caietanus, Suarez, & alij autumant; ſemper arguit, Paulum non fuiſſe ſupremum Eccleſiæ caput, quippe qui tali manuum impoſitione egebat. Vt enim ipſe Paulus *ad Hebr. 7.* dixit: *ſine vlla contradictione, quod minus eſt à meliore benedicitur.* Idem elicitur ex verbo *Dimiſerunt*, quod etiam arguit authoritatem dimittentis. Adde, quod ſecundum aliquos illa manuum impoſitio fuit traditio quædam iuridica poſſeſſionis, ſeu adminiſtrationis Apoſtolatus Pauli.

11. Iuuat, & illud ad Galat. 2. in princ. *Deinde poſt annos 14. iterum aſcendi Hieroſolymam cum Barnaba aſſumpto & Tito. Aſcendi autem ſecundum reuelationem, & contuli cum illis Euangelium, quod prædico in Gentibus, ſeorſum autem iis, qui videbantur aliquid eſſe, ne fortè in vacuum currerem, aut cucurriſſem.* Certum enim eſt, & communi calculo Doctorum receptum, eos, cum quibus Paulus ſuum communicauit Euangelium, fuiſſe Petrum, & alios Apoſtolos, & cauſam communicandi illud, fuiſſe eam, *ne forte* (inquit) *in vacuum currerem, aut cucurriſſem.* Quæ omnia denotant ipſum non fuiſſe primarium Eccleſiæ caput, ſed Petrum, cui illud communicauit. Si enim ipſe Summus Eccleſiæ antiſtes eſſet, prout Anonymus, quem reprobamus, exiſtimat, neceſſarium illi non fuiſſet, hoc facere, ſicut fecit aſcendens Hieroſolymam, & cum teſtibus Barnaba ſcilicet, & Tito, ſed vt inquit Hieronymus ſupra relatus in Epiſt. ad Auguſtinum 89. *Id fecit oſtendens, non habuiſſe ſecuritatem Euangelij prædicandi, niſi Petri, & qui cum eo erant, fuiſſet ſententia roboratum.* Expendit etiam rectè egregiùs author Thomas Vualdenſis *tom. 1. Doctrinal. fid. lib. 2. art. 1. c. 3.* quod S. Marcus Euangelium ſuum cum Petro dumtaxat contulerit, non cum Paulo: *Beatus Marcus*, inquit, *Euangeliſta tantum ſub authoritate Petri probatum, & viſum ſcripſit, & retulit ſuum Euangelium*; quod probat authoritate Hieronymi *de ſcriptoribus Eccleſiaſt. in Marc.* dicentis: *Scripſit Euangelium, quod, cum Petrus legiſſet probauit, & Eccleſiis legendum ſua authoritate tradidit.* Authoritas ergo ſola Petri deſiderabatur pro Euangelio, quod condidit Marcus, & prædicauit Paulus, ac proinde ſolus Petrus Paſtor Eccleſiæ primarius erat. Expendit etiam Auguſtinus *contra Fauſtum cap. 4.* quod, ſi Paulus ſuum Euangelium cum Petro, & aliis Apoſtolis non communicaret, Eccleſia illi non crederet. *Cum ipſe*, inquit, *Apoſtolus Paulus poſt aſcenſionem Domini de Cœlo vocatus, ſi non inueniret in carne Apoſtolos, quibus communicando Euangelium eiuſdem Societatis eſſe appareret, Eccleſia illi non crederet.* Egregiè etiam ad intentum Gregorius Papa IX. *in epiſt. ad German. Patriarch. Conſtantinop. ſeu Archiep. Græcor.* quæ extat in Bullario Roman. *nouiſſ. num. 14.* Primatum Petri etiam ſupra Paulum comprobans inquit: *In Petro authoritatis officium recognoſcens, & ideo ad eum, tanquam Primatem, & Euangelij Dominici fontem venit Hieroſolymam, & poſtmodum cum ipſo, & aliis ſecundum reuelationem contulit Euangelium, ne in vacuum curreret, vel etiam cucurriſſet.* En Petrum, non Paulum, Eccleſiæ Primatem.

Ad hæc, ex reprehenſione Petri à Paulo facta eo *cap. 2. epiſt. ad Galat. verſ. 11. & 14.* quæ magnum argumentum ſubminiſtrare videtur prætenſæ æqualitati Pauli cum Petro, potius colligitur contrarium. Si enim Patrum, & Doctorum mentem circa huiuſmodi reprehenſionem inueſtigemus, videbimus ſanè, ipſos tenuiſſe Paulum, & ſi reprehenderet Petrum, nihilominus reprehendiſſe illum iuxta modum, quo inferiores poſſunt ſuos ſuperiores, humili videlicet charitate, corrigere. Ita enim habent Cyprianus *epiſt. ad Quintum*; laudans humilitatem Petri, quod permiſerit corrigi à Paulo, ſcilicet minori. Gregorius homil. 18. in Ezech. dicens: *A minori ſuo reprehenditur, vt reprehendi non dedignatur.* S Thom. *2. 2. q. 33. art. 4. ad 2.* inquiens: *Paulus, qui erat ſubditus Petro, propter imminens periculum ſcandali circa fidem Petrum publicè arguit.* Aquinatem autem ſequuntur Abulenſis *in cap. 18. Matth. q. 86.* & contra Vviclephum Thomas Vualdenſis *in Doctrinal. fid. tom. 1. lib. 2. art. 1. cap. 3.* ſed pro omnibus audiendus eſt hæreticorum malleus Auguſtinus *epiſt. 19. ad Hieronymum* his verbis rem concludens. *Rarius, & Sanctius exemplum Petrus poſteris præbuit, quo non dedignentur à poſterioribus corrigi, quàm Paulus, quo confidenter auderent minores maioribus pro defendenda veritate, ſalua charitate, reſiſtere.* Item tractans de hac Petri reprehenſione: *Firmitas, & charitas Petri, cui ter à Domino dictum eſt Amas me? Paſce oues meas; obiurgationem talem poſterioris Paſtoris pro ſalute gregis libentiſſime ſuſtinebat.* Ad idem deſeruiunt, quæ alij dicunt, quos æmulatur Gregorius IX. *in epiſt. ad German. Patriarch. Conſtantinop.* Paulum *diſpenſatiuè*, Petro in faciem reſtitiſſe, quod dicit in orthodoxis Patribus legi; hæc enim diſpenſatio in eo poſita eſt, vt, qui non erat ſuperior, nec æqualis, reprehenderet Summum Paſtorem. 12.

Nec prætermittendum illud, quod in eadem epiſtola ad Galat. *c. 1. verſ. 18.* dicitur *Deinde* 13.
poſt annos tres veni Hieroſolymam videre Petrum, & manſi apud eum diebus quindecim. Intentum enim Pauli eo loco eſt, commendare Euangelium à ſe prædicatum Galatis, ne illud deſererent, eo quod illud non accepiſſet ab aliquo etiam ex Apoſtolis, niſi ſolùm à Chriſto. Nam propterea dicit in principio capitis: *Paulus Apoſtolus non ab hominibus, nec per hominem, ſed per Ieſum Chriſtum.* Deinde: *Notum vobis facio Euangelium, quod Euangelizatum eſt à me, quia non eſt ſecundum hominem, neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, ſed per reuelationem Ieſu Chriſti.* Et poſtea: *Cum autem placuit ei, qui me ſegregauit ex vtero matris meæ, & vo-*

cauit per gratiam ſuam, vt reuelaret filium ſuum in me, vt Euangelizarem illum in Gentibus, continuò non acquieui carni, & ſanguini, nec veni Hieroſolymam ad anteceſſores meos Apoſtolos.

Cum ergo ſpecialiter dicat, ſe veniſſe Hieroſolymam, vt videret Petrum, & manſiſſe apud eum *diebus quindecim*, manifeſtè denotat, Petrum fuiſſe ſibi ſuperiorem, ac propterea veniſſe ad ipſum ad communicandum cum eo Euangelium, quod à Chriſto acceperat. Vnde Tertullianus *de præſcript. prope fin.* inquit: *Aſcendit videre Petrum ex officio, & de Iure*, id eſt, quia ad id tenebatur, tanquam ſubditus. Clarius Gregorius IX. *in epiſt. illa ad German. Patriarch.* illis verbis: *Ad Petrum tanquam ad Primatem, & Euangelij fontem aſcendit.* Chryſoſtomus *hom. 87. in Ioan.* inquit: *Petrus erat Apoſtolorum, & Princeps, propterea, & Paulus eum præter alios viſurus aſcendit.* Et Hieronymus in hunc locum: *Venit Paulus videre Petrum, honoris priori Apoſtolo deferendi*, ſcilicet gratia. Item *in epiſt. ad Auguſtin. 89. Tantæ Petrus authoritatis fuit, vt Paulus in epiſtola ſua ſcripſerit: Deinde poſt annos tres veni Hieroſolimam videre Petrum, oſtendens, ſe non habuiſſe ſecuritatem prædicandi Euangelium, niſi Petri, & cæterorum Apoſtolorum, qui cum eo erant, fuiſſet ſententia roboratum.* Et Ambroſius *in cap. 1. ad Galat. Dignum fuit*, inquit, *vt cuperet, videre Petrum, quia primus erat inter Apoſtolos, cui delegauerat Saluator curam Eccleſiarum.* Et Theodoretus *in epiſt. ad Leon.* de ead. re ſic loquitur: *Paulus præco veritatis, Tuba ſanctiſſimi ſpiritus, ad magnum Petrum accurrit, vt iis, qui Antiochiæ de legalibus inſtitutis contendebant, ab ipſo adferret ſolutionem.* Et in hoc *cap 1. ad Galat. Cum humana doctrina non indigeret, vt qui ab vniuerſorum Deo eam accepiſſet, Apoſtolorum Principi, quem par eſt, honorem tribuit..* Et Oecumenius in hunc locum, *Poſt tot, tantoſque agones pergit ad Petrum, tanquam maiorem viſurus.* Theophylactus: *Honorans eum ceu maiorem.*

14. Similiter ex 15. *cap. Act. Apoſt.* expendendum, quod, cum propter controuerſiam ortam Antiochiæ, an Gentiles chriſtiani facti deberent circumcidi, & legem Moſaycam ſeruare, miſſi eſſent ad Apoſtolos, ſcilicet Petrum, Iacobum, & Ioannem Hieroſolymis commorantes Paulus, & Barnabas, vt controuerſia dirimeretur, congregato Concilio Apoſtolorum, & Seniorum Petrus determinauit non eſſe obligandos chriſtianos ex Gentilitate venientes obſeruare legem Moſaycam; quod etiam approbat Iacobus Apoſtolus Hieroſolymorum Epiſcopus; & remittitur Paulus cum Barnaba, & aliis litteras Concilij ad Antiochenſes portantes de determinatis in ipſo. Ex hac enim hiſtoria plura notari poſſunt, ex quibus elicitur ſolùm Petrum, non autem Paulum, fuiſſe caput Eccleſiæ. Primò, ex eo, quod Paulus miſſus fuerit à fratribus ad Petrum & alios Apoſtolos pro huius controuerſiæ deciſione. Si enim Paulus caput Eccleſiæ eſſet tantam quantam Petrus authoritatem in eius regimine habens, cur pro dubij deciſione ad Petrum mittitur. Mitti enim ſubditorum eſt. Nec vis huius argumenti eneruatur ex eo, quod etiam ipſe Petrus dicatur miſſus *in Act. Apoſt. cap. 8.* ibi: *Cum audiſſent Apoſtoli, qui erant Hieroſolymis, quod recepiſſet Samaria verbum Dei, miſerunt ad eos Petrum, & Ioannem.* Potius etiam ex hoc vires reſumit argumentum. Conſtat enim, Patres, Doctores, & Expoſitores loci celari dubium, & quæſtionem excitare, quomodo Petrus Apoſtolorum vertex *miſſus* dicitur; nunquam autem de Paulo: hanc quæſtionem, ſeù dubium excitarunt, etiamſi ſæpius miſſum fuiſſe comprobetur. Quod eſt euidens ſignum Primatus Eccleſiæ recogniti in Petro, & non in Paulo. Ad hæc, ſi Paulus æquè, ac Petrus Pontificia ſumma dignitate fulgebat, & ea fulgere in Eccleſia compertum erat, cur ipſe quæſtionem non decidit? Cur, qui illam mouerunt, Pauli ſententiam non ſequebantur? Vnde Theodoretus dict. epiſt. ad Leonem. *Si Paulus*, inquit, *præco veritatis, tuba Sancti Spiritus ad magnum Petrum cucurrit, vt iis, qui Antiochiæ de legalibus inſtitutis contendebant, ab ipſo afferret ſolutionem: multò magis nos, qui abiecti ſumus, & puſilli, ad Apoſtolicam veſtram Sedem currimus, vt Eccleſiarum vulneribus medicinam à vobis accipiamus. Vobis enim per omnia primos eſſe conuenit.* Accedit non leuis ponderis argumentum ex eo capite 15. deſumptum. Acceſſus enim Pauli, & Barnabæ ad Petrum, & alios Apoſtolos Hieroſolymis agentes non vltronea, aut ſpontanea, ſed coacta fuit; videlicèt, quia accuſabantur, quod impediebant nouiter chriſtianos Moſaycam legem derelinquere. Ait enim Irenæus *lib. 3. cap. 13.* ſic: *Quoniam autem iis qui ad Apoſtolos vocauerunt eum* (ſcilicet Paulum) *de quæſtione acquieuit Paulus.* &c. Clariùs D. Hieron. *epiſt. 11. ſeu 89. ad Auguſtin.* inquiens: *Statuerunt aſcendere, & ipſi, qui accuſabantur, & ij, qui accuſabant ad Apoſtolos.* Quos etiam plures alij etiam ex expoſitoribus ſequuntur. Quis autem prudens exſtimare poterit, Paulum ab Eccleſia ſummum Paſtorem æſtimatum fuiſſe, quem ad Petrum, & alios Apoſtolos prouocantes accuſabant chriſtiani? Deinde, ſi Paulum eadem cum Petro in Eccleſiæ regimine authoritate potiebatur, cur non in iſto primo, & generali Concilio, in quo maximè agebatur de ſpectantibus ad ipſum Paulum, ſcilicet de gentibus cogendis, vel non cogendis ad legem Moyſis ſimul cum ipſo quæſtionem hanc definiuit? Cur non Petrus, & Paulus ſimul Præſidum munus gerunt? Solus enim Petrus, vt Princeps Apoſtolorum, & Primas Eccleſiæ eam quaſi Iudex, audita vtriuſque partis diſceptatione definiuit, vt habet S. Hieronym. epiſt. 89. q. 11. eſt inter epiſt. S. Auguſtini c. 3. vbi ait, Petrum fuiſſe Principem huius decreti.. Et quod magis eſt, cum Iacobus Apoſtolus, qui ſolùm erat Hieroſolymorum Epiſcopus ſententiam ſuam in hoc concilio protuliſſet Petri decretum approbantem, laudantem, & corroborantem: Paulus tamen nihil tale fecit, ſed ſolùm narrabat, veluti teſtis, ea ſigna, & prodigia, quæ per eum in gentibus fiebant. Dicitur enim eo cap. 12. *Tacuit autem omnis multitudo*, (vtique hoc ſuo ſilentio reuerens Petrum, ipſiuſque decretum) *& audiebant Barnabam, & Paulum narrantes, quanta Deus feciſſet ſigna, & prodigia in Gentibus per eos.* Præterea ex verbis, quibus Petrus rem definiuit, infertur, ſolùm ad ipſum, non autem ad Paulum, qui præſens aderat, id negotij ſpectaſſe. Dicit enim: *Viri fratres, vos ſcitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum audire Gentes verbum Euangelij, & credere. Et qui nouit corda Deus, teſtimonium perhibuit, dans illis Spiritum Sanctum, ſicut, & nobis, & nihil diſcreuit inter nos, & illos.* Id eſt, iuxtà expoſitorum mentem,

mentem, me elegit Deus, vt per os meum Gentes audiant Euangelium, & credant, quod credere debent, ſiquidem mihi dixit Chriſtus. *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Ex quo infertur fundamentum Authoris propoſitionis, quam reprobamus in eo valde deficere, quod putet Petrum ſolùm pro Iudæis, Paulum verò pro Gentilibus deſignatos eſſe, ac propterea duo capita Eccleſiæ fuiſſe. Conſtat enim ex hoc loco, Petrum dixiſſe, ſe electum fuiſſe à Deo, vt *per os* ipſius Gentes *audire* poſſent, & *credere* Euangelium. Demum ex huius capitis hiſtoria elicitur, falsò aſſeruiſſe authorem Anonymum propoſitionis relatæ, S. Paulum æquè ac Petrum fuiſſe Eccleſiæ Summum Pontificem. Primò verſ. 12. relato, dum referuntur Paulus, & Barnabas, in Concilio loquentes, ponitur primo loco Barnabas, & poſteà Paulus. Dicitur enim: *Audiebant Barnabam, & Paulum narrantes, &c.* Et quod pluris eſt, in Epiſtola Concilij ad Antiochenſes miſſa etiam Barnabas præmittitur Paulo. Sic enim ibi dicitur; *Placuit nobis collectis in vnum eligere viros, & mittere ad vos cum cariſſimis noſtris Barnaba, & Paulo.* Secundò, quia, vt conſtat ex verſ. 36. 37. 38. & 39. orta fuit diſſentio inter Paulum, & Barnabam ſuper aſſumptionem Marci, ita vt ſtomacati fuerint, vt inquit S. Hieronymus *in Apolog. contra Rufin.* & ad inuicem diſceſſerint, & Barnabas non acquieuerit Paulo roganti, & deprecanti. Quæ omnia arguunt, Paulum non fuiſſe totius Eccleſiæ primarium Antiſtitem, alioquin Barnabas vir Sanctiſſimus ipſum audiret, & vti ſuperiori obtemperaret.

15. Corroborari id quoque poteſt ex perpetua, ſibíque conſtanti traditione Eccleſiæ, Summorum Pontificum, Conciliorum, Patrum, Doctorum, & Scholaſticorum, quæ Petrum ſolùm Chriſti Vicarium, Papam, & Summum Romanum Pontificem agnoſcit, ipſi ſoli hanc prærogatiuam concedendo, & eum ſæpius, nedum cunctis fidelibus, ſed Apoſtolis etiam aliis, quandoque quoque Paulo nominato, præferendo. Quæ traditio, vt clariſſimè innoteſcat quàm rectè Concilium Epheſ. dixerit. *Sæculis omnibus notum Petrum principem, & caput Apoſtolorum fuiſſe*, euidenter comprobatur diſcurrendo per 17. ſæcula, quæ à Chriſto nato numerantur, & ipſorum ſeruata antiquitate, loca in quibus id dicunt referendo, ac aliquorum teſtimonia ſigillatim notando.

Etenim primò ſæculo id habent S. Clemens
16. Romanus ep. 1. in initio vocans Petrum Apoſtolorum *primum, fundamentum Eccleſiæ*, & *Comitem Chriſti.* Non enim fuit primus inter Apoſtolos ætate, vocatione, aut dilectione: ſed Primatus dignitate, vt inferiùs expendemus: Sicut, & quod inaniter pro aduerſa parte citetur. Dionyſ. Areopag. Pauli Diſcipulus *de Diuin. nomin. c. 3.* poſt medium eum vocans *verticem.* Seu vt Ioann. Matth. Caryophil. Archiep. Iconienſis vertit, *Coryphæam, & honoratiſſimam ſummitatem.* Refertur etiam à Thoma Vualdenſi *tom. 1. Doctrin. fidei, lib. 2. artic. 1. cap. 6.* Melchiore Cano *de locis lib. 6. cap. 3.* Alexandræ de Turre, *de Hierarch. Eccleſiaſt. libr. 4. radic. 12.* Feliciano Ninguarda *in Aſſert. Cathol. art. 12.* & Franciſco Maria Torrigio Romano *in libro, cui titulus: I Sacri trofei Romani del trionfante Principe degli Apoſtoli S. Pietro c. 10.* ex eodem Dionyſio *in Epiſt. ad Timoth.* quod, cum ad mortem Petrus, & Paulus ducti ſepararentur, Paulus dixerit Petro. *Pax tibi fundamentum Eccleſiarum, & Paſtor Agnorum, & Ouium Chriſti*; & Petrum viciſſim Paulo: *Vade in pace Prædicator bonorum, mediator ſalutis, & Dux Iuſtorum.* Quibus verbis diſcrimen quod eſt inter munera Petro, & Paulo conceſſa graficè deſcribuntur, & machina Anonymi, quem impugnamus miſerè corruit. Extat huius hiſtoriæ trophæum Romæ in Cappella, vbi id contigit, his verbis effigiatum. *In queſto luogo ſi ſpartirono S. Pietro, è S. Paulo andando al martirio, e diſſe Paolo à Pietro: Pace à te, ò fondamento delle Chieſe, e Paſtor delle pecorelle, & Agnelli di Chriſto, e Pietro à Paulo: Vanne in pace Predicator de' buoni, e guida della ſalute de' giuſti. Dionyſ. in ep. ad Timoth.* Concinunt, & alia eorund. Petri, & Pauli verba ad inuicem prolata tempore, quo Magus miſero caſu ex aëre, quo vocitans Diaboli opera aſcendebat ad inferos detruſus eſt. Tunc enim dixit Paulus ad Petrum. *Meum eſt orare tuum imperare.* Et Petrus ad Paulum, *erige caput, & vide.* Ipſa refert D. Antonin. 1. *part. cap. 4. tit. 6. §. 2.* Ex illis porrò bene patet diſcrimen dignitatis Petri, & Pauli. Pro quo legendus Ioannes Echius *de primat. Petri lib. 3. c. 37.*

In ſecundo ſeculo Papa Anacletus *in epiſtola*
3. ferè in princip. & inferius. Papa Pius primus *in* 17.
epiſt. ſua prima ad Vniuerſos, quæ extat *tom. 1. Concil.* S. Irenæus Martyr *lib. 3. aduerſ. hæreſ. cap. 1. & 3.* malè intellectus ab Anonymo noſtro, vt inferiùs dicetur, Theophyl. Antiochen. Patriarcha *lib. 2. Allegor. in Euangel. Marci* in initio. Extat *tom. 1. Biblioth. Patrum edition. Parienſ. anno* 1589. dicens, quod Eccleſia ſit filia S. Petri Tertull. *de Præſcript. cap. 22. & in lib. de Monogamia cap. 8. num.* 58. vbi notat Petrum ſolum maritum per Eccleſiam, quæ ſuper illum ædificata, ideſt ſolum ipſum dici ſponſum Eccleſiæ. Non ergò Paulus, aut alius tale nomen meretur. Notabilia etiam eiuſdem Tertulliani verba *lib. 1. in Marcum.* poſt initium ſcilicet. *Nec inter Reges pluriſariam videri poteſt ſummum magnum, ſed vnicum, atque ſingulare.* Illis enim mirè firmatur Monarchia Eccleſiæ in vno Petro conſtituta, & euertitur *pluriſarium* Petri, & Pauli ab Aduerſario adinuentum.

Et in tertio ſeculo, quamplurimi; adeo con- 18.
ſtanter, vt Porphyrius Ethnicus infenſiſſimus Chriſtianitatis hoſtis, in libris contra chriſtianos editis, ſolius Petri primatum, excluſo Paulo, & vt inuidiam ipſi conſtaret, prædicare non erubeſceret, prout ex D. Hieronymo notat Genebrardus *libr. 3. Chronolog. ſub hoc tempore.* Ex illius vnus eſt S. Hyppol. Martyr. *in orat. de Conſumat. mundi* à quo vocatur Petrus *Princeps, fidei Petra, Doctor Eccleſiæ, Primus Diſcipulorum, qui Regni claues habet.* Origen. *Homil. 5. in Exod & in lib. 5. explan. in Euangel. Ioannis*, referente Euſebio *lib. 6. Hiſtoria cap. 19.* æditionis Latinæ Colonien. *& Homil. 17. in Lucam, & in epiſt. Pauli ad Roman. lib. 5.* Quibus in locis Petrum compellat *magnum Eccleſiæ fundamentum, Petram ſolidiſſimam, & Apoſtolorum Principem.* S. Anter. Pap. & Martyr. *in epiſt ad Epiſcop. Bethicæ, & Toletanæ Prouinc. propè init.* S Lucius Pap. I. & martyr *ad Epiſc. Galliæ, & Hiſpaniæ* S. Cyprianus *in epiſt. 40.* vbi inquit. *Deus vnus eſt, & Chriſtus vnus, & vna Eccleſia, & Cathedra vna ſuper*

ſuper Petram Domini voce fundata. Solus ergo Petrus, non Paulus Eccleſiæ caput primum vocandum. Similis eſt ſibi Cyprian. *in epiſt. 55. ad Cornel. & 70. ad Ianuar. & 79. ad Iubaian.* ſpecialiter *in lib. de exort. ad martyrium*, qui alio titulo *de vnitate Eccleſiæ, ſeu ſimplicitate Prælatorum*, vocari ſolet, comparans Petrum cæteris Apoſtolis, inquit; *Erant vtique, & cæteri Apoſtoli, quod fuit Petrus pari conſortio prædati, & honoris, & poteſtatis, ſed exordium ab vnitate proficiſcitur, Primatus Petro datur, vt vna Chriſti Eccleſia, & Cathedra vna monſtretur,* non ergò Paulo relinquitur Primatus. Euſeb. Alexandr. *in Homil. de Reſurrect.* apud Cocc. *lib. de Summis Pontif. art.* 4. Sic introducit Chriſtum cum Petro loquentem. *Veni ne timeas nihil tibi de gloria Apoſtolici chori minui, non tè à dignitate remoui, non feci te ſecundum infra alterum, non dedi alteri claues: ne timeas, quod promiſi impleo, ſuper tuam fidem, quæ ſit Petra ædificabo Eccleſiam meam.* Excluſus ergò Paulus à Primatu Eccleſiæ.

In quarto ſeculo S. Marcell. Pap. I. *in ep. 1. ad*
19. *Epiſcop. Antioch. Prouinc.* Petrum appellans *totius Eccleſiæ caput.* S. Melchiades Pap. *in epiſt. ad Epiſc. Hiſpaniæ*, aſſerens, *inter Beatos Apoſtolos fuit quædam diſcretio poteſtatis, vt licet cunctorum par electio foret, beato tamen Petro conceſſum eſt, vt aliis præemineret.* Ergo Paulo etiam. Adſtipulantur in hoc ſeculo Euſeb. Cæſarien. *in Chron. anno 44. & lib. 2. Hiſtoriar. cap. 13. edit. Latinæ.* Concilium Nicæn. 1. *can. 39.* ſecundum tranſlationem ex Codice Arabico factam apud Coccum *lib. 7. de Hierarch. Eccleſ. art. 4.* S. Hilar. *in Pſ. 131. & can. 16. in Matth.* vbi vocat eum *Eccleſiæ fundamentum.* S. Baſil. *in Iſ. c. 2. & lib. 2. contra Eunom. & in Præfat. Reg. fuſius diſputaret in orat. 3. de Peccato.* S. Cyrill. Hyeroſol. *in Catech. 2. 11. & 17.* eum compellans *ſupremum omnium caput, Apoſtolorum Præſidem,* & Eccleſiæ *Summum Præconem.* S. Gregor. Nazianz. *in Orat. 7.* Petrum vocitans *Eccleſiæ columnam.* S. Epiphan. *Hæreſ. 51. & in Anchor. inter init. & med.* (quomodo autem nihil Aduerſario faueat inferiùs dicetur) S. Ambr. *in c. 24. Lucæ, & ſerm. 11. de mirab. & ſerm. 47. ac 68.* Idem optimè. *Pſ. 40. circa finem. Ipſe* inquit, *eſt Petrus, cui dixit: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo,* &c. Et addit, *vbi Petrus, ibi Eccleſia.* Pacian. *ep. 3. ad Simpron.* inquiens; *Ad Petrum locutus eſt Dominus, ad vnum ideò, vt vnitatem fundaret ex vno,* & ſtatim refert verba, *ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Expendant quæſo verbum illud *vnum* his repetitum, & verbum *vnitatem*, qui duo ſumma capita, & dualitatem in Chriſti Eccleſia fingunt. Optat. Mileuit. *libr. 2. contra Parmen.* ſchiſmaticos plura capita Eccleſiæ fingentes ſic impugnans. *Inde Cephas appellatus eſt, in quo vno cathedra vnitas ab omnibus ſeruaretur.* Et inferiùs. *Ergo cathedra vnica, quæ eſt prima de dotibus, ſed, & Prior Petrus, cui ſucceſſit Linus, &c. Iulio Liberius, Liberio Damaſus, Damaſo Siricius hodiè, qui noſter eſt ſocius.* Cur non numerat Paulum ſi cùm Petro vnum caput Eccleſiæ conſtituit: Aurelius Prudentius ſic mirè ad intentum concinens *in hym. S. Laurentij.*

Hic nempe iam regnant duo
Apoſtolorum Principes:
Alter vocatur Gentium,
Alter cathedram poſſidens
Primam, recludit creditas
Æternitatis Ianuas.

S. Ephrem Syrus *in ſerm. de Transfigurat.* S. Hieron. *in cap. 2. ep. ad Galat. & lib. 1. contra Iouin. & epiſt. 89.* ſuperiùs relata ad Auguſtin. Aliis autem locis quæ Anonymus opponit, quibus Paulum Petro parem fuiſſe exiſtimare viſus eſt rectè exponitur de Apoſtolatus dignitate, non de Primatu Eccleſiæ. Legatur Sixt. Senenſ. *lib. 6. Bibl. annot. 269.*

Et in quintò ſeculo S. Ioannes Chryſoſt. *in Orat. Encomiaſt. in Petro, & Paulo, & Homil. 2.* 20.
in Pſal. 50. & Homil. 83. in Matth. & Homil. 87. in Ioann. & Hom. 80. ad Popul. Antiochen. quæ eſt *de Pœnit. & Hom. 39.* quæ eſt *6.* aduerſus Iudæos, & *Homil. 42.* quæ eſt in S. Ignatium Martyr. & *Homil. 53.* quæ eſt prima *de Pœnit.* & *Homil. 59.* quæ eſt *9. de Pœnit.* & Homil. *69.* Quibus in locis Petrus à Chryſoſtomo vocatur *Orthodoxæ fidei principium, Apoſtolorum Doctor, Coryphæus, Columna Eccleſiæ, fidei Baſis, Apoſtolici chori caput, Apoſtolorum vertex, inter Apoſtolos Primus, Crepido immobilis,* & aliis epithetis ſingularitatem ipſius Primatus exprimentibus. S. Nilus Chryſoſtomi diſcipulus *in epiſt. ad Magnam* Petrum dicens, τὸν πρόκριτον ideſt *Primarium Apoſtolorum.* Idem faciunt S. Auguſtin. Hæreticorum malleus *lib. 2. de Baptiſ. contra Donatis, c. 1. & in enarrat. 1. in Pſ. 108. & in quæſtionibus noui Teſtam. q. 75. & ſerm. 13. de Verb. Domini, & ſerm. 15. de Sanct.* qui eſt *de Feſto Cathedræ S. Petri, & ſerm. 16. de eodem Feſto, & ſerm. 26. de Sanct. & ſerm. 124. de tempore, & ſerm. 29. de Sanct. & Conc. 2. in Pſ. 13.* S. Innoc. Pap. I. *in epiſt. 2. ad Victricium, & in epiſt. 1. ad Decentium, & epiſt. 31. ad Arcadium Imper.* S. Paulinus Rolan. *in Quarto Natali S. Felicis.* S. Cyrillus Alexand. *lib. 2. in Ioann. c. 12. lib. 4. c. 28. lib. 10. c. 4. & lib. 12. c. 64.* Audiatur ſpecialiter ſic Petrum commendans, & differentiam, quâ Paulus minor ipſo eſt, aſſignans. De Petro enim ſic dicit: *Ipſe ſanctorum diſcipulorum Prælatus.* De Paulò verò ſic: *Myſteriorum ille diſpenſator, Præco, & Apoſtolus, & euangelicarum ſanctionum ſacer adminiſtrans ſapientiſſimus.* En diſcrimen Aduerſarij ſententiam euertens. Sozomenus *lib. 7. Hiſtor. Eccleſiaſt. c. 4.* S. Iſidor. Peluſiota *l. 1. epiſt. 142. ad Ironem, & l. 2. epiſt. 58. ad Schirionem, ac epiſt. 96. ad Aphrodiſeum.* S. Maximus Tannenſis *Hom. 1. de Natali Petri, & Pauli, & Homil. 3.* Theodoret. Locis ſuperiùs relatis. S. Leo Magnus Papa perperam pro aduerſa parte ab Antigoniſta noſtro relatus *in ſerm. 2. de Anniuerſ. ſui Pontif. & ſerm. 3. & ſerm. de Transfigur. & in epiſt. 89. aliàs 97.* Eius verba in Can. *Ita Dominus diſt. 14.* relata ſatis indicant intentum. *Vocat enim S. Petrum Apoſtolorum omnium Summum, & in conſortium indiuiduæ vnitatis aſſumptum* à Chriſto, eò quod eum appellauit *Petram*, quo nomine idem Chriſtus inſignitur 1. Cor. 10. Quemadmodum ergo Chriſtus vnicum, & indiuiduum Eccleſiæ caput fuerit, ſic, & eius Vicarius Petrus. Et quod magnum eſt, Concil. Calcedonenſe *in ſententia contra Dioſcorum.* S. Proſper Aquitanus *in lib. de Ingrat.* Caſſian. *lib. 3. de Incarn. c. 12.* Arnobius *in Pſ. 38.* Petrum appellans *Epiſcopum Epiſcoporum.*

In ſextò ſeculo Symmachus Papa *in Apologet. contra Anaſtaſ. Imperat.* Ioannes ſecundus 21.
Conſtantin.

Conſtantinop. Patriarcha *in epiſt. ad Hormiſdam* Pap. Bonifacius ſecundus *in epiſt. ad Eulalium Alexand.* Caſſiod. *in lib. de Amicitia cap. Quali dicretione.* Elpis vxor Boëtij *in Hymno* ab Eccleſia recepto graphicè diſcrimen, quod eſt inter Petrum, & Paulum delineans. De Petro inquiens: *Iam bone Paſtor Petre.* De Paulo verò *Doctor egregiè Paule*, &c. Idem facit Venantius Fortunat. eius ſeculi decor his carminibus.

Cælorum Porta, latidus lumina mundi
Ore tonat Paulus, fulgurat arce Petrus,
Inter Apoſtolicas radianti luce coronas
Doctor hic monitis, celſior ille gradu.

Et *lib. 9 ad Chilperic. Reg.*

Excellit cum claue Petrus, Cum dogmate Paulus,

Ex quibus vtpote clarioribus explicandus in aliis, in quibus eos pares, *& Sedis honore Curules* vocat. Arator Poëta *in lib. 1. & 2. Hiſtor. Apoſtol.* Euagrius *lib. 2. Hiſtor. Eccleſiaſt. cap. 4.* S. Gregor. Magnus *libro 1. epiſt. 24. & libr. 3. epiſt. 33. & libr. 4. epiſt. 32. & lib. 6. epiſt. 37. & Homil. 21. in Euangel.* ſpecialiter dicta *epiſt. 37.* vbi ſic: *Cum multi ſint Apoſtoli, pro ipſo tamen Principatu ſola Apoſtolorum Principis Sedes in authoritate conualuit, quæ in tribus locis vnius eſt. Ipſe enim ſublimauit ſedem, in qua etiam quieſcere, & præſentem vitam finire dignatus eſt. Ipſe decorauit ſedem, in qua Euangeliſtam diſcipulum miſit. Ipſe firmauit ſedem, in qua ſeptem annis ſedit.*

22. In Septimò ſeculo S. Iſidor. Hiſpalens. *in lib. de vita, & morte Sanctor. capite 69. & lib. 2. de offic. Eccleſiaſt. capite 5.* S. Adhelmus Schireburgenſ. *Epiſc. ad Geruntbium.* S. Agatho Papa *in epiſt. ſua ad Conſtantin. quartum Imper. maiorem.* Sexta Synodus generalis *in ſermone acclamatorio ad Imperator. Conſtantinum quartum de S. Petro, deque eius ſucceſſore S. Agathone.* Studioſè legendus hic Agatho Papa ea ſexta Synodo, vbi ſæpius Apoſtolum Petrum *Principem diſcipulorum, & Apoſtolorum Chriſti* compellat, vt mirum ſit, Anonymum ſibi in patronum hunc Papam adſcribere voluiſſe. Imperator Conſtantinus IV. in ſua *diuina iuſſione ad Synodum.*

23. In octauo ſæculo Venerabilis Beda *in capite 13. Ioann. & in Homil. de Vigil. Sanctor. Petri, & Pauli, & in Homil. de eorum feſto, & in lib. de ſex ætatibus Mundi,* S. Ioannes Damaſcen. *in Orat. Transfigurat. Domini, & in orat. de Aſſumpt. B. Mariæ, & in hiſtoria Barlaam capite 11.* vbi conceptis verbis Petrum vocat. *Diſcipulorum Principem, Fidei Petram, totius orbis Magiſtrum inſtitutum.* Germanus Conſtantinop. *tom. 2. Biblior. Patrum* dicens *Duodecim lapides Apoſtoli: Petra Apoſtolus Chriſti Archierarcha, ſeu Hierarcharum Princeps,* Alcuinus *in lib. de diuin. offic. cap. de celebrat. Miſſæ.* Concil. 7. generale, quod eſt 2. generale Nicænum *can. 4.* eundem Petrum compellans *Primarium Apoſtolorum Apicem, & Principem Apoſtolorum.*

24. In nono ſeculo Haymo *Dominic. 2. poſt Paſcha,* Ionas Epiſcop. Aurelianenſ. *lib. 3. de Cultu Imagin.* ſpecialiſſimo encomio Petrum commendat, eum vocans *Eminentiſſimum Sanctæ Eccleſiæ membrum.* Simeon Metaphraſt. *in Vita S. Iacobi Apoſtoli, & in Encomio S. Ioannis Euangeliſtæ.* Rabanus *in c. vltimo Ioann.* Concil. octauum generale, quartum generale Conſtantinopolitanum anno 869. ſub Hadriano II. celebratum *Can. 21.*

In decimo etiam ſæculo, licet aliàs infelicia'a authoribus nuncupato propter penuriam Scriptorum, Regino Abbas *libro 1. Annal. anno* 25.
865. Sic habet. *Stultitiæ quodam elogio notandi ſunt, qui illam Petri Sedem aliquo prauo dogmate fallere poſſe arbitrati ſunt.* Vbi, cùm Eccleſiam Romanam antonomaſticè *Petri Sedem* appellet, à conſortio Pontificij Paulum excludit. Item Luitprandus Papienſis Hiſtoricus *lib. 6. c. 8.* Petrum *Apoſtolorum Principem* compellans. Et *lib. 4. capite 3.* inquiens: *Petrus Antiochena dimiſſa Eccleſia, ad Romanam Vrbem, quæ potentiæ magnitudine cunctis tunc nationibus imperabat, poſtmodum tranſuolauit. Vbi cum diſponente Deo ſanctam toto orbe venerandam fundaret Eccleſiam.* De Leone etiam VI. Imperatore non ſine cauſa *Sapiente* cognominato, qui ſub hoc ſæculo vixit, aliqua etiam ad intentum habebit Lector, ſi eius ſcripta diligenter euoluerit.

In vndecimo, ſæculo Oecumenius *in capite 1.* 26.
Act. Apoſt. & in epiſt. ad Galat. capite 1. verbis ſuperius relatis. S. Leo Papa IX. *in epiſt. ſua ad Petrum Patriarch. Antiochen.* Petrum Apoſtolum commendans, quod ipſe *vertex*, atque *Cardo Apoſtolorum* ſit, & Thronus eius Roma. Petrus Damianus *in epiſt. 12. quæ eſt ad Nicolaum Pap. capite 5.* Theophylatus *in capite 16. Matth. & Lucæ 22. & in capite 21. Ioan.* nam in illum locum Lucæ ſic inducit Chriſtum cum Petro loquentem: *Quia te habeo, vt Principem Diſcipulorum, poſtquam negato me fleueris, & ad pœnitentiam veneris confirma cæteros: hoc enim te decet, qui poſt me Eccleſiæ petra es, ac firmamentum.* Et in locum Ioannis. *Totius orbis ouium præfecturam Petro committit, non autem alij, ſed huic tradit. Primum quidem quia omnes præcellebat, & totius cœtus os erat.* Expendat Anonymus, cum quo contendimus, verbum illud *non alij.*

In decimo ſecundo ſæculo Rupertus *lib. 9. de proceſſione Spiritus Sancti capite 18.* & in *vol. 4. Euang. lib. 1. capite 25.* S. Bernardus *lib. 2. de con-* 27.
ſid. ad Eugen. Pap. 3. capite 8. vbi Petrum omnium Apoſtolorum Paſtorem vniuerſalem appellat illis verbis: *Cui non dico Epiſcoporum, ſed etiam Apoſtolorum ſic abſolutè, & indiſcretè totæ commiſſæ ſunt oues? Si me amas Petre paſce oues meas. Quas? Illius, vel illius populi Ciuitatis, aut regionis, aut certi Regni. Oues meas inquit. Cui non planum non deſignaſſe aliquas, ſed aſſignaſſe omnes. Nihil excipitur vbi diſtinguitur nihil.* Expendendum etiam, quod cum eo loco Eugenius Papa ab ipſo nuncupetur ſic: *Sacerdos magnus Summus Pontifex, tu Princeps Epiſcoporum, tu hæres Apoſtolorum, tu Primatu Abel, Gubernatu Noè, Patriarchatu Abraham, Ordine Melchiſedech, Dignitate Aaron, Authoritate Moyſes, Iudicatu Samuel, Poteſtate Petrus, Vnctione Chriſtus,* nihilominus nullam mentionem Pauli fecit, neque Eugenium aliquo modo Paulum eſſe aſſeruit. Hugo de S. Victore *ſerm. 64.* qui eſt Sanctis Apoſtolis Petro, & Paulo, ſic loquens ad intentum, & controuerſiam, totam dirimens, ſi quæ poteſt eſſe. *Petrus enim cæteris eminet excellentia poteſtatis. Paulus excellentia prædicationis. Petrus Sol, Paulus Luna; Petrus Sol per collatam ſibi diuinitus potentiam; Paulus Luna per collatam ſibi cœlitus ſapientiam.*

In 13. ſæculo pro mille vnus S Thomas Aqui-

28. nas *in opuſc.* 1. quod eſt contra Græcorum, & Schiſmaticorum errores, & *in opuſc.* 5. quod eſt in Symbolum Apoſtolorum, & *in opuſc. de Regimine Princip. capite* 14. *& lib.* 3. *capite* 10. Maximè verò, & proprius ad intentum rem fermè totam concludens 2. 2. *q.* 33. *art.* 4. vbi in *ſolut. ad* 2. loquens de correctione Petri à Paulo facta, etiamſi dicat quod Paulus Petrum non reprehendiſſet, niſi aliquo modo par eſſet, quantum ad fidei defenſionem, ſubdit tamen. *Sciendum tamen eſt, quod vbi immineret periculum fidei etiam publicè eſſent Prælati à ſubditis arguendi. Unde, & Paulus qui erat ſubditus Petro propter imminens periculum ſcandali circa fidem Petrum publicè arguit.* Optimè etiam Papa Gregorius IX. *in epiſt. ſuperius relata* Germanum Conſtantinop. Patriarch. Schiſmatis labe infectum redarguens, & dicens. *Primum, & præcipuum Eccleſiæ fundamentum, in quo ſicut in capite alij omnes continentur Petrum eſſe.* Secundò Paulum in ipſo authoritatis officium recognouiſſe, & ideo ad eum tanquam ad Primatem, & Euangelij Dominici fontem Hieroſolymam veniſſet. Tertiò ipſi ſoli oues ſuas indiſcretè Chriſtum commiſiſſe. Quartò claues regni cœlorum ſolum ipſum accepiſſe. Quintò propterea Chriſtum pro ipſo rogaſſe ne deficeret fides ipſius. Vnde ſextò concludit per hæc verba. *Ex quo colligitur euidenter quod ad Sedem Petri omnis ſit quæſtio fidei referenda.* Hæc latiùs dixi, quia Antigoniſta noſter ea non vidit, vel ſi vidit vidiſſe diſſimulauit. Concinit Nicephorus Calixtus eiuſdem ſæculi author *lib.* 8. *Hiſtor. cap.* 24. conuocans Petrum *Apoſtolorum Principem*, & *lib.* 2. *c.* 14. appellans *Anteſignanum, & Primatem*. Et *cap.* 44. de Choro Apoſtolorum loquens. *Coryphæus itaque, & Princeps Chori eius eſt Petrus.*

In 14. ſæculo ſolus ſufficeret ad Anonymi,
29. pertinaciam infringendam, & rem totam firmiter comprobandam Ioannes XXII. Papa, qui in Bulla contra duos Antichriſti præcurſores Marſilium Paduanum, & Ioannem Iandunum, quam refert Bzouius *ſub anno* 1327. *num.* 7. ex m. ſ. Bibliothecæ Vaticanæ plura dogmaticè ſcribit pro intento. Primo illà. *Iſti Filij Belial dogmatizare præſumunt, quod B. Petrus Apoſtolus non plus authoritatis habuit, quàm alij Apoſtoli habuerunt, nec aliquis Apoſtolorum.* Et infrà. *Quod autem B. Petrus pluſquam alij Apoſtoli authoritatis habuit ex prædictis concluditur euidenter. Certum eſt enim, quod maior eſt authoritas Paſtoris, quàm gregis. Petrus autem totius gregis Dominici generalis conſtitutus eſt Paſtor, vt probatum eſt ſuperius, quod de nullo alio Apoſtolo poteſt dici. Præterea conſtat, quod maior eſt potentia, vel authoritas non limitata, quam limitata. Omnes autem alij Apoſtoli receperunt authoritatem limitatam.* Et poſteà ſubiungit de Petro. *Petro autem ſine limitatione aliqua commiſit curam Dominici gregis, cum ſibi dixit. Paſce oues meas, paſce agnos meos. Item ſibi ſoli*, &c. Et poſt alia ex D. Clementis authoritate concludit. *Non ipſorum Apoſtolorum par fuit inſtitutio, ſed omnibus præfuit vnus, ſcilicet Petrus.* Auguſtinus quoque Triumphus Anconitanus *in Summ. de Poteſt. Eccleſ. q.* 7. *art.* 2. *ad* 1. ſic triumphat de Anonymo noſtro. *Paulus fuit minor Petro, & maior, & æqualis. Minor quidem fuit poteſtate Prælationis, quia ſolus Petrus fuit Cephas, idest caput totius Eccleſiæ. Maior autem prærogatiua electionis, quia electus fuit à Chriſto poſt reſurrectionem, &c. Sed æqualis fuit officio prædicationis, & fidei defenſionis.* Et *q.* 20. *art.* 3. ſic. *Dicendum, quod ſingulariter ſolus Petrus dicitur habere claues per immediatam commiſſionem, per immediatam deriuationem; per vniuerſalem adminiſtrationem.* Noſter Guido Carmelita Elnenſis Epiſcop. *in Tract. de Hæreſib. in* 3. *errore Græc. c.* 3. *& in* 15. *error. Armenor. c.* 15. *& in* 26. *eorundem Armenor. error. c.* 26. *& in* 1. *error. Uualdenſ. c.* 1, Petrus de Palude *in* 4. *Sententiarum diſt.* 24. *q.* 6. dicens: *Poteſtas iuriſdictionis, quæ ad regendum populum tota in ſuo fonte data fuit ſoli Petro, & in eo ſucceſſoribus eius quando cura Eccleſiæ ſibi ſoli commiſſa fuit, dicente Domino Ioan.* 21. 17. *Paſce oues meas. Hoc nulli aliorum dictum fuit, nec nunc, nec ante, nec poſt.* Durandus de S. Portiano *in* 4. *diſtinct.* 24. *q.* 5. Aluarus Pelagius *lib.* 1. *de Planctu Eccleſiæ artic.* 68. Ludolphus Carthuſianus *in* 2. *part. Vit. Chriſti c.* 1. Cardinalis Bertrandus *in Tract. de orig. & vſu Iuriſdictionum q.* 2.

In 15. ſæculo Summus Pontifex Pius II. in Bulla anno 1463. data his verbis, quæ ſola ſufficerent, vt aduerſarij ceruicem iugularent. *Paſter Primus ipſe Chriſtus fuit, & paſtor bonus, qui poſuit animam ſuam pro ouibus ſuis. Secundus Paſter Petrus extitit ab ipſo Domino inſtitutus, atque omni poteſtate dotatus, quæ ad benè regendum commiſſas oues neceſſaria dicitur.* Et infrà. *Quamuis plures per orbem Eccleſiæ inſtitutæ fuerint, & plures Epiſcopi, idest plures greges, & ouilia plura, & Paſtores plures, omnes tamen ſub vno Paſtore, & in vno Grege, atque ouili continebantur, ſicut, & hodie continentur, quia vnus eſt Chriſti thalamus, vna ſponſa, vnum ouile, & vnus Paſtor, & omnium epiſcoporum vnus Epiſcopus Romanus Præſul beati Petri ſucceſſor, & Ieſu Chriſti Vicarius.* Inferius etiam; *Dedit ergò & regimen pacis amicum, idest Monarchicum ſub B. Petro, & ſucceſſoribus ſuis adminiſtrari, cuncta præcipiens, clauibus illi commiſſis, & cura gregis demandata.* Egregius Author noſter Thomas Vualdens *tom.* 1. *doctrin. fid. lib.* 2. *art.* 1. *per* 7. *c.* agmen ducit Vuicleff. impugnans; dicit enim *c.* 3. de Petro, & Paulo loquens: *Attendat Vuicleff. Petrum maiorem, Paulum minorem fratrem, & hoc in poteſtate Apoſtolatus, in qua fuerunt omnes æquales*, & infrà; *Paulus in miniſterio æqualis eſt, minor frater in comparatione culminis, &* inferiùs; *In comparatione ergò Pauli Petri prioratum accepimus; in comparatione autem Petri Pauli Poſterioritatem quæramus*, & *c.* 6. præponit Petrum in ordine Apoſtolorum, *omnes ergò Apoſtoli fundamentum; ſed poſt Chriſtum Petrus fundamentum fundamentorum, & omnis Eccleſiæ fundamentum.* Celebris etiam Pariſiorum Cancellarius Ioannes cognomento Gerſon, qui in ſermone quodam de Dominici circunciſione Petrum, ait, fuiſſe Papam; Paulum verò Cardinalem; ſeu, vt ait in *Tract. de appellat.* eius Theologum. En latiſſimum diſcrimen inter Petrum, & Paulum ab hoc clariſſimo authore prædicatum. B. Laurent. Iuſtin. *in lib. de obed. cap.* 12. Card. Ioann. de Turrecremata *in ſumma de Eccleſia*, & quod magis eſt Concilium Florentinum *ſeſſ. vlt.* his verbis; *Definimus, ſanctam Apoſtolicam ſedem, & Romanum Pontificem in vniuerſum Orbem tenere Primatum, & ipſum Pontificem Romanum ſucceſſorem eſſe B. Petri Principis Apoſtolorum, & verum Chriſti Vicariũ, totiuſque Eccleſiæ caput, & omniũ Chriſtia-*

torum Patrem, ac doctorem exiſtere, & ipſi in beato Petro paſcendi, regendi, & gubernandi vniuerſalem Eccleſiam a Domino noſtro Ieſu Chriſto plenam poteſtatem traditam eſſe, quemadmodum etiam in geſtis Oecumenicorum Conciliorum, & in ſacris Canonibus continetur. Quâ definitione cum nullo modo Paulus, ſed ſolum Petrus referatur, manifeſtè infertur, ſolùm Petrum, & non Paulum Eccleſiæ Paſtorem eſſe, alioquin ipſa manca, mutila, & truncaeſſet, quod nullus Catholicus fatebitur. Annumerandus etiam Inſignis Chriſtianus Pœta Baptiſta Mantuanus noſter *in oper. de ſac. dieb. in Menſe Iunio* Petrum, & Paulum, eorumque excellentias ſic diſcriminans. De Petro quidem ſic primò canens.

Nomen erat Petro Simon ab origine, ſed cum
Vellet eum Deus eſſe baſim templo ædificando
Fecit et ſolida nomen de nomine petra
Poſteritas, quia Rector erat, clauumque tenebat
Appellare Cephan voluit.

De Paulo verò ſic:

Nomen & exaſit Paulus, qui voce per Orbem
Intonuit tanta, vt Boreas audiret, & Auſter
Ortus, & Occaſus, maria vndique, & vndique terra.

Item Alphonſus Toſtatus Abulenſis Epiſcop. non ſolum in c. 16. *Matth. q.* 68. ſed etiam in c. 18. qu. 86 Paulum Petro ſubditum dicens.

31. In 16 ſæculo ingens admodum numerus eſt eorum, qui animosè pro hac veritate dimicarunt; præcipuè iſti: Nicolaus Sanderus, Cardinalis Hoſius, Gulielmus Lindanus, Ioannes Ekius, Thomas Stapletonius, Cardinalis Caietanus, Humphrius, Thomas, Eliſius, Gryſaldus, Todorus Coctina, Laurentius Arturus, Franciſcus Turrianus, Petrus Caniſius, Cardinalis Baronius, Dominicus Sotus, Dominicus Bañez Azorius, & alij innumeri. Quibus annumerandus Summus Pontifex Gregorius XIII. qui in Pontificali Romano ſub eodem Pontifice edito in quadam collecta pro conſecratione Summi Pontificis ſic habet: *Deus, qui Apoſtolum tuum Petrum inter cæteros Apoſtolos Primatum tenere voluiſti, eique vniuerſæ Chriſtianitatis molem ſuper humeros impoſuiſti.* & infrà; *In Thronum eiuſdem Apoſtolorum Principis ſublimamus.*

32. In 17. ſæculo veritatem hanc prædicant Concilia duo Prouincilia Senonenſe, & Aquenſe, quæ referunt Andreas Duualius *in lib. de ſuprema Roman. Pontificis in Eccleſiam poteſtate.* & Iacobus Gualterius *in tabul. Geograph. ſub hoc ſæculo*, in quibus damnatur liber Anonymus contra Summi Pontificis authoritatem editus, Cardinalis Bellarminus, Franciſcus Suarez, Nicolaus Coeffetheau, Hieremias Ferrerius, aliique quàm plures expoſitores ſacræ Scripturæ, & S. Thomæ, quos referre prolixum eſſet, & de quibus docti aliqui pro noſtra cauſa pugiles.

33. Referri etiam poſſent Hiſtorici, Chronologi, & Annaliſtæ Eccleſiaſtici cuncti, qui rem ſummorum Pontificum ſeriem, nomina, geſta, hiſtoriamque teſtantur, nunquam S. Paulum Apoſtolum *Papam* nominarunt; alioquin ſi *Papam* cognouiſſent, vtique ſex Pauli Summi Pontifices in Pontificum linea recenſerentur, itant, qui Paulus primus ab ipſis dicitur, ſecundus dicerctur, & qui ſecundus tertius, & tertius quartus, & quartus quintus, ac quintus ſextus. Nec enim ſicut Petro hoc obſeruantiæ genus Paulo præſtitêre, vt ipſius nomine frui noluerint. Vnde vel hinc agnoſci poteſt diſparitas Petri, & Pauli.

Quamuis autem Anonymus in epiſtol. quam ad Sanctiſſimum Dominum Innocentium ſcribit, ſuam ſententiam rationibus non comprobandam dicat, ne oppoſita rationibus deſtituta, veluti irrationabilis, ſicut aduerſa, quæ illis orbata eſt, exiſtimetur aliquibus comprobanda. Prima deſumitur ex eo quod vt certa fides Orthodoxorum Summorum Pontificum, & Conciliorum definitionibus firmata tenet Petrus Apoſtolus conſtitutus fuit locis illis *Matth. 16. Io. 21. & Luc. 22.* Chriſti Vicarius, Eccleſiæ vniuerſalis caput, & Paſtor totius ouilis, & omnium ouium Chriſti: etiam ipſos Apoſtolos, aliosque diſcipulos comprehendendo Vndè Caiet *in opuſc. de auth. Pap. c. 3.* inquit, *Etiam ipſi Apoſtoli oues erant Chriſti, à quo ſtatutum eſt, vt ſit vnum ouile, & vnus Paſtor.* Et infrà: *Petrus inuenitur ille vnus Paſtor, cui dictum eſt. Paſce oues meas, non has, vel illas, & reliqui inueniuntur vnius ouilis oues.* Cum ergò Paulus fuerit ouis ouilis Chriſti, membrum Eccleſiæ, & vnus ex fidelibus, quis hoc neget? Præſertim, cum ipſe *ad Rom. 12.* ſe Eccleſiæ membrum appellet illis verbis: *multi vnum corpus ſumus in Chriſto, ſinguli autem alter de alterius membra.* Proculdubio inferior erat ſummo Paſtori, & capiti Eccleſiæ, ac omnium fidelium Petro, ac proinde non æqualis ipſi. Nec tollitur vis argumenti, ſi dicatur hæc, & teſtimonia adducta duntaxat probare, Petrum quidem Summum Paſtorem, & Caput Eccleſiæ fuiſſe iure ordinario, non autem ipſum ſolum, præſertim ex ſpeciali priuilegio, pro Paulo contingebat. Hoc enim, quod attinet ad particulare priuilegium Paulo conceſſum, cum Aduerſarius illud non probet, reiiciendum eſt vt figmentum. Præſertim, cumque pro illo confirmando affert ſubobſcura, & ambigua ſint: illa verò, quæ pro Primatu indiuiduali Petri allata ſunt liquida, & manifeſta, & iuxta *l. vlt. C. de compenſ.* liquidum non compenſetur per non liquidum, ſed ſolum per liquidum Quoad aliud verò, conſtat ſoli Petro ſingulariſſimè, & priuatiuè, quoad omnes alios conceſſam fuiſſe ſupremam hanc, & monarchicam poteſtatem ſuper totam Eccleſiam, & omnia ipſius membra. Equidem prima ex teſtimoniis Conciliorum, & Patrum relatis, quorum plura expreſſis verbis id demonſtrant; alia verò, & ſi id non exprimant, tamen ex contextu, & intentione loquentium; id etiam denotare manifeſtè conuincitur. Secundò, quia ſolùm priuilegium ad perſonam, de qua in ipſo ſermo extenditur, vt communiter Iuriſtæ. Hoc verò priuilegium Primatus Petri ſuper totam Eccleſiam ipſi tantùm, & ipſius ſucceſſoribus legitimis conceſſum fuiſſe ſuadetur ex eo, quod illud Matthæi 16. *ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, &c.* conceſſum ipſi fuit, eò quod aliis aberrantibus, circa Chriſti perſonam ipſe ſolus dixit: *Tu es Chriſtus filius Dei viui*, & illud Lucæ 22. *Tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos*, ideò etiam illi conceſſum, quia ſolùm illi dictum; *Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua* Et illud Ioan. 21. *Paſce agnos meos, & paſce oues meas*, ex eo etiam illi datum, quia præmiſſum fuit: *Tu ſcis Domine, quia amo te.* Hæc enim omnia denotant priuilegij ſingularitatem, vt etiam Iuriſtæ communiter loquuntur. Tertiò, quia dictio illa *Tu*, qua vtitur Chriſtus cum Petro loquens locis relatis ex Matt. 16. & Lucæ 22. *eſt perſonaliſſima*, & demonſtratiua 34.

ad oculum, vt habent Iuriſtæ, ſpecialiter Steph. Gratia. *in deciſ. March. deciſ.* 51. *numero* 28. Barboſa *in tract. de dictionibus dict.* 411. & ſequitur Rota *deciſ.* 101. *num.* 3. *&* 8. *part.* 5. *recent.* Ergo ſingulariſſimè, & indiuidualiſſimè Petro, & ipſius ſucceſſoribus, non autem aliis conceſſum eſt hoc priuilegium. Quartò, quia vt communiter iidem Iuriſtæ aſtruunt, forma legis, priuilegij, vel reſcripti in indiuiſibili conſiſtit, & eſt omninò indiuidua, & ſingulariſſima, vt notatur *in l. ſi veritas C. de fideicom.* Tiraq. *de iure mariti, gloſ.* 6. *num.* 4. Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 9. *n.* 17. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 8. *q.* 8. *num.* 94. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 18. *num.* 76. *cum ſeqq.* Pereira *de poteſt. eligendi cap.* 7. *numero* 13. *propè fin.* Eſcobar *de ratioc. cap.* 11. *num.* 19. & alij vulgariter. Cum ergò iis locis Chriſtus tradat formam regiminis Eccleſiæ, ſcilicet ſub vno Petro, vt etiam concorditer ſupponunt Patres, & Doctores proculdubio denotatur eam omninò indiuiſibiliter, & ſolitariè competere Petro. Quintò, quia etiamſi in Sacra Scriptura ſolum habeatur *Verbum caro factum eſt*, & quod filius factus ſit homo, non verò habeatur expreſsè, quod ſolus filius ſit factus homo, aut ſolum Verbum factum fuerit caro; nihilominus, vt de fide tenetur, etiam ſtando in terminis Sacræ Scripturæ, quod ſolum Verbum diuinum, non autem Pater, vel Spiritus Sanctus carnem aſſumpſerit ſimiliter quamuis in ſacra Scriptura non dicatur expreſsè Deum non produxiſſe duos mundos, ſed tantum ſit ſermo in illa de productione vnius mundi; nihilominus de fide quoque cenſetur, etiam in terminis ſacræ Scripturæ, quod non ſint duo mundi, ſed vnus duntaxat. Pariter, cum Chriſtus in inſtitutione Baptiſmi dixerit: *baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, etiamſi non dixerit ſolùm, aut duntaxat *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, nihilominus de fide certum eſt, quod ſi quis baptizaret etiam in nomine B. Virginis, aut alterius ſancti N. talis forma non teneret. Similiter ergo in præſenti, etiamſi in teſtimoniis relatis non exprimatur, quod ſoli Petro, & non alij conceſſum ſit priuilegium Primatus in Eccleſiam, cenſendum erit ſoli ipſi ſingulariſſimè, & indiuidualiter, eiuſque ſucceſſoribus, non alij cuicunque conceſſum eſſe.

35. Secunda ex eo deſumitur, quod cum ad probandum valorem alicuius gratiæ, ſeù priuilegij neceſſe ſit tempus ipſius conceſſionis aſſignare, vtpotè de ipſius ſubſtantia, prout colligitur ex *l. non ſolum §. ſciendum ff. de oper. non. nunciat.* & ibi Bar. aliiſque Iuriſtis, quæram ab Anonymo noſtro, quo tempore Chriſtus priuilegium hoc Primatus Eccleſiæ, ac paritatis cum Petro Paulo conceſſerit. Et quidem cum omninò irrationabile ſit aliquod tempus ante ipſius conuerſionem pro hac conceſſione deſignare, cum tunc Paulus Chriſti iuratus hoſtis, & Eccleſiæ Dei acerrimus impugnator eſſet, ſolùm à conuerſionis tempore incipere debemus. Et primò, quod Anno Chriſti 36. quo conuerſio Pauli contigit talem à Chriſto gratiam non ſuſceperit, ex eo conuincitur, quod tunc Chriſtus munus, ad quod ipſum deſtinabat deſignans Actor. 9. ſolùm dixerit; *Vas electionis eſt mihi iſte, vt portet nomen meum coram Gentibus, & Regibus, & filiis Iſraël, & ego oſtendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati.* In quibus nullo prorſus modo includitur talis conceſſio. Nec ipſe aliquando id dixit. Potius, prout ex eod. Actor. cap. 9. conſtat cum tentaret ſe poſteà iungere Chriſti Diſcipulis, omnes timebant eum non credentes, quod eſſet diſcipulus, ità vt neceſſarium fuerit, vt Barnabas eum apprehenſum duceret ad Apoſtolos, vt pro Chriſtiano ab ipſis haberetur. Pariter nec hoc contingerè potuit ante annum Chriſti 39. quo Hieroſolymam venit, *vt videret Petrum.* Vt enim ſupra viſum eſt Petrum adiit communicandi Euangelij cum ipſo, cauſa, *ne fortè*, vt ipſe inquit, *in vacuum curreret*, quo denotatur tunc omninò ſubditum, & inferiorem Petro fuiſſe, non ipſi æqualem. Maiori veritatis apparentia id dici poteſt de anno Chriſti 44. quo Paulus iturus euangelizatum gentibus raptus eſt vſque ad *tertium Cœlum*, maximè ſi per illud *Cœlum* Empireum, quod eſt beatorum ſedes intelligatur cum Damaſceno, Theophyl. Pomerio, S. Thoma, & aliis paſſim. Sed nec hac occaſione hanc gratiam ipſi conceſſam fuiſſe ex eo conuincitur, quod nunquam ipſe hoc affirmauit, prout neceſſarium videbatur, vt Euangelium quod prædicabat maius pondus authoritatis haberet. Præſertim quod de tempore raptus loquens ſolùm dicit 2. Cor. 10. Audiuiſſe *arcana verba, quæ non licet homini loqui*, quod de cognitione Angelorum, dotibus gratiæ, & gloriæ intelligitur prout exponit Gregorius: Vel de Paradiſi pulchritudine, & ſanctorum gaudiis, prout autumat Theodoret. vel de ordine diuinæ prædeſtinationis, ſeù reprobationis, præſertim Gentium, cuius ſpecialis prædicator erat, prout Baronius putat; vel denique de arcanis redemptionis, ac Euangelij Chriſti miniſteriis prout alij exiſtimant. Vnde poſtea anno ſequenti miſſus eſt aliis Chriſti diſcipulis cum Barnaba ad prædicandum Gentibus, iuxta hiſtoriam *cap.* 13. *eorund. Act. Apoſt.* ex qua vt ſupra probatum manet, potius infertur ipſum omninò ſubditum, & inferiorem aliis eſſe, & nullo modo ſupremum Eccleſiæ Paſtorem: præſertim cum Spiritus Sanctus dicat: *Segregate mihi Paulum, & Barnabam in opus, ad quod aſſumpſi eos.* Quod, vt conſtat ex contextu ipſius Capitis, & dixi ſupra ſolum erat prædicare Euangelium per Orbem. Similiter, cum anno ſequenti, qui erat Chriſti 45. ſolus Petrus Romam veniens ex Antiochia Romanam cathedram conſtituerit, & primam epiſtolam ad fideles diſperſos per Ponthum, Galatiam, Cappadociam, Aſiam, & Bithiniam ſcripſerit, Marcumque Alexandriam miſerit, Euangelio ab ipſo conſcripto approbato, cum in iis nullas partes Paulus in Syria occupatus, haberet manifeſtè etiam elicitur, nec tunc hanc à Deo gratiam obtinuiſſe. Idem dicendum de ſequentibus annis 46. 47. 48. 49. 50. quibus ſolùm prædicationis munus obiiſſe ſacra pagina deſcribit, nihil commemorans de ſummo ipſius in Eccleſia principatu ab Anonymo confiсto. Vnde poſtea anno Chriſti 51. ad Concilium Hieroſolymitanum ab Antiochia cum Barnaba mittitur vbi erat in ſynodo nihil decidens, ſed audiens, quæ à Petro decidebantur, eaque poſteà ad Antiochenſes deferens, quæ, iuxtà notata ſuperiùs, potius euincunt nihil ad Paulum ſpectaſſe Primarium regimen Eccleſiæ. Quod confirmat acris contentio inter ipſum, & Barnabam exindè orta, quæ nullatenus contingeret ſi Paulus totius Eccleſiæ gubernacula teneret. Si enim ſic

ſic eſſet, Barnabas humilis, & Sanctus, ipſi, vt dicebat, morem gereret, non contentioſè reſiſteret. Sequentibus porro annis à 52. Chriſti vſque 58. & ſi Paulus in Orbis peregrinatione, ac Euangelij vbique Gentium prædicatione laboraret, quod tamen Romanum Papatum ſicut Petrus à Chriſto acceperit omninò ſine fundamento in pagina ſacra, aut aliis ſcriptoribus dicerni. Quamuis autem anno Chriſti 59. Romam peruenerit vinctus, Petro ab Vrbe abſente, (quod Claudius Imperator ſub anno Chriſti 51. Roma expulerit Iudæos) qua occaſione congruum videbatur, vt hæc authoritas ipſi concederetur ob ſupremi Paſtoris abſentiam, tamen nihil de hoc in Sacra Scriptura *Act.* 28. vbi de hoc aduentu Pauli Romam mentio repetitur, neque in aliis Eccleſiaſticis, aut etiam prophanis hiſtoriis aliquid ad inrentum cernitur. Et, quod mirum eſt, cum eo capite 28. dicatur Paulum cùm primò Romam attigit Iudæos ad ſe vocaſſe, ipſoſque ad eum conueniſſe, quod tamen Chriſtiani ad eum, vel inuiſendum acceſſerint, nihil prorſus ibi habetur. Quod ſi ipſe ſupremum Eccleſiæ caput, vt alter Petrus, eſſet, vtique fideles omnes ipſum reueriti eſſent, & Lucas Actor. Apoſtolic. Author id non tacuiſſet. Narrans quidem hunc caſum, ſecundum aliquos, idem Paulus 2. *ad Timoth.* 4. inquit: *Dominus mihi aſtitit, & confortauit me, vt per me prædicatio impleatur, & audiant omnes gentes, & liberatus ſum de ore Leonis*, ideſt Neronis, vt plures exponunt. Sed hæc tantum probant in hac ſua tribulatione Dei adiutorium ſpeciale habuiſſe, non tamen, quod ſimilis Petro in Eccleſiæ regimine conſtitutus eſſet. De ſequentibus annis, quibus epiſtolas ad Philippenſes, Epheſios, Coloſſenſes, Philæmonem, & Hebræos ſcribebat, variaſque Prouincias, ac nominatim Hiſpaniam Euangelizando peragrabat, quod hanc dignitatis prærogatiuam acceperit, futiliter, & inaniter dicitur, cum nullum, vel leue fundamentum ad id afferri poſſit. Redierunt poſteà Petrus, & Paulus Romam ſub anno Chriſti 68. vt collabentem penè Eccleſiam ob Neronis inceptam perſecutionem inſtaurarent, & Simoni Magno, ac Apollonio Thianæo opponerentur. Sed, quod hoc tempore. Primatus hanc dignitatem Paulus acceperit omninò gratis, & ſine vlla veritatis ſpecie effigiatur. Præſertim, cum in concertatione cum Simone Mago habita, provt ſupra viſum eſt ex D. Antonin. Paulus Petro dixerit Principatum agnoſcens. *Meum eſt orare, tuum eſt imperare.* Et cum poſtea, anno ſequenti ad martyrium ambo ducerentur, iuxta dicta etiam ſupra, Paulus Petrum vocauerit *fundamentum Eccleſiarum, & Paſtorem ouium Chriſti*; Petrus verò Paulum *Prædicatorem bonorum, & ducem Iuſtorum.* Nullum ergo ſupereſt tempus quo Pugil noſter hanc Primatus dignitatem Paulo conceſſam fuiſſe confingere poſſit.

36. Similiter expendendum quod quemadmodum argumenta, quæ probant Deum eſſe, probant etiam *vnum* eſſe ita vt *Numinum pluralitas*, ſit *Numinum nullitas*, provt ex Athanaſio *Orat. contra Idol.* eliciunt diligentiores Polytheiſmi impugnatores, ſic etiam omnia argumenta, quæ probant in Eccleſia debere eſſe aliquem Iudicem controuerſiarũ fidei, ſeu ſupremũ Paſtorem, probant etiam eum debere eſſe ſolùm vnũ. Id porro conſtat in argumento illo petito ex modo regiminis, qui eſt *Monarchia.* Implicat enim eam eſſe vbi ſunt duo Rectores, aut Gubernatores, etiamſi fingatur, vt Anonymus fingit, in eis eſſe vnam numero poteſtatem; cùm enim in eis ſint duæ diuerſæ volũtates, oportet quod id illis potius Ariſtocratia, quam monarchia conſeruetur. Si dicatur miraculoſè à Deo effectum fuiſſe vt vna indiuiſa, & numerica poteſtas vtrique Apoſtolo attributa ſit provt aduerſarij autumare videntur, certè vel tyrones Theologi in ipſos inſurgent, quod miraculum nouum à ſæculis inauditum, & ſine neceſſitate confingant, & vnam veluti naturam indiuiſæ Pontificiæ dignitatis in duabus realiter diſcretis ſuppoſitis conſiſtentem. Si vlterius dicant veram monarchiam cum voluntatum diuerſitate conſtare poſſe, alioquin Chriſti Monarcha non eſſet, cum in illo duæ voluntates diuina, & humana reperirentur: admittendum dumtaxat id eſt, quando inter illas ſubordinatio vnius ad aliam provt in Chriſto contingit daretur, etſi hoc pacto in Petro, & Paulo conſtituuntur, vtique ceſſabit quæſtio, iam enim Paulus Petro ſubiectus eſſet, ac proinde non æqualis cum ipſo authoritatis. Dicere autem Pauli voluntatem nedum diuerſam, ſed nec ſubordinatam Petri voluntati eſſe, & nihilominus ex vtroque fieri potuiſſe vnum caput, & Monarcham Eccleſiæ, merum, & inauditum commentum eſt. Et in alio, quod etiam communiter additur ex eo, quod ſi eſſent duo Summi Pontifices poſſet eſſe diſſenſio inter illos, provt de facto fuit in Petro, & Paulo ratione ceſſationis legalium. Quid enim (Anonymum conueniam) ſi cum Petrus Marcum Alexandriam mittere volebat, diceret Paulus, mittendum non eſſe? Cui ſtaret Eccleſia? vtrique? contradictio eſt. Petro? Ergo Paulo ſuperior. Paulo? Ergo ſupra Petrum. At tu dicis, neutrum alteri anteferri. Neutri ergo ſtare poterat. Rectè ergo dictum eſt, quod Papatus *binitas, nullitas* eſt. Vide, ſi arridet conſecutio. Vtinam non ita. Item in alio, quod ſumitur ex vnitate Eccleſiæ, vt quemadmodum Eccleſia eſt vna, ita & caput ipſius tantum bebeat eſſe vnum. Accedit, quod, ſi Eccleſia habuiſſet, vel per breue tempus duos Summos Pontifices, non poſſet dici tota pulchra, ſed biceps, & mõſtruoſa, vtpotè quæ haberet duo capita, & duos ſponſos. Vnde Gregor. IX. in epiſt. relata Petrum ſolùm Regni Cæleſtis claues accepiſſe, *cum vnus*, inquit, *ſit Dominus, vna fides, vnum baptiſma, vnum principium, vnum corpus Eccleſiæ militantis, & corpus cum pluribus capitibus monſtruoſum.* &c. Et Bonifacius VIII. in Extrauag. *Vnam ſanctam de maiorit. & Obed. Igitur Eccleſiæ vnius, & vnicæ vnum corpus, vnum caput, non duo capita, quaſi monſtrum, Chriſtus videlicet, & Chriſti Vicarius Petrus, Petriquè Succeſſor.* Ex eo etiam, quod duos Sponſos Summos Pontifices, vel per inſtans habuiſſe dicatur, & ipſos veluti bigamos, & ipſam quaſi ſpiritualiter diuerſam fuiſſe, conuincetur, nec ſine iniuria. Si porrò iſtis obuiet Annonymus, quod ſalua Monarchia in Romano Imperio, quondam plures eſſent, qui Imperatores, vocabantur, nihi faciet; cum conſtet illos diuerſis Regionibus, Gentibus, negotiis, belliſque præfuiſſe, cum dominij partitione; & quod magis eſt, minoris ad maiorem, aſciti ad aſciſcentem quadam ſubiectione; & (quod Summum) magna ſciſſionum, tumultuum, ac ſeditionum

ſeditionum confuſione. Etenim, vt rectè ille: *Nulla fides regni ſocijs, omniſque poteſtas impatiens conſortes*, &c. vel notet Romulum, & Remum; Iulium, & Pompeium; Octauianum, & Antonium; & videat, an ſibi placeat, ſimilia diſcrimina à ſapientiſſimo Eccleſiæ artifice præpedita non fuiſſe, aut imperfectam, & mancam Monarchiæ œconomiam illi prouidiſſe.

37. Quæ verò Aduerſarius Anonymus pro ſua ſingulari ſententia affert, ex Lutheri penu, & Marco Antonio de Dominis malæ notæ authore, magna ex parte forſan mutuam, leuidenſia ſunt contra relata fundamenta. Et vt vno verbo cunctis ſatisfiat, illud animaduertendū, quod nullus ex iis, quos pro ſe ex Patribus adducit, rem hanc ex profeſſo diſputauit; ſed ſolùm obiter, incidenter, encomiaſticè, & panegyricè, ac concionatorio modo Apoſtoli Pauli excellentiſſimam Sanctitatis prærogatiuam extollentes. Cuius ſignum eſt, quod plura ex illis applicantur vniuerſaliter omnibus Apoſtolis, qui ſæpiſſimè vocantur *Principes Eccleſiæ*, vel *Orbis Columnæ, fundamenta, lapides fundamentales, Rectores, & Paſtores Eccleſiæ*. Ex quibus ſi arguens conſequenter loqui vellet, inferre etiam poſſet fuiſſe Apoſtolos omnes Summos Pontifices Eccleſiæ Romanæ. Quod maximè cernitur in Iacobo Apoſtolo fratre Domini cognominato, de quo Clemens Rom. Chryſoſtomus, Laurentius Iuſtinianus, & plures alij ſimilia fermè encomia protulere. Idem dicemus in ſequentibus de Barnaba. Et de Ioanne Apoſtolo, & Euangeliſta plura pariter reperiet curioſus lector. Idem de Summis Pontificibus, Conciliis, & Doctoribus ſimiliter ab eo coaceruatis intelligendum. Expendi etiam oportet in præfatis Summorum Pontificum, & Patrum teſtimoniis, nunquam Paulum à Petro ſegregatum appellatum fuiſſe *Petram, vniuerſalis Eccleſiæ Caput*; ſeu *Paſtorem Supremum, Romæ primum Antiſtitem*, vel aliis ſimilibus Epithetis, quæ iidem Pontifices, & Patres eidem Petro etiam ſeorſim à Paulo attribuunt. Nihil ergò ex teſtimoniis pro ſe relatis ad intentum elici valet, cum quæſtio iam ſit theologico ſenſu, ac rigore agitanda. Sed ſigillatim ſingulis obuiandum, vt vel aduerſarij prolixæ importunitatis ſatisfiat.

38. Et primò libr. *Conſt. Apoſtolic.* S. Clementis Papæ attributus vanè, & inutiliter affertur. Conſtat enim, ab Hæreticis vitiatum, vel ſaltem apocriphum eſſe, provt elicitur ex Epiph. *hæreſ.* 30. dicente, Ebionitas hæreticos deprauaſſe ea, quæ Clemens Romanus de Geſtis S. Petri ſcripſerat, idque agnoſcunt Græci in Concil. Trullan. *cap.* 2. & ſpeculantur Baronius *ſub anno* 102. Bellarm. *de Scriptorib. Eccleſiaſt. in Clem. Rom.* Cornelius à Lapide *in Act. Apoſt. cap.* 15. *verſ.* 2. & alij, idque ſuadetur ex eo, quod Author ipſius libri dicat omnes duodecim Apoſtolos per Orbem diſperſos Hierolymitano Concilio, vbi de obſeruantia legalium agebatur, adfuiſſe, Mariam Magdalenam non fuiſſe Mariam ſororem Lazari, quartas nuptias eſſe libidinē, & manifeſtam impudicitiam, ſeruandùm ſabbatum ſicut Dominicam, Iacobum fratrem Domini, & primum Epiſcopum Hieroſolymorum eſſe extra numerum Apoſtolorum, & alia ſimilia abſurda.

39. Dato autem, & non conceſſo, quod liber iſte S. Clementis Pap. legitima proles eſſet, adhuc nihil pro ſuo intento habebit Anonymus, cum quo pugnamus. Etenim præterquam ex ipſo *lib.* 8. *cap.* 4. & *lib.* 6. *cap.* 8. plura colligunt aliqui noſtræ ſententiæ præclari propugnatores, quæ ipſis relinquimus, verba illa ex *lib.* 7. *cap.* 47. quæ obiicit, ſcilicèt (iuxta verſionem Turriani) *Eccleſiæ verò Romanæ Linus Claudiæ filius primus à Paulo, Clemens verò poſt mortem Lini ſecundus à me Petro ordinatus eſt*, ſolùm ſuadent S. Linum à Paulo ordinatum fuiſſe Epiſcopum Coadiutorem Petri in adminiſtratione Pontificatus, præſertim tempore, quo ipſe Petrus à Roma abeſſet, Petrum verò ordinaſſe Clementem vel ad idem munus, vel vt ipſi in Papatum ſuccederet? fuiſſe enim Linum, Cletum, immò etiam Clementem Epiſcopos Romæ Coadiutores Petri, vel ex vno Annaliſt. Coryphæo Baronio *ſub anno Chriſti* 69. colligitur, vt alios omittamus. Hæc autem Lini ordinatio ſicut, & alia Ignatij eo loco recenſita Paulo competebat, vel ob Apoſtoli dignitatem, cum conſtet Ioannem in Aſia, & Iacobum in Hiſpania plures Epiſcopos ordinaſſe, vel ex voluntate, & conſenſu Petri, vel ſaltem cum ſubordinatione ad ipſum, vtpotè Summum, & Primarium Paſtorem, & ſanè, ſi ex eo quod Paulus Linum Romæ Epiſcopum ordinauerit, elici valet, Paulum Epiſcopum Romanum extitiſſe, pari licentia dici etiam poſſet Antiochenum quoque Epiſcopum fuiſſe, ſiquidem eodem loco dicitur Ignatium Antiochenum Antiſtitem à Paulo ordinatum fuiſſe. Quis autem ſanæ mentis Author vnquam Paulum Epiſcopalem Sedem Antiochiæ habuiſſe fatebitur? Legendus relatus Turrianus, qui etiam circa illud *lib.* 8. *cap* 33. (quod etiam Anonymus noſter notat) *Ego Paulus & ego Petrus conſtituimus*, inquit, poſitum eſſe nomen Petri, œconomicæ, modeſtiæ, humilitatis, & vrbanitatis cauſa, iuxta conſilium ipſius *in Epiſt. ad Rom.* 12. dicentis *honorem inuicem præuenientes*: præſertim cum ſublatus eſſet iam ſcrupulus eodem libro *cap.* 4. vbi ſic: *Nos igitur duodecim Apoſtoli Domini, qui vnà ſumus, has vobis conſtitutiones de omni Eccleſiaſtica forma indicimus præſente Paulo vaſe electionis, & Coapoſtolo noſtro, & Iacobo Epiſcopo, ac reliquis Presbyteris, & ſeptem Diaconi. Ego igitur Primus Petrus dico.* Quibus verbis inter duodecim Apoſtolos, & Paulum ipſum Petrus vocatur, & loquitur Primus. Vnde ipſe Clemens *in Epiſt.* 1. *ad Iacob. Fratrem Domini*, quæ maioris authoritatis eſt quàm liber Apoſtolic. Conſtit. ſic inquit Petri Primatum ſuper cunctos Apoſtolos exprimens: *Notum ſibi facio Domine quia Simon Petrus qui vera fidei merito, & integra prædicationis obtentu fundamentum eſſe Eccleſiæ definitus eſt: qua de cauſa etiam Domini ore diuino cognominatus eſt Petrus, qui fuit primitiæ electionis Domini, Apoſtolorum Primus.* Alia de hoc Clemente vrgent diſſerti alij veritatis Pugilles.

Immeritò etiam S. Lucius Pap. pro parte aduerſa ab Aduerſario noſtro notatur. Ex eo enim quod in epiſtola ad Galliæ, atque Hiſpaniæ Epiſcopos dicat: *Hæc ſancta, & Apoſtolica mater omnium Eccleſiarum Chriſti Eccleſia, quæ per Dei omnipotentis gratiam à tramite Apoſtolicè traditionis nunquam erraſſe probatur, nec hæreticis nouitatibus deprauata ſuccubuit, ſed vt in exordio normam fidei Apoſtolicæ percepit ab* 40.

Authoribus

Autoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti Principibus, ſolùm ſequitur Rom. Eccleſiam normam fidei Apoſtolicæ percepiſſe tùm à Petro, tùm etiam à Paulo. Diuerſimodè tamen quia à Petro veluti à primo Paſtore, à Paulo verò vt ab egregio concionatore: Petri poteſtate, & authoritate Pauli ſapientia, & Doctrina. Vnde ipſe Lucius in principio eius Epiſtolæ hoc agnouiſſe videtur cum Romanam Eccleſiam *B. Petri Apoſtoli Sedem* compellat. *Litteras*, inquit, *dilectionis veſtra, quas ad Beati Petri Apoſtoli Sedem pro veſtri cauſa negotij miſiſtis.* Non eam Pauli, aut Petri & Pauli, ſed ſolius Petri Sedē cognominat.

41. Nec maius pondus authoritatis habet, quod ex *epiſt.* 3. B. Anacleti Pap. adducitur, videlicèt: *Adhibita eſt etiam ſocietas in eadem Romana Vrbe Beatiſſimi Apoſtoli Pauli vaſis electionis, qui vno die, vno quoque tempore glorioſa morte cum Petro ſub Principe Nerone agonizans coronatus eſt, & ambo Sanctam Romanam Eccleſiam conſecrarunt, aliiſque omnibus Vrbibus in vniuerſo Mundo eam ſua præſentia, atque venerando triumpho prætulerunt.* Hæc enim ſocietas Pauli cum Petro in Romanæ Eccleſiæ conſecratione malè arguit Primatus, ſeu Pontificatus Romani communionem, niſi ſolùm in præſentia, doctrina, morte, & triumpho, prout ex ipſis Anacleti verbis infertur. Idque colligitur ex anterioribus eiuſdem Epiſtolæ verbis, vbi in iis quæ in ea Epiſtola decernit, inhæret ſtatutis à Beato Petro ſingulariter nominato, & à reliquis Apoſtolis, Paulo non expreſſo, & à B. Clemente Papa quod ſatis denotat diuerſimodè conſecratam fuiſſe Romanam Eccleſiam à Petro, quàm ab aliis Apoſtolis Paulo quoque. Ipſius hæc ſunt verba. *Quantum hactenus de his à B. Petro Apoſtolo, & à reliquis Apoſtolis, ac beato Clemente noſtro ſancto prædeceſſore, & martyre nouimus ſtatutum.*

42. Referuntur à S. Victore Pap. *epiſt.* 1. hæc *licèt Eccleſia, in qua S. Apoſtolus reſidens docuit quodammodo nos gubernacula teneamus, tamen profitemur nos honore, & ſanctitate minores eſſe.* Sed ea nec in Epiſtolis eiuſdem Victoris inueniuntur, nec intentum vel mediocriter probant. Si vis aliqua fiat in verbis illis eiuſdem Epiſtolæ, videlicèt niſi Apoſtolorum *ſuorumque Succeſſorum terminos transgredi*, &c. quibus denotat Romanos Pontifices Apoſtolorum ſucceſſores eſſe, ac proinde etiam Pauli, animaduertatur, ibi loqui Victorem de omnibus Apoſtolis, propterea enim dixit in antecedentibus; *ita conſtitutum liquet à tempore Apoſtolorum.* Si ergo propterea exiſtimatur Paulus Romanus Pontifex, quia Victor dicat Antiſtites Romanos ſucceſſores eſſe Apoſtolorum, pariter de omnibus Apoſtolis affirmari id poſſet, ac proinde non duos tantùm, ſed duodecim ſimul Romanos Pontifices extitiſſe. Faceſſat hæc fabula.

43. Exigui etiam momenti ſunt verba illa Siricij Pap. *in epiſt.* 1. *ad Himer. Tarracon. Epiſcopum* (quæ etiam habentur in Epiſt. 9. Simplicij Pap. ad Zenonem. Imperat.) videlicet. *Si ergo Beatus Propheta ad lugenda populi peccata non ſibi ait lachrymas poſſe ſufficere, quanto nos poſſumus dolore percelli, cum eorum qui in noſtro ſunt corpore compellimur facinora deplorare? Præcipuè quibus ſecundum beatum Paulum, inſtantia quotidiana, & ſolicitudo omnium Eccleſiarum indeſinenter incumbit.* Quid enim inde? nunquid propterea Romanæ Eccleſiæ Paulus Summus Pontifex erit? Eadem ſanè facilitate dici poſſet Ioannem, Iacobum, & Iudam Apoſtolos pariter eiuſdem Eccleſiæ Antiſtites fuiſſe, cum ſæpius Pontifices eorum inſtituta ſequi profitentur. Æquiùs expenderet Anonymus noſter eiuſdem Siricij verba circa initium eiuſdem Epiſtolæ. *Portamus onera omnium, qui grauantur, quinimò hæc portat in nobis beatus Apoſtolus Petrus, qui nos in omnibus, vt confidimus, adminiſtrationis ſuæ protegit, & tuetur heredes.* Quibus ſolius Petri hæredem ſe nominat, non Pauli.

Leuiſſimum quoque quod ex Adriano 2. Pap. *in epiſt. ad Imper. Baſilium* affertur; ibi enim ſolùm memoria extat Principum Apoſtolorum, & ipſorum Sedis Romæ. Hæc enim, iuxta dicta ſolùm ſuadent eam Sedem à Petro, & Paulo, diuerſimode tamen, vt explicatum eſt, & in ſequentibus dicetur, erectam. Notatur inſuper alia eiuſdem Adriani epiſtola ad eundem Baſilium Imper. in qua etiam Roma vocatur *Petri, & Pauli Apoſtolorum Sedes*, & quæ lecta fuit in 8. Synodo Conſtantinop. 4. act. 1. iiſdem verbis relatis. Quæ etiam habent eundem ſenſum, prout indicatur in eadem *Action.* 1. vbi Petrus. *Apoſtolorum eximius* compellatur, Paulo nec nominato. 44.

Epiſtola Acacij ad ſimplicium omninò abs re adducitur, nihil enim prorſus ex illa excipiet lector pro aduerſa parte. Idem eſt iudicium de epiſtolis Ioannis 8. ſcilicet 169. 181. 201. & 219. quæ referuntur quaſi eidem parti aduerſæ adſtipulantes. Ac de Epiſtola Nicolai I. ad *Aduentium Epiſcop. Metens* & S. Bernar. *ad Eugen. Pap.* & Ioann. Satisburgenſ. de nugis Curialium *lib.* 8. *cap.* 23. Item de Epiſtols Leonis I. *ad Theodoretum*, quæ eſt 61. *in* 2. *tom. Concil.* vbi potius video contrarium, ſcilicet, quod Roma appelletur *Sedes Petri*, Pauli nulla mentione facta. Item de Epiſtola Innocentij I. ad Concil. Mileuitanum, quæ eſt 93. inter epiſtolas Auguſtini. Quid enim infert Anonymus ex eo, quod Innocentius in ea dicat; *Diligenter, & congruè Apoſtolico conſultis honori, honori inquam illius, quem præter illa, quæ ſunt extrinſecus, ſolicitudo manet omnium Eccleſiarum.* Nunquid ex eo inferri valet: Ergo Paulus fuit Pontifex? Vnde locus? Solus Petro id tribuere videtur idem Innocentius inferius dicens: *Non niſi ad Petrum, id eſt ſui nominis, & honoris authorem referre debere*, &c. *quod per totum mundum poſſit omnibus Eccleſiis in commune prodeſſe.* 45.

De ſermone S. Leonis Papæ *in Natali SS. Apoſtol. Petri, & Pauli*, & ſi latiſſimè expendatur ab Aduerſario in ſuæ ſententiæ fauorem, nihil vſque ad hæc tempora Catholici hauſerunt, niſi Romanam Eccleſiam, tum Petrum, tum Paulum ſui authores, patres, promotores, & prouectores agnoſcere. Inæqualiter tamen, & hierarchico modo, iuxta dicta, Petrum quidem ratione poteſtatis, & authoritatis Primatus Eccleſiæ; Paulum verò ratione doctrinæ, & prædicationis; vtriuſque etiam ſanctitate, conuerſatione, & ſanguinis ea in Vrbe effuſione. Quæ etiam differentia inter Petrum, & Paulum à Leone cognita fuit, vt loca ex ipſo ſupra relata manifeſtant. Nec ex eo, quod dicat Leo *in eo ſermone: Iſti ſunt Patres tui, veríque Paſtores* inferri vllatenus poteſt, Paulum æquè, ac Petrum Eccleſiæ gubernacula tenuiſſe. Tum; quia 46.

Apoſtoli

Apoſtoli omnes Eccleſiæ Paſtores in Miſſæ præfatione nuncupantur illis verbis: *Eiſdem contuliſti praeſſe Paſtores.* Tum, quia, cum Paſtoris nomen à paſcendo dicatur, cum Apoſtoli cuncti fideles omnes ex vi Apoſtolici muneris paſcere poſſent, Paſtores abs dubiè Eccleſiæ dicuntur. Quod idem S. Leo dicat: *Iſti ſunt, quos electio pares, & labor ſimiles, & finis fecit æquales,* ſolum etiam euincit ipſos, quoad Apoſtolorum, & Apoſtolorum munia dumtaxat, non impares, aut diſſimiles extitiſſe, non quoad Eccleſiæ primatum. Siquidem ipſe Leo *ſer. 3. de Aſſumpt. ſua*, & maximè *ep. 87. ad Epiſcopos Prouinc. Viennenſis cap.* 1. rotunde, & diſertè ait, Petrum omnibus Apoſtolis, Patribus, & doctoribus præpoſitum eſſe, & in conſortium indiuiduæ vnitatis aſſumptum, ideſt, quod, quemadmodum Chriſtus primum, & vniuerſale Eccleſiæ caput eſt, ſic & Petrus poſt ipſum Vicaria authoritate. Quod dixerim contra Marcum Antonium de Dominis, qui in hunc locum Leonis impegit Ducatum præbens Anonymo concertatio noſtro.

Pro quo animaduertendum inter Apoſtolorum omnium priuilegia hæc iure à Theologis recenſeri. Primò eſſe Chriſti Legatos, veluti à latere, ideſt ab ipſo miſſos, iuxta illud Matth. 28. *Euntes docete omnes gentes*, adiuncto illo 2. Corinth. 20. *Pro Chriſto legatione fungimur.* Secundò, prædicare Euangelium in toto orbe, iuxta illud relatum: *Docete omnes gentes:* & ad Roman. 1. *Ad obediendum fidei in omnibus gentibus.* Tertiò, ſcribere Libros Canonicos: Vnde Paulus hunc dignitatis, & poteſtatis ſuæ titulum ſuis præfigit Apoſtolis, dicens. *Paulus vocatus Apoſtolus*, vt faciunt modò Legati dicentes. *Nos N. Dei gratia Legatus*, &c. Hoc etiam pacto Ioannes, Iacobus, & Iudas libros canonicos ediderunt. Quartò fundare vbique Eccleſias, & creare Epiſcopos, & Presbyteros, &c. pro ipſis, ac paſcere, & regere cunctos fideles doctrina, & fide vbique gentium Hierarchico tamen modo, & cum obedientia, & ſubordinatione ad Petrum, qui propterea cap. 10. Matth. inter Apoſtolos non ſolùm ponitur primus, ſed etiam vocatur *Primus* illis verbis, *Duodecim Apoſtolorum nomina ſunt hæc. Primus Simon, qui dicitur Petrus*, &c. Non enim dicitur *Primus* ætate, quia eo ſenior erat Andreas, teſte Epiphanio *hæreſ. 51. ſub med.* non etiam vocatione, quia prior eo vocatus à Chriſto fuit Andreas, vt patet *Ioann.* 1. non etiam dilectione, qui præ omnibus à Chriſto dilectus fuit S. Ioannes, ideóque in vltima Cæna ipſe in pectore Chriſti recubuit. Supereſt ergo, vt Petrus Apoſtolorum ſit *Primus* excellentia, & authoritate, quia ſcilicèt eorum fuit Caput, ſuperior, & Rector. Vnde poterat aliis Apoſtolis quaſi ſuperior præcipere, & ſi errarent eos corrigere; & ſi diſſiderent, eiuſdem erat lites eorum dirimere; onera inſuper, & Prouincias cuique diſtribuere. Ita S. Cypr. *lib. de Vnit. Eccleſ.* Vnde rectè infert Cornelius à Lapide *in Epiſt. 1. Petri cap. 5.* circa illa verba. *Qui in vobis eſt*, Apoſtolos fuiſſe totius orbis Epiſcopos, & Paſtores quod tamen ſic accipiendum, vt veluti in actu primo, ſeu habitualiter tales eſſent, non actualiter, & in exercitio niſi ſubordinatè illi cui dictum eſt à Chriſto *ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & tibi dabo Claues*, &c. *& quodcunque ligaueris*, &c. *& paſce oues meas*, &c. *& confirma fratres tuos*, &c. Addit idem Cornelius hoc voluiſſe S. Clementem *epiſt.* 1. vbi S. Iacobum vocat *Epiſcopum Epiſcoporum, & Regentem omnes Eccleſias.* Idque colligitur ex Hymno Eccleſiæ, vbi omnes Apoſtoli vocantur *Eccleſiarum Principes*; & ex eo, quod illis omnibus applicat illud *Conſtitues eos Principes ſuper omnem terram:* & illud: *Nimis confortatus eſt Principatus eorum.* Ex quibus liquet intelligentia epithetorum, quæ S. Leo beato Paulo ſimul cum Petro in relato ſermone tribuit, corruuntque machinæ ſententiæ, quam reprobamus: quæ propter ſimiles titulos Paulo à Leone Papa, & aliis Patribus conceſſos eum æquiparare voluit cum Petro. Et ſanè, ſi propter hæc, & ſimilia encomiaſtica epitheta à Leone, & aliis Patribus Paulo conceſſa eum Summum Eccleſiæ Apicem, & Petro ſimilem credere poſſemus, idem de Barnaba Apoſtolo (alios omitto) dici poſſet, qui ab Alexandro Monacho, initio vitæ ipſius his elogiis decoratur. *Barnabas magnus Eccleſiæ orator, Euangelicæ prædicationis tuba, magna Chriſti vox, Spiritus Sancti cithara, diuinæ gratiæ plectrum, Chriſti miles robuſtiſſimum, Chriſtiani ouilis Dux certus, fidei germen, pietatis magiſter, fidei columna, ac faſtigium, turris firma, & immobilis, fundamentum ſtabile, crepido indiſſolubilis, Chriſti myſteriorum theſaurus, orthodoxorum miniſter, Chriſtiani gregis cuſtos vigilantiſſimus, Gentium Dux, Eccleſiarum præco, electum Dei vas, Sanctæ Trinitatis Templum.* Alia prætereo.

Adducitur etiam ab Aduerſario Antigoniſta Gelaſius Papa dicens: *Sancta Romana Catholica, & Apoſtolica Eccleſia nullis Synodicis conſtitutis cæteris Eccleſiis prælata eſt, ſed Euangelica voce Domini, & ſaluatoris noſtri Primatum obtinuit. Tu es Petrus*, &c. *cui data eſt etiam ſocietas B. Pauli Apoſtoli Vaſis electionis, qui non diuerſo ſicut hæretici garriunt, ſed vno tempore, vno eodemque die glorioſa morte cum Petro in Vrbe Roma coronatus eſt, & pariter ſupradictam ſanctam Romanam Eccleſiam Chriſto Domino conſecrarunt, talemque omnibus Vrbibus in vniuerſo mundo ſua præſentia, atque venerando triumpho prætulerunt.* Sed hæc verba *in Can. Sacroſancta d. 22.* relata non tribuuntur Gelaſio, ſed Anacleto *epiſt. 3. cap. 3.* Cuiuſcunque tamen ſint parùm iuuant aduerſæ parti. Quod enim Paulus ſocius Petri appelletur nullatenus apud prudentes infert tantæ authoritatis, ac illum fuiſſe. Etenim Exod. 31. Ooliab vocatur ſocius Beſeleel in architectura Tabernaculi, & tamen ex ipſo textu luce ſplendidius liquet Beſeleel principalem, Ooliab verò inferiorem fuiſſe. Petrum autem, & Paulum per Beſeleel, & Ooliab Architectos in ſtructura Eccleſiæ indigitatos fuiſſe conceptis verbis exprimit Gloſſa. Item *Lucæ* S. Iacobus, & Ioannes vocantur ſocij eiuſdem Petri, & tamen ipſi inferiores erant. Verba etiam illa *pariter & prætulerunt* ſolùm probant Romanam Eccleſiam ab vtroque conſecratam fuiſſe, ſeruata tamen inæqualitate, vt dictum eſt.

Ex D. Gregorio Pap. plura aſſeruntur. Primò ex 1. *Dialog. cap.* 12. illa: *Nunquid nam neſcis quoniam Paulus Apoſtolus Petro Apoſtolorum Primo in Principatu Apoſtolico frater eſt? Petr. Diac. Scio plane, nec dubium eſt.* Secundò ex *lib. Sacram. in Vigil. Sanctor. Apoſtol. Petri, & Pauli*, illa: *Deus qui ligandi ſoluendique licentiam*

tuis

tuis Apoſtolis contuliſti. Tertiò in octaua eorundem: *Beatorum Apoſtolorum tuorum Domine Petri, & Pauli deſideria ſolemnia recenſentes, præſta quæſumus, vt eorum ſupplicationibus muniamur, quorum regimur Principatu.* Quarto ex *Hom.* 18. *in Ezech.* illa: *De duobus Ducibus cæleſtis exercitus loquor.* Quinto, ex *lib.* 4. *in* 1. *Reg. c.* 10. hæc: *Qui talis extitit Chriſtum perſequens ad Chriſtum conuerſus caput effectus eſt Nationum, quia obtinuit totius Eccleſiæ Principatum. Dum ergo tàm magnum peccatorem conuerſum tàm ſublimi dignitate à Domino honoratum conſpicimus, peccatorum noſtrorum inuenire non poſſe remiſſionem præſumamus.* Sed quis propter hæc Primatum Petri ſupra cunctos Apoſtolorum Sacræ Scripturæ teſtimoniis, & conſtanti doctrina Patrum vallatum relinquet? Paulus enim *Frater* Petri vocatur tùm natione, quia vterque Iudæus, tùm religione, quia vterque Chriſtianus; tùm doctrina, quia vterque catholicam docebat; tum Principatu, quia vterque Apoſtolorum Princeps, & ſi Hierarchico modo, vt dictum eſt; tum morte, & paſſione, quia vterque Romæ prædicantes Eccleſiam Romanam ſanguine ſuo dedicarunt. Propterea Eccleſiam eorum regi Principatu dicitur; & vtrique licentia ligandi, & ſoluendi conceſſa fuit. Sed nunquid ex eo quod Paulus Petri *Frater* appelletur par ipſi cenſendus? Minimè; alioquin Cardinales, & Epiſcopi fratres Papæ dicti ipſi compares eſſent, potius ex eo, quod frater Petri Paulus vocitetur indigitatur eum ipſi ſubditum fuiſſe cum generaliter Saluator noſter Petro Luc. 22. dixerit *Confirma fratres tuos:* Paulum ergò firmare, ſeu confirmare poterat Petrus. Quinimò cum ipſe Petrus in ſua ep. 2. cap. 3. Pauli canonizans doctrinam cum vocet cariſſimum illis verbis: *& cariſſimus Frater noſter Paulus ſecundum datam ſibi ſapientiam*, &c. Paulus verò nunquam eo titulo Petrum compellet, ſed Petrum, vel Cepham, quod interpretatur *Caput* provt Gregor. IX. in litteris ſuperius relatis animaduertit, ſatis ſuperque notatur Petrum Summum Eccleſiæ, & ſolum Pontificem fuiſſe; Paulum verò illi inferiorem; cum Pontifex Romanus Petrum æmulando Epiſcopos omnes alios Fratres, vel cariſſimos Fratres in litteris Apoſtolicis appellare ſoleat. Quod etiam *cæleſtis exercitus Duces* dicantur nihil probant ad intentum, cum cunctis Apoſtolis commune hoc ſit, de quibus Amb. *in hymno* ab Eccleſia cãtato *Eccl. Principes, Belli triũphales Duces.* Porrò Paulus dicitur *Caput Nationum:* quia doctrinam Chriſti in totum orbẽ influebat, tùm ſcribendo, tũ docendo. Obtinuiſſe autem totius Eccleſiæ Principatum nihil etiam conuincit pro arguente. Nam præterquam quod, vt dictum eſt, Apoſtoli cuncti totius Orbis, &

50. Eccleſiarum Principes dicuntur, ſpecialiter id competit Paulo propter eximiam eius ſapientiam, & doctrinam, ac Petri, qui omnium Apoſtorum vertex erat, vt Patres dicunt, ſocietatem. Sanè, mirandus eſt Aduerſarius quod cum in D. Greg. clariſſima multa inuenire potuerint pro orthodoxa firmanda veritate ipſe obſcura, & ambigua ſolum ſcrutari voluerit illius inſtar, qui Lymphas limpidiſſimas reſpuens turbidas epotandas eligit. Propinet iſta ex eod. Greg. *in regiſtro lib.* 4. *in dict.* 13. *c.* 82. & vix clariora deſiderabit: *Certè Petrus Apoſtolus primum membrum ſancta, & vniuerſalis Eccleſia eſt Paulus, Andreas, Ioannes quid aliud, quam ſingularium ſunt plebium capita?* Quid amplius deſiderandum?

Quod Roma, ſeu Romana Eccleſia obtinuiſſe dicatur Principatum ſupra omnes Mundi Eccleſias, provt ex S. Maximo *Homil.* 1. *de Natal. Apoſtol.* Petro Dam. *ſerm.* 1. *de S. Vital. & epiſt. Epiſcop. Prouinciæ Arelatenſis* ad S. Leonem inter Leonis Epiſtolas; ac Alexandro 3. *ep.* 21. Regibus, & Principibus Daniæ, & Noruegiæ affert noſter Anonymus omninò extra rem eſt, cum nec alij Catholici id negare queant. Neceſ- 51.
ſum tamen illi foret, vt ad intentum loqueretur probare id æquæ Paulo, ac Petro tribuendum quod non facit.

In medium quoque producit tabulam marmoream ad Porticum S. Petri parieti affixam à 52.
D. Gregorio, vt dicitur; in qua ſic. *Dominis ſanctis, ac beatiſſimis Petro, & Paulo Apoſtolorum Principibus Gregorius indignus ſeruus. Quotiens laudis veſtra vſibus ſeruitura quadam licèt parua conquirimus, veſtra vobis reddimus, non noſtra largimur, vt hæc agentes non ſimus elati de merere, ſed de ſolutione ſecuri. Nam quid, inquam, ſine vobis noſtrum eſt? Qui non poſſumus accepta reddere, niſi quia per vos iterum, & ipſum hoc, vt redderemus accepimus? Vnde ego veſter ſeruus rereducens ad animam multum me vobis, beati Apoſtoli Petre, & Paule, eſſe debitorem; propter quod ab vberibus matris meæ, diuina potentia gratia protegente intra gremium Eccleſiæ veſtra aluiſtis, & ad incrementum per ſingulos gradus vſquo ad ſummum apicem ſacerdocij licèt immeritum, producere eſtis dignati. Ideoque hoc priuilegij munuſculum humili interim offerre deuotione prouidi.* Hæc enim omnia, ſicut, & alia, quæ ex D. Bernardo ep. 242. ad Romanos congerit idem Author, ſolùm ſuadent, Petrum, & Paulum Aoſtolorum Principes eſſe Romæ Protectores, eiuſque ſuis orationibus apud Deum ſuffragatores. De Petro enim id indubitatum, & de Paulo id colligitur ex epiſtola ad Roman. cap. 1. dicente; *Teſtis, enim mihi eſt Deus, cui ſeruio cui ſpiritu meo in Euangelio filij eius, quod ſine intermiſſione memoriam veſtri facio ſemper in orationibus meis.*

Quod ex Tagione Epiſcopo ante *lib.* 1. *Moral.* Greg. refert idem Author, in quo denota- 53.
tur, Pontifices Romanos ſucceſſores Petri, & Pauli eſſe, non releuat. Poſſunt enim illorum ſucceſſores eſſe; Petri quidem, quoad Primatum in Eccleſia; Pauli verò quoad doctrinam; non æquè ab vtroque. Verba ibi relata, ne à lectore deſiderentur, hæc damus: *Duo illi, quos præcedentes, ſeque inuicem manu inſerta vides complectentes, beati Apoſtoli ſunt Petrus, & Paulus. Reliqui verò, quos poſt eos cernis ſtantes, ipſi ſunt ſucceſſores eorum, huius Apoſtolica Sedis Pontifices. Et eodem ordine, quo eas in Epiſcopatu ſunt ſequuti, etiamnum eos ſequuntur.*

Teſtimonium etiam Agathonis Papæ in epiſt. 54.
ad Imper. videlicet; *Hac ſpiritualis mater veſtri tranquilliſſimi Imperij Apoſtolica Chriſti Eccleſia per Omnipotentis gratiam à tramite Apoſtolica traditionis nunquam erraſſe probatur, nec hæreticis nouitatibus deprauata ſuccubuit, ſed, vt ab exordio fidei Chriſtianæ percepit ab authoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti Principatus, illibata fine tenus permanſit.* Item illud eiuſdem Agathonis ad eoſdem, *Catholicæ fidei, lumen ex veri luminis fonte*

tanquam de radio viuifici fulgoris per miniſtros Beatos Petrum & Paulum Apoſtolorum Principes, eorumq; Diſcipulos, &. Apoſtolicos ſucceſſores gradatim vſque ad noſtram paruitatem Dei opitulatione ſeruatum eſt. Hæc, inquam, quanti roboris ſint; cum ex ipſis ſolum habeatur Petrum, & Paulum *Chriſti Principes* fuiſſe, *Authores fidei Catholicæ*, ſeu *Eccleſiæ Romanæ*, *miniſtros Chriſtianæ fidei*, *Apoſtolorum Principes*, *& quorum Romani Pontifices ſucceſſores ſunt* ex dictis innoteſcit. Eo præſertim, quod idem Agatho ſæpius inculcat, Petrum Diſcipulorum, & Apoſtolorum Principem extitiſſe, nulla facta mentione Pauli. Adeò vt meritò Habetius comprælïator noſter dixerit ex mente Agathonis, eſſe Principem intellige Primarium Apoſtolorum, ipſum vero Agathonem Petri, non Pauli ſucceſſorem.

55. Sergij etiam I. verba *in epiſt. ad Geolphrid. Abb.* in quibus vocantur Petrus, & Paulus Apoſtolorum Principes, Domini, ac Protectores, parum etiam vrgent ad intentum, ſicut & ſimilia Gregorij Papæ, quæ etiam inculcat Anonymus. Quomodo enim ex iis inferre poteſt, tum Petrum, tum ſimiliter Paulum Romanos Pontifices fuiſſe? Præſertim cum S. Leo *epiſt. 62. ad Gallia Epiſc.* ſolum Petrum, non Paulum, ſuum Dominum appellet.

56. Minus illi fauent Papæ Gregor. III. *in epiſt. 5. ad Carolum Martellum*, & Ioannes 8. *epiſt. 87. ad Ludouicum Regem*, dum Petrum, & Paulum protectores Romæ compellant. Quid enim inde ad intentum? Nunquid vterque Papa propterea? Idem iudicium eſto de aliis, quos congerit, eo quod aſſerant Romanorum bona, res eſſe Apoſtolorum, præſertim cum idem Gregorius III. res Beati Petri, non nominato Paulo, illas vocet.

57. Coacernat etiam idem Antigoniſta teſtimonia Adriani *Papæ I.* quæ piget referre, quia nihil aliud continent, niſi Petrum, & Paulum Apoſtolorum Principes eſſe, ſedem ipſorum tenere ipſum Adrianum, ipſorum ſequi doctrinam, & alia huiuſmodi, quæ ex dictis eneruata ſunt.

58. Idem eſto iudicium de verbis Nicolai I. *ad conſulta vulgarorum*, *cap 92.* vbi inquit Romanam Eccleſiam Petrum, & Paulum prædicatione ſua inſtituiſſe. Et epiſt. 55. dicentis eoſdem Apoſtolos agone ſuo illam conſecraſſe, & ſimilia alibi; parui ponderis certè ad intentum.

59. Magis vrget epiſtola 8. eiuſdem Nicolai *ad Michael. Imper.* quam ad longum refert, in qua Nicolaus inquit S. Petro additam eſſe ſocietatem S. Pauli, & ipſos tanquam duo lumina magna cæli in Eccleſia Romana diuinitus conſtitutos totum orbem illuſtraſſe, & ipſum Nicolaum hæredem eſſe poteſtatis, quam à Domino acceperunt. Sed nec iſta releuant. Eſto enim Paulus Petri ſocius ſit, perperam inde æqualem ipſi eſſe, elicitur iuxta dicta. Similiter, quod Petrus, & Paulus *luminaria magna cæli* dicantur, parum obſtat veritati, quam tuemur. De omnibus namque Apoſtolis Chriſtus dixit: *Vos eſtis lux mundi*, & de omnibus illis canit Eccleſia in Hymno; *Vera mundi lumina.* Lumina ergo magna cæli eſſe Petrum, & Paulum ſolum arguet, aliis Apoſtolis præferri, non Paulum Petro coæquari. Etſi enim vtrumque luminare magnum orbis ſit, ad inuicem tamen comparati Petrus erit luminare maius, & Paulus *luminare minus*, ad inſtar illorum, quæ fecit Deus in principio mundi, *Geneſ. 1.*

Adriani etiam I. Pap. authoritates ab Anonymo in medium prolatæ ferè nihil ipſi fauent. 60.
Quod enim ex ipſis eliciat, Romanam Eccleſiam dici Petri, & Pauli ſedem, ſolùm concludit vtrumque Apoſtolum ſediſſe Romæ, Petrum quidem, vt Papam: Paulum, vt coadiutorem, Coapoſtolum, & ſocium, non æquali poteſtate. Quo etiam ſenſu accipiendus Ioan. 8. etiam ab eodem relatus, quatenus inquit: *Petrus Apoſtolus ſanctam Romanam Eccleſiam in fide fundatam proprio ſanguine cum Paulo, qui ab Hieruſalem vſque ad Illyricum, Regionem ſcilicet, in qua nunc vos habitatis, Euangelio repleuit, Domino Deo conſecrauit, & dedicauit.* Hæc enim omnia ſolum arguunt cooperationem, non principalitatem, prout ex ipſis verbis, ſi rectè expendantur inferet prudens lector. Idem eſto iudicium de authoritate Nicolai Pap. II. quam etiam affert, Item de authoritate Gregorij VII. vbi Eccleſiam Romanam ſpecialem Apoſtolorum Petri, & Pauli Eccleſiam dicit, ipſorumque thronum. Et Paſchalij II. dicentis: *Epiſcopos ſub obedientia Principum Apoſtolorum perſiſtere*, ac Martini V. & Pij II. ſimilia fermè dicentium.

Adiicit etiam, pleraque Summorum Pontificum teſtimonia, præſertim Gregor. VII. Innocentij III. Pij II. Pauli III. Iulij II. in quibus 61.
hi Summi Pontifices ſæpius dicunt, ſe facere, decidere, definire, comminari aliqua ex parte, authoritate in perſona *Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli.* Sed nec iſta iuuant aduerſarium, ſicut enim ex illis malè arguer, Petrum & Paulum authores eſſe authoritatis qua funguntur Pontifices Romani, itaut ab ipſis eam acceperint, cum certum ſit, Romanos Pontifices legitimè electos ſuam poteſtatem, & authoritatem à ſolo Chriſto immediatè accipere, vt probat Turrecremata *de poteſtate Eccleſ. lib 2. cap. 42.* & faciunt in ſimili, quæ notantur in *l. vnum ex familia*, *§. ſed ſi de fiducia*, *ff. de legat. 2.* Ideò teſtimonia illa, & ſimilia ſolum continent, orationibus, protectione, ac defenſione Apoſtolorum Petri, & Pauli eam authoritatem Summis Pontificibus conceſſam fuiſſe. Ex quo nihil ad intentum. Quod ſi verba illa, non ſumantur cauſaliter modo explicato, ſed formaliter, ita vt illis iudicetur, Summos Pontifices habere eamdem authoritatem, quam habuerunt Petrus, & Paulus, intelligi debent reſpectiuè, proportionatè, & ſecundum diſtributionem accommodam, ita ſcilicet, vt, quemadmodum ſanctus Petrus fuit caput, & Paſtor vniuerſalis Eccleſiæ, Vicarius Chriſti, & Supremus Pontifex, & Paulus fuit prædicator Euangelij per totum Orbem, Doctor Gentium, Fundator Eccleſiarum, &c. Sic etiam Summi Pontifices hæc omnia habeant. Non tamen inde ſequitur, Paulum Petro fuiſſe æqualem in Summi Paſtoris Hierarchica, Monarchica, & ſuprema dignitate.

Authoritas Alexandri II. *in epiſtola quadam ad Archiepiſc. Vpſalenſ.* omnino abs re adducitur, ibi enim, licet Pontifex ſucceſſorem ſe vocet Apoſtolorum, & in eorum Cathedra præſidere ſe dicat, non tamen loquitur determinatè 62.

de

de Apoſtolis Petro, & Paulo, ſed genericè de omnibus Apoſtolis, de quibus dictum eſt. *In omnem terram exiuit ſonus eorum:* quo non ſolùm colligitur, valde infirmum eſſe hoc argumentum; ſed etiam quomodò intelligenda ſint ſimilia teſtimonia, & quod Romana Eccleſia, non ſolùm Apoſtolica dicatur propter Apoſtolos Petrum, & Paulum, ſed propter Apoſtolos cunctos, in quorum doctrina fundata eſt.

63. Inculcat propterea innumera ex Officiis, & ſolemnibus Eccleſiæ feſtis eorundem Apoſtolorum Petri, & Pauli, quæ leuiter inducta eſſe ex dictis, & dicendis, liquet manifeſtè; præſertim, cum plurima illorum de omnibus Apoſtolis ſimiliter prædicantur, & quæ ſpecialiter de ſolo Petro, & Paolo enunciantur intelligenda veniunt ſecundum diſtributionem accommodam, prout Logici dicunt; ſcilicet de Petro, vt de primario capite Eccleſiæ totius; de Paulo autem, vt de eius præcipuo cooperatore, eximio prædicatore, & ſapientiſſimo Ordinis doctore.

64. Veritatem prætèrea quaſi obruere volens innumera coaceruat ſanctorem Patrum teſtimonia; præſertim Ignatij, Ambroſij, Hieronymi, Auguſtini, Maximi, Paulini, Theodoreti, Chryſologi, Proſperi, Hilarij, Folgentij, Bernardi, Catharinæ Senenſis, B. Laurentij Iuſtiniani, quæ ex dictis omninò euaneſcunt, eò præſertim cum illorum plures contrarium expreſſius docuerint locis relatis in ſuperioribus. Et ideò omninò prætermittenda, illis exceptis, quæ ſpecialem ingerere videntur difficultatem.

65. Quale eſt illud deſumptum ex D. Cyrillo Hieroſolym. *Catech.* 6. Petrum, & Paulum Eccleſiæ *Caput* appellantis. Sed non ita id accipiendum eſt, vt iſtos duos Apoſtolos vnum caput Eccleſiæ exiſtimemus eo ſenſu, quo Anonymus putat, ſed itavt vterque Eccleſiam plantauerit, rexerit, & ædificauerit, hierarchico tamen modo Petrus, vt primarium Caput ratione regiminis, & poteſtatis ſupremæ: Paulus verò, vt ſecundarium ratione ſummæ ſapientiæ, & doctrinæ.

66. Item authoritas Epiphanij *hæreſ.* 27. dicentis, Linum, & Cletum fuiſſe ſucceſſores in Pontificatum Petri, & Pauli. Sed ipſius mens nullatenus, fuit Paulum Petro exæquare; cùm conſtet ipſum *in Ancorato* Petrum appellare primum Apoſtolum, & Petram ſolidam, ſuper quam Eccleſia ædificata eſt: Et quod ipſe pro magno in eodem *Ancorato* referat, quod Petrus Paulo dexteram dedit, quod magnum non eſſet, ſi Paulus æqualis Petro eſſet. Ergo Linum, & Cletum vtriuſque Apoſtoli ſucceſſores ſolùm eatenus appellauit, quatenus hi Apoſtoli fuere Romanæ Eccleſiæ fundatores; Petrus quidem regendo, & Paulus concionando, & docendo. Quo etiam modo ſatisfit eidem Epiphanio *hæreſ.* 41. dum ait, Higinium Papam nonum locum ſucceſſionis à Petro, & Paulo habuiſſe. Præſertim, quia etiam dicit, ſucceſſiſſe Iacobo, de quo nullus tam procax hæreticus fuit, qui Petro in Papatu Romano eum exæquaret.

67. Vrgentior videtur eiuſdem Epiphanij locutio, dum eadem *hæreſ.* 27. inquit, Petrum, & Paulum Romæ non ſolùm Apoſtolos, ſed etiam Epiſcopos fuiſſe. Quæ cogunt, vt diligentius examinetur, an aliquo vero ſenſu Paulus Romæ Epiſcopus appellari poſſit. Et affirmatiuè reſpondendum cenſeo, non ſolùm ſi *ly* Romæ non ſit genitiuus poſſeſſionis, vt dicitur, ſed ſit idem quod *in Roma*, quia in hoc ſenſu pro comperto eſt, Paulum fuiſſe *Romæ* Epiſcopum, ideſt, fuiſſe Epiſcopum, quando erat Romæ, ſed etiam in alio propriori ſenſu. Primò quidem, quia Apoſtolus erat, Apoſtolis autem commune fuit, vt totius Orbis Epiſcopi, & Paſtores dici poſſint, iuxta dicta ſuperius: habitualiter quidem, & in actu primo, non in exercitio, aut actu ſecundo, aut ſine ſubordinatione ad Primarium Epiſcopum, & Paſtorem Petrum. Quod magis congruit Paulo, cùm eſſet Apoſtolus Gentium, quarum caput ratione Imperij Roma erat. Secundò, quia ſine dubio Petri Coadiutor Epiſcopus Romæ fuit, immò egregius coadminiſter, & cooperator excellentiori modo, quàm Linus, Cletus, & Clemens, qui in eo munere Petro inſeruiebant, cùm abſens ab vrbe erat: Paulus verò etiam ipſo præſente. Tales erant iis, qui antiquitus Chorepiſcopi vocabantur, etſi enim aliquando forſan non Epiſcopi, ſed ſacerdotes ſimplices eſſent, prout colligi videtur ex Concil. Neoceſarienſ. *cap.* 13. Iſidoro *lib.* 2. *de offic. cap.* 6. S. Damaſ. *epiſt.* 4. Franciſco Turriano *in Annot. ad Concil. Nicæn. can.* 54 & Aiala *de tradit. Eccleſiaſt.* 3. *part. Conſid.* 4. nihilominus ſæpius etiam Epiſcopus fuiſſe colligitur ex Concil. Antioch. *cap.* 10. Baronio *tom.* 3. *anno* 357. *num.* 54. Vaſquez *tom.* 3. *in* 3. *diſp.* 238. *cap.* 7. & aliis. Tales quoque ij, qui his temporibus Epiſcopi ſuffraganei aliis Epiſcopis ſubſeruientes vocitantur. Tertiò etiam, quia Romæ pontificalia, & Epiſcopales functiones ſine dubio exercuit, prout habet Lorinus *in Act. Apoſt. c. vlt. in fine.* Credendum etiam, quod quemadmodum in pluribus Orientalibus præſertim, & Græcis Eccleſiis, ipſa etiam Hieroſolymæ, fuerunt plures Patriarchæ, ſiuè Epiſcopi pro diuerſis nationibus Chriſtianorum ibi commorantibus, Syris videlicet, Græcis, Armenis, Latinis, &c. inter quos veluti diuiſæ eſſent operæ pro illis Nationibus, ſic Romæ contingeret, itavt Petrus Paulo maximè committeret ea, quæ ad Gentes ſpectabant. Ex quibus omnibus patet, qualiter Epiphan. veritati contrarius non exiſtat.

Idem de D. Irænco cenſendum, quatenus *lib.* 3. *cap.* 3. Sedem Romanam à Petro, & Paulo fundatam fuiſſe, & primos in ea Epiſcopos ſediſſe indigitat. Primum enim iſtorum ſæpius ex præcedentibus euacuatum eſt, poſteriùs verò in præſenti. Illud etiam quod idem Irenæus eo loco dicit videlicèt: *Fundantes igitur, & inſtruentes BB. Apoſtoli Eccleſiam Lino Epiſcopatum adminiſtrandæ Eccleſiæ tradiderunt.* Quod attinet ad primum de Eccleſiæ Romanæ fundatione, & inſtitutione iam in ſuperioribus explicatum. Secundum verò de traditione Epiſcopatus Lino data ab eiſdem Apoſtolis parum iuuat aduerſarium. Tùm quia cum tàm Paulus, quàm Petrus Apoſtoli eſſent, vtrique competebat facultas ordinandi Epiſcopos: Tùm quia, ſi id intelligatur de Epiſcopatu Romano magis recepta eſt ſententia illorum, qui dicunt Petrum in ſucceſſorem ordinaſſe Clementem, non Linum. Et caſu quo Paulus illum in ſucceſſorem ordinaſſet, proculdubio, annuente Petro, id feciſſet. Quid inde ergo? 68.

Item Ambroſij *lib.* 2. *de Spiritu ſancto cap.* 12. aſſerentis nec Paulus inferior Petro, Accipien- 69.

dus namque quantum ad Apoſtolatus dignitatem, doctrinam, & ſanctitatem, quod ipſe recognoſcit verbis ſequentibus, in quibus Petrum Eccleſiæ fundamentum vocat: Paulum verò ſapientem Architectum. Quibus diſcrimen Petri, & Pauli manifeſtè indigitat.

Iniuſtè autem affertur Chryſoſtomus pro Ad-
70. uerſarij partibus, cum ex teſtimoniis ſuperiùs ex ipſo relatis conſtet, ipſum prætuliſſe ſæpiùs Petrum Paulo, &, ſi quandoque illos exæquauit, non in poteſtate regiminis, ſed in Apoſtolatu, doctrina, & ſanctitate eſt accipiendus, encomiaſtico, panegyrico, & exclamatorio more, in quo os aureum Chryſoſtomi valdè excelluit. Quod verò ipſe Chryſoſtomus Petrum, & Paulum fundatores, & Epiſcopos Eccleſiæ Romanæ appellare videatur, provt ex ipſo accipit Anonymus in textu Græco parùm eum iuuant; nam quomodo fundatores, & Epiſcopi Rom. Eccleſ. fuerint ſæpiùs explicatum eſt. Pro Chryſoſtomi autem intelligentia rectè annotauit *in Biblioth. ſua lib. 6. annot. 271.* perdoctus Author Sixtus Senenſis, quod, cum Chryſoſtomus ait, Paulum fuiſſe honore parem Petro, *verborum ſenſus, & occaſio palam arguunt, cum loqui de honore Apoſtolatus, & dignitate Euangelicæ prædicationis, quibus Paulus nihilo Petri inferior fuit*; non verò *de Petri Monarchia, & de primaria Petri authoritate, ac iuriſdictione ſuper omnes Apoſtolos, & in omnem Eccleſiam*; monens propterea Germanum Brixienſem, & Eraſmum annotaſſe, ea cautione legendum eſſe Chryſoſtomum, cum Paulum parem dicit Petro.

71. Nomen *Primatus*, quod Author Commentarij in Paulum *in ep. ad Galat.* provt etiam abiicit Anonymus, tribuit eidem Paulo nullatenus denotat Primatum regiminis, ſeu gubernij Eccleſiæ S. Petri propriam, ſed ſolum dignitatem Appoſtolicam in Paulo præ cæteris magis fulgentem doctrinam, ſapientiſſimam, & egregiam prædicandi Euangelij gratiam.

Verba quoque illa S. Fulgentij *ſerm. 58. in*
72. *Natal. Apoſt.* ab Aduerſario obiecta ſcilicèt: *O beata Apoſtolorum merita, vt vna duobus conceſſa ſit gratia, in tantum, vt amborum videaris appellare nomina; ſi enim Paulum dices, Petrum non taces, & ſi Petrum dixeris, Paulum non ſiles. Denique vtraque ſibi pro cognominibus habentur vocabula*; niſi cum grano ſalis intelligantur, abſurdiſſima, & ineptiſſima ex eis inferentur, videlicet, quod quæcunque in Euangeliis, Actibus Apoſt. & aliis Canonicis Scripturis, hiſtoriis etiam Eccleſiaſticis de vno illorum dicuntur, de alio etiam intelligerentur. Solum ergo accipiēda, vt ipſe Fulgentius indicat, quantum ad merita, itavt quoad ſanctitatem, doctrinam, fidem, prædicationem, Apoſtolatum, & ſimilia pares veluti ſint, non quoad Primatum, cum ſoli Petri præ cunctis hominibus dictum ſit. *Super hanc petram*, &c. *Tibi dabo claues*, &c. *Paſce oues meas*, & cætera: *Confirma fratres tuos*, &c.

73. Quæ ex Petro Dam. obiiciuntur ab Anonymo, eiuſdem ponderis ſunt, ac cætera alia. Solùm in eo videntur ſcrupulū ingerere verba illa *Opuſc. 35. cap. 4* Dum inquit, Paulum Chriſti ſimilitudinem tenere, *quod non vni dumtaxat Eccleſiæ, ſed omnibus præſidet.* Item illa. *Ipſe in toto terrarum Orbe vniuerſalem fundauit Eccleſiam, dignum eſt, vt ſicut in omnibus fidei ſemen ſparſit, ſic etiam in omnibus ius teneat Præſidentis.* Illa quoque: *Cum omnes Apoſtoli diſtributi terrarum Regionibus proprias obtineant Cathedras, iſte, dum nullam ſpecialiter teneat, videtur, aliquatenus communiter omnibus præſidere.* Hæc enim omnia accipienda ſunt ob Prædicatoris, & Doctoris Gentium munus, quod in toto fermè orbe exercuit, Aſiam, Græciam, Italiam, Hiſpaniā, & Galliam, provt hiſtoriæ narrant, peragrando. Et ob munus Apoſtoli, quo per totum orbem Euangelium ſeminare, Eccleſias fundare, & Epiſcopos conſecrare poterat. Propter quod, vt dictum ſuperius eſt, poterat dici Epiſcopus totus Orbis habitualiter tamen, & in actu primo, non actualiter, in actu ſecundo, nec ſine dependentia, & ſubordinatione in prædictis omnibus ad Petrum, qui Paſtor communis erat omnium ouium Chriſti. Expendat lector, quæ nos ſuperius de Damiano adduximus, & legat ipſum *in epiſt. 16. ad Deſiderium*, & ſic videbit eum cum nobis palam eſſe.

Idem de authoritatibus Concilij Aquiſgra- 74.
nenſ. & Concil. VIII. Oecumenici, & Lateran. Portigonens. Conſtantienſ. ac Florentini, quæ leuem ob cauſam ad intentum producit, ſentiendum, ac de authoritatibus Sanctorum Patrum relatis. Solùm aliqualem difficultatem habere videntur verba Concilij Ticinienſ. ſub Ioann. 8. vbi 15. Pontifex vocatur *Vicarius Apoſtolorum Petri, & Pauli.* Sed quidquid ſit de proprietate huius nomenclaturæ, cum certum ſit, Romanum Pontificem ſolius Chriſti Vicarium eſſe, & Petri ſucceſſorem, quod attribuatur Pontifici iſti, ſolùm probat, ipſum ſucceſſiſſe Petro, & Paulo; reſpectiuè tamen, & diuerſimodè iuxta diuerſa munera, quæ Petrus, & Paulus Romæ obibant, de quibus ſæpiùs. Quod idem ſentiendum de teſtimonio Luitprandi *l. 1. hiſtoriæ cap. 8.* Sergium vocantis *Apoſtolorum Vicarium*, & de Concilio Conſtantienſi *ſeſſ. 8.* damnante illos, qui negant, Summum Pontificem non eſſe *Vicarium Apoſtolorum Petri, & Pauli.*

Præterea, vt nullum non moueat lapidem 75.
pro ſuæ ſententiæ firmitate, plurimorum grauium Authorū teſtimonia pro illa refert, ſpecialiter Aurelij Prudentij, Dorothei Teſſalonicenſ. Euodij Papienſis, Primaſij Vticenſis, Vincentij Lirini, Fortunati, Taraſij, Flori, Reghynij Moſis Barcœphæ, Oecumenij, Ruperti, Ioannis Sariſberienſis, Iacobi Cardinalis S. Georgij, Ægidij Viterbienſis, Ioannis Baptiſtæ Gargæ, Pauli Æmilij, Cardinalis Contareni, quorum vis, & efficacia ex dictis in ſuperioribus euacuata omninò manet. Aliqua tamen ex iis, quæ ſpecialiorem indaginem exquirunt, ad trutinam vocanda.

Ex quibus vnus eſt Claudius Epiſcopus 76.
Taurin. *in epiſt. ad Galat. tom. 1. Biblioth. Sanctorum PP.* illis verbis. *Qui operatus eſt Petro in Apoſtolatu Circumciſionis, operatus eſt mihi inter gentes, ideſt, non illi ſum inferior, quia ab vno ſumus ambo in in vnum miniſterium ordinati.* Et illis: *Petrum ſolum nominat, & ſibi comparat. Quia Primatum ipſe accepit ad fundandam Eccleſiam, ſe quoque pari modo electum, vt Primatum habeat in fundandis Gentium Eccleſiis.* Et illis: *Ab Apoſtolis itaque probatum dicit donū, quod accepit à Deo, vt*

dignus

dignus eſſet, habere Primatum in prædicatione Gentium, ſicuti & Petrus in Prædicatione Circumciſionis. Et ibidem: *Gratiam Primatus ſibi ſoli vindicat conceſſam à Deo, ſicut, & Soli Petro conceſſa eſt inter Apoſtolos.* Cæterum hæc omnia ſpecietenus ſolùm dumtaxat fauent Aduerſario, quia, vt ex ipſis rectè expenſis colligitur, ſolum infertur æqualitas Pauli cum Petro in Apoſtolatu, facultate fundandi Eccleſias prædicatione, &c. non in ſuprema, & monarchica poteſtate regendi Eccleſiam, & cunctos fideles, quæ ſoli Petro propria eſt.

77. Mirum etiam quod inter iſtos referat Goffrid. Abb. *lib.* 1. *epiſt.* 7. *ad Paſchaſ. Pap.* ibi enim nihil pro ſe, ſed pro veritate noſtra potius patronus oſtenditur. Dicit enim: *Firmiter credimus, nec erramus, Dominum noſtrum Diſcipulis, Petro videlicet, & Paulo Eccleſiæ dediſſe Principatum, Petrum fidei Catholicæ Principem fecit, Paulum doctrinæ.* His enim huius authoris verbis clarè denotatur diſcrimen, quod inter Petrum, & Paulum verſatur, quòd ſcilicet Petrus ſit *Catholicæ fidei* Princeps, ratione regiminis, ſeù poteſtatis Monarchicæ ſibi à Deo conceſſæ, Paulus verò ratione *doctrinæ*, ideſt prædicationis.

78. Verba illa Lilani *ad Galat.* 2. circa illud: *In faciem eius reſtitit*, videlicet *quod non auderet, niſi ſe non imparem ſciret*, quæ etiam habentur *Can. Paulum Petrum* 2. *q.* 7. nec ſub Hieronymi, nec Auguſtini, vt ibi notatur, vbi hoc pacto exponuntur. *Hoc non de officio Eccleſiaſticæ dignitatis, ſed puritate vitæ, & ſanctitate conuerſationis intelligitur, ſolus enim Petrus inter Apoſtolos Primatum gerebat.* Addo ego, ea intelligi de æqualitate Apoſtolatus.

79. Suboſcura Cardinal. de Cuſa *epiſt.* 2. *de vſu Comm. ad Bohemos* verba, quibus indicare videtur, Pontificem Romanum Succeſſorem eſſe Petri, quantum ad Iudæos, & Pauli quantum ad Gentes, & per illos conſtitutam eſſe vnam Sedem, & Epiſcopatum; iuxta dicta intelligi debent; reſpectiuè videlicèt, & cum ſubordinatione Pauli ad Petrum, qui erat Apoſtolorum omnium *Apex, vertex, & Coryphæus*, vt Patres ſæpiùs dicunt, & indicat ipſemet Cardinalis, dicens eo loco *per Principatum fortiſſimum Petri, debiles demum conformati in fide ad eius vnionem reducti ſunt; vnde infallibilitatis refugium eſt, in vnione eſſe cum Principe in Eccleſia.* Notet & lector, hunc Cuſanum non bene audire apud plures; fuit etenim Conciliabuli Baſilienſis coadminiſter.

80. De Cardinali Bellarm. multa affert Anonymus inutiliter ſanè. Tùm, quia in præcedentibus euacuata ſunt. Tùm præcipuè, quia ipſe *lib.* 1. *de Rom. Pontif. cap.* 27. perſpicuis verbis affirmat Primatum, & ſuperioritatem Petri, etiam ſuper ipſum Paulum. Dicit enim *eo capite* 27. §. *Quod autem* ſic: *Tametſi ſatis conſtat, Petrum Paulo authoritate maiorem fuiſſe, vt ſuprà docuimus teſtimonio Cypriani in ep. ad Quintum, Auguſtini Ep.* 19. *ad Hieron. Hieronymi ep.* 89 *ad Aug. Greg. homil.* 18 *in Ezech. Theodor. in epiſt. ad Leon. & Oecumenij in* 1. *capite ad Gal.* & infra §. *Et fortaſſe. Etſi Petrus maior eſt poteſtate, Paulus maior eſt ſapientia:* Illa autem, quæ habet *eo* §. *Quod autem, & ſeq.* videlicèt: *Tamen, etiamſi conſtaret Paulum Petro omnibus nominibus antepoↄnendum eſſe, nihil id Romanis Pontificibus officeret, aut ipſi etiam Petri Summo Pontificatui. Non quidem Pontificibus Romanis, quoniam ipſi tam Petrum, quàm Paulum prædeceſſorem, & parentem agnoſcunt. Si quidem vterque Apoſtolus Romanam Eccleſiam fundauit, & gubernauit, vt præter alios teſtatur Irenæus lib.* 3. *capite* 3. *& in Vrbe Roma vterque per martyrium vitam finiuit. Itaque omnis Pauli gloria ad Romanos Pontifices pertinet. Nihil etiam Petri Pontificatui officeret ſumma dignitas, & authoritas Pauli: quoniam extraordinaria erat, quanta tandem eſſet. Quare, quemadmodum in populo Iudæorum maior erat Moſes Aarone, & nihilominus tamen Aaron verè, ac propriè Summus Pontifex fuit, & non Moſis, ſed Aaronis poſteri in ſumma illa dignitate patri ſucceſſerunt, quoniam poteſtas Moſis extraordinaria, Aaronis ordinaria erat: ità quoque, ſi admitteremus, extraordinario priuilegio Paulum Petro maiorem fuiſſe, non propterea negaremus, Petrum ordinarium, ac Summum Pontificem fuiſſe.* Hæc inquam verba, cum ſolùm hypotheticè, & conditionatè dicta ſint, nihil obſunt veritati, ſiquidem iuxta dialecticorum regulam *conditionalis nihil ponit in eſſe*, & familiare ſit Doctoribus, etiam cum hæreticis diſputantibus, aliqua admittere, ſeù potiùs illis permittere, non, quia vera ſint, ſed, vt oſtendant inefficacitatem argumentorum, quæ conferuntur. Sic in propoſito de Bellarm. ſentiendum.

Quod addit idem Anonymus, quod ſi Paulus dicitur à Patribus *minor Petro*, id intelligendum de minoritate in ætate, vel Apoſtolatu, prorſus falſum eſſe conſtabit legenti ſuperiùs dicta; & præſertim, quia inter Apoſtolos Chriſti nunquam de maioritate in ætate, vel vocatione ad Apoſtolatum curatum eſt, cùm conſtet Andream natu, & vocatione Petro maiorem, ipſi poſtpoſitum fuiſſe; ac Ioannem natu minimum cæteris in dilectione præpoſitum; ac in diſcumbitu in menſa: ſiquidem præ aliis in vltima cœna *ſupra pectus Domini diſcubuit*, quòd non fieret niſi proximior Chriſto aliis eſſet. Idem de cæteris Apoſtolis facilè eliciet lector ipſorum hiſtorias euoluendo. Vnde Ioann. Matth. Cariophil. Archiep. Iconienſ. *in Refutat. Pſeudochriſtianæ Catecheſis editæ à Zaccharia Gergano Græco Blaſphem.* 42. inter blaſphemas iſtius Gergani refert iſtam. *Non quia primus numeratur Petrus, eſt Eccleſiæ fundamentum. Numeratur enim primus, quia primo loco ſedebat, quia ſenex erat, quia primo vocatus.* Hinc etiam Marcus Antonius de Dominis, qui ſolùm Primatum Petri in ætate, vocatione, & feruore conſtituebat, à Sorbonenſi Academia rigidiſſimè etiam, vt hæreticus, damnatus eſt. 81.

Ad vulgare argumentum de aliquibus imaginibus, ſeù picturis, in quibus Paulus ad dexteram Petri collocatus cernitur, multi multa dicunt ad quorum ſcripta lector remittendus. Perſtrictim verò rem tangendo. Primò aſtruendum, quod ad dexteram, vel ſiniſtram ſedere non ſemper maiorem dignitatem; imò nec æqualem arguit: Tùm quia antiquitus in pluribus locis, & nationibus dignius erat ſedere ad ſiniſtram, quam ad dexteram, vt probat Anton. Nebrienſis *in annot. ad Quinquaginta loca ſcripturæ*, Baronius *anno Chriſti* 213. *&* 325. *&* 451. Bellarmin. *ſupra*, Stephanus Gratian. *Diſcept. forenſ. capite* 106. *num.* 43. Barboſa *in Collect. Doct. in capite ſolitæ de maiorit. & obedien.* ex pluribus Rotæ deciſionibus; Tum quia is, qui ad dexteram Petri, 82.

Paulus in vtrinſque Apoſtoli imagine cernitur, ſi ad inſpicientes referatur, ſiniſtrum locum obtinet. Ex inſpicientium autem obtutu dexteram vel ſiniſtram partem metiri debere, plura aſtruunt exempla; legatur Petrus Marca *in opuſculo de hac re.* Et animaduertatur in S. Pagina nonnunquam iſtam localem poſitionem, ſicut, & priorem nominationem minus digni non valde curari ſiquidem. *Act. capite* 15. Paulus, & Barnabas indiſcriminatim modò vnus, modò alius priori loco nominantur; & quod magis eſt ad Galat. 2. verſ. 9. refertur primo loco Iacobus, quam Petrus illis verbis: *Iacobus, & Caphas, & Ioannes.* Secundò dicendum plura eſſe, & potiora antiquitatis monumenta, in quibus Petrus ad dexteram Pauli collocatur, vt notant aliqui ex relatis Authoribus. Tertiò plura quoque eſſe rationum monumenta propter, quæ Paulus ſine præiudicio Primatus Petri ad dexteram ipſius collocari potuit. Scilicet, quia plus Eccleſiæ profuiſſe videtur prædicatione, zelo, litteris, ſcriptis, & prouinciarum peragratione, & quia Doctor, & Apoſtolus Gentium, Petrus verò Iudæorum, Gentiles autem antepoſiti ſunt Iudæis, iuxta illud. *Maior ſeruiet Minori.* & quòd Paulus fuit Apoſtolus electus à Chriſto immortali, & in cælo regnante; Petrus verò ab eodem Chriſto mortali, & paſſibili, ac in terris conſtituto. Innoc. III. *in ſerm. de Euangeliſt. Petr. Damianus in ep. ad Deſid.* S. Thomas *lect.* 1. *in epiſtol. ad Galat.* Addit Damianus id fieri potuiſſe, quia Paulus fuit ex Tribu Beniamin, qui interpretatur *filius dexteræ.* Alij addunt ideò hoc contigiſſe, quia Paulus particeps fuit beatitudinis æternæ, quando raptus eſt ad 3. Cælum, quod non contigit Petro. Per dexteram namque ſignificari æternam beatitudinem habet inter alios D. Greg. *homil.* 21. *in Euang.* Addiderim etiam, quod mihi arridet, quod, cum iuxta vſum Eccleſiæ Imagines, ſeù picturæ correſpondeant veritati in ſacra Scriptura contentæ, hinc enim Ioannes Apoſtolus depingitur in Cæna ſupra pectus Domini recumbere, quia in ſacra Scriptura id continetur, & Ioannes Baptiſta Agnum demonſtrare, quia etiam id habetur in Euangelio, & Petrus cum clauibus in manu, quia illi à Chriſto in Euangelio promiſſæ, & datæ ſunt. Cùm ergo Paulus ad Galat. 2. dicat, Petrum, Iacobum, & Ioannem ipſi *dexteram dediſſe*, ideſt, cum illo ſocietatem, & amicitiam iniiſſe, itaut, ſicut ipſe Iudæis, ſic Paulus gentibus Euangelium prædicaret, ideò ad denotandum hoc factum, quod in Pauli gloriam cedebat potuit proculdubiò ad dexteram Petri depingi ſine præiudicio ſupremæ Petri poteſtatis. Alia de hoc Franciſcus Mucantius *in peculiari libello de SS. Apoſtol. Petri, & Pauli imaginibus*, & Marcus Anton. Georgius *in libello inſcripto ſtatua D. Pauli ad dexteram D. Principis Eccleſiæ Petri non remouenda.* Quibus etiam addendum, maximè pro illis horum Apoſtolorum perantiquis imaginibus, quæ etiam in S. Palatio Sancti Petri in Vaticano vſque hodie cernuntur, meritò dici poſſe, ob vrbanitatem, quæ nec à Cælitibus abeſt, factum fuiſſe, vt Paulus in domo, & Vrbe Petri dexteram, & nobiliorem partem, hoſpitij iure teneat. Annectitur etiam, alicui forſam arridere poſſe, quod, cum Paulus ſpecialis Legatus à latere Chriſti fuerit pro Gentilitatis, cuius caput Roma erat, conuerſione, & Petrus Ordinarius Paſtor meritò ipſi locum dextrum honoris, & hoſpicij cauſâ concedere debuiſſe. Etenim Legatum præcedere debere Ordinarium Paſtorem colligitur ex *capite ſanè de offic. Delegati*, & tenent Sbroz. *de offic. Vic. lib.* 2. *quæſt.* 62. *numero* 10. Bellencin. *de charit. ſubſ. q.* 91. *n.* 1. Franc. Molin. *de Brach. ſecul. capite* 6. *num.* 12. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. capite* 3. *n.* 65. cum ſeqq. Bobadil. *in ſua polit. lib.* 2. *capite* 21. *num.* 59. Gutier. *de matrim. capite* 63. *numero* 29. Ioſeph. Ald. *de Relig. diſcept. tuen. lib.* 1. *c.* 3. *num.* 33. Molin. *de iuſt. tom.* 6 *tract.* 5. *diſp.* 26. *numero* 1. & Barboſa *de Iure Eccleſ. libro* 1. *capite* 2. *numero* 83.

Quod Paulus vocetur Antonomaſticè *Apoſtolus*, prout ex Auguſt. *lib.* 3. *ad Boniſ.* colligunt alij communiter, ſolùm conuincit Paulum Petro ſuperiorem fuiſſe ſapientia, prædicatione, Canonicorum librorum ſcriptione, Orbis peragratione, &c. non in Eccleſiæ gubernio, Primatu, poteſtate, iuriſdictione, aut hierarchica, & Monarchica dignitate. Si enim ad hæc attendatur, Petrus antonomaſticè quoque Apoſtolus vocari poſſet. Ex ſcriptura nanquè, & Patribus iuxtà ſuperiùs dicta colligunt Catholici contra etherodoxos plura priuilegia, pluresquè prærogatiuas, ex quibus ipſius Petri Primatus ſuperioritas, ac eminentia ſuper alios Apoſtolos, ipſumque Paulum manifeſtè deducunt. Ex ſacra Scriptura ſunt hæc præcipuè Petri priuilegia collecta. Primum, quod Chriſtus ſoli Petro inter omnes Apoſtolos proprium nomen mutauerit: Secundum, quod quando in Euangelio recenſentur nomina Apoſtolorum, ſemper primo loco ponatur Petrus. Tertium, quod ſcriptura loquatur de Petro tanquam de Principe, de aliis Apoſtolis tanquam de Subditis. Quartum, quod Petrus ſæpè loquatur nomine omnium Apoſtolorum, tanquam illorum Anteſignanus. Quintum, quod inter omnes Apoſtolos, ſoli Petro facta ſit prima reuelatio diuinitatis Chriſti. Sextum, quod ſoli Petro inter Apoſtolos promiſſa ſit ſtabilitas fidei, & Cathedræ. Septimum, quòd Chriſtus pro ſolo Petro, & ſe ipſo voluerit tributum ſolui in Capharnaum. Octauum, quòd poſt Reſurrectionem inter omnes Apoſtolos ſoli Petro primum apparuerit. Nonum, quòd Petrus ſua authoritate vocauerit alios ad electionem noui Apoſtoli, in locum Iudæ proditoris. Decimum, quod primus promulgauerit Iudæis Euangelium poſt acceptum Spiritum ſanctum. Vndecimum, quod primum miraculum apud Iudæos fecerit in confirmationem Euangelij. Duodecimum, quòd etiam primùs prædicauerit gentibus Euangelium; & quod ipſi ſoli oblata ſit viſio Cæleſtis de vocatione gentium, Tertiodecimum, quòd primus in Concilio Hieroſolymitano ſententiam dixerit. Ex Patribus autem plura etiam eiuſdem Petri Priuilegia deducunt Theologi, quæ etſi tacta ſint in præcedentibus omitti hoc loco non debent, vel pro Synopſi eorum, quæ allata ſunt, & maiori ipſorum confirmatione. 83.

Aliqui enim vt Arnobius *in Pſal.* 138. eum appellant *Epiſcopum Epiſcoporum*; Aliqui *Vicarium Chriſti*, vt Ambroſ. *ad caput* 24. Lucæ Anſelm. *ad caput* 16. *Matth.* Bernard. *lib.* 2. *de Conſiderat. ad Eugen.* Gennadius Scholarius *de Primatu Pap. ſect.* 2. Alij *caput Eccleſiæ*, vt Hieronym. *in Pſal.* 13. Chryſoſt. *homil.* 11. *in Matth.* Philo Carpacius *in Cantica.* Alij *Caput fidelium, & Paſtorem gregis Dominici*, vt Auguſt. (vel 84.

quiſquis

quiſquis author eſt) *in lib. quaſt. Veteris, ac noui Teſtam. quaſt.* 75. Alij *Caput omnium Apoſtolorum*, vt Optat. Mileuit. *lib.* 2. *contra Parmenian*, Cirillus Alexandrinus *lib.* 12. *in Ioann. cap.* 64. Alij *Principem Apoſtolorum*, vt Cyrillus Hieroſolymitan. *cath.* 2. & 11. Baſilius *in Proamio praceptorum latius diſputatarum*, Hieronymus *in Cathalogo Scriptorum Eccleſiaſticorum*. Alij *Paſtorem Paſtorum*, vt Bucherius Lugdunenſis *in Vigil. S. Petri*; Bernard. *lib.* 2. *de Conſid, ad Eugen.* Alij *Coryphaum Apoſtolorum*, vt Doroth. Tyrſius *in Synopſi*, Iſidorus Peluſiota *lib.* 1. *Epiſt.* 142. Andreas Cæſarienſis *ad capite* 13. *Apoc.* Alij *verticem Apoſtolorum*, vt Origenes *hom.* 2. *in diuerſa loca noui teſtamenti*, Chryſoſtom. *in homil. in Petrum Apoſt. & Heliam Prop.* Alij *Apicem Apoſtolorum*, vt Cyrillus Alexandrinus *lib.* 14. *Theſauri capite* 1. Alij *Anteſignanum Apoſtolorum*, vt Iſidorus Peluſiota *lib.* 2. *epiſt* 58. Alij *Petram*, & *crepidinem Eccleſie catholica*, & *recta fidei fundamentum*, vt Synod. Chalcedon. *act.* 3. Alij *Principem Eccleſia Chriſtianorum*, vt Ephrem Syrus *ſerm. de Transfig. Domini*. Alij *Ducem Diſcipulorum Chriſti*, vt Epiphan. *Hareſ.* 51.

Nec effugiet Anonymus Antigoniſta noſter
85. cenſuras contra propoſitionem ipſius telam eam explicando prout quidam ipſius ſectator, & aſſecla facit dicendo videlicet, ſe non negare, S. Petrum fuiſſe à Chriſto Domino inſtitutum Eccleſiæ vniuerſalis caput, totius chriſtianitatis Paſtorem & eiuſdem Chriſti Vicarium, immò ea ipſiuſmet Chriſti inſtitutione vnicum, ſolùm, & ſingulare Eccleſiæ caput, & totius Chriſtianitatis Prælatum, poſteà nihilominus Eccleſiæ neceſſitate permotum ipſum Chriſtum elegiſſe contra primam à ſe factam inſtitutionem etiam Paulum in comitem, ſocium, & collegam Petri cum eadem authoritate cum ipſo, & ea ſolùm ſubordinatione, quam frater ætate minor habet ad fratrem ætate maiorem. His inquam dictetis non effugiet Anonymus cenſuras contra ipſius ſententiam ſuperiùs prolatas. Nam, quod attinet ad ſubordinationem Pauli ad Petrum, tam certum eſt, eam debere credi non ſolùm ratione maioratis in ætate, aut vocationis, ſed etiam ratione ſupremæ monarchicæ, & hierarchicæ poteſtatis, & dignitatis ſuper totam Eccleſiam, quam eſt certum ſingulariſſimè, indiuidualiſſimè, omninò ſolitariè, & primariè eam Petro competere prout ea, quæ allata ſunt manifeſtè conuincunt. Quod etiam adducitur de inſtitutione Pauli ad eamdem dignitatem cum Petro facta à Chriſto contra primam inſtitutionem à ſe primo de ſolo Petro promulgatam ob neceſſitatem Eccleſiæ, temeritatis conuincitur, non ſolùm, quia iuxtà dicta, *numer.* 1. etiam aliis temporibus fuit, immò eſt modò eadem neceſſitas, qua non obſtante ſolus vnus Romanus Pontifex à Chriſto ſemper inſtitutus perſeuerat: ſed etiam, quia ponere huiuſmodi inſtitutionem Pauli contrariam inſtitutioni Petri euidenter arguit in Chriſto vnum de duobus, ignorantiam videlicèt dictæ futuræ neceſſitatis tempore Pauli; vel inconſtantiam, & mutabilitatem, quod hoc argumento conuincitur. Vel enim, quando Chriſtus inſtituit Petrum in vnicum, & ſingulariſſimum Eccleſiæ caput, & ipſius Vicarium cognouit illam neceſſitatem futuram, vel illam non cognouit; ſi primum, cùm tunc ſolùm habuerit voluntatem inſtituendi Petrum in ſummum, & ſupremum Paſtorem Eccleſiæ, & non Paulum, poſteà verò etiam Paulum eadem dignitate, & præeminentia decorauerit manifeſtè ſequitur in Chriſto fuiſſe contrarietatem voluntatum, etiam efficacium contra totam Theologorum Scholam, Patres, & Doctores, & quod magis eſt contra 6. Synod. *act.* 4. *in epiſt. Agath.* vbi plura refert Sanctorum teſtimonia, & *act.* 11. *in epiſt.* Sophron. *act.* 17. *in defiuit. fidei*. Concil. Lateran. *ſub Mart. conſult.* 5. *capite* 16. Immò etiam vitioſam inconſtantiam, quæ ex illa contrarietate voluntatum efficacium ſequitur. Si verò dicatur ſecundum, ſcilicèt Chriſtum quando Petrum in ſummum Paſtorem Eccleſiæ inſtituit non præcognouiſſe præfatam futuram neceſſitatem, impinget Anonymus in non diſſimilem ſcopulum, & falſitatis barathrum; cùm communis ſententia totius Scholæ teneat Chriſtum Seruatorem, quem iuxta Iſaiam *cap.* 11. repleuit Deus *Spiritu ſapientia, & ſcientia*, & in quo iuxta, Paulum ad Coloſen. 2. *ſunt omnes theſauri ſapientia, & ſcientia Dei*, vidiſſe omnia, quæ Deus ipſe videt ſcientia viſionis; ſcilicèt præterita, præſentia, & futura; ea præſertim, quæ ad Eccleſiæ ſtatum pertinebant, qualis erat dicta conficta neceſſitas, ità vt nullam ignorantiam doctorum habuerit. Habet etiam contra ſe Anonymus in hoc ſuo nono gloſſemate præpoſteræ inſtitutionis Pauli in Eccleſiæ Primatum contrarios Euſeb. Alexandrin. ſupra inter Patres 3 ſæculi relatum illis verbis Chriſti ad Petrum. *Nihil tibi de gloria Apoſtolici chori minui, &c. non dedi alteri claues, &c.* & Theophylactum inter Patres 11. ſæculi relatum verbis illis: *totius orbis omnium praf ecturam Petro commiſit, non autem alij.* Et Pium II. 15. ſæculo relatum verbis illis: *Ipſi ſoli oues ſuas indiſtinctè Chriſtus commiſit.* Item Auguſtinum Triumphum inter Doctor. 14. ſæculi adductum, & ſpecialiter Petrum de Palude eo loco relatum dicentem de verbis illis: *Paſce oues meas, hoc nulli alterum dictum fuit, nec nunc, nec ante, nec poſt.* Quibus ſi iungas, nullum aſſignari poſſe cum fundamento aliquo tempus, in quo tale Priuilegium à Chriſto Paulo conceſſum aſſeratur, iuxta dicta in ſuperioribus, manifeſtè conuincitur, præpoſteram hanc eiuſdem Pauli ad Papatum aſſumptionem merum commentum Anonymi, & ipſius ſectatorum eſſe.

Huic tandem controuerſia finis, & terminus 86.
fœliciter impoſitus eſt decreto Sanctiſſimi Domini Noſtri Innocentij Decimi cum Sacræ Congregatione S. Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis Romæ ex Typographia Cameræ Apoſtolicæ Anno 1647. quo prædicta propoſitio Anonymi hæretica cenſetur, & declaratur, librique pro ipſa editi, aut edendi interdicuntur, & prohibentur, Quod talis tenoris eſt.

Feria 5. die 24. Ianuarij 1647.

IN Congregatione generali S. Romana, & Vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coram Sanctiſſimo Domino Noſtro Innocentio Diuina prouidentia Papa Decimo, ac Eminentiſſimis, & Reuerendiſſimis DD. S. R. E. Cardinalibus in vniuerſa Republica Chriſtiana aduerſus hareticam prauitatem Inquiſitoribus generalibus à S. Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

Editus eſt anno 1645. liber Gallico idiomate impreſſus,

preſſus, cui titulus De l'Autoritè de S. Pierre, & de S. Paul, qui reſide dans le Pape ſucceſſeur de ces deux Apoſtres, abſque nomine authoris, & impreſſionis loco. Huius libri euulgationem ſubſequuta eſt editio alterius libri Anonymi eodem idiomate impreſſi, cui titulus. La Grandeur de l'Egliſe Romaine eſtablie ſur l'autoritè de S. Pierre, & de S. Paul: nec non epiſtola eiuſdem argumenti latino idiomate conſcripta, ac typis excuſſa plurimis adductis, atque congeſtis Sanctorum Patrum, Summorum Pontificum, ſacrorum Conciliorum, & Doctorum locis.

Quo circa, ne in re tanti ponderis error aliquis mentibus Chriſti fidelium irreperet, libris prędictis de mandato Sanctiſſimi maturè examinatis, locisque adductis diligenter inſpectis, ac ponderatis.

Sanctiſſimus relata vnanimi Theologorum ad hoc ſpecialiter deputatorum cenſura, & auditis votis Eminentiſſ. & Reuerendiſſ. DD. Cardinalium Generalium Inquiſitorum, propoſitionem hanc; S. Petrus, & Sanctus Paulus ſunt duo Eccleſię Principes, qui vnicum efficiunt: vel: ſunt duo Eccleſię Catholicę Coriphæi, ac ſupremi Duces, ſumma inter ſe vnitate coniuncti; vel: ſunt geminus vniuerſalis Eccleſię vertex, qui in vnum diuiniſſimè coaluerunt; vel: ſunt duo Eccleſię ſummi paſtores, ac pręſides, qui vnicum caput conſtituunt, ita explicatam, vt ponat omnimodam ęqualitatem inter S. Petrum, & S. Paulum ſine ſubordinatione, & ſubiectione S. Pauli ad S. Petrum in poteſtate ſuprema, & regimine vniuerſalis Eccleſię, hæreticam cenſuit, & declarauit.

Epiſtolam verò, ac libros prędictos, aliosque in quibus propoſitio, vt ſupra, explicata, & damnata aſſeritur, & defenditur, tam impreſſos, quàm imprimendos quocunque Idiomate, aut quomodolibet etiam in ſcriptis euulgatos, vel in poſterum euulgandos, ſanctitas ſua omninò damnatos, & prohibitos eſſe, voluit, prout pręſenti decreto damnat, & prohibet.

Mandans, vt nemo cuiuſcunque gradus, & conditionis exiſtat, etiam ſpeciali ſeu ſpecialiſſima nota dignus libros prędictos, aut aliquem ex illis apud ſe retineat, aut legat, nec imprimere, aut imprimi curare, audeat, ſub cenſuris, & pœnis contra huiuſmodi delinquentes ſtatutis, ſed ſtatim à pręſentis decreti notitia, quicunque illos habuerit locorum Ordinariis, ſeu Inquiſitoribus conſignare, teneatur.

F I N I S.

ADDITIONES AD CONSVLTA THEOLOGICA, IVRIDICA, ET REGVLARIA:

PER

P. M. IOAN. BAPTISTAM DE LEZANA.

CONSVLTVM QVINQVAGESIMVM.

De Epiſcopis, Canonicis, & Beneficiatis.

SVMMARIVM.

VARIA dubia circa Epiſcopos, Canonicos, & Beneficiarios. num.1.
Dnbium primnm de Epiſcopo poſſidente quoddam Beneficinm. n.2.
Dubia circa illud. nnm.3.
Retentio talis Theſanraria cum Epiſcopatn illicita, & inualida. num.4.
Litera ſubreptitia, & obreptitia qua dicuntur.n.5.
Decretum Concilij Tridentini circa Beneficia. n.6.
Antiqniora alia. n.7.
Vitiatur gratia Beneficij non narrata qualitate.n.8.
Tacendo id quod exprimi debet, contigit ſnbreptio. num.9.
De conſuetudine Eccleſiarum Theſanraria eſt dignitas. num.10.
Sacra Rota deciſiones. num.11.
Quibus fundamentis id probatur. num.12.
Adminiſtratio cum Iuriſdictione eſt dignitas.n.13.
Contigit etiam ſubreptio non narrando qnod eſſet in Eccleſia Cathedrali. num.14.
Talis reticentia reddit ſnbreptitiam diſpenſationem. num.15.
Contigit etiam obreptio. num.16.
Etiam ſi Theſanraria non eſſet dignitas, ſed perſonatus. num.17.
Quid ſi non narrauit patrimonium. n.18.
Qnid de reſernatione Theſauraria cum reſeruatione fructuum. nnm.19.
Prohibitio per Bnllam Pij V. num.20.
An vt confidentialis Simonia. n.21.
Ex proœmio legis colligitur intentio diſponētis.n.22.
Verba Bnlla. num.23. & 24.
Per verba alij, *vel* aliis *qnid denotetur. n.25.*
Alia verba Bnlla. num.26.
Crimen confidentia. num.27.
Pœna Simoniæ confidentialis incurſa. n.28.
Qnid ſi litera ſint vitiata.n.29.
An renalidentur ex poſt facto. num.30.
De narratina facta. num.31.
De alia narratina. nnm.32.
In impetratione beneficij debet exprimi valor. n.33.
De reticentia qualitatis. num.34.
De ſtylo Curia, & conſuetndine. n.35.
An ceſſante cauſa diſpenſationis ceſſet diſpenſatio. num.36.
Qnid qnando habent tractum ſucceſſiuum. n.37.
Gratia reſeruationis frnctuum eſt exorbitans. n.38.
Quid quando aliqnid datur ex vna cauſa, & illa non ſequitnr. num.39.
Reſeruatio eſt odioſa. num.40.

Regula Cancellaria an iuuet Epiſcopum. n.41.
Excluditur à beneficio huius Regula. n.42.
Mala fidei poſſeſſor non praſcribit. n.43.
Regula illa loquitur de titulo beneficiali. n.44.
An loquatur de Beneficio vnito. num.45.
An poſſeſſori vigore concordia. num.46.
Non habet locum in penſionibus. n.47.
Nec in reſeruatoria fructuum. n.48.
An propter intruſionem Epiſcopi. n.49.
Verba ipſius Regula. num.50.
Vnde habeat originem. n.51.
Ratio ipſius. num.52.
An ſuffragetur Epiſcopo non reſidentia Theſaurariæ. num.53.
De decreto Concilij Tridentini. num.54.
Reſponſio ad iſta. num.55.
Diuerſorum diuerſum eſt iudicium. n.56.
An derogetur in decreto Concilij conſuetudinibus. num. 57.
Non ſuffragatur illi decretum Concilij. n.58.
Extenditur ad caſum immemorabilis conſuetudinis. num.59.
Quid Roma ſit ſtatutum. n.60.
Quando conſuetudo immemorabilis cenſetur ſublata. num.61.
Concilium derogat conſuetudini irrationabili. n.62.
Non conſtat quod hæc conſuetudo fuerit tolerata à Papa. num.63.
An potuerit conſuetudine introduci. n.64.
Videtur quod non. n.65.
Quid de non receptione talis legis. n.66.
Vſucapio triennalis an ſuffragetur. n.67.
Non videtur fauere. n 68.
Bona fides quid ſit. n.69.
Iſta reſeruatio nunquam valuit. n.70.
Diſpenſatio illa nullum parit commodum. n.71.
Neque reſignatarius poteſt retinere illam Theſaurariam. num.72.
Correlatiuo vno deſtructo, deſtruitur aliud. n.73.
An incurrerit pœnas Simoniæ. n.74.
An detur illi actio contra bona relicta. n.75.
Non fauet illi clauſula illa quomodo modo vacet. n.76.
Quid conſulendum dicto Reſignatario. n.77.
Dubium ſecundum. num.78.
Caſus illius ibidem.
Suppoſitio huius penſionis ſuper beneficium ſolum fit à Papa. num.79.
Ad illum pertinet bonorum Eccleſiæ libera adminiſtratio. num.80.
Debuit iuſta cauſa adeſſe. num.81.
An Epiſcopo competat facultas imponendi penſiones. num.82.
De qua penſione. num.83.
In quibus caſibus. n.84.
Attenditur ad ſtylum Curiæ. n.85.
Stylus Curiæ facit ius. n.86.
Quid ſi imponeretur penſio cum reſeruatione aſſenſus Apoſtolici. n.87.
Si conditio non adimpletur nihil dicitur actum. num. 88.
Si adimpletur, contractus abſolutus. n.89.
Contractus conditionatus non eſt proprie contractus. num. 90.
Neceſſaria erat cauſa ad imponendam penſionem. num.91.
Impoſitio penſionis eſt contra ius. n.92.
Præſumitur impoſita in fraudem ſi de cauſa non conſtat. num.93.
Nec ſufficiet aſſertio Epiſcopi. num.94.
Neceſſarius erat conſenſus Beneficiarij. n.95.
Quid ſi beneficium erat grauatum alia penſione. num.96.
Beneficium vltra vires grauari non debet. n.97.
Fieri deberet mentio alterius penſionis. n.98.
Eſſet ſoluenda perſona determinata. num.99.
Bulla Pij V. num.100.
Expenduntur aliqua. num.101.
Sententia Rotæ. num.102.
Ex alia Mileuitana. num.103.
Sententia Nicolai Garciæ. num.104.
Pœna Conſtitutionis Pij V. 105.
An Beneficiarius excuſetur. num.106.
Sententia Doctorum. num.107.108.& 109.
An poſſit redimi huiuſmodi penſio. n.110.
Videtur affirmatiuè reſpondendum, quia non fuit poſita abſolutè ſed conditionatè. num.111.
Clauſula reſeruationis reddit contractum conditionalem. num.112.
Contractus conditionalis pendet à conditione. n.113.
Deficiente conditione, deficit conditionatum. n.114.
Contractus cenſetur reſolutus. num.115.
Defectus conditionis habet oculos retro ad tempus diſpoſitionis. 116.
Varia axiomata ad intentum. n.117.& 118.
Redemptio penſionis nihil erat. n.119.
Ex variis axiomatibus iuris. n 120.121.& 122.
Simoniaca materia quænam ſit. n.123.
Non obſtat quod penſio eſſet accedente Papa conſenſu. n. 124.
Exemplum de alienationibus bonorum eccleſiaſticorum. num.125.& 126.
De contrahentibus ſponſalia, ſeu matrimonium. num.127.
In contractibus præſens rei ſtatus conſideratur. num.128.
Conditio ſi Papa diſpenſauerit cenſetur de iure impoſſibilis. num.129.
Applicantur hæc omnia ad intentum. num. 130. & 131.
An id quod Princeps concedere ſolet cenſeatur impoſſibile à Iuriſtis. n.132.
Papa cum concedit penſionem ab Epiſcopo impoſitam quomodò ſe gerat. n.133.
Doctorum ſententia. num.134.
Quid quando aliqui contraxerunt ſub conditione diſpenſationis Papæ. n.135.
Quid dicendum de tranſactione penſionis ex parte prætenſi penſionarij. n. 136.
E variis iuris axiomatibus. n.137.138.& 139.
Contractus claudicare non poteſt. num.140.
Talis contractus fuit nullus, & inualidus. n.141.
Fundamenta huius reſolutionis. num. 142. vſque ad 146.
Quid de confirmatione electionis vel præſentationis irrita. num.147.
Quæ procedunt ex erroneo fundamento corruunt. num.148.
Contractus ille fuit coactus, & meticuloſus. n.149.
Ac per conſequens irritus. n.150.
An Beneficiarius repetere poſſit pecunias prætenſa penſionario. n.151.
Nullum quod eſt, nullum parit effectum. n.152.
Contractus nullus nudam potuit parere obligationem. num.153.
Metum incutiens tenetur damna reſtituere. n.154.
Qui vi, vel fraude impedit, tenetur ad reſtitutionem. num.155.
Miniſtri Iuſtitiæ non facientes quod tenentur etiam. num.156.
Vicarij Epiſcoporum ſunt ipſorũ coadiutores. n.157.

Sententia

Sententia Doctorum. num.158. & 159.
Sic accepta inuoluntariè dantur. n.160.
Indebitum ſolutum repeti poteſt. n.161.
Præſertim quando eſt ſolutum dolo aduerſarij. n.162.
Gloſſa in l.2.§.ſolet quomodo intelligenda. n.163.
Soluuntur contraria. num.164.
Quid ſi Vicarius penſionarius poſſeſſionem impediret. num.165.
Poſſeſſio eſt aliquid facti non iuris. n.166.
Doctorum ſententia. num.167.
Quo ſenſu accipiendi. num.168. & 169.
Friuola ſolutio. num.170.
Donatio liberalis non præſumitur, niſi probetur. num.171. 172. & 173.
Error potiùs, aut ſtultitia præſumitur quam donatio liberalis. num.174.
Præſertim quando eſt in magnum præiudicium donantis. num.175.
Et quando apparet alia cauſa. n.176.
Dubium aliud de quibuſdam Beneficiatis nolentibus vti certis pluuialibus. n.177.
Non leuiter delinquerunt ſic facientes poſita conſuetudine in illa Eccleſia. n.178.
Contra conſuetudinem firmatam. n.179. & 180.
Et Romæ receptam. n.181.
Miniſtris Principis nefas eſt reſiſtere. n.182.
Auctoritas Eminentiſſ. Cardinalis in ea Eccleſia. num. 183.
Videtur fuiſſe ſcandalum, quod erat vitandum. num. 184. & 185.
Ac deliquiſſe contra reuerentiam debitam Canonicis. num.186.
Canonici ſunt membra nobiliora, & clerici primi gradus. num.187.
Canonicatus Collegiatæ in Romana Curia eſt dignior Canonicatu Cathedralis alterius Ciuitatis. num. 188.
Beneficiati ſunt veluti ſeruitores Eccleſiæ. n.189.
An præfati Beneficiati cenſeri deberent periuri. num. 190.
Malitia periurij. num.191.
Beneficiati non habent ius capitulandi niſi, &c. num. 192.
Solum Canonici niſi in certis caſibus. num.193.
Declaratio S.Congregationis. num 194.
Signa Eccleſiæ Collegiatæ. n.195. & 196.
Saltem non poſſent facere ſtatutum contra Eccleſiæ ſtatuta. num. 197.
Rationabile eſt quod Canonici vtantur diuerſis pluuialibus. num.198.
Corrigendi dicti Beneficiati ab Eminentiſſ. n.199.
Ex conceſſione Henrici III. & Gregorij XIII. n.200.
De benignitate & clementia Eminentiſſ. quid credendum. 201.
De rigore Iuris quid. num.202. & 203.
An inciderint in excommunicationem Bullæ Cœnæ. num.204. & 205.
Eccleſia Collegiata quæ ſit. num.206.
Eccleſia multiplex. num 207.
Baptiſmalis quæ. num.208.
Cathedralis in qua Epiſcopus præſidet. n. 208.
De aliis Eccleſiis à n. 209. vſque ad 213.
Eccleſia Collegiata quomodo probetur. n.214.
Per exercitium actuum arguentium Collegium. num. 215.
Per actum qui non conſueuerit fieri, niſi Collegialiter. num. 216.
Si Clerici exerceant iura ſpectantia ad Collegium. num. 217.
Quis numerus requiratur. num.218. & 219.
An à ſolo Papa erigi valeat. num.220.
DD. negatiuam partem tuentes. num.221.
Nicolai Garciæ ſententia. num.222.
Quæ ſit Collegiata inſignis. num.223. & 224.
Præcedit omnes alias. ibid.
Quæ ſtipendia Miſſarum recipere poſſint. n.225.
Non poſſunt recipere alia. num. 226.
Ratio huius ſententiæ. num.227.
Teſtatoris mens attendenda. num.228. & 229.
S.Congregationis declaratio. num.230.
Quid ſi fundator expreſſe declarauit contrarium. num. 231.
Diuerſum quid eſt celebrare, & applicare Miſſam. num.232.
Quid de conſuetudine quantum ad hoc. n.233.
Parem vim habet cum lege. n.234.
Eſt interpretatiua contractuum n.235.
Sententia cuiuſdam authoris. n.236.
De Canonicis non cantantibus in choro. n.237.
Peccare aliquando etiam grauiter. n.238. & 239.
Ex ſacris Canonibus. n.240 241. & 242.
Ex Conciliis. num. 243. & 244. & 245.
Quia peccant contra Religionem. num 246.
Et peccato ſcandali. num.247.
An peccent mortaliter confabulantes. n.248.
Propter irreuerentiam. num.249.
Declaratio S.Congregat. num.250.
An poſſint accipere diſtributiones. num.251.
Conceduntur ob præſentiam, & aſſiſtentiam moralem. num.252.
Præſentia materialis, & corporea. n.253.
Exemplum de audientibus Miſſam. num.254.
DD. ſententia. num.255.
An excuſet conſuetudo. num.256. & 257.
An adſit talis conſuetudo. num.258.
Quas conditiones debet habere. num.259.
An pro caſu quo adſit ſtatutum in contrarium. num. 260. & 261.
An quoad totas diſtributiones. num.262.
Pœna culpæ debet commenſurari. num.263.
S.Caroli Borromæi Pia admonitiones. num.264.
Dubium aliud. num. 265. & 266.
Simonia facit infamiam facti. num. 267.
Reddit irregularem. num.268.
Etiam per inquiſitionem. num.269.
Infamia debet eſſe apud plures, & graues perſonas. num.270. & 271.
An comprehēdat hunc clericū. n. 272. 273. & 274.
Dubium ſextum. n. 275.
Caſus. n. 276.
Difficultas, in quo eſt. n. 277.
Si conſtat fuiſſe hoc onus in illa Eccleſia. n. 278.
Si non conſtat. n. 279.
Fundamentum primæ partis. n. 280.
Declaratio S.Congregationis. n. 281.
Per hanc vnionem tranſierunt emolumenta Eccleſiæ vnitæ in aliam Eccleſiam. n. 282.
Debent etiam tranſiiſſe incommoda. n.283.
Epiſcopus qui non ſentit onera, non debet habere emolumenta. n. 284.
Si Eccleſia illa erat grauata ex voluntate, &c. num.285.
Papa an cenſeatur derogaſſe. n. 286.
Non eſt vnde oriatur hæc obligatio. n.287.
Quia de illa non conſtat. n.288.
Melior conditio poſſidentis. n. 289.
Obligatio eſt inſtar legis, aut præcepti. n.290.
Non ligat ante promulgationem. n. 291.
Non oritur ex vnione. n.292.
Si non eſt expreſſa cenſetur omiſſa. n. 293.

*Iuris axiomata. n.*294.
Mens Papæ in Bulla vnionis. n. 295.
Nemo grauari debet duplici onere. n. 296.
Obligationes celebrandi, & applicandi Miſſas ſunt diuerſæ. n. 297.
*Aliqui tenentur celebrare, & non applicare alicui in particulari. n.*298.
*Id dicitur eſſe in aliquibus Eccleſiis. n.*299.
*Hoc indicatur à Papa in dicta Bulla. n.*300.

IESVS MARIA.

De Epiſcopis, Canonicis, & Beneficiariis.

1 VAria dubia mihi propoſita ad Epiſcopos, Canonicos & Beneficiarios ſpectantia ſub hoc conſulto claudere placuit.

DVBIVM PRIMVM.

2 D. Epiſcopus N. qui poſſidebat beneficium Theſaurariam nuncupatam, cum fuiſſet promotus ad Epiſcopatum, obtinuit à Pontifice diſpenſationẽ retinendi ſupradictam Theſaurariam, quam poſt tres annos reſignauit ad fauorem certæ perſonæ, cum reſeruatione omnium fructuum quoad vixerit, quam diſpenſationem obtinuit ſub narratiua, quod huiuſmodi Theſauraria eſſet beneficium reſidentiam non requirens quodque nullas percipere conſueuit diſtributiones quotidianas, tacita qualitate, quod eſſet dignitas in Cathedrali, quæ diſpenſatio, & fructuũ reſeruatio emanarunt ſub cauſa conſeruandi ſtatum Epiſcopalem, ſecundum illius exigentiam, qua à pluribus annis non indiguit. Ideo dubitatur, an dicta reſeruatio fructuum à principio valuerit, & quatenus ſic, an adhuc duret.

Reſponſio.

3 PLura in hoc facto includuntur, ex quorum enucleatione reſolutio quæſiti penſanda eſt. Primum de retentione huiuſmodi Theſaurariæ ab Epiſcopo, cum ad Epiſcopatum fuit promotus, an valida fuerit. Secundum an reſignatio ipſius ad fauorem tertiæ perſonæ cum reſeruatione fructuum, quoad vixerit, valida etiam aut licita fuerit. Tertium de narratiua illa, quod Theſauraria eſſet beneficium non requirens reſidentiam, & quod nullas perciperet diſtributiones an viriauerit diſpenſationem Papæ. Quartum, quod tacuerit Epiſcopus illam qualitatem, quod eſſet dignitas Eccleſiæ Cathedralis, an ſcilicet huiuſmodi reticentia vitiauerit diſpenſationem. Quintum quod diſpenſatio, & fructuum reſeruatio emanauerint ſub cauſa conſeruandi ſtatum Epiſcopalem ſecundum illius exigentiam, poſito quod à pluribus annis citra iam ceſſauerit. Sexto an ſaltem præſumpta diſpenſatio cum regula *de triennali poſſeſſione* ſuffragari poſſit D. Epiſcopo, poſito quod per triennium, & vltra, potitus fuerit fructibus D. Theſaurariæ illi dàtis à reſignatario. Septimò an immemorabilis conſuetudo non reſidendi, niſi pro libito ſuæ voluntatis ipſi ſuffragetur.

4 Et quod primum attinet, reſpondendum videtur retentionem talis Theſaurariæ cum Epiſcopatu illicitam, & inualidam fuiſſe. Ratio eſt, quia omnia beneficia vacant per adeptionem Epiſcopatus, *cap. cum in cunctis* §. *cum vero de elect.* Vbi Panormitanus *n.* 3. & Sanchez *conſil. moral. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 30. *num.*1. & diſpenſatio illam retinendi cum Epiſcopatu, fuit inualida, & illegitima, vtpotè facta per literas vitiatas ſubreptione, & obreptione. Vt enim dixi *tom.*4. *meæ ſummæ verbo litteræ Apoſtolicæ n.* 3. ex Iaſone, Graffio, & Layman, quod etiam alij ſequuntur communiter, Literæ *ſubreptitiæ* illæ dicuntur, quæ impetrantur exprimendo falſitatem, ſeu tacendo veritatem, ſeu illa quæ ius, & ſtylus Curiæ exprimi iubent. *Obreptitiæ* verò illæ, quæ impetrantur ſupplicato Papa ſic inuolutè ſub inuolucro verborum, vt non perceperit veritatem. Hæc porrò omnia in præſenti impetratione contigiſſe conſtat. Nam primò ſubreptio contigit exprimendo, quod Theſauraria illa eſſet beneficium reſidentiam non requirens, quod eſt falſum. Non ſolum, quia cum ea 5
ſit de primariis officiis Eccleſiæ, adeo vt *c.* 2. *de offic. cuſtod.* Cuſtòs (ideſt Theſaurarius, vt habent Azor. *tom.* 2. *inſtit. mor. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 16. *q.*8. & Barboſa *in dict. c.* 2. *de offic. cuſtod.*) Archidiaconus, & Archipresbyter, vocentur *tres Eccleſiæ columnæ*, & *meliores, & ſanctiores*, vtique reſidentiam petit, ipſo etiam iure naturæ dictante, *vt* ſicut *eo cap.* dicitur, *nulla negligentia in S. Dei Eccleſia videatur:* ſed etiam 6
quia Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 24. *de Reformat. cap.*12. generaliter pro omnibus huiuſmodi beneficiis hæc ſtatuit. *Praterea obtinentibus in iiſdem Cathedralibus, aut Collegiatis dignitates, Canonicatus, prabendas, aut portiones non liceat vigore cuiuſlibet ſtatuti, aut conſuetudinis vltra tres menſes ab eiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe, ſaluis nihilominus earum Eccleſiarum conſtitutionibus, quæ longius ſeruitij tempus requirunt, alioquin primo anno priuetur vnuſquiſque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam præbendæ, ac reſidentiæ fecit ſuos, quod ſi iterum eadem fuerit vſus negligentia priuetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit: Creſcente verò contumacia contra eos iuxta ſacrorum Canonum conſtitutiones procedatur.* Cui iuri cohærent alia antiquiora, & plures ſummorum Pontificum conſtitutiones, quæ 7
poſtea emanarunt: itaut quæcunque conſuetudo etiam immemorialis nullo modo excuſet à reſidentia in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus, ſicut atteſtantur reſolutum Nicolaus Garſia *de beneſ. p.* 3. *cap.* 2. *n.* 197. Armendariz *in addit ad recopil. leg. Nauar. lib.* 2. *tit.* 23. *n.* 20. Sanctarellus *var. reſol. q.* 4. *n.* 33. Vitiari autem gratiam beneficiis non narrata qualitate ipſius, quod requireret reſidentiam, colligitur 8
ex Menochio *lib.* 2. *de arbitr. caſu* 201. *num.* 24. Caſtro Palao *tom.* 2. *tract.* 13. *diſp.* 2. *pun.* 31. §. 4. *num.*14. referente Azorium, & Sanchez.

Contigit etiam ſubreptio (alij vocant obreptionem) tacendo id quod ſecundum ius, & 9
ſtylum Curiæ exprimi deberet, ſcilicet, quod talis Theſauraria eſſet dignitas in Cathedrali Eccleſia. Vere enim dignitas eſt, vel pro dignitate computatur. Etſi enim de iure communi dignitas non ſit, ſed officium Eccleſiaſticum, vt tradunt Rebuffus *in praxi tit. ſecul. beneſ. n* 9. Petrus Gregorius *ſyntagm. iuris lib.*15. *c.* 39. Antonius

Antonius Fabric. *de re beneſ. tit. de beneſ. cum dignit. num.* 59. De conſuetudine autem, & omnium ferè Eccleſiarum Cathedralium ſtatutis, inter dignitates refertur vt per Abbatem *in cap.de multa num.*23. *verſ. ſecus de præbend.*
11 tenẽt. Azor. *inſtit.moral. lib.*3. *cap.*13. *q.*1.4.*&* 5. *ante fin.* Rota in Pampilonen. *Theſaurariæ* 23. Ianuarij 1617. coram Coccino, & latè in Taurin. in *Theſaurariæ* 15. Maij 1520. coram Buratto inter eius impreſſas deciſ. 473. ex n.5. & Barboſa *de Canonicatibus c.*4.*n.*35. Pon-
12 derans ex d. Rota coram Buratto probari Theſaurariam eſſe dignitatem, primo ex ſolutionibus, tam Apoſtolica, quam ordinaria auctoritate factis, de illa tanquam tertia dignitate. Secundo, ex declaratione Capituli, viſione Bullæ erectionis Theſaurariæ, & aliis iuribus in protocollis Capituli exiſtentibus. Tertio, ex pluribus actibus, & functionibus capitularibus factis, videlicet conuocatione Capituli. Quarto, communi reputatione nedum Capituli, ſed etiam aliorum penes quos communiter habita fuit pro dignitate, quam reputationem ponderauit Rota. *deciſ* 518. *num.*2. & magis in ſpecie eadem Rota *deciſ.* 29. *num.*3. *p.* 2. *recent.*
13 Et ſanè cum ſit adminiſtratio cum iuriſdictione, in quo conſiſtit natura dignitatis, vt dixi *tom.*2. *ſumm. c.* 13. *num.* 2. negari non poteſt, quin verè dignitas ſit. *Cap. cum acceſſiſſent de conſtit.* ibi Innoc. Hoſt. Abb. & Dec. & tenet. Gonzal *gloſſ.*5. §.11. *num.*3. Azor *tom.* 2. *lib.*3. *cap.*16.*q.*6.

Tertio contigit ſubreptio, ſeu vt alij vo-
14 cant, obreptio reticendo quod talis Theſauraria eſſet in Eccleſia Cathedrali. Huiuſmodi enim qualitas etiam eſt exprimenda; nec ſufficit nomen generale beneficij, quia ſub nomine beneficij in mandatis ambitioſis non venit beneficium in Cathedrali ſitum, *cap. quamuis* 1. *de præben. in* 6. Menoch. *ſupr. num.* 73. Caſtrus Palaus *ſupr. num.*13.
15 Si autem dignitas eſt, & in Cathedrali Eccleſia, vt ſupponitur, certè reticentia talis qualitatis reddit ſubreptam impetrationem literarum, in quibus Epiſcopus diſpenſabatur, vt poſſit illã retinere ſimul cum Epiſcopatu. Etenim, quando illud reticetur, quod ſi fuiſſet expreſſum, Papa iudicio prudentum. vel non conceſſiſſet gratiam, vel non eodem modo, tunc contingit ſubreptio. Prout latè Sanchez *lib.* 8. *de matrimon. diſp.* 21. *num.* 13. Garzia *de beneficiis part.*6. *c.*2. *num.*200. Theſaurus *in prax. part.* 2. *verbo gratia c.*8.§. *limita quod.*
16 Ex quibus etiam infertur contigiſſe in impetratione huius gratiæ, etiam obreptionem, quæ vt dixi, tunc contigit, quando Papa ſupplicatur obſcurè, & cum æquiuocatione, ſeu inuolucro verborum, non clarè, & diſtinctè, ita vt Pontifex intelligat naturam, & qualitatem rei, quæ ab ipſo petitur, & conditiones perſonæ, pro qua petitur. Nihil autem obſcurius eſſe potuit, quam rei, quæ poſtulabatur qualitates celare & non vera pro veris ſupponere.
17 Hoc autem contigit, etiam caſu dato, quo Theſauraria non ſit *dignitas, ſed perſonatus*; nam cum ſit talis qualitatis, vt ratione ipſius Theſaurarius habeat gradum, & locum honorificum in choro, conſeſſu, Comitiis, & ſuffragiis ferendis, vt habet Azor. *d.c.*16. de quo latè Sebaſtianus Ceſ. *in relect. de Eccleſiaſtica Ierarchia q.*2. *proœm.*§.5. proculdubio exprimenda erat Papæ, vt ſciret gradum gratiæ, quæ ab ipſo poſtulabatur.

Contingere etiam poterat prædicta ſubreptio, 18
ſeu obreptio, ſi D. Epiſcopus non narrauit patrimonium, ſi quod habebat, præter dictam Theſaurariam, præcipuè ſi ad titulum dicti patrimonij fuit ordinatus. Tunc enim tale patrimonium loco beneficij ſubrogatur: ita vt quemadmodum ſi aliud beneficium haberet, illud deberet exprimere, ſic ſi habebat patrimonium. Azor *ſupra lib.*6. *cap.*33. *quæſt.*8. Caſtrus Palaus *ſupra num.*9.

Quoad ſecundum de reſignatione d. The- 19
ſaurariæ cum reſeruatione fructuum, cum non ſatis exprimatur in caſu an facta fuerit auctoritate Apoſtolica, reſpondendum, quod ſi ea facta eſt ſine Papæ diſpenſatione proculdubio valida, aut licita eſſe non potuit, ſed potius Simoniaca. *Ca. quam pio* 1.*q.*2. *cap. fin. de pactis*, maximè ex Pio V. in Bulla *intolerabilis*, quæ extat *tom.* 2. *Bullarij*, inter conſtitutiones huius Pontificis *num.*85. & quam ad verbum referunt Quaranta in *ſumma Bullarij verbo ſimonia*, & Nauarrus *in Man.c.*23. Etenim vna ex actioni- 20
bus, quæ ibi ſub grauiſſimis pœnis prohibetur, vt ſimoniaca, eſt reſignatio beneficij, vt *illius fructus, vel eorum pars alij, vel aliis concedantur.* Vbi nomine *alij* etiam intelligitur ipſe reſignans, vt habent Salzedo *ſuper practicam Bernardi Diaz cap.* 91. Rodriguez *tom.* 2. *ſumm. cap.*56. *num.*7. Sanchez *conſil. mor. lib.*2. *cap.*3. *dub.*34. *num.*9. Imo vt Simonia confidentialis, 21
vt rectius putant Corduba, Rodriguez, Salzedo, Maſcardus, & Maiolus, quos affert Sanchez *ſupra num.* 11. ac etiam Suarez *lib.*4. *de Simonia cap.*43. *num.*7. Garzia *de Beneficiis part.*11. *cap.*3. *num.*194. Caſtrus Palaus *tom.*3. *de Simonia diſp.* 3. *punct.*18. *num.*6. contra Vgolinum, Menochium, & Leſſium apud eundem Caſtrum; imo & contra Sanchez *ſupra.* Nec leuibus funda- 22
mentis hoc aſſertum nititur. Primum id eſt, quia ex proœmio legis, ſeu diſpoſitionis colligitur cauſa finalis, & intentio diſponentis. *l. fin.ff. de hæred. inſtit.* & docent Nauar. *Summ. lat.cap.*23. *num.*109.§. *quod autem* Gomez *reg. de Annali poſſeſſ. q.*1. Mandoſius *reg.*9. *Cancell.q.*5. *num.*3. Gutierez *lib.*1. *pract. q.* 89. *num.* 5. *&* 6. At Pius quintus in proœmio dicti motus proprij ſignificans mala, quæ ex Simonia confidentiali, quam ibi ponit, ſequuntur, dicit. *Beneficia in alios deponunt, & in pleriſque fructus, ipſorum, aut eis miniſtrantur, aut quibus ipſi ſtatuunt, alij vt beneficia infantibus, aut aliis naſcituris aſſerunt, facto interdum circuitu retroceſſionis cum re-* 23
ſeruatione fructuum; alij aliis beneficia dari procurant, vt de illis poſtmodũ ad libitum ſuum diſponatur, fructus etiam percipiẽtes illorũ. Vbi ſæpius repetit, quando eidem fructus reſeruantur. Secundum quia in fine motus proprij inter coniecturas, quibus ſimoniaca confidentia probatur, ponit hanc Pius quintus, quando reſignans poſt fa- 24
ctam reſignationem, & acceptam ab alio beneficij poſſeſſionem, adhuc percipit fructus. Tertiũ, quia ſi reſignare cum pacto, vt det alij fructus eſt ſimonia cõfidentialis; ergo & cum pacto dandi eidem reſignanti fructus, eadem enim videtur ratio. Quartum, quia vt dixi per illa ver- 25
ba *alij*, vel *aliis* non debet reſignans excludi,

imo

26 imò potiùs debet comprehendi : cum enim ibi
loquatur Pontifex de accipiente beneficium, vt
conſtat ex illis verbis : *ſi quis quacunque authori-
tate Eccleſiam, vel monaſterium &c. receperit , &
fructus, vel eorum pars alij, vel aliis conferantur, vel*
27 *penſiones ſoluantur , ex eiſdem hac confidentia cen-
ſeatur* : Reſignans autem alius eſt à recipiente.
Ergo ſi recipiens promittit illi ſoluere penſio-
nem, vel fructus pro reſignatione facta, hoc
crimen confidentiæ cenſetur commiſiſſe.

28 · Conſequenter etiam incurſæ erunt pœnæ ſi-
moniæ confidentialis, quæ prout Caſtrus Pa-
laus *ſupra pun.* 25. *n.* 8. ſunt ſequentes : Prima,
excommunicatio Papæ reſeruata tam dantibus,
quam accipientibus. Secunda Epiſcopis, & col-
latoribus interdictum. Tertia, reſignatio, & col-
latio beneficij nulla Quarta inhabilitas ad idem
& alia beneficia obtinenda. Quinta, reſeruatur
illud beneficium, in quo hæc ſimonia eſt com-
miſſa ſedi Apoſtolicæ, ita vt ordinarius non
poſſit in illius prouiſione ſe intromittere. Sexta,
fructus malè percepti Cameræ Apoſtolicæ ap-
plicantur. Septima priuat committentem om-
nibus beneficiis, & penſionibus antea obtentis,
& inhabilitatem inducit ad alia obtinenda. De
quibus pœnis, & ipſarum intelligentia ipſe
Palaus, & Sanchez relati.

29 Si portò ex reſignatio facta eſt ex Papæ di-
ſpenſatione, oportet quod literæ hanc gratiam
concedentes vitiatæ non fuerint ſubreptione,
aut obreptione de qua circa primum punctum
dixi; alias nullæ erunt, & nullius valoris, prout
ex *cap. ad aures cap. conſtituius , cap. ſuper literis
de reſcript.* & *cap. vlt. de fil. Presbyter. in* 6. Graf-
fio, & Laymano dixi *tom.* 4. *ſumm. verb. litera
Apoſtolica n.* 4 Vbi etiam ex Sanchez, Laymano,
& Theſauro, etiam ſi ſurreptio, vel obreptio per
30 ignorantiam, & bonam fidem contigerit, quia
hoc non eſt pœna, ſed defectus voluntatis Pa-
pæ. Nec reualidatur, aut ſanatur vitium per
cauſam falſam expreſſam ex poſtfacto verifica-
tam. Theſaurus *in praxi par.* 2. *verbo gratia c.* 8.
§. amplia quod ſi gratia.

31 Circa tertium, quod attinet ad illam narra-
tiuam de Theſauraria illa quod non requireret
reſidentiam, iam eſt dictum circa primum pun-
ctum, id eſſe falſum, at perindè narrationem il-
lius reddidiſſe literas Papæ ſubreptitias, & con-
32 ſequenter vitioſas, & inualidas, iuxta modo di-
cta Idem dicendũ de alia narratiua, quod ex illa
Theſauraria nullæ perciperentur diſtributiones
quotidianæ, poſito quod perciperentur ; non
ſolum quia Pontifex diuerſum iudicium de illa
formaret in vtroque caſu, & ita poſſet, vel non
cócedere diſpenſationem ad illam retinendam,
& reſignandam; vel alio modo, aliaue limitatio-
33 ne concedere *argum. cap. cui de præbend. in* 6. Et
quia in impetratione beneficij, ſecundum Re-
gulas Cancellariæ, valor illius exprimi debet,
eſto quod iure communi id non requiratur.
34 Menochius, *de arbitr. lib.* 2. *caſ* 201. *n.* 78. Ca-
ſtrus Palaus *tom* 2. *Tract.* 13. *diſp.* 2. *punct.* 31.
§ 4. *n.* 16. Conſtat etiam ex dictis quid dicen-
dum ad quartum punctum de reticentia illius
qualitatis. Generaliter enim loquendo in im-
petratione diſpenſationis non ſolum exprimen-
da ſunt ea quæ iura iubét exprimi, ſed & ea quo-
que quæ ſecundum ſtylum Curiæ aut conſuetu-
35 dinem exprimi debent. Cum ſtylus Curiæ fa-
ciat ius *cap. quam graui de crim. falſ.* & conſue-
tudo pro lege obſeruanda ſit. *l. minimè ff. de le-
gib.* Maſcardus, Decianos, Menochius, Gutiertez,
Flaminius, & Suarez, quos refert & ſequitur P.
Diana *p.* 8 *tract.* 3 *reſol.* 50.

Portò circa quintum, quamuis probabilis vi- 36
deatur ſententia multorum dicentium, ceſſante
cauſa diſpenſationis, non ceſſare ipſam diſpen-
ſationem, prout tenent aliqui, quos refert San-
chez *lib.* 8. *de matrim. diſput.* 30. *n.* 13. alij quo-
que quos refert, & ſequitur P. Diana *p.* 8. *tract.*
3. *reſol.* 24. quia tamen probabilior & ſecurior
eſt contraria, quam cum multis aliis tenet San-
chez *ibidem n.* 14. Amicus *tom.* 5. *diſput.* 6. *ſect.*
10. *num.* 173. Portellus *in reſponſionibus moral.
tom.* 2. *caſ.* 49. *num.* 19. ſpecialiter Gonzalez
ſup. Regul. 8. *Cancellar. gloſ.* 13. *n.* 67. Vbi quod
ceſſante cauſa reſeruationis ceſſat reſeruatio ip-
ſa, ideo conſulenda eſt D. Epiſcopo. Eo præ-
ſertim quod quando diſpenſatio, & eius cauſa 37
habent tractum ſucceſſiuum, nec finiuntur vni-
ca actione, tunc ceſſante cauſa, ceſſat etiam di-
ſpenſatio, vt rectè Suarez *lib.* 6. *de legib. c.* 20. *n.*
18. & Theſaurus, *in prax. p.* 1. *c.* 20. *differentia* 9.
eo quod ſi talis diſpenſatio per modum vnius
concipiatur, re tamen vera eſt multiplex, & vna-
quæque propriam cauſam ſuo tempore requirit,
& ita ea ceſſante, ceſſat etiam diſpenſatio. Sicut
ceſſaret in caſu in quo Papa diſpẽſaret cũ aliquo
ratione infirmitatis, ne ieiunaret, aut quod co-
mederet carnes, aut ne recitaret officium diui-
num, ſi poſtea ſic diſpenſatus ſanitatem inte-
grè recuperaret. Ad quod accedit, quod cum 38
gratia reſeruationis fructuum ſit valdè exorbi-
tans, & non ſolita concedi, niſi DD. Cardina-
libus, excepto quando occurrit magna aliqua
cauſa (Pariſius de *reſignat. lib.* 6. *q.* 4. *n.* 34.) ſtri-
ctè eſt explicanda, vt minus lædat ius commu-
ne, obligans ad ſui obſeruantiam : nec creden-
dum Papam diſpenſantem aliter voluiſſe. Eo
quoque quod quando aliquid datur ex vna cau-
ſa, ſi illa non ſequatur, reuocatur, *l.* 1. *ff. de* 39
condict. cauſa data. Quia cauſa eſt proxima con-
ditioni, ita vt ſicut neceſſe eſt purificare condi-
tioné, ſic & cauſam. Barboſa *in axiomat. iur. axiom.*
40. poſt alios. Præſertim quia reſeruationem
eſſe odioſam quia detrahit iuriſdictioni ordina- 40
rij, ex pluribus probat Gonzalez *ſup. Regul.* 8.
Cancellar. §. 6. *procem. n.* 6. & 12. Etiam ſi ſit
per vim legis generalis, & in corpore iuris clau-
ſa. *ibidem n.* 12.

Multominus iuuat D Epiſcopum Regula 41
Cancellariæ *de triennali poſſeſſione*, qua cauetur,
quod qui *pacificè aliquod Beneficium abſque ſimo-
niaco ingreſſu, vel intruſione per triennium poſſedit
præſcribat contra actionem cuiuſlibet impeditores.*
Et ſi enim Regula iſta procedat non ſolum in
foro externo, ſed etiam interno prout contra
Couarr. Molinam, Turrian. & Caſtrum Palaum,
& alios tenent Leſſius, Azorius, Sanchez, Garſia,
Hurtadus, Tannerus, & D. de Lugo, quos refert,
& ſequitur Diana *q.* 9. *tract.* 8. *reſol.* 67. nihilo- 42
minus multa ſunt propter quæ D. Epiſcopus
excluditur à beneficio huius Regulæ. Primò
quidem, quia ipſe non videtur poſſeſſor bonæ
fidei, ſed malæ fidei, eo quod ſciens, & pru-
dens diſpenſationem ſibi conceſſam inualidam
fuiſſe, ea vſus eſt, & communis ſententia tenet
cum Tannero, Dicaſtillo, Becano, Reginaldo,
Laymau, Hurtado, Sanchez, & aliis, quos ſe-
quitur Diana ſupra. poſſeſſorem malæ fidei non
iuuari

43 iuuari hac Regula. Præſertim cum Regula generalis illa ſit, quæ habetur in 6. quod malæ fidei poſſeſſor non præſcribit, & hæc Regula etiam in ſpiritualibus procedat, vt benè gloſſa *cap. contingit de dolo & contum. verb. Conſtituatur.* De quo plura piè, & doctè Genuenſis *in practicabilibus q.* 62. Secundò, quia eſto admitti poſſet oppoſitam ſententiam negantem eſſe neceſ-
44 ſariam bonam fidem, eſſe probabilem, prout docuerunt Emanuel Sa (etſi correctus à Magiſtro ſacri Palatij) Couarruuias, Palaus, Ludouicus Gomez, imò & Eminentiſſimus de Lugo relati ab eodem Diana, nihilominus cum Regula ipſa loquatur expreſsè de titulo beneficiali, ſeu de vero titulari, non iuuat Epiſcopum, qui purus & merus reſeruatarius fructuum eſt ſine officio, ſeu adminiſtratione ſpirituali. Pariſius *ſupra n.* 44. Theſaurus *in prax. p.* 1. *cap.* 32. *q.* 5. Genuenſis *ſupra*. Et ſanè ſi hæc Regula
45 *de triennali* non habet locum in Beneficio vnito, quia iam eſt extinctum, & non entis nullæ ſunt qualitates, *l. eius ff. ſi cert. pet.* Gomez *in d. Regul. de trienn.* 98. *n. fin.* Mandoſius *ibidem* 9. 14. Caputaquenſ. *deciſ.* 339. *par.* 3. Gonzalez *ſup Regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 5 §. 7. *n.* 8. multo minus procedet in mero reſeruatario fructuum, cum reſeruataria iſta nec ſit, nec fuerit vnquam beneficium, de quo ſolum loquitur Regula *de triennali.* Præterea ſi eadem Regula non ſuffra-
46 gatur poſſeſſori vigore concordiæ, cui contrauenit, vt fuit reſolutum in vna Placentina *Decanatus* 21. Ianuarij 1597. coram Peña vt habet idem Gonzalez *ſupra gloſſ.* 27. *n.* 8. nec ſuffragabitur ei, qui pluribus aliis legibus contrauenit. Maximè, quia ſi hæc Regula non habet locum in penſionibus, ita vt illas per trien-
47 nium non ſoluens non iuuetur ipſa, prout docent Rebuffus *de pacifica poſſeſſ. n.* 91. Gomez *de Regul. trienn q.* 50. & Sanchez *lib.* 2. *conſil. moral. c.* 1. *dub.* 29. *num.* 12. multo minus habebit locum in reſeruataria pura fructuum, quæ magis diſtat à beneficio, quam penſio. Tertio quoque quia ipſamet Regula videtur excluſus D. Epiſcopus, ſiquidem excluditur in ipſa, qui
48 beneficium ſimoniaco ingreſſu poſſedit, in hanc autem reſeruatariam videtur ingreſſum fuiſſe Epiſcopum, ſimoniacè, ſimonia quidem confidentiali, quæ, vt dixi in ſuperioribus, committitur ab eo qui renunciat ſine legitima Papæ licentia aliquod beneficium alicui cum reſeruatione fructuum, prout contigit in præſenti in reſignatione d. Theſaurariæ per literas ſubrep-
49 titias, aut obreptitias, vt dictum eſt. Quarto, quia poterit aliquis exiſtimare D. Epiſcopum cenſeri debere vt intruſum in huiuſmodi reſeruatariam; ſiquidem non eſt ingreſſus in eam legitimè, ſeu per collationem, aut prouiſionem legitimam, ſed nullam, & inualidam ob ſubreptionem, aut obreptionem; Regula autem *de triennali* excludit huiuſmodi intruſos. Gomez *in d. Regul. de trienn. q.* 47 & 48. Coſmas *in pragmat. ſanction tit. de pacific poſſeſſ.* Sanchez *ſupra dub.* 34. Theſaurus *in prax par.* 2. *c.* 1. licet hoc non videatur ſubſiſtere, quia Regula loquitur de intruſo in beneficium, iſta autem reſeruataria beneficium non eſt, vt dixi.

50 Quia verò plura ex dictis melius intelligi poſſunt, ſi afferantur verba ipſius Regulæ *de trienn.* quæ eſt 33. inter Regulas Cancellariæ, eam hic placet referre. *Si quis quæcunque Eccleſiaſtica beneficia qualiacunque ſint abſque ſimoniaco ingreſſu ex Apoſtolica, vel ordinaria collatione, vel electione, & electionis huiuſmodi confirmatione, ſeu præſentatione, & inſtitutione illorum, ad quos beneficiorum huiuſmodi collatio, prouiſio, electio, & præſentatio, ſeu qualis alia diſpoſitio pertinet, per triennium pacificè poſſiderit, dummodo in beneficiis, ſi diſpoſitioni Apoſtolicæ ex aliqua reſeruatione generali in corpore iuris clauſa, reſeruata fuerint, ſe non intruſerit ſuper eiſdem beneficiis taliter poſſeſſis moleſtari nequeat. Nec non impetrationes de beneficiis ipſis ſic poſſeſſis factas irritas, & inanes cenſeri debere decreuit, antiquas lites ſuper illis motas penitus extinguentes.* Hæc porrò Regula ortum ha- 51
buit ex quodam decreto Concilij Baſilienſis, *ſeſſ.* 21. Vbi ſic. *Quicunque non violentus, ſed habens coloratum titulum pacificè, & ſine lite prælaturam, dignitatem, beneficium, vel officium triennio proximo hactenus poſſedit, vel infuturum poſſidebit, non poſſit poſtea in petitorio, vel poſſeſſorio à quoquam etiam ratione iuris nouiter impetrati moleſtari, excepto hoſtilitatis caſu, vel alterius legitimi impedimenti, de quo proteſtari, & illud intimare* 52
teneatur. Ratio autem tum decreti Concilij, tum huius Regulæ *de triennali eſt*, non ſolum propter vitandas lites in materia beneficiorum, ſed etiam ad puniendum negligentiam non reclamantium contra iniuſtos poſſeſſores illorum. Gomez *de Regula trienn. q.* 28. Sanchez, *ſupra dub.* 20.

Vnum tamen, & ſeptimum ex adductis, 53
ſtare videtur pro D. Epiſcopo, ex quo plura ex iis, quæ adducta ſunt corruere apparent. Illud autem eſt, quod, vt ſupponitur, Theſaurarij, qui pro tempore d. Theſaurariam obtinuere, nunquam in ea Eccleſia reſidentiam fecere, niſi iuxta arbitrium voluntatis eorum: ex quo videtur ſequi conſuetudine immemorabili introductum fuiſſe, vt tales Theſaurarij non teneantur 54
reſidere: eo præſertim quod Concilium Tridentinum loco illo relato *ex ſeſſ.* 24. *c.* 12. nihil faciat ad intentum, cum & ſi præcipiat talem reſidentiam cum derogatione conſuetudinum in contrarium, non tamen derogat conſuetudinibus immemorabilibus, quibus non derogatur, niſi expreſſa mentio de illis fiat: ex quo etiam corruere videntur ea quæ dicta ſunt de ſubreptione aut obreptione in impetratione huius diſpenſationis.

Ad hæc tamen plura dici poſſunt. Primò qui- 55
dem, quod quamuis admitteretur ex hoc excuſari poſſe d. diſpenſationem ob reticentiam reſidentiæ requiſitæ pro d. Theſauraria, non tamen excuſaretur ob reticentiam qualitatis illius, quod ſcilicet eſſet Dignitas, & *in Eccleſia Cathedrali*, quæ reticentia fuit in impetratione diſpenſationis, vt dictum eſt. Cum enim 56
hæc qualitas ſit diuerſa à reſidentia, diuerſum iudicium de illa eſt formandum. Etenim diuerſorum diuerſum eſt iudicium *l. inter ſtipulationem* §. *ſacram ff. de verbor. obligat.* Gratianus *Marchiæ deciſ.* 32. *n.* 8. *& deciſ.* 42. *n.* 10. Barboſa *in Axiomat. iur. axiomat.* 24. *numer.* 6. 57
Deinde dico, eſto quod loco relato ex ſeſſ. 24. Concilij non derogetur conſuetudinibus immemorabilibus, derogatur tamen ipſis ab eodem Concilio etiam in materia reſidentiæ *ſeſſ.* 21. *cap.* 3. & *ſeſſ.* 22. *cap. etiam* 3. Vnde nihil eſt in Concilio pro D. Epiſcopo, ſed potius multa contra ipſum. Addo tertio nec *cap. illud* 12. *ſeſſ.*

*ſeſſ.*24. illi ſuffragari, eo quod non fiat mentio
58 ibi de conſuetudinibus immemorabilibus. Etſi
enim generaliter loquendo conſuetudo imme-
morialis non cenſeatur auferri, niſi de ea fiat
expreſſa mentio in lege, vel decreto reuocante
conſuetudinem, etiam appoſita dictione vni-
uerſali, vt docent Gloſſa *in auth. vt de cætero §. vt
de cætero, verb. præſcriptione collat.* 5. Angelus,
Tiraquellus, Afflictus, Couarruuias, Gutierez,
& plurimi alij, quos refert, & ſequitur Santa-
rellus *var. reſol. q.*4. *num.*34. Nihilominus tamen
hoc fallit in caſu præſenti de iſto decreto reſi-
dentiæ. Extenditur enim etiam ad caſum, quod
59 eſſet immemorabilis conſuetudo in cōtrarium:
propter declarationem S. Congregationis ſub
Gregorio XIII. quam referunt Garzia *de benefic.
p.*3. *cap.*2. *num.* 197. Armendariz *in addit. ad
recop. l. Nauarr. lib.* 2. *tit.* 23. *de reſidentia num.* 20.
Sanctarellus *ſupra num.* 33. Barboſa *in Collu.
Concil. ad illum locum num.*60. & alibi ſæpius.
Vnde Leonardus Leſſius *in Relationibus Theolog.
poſthumis verbo beneficium caſ.*18. Etſi admiſerit
60 poſſe per conſuetudinem derogari iuri de reſi-
dentia, dicit tamen hoc intelligi niſi Romæ
aliter ſtatutum fuerit. Ratio autem huius decla-
61 rationis S. Congregationis ea eſt, quia cum
tollitur conſuetudo tanquam iniqua, & irra-
tionabilis, cenſetur etiam ſublata conſuetudo
immemorabilis, vt notant Azebedo *in l.*3. *tit.*1.
*lib.*2. *recopil. n.* 21. Dueñas, *Regula* 144. *ampl.* 3.
Felin. *in cap. cum ex officij de præſcript. num.*13.
Tiraquellus *lib.*2. *de retract. Conuent.* §.1. *gloſſ* 2.
*num.*25. Couarruuias *lib.*3. *var. cap.*13. *num.*5. *ad
med. verſ. Aduertendum tamen.* Concilium verò
62 derogans conſuetudini de non reſidendo ſim-
pliciter, vel de non reſidendo vltra tres menſes
videtur illi derogare tanquam irrationabili. Ac-
cedit quod probandum reſtat quod talis con-
63 ſuetudo fuerit introducta, & obſeruata cum
tolerantia Eccleſiæ, vel Papæ, aliàs nihil vale-
ret, vt docent Carolus de Graſſis *de effectib.
Clericat. effect.* 3. poſt Baldum *in conſil. quodam
poſt deciſ. Pedemont.* 69. *num.* 39. Riminald. iun.
*lib.*1. *conſil.*25. *n.* 25 & Sanctarellus *ſupr. n.*40.
Si vrgeas vlterius quod non obſtante Con-
64 cilio, aut declaratione ipſius adducta potuit
conſuetudine introduci quod habentes digni-
tates in aliqua Eccleſia poſſint ab illa abeſſe,
etiam vltra tres menſes, & interim percipere
fructus, vt docent Nauarrus *in ſumm. c.*25. *num.*
121. Selua *de benefic.* 4. *p. q.*2. *num.*5. nec diſſentit
Leſſius *lib.*2. *de iuſt. c.*24. *num.*162. maximè loco
relato ex *relectionibus poſthumis.* Reſpondeo,
65 quod quando lex reprobat aliquam conſuetu-
dinem, tanquam iniquam, & irrationabilem,
prout contingit in præſenti, non poteſt de
nouo introduci conſuetudo contra talem le-
gem; vt habet Sanctarellus *ſupr. num.* 42. poſt
Abbatem Butrium, Tiraquellum, Couarru-
uiam, & plures alios, quos refert. Idem dico
66 de non receptione talis legis, ſeu declaratio-
nis, propter eandem rationem, & quia ad hoc
erat neceſſaria ſcientia, & conniuentia Princi-
pis ferentis legem, ſcilicet Papæ, prout etiam
ex multis aliis DD. comprobat idem Sanctarel-
lus *num.*44. quæ tamen non adſunt in hac ma-
teria reſidentiæ.
Aliud quod in fauorem Epiſcopi afferri poſ-
67 ſet. ſcilicet quod ſaltem ratione vſucapionis
triennalis ipſorum fructuum potuerit præſcri-
bere ne teneretur illos reſtituere; eo præſertim
quod fructus beneficij præſcribuntur triennio,
cum ſint res mobiles, Couarruuias *Regula poſ-
ſeſſor* 2. *p.* §.2. *num.*5. Sanchez *lib.*2. *in Decalog.
c.*5. *num.*12. Hoc inquam nec fauet Epiſcopo,
cum etiam ad vſucapionem, (ſiue ſit res diſtin- 68
cta à præſcriptione, ſiue non) requiratur bona
fides. Molina *tom.* 1. *de iuſt. & iure tract.*2. *diſp.*
60. §. *vſucapionem.* Theſaurus *in prax. p.*1. *c.*31.
hæc autem bona fides non poteſt eſſe in Epiſco-
po, quia bona fides eſt *credulitas, qua quis pru-
denter iudicat rem eſſe ſuam.* Molina, Reginaldus, 69
Leſſius, Lopez, Filiucius, & alij, quos refert, &
ſequitur Bonacina *de Reſtitut. in genere diſp.*1. *q.
vlt. punct.*2. §.2. *num.*15. at verò Epiſcopus non
poteſt *prudenter* iudicare illos fructus eſſe ſuos,
cum diſpenſatio ad illos retinendum fuerit
ſubreptitia, aut obreptitia, & eſto quod legiti-
ma eſſet, ceſſauerit ob ceſſationem cauſæ, vt
dictum in præcedentibus; vbi etiam de confi-
dentiali ſimonia.
Ex quibus iam patet ad quæſitum huius con-
ſulti, prædictam reſeruationem fructuum d. 70
Theſaurariæ neque à principio valuiſſe, neque
modo temporis tractu valere poſſe. Innititur
enim baculo arundineo, ſcilicet diſpenſationi
irritæ, & nullæ, ex qua vtpotè ex fonte viriato
nunquam puri latices. Vnde nullum ex tali diſ-
penſatione commodum conſequi potuit, aut
poteſt Epiſcopus *Cap. ſuper lit. de reſcript.* ibi *nul-
lum ex illis literis commodum conſequantur, & cap.* 71
ſedes eod. tit. ibi. *Mendax precator careat penitus
impetratis*, quod etiam habetur *l. & ſi legibus* 5.
cap. ſi contra ius. Abbas *in d. cap. ſupr. lit. n.*1. *not.*2.
Imola *num.*6. Barbatius *n.* 24. Sanchez *lib.*8. *de
Matrim. diſp.*21. *num.*65.
Conſequenter etiam nec reſignatarius titu-
laris cui Epiſcopus reſignauit d. Theſaurariam 72
poteſt illam retinere, etiam poſt Epiſcopi obi-
tum; aut aliquod emolumentum recipere ex
ipſa. Innititur enim eidem vitiatæ diſpenſatio-
ni, quæ ſicut reſignanti nullum commodum af-
ferre potuit, ſic nec reſignatario; correlatiuo-
rum enim idem eſt iudicium & eadem diſcipli-
na, & de vno diſpoſitum trahitur ad aliud, *l. fin.
ff. de acceptil. l. fin. C. de indicta viduit. tollend.* &
correlatiuo vno deſtructo, deſtruitur, & aliud,
l. filio §. *matri, ff. de aliment. leg.* ac regula corre-
lariuorum eſt regula parium, *l. Iulia* §. *ſi procur.* 73
ff. de actionib. empt. de quibus omnibus Barboſa
ex variis iuribus, & *DD. in Axiom. iur. Axiom.*
61. *per totum.*
Eo vel maxime, quia cum reſignatio talis
Theſaurariæ, vt dictum in præcedentibus, fuiſ- 74
ſe videatur ſimoniaca ſimoniæ conuentionalis,
ideo præfatus reſignatarius titularis incurrit nō
ſolum pœnam excommunicationis Papæ reſer-
uatam, ſed nullitatem Theſaurariæ ſibi reſigna-
tæ, incapacitatem ad idem, & alia beneficia, &
fructus ipſorum, prout patet ex Bulla *intolera-
bilis* Pij V. & authoribus relatis. Vndè nec datur
illi actio contra bona relicta ab Epiſcopo, caſu
quo mortuus ſit, quia cum talis reſignatio irri-
ta, & inualida fuerit, nullum ius reſignatio tri- 75
buit, & actus principio nullus, nullum produ-
cit iuris effectum *l.*4. §. *condemnatum ff. de re
iudic. cap. ad præſentiam de appellat.* & ibi DD.
Nec fauet illi clauſula illa, *ſiue quouiſmodo* 76
vacet; Quidquid enim ſit de huius clauſulæ in-
telligentia, de qua Nicolaus Garzia *de Beneficiis*
*p.*11.

*p.*11.*c.*1. Semper debent iuſtificari literæ Papæ concedentis talem reſignationem cum illa, vel alia quacumque clauſula, quod fieri non poteſt, poſita ſubreptione, & obreptione qua laborant, vt dictum manet.

77 Solum ergo reſtat conſulendum de reſignatario poſſidenti d. Theſaurariam, Vt quia in præſenti agitur de periculo animæ, in quo caſu, vt ait Genuenſis *in practicabil. q.* 62. non eſt attendendum *ad ſubtilitates*, recurrat ad S. Pœnitentiariam, quæ in ſimilibus caſibus benigniſſimè ſolet diſpenſationem concedere, reualidando titulum inualidè à principio obtentum; vel alio modo, præſertim ſi caſus ſit occultus, aut non deductus ad forum contentioſum.

IESVS MARIA.

Dubium Secundum.

78 DE penſione impoſita ab Epiſcopo ſuper quodam beneficio, & poſtea redempta.

Caſus.

ILluſtriſſimus Epiſcopus N. cuidam per concurſum ad quoddam beneficium curarum electo penſionem impoſuit 100. florenorum tribuendorum cuidam ab ipſo nominato: qui poſtea illam tranſegit beneficiario propter pecuniam datam. Quæritur quid iuris.

Reſponſio.

79 DIco primo, impoſitio huius penſionis ſuper beneficium non poteſt fieri ſtando in iure communi, niſi ſolum per Papam. Ratio eſt, quia ita deciditur *in cap. Vnico. Vt Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur*, vt ibi firmant DD. communiter, ac ſequuntur, ſpecialiter Rebuffus *in prax. benefic. tit. Requiſita ad collationem à n.* 6. *& de pacific. poſſeſſ. num.* 117. Flaminius *de confident. q.* 28. *num.* 120. Vgolinus *de ſimonia tabula* 1. *de ſimon. in genere cap.* 18. §. 3. *num.* 6. Azor. *tom.* 2. *lib.* 8. *c.* 6. *q.* 1. dicens hoc eſſe *extra omnem controuerſiam*. Secun-

80 do, quia ſolus Papa eſt, ad quem pertinet bonorum omnium Eccleſiaſticorum libera adminiſtratio, *cap.* 2. *de prebend. in* 6. & *Clem.* 1. *in fin. vt lite pendente*, Gigas *de penſion. q.* 6. *n.* 1. Gar-

81 ſia 1. *par. de benefic. cap.* 5. *n.* 274. Debet tamen iuſta cauſa huius impoſitionis ſubſiſtere, *v. g.* vtilitas Eccleſiæ, quæ ſemper eſt præſumenda, dum contrarium non conſtet, Gigas *q.* 1. *num.* 4. *& q.* 6. *num.* 7. Garſia *ſup. numer.* 278.

82 Nec obſtat ſi pro Epiſcopo dicatur ipſi competere facultatem imponendi penſiones ſuper beneficia iuſta cauſa ſubſiſtente *cap. paſtoralis, de iis, quæ fiunt à Prælatis cap. prohibemus de cen-*

83 *ſib. & duobus ſequentib.* Abbas *in cap. conquerente. n.* 5. *de Cler. non reſid.* Felyn. *in cap. ad audientiam n.* 4. *&* 5. *de reſcript.* Rebuffus *de pacif. poſſeſſ. n.* 23. & alij relati à Rota in vna *Meliten. Canonicatus* 6. Martij 1595. & in alia *Albiganen. confidentiæ p.* 2. *recent. deciſ.* 166. & multis aliis relatis à Gonzalez *ſup. regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 5. §. 5. *n.* 27. Hæc enim doctrina ſolum eſt accipienda de penſione non perpetua, ſeu impoſita ſuper perſonam beneficiarij, ac per conſequens quæ non duret poſt eius mortem; non de penſione perpetua impoſita ſuper beneficium, quæ durat ad vitam penſionarij. Rota *deciſ.* 437. *n.* 2. *par.* 1. *recent.* apud Farinacium. Gigas *q.* 6. *de penſionibus* cum Innocentio, Imola, Felino, Anchatano, Oldrado, Decio, Anton. & alijs quos citat. Quod etiam tenet, & latè probat Gambar. de *offic. & poteſt legati lib* 6. *cap.* 77. & videtur poſſe probari ex *cap. Conſtitutum de religioſis domibus.* & *C. cum veniſſet de reſtit. ſpoliat.* & *cap. Veniens, c. de cætero de tranſact.* Suarez *tom.* 1. *de Relig. tract.* 3. *lib.* 4. *de ſimon. cap.* 24. *n.* 37. *& cap.* 34. *n.* 16. Leſſius *de iuſtitia, & iure lib.* 2. *c.* 34. *n.* 206. Azor ſupra relatus, Naldus *in ſumma verbo penſio n.* 1. Bonacina *de ſimon. quæſt.* 4. §. 15. *n.* 9. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi. allegat.* 85. *num.* 1. innumeris aliis, Caſtrus Palaus *p.* 2. *tract.* 13. *diſp.* 1. *pun.* 11. § 2. *n.* 4. Caſu autem quod in- 84
telligantur de penſione impoſita ipſi beneficio ſolum eſt id accipiendum in caſu litis, cauſa pacis, & concordiæ, prout tenent Panormitanus, Cardinalis, Gigas, & Caccialupus, quos refert, & ſequitur Suarez *ſupra cap.* 51. *n.* 18. & Palaus etiam *ſupra*. Quamuis nec hoc admittant Garſia *de benefic. par.* 1. *c.* 5. §. 2. *num.* 333. Azor, & Reginaldus, quos etiam refert. & ſequitur Bonacina *ſupra*, referens quoque Rotam in vna Calaguritana *beneficij* de Oudareg. 28. Martij 1583. coram Lancellotto. & in alia Calaguritana *beneficij de Arſiula* 18. Iunij 1593. coram Gipſio.

Quidquid autem ſit de iure communi, ni- 85
hilominus quod de facto propter ſtylum Curis non admittentis huiuſmodi penſiones ſuper beneficia, non poſſint imponi ab Epiſcopo, ac per conſequens in caſu præſenti hanc penſionem non potuiſſe ab Epiſcopo imponi, certa veritas eſt. Quam tenent non ſolum Suarez, Leſſius, Bonacina, & Palaus relati, ſed etiam Granutius *de reſeruationibus* 9. 62. *n.* 6 *&* 7. allegans decretum Pauli IV. & declarationem S. Congregationis, Sanchez *tom.* 1. *conſil moral. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 12. referens etiam Lopez, Sotum, Tolerum, Aragon, Rodrigez, Nauarrum, & Beiam, Adde Laymanum *lib.* 4. *tract.* 2. *c.* 18. *n.* 2. Naldum *ſupra* Salon 2. 2. *q.* 93. *art.* 2. *controu.* 6. 86
Petrum Ledeſmam 2. *p. ſum. tract.* 12. *conſil.* 20. *&* 21. & alios. Nam vt inquit Leſſius citatus *ſtylus Curiæ ius facit: quod maximè in penſionibus verum eſt, quarum ius vniuerſum conſtat ex conſuetudine.*

Potuit tamen imponi penſio etiam ſuper be- 87
neficium, ſi id fieret cum reſeruatione *aſſenſus Apoſtolici*: ita ſcilicet vt valida non cenſeretur, niſi ipſo accedente. Rota *deciſ.* 437. *n.* 1. *in p.* 1. *recent.* apud Farinacium. Talis enim conditio purificat actum, & reddit ipſum licitum; eo quod per ipſum nihil ſtabiliatur de facto, ſed dependenter à beneplacito Apoſtolico. Nauarrus *in Man. cap.* 23. *n.* 108. Theſaurus *in prax. p.* 88
2. *verb. ſimonia cap.* 2. *in fin.* Imò quoad ſimoniam ipſum purificat. Quia ſi conditio non adimpleatur nihil dicitur actum. *l. pecuniam, quam* 36. *ff. ſi cert. per.* & ibi Paulus, & Iaſ. *l. ſi quis ſub condit.* 8. *ff. ſi quis omiſſa cau. teſtam.* & in terminis tradit Caputaque *n. dec.* 205. *n.* 3. *& dec.*
338.

338. *n.* 3. *&* 4. *p.* 1. Cæſar de Graſſis *dec.* 1. *n.* 3. *de præb.* Rota *dec.* 673. *&* 682. *lib.* 3 *p.* 3. *diu.* Nauar. *conſ.* 1. *de rebus Eccleſ.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib.* 1. *quæſt.* 3. *ex num.* 20. *& fere per tot.* Rebuff. *in prax tit. de noua prouiſ. n.* 29. *&*
89 *n.* 35. *&* 36. Gonzalez *ſuper Regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 12. *n.* 80. ſi autem conditio aduenit iam contractus eſt abſolutus, & ſortitur ſuum effectum *l. neceſſario §. quod ſi pendente ff. de peric. & com. rei vend. & l. ſi pecuniam ff. cert. pet.* Vbi etiam Doctores. Et quia contractus conditionatus ex-
90 pectans conſenſum ſedis Apoſtolicæ, non eſt propriè contractus, ſed potius ſimplex tractatus. Aretinus *conſ.* 11. *num.* 2. Menochius *conſ.* 63. *n.* 30 Paſqualigus *in quæſtionibus moralib. q.* 303. *n.* 4. Vnde remanet in ſuſpenſo vſque ad beneplacitum Apoſtolicum ſuperueniens.

91 Quatenus etiam iſta penſio legitimè imponi poſſet ab Epiſcopo neceſſarium erat quod adeſſet cauſa imponendi illam; ſi enim deeſſet, nulla eſſet, & inualida penſio. Corraſ. *de beneſ.* 1. *part. cap.* 4. *num.* 13. Ioannes Nicolaus *lib.* 1. *de iure patr. n.* 70. Sarnenſ. *in compend. vtriuſque ſignat. & in Regul. de Annal. q.* 2. Garſia *de beneſ. par.* 1. *cap.* 5. §. 2. *n.* 321. poſt alios, quos etiam ſequitur Filiucius *tract.* 41. *de penſionib. cap.* 2. *n.* 8. *&* Palaus *par.* 2. *tract.* 13. *diſp.* 1. *pun.* 11. §. 2. *n.* 6. Eſt enim penſionis impoſitio contra ius, *Cap. vnic. vt Eccleſiaſt. beneſic.* cui
92 Epiſcopus non poteſt derogare. Imo debet eſſe talis contra expreſſa, & de illa conſtare. Oldrad. *conſ.* 216. Gigas *q.* 9. *num.* 2. Rebuffus *de pacif. poſſeſſ. n.* 123. *alias* 107. & *in repetit. §. qui vero,* Garſia *ſupr.* 325. Filiucius *ſupra, & n.* 3. ex Nauarro, & Azorio. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat.* 85. *num.* 12. dicens quod *hæc cauſa debet probari concludenter.* Et ita deciſum eſt à Rota in Melitenſi, ſeu Mileuitana *Canonicatus* coram Millino, ibi: *licet ſit nulla ipſa penſio ſi non conſtet de cauſa.* Præſumitur enim impoſita in fraudem, ſi de illa non conſtat. Pro-
93 vt cum Ancharano, & Cardinali tradunt Rebuffus, & Corraſius, ac ſequitur idem Garſia *ſupra n.* 324. & poſſet alioquin argui de confidentia ſimoniaca, Filiucius *ſupra* ex Flaminio, & Garſia. Nec ſufficit aſſertio Epiſcopi aſſerentis talem cauſam interueniſſe. Nam ei non creditur, cum actum liberè facere non poſſit, *l. ſi*
94 *fortè,* vbi Bartholus, *ff. de caſtrenſi peculio* & in propoſito Rebuffus *ſupra,* Abbas *in cap. diuerſis fallaciis de Cleric. coniug.* Oldradus *ſupra* Corraſius *d. cap.* 4. *num.* 14. & Garſia *ſupra numer.* 326 *&* 327. Barboſa, & Palaus ſupra relati.

95 Similiter quatenus valida eſſet, oportebat quoque quod conſenſus beneficiarij accederet: ſine illo enim inualide penſio beneficio imponitur. Eſt namque lege Pontificia cautum in Regula Cancellariæ, Adriani videlicet 41. & Leonis X. 43. vt nulla penſio imponatur, niſi de conſenſu illius beneficiarij, qui penſionem ſoluere debet, qui ſi fuerit in Curia perſonaliter præſter conſenſum, & ſolitum iuramentum, ſin minus per procuratorem ad id ſpecialiter conſtitutum. Gigas *de penſionibus q.* 10. ex authoritate Innocentij, Romani, Oldradi, & Ancharani, Caccialupus *de penſion. q.* 5. Azor. *tom.* 2. *inſtit. moral. lib.* 8. *c.* 8. *q.* 6. Garſia *de beneficiis lib.* 1. *c.* 5 *n.* 320. Palaus *p.* 2 *tract.* 13. *de Benef. diſp.* 1. *pun.* 11. §. 5. *n.* 1. Barboſa *in prax. exigen. penſion. in proœm. n.* 13. aſſerens etiam neque ipſum Papam concedere ſolitum penſionem ſine conſenſu titularis. Reginald. *tom.* 2. *lib.* 30. *tr.* 3. *cap.* 8. *n.* 131. affirmans penſionem obtentam ſine conſenſu beneficiarij haberi ſubreptitiam. Quam etiam doctrinam amplectitur Marcus Vidal *in Area vital. inquiſ.* 5. *de Iudic. n.* 25.

Pariter quoque ſi beneficium iſtud grauatum 96
alioquin erat alia penſione, videtur non potuiſſe de nouo ita grauari, niſi valor vtriuſque penſionis exprimeretur; iuxta Regulam Cancellariæ *de exprimendo valore beneficiorum,* quæ, ſecundum plurium ſententiam (de qua Sanchez *lib.* 2. *in Decal. cap.* 28. *n.* 36. Mandoſius *reg.* 33. *q.* 6. *n.* 2. 3. *&* 9. Gambarus *lib.* 6. *à n.* 350. Rebuffus *de pacif. poſſeſſ. n.* 132. *alias* 114.) ad penſiones etiam extenditur. Prout ex Caccialupo, 97
& aliis affert Garſia *de benef. lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 101. Adminus tamen hoc procedit quando penſio imponitur in beneficio penſione alia grauato prout habet Palaus *ſupra d.* §. 5. *n.* 7. quia tunc ne beneficiũ vltra vires grauetur oportet exprimatur valor vtriuſque penſionis. Quod neceſſario ſequitur ex his quæ dicta ſunt ſupra, ſcilicet penſionem non poſſe imponi cauſa non expreſſa.

Imò generaliter loquendo ſi beneficium il- 98
lud grauatum erat vna penſione non potuiſſe grauari altera, niſi de priori facta fuiſſet mentio quantumuis à Papa fieret talis reſeruatio, & etiam ex motu proprio, tenet Garſia *ſupr. n* 561. ex Caſſadoro, Caputaquenſi, Gambaro, Mohedano, Mandoſio, Pariſio, Azorio, & tenet Rota in vna Conchen *medietatis fructuum,* & in vna Valentina *penſionis,* quas refert ipſe Garſia, & ratio eſt, quia nec Papa ipſe cenſetur velle onerare beneficium duplici onere. Vnde idcirco Palaus *ſupra n.* 6. ex Gambaro, & Azorio inualidam cenſere videtur huiuſmodi penſionem.

Præcipuè tamen, vt prædicta penſio licitè, & 99
valide imponi poſſet ea eſſet ſoluenda alicui perſonæ de præſenti determinatæ ab Epiſcopo non determinandæ poſtea ad eius arbitrium. Sic enim colligi videtur ex Pio V. in Bulla *Intolerabilis* quæ in Bullar. eſt 85. in qua confirmans Bullam aliam Pij IV. inter caſus, in quibus confidentia beneficialis incurri ſtatuit, ſic habet §.
Iiſdem. Si ordinarius, vel alius collator contulerit 100
ante hac, aut conferat in futurum beneficium Eccleſiaſticum quouis modo vacans, ea conditione tacita, vel expreſſa, vt poſtea in alterum pro arbitrio collatoris, ſeu alterius cuiuſcunque contra iuris communis ordinationem diſponatur, ſiue vt de eo prouiſus fructus illius vel partem ad vtilitatem, vel libitum conferentis, vel decedentis, aut alterius relinquat, & remittat ſeu penſionem illi, vel illis, quem, vel quos idem collator, aut cedens, vel alius per ſe, vel alium ſcripto, aut verbo iuſſerit, ſeu dignificauerit, perſoluat, & pariter ſi à patrono etiam Laico, vel alteri præſentatori, ſeu electori contigerit, aut contingat id fieri, ſi enim expen- 101
dantur illa *penſionem illi, vel illis, quem, vel quos idem Collator, aut cedens iuſſerit, ſeu ſignifica-* 102
uerit, perſoluat, &c. rectè ſequitur id quod dixi. Hæc etiam eſt ſententia Rotæ in Albiganem *confidentiæ* ſupra relata, vbi explicans hanc Bullam Pij V. inquit. *Illa loquitur de collatione facta cum conditione, quod contra iuris communis ordinationes prouiſus ſoluat penſionem alicui perſonæ, quam poſtea Epiſcopus nominauerit.* Clarius ex alia Mileuitana coram Millino, etiam ſuperius relata,

relata, vbi ſic: *Penſio impoſita per Epiſcopum*
103 *ad fauorem certæ perſonæ, etiam de conſenſu*
prouiſi, etiam coram Notario præſtito in forma,
non facit prouiſionem ſimoniacam, licet ſit nulla
ipſa penſio, ſi non conſtet de cauſa. Si autem
penſio fuiſſet impoſita per Epiſcopum perſonæ
ſibi bene viſa, & poſtea declaranda, eſſet ſimo-
niaca, & confidentialis ex Bulla Py V. quo
caſu ſolum eſt intelligenda. Eſt quoque expreſſa
Garciæ ſupra *numero* 313. Vbi ſic. *Dicta con-*
104 *ſtitutio Py V. §. Itidem procedit, & loqui-*
tur, quando penſio fuiſſet impoſita per Epiſco-
pum perſonæ ſibi bene viſa, & poſtea declaran-
da, quo caſu eſſet ſimoniaca, & confidentia-
ria, ex d. conſtitutione, quæ hoc caſu ſolum
eſt intelligenda, vt in terminis reſoluit Rota in
vna Mileuitana Canonicatus 6. Martij 1595.
ſequitur Filiucius *ſupr. numero* 5. §. *ſecundo*
infertur.

105 Vnde ſi hoc contigit in præſenti intrant
pœnæ ab eodem Pio V. his verbis taxatæ.
Omnes & ſingulos qui huc vſque Eccleſias, Mo-
naſteria, beneficia, fructus, penſiones, aliaſue res
intercedente hoc confidentia vitio, receperunt, ac
retinent, niſi ſtatim ad ſe reuerſi, & reſipiſ-
centes celeri dimiſſione ſibi proſpexerint, & qui
quid tale admiſerint in futurum, etiam omnibus,
& ſingulis aliis Eccleſiis, Monaſteriis, dignita-
tibus, officiis, & beneficiis obtentis, quæ pariter
ſub dicta reſeruatione comprehendi volumus, nec
non fructibus, penſionibus, & aliis rebus Ec-
cleſiaſticis, ac etiam Romana Curia, & aliis offi-
ciis temporalibus, præſentium authoritate priua-
mus, & ad futura inhabiles decernimus, & in
iuris ſubſidium, excommunicationis ſententia in-
nodamus, à qua nullos niſi in mortis articulo con-
ſtitutus ab alio, quam à Romano Pontifice abſo-
lutionis beneficium valeat obtinere.

106 Videtur tamen beneficiarius, qui hoc be-
neficium tali penſione grauatum recepit ab his
pœnis immunis, ſi id non fecit, mediante ali-
quo facto explicito, vel implicito ſed ſimpli-
citer recepit beneficium ita ab Epiſcopo gra-
uatum ad inſtantiam, ſeu preces ipſius. Colli-
gitur enim ex verbis illis ex §. *Itidem* ſuperius
107 relatis: *ea conditione tacita, vel expreſſa*, hoc
enim arguit pactum. Et quia plures Docto-
res ſentiunt Conſtitutiones iſtas Piorum tan-
tum damnare vt ſimoniacam confidentiam eam,
quæ antea talis erat, attento iure communi,
ſcilicet quia in ipſa intercedebat pactum taci-
tum, vel expreſſum. Ita Sanchez *tom.* 1.
conſil. moral. lib. 2. *cap.* 3. *dub.* 34. *numero* 2.
ſpecialiter de noſtro caſu loquens *numero* 9. re-
ferens Rodriquez, & Salcedo. Fauet Leſſius
de Iuſt. & Iur. lib 2. *cap.* 35. *dub.* 16. *numer.*
95. Azor. *tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 27. *q.* 6. Nauar-
rus *in Man. cap.* 23. *numer.* 109. & 110. Sua-
rez. *lib.* 4. *de ſimon. cap.* 43. *numer.* 9. & 12.
Caſtrus Palaus *par.* 3. *diſp.* 3. *de ſimon. pun.*
18. *numer.* 3. dicens, hanc ſententiam eſſe pro-
babilem quod maximè procedit, poſito quod
reſolutio huius penſionis facta fuit cum præſer-
uatione conſenſus ſedis Apoſtolicæ, prout
Sanchez *eo numer.* 9. habet. Pro quo etiam
108 quamplurima Garcia *de benef p.* 11. *cap.* 3. §. 2.
à numero 165. pro hac ſententia referens plu-
rimos authores, & S. Rotæ deciſiones, maxi-
me 169. referens vnam Rotæ deciſionem in
Calaguritana *confidentiæ* 14. Decembris 1592.
coram Pena, vbi inter alia ſic: *Poſtremo in Bul-* 109
lis Py IV. & Py V. non poterat fieri aliquod fun-
damentum, nam confidentia quam in caſu propo-
ſito Fiſcalis affuiſſe contendebat, non erat talis,
qualis damnatur in præfatis Conſtitutionibus,
cum enim duplex ſit confidentia beneficialis, vna
ſimoniaca, qua quis confidit quem collaturum bene-
ficium mediante pretio, pacto, vel conditione ex-
preſſa, vel tacita digno, vel indigno: altera qua
quis confidit aliquem collaturum aliquod benefi-
cium ob cognitione, vel amicitiam digno, vel indig-
no, ſine tamen pacti, modi, vel conditionis inter-
uentu, prout contigit in hoc caſu, in quo non appa-
rebat inter reſignantes præceſſiſſe pactum aliquod,
conditionem, vel modum, talis confidentia non
damnatur per illas conſtitutiones, cum non fuerint
edita contra omnem confidentiam illicitam, ſed tan-
tum contra illicitam ſimoniacam. Nauarrus in
Man. cap. 29. *n.* 109. *ver, ad* 12. *Ex prædi-*
ctis autem patebat talem confidentiam illicitam ſi-
moniacam præcedente videlicet pactione, conditione
vel modo irritam pro parte Fiſci, & Andreæ eiſad-
herentis, non fuiſſe probatam, & propterea Iuſti-
num, & Didacum fore abſoluendos, & in
ſtatum priſtinum plenarie reſtituendos. Hæc
ibidem.

Intrat modo quæſitum alterum de hoc be- 110
neficiario præfata penſione grauato, cum reſer-
uatione tamen aſſenſus Apoſtolici, an videli-
cet poſſit illam cum penſionario redimere
ſine periculo ſimoniæ ante obtentum ſedis
Apoſtolicæ conſenſum. Et reſpondendum 111
affirmatiue. Cuius ratio eſt, quia dicta pen-
ſio non eſt impoſita abſolute, ſed conditio-
nare, ſcilicet ſuppoſito conſenſu ſedis Apo-
ſtolicæ. Conditio autem nihil ponit in eſſe,
nec actus conditionalis valet, niſi poſita condi-
tione. *l. ſi quis ſub. conditione, ff. ſi quis omiſſa*
cauſa, l. cedere diem. ff. de verb. ſignif. l. ſi quis
fundum ff de contrahen. empt. l. ex facto ff. de he-
red. inſtit. Afflict. *dec.* 355. *numero* 4. Cephal.
conſ. 56. *numero* 11. & *ſeq.* Rolandus à Valle
conſ. 56. *numero* 14. & *ſeq. lib.* 3. Cum igitur
talis ſedis Apoſtolicæ conſenſus habitus non
fuerit, penſio illa nihil ponebat in eſſe, ac
perinde illam redimere, non eſt actus ſi-
moniacus.

Secundo & proximius ad intentum, quia 112
clauſula reſeruationis beneplaciti Apoſtolici
appoſita in contractu illum reddit conditiona-
lem. Cephal. *conſ.* 518. *numero* 9 Panzirola
conſ. 35. *numero* 5. Borellus *conſ.* 47. *numero*
17. Ioannes Baptiſta Coſta *de Clauſul. conuent.*
clauſul. 26. *num.* 2. Vnde concordiam initam
ſub beneplacito ſedis Apoſtolicæ dici condi-
tionalem poſt Gloſſam *in l. Item Labeo, in verſ.*
ſi prece ff. famil. herciſc. Paulum *conſ.* 288.
ad med. & col. 2. *verſ modo ita eſt, lib. tertio*
Verallum *deciſ.* 11. *p.* 3. cenſuit Rota in 113
Verdunen. *Abbatia* S. Maij 1614. coram Burat-
to impreſſa per Farinacium *dec.* 542. *numero*
7. *p.* 2. *recent.* Contractum autem conditio-
nalem dependere à conditione, ita vt ipſa in
re non poſita contractus nihil valeat, certi iu-
ris apud omnes eſt. Hęc igitur impoſitio penſio-
nis ſub conditione dicti beneplaciti ante ipſum
obtentum nihil valet. Ac proinde illam rede-
miſſe nihil feciſſe eſt.

114 Tertio, accedit Iuris axioma de quo Baldus
conſ. 478. *lib.* 1. & Barboſa *in axiom. Iur. axiom.*
48. *numer.* 2. videlicet, quod *deficiente con-
ditione, deficit conditionatum*: deficiente igitur
aſſenſu Apoſtolico in impoſitione huius pen-
ſionis requiſito deficit ipſa penſio, ac propte-
rea de illa contrahere non eſt contrahere de
penſione, ſed de non penſione.

115 Ad hoc quarto idem corroborat, quod *con-
ditione deficiente contractus celebratus cenſetur re-
ſolutus ab ipſo initio. ex l. neceſſario* §. 1 *ff. de pe-
ric. & commodo rei vend. l. pecuniam* vbi Alex *n.*
4. *ff. ſi certum pet.* Menochius *conſ.* 134. *n.* 30.
& 31. *& conſ.* 139. *& ſeq. & conſ.* 322. *n.* 39.
Tiraquellus *in l. vnquam verb. reuertatur n.* 277.
C. de reuoc. don. Vbi quod defectus conditionis
116 habet oculos retro ad tempus diſpoſitionis,
Surdus *de alim. tit.* 9. *q.* 4. *n.* 23. Flamin. *de re-
ſignat. benefic. tom.* 1. *lib.* 1. *quaſt.* 3. *n.* 27. Barbo-
ſa *ſupra n.* 6. Cum igitur defecerit ſedis Apo-
ſtolicæ conſenſus, quæ eſt conditio impoſitio-
nis huius penſionis, ipſa impoſitio cenſebitur
reſoluta, & penſionem non ſubſiſtere, nec eſſe
materiam ſimoniæ.

117 Hinc, quod paria ſunt nihil fieri, & fieri
ſub conditione, quæ non purificetur, habet
Rolandus à Valle ſuperius relatus, & ex ipſo
Barboſa ſimiliter *ſupra num.* 2. Et quod actus
habetur ac ſi non eſſet factus, non purificata
conditione, & Flaminius *de reſignat. lib.* 1. *q.*
14. *numer.* 9. Barboſa *ſupra.* Et proximius
118 ad intentum quod conditione beneplaciti in
tranſactione poſita non adimpleta, nihil ſit
actum, habet Gonzalez *ſuper regul.* 8. *Cancel-
lar. gloſ.* 12. *n.* 80. ex Paulo, Iaſone, Rotæ
deciſionibus, & aliis auctoribus. Quæ etiam
conuincunt intentum.

119 Si autem huiuſmodi penſio ante obtentum
ſedis Apoſtolicæ beneplacitum *nihil* erat vti-
que ipſius redemptio *nihil* quoque erant ex
nihilo enim *nihil fieri* ex Philoſopho *lib.* 1. *de
generat. & corrupt.* & ex *l. ſeia ff. de tutor. & Cu-
rat. l. eius ff. de reb. dub.* Inſuper cum *nihil*, &
120 *non ens* idem importent, & ex *non ente non fiat
ens*, Farinac. *conſil.* 60. *numer.* 90. *libr.* 1.
Giurba *in conſuet. Meſſ. c.* 16. *gloſſ.* 1. *nu-*
121 *mer.* 8. non poterit ex ipſius redemptione ſi-
monia aliqua procedere. Præſertim quia *non
entis nulla ſunt qualitates, l. eius, qui in Pro-*
122 *uincia verſ. ff. ſi certum petat. l.* 4. § *condemnatum
ff. de re iud. c. l.* 2. *ff. de vſufruc.* Nec etiam ſe-
cundum apparentiam, *non entis & non apparen-
tis idem eſt iudicium, & paria ſunt rem non
eſſe & non apparere. l. duo ſunt Titij ff. de teſtam.
tutel. l. in lege ff. de contrahend. empt.* Surdus
deciſion. 149. *numer.* 2. Rota *deciſion.* 167.
numero 35. apud Farinacium *part. prima re-
cent.*

123 Quæ maius robur accipiunt ſi animad-
uertatur, quod ſimonia eſt iuxta commu-
nem diffinitionem, *voluntas emendi, aut ven-
dendi, ſeu commutandi rem ſpiritualem, ſeu
ſpirituali annexam pro temporali*, vbi cum pro
materia ſimoniæ aſſignetur *res aliqua*, manifeſte
elicitur quando id quod commutatur emi-
tur, aut venditur non eſt *aliqua res*, non
committi vllo modo ſimoniam. Si igitur
penſio, de qua in præſenti nihil erat, vt pro-
batum manet tempore huius contractus, clarè
elicitur illum non fuiſſe ſimoniacum. Nec 124
iuuat quod ipſa penſio etſi tunc non eſ-
ſet, attamen futura eſſet quando Papa con-
cederet ſuum beneplacitum: quia res non
iudicatur ab eo quod erit, ſed ab eo quod
eſt. Felynus *Cap. Cum adeo numero* 4. 5.
& 6. *de reſcript.* Tuſchus *concl.* 83. *numero*
29. Maxime vbi ſpes futuritionis proxima
eſt fallibilis, prout contingit in præſenti.
Barboſa *in axiom. Iur. axiom.* 6. *nume-
ro quarto.*

Exempla quoque rem clariorem efficiunt. 125
Primum de alienantibus bona Eccleſiaſtica
ſine aſſenſu ſedis Apoſtolicæ alienari pro-
hibita. Sic enim alienantes ſi in contra-
ctu opponant clauſulam iſtam, *ſaluo aſſenſu
ſedis Apoſtolica*, vel ſimilem; ſi nihilomi-
nus rem alienatam tradant, nihil efficiunt,
& contractus eſt nullus: eo quod prote-
ſtatio eſt contraria facto, & illa clauſula fa-
ciat contractum manere in ſuſpenſo, & quia
talis contractus eſt conditionatus, ac condi-
tio nihil ponat in eſſe: prout 2. *tom. meæ
ſumm. qq. regul. Cap.* 19. *numero* 61. dixi
poſt Quarantam, Peyrinis, & Bonacinam,
quod & ſequuntur Genuenſis *in Prax. Ar-
chiepiſc. cap.* 52. referens declarationem Cle-
mentis VIII. & alij authores apud Bordo- 126
num *in reſolut. reſol.* 27. *num.* 37. A ſimili
ergo, cum impoſitio iſta penſionis facta ab
Epiſcopo cum reſeruatione aſſenſus ſedis
Apoſtolicæ ante illum nihil fuerit, pro-
pterea nec materia ſimoniæ eſſe potuit, quan-
do de illa redimenda actum eſt.

Secundum eſt de contrahentibus ſponſa- 127
lia, ſeu etiam matrimonium, qui habent
impedimentum dirimens, conſanguinitatis
v. g. & contrahunt ſub conditione, *ſi Papa
diſpenſauerit.* Tales enim nihil faciunt ante
diſpenſationem à Papa obtentam; adeo vt
etiam poſt illam obtentam indigeant no-
uo conſenſu, ſeu noua ratificatione con-
ſenſus prius habiti. Vt ex communiori
ſententia tenent innumeri, tum Theolo-
gi, Canoniſtæ, ac plures S. Rotæ deci-
ſiones apud Angelum Boſſium *de matrimonij
contractu capit. decimo numero* 308. *& ſeqq.*
eo videlicet quod in contractibus præſens
rei ſtatus, non venturus, conſideratur, 128
l. Continuus §. *cum quis ff. de verb. oblig.* Eo
etiam quod conditio illa ſi Papa diſpenſaue-
rit cenſetur de iure *impoſſibilis*, quia quæ 129
à Principis voluntate dependent à iure cenſen-
tur impoſſibilia, *l. apud Iulianum* §. *conſtat ff.
de legat.* 1. *& d.* §. *Cum quis* cum aliis Iuribus
& DD allegatis à Surdo *dec.* 183. *n.* 5. *& conſ.* 90.
n. 23. & Angelo Boſſio *ſupra n.* 315. Hæ autem
rationes ad intentum noſtrum applicatæ illud
corroborant. Si enim in contractibus ad præſen- 130
tem rei ſtatum non ad futurum attendi debet,
ſanè cum penſio illa tempore in quo de ipſa tra-
ctabatur, nihil eſſet; nec contractus de illa ſi-
moniacus eſſe poterat. Deindè ſi ea quæ
pendent à mera voluntate Principis cen-
ſentur à Iure impoſſibilia, cum diſpen-
ſatio in beneficio onerando tali penſio-
ne à mera Papæ voluntate penderet, vti-
que ipſa tunc pro re impoſſibili habebatur
de illa ergo redimenda contrahere ſimonia-
cum

cnm non erat, cum ſimoniæ materia res poſ-
ſibilis debeat eſſe

Nec dici poteſt ſolum à iure indicari impoſ-
ſibilia, quæ vel ex natura ſua non poſſunt à
132 Principe concedi, vel difficile conceduntur, non
verò quæ facilè. Contra hoc enim eſt, quod etiã
id quod Princeps concedere ſolet, impoſſibile
reputatur à Iuriſtis; & ita intellexerunt omnes
d. §. conſtat, ſpecialiter Menochios, Surdus, &
alij apud eundem Boſſiom. Nam ius non conſi-
derat an Princeps, v. g. Papa diſpenſare facilè
poſſit nec ne, ſed an res ſit impoſſibilis præſen-
ti ſtatu conſiderato: cum ergo impoſitio penſio-
nis ab Epiſcopo facta tempore quo facta fuit,
fuerit impoſſibilis, quia Epiſcopus non potuit
illam imponere, ideo cenſeri debet de iure im-
poſſibilis.

133 Huius etiam manifeſtum ſignum eſt, quia
Papa cum concedit penſionem impoſitam ab
Epiſcopo, nullatenus intendit approbare factũ
ipſius, ſed gratiosè illam concedere, nulla habi-
ta ratione præcedentis facti per Ordinarium. Sic
enim habet Rebuffus *in prax. tit. de reſeruat. n.
17. ad fin. verſ. & confirmatio penſionis*, quem Bar-
boſa *in prax. exequendi penſiones, in proœm. n. 6.* ſic
134 refert, & ſequitur: *ſi de facto Ordinarius penſio-
nem reſeruat, petaturque illius confirmatio à Papa,
nuſquam talis confirmatio conceditur; vel enim reii-
citur ſupplicatio, vel ipſemet Papa nulla habita ra-
tione præcedentis facti per Ordinarium, prouidet de
beneficio, & penſionem reſeruat.* Pro quo etiam vi-
dendus Mandoſius *in tract. de ſignat grat. tit. de*
135 *confirmationib. ad medium.* Sic etiam in caſu, quo
aliqui contraxerunt ſponſalia, vel matrimonium
ſub conditione diſpenſationis Papæ, dicunt Ro-
ta, Gratianus, & Barboſa ab Angelo Boſſio *ſu-
pra n.* 150. relati requiri nouum conſenſum,
quia intentio Papæ, quando diſpenſat in gradu
prohibito, eſt ſolum dandi facultatem contra-
hendi, non autem approbandi quod illicitè
geſtum eſt. Impoſitio ergo penſionis ab Epiſ-
copo facta nulla prorſus fuit, & iure irrita,
vt proindè ipſius redemptio ſimoniaca non
fuerit.

136 Idem quoque dicendum de tranſactione pen-
ſionis facta ex parte prætenſi penſionarij, prop-
ter fundamenta adducta, quæ idem probant de
illa, ac de redemptione. Cum enim illa conne-
xionem habuerit cum redemptione ſe tenore
ex parte beneficiarij, ita vt veluti fuerit vnus, &
idem contractus ex parte beneficiarij vocatus *re-
demptio*, ex parte verò penſionarij *tranſactio*, ea-
137 dem erit ratio vtriuſque: ſiquidem *connexorum
idem eſt iudicium l. 3. §. Iudicio contrario ff. de con-
trar. act. tutel. l. proinde ff. ad l. Aquil. l. cum ac-
tum ff. de negot. geſt. cap. tranſlato de conſtit. Cap.
præterea de Offic. Deleg.* Et correlatiuorum regula
138 parium, *l. Iul. §. ſi procurator ff. de act. empti.* Et
de vno illorum diſpoſitum traditur ad aliud. *l.
fin. ff. de accept. l. fin. C. de indic. l. ſiquis ſeruo
C. de furt.* Vnde Baldus *conſ. 14. ſuper legitima-
tione n. 2. lib.* 4. ait, quod valet argumentum de
vno ex correlatiuis ad aliud & ponit exemplũ
139 in emptore, & venditore. In hoc autem caſu be-
neficiarius fuit veluti emptor penſionis, & pen-
ſionarius veluti venditor ipſius. Eo etiam quod
140 contractus claudicare non poteſt *l. Iulianus §. ſi
quis ff. de act. empt. l. ſi tum dies §. penult. ff.
de verb. ſignific. &* aliis Iuribus, & DD.

apud Barboſam *in axiom. axiom. 57. numero
2. & 5.*

Ex dictis porrò infertur ſolutio ad aliud du- 141
bium, an ſcilicet talis contractus validus fue-
rit. Dicendum enim fuiſſe nullum, & inua-
lidum. Cum enim fuerit ſupra rem non exi-
ſtentem, neque futuram, aut de iure poſſibilem,
imo potius imaginariam, & fictitiam, quæ po-
tius *non ens*, aut *nihil* appellari deberet, ſcilicet
talis prætenſa penſio, vtique & contractus ipſe
irritus, caſſus, & fictitius exiſtimandus. Actus 142
enim ex origine falſa procedens eſt prorſus nul-
lus *l. ex initio C. de falſis.* Simoneta *de reſeruat.
q. 61. n. 7.* Gonzalez *ſupra regul. 8. Cancel-* 143
lar. gloſ. 51. n. 29. & ſublato fundamento to-
tum ædificium corruit, *l. egi tecum 26 ff. de ex-
cept. rei iud. l. fin. ff. de conſtit. pecun. l. vectigal,
ff. de pignor.* Rota *deciſ. 10. in fin. de praben. in* 144
antiq. Ac deficiente fundamento ſuperædifica-
ri non poteſt, *Cap. Cum Paulus 1. q. 1. cap. ve-
niens de presbyt. non baptizato.* Gonzalez *ſupra n.* 145
31. & ſublato antecedenti, tollitur conſequens,
l. ſi cum te ff. de pact. c. ad petitionem de accuſat.
cum aliis adductis per Eueratdum *in loco à de-
ſtructione antecedentis n. 1. per tot.* Gonzalez *ſup.
n. 35.* ſublato etiam præſuppoſito, tollitur om- 146
ne id quod ex eo ſequitur. *l. mancipia C. de furt.*
Roman. ſingul. 489. Gutierrez *conſ. 21. n. 6.* De-
ciſ. *conſ. 644. num. 14.* Rota *deciſ. 589. num. 1,* 147
diuerſ. Sic inſtitutio, ſeu confirmatio facta ad
electionem, vel præſentationem nullam eſt ſi-
militer nulla, vt latè per Lambertinum *de Iure-
patr. lib. 2. p. 2. q. 3. art. 4. num. 2. & 3.* Cum er-
go probatum maneat penſionem ex qua origi-
nem habuit iſte contractus, & in quo funda-
batur tanquam in antecedenti præſuppoſito
omnino fuiſſe fictitiam, & chimæricam, idem
quoque ſentiendum de ipſo contractu. Ac quod
etiam accedit, quod cum ex erroneo fundamen- 148
to aliqua procedunt, omnia corruunt, *l. quod
non ratione ff. de legib. l. ſi is qui putat 15. cum l.
ſeq. ff. de acquir. hæred.* Achilles de Graſſ. *dec. 1.
n. 2. qui filij ſint legitimi,* Rocchus, *de conſuet.
ſect. 4. numer. 1. cum ſeq.* Cum igitur hic con-
tractus proceſſerit ex erroneo fundamento
illius penſionis omnino corruiſſe exiſtiman-
dum eſt.

Maximè verò nullitas eius contractus ſuade- 149
tur ex eo quod, vt ſupponitur in caſu, ille coa-
ctus fuit, & meticuloſus ex parte beneficiarij, eo
videlicet quod penſionarius, qui erat vir potens
opere, & ſermone impediebat ipſi efficaciter
poſſeſſionem beneficij, ita vt pro ea obtinenda
coactus fuerit contractum hunc celebrare: Con-
tractum porrò meticuloſum, & coactum per
metum iniuſtè incuſſum (qualis iſte erat, ſiqui-
dem nullum ius habebat aſſertus penſionarius
ad illum incutiendum) irritare contractum
certi iuris apud omnes eſt, quia metus con-
ſenſui aduerſatur iuxta regulam *nihil conſenſui*
117. *ff. de Reg. iuris*, ibi: *Nihil conſenſui tam
contrarium eſt quàm vis & metus.* Et *Cap. Cum
locum de ſponſal.* ibi: *Cum locum non habeat con-
ſenſus, vbi metus, vel coactio intercedit.* Eſto
ſub trutina Doctorum ſit, an iure naturæ, ſeu
potius Eccleſiaſtico talis contractus irritus ſit,
de quo alibi dicendum.

Ex quo pariter reſoluitur aliud du- 150
bium, an videlicet dictus beneficiarius

repetere poſſit pecunias dictas prætenſo penſionario pro redemptione penſionis, & ipſe penſionarius, aut hæredes ipſius illas reſtituere. Affirmatiuè namque videtur reſpondendum, prout ferè in terminis huius caſus habent Marcheſan. *p.* 1. *§.* 2. *de commiſſ. appellat. in cauſ. penſ. fol.* 592. *num.* 94. *&* 97. Ioannes Baptiſta Coſta *de clauſul. conuent. clauſ.* 26. *num.* 2. Et ex ipſo Barboſa de *clauſul. clauſ.* 3.
152 *num.* 10. Propter multa. Primo, quia, vt iuris axioma habet, *nullum quod eſt nullum producit effectum*, vel *nullum eſſe, vel eſſe ſine effectu paria ſunt*, vel *nullum quod eſt, ius aliquod tribuere non poteſt*, pro vt ex Iuribus, Doctoribus, & Sacræ Rotæ deciſionibus exornat Barboſa *axiom.* 164. Recte ergo ſequitur præfatum penſionarium nullam pecuniam, nihilque emolumenti accipere potuiſſe ex relato contractu, vel occaſione ipſius; cum nullum, & irritum fuiſſe in præcedentibus probatum maneat, ac proinde ad reſtitutionem rei acceptæ teneri. Secundo, quia con-
153 tractus nullus, ſeu irritus nullam potuit parere obligationem. *l. cum lex. ff. de fideiuſſor. l. non dubium C. de legib.* Angelus Boſſius *de matr. contr. cap.* 10. *num.* 312. Si igitur talis contractus nullus fuit, vt probatum manet, nullam parere potuit obligationem ſoluendi dictam pecuniam; ac propterea à dante repeti poteſt, & à recipiente reſtitui
154 debet. Tertio, quia metum incutiens in aliquo contractu tenetur metum paſſo ad damna, & intereſſe, & ad fructus perceptos, vt habent Aretinus *conſ.* 96. *num.* 54. *& ſeqq.* Tuſchus *pract. concl. verb. metus concl.* 222. *num.* 7. Farinacius 2. *par. fragm. crim. verb. metus num.* 9. Angelus Boſſius *de matrimon. contract. cap.* 12. *num.* 214. 219. *&* 250. de quo Sanchez *lib.* 4. *de matrim. diſput.* 9. *num.* 4. ex pluribus DD. *num.* 5. loquens etiam pro foro externo. Metus ergo illatus beneficiario à penſionario aſſerto cauſa ſufficiens erit ad reſtituendum pecuniam ob talem metum
155 ipſi datam. Quarto, quia regula generalis eſt in materia reſtitutionis, quod qui vi, vel fraude impedit habentem ius ex iuſtitia ad aliquam rem, & peccet contra iuſtitiam, & teneatur ad reſtitutionem damni. Prout ex Molina, Leſſio, & aliis infert D. Cardinalis de Lugo *de iuſt. & iur. tom.* 1. *diſput.* 18. *ſect.* 5. *num.* 90. Atqui beneficiarius iſte propter legitimam prouiſionem ſibi factam de beneficio debita illi erat, etiam ex iuſtitia, ipſius beneficij poſſeſſio: pecunia ergo data penſionario ne impediret talem poſſeſſionem recepta eſt contra iuſtitiam, & ex iuſtitia reſti-
156 tui debet beneficiario. Quinto, quia etiam regula generalis eſt, quod miniſtri iuſtitiæ impedientes, aut non facientes id, ad quod tenentur ratione ſui muneris, peccent contra iuſtitiam, & teneantur ad reſtitutionem, prout ex D. Thoma, Gabriele, Syluestro, Adriano, & multis aliis habet Sayrus *in clau. reg. lib.* 10. *tract.* 5. *cap.* 3. *num.* 6. Sed penſionarius iſte, cum eſſet Vicarius Epiſcopi tenebatur ex vi ſui muneris, ac per conſequens ex iuſtitia ponere in poſſeſſionem beneficij prouiſum ad illud, vel ſaltem non impedire
157 eius poſſeſſionem: ſunt enim Vicarij Epiſcoporum ipſorum Coadiutores *cap. inter cætera de off. ordin. cap. ex frequentib. de inſtit.* & circa beneficia, vel officia ab Epiſcopo prouiſa nihil poſſunt alterare, niſi de Epiſcopi licentia, *cap. licet de offic. Vic. in* 6. Sbroza *de offic. Vic. lib.* 2. *q.* 111. *num.* 7. *& q.* 130 *num.* 4. *& q.* 155. potius debent operari iuxta mentem Epiſcopi, cum eius perſonam repræſentent, & vnum tribunal cum ipſo conſtituant. Cum ergo aliter fecerit, non ſolum non cooperando Epiſcopi prouiſioni, ſed etiam eam impediendo, contra ſuum munus egit, & contra iuſtitiam peccauit, & ad reſtitutionem damni illati, ſcilicet pecuniæ tenetur. Quod adeo verum eſt, quod etſi Sotus, Martinus de Ledeſma, Nauarrus,
Lopez, & Beia apud ipſum Sayrum *num.* 8. 158
teneant ſic accipientem non teneri ad reſtitutionem antequam repetatur à dante, vel condemnetur à iudice, nihilominus Adrianus, Medina, Salonius, Banez, Valentia, Angles, & Molina, quos citat, & ſequitur ipſe Sayrus, rectius docent, ſtatim ex natura rei, & ex ratione iniquæ acceptionis ante omnem requiſitionem reſti-
tuere debere. Ratio eſt, quia ſic acceptum 159
verè contra iuſtitiam recipitur, & conſequenter ſic recipiens ſimpliciter ex natura
rei illud reſtituere tenetur. Et confirmatur; 160
quia ſic accepta inuoluntariè dantur, cum coactione ad redimendam vexationem, non enim darentur ſi alter, vt deberet, gratis illa facere, aut omittere voluiſſet. Et ita non ſolum poteſt repeti, ſed res extra repetitionem iudicialem reſtitui debet *l.* 3. 6. *&* 7. *C. de cond. ob turp. cauſ. & l.* 4. *ff. eod. & l. Iuris gentium §. ſi ob maleficium ff. de pact.* Fauet quinto illud veluti commune
in debitum ſolutum repeti poteſt. Quod ſaltem 161
eſt verum quando recipiens eſt factus ex eo locupletior *l. ſi non ſortem §. libertus* & ibi Barthol. & Alexand. *de cond. indeb. & in l. ſi in area eod. titul.* prout in hoc caſu contingit. Et præſertim, quando ſoluens indebitum, dolo aduerſarij recipientis id facit, gloſ. & Bald. *in l.* 1. *C. ne fil. pro pa.* & Alexand.
in l. 1. *in fin. ff. de condit. indeb.* Prout ſi- 162
militer in præſenti caſu accidit. Vnde quod ait Gloſſa cum textu *in l.* 2. *§. ſolet ff. de*
hæred. vel act. vend. quod *indebitum ſolu-* 163
tum extra iudicium non repetitur, intelligitur quando id fit ſine dolo aut coactione: alioquin eſt ſicut ſolutum tyranno propter metum quod poteſt repeti. Bart. *in l. penult. in* 2. *col. verſ. Idem dico ff. de condit. ob turp. cauſ.*

Nec quæ pro parte contraria afferuntur ali- 164
quid euincunt. Quod enim dicitur, *ſtandum eſſe conuentioni*; & *valere tranſactionem ſuper penſione*; & quod ſcienter ſoluens indebitum non repetit: Vnico verbo corruunt, dicendo videlicet vera eſſe, quando talia fiunt ſpontaneè, & voluntariè, non coactè, & meticuloſè ad redimendam vexationem iniuſtam, prout in caſu contingit. Propter dicta in ſuperioribus, & quia violentia, ſeu vis eſt crimen omni iuri etiam naturæ, odioſum, *l. ſecundum naturam ff. de condict. indeb. l. ſiquis in tantum C. vnde vi. Maſcardus de probationib. volum.* 3. *concl.*

concl. 1409. *n.*4. & quia *redimere licitum eſt ſanguinem proprium*, habet Berthachinus *in Repertor. verbo Redemptio.*

165 Quod adeo verum eſt, quod etiam dato, & non conceſſo, quod penſio illa ſuper qua fuit iſte contractus, legitime impoſita fuiſſet ab Epiſcopo, & ſine vlla conditione reſeruationis conſenſus Sedis Apoſtolicæ, ſi tamen Vicarius penſionarius poſſeſſionem illius impediret, prout fecit contra prouiſionem ab Epiſcopo factam cuius erat adminiſter, itavt illi dici poſſet: *Aliud Index nunciat, aliud praco clamat*, nihilominus pro redemptione talis vexationis potuit ſine vllo crimine ſimoniæ beneficiarius
166 dare talem pecuniam. Ratio eſt, quia poſſeſſio ipſa eſt aliquid facti, non iuris, & tota ſpiritualitas penſionis eſt in ipſo titulo, non in poſſeſſione, quæ eſt ſpiritualis, niſi ſolum ratione tituli cui eſt annexa: adquiſito ergo titulo poſſeſſio erit quid corporale, & proinde ſine ſimonia redimibilis. Prout tradunt innumeri authores, inter illos vnus pro mille D. Thom.
167 22. *q.* 100. *art.* 2 *ad* 5. dicens. *Antequam alicui acquiratur ius in Epiſcopatu, vel quacunque dignitate, vel prabenda per electionem, vel prouiſionem, ſeu collationem, ſimoniacum eſſet aduerſantium obſtacula pecunia redimere: ſic enim per pecuniam pararet ſibi viam ad rem ſpiritualem obtinendam: ſed poſtquam ius alicui acquiſitum eſt licet per pecuniam iniuſta impedimenta remouere.* Quod, & ſequuntur Aragon. *ibid. dict.* 3. Manuel Rodriguez 2. *tom. ſum. cap.* 59. *n.* 5. *& cap.* 61. *n.*2. Vega *in ſum.* 2. *p. cap.* 101. *caſ.* 19. 33. *&* 44. *ad fin. &* 67. Petrus de Ledeſma 2. *p. ſum. trat.* 12. *concl.* 26. *&* 27. Suarez *lib.* 4. *de ſimonia cap.* 50. *n* 31. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 18. *n.* 100. Sanchez *lib. conſil. moral. c.* 3. *dub.* 30. *n.* 11. dicens hoc eſſe probabilius, Caſtrus Palaus *p.* 3. *de ſimonia diſp.* 3. *punct.* 20. *n.* 3. dicens hanc ſententiam eſſe communem: & Canoniſtæ communiter *in cap. Matthaus, & cap. Dilectus* 1. *de ſimonia cap. ad aures* 1. *de ſimonia.* Loquuntur autem
168 hi Doctores quando beneficium eſt ad ipſum per certam, & indubitatam inſtitutionem, prout ſupponitur contigiſſe in caſu præſenti. Ex hoc clarius innoteſcit id quod dictum eſt in ſuperioribus. Si enim pro redemptione penſionis veræ, ac legitime impoſitæ, etiam abſolutè,
169 & ſine vlla conditione poteſt dari pecunia iniuſtè impedienti poſſeſſionem ad redemptionem vexationis, multo magis id fieri potuit pro redemptione penſionis fictitiæ, & imaginariæ nec ſubſiſtentis ante ſedis Apoſtolicæ conſenſum, vt dictum in antecedentibus.

170 Friuolum etiam videtur quod aliquis dixit, ſcilicet pecuniam iſtam datam fuiſſe omnino liberaliter, ac proindè qui eam accepit, aut eius hæredes ad reſtitutionem non teneri. Donatio enim liberalis regulariter non præſumitur, niſi
171 probetur, Paulus *in l. Campanus ff. de oper libert.* Bald. *in l.* 1. *numer.* 6 *c. ad Velleia.* Matſil. *ſing.* 97. Maſcard. *de prob. it vol.* 1. *concl.* 555. *n.* 1. Quia donare nihil aliud eſt, quam iactare, & dilapidare,
172 vt dixit Vlpianus, *in l. filius familias in princ. ff. de donat.* & Caius *in l. contra iuris* §. *ſi filius ff. de pact.* & aſſeruit Bartholom. Cepo, *in tract. de ſimul. contract. in* 7. *præſumpt. n.* 43. Nullus autem præſumitur velle iactare ſuum, & bona ſua dilapidare, ſed potius acquirere, & ditari. Ariſto-
173 tel. *lib.* 3. *Ethic. cap.* 1. cum dixit, *neminem ſuas fortunas ſponte eiicere*; ad quod pertinet contextu s *in cap. ſuper eo de renunc. & cap. quia veriſimil e præſumpt.* Paulus *in l. cum de indebito verſ. Quis enim ſoluit ff. de probat* Maſcadus *ſupra num.* 2. Adeo quod error potius aut ſtultitia præſumatur quam donatio liberalis, prout etiam ex pluribus Doctoribus probat idem Maſcardus 174
ſupra num. 5. *&* 7. Vnde donatio cum ſit actus inueriſimilis debet per probationes claras, & manifeſtas probari. Sic ex Decio, & Abbate idem Maſcardus *n.* 8. 9. *&* 10. quod multo ma- 175
gis procedit in donatione, quæ eſt in magnum præiudicium donantis, aut eſt immoderata, qualis fuiſſe videtur iſta, de qua in præſenti Baldus *Conſ.* 102. *num.* 3. *vol.* 2. Bartol. *in l qua dotis, ff. ſol. matrim.* Alciatus *conſ.* 1. *num* 15. *lib.* 8. *& conſ.* 2. *lib.* 1. Et generaliter loquendo donatio non præſumitur, quando apparet de alia cauſa, vt ait Baldus *conſ.* 378. *num.* 7. *vol.* 5 Et cum quis 176
dat aliquid illi cum quo litigat, ſeu contendit, vt cautum eſt ab Alciato *conſ.* 52. *n.* 7. prout in præſenti contigit; ſiquidem beneficiarius iſte contendebat cum penſionario ſuper poſſeſſione ſui beneficij.

DVBIVM III.

De Canonicis, & Capellanis, ſeu Beneficiatis.

Caſus.

DVo Clerici beneficiati cuiuſdam inſignis Eccleſiæ Collegiatæ cum deberent ire ad 177
chorum cum Canonico pluuiali induto pro celebratione Veſperarum vnius Dominicæ per annum, & illis iuxta conſuetudinem illius Eccleſiæ, per miniſtros ipſius darentur duo pluuialia, quibus induerentur pro aſſociando d. Canonico, noluerunt ipſis indui, dicentes in Congregatione Clericorũ beneficiatorum illius Eccleſiæ fuiſſe decretum, ſeu ſtatutum ne induerentur prædictis pluuialibus. Vnde contigit quod Veſperę differrentur, & eſſet aliquod ſcandalum inter ſæculares, qui erant in Eccleſia, & diſſidium inter Canonicos, & dictos beneficiatos. Quæritur quid iuris.

Reſponſio.

IN primis non leuiter deliquerunt iſti DD. beneficiati nolentes indui dd. pluuialibus, poſita conſuetudine, quæ erat in illa Eccleſia ſic 178
faciendi. Quia, vt habetur *cap. Canonum de conſtit. Canonum ſtatuta cuſtodiantur ab omnibus. Et nemo in actionibus, vel iudicijs Eccleſiaſticis ſuo ſenſu, ſed eorum authoritate ducatur.* Eadem enim eſt vis Canonis, & conſuetudinis. Vnde iſtorum beneficiatorum facto ſic opponitur D. Hieronymus 179
vt habetur *cap. ne innitaris eod. tit. de Conſtit. Ne innitaris prudentia tua. Prudentia ſua innititur qui ea qua ſibi agenda, vel dicenda videntur patrum* 180
decretis praponit. Eo etiam quod conſuetudo firmata nulla eget probatione, ſed propter eius generalitatem tranſiſſe videtur in ius commune non ſcriptum ex §. *Ex non ſcripto inſtit. de iur. nat. gen. & ciu.* & apertè tradidit Bal. *in l. poſt dotem* Decius *in conſ.* 483 *n.* 2. Maſcard. *de probat. vol.* 1. *concluſ.* 428. *n.* 1. Quod maximè procedit, ſi talis 181
conſuetudo Romæ ſit recepta, prout in hoc caſu

contingit, quia ad particularem conſuetudinem
vrbis Romæ confugiendum eſt in ſubſidium
iuris Maſcardus *ſup.num.* 3. *&* 6. & aliis.

182 Deinde, quia Officiali, & Miniſtro Principis
reſiſtere in his quæ pertinent ad ſuum officium,
vel miniſterium nefas eſt. *l. ſi ſeruus,* & ibi notat.
Bartol. *C. de his qui ad Eccleſ. confug.* Hi autem qui
dictis beneficiatis pluuialia illa præbuerunt, vt
ipſis induerentur, veluti miniſtri & officiales
ſunt Eminentiſſimi & Reuerendiſſimi D. Cardi-
nalis N. illius Eccleſiæ Superioris, & Prælati, cui
à Gregorio XIII. in Bulla Eccleſiarum omnium
183 de anno 1576. conceditur *omnimoda iuriſdictio,*
& ſuperioritas in ſpiritalibus, & temporalibus in bene-
ficiatos prædictos, ac illorum correctio, & viſitatio.
Et infra, *ac circa diuinorum celebrationem in eadem*
Eccleſia. Reſiſtentes ergo dictis miniſtris, ſeu
officialibus valde deliquerunt, etiam contra
obedientiam & reuerentiam, & honorificentiam
debitã d. Eminentiſſimo propter deciſioné Ho-
nor III. *in c. His quæ de maiorit. & obedientia,* vbi
Pontifex præcipit iſta exhiberi debere Cardinali
illius Eccleſiæ, etiam vſque ad impoſitionem
cenſurarum contra inobedientes.

184 Aliquale etiam ſcandali peccatum commiſe-
runt malum præbentes exemplum ſæcularibus,
qui erant in Eccleſia expectantibus, quod can-
tarentur Veſperæ à Canonicis ac Officium diui-
nũ perturbantes & impedientes, quod hora de-
bita & ſolita celebraretur. *Cap. qui ſcandaliza-*
185 *uerit de Regul. iur.* Cum tamen vt iſta non con-
tingerent maiora incommoda ſuſtinere debe-
rent quam pluuialia aliquantulum grauia defer-
re: ad hoc enim quod ſcandalum, ſeu malum
exemplum euitetur, multa ſunt concedenda,
quæ alias concedi non deberent, vt firmant
Menochius *in conſ.* 51. *n.* 44. Rebuffus *de priui-*
leg. ſchol. priuil. 110. *par.* 2. Lancellot. *de atten t.*
par. 2. *c.* 4. *ampl.* 21.

186 Contra reuerentiam etiam debitam DD. Ca-
nonicis deliquiſſe manifeſtum videtur, ipſos
prouocantes, contemnentes, & facto ipſo pu-
blicantes, quod ipſi erunt in cauſa, quod Veſ-
peræ non cantarentur hora & modo ſolitis.
Quæ eo magis vrgent quod Canonici ſunt
membra nobiliora, & omnibus aliis præeminent
187 vt tradit Antonius de Petris *in Clypeo Paſtor. c.*
3. *n.* 3. Paſqualigus *in qq. moral. cent.* 1. *q.* 79. *n.* 10.
& ſunt Clerici primi gradus, vt notant Gemi-
nianus *cap. Epiſcopus d.* 17. Felinus *in rubrica de*
maior. & obed. Menoch. *conſil.* 52. *n.* 84. Quæ
188 etſi de Canonicis Cathedralis Eccleſiæ, non de
Collegiata intelligi videantur, vt Paſqualigus
ſupra ſentire videtur, eſt tamen in hac materia
ſingulari nota dignum, quod Canonicatus Col-
legiatæ in Romana ciuitate eſt dignior Cano-
nicatu Cathedralis alterius ciuitatis, vt cen-
ſuit S. Congregatio Concilij. Teſte Zerol. *in*
prax. Epiſcop. p. 2 *verbo Canonici* §. 4. Vbi
etiam refert ita in facto fuiſſe reſponſum ab
eadem S. Congregatione de mente ſummi
Pontificis Epiſcopo Borſamenſi. Beneficiati
autem ſunt veluti ſeruitores tantum Eccleſiæ
189 prout habet Gloſſa *in cap Cum ad hoc de cler. non*
reſiden. verb. Aſſiſius, & Rota *deciſ.* 183 *par.* 1.
recen. n. 2.

190 Sed quod magis dolendum, id eſt, quod præ-
dicti Beneficiati renuentes indui dd pluuiali-
bus trangreſſores videantur iuramenti ab ipſis
emiſſi de obſeruandis conſtitutionibus, & con-
ſuetudinibus capitularibus illius Eccleſiæ, ac
per conſequens periuri. Delictum namque per
iurij peius, & grauius eſt homicidio, & aliis
peccatis, quę in proximum committuntur: quip- 191
pè tendit directè contra diuinum honorem. D.
Thomas *quodlib.* 1. *art.* 18. Abulenſis *c.* 5 *Matth.*
q. 302. *& ſeq.* Sotus *lib* 8. *de Iuſt. q.* 2 *art.* 3. &
alij, quos ſequitur Sayrus *in Clau. reg. lib.* 5.
cap. 4 *à numer.* 9. Imo peccare magis per-
iurum quam parricidam, ait Medina *lib.* 1.
ſum cap. 14. §. 5. *fol.* 83. etſi aliis id non
placeat.

Nec ſuffragatur dd. Beneficiatis, quod dicunt 192
ſe ex decreto ſeu ſtatuto Congregationis Bene-
ficiatorum illius Eccleſiæ id egiſſe. Certi enim
iuris eſt Beneficiatos non habere ius capitulan-
di idque ſolum competere ſolis Canonicis, ni-
ſi ex conſuetudine legitimè præſcripta, aut
priuilegio eis id competat. Rota *deciſ* 708 *n.* 2.
& 3. *par.* 2. *recent.* Imò quod non ſint admit-
tendi ad tractatus capitulares, ſed ſolum Cano- 193
nici niſi certis caſibus. Gloſſa *cap. cum ad hoc d.*
verb. Aſſiſios de Cler. coning. Genuenſis *in Prax.*
Neapol. cap. 69. *n.* 18. Rota *deciſ.* 183 *& de-*
ciſ. 197. *& deciſ.* 212. *n.* 2. *par.* 1. *recent.* Ac
proindè cum in tractandis negotiis cum Cano-
nicis admittuntur non debere ſedere, ſed ſtare
capite detecto, Canonicis tecto capite ſedenti-
bus, vt pote ipſis ſuperioribus Ploca *par.* 1. *dec*
416. *n.* 2. *&* 3. Propterea enim S. Congrega-
tio Rituum in vna *Mediolanen* 28 Septembris
1602. apud Gauantum *in manuali Epiſcopo. verb.* 194
Eccleſia Collegiata, n 4. & Barboſam *de Iur.*
Eccleſ. lib 2. *cap.* 6. *n.* 2. decreuit quod ſtatuta
Eccleſiæ Collegiatæ quærenda ſunt à proprio
Epiſcopo. Nullum ergo decretum, aut ſtatutum
potuerunt facere dicti Beneficiati, inconſulto
Eminẽtiſſimo Cardinali, qui in ea Eccleſia Iuri-
ſdictionem habet Epiſcopalem. Alioquin ſi ſta-
tuta, vel decreta facere poſſent ſine prædicto
Eminentiſſimo, aut Collegio Canonicorum,
ipſi Beneficiati per ſe conſtituerent Eccleſiam
Collegiatam. Manifeſtum enim ſignum Eccle-
ſiæ Collegiatæ eſt facere poſſe ſtatuta. Mantica
dec. 175. *n.* 1 *verſ. Item quia habent, & dec.* 215. 195
num. etiam 1. Barboſa *ſupra n.* 11. *& de Canonic.*
& dignit. cap. 2. *n.* 15. Oporteret etiam, vt Con-
gregatione ad modum Capitulorum facere poſ-
ſent quod haberent ſigillum commune, arcam
communem, & alia ſigna Collegialitatis, Rota
dec. 101. *n.* 4 *par.* 1. *recent.* Et quod haberent
vnum caput diſtinctũ ab Eminentiſſimo Cardi-
nali, & eius Vicario: Rota *deciſ.* 673. *n.* 2. *par.* 196
1. *recen.* Quæ omnia cum ipſis deſint, prorſus at-
tentatum videtur feciſſe Congregationem, &
in ipſa decretum, ſeu ſtatutum aliquod. Caſu
etiam quod aliquod ſtatutum vel decretum fa-
cere poſſent, id non deberet eſſe contra ſtatutum
generale Eccleſiæ. *Cap. cum omnes de conſt.* 197
Innoc. Abbas, Butrius. Felynus, & alij *ibidem.* 198
Maximè cum rationabile valdè ſit, quod Cano-
nici propter præeminentiam quam habent ſu-
per beneficiatos diuerſis pluuialibus vtantur
quam ipſi, vt vel iſto ſigno dignoſcantur. No-
uarius *in forenſ. q* 24. *n.* 15. *tom.* 1. Riccius *in prax.*
rer. for. Eccleſ. p. 4. *reſol.* 363. *n.* 1.

Corrigendi propterea veniunt ab eodem Emi- 199
nentiſſimo, duo ad obuiandũ ſimilia in futurum
& ne inter Canonicos, & Beneficiatos diſſidia,
& contentiones cum ſcandalo ſæcularium; ac ma-

xime

ximè iu rebns ad cultum diuinum ſpectautibns
exoriri poſſont: tum propter Conſtitutionem
relatam Gregorij X I I I. vbi ipſi conceditur Iu-
200 riſdictio ſuper Beneficiaros *cum plena, & libera
facultate.* Tom ex Honorio I I I. in cap. *His quæ
de Mai. & Obed.* Vbi etiam conceditur ipſi facul-
tas procedendi contra ipſos per ecuſuras. Dici-
tur enim: *Correctionem ipſius Cardinalis recipien-
tes humiliter, & excommunicationis, interdicti, vel
ſuſpenſionis ſententias, quas tulerit in eos, & Ec-
cleſias eorundem inuiolabiliter obſeruantes.*

201 Et ſi autem de benignitate, & clementia eiuſ-
dem Eminētiſſimi iure credi poſſit non proceſ-
ſurum contra illos per impoſitionem aliqnam
pœnarum, niſi quatenus neceſſarium fuerit pro
caſibus futuris, eo etiam quod ignorantia, ſeu
inaduertentia, culpa lata, & ſine dolo pœniten-
tia poſt commiſſum delictum, & aliæ ſimiles
cauſæ, de quibus Tiraquellus, Iolius Clarus, &
alij ipſos excuſare poſſunt: nihilominus in vi-
gore iuris ſtando, poſſuns ad tempus priuari
ſuis beneficiis, ſi tamen admoniti fuerunt ne ita
202 facerent, *arg. cap. ex literis de conſtit.* & appli-
cari ipſis pœnæ periurij, quæ ſunt plures, &
grauiſſimæ, ſcilicet infamia Iuris, & irregulari-
tas, ſaltem in pluribus caſibus. *Can. infantes 6. q.
1.* Repolſa à teſtimonio perhibendo. *Can. Qui-
cunque, 6. q. 2.* & ad iurandum in litem, ex Iaſo-
203 ne, & Doctoribus *in l. qui iuraſſe §. vltim. n. 3. ff.
de Iureiur.* Et ſecundum aliquos priuatio bene-
ficiorum ex Barbario *in cap. cum non ab homine col.
1. de Iur.* & inhabilitas ad beneficia, prout de
communi teſtatur Clarus *§. periurium verſ. Item
Clericus.* de quibus pœnis Theſaur. *in prax. p. 2.
verb. Periurium.*

204 Videtur etiam dicendum, quod cum facien-
do decretum, ſeu ſtatutum de non portandu
dd. pluuialia vſurpauerint Iuriſdictionem Ca-
pituli d. Eccleſiæ, ac Eminentiſſimi Cardinalis,
inciderint in excommunicationem latę ſenten-
tiæ Papæ reſeruatam in Bulla Cœnæ *cap.* 17 Ea
enim ibi imponitur cōtra vſurpātes iuriſdictio-
nes, fructus, redditus, vel prouentus ad Papam
& ad ſedem Apoſtolicam, & quaſcunque Ec-
cleſiaſticas perſonas ratione Eccleſiarum. Mona-
ſteriorum, & aliorum beneficiorum Eccleſiaſti-
corum pertinentes. Eo præſertim, quod d. ex-
205 communicatio incurritur ab omnibus vſurpan-
tibus d. iura, ſiue publica, ſiue priuata poteſta-
te ſiue Laici ſint, ſiue Eccleſiaſtici, prout ex Vgo-
lino, Sayro, Duardo, & aliis firmat Theſaurus *in
prax. par. 2 cap. 1. de Vſurpantibus bona §. Proce-
dit autem.*

206 Quia tamen pro caſus maiori enodatione iu-
re deſiderari poterit, quid ſit Eccleſia collegia-
ta, quæ pro ipſa conditiones requiſitæ, aut pro
agnoſcenda quæ ſigna ſint; de quo Felynus,
Coſmas, Lambertinus, Villadiego, Corraſius,
Caputaquenſis, & alij apud Garſiam de *Benefic.
p. 5. c. 4. n. 70.* Ideo primo dicendum, quod
Eccleſia collegiata, ſeu collegialis eſt, *in qua eſt
Clericorum Collegium, & non eſt Cathedralis, nec
Regularis.* Sic Azotius *p. 2. Inſtit. moral. lib. 9. c.
207 3. q. 14. §. Collegiata.* Pro quo etiam ſciendum
quod Eccleſia eſt multiplex, ſcilicet *Collegiata*,
de qua dictum, & præter eam *Parochialis, Ba-
ptiſmalis, Cathedralis, Metropolitana, Conuentua-
lis, Curata, Matrix. Parochialis* eſt ea, quæ ha-
bet Parochiam, Territorium, ac populum cer-
tis limitibus Epiſcopi authoritate diſtinctum

Archid. *in cap. licet canon, de elect. in 6. Baptiſma-
lis* vocatur ea Eccleſia, in qua eſt fons aquæ ad
baptiſmū ſacratæ, & deſtinatæ: quæ non eo ipſo 208
quo eſt baptiſmalis pro parochiali habetur, cum
non habet Parochiam, territoriū, & populū ſuæ
Curæ ſubiectum. Federicus de Senis, *conſ.* 135.
Cathedralis Eccleſia eſt, in qua Epiſcopus præ-
ſidet, ob cuius Cathedram, & ſedem dicta eſt
Cathedralis. Azotius *ſupra §. Cathedralis.* Me- 209
tropolitana eſt, quæ habet Archiepiſcopum, ſi- 210
cut *Primitialis*, quæ Primatem, & *Patriarchalis*
quæ Patriarcham habet. Azot. *ibid. Metropolita-
na. Conuentualis* Eccleſiæ nomine venit ea quæ
conuentum, ſeu cœtum Clericorum habet. 211
Pro quo videndi Mandoſius *in Regul. 3. Cancel-
lar. q. 9. n. 3.* & Abbas *in cap. cum in terra de
elect. notabil.* 1. *Curata* Eccleſia eſt ea quæ Cu- 212
ram animarum habet exteriorem, interioremve,
hoc eſt ſiue in foro contentioſo, ſiue pœniten-
tiali. Innocent. *Cap. Dudum 2. de elect.* Abbas 213
Cap. de multa n. 24. de prabend. Matrix Eccle-
ſia dicitur ea quæ habet alias Eccleſias ſibi ſub-
iectas. *Cap. ad audientiam 1. de ædific. Eccleſ.* 214

Eccleſia porrò Collegiata probatur primo ſi
hoc apparebit ex inſtitutione ipſius Eccleſiæ, ad
quam prius erit confugiendum, vt admonuit
Abbas *in c. nobis n. 7. de Iure patr.* & ceſſante in-
ſtitutione ſiue alio ordine poteſt probari Colle-
giata per priuilegia, quæ conſtituunt illam
Collegiatam, vt author eſt Innocent. *in cap. po-
ſtulaſti n. 1. de Iure patr.* quod etiam colligitur
ex Marciani reſponſo *in l. 3. ff. de Colleg. illicit.*
Cui ſententiæ ſe ſubſcripſit Andr. Barbat. *in 215
conſ.* 17. Probatur etiam Collegiata per exerci-
tiū actuum arguentium Collegium, vt ſi com-
moni vtatur ſigillo, vt habent Panormitanus
*in cap. cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſſeſſ. &
propriet.* Maſcardus *de probat. concl.* 584. *n.* 3.
Item ſi arca vtatur communi, vt colligitur *ex
l. 1. ff. Quinſque Vniuerſ. & ex c. quam quam de vſi
& honeſt. Cleric. & ex cap. Cum ad monaſterium
de ſtat. Monach.* Maſcard. *ſupra.* Deinde ex co-
muni etiam fraternitate, & ſimilibus; nam per
huiuſmodi ſigna probatur Eccleſia collegiata,
iuxta ſententiam Cardinalis *in C. nobis de iure
patr. in 2. & 3.* & idem ſequitur, & atteſtatur
Andreas Barbar *in d. conſ.* 17. Quinimo ſi præ- 216
ſidens in Eccleſia faciat aliquē actum cū ſociis,
qui non conſueuerit fieri, niſi collegialiter ta-
lis actus approbat Eccleſiam illam eſſe Colle-
giatam. Alex. *conſ. 74. & 75 lib.* 4. Federic de 217
Senis. *conſ. 71. & alij plures.* Similiter ſi Clerici
exercent iura ſpectantia ad Collegium, vt ſi fa-
ciant Syndicum, per eum iurent, Prælatum eli-
gant, & ad hæc facienda in locum aliquem cer-
tum conueniant. Prout ex Iuribus, & Docto-
ribus comprobat Maſcardus *ſupra n.* 10 Præci-
puum tamen ſignum Eccleſiæ Collegiatæ eſt,
quando Canonici, ſeu Clerici faciunt propria
ſtatuta iuxta ſuperius dicta. Numerus au-
tem trium Canonicorum congruus eſt ad Col- 218
legiatam conſtituendam, Innocentius, Felynus,
Romanus, quos refert, & ſequitur Barboſa *de
Iure Eccleſ. lib. 2. cap. 6. n.* 8. cum Rotæ deci- 219
ſionibus Adiungens vlterius ex Felino, Archi-
diacono, Innocentio, & Maſcardo, quod ſi re-
ceſſerint, vel ſaltem de præſenti non exiſtat
Collegiata, adhuc tamen ſufficit illam habitu
eſſe ad hoc, vt talis cenſeri debeat.

Dubiæ autem quæſtionis eſt, an Collegiatæ 220

erectio à ſolo Papa fieri poſſit. Nonnulli namque id negare contendunt, & ſolum ad Epiſcopum id pertinere poſſe affirmant, vt per tex. *in cap. Quoniam de vit. & honeſt. Cleric.* tenent *ibidem* Abbas antiq. *n.* 1. Ioannes Andreas *n.* 3. Butrius *n.* 2. *ad fin.* Panormit. *n.* 2. *&* 6. Imola, qui atteſtatur de communi *n.* 1. quos retulit, & ſequi viſa eſt Rota in Regien *Vnionis* 12. Maij 1625. coram Coccino, Azor. *par.* 2. *lib.* 5. *c.* 29. *quæſt.* 25. Ex oppoſito autem nullum Papa inferiorem poſſe erigere Eccleſiam in Colle-
221 giatam concludunt Rebuffus *in prax benefic. tit. de erectione in Collegiatam*, Paulus Tuſchus *de viſit. lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 6. Filiucius *tract.* 41. *de benefic. cap.* 3. *n.* 112. Maſſobr. *in ſua prax. habendi concurſ. par.* 2. *dub.* 1. & cenſuit S. Congregatio Concilij *in vna Conuerſana* 27. Iunij 1626. prout refert Lotterius *q.* 14. *n.* 49. & ſeruat ſtylus Romanæ Curiæ, Ferantellus *in Annot. ad deciſ.* Buttati 112. *n.* 14. Lotterius *de re benef. lib.* 1. *q.* 4 *n.* 38. *cum ſeqq.* quos ſequitur Barboſa *de Canonic. & Dignitat. cap.* 2. 8. & *de Iure Eccleſiaſt. lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 1. Forſan tamen dici poſſet cum Nicolao Garſia *de benefic. par.* 12. *cap.* 5. aliquando Eccleſiam erigi in Collegiatam per Epiſcopum, ſed ſolere fieri authori-
222 tate Apoſtolica. Vel forſan dicendum quod cum Collegiata erigitur cum authoritate conceſſa Præfecto, ſeu ſuperiori illius, quaſi Epiſcopali, vel Abbatiali, cum hoc ſolum ad Papam ſpectet, tunc ſolum Papa Collegiatam eriget. Secus verò ſi talis Præfectus non quaſi Epiſcopali, aut Abbatiali authoritate fulgeat.

223 Similiter nec quæ ſit Collegiata inſignis dicenda in luce determinatum eſt. Hinc Doctores diuiſi manent. Etenim Cardinalis Manrica *deciſ.* 175. *n.* 2. id videtur deducere ex numero magno Canonicorum, copioſis redditibus, maiore qualitate ſeruitij, & depoſitionibus teſtium ſed in huius rei iudicio conſideratio habenda ex qualitate loci, vbi eſt talis Collegiata, prout deciſum fuit à S. Rituum Congregatione in vna Collegiata Eccleſia S. Pauli Ciuitatis no-
224 uæ Firmanæ Diœceſis, quam refert Barboſa *ſupr. d. Cap. n.* 18. fauent Riccius *in collect. deciſ. p.* 6. *collect.* 2350. *verſ. Inſignis*, & Lotterius *de re benef. lib.* 1. *q.* 15. ex Rota. Id certius Collegiatam inſignem ab eius erectione præcedere alias Collegiatas, quamuis antiquiores non inſignes, vt cenſuit S. Rituum Congregatio *in vna Firmana* 24. *Martij* 1612. ſicut & Collegiata ſimplex præcedit omnibus Eccleſiis ſimplicibus, & quæ tantum Parochiales ſunt, ex eadem S. Congregatione *in vna Nolana* 10. Iulij 1602. & *in Senogallien* 23. Martij 1619. etiamſi antequam erigeretur in Collegiatam illis cederet, vt in *Terracin. Sonniſſa* 23. Februarij 1606. Hæc omnia Barboſa *ſupra numer.* 19. *&* 20.

225 Dubium etiam eſt an Canonici, ſiue Collegialis, ſiue Cathedralis Eccleſiæ Miſſas celebrantes pro ſui Canonicatus obligatione poſſint accipere noua ſtipendia, & ipſas applicare pro dantibus illa.

226 Reſpondeo primo, regulariter loquendo non poſſe id fieri. Ratio eſt, quia fundator cenſetur ſibi voluiſſe conſulere omni meliori modo, cum agatur de ſalute animæ ſuæ. de qua præſumendum eſt vnumquemque habere curam: ergo cenſendum eſt ſibi voluiſſe Miſſam applicari, licet id formalibus verbis non expreſſiſſet, quia Teſtatoris mens, & voluntas dicitur expreſſa, & euidens, quando colligitur ex coniecturis, *l. licet Imperator ff. de legat.* 1. Abbas *conſil.* 68. *par.* 2. Vnde Teſtatoris voluntas coniecturata idem operatur quod expreſſa. *l. ſi ſeruus plurium ff. de legat.* Præſertim quia maior pars funda- 227
torum Canonicatuum in ſuis diſpoſitionibus exprimunt applicationem: ergo ſi ab aliquibus omittatur, præſumitur id per accidens eueniſſe, & ex inaduertentia, ſeu negligentia ſcriptorum, & non ex intentione fundatorum, qui ſi ad hoc aduertiſſet, ſine dubio mandaſſet exprimi in ſuo teſtamento: Teſtatoris enim diſpoſitio extenditur ad eum caſum, de quo veriſimiliter diſpoſuiſſet, ſi cogitaſſet. Decius 228
conſ. 227. *num* 11. *& conſ.* 189. Signorol. *conſ.* 183. *num.* 10. & teſtator in dubio videtur ſe referre ad id quod quilibet ſapiens diſpoſuiſſet. Rota Rom. *vol.* 2. *dec.* 18. *num.* 8. ſic ferè Bar- 229
boſa *conſ.* 14. Bonacina *de ſacram. diſp.* 4. *quæſt. vlt. pun.* 7. §. 2. *num.* 13. Gauantus *in rubr. Miſſal. p.* 3. *tit.* 12. *num.* 5. Homobonus *in exam. Eccleſ. p.* 1. *tract.* 4. *cap.* 13. *q.* 121. *in fin.* Ghilinus *in ſum. verb. Miſſa celebratio num.* 23. Diana *p.* 6. *tract.* 6. *resol.* 13. Bordonus *in controu. moral. controu.* 40. *num.* 6. *& ſeqq.* Et hoc ſenſu intelligenda eſt declaratio S. Congregationis Concilij de anno 1626. dicens: *Sacerdotes quibus* 230
diebus tenentur Miſſas celebrare, ratione beneficij, ſeu Capellæ, legati, aut ſalarij, ſi eleemoſynas etiam pro aliis Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eadem Miſſa vtrique applicationi ſatisfacere.

Reſpondeo ſecundo, ſi tamen fundator, vel 231
inſtitutor Canonicatus expreſsè declarauit ſe ſolum velle, vt à Canonicis celebraretur Miſſa tali, vel tali tempore, tali vel tali Altari, &c. non autem quod ſibi applicaretur, tunc poteſt Canonicus non ſolum Miſſā aliis applicare, ſed etiam ſtipendia ab illis accipere Ita Suarez, Vaſquez, Alphonſus de Leone, Fraxinellus, & alij quos referunt, & ſequuntur D. Cardinalis de Lugo *de ſacram. Euchariſt. diſp.* 21. *num.* 21. & Pellizzarius *in Man. regul. tom.* 2. *Tract* 6. *c.* 3. *num.* 20. *&* 27. contra Gauantum, & Barboſam. Et ratio eſt, quia cum diuerſa ſint celebrare, & 232
applicare Miſſam, ita quod prius ſtare poſſit ſine poſteriori, cum ſolum voluerit talis fundator quod Miſſa illa celebraretur cum illis circumſtantiis, liberum relinquit Canonicum, vt poſſit pro aliis eam applicare, ac proinde ab ipſis ſtipendium accipere ſicut pro aliis Miſſis.

Reſpondeo tertio, etiamſi fundator non ex- 233
preſſerit ſe ſolum velle, quod Miſſa à Canonicis dicatur cum talibus circumſtantiis, ſed nihil de hoc dixerit; nihilominus ſi conſuetudine generali habeatur quod Canonici applicant talem Miſſam pro dantibus ſibi eleemoſynam, poſſunt id facere. Ratio eſt, quia talis conſuetudo cum parem vim habeat cum lege, *l. de quibus ff. de legib.* §. *ex non ſcripto, cap. fin. de conſuet.* & æquipolleat veritati, *l.* 1. *ff. de ſeruit. & aqua*, poteſt explicare voluntatem fundatoris ſolum fuiſſe quod celebraretur à Canonicis illa Miſſa tali, vel tali tempore, in tali, vel tali Altari, pro vtilitate, commoditate, vel deuotione populi, non autem quod applicaretur pro ſe. Præſertim quia conſuetudo non ſolum 234
eſt optima legum interpres, ſed etiam eſt in-

terpreta

235 terpretatiua contractuum, *l. quod ſi nolit*, *§. qui*
aſſidua, *ff. de adil. edic.* Menochius *de arbitr.*
caſ. 83. *num.* 10. Surdus *deciſ.* 223. *à num.* 11.
Barboſa *in axiomat. axiom.* 56. *num.* 12.
236 Ex quibus infertur ſententiam Philiberti
Marchini *de ſacrament. ordin. Tract.* 2. *p.* 3.
cap. 27. *à num.* 5. dicentis, quod quando ſolum
conſtat Capellanum (idem dic de Canonico)
teneri celebrare in tali Eccleſia, vel tali Altari,
non teneatur applicare valorem Miſſæ pro fun-
datore Capellaniæ, ſolum intelligendum eſſe
in caſu ſecundæ, & tertiæ reſponſionis, prop-
ter dicta ibidem, non autem abſolutè, aut in
caſu primæ. Fundamenta autem eiuſdem Mar-
chini ſoluit Bordonus *ſupr. n.* 8. *&* 9.

DVBIVM IV.

237 *De Canonicis in Choro non canentibus, aut*
recitantibus Diuinum officium, ſed
confabulantibus, iocantibus, ri-
dentibus, aut ſimilia
peragentibus.

238 HOs peccare aliquando etiam grauiter, imò
mortaliter iuxta frequentiam, ſeu quan-
titatem locutionis, ioci, riſus, &c. & alias cir-
cumſtantias pro comperto apud omnes videtur.
Elicitur enim, non ſolum ex Authoribus in-
fra referendis, ſed ex illo Marci 11. *nonne ſcrip-*
tum eſt, quia Domus mea, Domus orationis voca-
bitur omnibus gentibus? vos autem feciſtis eam ſpe-
luneam latronum. Et ex illo Ierem 48. *maledi-*
ctus qui facit opus Dei negligenter. Sic enim ſep-
tuaginta verterunt pro eo quod vulgatus tex-
239 tus dixit *fraudulenter*. Per *opus* autem *Dei* intel-
ligi diuinum officium clarè conſtat ex D. Bene-
dicto, qui ſæpius hac phraſi vtitur in ſua Re-
gula, cui fauet Bernardus *ſerm.* 47. *in Cantica*,
& alij Patres & DD. apud Benedictum Haeſ-
tenum *in diſquiſit. monaſticis lib.* 7. *tract.* 1. *diſquiſ.*
2. *&* 3. Idem colligitur ex *cap. in loco* 5. *q.* 4. ibi:
240 *In loco benedictionis conſidentes Domini ſacerdo-*
tes nullas debent, aut indiſcretis vocibus perſtre-
pere, aut quibuſlibet tumultibus perturbari, nullis
etiam vanis fabulis, vel riſibus agi, & (quod de-
terius eſt) obſtinatis diſceptationibus, tumultuoſas
voces effundere: (ſi quis enim, vt Apoſtolus ait,
putet ſe Religioſum eſſe non refrenans linguam ſuam,
ſed ſeducens cor ſuum, huius vana eſt religio,)
cultum enim ſuum iuſtitia perdit, quando ſilentia
Iudicij obſtrepentium turba confundit, dicente Pro-
pheta: erit cultus iuſtitia ſilentium. Et infra: *Qui-*
cumque ergo in conuentu Concilij hac, qua præmiſ-
ſa ſunt violanda crediderit, & contra hoc interdi-
cta, aut contumeliis, vel riſibus, concilium con-
turbauerit, iuxta diuino legis dictum, quo præcipi-
tur (eiice deriſorem, & exibit cum eo iurgium) &
cum omni dedecore de conſeſſione abſtractus à com-
muni cœtu ſecedat, & trium dierum excommuni-
cationis ſententiam perferat. Et ex *cap. Cum ad*
241 *monaſterium de ſtat. Monach.* Vbi Innocentius
Papa III. inquit: *In oratorio vero continuum*
ſemper ſilentium obſeruetur. Oratorij autem no-
mine, Eccleſiam, ſeu Chorum intelligi benè
probat ex conſtitutionibus Carmelitarum,
Theatinorum, & Ieſuitarum Benedictus Haeſ-
tenus relatus *in Monaſticis diſquiſitionibus p.* 2.
lib. 6. *tract.* 3. *diſquiſit.* 7. Deinde ex Ioanne XXII.
in Extrauag. *Vnic. de vit. & honeſt. Clericor.* ibi:
Docta. SS. P. P. decreuit authoritas, vt in diuina 242
laudis officiis, quæ debita ſeruitutis obſequio exhi-
bentur, cunctorum mens vigilet, ſermo non ceſpi-
tet, & modeſta Pſallentium grauitas placida mo-
dulatione decantet. Item ex Concilio Bracca-
renſi apud Nauarrum *ſup.* relatum *cap. In loco*
num. 17. illis verbis: *Theſaurarius inquit, ſiue* 243
æditus, ne permittat miniſtris, ne beneficiariis
quidem tam clara in ſacrario voce loqui, vt foris
audiatur, nec vaniloquio, aut nugis ſe ibidem re-
creare, quin è veſtigio pœnam his iniungat, & ca-
ſtiget. Præterea ex Concilio primo Prouincia-
li Mediolanenſi *par. p. tit. quomodo verſandum*
in Choro fol. mihi 32. Vbi ſic: *omnes in Choro di-* 244
uina officia, vt temporis ratio poſtulauerit, alternis
vocibus canant, recitent, attenteque audiant. Id
non curſim, non perturbatè, non oſcitanter, ſed le-
niter, diſtinctè, ac ſtudioſè faciant. In Choro pro
temporis, & officij ratione ex inſtituto, & more
Eccleſiæ ſedeant, ſtent, flectant genua, caput ape-
riant, & ſubmittant, cætero aque eius generis ad-
hibeant, omnes verò æquidem faciant. Faceſſant
ſomnus, riſus, ioci, rixa, colloquia, ne vagentur
in Choro, vel Eccleſia, néue locum mutent, ne oc-
caſione quidem genua flectendi, néue literas, libros,
aliave ſcripta legant. Ne exeant, niſi diuino officio
confecto, &c. Ad hæc ex Concilio Aquiſgra- 245
nenſi *cap.* 131. illis verbis: *Canonicis Religioſiſſi-*
mè in Choro ſtandum, & pſallendum eſt. Ratio- 246
ne etiam id conuincitur, quia ſic facientes pri-
mo peccant contra virtutem religionis, & re-
uerentiam debitam loco ſacro, ita vt illis ap-
plicari poſſit illud Iacobi in ſua Canon. *cap.* 1.
Qui putat ſe Religioſum eſſe, non refrenans lin-
guam ſuam, huius vana eſt religio. Secundò, quia
peccant etiam peccato ſcandali, vt colligitur
ex Gerſone *tit.* 3. *lib. de vita ſpirituali lect.* 6. *§.*
cæterum. Tertio, quia etiam peccant contra 247
iuſtitiam, ſcilicet, quia peccant contra munus
proprium Canonicorum, quod eſt deſeruire
in Choro, & cultui diuino, pro vt colligitur
ex Concilio Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 12.
& ex declaratione S. Congregationis, quam
refert Comitolus *lib.* 1. *reſponſ. moral. q.* 62.
num. 2 & Moneta *de diſtributionibus quotidian.*
p. 2. *q.* 2. *n.* 31. de qua inferius.
Accedit quod Canonici in Choro non ca- 248
nentes, aut cantantes, præcisè quia non canunt
aut cantant; etiamſi non confabulentur, nec
iocentur, aut ſimilia alia faciant, non excuſan-
tur à peccato mortali, poſita grauitate mate-
riæ, & aliis neceſſariis pro mortali peccato,
pro vt ex Nauarro, Soto, Sandoual, Beia,
Aragon, Graffio, Zecchio, Azorio, Suarez,
Moneta, Vgolino, & aliis tenet vir doctiſſi-
mus Nicolaus Garſia *de Beneficiis par.* 3. *c.* 2.
§. 2. *num.* 513. id confirmans ex variis iuri-
bus, & Conciliis, profecto multo magis id
dicendum eſt de illis, qui non ſolum non can-
tant, ſed confabulantur, iocantur, &c. quia 249
iſti poſteriores ſunt poſitiuè irreuerentes, &
contrarij ſuo muneri, & obligationi, illi au-
tem ſolum negatiuè. Confirmatur ex declara-
tione S. Congregat. Concilij *ſub.* 20. *Aprilis*
1602. quam etiam refert Barboſa *de Canonicis*
cap. 34. *num.* 9. vbi habetur quod ad interro-
gationem factam de huiuſmodi Canonicis re-
ſpondit ead. S. Congregat. *teneri omnino pſallere,* 250
aliequin

alioquin obligationi ſua non ſatisfacere. Similem aliam declarationem S. Congregationis, Rituum in Egitanienſi 23. Nouembris 1602. refert idem Barboſa pro quo legendus Vgolinus *de poteſt. Epiſ. c.* 19. §. 1.

251 Tales etiam Canonici in Choro confabulantes, iocantes, ridentes, aut ſimilia facientes, non poſſunt accipere diſtributiones quotidianas, & ſi eas acceperunt, tenentur ad reſtitutionem. Ita communius DD. ſpecialiter Nauarrus, Petrus de Ledeſma, Petrus de Aragonia, Iacobus à Graffiis, ſumma Corona, Conradus, Rodriguez, Lopez, Azor, Suarez, Leſſius, Bonacina, Diana, quos refert Petrus Annellus *in Tract. de diuino, & Eccleſiaſtico Offic. c.* 4. *dub.* 3. Raphaël de la Torre, Frangipan. Vgolinus, Squilante, Bartholomeus à S. Fauſto, quos citat Barboſa *de Canonicis c.* 34. *n.* 13 & ſequitur ibi, & *lib.* 3. *iur. Eccleſiaſtic c.* 18. *n.* 84. *& de Offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 53. *n.* 132. Quibus etiam adhærent Moneta *de diſtributionib. p.* 2. *q.* 2. *n.* 22. Cenedo *in quæſtionib Canonicis q.* 2. *numer.* 7. Caſtrus Palaus *p.* 2. *tract.* 7. *diſp.* 3. *pun.* 4.

252 Huius porrò aſſertionis fundamentum eſt, quia iſtæ diſtributiones conceduntur ob præſentiam, & aſſiſtentiam humanam, & honorariam, cedentem in cultum, & gloriam Dei, authoritatem diuinorum officiorum, & ædificationem populi; *l. coram Titio ff. de verbor ſignificat. cap. vnic. de Cleric. non reſiden. in* 6. & ibi Gloſſ. *in princip.* Probus ad Monach. *num.* 5. Abbas *in cap. licet de præben. not.* 2. Bordonus *in contr. contr.* 50. *n.* 13. *&* 14 præſentia autem Canonicorum confabulantium, iocantium, ridentium &c. nihil

253 horum habet, ſed potiùs oppoſitum; cum ſit merè materialis, & corporea, offenſiua Dei, & & impeditiua cultus Diuini, & deuotionis populi: qualis eſt ea, quam habent audientes Miſ-

254 ſam, ſi interim confabulentur, iocentur, rideant &c Qui propterea nullo modo ſatisfaciunt Eccleſiæ præcepto, quia illud eſt de præſentia humana morali. & ad cultum Dei ſpectante, iuxta communem ſententiam DD. & Summiſtarum. Roboratur aſſertio ex eo quod iuxta plurimorum DD ſententiam, quos referunt Barboſa *in*

255 *Collectan. Concilij ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 12. *n.* 118. & Petrus Anellus *tract. de horis Canonic. c.* 2. *dub.* 4. *n.* 13. etiam ſi præfati Canonici non alio modo irreuerenter ſe gerant in Choro, niſi ſolum non canendo, aut non cantando non lucrantur diſtributiones quotidianas, ac per conſequens ſi illas acceperunt, ipſas reſtituere tenentur, multo ergo magis, & in fortioribus terminis, id dicendum de illis, qui non ſolum non cantant, ſed etiam irreuerenter, & indecenter modo dicto in choro ſe gerunt.

256 Limitanda tamen eſt hæc doctrina de non accipiendis diſtributionibus quotidianis, & acceptis reſtituendis à Canonicis prædictis tempore Officij diuini in Choro non canentibus, ſed confabulantibus, ridentibus, iocantibus, & ſimiliter facientibus, ſi videlicet adſit in contrarium legitima conſuetudo, ſcilicet, vt Canonici choro ſatisfaciant intereſſendo, & faciendo, vt Capellani, & Cantores cantent, & pſallant. Ita enim colligitur ex Patto Nauarra, Azorio, Garzia. Suarez, Cenedo, Leſſio, Squillante, Laymano, ſancto Fauſto, & aliis, prout refert, & ſequitur Barboſa ſup. & ex Sanchez *l.* 2. *conſil. moral. c.* 2. *dub.* 100. qui etiam refert Medinam, Henriquez, & alios. Ac ex Diana *p.* 4. *tract.* 4. *reſol.* 149. Item ex Annello ſupra *c.* 4 *dub.* 3. *n.* 3. Et ratio eſt, quia poſita tali conſuetudine, Canonici per meram aſſiſtentiam aut præſentiam in Choro ſatisfaciunt ſuo muneri in ordine ad receptionem talium diſtributionum. Et ſi enim per illam excuſari non poſſunt à peccato irreuerentiæ, quod committunt ita indignè & irreuerenter in Choro ſe gerendo, quia hoc eſt contra ius naturæ, præcipiens quod *ſancta ſanctè* tractentur, contra quod non poteſt conſuetudo introduci, excuſari tamen poſſunt ab illicita receptione talium diſtributionum, & obligatione illas reſtituendi; quia hoc potius ſpectat ad ius Eccleſiaſticum, & Canonicum, contra quod poteſt conſuetudo in-
troduci, vt benè Azor *p.* 1. *inſtit. moral. lib.* 10. 257
c. 11. §. *ad argumentum,* Suarez, *tom.* 2. *de relig. lib.* 4. *de hor. Canon. c.* 12. *n.* 13. Et ſi non loquantur in caſu tam ſtricto ſicut eſt præſens, videlicet de Canonicis non ſolum non canentibus, ſed etiam confabulantibus, iocantibus, ridentibus, &c.

An verò de facto ſit in aliqua Eccleſia hæc 258
conſuetudo, cum quæſtio ſit de facto, & non de Iure, & factum non præſumatur, niſi probetur *l. in bello* §. *facta ff de capt. & poſtl. reuerſ l. ſi emancipati* 9. & ibi DD. debet conſtare de tali conſuetudine: eam porrò eſſe in aliquibus Eccleſiis ſupponunt Garzia, Sanchez, Annellus, & alij Notandum tamen, quod vt talis conſuetudo poſſit deſeruire ad intentum, neceſſarium eſſe, quod habeat conditiones illas pro conſue-
tudine legitima, neceſſarias, quas ex communi 259
DD. retuli. *tom.* 4. *mea ſumma verbo leges Regularium n.* 55. ſcilicet, quod ſit *rationabilis, inducta per actus voluntarios, inducta etiam ab his, qui legem ſeruare tenentur,* & quod ſit *ita vniuerſalis, vt maior pars communitatis illam induxerit,* & quod ſit *Longæua, & introducta per frequentiam actuum publicorum,* imo quod adſit conſenſus ſaltem tacitus Principis, vel ſuperioris. Alioquin non conſuetudo, ſed abuſus, vel corruptela dici poteſt.

Limitari etiam debet tradita doctrina, vt non 260
procedat pro caſu, quo in aliqua Eccleſia eſſet ſtatutum, quo declaretur Canonicos ſolum teneri ad exhibendum præſentiam Choro, ſine vllo onere canendi, vel recitandi, eo enim caſu, & ſi vt dixi, peccent, irreuerenter in Choro ſe habentes, nihilominus poterunt recipere di-
ſtributiones. Eo quod non eſt hoc contra ius 261
naturale, nec etiam contra aliquod poſitiuum expreſſum, & talis eſſe videatur conuentio inter fundatorem, ſeu Eccleſiam, ac Canonicos: præſertim cum illa aſſiſtentia qualiſcunque ſit, ad authoritatem Chori ſpectare videatur. Sic fermè Suarez *ſupra* ex Nauarro. Addens cum illo oportere, vt tale ſtatutum ſit à Papa confirmatum.

Maximè quoque limitanda ea doctrina, etiam 262
pro caſu, quo in Eccleſiis non ſit talis conſuetudo, aut tale ſtatutum; Vt videlicet ea non procedat, quoad totas diſtributiones, ſed proportionabiliter pro parte correſpondente defectibus, quos tales Canonici committunt, non ſolum non cantando, ſed etiam confabulando, iocando, &c. Ita vt illi qui non totum illud

tempus

tempus in talibus actibus irreuerentibus, & choro indecentibus inſumunt, ſed ſolum partem illius poſſunt etiam recipere diſtributiones proportionatas alteri parti temporis, in quo
263 modeſtè, & vt decet, ſe gerunt. Ita enim omni iure conſentaneum eſt cum pœna culpæ debeat commenſurari, *l. ſancimus 22. C de pœnis cap. non afferamus in fin. 24. q. 1. cap. quæ ſicut de iis, quæ fiunt à maiori parte Capituli.* Et colligitur ad intentum præſens ex Suarez *eo cap. 12. num. 10.* Vega *in ſumm. 1. p. c. 128 caſu 10. & tom. 2. c. 102. ad fin.* Rodriguez *in ſumm. 1. tom. c. 145. num. 5.* Maximè Barboſa *de iur. Eccleſiaſtic. lib. 3. c. 18. num. 85.* poſt Squillantem, Lopez, Beiam, & alios.
264 Placuit tamen pro iſtorum Canonicorum Inſtructione pias quaſdam monitiones S. Caroli Cardinalis & Archiepiſcopi Mediolanenſi hoc loco adiungere: in eis enim plurima continentur memoriæ digna. Hæ porro tales ſunt. *Vos qui in Cathedrali Eccleſia dignitates obtinetis, Canonici item tum eiuſdem Eccleſiæ, tum reliquarum quarumuis Eccleſiarum collegiatarum, vel Vrbanarum, vel Diœceſanarum quicunque ſitis in omni Canonicalis diſciplina officio ita agite, vt Canonicè, nempè Canonum legibus ad vita veſtræ inſtitutum pertinentibus, & conſtitutionum Prouincialium Diœceſanarumque ratione congruenter viuatis, idque primo maximè ſtudete, vt in conſpectu Dei omnipotentis puro corde, & caſto corpore miniſtretis. Tum ſinguli vos ordinis, dignitati, aut Canonicatui annexi functiones explete, canonicaliſque muneris partes præſtate, omnes in Choro ſtatis horis aſſiſtite, & ad Deum pro fidelibus pias, religioſaſue fundite precationes. Dum eo loco eſtis, memores eſtote adeſſe Chriſtum Ieſum Dominum, cui ſeruite cum timore. Non pigri, non ſomnolenti, non oſcitantes adeſtote, non mente vaga, non vagis oculis, non indecenti corporis ſtatu. Attentè, ſtudioſe, ritè, piè, religiosè diuinas laudes concelebrate, & pſallite Deo in conſpectu Angelorum, cantantes in cordibus veſtris Domino. In Choro nemo tacitè officium recitet, ſed omnes pariter quicunque adeſtis, ſenes cum iunioribus laudate nomen Domini in pſalmis, hymnis, & canticis. A quibuſcunque colloquiis, & à literarum ac librorum lectionibus, atque omni vagatione abſtinete. Pro temporis autem, & officij ratione ſedere, ſtate, genua flectite, caput aperite, & inclinate. Accuratè demum omnia obſeruate, quæ eo de genere præſcripta ſunt, ita vt veſtro exemplo aliis ſacerdotibus, Clericiſque & rectè, ritèque pſallendi, & ſanctè orandi, & piè agendi animum addatis. In pſalmorum autem, canticorum, hymnorum intelligentiam ſtudioſè incumbite, vt dum pſallitis pro ſenſuum ſanctiſſimorum, quos mente concepiſtis ratione vos ad omnem pietatis, deuotioniſque affectum excitetis. Non ordinariè diſtributionum lucro adducti, ſed Dei charitate, Religioniſque cultu commoti, diuinis officiis adeſtote, vt verè ex animoque pſalmi verba illa concinatis: voluntariè ſacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum eſt. Diuinis officiis abſolutis, paululum omnes in Choro piè orate, inde abeundi ſigno per præfectum dato conſurgentes, quo ordine ad Chorum acceſſiſtis, eodem in Sacriſtiam redite, vbi cappas, qui illis induti eſtis, & ſuperpelliceo ſine ſtrepitu vllo, & ſuſurratione deponite. Canonicales veſtros conuentus ſtatis hebdomadæ diebus capitulariter habete. Omnes qui debetis ad illos conuenite. Inde ne diſcedite, niſi miſſione à capituli Præfecto impetrata. Singuli ordine, & loco ſedete. Sententiam modeſtè dicite, & ſuo quiſque loco non præpoſterè. A verbis ſcurrilibus abſtinete. In rebus conſultandis rixas, iurgia, & contumelias cauete. In initio, & fine vniuſcunque Capituli ſtatas orationes dicite. Priori loco tractanda proponite, quæ ad diuinum cultum, ad ſpiritualis vitæ progreſſum, ad Eccleſiaſticam diſciplinam tuendam, tum quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent, ne negligite. Cætera hoc de genere toto ſeruate, quæ prouincialibus conſtitutionibus præſcripta ſunt. Omnia in primis agite pace mutua, concordi volnntate, & charitate fraterna, vos inuicem diligite: Canonici enim eſtis, qui pro Collegij ratione ex antiquo in ſtatuto vna in Collegiata Eccleſia, vnoque item in Canonicali domicilio collocati fuiſtis, ita vno pacis, & charitatis fœdere, vnaque animorum conſenſione coniunctiſſimi, ſicut naſcentes Eccleſiæ miniſtri, quorum erat cor vnum, & anima vna, experiendo viuite, ſicut in pſalmo ſcriptum eſt. Quam bonum, & quam iucundum ſit habitare fratres in vnum.* Hactenus monitiones S. Caroli ad Canonicos.

DVBIVM V.

De Clerico inquiſito de Crimine ſimoniæ, 265
an ſit excludendus ab aſſecutione Beneficij.

Reſponſio.

SI ex tali Inquiſitione orta eſt Infamatio hu- 266
ius Clerici de eo crimine apud plures & graues perſonas, excludi debet ab aſſecutione talis Beneficij; ſecus autem ſi ex ea inquiſitione non eſt orta talis infamatio.
Ratio primæ partis eſt, quia in tali caſu ille 267
Clericus incurrit infamiam facti: ea enim oritur ex graui aliquo delicto, propter quod delinquens apud plures, & bonas perſonas male audit. Vel eius opinio manet grauata. *l. licet ff. de obſeq. à lib. cap. inquiſitionis de accuſat. §. quæſiuiſti, cap. qualiter, & quando de accuſat.* & communiter DD. quorum plures referunt Garſia *de Beneficiis par. 7. cap. 8. num. 13.* Sanchez *lib. 6.*
conſil. moral. cap. 1. dub. 4. & 5. infamia au- 268
tem facti reddit hominem irregularem, ita vt ad Beneficium promoueri nequeat. *cap. omnipotens de accuſat.* & ibi gloſſa, & Panormitanus *num. 1. & 2. can. qui in aliquo diſt. 51. & 2. q.* [illegible] *cap. Euphemium* D. Antoninus, Syluester, Armilla, Tabiena, Angelus, Nauarrus, & alij, quos afferunt, & ſequuntur Garſia *ſupr. num. 4. & 5.* & Sanchez relatus *de dub. 5. n. 14.* In ſpecie etiam quod hæc infamia facti, ſeu ir-
regularitas incurratur per inquiſitionem, ſicut 269
etiam per denunciationem, vel accuſationem ita vt interim non debeat quis promoueri, habent Gloſſa, & Panormitanus relati, Garſia *num. 6.* & Sanchez *num. 15.* & colligitur ex *d. capite omnipotens*, & ex *l. qui à latronibus §. 1. ff. de teſtam. & ex l. turpia ff. de legat. 1. l. reum ff. de muneribus l. reum criminis C. de procurat. l. Vnica C. de rei poſtul.* Seraphino *deciſ. 3. q. 3. n. 2.* Theſauro *in prax. par. 1. c. 21. §.* publicum autem, *& cap. 33. § limita 8.*

Ratio

270 Ratio autem ſecundæ partis eſt, quia ſi deſit hæc infamatio apud plures & graues perſonas, non eſt vlla infamia, neque iuris, neque facti, ac proinde neque irregularitas, aut impedimentum aliquod impediens promotionem. Vt docent Abbas, Felinus, Romanus, Selua, Baiſius, Nauarrus, Zerola, & plures alij, quos refert, & ſequitur Garſia *ſupr. num.* 7. 8. *& ſeqq.*

271 Vndè ſi probetur quod Clericus, de quo in præſens non ſit infamatus apud plures, & graues perſonas, ſed ſolum apud paucas, & leues, eſto ſit rumor ſparſus, & creditus, apud ipſas, non debet excludi à tali beneficio, quia tunc non adeſt infamia, cum apud plures bonos, & graues viros, fama eius maneat integra. *Cap. inquiſitionis, & cap. qualiter, & quando de accuſat.* & plures DD. quos loco relato meæ ſummæ *num.* 9. cum Sanchez *ſupr. dub.* 4. *num.* 2. & Sà *in ſumma verbo infamia num.* 1. retuli.

272 Addo tamen, quod etiam ſi talis Clericus infamatus de ſimonia apud plures, & graues perſonas excludi debeat, vt dixi, ab aſſecutione Beneficij propter talem infamiam facti, nihilominus non excluditur à Beneficio iam obtento. Vt dixi *tom.* 3. *mea ſumma verbo infamia n.* 12. ex Molina, Sanchez, & Layman, quod etiam tenet Garſia *ſupr. num.* 35. *&* 36. Cum multis aliis. Vnde ſi probetur quod iſte, de quo in caſu tales habeat qualitates, vt ipſe ſolus eſſet neceſſario admittendus ad Beneficium, non verò alius ex oppoſitoribus, videtur poſſe cenſeri adquiſij ſe per oppoſitionem ius ad illud, & pro iam adquiſito iudicandum, ſi S. Rotæ ita placuerit.

273 Præſertim cum eſto quod adfuiſſet infamia facti, illa tamen non irritauit prouiſionem, ſeu collationem, aut electionem Beneficij, iuxtà plurimorum DD. ſententiam, quos allegat, & ſequitur Garſia loco relato *num.* 47. & quam *num.* 48. dicit eſſe æquiorem, & benigniorem, præſertim iuxta mores huius temporis: & de qua Theſaurus *ſupr. par.* 2. *verbo ludus c.* 4 dicit eſſe probabilem, & ferè æquali numero Doctorum ſuffultam, ſicut contrariam.

274 Ad quod accedit, quod eo ipſo, quod iſte Clericus ſe oppoſuit huic beneficio, plures habens qualitates, quam cæteri oppoſitores, cum eſſet omninò præſentandus, aſſimilatur præſentato, & illi ius certum videtur adquiſitum. Rota in Calagurritana *Beneficij* coram illuſtriſſ. Bichio 1652. *&* 3. *par. recent. deciſ.* 97. *num.* 3. & taliter oppoſito plures habenti qualitates ius quæri in Beneficio firmauit Rota in Calagurritana *Beneficij* S. Ioannis de Molinar 17 Nouembris 1651. coram Cerro & in Calagurritana Beneficij de Logrono XI. Februarij 1650. coram Verospio.

DVBIVM VI.

275 *De quodam onere celebrandi certas Miſſas per quoſdam Canonicos.*

Caſus.

276 ECcleſia quædam non Parochialis nuncupata *SS. Viti, & Modeſti* vnita eſt authoritate Apoſtolica Papæ Alexandri VI. cuidam Collegiali inſigni dictæ *S. Victoris*, eo cum onere, vt Præpoſitus, & Canonici dictæ Eccleſiæ S. Victoris teneantur quotidie vnam Miſſam cantatam in ipſa celebrare, & vnam aliam in dicta Eccleſia SS. Viti, & Modeſti in die S. Hilarij, & Altari huic ſancto dicato in ea Eccleſia. Quæ- 277 ritur igitur an præfati Præpoſitus, & Canonici has Miſſas, quas tenentur cantare propter huiuſmodi vnionem, poſſint etiam applicare in ſatisfactionem aliorum legatorum relictorum eidem Eccleſiæ S. Victoris.

Reſponſio.

RESpondeo, poſita veritate facti, & quod 278 conforme ſit Bullæ Vnionis, quam non vidi, niſi mutilatam, & imperfectam, Quod ſi conſtet dictam Eccleſiam SS Viti, & Modeſti antequam vniretur dictæ Eccleſiæ S. Victoris fuiſſe obligatam ad celebrandum aliquas Miſſas ratione alicuius beneficij, ſeu Cappellæ, legati, aut ſalarij non poſſe Canonicos dictæ Eccleſiæ applicare illas Miſſas pro legatis relictis Eccleſiæ S. Victoris, ſed teneri illas applicare pro oneribus, quæ antea habebat Eccleſia SS. Viti, & Modeſti. Si vero non conſtet eam 279 Eccleſiam habuiſſe antequam vniretur, aliqua onera Miſſarum ab aliquo fundatore, inſtitutore, teſtatore, &c. liberum eſſe illis eas Miſſas applicare pro legatis relictis propriæ Eccleſiæ S. Victoris.

Primæ partis huius reſolutionis fundamen- 280 tum ſumitur ex decretis S. Congregationis Concilij ſub Vrbano VIII. de ann. 1625. vbi diſtrictiſſimè prohibetur vnam Miſſam pro pluribus obligationibus applicare. Accedente etiam decclaratione authentica eiuſdem S. Congregationis circa eadem decreta. Vbi ad 4. dubium 281 propoſitum pro declaratione, ſic ipſa reſpondit. *Ad quartum, ſacerdotes, quibus diebus tenentur Miſſas celebrare ratione beneficij, ſeu Cappellæ, legati, aut ſalarij, ſi eleemoſynas pro aliis Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eadem Miſſa vtrique obligationi ſatisfacere.* Ad quod accedit, quod cum per huiuſmodi 282 vnionem tranſierint omnia emolumenta Eccleſiæ SS. Viti, & Modeſti in Eccleſiam S. Victoris, Petrus de Perſio *cap.* 2. *num.* 1. *&* 22. Rota *deciſ.* 778. *&* 779. *par.* 1. *diuerſor.* Garſia *de benef. p.* 12. *cap.* 2. *num.* 34. pariter debeant tranſire incommoda, & onera ipſius Etenim 283 incommoda illum ſequi debent, quem commoda ſequuntur, *l.* 1. *§. fin. ff. de aqu. pluuial. arc. l. ſecundum naturam ff. de regul. iur.* Itavt Epiſcopus, qui non ſentit onera iuriſdictionis, non debeat habere emolumenta eiuſdem. Barboſa *in axiom. iuris verb. damnum num.* 2. re- 284 ferens Romanum, & Cardinal. Tuſchum. Ma- 285 ximè quia ſi Eccleſia illa SS. Viti, & Modeſti grauata erat aliquo onere Miſſarum, id fuit ea voluntate fundatoris talis Eccleſiæ; Inſtitutoris beneficij, vel Capellaniæ, teſtatoris ſeu legata illa relinquentis: cui voluntati nunquam 286 Papa cenſetur derogare, ſaltem niſi id expreſſerit, iuxta communem DD. ſententiam.

Secundæ autem partis fundamentum eſt, 287 quia non eſt vnde oriatur obligatio celebrandi dictas Miſſas pro illa Eccleſia SS. Viti, & Modeſti. Non enim oritur ex voluntate alicuius fundatoris, inſtitutoris, teſtatoris &c. Cum 288

de

288 de illa noo cooſtet, & certum ſit neminem obli-
gari, maximè in materia iuſtitiæ, niſi conſtet de
canſa talis obligationis: tum quia in dubio *me-*
289 *lior eſt conditio poſſidentis* ſuam libertatem iuxta
vulgaria iura. Tum quia obligatio omnis eſt in-
290 ſtar legis, ſeu præcepti. qnod num ligat niſi
ſufficienter ſit promulgatum, & de eo habea-
tur clara notitia. Sic ferme Filibertus Marchi-
291 nus *in tract. de ſacram. ord. tract. 3. p 2. cap. 27. n. 5. & 6.* referens Nauarr. *conſ. 1. de præſcript. 20. t. conſ.* Nec oritur hæc obligatio ex vnione ha-
292 tum Eccleſiarum: nam Papa in Bulla huius vnio-
nis nullam mentionem facit (quatenus tamen
videre potui in Bulla mihi data non integra, ſed
mutilata) ſi antem illam non expreſſit omiſ-
293 ſam eſſe intelligeodum: tum ex *l. quidquid aſtringenda ff. de verbor. obligat* ibi: *quidquid aſtringendæ obligationis cauſa dictum eſt, id niſi palam verbis exprimatur, omiſſum eſſe intelligen-*
dum eſt: tum ex vulgari illo *ſi voluiſſet vtique ex-*
294 *preſſiſſet*: ac ex illo *propoſitum in mente retentum nihil operatur.* Accedit etiam quod Pontifex in
illa Bulla ſolum videtur eſſe contentus pro con-
295 penſatione illius Eccleſiæ vnitæ, quod in Ec-
cleſia S. Victoris, cui eſt vnita, cantaretur vna
Miſſa qnotidiè, & alia quolibet anno in feſto
S. Hilarij in ſupradicta Eccleſia SS. Viti, & Mo-
296 deſti. Cnm ergo nemo grauari debeat duplici
onere *l. 4. §. ſed ſi naui ff. ad S. Rhod. de iactu.* Caſſador. *deciſ. 3. n. 2. de penſionib.* Caputaquen *deciſ. 86. n. 3. p. 3.* Gonzalez *ſupr S. Regul. Cancellar. gloſ. 5. §. 4. n. 64.* ſolnm videntur manere
obligati dicti Canonici ad cantandum ſupra-
dictas Miſſas, liberos tamen eſſe ad illas appli-
297 candas pro aliis oneribus. Eo etiam quod iſtæ
duæ obligationes ſunt diuerſæ, & vna eſt ſe-
298 parabilis ab alia: aliqui enim ſacerdotes in mul-
tis caſibus ſolum ſint obligati celebrare propter
cultum diuinum, commodum populi confluen-
tis, vel deuotionem Eccleſiæ, vel altaris vbi ce-
lebrant; non tamen applicare Miſſas pro aliquo
in particulari prout ſuppoount Bartholomeus à
S. Fauſto *in tract. de Iubil. lib. 1. quæſt. 81.* Homobonus *de exam. Eccleſ. tom. 1 tract. 4 cap. 13. quæſt. 121.* Alſonſus de Leone *in tract. de Iubil. par. 3. quæſt 20. nu. 27.* Fraxinellus *de obligat. ſacerdot. ſect 4. concl. 4. §. 8.* Marchinus *ſupr. n. 7.*
299 alios etiam referens. Addens etiam *n. 9.* innu-
meras eſſe Cappellanias abſqne tali onere ap-
plicationis Miſſæ Florentiæ, Bononiæ, Papiæ,
& Cremonæ, & antiquitus ita fieri ſolitum.
Addo etiam ego hoc etiam indicaſſe Papam in
300 Bulla vnionis verbis illis *ex quo inibi cultus diuinus augmentum ſuſciperet.* Sicque credo exiſti-
mandum, niſi adſit conſuetudo in contrarium
iotet Caoonicos dictæ Eccleſiæ S. Victoris.

IESVS MARIA.

De habitu geſtari ſolito à quibuſdam Monialibus

SVMMARIVM.

Caſus ſiue factum. num. 1.
Moniales ſolicita eſſe debent de proprio habitu. n. 2.
Religionum omnium conſenſus. n. 3.
Habitus religioſus ad quem vſum aſſumitur. n. 4.
Carpitur Monachorum affectatum ſtudium in veſtibus. n. 5. & 7.
Benedictinarum veſtium forma. n. 6.
Referuntur, & reprehenduntur quædam genera veſtimentor. n. 8. & 9.
Reuelatio S. Brigittæ exceſſum in habitu monachorum taxans n. 10.
Singularitas habitus monachis interdicenda. n. 11.
Habitus eſt argumentum vitæ. n. 12. & 21.
Verberans Clericum incedentem in habitu laicali, & credens eſſe laicum, an teneatur. n. 13.
Quid ſi verberanis portantem habitum, & tonſuram, non tamen Clericum. n. 14.
Deſertores proprij habitus qualiter à Deo puniantur probatur ex hiſtoria. n. 15.
In monachos religioſum habitum in profanum conuertentes animaduerſio. n. 16.
Lachrimatur luxus in veſtimentis religioſis. n. 17.
Reſpondetur prouerbio Habitus non facit monachum, *& aliis ſimilibus. n. 18.*
Fiducia Monachorũ in habitu, quos mala generet. n. 19
Habitus ſignum eſt monachiſmi. n. 20.
Ioannis Baptiſtæ, & aliorum veſtes. n. 22.
Proprius Benedictinorum habitus qualis eſſe debeat. num. 23.
Apparitio S. Benedicti in habitu nigri coloris. n. 24.
Coloris nigri vſus, & hyeroglyphicum. num. 25.
Benedictini per antonomaſiam, nigri monachi *dicti. n. 26.*
Cliani Monachi, quibus vſi ſunt veſtibus. n. 27.
Quibus Moniales. n. 28.
Monachorum, & Monialium veſtes laneæ eſſe debent. n. 29.
Chriſtus, eiuſque mater quibus veſtibus vtebantur. num. 30.
In veſtibus regulariũ conſuetudo attẽdi debet. n. 31. Vbi plura de vi, & natura conſuetudinis. & n. 47.
An verò requiratur conſuetudo rationabilis, & bono titulo introducta. n. 32.
Inſtitutores congregationum ordinis S. Benedicti, eorumque veſtes n. 33.
Viſio ſanctiſſimæ Deiparæ de vſu cuculla Ciſtercienſium. n. 34.
Item apparitio S. Benedicti cuculla candidiſſima induti. n. 35.
Eſſenorum veſtes. n. 36.
Honeſtas in veſtibus iubetur. n. 37.
Colores nigri, & albi, quare aliis coloribus preponuntur in regularium habitu. n. 38.
Coloribus Virginum proprius. n. 39. Eius principatus. n. 41.
Candoris Symbolum. n. 40.
Coloris nigri, & albi variæ ſignificationes. n. 42.
Veſtium vanitas in Eccleſia non eſt obſurda. n. 43.
Subditi obedientiam præſtare tenentur in rebus dubiis, & controuerſis ſuis Prælatis. n. 44.
Appellatio an admitti debeat in eo quod à maiori parte Capituli deciditur. n. 45.
In veſtibus, de quibus habenda eſt ratio. n. 46.
Monaſtica Regula non conſtat in indiuiſibili. n. 48.
Expedit nimiam partem legum Iudicum arbitrio relinquere. n. 49.
Cauſa cur in interioribus veſtibus albus color Benedictinis permittitur. n. 50.
Regula an abrogari poſſit conſuetudine etiam quoad eius præcepta ad mortale obligantia. n. 51.
Tunica alba myſtica expreſſio. n. 52.
Moniales quando peccare dicuntur contra Religionis diſciplinam in vſu ſui habitus. n. 53. & 54.
Concordia diſciplinæ Religioſæ commendantur. numero 55.

IESVS MARIA.

Caſus.

1 IN Monaſterio Monialium N. Ordinis S. Benedicti ab immemorabili tempore citra etiam, vel vltra 200. annos, vſu continuato receptum eſt, videntibus, ſcientibus, & conſentientibus. Abbatiſſis, ac Prælato vrbis, ſub cuius regimine, & cura ſunt dictę moniales, & monaſterium, vt Abbatiſſa ſemper, & in quocunque loco vtatur habitu nigri coloris, prout etiam moniales cæteræ in principalioribus anni ſolemnitatibus, & in funere Abbatiſſarum vti conſueuerunt: in aliis verò diebus dictæ moniales continuè vtuntur ſcapulari quidem nigro, ſupra verò alia interiora indumenta lanea, veſtem lineam albam induunt à renibus vſque ad tales, ſupra quam deinde laneum ſcapulare nigrum deferunt; ſicque annum probationis expertæ ſunt vitam monachalem, eamque ſunt profeſſæ. Nunc verò à paucis quibuſdam ex his rumor, & ſchiſma ſurrexit inter moniales: aliquot nãque ex eis tenaciter aſſerunt delationem dictæ veſtis lineæ albæ eſſe abuſiuã, ideoque eam deferẽtes grauiter peccare: reliquæ verò innitentes dicto immemorabili vſui, annuoque experimento Regulæ, ac profeſſionis emiſſæ conſtanter prætendunt non ſolum nulliter peccare, imo alias ptinata auctoritate vſum prædictum, Abbatiſſa reclamante peruertere nitentes lethale crimen, contra obedientiam, & publicam pacem, quam ſine dubio notabiliter perturbant, committere: maximè poſteaquam earũ Prælatus de re tota certioratus decretum ſuum ſuper hoc interpoſuit, quo decreto nihil innouari mandauit, niſi quatenus à maiori capituli parte nouus hic modus fuerit acceptatus, tuta conſcientia id fieri poſſe declarans. Quo quidem capitulo legitimè congregato, lecto decreto, collectiſque omnium monialium vocem in capitulo habentium ſuffragiis, quatuordecim pro amplectendo nouo illo modo, pro retinẽdo verò antiquo, & cõſueto quadraginta lex repertę ſunt.

Reſponſio.

2 CEnſeo primo præfatas moniales reprehendi non poſſe, eo quod ſolicitæ ſint de proprio
3 habitu Religionis ab ipſis geſtando. Communi enim omnium Religioſorũ Ordinũ conſenſu, ac traditione receptũ eſt, quod quemadmodũ religioſę omnes perſonæ in ſua vocatione ſtabiliter permanere tenentur, ſic quoq; propriũ Religionis habitũ veluti profeſſionis theſſerã, & notam
4 characteriſticam deferre. Non enim ad humanum duntaxat vſum, vt quidã non recte dixit, ſed tãquã inſigne propriæ profeſſionis aſſumitur. Optime enim Conciliũ Aquiſgran. *c.* 125. dixit: *Habitus ſingulorum ordinum idcircò in Eccleſia ab inuicem diſcreti ſunt, vt his veſtis, cuius propoſiti ſit geſtans, vel in qua profeſſione Domino militet, liquidè*
5 *cognoſcatur*. Hinc Caſſian. *lib.* 2. *c.* 3. habitus nouitatẽ, & ſtudioſas accurationes interdicit. Carpit ex hunc exceſsũ D. Bernard. *homil.* 4 ſuper *miſſus eſt*, inquit, *Pudet dicere, vincuntur in ſuo ſtudio muliercula, quando à monachis pretiũ affectatur in veſtibus, non neceſſitas; nec ſaltem forma Religionis retenta in habitu ornatò, non armari appetunt milites Chriſti, qui dũ ſe præparare ad prælium, & contra aëreas poteſtates prætendere paupertatis inſigne debuerant, in mollitie veſtimentorũ pacis potius præferentes indicium vltro ſe hoſtibus ſine ſanguine tradunt inermes*. Proindè Clement. *Ne in agro* volẽs debitam 6
Benedictinarum veſtium formam præſcribere, ſtatuit vt *veſtis ipſa ſit rotunda per circuitum, nec longitudine nimia, aut breuitate notanda. Itemque vt cucullas deferant, & honeſtas*. Quibus Benedictus XII. alia etiam adiicienda putauit, pœnã quoq; in præuaricantes præſcribens: *Interdicimus*, ait, *expreſſe vniuerſis, & ſingulis ipſius ordinis, ſeu Religionis monachis, quod nullus eorũ de cætero rodundellũ, clochiã, cucullã manicatam, vel tabardatã, ſeu epithogiatã, aut in veſte ſuperiori habitui proxima manicas ligatas cõſuticias, ſeu quomodolibet botonatas portare præſumant: ſed quales portare ſtatuit præfata conſtitutio eiuſdẽ Concilij Vienenſis. Qui verò interdicti huiuſmodi tranſgreſſor extiterit, auferatur ab eo per ſuum ſuperiorem veſtis ipſa tranſgreſſionis, & trãſgreſſor ſic aliàs debite puniatur, quo cæteri à ſimilibus arceantur*.
Merito autẽ hæc prohibet Pontifex, quia vt longe 7
ante eum dixit S. Oddo Cluniacenſis Abbas *lib.* 3. *collat. c.* 22. *De veſtitus qualitate, vel immutatione ipſi ſæculares contra monachos indignantur, quia ſemper illa ſuperbia deteſtabilior eſt, quæ ibi ſe oſtẽdit, vbi maior humilitas regnare debuerat*. Miſeriam horum Ieremiã deplorare ait, cũ dixit; *Quomodo mutatus eſt color optimus! Color optimus eſt habitus prætendens Religionẽ cunctis amabilem. Qui color tunc immutatur cum quadã indumenta ſtudio iactantia quæſita opinionẽ vtentis apud laicos vileſcere faciunt*. Idemq; apoſtaſiæ crimen eſſe cenſet de habitu traditiones per B. Benedictũ præfixas contemnere. *An non eſt Apoſtaſia humilem veſtitũ ſpernere, & decorẽ veſtimenti quærere; cũ Angelus apoſtata perfectus decore ſuperbiens in terrã ruerit. Nobis inquã hæc apoſtaſia verba conuenirent, quãdoquidẽ Religionis habitũ per tot retro annorum curricula retentũ laſciuientes, quiq; inter nos, & petulantes in hac noſtra ætate mutare auſi ſũt*. Perſtringit autem potiſſimum Abbates huius rei authores, in quos hæc habet: *Nam genus quidẽ veſtimenti, quod Religioni dedicatum eſt penitus propter humanã reprehenſionẽ abiicere erubiſcunt, colores tamẽ, & mollitiem ſtudioſè quærunt: quamuis nonnulli etiã Abbates, vt apertas etiam inimicitias inter ſe, & ſanctam Regulã proteſtentur, monaſticum ſchema videlicet cucullam induere dedignantur*. Hęc S. Oddo. Re- 8
fert iſta Benedictus Haeftenus *in diſquiſit. monaſt. lib.* 5 *tract.* 8. *diſquiſit.* 4. Vbi etiam quæ Thomas Cantipratanus *lib.* 1. *c.* 7. de quodã Abbate à ſe viſo irregulariter veſtito dixerat, refert ſic: *ſpreuerat vt ſacerdotibus rotundã communis habitus, cappam, & tabardum, quẽ Gallici eauem dicunt, id eſt, vlſeger, induerat. Veſtis eius ex carleta forata vario, duplices, vix genua cõtingentes. Cereas habebat in cruribus, quaſi ci ſirmata eſſẽt ſine plica porrectas. Nec aliud deſuit niſi ſertum in capite, quod non noui tirocinij militem loqueretur. Proh dolor? vbi ſenatus Principis Chriſti in Hieruſalem venientis? vbi nobiliſſimi Ioannis Baptiſtæ ex pilis hirſutis camelorum zona? vbi melota, vel cilicium B. Benedicti, aut Hilarionis?* ſic ille refert quo- 9
que ex Bronero *in antiquit Fuldenſibus lib.* 2. *c.* 16. ita, quibus Fuldẽſibus monachis particularis quędã veſtis in Marquardo Abbate diſplicuiſſe noſcitur: *Marquardus Abbas per Decanũ, cæteroſque Prælatos ſæpè monitus, vt in ipſorum maximè præſentia nõ niſi in cuculla, vel cappa appareret: reſpondebat eorũ ſe monita non tanti facere ipſorum muneris eſſe chori diſciplinam procurare: eam itaque rem, omiſſo ſe ipſi diligenter agerent. Suũ eſſe, tapardã, ſeu toga, & qua libeat veſte vti. Ergo cũ nihil proficiunt monaſterij proceres, expectant videlicet diem S. Marci Euangeliſtæ, qua die*, inquit ſcriptor, *more ſolito Domini noſtri,*

nudus

nudus pedibus cum crucibus, & reliquiis in Eccleſiam Hermbach prodeunt. Tunc Abbas Marguardus tapardo indutus, pelliculis laute ſuffulto pane Domini inſtar adequitabat, nec ſine comitum faſtu, templi odium ſubibat. Id verò Domini, & Prælati non ferentes, Decanus,& cum eo primarij Abbatem adeunt, togaque exutum, veſte Religionis, vel reluctantem amiciunt. Atque ita illic Abbas, eiuſque ſe-
10 *ctarij in magna confuſione ſteterunt.* Ipſe quoque Chriſtus perfectorum monachorum Anteſignanus apud S. Brigitam *lib.* 4. *reuelat.c.*127. ipſorum exceſſum in habitu ſic taxat: *Nunc autem fratres S. Benedicti quærunt veſtes, quæ excitant luxuriam, & abominantur aſperitatem, quærunt indumenta, quæ placent hominibus,& quæ carnem excitant ad carnale. Nam pro cuculla aſſumunt cappā ita rugoſam, ita latam, & longam vt videantur potius ſuperbi oſtentatores, quā Religioſi homines humiles. Pro ſcapulari vero habent breuem panniculum ante,& retro,& caput muniunt cum caputio ſecularium,& ſecularibus ſe conformant. Et ſic nec ſimiles ſunt hominibus mundi, nec laborant cum humilibus ſeruis Dei.*

11 Merito etiam huiuſmodi ſingularitatem habitus monachis interdici ſi ille propriæ profeſſioni non congruat ex Iuriſtarum penu comprobare poſſumus. Apud illos etenim vnuſquiſque præſumitur eſſe talis, qualis habitus eum oſtentat. Sic innuere videtur Vlpianus *in l. Item apud labeonem* §. *ſi quis Virgines*, & ibi Bart. *ff. de iniur.* Vbi quis non tenetur actione iniuriarum, & minus peccat, qui appellauit Virgines earum pudicitiam blando ſermone attentando ancellari veſte indutas:& multo minus ſi meretricia veſte feminæ, non matrum familias veſtitæ fuiſſent. Idem ſenſit Roffred. *de libell. ſuper iur. Pontif. par.* 9. *rub. quot ſint neceſſar. vt quid fiat relig. num.*9. cui accedit Abbas *in cap. ſi verò il* 2. *num.* 2. *&* 6. *de ſent. excom. & in cap. in audientia num.* 7. Vbi etiam Felyn. *in fin. eod. tit* ſic cenſuit,& Baldus *in l. non ignorat. num.* 4.
12 *C. de iis qui, & in l. dirrectis ſub num.* 1. *C. de teſtam. manumiſſ.* Hinc conſequitur, vt habitus, & tonſura longo tempore publicè portata talem probet eſſe interius, qualem exterius repræſentat vt inquit Bald. *in l.*1.§.*ſed,& qui in princ. C. de lat. liber. ſollen.* idem decidunt Domini Rotæ *in deciſ.* 13 *alias* 312. *no. quod clericus n.* 3. *de praben. in antinq.* Vnde inferre ſolebat Bartolus *in d. l. Item*
13 *apud labeonem* §. *ſi quis Virgines*, quod ille qui verberat Clericum, quem credit laicum, quia incedat in habitu laicali, non teneatur, per ea, quæ notantur *in l. ſi ignorans ff. loc.* Idem tenet Dynus *in l. gerit. ff. de acquir. hæred.* Quod tamen verum eſt, niſi percutiens ſciuiſſet eum fuiſſe Clericum, quia in pœnis præpondetat
14 culpa *l. qui occidit ff. ad l. Aquil. cum ſimil.* Contra verò ſi verberauit portantem habitum, & tonſuram, tamen non erat Clericus an teneatur? Dynus *in d. l. gerit* ſenſit non teneri, *arg. l. vlt. ff. de crim. expill. hæred.& l. cum qui* §. *ſi iniuria ff. de iniur.* Cui rei quadrat quod tradidere gloſ.& Bald. *in cap.*1. *in cap. ſi Capitanei quib. mod. feud. amitt.* Vt ſi quis inſultet Dominum quem neſcit eſſe Dominum ſuum, non amittat feudum ſuum, niſi eſſet ignorantia craſſa, & ſupina, quia paria ſunt ſcire, vel ſcire debere. *l. quod te ff. ſi cert. pet.* Hinc ſimile eſt quod ibidem quoque infert Gloſſ. *in verb. Adulterauit*, quod ſi concubuit cum vxore Domini ſui neſciens eam vxorem, non perdat feudum. Et illud cognoſcentem monialem, ſi neſciat eam monialem non puniri tanquam de ſtupro monialis, vt *ibid.* dixit gloſſ. quam menti eſſe tenendam idem Bald. eodem in loco aſſeruit *n.* 3. Hæc fermè ex Maſcardo *de probat. vol.*2.*concluſ.*848.

Meritò etiam proprij habitus deſertores à Deo 15
notabiliter puniri ſolent, iuxtà illud propheticum Sophon. 8. *Viſitabo ſuper omnes, qui induti ſunt veſte peregrina.* De quo memorabilem hanc hiſtoriam refert vita S. Odonis cum diſcipulos ſuos regularibus inſtrueret diſciplinis. *Ante hos annos perſiſtente monaſtica congregatione apud Eccleſiam B. Martini, quæ eſt Turoniæ cœperunt modum ſuum, conſuetudineſque relinquere, ac propriis volūtatibus vitam ſuam propoſitumque corrumpere. Relictis namque natiuis, & aſſuetis veſtimentis, cœperunt fucatas, atque fluxas, pallioque ornatas circumferre cucullas, & tunicas. Calciamenta quoque, quibus induebantur, adeo erant cocleata, ac nitida, vt vitreum colorem viderentur aſſumere. Ad laudes namque nocturnas ne aliquo pedem modo offenderent cum luce diei ſurgebant. Ita & horum ſimilia multa contra Regulæ iura faciebant. Quibus rebus cū Deus decreuiſſet finem imponere, nocte quandam omnes quieſcentes cum vnus ex eis eandem horam inſomnē duceret, vidit duos viros dormitorium ingredi, vnum videlicet gladium manu tenentem, qui aliis imperabat, indicans ſigillatim eos his verbis: Percute hunc, & hunc percute. Cumque eum qui hæc intuebatur, gladio voluiſſet appetere, emiſſa voce adiurauit eum dicens: Adiuro te per Deum viuentem, vt non interficias me; ſtatim percuſſor gladium contraxit,& ipſe ſolus euaſit ex omnibus.*

Hæc porrò fortius rem conuincunt, quan- 16
do Religioſus habitus in profanum conuertitur. De quo præter adducta audiendus Baſilius reg. 22. ex fuſis: *ſi in eo ſtandum eſt nobis, vt omnium infimiſſimus ſine dubio, & quod in hoc genere indumentorum infimum eſt, id ſummopere eſt nobis amplectendum: vt enim gloriæ cupidi, gloriam, & inanitatem ex veſtium cultu, ac ſplendore aucupantur; ſic videlicet humiles, & religioſæ vitæ ſtudioſi ex veſtimenti quoque vilitate debent venari humilitatem, & eam conſectari.* Sanctus quoque Ephrem Syrus paræn. 4. ad monachum quendam ſic loquitur. *Veſtium ornatu ne delecteris.* Et in doctrina varia ſic: *Superfluus veſtium ornatus mortem conciliat.* Legatur D. Paulinus *Epiſt.* 7. ad Seuerum vbi monachos molliora veſtimenta quærentes multo cum felle carpit, & arguit. Optime etiam Hugo Victorinus, *de monach. inſtitut.* ſic eos inſtruit: *Debent amatores religionis opere demonſtrare quantum ipſi terrena deſpiciant, nec carnem, quæ moritura eſt cultu ſuperſtitioſo excolere, ſed pompa indumentorum morum ornamenta anteferre, veſtimenta plus vilia, quam pretioſa, plus groſſa, quam ſubtilia, plus aſpera, quam mollia, plus fuſca, quam nitida, plus neglecta, quam accuratè compoſita.* Ioannes quoque Rusbrochius *in tractat. de fid. & iudic.* religioſos iure capit: *Quod curioſum, & comptum ferre habitum licet, nec vlla apud eos veſtimenta plus nimio pretioſa habentur, quæ obtinere poſſint.* Et *in tract. de contemplat. cap.* 61. deplorat, *quod ipſe etiam externus habitus quantum maximè fieri poteſt ad hominum mundanorum conſuetudinem formatur, nec quicquam fermè ab eorum habitu diſtat colore, & effigie.* Claudat

iſtorum agmen noſtri Ordinis decus Ioannes Soretius Generalis *ſuper. reg. Carmelit. text.* 10. *c.* 5. durè ſatis de aliquibus ſuæ Religionis hæc ſcribens. *In ipſo quoque fratrũ habitu iam non calor*
17 *quæritur, magiſuè cultui veſtium quam virtutum inſiſtitur. Pudet dicere, vincuntur in ſuo ſtudio mulierculæ, cum à fratribus pretium affectatur in veſtibus, cum ſine neceſſitate nec ſaltem forma Religionis retenta in habitu ornari, non armari appetunt milites Chriſti, qui dum ſe præparare ad prælium contra aëreas poteſtates prætendere paupertatis inſigne debuerant, quod vtique aduerſarij valde formidant, in mollitie veſtium potius præferentes indicium vanitatis vltro ſe hoſtibus ſine ſanguine tradunt inermes. Hodie quæritur ad induendum, non quod vtilius inueniri poteſt; non quod frigus expellat, ſed quod ſuperbire compellat; non deniq. iuxta Baſilij regulam, quod vilius comparari poteſt, ſed quod venuſtius, imò vanius oſtentari.* Deinde ſic lacrymatur. *Heu me miſerum? cur adhuc viuo, videre ordinem noſtrum, ſcilicet qui primus fuit in Eccleſia, quo nullus in terra ſimilior Angelicis ordinibus, nullus vicinior ei, quæ in Cœlis eſt Ieruſalẽ, mater noſtra, ſiue ob decorẽ caſtitatis, ſiue propter charitatis ardorem, cuius Propheta inſtitutores, cuius hi quos Paulus toties ſanctos appellat inchoatores extiterunt: fuſi ſumus nunc exterius, & de regno Dei, quod intra nos eſt relictis veris, ac perennibus bonis, foris quærimus vanam cõſolationem, in vanitatibus, & inſaniis falſis, ac iam Religionis antiquæ non ſolum virtutem amiſimus, ſed nec ſpeciem retinemus. Ecce enim habitus noſter (quod & dolens dico) qui humilitatis eſſe ſolebat inſigne à fratribus noſtri temporis in ſignum geſtatur ſuperbiæ. Vix iam in noſtris Prouinciis inuenitur, quo veſtiri dignemur. Miles cum fratre ex eodem panno partitur ſibi cappam, & chlamydem. Omnis de ſeculo quantumcunque honoratus etiam ſi Rex, etiamſi Imperator fuerit ille tamen non horrebit noſtra indumenta, ſi ſuo ſibi modo præparata fuerint, & aptata. Vanum cor vanitatis notam ingerit corpori, & exterior ſuperfluitas interioris vanitatis indicium eſt, mollia indumenta animi mollitiem indicant. Non tanto ſtudio curaretur corporis cultus, niſi prius neglecta fuiſſet mens inculta virtutibus. Operiuntur huiuſmodi impietate, & iniquitate ſua.*

18 Nec eneruantur iſta ex trito illo *habitus non facit monachum:* Quod Clemens III. Honorius itidem III. & Conciliũ Tridentinum *ſeſſ.* 14. *c.* 6. eiſdem verbis expreſſerunt, & contra Euſtachiũ quendam, de quo Baronius *ad annũm Dominĩ* 361. *n.* 53. hoc fulmen intorquet Gangrenſe Concilium *cap.* 12. *ſi quis virorum propter continentiam, quæ putatur, amictu pallij vtitur quaſi per hoc habere ſe iuſtitiam credens, & deſpicit eos, qui cum reuerentia birris, & aliis communibus, & ſolitis vtuntur, anathema ſit.* Eſt quoque ex Graiis fontibus exhauſtum. Etenim Cœlius Rhodiginius *lib.* 3. *cap.* 12. ex Plutarcho citat illud: *Non philoſophum facit promiſſior barba, nec veſtis pertrita.* Et apud Agellum Herodes ait: *Video barbam, & pallium, philoſophum nec dum video.* Chryſoſtomus etiam apud Gratianum *diſt.* 4. *canon. multi: Non cathedra facit ſacerdotem, ſed ſacerdos cathedram, non locus ſanctificat hominem, ſed homo locum.* S. Ephrem *aduerſus vitioſè vi-*
19 *uentes* diſerte clamat: *non putetis in cingulo, aut veſte longa conſiſtere perfectionem monachi, &c. nam habitus abſque operibus nihil eſt.* Idemque *ſerm. de vita monaſt. Ne igitur quis erret, vt exteriore Religionis habitu ſe aliquid eſſe exiſtimet: nam qui ſe putat eiuſmodi apparenti ſpecie religioſum eſſe, ſe ipſum potius fallit, ac decipit, & illa ſimulata religio quam ſit falſa ex ipſa protinus conuerſatione facile cuiuis conſtare potuit.* Vides nimirum quantum fiduciæ in habitu monachi ponant, quem quidem ſine operibus foliis idem Auctor comparat *in illud attende tibi ipſi cap.* 9. *Ne ergo* inquit *contemptores ſuæ ſalutis imiteris, & qui ſolum ſibi habitum arrogant; vt non ſimilis addaris militi ab aduerſariis capto, qui Regis quidem gerit inſignia, ipſe vero inimicis ſui Regis inſeruit. Verax quippe eſt, qui ait: Amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum ſeruus eſt peccati. Foliis enim ſimilis eſt habitus. Fructus vero eſt ipſum opus.* Eodem pertinet illud Hieronymi ad Euſtochium *epiſt.* 22. *Ne hoc ipſum tibi iactantiam generet, quod ſeculi iactantiam contempſiſti: nec cogitatio tacita ſubrepat, vt quia in auratis veſtibus placere deſiiſti, placere coneris in ſordidis.* Et ad Paulinum: *Humilitatem veſtium tumenti animo ne appetas*, Anſelmus *in cap.* 3. *ad Roman.* apponens illud Pauli: *Circumciſio prodeſt ſi legem obſerues. Si autem præuaricator legis ſis, circumciſio tua præputium facta eſt*, ait: *Ante ſaluatoris aduentum prodeſt carnalis circumciſio ſi legem obſerues, ideſt ſi & moribus circumcidaris. Signum prodeſt, ſi res adſit. Cæterum ſignum ſine re ſuperfluum eſt. Sic & monacho dici poteſt: Cuculla prodeſt, ſi regulam obſerues. Si autem præuaricator, Regulæ ſis, cuculla tua inutilis facta eſt.* Hæc inquam & plura alia non obſtare ea quæ addu-
ximus ſufficienter comprobant Et ſi nam- 20
que Habitus *Monachum non faciat*, ſignum tamen, teſſera, & characteriſtica proprietas monachiſmi cenſetur, & B. Hildegardis *lib.* 2. *viſion.* de habitu monachali dixit: *Qui pura voluntate eodem veſtitu induitur*, & infra: *qui eum per abiectionem contempſerit, cum illo erit, qui angelicum ordinem ſpreuit*; Optimè etiam Auctor Epiſtolæ ad fratres de monte Dei ſub titulo D. Bernardi clariſſima: *Non pietatis ſolum modo formam, ſed & veritatem in omnibus, & præ omnibus habitus noſter repro-*
mittit. Etenim religioſa veſtis, vt Iuuenalis 21
vtar verbis *ſat.* 15. *ſeparat nos à grege*, atque vt Clemens Alexandrinus *lib.* 3. *Pædagog. cap.* 11. affatus eſt: *Vt ſigna quæ ad cauſas maximè accedunt rei naturam, ac proprietates maximè demonſtrant: ita amictum noſtrum indicare qualis ſit morum noſtrorum inſtitutio.* Quin etiam proloquium eſt illius Diuini ſpiritus, qui nec falli poteſt, nec fallere Eccleſ. 19. *Amictus corporis, & riſus dentium, & ingreſſus ho-*
minis enunciant de illo. Quemadmodum igi- 22
tur (vt vela colligamus) ille qui antea ſanctus, quam natus, Ioannes Baptiſta, pro ſua veſte camelorum ſetis contexta, ſcorteaque zona dimicaret: & is cuius ſpiritus æmulator erat, Elias noſter, de pallio ſuo non niſi diſcipulo Eliſeo tradendo inſiſteret; & Paulus Eremita primus dictus ſuam palmaceam veſtem ſoli Antonio pro exuuiis relinquendam cogitaret; & Senuphius ſanctus, & celebris Ægypti monachus ſuperhumerale ſuum (quod ad Theodoſium Imperatorem miſit, vt eo indutus victoriam contra hoſtes obtineret, prout contigit, ſicut in actis SS. Cyri, & Iannis apud Metaphraſtem, & Surium 31. Ianuarij habetur) magno pretio haberet; ac vt à ſingularibus

laribus abſtineamus exemplis omnes qnotqnot
Religioſi nominis nota cēſentur proprij habitus
magnam habendam rationem ſemper cenſuere,
ſic quoque ſanctimoniales iſtæ, de quibus in
præſenti, pro legitimi ſui ordinis habitu mate-
ria, & colore, iure meritoque diſcutere, & ſalua
Religionis diſciplina contendere potuere, abſ-
que vllius reprehenſione.

Cenſeo ſecundo, vt propius ad rem accedam,
proprium, & legitimum habitum Ordinis S. Be-
nedicti, ac perinde iſtarum monialiū eſſe debere
23 nigri coloris. Id enim Caſſineoſes ipſi Patres
huius ſacerrimæ familiæ veluti primæui cultro-
res in ſuo declaratorio ſic expoſuerunt: *Aſſump-
ſimus colorem nigrum, Beatiſſimum Patrem noſtrum
Benedictum ſectantes; qui (vt legimus) nigro vſus eſt
colore.* Similia habent Camaldulenſes. Et iam
olim Petrus Diaconus coram Lothario Impera-
tore cum Ciſtellenſi quodam Monacho de ob-
ſeruantia Regulę S. Benedicti diſputans, cum in-
terrogatus eſſet, cur nigris Caſſinenſes vterētur
veſtibus, reſpondit: *Quia talibus Benedictus Pater
vſus eſt, vt habitus quoque mundo renuntiaſſe vide-
retur.* Quam reſponſionem Imperator ſuo cal-
culo approbauit. Hinc ipſe Sanctus Pater Bene-
dictus in variis, quæ de eo leguntur apparitio-
nibus, nigro plerumque viſus ſit habitu, vt Be-
nedictus Haeftenus *diſquiſit. monaſt. lib. 5. tra. 6.
diſquiſ. 2.* notat. Et eiſdem veſtibus conſpectus
fuit in aëre Nurſiam patriam ſuam defendere.
Et, referente Yepes *in chronic. ad ann.* 523. *c.* 5. ac
ſuffragantibus Sabellico *lib.* 10. *exemplor. c.* 6. §.
vlt. & Matthæo Laurero *de exiſtent. corpor. S. Be-*
24 *nedict. in mont. Caſſin. lib.* 1. *c.* 32. Cum Gundiſal-
uus Fernandez de Corduba magnus Hiſpaniæ
nationis militum ductor, & cognomento *Gran
Capitan*, afflictus admodum, & Barulana obſi-
dione à Gallis preſſus eſſet, & nocte ad S. Bene-
dictum (cui plurimum addictus erat) cōfugiſſet,
eo dormiente apparuit illi S. Pater eum confor-
tans, & auxiliis ſecurum reddens, hanc tantum
beneficij accepti poſtulans vicem, vt ad Caſſina-
tem montem ſe conferret, idque ageret, vt Mo-
naſterium illud vniretur incæptæ tunc in Italia
Reformationi S. Iuſtinæ de Padua. Poſtridie eius
diei euocari monachos quoſdam iuſſit, quibus
viſum explicaret. Verum cum duo montis Oli-
ueti, qui candido habitu ſub Regula S. Benedi-
cti militant oblati fuiſſent; non hos, inquiebat
ſe quærere, quod S. Pater tali amictu non appa-
ruiſſet. Euocati deinceps alij fuere ex monaſte-
rio S. Seuerini Neapolitani congregationis S.
Iuſtinæ, quos *nigris* indutos vt vidit: hic, inquit,
eſt habitus quo ſe Benedictus mihi videndum
obtulit, iiſque ex ordine totam viſionem enarra-
uit. Apparuit ergo S. Benedictus in habitu ni-
gro, vt ſe ſuoſque Duci Gundiſaluo patefaceret.
Petrus quoque Venerabilis Abbas Cluniacenſis
lib. 4. epiſt. 17. latè id probat. Primo ipſius S. Be-
nedicti authoritate. Secūdo S. Martini exemplo.
Tertio diuerſorum Patrum teſtimoniis Quarto
denique ſubiungit rationem huius nigri coloris
25 vſus: *Nam, vt quod ſentio,* inquit, *fatear, viſum eſt,
vt mihi videtur, magnis Patribus illis nigrum hunc,
de quo agitur colorem magis humilitati, magis pœni-
tentiæ, magis luctui conuenire: Quibus ſtudiis quia
totam monachi vitam maximè inuigilare oportet,
decreuerunt, vt color moribus, veſtis virtutibus, quâ
poſſent cognatione iungerentur. Veſtes enim candidas
magis gloriam, quam abiectionem, magis gaudium
quam mærorem antiquitus deſignaſſe, magis etiam
Eccleſia, vt olim notum eſt, ſic interpretantibus, &
Angelus reſurgentis, & Angeli aſcendentis Domini
præcones indicarunt, ipſeque Saluator in illa trans-
formationis ſuæ gloria veſtibus niueis præclarus ap-
parens oſtendit.* Nec de hoc controuerſia videtur
eſſe poſſe, cū primis quatuor ſeculis Benedictini
non niſi atro veſtirentur colore, ita vt pro Syno-
nymis haberentur *Nigri monachi, & Benedictini:*
quo nomine in Pontificum decretis, iure Cano-
nico paſſim appellātur. Primam autē huius nun- 26
cupationis originem in Anglia ortum habuiſſe,
atque inde per reliquam Europā diffuſam aſſerit
Clem. Reneus *in Hiſt. de antiq. Bened. tr. 1 ſec. 1. §.*
18. ex diplomate Regis Ethbaldi: & ſi antiquiorē
eſſe hanc nomen daturam ſtatuat idem Haefte-
nus ſupra *diſquiſ.* 3. Monachorum vetuſtiorum 27
Eliani, & Prophetici ordinis cultorum, quos idē
Benedictus æmulari ſtudebat, inſtar. Hos etenim
nigra, fuſca, atra, ſeu griſſea veſte vſos fuiſſe ex
D. Hieronymo *Epiſtola 26 ad Pammachium* dixi
to. 2. Annal. ad ann. Chriſt 385. *n.* 9. Et conſtat ex
veteri hiſtoria Galactionis, & Epiſtemes Marty-
rum apud Metaphraſtem, & Surium, *to* 6. vbi, *qui
ſunt nigro pallio induti,* ideſt Monachi, dicuntur
ſimiles eſſe Angelis. Nec diſſentit D. Auguſtinus
epiſt. 199. *ad Ecdiciam*, ac ſupponit D. Athanaſius
in lib. de virginit. Quos multi alij ſequūtur apud 28
Haeftenum relatum *diſquiſ.* 2. & Laurentium de
Peirinis *comment. in Regul. Minim. cap.* 1. §. 4 *n.* 6.
n. 1 Qui & *n* 4. contendit etiam Chriſtum ſeru-
tatorem, eiuſque genitricem ſanctiſſimam hoc
veſtium colore vſos fuiſſe. Id porro indiſcrimi-
natim de monachis viris, & ſanctimonialibus
feminis accipiendum Claudius Hemeræus *in
peregr. diſ.* 4. *cap.* 7. clare oſtendit, dum ait, *nigris
ſtolis indui* apud Græcos idem eſſe, atque fieri
Monaſten Probatque ex Zonara *in Conſtantin.
Leon. filio* ita ſcribente: *Claudit monaſterio vxo-
rem Mariam Conſtantinus, & tonderi iubet, & huic
circumponi veſtes pullas.* Idem in Michaële Ran-
gabi *Theophanonē Stauracij coniugem monachon fa-
ctam, & nigra indutam ſtola, donauit multa pecunia.*
Rurſus idem in Conſtantino Monomachio:
*Tornicio comam detondit Conſtantinus gladiator,
ſe ſpem eius vna detonſurum ratus, & nigram lo-
cerunum indui, quaſi eo colore expectatum illi fortu-
næ ſplendorem obſcuraturus.* Concilium in Trullo:
*Sanctimoniales iubet ſine pompa vlla cirò veſtibus
atris amiciri cum vota faciunt.*

Accenſeo tertio, veſtes Benedictinorum, ac 29
proinde etiam ſanctimonialium, de quibus in
caſu, non lineas, ſed laneas eſſe debere. Zacha-
rias enim Papa reſcribens Pipino, & vniuer-
ſis Epiſcopis, & Abbatibus Franciæ de multis
ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantibus apud
Baronium *ad ann.* 744. hæc habet: *Monachi
laneo indumento iuxta normam, & regulam mo-
naſticæ diſciplinæ, atque traditionem ſanctorum
probabilium Patrum, ſine intermiſſione vtantur.*
Probatque hanc ſuam conſtitutionem; *quia Mo-
nachi ab omnibus illicitis debent abſtinere. Apo-
ſtolis autem diuinum datum eſſe mandatum, duas
tunicas non habendi. Tunicas dixit itaque laneas,
non lineas.* Eandem etiam prohibitionem de li-
neis non geſtandis à monachis Innocent. III.
Gregorius IX. Nicolaus IV. & Benedictus
XII. poſtea fecerunt. Conformiter etiam
ad ſacrarum virginum vetuſtiſſimum vſum,
quem Diuus Hieronymus commemorat

in Epitaphio S. Paulæ, quo ſolum linteaminibus
pro manibus tergendis, alioquin lana puriſſima
vtebantur. Quod etiam pro vſitato more cerni-
tur in vitis S. Odilonis Abbatis, S. Vldarici, &
30 aliorum plurium. Sed quid maius? Chriſtum
Dominum, Deiparamque ſanctiſſimam laneis,
& non lineis vſos veſtibus rectè probat contra
Schetlogum Sanctorus de Melfi *in commentariis
ſuper conſtitut. Minor. c. 2 ſtatut. 68.*
His tamen parum, aut nihil obſtantibus cen-
ſeo quarto, poſſe præfatas ſanctimoniales vti
habitu, quo vſque modo vſæ fuerunt ſine ſcru-
31 pulo alicuius peccati. Quod primò fulcitur ex
vi, & natura conſuetudinis, quæ vt in caſu di-
citur ab immemorabili tempore eſt, vltra etiam
ducentos annos vſu continuato recepta, viden-
tibus, ſcientibus, & conſentientibus Abbatibus
Ordinis, ac Prælato Illuſtriſſimo vrbis, ſub cuius
regimine, & cura ſunt. Conſuetudo enim tam
legitima primò æquipollet veritati, *l. 1 ff. de ſeruit.
& aqua*, Bald. *conſ. 289. in princ. lib* 4. Cardin.
Tuſch. *concl. 806. num.* 17. Secundò parem vim
habet cum lege. *l. de quibus ff. de legibus §. ex non
ſcripto inſtit. de iur. nat. gentium, c. fin. de conſuet. cap.
conſuetudo* 1. *diſt. l. 2, C. quæ ſit longa conſuetudo*,
Guido *ſingular.* 83. Belletus *diſquiſit. Cleric. p. 1.
tit. de fauor. Clericorum §. 3. n. 10*, Tertio quidquid
poteſt Princeps concedere, poteſt conſuetudo
inducere. *l. ſi quiſquam ff. de diuerſ. & tempor. præ-
ſcript. & l. 1 C. de feud. cap. ſuper quibuſdam §. præ-
terea de verbor. ſignificat.* Henricus Boich. *in cap.
quanto de iure iuran. diſt. 2.* Miſing. *centur. 4. ſingul.
obſeru. 24.* Moten. *in reſpon. reſponſ. 3. n. 8.* Quartò
ad idem, poteſt introducere quidquid poteſt pri-
uilegio concedi. Oldrad. *conſ. 172. in princ. & conſ.
146. in fin. & conſ. 254. n. 8.* Ancharan. *conſ.* 50.
Bald. *conſ. 49. lib. 1.* Ex quibus, & aliis proprieta-
tibus conſuetudinis, ſcilicet quod *faciat de non
licito licitum, quod ſit optima legis interpres*, quod
tollat omne ius, quod non ſit naturale, vel diuinum,
& ſimilibus, de quibus Doctores, omnino neceſ-
ſario euincitur poſſe præfatas Moniales vti dicto
habitu, ac ſi per legem, priuilegium, aut volun-
tatem legitimi ſuperioris id illis eſſet conceſsũ.
Secundo etiam ex eo quod dicta conſuetudo
rationabilis, & bono titulo introducta videtur.
32 Quod præcipuè deſumitur ex earum Patriarchæ
S. Benedicti verbis *in Regula c. 55.* vbi dum *de ve-
ſtiariis, ſeu calciariis fratrum* (idem dico monia-
lium) ſermonem ageret, nihil prorſus curandum
ipſis oſtendit de colore veſtium monachalium,
ſed id totum Abbatis arbitrio, Prouinciæ, & lo-
corum conſuetudini relinquit. Dicit enim: *ve-
ſtimenta fratribus ſecundum locorum qualitatem vbi
habitant, vel aerum temperiem dentur: quia in frigi-
dis regionibus amplius indigetur, in calidis verò mi-
nus. Hæc ergo conſideratio penes Abbatem eſt. Nos
tamen mediocribus locis ſufficere credimus monachis,
per ſingulos, cucullam, & tunicam. Cucullam in
hyeme villoſam, in æſtate puram, aut vetuſtam, &
ſcapulare propter opera. Indumenta pedum, pedules,
& caligas. De quarum omnium rerum colore, aut
groſſitudine, non cauſentur monachi, ſed quales inue-
niri poſſunt in Prouincia, qua habitant, aut quod vi-
lius comparari poteſt. Abbas autem de menſura pro-
uideat, vt non ſint curta ipſa veſtimenta vtentibus
eis, ſed menſurata.* Quæ ſi rectè expendantur ma-
nifeſtè denotant non curaſſe de colore, vt dixi-
mus, veſtiũ. Cuius ſignum euidens eſt, quod qui
poſtea ad Ordinis Benedictini inſtaurationem
varias excitauerunt congregationes, liberum ſi-
bi exiſtimarunt, eum accipere colorem, qui pie-
tati, deuotioni, aut occaſioni congruere videba-
tur. Hinc Camaldulenſes ſub S. Romualdo Duce 33
album accepere. Et B. Ioannes Gualbertus *de ſua-
rum ouium varia lana* (alba ſcilicet, vel nigra) *iuſſit
pannum promiſcuum fieri*, vt refert Haefrenus *ſup.
diſquiſit.* 1. Landulfus quoque congregationis
fontis Auellanæ fundator, & B. Petrus Damiani
indumentis albi, & Cærulei coloris pallio, vna
cum ſuis monachis vſi ſunt, vt habet Ricorda-
tus *in hiſtor. monaſtic. diar. 1.* Ciſtercienſes album
retento nigro ſcapulari aſſumpſerunt. Quinimò
vt ex ipſorum hiſtoriis refert Benedictus Gono-
nus *in chronicon SS. Deiparæ ad ann.* 1109. Cum
illi nigris cucullis vterentur, ob quandam viſio-
nem eiuſdem Dei Genitricis *cucullæ colorem mu-
tarunt, & quæ antea nigri erant coloris, repentè can-
didiſſimæ inſtar niuis colore ſunt tinctæ.* Oliuetani 34
albũ dumtaxat; & Cæleſtini nigrum in cuculla,
in aliis veſtibus candidum, vt conſtat, retinent.
Quin Antonius de Yepes *in chronic. Benedictin.
ann. Chriſti. 553. c. 5.* reſtatur in pluribus Mona-
ſteriis Congregationis Valliſoletanæ Hiſpanicæ
vſu receptas tunicas albas. quibus de nocte vte-
rentur. Hinc video verſificatorem quendã apud
Vuionem *in ligno vitæ lib. 5. c. 11.* ſic dicentem: *ſa-
cer ordo Benedicti vtitur amictu miri pro ſuo vela-
mine. Albo, nigro, Camelino lana texta ſine lino, pro-
vt eſt Religio.* Monachi præterea illi, & Martyres,
quos S. Eulogius in Memoriali *ſanctorum lib. 3.
c. 10.* in vita S. Columbæ commemorat; qui, eſto
antiquiſſimo Monachiſmo Elianorum aſcribi
poſſunt, vt *in 3. to. noſtrorum Annal. ad ann.* 847.
annotamus, opinione tamen vulgari Benedicti
creduntur, albicantis coloris veſtibus indui vi-
debãtur, vt de S. Columba eo loco notatur. Non-
ne etiam idem Pater Benedictus, ne forſan al-
bum colorem auerſari videretur, cuculla candi-
diſſima indutus quondam apparuit Eliſabeth, 35
Schocunagienſi celebris ſanctitatis fœminæ, ip-
ſa *lib 1. viſion. ſuar. c. 5.* referente? Æmulatus por-
rò in hoc, ſicut & aliis S. Benedictus antiquorum
Monachorum vſum, qui pro nihilo fermè ha-
bentes habitus colorem præfixum, de ipſo om-
nino tacent, prout D. Baſilius in Regulis fuſius
diſputatis *q. 22.* clarius Nazianzenus *epiſt. 1.* in-
quiens *colorum amœnitates ne exquirantur*, & non
ſubobſcure Caſſianus *lib. 1. c. 3.* ibi, *nulla coloris
vel habitus nouitate, c.* [illegible]gitur Monialium iſtarũ 36
vſus, nec à Regula D. Patris ſui Benedicti, nec
ab aliorum priſcorum Patrum praxi diſcordat.
Eo præſertim quod eſſent inſtituti cultores, qui
primitiæ fuerunt monachiſmi poſt Apoſtolos in
primæua Eccleſia veſtibus quoque albis vteban-
tur, prout *to. 1.* noſtrorum Annalium *circa annum
mundi 3545. n. 29.* ex Ioſepho, Porphyrio, & *to. 2.
in Apparat. c. 3 n. 17.* ex aliis oſtendimus.
Suadetur etiam huius conſuetudinis Monia- 37
lium honeſtas, neruosè, & efficaciter ex eo quod
cùm Clemens V. in Concilio Viennenſi modum
veſtium Monachalium ſtatuere voluiſſet, eo qui
honeſtati minus congruebat relato, Clement. *ne
in Agro de ſtat. monach. cap. 1.* ſic habet. *Statuimus
vt ſuperior veſtis ipſorum habitui proxima nigri, aut
albi coloris exiſtat, iuxtà morem apud eos ſeruari
ſolitum in regione qua degunt.* Circa quæ maximè
expendendum quod Pontifex hoc loco non de
omnibus monachis genericè loquitur, ſed ſpe-
cialiter de monachis nigris, quales ſunt Bene-
dictini

dictiui Caſſinenſes, quibus adhærent Sanctimonislea iſtæ, de quibus in caſu Id enim couſtat ex eodem Pontifice in proœmio huius Clementinæ, ibi: *Ne in agro Dominico ſacra videlicet Monachorum nigrorum Religione indecorum aliquid obrepat. &c.* Et ex ſummario præfixo ipſi Clementinæ, Gloſſa, & aliis. Ex hoc enim ſatis elicitur Monialibus iſtis ſub hac
38 lege contentis licitum eſſe vti veſte *nigri, aut albi coloris.* Quod notat Gloſſa ibi *verb. coloris* diceos: *Iſti colores ſine tinctura ex lana poſſnut haberi, & ideo potius approbati.* Vrgeamos & nos verba Pontificis: *ſuperioris veſtis ipſorum habitui proxima*, ſi enim veſtia ſuperior, quæ præcipuè inter alias profeſſionem monaſticam veluti magis conſpicua demonſtrat, indifferenter *nigri, aut albi coloris* præſcribitur, multo ergo magia id accipiendum de aliis interioribus iudumentis: ac proiude harum monialiom vſus vt legitimus habeudus. De intelligentia tamen huius Clementinæ, & diuerſitate habitus monachorum, de qua ibi loquitur Pontifex videndus inter alios Arnoldus Vuion eiuſdem inſtituti io vita S. Gerardi *in annotationib. ad cap.* 21.
39 Pręterea, quia ſi quis color in vniuerſo mundo eſt qui magis deceat virgines ſacras Deo, is eſt albus. Etenim in S. ſcriptura *Matth* 17. *Marc.* 9. *&* 16. ac *Apocalyp.* 7. maximè commendatur. Expreſsè *Apocal.* 7. dom illi qui dicuntur *ſtantes ante thronum, & in conſpectu agni* dicũtur quo-
40 que *amicti ſtolis albis.* Quia candida veſtis ſymbolum eſt victoriæ, & triumphi. vt patet ex eo Apocal. 3. *qui vicerit veſtietur veſtimentis albis.* Virgines autem triumphatrices voluptatum
41 eſſe pro comperto eſt. Color inſuper albus ex Ariſtotele *de ſenſu, & ſenſat.* primus eſt, & aliis nobilior. Decet ergo Virgines ſacras, quæ nobilior Eccleſiæ ſanctæ pars eſt ſub Paſtorum ſtatu. Interdum etiam *albus* pro bono, aut felici,
42 ſicut è contrario *niger* pro malo, aut infelici accipitor. Sic Perſius: *Per me equidem ſint omnia protinus alba.* & Horatius:

Hic niger eſt, hunc tu Romane caueto.

Felicitas ergo Sanctimonialium Deo ſoli vacantium per album colorem quem geſtant rectè iodigitatur. Denotat præterea, mentis, & corporis puritatem, quæ paucis etiam maculis defœdatur. ſicut ipſe candidus color. Hinc Cæſarius Arelatenſis Monialium indumenta *in Regula numero* 42. deſcribeus nulla tinctura niſi *laya, & lactina* infecta denunciat. Aurelianos etiam Cæſarij ſucceſſor *in Regul. Monach. cap.* 26. Cæſariom ſequeua: *veſtimenta*, inquit. *alio colore non induatis niſi laya lactina* &c. Ex his autem, & aliis, de quibus Caſſanæus *in Cathal. par.* 12. *conſid.* 93. Mendoza *in Viridar. lib.* 4. *problem.* 10. *num.* 156. & Peyrinis *comment. in Regul. Minim. cap.* 3. §. 4. *q.* 6. ſatis ſuperque firmatur, honeſtas conſuetudinis harum ſanctimonialiom.

43 Sed rem concludit Petrus Bleſenſis *Epiſt.* 97. ad quendam Benedictinum Abbatem, ſic piè docteque, noſtroque iutento valdè cougruè hæc ſcribens, vt propter ipſa eius verba merito querulis Monialibua dicere poſſemus quod *de colore* non cauſentur, albo ſcilicet aliarum ſororum. *Chriſtus diuiſus non eſt, ſiue in alba, ſiue in pulla veſte, in omni profeſſione, & ordine, in omni gente quicunque operatur voluntatem Domini acceptus eſt illi. Inter album, & nigrum habitum non diſtinguit ille apud quem non eſt diſtinctio Iudæi, & Græci. Attendit Dominus mentem, non cutem, merita non colorem. In monte Caſſino ſchema monaſticum quo B. Benedictus eſt vſus vſque hodie ſicut dicitur perſeuerat. Quis audeat tanti Patris habitum blaſphemare in filiis? nam ſi delibatio ſancta, & maſſa, ſi radix ſancta, & rami, ſiue cum Nazaræis candidior niue ſit aliquis, ſiue cum B. Iob. ſuper carbonem denigrata ſit cutis eius, vterque ſalutem in Domo Domini operatur. Sanè in ouile Iacob ſunt agni albi, & nigri. In vinea Sorec ſunt vua alba, & nigra, ſed & ſponſa quæ liliis conuallium prealbeſcit, ipſa eadem dicit: nigra ſum, ſed formoſa. Apud ſponſam Chriſti non eſt abſurda varietas, cum ipſa circumamicta varietatibus deſcribatur Ipſa varietas vniformitatis cauſa eſt: nam in Cythara ex diuerſitate chordarum fit vniformis modulatio ad concentum.* Ceſſet ergo lis, & controuerſia inter ſacras virgines iſtas, ea quæ Bleſenſis dixit animo ruminantea.

Ceſſare inſuper ab ea deberent, vel propter authoritatem Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D N. earum Antiſtitis, & ſuperioris legitimi, qui ita obſeruandum præcipit. ſuffragiia viſis maioris partis monialium Certi enim iuris eſt, quod Prælatis ſubditi debitam præſtare teneantur obedientiam in rebus dubiis, & controuer- 44
ſia. Sic enim dicitur Deuteronom. 17 *ſi difficile, & ambiguum apud te iudicium eſſe perſpexeris, &c. Venies ad ſacerdotes Leuitici generis, & ad Iudicem, qui fuerit illo tempore, quæreſque ab eis &c. & facies quodcunque dixerint, qui præſunt.* Et colligitur ex *can. Quid ergo* 11. *q.* 3. *& ca. Quid culpatur* 23 *q.* 1. Et ex PP. plures docent, & ſpecialiter D. Bernardus *in opuſc. de precept. & diſpenſat. c.* 12. dum dixit: *Quidquid vice Dei præcipit homo, quod non ſit tamen certum diſplicere Deo, haud ſecus accipiendum eſt, quam ſi præcipit Deus.* & infra: *ipſum proindè, quem pro Deo habemus, tanquam Deum, audire debemus.* Et apud Ethnicos pro comperto veluti habebatur ſacerdotum ſuorum iudicio gubernari. Prout de Achiepiſcopis teſtatur Strabo *lib.* 17. de Ægyptiia, Ælianus *lib.* 14. *variar. hiſtor.* de Perſis eorumque Magis Euſebius *in Chronic.* Agathias *lib.* 2. & alij; de Athenienſibus. & Areopagitis. Ioſephus *lib.* 14. *antiquit. c.* 9. de Gallis, & Druidis Cæſar *lib.* 6. *de bello Gallic.* & de Romanis & eorum Augnribus Cicero *lib.* 2. *de legibus*, ſi igitur (quod Socrates apud Xenophontem *lib.* 4. *de dictis Socratis* dicit) *quod omnibus gentibus obſeruatum eſt, id non niſi à Deo ſancitum eſſe credi debet*; ſanè prudenti iudicio eiuſdem Illuſtriſſimi ſtandum fore. prudentes Virgines exiſtimare poſſunt, nec cauſari de habitus colore.

Eo quoque, præcipuè, quod Illuſtriſſimus hic Dominus matura diſcuſſione, & ſententia maioris partis Capituli ipſarum Monialium, videlicet 46. ſuffragiis; (cum pro contraria non niſi 14. fuiſſent recepta) viſis, ſuum decretum interpoſuerit. Quod etenim à maiori parte Capituli legitime congregati (prout in præſenti contigit) deciditur, præualere debet, appellatione remota. *cap. cum in cunctis de his quæ fiunt à maior. par. Capit.* ex Concilio Lateranenſi ſub Alex. III. *& cap. ex parte eod. tit.* Et quod maior pars facit ab omnibus fieri cenſetur: *l. quod maior ad municip.* & de maiori parte ad totum validum eſt argumentum, vt per Cantiunc. *in*

Topicis legal.lib.loco 6. Andreas Gammar. *in dialect. legal.l.*1 *loco* 5. Menoch. *c* 855. *n.*10. & plures alij.

46 Eſt autem eadem, vel ſimilis ratio de qualitate, & de materia veſtium, ſeu indumentorum dictarum ſanctimonialium. Cum enim earum legiſlator in verbis relatis non videatur rationem habuiſſe de tali qualitate, & materia, ſed ſolum de qualitate locorum, conſideratione Abbatis, & quod non ſunt pretioſa, ſed qualia in Prouincia, in qua habitant inueniri poſſunt, aut vilius comparari; cum hæc omnia aptari queant dictis indumentis non videntur contraria Regulæ. Deindè cum Clemens V. in d. Clementina *Ne in Agro* ſolum Benedictinis præſcripſerit colorem ſuperioris veſtis, ſcilicet quod *nigri, aut albi coloris exiſtat*, & de aliis veſtimentis dumtaxat adiunxerit: *ne in qualitate panni Regularis excedatur modeſtia, nec quæratur quod pretioſius, & ſubtilius, ſed quod vilius valet inueniri*, cum hæc etiam omnia quadantenus applicari queant dictis indumentis, nec etiam videbuntur contraria Clementinæ. Eſto autem aliquo modo contraria videntur, cum conſuetudo legitima talis naturæ ſit, vt viſum eſt, quod æquiualeat veritati, legi, & priuilegio; imo quod contra quamcunque humanam le-
47 gem præualere poſſit, eam abrogando, explicando, moderando, prout communiter S. Theologiæ, & vtriuſque iuris Doctores tenent, quorum aliqui adeo extollunt vim, & naturam conſuetudinis, vt ab eis appelletur forma, & quaſi alterum ius naturale, & quod omnia poſſit. Baldus *conſ.* 431. *lib.* 3. Surdus *de aliment. tit.* 1. *n.* 7. Cardinal Thuſchus *pract. concluſ. tom.* 2. *lit. C. concluſ.* 806. *n.* 16. profectò videtur ſtare poſſe conſuetudini quæ eſt in contrarium pluſquam immemorialis: ſiquidem ſupponitur eſſe ſupra ducentos annos confirmata authoritate legitimi ſuperioris, & conſenſu maioris partis Capituli.

48 Nec dictis, obuiat, quod monaſtica Regula veluti in indiuiſibili conſiſtere debet, ita vt ipſi nihil addere, aut ab ipſa aliquid demere liceat. Hoc enim in omni Regula D. Chryſoſt. *Homil.* 12 *in Epiſt. ad Epheſ.* requirit dicens: *Regula nec addi ſibi quicquam, nec demi ſuſtinet; alioqui hoc ipſum quod Regula eſt, amittit, ac perdit.* Antiquiſſimus etiam Author *libri de conflict. virtu. & vit.* quem alij immeritò S. Leoni Papæ, alij S. Ambroſio, alij S. Auguſtino tribuunt, alij verò prudentius Sigebertum ſequuti S. Iſidoro Hiſpalenſi, vel forſan S. Gregorio, ſic inquit: *Tu igitur iuxta Regulas Patrum viuere ſemper ſtude, maximè autem S. Confeſſoris Benedicti: non declines ab ea quoquam, nec illi addas quippiam, nec minuas: totum enim quod ſufficit habet, & nuſquam minus habet. Cuius verba, atque imperia ſectatores ſuos perducunt ad Cœli palatia.* Quibus fauet S. Virgo Hildegardis quæ *in expoſit. Benedictina Regula* ſic habet. *Quoniam ipſe* Sanctus Benedictus, *in timore, & pietate, in charitate, & caſtitate doctrinam ſuam ſcripſit; ideo nihil eidem doctrinæ addendum, vel inſerendum eſt, quia nihil ei deeſt; quoniam in ſpiritu ſancto facta, & completa eſt.* Ac maximè illud Prouerb. 22. *ne tranſgrediaris terminos, quos poſuerunt Patres tui.* Quibus accinunt multa, quæ in tractatu *de Reformat. Regularium c.* 5. *&* 6 ad intentum congeſſi. Hæc inquam
49 non obuiant dictis. Primo quidem quia ipſe Ariſtoteles qui *lib.*1. *Rethor. cap.* 3. dixit. *Maximè expedit bene inſtitutas leges omnia quæcunque poſſunt complecti, ac definire.* ſubiungit: *minimamque partem Iudicum arbitrio relinquere*; quaſi denotans pro intento noſtro, Regulæ complemento, aut perfectioni nihil prorſus derogari, eo quod minimum aliquid ipſius *Iudicum arbitrio relinquatur.* Nil ergo mirum quod minima iſta, in quibus Moniales iſtæ à Regula deflectere videntur ſui Illuſtriſſimi Prælati iudicio, circumſtantiis ponderatis, & ad maiora incommoda euitanda relicta ſint. Deindè quia præcipua diſſonantia à Benedictina Regula, quæ in huiuſmodi Monialium veſtimentis notatur, ſumitur ex delatione veſtis lineæ albæ: contra quod (præter dicta in ſuperioribus, vbi etiam quod color albus maximè deceat Virgines Deo ſacras) audiatur à ſimili Paulus Diaconus egregius huius Regulæ commentator, qui ſup. *c.* 55. ſic inquit: *non debent Monachi cauſare ſi pedulos albi fuerint, & tunica fuſca, id eſt ſi pedulos alterius coloris fuerint, & alterius tunica, atque alterius cuculla.* Audiantur etiam Conſtitutiones, quibus dictæ Moniales adhærent, ſtatuentes de indumentis interioribus, quod *ſint alba, vel nigra, bertina.* Itē Burſeldenſes in Germania huius ordinis reformati *in Primum diſt.* 3. *c.* 14. Vbi duas tunicas cuilibet aſſignantes, alteram volunt eſſe *albam.* Ac etiam Yepes ſuperius relatus, qui de Benedictinis Hiſpanis loquens dicit vſu apud illos receptas eſſe tunicas albas pro noctibus. Si igitur hæc alba indumenta in monachis ſine Regulæ diſpendio permittuntur, cur non in Monialibus, quæ delicatioris ſexus ſunt, albæ tuni- 50
cæ ſuſtineri poſſunt. Cauſam verò, cur in interioribus veſtibus hic albus color permiſſus ſit ſic tradit Haeftenus relatus *diſquiſ.* 1. quod maximè procedit in caſu noſtro. *Aſſumptum autem hunc album colorem in interioribus veſtibus idcircò exiſtimo, vt facilius lauari queant. Niger enim,* 51
vel alius quicunque tinctus color abluendo dilutior fit, & in album ſenſim faceſſit. Sed quidquid de iis omnibus ſit, conſuetudine abrogari potuiſſe Regulam, dato etiam quod expreſſe dictas albas tunicas prohiberet, liquido conſtat ex communi DD. quod etiam quoad regulæ præcepta ad mortale obligantia tenent Nauarrus in *Man.* *c.* 12. *n.* 50. Rodriguez *tom.* 1. *q.* 69. *art.* 2. Peirinis *tom.* 1. *privil. Minim. in conſ.* 4. *Iulij* 2. *n.* 21. Bordonus *t.* 2. *Reſolut.* 85. *n.* 36. & alij. Quanto magis præcepta Regulæ non obligantis ad mortale, niſi ſolum in iis quæ ſpectant ad tria vota Religionis, ſed ad veniale dumtaxat, imò etiam ſecundum aliquos, nec ad veniale, ſed ſolum ad pœnam, qualis eſt Benedictina, vt latè Haeftenus ſupra *l.* 2. *tr.* 8. *diſquiſit.* 5. poſt alios, potuit conſuetudine ducentenaria abrogari?

Et ſanè (vt myſticam talis tunicæ ſignifica- 52
tionem afferamus, & eo magis eam deferentes ad ſpiritualia exercitia excitentur) ſi ea à *Domini inconſutilis tunica eſt mutuata*, prout notat Honorius Auguſtodunenſis *l.* 1. *Gem. animæ*, ſiquidem inconſutilis tunica Chriſti alba fuit, vt potè interior, & camiſiæ, ſeu induſiæ loco; decuit etiam tunicam monialium albam eſſe, vt vel ſic Chriſti ſponſi earum crebrius recordentur. Et quod ad talos vſque deſcendat, quia vt D. Gregor. *lib.* 1. *Moral. c.* 20 ait: *Quid eſt talaris tunica, niſi iuſtitia conſummata?* Quo de perſeuerantia in ipſius amore vſque ad finem vitæ monentur.

Quamuis

Quamuis autem in ſuperioribus dixerim ſanctimoniales iſtas, de quibus in præſenti, pro legitimi ſui habitus materia, & colore iure, meritoque diſcutere potuiſſe, abſque illius reprehenſione, hoc tamen intelligendum eſt, vt ibi dictum, *ſalua Religionis diſciplina*, ideſt; quando res erat ſub lite, & controuerſia, & à legitimo ſuperiori non erat prudenti, & matura diſcuſſione præmiſſa deciſa aut declarata.

53 Quando etenim hoc modo res deciſa fuerit proculdubio grauiter peccabunt Moniales non obedientes, aut contradicentes: tunc enim agent contra *Religionis diſciplinam*, quæ præcipit, vt ſubditi obediant ſuis ſuperioribus in rebus dubiis concernentibus obſeruantiam ſuæ Regulæ. Ita enim eſt communis fermè ſententia DD. quorum plurimos tum Theologos, tum iuriſtas refert, & ſequitur Sanchez *lib. 6. in præcept. Decalog. c. 3 num. 3.* colligitur id primo ex adductis ſuperius. Secundo, quia tunc maxime procedit Regula illa, ſcilicet quod Religioſus *non habeat velle, neque nolle*, quæ ex iure habetur *cap. ſi Religioſus 27. de elect. in 6. cap. fin. de teſtam. & ſepultur. ibidem*, quia videlicet debet habere *velle, & nolle* ſui ſuperioris, cuius dominio per profeſſionem ſe ſubiecit, & cui vice Dei gubernandum ſe tradidit *cap. quid culpatur in fin. 23. q. 1.* Couarruuias *Regul. peccatum 1. par. num. 5. ad fin.* Sanchez *ſupra* Bordonus *Reſolut. 19. num. 5.* Tertio, quia tunc etiam intrat Regula illa vulgatiſſima *Poſſidentis melior eſt conditio*, ex pluribus iuribus deſumpta; & propter quam dicitur. *Beatus qui poſſidet*, Gloſſa *verbo requirat in cap. 1. de pace tenend. in vſibus feudor.* Cum enim Prælatus ſit in poſſeſſione poteſtatis præcipiendi ſubdito, eſt melior ipſius conditio, ac proindè non poteſt ſpoliari dicta poſſeſſione, aut perturbari in ipſa; quod fieret ſi Religioſus non teneretur ſtare eius iudicio. Quartò, quia quemadmodum licet ante determinationem factam ab Eccleſia de aliqua veritate poteſt inter Doctores eſſe circa illam varietas ſententiarum, poſtquam tamen Eccleſia determinauit quid ſentiendum, coguntur fideles ſtare tali determinationi, eo quod Papa, ſeu Eccleſia, eſt interpres voluntatis diuinæ: ſic etiam ante decretum, ſeu præceptum ſuperioris (qui etiam, vt rectè Sotus *de ſecret. memb. 3. q. 2. concl. 1* & Sanchez *ſupra*, eſt interpres voluntatis diuinæ) licet ſubdito reſiſtere, cum res eſt dubia, non tamen poſt illud. Quinto, quia in hoc fundati Summi Pontifices pacis Religioſorum amatores ſæpius non tam conceſſerunt, quam declararunt, ipſos poſſe, & teneri ſtare declarationibus ſuorum ſuperiorum, in rebus dubiis, & ſcrupuloſis, vt videre eſt in Leone X. apud Caſſarubium *in compend. priuileg. Mendicant. verbo declarare*, Portellum *in dub. Regular. verbo ſcrupulus*, & Mirandam *tom. 2. manual. Prælat. q. 44. art. 2.* & aliis qui ferè ſimilia fecerunt circa priuilegia Benedictinorum apud Cornelium Margarinum *in Bullar. Caſſinenſi tom. 2.*

54 Cum ergo vt apparet ex decreto Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. Dom. eiuſdem Monaſterij Monialium ſuperioris, & Prælati ſub dat. 27. Ianuarij 1651. ipſe præceperit, & ordinauerit, acceptantibus etiam, & conſentientibus eiſdem monialibus, vt poſt earum ſuffragiorum receptionem, niſi maior pars aliter iudicauerit, *non ſi facci nouità, & che tutti vniformi veſtino l. habito vel modo ſin'hora vſato, con le regole, &c. e moderationi contenute nell'ordini, & decreti di SS. illuſtriſſima, & de ſuoi predeceſſori; dechiarando, che coſi poſſano eſſer ſicure in conſcienza, &c.* iam eſt ſublatum dubium, quod alias poterat eſſe, & ſcrupulis præcluſa via; ac proindè moniales omnes ſub mortali etiam culpæ reatu (poſito ſcandalo, & occaſione ſeditionum, quæ in oppoſito cernuntur) tenentur acquieſcere tali decreto, & vti veſtibus, & habitu ſolitis in eodem Monaſterio, niſi velint, vt inquietæ, inobedientes, & partiales æſtimari. Audiant Origenem homil. 26. in Numer. *Diſcenda igitur nobis magnopere eſt conſonantia diſciplinæ, quia tanquam in muſicis ſi harmonia chordarum fuerit conſonanter aptata, ſonum ſuauem modulati carminis reddit: ſi verò ſit aliqua in fidibus diſſonantia ingratiſſimus ſonus redditur, & carminis dulcedo corrumpitur: ita & hi qui Deo militant, ſi diſſenſiones, & diſcordias inter ſe habeant, ingrata erunt omnia, & nihil acceptum Deo videbitur.* Et D. Hieronymum in Reg. monach. cap. 1. *Charitas religioſos monachos facit, ſine hac monaſteria ſunt Tartara, habitatores ſunt dæmones; Cum hac vero ſunt paradiſus in terris, & in eis degentes ſunt Angeli. Ideoque licet vos longa macerent ieiunia, abiecta, & nigra veſtis defarmet, longa officiorum, & operum vexatur ſeries, ſi intus deſit charitas ad infirmum nondum religionis gradum peruentum eſt.* Et Antiochum in Pandect. S. ſcript. homil. 80. *Eadem ſit, & ſententia, & par voluntas, cum vnum, idemque ſimus corpus. Quemadmodum enim examen apum fauum ſibi conficit mellis, ita fratrum congregatio Regnum repræſentat Dei. Sicut tubarum clangor bellantium promouet, & excitat alacritatem, ita & practica virtutis doctrina ſtudia diſcipulorum mirè exacuit. Nam quiſquis ſe à cæteris ſegregat, & in totum auellit nihil differre videtur ab aue, quæ è nido proprio euolauit, eoque cogitur è loco permutare. Auicula quæ talis eſt nihil difficile capitur per aucupia, aut venatoris inſidias.*

De Cadauere cuiuſdam malefactoris ad Eccleſiam delato.

SVMMARIVM.

Caſus, ſeu factum. num. 1.
Gaudet hic mortuus immunitate Eccleſiaſtica. num. 2.
Non magis quam homo viuus. num. 3.
Verba debent intelligi per prius, non per poſterius, num. 4.
Cadauer potitur immunitate Eccleſiæ. num. 5.
Iuris axiomata ad intentum. num. 6.
Leges immunitatis Eccleſiarum generaliter loquuntur. num 7.
Ratio potius quam verba attendenda in ſtatutis. num. 8.
Ratio eſt anima legis. num. 9.
Vbi eſt eadem ratio, eſt eadem lex. num. 10.
Statuta plura tam ad viuos, quam ad mortuos extenduntur. num. 11.
Prohibitio de non communicando cum excommunicatis. num. 12.
Ex Innocentio III. & Alexandro III. num. 13.

Pœna

Pœna impoſita relegatis extenditur ad defunctos. num.14.
Vſus in partibus Italiæ.n.15.
Exemplum Sancij Regis Nauarræ, & Caſtellæ. num.16
Ex eo infertur intentum.num.17.
Iura loquentia de immunitate Eccleſiarum reuerentiam reſpiciunt.num.18.
Iura ad intentum.n.19.& 20.
Ex iure Ciuili.n.21.& 22.
Ex Hæreticis,& aliis infidelibus.num.23.& 24.
Roboratur intentum.n.25.
Obiecta in contrarium.n.26.& 27.& 28.
Precluduntur.n 29.30.& 31.
Conſtitutio Gregorij XIV. exponitur. num. 32. & 33.
Abſurda ſequuta ex oppoſito. num. 34.35.36. & 37.
Quilibet præſumitur velle ea quæ ſibi ſunt commoda.n.38.
Plutarchi teſtimonium.n.39.
Vſus gentilium circa immunitatem reorum.n.40.41. & 42.
Ara miſericordiæ.n.43.
Templum Dianæ.n.44.
Pauſaniæ teſtimonium.n.45.
Sepultura fidelium, eſt maximè fauorabilis. numero 46.
Teſtimonia authorum.n.47.
Per mortem delinquentis crimen cenſetur extinctum. num.48.
Eccleſia debuit fauere huic delinquenti defuncto. num.49.
Damnati ad mortem ſunt veluti ſerui Reipublicæ. num.50.
Sunt ſerui pœnæ ad quam damnantur.n.51.
Cadauera punitorum non ſepeliuntur ſine licentia Magiſtratuum.n.52.
Extrahi poterat de licentia Epiſcopi,vel eius officialis.n.53.
Verba Conſtitutionis Gregorij XIV.n.54
Auctores qui de hac re loquuntur.n.55.
An extrahentes cadauer ex loco ſacro excuſentur à ſacrilegio.n.56.
Authores qui de hoc loquuntur.n.57.
An excuſentur à tranſgreſſione Iurium, quæ de hac re agunt.n.58.
Quid de conſuetudine,quæ obiicitur.n.59.
Oportet quod probetur.n.60.& 61.
Et quod concurrant in ipſa conditiones ad conſuetudinem requiſitæ.n.62.
Et quod probetur quod poſſit ius diuinum abrogare. num.63.
Aliud eſt ſolitum, aliud conſuetum.n.64.

IESVS MARIA.

De cadauere cuiuſdam malefactoris ad Eccleſiam quandam delato.

Caſus.

1 CONTIGIT in quadam Hiſpaniarum nobiliſſima Ciuitate, quod cum malefactor quidam à Magiſtratu ſuſpendij in furca pœna punitus fuiſſet, & ipſius cadauer quidam ſuripientes ad cuiuſdam Eccleſiæ Ianuam detuliſſent, miniſtri Iuſtitiæ illud auferentes iterum ad furcam portauerunt; quos tamen Iudex Eccleſiaſticus in excommunicationem incidiſſe declarauit. In varias ergo ſententias circa Ius & factum diſtractis Doctoribus, mihi propoſitum eſt, vt meam quoque ſententiam proferrem.

Reſponſio.

PRimo mihi valde arridet ſententia eorum, qui dixerunt hominem iſtum mortuum, ſeu cadauer ipſius gaudere potuiſſe immunitate Eccleſiæ, qua reorum plures iuxta ſacros Canones & Pontificia diplomata gaudere ſolent & debent; & qua iſte gauderet ſi homo viuus eſſet. 2
Quam vltimam limitationem ex eo ſtatuo, quia cum homo mortuus non ſit vere homo, ſed potius non homo aut æquiuoce homo, prout logici inquiunt; ita vt iuxta Baldum *in l. 1. C. de Confeſſ. Titius mortuus non eſt Titius*; ſicut nec beſtia mortua eſt beſtia, Bartol. *in l. C. de Lanion. in princ. ff. de ſim. Inſtrum.* priuilegium immunitatis pro hominibus conceſſum non debet magis extendi ad mortuos quàm viuentes, cum potius pro viuentibus primario ſit conceſſum, pro non viuentibus autem nonniſi ſecundario; præſertim cum verum ſit illud Iuris 3
axioma: *verba debent intelligi per prius, non per poſterius, l. hoc legatum ff. de legat. 3.* Tuſchus *tom.8. lit. V. concl.92. num 15.* Barboſ. *de axiom. Iur. axiom. 222. num. 31.* Quod etiam colligitur à ſimili de reo capto & à carcere vel exilio confugiente ad Eccleſiam, qui non gaudet immunitate qua antea non gaudebat, eo quod manet in ipſo eadem cauſa, & quouſque pœna purgatus non ſit, idem quoad omnes effectus reputatur. Vt enim recte Vlpianus *l. 1. ff. ſi is qui teſtamento* Inquit *natura æquum eſt non eſſe impunitum eum qui hac ſpe audacior factus eſt.* Farinac. *de Carcer. cap. 28. num.46.* Peregrinus *de Immun. cap. 5. num. 10.* Thomas del Bene *de Immun. p. 2. cap. 16. dubit. 10. ſect. 6. num.6.* 4

Principalis porro reſtitutio, nempe quod iſtius hominis cadauer gaudere deberet Eccleſiæ immunitate ex eo mihi probabilior apparet, quia iura tam Ciuilia quàm Canonica, tam particularia quàm generalia ſummorum Pontificum, Conciliorũ & Decretorum quæ hanc immunitatem Eccleſiis aut locis ſacris concedunt, vel conceſſam eſſe ſupponunt, indiſtinctè & indiſcriminatim loquuntur de fidelibus ſiue, viuis, ſiue mortuis, ſiue qui ſuperſtites ſint, ſiue defuncti: cum ergo illa ſint fauorabilia toti Eccleſiæ, ſtatui Eccleſiaſtico, locis ſacris, imo pietati & charitati Chriſtianæ, proculdubio ample intelligenda: ſi quidem in illis maxime procedit vulgare illud & tritiſſimum: *fauores ſunt ampliandi l. Cum quidam ff. de libert. & poſthum. cap. Odia de regul. iur. num. 6.* & tota DD. vtriuſque iuris cohors. 5
6

Accedunt & alia quæ in ore omnium verſantur iuris axiomata, videlicet: *Lex generaliter loquens generaliter eſt intelligenda, l. de pretio ff. de public. in rem act. l. in fraudem §. vlt. ff. de teſtam. mil. l. 1. §. generaliter ff. de legat. præſt. l. 1. §. Quod autem ff. de aleat. l. fin. in fin.* vbi DD. quorum aliqui cum Fuſario *de ſubſtit. q. 394. num. 56. & 57.* ampliant etiamſi ſit maior

ior ratio in vno quàm in alio. Et illud *lex vbi diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, l. non diſtinguemus, ff. de recept. arbitr. l. Præſes ff. de offic. Præſid. l. 2. §. Conuenire ff. de Iudic. l. quos prohibet ff. de poſtulando l. 1. §. generaliter, ff. de legat. præſt.* & alia iura & DD. Ac illud *lex ſi voluiſſet expreſſiſſet. l. vnica §. ſin autem ad deficientis C. de caduc. tollenda, l. ſi ſeruus §. Prætor ait verſ. non dixit ff. de acquir. hæred. cap. Ad audien-* 7 *tiam 2. de decim. cap. 2. de tranſact. Præl.* Sanctæ ergo iſtæ leges immunitatem Eccleſiarum roborantes cum generaliter loquantur, nec diſtinguant inter viuos & mortuos homines, cum ſi voluiſſent id expreſſiſſent, generaliter intelligendæ erunt.

8 Hanc porro extenſionem iure admitti debere in huiuſmodi iuribus exponendis ſumitur etiam ex alio iuris principio apud omnes recepto, quod videlicet *in ſtatutis ratio potius quàm verba eſt ſpectanda, l. ſcire §. Aliud ff. de excuſat. tut.* Menoch. *conſ.* 998. *n.* 13. Eſt enim *ani-* 9 *ma legis, l. Cum oratio ff. de bon. damn.* Et ita ampliat illam tanquam ipſius anima, Surd. *de alhment. tit.* 15. *q.* 44 *num.* 15. Adeo quod vbi eſt eadem ratio dicitur eſſe eadem lex non extenſiue ſed comprehenſiue. *l. His ſolis verſ. ſatis etiam, C. de reuoc. donat. l. illud, C. de ſacroſ. Ec-* 10 *cleſ.* & aliis iuribus à Doctoribus exornatis; præſertim Gonzal. *ſuper* 8. *regul. Cancel. §.* 7. *procem. num.* 105. Etenim ſi diligenter, Eccleſiæ, imo & Imperatorum intentio immunitatem ab extractione reorum locis ſacris concedentium expendatur, ea non fuit alia, niſi reuerentia talibus locis à Chriſtiano populo exhibenda; quæ ratio pari paſſu, & forſan potiori iure, procedit in mortuis quàm in viuis hominibus. Quod larius in ſequentibus expendam.

11 Roborantur hæc pariter ex eo quod plura alia ſtatuta de hominibus in genere loquentia tam ad viros, quàm ad mortuos extenduntur, propter æquam rationem in vtriſque repertam. Sic enim excommunicatio *Can. ſi quis ſuadente* expenditur etiam ad defunctos, itaut percutiens cadauer Clerici mortui incidat in illam. Prout tenent Felynus *in c. A nobis* 2. *n.* 4. *de ſent. excomm.* Boërius *dec.* 316. *num.* 12. Dueñas *reg.* 99. *ampliat.* 6. Hippolytus *in l. vnic. num.* 53. *C. de rapt. virg. & in l. fin. num.* 56. *ff. de quæſt.* Tolerus *lib.* 1. *cap.* 32. *num.* 1. Squellante *de priuil. Cleric. cap.* 6. *num.* 36. Villalob. *in ſum. p.* 1. *tract.* 17. *diff.* 22. *num.* 16. Naldus *verb. ſepultura num.* 5. 12 & alij: Sic & prohibitio Eccleſiaſtica de non communicando cum excommunicatis, limitata per Extrauagantem *Ad euitanda*, extenditur non ſolum ad communicationem cum viuis, ſed & cum mortuis. Ita vt ſepulturæ tradens, atque etiam cooperans, vt pura, veſtiens, lauans, aut aſſocians cadauer excommunicati vitandi, in excommunicationem incurrat. Vt notant communiter DD. id deſumentes ex *cap. ſacris de ſepultur.* vbi Innocent. III. ſatis ad intentum noſtrum dixit *quibus non communicauimus viris, nec communicemus defunctis:* 13 & *cap. Ad hæc de priuileg.* vbi etiam Alexand. III. in integra littera optime *Quoniam graue ſit eis in morte communicare, quos, dum viuerent, Eccleſia à ſuo ſinu pro ſuis exceſſibus ſegregauit.* Sic pariter Decius *in d. cap. ad hæc num.* 20. notant quod qui non poteſt morari in monaſterio, nec poteſt ibi ſepeliri. *cap. Is cui de ſent. excommun. in* 6. Sic quoque in Iure Ciuili *l.* 2. *ff. de Cadauer. puniter.* pœna impoſita deportatis ſeu rele- 14 gatis quod non poſſint transferri ad ciuitatem comprehendit etiam illos poſt mortem; vnde Martianus in ea lege inquit: *Siquis in inſulam deportatus vel relegatus fuerit, pœna etiam poſt mortem manet; nec licet eum inde transferre alicubi, & ſepelire inconſulto Principe, vt ſæpiſſime Seuerus & Antonius reſcripſerunt.* Couarru. *lib.* 2. *var. c.* 1. *num.* 11. Decius ſupra relatus notans ex Barto'o quod qui in vita non poteſt morari in ciuitate, nec poteſt poſt mortem.

Robur etiam maxime accipiunt ex vſu, & 15 praxi Chriſtianitatis, in partibus præſertim Italiæ, de quibus audio non ſolum homines viuos, ſed & mortuos etiam hoc priuilegio immunitatis Eccleſiarum gaudere, pro aliquibus delictis, præſertim de non exceptis in Bulla Gregorij XIV. de qua poſtea.

Poteſt id quoque piè roborari exemplo à non- 16 nullis ad hoc intentum relato, quod contigit tempore Sancij Regis Nauarræ & Caſtellę. Cum enim aper quem venationis cauſa inſectabatur ad obuios quoſdam parietes, qui ſupererant memoriæ cuiuſdam Templi S. Antonini Martyris confugiſſet, ipſumque venabulo appetere contenderet, diuina prouidentia actum eſt, vt brachium eleuatum ad aptum feriendum mox torpedine redditum ſenſerit inutile: ſed reatum agnoſcens, martyrem deprecatus, priſtinum eiuſdem vſum diuinitus receperit, & ſuo damno didicerit quanta deberetur locis ſacris immunitas, etiamſi corruiſſe viſa fuiſſent, vt nec beſtiam illuc confugientem lædere liceret. Tradunt hęc Hiſpaniarum rerum ſcriptores, & ex ipſis Baronius *ad annum* 1032. Ex his autem inferri poteſt etiam hominum cadaueribus 17 huiuſmodi immunitatem prodeſſe; ſiquidem beſtiis quoque profuiſſe hiſtoria iſta comprobatur.

Veluti à priori etiam reſolutio tradita fulci- 18 tur: eo quod iuribus quæ de hac Eccleſiarum immunitate loquuntur diligenter inſpectis, pro comperto videtur, eam potius reſpicere ipſarum Eccleſiarum reuerentiam, ſeu venerationem, quàm perſonas ad eas confugientes, ac per conſequens eſſe potius reale quàm perſonale hoc priuilegium: ex quo proinde ſequitur veluti per accidens eſſe quod tales perſonæ ſint viuæ, vel mortuæ, ſed omnibus prodeſſe poſſe. Id autem inſpicitur *in cap. miror* 17. *q.* 4. vbi Eccleſia ſeu Templum vocatur *fidei murus*, & proinde damnatur extractio alicuius ex tali loco. Et *cap. reum ead. cauſ. & quæſt.* idem de- 19 ciditur, *vt honor Dei & ſanctorũ eius conſeruetur*, quod etiam denotat loci reuerentiam. Et *c.* Pater *ibid.* illis verbis, *vt hominem in ſanctuariis conſtitutum, &c. violenter abſtraherent.* Et infra: *Nullus enim intra limina tanta venerationi deputata, &c.* Inferius: *Qui iniuriam ſanctorum locorum protuliſſe probantur.* Propterea etiam ſimilia perpetrantes *in cap. Ad Epiſcopos ibid* dicuntur, *Eccleſias violaſſe.* Et *can. Nullus* etiam *ibid.* illis verbis: *A loco, cui honorem non dedit ſegregetur.* Maxime *ca. ſiquis contumax*, etiam *ibid.* vbi ſic: *ſiquis contumax, vel ſuperbus, timorem Dei, vel reuerentiam ſanctarum Eccleſiarum non habuerit, & fugientem ſeruum ſuum, vel quem ipſe perſecutus fuerit, de atrio Eccleſiæ: Vel de porticibus*

quolibet modo Eccleſiæ adhærentibus, per vim abſtraxerit, &c. Et *can. Diffiniuit*, etiam *ibid.* eis verbis, *in quibus triginta paſſibus vniuſcuiuſque Eccleſiæ in toto circuitu reuerentia defen-*
20 *datur.* In quo Canone notandum propter dicenda inferius, quod Concilium illud Toletanum XII. cuius eſt, non ſolum vult hoc priuilegio vti *confugientes ad Eccleſiam*, ſed etiam in ea *reſidentes*, quod deſeruit intento noſtro: ſiquidem etiam ſi homo iſte mortuus non poſſit dici confugiſſe ad Eccleſiam, quia tamen ad eam delatus eſt dici poteſt in ea *reſidens*.

21 Ius etiam Ciuile ſuffragatur. Præſertim *l. Præſenti C. de his qui ad Eccleſ. confug.* vbi Leo Imperator hæc protulit verba: *Præſenti lege decernimus per omnia loca valitura, &c. nullos penitus cuiuſcunque conditionis ſint, de ſacroſanctis Eccleſiis orthodoxæ fidei expelli aut trahi, vel protrahi confugas:* & infra: *His qui hoc moliri aut facere aut nuda ſaltem cogitatione atque tractatu auſi fuerint tentare, capitali, & vltimi ſupplicij animaduerſione plectendis. Ex his ergo locis, eorumque finibus quos anteriorum legum præſcripta ſanxerunt nullus expelli, aut eiici aliquando patimur.* Et infra: *Sed ſiquidem ipſi refugæ appareant in Eccleſia publicè, etſi in ſacris locis offerant quærentibus conueniendos, ipſi ſeruata locis reuerentia Iudicum quibus ſubiacent ſententiis moneantur, reſponſum daturi qualem ſibi quiſquam præſpexerit conue-*
22 *nire.* Expendat hîc lector, qualiter in huiuſmodi immunitate Eccleſiarum recenſenda, Imperator, non tam ad perſonas ad ipſas confugientes, quam ad loca ipſa reſpexerit. Et ex eo colliget priuilegium hoc, vt dixi, non tam perſonale, quam reale eſſe, ſeu locale; hoc eſt, non tam perſonis ad ſacra loca confugientibus, quàm locis ipſis, & ratione illorum perſonis, conceſſum fuiſſe: ac perinde extendi ad omnes ibi exiſtentes, iuxta communem Doctorum intelligentiam, qui id accipiunt ex duobus illis iuriſprudentiæ Principibus, Bartolo *in l. Cunctos populos, C. de ſum. Trinit. & fid. Cathol. & in l. fin. C. de teſtam.* & Baldo *in l. ſi non ſpeciali, C. eod.*

23 Huius porro ſignum eſt, quod nedum Chriſtiani, Catholicæ Eccleſiæ filij, ſed & ab ipſa perduelles, & qui ex ipſius gremio abſceſſerunt, hæretici nempe (in aliis tamen criminibus præter hæreſim) hoc immunitatis priuilegio fruuntur, prout contra Gundiſaluum, Oldradum, Boërium, Couarruuiam, Nauarrum, Clarũ, Peregrinum, Gambacurtam, & alios ex probabiliori tenent Silueſter, Suarez, Palaus, Farinacius, Trullenc, Bonacina & alij quos ſequor *to. 3. ſummæ verbo immunitatis Eccleſiarum num. 3.* quibus etiam citatis nouiſſime adhæret Thomas del Be-
24 ne *de immun. p. 2. c. 16. dub. 10. ſect. 4.* Imo etiã Iudæi, Saraceni & Gentiles, ſaltem ſi conuerti velint, prout eo loco dixi, & tenent quamplures apud eundem Thomam del Bene *ſupra*, fauente declaratione S. Congregationis, quæ vt ait Barboſa *de iure Eccleſ. lib. 2. c. 3. n. 44.* cum ſemel & iterum fuiſſet hæc controuerſia ipſi propoſita, ita declarauit de anno 1631. menſe Februarij.

25 Maneat igitur ex dictis, Eccleſiarum immunitatẽ reale ſeu locale illarum priuilegium eſſe, vt propterea non tam ad perſonas, quæ ad illas veniunt, vel in illis ſunt, quam ad ipſas Eccleſias attendendum eſſe in ipſius explicatione. Diana *p. 1. trac. 1. reſol. 22.* Thomas del Bene *ſupra*, fauet Couarruuias *lib. 2. var. cap. 20. n. 6.* & plures alij. Ac ex eo firmari huius Conſulit intentum, quod nempe cadauer iſtius hominis, de quo in caſu, potiri deberet Eccleſiæ immunitate.

Ex his porro eneruata manent nonnulla, 26
quæ pro parte aduerſa à docto quodam proponi video, aliqua videlicet iuris axiomata, ex quibus hauſit nullatenus huiuſmodi priuilegium cadaueri vel mortuo homini fuiſſe conceſſum in dictis iuribus aut legibus. Primùm quidem quia *quod diſponens non loquitur, voluiſſe non præſumitur.* Secundum, quod *expreſſio vnius caſus alterius* 27
excluſionem inducit. Tertium, quod *omiſſum à lege pro omiſſo habendum eſt.* Quartum, quod *quando deficit prouidentia legis in caſu de quo agitur, nec caſus ipſe cogitatus cenſetur.* Hæc enim etſi non 28
ſint *Centones* aut *Brocardica*, prout non nemo dicere voluit, cũ ſint vera principia iuris, ex quibus plures veluti concluſiones in variis materiis eliciuntur, nihilo ſecius infirma eſſe ad intentum ex dictis conuincitur. Talia nanque iura etſi de hoc caſu expreſſe non loquantur, nec ipſum expreſſe contineant, virtute tamen & implicite ipſum continent, & de ipſo loquuntur; eo 29
ipſo quod priuilegium immunitatis non tam perſonis ad Eccleſiam confugientibus vel in ea exiſtentibus, ſiue viuis ſiue mortuis concedunt, quàm ipſi Eccleſiæ & locis ſacris & conſequenter omnibus aliis perſonis in ipſis repertis. Vt 30
proindè, ſi vera illa Iuriſtarum regula eſt, quod *expreſſi & taciti idem eſt iudicium, l. Cum quid, ff. ſi certum pet. l. ſi filius famil. ff. eod. l. vlt. ff. de legat. 2.* & aliis iuribus & DD. iſte caſus non cenſebitur omiſſus, aut excluſus, ſed incluſus potius, cum *taciti & coniecturati par ſit virtus cum expreſſo.* Alex. *conſ. 109. n. 7. verſ. Præterea in quæſt. prope fin.* 31
lib. 7. Tuſchus *pract. concluſ. tom. 8. lit. T. concl. 7. num. 13.*

Eneruati etiam oportet fulcrum præcipuum, 32
cui pars aduerſa innititur, &c. verbis Pontificis Diplomatis Gregorius XIV. in conſtitutione *cum alias* de anno 1591. *in tom Bullar.* inter Bullas huius Pontificis *n. 7.* depromptum, vbi de immunitate Eccleſiarum, ſeu ſacrorum locorum agens, eam reſtringere videtur ad delinquentes *confugientes* ad talia loca: verbum enim *confugere*, ſicut & ſimilia, ex communi vſu etiam Grammaticorum, ſolas perſonas viuentes denotat, non mortuas, aut cadauera, prout in præſenti caſu contigit. Etenim reſponderi poteſt per *confugientes* 33
Papam intelligere omnes illos qui quomodocunque in eis locis verſantur aut exiſtunt, qui *confugientes* eo dici poſſunt, quia vt in plurimum (quod lex ſemper reſpicit) ita contingit, vt illi *confugientes* ſint. Cuius ſignum eſt quod in eadem Bulla eos appellet *cõfugientes & in eis ſe recipientes atque morantes.* quo vltimo verbo non ſolum eos qui vitali, vt ita dicam modo, ad Eccleſias veniunt, ſed omnes in eis quomodolibet exiſtentes, quocunque modo ad illas ipſi venerint, vel adducti, vecti, ſeu tracti fuerint, cõprehendit: ac conſequenter etiam mortuos, qui iſto modo poſſunt in eis eſſe. Hanc porro expoſitio- 34
nem nedum genuinam & legitimam, ſed neceſſario etiam amplectendam eſſe ex eo habetur, quod ex oppoſita intenta in argumento abſurda plura ſequerentur. Primo quidem quod ſi ali- 35
quis vſu rationis priuatus, ebrius videlicet, vel phreneticus ad Eccleſiam ob timorem iuſtitiæ

ſæcularis,

ſæcularis propter aliquod crimen perpetratum à patentibus, vel amicis afferretur, non poſſet hac immunitate frui, eo quod ipſe humano modo
36 ad Eccleſiam nõ confugiſſet. Secundo & magis, quod ſi aliquis intra Eccleſiã, habitationem habens, poſſet ex ea extrahi propter delictum à ſe alias commiſſum; eo videlicet quod de ipſo non verificaretur quod ad Eccleſiã *confugiſſet*. Tertio & amplius quod ſi ægrotus ad Eccleſiam adductus à ſuis amicis eſſet, non poſſet hac immunitate frui, quia ipſe non confugit, ſed vectus eſt
37 ad Eccleſiam. Si autem dicatur, in hoc poſteriori caſu præſumi voluntatem ipſius infirmi fuiſſe vt ad Eccleſiam veheretur, idem dicam de mortuo ſeu defuncto, voluntatẽ ipſius viuentis fuiſſe vt ad Eccleſiam poſt mortem efferretur, vt tali
38 priuilegio frui poſſet. Quilibet enim præſumitur velle ea quæ ſibi commoda & vtilia ſunt, prout vulgaria iura proclamant. Idem quoque generaliter dicendum pro quocunque caſu in quo reus caſualiter, vel etiam omnino præter intentionem in loco ſacro fuerit; etiamſi ad ipsũ non confugerit; vere enim tunc gaudere poterit dicto priuilegio; ne dicatur Eccleſiã eſſe minus piam erga delinquentes, quàm olim cæca genti-
39 litas erat erga ſuos: ſiquidẽ prout ex Plutarcho *in Numa* conſtat, *qui ad ſupliciũ mortis ducebatur huius pœnæ immunis erat ſi eidem Veſtalis virgo forte nulla data opera obuiam iret.* Quod notat Couatruu. *ſupra num. 6.*

40 Et quia de Gentilico vſu circa immunitatem reorum aliquid dixi, nonnulla etiam alia adiungenda, quibus Ethnici denotabant huiuſmodi exemptionem delinquentibus tribui debere ob eorundem iuxta falſam ipſorum exiſtimationẽ, ſacrorum locorum reuerentiam. Etenim apud Plautum *in Moſtellania act. 5. ſc. 1.* Tranio ſeruus ne à Teuropide & Lorariis puniretur ad aram
41 confugiens, inquit: *Interim ego hanc aram occupabo.* Te: *Quid ita?* Tra. *Nullam rem ſapis, ne enim illi huc confugere poſſint, quæſtioni quos dabit.* Et rurſus ipſe Tranio: *ſic tamen hinc conſilium dedero, nimio plus ſapio ſedens, tum conſilia firmiora ſunt de diuinis locis.* Item apud eundem Plautum *in Rudente act. 3. ſc. 3.* Trachalio admonet Paleſtram, & Ampeliſcam vt in ara aſſideant, ne per vim abducantur: ſic enim inquit: *Ne inquam timete, aſſidite hîc in hac ara.* Ampeliſ. *Quid iſta ara plus prodeſſe nobis poteſt quàm ſignum Veneris in phano hic intres, quod amplexæ modo, vnde abreptæ per vim miſeræ?* Et *ſc. 4.* Labrax inquit: *Mihi non liceat ancillas meas Veneris ad aras abducere?* Dœmones:
42 *Eſt lex apud nos.* Hactenus apud Plautum. Athenis etiam erat ara miſericordiæ, quam Herculis nepotes poſtquam is è terris migrauit collocarunt, vt eſſet eis Aſylum, à qua nemo abduci poſſet, timentes inſidias eorum quos auus afflixerat, authore Statio *lib. 21. Thebaid.*

Vrbe fuit media nulli conceſſa potentum
Ara Deum mitis poſuit clementia ſedem.

Cum legito, apud quem ſatis conſtat hanc aram miſericordiæ omnium confugium fuiſſe, nulliq́ue Deorum nominatim dicatam.

Huc victi bellis, patriaque è ſede fugati
Regnorumque inopes, ſcelerumque errore nocentes.
Conueniunt, pacemque rogent.

43 Aræ item miſericordiæ meminit & Pauſanias *lib. 1. in Attic.* qui eam in foro fuiſſe tradit. Idem ſcribit in Phalera Portu Atticorum aras conſtitutas & dicatas eſſe Heroibus & Diis qui ignoti vocantur. Templum quoque Dianæ Eccleſiæ cuiuſmodi fuit, vt ex eo nemo quouis 44
crimine damnatus educi poſſet. Cuius Cicero *in Verrem act.* meminit. Scribit & ad hæc Iuſtinus *lib. 28.* in hunc modum: *Laodamia autem cum in aram Dianæ confugiſſet concurſu populi interficitur. Quod facinus Dij immortales aſſiduis cladibus gentis, & prope interitu totius populi vindicauerunt, nam ſterilitatem, famemque paſſi, & inteſtina diſcordia vexati externis ad poſtremum bellis pene conſumpti ſunt. Miloque Laodamiæ percuſſor in furorem verſus, nunc ferro, nunc ſaxo, in ſummo dentibus laceratus viſceribus duodecimo die interiit.* Hactenus Iuſtinus mentionem faciens Aræ Dianæ non Epheſiæ ſed Epirotæ. Hinc & 45
Pauſanias *in Attic.* exiſtimat non ob aliam cauſam Sylam in diram incidiſſe calamitatem, quam quod Ariſtonem, qui in Mineruæ Templum confugerat, vi extractum interfici iuſſiſſet. Hæc & alia curioſi ingenij digna Couarruuias in ſuperioribus citatus. Etſi ea, vt dixi, in falſa ethnicorum exiſtimatione fundata ſint.

Dicta porro in præcedentibus maius robur 46
accipiũt in caſu præſenti, in quo agitur de mortuo ſeu defuncto ad Eccleſiam delato, procul dubio, vt ſepeliretur. Nam præterquamquod ſepultura fidelium eſt maxime fauorabilis: intereſt enim Reipublicæ mortuos ſepelire. Surd. *dec. 255. n. 9. & 26.* & priuatio ſepulturæ ſit magna pœna. Barboſ. *in collect. DD. ad tit. de ſepult.* Mortuus, & cadauer cum careat ſenſu puniri corporaliter & affligi non valet, vt conſiderat Baldus *in l. vnic. C. ex delicto defuncti*, Doctores *in l. Defuncto ſ ff. de publ. iudic. & in l fin. C. ſi reus vel accuſat.* Menoch. *conſ. 99. num. 154. lib. 1.* Fernandez Vaſquez, *lib. 3. controu. illuſtr. cap. 96. n. 7. & ſeqq.* Bettazolus *conſ. 33. num. 2. lib. 1.* Recte enim dixit Stobæus *ſerm. 122. viuos caſtigare decet & non mortuos.* Et Sophocles: *Quid iuuat mortuos qui amplius non ſunt, affligere?* 47
Item Fabius *declam. 12.* ſcribit, *mortem finem eſſe nec ſæuitiam vltra facta procedere, eſſeque eum valde crudelem, qui adeo hominem exuit, vt ibi pœnam quærat, vbi ſenſum doloris non inueniat.* Sebaſtianus Medices *in tract. Mors omnia ſoluit p. 2. concluſ. 2. in princ. & concl. 27. num. 76. & concluſ. 32. num. 86.* Peregrinus *de iur. fiſci lib. 4. tit. 5. in princ.* Simanchas *de Cathol. inſt. tit. 18. num. 2.* Clarus *in fin. q. 51. num. 12.* Rojas *ſing. 50. & ſing. 134. in princ.* Gomez *de delict. cap. 1. num. 18.* Dueñas *regul. 173.* & Sanctarellus *in tract. de hæreſ. cap. 26. fere ad fin.* Etiamſi talis defunctus damnatus fuerit, 48
quia per mortem delinquentis dicitur crimen quoque extinctum & pœna, *l. defuncto* relata, vbi dicitur: *Defuncto eo, qui fuit reus criminis & pœna extincta eſt. l. fin. ff. ad leg. iul. maieſt. l. Lucius ff. de iure fiſci, l. ex iudic. ff. de accuſat.* & eſt communis opinio, prout ex multis nouiſſime habet Mutius Cattarius *in tract. de legit. ſoluen. per patrem art. 3. num. 633. & ſeqq.* qui tractatus prælo traditus eſt ab Illuſtriſſimo D. Carolo Cattario S. Conſiſtorialis Aulæ Aduocato. Sanctarellus ſupra ex aliis. Debuit ergo Eccleſia fauere huic defuncto, etſi delinquenti. Eo 49
præſertim quod Iudex Eccleſiaſticus debet fauere miſerabilibus perſonis omni auxilio deſtitutis. *cap. ſuper quibuſdam de verb. ſignif. 87. diſt.* per tot qualis eſt defunctus, cum non habeat amplius velle, *l. 1. C. ſacroſ. Eccleſ.* Penuenſis *in*

Prax. Archiep. Cur. Neap. ex impreſſ. Veneta
1645. *pag. mihi* 333.
50 Si tamen dicatur quod damnati ad mortem
ſunt veluti ſerui Reipublicæ, ſeu Magiſtratus
temporalis, *l. Imperatores ff. de Iur. fiſci*, ibi:
Ipſe te huic pœnæ ſubdediſti, *l. vlt. C. ad leg. Iul.*
Marius Curtellus *de immun. Eccleſ. lib.* 1. *q.* 40.
Seruos autem ſi ſe à ſeruitio ſubtraxerint reſti-
tui debere, *l. præſenti* 6. *§ ſane, C. de his qui ad Ec-*
51 *cleſiam confug.* Marius Curtellus *ſupra*. Dein-
de quod damnati ſunt ſerui pœnæ, ad quam
damnati ſunt, *l. rei Capitalis* 2. *l. aut damnum*
ff. de pœn. *§. ſerui, Inſtit. quibus modis Ius patr.*
poteſt. ſolnat. Iaſon *in l.* 2. *C. qui teſtam. facere*
poſſunt num. 2. Abbas *in cap. Ad hæc de priuil.*
quos affert & ſequitur Torreblanca *lib.* 13. *Iur.*
52 *ſpir. cap.* 16. Item quod ſecundum iura cada-
uera punitorum non debeant ſepeliri ſine li-
centia Magiſtratuum, *l.* 1 *ff. de cadauer. punit.*
l. 2. *eod. tit.* DD. ſpeciatim Gloſſa ad *Clement.*
1. *de pœnit. & remiſ. verb. de ſepult.* Gloſſa *in*
cap. Quæſitum 13. *quæſt.* 2. *verb. in patibulis*, Sil-
ueſt. *verb. ſepultura quæſt.* 10. Panormit. *in cap.*
ex parte il 2 *de ſepult.* Anania *in cap. fures de*
furt. num. 2. & poſt alios Couarruu. *lib.* 2. *var.*
cap. 11. *n.* 11. ac Barboſa *ad Clem* 1. *de pœnit. &*
53 *remiſſ. num.* 5. His omnibus vnico verbo ſatis-
factum credo, multis prætermiſſis, quæ circa
ſingula ipſorum dici poſſent, de quibus aliàs,
ſolum conuincere cadauer iſtius hominis ex-
trahi potuiſſe à loco ſacro vbi poſitum fue-
rat, ſed non aliter, neque alio modo, niſi
de licentia Epiſcopi vel eius officialis, & cum
interuentu perſonæ Eccleſiaſticæ ab eo autho-
ritatem habentis. Ita enim clare deciſum video
à Gregorio XIV. in Conſtitutione relata il is
verbis: *Ne autem Curia ſecularis prædicta mini-*
ſtri facultate illos per ſe, & propria authoritate
extrahendi & abducendi ſibi olim, vt præfertur, at-
tributa, & per præſentes reuocata abutantur, volu-
mus, dictaque authoritate decernimus & decla-
54 *ramus, vt Curia ſecularis, eiuſque Iudices & offi-*
ciales ab Eccleſiis, monaſteriis, locisque ſacris
prædictis laicum aliquem, vt ſupra delinquentem,
in nullo ex caſibus prædictis ſine expreſſa licen-
tia Epiſcopi, vel eius officialis, & cum interuen-
tu perſonæ Eccleſiaſticæ ab eo authoritatem haben-
tis, ad quos ſolos & non alios Epiſcopis inferiores,
etiamſi alij ordinarij ſint, aut nullius diœceſis, aut
conſeruatores ab hac ſede, ſpecialiter vel generali-
ter deputati, prædictam licentiam dandi facultas
pertineat. Et ita contra aliquos oppoſitum aſſe-
rentes ante conſtitutionem Gregorij tenent
quamplurimi, quos affert & ſequitur P. Diana
55 *p.* 1. *tract.* 1. *reſol.* 14. *& p.* 4. *tract.* 1. *reſol.* 42.
loquentes de reis qui commiſerunt crimina ex-
cepta in d. conſtitutione, & pro caſu quo ea
eſſent notoria. Etſi enim ſolum loquantur de
reis viuentibus, non de mortuis, aut cadaueri-
bus ipſorum, tamen eadem ratio militat in vtriſ-
que, vt dictum eſt.
56 Vnde illud extrahentes ex dicto loco videtur
excuſari non poſſe à ſacrilegio commiſſo per
extractionem *non ſacri de ſacro* iuxta *Can. Quiſ-*
quis 17. *quæſt.* 4. Erat enim tale cadauer iam in
Eccleſia non omnino materialiter & quaſi per
accidens repoſitum, ſed veluti formaliter & ex
intentione depoſitum, vt ab Eccleſia protege-
retur & à poteſtate ſeculari defenderetur, & Ec-
cleſiaſticæ traderetur ſepulturæ: & ita extrahere
ipſum ex illa ſine dubio fuit contra reueren-
tiam loco ſacro debitam: ſiquidem res ipſi com-
mendata ad pium finem clam ſurripiebatur;
prout ex Nauarro, Valentia, Suarez, Azor, Leſſio
& aliis dico 4. *tom. mea ſumma verb. ſacrilegium*
num. 5. & ex aliis tractat Barboſa *in collect. DD.*
ad d. Can. Quiſquis; quidquid ſit de opinione eo- 57
rum qui dicunt quod quando res, quæ ſurri-
pitur ex Eccleſia ſolum per accidens & caſuali-
ter erat in illa, prout contingit quando fur ſur-
ripit crumenam alicuius in Eccleſia exiſtentis
non committatur ſacrilegium: de qua eo loco
dixi, & tractat Eminentiſſimus de Lugo *tom.* 1.
de iuſt. & iur. diſp. 16. *ſect.* 1. *num.* 19. *& tom. de pœ-*
nit. diſp. 16. *ſect.* 10. *num.* 470. ac Barboſa *ſupra*.
Difficile etiam excuſari poterunt qui tale ca- 58
dauer ex Eccleſia abſtulerunt à tranſgreſſione
cap. cum Eccleſia de immun. & *cap. Decet in* 6. *eod.*
tit. Cum enim ibi prohibeantur actus iudiciales
in locis ſacris, & inter illos numerari poſſit vio-
lenta, & occulta extractio illius cadaueris à mi-
niſtris iuſtitiæ facta; ideo etiam cadere videtur
ſub dicta prohibitione.
Quod obiicitur de inueterata conſuetudine 59
eiuſdem ciuitatis & Regni, quod videlicet in ca-
ſibus ſimilibus non admittatur immunitas Ec-
cleſiarum, audiri non debet. Tum quia agitur de
ciuitate & Regno non ſolum valde piis & Ca-
tholicis, ſed etiam Sedis Apoſtolicæ & Eccleſiæ
ſingulariter deuotis, de quibus talis vſus (potius
abuſus) non eſt credendus. Oportet igitur quod 60
probetur: quia vt concors Doctorum ſententia
aſtruit, cum conſuetudo ſit *quid facti* probari de-
bet vt aliquid virium habeat, *l. in bello §. facti ff.*
de capt. & poſt liminium reuerſ. & *l.* 2. *ff. de probat.*
Surd. *lib.* 3. *conſ.* 354. *num.* 24. Menoch. *tom.* 1.
conſ. 37. *num.* 92. Imo & quod probetur quod 61
poſt Concilium Tridentinum, Pium IV.
eius confirmatorem, & conſtitutionem relatam
Gregorij XIV. introducta & præſcripta ſit. Tho-
mas del Bene *de immun. p.* 1. *cap* 16. *dub.* 7. *per tot.*
præſertim num 4. Conſtare etiam debet quod in 62
ipſa concurrant omnes conditiones ad legiti-
mam conſuetudinem requiſitæ. Et ita non ſolum
quod fuerit rationabilis, ſed quod ſit vniuerſa-
lis, inducta ab his qui legem ſeruare tenentur,
& per actus voluntarios, publicos, & à maiori
parte communitatis, &c. de quibus vulgariter
Doctores. Caſu etiam quo probetur, intereſt 63
etiam probare quod poſſit ius diuinum, quod
dictæ immunitati fauet, abrogare. Hoc autem
quam difficilis probationis ſit omnes norunt.
Alia prætermitto, quia communia. Solum di- 64
cam quod aliud eſt ſolitum, aliud conſuetum,
vt notat Bartolus per textum *in l. Mela, §. ſed*
ſi alimenta ff. de alim. legat. num. 1. & cum aliis
Gonzal. *ſuper regul.* 8. *Cancel. gloſ.* 36. *num.* 85.

Et ita credendum quod iſti appellans
conſuetudinem, conſuetudinem
non eſſe, ſed forſan, prauum
vſum, abuſum, vel cor-
ruptelam.

***

De

De electione vnius Prouincialis cuiuſdam Religionis.

SVMMARIVM.

Caſus ſeu factum. n. 1.
Electio eſt inualida. n. 2.
Ex vitio ſubornationis. n. 3.
Subornatores ſunt veluti ſimoniaci. n. 4.
Simoniaci ſunt excommunicati. n. 5.
Conſtitutio Pij V. & aliorum Pontificum. numero 6.
Pij V. verba. n. 7.
Clementis VIII. n. 8.
Statutum huius Religionis. n. 9. & 10.
Aptantur huic Caſui. n. 11.
An excuſentur tranſgreſſores, quia delictum non eſt conſumatum. n. 12.
Conatus ipſe quando puniatur. n. 13.
In hoc caſu delictum fuit conſumatum. numero 14.
Quæ ſubornatio eſt iure permiſſa. n. 15.
Tractatus de electione facienda eſt licitus, & permiſſus. n. 16.
Expedit Religioni quod eligantur digniores. numero 17.
An ſit neceſſarius iſte tractatus. numero 18.
An ſuffragatur, quod electus fuerit dignior. numero 19.
Quomodo admittendus. n. 20.
Ex ſtatuto huius Religionis quid colligatur. numero 21.
Ex defectu libertatis vitiatur hæc electio. numero 22.
Qualis libertas requiratur ad electionem. numero 23.
Non adfuit in hac electione. n. 24.
Prout refertur in facto. n. 25.
Caij Marij ſententia. n. 26.
Ex teſtimonio ſupremi capitis Religionis. num. 27. & 28.
Adfuerunt preces importunæ, quæ cauſant metum. num. 29.
Si ſint perſonæ, cui debetur reuerentia. numero 30.
Adfuit magna perſuaſio. n. 31.
Item reſcriptio electionis. n. 32.
Quæ illam vitiat. n. 33.
Declaratio S. Congregationis. n. 34.
Adfuit publicatio votorum. n. 35.
Contra Concilium Tridentinum. n. 36.
Quale ſecretum requiratur. n. 37.
Decretum irritans. n. 38.
Vota fuerunt propalata. n. 39.
Conſtat ex teſtimonio iurato. n. 40.
An obſtet Confirmatio ſuperioris. n. 41.
Non videtur obſtare. n. 42.
Varia iuris axiomata. numero 43. & 44.
Quæ fiunt de plenitudine poteſtatis, quomodo accipienda. n. 45.
Quo loco fuerunt hi rumores. numero 46. & 47.
Connexiorum idem eſt iudicium. n. 48.
A connexis valet argumentum. n. 49.
An iuuet, quod Præſes Capituli vnum tantum propoſuerit. n. 49.
Quæ non rectè fiunt pro non factis habentur. numero 50.
Id fecit Præſes ex metu. n. 51.
An obſtet non fuiſſe appellatum ab hac electione. num. 52.
Verba D. Gregorij Nazianzeni. n. 53.
Fides adhibenda Præſidi Capituli. numero 54.
Prælatus legitimus eſt teſtis pro ſuo Monaſterio. numero 55.
Maximè quia illi negotium eſt commiſſum. numero 56.
Quando committitur aliquid eius conſcientiæ dicto ipſius fides adhibetur. n. 57.
Maximè cum agitur de officio proprio. numero 58.
Præſes erat talis ex vi ſui officij. numero 59.
Creditur ipſi etiam in præiudicium tertij. numero 60.
Deponit contra ea, quæ ipſe geſſit. numero 61.
An obſtet quod ſit vnicus teſtis. numero 62. & 63.
Officiali etiam vnico teſti creditur. numero 64.
Maximè quando agitur de euitando peccato. numero 65.
Appendix de alia electione. n. 66.
Electio iſta debet ſuſtinere. n. 67.
Ex variis iuris principiis. n. 68.
Ex præcepto Reuerendiſſimi Generalis. numero 69.
Actus præſumitur factus in vim præcedentis mandati. n. 70.
Quia electio fuit confirmata. n. 71.
Quia contra eam nullus reclamauit. numero 72.
Quia quidam ſcrutator eam approbauit. numero 73.
Ex informatione facta per Generalem. numero 74.
Quia fuit approbata in Capitulo Generali. numero 75.
Actus iuſtificatur propter patientiam Superiorum. num. 76.
Ex forma præſcripta à conſtitutionibus. numero 77.
Oppoſitio contra ipſam. num. 78.
Contra electionem confirmatam an quis ſit audiendus. num. 79. & 80.
Ex capite nulli de electione in ſexto. num. 81. & 82.
Fuit facta pacificè. num. 83.
Interpretatio dicti capitis nulli. 84.
Stylus Curiæ. num. 85.
Excluduntur ab oppoſitione qui conſentiunt electioni. num. 86. & 87.
Ex actis Capituli. num. 88.
Schedulæ fuerunt conbuſtæ. num. 89.
Scrutatores non ſunt audiendi. num. 90.
Nec teſtes varij. num. 91.
Obuiandum eſt oppoſitioni contra hanc electionem. num. 92.

IESVS MARIA.

De electione vnius Prouincialis cuiuſdam Religionis,

Caſus.

1 IN Capitulo quodam Prouinciali cuiuſdam Religionis ſatis reformatæ , & magnæ ædifica-
tionis in Eccleſia Dei , cum
agerentur de electione Prouin-
cialis, extiterunt aliqui , qui precibus , ver-
bis , clamoribus , minis , & conteſtationibus
procurarunt eligi in Prouincialem quendam
prout de facto contigit. Sed quia inſtanti-
bus partibus res eſt ad Sanctiſſimum, & ad
S. Congregationem delata , pro iuſtitia,mihi-
que pro voto dando oblata , ideo reſponden-
dum cenſeo.

Reſponſio.

2 TAlem electionem irritam , & inualidam
fuiſſe, & pro tali declarandam ex multis
3 capitibus. Primum ex vitio ſubornationis,
ſeu procurationis , ſuffragiorum factæ per
quendam Religioſum , quæ electionem irri-
4 tat. Primò nam ſubordinatores in materia
Eccleſiaſticorum beneficiorum ſunt veluti ſi-
moniaci , cum lingua ſaltem , vel munere à lin-
gua , vt dicitur , veluti prætio obtinere veline
ſibi vel aliis talia beneficia *l. aliy propter.
ff. de accuſat. l.* 1. *& l. Diuus ff. de iur. patr.
l.* 1. *§. incidis. ff. ad Turpil. Clement. de te-
ſtibus in fin.* ac maximè *cap. nemo presbytero-
rum de ſimon. & cap. ordinationes ,* 1. *quaſt.* 5.
& plures DD. quos affert Suarez *tom.* 1. *de re-
lig. lib.* 4. *de ſimon. cap.* 4. *numero* 1. & ſequi
videtur Sanctorus de Melphi *in exam. pœnal.*
5 *cap.* 15. *quaſt.* 3. *§. Reſpondeo.* Cum autem ſi-
moniaci in materia beneficiali fiunt ipſo facto
excommunicati , ita & ſubornatores prædi-
cti , ac per conſequens inhabiles ad haben-
dum vocem actiuam , ſeu paſſiuam in ele-
ctionibus. Caſu verò , quod ex vi Iuris
communis , & propter crimen ſimoniæ hanc
excommunicationem non incurrerint , id
euincunt conſtitutiones Pontificiæ Pij V.
6 *Paſtoralis officij num.* 128. quam referunt Sor-
bus *in compend. priuil. mendic. verbo Electio
in annot. §. ac ibidem* ex Rodriguez *tom.* 2.
qq. Regul. quaſt. 56. *artic.* 1. Gregorij 13. *con-
ſueuit Romanus Pontifex* , & Clementis VIII.
in decretis *de reform. Regularium* confirmatis
per Paulum V. & Vrbanum VIII. ex quibus
7 Pius V. ſic habet. *Qui vero in electionibus
omnibus , vel ante per ſex menſes pro ſe , vel
pro alio ſubornauerit , excommunicationis ſen-
tentiam ipſo facto incurrat , ac voce actiua , &
paſſiua perpetuo careat.* Clemens autem VIII.
& poſteriores Pontifices in dictis decretis
8 pro reformatione Regularium : *Vt omnis offi-
ciorum ambitus occaſio precludatur , caueant
omnes à directa , vel indirecta vocum , ſeu ſuf-
fragiorum procuratione , tam pro ſeipſis , quam
pro aliis. Tum in Capitulis locorum , tum in
cateris , praſertim Generalibus Capitulis , aut
Congregationibus , ſeu alibi : Quicunque ſecus
fecerint prater alias pœnas , & cenſuras hacte-
nus contra huiuſmodi ambientes inflictas , quas
in ſuo robore permanere volumus , in pœnam
priuationis officiorum , qua obtinent eo ipſo in-
cidant , & ad futura quacunque pariter inha-
biles habeantur , ſuper quo cum eis diſpenſari à
nemine poſſit , niſi à nobis , vel ſucceſſoribus
noſtris , & pro qualitate culparum grauius etiam
plectantur.* Maximè quoque ex ſtatuto ſpe-
ciali huius Religionis , quod ſic refertur.
Qui in electionibus , vel ante per ſex menſes 9
*pro ſe , vel pro alio , per ſe vel per alios ſub-
ornauerit excommunicationis ſententiam ipſo fa-
cto incurrat. Miniſtro , aut Commiſſario Ge-
nerali reſeruatam , qui ſi in eadem damnatio-
ne fuerint à ſolo Summo Pontifice abſolui poſ-
ſint. Inſuper ſubornatores actibus legitimis ipſo fa-
cto priuamus.*
Nec vllo pacto effugere poſſe præfatos Reli- 10
gioſos ſubornatorum notam manifeſtè elici-
tur ex alio ſtatuto eiuſdem Religionis vbi
ſic. *Subornatores declaramus , qui donis , &
promiſſis , comminationibus , aut obſecrationibus
importunis , laudis aut vituperationibus falſis
aliquem inducere conantur , vt ſibi vel alteri
ſuffragium in electionibus ferat , aut non ferat;
quiue colligationes , aut inductiones fecerint.*
Quæ ſi conferantur cum facto quod in hac 11
electione contigiſſe referunt fide digni ,
ſpecialiter de quodam , qui alta voce
*ò vocali miei , adeſſe ſi vede ſe mi ſete fideli,
ſapete bene quanto hò fatto per voi queſto
triennio per ſoſtenerui , & auanzarmi adeſſe
ſi vede ſe mi ſete fideli* , manifeſtè elicitur cla-
riſſimam ſubornationem verbalem in hac ele-
ctione adfuiſſe , ac perinde incurſas fuiſſe pœ-
nas relatas.
Nec excuſari poſſunt dicti ſubornantes, 12
ſi dixerint ad incurrendum dictas pœnas
requiri delictum conſumatum , non ſolum
attentatum. Quidquid enim ſit , an ſub- 13
ornationis delictum ex illis ſit , in quibus
conatus pari pœna punitur , de quo alibi,
certum videtur ex hac cauſa excuſari non
poſſe. Nam quando ſub cenſura prohibetur
conatus , cenſura incurritur , antequam effe-
ctus ſit completus , vt tradit Bonac. *de cenſur. in
commun. diſput.* 1. *quaſt.* 1. *part.* 3. *num.* 12. ex
Vgolino, Nauarro, & aliis , & ſequitur Pelli-
zarius *in manual. Regular. tom* 2. *tractat.* 7.
cap. 6. *sect.* 2. *num.* 32. in præſenti autem ca-
ſu , vt ex iuribus allegatis conſtat , per illa in-
terdicuntur ipſæ ſubornationes , etiam non
ſecuto effectu , & ita ante electionem deli-
ctum fuit conſumatum. Vndè expreſsè , vt in 14
terminis huius dubij hos ſubornatores has pœ-
nas incurriſſe , tenet Portellus *de dub. Regul.
verb. ſubornatio num.* 5. ex Suarez , & Rodriguez,
& ex alij Pellizarios relatus , ac Sanctorus *ſupr.
cap.* 15. *q.* 7. *§. Reſpondeo affirmatiuè.*
Minus illis ſuffragatur , quod ſubornatio in 15
electionibus iure videatur permiſſa *cap. in Geneſi
de elect.* & docent Gloſſ. *c. Cum in veteri, verbo in
tractatu de elect. & cap. in nomine Domini, verbo
tractantes*

tractantes, *diſtinct.* 23. Toloſ. *cap.* 15. *tit. de*
elect. in fin. Butrius *cap. cum inter*, *num.* 7. &
16 *cap. in cauſis de elect.* & alij. Aliud enim eſt
licitum, & legitimum eſſe tractatum de ele-
ctione facienda, vbi etiam mores eligendorum
diſcutiantur, & etiam veræ virtutes, veraque
ipſorum vitia propalentur; aliud verò vitioſa,
clamoroſa, & factioſa ſubordinatio; quæ in
præſertim caſu interceſſit. Et ſi enim hoc ſe-
17 cundum merito interdictum. Sit, primum ta-
men illod omni iure permittitur, quia expedit
Religioni, vt ad officia digniores aſſumantur,
cap. nihil, *de electione*, & *cap. fin. eod. tit. in* 6.
Azotius *tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 21. *quæſt.* 4. Rodri-
guez *tom* 2. *q.* 56. *art.* 1. & communiter om-
18 nes adeo vt Paſqualigus *deciſ.* 252. *num.* 3. dicat
Electionem, in qua non præcedit debitus tra-
ctatus nullam eſſe, refragante tamen Sigiſmun-
do de Bononia *de electione dub.* 55. *n.* 11. de quo
alibi.

Nec etiam illis ſuffragatur ſi prætendant eum,
qui fuit electus digniorem cæteris de gremio
capituli fuiſſe, ac proindè pro ipſius electione
19 merito aliquos adlabraſſe. Et ſi enim iuxta ali-
quos Doctores procuratio ſuffragiorum pro ſe,
vel pro aliis licita ſit, quando reſpicit bonum
electionis, quod contigit, quando pro dignio-
ri fit, prout tenent Rodriguez, & Naldus,
quos ſequitur Paſqualigus *ſupra deciſ.* 255.
Corduba, Sotus, & alij, quos refert Sanctorus
20 ſupra *cap.* 15. *q.* 4. nihilominus. quia vt ipſe
latius proſequitur, generaliter à Sommis Pon-
tificibus procuratio votum pro electionibus in-
terdicitur, & talis procuratio ſæpius ex ambi-
tione, quam ex charitate procedit, ideo nul-
latenus eſt admittenda, niſi quando quis hu-
maniter & blandè modo quodam ciuili ſine
importunitate, & ſordidis inſtantiis, vt ipſe
Sanctorus loquitur, ſuffragia procuraret. Quia
non ſubornat qui licitè regat. Quod in caſu
præſenti minimè contigit, vt ex dictis, & dicen-
dis liquidum erit.

Ex verbis quoque ſtatuti eiuſdem Religio-
nis ſuperius relatis palã colligitur dictum ſol-
21 licitatore inter ſubornatores cenſeri debere. In
eo namque ſtatuto ſubornatores declarantur,
qui obligationes aut inductiones fecerint. Eas
namque feciſſe liquet ex illis verbis iam relatis:
Et conſtat effectum habuiſſe, ſiquidem prout
etiam ex facto elicitur, aliqui ex Electoribus
verbis, & factis annuerunt,

22 Secundum caput nullitatis electionis ſumi-
tur ex defectu libertatis Gremialium, quæ tam
intrinſecè neceſſaria eſt, vt ſine ipſa eſſentia
electionis non ſubſiſtat; cum eligere ſit vnum
ex pluribus voluntariè capere. & quia non
eſt electio, vbi voluntas libera non eſt.
Can. notificaſti. 33. *quæſt.* 5. *cap. vbi periculum*
§. cæterum de elect. in 6 Tamburinus *de iure*
23 *Abbat. diſp.* 5. *quæſt* 22. *num.* 7. ex aliis. Vnde
pro electione ſecundum aliquos ſumma liber-
tas eſt requiſita. Sigiſmundus de Bononia *de*
24 *elect. dub.* 52. *num.* 1 Hanc autem libertatem
omnino ſublatam fuiſſe huic electioni conſtat,
quia fuit meticuloſa, formidoloſa, & per ma-
gnum metum celebrata. Quod patet primo
ex verbis à Religioſo quodam repetitis, prout
refertur in facto huius electionis ad S. Congre-
gationem, in quibus fiebat mentio de armis.
25 Etenim armorum metus eſt cadens in virum
conſtantem. *L. qui armati ff. de vi*, & *vi armor.*
& notat Bartol. *ibidem* Cuchus *lib. inſtit. maior.*
tom. 12. *num.* 158. & alij apud Sanchez *de*
matr. lib. 4. *diſp.* 5. *num.* 5. Hinc apud Maſcard.
de probat. vol. 2. *concl.* 639. *num.* 15. dicere
ſolebat Caius Marius *armorum virgines ſtrepitus*
non finere leges exaudiri. Quid ergo meticulo- 26
ſius eſſe poterat reſpectu pauperum, & humi-
lium Religioſorum? Secundo, ex teſtimonio 27
ſupremi capitis eius Religionis, qui alterum
digniorem pro Prouincialatu iudicabat, & ni-
hilominus ſpontè fatetur in mente ſua à Domi-
no poſtulaſſe, vt ille non eligeretur, &c. *non*
vedere quel male che poteua ſuſpettare. Cuius 28
etiam euitandi cauſa fatetur idem Prælatus ſe
dediſſe ſuum votum illi Religioſo, qui electus
fuit, eumque confirmaſſe, reddendo Deo infi-
nitas gratias. Si igitur in ſupremo Religionis
Præſide talis timor tunc erat, qualis eſſet in
aliis inferioribus? Tertio, quia vera doctrina 29
eſt preces importunas & continuam perſuaſio-
nem, iuſtum metum cauſare, Rota *deciſ.* 226.
num. 3. coram Gregorio XV. Afflictus *deciſ.* 96.
num. 4. Aymon. *conſ.* 29. *num.* 34. Maximè ſi
ſint perſonæ cui reuerentia debetur. Prout ex
pluribus iuribus & DD. comprobat Sanchez
ſupra, *diſp.* 7. *num.* 5. & 7. de quo & Maſcar-
dus *prob. concl.* 193. *num.* 9. Pontius *de matrim.* 30
lib. 4. *cap.* 5. *num.* 17. Diana *par.* 3. *Reſolut. mo-*
ral. tract. 4 *Miſcellan.* & poſt plures alios Bar-
boſa in votis deciſionis *lib.* 1. *vol.* 1. *num.* 30.
& *ſeqq.* vbi etiam ex aliis, quod perſuaſio vim 31
coactionis habet. In hoc autem caſu interueniſſe
tam preces importunas, quam magnam per-
ſuaſionem per aliquos potentes in opere, &
ſermone manifeſtum eſt ex dictis, & dicendis,
ex facto ipſo.

Tertium caput nullitatis deſumitur ex re- 32
ſtrictione electionis ad vnum tantum eligen-
dum, ſcilicet ipſum qui electus eſt. Quam
contigiſſe ipſe Præſes teſtatur in facto relato
ſic: *Ende preſi riſolutione di reſtringere l. elettione*
in vno, ancorche io non haueſſe tale autorita. Ele- 33
ctione autem ſic reſtrictam ipſo iure nullam,
& irritam eſſe bene probat Sigiſmundus de
Bononia *de elect. dub.* 52. *num.* 1. & 4. ex iu-
ribus, DD. & Sacræ Rotæ deciſionibus. & ha-
betur ex Butrio *cap. Cum in iure num* 30. *de elect.*
Iulio Lauorio *de elect. cap.* 21. & aliis multis,
ac liquet ex declaratione S. Congregationis
Concilij, quam refert idem Sigiſmundus *in*
Addit. ad d. dub. 52. Cum enim quæſitum fuiſ- 34
ſet à S. Congregatione, an ſtante libertate ele-
ctionis liceat Prelato ſuperiori proponere duos,
vel tres, ex quibus neceſſariò vnus eligatur, re-
ſpondit S. Congregatio *non licere.*

Quartum præterea nullitatis caput deduci- 35
tur ex eo, quod in hac electione adeſt publicatio
votorum contra expreſſam deciſionem Conci-
lij *ſeſſ.* 25. *de regular. cap.* 6. ibi: *Per vota ſecre-*
ta, ita vt ſingulorum eligentium nomina nunquam
publicentur. Et additur infra: *ſi verò contra hu-* 36
ius decreti conſtitutionem aliquis electus fuerit,
electio irrita ſit, & is qui ad hunc effectum ſe in
Prouincialem, Abbatem, aut Priorem creari per-
miſerit, deinceps ad omnia officia in religione ob-
tinenda inhabilis exiſtat. Quæ ſecreti qualitas 37
adeo neceſſaria eſt electoribus, vt etiam ſi vnus
tantum ex electoribus ſuum votum propalet,
electio nulla ſit. Pachia *de Benef. p.* 5. *c.* 4. *n.* 184.

Sigiſmundus *ſupra dub.* 31. *num.* 4. *&* 5. ex
Rota in Treueren. *Abbatia* coram Coccino,
quam etiam affert Barboſa *in Collect. ad d. cap.*
38 *Concily num.* 6. Et ratio id concludit, quia
cum decretum irritans appoſitum *in cap. qua-
propter de elect.* & Concil. Trident. hoc loco in-
ducat formam, & forma ſit indiuiſibilis. *l. ſi
veritas C. de fideicomm.* & illa, in parte, quam-
uis minima non adimpleta, in totum actus
corruat. *l. cum hi §. ſi Prætor. ff. de tranſact. l. qui
Romæ §. Flauius ff. de verb. oblig.* Manifeſtè ſe-
quitur ob vnici dumtaxat voti manifeſtatio-
nem totam electionem corruiſſe. In hac por-
ro electione vota pluribus propalata fuiſſe plus
39 æquo conſtat ex facto eiuſdem Præſidentis in
electione dicentis *illi fuiſſe factam de hoc in-
ſtantiam*; ipſe etiam fatetur ſe quoque dediſſe
ſuum votum electo. Conſtat etiam ex alio fa-
cto, quod vidi, & ex fide iurata duorum gra-
40 uium Religioſorum, quæ mihi oſtenſa eſt, &
S. Congregationi, vt credo manifeſtata. Vnde
negari non poteſt quin in hac electione fuerit
hæc publicatio votorum contra formam à S.
Concilio præſcriptam, ac proinde ex hac, &
ex aliis aſſignatis cauſis ſuſtineri non poſſe.

41 Nec quæ pro ipſius validitate afferri poſſunt,
quidquam probant. Quod enim ſit confirma-
ta à Superiori nihil valet; cum certi iuris ſit,
quod cum electio eſt nulla, qualem iſtam fuiſſe
ſufficienter probatur, nulla etiam eſt confir-
matio illius. Eſt enim confirmatio iuris *prius
42 habiti per electionem corroboratio*, & cum princi-
pale non tenet, acceſſorium tenet, *cap. inter
dilectos de fid. inſtrument. §. cum ergo.* Peirinis
tom. 1. *de ſubdito q.* 1. *de obedientia cap* 31. *§.* 11.
concluſ. 8. Caſtellious *de elect. can. Prælat. c.* 14.
num. 5. & ego 2. *tom. ſumm. quæſt. Regular.
cap.* 12. *num.* 40. Præſertim quia quæ non ri-
43 te fiunt pro non factis habentur. Hippolytus
in l. de vno quoque n. 120. *ff. de re iudic. & ſingul.*
431. Tiraquell. *de retract. §.* 1. *gloſ.* 10 *num.* 31.
Et quæ de facto, non de iure fiunt, etiam ſunt
44 de facto reuocanda *l.* 1. *§. nunciatio ff. de nou.
oper. nunc.* & *in cap.* 1. *vt lit. pend.* Alex. *conſ.* 179.
lib. 6. ſi verò dicatur de plenitudine poteſtatis
45 id egiſſe hic congruit, parœmia illud *quæ ſine
cauſa fiunt de plenitudine poteſtatis dicuntur fieri
de plenitudine tempeſtatis*, vt obſeruauit Men-
chaca *illuſtr. cap.* 5 *num.* 17. Henriq. *in ſum.
lib.* 14. *cap.* 17. *num.* 5. *in comm. litt. Z.* Pere-
46 grinus *de Iure fiſci lib.* 1. *tract.* 3. *num.* 65. Nec
etiam vrget quod aliqui dicunt, videlicet tu-
mores qui in huiuſmodi electione contige-
runt, accidiſſe extra Refectorium, ſeu locum
47 capituli, non in ipſo loco. Nam prout ex facto
quod … in ipſo Refectorio quidam
Religioſus ad ianuam ipſius inſtanter depreca-
batur pro eligendo quodam alio; comminan-
do etiam vocalibus quod alias nihil eſſet habi-
turi, & illis dicendo quod ſi non eligeretur
ipſe exirent ſecum è Refectorio. Et quidquid de
hoc ſit, cum ea quæ in Refectorio contige-
runt, connexionem habeant cum illis, quæ an-
tea perpetrata ſunt, idem iudicium de vtriſ-
48 que erit. Connexorum enim idem eſt iudicium.
Gloſſa *verb. Annexi in cap. Cum ſinguli de præ-
ben. in* 6. Gloſſ. *verb. Connexa in cap. Quanto
de Iudic.* Et à connexis valet argumentum, vt
latè probant plures apud Barboſam *in loc. com.
49 loc.* 11. Pariter nec vrget, quod P. Præſes Ca-
pituli propoſuerit pro Prouinciali eligendo ſo-
lum præfatum quia, vt dictum eſt, *quæ non
rectè fiunt, pro non factis habentur*: & quia vt 50
ipſe Præſes inquit, potuit ita facere: & quia
actus è principio nullus, nullum producit effe-
ctum, *l.* 4. *§. Condemnatum ff. de re iud. cap. ad
præſentiam de appell.* & plures DD. apud Barbo-
ſam *in axiom.* 12. *num.* 25. Eo etiam quia, vt 51
dictum eſt, id agit P. Præſes ob metum, ſeu
timorem quem habebat de magno aliquo ma-
lo euenturo, ſi non feciſſet.

Quod dicitur non fuiſſe legitimè appellatum 52
ab hac electione, nihil vrget cum de ordine
ſanctiſſimi, vt audio, ſacra Congregatio de iu-
ſtitia prouiſura ſit; prout ex munere ſuo ipſi
incumbere videtur, ne ſimilia fiant in Religio-
nibus, maximè tam reformatis, qualis eſt iſta,
de qua timendum illud *corruptio optimi peſſima*;
& cui applicandum id quod D. Gregor. Nazian-
zenus *in quadam oratione*, dixit: *Illud velim ne
ignores, rugam vnam tibi turpiorem eſſe, quam
maxima vulnera iis, qui in mundo viuunt. Quo* 53
*maiore ſtudio tibi proſpiciendum eſt, ne quid pro-
feſſione tua indignum admittas. Neque enim tam
mirabilem, ac conſpicuam in ſordidis, quam in pu-
ris, vniuſque, & eiuſdem coloris veſtibus, labes
aliqua fœditatem habet.*

In huius dubij deciſione fidem adhiberi cen- 54
ſui, quod ad factum, relationi factæ à Præſide
relato. Plurima enim ſunt, quæ fidem ipſi ad-
hibendam ſuadent. Primò quidem vniuerſa-
liſſimum illud, quod teſtis de vniuerſitate ad-
mittitur ad teſtificandum pro cauſis ipſius. Bal-
dus *in cap. Inſuper num.* 3. & ibi etiam Felynus
num. 1. *verſ. Eſt etiam reg.* vbi affert duas ratio-
nes de teſtibus. Item & illud, quod Prælatus
legitimus eſt teſtis pro ſuo monaſterio *Cap. In-* 55
ſuper de teſtib. & ibi Felynus, Abbas, & innu-
meri alij apud Maſcardum *de probat. lib.* 1.
concl. 3. *num.* 1. *& concl.* 624. *num.* 6. & Fari-
nacius *de teſtibus q.* 60. *num.* 545. vbi etiam
num. 553. Quod Prælatus id poteſt facere, etiam
ſi deponat ſuper actu, vel contractu per ipſum
geſto. Speculator, Ioan. Andreas, & alij apud
eundem. Specialiter etiam, quia hoc nego- 56
tium à S. Congregatione eſt ipſi commiſſum,
& eius conſcientiæ derelictum inter varia in-
formantium placita. Quando enim conſcien- 57
tiæ alicuius aliquid committitur eius dicto fi-
des adhibetur, vſque eo vt in dubitationem re-
uocare id non liceat, vt traditum fuit à Gloſſa
inſigni *in cap. Statutum §. aſſeſſorem in verſ. con-
ſcientia*, vel *in verſ. relinquatur de reſcript. in* 6.
Clem. 1. *verſ. oneramus de ſurrogat.* & vna men-
te aſſerere D. Anton. Cardinal. Imol. Abbas,
& alij plures apud Maſcardum *de prob. volum.*
1. *concl.* 414 *num.* 1. Quod maximè procedit, 58
quando agitur de officio proprio. Officiali
enim credendum eſſe in his quæ pertinent ad
ſuum officium tradunt omnes ſcribentes *in cap.
Cum parati de appell.* idque communiter ab om-
nibus eſſe receptum dixit Iaſon *in l. properan-
dum §. & ſiquidem col.* 2. *num.* 8. *C. de Iudic.* &
hanc eſſe veriorem opinionem aſſeuerauit Lan-
francus de Orien. *in repet. cap. quoniam contra
num.* 12. *de probat.* & ita communiter ſeruari
ibidem teſtatur Imola *col.* 3. *num.* 17. *verſ. In
gloſſa citationes*, & plurimi alij. Patet ergo Præ- 59
ſes, qui ex vi ſui officij Præſes fuit Capituli,
& electionis factæ, iure venit credendus, vt

potè

potò circa rem ad ſuum officium ſpectantem.
60 Eo etiam vel maximè quod quando Iudex deponit contra ea quæ ipſe geſſit, creditur etiam in præiudicium tertij, vt habetur per Salicetum *in l. ne in arbitris num. 3. ad fin. C. de arbitr.* Felynus *in cap. cum à nobis n. 11.* & ibi etiam Imola *num. 3.* & plures alij apud Farinacium *ſupra num. 134.* In hac autem relatione iſte Pater de-
61 ponit *contra ea quæ ipſe geſſit*, ſcilicet contra electionem electi ab ipſo factam, & confirmatam. Si dicatur eum eſſe vnicum teſtem, ac proindè re-
62 iiciendum, quia vt in omnium ore eſt, *Dictum vnius, dictum nullius. C. licet vniuerſis, c. veniens, c. Iureiurando, & c. in omni negotio de teſtib. l. Iniun-*
63 *randi C. tod.* Præcluditur hoc effugium nedum quia non eſt vnius, ſed plures alij cum ipſo conſentiunt, quorum teſtimonia audiui, & vidi: ſed etiam quia quando cum vnico teſte concurrunt præſumptiones (prout in hoc caſu ſunt) tunc induit plenam probationem, vt & Baldum *in conſ. 136. proponitur quod Titius ante fin. lib 2. & conſ. 3. caſus talis eſt, quidam Petratius in fine lib. 5.* cumulatus per Decianum *conſ 91. n. 8. lib. 1.* Et quia officiali etiam vnico teſti credi-
64 tur. Felynus *in cap. veniens il primo num. 20 poſt med. de teſtib.* Gabriel *lib 1. tit de teſtib. concl. 1. num. 34.* Permaximè quando agitur de euitando peccato, prout contingere ſolet in caſu
65 impedimenti matrimonij, *cap. Inſuper de teſtib. cap. præterea de ſponſal.* Anton. de Butr. *in d. cap. Veniens il primo num. 8. verſ. primo, quando agitur de teſtib.* Iaſon *in l. admonendi num. 179. ff. de iureiur.* Romanus *ſingul. 622. dictum vnius* Bonifac. de Vitaliuis *de maleſ. rubr. de prob. num. 18. verſ. Item matrimonio*, & multi alij apud Farinacium *de teſtibus quæſt. 63. num. 48.* In hoc autem caſu agi de euitandi peccato compertiſſimum eſt, cum ſi Prouincialis iſte non eſt legitime electus, fomes, & origo eſſet plurimorum peccatorum, vt per ſe patet.

APPENDIX.

66 *De alia electione facta inter Regulares de qua dubitabatur an valida, vel legitima eſſet.*

67 ELectio in Vicarium Generalem Congregationis N. facta in perſona P. Anſelmi videtur ſuſtineri debere vt Canonicam, & rite factam.

Primò, ex generali regola, quæ tam pro conſcientia quam pro ſoro fori deſeruit, quod videlicet, quando penſatis penſandis dubitatur de validitate actus, credendum ſit validum eſſe, & pro illo interpretationem faciendam.
68 Hæc enim regula deſumitur ex *l. quoties ff. de reb. dub. & l. quoties ff. de verbor. obligat.* Rota *deciſ. 15. num. 1. de conceſſ. præbend. in nouis*, Gomezius *in reg. de impetr. benefic. quæſt. fin. per tot.* Mandoſ. *in reg. 27. quæſt. 10. num. 8.* Gonzalez *ſup. 8. regul. Cancellar. gloſſ. 4. num. 133.* Et Barboſa *in axiomat. iur. axiom. 12. num. 17. 18. & 19.* Hanc regulam valde amplians ex iurib. & DD. ad omnes actus, & quod talis interpretatio ſit reſina aliarum interpretationū, & ea præſumptio præcedat omnes præſumptiones. Quibus etiam addendum, quod vt actus valeat præſumitur præcedere omne illud quod eſt neceſſe. Rota *deciſ. 1. de præſumpt. in antiquorib.* Pelinus *in c. Paſtoralis in princip. num. 5. poſt medium de reſcript.* Caſſadorus, Caputaquenſ. & Achiles, quos affert, & ſequitur Gonzalez *ſupr. num. 134.*

Accedit ſecundo, quod Reuerendiſſ. Gene- 69
rali huius Religionis in litteris, quibus prouidebat de modò celebrandi hanc electionem expreſsè mandauit vt aduerteretur numerus vocalium eligentium, vt videlicet omnino canonicè, & legitimè fieret. Actus enim præſumitur factus in executionem præcedentis tractatus, ſeu mandati. *l. 3. §. verum ff. de manumiſſ. l. qui in aliena §. ſi is qui putabat ff. de adquir. heredit.* Al- 70
ciatus *de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 14.* Alexand. *conſ. 15. num. 9. lib. 2.* Barboſa *ſupr. num. 1.*

Eò etiam tertio, quod hæc electio confirma- 71
ta eſt à Præſide ipſius à Generali deſignato, qui propterea vir prudens, & doctus exiſtimatur; ac proinde etiam quod diligenter examinauerit, & rectè cognouerit validitatem talis electionis; cum hoc ſit munus confirmatoris, *cap. cum nobis, & cap. cum venerabilem verſ. eſt enim de elect. & cap. fin. de tranſact. Epiſcop. in fin. Clement. exiui. §. deinum de verb. ſignif.* Sigiſmundus de Bonnon. *de elect. dub. 46. num. 7.* Samuelius *de elect. Canonic. Tract. 1. diſp. 8. controu. 2. concluſ. 8.*

Inſuper, quia contra eam nullus reclamauit, 72
prout poterant facere electores, etiam poſt confirmationem, dummodo in continenti id facerent. Panormitan. *in cap. accedens col. fin. de accuſat.* Bluxius *in direct. elect. p. 3. cap. 45. n. 2. & 3.* Sigiſmundus *ſupr. num. 19.* Samuelius *ſupr. concluſ. 15.*

Quod maximè procedit, quia vnus ex ſcruta- 73
toribus, qui concurrebat ad electionē, & de cuius intereſſe agebatur, non ſolū non ſic oppoſuit illi, ſed etiam verbis, & factis illam approbauit. Teſtimoniū enim partis contrariæ valde probat. Salicetus *in l. quoniam liberi, num. 6. in fin. C. de teſtib.* Campegius *de teſtib. in 4. fallent.* Corrad. *in practic. §. de teſtib. rubric. perſona teſtium n. 49.* Et quia teſtimonium immò in fauorem alicuius eſt valde efficax. Bordonus *in controuerſ. moralib. controu. 3. n. 28.* etiam ex doctrina Patrum, quos affert.

Præcipuè etiam, quia cum poſtea reclama- 74
tum eſſet ad P. Generalem, quaſi ea electio canonica non fuiſſet, ipſe Generalis, deſtinato commiſſario pro proceſſu, & informatione faciendis, ea facta, & ad eundem tranſmiſſa, cum ſua congregatione fuit de nouo confirmata d. electio; ita vt iam bis fuerit confirmata; ſemel à Præſide electionis, & iterum à generali in iudicio contradictorio. Actus autem geminatus inducit maiorem firmitatem, & plus operatur quam ſimplex, *l. Baliſta 32. ff. ad Trebell. l. 4. iuncta gloſſ. vlt. ff. de pignor. act.* Bartholos. Tiraquellus, Pinetus, Bruno, & plures alij apud Barboſam *ſupr. n. 14.*

Et concludit intentum quod in capitulo ge- 75
nerali proximè ſequenti, nemine reclamante, aut muſſitante, parte etiam contraria præſente, & tacente; cum tamen tempus opportunum tunc eſſet ad oppoſitionem faciendam contra electionem dicti P. Vicarij Generalis, ne electio Generalis, qui eſt caput totius Religionis vitiaretur ex voto illegitimi ſuffragatoris; fuit

76 admiſſus cum aliis Gremialibus ad dandum
ſuum votum in d. electione. Omnis autem actus
iuſtificatur propter ſcientiam, & patientiam
Superiorum, *l. quis ſit fugitiuus* 17. *§. ego puto*, *l.*
quod ſi 31. *§. quia aſſidua ff. de adilitio edicto, cap.*
niſi eſſent de prabend. cap. conſtitutus de Religioſ. do-
mib. Vbi Abbas *num.* 6. Tiraquellus *de pœnis*
ſemper. cauſ. 42. Gutierrez *in quaſt. practic.* 29.
num. 20 *cum ſeqq.* Gonzalez *ſupra gloſſ.* 9. *§.* 2.
num. 88.

77 Tandem veluti à priori concluditur inten-
tum, quia in hac electione dicitur, obſeruata
forma præſcripta à conſtitutionibus huius or-
dinis, *par.* 3. *cap.* 3. quæ eſt conformis *cap. quia*
propter de elect. & conformiter ad ſecretum pro
electionibus Prælatorum Regularium à Concil.
78 Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regularib. cap.* 6. Opponi-
tur tamen contra eam, quod teſtantibus aliqui-
bus ex tribus illis ſcrutatoribus, qui deſigna-
ti ſunt pro præfata electione, d. Vicarius Ge-
neralis non habuit in ipſa maiorem partem vo-
torum, ſed, quod cum 29. eligentes eſſent ſo-
lum habuerit 14. vota, quæ non eſt maior
pars; ſimilis autem electio pro nulla, & caſſa
habetur. *Cap. quia propter de elect.* Sigiſmundus
ſupr. *dubit.* 47. *num.* 1. *&* 2. ac DD. commu-
niter.

79 Cæterum oppoſitio iſta ex multis capitibus
nulla videtur. Primo equidem, quia contra
electionem confirmatam non eſt quis poſtmo-
dum audiendus. Panormitanus *cap. fin qui matr.*
accuſat. & *cap. cum olim de cauſ. poſſeſſ.* Biax. *in*
direct. elect. p. 3. *cap.* 45. *num.* 3. Cuchus *inſtit. ma-*
80 *ior. tit. de confirm. & confirm. poteſt. num.* 43. Quod
adeo verum eſt, vt etiam quando legitimus ſuf-
fragator non fuit vocatus, ſed contemptus, non
debet audiri, poſtquam electio eſt confirmata,
ſed ante confirmationem: *cap. fin. de elect. in* 6.
Additio ad Panormit. *in cap. in Geneſi num.* 10.
littera B. Allegans Franchum. Biaxius *in ſuo di-*
rect. elect. p. 3. *cap.* 7. & additio ad Geminian. *in*
cap. ex eo quod de elect. in 6. *littera A.* Cuchus *ſupr.*
lib. 4. *tit. de elect. num.* 51. Sigiſmundus *de elect.*
dub. 10. *num* 4. Quæ fortius procedunt in ele-
ctione confirmata à Paſſide capituli, conforma-
ta poſtea à Generali, & poſtmodum acceptata
à toto Capitulo Generali, qualis eſt iſta, vt di-
ctum eſt.

81 Secundo, & efficaciter, ex *cap. nulli de elect.*
in 6. deſumpto ex Gregorio X. & Concilio
Lugdunenſi, vbi expreſſe dicitur eligentes, vel
electioni conſentientes non poſſe ſe opponere
contra electum niſi ex cauſis poſtea emergenti-
82 bus, aut de nouo cognitis. Textus eſt talis. *Nul-*
li licere decernimus poſtquam in ſcrutinio nomina-
uerit aliquem, & electio fuerit ſubſecuta: vel poſt-
quam praſtiterit electioni de ipſo ab aliis celebrata
conſenſum, illum ſuper electione ipſa, niſi ex cau-
ſis poſtea emergentibus, impugnare: vel niſi ei mo-
rum ipſius antea celata de nouo pandatur improbi-
tas, ſeu alicuius latentis vitij vel defectus, quem ve-
riſimiliter ignorare potuerit. Hic autem textus
tam expreſſus eſt, vt loquatur in terminis hu-
ius caſus, & eum directè tangat. Cum enim
ſcrutatores in hac electione fuerint ij, qui prin-
cipaliter elegerunt dictum Vicarium Genera-
lem; ita vt vnus illorum illam celebrauerit om-
nium nomine dicens: *Ego N. nomine &c. eligo, &c.*
& tam ipſi, quam alij ſuffragatores omnino
pacifice conſenſerunt electioni, & electo obe-
dientiam præſtiterint; ac modo non emergat
noua aliqua cauſa, aut pādatur aliquis defectus,
qui tunc veriſimiliter ignorari potuerit; cum 83
defectus ipſe de nouo adinuentus, quod non ha-
buerit maiorem partem votorum, non ſit veri-
ſimile quod ſi adfuiſſet, ab illis ignoraretur;
ei quod ipſi fuerint, qui ſchedulas votorum
præ manibus habuerunt, legerunt, auolue-
runt, & comburi fecerunt, patet euidenter
quod ipſi ſint comprehenſi in hoc decreto
Concilij Generalis, ac proindè, quod nullate-
nus audiri debeant. Præſertim cum hæc ſit 84
legitima intelligentia huius textus, & commu-
nis inter DD. ſpecialiter ex recentioribus Pei-
rinis *de Religioſ. ſubdito. tom.* 1. *quaſt.* 1. *cap.* 31.
§. 12. Lancellot. *inſt. canonic. lib.* 1. *tit.* 7. *de elect.*
Layman. *in quaſtionib. canonic. de elect. quaſt.* 116.
Barboſa *in collectan. DD. ad d. cap. nulli*, & Si-
giſmundum *ſupr. dub.* 48. *num.* 6. Ac, quod, hic 85
videatur ſtylus curiæ, vt patet ex declaratione
S. Congregationis, & alia Eminentiſſ. Cardin.
Ginetti SS. D. N. Vicarij, quas attuli in meis
conſultis *conſulo* 13. *num.* 6.

Iuuant ſimiliter ad intentum, quæ eo loco 86
ceteuli ad probandum quod repellantur ab op-
poſitione, ſeu impugnatione electionis illi, qui
in ipſam conſenſerunt, quales fuerunt in præ-
ſenti caſu non ſolum præfati ſcrutatores, ſed
etiam omnes gremiales eius Capituli, vt di-
ctum eſt. Etenim, vt habetur ex Reg. iuris *in*
6. *num.* 21. & ſumitur ex *l. ficus C. de actionib. &*
obligat. quod ſemel placuit, amplius diſplicere non
poteſt. Quod gloſſa *ibidem* intelligit etiam in
electo, iuxtà *canon. dilectiſſimi* 1. *q.* 2. Idemque 87
confirmat Regula alia etiam iuris *in* 6. *num.* 33.
quæ deſumitur ex *l. nemo poteſt mutare ff. hoc*
titulo, ſcilicet *mutare conſilium quis non poteſt*
in alterius detrimentum. Quam Regulam pro-
cedere etiam in electione probat Barboſa *ibid.*
ex Iuribus, & Doctoribus fauet etiam Regula
illa generalis, ſcilicet, *nullus poterit venire con-*
tra factum ſuum. Argument. *cap. diuerſis falla-*
ciis de Cleric. coniugat. & cap. propoſuit. de fil.
Presbyt. Gloſſa *in d. Regul. quod ſemel.* Layman.
ſupr. quaſt. 116. *in marg.* Conſonat etiam *cap.*
concertationi de appellat. in 6. Vbi appellanti ab
electione præſcribitur ſpatium dierum decem,
& iis tranſactis ſolum conceditur vti iuris re-
mediis, ſi tamen in electionem non conſenſerit.

Sed maximè fauent in terminis propriis Acta
eius Capituli, in quibus dicitur, ſubſcribenti- 88
bus Præſide eius electionis, & quatuor diffini-
toribus, ac Viſitatore: *Habita oratione de noui Pra-*
ſulis electione deuenerunt ad electionem Vicarij Ge-
neralis, & ſic per communē inſpirationem per ſecreta
ſuffragia electus fiat in Vicarium Generalem admod.
R. P. Baccalaur. Fr. Anſelmus Florentinus. In
quibus expendenda verba illa *per communem in-*
ſpirationem. Sunt enim prægnantia valde, & ha-
bent magnū emphaſim, & energiam. Cum enim
non poſſint intelligi de electione verè, & rea-
liter per *quaſi inſpirationem* celebrata, de qua *in*
cap. Quia propter de elect. Eſt ſermo, quia ea
eſt tertia ſpecies electionis condiſtincta à dua-
bus aliis ibi deſignatis, ſcilicet per compromiſ-
ſum, & per ſcrutinium; hæc autem electio facta
ſit per ſcrutinium, vt euidenter patet ex facto
ipſo, & quia pro ipſa fuerunt deſignati tres
ſcrutatores, quod proprium eſt electionis per
ſcrutinium: ideo exiſtimandum eſt propterea
appella

appellatam fuiſſe per *communem inſpirationem*, quia *communiter, concorditer, ex inſpiratione Spiritus ſancti*, & ſine vllo ſcrupulo inualiditatis celebrata ſit. In atteſtationibus enim, qualis eſt iſta, verba debent aliquid operari, & non eſſe ſuperflua. Romanus *conſ.* 180. *num.* 5. Cardin. Thuſcus *practicar. concluſ. littera S. concluſ.* 895. *num.* 17. *& littera V. concluſ.* 95. *num.* 24. Nullatenus ergo præfata electio impugnari poteſt à præfatis oppoſitoribus de inualiditate.

89 Eo etiam, quia ſchedulæ in quibus ſcripta erant nomina eorum, qui eligebantur à ſuffragatoribus, fuerunt combuſtæ igne. Ex hoc enim euidenter habetur non poſſe oppoſitores iſtos, ſeu contradictores aliquid facere contra dictam electionem: quia non conſtat de corpore delicti: & ſolum id poſſent facere oſtendendo ex ipſis ſchedulis, quod dictus electus in Vicarium Generalem non habuerit maiorem partem votorum. Si autem non probant ſuam intentionem omnino ſunt reiiciendi. *l. actor C.*
90 *de probat. l. qui accuſare C. de edendo.*

Nec illis magis credendum, eo quod ipſi fuerint ſcrutatores. Tum ex dictis: tum quoque quia, cum iam ſint functi ſuo officio ſeu munere ſcrutatorum, quod tantum durabat pro tempore celebrationis Capituli, modo ſolum poſſunt teſtificari vt priuatæ perſonæ: & vt tales non ſunt teſtes idonei, quia ſunt varij, vtpote quia tempore electionis aſſeruerunt præfatam electionem fuiſſe validam, modo vero id negant: teſtes autem varios nihil conclu-
91 dere certa ſententia eſt. Imo quemadmodum quando teſtis dicit aliud in iudicio, & aliud extra iudicium, ſtandum eſt priori teſtimonio, iuxta doctrinam Bartoli *in l. eos num.* 4. *ff. de falſis*, & DD. *in cap. per tuas de probat.* Baldum *in l. generaliter C. de non numerata pecunia notab. vlt.* ac Sayrum *in clauſ. Reg. lib.* 12. *cap.* 21. §. *quarta propoſitio*; Etiam iuxta eundem Baldum, Felinum, & alios apud ipſum Sayrum, quando mortis tempore diceret ſe in priori teſtimonio falſum dixiſſe: ſic in præſenti dicendum de iſtis, qui in actu electionis eam dixerunt eſſe canonicam, poſtea vero eam impugnant vt inualidam.

Et ſanè, ſi poſt celebratam aliquam electionem, & ab ſcrutatoribus publicatam, admittitur ipſorum reclamatio contra eam, vtique aperitur via ad infinitas ſimiles reclamationes, & lites, quotieſcunque videlicet, ipſi ſcrutatores, aut duo ipſorum vniti velint ad
92 contradicendum. Litibus autem obuiandum eſſe iura clamant, *cap. finem litibus de dolo, & contumacia, l. terminato de fruct. & lit. Expend. l. non diſtinguemus* §. *quæſitum ff. de arbitr.* & aliis iuribus, & DD. obuiandum igitur oppoſitioni huic contra hanc electionem.

* * *

De Epiſpopo quodam habente quandam Cymbam piſcatoriam.

SVMMARIVM.

CAſus de Epiſcopo habente Cymbam piſcatoriam. n. 1.
Gabella impoſita in ea Ciuitate. n. 2.
Dubium primum an talis Epiſcopus retinere poſſit illam Cymbam. n. 3.
Secundum an ſit immunis abſolutione gabellæ. numer. 4.
Tertium quid deſeruientibus Epiſcopo. n. 5.
Licitus videtur vſus talis Cymbæ. n. 6.
Apoſtoli Cymbam habebant. n. 7.
Chriſtus præcepit eos piſcari. n. 8.
Mare eſt liberum omnibus n 9.
Piſces ſunt ſub dominio capientis. n. 10.
Piſcatio non videtur prohibita. n. 11.
Nec habere Cymbam ad piſcationem. n. 12.
Quid de miniſtris ipſius. n. 13.
Piſces capti cedere poſſunt in vtilitatem Epiſcopi. num. 14.
Rei ſuæ quilibet eſt moderator, & Arbiter. num. 15.
An licet ipſi vendi facere piſces ſuperfluos. num. 16.
Præſertim ſi ex illi ditetur. n. 17. & 18.
An pro eleemoſynis elargiendis. n. 19.
Obiectio quorundam. n. 20.
Negotiatio multiplex. n. 21.
Quæ ſit Clericis interdicta. n. 22. & 23.
Quid ſentiendum de ſcandalo. num. 24.
Et ſcandalum paſſiuum, quando euitari non debeat. num. 25.
Hoſpitalitas propria Epiſcoporum. n. 26.
Epiſcopus immunis videtur à Gabella. n. 27.
Ex iuribus, & Authoribus. n. 28.
An à ſolutione alicuius pro iis, qui ſeruiunt in portu. n. 29.
Epiſcopi ſunt Patres Principum ſæcularium. numero 30.
Quid de hominibus ſeruientibus Epiſcopo. n. 31.
Priuilegium principalis trahitur ad acceſſoria. num. 32.
Multo magis famulis Epiſcoporum. n. 33.
An ſaltem ex conſuetudine. n. 34.
Votum Reuerendi Patris Dianæ. n. 35.
Reuerendi Patris Auerſa. n. 36.

IESVS MARIA.

EPISCOPVS Ciuitatis Maritimæ Cymbam Piſcatoriam emit, 1
vt ſibi, Prædicatoribus Aduentus, & Quadrageſimæ Hoſpitibus, atque ſuæ familiæ de piſcibus eſſet prouiſum, & ad illius Miniſterium conduxit cum determinato pecuniæ ſtipendio ſex homines ad Cymbæ gubernium, piſciumque capturam, & venditionem, qui per totum Annum ſeruientes, per totum etiam cum mercede aſſignata alerentur, & quod ſupereſſet deductis prædictis aſſignationibus, ſtipendiis Operariorum; ac neceſſariis ad conſeruationem Cymbæ,

Cymbæ, id totum Epiſcopus applicauit pro Eleemoſyna diſtribuenda à Deputato per Inſtrumentum iuratum inter Regulares pauperes vtriuſque ſexus.

2 In eadem Ciuitate eſt impoſita gabella à Communitate vnius Iulij per ſingulis centum libris piſcium captorum, nec non Venditores piſcium tenentur etiam ſoluere ſingulis quatuor Regulatoribus taxantibus prætium piſcibus vnam libram pro qualibet piſcatione, & vnam pariter Capitaneo Portus: propterea quæritur pro veritate.

3 Primò. An Epiſcopus licitè emere, & retinere poſſit Cymbam piſcatoriam abſque vllo ſcrupulo etiam minimo in vtroque foro, piſceſque captos in ſui, & ſuorum moralem neceſſitatem, & eleemoſynam, prætiumque ipſorum in ſtipendia Piſcatorum, Cymbæque manutentionem conuertere.

4 Secundò. An Epiſcopus ſit omnino immunis à ſolutione gabellæ, & alterius grauaminis ſupra expoſiti.

5 Tertiò. An dicti homines ſeruientes Epiſcopo cum ſtipendio ſufficienti pro alimentis totius Anni gaudeant priuilegio fori.

AD tria dubia propoſita nomine Illuſtriſſimi Domini Epiſcopi, ſic pro veritate reſpondendum cenſeo.

6 Ad primum quidem, licitum videri talis Cymbæ piſcatoriæ vſum; ac per conſequens emptionem, & retentionem ipſius licere Epiſcopo abſque vllo ſcrupulo. Id enim conſtat primo ex Iure Diuino: eo quod Apoſtoli, qui Epiſcopi, immo & Religioſi, erant, talem Cymbam piſcatoriam habebant Ioan. 21. Quod ibi D. Chryſoſtomus, D. Auguſtinus, ac maximè Diuus Gregorius licitum fuiſſe fatentur, etiam

7 poſt conuerſionem. Quare Gregorius: *Negotium quod ante conuerſionem ſine peccato extitit, poſt conuerſionem repetere culpa non fuit.* Et Diuus Hieronymus in Epiſtola ad Ruſtic. relatus in cap. Nunquam 33. de conſecrat. diſt. 5. *Texantur & lina capiendis piſcibus.* Loquitur autem de Monachis. Id maximè robur accipit ex eo quod Chriſtus Dominus eo loco ipſis præcepit piſcari dicens: *Mittite in dexteram nauigij rete*; Diuinum enim præceptum non cadit niſi ſupra

8 rem licitam. Secundo ex iure communi gentium, apud quas liberum, & licitum eſt omnibus piſcari, & ipſum mare eſt *liberum*, & quaſi *fundus* communis omnium quoad piſcandum in eo, & piſces ex ipſo capiendo, vt conſtat *Inſtit. de rerum diuiſ. § Et quidem, & §. flumina autem*, vbi expreſsè dicitur *ius piſcandi omnibus*

9 *commune eſt.* Vnde cuilibet licitum eſt in mari piſcari. *l. venditor, ff. de com. præd.* vbi quod mare *natura omnibus patet*. Sebaſtianus Medices *in tract. de venat. & piſcat. quæſt.* 49. & alij infra referendi. Vnde quia res omnis primi occupantis eſt, piſces in mari capti ſub dominio

10 primi capientis remanent. *d. Inſtit. de rer. diu. §. feræ*, ibi: *feræ igitur, beſtiæ, volucres, & piſces, & omnia animalia quæ mari, cœlo, & terra naſcuntur, ſimul atque ab aliquo capta fuerint, iure gentium ſtatim illius eſſe incipiunt.* Conformiter quoque ad ius naturale, quod præbet dominium homini ſuper piſces maris, iuxta illud

11 Geneſ. 1. *Dominamini piſcibus maris.* Tertiò, quia licet iure Canonico venatio ſit prohibita Clericis *Cap. Eſau diſt. 86. & cap. Epiſcopum de Clerico venatore*; nunquam tamen, vel leuiter piſcatio illis reperitur prohibita: quod in honorem Apoſtolorum factum creditur. Et quia vt in dicto *Cap. Eſau* dicitur: *non inuenimus in ſcripturis ſanctis, Sanctum aliquem venatorem, piſcatores inuenimus Sanctos*, Et ita notant Salzedus, Menochius, Graffius, Azeuedo, & Belletus, quos ſequitur, & refert Barboſa ad *d. cap. Epiſcopum num.* 5. Prorſus ergo ſine ſcrupulo eſt Epiſcopum habere nauiculam piſcatoriam.

Licere etiam ipſi Epiſcopo talem Cymbam 12
habere in ordine in piſcationem piſcium, inde etiam euincitur, quia cum ipſa piſcium piſcatio licita ſit, tale etiam erit inſtrumentum ad id faciendum; eo quod finis trahit ad ſe omnia, quæ ad ipſum tendunt, *l. etſi non ſunt, §. vt peruenamus, ff. de auro, & argento legat.* Et quia media ſequuntur naturam ſui finis, & ab eo regulantur, *l. Oratio, ff. de ſponſal. Barboſa in axiom. 99. num.* 2.

Si autem licita eſt piſcatio Epiſcopo, licita 13
etiam erit miniſtris ipſius pro ipſo, illis ſcilicet piſcatoribus ab eo conductis ad hoc miniſterium ex regula Iuris 53. *Cui licet, quod eſt plus, licèt vtique quod eſt minus, ex l. non debet, ff. hoc tit. l. in ſuis ad fin. ff. de liber. & poſthum.* Et ex Regula 72. *Qui facit per alium perinde eſt, ac ſi faciat per ſe ipſum, l. Quod iuſſu alterius, ff. hoc tit.* Ad quod deſeruit plurimorum Doctorum ſententia aſſerentium, etiam negotiationem illicitam Clericis fieri licitam, ſi exerceatur per alios. Prout tenent Molina, Malderus, Aragon, Tabiena, Salas, Squilante, Rebellus, & alij communiter, quos refert, & ſequitur P. Diana *tom.* 1. *tract.* 8. *reſol.* 72. Ex quo à fortiori ſequitur multo magis id eſſe dicendum de piſcatione, quæ vt inferius conſtabit, eſt negotiatio licita.

Licere quoque eidem Epiſcopo piſces captos 14
per hanc piſcationem in ſui, & ſuorum moralem neceſſitatem conuertere pro comperto etiam eſt. Quia hoc non eſt aliud niſi *ſuæ domui bene præpoſitum eſſe*, quod tantùm abeſt à damnatione, vt potius exigatur à Paulo 1. ad Timoth. 3. pro Epiſcopo: alias vt ibidem ſubiungit: *Si domui ſuæ præeſſe neſcit, quomodo Eccleſiæ Dei diligentiam habebit?* Et ſanè ſi rebus 15
propriis vnicuique licitè vti licet, & rei ſuæ quilibet eſt moderator, & arbiter, *l. in traditionibus, ff. de pact. l. in re mandat. C. mãdati*, & iniquum ſit dicere liberum non eſſe homini ingenuo de rebus ſuis diſponere, *l. Non vſque adeò, ff. ſi quis apparente*, cum ex dictis conſtet piſces captos in mari induſtria Epiſcopi, eſſe ſuos, & tanquam fructus ex proprio fundo collectos, iniquum videtur negare poſſe de illis diſponere ad ſuum libitum.

Similiter licitum quoque erit D. Epiſcopo 16
piſces per ſuos miniſtros in nauicula illa captos, qui ſuperfluunt ſuæ familiæ vendi facere per illos; ſicut poteſt fructus ex ſuis prædiis prouenientes, v. g. vinum, triticum, oleum ſimiliter vendi facere. Siquidem tales piſces per capturam fiunt ſui tanquam fructus ex communi fundo recepti, & eſt verus, ac legitimus dominus eorum, non per negotiationem, aut mercaturam, ſed per vſum proprij iuris, quod quilibet habet capiendi fructus fundi ſui. Nec eos per ſuos famulos in Ciuitatem introducens,

cens, dici poteſt mercimonia introducere, ſed potius iuſtè, & legitimè acquiſita bona per modos licitos diſtrahere.

17 Nec iure dici poteſt hoc exercitium Epiſcopo non licere, quia ditari, aut locupletari maxime auerſari debent Eccleſiaſtici, dicente Apoſtolo 1. ad Timoth. 6. *Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & deſideria multa inutilia, quæ mergunt homines in interitum; & perditionem. Radix enim omniū malorum eſt cupiditas.* Nam hoc facilè eneruatur. Etſi enim ditari, aut locupletari modo illicito, aut cum detrimento populi non ſit Clericis permiſſum; id tamen modo licito, aut cum vtilitate populi illicitum non eſt, ſed omni iure

18 permiſſum. Quod in caſu præſenti contingit, cum hoc exercitium, vt dictum eſt, & licitum ſit & ex eo populis emolumentum hoc proueniat, vt maiores, & pinguiores eleemoſynæ Religioſis perſonis, pauperibus, & egenis

19 elargiantur, quæ aliàs elargiri non poſſent. Præſertim cum pro eleemoſynis elargiendis, licita quoque eſſet etiam propria, & rigoroſa negotiatio, prout ex Redohano *de ſpol. quæſt.* 2. *num.* 43. & 54. elici videtur. Quod proinde lucrum aliquod moderatum Epiſcopo obueniat, damnabile non eſt, ſed potius permiſſum, & bono fine factum omninò licitum. Sic enim Doctores cum Innocentio *in cap.* 2. *Ne Clerici, vel Monachi*, quos ſequitur Genuenſis *in cap. mihi* 77. *num.* 11. *in annot.* dicentes Clericum poſſe ex artificio lucrari etiam ſine neceſſitate.

20 Nec his obſtat, quod Albericus *in l. legatis ſeruis, ff. de legat.* 3. quem ſequitur Sebaſtianus Medices *ſupra quæſt.* 59. & 60. quos etiam refert, & non reiicit Genuenſis *in prax. Archiep. Neapol. d. cap. mihi* 77. in fine dicere videantur, quod piſcatores vendentes piſces, dicantur negotiatores; negotiatio autem penitus prohibita ſit Clericis *cap. fin. de vita & honeſt. Cler.* &

21 aliis iuribus, vbi Doctores communiter. Etenim *negotiatio* tam latum vocabulum eſt, vt actum omnem otiò contrarium ſignificet, teſte Silueſtro *in ſum. verb. negotium*: & tam æquiuocum, & varias ſignificationes importans, vt de illo dicatur, *l. natura, ff. de præſcriptis verbis* quod *plura ſint negotia, quàm vocabula.* Sed his prætermiſſis, quoad præſens attinet, duplex eſt negotiatio. Alia non lucratiua, ſed induſtrioſa, & œconomica, qua videlicet quis ſibi, ſuæ familiæ, & ſuo ſtatui neceſſaria, aut conuenientia procurat, quæ propterea non eſt propriè, ſed impropriè ſolum negotiatio, & omnibus etiam Clericis licita. Quia vt ait Eminentiſſimus de Lugo *de iuſt. & iur. tom.* 2. *diſp.* 26. *ſect.* 3. *num.* 22. *Eſt vtilis, & neceſſaria Reipublicæ: poteſt enim honeſto fine exerceri ad neceſſariam familiæ ſuſtentationem, vel ad ſubueniendum pauperibus.* Alia eſt mere lucratiua; propriè & rigoroſè negotiatio, qua videlicet res emitur, vt integra, & immutata manens ca-

22 rius vendatur. Quæ ſola Clericis interdicta, & prohibita eſt, prout vnanimiter, & conſtanter Doctores tenent, quorum plures retuli 4. *tom. meæ Sum. verb. Negotiatio.* Addo Abbatem 1. *par. conſ.* 6. *in fin.* Federicum de Senis *conſil.* 200. & plures Sac. Congregationis declarationes, quas affert Barboſa *de iur. Eccleſiaſt. lib.* 1. *cap.* 40. *num.* 127. Authores ergo, qui dicunt piſcatores vendentes piſces, quos capiunt eſſe negotiatores ſolùm de lata, & impropria acceptione *negotiationis* intelligendi, minime autem de propria, & rigoroſa; alioquin gratis loqueretur, & contra ipſam *l. Legatis ſeruis.* In ea enim expreſsè, & clarè piſcatores non eſſe negotiatores exprimitur. Forſan tamen ideò piſ- 23
catores, qui piſces quos capiunt, vendunt, negotiatores appellant, quia non raro, ſed ſæpius contingit, quod huiuſmodi homines non ſolùm vendant piſces, quos ipſi capiunt, ſed & alios quos emunt ab aliis ſociis piſcatoribus minori pretio à ſe emptos. Hoc enim caſu propriè, & rigoroſè negotiatores, & mercatores, dici poſſunt. Hoc autem toto cœlo abeſt ab exercitio Epiſcopi, qui ſolum piſces in ſua nauicula captos vendi facit per ſuos famulos, in quo non magis reprehenſibilis, quàm alij Epiſcopi qui in Gallia, Corſica, & Italia vendi faciunt auiculas, quas prændunt in ſuis prædiis, & fundis. De quibus Silueſter *verb. Venatio*, §. *Sic ergò concludo.*

Si dicatur, ex hoc ſcandalum in populis contingere poſſe, idque maximè euitandum Epiſcopis, dicente Paulo 1. Corinth. 8. *Videte ne licentia veſtra offendiculum fiat infirmis.* Et infra *ſic peccantes in fratres, & percutientes, conſcientiam eorum infirmam in Chriſtum peccatis* Maximè quia vt Baſilius *in Regul. breuior. Regul.* 64. ait, *eo ſcandalū eſt maius, quo is, qui illud dat maiori ſcientia, aut gradu præditus eſt.* Huic obiectioni obuiandum ex communi Theologorum cōſenſu, quod ſcilicet ſcandalum paſſiuum euitari non debeat, quando ex mera hominum malitia oritur. At qui ſi Epiſcopus ex lucro prædicto omninò indigentiis Eccleſiæ, Religioſorum, & pauperum ſubueniat (deductis expenſis cymbæ, & miniſtrorum) iniquum protſus erit aliquem ſcandalizari, cum potius laudari poſſet prouida pietas ipſius, qua ad talia pia opera, & alia etiam honeſta, qualia ſunt hoſpites illuſtres excipere, & Concionatores verbi Dei alere, etiam per Inſtrumentum publicum, & iuratum (quod rarum eſt pietatis exemplum) ſe adſtringit. Etenim hoſpitalitatem propriam Epiſcoporum theſſeram eſſe denunciat Apoſtolus, dum 1. ad Timoth. 3. dicit eſſe debere *Hoſpitalem*, & D. Gregorius ad Ioan. Epiſcop. aiens: *Hoſpitalitatem neſciens, non fiat Epiſcopus.* Munificum quoque in elargiendis eleemoſynis, omnia iura clamant, adeò vt in publico eas facere, & ante ſe *tuba canere*, teneatur, teſte Gerſone in Opuſc. de temperantia. Quod igitur Epiſcopus noſter hæc velit agere, media iſta induſtrioſa piſcatione, ſcandalum non erit, niſi forſan illis, de quibus Chriſtus Matth. 15. *Cæci ſunt, & duces cæcorum.* Et propterea non audiendi, dicente D. Gregorio hom. 7. in Ezec. *Si de veritate ſcandalum ſumitur, vtilius permittitur, naſci ſcandalum, quàm veritas relinquatur.* 24 25 26

Ad ſecundum dubium etiam pro certo reſpondendum, Epiſcopum omninò immunem eſſe à ſolutione gabellæ, vel alterius cuiuſcunque grauaminis, dum piſces iſtos in ſua nauicula per famulos ipſius captos per eoſdem ad vendendum mittit. Quia Clerici (multò magis Epiſcopi) de rebus ſuis ad nullas tenentur gabellas. *Cap. Quanquam de cenſib. in* 6. & millies alibi: oſtenſum autem manet hos piſces 27

piſces captos inter bona propria Epiſcopi ac-
28 cenſeri. Ad quod facit clariſſimè Abbas *1.par. conſ. 6.* probans ſæculares à Clericis nihil exigere poſſe de bonis ipſorum. Et ſanè cum bona Eccleſiaſticorum dicantur *Patrimonium Chriſti*, Abbas *in cap. Cum ſuper, num. 20.* Quemadmodum Chriſtus non teneretur de huiuſmodi rebus gabellas ſoluere, ſic (ſuo modo) nec Epiſcopus, aut alij Clerici. Si datur, ſaltem teneri aliquid in portu ſoluere propter ſuſtentationem eorum, qui præſunt molo, ſeu
29 portui, aut foro piſcario. Contra hunc & ſimiles prætextus obſtant generalia iura interdicentia gabellarum impoſitionem pro Eccleſiaſticis. *Cap. Non minus, & cap. Aduerſus de Immun. Eccleſiaſt. l. Sancimus, C. de Sacroſanct. Eccleſ. Auth. Item nulla, C. de Epiſc.* Et quia regalia portus ſunt veræ gabellæ, *l. Inter publica, §. fin. ff. de verb. ſignif. l. Cum in plures, §. vehiculum, ff. de locat.* Et ex communi Doctorum, firmat Thomas del Bene *de immun.par.1.*
30 *cap.5.dubit.5. à num.6.* Quæ omnia euidentiùs procedunt cum Epiſcopis, qui ſunt cæteris Clericis, & Sacerdotibus ſuperiores, Apoſtolis æquales, & Patres Principum ſæcularium. Suarez *contra Reg. Angliæ lib. 4. c. 10. num. 6.* Valboa *tom. tom. 2. ad cap. 1. de iudic.* Maximè cum ſcrupulus qui poteſt eſſe de negotiatione iam ſit in ſuperioribus omninò ſublatus.

31 Ad tertium dubium de dictis hominibus ſeruientibus Epiſc. in piſcium captura cum ſtipendio ſufficienti pro toto anno, an videlicet priuilegio fori gaudeant, affirmatiue quoque videtur reſpondendum. Eò quod ſint veri familiares, & de familia Epiſcopi; cum talis dicatur ille, qui eſt deputatus ad aliquod ſeruitium, & officium, *l. fin. C. de proxim.* Bartolus *in l. 1. §. Familiæ, num. 5. ff. de tribut. & vectigal.* Maſcardus *de probat.concl. 759. num.1.*
32 Et quia priuilegium quod habet Epiſc.tanquam principalis, & Caput, trahi neceſſariò debet ad eius membra acceſſoria, & appendices quales ſunt famuli iſti, & ſeruientes ipſi, *cap. quantis, de Priuil. & cap. liceat, eod. tit. in 6.* Albericus *in l.1.C. de Epiſcop. & Cleric. num.4.* Gratianus *tom. 3. cap. 340 num. 1.* P. Diana *6. par. tract. 2. reſol. 3.* Eo etiam quod cum ſit Priuilegium dignitatis Epiſcopalis eſt fauorabile, & ita extendendum. Gratianus *tom. 2. diſp. 340. num. 21.* Gambacurta *de immun. lib. 4. cap. 3. num. 3.* & plures apud Farinacium *in Append.*
33 *de immun. cap. 2. num. 21.* Vnde etſi illud conceſſum non cenſeatur famulis particularium Clericorum (cum tamen ſub lite, & controuerſia hoc ſit) quod verò famulis Epiſcoporum concedi debeat, ſuadent innumera priuilegia tum iure Diuino, tum humano, Eccleſiaſtico, & Ciuili Epiſcopis propter ipſorum dignitatem conceſſa, quæ aliis non ſunt permiſſa, vt obſeruant Guazzinus *tom. defeſ. 20. cap.9. n. 23.* Capicius *dec. 12. num. 1.* Gratianus *dec. March. 133. num. 2* Idque euincunt Sacræ Congreg. declarationes, & litteræ Illuſtriſſ. Auditoris Cameræ, etiam de ordine Sanctiſſimi, quas idem, qui vt ſupra P. Diana refert *reſol. 4.* Et quibus omninò ſtandum, vt pote veluti Sanctiſſimi oraculis, & purpuratorum Patrum reſponſis, ad quorum præſentiam Doctores alij, qui oppoſitum ſentiunt, ſilentium tenere debent. Caſu autem quod familia iſta laica Epiſ 34
copi non gauderet hoc fori priuilegio iure attento, ex conſuetudine tamen ea gaudere affirmant plures Doctores, quos refert, & ſequitur Thomas del Bene *de immun. par.1. cap.4. ſect.2. dubit.15. à num. 16. & ſect. 1. num. 13.* generaliter dicens: *Ex vi prærogatiuæ, & in fauorem perſonæ, cui ſeruitur, priuilegium fori familiaribus* (Scilicet Epiſcopo) *tàm in criminalibus, quàm in Ciuilibus indiſtinctè conceditur.*

Sic ſub cenſura, &c. Romæ apud Tranſpontinam 8. Martij 1653.

Fr. Ioannes Baptiſta de Lezana Carmelita SS.Congregat.Rituum,& Indicis Conſultor.

SVperius dictis à doctiſſimo Patre Magiſtro 35
Lezana libenter calculum meum adiungo; & quidem certum eſt exercitium piſcationis non eſſe Clericis interdictum; ſed dices hoc procedere, ſi piſces non venderent, quod quidem facit Epiſcopus in caſu noſtro, Ergo. Reſpondeo Illuſtriſſimum Antiſtitem Cymbam Piſcatoriam primario tenere ad ſuam, Prædicatorum Hoſpitum, & totius familiæ ſuſtentationem; ſi verò poſtea piſces vendat, qui ſuperſunt, hoc euenit per accidens, nec principaliter ab ipſo intenditur. Ergo hoc erit ei licitum. Quod probatur, nam vt obſeruat Marcellus Vulpe *in Praxi Iudiciali cap. 17. num. 17. & cap.33.n.11.* Molina *de iuſt. tract. 2. diſp. 342. num.41.* Caſtrus Palaus *tom. 3. tract. 16. diſp. 4. punct.13. §. 3. num. 6.* Pellizarus *in Manuale Regularium tom. 2. tract. 6. cap.10. quæſt.8. num. 1.* Ermannus Buſenbaus *in Medulla Theologiæ Moralis lib. 3. tract. 5. cap. 3. dub. 7. num. 15.* Genuenſis *in praxi Archiep. cap. 77. num. 12.* Et Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis Lugo *vbi infra num.108.* Poſſunt Clerici emere pro victu ſuo, & ſuæ familiæ in abundantia, ſi quid ſupereſt, poſtea vendere, etiam ſi vendant carius, quàm emerant, nec hoc diceretur negotiatio, nec tenerentur ſoluere gabellas; quod etiam docet in terminis Gabriel Pereyra Auctor, non tam affectus Eccleſiaſticæ Immunitati *Tract. de Manu Regia, par. 1. cap. 10. num. 3.* vbi ſic ait. *Illud tamen ſemper prænotandum duco, quod ſi contingat, vt Clericus aliquid emat, prout vinum in proprios vſus, & poſtea illud vendat, quod ſuper excreuerat, vel ille iam non indigeat, quod non ex eo amittit ſuum Priuilegium, vt ab omni tributo ſit immunis.* Hæc Pereyra. Itaque cum in caſu noſtro certum ſit non eſſe interdictum Epiſcopo tenere Cymbam piſcatoriam pro ſua Prædicatorum Hoſpitum, & totius familiæ ſuſtentatione; ſequitur ex dictis, & ſecundum Pereyram, poſſe piſces remanentes, & qui ſuperſunt per alios vendere abſque nota negotiationis, & onere alicuius gabellæ. Et ratio eſt. Quia illa piſcatio ab Epiſcopo non efficitur, vt in fortiori caſu notauit Eminentiſſimus Lugo *de iuſt.tom.2.diſp.26.ſect.3.num.19.* in fraudem, & directè ad piſces vendendos; ſed primario, & ſincero animo ad proprium vſum Prædicatorum Hoſpitum, & ſuæ familiæ ſuſtentationem. Ergò, &c. Et ita ego ſentio, ſaluo aliorum meliori iudicio Romæ in Domo S.Silueſtri Montis Quirinalis, die 20. Aprilis 1653.

Antoninus Diana C. R.

Dubitari

36 DVbitari quidem non poteſt, licitum eſſe D. Epiſcopo, tenere Cymbam piſcatoriam ad vſum menſæ, & familiæ ſuæ, ad quam ſpectant non ſolùm illi, qui ei ordinariè inſeruiunt, ſed etiam Concionatores, & Hoſpites, quos eidem alere, vel inuitare placuerit. Hinc conſequens videtur, vt de eo quod ex piſcatione ſupereſt, liberum ſit Domino Epiſcopo diſponere, donando, vel etiam vendendo abſque onere Gabellarum, quia videlicet per ſe, & ex intentione Cymbam tenet, non ad lucrum, ſed ad vſum: & per accidens, ac præter intentum eius eſt, quicquid ſupereſt, quod proinde cùm iam licito modo, & citra labem negotiationis, proprium eius affectum ſit, redditum eſt immune ab onere gabellarum, ſicut alia, quæ ſunt Epiſcopi propria. Debet autem in hac re credi D. Epiſcopo ſuper eius pura, & ſincera intentione, non ſolùm ob ſublimitatem ipſam Epiſcopalem, ſed etiam propter probitatem, & pietatem huius Illuſtriſſimi Præſulis, de quo nunc quæritur. Eoque magis, quod ipſe non ſolùm adeò ſe alienum oſtendit ab omni auiditate lucri; quinimmo potiùs adeò liberalem, & pium, vt nō ſolùm ſpontanea largitione conſueuerit, ſed etiam inrato inſtrumento ſe obligauerit, id quod ſupereſt diſtribuere pro eleemoſyna inter Regulares, & Pauperes, & ſolùm ne præiudicium aliquod aduerſus immunitatem Eccleſiaſticam patiatur, gabellas ſoluere recuſauit.

Raphaël Auerſa Cler. Min.

De profeſſione cuiuſdam Religioſi tum expreſſa, & poſtea ratificata, tum etiam tacita.

SVMMARIVM.

Caſus. num. 1.
Reſolutio. num. 2.
Forma profeſſionis emittendæ. n. 3.
*Annus in valida profeſſione requiſitus quomodo accipiendus.n.*4.
Conſuetudo pro baptizandis n. 5.
*In dubio quis qualis præſumendus.n.*6.
Liber baptiſmi an probet ætatem baptizati. numero 7.
*Infirmitas quid operetur.n.*8.
*Modus probandæ ætatis.n.*9.
*Quæ reddere poſſunt de falſitate ſuſpectum baptiſmi librum.n.*10.
Reclamare à profeſſione cui & quando licet. numero 11.
*Forma reclamationis. n.*12.
*An profeſſus continuo contra ſuam profeſſionem proteſtari, & priuatim reclamare poſſit.n.*13.
Quid ſi continuatio ſit cum aliquo interuallo. numero 14.
Religioſus quomodo propriam Religionem deſerere, & ad ſeculum redire poſſit.n 15.
An aliquando obſtet profeſſionis ratificatio. numero 16.
*Ratificationem an precedere debeat nouus nouitiatus.n.*17. *Vbi plura de tali ratificatione profeſſionis etiam remiſſiuè.*
Ratificatio profeſſionis ſufficienter probanda. numero 18.
*Falſitas quomodo probetur.n.*19.
Falſitatem in dubio quis præſumatur committere. numero 20.
Ad hoc vt reclamatio iuuet quid requiratur. numero 21.
*Ratificatio etſi legitima quomodo tamen inualidatur. num.*22.
*An metus irritare poſſit ratificationem profeſſionis. num.*23.
*Metus quomodo probandus.n.*24.
*Metus vt ſufficiat ad annullandam profeſſionem qualis eſſe debeat.n.*25.& 27.
*Quomodo euacuatur.n.*26.
*Profeſſio tacita quomodo indicatur.n.*28.
*Quomodo probetur.n.*29.
Ordinum ſuſceptio profeſſionem tacitam inducit.numero 30.
*An per Concilium Tridentinum abrogetur omnis profeſſio tacita.n.*31.
Conditiones ad profeſſionem tacitam requiſitæ. numero 32.
*Quando profeſſio tacita inualidatur per Conſtitutiones Religionis.n.*33.
Religio an excludere poſſit tacitam profeſſionem. n. 34. *Vbi aliqua de quarundam Religionum ſtatutis.*
Religio poteſtatem habet condere noua ſtatuta. numero 35.
*Quomodo intelligendæ Conſtitutiones illius Religionis quæ non admittant profeſſionem tacitam. num.*36.
*Conſtitutiones non impreſſæ an habeant vim obligandi.num.*37.
*In promulgatione Conſtitutionum conſuetudini ſtandum.n.*38.
*Tacita profeſſio quando ſuſtinetur, ac infirmatur. num.*39.
Proteſtatio in profeſſione tacita quid operatur. numero 40.
Contraria facto non prodeſt.ibid.
Limitatur.ibid.
*Vt vere annullet profeſſionem quid in ea obſeruandum.n.*41.
*Quando expreſſa requiratur.n.*42.& 45.
*Sufficiens quæ dicatur.n.*43.
*An debeat eſſe publica & iuridica.n.*44.
*Quando cenſeatur ab ea recedere.n.*46.
*Simplex quando præſumatur repetita.n.*47.
*An tollatur per actum illi contrarium poſtea factum.n.*48.
Limitatur doctrina.n. 49.
*Ex præſumptionibus quando iudicandum.n.*50.
*An probent profeſſionem religioſam. n.*51.
*Præſumptio iuris & de iure qualis ſit.n.*52.
*An contra talem præſumptionem detur probatio. num.*53.
An detur proteſtatio.ibid.
*Metus quomodo præſumatur purgatus in materia matrimonij.n.*54.
*Reclamatio contra profeſſionem qua ratione concedatur.n.*55.
*Inconſtantia humanæ naturæ effectus.n.*56.
*Ad veram profeſsionem emittendam quid ſufficiat. num.*57.
*Geſtatio habitus Profeſſorum an inducat profeſsionem.n.*58.
*Officia in Religione exercens præſumitur profeſſus. num.*59.

Prælatiæ Regulares inter Eccleſiaſtica beneficia numerantur. 60.

Vere non profeſſus & Prælatias in Religione exercens an incurrat aliquas cenſuras. n. 61.

An ſaltem incurrat in peccatum mortale. n. 62.

Vere non profeſſus an poſſit recipere ſacros ordines. num. 63. & 65.

Prælati Regulares concedere poſſunt dimiſſorias Nouitiis vt ad ſacros Ordines promoueantur. numero 64.

Suſcipiens Ordines ſine legitimis dimiſſoriis in quas pœnas incurrat. n. 66.

Priuilegium pro Ordinandis Religioſis. n. 67.

In dubio pro validitate profeſſionis iudicandum. n. 68. & 69.

IESVS MARIA.

1 NOVITIVS fecit profeſſionem expreſſam in Religione, N. & poſt quatuor circiter annos contra ipſam reclamauit, ſæpiuſque verbis & factis eandem reclamationem proſecutus eſt; & ſi impeditus tum à Religioſis, tum à conſanguineis intentum ſuum obtinere non potuerit; nihilominus ſacros ordines, & Presbyteratum in eadem Religione ſuſcepit, ac tandem pro iuſtitia obtinenda ad SS. D. N. Innocentium recurrit, qui cauſæ deciſionem Illuſtriſſ. N. delegauit. Quæritur quid iuris, & an ſit cenſendus profeſſus.

Reſponſio.

2 QVod attinet primo ad profeſſionem iſtam expreſſam, videtur planè dicendum irri-
3 tam, & inualidam fuiſſe. Habet enim contra ſe decretum manifeſtum Concilij Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 15. illis verbis: *In quacunque Religione tam virorum, quam mulierum profeſſio non fiat ante decimum ſextum annum expletum, &c.* & infra: *Profeſſio autem antea facta ſit nulla nullamque inducat obligationem ad alicuius Regulæ, vel Religionis, vel ordinis obſeruationem, aut alios quoſcunque effectus.* Conſtat namque eam profeſſionem emiſſam fuiſſe 28. Auguſti anni 1635. quo tempore non poterat expleſſe 16. annum, ſiquidem ex libro authentico baptiſmi conſtat baptizatum fuiſſe die 12. Maij 1620. ac proinde quod ex die baptiſmatis, qui vt ſupponitur, fuit paucis diebus poſt natiuitatem vſque ad diem profeſſionis ſolum interfuerint anni quindecim, menſes tres,
4 dies & ſexdecim. Eo præſertim, quod dictus 16. annus adeo ſtrictè requiritur completus, vt iuxtà Galletum *in Margar. caſ. conſc. verb. Profiteri*, & Ricciuni *in praxi deciſ.* 656. *in* 1. *edit. alias reſol.* 549. *in* 2. *edit.* ſi vnus dies deficiat annus decimus ſextus non cenſetur expletus ad effectum profeſſionis: imò ex Sellio, & deciſione quam ipſe refert *in ſelect. canon. cap.* 18. *n.* 3. duarum horarum defectus obeſt profeſſioni.

5 Id autem quod ſupponitur, ſcilicet, quod paucis diebus poſt natiuitatem, octo videlicet, aut quindecim, vel circiter baptiſmi lauacro regeneratus fuerit, ſufficienter ſuaderi poteſt ex eo quod hic eſt ſtylus totius populi Chriſtiani; ſtylus autem ſeu conſuetudo, maximè vniuerſalis, qualis eſt iſta, tantam vim habet, quo ad ſui obligationem, vt ſit quaſi forma, & alterum ius naturale, Bald. *conſ.* 433. Surdus *de aliment. titul.* 1. *numero* 7. Tuſchus *in practic. concluſ. tom.* 2. *lit. C. concluſ.* 806. *numero* 16. Quomodo ergo credi poterit pios, & nobiles parentes ipſius per octo circiter menſium tempus diſtuliſſe filij Baptiſmum cum periculo animæ ipſius, & ſine vlla neceſſitate? Eo quoque quod etiam eſt conſuetudo illius patriæ in qua natus eſt, quæ etiam eſt valdè catholica, & prout ab aliquibus fide dignis, qui in ea orti ſunt, audiui, ſemper hoc ſeruat, quod infantes recenter nati baptizentur paucis diebus poſt ortum. Eam ergo obſeruarunt parentes ingenui, & conſpicui. Cum tales ſoliciotiores præ cæteris eſſe ſoleant in huiuſmodi conſuetudinum obſeruantia. Præcipuè etiam quia illius Diœceſis lex Synodalis prohibet talem dilationem baptiſmi infantibus conferendi. Ex quo etiam ſequitur parentes illum 6
obſeruaſſe, cum in dubio quilibet præſumatur obediens legibus, & bonus *cap. vlt. de præſumpt. & l. meritò ff. pro ſocio, & l. ſocio §. qui dolo ff. de probat.* & nemo præſumatur deliquiſſe, Abbas *in cap. cum tu de teſtibus*, Nauarrus *conſ.* 549. *numero* 11. Et ſanè cum hoc ſit valdè veriſimile haberi debet pro vero, quia veriſimilitudo cognata eſt naturæ, Bald. *conſ.* 180. *lib.* 3. Oldradus *conſ.* 13. & habetur pro lege, & veritate, Riminus iunior *conſ.* 362. *n.* 18. Crauett. *conſ.* 61. *num.* 9.

Standum porrò fidei libri baptiſmi ex quo ex- 7
tracta fuit, etiam quo ad ætatem baptizati, docent Caputaquenſis *deciſ.* 714. *numero* 1. *p.* 1. Mandoſus *ad regul.* 18. *cancellar. quæſt.* 10. *à numero* 1. Rota *deciſ.* 592. *numero* 2. *p.* 1. *recent. & deciſ.* 15. *numero* 2. *part.* 2. etiam *recent.* & in Romana nullitatis obligationis 16. Ianuarij 1626. coram Durand. & plures alij DD. apud Barboſam *de offic. & poteſt. Paroch. par.* 1. *capite* 7. *numero* 4. Eo etiam quod Parochus iſte qui N. baptizauit dicatur omni exceptione maior, vt probari dicitur per duos teſtes: Et quia talis fides formiter, & citata parte extracta, & collacionata ſit in proceſſu, vt etiam dicitur; ac ſimiliter propter teſtes aliquos fide dignos, qui de ea ætate teſtimonium præbent. Ac maximè quia pater iſtius N. dum ægrotaret infirmitate qua mortuus eſt, vt teſtatur quidam Religioſus, qui ſocius illius fuit, requiſitus de ætate ipſius eum remiſit ad fidem baptiſmi: quod eſt virtualis quædam confeſſio, per quam ſufficienter probatur. His enim adminiculis fides prædicta roborata efficaciter videtur concludere intentum, prout ex Farinacio in fragmento *part.* 1. Maſcardus *de probat. concluſ.* 667. & 668. & pluribus aliis elicitur. Eo quoque quod teſtimonium Patris in 8
ea ægritudine conſtituti, qua obijt, magni ponderis eſt, quia præſumitur quis eo tempore veritatem loqui: cum infirmitas ſit, veluti quædam ſpiritualis tortura ad veritatem dicendam Farinacius *de teſtib. q.* 80. *n.* 108. Maſcard. *de probat. concluſ.* 899. *n.* 5. *& concluſ.* 174. *num.* 1. Eo præſertim, quod

idem

idem Pater de filij ætate requiſitus Romam ip-
ſius Baptiſmi fidem tranſmiſit vt ex proceſſu li-
quet.

Nec tollitur ius præiacti fundamenti ex eo
quod teſtes plures affirment, quod Pater di-
cti N. requiſitus pro fide baptiſmi ipſius, re-
ſponderit, quod ſi deſiderabant ſcire veram
9 ætatem il'ius non erat quærenda fides à Pa-
rocho, quia illum in baptizatum retinuerat
ferè per biennium, ſed quod illa erat quæ-
renda ex proprio ipſius libro, vbi ſincere
natiuitatem eiuſdem annotauerat. Qui mo-
dus probandæ ætatis, vt pars contraria ſup-
ponit, admiſſus legitur à Doctoribus apud
Guazzimum *in ſuo tractat. ad defenſ. reor. ca-
pite 2. defenſ. 30. numero vltim. folio 83.*
qui allegat Maſcardum *de probat. concluſion.
666. volum. 1.* & eſt maximæ conſideratio-
nis, vt dixit Menochius *de arbit. lib. 2. caſ.
116. numero 4.* Caualer. *deciſ. 1. numero 3.*
& dixit Rota *deciſ. 262. in fin.* poſt 2. *vo-
lum. conſil.* Fatinacij: addita inſcriptione in
lib. eiuſdem Patris familias, quæ auget pro-
bationem. Menoch. *d. numero* 40 Odd. *de
reſtitut. p. 1. quæſt. 37. numero 92.* & dixit
Rota Beneuentana *molemeini.* 28. Iunij 1634.
10 coram Merlino. Reſpondetur enim plurima
eſſe quæ valde eneruant fidem huius libri, quin
potius de falſitate reddunt ſuſpectum: videli-
cet, quod nec ſit notis numeralibus notatus,
quo caſu facilè poſſent, in ipſo folia noua
inſeri, aut detrahi; nec in eo omnes filij deſ-
cripti inueniantur, nec ordinatim, aut tem-
pore natiuitatis, quin potius vnus ibi deſcri-
batur natus 22. diebus poſt eius baptiſmum,
quæ omnia contraria prorſus ſunt prudentiæ,
& diligentiæ patris, ac per conſequens incre-
dibilia. Et quod magis eſt, quia cum egreſ-
ſus dicti N. à Religione eſſet in damnum
aliorum hæredum paternorum bonorum faci-
lè ſuſpicionis locus habetur, vt credatur hoc
fine, & intentione fuiſſe confectum ab ali-
quo, vel aliquibus, qui ad dictam hæredita-
tem ius haberent. *Auri enim ſacra fames,*
(vt ille dixit) *quid non mortalia pectora cogit?*
In his autem, & ſimilibus caſibus Patris li-
bet nihil probat. Curtius *Iuri. conſ.* 118. *num.*
8. Maſcard. *de probat. concluſ. 669. numero 12.
& 13.* Multo magis, ſi verum eſt, quod di-
citur, videlicet, quod Pater contractus eſſet
filio in negotio ſuæ profeſſionis; quia tunc
nihil probare Petrus librum reſpondit Baldus
conſ. 19. lib. 5. numero 4. & ſequitur Crauett.
*in tractat. de antiquit. tempor. §. Vidimus. nu-
mero 36 in 1. p.* & Maſcard. *ſup. numero 16.*
caſu autem dato, quod aliqua præſumptio ſu-
mi poſſet ex eo, ſicut non poſſet facere, ni-
ſi ſemiplenam probationem, prout aliqui apud
Maſcardum *ſupra numero 14. & 15.* agnoſ-
cunt ſic cedere debet veritati. *l. nuptura filio
ff. de iur. dot.* & in concurſu tot probatio-
num ſilere, quia præſumptio vna cedit plu-
ribus *l. 3. §. 1. ff. de teſtib.* imò vni ſoli fortiori
l. Diuus ff. de integr. reſtit. quæ verò ſunt ad-
ductæ, & plures numero, & fortiores ſunt.
Ea præſertim, quam modo adduxi de præſump-
tione falſitatis eius libri paterni intereſſe hære-
ditatis; quia delictum præſumitur commiſſum
ab eo, cuius commodo cedit Bart. *in l. fin. n. 5. ff.
de q.* Menoch. *de præſumpt. lib. 5 præſumpt. 31. n. 15.*

Poſita ergo inualiditate dictæ profeſſionis
ritè, & rectè potuit N. de illa reclamare, prout
fecit de anno 1639. 17. Maij coram diffinito- 11
rio, & Vicario Generali ſuæ Religionis; ſi-
quidem erat intra quinquennium, & ante qua-
tuor annos tranſactos. Etenim iuxta Concilij
decretum *ſeſſ. 25. de Regular. cap. 19.* id per-
mittitur illis verbis: *Quicunque Regularis præ-
tendat ſe per vim, & metum ingreſſum eſſe Reli-
gionem, aut etiam dicat ante ætatem debitam profeſ-
ſum fuiſſe, aut quid ſimile, velitque habitum dimit-
tere quacunque de cauſa, aut etiam habitu diſcede-
re ſine licentia ſuperiorum, non audiatur, niſi intra
quinquennium tantum à die profeſſionis.* Quia ta- 12
men ibidem ſubiungit Concilium: *& tunc non
aliter, niſi cauſas prætenderit, deduxerit coram
ſuperiore ſuo, & ordinario,* ideo dictum diffi-
nitorium cauſam remiſit ad Vicarium Archi-
epiſcopalem N. qui erat ordinarij illius Diœ-
ceſis, & Priorem Conuentus eiuſdem Reli-
gionis, in quo dictam profeſſionem emiſe-
rat, prout de iure neceſſarium erat, & deci-
ſum ſub die prima Decembris 1593. vt teſtatur
Armendaris *in addit. ad recopil. leg. Nauarri
lib. 2. titul. 18. lib. 7. de Relig. num. 18.* & in
vna Metenſi, & Romana 7. Aprilis 1629.
vt refert Sellius *in ſelect. canon. cap. 80. nu-
mero* 10. & Barboſa *in collect. in Concil. loco relato
num. 22.*

Potuit etiam propterea, prout feciſſe dicitur
ſæpius, & continuò fermè contra profeſſio-
nem factam proteſtari, & priuatim reclamare.
Cum enim nulla eſſet, nullum deberet produ- 13
cere effectum *l. 4. §. condemnatum ff. de re iu-
dic. l. non putauit §. non quæris ff. de bonor. poſſeſſ.*
Idem enim eſt, & paria ſunt, nullum eſſe,
vel ſine effectu eſſe. Surd. *deciſ. 51. numero
21. & 22.* & *conſ. 3. à numero* 8 & alibi ſæ-
pius, Menoch. *deciſ. Bonon. 40. pun. 7. nu-
mero* 20. vt nullum ius Religioni ex dicta
profeſſione oriri videretur. Rota *deciſ. 572.
numero* 9. apud Farinac. *p. 1. rec.* Barboſa *in
axiom. Iur. axiom.* 164. *num.* 3. etiam verbis re-
plicatis, & nullitatem profeſſionis exprimenti-
bus, quia verba ſunt ſigna conceptus *l. habeo
§. idem. ff. de ſuppellect. legat.* Et verba gemi-
nata magis operantur *l. Baliſta ff. ad Trebell.*
Corneus *conſ.* 187. *numero 12. lib. 4.* Maximè 14
continuata; Eo quod continuatio inducit
præſumptionem melioris iuris *Clemen. §. quod
ſi vnum vt lit. penden. §. commodum inſtit. de in-
tendict.* Gonzalez *ſup. regul. 8. cancellar. gloſ.
45. §. 1. num.* 30. etiam ſi talis continuatio fue-
rit cum interuallo aliquo, quia illud non exclu-
dit. *cap. final.* iuncta gloſ. *verbo continuo de verb.
ſignific. in 6.* Idem Gonzalez *gloſſ. 43. num. 56.*
Nec eum requirebatur talis proteſtatio in om-
nibus actibus, quia erant quotidiani, vt ſede-
re inter profanos, præcedere aliquos, & ſimiles:
alioquin Religioſis eſſet moleſtiſſimus, & im-
portunus.

Poſita etiam certitudine de nullitate ſuæ 15
profeſſionis, ſi ſibi Iuſtitiam denegari vide-
bat, nec alius modus propriæ libertati con-
ſulendi, ſupererat, ſecluſo tamen ſcandalo, &
aliis circumſtantiis extrinſecis in foro conſ-
cientiæ ſtando poterat Religionem deſere-
re, & ad ſæculum redire. Prout conformi-
ter ad doctrinam Sanchez, Leſſij, Lay-
mani, & aliorum dixi *tomo 4. ſumm. qq.*

regul. verb. profeſſio Regularis num. 23. & ſequitur Bordonus. *reſol.* 8. *dub.* 6. *& dub.* 4. poſt Nauarrum, & alios. Idemque ſupponitur in conſtitutionibus huius Religionis infra afferendis ibi: *Qua propter donec quis expreſſe profiteatur liberè, abire, & à congregatione, ſicut nouitius, expelli poterat.* Etenim iuxta vulgata iura paria ſunt nulliter, aut inutiliter aliquid eſſe factum, ac non eſſe factum.

16 Valdè tamen contra prædicta obſtare videtur, quod idem N. de anno 1647. pro 30. die Iulij coram Prælato eiuſdem Monaſterij in quo de anno 1635. profeſſionem emiſerat, & quinque aliis Religioſis aſtantibus, eam ratificaſſe aſſeratur, & dixiſſe illam veram, & realem fuiſſe, ac reclamationem ab ipſo factam de eius nullitate geſtam fuiſſe *irato animo, & abſque iuſta cauſa*, ſimulque declaraſſe *ſpontè*, ac *libenti animo*, ac *plena voluntate* de nouo ſe profeſſionem emittere, renunciando etiam cuicunque iuri, aut ratione reali, ſeu apparenti, quam prætendere poſſet ob dictam reclamationem. Si enim huiuſmodi ratificatio vera eſt, aut ſubſiſtens, prorſus, & omnino corruunt omnia adducta contra validitatem dictæ pro-

17 feſſionis. Huiuſmodi ènim ratificatio eſt noua profeſſio. Bordonus *in Reſolut. reſolut.* 8. *n.* 42. etiamſi pro illa non præceſſerit nouus nouitiatus. Azor. *lib.* 12. *inſtit. mor. cap.* 1. *q.* 6. *§. ſi quæras*, quem ad hoc intentum affert Sanchez clarius id tenens *lib.* 7. *de matrim. diſput.* 37. *num.* 47. & etiam ſi dicatur Religionem non præbuiſſe nouum conſenſum, pro vt dixi loco relato ex *tom.* 4. Summæ *num.* 20. poſt Sanchez, Tamburinum, & alios, de quo in ſimili ferè caſu Eminentiſſimus Lugo *lib.* 3. *reſponſ. mor. reſponſ.* 16. Ac ſimiliter, quantumuis cæremoniæ, quæ ex lege, vel conſuetudine Religionis adhiberi ſolent in profeſſionis emiſſione iteratæ non fuerint; prout etiam eo loco poſt Nauarrum, Azorium, Sanchez, Peirinis, & Bonacinam ſcripſi.

18 Veruntamen huiuſmodi ratificationem profeſſionis non probari ſufficienter, ac proindè eius authoritatem claudicare, nec propter illam N. cenſeri debere legitimè profeſſum ex multis euinci videtur. Primo quidem, quia ſicut conſtat ex proceſſu, quamuis ſæpius fuerit facta inſtantia parti pro talis ratificationis productione, tempore, etiam & occaſione, qua illi valdè neceſſarium erat ad ſuum intentum probandum illam producere, nihilominus nunquam eſt producta ſed ſemper reſpondit non extare, furto ſublatam fuiſſe vel ſimilia. Hoc enim arguit inuериſimilem eſſe talem ratificationem. Inueriſimilitudinem autem falſitatis imaginem in ſe habere omnes dicunt, & proſequitur Farinacius *de falſit. q.* 153.

19 *num.* 176. & in ſpecie quod ad probandum falſitatem maximè attenditur inueriſimilitudo, ſcripſerunt Socinus *conſ.* 28. *num.* 9. *lib.* 3. Alba *conſ.* 224. *in fin. ſub num.* 6. *& ſeq.* vbi ponit plura exempla, & plures alij apud eundem Farinacium. Maximè autem, & magis in ſpecie, quia falſitatis præſumptio oritur ex tarditate in producendo ſcripturam. *l. ſi quis fortè §.* 1. *ff. de pœn.* ibi: *Nec enim debebant tam magnam rem tamdiu retinere.* Aymon *conſ.* 28. *num.* 6. *& conſ.* 75. *num.* 9. *& conſ.* 134. *num.* 3. Plot. *conſ.* 79. *num.* 14. *&* 15. Paulus de Caſtro *conſ.* 281. *ſol.* 1. *lib.* 1. Tollerius *in prac. crim. in verbo Item quod commiſit falſitatem num.* 16. Bertazolus *conſ.* 521. *num.* 28. Cæphalus, *conſ.* 287. *num.* 32. *& ſeq.* Menochius *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 91. *num.* 8. *& lib.* 3. *præſumpt.* 122. *num.* 94. *& lib.* 5. *præſumpt.* 20. *num.* 39. *& præſumpt.* 3. *num.* 105. *eod. lib.* 5. Maſcardus *de probat. lib.* 2. *concluſ.* 740. *deciſ.* Pedemont. 117. *num.* 9. Farinacius *ſupr. num.* 112.

Quod magis eſt, ſecundo quia non ſolum de falſitate præſumpta eſt, ſed etiam in ſe falſa videtur. Continet enim quod facta fuerit à dicto N. in Conuentu S. Charoli Taurini, cum tamen tunc temporis erat, vt dicitur, de familia, & in Conuentu S. Mariæ de Pace Montis Regalis. Dicitur etiam in ea quod ſuperiores Religionis impediebant ipſius ordinationem; cum iam eſſet ordinatus, & in ſacris conſtitutus, Presbyteratus ordo, quem non erat eo tempore recipiendus, nec de ipſo tunc agebatur, cum anno ſequenti illum ſuſceperit; vt etiam aſſeritur. Inueriſimilis igitur redditur talis ratificatio; ac perindè de falſitate intrinſeca præſumpta. Tiraquellus *in l. ſi vnquã in princ. num.* 40. *C. de reuocand. donat.* Menochius *conſ.* 1. *num.* 258. *& conſ.* 2. *num.* 300. & alibi ſæpius Maſcardus *de probat. concluſ.* 740. *num.* 35. *& concluſ.* 1364. *num.* 4. Teſtes quoque deponentes de d. ratificatione inueriſimili de falſo ſuſpecti redduntur, Abbas *in cap. quia veriſimile in fin. de præſumpt.* Crauett. *conſ.* 171. *n.* 6. ac proinde illis ex iuſta cauſa crimine credendum. Pariſius *conſ.* 107. *num.* 70. *lib.* 1. Currius iunior *conſil.* 17. *num.* 6. Crauett. *ſupra* Adeſſe etiam videtur cauſa alia ipſis non credendi, quia, vt conſtat ex literis teſtamentalibus propalationis dictæ ratificationis, quatuor Religioſi, qui illam teſtantur, videntur ferè ſimiles in ſubſcriptionibus, ita vt ab vna manu videantur factæ: ſimiliter, & duæ ſubſcriptiones duorum teſtium, qui dicunt adfuiſſe dictæ probationi, etiam ferè ſimiles, & ab eadem manu factæ videantur. Cum autem ſubſcriptio ſit vox, ſeu teſtimonium ipſius ſcribentis, *l. ſi procuratorem ff. de procuratoribus. §.* 1. *inſtit. de emption. & vendit.* Maſcard. *de probat. concluſ.* 183. *num.* 26. Gonzalez *ſup. Regul.* 8. *Cancellar. gloſ.* 60. *num.* 1. tales literæ teſtimoniales videntur falſæ. Præcipuè etiam d. ratificationis, & propalationis ipſius falſitas denotari videtur ex eo quod, quamuis vt dictum manet, ſæpius requiſita eſſet, pars aduerſa dicta N. pro productione talis ratificationis, nec illam produxiſſet, quin potius dixiſſet non extare, aut furto ſublatam fuiſſe; quando tamen & ſi tardè, illam producit, non docet quomodo, quando, aut vbi ſit reperta, in quo libro regiſtrata, archiueo reperta, vel ſimili loco, in quo profeſſiones, vel ratificationes ſolemnes profeſſorum conſeruari ſolent. Omnes enim huiuſmodi circumſtantiæ explicari deberent, ſicut in aliis etiam depoſitionibus, in graui, & controuerſa cauſa, qualis eſt ea, de qua in præſenti.

Si autem falſa eſt, aut confidta huiuſmodi ratificatio profeſſionis, nullus ex ea ſequetur effectus: data enim origine falſitatis, actus ſequens eſt nullus. *l. ex initio C. de falſis*, Simoneta *de reſeruat. q.* 61. *num.* 7. Gonzalez *ſupra gloſ.* 31. *num.* 29. Quis porrò falſitatem hanc 20
commiſe

commiſerit? Iura indicant, vt commiſſa præſumatur ab eo, in cuius commodum, & lucrum redundat. Albertus *in l. diuus num. 3. ff. ad l. concl. de falſ. & in l. 1. §. ſi quis ita in ſuo num. 1. & ſeq. ff. ne quid in loco publico*, vbi per illum textum, cuius literam dicit auream, facit generalem concluſionem quod *ille præſumitur feciſſe delictum, qui ex eo commodum ſentit*, & ibi allegat bona iura canonica.

Caſu porro, quo vera, & legitima eſſet nihil ſuffragari parti ex eo etiam tertio elicitur, quia informiter, & abſque citatione contrariæ
21 partis producta eſt. Requiri autem partis citationem ad dicendum contra iura tempore productionis ex eo habetur, quia inſtrumenta alias non probant, nec dicuntur de actis. Rota *deciſ. 1. num. 3. de fid. inſtrum. in not.* Caputaquenſis *deciſ. 99. num. 1 p. 2. & deciſ. 117. num. 5. p. 3.* Cæſar de Graſſis *deciſ. 16. num. 4. de probat.* Felinus *in cap. quoniam contra num. 40. de probat.* Caſſadorus *deciſ. 8. num. 6 de reſcript. & deciſ. 12. ſuper regulis.* Gonzalez *ſuper regul. 8. cancellar. gloſ. 18. num. 40.* Imo etiam ſunt recognoſcenda poſt productionem, ſi de illorum fide opponatur, *cap. 1. de fid. inſtrument.* DD. ibi Oldradus *conſ. 227. num. 6.* Socinus *conſ. 32. lib. 1.* Pariſius *conſil. 115. n. 4. & 5. lib. 5.* Caputaquenſ. *deciſ. 99. num. 2. p. 2.*

22 Dato etiam, quod veram, & legitimam fuiſſe talem ratificationem oſtendatur, adhuc tamen videtur de iure non ſubſiſtere, quia factam fuiſſe propter metum, & coactè, vt permitteretur ſuſcipere ordines ex ipſamet ratificatione oſtenditur illis verbis, *Però ſtante che li noſtri ſuperiori oſtano la mia ordinatione con dire, ò che ratifichi la profeſſione, ò ſequiti la lite*, prout habetur in literis teſtimonialibus dictæ propalationis è Taurino miſſis. Et ita video ſentire aliquos qui circa casũ huius dubij ſcripſerunt. Veruntamen meo iudicio, nec rectè, nec ſolidè id aſſeritur. Et ſi enim verum ſit, quod metus poſſet irritare talem ratificationem; eo quod non minor libertas requiratur in ratificatione profeſſionis, quam in ipſa profeſſione: vt ſupponit Rota in Vlizbonenſi *nullitatis profeſſionis* coram Carillo 17. Maij 1641.
23 apud Dianam *par. 6. deciſ. vlt.* & Bordonus *in controuerſ. moralib. controuerſ. 32. num. 32. & 55.* poſt Menochium, & alios. Cæterum non interueniſſe in hoc caſu talem metum, meritò cenſeri debet; non ſolum quia non probatur niſi per atteſtationem ipſius N. quæ cum ſit in cauſa propria, nihil probat, iuxta vulgaria iu-
24 ra. Nec quia metus grauis (qualis ſolus ſufficeret ad talem irritationem iuxtà probabiliorem ſententiam quam tenent poſt plures alios Sanchez *de præcept. decalog. lib. 4. cap. 3. num. 24.* Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 4. num. 12.* Bonac. *de legib. diſp. 4. q. 2. p. 3. §. 1. num. 7.* & Rota in Romana *profeſſionis* 23. Iunij 1613. coram Remboldo) eſt difficilis probationis; vt notant Pariſ. *conſ. 53. num. 63. lib. 4.* Menochius *de arbitr. caſ 116. num. 17.* & Rota in Nicenſ. *Matrimonij* 2. Martij 1587. coram Seraphino, & *deciſ. 326. num. 2.* coram Ludouiſio. Maximè quando agitur de annullanda profeſſione. Rota *deciſ. 1128. num. 3.* coram Seraphino, Vichius *in prax. nouitat. diſp. 13.*
25 *dub. 12. num. 5.* Sed maximè, & præcipuè, quia metus, qui ſufficere poſſet ad irritandam talem ratificationem, ſeu profeſſionem, deberet eſſe iniuſtè, & irrationabiliter illatus; prout ſupponunt communiter DD. ſpecialiter Sanchez *ſup. num. 21.* poſt Medinam Sa, & Sotum, Bonacina etiam *ſupr. num. 5.* poſt Azotium, Valentiam, Suarez, & alios, ac Vichius *ſupr. num. 7. & 15.* poſt alios etiam. Inſuper deberet eſſe etiam ad extorquendam profeſſionem; prout etiam ſupponunt iidem authores, & Rota relata coram Remboldo, allegato Afflicto, *deciſ. 296. num. 4.* At verò in præſenti, nec metus iſte eſſet iniuſtus, aut irrationabilis; nec erat illatus determinatè ad extorquendum profeſſionis ratificationem. Ergo non eſt cur dicatur irritaſſe profeſſionem.
Primum porrò conſtat ex dictis; quia cum ea 26
Religio dubitare poſſet an N. eſſet verè, & legitimè profeſſus, cum etiamſi in foro Eccleſiæ profeſſionem expreſſam emiſiſſet, nihilominus contra eam reclamauerat, poſtea à reclamando ceſſauerat; ſæpius in priuatis colloquiis eam nullam fuiſſe dixerat, è contra autem profeſſorum habitum proprium ſemper geſtauerat, & actus proprios continuo exercuerat prudentiſſimè, & ſine vlla iniuria, aut iniuſtitia illi illata, imò pro quiete ipſius, & totius congregationis dicere illi poterat illud Ioan. X. *Quouſque animam noſtram tollis? Si tu es profeſſus, dic nobis palam.* Optionem tibi damus, vel *ratifica profeſſionem*, vt ſciamus certò te eſſe profeſſum, vel *proſequere litem*, vt ſi in ea obtinueris, ſciamus te talem eſſe. Non igitur propterea metum aliquem iniuſtum, aut irrationabilem illi intulerunt. Præſertim, quia ad remouendam dubitationem plura tolerari poſſunt, *l. qui mutuam 57. ff. mandati, l. quæ intrinſecus ff. de verbor. obligat. l. quæ dubitationis tollendæ cauſa ff. de regul. iur.* Vbi Decius *num. 1.* 27
& alij DD. Secundum verò, ſcilicet, quod etiam ſi illi illatus eſſet aliquis metus, non tamen is erat determinatè ad extorquendam profeſſionem, ſed indeterminatiuè, patet ex ipſiſmet verbis relatis *ò ratifichi la profeſſione, ò ſequiti la lite*, vnum ſcilicet, vel aliud. Etenim ad disiunctiuè verificationem ſufficit altera pars, *l. ſi hæred. plures ff. de condit. inſtit. l. plerumque §. fin. ff. de iure dotium*, & aliis iuribus, ac Doctoribus vulgariter. Ad rem igitur, non rectè eneruatur d. ratificatio caſu, quo verificaretur, ex eo quod per metum facta dicatur.

Ex alio autem capite præfatum N. pro vero profeſſo haberi debere; eſto prima profeſſio inualida fuiſſet, & ratificatio, de qua ſupra dictum eſt, non ſubſiſtat, neruosè ſatis roborari videtur, ex profeſſione tacita, quam ſæpius emiſiſſe pro comperto apparet. Cum 28
enim certa res ſit hanc profeſſionem induci per delationem habitus profeſſorum *cap. ad noſtram de regularib. & cap. conſtitutionem eod. tit. in 6.* & per exercitium actuum, qui proprij profeſſorum ſunt ex cap. *vidua de Regularib.* & ibi DD. communiter, & conſtat talem habitum per multos annos geſtaſſe; & ſæpius tales actus exercuiſſe, proculdubio videtur facilè profeſſum cenſeri debere. Et quidem profeſſorum geſtaſſe habitum etiam ad præſens, ex ipſo aſpectu euidenter agnoſcitur. Proprios autem profeſſorum actus exercuiſſe liquidum eſt. Primo, quia in electionibus votum, ſeu ſuffragium,

gium, aut vocem actiuam habuit, quod eſt proprium profeſſorum, *cap. ex eo § in Eccleſiis de elect. in 6.* Ancharanus *ibid. num. 3.* Barboſa *in collectan. DD. ad iſtud cap. num. 6.* poſt Syluestrum, Tamburinum, Suarez, & alios.

29 Secundo quia etiam habuit vocem paſſiuam ad officium quoddam religionis, ſcilicet vicariatum cuiuſdam Conuentus, ad quem per fratrum electionem promotus eſt. Hoc autem ſolum profeſſis veris competere potuit, *cap. cum ad noſtram, cap. cum in Magiſtrum de elect.* & aliis iuribus, ac dd. ſpecialiter Suarez, Barboſa, & aliis relatis. Tertio, quia etiam tale officium per aliquod tempus, tempore videlicet cuiuſdam Capituli exercuit; quod ſimiliter eſt proprium profeſſorum. *cap. nullus de elect. in 6.* Clement. 1. *de elect.* Concil. Trident. *ſeſſ. 14. c. 10. de reformat. & ſeſſ 25. cap. 21. de regularib.* Pellizarius *tom. 2. tract. 9. cap. 2. n. 121.* & DD. communiter.

30 Accedit etiam, quod cum ſacros ordines, etiam Presbyteratus ſuſceperit, videtur ex hoc quoque capite profeſſionem tacitam emiſiſſe. Horum enim ordinum ſuſceptio talem profeſſionem inducit. Prout ex declaratione S. Congregationis in vna Beneuentana 20. Decembris 1619. referunt Barboſa *iure eccleſiaſtic. lib. 1. cap. 42. num. 167. & in collectan. Bullar. verbo profeſſio Regularis*, Tamburinus *de iure Abbat. tom. 3. diſp. 6. quæſit. 13. num. 12.* ac Nauarrus *in lucern. Regularium, verbo profeſſio num 23.* Quam declarationem, quia non viderunt Nauarrus, Rodriguez, & Bonacina, ideo oppoſitum dixerunt. Id quoque habetur ex priuilegio Iulij II. pro Auguſtinianis. quod refert Caſſarubius *in compend. Priuileg. mendicant. verbo nouitius num. 24.* & Corduba *in annotat. apud eundem*, vt retuli *tom. 4 meæ ſummæ verbo profeſſio Regularis num. 4.* Et merito quidem, quia cum Religioſus ſacros ordines ſuſcipit, ad titulum paupertatis profeſſæ eos recipit, quod eſt tacita quædam profeſſio. Vnde propterea Federicus Borromæus Cardin. & Archiepiſcop. Mediolanen. iuramentum de vera profeſſione à Regularibus ante ordinationem poſtulabat. Refert Diana *4. p. tract. 2. reſolut. 82.* ex Gauanto.

Quæ omnia incongruè fulciri poſſunt. Quia ſi præfatus N. electionibus ſuffragator adfuit; ad officium Religionis electus, vel aſſumptus fuit; ſacroſque ordines inſtar verè profeſſi, & ad titulum profeſſæ paupertatis ſuſcepit, vnum de duobus affirmari neceſſario debet, vel quod veræ profeſſionis titulo ea geſſerit, vel quod grauiter, & mortaliter ſic gerendo ſæpius deliquerit. Etenim hæc munia ſine aliquo titulo vero gerere; cum per illa in re graui ius alterius vſurpetur, peccatum mortale eſſe rectè fatentur Angles *in florib. 2. p. de voto quæſt. vnic. art. 1. difficult. 4.* Rodriguez *tom. 2. ſumm c. 92. concluſ. 5. num. 5.* Sanchez *lib. 7. de matrimon. diſp. 37. num. 42.* Vechius *in praxi nouitiat. diſp. 14. dub. 2. num. 9.* Bordonus *reſolut. 8. num. 37.* & alij. Atqui peccaſſe mortaliter, præſertim frequenter, virum pium, ſacerdotem, & ſub habitu Religioſo, in Religione ſtrictæ obſeruantiæ, & perfectionis vitam agentem, omnino incredibile videtur: maximè cum delictum in dubio non præſumatur, *l. merito ff. pro ſocio l. Prætor §. docere ff. de vi bonor. raptor.* Et vbi alia coniectura ſumi poteſt, non eſt delictum præſumendum. Farinac. *in crimin. p. 3. q. 85. num. 16. & p. 4. conſ. 61. num. 12.* & alibi ſæpè, Tuſchus *tom. 2. littera D. concluſ. 165.* Et interpretatio ſemper facienda eſt excluſiua delicti. Maſcardus *de probat. concluſ. 496.* Farinac. *d. p. 3. q. 85. num. 1. cum ſeq.* Præſumi ergo debet N. titulo alicuius veræ profeſſionis, ſaltem tacitæ, ea geſſiſſe, ac proinde eſto profeſſionem expreſſam non emiſerit, aut non ratificauerit, ſaltem ratione tacitæ profeſſionis verum profeſſum cenſeri debere.

Nec dici poteſt, hæc omnia vacare hoc tempore, quia per Concilium Tridentinum omnis profeſſio tacita abrogata videtur. Certum enim 31 eſt profeſſionem tacitam validam hoc tempore eſſe, nec per Concilium ſublatam fuiſſe, dummodo in ea obſeruentur duæ conditiones ab eodem Concilio *ſeſſ. 25. de Regular. cap. 15. & 16.* 32 aſſignatæ, ſcilicet quod ea non valeat ante expletum integrum nouitiatus annum, & decimum ſextum profitentis, vt latè probaui *eo verbo profeſſio regularis num. 3.* ex Sixto V. declarationibuſque S. Congregationis, & S. Rotæ deciſionibus, ac Communi Doctorum ſententia, ſpecialiter Azorij, Nauarri, Sorbi, Laymani, & Tamburini. Si ergo noſter N. profeſſionem aliquam tacitam emiſit, prout ex relatis cauſis, vel diuiſiuè, vel ſaltem coniunctiuè ſumptis emiſiſſe elici videtur; verus, & legitimus profeſſus cenſeri debet, nec vllo modo potuit à profeſſa Religione recedere. Eo etiam quod conditiones ad profeſſionem tacitam requiſitæ, ſcilicet quod *ſcienter, ſponte animo vouendi, & ex authoritate eius, ad quem ſpectat incorporare Religioni*, fiat, de quibus DD. communiter, ſpecialiter Panormitanus, Nauarrus, Sanchez, Vechius & alij in ipſo non deſiderentur, ſed præſumantur adeſſe.

Nec etiam eneruatur hæc tacita profeſſio huius Religioſi, ex eo quod in ea Religione per 33 conſtitutiones particulares ipſius à Paulo V. Romę apud Sanctā Mariam Maiorem die 5 Maij 1620. approbatas, & confirmatas omnis tacita profeſſio videatur excluſa, & ſolum expreſſa admiſſa. Sic enim dicitur par. 2. earundem conſtitutionum cap. 3. *Nec ratione elapſi .... nec habitus geſtatione, nec exercitio aliquorum actuum, qui profeſſi peculiares ſint, apud nos volumus tacitam profeſſionẽ induci, ſolam enim expreſſam congregatio vult admittere. Quapropter donec quis expreſsè profiteatur, liberè abire, & à congregatione, ſicut nouitius expelli poterit.* Nec refert quod dictæ conſtitutiones non oſtendantur, niſi manu ſcriptæ: quia cum ſint ab Apoſtolica Sede approbatæ, non perdunt ſuum vigorem, ex eo quod typis mandatæ non fuerint. Quod contigit forſan, ob ſuperiorum negligentiam, vel quia pauper Religio ab expenſa huiuſmodi fauenda abſtinere deſiderabat. Nec etiam refert, quod cum profeſſio tacita valida ſit in iure communi ſtando, per textus ſupra allegatos, nec à Concilio Trident. reiecta, vt etiam ex dictis eſt manifeſtum, non potuerit à Religione excludi. Cum enim modus talis profeſſionis 34 vix iam ſit in Eccleſia receptus, & quia, vt inquit Sanchez *lib. 5. in decalog. cap. 3. num. 13. rariſſimè poſt Tridentinum contingit ſic validè profiteri*, & Pellizarius *in Man. Regular. tom. 1. tract. 3. cap. 1. num. 3. Quam rariſſimè contingit,* quod

quod validè fiat, quod etiam alij ſequuntur; meritò hæc Religio potuit illam non admittere. Quod & contingit in aliis, prout ſupponunt Vechius *in praxi nouitiat. diſp. 3. dub. 8. num. 13.* & Sorbus *in annotat. ad Caſſarubium in compend. priuileg. mendicant. verbo nouitius §. quid autem dicendum.* & de militari Melitenſi ſcribit Bordonus *reſolut. 100. num. 30.* ac de Societate Ieſu tenet Pelliarius relatus *tom. 1. tract. 3. cap. 6. num. 12. & 13.* Si autem illam non admiſit, niſi ſolam expreſſam, hæc expreſſa dumtaxat, & non tacita in hac Religione ſpectanda. Megala *lib. 2. de pœnitent. cap. 6. n. 3.* & Bordonus *ſupra* ex Nauarro *conſil. 20. de Regularib.* propter commune fundamentum, quod, vbi expreſſum requiritur, non ſufficit tacitum, *cap. 2. de prebend. cap. fin. de procur. in 6.* Tuſchus *litera E. concluſ. 654.* & quia expreſſum facit ceſſare tacitum *l. cum ex filio impubere ff. de vulg. & pupil. ſubſtit.* Craueta *conſil. 92. num. 3.* Potuiſſe autem hanc, & alias Religiones non admittere profeſſiones tacitas, ſed ſolum expreſſas colligi videtur ex declaratione S. Congregationis, quam referunt Vechius *ſupra diſput. 14. dub. 7. num. 4.* & Tamburinus *de iure Abbatiſſar. diſp. 6. quæſit. 1.* dum in ea dicitur: *ſingula monaſteria liberum habent tacitè vel expreſsè profitendi.* Et quia quamuis tacitè huiuſmodi profeſſiones iure communi, etiam Concilij Tridentini permiſſæ, & licitæ ſint, ſuis ſub legibus & conditionibus; nihilominus Eccleſia non præcipit Religionibus, vt illas admittant, & ita poſſunt illas non admittere. Sicut propter eandem rationem ſtatuta quarundam Religionum, quæ requirunt maiorem ætatem ſupra ſexdecim annos ad profeſſionem, qualis eſt Religio Minimorum valida ſint, eſto quod Cōcilium ſolum requirat decimum ſextum annum expletum: & ſtatuta non admittendi in Religionibus Neophitos, ſeu deſcendentes ex genere Hæbreorū, vel Sarracenorum valida quoque ſunt, eſto quod ius commune permittat talium receptionem ad Religiones, vt dixi poſt alios *tom. 4. qq. regular. verb. Neophitus regularis num. 6.* Ceſſat etiam difficultas, eo quod ſtatutum huius Religionis non admittentis profeſſiones tacitas approbatum ſit à Sede Apoſtolica, Paulo V. videlicet, vt dixi, & addatur in confirmatione: *Sicque per quoſcunque iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, quidquid ſecus ſuper his à quopiam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, &c.* Papa enim, vt potè habens omnia iura in ſcrinio pectoris ſui *l. omnium C. de teſtament. cap. 1. de conſtitut. lib. 6.* & ibi DD. potuit concedere huic Religioni excluſionem omnis profeſſionis tacitæ, eſto iure communi licita, & permiſſa eſſet; ſicut dicitur poſſe *adæquare quadrata rotundis.* Hoſtienſis *in cap. cum conueniſſent de iudiciis num. 5.* Gonzalez *ſupr. regul. 8. cancellar. § proœm. num. 38.* Pariter nec refert quod aliis conſtitutionibus huius Religionis etiam impreſſis non habeatur tale
35 decretum excludens tacitas profeſſiones. Hoc enim nihil eſt, cum Religio poteſtatem habeat, non obſtantibus, ſeu ſtatutis prioribus, ſiue impreſſis, ſiue ſolum manuſcriptis alia de nouo ſtatuere, quæ ſiue typis edita, ſiue ſolum manuſcripta vim habent obligandi Religioſos, accedente maximè Sedis Apoſtolicæ approbatione, & confirmatione, prout in præſenti cōtingit.

36 Eneruatur nihilominus efficacius huiuſmodi conſtitutio ſic adminiculata, ſolum admittens expreſſam profeſſionem, & tacitam excludens, quia vt bene Paſqualigus *in quæſtionib. moral. centur. 1. quæſt. 22. num. 5. Apud illas Religiones quæ non admittunt profeſſionem tacitam, excluſio profeſſionis tacitæ apud ipſas intelligitur de prima profeſſione, non autem de ratificatione profeſſionis alias nulliter emiſſæ.* Quamuis ergo admittatur huiuſmodi conſtitutionem vim habere, ſolum intelligenda eſt de prima profeſſione, non de ratificatione illius; ac proindè non manebit excluſa profeſsio tacita in ratione ratificationis prioris expreſſæ nulliter emiſſæ. Addit etiam rectè: *imò hæc ratificatio poteſt dici profeſſio expreſſa, quia conſenſus tacitus coniungitur cum expreſſione præterita, quæ in foro exteriori præſumitur valida, & exhibetur ad ſanandam nullitatem profeſſionis expreſſæ.* Ex quibus verbis infertur, quod profeſsio tacita emiſſa ab N. coniuncta cum expreſſa in foro Eccleſiæ facta, cenſeri poterit expreſſa, ac proindè per illam ſaluari poſſe dictam conſtitutionem in toto rigore ſumptam. Addo tamen, & fortius ad intentum, quod cum d. conſtitutio quatenus excludit profeſsionem tacitam, vulneret, ac corrigat ius commune, permittens, vt dictum eſt, etiam poſt Concilium Tridentinum, talem modum profeſsionis, ſit odioſa, & veluti exorbitans ab ipſo iure communi, aut ſaltem ab ipſo recedens, eſt reſtringenda, vt minus quam fieri poſsit ipſum corrigat, aut recedamus ab ipſo, *l. præcipimus in fin. C. de appellat. cap. cum expediat de elect. in 6* Regula, quæ à iure cōmuni exorbitant *de regul. iur. in 6.* Quod enim eſt cōtra ius commune eſt ſtricti iuris, & odioſum, teſte Baldo *l. non ſine ante num. 5. C. de bonis, quæ liberis,* Abbate *in cap. quia circa num. 3. de priuileg. & cap. olim. num. 7. de verbor. ſignificat.* cum pluribus aliis adductis à Gonzalez *ſup. regul. 8. cancellar. §. 6. proœm.* ſolum ergo intelligi debet conſtitutio iſta de prima profeſsione, ita ſcilicet, vt ea ſemper debeat eſſe expreſſa; non verò de aliis, quæ fuerint ratificatoriæ ipſius, ac proindè tacita in hac Religione.

37 Ex alio inſuper capite eneruari videtur d. conſtitutio, videlicet quod cum ea non ſit typis mandata aut impreſſa, ſed ſolum manuſcripta apud aliquos Religioſos non videtur ſufficiēter promulgata, ac per conſequens non haberē vim illos obligandi; ſicut generaliter nulla conſtitutio, aut ſtatutum Religionum eos obligare poterit, niſi ſufficienter promulgata fuerint; vt ex commun. dd. dixi *tom. 1. ſumma quæſt. Regular. cap. 8. num. 27. & tom. 4. verbo leges Regular. num. 4.* ac conſtat ex *l. leges C. de legibus.* Etenim conſuetudo Religionum, conformiter etiam ad aliarum legum, ſiue Eccleſiaſticarū, ſiue ciuilium morem eſſe videtur, vt promulgatio conſtitutionum, ſeu ſtatutorum fiat dum typis mandatur codex, in quibus ſunt. Et rationabiliter ſatis cum via alio modo euulgari ſufficienter poſsint, præſertim in Religione, ſeu congregatione ampla, & extenſa, qualis eſt iſta; ſiquidem per totam Italiam, & Germaniam extenditur.
38 Conſuetudini autem ſtandum eſſe in modo promulgationis conſtitutionum habet Suarez *4. to. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 8. n. 14. & 15.*

39 Nihilominus hoc quod aſſero de huiuſmodi ta-
cita profeſsione huius Religioſi, ob quam ſub
Religionis iugo contineri debeat, valdè multũ-
que infirmari videtur ex communi fermè DD.
placito ſtatuentium tunc ſolum ſubintrare poſ-
ſe tacitam profeſſionem, & veluti pro expreſſa,
aut expreſſæ nulliter factæ ratificatione haberi,
quando Nouitius non proteſtatur per actus il-
los inductiuos profeſſionis taciræ ſe nolle pro-
40 fiteri; ſecus autem ſi id proteſtetur. Quia ta-
lis proteſtatio præſumptioni conſenſus aduer-
ſatur, & eum remouet ab actu, qui videbatur
illum denotare. Et ſi enim iuxtà vulgare pla-
citum proteſtatio contraria facto non proſit,
hoc tamen limitatur in iis, quæ à voluntate pro-
teſtantis pendent, vt dixit Rota *deciſ. 859. num.
5.* coram Seraphino 1 & refertur ex Bartholo
*in l. non ſolum §. morte num. 17. ff. de nouit. oper.
nunc.* & ita talis proteſtatio eſt declaratoria ani-
ma non conſentientis in profeſſionem. Sic fer-
mè Gloſſa *Clem. fin. verb. profeſſorum de regular.*
& ibi Cardin *n. 6.* Anchar. *n. 4.* Imola *n. 8.* Boni-
facius *num. penult.* Sylueſter *verb. Religio 3. q. 19.*
Roſella *verb. Nouitius num. 17.* Armillia *ibi
num. 10.* Tabiena *q. 7. num. 8.* Nauarrus *Comm.
4. de regular. num. 74. notab. 3.* quos refert, &
ſequitur Sanchez *lib. 5. in Decal. in cap. 3 n. 35.*
Item Barbarius *conſ. 59. num. 2. vol. 2.* Boich.
in cap. ſtatuimus num. 3. de Regular. Angelus *tit.
Nouitius num. 17.* Menochius *præſumpt. 83.
num. 17.* Hondedeus *conſ. 78. num. 25.* quos
etiam refert & ſequitur Vechius *in prax. Nouit.
diſp. 13. dub. 8. num. 13.* & Barboſa *in collectan.
DD. ad Clement. eos, qui de Regularib. verbo pro-
feſſorum.* Et ita reſolutum fuit à Rota *deciſ. 579.
num. 3. p. 1. recent. & deciſ. 705. num. 5. p. 2. re-
cent.* & etiam in vna Brixien *Parrochialis* 29.
Martij 1620. coram Vbaldo, prout refert Bel-
traminus *in annot. ad deciſ. 385.* Rotæ coram
Gregorio XV Vechius, & Barboſa *ſupra.* At
verò noſtrum N. quantumuis actus plures Pro-
feſſorum exercuerit, nihilominus proteſtatum
fuiſſe non velle profiteri aut per profeſſionem
nulliter à ſe factam ratificare, dicunt aliqui ha-
beri ex proceſſu *fol. 29. 30. 31. 32. 33. & 39.* ac
proindè profeſſionem tacitam in ipſo impedi-
tam fuiſſe, & in eo locum non habere, iuxtà do-
ctrinam Gloſſæ, Sylueſtri, Nauarri, Sanchez, Lay-
mani, & Bordoni.

41 Cæterum hæc non ſolida eſſe, nec per illa
impeditam fuiſſe tacitam profeſſionem N. ve-
ritati omnino videtur conformius. Primò et-
enim, quia & ſi in proceſſu *fol. 30 31. 32. 33.
& 34.* videam ipſum ſæpius proteſtatum fuiſ-
ſe ſe nolle perſeuerare in Religione, aut *aſtrin-
gi aliquo voto,* ac *velle exire ex illa,* nihilominus
nunquam reperio proteſtatum fuiſſe, quod
actus proprios profeſſorum, quos exercuit eos
exerceret ſine intentione profitendi: hæc enim
ſola proteſtatio eſt, quæ poterat impedire ne
tacita profeſſio in ipſo locum haberet, non illa
quam fecit, & quæ eſt valdè diuerſa ab iſta, vt
per ſe patet. A diuerſis autem non fit illatio, *l.
vlt. in fin.* & ibi Bart. *ff. de calumn.* & diuerſo-
rum diuerſum eſt iudicium. *l. inter ſtipulatio-
42 nem § ſacram ff. de verb. oblig.* Requiſitum por-
ro fuiſſe huiuſmodi proteſtationem expreſſam,
videlicet, quod exercitium actuum profeſſo-
rum nihil ipſi noceret, vt haberetur pro pro-
feſſo ex authoribus, quos pars aduerſa pro ſe
affert, elici valet. Gloſſa etenim *in Clement. eos
qui de regularib. verbo profeſſorum* ait non cenſeri
profeſſum, eum, qui per annum portat habi-
tum profeſſorum, *quando proteſtatur, quod per
ipſum non intendit obligari Religioni.* En iam
quomodo loquitur de proteſtatione facienda
circa actus proprios profeſſorum, qualis eſt ge-
ſtatio habitus illorum. Quo etiam ſenſu lo-
quitur Sylueſter *verbo Religio 3. q. 19.* dicit
enim quod quando *agens proteſtatur, quod non
agit actu ad finem hunc, puta vt profiteatur, &c.
tenuat* talis proteſtatio, pro quo etiam Panormi-
tan. *in cap. ex parte de Regular.* Eodem etiam 43
modo intelligendus venit Nauarrus *comment. 4.
de regularib. num. 74. notab. 3.* clarius Sanchez
lib. 5. in Decalog. cap. 3. num. 35. Adhuc cla-
rius Laymanus *lib. 4. tract. 5. cap. 5. num. 1.* lo-
quens de actibus profeſſorum propriis, & di-
cens, *debeat apertè proteſtari ſibi non eſſe animum
propterea Religionem profitendi.* Sic quoque ex-
preſsè, & clariſſimè Barboſa *in collectan. DD.
ad Clem eos, qui de Regularib. num. 7.* inquiens:
*notatur ad hoc quod ſi nouitius proteſtetur ſe nolle
profiteri per eos actus, quibus inducitur tacita pro-
feſſio, tunc talis proteſtatio prodeſt, eo quod non
eſt contraria facto, ſed animi declaratoria.* Item
Vechius *in prax. nouitiat. diſp. 11. dub. 7. num. 7.*
loquens enim de geſtatione habitus profeſſo-
rum ad hunc finem, vt propterea cenſeretur ta-
citè profeſſus dicit: *ſi caſus contingeret concedendi
alicui nouitio habitum profeſſorum, deberet ille vti-
que expreſsè proteſtari nolle ob talis habitus ſuſcep-
tionem* ad aliquam Religionem obligari. Cum
igitur nullatenus conſtet expreſsũ, quod vide-
rim, præfatum N. proteſtatum fuiſſe, quod per
exercitium actiuum profeſſorum non intẽderet
tacitè profiteri, aut profeſſionem expreſſam ra-
tificare, ſanè per tale exercitium, vt verus tacitè
profeſſus cenſeri debet.

Secundo, quia quatenus illa ſua qualiſcun-
que & inſufficiens, vt dictum eſt proteſtatio,
quod *nollet eſſe Religioſus*, aut *obligari votis Re-
ligionis*, aut *manere in illa*, ipſi ſuffragari poſſet,
id ſolum, vt videtur, eſſet ſi fuiſſet publica,
aut iuridica. Proteſtatio enim eſt *denunciatio* 44
publicè facta cauſa iuris conſeruandi. Cardinal.
in Clement. 1. 13. quaeſt. de procur. Bertachinus
ver. proteſtatio. Et ſi reperita foret in quoli-
bet actu, ſaltem ſolemni, extraordinario, &
principali, per quem tacita profeſſio induci poſ-
ſet. In interuentu videlicet ad electiones; ſuf-
fragio, ſeu voto in illis dando; in ſuſceptione
ſacrorum ordinum; ac maximè in acceptatio-
ne officij vicariatus cuiuſdam Conuentus, ad
quem electus fuit. In his enim ſolemnibus,
principalibus, & extraordinariis actibus ad mi-
nus videtur requiſitam fuiſſe talem proteſta-
tionem; alioquin ſi non reperetur, cenſendus
eſſet ab ea receſſiſſe. Iuxta doctrinam commu- 45
nem, quam ſæpius S. Rota canonizauit, præ-
ſertim apud Seraphin. *deciſ. 1057. num. 2. & 502,
num. 3.* referens Puteum *deciſ. 218. lib. 2.* & 46
Mohedao *deciſ. 44.* Item alia apud Ludouicum
deciſ. 44. Item alia apud Ludouiſium *deciſ. 44.
numero 8.* & apud Caualerium *deciſ. 348.
num. 5. & 349. num. 6. & 483. num 8.* & aliis
deciſionibus in iſtis relatis. Et firmat Barboſa
in vot. deciſiu. lib. 3. vot. 126. num. 310. Talem
ergo proteſtationem his occaſionibus prætet-
miſiſſe ſignificat ab illa receſſiſſe.

Maximè

47 Maximè tertio, quia proteſtatio ſimplex non præſumitur repetita in actu, qui poſtea fit ex interuallo, & idcircò actum illum non impedit. Ita Bartolus *in l. non ſolum §. morte num. 16. ff. de nou. oper. nunciat. alleg. l. per retentionem C. de vſur. & arg. l. ſi quis ita ff. de auro, & arg. leg.* Idem tenet ipſe Bartholus *in l. qui in aliena §. fin. ff. de acquir. hered. & in l. Item quia §. fin. C. de pact. & in l. Titia §. penult. ff. de verb. oblig.* Imola, Romanus, & Alexander *in l. non ſolum §. morte*, & ibi Iaſon *num.* 13. & alij plures apud Maſcard. *de probat. concl.* 1241. *num.* 1. Proteſtatio igitur illa ſimplex, & non ſolemnis ab iſto N. priuatim, & coram aliquibus fratribus facta, *quod voluerit eſſe Religioſus, perſeuerare in Religione, &c.* non præſumitur repetita in actibus propriis Profeſſorum, quos poſtea ex magno interuallo exercuit.

Ad hæc quarto proteſtatio quæcunque per actum illi contrarium poſtea factum tollitur.
48 Ita voluit Bartholus *in d. l. non ſolum §. morte num. 17. ff. de nou. oper. nunc.* & idem ibi tenent Iaſon *num.* 14. Alexander, Imola, & reliqui communiter ſcribentes, Baldus *in l. pacta nouiſſima C. de pactis*, idem tenent communiter Doctores *in C. cum M. Ferrarienſis*, & *in d. l. pacta nouiſſima*, vt teſtatur Felynus *in d. c. cum M. n.* 77. vbi etiam aduertit gloſ. & poſt eam Anton. Butr. *in c. cum olim extra de cenſ.* Et ideo dixit Baldus *in l. Neſennius ff. de negot. geſt.* quod proteſtatio nihil operatur ſi ab ea receditur per factum contrarium, quia facta derogant verbis, *alleg. in d. c. cum M. Ferrarienſis & l. cum in plures §. locator horrei, ff. loca.* & probatur idem *in cap. ſolicitudinem de appellat.* Socinus iun. *conſ.* 101. *num.* 3. *vol* 2. Vbi ad id alleg. text. *in l. pro herede §. Papinianus ff. de acquiren. hæred.* &
49 ibi id communiter à DD. teneri teſtatur, quos & plures alios congerit, qui vt ſupra Maſcardus *num.* 3. & 4. Addens etiam *num.* 12. Limitationem ad id quod dicitur de proteſtatione contraria facto quod non tollatur, quando actus dependet à voluntate proteſtantis.

50 Demum, ſi ex præſumptionibus in indicandum, ſicut reuera ita faciendum; cum agatur de foro externo, in quo plurimum, valdeque ipſis defertur ad differentiam interni fori; in quo ſolum veritas inſpicitur plures, & vrgentiſſimæ ſunt ad credendum N. aliquando interiori animo conſenſiſſe in ſtatutum Religioſum, tacitam profeſſionem, vel ratificationem expreſſæ, quæ nulla extitit, emittendo. Prima ſumitur ex mente Concilij Tridentini, vt fortis valdè habenda. Ex eo enim *ſeſſ.* 25. *de Re-*
51 *gularib. cap.* 19. non permittit, vt aliquis *audiatur* volens reclamare contra ſuam profeſſionem, *niſi intra quinquennium tantum*, quia ſupponit, & præſumit Concilium, eum qui vltra quinquennium in Religione vixit, in ea conſenſiſſe. Sic enim tradunt Sanchez *lib.* 7. *de matrimon. diſput.* 37. *num.* 9. & 10. Bordonus *in controuerſ. moralib. controuerſ.* 32. *num.* 46. 57. & 58. & ſupponit Paſqualigus *in ſuis deciſionib. deciſ.* 432. & ego dixi *tom.* 4. *mea ſumma verbo profeſſio Regularis num.* 21. Cum igitur N. de quo in præſenti vltra quinquennium per plures annos in Religione vixerit, proculdubio de ipſo præſumit Concilium veram aliquam
52 profeſſionem emiſiſſe. Imò hanc præſumptionem eſſe illam, quæ vocatur *iuris, & de iure,* contra quam nulla datur probatio, iuxtà communem doctrinam, ſupponunt Bordonus *eo num.* 46. & Paſqualigus relatus. Quin etiam 53
contra hanc præſumptionem nihil iuuare proteſtationem, eo quod lege contrarium præſumente proteſtatio non iuuat, habetur ex Caſtrenſi *conſil.* 274. *col.* 2. & Maſcardo *de probat. concluſ.* 44. *num.* 8. Secunda ſumitur ex iure antiquo. Etenim *cap. ad id de ſponſalib.* ex diu- 54
turna cohabitatione coniugium præſumitur purgatus metus, quo matrimonium inualidè celebratum erat, illudque ratificatum eſſe. Et *cap.* 15, *qui fidem eod. tit.* ex copula habita poſt ſpõſalia præſumebatur matrimonium validum. Potiori ergo ratione ex tot annorum permanentia in Religione, & continua cum Religioſis familiaritate præſumi debet N. aliquando in Religioſum ſtatum conſenſiſſe. Tertia, quia ideo quando Sedes Apoſtolica poſt tranſactum quinquennium concedit reclamationem, non concedit illam, niſi reclamans prius iurauerit ſe non ratificaſſe ſuam profeſſionem, neque expreſsè, neque tacitè, prout teſtatur Bordonus *ſup. eo n.* 46. & 57. & *tom.* 2. *Reſolut.* 57. *n.* 140. 55
qui ſcilicet Papa ſupponit, & præſumit quod is qui per tam longum tempus in Religione permanſit profeſſionem veram aliquam emiſit, & ſolo iuramento probari non ita contigiſſe; eo quod præſumptio iuris eliditur iuramento. *cap. cum intra de eo qui matrimon.* Gloſſ. ibi *in fin. caſ.* Bordon. *ſupr.* Quarta, quia hæc eſt humanæ 56
naturæ inconſtantia, vt cunctos ferè homines afficiat, interpoſitione ſaltem longi temporis, *l. ſi non ſortem §. libertus ff. de condit. indebiti.* Vechius *in prax. nouitiat. diſput.* 11. *dub.* 3. *num.* 4. Quomodo ergo credere fas erit, vt per 18. annos, quibus N. fuit in Religione à tempore primæ profeſſionis, ſaltem, vel ſemel vna die à Deo inſpiratus dixerit apud ſemetipſum: *nunc*, ſeu *hodie volo eſſe Religioſus.* Quod quidem 57
ad veram profeſſionem emittendam, vel ratificandam ſufficere ait Rota coram Catillo in præcedentibus relata §. *prædictis tamen* ex Hoſtienſi *in cap. porrectum col.* 1. & ibi Abbate *in* 3. *notab.* & ex alia Rota *deciſ.* 216. *p.* 2. *diuerſor. num.* 1. & expreſſius Bordonus *d. controuerſ.* 32. *num.* 60. Piè ergo, & prudenter exiſtimari poteſt id feciſſe; ac proindè verum profeſſum eſſe.

Specialiter diſcurrendo per ſingulos actus, 58
veluti ſolemnes, & principaliores, Profeſſorum (omittendo tamen permanentiam in Religione, & geſtationem habitus Profeſſorum per tam longum tempus, quia quoad hæc facilius excuſari N. poſſet, ob neceſſitatem, vel ignorantiam) quo ad actum tamen interueniendi electionibus, & in eis votum, ſeu ſuffragium habendi; cum pro illo non poſſit dicta excuſatio adhiberi; & ex alia parte graue peccatum videatur non verò profeſſum, ſaltem tacitè, illi ſe immiſcere, iuxtà dicta in ſuperioribus; ſanè, vt ibi dictum manet, vt delicti præſumptio euitetur, *l. meritò ff. pro ſocio*, intrare debet præſumptio de tacita profeſſione, vel ratificatione præcedentis irritæ. Quæ for- 59
tius, & efficacius procedit in ſuſceptione vicarius cuiuſdam Conuentus, ad quem fuit electus. Cum iuxta dicta, etiam in ſuperioribus, valdè graue peccatum ſit non verè profeſſum obtinere aliquam Regularem Prælaturam, etiam per

per breue tempus; huiuſmodi autem Vicaria-
tus officium Prælaturam Regularem eſſe, com-
muniter DD. affirmant, & dixi *to. 1. ſummæ c. 18.*
num. 3. & *tom. 2. cap. 13. num. 39.* & *tom. 4.*
verbo Vicarij num. 2. ac proindè tales Vicarios
poſſe facere omnia, quæ alij Prælati faciunt, di-
60 xi eiſdem locis. Imò, quia Prælaturæ Regula-
res à pluribus numerantur intra Eccleſiaſtica
Beneficia, de quo etiam ex Suarez, & Peirinis
dixi *tom. 3. verbo Beneficium, & Beneficiati n. 3.*
61 dubitare poterit an N. talem Vicariatum aſſu-
mens, ſi non erat verè profeſſus in Religione,
cenſuras, & pœnas intruſorum incurrerit; ac
62 proindè ipſius peccatum maximè aggrauari. Sed
vtcunque id fuerit à peccato tamen mortali ex-
cuſari non poſſe iſtam Prælaturam acceptando,
certum omnino videtur. Quid igitur dicen-
dum, ſi tempore illo, etſi paruo iſtius Vicaria-
tus, ſeu Prælaturæ confeſſorem ſibi elegit, con-
feſſorem fratrum nominauit, ipſorum confeſ-
ſiones audiuit, à cenſuris reſeruatis abſoluit,
vel aliis priuilegiis Prælatorum fuit vſus? Ne
ergo dicamus pium & bonum virum tot peccata
commiſiſſe æquius, & iuſtius eſt præſumere ip-
ſum tacitè in ſtatum religioſum conſenſiſſe, ac
per conſequens illa omnia tum validè, tum
etiam licitè exercere potuiſſe.

63 Fortior adhuc præſumptiò deſumitur à ſuſ-
ceptione trium ſacrorum Ordinum, ſcilicet ſub-
diaconatus, Diaconatus, & Sacerdotij. Si enim
verus profeſſus non erat, non poterat licitè or-
dines iſtos ſuſcipere cũ dimiſſoriis Prælatorum
ſui ordinis; alioquin Prælatus illas concedens
eſſet ſuſpenſus, prout Peregrinus ait *in com-*
ment. conſtitut. ſuæ Religion. p. 1. c. 4. Imo & ipſe
ex vi talium dimiſſoriarum, ordines recipiens,
ex conſtitut. Pij II. vt ait Bordonus *reſolut.* 8. *n.*
32. referens Portellum, vtrumque Rodriguez,
& Dianam: imo etiam ſi ſolos ordines minores
ſuſcepiſſet, propter decretum Concilij Trident.
ſeſſ. 14. de reformat. cap. 2. vt vult idem Bordonus
cap. 6. de profeſſione quæſt. 5. quem ſequitur Pel-
lizarius *in Man. Regular. tract. 7. cap. 3. ſect. 3.*
num. 98. Quia tamen, vt dixi *tom. 1. ſummæ*
cap. 24 num. 6. poſt Dianam, & alios, probabi-
le eſt Prælatos Regulares poſſe concedere di-
miſſorias nouitiis, vt ad ſacros ordines promo-
64 ueri poſſint. Ideo relictis huiuſmodi ſuſpenſio-
nibus, certius eſt, quod ſi non erat verè profeſ-
ſus incurrit aliam ſuſpenſionem impoſitam à
Pio V. in Bulla *Romanus Pontifex* de anno 1568.
65 Vbi Pontifex prohibet Religioſos non profeſ-
ſos ordinari ſine titulo, aut patrimonio. Hanc
enim Bullam extendi ad nulliter profeſſos habet
Rota in Vrgellenſi *Canonicatus* coram Blanche-
to, & ex Nicolao Garzia, Sanctarello, Riccio, &
Maiolo affert Barboſa *in collectan. DD. ad Concil.*
Trident. ſeſſ. 23. cap. 2. de reformat. num. 5. & dixi
tom. 1. ſummæ c. 14. num. 10. ac tenuit Pellizarius
ſup. num. 97. Imo ſtando in iure communi Porel-
lus, & vterque Rodriguez, quos refert, & ſequi-
tur P. Diana *p. 3. tract. 2. Reſolut. 113.* Quod ſi
ſuſpenſus ordines ſuſcepit, & illos exercuit, ac
propterea in irregularitatis Barathrum incidit;
& iterũ, ac millies celebrauit; & Epiſcopum or-
dinantem, Eccleſiamque decepit, ad titulum
paupertatis profeſſæ, & vt verum profeſſum or-
dines ſuſcipiendo, profectò multis, quibuſque
cenſuris, irregularitatibus, & peccatis mortali-
bus innodatum fuiſſe, neceſſe eſt dicere. Cum
autem incredibile, & inueriſimile hoc ſit reſpe-
ctu viri timorati, & probi ſacerdotis, oportet
vehementer ſuſpicari ipſum aliquando profeſ-
ſionem ſaltem tacitam emiſiſſe, ratione cuius
prædicta gerere potuiſſet ſine peccato, cenſuris,
aut irregularitatibus.

Nec refert ſi dicatur, prout audio dici, non
ſuſcepiſſe ordines cum legitima ſuperiorum li-
centia. Ex hoc enim magis aggrauatur id quod
dixi, videlicet multis peccatis, & cenſuris irre-
titum manere; ſiquidem ordines ſuſcepit ſine 66
legitimis dimiſſoriis, neque Epiſcopi, cui ſub-
ditus erat ſi fuiſſet ſæcularis, neque Prælati Re-
gularis, qui illas dare poſſet. Incurreret enim
ſuſpenſionis cenſuram à Pio II. latam, & irre-
gularitatem cum illa celebrando. Merito prop-
terea iuxta dicta cum à tot vinculis liberum eſſe
credi fas erit, aſſerendo aliquam profeſſionem
emiſiſſe, ratione cuius ab ipſis liber maneat.

Quod vltimo firmatur ex eo, quod in ſuperio-
ribus dixi ex Caſſarubio, & Corduba, de priuile-
gio videlicet ordini Eremitarum S. Auguſtini 67
conceſſo, quo etiam vtitur Congregatio hæc,
cuius eſt Religioſus N. vt ſcilicet ſacrorum or-
dinum promotio pro profeſſione habeatur. Tale
autem priuilegium extat in Bullario Rodriguez
in Iulio 12. Bulla. Vbi Pontifex loquens cum Ae-
gidio Priore Generali Ordinis Eremitarum S.
Auguſtini inquit, *Volumuſque vt quiuis in ſua Re-*
ligione ſiue profeſſus, ſiue ad ſacros ordines promotus
in ea fuerit (quam rem profeſſionis loco, & eſſe, &
haberi ſtatuimus) habitum dicti Ordinis relinquere,
aut mutare nulla auctoritate poſſit, niſi miſſionem,
literaſque à Generali ordinis obtinuerit. Quod tam
de iis, qui hactenus exierunt intelligi volumus, quam
de iis, qui in poſterum exituri ſunt, etiam ſi Apoſto-
licas literas obtinuerint. Quæ omnia in Religione
detinent præfatum N. maximè ſi verbum illud
ſtatuimus non pro ſimplici conceſſione, aut pri-
uilegio, ſed pro vero ſtatuto, & præcepto, intel-
ligatur, vt debet.

Caſu tamen quod ipſe dubitet, an profeſſio- 68
nem tacitam, ſeu ratificationem expreſſæ irri-
tæ fecerit, tenetur profeſſione iudicare, quia in
dubio pro Religione iudicandum eſt, vt bene
tradunt Nauarrus *lib. 3. conſ. tit. de Regular. in 2.*
edit. conſ. 13. per *l. ſunt perſonæ ff. de relig. & ſumpt.*
funer. ibi: *ſumma eſt ratio, quæ pro Religione facit.*
Sanchez *lib. 7. de matr. diſp. 37. n. 12.* Stephanus
Gratianus *to. 3. diſcept. forenſ. cap. 413. n. 17.* Sua-
rez *tom. 2. de relig. lib. 7. c. 2. n. 6* Leſſius *lib. 2. c. 41.*
dub. 7. n. 66. Vechius *in praxi Nouit. diſp. 13. dub.*
12. n. 22. Tamburinus *de iur. Abb. tom. 3. diſp. 6.*
quæſ. 16. n. 16. Bartholomæus de S. Fauſto *lib. 5.*
theſaur. relig. q. 251. n. 1 & alij plures.

Vnde merito proindè (quod valdè notare de- 69
bet Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Dominus
à ſanctiſſimo in hac cauſa delegatus) S. Rota ſæ-
piſſimè in dubio de validitate profeſſionis pro
ipſius valore pronunciandum eſſe dixit. Ita ha-
betur *in deciſ. 1361. n. 7.* coram Cardinali Sera-
phino, & dictum etiam fuit in vna Romana
profeſſionis 33. Iunij 1613. coram Remboldo, &
affirmat Rota coram Carillo in ſuperioribus re-
lata. Cuius rei ratio eſt, quia profeſſio priuile-
giariſſima eſt, & inſtar matrimonij indiſſolubi-
lis, niſi quando conſtat irritam fuiſſe, vt dixi *con-*
ſul. 14. num. 4.

Hæc dixerim pro conſcientia, & veritate, ſub
cenſura, Maiorũ Superiorum, & Doctorum, &c.

De

De præcedentia in Capella Pontificia inter Generales Ordinum Mendicantium, & Abbatem Generalem Cæleſtinorum.

SVMMARIVM.

Scriptum pro S. Congregatione Rituum. numero 1.
PP. Generales Mendicantium debent præcedere P. Abbatem Generalem PP. Cæleſtinorum. numero 2.
Dignior debet præcedere minus dignum. n. 3.
Hierarchia Religioſa & quibus conſtat. n. 4.
Titulus Patriarchæ inuas valde. n. 5.
Generales Mendicantium habent ampliſſimam iuriſdictionem. num. 6.
Qui pluribus præeſt eſt dignior. n. 7.
Eugenij IV. argumentum n. 8.
Abbas Cæleſtinorum non potitur magna authoritate. num 9.
Ex ſtatutis ſuæ Congregationis. n. 10.
Ex aliis ſtatutis. num. 11.
Habentes maiorem poteſtatem præferri debent habentibus minorem. n. 12.
Iura, & authores ad intentum. num. 13.
Prior tempore potior eſt iure. num. 14.
Etiam in materia præcedentiæ. n. 15.
Mendicantium ordines vetuſtiores Cæleſtino. n. 16.
S. Rotæ teſtimonium. n. 17.
Cæleſtinorum ordo quando fundatus. n. 18.
Inter ſuperiores Religionum attenditur antiquitas. num. 19.
Ordo prius inſtitutus præcedit. n. 20.
Obiectio pro parte contraria. n. 21.
Præcluditur. n. 22.
Benedictini Ordinis antiquitas vnde ſumenda. numero 23.
Quatenus habet Abbates Generales. numero 24.
Quando Cæleſtinorum Congregatio. numero 25. & 26.
Mendicantes quando. n. 27.
Sæpe iunior datur præcedentia. numero 28. & 29.
Exemplum Ducis Florentiæ, & Ferrariæ. numero 30.
Duorum Regum, patris, & filij. n. 31.
Nebriſſenſis verba de hac hiſtoria. numero 32.
De patre repetita filij Epiſcopi. num. 33.
Generales Mendicantium multo maiori iuriſdictione potiuntur. num. 34.
An Generalis Cæleſtinorum PP. ſit propriè Generalis. num. 35. & 36.
Genus eſt propriè tale, quia habet ſub ſe plures ſpecies. n. 37.
Concilium generale, quia habet ſub ſe Concilia Prouincialia. num. 38.
Locus in Capella Papæ eſt proprius Generalium. n. 39.
Caſus ad intentum. num. 40.
Excluditur alia obiectio. num. 41.
Quomodo habeat ius præcedentiæ Generalis Cæleſtinorum. num. 42.
Dignitas quæ competit ex perſona propria eſt maior, quam quæ ex perſona aliena. num. 43.
Qui coruſcant lumine propriæ authoritatis præferuntur iis, qui ex aliena. num. 44.
Potentius eſt ius quod quis habet ex proprio. num 45.
Nauarri doctrina. num. 46.
Exemplum Regis Franciæ. n. 47.
An Abbas Cæleſtinorum repreſentet ordinem S. Benedicti. n. 48. & 49.
Dignitas eximia ordinum Mendicantium. numero 50.
Comparantur quatuor fluminibus paradiſi. ibidem.
Quatuor animalibus Ezechielis. n. 51.
Quatuor Rotis eiuſdem Prophetæ. n. 52.
Quatuor Cherubinis. n. 53.
De Procuratoribus Generalibus. n. 54.
Quatuor Patriarchis. n. 55.
Quatuor mundi plagis. n. 56.
Cæleſtis Ieruſalem ciuitas in quadro poſita. numero 57.
Mendicantes ſunt à iure cooperatores Epiſcoporum. num. 58.
Ex cap. inter cætera de offic. iud. ordin. *numero 59.*
Digniores quia à Papa, & non ab Epiſcopis electi. ibid.
Inter Epiſcopos, & ipſos nullus alius interponitur. ibid.
Habent ampliſſimam exemptionem. n. 60.
Singulariter filij Sedis Apoſtolicæ. ibid.
Portant pondus diei & æſtus. n. 61.
Eorum Generales habent locum in proceſſionibus in quibus Papa perſonaliter adeſt. numero 62.
Generales, & Procuratores generales ſeparatim incedunt. ibid.
Habent cathedras ſeu lectiones in Archigymnaſio Romano. ibidem.
Procuratores generales eorum habent ſermones in Capella Papæ num. 63.
Sunt ibi Mendicantes in actuali ſeruitio Papæ, & ſunt membra viua Capellæ Papæ. numero 64.
Propter hanc cauſam Epiſcopi aſſiſtentes in Capella præferuntur aliis. num. 65.
Idem dicitur de Capellanis Regum. ibidem.
Eugenius Papa vocat Carmelitas ſuos Capellanos. num. 66.
Generales Mendicantium numerantur inter officiales, & miniſtros Capellæ. ibid.
Monachi olim excludebantur à Capella. ibidem.
Abbates Ciſtercienſium, & Camaldulenſium non videntur in Capella. n. 67.
Mendicantes amplectuntur viam actiuam, & contemplatiuam principaliter. numero 68. 69.
Vnde propter vitam actiuam ab aliquibus numerantur inter Clericos. ibidem.
Propterea debent præcedere Monachos. ibidem.
Habent maiorem præeminentiam. n. 70.
Fauet conſuetudo. n. 71.
Ex Diario Magiſtri cæremoniarum. num. 72.
Caſus ad intentum. n. 73.
Alius etiam caſus. n. 74. 75.
Alius tempore Gregorij XIII. numero 76. 77.
Decretum S. Congregationis Rituum. num. 78. & 79.

Sumitur

Sumitur argumentum ad intentum. numero 80. *&* 81.

Regula ſi vinco vincentem te à fortiori vincam te. num. 82.

*Aliàs ſequeretur implicantia.n.*83.

Non obſtat declaratio S. Congregationis. num. 84. *&* 85.

Ex Rituali, ſeu Caremoniali antiquo. numero 86.

*Nomine Abbatum Generalium qui intelligantur. num.*87.

*Alia ad intentum.n.*88. *&* 89.

*Abbatis nomen quid ſignificet.n.*90.*&* 91.

*Alia ex opuſculis caremoniarum.num.*92.

Generales Mendicantium quaſi per ſe aſſiſtunt Capella Papa, alij verò quaſi per accidens. ibidem.

Ex diariis Franciſci Mucantij. ibidem.

*Non ſuffragatur Patri Generali Cæleſtinorum,*Canon.ſi quis deinceps.*num.*93.

*Nec quod Paulus III. & Pius IV. in Bullis dixerunt.n.*94.

*Nec quod aliquando in Conciliis Generales Mendicantium ſint in inferiori loco, quam Abbates. num.*95.

Nec quod in Cathalogo eorum, qui interfuerunt Concilio Tridentino Abbates ponantur ante Generales. ibidem.

Abbates in Conciliis interſunt cum indumentis pontificalibus.ibidem.

*In Concilio Lateranenſi confuſim referuntur Generales.n.*96.

*Probatio dubia non ſuffragatur.n.*97.

Hic non agitur niſi de pracedentia in Capella. numero 98.

*Imo de ſola pracedentia Generalium.n.*99.

*Non in proceſſionibus, aut aliis actibus, ſed ſolum in Capella.n.*100.

*Locus aliorum in Capella. n.*101.

Ex pracedentia in vno loco non infertur in alio. numero 102.

*Non obſtat quod Congregatio PP. Cæleſtinorum militet ſub Regula S. Benedicti. n.*103.

Non attenditur ad Regulam. ibid.

*Non releuat habitus Prelatitius.n.*104.

Dubitatur quo iure in preſentia Papa. numero 105.

Declarationes quadam S. Congregationis. n. 106. *&* 107.

Quid propter Bullam Pauli V. numero 108. *&* 109.

Qualitas extranea à Collegio nihili penditur. num. 110.

*Non nocet pracedentia. num.*111.

*Habitus Pralatura eſt qualitas omnino extranea pracedentia.n.*112.

Exemplum Magiſtri de Sacro Palatio. numero 113.

*Generales Patrum Pradicatorum.n.*114.

*Quid ſi in aliquo caſu aliquis Generalis ceſſerit iuri ſuo.n.*115.

*Non poteſt ipſi renunciari. n.*116.

*Poteſt defendi per reſiſtentiam.n.*117.

*Quid ſi adeſſet conſuetudo.n.*117 *&* 118.

Per quos actus probari deberet hac conſuetudo.num. 119.

*Eſt impraſcriptibilis.n.*120.

*Quiſquis poteſt recuperare ius ſuum.n.*121.

Obſtantia caſus tempore Gregorij XIII. numero 122.

Non probat intentum. ibidem.

*Dato, quod Pater Abbas haberet locum in Capella is non eſſet Banues Epiſcoporum.n.*123.

Probatur ex caremoniali Romano. num. 124. *& ſeqq.*

*Ex Diario Paudie.n.*128.

Ex Decreto S. Congregationis Rituum. numero 129.

*Ex vſu Conciliorum.n.*130.

*An Abbates, quia habent locum in Capella ſolum ſint perpetui & Benedicti. n.*131.*&* 132.

IESVS MARIA.

De Pracedentia in Capella Pontificia inter Generales Ordinum Mendicantium, & Abbatem Generalem Cæleſtinorum.

Caſus.

CAVSA verteute circa præcedentiam in Capella Pontificia Patrum Generalium, ordinum Mendicantium, & Patrem Generalem Cœleſtinorum, ſic ſcripſi in fauorem Generalium Mendicantium pro ſacra Congregatione Rituum, adiunctis etiam poſtea aliis ad intentum. 1

Eminentiſſimi, & Reuerendiſſimi Domini.

QVod Patres Generales Ordinum Mendicantium debeant præcedere in Cappella Pontificia Patrem Abbatem Cœleſtinorum ex multis capitibus conſtat Eminentiis veſtris, Reuerendiſſimi. 2

3 Primum ex illo communiſſimo: *Dignior debet pracedere minus dignum cap. Epiſcopus* 2. *d.* 95. & tradunt communiter DD. cum Gloſſa *inſtit. de bonor. poſſeſſ. §. Aliam.* Generales autem Ordinum mendicantium digniores eſſe præfato P. Abbate conſtat ex eo, quod tales Generales ſunt veluti Primates, & Patriarchæ. Quemadmodum enim Hierarcha Eccleſiaſtica conſtat ex Parochis, Epiſcopis, Archiepiſcopis, Patriarchis, & Primatibus, qui omnes ſummo Pontifici ſubduntur; ſic Hierarchia Religioſa conſtat confeſſoribus, qui ſunt veluti Parochi habentes ſolum iuriſdictionem in foro interno conſcientiæ; Prioribus, Guardianis, qui ſunt Epiſcopi, quia habent iuriſdictionem etiam externam quaſi Epiſcopalem; Prouincialibus, qui ſunt veluti Archiepiſcopi habentes ſub ſe ſuperiores immediatos Monaſteriorũ, qui quaſi Epiſcopalem auctoritatem habent; & Generalibus, qui ſunt veluti Primates, & Patriarchæ, cum ſub ſe contineant Prouinciales, & hi omnes ſub ſummo Pontifice tanquam Paſtore vniuerſali. Rodriguez *tom.* 1. *qq. regul. q.*13 *ar.*5. Alter Rodriguez *in compend. reſolut.* 68. *num.*7. 4

5 Vnde in cauſa præcedentiæ Archiepiſcopi Toletani ſupra alios totius Hiſpaniæ Archiepiſcopos hoc titulo Patriarchæ vtuntur ad id comprobandum

probandum Garſia de Loyſa *in not. ad decret.*
§. 2. & ſeqq. Alcedo *in prax. Epiſcop. cap.* 10.
*num.*42.*& ſeqq.*Narbona *de appell.p.*2. *num.*1.*in*
primo fundamentu à n. 32. & Manriquez *in tract.*
*de præcedent.q.*4.*num.*8.
6 Secundo,quia Generales Mendicantium non
præſunt negotiis vnius tantũ Congregationis,
aut nationis,quemadmodum P.Abbas Cœleſti-
norũ, ſed præſunt negotiis plurium Prouincia-
rum,& nationum per totum orbem,Aſia,Africa,
7 & Europa,ac America. Qui autem præeſt plu-
ribus & maioribus negotiis de iure eſt dignior.
*l.*2. *C.de primicerÿs lib.*12. & authen. *nouel.* 15.
de defenſ. Ciuit. §. Nos igitur in fine. Laudens
de dignit. q. 23. Paſqualigos *in deciſ. moral. de-*
ciſ. 505. *num.* 5. Pellizzarius *in Manual. Regul.*
tract 8.*cap.*6.*num.*228.
8 Quod argumentum efficax videtur ſiquidem
eodem vſus eſt Eugenius I V. in epiſtola ad
Henricum Cantuarienſem Archiepiſcopum ad
ſtabiliendam præcedentiam Cardinalium ſuper
Archiepiſcopos illis verbis : *Quis non videat,*
Cardinalatus dignitatem Archiepiſcopali maiorem
eſſe dignitatem? quia cum illa priuata vnius pa-
triæ præſit vtilitati, iſta publicæ totius populi Chri-
ſtiani; illa vnam duntaxat regit Eccleſiam, iſta
cum Sede Apoſtolica vniuerſas. Quæ poſteriora
congruè aptantur ad intentum.
9 Quæ fortius vrgent, ſi expendatur, P.Abba-
tem Cœleſtinorum non ſolum nimis curtam,
& ſtrictam ſuæ iuriſdictionis Prouinciam habe-
re, ſed in ipſa quoque non potiri ea authorita-
te veluti Monarchica,& ſuprema, qua Gene-
rales Mendicantium potiuntur. Ipſe enim,ip-
ſiuſque Monachi ſolum Ariſtocratico guber-
nio eiſdem à S.Petro Cœleſtino Papa deſcripto,
& ordinato, vſi ſunt, & in præſenti vtuntur, vt
notat Aſcanius Tamburinus *de iur. Abb. tom.* 3.
*diſp.*1. *q.*2. *num.* 15. & habetur in eorum Conſti-
10 tutionibus nouiſſimè Romæ impreſſis *tract.* 2.
*cap.*15.*§.*1.*& a* Etenim etſi §.1 concedatur Ab-
bati Generali *Diffinitoriali Capitulo præeſſe, ac in*
omnibus,& ſingulis in ipſo tractandis, ordinandis,
terminandis, ſtatuendis, ſanciendis rebus, cauſis,
& negotiis primum votum dare : nihilominus §.2.
ipſius authoritas maxime reſtringitur, ita vt
ſuum munus exercere non poſſit.niſi cum con-
ſilio, ſententia,& interuentu Coabbatum, Vi-
11 ſitatorum,& Deſinitorum. Sic enim dicitur ibi:
Solus autem Abbates, Priores, & Prælatos in mo-
naſteriis principalibus (excepto principali monaſte-
rio Abbatia) inſtituere, ſeu actu legitimo, & voce
actiua, & paſſiua priuare, ſuſpendere, aut trans-
ferre, non niſi de conſenſu Patrum, vt ſupra, aut
ad officia obtinenda perpetuò ſeu ad tempus in-
habilitate nequeat, neque onera imponere, ne-
que vendere, neque alienare, neque pignorare, ne-
que ære alieno bona ipſius Religionis obſtringere,
aut ſtatuta condere, vel ſupra conſtitutionibus ali-
quid innouare, vel magnas lites, & cauſas,
præcipuaque ipſius Congregationis negotia termi-
nare, aut per Capitulum Generale, aut De-
finitoriale degradatos, priuatos, ſuſpenſos, aut
etiam inhabiles redditos in priſtinum reſtitue-
re; Religioſos alterius inſtituti recipere ad ha-
bitum, aut etiam monachis noſtris veniam Com-
morandi extra clauſtra Congregationis, conce-
dere, aut vt impetrent litteras, & priui-
legia contra harum conſtitutionum edicta, ſeu
forſan illorum diſpenſationem permittere, ſeu
bona ſtabilia, vel mobilia, aut ſe ſe mouen-
tia donare, vel diſtribuere, vltra id, quod
ſibi à iure, & priuilegiis, ac Conſtitutionibus
permittitur; Sed omnia, & ſingula præmiſſa, &
ſimilia cum Coabbatibus, Viſitatoribus, & De-
finitoribus, vel ipſorum aliquibus reſpectiuè con-
ferat, eorumque interuentu, conſilio, & ſententia
(dum congregantur) faciat, & exequatur, ſecun-
dum modum, & formam in his conſtitutionibus ex-
preſſam. 12
Vnde quod habentes maiorem poteſtatem,
adminiſtrationem, vel iuriſdictionem, qua-
lem habent Generales Mendicantium,ſiquidem
ad omnes mundi plagas extenditur, in quibus
habent colonias, & ſubditos, in quos exercent
Monarchatum inſtar, plenam authoritatem,
præferri debeant haberi maiorem, qualem 13
habent; P. Abbas eſt argumentum *cap. ad*
hæc 7. *de offic. Archid. & in auth. Conſtitutio,*
quæ dignitatibus, & Epiſcopatu filium libe-
rat à patria poteſtate, §. generaliter, ibi : *Et*
nobiliores adhuc Patres oſtendant, & ibidem
Gloſſa *ver. & nobiliores*, & Gloſſa *in cap.*
ſtatuimus, ver. conſueta verſ. ſed cum maio-
ritas de offic. legat. in 6. Quod etiam reci-
piunt Geminianus, Decius, Iacobatius, Ab-
bas, Peregrinus, Caſſaneus, Gama, Meno-
chius, Nauarrus, & alij, quos in ſimili cauſa
præcedentiæ retulit D.Cortelorius *de præceden-*
*tia q.*1.*n.*14. 14
Tertio regula illa : *Prior tempore potior eſt iu-*
re. l. qui balneum in princip. l. potior in princip.
ff. qui potiores in pignore hab. l. ſi fundum, C.
eod. cap. qui prior 54. *de regular. iur. lib.* 6.
& innumeri DD. apud Barboſam *in axiomat.* 15
iur. axiom. 188. *num* 1. Quæ procedit etiam
in materia præcedentiæ, vt patet *ex l.* 1. *C. de*
conſ. lib. 12. *& l.* 1. *C. de Præpoſ. ſacr. ſub eod.*
lib. & Doctores *in l. cum quid ff. ſi cert. pet.*
cum aliis adductis per Menochium *conſ.* 51. 16
num 39 Cum igitur Mendicantium Religio-
nes (vt certum eſt) per plures annos, (imò
aliquæ per ſæcula) præceſſerint inſtitutio-
nem ordinis Cœleſtinorum, dubitari non
poterit, quin earum Generales præcedant
etiam dictum P. Abbatem. Quo argumento
vtitur Rota in vna Romana *præcedentiæ* coram 17
Lancellotto 24. Maij 1600. vbi etiam fuit
dictum monachos *trium fontium*, & *Sanctæ*
Crucis in Hieruſalem debere precedere Mo-
nachos *S. Euſebij* (qui ſunt Cœleſtinorum)
ex quo eorum ordo, qui eſt Ciſtercienſium,
fuit prius inſtitutus, & approbatus: Etenim
illum inſtituit S. Robertus Monachus S.Be-
nedicti anno Domini 1098. Caſſaneus *p.* 4.
conſid. 58. & paulo poſt Vrbanus II. appro-
bauit, vt poſt alios refert Platina in vita 18
eiuſdem Vrbani II. in fine. At verò iſte Or-
do, qui eſt Cœleſtinorum fuit per ducentos
annos, poſtea à S. Petro Morroneo, qui fuit
Papa Cœleſtinus V. inſtitutus ſub eadem Re-
gula S. Benedicti, Caſſaneus *d. p.* 4. *conſid.* 60.
Hieron. Rom. *de Republ. Chriſt. lib.*6.*cap.* 8. 19
Illeſcas *in hiſt. Pontif.* Hanc autem priorita-
tem in tempore attendendam eſſe inter ſupe-
riores Religionum, quando ſunt ſingulariter,
& non cum ſuis Religionibus optimè dixit
Nauarrus *lib.*1.*Conſ.conſ.*1.*de maior.& obed n.*13.
Vnde generaliter, quod Ordo prius inſti u- 20
tus, & approbatus per Sedem Apoſtolic m

præcedere debeat alij recentioribus non ſolum
habetur ex præfata regula iuris; ſed ex Gloſſa
in cap. Quorundam ver. Prædicatorum de elect. in
6. Tobia Nonio *conſ. 71. num. 35.* Rota in
Oriolen. *Præcedentiæ* 10. Martij 1600. coram
Licta, & in dicta Romana *Præcedentiæ* 24. Maij
1600. coram Card. Lancelloto, in Campanien.
Prioratus 18. Maij 1618. coram Seleuicienſi, &
10. Maij 1619. coram Coccino. Tamburinus *de*
iure Abbat. tom. 1. diſp. 25. quæſt. 6. num. 5.
21 Nec refert ſi pro parte Patris Abbatis Cæle-
ſtinorum, quod Mendicantes iuniores ſint mo-
nachalibus, ac proindè, quod ſemper, & vbique
22 ab iis præcedi debeant. Præcluditur enim hoc
telum, non ſolum propter maiorem, & vetuſtio-
rem inſtitutionem, quam ex Mendicantibus
Carmelitæ, & Auguſtiniani iure prætendere
23 poſſunt: ſed etiam quia eſto quod monachalis
ordo, prout à S. Benedicto inſtitutus, videlicet
quatenus ſolum continebat plura monaſteria
ſub Epiſcoporũ ſuperioritate conſtituta, *C. quam*
ſit neceſſarium c. de monachis, c. monaſteria 18.
q. 2. & aliis iuribus, quæ monaſteria erant in-
ter ſe ſeparata, & diſtincta ſub diuerſis Abba-
tibus, & non ſub aliquo Generali Abbate, vt
notat Panormitan. *de regul. cap. vlt. num. 1.* ex
dictis textibus; ſit antiquior mendicantibus ſub
24 mendicantium titulo; quatenus tamen prædi-
ctus monachalis ordo habet Generales Abba-
tes, non cenſeri debet antiquior mendicanti-
25 bus. Etenim ſecundum iſtam qualitatem Con-
gregatio Caſſinenſis, cui eſt annexa Congrega-
tio Patrum Cæleſtinorum non incepit, niſi an-
no 1408. ſeu 1410. ſub Gregorio XII. prout ha-
bet, & ex variis authoribus refert Barboſa *Iur.*
26 *Eccleſ. lib. 1. cap. 41. n. 39. & 74.* Ex quo elicitur,
ſolum ab eo tempore poſſe dici talem Congre-
gationem habuiſſe Abbatem generalem. Cum
igitur mendicantes ordines à pluribus antea
annis Generales ſuperiores habuerint, & talis
27 qualitas Generalatus in præſenti caſu ſolum at-
tendatur, liquet dicendum Generales mendi-
cantium antiquiores eſſe Abbate generali Cæ-
28 leſtinorum. Caſu etiam quod oppoſitum cenſe-
retur nihil inde in fauorem dicti P. Abbatis
hauriri poſſet, quia pro cõperto eſt, quod iuniori
29 ſæpius debeatur præcedentia ſupra ſeniorem,
quando iuniori competit maior iuriſdictio,
quam ſeniori, prout in præſenti contingere
dictum eſt in ſuperioribus. Ad notata per Mar-
ſilium *conſ. 26. num. 55. & conſ. 27. num. 5.*
Fab. de Anna *conſ. 40. num. 14.* Marta *not. 101.*
Maſtrillum *deciſ. 130. num. 13. & de magi-*
ſtrat. lib. 5. cap. 4. num. 68. Ponte *deciſ. 8.*
num. 1. Marcellum de Mauro *alleg. 50. per*
30 *tot.* & præcipuè *num. 14. tom. 1. fol. 160.* Vnde
poſſe hic inferri (ait) quod poſtquam maiori
dignitate præeſt Dux Florentiæ, licet poſte-
rior ſit creatus quam Dux Ferrariæ, ex hoc
31 præcedere debeat. Extatque de hac re nobile
exemplum inter Regem Aragoniæ Ioan-
nem II. & eius filium Ferdinandum Ca-
tholicum Caſtellæ Regem, de quibus Antonius
Nebriſſenſis *in Chron. Reg. Cathol. p. 3. cap. 93.*
dicit, Ferdinandum hunc filium, & mino-
rem, habuiſſe præcedentiam ſupra Ioannem
Patrem, & vetuſtiorem ipſo, propter maiorem
32 iuriſdictionem, quæ filio competebat. Ne-
briſſenſis verba Hiſpanico idiomate vetuſto
hæc ſunt, loquens de ipſo Ferdinando filio.

Otro ſi ſe puſo à ſu mano izquierda, y el Reis de
Aragon no lo conſencio, y aſſi entraron en la Ciu-
dad, el Reis de Aragon a la mano izquierda del
Reis ſu hijo: y el Reis fue con el Reis ſu padre
haſta ſu poſada, y deſcaualgo en ella para le
poner en la camera: y el Reis de Aragon quan-
do ſupo que aqueſta era ſu poſada le dixo:
Vos, hijo, que ſois ſeñor principal de la caſa
Real de Caſtilla, donde yo vengo, ſois aquel a-
quien todos los que venimos de aquella Caſa ſo-
mos obligado de acetar, y ſeruir como a nue-
ſtro ſeñor, y pariente mayor; y los honores
que os deuo en eſte caſo han mayor lugar
que la obediencia filial, que vos me deueis
como à Padre: por tanto tornad a caual-
gar, que y obire con vos a vueſtra poſada,
porque aſſi loquiere la razon. El Reis por
los ruegos que ſu padre le hizo, conſentio
que fueſſe con el. Deſeruit ad hoc quod 33
Pater tenetur exhibere reuerentiam filio
Epiſcopo, ſaltem quando eſt in Eccleſia,
propter maiorem iuriſdictionem ſpiritualem,
quam Epiſcopus habet. Hoſtienſis *in cap. in-*
decorum 3. num. 5. de ætat. & qualitat. or-
din. Contelorius *ſupr. num. 63.* Ad intentum 34
ergo præſens ex iis elicitur, quod cum Gene-
rales Mendicantium multo maiori iuriſdictio-
ne potiantur, quam Generalis Cæleſtinorum,
debeant illum præcedere in Capella Papæ, in
qua maximè attenditur ad hanc dignitatem
maioris iuriſdictionis.

Roboratur etiam, quia P. Generalis Cæle- 35
ſtinorum non eſt Generalis propriè, vel ſal-
tem tam propriè, ſicut alij Mendicantium:
non ſolum quia tantum eſt Generalis vnius
(& ſi grauis) Congregationis non tamen
magnæ; ſed quia ſolum eſt Generalis veluti
negatiuè, quia non habet ſupra ſe alium
Generalem; non *poſitiuè*, quia non habet 36
ſub ſe ſpecies aliquas Congregationum, ſeu
aliquas Congregationes, & Prouincias ſi-
cut habent Generales Mendicantium, qui
propterea propriè vocantur Generales; ſi- 37
cut in Methaphiſicis genus eſt propriè tale,
quia habet ſub ſe plures ſpecies, & Con-
cilium dicitur Generale, quia habet ſub ſe
Concilia Prouincialia, ſeu nationalia, & 38
coaleſcit ex Prælatis plurium Prouinciarum,
ſeu nationum. Locus autem in Capella 39
adeo eſt proprius Generalium, qui pro-
priè Generales nuncupantur, vt P. Nico-
laus Rodulfus ordinis Prædicatorum Præſes
Generalis vniuerſi huius ordinis ab Innocen-
tio Papa X. conſtitutus *Cum plena, & omnimoda* 40
facultate, authoritate, & poteſtate, ac ſi or-
dinis huiuſmodi magiſter Generalis exiſteret.
prout ex literis ſibi datis apparet, nihilomi-
nus loco Cappellæ nunquam poſitus eſt cre-
dens vir doctiſſimus, qui magiſter S. Palatij
munus, & plurium ſacrarum Congregationum
conſultorem per plures annos egerat, talem
locum ſibi non deberi, eo quod propriè Gene-
ralis non eſſet.

Si verò prætendat talem præcedentiam, quia 41
eius Congregatio eſt veluti ramus vel palmes
ordinis S. Benedicti, ipſum repræſentet, præ-
terquam quod idem prætendere poterunt Ge-
nerales ſexdecim Congregationum eiuſdem
S. Benedicti, quod admittere abſurdum videre-
tur; & vileſceret hæc præeminentia, prout
de

de dignitatibus in genere dixit Abbas *in cap.*
1. num. 4. de priuileg. & de Referendariis
42 Iacobatius *de Concil. lib. 1. cap. 5. num. 4.* Vi-
carius ſolum habebit hoc ius præcedentiæ, ve-
luti repræſentans ordinem S.Benedicti, & Ge-
neralem illius; & vt ſic certius erit non æqu·ri
in dignitate Generalibus Mendicantium, ha-
43 bentibus illam ex propria perſona: ſi quidem
pro comperto eſt, quod dignitas quæ competit
ex perſona propria, eſt maior quam ea, quæ
competit ex perſona alterius. Bartho'us *in l. quod*
principi in fin. de leg. 2. Decius *l. 217. de Regul. iur.*
Menochius *conſ. 51. num. 28. & conſ. 32. num. 125.*
Cum aliis cumulatis per Gonzalez *ad 8. regul.*
44 *Cancellar. gloſ. 5. §. 9. num. 103. & 104.* Vbi
ſpecialiter quod qui propriæ authoritatis lu-
mine coruſcant, præferri debeant illis, qui
aliena luce fulgent, aut vices aliorum ge-
runt. Purpuratus *in l. 1. de offic. eius cui eſt*
mandata iuriſdictio numero 632. verſ. Et quoad
45 *cæteros.* & quod potentius ſit Ius quod quis
habet iure proprio, quam alieno. Iaſon *in l.*
more numero 4. ff. de iuriſd. omn. iud. vbi plura
adducit Rota *deciſ. 326. numero 1. p. 2. diu.* vbi
fuit propterea reſolutum Archipresbyteros
rurales præferendos Vicariis Parochialium,
etiam ſi ipſi Vicarij in aliquibus habeant
ſtallum in Choro cathedralis: ſic Nauar-
46 rus *conſ. 8. de maior. & obed.* conſuluit
quod in Synodo non debet habere procurator
Abbatis eundem locum inter alios Abbates,
quem habere deberet Abbas, ſi præſens fuiſ-
ſet, quia alterius vices gerens non debet tan-
tum honorari, quantum ille. Vbi allegat illud.
47 quod adducit Decius de Rege Franciæ, qui
præpoſuit Ducem Sabaudiæ Legato Venetia-
rum. Ad hæc valdè etiam dubitari poteſt, quo
iure P. Abbas repræſentet totum Monachalem
ordinem S. Benedicti, cum nec ſit procurator,
Vicarius, Coadiutor, Miniſter, aut hæres ip-
ſius, quibus ſolis titulis ſecundum iura ius re-
49 præſentationis competit. Qua etiam de cauſa
nullus Mendicantium ordò, aut Generalis alios
ordines, aut Generales Mēdicantiū repræſentat.

Accedit præterea eximia dignitas ordinum
50 mendicantium ſupra Patrum Cœleſtinorum
Congregationem. Nam præter quam apud qua-
tuor Mendicantium ordines comparantur qua-
tuor illis capitibus fluuij egredientis de loco
voluptatis *ad irrigandum paradiſum* Geneſ. 2.
Quod ipſi faciunt, dum per totum Orbem mit-
tuntur, veluti Miſſionarij Apoſtolici ad prædi-
candū infidelibus Euangelium, baptizandū, &c.
Et myſticis quatuor illius animalibus vehenti-
51 bus Deum glorioſum in ſuo ſolio, Ezechiel 1.
de quibus dicitur: *Vbi erat impetus ſpiritus, illuc*
gradiebantur, nec reuertebantur, cum ambularent.
Et quatuor illis rotis horrendę altitudinis, etiam
52 *Ezechiel. 1.* quæ pariter cum quatuor animalibus
Incedebāt, & de quibus dicitur: *ſpiritus enim vitæ*
erat in Rotis. Et Quatuor Cherubinis, ſcientia &
53 ſapiētia præditis de quibus etiam *ibid.* Vt meri-
54 to idcirco Procuratores Generales quatuor
Mendicantium examinatores ſint in Archigym-
naſio ſapientientiæ Romanæ pro Laureandis.
Inſuper meritò conferri poſſunt quatuor præ-
55 cipuis Eccleſiæ ſanctæ Patriarchis, qui poſt
ſummum Patriarcham Patriarcharum Rom.
Pontific. in orbe fulgent, ſcilicet Conſtanti-
nopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, &
Ieroſolymitanus. Et quatuor præcipuis ventis; 56
quatuor mundi plagis; quatuor elementis;
quatuor humani corporis humoribus; & qua-
tuor anni temporibus. Vnde iure optimo cœ-
leſtis Hieruſalem *Apocalip. 21.* dicitur *Ciuitas in*
quadro poſita, quadrata enim figura commodio- 57
rem; pulchriorem, profectiorem, & fortiorem
architecturam reddit.

Præter hæc inquam alia ſuppetunt congruen- 58
tia forſan ad intentum. Sunt ſiquidem Mendi-
cantes à iure cooperatores Eccleſię Prælatorum
ſcilicet Epiſcoporū, qui pręcipue cum Papa aſſi-
ſtunt in Capella, vt colligitur ex *Clem. Dudum*
de ſepultur. ibi: *Eos in prædicationis officio, & pro-*
poſitionibus verbi Dei, ac in omnibus aliis ſupradi-
ctis, tanquam cooperatores eorum idoneos, & labo-
rum ſuorum participes prompta benignitate reci-
piant. Ad quod alludit *cap. inter cætera de offic.* 59
iud. ord. vbi Innocentius III. Eos etiam vocat
coadiutores, & cooperatores, & antea *potentes in*
opere, & ſermone. Eò digniores, quòd à Papa, &
non ab ipſis Epiſcopis electi ſunt ad hoc mu-
nus, *cap. ſæpe & c. ſi à ſede de præbend. n. 6. c. per*
tuas, & ibi Abbas *not. 2.* Felin. *num. 2. de maior.*
& obed. Vt propterea, ad præſens inſtitutum,
inter ipſos, & Epiſcopos nullus alius inter-
cedere debeat; eo quod inter Coadiutores, &
Coadiutum nullus mediat. Michaël Ferrus *de*
præcedent. q. 15 & fauet Eugen. 4. Papa Conſtit.
15. §. 4. Habent etiam veluti ab incunabulis, 60
& à prima ſui inſtitutione, vel ſaltem confir-
matione ampliſſimam exemptionem, quo ad
perſonas, & bona, & protectionem ſub Sede
Apoſtolica, ita vt ipſi ſint ſingularius filij Sedis
eiuſdē, & Summus Pontifex ſit Immediatus eo-
rum ſuperior, prout conſtat ex multis ipſorum
priuilegiis. Et vt habet Pius V. in Bulla *Etſi* 61
Mendicantium, & in Bulla *Romanus Pontifex* ſunt
illi qui *portant pondus diei, æſtus tam in prædica-*
tionibus, quam in cæteris ſpiritualibus muneribus.
Vndè Generales ipſorum, & non Monachorum
habent locum in proceſſionibus, In quibus Papa
perſonaliter adeſt, qualis eſt ea de feſto Cor-
poris Chriſti In iis enim Generales, & Procura- 62
tores generales mendicantium ſeparatim ince-
dunt. Habent quoque eorum Religiones cathe-
dras, ſeu lectiones in Archigymnaſio Romano,
de iure ſibi aſſignatas, cum emolumentis, & ſa-
lariis. Item Procuratores Generales eorum ordi- 63
num ſunt, vt dixi examinatores admittendorum
ad gradus in d. Archigymnaſio, ſeu ſapientia
Romana. Maximè verò habent ſermonem in
Capella, prout patet ex vſu, & ex Cæremoniali
lib. 3. ſect. 3. cap. 8. & ex Innocentio VIII. in Bul-
la *Apoſtolica Sedes.* Quod maximè notandum eſt 64
pro hoc puncto præcedentiæ, quia poteſt dici
propter hoc munus oratorum, quod habēt Men-
dicantes in Capella eſſe ibi in actuali ſeruitio
Papæ, & eſſe membra viua corporis illius Capel-
læ, ac officiales ipſius: ac perindè præcedere mo-
nachos, qui non ſunt in tali actuali ſeruitio, ſed
ſunt ibi, quando ſunt, vt membra mortua nihil
operantia ſicut propter eandem rationem, vt in-
quit Contelorius *q. 1. de præceden. n. 60.* Epiſcopi
aſſiſtētes præferūtur in Capella oratoribus Prin-
cipū; & Subdiaconi Auditoribus Rotæ. Ac etiā
Leo X. ſtatuit vt Capellani Capellę Regię Fran-
ciæ præcedant Canonicos Eccleſiæ Cathedralis.
Caſſaneus *in Cathal. p. 4. conſid. 57.* Idē fere audio
de Capellan. Regia Catholici. Ferr. *ſup. q. 12. n. 13.*

66 Sic quoque Eugenius IV. vt refert Angelus
Rora Apoſtolici ſacrarij Præfectus *in chron. hi-
ſtoria de eod. Apoſtolico ſacrario pag.* 50. Carme-
litas vocat *ſuos Cappellanos*. Sic etiam in opuſ-
culo Paridis de Graſſis infra referendo, & Dia-
riis, Generales Mendicantium numerantur
inter officiales, & miniſtros Capellæ. Quin
notat idem Paris in eodem opuſculo fol.
52. quod Monachi olim excludebantur à
Capella. Eorum omnium ſignum eſt, quod
Mendicantium Generales ſemper aſſiſtant Ca-
67. pellæ: at verò Abbates Ciſtercienſium, &
Camaldulenſium monachorum ipſis Cœleſti-
nis antiquiorum nunquam. Quo ergo iure id
ſingulariter prætendere vt debitum tentant
Cœleſtini Patres?

68 Expendendum etiam Religiones Mendican-
tes amplecti principaliter vitam contemplati-
uam, & actiuam, Congregationem autem Pa-
trum Cæleſtinorum ſolum contemplatiuę prin-
cipaliter debere inſiſtere. Sic enim ſuponunt,
69 & probant DD. qui de inſtitutis ſacrarum
Religionum loquuntur, iuxta *cap. Vt de Re-
ligioſ. domibus §. ſanè*. Vnde propter vitam
actiuam annumerantur inter clericos à non-
nullis. Si autem clerici ſunt, certum erit præ-
cedentiam habere ſupra Monachos. Ex Pio IV.
70 in Conſtit. *Sedis Apoſtolicæ* 75. Et ex vtraque
vita infertur habere non ſolum maiorem perfe-
ctionem ſupra dictam Congregationem, ſed &
præeminentiam ſupra illam. Vt elicitur ex D.
Thom. 22. *q.* 188. *ar.* 6. Caietan. *ibid.* D. Anton.
*in ſum. par. 3. de ſtatu Religionum tit. 16. cap. 1. §. 2.
de praeminen.*

71 Iuri etiam factum, ſeu conſuetudo cui ma-
ximè attenditur in præcedentiis iuxta Rui-
num *conſ.* 19. *num.* 6. *lib.* 1. *& conſ.* 155. *num.* 4.
volum. 4. Decian *conſ.* 7. *num.* 5. *&* 14. *volum.*
3. Rotam *deciſ.* 866. *num.* 2. *& deciſ.* 867. *num.* 1.
par. 4. *diuerſ.* Sacræ Capellæ, omninò ſuff aga-
72 tur. Primò quia prout conſtat ex diario Magiſtri
Cæremoniarum in Bibliotheca Vaticana, hæc
habentur: *Prima Dominica Aduentus in Capella
Pontificia ann.* 1505. *Generalis ordinis Cœleſtino-
rum fuit poſitus poſt quatuor Generales ordinum
mendicantium in eodem bancho ante Pœniten-
73 tiarios Papæ*; Additur autem etiam ibi:
*Abbas Vallis vmbroſæ poſitus eſt ad ſeden-
dum in terra cum aliis fratribus Religioſis.*
Ex quo etiam mirifice roboratur inten-
tum, cum Vallis Vmbroſana Congregatio
vetuſtior Cœleſtina valdè ſit, & eiuſdem or-
dinis S. Benedicti ramus, & tamen neque
infra quatuor Mendicantium Generales eo-
74 rum Abbas admittitur. Item *die veneris pri-
ma Ianuarij* 1507. *Generalis ordinis Crucifero-
rum voluit eſſe in bancho Generalium ſupra om-
nes, Magiſter Cæremoniarum voluit, vt præce-
deret, & fuit illi dictum, vt pro illa vice re-
75 cederet.* Præterea in Capella in die cine-
rum 1509. Generalis Canonicorum Regu-
larium fuit poſt alios Generales ante Pœniten-
tiarios.

76 Deindè ſub Gregorio XIII. vt legitur *in
lib.* 1. *Diariorum* Franciſci Mucantij *in fin.* &
tom. 2. *in princip.* & affert D. Contelorius *in d.
quæſt. num.* 65. Cum in Capella Pontificia Abbas
Oliuetanus habens vſum mitræ vellet ſedere
ante Generales ordinum, recuſarunt Genera-
les: & cum Papa mandaſſet magiſtris cæremo-
niarum, vt dicto Abbati daretur locus in Ca-
pella ante omnes Generales, acquieuerunt Ge-
nerales: ſed in Capella amplius non interfue- 77
runt, donec Controuerſia fuit extincta per diſ-
ceſſum Abbatis.

Videtur autem omnino ſublata controuerſia 78
ex decreti S. Congregationis Rituum ſub Vrba-
no VIII. felicis record quod in forma authen-
tica oſtenditur, talis tenoris. *Eminentiſſimo* 79
*Cardinali Cæſarino pro Eminentiſſimo Burgheſio
abſente, referente controuerſiam circa præce-
dentiam in Capella Pontificia inter Genera-
les Ordinum Mendicantium ex vna, & Gene-
ralem Congregationis S. Gregorij in Alga parti-
bus ex altera, ſacra Rituum Congregatio, plu-
ries citato Generali S. Georgij reſpondit, ad Gene-
rales dictorum Ordinum Mendicantium ſpectare
præcedentiam in Capella Pontificia ſupra Genera-
lem S. Georgij in Alga, & ab ipſo non poſſe mole-
ſtari in ſua quaſi poſſeſſione præcedendi. Die pri-
ma Aprilis* 1634. *C. Epiſcopus Portuen Car-
din. Pius loco Sigilli Iulius Roſplioſius Secre-
tarius.*

Ex quo decreto irrefragabile hoc ſumitur 80
argumentum. Nam iſti Canonici S. Gregorij
in Alga præcedunt Canonicos etiam Latera-
nenſes ordinis S. Auguſtini, propter declara-
tionem Pij V. 2. *tom. Bullar. conſtit.* 92. *&* 127.
qui Canonici præcedunt omnes Monachos
propter declarationem etiam Sedis Apoſtolicæ,
poſt cauſam grauiſſimè, & diutiſſimè agita-
tam tempore Pij IV. ſi ergo ex præfato de- 81
creto S. Congregationis Rituum Generales
Mendicantium in Capella Pontificia præcedunt
præfatum Generalem S. Georgij, multo magis
præcedent alios Generales Monachorum, qui
ſine vlla controuerſia cedunt dicto Generali S.
Georgij. In hoc enim caſu præcedentiæ, ſi in
aliquo intrare debet, maximè intra regula illa:
Si vinco vincentem te, multo magis vincam te. 82
*l. de accuſationib. ff. de diuerſ. & tempor. præſcript.
l. æquiſſimum ff. ad Tertyllianum*, Rota *deciſ.*
59. *num.* 2. *p. p. recent.* Menochius *conſ.* 52.
numero 28. Alias ſequeretur inextricabilis 83
labyrinthus, & implicantia, quod ſcilicet,
Generales Mendicantium præcedere debeant
Generalem S. Georgij, & præcedi à Generali-
bus Monachorum, quos ipſe Generalis S. Geor-
gij præcedit. Nec obſtat quod eadem S. Con- 84
gregatio de ann. 1624. pro 30. die Martij decla-
rauerit præfatum Generalem S. Georgij debere
præcedere Generalem Prædicatorum. Quidquid 85
enim ſit, an talis declaratio authentica ſit, vel
non. cum certum ſit legem poſteriorem explica-
re, moderari, & etiam abrogare poſſe anteriorem,
ideo noſtro decreto, quod eſt de anno 1634.
ſtandum eſt. Prout nouiſſimè prouiſum audio
ab eadem S. Congregatione.

Idem quoque intentum adumbratum cerni- 86
tur in Rituali, ſeu Cæremoniali antiquo ſub
Leone X. de anno 1516. Venetiis impreſſo, vbi
lib. 3. ſect. 2. c. 1. de ordine ſedendi in Capella, dum
numerantur ij, qui ſedent in Capella Ponti-
ficia: poſt Oratores Regum, Prælatos, Archi-
epiſcopos, & Epiſcopos, ac Prothonotarios
referuntur, Abbates *Generales ordinum*. Et enim 87
nomine *Abbatum Generalium* ordinum procul-
dubio veniunt Generales Mendicantium; tum
quia certum eſt illos ſemper habuiſſe locum in
in Capella, & non ſit de ipſis mentio alio
loco:

loco: tum quia ſatis hoc exprimi videtur, dum immediatè ſubiungitur: *Abbates ſolent habere proprium locum vltimum in ordine.* Maximè quia inferius dum de Procuratoribus generalibus
88 ordinum agitur, dicitur: è Regione Papæ ſedent Procuratores *quatuor ordinum Mendicantium, & poſt eos Procuratores aliarum Religionum.* Si enim Procuratores Mendicantium ſedent in Capella, multo magis Generales mendicantium, cum ſint capita ipſorum; &c. ſi Procuratores Mendicantium præcedunt Procuratores
89 *aliarum Religionum*, etiam Generales Mendicantium debent præcedere Generales *aliarum Religionum*, cum ſit eadem proportionalis ratio, & oppoſitum videtur abſurdum.

90 Meritò autem Generales Mendicantium *Abbates Generales* in præfato Rituali nuncupantur; nam ſiue vox *Abba* ex Hebraica, ſiue ex Syriaca, ſiue ex vtraque hac lingua deprompta ſit, eſt idem quod *Pater*, iuxta illud ad Rom.
91 8. in quo clamamus *Abba Pater*. Et ita tribuitur Deo Marc. 14. ad Rom. 8. & ad Galat. 4. quia ipſe eſt *Pater noſter*; & Chriſto Domino, propter eandem cauſam. Thomas Vualdens *de ſacram. tom.1. lib. 3. cap.6.* Albertus Crantzius *metropol.* 8.*cap.*4.7.Gerſon *Alphabet.*42.Pennotus *in Hiſtor. tripart. lib.* 2.*cap.* 5.*num.*1. Cum igitur Generales Mendicantium *Patres* appellari poſſint, ſic & Abbates. Vndè Prælatos omnes Abbates dici poſſe fatetur Tamburinus *de iur. Abbat.tom.*1.*diſp.*1.*queſt.*1.*num.*7.

92 Adſtipulantur etiam alia ex eiſdem monumentis deprompta. Etenim in opuſc. cæremoniarum Paridis de Graſſis in Biblioth.Vatic.ſub num. 5634. dum igitur de incenſatione in Capella Papæ. fol.217. dicitur: *Incenſantur Generales quatuor ordinum Mendicantium, & deinde Generales aliorum ordinum.* Et in tit.de Pœnitentia.fol.179.ſic *Pœnitentiarij locum tenent ſub Generalibus Ordinum quotquot illi ſint, etiamſi præter quatuor Generales Mendicantium alij adfuerint.* Qui modus loquendi denotat Mendicantium generales quaſi per ſe, alios vero Gerales veluti per accidens Capellæ Papali adeſſe. Quod clarius dicitur in Diariis Franciſci Mucãtij 25.Maij 1580. ibi. *Generales quatuor ordinum Mendicantium habent locum ſuper alios Generales.* Item in cæremoniali *lib.* 3. *ſect* 2. *cap.*1. ibi: *E regione Papæ ſedent Procuratores Generales quatuor ordinum Mendicantium, & poſt eos Procuratores aliorum ordinum.* Cur ergo non ſeruabitur idem ordo inter Generales, vt Generales Mendicantium ſedeant ante Generales aliorum?

93 Nec ſuffragatur P. Generali Cœleſtinorum *can. ſi quis deinceps* 16. *quæſt.* 7. vbi: cum numerentur Prælatiæ, poſt Epiſcopatum ſolum Abbatia numeratur. Ibi enim eſt ſermo de Prælatiis, quæ conferebantur à laicis, inter quas nunquam fuerunt Generalatus, quia nun-
94 quam à laicis collati fuerunt. Nec etiam iuuat, quod Paulus III. & Pius IV. in Bullis ſpectantibus ad Concilium Tridentinum poſt Archiepiſcopos, & Epiſcopos nominauerint Abbates, non autem Generales. Nam ſi numerarentur Generales Mendicantium, ante Abbates numerari poſſent tanquam digniores; ſicut ſi nominarentur Auditores Rotæ, Prothono-
95 tarij, & alij qui præcedunt Abbates. Pariter nec iuuat, quod aliquando in Conciliis Generales Mendicantium ſint in inferiori loco quam Abbates. Quia ſeſſiones in Concilio, in quorum eſt Papa, non dant regulam ſeſſionibus in Capella Papæ. Iacobatius *de Conciliis cap.*1. *num.*113.*& ſeqq.* Contilorus *in quæſt. de præcedent dum.*39.Dici etiam poteſt quod Abbates in Conciliis interſunt cum indumentis Pontificalibus, & propterea debetur illis locus ſupra Generales Mendicant. *cap.vt Apoſtolicæ de priuileg. in* 6. Geminian. *ibi. num.* 4. Minus iuuat quod in Cathalogo eorum, qui interfuerunt Tridentino Concilio Abbates ponuntur ante Generales Mendicantium. Quia non conſtat, talem cathalogum authoritatiuè confectum fuiſſe, ac proinde non dat illi ordini aliquam authoritatem. Quod ex eo euincitur, nam etiam in Concilio Lateranenſi, vt etiam notauit Contilorus ſupra *num.*69. ex ſeſſ 12. Sic per- 96
mixtim, & confuſim referuntur Generales Mendicantium, & Abbates: *Generales ordinum Vallis Vmbroſæ Carmelitarum, ac Minorum, & S. Dominici, Abbas S. Sebaſtiani, Abbas S. Gregorij.* Probatio autem dubia, ſeu æquiuoca nihil ſuffragatur. cap. *in præſentia de probat. cap. ad audientiam de decim.* Sed quidquid de his 98
omnibus ſit, & an Abbates Monachorum debeant præcedere Generales mendicantium in proceſſionibus, & aliis actibus non curatur modo, ſed ſolum de præcedentia in Capella.

Ex quo eneruatur obiectio alia pro parte P. 99
Generalis Cœleſtinorum, ſcilicet quod Monachi debeant præcedere Mendicantes. Non enim hic eſt ſermo de præcedentia Religionum, ſed de præcedentia Generalium concurrentium in Capella Papæ, non conuentualiter, ſed ſingulariter, quo caſu attenditur antiquitas Religionum. Vt optime ad intentum Nauarrus *lib.* 1. *conſ. de maiorit. & obed. conſ.* 1. *num.* 13. Nec eſt ſermo de præcedentia in proceſſioni- 100
bus, & aliis actibus, ſed ſolum de præcedentia in Capella Papæ, in qua, vt probatum manet, religioſi Mendicantes, non autem Monachales per ſe & principaliter locum habent. Et ſtat bene quod in Capella Pontificia præcedant, & extra illam non præcedant. Cùm conſtat, vt 101
dictum manet quod in Capella Epiſcopi Aſſiſtentes præcedunt oratores Imperatoris, & Regum, & Subdiaconi Auditores Rotæ, imo etiam Pœnitentiarij S. Petri ipſos Auditores Rotæ, extra Capellam autem Papæ è contrario contingat. Quod etiam mille aliis caſibus contingit, ita vt ex præcedentia in vno loco non inferatur præcedentia in aliis. Vt notant 102
Iacobacius *de Concil. lib.* 1. *cap.* 1. *num.*113.*&* 114. & in ſimili dixit Rota in Aſten.Sedis 27. Februarij 1589. quæ eſt *deciſio* 865. *num.*7. *p.*4. *diuerſ.* Geminianus *in Can. Epiſcopus num.* 4. *d.*17.

Futilis etiam eſt obiectio, qua dicatur Cœ- 103
leſtinorum Congregationem præcedere debere ordines Mendicantium, quia militat ſub regula D.Benedicti, qui vetuſtior eſt mendicantibus. Primo etenim Carmelitani, & Auguſtini cum ſuam inſtitutionem prætendant multo ante D. Benedictum negabunt ſuppoſitũ. Deindè Prædicatores Auguſtiniani, Seruitæ, & Mercennarij anteriores erunt Benedictinis, quia viuunt ſub regula S. Auguſtini, quæ fuit prior regula S. Benedictini. Præterea Carmelitani dicent cum pluribus ſe viuere ſub Regula D. Baſilij modificata

ficata per B. Albertum. Baſilius autem vetu-
ſtior eſt Auguſtino, & Benedicto. Non ergo
atrendi debet ad antiquitatem Regulæ, ſed ad
inſtitutionem Religionum.

104 Nec releuat cauſam P. Generalis Cœleſtino-
rum, quod ipſe geſtet habitum Clericalis Præ-
laturæ, non verò Generales Mendicantium.
Quia præter quam quod huiuſmodi honoraria
parum conferunt ad præcedentiam iuxta tex-
tum *in l. omnes C. vt dignitat. ordin. l.* 12. Et Au-
thores quos affert Mauriquez, de præcedent.
105 *quæſt.* 17. *num.* 3. Prætet hoc inquam, ſalua
veritate facti, iure, meritoque dubitari poteſt,
qua authoritate poſſit talem habitum, & præ-
ſertim mitram coram ſanctiſſimo, & ipſius
Capella geſtare. Cum certum ſit, quod Abba-
tes, quibus ſimile priuilegium conceditur, ni-
ſi aliud in ipſo exprimatur, non poſſint ea geſta-
re coram Epiſcopo, vel alio maiori Eccleſiæ Præ-
lato. *cap. Denique* 21. *d. cap. miniſtrare* 26. *q.* 6.
cap. cum ad celebrandas de conſecr. d. 1. Barboſa
106 *de iur. Eccleſ. l.* 6. 1. *cap.* 17. *num.* 49. Quibus fa-
uent declarationes quædam S. Congregationis
Rituum, & Epiſcoporum, ac Regularium,
107 quas ibi refert, & quæ affert Tamburinus *de*
108 *iur. Abb. tom.* 1. *diſp.* 21. *quæſt.* 3. Deinde quia
Paulus V. in Bulla *Ex immuncto in* 4. *tom. Bullar.*
poſt Bullam 24. *Vrban.* 8. ſolum concedit fa-
cultatem Abbati Generali huius Congregatio-
nis ferendi habitum prælatium, *tam in vrbe,*
quam in omnibus aliis ciuitatibus, & vbique: quæ
clauſula, & ſi generali, non videtur compre-
hendi Capella Papæ, quæ eſt ſpecialiſſimæ no-
tæ digna. Item vtendi baculo, & mitra *in Ec-*
109 *cleſiis, & Monaſteriis ſuo ordini ſubiectis.* Quo
ergo iure ad Capellam Papæ extendi poteſt hoc
priuilegium? caſu etiam dato, quo illo vti poſ-
ſet, nihil iuuaret ipſum pro caſu præſenti.
110 Quia qualitas extranea à Collegio qualiſcun-
que illa ſit nihili penditur in perſona reſpectu
Collegij. Lotherinus *lib.* 1. *quæſt.* 16. *num.* 59.
111 nimis enim exorbitat à iure qualitatem extra-
neam à Collegio nocere Collegiis in articulo
præcedentiæ, Lotherinus *ibidem* alios referens;
Illuminatus Moronus *in reſponſis reſponſ.* 5. *n.* 19.
112 Habitus autem Prælaturæ Clericalis, qualitas
eſt omnino extranea reſpectu præcedentiæ in
113 Capella Papæ. Deinde quidni P. Abbas geſtet
talem habitum? nunquid propterea non pote-
runt illum præcedere Generales Mendican-
tium? Certum enim eſt Magiſtrum ſacri Pa-
larij, etiam ſi habitum Prælati non geſtet præ-
cedere omnes Auditores Rotæ præter Deca-
114 num. Imò Generalis Prædicatorum, præcedit
vbique Decanum, & Auditores Rotæ, & Cle-
ricos Cameræ, quamuis Prælaturæ habitum
non geſtet, ſicut ipſi.

115 Denique nihil releuare cauſam P. Abbatis,
quod in aliqua occaſione aliquis Generalis
Mendicantium ipſi ceſſerit faciè demonſtratur.
Nam ius prælationis non amittitur eo non
vtendo, aut etiam patiendo aliquem præce-
116 dere. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 298. Imò tali
iuri, nec tacitè, nec expreſsè poteſt renunciari,
vt in puncto decidit Decianus *conſ.* 21. *num.* 74.
lib. 1. Moronus *ſupr. num.* 7. licitumque ſit
117 ei reſiſtere, qui ius præcedendi infringit. Bal-
dus *in l. obſcurare* §. *antequam in fin. ff. de offic.*
Proc. Menochius *conſ.* 57. *num.* 55. *lib.* 3. Dein-
de eſſet probanda conſuetudo præſcripta ſpatio
quadraginta annorum. Purpuratus *in l.* 1. *n.* 200.
ff. de offi. eius qui eſt. Andreas Siculus *conſ.* 5. *lib.* 2. 118
& ipſam alleganti incumbit onus eam pro-
bandi, cum ſit quid facti. *l. in bello* §. *facta ff. de*
capt. l. 1. *C. de probat. l. de quibus ff. de leg.* Mo-
ronus *ſupr. num.* 25. Præterea deberet probari 119
quod actus eſſent facti eo animo, & fine, vt
conſuetudo induceretur, quia cum poſſent fie-
ri ex gratia, ſimplicitate, vel propter mode-
ſtiam Religioſam, aut reuerentiam debitam
Papæ præſenti, debet probari finis, ne detur
proprij iuris renunciatio. Decius *in cap. cum*
acceſſiſſent col. penult. ante fin. verſ. & hoc com-
probatur de conſtit. Abbas per text. *in cap. legi-*
mus in princip. 93 *diſt.* 5. Moronus *ſupr. num.* 26.
Dato etiam quod talis adeſſet conſuetudo, ni- 120
hil operaretur, cum ſi contra ius, & impræſ-
criptibilis ſecundum Abbatem *conſ.* 21. *num.* 4.
& 5. Tandem vnuſquiſque poteſt recuperare 121
ius ſuum, & poſſeſſionem præcedentiæ, ſi for-
tè ſui maiores perdidiſſent, non enim fuit ſuum
ius deperditum, vt in ſpecie concludit Bald.
conſ. 382. *lib.* 2. Purp. *conſ.* 540. *num.* 19. *lib.* 2.
Menoch. *conſ.* 902. *num.* 78. *lib.* 10.

Nec ſimiliter obſtat caſus adductus de ann. 122
1580 quod videlicet Gregorius XIII. ordi-
nauerit, vt Abbas quidam Oliuetanus pone-
retur in banco Generalium Mendicantium ante
illos. Nec enim creditur Papam hoc præcepiſ-
ſe, ſed, quod illum Magiſter cæremoniarum
non rectè intellexerit. Præterquam quod dici
poteſt, quod cum Generales poſtea non inter-
fuerint Capellæ, exiſtimaſſe ſummum Pontifi-
cem non bene fuiſſe informatum, ac proindè
potuiſſe recedere, & reclamare. Præſertim cum
iſti actus ſubitanei importantes manutentio-
nem, cum ſint veluti per modum prouiſionis,
& non ſententialis diffinitionis, nec diſcuſſo
negotio, parum ſolent releuare.

Sed pro coronide, & epilogo conſide- 123
randum, quod dato & admiſſo quod Abbas
Generalis Cœleſtinorum locum aliquem ha-
beat in Capella Pontificia is non debeat eſſe
bancus Epiſcoporum vbi ſedent Generales
Mendicantium, ſed bancus Prothonotariorum.
Id enim conſtat ex cæremoniali Romano *lib.* 3.
cap. 1. *ſect.* 2. vbi dum eſt ſermo de Banco Epiſ- 124
coporum dicitur quod in eo ſedent *Archiepiſ-*
copi, Epiſcopi, Prothonotarij, Abbates Genera-
les ordinum, & Pœnitentiarij. Deinde hæc mo-
dificantur, & explicantur ſic: *Sed Prothonotarij,*
& Abbates ſolent habere proprium locum vltimum
in ordine. Deinde ſubiungitur: *Alij ſupradicti*
(ſcilicet Generales ordinum, & Pœnitentiarij)
ſedent poſt Epiſcopos. Et iam locus Generalium
Mendicantium in banco Epiſcoporum diſtin-
cto à banco Prothonotariorum, & Abbatum.
Similiter in opuſculo cæremoniarum *in tit. de* 125
ordine ſedendi fol. 59. dicitur: *Prothonotarij, &*
Abbates ſedebunt immediatè apud ſedilia Diaco-
norum. Id eſt, à tergo ſedilium Cardinalium
Diaconorum, prout hodie cernitur in Capella.
Et tit. de incenſatione fol. 217. clarè ſic: *Prothono-*
tarij, Abbates, qui omnes manent in ſubſelliis or- 126
dinatè deputatis: tum in alio ſedili generales qua-
tuor ordinum Mendicantium. Clarius adhuc *in tit.*
de oſculatione, fol. 221. Ibi enim dicitur quod 127
Pax datur *Primo Prothonotario in illorum ſcamno,*
& ſi qui ſunt in iiſdem ſcamnis, vt Abbates, &
Præceptor S. Spiritus. Generales vero quatuor or-
dinum

dinum Mendicantium , & Pœnitentiarij proprium habent locum ſedendi. Notatur etiam hoc idem
128 in Diario Paridis ann. 1505. in die Palmarum, ſic : *Abbates , quia alias ſolent eſſe poſt Prothonotarios in banco eorum , hodie quia fuerunt parati manſerunt ante Prothonotarios in banco Epiſcopo-*
129 *rum.* Vnde conſequenter de anu. 1601. S. Congregatio Rituum 27. Iulij decreuit *Vt in poſterum Abbates vſum mitrha habentes poſt Prothonotarios , in banco ipſorum Prothonotariorum ſedere*
130 *deberent.* Quibus etiam conſonat, quod in Conciliis , Mendicantium Generales ſedenet in Banco diuerſo ab Abbatibus , vt de Lateranenſi teſtatur Matheus Vgo Epiſcopus Famaguſtanus *in tractat. de ſeſſ. in Concil. fol.* 87.
131 Ex induſtria omitto , quod aliqui contendunt , ex dicto opuſculo *titulo de ſedibus S. Senatus fol.* 20. & *tit. de ordine ſedendi fol.* 59. ex Paride *de caremon.* Bucantio *in ſuis Diariis ſud die* 25. *Maij* 1580. ac ex Diariis eiuſdem Paridis , & Bancardi *pro prima Dominica Aduentus*
132 *ann.* 1505. Abbates , qui habent locum in Capella Pontificia ſolum eſſe Abbates Benedictos, perpetuos , & habentes vſum mitræ ; non vero Abbates triennales. Si enim hoc ita eſt. omnino excluſus erit P. Generalis Abbas Cœleſtinorum , cum ipſe non ſit perpetuus, ſed tantum triennalis.

De Commendatariis ſacularibus præpoſitis Monaſteriis Regularium.

SVMMARIVM.

Caſus. num. 1.
Reſponſio. num. 2.
Commendatarij ſaculari nihil authoritatis habent ſuper Regulares in his , qua ſpectant ad diſciplinam Regularem. n. 3.
Quid de Epiſcopis. n. 4.
Epiſcopi de iure communi habent omnimodam iuriſdictionem in tota ſua diœceſi. n. 5.
Regulares de delictis contra Regulam commiſſis quis iudicare debet. n. 6. *& n.* 7.
Appellationis remedium quare inuentum. numero 8.
Omnis poteſtas priuatiuè *quoad alios competit Abbatibus ſuos ſubditos iudicantis. numero* 9.
Monachi , in his , qua concernunt Regularem diſciplinam , illi tenentur obedire. numero 10.
Mendicantium priuilegia de iuriſdictione in ſuos Religioſos. n. 11.
Commenda definitio. n. 12.
Commendatarius aquiparatur depoſitario. numero 13.
Commendarum conceſſio qualis. n. 14.
Damna, qua in Monaſteria ex Commendis inferuntur. n. 15.
Incommoda, qua ex ipſis oriuntur. n. 16.
Commendatariorum authoritas eſt odioſa. numero 17.
Incongruum eſt, vt Regulares ſacularibus ſupponantur. num. 18.
Rationes , quibus demonſtratur Commendatarios Monaſteriorum non eſſe ſuperiores illorum quantum ad Regularia Inſtituta. n. 19.
Praxis Eccleſia pro Commendatariis Monaſteriorum Regularium. n. 20.
Commenda perpetua beneficij an ſit titulus canonicus. num. 21.
An hoc ſuffragetur Commendatariis. ibid.
Iuriſdictio Commendatariorum , in quo conſiſtit. num. 22.
Eorum littera Apoſtolica quomodo limitanda. numero 23.
Clauſula generales , ad qua reſtringuntur. numero 24.
Expenditur praiudicium Regularium , quod ex talibus Commendis oriri poſſit. n. 25.
Ad euitandum praiudicium qualibet interpretatio ſufficit. num. 26. *vbi alia.*
Alia reſponſio ad ſimilem ferme caſum. numero 27. *& ſeq.*

IESVS MARIA.

Caſus.

CONTINGIT ſæpius, vt ſanctæ Sedis Apoſtolicæ facultate 1
inſignes aliquæ perſonæ ſæculares præficiantur Monaſteriis ſub nomine Commendatariorum , vel quia inhabiles ſunt ad titulum ; vel vt beneficium cum alio incompatibile poſſint per viam commendæ retinere ; vel ob Eccleſiæ neceſſitatem, ſeu vtilitatem. De quorum commendatariorum authoritate ſuper dicta Monaſteria non leuis controuerſia eſt, cuius reſolutio à me eſt poſtulata.

Reſponſio.

ET reſolutoriè dicendum præfatos DD. 2
Commendatarios ſæculares præfatos Monaſterij Monachorum , ſeu Regularium nihil
prorſus authoritatis , aut iuriſdictionis habe- 3
re ſuper illos in his , quæ ſpectant ad diſciplinam regularem, ſeu regularia inſtituta, ita ſupponitur vel determinatur ſæpius à S. Rota, cum loquitur de Epiſcopis, quibus Monaſteria aliqua Monachorum, ſeu Regularium ſubduntur. Etenim in vna *Montis* Regalis *Iuriſdict.* 6. Aprilis 1601. coram Coccino inter deciſiones ipſius *num.* 16. in principio , vbi de Archiepiſcopo Montis Regalis , qui eſt caput illius Eccleſiæ, & in qua Monachi ſunt Canonici , dicitur, quod idem Archiepiſcopus *nihil pratendebat in his , qua pertinent ad Regularia inſtituta illorum Monachorum.* Et in alia eiuſdem tituli 8. Martij 1604. coram eodem deciſ. 157. in princ. vbi etiam dicitur : Et DD. vnanimiter cenſuerunt, omnimodam Iuriſdictionem ipſorum habere, & in omnibus caſibus , exceptis iis , quæ con-
cernunt regularia inſtituta. Et infra num. 2. 4
Et idem Epiſcopus etiam de iure communi , exceptis iis , qua concernunt regularia inſtituta , habet omnimodam iuriſdictionem in Monachos Cathedralis regularis. Idem etiam clarè deciditur in alia eiuſdem tituli coram eodem *deciſ.* 316 *num.* 1. Item in alia *Caſaraugustana emptionis coram Orano anno* 1587. *inter collectas à Farinacio tom.* 1. *deciſ.* 15. vbi latè id probatur , & clariſſimè in

alia eiuſdem tituli coram eodem de annò 1588. apud eundem Farinacium deciſ. 17. vbi de delictis contra regulam commiſſis ait Rota: *In his nemo dubitauit iuriſdictionem Abbati, aut Priori priuatiuè ad Epiſcopum competere.* Et refert ſe ad aliam in Auguſtana *iuriſdictionis* coram Oriolo. Ex his enim, etiam in terminis fortioribus, clarè elicitur Commendatarios ſæculares nullum habere ius procedendi contra Monachos, & Regularia Monaſteriorum ſibi
5 commendatorium quantum ſpectat ad diſciplinam regularem, ſiquidem idem deciditur de Epiſcopis, qui non ex delegatione, ſicut Commendatarij, ſed de iure communi habent omnimodam iuriſdictionem in tota ſua diœceſi, & intentionem fundatam per text. *in cap. cum perſona de priuil. in 6. cap. cum contingat, & ibi DD. de for. compet. cap.* 1. *de offic. ordin. cap. omnes Baſilica* 16. *q.* 7. Firm. *de Epiſcopis in* 4. *lib. p.* 2. *q* 35. *num.* 8. Decius *in cap. tua nobis* 4. *notabili de confir. vtili, vel inutili.*

6 Accedunt ſecundo iura, & textus canonici, in quibus etiam clarè habetur ſolos Abbates, vel ſuperiores Regulares, non alios quoſcunquè iudicare debere de delictis Regularium contra regularium commiſſis. Et primò *cap. hoc tantum* 18. *q.* 2. ex Concilio Toletano 4. c. 50. ſic: *Hoc tantum ſibi in Monaſterio vendicent ſacerdotes* (ideſt Epiſcopi) *quod præcipiunt canones, ideſt Monachos ad conuerſationem ſanctam præmonere, atquè extra Regulam facta corrigere.* Ideſt, quæ non concernunt Regulam. Sic enim intelligitur hic textus à Rota relata coram Otano anno 1587. dum ait: *Hinc enim arguere licèt in delictis contra Regulam commiſſis Abbates cognoſcere.* Deinde *in cap. ea, quæ de ſtat. Monachor.* quod etiam affert eadem Rota, Honorius III. ſcribens Abbatibus, & Monachis in Lombardia, & Marchia Taruiſina conſtitutis: præcipit, vt Viſitatores ipſorum *de ſtatu Monachorum, & obſeruantiis Regularibus diligenter inquirant, & tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus corrigant, & reforment, quæ viderint corrigenda: ita tamen, quod Monachos delinquentes per Abbatem loci corrigi faciant, eiſque iniungi pœnitentiam ſalutarem iuxta B. Benedicti regulam,* vbi Gloſſa circa illud. *Per Abbatem loci* inquit: *Correctio Monachi primo loco ſpectat ad Abbatem.* Additur autem etiam in eodem capite in fin. *Ipſi etiam Viſitatores, Monachos, quos contumaces inuenerint, & rebelles iuxta modum culpæ, vice noſtra regulari cenſura percellant, abſque perſonarum delectu, non parcendo rebellibus ob ſuam pertinaciam, vel potentiam amicorum quin ouem morbidam eiiciant ab ouili, ne inficiat ſanas oues. Si verò Abbates in corrigendis iuxta Viſitatorum mandatum, & regularia inſtituta in ſeipſis, ſeu Monachis, inuenti fuerint negligentes, proclamentur, & corripiantur, & ita puniantur publicè in Capitulo generali, quod pœna ipſorum ſit aliis in exemplum.*

7 Hinc etiam in ſacris canonibus, cum de ſpecialibus delictis Monachorum contra Regulam perpetratis agitur, Abbatis munus eſſe illos punire deciditur, vt patet *in cap. Non dicatis* 12. *q.* 1. vbi ex D. Auguſtino: *Quicunque autem in tantum progreſſus fecerit malum, vt occultè ab aliquo litteras vel quodlibet munus accipiat, ſi hoc vltro confitetur parcatur illi, & oretur pro illo. Si autem deprahenditur, atque conuincitur, ſecundum arbitrium preſbyteri, vel præpoſiti grauiùs emendetur.* Et *cap. ſi quis Monachus diſt.* 90. ibi: *Si quis Monachus contentiones, vel rixas amauerit, vel manifeſtum conuitium fratri intulerit, iuxta arbitrium Rectoris, modumquè peccati diurna expietur pœnitentia. Qui contentioſus aut murmurans extiterit, ſecundum arbitrium Prioris tandiù pœniteat quandiù culpa qualitas extat.* Et *cap. Monachi de ſent. excommunicat.* vbi Alexander III. Senonenſi Epiſcopo hæc. *Monachi verò, & Canonici Regulares quocunquè modo ſe in clauſtro percuſſerint, non ſunt ad Apoſtolicam ſedem mittendi, ſed ſecundum prouidentiam ſui Abbatis diſciplinæ ſubdantur: & ſi diſcretio Abbatis non ſufficit ad eorum correctionem, eſt prouidentia Diœceſani Epiſcopi adhibenda.* &c. *cap. ad noſtram de*
appellat. quod etiam affert eadem Rota coram 8
Otano, vbi Alexander III. Abbati S. Petri ait. *Quia verò remedium appellationis non ideo eſt inuentum, vt alicui à Religionis, & ordinis obſeruantia exorbitanti debeat in ſua nequitia patrocinium exiſtere: mandamus quatenus ſi quando quilibet ſubditorum tuorum ad remedium appellationis conuolauerit, non ideo minus eum iuxta tenorem mandati, quod in prædicta regula continetur, & inſtitutionem ordinis corrigas, & caſtiges.* Quod clariùs oſtendit idem Alexander III. in Concilio Lateranenſi, & *cap. reprahenſibilis eod. tit.* Prout ſimiliter affert eadem Rota coram Otano, ibi: *Præcipuè verò hoc in Religioſis volumus obſeruari, ne Religioſi cum pro aliquo exceſſu fuerint corrigendi, contra Regularem Prælati ſui, & Capituli diſciplinam appellare præſumant: ſed humiliter, ac deuotè ſuſcipiant, quod pro ſalute ſua fuerit eiſdem iniunctum.* En quomodo in regulari diſciplina Monachi ſolùm ſubdantur ſuis Regularibus ſuperioribus.

Hinc propterea omnem poteſtatem compe- 9
tere Abbatibus ſupra Monachos, intellige *priuatiuè* ad Epiſcopos, & quoſlibet alios Prælatos, ſupponitur, imo ſtatuitur *cap. nullam* 18. *q.* 2. vbi Gelaſius Papa hæc: *Nullam poteſtatem de cætero, nullam licentiam Monachis relinquimus pro arbitrio ſuo, aut Abbates expellere, aut ſibimet alios ordinare, quia nulla authoritas remanebit Abbati, ſi Monachorum poteſtati cœperit ſubiacere, vt de cætero fideliter, & ſtudioſè vniuerſa, quæ vel ad diuini cultus reuerentiam, vel ad vtilitatem eiuſdem Monaſterij pertinent Abbatis ſolicitudo, ad quem poteſtas tota pertinere conuenit, debeat adimplere.* Qui textus, vt inquit Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regul. q.* 63. *art.* 1. probat *Monachos eſſe in poteſtate Abbatis in his, quæ pertinent ad obſeruantiam Regulæ, & gubernationem ordinis.* Et *cap. Abbates eadem cauſa, & quæſtione* illis verbis Concilij Aurelianenſis, Primi *c.* 21. *Monachi autem Abbatibus omni obedientia, & deuotione ſubiaceant. Quod ſi quis per contumaciam extiterit indeuotus, aut per loca aliqua vagari, aut peculiare aliquid habere præſumpſerit, omnia, quæ acquiſierit, ab Abbatibus auferantur ſecundum Regulam Monaſterio profuturam. Ipſi autem qui fuerant peruagati, vbi inuenti fuerint cum auxilio Epiſcopi tanquam fugaces ſub cuſtodia reuocentur, & reum ſe ille Abbas futurum eſſe cognoſcat, qui in huiuſmodi perſonas non regulariter animaduerterit, vel qui ſuſceperit Monachum alienum.*

Hinc quoque loquendo etiam de Monachis 10
reſpectu Epiſcoporum, quod illi in his, quæ concernunt Regularem diſciplinam, ſeu obſer-

uantias

uantias Regulares magis teneantur obedire ſuis Prælatis Regularibus, quàm Epiſcopis, habet Rota relata ex Cardinali *in Clement.* 1. §. *quia vero q.* 8. *n.* 3. *de ſtat. Monachor.* Brix. *in verbo Monachus verſ. an Monachus debeat obedire.* Et habetur ex D. Thoma *in* 2. *diſt.* 44. *in fin. in expoſit. liter. ad* 3. & ibi Durand. *q.* 5. *n.* 4. Innocentio *cap. quanto num.* 2. *de offic. ordin.* vbi quod cum ſuperior confirmauerit Regulam cenſetur dediſſe Abbati facultatem faciendi ea, quæ in Regula continentur, Abbate *eo cap. quanto. n.* 4. Silueſtro *in ſumma verbo obedientia q.* 8. *& q.* 10. *dict.* 2. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 1. *num.* 13. & aliis.

Hæc autem omnia omnino, & in fortioribus terminis probant, vt dixi DD. Commendatarios Monaſteriorum Regularium nullam prorſus habere iuriſdictionem ſuper illos in iis, quæ concernunt diſciplinam Regularem, aut Regulares obſeruantias; ſiquidem nec Epiſcopi, qui ſunt maiores Commendatariis, non habent illam, & argumentum à maiori ad minorem negatiuè ſumptum validum ſit *l. in ſuis in fin. ff. de liter. & poſthum. l. nec in ea* 22. *ff. de adulter.* & aliis iuribus DD. *in tract. de locis communibus loco* 67. *num.* 1. *&* 2.

11 Accedunt tertiò priuilegia Monaſteriis conceſſa, quibus totalis, & omnimoda iuriſdictio ſuper illa, ac Religioſos in illis commorantibus conceditur Prælatis Regularibus, ſuperioribus ipſorum. Ad quod deſeruiunt innumera fermè priuilegia, quæ *in* 5. *tomo meæ ſummæ* in Bullis Mendicantium, quæ *mare magnum* vocantur, retuli. Sed ſpecialiter pro Monachis, quorum Monaſteria commendari ſolent, extat priuilegium Eugenij IV. datum Florentiæ anno Incarnationis 1434. vbi Congregationi Monachorum de obſeruantia S. Iuſtinæ ordinis Benedicti hæc concedit Pontifex: *Motu proprio, non ad Congregationis prædictæ, vel alterius pro ea nobis ſuper hoc oblatæ petitionis Inſtantiam præſentis perpetuò valituræ Conſtitutionis edicto Apoſtolica auctoritate ſtatuimus, & ordinamus, quod in antea perpetuis futuris temporibus Monaſteria, & Prioratus Congregationis huiuſmodi, quæ nunc ſunt, & temporis ſucceſſu auctore Domino præfatæ Congregationi quomodolibet vnientur, incorporabuntur, aut ſubiicientur per Prælatos dumtaxat de Congregatione prædicta regantur, atque gubernentur.* Infra etiam hæc ſubiungit Pontifex: *Et vt perſonæ Congregationis huiuſmodi eo liberiùs, quo quietiùs Altiſſimo ſua dirigere vota poſſint, & ſuper prædictis illius Monaſteriis, Prioratibus, & locis, aliorum potiùs facultates, & redditus, quàm proficere in dicta Congregatione quærentium motibus, & inſtantiis improbis non turbentur per quaſcunquè literas Apoſtolicas, etiam motu ſimili, & cum reſeruationibus præmiſſis, ac quibuſcunquè derogatoriis propter quas affectus præſentium quomodolibet impediri, vel differri poſſent clauſulis conceſſas hactenus, & impoſterum concedendas aduerſus noſtra ſtatuta, & ordinationes huiuſmodi, nullus de prædicta Congregatione, vel aliter cuiuſcunquè ſtatus, gradus, ordinis, ſeu conditionis ſit etiamſi Cardinalatus Pontificali, vel alia quauis dignitate præfulgeat, aliquod ex ipſis Monaſteriis, Prioratibus, & locis eiuſdem Congregationis in titulum, aut commendam, ſiue adminiſtratione, vel aliàs, ſeu ſuper quibuſuis illorum fructibus, redditibus, & prouentibus, quamcunquè penſionem ſibi vendicare, vel ius de ſuper acquirere poſſit; niſi in dictis litteris de præſentibus, ac ipſa Congregatione ſpecialis, & expreſſa, ac de verbo ad verbum mentio fiat, & aliàs ex ipſarum tenore litterarum euidenter apparuerit, ſingulos Romanos Pontifices, qui eas conceſſerint ex certa ſcientia, cum rationabilis ſubiunctione cauſæ prædictis noſtris ſtatutis, & ordinationibus derogare voluiſſe, atquè velle. Decernẽtes ipſas litteras ad aliquod ex eiſdẽ Monaſteriis, Prioratibus, & locis ipſius Congregationis, aliàs contra huiuſmodi noſtrorũ, ſtatutorum, & ordinationum continentiam, atquè formã nullatenus extendi debere, necnon irritum, & inane quidquid in contrarium à quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Rurſus interdicimus omnibus; & ſingulis, etiam præmiſſa dignitate præditis; ne ſub excommunicationis pœna, quam aliàs ipſo facto incurrant, contra noſtra ſtatuta, & ordinationes huiuſmodi, poſtquam eis illa innotuerint, vel facta de ipſis fides extiterit, quocunquè quæſito colore quempiam de dicta Congregatione ſuper quouis ex illius Monaſteriis, Prioratibus, & locis prædictis ratione tituli, ſiue commendæ, vel adminiſtrationis, aut penſionis huiuſmodi, vel aliàs impetere, ſiue moleſtare quoquomodo præſumant.* Habetur hæc Bulla in Bullario Caſſinenſi in Eugenio IV. *conſtitut.* 57. Ex qua ad intentum elicitur qualiter ſummi Pontifices intendant indemnitatem Monachorum, ſeu Regularium in Monaſteriis commendatis. Quod maximè procedit in diſciplina Regulari ſolùm Prælatis Regularibus relicta, & non conceſſa Commendatariis.

Quod etiam quarto elicitur ex natura ipſa *Commendæ*, & Commendatarij. *Commenda* enim nihil aliud eſt, quàm *depoſitum*, & *commendare* idem eſt, quod deponere in cuſtodiam ſeu cuſtodiæ cauſa *cap. nemo de elect. in* 6. *& l. Commendare* 186. *de verb. ſignif. l. lucius ff. depoſiti cap.* 1. *de depoſ.* Rota *in Argentina Commendæ oram Coccino apud Farinacium p.* 2. *deciſ.* 672. *n.* 3. Puteus *deciſ.* 25. *n.* 2. *lib.* 1. Simoneta *de reſeruat. q.* 69. *n.* 2. Rebuffus *in prax. benef. de Commenda num.* 2. Gonzalez *ſuper regul.* 8. *Cancellar.* §. 8. *gloſſ.* 5. *n.* 38. 12

Quemadmodum ergo depoſitarius alicuius rei, vel qui eam in depoſito tenet, non vtitur ipſa cum detrimento ſui Domini, ſic nec Commendatarij in Monaſteriis ſibi commendatis poterunt habere iuriſdictionem in his, quæ pertinent ad Regularem diſciplinam, cum hoc eſſet in detrimentum Monachorum, & Monaſteriorum. 13

Quinto, quia huiuſmodi Commendæ, niſi cum grano ſalis, legitima authoritate, ob finem valdè honeſtum, & debitis circumſtantiis conceſſæ ſint, valdè odioſæ in Orbe Chriſtiano, propter maxima inconuenientia, quæ ex ipſis ſequuntur, reputari ſolent: vt propterea è Clement. 5. reuocatæ fuerint vt teſtatur Rebuffus *ſupr. num.* 11. & licèt commendæ temporales, id eſt ad aliquod tempus conceſſæ, olim in vſu eſſent, tempore ſcilicet Gregorij I. Pelagij I. & Leonis IV. modus verò (inquit Azor. *tom.* 1. *Inſtit. mor. lib.* 6. *cap.* 31. *q.* 2.) *quo alicui in perpetuum commendatur Eccleſia res noua eſt, & præter canones, vſu, & conſuetudine in Eccleſiam inducta.* Propterea etiam Leo X. in Concilio Lateranenſi, & Bulla *ſupernæ diſpoſitionis* in tom. 1. Bullarij in Leone X. Bulla 7. ſic dixerit: *Et quoniam ex commendis Monaſteriorum, vt magiſtra rerum experientia ſæpius docuit,* 14 15

Monaſte

Monaſteria ipſa, tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus grauiter læduntur, quippe quorum ædificia partim Commendatariorum negligentia, partim auaritia, vel incuria collabantur, & in dies diuinus cultus in his magis diminuitur, paſſimque obloquendi materia perſonis præſertim ſæcularibus præbetur non abſquè dignitatis Apoſtolicæ Sedis diminutione, à qua Commendæ huiuſmodi proficiſcuntur, vt eorum indemnitati ſalubriùs conſulatur, volumus, ac ſancimus, vt cum illa per obitum Abbatum, qui illis præerant, vacauerint, nullo pacto cuiquam poſſint commendari (niſi pro conſeruatione auctoritatis Apoſtolicæ Sedis, & ad occurrendum malitiis illam impugnantium pro temporum qualitate aliter nobis de fratrum noſtrorum conſilio viſum fuerit expedire) ſed de perſona idonea iuxta præſcriptam conſtitutionem eis ita prouideatur, vt illis idonei Abbates, prout decet, præfuturi ſint. Hinc de huiuſmodi Commendis, & Commendatariis aliqui obloquentes *Commendas* vocant, *comedendas*, & *Commendatarios Comeſtores*. Rebuffus autem acriter ſatis ſupra *num.* 10. ait, quod hæc commendarum *nimia indulgentia eſt princeps, & exitium totius*
16 *Reipublicæ Chriſtianæ*. & referens incommoda, quæ ex eis ſequuntur, pro primo affert quod *diuinus cultus minuitur*. Pro ſecundo, quod *animarum cura negligitur*. Pro tertio, quod *hoſpitalitas debita non ſeruatur*. Pro quarto, quod *ruinis ædificia patent*. Pro quinto (ait) *omnia iura, tam ſpiritualia, quàm temporalia ex Miniſtrorum defectu collabuntur, & fere læduntur, quia extranei qui iſtas Abbatias, vel Epiſcopatus poſſident, nihil niſi lac, & lanam quærunt*. Pro ſexto inquit: *nam omnia iura Monaſteriorum, & Eccleſiæ deſtruuntur, deuaſtantur, & degluitiuntur ab iſtis comeſtoribus*. Pro ſeptimo, quod *bigamia contrahitur in Eccleſia*, quod intelligit, quia iſti Commendatarij ſæpius habere ſolent plures commendas, vel plura beneficia, vnum in titulum, alterum in commendam. Pro octauo autem, quod *decoloratur vniuerſalis Eccleſiæ ſtatus*; quia *non eſt* (inquit) *ſæcularis Abbas, qui Regulam ſeruet, vel diſciplinam, nec qui præcipiat ſeruari*. Quamuis autem hæc incommoda à Rebuffo relata non ſemper ex eiuſmodi commendis eueniant; cum ſepe quoquè ſi viris piis, & timoratis concedatur, in ipſarum adminiſtratione rectè ſe gerunt, & conformiter ad mentem Eccleſiæ, quæ ipſis eas concedit; nihilominus fere ſemper odioſa ſunt Monachis, ſeu Regularibus, quibus ij Commendatarij præficiuntur; eò quod videant ſibi præfici ſæculares, qui nihil, vel parum de diſciplinam Regulari nouerunt, aut in praxi vn-
17 quam obſeruauerunt. Cum autem, iuxta vulgaria iura *odia ſint reſtringenda l. cum quidam ff. de liber. & poſthum. cap. renouantes* 22. *diſt. cap. odia de Regulis in* 6. vtiquè rectè ſequitur horum commendatariorum authoritatem ſupra Monachos, & Regulares, vtpote odioſam, reſtringi debere, ita vt nullatenus extendatur ad ea quæ concernunt obſeruantiam, ſeu diſciplinam Regularem.

Accedit ſexto ratio, quam tangit Rebuffus *ſupr. num.* 24. nam vt ait Pontifex Innocentius III. *in cap.* 2. de Capellis Monachorum *incongruum videbatur vt Regulares ſæcularibus*
18 *ſupponantur*, vt propterea etiam dixerit generaliter in vrbe ſeruari, vt nullum *Monaſterium titulo*, id eſt *Plebi ſæculari*, vt Gloſſa ibi ait, *ſit ſubiectum*. Cum igitur per commendationem Monaſteria *ſæcularibus ſupponantur*, vt euitetur hæc incongruitas neceſſe eſt dicere non ſupponi ipſis vllo modo quantum ad Regularia inſtituta. Sicut propter ſimilem cauſam prohibentur iidem ſæculares cum Regularibus habitare *cap. peruenit* 18. *q.* 2. & habere in Monaſteriis aliquam poteſtatem *cap. dudum ead. cauſ. & quæſt.*

Iuuant ſeptimo alia, quæ tangit Rodriguez 19
tom. 2. *quæſt. Regular. q.* 52. *art.* 8. *per errorem.* 9. & probant ſufficienter Commendatarios Præfectos Monaſteriorum non eſſe ſuperiores illarum quantum ad Regularia inſtituta. Quia non conuenit rationi, vt homines diſpares profeſſione ita in vnum ſocientur, vt qui vnius profeſſionis eſt præficiatur iis, qui ſunt diuerſæ, prout expreſſe habetur Clement. I. *de elect. in princ.* Nec quod quis præficiatur Eccleſiæ Regulari niſi in Regula ſit inſtructus *cap. officij tui de elect.* vbi ſolùm id admittitur *poſtquam fuerit in Regula competenter inſtructus*. Nec quod aliquis velit eſſe magiſter antequam ſit diſcipulus. *eod. cap. officij tui*, & *cap. ſi clericatus* 16. *q.* 1. Nec eſſe miles antequam tyro. *eod. cap. ſi clericatus*. Oppoſita autem euenirent, ſi Commendatarij ſæculares vellent habere iuriſdictionem ſuper Monachos quoad obſeruantias Regulares, & inſtituta Religionis.

Deniquè rem totam euincit communis praxis 20
totius Eccleſiæ per Orbem diffuſæ, vno vel altero Commendatario per abuſum, errorem, vel ignorantiam intruſo excepto; quæ eſt, quod iſti Commendatarij non ſe intromittant in iis, quæ concernunt Regularem obſeruantiam Monachorum, quorum Monaſteriis præficiuntur. Prout ad oculum cernitur in Eminentiſſimis Cardinalibus, quorum plures, quamuis ſint Abbates Commendatarij perpetui plurium Abbatiarum Monachorum videlicet ſubiacentis, Farfenſis, Aſſiſienſis, & aliarum; & ſint viri egregij, & maximæ authoritatis, nihiloſecius nullatenus ſe ingerunt in regimine Monachorum quoad obſeruantias Regulares, ſed hoc totum relinquunt iudicio, & prudentiæ ſuperiorum eorundem Monaſteriorum, qui titulo Priorum, vel Proabbatum ea moderantur, & regunt. Si autem hæc eſt praxis Eccleſiæ, ipſa erit *optima legum interpres, l. ſi de interpretatione ff. de legib. l. Item ſi alias, l. ſed & Iulianus* 7. *§. perinde ff. ad Macedonianum*, & aliis iuribus, & DD. apud Gonzalez *ſupr. regul. octauam Cancellar. gloſſ.* 91 *§.* 1. *num.* 40. *& ſequentib.* Nam, *quod lege non cauetur, in practica non habetur*. Bald. *in cap. nihil ſub num.* 15. *de elect.* Tiraquellus *de pœnis temperand. cauſa prima num.* 87. Gomez *in regul. de annal. q.* 52. *num.* 2. & à praxi nunquam eſt recedendum *l. illud vſitatiſſimum* 19. vbi notat Baldus *ff. de excuſat. tutor.* & Gonzalez. *ſupr. §.* 2. *numero* 65.

Nec ſuffragatur DD. Commendatariis etiam 21
perpetuis, quo commenda perpetua beneficij eſt titulus canonicus *cap. dudum il* 2. *de elect. cap. ſi plures* 21. *quæſt.* 1. Rebuffus *de pacific. poſſeſſ. num.* 53. Lambertinus *de iur. patronat. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 6. *art.* 14. & parum, aut nihil diſtet à beneficio Gonzalez *ſupr. gloſſ.* 5. *§.* 8. *n.* 3. & 4. Ita vt propterea appelletur diſpenſatio palliata

palliata ad obtinendum aliud beneficium. Geminianus *conſ.* 38. *num.* 11. Caſſadorus *deciſ.* 33. *num.* 5. Mandoſius *in reg.* 33. *quæſt.* 30. *n.* 3. Et quod Commendatarij perpetui cenſeantur Prælati. Rota *deciſ.* 346. *num.* 2. *par.* 3. *diuerſ.* Gonzalez *ſupr. num.* 27. Et quod omnia iura de titularibus loquentia in commendatariis perpetuis ſibi vendicant locum. Clement. fin. & ibi Imola *quæſt.* 1. *num.* 6. *de procurat.* Mandoſius *in Regul.* 33. *quæſt.* 7. Gomez *in Regul. de triенn. quæſt.* 5. *à num.* 11. *vſquè ad num.* 20. Qui etiam *in regul. de infirmis* § *quibus non obſtantibus* ſcitè ait, quod *commenda noſtri temporis ex vſu Patris familias hodie loco titulorum habentur.*

Hæc enim omnia ſolùm ſunt vera de commendis, & Commendatariis, ſi ſuis terminis, & limitibus circumſcripta, & definita maneant.
22 Hoc eſt quatenus Commendatarij ſunt custodes, tutores, defenſores, & administratores ſuarum Commendarum; quia in ordine ad iſtud munus habent iuriſdictionem ſuper perſonas, & bona ipſarum ad inſtar titularium, Beneficiatiorum, & Prælatorum: non vero in ordine ad diſciplinam, & obſeruantiam Regularem talium perſonarum, quæ eſt quid diuerſum. A diuerſis autem non ſit illatio iuxta vulgata iura, & diuerſorum, diuerſum eſt iudicium, *l. inter ſtipulationem* § *ſacram ff. de verb. obligat.* Stephanus Gratianus Marchiæ *deciſ.* 32. *num.* 8. *& deciſ.* 42. *num.* 10. Vnde Gomezius ſupr. *in fin. d. quæſt.* 5. poſtquam plura liberaliter de huiuſmodi Commendatariis dixit concludit: *Et iſta omnia de plano procedunt quoad ſuperiùs dicta: quoad alia verò, quæ concernunt ſtatum Eccleſiæ, Commendatarius non æquiparatur Titulari.*

Ex quibus concernunt ea, quæ pro Commendatariis afferuntur ex litteris Apoſtolicis iuxta formam Cancellariæ emanatis, & quibus tale munus ipſis conceditur. Illa enim *in regimine, & adminiſtratione eiuſdem Monaſterij, illiúſque bonorum, rerum, & iurium quorumcunquè in ſpiritualibus, & temporalibus cum plena, libera, & omnimoda poteſtate, facultate, & authoritate*
23 *faciendi, dicendi, gerendi, & exercendi omnia, & ſingula, quæ ad huiuſmodi officium de iure, vſu, & conſuetudine, priuilegio, aut alias quomodolibet ſpectant, &c.* limitanda ſunt, vt nullatenus comprehendant ea, quæ ſpectant ad diſciplinam regularem, ſeu obſeruantias regulares illorum Monaſteriorum: ſed ſolùm ea, quæ conducunt ad munus, & officium Commendatariorum, quod ſolùm eſt, vt dixi, eſſe cuſtodes, tutores, & defenſores ipſorum, & adminiſtratores bonorum.

24 Huius tamen limitationis cauſa neceſſaria ſumitur ex iuribus, Rotæ deciſionibus, praxi totius Eccleſiæ, & aliis quæ adducta ſunt; probant enim ſolùm hoc modo eſſe intelligendas eas litteras. Præſertim quia clauſulæ generales reſtringuntur ſolùm ad ea, quæ ſpecialiter ſunt expreſſa, prout ex DD. & ſacræ Rotæ deciſionibus probat Barboſa *de clauſul. clauſ.* 62. *num.* 1. in huiuſmodi autem litteris nullo modo exprimitur, quod Commendatarij præſint Regularibus quoad Regularia Inſtituta. Accedit, quod cum clauſulæ regulentur ſecundum naturam diſpoſitionis, cui ſunt adiectæ, Caſſadorus *deciſ.* 10. *num.* 4. *ad regul. Cancellar.* Caputaquenſis *deciſ.* 521. *p.* 1. Marta *de clauſul. p.* 2. *clauſ.* 176. *num.* 17. cum diſpoſitio harum litterarum non ſit conſtituere Commendatarios veros, Religioſos, cuius ſignum eſt, quod in plurimum ſunt ſæculares, & non coguntur profeſſionem emittere in aliqua Religione, ita etiam non erit conſtituere illos capita Religioſorum, quantum ad obſeruantias, & inſtituta religioſa.

Maximè accedit, quod cum conſtituere 25
Commendatarios ſæculares capita Religioſorum in his, quæ ad Regularia inſtituta, ſeu obſeruantias ſpectant, ſit in euidens præiudicium ipſorum Regularium; cum per illud authoritas ſuperiorum omnino lædatur, & ipſi ſubiiciantur perſonis extraneis ab eorum inſtituto; ideo nunquam tales litteræ, niſi id expreſsè, & clarè contineant, præſumi debent ad id extendi. Quia Principis conceſſiones ſemper præſumuntur ſine præiudicio tertiis *l. p.* § *ſi quis à Principe ff. ne quid in loco publico cap. cum dilectus de conſuetud. cap. dudum* 31. *de de priuileg. cap. quamuis* 8. *in fin. de reſcript. lib.* 6. Rota *deciſ.* 21. *num.* 5. *de præbend. in nou.* Alciatus *de præſumpt.* 11. Lambertin. *de iur. patronat. lib.* 2. 3. *p. q.* 9. & alij, quibus adhæret Gonzalez *ſup. regul.* 8. *Cancell.* § 4. *prohemial. num.* 21. Vt propterea ad illud præ- 26
iudicium euitandum quælibet interpretatio, etiam leuiſſima admittitur. Tiraquellus *in l. ſi vnquam verb. donatione largitus num.* 208. *C. de reuoc. donat.* Rota *deciſ.* 27. *num.* 4. *p.* 2. *diuerſ. & num.* 6. & potiùs præſumatur obliuio Papæ, quàm quod velit derogare iuri tertij iam quæſito. Rota *deciſ.* 33. *num.* 5. *& num. fin. in fin. de præben. in antiq. & deciſ.* 3. *num.* 8. *de præben. in antiquiorib.* Et poſſint impropriari verba diſpoſitionis, vt euitetur tale præiudicium *cap. ſuper eo de offic. delegat.* Gonzalez *ſupr. gloſſ.* 28. *num.* 9. Et potiùs ſit præſumendum reſcriptum falſum, quàm quod voluerit Princeps tollere ius tertij, vt docuit Abbas *in cap. ex parte il* 2. *num.* 3. *& fin. de offic. delegat.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 9. *num.* 9. Gonzalez *ſupra num.* 10. Quæ omnia ſi rectè expendantur à DD. iſtis Commendatariis, nihil iuris prætendere poterunt ſuper Regulares ſuarum commendarum, quantum ad Regularia inſtituta ipſorum.

Ad ſimile etiam intentum interrogatus hoc reſponſum quondam dedi.

IESVS MARIA.

IN caſu propoſito, An ſcilicet Abbas com- 27
mendatarius Monaſterij ordinis Ciſtercienſis poſſit acceptare profeſſionem alicuius monachi illius Monaſterij; poſito quod ſit Commendatarius perpetuus, & Epiſcopus alterius loci; licèt videatur ita fieri poſſe, eò quod commenda perpetua ſit titulus canonicus *cap. dudum il* 2. *de elect. cap. ſi plures* 21. *q.* 1. Nauar. *conſ.* 9. *num.* 2. *de præben. in nou.* Aloyſ. Riccius *in praxi rer. for. Eccleſ. p.* 4. *reſol.* 346. Et plures alij apud Barboſam *de iur. Eccleſ. lib.* 3. *c.* 9.
num. 26. Ita vt commendatarius perpetuus ha- 28
beatur, vt Titularis, & reputari debet Titularis,

habeatque

habeatque liberam poteſtatem in temporali-
bus, & ſpiritualibus. Rebuffus *de pacific. poſ-
ſeſſ. num.* 41. Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic.
lib.* 2. *queſt.* 17. *num.* 13. Gonzalez *ad regul.* 8.
29 *cancell. gloſſ.* 5. §. 8. *num.* 13. Ac per conſequens
ſit verè, & propriè Prælatus. Decius *in cap.
edocem num.* 4. *de reſcrip.* Barbat. *conſ.* 2. *num.*
18. *&* 25. *lib.* 2. Ludouicus Gomez *ſuper reg. de
Trienn. quæſt* 5. *num.* 17. *& ſeq.* Rebuff. *conſ.* 77.
num. 1. Riccius *in collect. deciſ. collect.* 999 *verſ.
idem.* Gonzalez *ſuper dicta gloſſ.* 5. *&* §. 8. *n.* 27.
Rot. *deciſ.* 146. *num.* 2. *p.* 3. *diuerſ.* Butart. *deciſ.*
610. *num.* 3.

30 Nihilominus non videtur illi conceſſa fa-
cultas ad acceptandam profeſſionem Religio-
ſorum; Fundamentum eſt, quia Mo-
nachi, & Regulares in his, quæ ſpectant ad
Regularia inſtituta non ſubduntur, niſi pro-
priis Prælatis, prout ſæpiſſime ſacra Rota de-
creuit, & ſignanter *in Montis Regalis iuriſdi-
ctionis coram Coccine deciſ.* 157. *num.* 1. Et in
alia eiuſdem tituli coram eodem *deciſ.* 316.
num .. Ad quod accedit ratio, quod, cum
profeſſio ſit contractus onerosus, vltro citro-
què obligatorius, quo Profeſſus fidem ſuam ad-
ſtringit Deo, obligaturque Religioni, & Reli-
gio ipſa obligatur Religioſo ad retinendum
eum, & alendum, & tractandum iuxta Reli-
gionis inſtitutum: ideo ſolùm ad profeſſionem
admittere poteſt ipſa Religio, non extranea
perſona. *cap. Porrectum de Regular. cap. ad
Apoſtolicam eod. tit. l. in omnibus ff. de act. &
31 obligat. l. ſicut C. eod. tit.* Propter quam cauſam
Epiſcopus quamuis de iure communi habeat
ſuam intentionem fundatam ad exercendum
poteſtatem, & iuriſdictionem in tota ſua
Diæceſi, *cap. cum perſona de priuileg. in* 6. *cap.
omnes Baſilicæ* 16. *quæſt.* 7. Roman. *conſ.* 180.
num. 4. *verſ. habet enim Epiſcopus* Federicus de
Sen. *conſ.* 145. *num.* 6. *ante fin. verſ. vnde ſi
32 aliquis.* Nihilominus non poteſt admittere
profeſſionem exemptum Abb. *eo cap. Porre-
ctum num.* 12. Roſella *verbo Nouitius num.*
21. Angel. *verbo profeſſio num.* 1. Sylueſter
verbo Religio 3. *quæſt.* 14. Armilla *verbo No-
uitius num.* 11. & ibi Tabiena *quæſt.* 8. *num.* 9.
Nauar. *lib.* 3. *conſ. tit. de Regular. in* 1. *edit.
conſ.* 6. *à num.* 2. *vſquè ad* 6. *in* 2. *conſ.* 40. *à
num.* 2. *vſquè ad* 6. Antonius Cuccus *lib.* 3.
inſtit. maior. tit. 1. *num.* 62. Rodriguez *quæſt.
Regul. & tom.* 3. *quæſt.* 17. *art.* 11. Azor. *lib.* 12. *inſtit.
mor. cap.* 5 *quæſt.* 4.

33 Vnde ferè in terminis huius caſus, quod non
poſſit adminiſtrator Monaſterij ad profeſſio-
nem admittere eò quod non ſit legitimus ſu-
perior (intellige reſpectu eorum, quæ con-
cernunt Regularia inſtituta) tenent Sylueſter *in
ſumm. verbo Religio* 3. *quæſt.* 18. Angelus *verbo
profeſſio. num* 1. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12.
cap. 5. *q.* 4. Sanchez *in præcept. Decalog. lib.* 5. *c.* 4.
num. 75.

34 Nec obſtat in fauorem præfati D. Epiſcopi,
& Abbatis adminiſtratoris, quod in inſtru-
mentum commendæ ſit appoſita hæc clauſula
*commiſimus Regimen in temporalibus, & ſpiri-
tualibus.* Hæc enim clauſula limitanda eſt, vt
non procedat in his quæ concernunt Regula-
ria inſtituta, prout colligitur ex iuribus rela-
tis, adiunctis deciſionibus Rotæ. Et etiam
quod clauſula appoſita ad vnum finem, ad
alium extendi non debet; Et quia clauſulæ
regulantur ſecundum naturam diſpoſitionis,
cui ſunt adiectæ, prout ex pluribus DD. pro-
bat Barboſa *de clauſul. in genere numero* 4.
& 8. Huiuſmodi autem clauſula, ſolum 35
ponitur in iſtis communibus Commendata-
riorum ad finem intentum ab Eccleſia, qui
eſt; Commendatarij ſint veluti tutores, &
defenſores Eccleſiarum, quæ illis commendan-
tur, non verò, vt ſe intromittant cum Re-
gularibus in ea, quæ ſpectant ad Regularia in-
ſtituta.

Hinc communiter DD. dicunt priuilegia 36
conceſſa Abbatibus Regularibus non exten-
di ad Commendatarios etiam perpetuos, cum
non profiteantur ordinem, ſiue Regulam Mo-
nachorum Abbatiæ illis commendatæ. Rodri-
guez *tom.* 3. *quæſt. Regular. quæſt.* 51. *artic.* 9.
Tamburin. *de iur. Abbat. tom.* 1. *diſput.* 16.
quæſt. 4. Hoc autem, quod eſt acceptare
profeſſionem Monachorum eſt proprium ius,
& priuilegium ſuperiorum Regularium,
quia talis acceptatio eſt incorporatio accep-
tati ad Religionem, quæ non poteſt fieri,
niſi ab eo, qui fuerit pars Religionis. Ne- 37
mo enim dat, quod non habet *l. traditio ff.
de acquir. rer. domin. l. nemo plus* vbi Dec.
& Cagnol. *ff. de reg. iur. l. ſi filius C. de
donat. cap. quomodo de conſecrat. diſt.* 4. *cap. quod
autem de iur. patronat. cap. nemo plus de reg. iur.
in* 6.

Hoc autem eo fortiùs probant, quod ſecun-
dum iura huius Religionis ex Sixto IV. &
Clemente VIII. Benedictio Nouitiorum ſo-
lùm committitur Prælatis Religionis, non
verò Commendatariis, & ita iſtis nullo pa-
cto cenſebitur conceſſa hæc poteſtas, niſi in
litteris commendæ ſpecialiter eſſet expreſſa
cum derogatione priuilegiorum Religionis. Iu-
ra enim, & priuilegia Religionum ſunt valdè
priuilegiata, & non cenſentur reuocata, niſi iſto
modo.

Conſequenter etiam non poteſt prædictus 39
D. Commendatarius aliquam Iuriſdictionem
exercere in Monachos, corrigendo, depo-
nendo, &c. quando agitur de inſtitutis Regu-
larib. & de his, quæ pertinent ad Regularem
diſciplinam. Ita enim colligitur ex Rotæ 40
deciſionibus relatis, quæ procedunt in ter-
minis fortioribus, quando ſcilicet Epiſco-
pus eſt verus ſuperior Monachorum, quia
illi ſunt Canonici Eccleſiæ Epiſcopalis, ad
quod etiam deſeruiunt plures aliæ deciſiones
à Rota emanatæ de eadem materia. Et eo
efficaciùs, quod Pius V. in Bulla ſua anno
1563. edita in fauorem ordinis Ciſtercienſis
Motu proprio clariſſimis verbis id pro-
hibet dicens: *nullam in Monaſteriis
prædictis ordinis ſibi commenda-
ta, & eorum Monachos
iuriſdictionem exer-
ceant.*

✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿

COLVMNA IMMOBILIS, ſeu de antiquiſſima, & continua Cathedralitate Eccleſiæ S. Mariæ de Columna Cæſarauguſtanæ.

SVMMARIVM.

Diſſertationis Argumentum. num.1.
Deipara vocatur Cathedra. *ibidem.*
Item Columna. *num.2.*
Authoris intentum. n.3.
Controuerſiæ ſtatus.n.4.
Cathedralitas quid importet.ibidem.
Eſt ratio conſtituta Eccleſiæ Cathedralis. ibidem.
Cathedralis Eccleſia eſt quæ habet Epiſcopum. num.5.
Eccleſia Romana Cathedra Petri.num 6.
Coniugium inter Epiſcopum, & Eccleſiam. numero 7.
Veritas hæc in facto conſiſtit. num. 8.
Factum non præſumitur niſi probetur. num.9.
Facta ſunt ſui natura incerta.num 10.
Veritas pertinens ad hiſtoriam quomodo probanda. num 11.
Hiſtoria venerabilis de admirabili fundatione huius Eccleſiæ n.12.
Apparitio SS. Virginis Mariæ ſuper vnam Columnam. n.13.
Habetur ex firmiſſima traditione. n.14.
Reuelatio Beatiſſimæ Virginis. num.15.
Author huius diſſertationis.n.16.
Decreta Curiæ Iuſtitiæ Aragonum. n.17.
Veritas certa de aduentu Sancti Iacobi in Hiſpanias. num.18.
Comprobatio Cathedralitatis. num.19.
S. Iacobus Apoſtolus fuit Epiſcopus.n.20.
An Apoſtoli fuerint Epiſcopi totius Orbis. numero 21.
Subordinati tamen dignitati Sancti Petri. ibidem.
An Sanctus Iacobus Epiſcopus Cæſarauguſtanus. num.22.
Apoſtoli Epiſcopi Eccleſiarum, quas fundabant. num.23.
Teſtimonium Turpini Rhemenſis.n.24.
B. Thomæ de Villanoua. n.25.
S. Iacobus ſedit Cæſarauguſtæ. num.26.
Verbum Sedere *dignitatem Epiſcopalem denotat. num 27.*
S. Iacobus munia Epiſcopalia Cæſarauguſtæ exercuit.n.27.
Facultas ordinandi Eccleſiaſticos miniſtros propria eſt Epiſcopi. n.29.
S. Iacobus ordinauit in presbyterum Theodorum. num.30
Erat quaſi Vicarius, & Legatus Chriſti. n.31.
Conſtituit Cæſarauguſtæ. n.32.
Sicut alij Apoſtoli faciebant in Eccleſiis, quas fundabant.num.33.
Is Epiſcopus fuit Athanaſius n.34.
Conſtat ex hiſtoriis. n.35.
S. Rota decernit quod hæc Eccleſia fuerit Cathedralis.num.36.
Probatio ex hiſtoriis efficax eſt ad intentum. numero 37.
Maximè cum verſemur in antiquis.num.38.
Præſertim in rebus Hiſpaniarum. n.39.
Aulus Poeta Gallus corroborat Epiſcopatum Athanaſij.num.40.
Cathedralitas antiquiſſima huius Eccleſiæ non euertitur niſi per euidentes probationes.n.41.
De tempore ad tempus quando valeat argumentum. num.42.
Exempla de hoc. num.43.
Præſumptio de Cathedralitate poſteriori non tollit ipſam, ſed potius ab ipſa tollitur. num. 44.
Oppoſitio ex cap.quis neſciat.*& Innocent. I. n.45.*
A S. Rota diluitur. num.46.
Approbatur hæc ſolutio à multis.num.47.
Alij Apoſtoli præter S. Petrum fundarunt Eccleſias. num.48.
Alia ſolutio. num.49.
Verbum inſtituo *quid ſignificet. num.50.*
Verbum inſtituiſſe *in illo Canone, & Epiſtola Innocentij, quid importet. num. 52.*
Expoſitio quadrans Epiſtolæ Gregorij VII.num.53.
Suadetur hæc expoſitio.num.54.
Cathedralitas huius Eccleſiæ pro primo Chriſti ſæculo oſtenſa.num.55.
Pro ſecundo ſæculo quomodo probetur. num.56.
Ex decretis Curiæ Illuſtriſſimi Iuſtitiæ Aragonum. num.57.
Verba ipſorum.num.58.
Dictio ſucceſſiue *ordinem ſucceſſiuum denotat. num.59.*
S. Rotæ deciſiones. num. 60.
Zuritæ teſtimonium. num.61.
An alius Epiſcopus hoc ſecundo ſæculo poſt Athanaſium. num.62.
Teſtimonia M. Maximi, & aliorum. numero 63.
Felix Epiſcopus pro tertio ſæculo.num.64.
Et Valerius, ſeu Valerus.num.65.
Reſidentiam habuit in Eccleſia Sanctæ Mariæ. num. 66.
Teſtimonium Aymonij. ibidem.
Aliorum etiam. num.67.
Item S. Rotæ. num. 68.
Veſtigia, quæ actu remanent. num.69.
Eadem Cathedralitas pro tertio ſæculo colligitur etiam ex Prudentio num.70.
Comprobatio pro quarto ſæculo. num.71.
Luitprandi teſtimonium. num 72.
Reparata fuit hæc Eccleſia tempore Conſtantini Imperatoris.ibidem.
Alia ædificat. num.73.
Synodus Cæſarauguſtana habita in hac Eccleſia. num.74.
In ea damnata hæreſis Priſcillianiſtarum. numero 75.
Prudentij carmina ad intentum. num.76.
Pro quinto ſæculo. num. 77.
Lucij Planij Dextri teſtimonium. num.78.
Franciſci Biuarij. num.79.
Alia ipſius Dextri. num. 80.
Detractores ipſius. num.81.
Reijciuntur. num.82.
Innumeri authores illum recipiunt. num.83.
Ipſique grauiſſimi. ibidem.
An ſint dubia, & paradoxa, quæ in Dextro leguntur. num.84.
Ipſius laudes. num. 85.
Qualis ſit ſtylus eius libri. num. 86.

Biuarij teſtimonium. num. 87.
Tricuſpide telum, quo defenditur Dexter. numero 88.
Eius liber non eſt ſuppoſitiuus. num. 89.
An habeat aliqua additamenta. num. 90.
Hac labe innumera authorum volumina ſunt referta. num. 91.
Non nocent additamenta occulta ſi conſtat de authore. num. 92.
Reiicitur illud de falſitatibus affinctis. num. 93.
Vindicantur à Commentatoribus. num. 94.
Verba S Hieronymi apta ad intentum. num. 95.
Ex aliquot falſis non vitiatur liber. num. 96.
Simili nœuo grauiſſimorum DD. & PP. libri ſunt notati. ibidem.
Melchioris Cani iudicium de libris Vincentij Beluacenſis, & D. Antonini. num. 97.
Melius Pſalmographus. num. 98.
Bene prudens quidam. num. 99.
Bene etiam Baronius. num. 100.
Criticorum reſponſio retunditur. num. 101.
Quid Iuriſtæ de hoc ſentiant. num. 102.
Teſtes huius Cathedralitatis pro ſexto ſæculo. num. 103.
Integer M. Maximus. num. 104.
Teſtimonia ipſius. num. 105.
S. Braulij teſtimonium. num. 106.
Heleca collectio. num. 107.
M. Maximi opera vindicata. num. 108.
Teſtes pro ſeptimo ſæculo. num. 109.
S. Braulij verba. num. 110.
Ex illis deducitur Cathedralitas. num. 111.
Aſſiſtit Cathedralitati idem S. Braulius ex verbis cuiuſdam Miſſalis. num. 112.
Ac ex verbis alterius Breuiarij. num. 113.
Obiectum quoddam diluitur. num. 114.
Alia ſolutio. num. 115.
Idem ſuadetur ex Taione. num. 116.
Teſtis integer iſte Taio propter multa. numero 117.
Scripſit hiſtoriam de aduentu Beatiſſ. Virg. in Hiſpaniam, & fundatione huius Eccleſiæ. ibidem.
Pro octauo ſæculo, quæ aſſiſtant. num. 118.
Eccleſiarum iura nunquam ceſſant. num. 119.
Semper fuerunt in ea Eccleſia Presbyteri, Canonici, &c. num. 120.
Et aliqui Vice Epiſcoporum. num. 121.
Nicephorus quidam. num. 122.
Noni ſæculi teſtes Sennior, & Heleca. *numero* 123.
Zuritæ teſtimonium. num. 124.
Teſtis alius eſt Aymonius Monachus. num. 125.
Vocat Eccleſiam S. Mariæ Matrem Eccleſiarum. *num.* 126.
De decimo ſæculo infelici. num. 127.
Chriſtiani per loca ſubterranea ad hanc Eccleſiam confluebant. num. 128.
Luitprandus, ſeu Eutrandus, huius ſæculi 10. *teſtis. num.* 129.
Ipſius teſtimonia. num. 130.
Beatiſſima Sedes *quid denotet. num.* 131.
Concurſus frequens vt in plurimum eſt ad Eccleſias Matrices num. 132.
Matrix Orbis *appellatur à Luitprando Eccleſia S. Mariæ. num.* 133.
De Vualderedo Cæſarauguſtano Antiſtite. num. 134.
Secretarius *locus proprius Eccleſiæ Cathedralis. num.* 135.
Vindicatur Luitprandus. num. 136.
Commendatio ipſius. num. 137.
De ſæculo 11. *qui teſtes adſunt. num.* 138.
Pro duodecimo plures. num. 139.
Antiſtites huius Eccleſiæ. num. 140.
Facto declaratur animus. num. 141.
Gelaſius Papa concedit Indulgentias dantibus eleemoſynas huic Eccleſiæ. num. 142.
Nomine Eccleſiæ venit Cathedralis. num. 143.
Epiſtola Petri Libanij. num. 144.
Tituli denotantes Eccleſiam Cathedralem. num. 145.
De Iuliano Perez. num. 146.
Plura dicit pro hac Eccleſia. num. 147.
Encomia de ipſa. num. 148.
Teſtimonium ipſius in Tractatu de Eremiteriis. n. 149.
Eius authoritas defenditur. num. 150.
A grauiſſimis Authoribus. num. 151.
Sicut Dexter, Maximus, & Luitprandus. n. 152.
Quam ob cauſam. num. 153.
Quatuor iſti inſignes Scriptores rerum Hiſpanicarum. num. 154.
Aulus Hallus Poëta Gallus teſtis fide dignus. num. 155.
Fidem accipit à Iuliano. num. 156.
Erectio Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem. 157.
Quomodo contigerit. num. 158.
Aduerſari videtur iis quæ dicta ſunt de Eccleſiæ ſanctæ Mariæ Cathedralitate. num. 159.
Non aduerſatur. num. 160.
Non ex parte Regis. num. 161.
Solius Papæ eſt Eccleſiam Cathedralem inſtituere. num. 162.
Comprobat hoc Eccleſia Toletana S. Mariæ de Alfizen *Carmelitarum. num.* 163.
Rex nec voluit, nec potuit erigere hanc Eccleſiam in Cathedralem non accedente Papæ conſenſu. num. 164.
Prohibitum illi erat per Gregorium VII. numero 165.
Et, ſi adfuit talis conſenſus, fuit ſine præiudicio Eccleſiæ S. Mariæ. num. 166.
Non adeſt reſcriptum Papæ, quo oſtendatur. num. 167.
Pulchra doctrina Ioannis Vvameſij. num. 168.
Erectiones Eccleſiarum quomodo accipiendæ. num. 169.
Variis iuribus id probat Vvameſius. num. 170.
Erectio Eccleſiæ S. Saluatoris non fuit cum extinctione iurium Eccleſiæ S. Mariæ. num. 171.
Generalitas priuilegij reſtringenda, ne ius commune lædat. num. 172.
Nullus Princeps præſumitur in dubio tollere ius quæſitum etiam Iudæo. num. 173.
Aliàs priuilegium eſſet iniquum. num. 174.
Antiqua conſuetudo, & obſeruantia retinenda. num. 175.
Non præiudicat Eccleſiæ Cathedrali. num. 176.
Propter amplitudinem exemptionis. num. 177.
Non conſenſit Eccleſia S. Mariæ in Cathedralitatem S. Saluatoris cum præiudicio ſuæ Cathedralitatis num. 178.
Nullus præſumitur iactare ſuum. num. 179.
Id quod noſtrum eſt ſine facto noſtro ad alium transferri non poteſt. num. 180.
Nemo eligit viam, per quam iudicium ſuum ſubuertatur. num. 181.
Eccleſia S. Mariæ nunquam conſenſit niſi ſalvis ſuis iuribus. num. 182.

Erectio

Erectio iſta Cathedralitatis non fuit per modum propria tranſlationis. num.183.
Fauent iura. n.184.
Tranſlatio propriè quid importet. num. 185.
Non contingit ſine tranſlatione Capituli, Canonicorum, &c. num. 186.
De eſſentia Cathedralitatis quid ſit. num.187.
Impropriè, & abuſiuè dici poteſt tranſlatio. num. 188.
Fuit per modum vnionis, communicationis, & extentionis. num. 189.
Exempla aliqua ad intentum. num.190.
Actus præſumitur fieri eo modo quo valeat. num. 191.
Diſpoſitio ſemper præſumitur in caſu à iure permiſſo. num.192.
Quomodo permiſſa fuit huiuſmodi tranſlatio. num. 193.
Eccleſia S. Mariæ eſt dicenda vna *in ratione Cathedralitatis cum Eccleſia S. Saluatoris.* num. 194.
Permanet in ſua Cathedralitate antiqua, n.195.
Vtitur eiuſdem ſtemmatibus. num. 196.
Stemmata plurium valent ad oſtenſionem dignitatis. num. 197.
Hoc eodem tempore in hac Eccleſia reſidentiam habebant Epiſcopi. num. 198.
Teſtamentum Lupi Arzes Peregrini. num.199.
Aliud Vice-Comitiſſa de Bearne. num. 200.
Inſtrumentum quoddam donationis. num. 201.
Titulus Maioris *arguit primogenituram.* num. 201.
Litteræ quædam Confraternitatis. num. 203.
Prætendebat hoc tempore Eccleſia S. Mariæ priuilegia Bathedralitatis num. 204.
Prætendit, & obtinuit. num. 205.
Non amiſit ſuam Cathedralitatem. num. 206.
Querimonia Canonicorum Eccleſiæ Sancti Saluatoris. num. 207.
Alia Canonicorum Eccleſiæ S. Mariæ. numero 208.
In Concordia facta ab eis præſupponitur vnitas. num. 209.
Tacens conſentire videtur, & quando. numero 210.
Verbum deberet *an importet neceſſitatem.* num. 211.
Concordia coram Epiſcopo Sanctio. num.212.
Manus dextera datur Canonicis S. Mariæ. num. 313.
Sedes in capite Chori conceſſa Priori Sanctæ Mariæ. num.214.
De acceſſu Eccleſiæ S. Saluatoris ad Eccleſiam S. Mariæ, quando moritur Canonicus. num 215.
De decimis. num.216.
Ius illas exigendi eſt proprium Eccleſiæ Cathedralis. num.217.
A quo tempore. num 218.
De Parochia. num.219.
De Cœmeterio. num 220.
De aliis iuribus. num.221.
Limitationes an præiudicent. num.222.
Priuilegium Vrbis Cæſarauguſtanæ conceſſum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ. num.223.
Vocatur S. Mariæ Maioris. ibidem.
Pro ſeculo 14. adeſt inſtrumentum quoddam in ea Eccleſia repertum. num. 224.
Quomodo faueat intento. num.225.
Scripturis quæ fides adhibenda. num. 226.
Concordia ſub Dalmatio. num.227.
Dextera pars, & primus locus ipſi datur. num. 228.
Quis pro Cruce Eccleſia S. Saluatoris. numero 229.
Dextera manus dignior æſtimatur ab Eccleſia S. Saluatoris. num.230.
Cur conceſſa Cruci eius Eccleſiæ. num.231.
Aliæ conuentiones. num.232.
Celebris ſententia Ioannis Ferrer. num. 233.
Declaratur Eccleſia S. Mariæ exempta à ſolutione ſubſidij charitatiui. num.234.
Plura encomia ipſius. num.235.
Dictio aliis *quid importet.* num. 236.
S. Rota multum defert huic ſententiæ Ferrerij. num. 237.
Quis iſte Ferrerius. num.238.
Acceptata eſt hæc ſententia ab Archiepiſcopo. num. 239.
Sententia alia arbitralis Alphonſi de Aragon. num.240.
Confirmat concordias factas. num.241.
Vocatur Eccleſia S. Saluatoris Matrix, Mater, Superior, Magiſtrata. num.242.
Cur addita hæc verba. num.243.
Nihil nocent Eccleſiæ S. Mariæ. num.244.
Conceſſi illi tituli ratione Cathedralitatis. num. 245.
Et ſic non derogant Eccleſiæ S. Mariæ. numero 246.
Quia ratione Cathedralitatis eſt vna cum Eccleſia S. Saluatoris. num. 247.
Et quia non perdidit ſuam excellentiam. numero 248.
Hic Archiepiſcopus approbauit ſententiam Ferrerij. num.249.
Contrarietas, ſeu contradictio vitanda. numero 250.
Epitheta illa intelliguntur in ordine ad alias Eccleſias. num.251.
Conſtitutio quædam Synodalis de loco tenendo in Synodis. num. 252.
Rota de anno 1626. non præiudicant. numero 253.
Quid de aliis ann. 1627. 1628. 1629. numero 254.
Ex Rota de anno 1630. conſtat de Cathedralitate. num.255.
Be Bulla Clem. VII. & de mandato Auditoris Cameræ num.256.
Quæ in illis continentur. ibidem.
Pro 17. ſæculo extat Bulla Clem. VIII. numero 257.
Decreta Curiæ Iuſtitiæ Aragonum. ibidem.
Deciditur in eis præcedentia Eccleſiæ S. Mariæ ſuper alias Cathedrales, excepta Eccleſia Metropolitana. ibidem.
Encomia eius Eccleſiæ. ibidem.
Quid de eius Cathedralitate. num.258.
Quid de vnione, ſeu vnitate cum Eccleſia Metropolitana. num.259.
Quomodo non amiſerit ſua priuilegia. numero 260.
Rotæ Romanæ declaratio circa manutentionem in poſſeſſione. num.261.
Circa celebrationem feſti declarationis Eccleſiæ. num.262.
Circa Cathedralitatem antiquam ipſius. num.263. & 264.
Circa Proceſſionem in Dedicatione. num.265.
Circa antiquam Cathedralitatem. num. 266.

Firma, ſeu decretum Iuſtitiæ Aragonum. num. 267.
De Sacra Rota deciſione Magiſtrali de anno 1630. *num.* 268.
Deciditur fuiſſe antiquitus Cathedralem. num. 269.
De alia de anno 1631 *.confirmatoria præcedentis. num.* 270.
Mandatum de manutentione priuilegiorum.num. 271.
Aliud inſtrumentum pro eadem re.num. 272.
Alia deciſio coram Vbaldo, etiam confirmatoria. num. 273.
Alia confirmatio.num. 274.
Roboratur ea deciſio de anno 1630.*num.* 275.
Eneruatur pars contraria.ibidem.
De alia ad intentum pro anno 1633. *numero* 276.
Sententia Tribunalis Cæſarauguſtani, & Iudicis Zalmedia *vocati.num.* 277.
Firma, ſeu decretum Cæſarauguſtani Tribunalis pro ann. 1643. *num.* 278.
Subſiſtit veluti Columna immobilis *Cathedralitas Eccleſiæ S. Mariæ. num.* 279.
Hæc veritas pluribus adminiculis corroborata dicitur à S.Rota.num. 280.
Primum deſumitur ex reſidentia Epiſcoporum in ea Eccleſia.num. 281.
Secundum, ex litteris Papæ Gelaſij. numero 282.
De titulis Sanctitatis, *&* Dignitatis. *numero* 283.
Quomodo ex eis eliciatur intentum. numero 284.
Tertium, ex antiquis imaginibus Agni. num. 285.
Datis ab Alphonſo Rege. num. 286.
Et conſeruatis ſine inſcriptione. num. 287.
Quartum, ex ſententia lata ſuper Charitatiuo ſubſidio. num. 288.
Quod vocatur vrgens à S. Rota. num. 289.
Cui competat illud poſtulare.num. 290.
Alia quæ habentur in ea ſententia. num. 291.
Factum proprium nemo negare poteſt. numero 292.*&* 294.
Commendatur hæc ſententia à Curia Iuſtitiæ Aragonum.num. 293.
Factum iudicis reputatur factum partis. num. 294.
Quintum, ex veſtigiis, atque reliquiis Cathedralitatis.num. 295.
Vt ſunt celebratio propriæ dedicationis; recipere aliquas decimas.num. 296.
Habere Capellanum maiorem.num. 297.
Quis ſit iſte Capellanus. num. 298.
Habere Campanam.num. 299.
Mutua in ſepeliendis defunctis officia. numero 300.
Ius extrahendi defunctorum cadauera. numero 301.
Ius adminiſtrandi Sacramenta. num. 302.
Denotant Cathedralitatem. num. 303.
Probationes adinuicem ſe coadiuuant. numero 304.
Signatum cognoſcitur ex ſignis. num. 305.
Singula quæ non proſunt, multa collecta iuuant. num. 306.
Sextum, ex teſtimoniis Doctorum. num. 307.
Septimum ex teſtibus.num. 308.
Teſtes de auditu quando probent. num. 309.
Teſtes de fama probant in antiquis. numero 310.
Aliud adminiculum ex promiſſione Beatiſſimæ Virginis.num. 311.
Perennitas huius S. Templi.num. 312.
Iuliani teſtimonium. num. 313.
Zuritæ teſtimonium.num. 314.
Infertur ex his Cathedralitas. num. 315.
S. Petri Cathedralitatis firmitas. num. 316.
Aliud adminiculum deprompturn ex mandato Auditoris Cameræ. num. 317.
Tenentur Canonici S. Saluatoris inuitare Canonicos S. Mariæ ad omnes Proceſſiones. num. 318.
Epiſcopus habet omnimodam authoritatem ſuper Proceſſiones, &c.num. 319.
Ex declarationibus S. Congregat. & ratione.num. 320.
Colligitur intentum.num. 321.
Augetur admiratio.num. 322.
Manus dextera dignior, & nobilior, numero 323.
Suadetur exemplis.num. 324.
Et ex concordiis relatis. num. 325.
Ac ex S. Rota. num. 326.
Item ex parte collitigante. num. 327.
Factum partis habetur pro facto Iudicis. num. 328.
Contra factum proprium nemo venire poteſt. num. 329.
Manus dextera conceditur Eccleſiæ S. Mariæ, etiam in propria Eccleſia.num. 330.
Probatur à S. Rota.num. 331.
Deinde ex obſeruantia, & aliis fundamentis.num. 332.
In propria domo etiam maior cedit minori. num. 333.
Cur S.Paulus in Palatio Vaticano ponatur ad dexteram S. Petri. num. 334.
Dignior debet præferri. num. 335.
An manus ſiniſtra aliquando ſit dignior. num. 336.
Præſidium partis colligantis circa manum dexteram.num. 337
Præcedit Eccleſia S. Mariæ omnes Cathedrales Aragoniæ. num. 338.
Hinc infertur eſſe Cathedralem.num. 339.
In materia præcedentiæ plumbeo pede inceditur, quia eſt magni præiudicij.num. 340.
Nec poteſt fieri in illa concordia.num. 341.
Eccleſia S. Mariæ in aliquibus præcedere meruit Eccleſiam S.Saluatoris. num. 342.
Non præferri in Comitiis non tollit prælationem. num. 343.
Exemplum de Comitiis Tiraſſonæ. num. 344.
Ratio aſſignatur. num. 345.
Alia ponderoſa. num. 346.
Ius præcedendi ordine ad quos actus debet intelligi. num. 347.
Exemplis probatur.num. 348.
Aliud adminiculum ex acceſſu Eccleſiæ S. Saluatoris ad Eccleſiam S. Mariæ quibuſdam Feſtis pro benedictionibus, &c. numero 349.
Functiones iſtæ faciendæ in Eccleſia Cathedrali. num. 350.
Etſi non eſſet actu Cathedralis, frui deberet priuilegiis Cathedralitatis. num. 351.
Primò, quia certum eſt primitus fuiſſe Cathedralem. num. 352.

Vel

Vel in memoriam priſtinæ dignitatis. numero 353.
Vel quia coruſcat radiis primæuæ dignitatis. numero 354.
Exemplis declaratur. n. 355.
Ratione etiam Theologica. n. 356.
Quia non conſenſit in Cathedralitatem Eccleſiæ S. Saluatoris, niſi cum reſeruatione præeminentiarum. num. 357.
Et ex Ioanne Ferrerio. n. 358.
Ac ex defectu conſenſus Papæ. n. 359.
Triplex modus vnionis Eccleſiæ. n. 360.
Hæc facta fuit cum iuribus diſtinctis non communicatis. n. 361.
Obſeruantia id ſuadet. n. 362.
Et quia in dubio ita præſumitur. n. 363.
Ex pactis etiam initis inter vtramque Eccleſiam. num. 364.
Obſeruari debent. num. 365.
Etiam ex omni iure, etiam diuino. numero 366.
Nec Papa cenſetur velle lædere pacta. numero 367.
Potius præſumitur obliuio illorum. numero 368.
Obſeruantia præminentiarum plurimum valet. numero 369.
Sunt de iure poſitiuo, in quo præualet conſuetudo. n. 370.
Vis conſuetudinis. num. 371.
Extat hæc obſeruantia. n. 372.
An in hoc anteponenda Eccleſia S. Mariæ. numero 373.
Regula illa Prior in tempore eſt potior in iure. n. 374.
Ampliatur. n. 375.
Antiquiora nobiliora. n. 376.
Apta ſatis doctrina Ioannis Vuameſij. numero 377.
Quæ Eccleſia fuerit orta ex alia. n. 378.
Alia eiuſdem Vuameſij. n. 379.
Moderanda tamen. n. 380.
Amplianda quoad priuilegia. n. 381.
Nonus author impugnator dictorum. numero 382.
Veritas examinata magis eluceſcit. n. 383.
De Bulla Vrbani II. n. 384.
Ipſius intelligentia. ibidem.
De conceſſione Regis Alphonſi. n. 385.
Expenditur. n. 386.
An præiudicet Eccleſiæ S. Mariæ. n. 387.
Murilli doctrina. n 388.
De donatione Petri Librana n. 389.
Quomodo accipienda. n. 390.
De confirmatione donationum per Alphonſum Imperatorem. n. 391.
S. Rota ſatisfacit huic obiecto. n. 392.
In multis claudicat hoc priuilegium. n. 393.
Addenda alia. n. 394.
Tituli conceſſi Eccleſiæ Sancti Saluatoris nihil præiudicant Eccleſiæ Sanctæ Mariæ. n. 395.
De donatione Eccleſiæ S. Mariæ quid ſentiat S. Rota. n. 396.
Alia ad intentum. n. 397.
Vna res poteſt eſſe maior, & minor, inferior, & ſuperior alia. n. 398.
Exemplis declaratur ibidem.
Verba Imperatoris Alphonſi. num. 399.
Non probatur intentum. num. 400.
Antiqua qualiter probanda. n. 401.
S. Rota exponit ea verba. num. 402.
Ipſe Aruegus fauet. num. 403.
De Summis Pontificibus confirmantibus donationes. n. 404.
Quomodo intelligendi. n. 405.
Confirmatio Papæ quam vim habeat. numero 406.
Alia ſolutio. n. 407.
De ſententia Regis Alphonſi. n. 408.
Occurritur ipſi. num. 409.
De conceſſione capitis S. Valerij. n. 410.
Etiam occurritur illi. n. 411.
Regula, Qui ſuccedit in ius alterius, iure eius vti debet. n. 412.
Illa, Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur. n. 413.
Nomen Eccleſia quotupliciter ſumatur? numero 414.
In conceſſione Regis Alphonſi ſumitur formaliter. num. 415.
An S. Valerius dici poſſit reſediſſe in Eccleſia S. Saluatoris. num. 416.
Generalis reſponſio ad plura obiecta. n. 417.
Plura priuilegia Eccleſiæ S. Saluatoris. numero 418.
Quomodo non præiudicent. num. 419.
Teſtis in cauſa propria inutilis. num. 420.
Mutata ſunt temporis curſu. n. 421.
Vltima derogant primis. n. 422.
Cathedralitas Eccleſiæ S. Mariæ eſt cumulatiuè cum Eccleſia S. Saluatoris. n 423.
Male reiiciuntur Dexter, Maximus, Heleca, Taio, Luitprandus, Aymonius, & Iulianus Perez. n. 424.
Vindicantur hi authores. n. 425.
Reiicit etiam aliquos modernos. n. 426.
De Ludouico Lopez quid? n. 427.
De S. Rota quid dicas? n. 428.
Huius S. Tribunalis encomia. n. 429.
Defenditur. n. 430.
Dictio inde quid ſignificet? ibidem.
Male à moderno reſtringitur. ibidem.
Achylles fortiſſimus partis aduerſæ. numero 431.
Eccleſia S. Mariæ ſemper habuit Epiſcopum. numero 432.
A connexis, & correlatiuis valet argumentum. numero 433.
Eccleſia S. Saluatoris, & Eccleſia S. Mariæ ſub eodem capite. ibidem.
Ex toto ad capud valet argumentum. numero 434.
Eccleſia S. Mariæ fruitur eodem Archiepiſcopo. num. 435.
Plures Eccleſiæ Cathedrales ſunt ſub vno & eodem Epiſcopo. n. 436.
Gabrielis Pennoti teſtimonium. n. 437.
S. Rota quomodo intelligenda. n. 438.
An poſſit dici quod Eccleſia S. Mariæ ſit ſub Papa, vel ſub Epiſcopo. n. 439.
Tanto quis dignior, quanto digniori ſubeſt. numero 440.
Ad limam trahenda aliqua que Aruegus affert. num. 441.
Circa Bullam Clem. VII. ibidem.
De erectione Eccleſiæ S. Mariæ in Collegialem. n. 442.
Ex inſtitutione Regularitatis non infertur conſtitutio Collegialitatis. n 443.
Teſtimonium Zuritæ. n. 444.

Quid de Bullis quorundam Pontificum ? num. 445.
Nomine donationis quid intelligant ? numero 446.
*Concluſio operis. num.*447.

IESVS MARIA.

COLVMNA IMMOBILIS, ſeu de antiquiſſima, & continua Cathedralitate Eccleſiæ S. Mariæ de Columna Cæſarauguſtanæ.

ARGVMENTVM.

1 *CATHEDRA CHERVBI-
CA*, ſeu *non inferior Cherubica*,
Dei Parens ſanctiſſima in Heſy-
chio, *Orat.* 2. *de Deipar.* & *Ca-
thedra Regis portans omnia por-
tantem* in Hymno Græco de B. Virg. apud Bu-
teonem *pag.* 116. vocitatur. Quia nempe ipſa
eſt, vt clamat Eccleſia, *Sedes Sapientiæ.* Iure er-
go, meritoque Eccleſia Cæſarauguſtana S.Ma-
riæ, eiuſdem Sacerrimæ Virginis iuſſu erecta,
Apoſtolicíſque Iacobi manibus conſtructa,
Cathedralitatem ſuper cunctas alias, & cum inſi-
gni Metropolitana, ea, quæ *S. Saluatoris* nun-
2 cupatur aſſerendam contendit. Eo quoque
quod dicitur *de Columna*, vulgo *del Pilar*; cog-
nomine namque iſto non ſolum ipſa *Chriſtipa-
rens* denotatur, quæ etiam *Columna* ab Andrea
Cretenſ. *Orat.* 2. *de Aſſumpt.* & Hymno Græco
apud eumdem Buteonem *pag.* 138. ac maxime
pag. 122. vbi *Columna ignea* dicitur: quin, & à
Cardinali Hugone In ſua Cythara *Columna ſta-
bilis*: ſed & hæc *Cathedralitas* adumbrata vide-
tur cum *Columna à culmine*, iuxta Feſtum, vo-
cetur: ſeu quia *culmina ſuſtinet* tanquam pri-
mum fundamentum. Eadem igitur Virgine iu-
ſtiſſima (quæ propterea à Ioanne Geometra
3 *hymn.* 4. *de B. Virg.* nuncupatur *lis dirimens li-
tes*) ſupplicitet interpellata, *Cathedralitatem*
eiuſdem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, ſimulque pe-
rennem, ſtabilem, & immobilem, ab Eccle-
ſiæ primordiis ad hæc vſque tempora perman-
ſiſſe; atque Sacræ Rotæ Romanæ deciſiones,
quibus vtrumque aſſeruit, vindicandam pro-
poſui. Vnam præcipue, cuius titulus eſt *Cæſar-
auguſtana Cathedralitatis*, coram Coccino pri-
ma die Martij 1630. in qua adeo exactè, do-
ctrinaliter, & copioſe, hæc cauſa diſcutitur,
vt vix aliquid ipſi poſſe adiungi videatur: quæ
habetur impreſſa inter deciſiones Recentiorum
par. 5. *deciſ.* 353. Vnde propterea ſtemmate illo
vtor *Columna immobilis*, quo etiam ab anti-
quioribus hoc ſacrum Templum notatum
video, & dicam *num.* 107. Hæc ſcri-
bens in feſto Aſſumptionis
eiuſdem Sacerrimæ Vir-
ginis Matris anno
1654.

C A P. I.

Controuerſiæ Status.

IN limine autem, vt baſis dicendorum, præ- 4
mittendum, quid *Cathedralitas* ſit, quidve
hoc nomen importet: ex eo namque lucidius li-
queſcet præfatæ Eccleſiæ S. Mariæ *de Columna*
Cæſarauguſtanæ rem per illud indicatam ab an-
tiquiſſimis temporibus adaptari debere. Cum
ergo *Cathedralitas*, ſit, vt Scholæ more loquar,
ratio conſtitutiua Eccleſiæ Cathedralis; quemad-
modum Eccleſia Cathedralis ea eſt, & dicitur,
in qua Cathedra Epiſcopalis, & Sedes Epiſco-
pi ſita eſt, *cap. ſtatutum de reſcript. in* 6. *cap. ne* 5
pro defectu de elect. Rebuff. *in concord. tit. de col-
lat.* §. 1. *verb. Cathedralis.* Barboſa *de Canonic. &
dignitatibus cap.* 2. *num.* 4. ſicut Parrochialis ea,
vbi reſidet Parrochus; ita etiam Cathedralitas
erit *Dignitas talis Eccleſiæ cathedralis de habendo
Epiſcopum in ea ſedentem.* Abulenſ. *in cap.* 1.
Matth. quæſt. 70. Barboſ. *ſupra num.* 5. Quod 6
conſtat à ſimili de Eccleſia Romana, quæ ex eo
dicitur *Cathedra Petri*, quia in ea Sanctus Pe-
trus ſedit. Ioannes Scotanus *contra hæretic. in-
terrogat.* 5. *de primatu Petri, & Eccleſ. Romana*
Cochier. *in Schol. ad preces primar. littera E. ver-
bo in ſingulis Cathedralibus.* Barboſa *ſupra*, &
Sacra Rota Romana relata *num.* 87. & 88. Quæ 7
etiam *num.* 29. id colligit ex coniugio, quod
eſt inter Epiſcopum, & Eccleſiam: Vlterius
etiam id colligo ego, & eo quod Epiſcopus de-
bet eſſe *Doctor* iuxta Paul. 1. *ad Timoth.* 3. Do-
ctor autem, ſeu Magiſter *Cathedram* erigit, vbi
ſuam doctrinam doceat. Si igitur oſtendatur
prædictam Eccleſiam S. Mariæ *de Columna* ab
antiquiſſimis temporibus Sedem fuiſſe Epiſ-
coporum, vtique oſtenſa manebit eius Ca-
thedralitas, & ſemper fuiſſe, ac eſſe Cathe-
dralem.

Quia tamen veritas iſta ex illarum genere eſt, 8
quæ in facto conſiſtit, ſcilicet in actuali fun-
datione, ſeu erectione dictæ Eccleſiæ cum Epiſ-
copo, & factum non præſumitur niſi probetur,
l. in bello, §. *facta, ff. de captiu. & poſt limin. re-* 9
uer. l. ſi emancipat. 6. *vbi* Iaſon *C. de collat. l.* 1.
C. de probat. Maſcard. *de probationibus, volum.* 2.
concluſ. 732. *num.* 1. Quia facta ſunt ſui natura 10
incerta, *l. in omnibus, ff. de iur. & fact. ignorant.*
Maſcard. *ſupra num.* 2. Barboſ. *de axiomat.* 93.
num. 28. ideo diligenter probanda. Et quia ad
hiſtoriam ſpectat non niſi ex monumentis, Bre-
uiariis, hiſtoriis, & Chronicis, & Scripto-
ribus. Quæ probatio in puncto antiquæ Ca-
thedralitatis efficax eſt. Romanus *diſceptat. fo-
renſ. lib.* 5. *cap.* 893. *num.* 6. & *ſequentibus.* Rota
relata *num.* 25. Inſuper ex indiciis, fama, & te- 11
ſtibus de auditu, & credulitate. Quia hæc om-
nia in factis antiquis ſunt legitimæ proba-
tiones, vt late Maſcard. *ſupr. concluſ.* 733. ex
Iuribus, & Doctoribus. ac maxime ex traditio-
ne Eccleſiaſtica, quam ſoli perduelles hæreti-
ci contemnent, non Catholici, cum quibus
præſens eſt concertatio. Hæc igitur omnia per
17. ſæcula à Chriſto nato vſque ad præſens de-
ducenda ſunt. Vt idcirco Sacerrima hæc Eccle-
ſia cum ſua Patrona Deipara canere poſſit.

Beatam me dicent omnes generationes.

Inter

12 Inter quæ primum locum, & veluti originarium, ac fundamentalem reſpectu dicendorum, tenet hiſtoria illa omni ſæculo venerabilis de admirabili fundatione, erectione, ſeu conſtructione præfatæ Eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Columna, facta iuſſu Deiparæ Virginis adhuc vi-
13 uentis, & Beato Iacobo Apoſtolo Cæſarauguſtæ agenti viſibiliter apparentis ſuper Columnam, ſeu Pilare quoddam marmoreum, primo Chriſti ſæculo, & anno eiuſdem Chriſti nati 37. vel 39. Quam veluti antiquiſſimam, & indubitatam traditionem conſtanter tuentur
14 innumeri, & grauiſſimi Hiſpanicarum rerum Scriptores, quorum plurimos Sacra Rota Romana de anno 1630. relata affert *num. 21. & 22.* & alij etiam, quos adducit D. Ioannes Solorzano *de iure Indiar. lib. 1. cap. 14. grauiter reprehendens nonnullos hæſitantes,* Michael Martinez à Villar. *in notis, ſeu ſcholiis ad decreta Curiæ Illuſtriſſimi Domini Iuſtitiæ Aragonum ſuper præcedentia dictæ Eccleſiæ fol. 7.* ac alij, qui poſt dictam Sacræ Rotæ deciſionem, & decreta ſcripſerunt, prout eſt D. Antonius Fuertes Quæſtor Magiſtratus Mediolanenſis *in hiſtoria de hac Eccleſia*, & Michael Erce Ximenez vtriuſque Iuris Doctor, & diligens Author *in lib. de prædicat. S. Iacob. in Hiſpan. par. 1. Tract. 1. cap. 18.* & ſequentibus: vbi tot fundamentis ex authoritate, & ratione petitis, totque authoribus rem
15 confirmat, vt vix aliud ad intentum deſiderari poſſit. Notet lector in hoc authore *cap. 19. num. 28.* reuelationem Beatiſſimæ Virginis circa hoc à quodam inſigni Religioſo Carmelita relatam, quam etiam refert Modernus quidam Cæſarauguſtanus *in commentar. ſuper hanc hiſto-*
16 *riam à pag. 342.* His porro authoribus, & ſi indignus, innumerari ambio, cum eam amplectar *tom. 2. Annal. Carmelitar. ſub anno 39. n. 11.* Romæ typis edito anno 1650. antequam, vel minimam huius controuerſiæ notitiam habuerim; ſub compendio relatis, Vaſæo, Beutero, Goes, Garibai, Morales, Illeſcas, Zurita, & pluribus aliis. Abſtineo autem ab aliis authoribus recenſendis, ne actum agere videar: ſed non prætermittenda, quæ in decretis Curiæ
17 Illuſtriſſim. Dom. Iuſtitiæ Aragonum relatis *fol. 7.* ſic dicitur de dicta Eccleſia. *Quæ Angelicis manibus iuſſu ſacratiſſimæ Reginæ Virginis Dei Genetricis, dum adhuc in humanis ageret, authore Diuo Iacobo Maiori, Chriſti Apoſtolo, conſobrinoque conſtructa, erectaque fuit.* Vnde antiquitas, & dignitas illius Eccleſiæ vocatur fol. 6. *lon-*
18 *giſſima, honorificentiſſima, venerandiſſimaque.* Sicut etiam abſtinendum cenſeo à comprobatione alterius certiſſimæ veritatis, cui præſens innititur; de aduentu ſcilicet eiuſdem D. Iacobi Apoſtoli in Hiſpaniam; quia nec illam negat pars aduerſa, nec aliquis ſanæ mentis negare poterit, prout dixit Laurentius la Varre Gallicus author *in notis ad Tertull. lib. aduerſ. Iudæos, not. 4.* & quia *veritati iniurius eſt, qui vel eam ad iudicium trahit.* Et quia ita habetur expreſsè in Breuiario Romano iuſſu Vrbani Octaui poſt maximam diſcuſſionem.

* * *

CAP. II.

Vetuſtiſſima, & iugis Cathedralitas Eccleſiæ S. Mariæ del Pilar.

Ex his porrò elicitur intentum huius Operis, nempe *Cathedralitas* præfatæ Eccleſiæ 19
ab hoc tempore, & anno Chriſti 37. vel 39. ex pleriſque motiuis: Primum (quod etſi à nullo ex patronis huius cauſæ tactum videam, efficax tamen eſſe credo) eſt, quia cùm Apoſtolus Iacobus huius Eccleſiæ fundator, Epiſcopus fuerit, quia omnes Chriſti Apoſtoli Epiſcopi erant 20
ab ipſo Chriſto creati, prout ex Cyrillo, Chriſoſtomo, Theophilato, Ruperto, & aliis comprobant Cornelius *in Act. Apoſtol. cap. 2. verſ. 3.* & Suarez *in tom. de fide diſp. 10 ſect. 1. num. 1. 2. 3. 4. & 6.* ac maxime 7. vbi id probat ex Gloſſa *1. Corinth. 12.* & pluribus Theologis *in 4. diſtinct. 24.* & præſertim ex D. Auguſtino *lib. quæſt. noui, & veteris teſtament. quæſt 97.* dicente de Chriſto, *Priuſquam in Cœlos aſcenderet, imponens manum in Apoſtolos, ordinauit in Epiſcopos*: proculdubio rectè ſequitur hanc Eccleſiam ab ipſo fundatam à primo ſuæ erectionis initio fuiſſe Epiſcopalem, &, quod idem eſt, *Cathedralem, & Cathedralitatis* dignitate fulgentem; ſiquidem ab Epiſcopo in ea reſidente fundata fuit.

Corroborat etiam intentum plurium DD. 21
ſententia aſſerentium, Apoſtolos omnes, nedum Epiſcopos, ſed & totius Orbis Epiſcopos fuiſſe, authoritate ipſis à Chriſto Domino delegata, ſubordinata tamen dignitati Sancti Petri, vtpote Apoſtolorum Principis, in quo erat ordinaria, & tranſmittenda per ſucceſſionem ad ipſius ſucceſſores. Sic enim elicitur ex illo *Euntes in mundum vniuerſum prædicare Euangelium omni creaturæ*, & ex eo hymni Eccleſiæ, vbi omnes illi vocantur *Eccleſiarum Principes*, & quia illis applicat Eccleſia illud Pſalmi *Conſtitues eos Principes ſuper omnem terram*, & in præfatione de Apoſtolis eos vocat *Rectores, Vicarios, & Paſtores.* Ac maxime ex Clemente Romano *in Epiſtola prima ad Iacobum fratrem Domini*, ideſt *minorem*, vbi in principio Epiſtolæ ſic: *Clemens Iacobo fratri Domini, & Epiſcopo Epiſcoporum, Regenti, Hebræorum ſanctam Eccleſiam Hieroſolymis, ſed & omnes Eccleſias, quæ vbique Dei prouidentia fundatæ ſunt.* Quibus accedunt ex aliis Doctoribus Caietanus *in opuſc. Tract. de Authorit. Papæ*, Suarez *ſupr.* Bellarmin. *lib. 1. de Roman. Pontif. cap. 11.* Petauius *de Eccleſiaſt. Hierarchia lib. 1. cap. 5. num. 8.* referens Victorem Carthaginenſem Epiſcopum in quadam Epiſt. ſynodic. Binius *in not. ad Epiſt. 2. Anacleti*, quæ habetur *tom. 1. Conciliorum*, Auguſtinus de Bellis *de abſoluta D. Petri Monarchia oppoſit. 1. ſolut. 3.* Cornel. à Lapide *in 1. Petri cap. 5. circa illa verba, Qui in vobis eſt.* Si enim hoc eſt verum (quod ego credo veriſſimum) vt idcirco illud ſecurus fuerim in meis Conſultis *conſulto vltimo num. 46.* antequam huiuſmodi controuerſia 22
mihi nota eſſet; manifeſte etiam ſequitur Diu. Iacobū, qui Epiſcopus erat totius Orbis, etiam fuiſſe Epiſcopum Cæſarauguſtanum, & Eccleſiam ab eo in ea Ciuitate erectam fuiſſe Epiſco-

 palem,

palem, & Cathedralem, vtpotè inſtitutam, & fundatam ab Epiſcopo eius Ciuitatis, & in illa ſedente. Sicut etiam nullus negare poterit quin Eccleſiæ Aſiæ, quas fundauit D. Ioannes Apoſtolus, dicente D. Hieronymo *de Scriptor. Eccleſiaſtic.* de ipſo, *Totas Aſia rexit, gubernauitque Eccleſias*, fuerint verè Epiſcopales, & Cathedrales, propter coniunctionem quidem cum illo, qui erat Epiſcopus illarum. Fuiſſe autem Ioannem Epiſcopum Epheſi clare docet Bellar-
23 min. *lib. 1. de Roman. Pontif. cap. 7. §. reſpondeo, in primis.* Ex quo infertur idem dicendum de illo reſpectu aliarum Eccleſiarum quas fundauit. Et ita Auguſtinus de Bellis *ſupr. oppoſit. 2. num 26.* ait, *Omnes Apoſtoli appellari ſolent Epiſcopi illarum Prouinciarum, quas erudiendas in fide ſuſceperunt, vt Andreas Achaia, Bartholomaus Armenia, Mattheus Ethiopia.* Et in terminis præſentis caſus D. Iacobum appellant Epiſcopum Cæſarauguſtanum, Abbas Carrillus *in hiſt. S. Valeri in aduertentiis, §. Ædem hanc*, recens author Cæſarauguſtanus *in comment. ad hiſtor. Virg. del Pilar. pag. 190.* Murillus *in fundat. Capell. Angelic. cap. 20.* referens Anonymum quemdam exterum, & Dom. Alphonſum de Mendoza, idque late corroborans variis fundamentis.

24 Ad ea, vt credo, accedit non incongruum aliud ex eo deſumptum fundamentum, quod Turpinus Rhemenſis Archiepiſcopus *in Tractatu quodam de geſtis Caroli Magni* dicato Luitprando Aquiſgranenſi Decano, loquens de ſancto Iacobo, Apoſtolo, quem dicit Hiſpaniam appuliſſe, & in Gallecia Euangelium prædicaſſe *cap. 19.* ait: *Sicut per B. Ioannem Euangeliſtam B. Iacobi fratrem in Orientali parte apud Epheſum Chriſti fides, & Apoſtolica Sedes inſtituitur, ſic per B. Iacobum in Occidentali parte Regni Dei apud Galleciam fides eadem, & Apoſtolica Sedes conſtituitur. Hæ ſunt proculdubio Sedes, Epheſus ſcilicet, quæ eſt ad dexteram in Regno terreno Chriſti, & Compoſtella, quæ eſt ad ſiniſtram; quæ videlicet ſedes his duobus fratribus filiis Zebedæi in diuiſione Prouinciarum contigerunt: quia ipſi petierant à Domino vt vnus ad dexteram in Reg-
25 no eius ſederet, & alius ad læuam.* Cui concinit etiam B. Thomas de Villanoua Valentinus Archiepiſcopus *in concione S. Iacobi* dicens: *Adinimus in hoc Regno Cælorum, Eccleſia, petitionem illorum impletam videmus. Nam Ioanni Sedes data eſt in Aſia, quæ eſt ad dexteram Ieruſalem, & Iacobo in Hiſpania, quæ eſt ad ſiniſtram partem.* Quemadmodum ergo Ioannes Apo-
26 ſtolus, vt dixi, in Eccleſiis Aſiæ, Epheſi maximè, ſedit vt Epiſcopus, prout elicitur ex Euſeb. *lib. 3. cap. 23.* & Niceph. *lib. 3. cap. 16.* in cuius ſignum *inſigne Epiſcopale geſtabat*, teſte eodem Niceph. *lib. 2. cap. 44.* idem erit di-
27 cendum de Iacobo Cæſarauguſtæ agente. Verbum enim *ſedere*, quo vtuntur Turpinus, & Villanoua, dum de Iacobo, & Ioanne loquuntur, dignitatem Epiſcopalem denotat, vt etiam indicant Origines *Tract. 24. in Ioann.* Tertullian. *de præſcriptionibus cap. 36.* Oſius Cardinalis *lib. de confeſſ. fid. cap. 28.* de Paulo agens, & Cardinalis Cuſanus *lib. 1. concord. cap. 16.* de Ioanne. Et quia vtraque Eccleſia Cæſarauguſtana, & Compoſtellana eiuſdem Iacobi Apoſtoli filiæ ſunt; vt propterea indiuiduam, & ſingulariſſimam Confraternitatem habeant, publicò etiam inſtrumento ſuper hoc confecto Compoſtellæ 19. Iunij 1536. cuius agit mentionem in commentariis pag. 281. Cæſarauguſtanus ille modernus author ſupra relatus *num. 15.*

Sediſſe autem Iacobum Cæſarauguſtæ ve- 28
luti Epiſcopum eius Eccleſiæ ex eo clare hauriri poteſt quod in ea Eccleſia munia Epiſcopalia exercuit, Presbyteros ordinando. Etenim facultas ordinandi Eccleſiaſticos miniſtros ſoli
Epiſcopo competit; prout ex Epiphan. *hæreſ.* 29
75. Hieronymo *epiſt. 75. ad Euagrium*, Auguſtino *in Breuicul. 3. cap. 5*, Chriſoſtomo, Theophilato, & Theodor. *in 3. & 4. cap. 1. ad Timoth.* ac ex Conciliis Niceno, Hiſpalenſi, Antiocheno, Anciramo, Carthaginenſi, ac nouiſſimo Tridentino, eliciunt DD. & Theologi. Eam vero Sanctum Iacobum exercuiſſe ordinando in Presbyterum Theodorum eius diſcipulum colligit eadem Sacra Rota de anno 1630. *num. 22. §. quæ vero* ex Deatro, Biuario eius commentatore, M. Maximo, Vgone Portugalenſi, Beuter, Blanchas, Morales, Mauro, Caſtella, Pereda, Padilla, Ribadeneira, Cianca, Valdes, Comeſtabili Caſtellæ; Carrillo, Murillo, & Peunoto, quibus iungo ego Epiſcopum Taionem *in hiſtoria de fundatione Capellæ ſanctæ Mariæ de Pilari* inferius referenda Clamps Doctorum Canonicum Barcinonenſem *in hiſtor. de S. Oleguer. fol. 31. & 32.* aſſerentem Sanctum Iacobum præſidem fuiſſe dictæ Eccleſiæ, & in ea Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos conſecraſſe. Quod non primus aſſeruit Beuter, prout eadem Rota *num. 46.* etſi non aſſertiuè, ſed argumentando dixit, cum ante illum extent duo Summi Pontifices, ſcilicet Leo Tertio, & Calixtus II. apud eundem Beuter *lib. 1. cap. 24.* & Biuarium *in comment. ad dexteram pagina mihi 71.*

Caſu porrò, prorſus, & omnino negato, 31
quod Iacobus Apoſtolus Cæſarauguſtæ moram trahens Epiſcopus non eſſet, ac proinde, quod propterea Eccleſia ab ipſo extructa Epiſcopalis, aut Cathedralis appellari non poſſet; cum in ipſa vt Epiſcopus non ſediſſet: nihilominus quia ipſe, Apoſtoli authoritate qua fungebatur vt Vicarius Chriſti, quales erant omnes Apoſtoli, vt ait Becanus *tom. 5. opuſcul. lib. 2. cap. 4. num. 3.* etſi alio, & inferiori modo, quo Petrus: & vt Legatus eiuſdem Chriſti (quia tales etiam erant omnes Apoſtoli, prout colligunt Doctores, ſpecialiter Cornelius *in epiſt ad Roman. cap. 1. verſ. 5.* ex illo Pauli 2. Corinth. 6. *Pro Chriſto legatione fungimur:* & *ad Epheſ. 6. Pro quo legatione fungor*) Epiſcopum in ea conſtituit, qui in ea ſederet, munia Epiſcopalia
exerceret, & Chriſti gregem vt paſtor ordina- 32
tius regeret, nullus refragari poterit, quin talis Eccleſia ab eo tempore *Epiſcopalis*, & *Cathedralis* dignitate potiri debeat. Singula autem hæc conſtent. Primum quidem de poteſtate con-
ſecrandi, & conſtituendi Epiſcopos in Eccle- 33
ſiis, quas fundabant ex Tertulliano, Cypriano, & Irenæo, quos refert Pamel. *ad Tertullianum de præſcriptionibus aduerſ. hæretic. cap. 20.* Franciſc. Burſatio *conſil. 125. & 126.* Villar. *in notis ad decreta relata littera E*, & contra Salmatium Nouatorem Petauio *de Eccleſiaſt. Hierarch. lib. 1. cap. 12.* ac Tirino *controuerſ. 8. de paſtoribus Eccleſ.* Et quia talis erat conſuetudo

Apoſtolo

Apoſtolorum dum Eccleſias fundabant, prout ex eiſdem Tertulliano, Irenæo, & Burſatio diſerte affirmat Rota noſtra *num. 39.* addens etiam in teſtem Georgium Ederum *lib. 2.c.12. concluſ. 13.& cap. 5. concluſ. 2. & 4.* Addo Tirinum relatum, & Barboſam *de Epiſc.tit.1.cap. 3.n. 1.* Alioquin nec rectè, nec prudenter Eccleſiis quas erigebant, prouidiſſent. Quod maxime procedit in D.Iacobo, qui poſt modicum tempus Hiſpanias erat dimiſſurus, Hieroſolymam reuerſurus. Secundum vero, quod videlicet S. Iacobus id vere fecerit, admittit eadem S.Rota loco relato ex eiſdem hiſtoriis, & authoribus, qui dicunt Sanctum Iacobum ordinaſſe in Presbyterum dictum Theodorum, quos ſupra adduxi. Is porro Epiſcopus à D.Ia-
34 cobo Cæſarauguſtæ tunc conſtitutus, fuit Athanaſius, qui à Dextro in Chroninicon Ann. Chriſti 50. vocatur *primus Epiſcopus Cæſarauguſtanus, & Diſcipulus Sancti Iacobi*, & de eo canit M. Maximus *in epigrammate* adiuncto eius Chronicon. Cæſarauguſtæ 1619.

Primus Athanaſius noſtra ſit Præſul in Vrbe,
Angelicaque Domus Paſtor honorificus.

Has porro hiſtorias Dextri, & M. Maximi, fidem, humanam vtique, mereri, dum loquar de ipſo Dextro in quinto ſæculo, & de Maxi-
35 mo in ſexto, oſtendetur. Intentum autem præſens de Epiſcopatu iſtius Athanaſij latè confirmant Baſeus, Beuteri Morales, Padilla, Murillus, Carrillus, & generaliter omnes qui Catalogos Epiſcoporum Cæſarauguſt. deſcribunt.

36 Vndæ prædictis conſideratis S. Rota Romana de ann. 1630. in præcedentibus relata amplectitur *num.* 80. quod præfata Eccleſia *del Pilar* fuerit antiquitus *Cathedralis.* Quod probat ex teſtimoniis authorum, qui id expreſſe aſſerunt; videlicet Aymonis, ſeu Aymonij antiqui Monachi, Martini Garziæ, Zuritæ, Hieronymi Romani, Mauri Caſtellæ, Valençuelæ, & Franciſci de Aynſa. Eis iunguntur Murillus *in fundatione Capellæ del Pilar cap.* 18. *& duobus ſequentibus.* Gabriel Pennotus *in hiſtor. Tripart. lib. 2. cap.30. num.9. verſ. Quam ſententiam,* Michaël Erze Canonicus Legionenſis, & Regius Capellanus *in Tract. prædicat. S. Iacobi par. 1.Tract. 1. cap.* 19. cum tribus ſequentibus, Regens Villar. *in ſcholiis ad ſententiam Illuſtr. D. Iuſtitiæ Aragonum litteris I. K. L. M.* Antonius Fuertes in hiſtoria relata *cap.* 8. Probationem autem ex hiſtoriis fidem mereri, ex *cap. cum cauſam* 13. *de probat.* DD. ibidem habe-
37 tur: & tradunt Bartolus *in l. 1. num. 22. ff. ſi certum pet.* Ripa *num.* 27. Alciatus *num.* 28. Gratian. *tom. 5. diſcept. Forenſ. cap.* 893. *num.* 6. *Larea* 17. *deciſ. num.* 29. *tom.* 1 Valençuela *conſil.* 33. *num* 84. & alij apud Barboſam *in d.cap.*
38 *cum cauſam num.* 4. Maxime cum verſemur in rebus antiquiſſimis, in quibus leuiores probationes ſufficiunt; prout firmat eadem S. Rota de anno 1630. *num.* 81. ex Baldo, Socino, Couarru. & aliis Ac præcipuè in rebus Hiſpaniæ Regionis, in qua propter Gentiliumper-
39 ſecutiones, Maurorum inuaſiones, Regnorumque reuolutiones, Chriſtianorum antiquitates iacturam magnam paſſæ ſunt; ſicut non ſolum Suarez, & Gaſpar Sanchez ab eadem Rota *num.* 83. in hoc recepti, ſed & omnes ferme eius nationis Scriptores, paſſim deplorant. Et hanc fidem eius hiſtorias mereri ſcribunt Garzia *de nobilitate gloſſ. 7. num. 18. fol. 195.* Mexia *in l. regia Tolet. in 24.* Otalora *de nobilit. 2. par. c.4. num. 3.*

Non vidit autem Sacra Rota relata, etſi dili- 40
gentiſſimè antiquitatis monumenta euoluerit, Aulum Hallum Poëtam Burdegalenſem, qui à 500. circiter annis in viuis erat, & librum de Aduentu S. Iacobi in Hiſpaniam metricé compoſuit, Typis mandatum, & eruditis notis illuſtratum per Ioannem Tamaium Salazar Martiri anno 1628. Hic ergo apponenda huius inſignis, & peruetuſti Poëtæ carmina, quibus D. Iacobum Cæſarauguſtæ commorantem Athanaſium in Epiſcopum ordinaſſe demonſtrat.

Moreque Apoſtolico, duodeno cingitur almo
Concomitum Choro, quos plane myſticè ſacrat
Eccleſiæ officiis: nam Baſilio, Pia iunctim,
Maximo, Chryſogono, Athanaſio detulit altum
Ordinis officium.

Epiſcopatum videlicet, qui ſupremus Ordo eſt.

Cum autem ex dictis ſatis ſuperquecompro- 41
batum maneat ius Cathedralitatis hoc tempore primi ſæculi præfatæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ *del Pilar* conueniſſe, idcirco pars aduerſa animaduertere debet, quod ſi per euidentes probationes non conuincat talis *Cathedralitatis* mutationem contigiſſe, ſemper credendum eſt eam perſeueraſſe: quia ſicut certum eſt, quod à tempore ad tempus valet argumentum, *l. om-*
nes, §. à barbaris, ff. de re milit. l. non eſt neceſſe, 42
ff. de probationibus, Euerardus *in topic. legalibus, loco* 42. ſic etiam certum eſſe debet, quod à tempore præterito ad futurum rectè inferatur, *cap. cum ad ſedem de reſtitut. ſpoliat. l. ſiue poſſidetis, C. de probat.* Sigonius *de Epiſcop. Bononi. in princip.* Villar. *in not.* ſeu *ſcholiis ad Decr. Curiæ &c. littera* S. Imo de præteritis ad præſens etiam valet argumentum, ita vt ex eo quod fuit tempore præterito colligitur idem eſſe in tempore præſenti. Sic enim qui fuit excommu- 43
nicatus tempore præterito, etiam præſumitur nunc excommunicatus. *cap. ſicut nobis de ſentent. excommunicat. & cap. propoſuit de Cleric. excommunicat.* DD. ibidem, & Maſcard. *volum. 2. concluſ.* 704. *n.* 1. *& ſequent.* Et qui olim dominus fuit, & hodie dominus præſumitur, *l. ſiue poſſidetis. C. de probat.* Felin. *In cap. ſcribebam poſt n. 3. de præſumpt.* Rota *deciſ.* 4. alias 124. *de probation. in nouis.* Maſcard. *ſupr. num.* 4. *&* 5. Hinc
optime Rota in ſuperioribus adducta de ann. 44
1630. *numero.* 84. *&* 85. ait, quod præſumptio de Cathedralitate poſteriori, non tollit iſtam priorem, ſed potius tollitur ab ipſa. Intellige, vt dixi, ſi manifeſtis documentis pars aduerſa non probet contrarium, quod non facit.

Nec eſt magni momenti, quod contra dicta 45
opponitur *ex cap. quis neſciat* 11. *diſtinct.* & Innocentio primo *epiſt.* 1. *ad Decentium Epiſcopum Eugubinum* ſic dicente. *Præſertim cum ſit manifeſtum in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam, atque Siciliam, inſulaſque inter adiacentes nullum inſtituiſſe Eccleſias, niſi eos, quos venerabilis Apoſtolus Petrus, aut eius ſucceſſores conſtituerunt ſacerdotes: aut legant ſi in iſtis Prouinciis alius Apoſtolorum inuenitur, aut legitur docuiſſe.*
Etenim, prout eadem Sacra Rota *num.* 34. & 46
deinceps vſque *ad* 41. diſertiſſime ait, mens huius

huius Pontificis, & illius Canonis, eſt, nullum etiam ex Apoſtolis fuiſſe,qui eas Eccleſias inſtituerit,aut prædicta egerit ſine mandato, iuſſu,aut permiſſione B. Petri Apoſtolorum Principis, cui videlicet ea competebant poteſtate ordinaria quatenus erat ſupremum caput totius Eccleſiæ, & Chriſti Vicarius: non vero quod Apoſtoli alij non potuerint ea facere, aut non fecerint, vt Chriſti Legati, & authoritate ipſius delegata ab ipſo, ſciente,& conſentiente eodem Petro. Quam eſſe genuinam huius nodi
47 ſolutionem recipiunt plures DD.quos ipſa Rota refert, quibus adhærent decreta relata Curiæ Illuſtriſſim. Iuſtitiæ Aragonum de anno 1605. *num.* 17. & doctiſſimus Villar. *in notis*, ſeu *ſcholiis ad ipſa*. Michaël Erce *de prædicat. S. Iacobi in Hiſpan. par.1. Tract.* 7. *cap.*7. Paulus Belli *in Gloria Meſſanen.cap.* 7. adeo vt prudens nullus contra eam nec mutire permitti debeat. Præſertim cum conformis ſit plurium Eccleſiarum traditioni,quæ primos fundatores aliquos præter Petrum ex Apoſtolis agnoſcit, vt Mediolanenſis Barnabam, Hiſpanicæ, & Gallicæ Paulum, Aſiaticæ Ioannem, Africanæ Simonem Cananæum, Armenicæ Bartholomæum, Ethyopicæ Matthæum, & aliæ alios; prout hiſtoriæ Eccleſiaſticæ earum nationum, & Bellus relatus oſtendunt. Petro autem ſciente, & conſentiente veniſſe S. Iacobum in Hiſpaniam diſerte affirmat Iulianus Petri *in ſuis aduerſariis n.* 437. *&* 438. quem ad hoc intentum affert Erce relatus.

49 Liceat tamen mihi huius epiſtolæ Pontificiæ, & Canonis, aliam adhibere ſolutionem, quam credo eſſe genuinam, & textui aptiſſimam;nec contra ipſam aliquid opponi poſſe, quod eam euacuet. Sumitur autem ex proprietate huius verbi *Inſtituo*, quod habetur ibi *inſtituiſſe*. Etſi
50 enim illud ſæpe ſignificet idem, quod *incipio*, iuxta illud Cicer. *pro Cluent. Quaſo vt me indices, ſicut facere inſtituiſtis, benignè, attentèque audiatis.* & *in Verrem, vt inſtitui dicere.* Sæpius tamen,& proprius forſan, ſumitur pro eo quòd eſt *doceo, inſtruo*, &c. ſic Paulus 2. *ad Timoth.* 4. dixit: *Aſſecutus es meam doctrinam, inſtitutionem*, &c. ſic Cicero *pro Quintio* dixit, *quem tu à puero inſtituiſſes*, & pro Cælio, *adoleſcentem inſtituere:* & 2. *de Orator. Rudem ad dicendum inſtituere.* & Quintilianus *lib.* 1. *cap.* 7. *Ad lectionem aliquam inſtituere.* Mille alia prætermitto, quia participium *inſtitutum*.ſeu *inſtituta* ab hoc verbo deriuatum,id manifeſte demonſtrat. Ver-
51 bum ergo illud *inſtituiſſe* in præfato Canone, & Epiſtola Innocentij, in hoc ſecundo ſenſu, non in primo accipi debet.Ita vt ſenſus ſit,nullum,neque Apoſtolos *inſtituiſſe* dictas *Eccleſias*, ideſt, dediſſe illis leges, ritus, cœremonias,&c. niſi Petrum,& eius ſucceſſores. Propterea enim in titulo præfixo eidem Canoni dicitur *Ab omnibus obſeruari debet,quod Romana ſeruat Eccleſia.* Et infra,Eccleſia Romana vocatur *Caput inſtitutionum*.Et inferius. *Quem morem teneat.* Adhuc inferius: *Si qui in Romana Eccleſia inſtitutionibus aberrant, &c.* Non ergo in hoc textu negatur id, quod in præſenti intenditur de fundatione, ſeu erectione dictæ Eccleſiæ,& creatione pro illa Epiſcopi,Presbyteri &c.ſed de inſtitutionibus,ritibus,aut cœremoniis Eccleſiaſticis, quæ temporis curſu ab Eccleſia Romana fuerunt mendicata.Legatur textus illius Canonis, imo tota illa dinſtinctio 11. & conſtabit hanc eſſe legitimam illius intelligentiam.Nec refert ſi dicatur quod ibi etiam dicitur nullum Apoſtolum illis Regionibus aliquid *docuiſſe*: Hoc enim verbum, iuxta ſubiectam materiam, idem eſt quod dediſſe dictas inſtitutiones, leges,ritus, cæremonias, &c. quia iſta ab Eccleſia Romana poſtea ſunt accepta.

Quæ etiam expoſitio optimè quadrat Epiſtolæ Gregorij VII.ad Reges Hiſpaniæ,quæ eſt *lib.* 1. *epiſt.* 64. vbi de ſeptem Epiſcopis ab Vrbe Roma in Hiſpaniam miſſis, dicit inſtituiſſe populos, Chriſtianitatem fundaſſe, Religionem plantaſſe, & ex eis ſuſceptum eſſe Religionis exordium. Hæc etenim omnia, præterquam quod nihil derogant eis, quæ Sanctum Iacobum seciſſe dixi;quatenus ſupra ea addunt aliquid,ſolum denotant,Hiſpaniam inſtructam fuiſſe ab huiuſmodi Epiſcopis quoad inſtitutiones,ritus, & cæremonias Eccleſiæ Romanæ. 53
Quam expoſitionem voluntariam non eſſe, ſed omnino legitimam ſuadet primo intentum Papæ in illa epiſtola, quod erat monere Reges Hiſpaniæ, vt reciperent ritum, & Breuiarium Romanum.Secundo, illa verba, *& officium in diuinis cultibus oſtenderunt.* Tertiò, quod Pontifex ibi ſe remittit ad Epiſtolam Innocentij Primi relatam,quam nihil præter hoc continere, oſtenſum eſt. 54

Habetur igitur ex dictis ſatis roboratum, primo Chriſti ſæculo Ædem Beatiſſimæ Virginis *del Pilar* dictam, Cathedralitatis dignitate in Cæſarauguſtana Vrbe potitam fuiſſe. Nunc iam idem probandum ſequentibus ſæculis. 55

Quod enim eadem Cathedralitas præfatæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ *del Pilar* primo ſæculo inchoata, etiam ſecundo perſeuerauerit, eſto, propter monumentorum inopiam, quę ob Gentilium perſecutionem perierunt, non ita clare comprobari queant; nihilominus ſi ea, quæ in ſuperioribus dixi, recolantur, vberior probatio neceſſaria non erit. Si enim, iuxta dicta ſuperius *n.* 42. à præterito ad futurum;imo etiam ad præſens,recte infertur,niſi oppoſitum manifeſtis argumentis oſtendatur ſi primo ſæculo præfata Eccleſia *Cathedralis* fuit, talis etiam debebat eſſe ſecundo, niſi pars aduerſa oppoſitum oſtendat. Quod cum nullatenus efficere poſſit, cauſa cadet, & ſubſiſtet pro hoc etiam ſæculo *Cathedralitas* eius Eccleſiæ. Sed ſpecialiter intentum corroborat,quod in cōtradictorio iudicio, & cauſa vertente, inter hanc Eccl.& Cæſarauguſtanum Antiſtitem, partibus auditis, pronunciatum eſt de anno 1502.prout refertur in decretis Curiæ Illuſtriſſ. Iuſtitiæ Aragonum *n.* 4. à Vicario Generali Archiepiſcopi Cæſarauguſtani, dictam Eccleſiam S. Mariæ Cathedralem fuiſſe à primordiis Chriſtianitatis (ſcilicet primo ſæculo) vſque ad tranſlationem,ſeu vnionem;ac propterea non debere ſubſidium charitatiuum ſoluere. Illis verbis:*Conſtat etiam quod d. Eccleſia,in qua glorioſa Dei Genitrix Virgo,dum in humanis ageret B.Iacobo Apoſtolo mirabiliter ſuper Pilare marmoreum Angelicis manibus deportatum apparere dignata eſt; in qua primaria ſedes Cæſarauguſtana per multa annorum curricula collocata fuit, Beato Braulio,& aliis digniſſimis Epiſcopis ſucceſſiue præſidentibus.*Sic enim expēdātur illa permulta *annorū curricula*,& illud 56 57 58

ſucceſſiue

ſucceſſiue etiam comprehendi præſens tempus
59 ſecundi, & tertij ſæculi, facile innoteſcet. Præſertim, cum dictio illa *ſucceſſiuè* ordinem ſucceſſiuum denotet, vt *in l. auia in princip.* vbi Gloſſ. *ff. de condit. & demonſtrat.* Surdus *conſil.* 365. *num.* 9. Quin etiam præcedentium qualitatum repetitionem indicat, iuxta Rotam *deciſ.* 453. *num.* 1. *in fin.* apud Farinac. *par.* 2. *recent.*
60 Barboſa *de dictionibus diſt.* 387. Vnde etiam hoc ſecundo ſæculo perſeueraſſe hanc Cathedralitatem Eccleſiæ S. Mariæ ſupponunt Rota coram Motmanno de anno 1633. *recent. par.* 6 *deciſ.* 177. *num.* 7. & maxime Rota alia de ann. 1630. ſæpius recitata *num.* 50. vt inferius expendetur, & fere omnes authores relati pro principali intento huius operis, maxime Zurita, qui veluti
61 Princeps eſt inter hiſtoricos Aragoniæ, & *in Indicibus ad annum* 889. diſerte affirmat, *Helece, & Sennieri, ac ſuperioribus, poſterioribuſque Epiſcopis*, ideſt, tam illis qui *Helecam*, & *Senniorem* præceſſerunt, quam qui poſtea ſecuti ſunt, hanc ſacroſanctam Ædem, *ſedem*, ac *domicilium* præbuiſſe. Epiſcopi ergo huius ſæculi; & omnium ſequentium in ea ſederunt. De hoc Zuritæ teſtimonio iterum dicetur cum Rota de anno 1630. *n.* 109. eiuſdem deciſionis.

62 Nec deeſt fundamentum, vt dicatur, hoc etiam ſecundo ſæculo aliquem extitiſſe Epiſcopum Cæſarauguſtæ in eius Vrbe Cathedrali Eccleſia ſedentem poſt Athanaſium, & alium Theodorum, *Epictetum* videlicet, ſeu *Epitacium*, quem commemorat Flauius Dexter *ad annum* 105. qui huic ſæculo correſpondet: de eo enim dicit: *S. Eugenius, M. Marcellus rem primatus Hiſpaniæ confert cum Viris ſanctis, & primariis Epicteta Cæſarauguſtano, &c.* in Concilio nempe Toletano, ad quod Epiſcopos conuocauerat, teſte Biuario *in comment. ad eundem eo anno* 105.
63 *num* 6. De eo quoque M. Maximus loquens de primis Cæſarauguſtanis Antiſtitibus in Hymno ſic loquitur:

Laudo te nunc Athanaſi ſacrate,
Teque præſtanti Theodore cantu,
Non minus noſtris Epitete Præſul
Dignus es odis.
Tertium, & primum videt ipſe Iberus
Fortiter paſſum, ſed enim ſecundum
Sacra per tractus Lybicos ferentem
Clara Syrene.

Adſtipulantur inter Celtiberos Scriptores de Epiſcopis etiam Cæſarauguſtanis loquentes Carrillus, & iunior ille Cæſaraoguſtanus, ac etiam Dexter ſub anno 185. dicens; *Plurima Collegia iuuentutis per Hiſpaniam ad Clerum inſtituenda, præſertim Cæſarauguſtæ, Tarracone, Hiſpali, Carthagine, Toleti, Bracaræ, Auguſta, Illiberi, præcipuis Vrbibus, Præſulum diligentia eriguntur.* Ex his enim liquidò conſtat Præſulem Cæſarauguſtanum aliquem eo tempore extitiſſe, cuius diligentia Cæſarauguſtæ Collegium iuuentutis imbuendæ inſtitutum fuerit; prout Eccleſiæ antiquæ vſus erat, vt Biuar *in Commentariis ad hunc locum Dextri* confirmat.

64 De tertio autem ſæculo clarius conſtat Antiſtitem aliquem Cæſarauguſtæ, & in præfata Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pilar floruiſſe, Sanctum videlicet Felicem, qui à D. Cyptiano *epiſt.* 68. *num.* 22. ſic decoratur: *Felix de Cæſarauguſta fidei cultor, ac defenſor veritatis.* Fuiſſe autem eiuſdem Vrbis Epiſcopum, contra Biuarium *in commentar. ad Dextrum circa ann.* 1255. ſatis corroborant Baron. *tom.* 5. *Annal. ann.* 258. Carrillus, Murillus, & recentior author Cæſarauguſtanus, dum agunt de Epiſcopis Cæſarauguſtanis, & alij apud ipſos; ſpeciatim Prades, dum de hac Eccleſia loquitur *pag.* 79. & dicens in ea floruiſſe hunc Fælicem. Et Ioannes Franciſcus Andreas de Vrtarroz *in lib. de Patria S. Laurentij fol.* 50. Ac præ cæteris Martinus Garzia inſignis author, qui quamuis fuiſſet Eccleſiæ Sancti Saluatoris Canonicus; nihilominus in ſuis ſermonibus ſerm. 150. diſertis verbis affirmat, hoc ſæculo, tempore perſecutionis Diocletiani, & Maximiani, *Cæſarauguſtæ erant multi Chriſtiani propter deuotionem Virginis Mariæ, quæ ibi Eccleſiam dimiſerat.* Quod clarius exponit in ſequentibus dicens, quod *in ea Eccleſia Metropolis tunc erat.* Quid aptius ad intentum?

In teſtem quoque huius Cathedralitatis vo- 65
candus Valerius, ſeu Valerus, alius Cæſarauguſtanus Epiſcopus huic tertio ſæculo coæuus, & in eadem Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pilar ſuam Epiſcopalem Cathedram moderans. Et quidem Epiſcopum Cæſarauguſtanum fuiſſe verbis conceptis exprimit Dexter ſub anno 300. *num.* 2. dicens: *Vrena patitur Valerius Epiſcopus Cæſarauguſtanus* 10. *die Ianuarij relinquens poſteris conſtantiæ exemplum.* Adſtipulatur Viuarius eius Commentator. & plerique alij Hiſtoriographi.
In hac autem Sanctæ Mariæ Eccleſia reſidentiã 66
habuiſſe, non ſolum ex dictis, ac ex eo quod nulla alia eo tempore Cathedralis erat, facilè deducitur, ac grauiter ex Aymonio Monacho (de quo in ſequentibus) qui agens de tranſlatione reliquiarũ Sancti Vincentij Martyris tẽpore quo *Sennior* (ſic dictus) *eam* Eccleſiam regebat, inquit: *Sennior Epiſcopus ſtupens, nimiumque admirans, & æſtimans omnino, quod erat planè alicuius Sancti Martyris corpus, iuſſit illud auferri, atque in Eccleſia Beatæ Mariæ ſemper Virginis (quæ eſt Mater Eccleſiarum eiuſdem Vrbis) veneranter recondi, in qua olim ſub Valerio Pontifice idem Martyr, ſtrenuuſque athleta Archidiaconi arcem inſignis tenuerat.* Siue enim hic Valerius, cuius Archidiaconus erat Sanctus Vincentius, ſit primus huius nominis, ſiue ſecundus, ſiue duplex ſit Vincentius vtriuſque Valerij Archidiaconus, & vterque Martyr (quod hiſtoricis relinquendum) teſtimonium huius Aymoni probat in-
tentum. Cui etiam fauent Prades *lib.* 2. *cap.* 5. 67
pag. 79 & clare ſequitur ille modernus *pag.* 198. ac tam de iſto Valerio; quam de omnibus aliis Epiſcopis Cæſarauguſtanis ab Athanaſio vſque
ad ann. 118. ingenue fatetur inſignis illa Ro- 68
ta in hac cauſa coram Coccino de anno 1630. pluries nominata: id comprobans *num.* 50 generaliter ex Murillo: & in ſpecie de iſto Valerio, quicunque is fuerit, ex dicto Aymonio, Garzia, Villar, eodem Murillo, Prudentino, Aynſa, & M. Maximo. Ac præſertim *num.* 51.
52. 53. ex eo quod in dicta Eccleſia *del Pilar* 69
appareant hodie veſtigia memoriæ S. Valerij, & præ cæteris quædam Aula verſus flumen Iberum, quæ antiquo *Aula Valeriana* cognomentum retinet; & quia ex huiuſmodi denominatione argumentum perſonalis reſidentiæ reſultat, cum agatur de reſidentia Epiſcopi, quæ ſemper præſumitur penes Cathedralem.

Sumitur

70 Sumitur etiam admioiculum pro Cathedra-
litate dictæ Eccleſiæ S. Mariæ pro codem tertio
ſæcnlo, ex alio Cæſarauguſtano Antiſtite, Pru-
deotio oominato, qui prout ex Iuliano in *ad-
uerſariis* elicit Cæſarauguſtanos ille *pag.* 199.
flornit anno 270. & prorſus, ac ſine funda-
mento, dici poteſt, alio loco, aliâve Eccleſia
Sedem fixiſſe, quam in ea, quæ à principio Ca-
thedralis fuit, & ſucceſſu temporis Cathedra-
litatem non amiſit.
71 Quartum autem ſæculum, quod incipit ab
anno 300. vſque ad 400. Chriſti, plura ſogge-
rit pro eiuſdem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ prima
Cathedralitate, vt omittatur id, quod in ſupe-
riotibus probatum manet, de continua ſucceſ-
ſione Cæſaraugoſtanorum Antiſtitum io eo
Templo, veluti propria Catbedra. Quales recen-
ſeotur ab hiſtoricis, vnus, vel alter Valerios,
Clemens, ſeu Clementins, Coſtus, ſeu Caſtus,
& Baſilius. *Tunc reparata eſt Sancta Maria de Co-
lumna Matrix Orbis Eccleſia,* &c. Ita loquens
72 de hoc ſæculo Luitprandus, ſeu Eutrandus *in
ſuis fragmentis num.* 11. de cuins authoris fide
dicam infra ſub ſæculo 10. Eius autem in hac
re ſententiam ſequuntur Michaël Ecce *de præ-
dicat. Sancti Iacobi in Hiſpan. par.* 1. *Tract.* 1. *cap.*
20. *n.* 3. & Cæſarauguſtanus moderous *ſupra pa-
gina* 200. Occaſio autem reparationis huius
Matricis Orbis Eccleſiæ fuit decretum Con-
ſtantini Imperatoris recenter ad fidem conuer-
ſi, quo permiſit Chriſtianis Eccleſias ædifica-
re, & reparare. Vnde in ea oonc aſpicitur Con-
ſtantioianum illud ſtemma, *Labarum* appella-
73 tum. Hinc etiam Cæſarauguſtæ plures Eccle-
ſiæ ædificatæ tunc temporis fuerunt. Prout de
Eccleſiiis S. Ingratiæ, & innomerabilium Mar-
tyrum, Apoſtolorum Petri, Iacobi Philippi,
Andreæ, S Helenæ (vbi poſtea Carmelitæ fue-
runt) & Sancti Ioaonis Baptiſtæ, dicitur. Etſi
autem iſtæ, vel aliæ Eccleſiæ Vrbis Cæſaraugu-
ſtanę ex vi huius Conſtantiniani Indulti ædifi-
catæ dicantur, oulla earum tamen reædificata,
aut reparata dicitur, niſi Eccleſia *de Pilari*, quod
manifeſtè arguit eam ſolam tunc extitiſſe, vel
eſto aliæ etiam adeſſent, de ipſa ſolum mentio-
nem habitam, vtpote omnium Matre.
74 Eo quoque ſæculo Cæſaraugnſtæ habita eſt
ſynodus Catholicorum Antiſtitum, quam com-
memorat Dexter. *in Chronic. ad ann.* 384. Iu-
lianus Petri *in Chronic. fol.* 47. *num.* 187. Bi-
uar. *in annot. ad Dextrum*, & pleriquc. Habi-
ta porrò eſt in ea Matrice Deiparæ *del Pilar*,
de qua eſt ſermo, Eccleſia, & in ipſa, hæreſis
Priſcillianiſtarum damnata fuit. Sic teſtatum
reliquit M. Maximus *in Chronic. ann.* 380. di-
cens: *Conſilia celebrantur in Sede Sancta Mariæ
Cæſarauguſtanæ; vt olim ſub Priſcillianis Sedes
collecta eſt.* Clarius Luitpraodus *in fragmentis
num.* 184. huius enim facti rationem reddens,
ſic inquit: *Prima hereſis, quæ venit damnanda in
Hiſpania, fuit, Priſcillianiſtarum, quæ foris
huc prorupit: damnata vero eſt in* Secretario *S.
Mariæ de Pilar Cæſarauguſtæ, quod Sanctus Iaco-
bus ædificauit, & non alibi decuit damnari.* Quæ
poſteriora verba noſtri intenti rationem etiam
reddunt. Eccleſia etenim Cathedralis, & *Ma-
trix*, propria Sedes abſque dubio eſt, vbi Concilia
celebrari, & hæreſes damnari ſolent. Clarius, &
& fuſius Iulianus Petri *in ſuis aduerſariis n.* 55.
dixit: *in membranis Gothicis manuſcriptis, quæ ſer-
uantur in Eccleſia Cathedrali Sanctæ Iuſtæ, &
Ruffini Martyrum Toletana, reperi, Eccleſiam Cæ-
ſarauguſtanam de Pilari, primo Concilio contra hæ-
reticos in Hiſpania collecto, nobilitatam. Nam vbi-
nam commodius debuiſſent Epiſcopi Hiſpani conue-
nire, quam in Templo, quod totius pietatis, & Re-
ligionis non ſolum in Hiſpania, ſed in omnibus
Occidentis partibus, fons, & origo fuit?* Eadem fer-
mè num. 473. de hoc Coocilio, & Eccleſia di-
cens: *Collectum eſt ibi præcipuè, propter honorem
Virginis, & Templum, quod primum Orbis fuit S.
Mariæ per Iacobum dedicatum.* His ſubſcribuot
Aragonenſes Scriptores.
Nobilis etiam author Regens Michaël Mar- 76
tinez del Villar *in Tract. interpretat. trium. Epi-
grammat.* anno 1609. Typis edito, ex antiquiſ-
ſimo Poëta Prudentio, qui in boc quarto ſæ-
culo floruit, hæc affert, quæ rectè inſpecta in-
tentum comprobant:

*Preſtat adhuc, Templumque gerit veneranda
Columna.
Noſque docet cunctis immunes viuere flagris,
Plena magnorum domus Angelorum,
Et hunc Sacerdotum domus Infulata
Valeriorum.*

Etenim *Columna* iſta (quidquid aliqoi dicant)
oon Columnam, cui ligatus Chriſtus flagella-
tus fuit, ſed eam in qua Filius, & Mater colno-
tur, indigitat.
Quintum porrò Chriſti ſæculum ab anno 77
400. vſque ad 500. protractum, veritatis, quæ
modo controuertitur, magnum fulcimentum
præbet, non ſolum per iugem Cæſarauguſta-
næ Eccleſiæ ſucceſſionem, Epiſcoporum Petri,
Simplicij, Luciani, Iſidori, quos Cathalogiſtæ
referuot, ſupponentes, in ea Eccleſia S. Mariæ
de Pilari ſuam Sedem fixiſſe: ſed maximè ob
clariſſimum, quem habuit virum Flauium Lu-
cium Dextrum Hiſpanum Barcinonenſem, S.
Pariani filium, & Præfectura Prætoria decora-
tum. Hic enim author *in ſuo Chronicon anno* 78
Chriſti 37. *num.* 3. de B. Iacobo Apoſtolo Ze-
bedæi filio dicit: *Templum, vel Oratorium Bea-
tæ Virgini, ex eius iuſſu, præſentiaque ſuper Co-
lumnam, Cæſarauguſtæ erexit.* Circa quæ Fran-
ciſcus Biuarius Ciſtercienſis Monachus, vir
doctiſſimus, & Dextri commentator, hæc ſub- 79
iūgit: *Nihil æque ſtabilitum teſtimoniis grauiſſimo-
rum Authorum, nihil tota Hiſpania ſacratius, ac
venerabilius, animis hominum inſedit, atque hiſto-
ria fundationis Angelicæ Domus Sanctæ Mariæ de
Columna Cæſarauguſtanæ Ciuitatis, quam hoc loco
refert Dexter* (Pergit idem Dexter) *eodem ſub anno* 80
num. 2. dicens: *Athanaſius fuit primus Epiſco-
pus Cæſarauguſtanus.* Item ſub eodem anno
num. 3. *Beata Virgo Iacobo preces fundenti Cæſar-
auguſtæ in Columna apparet.* Et ſub anno 38. *nu-
mero* 3. *Prima totius Orbis Ædes erecta B. Vir-
gini Cæſarauguſtana fuit.* Ac etiam *ſub anno* 41.
hæc ſcripta reliquit de eodem Iacobo Apoſto-
lo, *Impleta honorificè Legatione ſua, ac rebus Hi-
ſpaniæ ſanctiſſimè compoſitis, relictaque Eccleſia
Theodori cura, quæ de* Columna *dicitur, quam B.
Virgo ſua præſentia ſoſpitauerat, beauerat, & con-
ſecrauerat, vbi & preclaram ſuam Imaginem reli-
quit (quæ cæleſtis Ædes ex eo tempore fideliũ
deuotioni frequentatur) Iacobus cum lachrymis
Hiſpanorum Hieroſolymam reuertitur.* Ex Chro-
nico

nico etiam ipſius,& ſub ann. 42 ?. iuxta Biuarium, hæc habentur, appoſitè ad intentum:
Prudentius Roma Cæſaraugustam rediens ad Sedem Cæſaraugustanam S. Mariæ plenus dierum, &c.
Hæc porro Dextri teſtimonia tam luculenta
ſunt,vt eo ſufficerent pro Cathedralitate eius
81 Eccleſiæ firmanda. Cæterum(quod deſperatorum
eſt confugium)eo deuenirunt nonnulli. vt
oneri ſuccumbentes, huic Dextri operi fidem
negent, incertum,apochryphum ſpurium,confarcinatum,aut
aſſutamentis refertum,vocitantes.
Hi ſunt exteri aliquot extra Hiſpaniam
Scriptores, quibus forſan ea quæ de ipſa Dexter
habet non ſatis arriſere; & (quod pudet dicere)
nonnulli etiam Hiſpanici authores,qui ea
82 intelligere nequiuere. Vt igitur(ſi fas eſt dicere)
illorum liuori,& iſtorum errori occurratur,capita
fundamentorum attingamus,quibus Dextri
Chronicõn ſinceritas cuilibet cordato,& ſapienti
viro ſuaderi debet.

83 Primum. grauiſſimorum virorum authoritas
qui hunc librum vti legitimam Dextri prolem
agnoſcunt: inter quos Doctor Michaël Erce
lib. in ſuperioribus citato par 1. *Tractat.* 7. *cap.* 18.
num. 20. numerat. 20. Prælatos ex Eminentiſſ.
DD. Cardinalibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis.
Numerat etiam ibidem *num.* 15. Prælatos,
S. Congregationis ſuper reformatione Breuiarij
Romani de anno 1631. ſub Vrbano VIII.
fel. record. Accedunt etiam Illuſtriſſimi S Rotæ
Rom. auditores, qui in ea deciſione de anno
1630. multoties relata ſæpius ſuam doctrinam
Dextri authoritate corroborant,& *num.* 47. referunt
plures authores. qui *Flauij, Lucij, Dextri,
fidem acerrime vendicant, ac hiſtoria veritatem latè
defendunt.* Adſtipulantur tres graues, & in
rebus hiſtoricis verſatiſſimi, Franciſcus Biuarius
Ciſtercienſis Monachus, Rodericus Caro,
& Dom. Thomas Tomaio de Vargas, qui rerum
Hiſpanicarum diligentiſſimi indagatores,
eiuſdem operis commentatores ſunt. Ex Scriptoribus
etiam Societatis Ieſu, Dextri opus recipiunt
Andreas Eſcorus Coſmas Magallanes,
Gabriel Vaſquez, Petrus Oxada; Franciſcus
Portocarero, Martinus de Roa, Ferdinandus
à Salazar,& qui eos nouiſſimè refert,intentumque
perdoctè confirmat Antonius de Quintana
Dueñas *in lib.* Matriti typis edito de anno 1651.
cui titulus *Sanctos de la Imperial Ciudad de Toledo,
aduertencia* 10. *num.* 4. vbi etiam ex mea Carmelitana
Familia affert Franciſcum de Ieſu, alias
Xodar, Emmanuelem Romanum, & Michaëlem
Munozium; quibus. etſi indignus libenter
adhæreo, in tribus tomis Annalium meæ
Religionis typis Romæ editis. Pleroſque alios
non ſine tædio referendos, etſi magnæ authoritatis
viros, ſacrorum Ordinum Prædicatorum,
Minorum; Eremitarum S. Auguſtini, & Ieſuitarum,
Sæcularium Presbyterorum, aliorumque
authorum, numerant Doctor Erce *cap.* 18. relato
& Quintana Dueñas *ſupra*.

84 Secundum ex præcipui partis aduerſæ propugnaculi
euerſione. Illud enim eſt, quod in
hoc Dextri Chronico plura legantur incerta,
dubia, paradoxa,& parachronymis inſperſa, ſic
acres critici, an ex illis, de quibus Iudas Apoſtolus
in ſua Epiſtola. *Quæcunque ignorant blaſ-*
85 *phemant*, alij viderint. Hoc tamen deſiderandum
quod ſic loquentes animaduertiſſent, Dextrum
non fuiſſe vulgarem aliquem, ſeu de plebe hominem,
ſed ingenuum, nobiliſſimum doctiſſimum,
& in hiſtoriis verſatiſſimum, vt qui in
Orientis partibus Præfectus, & in Occidentalibus
Toleti Rector ſeu Gubernator fuerat: quo
tempore Tabularia, Archiuia, Bibliothecas,
arcana etiam, & recondita antiquitatis ſcrinia
euoluere poterat Quidni ergo vulgaria, communia,
trita. & perna cerdonibus. & vetulis,
crebrius prætermiſerit; ſingularia ſolum, &
tanto viro digna proferens?

Ex quo ad eos, qui huius libri ſtylum rudiorem 86
cenſent, ac perinde fœtum illegitimum
Flauij Dextri. His namque obuiam eundum
& libri ſtylus contra ipſos commendandus, vt
porè altus, ſublimis, egregius, legibus communibus
non aſtrictus, ſed ſententiarum, veluti
Apophthegmatum, varietate diſcretus. Qualem
in Sacris paginis in Iobi libro, Dauidicis
pſalmis, & ſapientialibus Salomonis non raro
cernitur Diſertè ſatis de eo Biuarius in Apolog. 87
pro hac hiſtoria Dextri ſic dicit: *Res in ea contenta
ſinceritatem, & antiquitatem authoris redolent;
grauitate: & perſpicuitate plenæ ſunt; nihil non
dignum memoria, nihil vulgare, rariſſima multa,
& hactenus inaudita. Quæ omnia authoris nondum
euulgati argumenta ſunt: ſtylus puriſſima eloquentia
pro captu materiæ plenus, vt decebat aut eloquentiſſimi
Palatinum hominem, & Ciuem nobilem,
Romanorumque Imperatorum in Præfectura Prætorij
miniſtrum: D. Hieronymi familiarem, & præclarè
ab eo laudatum.*

Tertium præſtat tricuſpide telum, quo huius 88
libri ingenuitas neruoſe defenditur, & aduerſariorum
cæcuties demonſtratur. Vel enim
reiiciunt, quia ſit ſuppoſititius omnino, aut
confictus, eo quod à Dextro nec ipſe, nec alius
ſimilis compoſitus ſit: prout ſuppoſita ſunt
plura volumina grauiſſimis DD. quos larga
manu, & eruditione, etiam per Alphabetum
per illos diſcurrens, addenſat P. Theophylus
Raynauldus *in Tract. de bonis, & malis libris
part.* 1. *Erotemat.* 10. § 2. Aut eſto quod ab
ipſo compoſitus ſimilis liber ſit, iſte tamen qui
oſtenditur, additamenta aliqua ab impoſtore
conficta contineat; quemadmodum etiam contigiſſe
pluribus PP. & Scriptoribus narrat idem
Theophylus *eodem Erotem.* 10. §. 5 & res eſt apud
omnes inconfeſſa: aut denique quiſquis author
libri ſit, quia ille falſa aliqua, à veritate aliena
habere comprobetur. Et quidem primum dicentes
Solis lumini ſe opponunt, cum conſtet
D. Hieronymum. qui meritò Eccleſiæ Sol vo- 89
catur huius libri, & à Dextro compoſiti, memoriam
agat *in lib. de Eccleſiaſtic. Scriptoribus*, quem
ſequuntur M. Maximus in epiſtola ad Argebatum
Epiſc. Portucallenſ. Heleca *Epiſc. Cæſaraugustan.
in addit. ad Dextrum*, narrans, tempore
captiuitatis Hiſpanicæ hanc Dextri hiſtoriam
iuret Chriſtianos fuiſſe, Eutrandus *in quadam
epiſtola ad Regimundum Epiſcopum Illiberritanum*.
Hugo Portugallenſis *in epiſtola ad Mauritium
Braccarenſem*, Honorius Auguſtodunenſis
in lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Volaterranus
in Anthropologia litera D, lib. 15. Geſnerus
in Cathalogo teſtium veritatis, Poſſeuinus *in Apparatu
ſacro littera D*, Ioannes Rioche *in Compend.
tempor. lib.* 2. *cap.* 14. Baronius *ſub anno* 188,
392. 395. Prætermitto innumeros alios, quos
tædet referre. Secundum vero ex eo præſcindi- 90
tur quod (vno verbo audens dicam (nullum

volumen, nullus liber, nullum monumentum, etiam PP.DD.& inſignium Scriptorum à principio mundi vſque ad noſtra tempora extitit, quod ſi ſolum manuſcriptum fuit, non Typis in continenti mandatum, ſed per ſcriptores, tranſcriptores, copiatores, & plurium manus tranſmiſſum, euulgatumve; à curioſis, ſtudioſis, & aliquando malignis. lectoribus, ſimilem non ſit paſſum iniuriam, detractione, additione, alteratione, gloſſis,ſeu apoſtillis, aut ſimili mutatione:& tamen inoffenſo pede per Orbem
91 incedunt dicta volumina. Quorſum ergo Dextri Chronicon fide carebit, quod eam etiam tulerit; cum infinita aliorum volumina ſimili labe aſperſa cernantur, & nihiloſecius fide non careant. Sapientibus hoc ſufficiet. Sed addam, Dextri Commentatores, Biuarium, Carum, & Tamaium relatos, adeo exactè, & ſolerter ſuum munus exegiſſe, vt eorum qui ipſius opus pro-
92 pter hæc calumniantur, ora obtrudant. Adderem etiam, quod quando de veritate libri, ſcripturæ,aut inſtrumenti conſtat,prout in hoc caſu accidit,nihil nocet additamentum occultum ab aliquo extraneo ſuperadditum. Quod elicitur ex notabili doctrina Innocentij, Hoſtienſis, Butrij, Cardinalis, & plurium aliorum apud Farinacium *de falſitate, & ſimulatione q.* 152.
93 *num.* 14. Tertium autem de falſitatibus affinctis huic Chronico Dextri facilè retundi poteſt; ſi cum Iuriſtis dicatur, quod allegans aliquem defectum,*maxime ſi is eſt illegitimatis* illum probare tenetur.Baldus *in l. cum apud, C. de commun.ſeru. man. per l. miles, §.defuncto, ff de adulter.* Idem Bald. *in Addit. ad ſpecul.de probat.ver. qui dicit, & nô.in cap.ſi forte de elect. in 6.* Maſcard. *de probationibus concluſ.* 78. *num.* 5. *&* 9.
94 Quia ergo ea quæ pro falſis in hoc libro allegantur ab ipſius Commentatoribus rectè vendicantur,nihil operabitur talis allegatio.Retundi etiam poteſt,D Hieronymi *in prologo ad Chro-*
95 *nicon Euſebij*, verbis, contra Calumniatores ſui Chronici: *Non ignoro multos fore qui ſolita libidine detrahendi omnibus (quod vitare non poteſt, niſi qui omnino nihil ſcribit) huic volumini geminum dentem infigant,calumniabuntur tempora,conuertent ordinem, res arguent, ſyllabas ventilabunt; & quod accidere pleriſque ſolet, negligentia librariorum ad authores referent. Quos cum poſſem meo iure repercutere.vt ſi diſplicet non legant, malo tamen breuiter placatos dimittere.*
96 Sed demus, falſa aliqua,aut à veritate deuia Dextrum in ſuo Chronico protuliſſe,nunquid idcirco totum opus exſibillandum? Certè mali iſti argumentatores idem dicere deberent de operibus Clementis, Cypriani, Epiphanij,Hieronymi, Auguſtini, Chryſoſtomi, Theodoreti, & prope ſine numero aliorum; qui ſimili nęuo,vnius,vel alterius falſi;ſeu etiam plurium, ſalua eorum authoritate in reliquis, notantur. Quod etiam acriter (& meritò in hoc reprehendendus Iunius) Melchior Canus *de locis Theologic. lib.* 11. *cap.* 6. de Vincentio Beluacenſi, &
97 D. Antonio dixerit: *Quorum vterque non tam dedit operam vt res veras,certaſque deſcriberet,quam vt ne nil omnino præteriret,quod ſcriptum in ſchedulis quibuſlibet reperiretur.* Modeſtius Abulenſis *in ſecunda par. defenſor. cap.* 18. ſic: Licet *Patres Antiqui in ſummo pretio habiti ſint, & eorum dictis requieſcendum ſit, tamen aliqua inuenerunt moderni authores, & ea litteris mandarunt, quæ*
antiqui Patres non cognouerunt. Sed melius Pſal- 98
mographus, *Omnis homo mendax.* Omnem namque veritatem delibaſſe proprium eſt Canonici Scriptoris, & ſacrorum Voluminum. Addo, vt rectè Prudens quidam dixit; velle libros errore aliquo carere eſt velle *libros omnes eſſe canonicos.* Hinc Baronius in Martyrologio 99
ſub die nona Octobris. *Quod ſi ob vnum errorem, vel alterum, in vitis Sanctorum inuentum,*
cætera quæ manent fide carere dixerimus, profectò 100
omnes fere Sanctorum vitas in maximum diſcrimen inducimus, cum pene in omnibus aliquid notari poſſit, quod corrigendum videatur; ſitque canonicarum tantummodo Scripturarum ſingularis prærogatiua, vt in eis cuncta vera, inconcuſſa; certaque narrentur. Et in appendice ad tom.12. *Prima illa cenſeri debet Scriptorum fælicitas,ſi à veritate nunquam pedem efferre contingat, ſed iſtud diuinis dumtaxat libris eſſe conceſſum,vt nullum penitus in eis ſit reperiri mendacium, grauiſſimi Eccleſiæ Doctores affirmant, quamuis non cum eis ita fœliciter actum ſciamus, quin librariorum iniuria, vel interpretum imperitia,aliquod mendum interpſerit,quod*
corrigatur. Si dicant Critici, hæc falſa Dextri ab 101
aliis inſerta,negatur hæc intruſio. Et, ſi admittatur,audiant Chriſtum,Matth.13.*Colligite zizania,triticum autem congregate,* &c. Nec damnent totum opus. Rectè enim Iuriſtæ, quod quando falſitas Inſtrumenti non à Notario, ſed ab alio commiſſa eſt, non viciat illud. Gloſſ. *penult. in*
l.2. C de veter. iur. enucleand. Baldus, Aretinus, 102
Butrius, Felinus, ac Maſcardus illos referens *de probat.concl.*742.*num.*6.

In ſexto etiam ſæculo ab anno 500. vſque 103
ad 600. continuato, non deſunt teſtes Cathedralitatis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ del Pilar, Epiſcopi nempe, Lucius, Vincentius II. Ioannes I. Vincentius III. Simplicius II. In ea namque Eccleſia ſediſſe ex dictis in ſuperioribus elicitur & de Vincentio II. id ex pluribus Scriptoribus refert Cæſarauguſtanus *in Commentar. ſupra hiſtor.eius Eccl.pag.*220. & de Simplicio *pag.*222.

Sed integer, & clariſſimus pro ea veritate 104
eius ſæculi teſtis adeſt Marcus Maximus eiuſdem Eccl. Antiſtes, de quo hæc teſtimonia ex-
tant *in Chronico*, circa annũ enim Chriſti 483. 105
ſic dicit: *Simplicio Epiſcopo Cæſarauguſtano ſuccedit in Sede Pontificali Sanctæ Mariæ de Columna Ioannes vir egregius.* Et infra circa ann. 502. *Ioanni Cæſarauguſtano Epiſcopo Vincentius in Sede ſucceſſit.* In qua Sede?Certe in illa *Sanctæ Mariæ de Columna*,de qua antea dixerat;alioquin ſibimet eſſet contrarius Maximus. Inferius quoque *circa ann.* 568. loquens de ea Eccleſia, quam *Sedem Pontificalem*, ſupra appellauerat. *Ego M.Maximus, qui hæc ſcribo, vixi multos dies in æde Sanctæ Mariæ de Columna à B. Iacobo Zebedæi filio exædificata, ſub regula Sancti Benedicti.* Et circa ann. 612. *In Vrbe Cæſarauguſtana frequentiſſimè viſitatur Eccleſia Sancta Maria Primogenia à Sancto Iacobo condita,quæ,confluentibus, ex variis locis peregrinis, in pretio eſt, & miracula.*
Expendatur verbo *Primogenia*, & conſtabit præ- 106
ſens intentum de *Cathedralitate* eius Eccleſiæ. Vnde propterea ad eam tranſtulit bonam partem Reliquiarum *S.Principis, & Martyris Hermenegildi*, vt loquitur inferius. Propterea etiam in eadem Eccleſia ſediſſe dum viueret,& requieuiſſe poſt obitum ſcripſit S. Braulius in Epigrámate quodam de ipſo, in initio quidem ſic.

Maximus

Maximus hic ſitus eſt, dictus cognomine Marcus
Nobilis hiſtoricus, præco, Poeta, Vigil.

Et in fine.

Confectus ſenio ſuperas reuocatur ad auras,
Cuius membra tenet dicta Columna Domus,
In qua Pontificis præclari munere functus
Iudicij extrema luce reſurget ouans.

107 In fragmentis etiam carminum eiuſdem Maximi ab Heleca collectis ſic lego.

Prima domus Mariæ ſacrata eſt dicta Columna.

Quod explicans in ſequentibus ſic canit.

Quæ ceu prima foret præ cunctis ſedibus vna.

Et in Hymno eiuſdem ad hoc ſacrum Templũ B. Virginis: *Templum Columnæ nobilis, quæ diceris plus omnibus ſacris Iberis Ædibus.*

108 Hæc porro Maximi opera, *Chronicon* præſertim, legitima, authentica, & propria ipſius eſſe, firmant Trictemundus Illiberitanus Epiſcopus *in epiſt. ad Eutrandum*, ipſe Eutrandus *in Chronicon ad ann. 6 6.* Adſtipulatur Braulius relatus, & Heleca *in addit.* Ac eius ſanctitatem, & ſcripta commendant Girald. *de Poetis*, Baſeus *in Chronic. num 6:0.* Antonius Auguſtin. *epiſt. ad Hieronym* Blancas *in Indic. Antiſt. Cæſarauguſt.* Sandoual. *lib. 1 fundat. Sancti Benedicti*, Iepez *in hiſtor. Benedictin.* Rua *in hiſtor. Giennẽ ſig. 1 cap 1* Hoc etiam Chronicon Typis editum fuit ſimul cum Chronico Dextri Cæſarauguſtæ ann. 1619. per Ioannem Calderon Minoritam, & ann 1627. notis illuſtratum per Rodericum Carum, &, vt Antonius de Quintana - Dueñas Ieſuita refert *in lib de Sanctis Tolet. aduertent. 10. n. 5* Matriti nuper Typis edebatur cum Commentariis Franciſci de Biuar. quæ vſque modo non vidi. Innumeri autem ſunt alij authores Hiſpani, qui iſtud opus Maximi referunt, commendant, & ſequuntur. Obmurmurent iam increduli Critici, & audiant quæ circa defenſionem Dextri ſuperius dixi.

109 Sæculum ſeptimum ab anno Chriſti 600. vſque ad 700 computatum, ſuppeditat Ioannem Cæſarauguſtanum Epiſcopum in eadem Eccleſia Sanctæ Mariæ *del Pilari* in Sede veluti Epiſcopali ſedentem. Sic enim Hiſpani Scriptores clare colligunt ex Braulio eius fratre, qui in additionibus ad Maximum dixit. *Omnes Epiſcopi ferè iacent in B. Sede Sancta Maria de*

110 *Columna dicta, in quibus Maximus Vir ſanctiſſimus, & eximia doctrinarum cognitione conſpicuus, & Ioannes S. memoriæ frater meus in pace requieſcunt.* In quibus ad præſentis cauſæ intentum expendi debet illud *in B. Sede Sancta Maria de Columna*, quod, dubio procul, Eccleſiam Epiſcopalem indigitat. *cap. ſtatutum de reſcript. in 6. cap. ne pro defectu de elect.* Nec eſt aliud, cui *Sedis* nomen antonomaſticè ſumptum congruentius aptetur *cap. auditis de in integr. reſtit. cap. 1 verb. Eccleſia de rebus Eccleſiæ in 6.* & ex toto titulo *Ne ſede vacante* & DD. ibi. Item illud *omnes Epi-*

111 *ſcopi ferè iacent*, &c. quo etiam denotatur eam Eccleſiam ſepulchrum veluti commune fuiſſe omnium fere Epiſcoporum, ac proinde eorum Cathedralem. Siquidem, prout ex iuribus, & DD. firmat Rota relata de anno 1630. *num.* 54. 55. & 56. ex ſepulchro deducitur præſumptio habitationis, maximè in Epiſcopis, propter ſpirituale matrimonium, quod contrahunt cum ſua Eccleſia, quod exigit, vt neque in vita, neque in morte ab illa ſeparentur, prout etiam regulariter conſpiciunt per totum Orbem.

Hunc Ioannem Epiſcopum ſecutus eſt in eodem Epiſcopatu S. Braulius eius frater, qui etiam aſſiſtit Cathedralitati Eccleſiæ S. Mariæ del Pilar, prout colligitur ex quadam proſa vetuſti Miſſalis Cæſarauguſtani ibi: 112

Iubila Cæſarauguſta.
Pro vicinus Vrbs onuſta
Feſta colens Braulij,
Aula, qua Sancta Maria
Fuit Præſul monſtrans pie
Iter veri gaudij.

Ac ex verbis Breuiarij antiqui fratrum Sancti Hieronymi; vbi dum eſſet ſermo de iis, quæ egerat Sanctus Braulius in ſexto Concilio Toletano cum aliis Epiſcopis, dicitur: *Diſputatione autem longa conſummata, in Synodo celebrata, vnuſquiſque ad propriam Sedem eſt reuerſus. Beatus vero Braulius dum in Ciuitate Cæſarauguſtana in ſancta Maria Maiori ſuam Sedem diuinitus ſituaſſet*, &c. Nec dicat pars aduerſa, potius contrarium deduci ex iis verbis, quaſi denotent eam Eccleſiam pro ſua Sede elegiſſe, ex particulari deuotione ad ipſam; non quia ea eſſet 113

conſueta Sedes Epiſcoporum. Hoc enim effugium Sacra Rota relata ſatis præcludit dicendo verbum illud *diuinitus*, ſolum reſpicere miraculoſam eius electionem ad Epiſcopatum, quæ ſcilicet, facta fuit mediante globo igneo ſuper caput eius deſcendente, & voce de cælo lapſa, prout hiſtoriæ huius Sancti referunt. Vnde huic prudenti expoſitioni inhærendo, addo, illud *ſituaſſet*, non ad tempus reuerſionis ex Concilio, ſed ad tempus ſuæ electionis eſſe referendum; eſt enim temporis pluſquam perfecti, quod hanc intelligentiam exagitat. Eam porro expoſitionem genuinam eſſe ſuadent Ribadeneira, Marieta, Villar, Padilla, & Murillus ab 114

eadem S. Rota relati, Iungam & ego M. S. antiquum vitæ eiuſdem Braulij, quod indicat Murillus *in fund. cap. 48.* & refert modernus ille *pag.* 227. ſic inquiens: *B. vero Braulius dum in Ciuitate Cæſarauguſtana in Sancta Maria Maiori ſuam Sedem diuinitus ſituaſſet.* Ac quoddam Inſtrumentum authenticum ab eodem Authore *pag.* 228 & 229. relatum de anno 1318. quod decimo quarto ſæculo referam. Idem etiam ſuadent ſententiæ de anno 1502. & 1605. quas Rota refert, & ego afferam ſæculo 16. & 17. & alij qui generaliter aiunt ſine illa temporis diſtinctione Sanctum Braulium ſediſſe in dicta Eccleſia. Maximeque fauet ſepulchrum eiuſdem B Braulij, quod ex a- in eadem Sanctæ Mariæ Eccleſia; non quidem, quod ad illum tra- ſlatum fuerit ex Eccleſia Sancti Saluatoris, vt modernus quidam dixit in quodam ſuo opere *cap. 3. pag.* 183. non rectè intelligens Baronium *in not. ad Martyrolog. Roman. pro die 26. Martij.* Non enim dicit Baronius corpus ipſius Sancti tranſlatum fuiſſe ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ, ſed fuiſſe *inuentum, tranſlatum, reconditumque ſolemniter in Eccleſia Sancta Maria*, in caſu ablatiui; denota ibi fuiſſe inuentum, & tranſlatum, ad locum videlicet, honeſtiorem. Quod etiam ſuadetur, quia nec minima quidem Reliquia corporis huius Sancti in Eccleſia Sancti Saluatoris extat; quod non contingeret ſi in ea fuiſſet inuentum, & ex ea ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ tranſlatum. 115

Ex aliis etiam iſtius ſæculi Antiſtibus idem intentum roborari poteſt. Ex Taione quidem 116

Sancti Braulij ſucceſſore; quia vt in propria Sede,& iuxta propriam ſponſam ſepeliri voluit in ea Eccleſia teſtante Vualdero, poſtea etiam Cæſarauguſtano Epiſcopo in ipſius tumuli Epitaphio, ibi.

Mortuus antiqua tumulatur in Æde Columna. Et ex eodem Vualdero de quo in eadem Eccleſia conditum fuiſſe teſtatur Luitprandus *in fragmentis num.* 94.dicens: *Sepultus eſt in ſacratiſſima Sede Beatæ Mariæ Virginis de Columna à Sancto Iacobo ædificata.* Nec mirum huius Eccleſiæ Epiſcopos eam ſic decorare ſtuduiſſe; cum ab eodem Luitprando in *Chronic. ad ann.* 677. qui huic ſæculo correſpondet, vocetur *Beatiſſima Sedes.* Et dicat, quod eo tempore *celeberrimo multorum peregrinorum contubernio viſitatur.*

117 Hic autem Taio Epiſcopus non ſolum ſua præſentia, ac ſui corporis ſepultura, teſtis integer eſt Cathedralitatis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ; ſed verbis, & ſcriptis id demonſtrauit. Scripſit enim hiſtoriam de aduentu Beatiſſimæ Virginis Mariæ in Hiſpaniam, ex Palæſtina, & fundatione Cappellæ Beatæ Mariæ de Pilari Cæſarauguſtanæ,quam Typis mandauit, & notis illuſtrauit ille modernus Cæſarauguſtanus Compluti anno 1649. & ex Bibliotheca Laurentij Ramirez de Prado in ſupremo Conſilio Caſtellæ togati, etiam prælo mandauit Matriti 1648.Ioannes Tamaius Salazar *in notis ad Aulum Hallum Poetam pagina* 73. In ea enim Hiſtoria, inter multa pietatem, & deuotionem ſpirantia ait: Diuum Iacobum conſecraſſe prædictam Eccleſiam, ipſamque intitulaſſe *Sanctam Mariam de Pilari.* Subiunxit autem & magis ad intentum: *Hoc eſt enim prima mundi Eccleſia in honorem Virginis, Apoſtolicis manibus dedicata.Hæc eſt Angelica Camera primordiis Eccleſiæ fabricata. Hæc eſt Aula ſanctiſſima, ſæpius per Virginem viſitata, in qua cum Angelicis Choris viſa eſt ſæpius Dei Genitrix matutinos pſallere Pſalmos.* Expendantur iſta, & habebitur intentum. Noret & Lector, hunc Taionem Cæſarauguſtæ Epiſcopum Romæ inueniſſe, Dei ſpecialiſſima prouidentia, Diu. Gregorij Papæ *Moralia*, eaque Cæſarauguſtæ in Æde Sanctæ Mariæ repoſuiſſe; prout inter pleroſque alios refert *ſerm.* 91.pergrauis author Martinus Garſia: vtique in Eccleſia Sancti Saluatoris ea repoſiturus, ſi talis Eccleſia tunc temporis in ea Vrbe eſſet.

118 Pro octauo ſæculo, etſi lubrica ſit Cæſarauguſtanorum Antiſtitum ſucceſſio, ob Mahumetanorum in Hiſpaniam, ipſamque Cæſarauguſtam, inuaſionem, quæ hoc æuo, corrigit; præſertim cum Benetius eo tempore Epiſcopus Tyrannorum barbariem fugiens Sanctæ Mariæ Eccleſiam de Columna reliquerit, & ad Pyrenea montana perrexerit. Cæterum Cathedralitatem eius Eccleſiæ perſeueraſſe, nec vllatenus amiſſam fuiſſe,quatenus miſerum illud captiuitatis ſæculum patiebatur, ex multis oſten-
119 ditur. Primo, quia Eccleſiarum Iura, & priuilegia nunquam ceſſant, ſed ſemper ea poſſident ſemel adquiſita *cap. libert.* 12. *quæſt.* 2. *l. raptores.* §.*ſin autem*, *C. de Epiſcop. & Cleric.* Anton. de Mauro. *Allegat.* 27. *num.* 4. Barboſa *de iur Eccleſiaſtic. lib.*2.*c.*13.*n.*15. 16.40.*&* 41.

120 Secundo,quia in ea, vel iuxta eam per 400.annos,quibus à Mauris oppreſſa eſt,ſemper adfuere Canonici,Presbyteri,vel Clerici, qui eam regebant, & fidelibus Sacramenta miniſtrabant. Prout colligitur ex Prades *lib.* 2. *venerat: Imag. in cap.* 5. §.1.Murillo *in fundat. Capellæ Angelicæ c.*30. & Cæſarauguſtano *in Commentar.p.* 238. *ac p.*181.vbi de hoc Epitaphio reperto in Clauſtro eiuſdem Eccleſiæ duodecim Canonicorum huius temporis, de quo nunc eſt ſermo.

Hic duodenorum ſunt condita Canonicorum
Oſſa ſub hac petra,quos Chriſti ſummæ in æthra.

Tertio, quia ex hoc colligitur fuiſſe eo tem- 121
pore Parrochiam totius Ciuitatis, ac proinde demonſtraſſe eſſe Eccleſiam Cathedralem, quæ vocatur *Parochia totius Ciuitatis*, prout ex pluribus accumulatis affert idem Barboſa *ſupra lib.* 1. *cap.* 28. *num.* 19. Quarto, quia eſto quod tunc temporis Epiſcopus in ea Eccleſia perſonaliter præſens non adeſſet nihilominus Presbyterum aliquem Epiſcopi Vices gerentem ibi adfuiſſe, conſtat clare ex Luitprandi Chronico ad ann. Chriſti 787.vbi loquens de ſecunda Sy-
nodo Nicæna circa idem tempus celebrata, ait: 122
In qua interfuit Pantaleo Epiſcopus Valentinus ex Hiſpania,& Theodorus Presbyter Badæ prope Carthaginem Spartariam, nunc vocata eſt Baga, olim dicta Thiar; interfuit etiam Nicephorus Presbyter Sanctæ Mariæ de Columna Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ,& Agapius S. Thyrſi Monaſterij Toleti: Abbas pro Domino Helipando Pontifice Toletano, eiuſque Vicario. Quibus ſimilia Iulianus *in Chronicon*,quæ etiam refert Tamaius *in notis ad Luitprandum*. Etenim niſi iſte Nicephorus Epiſcopi munus in Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pilar ageret,nullo iure in Synodo generali cum Epiſcopo Valentino,& Vicario Toletani Antiſtitis & ante illum nominaretur. Omitto, quod nomen *Presbyteri* ſæpius apud antiquos pro Epiſcopo ponitur, ſaluo Hierarchico ordine inter Epiſcopum, & Presbyterum, quem Eccleſia contra hæreticos concedit. Sit ergo teſtis *Cathedralitatis* Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Columna pro hoc ſæculo octauo iſte Nicephorus Presbyter, Chorepiſcopus, aut Epiſcopus forſan Suffraganeus, vel Epiſcopi abſentis Vicarius.

Nonum etiam ſæculum teſtes fide dignos 123
pro præſenti cauſa offert,duos videlicet Epiſcopos, *Senniorem*,& *Helecam*, qui eo ſæculo Cæſarauguſtanam rexere Eccleſiam prout Cathalogi Epiſcoporũ eius Inclytæ Ciuitatis demonſtrant Hos enim *Senniorem*, & *Helecam* Epiſcopos in hac Eccleſia Sanctæ Mariæ de Columna,veluti in propria Cathedra ſediſſe, luculentum teſtimonium Zuritæ *in Indicibus fol.*13.*ſub*
ann. 889. qui huic ſæculo correſpondet, cor- 124
roborat.Dicit enim de ipſa: *Vnde & Heleca, & Senniori, ac ſuperioribus, poſterioribuſque Epiſcopis, & Eccleſiaſtico cætui, ſacroſancta ea Ædes Sedem, ac Domicilium præbuit.* Quod teſtimonium egregie vrget Rota relata de anno 1630. *num.* 109. dicens, ex eo probari Cathedralitatem dictæ Eccleſiæ, non ſolum pro tempore inundationis Maurorum, ſed etiam temporibus anterioribus. Dicam & ego *& poſterioribus.* Quomodo autem locus iſte Zuritæ non ſit ab eadem Sacra Rota deprauatus, aut truncatus, vt ſatis liberè ſcripſit quidem modernus, probabo infra *c.*6.*ſub n.*430.

Adeſt

125 Adeſt & alius integer teſtis huic ſæculo, &
præfato Sennior; Cæſarauguſtano Synchronus
Aymoinus Monachus Benedictinus Gallus, qui
in lib. Inuentionis; ſeu tranſlationis Sancti Vin-
centij Martyris cap. 6. cum dixiſſet, Audaldum
Monachum reliquias eius Martyris Cæſarau-
guſtam aſportaſe, ſubinfert: *Sennier Epiſcopus*
ſtupens, nimiumque admirans, & æſtimans omnino.
quod eſſet plane alicuius Sancti Martyris corpus,
iuſſit illud auferri, atque in Eccleſia Beatæ Mariæ
ſemper Virginis (quæ Mater eſt Eccleſiarum eiuſ-
dem Vrbis) veneranter recondi, in qua olim ſub Va-
lerio Pontifice idem Martyr ſtrenuuſque athleta
Archidiaconij arcem inſignis tenuerat. Sit ergo ex
huius Aimoini teſtimonio Eccleſia del Pilar
126 *Mater Eccleſiarum* Cæſarauguſtanæ. Hunc au-
thorem, & eius opera commemorat Poſſeuinus
in Apparatu: fallitur tamen dum dicit ann. 990.
claruiſſe, cum dicere deberet ann. 899.

127 Decimum porro ſæculum ab hiſtoricis com-
muniter pro infelici putatum, hanc ſuam Infau-
ſtam ſortem in cauſa etiam præſenti demõſtrat:
cum propter Mahumeticam ſectam in Hiſpa-
niam, ac Cæſarauguſtam inductam, ac Chri-
ſtianorum à barbaris illatam perſecutionem,
Antiſtes Cæſarauguſtani (aliquot enim eo tem-
pore fuiſſe diligentiores aliqui ex Iuliano hau-
riunt) in locis remotis à ſua Sede Sanctæ Ma-
riæ *de Pilari* abeſſe exules cogebantur, vel ad
128 alias Eccleſias promoueri. Propterea enim ex
ipſis Cathedralitas huius Eccleſiæ comprobari
non poteſt; niſi ſolum ea generalibus principiis
ſuperius inductis, quod videlicet, omnes quot-
quot tales fuerunt etiam captiuitatis huius
æuo, eam Eccleſiam, non aliam, pro ſua Sede ag-
noſcebant. Quod etiam firmatur ex eo quod
Chriſtiani Cæſarauguſtæ ſub Sarracenico iugo
gementes, tuta eam degerent, & per loca ſub-
terranea, quorum veſtigia etiam nunc extant,
incedentes, ipſam veluti Matricem frequen-
tarent. Vt teſtatur ille Cſarauguſtanus *ſupra*
par. 180.

129 Nihilominus egregius alius huius Cathe-
dralitatis pro hoc ſæculo teſtis adeſt Luitpran-
dus, ſeu Eutrandus, è Subdiacono Toletano, &
Ticinenſi Diacono, Epiſcopus Cremonenſis,
Berengario ſecundo Italiæ dicto Regi à Secre-
tis, & pro Othone Primo German. Imperatore,
ad Pont. Max. & Imperat. Conſtantinopol. Le-
gatus. Hic enim clariſſimus Vir in ſuo Chro-
nicon plura teſtimonia præſentem cauſam con-
cernentia protulit, quorum aliqua in præce-
130 dentibus allata ſunt. Vnum illud eſt in Chro-
nicon ad ann. Chriſti 677. videlicet: *Beatiſſi-*
ma Sedes de Columna in Vrbe Cæſarauguſtana, quæ
conſtructa eſt iuſſu Virginis à Beato Iacobo &c. hoc
tempore celeberrimo multorum peregrinorum contu-
bernio celebratur.

131 Etenim illud *Beatiſſima Sedes de Columna,*
hunc primatum, ſeu dignitatem *Cathedralitatis*
indigitare ex titulo illo *Beatiſſimi*, Papæ con-
ceſſo, elici poteſt. Ille enim denotat eminentiam
& excellentiam Pontificæ authoritatis ſuper
omnes alias, prout ex Iunipero à Drapano,
Henrico Kalteiſen, & aliis haurit Theophylus
Raynaudus *in Corona aurea Summi Pontificis in*
verbo Beatitudo. Indicat ergo in præſenti illud
Beatiſſima Sedes primæuitatem, & præceden-
tiam huius Sanctæ Eccleſiæ ſuper alias Cæſar-
132 auguſtanas. Concurſus quoque ille peregri-
norum ad eam Eccleſiam id denotat: talis enim
concurſus vt in plurimum eſt ad Eccleſias Ma-
trices, & primarias Ciuitatum. In fragmentis
etiam eiuſdem Luitprandi *num.* 11 hæc præ-
clara leguntur, dum agit de reparatione Eccle-
ſiarum tempore Conſtantini Imperatoris fa- 133
cta. *Tunc reparata eſt Sancta Maria de Columna*
Matrix vrbis Eccleſia. Quibus etiam non ſolum
Eccleſiarum Cæſarauguſtæ, ſed & totius Orbis
Matrix appellatur ea Eccleſia. Fragmento quo-
que 94. dum dicitur de Vvilderedo Cæſarau-
guſtano Epiſcopo: *Sepultus eſt in ſacratiſſima* 134
Sede B. Mariæ Virginis de Columna à S. Iacobo
ædificata. Idem Inſinuatur, tum ex titulo illo
Sacratiſſima Sede, tum ex ſepultura Antiſtitis,
vt tactum in ſuperioribus, fuit. Fragmento
præterea 184. dum ait de hæreſi Priſcillianiſta-
rum, *Damnata eſt in Secretario Sanctæ Mariæ del*
Pilar Cæſarauguſtæ, quod Sanctus Iacobus ædificauit
& non alibi decuit damnari. Idem ſubindicat, 135
præſertim ſi cum præcedentibus coniungatur,
& expendatur vox illa *Secretario*, quæ propria
videtur Eccleſiarum Matricum, ſeu magnarum
Baſilicarum.

Nec audiendi qui ſcrupulum aliquem quo- 136
ad fidem, & authoritatem, huic Luitprando in-
condite affigunt. Ea enim, quæ pro Dextro in
quinto ſæculo dicta ſunt, Luitprando conci-
nunt. Eum namque tuentur Sigibertus, Bellar-
minus, Gerardus, Tritemius, Poſſeuinus, & Hi-
ſpana Bibliotheca, dum *de Scriptoribus Eccleſia-*
ſticis agunt. Boſſius, Rus, Portocarrero, Baronius,
Vaſquez, Eſcolanus, Murillus, Calderon, &
Caius, quos congerunt Erze *de prædicat. Sancti*
Iacobi in Hiſpan. par. 1. Tractat. 1. cap. 20. &
Quintana Dueñas *de SS. Toleti aduertent. 10.*
num. 6 & 7. eumque ſæpius in meis Annali-
bus retuli. Vnde merito Dom. Thomas Tama- 137
ius de Vargas inſignis eruditionis author, eius
opera miris notis illuſtrata Matriti edidit ann.
1635. quæ etiam poſtea Antuerpiæ ann. 1640.
per Hieronymum Higueram Ieſuitam, ac Dom.
Laurentium Ramirez de Prado Regium Con-
ſiliarium decorata prodiere. Fragmenta autem
eiuſdem Luitprandi ab eodem Tamaio edita ex
variorum exemplarium fide recenſita ſunt, vt
ipſe teſtatur. Et quamuis ea non ſemel dili-
genter euoluerim, nihil in eis reperi tanto au-
thore non digna, imo potius ipſius raræ, ſin-
gularis, & exquiſitæ doctrinæ indicea eſſe com-
peri. Vt merito de eo dixerit *tom. 10. ad ann.*
963. num. 2. Baronius, *Græcarum litterarum par*
eruditio, & Poetica, cæterarumque litterarum fa-
cultas, eadem hoc ſæculo (decimo videlicet de quo
nunc eſt ſermo) *haud adeo inuentu facilis.* Sit er-
go integer teſtis pro cauſa præſenti Eutrandus,
ſeu Luitprandus.

De vndecimo ſæculo, quod ab anno Chri- 138
ſti 1000. vſque ad 1100. extenditur, pauca
ſuggerunt Hiſtorici Hiſpani: acerbum namque
Mahumetanorum iugum Chriſtianos captiuos
tributis; & exactionibus ſic premebat, vt vix
conſeruari poſſent. Nihilominus duo Epiſco-
pi, Paternus, & Iulianus cenſentur, qui cum
Clericis aliquot S. Sanctæ Eccleſiæ del Pilar
in Sacrorum diſpenſatione, & diuinorum
celebratione aſſiſterent. Eam enim veluti
Matricem ab his omnibus habitam fuiſſe
adducta in ſuperioribus ſufficienter corro-
borant.

139 Plura, & maiora pro pia cauſa *Cathedralitatis* Eccleſiæ Sanctæ Mariæ dictæ *de Columna* monumenta ſuppeditat ſæculum duodecimum ab anno Chriſti 1100. vſque ad 1200. protenſum. Non enim dumtaxat ſicut ſæcula præterita Epiſcopos habet Vincentium, quibuſdam tertium, aliis, quartum appellatum, Petrum ſecundum, & Bernardum primum, in hac Sacra Sede
140 Aſſiſtentes; ſed etiam profert Petrum, de Librana primum poſt Cæſarauguſtæ reſtaurationem Epiſcopum, & Garziam de Guerra in ea etiam reſidentes, prout ex Zurita *lib. 1. annal. cap.* 44. & *in Indicibus*, ſeu *Chronico pag.* 62. teſtatur Cæſarauguſtanus *pag.* 250. *&* 254. & Bernardum ſecundum in ea ſepultum. In quo maxime notandum, quod cum iſti Epiſcopi reſiderent in Eccleſia Sanctæ Mariæ, facto ipſo oſtendebant Sedem Epiſcopalem in ea eſſe Cæſarauguſtanam, ſicut & in Eccleſia Sancti Saluatoris; propter vnitatem videlicet, vel identitatem Cathedralitatis, de qua ſæpe dixi. Facto autem demonſtrari animum, etiam pluſquam
141 per verba, habetur ex *l. certum, ff. ſi cert. pet. l. fin. ff. de diuort.* & aliis iuribus.

Eſt & ad intentum, quod cum iſte Petrus de Librana à Rege Alphonſo Cæſarauguſtæ reſtauratore ad eum Epiſcopatum electus eſſet, & miſſus ad Papam Gelaſium II. pro conſecratione obtinenda, eamque obtinuiſſet, Papa per litteras, quas Baronius *tom.* 12. anno 1118.
142 refert, Indulgentias conceſſit iis, *qui præfatæ Vrbis Eccleſiæ à Sarracenis, & Moabitis dirutæ, vnde reficiatur, & Clericis ibi Deo famulantibus, vnde paſcantur, aliquid donaret, vel donauerint.* Ex iis enim non modo elicitur Eccleſiam Sanctæ Mariæ del Pilar, de qua loquitur Pontifex, eo captiuitatis tempore per Clericos inſeruiri ſolitam, ſed etiam eam ſolam Cæſarauguſtæ relictam fuiſſe; vel eſto aliæ etiam permanerent,
143 ipſa tamen nomine *Eccleſiæ* in ſingulari, & antonomaſticè à Papa appellari: quod eſt *Cathedralitatis* ſignum; cum nomine *Eccleſiæ* antonomaſticè ſumpto, maxime in fauorabilibus, veniat Cathedralis: prout ex antiquo ſtylo Curiæ, Monacho, Geminiano, Abbate, Mandoſio, Gambata, Gratiano, & alia Rotæ deciſione probat Magiſtralis illa Rotæ Deciſio de anno 1630. *num.* 62. in ſuperioribus citata. Quibus iungo Barboſa *de Canonic. cap.* 2. *num.* 6. & *de appellat. verb. Iur. ſignif. appellat.* 85. *numero* 7. ex Fulgoſio, Tuſco, & Sacra Rota. Et notat Villar. *in ſcholiis ad decret. Curiæ littera I.*

144 Vnde idem Epiſcopus Petrus in Epiſtola, quam ſcripſit vniuerſis fidelibus apud eundem Baronium ſupra, de ea Eccleſia dicit: *Quam beato, & antiquo nomine ſanctitatis, ac dignitatis pollere nouiſtis.* Hi enim tituli, vt notat idem Villar *ſupra*, ex traditis à DD. *in cap. ſtatutum de reſcript.* Menochio *conſil.* 52. Caſſaneo *in Cathalogo. 4. conſil.* 32. tantum competunt Eccleſiæ Cathedrali: quod etiam comprobat Rota illa Magiſtralis toties repetita de anno 1630. *n.* 63.

146 Viuebat etiam hoc ſæculo inſignis author Iulianus Perez, vel Petri, Toletanus; Archipresbyter Sanctæ Iuſtæ, vir doctiſſimus in lingua Arabica, Hiſpanica, Gothica, Hæbraica, Græca, & Latina; Regis Alphonſi Hiſpaniarum Hiſtoricus, & in hiſtoriis verſatiſſimus; qui propterea integer, & grauiſſimus teſtis pro hac cauſa eſſe poteſt. Is autem in ſuo Chronico *num.* 405. luculentum iſtud protulit teſtimonium. *Septimæ Synodo Generali interfuit Ni-* 147 *cephorus Presbyter Sanctæ Mariæ Cæſarauguſtanæ, dictæ de Pilari, quæ prima fuit omnium Eccleſiarum Hiſpaniæ, & vt creditur, ante Nazareticam: & ob id meretur dici Prototemplum Beatæ Mariæ à Sancto Iacobo Zebedai filio conſtructum iuſſu eiuſdem Sanctæ Virginis.* Et in ſuis aduerſariis *num.* 438. poſt plura ad intentum de aduentu Sancti Iacobi in Hiſpaniam, & Cæſarauguſtam, apparitione Beatæ Virginis, & iuſſione ipſius circa erectionem huius Eccleſiæ, concludit. *Hoc Templum primum erectum eſt Beatæ Virgi-* 148 *ni in toto terrarum Orbe.* Dixerat autem *num.* 56. in eiſdem aduerſariis: *Prima totius Orbis* (ſcilicet Eccleſia) *fuit Cæſarauguſta*, & *num.* 172 loquens de Eccleſia Bracharenſi, inquit: *Quæ poſt Ædem Cæſarauguſtanam ſecunda fuit in Hiſpania.* Ac *num.* 55. *&* 473. egregia illa, quæ ſupra adduxi circa ſæculum quartum. Præterea *num.* 497. iſta: *Beatæ Virginis de Columna Templum Sacratiſſimum eſt, & ſucceſſione Pontificum, & multorum eius domus ſepulchrorum habitatione, & celebritate.* Demum alia huius authoris teſtimonia diligentioribus ipſius operum ſcrutatoribus relinquens, illud non prætermittam, quod ipſe ſcripſit anno 1100. ex quo numerari incipit ſæculum duodecimum *in Tractatu de Ere-* 149 *miteriis num.* 17. *fol.* 139. quia plura continet ſcitu digna. *Eccleſia nunc ſub Sarracenis Cæſarauguſtæ dicta de Columna Beatæ Virginis Mariæ, à Beato Iacobo Ieſu Chriſti Diſcipulo, filio Zebedæi ædificata, eodem in Hiſpania prædicante, & iubente Beata Virgine Maria, quæ Apoſtolo ſuo dilectiſſimoque conſanguineo diuinitus ſupra Columnam apparuit, quæ ab eo tempore in Columnis permanſit, & Eccleſia Pontificia fuit: domus vere quidem Angelorum ibidem libenter inhabitantium, & ſchola tot Sanctiſſimorum Præſulum, & Paleſtra validiſſimorum Martyrum, anno 1100. cum hoc ſcribebatur, in pretio, & veneratione habebatur, vt omni tempore eſt habita.* Expenditur illud *Eccleſia Pontificia fuit*, & illud *Paleſtra validiſſimorum Martyrum*, &c. & pro comperto erit quod intenditur *de Cathedralitate* huius Eccleſiæ.

Si autem libidinoſa contradicendi prurigo 150 dubium aliquod circa fidem huius authoris, & opera ipſius alicui ingeſſerit; euaneſcet vt fumus hæc opinatio, ſi animaduertatur, Iulianum hunc Virum Illuſtriſſimum fuiſſe, vt ex dictis liquet, & eius opera commendationem magnam habere apud celebres Hiſpaniæ Scriptores; maxime Florianum de Ocampo Regium Chronologum, Ioannem Marianam Ieſuitam egregium Hiſtoricum, Sancium Dauila Epiſcopum Segū- 151 tinum, Franciſcum Biuarium, Rodericum Carum, & plures alios, quos nouiſſimè congerit Antonius de Quintana Dueñas *de Sanctis Toleti aduertent.* 10. Vt propterea merito Dom. Laurentius Ramirez de Prado toti Europæ notiſſimus propter egregia ſui ingenij euulgata monumenta, huius Iuliani opera, è Vormatia Hiſpaniam per P. Torralbam Ieſuitam ad Hieronymum de Higuera eiuſdem Societatis tranſmiſſa, Typis mandauerit ann. 1628 paulo antequam S. Rota de ann. 1630. ſæpius relata prodiiſſet, vt idcirco digniſſimum hunc authorem non retulerit. Iuuant etiam pro ipſius authoritate firmanda, quæ de Dextro, Maximo, & Luitprando,

prando, in ſuperioribus dixi, ſi applicentur. Ac pro omnium eorum fide facit, quod, vt recte idem Quintana Dueñas *ſupr. aduertent.* 11.
152 probat, quatuor iſti Scriptores omnimoda fide digni in iis quæ ad Hiſpaniæ hiſtoriam ſpectant, cenſeri debent, ob ipſorum antiquitatem; quia ſcripſerunt de illis, quæ ipſorum tempore, vel non multo antea acciderant; quoniam ex Archiuiis Eccleſiarum, Dypticis, Tabulariis,
153 & Cathalogis ipſarum, ea hauſerunt; quia omnes ipſi Hiſpani, & inter ſe, vt plurimum concordes fuerunt; quia iuxta antiquas eius Regionis traditiones ſcripſerunt; ac tandem quia ſunt teſtes affirmatiui, ſæpiſſimè loca, tempora, dignitates, & alias circumſtantias rerum, ac perſonarum, de quibus ſcribebant, diligentiſſimè annotantes. Vnde ſæpius mecum cogitaui quod quemadmodum diuina prouidentia actum eſt, vt pro tota Eccleſia, quatuor eſſent Euangelicæ hiſtoriæ Scriptores, & Euangeli-
154 ſtæ; quatuor etiam præcipui Doctores; ſic ſuo modo quatuor quoque iſti Dexter, Maximus, Luitprandus, & Iulianus, Scriptores etiam (etſi humanæ, ac fallibis authoritatis) rerum Hiſpanicarum eſſent, qui abſtruſa, & recondita eius nationis, Orbi euulgarent.

155 In teſtem quoque huius cauſæ, & in hoc ſæculo duodecimo, florens, iure compellandus Aulus Hallus præclarus Poëta, natione Gallus, & patria Burdegalenſis, Regi Alphonſo Sexto, qui Cæſarauguſtam hoc tempore manibus Sarracenorum liberauit, gratus amicus. Hic enim in lib. quem ſcripſit de aduentu S. Iacobi in Hiſpaniam, & fundatione Eccleſiæ S. Mariæ del Pilar, loquens de eodem Iacobo Apoſtolo, cui eam facere præceperat B. Virgo illi apparens ait:

Protinus hic cellam lætus fabricare Maria
Incipit, & manibus propriis erexit, & Aram,
Quæ pronidus voluit præeſſet tuncta Columnæ.

Etenim verbum illud *præeſſet* denotat Apoſtolum hanc Aram, ſeu Eccleſiam in Cathedralem erexiſſe. Prout notat Doctor Erce *in addit. ad lib. de prædicat. D. Iacobi in Hiſpania fol.* 289. Huiuſmodi autem opus Halli notis Ioan. Tamaio Salazar illuſtratum, & ex M.S. Gothico correctum, prodiit anno 1648. Matriti. Fidem accipit hic Hallus à Iuliano Perri ſupra relato, ac viciſſim illi fidem præſtat; ſiquidem Iulianus in Chro-
156 nicon à 500. annis, & amplius à ſe compoſito, loquens de 1132. qui in hoc 12. ſæculo clauditur, inquit: *Viuebat hoc tempore iam ætate decrepitus Aulus Hallo Poeta Burdegalenſis: Semper hic Poëta celebris fuit: Scripſit enim elegantiſſimo carmine aduentum S. Iacobi Zebedæi filij ad Hiſpanias, fundationem ab eo factam B. Mariæ Cæſarauguſtanæ de Pilari; idque vno libro verſibus heroicis.* Hic quadrat illud Dialecticum axioma, *verum conſonat vero.*

* * *

CAP. III.

Erectio Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem nihil nocet Cathedralitati Eccleſiæ Sanctæ Mariæ del Pilari.

NEc ea quæ dicta ſunt vllo modo eneruantur ex facto, quod contigit hoc tempore, 157
quo Cæſarauguſtæ Ciuitas ex Barbarorum manibus vindicata fuit, de anno videlicet 1117. vel 1118. quod ſcilicet Regis Alphonſi eius Vrbis Reſtauratoris voluntate, Epiſcopique, ac Eccleſiæ Sanctæ Mariæ del Pilar conſenſu, Mezquita maior Sarracenorum ibi relicta, in Eccleſiam Cathedralem fuit erecta, & conſecrata 158
ſub titulo Sancti Saluatoris: vel quia mos erat Regum Hiſpaniæ cum Vrbes recuperabant, Maurorum præcipuas Mezquitas ibi repertas in Eccleſias Matrices conſecrare, prout plures Hiſtorici Hiſpani aſtruunt: vel quia, vt alij volunt, votum emiſerat ſic faciendi: vel, vt alij inquiunt, quia Rex imminentium bellorum cauſa grauatus, non poterat præfatam Eccleſiam Sanctæ Mariæ del Pilar, etſi non deſtructam, ruinoſam tamen, & labefactatam condigne reparare: vel denique, quia, vt Martinus Garſia egregius author, Epiſcopus, Inquiſitor, Regum Catholicorum Concionator, & quod pluris eſt ad intentum præſens, 159
Canonicus Eccleſiæ Sancti Saluatoris dixit *ſerm.* 144. verbis illis cedro dignis: *Quia Mater habebat Eccleſiam, & filius non haberet diuerſorium, conſecrata eſt Meſquta maior in Eccleſiam filij, & nunc à die illà dicitur i Eccleſia Sancti Saluatoris.* Quomodocunque autem res fuerit ex hoc facto deduci videtur Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Columna *Cathedralitatem*, quam habebat, amiſiſſe; ac perinde, omnia, quæ in præcedentibus pro ipſa allata ſunt, prorſus euaneſcere; cum ſolum probent de tempore antecedenti, non de ſubſequenti iſtam Vrbis recuperationem; præſertim cum ab eo tempore, per 500. ac amplius annorum ſpatium talis Cathedralitas in Eccleſia Sancti Saluatoris perſeueret: ex quo intrat præſumptio primordialis, & originariæ Cathedralitatis, etiam ab initio; prout ex *l. ex perſona num.* 2. *C. de præſumpt.* Saliceto, Alexandro, Alciato, Euerardo, Menochio, & Rotæ deciſione arguit Rota illa relata de anno 1630. *num.* 1. *&* 2.

Hoc enim partis aduerſæ fulcrum, quamuis 160
fortiſſimus Achyles ab ea exiſtimetur, debile tamen eſſe multis oſtenditur, tum ex parte Regis, qui eius erectionis in Cathedralem Eccleſia Sancti Saluatoris author eſſe dicitur; tum ex parte Eccleſiæ S. Mariæ de Pilari, qui in eam conſenſiſſe affirmatur; tum ex parte ipſius erectionis ſecundum ſe conſideratæ. Et primò ex parte Regis, id conſtat ex eo, quod quemadmodum ſolius Papæ eſt Epiſcopum Eccleſiæ 161
Sponſum creare, ſic & dare illi Sponſam Eccleſiam, videlicet Cathedralem, cuius ipſe Sponſus eſt, *cap. præcipimus* 16. *quæſt.* 1. *ne ſede vacante.* Rebuff. *in prax. beneficiorum, titulo de erect. in Eccleſ. Cathedralem num.* 1. Azor. *inſtit. moral.*

moral.par.2. lib 5 cap.29. quaſt.25. & lib.6.cap. 30. quaſt. 2. & 4. Gambarus *de offic. Legati à latere, tit. de varijs ordin. nominibus num. 160.* Garzia *de beſic. par.12. cap. 5. num 1.* & Barboſa *de Canonic.& dignitatibus cap.2. num.2.* Cum igitur nulla Papæ authoritas interuenerit in tali erectione, nulla prorſus, & caſſa ex parte Regis, qui author fuit ipſius, æſtimari debet.

163 Non potuiſſe autem Regem id facere, ſed ſolum Papam, ex eo etiam claré elicitur, quod cum is idem Rex tempore quo Toletana Vrbs ſub Maurorum ditione erat, Eccleſiam Sanctæ Mariæ de *Alfizen* Ordinis Carmelitani, in qua Chriſtiani tunc temporis Sacra peragebant, Cathedralem Eccleſiam facere vellet, id perficere non potuit, quia Papæ non placuit, ſicut *tom. 3. Annal. pag. 503. num. 5* dixi, ex relato Iuliano Perez, ſeu Petri Archipresbytero Toletano *in Chronic. ad ann. 1085. num. 554.* vbi id expreſsè
164 habet. Ex eo autem peſpicuè oſtenditur, Regem nec voluiſſe, nec potuiſſe hanc erectionem huius Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem facere non accedente Papæ authoritate. Vnde optimè Lotherius *de re beneficiaria lib. 1. quaſt. 14. num. 128.* inquit, quod non debet *pendere à poteſtate alterius quam Papa, facere, vt Cathedralis deſinat eſſe talis, cap. mutationes 7. quaſt. 1. Imola in Clement. in plerſque num. 9. de elect. Gratianus vbi ſupra num. 47.* ſic
165 Lotherius. Deinde id expreſſe videbatur prohibitum per Gregorium VII. qui in Bulla, ſeu litteris datis ſub anno 1073. Sanctio Regi, & eius ſucceſſoribus, concedit facultatem ipſis ſuper diſtributionem Eccleſiarum tam è manibus Turcarum ereptarum quam ab ipſis ædificatarum, *Sedibus* (inquit
166 Pontif.) *dumtaxat Epiſcopalibus exceptis.* Nullum ergo ius Rex Alphonſus habebat ſupra Cathedralitatem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ diſtribuendam Eccl. S. Saluatoris. Præterea eſto, quod Papæ conſenſu talis erectio Eccleſ. S. Saluatoris in Cathedralem facta fuerit, vtique neceſſario fieri debebat ſine præiudicio, aut læſione Cathedralitatis Eccleſiæ S. Mariæ del Pilar, cui ea à 1100. circiter annis competebat, niſi Papa, aut Rex qui nomine ipſius hoc faceret, id exprimerent. *Extrauag. vlt. de conceſſ. preben. Ioan. 22.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de erect. in colleg.* Gratian. *diſcept. foren. tom. 5. cap. 867. num. 18.* Barboſa *ſupra.* Et in ſimili caſu harum Eccleſiarum, & preæminentiarum huius del Pilar dixit Clemens VIII. ſæpius vt patet in quodam Breui, quod refert Rota in vna coram Coccino de ann. 1609. inter de-
167 ciſiones ipſius *num.* 452. Oſtendat ergo pars aduerſa reſcriptum aliquod Papale, vnde conſtet per Cathedralitatem conceſſam S. Saluatoris Eccleſiæ Papam derogaſſe Cathedralitati, qua Eccleſia S. Mariæ del Pilar à multis ſæculis fruebatur. Corruit ergo partis contrariæ fundamentum ex parte cauſæ efficientis huiuſmodi erectionis deſumptum.

168 Quod iure, meritoque, roborari poteſt ex doctrina celebris Doctoris Ioannis Vvameſij Iuriſconſulti, qui *in tom. 1. conſiliorum conſil. 10.* in terminis terminantibus, ſeu etiam fortioribus, de tranſlatione, ſeu erectione cuiuſdam Eccleſiæ in Cathedralem, loquens. Primò expreſsè ait, quod per talem erectionem *Aliud nihil ademptum ſit, quam quod directis, & apertis, ſeu diſpoſitiuis verbis, in Bulla erectionis continetur.* In caſu autem, de quo in præſenti eſt ſermo, nec extat *Bulla erectionis*, & multo minus conſtat *de talibus directis, & apertis, ſeu diſpoſitiuis verbis*; ac proinde intra doctrina Vvameſij, quod *nihil ademptum ſit* Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Maioris. Deinde ſecundo ait, quod 169
ciuili modo omnes huiuſmodi gratiarum, & prærogatiuarum, conceſſiones accipiendæ ſunt, vt ſcilicet non redundent in alterius incommodum. Cathedralitatis ergo conceſſio Eccleſiæ Sancti Saluatoris facta, accipienda eſt, huius Doctoris mente, ita vt non redundet, *in alterius* (Eccleſiæ ſcilicet de Pilari) *incommodum.* Tertio, id probans ex variis iuribus adiungit: *id* 170
ſolum conceſſum intelligitur, quod ad ſubſtantiam gratiæ, & præminentiæ eſſe poteſt; & id minime, quod ad alterius vexationem, vel eius diminutionem tendit. Quæ etiam ad vnguem noſtro caſui adaptantur: eſto enim admittatur conceſſam fuiſſe Cathedralitatem Eccleſiæ Sancti Saluatoris; ſiue à Rege; ſiue etiam (quod non ſubſiſtit) à Papa, nihilominus hæc conceſſio *ſolum intelligitur quod ad ſubſtantiam gratiæ eſſe poteſt*, vtputa, Epiſcopi reſidentiam, & ſimilia: non autem *quod ad alterius vexationem, vel eius diminutionem tendit*: videlicet extinctionem, ſeu ſuppreſſionem priuilegiorum Cathedralitatis, quæ à primæua Eccleſiæ erectio- 171
ne Templo Sanctæ Mariæ de Pilari competebant. Subiungit quarto Theodoſij Imperatoris exemplum, qui *exornando Berythum Ciuitatem dignitate Metropolitana, nihil voluerit detrahi Tyro de ſuo iure, ſed quod vtraque dignitate ſimili perfrueretur.* Sic ergo prudenter credendum de Alphonſo Rege, vel Imperatore, hanc mutationem faciente. Vnde quinto addit, rationem veluti à priori deſignans, quia *Generalitas priuilegij, & ipſum priuilegium ſic ſemper reſtringitur, ne ius commune lædatur, ſi priuilegium totaliter poteſt habere effectum.* Quæ etiam 172
aſtipulantur Eccleſiæ de Pilari; cum non obſtante quocunque priuilegio Cathedralitatis Eccleſiæ Metropolitanæ conceſſo, adhuc ſtare poterant exemptiones, quæ prætendit, & antea habebat. Item ſexto & vrgentius inquiens: *Nec Papa, aut Imperator præſumatur in dubio velle tollere ius quæſitum etiam Iudæo.* Quæ ſunt con- 173
formia iis quæ ſupra adduxi, Præſertim, quia, vt ſeptimo concludit: *Aliter dicendo oportet fateri priuilegium eſſe iniquum: quod, cum ſuperue-* 174
nit, vel detegitur, etiam ſi ab initio æquum fuit, reuocari, & caſſari debet. Adhuc clarius octauo, dum ait: *Sic in propoſito, ſublimatio, ſeu erectio Collegiatæ Eccleſiæ A. in Cathedralem, nulla facta mentione, aut derogatione priuilegiorum, ſeu iuris Monaſterij B. non debet in aliquo diminuere eiuſdem Monaſterij iura, aut priuilegia.* Et quaſi digito tangens controuerſiam, de qua in præſenti, hæc ſubiungit nono. *Hoc eſt in propoſi-* 175
to alternatiuam illam, & neceſſitudinariam præcedentiam ab antiquo inter hanc Eccleſiam, & Monaſterium ſeruari ſolitum. Quæ antiqua conſuetudo, & obſeruantia, in omnibus, & potiſſimum in dubio retinenda, & ſeruanda eſt, in conſtituendo, & ſeruando ordine, vel paritate graduum inter homines. Ita vt quemadmodum Eccleſia A. aduerſus Monaſterium B. prius nullam prærogatiuam prætendere ſolebat, ſed illi loco cedere, cum ad illam Proceſſionum cauſa ventum erat; & è

diuerſo

diuerſo Monaſterium Eccleſia priorem locum de-
ferebat in ſuo patronatu, ita quoque nunc vtrum-
que, & reſpectiue deferre debeat, non iure dicu-
ius præminentiæ, ſeu prærogatiuæ; ſed & velut
honoris, familiaritatis, hoſpitalitatis, & amicitiæ,
& in qua quiſque aduenientem honorificentius ex-
cipere, & honoris prærogatiua dignare ſolet. Per-
git vlterius ad propoſitum dicens. *Neque enim*
nulla erit Cathedralis Eccleſia, ſi hoc quoque non
habeat; quia huiuſmodi præcedentia non eſt ſub-
ſtantifica qualitas Eccleſiæ Cathedralis. Quod
probat exemplo peruetuſto Monaſterij Sanctæ
Genouenæ Pariſienſis, & Canonicorum Ca-
thedralis eiuſdem Eccleſiæ Pariſienſis; *in quo*
ſeruatur (inquit) *paritas illa, per obſeruationem*
illius viciſſitudinaria præcedentiæ. Demum pro
ſua, & pro præſenti cauſa, ſic tacitæ aliæ ob-
177 iectioni ſatisfacit: *Nec dura, aut violenta dici*
poteſt hæc interpretatio, propter ſpecialis exemptio-
nis per longiſſimas ſucceſſiones amplitudinem, con-
quo etiam porrectam, vt nec deuotionis, precum,
aut proceſſionum cauſa, ſtatio aliqua Epiſcopo in
Monaſterio, & Monaſterij patronatu permitta-
tur. Hæc porro omnia, etſi quadantenus fu-
ſiora, eo adduxi, quia ſicut ouum ouo ſimilia
videntur iis, quæ in præſenti controuerſia tan-
guntur. & pro eiuſdem deciſione valent, ſicut
valuerunt pro caſu, in quo præfatus Ioannes
Vvameſius loquebatur. Habeatur ergo ex di-
ctis debile eſſe fundamentum partis aduer-
ſæ, ea parte eius deſumptum, qui dictam
Eccleſiam Sancti Saluatoris in Cathedralem
erexit.

178 Quod vero flaccidum etiam ſit ex parte Ec-
cleſiæ Sanctæ Mariæ conſentientis in Cathe-
dralitatem Eccleſiæ Sancti Saluatoris, pro com-
perto videtur, eo quod nullo fundamento,
nulloque inſtrumento (quod viderim) affir-
mari poteſt in eam conſenſiſſe cum præiudicio
ſuæ Cathedralitatis, quam poſſidebat. Nullus
179 enim præſumitur iactare ſuum, *l. cum de inde-*
bito de probat. quia, vt dicebat Apoſtolus. *ex-*
pedit me magis mori, quam vt gloriam meam, quis
euacuet. Baldus *in conſil.* 312. *lib.* 4. Crauettus
conſil. 2. *num.* 18. *& conſil.* 49. *num.* 7. Villar. *in*
ſcholiis ad decret. Cur. Iuſtit. Aragon. littera S.
180 Et quia regula iuris eſt, *id quod noſtrum eſt, ſine*
facto noſtro ad alium transferri non poteſt. Vlpian.
181 *lib.* 5. *ad Sabinum.* Ac quia *nemo eligit viam, per*
quam iudicium ſuum ſubuertatur, l. 3. verſic. nec
credendus, ff. de milit. teſtam. l. quoties, ff. de ver-
borum obligat. cap. Abbate, iuncta gloſſa, verbo po-
tius de verborum ſignificat. Mantica *de coniectu-*
ris vltim. volunt. lib. 2. tit. 1. Menochius *de*
præſumpt. lib. 6. Barboſa *in axiomat. axiom.* 160.
num 3. Conſtat etiam hoc ad oculum ea dicen-
dis in ſequentibus, ex quibus clare innoteſcet
182 Eccleſiam del Pilar, nunquam conſenſiſſe in
Cathedralitatem Eccleſiæ Sancti Saluatoris, niſi
ſaluis ſuis iuribus, & ſemper retinuiſſe, ac
continuaſſe præeminentias proprias Cathedra-
litatis; pro illis conſeruandis litigaſſe, & ſenten-
tias in ſui fauorem tam à Iudicibus Cæſarau-
guſtanorum Tribunalium, quam à Sacra Rota
obtinuiſſe.

183 Quod ſimiliter aduerſæ partis fulcrum om-
nino infirmetur ex parte erectionis ipſius ſe-
cundum ſe conſideratæ, liqueſcit etiam ex eo,
quod ipſa nullatenus fuit per modum tranſla-
tionis, proprie de tranſlatione loquendo; non
ſolum quia, vt dixi, tranſlatio (propriè intel-
lige) Eccleſiarum non fit niſi ex Papæ authori-
tate, prout eſt textus expreſſus *in cap. niſi ſpe-*
cialis de offic. legati, vbi ne credatur nouam in-
ſtitutionem fuiſſe Innocentij Tertij, qui eſt
author illius capitis, dicitur contrarium fieri;
ſpretis canonicis ſanctionibus, & conſuetudine ge-
nerali. Quas ſanctiones gloſſa *ibidem verb.* 184
ſanctionibus enumerat. Fauet etiam *cap. quod*
tranſlationem eodem titulo, & Gloſſa *ibidem, ver-*
bo reſeruata, & Villar. *in ſcholiis ad decreta Cu-*
ria Iuſtit. Aragon. littera M. ponderans hanc
tranſlationem factam fuiſſe abſque extinctione
præeminentiarum, quia non interuenit Sum-
mi Pontificis conſenſus, vt requirebatur. Dein- 185
de id oſtenditur; quia tranſlatio propriè, &
non late ſumpta, importat omnimodam ex-
tinctionem, ſeu ceſſationem Eccleſiæ, quæ
transfertur à loco in quo erat prius. ita vt
etiam ceſſent in illo priuilegia, quæ habebat:
Gloſſa *cap, ſi quis vult.* 16. *quæſt.* 1. Rebuff. *ſupr.*
num. 17. *&* 19 Ea autem, quæ adduntur in ſe-
quentibus, apertè demonſtrabunt, iura. &
priuilegia Cathedralitatis in Eccleſia Sanctæ
Mariæ permanſiſſe. Præterea ad idem, quia hæc 186
propria Eccleſiæ tranſlatio non contingit, niſi
ſimul transferatur totum Capitulum, Canonici,
& Dignitates, qui ſunt partes ipſius Eccleſiæ,
relictis in prima Eccleſia aliquibus Præsbyte-
ris, qui ibi miniſtrare debeant. *cap: ſi quis vult.*
16. *quæſt.* 1. Præpoſit. *in cap. Temporis qualitas* 7.
quæſt. 1. Rebuff. *ſupr. num.* 18. Quod argumen- 187
tum maiorem vim habet ſi ſupponatur, prout
ſupponi debet, quod eſſentia Cathedralitatis
alicuius Eccleſiæ eſt, quod habeat Capitulum,
ideſt Canonicos, Dignitates, &c. *cap. nouit.*
cap. quanto de his quæ fiunt à maiori parte capituli.
Barboſa *de Canonic. & Dignitatibus cap.* 2. *num.* 2.
Quin addendum, quod manente Clero, & po-
pulo, manere debet Eccleſia Cathedralis: ſicut
è contra illis non manentibus ipſa non manet;
quia contrariorum eadem eſt ratio. Lotherius
de re benefic lib. 1. *cap* 14. *num.* 1 *&* 128. Cum
igitur in iſta erectione non fuerint tranſlati
Canonici Sanctæ Mariæ del Pilari, ſed manſe-
rint, Canonici, Clerus, & Populus; vtique
nec dici debet propriè tranſlatam Cathedrali-
tatem. Dixi *propriè*, quia *impropriè, & abuſiuè* 188
id admitti poteſt, cum aliquibus fautoribus
huius cauſæ, & cum Ferrerio in ſententia qua-
dam, de qua infra *ſub ann.* 1502. Et quatenus
ſcilicet per eam factum eſt, vt Epiſcopi, qui in
dicta Eccleſia Sanctæ Mariæ ſemper reſidentiam
habuerant, curſu temporis in alia Sancti Salua-
toris, veluti capaciori, & commodiori loco,
eam habere ceperint.

Talis ergo Cathedralitatis erectio non fuit 189
aliud. niſi quædam *vnio, communicatio, & exten-*
ſio Cathedralitatis primariæ, quæ erat in dicta
Eccleſia *del Pilar*, illi Eccleſiæ S. Saluatoris,
iuxta modum, quo Philoſophi dicunt, quod
eadem indiuiſibilis anima rationalis, aduenien- 190
tibus per nutritionem nouis partibus corporis
humani, vnitur, & communicatur illis, & ad
eas extenditur: & Theologi, quod bonitas, vel
malitia actus interioris efficacis, adueniente
actu exteriori, vnitur, & communicatur illi, &
extenditur ad ipſum. Omitto (propter Myſte-
rij ſingularem Maieſtatem) quod fides docet
in myſterio Trinitatis contingere, quod ſci-
licet

licet eadem diuina natura indiuidua, & ſingu-
laris exiſtens, quæ eſt in Patre, communice-
191 tur etiam Filio, & Spiritui Sancto. Nam Re-
gula generalis eſt; quod actus præſumitur fie-
ri eo modo quo validè, & licitè fieri poteſt, *l.
quoties, ff. de rebus dub. l. merito, ff. pro ſoc.* Ro-
ta coram Ludouiſio *deciſ.* 403. *num.* 5. ex aliis.
192 Et quia ſemper diſpoſitio præſumitur facta in
caſu iure permiſſo, non in prohibito, Bartho-
lus *in l. gerit. de adquirend. hæredit.* Baldus *in l. 3.
de milit. teſtam.* Vantius *de nullitat. ex defect.
iur. num.* 171. Surdus *conſil.* 19. *lib.* 1. Montter.
deciſ. 41. *num.* 19. & ex illis Michaël del Villar
de ſcholiis ad decret Curiæ Iuſtit. Aragon. littera
193 *M.* Vnde quia translatio propria ſine Papæ au-
thoritate fieri non poterat, ſolum facta eſt vnio,
communicatio, & extenſio Cathedralitatis,
quæ fieri potuit; tum ab Epiſcopo, *cap. ſicut
vnire de exceſſibus prælat.* Lother. *de re benefic. lib.
1. quæſt.* 28. *num.* 111. tum etiam à Rege; eo
quod propter bella cum infidelibus illis tempo-
ribus permittebatur Principibus, *cap. ſi quis vult
16. quæſt. 7.* Rebuff. *in praxi ſupr. n. 7.* Villar. *ſupra,
littera I.*
194 Ex quo fit (eſt quæ ſummè notandum) di-
ctam Eccleſiam Sanctæ Mariæ del Pilar, dici
debere *vnam* in ratione Cathedralitatis cum
dicta Eccleſia Sancti Saluatoris, provt expreſsè
habent Ferrerius in ſententia data anno 1502.
Decreta Curiæ Iuſtitiæ Aragonum de ann.
1605. Villar *ibidem littera N.* ex traditis ab In-
nocent. *in cap.* 2. *de oper. enunciat.* Ancharan.
in Clement. in pleriſque de elect. in princip. & aliis
apud ipſum. Sicut etiam colligitur ex Rota
de anno 1631. coram Coccino *par. 6. recent. de-
ciſ.* 15. *num.* 6. & 19. vbi capitula vtriuſque Ec-
cleſiæ vocantur *vnum Corpus.* Et ita Eccleſiam
S. Saluatoris eſſe Cathedralem *accumulatiuè*
cum Eccleſia Sanctæ Mariæ, non *priuatiuè*:
iuxta modum, quo cum fundator beneficij, vel
Eccleſiæ nominat extraneum in patronum, aut
patronus dat alij ius ad præſentandum; & ge-
neraliter quando alicui conceditur ius, quod
alteri competebat, intelligitur id eſſe *accumu-
latiuè*, non *priuatiuè*; prout hæc, & alia exem-
pla afferens, aptiſſimè docet ex pluribus aliis
DD. Gonzalez *ſup. regul.* 8. *Cancellar.* §. 2. *prohem.
à num.* 32.
195 Non obſtante ergo huiuſmodi Eccleſiæ San-
cti Saluatoris in Cathedralem erectione, nihi-
lominus præfatam Eccleſiam Sanctæ Mariæ ve-
rè, & propriè permanſiſſe *Cathedralem*, & per-
ſeueraſſe in ſua antiqua *Cathedralitate*, colligi-
tur non ſolum ex dictis in ſuperioribus, ſed
etiam & maxime ex dicendis in ſequentibus,
ex Summis Pontificibus; ſententiis in hac
cauſa latis; Sacræ Rotæ deciſionibus; ſignis,
effectibus, & adminiculis Cathedralitatis, quæ
ſigillatim ſuo ordine afferentur, quia ex il-
lis, & ſolutione eorum, quæ pars aduerſa ob-
ſtare credit, ea quæ dicta ſunt clarius robo-
rantur.
196 Et primò, quia hoc eodem tempore, quo
talis Eccleſia Sancti Saluatoris in Cathedralem
erigebatur, vt habet ille modernus Cæſaraugu-
ſtanus *in commentar. ſupr. hiſtor. Eccleſ. del Pilar,*
197 *pag.* 185. ipſe Rex Alphonſus, qui Cæſarau-
guſtam recuperauerat, & Eccleſiam Sancti Sal-
uatoris in Cathedralem erigere curauerat, vo-
luit, vt vtraque Eccleſia, eiſdem ſtemmatibus,
agno ſcilicet cum paruo quodam vexillo in
manu, frueretur; prout cerni dicit in vtraque
Eccleſia, & in illa *de Pilari* in Clauſtro cum hac
inſcriptione: *Agnus docet iſte hanc Sedem fuiſſe.*
Quando verò valeant ſtemmata Eccleſiarum,
domorum, familiarum, Principum, &c. ad eo-
rum dignitatem, & nobilitatem indicandam,
magis certum apud omnes eſt, quam probatio-
ne egeat.
Item hoc eodem tempore erectionis Eccle- 198
ſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem, Petrus
de Librana, & Garzia de Guerra Epiſcopi in
Eccleſia Sanctæ Mariæ reſidentiam habuerunt.
Et Benardus Secundus etiam Epiſcopus in ea
ſepultus fuit, iuxta dicta *ſupra num.* 140. non
ergo hæc Eccleſia ius ſuæ Cathedralitatis ami-
ſerat.
Deinde, prout Canonicus Pantaleon Pala- 199
tius in quodam ſcripto pro hac cauſa refert, &
ante eum, etſi cum aliqua verborum varietate,
Murillus *cap.* 19. *lib. relati*, extat quoddam te-
ſtamentum Lupi Arzez Peregrini, tempore di-
cti Garziæ Epiſcopi confectum, in quo diſpo-
nens dicit de ſua Vxore: *Si poſt mortem meam
acceperit virum, aut quando obitus illam euenerit,
quod faciant illam meam medietatem amici mei tres
partes: prima parte ad Sanctam Mariam de Sara-
goza, & ad Epiſcopum, & ſucceſſores eius, qui
ibi fuerint.* Ex quibus, etſi barbarè à Notario
ſcriptis, ſatis euincitur non fuiſſe priuatam
ſua Cathedralitate hanc Eccleſiam Sanctæ Ma-
riæ per erectionem Eccleſiæ Sancti Salua-
toris.
Item eodem Murillo, vt ſupra, teſte, repe- 200
ritur quoddam teſtamentum Vice Comitiſſæ
de Bearnè de anno 1135. vbi facit quandam do-
nationem eidem Eccleſiæ. *Et Cæſaraugustano-
rum Epiſcopo Garziæ, eiuſque ſucceſſoribus Eccle-
ſiæ ipſi Præſidentibus.* Præſidebant igitur in ea-
dem Eccleſia. Alij dicunt id accidiſſe de ann.
1174.
Præterea hoc eodem ſæculo, pro anno vi- 201
delicet 1143. extat quoddam inſtrumentum
donationis factæ per Mariam Vxorem Saluato-
ris, cum voluntate Beliræ ſuæ Matris, cuiuſdam
domus, & prædiorum Epiſcopo, & Canonicis
S. Mariæ *Maioris*; prout refert Cæſarauguſtanus
ſupra pag. 257. & Michaël Martinez del Villar.
*in ſcholiis ad decreta Curiæ Iuſtitiæ Aragon. litte-
ra L.* Titulus autem iſte *Maioris*, arguit Pri- 202
mogenituram. Baldus *in l. cum antiquioribus de
iur. de lib. num.* 11. Paulus *conſil.* 164. *lib.* 2. &
alij apud ipſum Villar. Similiter, ſi erant Epiſco-
pi, & Canonici in ea Eccleſia, erat ergo tunc
Cathedralis.
Inſuper circa ann. 1181. datæ ſunt litteræ 203
quædam Confraternitatis, & Canonicatus,
cuidam Petro de Caſcallo à Petro Cæſarau gu-
ſtano Epiſcopo, & Guillelmo Priore Eccleſiæ
Sanctæ Mariæ del Pilar, & toto Conuentu, in
præſentia totius Capituli, quas refert idem Cæ-
ſarauguſt. *pag.* 260. ex eis autem etiam colligi-
tur Cæſarauguſtanos Epiſcopos hoc etiam tem-
pore in ea Eccleſia, veluti propria Sede, ſuam
reſidentiam habuiſſe.
Iſto etiam tempore poſt erectionem Eccleſiæ 204
Sancti Saluatoris in Cathedralem, ipſa non ob-
ſtante, Eccleſia Sanctæ Mariæ de Pilari iura
Cathedralitatis prætendebat, & obtinebat; no-
lendo videlicet venire ad Eccleſiam Sancti
Saluatoris

Saluatoris certis diebus, habere decimas in
Territorio Cæſarauguſtano; habere etiam Par-
rochiam. & Cœmeterium; celebrare nuptias,
infantes baptizare. Sacramenta omnia admini-
ſtrare. pulſare Campanas antequam Eccleſia
Sancti Saluatoris illas pulſaret; corpora defun-
ctorum libere ſepelire, & alia facere, quæ, ſal-
tem ſimul ſumpta, non ſolum erant ſigna,&
veſtigia antiquæ Cathedralitatis, ſed propria
præſentis; & notæ æqualitatis cum Eccleſia
Sancti Saluatoris. De quibus Rota illa inſig-
nis de anno 1630. *num.* 72. *& ſequentibus*, ac
Barboſa *de Canonicis & dignitatibus cap.* 2. *num.*
7. poſt eam, & alias Rotæ deciſiones, iura, &
205 DD. Circa quæ maximè aduertendum, quod,
vt dixi, non ſolum dicta Eccleſia hæc iura
prætendit, ſed etiam obtinuit, prout teſtatur
Rota relata, quæ *num.* 78. ſic habet: *Quæ qui-
dem veſtigia, & Cathedralitatis antiquæ reliquias,
Eccleſia iſta de Pilari poſt tranſlatam à ſe Cathe-
dralitatem retinuit, & hunc vſque in diem retinet:
quemadmodum conſtat ex ſententiis, & concordiis
deſuper emanatiſ, & latè expendit Marillus in
Tractat. ſæpius citato cap.* 19. *fol.* 159. *& ſequen-
tibus, & concordant teſtes in ſummar. num.* 19. *cum
tamen ad effectum retinendi, ac continuandi ius
antiquæ Cathedralis, vnicus etiam actus cenſeatur
ſufficere. Adden. ad dec.* 557. *ſanct. mem. Greg. num.*
206 10. Hæc Rota relata. Ex iis autem, & aliis,
quæ dixi, firmiter ſuadetur, quod, nihil om-
nino obſtante erectione Eccleſiæ Sancti Salua-
toris in Cathedralem, Eccleſia Sanctæ Mariæ
non amiſerit ſuam Cathedralitatem, aut iura
ipſius, ſed ea ſemper retinuerit, & pertinere
prætenderit.

207 Cum autem Canonici Sancti Saluatoris præ-
dictis ſe opponerent, & de Canonicis Sanctæ
Mariæ conquererentur, quod ad ipſorum Eccle-
ſiam certis diebus non venirent, & quod ali-
quas decimas in Territorio Cæſarauguſtano
perciperent, ac quod haberent Parrochiam,
Cœmeterium, & pulſarent Campanas ante-
quam Eccleſia Sancti Saluatoris id faceret; piæ-
ſertim quod adminiſtrarent ſacramenta Baptiſ-
mi, Pœnitentiæ, Communionis, & Matrimo-
nij, ſimulque efferrent corpora defunctorum
liberè, & ſine dependentia ab Eccleſia Sancti
208 Saluatoris. E contra vero, cum Prior, & Ca-
nonici Eccleſiæ Sanctæ Mariæ conquererentur
de Priore, & Capitulo Sancti Saluatoris, quod
cum vtraque Eccleſia deberet habere *vnitatem
in Spiritualibus, & temporalibus*, Canonici San-
cti Saluatoris eam denegabant Canonicis San-
ctæ Mariæ; ideo pro bono pacis in eam concor-
diam deuenerunt, de qua infra dicetur. Prius
ponderando, quod cum dicta Eccleſia Sanctæ
Mariæ, prout ex verbis relatis colligitur, præ-
tenderet prædictam *vnitatem in Spiritualibus, &
temporalibus* cum Eccleſia Sancti Saluatoris, in
209 illa concordia non negatur hæc *Vnitas*, quin
potius tacitè admittitur, etſi cum aliquibus
limitationibus de patrium conſenſu admiſſis,
210 prout conſtabit ex dicendis. Hic autem in-
trat commune illud axioma. *Tacens conſentire
videtur*, *l.* 2. *§. voluntatem*, *ff. ſoluto matrimo-
nio*, *l. qui tacet*, *ff. de regulis iuris*; *l.* 2. *C. de ad-
quirend poſſeſſion.* & aliis iuribus, & Doct. Quod
etſi limitetur in præiudicialibus, *l. innitum*, *ff.
de ſeruit. Vrban. l. in eo*; *§. penult. ff. de ritu nup-
priarum*; ſublimitatur tamen in iudicialibus, in

quibus tacens conſentire cenſetur, etiam in ſi-
bi præiudicialibus. Tiraquell. *de iure Mariti,
gloſſ.* 7. *num.* 37. Surd. *deciſ.* 47. *num.* 9. Barboſa
in axiomat. axiom. 217. *num.* 4. Expendi etiam po- 211
teſt illud verbum *deberet*, quod plerumque ne-
ceſſitatem importat, vt *in cap. propoſuit*. *§. ſu-
per quo.* Et *in cap. oblata de appellat.* Et *in l.
prætor. in princip. ff. de eden. in l.* 1. *§. qui magi-
ſtratur*, *ff. quod quiſque iuris*, & aliis iuribus,
& DD.

Igitur de anno 1221. qui ſequenti ſæculo 212
decimotertio Chriſti correſpondet, coram San-
ctio de Ahones Epiſcopo Cæſarauguſtano, &
tribus Canonicis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Pi-
lari, ac aliis tribus Eccleſiæ Sancti Saluatoris,
de omnium voluntate, & conſenſu concorda-
tum, & ſtatutum eſt, vt certis diebus, in qui-
bus Canonici Sanctæ Mariæ debebant venire
ad Eccleſiam Sancti Saluatoris; *Stent Canonici* 213
*Sanctæ Mariæ in Choro Sancti Saluatoris, & Ca-
nonici Sancti Saluatoris dent Canonicis Sanctæ
Mariæ dexteram partem Chori totam, & Prior
Sanctæ Mariæ ſedeat in capite Chori honorificè.*
Quæ præeminentia ſedendi in dextera parte
Chori conceſſa Canonicis Eccleſiæ S. Mariæ
Maioris, proculdubio arguit; ſi non præceden-
tiam, ſaltem æqualitatem, & vnitatem ipſius
cum Eccleſia Sancti Saluatoris. Etenim etſi
antiquitus ſiniſtra manus apud aliquos in ma-
iori æſtimatione, quam dextera eſſet, de quo
nonnulla dixi in meis Conſultis *conſult.* 50.
num. 82. nihilominus, ſecundum iura pro com-
perto eſt, quod dextera manus honorabilior
habeatur, *cap. ſolitæ de maioritat. & obed.* vbi
DD. & Barboſa *ibidem.* De quo etiam alia di-
cam infra *cap. ſequenti num.* 323. *& ſeq.* Deinde 214
Sedes illa, *in capite Chori* conceſſa Priori San-
ctæ Mariæ etiam dictam æqualitatem, ne dicam
ſuperioritatem, demonſtrat: cum prima pro
optimis, ac probatiſſimis authoribus accipian-
tur. Cato *rei ruſtic. cap.* 1. Terent. *in Adelphis,*
Saluſt. *in Catilin.* & habetur *l.* 2. *ff. de orig. iur.*
& quia Seniores primo loco ſedere debent, *l.* 2.
cap. de Praeſ. Prælat. lib. 1. *&* 2. & multis aliis
iuribus, & DD. apud Tiraquell. *tom.* 1. *de iure
primogenitor. in præfatione num.* 115. Item ſtatui- 215
tur in eadem concordia, quod *quando contigit
Canonicum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ mori, omnes
Canonici Sancti Saluatoris eant ad Eccleſiam San-
ctæ Mariæ, & ſepeliant eum inſimul honorificè, &
è conuerſo.* Et infra: *Quod ſemel in anno Canoni-
ci Sancti Saluatoris faciant ſemper Anniuerſarium
pro Canonicis Sanctæ Mariæ, & è conuerſo.* Quæ
etiam æqualitates in huiuſmodi funebribus
officiis faciendis, etiam arguit vnitatem illam,
quam Eccleſia Sanctæ Mariæ ſemper præten-
dit. Quoad decimas vero ſtatuitur in eadem 216
concordia *Quod Eccleſia de Pilari retineat ſibi
omnes decimas de illis hæreditatibus, quæ pertinent
ad communitates ipſius Eccleſiæ, videlicet ad men-
ſam Canonicorum, & ad veſtiarium ipſorum, &
Sacriſtiam maiorem, & minorem, & opera ipſius
Eccleſiæ, & Infirmariam.* Aliæ vero decimæ
applicantur Eccleſiæ Sancti Saluatoris. Qua-
tenus vero aliquæ ipſi conceduntur, etiam in-
dicatur eius Cathedralitas; quia Ius exigendi 217
Decimas ſoli Cathedrali Eccleſiæ competere
poteſt. *cap. quoniam*, *& cap. cum contingat de
Decimis.* Rota illa magiſtralis de anno 1630.
num. 74. ex aliis Rotæ deciſionibus, & DD. Eo
etiam,

etiam, quod vt teſtatur Murillus *lib. relato pagina* 158. hoc ius recipiendi Decimas creditur
218 huic Eccleſiæ conueniſſe à tempore quo Eccleſia Sancti Saluatoris in Cathedralem erecta eſt, itaur aliquæ ipſi tribuerentur, aliæ vero dictæ
219 Eccleſiæ ob cathedralitatem antiquam. Parochia autem eiuſdem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ illi fuit permiſſa, etſi magis limitata, ad certos limites redacta. De cœmeterio etiam ſtatuitur,
210 quod illud *ſit commune.* Similiter Canonicis il-
221 lius limitatur facultas pulſandi campanas, adminiſtrandi Sacramenta, & ſepeliendi cadaue-
221 ra defunctorum. Huiuſmodi porro limitationes iurium Eccleſiæ Sanctæ Mariæ nihil ipſi præiudicaſſe etiam pro comperto haberi debet. Quia cum factæ ſint ex concordia, quæ talis dicitur *à coniunctione cordis,* Anchatanus *in cap. indemnitatibus in fin. in verbo concordia de elect. in* 6. Alexander *in l. 1. ſub num. 3. ff. de pact* Felinus *in cap. cauſam quæ il 2. ſub num. 1. de teſtibus.* Et pro conſeruanda pace inter Eccleſias: etiam ſi alias licitæ non eſſent, quia contra ius Cathedralitatis dictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, nihilominus permitti poterant, *cap. niſi eſſent de præbend. cap. hiſque ibi pro bono pacis, de maiorit. & obedient. cap. 2. de arbitr. cap. 1. de mutuis petitionibus ibi concordia terminetis*, & aliis iuribus, & DD. apud Gonzalez *ſuper Regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 25. *num.* 2.

223 Eodem etiam ſæculo decimotertio, & pro anno 1239. oſtenditur priuilegium Vrbis Cæſarauguſtanæ eidem conceſſum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, vbi vocatur *Sanctæ Mariæ Maioris.* Quod etiam dicitur dixiſſe Benedictum, Papam appellatum in quadam Bulla, & haberi in quodam codicillo D. Poli de anno 1305. & in aliquibus Actis etiam noſtri temporis. Quod etiam lego in quadam ſententia Garziæ Archiepiſcopi Cæſarauguſtani de anno 1391. & in illa quam Ioannes Ferrer Vicarius Generalis Archiepiſcopatus Cæſarauguſtani ſuper Charitatiuo ſubſidio dedit, de qua infra. & aliis monumentis Quomodo autem id faueat præſenti intento inferius dicam.

224 Sæculum porro decimumquartum non minus cæteris teſtimonium perhibet veritati *Cathedralitatis* iugiter perſeuerantis in Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pilar. Etenim pro anno 1318. qui in ipſo clauditur, extat inſtrumentum quoddam in Archiuio eiuſdem Eccleſiæ conſeruatum, & per Guillelmum de Calatayud Notariū Cæſarauguſtanum ſignatum; quod refert Cæſarauguſtanus *in libro in præcedentibus relato pagina* 228. in quo hæc habentur: *Nouerint vniuerſi, quod anno Domini* 1318. *comparuit Venerabilis, & diſcretus Eximenus Donatus Canonicus, & Infirmarius Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Maioris Cæſarauguſtanæ Procurator*, &c. Er infra de eadem Eccleſia ſic legitur: *Præfulſit temporibus prædictis multorum Sanctorum, quippe Valeri, & Braulij, eiuſdem Eccleſiæ ſucceſſiuè Epiſcoporum, & B. Martyrum Laurentij atque Vincentij dictæ*
215 *Eccleſiæ Archidiaconorum.* Etenim hac poſteriori clauſula inſpecta manifeſtè conuincit antiquam Cathedralitatem huius Eccleſiæ, & quod Epiſcopalis Sedes fuerit SS. Epiſcoporum Valerij, & Braulij, prout etiam oſtenſum eſt in ſuperioribus. Per priorem etiam clauſulam; cum in ipſa dicatur Eccleſia Sanctæ Mariæ *Maioris*, & hic titulus *Maior*, eamdem Cathedralem Sedem indigitet; cum *Maioritas* nobilitatem importet, *cap. ſuper eo de teſtibus*, & ibi DD. *cap. de multa in fin. & cap. penult. de præbend. atque cap. qui contra pacem* 24. *quæſt.* 1. vbi Gloſſa, latiſſimè Bartol. *in l.* 1. *C. de dignit. lib.* 12. Maſcard. *de probationib. vol.* 2. *concluſ.* 999. *num.* 10. *& ſequentibus*, plura congerens. Scripturis autem ex Archiuiis extractis fidem adhiberi, *argument. authentic. ad hæc in fine* comprobant DD. cum Bartholo, *C. de fid. inſtrum.* Felin. *in cap.* 2. *de fid. inſtrum. num.* 9. & plerique.

Similiter ſæculum decimumquintum præ- 227
cedentium ſæculorum ſequax, non minus ipſis Cathedralitatem eiuſdem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ ſartam tectam tuetur. Etenim de anno 1448. ſub Dalmatio Archiepiſcopo Cæſarauguſtano, cum ſimiliter lis eſſet, & controuerſia inter Eccleſiam Sanctæ Mariæ, & Sancti Saluatoris, inita eſt concordia inter dictas Eccleſias. In qua conformiter ad aliam de anno 1221. aſſignatur pro loco Capituli Eccleſiæ Sanctæ Mariæ (quæ in ea concordia vocatur *Maior*) dextera pars, & pro loco Prioris, is, qui antea erat in vſu, ſcilicet primus, & præcipuns. Explicando magis difficultates, quæ cir- 228
ca hoc occurrere poſſent. Deinde ſtatuitur, 229
quod in Proceſſionibus Crux Eccleſiæ Sancti Saluatoris incedat in manu dextera, Crux verò Sanctę Mariæ in ſiniſtra. Cuius rei ratio ibi aſſignatur, quia Eccleſia Sancti Saluatoris *eſt Cathedralis, & etiam Metropolitana.* Quo deno- 230
tantur duo. primum, quod Eccleſia Sancti Saluatoris dextram manum pro nobiliori, & digniori æſtimet; quam ſiniſtram, iuxta ea, quæ dixi ſupra *num.* 213. Secundum, quod hæc manus dextra ideo concedatur Cruci Eccleſiæ Sancti Saluatoris, & non Sanctæ Mariæ, eo quod illa non ſolum ſit *Cathedralis*, ſed etiam *Metropolitana*; hæc vero, etſi *Cathedralis*, non tamen *Metropolitana.* Item ſtatuitur, quod 231
in funeralibus defunctorum eadem eleemoſyna pecuniarum, & candelarum detur Canonicis, Portionariis, & ſeruitoribus Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, & Sancti Saluatoris. Præterea 232
etiam decernitur, quod in aliquibus Proceſſionibus Capitulum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ deberet congregari in Eccleſia Sancti Saluatoris, in aliis autem è contra Capitulum Sancti Saluatoris in Eccleſia Sanctæ Mariæ. Huiuſmodi autem æqualitas pactorum non ſolum arguit quod bona fide inita ſint, *l. non ſolum*, *§. de vno, ff. de rit. nupt. l. ſed & milites poſt princip. ff. de excuſat. tut.* Baldus, Iaſon, Decius, Caſtrenſis, & alij apud Bertachinum *in Repertor. verb. æqualitas*; ſed etiam denotat æqualitatem Iurium vtriuſque Eccleſiæ ratione Cathedralitatis.

Pro coronide etiam ſæculi decimiquinti per- 232
pendat, obſecro, lector, ſtatutum Eccleſiæ Metropolitanæ Cæſarauguſtanæ de anno 1471. die nona Maij promulgatum, apud Biuarium in commentat. ad Dextrum *pag.* 59. vbi ex eo, quod D. Iacobus Apoſtolus (vt ibi dicitur) *Primam huius Ciuitatis Eccleſiam ipſe fundauit* (ſcilicet Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Pilari, vt conſtat ex ſequentibus vbi refert apparitionem eiuſdem Sanctiſſimæ Virginis adhuc viuentis pro ipſius fundatione) ſtatuitur, quod feſtum eiuſdem Apoſtoli *ſub ſolemnitate ſex capparum in Metropolitana*

politana Eccleſia Cæſarauguſtano perpetuis tempo-
ribus celebretur. Condiſtinguens ſanè eam pri-
mam Eccleſiam à Sancto Iacobo fundatam à
Metropolitana. & clare indigitans hanc Metro-
politanam neutiquam à Sancto Iacobo funda-
tam fuiſſe. Sequens etiam Ioannem II.
Aragoniæ Regem, qui in quodam priuilegio
apud eundem Biuarium hæc dixit anno 1459.
die 26. Octobris: *Contemplatione, & fauore ip-*
ſius Eccleſiæ, quæ inter alias Hiſpaniæ, diuinis my-
ſteriis, & miraculis refulget, de illius inſtitutione,
& ædificatione (teſtante hiſtoria) multa miraculoſa
referuntur, & principaliter illud mirabile, quod in
vita ipſius Beatæ Virginis, eiuſque iuſſu, à Beato
Iacobo Maiore Apoſtolo conſtructa, & ædificata ex-
titit: in cuius capite ipſa Beata Virgo Pilare mar-
moreum, quod ſibi à Cælo tranſmiſſum habuerat, &
ſupra quod ipſi B. Iacobo apparuit, firmari, & collo-
cari iuſſit.

233 Maximè vero decimumſextum ſæculum pro
huius controuerſiæ deciſione in fauorem Eccle-
ſiæ Sanctę Mariæ de Columna plura præſtat ad-
iumenta. Nam primo, de anno 1502. adeſt cele-
bris quædam ſententia lata per Ioannem Ferre-
rium Vicarium Archiepiſcopi Cæſarauguſtani,
& confirmata per eumdem Archiepiſcopum, de
cuius intereſſe, & præiudicio principaliter age-
batur. In qua dicta Eccleſia declaratur exempta
à ſolutione *ſubſidij charitatiui, aut alterius cuiuſ-*
234 *cunque gratioſi ſeruitij* dandi Archiepiſcopo. In
ea etiam, veluti pro cauſa dictæ exemptionis di-
citur: *Conſtat etiam, quod dicta Eccleſia, in qua*
Dei Genitrix Virgo, dum in humanis ageret Beato
Iacobo Apoſtolo mirabiliter ſuper pilare marmo-
reum, Angelicis manibus deportatū apparere digna-
235 *ta eſt, in quo primaria Sedes Cæſarauguſtana per*
multa annorū curricula collocata fuit, Beato Brau-
lio, & aliis multis digniſſimis Epiſcopis ſucceſſiuè
præſidentibus. Et licet poſtea dicta Sedes Cathedra-
lis tranſlata fuerit, nihilominus tamen multa inſig-
nia, & prærogatiuæ Cathedralis Eccleſiæ penes eam
remanſerunt, & quaſi vna Eccleſia cum maiori Cæ-
ſarauguſtana reputatur in prærogatiuis prædictis.
Additur etiam: *His igitur, & aliis quamplurimis*
cauſis coram nobis deductis, & allegatis, & aliis in
iure, & iuſtitia conſiſtentibus, &c. Quæ clauſulæ;
cum valdè vniuerſales ſint, quia dictio *aliis* hãc
236 generalitatem habet, ita vt etiam compræhen-
dat non expreſſa. Curtius *conſil.* 38. Caputa-
quenſ. *deciſ.* 296. Barboſa *de dictionibus diction.*
26. n. 15. & facit poſitionem eiuſdem qualitatis
ad pręcedentia, *l. quidam relegatus*, & ibi Barthol.
ff. de rebus dubiis, l. 3. C. de ſeruis fugitiu. cap. ſedes
de reſcript. & aliis iuribus, & DD. apud eum-
dem Barboſam *ſup. n.* 1. arguunt dictam exemp-
tionem eius Eccleſiæ à ſolutione ſubſidij Cha-
ritatiui debitum ipſi eſſe non ſolum propter ex-
cellentiam illius, ſed propter alias plures cauſas.
Vnde huiuſmodi ſententiæ Vicarij Generalis
237 valde multumque defert Rota magiſtralis corã
Coccino de anno 1630. edita *n.* 68. *& ſequentib.*
ex eo, quod illa tempus litis ſuper Cathedrali-
tate principaliter motæ per centum, & amplius
annos antecedat: & quia de executione ſeu
Canonizatione illius nunc non agatur, ſed tan-
238 tum adducatur ad probationem. Quibus iun-
gam ego, Ferrerium iſtum, qui iſtam ſententiam
protulit, virum fuiſſe inſignem litteris, & gu-
bernio, & à Xixto IV. Romano Pontifice in
Vicarium Generalem Cæſarauguſtanum nomi-
natum: & (quod magni ponderis eſt) Eccle-
ſiæ Sancti Saluatoris alumnum: ſic enim ha-
bet pergrauis Author Carrillus *in hiſtor. Sancti*
Valerij fol. 274. Et (quod magis ruminandum)
quod hæc ſententia expreſsè acceptata fuit ab 239
eodem Archiepiſcopo Alphonſo, de cuius in-
tereſſe agebatur, prout expendit eadem Rota
num. 68. Ac proinde præiudicat omnibus, *l. in-*
genium, vbi Gloſſa, & DD. *de ſtat. hom.* Panta-
leon Palatius *in ſcripto ſuper hanc cauſam pag.* 7.
referens plures alias Rotæ deciſiones, quæ idem
intentum corroborant.

Pro anno etiam 1513. qui decimoſexto 240
ſæculo correſpondet, extat ſententia quædam
arbitralis Alphonſi de Aragonia Cæſarauguſta-
ni Antiſtitis inter Eccleſiam Sancti Saluatoris,
& Sanctæ Mariæ, quæ in diſcurſu illius vocatur
Maior. Conuocato autem vtriuſque Eccleſiæ
Capitulo, & vtraque in Arbitrium ſeu Arbitra-
torem præfatum Archiepiſcopum ad ſedandas
omnes lites, & controuerſias inter vtramque
dictam Eccleſiam exortas, eligente; Archiepiſ-
copus confirmauit concordias factas per San-
ctium Epiſcopum, & Dalmatium Archiepiſco- 241
pum Cæſarauguſtanos, quæ adductæ ſunt in
præcedentibus pro ann. videlicet 1221. & 1448.
cū ſuis limitationibus & declarationibus. Quia
tamen in iſta arbitrali ſententia, non ſemel, aut
bis, ſed ſæpius, repetitur Eccleſiam Sancti Sal-
uatoris eſſe *Matrem*, ſeu *Matricem, Superiorem,*
& Magiſtram, & vt talem honorandam ab Ec- 241
cleſia Sanctæ Mariæ Maioris, conſiderandum,
quod quamuis magis videantur operari, ſicut
verba geminata magis operantur, *l. baliſta, ff. ad*
Trebell. Barbat. plura ponens exempla *conſ.* 37 *in*
princip. lib. 3. Quia tamen talis repetitio erat
ſuperflua, & verba ſuperflua ſolent ſtomachari
prudens, Rolandus à Valle *conſil.* 39. *num.* 2.
lib. 2. & *conſil.* 61. *in princip. lib.* 3. quem refert
Cardinalis Tuſc. *tom.* 7. *littera S, concluſ.* 895.
num. 31. & ne dicatur poſitam eſſe per *affecta-*
tionem, quæ neque prodeſt, neque attenditur,
l. 2. §. vlt. ff. ſi quis caut. l. 1. C. qui milit. poſ. lib. 12.
Tiraquell. *de retract. lignag.* § 35. *gloſſ.* 4. *n.* 29.
Surdus *conſil.* 32. *num.* 4. & *conſil.* 42. *num.* 23.
ideo credendum, repetitionem illorum ver- 242
borum additam eſſe ad maiorem energiam, &
vim. Rei tamen veritate inſpecta, cum nihil
aliud importent quam quod Eccleſia Sancti
Saluatoris, ſit actualis *Sedes Epiſcopalis, Diœceſa-*
na, & *Metropolitana inſignis*, nihil nocet Eccleſię
Sanctæ Mariæ, quæ nihil contra hoc prætendit, 244
ſed ſolum olim fuiſſe primam Cathedralem, &
nunc eſſe talem; ac frui debere Cathedralitatis
priuilegiis. Quin addendum, quod cum Eccleſia
de Pilari non conſēſerit in hanc arbitralem ſen-
tentiam, niſi prout in ea dicitur: *Iuris ordine ſer-*
uato, & per viam iuris, & iuſtitiæ tantum & ſolum-
modo poteſtatem, & non aliter, & vltra; ſi hæc ob-
ſeruata non ſunt, verba illa tam honorifica ſo-
lū ſonabunt *in fictionem*: ac proinde nullatenus
nocere poſſunt Eccleſiæ Sanctæ Mariæ: eo quod
regula certa ſit, quod fictio ceſſat vbi veritas
locum habet, *l. nec ei, §. 1. ff. de adopt.* Decianus
conſil. 11. *n.* 139. *lib.* 1. vbi quod *fictio ſemper cedit*
veritati.

Optime etiam dici poteſt ex Sacra Rota de 245
anno 1630. ſæpius in medium producta *n.* 86.
hæc epitheta: *Superior, Magiſtrata*, &c. quæ
tam in hac arbitrali ſententia, quam alibi repe-

 Vu tiuntur

tiuntur conceſſa Eccleſiæ Sancti Saluatoris ſolum ipſi concedi pro tempore communicationis Cathedralitatis: eo quod ab eo tempore facta eſt Sedes Epiſcopi, quæ eſt ratio propria Cathedralitatis, prout ea D. Hieronymo, & Toſtato refert; & ego dixi ſupra *num.* 4. Ex quo infertur. nullo modo per illa derogari Eccleſiæ
246 Sanctæ Mariæ, eo quod non amiſit ſuam Cathedralitatem per talem communicationem; quin potius, iuxta dicta *ſupra num.* 194. eſt *vna*,
247 & *eadem* in ratione Cathedralitatis cum ipſa: & ita vna, & eadem epitheta ipſi ſub hac ratione Cathedralis conſideratæ, competere debent; quia quæ ſunt eadem, ſignificant identitatem in omnibus, & per omnia. Gloſſa *in l. cum hi, §. qui in perpetuum, ff. ager vectigalis.* Menoch. *de præſumptionibus lib.* 4. *præſumpt.* 173. *num.* 1. Rota *deciſ.* 455. *num.* 2. apud Farinacium in prima collect. nouiſſimarum, Barboſa ex his; & aliis *in Tract. de dictionibus dict.* 99. Rebuff. *in praxi beneficiorum in regul. de vnionibus, gloſſ. vlt.*
248 Et quia per vnionem, ſeu ſubrogationem non perdidit ſuæ excellentiæ, & antiquitatis priuilegia, vt habet relata Rota *n.* 97. & *l. præponebatur, ff. de iudic. l. ſtipulantem, § ſacram, ff. de verborum obligat. l. qui res, § aream, ff. de ſolut. l. ſi grege, ff. de leg.* 1.

249 Expendat & lector, quod hic Cæſaraugustanus Antiſtes Alphonſus, qui præfatam arbitralem ſententiam protulit, in qua Eccleſiæ Metropolitanæ Sancti Saluatoris pluſquam Eccleſiæ Sanctæ Mariæ fauere videtur, approbauit, & confirmauit ſententiam illam Ferrerij; quam de anno 502. ſuperius dixi fuiſſe latam. In qua dicitur, conſtare Eccleſiam Sanctæ Mariæ fuiſſe primariam Sedem Cæſaraugustanam *per multa annorum curricula*, ibique ſediſſe Beatum Braulium, & alios digniſſimos Epiſcopos: ac poſt tranſlationem manſiſſe in ea *multa inſignia, & prærogatiuas Cathedralis Eccleſia, itaut quaſi vna cum Eccleſia Maiori Cæſaraugustana reputetur in prædictis prærogatiuis*: Ex quo, quia contrarietas,
250 ſeu contradictio verborum vitanda eſt, *l. vbi repugnantia, ff. de regul. iur. cap. cum expediat de elect. in* 6. Paulus *conſil.* 159. Bertachinus *in repertorio verba Contradictio*: & contraria allegans non auditur, Fulgoſius *conſil.* 20. *in fin.* Bertachinus *ſupra verba Contraria*; quod magis procedit in viro egregio, qualis erat præfatus Archiepiſcopus: ideo iure præſumendum nihil voluiſſe dicere contra Eccleſiæ Sanctæ Mariæ priuilegia in dicta ſententia arbitrali ab ipſo pro-
251 lata adducta. Ac proinde verba illa: *Matrem, Matricem, Superiorem, & Magiſtram* intelligi debere tantummodo in ordine ad alias Eccleſias Cæſaraugustanæ Ciuitatis, Diœceſis, & Metropolis. Eo quod verba dubia intelligi debent in aptiori ſignificato, *l. quoties idem ſermo, ff. de regul. iur.* Roman. *conſil.* 350. *num.* 22. Non in ordine ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ, quæ iuxta Aymonium Monachum, qui anno 890. floruit, eſt *Mater Eccleſiarum* Vrbis Cæſaraugustæ, vt dixi ſupra *num.* 125. & iuxta Iulianum Perez, qui ante 500. annos vixit, eſt *prima omnium Eccleſiarum Hiſpaniæ*, vt tetigi etiam ſupra *num.* 147.

252 Poſt hæc de anno 1520. in fauorem eiuſdem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Pilari edita fuit Synodalis quædam Conſtitutio, in qua ſic deciditur, circa locum tenendum in Synodis: *In eiſdem autem publicis ſeſſionibus ſedeant primò Abbates, & poſt eos promiſcuè ad vtrumque latus noſtrum, Priores, Canonici, & alij in dignitate conſtituti, Eccleſia noſtra Cathedralis prædicta, & Beatæ Mariæ Virginis de Pilari, ordine quo in Choro ſedere, & Proceſſionibus incedere conſueuerunt.* Cum autem modus ſedendi in Choro, & incedendi in Proceſſionibus eſſet, quod Prior Sanctæ Mariæ de Pilari primum locum, & manum dexteram teneret, magnum inde argumentum deſumitur pro Cathedralitate dictæ Eccleſiæ, quia ſi illam non haberet omnino abſurde ipſi permitteretur præcedentia ſupra Eccleſiam Metropolitanam, quæ actu Cathedralis eſt. Nec re- 253
fert ſi opponatur, oppoſitum deciſum eſſe à Rota in duabus deciſionibus de anno 1626. Quia illæ non ſunt in terminis præſentibus, quibus conſtat de Cathedralitate, ſed fuerunt factæ per *in interim*, & per modum *prouiſionis*, quando de illa non conſtabat. Etenim quo tempore præfatæ Sacræ Rotæ deciſiones editæ fuerunt, non conſtabat Rotæ de tali Cathedralitate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ: prout patet ex verbis illis Deciſionis de eo anno 1626. coram eodem Coccino *par. quinta, recentior. tom.* 1. *deciſ. tertia, num.* 14. videlicet: *Quod antiquitus Cathedralitatis prærogatiua gauderet, nō adhuc liquet.* Idemque videtur dicendum de aliis deciſio- 254
nibus de annis 1627. 1628. & 1629. quæ ſunt *in dicta quinta par recentiorum tom.* 1. deciſiones 57. 111. 208. & 235. Modo autem iam con- 255
ſtat de illa ex poſteriori Rotæ deciſione de anno 1630. in principio. vt notat Rubens in annotatione ad illam deciſ. 3. dicens: *Deciſa eſt hæc controuerſia, parte vtraque acerrimè informante, ſub die prima Martij 1630. coram eodem bon. mem. Reuerendiſſimo Coccino, quæ deciſio inſignis eſt, & habetur infra in ordine* 353. *in hac parte*, ac ex aliis de annis 1631. & 1633. infra adducendis. Ac perconſequens illæ anteriores deciſiones ſunt, & cenſentur per has poſteriores moderatæ. Hæc porro Synodalis Conſtitutio roborata eſt per Decretum (*firmam vocant*) manutentionis in poſſeſſione, prout de anno 1643. loquens dicam.

Pro eodem etiam ſæculo decimoſexto, non 256
ſolum habet pro ſe Eccleſia Sanctæ Mariæ Bullam Clem. VII. de anno 1529. in qua Pontifex omnimodam exemptionem ipſi concedēs, miraculoſam ipſius fundationem aſtruit, & quod in ea affirmetur, *Primam totius Hiſpaniæ fuiſſe.* Sed etiam de anno 1557. extat mandatum Auditoris Cameræ ex commiſſione Pauli IV. de manutenenda Eccleſia Sanctæ Mariæ in ſuis præeminentiis contra Eccleſiam Sancti Saluatoris. Quod ampliatum etiam, & declaratum eſt ab eodem Auditore Cameræ de anno 1562. In his autem mandatis, plura, & inſignia priuilegia huius Eccleſiæ circa acceſſum Eccleſiæ Sancti Saluatoris ad ipſam certis diebus; manum dexteram eidem Sanctæ Mariæ Eccleſiæ dandam, & ſimilia. Pro quo mandato exequendo extat etiam de anno 1567. obligatio Cameralis Capituli Sancti Saluatoris.

Iniurius ſanè præſenti cauſæ, & hiſtoriæ appareterem, ſi in huius decimi ſexti ſæculi calce non referrem ea, quæ Inclytus, & Feliciſſimus Ille Ferdinandus Rex re, & nomine Catholicus, in quodam priuilegio de Sacroſancta Eccleſia

Sanctæ

Sanctæ Mariæ Cæſarauguſtanæ de Pilari dixit:
ac quæ de eadem Eccleſia celebris ille Authot
Martinus Garzia, Aragoniæ Inquiſitor,Barchi-
nonenſis Antiſtes, eiuſdem Ferdinandi Con-
cionator eximius, ſermone 91. ſcripſit. Ferdi-
nandus ergo apud Vinar. ſupra relatum, ſic di-
cebat :*Sanè ex Catholicis occiduis neminem latere*
exiſtimamus , apud Vrbem Cæſarauguſtam quan-
dam eſſe mirifica deuotionis ſacram , & antiquiſſi-
mam Ædem,ſeu Templum celebre,puriſſima,ac in-
temeratæ Virgini Dei Genitrici dicatum , ſub voca-
bulo Beatæ Mariæ de Pilari , innumeris , & aſſi-
duis miraculis præfulgens. Ibi ipſa ſuauiſſima Virgo
adhuc in humanis agens Hiſpani populi miſerata
nõdum orthodoxæ fidei lumen inuenitis, ſed D.Iaco-
bo,& circumſtantibus mirum in modum ſuper lapi-
deam Columnam corporaliter videndam obtulit.
Vnde cunctis Hiſpaniæ populis cæca Gentilium cre-
dulitate obduratis lux ſalutaris exorta eſt. Quo ta-
men in loco relicta, ab eadem immaculata Virgine,
Columna & deſuper candida eius effigie,ab ipſo B.
Iacobo, & eum ſectantibus Sacellum ibidem perexi-
guum conſtructum fuiſſe aſſeritur,quod primum Ec-
cleſiæ nomen in Hiſpania obtinuit. Attamen , creſ-
cente cum tempore deuotione , piiſque largitatibus
ſuffragantibus,domus ipſa,vt tantæ Reginæ Palatiũ
decebat, longè quidem amplificata eſt,& tandem in
ſtatum,quo hodie eſt, adducta. Expendatur illud
Quod primum Eccleſiæ nomen in Hiſpania obtinuit,
& pro comperto habebitur id, quod pro noſtræ
Diſſertationis ſcopo mihi præfixi. Martinus
autem Garzia relato loco hæc dixit. *Hæc au-*
tem Eccleſia Cæſarauguſtana principaliter funda-
ta à Chriſto,ſicut aliæ : ſed ſpecialiter ad hanc fun-
dandam non miſit vnum de 72.Diſcipulis, ſcilicet
vnum de 12.Apoſtolis:& non Philippum,vel Bar-
tholomæum , &c. ſed vnum de principalioribus,ſci-
licet Iacobum,qui erat Conſobrinus Chriſti Ieſu:qui
miſſus in Hiſpaniam ſingulariter hanc Eccleſiam
per ſuam ſanctiſſimam prædicationem fundauit : &
quia maiorem fructum in ipſa fecit , vt mandatum
fuit ei à Virgine Maria Eccleſiam in ea fundauit,
& ædificauit,quæ dicta eſt S. Maria de Pilari , vel
Columna : & ſic licet Iacobus in tota Hiſpania ſua
prædicatione Eccleſiam fundauerit, ſingulariter hoc
fecit in Ciuitate Cæſarauguſta , vt patet. Iungan-
tur iſta cum aliis,quæ ex hoc Authore in ſupe-
rioribus attulimus, & conſtabit manifeſtè cau-
ſæ præſentis ſingularem Patronum extitiſſe.
Nec prætermittenda ponderatio circa verba re-
lata.quod,ſi, prout ex ipſis elicitur, tam ſingu-
lariter hæc Eccleſia à Chriſto, mediante Iacobo
eius conſobrino,& mandante Deipara Virgine,
extructa fuit, proculdubio non rectè ſapiet, qui
negauerit eam ab Apoſtolo Cathedralitatis
munere decoratam fuiſſe;cum ingratitudinis,&
illiberalitatis notam tanto Apoſtolo propterea
inurere videatur.

257 Sed præ cæteris anterioribus ſæculis hoc vl-
timum decimum ſeptimum multo plura,& cla-
riora monumenta pro ea Cathedralitate Eccle-
ſiæ S. Mariæ *de Columna* comprobanda ſuppe-
ditat. Primò,pro anno 1604.Bullam Clemen-
tis VIII. qua declarat, quod per reductionem
ad ſæcularitatem Eccleſiæ Metroplitanæ nihil
præiudicetur præeminentiis Eccleſiæ S.Mariæ.
Deinde de anno 1605.extant decreta Curiæ Il-
luſtriſſ. Dom. Iuſtitiæ Aragonum, quibus mul-
tum defert Sacra Rota Magiſtralis relata de an-
no 1630.*num.*70. Vbi deciditur, Eccleſiam de
Pilari, debere, & poſſe in Comitiis Aragonum
præcedere Cathedrales omnes præter Metro-
politanam Sancti Saluatoris Eccleſiam. Voca-
tur autem in eis antiquitas , & dignitas huius
Eccleſiæ *de Pilari,longiſſima,honorificentiſſima,ve-*
nerandiſſimaque. Deinde , quod eſt *gloria , & or-*
namentum totius Hiſpaniæ, & Orbis. Item : *obti-*
net inter omnes Eccleſias mundi vetuſtatis, & ex-
cellentiæ originis primatum. Præterea : *Ab initio na-*
ſcentis Eccleſiæ Epiſcopum habuiſſe , Matrem Ec-
cleſiarum dictæ Vrbis fuiſſe , Cathedralemque exti-
tiſſe authoritate praeexcellentiſſimi Iacobi Zebedæi,
quouſque vnita, ſeu trãſlata fuit in Eccleſiam San-
cti Saluatoris Eccleſiam , Arabibus Cæſarauguſta
exturbatis. Ac infra : *Ex quibus ſatis liquet , hanc*
Sanctam Eccleſiam ab eius initio Cathedralem dig-
nitatem , & nomen habuiſſe. Et poſt alia:*Corruſcat*
enim radiis prioris dignitatis,vltra quod ſemper quo
ad dictam prælationem pro Cathedrali habita eſt.
Ex quibus omnibus plura ex dictis in ſuperiori- 258
bus confirmantur, & id quod modo intenditur
de Cathedralitate in ea Eccleſia perſeuerante
ſuadetur ex poſterioribus verbis relatis. Ac
ex eo quod dicta *Cathedralitas* dicatur *vnita,*
ſeu *tranſlata,* etiam deducitur id quod in præce-
dentibus *num.*189. dixi, videlicet : huiuſmodi
Eccleſiæ mutationem , etſi impropriè *tranſlatio* 259
dici poſſit , propriùs tamen dicendam *vnionem.*
Quod declaratur in illis verbis horum decreto-
rum , quæ in ſequentibus dicuntur , ſcilicet
Nec tandem obſtat ob dictam tranſlationem dictam 260
Eccleſiam amiſiſſe priuilegia,praeminentiaſque om-
nes Cathedralis Eccleſiæ.Ex quo conſtat tranſlatio-
nem factam fuiſſe , non cum omnimoda dictarum
praeminentiarum extinctione ; ſed,imo potius,cum
expreſſa reſeruatione earumdem praeminentiarum,
vt fuit pronunciatum à ſæpe dicto Ioanne Ferrerio:
Et iure ſanè quandoquidem non delictum. Quod
bene vrget Villat. *in ſcholiis ibidem littera M,*di-
cens:*Si enim ob delictum facta fuiſſet tranſlatio,ſeu*
deſtructio, tunc nec nomen, nec priuilegia retineret,
cap.ex hoc diximus 17.quæſt.7.cap.placuit de conſe-
crat. diſtinct 1. Quomodo autem ex præ-
cedentia Eccleſiæ Sancti Saluatoris ſupra Ec-
cleſiam Sanctæ Mariæ in huiuſmodi Comi-
tiis iuxta hæc decreta conceſſa , nihil dero-
getur eidem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ dicam in-
fra *cap.*4.

Poſt quæ de anno 1609. Sacra Rota Roma- 261
na coram Coccino inter deciſiones ipſius *num.*
452.declarauit Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Pi-
lari manutenendam eſſe in poſſeſſione ſuarum
præeminentiarum contra Eccleſiam Sancti Sal-
uatoris ; nec id ius derogatum fuiſſe per ſæcu-
larizationem, conformiter ad mentem , & Bre-
ue Clementis Octaui , & vt dixi etiam ſupra
*num.*257.

De anno etiam 1610. extat alia S. Rotæ de- 262
ciſio coram Ludouiſio *par.*1.*recentior.deciſ.*245.
& inter deciſiones ipſius 472 vbi deciditur Ec-
cleſiam Sanctæ Mariæ de Pilari poſſe celebrare
Feſtum ſuæ Dedicationis pro die 12. Octobris,
non obſtante contradictione Eccleſiæ Sancti
Saluatoris:*Quia ex teſtibus,& aliis deductis appa-*
ret,Eccleſiam de Pilari antiquitus fuiſſe Cathedra- 263
lem, & in ea extitiſſe Sedem Epiſcopalem Cæſarau-
guſtanã, &c.*& quolibet anno fuiſſe ſolemniter in di-*
cta Eccleſia celebratã pro dedicatione propria. Quę
deciſio magni põderis eſt, cum in ipſa aſtruatur
Cathedralitas antiqua huius Eccleſiæ , & hæc

non ſit de præſenti ab ipſa ablata, ſed communicata Eccleſiæ Sancti Saluatoris, vt probatum eſt in præcedentibus.

264 Vnde etiam conſequenter eadem Sacra Rota de anno 1611. coram eodem Ludouiſio *par. 1. recentior. deciſ. 385.* & inter deciſiones ipſius *deciſ. 493.* idem determinauit, dicens etiam, dictam Eccleſiam fuiſſe antiquitus Cathedralem, & habuiſſe multas prærogatiuas, & præeminentias; ac non obſtare ſuæ Cathedralitati, quod ſit Eccleſia Parrochialis, & Collegiata.

265 Inſuper de anno 1613. cum dubitaretur an dicta Eccleſia Sanctæ Mariæ poſſet in Dedicatione ſuæ propriæ Eccleſiæ facere Proceſſionem extra illam; eadem Rota coram Veroſpio *deciſ. 533. par. 1. recentior.* affirmatiuè reſpondit. Cum etiam poſtea dubitaretur an eadem Eccleſia teneretur ad inſtar aliarum, Dedicationis Eccleſię Metropolitanæ Feſtum celebrare, Sacra Rota de anno 1614. coram eodem Veroſpio *par. 2. recentior. tom. 2. deciſ. 616.* negatiuè reſpondit: eo quod eadem die Dedicationem propriæ Eccleſiæ celebrat. Addit *num. 5.* hæc: *Vlterius, ex*
266 *quo Eccleſia del Pilar olim fuit Cathedralis, cenſetur prærogatiuam celebrandi ſuam Dedicationem retinuiſſe. Ioannes de Platea in l. 1. & 2. de Præfect. Prat. lib. 12. Gaide Pap. deciſione 377. Quæ ratio dignitatis antiquæ non militat in alijs Eccleſiis, & ideo hæc non tenetur, ſicut alia Metropolitanæ Dedicationem celebrare.* Quæ tam pro dictis, quam pro dicendis expendenda.

267 Conſecutiuè etiam de anno 1626. extat *firma*, ſeu Decretum Curiæ Iuſtitiæ Aragonum de executione mandatorum circa priuilegia, & exemptionis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, non obſtante ſecularizatione Eccleſiæ Metropolitanæ.

268 Maximè tamen inter alias Sacræ Rotæ deciſiones, veluti Sol inter ſydera, fulget aurea illa ſæpius inculcata, & cuius veſtigiis ſemper inſiſto. de anno 1630. coram Coccino. In qua adeo exactè, dilucidè, & concludenter præſens intentum deciditur, vt meritò Ertiz Ximenez *vt ſupra cap. 12. num. 5* dixerit, nimis obſtinatum, & proteruum fore, cui ipſa non ſatisfecerit. Modeſtius tamen; ea eſt accuratiſſimè, & diligentiſſimè elaborata, inter plurimas alias, quas ego, pluſquam aliquantulum in eis euoluendis verſatus, viderim. In ea enim in principio, cum dubium eſſet propoſitum, *an conſtet Eccleſiam Beatæ Mariæ Virginis de Columna fuiſſe antiquitus Cathedralem*, vt ibidem dicitur, *tandem negotio*
269 *maturè diſcuſſo*, Domini de Rota *affirmatiuè reſponderunt*. Proponendo videlicet motiua partis contrariæ à *num. 1.* vſque ad 19. & confirmando ſuam deciſionem à *n. 26.* vſque ad 83. ex hiſtoricis, Chronicis, & Breuiariis, ſententiis, concordiis, adminiculis, & aliis documentis. Ac reſpondendo contrariis à *n. 84.* vſque in finem, vbi dicitur, ita concluſum eſſe *parte vtraque acerrimè informante.* Concluſum ergo ſit, ſi Deo, & eius Beatiſſimæ Parenti, cuius cauſa agitur, placuerit.

270 Conformiter etiam ad prædictam deciſionem, in alia de anno 1631. coram eodem Coccino *par. 6. recentior. deciſ. 15. num. 18. ſtabilitur conſtare Eccleſiam Beatæ Mariæ fuiſſe antiquitus Cathedralem.* Et ex eo deducit eadem Rota ibidem, *poſſe propterea dubitari an Eccleſia Metropolitana poſſit in hoc vti aſſiſtentia iuris communis, contra præfatam Eccleſiam Beatæ Mariæ, quæ videtur retinuiſſe iura antiqua Cathedralitatis, vt latè deciſum fuit in deciſione coram me.* (id eſt præfato Coccino) *facta ſub die prima Martij anni præteriti.* Illa videlicet de qua ſupra. Ex quo elicitur hanc Rotæ deciſionem de anno 1631. confirmatoriam eſſe alterius de anno 1630. ſupra relatæ.

Adeſt etiam mandatum eiuſdem Coccini 271
pro eodem anno 1631. de manutentione priuilegiorum eiuſdem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ contra Metropolitanam: & aliud de eadem re eiuſdem Coccini pro anno 1633. Item aliud inſtrumentum ſententiæ ab eodem Coccino latæ de anno 1631. in qua liti finem imponens, hæc magni ponderis verba dixit: *De, & ſuper anti-* 272
qua Cathedralitate dictæ Eccleſiæ Beatæ Mariæ de Pilari, antiquitus fuiſſe Cathedralem, in eaque primam Sedem Epiſcopalem dictæ Ciuitatis extitiſſe, & propterea mandata deſuper neceſſaria, & opportuna decernenda fore, & eſſe, prout decernimus, & declaramus, moleſtationeſque, vexationes, perturbationes, & impedimenta per dictum Decanum, & Canonicos, atque Capitulum Eccleſiæ Sancti Saluatoris prædictis Priori, Canonicis, & Capitulo Beatæ Mariæ deſuper præſtitas, & illatas, fuiſſe, & eſſe iniuſtas, temerarias, & indebitas; ac iuſta, iniqua, temeraria, & indebita; illiſque de iure minimè facere licuiſſe, nec licere; eiſdemque perpetuum ſilentium imponendum fore, & eſſe, prout imponimus, & victos victoribus in expenſis coram nobis in cauſa legitimè factis condemnamus, quarum taxationem nobis, vel cui de iure in poſterum, reſeruamus, & ita dicimus non ſolum præmiſſo, ſed omni alio de iure meliori modo, &c.

Confirmat etiam eandem Rotæ deciſionem 273
de anno 1630 ſupra relatam, alia eiuſdem Rotæ deciſio de anno 1632. coram Vbaldo, quæ eſt 35. *par. 6. recentior.* Cum enim pars Eccleſiæ Sancti Saluatoris opponeret contra præfatam deciſionem de ann. 1630. quod fuerit nulla ex defectu iuriſdictionis, Rota decreuit, debere ſuſtineri, & fuiſſe validam, & in caſu dubij pro illius validitate præſumi debere. Meritò ergo dicitur confirmatam fuiſſe in hac deciſione. Hæc autem deciſio confirmata etiam fuit ab eadem Rota in alia coram eod. Vbaldo eodem ann. 1632. quæ eſt 91 *par. 6. recentior.* vbi pluribus rationibus probatur ipſius validitas, & dicitur, quod etiam in dubio eſſet confirmanda. Similiter confirmata fuit in alia coram eodem Vbaldo, quæ eſt 102. in ead. *6. par. recentior.*

Inſuper idem Vbaldus eodem anno 1632. 274
ſententiam datam per Illuſtriſſimum Coccinum Decanum Rotæ ſuper antiqua Cathedralitate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Maioris de Pilari declarauit bene fuiſſe pronunciatam, ſententiam, & diffinitam, maléque, & perperam fuiſſe appellatum, reclamatum, & prouocatum pro parte Eccleſiæ Sancti Saluatoris, & propterea eam confirmauit, & approbauit, ac partem dictæ Eccleſiæ Sancti Saluatoris in expenſis condemnauit.

Maximè autem ea fundamentalis, & ma- 275
giſtralis Deciſio Rotæ Coccini de anno 1630. roboratur ex alia coram Normanno eodem anno 1632. quæ eſt deciſio 142. *in 6. par. recentior.* In ea enim Domini negarunt remiſſoriam

parti

parti Eccleſię Sãcti Saluatoris, *propter irreleuantiam articulorum*, & quia (vt inquit Rota) *cum non percutiant tempus anterioris, & antiquiſſima Cathedralitatis, ad fauorem prædicta Eccleſia Sancta Mariæ de Pilari, quæ luculenter, vt ex pluribus venerandæ antiquitatis monumentis firmata fuit in deciſione Reuerendiſſimi Domini mei Decani, dictã anteriorem Cathedralitatem alterius Eccleſiæ nequaquam excludunt, & quatenus etiam tenderent ad illius excluſionem ſunt improbabilia per teſtes, quibus in probandis antiquis præferuntur ſcripturæ.* Quæ quidem ſi rectè expendantur valdè corroborant quæ in præcedentibus dixi Accedẽtibus præſertim illis, quæ eadem Rota ſubiungit *n.* 8. & 9. nempe; *Præterea viſum fuit Dominis, quod agentes pro Eccleſia Sancti Saluatoris, figurauerint conſuetudinem immemorabilem, cæteroſque articulos conceperint ad euitanda fundamenta dictæ elaboratiſſimæ deciſionis Reuerendiſſimi Domini Decani. Vnde oritur ſuſpicio calumniæ.* Hinc *n.* 10. & 11. ſic concludit: *Non obſtat, quod ſcriptura, de quibus in dicta deciſione Reuerendiſſimi Domini mei Decani, non contineant factum, ſed ſimplices aſſertiones, ſiue enunciatiuas Cathedralitatis Eccleſiæ Beatæ Mariæ, & cum illa emanauerint à perſonis ſuſpectis quibus non creditur, ſit recurrendum ad probationes qualitatum ſcripturarum. Quia placuit reſponſio, quod poſtquam ſcriptura cum omnibus ſuis qualitatibus abundè fuerint diſcuſſa in ſæpe allegata deciſione huius cauſæ coram Reuerendiſſimo Domino Decano non eſt amplius de illis inquirendum.* Sanè hæc deciſio, ſicut valde confirmat cauſam Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, ſic etiam multum eneruat partem Eccleſiæ Sancti Saluatoris, & os illi ad reclamandum obſtruere videtur.

276 De anno etiam 1633. cum iterum poſtularetur remiſſoria præfata, reſolutum eſt à Rota coram Notmanno 6. *par. recentior. deciſ.* 177. quod iterum ſuſciperetur diſputatio ſuper negotio principali, ſcilicet de Cathedralitate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, pro qua dicit ſtare plura argumenta, videlicet, *antiqua traditio, tam hiſtoricorum, quam aliorum ſcriptorum narrationibus, ac teſtimoniis comprobata: ſcriptura extra Codicem moralium Sancti Gregorij conſiderata: ſimplex dicti agni ſignum, circumſcripta illius inſcriptione conſideratum: enunciatiua in litteris Apoſtolicis, maximè Gelaſij II. ſimul cum litteris Petri Libani Epiſcopi, ac ſententiis antiquis contexta: conſuetudo inueterata celebrandi Feſtum Dedicationis Eccleſiæ B. Mariæ ipſo eodem die, quo dedicatio Eccleſiæ Cathedralis celebratur: facultas exigendi Decimas in territorio Cæſarauguſtano: mutua in ſepeliendis vtriuſque Eccleſiæ Canonicis officia: omnium Sacramentorum prout in Cathedrali indiſtincta adminiſtratio: ac denique prærogatiuarum, & præeminentiarum in Proceſſionibus & ſeſſionibus æqualitas; quæ omnia etiam teſtibus iudicialiter examinatis fuerunt comprobata.* Ex quibus Sacræ Rotæ ſæpius replicatis deciſionibus euaneſcit ſcrupulus, qui eſſe poteſt circa vnam aliam de ann. 1616. coram ſæpius relato Coccino, quæ eſt tertia *in 5. par. recentior. tom.* 1. videlicet, quia iam liquet de hac Cathedralitate, de qua tunc non conſtabat.

277 De anno etiam 1637. cum propoſita, & probata eſſent coram Tribunali Cæſarauguſtanæ Ciuitatis, & eius Iudice *Zalmedina* nuncupato, quod *Sancta Eccleſia de Pilari gauiſa fuit, & gaudet ſuis priuilegiis, & honoribus, quia eſt Eccleſia Angelica, & Apoſtolica erecta cum corporali præſentia Deiparæ Sanctiſſimæ Virginis Dominæ noſtræ, & eius iuſſu, per glorioſiſſimum Sanctum Iacobum Patronum, & Fundatorem ipſius, eiuſque Diſcipulos à tempore naſcentis Eccleſiæ: & quia ex tunc fuit prima Cathedralis Cæſarauguſtæ, & totius Hiſpaniæ: & ſemper habuiſſe, & conſeruaſſe fidem Catholicam, ac ſupra 1100 annos Sedem Epiſcopalem Cæſarauguſtanam per Dominos Epiſcopos gubernatam, ſpecialiter per Sanctum Athanaſium Iacobi Apoſtoli Diſcipulum; Sanctum Theodorum, S. Taionem, S. Valerum (cuius Archidiaconus in dicta Eccleſia fuit glorioſus Martyr Sanctus Vincentius) S. Braulium Epiſcopum, & alios: ac ſemper retinuiſſe, & retinere iura Cathedralis Eccleſiæ:* Ipſe Zalmedina ſententiam protulit in fauorem dictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, approbando per illam propoſita. Quæ etiam confirmata fuit in Curia Cæſarauguſtana Iuſtitiæ Aragonum, vt conſtat ex reſcripto de anno 1638. pro die 26. menſis Ianuarij.

Pro anno quoque 1643. extare video *Firmam*, ſeu Decretum Cæſarauguſtani Tribuna- 278
lis vbi præcipitur executioni mandari Synodalem Conſtitutionem ſupra *num.* 252. relatam, in qua ſtatutum fuit, quod in publicis ſeſſionibus in Synodis habendis, Prior Eccleſiæ *de Pilari*, ſedeat eo ordine quo in Choro ſedere, & in Proceſſionibus incedere conſueuerat. Qui modus ſedendi, & incedendi ſupponitur eſſe in primo loco. Pro huius autem *Firmæ*, ſeu Decreti defenſione doctè ſcripſit Cæſarauguſtæ 25. Aprilis currentis ann. 654. Canonicus Pantaleon Palacius.

Iam pro coronide expendatur, quod cum pro 279
Deiparæ Virginis honore tuendo, quæ Eccleſiæ de Pilari Titularis Patrona exiſtit, tum Eccleſiaſtici, tum ſæcularis Brachij poteſtas fœdere mutuo concurrant, eius Eccleſiæ Cathedralitati adſtipulando 1 & ſecundum iura duplex funiculus, ſeu ligamen magis ligat, & difficilius rumpitur, *l. ſi non le. ff. de hæred. inſtit. l. diſcretum, C. qui teſtament. facere poſſ. l. penult. §. ſi vero, C. de adoption.* adeo firmata hæc veritas manere debet, vt veluti *Columna immobilis* (quæ apud veteres Symbolum fuit firmitatis, & æternitatis, iuxta Raynaudum *in Nomenclator. Marian. verbo Columna in gloſſario*) aduerſæ partis telis concuti, aut conquaſſari, nullatenus queat. Prout etiam ſequentia demonſtrabunt.

C A P. IV.

Adminicula probantia Cathedralitatem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ.

SAcra illa Rota de anno 1630. ædita, & ab 280
aliis eiuſdem Rotæ deciſionibus, vt viſum eſt in præcedentibus, confirmata, cuius veſtigiis præſertim inſiſtendum, decidit *num.* 49. Dominos in eam ſententiam de Cathedralitate dictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ tanto libentius inclinaſſe, quanto veritas illius *pluribus adminiculis, & quidem vrgentioribus, corroboratur.* Ea igitur diſpicienda, & confirmanda

meritò veniunt in præſenti; & applicanda ad
thema propoſitum de dicta Cathedralitate,
etiam poſt erectionem Eccleſiæ Sancti Salnato-
ris in Cathedralem, perſeuerante.
281 Primum eſt deſumptum ex reſidentia Epiſ-
coporum Cæſaraugustanorum in ea, à prima
ſui fundatione vſque ad annum 1118 Etenim
Epiſcoporum reſidentia, penes Cathedralem
Eccleſiam præſumitur eſſe, cum *cap. Epiſcopus
diſt.* 41. dicatur: *Hoſpitium quoque non longè ab
Eccleſia habeat.* Innocent. *cap. ex ore de priui-
leg.* Archidiaconos, & Ioann. Andr. *in cap.
ſtatutum, §. cum vero de reſcript. in 6.* Soci-
nos *in cap. licet num.* 22. *de foro competenti.* Ro-
ta eadem *num.* 52. *&* 53. Ita autem contigiſſe
in hac Eccleſia manifeſte probant adducta to-
to ferme *cap.* 2. Quod vero etiam idem acci-
derit per aliquot ſaltem annos poſteriores,
etiam comprobant, quæ dixi *cap* 3. *numero*
198. 199. 200. *& num.* 224. & 225.
282 Secundum adminiculum deſumit eadem
Rota *num* 60. *& ſequentibus*, ex litteris Gelaſij
II. directis exercitui Chriſtianorum Cæ-
ſaraugustam obſidentium, de quibus dixi ſupra
num. 842. In eis enim Eccleſia Sanctæ Mariæ de
Pilari vocatur per Antonomaſiam *Eccleſia*,
quod denotat Cathedralitatem ipſius, prout
ibi notaui ex adductis à Sacra Rota & aliis.
Similiter ex aliis litteris Petri Libranæ, in qui-
bus Indulgentiæ conceduntur elargientibus
eleemoſynam pro reparatione dictæ Eccleſiæ:
eo quod in eis dicatur eam *Beato, & antiquo
nomine Sanctitatis, & dignitatis pollere.* Quod
etiam denotat ipſius Cathedralitatem, prout
etiam dixi *num.* 144. *&* 145. eadem Sacra Ro-
ta, & aliis. Nunc vero ſpeciatim notandum,
has litteras ſubſcribi etiam ab aliis Epiſcopis,
& Prælatis, videlicet Bernardo Archiepiſcopo
Toletano, Snboſcitano Epiſcopo, Sanctio Ca-
leguritano Epiſcopo, Guidone Laſcurtenſi
Epiſcopo, & Boſone Cardinali Apoſtolicæ Se-
dis Legato. Ex hoc enim deducitur ab om-
nibus his Prælatis approbari titulos illos *San-
ctitatis*, & *Dignitatis* conceſſos eidem Eccle-
283 ſiæ, & ex quibus eius Cathedralitas elicitur.
Litteræ porro iſtæ ſunt apud Baronium *tom.* 12.
ſub ann. 1118. ex Hieronymo Blanca. Sed maxi-
mè aduertendum, & proprius ad inſtitutum
præſens, quod, cum huiuſmodi litteræ ſcrip-
284 tæ ſint ab hoc Petro Libranæ poſtquam iam
Cæſaraugustana Ciuitas in manus erat fide-
lium, & Eccleſia Sancti Saluatoris in Cathedra-
lem erecta; valde ex eis indicatur Eccleſiam San-
ctæ Mariæ non amiſiſſe ſuam Cathedralitatem
ob præfatam erectionem, ſed, ipſa non obſtante,
eam retinuiſſe.
285 Tertium deſumit eadem Sacra Rota *num.* 66.
67. *&* 68. ex antiquis Imaginibus *Agni*; eo
quod cum ſint propria Inſignia Eccleſiæ Ca-
thedralis Cæſaraugustanæ, proculdubio de-
notant Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Cathedralita-
tem; iuxta dicta ſupra *num.* 196. Accedente
etiam illa inſcriptione *Agnus docet iſte hanc Se-
dem fuiſſe.* Etenim einſmodi Inſigniis, & in-
ſcriptionibus valde probari antiquitatem etiam
Cathedralitatis rectè probat eadem Sacra Rota
ex Iuribus, & Doctoribus, quos refert. *Non
enim (inquit) eſt veriſimile, quod dicta inſcrip-
tio tandiu per Archiepiſcopos, & Eccleſiam hodie
colligantem fuiſſet tolerata, ſi contra veritatem
leuioribus innixa probationibus, ac fundamentis,
emanaſſet.* Vnde concludit: *Adeo vt ius anti-
qua huiuſmodi Cathedralitatis ex hoc videri poſſet
præſcriptum contra Eccleſiam Sancti Saluatoris,
propter illius ſcientiam, & patientiam, ad text.
in l. quoties la ſeconda, ff. de ſeruit. l. ſi quis diu-
turno, ff. ſi ſeruitus vendicetur.* Addi etiam po- 286
teſt, quod cum iuxta dicta eo loco ex Cæſar-
augustano illo, huiuſmodi ſtemmata, ſeu in-
ſignia data ſint à Rege Alphonſo Cæſaraugu-
ſtæ liberatore, dictæ de Pilari, & Princeps
alicui arma concedens illi nobilitatem conceſ-
ſiſſe debeat æſtimari, vt habent Ioannes Rayn.
in Tract. de nobilit. in 1. *quæſt.* 3. *quæſt. princip.*
Tiraquellus *de nobilit. tom.* 1. *cap.* 6. *num.* 12.
cum hæc inſignia ſigna ſint nobilitatis Cathe-
dralis Eccleſiæ, eam competere eidem Eccle-
ſiæ, non obſtante erectione Eccleſiæ Sancti Sal-
uatoris in Cathedralem, credidiſſe exiſti-
mandus eſt Nec enim, vt iidem Authores in-
quiunt, refert, dictiſne, an factis quis animum
ſuum declaret, per not. *in l. de quibus, ff. de le-
gibus.* Inſuper conſiderandum, quod vt notat 288
Rota de anno 1633. coram Mormaono *deciſ.*
177. *n.* 4. hoc ſignum agni etiam reperitur ſine
illa inſcriptione: quo denotatur, hanc Ec-
cleſiam, non ſolum præteritis temporibus Ca-
thedralem fuiſſe; ſed & in præſentibus id non
amiſiſſe.
Quartum adminiculum ſumit eadem S. Ro- 288
ta ex ſententia lata ſuper Charitatiuo ſubſidio
per Ioannem Ferrerium Vicarium Archiepiſco-
pi Cæſaraugustani de anno 1502. & ab eodem
Archiepiſcopo confirmata, de qua ſupra *num.*
233. dixi. Quod meritò vocat *vrgens*, propter
multa quæ in ipſa conſiderari poſſunt. Primò,
quod Archiepiſcopus, qui hanc ſententiam
confirmauit, is erat, de cuius intereſſe & præ-
iudicio principaliter agebatur: Epiſcopus enim
ſolus eſt cui de iure competit hoc charitatiuum
ſubſidium poſtulare, *c. conquerente in fin. de offic.* 289
*Ordinar. cap. cum Apoſtolus §. prohibemus de cen-
ſib.* Oldradus *conſil.* 204. *&* 234. Zerola *in pra-
xi noua Epiſcop. p.* 2. *cap.* 2. *num.* 15. Azo-
rius *tom* 2. *Inſtit. Moral. lib.* 9. *cap.* 14 *quæſt.* 5.
ſi autem dicatur, etiam Prælatos Epiſcopo in-
feriores poſſe poſtulare huiuſmodi charitati-
uum ſubſidium, ſi ex priuilegio, vel conſuetu-
dine id obtinuerint. Bellencinus *de charitatiuo
ſubſid. quæſt.* 4. Azor. *ſupr.* Barboſ. *de offic. & po-
teſt. Epiſcop. Allegat.* 87. *num.* 17. ex hoc
etiam firmatur intentum, cum ſaltem ex eo in-
feratur, hanc facultatem competere Eccleſiæ
S. Mariæ, ex priuilegio, vel conſuetudine,
quæ non poſſunt aliud fundamentum habere
quam inueteratam Cathedralitatem eius Eccle-
ſiæ. Secundò, quia hoc denotat hæc ſenten- 290
tia, cum de hac Eccleſia S M. dicit ea, quæ lo-
co relato recitaui: videlicet, quod in ea *Pri-
maria Sede Cæſaraugustana per multa annorum
curricula collocata fuit, B. Braulio & aliis Inclitis
digniſſimis Epiſcopis ſucceſſiuè præſidentibus.* Et 291
quod *licet poſtea dicta Sedes Cathedralis tranſlata
fuerit, nihilominus tamen multa inſignia & præro-
gatiuæ Cathedralis Eccleſiæ penes eam remanſerunt.*
Tertiò, quod cum factum proprium nemo im-
pugnare poſſit, *l. poſt mortem ff. de adopt. l. & per* 292
*fundum ff. de ſeruit. ruſtic. præd. l. ſicut C. de action.
& obligat.* & aliis vulgaribus iuribus, rectè inde
deducitur, non poſſe Eccleſiam S. Saluatoris
hanc

hauc præeminentiam Eccleſiæ S. Mariæ decla-
ratam ab Archiepiſcopo, & Vicario impugna-
293 re. Quartò, quia hanc ſententiam per præ-
fatum Ioannem Ferretium Vicarium Archi-
epiſcopalem latam valdè commendat alia
ſententia Curiæ Iuſtitiæ Aragonum de anno
1605. data, de qua *num.* 257. dixi. Dicit enim,
eam latam fuiſſe *cordatè*, *& maxima cum deli-
beratione*, *& partibus auditis*. Demum cum fa-
ctum Iudicis reputetur factum partis, *l. ſi ob cau-
ſam C. de euictionibus*, vbi Bartol. Baldus, & alij;
294 cum hæc ſententia (idem dico de aliis in ſupe-
rioribus relatis) lata ſit per Iudicem Ordina-
rium, ſcilicet Vicarium Archiepiſcopalem, &
approbata ab ipſo Archiepiſcopo, quaſi factum
partis reputari debet, & ita contra illam agere
— non poteſt; quia vt dixi *factum proprium nemo
impugnare poteſt*, iuxta vulgaria Iura & DD.
communiter. Alia notaui ſupra dum de hac
ſententia eſſet ſermo.

Quintum præterea adminiculum Cathedra-
litatis Eccleſiæ S.M. depromit eadem S.Rota à
295 *n.*72. ex veſtigiis, atque reliquiis eiuſdem Ca-
thedralitatis actu in ipſa permanentibus, & quę
citra ius Cathedralitatis ei competere non po-
terant, ad *text, l. pro harede* § *Papinianus* vbi DD.
ff. de adquirend. haredit. Alexand. in ſimili de
296 collegiata *conſ* 74 *&* 75. *lib.* 4. videlicet primò,
quia celebrat à multo tempore die 12. Octo-
bris feſtum Dedicationis eius Eccleſiæ, tãquam
Primatiua Cathedralis. De quo dixi *n.* 262. Se-
cundò, quia exigit aliquas decimas in territorio
Cæſarauguſtano de quo etiam *num.* 216. aliqua
297 ſcripſi. Tertiò, quia habet Capellanum Maio-
rem, quod munus importat dignitatem ſolius
Eccleſiæ Cathedralis propriam, pro vt de vſu
Hiſpaniarum teſtatur eadem Rota *num.* 74. Eſt
autem huiuſmodi maior Capellanus inſtar Ar-
chipresbyteri, vt habet Murillus *lib. relato pag.*
298 159. Vnde de illo intelligendam credo decla-
rationes quaſdam S. Congregationis, quas refe-
runt Sellius *in Select. Canonic. cap.* 40. *num.* 51. &
Barboſa *in Collectaneis Deciſ. Apoſtolicar. Collect.*
122. *n.*6. Vbi deciditur, Cappellanos Eccleſiæ
Cathedralis, qui ſunt membra Eccleſiæ debere
incedere in proceſſionibus, & ſedere in choro
immediate poſt Canonicos, nec inter eos debe-
re interponi Rectores Eccleſiarum a iarum,
etiam prætextu Doctoratus. Quartò, habere
Campanam, quam vocant de *Interdicto*. & quam
habere non poteſt niſi Eccleſia Cathedralis, vt
299 teſtatur eadem Rota *num.* 75. Quinto, mutua
in ſepeliendis Canonicis vtriuſque Eccleſiæ of-
300 ficia; conformiter ſane ad concordiam ſub San-
ctiô de Ahones de ann. 1221. cuius memini ſu-
301 pra *num.* 212. Sexto, ius extrahendi Defuncto-
rum cadauera ex alienis parrochiis, illaque ſe-
peliendi. quod, vt habet eadem Rota *n.* 76. ſolis
Cathedralibus indulgetur, *cap. ex parte il* 1. *cap.
cum liberum, cap cum ſuper, cap. in noſtra*, vbi DD.
de ſepultur. Quod tamen limitatum fuit, iuxta
302 dicta *ſup. num.* 221. Septimo, ius adminiſtrandi
Sacramenta, quod etiam fuit limitatum, vt eo
loco dixi. Omnia autem hæc ſigna, ſeu veſtigia
303 Cathedralitatis, eam probare, ſaltem ſi ſimul
iuncta accipiantur, conſtare videtur, non ſolum,
quia, vt inquit eadem Rota *num.* 78 ſunt pri-
mæui ſtatus indicia, ex Dyno, Baldo, Natta,
& Tiraquello. Et quia, vt probat *num.* 81 pro-
304 bationes ſeſe ad inuicem coadiuuant. Sed quia
ſignatum cognoſcitur ex ſignis, *l.* 1. § *ſi intelliga-
tur, ff. de adil. edict. l. ſtigmata*, vbi Bartolus *C.* 305
de fabricenſ. lib. 11. Surdus *conſil.* 126. *num* 15.
Et quia hic intrat illud vulgare, *ſingula qua non* 306
proſunt multa collecta iuuant. l. Spadonem, § *qui
iura, ff. de excuſat. tutor. l. rationes*, *& l. inſtru-
menta. C. de probat.* & aliis iuribus, & DD. apud
Barboſam *in axiomat. axiom.* 209. quod ſaltem
procedit, vbi agitur de re difficilis probatio-
nis. Thuſcus *litera S. concl.* 276. *num* 15. poſt
Alexand. *conſil* 115. *num* 9. *& ſeqq. lib.* 4. Barboſa
ſupr. n. 3. Huiuſmodi etiam adminiculum nota-
tur à Rota ſupra relata coram Montmanno de
1633.

Sextum adminiculum huius Cathedralita- 307
tis accepit eadem Rota *num.* 80. ex teſtimoniis
DD. qui in ſpecie aſſerunt præfatam Eccleſiam
S. Mariæ de Pilari fuiſſe antiquitus Cathe-
dralem. Quia tamen plures ipſorum in præce-
dentibus retuli, iterum referendi non ſunt. ſed
videndi ſuis locis. Notat etiam hoc adminicu-
lum Rota eadem relata de anno 1633. coram
Motmanno.

Præterea ſeptimum deſumit ex quampluri- 308
mis teſtibus, qui hanc Cathedralitatem com-
probant ex præeminentiis videlicet, Dedicatio-
ne Eccleſiæ, & antiquiſſima fama ac traditione.
Circa quæ, & pro ipſorum maiori firmitate oc-
currit prænotandum, quod teſtes, etiam ſi de-
ponant de auditu quando verſamur in antiquis,
prout in præſenti contingit, bene probant.
Hondedeus *conſ.* 17. *n.* 52. *lib* 1. Rota *deciſ* 694. 309
n. 2. *par* 2. & alia coram Coccino 5. *p. recent. to.* 1.
deciſ 360. *num.* 7. Similiter teſtes de fama recte 310
etiam probant in antiquis. Iaſon. *in l. admonendi
in* 2. *lectur. num.* 143. *ff. de iureiurand.* Sera-
phin. *deciſ.* 1461. *num.* 2. Rota coram Virili 5.
p. recent. tom 1 *deciſ.* 79. *num.* 5. & Rota iſta,
de qua in præſenti, *numero* 28. ex multis.
Notat quoque hoc adminiculum ſæpe rela-
ta Rota de anno 1633. coram Mont-
manno.

His porro à S. Rota adminiculis notatis iun- 311
gam, & ego aliud. quod hauriam ex eo quod ex
Beatiſſ. Virginis promiſſione Templum hoc ipſi
nuncupatum in perenne ſæculorum æuum du-
raturum ſit. Sic enim ex eiuſdem Deiparæ Vir-
ginis, prout in hiſtoria Taionis legitur, verbis
accipio: *Eritque Pilare illud in loco iſto vſque in fi-
nem mundi.* Idque corroborat longæ à ſuper
1600. annos experientia. Miraculoſa ſane ſi ex- 312
pendatur, quod cæcæ gentilitatis tempore, quo
ſæuiente Ethnicorum in Chriſticolas rabie, à
truciſſimis Diocletiano & Maximiano Cęſarau-
guſtam ſæuus Decianus fuit miſſus; nihil non
diabolicam malignitatem intentaſſe, vt Chriſti
nomen aboleret: & quod ſub Gothorum poſtea
iugo, Arrianiſmo gens infecta Dei Filio, Matri,
& verè fidelibus infenſa eſſet: ac quod ſub Ma-
humetanorum captiuitate vix reſpirare Chri-
ſtianis concedebatur. Aſt nihilominus ab Ethni-
cis, Arrianis, & Agarenis Sacrum hoc fanum,
vt pote *Columna immobilis*, & fidiſſimum Chri-
ſtianitatis fortalitium, ſemper intactum, & ve-
neratum perdurauerit. Hinc illud Iuliani Perez
ſupr. num. 149. relatum de hac Eccleſia: *Anno* 313
1100. *cum hoc ſcribebatur* (erat autem tunc ſub
Mauris) *in pretio*, *& veneratione habebatur*, *vt
omni tempore eſt habita.* Hinc, & Zurita *in Indicib.
fol.* 13. *Cæſarauguſta ſatis conſtat*, *reliquis ſacris*

Ædibus, ſiue tectis ſanctis, depopulatis, ſanctum,
& religioſum Templum D. Mariæ Virgini dica-
tur, quod vulgus de Pilari nuncupat, miſeris illis
temporibus,(ſcilicet ſub iugo Infidelium)*ſancti-*
tatis Religionis, & conſilij publici tanquam ſacram
aram, & perfugij portum noſtris fuiſſe, &c. Hinc
quoque inferaa Carhedralitatem iugem Cæſa-
315 rauguſtanæ Eccl. ſicut ex illn Math. 16. *ſuper*
hanc petram ædificabo Eccleſiam meam,& portæ in-
feri,&c hautiunt DD.Petri,rotius Eccleſiæ eam
Cathedralitatem.D.Anguſt. *in ſerm.de Cathedra*
Petri dicente : *Petra dicitur eo quod primus na-*
tionibus fidei fundamenta poſuerit, & tanquam ſa-
xum immobile totius operis Chriſtiani compagem
molemque contineat: ac ſerm. 16. de Sanctis.*Pe-*
trus eſſet ad fundamentum, columna ad ſuſtentacu-
*lum.*Applicet hoc lberi ſuæ S.Mariæ Ædi,quod
prima *nationibus fidei fundamenta poſuerit,& tan-*
quam ſaxum immobile, &c. & illnd (*Columna ad*
ſuſtentaculum:& deducent intentum huins Diſ-
ſertationia, de perenni videlicet Cathedralitate
Eccleſiæ S Mariæ de *Pilari*. Eo vel etiam,qood
Colnmna illa, ſuper quam eadem ſanctiſſima
Patens Cęſorauguſtæ apparere dignata eſt ,non
ſolnm fuit veluti Thronus ipſius, vt Martinua
Garſia inſignis author ſerm. 52. circa finem di-
xit,; ſed & veluti *Cathedra*, prout ſatia exprimit
idem Martinua ſerm. 102. poſt mediom. hæc
dicena:*Magnum eſt videre Romæ Cathedram Pe-*
tri, quæ à vermibus conſumitur ; ſed Cæſarauguſtæ
maius eſt videre columnam , in qua Virgo Maria
316 *ſedet, &c.* Hæc igitur Colnmna Cathedra Vir-
ginis fuit.Et quia,vt idem author infra ait,*Vir-*
go Maria non deſcendit à Columna,id eſt immo-
bilia ſemper in ea ſtetit, llceat pie argumenrari,
ex hoc adnmbraram fuiſſe perennem Cathedra-
litatem eius Eccleſiæ.

317 Nec prætermitteodum aliud huins Cathe-
dralitatis adminiculum, & vrgens ſanè apud
prudentes,& cordatos,ex eo depromtum,quod
vt habetur ex dictis *cap. 3. num. 256.* extat
mandatum Auditoris Cameræ de Anno 1557.
ex commiſſione Pauli IV. de manutenenda Ec-
cleſia Sanctæ Mariæ in ſuis præeminentiia con-
tra Eccleſiam Sancti Saluatoris. Quòd amplia-
tum etiam eſt,& declaratnm ab eodem Audi-
tore Cameræ de ano. 1562.In eo enim dicitur,
quod Prior, Canonici, & Capitulum Sancti
Saluatoria tenentur inuitare Priorem, Capitu-
318 lum, & Canonicos Sanctæ Mariæ de Pilari,*Ad*
quaſcumque Proceſſiones generales per Ciuitatem ex
quauis cauſa faciendas in die præcedenti hora veſ-
perarum per duos ex antiquioribus Portionariis.
19 Cum enim Ordinarius,ſeu Epiſcopus,plenam,
& lIberam aurhoritatem habeat ſuper Proceſ-
ſionibus, ad illas indicendum, dirigendum , &
ordinandum , *primatiuè* ad omnes alios , prout
colligitur ex declarationibua Sacr. Congregat.
Rituum in Turalenſ. 17 Decembr. 1602. El-
borenſ. 14. Ianuar. 1617. & 28. Martij 1628.
ac ex Campanili, Belleto, Franciſco Leone , &
Riccio,quos affert,& ſequitur Barboſa *de Offic.*
& poteſtate Epiſcopi allegat. 78. *num.* 3.Non ob-
ſtante quaſi poſſeſſione contraria per longum
tempus,aut etiam immemorabili conſuetudine;
ex declarationibus Sacr. Congregat. Concilij
16. Februarij 1619. & Sacr.Congregation.Ri-
tuum in Camerinen. 24. Auguſti 1619. quaa
affert idem Barboſ. de *Iur. Eccleſiaſt. lib.* 1. *cap.*
0 43. *num* 161.& 162.Et hoc propter generalem
rationem, quia ſcilicet in omnibns actionibus
ſpiritualibus concernentibus cultum diuinnm
omnea ſubſunt ludicio Epiſcopi , Bartholus in
l. fin. ff. de collegiis illicitis,Genuenſis *in prax.*
Neapolit. Archiepiſcop. pag. mihi 204. Nauarr.
conſil. 4. *de foro competenti* : & quia nullus ſe in-
gerere debet in iis, quæ ſunt alterins Eccleſiæ,
cap. Nullus alterius,& *cap.Nullus Primas* 9.*quaſt.*
2 Profectò mirabile & ſnpermirabile eſt, qnod
Eccleſia Metropolirana,qualis eſt Eccleſia San-
cti Saluatoris, & Archiepiſcopus, qui eſt caput
ipſius, adeò ligaram, & coarctatam ſuam pote-
ſtatem babeant , vt nequeant Proceſſionem
aliquam generalem inſtiruere, niſi ad eam, Ec-
cleſiam Sanctæ Mariæ conoocent ; & modo illo
ſingulari , & extraordinario iam aſſignato.Cu- 321
ius rei nulla pendena alia ratio aſſignari po-
teſt, niſi quod dicta Eccleſia Sanctæ Mariæ Ca-
thedralitatia honore gaodeat ſicut Eccleſia
Sancti Saluatoria : & qnod ius ſuper gene-
rales proceſſiones indiuiſum ſit à iure Cathe-
dralitatis.

Augetur etiam vrgenter admiratio ; qnia in 322
tali connocatione præfatæ Eccleſiæ ad genera-
les Proceſſiones, ex vi Mandati relati tenetur
eadem Metropolitana Eccleſia non ſolum eam
honorificè recipere , & admittere , ſed etiam
In quibuſcumque actibus, in quibus ſimul conueni-
re,aut intereſſe contigerit , ad dexteram partem, ſeu
manum, tam in Choro, quàm extra etiam in Pro-
*ceſſionibus prædictis, collocare.*Com enim manus,
ſeu para dextera dignior , & nobilior ſit ſini- 323
ſtra, luce meridiana clariua ex hoc demonſtra-
tur,Eccleſiam Sanctæ Mariæ, digniorem,& no-
biliorem reputari;vel ſaltem,æquè dignam , &
nobilem,cum Eccleſia Sancti Salnaroris;ac pro-
inde,æque, vel magis Cathedralem. Partem au-
tem,ſeu manum dexteram,generaliter loquen-
do digniorem,ac nobiliorem ſiniſtra eſſe(quid-
quid ſit de vſu Gentilium Græcorum, vel pri-
ſcorum Latinorum, ac pro caſibua qnibnſdam
particularibus)adeo notum eſt,vt inutile videa-
tur de eo diſputare Si enim manua dextra no-
bilior non eſt, quorſum pro Chriſti Seruatoris
excellentia in Symbolis dicitur : *Sedet ad dexte-*
*ram Patris?*Quorſum etiam Matth.25.de electis
reſpectu reproborum ſcribitur;*Statuet oues qui-* 324
dem à dextris ſuis, hædos autem à ſiniſtris ? Vnde
ſuper hunc locum Sanct. Thom.inquit: *A dex-*
tris , id eſt,honoratiori, & nobiliori loco. Et Cor-
nelius ibidem:*Dextra enim Symbolum eſt felicita-*
tis,gloriæ,Regni,victoriæ, & triumphi ; ſiniſtra ve-
rò infelicitatis , opprobrij, ſeruitatis, calamitatis,&
miſeriæ. Quorſum etiam Diaconua ad manum
dexteram Subdiaconi incedet?Quorſum Inno-
cent. III.in *cap. ſolitæ de maioritat.& obedient* :
Conſtantinopolitanum Imperatorem repre-
hendiſſet, quia Patriarcham ad ſiniſtram ma-
num ſedere permiſiſſet?Quorſum cum ab Eccle-
ſia depingnntur tres Perſonæ Sanctiſſimæ Tri-
nitatis, Secunda ſemper ad latus dextrum,Ter-
tia verò ad ſiniſtram depinguntur, niſi vt note-
tur Filinm priorem eſſe origine Spiritu ſancto?
Quorſum denique(vt mille alia prætermittam)
Domini Cardinales, Patriarchæ,Epiſcopi, Au-
ditores Rotæ, & alij Prælati in Romana Curia
(quæ Mater eſt totius ciuitatis) ſtrictè ſeruant,
vt dignior dexteram manum ſemper teneat ?
Hinc in concordiis factis in terminis huiua 325
controuerſiæ de ann.1221 & 1448.in ſuperio-
ribua

ribus relatis pro eodem accipitur locus honorificus, & manus dextra. Quod etiam patet in alia concordia de anno 1513. etiam in præcedentibus adducta. Et in ampliatione, & extenſione præfati mandati de anno 1562. vnde Sacra Rota coram Coccino de anno 1627. *verſ. vnde*
326 *part. 5. recentior tom. prim. deciſ.* 111. dum agit de controuerſia iſta inter has duas Eccleſias pro certo ſupponit manum dexteram nobiliorem eſſe ſiniſtra. Et in alia coram Buratto *deciſ.* 488. *numero* 7. dum dicit *quod antiquitus in pluribus locis* dignius erat ſedere ad ſiniſtram, quàm ad dexteram, quo etiam ſuponit quoque quod his temporibus poſterioribus, generaliter loquendo, vt dixi, dignius ſit ſedere ad dexteram. Maximè vero eadem Sacra Rota de anno 1631. coram relato Coccino *par. 6. recentior. deciſ.* 15. id clarè corroborat, præſertim §. *id autem*, & quod magis eſt (quia agitur de intereſſe partis aduerſæ) ipſamet in quodam ſtatuto de Anno 1607. facto, decreuit Decanum
327 Capituli Eccleſiæ Metropolitanæ Cæſarauguſtanæ ſedere debere ad manum dexteram: & coram S. Rota enixè curauit id obtinere; etſi eadem Rota de Anno 1631. relata contra ipſam deciderit; vt poſtea dicam. Si autem factum partis pro facto Iudicis habetur, Areti-
328 nus in *l. ſi filius, qui patri in vlt. column. verſ. illud autem de vulga. & pupill.* Bertachin. *in repertor. verb. factum*, & contra factum proprium
329 nemo venire poteſt, *l. poſt mortem ff. de adopt. l. & per fundum ff. de ſeruit. ruſtic. præd.* & aliis iuribus, & DD. non video quomodo eadem pars aduerſa hanc prærogatiuam Eccleſiæ S. Mariæ impugnare poſſit, aut quomodo ex illa non ſequatur ius Cathedralitatis, de quo in præſenti.

330 Adhùc firmiùs id roboratur ex eo, quod non ſolum manus dextra concedi debet, & de facto conceditur eidem Eccleſiæ S. Mariæ à præfata S. Saluatoris, & Metropolitana quando ſimul concurrunt in eandem S. Saluatoris Eccleſiam; ſed etiam quando Capitulum, & Canonici S. Saluatoris accedunt ad eandem S. Mariæ Eccleſiam. Ità enim relata Rota de anno 1631. coram Coccino clariſſime reſoluit, recedendo à deciſis in aliis Rotæ deciſionibus de anno 1627. Idque probat primo ex verbis illis gene-
331 ralibus præfati mandati *In quibuſcumque actibus, in quibus inſimul conuenire, aut intereſſe contigerit, ad dexteram partem, &c. collocare*: cum enim ſint vniuerſalia omnem locum comprehendunt ac ſi ſpecificè eadem Eccleſia S. Mariæ fuiſſet expreſſa, prout deducit ex Tiraquello, Surdo, Cranetto, & Oldrado, & Ruino. Secundò, ex obſeruantia; & quia Metropolitani coacti ſunt per cenſuras ad executionem talis mandati hoc
332 modo intellecti, & quia ipſimet cōfeſſi ſunt ita obſeruaſſe. Vndè §. 2. *in fin.* ait, quod Prior de Pilari *videatur habere fundatam intentionem pro retentione ſuæ ſedis Prioralis*, videlicet in manu dextera, etiam quando ad eam accedit Eccleſia S. Saluatoris. Hoc autem tam clarè, & euidenter demonſtrat Eccleſiæ S. Mariæ competere Cathedralitatem *cumulatiuè* cum Eccleſia S. Saluatoris, vt mirum ſit in dubium à viris doctis reuocari. Cum enim in propria domo, etiam maior cedat minori, iure hoſpitij id efflagitante teſte enim Homer. in S. Odiſſ. *Iupiter honorator*
333 *eſt hoſpitum*, & Paulo Veneto *lib. 1. cap. 46. Orient. Region. Cedit hoſpiti Pater familias*: vt propterea (vt aliqui animaduerterunt) in Palatio Vaticano cernatur effigies S. Pauli ad dexteram S. Petri, non obſtante quod Petrus maior ſit 334
Paulo; profectò ſi Eccleſia S. Mariæ in propria domo non cedit Eccleſiæ S. Saluatoris, ideo eſt, quia eandem cum ipſa Cathedralitatis dignitatem participat: itavt, prout Rota relata *n.* 19. inquit, *vtrumque Capitulum facit vnum corpus*; alioquin irrationabiliter prorſus manum dexteram abijceret: ſi quidem omni iure cautum eſt quod dignior debeat præferri, *l. 1. ff. de albo ſcribend.* Rota coram Seraphin. *deciſion.* 1213. *num.* 2. Nec dicat pars aduerſa, ſitum, ſeu 335
ſeſſionem ad manum dexteram non ſemper arguere præeminentiam, prout ex Rota in Calagurritana *preeminentiarum* 2. Decembr. 1601. coram Iuſto, & in Cæphadulenen. *Archidiaconatus* 18. Martij 1624. coram Dunozetto elicit Barboſa *in Collectan. DD. ad caput ſolitæ de maioritate, & obed.* Etenim, & ſi pro caſu raro, 336
actu, functione, & perſona particulari, id admitti poſſit, cæterum *generaliter* pro omnibus caſibus, actibus, & functionibus, prout in præſenti contingit, ex vi illorum verborum Mandati *in quibuſcunque actibus*; & pro Eccleſia Diœceſana. & Metropolitana inſigni; qualis eſt Eccleſia S. Saluatoris, de qua etiam in præſenti, nullus petrudens aut cordatus id admitteret.

Corruit etiam ex hac doctrina aduerſæ par- 337
tis præſidium, quo ſibi perſuadere videtur, inſignem iſtam præeminentiam de habenda dextra manu *in quibuſcunque actibus*, qua Eccleſia S. Mariæ feliciter fruitur, eneruari ex eo, quòd ex oppoſito, Eccleſia S. Saluatoris, vel eius Decanus in Comitiis, & Congregationibus Aragonum, præcedat dictam Eccleſiam S. Mariæ, prout clarè habetur ex decretis Curiæ Illuſtriſſimi D. Iuſtitiæ Aragonum, quæ retuli *ſupra cap. 3. n.* 257. inferens etiam, quod in omnibus aliis concurſibus idem fieri debeat. Primò etenim expendatur, quod in dictis Decretis concedi- 338
tur præcedentia, & per conſequens dextera manus, præfatæ Eccleſiæ S. Mariæ ſuper omnes Eccleſias Cathedrales Regni Aragoniæ. Ex hoc enim rectiſſime elicitur, ipſam eſſe Cathedralem; nullo enim iure ſubſiſtere poteſt, quòd Eccleſia merè Collegialis, & non Cathedralis præcedat Cathedrales; ſicut neque quod Epiſcopalis dignitas, quæ Cathedralitati connexa, & correlatiua eſt, præcedatur à non Epiſcopali *cap. Venerabili in fin.* vbi Gloſſa *de verb. ſignificat.* 339
cap. cum Canonicis de Cenſib. Rota in Cæſaraugustana Synodi 13. Februarij 1616. coram Coccino. Nec id decideret Illuſtriſſ. Iuſtitia Aragonum, cum in materia præcedentiæ plumbeo pede, quia eſt res magni præiudicij procedendum ſit. Nec ſuper illa poteſt fieri concor- 340
dia ſine Superioris licentia. Rota coram Sera- 341
phino *deciſ.* 22. *n.* 2. Moronus *in Reſponſ. reſponſ.* 5. *n.* 7. Et hoc vt vitetur ne minor præferatur maiori, contra quod Iura clamant. Diſpiciatur ſecundò, quod in eiſdem decretis aſſeritur, quod præfata Eccleſia Sanctæ Mariæ *in aliquibus præcedere meruit dictam Metropolitanam Eccleſiam.* Ex quo, à fortiori, vt dicitur, concluditur *quanto maiori cum ratione poterit ipſa eaſdem præcedere.* In quibus notetur, per ipſa 342
approbari præcedentiam Eccleſiæ S. Mariæ ſupra

pra

Ludouiſio inter deciſiones ipſius *deciſ.* 493. *n.*
3. ex Guidone relato, & Ioanne de Platea : &
Rota illa coram Veroſpio de anno 1614. relata
ſupra *num.* 166 dicens *num.* 5. ex prædictis
Platea, & Guidone, *ex quo Eccleſia del Pilar*
olim fuit Cathedralis, cenſetur prærogatiuam ce-
lebrandi ſuam Dedicationem tenuiſſe.

355 Quod etiam Rota illa Magiſtralis de an.
1630. *num.* 73. amplecti videtur. Idque pluri-
bus exemplis declarant aliqui., Primo, de eo
qui fuit Legatus, cui debetur reuerentia ob di-
gnitatem quam habuit. Secundo, de Archie-
piſcopo, qui poteſt deferre Crucem in locis
exemptis in ſignum priſtinæ dignitatis. Ter-
tio addi poteſt exemplum de Eccleſia Collegia-
ta, quæ talis vocari debet, etiam ſi collegium
actu non habeat, eo quod antea habuerit
illud. Prout ex Alexandro, Innocentio, &
Felinus comprobat Maſcardus *concluſion.*
584. *numero quinto.* Alia omitto, quæ ſunt
vulgaria.

356 Nec eſt incongrua ad intentum ratio quæ-
dam theologica deſumpta ex illo Pauli ad
Rom. 11. *ſine pœnitentia ſunt dona Dei.* Grecè
impœnitibilia, id eſt, *immutabilia*: Syriacè, *non*
mutauit Deus donum ſuum. Et Eccleſiaſt. 3. *Di-*
dici quod omnia opera, quæ fecit Deus, perſeuerent
in perpetuum, non poſſumus eis quidquam addere,
neque auferre: Cum enim Cathedralitatis Ec-
cleſiæ Sanctæ Mariæ de Columna à Deo fuerit,
medio Chriſti Apoſtolo Iacobo eiuſdem Chri-
ſti Legato, vt dixi *num.* 31. certè videtur ad
inſtar, vel quaſi de iure diuino inducta; ac per
conſequens immutabilis, ſicut ipſum : ita vt,
ſaltem quoad præeminentias, & priuilegia nul-
latenus cenſeatur tranſlata. Eo quoque, quod,
vt dicitur *cap. ſi ergo quæſt.* 1. *Gubernatio populi*
illi tradatur, quem Deus elegerit, & cap. omnes
diſt. 22. *Quiſquis cuilibet Eccleſiæ ius ſuum detra-*
hit, iniuſtitiam facit.

357 Deinde, non amiſiſſe huiuſmodi præemi-
nentias, & priuilegia; ſecundò, & neruoſe ſua-
detur, quia non conſenſit in Cathedralitatem
Eccleſiæ Sancti Saluatoris, niſi cum expreſſa
reſeruatione ipſorum. Sic enim habetur expreſ-
ſe in Decretis Curiæ Iuſtitiæ Aragon. *num.* 21.
quæ retuli *ſupra num.* 260. pro anno 1605. Vbi
etiam refertur ita pronunciatum fuiſſe à Ioanne
Ferretio Vicario Archiepiſcopali, vtique in ſen-
tentia ab ipſo prolata de anno 1502. quam re-
tuli *num.* 253. & ita tenet Villar Additionator
illorum Decretorum, ex eo quod cum in illa
358 Cathedralitatis tranſlatione (qualiſcumque ea
fuerit) non interuenerit Summi pontificis con-
ſenſus, qui requirebatur, prout ex Petro Peruſi-
no, & Rebuffo tradit idem Villar, & ego dixi in
359 præcedentibus neceſſe eſt dicere factam fuiſſe
cum dicta reſeruatione; quia vt ibi oſtendi,
actus præſumitur fieri eo modo quo validè &
licitè fieri poteſt : & diſpoſitio ſemper præ-
ſumitur facta in caſu iure permiſſo, non in pro-
hibito.

360 Pro cuius luce conſiderandum quod ex tri-
plici modo, quo vna Eccleſia poteſt alteri vni-
ri, ſeu communicari, ſcilicet. Primo *per viam*
ſubiectionis, ita vt vna alteri ſubiiciatur. Secũdò,
æquè, & principaliter cum communicatione pri-
uilegiorum. Tertiò, cum iuribus diſtinctis, &
ſeparatis, ac non communicatis; de quibus
Gloſſa *in cap. & temporis qualitas* 16. *quæſt.* 1. &
Gloſſ. *in cap.* 1. *ne ſede vacante*, & ex multis aliis
Gonzales *ſuper regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 7. *n.*
26. *& ſeqq.* vnio hæc, quæ per communicatio-
nem Cathedralitatis facta eſt inter Eccleſiam
Sanctæ Mariæ, & Sancti Saluatoris, videtur ter- 361
tio modo facta; quia fuit cum reſeruatione prio-
rum iurium, priuilegiorum, exemptionum &c.
Tum quia obſeruantia, quæ eſt in huiuſmodi
iuribus, priuilegiis & exemptionibus in vtra-
que Eccleſia id ſuadet, *argument. leg. ſi de inter-*
pretatione ff. de legibus, leg. ſed & Iulianus §. pe-
rinde ff. ad Macedonianum, Pariſ. *conſil.* 35. *n.* 20.
lib. 1. Mandoſ. *in Regul.* 29. *q.* 2. *n.* 3. & 4. Gon- 362
zales *ſupra num.* 135. Tum etiam, quia in du-
biis præſumendum eſt vnionem factam eſſe æ- 363
què principaliter, & non acceſſoriè. Abbas *in*
cap. extirpanda §. qui vero in prima lectura num. 4.
de præbend. Gonzales *ſupra num.* 134. ex Rebuffo
& Hoied.

Tertiò, non amiſiſſe ſua priuilegia, & exem- 364
ptiones propter communicationem ſuæ
Cathedralitatis Eccleſiæ Sancti Saluatoris, col-
ligitur ex pactis, initis inter vtramque Eccleſiam
de fruendis huiuſmodi præeminentiis in ſupe-
rioribus adductis; & quæ, ſaltem ſecundum li-
mitationes in eis poſitas, omnino obſeruari de-
bent. Quia naturalis ratio dictat, vt quæ contra-
hentibus placuerunt ea ſeruare teneantur. *l.* 1. 365
ff. de pactis, l. non minorem, C. de tranſact. cap. 3.
de pact. Ius etiam diuinum hoc præcipit, Deu-
teron. 23. *Quod ſemel egreſſum eſt de labiis tuis* 366
obſeruabis. Vnde Pſalm. 88. *Quæ procedunt de*
labiis meis non faciam irrita. Et quia viro bono
non conuenit, vt quòd ſemel dixit, poſtea reuo-
cet. Ægid. *deciſ.* 3. Guidopap. *deciſ.* 254 Ca-
potaquenſis *deciſ.* 190. *num.* 1. *par.* 1. & graue
eſt fidem fallere, *l.* 1. *ff. de conſtitut. pecunia.*
Gonzalez *ſup.* 8. *Regul. Cancellaria, gloſſ.* 28. *n.*
20. Et caſu quo faciens pactum reſiliat, non
debet commodum aliquod conſequi, *l. Iulia-*
nus, §. *offerri de act. empt.* Goz. *conſ.* 1. *n.* 1. & *con-*
ſil. 31. *numero* 4. Rota 1. *par. diuerſorum deciſ.*
134. *n.* 3.

Quæ adeo vera ſunt, vt nec Papa cenſeri de- 367
beat lædere pacta, concordata, acceptata, &
obſeruata, qualia ſunt iſta de quibus in præ-
ſenti. Eo quod omnis diſpoſitio Principis cen-
ſetur facta ſine præiudicio, & læſione tertij, *l.* 2.
§. *ſi quis à Principe, ff. ne quis in loco. cap. cum. di-*
lectus de conſuetud. cum aliis iuribus, DD. apud
Gonzalez *ſupra dicta gloſſa* 28. *num.* 1. & 2. 368
Ita vt potius præſumatur oblinio Papæ,
quam quod cenſeatur tollere ius alteri
quæſitum. Rota *deciſion.* 33. *numero* 5. &
numero fin. in fin. de præbend. in antiq. &
deciſion. 3. *numero* 8. *de præbend. in antiquior.*
Gonzalez *ſup. n.* 6.

Quarto, propter obſeruantiam huiuſmodi 369
præeminentiarum; quæ ſummè præualet ad de-
clarationem voluntatis contrahentium, ſeu ta-
lia pacta facientium. *argum. leg. ſeruus plurium,*
§. *fin. ff. de regul. iur.* Aretinus *conſil.* 11 Ay-
mon. *conſil.* 01. *num.* 4. cum aliis relatis per
eundem *conſil.* 211. *num.* 8. Ruinus *conſil.* 104.
Rota 1. *par. diuerſor. deciſ.* 571. *num.* 3. hæc
omnia referens. Ac, quia, vt Ioannes Vva- 370
meſius *dicta conſil.* 10. *tom.* 1. *conſil.* dixit: *An-*
tiqua conſuetudo, & obſeruantia, in omnibus, &
potiſſimum in dubia, retinenda, & ſeruanda eſt, in
conſtituendo, & ſeruando ordine, vel paritate
graduum

tiliratis tempore, pro anno videlicet 289. aut
citciter. Eccleſia ſanctæ Mariæ de Pilari Metro-
politana eſſet ? Verba integra habet lector ſu-
pra *numero* 64. Hæc ſane ſapientiſſ. Iuris pru-
dentiæ Doctoribus relinquenda, ſed in præſen-
ti, etſi non decidenda, quia ad intentum præ-
ſens non ſpectant: tangenda ſaltem erant, ob
connexionem.

C A P. VI.

Nouis quibuſdam cuiuſdam Neotheri-ci Authoris obiectis oc-curritur.

382 HÆc fermè ſcripſeram, cum Neothericnm
authorem Ioannem de Artuego Portiona-
rium Sacræ Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ in libro
vulgari idiomate Hiſpano ſcripto, cui titulus
Cathedra Epiſcopal de Zaragaza, legi in quo
oh pietatem, & deuotionem, quam erga can-
dem, Sanctam Eccleſiam habere oſtendit,
plura ex iis quæ dicta ſunt, acriter impugnare,
& proſternere nititur. Quamuis autem multa
ex illis in præcedentibus, etiam à Sacra Rota
in deciſionibus relatis, reiecta ſint, alia ve-
ro ex ſe ipſis corruant, quia nullam, aut par-
uam difficulatem continent; nihilominus,
quia veritas examinata magis eluceſcit. *cap.*
383 *graue* 36. *quæſt.* 9. *cap. inter dilectos de fide
inſtrumentorum*: & quia diſputando *inuenitur
l. munerum*, §. *final. ff. de muneribus*, *& ho-
noribus*, ideo omnibus illis ſatisfacere curabo,
eo ordine, quo pro hoc authore propoſita vi-
deo; ſine præiudicio tamen vllo ſui honoris,
aut reputationis.

384 Et primo proponit *pag.* 3. Bullam Vrbani
II. in qua Pontifex concedit Petro Hiſpa-
niæ Regi eiuſque ſucceſſoribus facultatem di-
ſtribuendi Eccleſias, quas ex Sarracenis acce-
piſſent, vel ipſi ædificaſſent: *Sedibus duntaxat
Epiſcopalibus exceptis*. Ex his enim infert, Eccle-
ſiam Sancti Saluatoris ante Hiſpaniæ inuaſio-
nem fuiſſe Cathedralem, & eius Cathedralita-
tem reſtitutam, quando Rex Alphonſus Cæſar-
auguſtam recuperauit. Cæterum, hic author ex
antecedenti vero conſequens infert de Cathe-
dralitate eius Eccleſiæ ante Maurorum inuaſio-
nem; quod neque ſubſiſtit, nec ab ipſo proba-
tur. Aptius enim ex illis verbis, *Sedibus dunta-
xat Epiſcopalib. exceptis*, inferre poterat, id quod
ſupra dixi *num.* 165. conformiter etiam ad aliam
Bullam Gregorij VII. Regem Alphonſum non
potuiſſe transferre Cathedralitatem, quæ erat in
Eccleſia Sanctæ Mariæ de Pilari, nec eam tranſ-
tuliſſe, ſed ſolum ex conſenſu eiuſdem Eccle-
ſiæ, ipſius Cathedralitatem communicatam
fuiſſe Eccleſiæ Sancti Saluatoris, vt dixi etiam
num. 189.

385 Opponit ſecundo *pag.* 5. quod idem Rex Al-
fonſus de anno 1118. cum Cæſarauguſtam
recuperauit, conceſſit Eccleſiæ Sancti Saluato-
ris, Petro eius Epiſcopo, & ſucceſſoribus ipſius,
decimas, & primitias, ac quartum Epiſcopale
omnium Eccleſiarum illius Epiſcopatus. Ex quo
etiam elicit, quod ſi Eccleſia Sanctæ Mariæ eſ-
ſet Cathedralis, iſta eſſent iura ipſius, ac pro-

pterea Rex non poſſet ea alteri Eccleſiæ conce-
dere. Reſpondeo tamen quod quatenus hæc 386
conceſſio extendi poterat ad ea, quæ erant iura
Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, præſumi debet facta
ex conſenſu ipſius, quia iuxta dicta *ſupr. à n.*
191. omnis diſpoſitio & actus præſumitur fieri
in caſu à iure permiſſo, & quatenus valide ſu-
ſtineri poteſt, & omni iure certiſſimum eſt il-
lud, *noſtrum quod eſt, non poteſt ſine facto noſtro au-
ferri*. Menochius *conſil.* 161. *num.* 19. *& conſil.*
196. *num.* 10. *& conſil*, 477. *num.* 7. Melchior
Phæboſ. *deciſ.* 28. *num.* 12 *tom.* 1. Dici etiam
poteſt quod cum Eccleſia Sanctæ Mariæ ſem-
per fuiſſet inclyta, celebris, inſignis, & cun- 387
ctis fidelibus deuotiſſima, ac per conſequens
ſpeciali nota digna, non videtur comprehenſa
in huiuſmodi generali diſpoſitione, iuxta vul-
gata iura. Cuius ſignum eſt, quod, vt audio,
nunquam ſoluit primitias; & pro decimis con-
ſeruandis, ſaltem ſecundum limitationes factas
in concordiis & ſententiis, ſemper litigauit,
& ſuum intentum obtinuit. Placet etiam quod
affert Murillus *lib. relata pag.* 158. videlicet, 388
in communicatione Cathedralitatis facta Ec-
cleſiæ Sancti Saluatoris, vtramque Eccleſiam
inter ſe diuiſiſſe decimas. Adde quoque, quod
ſi expendatur clauſula illa *iure proprio* in hac
donatione poſita, per eam excludi videtur
Eccleſia Sanctæ Mariæ; quæ cum Cathe-
dralis etiam permanſiſſet poſt dictam com-
municationem, erat quaſi *vna* cum Eccleſia
Sancti Saluatoris, vt dictum eſt *ſupra nu-
mero* 194. ac perinde non ſubita, aut ſub iure
illius, quantum ad Cathedralitatem iſtam,
quæ vtrique Eccleſiæ erat communis *cumu-
latiue*.

Idem dici poteſt ad id quod opponit *pag.* 5. 399
de donatione quadam à Petro Librana Epiſ-
copo facta Canonicis Sancti Saluatoris de me-
dietate decimarum Cæſarauguſtæ; pro anno
1123. Si enim hæc donatio fuit de decimis 390
ſpectantibus ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ præ-
ſumi debet affuiſſe conſenſum ipſius, pro-
pter dicta. Si autem non fuit de illis,
pro vt ex dictis elicitur, nihil facit ad in-
tentum: Deſeruiunt etiam ad illud adducta
ſuperius.

Vrget præterea *pag.* 8. confirmationem do- 391
nationum per Alfonſum, & Ramirum Reges
factarum Eccleſiæ Sancti Saluatoris, datam per
Hiſpaniæ Imperatorem Alfonſum circa ann.
1134. In ea enim vocatur dicta Eccleſia *Inter
cæteras aliqui nominis famoſiſſima excellentia pri-
uilegio glorioſiſſima*: & ipſi conceditur Eccleſia
Sanctæ Mariæ de Pilari. Sed adeo exactè, &
luculenter Sacra Rota de anno 1630. *num.* 88. 392
& ſeqq. huic obiectio reſpondet, vt ſuperuaca-
neum ſit aliquid addere, ſed ſolum remittere
lectorem ad eam deciſionem. In ea enim com-
periet huiuſmodi Alfonſi priuilegium in mul-
tis claudicare. Caret enim diuini numinis in-
uocatione; qua Catholici Reges in ſuis reſcri-
ptis vti ſolent: loco conceſſionis: recognitione,
& legalitate, cum non ſit extractum ab origi- 393
nali, ſed ex quadam copia, & ex Archiuio eiuſ-
dem Eccleſiæ Sancti Saluatoris non ſatis au-
tentico, & quod eſt partis intereſſatæ. Similiter
cum emanaſſe dicatur ab extero Rege, parum,
aut nihil informato de Cæſarauguſtæ aut Ara-
goniæ Eccleſiis, eius authoritas debileſcit. Ex-

pendam, & ego, quod cum Iulianus Perez de
quo *ſupra à n.*146.qui hoc tempore viuebar,Al-
394 fonſi Regis familiaris & hiſtoricus eſſer; ac
tam ex:mia, & glorioſa de Eccleſia de Pilari
dixetir, qualia eo loco retuli, certe mirabile
eſt quod iſte Alfonſus tam frigide de ea Eccle-
ſia locutus fuerir in iſto ſuo reſcripro, non
communicaro Iuliano. His vero omiſſis, &, ſi
395 Deo placer, aurhoritate eius admiſſa,quod ſpe-
cialiter arriner ad tirulos illos *Antiqui nominis
famoſiſſima, glorioſiſſima,&c.* nihil nocenr Eccle-
ſiæ S.Mariæ,quia illi conceſſi ſunr dictæ Eccle-
ſiæ Sancti Saluaroris inruitu Cathedralitaris
illi communicatæ, & ratione talis communi-
cationis. Cum enim hæc Cathedralitas perſe-
uerauerit in eadem Eccleſia Sanctæ Mariæ, ipſi
etiam competunt; quia eſt eadem quæ antea
fuit. Vr air eadem Rota *n.* 97.Pro quo videnda
quæ dixi *ſupra n.*194.
396 Quantum vero atrinet ad donationem Ec-
cleſiæ Sanctæ Mariæ, ſapientiſſime air eadem
Rota *ſupra numero* 98.*&* 99 *&* 100. *Quid-
quid ſit de viribus illius aduertendum eſt, quod
Alſonſus non ſimpliciter donauit Eccleſia Sancti
Saluatoris Eccleſiam de Pilari, ſed donationem
Alfonſi debellatoris,ac Ranimiri prædeceſſorum cō-
firmauit:ac propterea, licet in confirmatione Eccle-
ſiam de Pilari ſpecificauerit,ad illam tamen velu-
ti in donationibus confirmatis nullatenus contentam
priuilegium dicta confirmationis non extendebatur;
ex eo quod in hac parte non inueniebat ſubiectum
confirmabile. Abbas in cap. inter dilectos num.* 8.
de fide Inſtrumentor. Dec. conſil. 541. *num.* 20.
Rota decis. 111.*num.* 2. *&* 580.*num.* 3. *ad fin.
par.* 2. *recentior. & cum conſtet de donationibus in
confirmatione relatis, ſtandum eſt illis, potiuſ-
quam confirmationi referenti. Rota deciſ.* 439.
num. 2. *apud San. memor. Gregorium.* Hæc in
397 relara Rora. Quibus etiam addi poreſt, quod
erſi abſolure admitteretur Eccleſiam Sanctæ
Mariæ donatam eſſe Eccleſiæ Sancti Saluatotis,
ac per conſequens ex hac parre minorem ipſa
eſſe? conſiderando videlicer Eccleſiam præfa-
tam Sanctæ Matiæ quarenus preciſe pure colle-
gialis, aur Parochialis eſt: quatenus tamen Ca-
thedralis eſt, non eſt ipſa minor aut inferiot:
Sed æqualis, imo antiquior, iuxta dicta *ſupra
num.* 374. Et ira ſecundum hanc tationem non
poteſt dici dara, ſeu donata dictæ Eccleſiæ San-
cti Saluatoris.Neque nouum eſt, vnam & eam-
dem rem diuerſis reſpectibus conſideraram eſſe
maiorem, & minotem, ſubditam, & ſuperio-
rem, ſubordinatam, & non ſubordinatam.
Vt Archidiaconus,qui quantum ad iuriſdictio-
nem eſt maior Archipresbirero, & quanrum
ad ordinem minor illo; & Parochus, qui quan-
tum ad adminiſtrarionem Sacramenrorum eſt
maior Canonico; quantum vero ad ea quæ
ſpectanr ad cultum diuinum, canrare in Cho-
ro videlicer, incedere in proceſſionibus &c.
Canonicus eſt maior Parocho. Alia exempla
398 affert Moronus in ſuis Reſponſis *Reſponſ.* 5.
num. 9. *& ſequentibus* ex Sacræ Rotæ deci-
ſionibus, & DD. Et magis ad intentum de
duabus Eccleſiis habentibus ad inuicem cer-
tas maioritares id dixit Rota in vna Meſſa-
nenſi *præeminentiarum* 14. Decembr. 1584.
coram Blancheto.Sic etiam fermè Gonzalez *in
Reg.* 8. *Cancellar.*§.7.*probem. num.* 110.& De-
cio,Tyraquel'o,& Pinello. Hos autem titulos
continere Eccleſiam Sanctæ Mariæ, formaliter
vel eminenter.facilè confitebitur, qui eam *An-
gelicam, Apoſtolicam,* & *primam ſedem* eſſe per-
ſpexerit.
Viget etiam *pag.* 13. *&* 14. verba illa Im- 399
peratoris Alfonſi in dicto priuilegio dicentis,
dictam Eccleſiam Sancti Saluaroris *Barbaræ
gentis longa ſeruitute pauperrimam, penequæ om-
nium recordatione bonorum oblinione deletam* Ex
eis inferens(quod & alibi ſæpius inculcat)quod
dicta Eccleſia Sancti Saluatoris à rempore pri-
mitiuæ Eccleſiæ fuerit erecta, & habuerit eum
titulum *Sancti Saluatoris,* & quod ſub poteſta-
te Maurorum conſtituta,ad maximam pauper-
tatem redacta fuerir, ſuis bonis ſpoliara Cæte-
rum id quod dicit de erectione eius Eccleſiæ.&
titulo Sancti Saluatoris à primitiuæ Eccleſiæ
tempore, etiam ſi ſit totius diſputationis nu- 400
cleus, cardo controuerſiæ, & punctus difficul-
taris: imo, & contrarium veritati, cum Marti-
nus Garzia author probatiſſimus, & Eccleſiæ
Sancti Salu totis commenſalis, potius oppoſi-
tum aſſerat *ſerm.* 144. dicens de Rege, & Prin-
cipibus,qui ceperant Ciuitatem: *intrauerunt,&
ceperunt Ciuitatem Cæſarauguſtæ, & in Sancta* 401
*Maria inuenerunt puerum cum Maria Matre eius
& procidentes adorauerunt eum, & cum vidiſſent,
quod Mater habebat Eccleſiam,& Filius non ha-
bebat diuerſorium* (audi lector) *conſecrata fuit* 402
*Meſquita maior in Eccleſiam Filij, & nunc à
die illa dicitur Eccleſia Sancti Saluatoris*; nullo
tamen modo ab hoc Authore probatur,nec pro-
bari poreſt. Antiqua enim non probantur niſi
per famam, libros, vel hiſtorias antiquas, lit-
teras ſcriptas,ſeu inſculptas in lapidibus, con-
iecturas, inditia, ſeu præſumptiones, aut ſimi-
lia, vt latè ex iuribus, & Doctor. affert Maſcar-
dus de *probationibus volum.*1.*concl.*105.*&* 107.
Nihil autem iſtorum in præſenti afferrur, aut
afferri poreſt ſed ſolum quorumdam moderno-
rum teſtimonia, & non magnæ aurhoritatis,
quia quidam ipſorum ſunt parres intereſſaræ,&
alij nec grauiores, nec vetuſtiores Garzia rela-
to. Verba etiam illa *pauperrimam*, & *deletam,*
provt Magiſtralis illa Rota *num.* 95. inquir, re-
ferunrur ad Eccl.Cathedr.Cæsarauguſtanam con-
ſideraram *in abſtracto,*ideſt;provt abſtrahebat ab
hoc,vel illo loco,in quo ſita erar Cathedraliras,
non verò *in quantum adherebat Eccleſia S. Sal-
uatoris.* Etſi enim in eo priuilegio nominetur
hæc Eccleſia *Sancti Saluatoris,* eſt quaſi per ac-
cidens, *materialiter*, & cauſa exempli, quia
illo tempore ad illam erat tranſlata (per mo-
dum communicarionis. & vnionis) dicta Ca-
thedraliras. Quod ipſe etiam Arruegus intel- 403
lexiſſe videtur, cum verba illa huius Regij
priuilegij Cæſarauguſtanam Eccleſiam Sancti
Saluaroris, ſic vertit Hiſpanicè: *La Igleſia de
Zaragoza, llamada de San Saluador*, ac ſi dice-
ret *Eccleſiam Cæſarauguſtanam*, hoc tempore
vocaram *Sancti Saluatoris.* Hæc porrò omnia
veluti gratis dicta cenſeantur, cum præfatum
reſcriptum aurhenticum non ſit iuxta dicta.
Opponit præterea *pagina* 16. *& ſequentibus,*
quod aliqui Summi Pontifices confirmauerunt 404
donationes ſupra relaras, dicentes etiam,Eccle-
ſiam S.Saluatoris ritè,& canonice poſſidere Ec-
cleſiam Sanctæ Mariæ. Sed neque hoc eſt mo-
menti,

405 menti, non ſolum, quia iſtorum Pontificum Bullæ (omnes ſaltem) non oſtenduntur: & eſto quod omnes oſtendantur, nihilo plus valent quam ipſæ donationes. Quia confirmatio Papalis ſi eſt in forma communi, cum ſolum ſit
406 *iuris quæſiti corroboratio*, non dat maius ius. Si autem eſt ex *motu proprio*, aut *certa ſcientia*, tametſi habeat vim nouæ conceſſionis, dum conſtat Papam habuiſſe plenam notitiam, ſine illa tamen caret hoc effectu. Barboſa *de clauſulis, clauſula* 59. *num.* 19. *&* 20. ex Iuribus, Doctoribus & Sacræ Rotæ deciſionibus Et quia confirmatio ſemper extenditur ad valida, & licita. Surd. *conſil.* 47. *num.* 19. Thuſcus *concl.* 340. *num.* 42. Rota *deciſ.* 780. *num.* 6. *par. prima diuerſorum*, Cunctis his criticis implicatur hoc obiectum. Ac tandem, illis omnibus ſuperatis, animaduertenda dicta in ſuperioribus de Eccleſia Sanctæ Mariæ, quæ cum ſit *Angelica*,
407 *Apoſtolica*, & *primaria*, propter ſui eminentiam formaliter, vel eminenter continet plures rationes diuerſas, propter quarum aliquas ſubdi potuerit Eccleſię Sancti Saluatoris, eſto, quod alias ſit *vna*, & eadem cum ipſa, & antiquior, vt dixi.

408 Inſuper *pagina* 27. *& ſequentibus* obiectat, quod in quadam ſententia alterius Regis Alphonſi de anno 1169. præcipitur, vt omnes decimæ, & primitiæ totius Epiſcopatus ſoluantur Eccleſię Sancti Saluatoris: confirmantur etiam prædeceſſorum donationes eidem Eccleſiæ factæ. Hæc tamen etiam inefficacia ſunt ad
409 intentum. Nam quod attinet ad hoc vltimum, de confirmatione donationum, cum confirmatio habeat rationem cauſæ acceſſoriæ, ac per conſequens ſequatur naturam principalis, cui adiungitur, iuxta commune illud *Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis*, quod deſumitur ex *l. etiam: C. de iure dotium*, & ex Regula *Acceſſorium de regulis Iuris in 6.* tantum valebit hæc confirmatio quantum valeant donationes confirmatæ: de quibus ſupra. Quod vero ſpectat ad conceſſionem Decimarum, & primitiarum, ex contextu ipſius ſententiæ conſtat, illam litem non fuiſſe inter Eccleſiam de Pilari, & Sancti Saluatoris; ſed ſolum inter Epiſcopum Cæſarauguſtanum, Parrochianos eiuſdem Epiſcopatus; illos ergo tantummodo tangit; non autem Eccleſiam de Pilari, quæ, nec nominatur, nec propter ſui excellentiam comprehendi poteſt ſub hac vniuerſalitate, vt tactum eſt ſuperius: nec erat neceſſarium, quod expreſſe excluderetur, cum contra illam lis mota non eſſet, nec ipſa audita in iudicio Hæc autem omnia ex obſeruantia in contrarium, ſententiis, & deciſionibus poſterioribus, ſatis ſuadentur.

410 Ponderat etiam à pag. 33. quod Alphonſus Rex Aragonum conceſſerit caput ſancti Valerij Epiſcopi Eccleſiæ ſancti Saluatoris, inquiens, *Vt illud ad honorem Dei, & Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ, quæ caput totius noſtri Regni eſt, & cui paſtoraliter, & corporaliter olim præfuit, ſpiritualiter quoque præeſſet*: inde inferens, Sanctum Valerium reſediſſe in Eccleſia Sancti Saluatoris. Sed
411 nihil minus ſequitur ex prædictis verbis. Quod enim Eccleſia Cæſarauguſtana ſit *Caput totius Regni* Aragoniæ non controuertitur: nec quod Sanctus Valerius *paſtoraliter, & corporaliter olim* illi præfuerit: ſed non in Eccleſia Sancti Saluatoris, quæ tempore Sancti Valerij non erat in rerum natura; ſed in Eccleſia Sanctæ Mariæ, vt dictum eſt *ſup. à numero* 65. Quia tamen Cathedralitas illius tranſlata erat ad Eccleſiam Sancti Saluatoris (modo nempe in ſuperioribus dicto) ideo verba illa non referuntur niſi ad Eccleſiam Cæſarauguſtanam in abſtracto ſumptam, vt dictum eſt *numero* 402. & dicit Rota ſæpius nominata §. 114.

Pro quorum luce, & clariori intelligentia eo- 412
rum quæ dicta ſunt, ac vt ſatisfieri poſſit multis, quæ author relatus opponit, animaduertenda, primò, vulgaris illa regula vtriuſque iuris, *Qui ſuccedit in ius alterius, iure eius vti debet, l. ſi aquaductus, ff. de contrahenda emption. l. qui in ius* 137. *ff. de Regulis iuris, cap. Eleutherius* 18. *quæſt.* 2. *cap. dilecti de foro competenti, Regul.* 15. *qui in ius* 47. *de Regulis iuris in 6.* Gonzalez *ſupra regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 15. §. 1. *n.* 79 *&*
gloſſ. 24. *num.* 114. Secundo, expendendum 413
celebre illud iuris axioma, *ſubrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur, l. ſi eum, §. qui iniuriarum, ff. ſi quis caut. l.* 1. *§. hac actio, ff. ſi quis teſtament. liber. l. filiæ, §. Titia, ff. de condit. & demonſtrat. l. vnica, §.* 1. *C. de rei vxor. act.* Doctores ibidem, & alibi. Eſt namque huiuſmodi axioma quædam regula Magiſtralis, vt ait Ancharanus *conſil.* 42. & ex eo Barboſa in axiomat. *axiom.* 213. Imo adeo latè, & vniuerſaliter explicanda, vt ea denotetur, quod ſubrogatus ſapit naturam illius in cuius locum ſubrogatur, cum omnibus ſuis qualitatibus primordialibus, & accidentalibus. Prout ex eiſdem iuribus, ac ex Socino, Gomeſio, Tiraquello, & aliis ſubinfert Gonzalez *ſuper* 8 *Regul. Cancell. gloſſa* 5. §. 9. *num.* 99. Animaduertendum tertio, quod nomen *Eccleſiæ* quandoque ſumi-
tur pro Eccleſia *materiali*, ſcilicet Templo, aut 414
Domo Deo dicatis: quandoque vero pro Eccleſia *formali*, ſcilicet, collectione fidelium. Prout habetur ex *cap. Eccleſia de conſecrat. diſt.* 1. Archidiacono *in princip. de electior. in 6.* Iaſon. in *l.* 1. *C. de Sacroſancta Eccleſia.* Villar. in *Annotationibus ad ſententiam Curiæ Iuſtit. Aragon.* de anno 1605. Rota Magiſtrali crebrius relata *num.* 110. & aliis.

Ex his autem infertur, non ſolum quod no- 415
men *Eccleſiæ* in conceſſione illa Regis Alphonſi, poſſit, & debeat intelligi de Eccleſia *formaliter* accepta, prout importat Congregationem fidelium, quæ erat in Inclyta Cæſarauguſtana Vrbe, ſed etiam, quod eſto quod ſtrictè intelligatur de Eccleſia *materialiter*, ſcilicet de Eccleſia Sancti Saluatoris, optime illi quadrent verba relata; ex eo quod cum Cathedralitas Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ, quæ à tempore primitiuæ Eccleſiæ erat in Eccleſia Sanctæ Mariæ, tráſlata poſtea fuiſſet (modo ſæpius expoſito) ad dictam Eccleſiam Sancti Saluatoris, hæc Eccleſia Sancti Saluatoris non ſolum eſt veluti *vna* cum Eccleſia S. Marię, vt ſępius inculcatū eſt in præcedentibus, ſed etiam, eſto quod diuerſa ſit, ſuccedit tamen in iure ipſius, & eſt veluti ſubrogatum quoddam eiuſdem, & ita iuribus illius vti poteſt, & naturam ipſius, quantum ad Cathedralitatem ſapere. Quia ergo Sanctus Valerius in Eccleſia Sanctæ Mariæ, veluti in Cathedrali ſingulari, & vnica, quæ eo tempore erat, ſuam Sedem habuit iuxta dicta in præce-

416 dentibus *num.66.* & Rota illa Magiſtralis *num.* 50. & ſequentibus latè conuincit : ideo proprie dici poteſt Sanctum Valerium reſediſſe in Eccleſia Sancti Saluatoris, non quidem *materialiter* ſumpta, vt eſt Eccleſia Sancti Saluatoris, ſed *formaliter* vt eſt Eccleſia Cathedralis vna cum alia. ſuccedens in iura ipſius, & ipſi ſubrogata.

417 Ex his ergo, aliis in ſuperioribus adductis, rectè, & reſpectiuè applicatis, eneruantur innumera ferme probi huius authoris obiecta. Illud videlicet quod affert *pag.37.&* 47. de Breuiario Cæſarauguſtano; & *pagina* 40. de concordia quadam inita inter Petrum Epiſcopum Cæſarauguſtanam, & Michaëlem Tiraſonenſem; & *pagina* 42. de donatione Arnaldi Epiſcopi, & *pagina* 43. de vnione quarundam Eccleſiarum: & *pagina* 45. de priuilegio Regis Martini; & *pagina* 49. de verbis Hieronymi Zuritæ Hiſtorici; & *paginâ* 161. & 162. de quibuſdam Inſcriptionibus, in quibus dicitur, quod Sanctus Valerius fuerit Epiſcopus Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ, & Sanctus Vincentius Archidiaconus; & *pagina* 175. *& ſequentibus* de verbis in Breuiariis aliquibus repertis; & *pagina* 188. de verbis cuiuſdam Synodi. Ac ſimilia multa.

418 Plurima etiam accumulat de excellentiis, prærogatiuis, priuilegiis, facultatibus conceſſis Eccleſiæ Sancti Saluatoris circa decimas, proceſſiones, cadauerum ſepulturas, præceden-
419 tias, & ſimilia. Quæ parum vrgent, ſi animaduertatur, plura ex iis emanaſſe à parte ipſa Capituli Eccleſiæ Sancti Saluatoris, vel membris ipſius: quæ propterea nullum præiudicium parti Eccleſię Sanctę Marię afferre poſſunt. cum certi, & aperti iuris ſit, quod teſtis in cauſa propria inutilis eſt, *l. nullus, ff. de teſtibus, l. omnibus, C. eodem, cap. inſuper eodem titulo,* & ibi
420 Doctores. Et cauſa propria eſt, in qua quis intereſſe, aut commodum aliquod habet, *l.* 1. *§. in propria cauſa, ff. quando appelland ſit.* Adeo quod talis teſtis audiri non debeat. Baldus *dicta l. omnibus, C. de teſtibus.* Deinde, eſto non emanauerint ab ipſa parte Capituli Sancti Saluatoris, cum tamen curſu temporis mutata ſint per de-
421 creta, concordias, & ſententias, maximè Rotales poſteriores, de anno videlicet 1630. & ſequentium annorum, nihil valent, iuxta textum in *l. certa, §. deficientium, ff. de excuſat. mult.* Barthol. *in l. cura, §. 1. ff. de munerib. & oner.* & ex iis, ac aliis Maſcard. *de probationibus volum.* 1.
422 *concluſ.* 33. *num.* 41. Præſertim, quia vltima derogant primis. Signorolus *conſil.* 87. *num.*7. & 8. Thuſchus *concluſ.* 36. *num.* 112. Barboſa *in axiomat. axiom.* 197. *num.* 26. Et poſteriora derogant prioribus, *l. ſed & poſteriores, ff. de legibus, l cum in plures, §. locator horrei, ff. de legibus. l.* 1. *in fin. ff. de ſtipul. ſeruorum,* & aliis iuribus, & Doctor. ibidem, ſpecialiter Alexand. *conſil.* 121. *lib.*4. Ancharan. *conſil.* 208. *num.* 15. Rota *quarta par. recentior. deciſ.* 593. *num. ſecundo.* Caſu vero, quod hæc omnia ſubſiſterent, & apertè dictæ Eccleſiæ Sancti Saluatoris competere debere conuincerent, adhuc ex illis non concluditur intentum; cum pars Eccleſiæ Sanctæ Mariæ non prætendat Cathedralitatem *priuatiuè* ad dictam Eccleſiam Sancti Saluatoris; ſed *cumulatiuè* & coniunctim cum
423 ipſa: quia ipſa ſemper fuit Cathedralis, & nunquam Cathedralitatem, & iura ipſius amiſit. Nec iſta prætendit malo illo iure, quo meretrix illa 3. Reg. 3. dicebat: *Nec mihi, nec tibi ſit, ſed diuidatur.* Sed bono illo fraternæ charitatis, quo ſapient. 7. dicitur: *Sine fictione didici, & ſine inuidia communico.*

Reiici etiam ſæpius vt apochryphos, & ſuſpectos, vel ſaltem vitiatos, & corruptos, libros 424
Aymonis, ſeu Aymonij Monachi, Flauij Lucij Dextri, Helecæ, Teionis, Luitprandi, ſeu Eutrandi, ac Iuliani Perez. Verumtamen iſtorum Scriptorum authoritas (humana videlicet) ſufficienter ex dictis quando de ipſis fuit ſermo, firmata manet. Eo etiam quod eorum vetuſtas veneranda ſit, iuxta illud Sapientis *Senectus Venerabilis eſt.* Et illud Macrobij *l.3. Saturn. Vetuſtas* (ſi ſemper ſapimus) *adoranda eſt.* Et quod antiquitas ſit Catholicorum notæ probe 425
colligitur ex D. Epiphanio *hereſ.* 75. Catholici enim ibi appellabantur *Antiquarij* ab Aetio Anomæorum parente. De quo plura, omnigena, vt ſolet, litteratura Theophilus Raynaudus in *Tract. de bonis, & malis libris partit.* 1. *Erom.* 20. Repetâ etiam quod alibi dixi. Si propter vnum aut alterum ſcrupulum, næuum, ſeu mendum in his Authoribus repertum, ipſorum fides vacillat, & authoritas deſpicienda eſt, pari certe licentia, vetuſtis omnibus Patribus, Doctoribus, & Scriptoribus, ſimilis nota inurenda erit, & fides deneganda. Eadem enim ratio ſubeſt in priſcis authoribus omnibus, quorum ſcripta non niſi poſt longum tempus publici iuris facta fuerunt. Miror etiam prudentem Scriptorem Hiſpanicæ gloriæ inuidium apparere velle. dum præfatos authores, Dextrum maximè, Maximum, Luitprandum, & Iulianum, qui Hiſpanicarum rerum, infidelium malignitate abditarum, diligentiſſimi ſcrutatores extiterunt obſcure nititur. Cum tamen conſultius illi eſſet pro parte quam tueri conatur antiquum aliquem Scriptorem afferre (quod non facit) quam quos contraria pro ſe ex antiquioribus profert, deiicere. *Firmius* enim, vt ait D. Auguſtin. 2. *de Ciuitat. cap.* 4. probant *vetera* quam noua.

Reiicit prætetea hic author nonnullos mo- 426
dernos, qui pro Cathedralitate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ piè ſcripſere. Quorum defenſionem non ſuſcipio, quia ipſi, vel alij pro ipſis abunde occurrere huius authoris obiectis poſſunt. Acriter etiam carpit, pagina præſertim 447. & ſequentibus, quendam Cæſarauguſtanum, qui plura etiam piè, & accurate ſcripſit pro Eccleſia Sanctæ Mariæ de Pilari, eiuſque Cathedralitate; eo videlicet quod ignobili arti piſtoriæ ex officio vacauerit. Cæterum, omiſſo an talis 427
ars vtilitatem inducat, & eo pro nunc admiſſo, quamuis ipſe animi ingenuitatem, & ſtudioſitatem in ſuis ſcriptis pręſeferat, vt pręterea eum aliquoties, etſi non proprio nomine, ſed *authoris moderni,* vel *recentioris Cæſarauguſtani* citauerim; certe cum ex plurium DD. ſententia, quos ſequitur Farinacius *in praxi quæſt.* 57. *num.* 61. & 62. Vilitas à teſtificando neminem repellat, neſcio cur quis à ſcribendo, & ſuam ſententiam ex congruis, & probabilibus fundamentis, aliorumque ſcriptis confirmando, cum repellere poſſit. Præſertim, cum *Perſona honorata* ab hoc authore vocetur, & generalis regula ſit, quod in omni caſu honeſtas perſonæ ſpectanda

ſpectanda ſit, *leg. ſed etſi vnius §. interdum. ff. de iniur. §. fin. Inſtit. de ſuſpect. tut. l. ſuſpectum tutorem ff. eodem. leg. humilem C. de inceſt. nupt.* Farinac. *ſupra num.* 76. Ergo in hiſtoria *Veritas obſeruetur* (Cicero *in* 1. *de legibus*) authoris nobilitas commendetur, non deſideretur.

428 Sæpius etiam video, maxime toto *cap.* 21. quod Sacræ Rotæ Romanæ deciſionem de ann. 1630. ſuper quam veluti ſuper firmiſſimam baſim hanc meam lucubrationem erigendam decreui, deiicere , impugnare, & tacitè ſaltem, contemnere videatur. Cum tamen Rota Romana veluti ſplendor Vrbis , & Orbis , totam
429 mundi machinam illuminet , vt dixi Theſaurus *in prohem. deciſ. Pedemont. num.* 32. Et ipſius cenſuræ, Imperatores, ac Reges ſe libenter ſupponant, vt Quintilianus Mandoſius *in prax. commiſſ. formul.* 14. ait. Ipſi etiam Romani Pontifices eius iudicio vti non dedignentur, vt aſſerit Præpoſ. *in can. multis poſt princip* 17. *diſt.* Imo & olim ad ipſius relationem iudicabant, vt inquit Speculator *in tit. de Auditor. num.* 3. Ac ex eius prudentiſſimis reſponſis Decretales Epiſtolæ, quibus conflatum eſt Ius canonum , prodierint. vt aſſerit Veſtr. *in prax. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 2. Ex quo prouenit, quod eadem loquente, cuncti reuerenter ſileant, non ſecus ac Gentiles Oraculo Delphico audito ſilebant, vt inquit Mandoſius de *Monitorib. quæſt.* 27. *n.* 6. Et ab ea recedere nefas quodammodo videatur, teſtante Marc. Anton. Marſil. *in Tract. de reddit. Eccleſiaſtic. cap.* 36. *num.* 8. Quæ omnia eo magis procedunt in hac Deciſione de an. 1630. cum ea in aliis poſterioribus confirmata, & à Ponente doctiſſimo, grauiſſimo, & vitæ integritate in hac Alma Vrbe inſigni (talem eum agnoui) & eiuſdem Tribunalis Decano, ſtudioſiſſimè elaborata , & publicata ſit : non ad partis contrariæ ſubreptitiam ſugeſtionem , vt author , cuius obiectis nunc occurritur , ſuſpicatur.

430 Sed propterea valde mirandum, quod author iſte, pius aliàs, & deuotus erga Sacra, & Eccleſiaſtica tribunalia, nihilominus eo *cap.* 21. *pagina* 635. potuerit Sacr. Rotam in deciſione illa relata de anno 1630. notare, quod *deprauauerit, & truncauerit* teſtimonium quoddam Zuritæ *in Indicibus fol.* 13. quod eadem Rota affert *num.* 109. & ego retuli *ſupra num.* 124. & 314. Etſi enim verum ſit quod illi teſtimonio Zuritæ deficiant iſta verba *Atque inde ampliſſimos*; quæ interponi debebant poſt illa *Domicilium præbuit*, & ante illa *Et maximos honores* ; ſed hic defectus, neque eſt deprauatio , aut truncatio dicti teſtimonij; cum ipſius legitimum ſenſum nullatenus variet , aut immutet , ſed adhuc eo poſito, eundem ſenſum retineat; ita vt propterea, etiam à conſilio , omitti poſſent verba illa, ſicut generaliter etiam viri doctiſſimi in teſtimoniis. quæ aliorum referunt, prætermittere ſolent aliqua, quæ ad rem, de qua agitur, nihil faciunt. Caſu etiam , quod illa verba quæ deſunt ad rem facerent, cum ipſorum defectus tribui poſſit ſcriptori, ſeu Typographo, prout non raro contingit, etiam in Summorum Pontificum Diplomatibus, malè refunditur in Sacram Rotam, quaſi ipſi ipſa à conſilio, & ex arte, illum commiſerit, vt ſuam intentionem fundaret Nec iuuat hunc Authorem, quod in margine (non in corpore libri) dicit, videlicet, non Sacram Rotam, ſed partem contrariam, feciſſe hanc truncationem , cum imprimebatur ea Deciſio. Nam præterquam quod hoc eſt imponere crimen falſi parti Eccleſiæ S. Mariæ colliriganti , quæ eſt grauiſſima, & venerabilis ; vlterius ſuſpicio corruit ex eo quod, vt ex ſtylo Curiæ conſtat, Rotæ deciſiones nunquam prima vice Typis dantur niſi ſubſcriptæ ab Auditore Ponente: pars ergo collitigans non potuit illum defectum committere.

Sed quia Author, cum quo modo diſſeritur, nimis acriter contendit dictionem illam *Inde*, teſtimonij Zuritæ, ſolum ſignificare, quod Hiſpanè dicitur *deſde entonzes*, id eſt, *ex tunc*, ſeu *ex illo tempore*, quaſi illa denotetur, quod à tempore , quo Sarraceni Cæſarauguſtam obtinebant, & non antea, nec poſt. Epiſcopi Cæſarauguſtani in Eccleſia Sanctæ Mariæ ſuam Sedem haberent, & Chriſtiani ibi aſſiſterent, &c. Ideo ipſi obiiciendum , quod etſi verum ſit inter quamplures eius dictionis ſignificationes , de quibus Theſaurus linguæ Latinæ, Calepinus, & alij, hæc etiam numeretur ; nihilominus familiariſſima, ac vulgariſſima ipſius ſignificatio eſt, vt ſumatur *illatiuè*, & *cauſatiuè* ſicut & dictio *proinde*, quæ etiam ſumitur pro *ergo*, vel *igitur*, in *l. proinde*, vbi Gloſſa, *ff. ſi certum petatur*, & *l. pronunciatur*, & *l. vrbana prædia, ff. de verborum ſignificationibus*. Sic communiter Scholaſtici dicunt *inde ſequitur*, & eo ſenſu accipitur in Iure, præſertim *l. notionem, ff. de verborum ſignificationib. l. ſi calumnietur, ff. eodem, l.* 1 *ff. de pact. l. & tertium, ff. de iudic. & in l. item obſtetrix: ff. ad legem Aquiliam*. Ac inter prophanos authores apud Terentium *Heauthon.* 1. ibi *Inde adeo quod agrum proximè mercatus es.* Et Plinium *epiſtola* 125. *lib.* 7. ibi *Quod non conſueuimus abeſſe, inde eſt, quod magnam partem noctium in imagine tua vigil exigo, inde quod*, &c. Hoc quoque ſenſu optimè currit Zuritæ teſtimonium, vt legenti patebit, & ita merito à Sacra Rota intellectum, dum ex eo elicit contra id quod author iſte contendit, Cathedralitatem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, *etiam ante Maurorum inundationem*, eo quod in ipſo dicatur, eam Eccleſiam *Eleca, & Senniori, ac ſuperioribus Epiſcopis Sedem præbuiſſe. Nam, cum apud hiſtoricos non controuertatur, quin Eleca, & Sennior primi fuerint Epiſcopi ſub Maurorum Tyrannide , ſequitur verbum illud* ſuperioribus *eſſe referendum ad Elecæ, & Sennioris anteceſſores, qui ſub Gothorum , Gentiliumque Imperio in Eccleſia Beatæ Mariæ reſederunt.* Hæc S. Rota egregiè ſatis.

Illud vero, quod veluti pro Achyle fortiſſi- 431
mo huic authori apparet , quomodo videlicet poſſit Eccleſia Sanctæ Mariæ *Cathedralis* nuncupari , cum careat Epiſcopo in ea reſidente, quod denotatur hac voce *Cathedralis*, iuxta dicta ſuperius *cap.* 1. *in principio*, leuidenſe, & parui momenti æſtimari poſſe ex dictis , & dicendis conuincitur. Et primo, retorquendo argu-
mentum contra partem aduerſam. Si enim 432
Eccleſiam Sanctæ Mariæ Cathedralem ſemper fuiſſe, & eſſe, omnia, quæ adduximus, vel minima etiam, ex ſententiis, concordiis, & Sacræ Rotæ deciſionibus , maximè eis. quæ ab anno 1930. emanarunt, mandatis, obſeruantiis , &c. manifeſtè concludunt ; concludent etiam non carere Epiſcopo, qui in ea, veluti Cathedrali ſedeat.

deat. Etenim à *connexis* valeat argumentum, vt late probant Andr. Gamarr. *in dialect. legal. lib.*
433 *2. loco 2.* & Cantiuncul. *in Topic. legalib. loco 15.* Item à *correlatiuis, leg. 1. C. ne liceat potent. leg. fin. C. de iis dicta,* & ibi DD. quorum plures affert Barboſ. *in tract. de loc. communib. arg. iur. loc. 29.* Cathedralitas autem, & Epiſcopus in Cathedra ſedens ſunt *connexa*, & *correlatiua.* Adeo, vt Eccleſia Cathedralis dicatur fulgere radiis Epiſcopi, ſicut Auguſta radiis Imperatoris. *l. ſi Auguſta ff. de legat. 2. & leg. fœmina ff. de Senatu* Paſqualig. *in quæſtion. moral. quæſt. 79. num 6.* Deinde, ſi iuxta *dicta ſupra cap. 3. n. 183. & 188.* erectio Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem non fuit per modum *tranſlationis* propriæ; videlicet Cathedralitatis Eccleſiæ S. Mariæ ad Eccleſiam Sancti Saluatoris; cum extinctione ſcilicet, ſeu ceſſatione ipſius in Eccleſia Sanctæ Mariæ, ſed per modum *vnionis, communicationis,* & *extenſionis* eiuſdem Cathedralitatis, ita vt vtraque Eccleſia in ratione *Cathedralis* ſint vna, & prout dixit Rota ſuperius relata de anno 1631. coram Coccino, efficiant *vnum corpus*; vtique recte ſequitur eſſe ſub eodem Epiſcopo, tanquam *capite.* Quia ex toto ad
434 partem, maximè cum pars eſt tam eſſentialis ſicut caput, bene valet argumentum, *leg. quæ de tota ff. de rei vendicat.* Euerardus *in Topic. legalibus loco* 80. Cantiuncul. *in ſimili tract. loc. 5.* Præterea, ſi, iuxta dicta etiam *ſupra cap. 5. n. 360.* ex triplici modo, quo vna Eccleſia poteſt alteri vniri, hæ duæ vnitæ ſunt, tertio illo modo, ſcilicet cum reſeruatione propriorum iurium, priuilegiorum, & exemptionum; non ergo amiſit Eccleſia Sanctæ Mariæ ius quod habebat antea habendi Epiſcopum, ſcilicet Cæſarauguſtanum.

435 Vnde tandem dicendum, Eccleſiam Sanctæ Mariæ Maioris Cæſarauguſtanæ frui eodem capite, & Epiſcopo, ac Eccleſia Metropolitana Sancti Saluatoris; ita vt Archiepiſcopi Cæſarauguſtani, vtriuſque Eccleſiæ Epiſcopi dici poſſint, & debeant: prout colligitur ex dictis in ſuperioribus de vnitate vtriuſque Eccleſiæ in ratione Cathedralitatis, ex concordiis, quę inter ipſas ſunt, ac ex mutuo concurſu ad functiones Epiſcopales, etiam in Eccleſia Sanctæ Mariæ, Nec mirum, aut ſingulare eſt, ſub vno Epiſcopo eſſe plures Cathedrales Eccleſias. Nã præterquam quod, id eſſet in Eccleſiæ infantia, quando D. Petrus iuxta Flaminium, & Archi-
436 flaminium Ethnicorum diſtinctionem Diœceſes diuiſit, *cap. in illis 8. diſt. & can. 1. 99. diſtinct.* & expreſſe id eo tempore contigiſſe ait Antonius Fuertes *in Hiſt. del Pilar cap. 8.* vſque ad tempus vltimi Concilij Africani. Id etiam contigit ſæpius in nouiſſimis temporibus Præcipuè inter alias apud Tuſchum *tom. 3. concluſ.* 298. in Eccleſia Cathedrali Regienſi, & alia Eccleſia Sancti Proſperi, quæ etiam eſt Cathedralis, & vtraque ſub vno Epiſcopo. Deinde apud Gonzalez *in 8. Regul. Cancellar. Gloſſ. 5. §. 7 num. 29. & 32.* in Eccleſiis Viterbienſi, & Tuſculana, ac in Hiſpania in Eccleſiis Calaguritana, & Calciatenſi. Item, vt audio. etiam in Hiſpania in Eccleſiis Iaenſi, & Biacenſi. Gabriel etiam Pernotus *in ſua hiſtor. tripartit. lib. 2. cap. 30. fol. mihi 337.* dicens, Cathedrãm Cæ-
437 ſarauguſtanam extitiſſe in Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pilar, non ſolum ante recuperationem Cæſarauguſtæ, verum etiam poſt illam, erecta etiam Eccleſia Sancti Saluatoris in Cathedralem. Subiungit ad intentum. *Quod in aliis etiam Vrbibus factum legimus. Nam Mediolani duplex eodem prorſus tempore Cathedralis olim extitit. Sancti Ambroſij, & Sanctæ Teclæ, & Bergomi duplex etiam Cathedralis Sancti Alexandri, & Sancti Vincentij.* Præterea, Antonius Fuertes ſupra relatus idem aſſerit de Eccleſiis Pampilonenſi, & Sanctæ Mariæ in Hiſpania, & Regno Nauarræ. Vbi etiam addit, idem contigiſſe in Eccleſiis Sanctæ Mariæ del Pilar, & Sancti Saluatoris Cæſarauguſtæ. En iam, quomodo larga manu parti aduerſæ conceditur ratione, & exemplis, qualiter Eccléſia Sanctæ Mariæ del Pilar ius habeat Cathedralitatis, & ſub Epiſcopo Cæſarauguſtano, ſicut illud habet Eccleſia 438
Sancti Saluatoris: ac proinde quod cum Rota illa inſignis de anno 1630. coram Coccino dum *num. 19.* dicit, quod *duæ Cathedrales in eadem Ciuitate non dentur,* intelligi debet, vt eadem Rota ſe explicat, *tamquam duo capita æque principalia:* vel de duabus Cathedralibus Metropolitanis, aut Diœceſanis, aut de duabus Cathedralibus non vnitis, aut coniunctis, ſed cum duobus Epiſcopis, quo ſenſu loquitur Rota alia ibi citata.

Nec incongruè dicti quidam præſenti obie- 439
cto occurrunt, aſſerentes, quod cum Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pilar, ratione priuilegij exemptionis à Clem. VII. illi conceſſi de anno 1529. prout *cap. 3. num. 256.* notaui, eam ſibi Papa immediatè ſubiecerit cum omnibus ſuis iuribus, & ipſe ſit Epiſcopus Epiſcoporum, elici debeat habere Epiſcopum. Eo etiam quod per eam exemptionem ipſius iura, Cathedralitatis præſertim, non extinxit, ſed veluti ſuccedens in partem illam ſollicitudinis, quæ ad Archiepiſcopum Cæſarauguſtanum pertinere poſſet, corroborat, & præſeruat. Tanto maiori vi, & authoritate, quanto Papa maior eſt eo 440
Archiepiſcopo. Cum certum ſit quod tanto quis dignior, & honoratior eſt quanto ſublimiori, & digniori ſubeſt. Decret. Curiæ Iuſtit. Aragon. littera P, Villar *in annotat. margin. ad dicta decret. ibidem.* Menchaca *in præfat. controu. Illuſtr.* dicens *Quanto quis ſublimiori ſubeſt tanto honoratior.* Sed pro hoc puncto conſulendus Cenedus vir doctus; & huius Sacræ Eccleſiæ Canonicus *in ſuis allegationibus, fol. 8. & 9.*

Aliqua præterea ad limam trahenda, emun- 441
genda, vel ſaltem modificanda, affert idem Arcuegus libro relato. Primo, id quod dicit de hac Bulla Clement. VII. *pagina 349.* videlicet, ex ea conſtare, etiam ex ore proprio partis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Pilari, quod ab initio ſuæ fundationis ſoli iuriſdictioni Prioris ipſius Eccleſiæ ſubiacuerit. Sed non bene. Etſi enim ibi dicatur, *Eccleſia ab initio ſuæ miraculoſæ fundationis, vt prædicitur, & illic affirmatur, prima totius Hiſpaniæ fuerit, & ſoli iuriſdictioni ipſius Prioris ſubiacuerit.* Cæterum illud ab initio ſuæ fundationis non eſt conſtruendum cum illo *ſoli iuriſdictioni ipſius Prioris ſubiacuerit*, ſed cum illo *prima totius Hiſpaniæ fuerit.* Sunt enim iſtæ propoſitiones diuerſæ, & ita ab vna ad aliam non eſt illatio, iuxta vulgare illud *A diuerſis non eſt illatio.*

Secundo, id quoque quod aſſerit *cap. 2.* 442
pagina

pagina 57.& *cap.* 3.*pagina* 195.Eccleſiam nempe Sanctæ Mariæ erectam fuiſſe in *Collegialem* à Bernardo Epiſcopo anno 1141. Idque colligit ex Bulla Innocentij II. quam affert *pagina* 792. Hoc inquam non ſubſiſtit, nec in ea Bulla habetur, ſed ſolum, quod idem Bernardus Regularitatem ſecundum Regulam Sancti Auguſtini in ea Eccleſia inſtituerit: eo videlicet, quod cum ſub Maurorum tyrannide antea fuerit, per aliquod tempus eam amiſerit: Nec
443 ex inſtitutione Regularitatis infertur conſtitutio Eccleſiæ Collegiatæ; cum etiam Eccleſia Sancti Saluatoris ab eodem Bernardo circa idem tempus Regularis effecta fuerit, & non propterea dicitur aut effecta Collegialis, aut amiſiſſe Cathedralitatem quam antea habebat. Cur ergo idem non affirmabitur de Eccleſia Sanctæ Mariæ? Præſertim, cum certiſſimum ſit innumeras Eccleſias in Orbe fuiſſe, & aliquas modo eſſe, Cathedrales, Regulares. Etenim Hoſtienſis *in cap. cauſam, quæ in princip. de iudic.* plures in Anglia fuiſſe teſtatur, & duas in Sicilia, Panormitanam ſcilicet, & Montis Regalem commemorat Abbas ibidem, & ſigna Regularitatis in iis Eccleſiis refert Barboſa *de Canonic, cap* 1. *num. undecimo.* Potuit ergo in Eccleſia Sanctæ Mariæ conſtitui ab hoc Epiſcopo Bernardo Regularitas, & perſeuerare in ipſa Cathedralitas, quam antea habebat, prout ex dictis in ſuperioribus colligitur, & in ſpecie ex Zurita Authore probatiſſimo, qui in ſuo Indice, ſub anno 1134. ſeptem videlicet an-
444 nis ante inſtitutionem dictæ Regularitatis, inquit, *Garzias Cæſarauguſtanus Epiſcopus in Eccleſia Beatæ Mariæ Conuentum Canonicorum ſecularium præſidet.* Erat igitur tunc Eccleſia Cathedralis, ſiquidem ipſi præerat Epiſcopus, quod eſt ratio Cathedralitatis conſtitutiua, vt in ſuperioribus probatum manet.

445 Præterea tertio, circa id, quod inculcat *cap.* 1. *pag.* 10. *&* 21. ex Bullis Adriani IV. & Alexandri III præterquam ex dictis *ſupra n.* 396. *&* 397. ſufficienter euacuatum manet, vlterius animaduertendum, in eis non dici, quod Eccleſia Sanctæ Mariæ donatur *Eccleſia Sancti Saluatoris*, ſed vel *Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ*, vel *Epiſcopo Cæſarauguſtano*: quod nullatenus derogat iuri Cathedralitatis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ. Cum enim ea eſſet eo tempore Cathedralis *acumulatiue* cum Eccleſia S. Saluatoris, vt probatum manet, quemadmodum Eccleſia ipſa Sancti Saluatoris poterat dici donari, aut eſſe donata Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ ſic etiam idem dici poſſet de Eccleſia Sanctæ Mariæ. Et quemadmodum de ipſa Eccleſia Sancti Saluatoris iure dici poſſet donari Epiſcopo Cæſarauguſtano, ſic ſimiliter idem affirmari poſſet de Eccleſia Sanctæ Mariæ; eo quod vtraque eſt Sedes eiuſdem Epiſcopi Cæſarauguſtani, & ſub illo, vt dictum eſt *num.* 455.

447 Concludam tandem cum eo, quod Eccleſia de quadam Virgine, quæ ab ipſa vocatur *Columna immobilis* canit, id applicando ad Cathedralitatem Ædis Sanctiſſimæ Virginis Dei parentis: *Tanto pondere eam fixit Spiritus Sanctus, vt Virgo Chriſti immobilis permaneret.* Cathedralitas igitur huius Sacræ Eccleſiæ veluti *Columna immobilis* (quod fuit thema huius Diſſertationis) ſemper permaneat. Et quod de Templo illo ab Argonautis olim extructo plures Scriptores concelebrant, quos congerit inter eos inſignis D. Ioannes Solorzanus *de Iure Indiar. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 40. concinnè dicatur.

Huius, cui Maria nomen Sanctiſſima Mater,
Agnoſces Templum proprium ſibi recte dicatum.

Ad Laudem Dei Patris, Filij, & Spiritus Sancti, eiuſdem Dei Genitricis, & omnium Sanctorum.

TVRRIS DAVIDICA, ſeu de Angelicæ, Apoſtolicæ, & miraculoſæ Eccleſiæ S. Mariæ Maioris de Columna Cæſarauguſtanæ iugi, perpetua, & refirmata Cathedralitate.

SVMMARIVM.

Scopus huius Diſſertationis. n. 1.
Iuſtitia comprobata in aliis anterioribus deciſionibus. num. 2.
Signa Cathedralitatis. num 3.
Alia ſigna. num. 4.
Antiquus ſtatus Cathedralitatis. num. 5.
Vnus Epiſcopus in vna Ciuitate duas Eccleſias, vnam Cathedralitatem conſtituentes habere poteſt. ibidem.
Primum Corollarium de non iure Eccl. S. Saluatoris. num. 6.
Secundum quod ipſi non inferatur læſio. ibidem.
Conſtare de re iudicata, & non de cauſis reſtitutionis. num. 7.
Nucleus totius deciſionis. num. 8.
Veritas, & conformitas pro eodem vſurpari poſſunt. num. 9.
Concordia ſine iuſtitia non poteſt eſſe. ibidem.
Eccleſia S. Mariæ fuit antiquitus Cathedralis. numero 10.
Firmatum in quodam magiſtraliſſima Rota. ibidem.
Ipſius fundamenta. ibidem.
Deciſio hac coram Illuſtriſſ. Bichio firmata in alia coram Coccino. n. 11.
Et in alia coram Vbaldo. n. 12.
Permaximè in alia coram eodem Vbaldo. num. 13.
Adhuc in alia coram eodem Vbaldo. n. 14.
In alia ſimiliter coram Motmanno. num. 15.
Comprobatur intentum de Cathedralitate. n. 16.
Accuratius ruminatur ea coram Motmanno. num. 17.
Supponitur id haberi per traditionem. ibidem.
Alia ad Hiſtoriam de eadem Cathedralitate. ibidem.
Octo deciſiones Rotæ ad intentum. n. 18.
Tranſiſſe videtur in rem notoriam. ibidem.
Intentionis ſuo fundamentum quilibet tenetur probare. num. 19.
Vnitas in Cathedralitate cum Eccleſia S. Saluatoris. ibidem.
Hanc vnitatem ſupponit potius quam probat S. Rota. num. 20.

*Exemplum de Rectore Vniuerſitatis Louanien. num.*21.

Per erectionem Eccleſiæ S. Saluatoris in Cathedralem nihil derogatur Eccleſiæ S. Mariæ. ibidem.

*Vnus Epiſcopus habere poteſt duas Eccleſias vnitas in Cathedralitate. num.*22.

Exempla varia. ibidem.

*Id probat Exemplum Eccleſiæ Vercellenſis. n.*23.

*Et Eccleſiæ Aretinæ. num.*24.

Habent eundem Epiſcopum & Capitulum. n. 23. & 24.

Fauent valde ad intentum. ibidem.

*Alia S. Rot. deciſiones. num.*25.

Præſertim vna Aretina Vnionis *num.*26.

*Vnio Eccleſiarum Cæſaranguſtæ facta eſt aequè principaliter, & non acceſſoriè, ſed cum iuribus diſtinctis. n.*27.

*Non potuit aliter fieri, quam principaliter. n.*28.

*Exemplis res declaratur. n.*29.

*Eccleſiarum Vercellenſis, & Aretinæ. num.*30.

*Non obſtante diuerſitate materiali ſunt in ratione Cathedralitatis vna. n.*31.

Sic, & Eccleſia Cæſaranguſtana. ibidem.

*Id probat Rota ex pluribus actibus poſſeſſoriis. num.*32.

Ex facto Epiſcoporum. ibidem.

Et aptantur præſenti intento num. 33.

Id etiam colligit Rota ex antiquitate Eccleſ. ibidem.

*Concludit hoc etiam præſens intentum ob vetuſtiſſimam antiquitatem. num.*34.

*Non obſtant actus particulares iſtarum Eccleſiarum num.*35. & 36.

*Fauet & alia deciſio Rot. coram Archiepiſcopo Seleucienſi. num.*37.

Eſt ſcopus huius diſſertationis. ibidem.

Et quia Dignitates vtriuſque Eccl. ſimul concurrunt. ibid.

*Caſus omnino ſimiles in præſenti num.*38.

Non ſapit honeſtatem quod minor præcedat maiorem. num. 39.

*Prior S. Mariæ ſemper præcedit Decanum, & Canonicos S. Saluatoris. num.*40.

*Ex hoc formatur argumentum concludens dictam vnitatem. num.*41.

*Altera Rot. deciſ. coram Illuſtriſſ. Dunozet Decano. num.*42.

Probat intentum. ibidem.

*Alia coram Eminentiſſ. Otthobono. num.*43.

*Ex eis infertur Concathedralitas, & vnitas Capituli num.*44. & 45.

Id probat Rota coram Archiepiſcopo Seleucienſi. num 46.

Applicatur ad præſens intentum. num. 47.

*Quid ſentiendum de Metropolitanatu Eccl. S. Saluatoris. num.*48.

*Ex Bulla Ioann. XXII. id elicitur. num.*49.

Vbi eſt eadem ratio eſt eadem iuris diſpoſitio. numero 50.

Diſpoſita in cauſato magis procedunt in cauſante. num. 51.

*Exemplum de Eccl. Sypontina, & S. Angeli in Monte Gargano. num.*52.

Fundamenta pro Eccl. S. Michaelis. num. 53.

Quomodo faueant ad intentum. num 54. & 55.

*An dicenda vna numero Eccleſia. num.*56.

Vnitas etiam ex coniecturis colligitur. num. 57.

Ea adſunt in præſenti. num. 58. & 59.

*Ex duplici capite comprobatur. num.*60.

*De validitate. num.*61.

Interpretatio eſt facienda pro illa. ibidem.

*Et pro actus validitate præſumitur omne, quod eſt neceſſe. num.*62.

Eccleſ. S. Saluatoris in Cathedralem. num. 63.

Quam cauſam. num. 64.

Sententia Martini Garziæ quoad hoc. num. 65.

Iuſtitia talis vnionis. num. 66.

Quid ex parte Epiſcopi. num. 67.

Potuit in illam conſentire. num. 68.

Facta bono iure vnio. num. 69.

Conſtat ex S. Rot. octo deciſionibus. ibidem.

Cauſæ iuſtitiam Rota confirmat. ibidem.

*Epiſcopus Librana pro Eccleſ. Sanctæ Mariæ. num.*70.

Ex litteris Papæ Gelaſij. num. 71. & 72.

Eccleſ. nomen antonomaſticè ſumptum pro Cathedral. ſupponit. num. 73.

*Aderant tunc in ea Eccleſia Clerici, ſeu Canonici. num.*74.

Encomia Eccleſ. Sanctæ Mariæ. num. 75.

Eam ſolum commemorat hic Epiſcopus. num. 76.

Notabilia ſi non exprimuntur contemnuntur. ibidem.

Conſtitutiones Petri Libranæ. num. 77.

Pacta antiquitus in Eccleſia S. Mariæ. num. 78.

*Ex Bulla Innocentij II. num.*79.

Titulus Epiſcopi veſtri *quid denotet. ibidem.*

Hic Epiſcopus reſedit in Eccleſia Sanctæ Mariæ. ibidem.

Enunciatiua plura huius Antiſtitis. num. 80.

Epiſcopi, & Canonicorum coniunctio. ibidem.

Eccleſia ſponſa Epiſcopi. num. 81.

Nominatio prior arguit maioritatem. num. 82.

Prior deſcriptus dignior. num. 83.

Prior nominatio arguit dilectionem. num. 84.

Verba Authoritate Canonicorum *quid denotent. num.* 85.

Vnitas probatur ex Petro de Roxas. num. 86.

Ex quodam teſtamento. num. 87.

*Ex ſententia arbitrali Epiſcopi Sancij. num.*88.

Præeminentia conceſſa Eccleſ. Sanctæ Mariæ. ibid.

*Actus iſti probant Cathedralitatem. num.*89.

Et vnitatem Capituli. num. 90.

Rot. deciſio. num. 91.

Cœmeterium commune idem probat. num. 92.

*Communitas in indiuiduis quid operetur. n.*93.

Diuiſio iurium quomodo non iniuſta. num. 94.

Hieronymi Gonzalez doctrina. num. 95.

Non contrariatur vnitati. num. 96.

Supponit illam. num. 97.

Eſt coniectura illius. num. 98.

Eſt probatio primaua vnitatis. num. 99. & 100.

*Quid de vſu commodioris habitationis. num.*101.

Aequalis vnitas. num. 102.

Diuiſio bonorum, & iurium vtriuſque Eccl. ſolum arguit diſtinctionem phiſicam, & materialem. num. 103.

Eccleſia B. Mariæ retinet decimas de hæreditatib. num. 104.

Conformiter etiam ad Canon. Eccleſ. 16. *quæſt.* 1. *ibid.*

Verbum retineat *denotat antiquam poſſeſſionem. ibid.*

*Clauſula illa Parochiam limitauimus, etiam arguit vnitatem.*105.

Item, quod dicitur de Cappellanis. num. 106.

Et quod dicitur de Cœmeterio. num. 107.

Arbitralis ſententia Garziæ Cæſaranguſtani Archiepiſcopi.

chiepiſcopi. num. 108.
V..tas in ſunere, & ſepultura Canonicorum. ibidem.
Mors omnia ſolnit. num. 109.
Mortuo exhibetur idem honor, qui viuo. ibidem.
Hac ſententia arbitralis lata eſt ex compromiſſo, & proteſtatione. num. 110.
Verba illius. num. 111.
Compromiſſum reſtringitur ad rem promiſſam. numero 112.
Laudum eſt quaſi quidam contractus. num. 113.
Proteſtatio declarat, quo animo aliquid fiat. numero 114.
Alia ſententia coram Archiepiſcopo Dalmay. num.1-5.
Equalitas in funeralibus, & locus dignior. n. 116.
Honor virtutem ſequitur. num. 117.
Maioribus honoribus ſancti ad minores non deuocandis. num 118.
Aſcendere, non deſcendere licitum eſt. num. 119.
Indicata hac vnitas in ſententia Domini Alphonſi de Aragon. num. 120.
Indicat indiuidualitatem vnius corporis Eccleſ. nnm. 12j.
Verba illa in capite Chori quid indicant. numero 122.
De Sede Prioris Sancti Saluatoris. num. 123.
De clauſulis aliis huius ſententia. num. 124.
Diuiſio pracedentem vnitatem demonſtrat. num. 125.
Verba alia fauorabilia huius ſententia. num. 126.
De prioritate in pulſandis campanis. num. 127.
De Decimis, & Primitiis. num. 128.
Hac ſententia, quo ad alia inualida, & reuocanda num. 129.
Quia facta ex compromiſſo. num. 130.
Iuxta capue cum tempore de arbitris. num. 131.
Et Canone mutatione ſeptima quaſt. 1. n. 132.
Eccleſia Cathedralis non poteſt deſinere eſſe talis ſine Papa conſenſu. num. 133.
Eccleſiaſtici non ſunt Domini, ſed adminiſtratores ſuorum inrinm. num. 134.
Nec adfuit compromiſſum circa Cathedralitatem. num. 135.
Compromiſſum non valet, niſi circa compromiſſa. num. 136.
Nec ſine iuris ſolemnitate. num. 137.
Non adfuit in praſenti. num. 138.
Qualiter conſenſit in illud Eccleſia Sancta Maria. num. 139.
Clauſula ibi appoſita. num. 140.
Firmatur eadem vnitas ex Rota coram Ludouiſ. num. 141.
Verba illius circa celebrationem qua eſt dedicationis Eccleſ. num. 142.
Vtraque Eccleſia celebrat hoc feſtum. num. 143.
Alia remiſſiuè. num. 144.
Concluditur intentum ex Mandato Auditoris S. Rot. num. 145.
Refertur ipſum mandatum. num. 146.
Quo ad acceſſum ad Eccl. S. Maria. num. 147.
Ad dies Litaniarum. num. 148.
Inuitare ad proceſſiones. num. 149.
Quomodo ibi incedendum. num. 150.
Quis ordo in ordinatione dignitatum. num. 151.
Circa Cruces. num. 152.
Intimata hac, & notificata. num. 153.
Praſertim obedientia, & pana excommunicationis. num. 154.
Qua illis etiam notificata. num 155.
Eadem inculcata. num. 156.
Pro diebus feſtiuis. num. 157.
Pro celebratione Officiorum. num. 158.
Pro Proceſſionibus. num. 159.
Pro loco Crucis. num. 160.
Pro dextera manu tenenda. num. 161.
Pro executione iſtorum. num. 162.
Hac omnia probant Concathedralitatem, & vnitatem. num. 163.
Dictio inſimul quid denotet. num 164.
Communio, & confuſio Canonicorum valde fauet. num. 165.
Mandatnm illud ampliatum, & declaratum poſtea. n. 166.
Obligata etiam bona Capituli S. Saluatoris ad executionem. num. 167.
Confirmatum poſtea ex variis S. Rot. deciſionibus. num. 168.
Infertur eadem vnitas ex concurſu tanquam vnum corpus. num. 169.
Dignitates, & Canonici inferunt corpus Eccleſ. num. 170.
Totum non eſt aliud quam ſua partes. num. 171.
Non graduantur Capitula, vt Capitula, ſed perſona ipſorum. num. 172.
Ex declaratione Mandati. num. 173.
Colligitur graduatio non Eccleſiarum, ſed perſonarum. num. 174.
Concludunt intentum dua Rotales ſententia. numero 175.
Prior coram D. Coccino. num. 176.
Refertur illa. num. 177. 178. 179. 180. 181.
Poſterior coram Cardinali Vbaldo. num. 182.
Refertur. num. 183. 184. 185. & 186.
Intentum probatur argumento efficaci. num. 187.
Eccleſia S. Maria de Pilari fuit Cathedralis à tempore ſua conditionis. num. 188.
Traditione Eccleſ. id conſtat. num. 189.
Authoritas talis traditionis. num. 190. 191. & 192.
Ex Rota coram Montmanno. num. 193.
Ex parte aduerſa. num. 194.
Teſtimonium partis aduerſa probat contra illam. num. 195.
Extenditur hac traditio etiam ad tempus captiuitatis ſub Mauris. num. 196.
Teſtimonium Zurita. num. 197.
Abbatis Larrillo. n. 198.
Quid ſi pro aliquo tempore id non fuiſſet. num. 199.
Eccleſia iura non ceſſant, maximè propter tyrannicam inuaſionem. num. 200.
Recuperaſſet poſtea antiquum ſtatum. ibidem.
Proponitur dilemma. num. 201.
Si perſeuerauit Cathedralitas habetur intentum. ibidem.
Colligitur ex poſſeſſione. num. 202.
Effectus poſſeſſionis. ibidem.
Tribuit ius. num. 203.
Praſumitur titulus. num. 204.
Poſſeſſio praterita arguit praſentem. num. 205.
Qui ſemel poſſedit hodie praſumitur poſſidere. numero 206.
Textus in cap. praterea de tranſactione. num. 207.
Ex natura poſſeſſionis antiqua. num. 208.
Maximè quia hac Cathedralitas inducta videtur quaſi de iure diuino. num. 209.
Quia ab Apoſtolo Chriſti Legato. num. 210.
Geſta enim à Papa Legato, Papa tribuuntur. numero 211.

Et

Et quia hiſtoria de fundatione huius Eccleſ. id manifeſtat. num. 212.

Videtur immutabilis ſicut, & ipſum ius diuinum. num. 213.

Retorquetur argumentum contra partem contrariam. num. 214.

A præſenti ad præteritum, quando valeat argumentum. num. 215.

An per duodecim ſæcula antecedentia fuerit Cathedralitas Cæſaraugustæ. num. 216.

Id negare iniuria eſt inclytæ illi Eccleſiæ, & toti Hiſpaniæ. num. 216. & 217.

Si fuit talis Cathedralitas quæritur qua in Eccleſia. num. 218.

Quia qualitas non poteſt ſtare ſine ſubiecto. num. 219.

Quia non entis nullæ ſunt qualitates. numero 220.

Et quia non entis, & non apparentis idem eſt iudicium. num. 221.

Et quia non eſſe, & non probari paria ſunt. num. 222.

Nec aliquid legitur in contrarium. num. 223.

Hoc argumentum conuinci. num. 224.

An ſit ſuſpicio, & præſumptio in contrarium. num. 225.

Præſumptio ceſſat in claris. num. 226.

Præſumptio cedit veritati. num 227.

Expreſſum facit ſilere tacitum. num. 228.

Hæc omnia faciunt ad intentum. num. 229.

Eo tempore non permittebantur plures Eccleſiæ. num. 230.

Caſu, quod permitterentur nullum adeſt veſtigium Eccleſ. S. Saluatoris. numero 231. & 232.

Et caſu quod eſſet, Cathedralitas affixa erat ſoli Eccle. S. Mariæ. num. 233.

Vbi contenditur de iure Eccleſiarum pro antiquiori ſtandum eſt. num. 234.

Dici non poteſt tunc non fuiſſe Templum S. Mariæ. num. 235.

Ex teſtimonio Zuritæ. num. 236.

Quod magno pretio habetur à Rota, quæ illud confirmat. num. 237.

Probetur contrarium & ſuccumbet hæc cauſa. numero 238.

Cathedralitatis effectus, & veſtigia id oſtendunt. num. 239.

Ab effectu ad Cauſam valet argumentum. num. 240.

Miracula ibidem patrata Dei Genitricis interceſſione. ibidem.

Vnum præcipuè ſtupendum, & mirabile. num. 241. & 242.

Miracula vera ſolum à Deo fieri poſſunt. num. 243.

Hoc poſtremum eſt patentiſſimum. num. 244.

Et miracula probant, quod hæc domus ſit firmiter ædificata. ibidem.

Et quod ſit velut officina miraculorum. numero 245.

Eiuſdem ſcientiæ eſt oppoſita conſiderare. num. 246.

Aptiſſimè accommodant Eccleſiam Sanctæ Mariæ, quæ Chryſoſtomus dixit de Eccleſia. numero 247.

Eccleſiæ proprietas quæ ſit. num. 248.

Prima obiectio contra dicta in ſuperioribus. num. 249. & 250.

Eliditur. num. 251.

Secunda obiectio à quodam grauiſſimo propoſita. num. 252.

Etiam eliditur ex dictis in ſuperioribus. num. 253.

Eccleſia S. Mariæ conſeruat ſtemmata Cathedralitatis. num. 254.

In illa reſederunt Epiſcopi. num. 255.

Vocata fuit Sedes, & Eccleſia maior. num. 256.

Præeminentias habuiſſe Cathedralis Eccleſ. num. 257.

Confirmatas à Sanctio de Abones. num. 258.

Et ex concordia ſub Dalmatio. num. 259.

Alia remiſſiue. num. 260.

Ex dictis cap. 3. & 4. num. 261.

Quomodo ſit idem Epiſcopus. num. 262.

Obiectum contra vnionem. num. 263.

Cum aliqua vniuntur omnia iura cedunt ei cui vniuntur num. 264. 265. & 266.

Exemplis declaratur. num. 267.

Beneficiorum quando vniuntur. numero 268. & 269.

Hæc ſolum probant de vnione facta acceſſoriè. num. 270.

Iſta vnio facta æque principaliter, & cum reſeruatione iurium particularium. numero 271.

Ex Rota Aretina vnionis. *num. 272.*

Aptatur congruentiſſimè ad hoc intentum. ibidem.

Ex Doctoribus. num. 273. & 274.

Ex antiquioribus. num. 275.

Exemplo Regnorum. num 276.

Probatur ſpecialiter. num. 277.

Quarta obiectio de tempore Sedis vacantis. num. 278. & 279.

Omnis actus iuriſdictionis exerceri poteſt ab Eccl. S. Mariæ. num. 280.

Quia hæc vnitas eſt in Cathedralitate, & Capituli formaliter. num. 281.

Iuriſdictio eſt communicata cumulatiuè. num. 282.

Hoc enim eſt de natura Iuriſdictionis. num. 283.

Etiamſi conceſſio illius habeat dictionem taxatiuam. num. 284.

Non poteſt præſcribi iuriſdictio per actus iſtos. num. 285.

Quia non habent vim præſcribendi contra poſſeſſionem tertij, niſi fiant cum animo illum ſpoliandi. num. 286.

Non adfuit talis animus in præſenti. numero 287.

Colligitur ex concurſu. ibidem.

Iure non præſumitur. num. 288.

Quia ſumus in claris. num. 289.

In claris ceſſat præſumptio. num. 290.

Et quia delictum in dubio non præſumitur. num. 291.

Spoliatio alicuius Eccleſiæ, delictum eſt. num. 292.

Nec iuuare poteſt conſuetudo, quia potius eſſet corruptela. num. 193.

Actus iuriſdictionis competentes Canonicis S. Saluatoris competunt etiam Canonicis S. Mariæ, veluti conſociis. num. 294.

Ex Rota coram Ghiſlerio. num. 295.

Et alia coram Illuſtriſſ. Zarate. num. 296.

Potius iuuant ad conſeruationem iurium Eccleſ. S. Mariæ. num. 297.

Diuerſitas, quæ eſt in iis Eccleſiis ſolum eſt materialis & quoad exercitum actuum. num. 298.

Exemplum de Patronis. num. 299.

De Canonicis quoad prouiſionem beneficiorum. n. 300.
Et am in Baſilica S. Petri. ibidem.
An ratione euitandæ diſcordiæ, & maioris commoditatis, num. 301.
Etiam ſi admittantur plures actus in Eccleſ. S. Saluatoris non præiudicant, num. 302.
Quia illos obruit congeries plurium aliorum. num. 303.
Scilicet acceſſus Eccleſiæ S. Saluatoris ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ cæteris ſolemnibus diebus. num. 304.
Et quod Cœmeterium vtrique Eccleſiæ commune ſit in Eccleſia S. Mariæ. ibidem.
Sufficeret vnicus actus. num. 305.
Ex Rota coram Pegna. num. 306.
Et quia ad præſcriptionem requiritur, quod, nihil vnquam actum ſit in contrarium. n. 307.
Obiectum quintum ex carentia Epiſcopi. n. 308.
Eliditur. num. 309.
Exemplis Eccleſiarum Vercellenſis, & Aretinæ. num. 310.
Eſt conforme Iuri communi. n. 311.
Quomodo dicatur exempta Eccleſia S. Mariæ num. 312.
Quid de Cathedralibus Regularibus. n. 313.
Quid poſita exemptione Papæ. n. 314. & 315.
Distinctio Eccleſiæ quatenus eſt Cathedralis, & Collegialis Regularis. n. 316.
Exempla plurium Eccleſiarum. n. 317.
Idem dicatur de Eccleſia S. Mariæ. n. 318.
Non eſt inconueniens in Iure communi. ibidem.
Quam ſubiectionem habeat ad Epiſcopum. num. 319.
Exemptio ab Epiſcopo qualis illi conueniat. num. 320.
Non quoad locum, & populum. num. 321. & 322.
Quid poſſit Epiſcopus in ea facere. n. 323.
An poſſit pro Tribunali ſedere. n. 324.
An celebrare Synodos, aut Concilia. n. 325.
Facere actus ad Cathedralitatem ſpectantes. num. 326.
Quomodo ſit ſub iuriſdictione Epiſcopi. n. 327.
Epitheta, & Encomia Eccleſiæ S. Saluatoris, num. 328.
Non afferunt præiudicium Eccleſ. Sanctæ Mariæ. num. 329.
Quæ ſunt communia, non ſunt propria. n 330.
Quod eſt commune mei, & alterius non eſt proprium meum. num. 331.
Communicantur priuilegia, & exemptiones. num. 332.
Priuilegium vnius ſuffragatur alteri. ibidem.
Ex l. ſi communem fundum. *n.* 333.
Illa Epitheta non præiudicant Eccleſ. S. Mariæ. num. 334.
Plura ſunt conceſſa illi. n. 335.
Ex decretis Iuſtitiæ Aragonum. n. 336.
Non abeſt, quod Eccleſia S. Saluatoris appelletur maior Metropolitana, &c. n. 337.
Tribuuntur cum aliqua ſpecialitate Eccleſiæ S. Saluatoris. n. 338.
An obſtet quod Eccleſia S. Mariæ aliquando vocetur Oratorium. n. 339.
Quæcunque Eccleſiæ Oratoria vocari poſſunt. n. 340.
Ex iuribus, & Doctoribus. n. 341 & 342.
Eccleſia S. Mariæ ſæpius vocatur Baſilica, & Eccleſia. n. 343. & 344.
Ex hiſtoria fundationis iſtius extracta ex tabula vetuſta Eccleſiæ de Monſerrate de Vrbe. n. 345. 346 & 347.
Pij, & probi Aragonenſes titula honorifica ei Eccleſiæ tribuere debent. n. 348.
Quo iure poſſit vocari Oratorium. num. 349.
An idem dici poſſet de aliis inſignibus Baſilicis. num. 350.
Quid de Epiſtola quadam aſſerta cuiuſdam Synodi. num. 351.
Ex Clemente Octauo. num. 352. & 353.
Epiſtola non videtur authentica. n. 354.
Propter defectus quos habet. n. 355.
Non probatur miſſa ad Papam. n. 356.
Potuit non mitti. n. 357.
Hoc Concilium prouinciale ſuſpectum erat Eccleſiæ S. Mariæ. n. 358.
Et non leui ſuſpicione. n. 359.
Quia qui illam ſcripſiſſe dicuntur erant partes formales Aduerſariæ. num. 360.
Conſtat ex Rotæ deciſionibus. num. 361.
Fundamentum ipſius non ſubſiſtit. n. 362.
Ex delatione Clementis VIII. n. 363.
Ex S. Rota. n. 364.
Et quia declaratio accipi debet, vt coniuncta cum declarato. n. 365.
Qui Epiſtolam ſcripſerunt non auſi ſunt negare antiquam Cathedralitatem Eccleſ. S. Mariæ. n. 366.
Eccleſiæ antiquitus Cathedrales modernis temporibus etiam tales ſunt. n. 367.
Obiectio ſumpta ex ſcandalo. n. 368.
Non obſtat. num. 369.
Scandalum paſſiuum non ſemper eſt curandum. n. 370.
Scandalum actiuum, quando contingat. n. 371.
Non adeſt in hoc puncto. n. 372.
Quid ſi adeſſe apud puſillos, vel ignaros. n. 373.
Ex Diuo Hieronymo, & D. Gregorio. num. 373. & 374.
Maior ſcrupulus poteſt eſſe in alio puncto. num. 375.
Ex S. Rotæ deciſione. num. 376. & 377.
Cultus Iuſtitiæ ſilentium. n. 378.
Litibus finis imponendus. n. 379.
Litium damna, & incommoda. num. 380. 381. & 382.
Litigatores malè audiunt. n. 383. & 384.
Lites ipſæ ſunt flagella hominum duriſſima. num. 385.
Quid ſenſerit Seneca. n. 386.
Interpellatio S. Rotæ. n. 387.
Lis iſta finita cenſeri debet. n 388.
Quia habet ſententias pro ſe. num. 389.
Præſertim definitas. n. 390.
Executioni mandatas. num. 391.
Pars Eccleſiæ S. Mariæ ſecundum aliquem reſpectum agit perſonam rei. n. 392.
Et ita ſententiæ pro ipſa datæ tranſierunt in rem iudicatam. num. 393.
Cum ſit abſolutoria imponitur per illam ſilentium, num. 394.
Quia totum negotium perimit. num. 395.
Silentium impoſitum in duabus Rotalibus ſententiis. num. 396.
Qualiter in priori coram Coccino. n. 397.
Qualiter in poſteriori. num. 398.
Ex Rota coram Illuſtriſſimo Bichio. num. 399.
Finis liti impoſitus. num. 400.
Quaſi per ſententiam diffinitiuam. num. 401.

Res

Res indicata facit ius plenius , & pleniſſimum. num. 402.

Exemplum ex Statutis Vrbis vbi ſtatuitur , quod duæ ſententiæ faciant rem indicatam. num. 403.

Quod deſeruit ad intentum. n. 404.

An poſſit dici res tranſiſſe in indicatam. num. 405.

*Aut parti impoſitum ſilentium. num.*406.

Ius commune ſecundam appellationem admittit. numero 407.

*Statutum Vrbis , de quibus loquatur. num.*408.

Vbi eſt eadem ratio debet eſſe eadem diſpoſitio. num. 409.

*Lites non debent eſſe æternæ. num.*410.

Communis opinio in iudicando eſt tenenda. num. 411.

Rota Romana habet vim communis opinionis. num. 412.

*Ab ea non eſt recedendum niſi ob magnam rationem. num.*413.

*Hiſtoria de antiquiſſima fundatione Eccleſiæ S. Mariæ. num.*414.

Habita ex Eccleſia S. Mariæ de Monſerrate de Vrbe. ibidem.

*Quæ ibi dicantur. num.*415.

*Cathedralitatem eius indicat. num.*416.

Erit Columna immobilis & Turris Dauidica. *num.* 417.

Quæ dixerit Rota Magiſtralis de anno 1630. *de ipſa. num.*418.

*Authores quamplurimi ſigillatim à Rota relati, qui de hac hiſtoria loquuntur. num.*419.

Annotatio ex P. Suarez circa illam. num. 420.

*Extat in fine Exemplaris librorum Moralium S. Gregorij Papæ. num.*421.

Hoc Exemplar vnde habitum. num. 422.

Taio Epiſcopus Cæſarauguſtanus eius author. num. 423.

*Quoties Typis edita. num.*424.

*Titulus eius Hiſtoriæ. num.*425.

Ipſa Hiſtoria. num. 426.

IESVS MARIA.

TVRRIS DAVIDICA, ſeu de Angelicæ , Apoſtolicæ , & miraculoſæ Eccleſiæ S. Mariæ Maioris de Columna Cæſarauguſtanæ iugi, perpetua , & refirmata Cathedralitate.

ARGVMENTVM.

1 TVrris illa Davidica à ſapientiſſimo Salomone Cantic. 4. prædicata , quod *ædificata eſt cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea , omnis armatura fortium :* ſicut Eccleſiam Catholicam indigitat , teſte Magno Gregorio; quod ipſa ſit fortis ſicut Dauid ; & quia ædificata *cum propugnaculis* , Prædicatoribus videlicet Sacris ; ex qua *mille clypei pendent* , virtutes nempe , quibus ſe defendunt contra ſpiritualia nequitiæ ; & *omnis armatura fortium* ; quia quiſquis hoſtium cuneis fortiter reſiſtere vult , in eis exempla videt, quibus armatus ſtrenuè valet hoſtes ſuperare. Sic quoque adumbrat Cathedram Petri , ſeu Sedem Apoſtolicam , quæ eſt quaſi *Pharus Eccleſiæ* , vt ex ea , nauigantes in hoc vitæ pelago, veram Eccleſiam, quæ ſuos fideles ad Deum , & fœlicitatem ducit, agnoſcant. Propugnacula eius , item clypei , & omnium armorum panoplia , ſunt diuinæ Scripturæ , traditiones item Apoſtolorum , & ſucceſſorum , decreta Conciliorum , Patrum teſtimonia, & exempla ; conſenſus omnium ſæculorum , doctrinæ puritas , & ſtabilitas , cœteraque argumenta , quæ pro auctoritate Pontificis , & Noris Eccleſiæ afferunt DD. paſſim. Adumbret etiam , etſi per quandam accommodationem , Eccleſiam Cathedralem S. Mariæ Maioris Cæſarauguſtanæ in Iberia Auguſtiſſimam. Sitque , & ipſa *Turris Dauidica* , ſicut & Deipara eadem , quæ in ea honorificentiſſimè colitur ; cum in Lauretanis precibus *Turris Dauidica* cognominetur. Et propugnacula ſint ſolidiſſima ea fundamenta , quibus prior Diſſertatio euicit , Cathedralem verè, ac propriè eſſe, eadem quoque Cathedralitatis prærogatiua, qua inclyta S. Saluatoris Metropolis congaudet. Et *mille clypei* ex ea pendentes ſint inſignes omnigenæ Litteraturæ Scriptores, qui ipſam corroborant : ac tandem *armatura fortium*, ſit Sacra, & Apoſtolica Rota Romana, quæ ſæpius , & conſtanter ipſam ſuis deciſionibus iterum, atque iterum replicatis , tuetur. Vna nouiſſima præſertim , quæ hoc anno 1655. die Lunæ 21. Iunij edita eſt coram Illuſtriſſimo Domino Bichio , eiuſdem Sacr. Rotæ prudentia , doctrina, & dexteritate, egregio Auditore, ſub hoc titulo *Cæſarauguſtana Cathedralitatis:* quæ in hac diſſertatione non tam elucidanda, cum ipſa lucidiſſima ſit , quam præ oculis omnium ponenda , vt tenebræ procul abigantur. Eo inſuper quod Domini Rotæ Auditores ſunt *Iuris lumina ; & in ſcrinio pectoris , veluti repoſita habeant iura omnia* , Decius *conſ.* 218. *in princip.* Erit igitur ex hoc , quod *Columna* illa *immobilis* in priori diſſertatione propoſita , iam ingentiori mole adaucta , *Turris Dauidica* , quæ Stephano Dather *in iuſtit. vulner. pag.* 416. teſte, non eliditur , euaſerit , ſeu deuenerit.

CAP. I.

Cathedralitas Eccleſiæ S. Mariæ Cæſarauguſtanæ à Sacra Rota Romana nouiſſimè propugnata.

HÆc igitur Rotalis Deciſio §. 1. veluti pro ſcopo totius controuerſiæ , ſi quæ iam 1
eſſe poteſt ſtatuit ; Sacerrimæ huiuſmodi Eccleſiæ antiquam & primæuam Cathedralitatem à Sac. Rota coram bon. mem. Coccino , & Vbaldo bis pronunciatam fuiſſe ſententiis de anno 1631. & 1632. ac de earum validitatè non controuerti. Sic : *Beatiſſimæ Virginis de Pilari Eccleſiam exiſtentem in Ciuitate Cæſarauguſtæ fuiſſe antiquitus Cathedralem ; in eaque primitus Sedem Epiſcopalem dictæ Ciuitatis extitiſſe , bis pronunciauit Rota in ſententiis de anno* 1631. *à clar. memor. Coccino , anno ſequenti à Cardinali Vbaldo*

Vbaldo latis, quarum validitas non controuertitur.

2 Deinde harum ſententiarum iuſtitiam comprobatam eſſe in anterioribus deciſionibus Rotæ ex traditione tam Hiſtoricorum, quam Scriptorum, ſic §. 2. decidit. *Iuſtitia vero comprobatur ex adductis latiſſimè reſpondendo omnibus contrariis,&c.*

3 Deindè §. 3. ex aliis etiam antiquioribus Deciſionibus afferuntur hæc, quæ ſunt ſigna, & effectus talis Cathedralitatis *Antiquæ Imagines agni Paſchalis, quæ ſunt propria inſignia Eccleſiæ Cathedralis Cæſarauguſtanæ, & reperiuntur depictæ in partibus ſuperioribus Cappellæ maioris Eccleſiæ S. Mariæ, inciſaque in antiquiſſimo lapide ad oſtium Sacriſtiæ S. Mariæ de Pilari. Enunciatiuæ in litteris Apoſtolicis, maxime Gelaſij II ſimul cum litteris Petri Libranæ Epiſcopi, ac ſententiis antiquis contentæ. Inueterata celebrandi diem feſtum Dedicationis huius Eccleſiæ Cathedralis. Conſuetudo canonizata in deciſ. 472. & 493. coram ſan memor. Gregor. XV. in deciſ. 616. num. 5 p. 1. recent. & in d. deciſ. 353. num. 73. p. 1.*

4 Præterea §. 4. me indigniſſimo citato, alia ſigna præfatæ Cathedralitatis ſic referuntur. *Facultas exigendi Decimas in Territorio Cæſarauguſtano; mutua in ſepeliendis vtriuſque Eccleſiæ Canonicis officia: indiſtincta omnium Sacramentorum, prout in Cathedrali adminiſtratio, dignitas Capellani maioris: retentio Campanæ nuncupatæ de interdicto; prærogatiua, & præeminentiarum, &c. à Patre Lezana, &c.*

5 Deinde §. 5. non obſtare ait, quod iſta Eccleſia fuerit aliàs à Mauris occupata. *Quia* (inquit) *illis poſtea expulſis, recuperauit antiquum ſtatum libertatis iure quaſi poſtliminij. Et §. 6.* quod etiam non obſtet Eccleſiæ S. Saluatoris aduerſariæ in Cathedralem erectio: *Quia non inde ſequitur abdicatio antiquæ Cathedralitatis ab Eccleſia de Pilari, quia per erectionem non præiudicatur aliis Eccleſiis.* Addens illud aureis literis notandum, quod in prima diſſertatione latè proſecuti ſumus, & in iſta proſequemur ex variis etiam fundamentis, & Rotalibus Deciſionibus: *Nec eſt nouum, quod vnus, & idem Epiſcopus in ſua Ciuitate habeat duas Eccleſias, vnam Cathedralitatem conſtituentes, ob ipſarum Eccleſiarum vnionem.*

6 Ad hæc §. 6. & 7. duo corollaria infert quæ rem totam conuincunt. Primum, *quod cùm ex Actis conſtet de non iure Eccleſiæ S. Saluatoris, quod ex deciſ. 353. par. 5. recent. & 177. par. 6. ipſi notum erat, eaque appellationem à dictis ſententiis Rotalibus bon. mem. Montmanno commiſſam, proſecuta non fuerit ab anno 1633. nec fatalia prorogari obtinuerit, eademque ſententia ob tam longam taciturnitatem tranſierit in iudicatum, & cauſa dicatur deſerta.* Secundum: *quod ex dictis ſententiis vti iuſtis, & validis, nulla Eccleſia S. Saluatoris inferatur læſio, ſine qua non datur reſtitutio in integrum.*

7 Ac demum veluti Pro coronide huius Cathedralitatis, ait eadem Sacra Rota, *Conſtare de re iudicata, non autem de cauſis reſtitutionis in integrum hodie deciſum fuit, informante tantum Eccleſia de Pilari, citatis tamen pluries, ac diu expectatis Procuratoribus Eccleſiæ Metropolitanæ S. Saluatoris.* Hæc ibi.

8 Hic nucleus, ſumma, & Epilogus eſt totius huius deciſionis ab Apoſtolico hoc Tribunali editæ Quia tamen conformitas ipſius cum aliis eiuſdem Rotæ ſententiis, valdè, multumque corroborat ipſarum veritatem, quæ eſt veluti anima, & ſpiritus omnium diſpoſitionum, ideo capite ſequenti oſtendetur præfata conformitas.

CAP. II.

Conformitas huius Deciſionis cum aliis Rotalibus veritatem Cathedralitatis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Maioris egregiè corroborat.

9 Veritatem, & conformitatem quaſi pro eodem vſurpari debere, ita vt *Conformitas* ſit idem, quod *Conformis veritas*, ex conformi quoque DD. calculo elici valet. Præſertim ex Theologorum Vetrice Diuo Thoma *prima par. q. 16.* & eius aſſeclis, & expoſitoribus, qui hanc tradunt veritatis definitionem deſumptam ex Iſac. *in l. de def.* Veritas eſt *adæquatio*, ideſt Conformitas, *rei, & intellectus.* Vndè Philoſophus *in prædicam. cap. de ſubſtantia circa finem, eo,* inquit, *quod res eſt, aut non eſt, eo etiam oratio vera, vel falſa eſſe dicitur.* Vt ergo veritatem huius Sacræ deciſionis dilucidè demonſtremus, operepretium eſt, conformitatem ipſius cum aliis Rotalibus oſtendere. Vndè etiam ipſius iuſtitia elucidabitur, quia concordiam *ſine iuſtitia nullo pacto eſſe poſſe* diſertiſſime dixit *lib. 2. de Ciuitate cap. 21.* magnus P. Auguſtinus.

10 Primo igitur, quo ad illud, quod in prima deciſionis fronte dicitur: *Beatiſſimæ Virginis de Pilari Eccleſiam exiſtentem in Ciuitate Cæſarauguſtæ fuiſſe antiquitus Cathedralem, in eaque primum Sedem Epiſcopalem dictæ Ciuitatis extitiſſe, &c.* firmatum fuit ab eadem Sacra Rota Romana in vna Magiſtraliſſima coram illuſtriſſimo Coccino die Veneris prima Martij, anno 1630. ſub hoc titulo *Cæſarauguſtana Cathedralitatis, p. 5. recent deciſ. 353.* in cuius etiam prima fronte hæc lego: *Dubitaui, an conſtet Eccleſiam B. M. Virginis de Columna, ſeu (vt vulgo dicitur) de Pilari, fuiſſe antiquitus Cathedralem? Et Domini, poſt ſuſceptam pluries ſuper hoc dubio diſputationem, nempè 10. Maij 1627. 30. Aprilis 1629. & 28. Ianuarij præteriti, hodie tandem negotio mature diſcuſſo, affirmatiuè reſponderunt* Huius porrò deciſionis iuſtitia, prout notat illa coram D. Bichio, de qua *cap. præcedenti*, comprobatur, reſpondendo omnibus contrariis ex deductis latiſſimè in ipſa *à num. 20* vſque *ad 114* nempè ex hiſtoria mirabilis fundationis, ſeu conſtructionis huius Eccleſiæ; Scriptoribus, & Hiſtoricis; reſidentia Epiſcoporum in ipſa tanquam in propria Sede; Breuiariis, Imagine Agni Paſchalis, ſententiis in Curiis ſæcularibus emanatis; Indulgentiis *Eccleſiæ* nomine antonomaſtice accepto; &c. prærogatiua celebrandi feſtum Dedicationis; iure exigendi decimas; Capana *de interdicto* vocata; iure extrahendi cadauera ex aliis Eccleſiis. & Sacramentorum adminiſtratione. Quæ omnia late

etiem expendi in priori diſſertatione ferè per totam.

11 Secundo hæc eadem deciſio coram D.Bichio firmata viderut in alia coram relato Coccino de anno 1631. die Veneris 14. Februarij ſub titulo *Cæſaraugaſtana praeminentiarum*, vbi *num.* 18. ſic legitur. *Non obſtat aſſiſtentia Iuris communis fundata in præſenti ſtatu Cathedralitatis, quo quingentis ab hinc, & amplius annis, gaudet Eccleſia Metropolitana Sancti Saluatoris. Quia cum iam fuerit reſolutum conſtare Eccleſiam B. Mariæ fuiſſe antiquitus Cathedralem, poteſt hodie dubitari: an Eccleſia Metropolitana poſſit in hoc vti aſſiſtentia Iuris communis contra præfatam Eccleſiam B. Mariæ, quæ videtur retinuiſſe iura antiqua Cathedralitatis, vt latè deductum fuit in deciſione coram me facta ſub die prima Martij anni præteriti.*

12 Maximè verò fulcita manet in alia coram Vbaldo die Lunæ duodecima Ianoarij 1632. ſub eodem titulo *Cæſaraugustana Cathedralitatis*. Cum enim pars Eccleſiæ S.Saluatoris opponeret contra præfatam deciſionem de anno 1630. quod fuerit nulla ex defectu juriſdictionis, Rota decernit, debere ſuſtineri, & fuiſſe validam, & in caſu dubij pro illius validitate præſumi debere. Sic enim in principio ipſius dicitur: *Dum agebatur de expediendo cauſa, coram me pendente in ſecunda inſtantia per appellationem interpoſitam à ſententia Reuerendiſſ. Domini mei Decani, lata ſuper Cathedralitate Eccleſiæ B. Mariæ de Pilari: altera pars oppoſuit de nullitate dictæ ſententiæ ex defectu Iuriſdictionis. Quæ nullitas, cum ſit ex tribus, & ſententia nulla confirmari non poſſit, ideo volui ſuper illa conſulere Dominos. Qui hodie reſponderunt pro validitate dictæ ſententiæ.*

13 Permaximè etiam præfata deciſio confirmata etiam fuit ab eadem Rota in alia coram eod. Vbaldo, eod.anno 1632. die Mercurij 4. Febtuarij, quæ eſt 91. *par.* 6. *recentior.* vbi probatur ipſius validitas, & dicitur. *Iterum poſui dubium: an ſententia Rotalis ſit valida. Et Domini pro validitate reſponderunt, confirmando deciſionem in hac cauſa factam 12. Ianuarij præteriti, motis rationibus tunc adductis, & aliis infra deducendis.* Obiectis etiam contrariis, & Cathedralitatem præfatam impugnantibus, ſatisfacit. Etenim primò oppoſitioni factæ à parte aduerſa, quod articulus Cathedralitatis fuerit iam in Iudicium deductus coram Domino de Clericis, vigore commiſſionis emanatæ vſque de anno 1536. & ideo non potuerit Dominus Coccinus ſuper eadem Cathedralitate pronunciare vigore alterius commiſſionis, *iactationis, moleſtationis, & moleſtatiarum*, ſtante clauſula in eadem commiſſione appoſita, *Non tamen iudicialiter illatarum*: quæ limitat, & reſtringit iuriſdictionem ad moleſtationes extraiudicialiter illatas: Reſpondet, quod *Commiſſio antiqua directa Clerico non loquitur de Cathedralitate, ſed de præminentiis.* Deinde, alteri obiectioni de clauſula illa in antiqua commiſſione appoſita, *rebuſque aliis in actis cauſa deductis, & deducendis*: reſpondet, quod ex reuolutione proceſſus, & inſpectione actorum conſtat negatiua non exiſtentiæ ſcripturarum. Alia etiam obiecta proponit, quibus non tàm Iudicis, quàm Aduocati, & Patroni vices gerit ſacra Rota. In fine concludens, *ex cuius fundamentis, & aliis ſupradictis clarè conſtat de validitate dictæ ſententiæ, quæ etiam in dubio eſſet confirmanda.*

Nec his contentum idem Sacrum Tribunal Rotæ coram eod. Vbaldo die Veneris 13. Februarij 1632. in alia deciſione ſub hoc titulo *Cæſaraugustana Cathedralitatis* in ead. *ſexta par. recentior. deciſ.* 102. omnia dicta in præcedentibus deciſionibus confirmat his verbis: *In relationibus cauſarum feci Verbum in Rota ſuper expeditione iſtius cauſæ, quæ coram me pendet in ſecunda inſtantia. Et Domini ordinarant, vt expediretur. Quia de iuſtitia ſententiæ D. mei Decani, de cuius confirmatione agitur, apparet ex deciſione coram eo facta ſub die 1. Martij 1630. Et de illius validitate apparet ex duabus deciſionibus factis coram me ſub die 12. Ianuarij, & 4. Februarij præſentis anni.* 14

Adhuc tamen præfata fundamentalis, & magiſtralis deciſio Rotæ coram Coccino de anno 1630. roboratur ex aliis coram Montmanno; vna quidem pro anno 1632. quæ eſt deciſio 142. *in ead. 6. par. recentior.* & alia de anno 1633. in ead. 6. *par. deciſ.* 177. quas refero in priori diſſertatione *num.* 275. & 276. & tam concludenter comprobant huius capitis intentum de Cathedralitate præfatæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, vt vix aliqua cauſa in Sacræ Rotæ Tribunali magis, aut copioſius deciſa inueniri poſſit, & mirabile omnino ſit, quod contraria pars, reclamante Sacra Rota, iam audiri queat. 15 16

Sed accuratius ruminanda hæc coram Montmano deciſio 177. de anno 1633. ſuppeditat namque quamplura pro intento Cathedralitatis, quæ inueſtigatur, mirificè iuuantia. Primum, id quod ait eadem Rota *in principio.* Videlicet, *cum pro parte Capituli Eccleſiæ Cæſaraugustanæ peteretur remiſſoria ſuper articulis continentibus actus, geſta, priuilegia, conceſſiones, enunciatiuas, ritus, & cæremonias denotantia illius maioritatem, & prærogatiuam, die 21. Iunij ſuperioris anni, propoſui dubium, an ſuper huiuſmodi articulis danda eſſet remiſſoria, rationibus tunc deductis, negatiuè reponderunt.* Adeo enim *Turris* noſtra *Dauidica*, Cathedralitatis Eccleſiæ ſanctę Mariæ, clypeis propugnaculis, omnigenaque panoplia, munita, & roborata viſa Dominis fuit, vt ſuperfluum cenſerent aduerſam partem iterum circa hoc audire. Forſan quia pro re notorie comperta tunc cenſebatur; cum notorij appellatione veniat, quod *ex actis iudicij conſtat*, ſecundum Tiraquellum *de retract. lignor.* §. 36. *gloſ.* 2. *n.* 44. Menochium *remed.* 1. *recaper. n.* 232. & *de arbitr. caſ.* 166. *num.* 6. & *conſ.* 100. *n.* 6. Subdit proinde noſtra coram Montmanno Rota num. 4. quod *fuit hodie reſolutum, vt circumſcriptis pro nunc probationibus Eccleſiæ B. Mariæ, quoad contenta in articulis datis, iterum ſuſcipiatur diſputatio ſuper negotio principali.* Quod fuit dicere, quod circumſcriptis tanquam non neceſſariis, ſed ſuperfluis, quæ in iure reprobantur, probationibus Eccleſiæ S. Mariæ quibus eludebantur articuli dati pro Eccleſia S. Saluatoris, iterum ageretur de negotio principali. Subditur propterea de hoc negotio principali *num.* 7. 8. 9. & 10. *Ex his igitur videbitur, an ſufficienter firmari poſſit, quod de traditione dictæ antiquæ Cathedralitatis Eccleſiæ B. Mariæ, quaſi per manus accepta, referunt vltra* 50. *Authores, non modo Hiſpani ſed etiam aliarum nationum Hiſtorici, cumulati,* 17

mulati,

mulati in dicta Reuerendiſſ. Domini Decani: quod ſcilicet ab aduentu S.Iacobi Apoſtoli,& miraculoſa B.Mariæ, quam ipſe meruit, apparitione,ſumpſerit initium, & an huic traditioni deferendum eſſe ſuadeat, conſtans de ea Eccleſia in Hiſpaniis profeſſio, ita vt in caſu propoſito applicari poſſint, quæ de obſeruatione traditionum Eccleſiaſticarum, Sacrorum Canonum, ac SS. Patrum ſententiis,& auctoritatibus,vt S.Auguſtini in Epiſtola ad Ianuarium relata in cap.Catholica,vbi gloſ.11.diſtin.S.Hieronymi ad Lucinam relata in cap.Vtinam diſtin.76.Nicolai magni Pontif.in cap.ridiculum 12.diſtin & aliorum, quos cumulat Greg Tholoſ.in repub.lib.12.cap.9.ſub n.4.ex Baſilio Magno docens traditiones à maioribus confirmatas, eſſe irrefragabiles, quas etiam in Eccleſiis particularibus ſuam habere auctoritatem, vt in Iure obtinent conſuetudines moribus vtentium receptæ, tradit Azor.Inſtit.moral.lib.8.cap.4.q.4. & in terminis Pater Murillo lib.de hac Eccleſia latè proſequitur materiam, capitulo 1.2.3.& 5. Ex quibus aureis ſanè elicitur intentum de præfata Cathedralitate, per traditionem quoque per manum quaſi acceptam, & per vltra 50. Authores,non modò Hiſpanos, ſed & exteros quoque teſtatam; ac pro traditione Eccleſiaſtica approbatam. Præſertim, cum in fine hæc quoque aptiſſima ſubiungat eadem Rota. *Quod ſi ex præmiſſis reſultaret fortè ſufficiens probatio Cathedralitatis dictæ Eccleſiæ à D. Apoſtolo inſtructæ, quod tempore Chriſtianis in vno,eodemque loco,vel Ciuitate, neque amplas, neque plures Eccleſias habere permiſſum erat: inde facilius quoque capi poterit reſolutio, quod præſumptio primordialis,ac originaria Cathedralitatis Eccleſiæ S.Saluatoris, vſque ab initio referri debeat,ad initium illorum temporum,quæ ſubſecuta fuerunt ſtatum Cathedralitatis alterius Eccleſiæ: quodque Eccleſiæ S.Saluatoris eorundem poſteriorum temporum reſpectu conueniat antiquitas, de qua in denominationibus antonomaſticis, & aliis in dicta deciſione Reuerendiſſimi Domini Decani latè deductis.* Hæc Rota,aurea quoque inferius enucleanda,

18 Ex his iam vela colligendo,cum veriſſimum ſit illud Chriſti, Matthæi 18. *in ore duorum, vel trium ſtat omne verbum*, Cathedralitas præfatæ Eccleſiæ S. Mariæ Maioris Cæſarauguſtanæ tot, ac tantis, octo videlicet S. Rotæ deciſionibus, aliis adiunctis, quibus adminiculata eſt,de quibus loco relato dixi *n.* 277.*&* 278. comprobata maneat, in rem iudicatam tranſiiſſe exiſtimari debet. Et,ſi ſolum in tribus roborata maneret; quia, vt Hiſpane dicitur *à tres vala vencida*. Quid ni ergo de octo deciſionibus dici oportet, niſi eam tranſiiſſe in rem notoriam? Notorium enim dicitur, quod oritur ex ſententia, *l. emptorem in princip.*& ibi Cardin.Alban.*in lucubrat.num.2.ff.de act.empt.cap. veſtra de cohabitat. Cler.& mul.*Barthol.*in l.ritus ff.de his,qui not.infr.* Patiſ. *conſ.*23. *n.*218.*lib.*1. Maſcard.*concl.*1102. *num.*31. Farinacius *de dict. & pœn.q.*21. *num.*36. poſt alios etiam. Deciſio porrò Rotæ, etſi ſententia diffinitiua non ſit, præparatio tamen ad illam veluti proxima eſt. Subſiſtat ergo, Columna hæc *immobilis*, iam adeo communita vt *Turris Dauidica*, propugnaculis, clypeis, & armatura fortium roborata, merito cenſeatur.

CAP. III.

Vnitas Eccleſiæ S. Mariæ cum Eccleſia S. Saluatoris Cathedralitatem ipſius euincit.

INtentionis ſuæ fundamentum quilibet probare tenetur, *l. actor. C. de probationib. l. qui accuſare*, C. de edendo, Ioſeph Ludouicus *tom.* 3. *commun. opinion, concl. vnic. ſub tit. de probation.* Bruno à ſole in locis communib. *verb. actor.* 3. Mari Antonin. *Var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 70. *num.* 15. *& reſol.* 106. *num.* 21. *& lib.* 3. *reſol.* 1. *num.* 12. *& reſol.* 9. *num.* 9. & alij, quos congerit Barboſa *in tract. de axiomat. axiom.* 128. *num.* 1. Cum ergo fundamentum, veluti intraneum, Cathedralitatis Eccleſiæ ſanctæ Mariæ Maioris de Pilari Cæſarauguſtanæ,prætermiſſis illis, quaſi extrinſecis, quæ ſumuntur ex ſignis, veſtigiis, proprietatibus, & priuilegiis, &c. ſit vnitas, quam habet in genere Cathedralitatis cum Metropolitana Eccleſiæ ſancti Saluatoris eiuſdem inclytæ Vrbis, quemadmodum in terminis Metaphiſicis, iuxta Ariſtotelem, S.Thom.& alios Philoſophos, omnis relatio ſimilitudis fundatur *in vnitate*, ideo hæc maximè hoc loco roboranda ex deductis in alia Diſſertatione *pag.* 111. *& ſequentibus.* & deducendis inferius. Conſilium ſanè non valdè diuerſum ab eo quo D. Cyprianus *in lib. de Vnitate Eccleſiæ* eam comprobauit ex vna ipſius Cathedralitate. 19

Equidem primo hanc vnitatem ſupponit potius, quam probat, Rota præſens coram Domino Bichio, præſertim §. *minus obſtat*, illis verbis, *minus obſtat Eccleſiæ ſancti Saluatoris Aduerſariæ in Cathedralem erectio, quam pleraque ab informantibus pro eadem Eccleſia deducta conuincunt. quia non indè ſequitur abdicatio antiquæ Cathedralitatis ab Eccleſia de Pilari,quia per erectionem non praiudicatur aliis Eccleſiis.* Affert autem ad intentum Ioannis Vvameſij doctrinam quam latè extendi in præfata priori diſſertatione, *pag.* 102. *& ſeq.* quia per ipſam mirabiliter confirmatur. Affert quoque aliam S.Rotæ deciſionem coram Seraphino *deciſ.*1444.*n.*7.Quia verò illa non mediocriter à ſimili fauet parti Eccleſiæ ſanctæ Mariæ Maioris, ideo diligenter examinanda. 20

Erat lis, & controuerſia, an Rector Vniuerſitatis Louanienſis, qui ex variis Summorum Pontificum priuilegiis ius habebat nominandi ad quoddam beneficium Eccleſiaſticum in quibuſdam Eccleſiis vnum Clericum dictæ Vniuerſitatis, amiſerit illud ius, ex eo quod aliquæ ex illis Eccleſiis erectæ fuerint in Cathedrales. Et reſpondet Rota negatiuè, his verbis. *Tamen per hanc mutationem Eccleſiarum in Cathedrales non eſt dicendum illatum fuiſſe præiudicium Rectori; cum in vnaquaque diſpoſitione ſemper cenſeatur reſeruatum ius tertij,cap. cum olim de cenſibus. cap.2.de religioſ.domib.Rota deciſ.vnic.de ſepultur. in antiq. cum aliis, & facit Extrauagant* 1. *&* 2. *Ioann.XXII. in tit.conceſſ. prabend. facit Innocent. in cap.2.n.2. de oper.nou. nunc & Rebuff. in Concord.tit.de reg.ad Prælat.nomin.§.fin.in verb.priuilegia,* 21

legia, & conceſſa. Quæ quidem valdè faciunt ad intentum præſens; cum ex eis legitimè inferatur, quod per erectionem Eccleſiæ ſancti Saluatoris in Cathedralem nullatenus derogatum fuerit Cathedralitati, & priuilegiis Cathedralitatis competentibus alias Eccleſiæ ſanctæ Mariæ, prout probant iura, & DD. à Rota relata. Id quoque ſuadet exemplum ab eadem Rota adductum de penſione conceſſa ſuper Collegiata, *quæ ſi poſtea erigatur in Cathedralem, non tamen ideo extinguitur.* Non ergo per erectionem talis Eccleſiæ ſancti Saluatoris ad Cathedralitatem perditum fuit ius, quod ad illam habebat Eccleſia ſanctæ Mariæ. Idque corroborat eadem Rota ex Magiſtrali doctrina, quam in alia deciſione coram eodem Seraphino, quæ eſt 1410. *n.* 20. adduxerat, videlicet quod regula illa, *in vnaquaque diſpoſitione ſemper cenſetur præſeruatum ius tertij*, intelligitur in rebus compatibilibus, non in incompatibilibus: cum namque Cathedralitas Eccleſiæ ſanctæ Mariæ ſit compatibilis cum Cathedralitate Eccleſiæ ſancti Saluatoris, quia non habet vllam incompatibilitatem, aut oppoſitionem cum ipſa, debet cenſeri præſeruata. Eo quoque quod gratia vni conceſſa non tollit alteram gratiam ſuper eadem re, etiam conceſſam. Rota *deciſ.* 59. & *deciſ* 63. *de reſcript. in antiq.* Gonzales *ſuper* 8. *Regul. Cancell. gloſ.* 53. *n.* 46. Nec priuilegium vnius tollit priuilegium alterius. Verall. Caputaquenſ. *deciſ.* 109. *num.* 2. *p.* 2. Gonzales *num.* 51.

22 Propius ad intentum vnitatis vtriuſque Eccleſiæ proſequitur Rota illa noſtra coram D. Bichio dicens: *nec eſt nouum, quod vnus, & idem Epiſcopus in ſua Ciuitate habeat duas Eccleſias, vnam Cathedralitatem conſtituentes, ob ipſarum Eccleſiarum vnionem.* Quod larga manu oſtendi in priori diſſertatione *pagina* 219. & 220. ex vſu antiquæ Eccleſiæ in ſui infantia; & in nouiſſimis temporibus in Eccleſiis Regienſi, & ſancti Proſperi; Viterbienſi, & Tuſculana; Calaguritana, & Caleiarenſi; Iaenſi, & Biacenſi; ſancti Ambroſij, & ſanctæ Teclæ Mediolanenſium; S. Alexandri, & S. Vincentij Bergomenſium: & conſtabit ex aliis infra afferendis. Idque probat clarè *cap. nouit ne Sede vacante*; ex quo manifeſtè habetur Cœleſtinum III. erexiſſe Monaſterium Glatonienſe in Eccleſiam Cathedralem, vniendo illud Eccleſiæ Bathonienſi, vt *idem eſſet Epiſcopus vtriuſque*, vt ait textus. Vbi ruminandum, Innocentium III. hanc vnionem confirmaſſe: imo, vt Gloſſa in figuratione caſus ait, mandaſſe quibuſdam, vt *Monaſterium ipſum ſub priori regimine* facerent gubernari, & Epiſcopus certis redditibus eſſet contentus, vnione manente, quod Epiſcopus res Monaſterij non expenderet. Et quod maximè vrger id præcepiſſe Pontificem, non obſtante, quod erat tam pauper ipſe Epiſcopus, quod vt Gloſ. ait verb. *Bathonienſis Epiſcopi*, dum diſtribuerentur debita huius Epiſcopi, quemdam illi dixiſſe: *Domine, pone me creditorem in legione ſecunda.* Tot enim erant creditores, vt legiones conſtituere poſſet. Quanto magis id prouidere poſſet Papa quando Epiſcopus diues, & locuples eſſet.

23 Quod autem duæ Eccleſiæ vnam Cathedralem conſtituentes, poſt ipſarum vnionem poſſint eſſe ſub eodem Epiſcopo, affert Rota coram Domino Bichio relata ex alia in Vercellen. *vnitatis Capituli* coram Peña, quæ eſt in eius impreſſ. *deciſ.* 558. *num.* 8. confirmata 18. Aprilis 1614. coram Archiepiſcopo Seleucienſi, & 24. Aprilis 1643. coram D. Dunozetto Decano, ac 9. Maij 1644. coram Eminentiſſ. D. Card. Othobono. Idque deciſum ait in Aretina *vnionis* 22. Iunij 1643. 2 Iunij 1645. 1. Aprilis 1647. coram Reuerendiſſimo Epiſcopo Tarracinen. & 18. Martij 1652. coram Veroſpio. Ideo ſigillatim huiuſmodi deciſiones expendendæ ad intentum vnitatis noſtræ Cathedralitatis vtriuſque Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ.

Et Primo, in illa Aretina *vnionis* 22. Iun. 1643. quæ eſt coram Ghiſlerio, & in alia etiam eiuſdem tituli coram eodem de anno 1645. pro die 2. Iunij, ſupponitur Eccleſiam Collegiatam *S. Mariæ Plebis* nuncupatam, vnitam eſſe Cathedrali Eccleſiæ S. Petri Aretinæ Ciuitatis ab Epiſcopo Aretino, ita vt non ſolum eſſent ſub vno, eodemque Epiſcopo, ſed etiam haberent communes honores, & priuilegia Cathedralitatis, imo idem Capitulum: eamque vnionem confirmaſſe Innocentium IV. Ex quo ad intentum noſtrum elicitur, iuxta mentem etiam Rotæ coram D. Bichio, de qua in præſenti, vtramque Eccleſiam Cæſarauguſtanam, vnitam, imo vnam eſſe in ratione Cathedralitatis, ſub eodem etiam Epiſcopo, & cum eiſdem priuilegiis, & honoribus. Cum etiam hæc eadem Aretina deciſ. de an. 1645. vlterius aſſerat, Clem. VIII. ex ſententia duorum DD. Cardinalium approbaſſe, & confirmaſſe dictam vnionem, etiam cum communibus illis priuilegiis, & honoribus, quibuſdam dumtaxat exceptis, idque afferatur ad intentum vnionis vtriuſque Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ; etiam deducitur idem dicendum de illis. Maximè, quia in ſententia dictorum DD. Cadinalium declaratur, quod *eidem Eccleſiæ Plebis*, eiuſque Capitulo, & Canonicis, honores, & priuilegia dictæ Cathedralis cenſeantur, & ſint communicata, & competant, ac competere intelligantur: & Canonici Collegiatæ ad inſtar Cathedralium habeantur, nominentur, & reputentur. Quæ adamuſſim quadrant præſenti cauſæ. Præſertim cum in eadem deciſione dicatur quod cum dicta vnio per longa temporum interualla, & plures, & diuerſos actus executioni demandata ſit, & ad effectum vnionis ſatis ſit quod illa in vna parte effectuata fuerit, prout ex Garzia *de benefic. par.* 12. *cap.* 2. *n.* 194. & *ſeqq.* & variis Rotæ deciſionibus comprobat, profectò mirificè roboratur intentum noſtrum de Cathedralitate Eccleſiæ ſanctæ Mariæ Maioris Cæſarauguſtanæ: ſiquidem eius vnio in Cathedralitate cum Eccleſia S. Saluatoris non in vna parte tantum, ſed in pluribus, imo fere omnibus pro Cathedralitate requiſitis, effectuata ſit, vt ad oculum patet intuenti ea, quæ in priori Diſſertatione dicta maneat ex ſignis, veſtigiis, & priuilegiis Cathedralis Eccleſiæ. Legenda quæ dixi cap. 4. eiuſdem diſſertationis. 24

Similiter alia deciſio Rotæ Aretina *vnionis* coram eodem Ghiſlerio pro prima April. 1647. etiam relata ab eodem Illuſtriſſimo Bichio corroborat præſens intentum. Dum in ea ponuntur aliæ deciſiones de eadem re pro anno 1643. & 1645. relatæ, & ſententia DD. Cardinalium à Clemente VIII. confirmata. 25

Præ

5 Præ cæteris autem facit ad intentum illa deciſio etiam *Aretina vnionis* articula pro 8. Martij 1652. coram D.Veroſpio. In ea namque non ſolum ſupponuntur, & approbantur deducta in præcedentibus de vnione, & vnitate in Cathedralitate, & Capitulo dictarum Eccleſiarum in vna Ciuitate, ſub vno, & eodem Epiſcopo (qui eſt caſus noſtræ Diſſertationis) ſed etiam veluti pro fundamento ipſorum iacitur, quod illa Eccleſia Collegialis ſanctæ Mariæ de Plebe Aretinæ. vnita fuerit Eccleſiæ Cathedrali eius Ciuitatis *æquè principaliter*. Cum enim, vt dixi
27 in priori Diſſertatione *num.* 361. *&* 362 Vnio facta inter Eccleſias ſanctæ Mariæ de Pilari, & ſancti Saluatoris fuerit *æquè principaliter*, & non accessoriè, ac cum iuribus diſtinctis, ſeparatis, ac non communicatis, prout ex obſeruātia, quę eſt in vtraque Eccleſia, vſque ad hodiernum diem, iuribus, & DD. ibi comprobaui. Sed, quod de nouo adiungo, non potuiſſe, niſi hoc modo
28 fieri; Quia vt probat Garzia *de benefic. par.* 12. *cap.* 2. ex *cap. & temporis* 16. *quæſt.* 1. & ex Rota in Maceratenſi *Iuriſdictionis* coram Gypſio 1596. quando duæ Cathedrales vniuntur, vtraque principaliter cenſetur vnita. Liquidum ergo videtur idem ius validitatis, & iuſtitiæ cenſeri debere eſſe inter has Eccleſias Cæſarauguſtanas, & illas Aretinas. Præſertim, quia ſicut in hac vnione Aretinarum reperiuntur aliqui caſus excepti expreſſi in dictis deciſionibus, in quibus non reperitur hæc communicatio, aut confuſio; ſic etiam in vnione Cæſarauguſtanarum cernitur, ex obſeruantia, concordatis, & aliis ſententiis, prout ex dictis in priori Diſſertatione conſtat. Aequo ergo paſſu, & pari inoffenſo pede, iſtæ duæ Eccleſiarum, vniones incedere debent.
29 Quia autem arduum eſt abſque exemplo res magnas lucide oſtendere, vt colligitur ex Platone *de Regno*, & exemplis res clariores fiunt, provt rerū magiſtra experientia docet, ideo hoc quod aſſeritur de vnitate, & Cathedralitate Eccleſiæ ſanctę Mariæ Maioris Cæſarauguſtanę cum Eccleſia ſancti Saluatoris, ſicut exemplo
30 Aretinorum oſtenſum eſt, ſic etiam exemplo quoque Eccleſiarum Vercellenſium, ſcilicet Eccleſiæ ſancti Euſebij, & ſanctæ Mariæ Maioris eius Ciuitatis, oſtendi poteſt. Cum enim orta lis eſſet inter Canonicos vtriuſque Eccleſiæ, an videlicet, dicta Eccleſia ſanctæ Marię Cathedralis appellari poſſet, & Nuncius Apoſtolicus Taurinenſis ad fauorem Canonicorum ſanctæ Mariæ Maioris pronuntiaſſet, cauſa per appellationem in Rota introducta corā Peña in Vercellenſi *vnitatis Capituli* 12. Iulij 1598. relata in illa coram D. Bichio, de qua ſupra, deciſum eſt, dandum eſſe mandatum de manutenendo, Canonicis Eccleſiæ ſanctæ Mariæ, quoad omnes actu, etiam Iuriſdictionales, competentes aliis Canonicis Eccleſiæ Sancti Euſebij. Eo videlicet, quia vtraque Eccleſia Cathedralis erat, & in ratione Cathedralitatis *vna*, ſeu *vnita*. Ex hoc enim manifeſtè deducitur, quod, ſicut non ob-
31 ſtante, veluti materiali diuerſitate harum Eccleſiarum, nihilominus in ratione Cathedralitatis ſunt vna, eadem ſub eodem Epiſcopo, & in eadem Ciuitate, ſic & noſtræ, de qui-
32 bus ſermo eſt in præſenti, Cæſarauguſtanæ erunt. Id autem ſic probat Rota. *Ex pluribus enim Actibus poſſeſſoriis ſpectantibus ad Canonicos S. Mariæ, tanquam Canonicos Eccleſiæ Cathedralis ſe geſſiſſe, & conſequenter pro talibus habendos, reputandos, & manutenendos fuiſſe.* Hæc enim ratio à fortiori idem probat in caſu præſenti; cum nedum plures, ſed innumeri ferè actus poſſeſſorij Cathedralitatis competant Eccleſiæ & Canonicis ſanctæ Mariæ Maioris, ſicut ex deductis in prima Diſſertatione manifeſtè conſtat. Præterea id etiam confirmat Rota ſequenti argumento. *Supradictis etiam accedebat, quia Epiſcopi Vercellenſes in adeptione poſſeſſionis Epiſcopatus proinde ſtallabantur in Sede Eccleſiæ ſanctæ Mariæ, in Sede ſancti Euſebij, qui actus tanquam ſignificatiuus, quod Eccleſia ſancta Mariæ ſit etiam Epiſcopalis, arguebat iuſtam pretenſionem Canonicorum ſanctæ Mariæ, ſaltem reſpectu poſſeſſorij, de quo agebatur, cum poſſeſſio Epiſcopatus aquiritur per inſtallationem in Sede, vel loco deputato dignitati Epiſcopali. Innoc. in cap. in litteris n, 7. verſ. Credimus autem de reſtit. ſpoliat. Bald. in l. 2. num. 54. verſ. reſpondeo ad primum Capitulum C. de ſeruit. & aqua.*

Quæ etiam ratio congruentiſſimè aptatur 33
caſui præſenti, cum conſtet ex dictis in tota fermè Diſſertatione priori, quod Epiſcopi Cæſarauguſtani inſtallabantur tanquam in propria Sede, vel loco deputato dignitati Epiſcopali in Eccleſia ſanctæ Mariæ, non ſolum ante erectionem Eccleſiæ ſancti Saluatoris in Cathedralem, ſed etiam aliquoties poſt illam. Colligit quoque Rota præcedentem doctrinam de vnitate Cathedralitatis inter dictas Eccleſias; ex eo, quod Eccleſia intitulata ſanctæ Mariæ antiquior ſit Eccleſia ſancti Euſebij: ſiquidem conſtat ex Iacobo de Voragine in vita eiuſdem Euſebij, quod cum primum fuit Epiſcopus conſtitutus ingrediens Vrbem ante oſtium maioris Eccleſiæ, *quæ eſt*, inquit, *B. Mariæ,*
genua flexiſſet. Quod argumentum multò for- 34
tius procedit in caſu noſtræ Diſſertationis, cum clariſſimè innoteſcat Eccleſiam ſanctæ Mariæ per plura ſæcula fundatam, & erectam fuiſſe in Cathedralem, antequam Eccleſia ſanctæ Saluatoris in mundo eſſet. Denique concludit Rota ſupradictis non obſtare, *quod vtriuſ-* 35
que Eccleſię Capitulum faceret actus particulares, quia ſatis erat, quod vtraque Eccleſia conſtitueret vnum corpus, & vnum Capitulum, quoad gubernium vniuerſale, ſub quo comprehenduntur omnia concernentia Cathedralitatem. Quæ etiā adamuſſim veluti adaptantur ſcopo noſtro.

Sed ſingulariter ipſi fauet alia Sacræ Rotæ 36
deciſio eiuſdem tituli, ſcilicet Vercellenſis *vnitatis Capituli* 18. Aprilis 1614. coram Archiepſcopo Seleucienſi, quæ etiam refertur in illa coram Domino Bichio ſæpius commemorata. In ea namque non ſolum ſupponitur totum id quod deciſum erat in præcedenti de anno 1598. coram Peña, ſed etiam deciditur Canonicos vtriuſque Eccleſiæ Vercellenſis *conſtituere vnum corpus, vnicum Capitulum Cathedrale conſtituens*, quod eſt in ſimili ſcopus 37
noſtræ Diſſertationis. Adiungitur quoque ad intentum eiuſdem vnitatis *Conſiderarunt etiam Domini Dignitatem Eccleſiæ ſanctæ mariæ in omnibus actibus incedere cum Dignitatibus Eccleſiæ S. Euſebij, præcedereque ipſos Canonicos ſācti Euſebij.* Quæ conſideratio facit, quod caſus huius deciſionis, ſicut ouum ouo, ſimiliſ ſit caſui noſtro, & probet non modo dictam vnitatem, & Cathedralitatem, ſed etiam aliquam ſuperioritatem

tatem ex parte Eccleſiæ ſanctæ Mariæ: ſiquidem, vt ait alia Rota ſimilis tituli coram Emi-
39 nentiſſimo Othobono, de qua infra, *non videtur ſapere honeſtatem, quod minor præcedat maiorem, cap. ad hoc,& ibi gloſ.* diſt. 89. Hoſtienſ. *in cap. 1. num. 2. de maiorit. & obed.* Abbas *conſ. 21. num. 4. lib. 1.* Retinus *conſ. 155. num. 11. & ſeq. lib. 4.* Conſtat autem iuxta dicta, & probata in priori Diſſertatione, præſertim à *num. 322.* & à *num. 330.* quod Eccleſia S. Mariæ præcedat Ec-
40 cleſiam S. Saluatoris, non ſolum quando Canonici vtriuſque Eccleſiæ concurrunt in Eccleſia S. Saluatoris (ſed quod mirabile prorſus eſt) etiam quando concurrunt in eadem Eccleſia S. Mariæ. Vnde id quod ſubiungit eadem Rota: *Nam ſi qualibet Eccleſia conſtitueret corpus ſeparatum, prædicta Dignitas incederet cum Canonicis S. Mariæ,* æquipollenter eſt idem, ac ſi diceretur ad noſtrum caſum: *Si vtraque Eccleſia Cæſarauguſtana conſtitueret corpus ſeparatum, Dignitas S. Mariæ non incederet cum dignitat. & Canonicis S. Saluatoris, illoſque præcederet; ſaltem quando con-*
41 *currunt in eadem Eccleſia S. Mariæ.* Formetur igitur argumentum concludens dictam vnitatem ex præfata præcedentia.

42 Altera etiam S. Rotæ deciſio eiuſdem tituli, coram Illuſtriſſ. D. Dunozeto Decano pro 22. Iunij 1643. quæ etiam refertur in illa coram Domino Bichio crebrius commemorata, facit valdè ad intentum huius Diſſertationis. In ea etenim nedum referuntur, & approbantur deciſa in præcedentibus deciſionibus circa eandē materiam de vnitate Cathedralitatis, & Capituli dictarum Eccleſiarum Vrbis Vercellenſis, ſed etiam prouidetur de modo, & ordine, quo deberent ſimul conuenire Canonici vtriuſque Eccleſiæ conſtituentis *vnum corpus, & vnum Capitulum.* Qui eſt caſus non tam ſimilis, quam idem prorſus cum noſtro præſenti de Cæſarauguſtanis Eccleſiis.

43 Firmantur porrò hæc omnia, adhuc luculentius, etiam in alia eiuſdem tituli pro 9. Maij de ann. 1644. coram Eminentiſſimo Othobono. In ipſa namque primo DD. dixerunt, vtramque illam Eccleſiam conſtituere *vnum, & idem Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Vercellenſis.* Secūdo, quod talis *vnitas, & Cathedralitas harum Eccleſiarum ſatis videbatur concludenter probata ex deciſionibus in alia inſtantia emanatis.* Tertio, quod fuerit deciſa ab Innocentio III. in quadam Bulla de anno 1209. in qua habetur Canonicos vtriuſque Eccleſiæ eſſe tanquam *vnum corpus conſtituens Capitulum Vercellenſe.* Quarto, ex alia Bulla Gregorij IX. & Vrbani IV. in quibus etiam dicitur, *Eccleſias ſanctæ Mariæ Maioris, & Sancti Euſebij conſtituere Capitulum Vercellenſe.* Quinto, hic agi *de vnico Capitulo, gratia commodioris habitationis, vſus, ac ſeruitij*
44 *materialiter diuiſo in duas Eccleſias.* Ex eis enim, ſaltem ſimul ſumptis, non ſolum inſertur id quod in præſenti capite intenditur de vnitate, & Cathedralitate vtriuſque noſtræ Cæſarauguſtanæ Eccleſiæ, ſed etiam (quod maius eſt)
45 etiam Capitula vtriuſque Eccleſiæ conſtituere vnum integrum formaliter Capitulum Cathedrale Dignitatum, & Canonicorum, etſi materialiter diuerſum in duas Eccleſias, ſcilicet S.
46 Saluatoris, & ſanctæ Mariæ. Nec mirum id cuiquam videri poteſt, quia, vt concludenter à ſimili arguit Rota coram Archiepiſcopo Seleucienſi de anno 1614. ſupra relata, ſi hæc duo Capitula eſſent diuerſa (intellige *formaliter*) non poſſet Dignitas Eccleſiæ ſanctæ Mariæ incedere cum Dignitatibus Eccleſiæ ſancti Saluatoris, nec illas præcedere; cuius oppoſitum conſtat ex facto, vt dictum eſt. Vnde etiam conſequenter, quemadmodum Innocentius III. in Bulla relata dixit (& Rota iſta coram D. Othobono approbat) quod Canonici Eccleſiæ ſancti Euſebij, & Eccleſiæ ſanctæ Mariæ Maioris *ſint, & eſſe debeant Canonici Ordinarij vtriuſque Eccleſiæ:* idem pariter de Canonicis ſancti Saluatoris, & ſanctæ Mariæ Maioris Cæſarauguſtanæ ſuo modo dici poſſit, quod *ſint, & eſſe de-* 47
beant Canonici Ordinarij vtriuſque Eccleſiæ. Id enim requiritur ad veram vnitatem, quæ, iuxtà Philoſophos importat *indiuiſionem,* ſeu indiuiſibilitatem. Quinimo, quod maioris ponderis eſt,
Metropolitanatus competens Eccleſiæ ſancti 48
Saluatoris, cum illi non competat præcisè, vt talis Eccleſia ſancti Saluatoris eſt, ſed vt eſt Eccleſia Cathedralis, etiam videtur ſuo modo, competere Eccleſiæ ſanctæ Mariæ; ſi quidem ipſa etiam eſt Cathedralis, & eadem Cathedralitate, qua Eccleſia alia ſancti Saluatoris. Ad quod iu-
uat, quod in Bulla Ioan. XXII. in qua Cathedra- 49
lis conſtituitur, ſolum vocatur Eccleſia *Cæſarauguſtana,* quod nomen æquè etiam competit Ec-
cleſiæ ſanctæ Mariæ, vt ſæpiſſime viſum eſt. Et 50
quod vbi ratio eſt eadem ibi debet eſſe, eadem iuris diſpoſitio, *l. illud ff. ad legē Aquiliam, l. ſi poſtulauerit §. 2. ff. ad legem Iuliam de adult. & l. quidam ff. de edendo,* ac aliis iuribus. Et quia diſpoſita in cauſato magis procedunt in cauſante.
Caſtr. *conſ.* 421. *lib.* 1. Tuſch. *concluſ.* 138. *num.* 11. 51
Barboſ. *in axiom.* 40. *num.* 28.

Extat, & aliud, vel quadamtenus ſimile 52
exemplum de aliis duabus Eccleſiis in Italia, & Appulia, nominis valde celebris; Sypontina ſcilicet, ſeu Manfredoniæ Metropolitana; ac collegiata ſancti Angeli in Monte Margano. Etenim, non obſtante quod Sypontina illa, quæ ſub inuocatione ſancti Laurentij Manfredomiæ extat. Cathedralitatem repetat à tempore Apoſtolorū Principis anno ſalutis 42. Sypontum appulſi, antiqua traditione, hiſtoriis, literis, & priuilegiis ſummorum plurium Pontificum, nihilominus Garganica iſta ſanctæ Michaëlis eandē quoque prætendit Cathedralitatem ex funda-
mentibus aliquo, inter quæ Pōtificia diplomata 53
non refero, quia pars aduerſa ficta eſſe contendit. Vnum eſt deſumptum ex aliquanta mora, quam in eorum Oppido (veluti æſtiuo tempore frigidioris Cœli, vel aliqui rupe inacceſſa, & immuni ab exitialibus bellis, quæ paſſim gerebantur in Apulia) quandoque Archiepiſcopi faciebant. Alterum, ex quadam inſcriptione, quæ in antiqua marmorea ſede, in qua ſedentes Archiepiſcopi, poſt veneratum SS. Sacramentum in ea exiſtens, poſſeſſionem, capiunt, reperitur. Videlicet.

Sedes hæc numero differt à ſede Syponti
Ius, & honor ſedis, quæ ſunt ibi, ſunt quoque monti.

Tertium, ex quodam Epitaphio Alexandri III. quod in atrio eiuſdem Eccleſiæ habere dicunt, in quo Papa, Capitulo Sypontino ſcribens ait; *Quoniam Eccleſia veſtra, & Eccleſia montis Gar-*
gani vna ſedes eſſe conſueuit. Quidquid enim 54
ſit de iure harum Eccleſiarum, in quo nec Iu-

dicem

dicem ago. nec ſententiam ſetre debeo, id ſo-
lum pro me aſſumo, quod hæc fundamenta Ec-
cleſiæ Garganicæ noſtrum intenrum corrobo-
tant. Primum quidem; quia nihil clarius eſt in
priori diſſertatione quam plotes per plura quo-
que ſæcula, Cæſarangnſtaoos Epiſcopos in ea
Eccleſia inſtallatos fuiſſe. vt in propria Sede,
non ſolum ante erectionem Eccleſiæ S. Salua-
toris, in Cathedralem, ſed aliquoties poſt ip-
55 ſam. Secundum etiam propter antiquam ima-
ginem Agni, & illam inſcriptionem, *Agnus
docet iſte hanc ſedem fuiſſe.* Tertium verò propter
Bullam Gelaſij 2. Papæ. de qua dixi num. 142.
143 & 582. Omitto innumera alia ea ſenten-
tiis S. Rotæ deciſionibus, hiſtoriis &c. in qui-
bus Eccleſia Sanctæ Mariæ hanc Garganicam
excedit, ſicot in multis aliis, ſic & io hoc iu-
re Cathedralitas cum Eccleſia Sancti Saluatoris.
56 Hic ſolum animdvertam, quod id quod ali-
qui dicunt, quod non poſſit dici numero di-
oerſa à ſede Sypontina, ſi eſt eadem Sedes;
facilè corruit ex dicendis cap. *ſequenti* de his
Eccleſiis Cæſarauguſtanis, quæ etiam ſi dici
poſſint *phiſicè*, & *materialiter*, duæ etiam *nu-
mero* diuerſæ: poſſunt tamen dici, & eſſe vna
moraliter, & *formaliter*.

C A P. IV.

Ex aliis etiam motiuis oſtenditur hæc vnitas, & Concathedralitas Eccleſiarum Cæſarauguſtanarum.

57 PRimum depromitur ex eo quod vnitas
etiam ex coniecturis, & præſumptionibus
probari poteſt, Abbas *in cap. Paſtoralis num.* 7.
in fin. de reſcript. Felinus *ibidem ſub num.* 9. *verſ.
& cum recurrendum*, Galeot. *controuerſ.* 12. *num.*
17. *lib.* 1 Rota coram Eminentiſſimo Othobo-
no, cap. præcedente diſcuſſa, §. *Adſtipulatur.*
58 Tales autem coniecturas, & præſumptiones in
præſenti adeſſe probatione non eget, cum om-
nia fermè, quæ in priori Diſſertatione deducta
ſunt eam corroborent. Videlicet quæ de fun-
datione admirabili Eccleſiæ Sanctæ Mariæ dixi
num. 12. *& ſeqq.* de Epiſcopatu Sancti Iacobi
in ipſa *num.* 22. 26. *& ſeqq.* de Epiſcopatu
Athanaſij, & aliorum ſucceſſorum à *num.* 34. de
Synodo Cæſarauguſtana habita io hac Ec-
59 cleſia *num.* 74. de ſtemmaribus *num.* 196 de ma-
nu dextra, & præcedentia ſupra Eccleſiam ſan-
cti Saluatoris ad ipſam *num.* 515. de decimarum
perceptione à *num.* 216. de Parochia *num* 219.
de cœmeterio *num.* 250 ac. vt vno Verbo plu a
comprehendam, de hiſtoriis. monumentis, ſen-
tentijs, deciſionibus, & aliis ad intentum in dicta
Diſſertatione diſcuſſis.
60 Quia verò Rota illa Aretina *Vnionis* coram
D. Veroſpio de anno 1655 *cap. præcedenti* com-
memorata, *vnionem*, ſeu ſententiam pro illa
vnione ex duplici capite, ſcilicet *validitatis*, &
iuſtitiæ confirmari poſſe inquit; ideo vtrumque
hoc in iſta vnione Eccleſiæ S. Saluatoris, ex qua
reſultat præfata *Vnitas*, & *Concathedralitas*, in-
terueniſſe, ac proindè omnino ſubſiſtere debere
oſtendendum eſt.

Et quidem primo de validitate oſtenditur 61
non ſolum ea principiis generalibus, quod vi-
delicet interpretatio eſt facienda pro actus va-
liditate, *l. quoties ff. de verbor. obligat.* Rota *deciſ.*
15. *num.* 1. *de conceſſ. prebend. in nouis*, Gome-
zius *in regul. de impetrand. benef. q. fi. per tot.*
Mandoſ. *in reg.* 27. *q.* 2. *num.* 8. Gonzales *ſup.
reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 4. *n.* 133. Et, quod vt actus
valeat, ſemper præſumitur præcedere omne il- 62
lud, quod eſt neceſſe. Rota *deciſ.* 1. *de præſumpt.
in antiquioribus.* Felinus *in cap. paſtoralis in
princip. n.* 5. *poſt med. de reſcript.* Caſſadorus, *de-
ciſ.* 21. *num.* 1. *de prebend.* Caputaqueuſ. *deciſ.*
271. *num.* 7. *par.* 3. Gonzales *ſupra num.* 34.
Sed etiam ſpecialiter, quia validitatis huios
vnionis ſatis conſtat ex dictis in priori Diſſerta-
tione *cap.* 3. *à num* 157. vbi dictum manet, 63
quod cum de anno 1117. vel 1118. inclyta
Cæſarauguſtana Ciuitas ex barbarorũ manibus
ab Alphonſo Rege vindicata eſſet, ea volon-
tate ipſius Regis, accedente maximè conſenſu,
tacito, vel expreſſo Papę; conſentiente etiam Ec-
cleſia S. Mariæ Mezquita maior Sarracenorum
ibi relicta, in Eccleſiam Cathedralem fuit ere- 64
cta, & conſecrata ſub titulo *S. Saluatoris.* Vel
quia mos erat Regum Hiſpaniæ, cum Vrbes re-
cuperabant, Maurorum præcipuas Meſquitas
ibi repertas in Eccleſias Matrices conſecrare,
provt plures hiſtorici Hiſpani aſtruunt: vel qoia
vt alij volunt, votum emiſerat ſic faciendi; vel
vt alij inquiunt, quia Rex imminentium bel-
lorum cauſa grauatus, oon poterat præfatam
Eccleſiam S. Mariæ de Pilari, etſi non deſtru-
ctam. ruinoſam tamen, & labefactatam condig-
nè reparare: vel denique quia, vt Martinus
Garaia egregius Auctor, Epiſcopus, Inquiſi-
tor, Regum Catholicorum concionator, &
quod pluris eſt ad intentum præſens, Canoni-
cus Eccleſiæ S. Saluatoris dixit *ſer.* 144. ver- 65
bis illis cedro dignis: *Quia Mater habebat Ec-
cleſiam, & filius non haberet diuerſorium, conſecra-
ta eſt Meſquita maior in Eccleſiam filij, & nunc
à die illa dicitur Eccleſia S. Saluatoris.* 66
Deindè etiam quoad iuſtitiam. quia ex nul-
la parte de iniuſtitia argui poteſt. Non quidem
ea parte Regis, cum Papæ conſenſus ſupplere
poſſet defectum poteſtatis, quam habebat ad
inſtruendum Cathedralitatem, ita vt defectus
talis conſenſus impugnari oon valeat, vt notat
Petr. de Vbald. *de vnion. cap.* 4. Rota coram
Peña *deciſ.* 449. *num.* 8. *&* 9. & in Teramneoſ.
Vnionis 7. Aprilis 1617 coram Veroſpio, & in
Gerunden. *Prioratus* 4. Martij. 1619. coram
Vbaldo; provt hæc omnia refert, & ſequitur
Rota relata Aretina coram D. Veroſpio. Nec
etiam ex parte Epiſcopi Cæſarauguſtani, quia
Epiſcopo etiam licet ex legitima cauſa id facere 67
*cap. ſicut vnire de exceſſib. Prælat. cap. expoſui-
ſti de prabend.* vbi Panormitanus, & alij, *cap.
conſultationib. cap. paſtoralis de donat.* Clem. *ſi vna
vna de reb. Eccleſ.* & Clem. 1. §. *ad hæc de ſtat.
Monach. &* plures DD. ac S Rotæ deciſiones
apud Garziam *de Benefic. par.* 12. *cap.* 5. *num* 65. 68
Potuit ergo Cæſarauguſtanus Antiſtes hanc
vnionem efficere. Etiam ſine iniuria cuiuſquam,
cum Caput eſſet illius Diœceſis, & vtriuſque
Eccleſiæ vniendæ. Præterea quod bono iure fa- 69
cta ſit talis vnio, ſufficienter probari poteſt ex
eo quod approbata eſt, & veluti canonizata
per octo S. Rotæ deciſiones, quas *cap. præce-*

dentibus adduxi , vt enim ex multis aliis præce-
dentibus deciſionibus, Rota Aretina relata co-
tam D. Veroſpio affert,*cauſa iuſtitiam Rota con-
firmat*.

70 Tertium autem caput firmitatis præſentis
vnitatis in Cathedralitate præbent multa,quæ
contingere poſt erectionem Eccleſiæ S. Sal-
uatoris in Cathedralem. Inter quæ primò oc-
curritor, quod Petrus de Librana primus poſt
Cæſar Auguſtę reparationem Epiſcopus Eccle-
ſiam S. Mariæ de Pilari, pro eius Vrbis Eccle-
ſia ſingulariter, & antonomaſticè habuiſſe vi-
detur; nulla habita conſideratione ad Eccle-
71 ſiam S.Saluatoris iam erectam. Id enim con-
ſtat ex litteris Papę Gelaſij II.ad quem pro con-
ſecratione obtinenda miſſus eſt,quas referunt
Zurita *tom.1. lib.1.c.* 44. & Ioannes Arruegus
Portionarius Eccleſiæ S.Saluatoris.& partis ad-
uerſæ propugnator *in lib. de Cathedra Epiſcop.
Cæſaraugust.pag.*778. Cum enim litteræ iſtæ
Papales ab iſto Epiſcopo impetratæ ſint ac in
eis nomen Eccleſiæ *ſingulariter* , & antonoma-
ſticè ſoli Eccleſiæ S.Mariæ tribuatur, profectò
72 ſequitur tunc eam vel ſolam, vel ſaltem *cumu-
latiuè* cum. S. Saluatoris Eccleſia titulo *Cathe-
dralis* dignam, tum à Ppapa,tum ab ipſo Epiſ-
copo,habitam fuiſſe.Vt enim eo *n.*143 abondè
ſatis comprobatum manet ex DD. & S.Rotæ
deciſionibus *Eccleſia* nomen *ſingulariter, & an-
tonomaſticè* ſumptum , ſolum pro Cathedrali
ſupponit.

73 Eo quoque id ſuadetur , quod in ea Eccle-
ſia S.Mariæ, *Clericos* tunc adfuiſſe Deo,diu,no-
ctuque famulantes,in ipſis litteris à Papa con-
74 ceſſis,& ab Epiſcopo obtentis ſatis exprimi-
tur illis verbis,*Qua præfata Vrbis Eccleſia à Sar-
racenis, & Moabitis diruta ,vndè reficiatur , &
Clericis ibi famulantibus, vndè paſcantur, aliquid
donant*. Quod etiam refert idem Epiſcopus Li-
brana, dum in Litteris, quas *vniuerſi mundi Ec-
cleſiæ fidelibus* ſcribit apud eundem Arruegum
pag. 779. de ipſis ait.*Tum quia clerici ibidem di-
uino famulatui die,noctuque vacantes,vnde viuant,
non obtinent*.Et enim Canonici,illis maximè an-
tiquis temporibus, non erant aliud, quam Cle-
rici Eccleſiæ ſeruitio , quo ad Dei cultum, &
famulatum deputati.

75 Vrgent etiam valdè illa ex præfatis litteris
Epiſcopi Libranæ extracta , ac antonomaſticè de
Eccleſia S. Mariæ dicta, *quam beato, & antiquo
nomine ſanctitatis, ac dignitatis pollere nouiſtis*.Hi
enim tituli, prout in præfata Diſſertatione *num.*
144. oſtendi ex Villat, Menochio , Caſſaneo,
& S. Rota , Eccleſiam Cathedralem indigitant.
Quam etiam inferius *noſtram Eccleſiam* idem
Epiſcopus appellare videtur , dum de præfatis
Papalibus litteris ait ; *quas in noſtra Eccleſia ſig-
natas habemus*. Notetur etiam id quod dixi *num.*
282. de Epiſcopis Hiſpaniæ has litteras appro-
bantibus.

76 Et ſanè ſolum commemoraſſe hunc Epiſco-
pum Eccleſiam S. Mariæ Maioris , nulla facta
mentione Eccleſiæ S. Saluatoris , quam pars
aduerſa contendit ſolam tunc Cathedralitatem
obtinuiſſe, abſdubiè deſignat oppoſitum:Cum
iuxta Iuriſtarum regulam, notabilia , ſi non ex-
primitur, neglecta intelliguntur, *l. apud La-
beonem §. hoc edictum ff. de iniuriis.cap.quamuis de
prabend.in 6.c.quia periculoſum in fin. de ſent. ex-
communic.in 6.* Vel ad minus concludentur eli-
citur, hunc Antiſtitem Cæſaraugustanum pa-
rum attentè, ne dicam negligenter,ſe geſſiſſe ,
nullam de Eccleſia S. Saluatoris, ſi ea ſolum
ipſius Cathedra eſſet, mentionem agendo.

Ex Conſtitutionibna etiam ab eodem Pe- 77
tro Librana editis anno 1128. apud eundem
Arruegum pag. 716. Cathedralitatem Eccleſiæ
S. Mariæ cum Eccleſia S. Saluatoris hauriō;eo
quod in illis prohibentur fieri aliqua , niſi in
Sede, videlicet candelas benedicere *in die Purifi-
cationis* ; habere Baptiſterium,aut facere *ſignacu-
lum*, aut *nuptias* , aut infirmis *pœnitentiam* , ſeo
Communionem dare : recipere Reges, Principes,
aut Prælatos , aut *pulſare Campanam* ante alias
Eccleſias. Cum enim iſta etiam ab antiquis 78
temporibus in Eccleſia S. Mariæ fiant, vt con-
ſtat ex dictis in priori diſſertatione *num.* 301.
302. *&* 349.& ex querelis ab Eccleſia S. Sal-
uatoris contra ipſam datis, apud eundem Ar-
ruegum, *pag.* 718. ac maximè ex obſeruantia,
cuius magnam vim,& energiam in rebus maxi-
mè dubiis expendi in ea diſſertatione *n.* 369.
& ſeq. clare innoteſcit Concathedralitas ſupra-
dicta.

Colligitur etiam ex Bulla Innocent. II. an- 79
no 1141. data , & apud Arruegum *pag.* 792.
regiſtrata, quatenus in illa , erectio Eccleſiæ S.
Mariæ de Pilari in Regulam approbatur, pluri-
buſque priuilegiis communitur , *venerabilis
fratris noſtri Bernardi Epiſcopi veſtri*(inquit Pon-
tifex) *precibus* Titulus enim iſte *Epiſcopi veſtri*
ſatis denotat hunc Bernardum Epiſcopum fuiſ-
ſe Eccleſiæ de Pilari, non generaliter ſicut alia-
rum Eccleſiarum diœceſis Cæſaraugustanæ,ſed
ſpecialiori ratione,quia videlicet in ea tanquam
in propria Sede reſidentiam habebat ; & ſepul-
turam poſt mortem habuit,prout dixi in prima
diſſertatione *num.*140.*&* 198.& adhærent Mu-
rillus *Tract.* 2. *pag.* 135. & modernus Cæſar-
auguſtanus pag. 155. & cum ipſis Abbas Ca-
rillus *pag.* 245.ex memoria, quæ extat in ea-
dem Eccleſia de Pilari.

Plura etiam enuotiatina ad intentum ſup- 80
pediat Bernardus iſte Epiſcopus, quæ conſtant
ex anthenticicis ſcripturis in Proceſſu origina-
li ſuper *Cathedralitate*, folio 115. & 119. &
etiam extant in libro quodam M. S. partis ad-
uerſæ *à fol.*501.*vſque ad* 514 incluſiuè. Pri-
mum Æra 1185. *vbi dicitur D.Bernardo Cæſar-
auguſtano Epiſcopo , atque Canonicis S. Mariæ*.Et
ſub Æra 1185. *vbi dicitur D. Bernardus Epiſco-
pus,& Canon.S.Mariæ.* Cōiunctio enim iſta Epiſ-
copi, & Canonicorum ſatis indigitat eam Ec-
cleſiam *Sedem* eſſe illius Epiſcopi , & Canoni-
cos, in ea inſtallatos. Sed clarius eo loco. *Do-
minus Bernardus Epiſcopus, & Canonici S.Mariæ,
& Sancti Saluatoris.* Rurſos:*quod Epiſcopus , &
Canonici S.Mariæ,& S.Saluatoris.* Ibi enim Epiſ-
copus nominatur iſte Bernardus vtriuſque Ec-
cleſiæ;& cum iuxta Apoſtolum 1.*ad Timotheum*
3. oporteat *Epiſcopum eſſe vnius vxoris virum*, 81
apertè comprobatur vtramque Eccleſiam,vnam
ſponſam Epiſcopi Cæſaraugustani eſſe,quo ſæ-
pius inculcata indiuiſio Cathedralitatis de-
monſtratur. Maximè etiam in huiuſmodi 83
enunciatiua notetur , quod Canonici S Mariæ
primo loco nominantur , Canonici autem S.
Saluatoris ſecundo loco : quod non ſolum ar-
guit præfatam vnitatem , ſed & maioritatem.
Etenim prior nominatio maiorem dignitatem
arguit,

arguit, Tiraq. *de iure primogen. quæſt.*19.*num*.2.
83 Et quia prior deſcriptus dicitur dignior, & præcedere debet, *l.* 1. *ff. de alboſcrib.* Patiſ.*conſ.* 38.*num.*1.*vol.*4. Peregr. *conſ.* 3. *num.* 60. *lib.* 1. quos refert Mari. Antoni. *var. reſolut. lib.* 1.*reſol.* 81. *num.*1. & Barboſa *in axiomatib. axioma-*
84 *te* 188. *num* 6. Quod etiam viget ſi dicamus priorem nominationem arguere dilectionem. *l. ſi Communis ſeruus* 2. *ff. de ſtipulat. ſeru. cap. ſi quis de electione in* 6. & DD. apud eundem Barboſam *num.* 5. Verumque autem elicitur ex alia
85 enunciatiua eiuſdem Bernardi Epiſcopi in eodem libro manuſcripto fol. 503. Ibi: *Ego Bernardus Cæſaraugustanus Epiſcopus auctoritate omnium Canonicorum S. Mariæ facimus, &c.* Verba namque illa *authoritate Canonicorum, &c.* denotant coniunctionem cum ipſis in ea Eccleſia. Inſpiciatur proceſſus.

86 Comprobatur etiam eadem vnitas Eccleſiæ, & coniunctio cum eodem Epiſcopo ex monumento alio in dicto libro manuſcripto *fol.* 503. & 504. vbi Petrus de Roxas, qui Epiſcopus erat poſt præfatum Bernardum coniunctim cum Guillielmo Priore, & Canonicis Eccleſiæ S. Mariæ de Pilari concurrebat ad quoddam inſtrumentum cuiuſdam donationis factæ eidem Eccleſiæ, in qua dicebatur, *vobis Petro Epiſcopo, & Guillielmo Priori, & Canonicis dictæ Eccleſiæ, quod ſedeant in iſto donatiuo iam dicto*: Eamque etiam acceptabat cum eo, Priore, & Canonicis, & dicebant: *Ego Petrus Epiſcopus, & Gulielmus Prior, & prædicti Canonici damus tibi Columbe, &c. ſub Era* 1215. *in proceſſu fol.* 115. Quibus non ſolum probatur vnitas vtriuſque Eccleſiæ in ratione Cathedralis tempore, quo Epiſcopi reſidebant in Eccleſia de Pilari, prout probatum eſt in ſuperioribus; ſed etiam quo reſidebant in Eccleſia S. Saluatoris: cum iſte Epiſcopus Petrus de Roxas hoc tempore in Eccleſia S. Saluatoris reſidentiam habuerit. Sic enim referunt communiter Catalogiſtæ Epiſcoporum Cæſarauguſtæ.

87 Facit non ſolum, & teſtamentum Lupi Araez Peregrini: quód retuli in alia Diſſertatione *num.* 199. & habetur in præfato Manuſcript. *fol.* 507. ſed aliud teſtimonium ibi relatum pro anno 1190. *fol.* 504. ibi *Sanctæ Mariæ Sedis.*

88 Sed præcipuè vnitas iſta Concathedralitatis crebreſcit ex ſententia arbitrali per Epiſcopum Sancium ann. 1221. lata, nedum, quia vt ponderaui in alia Diſſertatione à *num* 208. cum Canonici S. Mariæ eam prætenderent *in ſpiritualibus, & temporalibus*, eam non denegarunt Canonici S. Saluatoris, ſed cum quibuſdam conditionibus pro bono pacis adiunctis, admiſerunt: cum tamen (& eſt permaxime adnotandum) nullum tempus aptius, nullaque occaſio opportunior eſſe poterat ad illam denegandam, quam iſta, qua coram communi Epiſcopo hæc cauſa agebatur. Imò (quod mirabile prorſus eſt) in hac ſententia, de Epiſcopi, & partium conſenſu, ſtatuitur, quod certis diebus, quibus Canonici Sanctæ Mariæ debebant venire ad Eccleſiam S. Saluatoris, haberent *dexteram partem Chori totam, & Prior S. Mariæ ſederat in capite Chori honorificè.* Item quod ad proceſſiones accedat Eccleſia de Pilari ad Eccleſiam S. Saluatoris, & faciat illas cum ipſa, *& inſimul ſtet, donec perficiatur Miſſa*: & quod Prior de Pilari incedat cum Dignitatibus, illaſque præcedat. Qui actus efficaces ſunt valde ad inferen- 89
dum vnitatem harum Eccleſiarum. Maximè autem hic poſterior eſt tam efficax, vt non ſolum probet vnitatem ipſarum Eccleſiarum, ſed etiam vnitatem vtriuſque Capituli: nam ſi eſſet di- 90
uerſum, talis Prior non incederent cum Dignitatibus alterius Capituli, aut eas præcederet, ſed cum Canonicis propriæ Eccleſiæ ſanctæ Mariæ. Sic enim in cauſa Vercellenſium Eccleſiarum arguit Rota illa coram Archiepiſcopo Seleucienſi de anno 1614. quam retuli *c præce-* 91
denti. Ibi: *conſiderarunt etiam Domini Dignitatem Eccleſiæ S. Mariæ in omnibus actibus incedere cum Dignitatibus Eccleſiæ Sancti Euſebij, præcedereque ipſos Canonicos S. Euſebij. Nam ſi qualibet Eccleſia conſtitueret corpus ſeparatum, prædicta Dignitas incedet cum Canonicis Sanctæ Mariæ.* Quod maximè confirmatur, quia Cœmeterium vtrique Eccleſiæ relinquitur *commune*, ibi: *Cæ-* 92
meterium vero, quod eſt extra parietes Eccleſiæ, ſit commune, quod inuiolabiliter obſeruatur, & conſtat ex mandatis Rotalibus, dic præcipuè animatum. Sic in mandato Rubis fol. 5. num. 24. *Super Cæmeterio, & ſepulturis defunctorum, abſolutiones, & ſuffragia pro defunctis inſimul reſpectiuè celebrare.* Huiuſmodi autem communitas 93
harum rerum magnum ſuppeditat argumentum ad probandum vnitatem Cathedralitatis, quæ prætenditur, quia communitas in indiuiduis operatur, vt priuilegium vnius partis ſuffragetur alteri; vt probat Gonzalez *ſuper Regulam Octauam Cancellariæ Gloſſa* 24 *à num.* 52. Et, ſi adeſt poſſeſſio, intrat hic commune illud axioma, *communi in re, melior eſt conditio poſſidentis. l. Sabinus,* §. *communi diuid. l. per fundum, ff. de ſeruit. ruſt. præſt. cap. in re communi, de regulis iuris, lib.* 6. Surd. *conſil.* 43. *num.* 3. Rendina *in prompt. ſen. tom.* 1. *tit.* 36. *num* 14.

Nec dici poteſt hanc diuiſionem iurium, ſed 94
bonorum harum Eccleſiarum factam in prædicta ſententia arbitrali iniuſtam eſſe. Vt enim dixi in alia Diſſertatione *n.* 322 cum ſit facta ex concordia partium, & pro conſeruanda pace inter Eccleſias, nulli præiudicat, prout eo loco ex iuribus, & DD. comprobaui. Ad quod accedit pulchra doctrina optimi Doctoris Hierony- 95
mi Gonzales *ſupra Gloſſ.* 11. *num.* 3. videlicet, quod illa eſt congrua partitio, & diuiſio quando pro rata poteſtatis, & ponderis diſtribuitur etiam vtilitas, & commodum. *l.* 1. *in principio, ff. de inſtitutoria actione, l. ſecundum naturam* 10. *de regul. iuris, cap. Charitatem* 12. *quæſt.* 2. *cap. qui ſentit onus de reg. iur in* 6. cum ergo hæc diuiſio talis ſit, congrua, & honeſta cenſeri debet.

Minus obſtat, ſi dicatur, hanc partitionem, 96
ſeu diuiſionem contrariari naturæ vnitatis, quæ apud Philoſophos, & Metaphyſicos importat *indiuiſionem, & impartibilitatem.* Huic enim obiecto rectè, & ſapienter ſe opponit Sacra illa Rota *cap. præcedente* relata, coram Eminentiſſimo Othobono in cauſa *Vercellen. vnitatis Capituli*, de anno 1644. In ſimili enim cauſa de vnitate Eccleſiæ. & Capituli ſanctæ Mariæ Maioris Vercellenſis, & Eccleſiæ S. Euſebij eiuſdem Ciuitatis, ſæpiùs inculcat aliquam diuiſionem iurium, ſeu bonorum illarum Eccleſiarum non derogare vnitati illarum: propter plures rationes, quas affert: quas etiam hic

afferre

afferre oportet, quia pari paſſu, etiam in præ-
97 ſenti cauſa procedunt. Prima eſt. quia *diuiſio,*
præcedentem vnitatem, & communionem demon-
ſtrat, l. magis puto, §. fin. cum l. ſeq. ff. de rebus
eorum, Oldrad. *conſ.* 296. *num.* 4. Decius *conſ.*
647. *num.* 4 Pariſius *conſil.* 16. *num.* 46. *lib.* 2.
Decianus *conſ.* 30. *num.* 15. *lib.* 1. Surdus *conſil.*
98 260. *num.* 2. Secunda, quia *maxima vnitatis con-*
iectura reſultat non ſolum ex eo, quod bona com-
munia diuiſerint, ſed etiam, quia eadem corpora,
quæ hodie poſſidentur à Canonicis vtriuſque Eccle-
ſiæ antiquitus ab eiſdem pro indiuiſo poſſeſſa fuiſſe
99 *apparet.* Tertia: *Euidens reſultat probatio intrin-*
ſeca, & primæua vnitatis, cum vnaquæque Eccleſia
habuerit eadem bona communia, & ante diuiſionem
100 *pro indiuiſo poſſeſſa.* Et infra: *Non enim potuiſſent*
deuenire ad eandem diuiſionem, niſi prius bona præ-
dicta fuiſſent communia, ad text. in l. 1. & 2. ff.
famil. herciſc. Goazadin. *conſ.* 58 *num.* 12. Gre-
gorius *dec.* 308. *num.* 1. Quarta ibi. *Cum hic*
101 *non agatur de vnione duarum Eccleſiarum, ſed de*
vnico Capitulo, gratia commodioris habitationis,
vſus, ac ſeruitij materialiter diuiſo in duas Ec-
cleſias, nihil mirum eſt, ſi facta diuiſione bonorum
102 *omnium diuerſos retineant officiales.* Quinta, quæ
eſt veluti concluſio eorum quæ dicta ſunt ibi.
In hoc caſu actus diuiſionis eſt talis, vt citra ius,
& nomen Canonici, æqualis cum aliis Canonicis,
& Cathedralitatis ex vtraque parte generi non
poſſit, vt in ſimili de hæredibus bona communia di-
uidentibus, quod ex ipſo actu diuiſionis, colligatur
omnes eſſe hæredes, & ante diuiſionem habuiſſe om-
nia bona, & iura communia, eſt textus in l. pro
hærede, §. Papinianus, verſ. tunc itaque, ff. de ad-
quirend. hæredit. Pariſ. *conſ.* 16. *num.* 46. *in fin.*
103 *verſ. & actus iſte diuiſionis lib.* 2. Eliſio autem
præcedentis obiecti hæc eſt, quod huiuſmodi
diuiſio bonorum, & iurium vtriuſque Eccleſiæ
ſolum arguat diſtinctionem *phiſicam, & materia-*
lem, non autem *moralem, & formalem*, prout
ex hac etiam Rota §. *cum igitur* elicitur.

104 Expendenda magis præfata Arbitralis ſen-
tentia. Etenim in ipſa habetur, quoad concor-
diam de decimarum receptione, quod *Eccleſia*
B. Mariæ retineat ſibi omnes decimas de hæredita-
tibus, quæ pertinent ad Communitatem ipſius &c.
Non ſolum propter dicta in priori Diſſertatio-
ne *num.* 217. Videlicet, quod ius exigendi de-
cimas ad ſolam Eccleſiam Cathedralem ſpectat;
prout ex iuribus, & Rotæ deciſionibus, eo
loco dixi; & adamuſſim probat rotundus textus
in can. Eccleſia 15. *q.* 1. ibi: *Eccleſiæ antiquitus*
conſtitutæ (ſeu, vt habet titulus huius Canonis
antiquiores Eccleſiæ) *nec decimis, nec vlla poſſeſſio-*
ne priuantur, ita vt nouis Oratoriis tribuantur.
Sed etiam quia verbum *retineat* denotat anti-
quam poſſeſſionem, & apud aliquos idem eſt,
quod *conſeruet*. Et ſaltem, quia retentio, iuxtà *l.*
cum ſoluta. & ibi Bald. *C. de condit. ind.* fortius
datur ei, cui actio competit. Magnum ergo ius
præbet Eccleſiæ S. Mariæ illud *retineat*.

105 Similiter etiam dum in eadem ſententia dici-
tur *Parochiam limitauimus, &c.* etiam arguitur
vnitas primæua, originaria, in habendo Paro-
chiam. Limitare enim, Calepino, eſt rem *li-*
mitibus circumſcribere, & limitatio *de regula eſſe*
debet, iuxta *l. in his ff. de legib. l. pen. §. nam quod*
liquidæ ff. de pen. l. 1. *ff. de regul. iur* Bertachi-
nus *in repertor.* ex aliis etiam. Arguat ergo in
præſenti ius quod habebat ad dictam Paro-
chiam Eccleſia S. Mariæ ob Cathedralitatem
communem cum Eccleſia S. Saluatoris, & hoc
ius limiterur ob iſtam concordiam.

Auget intentum id quod dicitur in eadem 106
ſententia de Capellanis vtriuſque Eccleſiæ Cæ-
ſaranguſtanæ, videlicet. *Statuimus quod Capella-*
ni Eccleſiarum Cæſarauguſtæ non impediant ſeſe
ad inuicem in Cœmeterio illo, nec perturbent proceſ-
ſiones Canonicorum S. Mariæ, nec alter accipiat iu-
ra alterius in aliquo. Etenim per illud *Eccleſiarum*
Cæſarauguſtæ, intelliguntur duæ iſtæ Eccleſiæ, 107
de quibus eſt diſputatio, eo quod Cœmete-
rium illud, de quo ibi eſt ſermo, eſt commu-
ne vtrique, vt dictum eſt ſupra: nomen autem
Eccleſiæ antonomaſticè, & ſine aliqua limitatio-
ne acceptum, ſupponit pro Cathedrali, prout
non ſolum conſtat ex dictis ſupra, & in alia
Diſſertatione *num.* 143. ſed ex partis contrariæ
teſtimonio, quæ ſæpius vtitur hoc argumento
ad probandum Eccleſiam S. Saluatoris ſolum
eſſe Cathedralem, quia ipſa ſola vocatur
Eccleſia *Cæſarauguſtana*. Attuegus *pag.* 11. &
171. & alibi.

Eadem prætérea vnitas in Cathedralitate 108
etiam fulcitur ex alia arbitrali ſententia Dom.
Garxiæ Cæſarauguſtani Archiepiſcopi de anno
1391. apud præfatum Attuegum *pag.* 728. qua-
tenus in ipſa ſtatuitur æqualitas, & Communi-
tas, imo etiam vnitas omnimoda in funere, &
ſepultura Canonicorum vtriuſque Eccleſię no-
minata etiam prius *Eccleſia S. Mariæ*, quam Ec-
cleſia S. Saluatoris (quod etiam eſt notandum)
Sic enim ibi dicitur. *Item ſtatuimus, quod quan-*
do contigerit Canonicum Eccleſiæ ſanctæ Mariæ mo-
ri, omnes Canonici S. Saluatoris eant ad Eccleſiam
S. Mariæ & ſepeliant eum honorificè, & è conuerſo:
& Capitulum S. Mariæ celebret officium defuncti
funeris ſui in Eccleſia ſua, & ſepeliat eum, & è con-
uerſo. Etſi enim mos omnia ſoluat, *l. in ſumma ff.* 109
de re iudic. & l. Neratius de regul. iur. in authentic.
de nupt. § deinceps, nihilominus mortuo exhibe-
tur idem honor, qui viuo exhiberetur, *cap. glo-*
rioſus de reliq. & venerat. SS. in 6. idque conſtat
ex communi conſenſu fidelium. Hæc igitur om-
nimoda æqualitas honoraria in funeribus Ca-
nonicorum vtriuſque Eccleſiæ Cathedralita-
tem vtriuſque arguat.

Quia vere eadem pars aduerſa enixè con- 110
tendit huiuſmodi ſententiam arbitralem ab
Archiepiſcopo Garzia latam valde aduerſari
intentioni Eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Pilari,
maximè notandum, eam latam fuiſſe ex com-
promiſſo Eccleſiæ ſanctæ Mariæ, & cum pro-
teſtatione grauiſſima facta ab eadem Eccleſia
ſanctæ Mariæ, quæ in eadem ſententia ſic
leguntur. *Placet dictis Priori, & Capitulo* 111
ſanctæ Mariæ, quod pro ſedandis diſcordiis ſu-
per hoc confirmetur compromiſſum cum pœna in
poſſe dicti Reuerendiſſimi Domini Archiepiſcopi
Cæſarauguſtæ, vt in Arbitrum, Arbitratorem, &
amicabilem Compoſitorem; & placet eiſdem Priori,
& Capitulo S. Mariæ, quod ſuper reſtitutionem,
quæ petitur dicti funeris, & omnium emolumento-
rum ex eo prouenientium quam reſtitutionem, vt
credunt dicti Prior, & Capitulum S. Mariæ facere
non tenentur, firmetur etiam compromiſſum in di-
ctum Dominum Archiepiſcopum, vt in Arbitrum,
Arbitratorem, amicabilem Compoſitorem, & cum
pœna: Et volunt dicti Prior, & Capitulum S. Ma-
riæ, quod compromiſſum ſuper dictis quæſtionibus fir-
metur,

tnetur, & modo prædicto, cum proteſtatione tamen, quod idem Dominus Archiepiſcopus in Arbitrum, & Arbitratorem eligendus per ſententiam inferendam nequeat aliquod pronuntiare contra tenores, & mentes prædictorum pactorum, conuentionum, compoſitionum, & ſententiarum, inter Priorem, & Capitulum S. Saluatoris, & Priorem, & Capitulum S. Mariæ, quæ nunc ſunt, & fuerunt pro tempore, ac dictas Eccleſias initorum, & initarum, factarum, prolatarum, ſeu alicuius ipſorum, & ipſarum, aut præter ipſorum, & ipſarum. Imo, ſiquid in contrarium fieret, quod ſit ipſo facto nullius efficaciæ, & valoris, ipſo iure, & facto, cum ad in faciendum dicti Prior, & Capitulum S. Mariæ non dent, nec dare intendant dicto Domino Archiepiſcopo in Arbitrum eligendo aliquam pote-
112 *ſtatem, & hoc expreſſe proteſtantur, & proteſtari intendunt* Cum enim compromiſſum teſtringatur ad rem compromiſſam, *l. ſi cum dies, § plenum, ff. de arbitr.* & ibi Doctores & *cap. cum dilectus de arbitris* ibi, *cum arbitri iudicare non valeat, niſi de his tantum, ſuper quibus in eos extiterit com-*
113 *promiſſum.* Vbi etiam DD. & Barboſa *in Collectan. ad hoc caput n. 3.* vbi etiam, quòd laudum alias erit nullum; quia, iuxta communem ſententiam eſt quaſi quidam contractus voluntatem contrahentium requirens: proteſtatio
114 declarat quo animo quid fiat. Natta *conſil. 649. num. 10. volum. 4.* Maſcardus *de probat. volum. 3. concl. 1242. n. 21.* & conſeruet ius proteſtantis. *l. ſi debitor, §. ſi in venditione, ff. quibus mod. Pign. vel hypothec.* ibi Barthol. poſt Dynum. & Gloſſam, Maſcardus *ſupra num. 22.* poſt plures, non video quomodo ex hac ſententia arbitrali facta per compromiſſum, & cum proteſtatione tam expreſſa derogetur aliquo modo iuribus Ecc. S. Mariæ.

115 Ex alia etiam ſententia D. Archiepiſcopi Dalmay de anno 1448. apud Arruegum *pag. 80.* præter ea, quæ dixi in altera Diſſertatione ann. 227. ex ipſius ſuſpenſione conſtat in ea confirmari fauorabilem illam Sancij de ann. 1221. ſupra commemoratam, vt clarè conſtat ex *pag. 84.* in illa enim etiam indicitur æqualitas in diſtri-
116 butionibus funeralibus, & feſtiuis. Inſuper dignior locus aſſignatur Priori, Canonicis de Pilari *pag. 81. & 82.* Quæ maiora vnitatis Cathedralitas ſigna deſiderari poſſunt? At dicitur, prædicta conceſſa Eccleſiæ S. Mariæ *cauſa honoris.* Optimè ſanè, quia non *honoris* gratuiti, libe-
117 ralis, aut ſpontanei; ſed honoris debiti, promeriti, & condigni. Honor enim *Virtutem ſequitur,* iuxta Platonem, Ariſtotelem, Ciceronem, S. Thomam, & bonos Philoſophos. Quid ni ergo hæc concedantur Eccleſiæ *Cathedrali antiquiſſimæ. primariæ, originariæ, Angelicæ, & Apo-*
118 *ſtolicæ?* Nam maioribus honoribus functos ad minores deuocari non oportere, rationis eſt, *l. maioribus honoribus C. quemadmod. ciuil. mun. indic. lib. 10.* Adeo, vt ſecundum quoſdam, non valeat conſuetudo in contrarium: nam aſcen-
119 dere, non deſcendere licitum eſt. Gonzales *ſuper 8. Regul. Cancell. gloſ. 5. n. 113.* ex Rotæ deciſ. & Franciſco Marches. & faciunt quæ affert *gloſſ. 34. de optionibus* loquens. Pulchrè ad intentum de hoc honore exhibito Priori, & Canonicis S. Mariæ Chriſoſtomus relatus *in Can. multi Sacerdotes diſt. 40.* dixiſſe videtur. *Qui bene ſederit ſuper Cathedram, honorem accipit ab illa.*

Indicata etiam fuit hæc vnitas in ſententia 120
D. Alfonſi de Aragon de anno 1513. quam affert Arruegus *pag. 743.* dum in ea eſſeritur, quod Prior S. Mariæ *ſedeat. & habeat locum ad dexteram in capite chori honorificè, Priore S. Saluatoris in ſua propria Sede permanente.* Etenim ex 121
hoc cognoſcitur indiuidualitas vnius Corporis Eccleſiæ Cathedralis compoſiti ex Clericis vtriuſque. Loterius *de re Beneficiaria lib. 3. quæſt. 4. num. 7.* qui etiam cenſentur pars Corporis Epiſcopi. Loterius *num. 9* ex Rotæ deciſ. Inſpiciantur etiam verba illa *in capite Chori*, & pro 122
certo habebitur, quod locus Prioris de Pilari ſit nobilior: præcipuè cum primo nominetur. Ex prioritate enim in nominatione cognoſcitur prioritas in dignitate, vt dixi ſupra, & præcisè dixit Eugenius IV. in Bulla *Non mediocri*, quam nouiſſime affert Pax Iordanus *in lucubrationibus. vol. 1. prælud. 11. §. 11.* eius Bullæ ibi: *Ex ordine nominandi, quæ ſit maior luculenter apparet.* Nec his obſtant verba illa *Priorem S. Saluatoris in ſua propria Sede promanente.* Iſte enim Prior 123
pro diuerſitate temporis duas diuerſas, & proprias habet Sedes: tempore concurſus vtriuſque Eccleſiæ, primam Sedem Chori ſiniſtri; tempore verò, in quo non concurrunt ambæ Eccleſiæ, primam Chori dexteri: ex quo fit, quod accedente Priori de Pilari, Prior S. Saluatoris neceſſariò debeat manere in ſua propria Sede Chori ſiniſtri, quæ illius dicitur propria, reſpectiuè ad Priorem de Pilari, cuius propria eſt prima dextri. Minus obſtat particula illa, *In alijs vero, &c. Prior Sedis Metropolitanæ, &c.* 124
quia caſu dato, & non conceſſo, quod clauſulæ iſtæ, vel ſimiles aliqualem habeant valorem, ad ſummum probant diuiſionem præcedentiæ, vt patet ex verbis aduerſatiuis, *in aliis verò*, ad quam præcedentiæ diuiſionem nullatenus de- 125
uenire poſſent abſque vnitate, & communione antecedente inter vtramque Eccleſiam. Quia, vt ait Rota relata coram Eminentiſſ. Othobono, ex Iuribus, & DD. diuiſio præcedentem *Vnitatem, & communionem demonſtrat.*

Idem intentum roboratur, quia in iſta ſen- 126
tentia dicitur. *Quia tamen dicta Eccleſia B. Mariæ per tempora longiſſima conſtat intrare alienas Parochias, & corpora defunctorum inde deduxiſſe, & per conſuetudinem legitimè præſcriptam huiuſmodi facultatem adquiſiſſe, eo, & alias pronuntiamus, & declaramus Eccleſiam prædictam potuiſſe, & poſſe intrare dictas Parochias, & corpora deducere, dum tamen ſit proceſſionaliter intrando. &c.* Nam hoc ſolum competere poteſt Eccleſiæ Cathedrali, eo quod ſit vniuerſalis Parochia totius Ciuitatis, vt omnes admittunt, & dixi in prima Diſſertatione *num. 121.*

Pariter idem dicendum de prioritate in pul- 127
ſandis Campanis: *pag. 753. num. 9.* obſeruari mandatur ſententia Sancij Epiſcopi, in qua deciditur prædicta præeminentia, quæ propria eſt Sedis, ex Conſtitutionibus Petri Libranæ. Et quatenus in *pag. 755.* Ius Parochiale in de- 128
cimis, & primitiis diuiditur in has Eccleſias: ex hac enim diuiſione idem firmatur: ſicut etiam ex *pag. 756. num. 17.* in qua concurſus vtriuſq; Eccleſiæ ſtabiliuntur, & *pag. 757.* offertoria æqualiter diuidenda præcipitur. Quæ æqualitas vna cum aliis præeminentiis in hac ſententia notis, prædictam vnitatem ſatis comprobat.

Quia

129 Quia tamen in præmemorata ſententia aliqua ſunt, quibus derogari videtur Cathedralitati præfatæ Eccleſiæ S. Mariæ, & ſuis præeminentiis, ideo permaximè notandum eam ſententiam quoad iſta inualidam, & reuocandam
130 eſſe. Primò, quia facta eſt ex compromiſſo, vt patet ex lectura ipſius in Manuſcript authentico huius ſententiæ (eſto id non appareat clarè apud Arruegum relatum.) At vero compromiſſum circa iura, priuilegia, & immunitates Eccleſiæ Cathedralis, ſine licentia Papæ eſt inualidum, *cap cum tempore de arbitr.* vbi clarè, & præcisè id habetur, & notant ibi DD. Maximè ibi dicentes Innocentio III. Papa, *etſi ſponte*
131 *volueris, de iure tamen nequiueris ſine licentia Romani Pontificis renunciare priuilegiis de indulgen-*
132 *tiis libertatis.* Concinit etiam *can. mutationes 7. q. 1.* vbi ſic. *Quoties vtilitas, aut neceſſitas cogent ſupradicto modo & mutare, & intronizare, poteſtatem habens, non tamen ſine Sacroſancta Romana Sedis authoritate, & licentia.* Pulchra ſanè verba, quibus clarè probatur nullam ſententiam arbitralem, concordiam, tranſactionem, aut pactum obeſſe poſſe iuri Cathedralitatis Eccleſiæ de Pilari, quæ *ſine Sacroſancta Romana Sedis*
133 *authoritate, & licentia* facta fuerint. Cum non debeat pendere à poteſtate alterius, quam ipſius Papæ facere vt Cathedralis deſinat eſſe talis, Lotterius *de re beneficiaria lib. 1. quaſt. 14. n. 128.*
134 Præſertim, cum Eccleſiaſtici non ſint domini ſuorum iurium, ſed adminiſtratores, cuſtodes, & Conſeruatores, etiam propter iuſiurandum, quod præſtant. Pax Iordanus *tom. 3. lib. 13. tit.*
135 *2. de iuriſdict. n. 32.* Secundo, quia nullo modo adfuit compromiſſum circa hunc punctum, vtrum Eccleſia de Pilari fuerit Cathedralis, ſed vtrum Eccleſia S. Saluatoris, vt talis habenda
136 eſſet, ab eadem Eccleſia de Pilari. Conſtat autem ex dictis in ſuperioribus compromiſſum non valere, niſi circa compromiſſa. Tertio, quia
137 in materia præeminentiarum, cum res ſit magni præiudicij, multo magis in materia Cathedralitatis, quæ eſt fundamentum præeminentiarum, non poteſt eſſe compromiſſio, non præcedente Iuris ſolemnitate. Prout in Rota coram Seraphino 30 Iunij 1568. quæ eſt Calagurritana *præeminentiarum*, & alia Syracuſana eiuſdem
138 tituli coram Bubalo 28. Februar. 1578. affert Gonzalez *ſuper Regulam 8. Cancellariæ, § 4. proœmial. num. 30. & 31.* Hæc autem ſolemnitas non conſtat hic adfuiſſe. Maximè quia, vt dictum eſt, non adfuit Papæ licentia, quæ eſt præcipuum ex requiſitis pro Iuris ſolemnitate, vt compertum eſt apud omnes de alienationi-
139 bus loquentes. Præſertim etiam quarto, quia vt dixi in priori Diſſertatione *num 244.* Eccleſia de Pilari non conſenſit in huiuſmodi compromiſſum, aut ſententiam, niſi *iuris ordine ſeruato, & per viam iuris, & iuſtitiæ tantum*, &c.
140 *Et non alias, aliter, & vltra*, Hæc enim verba habentur in dicto compromiſſo, eſto apud Arruegum ea non videam. Cum autem clauſulæ iſtæ ſint valde prægnantes, omnino excludunt quidquid contra iura Eccleſiæ S. Mariæ fieri tentaretur. Alia dixi circa hanc ſententiam in ea Diſſertatione *num. 240. & ſeqq.*
141 Rurſus, & maximè confirmatur eadem vnitas in Cathedralitate ex S. Rota coram Ludoniſio de anno 1610. quam refero in eadem Diſſertatione à *n. 262.* Et præter ibi dicta conſiderandum, quod cum Eccleſia S. Saluatoris tentauerit celebrare Dedicationem Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ 12. Octobris, & ſeptem diebus ſequentibus, priuatiuè ad Eccleſiam de Pilari,
contrarium fuit reſolutum à Rota his verbis in 142
principio eius deciſionis. *Dubitaui an Eccleſia S. Saluatoris Cæſarauguſtanæ eſſet dandum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione celebrandi ſub die 12. Octobris, & ſeptem ſequentibus Dedicationem Eccleſiæ priuatiuè ad Eccleſiam Beatæ Mariæ de Pilari eiuſdem Ciuitatis; & fuit reſolutum non eſſe dandum, quia ex teſtibus, & aliis deductis apparet Eccleſiam de Pilari antiquitus fuiſſe Cathedralem, & in ea extitiſſe Sedem Epiſcopalem Cæſarauguſtanam, illiuſque dedicationem eſſe die 12. Octobris, & quolibet anno fuiſſe ſolemniter in dicta Eccleſia celebratum pro dedicatione propria, vt bene probant plures teſtes, de viſu, & auditu, qui deponunt de pluribus annis vſque ad tempus motæ litis. Et licet Eccleſia S. Saluatoris, quæ prius erat Meſquita Maurorum, & poſtea, illis eiectis, cultui diuino dicata, & conſecrata 6. Ianuarij, & in Metropolitanam 17. Iulij vltra feſtum Dedicationis, quod in diebus ſolemniter celebrat, celebret etiam Dedicationem primæuæ Cathedralis Eccleſiæ illius Ciuitatis, & ſic Eccleſiæ de Pilari 12. Octobris; attamen eiuſdem feſtiuitatis celebrationem continuauit ſemper ipſa Eccleſia de Pilari.*
Audis lector, quomodo vtraque Eccleſia *cumu- 143
latiuè* celebret Dedicationem Eccleſiæ Cathedralis, & ex hoc collige, ſi conſequenter vis loqui, vnitatem Cathedralitatis vtriuſque. Alia etiam pro hoc puncto celebrationis feſti Dedi-
cationis Eccleſiæ ex poſterioribus S. Rotæ de- 144
ciſionibus vide in alia Diſſertatione.

Efficaciter etiam concluditur intentum ex 145
mandato Ioannis Baptiſtæ Rubei Auditoris Cameræ ex commiſſione Pauli Papæ IV. de anno 1557. pro 22. Decembris quod tetigi in Diſſertatione priori *num. 256.* Ibi enim pro manutenenda Eccleſia Sanctæ Mariæ in præeminentiis, præcedentiis, antelationibus, & priuilegiis hæc præcipiuntur.

*Quod Reuerendi Domini Prior, Canonici, & 149
Capitulum Eccleſiæ S. Saluatoris, Eccleſiæ Metropolitanæ Cæſarauguſtan. teneantur cum effectu annuatim in diebus Purificationis B. Mariæ Virginis, ac Dominica Palmarum, & Commemorationis animarum, proceſſionaliter, mane, hora diuinorum, cum Cruce, & pertica, ſeu haſta deaurata, ſeu honorabiliori eorum arbitrio, accedere ad dictam Eccleſiam B. Mariæ Maioris de Pilari, recepturi honorifice per præfatos Dominos, Priorem, Canonicos, & Capitulum eiuſdem Eccleſiæ, & in Eccleſia cum ipſis, benedictionem candelarum, & palmarum, ac ſuper Cæmeterio, & ſepulcris defunctorum abſolutiones, & ſuffragia pro defunctis inſimul reſpectiuè
celebrare. Necnon etiam eodem modo teneantur 147
accedere in ſecundis feriis Natiuitatis, Reſurrectionis, & Pentecoſtes Domini noſtri Ieſu Chriſti, ac in feſtiuitatibus B. Mariæ Aſſumptionis, ac S.
Brauli; ac prima die Litaniarum: & ibidem pariter 148
etiam recepti, vna cum eiſdem Priore, Canonicis, & Capitulo B. Mariæ de Pilari, Miſſam Conuen-
tualem ſolemniter celebrare. Pariterque teneantur 149
eoſdem Dominos Priorem, Canonicos, & Capitulum dictæ Eccleſiæ Maioris B. Mariæ de Pilari, ad quaſcumque generales proceſſiones per Ciuitatem ex quauis cauſa faciendas in die præcedenti, hora veſperarum per duos ex antiquioribus portionariis*

dicta

150 dictæ Eccleſiæ S. Saluatoris inuitari facere, illoſque
tam pro dictis proceſſionibus, quam etiam in feſtiui-
tatibus Epiphaniæ, Aſcenſionis Domini, Natiuitatis
S. Ioannis Baptiſtæ, S. Valerij, ac Sanctarum Iuſtæ
& Rufinæ proceſſionaliter; etiam cum Cruce in per-
tica, ſeu haſta argentea; non tamen aurea, ac ſceptro,
& maza argenteis, etiam ſine vllo velo, ac Reliquiis,
& Imaginibus Sanctorum, ad ipſam Eccleſiam S.
Saluatoris accedentes, honorificè recipere, & admit-
tere, ac illos tam in prædictis, quam in aliis quibuſ-
cunque actibus, in quibus inſimul conuenire, aut in-
tereſſe contigerit, ad dexteram partem ſeu manum,
tam in Choro, quam extra, etiam in proceſſionibus
151 prædictis collocare, ſeruato ordine conſueto in colloca-
tione, ſeu diſpoſitione, vel ordinatione Dignitatum,
Perſonatuum, Officiorum, nec non & Canonicorum
Eccleſiæ Metropolitanæ, ſi ſint plures, vel paucio-
res præſentes, & cum eis diuinum Officium celebra-
re, ac proceſſiones ipſas, Cruce ipſius Eccleſiæ S. Sal-
152 uatoris, cum Cruce B. Mariæ æqualiter, ſed ad dex-
teram partem incedente, peragere, relaxandum, &
quatenus opus ſit de nouo decernendum, duximus, &
relaxamus, & decernimus, reſeruato iure ſuper aliis
iuribus, ſi iuſtitia ſuadebit, elaxan. ſeu decernen. ac
etiam ſine præiudicio ambarum partium, quibus inte-
153 rim præiudicare non intendimus. Quæ omnia, & ſin-
gula ſupraſcripta vobis omnibus, & ſingulis ſupra-
dictis, & veſtrum cuilibet, necnon dictis Dominis
Priori, Canonicis, & Capitulo Eccleſiæ S. Saluatoris
ex aduerſo principalibus, omnibus, omnibuſque aliis,
& ſingulis, quorum intereſt, intererit, aut inter-
eſſe poterit, quomodolibet in futurum intimamus, in-
ſinuamus, & notificamus, ac ad veſtram, & cuiuſlibet
veſtrum notitiam deducimus, & deduci volumus, per
154 præſentes. Et nihilominus vos; & veſtrum quemlibet
tenore præſentium requirimus, & monemus primo, ſe-
cundo, tertio, & peremptoriè; vobiſque nihilominus,
& veſtrum cuilibet, in virtute Sanctæ Obedientiæ,
& ſub excommunicationis maioris pœna, quam in
vos, & veſtrum quemlibet canonica monitione præ-
miſſa ferimus in his ſcriptis, & ſub trium millium
ducatorum pœna, Cameræ Apoſtolicæ applicand. ni-
ſi feceritis, quæ vobis in hac parte committimus, &
mandamus: diſtrictè præcipiendo mandar. quatenus
155 ſtatim viſis, & receptis præſentibus, & poſtquam
pro parte dictorum Dominorum Prioris, Canonico-
rum, & Capitulum Eccleſiæ Maioris B. Mariæ de
Pilari principalium deſuper, vigore præſentium
fueritis requiſiti, ſeu alter veſtrum fuerit requiſitus
(ita tamen, quod in his exequendis, vnus veſtrum,
alterum non expectet, nec vnus pro alio, ſeu per aliũ
ſe excuſet,) præfatos Reuerendos Dominos Priorem,
Canonicos, & Capitulum Eccleſiæ B. Mariæ Ma-
ioris de Pilari Cæſaraguſtan. in eorum poſſeſſione
ſeu quaſi ſupradicta agen. facien. recipien. & con-
156 ſequen. videlicet præfati Domini Prior, Canonici,
& Capitulum Eccleſiæ S. Saluatoris Metropolita-
næ Cæſarguſtan. teneantur cum effectu annuatim in
diebus Purificationis B. Mariæ Virginis, ac Do-
minicæ Palmarum, ac Commemorationis animarum
proceſſionaliter manè hora diuinorum cum Cruce in
pertica, ſeu haſta deaurata, ſeu honorabiliori eorum
arbitrio, accedere ad dictam Eccleſiam B. Mariæ
Maioris de Pilari recepturi honorificè per præ-
fatos Dominos Priorem, Canonicos, & Capitulum
eiuſdem Eccleſiæ, & in Eccleſia cum ipſis benedi-
ctionem Candelarũ & Palmarum, ac ſuper Cæmete-
rio & ſepulturis defunctorũ abſolutiones, & ſuffragia
pro defunctis reſpectiue inſimul celebrare. Necnon
eodem modo teneantur accedere in ſecundis ferijs
Natiuitatis, Reſurrectionis, & Pentecoſtes Domi- 157
ni noſtri Ieſu Chriſti, ac in feſtiuitatibus Aſ-
ſumptionis B. Mariæ, & S. Braulij, ac prima
die Litaniarum: & inibi pariter, & recepti vna 158
cum eiſdem Priore, Canonicis, & Capitulo B.
Mariæ de Pilari, Miſſam Conuentualem ſolem- 159
niter celebrare: pariterque teneantur eoſdem Do-
minos Priorem, Canonicos, & Capitulum B. Ma-
riæ de Pilari ad quaſcunque proceſſiones generales
per Ciuitatem, ex quauis cauſa faciendas in die
præcedenti, hora veſperorum per duos ex antiquio- 160
ribus Portionariis dictæ Eccl. S. Saluatoris inui-
tari facere: illoſque tam pro dictis proceſſionibus,
quam etiam in feſtiuitatibus Epiphaniæ, Aſcen-
ſionis Domini, Natiuitatis S. Ioannis Bapt. S.
Valerij, ac Sanctorum Iuſtæ, & Rufinæ proceſſiona-
liter etiam cum Cruce in pertica, ſeu haſta argen-
tea, non tamen aurea, aut ſceptro, & Maza ar-
genteis, etiam ſine vllo velo, & cum Reliquiis, &
Imaginibus Sanctorum ad ipſam Eccleſiam S. Sal- 161
uatoris acceden. honorificè recipere, & admittere;
ac illos tam in prædictis, quam aliis quibuſcumque
actibus, in quibus ſimul conuenire, aut intereſſe,
contigerit, ad dexteram partem, ſeu manum, tam
in Choro, quam extra, etiam in proceſſionibus præ-
dictis collocare, ſeruato ordine conſueto in collo-
catione, ſeu diſpoſitione, vel ordinatione Digni-
tatum, Perſonatuum, ac officiorum, necnon Canonico-
rum Eccleſiæ Metropolitanæ, ſi plures, vel paucio-
res præſentes: Et cum eis diuinum Officium celebra-
re, ac proceſſiones, ipſa Cruce ipſius Eccleſiæ S. 162
Saluatoris, cum Cruce B. Mariæ æqualiter, ſed ad
dexteram partem incedente, peragere, manuteneatis,
ac ab aliis manutenere faciatis, etiã inuocato ad hoc
ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis &c. Hæc ibi.

Hæc autem omnia luce meridiana clarius 163
denotant non ſolum Cathedralitatem Eccleſiæ
S. Mariæ Maioris, ac quod ex illa ſequitur Con-
cathedralitatem cum Eccleſia S. Saluatoris, ſed
etiam ſuperioritatem, & antelationem dictæ
Eccleſiæ S. Mariæ ipſi debitam propter primæ-
uam, & originariam rationem Cathedralitatis
ipſi competentem à prima inſtitutione ſub D.
Apoſtolo Iacobo, & poſtea communicatam al-
teri Eccleſiæ S. Saluatoris tempore reſtauratio-
nis Cæſarauguſtanæ Ciuitatis.

Circa quæ præter notata in priori Diſſerta- 164
tione, & in ſuperioribus ac notanda inferius, eſt
ſpecialiter expendenda dictio illa *inſimul*, quæ
repetitur in hoc mandato. Hæc enim dictio ſi-
gnificat congregationem & connexitatem, vt
in cap. 2. ibi *cum reliquis inſimul, de conſuet. lib. 6.*
& in l. 3. circa princ. ff. ſi fam. furt. fec. dic. & in
l. Arethuſa ff. de ſtatu hom. & in l. qui duos ff. de
vulgari & pupill. Tradit Pariſ *conſ. 79. n. 20. lib.*
3. & ex eo Barboſ. *in tract. dictionib. diction.* 164.
Si autem vlterius expendatur illa totalis, & om- 165
nimoda commiſtio, communio, & confuſio Di-
gnitatum & Canonicorum vtriuſque Eccleſiæ,
quæ obſeruari præcipiunt in hoc mandato in
concurſibus in ipſo relatis, optimè elicitur vni-
tas originalis, & primæua Concathedralitatis,
iuxtà tex. *in l. prædiis 89. §. Titia Seiana in fine ff.*
de legat. 3. Mantica *de tacit. & ambig. lib. 6. tit.*
3. num. 9. & tit. 10. num. 2. Galeot. *contr. 22. num.*
6. & ſeqq. lib. 1. Rota Vercellen. *vnitatis Capituli*
coram Eminentiſſ. Otthobono de anno 1644.
Etiam quoad Capitulum vtriuſque Eccleſiæ,
prout tactum eſt in ſuperioribus.

Præfatum autem mandatum poſtea quo- 166
que

que fuit confirmatum, declaratum, & amplia-
tum 18. Martij anno 1562. per D. Auditorem
Cameræ. Et quia obedire recuſarunt Canoni-
ci aduerſarij fuerunt excommunicati, & abſo-
luti, præcedente tamen obligatione Camerali
de parendo mandato, ſub pœna decem millia
ducatorum auri de Camera, & reincidentia ip-
167. ſo facto, toties, quoties contrauenirent: ad cu-
ius ſolutionem obligata fuerunt bona Capituli
& expreſsè conſenſerunt ipſos, & ſucceſſores
poſſe cogi, incarcerari, & detineri, vſque ad
plenam, & integrum ſolutionem, ſuper Sancta
Euangelia iurantes.

168 Totum hoc fuit confirmatum poſtea ex va-
riis, decretis, & S. Rotæ deciſionibus, partim in
priori Diſſertatione relatis, partim verò inter
monumenta partis Eccleſiæ S Mariæ reſeruatis.
169 Ex quibus, & eorum obſeruantia patet, etiam
ad oculum, vnitas vtriuſque Eccleſiæ ſiquidem
conueniunt tanquam vnum, & idem corpus,
& Capitulum Cathedrale; eo quod conueniunt
170 ad actus Cathedralis Eccleſiæ, vt patet ex ip-
ſis; & vt dignitates, & Canonici, qui ſunt partes
Eccleſiæ Cathedralis. Illæ enim inferunt totum
corpus eſſe Cathedrale. Quia ex partibus ad
totum bene valet argumentum. Menoch. *conſ.*
855. *n.* 10. Pichardus *ad princip. inſtit. de hæred.*
cap. de repræſent. num. 42. Rota *deciſ.* 174. *num.* 5.
apud Farinacium *par.* 1. *recent.* Et quia totum
171 non eſt aliud, quam ſuæ partes. Menoch.
conſ. 2. *num.* 86. Surd. *deciſ.* 78. *num.* 18. Maximè
vero id conſtat ex graduatione perſonarum
172 vtriuſque Eccleſiæ in concurſibus. In his enim
non graduantur Capitula, vt Capitula, ſed per-
ſonæ Capitulorum, vt ſinguli. & ſic in ordine
ad vnum, & idem Capitulum, quod ſortitur de-
nominationem Eccleſiæ totalis, & adæquatæ
Cæſarauguſtanæ, vt conſtat ex ampliatione, &
declaratione mandati de ann. 1562. de quo ſu-
173 pra ibi: *Quod in loco magis venerabiliori ſeu præ-
minenti propè Gremiale Prioris dictarum Eccleſia-
rum collocentur. Videlicet, Prior Sanctæ Mariæ de
Pilari ad manum dexteram, & Prior S. Saluatoris
del Aſſeo nuncupatæ, ad manum ſiniſtram, ac ſtatim
immediatè ante dictos Priores, Dignitates einſdem
Eccleſiæ S. Saluatoris, ſi exiſtunt, tranſeat vna ad
latus dexterum, & altera remanens ad latus ſini-
ſtrum, vt pares incedant vna cum aliis; & vbi conti-
gerit remanere aliquam Dignitatem in Choro S. Sal-
uatoris imparem, tunc tranſeat vnus ex antiquiori-
bus Canonicis dictæ Eccleſiæ S. Saluatoris ad Cho-
rum Sanctæ Mariæ de Pilari, vt par incedat cum ta-
li Dignitate. Collocatis Dignitatibus forma ſupra-
dicta ſtatim ante illas ſequantur Canonici dictarum
Eccleſiarum, videlicet Canonici S. Mariæ de Pilari
174 ad manum dexteram, Canonici verò Eccleſiæ S.
Saluatoris ad manum ſiniſtram, &c.* Ex his enim
clarè conſtat in prædicta graduatione non agi
de præcedentia Eccleſiarum inter ſe, ſed perſo-
narum ſingularum in ordine ad vnam ordina-
tam, & bene compoſitã conſtituendam Eccle-
ſiam. Si enim ageretur de præcedentia Eccleſia-
175 rum inter ſe vna totaliter ab alia eſſet diſcreta.

Sed quod negotium totum concludenter,
& ineluctabiliter ſigillat, duæ ſunt grauiſſimæ
Rotales ſententiæ ab Illuſtriſſ. D. Biehin in deci-
ſione ipſius in principio notatæ: vna quidem
de ann. 1631. pro ſeptima die Iulij ab Illuſtriſſ.
D. Ioanne Baptiſta Coccino pronuntiata: alia
vero ab Eminentiſſ. Vbaldo anno ſequuti pro
die 14. Menſis Februarij. In priori etenim ſen-
tentia idem Coccinus S. Rotæ Decanus ſic pro-
nunciauit. *Nos Ioannes Baptiſta Coccinus I. V.* 176
*D. Sanctiſſ. D. N. Papæ Capell. ac ipſius cauſarum
Sacri Palatij Apoſtolici Auditor, cauſæque huiuſ-
modi Iudex Commiſſarius ſubrogatus in locum bon.
me. R. P. D. Remboldi dum vixit S. Rotæ Auditoris,
& huiuſmodi cauſæ Iudicis Commiſſarij, ab eodem
Sanctiſſimo D. N. Papa ſpecialiter, atque expreſsè
deputatis, in cauſa Cæſarauguſtana Synodi, & Ca-
thedralitatis coram nobis, vt ſupra verten. inter.
RR. DD. Priorem, & Canonicos Eccleſiæ Collegiatæ
B. Mariæ de Pilari ex vna, & RR. DD. Decanum,
Canonicos, & Capitulum Eccleſiæ Metropolitanæ S.
Saluatoris dictæ Ciuitatis. In qua quidem cauſa, ſer-
uatis omnibus terminis de iure ſeruandis, ac viſis
omnibus actibus, &c. Citato denique D. Doctore
Ioanne Fuertes ex aduerſo ad audiendam ſenten-
tiam, adueniente die, & hora audientiæ illam in loco
ſolito iudiciali, atque conſueto ferimus tenoris ſe-
quentis, videlicet, Chriſti nomine inuocato, pro Tri-* 177
*bunali Seden. & ſolum Deum præ oculis habens. per
hanc noſtram diffinitiuam ſententiam, quam etiam
Coauditorum noſtrorum conſilio pariter, & aſſenſu
in his ſcriptis ferimus, in cauſa, & cauſis coram nobis
in prima inſtantia vertentibus inter Priorem, Cano-
nicos, & Capitulum Eccleſiæ B. Mariæ Virginis, de
Columna, ſeu, vt vulgo dicitur, de Pilari, Ciuitatis
Cæſarauguſtæ actores ex vna, & Decanum, Canoni-
cos, & Capitulum Eccleſiæ S. Saluatoris eiuſdem
Ciuitatis reos conuentos partibus ex altera, de, & ſu-
per antiqua Cathedralitate dictæ Eccleſiæ B. Mariæ
de Pilari; antiquitus fuiſſe Cathedralem, in eaque
primam Epiſcopalem dictæ Ciuitatis extitiſſe, &* 178
*propterea mandata deſuper neceſſaria, & opportuna
decernenda fore, & eſſe: prout decernimus, & decla-
ramus, moleſtationeſque, vexationes, & perturbatio-
nes, & impedimenta, per dictos Decanum, & Ca-
nonicos, atque Capitulum Eccleſiæ S. Saluatoris, præ-
dictis Priori Canonicis, & Capitulo B. Mariæ deſu-* 179
*per præſtita, & illatas, fuiſſe, & eſſe iniuſtas, temera-
rias, & indebitas, iniuſta, iniqua, temeraria, & in-
debita, illiſque de iure minime facere licuiſſe, nec li-
cere, eiſdemque perpetuum ſilentium imponendum
fore, & eſſe, prout imponimus, & victos victoribus* 180
*in expenſis coram nobis in cauſa legitimè factis con-
demnamus, quarum taxationem nobis, vel cui de iu-
re impoſterum reſeruamus. Et ita dicimus, non ſo-
lum præmiſſo, ſed & omni alio de iure meliori mo-* 181
*do, &c. Ita pronunciaui Ego Ioannes Baptiſta Coc-
cinus Rotæ Decanus.*

In poſteriori verò idem qui, vt ſupra Cardi- 182
nalis Vbaldus hoc etiam modo pronuntiauit:
*Benedictus Vbaldus I. V. D. Sanctiſſimi D. N. Pa-
pæ Capellanus, & ipſius Sacri Palatij Apoſtolici
cauſarum Auditor, cauſæque, & cauſis, ac partibus
infraſcriptis Iudex Commiſſarius ſubrogatus in lo-
cum Eminentiſſimi, & Reuerendiſſimi Domini Lucæ
Antonij Cardinalis Virilis, dum in minoribus eſſet
noſtri Coauditoris ab eodem Sanctiſſimo Domino no-
ſtro Papa ſpecialiter deputatus. Nouerint vniuerſi,* 183
*& ſinguli hoc præſens publicum ſententiæ inſtru-
mentum viſuri, lecturi, pariter, & audituri, quod
verten. alias lite, & cauſa in Sacro Rotæ Audito-
rio, & coram nobis, vti ſubrogato prædicto in locum
præfati Eminentiſſimi, & Reuerendiſſimi Domini
Cardinalis Virilis, vigore ſpecialis commiſſionis Si-
gnaturæ Iuſtitiæ prædicti S. D. N. PP. tenoris, prout
in ea, inter DD. Priorem, Canonicos, & Capitulum
Eccleſiæ S. Mariæ Maioris, & de Columna, ſeu, vt*
vulgo

vulgo dicitur, de Pilari, Ciuitatis Cæsaraugustanæ
actores ex vna ; & DD. Decanum, Canonicos, &
Capitulum Ecclesiæ S. Saluatoris eiusdem Ciuitatis
reos conuentos, de, & super antiqua Cathedralitate
dictæ Ecclesiæ S. Mariæ Maioris, & de Pilari, re-
busque aliis in actis, ac processu causæ, & causarum
huiusmodi latius deductis, partibus ex altera, & in
eodem Sacro Rotæ auditorio causa huiusmodi per
nos pluries proposita, ac auditis partibus, cum earum
Procuratoribus, & Aduocatis in Facto, & in Iure,
seruatisque terminis substantialibus de stylo Curiæ,
& huius Sacri Tribunalis seruari solitis, tandem
visis processibus, ac Iuribus in huiusmodi causa pro-
ductis, ac registro causæ huiusmodi, visisque viden.
ac consideratis considerandis, citato prius ad senten-
tiam pro parte, & ad instantiam prædictorum DD.
Prioris Canonicorum, & Capituli Ecclesiæ S. Mariæ
Maioris, & de Columna, seu, vt vulgo dicitur; de
Pilari principalium DD. Ioanne de Fuertes ex ad-
uerso principali, ac Procuratore respectiuè prædi-
ctorum DD. Decani, Canonicorum, & Capituli Ec-
clesiæ, S. Saluatoris, ac nomine, de quo in actis, per
vnum ex S.D.N.PP. Cursoribus, vt moris est, pro
die, & hora certis: quibus aduenientibus de RR.PP.
DD. Coauditorum nostrorum consilio, & assensu
tulimus, & promulgamus sententiam diffinitiuam
184 *tenoris inf ascripti, videlicet: Christi nomine inuo-*
cato pro Tribunali seden. & solum Deum præ oculis
haben. per hanc nostram diffinitiuam sententiam,
quam etiam de Coauditorum nostrorum consilio, pa-
riterque & assensu in his scriptis ferimus in causa,
& causis, quæ in prima coram Reuerendissimo D.
Coccino Decano, & nunc coram nobis in secunda
vertuntur instantia, inter Priorem, Canonicos, &
Capitulum Ecclesiæ S. Mariæ Maioris, & de Co-
lumna, seu, vt vulgo dicitur, de Pilari, Ciuitatis Cæ-
saraugustan. actores ex vna, & Decanum, Canonicos,
& Capitulum S. Saluatoris eiusdem Ciuitatis reos
conuentos, partibus ex altera, de, & super antiqua
Cathedralitate dictæ Ecclesiæ S. Mariæ Maioris,
185 *& de Pilari, rebusque aliis, &c. Dicimus, sententia-*
mus, decernimus, declaramus, & diffinitiuè pronun-
tiamus, bene fuisse pronuntiatum, sententiatum, &
diffinitum per D.R.D. Decanum ad fauorem DD.
Prioris, Canonicorum, & Capituli Ecclesiæ S. Ma-
riæ Maioris de Pilari, maleque, & perperam fuisse
appellatum, reclamatum, & prouocatum pro parte
DD. Decani, Canonicorum, & Capituli Ecclesiæ S.
Saluatoris, & propterea dictam sententiam Reueren-
dissimi D. Decani confirmandam fore, & esse, prout
illam confirmamus, & approbamus, & mandatum,
186 *seu mandata quæcunque desuper necessaria, & op-*
portuna decernen. fore, & esse prout decernimus, &
relaxamus, & victos victoribus in expensis in causa
legitimè factis condemnamus, quarum taxationem
nobis; vel cui de iure in posterum reseruamus. Et
ita dicimus, &c. Non solum præmissio, sed omni alio
meliori modo, &c. ita pronuntiaui, Ego Benedictus
Vbaldus Rotæ Auditor. Hic finis hic ſcopus, vl-
tra quem progredi vix datur.

187 Quia tandem de vnitate hæc Diſſertatio eſt,
placuit *ad vnum*, mihi fortiſſimum argumentum
omnia fermè, quæ ad propoſitum dicta ſunt,
enucleatius examinanda reducere: quod forſan
demonſtratio quædam, non tam Logica, aut
Metaphiſica, quam moralis, politica, & iuridi-
ca erit. Sic ergo agam. Comperta veritas eſt,
188 quod Eccleſia S. Mariæ Maioris Cæſaraugusta-
næ Cathedralis fuerit à tempore ſuæ primæ
conditionis vſque ad annum 1117. aut 1118.
quo Eccleſia S. Saluatoris ſuam Cathedralita-
tem accepit. Quid enim aliud apparitio Beatiſ-
ſimæ Virginis S. Iacobo Apoſtolo dum Cæſar-
auguſtæ eſſet, facta; iuſſio de ea Eccleſia con-
ſtruenda, eiuſdem Apoſtoli reſidentia, & Epiſco-
patus in ipſa; munia Epiſcopalia ibi ab eo exer-
cita; iugis quoque reſidentia Epiſcoporum in
ea; ſepultura poſt obitum; Synodus Cæſarau-
guſtana in illa celebrata; Chriſtianus cultus ibi
retentus; concurſus Orbis ab ipſam; & innumeri
ipſique grauiſſimi auctores pro hac veritate ad-
ducti, quæ omnia in priori Diſſertatione per to-
tum caput primum, & ſecundum retuli, demon-
ſtrant? Tanta enim hęc fundamentorum conge-
ries veritatem hanc traditionem Eccleſiaſticam
eſſe apertè confirmant. Idque valde corrobo- 189
rant, quæ in ſuperioribus *c.1.* & retuli ex S. Ro-
ta coram Motmanno *Cæſaraugustana Cathedrali-*
tatis de ann. 633. in *6. par. recent. dec.* 177 Si
autem traditio eſt, prout reuera eſt. quis audeat
ipſi aduerſari? Vt enim *can. ſcit ſancta diſt.* 12.
dicitur: *Scit Sancta Romana Eccleſia, quod nihil* 190
obſunt ſaluti credentium diuerſa pro loco, eo tempo-
re conſuetudines, ſi illis canonica non obſtat aucto-
ritas. Et Canon illud eadem diſt. vbi etiam *Illud*
breuiter te admonendum puto traditiones Eccleſia-
ſticas, præſertim, quæ fidei non officiunt, ita obſer- 191
uandas, vt à maioribus traditæ ſunt, nec aliorum
conſuetudinem aliorum contrario more ſubuerti. Et
Canon ridiculum ibi: *Ridiculum eſt, & ſatis abo-*
minabile dedecus, vt traditiones, quas antiquitus à
Patribus ſuſcepimus, infringi patiamur. Et etiam
cap. vtinam diſt. 76 vbi illud aureum D. Hiero-
nymi, ac etiam *cap. certificati de ſepult.* ex eodem
D. Hieronymo: *Vnaquaque Prouincia in ſuo ſenſu*
abundet, ſecundum rationabilem conſuetudinem Re-
gionis. Optimè quoque Stephanus PP. ad Epiſ-
copos Africæ: *nihil innouetur, præter id quod tra-* 192
ditum eſt; id enim proprium eſt Chriſtianæ modeſtiæ
non ſua poſteris tradere, ſed à maioribus accepta ſer-
uare. Et Martinus de Aiala in lib. de traditioni-
bus aſſert. 8. inquiens: *Traditiones particulares*
conſuetudine fidelium obfirmatæ ad cultum Dei, &
pietatem pertinentes, neceſſariò in Eccleſia, vbi vi-
gent, retinendæ ſunt. Maximè Rota illa coram 193
Motmanno relata: vbi quod etiam ad traditio-
nes particularium Eccleſiarum extenditur ea
doctrina de auctoritate traditionum. Accedit 194
quoque quod pars aduerſa nec illam negare
poſſit, prout conſtat ex teſtimonio eiuſdem Ec-
cleſiæ S. Saluatoris, & ſtatuto ipſius, quod re-
tuli in priori Diſſertatione *n.* 232. ac teſtimonio
Martini Garziæ eius Eccleſiæ Canonici, quod
etiam retuli eo loco *pag.* 138. ac præſertim ex
verbis Abbatis Carrillo eiuſdem Eccleſiæ etiam
Canonici, qui in hiſtoria S. Valerij anno 1616.
typis mandata ingenuè fatetur *pag. 4. & pag. 11.*
hanc Eccleſiam S. Marię de Pilari fuiſſe primam
eius Ciuitatis ab Apoſtolo Iacobo fundatam, &
eum eſſe primum Epiſcopum ipſius. Teſtimo- 195
nium autem partis, ſeu ſocij partis probare con-
tra illam Doctores admittunt. ſpecialiter Salic.
in *l. quoniam liberi n.6. in fin. verſ. ſin autem ſocius.*
C. de teſtib. Campegius *de teſtib. in 4. Fall.* Cor-
rad. *in pract. §. de teſtibus rubr. perſona teſtium,*
num. 49. verbo Socius fol 94 Menoch. *de arbitr.*
quæſt. lib. 2. caſu 474. *num.* 11 Maſcard. *de probat.*
lib. 3. concl. 1302. *num.* 4. & Farinacius *in prax.*
quæſt. 60. n. 396.

Extenditur autem hæc traditio etiam ad 196

tempus captiuitatis, ſeu manſionis Sarracenorum in ea Ciuitate, prout conſtat ex adductis in prima Diſſertatione, præſertim ex teſtimonio aliquoties repetito Zuritæ Hiſtoricorum
197 Iberiæ facile Principis *in Indicibus pag.* 13. ſic dicentis: *Cæſaraugustæ ſatis conſtat, reliquis Sacris ædibus, ſiue ſartis tectis, ſiue depopulatis* (ſic enim legendum, non vero vt per errorem dicitur in priori Diſſertatione *num.* 3.3.*ſiue ſanctis tectis depopulatis*) *ſanctum & religioſum Templum Diuæ Mariæ Virgini dicatum, quod vulgus, de Pilari, nuncupat, miſeris illis temporibus ſanctitatis, religionis, & conſilij publici, tanquam ſacram aram, & perfugij portum noſtris fuiſſe. Vnde, & Eleca, & Seniori, ac ſuperioribus, poſterioribuſque Epiſcopis, Eccleſiaſticoque cœtui, Sacroſancta ea Ædes, Sedem, ac domicilium prabuit, a que inde ampliſſimos, & maximos honores eius fani Antiſtibus ſemper habitos, & vetuſtis Tabulis, & memoria ſuperiorum temporum pro certo firmare poſſu-*
198 *mus.* Cui concinunt Abbas Carrillus *ſupra pag.* 236. & 237. Prades *lib.* 2. *de venerat. Imagin. cap.* 5. §. 1. *pag.* 77. & 78. Murillus *in fundatione huius Eccleſiæ pag.* 253. modernus Cæſaraugustanus *in Comment. ſuper hanc hiſtoriam à pag.* 138. & Ioannes Arruegus fortis propugnator contrariæ partis *in lib. de Cathedra Epiſcopali Cæſaraugustana pag.* 636. teſtimonium Zuritæ
199 exponens. Imo dato quod per aliquod tempus huius miſeræ captiuitatis ceſſaſſet actualis aſſiſtentia Epiſcopali in ipſa Eccleſia, certum eſt non propterea Cathedralitatem illius ceſſaſſe; propter dicta, ſcilicet in priori Diſſertatione
200 *num.* 119 quod ſcilicet Eccleſiæ iura non ceſſant; quod maxime procedit quando id contingit propter tyrannicam inuaſionem infidelium, & *num.* 120. quia in ea ſemper Canonici, aut Presbyteri adfuerunt, ac *num.* 121. & 122. quia tunc erat Parochia totius Ciuitatis, & illi aſſiſtebat aliquis Epiſcopi Vicesgerens: ac denique quia vt nouiſſima Rota coram Domino Bichio, ait §. *nec obſtat*, Mauris expulſis, *recuperauit antiquum ſtatum libertatis iure quaſi poſtliminij cap. prima actione* 16. *q* 3. Bellam. *num.* 9. & *cap.* 2. *de non. op. nunc.* Innocent. *n.* 2. *verſ. hoc autem certum eſt.*

201 Et quo præſuppoſito argumentum à me promiſſum ſic procedit. Aut enim Cathedralitas huius Eccleſiæ, quæ ipſi à 12 fermè ſæculis competebat, perſeuerauit cum ipſa in poſterum, ſæculis poſterioribus, vel fuit extincta, ſuppreſſa, & renouata Si primum manus damus & habetur intentum huius capitis de vnitate Cathedralitatis Eccleſiæ S. Mariæ cum Eccleſia S. Saluatoris Siquidem certum eſt duas Cathedralitates formaliter non poſſe dari in vna Ciuitate. Si verò ſecundum exiſtimatur, validiſſimè
202 impugnati, quin & expugnari poteſt. Ex capite quidem poſſeſſionis, vſque ad id tempus retentæ; non ſolum propter adducta in priori Diſſertatione toto *cap.* 3 & *ſeqq.* ſed etiam, & ſingulariter ex natura ipſius poſſeſſionis, quæ veluti fœcundiſſima parens eſt plurium effectuum, qui poſſidentem, iuxta vulgare dicterium *bea-*
203 *tum* faciunt. Vnus eſt, quod qui poſſidet plus iuris in retinendo conſequitur, quam actor in agendo. Speculator *in tit. de Emphitheuſi q.* 66. *n.* 83. Mandoſius *in reg.* 33. *q.* 4. *num.* 2. cum aliis. Id igitur ad minus habeat pars noſtra contra aduerſam, vt ſuppoſita Cathedralitatis poſſeſſione vſquead id tempus plus iuris habeat in retinendo, quam ipſa in agendo. Alius eſt, 204
quod eo ipſo quod conſtat de poſſeſſione in huiuſmodi iuribus Eccleſiæ præſumitur titulus & proprietas, quia ſine illis poſſideri non poſſunt. Sic ſæpius formauit S. Rota, maximè *dec.* 423. *num.* 2. *dec.* 595. *n.* 8. & *dec.* 802. *n.* 2. & 4. in *par.* 1. *recent.* Imola *Clement* 1. *vt lit. pend. n.* 10. Gonzalez *ſuper Regul.* 8. *Cancell.* §. 3. *proœm. n.* 55.
Omiſſis autem pluribus aliis generalibus motiuis ad naturam poſſeſſionis attinentibus, idem 205
quoque ſuadetur ex ſpecialibus. Et primo, quia poſſeſſio præterita Cathedralitatis, quam non negat pars aduerſa, efficaciter concludit præſentem; non ſolum propter deducta in prima Diſſertatione *num.* 42. & 43. Sed adhuc ſpecialius. Nam qui ſemel poſſedit, & hodie præ- 206
ſumitur poſſidere. Hæc enim eſt communis concluſio, vt habet Maſcardus *de prob. volum* 3. *concl.* 1196. *n.* 1. ex pluribus iuribus, & DD. Et quia poſſeſſio præſens præſumitur ex præteri- 207
ta, ſi ex Aduerſarij confeſſione hæc conſtet. Pro quo eſt pulcher textus *in cap. præterea il.* 2. *de tranſact.* vbi ſi Monachi confiteantur ſe ſolum fuiſſe ſubditos, condemnantur tanquam de præſenti ſubditi. Ad quod etiam deſeruit Gloſſa *in l. certum*, §. 1. *ff. de confeſſ.* dicens, præſumi fundum hodie actoris eſſe, ſi reus confiteatur olim actoris fuiſſe. Alia Maſcardus pro hoc motiua *ſup. n.* 17. Quod vtiliter etiam ad intentum limitat *n.* 45. ad commodum poſſeſſoris, ex Bartholo, & aliis. Secundo. ex natura poſſeſ- 208
ſionis antiquæ. qualis eſt iſta, ex ea enim præſumitur non ſolum contigiſſe, ex auctoritate Superioris, ſed etiam titulus. Idem Maſcardus *ſup. concl.* 1323. *num.* & *ſeq.* Imo habere Iuſtitiam permanentem Baldus *in c.* 1. §. *cum autem de controu.* Rolandus à Valle *conſ.* 66. Maſcardus *ſuper concluſ* 1371. *à num.* 20.

Quæ omnia magis firmantur ex eo quod tetigi in alia Diſſertatione *num.* 356 quod ſcili- 209
cet hæc antiqua Cathedralitas Eccleſiæ S. Mariæ ſit inducta quodammodo ex Iure diuino. Primo quidem, quia ab Apoſtolo Chriſti Legato. Nam, vt probat Nicolaus Papa II. & refertur *Can. omnes diſt.* 22. Chriſtus fundauit Romanam 210
Eccleſiã, quia illam fundauit Apoſtolus Petrus ipſius auctoritate: propterea enim dicit: *Illius certe priuilegio fungitur, cuius authoritate fulcitur.*

Vulgaria etiam Iura oſtendunt, quod geſta à 211
Papæ Legato, ipſi Papæ tribuuntur: Vnde illud axioma *noſtra omnia facimus, quibus auctoritatem noſtram* impartimur *l.* 1. §. *omnia C. de veter. iur.*

Quibus ſpecialiter fauet id quod in Sacra Hi- 212
ſtoria fundationis Eccleſiæ eiuſdem S. Mariæ Cæſaraugustanæ afferenda capite ſeptimo, eadem Sanctiſſima Virgo, quando Iacobo Apoſtolo apparuit, dixit, *Ecce Iacobe fili, locus ſignatus, meoque honori deputatus, in quo in mei memoriam tua induſtria mea Eccleſia conſtruatur. Conſpice quinimo Pilare hoc, in quo ſedeo, nam filius meus magiſter tuus per manus Angelorum illud tranſmiſit ex alto.* Ex hoc autem conuincitur fuiſſe immutabilem, ſicut & ipſum Ius diuinum 213
immutabile eſt, niſi per ipſum Deum.

Et ſanè cum pars contradicens nitatur probare Eccleſiam S. Saluatoris ab initio fuiſſe Ca- 214
thedralem, eo quod nunc temporis Cathedralis ſit; certè efficacius multo diſcurritur pro Eccleſia S. Mariæ, à contrario; ſcilicet à præterito

to ad præſens: tum propter dicta: tum quia à primo ad vltimum validum eſt argumentum in Iure ſecundum Euerardum *in Topic. legal. lib. loco 67.* Andream Gramar. *in Dialectic. lega. lib. 2. loco 9.* Ludouicum Rudolphinum *in Tract. de brach. ſecular & Eccleſiaſt. num. 55.* Tum quia
215 à præſenti ad præteritum non valet tale argumentum, quando facies rerum eſt tempore mutabilis, Seraphin. *deciſ.* 1075. *num.* 7 Rota *deciſ.* 514. apud Farinacium *in 1. Collect. noviſſim. alias par. 4. diuerſorum.* Quod in caſu præſenti contigiſſe ſequens argumentum demonſtrabit.
216 Quæro enim an toto tempore 12. ferme ſæculorum, quod præceſſit erectionem Eccleſiæ S. Saluatoris Cæſarauguſtanæ in Cathedralem, fuit aliqua Cathedralis Eccleſia in ea Ciuitate; vel non: ſi hoc ſecundum placeat Dominis aduerſariis; primo, valde derogant ſibi ipſis, quia neothericam, ac modernam credunt eſſe Cæſarauguſtanam Eccleſiam, & aliis multis Aragoniæ recentiorem, quæ maiorem vetuſtatem in Cathedralitate prætendere, & probare
217 poſſunt. Deinde valde quoque iniurij ſunt toti Hiſpaniæ, quæ maxime gloriatur hac antiquitate Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ, & inde probat Hiſpanicæ Eccleſiæ vetuſtatem contra alias exteras Regiones & Regna. Authores, qui id referunt non affero, quia mei inſtituti res non eſt, & quia plures ipſius patronos, incidenter tamen, in priori Diſſertatione retuli. Rem tamen palam eſſe omnibus Iberis credo, nec vllum tam præſtrictæ frontis futurum, qui
218 refragari audeat, aut queat. Igitur pro comperta re habita petam vlterius, quænam materialis Eccleſia, quod Templum, quodue Sacellum, aut Oratorium Cæſarauguſtæ fuit à tempore primæ Chriſtianitatis in ea vrbe à beato Apoſtolo Iacobo inſtitutæ vſque ad annum 1117 ſeu 1118. quo Eccleſia S. Saluatoris ad Cathedralitatis dignitatem erecta fuit, cui hæc prærogatiua adaptari poſſit. Quia qualitas non poteſt
219 ſtare ſine ſubiecto *l. eius qui in Prouincia ff. ſi certum pet.* cum aliis multis DD à Rota coram Ludouiſio inter impreſſas ipſius deciſion. 381. *n.* 3. 4. *&* 5. congeſtis. Neceſſe autem eſſe hoc ab illis probari, non ſolum tota Metaphiſica clamar: ſed etiam Iura ipſa, dum dicunt, *non entis nulla ſunt qualitates*; provt elicitur ex relata *l. eius qui in Prouincia, & l. 4. §. Condemnatum ff. de re iudicata l. 2. ff. de vſufructu* cum authoritate magna DD. Et *non entis, & non apparentis idem*
220
221 *eſt iudicium. L. duo ſunt Titij ff. de teſtam. tut. l. in lege 77. ff. de contrahen. empt. l. cum lex §. itaque ff. de legat.* 1. Cum DD. quos congerit Barboſa *in Axiom. iur. axiom.* 161. *n* 1 *&* 2 vbi etiam
222 *n.* 3. quod digito tangit rem præſentem, quod non eſſe, & non poſſe probari paria ſunt. Legant ergo Antigoniſtæ noſtri, perlegant, ruminent, ſcrutentur, libros, monumenta, ſcripta, chroni-
223 ca, & hiſtorias, Iberiæ, Hiſpaniæ totius, & cuncti, ſi placet, Chriſtiani Orbis; nullum reperient (vno, vel alio non ſatis clari nominis auctore) ſcriptorem qui aſſerere comperiatur, Eccleſiam aliquam, præter eam, quæ S. Mariæ Maioris de Pilari nuncupatur, hoc honore deco-
224 ratam fuiſſe. Quorſum iam aliud argumentum petetur, cum iſtud peremptorium ſit, vias omnes ſubter fugiendi præcludens?
225 At dicunt noui quidam Scriptores, ſuſpicio, & præſumptio eſt tacite ab Scriptoribus anno-tata, Eccleſiam S. Saluatoris ab eo tempore Cæſarauguſtæ extitiſſe, ac perinde illi Cathedralitatem hanc iure tribui poſſe. Sed hanc præſumptionem, ſuſpicionemve, ſeu tacitam rei enunciationem, nihil omnino aduerſæ parti ſuffra- 226
gij præſtare, iura, & iuris Doctores teſtantur. Primò dum dicunt, quod *præſumptio, ſeu ſuſpiciones ceſſant in claris.* Anton Monachus Florent. *deciſ.* 51. *num.* 49. Barboſa *ſupr. axiom.* 186. *n.* 5 Gonzales *ſup.* 8. *reg. Cancellar. gloſ.* 18. *n* 48. *&* 49. Secundo, dum aiunt, quod *præſumptio cedit veritati*, aut quod *veritas præualet præſumptioni, l. nuptura filio, ff. de iure dotium, l. fin. in princ. ff. quod metus cauſa, l. cum de indebito ff. de probat.* & DD. quam plures ab eodem Barboſa 227
ſup. n. 1. congeſti. Tertio, cum inquiunt, quod *expreſſum facit ſilere tacitum, l. ſi fundum ſub condit.* 81. *§. ſtichum ff. de legat.* 1. *l. cum ex filio, ff. de vulgari*, Caſtrenſis *d. l. fundum. n.* 1. Gonzales 228
ſupra gloſſ 15. *§.* 2. *n.* 62. Hæc porro omnia ad intentum faciunt; cum eo tempore, de quo eſt ſermo, extitiſſe Eccleſiam S. Mariæ, veritas ſit *clara*, & expreſſa mille fundamentis in priori, & poſteriori hac Diſſertatione cumulatis; extitiſſe 229
verò Eccleſiam S Saluatoris, nonniſi imaginatio quædam nulli veritatis apparentiæ fulcro innixa; dicente maximè Rota relata coram Motmanno, quod eo tempore quo à D. Iacobo extructa eſt Eccleſia, S. Mariæ Chriſtianis in vno, eodemque loco vel Ciuitate, *neque amplas, neque plures Eccleſias habere permiſſum erat.* 230
Sed detur omnino gratis Dominus contrariis, etiam ab eo tempore infantis Eccleſiæ, & primæ Chriſtianitatis in Cæſarauguſtana vrbe inuectæ primordiis, aliquod veſtigium Eccleſiæ S. Saluatoris vel rudera impoſita imaginari poſſe. Certè tamen à Beato Iacobo extructam fuiſſe, in ea ſediſſe, Epiſcopalia munia ibi geſſiſſe, non niſi ſomniando dici poteſt Tum propter dicta ex S. Rota coram Motmano: tum etiam quia ſuppoſito mandato Dei Genitricis ad S. Iacobum de ædificanda Eccleſia eidem Virgini. Cathedralitas illi ſoli iure debita & affixa erat. Quorſum ergo alia effingenda? Præſertim, quod ante Eccleſiam S. Mariæ erectam fuiſſe nullus dicere auſus eſt Vbi autem contenditur de iure duarum Eccleſiarum pro prima, & antiquiori ſtandum eſt. Gloſſa *in can. quicunque 16. quæſt. 1. de religioſ. domibus cap.* 1 & facit textus *tex. can. Eccleſiæ antiquitus ead.* 16. *quæſt.* 1. adiuncto titulo illius canonis, qui eſt. *Antiquiores Eccleſiæ nec decimis, nec vlla poſſeſſione priuentur.* ac Ambroſius de morales *lib.* 1 *cap.* 49. loquens de Eccleſia Toletana, & ad hoc intentum Motlanus in ſua allegatione *n.* 38. 231
232
233
234
Si verò quis imaginetur, eſto in primordiis Chriſtianæ Eccleſiæ Templum S. Mariæ Cæſarauguſtæ fuiſſet, nihilominus Maurorum nequitia, quo tempore illi vrbi dominabantur, euerſum eſſe: præter plura alibi dicta, huic imaginationi opponitur vnus pro mille habitus Zurita celeberrimus chronologus Aragonum inſigni illo ſuo alias repetito teſtimonio *in Indicibus fol.* 13. *ſub ann.* 889 dum de eo tempore loquitur: *Cæſarauguſtæ ſatis conſtat reliquis ſacris ædibus, ſiue ſartis tectis, ſiue depopulatis, Sanctum, & religioſiſſimum Templum D. Mariæ Virgini dicatum, quod vulgo de Pilari nuncupatur, miſeris illis temporibus Sanctitatis, Religionis, & con-* 235
236

ſilij publici , tanquam Sacram Aram , & perfugij
portum noſtris fuiſſe. Vndè, & Lecca, & Senmori,
ac ſuperioribus, poſterioribuſque Epiſcopis , & Ec-
cleſiaſtico cœtui Sacroſancta ea Aedes , Sedem, ac
domicilium præbuit : atque inde ampliſſimos, & ma-
ximos honores eius Fani Antiſtibus ſemper habitos,
& vetuſtis tabulis , & memoria ſuperiorum tempo-
rum pro certo affirmare poſſumus. Quod Zuritæ
teſtimonio magno pretio habetur à S. Rota in
illla magiſtrali coram Coccino de anno 1630.
237 *§. quantum verè* , illud vocante *luculentum æque*
ac conſtans teſtimonium , & in ipſo , quantum
attinet ad auctores , maxime fundante Cathe-
dralitatem præfatæ Eccleſiæ. Quinimo *§. ſe-*
cundum adminiculum in fine , ad intentum præ-
ſens , illud ſic diſſerte corroborat ; *Nec appa-*
reat tum temporis aliam in Ciuitate Cæſarauguſta-
na Eccleſiam adfuiſſe : imo conſtet hanc ſolam ſub
diuturna Maurorum dominatione , reliquis ſacris
ædibus penitus exciſis , atque depopulatis , veluti
Sacram Aram, perfugij portum, Antiſtitumque Se-
dem fuiſſe ſeruatam : vt teſtatur Zurita in præcita-
to Indice rerum Aragonen. anno 889. *pag.* 13.
238 Probet iam ſancta Saluatoris Eccleſia , etiam
hoc tempore Sarracenici dominij Cæſarauguſ-
ſtæ extitiſſe , vel veſtigium aliquod ipſius , &
teſtimonia hæc S. Rotæ , & Zuritæ corruent:
alioquin ipſa non probante , vnica , & ſingula-
riſſima Cathedralitas Eccleſiæ ſanctæ Mariæ
fient *Columna immobilis* & *Turris Dauidica* ſub-
ſiſtere debet.
239 Si autem hæc non ſufficiant pro firmanda eo
æuo Cathedralitate Eccleſiæ S. Mariæ Maioris,
ac infirmanda pro Eccleſia S Saluatoris , ſuffi-
ciat ſaltem , quod Cathedralitatis effectus , ac
veſtigia , ſeu adminicula , in illa , non in iſta,
veluti Solis radij relucent. Sicut innumera, quæ
in priori Diſſertatione , & plura , quæ in hac
poſteriori congeſſi , manifeſtant. Etenim ab
effectu ad cauſam valet argumentum , *l. non*
240 *codicillum , C. de teſtam. cap. ac ſi Clerici in princ.*
de iudic. cap. cum ceſſante de appellationib. Euerad.
in Topicis legalibus loco 77. Et præ cæteris ſuf-
ficere poterunt *quamplurima , & infinita mira-*
cula (ſic loquitur Papa Calixtus III. in qua-
dam Bulla 23. Septembr. 1456.) quæ in hac Ec-
cleſia ſanctæ Mariæ , Dei gratia , & eiuſdem
241 Virginis interceſſione patrata dicuntur. Vnum
præcipuè ſtupendum, valde mirabile, quod 24.
Martij 1640. contingit , & ab Eccleſia S. Sal-
uatoris , quæ eſt pars aduerſa in hac cauſa, ap-
242 probatum fuit 27. Aprilis 1641. Ex quo patet
Beatiſſimæ Virginis *de Pilari* interceſſione
Ioannis Pelicierij crus totum cum pede ipſo
ante duos annos ab eo abſciſſum , in terra ſe-
pultum , ac iam prorſus , & omnino corrop-
tum, veluti è poſtliminio ipſi reſtitutum fuiſſe,
Orbe toto mirante de tam inſigni , patentiſſi-
mo , & euidentiſſimo miraculo. Cum enim ve-
ra miracula ſolum à Deo fieri poſſint , & veluti
243 ſigilla , quibus Deus veritatem aliquam confir-
mat , prout ex Theologorum apice D. Thom. 3.
p. quæſt. 43. ar. 4. in comp. & quodlib. 2. ar. 6. ad 4.
Scoto *q. 2. prolog. §. de octauo* , Bellarmino *tom.* 1.
lib. 4. de notis Eccleſ. c. 14. & Toleto *annotat.* 2.
in cap. 3. Ioann. elicitur : cum hæc miracula,
244 maximè illud poſtremum , patentiſſimum , &
indubitatum , attentis ſaltem circumſtantiis,
quæ in ipſo , vt in ipſo , vt audio , acciderunt,
piè ſane demonſtrant , quod Domus illius ſit
firmiter ædificata , Dei voluntate , Dei Genitri-
cis iuſſu, Angelicis manibus, & B. Iacobi Apo-
ſtoli , in ea Epiſcopali iure ſedentis miniſterio;
ac perindè verè Cathedralem ; vt propterea
Officina miraculorum ſit , ſicut & eadem Dei 245
Parens , quæ talis nuncupatur à Damaſcen.
orat. 2. de Natiuit. B. Mariæ Virg. Idcirco eius ſa-
cræ Domus hiſtoriam, prout ex Eccleſia ſanctæ
Mariæ de Monſerrate in Vrbe antiqua in tabula
deſcripta habetur, capite ſeptimo dabimus.

C A P. V.

Obiectis in contrarium occurritur.

EIuſdem ſcientiæ eſt (inquit Philoſophus 4. 246
Metaph.) *oppoſita conſiderare.* Quia vt ipſe
Rector. 2. dixit , *iuxta ſe poſita magis eluceſcunt.*
Cum igitur *Dauidica Turris* , quibus ædificata
eſt , *propugnacula* , & qui ex ea pendent pro ſui
tuitione *Clypei mille* , ac præterea *armatura for-*
tium , qua ineluctabiliter defenditur , elucidata
maneant ; tela quibus impugnari videtur , in
medium adducere etiam oportet. Vt vel ſic 247
coniici detur , id quod Os aureum Chryſoſto-
mi de Eccleſia dixit , *Impugnari poteſt ; tela*
mittuntur , ſed eius murus non perforatur ; machi-
na preparantur , ſed Turris Dauidica non eliditur
Eccleſiæ S. Mariæ Cæſarauguſtanæ Cathedra-
litati aptiſſimè accommodari. Eccleſiæ etenim
proprietas eſt, quod *tunc viuat cum læditur , tunc* 248
intelligat cum arguitur; & tunc obtineat , cum ſupe-
rari intenditur.
Primum , quod prima facie , primoquem in- 249
tuitu opponi poteſt contra deducta in præce-
dentibus , id eſt , quod aſperum , & durum
videtur aſſerere , duas Eccleſias omnino , &
realiter diuerſas , ac ſeparatas , talem vnionem
inter ſe habere poſſe , vt vnam Cathedralem
Eccleſiam conſtituant. Vnum enim , & plura
valde diſtinguuntur , & pluralitas non conten-
tatur vno , *l. vbi numerus , ff. de teſtibus l. liber-*
tas §. vlt. ff. de manum. teſtam. l. inter illa , §. fin.
ff. de verb. obligat. l. vlt. ad Trebell. cap. pluralis
locutio 40. de regul. Iuris lib. 6. Hæc tamen pri- 250
ma obiectio leuiſſima eſt , cum nihil familia-
rius in ſcientiis , artibus , negotiis , & rebus
naturalibus, artificialibus, & politicis ſit, quam
quod ea quæ ſunt in vno ordine, ſeu genere di-
uerſa, in alio ſint vnita, ſeu vna. Sic omnia mũdi
entia , vnum Orbem conſtituunt ; Deus ipſe,
qui eſt mundus maximus , eſt trinus in perſo-
nis , ac vnus quoad eſſentiam ; Chriſtus du-
plex in natura , vnus quoad ſuppoſitum. Omit-
to infinita alia omnibus obuia in quocunque
ordine , genere, claſſe ſeu ſerie rerum , quibus
obruere poſſum oppoſitionem iſtam.
Secundum obiectum à quodam grauiſſimo 251
viro propoſitum , & magni ponderis viſum,
illud fuit , quod poſt erectionem Eccleſiæ S.
Saluatoris in Cathedralem , non manſerunt
in Eccleſia S. Mariæ Maioris Cæſarauguſtanæ,
ea quæ ad veram Cathedralem Eccleſiam neceſ-
ſaria ſunt , Capitulum videlicet, Canonici, &c.
Sed illud eliditur ex inſpectione , & repetitio-
ne eorum , quæ in priori , & hac poſteriori Diſ-
ſertatione deducta ſunt. Ex priori namque con- 253
ſtat ex *num.* 196. Eccleſiam ſanctæ Mariæ poſt

erectio

254 erectionem Eccleſiæ ſancti Saluatoris in Ca-
thedralem, conſeruaſſe ſtemmata, & inſcrip-
tionem Sedis Cathedralis. Et *num.* 198. in ea
reſediſſe Petrum de Librana, Garziam de Guer-
ra, & Bernardum ſecundum Epiſcopos. Ac ex
num. 199.201.202. *&* 203. ab exteris quoque
256 vocatam fuiſſe *Sedem*, & Eccleſiam *maiorem*, &
fieri ibi mentionem de Canonicis ipſius. In-
ſuper ex *num.*204. 205. *& ſeqq.* prætendiſſe,
& obtinuiſſe præeminentias Cathedralis Eccle-
257 ſiæ.Inſuper ex *num.*212.*& ſeqq.*illas fuiſſe con-
258 firmatas à Sanctio de Ahones Cæſarauguſtano
259 Antiſtite. Ac ex *num* 227 *cum ſeqq.* ſub Dalma-
tio Archiepiſcopo initam fuiſſe Concordiam,
per quam plura Cathedralitatis antiquæ adhuc
etiam perſeuerantis non tam ſigna, aut veſti-
gia, quam proprietates illi aſſignentur. Omit-
260 to quæ *à num.* 233. ſcripſi de Concordiis, Sen-
tentiis; Sacræ Rotæ deciſionibus ad propoſi-
tum. Ex poſteriori autem hac Diſſertatione, ſi
caput tertium, & quartum, præcedentia le-
261 gantur, adeo neruoſe euincitur, id quod peti-
262 tur, vt obiectio iſta omnino euaneſcat. Quo
modo autem dicatur manere in dicta Eccleſia
idem Epiſcopus, qui antea erat, etiàm liquet
ex dictis in priori, & hac poſteriori Diſſer-
tatione, ac magis patebit infra ad quintum ob-
iectum.

263 Obiectum autem tertium ex tradita doctrina
conſurgit; ex eo formatum, quod ſi in Eccle-
ſia S. Mariæ Capitulum, Canonia, & Canoni-
ci deſtincta manſerunt poſt erectionem Eccle-
ſiæ ſancti Saluatoris in Cathedralem, profe-
cto corruere videtur totum fundamentum no-
ſtræ Diſſertationis, ſcilicet aſſerta vnio harum
264 Eccleſiarum. Cum enim aliqua aliis vniuntur
omnia ſua iura cenſentur ceſſaſſe, ac illis, qui-
265 bus vniuntur, incorporata, & adquiſita, cap.
quia Monaſterium de Religioſis Domibus, vbi lo-
quens Pontifex de Monaſterio alteri Monaſte-
rio vnito, ait: *Quia Monaſterium, quod in fun-
do Martiano poſitum eſt, hoſtilitate faciente, di-
citur deſolatum, illud tuo Monaſterio, cum om-
nibus rebus ſuis, vel quæ ei competunt actionibus
perſpeximus vniendum.* Gregorius Lopez *leg.* 7.
verbo de termino, *tit.* 20. *par.* 3. Barboſa *in Col-
lectan. DD. ad d. cap. num.* 2. Gonzalez *ſub Reg.*
8. *Cancell. gloſ.* 5. *num.* 27. & *cap. recolentes de*
266 *ſtat. Monach.* vbi Pontifex loquens de Mona-
ſteriis vnitis aliis Monaſteriis dicit: *Domus illæ,
quæ de aliis inſtitutionibus ad veſtrum Ordinem
ſe tranſtulerint, veſtris omnino ſe ſatagant vſibus
conformare, & relictis poſſeſſionibus, vel etiam
commutatis, quas Inſtitutio veſtra non recipit, ſic
ſe in omnibus Religioni veſtræ coaptent, vt quem-
admodum gaudent ſe in ſocietatem Ordinis, & ha-
bitus identitatem aſſumptas, ſic etiam in pauperta-
te ſæcularium rerum eſſe lætentur veſtris inſtitutioni-
267 bus conformatas.* Id quoque conſtat, quia ſi
vniatur aliquod Caſtrum alicui Ciuitati, vel ſi
villa vniatur Caſtro, ex eo tempore, Caſtrum,
& villa vnita regulantur ſecundum regulas
eius Ciuitatis, aut Caſtri, cui vniuntur; &
eiſdem legibus, & priuilegiis ſunt gubernan-
da, & amittunt proprias regulas, & priuilegia,
vt docuit Bart. *in l. ſi conuenerit*, §. *ſi nuda ſub
num.* 2. *verſ. breuiter*, *& num.* 3. *ff. de pignorat.
actione*, & alij plures citati per eius additiona-
torem. *arg. tex. in l. peculium in princ. ff. de leg.*
2. *& l. grege ff. de leg.* 1. Felinus *in cap. tranſla-
to. num.* 6. 7. *&* 8. *de Conſtitutionibus*, Gonza- 268
les *ſupr. num.* 34. *&* 35. Hinc Beneficium vni-
tum dicitur conuerti in naturam eius, cui fuit
vnitum, & accreſcere illi. *argum. l. ſi ex toto in
principio, ff. de legat.* 1. & *in l. inter ſocerum* §. *cum
inter*, *de pactis dotalib. l. ſi in rem* §. *Item ſi quæ-
cunque*, & ibi notat Bald *ff. de rei. vin. c. ſuper eo
de preben. in* 6. Palat. Rubeus *in rubr. c. per veſtras*
§. 62. *num.* 16. *de donat. inter vir. & vxorem.* Ac, 269
quod magis eſt, Beneficium poſt vnionem di-
citur prædium illis, cui fuit vnitum. Gamba-
rus *in tract. de offic. & poteſt. legati lib.* 5. *de poteſta-
te leg. in vniendo num.* 139 Caputaquen. *deciſ.*
349. *num.* 2. 5. 3.

Cæterum hæc leuia ſunt, quia ſolum pro- 270
bant de vnione ſolum acceſſoriè, & per modum
ſubiectionis, de qua eſt ſermo in illis *cap. quia
Monaſterium*, & *recolentes*, & apud DD. relatos.
At verò noſtra, de qua in præſenti eſt ſermo.
vnio, facta eſt æque *principaliter*, & *non acceſſoriè*,
& cum reſeruatione propriorum iurium, priui- 271
legiorum, exemptionum, &c. prout dixi in
priori Diſſertatione *num.* 361. *& ſeqq.* & de vnio-
ne Aretinarum Eccleſiarum dixit Rota, *Areti-
na vnionis* coram D. Veroſpio octaua Martij
1652. in ſuperioribus relata. Addens etiam
ad intentum, quo per vnionem factam æque 272
principaliter vt *vtraque Eccleſia pro vnica Cathe-
drali conſtituitur, vnicoque Collegio, quoad nego-
tia tantummodo communia; quo vero ad particula-
ria vnicuique Capitulo reſeruantur ſpecialiter:* quæ
aureis litteris annotanda ſunt, quia directè tan-
gunt totum negotium huius Diſſertationis, &
factum ipſius enunciant. Idque tenent commu- 273
niter DD loquentes de vnione Beneficiorum,
quæ eſt æquè principaliter. Specialiter Petrus
Rebuffus, & Gambarus, quos affert, & ſequitur
Gonzales Gloſ. 5. §. 7. n. 55. dicens, quod *quando
beneficium eſt vnitum alteri beneficio æquè princi-
paliter, & iura vtriuſque Beneficij ſalua perma-
nent, licet ad inuicem communicentur.* Et gene-
raliter loquendo de vnionibus Eccleſiarum,
Corninus *in ſuo Iure Canonico lib.* 1. *tit.* 23. di- 274
cens, *Eccleſiæ principaliter vnitæ, non tantum
priſtinam naturam, priuilegia, conſuetudines, &
iura retinet, ſed altera alterius priuilegia mancip-
citur.* Et de duabus Diœceſibus in vicem vnitis
æquè principaliter, quod iura cuiuſlibet inte-
gra remaneant, ſcripſit Mandoſius *conſ.* 27. *per
totum.* Ex antiquioribus etiam DD Bar. *in l. ſi
conuenerit.* § *ſi nuda*, *num.* 3 *ff. de pignoratitia* 275
actione dicit, quod ſi duo caſtra, vel Prouinciæ
vniantur, non acceſſoriè, ſed ad inuicem, quod
quælibet illarum conſeruauit iura, & priuile-
gia ſua, & propriis legibus antiquis guberna-
bitur: & adducit exemplum de comitatu Tho-
loſæ, qui fuit datus Regi Franciæ, ita quod
eſt Rex, & Comes, quia debet regi dictus Co-
mitatus ſecundum leges, & conſuetudines
ſuas: & allegat ad hoc Bart. Gloſſam *in cap.* 1. *ne
Sede vacante*, *& l. ſi quando Duciano* 36. *C. de ap-
pellationib.* Sic etiam conſtat in Regnis poten-
tiſſ. Monarchiæ Hiſpaniarum Philippi IV. 276
qui quamuis habeant vnum Regem, ac Prin-
cipem, tamen iura vtriuſque Regni ſalua per-
manent, & ſecundum ſuas leges, ſtatuta &
conſuetudines gubernantur, vt prius. Ace-
uedus *in Rubric. tit.* 12. *num.* 215. *lib.* 6. *recopilat.
ſupr. num.* 112. Vnionem porro, quæ eſt inter 277
Eccleſias Cæſarauguſtanas æquè principaliter

accipiendam eſſe ac per conſequens non tan-
gere illas, quæ in hoc obiecto adductæ ſunt,
non ſolum conuincitur ex ſuperius adductis
ſed etiam quia Eccleſiæ ampliatio intelligitur
facta remanentibus iiſdem prærogatiuis, vt di-
xit Rota coram Gypſio 28. Iunij 1589. & con-
firmatum 29. Martij 1610. *dec*. 463. *num*. 1.
278 coram Ludouiſio. Hæc enim vnio facta fuit
per modum extenſionis, & communicationis,
vt dixi in alia Diſſertatione *num*. 189. *&*
ſeqq.

279 Quartum obiectum deſumi poteſt ex eo,
quod Sede Cæſaraugustana vacante aliqui
actus iuriſdictionis exerceantur à ſolis Cano-
nicis ſancti Saluatoris; ex quo videtur inferri,
non eſſe inter has Eccleſias vnitatem Cathe-
dralitatis; eò quod iuriſdictionalia ad Capitu-
lum tantum Eccleſiæ Cathedralis, Sede Epiſ-
copali vacante, tranſeant, *cap. cum olim de ma-*
ior. & obed. cap. vnic. eodem tit. in 6. Gloſſ. *in*
Clem. 1. § *propter quod, verbo capere de heretic*.
Zabarella *ibidem num*. 11. Vital. *num*. 46. Fede-
280 ricus Senenſ. *conſil*. 16. *num*. 2. Reſpondetur
tamen, nullum actum iuriſdictionis ſpectantem
ad Cathedralitatem Eccleſiæ exerceri poſſe à
Canonicis S. Saluatoris, qui de iure etiam exer-
ceri non poſſit à Canonicis S. Mariæ. Hoc enim
efficaciter conuincitur ex accumulatis copioſè
ſuperius pro vnitate Cathedralitatis, quæ eſt
281 inter has Eccleſias. Præſertim, quia, vt dictum
eſt, non ſolum eſt ea vnitas in Cathedralita-
te, ſed in Capitulo *formaliter*, vt Capitulo Ca-
282 thedralis Eccleſiæ. Idque confirmat, quod
cum Cathedralitas Eccleſiæ S. Saluatoris ſit illi
ab Eccleſia S Mariæ communicata, prout ex
adductis in præcedentibus apparet, ſine dubio
neceſſe eſt dicere, quod iuriſdictio dictæ Ca-
thedralitati competens intelligatur *cumulatiuè*,
non *priuatiuè*; ac per conſequens cum faculta-
te exercendi eoſdem actus iuriſdictionis. Ma-
ximè quia de natura iuriſdictionis eſt, quod
283 cenſeatur *cumulatiuè*, non *priuatiuè* conceſſa.
Aretin. *conſ*. 102. *num*. 1. Baldus *in l. vnic. §. vbi*
autem num. 6. *de caduc. tollend*. Iaſ. *in l. quod in*
rerum 24. §. *ſi quis poteſt num*. 8 *ff. de legat*. 1.
cum multis aliis, quos affert, & ſequitur Gon-
zalez *in Regul*. 8. *Cancell*. §. 2. *proœmial. num*. 20.
& nouiter Pax Iordanus *volum*. 3. *elucubr. lib*. 13.
284 *tit*. 2 *num*. 36. Quod adeo verum eſt, vt etiam
ſi conceſſio iuriſdictionis habeat dictionem ta-
xatiuam, adhuc iuriſdictio, & poteſtas conce-
dentis non remanet reſtricta, nec limitata. *l*.
Viros ſpectabiles, C. de diuerſ. offic. lib. 12. Gonzalez
ſupr. num. 27. Plura etiam ad intentum *num*. 12. *&*
ſeqq.

285 Imo quod non poſſit talis iuriſdictionis po-
teſtas per præfatos actus præſcribi etiam poſita
poſſeſſione, habent Goffredus, quem ſequitur
Ioannes Andreas *in Apoſtilla ad gloſ. fin. in cap.*
quia indicante de praeſcript. & Iordanus *ſupra lib*.
286 14. *tit*. 14. *num*. 188. Et ratio eſt quia actus ali-
qui non habent hanc vim præſcribendi contra
poſſeſſionem Tertij, niſi fiant cum animo illum
ſpoliandi. Abbas 1. *par. concl. conſ* 54 *num*. 3. *in*
fin. loquendo de Patronis reſpectu aliorum Pa-
tronorum in ordine ad præſentandum, & di-
cens non fieri præiudicium illis, *nec circa pro-*
prietatem, nec circa poſſeſſionem, Rota coram Man-
zanedo 2. *par. recent. deciſ*. 640. *num*. 4. & alia in
ſuperioribus relata coram Guiſilerio Aretina
vnionis 1. Aprilis 1647. Non adfuiſſe autem 287
talem animum colligitur, tum ex eo quod non
obſtante hac ſingularitate actuum pro tempo-
re Sedis vacantis, Eccleſia, & Canonici ſancti
Saluatoris concordarunt & concurrerunt cum
Eccleſia ſanctæ Mariæ, non ſolum ad plures
actus Cathedralitatis, ſed etiam ſuperioritatis:
vt patet ex Concordiis arbitrariis, de quibus in
ſuperioribus actum. Huiuſmodi autem concur-
ſum aperte arguere non adeſſe animum immu-
tandi vnitatem Cathedralitatis, expreſsè habet 288
dicta Rota coram Guiſilerio. Tum etiam quia
iure non præſumitur talis animus. Rota coram 289
Peña Senenſis *iuris Patronatus* 9. Ianuarij 1598
Et meritò ſanè, quia ſumus in claris, Cathe- 290
dralitate videlicet Eccleſiæ ſanctæ Mariæ, quæ
eſt clariſſima, in quibus, iuxta dicta etiam ſu-
pra ceſſat præſumptio. Antonius Monach. Flo-
rentin. *deciſ*. 51. *num*. 49. Barboſ. *in Axiomat.*
iur. axiom. 186. *num*. 5. Gonzales *ſuper Reg*. 8.
Cancellar. gloſſ. 18. *num*. 49. ex pluribus, quæ con-
gerit. Et quia delictum in dubio non præſu- 291
mitur, in piis, probis, & timoratis. *l. merito ff.*
pro ſocio l. prætor §. docere ff. de vi bonorum rapt. cap.
eſtote de reg. iur. Iniuſta autem ſpoliatio alicuius 292
Eccleſiæ delictum, & iniuſtitia abſque dubio
eſt. Quia *quiſquis cuilibet Eccleſiæ ſuum ius detra-*
hit, iniuſtitiam facit, ex *cap*. 1. *diſt*. 12. Iordanus *to*.
3. *tit*. 2. *de iuriſdict. n*. 32. referens ſe ad *lib*. 10. *tit*.
13. *à num*. 139.

Nec etiam poſſet ad hoc iuuare conſuetudo, 293
quæ potius eſſet corruptela, & abuſus; cum
iuriſdictionis poteſtas ſit omnino impræſcripti-
bilis, prout in ſimili caſu de Cathedralitate
duarum Eccleſiarum Vercellenſium dixit Emi-
nentiſſimus Otthobonus in cauſa Vercellenſi
Vnitatis Capituli in præcedentibus relata. Fa-
ciunt Hoſtien. *in cap*. 1. *ſub num*. 2. *verſ. verum*
ſi ſubtiliter attendas, & ibi Io. Andreas *num*. 3.
de maior. & obed. Abbas *conſ*. 21. *num*. 4. *p*. 1. Ruin.
conſ. 155. *num*. 11. *& ſeqq. lib*. 4. Tob. Non. *conſ*. 72.
n. 24. Menoch. *conſ*. 126. *n*. 31. *& ſeqq*. Ferro Man-
rique *de praeced. quæſt*. 18. *n*. 11. Gregor. *deciſ*. 116.
num. 5 *&* 6. & Adden. ad eundem *deciſ*. 124. *ſub*
num. 4.

Quare dicendum neceſſario eſt, quod ſi ali- 294
qui actus iuriſdictionis competunt tempore Se-
dis vacantis Canonicis Eccleſiæ S. Saluatoris, ij
etiam fieri cenſendi ſunt à Canonicis ſanctæ
Mariæ tanquam per conſocios; ac proinde non
potuiſſe immutare qualitatem vnionis effectua-
tæ per actus ſimultaneos factos à Capitulo vtri-
uſque Eccleſiæ; prout determinauit Rota co-
ram Guiſilerio de anno 1647. quam retuli *ſu-*
pra. Verba Rotæ ad intentum accommodatiſ-
ſima ſunt hæc: *Nec facit, quod dentur actus ſu-* 295
cti à ſolis Canonicis Cathedralis, importantibus
Cathedralitatem, quia ſemper verum eſt dicere ſu-
pradictos actus non potuiſſe mutare qualitatem
vnionis effectuatæ per actus ſimultaneos factos à
Capitulo vtriuſque Eccleſiæ, & dum non probatur
animus Canonicorum Cathedralis inducendi nouam
obſeruantiam in præiudicium Collegiatæ, per tales
actus, tanquam per conſocios factos, cenſetur præ-
ſeruatum ius Collegiatæ. Facit etiam appoſitè alia 296
Rota coram Manzanedo 2. *par. recent. deciſ*. 640.
num. 4. & alia coram Illuſtriſſ. Zarate in Paleo-
ſina *Decimarum* pro hoc anno 1655. §. *Poſſeſſio*
autem. Vlterius adiungitur, quod cum, vt ſæpe
dixi, talis iuriſdictio Cathedralitatis conceſſa
ſit

297 ſit ſolum *cumulatiuè* Eccleſiæ ſancti Saluatoris
ab Eccleſia ſanctæ Mariæ, tantum abeſt, quod
actus iuriſdictionales tempore Sedis vacantis
ab Eccleſia ſancti Saluatoris effecti præiudicent
Eccleſiæ ſanctæ Mariæ, vt potius iuuent ad
conſeruationem iurium ipſius: eo quod facti
ſint à maiore parte Canonicorum, quæ reſidet
in Eccleſia S. Saluatoris, in qua maiori parte,
veluti in Capite repræſentatur alia pars Ca-
nonicorum, quæ reſidet in Eccleſia S. Mariæ,
quæ eſt minor. Rota coram D. Veroſpio Ge-
rundenſi *Adminiſtrationis in 5. par. recent. tom. 1.
deciſ. 252. n. 7. & 9.* Et illa iam relata coram Il-
luſtriſſ. Zarate Palentina *Decimarum*. Lothet. *de
re benefic. lib. 1. q. 14. num. 86.*

298 Vnde conſequenter diuerſitas iſta ſolum eſt
materialis, & quo ad actuum exercitium, quia
ſemper manet vnum, & idem ius Cathedrali-
tatis in Eccleſia S. Mariæ, quia eſt indiuiduum.
Gonzalez *ſupra Gloſſ. 45. §. 1. num. 6.* ex aliis
multis. Et ex tacito conſenſu Eccleſiæ ſanctæ
Mariæ à qua emanauit Cathedralitas Eccleſiæ
S. Saluatoris. Quemadmodum in Clement. II.
de Iure patronatus permittitur, quod Patroni
299 poſſint inter ſe libere conuenire de Rectore al-
ternis vicibus præſentando, eſto quod id com-
peteret de iure omnibus Patronis ſimul, vt no-
tant ibi communiter DD. Et ex conſuetudine,
300 vel ſtatuto poſſunt Canonici ſingulares per al-
ternas vices prouidere Beneficia vacantia, quæ
alias à toto Capit. prouideri debebant. Ita enim,
vt audio, de facto contingit in Baſilica Princi-
pis Apoſtolorum de Vrbe. Et colligitur ex *cap.
fin. de præbend. in 6.* Gloſſa *ibi: verbo ſtatuto*, Ge-
miniano *num. 7.* Francho *num. 3.* Maximeque
iuuant tradita per Roerium *deciſ. 5. num. 2.* &
per totam Lambertinum poſt alios *de Iure pa-
tronatus lib. 1. par. 1. q. 2. principali, art. 36. num. 6.
& ſeq.* & per Conart. *in pract. quæſtionib. c. 4. n. 1.*
301 Cæſarem de Graſſis *dec. 5. de ſent. & re iud.* Vbi
concludunt, quod ratione euitandæ diſcordiæ,
& maioris commoditatis, ſit diuidendus vſus
communis iuriſdictionis per menſes, vel qua-
drimeſtres, ſeu annos. Hæc cum aliis Gonzalez
ſupra Gloſſ. 45. §. 1. num. 58. & ſeqq. quæ ap-
plicata oppoſitioni factæ, ipſam omnino ener-
uant.

302 Quibus addendum, vel ad maiorem caute-
lam, quod etſi admitteretur plures actus iuriſ-
dictionis annexæ Cathedralitati competere *pri-
uatiuè* Eccleſiæ ſancti Saluatoris, adhuc nihil
fieri contra Eccleſiam ſanctæ Mariæ. Eo quod
illos obruit congeries quamplurium aliorum
303 actuum Cathedralitatis, quibus, prout eſt aper-
tiſſimum ex deductis in ſuperioribus, maximè
cap. præcedenti, vtitur ea Eccleſia ſanctæ Ma-
304 riæ. Inter quos iure recenſentur acceſſus Eccle-
ſiæ S. Saluatoris ad Eccleſiam ſanctæ Mariæ
certis diebus ſolemnibus, ad proceſſiones, &c.
& quod Cœmeterium vtrique Eccleſiæ com-
mune eſt priuatiuè in eadem Eccleſia ſanctæ
Mariæ: & alij quos Rota magiſtralis de anno
1630. coram Coccino notat §. *quintum ſ. admi-
niſtrant.* Ac maximè quod hoc loco ait S. Rota,
305 *Cum tamen ad effectum retinendi, ac continuandi
ius antiquæ Cathedralitatis, vnicus etiam actus
cenſeatur ſufficere.* Adden. *ad deciſ. 557.* Grego-
rij *num. 10.* Quia prout teſtatur Rotam co-
ram Peña, relata *in præcedentib.* in ſimili cauſa
vnitatis Cathedralitatis, & Capituli Eccleſiarum
rum Vercellenſium, *Quando cauſa veniens eſt vni- 306
uerſalis, tunc per vnicum actum particularem ad-
quiritur vniuerſalis poſſeſſio, quoad alia*: & *ratio
eſt, quia magis attenditur cauſa actus, quam ipſius
actus exercitium*, Baldus *in repetit. l. 1. num. 24.
C. de emancipat. lib.* Oldradus *conſ. 312. circ. fin.
num. 2.* Felinus *in cap. audiuis num. 19. de præſcript.*
& fuit etiam deciſum in vna Toletana *Anniuerſa-
rum*, 16. Februarij 1581. coram Cantuccino,
& iterum in vna Tridentina *Prioratus* 17. No-
uemb. 1598. coram Orano: & quia ad præſcrip-
tionem requiritur, quod nihil vnquam *actum, 307
viſum, vel auditum ſit in contrarium.* Rota elata
coram Illuſtriſſ. Zarate ea Rota in Saliſburgen.
Iuriſdictionis 1. Iulij 1641. & 22. Maij 1645.
coram D. Tarraconenſi confirmata 6. Iunij 1653.
coram Illuſtriſſ. Veroſpio, & in Beneuentana iu-
riſdictionis 13. Maij 1652. coram eod. Illuſtriſſ.
Zarate.

Obiectum quintum quo pars contradicens 308
vulgari Populo ſuadere nititur Eccleſiam S.
Mariæ, prorſus, & omnino Cathedralitate or-
batam eſſe, deducit ex eo quod Epiſcopo careat;
quia videlicet ipſe eſt, qui Cathedralem Eccle-
ſiam conſtituit, ſicut Parochialem Parochus,
prout vulgata iura, & DD. volumina in pro-
patulo oſtendunt. Sed hic interpellandus lector,
vt ea quæ in Diſſertatione prima *à num. 431.* la- 309
tè dixi, æquo animo, & attentius legat. Ex eis
enim clarè patet contrarium; eo quod Epiſco-
pus Cæſaraugustanus, Epiſcopus ſit Eccleſiæ S.
Mariæ Maioris Cæſaraugustanæ, ſicut Eccleſiæ
S. Saluatoris. Quemadmodum, iuxta adducta, 310
& probata *toto cap. 3.* huius Diſſertationis, Epiſ-
copus Vercellens. Epiſcopus eſt Eccleſiæ S. Ma-
riæ Maioris Vercellenſis, ſicut Eccleſiæ S. Euſe-
bij eiuſdem Ciuitatis. Et Epiſcopus Aretinus,
Epiſcopus eſt Eccleſiæ S. Mariæ *de Plebe*, ſicut
& Eccleſiæ S. Petri eiuſdem Ciuitatis. Ac quem-
admodum Eccleſia Montis Gargani, prætendit
eſſe ſub Epiſcopo Sypontino, ſicut Eccleſia
eiuſdem Sypontinæ Ciuitatis. Quod etiam eſt 311
valdè conforme Iuri communi; ex quo habe-
tur, quod Eccleſia, quæ ſemel habuit Epiſco-
pum, habeat ſemper ius ad illum habendum,
cap. licet. 16. q. 3. Gloſſ. fin. *in ca. felix 6. q. 1.* Petta-
chin. *de Epiſc. lib. 1. c. 3. n. 37.* Iordanus *tom. 1. prælud.
9. num. 14.*

Sed hic occurrit alia obiectio, quam acriter, 312
& ennixè pars aduerſa inculcat. Quod videlicet
Eccleſia S. Mariæ ſit, & dicatur omnimode
exempta à iuriſdictione Epiſcopi, prout con-
ſtat ex Bulla Clem. VII. de anno 1529. confir-
mata à Sixto V. in alia de anno 1590. Repug-
nantia enim inuolui videtur in terminis, dicen-
do, quod aliqua Eccleſia ſit exempta à iuriſdi-
ctione Epiſcopi, & ſimul ſit Cathedralis, ete-
nim Cathedralis Eccleſia eſt propria Sedes Epi-
ſcopi, illique ſubiecta, vt cunctis pro comper- 313
to manet. Et loquendo de Cathedralibus Re-
gularibus id probat ea iuribus, & DD. Barbo-
ſa *de Canonicis & dignitatib. cap. 1. num. 12.* Ve-
runtamen arduum non eſt oppoſitionem iſtam
elidere. Primo namque vnico, & ſimplici 314
verbo dici poteſt, quod licet Eccleſ. Cathedra-
lis de iure communi ſubdita ſit Epiſcopo, po-
ſita tamen Papæ exemptione, ab hoc iugo libe-
ratur. Felinus *in cap. cum inter. de ſent. & re
iud.* Puteus *dec. 114. lib. 3. in nouiſſ.* Rota in vna
Meleuitana coram Proſpero apud eundem

Puteum

Puteum; Loterius *de re beneficiar. lib.* 1. *q.* 13. *n.*
31. referens etiam Pariſium *lib.* 3. *quæſt.* 11. *n.* 44.
315 Quidni ergo Eccleſia S. Mariæ & ſi Cathedra-
lis ſit, exemptionem tamen ab Epiſcopo ha-
beat ex Papæ priuilegio? Dico ſecundo, quod
316 licet Eccleſia Cathedralis, quatenus Cathe-
dralis eſt importet præfatam ſubiectionem ad
Epiſcopum, quatenus verò Collegialis, aut Re-
gularis eſt, aliis poteſt ſubeſſe, Abbati ſcilicet,
vel Priori; & ita exemptionem ab Epiſcopo ha-
317 bere. Sic enim conſtat plures Cathedrales in
Anglia exiſtere, ait Hoſtienſis *in cap. cauſam,
quæ in princip. de iudic.* & in Sicilia duas, Panor-
mitanam, & Montis Regalis, ait Abbas *ibid. n.* 8.
vtrumque referens Barboſ. *de Canonicis, & di-
gnitatib. c.* 1. *n.* 11. Quæ quidem Eccleſiæ, vt Ca-
thedrales Epiſcopis ſubiacent, vt Collegiales
verò, ſeu Regulares ſuis Prælatis, Abbatibus,
Prioribus, &c. Prout ſpecialiter de Eccleſia
Montis Regalis in Sicilia habetur ex pluribus,
replicatiſque S. Rotæ deciſionibus coram Coc-
cino in impreſſis ipſius, ſub hoc titulo *Montis
Regalis* iuriſdictionis, præſertim vna de anno
318 1604. *deciſ.* 157. Ergo idem dicatur de Eccleſia
S. Mariæ Maioris, quæ omnes hos reſpectus, ob
ſui magnam excellentiam, includit. Non eſſe
autem inconueniens, quod Eccleſia Cathedra-
lis Regularis ſit etiam Collegiata, etiam ſtando
in Iure communi, habent Hoſtienſis *in cap. no-
bis num.* 1. *col.* 2. *de iure patronat.* Abas *n.* 8. Bi-
ſignetus *deciſ* 13. *num.* 3. *de prebend.* Tertio dico,
319 quod Eccleſia de Pilari, etſi excludat ſubie-
ctionem ad Epiſcopum, quoad legem *iuriſdi-
ctionis*, non tamen à iure Ordinis, illis ſcilicet,
quæ ad poteſtatem Ordinis ſpectant, ſcilicet
receptionem, Ordinum, benedictionem Chriſ-
matis, & Olei Sancti, Conſecrationem Altarium
& ſimilia. Quarto addo, quod etiam in iis, quæ
320 pertinent ad iuriſdictionem, non ſic debet dici
Eccleſia S. Mariæ exempta à iuriſdictione Epiſ-
copi, vt talis iuriſdictio ſit omnino extin-
cta, ſeu auulſa per exemptionem, ſed ſolum
impedimenta, quoad exercitium, itavt in habi-
tu retineatur, vt rectè Lotterius *de re beneficia-
321 ria lib.* 1. *q.* 14. *n.* 107. Nec etiam exempta quoad
locum, quia locus exemptus conſiſtens in ali-
qua Diœceſi dicitur de Diœceſi, *cap. cum Epi-
ſcopus de offic. Ordin. in* 6. DD. ibidem, quorum
plurea congerit Gonzales *ſup. Regul.* 8. *Cancel-
lar. gloſſ* 42. *a num.* 187. Multo minus quoad po-
322 pulum; quia circa illum etiam manet in Epiſ-
copo actualis iuriſdictio. Lotterius *ſupra num.*
118. Rota coram Vbaldo in Teatina *Iuriſdictio-
nis* 24 Martij 1925. Et patet in Bullis exem-
ptionia Eccleſiæ S. Mariæ, vbi conſeruatur hu-
iuſmodi iuriſdictio pro Epiſcopo. Vnde pro-
pterea ſemper reſpectu populi Epiſcupus dici-
tur Ordinarius. Loterius *dicto num.* 107. Ad-
323 dendum eſt, adhuc poſita iſta exemptione Ec-
cleſiæ S. Mariæ poſſe Epiſcopum Cæſaraugu-
ſtanum in ea reſidere, & ſuam Sedem figere.
Cum enim ſit verè Cathedralis ipſius, eſt etiam
propria ipſius Sedes, & ita poteſt in illa ſedere,
quando ſibi placuerit. An verò id expediat fa-
324 cere, ipſe, & alij viderint Poterit etiam in ea
pro Tribunali ſedere, & cauſas iudicare. Quia
eſto, id ſolum concedatur Epiſcopo pro loco
non exempto in *d. cap. cum Epiſcopus*, intelligi
tamen debet de loco non exempto, qui etiam
aliàs non ſit Cathedra ipſius. Si enim eſt ipſius

Cathedra, implicatorium eſt, quod non poſſit
in illo ſedere. Similiter poterit in eadem Ec-
cleſia S. Mariæ habere, ſeu celebrare Synodos,
aut Concilia, prout Diſſertatione priori *num.*
74. dixi contigiſſe quarto Sæculo in Synodo
Catholicorum pro damnatione hæreſis Priſci-
llianiſtarum, teſtibus Marco Maximo, & Luit-
prando, ac maximè Iuliano Perez dicente, vt 325
ibi retuli: *Nam vbinam commodius debuiſſent
Epiſcopi Hiſpani conuenire, quam in Templo, quod
totius pietatis, & Religionis, non ſolum in Hiſ-
pania, ſed in omnibus Occidentis partibus fons, &
origo fuit.* Simplici quoque verbo dicatur, poſ- 326
ſe Antiſtitem Cæſaraguſtanum in ea Eccle-
ſia S. Mariæ facere, ſeu celebrare actus omnes
ad Cathedralitatem ſpectantes, qui non repug- 327
nent eiuſdem Eccleſiæ priuilegiis. Maneat igi-
tur ex dictis concluſum, quod non obſtante
exemptione qua gaudet Eccleſia S. Mariæ, poſ-
ſit nihilominus in aliis quadantenus eſſe ſub
iuriſdictione Epiſcopi, veluti ſub Capite, &
Sponſo, & ita eſſe Cathedra ipſius, ſicut, & Ec-
cleſia S. Saluatoria.

Vrget etiam valde pars aduerſa plures ti- 328
tulos, variaque cognomina, epitheta, enco-
mia &c. à multis, etiam Principibus magnis,
conceſſa Eccleſiæ S. Saluatoris, quaſi illa præiu-
dicium aliquod Cathedralitati Eccleſiæ S. Ma-
riæ afferre poſſint. Sed nullum omnino affe-
rant. Nam præterdicta in priori Diſſertationa 329
num. 419. hoc dilemmate lis ſoluitur. Vel
enim huiuſmodi tituli, nomina, encomia &c.
afficiunt Eccleſiam S. Saluatoris, quatenus Ca-
thedralis eſt, vel quatenus eſt quædam Eccleſia
particularis, etſi alias Illuſtriſſima, & Grauiſſi-
ma. Quæ ſunt prioris generis, etſi iuuent ad
Excellentiam & prærogatiuam illius, nihil ta-
men conducunt ad denotandam aliquam præ-
excellentiam ſuper Eccleſiam S. Mariæ, eo
quod illa Communia ſunt vtrique, ſicut com-
munis eſt vnitas in Cathedralitate: quæ enim
communia ſunt, non ſunt propria, iuxta vulga- 330
te illud iuris axioma, *commune quod eſt, meum
non eſt*, ex *l. nemo ex ſociis ff. ex pro ſocio.* Rebuffus
ad l. litus eſt. 96. *ff. de verbor. ſignificat.* Valaſcus
conſ. 64. *num.* 12 Et quia illud quod eſt Com- 331
mune mei, & alterius, non eſt proprie meum.
Gonzales *ſup. regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 45. *n.* 30 poſt
alios. Et quia dictum eſt ſæpe, vnio harum
Eccleſiarum facta eſt æquè principaliter, quo 332
caſu Communicant ſe adinnicem ſua priuile-
gia & exemptionia, iuxta dicta ſuperius. Eo
quoque quia quando duo concurrunt in re cō-
muni priuilegium vnius ſuffragatur alteri, vt
optimè Gonzales *ſupra gloſſ.* 24. *à n.* 52. *vſque* 333
ad 55. incluſiè. Qui principaliter fundatur in
l. ſi Communem fundum 10. *ff. quemadmodum ad-
mittuntur*, ibi, *ſi Communem fundum, ego & pupil-
lus haberent, licet vterque non vteretur, tamen pro-
pter pupillum, & ego viam retineo.* Hæc igitur epi-
theta, & encomia Eccleſiæ S. Saluatoris tributa, 334
cum ſint etiam communia Eccleſiæ S. Mariæ,
vtpotè in Cathedralitate, quæ eſt vna in vtraque
Eccleſia fundata, nihil prorſus ipſi præiudicent,
quin potius ipſi congratulatur de illis; & quod
dicebatur Rebeccæ Gen. 24. à Comitibus ſuis
Soror noſtra es creſcas in mille millia ipſi impreca-
tur. Loquendo cæterum de aliis Epithetis, ſeu
encomiis eidem S. Saluatoris Eccleſiæ à mul- 335
tis conceſſis, nihil etiam omnino eis inuidet

Eccleſia

Eccleſia S. Mariæ; cum non minora cernantur
conceſſa à Summis Pontificibus, Regibus, Præ-
laris, hiſtoricis, & ſcriptoribus: vt ad oculum pa-
tet, recolentibus ea, quæ in priori Diſſertatione
ſcripta manent. Inter quæ non infimum locum
tenent ea, quæ ex decretis Iuſtitiæ Aragonum,
336 quibus multum detulit Rota de ann. 1630. re-
tuli ibi *n.* 257. Videlicet, quod eius antiquitas, &
dignitas ſit *longiſſima, honorificentiſſima, vene-
randiſſimaque*: & quod ſit *gloria, & ornamentum,
totius Hiſpaniæ, & orbis*: Et quod *obtinet inter om-
nes Eccleſias mundi, vetuſtatis, & excellentiæ origi-
nis primatum*. Alia ſciens omitto.

337 Nec obeſt, quod Eccleſia S. Saluatoris com-
paratiuè ad Eccleſiam S. Mariæ appelletur *Ma-
ior, Metropolitana, Cæſarauguſtana*, &c. Præter
dicta enim in priori Diſſertatione, præſertim
n 64. quibus conſtat ſimilia encomia, etiam con-
ceſſa Eccleſiæ S. Mariæ; imò, & redundare in
ipſius excellentiam, propter vnitatem cum Ec-
cleſia S. Saluatoris, ortam ex vnione, quæ fuit
cum retentione priuilegiorum, & immunita-
tum, iuxta dicta præcedentibus & dicenda *c. ſe-*
338 *quenti*. Vlterius meditandum, iure hæc omnia,
etiam cum aliqua ſpecialitate, tribui poſſe idem
Eccleſiæ S. Saluatoris, eo quod in ipſa iis tem-
poribus Sedem fixerit Cæſarauguſtanus præcla-
riſſimus Archiepiſcopus; maior, & copioſior
pars Canonicorum Cæſarauguſtanæ Cathedra-
lis, in qua repræſentatur totum caput, iuxta
Lotterij doctrinam *de re beneficiar. lib.* 1. *q.* 14. *n.*
64. & *l.* 3. *q.* 17. *n.* 170. ipſaque ſancti Saluatoris
Eccleſia amplior, auguſtior, & locupletior ſit
Eccl. S. Mariæ.

339 Præterea obiicit nouiſſimus Author, quo Ca-
thedram S. Mariæ Maioris acrius impugnet, eam
à primæua ſui fundatione, *Oratorium* ſolummo-
do non vero *Eccleſiam* appellatam fuiſſe: ex eo
ſibi effigians, quod nullatenus Cathedralis eſſe
potuerit. ac proinde, quod vnitas Cathedralita-
tis cum Eccleſia ſancti Saluatoris in hac Diſſer-
340 tatione propugnata; omnino corruat. Cæterum
Dauidica Turris cum propugnaculis ædificata
ſimilibus iaculis nihil læditur. Conſtat enim
primo, quaſcunque Eccleſias. Templa, ampliaſ-
que Baſilicas, in lata ſignificatione, *Oratoria*
quoque nuncupari poſſe. iuxta illud Iſai 56. &
Matth. 21. *Domus mea, domus orationis vocabitur*;
Idem namque eſt, rectam ethymologiam ſe-
341 ctando, *Domus orationis*, ac *Oratorium*. Deinde,
nedum in *lata*, ſed & vſitata quoque nomencla-
tura Eccleſias omnes Oratoria nuncupata olim
fuiſſe, teſtes ſunt Baronius *to.* 1. *ann.* 57. §. *quod
reliquum eſt*, dum ait Eccleſias olim vocatas *Ora-
torias domos*, quod idem eſt, ac *Oratoria*, & *to.* 2.
ann. 211. in fine *precatorias domos*, quod idem
eſt. Clarius Bellarmin. *tom.* 1. *controuer. de Rom.
Pontif. lib* 3. *c.* 13. §. *quidam etiam.* inquiens, quod
*veteres PP. Latini. & Græci per aliquot ſæcula, tem-
pla Chriſtianorum vocabant Oratoria, vel Domos*
342 *orationis. Græcè. Aſceteria.* Sed quid teſtibus
egeamus, cum *cap. Eccleſiæ antiquitus* 16. *q.* 1. Ec-
cleſiæ. & Oratoria pro eodem accipiuntur. Et
cap. tua nos de Eccleſiis ædificand. Cæleſtinus III.
Papa poſt multa ſæcula à tempore infantiæ Ec-
cleſiæ, pro eodem accipit hæc tria, *Eccleſia,
Oratorium*, & *Baſilica* Et ſane meritò, quia cum
Oratorium *publicum* eſt & non *priuatum*, aut in
priuatis Domibus conſtitutum, habenſque do-
tem, Campanulam, & alia requiſita, cenſetur Ec-
cleſia, & eius appellatione venit inter Doctō-
res. Hieronymus Carar. *in opuſc. de turib. Paro-
chialib. tit.* 2. *cap.* 14. Barboſa *in collectan. ad d. cap.
tua nos n.* 2. Hæc porrò omnia gratis, & vltro- 343
neè dicta ſunt; quia vt conſtat ex hiſtoria eiuſ-
dem Eccleſiæ ſanctæ Mariæ, quam ex Tabula
vetuſta Eccleſiæ de Monſerrate de Vrbe extra-
ctam habet. Lector in fine huius Diſſertationis,
hæc ſacra Domus, *Baſilica*, quæ eſt idem, quod
regia Domus, & *Eccleſia* ſæpè cognominantur.
Etenim paulo poſt principium, dum dicitur 344
Apoſtolum Iacobum à Chriſto mandatum ac-
cepiſſe tranſmigrandi in Hiſpaniam, Euangelij
prædicandi gratia; ac propterea ad Beatiſſimam
Virginem Dei Parentem acceſſiſſe, benedictio-
nem pro itinere humiliter poſtulando, ſcribitur
etiam, eandem Deiparam hæc illi dixiſſe: *Va-* 345
*de fili, imple mandatum magiſtri tui, & per ip-
ſum te deprecor, quatenus in vna Ciuitatum Hi-
ſpaniæ, vbi maiorem numerum hominum ad fidem
conuerteris, ibi Eccleſiam in mei memoriam, pro-
vt te monſtrauero, facias.* Et infra, dum de ip-
ſius apparitione eſt ſermo ſic ei dixit: *Ecce* 346
*Iacobe fili, locus ſignatus, meoque honori deputa-
tus, in quo in mei memoriam, tua induſtria mea
Eccleſia conſtruatur.* Et poſt alia. *Beatus au-
tem Iacobus de tanta viſione, & conſolatione con-
gaudens, continuo cepit ibi ædificare Eccleſiam,
iuuantibus, quos ad fidem conuerterat, ſupradi-
ctis Capit autem præfata Baſilica octo quaſi paſſus
latitudinis, & ſexdecim longitudinis, habens alta-
re prædictum in capite verſus Iberum cum altari.*
Poſtea: *In cuius Eccleſiæ ſeruitium.* Deinde:
Conſecrans verò prædictam Eccleſiam Poſt alia;
Intitulauit ipſam Eccleſiam. Demum: *Hæc eſt
enim prima mundi Eccleſia in honorem Virginis
Apoſtolicis manibus dedicata.* Ecce non ſemel, 347
aut bis, ſed ſepties, (qui numerus in diuinis
& humanis literis multiplicitatem magnam
deſignat) repetita, ſatis concludunt quod Sa-
cra hæc Mariana Domus *Eccleſia* ſit vocata,
non *Oratorium*, aut quid ſimile. Mirum ergo
valdè ſit, pios, & probos Aragonienſes au-
thores, hoc Sacrum templum, quod gloria, 348
& ornamentum eſt totius Iberiæ. & Hiſpaniæ,
veluti (quod abſit) per contemptum *Oratorium*
appellare. Nec illis ſuffragatur, quod ali-
qui minus attenti ea nomenclatura vtantur,
quia de ipſa loquuntur pro ſui primordiis,
quando primo inchoata eſt, à paucis, & egenis 349
Chriſticolis, Iacobi diſcipulis, ob infidelium
metum, in ſpeluncis, & cauernis terræ abſcon-
ditis; vel ſaltem eo tempore; quo, vt ait Rota co-
ram Montmanno de ann 1633. in ſuperioribus
relata, *Chriſtianis in vno, eodemque loco, vel Ciui-
tate, neque amplas, neque plures Eccleſias habere
permiſſum erat.* Et poſſent idem dicere de inſi- 350
gnioribus totius Orbis Chriſtiani, & Almæ Vr-
bis templis, quæ in ſui primæua origine, vix
Oratoria erant, ſed potius cryptæ, ſpeluncæ, ca-
uernæ, &c.

Magnum præterea ſibi aduerſa pars ſuæ in- 351
tentionis fulcrum prætendit habere ex epiſtola
quadam Synodi Prouincialis Cæſarauguſtanæ
de anno 1614. & 1615. celebratæ ad Paulum
V. Summum Pontificem, vt dicitur, directa:
in qua non ſolum plura pro inferioritate, &
ſubiectione Eccleſiæ S. Mariæ ad Eccleſiam
S. Saluatoris dicuntur, ſed etiam ex eo quod
Clemens VIII. dictam S. Saluatoris Eccleſiam
ex

352 ex Regulari, qualis antea erat, ad ſæcularem
ſtatum reduxerit: prætendit enim ex hoc eadem
S. Saluatoris Eccleſia, quod mores antiqui Ince-
dendi, & conſedendi ſimul vtriuſque Eccleſiæ
iam expiraſſent, ita vt nullatenus præeminentiæ
dictæ Eccleſiæ S. Mariæ ſupra Eccleſiam S. Sal-
uatoris amplius obſeruari deberent: plura etiam
353 poſtulando contra dignitatem dictæ ſanctæ
Mariæ Eccleſiæ. Cæterum, nec huic fulcro inni-
354 ti poteſt pars contradicens. Primò etenim, Epi-
ſtola iſta bis à Ioanne Arruego adducta, ſcili-
cet *pag.* 135. & *n.* 763 nullatenus authentica vi-
detur, cum ſine data vlla loci, vbi ſcripta ſit, an-
ni, menſis, aut diei, quando ſcribi potuit, & ſine
355 alicuius ſcriptione noretur. Qui defectus in hu-
iuſmodi litteris tam ſubſtantiales ſunt, vt eas
356 omnino vitient; prout palam omnibus eſt. Se-
cundo, eſto quòd aothentica eſſet, non video
quomodo probetur ad Papam miſſam eſſe, aut
ab eo receptam; ſi enim aliquid horum deſit,
penitus corruit ipſius auctoritas: quia eſto quod
357 potuiſſet à Synodo ſcribi, potuit tamen re ma-
turius perſpecta, ad Papam non mitti, quia in-
ter ſcriptionem, & miſſionem datur locus pœ-
nitentiæ. Felinus *in cap. ex parte Decani n.* 18.
de reſcript. Alexand. *in l. ſi abſenti, ff. de acquir.
poſſeſſ.* Hippol. de Marſiliis *in l.* 15. *qui in Bello,
num.* 42. *verſ. item vltra prædicta. ff. ad legem. Cor-
358 nel. de falſis.* Tertio, quatenus hæc omnia non
obſtarent, obſtare deberet id quod in ipſa etiam
aſſeritur, videlicet, Eccleſiam S. Mariæ, *totum ſi-
bi Prouinciale Concilium ſuſpectum habuiſſe.* Hæc
enim ſuſpicio valde eneruat eius aoctoritatem.
Præſertim, quia non fuiſſe ſuſpicionem hanc
leuem, prout in eadem Epiſtola notatur ibi:
359 *Leuibus quibuſdam excogitatis prætextibus*, ex eo
ſuaderet, quod Eccleſia ſancti Saluatoris, &
aliæ Cathedrales Regni Aragonum, ex quibos
dicta Synodus componebatur, erant *partes for-
360 males aduerſariæ* contra Eccleſiam ſanctæ Mariæ,
& earum prætenſio erat præcedentiam habere
ſuper Eccleſiam ſanctæ Mariæ: imò ipſa petitio
ad Papam eſt ipſiſſima prætenſio dictarum Ec-
cleſiarum. Quid ergo obeſſe poteſt talis petitio?
Aut quando partis poſtulatio ad iudicem, ſeu
Superiorem, ſi ab ipſo acceptata non ſit, poteſt
parti præiudicare? Partes porrò in hac cauſa fuiſ-
361 ſe dictas Eccleſias, ad oculum conſtat, ex Rotæ
deciſionibus, in vna ſcilicet *Cæſaraugustana
præeminentiarum* coram Ludouiſio, quæ eſt a 84.
de anno 1606. octo annis antequam hæc aſſer-
ta Epiſtola ad Papam ſcripta fuerit: & in alia
coram Ghiſlerio de anno 1634. Sed his præter-
362 miſſis, omnino euertitur tota hæc Epiſtola,
etiam ſi legitima, & iuridicè ſcripta credatur:
ex eo quod fundamentum ipſius, ſcilicet, quod
reductio Eccleſiæ S. Saluatoris ad ſæcularem ali-
quid abſtulerit, ſeu immutauerit de iuribus Ec-
cleſiæ S. Mariæ; aut propterea aliquod ipſi præ-
iudicium obrigiſſet. Apertiſſimè namque con-
ſtat de contrario, ex Breui Clem. VIII. de ann.
363 1604 ſub 12. Octobr. vbi hæc leguntur: *Decla-
ramus noſtra mentis, & intentionis non fuiſſe, nec
eſſe per reductionem ad ſæcularitatem prædicta Ec-
cleſia Metropolitana. iuribus, prærogatiuis, & præ-
eminentiis Eccleſiæ B. Mariæ de Pilari, eiuſque
Priori, Capitulo, & Canonicis, tam vigore ſenten-
tiarum Rotalium huiuſmodi, quam alias quomodoli-
bet competens, in aliquo præiudicare: illiſque occa-
ſione dictæ reductionis ad ſæcularitatem Eccleſiæ
Metropolitanæ Cæſaraugustanæ, nullatenus præiu-
dicatum hactenus fuiſſe, aut in poſterum fore, vel
cenſeri; ſed illa in ſuis iuribus, & robore in omni-
bus, & per omnia remanſiſſe, ac perpetuo remanere
debere, proinde, ac ſi prædicta Eccleſia Metropoli-
tana ad ſæcularitatem redacta, aut redigi manda-
tum non fuiſſet, ſicque, &c.* Et ita id latè ex pluri-
bus S. Rotæ deciſionibus, & Doctoribus probat
Barboſa *de Canonic. & dignitatib. cap.* 1. *num.* 50.
Idque conuincitur, quia cum pars aduerſa aliud 364
Breue eiuſdem Clem. VIII. de ann. 1601.
obiecerit, quaſi illi obeſſet, S. Rota coram Coc-
cino 10. Nouemb. 1623. & 26. Feb 1624. ac 15.
Nou. 1624. declarauit contrarium. Ea pulchra 365
ratione, quia præfata declaratio non debet ac-
cipi vt noua, aut ſeparatim, ſed vt coniuncta
cum declarato, quia declarans nihil de nouo fa-
cit, *l. adeo §. cum quis in fin. ff. de acquir. rer. domi-
nio, l. heredes palam, §. ſed etſi notum*, vbi Caſtren-
ſis, & alij *ff. de teſtam.* Surd. *dec.* 70. *n.* 1 *Rot. deciſ.*
502. *n.* 15. *p.* 1. *recent.* & *dec* 700. *n.* 16 *par.* 2 *recent.*
ſeu, quod idem eſt, quia declaratio videtur à
principio ineſſe actui declarato. Oldradus *conſ.*
263. *num.* 2. *& ſeqq. verſ. & aduertendum eſt.*
Ancharan. *conſ.* 7. *num.* 3. *& ſeqq. verſ. non obſtat
quod declaratio*, Bellarmet. *conſ.* 33. *num* 40. 366
& 41. Adnotet tandem lector pro hac Epiſto-
la, quæ obiicitur, quod ex ipſa conſtat quali-
ter qui eam, vt dicitur, ſcripſerunt, non auſi
fuerint negare antiquam Cathedralitatem Ec-
cleſiæ ſanctæ Mariæ, ſed modernam, & præ-
ſentem. Dicunt enim: *Capitulum Metropolitanæ,
quod priſcis illis temporibus de Collegiata hac fue-
rit nihil ſolicitum, totamque huius rei hiſtoriam piæ
credulitati relinquens, præſenti rerum ſtatui inni-
titur.* Animaduertere tamen deberent, quod 367
ſi antiquis temporibus Cathedralis fuerit,
etiam modernis debuerit eſſe; cum, vt conſtat
ex dictis tam in priori, quam in poſteriori hac
Diſſertatione, cum fuerit Cathedralis aliquan-
do, & non fuerit hac dignitate ſpoliata, ſed
ſolum ex conſenſu ipſius vnita Eccleſiæ ſancti
Saluatoris, rectè infertur modo eſſe iam Cathe-
dralem. Gloſ. *fin. in cap. Fælix.* 16. *q.* 1. *ca. licet.* 5. *in
eadem cauſa q.* 3. Iordanus *tom.* 1. *prælud.* 9. *pag.* 41.
num. 14.

Obiectat tandem pars contradicens magnum 368
ſcandalum, quod in Cæſaraugustana Ciuitate,
& Aragonum Regno dicit eſſe, quod Eccleſia
ſanctæ Mariæ Cathedralitatem Cæſaraugusta-
næ Eccleſiæ habere prætendat. Sed ab hoc ſcru-
pulo facile me expediam, ſi tale ſcandalum eſſe
negem, quod ſciam. Caſu tamen, quod ſit, 369
viris doctiſſimis, qui partem aduerſam propug-
nant, hoc vnum dilemma diſſoluendum. Vel
enim ſcandalum hoc *paſſiuum eſt*, vel *acti-
uum*: Si *paſſiuum* vocent, audiant Theologos 370
dicentes, ſcandalum *paſſiuum* eſſe ſcandalum
non *datum*, ſed *acceptum*, ac proindè eſſe
ſcandalum *Phariſæorum*: neceſſe, ſaltem ſemper
obligationem illud euitandi. Prout manifeſtè
oſtendit Chriſtus *Matth.* 15. Dicentibus enim
illi diſcipulis *ſuis, quia Phariſæi audito verbo
hoc, ſcandalizati ſunt*, ipſis reſpondit: *Sinite illos,
cæci ſunt, & duces cæcorum: Cæcus autem, ſi cæco
ducatum præſtet, ambo in foueam cadunt.* Si verò 371
actiuum appellent, memorentur eoſdem Theo-
logos diffinire ſcandalum actiuum cum ſancto
Thom 2. 2. q 43. art. 1. ex D. Hieronymo quod
ſit *dictum*, vel *factum, minus rectum præbens oc-*

caſionem

caſſionem ruina. Oſtendant igitur, *minus rectum*
eſſe, quod Eccleſia S.Mariæ Maioris tueatur ius
Cathedralitatis, quod habet à 17. ferme Chri-
ſti ſæculis; ab Apoſtolo Iacobo Hiſpanorum
Patrono, Dei Parentis iuſſu, & Chriſti, vt par eſt
credere, beneplacito (vt propterea quaſi de Iu-
371 re diutno eſſe dici poſſit) illud inſtituere; Ec-
cleſiaſtia etiam traditione, toto eo tempore re-
ceptum; ab Hiſtoricis propè ſine numero com-
probatum; à S. Rota, & Almæ Vrbis Tribu-
nalibus ſæpiſſimè roboratum, intimatum. &
exequi mandatum, ac Regis Catholici, Princi-
pum, Magnatum, & populi deuotioni gratum,
& acceptum. Quorſum ergo minus rectum?
373 Caſu vero quod apud plebem, puſillos, vel
ignaros, aliqua ſcandali ſpecies eſſet. quod ne-
gatur, audiant D.Gregorium *Hom.7. in Ezechie-
lem* dicentem, *Si de veritate ſcandalum ſumitur,
vtilius permittitur naſci ſcandalum, quam veritas
relinquatur.* Legant D. Hieronymum *in Matth.*
374 15. & refertur in gloſ. ordinaria: *Propter ſcan-
dalum dimittendum eſt omne quod poteſt præter-
mitti, ſalua triplici veritate, vita, iuſtitia, &
doctrine.* An veritas *iuſtitia, & doctrina* in hac
375 cauſa adſit, ex ſæpios reperitis innoteſcit. Quod
ſcrupuli maioris de ſcandalo, cauſa eſſe poſſet,
illud eſt, quod viri Eccleſiaſt. in his litibus, &
controuerſiis Redditus Eccleſiaſticos, qui ſunt
patrimonia pauperum impendant. Sed cui id
376 tribuendum Iudicem non agam. Notarem ta-
men, Illuſtriſſimum Rotæ Decanum Ioannem
Baptiſtam Coccinum, cum ipſa. in Rotali man-
dato de anno 1633. manutenendo Eccleſiam
ſanctæ Mariæ in ſuis præeminentiis, & priuile-
giis ſupra, & contra Eccleſiam S. Saluatoris, eas
præcipere omnino obſeruari. ne *in poſterum* (in-
quit) *partes hinc inde in apertas contrauentiones
proſilientes, non ſine bonorum omnium ſcandalo, &
diuini cultus detrimento, atque offenſione ſub men-
dicatis prætextibus eximant ſe à paritione dicti*
377 *mandati de manutenendo.* Quibus ſatis indigitat
potius ſcandalum eſſe, & cultui diuino perni-
cioſum, ac offenſiuum, contrauenire mandatis
Rotalibus, quæ ſunt de manutenendo d.Eccle-
ſiam S. Mariæ in præfatis præeminentiis, ſeu
priuilegiis. Sed hæc prætermitto.

C A P. VI.

Perpetuum ſilentium parti contrariæ iure videri imponendum.

378 CONgruit huic intento illud Iſai. 32. *Cul-
tus iuſtitiæ ſilentium*, quia videlicet iuſtitia
debita Cathedralitati Eccleſiæ ſanctæ Mariæ
Maioris Cæſarauguſtanæ per ſilentium cele-
bratur, & colitur; & ſi imponatur, lites, & leges
ceſſabunt Quod in præſenti fieri oportere gra-
uiter comprobandum.
379 Primo, quia litibus finem imponi debere iu-
ra & Doctores iuris prudentes clamant. *cap. fi-
nem litibus de dolo & contumacia. l. terminato de
fruct. & lit. expend. l.non diſtinguemus §.quæſitum
ff. de arbi.* DD. ibid. Imo propterea breuiandæ
lites. Clement. *ſæpè in princ. de verb. ſignificat. l.
quidam ff. ſi cert. pet. l. properandum C. de iudic.*
380 *& cap. finem litibus* relato. Et merito, quia lites
inter ciues ſunt damnoſæ Reipublicæ, quæ ex
cis læditur. *l. ſi quis §. in ciuilib. ff. de pac.* Baldus *in
add. ſpec. app. verſ. Conſtitutio Epiſcopi*, Bertachin.
in Repert. verbo lis. Et ideo vtilitas publica eſt, 381
vt finiantur. Flaminius *de reſign. lib. 2 q. 5. n. 12.
& 13.* Barboſa *infra.* Et quia ſunt criminum 382
occaſio Barboſa *in Collectar. ad d. cap. finem liti-
bus*, ex aliis. Hinc (quod ſalua reuerentia li- 383
tigantium in hac cauſa dictum ſit) litigatores
mali viri appellantur Rodoanus *de Simon. 2. p.
c 31. n. 9.* Gonzalez *ad Reg 8. Cancellar § 7. n. 18.*
Et ſunt ſimiles Dæmonibus. Rodoanus, & 384
Gonzalez *ibi*, Iordanus Pacis *volum. 1. lib. 1. tit. 9
n. 1.* Quin ipſæ lites ſunt flagella hominum du- 385
riſſima. Rebuffus *in prax. in regul. de ſubcript.
colliig. gloſ. 1.* Barboſa, & Iordanus *ſupr.* ac Gon-
zalez *n 17.* Quia reſte Seneca *litigare cum æquali* 386
*anceps eſt, cum potentiori furioſum, cum inferiori
ſordidum.* Sic Baldus *conſ. 218.* Gonzales *ſupr. n.
16* Iordanus *ſupr.* Sacrum igitur Tribunal Rotę
interpellandum illis quæ Eccleſia canit: *Extin-
gue Flammas litium.* Et alibi, *diſſolue litis vincula,
aſtringe pacis fœdera.* Quod non aliter fit niſi 387
contradicenti parti ſilentium imponendo.

Eo etiam ſecundo, quod lis iſta, iure meri- 388
toque finita cenſeri debet; per duplicem ſenten-
tiam Rotalem in ſuperioribus adductam; plura
mandata Apoſtolica etiam relata & octo eiuſ-
dem S. Rotæ deciſiones, quas etiam retuli in
præcedentib. Per ſententiam autem finiri litem
apertum eſt, & pro Regula traditum à Rota *de-* 389
ciſ. 10. vt lit. pendent. in nou. & alibi paſſim. Lan-
cellot. *de attent. p. 2. c. 4. in præfat. num. 250. & ſeq.*
Iordanus Pacis *volum. 3. lib. 14. tit. 14 num. 20.*
Præſertim, cum fuerit diffinitiua; de cuius na- 390
tura eſt, quod controuerſiæ finem imponat. Ab-
bas *in Rubr. de re iudic. col. penult* poſt Specul. *in
tit. de ſent. prolat. §. 1.* Galganertus *in ſtatuta Vrbis
lib. 1. cap. 173. in gloſ. n. 50.* Et quæ tranſiit in rem
iudicatam. ac executioni per d. mandata deman-
data. Achil. *deciſ. 1. & 10. vt lit. pendent. deciſ. 33.* 391
n. 10. lib. 3. par. 3. diuerſ Iordanus *ſupr.* Flaminius
de reſignat. lib. 2. q 3. n. 2. Stephanus Gratianus
diſceptat. forenſ. c. 214. n. 34 & ſeq. Barboſ *in colle-
ctan. DD. ad Clement. II. vt lis pendent. n. 13 14. &
15.* ex aliis.

Accedat tertio, quia pars Eccleſiæ S. Mariæ 392
Maioris in hac cauſa; eſto quod vicem Acto-
ris gerat, prout eam ſententiæ illæ Rotales ad-
ductæ ſupra c. 4 appellant; nihilominus ſecun-
dum aliquem reſpectum gerere videtur perſo-
nam Rei, cum ſit in poſſeſſione Cathedralitatis,
& iurium, ac priuilegiorum illam concernen-
tium, aduerſa autem pars contendat eam ſpolia-
re, tum Cathedralitate, tum exemptionibus, &
priuilegiis, quibus de facto gaudet Si enim Rei
perſonam quadantenus agit, maximè procedit,
quod dixi, quod nempè, ſententiæ pro ipſa datæ
tranſierint in rem iudicatam. Quotieſcunque 393
enim Acto non probat ſuam intentionem, ſen-
tentia omnino abſolutoria conceditur Reo. *l.
eum, qui dicit ff. de probat. l. qui accuſare C. de eden.*
Rota *deciſ. 17 num. 1. de re iudic. in antiq.* & *deciſ.
3. de iudic. in nou.* Caſſador. *deciſ. 1. num. 1. & deciſ.
2. de re iudic.* Durand. *deci. 280. n 2. & deciſ. 381.
num. 1.* Petrus Ridolphinus *in prax. recentior. p. 3.
c. 2. n. 111 & 112.*

Imò (proximus ad intentum) quia cum iſta 394
ſententia abſolutoris datur, tunc imponi ſilen-
tium actori habet Rota *in nou. de re iudic. deciſ.
3.* facit *deciſio 17 in antiq. de re iudic.* & Rota co-

tam Attrebatenſi *deciſ.171.in 1.p recent.num.3.*
ac Duran*d.deciſ.280.num.2.* Ridolphinus *ſupr.*
395 *num.113 & 115.* Et meritò quidem, quia ſen-
tentia abſolutoria ab impetitis totum nego-
tium perimit, & ita adeo tranſire poteſt in rem
iudicatam, vt non poſſit ſuper illo amplius
agi. Neuizanus *conſ. 19. n. 15* Rota coram Ca-
ualerio *deciſ.148.n. 2.* referens alias coram Can-
tucio. & Coccino. Clarius alia Rota coram ea-
dem Caualerio *deciſ.158.num.1.& 3.* ex Couar-
ruuia, & aliis. Nouiſſimè Ridolphinus *ſupr. n.*
116.

396 Sed fruſtra in hoc contendi poſſe videtur,
cum in duabus illis Rotalibus ſententiis ſupra
relatis, conceptis, & expreſſis verbis, in hac cau-
ſa, & negotio præſenti Cathedralitatis Eccleſiæ
S Mariæ imponatur perpetuum ſilentium parti
aduerſæ Eccleſiæ S.Saluatoris. In priori illa co-
ram Coccino grauiſſimis illis, & acerbiſſimis.
397 *Per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam, &c. de,
& ſuper antiqua Cathedralitate dicta Eccleſia B.
Mariæ de Pilari, antiquitus fuiſſe Cathedralem,
in eaque primam Sedem Epiſcopalem dicta Ciuita-
tis extitiſſe, &c. decernimus, & declaramus. Mole-
ſtationesque, vexationes, perturbationes, & impedi-
menta, &c. præſtitas, & illatas, fuiſſe, & eſſe in-
iuſtas, temerarias, & indebitas, ac iniuſta, iniqua,
temeraria, & indebita; illiſque de iure minimè fa-
cere licuiſſe, nec licere: eiſdemque perpetuum ſilen-
tium imponendum fore, & eſſe; prout imponi-*
398 *mus, &c.* In poſteriori vero coram Vbaldo illis.
*Per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam, &c. de,
& ſuper antiqua Cathedralitate dicta Eccſia San-
cta Maria Maioris, &c. dicimus, ſententiamus,
decernimus, declaramus, & diffinitiue pronunciа-
mus, bene fuiſſe pronunciatum, ſententiatum, & dif-
finitum, per D. R. D. Decanum ad fauorem. &c.
Eccl. S. Maria, &c. maleque, & perperam fuiſſe ap-
pellatum, reclamatum, & prouocatum, &c. & prop-
terea d. ſententiam Reuerendiſſimi Domini Decani
confirmandam fore, & eſſe, prout illam confirma-
mus, & approbamus.*

399 Idem corroborat, quæ Illuſtriſſimus Dom.
Bichius in ſua illa deciſione anni præſentis pro
21. Iunij diſertiſſimè dixit § *Quibus poſitis*, vi-
delicet. Quod cum Eccleſia S. Saluatoris *ap-
pellationem à dictis ſententiis Rotalibus bo. me. Mot-
mannо commiſſam proſecuta non fuerit ab an. 1633.
nec fatalia prorogari obtinuerit; eademque ſenten-
tia, ob tam longam taciturnitatem tranſierunt in Iu-
dicatum, & cauſa dicatur deſerta.* Ad quod affert
plura iura, Doctores, & plures etiam S. Rotæ
deciſiones coram Terracinenſi, Poutingerio, &
eodem Illuſtriſſimo Bichio. Cum enim per
400 hanc deciſionem dicatur, cauſam, & appella-
tionem à ſententia Rotali dici deſertam, ex ea
videtur haberi, finem liti eſſe impoſitum. Gal-
ganettus *in Statut. Vrbis cap. 176 in princ. Gloſſ.*
20. Et habere vim ſententiæ diffinitiuæ. Idem
Galganettus *ibidem.* Similiter, cum dicatur, cau-
401 ſam tranſiiſſe in iudicatum, etiam elicitur im-
poni per hoc parti ſilentium. Quia contra rem
iudicatam non auditur appellans, *l. 1. & fin. vt
lit. pendent. l. 1. de re iudic.* Tholoſan. *lib. 2. cap. 23.
fol.* 254. Sebaſtianus Medices *de diffinit. differ.
21. num. 6.* & poſt ipſos, & alios Galganet-
402 tus *ſupr. cap. 167. in gloſ. num.* 30. Nam
res iudicata facit ius plenius, & pleniſ-
ſimum, ſecundum Baldum *in l. ingenuum,
ff. de ſtatu homin.* & omnino mutat rerum
ſtatum. Vnde Iaſon *in rubr. ff. de re iu-
dic.* poſt Bald. dixit facete de *Guelpho Ghibel-
linum.*

Præbent exemplum quoad hoc Vrbis ſtatu- 403
ta à Papa Gregorio XIII. approbata, prout Bulla
in principio ipſorum ſcripta oſtendit, quæ ex-
preſſè prohibent *lib. 1 c. 180.* duas appellationes
à ſententiis, ſed quod duæ ſententiæ conformes
rem faciant iudicatam, ſtatuunt, his verbis. *De-
clarantes, quod omnino in nulla cauſa, ſeu caſu,
ſecundo liceat prouocare; ſed dua ſententia habeant
vim trium, & rem faciant iudicatam.* Quod 404
omnino deſeruit ad caſum præſentis Diſſerta-
tionis, cum pro parte Eccleſiæ S. Mariæ ſint *duæ
ſententia* Rotales *conformes*, & ſeme à parte
Eccleſiæ S. Saluatoris appellatum ſit. Ex quo 405
prorſus videtur dicendum, in rigore huius
Statuti iam hanc cauſam tranſiiſſe in rem iudi-
catam, omnino peremptam, & finitam eſſe,
& partim impoſitum potius quam imponen- 406
dum ſilentium. Eo præſertim, quod Statutum
illud eſt deciſorium, & obſeruatur in omnibus
Curiis, etiam coram Auditore Cameræ, & Rota.
Fenzonius *ad Statut. Vrb. lib. 1. cap. 180. num. 4.*
Scaccia *de appellat. quæſt* 18. & Rota ſæpius. Et
cum ſit Statutum Papale comprehendit etiam
Clericos Rota *deciſ. 452. n. 2. p. 1. diuerſor.* & in
Romana *hæreditatis*, ſeu cenſus 8. Iunij 1588.
coram Plato. Ridolphinus *in prax. par. 1. cap. 13.
num. 647 & ſeq.*

Nec refert, quod ius commune ſecundam 407
appellationem in eadem cauſa admittat. *l. 1. C.
ne liceat in vna, c. ſua nobis 65. de appell. cap. ſi au-
tem in princ. & §. vnde 2. q. 6.* Fredericus Sche-
nech. *de appell. num. 13.* Galganet. *in ſtat. Vrb.*
180. *gloſ. in princ.* Quia cum à Papa confirma- 408
tum fuerit hoc ſtatutum corruit omnino hæc
difficultas. Magis vrget ſi dicatur hoc ſtatu-
tum ſolum loqui *inter Ciues incolas, & diſtri-
ctuales Vrbis*, prout in eo dicitur. Propterea 409
enim dixi ſupra *præbere exemplum*: quia vbi eſt
eadem ratio, debet eſſe eadem diſpoſitio. *l.
illud ff. ad l. Aquiliam. l. ſi poſtulauerit. §. 2. ff.
ad l. Iuliam*, & pluribus aliis iuribus. Ratio 410
autem huius diſpoſitionis eſt, ne lites ſint
æternæ, ſed breui finiantur, quod in hac cau-
ſa Cæſaraugustana eſt valdè neceſſarium cum
adeo antiqua ſit, vt fermè ſæculis fuiſſe, dici
poſſit.

Idem etiam roboratur, quia cum commu- 411
nis opinio in conſulendo, & iudicando ſit ſe-
quenda *l. 1. verſ. creditor. ff. de offic. quæſt.* Ro-
man. *conſ. 349. num 2.* Ant. Mat. Corat. de com-
mun. vtriuſque DD. opinion. *in præfatione num.
38. & tit. 9. num. 3.* Ridolphinus *in prax. par. 1.
cap. 2. num. 53.* & Rota Romana habeat vim
communis opinionis, Ceuall. *in tract. de com-* 412
mun. opinion. Granet. *ad veſtr. in Prax. lib. 6. c. 1.
num. 14.* Gratian. *diſcept. 104. num. 56.* quos re-
fert, & ſequitur Marcheſ. *de Rot. Roman. ante
tract. de Commiſſ. par. 1. ſecund. nou. impreſſ. verſ.
quare non mirum*: vel ad minus tantam habeat
auctoritatem, vt ab ipſa non ſit credendum,
niſi ob vrgentiſſimam, & prægnantem rationem,
prout ex Moditio, & Caſtro Palao affert Pa-
ſqualigus *in Deciſionibus moralib. deciſ 8 num. 4.*
certè rectè ſequitur, quod, ſtantibus duabus
ſententiis Rotalibus adminiculatis per plereaſque
explicatas deciſiones, mandata Apoſtolica, exe-
cutionem, & vetuſtiſſimam Cathedralitatis
Eccleſiæ

Eccleſiæ S.Mariæ Maioris poſſeſſionem, nollus ſcinpulus tellnquaior, quin contrariæ parti non tam imponendum perpetuom ſilcotium ſit, quam iam impoſitum aggrauandum.

C A P. VII.

Hiſtoria de miraculoſa, & antiquiſſima fundatione Eccleſiæ S. Mariæ Cæſaraugustanæ ex varus monumentis extracta.

414 LOqoatur tandem prologi, & perpeti Eccleſiæ ſanctæ Mariæ Maioris Cæſaraugoſtanæ Cathedralitare, hiſtoria de ipſios fuodatione, quam noniſſime in hac alma Vrbe, & Eccleſia ſanctæ Mariæ de Monſerrate ſcriptam vidimus, in vereri, fumoſa, & denigrata charta, affixa ligneæ tabulæ, etiam antiquæ, & carioſæ. Com enim in ipſa noretor hanc Eccleſiam, B Iacobi Apoſtoli, & primi Cæſaraogustam Epiſcopi induſtria; & Deiparæ Sanctiſſimæ ipſi inter duos Angelorum Choro ſuper Pilare appatentis iuſſo, conſtroctam eſſe; eamque Apoſtolum conſeeraſſe; ac vnum Preſbyterum pro ipſius ſeruitio ordinaſſe. Pilare qooque illud ſuper quod virgo appa ebat, ipſa teſtante, à Chriſto per manos Angelorum tranſmiſſum fuiſſe: tandemqoe Deiparam voluiſſe, & dixiſſe, quod locus ille eſſet *ſignatus* & ſuo honori deputatus, & vſqoe io finem mundi perpetuo duraturos.
415 Vt potè *prima mundi Eccleſia in honorem Virginis Apoſtolicis manibus dedicata, Angelicâ Camera primordiis Eccleſia fabricata, Aula Sacratiſſima ſæpius per Virginem viſitata, in qua cum Angelicis Choris viſa eſt ſæpius matutinos pſallere pſalmos*, prout in ea dicitur; vix locus relinquitur dubitandi, quio hac dignitate Cathedrali-
416 tatis condecorata fuerit. Et com ex alia parte, ipſa ab illo tempore vſque modo à nullo ſpoliata comprobetur, quin potius roborata, refirmata, & quaſi canonizata; provt dicta io vtraque Diſſertatione, ad ſatietatem etiam, coofirmant, cernatur: erit hæc Cathedralitas *Co-*
417 *lumna immobilis*, & *Turris Davidica* omnino inconcuſſa, etiam propter huius hiſtoriæ auctoritatem.

418 Ne porrò qois de ipſa vel leoiter dobitet, præter dicta in priori Diſſertatione à *n.* 12. *vſque ad* 18. recolat, quæ S. illa Rota celebris, & Magiſtralis coram Coccino Decano de anno 1630. Sæpios repetita, iam in priori illa, quam in iſta poſteriori Diſſertatione, dixit §. *Quamquidem hiſtoriam*. Sic enim ibi legitur.

419 *Quam quidem hiſtoriam, & antiquiſſimam, indubitatamque apud Hiſpanos traditionem latè proſequuntur grauiſſimi ſcriptores, nempè quoad mirificam Eccleſia conſtructionem, auctor Chronici omnimoda hiſtoria. qua à pluribus Flauio Lucio Dextro adſcribitur anno Dom. 37. & ibid. Franciſcus Biuar. in Commentar. latiſſimè num. 3. dicens: Nihil æquè ſtabilitum teſtimoniis grauiſſimorum authorum, nihil tota Hiſpania ſacratius, ac venerabilius ab imis hominum infodiſſe. Adiicitque M. Maximi Epiſcopi Cæſaraugustani Epigramma verſ. Verumne nobiliſſimum; Martinus Garzia in ſerm. 90 91. & 150. P. Antonius Beuter par. 1. Chronic. Hiſpan. c. 25. Damian à Goes in genelogia Regum Hiſpan. tom. 2. Hiſpania illuſtrata, Vgo Epiſcopus Portugallen. in Epiſtola ad Mauritium Epiſcopū Bracharen. quam refert idem Biuar. in Elogiis Dextri fol. 9. Ioanes Gaſpar Ortigas in 3. par. Patroc nij pro Gymnaſio Cæſaraugustano par 14. ſub n. 100. Petrus Villegas in lib. Flos Sanctor. in vit. S. Iacobi maioris Apoſtoli fol. 188. Franciſc. à Ieſu, & Xodar in libro quinque diſcurſuum pag. 18. & ſeq affirmās, neminem huc vſque id auſum negare, viſis vinculo, & firmitate, quibus traditio iſta corroboratur, quaſi ſit de fide: taliter quod non eſſet tutus pro Catholico, qui de hac dubitaret: prout etiam inquiunt Martinus del Dio diſquiſit. Magic. lib 2. q. 26. ſect. 4. pag. 223. & Iſella in lib Reg Militia S. Iacobi cap 3. Gaubertus Monachus in Chron. Regni Aragonum in 3. prolog. Ioannes Baſſaus in Hiſtor. Hiſpan. & Chronicis rerum mirabilium, anno 37. & 44 Gundiſaluus de Illeſcas in Hiſtor. Pontif. in vita S. Iacobi Apoſtoli par. 1. fol. 13. Stephanus de Garibay in compendio Hiſtor. Hiſpan. lib. 7. c. 3 & 4. Andreas de Betenderpio de apparitionibus ſpirituum cap. 11. theſ. 07. Petrus Caniſius de Verbo Dei tom. 2 lib. 5. cap. 21. fol. 557 & cap. 23. fol 560. Alphonſus de Mendeza in quæſtionibus quodlibeticis q. 5 Suar. de relig. to. 1 lib. 2. cap. 9. n. 16 Martin. de Viciana in Chronico inclytæ, & coronatæ Ciuitatis fol. 14. Ribadeneyra in lib. Flos Sanctorum in vita S. Iacobi Maioris p. 1 pag. 69. Anton. de Cianza in hiſtoria inuentionis miraculorum, & tranſlationis S. Secundi cap. 3. fol. 14. Ioannes de Pineda in 2. par. Monarchia Eccleſiaſtica cap. 25 § 4 fol. 52. Ludouicus de Eſtrada Abbas Horteuſis 2. par. Roſarij fol. 112. Loayſa in notis ad decretum Gundemari, Prades lib. 2. cap. 5. § 1 Bonifac. in Hiſtoria B. Mariæ lib 1. pag. 19. Thom. Bozzius de ſignis Eccleſ. lib. 9. c. 6. pag. 686. n. 2. Didacus de Caſtillo in lib. defenſionis Adventus, & Prædicationis Euangelicæ S. Iacobi cap. 7. fol. 37. Franciſcus de Padilla in hiſtoria Eccleſiaſt. Hiſp. centur. 1. fol. 18. Franciſcus de Pereda in libro nuncupato Patrona Matriti lib. 4. c 1. fol. 230. & ſeq. Iacobus Valdes de dignit. Regum, & Regnorum Hiſpaniæ cap. 6. num. 7. fol 54 Lucius Marineus Siculus in hiſtoria de rebus Hiſpaniæ memorab. lib. 5. cap. de ſacris Ædibus pag 85. Hieronymus Blancas in commentar. rerum Aragon. fol. 3 Hieronymus Romanus in Republica Chriſtiana lib. 5. cap. 4. fol. 86. Ambroſ. de Morales in Chronicis generalibus Hiſpaniæ lib. 9. c. 7. fol. 218. Michael Martinez de Villar. in interpretatione dictorum Epigrāmmatum in Epiſtola dedicatoria, Marcus Caſtella in hiſtoria Apoſtoli S. Iacobi pag. 76. Anton. Spinell. in Maria Deipara Throno cap. 30. pag. 400. Gregor. Lopez, Madera de excellentiis Hiſpaniæ cap. 6. fol. 30. Petrus Cenedus in Collectan. ad ius Canonicum col. 43. lib. 1. decretor. num. 2. & ſeq. & num. 8. Martinus Carillo in 3. aduertentia ad hiſtoriam S Valerij fol. 10. Gaſpa Sanctius in 1. tract. de prædicatione Sancti Iacobi in Hiſpaniam cap. 8. Et ſpeciales de miraculoſa huiuſmodi fundatione tractatus ediderunt Ioannes Michael de Bordalba, Ludouiſius Aux, Petrus Cenedus, Didacus Murillo, & alij, prout teſtatur idem Biuarius in Commentariis ad Dextrum loco citato, vbi plures ex allegatis Scriptoribus recenſet. Cum quibus concordant Diploma Callixti Tertij Pontificis ſub Dat. Romæ 9. Kalendas Octobris anni 1456. priuilegia Ioannis Aragonum Regis ſecundi ſub anno Domini 1459. 26. Octobris, & Ferdinandi Catholici* illius

illius filij anno 1504, 14. *Aprilis: eiuſdem Sedis Metropolitanæ ſtatutum anno* 1471. *die* 9. *Maij promulgatum: ac denique motiua ſententiæ, tam in Vicariatu Archiepiſcopatus Cæſarauguſtani ſuper abſolutione à Charitatiuo ſubſidio, quam in Curia Iuſtitiæ Aragonum ſuper præcedentiis emanatæ: vt prædicta omnia per extenſum referunt idem Bitarius loco citato, & Didacus Murilla c.*3. Hæc Sacra Rota, etſi fuſiora, tamen ad intentum valde vtilia, & propterea omittenda non erant.

420 Notet etiam lector, quæ P. Franciſcus Suarez ab eadem Sacra Rota relatus inquit, ſcilicet quod de hac hiſtoria *Cæſarauguſtæ, & in vniuerſa Hiſpania eſt receptiſſima traditio.* Ex hoc enim rectè conſequitur quod illi applicari poſſint ea, quæ de authoritate traditionum Eccleſiaſticarum dicta manent ſuperius.

421 Inſuper, quod in Chronicis Aragonum ſæpiſſimè repetitur, & reſeruari dicitur in antiquiſſimo Archiuio Barchinonenſi. Ac (quod magni ponderis eſt) hiſtoria hæc etiam manuſcripta litteris antiquis in fine Exemplaris librorum S.Gregorij Papæ; prout ex Hieronymo Blancas firmat P. Murillus *in ſua hiſtoria cap.3. par.* 15. & habet Petrus Cenedo *in collectan. ad De-*
422 *cret. & cap. Beatus* 22. *quæſt.* 2. *num.* 8. Eſt autem exemplar hoc Moralium S. Gregorij cum dicta hac hiſtoria in Bibliotheca Eccleſiæ S Mariæ Cæſarauguſtanæ, pro qua certatur in præſenti, prout, & refert idem Cenedus. Qui etiam addit, eſſe miræ magnitudinis, in duo volumina diſtinctum, & valde vetuſtum, & ex Naia, Garzia, & Beuter illud ipſum quod ab Epiſcopo Taio ſeptimo ſæculo, ſcilicet circa ann. Dom. 647. ex
423 decreto Concil. Tolet. 7. Roma in Hiſpaniam allatum fuit, ibique miraculosè repertum. De qua nonnulla dicta manent in priori Diſſertatione num. 117. Vbi etiam quod Taio iſte Epiſcopus fuerit Author huius hiſtoriæ. Sicut quod ipſa typis edita ſit Marriti ann. 1648. & Compluti ann. 1649. firmat etiam Anton. Beuther *lib.* 1. *c.* 22. *pag.* 135. vidiſſe hanc hiſtoriam Romæ in Cœnobio Mineruæ, de ipſaque ſcripſiſſe S. Calixtum Papam in *lib.* de miraculis D. Iacobi. Eam quoque vulgari ſermone Hiſpano refert Arruegus pag. 236. Ea porro prout ex Tabula illa Eccleſiæ S. Mariæ de Monſerrate à me tranſcripta fuit, & huius tenoris.

425 Ad Laudem, & Gloriam Summæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, qui eſt verus Deus, Trinus, & vnus: & ad promulganda beneficia, & præconia Aduocatæ humani generis filij Altiſſimi Genitricis, annunciamus fidelibus vniuerſis, narratione veridica, & fideli: qualiter ab exordio Chriſtianæ Religionis Camera, ſeu Baſilica S.Mariæ Maioris, & de Pilari Ciuitatis Cæſarauguſtæ, & Eccleſiæ eiuſdem adorſa fuerit fundamentum: conſequenter notitiæ fidelium tradere diſponimus pauca quædam, quæ de mirabilibus multis ad noſtram notitiam peruenerunt operante Virginis filio precibus, & meritis Genitricis ipſius Capellæ de prælibato Pilari deuotis.

* * *

INCIPIT HISTORIA

POſt paſſionem, & reſurrectionem Saluatoris Domini Noſtri Ieſu Chriſti, ac ipſius in 426
Cœlum aureo volatu, aſcenſum, remanſit Piiſſima Virgo Virgini commiſſa Ioanni. Creſcente vero diſcipulorum numero in Iudæa, ad Apoſtolorum prædicationem, & ſigna fremuerunt quorundam corda Iudæorum perfida, magnam aduerſus Chriſti Eccleſiam, perſecutionem ſæuiſſimam commouendo, lapidantes Stephanum, diuerſoſque nihilominus trucidando. Propterea dixerunt ad eos Apoſtoli: Vobis quidem primum oportebat prædicare Verbum Dei, ſed quia repuliſtis iſtud, & indignos vos iudicaſtis æternæ vitæ; ecce conuertimur ad gentes. Sicque euntes per Mundum Vniuerſum, iuxtà Chriſti mandatum, prædicauerunt Euangelium omni creaturæ vnuſquiſque in ſorte ſua. Cum autem egrederentur de Iudæa, vnuſquiſque accipiebat congerium, & benedictionem ab ipſa benedicta Virgine glorioſa. Interea reuelante Spiritu Sancto, Beatus Iacobus Maior, frater Ioannis, filius Zebedei, mandatum accepit à Chriſto, quatenus ad partes Hiſpanas, verbum Dei prædicaturus accederet. Ipſe verò ſtatim pergens ad Virginem, oſculatis manibus, licentiam, & benedictionem piis lachrymis poſtulabat. Ad quem Virgo, vade, inquit, fili, imple mandatum Magiſtri tui. Et per ipſum te deprecor, quatenus in vna Ciuitatum Hiſpaniæ, vbi maiorem numerum hominum ad fidem conuerteris, ibi Eccleſiam in mei memoriam, prout te monſtrauero facias. Progrediens autem B. Iacobus ex Hieruſalem venit ad Hiſpanias prædicando: inde pertranſiens per Aſturias venit in Ciuitatem Oueti, vbi vnū ad fidem conuertit. Sicque Galetiam intrans Patronum Ciuitatem aggreditur. Inde proſperans in Caſtellam, quæ maior Hiſpania nuncupatur, tandem venit in minorem Hiſpaniam, quæ Aragonia dicitur, in Regione illa, quæ Celtiberia nuncupatur; vbi ſita eſt Cæſarauguſtana Ciuitas, ad Iberi fluuij ripam. Ibi igitur Beatus Iacobus multis diebus prædicans, viros octo conuertit ad Chriſtum: cum quibus quotidie tractans de Regno Dei, exibat ex parte noctis ad ripam fluminis, quietis cauſa, in loco vbi paleæ iactabantur. Ibi namque poſt ſoporem orationi vacantes, turbationes hominum, & moleſtias gentilium declinabant. Et ecce poſt dies aliquot, media nocte luſtrante, ſtabat Beatus Iacobus cum fidelibus ſupradictis, contemplatione, & orationibus fatigatis. Cæteris igitur ſopori deditis, in hora ipſa mediæ noctis audiuit B.Iacobus Apoſtolus voces Angelorum cantantium, *Aue Maria gratia plena*, quaſi ſuaui Inuitatorio matutinale Virginis Officium inchoando, qui ſtatim flectens genua ſua, vidit Virginem Matrē Chriſti inter duos Choros millium Angelorum ſuper Pilare quoddam marmoreum reſidentem. Conuocatus igitur militiæ Celeſtis Angelorum, Officium maturinale Virginis, cum verſu *Benedicamus Domino* compleuerunt. Quo finito, piiſſimus vultus B. Virginis Mariæ Apoſtolorum Sanctum ad ſe quam dulciter euocauit: *Ecce* (inquit) *Iacobe, fili locus ſignatus, meoque honori deputatus, in quo in mei memoriam, tui induſtria, mea Eccleſia conſtruatur.*

ſtruatur. Conſpice quinimò Pilare hoc, in quo ſedeo, nam Filius meus Magiſter tuus per manus Angelorum iſtud tranſmiſit ex alto: circa cuius ſitum, Capellæ Altare locabis, in quo præſertim loco, precibus, ac reuerentia mea, ſigna, & mirabilia Altiſſimi virtus operabitur admiranda: illis nimirum, qui in ſuis neceſſitatibus meum auxilium implorabunt. Eritque Pilare iſtud in loco iſto, vſque in finem Mundi, & Chriſtum colentes, nunquam ex hac Vrbe deficient. Tunc Iacobus Apoſtolus, hilaratus lætitia multa, innumeras gratias Chriſto referens, eaſdem retulit Genitrici. Et ecce ſubito cæleſtis illa Concio Angelorum, Dominam Cælorum ſuſcipiens, ad Hieroſolymam Vrbem reduxit, & in ſua Cellula collocauit. Poſt hæc autem vixit Glorioſa Virgo Maria vndecim annis. Hic eſt exercitus ille millium Angelorum, quem Deus miſit ad Virginem in hora qua Chriſtum concepit, vt illam ſeruarent, & viis omnibus ſociarent, & illæſum puerum cuſtodirent. Beatus autem Iacobus de tanta conſolatione, & viſione congaudens, continuo cœpit ibi ædificare Eccleſiam iuuantibus, quos ad fidem conuerterat, ſupradictis. Capit autem præfata Baſilica octo quaſi paſſus latitudinis, & ſexdecim longitudis, habens Pilare prædictum in capite verſus Iberum cum altari. In cuius Eccleſiæ ſeruitium vnum de prædictis in Presbyterum, quaſi magis idoneum, Beatus Iacobus ordinauit. Conſecrans verò prædictam Eccleſiam, & ipſos Chriſticolas in pace dimittens, reuerſus eſt in Iudæam, verbum Domini prædicando. Intitulauit autem ipſam Eccleſiam S. Mariam de Pilari. Hæc eſt enim prima mundi Eccleſia in honorem Virginis Apoſtolicis manibus dedicata: hæc eſt enim Angelica Camera primordiis Eccleſiæ fabricata: hæc eſt Aula Sacratiſſima ſæpius per Virginem viſitata: in qua cum Angelicis Choris viſa eſt ſæpius Dei Genitrix, matutino pſallere pſalmos. In hac ſiquidem obtentu Virginis plurimis præſtantur beneficia, & operantur inſignia multa, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum Patre, & Spiritu Sancto viuit, & regnat per infinita ſæculorum ſæcula. Amen.

ORATIO.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui Sacratiſſimam Virginem Matrem tuam, inter Choros Angelorum ſuper Columna Marmorea emiſſa de alto venire, dum adhuc viueret, vt Baſilica in eius honorem à Prothomartyre Apoſtolorum Iacobo, eiuſque diſcipulis ædificaretur, dignatus es: præſta quæſumus eorundem meritis, & interceſſione, vt fiat imperrabile, quod fida mente poſcimus, qui viuis, & regnas,

Hæc eadem Oratio, paucis mutatis, habetur etiam in Miſſa antiqua Dedicationis huius Apoſtolicæ, & Angelicæ Eccleſiæ, in qua pariter relata Hiſtoria compendio refertur.

Laus Deo, & eius Virgini Matri Sanctiſſimæ.

Deciſio S. Rotæ Romanæ coram Reuerendiſſ. D. Coccino Decano, in cauſa Cæſarauguſtana Cathedralitatis die veneris 1. Martij 1650.

ARGVMENTVM.

IN hac deciſione latè, & diffusè tractatur, & diſcutitur illa antiqua controuerſia orta inter Eccleſiam S. Mariæ de Pilari Cæſarauguſtæ, & Eccleſiam ſancti Saluatoris eiuſdem Ciuitatis, occaſione Cathedralitatis.

SVMMARIVM.

1 *Cathedratico ſtatu firmato, intrat præſumptio primordialis, atque ordinaria Cathedralitatis, donec contrarium non probetur.*

2 *Quæ præſumptio multo magis operatur quando concurrunt plura adminicula.*

3 *Eccleſia quando nominatur magiſtra, per hoc non ſolum denotatur maioratus ratione dignitatis, ſed etiam antiquitatis, & num. 4.*

5 *Eccleſia S. Mariæ de Pilari Cæſarauguſtæ fuit donata Eccleſia S. Saluatoris eiuſdem vrbis.*

6 *Eccleſia maior regulariter cum Eccleſia minori non vnitur, ſed bene è contra.*

7 *Mauri poſt occupatas Hiſpanias conuertebant & principales Eccleſias Ciuitatum Chriſtianorum in Mezquitas, & n. 105.*

8 *Fidei chriſtianæ fundamentum principaliter in maioribus Eccleſiis aſſeruatur.*

9 *Gentile in locis, in quibus Crux, Præſepe, & alia ſalutis noſtræ myſteria ſeruabantur, ſtatuas Iouis, Veneris, &c. collabant.*

10 *Ad fidei chriſtianæ incrementum diuina voluntate effectum eſt, vt B. Petrus Apoſtolus, & Paulus in Vrbe Martyrium paterentur.*

Roma, vbi caput ſuperſtitionis erat, illic caput ſanctitatis quieſcit, num. 10.

Roma, vbi gentilium Principes habitabant, illic Eccleſiarum Principes moratur n. 10.

11 *Delubra gentilium Chriſtianæ Religionis cultui, olim per venerandæ crucis illationem mancipabantur.*

12 *Eccleſia S. Saluatoris Cæſarauguſtæ, licet ſit antiquiſſimi operis, retinet tamen ſpeciem eminentis, & ſumptuoſi ædificij, & 108.*

13 *Eccleſiam S. Saluatoris, & Cæſarauguſtæ, quod etiam ante Maurorum occupationem eſſet Cathedralis, qui hoc aſſerat, & n. 14. & 15.*

16 *Epiſcopi Cæſarauguſtani nonnulli ſanctitate inſignes ſpecialiter præfuerũt in Eccl. S. Salu.*

17 *Inſcriptionibus plurimum defertur, maximè in antiquis.*

18 *Verbum Metropolis quid deſignet.*

Verba, vbi non conueniunt, ceſſat dictorum verborum qualitas. n. 18.

19 *Cathedrales duæ, tanquam duo capita æquè principaliter in eadem Ciuitate non dantur.*

20 *Eccleſia S. Mariæ de Pilari Cæſarauguſtæ, qualiter admirabiliter fuerit fundata traditur.*

21 Que hiſtoria ſtabilita eſt teſtimoniis grauiſſimorum Authorum, & nihil eſt tota Hiſpania Sacratius, & venerabilius.

22 Et iſta traditio eſt adeo corroborata, vt ſit quaſi de fide, taliter quod non eſſet tentus pro Catholico, qui de hoc dubitaret.

23 Scriptoribus, atque hiſtoricis ſtandum eſt.

24 Eccleſiæ alicuius erectio benè probatur per Scriptores, & hiſtoricos.

25 Cathedralitatis antiqua ſtatus probatur ex Hiſtoriis, & Chronicis.

26 Factum antiquiſſimum, res vetuſtiſſima maiorum traditione probatur.

27 Scriptoribus, & Hiſtoricis paſſim fides adhibetur, num. 80.

28 Teſtes qui in antiquioribus, & viuentium memoriam plane excedentibus deponunt de publica fama, voce, & traditionibus antiquis pleniſſimè probant.

29 Cathedralitas oritur dato Eccleſia, & Epiſcopo ratione coniugij ſpiritualis, & numero 30.

31 Apoſtolorum nullus, præter B. Petrum, vel eos, quos eius ſucceſſores conſtituerunt ſacerdotes, Eccleſias Cathedrales, in Italia, Hiſpania, Gallia, &c. fundarunt.

32 Cap. ſi quis neſciat. 11. diſtinct. declaratur.

33 Eccleſias fundare tantum ad B. Petrum tanquam caput Eccleſiæ pertinebat.

34 Apoſtolus nullus fundauit Eccleſias, niſi mandato, iuſſu, permiſſione, ac authoritate B. Petri, & n. 40.

35 Petrus Apoſtolus Dei monitu, mandatum, permiſſionem, ac authoritatem fundandi Eccleſias cæteris Apoſtolis dedit.

36 Iacobus Apoſtolus ſuppoſita Petri authoritate, Sedem Cathedralem Cæſarauguſtanam in Eccleſia S. Mariæ inſtituit, & in illius Epiſcopum deſtinauit Athanaſium.

37 Ioannes Apoſtolus ordinauit in Epiſcopum Smirnæ Policarpum.

38 Paulus Apoſtolus Dionyſium in Athenienſem, Timotheum verè in Epheſium Epiſcopum creauit.

39 Apoſtolorum conſuetudo erat præficiendi Epiſcopum vnicuique Ciuitati in quo verbum Dei prædicauerunt.

41 Iacobus Apoſtolus plures Epiſcopos, & Eccleſias Cathedrales in Hiſpania conſtituit.

42 Petrus Apoſtolus primo direxit ſeptem Epiſcopos in Hiſpaniam, ex numero Diſcipulorum à Iacobo Apoſtolo ad fidem conuerſorum, declara n. 43. & 44.

Proximus ille dicitur, quem nemo antecedit numero 42.

45 Flauij Lucij Dexteri hiſtoria, quod Iacobus Apoſtolus ordinauerit in Epiſcopum Cæſarauguſtanum Athanaſium, an ſit vera, & num. 47. & 48.

49 Hiſtoria ſcripta poſt motam litem, an ſit fides adhibenda, & n. 49.

50 Cæſarauguſtani Epiſcopi ab Athanaſio vſque ad annum 1118. reſederunt in Eccleſia de Pilari.

51 Ex denominatione alicuius loci reſultat argumentum perſonalis reſidentiæ.

52 Epiſcopi reſidentia præſumitur penes Eccleſiam Cathedralem.

53 Prælatus Domum ſuæ habitationis tenetur habere penes Eccleſiam Cathedralem.

54 Habitationis præſumptio deducitur ex ſepulchro.

55 Matrimonium ſpirituale contrahitur inter Epiſcopum, & Eccleſiam.

56 Coniugij vinculum id exigit, vt coniuges nec poſt mortem ſeparentur.

57 Breuiariorum magna eſt authoritas.

58 Hiſtoriæ poſitæ in Breuiariis ſunt tanquam canonizatæ per Eccleſiam.

59 Leges ciuiles in Canonum ſanctionibus relatæ, per Eccleſiam approbari dicuntur.

60 Epiſcopi per multum tempus extra ſuam Cathedralem eſſe prohibentur.

61 Gelaſius Papa II. plenariam indulgentiam conceſſit omnibus Chriſti fidelibus, manus adiutrices porrigentibus reparationi Eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Pilari Cæſarauguſtæ.

62 Verbum Eccleſia abſque vlteriori expreſſione, tanquam antonomaſticè ſumpta intelligitur de Eccleſia Cathedrali.

63 Declarationi eius, qui aliquid dicit ſtandum eſt.

64 Declarationi teſtis loquentis in genere ſtandum eſt.

66 Imagines Agni paſchalis ſunt propria ſigna Cathedralis Eccleſiæ Cæſarauguſtæ.

67 In ſignis, & inſcriptionibus, maximè in antiquis eſt plurimum deferendum.

68 Præſcriptio intrat, ſtante ſcientia, & patientia.

69 Sententia antiquiſſima plenè probante, etiam ſine actis.

70 Et maximè, quando non agitur de eius canonizatione, aut exequutione non agitur, ſed tantum adducuntur ad probandum.

71 Ex ſententiis, licet in Curiis ſæcularibus emanatis, Rota ſolet ſumere adminiculum.

72 Cathedralitatis adminiculum eſt, quando in Eccleſia adſunt veſtigia, & reliquiæ, quæ præter ius Cathedralitatis ei conuenire non poſſent.

73 Eccleſia Cathedralis tantum habet prærogatiuam celebrandi feſtum dedicationis Eccleſiæ.

74 Decimas exigendi facultas in territorio Ciuitatis ſoli Cathedrali competit.

75 Eccleſia Cathedralis ſolum habet campanam, quæ de interdicto nuncupatur.

76 Defunctorum corpora in ius extrahendi ex alienis Parochiis, illaque ſepeliendi, Eccleſiis omnibus eſt prohibitum, exceptis Cathedralibus.

77 Sacramentorum adminiſtratio omnibus indiſtinctè competit Cathedrali.

78 Adminicula multa ſimul adiunguntur ad probandum.

79 Cathedralitatis antiquæ ius: vt retineatur, & continuetur vnicus etiam actus ſufficit.

81 Probationes adinuicem ſe coadiuuant.

82 Probationes per indicia, coniecturas, & præſumptiones ſufficiunt ad probanda facta antiquiſſima amplia n. 83.

83 Præſumptio eliditur per contrariam probationem.

85 Status præſens quando non poteſt concurrere cum ſtatu antecedenti tunc de præterito non præſumitur in futurum.

86 De iuſto vbi conſtat, tunc ceſſat præſumptio

cuiuſcunque

cuiuſcunque alterius anterioris initij.

87 *Cathedra eſt magna dignitas magiſtrorum.*

88 *Cathedra propriè accipitur pro ſede Doctoris, & Prelati.*

89 *Copia copiæ nullam fidem meretur.*

90 *Scriptura ad hoc, vt probet, omninò requiritur recognitio.*

91 *Archiuium ad hoc, vt dicatur legitimum, quæ requiratur.*

92 *Archiuium illorum, de quibus intereſſe agitur, eſt ſuſpectum.*

93 *Teſtes intereſſati non probant.*

94 *Archiuij authoritas non dat robur ſcripturæ informi.*

95 *Enunciatiuæ Principis ad ſupplicationem partis emanatæ, & à Principe extraneo, ac de veritate rerum minus instructo non probant.*

96 *Cathedras penes quemcunque Eccleſiam ſemper eſt eadem non dependens à loco.*

87 *Subrogatio nihil immutat.*

98 *Enunciatiuæ erroneæ, & æquiuocæ nihil, aut parum probant.*

99 *Confirmatio non extendit confirmatum.*

100 *Referens vbi aliter loquitur, quam relatum, attendendum eſt relatum.*

102 *Eccleſiæ olim quando ædificabantur, caput illarum reſpiciebat partem Orientalem & num. 103.*

104 *Cæmeteria apud Eccleſias, maximè Cathedrales perpetuò fuerunt.*

105 *Argumentum deductum ex eo, quod hiſtoricos nulla habetur mentio, eſt leuiſſimum, & n. 106. & 107.*

106 *Zurit. in indic. rerum de Aragonen. notatur de inſtantia.*

110 *Eccleſia ſpiritualiter ſumpta eſt fidelium collectio.*

111 *Martinez. cap. 20. lib. 2. declaratur.*

112 *Martinus Carill. de hiſtor. Sancti Valerij declaratur.*

113 *Franciſcus ab Aynſa lib. 2. cap. 11. declaratur.*

114 *Teſtium dicta, quando fuerunt conquaſſata à dictis teſtium contrariorum, nihil releuant.*

IESVS MARIA.

DVBITAVI: An cõnſtet Eccleſiam Beatæ MARIÆ Virginis de Columna, ſeù (vt vulgò dicitur) de Pilari fuiſſe antiquitùs Cathedralem? Et Domini poſt ſuſceptam pluries ſuper hoc dubio diſputationem, nempe 10. Maij 1627. 30. Aprilis 1629. & 28. Ianuarij præteriti, hodiè tandem, negocio maturè diſcuſſo, affirmatiuè reſponderunt.

Quamuis enim in contrarium diceretur, quòd quemadmodum controuerti non poteſt, quin Metropolitana Eccleſia Sancti Saluatoris fuerit hanc vſque in diem in perpetuo ſtatu Cathedralitatis, ab eo tempore quo glorioſæ recordationis Rex Aragonum Alphonſus, Hiſpaniarum cognomento Imperator ex Maurorum tyrannide Cæſarauguſtam vindicauit: ſic etiam ex hoc vltimo, & longiſſima quidem quingentorum, ac ampliùs annorum diuturnitate, firmato ſtatu Cathedratico, intrat præſumptio primordialis, atque originariæ Cathedralitatis vſque ab initio: donec plenè, ac concludenter probetur contrarium *l. ex perſona, vbi Salic. n. 2. C. de probat. Alex. conſ. 74. num. 15. lib. 4. Alciat. de præſumpt. 26. n. 1. Euerard. in loco à tempore ad tempus, verſ. 6. iſtud argumentum, Menoch. præſumpt. 64. lib. 6. Rot. deciſ. 233. n. 1. par. 1.* vbi agitur de præſumendo ſtatu Parochialitatis, & *deciſ. 402. n. 5. par. 2. recent.* Quæ quidem præſumptio tantò magis operatur in caſu iſto, cùm, pluribus adminiculis corroboretur *Rot. d. deciſ. 213. num. 2. par. 1. recentior.* 1 2

Primum adminiculum deducitur ex ſententia Petri Libranæ, primi huius nominis Epiſcopi Cæſarauguſtani lata de anno 1128. & ſic in facto recenti, decem ſcilicet annis poſt Mauros debellatos emanata: prout in alia ſententia Alphonſi pariter Archiepiſcopi enunciatur, de anno 14. 3 in qua præcipitur Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, vt in omnibus, & per omnia ſe conformet cũ Eccleſia Sancti Saluatoris, tanquam cum Magiſtra, ac Superiore ſua: quod verbum, *Magiſtra,* vſurpatum etiam in aliis poſterioribus ſententiis, nempè Sanctij de anno 1221. Petri Tarraconen. de anno 1241. & Alphonſi prædicti de anno 1513. denotat maioritatem, non ſolùm dignitatis, ſed etiam antiquitatis ad *Text. in cap. audientiam n. 1. de Eccleſ. ædific.* Quæ ſanè antiquitatis maioritas deſignat ſtatum Cathedralitatis ab antiquiori tempore, non habito quidem reſpectu ad ſolum decennium poſt recuperatam è Maurorum dominatione Cæſarauguſtam, in quo temporis antiquitas non poteſt verificari: ſed ad tempus longè antecedens, nempè tam ante inundationem, quàm in ipſa Maurorum inundatione 3 4

Secundum neque abſimile adminiculum deſumitur ex teſtimonio Alphonſi, ſeù Aldephonſi Regis Caſtellæ præfati Alphonſi Maurorum debellatoris, priuigni, ac Hiſpaniarum Imperatoris pariter nuncupati: qui anno Domini 1134. & ſic ſexdecim annis poſt recuperatam è Maurorum manibus Cæſarauguſtam, in confirmandis eiuſdem Debellatoris Alphonſi, necnon Ranimiri fratris prædeceſſorum ſuorum conceſſionibus factis Eccleſiæ Sancti Saluatoris, eamdem Eccleſiam inter cæteras antiqui nominis famoſiſſimæ excellentiæ, priuilegio glorioſiſſimam non ſolùm appellat, prout etiam appellatur ab Alexandro III. Pontifice in confirmatione donationis decimarum, necnon à Martino Rege Aragonum in priuilegio, mandante, vt Reges Aragonum in Eccleſia Sancti Saluatoris propter illius antiquitatem coronentur: ſed ad ſubleuandum ipſius paupertatem, inter alias Eccleſias in Epiſcopatu Cæſarauguſtano exiſtentes, donat ſpecificè Eccleſiam Beatæ Mariæ de Pilari: vt latiùs in priuilegio. De cuius conceſſione non videtur ambigendum, cùm de illo teſtentur *Hieronymus Zurita lib. 1. Annal. cap. 54. Hieronymus Blancas in Commentar. Rer. Aragonen. fol. 141. Abbas S. Ioannis de la Penna in ſua Hiſtoria lib. 2. cap. 20. pag. 357. Pater Didacus Murillo de miraculoſa fundatione Angelica Domus tract. 2. cap. 27. pag. 217.* & ſuper tertio deponat de viſu Magiſter Hiero- 5

nymus Caſſanante: & enuncietur etiam in Bullis Adriani IV. necnon Alexandri III. in quibus prædictæ donationes, expreſſa etiam Eccleſia Beatæ Mariæ, confirmatur. Vndè ex his duo reſultant antiquæ Cathedralitatis argumenta ad fauorem Eccleſiæ Sancti Saluatoris. Primum ex eo, quòd expulſis vix Mauris nuncupatur famoſiſſimæ excellentiæ, & antiqui nominis priuilegio famoſiſſima. Secundum ex eo, quòd donatur Eccleſia Beatæ Mariæ: quæ ſi aliquo tempore fuiſſet donata etiam per viam
6 vnionis Eccleſiæ inferiori: cùm regulariter Eccleſia maior inferiori non vniatur, ſed è contra, *Oyed. de incompatibilit. benef. par. 2. cap. 3. n. 4. verſ. & ita dignum.*

Tertium adminiculum deriuatur ex notiſſima Maurorum conſuetudine: qua poſt occupatas Hiſpanias paſſim vtebantur in conuertendis
7 principalibus Eccleſiis Ciuitatum Chriſtianorum in Mezquitas: vt præter Chronicas generales Hiſpaniarum id de propriis Regnis teſtatur Petrus, Aragonum Rex I. in priuilegio conceſſo anno Domini 1096. incipien. *Neminem latere, &c.* quod de verbo ad verbum tranſcripſit *Franciſcus de Aynſa rerum memorabilium Oſcæ lib. 4. cap. 5. pag. 525.* & concordat *Martinus Carillo in Hiſtoria Sancti Valerij fol. 240.* vnà cùm teſtibus, qui dantur. Quod eo demum conſilio faciebant Mauri, vt ita deletis, abolitiſque memoriis, ac Chriſtianæ Fidei fundamentis, quæ principaliter in maioribus Eccleſiis aſ-
8 ſeruantur, fides ipſa aboleretur, ac perfidia ſubinduceretur Mahometica. Quam porrò conſuetudinem à Gentilium acceperunt exemplo: qui iis in locis, in quibus Crux, Præſeque, aliaque Redemptionis, ac ſalutis noſtræ miſteria ſeruabantur, Statuas Iouis, Veneris, ac Adonidis collocabant: quo ſacrorum eorumdem miſteriorum monumenta, ac veſtigia obſoleſce-
9 rent, vt elegantiſſimè de Adriano refert *Paulinus epiſtola 11. Hieronymus epiſtola 13. Seuer. Hiſtoriar. lib. 2. Ambroſius in Pſalm. 43.* quorum verba tranſcribit *Baron. ad annum Chriſti 139. num. 5. & 6. fol. 93. & 94.* & habetur in Le-
10 ctionibus feſti Exaltationis Sanctæ Crucis 3. Maij. Sic etiam è conuerſo ad Chriſtianæ Fidei incrementum diuina voluntate effectum eſt, vt Beatiſſimi Apoſtoli Petrus & Paulus in Vrbe Roma martyrium paterentur: *vt vbi caput ſuperſtitionis erat, illic caput quieſceret ſanctitatis: & vbi Gentilium Principes habitabant, illic Eccleſiarum Principes morarentur*, vt inquit *Ambroſius in cap. Beati 2. quæſt. 7.* & iiſdem penè verbis loquitur *Sanctus Maximus Epiſcopus in ſermon. de Apoſtolis*, quem recenſet *Michaël de Anninyon de vni-*
11 *tate Ouilis cap. 18. num. 4. & 5.* Et in ſpecie delubra Gentilium Chriſtianæ Religionis cultui fuiſſe olim per Venerandæ Crucis illationem mancipata, habemus ex præcepto *Theodoſij in ſuo Codice l. vlt. tit. 10. lib. 16.*

Hunc verò vſum poſt occupatam Cæſarauguſtam ſeruaſſe Mauros in Eccleſia Sancti Saluatoris, eamdemque tanquam maiorem Ciui-
12 tatis illius Eccleſiam conuertiſſe in Meſquitam maiorem, tanto magis videtur veriſimile, quo Templum iſtud Sancti Saluatoris, licèt antiquiſſimi ſit operis, retinet tamen ſpeciem eminentis, ac ſumptuoſi ædificij, ad formam Crucis, latitudinis paſſuum 90. longitudinis verò 110. totaque illius moles quatuor magnarum columnarum ordinibus ſuſtinetur: vt conſtat ex deſcriptione illius, quæ habetur apud eumdem *Didacum Murillum de miraculoſa fundatione Angelicæ Capellæ, dicto tract. 2. cap. 27.* Ac propterea plurimum differt à communi ſtructura Meſquitarum, quas Mauri non ædificabant in formam Crucis, nec admodum eminentes, aut eleuatas: ſed ſubmiſſas, atque obſcuras: vt patet ex ædificio Cordubenſ. Eccleſiæ, quam pro Mezquita fuiſſe à Mauris conſtructam, ac poſtea Sedi Cathedrali deſtinatam, referunt Hiſtorici, & præcipuè *Mariana de rebus Hiſpan. lib. 7. cap. 7.* Et prædicta tantò faciliùs videntur procedere, cùm de huiuſmodi fabrica adeò inſigni, à Mauris conſtructa, nulla apud Authores mentio habeatur: prout extat memoria de præfata Eccleſia Cordubenſ. apud Marianum, & alios; & ſimiliter de minoribus ædificiis per Reges Mauros Cæſarauguſtæ conſtructis paſſim habentur memoriæ apud *Hieronymum de Blancas in rerum Aragonen. Commentar.*

Et in ſpecie quòd Eccleſia Sancti Saluatoris 13
etiam ante Maurorum occupationem fuerit Sedes Cathedralis, ac à Maurorum impuritatibus, quibus prophanata fuerat, expiata, ad primæuum Cathedralitatis ſtatum reſtituta fuerit, viſus eſt firmaſſe *Zurita in Indice rerum Aragonenſium lib. 1. pag. 38.* ibi: *Eccleſia Cæſarauguſtana, primis propagatæ Chriſtianæ Religionis ſæculis ſacra, & Sanctorum Valerij, ac Braulij Infulis, ac Vincentij Martyris illuſtrata doctrinis, ſacrorumque Conciliorum ſanctionibus, Orbis Chriſtiani celebratione commemorata, à Nephariis impij cultus veſtigiis, ſolemni cæremoniarum Religione expiata, & Deo Optimo Maximo Seruatori ex voto, quod Imperator pulcherrimæ, florentiſſimæ, potentiſſimæque Vrbis eſſet potitus, feſtis, & laudibus inſtauratur, & conſecratur.* Et clarius *lib. 1. Annal.* ibi: *Conſecrata fuit Meſquita maior, & dedicata Eccleſia noſtro Redemptori ſub titulo Sancti Saluatoris eodem anno, &c. Itaque in ſuo primo loco reſtaurata Sedes Cathedralis, quæ fuit valde nominata in primitiua Eccleſia.* Et cum *Zurita* viden- 14
tur conſentire *Martinez Abbas Sancti Ioannis de Rupe in Hiſtoria fundationis illius Monaſterij lib. 2. cap. 20. & lib. 5. cap. 19. in fine, Martinus Carillo in Hiſtoria Sancti Valerij fo. 240.* quos omnes refert *Franciſcus de Aynſa in præfato lib. memorabilium Ciuitatis Oſcæ lib. 1. cap. 1.* vbi ſimilia in hanc rem adducit exempla. Cum quibus conuenit Breuiarium Cæſarauguſtanum in feſto tranſlationis Sancti Valerij in prima le- 15
ctione, ibi: *Magna per vniuerſum Orbem Chriſtianis fuit lætitia, cum Cæſarauguſtana Eccleſia, quæ per quadringentos annos captiuata ſpiritibus deſeruiebat immundis, fidei libertatem recepit: & ad Chriſtum reuerſa ipſum Deum, & Dominum voce libera auſa eſt profiteri, & in eius laudibus reſonare.* Et concordant ſuper tertio quatuor teſtes, examinati in cauſa Dedicationis. Quorum primus, qui eſt Ioannes Briz Martinez, deponit ex ſententia Didaci de Eſpes, viri eruditi, & inſignis antiquitatum Aragonenſium indagatoris, vt teſtatur *Hieronymus Blancas in præfatione ad comment. Aragonum in epiſtola ad Garziam de Loayſa, & Didacus Murillo in dicto tract. 2. cap. 51. pag. 441. lib. 1. cap. 19.*

Quartum denique ac poſtremum primordialis, ſeù originariæ Cathedralitatis huiuſmodi adminiculum pro Eccleſia S. Saluatoris ea

præbent

præbent argumenta, ex quibus deducitur non-
nullos ex Epiſcopis Cæſarauguſtanis, ſanctitate
inſignes huic ſpecialiter Eccleſiæ Sancti Salua-
16 toris præfuiſſe, Sanctos nempè Valerium, ac
Vincentium Martyrem, illius Archidiaconum,
nec non Braulium.

Quòd enim de anno 306. Sanctus Valerius
fuerit Eccleſiæ iſtius Epiſcopus, Vincentius ve-
rò Archidiaconus: quoad Valerium colligi po-
teſt primò ex tenore concordiæ initæ de anno
1121. inter Epiſcopos Cæſarauguſtanum &
Pampilonenſ. per hæc formalia verba: *Tranſlatio
Sancti Valerij Epiſcopi de Rota in Cæſarauguſta-
nam propriam Sedem :* & ſic Eccleſia Sancti
Saluatoris, ad quam facienda erat tranſlatio,
appellatur propria ſedes Sancti Valerij. Secun-
do ex Inſtrumento tranſlationis Capitis eiuſ-
dem Sancti Valerij de anno 1170. Ex cuius ſe-
rie in toto Epiſcopatu Cæſarauguſtano annua-
tim ſub die 20. Octobris in ſacris Lectionibus
recitatur, quòd Aldephonſus II. Rex Ara-
gonum obtinuit Caput Sancti Valerij: *vt
ad honorem Dei, & Eccleſia Cæſarauguſtana, quæ
Caput totius Regni eſt, & cui paſtoraliter & corpo-
raliter præfuit, ſpiritualiter quoque præeſſet &c.
Quod ipſe Rex proprijs manibus &c. ad Eccleſiam
Cæſarauguſtanam per Petrum eiuſdem Ciuitatis
Epiſcopum tranſmiſit &c. Ac poſtquam idem Rex
Aldephonſus II. miſit ad dictam Eccleſiam
S. Saluatoris Caput Sancti Valerij, quidam Prior
Rotenſis miſit etiam brachium S. Valerij Antiſtitis
eiuſdem Eccleſiæ, ad quam miſerat Rex caput &c.
quò ſcilicèt Reliquiæ tanti Paſtoris & Prælati, il-
liuſque Sanctiſſimi Viri venerarentur in eadem Ci-
uitate, & Templo. in quo præfuit tanta Sancti-
tate :* vt ad propoſitum huiuſmodi tranſlationis
expreſsè loquitur *Zurita Annal. lib 2. cap. 26.*
Tertiò non tam reſpectu Sancti Valerij, quàm
Sancti Vincentij illius Archidiaconi id etiam
videtur deprehendi ex teſtimonio Don Lupi
Archiepiſcopi Cæſarauguſtani: qui de anno
1361. in priuilegio exemptionis à charitatiuo
ſubſidio Priori, Canonicis, ac Capitulo Sancti
Saluatoris conceſſo, loquens de eadem Eccle-
ſia, inquit: *Prædictam Cæſarauguſtanam Ec-
cleſiam, ſponſam noſtram ille Beatiſſimus eius An-
tiſtes Valerius cum ipſius Eccleſiæ Archidiacono
Vincentio Martyre pretioſo decorauit, pro Fide de-
certans Catholica &c.* Quartò id ſuadent inſcrip-
tiones appoſitæ Reliquiis eorundem Sancto-
rum Valerij ac Vincentij, quas Petrus de Luna,
Benedictus XIII. in Sciſmate nuncupatus, mi-
ſit ad Eccleſiam Sancti Saluatoris in hæc verba:
*Hoc eſt Caput B. Valerij Confeſſoris, Epiſcopi hu-
ius Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ:* Et: *Hæ ſunt Reliquiæ
17 B. Vincentij Martyris, Archidiaconi huius Eccle-
ſiæ Cæſarauguſtanæ.* Quibus quidem inſcriptioni-
nibus plurimùm defertur, maximè in antiquis,
vt latè dicetur inferiùs. Quintò id inferunt Con-
ſtitutiones Synodales ſub titulo de Reliquiis &
venerat. Sanct. teſtantes, Sanctum Vincentium
officio, & ordine Diaconali fuiſſe in Eccleſia
Sancti Saluatoris condecoratum: nec non af-
firmantes, Sanctum Valerium in eadem Eccleſia
Sancti Saluatoris apparuiſſe cuidam ſucceſſori
ſuo, in eadem ſede: quæ apparitio, vt tradit
*Cardinal. Baron. in notis ad Martyrolog. ſub die
26. Martij*, fuit de anno 1370.

Quòd autem poſtremò Sanctus Braulius de
anno 636. & ſic multò ante inuaſionem Mau-
rorum fuerit Epiſcopus Eccleſiæ Conſtitutione
ſub eodem titulo de Reliquiis & venerat. San-
ctorum: in qua formalibus hiſce verbis ſtatui-
tur: *vt ſub Officio duplici celebretur feſtiuitas In-
uentionis B. Braulionis, cùm fuerit Epiſcopus Me-
tropolis*: quod ſanè poſtremum verbum, *Metro-
polis*, deſignat ad oculum Eccleſiam S. Saluatoris 18
excludit Eccleſiam B. Mariæ Virginis, cui talis
qualitas non conuenit ad *Tex. in l. 4. §. toties, ff.
de dam. infect. l. quod conſtitutum, ff. de milit. teſtã.*

Vndè ex his omnibus, cùm appareat Eccle-
ſiam Sancti Saluatoris non deducere prima Ca-
thedralitatis ſuæ principia ac fundamenta limi-
tata ab anno Domini 1118. quo tempore Al-
phonſus maiorem Maurorũ Meſquitam diuino
cultui dicauit: ſequitur, quòd ſublata principio
iſto limitatio, militet vſque ab initio ad ipſius
fauorem præſumptio originariæ Cathedralita-
tis, & quidem adminiculata; ita vt niſi Eccle-
ſia Beatæ Mariæ plenè ac concludenter, ſublatis
contrariis, probet ſuam Cathedralitatem, ne-
ceſſaria reſultet conſequentia, quòd eadem Ec-
cleſia B. Mariæ nunquam fuerit Cathedralis:
cùm duæ Cathedrales tanquàm duo Capita 19
æquè principalia in eadem Ciuitate non den-
tur, *Hoſtien. in cap. cùm coniugat. n. 1. de for. com-
petent. & in c. quoniam n. 2. de offic. Ordin.* quem
ſequitur *Rota deciſ. 324. n. 11. par. in recentior.*

His tamen non obſtantibus, viſum fuit Do-
minis antiquam huiuſmodi Cathedralitatem
concludenter probari ad fauorem Eccleſiæ B.
Mariæ Virginis de Pilari. Primò ex Hiſtoria ad-
mirabilis fundationis, ſeu conſtructionis huiuſ- 20
cæ Eccleſiæ: in qua traditur Beatum Iacobum
Apoſtolum iuſſu Deiparæ Virginis, ſuper Co-
lumna ſeu Pilare quodam marmoreo inter An-
gelorum cantus viſibiliter apparentis, præfa-
tam Eccleſiam conſtruxiſſe, atque in eiuſdem
ſeruitio vnum ex nouem Diſcipulis ab ipſo
conuerſis in Presbyterum ordinaſſe: prout hu-
ius Hiſtoriæ ſeriem fuſiùs refert antiquiſſima
quædam ſcriptura, de qua in fine vetuſtiſſimi
Codicis Moralium Sancti Gregorij qui in eiuſ-
dem Eccleſiæ de Pilari Bibliotheca à Taio quon-
dam Epiſcopo Cæſarauguſtano illic, vt credi-
tur, repoſitus in hanc vſque diem aſſeruatur, te-
ſtibus eodem *Martino Garzia ſermon. 91. & Mi-
chaele Martinez de Villar in Interpretatione trium
Epigrammatum huius Eccleſiæ pag. 79.* prout etiam
innuit *Hieron. Blancas, à Murillo relatus loco cita-
to cap. 1. fol. 2.* & latius *cap. 3. fol. 16.*

Quam quidem hiſtoriam, & antiquiſſimam,
indubitatamque apud Hiſpanos traditionem la-
tè proſequuntur grauiſſimi Scriptores, nempè
quoad mirificam Eccleſiæ Conſtructionem Au-
ctor Chronici omnimodæ hiſtoriæ, quæ à plu-
ribus *Flauio Lucio Dextro adſcribitur anno Dom.
37.* & ibid. *Franciſcus Biuar. in commentar. latiſſi-
mè num. 3.* dicens: Nihil æquè ſtabilitum te-
ſtimoniis grauiſſimorum Authorum, nihil tota 21
Hiſpania ſacratius, ac venerabiliùs animis ho-
minum inſediſſe: adiicitque, *M. Maximi Epiſ-
copi Cæſarauguſtani Epigramma verſ. verùm ne no-
biliſſimum: Martinus Garzia in ſerm. 90. 91. &
150. P. Antonius Beuter par. 1. Chronic. Hiſp.
cap. 25. Damian. à Goës in Genealogia Regum Hi-
ſpan. tom. 2. Hiſpaniæ illuſtratæ, Vgo Epiſcopus
Portugallen. in Epiſtola ad Mauritium Epiſcopum
Bracharen.* quam refert idem *Biuar. in Elogiis
Dextri fol. 9. Ioannes Gaſpar. Ortigas in 3. par.*

Patrocinij

Patrocinij pro Gymnaſio Cæſarauguſtano par. 14.
ſub n.100. Petrus Villegas in lib. Flos Sanctorum, in
Vita Sancti Iacobi Maioris Apoſtoli fol. 196.
Franciſc. à Ieſu, & Xodar in libro quinque diſcur-
ſuum pag. 18. & ſeq. affirmans neminem hu-
cuſque id auſum negare, viſis vinculo, & firmi-
tate, quibus traditio iſta corroboratur, quaſi
ſit de fide: taliter quòd non eſſet tentus pro
Catholico, qui de hoc dubitaret: provt etiam
22 inquiunt Martinus del Rio diſquiſit. Magic. lib.
2. quæſt. 26. ſect. 4. pag. 223. & Iſella in libro
Reg. Militiæ Sancti Iacobi cap. 3. Gaubertus Mo-
nachus in chronic. Regni Aragonum in 3. Prolog.
Ioannes Vaſſeus in Hiſtor. Hiſpan. & Chronicis
rerum mirabilium, anno 37. & 44. Gundiſaluus
de Illeſcas in Hiſtor. Pontific. in Vita Sancti Ia-
cobi Apoſtoli p. 1. fol. 13. Stephanus de Garibay
in compendio Hiſtor. Hiſpan. lib. 7. cap. 2. & 4.
Andreas de Betendorpio de apparitionibus ſpiri-
tuum cap. 11. theſ. 207. Petrus Caniſius de
Verbo Dei tom. 2. lib. 5. cap. 21. fol. 557. &
cap. 23. fol. 560. Alphonſus de Mendoza in
quæſtionibus quodlibeticis, quæſt. 5. Suar. de Relig.
tom. 1. lib. 2. cap. 9. n. 16. Martin. de Viciana in
chronino inclytæ, & coronatæ Ciuitatis fol. 14. Ri-
badeneyra in lib. Flos Sanctorum in Vita Sancti Ia-
cobi Maioris par. 1. pag. 69. Anton. de Cianza
in Hiſtoria inuentionis miraculorum, & tranſlatio-
nis Sancti Secundi cap. 3. fol. 24. Ioannes de Pi-
neda in 2. par. Monarchiæ Eccleſiaſticæ cap. 25.
§. 4. fol. 51. Ludouic. de Eſtrada Abbas Horten-
ſis 2. par. Roſarij fol. 112. Loayſa in notis ad decre-
tum Gundemari, Prades lib. 2. cap. 5. §. 1. Boni-
fac. in Hiſtoria Beatæ Mariæ lib. 2. pag. 119. Thom.
Bozius de ſignis Eccleſ. lib. 9. cap. 6. pag. 686.
num. 12. Didacus de Caſtillo in libro Defenſionis
Aduentus, & Prædicationis Euangelicæ S. Iacobi
cap. 7. fol. 37. Franciſcus de Padilla in Hiſtoria
Eccleſiaſtica Hiſpaniæ, centur. 1. fol. 18. Franciſ-
cus de Pereda in libro nuncupato Patrona Matriti
lib. 4. cap. 1. fol. 230. & ſeq. Iacobus Valdes Dignit.
Regum, & Regnorum Hiſpaniæ cap. 6. num. 7.
fol. 54. Lucius Marineus Siculus in Hiſtoria de
Rebus Hiſpaniæ memorab. lib. 5. cap. de ſacris
ædibus pag. 85. Hieronymus Romanus in Republi-
ca Chriſtiana lib. 5. cap. 4 fol. 86. Ambroſ. de
Morales in Chronicis generalibus Hiſpaniæ lib. 9.
cap. 7. fol. 228. Michael Martinez de Villar in
Interpretatione dictorum Epigrammatum, in Epi-
ſtola dedicatoria, Maurus Caſtella in Hiſtoria
Apoſtoli Sancti Iacobi pag. 86. Anton. Spinellus
in Mariæ Deiparæ Throno cap. 30. pag. 400. Gre-
gor. Lopez Madera de Excellentiis Hiſpaniæ cap.
6. fol. 30. Petrus Cenedus in Collectan. ad Ius Ca-
nonicum col. 43. lib. 1. Decretor. num. 2. & ſe-
quen. & num. 8. Martinus Carrillo in 3. aduer-
tentia ad Hiſtoriam Sancti Valerij fol. 10. Gaſpar
Sanctius in 2. tractat. de prædicatione Sancti Iaco-
bi in Hiſpaniam, cap. 8 & ſpeciales de mira-
culoſa huiuſmodi fundatione tractatus ædi-
derunt Ioannes Michael de Bordalba, Ludoui-
ſius Aux, Petrus Cenedus, Didacus Murillus,
& alij: provt teſtatur idem Biuarius in Com-
mentariis ad Dextrum loco citato, vbi plures
ex allegatis Scriptoribus recenſet. Cum
quibus concordant diploma Calixti Tertij
Pontificis, ſub Datum Romæ 9. Kalendas
Octobris anni 1456. priuilegia Ioannis Ara-
gonum Regis Secundi, ſub anno Domini 1459.
26. Octobris, ac Ferdinandi Catholici illius
filij anno 1504. 12. Aprilis, eiuſdem ſe-
dis Metropolitanæ Statutum anno 1471.
die 9. Maij promulgatum: ac denique mo-
tiua ſententiæ tam in Vicariatu Archiepiſ-
copatus Cæſarauguſtani ſuper abſolutione
à charitatiuo ſubſidio, quàm in Curia Iu-
ſtitiæ Aragonum ſuper præcedentiis emana-
tæ: vt prædicta omnia per extenſum refe-
runt idem Biuarius loco citato, & Didacus
Murillo cap. 3.

Quo verò ad ordinationem vnius ex Di-
ſcipulis in Preſbyterum, ſequuntur Autho-
res infraſcripti. Qui tamen vlterius expri-
munt, Beatum Iacobum in præfata Eccle-
ſia Sanctæ Mariæ non ſolùm reliquiſſe
Theodorum, quem ordinauit in Preſby-
terum, ſed etiam Athanaſium, quem Epi-
copatui Cæſarauguſtano deſtinauit: ita
enim teſtantur iidem Flauius Lucius Dexter
loco citato anno Domini 37. numero 2. fol. 69.
& ibidem Biuarius fol. 71. referens teſti-
monium M. Maximi, olim Epiſcopi Cæ-
ſarauguſtani in Hymno Sancti Athanaſij, & in
Elogiis fol. 9. vbi in conteſtem adducit Vgo-
nem Epiſcopum Portugallenſem in præcitata Epi-
ſtola ad Mauritium Archiepiſcopum Bracharen.
Petrus Antonius Beuter vbi ſupra cap. 23. par. 1.
pag. 134. & par. 2. pag. 229. Hieronymus Blan-
cas in præfatis comment. rer. Aragon. pag. 3.
Ambroſ. de Morales in Hiſtoria Hiſpaniæ cap.
7. lib. 9. Maurus Caſtella in Hiſtoria Sancti
Iacobi pag. 85. Franciſcus de Pereda loco al-
legato lib. 4. cap. 1. fol. 231. Franciſcus de
Padilla in dicta Hiſtoria Eccleſiaſtica Hiſpaniæ,
centur. 1. fol. 18. Ribadeneyra vbi ſupra par. 1.
pag 69. Anton. de Cianca in Hiſtoria vitæ
Sancti Secundi fol. 2. Iacobus Valdes dicto tract.
de Dignit. Regum, Regnorumque Hiſpaniæ
cap. 6. numer. 22. fol. 59. & Comeſtabilis Ca-
ſtellæ in primo diſcurſu pro aduentu Sancti Iacobi
fol. 10. Martinus Carillus Canonicus Eccleſiæ
Sancti Saluatoris in ſecunda impreſſ. Hiſtor.
Sancti Valerij, emendatus in tertia aduertentia,
cum aliis deductis per Murillum cap. 17. fol.
142. & Gabrielem Pennottum in ſua tripartita
Hiſtoria lib. 2. cap. 30. Quibus quidem Scri- 23
ptoribus, atque Hiſtoricis ſtandum eſſe innuit
Text. l. 1. ibi: à quibuſdam Scriptoribus tra-
ditum eſt, ff. de offic. Præfect. Prætor. Bar. in
l. 1. num. 22. Alex. num. 34. Purpur. num. 152.
& 156. qui loquitur in erectione Eccleſiæ, ſe-
quitur Ripa num. 73. ff. ſi cert. pet. Abb. Fe-
lin. Dec. & alij in cap. cum cauſam, de probat.
Gutier. pract. lib. 3. cap. 13. num. 13. Roderic.
Suarez allegat. 8. num. 11. Verall. qui pariter
loquitur in erectione Eccleſiæ deciſ. 190. par.
2. & in ſimili dixit Rota in cauſa Valenti-
na decimarum 28. Nouembris 1596. coram bon. 24
mem. Cardinali Pamphilio, in Vlixbonen. Iu-
riſconferendi 7. Februarij 1607 coram bon. mem.
Cardinali Lun. cellotto, & in deciſ. 290.
numero 7. poſt 2. vol. conſ. Farinac. Et in pun- 25
cto quòd ſtatus antiquæ Cathedralitatis pro-
betur ex Hiſtoriis, ac Chronicis in hoc
plenam facientibus probationem Modern. Ro-
man. diſcep. forenſ. lib. 5. cap. 893. numero 6.
& ſeqq.

Quæ concluſio abſque vlla difficultate in ca-
ſu iſto procedit, non ſolùm quia verſamur in fa-
cto antiquiſſimo, ac in rebus vetuſtiſſima maio-
rum

tum traditione communiter receptis, in qui-
26 bus fideliſſimæ antiquitatis mos eſt retinendus,
l. ſi teſtamenta, C. de teſtam. l. 1. §. vlt. de ventr.
27 *inſpic. cap. cum habeat, de eo qui dux. in matrim. cap. omnes Principes cum ibi not. de maiorit. & obed.* Sed etiam quia huiuſmodi Scriptori-
bus, atque Hiſtoricis paſſim fides adhibe-
tur ad *trad. per Felin. in cap. ex parte, num. 49 verſ. & dum ſupra tractatum eſt, de reſcript.*
agiturque de Hiſtoriis Eccleſiaſticis, *Rot. de-
ciſ.* 718. *num.* 2 *par.* 4. *diuerſ.* in quibus plu-
res Scriptores ſimul conueniunt. Et benè ad-
28 miniculantur etiam per teſtes, qui in huiuſmo-
di antiquioribus, viuentiumque memoriam
planè excedentibus, tanquam de publica voce,
& fama, nec non traditionibus antiquis depo-
nentes, probant pleniſſimè *Innoc. in cap. ve-
niens num. 6. verſ. & non mireris, de verb. ſignif. Abb. in cap. inter dilectos, num. 6. de fid. inſtrum.* latè *Felin. in cap. veniens il. 1. num. 26. de te-
ſtib. & in cap. cum cauſam, num. 9. verſ. ſed di-
cas de probat. Bellam. deciſ 2. de probat. Capu-
taquenſ. deciſ. 344. n. 3. & 347. n. 4. par. 3. Put. deciſ. 74. num. 2. lib. 1.*

His ergo firmatis, ex quibus conſtat Bea-
tum Iacobum primò conſtruxiſſe in honorem
Mariæ Virginis Eccleſiam de Pilari: ſecundò
deſtinaſſe Athanaſium Diſcipulum ſuum in
Epiſcopum Cæſarauguſtanum: vtique ſequitur,
eandem Eccleſiam de Pilari fuiſſe Cathedra-
lem. Quia, dato Epiſcopo & Eccleſia, ratio-
29 ne coniugij ſpiritualis oritur Cathedralitas ad
text. in cap. inter corporalia, & ibidem *Imol. num. 10. Anan. pariter num. 10. de tranſlat. Prælat. Hoſtien. in ſumm. eodem tit. num. 5. verſ. eſt autem alius, Caſſan. in cathal. glor. mund. par. 4. conſider. 32. verſ. nono capitulum.* Quæ
ſanè Cathedralitas poteſt tantùm conſiderari
30 in Ecleſia Beatæ Mariæ. Quia cùm ſola tunc
temporis eſſet illic in rerum natura, remanebat
vnicum ſubiectum, cui poſſet adhærere Ca-
thedralitas. Cuius prærogatiuam tanto ma-
gis, inſpecta eiuſdem Eccleſiæ dignitate
ac priuilegiis, veriſimile eſt, fuiſſe eidem met
collatam.

Nec obſtat Epiſtola Innocentij I. ad De-
centium, Epiſcopum Eugubinum, regiſtrata in
cap. ſi quis neſciat 11. *diſtinct.* & innouata per
Gregor. VII. Epiſtolarum lib. 1. *ad Sanctium*
31 *Hiſpaniarum Regem*: in qua pro certo, con-
ſtantique firmatur nullum ex Apoſtolis præ-
32 ter Beatiſſimum Petrum, vel eos quos eius
Succeſſores conſtituerunt Sacerdotes, Cathe-
drales Eccleſias in Italia, Hiſpania, Gallia,
Aphrica, Sicilia, adiacentibuſque Prouinciis
fundaſſe. Quem *Text.* ita in ſpecie videtur in-
telligere nunquam ſatis laudatæ memoriæ
*Card. Baron. in notis ad Martyrologium Roma-
num in feſto Sancti Iacobi ſub die* 25. *Iulij.* Vbi
poſtquam firmauit Sanctum Iacobum prædi-
caſſe in Hiſpania, ſubdit, non ſic accipien-
dum id eſſe, vt illic prædicauerit Gentibus
Euangeliū, ſed Iudæis tantùm, ſuis Gentilibus
Chriſtum annunciauerit: nec ſic quidem, vt
aliquam fundauerit Eccleſiam: vt plenius ad-
uertit *Magnus Comeſtabilis Caſtella in ſecundo*
33 *Diſcurſu contra eumdem Cardinalem Baronium
edito fol.* 51. dicens aliud eſſe conuertere
Infideles, aliud fundare Eccleſias: cùm pri-
mùm ad Apoſtolos omnes, ſecundum verò ad
Beatum Petrum tanquam Caput Eccleſiæ per-
tineret.

Nam huic obiecto reſponſum fuit per Do-
minos, concluſionem prædictam, quòd ſcilicet
nullus ex Apoſtolis præter Beatum Petrum Ec-
cleſias in præfatis Regionibus fundauerit, eſſe
intelligendam, vt nullus ſine mandato, iuſſu,
permiſſione, ac Beati Petri authoritate Eccleſias
inſtituerit iuxtà ſolutionem *gloſſa in dicto cap.
ſi quis neſciat, in verbo Apoſtolos*: quam veluti 34
magis receptam, atque veriorem referunt, &
ſequuntur ibidem *Archidiac, num. 2. Turrecre-
mat. num. 1. Gemin. num. 7.* & plura hoc in ar-
gumentum eleganter congerit *Gaſpar. San-
ctius de prædicatione Sancti Iacobi in Hiſpania
tract. 3. cap. 1. per tot.* & præſertim *n. 3.*

Ac proinde, quia habetur pro certo Bea-
tum Petrum Dei monitu mandatum, permiſſio- 35
nem, atque auctoritatem huiuſmodi cæteris
Apoſtolis, ad Gentium prædicationem eunti-
bus dediſſe, vt teſtatur *Ionnes Antonius Del-
phinus de Eccleſiaſtica poteſtate tit. de Cardina-
libus concluſ. 1. verſ. 3. fol mihi 19 & concluſ. 9. fol. 81. à tergo*: & de Paulo teſtatur *Archi-
diaconus in d. cap. quis neſciat num. 2. & 3. 11. diſtinct.* & de Clemente, qui eamdem poteſta-
tem conceſſit Philippo Philotea, in Hiſpanias
allegato, refert *Methodius Author Gracus, ac
vetuſtiſſimus in Vita Sancti Dionyſij*, in hæc
verba: *Porrò S. Clemens ſub id tempus Philip-
pum quemdam Hiſpanis Epiſcopum præfecerat, eandemque poteſtatem, quam ipſe diuinus Cle-
mens à Petro accepit, ipſi dederat, dicens Pro-
fectus in occidentales plagas, Euangelium Regni
Calorum prædicato: ligandi etiam, ſoluendique po-
teſtas tibi eſto: vt Chriſti Euangelium per te
quoque longe lateque diffundatur, quo à Domino
inſtar fidelis ſerui audire merearis: Euge ſer-
ue bone, &c.* quæ verba tranſcribit *Binarius
ad Dexterum anno Domini 91. n. 6. verſ. tranſlatis*:
vbi Philippi iſtius memoriæ conteſtes *Ambro-
ſium de Morales, ac Marianam enumerat.* Imò
poteſtas iſta fuit aliquando conceſſa cum facul-
tate ſubdelegandi prout communis eſt traditio
Paulum Apoſtolum eandem Tito delegaſſe in
Epiſtola prima ad eumdem Titum, ibi: *Huius
rei gratia reliqui te Cretæ, vt ea quæ deſunt, cor-
rigas, & conſtituas per Ciuitates Presbyteros.*

Hinc propterea manifeſtè apparet in nihilo 36
diſpoſitioni *Text. in d. cap. ſi quis neſciat*, aduer-
ſari, quòd Beatus Iacobus, ſuppoſita Petri au-
ctoritate, atque mandato, Sedem Cathedralem
Cæſarauguſtanam in Eccleſia Beatæ Mariæ in- 37
ſtituerit, & Athanaſium in illius Epiſcopum
deſtinauerit. Quemadmodum etiam Hierony-
mus de Scriptoribus, teſtatur Beatum Ioannem
Apoſtolum ordinaſſe in Epiſcopum Smirnæ
Policarpum, vt ex *Tertulliano* refert *Georgius
Ederus in Malleo Hæreticorum lib. 2. cap. 5. concluſ. 4. verſ. hoc enim modo*, & firmat
Martyrologium Romanum ſub die 26. Ianuarij:
ſed omnes Aſiæ Eccleſias fundaſſe, vt idem
Martyrologium firmauit ſub die 27. Decembris
(in quo tamen à *Hieronymo* diſſentit *Baro-
nius anno 97. numero 2. fol. 736.*) & Paulus 38
Apoſtolus Dionyſium in Athenienſem, Thi-
moteum verò Epheſinum Epiſcopum creauit:
vt de Dionyſio teſtatur *Hilduin in Areopag. apud Surium die 9. Nouembris*, relatus per *Ba-
ronium anno 51. n. 12. in fin. fol.* 408. Hincmarus
Remenſis

Remenſis Epiſcopus, cuius teſtimonium tran-
ſcribit idem *Baronius ad Martyrologium ſub die*
9. Octobris, littera B, & de Timotheo Auctor eſt
Euſebius lib. 3 Hiſt. cap. 4. & Ignatius in Epiſtola
ad Epheſios: quam pariter recenſet idem *Baronius*
anno 19 n. 186. fol. 511. & anno 97. n. 3. fol. 736.
Et habetur non ſolùm *in Martyrol. Romano ſub*
die 24. Ianuarij: ſed etiam *in Breuiario Rom. in*
eiuſd. Timothei lectionibus.

Hancque fuiſſe Apoſtolorum conſuetudinem
præficiendi Epiſcopum vnicuique Ciuitati, in
39 qua Verbum Dei prædicauerunt, tradit *Tertul-*
lianus de præſcriptionibus aduerſus Hæreticos c. 20.
quem tranſcribit *Georgius Ederus dicto lib. 2. cap.*
12. concluſ. 13. fol. mihi 385. & clariùs *cap. 5 con-*
cluſ. 2. & 4. Irenæus contra Hæreticos Valentia cap.
63 prout in hanc rem exempla, & alia congerit
Burſat. conſ. 126. num. 27. Cui quidem conſue-
tudini tanto magis veriſimile eſt Beatum Iaco-
bum adhæſiſſe, ne in vaſtis Hiſpaniarum Re-
gionibus fœcundiſſimæ ſpem meſſis abiiceret,
quam vtique adimpletam fœliciter Deiparæ Vir-
ginis promiſſio ſpoponderat iuxtà tenorem præ-
fatæ Hiſtoriæ admirabilis conſtructionis huius
Eccleſiæ de Pilari. Ideoque nè Cardinalis Ba-
ronius, & Comeſtabilis, viri alioquin eruditiſ-
ſimi, ille rerum iſtarum obliuione, hic verò non
credibili ignoratione notentur: dicendum eſt
in hunc ſenſum accipienda eſſe illorum verba:
quòd ſcilicet nullus ex Apoſtolis, Petro exce-
pto, fundauit Eccleſias abſque iuſſu, mandato,
40 ac eiuſdem D. Petri auctoritate: prout idem Co-
meſtabilis poſt ſuos diſcurſus, intermedia cor-
rigens, tandem affirmauit, Sanctum Iacobum
41 plures Epiſcopos, & Eccleſias Cathedrales in
Hiſpania conſtituiſſe.

Neque etiam obſtat Breuiarium ſanct. mem.
Clementis VIII. in quo ſub feſto ſancti Ia-
cobi recitatur, ex numero Diſcipulorum eiuſ-
dem ad Fidem conuerſorum ſeptem poſtea Epi-
ſcopos à Beato Petro ordinatos in Hiſpaniam
42 primò directos eſſe: hincque neceſſariò infera-
tur, nullum ante hos à Petro ordinatos fuiſſe
in eadem Hiſpania Epiſcopum conſecratum,
iſti primi fuerint, ad *Text. in l. proximus, ff. de*
verb. ſignification. & conſequenter nec etiam
Athanaſium à Beato Iacobo.

Quia reſpondetur, id eſſe intelligendum de
illis Diſcipulis, quos ſecum Hieroſolymam ex
Hiſpaniis deduxerat ſanctus Iacobus, & qui
verè fuerunt primi ex ordinatis à Petro, qui in
43 Hiſpanias directi fuerint: non autem de Atha-
naſio, qui vnà cum Theodoro Presbytero fue-
rat ab eodem Iacobo relictus apud Hiſpanos,
vt prædicationi vocaret. Quemadmodum ex
authoritate Leonis III. Calixti II. ac In-
nocentij II. Pontificum, aſſerunt *Maurolì-*
cus in Martyrologio ſub die 13. Maij, & ibi-
dem *Primus Epiſcopus Cabillonen. & Sophron-*
ius, & alij quibus aſſentitur *Vincentius Bel-*
luacen. in ſpecul. Hiſtorial. lib. 8. cap. 6. Ga-
leſin. pariter in Martyrologio ſub eadem die,
Lucius Dexter anno Domini 50. & ibidem *Bi-*
uarius num. 1. quibus poteſt addi *Gaſpar*
Sanctius in 2. tract. pro aduentu ſancti Iacobi in
Hiſpanias cap. 9. num. 7. vbi in ſpecie ponderat
rationem, cur ſeptem Epiſcopi ab Apoſtolo
44 Petro tranſmiſſi primi dicantur: quod etiam
repetit *in 3. tract. cap. 2. num. 1. & 2. verſ. quomodò*
verò.

Non obſtat tandem nullum fieri poſſe fun-
damentum in Scriptoribus atque Hiſtoricis,
affirmantibus D. Iacobum inſtituiſſe in Epiſco-
pum Cæſaraugustanum Athanaſium, Theodo-
rum verò in Presbyterum, his demum rationi-
nibus. Et primò, quia dempta *Flauij Lucij Dex-* 45
teri Hiſtoria, quam emenentiam eſſe contendit
Gabriel. Pennot. in Hiſtor. generali tripartita Ca-
nonicorum Regularium lib. 1. cap. 52 & 53. prout
plures alij etiam dubitarunt: ſublatoque *M.*
Maximi Epigrammate, quod ex ſola *Biuarij*
relatione deducitur: remanet *Petrus Antonius*
Beuter primus opinionis iſtius aſſertor, qui ſcri-
pſit de anno 1546. & ſic decem annis poſt mo-
tam litem: cui adhærent reliqui Neoterici: qui 46
etiam videntur ſolùm teſtari de traditione illa-
rum patrium. Secundò, quia manifeſtè aduer-
ſantur præcitatæ conſtructionis Hiſtoriæ, quæ
meminit de vnico Presbytero.

Nam quoad primum *Flauij Lucij Dextri* fi-
dem acerrimè vendicant, ac Hiſtoriæ veritatem
latè defendunt *P. Murillus in præcitato tractatu* 47
mirabilis fundationis Angelicæ Domus de Pilari
in Prologo Apologetico pag. 4. Biuar. in Apologia §.
7. vbi recenſet quamplures non eruditione mi- 48
nus, quam auctoritate inſignes viros, qui *Dex-*
tri fidem agnoſcunt, & latè *Melchior Inchofer in*
Apologetico pro Epiſtola Beatæ Mariæ Virgi-
nis ad Meſſanen. cap. 47. & quatuor. ſeqq.

Sed quicquid ſit de *Dextri Hiſtoria*, nec-
non *M. Maximi Epigrammate*, quorum fi-
dem ſuos apud Auctores citra quodcumque
approbationis, vel reprobationis iudicium
Domini reliquerunt: in omnem euentum non
deficiunt alij Scriptores. Petrus enim Anto-
nius Beuter quamuis ſcripſerit poſt motam
litem ſuper præeminentiis inter iſtas Eccle-
ſias, non indè tamen potuit opinionis ſuæ
fundamenta deriuare: cùm tunc temporis Atha-
naſij Epiſcopatus non deduceretur. Dicere 49
autem id ab ipſo voluntariè confictum, aut
à cæteris illius Aſſeclis Viris grauiſſimis in-
conſultò firmatum, merè voluntarium iiſdem
Dominis videbatur.

Quantum verò attinet ad ſecundum, nulla
inter Auctores iſtos ac Hiſtoriam fundationis
poteſt conſiderari contrarietas: quia Hiſtoria
præfata id expreſſit in ſpecie, quod ad ipſam
Eccleſiam B. Mariæ pertinebat: mentionem ſo-
lummodò faciens de Presbytero, qui particula-
ri Eccleſiæ ſeruitio deſtinabatur. Ideoque non
hinc rectè aſſequimur excluſiſſe deſignationem
alterius, ſcilicet Epiſcopi, qui ad totam Diœ-
ceſim, non ad Eccleſiam verò particularem,
ſpectabat.

Secundò in hanc ſententiam Domini tanto
libentius inclinarunt: quia veritas præfatæ Hi-
ſtoriæ, necnon traditio ad concludend. huiuſ-
modi Cathedralitatem, pluribus adminiculis, &
quidem vrgentioribus corroboratur.

Primum autem adminiculum ea ſuggerunt
argumenta, ex quibus videtur ſufficienter colli-
gi, omnes Epiſcopos Cęſaraugustanos ab Atha-
naſiò vſque ad annum 1118. reſediſſe in Eccleſia 50
de Pilari, vt plenè eorumdem Epiſcoporum
ſeriem referendo, deducit idem *Didacus Mu-*
rillus in præfato tractatu fundationis iſtius Ec-
cleſiæ cap. 21. fol. 77. vſque ad fol. 253.
Prout in ſpecie, quòd Valerius vnà cum Vin-
centio præfuerint in Eccl. B. Mariæ, ille tanquam
Epiſcopus,

Epiſcopus, hic vti Archidiaconus, apertè teſtatur idem *Martinus Garzia in ſermone* 150 *Aymon. lib.* 1. *c.* 6. *de tranſlatione corporis Sancti Vincentij de anno* 855 & ex Neotericis *Martinus del Villar. in dicta interpretatione trium Epigrammatum, in Epiſtola ad Philippum III. Regem Catholicum, & Murill. loco ſæpius citato cap.* 31 *fol.* 262. qui id deducunt ex verbis *Prudentij in* 4. *hymno*, ibi,

☞ *DOMVS INFVLATA VALERIORVM*,

& inferius ibi,

Triſtior TEMPLVM rabies IN ISTVD ☜
Intulit iras.

Et ex recentioribus per informantes pro Eccleſia Metropolitana deductis, *Franciſcus Aynſa d. lib.* 2. *cap.* 11. *fol.* 170. aſſerens Eccleſiam B. Mariæ fuiſſe PALESTRAM Vincentio. in qua Valerij Epiſcopi exemplo didicit Hoſtem domare: quod repetit, telariuè tamen ad ſupradicta *lib.* 2. *cap.* 22. vbi etiam exornat *Epigrammate M. Maximus*, ibi,

Vincenes egregiam referens ab agone coronam,
Atque Leuitarum dulce Leuita caput,
☞ *SACRA DOMVS firma nomen adepta COLVMNÆ*
Hac tibi victuro puluis, & vmbra fuit.

Quibus conuenire videtur *Prudentius in* 4. *hymno ad* 18. *Martyres, de eodem Sancto Vincentio loquens*, ibi,

☞ *Noſter, & NOSTRA Puer in PALESTRA*
Arce virtutis, fideique olim
Vnctus, horrendum didicis domare
Viribus hoſtem.
Nouerat TEMPLO celebres IN ISTO ☜
Octies partas, deciesque palmas:
Laureis doctus patriis, eadem
Laude cucurrit.

Et prædicta corroborantur ex eo, quòd in Eccleſia de Pilari hodie etiam apparent antiqua quædam veſtigia memoriæ Sancti Valerij: & præceteris quædam Aula verſus flumen Iberum, quæ ab antiquo Aulæ Valerianæ cognomentum retinet, vt deducit idem *Murillo cap.* 58. *fol.* 151. & repetit *cap.* 26. *fol.* 222. *in fin. & ſeq.* Ex huiuſmodi enim dominatione reſultat argumentum perſonalis reſidentiæ, vt in ſimi-
51 li ponderat *Ambroſius de Morales in Hiſtoria Hiſpana lib.* 7. *cap.* 6. *fol.* 274. Quæ quidem re-
52 ſidentia præſumitur penes Cathedralem ſecundùm *Innoc. in cap. ex ore, de priuil. Archid. & Ioan. Andr. in cap. ſtatutum, §. cum verò, de reſcr. in* 6. *Soccin. in cap. licet num* 22. *de for. compet.* cùm Prælatus domum ſuæ habitationis propè
53 Eccleſiam Cathedralem habere teneatur, *cap. Epiſcopus* 41. *diſtinct. Oldr. conſ.* 55.

Et ſimiliter, quòd Sanctus Braulius Sedem Epiſcopalem habuerit in Eccleſia de Pilari, comprobat Hiſtoria à patribus communiter recepta ex Breuiario Sancti Hieronymi, quæ in illius feſtiuitate recitatur in hæc verba: *Diſputatione autem longa conſumata, & Synodo celebrata, vnuſquiſque ad propriam Sedem eſt reuerſus. Beatus verò Braulius dum in Ciuitate Cæſarauguſtana in Sancta Maria Maiori ſuam Sedem diuinitus ſituaſſet, &c.*

Nec dicatur, hinc potiùs contrarium deduci, ex eo quòd Beatus Braulius dicitur, Sedem ſuam diuinitus collocaſſe in Eccleſia Beatæ Mariæ, quaſi id particulari deuotione, ſeu inſpiratione præſtiterit, ſignum euidens, quòd eadem Eccleſia non erat conſueta Sedes Epiſcoporum. Quia aduertendum eſt, verbum illud, *diuinitus*, ſolum reſpicere miraculoſam illius electionem, de qua teſtatur *Ribadeneyra in* 2. *parte Flores Sanctorum fol.* 199. qui factum dilucidè explicat. Omnemque tollit difficultatem, ibi: *Sanctus Braulius rediuit ad ſuam Eccleſiam Cæſarauguſtanam: & in Eccleſia Sancta Maria de Pilari occupabat ſe diu noctuque in ſeruitio Omnipotentis Dei, & ipſius Beatæ Virginis in cuius ſanctuario reſidebat.* Et concordant *Ioannes de Marieta in Hiſtoria Eccleſiaſtica lib.* 5. *cap* 39. *fol.* 12. vbi loquens de Sancto Braulio, inquit: *Omnes Epiſcopi, terminato Concilio, ſe contulerunt ad ſuas Eccleſias, & S. Braulius rediuit ad ſuam Cæſarauguſtanam: & reſidendo in Sancta Maria Maiori, quæ modò vocatur de Pilari, diu noctuque laborabat in ſeruitio Dei, & Beatæ Virginis in illa Ecleſia. Franciſcus de Padilla in* 2. *parte Hiſtoria Eccleſiaſtica, centur.* 7. *fol.* 231. *Michael Martinus de Villar interpretatione trium Epigrammatum pag.* 79. cum aliis per præfatos adden ad *Dextrum in Epiſtola ad Lectorem*, & poſt alios *Murillus dicto cap.* 23. *fol.* 214. Prout firmarunt ſententiæ de anno 1502. & 1605. de quibus infrà in quarto adminiculo. Et conueniunt innumeri teſtes de antiquiſſima fama, ac traditione deponentes.

Et plurimùm confert eiuſdem Sancti Braulij ſepulchrum, quod ab immemorabili tempore
conditum reperitur in eadem Eccleſia de Pilari 54
vt teſtatur *Breuiarium Valentinum anni* 1496 *in fine lectionum eiuſdem Sanct.* Ex ſepulchro enim deducitur præſumptio habitationis, *c.* 1. *& cap. in noua, de ſepult. cap.* 51, *qui eodem in* 6. *Vbald. de Canonic. Parochial. cap.* 9. *n.* 1. Maximè in Epiſcopis: quia cum inter ipſos atque Eccleſias ſpirituale matrimonium contrahatur, *cap. ſicut vi-*
ri c. Altaris 7. *q.* 1. & ibi *Turrecrem.* cum aliis 55
ſuperiùs deductis: coniugij vinculum id exi-
git, neque poſt mortem ſeparentur: ad trad. 56
per *Abb. in cap. de vxor. num.* 6. *& verſ. nam propter vnionem, de ſepult.*

Quibus authoritatem præſtant Eccleſiæ, quæ eandem veritatem agnouerunt in ſuis Breuiariis, ſcilicet Ordinis Sancti Hieronymi, vt ſupra & Regiæ Domus Montis Aragonum in eadem Sancti Braulij feſtiuitate fol. 311. Quorum Breuiariorum magna eſt authoritas *cap. licet*
cauſam, de probat. cap. in noſtra, de teſtibus: & 57
ad propoſitum conſiderant *Maria in tract. Aduentus Sancti Iacobi in Hiſpaniam, & Ambroſius de Morales in Chronicis præcitatis lib.* 9. *ca.* 14. *& lib.* 8. *fol.* 213. Itavt huiuſmodi Hiſtoriæ, atque antiquiſſimæ traditiones
tanquàm canonizatæ per Eccleſiam tantò ma- 58
gis corroborentur, vt in ſimili, quòd Leges Ciuiles in Canonum Sanctionibus relatæ per Eccleſiam approbari dicantur, inquit *gloſ. in cap. in primis, in verb. capitali* 2 *q* 1. latè *Iaſ. in l.* 1. *num.* 45. *C. de Summ. Trinit.*
& Fid. Cathol. Rip. in l. 1. *num.* 67. *ff. ſi cert.* 59
pet. Felin. in cap. Eccleſia Sancta Maria n. 40. *ver. & iſta limitatio, de conſtit.*

Ex quibus negari non poteſt, quin relenana
Cathedralitatis adminiculum deducatur: cum 60
Epiſcopi per multum temporis ſpacium extra

ſuam Cathedralem eſſe prohibeantur, vt ex *Mandoſ. Gonzal. Archid.* & aliis, reſolutum fuit in cauſa *Sulmonen. Status Cathedratici* 18. *Maij* 1626. *coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo.*

Secundum adminiculum deſumitur ex Breue Gelaſij II. Pontificis, directo Exercitui Fidelium, Cæſarauguſtam obſidentium: quod
61 vnà cum infraſcriptis literis Petri Libranæ Epiſcopi Cæſarauguſtanum tranſcripſit *Baron. Annal. tom* 12. *ad annum* 1118. Hic enim Pontifex, vt colligitur ex iiſdem literis Petri Libranæ, plenariam concedendo Indulgentiam omnibus Chriſti fidelibus, manus adiutrices porrigentibus reparationi Eccleſiæ iſtius de Pilari, quæ poſt ceſſatam Maurorum obſidionem, diruris totaliter ferè parietibus, remanſerat ruinoſa, appellat eam, Vrbis Cæſarauguſtan.
62 Eccleſiam. Quæ denominatio indeterminata ſub verbo, *Eccleſia*, abſque vlteriori expreſſione alicuius Sancti, apud Iuris Interpretes tanquam antonomaſticè ſumpta, intelligitur de Eccleſia Cathedrali iuxtà antiquum ſtylum Curiæ Romanæ, *Monach. in cap. quamuis num.* 5. *poſt. gloſ. ibidem in verb. non extendi, de præben. in* 6. *vbi Gemin.* §. *fin. num.* 10. *poſt med. ſuper* 5. *in fin. gloſ. Abb. in cap. cum ſuper num.* 6. *de ſepult. Mandoſ. ſuper reg.* 26. *quæſt.* 3. *num.* 5. *&* 6. *& in fin. verſ. Romæ autem, Gamb. de off. leg. lib.* 10. *num.* 270. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 893. *num.* 32. *Rota deciſ.* 233. *num.* 4. *&* 13. *par.* 1. *diuerſ.* Hiſque expreſsè conformem fuiſſe mentem & intentionem Pontificis, prorſus declarauit idem Petrus Librana, Epiſcopus Cæſarauguſtanus: qui in litteris poſt expulſos Mauros à ſe publicatis in executionem prædicti Breuis Apoſtolici, Eccleſiam Glorioſæ Virginis Mariæ Beato & antiquo nomine Sanctitatis ac Dignitatis pollentem, necnon perfidorum Saracenorum ditioni diù ſubiectam, priorisque captiuitatis mœrore confectam ſpecificauit. Cui declarationi ſtandum
63 eſt, *argum. Text. in l. ait prætor*, §. *ſi Iudex, ff. de re iud. Soccin. Sen. conſ.* 156. *num.* 17. *lib.* 2. Quemadmodum etiam teſtem, loquentem in genere declarat *Bald. in l. teſtium col.* 2. *C. de teſtib. Aret. conſ.* 36. *num.* 4. *Marſil. ſingul.* 439. Maximè cùm declaratio iſta emanauerit
64 de recenti, & ab eo qui pleniſſimam Eccleſiæ ſuæ notitiam habebat, ad tradita per *Flamin. Pariſ. de confiden. quæſt.* 28. *num.* 210. *& Rota in Lucana Capellaniæ* 15. *Maij* 1598. *coram bon. mem. Penia, & in Barchinonen. Beneficij* 23. *Februarij* 1600. *coram bon. mem. Cardinali Pam-*
65 *philio.* Nec appareat tunc temporis aliam in Ciuitate Cæſarauguſtana Eccleſiam adfuiſſe: imò conſtet hanc ſolam ſub diuturna Maurorum dominatione, reliquis ſacris ædibus penitus exciſis atque depopulatis, veluti Sacram Aram perfugij Portum, Antiſtitumque Sedem fuiſſe ſeruatam: vt teſtatur *Zurita in præcitato Indice rerum Aragonen. anno* 889. *pag.* 13.

66 Tertium adminiculum præſtant antiquæ Imagines Agni Paſchalis: quæ cùm ſint propria inſignia Eccleſię Cathedralis Cæſarauguſtę, depictæ reperiuntur in partibus Superioribus Capellæ maioris Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, & inciſæ in antiquiſſimo lapide ad oſtium Sacriſtiæ Sanctæ Capellæ de Pilari, cum hac inſcriptione antiqua: *Agnus docet iſte hanc ſedem fuiſſe.* Qui- 67
bus quidem inſignis, atque inſcriptionibus, maximè, vt hic, in antiquiſſimis plurimùm deferunt *cap. cum cauſam*, & ibi *gloſ. in verb. libros, de probat. cap. audientiam il* 2. *de præſcript. cap. cum olim de cenſib. Aym. de antiq. temp. par.* 1. *limit.* 9. *num.* 14. *Bald. conſ.* 319. *&* 310. *vol.* 5. *Dec. conſ.* 135. *num.* 1. *Guidop. deciſ.* 341. *num.* 3. *Rot. deciſ.* 482. *num.* 4. *par.* 1. *recent.* & in puncto antiquioris Cathedralitatis, *Gratian. diſcept. forenſ. dicto cap.* 893. *n.* 31. *& cap.* 9.8. *n.* 8. Non enim eſt veriſimile, quòd dicta inſcriptio tandiù per Archiepiſcopos, & Eccleſiam hodie colligitantem fuiſſet tolerata, ſi contra veritatem, leuioribus innixa probationibus ac fundamentis, emanaſſet. Adeò vt ius 68
antiquæ huiuſmodi Cathedralitatis ex hoc videri poſſet præſcriptum contra Eccleſiam S. Saluatoris, propter illius ſcientiam & patientiam ad *Text. in l. quoties la* 2. *ff. de ſeruit. l. ſi quis diuturno, ff. ſi ſeruitus vendicetur.*

Quartum, & quidem vrgens adminiculum præbet ſententia de anno 1502. ſuper charitatiuo ſubſidio lata per Vicarium Archiepiſcopi Cæſarauguſtani, necnon ab eodem Archiepiſcopo, de cuius intereſſe & præiudicio principaliter agebatur, confirmata. In qua dicitur expreſsè, in Eccleſia de Pilari primatiam Sedem Cæſarauguſtanam per multa annorum curricula collatam fuiſſe, Beato Braulio & aliis multis Epiſcopis ſucceſſiuè præſidentibus: licet poſtea dicta Sedes Cathedralis ab ea tranſlata fuerit. Hæc enim ſententia, cum tempus litis ſuper Cathedralitate principaliter motæ per centum & amplius annos antecedat, plenam inducit probationem Status Eccleſiæ, etiam ſine actis, *Caſſador. deciſ.* 3. *de procur. Put. deciſ.* 338. 69
lib. 2. *aliàs* 328. *in correct. ſanct. mem. Gregor. deciſ.* 535. *num.* 8. & in ſimili materia ſtatus *Patronalis, Ferrer. conſ.* 135. *num.* 1. *Rota deciſ.* 331. *part.* 2. *diuerſ. deciſ.* 518. *par.* 1. *& deciſ.* 235. *num.* 4. *par.* 2. *recentior. Mant. deciſ.* 350. Maximè cum de canonizatione, aut exequutione illius hodie non agatur: ſed tantum adducatur ad probationem *Accorambon. deciſ.* 35. *Rot. deciſ.* 143. *num.* 5. *&* 6. *par.* 2. *& deciſ.* 595. *numero* 5. *diuerſ.* Ad cuius ſenten- 70
tiæ corroborationem accedit alia ſententia, non ſine matura cauſæ cognitione lata de anno 1605. per Conſilium Regni Aragonum inter eamdem Eccleſiam de Pilari ac omnes alias eiuſdem Regni Cathedrales, excepta tamen Metropolitana Sancti Saluatoris, ſuper præcedentia in Comitiis generalibus. In qua fuit pariter declaratum Eccleſiam de 71
Pilari fuiſſe antiquitus Cathedralem. Ex his enim ſententiis, licèt in Curiis ſæcularibus emanatis, *Rota* ſolet deſumere adminiculum, vt apud *Seraph. deciſ.* 1047. *num.* 3. *&* 4. *& in Mediolanen. Decimarum de Variſio* 30. *Martij* 1615. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Quintum ſubminiſtrant adminiculum ea 72
veſtigia atque reliquiæ, quæ citra ius Cathedralitatis huic Eccleſiæ conuenire non poſſent ad *Tex. in. l. pro herede*, §. *Papinianus, vbi Doctor. ff. de acquir. hered. Alex.* in ſimili de Collegiat. *conſ.* 74. *&* 75. *lib.* 4. & in puncto *ſanct. mem. Gregorius deciſ.* 492. *num.* 3. *& coram Illuſtriſſ. D. Veroſpio in deciſ.* 616. *par.* 1. *recent.* nempè antiquiſſimus ritus celebrandi die 12. Octobris

bris feſtum Dedicationis huius Eccleſiæ de Pi-
73 lari, tanquam primitiuæ Cathedralis. Quem
ſanè ritum Eccleſia tandiu tolerare, & Metro-
politana ipſa ſeruare non potuit, niſi admiſſa
Eccleſiæ iſtius Cathedralitate. Quam propte-
reà non ſolum coram *ſanct. mem. Gregorio*,
ſed deinde etiam coram *Illuſtriſſimo Veroſpio in
d. deciſ. 616. num. 4. & 5. Rota agnouit*, fun-
dans ſuper illa poteſtatem celebrandi feſtum
huiuſmodi dedicationis, competentem Eccle-
ſiæ de Pilari ratione antiquæ Dignitatis Fa-
cultas exigendi decimas in Territorio Cæ-
ſarauguſtano, ſoli Cathedrali competentes
74 iuxta terminos *cap. quoniam, & cap. cum con-
tingat*, vbi *gloſ. & Doct. de decim.* & tradita
per *Rebuff. tract. eodem quæſt 6. num 12* & de
Eccleſiis Hiſpaniarum reſoluit *Rota in Pampi-
lonen. Congrua 7. Aprilis 1565 coram bon. mem.
Cardinali Mellina*, quam ſequitur etiam in
deciſ. 429. num. 6 ſa ſt. mem. Gregorius Di-
gnitas Capellaniæ maioris, quæ ex illarum par-
tium conſuetudine non niſi in Cathedralibus
erigi conſueuit Campana nuncupata de In-
terdictu, quam habere non poteſt niſi Eccleſia
75 Cathedralis. Mutua in ſepeliendis vtriuſque
Eccleſiæ Canonicis officia. Ius extrahendi De-
functorum cadauera ex alienis Parochiis, il-
76 liuque ſepeliendi: quod Eccleſiis omnibus de
iure prohibitum, ſolis Cathedralibus indul-
getur *cap. ex parte il 1. cap. cum liberum, cap. cum
ſuper, cap. in noſtra, vbi Doctor. de ſepultar.*
Indiſtincta ſaltim de conſuetudine (quidquid
ſit quoad moderationem per Concordias, &
ſententias) Sacramentorum omnium more Ca-
thedralis adminiſtratio iuxta terminos *cap 3.
& vltim.* vbi ſcribentes, de Parochialibus,
77 & *cap. Presbyteri, de conſecrat. diſtinct. 4.* Quam-
plures denique prærogatiuæ tam æqualitatis,
quàm præeminentiarum in Proceſſionibus,
& Choro, nec alia huiuſmodi: de quibus in
78 ſimile *Put. deciſ. 343. libro 2. in correct.* Vn-
dè ex his omnibus, maximè ſimul iunctis,
negari non poteſt, quin releuans Cathedra-
litatis argumentum aſſequamur: cùm veſti-
gia & reliquiæ, quæ remanent, ſint primæui
ſtatus indicia, *Dyn. in cap. decet ad med. de re-
gul. iur. in 6. Bald. in cap. ſedes num 4. de re-
ſcript.* & latius exemplificat *Natt. conſ. 160.
num. 5. Tiraquell. in tract. ceſſan. cauſ. limit.
15. & 16.* Quæ quidem veſtigia, & Cathe-
dralitatis antiquæ reliquias Eccleſia iſta de Pi-
lari poſt tranſlatam à ſe Cathedralitatem reti-
nuit, & hanc vſque in diem retinet: quemad-
modum conſtat ex ſententiis, & concordiis
deſuper emanatis, vt latè expendit *Murillus
tract. ſæpius citata cap. 19. fol. 159. & ſeqq.* &
concordant teſtes in *Summario num. 19* Cum
79 tamen ad effectum retinendi, ac continuandi
ius antiquæ Cathedralis, vnicus etiam actus
cenſeatur ſufficere *Adden. ad deciſ. 557. ſanct.
mem. Gregorij n. 10.*
80 Sextum præbent adminiculum teſtimonia
Anthorum, qui in ſpecie aſſerunt, præfatam
Eccleſiam Beatæ Mariæ Virginis de Pilari fuiſſe
antiquitus Cathedralem, nempè, *Aymon. Mo-
nachus de rebus geſtis Francorum lib. 5. cap. 20.
pag. 386.* & tradidit clarius in *Hiſtoria tran-
ſlationis corporis Sancti Vincentij lib. 1. cap. 6.*
Qui in *Anaalib. libro 5. cap. 20.* quamuis
protrahatur vſque ad annum 1165. & ſic
longè excedat terminos vitæ ipſius Aymonij,
qui teſte *Baronio vixit ad annum 873* non in-
de tamen fidei ipſius integritas imminuitur,
ſaltem circa ea, quæ continentur intra annos ac
tramites vitæ eiuſdem Aymonij, & conſequen-
ter circa prædictam Hiſtoriam tranſlationis
Sancti Vincentij, quæ incipit ab anno 855.
& octo ſequentibus, concluditur *Martin.
Garzia in ſermone 150. Zurita in præfato Indice
rerum Aragonenſium anno 889. pag. 13. Hie-
ronymus Romanus lib. 1. Republica Chriſtiana
cap 4. fol. 86. Maurus Caſtella Ferrer in Hiſto-
ria Diui Iacobi fol 85. Ioannes Baptiſta Valençue-
la conſ. 43. num. 6. & Franciſcus de Aynſa
rerum memorabilium Oſca, dicto lib. 2. cap. 11. fol.
170. Michael Martinus de Villar in dicta Inter-
pretatio ad tria Epigrammata.*

Septimum deniquè ac poſtremum Cathe-
dralitatis iſtius antiquæ adminiculum pro ea-
dem Eccleſia de Pilari ſuperaddunt quamplu-
res teſtes, hinc inde inter eaſdem partes exami-
nati. Primò in cauſa præeminentiarum vſque
de anno 4536. & 1537 deinde in cauſa dedi-
cationis de anno 1609. ac poſtremò in cauſa
iſta Cathedralitatis de anno 1627 qui de anti-
quiſſima fama ac traditione deponunt, Eccle-
ſiam de Pilari fuiſſe antiquitus Cathedralem:
quibus quidem teſtibus ſtandum eſt, vt ſupe-
rius latè deduximus.

His omnibus ergò fundatis, quæ inſimul 81
iuncta debent ponderari ad *gloſ. in l 1 in verbo le-
gitimè, ff de excuſ. tut. Dec. conſ. 146. num. 14.
ver. ſexta & vltimo, Soccin. conſ. 89 n 9 verſ quo
ſuppoſito lib. 1. Pariſ. conſ. 104. num. 16. vol. 2.* &
fuit conſideratum in cauſa *Bonon. fideicommiſſi
de Deſideriis 26 Ian. 1626. coram R.P.D. meo
Merlino*, & in cauſa *Viterbien. Caſtrorum 21.
Iunij 1628 coram me* 1 cùm certi iuris ſit, pro-
bationes ſe ſe ad inuicem coadiuuare, vt per
Scriben. in cap. cùm cauſam, iuncta *gloſ. in
verb. adminicula, probat. Butr. in cap. vniones
il 1. de teſtibus, Anchar. conſ. 376. num. 4.
Alex. conſ. 53. num. 4. lib. 1.* cum aliis per
*Rotam deciſ. 361. num. 2. poſt ſecundum volum.
conſ. Farinac.* Maximè cùm verſemur non ſolùm 82
In antiquiſſimis, in quibus leuiores proba-
tiones per indicia, coniecturas, præſumptio-
nes ſufficiunt, *Bald. in l. iudicia num. 3. C de
rei vendic. & in Auth. quas actiones num. 18.
verſ. item ratione, C. de ſacroſanct. Eccleſ. Soc-
cin. conſ. 205. num. 13. lib. 2. Couar. pract.
cap. 21 num. 7. Caſſad. deciſ. 3. num. 2. de
procurat. Seraphin. deciſ. 462. num. 9.* ſed etiam
iis in Regionibus, in quibus propter ſtatus
mutationem, Regnorumque reuolutiones,
antiquitatum veſtigia perierunt: prout in
puncto de Regnis Hiſpaniarum, acerbam 83
huiuſmodi calamitatem deplorat *Suarez de
Rebus com. 1. lib. 2. dicto cap. 9. numero*
16 & Eccleſiaſticarum Hiſtoriarum lectu-
ram ſub Gentilium contra Chriſtianos per-
ſecutionibus proſequitur *Gaſpar Sanctius in
tract. 2. de prædicatione Sancti Iacobi in Hiſpa-
nia cap. 1.*

Non obſtant ea quæ pro originali & pri-
mordiali Cathedralitate Eccleſiæ S. Saluatoris
in contrarium deducuntur.

Et primo non obſtat præſumptio reſultãs ex
poſteriori atq; diuturno Statu Cathedralitatis.
Quia cùm ex deductis conſtet de anteriori Ca-

84 ihedralitate Eccleſiæ de Pilari: talis præſum-
prio eliſa remaner, *l. fin. in princ. ff. quod met.*
cauſ. Ares. conſ. 38. *col.* 2. *Neuizan. conſ.* 81.
85 *num.* 24. Quandò enim ſtatna præſens non
poteſt concurrere cum ſtatu antecedenti, de
præſenti nou præſumitur in prætetitum, *Bald.*
in l. ex perſona, C. de probat. Menoch. de pra-
ſumpt. lib. 1. *præſumpt.* 24. *num.* 30. *Alexand.*
conſ. 81. *num.* 4. *lib.* 7. quem *Rota* ſequitur iu
cauſa *Spoletana bonorum* 20. *Decembris* 1591.
coram bon. mem. Penia. Quemadmodum etiam,
86 conſtito vt hic de initio, ceſſat præſumprio
cuinſcumque alterius anterioris iuitij, ac ti-
tuli, *Creſcen. deciſ.* 21. *num.* 3. *de probat. Ca-*
putaq. deciſ. 304. *num.* 314. *par.* 3. *Honded.*
conſ. 80. *num.* 77. *lib.* 2. *Aym. conſ.* 134. *nu-*
mero 24. cum aliis per *Gonzal. ad reg.* 8. *gloſ.* 18.
num. 48. & 49.

Non obſtant adminicula, quæ ad dictæ præ-
ſumptionis corroborationem deducuntur.

Non primum deſumptum ex ſententiis Pe-
tri Libranæ, Sanctij, Petri Tarraconenſ. & Al-
phonſi Archiepiſcopi: in quibus Eccleſia S. Sal-
uatoris appellatur Superior, & Magiſtra. Quia
cùm de tempore dictarum ſententiarum Ca-
thedra iam fuiſſet translata ad Eccleſiam S.
Saluatoris, vel eidem per viam vnionis col-
lata, vt prætenditur, ex præfata ſententia de
anno 1502. lata per Vicarium Archiepiſcopi
Cæſaraugustani: idcircò eadem Eccleſia ap-
pellatur Superior & Magiſtra: cùm penes ip-
ſam eſſet Cathedra. In qua Magiſtrorum
87 magna Dignitas deſignatur, vt ex *Hierony-*
mo notat idem *Toſtatus* ſuper *Matt. cap.* 1.
88 *quæſt.* 70. aſſerens Cathedram propriè accipi
pro Sede Doctoris, ac Prælati: prout etiam in
Cathedra Petri Eccleſia Romana denotatur, ex
traditis per *Ioannem Sletanum contra Hæreticos,*
interrog. 5. *de Primatu Petri, & Eccleſia Roma-*
na fol. mihi 87. *verſ. ſubiciam.*

Non officit ſecundum, quod deducitur ex
priuilegio Regis Alphonſi: qui Eccleſiam San-
cti Saluatoris antiqui nominis, ac famoſiſſimæ
excellentiæ priuilegio glorioſiſſima non enun-
ciat ſolum, ſed eidem donat Eccleſiam S. Ma-
riæ de Pilari. Primò quia quicquid ſit de ex-
ceptionibus, quæ ex ommiſſa diuini nomi-
nis inuocatione, ac conceſſionis loco defi-
ciente, nec non ex quibuſdam inueriſimilitu-
dinibus per informantes ponderatis deducun-
tur; cùm idem priuilegium non fuerit extra-
ctum ab originali, de quo nullibi conſtat, ſed ex
quadam copia, quæ nec etiam ab originali pro-
batur extracta, tanquam copia copiæ nullam
89 fidem meretur, *Bald. in l. bonæ fidei num.* 23. *verſ.*
dubitatur de exemplo, C. de iur. Dec. in Auth.
ſi quis in aliquo num. 30. *C. de eden. Rot. de-*
90 *ciſ.* 773. *par.* 1. *num.* 1. *diuerſ.* maximè cum
deficiat recognitio, quæ omninò requiritur
Oldrad. conſ. 1. *num.* 3. *Verall. deciſ.* 274.
91 *par.* 1. & *deciſ.* 99. *num.* 2. *par.* 2. *deciſ.* 113.
par. 3. Non enim ſuffragatur, quòd fuerit ex-
tractum ex Archiuio Capituli Eccleſiæ Sancti
Saluatoris: cùm idem Archiuium non habeat
requiſita, de quibus doctè in cauſa *Sorana be-*
neficij 8. *Martij* 1627. *coram R. P. D. meo*
Merlino: ſitque priuatum ipſius Capituli, de
cuius intereſſe agitur, ac propterea ſuſpectum
92 ad tradita per *Rotam in deciſion.* 183. *num.* 4.
parte 2. *diuerſ.* & in *Tiraſonen. Iuriſdictionis*
19. *Februarij* 1593. *coram bon. mem. Cardinali*
Millino. Nec legalitas huius Archiuij poteſt 93
deduci ex teſtibus, qui dantur: cùm ipſimet
teſtes fateantur ſe in cauſa intereſſatos, prot-
ſuſque ad Archiuij legalitatem requiſita igno-
rare. Et in omnem euentum auctoritas Ar-
chiuij non dat robur ſcripturæ informi, præ- 94
ſertim contra non ſubditos. vt in puncto *Verall.*
deciſ. 41. *part.* 1. *Put. deciſ.* 441. *num.* 2. *lib.*
2. *in correct. Seraphin. deciſ.* 320. & 642. *num.*
1: & fuit latè deductum in præfata *Tiraſonen.*
coram bon. me. Card. Millino. Secundò admiſſa
etiam (citrà veri præiudicium) legalitate hu-
ius priuilegij, prout eam videntur agnoſce- 95
re Scriptorea, & alij relati iu obiecto: ni-
hilominus dictum priuilegium non officit.
Nam quantum attinet ad antiquitatis atque
excellentiæ iſtius Eccleſiæ Sancti Saluatoris
enunciatiuam, conformibus etiam Alexandri
III. ac Martini Regis Aragonum enuncia-
tiuis corroboratum: præter id quòd emanauit
ad ſupplicationem partis, à Principe prorſus
extraneo, ac de veritate rerum noui Principa-
tus minus inſtructo; vel dicimus prædicta
verba, antiqui nominis ac famoſiſſimæ excel-
lentiæ priuilegio, non referri ad Cathedrali-
tatem: & ex illis nulla poteſt reſultare conſe-
quentia ad probandam ab antiquo Cathedrali-
tatem Eccleſiæ ſancti Saluatoris. Vel dicimus
continere relationem ad Cathedralitatem præ-
dictam: & iſta Cathedralitas videtur potius
contemplata in abſtracto ac ſpiritualiter, non
autem iu quantum adhærebat Eccleſiæ San-
cti Saluatoris. Ideoque cum Cathedra penes
quamlibet Eccleſiam ſemper ſit eadem, non
dependens à loco ad *Textum in cap. dudum* 3. 96
quæſt. 6. & *in cap. Eccleſia, de conſecrat. di-*
ſtinct. 1. *Turrecrem. in cap. Sanctorum ad med.*
10. *quæſt.* 1. *verſ. ad ſecundum, Greg. de Va-*
lentia tom. 3. *diſput.* 1. *quæſt.* 4. latè *Mu-*
rillus in 2. *tract. cap.* 27. & *in cap.* 18. & 19.
ſequitur, quòd conſiderata fuerit tanquam ab
Eccleſia de Pilari translata ad Eccleſiam San-
cti Saluatoris. Cuius ſubrogatio non immu-
tauit excellentiæ, atque antiquitatis ipſius pri-
uilegia: cum ſit eadem, quæ antea fuerat ad 97
Text. in l. proponebatur, ff. de iudic. l. ſtipulan-
tem, §. ſacram; ff. de verbor. oblig. l. qui res §.
aream, ff. de ſolut. ſi grege, ff. de leg. 1. Ac
proindè enunciatiua huiuſmodi, vel tanquam
erronea, vel tanquam equiuoca, parum
aut nihil operatur: maximè in concurſu illa- 98
rum, quæ in præcitatis litteris Gelaſij II.
Pontificis, ac Petri Libranæ Epiſcopi ha-
bentur.

Quantum verò attinet ad donationem, quic-
quid ſit de viribus illius; aduertendum eſt,
quod Alphonſus non ſimpliciter donauit Ec-
cleſiæ Sancti Saluatoris Eccleſiam de Pilari, ſed
donationem Alphonſi Debellatoris, ac Rani-
miri prædeceſſorum confirmauit: ac propterea
licet in confirmatione Eccleſiam de Pilari ſpe-
cificauerit, ad illam tamen, velut in dona-
tionibus confirmatis nullatenus contentam pri-
uilegium dictæ confirmationis non extende-
batur: ex eo quòd in hac parte non inue-
niebat ſubiectum confirmabile *Abb. in cap.* 99
inter dilectos num. 8. *de fid. inſtrum. Dec. conſ.* 541.
num. 20. *Rota deciſ.* 121. *numero* 2. & 580.
num. 3. *ad fin. part.* 2. *recens.* Et cùm conſtet

de

100 de donationibus in confirmatione relatis, ſtandum illis eſt potiùs, quàm confirmationi referenti, *Rot dec. 439. n. x. apud ſanct. mem. Gregor.*

Non obſtat tertium adminiculum, quod deriuatur ex ea Maurorum conſuetudine, qua pri-
101 mores fidelium Eccleſias in prophanos Meſquitarum vſus conuertebant: quam porrò conſuetudinem in Eccleſia S. Saluatoris fuiſſe ſeruatam; præter argumentum quod deſumitur ex ædificij ſtructura, & aliis, viſus eſt innuiſſe Zurita, quem ſequuntur Martinez Carillus, & Aynſa, & concordant Breuiarium Cæſarauguſtanum, vnà cum teſtibus in obiecto allegatis.

Nam quicquid ſit de iſta conſuetudine, viſum fuit Dominus non conſtare illam fuiſſe ſeruatam in Eccleſia S. Saluatoris. Veriſimilitudo enim quæ deſumitur ex ædificio illius tanquam à Chriſtianis, non autem à Mauris extructo, ſatis dicitur tolli ex forma eiuſdem Eccleſiæ ſancti Saluatoris, quæ plurimùm differt à communi Eccleſiarum ſtructura, ita vt ad Meſquitarum formam potiùs accedat: maximè dùm illius caput Septentrionem reſpiciat, non
102 verò Orientem iuxta conſuetudinem cæterarum Eccleſiarum tunc temporis. Quam porrò conſuetudinem etiam in Eccleſia communiter ſeruari, deductis rationibus, notat *Toſtatus ſuper Matth. cap. 6. quæſt. 91.* prout etiam innuit *Nazianzen. Epiſtola 60. aliàs 66. ad Filagrium*, & ibidem latiùs adnotat *Scholium*: & ab Apoſtolorum Conſtitutionibus traductam
103 eſſe aſſerit *Franciſcus Turrianus pro Epiſtolis decretalibus Sum. Pontif. lib. 2. cap. 19 fol. mihi 183. verſ. neque hoc ſolum.* Ad cuius rei corroborationem accedit, quòd penes eandem Eccleſiam nec minimum apparet veſtigium antiqui cœmeterij: cùm tamen certiſ-
104 ſimum ſit, apud Eccleſias ac præſertim Cathedrales perpetuò fuiſſe cœmeteria, iuxtà terminos *cap. præcipiendum 14. quæſt. 2.* prout penes Eccleſiam de Pilari antiquiſſima reperiuntur. Argumentum autem deductum ex eo,
105 quòd apud Hiſtoricos nulla habeatur mentio de eadem Eccleſia Sancti Saluatoris tanquàm Meſquita à Mauris extructa: prærerquamquòd
106 eſt leuiſſimum præſertim cùm de iis regionibus agatur, in quibus, vt ſupra attigimus propter ſtatus mutationem, Regnorumque reuolutiones, antiquitatum veſtigia in grauiori-
107 bus etiam perierunt: appoſitè retorqueri poteſt, ex eo quòd ſi Templum Sancti Saluatoris etiam ante Maurorum inuaſionem fuiſſet in rerum natura adeò ſumptuoſum, ac Sedi
108 Cathedrali deſtinatum: vtique de hoc apud authores atque Hiſtoricos aliqua mentio inueniretur, prout inuenitur de Eccleſia Beatæ Mariæ Virginis de Pilari.

Quantum verò attinet ad authores id in ſpecie affirmantes, Zurita qui tanquam primus huiuſce opinionis aſſertor allegatur in
109 *Indicibus rerum Aragonen. pag. 16. ſub anno Domini 1118.* & in *Annal. lib. 1. cap. 44.* contrarium ex profeſſo ac conſtanter firmauit prius in iiſdem *Indicibus ſub anno 889. fol. 13.* ibi: Cæſarauguſtæ ſatis conſtat, reliquis ſacris ædibus, ſiuè tectis depopularis, Sanctum & Religioſiſſimum Templum D. Mariæ Virgini dicatum, quod vulgo de Pilari nuncupatur, miſeris illis temporibus: ſanctitatis, religionis, & conſilij publici tanquam ſacram Aram, & perfugij portum noſtris fuiſſe. Vnde & Elecæ, & Seniori, ac ſuperioribus, poſterioribuſque Epiſcopis, & Eccleſiaſtico cœtui Sacroſancta ea Ædes ſedem, ac domicilium præbuit: & maximos honores eius Fani Antiſtibus ſemper habitos, & vetuſtis tabulis, & memoria ſuperiorum temporum; pro certo affirmare poſſumus, &c. Hinc enim luculentum æquè ac conſtans Cathedralitatis Eccleſiæ de Pilari etiam ante Maurorum inundationem teſtimonium deprehendimus: dum Zurita ipſe aſſerit primò eandem Eccleſiam Elecæ, Seniori, ac ſuperioribus Epiſcopis ſedem præbuiſſe. Nam cum apud Hiſtoricos non controuertatur, quin Eleca, & Senior primi fuerint Epiſcopi ſub Maurorum tyrannide: ſequitur, verbum illud, *Superioribus*, eſſe referendum ad Elecæ ac Senioris Anteſſores, qui ſub Gothorum, Gentiliumque Imperio in Eccleſia Beatæ Mariæ reſederunt. Secundò dum Epiſcopos Cæſarauguſtanos eiuſdem fani, nempe Eccleſiæ de Pilari Antiſtites appellat. Tertiò dum teſtatur, id ſibi conſtare ex vetuſtis tabulis, ac memoria ſuperiorum temporum, vt pro certo affirmare poſſit.

Vndè vt euitetur contrarietas in Hiſtorico, & quidem adeò inſigni deteſtabilis, ac maximè circa opinionem, in qua eidem refragarentur alij Scriptores, auctoritate, antiquitate, ac numero ſuperiores, necnon cetera, de quibus latè ſuperiùs in primo adminiculo, & inferius in reſponſione ad poſtremum adminiculum: ex hoc loco in quo principaliter, conſiderate, ac ex profeſſo Zurita loquitur, dicendum eſt congruam recipere interpretationem alia duo loca, in quibus perfunctoriè, ac incidenter loquitur. Vt ſcilicèt iis duobus locis tradere intendat, Regem Alphonſum Debellatorem ex voto expiari, conſecrarique feciſſe Meſquitam Maurorum: & in ea D. O. M. inſtauraſſe Eccleſiam Cæſarauguſtanam, Sedemque Cathedralem ad primum dignitatis locum reſtituiſſe. Ac proptereà non agere illic de Eccleſia materiali, aut de Cathedrali Sede, in quantum pendet ab aliquo loco: ſed conſiderare tantùm Eccleſiam ſpiritualiter ſumptam,
quatenus ſcilicet eſt fidelium collectio ad 110
Textum in dicto cap. Eccleſia: de conſecrat. diſtinct. 1. Gregor. de Valentia tom. 3. diſput. 1. dicta quæſtione 4. Toſtatus ſuper Matth. part. prima, prolog. quæſtione 13. Sedem Cathedralem in abſtracto, ac independenter ab aliquo loco, vt ſuperius ponderatum fuit in reſponſione ad ſecundum adminiculum: prout etiam conſentit *Carillus in obiecto allegatus in 3. aduertentia fol. 11.*

Martinez prætterquamquòd in *dicto c. 20. lib.* 111
2 erroneè adſcribit Alphonſo Debellatori teſtimonium antiquitatis, ac famæ Templi Sancti Saluatoris, quod pertinet ad Alphonſum extetum: hocque erroneo fundamento facile in contrariam ſententiam potuit inclinare: affirmat ſolùm, rem apud authores ſatis eſſe controuerſam, nec ſensū ſuum explicitè declarat: prout euidenter colligitur in *dicto c. 20. l. 2.* ibi: Et aduerto, quod Bellaſcutus non deſignauit inuocationem, & titulum Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ: ſi enim deſignaſſet, magnam dediſſet lucem ad deciſionem eius, de quo multi

dabitant, ſuper Eccleſia Sancti Saluatoris: & *cap.* 19. *lib.* 5. ibi: Rex illicò reſtituit Cathedram antiquo Templo ſancti Saluatoris, vbi hodie eam videmus: vel eam fundauit de nouo in loco Meſquitæ, prout multi prætendunt: quia hęc prætenſio contrariis opinionibus val-
112 dè inuenitur agitata.

Martinus Carillus in dicta tertia aduertentia ad hiſtoriam Sancti Valerij, in qua ſuperiorum iuſſa melius veritatem agnouit, fatetur ingenuè, primum Epiſcopum Cæſaraugustanum fuiſſe Athanaſium. Et ipſe quoquè nititur falſo ſuppoſito, adſcribens Alphonſo Debellatori enunciatiuam antiquitatis ac famæ Templi S. Saluatoris, quæ vt dictum eſt, ab altero
113 Alphonſo emanauit.

Franciſcus ab Aynſa Zuritæ ac Carilli opinionem recenſet ſimpliciter, Cathedralitatem Eccleſiæ de Pilari expreſsè tradidit *lib.* 2. *cap.* 11. *fol.* 170. conſtanter affirmans, tempore SS. Valerij ac Vincentij Cathedram Epiſcopalem extitiſſe in Eccleſia Sanctæ Mariæ de Columna, Exempla autem, quæ ipſemet Aynſa ſubijcit, probant quidem, Reges Catholicos poſt recuperatas è Maurorum tyrannide Ciuitates conſueuiſſe Cathedras Epiſcopales conſtituere in Meſquitis: ſed non è contrà Mauros conſueuiſſe Meſquitas in Cathedralibus conſtituere. Imò clariſſimè tradit, Sedes Epiſcopales nunquàm antiquis Eccleſiis fuiſſe reſtitutas, ſed potiùs in Meſquitis Maurorum locatas. Quod comprobat exemplo Cordubenſ. Eccleſiæ: cui tanquam ſimilia exempla ſubdit factum Eccleſiæ Hiſpalenſ. necnon ipſius Cæſaraugustanæ.

Quantùm attinet ad Breuiarium Cæſaraugustanum, quicquid ſit circa illius intellectum, certum eſt contra illius tenorem pugnare non ſolùm omnia ſuperius ponderata, ſed alia non tam moderna, quàm antiqua Breuiaria Diœceſ. Cæſaraugustanum, Regiæ Domus Montis Aragonum, & Ord. Sancti Hieronymi, affirmantia, Beatum Braulium Epiſcopum Cæſaraugustanum Sedem ſuam habuiſſe in Eccleſia Sanctæ Mariæ Maioris, vt ſupra ponderatum fuit in primo adminiculo.

Quantùm denique attinet ad teſtes, omiſſis exceptionibus, quæ contra illorum perſonas dantur, nullus ex ipſis probat publicam famam, nec alio innituntur fundamento, quàm priuile-
114 gio Regis Alphonſi: cui etiam innititur doctor Eſpes, vir alioquin commendatæ eruditionis, vt aduertit *Murillus cap.* 18 *&* 19. Et in omnem euentum conquaſſantur à contrariis teſtibus de quibus ſupra, numero longè maioribus, ac de publica voce & fama legitimè deponentibus.

Non officit tandem poſtremum adminiculum, quod deducitur ex iis probationibus, quibus conſtare prætenditur, Sanctos Valerium Vincentium, & Braulium reſediſſe in Eccleſia Sancti Saluatoris. Nam quantùm attinet ad Sanctos Valerium atque Vincentium, excepto *Zurita in Annal. dicto lib.* 2. *cap.* 26. cui ſuperiùs ſatisfactum fuit, ferè omnia quæ ad rei iſtius probationem deducuntur, nempè concordia inter Epiſcopos Cæſaraugustanum & Pampilonenſ. inita, tenor inſtrumenti tranſlationis capitis Sancti Valerij, priuilegium exemptionis Archiepiſcopi Don Lupi, inſcriptiones Reliquiarum, ac denique conſtitutiones Synodales, id ſolùm inferunt SS. Valerium & Vincentium reſediſſe in Eccleſia Cæſaraugustana (quod vtrique veriſſimum eſt) non autem in Eccleſia Sancti Saluatoris. Quamuis enim huiuſmodi enunciatiuæ vel referantur ad Eccleſiam S. Saluatoris, vel cum ea emanauerint: attamen ita veniunt intelligendæ, vt habeant relationem ad Cathedram Cęſaraugustanam in abſtracto, ac independenter à loco ſumtam: quæ in quocumque loco materiali reperiatur, vna, eademque cenſetur, vt ſuperiùs fuit pluries conſideratum: quemadmodum in ſpecie, quòd iidem SS. Valerius & Vincentius præfuerint in Eccleſia de Pilari, fuit ſuperiùs latè firmatum in primo adminiculo.

Quantùm denique attinet ad B. Braulium, quæ deducuntur ex Conſtitutione ſub titulo de Reliquiis & Venerar. Sanctorum, in qua dicitur eundem Braulium fuiſſe Epiſcopum ipſius Metropolis: eandem recipiunt interpretationem, quam admittunt aliæ enunciatiuæ ſuperiùs ponderatæ: prout Beatum Braulium reſediſſe in Eccleſia de Pilari, latè ſuperius deductum fuit in eodem primo adminiculo, &c.

Et ita concluſum, parte vtraque acerrimè informate &c.

Deciſio S. Rotæ Romanæ coram Reuerendiſſ. D. Coccino Decano, in cauſa Cæſaraugustana Præeminentiarum, veneris 14. *Februarij* 1631.

VT aliàs dictum fuit, conſulti Domini ſuper interpretatione, & forma exequutionis mandati de manutenendo, aliàs de anno 1557. coram bon. mem. D. de Rubeis relaxati; quamuis ſub die 26. Aprilis, & 29. Nouembris anni 1627. inter cætera reſpondiſſent: Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ dandam eſſe manum dexteram à Priore, & Capitulo Eccleſiæ B. Mariæ de Pilari in eadem Eccleſia, quoties Metropolitani certis diebus ad illam accedunt: Hodie tamen, ſuſcepta iterum ſuper eodem dubio diſputatione, reſolutum fuit, dictum mandatum de manutenendo ita eſſe intelligendum, vt idem Prior S. Mariæ in propria Eccleſia de Pilari ſedeat in ſua Sede Priorali, accedente Capitulo S. Saluatoris: & in hoc à deciſis recedendum.

Id autem deducebant Domini. Primò ex verbis generalibus eiuſdem mandati, dum in concurſu vtriuſque Eccleſiæ, in quibuſcunque actibus concedit præcedentiam Priori, & Capitulo S. Mariæ, ibi: *Canonici, & Capitulum Eccleſiæ ſancti Saluatoris Metropolitanæ, &c. teneantur, &c. illos* (*Priorem ſcilicet, & Canonicos Eccleſiæ ſanctæ Mariæ Maioris de Pilari*) *tam in prædictis, quàm aliis quibuſcunque actibus, in quibus inſimul conuenire, aut intereſſe contigerit, ad dexteram partem, ſeu manum, tam in Choro, quàm extra etiam in proceſſionibus prædictis collocare, &c.* Quæ verba tanquam vniuerſalia omnem locum comprehendunt, & conſequenter Eccleſiam de Pilari ad tradita latè per *Tiraq. de retract. lign. §.* 1. *gloſ.* 7. *n.* 20. *& ſeq. Surd. conſ.* 453. *n.* 8. *Cravett. c.* 926. *n.* 7

ac

ac ſi ſpecificè eadem Eccleſia fuiſſet expreſſa, *Oldrad.conſ.322.num.2. Surd.conſ.181.num.42. & conſ.358. num.2. Ruin. conſ.40.num 12.lib.2.* Itavt Prior ipſe de Pilati in hoc ſatis videatur habere fundatam intentionem pro retentione ſuæ Sedis prioralis.

Nec dicatur, quòd quemadmodum per Canonicos & Capitulum Beatæ Mariæ conceditur manus dextera Canonicis & Capitulo Metropolitanæ: ita etiam concedi debet per Priorem de Pilati Decano ſancti Saluatoris, vel ratione connexitatis ad *text. in cap. tranſlato cum ibi not. de conſtit.* & ad latè tradita per *Caſſan.in Cathal. glor.mund.par 4. conſid. 32. verſ.Sed ratione connexitatis:* vel vt euitetur monſtruoſitas, ex deformium membrorum confuſione reſultans iuxta *text. in cap.1. 12.diſt.*cum aliis per eumdem *Caſſan. loco præcitato. verſ. tamen hæ reſponſiones:* vel denique ratione illius honorificentiæ, qua Prior, Canonici, & Capitulum Metropolitanæ in Eccleſia B. Mariæ recipi debent per Priorem, Canonicos, & Capitulum de Pilari, vt ponderatum fuit in præfatis deciſionibus ſub die 26.Aprilis, & 29. Nouembris anni 1627.

Nam quoad rationem connexitatis, illa non intrat, quotieſcumque, vt in caſu iſto, per conſuetudinem militat aliqua diſſimilitudo inter connexa, vt fusè explicat *Euerard. in argumento à ſimili, in ſecunda col. ante fin. verſ. quando autem duo ſunt ſimilia.* Ratio autem vitandæ monſtruoſitatis, quæ ex membrorum confuſione oritur, non poteſt in hac facti ſpecie conſiderari: cùm vtrumque Capitulum ſimul conueniat tanquam vnicum corpus, non autem tanquam duo corpora ſeparata, vt ad propoſitum conſiderant. *Felin. in cap. Paſtoralis num. 9 verſ.vbi duo corpora, Abb. § 1. num.7. Imol.num. 12. de reſcript.*& faciunt notata *in cap.ſcriptum,* vbi *Abb.num.6.Imol.pariter num.6.verſ.nota quod vbi,de elect.* Honorificam denique receptionem, viſum fuit, neceſſariò non inferre in caſu iſto conceſſionem manus dexteræ, ſed eſſe intelligendam ſecundùm ſubiectam materiam: vt ſcilicet Decano, atque Capitulo Metropolitanæ ad Eccleſiam Beatæ Mariæ venienti Prior de Pilari aſſurgat, obuius procedat, ad oſtium vſque humaniter excipiat, mandet pulſari campanas, & chorum dexterum, excepta priorali ſede, cacuum iiſdem dimittat, ad tradita per *Felin. in rubr.de maior.& obed.ſub num.*8.& conferunt notata per *Vitalin.in Clemen.ſi ſummus n. 34.& ſeq.de ſentent.excomm.* Ratione enim ſubiectæ materiæ & qualitatis perſonarum dicitur etiam æqualitas ſeruari, licèt vnus honoretur magis quàm alter ex aliqua ratione, vel circumſtantia ad *text.in l.3. §. Præſes, vbi gloſ.in §. diſcrimine ff.de munerib. & honorib.*

Hiſque conformem fuiſſe mentem Iudicis, qui dictum mandatum de manutenendo conceſſit, ſatis etiam colligitur ex eo, dum idem mandatum loquens de Eccleſia ſanctæ Mariæ, eunte ad Eccleſiam ſancti Saluatoris, poſtquam iubet, vt honorificè recipiatur, expreſsè addidit etiam, vt latus dexterum eidem aſſignaretur: ſignum euidens, quòd ſub ſimplici honorifica receptione ex mente Iudicis non continebatur præcisè latus dexterum, cùm de vtroque diſcretiuè loquutus fuerit *l. hæc verba ff. de verb. ſignif. Seraph. deciſ. 964. numero 3.* qui loquitur in his terminis.

Secundò id deducebant Domini ex verbis etiam ſpecialibus eiuſdem mandati: in quo poſtquam vtriuſque Capituli ad vtramque Eccleſiam mutuus acceſſus, necnon in ipſatum qualibet functiones recenſentur, tandem diſponitur: Quòd in prædictis Eccleſiis, tam in Choro ſcilicet quàm extra, Prior & Capitulum ſancti Saluatoris teneantur dare manum dexteram, ſeu Chorum dexterum Priori & Capitulo de Pilari. Ex his enim verbis clarè patet, idem mandatum expreſſam continere præcedentiam Prioris Beatæ Mariæ in propria etiam Eccleſia: cùm de vtraque generaliter & indiſtinctè loquatur, ex iuribus ſupra allegatis: & conſequenter tantò euidentius excludi interpretationem illam, quòd honorifica receptio ſuperius ponderata importet conceſſionem manus dexteræ. Ne dicamus mandatum quod prius in vtraque Eccleſia indiſtinctè concedit præcedentiam Priori Beatæ Mariæ, continere repugnantia: ſi reſpectu Metropolitanorum, iniungendo poſtea Priori & Capitulo de Pilari honorificam receptionem, eamdem manum dexteram ipſimet Priori incontinenti auferret contra *reg.text.in l.vbi repugnantia ff.de reg. iur. cap. inter dilectos de fid.inſtrument.Bart.in l. fin. §.item quæſitum ff.de eond.& demonſtr.*cum aliis per *Aym.conſ.70.num.5.*

Tertio hanc ipſam interpretationem Domini etiam eliciebant ex obſeruantia, quæ ad eamdem interpretationem plurimùm confert, *Hond.conſ.13. num.35.& conſ 89. num.46. lib. 2.* quando etiam verba eſſent dubia, *Rot.deciſ 256. in fin.par.2 Mantic.deciſ.296 n.6.* Ac præcipue in caſu iſto, in quo cùm ad exequutionem eiuſdem mandati Metropolitani compulſi fuerint per cenſuras, eadem obſeruantia tantò minus præſumitur exceſſiua, ſed reſtricta ad limites ipſius mandati, vt ad propoſitum, conſiderat *Rot.deciſ.45.ſub num.1 t.de appel'.in nou.*& apud *Seraph. deciſ.1189. num. 1.& 2.* Maximè cùm non ſolùm in huiuſmodi ſummariis poſſeſſoriis retinendæ detur manutentio ad limites poſſeſſionis *vulg. §. retinendæ inſtit. de interd.* & ad terminos ſtatus *Ruin.conſ.155. num.5. lib.4. Rota deciſ.4. num.2. & 3. de dilat. in nou.& deciſ. 522. num. 2 & 3. part. 1. diuerſ.* ſed verſemur etiam in materia præeminentiarum, in qua plurimùm defertur conſuetudini, *Bald.in cap.cùm olim in 1.not. de conſuet.* qui loquitur in puncto circa locum ſedendi *Ruin. conſ.19. num.6. lib. 1. Caſſan.in Cathal.glor.mund.part.4.conſid.37.verſ. de his dignitatibus*, vbi in his terminis loquitur de præcedentia inter dignitates inferiores. *Rota deciſ.4.num.2.ad fin. de elect.in nou. Seraph. deciſ. 964. num. 1. & 2.* & ponderatum fuit *in Colonien.præcedentiæ 9.Iunij 1627.coram R. P. D. meo Vbaldo.*

Obſeruantiam verò ſatis concludere videbantur quamplurimi teſtes, qui dantur in Summario pro Eccleſia Beatæ Mariæ à *num. 3.* vſque ad *6.* itè deponentes de iſta quaſi poſſeſſione Prioris ſedendi in prima Sede Chori dexteri, qui Capitulo, & Canonicis ſancti Saluatoris aſſignantur. Quos inter, primus deponit de annis ſeptuaginta, itavt percurrat annum decreti manutentionis immediatè præcedentem, & ſic concludit obſeruantiam anteriorem, ad cuius limites præſumendum eſt

conceſſam fuiſſe manutentionem ex deductis. Quamuis enim ſit vnicus,ſufficit tamen in his, quæ manutentionem reſpiciunt, *Rot.deciſ.*196. *par.*1.*diuerſ.& deciſ.*624.*num* 5. *&* 1326.*num.*1. apud *Seraph.* Præſertim verò cùm per alios teſtes abunde adminiculetur. Nam ex octo teſtibus de viſu qui dantur in eodem ſummario B. Mariæ ſub n.3.alius percutit annum 1561. duo verò annum 1566. & 1567. quo Capitulum S. Saluatoris compulſum fuit ad paritionem huius mandati Rotalis ſub cenſuris, ac pœna ducat.10000.& poſt præſtitam obedientiam ab iiſdem cenſuris abſolutum,Reliqui autem quatuor deponunt de annis 1571.1576.1581.& 1583.Cum quibus concordant alij ſeptem, qui pariter dantur ſub n.4. de auditu, voce,& fama publica deponentes. Necnon alij 11.ſub n.5.ad perpetuam rei memoriã recepti,qui immemorabilem cum ſuis qualitatibus concludunt.Ac denique alij octo aduerſus depoſitiones etiam teſtium S.Saluatoris examinati: qui de viſu, voceque, & fama publica teſtantur.

Ad cuius obſeruantiæ robur multùm etiam conferre arbitrabantur Domini confuſionem ipſiuſmet Decani S. Saluatoris, pleno & non contradicente Capitulo,declarantis: Decanum ſemper ſediſſe in prima Sede Chori ſiniſtri in vtraque Eccleſia. Quæ quidem confeſſio, vt patet, adminiculata probat etiam in præiudicium Eccleſiæ, *Mantic.deciſ.*39.*num.*1.cum aliis per *Adden.ad.ſanct. memor.Greg.deciſ.*375.*nu.*11. Præſertim in caſu iſto, in quo confeſſio prædicta concernit actum geſtum à confitente, *gloſ. in c.vlt. in fin.vbi Abb.n.*44. *verſ.ego ſoluendo, de præſumpt.Tiraq.in tract. lignag.*§.1.*gloſſ.*14.*n.*48. & notant *adden. ad dict. deciſ.* 375.*ſanct. mem. Gregor.loco citato.*

Non obſtant teſtes Metropolitanæ in contrarium ponderati in deciſionibus, quæ reuidentur. Quia ex declarationibus per eoſdem nouiter factis reducuntur ad concordiam: vel in omnem euentum eliduntur à contrariis teſtibus, numero maioribus,ad tradita per *Gabr. de teſtib.concluſ.*4. *num.*50.

Non obſtat aſſiſtentia iuris communis fundata in præſenti ſtatu Cathedralitatis, quo quingentis abhinc & amplius annis gaudet Eccleſia Metropolitana ſancti Saluatoris. Quia cùm iam fuerit reſolutum, conſtare Eccleſiam Beatæ Mariæ fuiſſe antiquitus Cathedralem:poteſt hodie dubitari: An Eccleſia Metropolitana poſſit in hoc vti aſſiſtentia iuris contra præfatam Eccleſiam Beatæ Mariæ, quæ videtur retinuiſſe iura antiquæ Cathedralitatis, vt latè deductum fuit in deciſione coram me facta ſub die prima Martij anni præteriti. Vel ſaltem cùm vtrumque Capitulum dicatur conuenire ad faciendum vnum Corpus, aſſiſtentia iuris remanet valdè turbida, *Caſſaneus* vbi ſupra *conſider.*32. *per totam*, & aduertit *Rota in dicta Colonien.præcedentiæ* 9.*Iunij* 1627.*coram R.P.D.meo Vbaldo.* Aut in omnem euentum id reſpicit petitorium: prout etiam ſententia Sancij de anno 1221.laudum Alphonſi de anno 1513.& Concordia Ferdinandi de anno 1539.Quæ vlterius loquuntur ſolùm de Canonicis, & Capitulo, non autem de Priore, &c.

Et ita concluſum parte vtraque informante, &c.

R. P. D. B I C H I O

Cæſarauguſtana Cathedralitatis

Lunæ 21. *Iunij* 1655.

Beatiſſimæ Virginis de Pilari Eccleſiam exiſtentem in Ciuitate Cæſarauguſtæ, fuiſſe antiquitus Cathedralem, in eaque Primitus Sedem Epiſcopalem dictæ Ciuitatis extitiſſe, bis pronunciauit Rota in Sententiis de anno 1631. à clar.memor. Coccino,& anno ſequenti à Cardinali Vbaldo latis quarum validitas non controuertitur.

Iuſtitia vero comprobatur ex deductis latiſſimè reſpondendo omnibus cōtrariis, *in deciſ.* 353.*num.*20. *& ſeqq.vſque ad* 114. *par.* 5.*recentior.& in deciſ.*177.*ſub num.*4. *& ſeqq. par.*6. in quibus ad probandam antiquam Cathedralitatem huius Eccleſiæ expenditur antiquiſſima traditio tam Hiſtoricorum, quam Scriptorum, quibus adduntur Iulianus Peres *in ſua Chronica num.* 405. qui ait iſtam Eccleſiam à Diuo Iacobo Apoſtolo ædificatam fuiſſe, vt creditur primam in Hiſpania, & ob id meruiſſe dici Protoremplum, Hallus, Gallus *in lib.de Aduentu Sancti Iacobi in Hiſpaniam*, Lualdus in ſua Hiſtoria, ſub titulo. *della Chriſtiana Religione nell'Occidente*, *tom.*1.*cap.*16.*fol.*26. Hypolitus Maranius in ſuo Opuſculo Apoſtoli Mariani de ſancto Iacobo Maiori *cap.* 5. §. 3. *de Templo am.*

Antiquæ Imagines Agni Paſchalis, quæ ſunt propria Inſignia Eccleſiæ Cathedralis Cæſarauguſtanæ, & reperiuntur depictæ in partibus ſuperioribus Capellæ maioris Eccleſiæ ſanctæ Mariæ, inciſæque in antiquiſſimo lapide ad oſtium Sacriſtiæ ſanctæ Mariæ de Pilari Enunciatiuæ in litteris Apoſtolicis, maximè Gelaſij II. ſimul cum litteris Petri Librani Epiſcopi, ac ſententiis antiquis contentæ Inueterata celebrandi diem feſtum Dedicationis huius Eccleſiæ ipſa die qua celebratur Dedicatio Eccleſiæ Cathedralis, conſuetudo canonizata *in deciſ.*472.*&* 493.*coram ſanct.mem. Greg.XV.in deciſ.*616.*num.*5.*p.*1.*recent.*& *in d.deciſ.*353.*n.*73. *par.*5.

Facultas exigendi Decimas in Territorio Cæſarauguſtano, mutua in ſepeliendis vtriuſque Eccleſiæ Canonicis Officia. Indiſtincta omnium Sacramentorum, prout in Cathedrali adminiſtratio Dignitas Capellani maioris Retentio Campanæ nuncupatæ de Interdicto, Prærogatiuæ, & præeminentiarum plura in id afferuntur à Patre Lezana *in Diſſertat. antiquiſſima, & continua Cathedralitate Angelica Apoſtolica, & miraculoſa Eccleſia ſancta Maria Maioris de Columna Cæſarauguſtana cap.* 2. *&* 3. *per tot.*

Nec obſtat, quod iſta Eccleſia fuerit alias à Mauris occupata, quia illis poſtea expulſis recuperauit antiquum ſtatum libertatis iure quaſi poſtliminij, vt eſt *text. in cap. prima actione* 16. *quæſt.* 7. Bellam. *num.* 9. *& in cap.* 2. *de nou. oper. nunc.* Innoc. *num.* 2. *verſ.hoc autem certum eſt.*

Minus obſtat Eccleſiæ ſancti Saluatoris Aduerſariæ in Cathedralem erectio quam pleraque ab informantibus pro eadem Eccleſia deducta

ducta conuincunt, quia non inde ſequitur abdicatio antiquæ Cathedralitatis ab Eccleſia de Pilati, quia per erectionem non præiudicatur aliis Eccleſiis, Vameſ. *conſ.* 10. *num* 4. Seraph. *deciſ.* 1444. *num.* 7. *& ſeqq.* nec eſt nouum, quod vnus, & idem Epiſcopus in ſua Ciuitate habeat duas Eccleſias vnam Cathedralitatem conſtituentes ob ipſarum Eccleſiarum vnionem, vt eſt *text. in cap* 1 *ne Sede vacan.* vbi notant omnes Canoniſtæ, & dixit Rota *in Vercellen. vnitatis Capituli coram Pema*, quæ eſt in impreſſ. *deciſ.* 558. *num.* 8. *confirmata* 18. *Aprilis* 1614. *coram Archiepiſcopo Seleucienſi, &* 24. *Aprilis* 1643. *coram Reuerendiſſ. D. meo Dunozet Decano, ac* 9. *Maij* 1544. *coram Eminentiſſ. D. Card. Ottobono.* Idque deciſum fuit in Aretina Vnionis 22. Iunij 1643. 2. Iunij 1645 1. Aprilis 647. coram Reuerendiſſ. Epiſc. Tarracinen. & 18. Martij 1652. coram R.P.D. meo Vetnſpin.

Quibus poſitis duo ſequuntur pro reſolutione dubij hodie propoſiti. Primi, quod cum ex actis conſtet de non iure Eccleſiæ ſancti Saluatoris, quod ex *d. deciſ.* 353. *par.* 5. *recent. &* 177. *par* 6. ipſi notum erat, eamque appellationē à dictis ſententiis Rotalibus bon. mem Motmanno commiſſam, proſecutam non fuiſſet ab anno 1635. nec fatalia prorogari obtinuerit, eidemque ſententiæ ob tam longam taciturnitatem tranſierint in Iudicatum, & cauſa dicatur deſerta, *Clem. ſicut, Clem. ſi appellationem de appell. cap. cum ſit Romana eodem tit.* Archill. *deciſ.* 10. *num.* 1. *vt lit. pend. deciſ.* 7. *num.* 4. *& ſeqq. eod. tit.* Burat. *deciſ.* 307. *num.* 10. Rot *inter. recent. deciſ.* 383. *num.* 3. *par.* 2. *deciſ.* 1. *num.* 8. *num.* 11, *& ſeqq. par.* 7. & in Fauen. capellaniæ 22. *Iunij* 1646. *§. nec dicatur*, *§. hacque indubitanter coram Reuerendiſſ. Epiſc. Tarracinen. in Romana fideicomm. de Campagnolis*, 8. *Februarij* 1649. *§. calculando coram R.P.D. meo Peutingerio in Vercellen. Prepoſitura* 5. *Iulij eiuſdem anni*, *§. penult. coram me.*

Secundo, quod ex dictis ſententiis vel iuſtis, & validis. nulla Eccleſiæ ſancti Saluatoris inferatur læſio, ſine qua non datur reſtitutio in integrum *cap.* 1. *& ibi Abbas num.* 1. *&* 2. *de reſtit. in integr.* Mohed. *deciſ.* 2 *de appellat.* Seraph. *deciſ.* 1238. *num.* 1. *cum aliis alleg. in Gerunden. Portionum* 25. *Iuni.* 1649. *& in Interamnen. fideicomm.* 11. *Martij* 1654. *coram R.P.D. meo Celſo.*

Ideo conſtare de re iudicata non autem de cauſis reſtitutionis in Integrum deciſum hodie fuit, informante tantum Eccleſia de Pilari, citatis tamen pluries, ac diù expectatis Procuratoribus Eccleſiæ Metropolitanæ ſancti Saluatoris.

SVMMARIVM.

SPecies facti. num. 1.
Ex facto ſequitur ius. ibidem.
Facta ſunt ex natura ſua incerta. ibid.
Appannagium conſtitutum à Sereniſſimo Carolo Emanuele Duce Sabaudiæ pro Sereniſſ. Principe Philiberto eius filio. n. 2.
Appannagium quid ſit. ibid.
Eſt portio quædam bonorum, quæ liberis natu minoribus poſt primogenitum concedi ſolet. ibidem.
Principis Philiberti bonorum renunciatio. ibidem.
Teſtamentaria quædam ſchedula ab ipſo, vt aſſeritur, confecta. num. 3.
Inſtitutio hæredis per ipſam facta. ibid.
Exhibitio talis ſchedulæ per teſtamentarios Illuſtriſſ. D. Ioannis de Caſtille. n. 4.
Principis teſtamentum ſuſtineri pronunciat. ibidem.
Quid S. Conſilium Neapolitanum egerit. ibidem.
Sereniſſima Infantis Mariæ ius. ibidem.
Dubia, quæ ex hoc facto reſultant. n. 5.
Septenarius numerus, nodus, & plenitudo rerum. num 6.
Inualidum videtur præſenſum teſtamentum. n. 7.
Deficit in forma. num. 8.
Quia non eſt ſubſcriptum, & ſubſignatum. ibidem.
Et quia deficiente forma deficit actus. ibid.
Forma eſt de genere indiuiſibilium. ibid.
Forma, & eſſentia rerum ſunt ſicut numeri. num. 9.
Maximè cum forma eſt debita ex voluntate agentis. ibidem.
Quia actus agentium non operantur vltra intentionem eorum. ibidem.
In datione rei ſuæ quilibet poteſt ponere conditionem, quam vult. ibidem.
Iulij Clari aptiſſima doctrina. ibid.
Non iuuat priuilegium Principis, militis, aut peſtis. num. 10.
Subſcriptio, & ſubſignatio eſt finis, & complementum ſcripturæ ibidem.
Quid ſi clauſula Lo firmo de mi mano *eſt ſuperfiſia num.* 11.
Præſumitur hæc clauſula. ibidem.
Teſtamentum eſt teſtatio mentis. n. 12.
Eſt voluntatis noſtræ iuſta ſententia. num. 13.
Iuſta, *id eſt perfecta. ibidem.*
Teſtamentum aliud in ſcriptis; *aliud* nuncupatiuum. *n.* 14.
Hæc ſchedula neutrum videtur. n. 15.
Quid de illa Iulius Clarus ſentiat. n. 16.
Quid Maſcardus. n. 17.
Quid Theologi. ibidem.
Quid ex L. hac conſultiſſima. *n.* 18.
Sacr. Rota Romana deciſiones. n. 19. *&* 20.
Alius defectus eſt teſtium. n. 21.
Et quid non fuerunt rogati. n. 22.
Solemnitas teſtamentaria non eſt tantum probatoria, ſed forma ſubſtantialis. n. 23.
Quid de defectu teſtium, quia erant legatarij. numero 24.
Quomodo hoc non prætermittendum. ibidem.
Non eſt ſtipulata illa ſchedula. num. 25.
Verba ipſius. num. 26.
Quibus de cauſis D. Caſtillus ſententiam protulerit. num. 27.
Propter titulum Principis non iuuatur. n. 28.
Niſi eſſet teſtator Princeps omnino ſupremus. ibidem.
Quid ſi coram Imperatore confecta fuiſſet. numero 29.
Quomodo valere poſſet ſi in propriis terris Principis fuiſſet confecta. ibid.
Non iuuat Principem Philibertum priuilegium militis. n. 30.
Noſtri temporis milites an gaudeant hoc priuilegio ſub dubio verſatur. n. 31.
Gaudent multis ex iure ciuili. ibidem.

Non

Non fauent parti aduerſæ. num. 32.
Loquuntur de militibus in Caſtris, &c. conſtitutis. ibid. & n. 33.
Et ſic non fauent Sereniſſ. Philiberto. n. 34.
Fauent aliis, ſed occupatis in expeditionibus. numero 35.
Qualitas à lege perita quando ceſſat, ceſſat etiam legis diſpoſitio. ibid.
Si priuilegia hæc largo modo intelligerentur leges ſibi contradicerent. num. 36.
Motiuum conceſſionis horum priuilegiorum ceſſat in militibus extra Caſtra conſtitutis. n. 37.
Quæ ſit talis cauſa. ibidem.
Ceſſante cauſa ceſſat effectus. ibidem.
Si dicto modo intelligerentur eſſent cauſa plurium litium. num. 38.
Suppoſita militum conditione. ibidem.
Miles eſt, qui eſt in actu militiæ. num. 39.
Doctorum ſententia. num. 40.
Item Sacra Rota Romana. n. 41.
Non meminit Princeps Philibertus huius priuilegij. num. 42.
Vnde videtur ipſi renunciaſſe. ibidem.
Et quia res facilè reuertitur ad ſuam naturam. ibidem.
Ac maximè, quia ita videtur ipſe declaraſſe clauſula illa, lo firmo de mi mano. n. 43.
Et quia ſchedula, quæ oſtenditur non eſt ſubſcripta, aut ſubſignata. num. 44.
Nec ſuffragatur parti aduerſæ, quod tempore peſtis confecta dicatur. n. 45.
Solum enim id poſſet tempore peſtis vehementis. num. 46.
Elicitur ex Sacræ Rotæ deciſionibus. ibidem.
Tunc non erat magna peſtis. n. 47.
Nec Princeps Philibertus peſte laborabat. n. 48.
Corruit ſententia Illuſtriſſ. D. D. Caſtilli. n. 49.
Explanatio cap. cum eſſes de teſtam. n. 50. & 51.
An in foro ſaltem conſcientiæ ſuſtineri poſſit teſtamentum hoc. n. 50. & 52.
Sententia D. Caſtilli ſcatere videtur nullitatibus. num. 52.
Inualida etiam fuit diſpoſitio prætenſi teſtamenti ex defectu poteſtatis. n. 53.
Quia Princeps Philibertus filius familias. numero 54.
Non emancipatus. num. 55.
An tacita emancipatione. num. 56.
An per bona illi à patre conceſſa. n. 57.
Non per dignitates à Rege Catholico ipſi tributas. n. 58. & 59.
Quia nec potuit, nec voluit. n. 58.
Quid de legitimatione. ibidem.
Ad emancipationem longum tempus deſideratur. num. 60.
Multo magis ad teſtamenti confectionem. n. 61.
An emancipatus dici poſſit propter Religionem ſancti Ioannis Ieroſolymitani, in qua erat. n. 62. & 63.
S. Rota deciſiones. ibidem.
An milites d. Religionis teſtari poſſint. n. 64.
Quid ex ſtabilimentis huius Religionis. n. 65.
Princeps Philibertus declarat ſe non eſſe profeſſum. num. 66.
Quomodo hæc ſcrutanda. ibidem.
Inualida nihilominus hæc diſpoſitio teſtamentaria ex parte rei diſpoſitæ. n. 67.
De lege Salica, & Appannagio. n. 68.
Nemo poteſt teſtari de re non ſua. n. 69.
Et ita nec Princeps Philibertus de redditibus Neapolitanis. numero 70.
Quia Appannagium eſt inalienabile. n. 71.
Eſt idem quod alimenta. n. 72.
Non ſuccedit loco legitimæ. n. 73.
Eſt idem quod feudum. n. 74.
Et ferè idem quod vſus fructus. n. 75.
Cum aliqua differentia. n. 76.
An idem quod Albanagium. n. 77.
An idem quod vita, & militia. n. 78.
Eſt cum onere reuerſiones apud Allobrogos. numero 79.
Appannagium Principi Philiberto conſtitutum ad Sereniſſ. Ducem Patrem deuoluebatur. numero 80.
Ex rebus, & cauſis iam deciſis reſoluitur. numero 81.
Neceſſum erat vt hæres Pater à filio inſtitueretur. num. 82.
Alioquin teſtamentum inualidum. n. 83.
Verba inſtrumenti Appannagij. n. 84.
Bona iſta erant de Corona. n. 85.
Propter ceſſionem eorum, ad quos ſpectabant. ibidem.
Et ipſorum declarationem. ibid.
Diſmembrata fuerunt à Corona. ibidem.
Verba alia eiuſdem inſtrumenti. num. 86.
Erant iſta bona data in feudum. n. 87.
Redire debebant ad coronam. n. 88.
Nec de illis poterat Princeps Philibertus diſponere. ibidem.
Verba illa Appannagij feudi, è ragioni de quibus verificari debent. n. 89.
Etiam de redditibus Neapolitanis. ibidem.
Maximè cum inter bona immobilia computentur. num. 90.
Violenta expoſitio eſt contraria. ibidem.
Pactum reuerſiuum ad dictos redditus extenditur. ibidem.
Clauſula finalis ad præcedentia omnia refertur. ibidem.
Etiam ſi poſita eſſet in principio. ibidem.
Ratificatio Appannagij facta à Principibus ad hauer, tener, goder, &c. nihil nocet. numero 91.
Non fuit facta ab omnibus. n. 92.
Redditus illi Neapolitani erant de domanio, & dominio Ducis patris. ibid.
Non quoad vſum fructum ſolum. ibidem.
Abſurda ex oppoſito ſequuntur. ibid.
Primum, nouitatis, quæ debet reprehendi. numero 93.
Secundum, quod Appannagium videretur monſtruoſum. ibidem.
Tertium, quod Dux Pater non ſeruaſſet æqualitatem cum liberis. ibidem.
Quartum, quia inæqualitatem cum ſecundo genito. ibidem.
Quintum; quia iniuſte erga filium diſpoſuiſſet. ibidem.
Reuerſio illorum reddituum approbata eſt ab aliis Principibus. num. 94.
Ratificatio, ſeu ratihabitio comparatur mandato. ibidem.
Onus reuerſionis intrinſecum eſt Appannagio. numero 95.
Conditio reuerſionis in Appannagio eſt de numero illarum, quæ inſunt. ibid.
Maior cautela non nocet. ibidem.
Acceſſorium ſequitur naturam principalis. ibidem.

Additam

Additamentum non mutat naturam rei cui adiicitur. ibidem.
Inſtrumentum de anno 1622. ratificatorium fuit alterius de anno 1620. n. 96.
Pro cautela Regia Cameræ Neapolitanæ. ibidem.
Inſtrumentum illud erat ratificatorium, non donatorium. n. 97.
Colligitur ex principio ipſius. ibid.
Clauſula in principio refertur ad ſequentia. ibidem.
Verba ipſius inſtrumenti. ibidem.
Verba donationis, ſeu ceſſionis iuxta naturam Appannagij intelligenda. ibidem.
Quia illud principaliter intendebatur. ibidem.
Clauſulæ acceſſoriæ regulantur ſecundum principalem diſpoſitionem, ibidem.
Clauſula ad hauer, tener, &c. non ſuffragatur parti aduerſæ. n. 98.
Eius natura enucleatur. ibidem.
Maximè in feudalibus. num. 99.
Notarij teſtificatio quantum valeat. num. 100. & 101.
Quando poſſit declarare ſuum inſtrumentum. numero 02.
Atteſtatio Notarij in caſu præſenti nullum præiudicium affert. n. 103.
Colligitur ex facto. num. 104.
Sententia prolata à D. Caſtillo non ſuſtinenda. num. 105.
Iuris pondus pro Sereniſſimo Duce Mutinæ. numero 106.
Euacuatur cum bona ipſius reuerentia. numero 107.
Ex dictis in præcedentibus. n. 108.
De redditibus Neapolitanis non poterat diſponere Princeps Philibertus. ibidem.
Nec voluiſſe diſponere ſuadetur. n. 109.
Colligitur ex ipſa ſcriptura teſtamentaria. numero 110.
Verba ipſius. n. 111.
Petit conualidationem ſuæ diſpoſitionis. ibidem.
Fruſtra petitur à Principe, quod de iure competit. ibidem.
Nec in hoc caſu intrant cæremoniæ, aut vrbanitatis leges. n. 112.
Augetur præſumptio. n. 113.
In diſpoſitione aſſerta Principis Philiberti non comprehendebantur Neapolitani prouentus. numero 114.
Colligitur ex ipſa ſchedula. ibidem.
De verbis illis Per la legitima, che me tocca. num. 115.
Nihil mouere poſſunt, propter multa. numero 116.
Etiam ex verbis Appannagij. n. 117.
An caſu quo data eſſent pro legitima poſſent grauari? num. 118.
De iure Sereniſſimi Ducis Mutinenſis concluſio. num. 119.
Ipſi Sereniſſimo quæ præmeditanda. n. 120.
Ab optimo Principe Mutinenſi abſit colluſio. numero 121.
D. Auguſtini verba. n. 122.
De iure Sereniſſimi Principis Mauritij. ibidem.
Videtur non ſubſiſtere. n. 123.
Propter renunciationem ab ipſo factam. ibidem.
Et propter inſtrumentum confectum de anno 1622. numero 124.
Verba talis inſtrumenti. ibidem.
Et quia contra factum proprium nullus venire poteſt. n. 125.
Donec de potiori iure Sereniſſ. oſtendat. numero 126.
De iure Sereniſſ. Duc. Sabaudiæ Patris, & filij. n. 127.
Expenditur clauſula illa ritornino alla Corona. num. 128.
Coronæ nomine Principes moderatores Sabaudiæ intelliguntur n. 129.
Quid per ritornino. num. 130.
De gloſſa aduerſariorum. num. 131.
Verba Appanagij. ibidem.
Expenditur dictio illa di più. ibidem.
Iuxta varias ipſius ſignificationes. ibidem, & numero 132.
De dictione vt ſupra. n. 133.
Concluſio de reuerſione Neapolitanorum prouentuum ad Sereniſſ. Duces Sabaudiæ. n. 134.
De iure Sereniſſimæ Infantis Mariæ. n. 135.
Appannagium ipſis. n. 136.
Verba inſtrumenti expenduntur. num. 137.
Clauſula illa reuniro al patrimonio di Sua Altezza qui denotent. ibidem.
Vulgare illud Commune quod eſt, meum non eſt. ibidem.
Prouentus Neapolitani de domanio Sabaudiæ erant.
Appannagium Sereniſſimæ Mariæ eſt pro cauſa pia. num. 138.
Gaudet priuilegiis cauſæ piæ. ibidem.
Quæ talia priuilegia ibidem.
Introducenda in Poſſeſſionem. n. 139.
Sequeſtratio in genere loquendo eſt prohibita. numero 140.
In multis caſibus permiſſa. num. 141.
Annuente ſæpius S. Rota Romana. numero 142.
Caſus varij, in quibus permittitur. n. 143.
Quando poſſeſſor conuertit bona in proprios vſus. num. 144.
Quando ea diſſipat, vel dilapidat. n. 145.
Quando eſt exterus nulla habens bona. numero 146.
Cum metus eſt, quod ſententia erit eluſoria. num. 147.
Pro quocunque termino litis. num. 148.
An hæc concurrant in caſu. n. 149.
Sequeſtratio non affert præiudicium magni momenti Sereniſſimo Mutinenſi Duci. n. 150.
An ſufficiat cautio. num. 151.
Auctoris proteſtatio. n. 152.

IESVS MARIA.

Operis Argumentum.

EX facto ſequi ius commune proloquium in Romana Curia eſt, ex *l. ſi ex plagis, §. in cliuo Capitulino, ff. ad l. Aquil.* extractum; cui ſubſcribit Ancharanus *conſil. 254. num. 2.* vbi ait, quod *ſicut ex facto ius oritur, ita ex facto ius moritur:* vnde naſcitur quod propter minimam facti mutationem mutetur totum

totum ius, *l. ſi is, ff. de excuſat. tutel. l. natura cauillat. ff. de ver. obſeru. l. ea eſt, ff. regul. iur.* vt propterea Federicus de Senis *conſ.* 152. dicat congruum reſponſum dari non poſſe à Iureconſulto (idem dico à Theologo) niſi factum percipiat. Præſertim cum facta ſint ex ſua natura incerta, *l. in omnibus, ff. de iur. & fact. ignor.* facti ergo huius veritas, & natura diligentiſſime perſcrutanda; cum facta prudentiſſimos etiam fallere poſſint, *l. 2. ff. de iur. & fact. ignor. cap. 1. de conſtit. in 6.* Tale ergo eſt factum.

2 Sereniſſimus Carolus Emanuel Dux Sabaudiæ, &c. de anno 1620. pro die 17. menſ. Decemb. Taurini exiſtens *Appanagium* quoddam (id eſt portionem quandam bonorum quæ liberis natu minoribus, poſtquam natu maximus Principatum à Patre mortuo adeptus eſt, concedi ſolet, vt ea portione accepta à ſucceſſione arceantur) pro Sereniſſimo Principe Philiberto, ipſius, & Sereniſſimæ Infantis Catharinæ Auſtriacæ Catholici Regis Philippi II. prudentiſſimi filiæ, fecit, ex Principatu Onellæ, ac ad valorem quadragintanouem millium ducatorum circa exigendorum ſuper Dohana pecudum Appuliæ in Regno Neapolitano, quæ erant de iuribus dotalibus eiuſdem Sereniſſimę Catharinæ Auſtriacæ coniugis. Princeps autem Philibertus, grati animi erga Patrem cauſa quicquid ad ſe quouis iure pertineret, ſiue pro legitima, ſiue pro illius ſupplemento in bonis eiuſdem Patris, vel Matris defunctæ, ſeu fratrum, vel ſororum ceſſit, & renunciauit. Cùm autem de anno 1624. Regno Siciliæ præeſſet, & Panormi moraretur; peſte Ciuitatem inuadente, febris morbo correptus hæredem ſuorum bonorum reliquiſſe dicitur Sereniſſimam Iſabellam ipſius ſororem, & Mutinæ Principem, per quandam quaſi teſtamentariam ſcri-
3 pturam, his verbis: *Nombro por mi heredera vniuerſal de todos los bienes muebles, rayces, rentas que en qualquier manera quedan, y me perteneſcan à la Señora Infanta Doña Iſabel Princeſſa de Modena mi hermana, paraque lo goze por todos los dias de ſu vida, como haçienda ſuya, y como tal pueda diſponer della, como mejor fuere Su Alteza ſeruida. Iten de mas de lo ſuſo dicho, por el amour, y obligaciones tan antiguas, que tengo à mis criados, y en eſpecial al hauerſeme pueſto los mas dellos por mano del Rey mi Señor, y por la qualidad de ſus perſonas, y la de los continuos, leales, y agreadables ſeruicios que me han hecho; ſiguiendome tantos años por mar, y tierra, en paz, y en guerra, y en todas ocaſiones, quiero que ſe les paguen à cadauno dellos por todos los dias de ſu vida los gaxes, que hoy tienen eſcritos en libros de mi caſa, conuenie à ſaber, à las perſonas à las quales les eſtan hechos buenos, y actualmente me ſiruen, como conſtara por relacion firmada de Don Franciſco Manuel mi Mayor domo; paraque los hayan, y tengan mientras biuieren, y los cobren de los quarenta mil ducados moneda de Caſtilla, que tengo conſignados por Su Mageſtad en el Reyno de Napoles, que procedieren de la dote de la Sereniſima Señora Infanta de Caſtilla Doña Catarina de Auſtria defuncta mi Señora, y Madre, y iunctamente me pertenecen por donacion de los Sereniſimos mis hermanos: y hermanas; y ſuplico à Sus Altezas tengan por bien eſta mi diſpoſicion en eſta parte, pues por hallarme con tantas obligaciones, como ſon notorias, y no tener con que que poder acudir à ellas de otra parte, me ha ſido forzoſo complirlas, y ſeñalarlas en eſta renta.*

Mortuo deinde Principe Philiberto execu- 4
tores teſtamentarij adeunt, & ſchedam non ſubſcriptam, neque obſignatam exhibent D. Ioanni Franciſco Caſtillo Regiæ Claſſis Auditori, qui pro teſtibus eoſdem familiares quibus legata Principis conuenire dicebant admittit, & teſtamentum Principis ſuſtineri debere iure militari pronunciat. Legatarij etiam alij medio ſuo procuratore Sacrum Conſilium Neapolitanum adeunt, Sereniſſimæ Mutinæ Principe in iudicium prouocata, immitti in poſſeſſione redditeum Regiæ Dohanæ poſtulantes. Sacrum porro Conſilium terminum pacti ad probandum incumbentia ſtatuit. Sed interim Sereniſſima Mutinenſi Principe ab humanis ſublata, hæreditate nondum adita, legatariis petentibus, idem Sacrum Conſilium Curatorem cauſæ Principis Philiberti decernit. Comparet poſtea Sereniſſimus Princeps Mauritius à Sabaudia Philiberti Principis germanus frater, petens audiri ex integro in iudicio. Sacrum Conſilium annuit, & tandem ius dicendo legatariis eos immitendos eſſe in poſſeſſionem dd. reddituum definita ſententia pronunciauit, cui Sereniſſimus Dux Mutinæ conſenſit. Cæterum ex aduerſo Sereniſſimus Dux Carolus Emanuel in Sacto Conſilio egit, & lege Appanagij, & contractus, redditus omnes Regiæ Dohanæ iure reuerſionis ad ſe pertinere propoſuit. Cui poſt obitum ſuccedens Sereniſſimus Victorius Amedeus Sabaudiæ Dux eoſdem redditus ex eadem lege Sabaudiæ Coronæ conſolidatos pro honeſta ſuſtentione Sereniſſimis Infantibus ſororibus Catharinæ, & Mariæ conceſſit, ſub hac lege, vt quælibet earum ſuperſtes altera alteri ſuccederet. Cum tandem Infans Catharina obiiſſet, propterea Sereniſſima Infans Maria ſoror eos redditus ſibi deberi proponit. Hæc eſt ſpecies facti, aliquibus tamen reſecatis, quæ tamen ſi neceſſaria fuerint inferius proponentur.

Ex facto ergo iſto nonnulla ſuboriuntur du- 5
bia Primum, circa valorem Teſtamenti prætenſi Sereniſſimi Principis Philiberti. Secundum, circa ſententiam D. Ioannis Franciſci Caſtillo Regiæ Claſſis Auditoris. Tertium, quatenus validum eſſet Teſtamentum, an diſpoſitio illa de redditibus illorum 49. millium ducatorum facta à Principe valida eſſe potuerit. Quartum, circa prætenſionem Sereniſſ. Ducis Mutinæ. Quintum, de iure propoſito ex parte Sereniſſ. Principis Mauritij. Sextum, de iure Sereniſſimi Ducis Caroli Emanuelis & eius filij primogeniti Sereniſſimi Victoris Amedei. Ac deniq; Septimum, de iure Sereniſſimæ Infantis Mariæ ad prædictam ſummam ducatorum. Quia autem iuxta Ciceronem *de ſomnijs Scipionis.* Septenarius numerus eſt nodus, & plenitudo rerum omnium, ſeu, vt Andreas Maſius *in Ioſue 6.* explicat, *denotat Deum per quem, & in quem omnia ſunt dirigenda*, ideo ex ſeptem horum dubiorum enodatione Dei gloria, iuſtitia, & veritas pro conſcientia eſt inueſtiganda.

***

DVBIVM

DVBIVM I.

An Teſtamentum aſſertum Sereniſſimi Principis Philiberti validum cenſeri debeat.

RESPONSIO.

7 Dicendum videtur inualidum omnino fuiſſe tale prætenſum Teſtamentum. Quod quia nullo firmiori alio fundamento dici poteſt quàm aſſignando nullitates, & defectus illius, ideo ad hoc calamus reſtringendus, & huiuſmodi nullitates,& defectus aſſignandi.

8 Primus defectus,& ſubſtantialiſſimus,eſt defectus formæ,cui ipſemet Princeps adſtringere ſe voluit in illo, videlicet,quod eſſet à ſe ſubſcriptum,& ſubſignatum,vt patet ex verbis illis: *Y en teſtimonio de ſer todo lo ſobredicho mi poſtrera voluntad,lo firmo de mi mano, y mando ſea ſellado con mi ſello*,&c. Quæ duo non ſubſiſtunt, ac per conſequens deficit forma ſubſtantialis, quam Princeps voluit eſſe veluti theſſeram,ſymbolũ, & ſignum ſuæ vltimæ voluntatis. Vnde hic procedũt vulgara iura,ex quibus habetur,quod deficiẽte forma deficit actus,ſeu actus eſt nullus, *l. Mœuius,l. Qui heredi,ff. de con. & demon.l.*1. *&* 2.*C. quando pronoc. non eſt neceſſ.*& nubes Theologorum, & Iuriſtarum circa hæc, & alia iura. Quod ampliatur, vt procedat,itavt nulla qualitas, etiam militiæ,ad id excuſet. Provt præter dicenda inferius ex Rolando *conſ.* 30.*n.*8 *lib.*3. Tuſcho *litt.F.concl.*415.*n.*29. haurit Barboſa in *Axiom.iur.axiom.*100.*n.*7. Cuius rei ratio conueniens ea eſt, quia forma eſt de genere indiuiſibilium,vt notatur in *l. ſi veritas, C. de fideicommiſſ.* Ac proinde ſi tota non adimpletur, totus actus corruit,*l. cum hi, §. ſi Prætor, ff. de tranſact. l. Qui Romæ, §. Flauius, ff. de verb. oblig.*

9 Propter quod Theologi, & Metaphyſici inquiunt,quod formæ,& eſſentiæ rerũ ſunt ſicut numeri, qui per quamcunque diminutionem omnino variantur. Quod permaximè procedit in forma actui debita ex voluntate agentis, & & cui agens ſubiici voluit. Eo quod actus omnis conſiſtit in voluntate, & potentia agent. Couarruu.*cap. cum eſſes n.* 7. *de teſtament.* Menoch. *conſ.*1.*n.*250.*& de præſumpt.lib.*1.*præſumpt.*80 *n.*11. Et quia quidquid diſponit Teſtator pro lege habetur, *Auth. de nupt. §. diſponat.* Ac communi illo actus agentium non operantur vltra intentionem eorum, *l. non omnis, ff. ſi cert. pet. l. in agris de acquir. rei dom.*& ibi Doct. ſine numero. Et quoniam in datione rei ſuæ,ſicut libere quis dat; ſic etiam eam poteſt ponere legem,aut conditionem,quam voluerit, ita vt ea non ſubſiſtenre,nec datio ſubſiſtat, *l. in tradit. ff. de pact.* Oddo *de fideicom. q.* 3.*n.*41. Ac denique quia vt rectè Iulius Clarus *lib.* 3. *§. Teſtament. q.*14. *vbi lex pro forma requirit,quod aliquis manu propria ſcribat, ſemper mihi placuit opinio Bartoli, quod ſcilicet requiratur ſpecialis ſubſcriptio, quia alias ſupponendo vnam ſcripturam pro alia, poſſet falſitas fieri,quam præcipue in hac teſtamentorum materia lex habet valde ſuſpectam.* Quæ valde ruminanda, quia aptiſſima ad propoſitum.

10 Scio recurrere partem aduerſam ad priuilegium Principis, tanquam Principis, & tanquam militis,aut quia in tẽpore peſtis reſtabatur. Sed confugia iſta ex dicendis dubio ſequenti, præcluſa manebunt, & ex verbis relatis coniicitur, eſto quod poſſet forſan hoc beneficio vti (de quo dicto dubio ſequenti)eo tamen vti noluiſſe, ſed potius ipſius ceſſiſſe, cum dixit: *Lo firmo de mi mano, y mando ſea ſellado.* Dum ergo non oſtenditur aliqua ſcriptura à Principe ſubſcripta,eiuſque ſigillo communita,non exhibetur verum, aut legitimum teſtamentum, tum propter dicta;tum quia generaliter, & abſtracte loquendo;ſubſcriptio, & ſubſignatio eſt concluſio Inſtrumenti, perfectio actus in concluſione conſiſtit.*l. contractus,C. de fid. Inſtrument.l. ſi voluntate*, vbi Baldus,*C. de reſcindenda venditione*,Surd.*conſ.*282.*n.*17.& vt dixit Rota coram Buratto *dec.*465.*n.*14. *Subſcriptio eſt finis, & complementum Teſtamenti.*

Scio quoque,aliquos indicaſſe clauſulam illam: *Lo firmo de mi mano,y mando ſea ſellado*;&c. non fuiſſe appoſitam à Principe,ſed ab ſcribente ſchedulam. Cœterum, præterquam quod gloſſema iſtud iniurioſum eſt tũ Principi ipſi, tum ipſius Secretario;vlterius reiicitur, quia eo admiſſo,tota ipſa ſcriptura corruit, propter modo dicta ex Iulio Claro. Et quia clauſulæ,quæ ſunt de natura actus præſumuntur poſitæ in ipſo à Notario rõgato;eo videlicet,quia ſemper ineſſe videntur. Menoch.*conſ.*37.*n.*20.*& ſeq.* Maſcard. *de probat. concl.* 1097.*n.* 23. *ex l. quod ſi nolit, §. quia aſſidua, ff. de adib. edic.& l. vlt. C. de fideiuſſ.* Ac præterea, quia cum nullus præſumatur actum fruſtratorium facere velle, *l.*1.*in fin. ff. ad municip. l. vnica, C. de Theſaur.* quo iure exiſtimare debemus Principem prudentiſſimum voluiſſe condere Teſtamentum non ſubſcriptum, aut ſubſignatum? 11

Ex hoc etiam ſubſtantialiſſimo huius prætenſi Teſtamenti defectu, Theologice firmatur ipſius nullitas,& inanitas ſequenti diſcurſu. Nam cum *teſtamentum* iuxta nominis ethymologiam *& Iuſtinianum in inſt. de teſt.* ſit idem,quod *teſtatio mentis*;quia ſicut ornamentum dicitur ab ornando,& veſtimentum à veſtiendo,ita & Teſtamentum à teſtando. Id ergo,quod *teſtatio mentis* non ſit. Teſtamẽti nomine non gaudebit:atqui hæc ſcriptura teſtamentaria non eſt *teſtatio mentis* Teſtatoris,quia mens illius fuit vt talis ipſius *teſtatio* eſſet ſubſcripta,ſubſignata,&c. quod non contigit: Teſtamẽti ergo nomine,non potietur. 12

Aliter etiam,& ad idem,etiam Theologice,ex definitione Teſtamẽti,quam tradit Vlp. *in l.*1.*ff. de teſt.* videlicet: *Teſtam. eſt volunt. noſtræ iuſta ſententia,de eo, quod quis poſt mortem ſuam fieri velit*: vbi dictio *iuſta* eſt idem,quod *perfecta*, Bart. *in d. l.*1.*ff. eod.* Angel. de Aret. §. 1 *Inſt. eod.* Hieronymus Giachar. *in add. ad Clar. q.*1.*§ Teſt. ver. Iuſta.* Cum autem perfectum ex Ariſtot. 5.*metaph. tex.* 21. ſit id *cui nihil actu deeſt ſecundum modum ſuæ perfectionis*, & Inſtrumentũ perfectum ſubſcriptionem,vel ſubſignationem requirat, vt dictũ eſt,profecto ſcriptura hæc nonniſi abuſiuè appellari poteſt Teſtamentum, ſiquidem deficit illi aliquid ſecundum modum ſuæ perfectionis:& iuxta naturam Inſtrumenti, nempe ſubſcriptio,vel ſubſignatio. 13

Ad hæc. Theologico quoq; diſcurſu: Nam cum Teſtamentum duplex ſit, vnũ *in ſcript* ſiue *clauſũ*,quod Teſtator ſua vel alterius cuiuſcunq; manu conſcriptum, ſeptem teſtibus maſculis, puberibus,ſimul præſentibus,ipſumq; Teſtatorem videnti 14

videntibus, offert; profitendo eſſe ſuum teſtamentum: inſuper ipſemet ſi ſciat, ac poſſit ſua manu coram teſtibus teſtamento ſubſcribit, vel alius pro eo octauus teſtis, ſiue ſubſcriptor adhibitus, & poſtea teſtes alij illi ſubſcribentes, illudque conſignantes, *l. hac conſultiſſima, C. de Teſtam. iuncto, § ſed cum paulatim, & ſeqq. inſtit. eod.* Aliud *nuncupatiuum*, ſeu *apertum* dictum, quod minorem ſolemnitatem requirit, & ad illud ſufficit, quod ſeptem prædicti teſtes ſimul vocati ſint, qui audiant, & intelligant Teſtatoris voluntatem, ſcripto, vel voce articulata prolatam, *dicta l. hac conſultiſſima, §. per nuncupationem, l. iubemus, l. quoniam indignum, C. eodem*, Layman *lib. 3. Theolog. moral. tract. 5. cap. 1. num. 3.* Dom. de Lugo *de iuſt. & iur. tom. 2. diſput. 24 ſect. 1. n. 4.* eſtque expreſſum *in d. § per nuncupationem quoque, hoc eſt, ſine ſcriptura teſtamenta non alias valere ſancimus, quamſi ſeptem teſtes (vt ſupra dictum eſt) ſimul vno, eodemque tempore collecti Teſtatoris voluntatem, vt teſtamentum ſine ſcriptura facientis audierint.*

15 Cum igitur ſchedula hæc teſtamentaria nec ſit teſtamentum *in ſcriptis*, ſeu *clauſum*, vt aduerſa pars vltro fatetur, idque ſit clariſſimum, ac euidentiſſimum apud cunctos: nec etiam *nuncupatiuum*, quia deficiunt illi teſtes à dicta *l. hac conſultiſſima* requiſiti (prout in ſequentibus vrgebo) nec eſto non deficerent, quia deficit illi forma à Teſtatore preſcripta de ſubſcriptione, & ſigillatione ipſius iuxta dicta) vt alia etiam prætermittam, de quo poſtea) liquidum manet nullum potius, quam annullandum; tutum magis quàm rumpendum in caſu præſenti afferri teſtamentum.

16 Melius igitur de ſimili teſtamentaria ſchedula; ſeu ſcriptura non completa, aut perfecta, ſed ſolum inchoata, & imperfecta dicit Iulius Clarus (imo clariſſimus Doctor) *lib. 3. ſent. §. Teſt. quæſt. 7. §. Aliquando & tertio*, loquens in terminis fortioribus, ſcilicet quando eſt in fauorem piæ cauſæ, quod in præſenti non accidit. *Talis ſchedula non valet fauore piæ cauſa in vim Teſtamenti: & hanc opinionem dicit eſſe communem Iaſon conſ. 55. verſ. Sed per Aduocatos lib. 4 quem refert Epiſcopus Laarez in ſuis allegat. pro Marchione de Velez. fol. 431. poſt. num. 15. verſ. nec præfata*; ſubiungit autem rationem, quæ adamuſſim quadrat caſui noſtro: *Non enim videtur Teſtator de bonis ſuis diſpoſuiſſe, ſed tantummodo præparaſſe id, quod diſponere volebat: cum ergo deficiat non ſolemnitas ſed diſpoſitio, non poteſt ſuſtineri in vim vltimæ voluntatis.* Et §. *Aliquando, & quarto*, de alio etiam ſimili caſu loquens, in fortioribus etiam terminis, quia in eo agitur de teſtamento ad cauſas pias, ſic loquitur, rejectis Bartolo, & Decio: *Quandocunque Teſtator decedit priuſquam integrè voluntatem ſuam explicauerit, tale teſtamentum non dicitur deficere ratione ſolemnitatis, ſed ratione voluntatis, & ideo non valet, nec etiam ratione piæ cauſæ.* Pro quo tanquam pro communi ſententia refert Aretinum, & Boetium, & addit ſequentia, quæ etiam caſui præſenti genuine aptari poſſunt: *Omnes concludunt hanc eſſe communem opinionem, quod tale teſtamentum, etiam quoad diſpoſita non valeat, etiam inter liberos, & ad pias cauſas; nam vt quotidie experientia docet: videmus, quod Teſtatores in ipſo actu conficiendi teſtamenti mutant, addunt, reuocant multa, per eos iam diſpoſita.* Vnde concludit: *Meritò non poteſt dici perfecta voluntas, donec Teſtator integre omnia explicauerit.* Præterea *quæſt. 9.* generaliter dicit, quod *Teſtam. imperfectum ratione voluntatis non ſuſtinetur.* Quod probat ex Gloſſa *in l. ſi is qui, ff. de teſt.* Riminaldo, Ruino, Paulo de Caſtro, & pluribus alijs.

Subſcribit & Maſcardus *de probat. vol. 3. concluſ. 1352. n. 7* dicens, quod ſcriptura inchoata, & imperfecta non probat etiam inter liberos, quia eſt teſtamentum imperfectum *ratione voluntatis, non ratione ſolemnitatis*, quod affert ex Boerio, Gotfredo, Curtio, Natta, Soccino iuniore, & ipſo Claro. Dixerat etiam *n. 61.* quod *ſcriptura ſine Notario, ſine teſtibus, & ſine vlla ſolemnitate, tanquam informis non probat teſt. & nullam omnino fidem facit, præterquam inter liberos.*

Subſcribit quoque inter Theologos Layman 17 *ſupra c. a n. 12. §. Alia verò*, vbi de teſtamento imperfecto imperfectione intrinſeca, quando ſcilicet teſtator *cœpit teſtam. ſcribere, ſed ad finem non perduxit*, ſicut in caſu præſenti non contigit, ait, *tale teſtam. non ſubſiſtere*, in fortioribus terminis loquens, ſcilicet in teſtamento *inter liberos*, quod eſt valde priuilegiatum: ſubiungitque rationem cócione aptam caſui noſtro: quia *non tam factum quam cœptum cenſeri debet*, quod dicit eſſe communem ſententiam, & pro ea affert Clarum, Molinam, & Fachinum.

Nec mirum ſane hoc dixiſſe iſtos Doctores, 18 quia in *l. hac conſultiſſima, C. de teſtam.* ſic inuenetur ſcriptum: *Non ſubſcriptum à teſtibus, ac non ſignatum teſtament. pro infecto haberi conuenit:* Et ſubditur: *Ex imperfecto teſtam. voluntatem tenere defuncti (niſi inter ſolos liberos habeatur) non volumus.* Et §. ex eo Inſtit. *quibus modis teſta. infirmetur*, hæc: *Imperfectum teſtam. nullum eſt.*

Hanc porro doctrinam mirabiliter corrobo- 19 rat Sacra Rota Romana in vna Romana *domorum* de anno 1614. coram Patriarcha Mazanedo inter collectas à Farinac. *par. 1. dec. 576.* vbi cum eſſet controuerſia de quodam teſtamento imperfecto hæc habet aptiſſime ad noſtrum intentum: *Iſta ſcriptura teſtamenti Leonardi non videtur quod ſit teſtam. ſed tantummodo quædam præparatio ad illud, itaut ſit imperfectum, non ratione ſolemnitatis deficientis, ſed ratione voluntatis non perfectæ, & nondum reductæ ad actum, ſed potius permanentis in præparatoriis tantum, quod ſatis deſumitur ex eo quod nec Teſtes interfuerunt, nec Notarius fuit rogatus, nec adſunt iſti ſcriptura, nec continet menſem, nec annum, nec de manu Teſtatoris reperitur facta, ex relatis per Decianum reſponſ. 36. n. 15. lib. 2.* Et poſt alia quædam ſubiūgitur: *Quæ omnia indicant iſtam ſcripturam non fuiſſe teſtam. ex imperfectione voluntatis, ſed quandam præparationem ad teſtandum, arg. text. in l. 2. in princip. C. de ſent. ex breuic. recit. in illo enim non fuit perfectum, & abſolutum quicquam, cum in aliud tempus eſſet remiſſus rogitus dicti teſtam. per Notarium faciendus: ſicque fuerit ſolummodo quædam præparatio ad futurum teſtamentum: Oldradus conſilio 119 Decius conſil. 259. columna prima verſiculo Quibus tamen non obſtan. Ruinus conſilio 7. numer. 6. & ſequent. lib. 3. Couarruuias in cap. relatum numer. 9. de teſtament. Clarus in §. teſtamentum, quæſt. 7. num. 10. Et in tantum hoc procedit, quod nec talis ſcriptura poteſt ſuſtineri quaſi teſtamentum ad pias cauſas, iuxta magis communem, de qua per Socinum iun. conſil. 189. numer. 73. lib. 2. plures referentem, Couarruuias,*

vbi

vbi ſupra plures congerens, Decian. vbi ſup. & dicit magis communem Clarus d. q. 7. n. 2. & 3. & Ruinus vbi ſupra n. 7. vbi quod nec etiam tale teſtamentum ſuſtinetur inter liberos, gloſſa in l. Is qui, ff. de teſtam. quam omnes ſequuntur, teſte Rimnaldo in l. Hac conſultiſſima, §. ex imperfecto, C. de teſtam. & Ruinus conſ. 15. n. 2. lib. 2. atteſtante de communi poſt Paulum de Caſtro in dicto §. ex imperfecto, n. 4. & plures pro hac ſententia, & de communi teſtantes refert, & illas ſequitur Clarus vbi ſupra quaeſt. 9 n. 1. idem Ruinus dicto conſ. 7. n. 3. Quæ ſi expendat Lector facile elicietet Sacram Rotam omnino approbaſſe Iulij Clari doctrinam relatam, ac perinde quod ſcriptura teſtamentaria imperfecta (qualis eſt ea, de qua in præſenti) nec eſt, nec meretur *Teſtamentum* appellari, ſed tantũ preparatio quædã ad teſtandũ.

20 Idem habetur ex alia eiuſdem Sacræ Rotæ deciſione Cornetana, ſeu Romana dotis coram Comitulo inter deciſiones ipſius 2 vbi *n.* 3. & 4. de quodam teſtamento quod carebat *ſubſcriptione teſtatricis neceſſaria ex eius voluntate* (qui eſt in terminis terminantibus caſus in quo verſamur) dicitur aptiſſime ad intentum, *ve eſſe nullum ad textum cum ibi not. in l contractus, C. de fide Inſtrument. vel certe teſtamentum in actis productum diuerſum eſt ab eo, quod enunciatur ſcriptum à Teſtatrice, argum. l teſtamento quidam, ff. de condition. & demonſtr.* Subſcribit alia Rota in Nucerina *bonorum* de anno 1602. coram Damaſceno inter collectas etiam à Farinacio *par. 1 deciſ. 51 n 2.* vbi de quodam teſtamento imperfecto dicitur: dictum teſtamentum eſſe *ſcripturam informem*, cum careat ſubſcriptione, die, loco, clauſulis, & nomine Notarij; vnde nihil probat: gloſſa *in l. generali in verb. ſeruituti, C. de Tabul. lib. 10.* Couarruuias *pract. qq. cap. 20. à n. 1. vſque ad 6.* Et alia coram Lancellotto in Romana, ſeu Comenſi *Legati 1609 par. 1. recent. dec. 233. n. 6.* vbi dicitur, quod voluntas Teſtatoris nihil operatur niſi tranſierit in diſpoſitionem: ibi etiam Rota ſe remittit ad alias, ſcilicet ad vnam de anno 1594. coram Litta, & in alia de anno 1600. coram Seraphino. Clarius in vna de antiquiori Vicecomitis de anno 1580. inter deciſiones nouiſſimas diuerſorum *vol. 1. dec. 620. n. 4.* vbi dicitur de quodam teſtamento. *Cum non fuerit perfectum, & abſolutum, quicquid actum eſt, tanquam teſtamentum conſiderari non poteſt, ſed ſolum tanquam preparatia ad futurum teſtamentum.* Quæ omnia ſi attentius expendantur liquido monſtrare poſſunt Sacræ Rotæ Romanæ deciſiones pro parte noſtra eſſe.

21 Eſt quoque alius in dicta teſtamentaria ſchedula defectus, propter quem etiam nullatenus vt verum teſtamentum haberi poteſt. Is porro eſt defectus ſeptem teſtium, qui etiam pro teſtamento nuncupatiuo, quod minus ſolemne eſt alio vocato *ſcripto*, ſeu *clauſo*, omnino neceſſarij ſunt. Prout habetur expreſſe *dicta l. hac conſultiſſima, § Per nuncupationem,* & auth. *de teſtament. imperfect. §. & ſi quidem collat. 8* & aliis iuribus; Rota in Romana *Caſalis* coram Manzanedo apud Farinacium *par. 2 deciſ. 718 n. 6.* Bonacina *de contractibus diſput. 3. quaeſt. vltima punct. 1.* ex multis aliis.

22 Maxime quia debent eſſe rogati etiam pro teſtamento nuncupatiuo *l. heredes palam, § in teſt. ff. de teſt.* Gloſ. *in §. fin. verba Adhibitis, inſt. de teſtament.* Clarus ſupra *quaeſt. 58. n. 1.* Molin. *t. 1 de inſt. & iure diſp. 129.* Bonacina ſupra, & eſt communis opinio, vt dicit Boërius *deciſ. 14. n. 8.* Quod etiam ad teſtamentum ad pias cauſas plures extendunt apud Tiraquellum *de priuileg. pia cauſa, priuil. 3.* conformiter etiam ad *cap. relatum de teſtament.* Et quidquid de hoc ſit; ſaltem in hac teſtamentaria ſchedula, & non pro pia cauſa ſcripta, id fuiſſe neceſſarium, ex eo pro comperto eſt, quia licet regulariter in aliis actibus humanis non requiratur hæc rogatio teſtium. *l. ad fidem, ff. de teſtibus,* in teſtamentis tamen, in quibus maximus ſubeſt timor fraudis falſitatis, id neceſſario exigitur, quia voluit lex adhiberi teſtes, non fortuitos aut caſuales ſed ſpecialiter rogatos, vt diligentius ad omnia attenderent. Et ita quod oporteat teſtes eſſe rogatos, vel à teſtatore, vel tabellione eius nomine habent ex *t. t. l. 1 p. 6* Hiſpani DD. ſpecialiter Lopez *ibidem verb rogados,* Paz [illegible] 550. Menchaca § 13. *n. 64 & 65.* Thomas Sanch. *t. 2. conſ. moral. lib 4. cap. 1 dub 2. n. 4.* Ac generaliter de iure communi pro teſtamento militis Tiraq. ſupra ex aliis Doctoribus. Cum igitur in hac ſcriptura pro teſtamento effigiata hæc deſiderentur, omnino corruit eius authoritas.

Eo magis quod ſolemnitas teſtamentaria non 23
eſt tantum probatoria, ſicut in aliis contractibus, in quibus teſtes, & ſcriptura ſolum requiruntur ad probationem, vt dixit Menchaca *lib. 3. de ſucceſſ. § 30. num 3* ſed eſt forma ſubſtantialis, qua deficiente eſt inualidum teſtamentum. Vt probat S Rota coram Veroſpio de anno 1643. inter deciſiones diuerſorum *deciſ. 356. num. 3* referens Doctores, & aliam Rotam deciſ. 734. *num. 8. par. 1. diuerſ.* quæ atteſtatur de communi. An non ſolum de iure Regio Hiſpano, ſed etiam de iure communi probat Sanchez *ſupra dub. 1. num. 4* ex Matienzo, Tello, Burgos de Paz, Couarruuia, & aliis; ac ex efficaci ratione ex Matienzo deſumpta, quod ſcilicet cum ad cuiuſcunque rei probationem duo tantum teſtes requirantur, *Matth. 18. In ore duorum, vel trium ſtat omne verbum,* & *l. vbi numerus, ff. de teſtibus,* quoties plures deſiderantur teſtes, addo ego, & cum qualitate ſpeciali, ſcilicet quod ſint rogati; hoc non tantum ad probationẽ ſed ad formã ſubſtantialem rei eſt referendũ.

Sciens omitto defectum alium huic teſtamen- 24
tariæ ſcripturæ à multis obiectum, quod videlicet teſtes illi, qui pro ipſa afferuntur, ſunt ex Legatariis, quibus in ea aliqua leguntur; ac perinde non idonei, aut habiles ad teſtificandum. Et ſi enim hæc pars plauſibilis valde ſit pluribus DD quia tamen quamplurimis aliis oppoſita arridet, & inter eos ex Theologis Eminentiſſ. de Lugo *d. ſect. 1. n. 6* Laymano etiam *ſupr. n. 36. §. Addendum,* Sanch, *ſup. n. 8.* Molinæ *t. 1 de inſt. & iur. tr. 2 diſp. 176. § Iuſt.* & Bonacinæ *ſupr. punct. 5.* ideo in hoc non inſiſtendum; cum pleraque alia firmiſſima ſubſiſtant, quibus intentum Sereniſſ. Infantis effectiue ſtabilitur. Sed non prætermittendũ, quod quamuis Legatarij eſſe poſſint teſtes in quibuſdã teſtamentis, prout relati Doctores admittunt, in teſtamento tamẽ dubio, informi, non ſubſcripto, nec ſubſignato, & in multis aliis defectuoſo, cuius fides ſolũ pendet ex ipſis Legatarijs, quale eſt id, de quo in præſẽti nec Authores relati id dicũt nec iure dici poteſt, prout ex pluribus afferũt Maſcard. *de probat. t. 2 concl. 970. n. 3* Farinac. *de teſtibus, q. 60. num. 306.* Anton Fab. *de error. pragmatic. par. 3. decad. 66 error. 5.* & doctiſſ. Iuris Conſulti huius cauſæ

defenſores haud difficilè euincere poterunt.

25 Sciens quoque prætermitto, quod in eadem teſtamentaria ſchedula etiam habentur aliæ conditiones à Principe appoſitæ pro ſua vltima voluntate. Videlicet, quod non ſolum ea ſcripta ipſius manu eſſet, ac ſigillo ſubſignata, provt ex verbis ſuperius relatis habetur, ſed etiam, quod eſſet ſtipulata per Matthæum de Cartãza ipſius Secretarium de Camara; & quod ipſam ſubſcriptam, & ſigillatam cum duobus mediocribus ſigillis apud ipſum ſeruaret, donec aliud ipſi ordinarum non fuiſſet, vel Princeps obiiſſet. Inte-

26 gra enim verba illius ſchedulæ ſunt hæc: *Y toda la ſobredicha mi vltima, y poſtrera volũtad la firmo de mi mano, mando ſellar cõ mi ſello, y refrendar por Matteo de Carranza, como dicho es, mi Secretario de Camara; y que ſerrado, y ſellado la cubierta con dos ſellos medianos, la guarde haſta que le mande otra coſa, ò diſpuſi, re Dios de mi. Fecho en Palermo à 3. de Agoſto 1624. Por mandado de Su Alteza Matteode Carranza.* Hæc autem prætermitto, quia ea quæ adduxi etiam probant de huiuſmodi clauſulis; cum etiã appoſitæ ſint à Principe pro forma ſuæ voluntatis, itavt ſine ipſis non ſubſiſtat, ſicut nec ſubſiſteret ſi dixiſſet ſe velle, quod adiungeretur vnum *Aue Maria*, vel vnum *Pater noſter*, & non apponerentur: vt eſt certa doctrina *in l. ſi quis in princ. ff. de leg. 3.* ac Menochio *conſ. 1093. lib. 11. & præſumpt. 365. n. 11. & 59. l. 4.* Simon de Pret. *de interpr. vlt. vol. lib. 4. interpr. 3. dub. 2. n. 57.*

DVBIVM II.

De Sententia prolata per D. Ioannem Franciſcum Caſtillum.

27 CVm autem ea, quæ dixi non leuiter, ſed grauiter fulcita, & roborata maneant ex Iuribus, Doctoribus, & Sacræ Rotæ deciſionibus relatis, mirum videri poteſt, quod D. Ioann. Franciſcus Caſtillus Regiæ Claſſis Auditor, quorundã in hac parte intereſſe habentium precibus inductus, dictam teſtamentariam ſchedulam, tan informem, & inſolemnem, pro vero Teſtamento ſuſtineri debere pronunciauerit. quia tamen his ſolum ex cauſis vir doctus, & prudens ſententiam hanc proferre potuit, videlicet, quia exiſtimauerit Sereniſſimum Principem Philibertum titulo Principis hoc modo teſtari potuiſſe, vel etiam titulo militis, ac denique quia tempore peſtis: nihil aliud, requirebatur; ideo ſigillatim in hoc dubio oſtendendum nullam ex his cauſis ſuffragari poſſe valori dictæ ſchedulæ pro certo Teſtamento, aut ſententiæ à præfato D. Caſtillo pronunciatæ.

28 Et primo, quod attinet ad Principis titulum, & ſi præfatus Philibertus inter magnos Principes recenſeri iure debeat, ob clariſſimam nobilitatem Auſtriacam, & Sabaudicam, quacum plurimis aliis animi doribus potiebatur; tamen ad inuentum Principis encomio non gaudebat. Non enim erat Princeps ſupremus, nulli ſubiectus, ſed potius ſubditus Regi Catholico, cuius Prorex erat in Siciliæ Regno, & Generalis Capitaneus: vt propterea iuramentum fidelitatis Meſſanæ fecerit ante gubernatij captam poſſeſſionem coram Siciliæ Proceribus, vt habetur in vita ipſius *lib. 3.* ac Duci Sabaudiæ proprio patenti ex natura Appannagij, fiduciæ Sacramento, provt firmatur ex Terra rubea, *tract. contra rebelles art. 1. tract. concl. 12.* Coppin. *de dom. Franc. l. 3. t. 12. n. 12.* Ac propterea abſolute *Princeps* in hac cauſa non erat Princeps etenim eſt veluti primum Caput, quod ei non cõpetebat, cum ſupra ſe plura capita haberet. Quod vero de Ducibus, Marchionibus, & Comitibus affertur, quod poſſint teſtamentum ſine ſolemnitatibus condere, extra rem adducitur, quia ſolum id poteſt competere iſtis, ſi Iura Imperij, vel Regalem dignitatem, obtineant, non aliis inferioribus ſubditis Imperatori, Regibus, vel aliis Dynaſtis ſuperioribus, provt noſter Princeps erat ratione Principatus Onelliæ: Galiaul *in l. Centurio, n. 61.* & ibi Alexander, Iaſon, Soccinus, Ripa; & alij. Vel oſtendant Aduerſarij textum aliquem ex quo eliciatur, quod Princeps non ſupremus, ſed ſubditus aliis maioribus, in terris in quibus leges Cæſareæ quoad teſtamenta ſunt in vſu, poſſint teſtamentum condere ſine ſolemnitatibus in eis requiſitis. Nec illis, vel minimum ſuffragatur quod in teſtamento facto coram Imperatore non requiratur ſolemnitas illa teſtium, *l. omnium, C. de teſtament.* Boërius *dec. 218. num. 3.* Clarus *ſupra q. 56. verſic. eſt etiam alius caſus,* Maſcard. *dicta concl. 1352. n. 47.* Layman *d. c. 2. n. 15.* Hoc enim nihil ad intentum, cum nec Sereniſſimus Philibertus eſſe Imperator, nec ab Imperatore haberet facultatem ſic teſtandi, nec ipſe Imperator authoritatem aliquam tali teſtamento præbuit, quæ eſt cauſa, quare teſtamentum coram Imperatore confectum non requirat præfatam ſolemnitatem, provt ex Alexandro, Iaſone, Baldo, Danthio, & aliis in *d. l. Omnium* elici poteſt.

Duo tamen maxime expendenda. Primũ, quod 29 etſi ſchedula hæc qualitercunq; teſtamentaria coram Imperatore, aut Principe alio quantumuis ſupremo confecta fuiſſet nihilominus non propterea fidẽ publicam teſtamenti mereretur, niſi ſolum quantum ad ſolemnitatem iure ciuili requiſitã de ſeptẽ teſtibus rogatis, &c. nõ quantum ad ea, quæ de iure naturæ ad contractus requiruntur, voluntatem ſcilicet cõtrahentis, ſine qua nullus contractus, teſtamentarius maxime, ſubſiſtere poteſt. Ac perinde ſemper in ſuo vigore manere, quod talis teſtamentaria ſchedula nihil probet, niſi ſubſcripta ſit, & ſubſignata; ſiquidem hæc fuit clara voluntas Principis teſtatoris, vt ex dictis liquidum manet. Secundum, etſi admitteretur Principem Philibertũ ob Principis dignitatẽ potuiſſe teſtari ſine ſolemnitate à iure requiſita, id ſolũ procederet ſi in propriis terris, propriaue ditione, teſtamentũ conderet, non ſi Panormi, aut in Regno Siciliæ, provt de facto contigit. Pro comperto enim eſt, quod in teſtamento eæ ſolemnitates ſeruari debent, quę in loco teſtamenti confecti vigent. Si enim cõmuniter aſtruunt Doctores; ex Iuriſtis Bartolus *in l. 1. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* & ibi Iaſ. Gabriel *r. dè conſuet. concl. 2. n. 5. l. 3.* Anton. Gomez *ad l. 3. Tauri n. 20.* & ex Theologis Molin *ſup. diſp 127. §. Teſtam.* Dom. de Lugo *d. diſp. 24 ſect. 1. n. 8.* Cũ igitur Panormi, vbi etiam ſchedulam ſcribi fecit, obſeruentur leges iuris communis quoad teſtamentorum confectionem illis ſtare debuit.

Nec maioris ponderis eſt effugium aliud ad 30 quod aduerſa pars recurrit, prætẽdens videlicet potuiſſe Sereniſſimum Principem, tanquam militem, ſeu iure, aut priuilegio militari teſtari

ſine

ſine ſolemnitatibus iure communi pro teſtamenti confectione requiſitis. In quo,quia eſt præcipuum fulcrum (forſan baculus arundineus) Aduerſariorum, diutius immorandum,& diligentius diſquirendum quantum virium habeant in re grauiſſima.

31 Et quidem primo, abſtrahendo ab ea quæſtione, an noſtri temporis milites priuilegiis militum priſcorum fruantur, in qua plura dici poſſent, quibus pars aduerſa valde fluctuaret, maxime cum Rota apud Mohedan. *de donationibus deciſ.1.alias* 188 *n.* 3.dixerit, quod *materia militis non habet locum in militibus noſtri temporis*, fatendum, etſi res ſit ſub lite, & controuerſia, noſtri etiam tempori. milites pluribus gaudere priuilegiis in teſtamentorum confectione,quæ ex *tit.ff.C.& Inſtit.de milit. teſtam* colliguntur, quæ & collegere ceteris Bellus *in tractat. de re milit.a fol.* 7. Georgius Atacius Enenkelius *in lib.de priuileg.milit* & Henricus Bocerus *in tract. de bello, & duell lib.1.à cap.* 8.& alij,quos hanc partem ſequens refert Diana 7.*par.tract.6.reſolut.*42. Inter quæ illud excerpte *ex l. Milites, C. de milit teſtament. Quomodo poſſint, ac velint teſtentur.*Et infra*Si quid in vagina,aut clypeo litteſanguine ſuo rutilātibus adnotauerint,aut in puluere inſcripſerint gladio ſub ipſo tempore, quo in prælio vita ſortem derelinquunt, huiuſmodi voluntatem ſtabilem eſſe oportet*; Et *l. Frater, C. eodem*: *Voluntas militis pro iure ſeruatur.*Et *l. Quanquam eodem*: *Militum teſtamenta Iuris vinculis non ſubiiciantur* Et deinde.*Quomodo velint, & quomodo poſſint ea facere iis conceditur.* Plura etiam *l.In fraudem, l. Miles, l. Diuus, l. Si filius familias, ff.de milit.teſtam.*Præſertim *l. Miles*, vbi ſic lego: *Miles ſi teſtamentum imperfectum relinquat, ſcriptura qua profertur, perfecti teſtamenti poteſtatem obtinet; nam militis teſtamentum ſola perficitur voluntate; quique plura per dies varios ſcripſit, ſæpe teſtamentum facere videtur.* Et in *Inſtitut. de milit. teſtament. §.ſupradicta Quoquo enim modo voluntas eius ſuprema inueniatur, ſiue ſcripta, ſiue ſine ſcriptura, valet teſtamentum ex voluntate eius.*

32 Nihilominus, ſi rectis oculis res inſpiciatur, & iura quæ de hoc militari priuilegio loquuntur diligenter cernantur, nihil ex illis colligi poteſt, quo pars aduerſa fulcimentum accipiat, quin potius liquido ex ipſis innoteſcet contrarium: ac perinde leui fundameto ductos eos, qui propter ipſa in re tanti momenti, veluti hallucinantes vſi ſunt. Iura enim illa manifeſte loquuntur de militibus, ſiue in Caſtris, ſiue in expeditione, ſiue tempore, aut loco belli cauſtitutis. Id cōſtat in l. illa *Milites* relata, expreſſe enim ait textus: *Milites in expeditione degentes, & ſub ipſo tempore, quo in prælio vita ſortem derelinquunt.* Illud etiam ex l. *Frater* deſumptum ſeipſum declarat, dicit enim textus: *Voluntas Militis in expeditione occupati pro iure ſeruatur.* Pariter quoque illud *ex l. quanquam* adductum eundem ſenſum habet. Ait enim Conpilator illius legis eam compendians: *Miles in expeditione conſtitutus abſque omnis ciuilis iuris ſubtilitate, prout vult poteſt. teſtari.* Inſuper, & illud *ex Inſtitut. de Milit. teſtament.* etiam citatum eodem modo exponendum, verba *dict. §. ſupradicta*, ſatis oſtendunt. Sunt enim talia: *Supradicta diligens obſeruatio in ordinandis teſtamentis militibus propter nimiam imperitiam eorum, conſtitutionibus principalibus remiſſa eſt. Nam quamuis ij neque legitimum numerum teſtium adhibuerint, neque aliam teſtamentorum ſolemnitatem obſeruauerint rectè nihilominus teſtantur; videlicet cum in expeditionibus occupati ſunt, quod merito noſtra Conſtitutio introduxit.* Quod clarius in §. *Illis autem* ſeq. exprimitur; vbi ſic: *Illis autem temporibus, per quæ citra expeditionum neceſſitatem, in aliis locis, vel ſuis ædibus degunt, minime ad vindicandum tale prilegium adiuuantur.* Nec minus clare in §. *Sed hactenus*, vbi etiam ſic. *Sed hactenus hoc illis à principalibus conceditur, quatenus militant, & in Caſtris degunt. Poſt miſſionem verò veterani, vel extra Caſtra alij, ſi faciant adhuc militantes teſtamentum communi omnium Ciuium Romanorum iure id facere debent.*

33 Alia etiam iura id ſuadent. Etenim *l. Sancimus de reſtitut. milit.* & de quibus non obiicitur longi temporis præſcriptio, ex Imperatore Iuſtiniano legitur: *Ne quidam putarent in omni tempore licere militibus teſtamenta quoquo modo voluerint componere, ſancimus, his ſolis, qui in expeditionibus occupati ſunt, memoratum indulgeri circa vltimas voluntates conficiendas beneficium.*

34 Ex his autem manifeſtè concluditur, Sereniſſimum Principem Philibertum nullo modo potuiſſe priuilegio militum potiri in ſuo teſtamento condendo; cum certiſſimum ſit, ipſum, non in Caſtris,non in expeditione,non in claſſe, non ſub papilione, aut tentorio, nec tempore, aut loco belli, ſed in Regno, pacato, pacifico, in Regio palatio, in Ciuitate celeberrima ſito, & in proprio lecto, mortis ſuæ tempore commoratum fuiſſe, & teſtamentariam illam ſchedulam aſſertam (ſi verum id eſt) confeciſſe. Quo ergo iure militis priuilegia illi tunc ſuffragari potuere, quæ ſolum militibus in expeditionibus occupatis, degentibus, & conſtitutis, prout ex relatis iuribus habetur, conceſſa fuere? Præſertim, cum iura ſic de loco vbi teſtamentum conficitur, pro militari priuilegio fruendo caueant, vt ex eo ſolum, quod non milites, in *hoſtico*, id eſt *hoſtili loco, deprehendantur, & illi decedant*, eo frui poſſe ſtatuerint. *l. reſcripta, ff. de bonorum poſſeſſ.* Gloſſa & Bartolus, *in l. Scrinarios, C. de teſtam. milit.* Clarus *quæſt* 15 *num.* 5. Molina *diſp.*129. Layman *ſupra cap.2. n.*14.

35 Fruſtra ergo pro aduerſa parte aſſertur, quod Sereniſſimus Princeps, prorex, & Capitaneus, ac Dux generalis exercitus, & Claſſis Regis Catholici fuerit: & quod hoc priuilegium teſtandi ſine ſolemnitatibus iure communi requiſitis, competat ex quibuſdam Doctoribus non ſolum talibus, qui ſunt Capita militum, ſiue Tribuni, ſiue Ductores, ſiue Capitanei, ſiue ſimili alio titulo cognominentur; ſed etiam extendatur ad ſtipendiarios, præſidiarios, belli Officiales, & ſimiles. Hæc enim omnia ſolum cum grano ſalis accipienda, & iuribus relatis inhærendo, ſolum pro habentibus qualitatem illam ab ipſis requiſitam, ſcilicet quando in expeditionibus ſunt occupati, & conſtituti; non ſi extra, in propriis domibus, negotiis, aut rebus. Etenim pro legitimo iuris axiomate habetur, quod qualitas diſpoſitionis vbi deficit, deficit etiam ipſa diſpoſitio. Gloſſa *verb. Auocandum in l. mancipia, ff. de ſeru. fug.* Menochius *de præſumptionibus,l.6.præſumpt.*15. *num.*47.

num. 47. Fuluius Pacianus *de probat. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 8. Camill. Gallin. *lib.* 4. *de verb. ſignific. cap.* 9. *num.* 9. Mat. Anton. *variar. reſolut. lib.* 1 *reſolut.* 82. *num.* 1. Surdus *conſil.* 400. *n.* 16. *& conſil.* 514. *num.* 4. Et quod qualitas à lege petita, vbi ceſſat, etiam in caſu particulari, ceſſat quoque legis diſpoſitio, *l.* 4. §. *Toties*, *ff. de damn. infect. lib.* 1 §. *loquitur*, *ff. de aqua quot. & æſt. cap. Indemnitatibus*, §. *penult. de elect. lib.* 6. Cald. Peteira *conſil.* 30. *num.* 29. *verſ. Quamobrem illa qualitas*, Barboſa *de axiom iur. axiom.* 96. *n.* 7.

36 Et ſanè ſi priuilegis hæc militaria ita largo modo intelligi deberent ſibi leges contradicerent. Etenim in *l. Scrinarios*, *C. de teſtament. milit.* expreſſe notatur *Scrinarios*, id eſt *Notarios*, & *Apparitores* militum, non gaudere priuilegio militari in conficiendis teſtamentis, etiamſi in matricula militum deſcripti ſint, ac per conſequens milites nuncupentur. Imperatoris Anaſtaſij hæc ſunt verba in dicta l. *Scrinarios, vel Apparitores, qui virorum Magnificorum Magiſtrorum militum iuſſionibus, vel actibus obtemperant, etſi nomina eorum matriculis militaribus referri videantur, nullateuus tamen in vltimis à ſe conficiendis voluntatibus iuris militaris habere facultatem decernimus.* Non igitur omnes, qui *milites* quoquo modo vocantur, militaribus priuilegiis potiri poſſunt, niſi in expeditionibus verſentur.

37 Priuilegis porrò hæc militaria in teſtamentis condendis non niſi modo aſſignato, pro tempore videlicet quo in caſtris, expeditionibus, vel militari exercitio ſunt, accipi debere, maxima elicitur, ex cauſis, ſeu motiuo finali conceſſionis ipſorum, quod potiſſime, & ſuper alia in priuilegij conceſſionibus attenditur. Vnde in illis inoffenſo pede currit vulgatiſſimum illud iuris axioma: *Ceſſante cauſa ceſſat effectus.* Ancharanus, *conſ.* 394. *n.* 3. Roman. *conſ.* 180. *n.* 7. & *conſil.* 404. *n.* 5. *&* 6. Cardinalis Tuſchus *lit. C, concluſ.* 137. *n.* 8. *&* 9. Barboſa *axiom.* 40. *num.* 9. Cæterum cauſam conceſſionis horum militarium priuilegiorum ceſſare, quando milites in expeditionibus, ſeu caſtris, &c. non verſantur, clariſſimum videtur; quis talis cauſa, vel eſt *militū imperitia*, prout innuitur §. *ſupradicta Inſt. de milit. teſt.* & notat Additionator Clari, §. *Teſt. q.* 15 §. *Quando ſunt in expeditione*; quæ cauſa omnino corruit, quando milites teſtantur in Vrbibus, vel Oppidis, quia tunc habēt à quibus inſtruantur in conficiendis teſtamentis: vel eſt preſſura temporis, aut inſtantia mortis tempore belli imminentis, quæ etiam penitus deficit, cum in propriis ædibus, extra mortis periculum verſantur: vel eſt inopia teſtium, quæ ſæpius in bello adeſt; quæ tamen non adeſt tempore, & occaſione pacis: vel quæuis alia prudenter imaginabilis, quæ etiam, ſi prudenter animaduertatur, extra occaſionem belli non aderit. Cum ergo nulla ex his cauſis in præſenti fuerit, vt omnibus patet, omnino extra rem ſumus.

38 Profecto etiam, ſi hæc militaria Indulta tam largè, & craſſe accipi poſſunt, vt militibus ſemper, & vbique, ſiue in bello, ſiue in domo, ſiue in caſtris, ſiue in prędiis, ſiue in tentoriis, ſiue in officinis fuerint, ſuffragentur, latiſſimus campus litibus, & iudicialibus controuerſiis teſtamentariis quotidie, & ſemper offeretur: cum ſuppoſita hominum malitia, & mundi corruptione, facile poſt cuiuſcunque militis obitum prodibunt teſtes, qui falſo dicant, eum bona ſua iſti, vel illi reliquiſſe; quod abſdubie in magnum cedet detrimentum legitimorum hæredum, prout timetur. *l. vltima, C. de teſtament. milit.* & notāt aliqui ex Fauorino *in l. Diuus, ff de teſtament. milit.* Annotantes id etiam in caſu pręſenti contigiſſe. Quod tamen quis in grauiſſimum teſtium huius teſtamentariæ ſchedulæ de qua agitur, dedecus, cedit, ego, modeſtiæ, & charitatis religioſæ cauſa, non dicam, ſed vt Theologorum, & Doctorum minus, quid iuris in caſu ſentiendum, proferam, ab huiuſmodi contumeliis abſtinendo. Maxime etiam id facient alij milites, tum vt dilatent ſuorum priuilegiorum phylacteria, tum, quia ſunt ij. de quibus (ſalua honeſtate bonorum) dicitur à Lucano lib. 10.

Nulla fides, pietaſue viris, qui caſtra
ſequuntur.
Venaleſque manus; ibi fas vbi maxima merces.

Tum quia verboſi, & iactabundi plures valde ſunt, & ſæpius loqui ſolent ioco, & perfunctorie, vt notat Tiraquellus *de priuileg. piæ cauſæ priu.* 3. Ac præteres, quia nonnulli ipſorum, vt Petrus Bleſenſis in epiſt. 94. dixit: *Clypeos deferunt deauratos, prædam potius cupientes quam certamen ab hoſtibus; bella tamen, & conflictus æqueſtres depingi faciunt in ſellis; & clypeis, vt ſe quadam imaginaria viſione delectent in pugnis, quas actualiter ingredi, aut videre non audent.*

39 Porrò generalis ratio eſt, quia vt recte ſatis Gloſſa *in l. filius familias*, *ff. de procurat. verb. veterani* dixit: *Miles eſt ille, qui eſt in actu militiæ.* Et qui actu non eſt in militia miſſus dicitur, *dict.* §. *ſed hactenus inſtit. de milit. teſtament.* Perdit ergo priuilegium: ſicut & ſcholaris perdit ſcholaris priuilegium, dum ab ſtudio abſens eſt iuxta DD. & clerici, dum Clericarum deſerunt, qui etiam vocantur milites, *Cap. Degradatio*, §. *actualis de pœnis in* 6. & *l. miles* 6. *ff. de re iudic.* vbi Bartolus, Alexander, Iaſon, Ripa, & reliqui.

40 Proferendi etiam Authores, qui militibus extra Caſtra, ſeu expeditionis tempus conſtitutis, negant militum priuilegia, ſiue in hac teſtamentaria materia ſpeciatim, ſiue generaliter in alia quacunque. Hi ſunt inter innumeros alios, generaliter Doctores ſcribentes *in* §. *illis*, *&* §. *ſed hactenus Inſtit. de milit. teſtament.* ac ſpecialiter Gloſſa *in l. Scrinarios relata*, Gloſſa *in dicto* §. *ſed hactenus*, quæ communiter approbatur, vt dicit Clarus §. *Teſtamentum, quæſt.* 15. §. *ſed quæro.* Additionator Clari *ibidem*, §. *Quando ſunt in expeditione*, & §. *Sed, & illud*, vbi quod milites otioſi, qui *in pagis, ac vicis vagantur, ruſticorumque anſeres, & gallinas furantur, ab iiſdem priuilegiis remoueantur.* Bocerus *Tractat. de bello lib.* 1. *cap.* 26. *n.* 8. Renſnerus *tractat. de teſtament. par.* 5. *cap.* 4. *n.* 14 Gaylius *lib.* 2. *obſer.* 118. *n.* 6. Vveſenbec. *conſ.* 17. *n.* 35. *vol.* 1. Georgius Euenchelius *lib.* 2. *de priuil. milit. priuil.* 16. *à num.* 11. Legendus Afflictus *in Conſtitut. Regni*, *lib.* 1. *rubr.* 9. Valla *lib.* 6. *elegant. cap.* 23. Contius *lib.* 9. *cap.* 15. *num.* 10. Pichardus in §. *l.* ° *Inſtit. de milit. teſtament. num.* 3 Eſtque decisum in legibus Hiſpan. *l.* 4. *tit. prime, par.* 6. ibi: *Que no ſea en hueſte, &c, mas ſi lo hubiera de facer*

en

in bueſte, Gregorius Tholoſan. *in ſyntagm lib* 45. *cap*.6.*num*.11.*&* 7. Ricciullus *in Tract. de perſon. qui inſtar. reprob. verſant. lib*.3.*cap*.20.*n*.21. Et ea Theologis vnus, & Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo id ſupponens loco relato in ſuperioribus *num*. 12. & ante ipſum Ludouicus Molina *tom*.1.*de iuſtit. & iur. diſp*.129.§. *Militibus*, vbi digna eſt illa vox ad intentum de illis: *Extra bellicam autem expeditionem eadem ſolemnitas requiritur in teſtamento militis, quæ in teſtamentis aliorum.* Idem ſupponit Laymannus relatos in præcedentibus *cap*.2.*num*.14. & poſt illos Diana *par*.7.*tract*.6.*reſ*.43.

41 Sed, & quod primo loco proponendum erat, Sacræ Rotæ Romanæ iudicium eſt: ea qua nonnulla pro iſtius cauſæ tuitione afferri debent. Occurrit primo Deciſio coram Muhedano *in titulo de donat. deciſ. prima alias* 188 vbi *num*.3. ſic concludenter dicitur: *Milites non reſidentes in militia non gaudent priuilegiis militum.* Deinde alia coram Merlino in Romana *Scutorum* de anno 1635. inter deciſiones nouiſſimas, *deciſ*.69. *num* 97. ibi: *Milites autem noſtri temporis gaudere omnibus priuilegiis militaribus, quæ conceſſa ſunt in recompenſationem laborum, ſi arti militari incumbant in expeditione.* poſtrema verba rem conuincunt.

42 Nec prætermittendum aliquibus videri, nec inuerſimiliter, quod eſto, Sereniſſ. Philibertus, militis priuilegiis gaudere poſſet in ſuo conficiendo qualicunque teſtamento; cum tamen huius militaris Indulti nullam in ea teſtamentaria ſchedula aſſerta mentionem fecerit; prorſus videatur omnino ipſi renunciaſſe, ac perinde ſecundùm Iuris communis regulas teſtari voluiſſe. Sic enim colligi poteſt *ex l. Quanquam, C. de teſtament. milit.* ibi. *Etiam iure comm. accepit authoritatem*, & *l. in teſtament*.6.*C. de teſtament. milit. l. Tribunus*, §.*Cum aliquis verb. Quod ſi nihil horum*, *l. Eius* 35. §. *Militia miſſus, verb. alioquin*, *l. Quod dicitur* 19. §. *Miles, verb. Et ſiquidem iure communi, ff. de milit. teſtament.* Et quia, cum res de facili reuertatur ad ſuam naturam, *l. Igitur nuda*, §. *Pactus ne peteret, ff. de pact.* ſemper præſumendum, in dubio ſaltem, quod quilibet ſecundum ius commune operetur. Sic quoque elicitur ex Doctoribus, ſpecialiter Vveſenbecio *conſ*.17.*num*.34.*volum. primo*. Graſſo *Tractat. de ſucceſſ.* §. *Teſtamentum, quaſt*.9. Hunnio *in Encyclopedia iur. par*.4.*tit. quinto, cap. primo, n*.12. Quod maxime procedit quando miles, qui teſtatur eſt peritus, qualis erat Princeps Philibertus; tunc enim, ſicut præſumitur habere notitiam iuris communis, ſic quoque quod ſecundum illud teſtari velit.

43 Sed maxime pro calce huius controuerſiæ de militari priuilegio ad conficienda teſtamenta præ oculis habendum, quod etſi omnino gratis, & liberaliter concederetur præfatum Sereniſſimum potiri eo potuiſſe, adhuc nihilominus pars aduerſa nihil pro ſe haberet ea teſtamentaria illa, & mutila ſcriptura. Iura etenim, quæ militibus hoc priuilegium concedunt, vt patet ex iis, quæ in præcedentibus ſunt adducta, ex *l. Milites, l. Frater, l. Quanquam, Cod. de re milit. & Inſtit. de milit. teſtament.* §.*Supradicta*, totum negotium militaris teſtamenti ad militum reuocant nudam voluntatem, tanquam ad originariam, & adæquatam cauſam illius.

Ex quo facile euincitur militum voluntatem omnino exacte explorandam in confecto ab ipſis teſtamento. Inſpiciatur igitur Sereniſſimi Philiberti voluntas, & Sole clarius conſtabit eam fuiſſe, prout in præcedentibus circa primum dubium demonſtratum manet, vt ſua qualiſcumque vltima diſpoſitio, & teſtamētaria ſcriptura, eſſet illa, quæ ab ipſo ſubſcripta, & ſubſignata eſſet: hoc enim ſonat Hiſpanica illa clauſula: *Y en teſtimonio de ſer todo lo ſobredicho mi poſtrera voluntad, lo firmo de mi mano, y mando ſea ſellado con mi ſello.* Inaniter ergo pro vltima voluntate Principis, & quæ illi pro teſtamento deſeruire poſſet ſecundum priuilegia militaria, oſtenditur ſchedula ab ipſo nec ſubſcripta, nec ſubſignata. Cum propria & veluti characteriſtica ſuæ vltimæ voluntatis theſſera, & nota, eſſe deberet, quæ ab eodem ſubſcripta, & ſignata eſſet; non imperfecta, mutila, & informis ſcriptura, qualis eſt ea, quæ oſtenditur, vt in ſuperioribus demonſtratum.

Quibus, & modo addendum, quod cum teſtamentaria Principis ſcriptura ſolum poſſit eſſe, prout ex verbis relatis habetur, ab ipſo ſubſcripta, & ſubſignata, & hæc quæ oſtenditur ſic ſubſcripta, & ſubſignata non ſit, pro diuerſa haberi debet, ac perinde non ipſius Principis, ſed alterius voluntate confecta. Sic enim ratiocinata eſt Sacra Rota Romana in prorſus ſimili cauſa in vna *Cornetana*; ſeu *Romana* Dotis coram Comitulo, quam ſuperius retuli. Et in ferme ſimili caſu de quadam teſtamentaria ſchedula, in qua dicebatur. *Tutto il preſente Teſtamento hò fatto, ſcritto di mio proprio pugno, e ſigillato con ſette ſigillo dell' arma della mia Caſata, con cera di Spagna, ligato con filo di rame*, late, & erudite probat Illuminatus Moronus in *ſuis reſponſ. reſponſ. ſecunda*, nullius valoris fuiſſe & diuerſam ab ea, quam teſtator fecerat, eo quod illi deerant demonſtratiua illa ſigna à Teſtatore ipſo indicata; videlicet, quia non erat ſigillata cera Hiſpana, aut colligata filo ramineo. Quod non tantum probat à ſimili idem eſſe dicendum in caſu, in quo verſamur; ſed quia ſumus in fortioribus terminis, ſcilicet in defectu ſubſcriptionis, & ſubſignationis Teſtatoris quæ multo maioris ponderis ſunt, quàm cera Hiſpana, vel filus ramineus. 44

Reſtat parti aduerſæ vltimum refugium, quod videlicet teſtamentum hoc aſſertum tempore peſtis confectum ſit; ac perinde, quod ſine ſui præiudicio carere potuerit ſolemnitatibus iure ciuili requiſitis. Cæterum nihil ea hoc refugio commodi reportari poſſe, ex eo euincitur, quod licet variæ valde ſententiæ Doctorum ſint circa hoc punctum, de quo ſolita eruditione Pater Diana *part*.7 *tract* 6 *reſolut*.34. *& ſequentibus*, quibuſdam aſſerentibus peſtis tempore ceſſare ſolemnitates iure ciuili requiſitas; aliis id negantibus; aliis ſub variis diſtinctionibus, & pro variis caſibus diſtinguentibus. Id tamen æquitati, & rationi, quin & Doctorum authoritati, ac pro contrariarum ſententiarum, de quibus idem Diana *ſuprà*, concordiā, valde congruum, & conueniens eſt, adeo vt iuxta illud ſemper iudicari debeat: quod ingenti peſte graſſante, iuris communis ſolemnitates diminuantur, ſeruatis ſolum illis, quas ius Gentium requirit. Cæterum, quando peſtis adeo vehemens non eſt, vt ſine periculo contagionis, 45 46

contaglonis, teſtes, & notarius congregari poſſint, tunc nulla ex iutis ſolemnitatibus pro teſtamentorum conſectione tequiſitis, temitti poſſit, ant debeat, quin omnes adamuſſim ſint obſeruandæ. Sic fet me Gabriel *de teſtament. concluſ.* 8. *num.* 2. Boetius *deciſ.* 228 *num.* 11. Gayllus *obſeru.* 118. *num.* 18. *lib.* 2. cum multis aliis: Quibns ex Theol. fauent Molina *ſup. diſp.* 127. Layman *ſup. cap. ſecundo, num.* 17. Qoorum fundamentum eſſe poteſt generalitet loquendo, quia teſtamenti fauot magnus eſt: *argum. l. Si pars, ff. de inoffícioſ. teſtament.* Tunc ergo eius ſolemnitates obſeruari debent quando humano modo id fieri poteſt; ſecus antem, quando non niſi cum mortis periculo, quia hoc iohumanum eſſet. Vnde ob hanc cauſam in Camera Imperiali receptom eſſe, vt teſtamentum cotam duobus, vel tribus (intet quos Coofeſſarius vnus eſſe poteſt) peſte valde graſſante conditum valeat, teſtis eſt Ioach. Mynſinger. *Centuria prima, obſeruat.* 96. Sic etiam deciſum fuiſſe io facti contingentia in celeberrimo Senatu Neapolitano plures aſtruunt. Sed maximè fauet Sacra Rota in vna Romana *hæreditatis de Palombus,* vbi id eſt deciſum, & in alia Putei, quæ eſt deciſio 362. *lib.* 1. vbl ſic, dictam deciſionem teferens: *Tamen Rota in vna Romana hæreditatis de Palomb us coram D. Thoma de Tanu die 17. Nouembris 1542. fuit ſequuta opinionem, quam ponit Iaſon in l. final. quod quando peſtis eſt ita ingens, quod verſimiliter teſtes inueniri non potuerunt, quod tunc cum minori numero ſeptem, valeat. Et iſtam diſtinctionem ponit Ripa in dicto loco, Dec. in l. Scrinarios, Cod. de teſtament. milit. Angel. de Aret. in Tractatu de Teſtamentis, in verbo Suum condidit Teſtamentum, in fine. Ponit etiam Dec. conſilio* 284 *& Ioannes Antonius Alexander conſil.* 165. *Bertrandus conſilio* 179. *in princip. & conſilio* 223. *in ſecundo vol. Et iſta diſtinctio ſummam habet æquitatem.* Et in alia coram Mohedano, quæ eſt ſecunda *de teſtament. alias* 232. vbi de teſtamento, cui deerat ſtipulatio per quemdam Notariom oeceſſaria iusta Bullam Iulij II. ait Rota: *Inſuper dictum eſt per omnes quod dicta Bulla non comprehendat caſum, quando teſtamentum eſt ſtipulatum in loco, in quo eo tempore eſſet magna peſtis, per not. per Angel. in l. Si vacantia, Cod. de bon. vac. lib.* 10. *& per Iaſon. late in l. finali, Cod. de teſtament. vbi loquitur de Teſtamento facto tempore peſtis.* Vbi notanda illa: *Eſſet magna peſtis.* Clatiſſimè etiam io alia cotam Vetoſpio de anno 1653. io *Pratenſi*, ſeu *nullius Parochialis*, intet deciſiones diuetſornm deciſ. 356. vbi intet ea, quæ tequiri dicuntur, vt ceſſate poſſit diſpoſitio Iuris Cinilis circa Teſtamenti confectionem tempore peſtis. ponit primo loco nnmeto quinto, *vt Lues magna ſit*, pro quo refert Ripam titulo de prioilegiis vltimæ voluotatis, num. decimo, in fioe, & Boerinm ſupra relatnm.

47. Cum autem tempore coofectæ ſcripturæ, *teſtamentaria* appellatæ, non fuerit iſta *magna peſtis*, aut *ingens lues*, Panormi, vbi erat Princeps Sereniſſimus (cuius ſignnm eſt; quod ciues ſimul coouenienbant, teſtamenta cum debitis ſolemnitatibus conficiebant, & Principis Palatinm plenum erat hominibus ibi commorantibns, & illuc confluentibus) nimis gratis, & ſine canſa recurritur ad peſtis prætextum pro tuendo teſtamento inſolemni, & ioformi.

Ad quod vrgeo, quod ipſe Princeps nullatenus peſtis morbo grauatus erat, provt teſtantor fide digni teſtes, nec in vita ipſius Principis per Franciſcum Caſtagninum deſcripta hoc habetur, ſed ſolnm quod febre grauiſſima correptns, occuboerit: ex eo, vt videtur exorta, quod nondnm perfecte ſanus, & vix conualeſcens per totam Ciuitatem ambnlanerit ſedandi popolaris tumultns, qui tuoc erat cauſ. Igitur legibus communibus teſtamentariis tenebatur. Clarus *quæſt.* 56. ex Baldo. Gaillus *ſupra*, cum aliis. Vnde quamois gratis, & contra veritatem facti admittatur Panotmnm eo tempore graui, aut vehementi lue corteptam fuiſſe; cum Priocipis perſona peſtis cootagio non laboraret, palatium ipſius plenum Proceribus, militibos, aulicis, medicis & familiaribus eſſet, & tali cuſtodia vallatum, vt Ciuitatis contaginm (ſi quod eſſet) omnino vitare poſſet: provt paſſim cernitur, qoaodo Vrbes, vel Oppida hoc contagio infecta conſpiciuntur: neſcio qno iure Principem non potuiſſe cum legitimis ſolemnitatibus ſuum teſtamentum condere, ab adoerſa parte aſſeratur.

Corruat ergo ſententia illa ab Illoſtriſſimo 48
Caſtillo prolata in faoorem buius teſtamentariæ ſchedulæ, vtpote debilibus fuodamentia ſobnixa, nullo iure ſuffulta, & coottaea, quæ ex legibus. Sacræ Rotæ deciſionibos, & Doctoribus magni nominis, attuli, proounciatæ. Sicque de illarum nnmero, quæ ptuptet oullitatem oon tranſeuot in tem iudicatam: *l. vltima, C. de ſenten. ex breuic. recit. Clem. Paſtoralis, §. Vt igitur de re iudicata*, Titaqnellus *in l. Boues, §. Hoc ſerm. limit.* 1. *num.* 9. *ff. de verborum ſignification.* Barboſa *axiom.* 200. *num.* 6. poſt alios. Cum præſertim certi inris ſit, quod ſublato fundamento ſententiæ, ſeu deciſionis, corruat ſententia, ſeu deciſio ſnperædificata. *l. Fluminum, §. Vitium, verſic. Idem ſeruius, ff. de damn. infect. l. Nam origo, ff. quod vi, aut clam, l. Ego tecum, ff. de except. rei iud. Cap. Cum Paulus,* 1. *quæſt.* 1. Flaminius Pariſius *de reſignat. benefic. lib.* 9 *quæſtio.* 25. *num.* 36. Antooioa Monach. Lucen. *deciſ.* 13. *num.* 24. Floren. *deciſ* 46. *num.* 3. & Bononien. *deciſion*, 18. *num.* 45.

Supereſt tamen doplex ſcrupulus tollendus, 49
qoo ea, quę dicta ſunt, infirmari vidétur. Primus eſt, quia in *Cap. Cum eſſet de teſtament.* Alexander III. Hoſtienſi Epiſcopo teſcribens conſuetndinem requitendi plures, qnam doos, vel tres teſtes ad valorem teſtamenti alienam eſſe ait à Diuina lege, & Sanctorum Pattum inſtitutis, ideoque improbandam, ſed ſufficere ſi teſtator cotam ſuo Parocho, & tribns, vel duabus perſonis idoneis, teſtamentum faciat. Ex hoc enim capite colligi manifeſte videtur Ius Ciuile correctum eſſe à Pontificio, & Canonico, provt Panormitanus, & alij Doctores putant, ac proinde inutilitet partem noſtram impugnare Principis Philiberti teſtamentum, quia in eo obſeruatæ non fuerint Iuris Ciuilis ſolemnitates. Secuodus eſt, qoia eſto, defectu ſolemnitatis Iure Ciuili tequiſitæ, tale teſtamentom io foro externo validum non ſit, nec ciuilem obligationem inducat, in conſcientiæ tamen foro validum erit, & naturalem obligationem inducens; itaut, qni hæreditatem in tali teſtameoto præſcriptam poſſidet, tuta conſcientia

ſcientia poſſideie poſſit, nec illam teſtituere teneatur.

Cœterum ſcrupuli iſti nihil faciunt contra
5 ea, quæ dicta ſunt. Non primus, quia communia Doctorum, Theologorum, & Iuriſtarum ſententia eſt, Pontificiam illam Alexandri III. deciſionem ſolum habere locum in tarris Summo Pontifici temporaliter ſubjectis, qualis eſt Hoſtienſis ditio, pro qua Papa ſcribebat, non in aliis. Sic plures apud Couarruuiam *in dicto cap. Cum eſſet, num.* 12. Clarum *quæſt.* 57. Molinam *diſp.* 533. Barboſam *in Collect. D D. ad illud caput*; quibus etiam adhetent Dominua de Lugo *dicta ſect. prima. num* 20. Layman *eo cap.* 2. *num.* 18. Sanchez *ſup. dub.* 14. *num.* 17. & Tannerus *tom.* 3. *diſp.* 4. *quæſt.* 8. *dub.* 11 *numer.* 306. Subſiſtant ergo ea, quæ pro infirmanda iſta teſtamentaria ſcriptura propter defectum ſolemnitatis iure communi Ciuilia requiſitæ, dicta ſunt.

52 Neque ſecundus. Quia quamnis in hoc puncto, vtpote grauiſſimo, videlicet, an defectus ſolemnitatis iure humano requiſitæ, irritet contractus non ſolum in foro externo. ſed etiam in conſcientia, ſint plures, variæque ſententiæ, da quibus Sanchex *dicto dub.* 14. & Tannerus *ſupra, quæſt.* 6. *dub.* 13. vbi quinque ſententias refert, nihilominus ea, quæ aſſerit in vtroque foro eſſe inualidos, ſaltem quoad hæreditatem, eſt communis opinio, vt dicit Iaſon in *l. Nemo poteſt in* 1. *lectur. num.* 75. *& in l. Si poſt diuiſionem, num.* 5. *& ſeq.* quem ſequitur Clarus *quæſt.* 90. §. *Cæterum*, referens Bertrandum, & Ripam: ac ſequuntur ex Theologis Bela, Salon, Aragon, Axor, & Valentia, quos refert Tannerus *dicto dub.* 13. Et tandem, quidquid de hac ſententia, & probabilitate aliarum ſit, de quibus multa alibi, id eſt certum, quod ex nulla ipſarum poteſt pars contraris ſubſidium aliquod ſibi aſſumere. Etſi enim ſantentia negans teſtamentum (idem dic da quolibet contractu) minus ſolemne eſſe inualidum in foro conſcientiæ, ſit plurinm Doctorum, illi tamen loquuntur, quando alias conſtat de voluntate Teſtatoris: at verò in caſu, in quo verſamur, non adeſt talis voluntas, ſed potius contraria. Quia, vt probatum manet, dubio primo. Principis Teſtatoris voluntas alligata, & adſtricta fuit teſtamentatiæ ſchedulæ *à ſe ſubſcripta, & ſignata*: quæ, cum non oſtendatur, ſemper ſubſiſtit, quod non adeſt Teſtatoris voluntas pro ſchedula, quæ oſtenditur. Vnde ex triplici næuo, ſeu defectu, quo humanus contractus irritus eſſe poteſt, ſcilicet *ſolemnitatis*, *voluntatis*, & *poteſtatis*, hoc aſſertum Teſtamentum, quod eſt veluti contractus, *l. Verba contraxerunt*, *ff. de verborum ſignification.* adiuncta Gloſſa, laborat incurabiliter. Primo quidem, & ſecundo, & vt oſtenſum eſt tertio autem, prout in ſequenti Dubio, ac etiam in ſequentibus, oſtendetur.

Ex quibus etiam liquidum erit ſententiam à D. Caſtillo pronunciatam pluribus nullitatis defectibus ſcatere.

***

DVBIVM III.

An diſpoſitio illa d.d. 49. mille ſcutorum facta in aſſerto teſtamento valida eſſe poſſit.

VAlidam non fuiſſe huiuſmodi diſpoſitio- 53
nem ax defectu poteſtatis, tum ex parte perſonæ diſponentis, tum rei per ipſam diſpoſitæ, haud difficile, tum Theologicè tum maximè Iuridice, ad oculum ferme comprobari poteſt.

Primo enim, ſi perſona Sereniſſimi Principis 54
Philiberti inſpiciatur, occurrit primò, eum fuiſſe, quando hanc teſtamentariam ſchedulam confeciſſe dicitur, filium familias à patris Ducis Sabaudiæ poteſtate non exemptum, ſed ipſi vinculatum: ac perinde iure incapacem ad teſtamenti confectionem. Iura enim ita proclamant, ſpecialiter *l. Qui in poteſtate, ff de teſtament. & l. Nemo* 71. *C. eodem*, & ibi Doctores vniuerſi. Eſtque ratio, quia per teſtamentum omnia iura etiam familiæ mancipantur, ac per conſequens, id ſolum ſpectare poteſt ad eum, qui eſt pater. non qui eſt filius familias. Quod adeo eſt verum, vt etiam cum patris conſenſu non poſſit filius familias condere teſtamentum, ſicut pro communi regula aſſerunt, Aretin. *in dicta l. Qui in poteſtate*, Clarus *quæſt.* 18 §. *Vera igitur.* Neque etiam de peculio aduentitio pleno iure ad filium ſpectante. Gloſſa *in dicta l. Qui in poteſtate, verb. Nihilomagis*, & ex communi probat ex pluribus Clarus *ſupra*. Eandem etiam doctrinam tenent ex Theologis Molina *ſup. diſp.* 138. Leſſius *de Iuſt. & Iur. lib.* 2. *cap* 19. *dub.* 4. *num.* 39. Dominus de Lugo *ſup. ſect.* 4 *num.* 67. & firmat Rota coram Beratto *deciſ.* 639. *n.* 2. & 3.

Quamuis autem huius generalis regulæ de 55
incapacitate filij familias ad teſtandum aliquæ exceptiones admitti poſſent, videlicet pro pia cauſa. de bonis Caſtrenſibus, &c. Quia tamen pars aduerſa recte nouit non poſſe iſta teſtamentariæ huic ſchedulæ Principis applicari, ideo alia via difficultatem propoſitam ſubterfugere conatur. Contendit nempe, ipſum emancipatum fuiſſe, & à patria poteſtate exemptum, ac proinde liberum, vt teſtamentum condere poſſet. Sed quam facile hoc dicitur ſic & reiicitur, ſolide quoque. Primo etenim, ſiquis emancipatum ſe aſſerit ei probandi munus incumbit, prout aperte reſpondit Paulus *in l. Si filius, ff. de probation* & voluerunt Imperatores Diocletianus, & Maximianus *in l. Si emancipati, Cod. de collat.* & ex pluribus probauit Alexander *in l. Sed etſi num.* 7. *ff. de probation.* Idque efficaciter concluditur, quia emancipatio eſt quid facti, ac proinde non tam præſumptioni, quàm probationi ſubeſt, *l. In bello, §. Facta, ff de capt. & poſtlimin.* & ex pluribus Doctoribus larga manu probat Maſchardus *de probationibus concluſ.* 596. *num.* 2. & 3. Cum igitur nec ab ipſo Principe, nec ab alio probata hæc emancipatio fuerit, pro improbabili cenſeri debet. Præſertim, quia emancipatio præſumitur fraudulenta ſi longo tempore occulta fuit, Iaſon *in l. Non dubium, num.* 49. *Cod. de legibus*, Baldus, *in l. Fraus de leg.* Maſchardus, *ſupra, concluſ.* 599. *num.* 2. etiam poſt alios.

Si

56 Si porro recurratur ad tacitam emancipationem, ex eo, quod Princeps pro patre familias ſe geſſerit, vel quod ipſi Sereniſſimus eius Pater plura donauerit, vel quod plures dignitates habuerit ipſi conceſſas à Dom. Rege Catholico Hiſpaniarum Philippo III. omnes iſtæ viæ emancipationis haud difficile præcludi poſſunt. Prima quidem, quia ſicut manumiſſio ſerui non eſt actio, ſed paſſio ipſius ſerui, nec adoptio eſt actio adoptati, ſed adoptantis; nec legitimatio niſi legitimantis; ſic nec emancipatio filij eſt actio ipſius filij, ſed patris: *l. Si pater 45. ff. de iure dotium, inſtit. quib. mod. ius pat. pot. ſol. §. Et quidem.* Non ergo potuit Princeps Philibertus ſeipſum emancipare à patria poteſtate per quemcunque actum, quem geſſiſſet. Et caſu quo id poſſet nihil valeret ſua emancipatio, ſi patris ſcientia, & conſenſus non adeſſet. Baldus *in l. ſecunda, num. 5. ff. ſi ſeru. vendit.* Moretus *conſil. 52. num. 25.* Etiamſi pro emancipato communiter fuerit habitus. Caſſaneus *in conſuet. Burgund, rubr. 6. §. 3. verſ. & iſte modus*, G. Benedictus *in repetit. cap. Raynutius, in verbo Matrem*: Eo quod aliud eſt eſſe talem aliud haberi pro tali, vt dixit Bartholus *in l. Si maritus la 2. §. Legis Iuliæ num. 1. ff. de adult.* Iaſon *in l. Prætor ait §. Siue autem num. 2. ff. de nou. oper. nunc.* Maſcardus *volum. 2. concluſ. 596. num. 16.*

57 Secunda vero, quia ex nullo iure habetur, quod dignitates, aut quæcunque alia à patre donata filiis inducant emancipationem, Soccin. ſen. *conſil. 33. num. 1. lib. 4* Menochius *præſumpt. 55. num. 9. libro 6.* quod clarius conſtat in donatione reddituum facta ipſi Principi à Sereniſſimo ipſius Patre. Quia cum illi fuerint pro appannagio, ſeu alimentis conceſſi non erant materia (vt Theologicè loquar) teſtamenti quod ſolum verſatur circa res tranſmiſſibiles, & alienabiles, quales non fuiſſe dictos redditus, inferius oſtendetur; eo quod illorum hæres neceſſarius erat Pater, nec diuiſio bonorum illam induxit. Soccin. *ſupra*, Coſta, *de port. rat. quæſt. 164. num. 5.* Moronus *reſponſ. 65. num. 26.*

58 Tertia autem, quia eſto veriſſimum ſit, plures, & magnas à Catholica Maieſtate dignitates habuiſſe; Proregis videlicet Regni Siciliæ; Ducis generalis ibidem; & Præfecti claſſis; nulla tamen illarum, nec omnes ſimul eum extrahere à patria poteſtate potuerunt ſine expreſſo conſenſu ipſius Patris. Quia generaliter loquendo, quæ noſtra ſunt non poſſunt à nobis ſine nobis auferri, *l. fin. ff. de pact. l. Id quod noſtrum, ff. de regul. iur.* Menochius *conſ. 161. num. 19. & conſil. 296. num. 10. & conſil. 477. num. 7.* Eſt autem proprium Patris emancipare filium, vt ſupra oſtenſum. Et quia filius eſt in poteſtate Patris iure Ciuium Romanorum, vt habet *l. Item in poteſt. & l. Nam Ciuium, ff. de iis qui ſui, &c.* Et quia quemadmodum nullus pro alio adoptare poteſt filium, niſi is, qui eum pro filio aſſumit, quia adoptio ex Diuo Thoma, *in 4. diſt. 42. quæſt. 2. articulo primo*, & Theologis, eſt, *extraneæ perſonæ legitima*, id eſt voluntaria: *aſſumptio*, ita etiam emancipatio, quæ eſt liberatio à patria poteſtate debet eſſe ab ipſo Patre. Cum contrariorum ſit eadem diſciplina, iuxta vulgata iura. Maximè quia erat in magnum Patris præiudicium, quod filius dilectiſſimus, ſubditus, & vaſſallus, ab eius poteſtate extraheretur: ſicut quod vxor à marito, ſeruus à Domino. Nec in hoc præſumi poterat Patris conſenſus. Quia in ſui præiudicium quis non præſumitur conſentire ſine expreſſione. *l. penult. ff. de furt. not.* Gloſſa *in l. ſecunda, Cod. de adquirend. poſſeſſ.* Abbas *in cap. In cauſis de elect.* Maſcardus *de probationibus, concluſ. 1210. num. 1.* Nec id potuit, aut voluit facere Catholica Maieſtas erga Principem ſupremum Iura Imperij in ſuo Statu habentem, & ſibi non ſubditum, *cap. Quæ in Eccleſiarum de conſtitut.* & ibi Doctores, Thuſcus *verbo Princeps concluſ. 280.* Rota *deciſ. 21. num 5. de præbend. in nouis*, Gonzalez *ſuper Regulam Cancellariæ in proœm. §. 4. numero 21.* Eo magis quod patria poteſtas nullam recipit æſtimationem. Vt probat Barboſa *in collect. DD. ad cap. de appellat. titulo de appellat.* ex Barboſa ſeniori; quia importat iuriſdictionem in filium, quæ cum ſit honor, nullo pretio comparari valet. *l. Iulianus 26. § Non enim. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtament.* Cardin. in *Clement. ſecunda ſub num. 4. de pœnis*, Paris de Puteo *in tractat. de re militar. §. An Rex, num. 50.* Et quia importat præeminentiam, quæ eſt grauis præiudicij: Puteus *deciſ. 449. num. 4. lib. 2. & deciſ. 6. lib. 3.* Gonzalez *num. 30. & 31.* referens aliquas Rotæ deciſiones ad intentum. Ad quod accedit, quod vt pars noſtra contra aduerſam probat ex Caſtaldo *in tract. de Imper.* qui id deſumit ex Baldo, & Marſilio, dignitas in non ſubditum collata non inducit emancipationem à patria poteſtate. Quod corroborat exemplum de legitimatione facta à Principe; quæ non extenditur ad bona ſita extra ipſius territorium, vt notant Abbas, Præpoſ. Decius. & alij communiter, quibus adhærent Couarruuias *de ſponſal. parte ſecunda, cap. 8. quæſt. 8. num. 14.* & Barboſa *in Collect. DD. ad cap. Cum, & plantare de priuileg. n. 20.*

Ex quibus facile euaneſcunt, quæ pars ad- 59
uerſa affert pro Sereniſſimi Philiberti emancipatione à patria poteſtate ob dignitates plures, quas à Rege Catholico meritiſſime obtinuit. Quod probat ex Authentico *Conſtitutio, quæ de dignitatibus, &c.* vbi multæ recenſentur. Et probare poſſet *ex l. Si filius familias, ff. de iis qui ſui, &c.* & *ex l. vltima, Cod. de decur.* Cœterum parum ad intentum: non enim negari poteſt, quin per dignitates poſſit filius familias à patria poteſtate liberari, ſed non per quaſlibet, ſed per eas duntaxat, quæ illi collatæ ſunt à Principe, cui tum Pater, tum filius ipſe ſubditi ſint; qualis erat Iuſtinianus author illius Authentici, & alij Imperatores, qui ſupremi Domini erant tum filiorum familias, quibus dignitates conferebantur, tum parentum ipſorum. Propterea enim ait Imperator: *Non enim decens putauimus, vt hos, quos nos in officium patrum prouehimus, noſtrorum hi ſub aliena ſint poteſtate.* Quod non accidit in caſu præſenti, eo quod Dux Sabaudiæ ſubditus non erat Regi Catholico. Vel dicant Aduerſarij: Si Rex Chriſtianiſſimus alicui filio familias Regis Catholici ſubdito dignitatem aliquam conferret, nunquid illum extraheret à patria poteſtate? Nullus, vt credo, affirmabit, quia videlicet ea collata eſſet non ſubdito, & à non habente vllam authoritatem ſupra Patrem ipſius, aut illi potente præiudicare. Sic ergo in præſenti diſcurrant.

Nec

60 Nec prætermittendum id, quod Iura, & Doctores vulgariter inculcant, videlicet, quod ad hoc, quod filius familias, ad proinde Princeps noſter, emancipatus cenſeri potuerit, requiritur longi temporis ſpatium, quod aliqui forſan exiſtimare poterunt debere eſſe viginti annorum. Quod ſaltem Regulariter loquendo ad præſcribendum talem liberationem eſt verum; prout aſſerunt Accurtius *in l. prima, verb. Cum diu, C. de patria poteſtate*; Salicetus, *in l. ſecunda, Cod. de præſcript. long. temp.* & Maſcardus *de probationibus volum. ſecundo, concluſ. 598. num. 2.* vel ad minus ſecundum alios decem annorum, prout communius video teneri. His tamen qualitatibus, & conditionibus, vt eo tempore ſeorſum à patre habitauerit, per ſe negotia geſſerit, & aſſeruerit ſe emancipatum eſſe. Ita enim docuit Baldus *in l. poſt mortem, ff. de adopt.* Iaſon *in l. Si certis annis, num. 12. C. de pact.* Maranta *in repet. l. Is poteſt num. 220. ff. de adquirend. poſſeſſ.* Afflictus *deciſ. 183. num. 2.* Tiraquellus *in tractat. de præſumptionib. verb. Per decem annos*, cum aliis auctoribus. & Doctoribus, quibus adhæret Maſcardus *dicta concluſ. 598. num. 1. & 596. num. 8.* Et merito quidem, quia cum *emancipatio*, iuxta nominis ethymologiam, ſit idem, quod *extra manum Patris poſitio*, ſeu, vt definiri ſolet, *relaxatio patriæ poteſtatis*, illa omnia requirere videtur. Vt ergo Princeps Philibertus oſtendatur à patria poteſtate liber, oportet quod probetur per decennium ſeorſum à Patre vixiſſe, per ſe negotia geſſiſſe, & aliquando ſe aſſeruiſſe emancipatum eſſe. Quæ difficile ſane probari poſſunt.

61 Quin addendum ad maiorem abundantiam, quod eſto in ipſo admitti poſſet aliqualis emancipatio ad actus veluti minores inter viuos celebrandos, non verò ad teſtamentum, quod difficilius validatur. Ita enim ex Baldo *in l. vltima, C. de ſentent. poſſeſſ.* Alexandro *in l. 1. num. 5. Cod. de teſtament.* Cagnolo *in repet. l. Si emancipat. num. 45. C. de collat.* retulit Maſcardus *concl. 596. num. vlt* & acceperunt aliqui cauſæ noſtræ patroni alios referentes.

62 Video, quod, præmiſſis nihil obſtantibus, poſſit pars aduerſa recurrere ad Religioſum ſtatum, in quo Princeps Sereniſſimus poſitus erat; ob militarem Religionem Sancti Ioannis Melitenſis, cuius Alumnus. & magnus Prior fuit; prout euidens eſt apud omnes, qui eum nouerunt, ex quibus vnus ego fui, & conſtat ex dicta teſtamentaria ſchedula, vbi in principio pro primo titulo, & dignitate vocatur *Gran Prior de S. Ioan.* Ex eo quod licet iſte militaris Ordo, vera & propria Religio ſit, prout de communi tradunt Rota 2. *part. rec. deciſio 454. num. 3.* Et vna coram Cardinal Bononien. de anno 1603. *par. ſecunda recentior. deciſio. 76. num. 1.* Et alia coram eodem, eadem *ſecunda part. deciſ. 87. num 1.* Et alia coram Mohedano inter deciſiones ipſius *deciſ. 10.* inter eas, quæ ſunt de cauſa poſſeſſionis, & proprietatis. Ac alia coram Pirouano *in 4. part. recentior. tom. 3. deciſ. 623. num 3.* Item alia coram Botato *deciſ. 2. nu. 11.* vbi eius Scholiaſtes Ferentillus in annotation. num. 10. inquit: *Milites Hieroſolymitani, quod ſint vere, & proprie Religioſi in Rota fuit ſæpius tentum, & ſignanter in Romana Palatij dell' Aquila 26. Maij 1600. coram Cardinali Lancelloto, & in Tiraſonen. Decimarum 24. May 1618. coram Pirouano, & in Vrbeuetana Hereditatis 14. Aprilis 1614. coram Manzanedo, & inter impreſſas deciſ. 991. numero 5. parte prima diuerſ. deciſ. 333. ſub numero primo, parte prima recentior. & deciſ. 87. numero primo, parte ſecunda, Gregorius XV. deciſ. 87. numero ſecundo, vbi Addent. num. 13. & deciſ. 109. num. 1. Quæ quidem ſententia communi Doctorum calculo recipitur, vt per Nauarr. conſil. 21. numero primo, de regul. Gratian. diſceptation. forenſ. cap. 457. num. 24. & ſequent., Bobadil. in ſua Polit. libro ſecundo, cap. 19. num. 11. Sanchez de Matrimonio libro ſecundo, diſputat. 8. num. 8.* Et eſſe rem notoriam ait Paulus Rubeos, *in annotat. ad deciſ 16 tertia part. recent. num 4.* Et innumeros in ea Authores, & Rotæ deciſiones refert Paſqualigus *in quæſt. moral. Centuria ſecunda quæſtio 156. numero tertio.* Ex eo ſane, quod milites iſti dicantur Clerici Regulares ſub Religione Sancti Auguſtini, tribuſque votis ſint adſtricti, nempe Caſtitatis, Paupertatis, & Obedientiæ. Ex hoc enim ſequi videtur vere emancipatum Principem dici poſſe: ſiquidem inter profeſſionis Religioſæ prærogatiuas vna, nec ex minoribus, eſt, vt per eam filius familias à patria poteſtate liberetur; prout docent Gloſſa, Bartolus, Cardinalis, Angelus, Sylueſter, Tabiena, Aemilla. Nauarrus, Couarruuias, Antonius Gomez, Acoſta, Suarez Iuriſta, Gomez Arias, Pinellus, & Molina, quos ſequitur Sanchez *lib. 5. in Decalog. cap. 5 numero 29.* & Pellizarius *in Manual. Regular. tomo primo, tractat. 3. cap. 4. num. 42.*

Sed prætermiſſo, quod huiuſmodi priuilegium profeſſionis nullo iure caueatur, vt Sanchez, & Pellizarius dicunt: & quod Authores relati qui illud aſtruunt, ſolum loqui videntur de Religionibus Clauſtralibus, in quibus Religioſi in Monaſteriis ſub obedientia Abbatis, vel ſimilium Superiorum degunt, prout ſpeciatim ex Bartolo, & Antonio Gomez elicitur, quod non verificatur in Religione Equitum Melitenſium. quia etſi clariſſima, & illuſtriſſima ſit, nihilominus Equites, ſeu Milites, nec in Clauſtris viuunt, nec ſub obedientia Abbatis, ſed ſub ſuo Magno Magiſtro Generali Melitenſi. qui de huiuſmodi Monachali clauſura nihil curat, vtpote, quia ad finem ſui Inſtitituti neceſſaria non eſt. Quidquid, inquam, de hoc ſit, ex hac fuga, maiori laberintho intricatur pars aduerſa. Si enim Princeps Philibertus verus Religioſus fuit ob militarem Sancti Ioannis Melitenſem Religionem profeſſam, manifeſte inde elicitur teſtamentum condere non potuiſſe: Pro quo primum loquatur deciſio illa Rotæ 76. *ex ſecunda parte recentior.* coram Cardinale Bononienſi relata, quæ ſic habet, rem concludens: *Milites Hieroſolymitani non poſſunt diſponere non ſolum de bonis, quæ ad ipſos peruenerunt intuitu ſuæ Religionis, ſed nec de patrimonialibus, aut aliunde quæſitis. Paleott. deciſ. 82. Caputaquenſ. deciſ. 68. libro primo in manuſcripto. Et hoc non ſolum ex diſpoſitione Statutorum dictæ Religionis, ſed etiam iuxta Iuris communis diſpoſitionem, quia ſunt vere, & proprie Religioſi, Abbas in cap. 2. num. 3. in fine de ſtatu Monach. & dicitur in dictis deciſionibus, vt propterea teſtari non poſſunt. Cap. Cum ad Monaſterium in fine de ſtatu Monach. cap. In præſentia, de probation. not. in Auth. Ingreſſi, C. de Sacro-ſanct. Eccleſ. Non enim habent nolle, & velle,* 63

quia in totum dependens à voluntate Magni Magiſtri, *Mohedanus deciſ.10.in fine de cauſ.poſſeſſ. & propr.quæ eſt potiſſima ratio. quare Religioſi teſtari non poſſunt,vt Baldus in dicta Authent. Ingreſſi in ſecunda nota.* Hæc iſta Rota, Cui etiam adhæret alia coram eodem Bononienſi *in ſecunda parte recentior. deciſ. 87.* quæ eſt inter deciſiones Ludouiſij 109. vbi non ſolum firmatur id, quod in præcedenti, ſed vlterius additur, quod habitatio extra Clauſtrum non facit Monachum teſtabilem, vt patet in Monacho facto Epiſcopo. In hac autem deciſione numero primo ſic dicitur: *Indubitatum eſt Milites Hieroſolymitanos eſſe inteſtabiles, non ſolum, quia ſtabilimenta id expreſſe diſponunt, ſed etiam quia, vt ſæpius Rota reſoluit, ſunt vere Religioſi.* Vbi plura etiam ad intentum. Ac alia coram Pirouano *quarta parte recentior. tom. 3. deciſ. 623. num 3.* Vbi Rota ſe refert ad alias deciſiones ipſius. Ac fauet illa coram Buratto, quæ iam eſt relata.

64 Eſto etiam admitti poſſet; quod ſtando in terminis communis Iuris poſſent Equites Sancti Ioannis, & Princeps Philibertus, teſtamentum facere (quod tamen Sacra Rota, vt viſum eſt, non admittit) quia id eſſe probabile dixi *tom. 2.Summ.quæſt.regular. cap.5.num.33.*ex Sanchez *lib.ſeptimo in Decalog. cap. 8. num.36. & ſequitur* Pellizarius *tomo primo Man.tract.4.cap. 2.numero 175.& 179.* Et quia, etſi veram, & propriam paupertatem profeſſi ſint, non tamen rigoroſum illam, quæ eſt propria Clauſtralium Religioſorum, quia bona ſua retinent in propriis domibus, & de illis libere ſolent diſponere. Nihilominus ex vi ſtabilimentorum, ſeu ſtatutorum huius Sanctæ Religionis, illis hoc eſt interdictum abſque Superioris licentia: prout ex multis allegat & probat Iacobus de Berreta *conſ.76. num.2. & 3. volum.1.* ac ſequuntur Sanchez, & Pellizarius relati, & tenent Molina *tom.1.de Iuſtitia, tractat. 2. diſputat. 141 § Ad motum proprium*, & Rodriguez *tom. 3. quæſtionum Regularium, quæſt.29.art.7.& quæſt.69.art.7.* dicentes motum proprium Pij V. quo Commentatiis omnibus abſtulit facultatem teſtandi, in Commendatariis Sancti Ioannis eſſe intelligendum. Verba autem ſtabilimentorum huius Religionis *titul. 16.de Contractibus, num. 14.* hæc ſunt:

65 *Adiicientes, quod nullus Fratrum noſtrorum in infirmitate conſtitutus facere poſſit, aut valeat donationem inter viuos, ſeu aliam diſpoſitionem, aut promiſſionem, ſeu conſignationem pecuniarum, & bonorum, quæ poſſidet, cum non ſua, ſed Ordinis ſint; quod ſi fecerit eas, & niſi quadraginta dies poſtea ſuperuixerit, nullas, irritas, inanes eſſe, & nullam firmitudinem habere decernimus, & pronunciamus.* Hæc ibi, quæ etiam in ſimili ferme caſu recipit, & approbat Rota ſuperius relata coram Buratto, *num.12.* Et eſſe conformia motui proprio Pij V. relato ſupponunt Rota illa 76. & Rota 87. coram Cardinali Bononienſi, ſeu Ludouiſio, relatæ.

66 Veruntamen hæc omnia inutiliter allata eſſe exiſtimabit aliquis, ex eo, quod Princeps noſter in ſua illa teſtamentaria ſchedula, declarat ſe non emiſiſſe profeſſionem in ea Religione Sancti Ioannis: & obtinuiſſe Priorarum cum Papæ diſpenſatione, ac propterea nihil ex bonis ipſius ad eam ſpectaſſe: etſi ipſe pro ſua deuotione tum ipſi, tum Magno Priori aliqua legauerit. Cæterum inutilia hæc non ſunt. Primo etenim videndum eſt, an ſaltem profeſſus tacitus fuerit, prout denotare videtur dignitas Prioratus qua fungebatur: & an Papa ſolum in profeſſione expreſſa diſpenſauerit, non in tacita, quod, cum Bullam, ſeu Breue diſpenſationis non viderim, conſtare mihi non poteſt: & an propterea verba illa Stabilimentorum *Nullus Fratrum noſtrorum, &c.* ad eum etiam extendantur, ſicut & motus proprius relatus Pij V. ac perinde, quod teſtamentum condere non potuerit. Deinde admiſſo, quod vetus profeſſus eius Religionis non fuerit, ex hoc iam ineuitabiliter reſurgunt ea, quæ in ſuperioribus allata ſunt, quod videlicet, filius emancipatus non fuerit; ac idcirco teſtamentum facere nequiuerit; & ſubſiſtat id, quod ſuperius præiactum eſt, de omnimoda inualiditate huius vocati teſtamenti ex parte Teſtatoris. Dilemmate igitur iſto res dirimitur. Vel enim Princeps Religioſus profeſſus non fuit; & ſic redeunt ſupra concluſa, quod cum non eſſet filius emancipatus teſtamentum concedere non poſſet Vel ſi fuit vetus profeſſus, tacitus ſaltem, quod proinde etiam inhabilis ad teſtandum eſſet, vt quæ adducta ſunt à fortiori euincunt.

Nunc tamen oſtendendum, teſtamentariam 67 dictam diſpoſitionem, qualiſcumque ea fuerit, non ſolum inualidam fuiſſe defectu *poteſtatis* ex parte perſonæ diſponentis, prout oſtenſum manet, ſed etiam ex parte rei diſpoſitæ per illam. Quod quia præcipuus huius Controuerſiæ cardo eſt, diligentius diſcutiendum.

Præmonendo primo, quod in Regno Franciæ 68 celebris valde eſt Lex quædam *Salica* vocata, quæ à nonnullis propterea *Gallica*, & per errorem *Salica* dicta creditur. A Pharamundo I. Francorum Rege, vel, vt alij volunt, à Pepino edita: alij vero non ab aliquo particulari Principe lata, ſed communi conſenſu à Gallorum gente, in vim legis ſcriptæ exiſtimatur. Sed his prætermiſſis pro hiſtoria, ad rem præſentem ſolum ſpectat, quod Lex iſta, à quocunque vel quomodolibet primo cæpta ſit, in Galliis receptiſſima eſt: & ita prouidet circa filios Regis, vt Rege mortuo, filius primogenitus ſolus in Regno ſuccedat, & aliis fratribus nulla debeatur legitima. Quia tamen iniquum videtur, vt ſine alimentis remaneant, vt dicitur, fame pereant cautum eſt lege, vel conſuetudine à tēporibus Iani, & Caroli filij. Regum inſtituta, vt Choppinus modò referendus inquit, vt aliqua bona ipſis aſſignentur ad congruam ipſorum ſuſtentationem. Huiuſmodi autem bonorum portio *Appannagium* appellatur; ab aliis *Panagium*, quaſi à *Pane*, quia pro pane, alimentis nempe, nomine panis notatis, quia ipſe panis præcipuum hominis alimentum eſt, & aliorum veluti fundamentum conceditur. De quo Andreas Capanus *in tractatu de vita, & militia, quæſt.1. num.13.* vbi etiam, quod huiuſmodi Appannagij conſuetudo extat apud Brittones, Cœnomanos, Andegauenſes, Bituriges, & alios Francos. Et late Renatus Choppinus inter alios Francos Scriptores *de Doman.Francic.lib.2. titul.3. num.7.* vbi ſatis appoſite explicans naturam Appannagij, quod ipſe *Panagium* vocat, iuxta receptiſſimum horum temporum vſum, ait: *Poſtremas iam tenet receptiſſima Panagij ratio, ac conſtitutio, quæ horum temporum vſui, moribuſque congruit, à Iano, & Carolo filio Regibus inſtituta. Ianus enim pater, Caletij ad Itium portum dedit Panagij nomine iunioribus*

iunioribus filiis ; Lodoico , Andium ; & Ioanni Biturigium ; Aruernorum Ducales titulos ; iiſdem creatis codicillis. Saluo eo , vt ad maiores tantum poſteros Regium munus tranſmitteretur. Panagij etiam alienatione interdicta , permultiſque exceptis ſumma poteſtatis notis , quas Reges minime à ſe abdicatum voluerunt. Quia ergo vſus iſte inter Galliæ Principes inoleuit , & Sereniſſimus Carolus Emmanuel Sabaudiæ Dux , & Pedemontis Princeps Franciæ Regno finitimus erat , voluit etiam , iuxta illam conſuetudinem ſecundogenitis de alimentis prouidere, ac proinde Principi Philiberto conceſſit in Appannagium tum Principatum Onelliæ , tum quadragintanouemmille ducatorum redditus annuos in Regno Neapolitano , quæ erant ex bonis dotalibus Sereniſſimæ ſuæ Vxoris, iuxta dicta in ſuperioribus.

69 Præmonendo etiam ſecundo id , quod omni iure cautum eſt, neminem teſtari poſſe de re non ſua , aut quæ non ſit ſui iuris, cum nullus poſſit donare, quod non habet , *l. Traditio , ff. de adquirend. rer. domin. l. Nemo plus de regulis iuris* ; vbi Doctores. Imo quod nemo plus iuris in alium transferre poteſt , quam in ſe habeat , *l. ſecunda , Codice de pœnis* , Rota *deciſ. 686. num. primo , part. ſecunda recentior.* Stante præſertim iuramento de non contraueniendo Rota *ibidem.*

70 Ex his autem irrefragabiliter ferme ſequitur de huiuſmodi redditus (de Onelliæ Principatu eſt alia ratio mihi non propoſita pro diſcuſſione) nullatenus potuiſſe Principem præfatum diſponere in ſuo qualicumque elogio, ſeu teſtamento.

71 Etenim Appannagij natura hæc eſt, vt ſit omnino inalienabile , ſeu intranſmiſſibile ; nec poſſit tranſire ad exteros , niſi ſolum ad filios maſculos , & ex beneplacito illius , qui appannagium inſtituit ; & quod finiatur , & reſoluatur per mortem Appannagiarij , ac deuoluatur ad illius Inſtitutorem. Ex hoc enim per euidentem conſequentiam elicitur , quod , mortuo Principe Philiberto ſine filiis maſculis, Appannagium illi à patre conceſſum , finitum, & reſolutum fuerit , & ad Patrem Inſtitutorem deuolutum : ac perinde minime de illo teſtari potuiſſe ſine Patris licentia, quæ non adfuit. Hanc verò eſſe Appannagij naturam firmant Doctores,& ſpeciatim Guillelmus de Monferr. Doctor Catalanus, *de ſucceſſor. Reg. Gall. dubio ſecundo , numero ſexto , & quarto dubio , numero quinto , & dubio quinto . numero primo , tomo ſexto Tractatuum.* Ioannes Licieter *de primogenit. libro ſecundo , quæſtione 26. numero tertio , & decimo* , Ripa *reſponſ. 80. numero 12. & in l. In quartam , numero 123. ff. ad l. Falcidiam* , Renatus Choppinus de Doman. Franc. ſæpe,& maxime *libro primo , titulo tertio , numero ſecundo , & libro ſecundo, titulo tertio ; num. ſecundo, ſeptimo, & octauo , & titulo quarto , numero ſecundo.* Papon *libro quinto , titulo decimo , arreſt. prima* : Vocabularium vtriuſque iuris , verbo *Appannagium*, Andreas Capanus *in tractat. de vit. & milit. quæſt. 41. numero vndecimo*, ex Guillielmo , & Licieter relatis. Vide alia *num. 95. & 131.*

72 Deinde quia *Appannagium* idem quod *alimenta* , provt ex ethymologia nominis , vt dixi , ſonat , apud Francigenas , à quibus Sereniſſimus Dux Sabaudiæ id mutuauit , ac ex Authoribus relatis elicitur ; quibus etiam adhærere videntur Afflictus *in cap. primo . col. prima , numero octauo , titulo de fil. natural. ex matrimon. controuerſ. marg.* & Tiraquellus *de Iur. primogenit. quæſt. 5. numero quarto* , maxime Andreas Capanus *in tractatu vit. & milit. quæſt. 6. num. 24. & quæſtione prima , numero 15.* propteres adiiciens eſſe id , quod Italicè vocatur *Il Companaggio* ; id eſt , alimentum *cum pane adiunctum.* Clare etiam ante illum Guillielmus de Montefort relatus *dubio quarto, numero ſecundo* dicens : *Appannagium ſuccedit loco Alimentorum* , & Ioannes Licier. *dicto libro ſecundo quæſt. 16. num. 3.* aiens : *Filiis ætate minoribus dantur aliæ terræ pro honeſta eorum ſuſtentatione* (ecce alimenta) *in Appannagium.* Cum igitur alimenta cum vita finiantur , Rota *deciſ. 493. numero ſecundo , parte quarta , recentior. tomo tertio , leg. Cum hi §. Modus , ff. de tranſact.* manifeſte deducitur non potuiſſe per quodcumque teſtamentum factum à Principe tranſmitti ad hæredes. Petrus de Gregor. *in tractatu de vit. & milit. quæſtione ſecunda , numero nono,* ex Matthæo de Afflicto. Vnde concludit *numero decimo* , quod in alimentis ſuccedit proprietarius *leg. Dominus , ff. de vſufruct.* Hic autem erat Pater Principis Philiberti Sereniſſ. Dux Sabaudiæ , tempore mortis Principis ſuperſtes. 73

Accedit , quod Appannagium non ſuccedit loco legitimæ , provt ex Guillielmo , & Ripa relatis haberi poteſt , & eſt res certa in Regnis , & magnis Principatibus , provt *ex cap. licet de voto* hauriunt plures Doctores : & quia alias exponerentur periculo totalis euerſionis. Et in ſpecie voluit Merlinus *in tract. de legitim. libro ſecundo , titulo primo , quæſtion. 3. à numero quinto* , Maxime Renatus *libro ſecundo, titulo tertio , numero ſecundo* , dicens , quod *Legitima* locus non eſt in Regio dominatu inter liberos, ex Baldo , & aliis. Cum igitur Status Ducalis Sabaudiæ inter Dominatus Regios numeretur, nec aduerſarij id negabunt , Appannagium hoc non potuit inſtar legitimæ ad hæredes tranſmitti , ſed inſtar alimentorum, vt dictum eſt, vel fœudi , ſeu vſusfructus , ad principalem dominum reuerti. Alia *n. 117. & 118.* 74

Amplius , quia Appannagium idem eſt, quod *feudum* , ſeu , ne de vocabulis , propter aliquam differentiam , quæ inter illa eſt contendatur , quaſi *feudum*, provt Hotman *de antiq. iure Regni Gall. lib. 2. l. 6.* & Renat. de Doman. Franc. *libro ſecundo, titulo decimotertio , numero ſecundo,* tuentur. Feuda autem alienari non poſſe citra Domini directi conſenſum tritum eſt inter Feudiſtas ſcriptores. Speciatim inter alios, Lotharium *in cap. 1. de ſucceſſ. feudorum* , Manticam *de coniecturis vlt. volunt. libr. 5. titulo ſecundo, num. 15. & lib. 7 tit. 9. n. 3.* Schradet. *de feud. p 7. c. 1.* Roſſenthal *de feud. cap. 7. concluſ. 2. num. 2.* Maxime per teſtamentum , cum præiudicio Domini directi , cui aperitur. Iulius Clarus , *§. Feudum, quæſtione 66. numero primo,* & apud Longobardos : cum quibus ſentire debebat huius Appannagij primus Author , Princeps videlicet Pedemontanus ; cum in feudis conſuetudo patriæ , vbi ſita ſunt , inſpicienda ſit. Idem Renatus *lib. ſecundo , titul. 4. num. decimo* poſt Bella-

merum, & alios. Et generaliter apud omnes, quia feudum conceſſum pro ſe, & hæredibus maſculis, nec tranſit ad fœminas, nec ad extraneos. Rota *prima par. recent. decis.* 415. *num* 4. Nec poteſt alienari, nec pignorari. Bartolus *in l. Qui habeat num.* 3. *ff. de legat.* 3. Feudatarius enim non ciuiliter, ſed tantummodo naturaliter poſſidet feudum, vt voluit Cumanus *conſilio* 173. *ad fin.* iunctis iis quæ poſuit Afflictus *in prælud. Conſtitut. Regni quæſtione* 24. & ſequitur Petrus de Gregorio *in tractatu de Iudic cauſ. feudal. quæſt* 19. *in fine.* Et ita finita linea vocatorum feudum Domino conrigit, *C.* 1. §. *Et ſi Clientulus de alienatione feud. cap. primo de eo, qui fin. fecit, C.* 1. §. *Si duo fratres de feud. March.* Rota *deciſ.* 194. *numer.* 77. *in quinta par. recentior. tomo primo.*

75 Vlterius, quia Appannagium, idem ſonat, quod *vſusfructus* apud plures ex relatis Authoribus, quibus adhærent Papon *titulo decimo de Doman. Reg. lib. quinto Arreſt. prima.* Gloſſ. Pariſienſ. *titulo primo de matiere feodal* §. 50. *numero* 185. Ex hoc autem clarius patet, quod non potuit tranſmitti, ſed redire ad proprietarium, qui ciuiliter poſſidet Gloſſa. & Bartolus *in l. prima quæſt.* 8. *in principio, ff. de acquirenda poſſeſſione.* Vſufructuarius enim ſolam naturaliter eam poſſidet, *l. Naturaliter in principio, ff. de acquirenda poſſeſſione.* §. *Fructuarius, Inſtit. de vſufruct.* Et per eius mortem finitur vſusfructus, *l. Corruptionem, C. de vſufruct. &* § *Finitur, Inſtitut eodem titulo.* Sacra Rota *prima par. recentior. deciſio.* 366. *numero tertio, & deciſion.* 664. *numero primo, par.* 4. *recentior.* Et optime *deciſ.* 191. *num.* 8. *&* 9. *in* 4. *par. recentior. tom. ſecundo.* Et ideo nihil tranſmittit in eius hæredem, quia poſt eius mortem nihil remanet tranſmiſſibile penes eum, *l. Stipulatio iſta,* §. *Si quis ita, ff. de verborum obligationibus.* Et hoc determinat Imola *conſilio* 16. *per totum*, & Barbat. *in conſil.* 58. *in ſecundo volum.* & ſequitur Petrus de Gregorio vt ſupra, & firmat Rota *deciſ.* 653. *numero primo, par. ſecunda recentiori, & deciſion.* 679. *numero tertio, par.*
76 *tertio recentior.* Scio quidem inter Appannagium, & vſumfructum nonnullas extare differentias, ac propterea ſolum ea, quæ dixi, ad hoc intentum deſeruiunt, quod huiuſmodi Appannagium aliqua ex parte conſimile eſt vſufructu, ac perinde ſicut ille quantum ad reuerſionem regulari debet.

77 Adhuc id conſtat ex ſimilitudine alterius Iuris in Galliis fere ſimilis Appannagio, quod vocatur *Albanagium*, de quo Andreas Capanus *in tractatu de vita, & militia, quæſtione prima, numero* 24. Guillelmus Benedictus *in cap. Raynutius, in verbo. Et vxorem, deciſ.* 5. *numero* 480 Quod videlicet etiam extraneis conceditur. Etenim qui hoc ius conſequitur non poteſt de illo diſponere quomodolibet; ſed eo mortuo venit ad Regem. Guillielmus ſupra *num.* 481. Caſſaneus *de conſuetud. Burgundiæ, titulo des Confiſcations, rubr. ſecunda, numero* 38. & Capanus *ſupra.* Dicatur ergo de *Appannagio*, quod de *Albanagio*, & ſit inalienabile, & reuerſiuum ſicut illud.

78 Præterea ex alio iure apud Neapolitanos vſitato, quod vocatur *vita, & Militia*, de cuius natura Capanus *in dicto tractat* Petrus de Gregorio in ſimili alio eiuſdem tituli. Vbi ex aliis etiam multis comprobant hoc ius, quod eſt ſimile alimentis, finiri cum vita, ac proinde de illo diſponi non poſſe poſt mortem. Capanus *quæſtion. ſecunda*, §. *Prima quod vita, &* §. *Sed hac opinio*, & Petrus de Gregorio *quæſtio. ſecunda, numero* 9. *&* 10. *& quæſtion. decima numero* 3. A quo non multum abeſt eius Additionator, & pronepos Maſtrill. *ad d. quæſtio decimam.* Sic ergo, ſi placet, Appannagium hoc ſimile huic portioni bonorum, *Vita, & Militia* nuncupare.

Demum, quia iſte mos Inſtituendi Ap- 79
pannagium, quod ſcilicet ſit pro alimentis, & ſolum ad maſculos deriuandum, ac ſub conditione non hæreditaria, ſed temporaria, & reuerſione ad Principem, ſic apud Allobrogos inoleuit, vt omnino gratis, & ad libitum dici poſſit Sereniſſimum Sabaudiæ Ducem alio modo ſuum Appannagium pro Principe Philiberto filio inſtituere voluiſſe. Hunc porro morem Sabaudicorum Principum fuiſſe, ſic relatus Renatus Chopinus *de Doman. Gallic. lib. ſecundo, titulo tertio, numero* 8 his verbis deſcripſit, quibus quaſi manus indice denotatur hoc, de quo in præſenti eſt ſermo, ſimilliſmo modo inſtitutum fuiſſe: *Neque ab iis multum abludit nonata iam in Secundonatos Allobrogi Ducis formula Panagii, maſculinaque Ditionum quarundam fiducia. Nam primitus quidem, Philippus Allobrogum Princeps* (ſic corrige, quod Choppinus dixit *Regulus*) *ſupremi Iudici diuiſione adſcripſit* (*inter tres ex iuniori fratre Thoma nepotes*) *Amedeo Sebuſianum Comitatum, Thomæ Principatum Subalpinum, Ludouico Baronatum de Vaux, le Pays de Bieugois, & Verremois, circa annum* 1280. *atque ita ferme de hinc, Amedeus Octauus Sabaudiæ Dux grandiori filio addixit Ludouico Alpina Regionis Principatum, & minori natu Philippo Gebbennenſem Comitatum, velut arbiter familiæ herciſcundæ inter ipſos Anno* 1434 *Huius exinde Ludouici mares liberi paterna hæreditate ſortiti ſunt, Amedeus ſenior Ducatum Sabaudiæ, Ianus Gebbennenſem, Philippus Seguſianorum, & Iacobus Romontium Comitatus: ſub Anno* 1466. *ſicut Allobrogica, Paradini hiſtoria liquet. Aſt poſteriori ætate mutato diuidunda familia ritu, attributa eſt Ducis Secundogenitæ bonorum portio, haud hæreditaria certe, ſeu perpetua, ſed temporaria modo, & fiduciari) poſſeſſoris ſtante virili prole, menſura. Hac enim condicta lege Carolus Dux Philippo fratri, maribuſque ex eo liberis adſignauit Comitatum Gebbennenſem, ac Foucignyum Baronatum poſtridie idus ſextilis Anno* 1514. *Cuiuſmodi Panagium Caroli filius Philibertus Emmanuel in patruelem ſuum Iacobum auxit opima vtique penſitatione annua ex publicis vectigalibus Prouinciæ: Sed eodem tum iterato maſculina fiducia ſtatu, ac temperamento; authenticis chartulis pridie Idus Septembris Anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quarto, & decimoſeptimo, Calendas Decembris Anno* 1578.

Ex dictis autem, & veluti vela colligendò, 80
ac directiſſimè ad intentum, deduco Appannagium hoc Principi Philiberto à Sereniſſimo Patre Sabaudiæ Duce conceſſum, eidem Duci

Sereniſſimo

Sereniſſimo deuolutum eſſe ob Principis mortem, & ad ipſum reuerſum; ac proinde nullatenus de eo teſtari potuiſſe. Quod conſtat primo ex eo quod erat pro alimentis, vt dictum manet: in alimentis enim ſuccedere proprietarium, nec poſſe tranſmitti ad hæredes eius cui data fuerunt, præter dicta, elicitur etiam ex *l. Dominus, ff. de vſufructu* Bartolo *lege prima, Codice quando non pet. part* Mar. Laudenſ. *in tractatu de primogenito in quinta columna*, Guillelm. de Pern. *conſilio vndecimo, cum ſequentibus inter conſil. feudal.* Petro de Gregorio *in tractatu de vit. & milit. quæſtion. ſecunda, numero decimo.* Secundo, quia erat non per modum legitimæ, ſed ad modum feudi, de quo idem eſt oſtenſum. Tertio ex ſimilitudine *Albanagy*, & alterius portionis bonorum *Vita & Militia* nuncupatæ; de quibus ſimiliter id demonſtratum. Quarto, ex vſu etiam Allobrogum: vt pariter indicatum: ac pariter ex aliarum Europæ Regionum exemplo. Nam, vt ait Choppinus relatus *libro primo de Doman. Franc. titulo 5. numero 19. Landgrauy, Margrauij, Burgrauij, id eſt Comites Prouinciæ, Limitis, Palatij, Arcis, ac Præſidij. Cuiuſmodi prorogata dignitatis feuda, quidem ſenſim effecta ſunt, ac patrimonialia ſuperiorum inſtar: ſed cum ea* (notentur verba) *communi reuerſionis ad Cæſarem lege quamprimum è virili clientum ſobole poſtremus diem obiiſſet.*

81 Ex rebus etiam, ſeu cauſis iam iudicatis idem elicitur. Etenim, teſte eodem Renato Choppino ſæpius relato (quia in hoc negotio de Appannagij natura Princeps veluti eſt inter Scriptores) *libro de Doman. Franc. titul. 11. numero quarto*, dum de Appannagio Andegauenſi agit à Ioanne Rege Ludouico Secundogenito conceſſo pro ſe, & liberis maſculis ex matrimonio procreatis, ait, mortuo ſine liberis Ludouico, agitatum eſſe, an Renatus eius frater ſibi licite illud aſſereret, & deciſum, Ludouicum III. Patris, & Aui hæredem ſolum extitiſſe. Quæ ſi præſenti caſui applicentur vnicum hæredem huius Appannagij fuiſſe Sereniſſimos Sabaudiæ Duces recte comprobabitur. Item numer. 5. de ſimili alio Appannagio Bellouacenſi à Rege Theodoro dato Philippo filio, qui abſque prole deceſſerat, reſulutum ad menſam Regiam idem Choppinus aſtruit, & pro Rege contra defuncti fratres deciſum anno 1258. à Conſilio Regio, præſentibus Epiſcopis, Abbatibus, & Conſiliariis permultis. Qui caſus intentum præſens ad vnguem euincit, quia eſt ei omnino ſimilis. Item alius quem affert idem Author *libro 3. titulo primo, numero vndecimo, & titulo duodecimo, numero* 7. in caſu de Clarimontano Appannagio reuocato per Arreſtum Curiæ ad Regem, velut ad ſuam originem.

82 Caſu autem, quod de præfato Appannagio Princeps noſter teſtari voluiſſet, neceſſum prorſus ei erat, vt Patrem Ducem Sabaudiæ tunc ſuperſtitem hæredem inſtitueret. Erat enim illius legitimus hæres ab inteſtato illi ſucceſſurus, iuxta modum ſane quo in ſucceſſione Regnorum, Ducatuum, Comitatuum, &c. contingit, vt de illis teſtari non liceat, niſi is hæres ſcribatur, cui ij Principatus redditurì ſunt. Id confirmant Baldus, Aluarotus, & Capycius, quos affert & ſequitur Renatus ſæpius commemoratus, *libro ſecundo, titulo* 12. *num.* 2. vbi plura.

Imo ex preteritione Patris in prætenſo teſtamento inualiditas ipſius inſanabilis conſurgit. Cum certi iuris tum Theologis, tum Iuriſtis ſit, quod teſtamentum, in quo Pater præteritus eſt à filio ſiue emancipato, ſiue in poteſtate conſtituto, ſaltem ſi præteritionis cauſa non eſt adiecta, ſit pro ipſo iure nullum. Guillielmus de Benedictis in *prima parte, repetitione, Cap. Raiuntius, folio* 207. *numero* 251. Iulius Clarus, *libro tertio, §. Teſtamentum, quæſtion.* 48. Antonius Gomez *tomo primo variarum reſolutione iuris Ciuilis cap.* 36. Vaſquez *de ſucceſſoribus, §.* 20. *numero* 24. Michaël Graſſus *libro primo recept. ſentent. §. teſt. quæſtion.* 45. *numero primo* & Thadæus Piſo *libro ſecundo variarum reſolutionum, capite decimo, numero* 18. & ex Theologis Molina *diſputat.* 175. & 176. Layman *libro tertio, ſectione* 5. *tractatu* 5. *cap.* 5. *numero decimo, & vndecimo*, Dominus de Lugo *de Teſtament. diſputatione* 24. *ſectione* 8. *§. ſecundo, & tertio.* 83

Omnia porro, quæ in ſuperioribus dicta ſunt de huius Appannagij natura, & quomodo ex vi illius ligatas veluti manus Princeps Philibertus habuerit, ne de ipſo vllatenus diſponere poſſet, ex ipſiuſmet Appannagij, ſeu Inſtrumenti pro illo confecti 17. Decembris anno 1626. verbis, luculentius deducuntur: per ea videlicet diſcurrendo. Etenim primo, quod hoc inſtrumentum per Sereniſſimum Sabaudiæ Ducem confectum ſit verè, & proprie *Appannagium* non ſolum conſtat ex titulo illi præfixo, videlicet: *Appannagium Sereniſſimi Principis Emmanuelis Philiberti*, ſed ex verbis illis: *volendo, &c. procedere di conueniente Appannagio alli Sereniſſimi Principi ſuoi figlioli.* Et infrà: *Trasferiſce per l'Appannagio predetto. &c.* Et inferius: *In modo, che detto Sereniſſimo Prencipe Emmanuele Filiberto habbia per l'Appannagio predetto.* Quod etiam confirmat eiuſdem Sereniſſimi Principis Philiberti ratihabitio, vbi dictum Inſtrumentum etiam *Appannagium* ſæpius appellatur. Toties enim repetita vox denotat non *improprie*, ſed *proprie* accipiendam. *l. Baliſta, ff. ad Trebell.* latè Barbatius, ponens multa exempla *conſilio* 37. *in princip. libro tertio*, Bertazzol. *de clauſulis inſtrument. clauſulà quarta, gloſſa ſecunda.* Præſertim, quia verba ſunt intelligenda, & interpretanda ſecundum eorum propriam ſignificationem, *leg. Cum lege, ff. de teſtament. lege prima, §. Quod autem, ff de aleat. Cap. ad audientiam de decimis.* Rota *deciſ.* 151. *numero primo, parte prima recentior.* Et quia caſu quod verbum hoc dubium eſſet, verba dubia debent intelligi in potiori ſuo ſignificatu, *leg. prima, §. Qui in perpetuum. ff. Si ager vectigal*, Menochius *de præſumptionibus lib.* 3. *præſumpt.* 39. *numero octauo cum ſequentibus.* 84

Nec officit ſi dicatur, bona iſta non fuiſſe de bonis Coronæ; ac proinde non poſſe Sereniſſimum Sabaudiæ Ducem de illis Pannagium inſtituere, iuxta doctrinam Ripæ *Reſponſ.* 80. Etenim, quicquid, ſit de mente Ripæ, & an in diuerſo caſu loquatur, negatur aſſumptum. Cum enim iſta bona (loquor ſemper de illis redditibus 85

in Neapolitana Dohana Principi Philiberto deſignatis) non ſolum fuerint de bonis dotalibus Sereniſſimæ Catharinæ Auſtriacæ Coniugis defunctæ, quæ propterea Duci Mariro in vſumfructum cedebant, vt iura clamant; ſed etiam, quia ex parte illi contingebant ex hæreditate filij Principi Philippi Emmanuelis in Aula Regis Catholici emortui, & ex toto, propter ceſſionem eorum illi factam ab omnibus aliis Principibus filiis, & filiabus matris hæredibus in Appannagiis filiorum, & doribus filiarum ante conſtitutum dictum Appannagium: & poſt illud propter ratificationem, de qua in Actis, ce tè omnino gratis dicitur præfata bona non fuiſſe de bonis Coronæ. Vnde in dictis Actis fatentur Principes, ea bona ſpectaſſe, & fuiſſe *de pleno dominio* Ducis Patris: Si autem illa ad Sereniſſimum Ducem Patrem peruenerant, potuit illa vnire Coronæ; & ita voluit vnire, & teuera vniuit, facto ipſo, quod fortius eſt ad animum demonſtrandum, quam verba, *l. Certum, ff. Si certum pet. l. final. ff. de diuort. Cap. Exiſtimant 12. quæſtio. ſecunda, Cap. Dilecti de appellat.* Potuiſſe autem id facere ex eo euincitur, quod nullo iure id ipſi erat prohibitum: & de facto feciſſe, ex eo, quod præfatos redditus cum Terris aliis Dominialibus ad Coronam ſpectantibus coniunxit in Appannagij inſtrumento à ſe confecto, nulla facta inter ea diſtinctione. Maxime cum id fecerit conſentientibus, & ratam habentibus hanc vnionem filiis, & filiabus eiuſdem Sereniſſimi Ducis. Eo enim ipſo, quod effecta eſt, ipſis ſcientibus, tacentibus, & permittentibus, ipſis etiam conſentientibus effecta exiſtimari debet. Quoties enim quis potuit aliquid impedire ſi velit, & non fecit, conſentire videtur, *l. Si fideiuſſor., C. Mandati*, Bartolus *in l. Quæ dotis, num. 22.* & vulgaria alia iura cum Doctoribus, Quod maxime procedit, quando ille patitur, & non contradicit: quia paria ſunt conſentire, & obedire. Caputaquenſis *deciſ. 216. num. 6 par. prima.* Puteus *deciſio. 181. num. ſecundo, & deciſ. 190. num. 4. lib. 3.* Rota *deciſ. 16. num. 4. de renunc. in antiquis*: Gonzalez *in regula 8 Cancellariæ: gloſ. 47. num. 27.* poſt alios. Imo etiam donaſſe tunc cenſetur, iuxta doctrinam plurium, quos affert, & ſequitur Mantica *de tacitis, l. 13. tit. 6. n. 27. & tit. 10. à num. 21.* Vnde per tale Appannagium Sereniſſimum Ducem ſeparaſſe, diſmembraſſe, & diſiunxiſſe præfata bona à Dominio in ipſo Inſtrumento ſic clare dicitur: *Detta Sua Altezza per ſe, e come ſopra, hà ſeparato, ſmembrato, e diſunito, e per virtù del preſente Inſtrumento ſepara, ſmembra, e diſuniſce li predetti luoghi, beni, e ragioni ſopracedute, donate, e remiſſe dal Domanio, & immediato ſuo dominio, ſalue però &c.* Erant ergo prius cum illo vnita. Alia dico de hoc n. 92. & 108.

86 Redeo ad Appannagij Inſtrumentum, expendendo illa: *Hà donato, ceduto, e remiſſo, e trasferito, e per virtù del preſente publico Inſtrumento dona, cede, rimette, e trasferiſce per l'Appannagio predetto al Sereniſſimo Principe Emmanuele Filiberto &c.* Item, & hæc: *Per eſſo Sereniſſimo Prencipe, ſuoi heredi, e ſucceſſori, maſchi primogeniti in infinito, ſeruato l'ordine ſucceſſiuo di Primogenitura, e non altrimente, in feudo nobile, gentile, antico, auito, e paterno, e liggio.* Et infra: *Riſeruandoſi ſolamente Sua Altezza le ragioni de feudi, diretto dominio, ſuperiorità, homaggio, fedeltà, vltime appoſitioni, racorſi con le ſolite Caualcate &c.* Infra quoque: *Con prohibitione ad altri, e che non ſi poſſano alienar detti feudi, e ragioni cadute, ò parte loro, meno concedere in feudo ſenza ſaputa, ò licenza di eſſa Sua Altezza, ò ſuoi predetti.* Inferius etiam: *Reſtaranno detti feudi, e ragioni libere, & immuni da ogni, e qualunque carico penſato, & impenſato, militare, Caualcate, & altri ſopra riſeruati.*

Ex quibus elicitur prædicta bona, nedum 87
in alimenta, & Appannagium, ſed etiam in feudum conceſſa fuiſſe, prout expreſſis verbis ſæpius nominantur, & denotantur ex eo quod dentur cum onere *militari, & Caualcata*, quod eſt proprium feudi, prout omnibus eſt compertum: ac proinde iuxta naturam feudi ſupra enucleatum, nec ad fœminas tranſire poſſe (ſicut in ipſo Sabaudiæ Ducatu, cum ſit feudum Imperiale, ſæpius practicatum eſt, præſertim tempore Petri Sexti, & Amedei Quarti Comitum, & Caroli Tertij Ducis, vt ex hiſtoriis conſtat) nec alienari, aut de eo in Teſtamento diſponi, ſed proprio Domino, & Domanio reuerti: vt etiam inferius dicitur.

Quod etiam clare, & ſine vllius ratioci- 88
nationis neceſſitate ex eiuſdem Appannagij illis verbis colligi datur: *Et occorrendo che detto Sereniſſimo Prencipe, ò ſuoi ſudetti, mancaſſero in qualſiuoglia tempo ſenza diſcendenti maſchi, ſi è conuenuto, & accordato, che li feudi, e ragioni ſopra cedute ritornino alla Corona; & eſſendoui femine deſcendenti, ſiano alimentatate ſino al ſuo matrimonio, e condecentemente dotate conforme al grado loro; è l'iſteſſo volendo ſi monacare; e morendo ſenſa diſcendenza maſculina, e feminina, potrà diſponere delli redditi ſudetti ſino alla ſomma di ſcudi due mila d'oro annui, ò di tanti del Capitale, che poſſi fare detto reddito annuo, e non diſponendone, ritornino, como ſopra, alla Corona.* Quæ verba tam perſpicua videntur, vt ex eis duntaxat clare habeatur intentum. Cum enim Sereniſſimus Princeps Philibertus ſine filiis maſculis, aut fœminis è vita deceſſerit, bona illa ipſi in Appannagium conceſſa, vocata *feudi e ragioni*, ad Coronam proculdubio redire debebant; nec de illis teſtari poterat, prout manifeſte comprobant verbum *diſponere*, & verbum *moriendo*, quæ ad vltimam voluntatem referuntur, prout ex Bottiliero *Tract. de ſucceſſ. ab inteſtat. cap. 1. theor. 6.* ſequente Bartolum, Iaſonem, & alios, ac ex *l. Peto, §. Fratrem, ff. de legat. ſecundo, l. Si quis prioris, C. de ſecund. nupt. l. Si ita quis promiſerit. §. Ea lege, ff. de verbor. oblig.* recte aliqui huius cauſæ patroni deducunt.

Dicere autem verba illa *feudi, e ragioni*, de 89
quibus aſſeritur *ad Coronam* reuerti debere, tantum principatum Onellæ cum ſuis pertinentiis, non vero redditus Neapolitanos comprehendere, omnino voluntarie, & ſine rationabili fundamento profertur. Primo etenim, quia illud *ragioni*, latine *Iura* apud Calepinum, alios Grammaticos, & vſum communem, vniuerſaliſſimum eſt; & conueniens omnibus rebus,

rebus, ſuper quibus aliquis habet facultatem aliquid agendi, ſeu diſponendi, *l. Qui in poteſtate* iuncta *l. Filius familias, ff. de teſtament. l. Apud Iulianum, §. Si quis alicui, ff de legat. primo*, Decius *in l. Si emancipata, in ſecunda lect. num. vndecimo, Cod. Qui admitti*. Ludouicus Gomez *ad § primo, num. 29. Inſtitut. de actionibus*, Barboſa *de appellationibus, verb. Iur. ſignific. appellat. 124. numero nono*, ex his, & aliis. Et ſequitur Sacra Rota, *deciſ. 17. numero 37. parte quinta, recentior. tom. 1.* Vnde Iurium nomine veniunt prædia & poſſeſſiones. Simon de Pretis *de interpretat. vlt. voluntat. libro ſecundo, folio 4. num. 36. folio* 84. Barboſa *ſupra numero decimo.* Item cenſus, provt ex Cencio, *de Cenſibus, par. prima, cap. primo, quæſt. 4. articulo ſecundo*, & Roderiquo de ann. reddit *libro quinto, quæſt. ſeptimo, numero 7. & 9.* hauriunt aliqui ex noſtris. Item ſumma pecuniarum, teſte Rota ſupra allegata, *num.* 38 ex aliis. Cur ergo non veniunt redditus, cum veluti cenſus ſint, & ſummam pecuniarum importent?

90 Maxime quia cum iura vel actiones competentes, pro annuis redditibus computentur inter bona immobilia, *leg. Iubemus in princip.* & ibi Baldus, *Codice de Sacroſanct. Eccleſ.*, ac colligitur ex Clement. *Exiui de Paradiſo §. Cumque annui redditus de verbor. ſignific.* ſicut nullus cordatus negabit bona immobilia inter iura computari, ſic nec de iſtis redditibus negare poterit. Quorſum ergo tam violenta expoſitio in re tam graui, & tanti intereſſe partium in medium profertur? Secundo, in ſpecie, quia provt ex Lectura non ſolum dicti Appannagij, ſed & alterius eadem die, & anno coram eiſdem teſtibus, & Notario, ac ab eodem Patre Duce, duobus aliis Sereniſſimis Principibus Mauritio, & Thomæ conſtituti ad oculum conſtat, hæc tria; *beni, redditi, ragioni* pro ſynonimis, idemque ſignificantibus vſurpantur, non ſemel, ſed ſæpius. Pactum ergo reuerſiuum ad omnia in Appannagio contenta, & iuxta tenorem ipſius extendi debet. Præſertim tertio, quia cum clauſula de dictorum Iurium reuerſione fuerit vltimo loco poſt talium Iurium ceſſionem, ſeu donationem poſita, vt patet ex Lectura Appannagij, veluti clauſula in fine poſita pariformiter referri debet ad omnia præcedentia, *lege prima, Cod. de liber. præter. l. Si talis ſcriptura, §. final. ff. de legato primo.* Et ibi late Iaſon *numero 36.* & Sanchez *libro terio de Matrimonio, diſputat. 7. num. 17.* Nec audiatur qui dixerit non eſſe eandem rationem in omnibus præcedentibus, ac proinde non poſſe dictam clauſulam continentem præfatum pactum reuerſiuum ad omnia illa extendi. Potius enim telum hoc contra retunditur. Eſt enim eadem ratio in omnibus præcedentibus, tam ex parte cauſæ efficientis, ſcilicet Patris Ducis, & materialis ſcilicet Donatarij, & formalis; quia omnia illa iura, ſeu bona ſunt per modum feudi; alimentorum; & vſusfructus conceſſa; ac finalis, quæ eſt complementum vnius Appannagij. Ex hoc enim elicitur idem iudicium de omnibus habendum; quia vna, eadémque res non eſt diuerſo iure cenſenda, *leg. Eum qui ædes, ff. de vſufruct. cap.* cum aliis: ſed etiam dictam clauſulam non ſolum quia poſita eſt in fine, ſed etiam ſi in principio, aut medio poſita eſſet, ad omnia contenta in tali diſpoſitione referri debere, vt docent Decius, quem refert, & ſequitur Nauarrus *libro 5. conſil. titul. de Simon. in prima edit. conſil. 35. num. 4. in ſecund. conſil. 91. numero quarto:* Bartolus, Iaſon, Romanus, Alexander, Soccinus, Capicius, Alciatus, Bolognettus, quos refert, & ſequitur Menochius, *de præſumptione libro quarto, præſumpt. 181. numero ſecundo*, Et Sanchez *libro ſexto de Matrimonio, diſputat. 22 numero 19. & libr. 8. diſputat 16. numero vndecimo.* Et eſt textus expreſſus *in cap. Secundo requiris de appellation.* vbi DD.

Pactum autem illud reuerſiuum, & onero- 91
ſum nullatenus cadere ſupra dictos Neapolitanos redditus vlterius pars aduerſa colligi contendit ex ratificatione facta à Principibus Mauritio, & tribus ipſius ſororibus per inſtrumentum 4. Ianuarij 1622. eidem Sereniſſimo Philiberto. Quia in ipſo legitur ipſi concedi dictos redditus, *ad hauere, tenere, godere, e poſſedere, e farne per detto Sereniſſimo Prencipe Emmanuele Filiberto quello che à luy parerà, e piacerà, come di coſa ſua propria.* Et infrà: *Con poteſtà di eſiggere, quietare, far ceſſione ad altri; e di quelli diſponere à ſuo libero arbitrio, e volontà.* Ex his enim infert donatos fuiſſe huiuſmodi redditus eidem Sereniſſimo ſine vllo vinculo, aut grauamine reuerſionis, aut alio quocunque, ſed omnino abſolutere, & ſub pleno dominio ipſius. Veruntamen hæc leuia eſſe, nec eua- 92
cuare poſſe vim eorum, quæ allata ſunt, facile oſtendi poteſt, præter dicenda *num. 98. & 99.* Et primo, qui hoc dicunt, cum Inſtrumentum, de quo loquuntur, & quod ſolum donationis vocant, duntaxat à Principe Mauritio, & tribus eius ſororibus celebratum ſit, non vero à Principibus Victorio, & Thoma, nec etiam à Patre Duce; cum tamen omnes iſti in præfatis Neapolitanis redditibus partes habuerint; & quod omnes tangit ab omnibus approbari debet, *Regul. Iur 29. ex leg. prima, & vltima, Cod. de authent. præſt. & ſimilibus*, interrogandi ſunt, quomodo velint ex mutilia hac, & imperfecta partium donatione Principem Philibertum habere potuiſſe Dominium omnino abſolutum ipſorum? Sed hoc prætermiſſo, in multis aliis ipſorum ratiocinatio deficit. Et primo quidem in radice, quia exiſtimant Ducem Patrem non habuiſſe ſupra dictos redditus niſi ſolum vſumfructum, non dominium; ex quo proinde non potuiſſe præfatum vinculum reuerſionis ſuper illos imponere. Etenim, vt ex dictis ſupra *numer.* 85. conſtat; redditus iſti erant iam de domanio, & dominio Ducis, & Coronæ, vt teſtantur ipſi Principes in Inſtrumento, de quo modò eſt ſermo: & ipſi vniti, ſcientibus, & conſentientibus ipſiſmet Principibus, qui ad illos ius habere poterant: & diſmembrati, ſeu ſeparati, ab eadem Corona, & Duce provt etiam ibidem dixi ex Inſtrumento Appanagij, de quo in præſenti. Peccat etiam in radice præfata ratiocinatio, dum ex eo quod, vt ſupponit, præfati redditus non erant ſub dominio Ducis Patris eos donantis, infert ſolum ipſum vſumfructum, non vero dominium ad Principem Philibertum transferri potuiſſe, ac proinde non eſſe locum reuerſioni. Si enim ſolum ipſorum vſumfructum Pater filio ceſſit, non proprietatem, tot, tantaque abſurda ex eo ſequuntur, vt ſe ipſis ſolis reiiciendam eſſe contrariam

contrariam opinationem manifeſte demonſtrent. Etenim abſurdum in omnibus diſpoſitionibus ſemper eſt vitandum, *l. Si ita 39 in fine, ff. de oper. libert. l. Nam abſurdum, ff. de bon. libert. In Geneſi de elect.* & ibi Doctores, & ſemper eſt capienda interpretatio, per quam euitetur, vt dixit Rota 3. *par. recentior. deciſ.* 248. *num.* 2. Etiamſi verba improprientur, provt ex pluribus DD. affert Barboſa *in axiom. iur. axiom. ſecundo, num.* 4. & ſequentibus. Abſurda porro hæc ſunt. Primum, nouitas, & ſingularitas Appannagij, in quo contra mores Galliarum, Sabaudiæ, & aliarum Nationum, vt tactum eſt in præcedentibus, vnum Appannagium dicitur inſtitutum, in quo bona per ipſum conceſſa, non in proprietatem, ſed ſolum ad vſumfructum; non cum pacto reuerſiuo, ſed ſine illo donabantur. Nouitatis autem author reprehendi debet, *Cap. Cum qui neſciat in fin. vndecima diſtinct.* & nouitates diſcordias pariunt, *cap. Cum conſuetudinis in princip. de conſuet.* Gonzal. *ſuper regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 8. *numer.* 93. *&* 94. Secundum, quod Appannagium hoc eſſet veluti monſtrum quoddam ex rebus diuerſæ naturæ compactum, ſcilicet ex iuribus conceſſis quoad proprietatem, & aliis ſolum quoad vſumfructum; ex bonis vinculatis ad reuerſionem, & aliis ab illa exemptis. Cum tamen iura huiuſmodi confuſionem rerum diuerſæ naturæ exhorreant. *Clementin.* 1. *de elect. Ca. In noua* 16. *quæſt.* 7. *Cap. Cum cauſam* 27. *de elect.* vbi dicitur, quod ſecundum legem non eſt arandum in boue, & aſino, nec quiſquam debet induere veſtem lino, lanaque contextam, & quod male conueniant cytharæ cum Pſalterio. *Cap. Diuerſ. fallac. de Cleric. coniugat.* Tertium, quod Sereniſſimus Dux Pater Appannagij author non ſeruaſſet æqualitatem cum liberis contra *Illud Authentic. de nupt.* Siquidem Principibus Mauritio, & Thomæ quadraginta millium aureorum Appannagium aſſignauit, Principi autem Philiberto vix tria millia ſolum; quandoquidem dicitur Neapolitanos prouentus ſolum pro vſufructu, qui vnico inſtanti cum vita Patris deſinere poterat, aſſignatos fuiſſe. Quartum, quia nedum æqualitatem non ſeruaſſet, ſed potius omnino inæqualiter ſe geſſiſſet cum Secundogenito: ſiquidem cum Tertio, & Quartogenito, ſcilicet Mauritio, & Thoma, liberalius, & munificentius egit. Ordo autem geniture inter fratres de iure eſt obſeruandus. Menochius *conſ.* 328. *num.* 4. *verſ. Secundo confirmatur*, Fuſarius *de ſubſtitut. quæſt.* 327. *num.* 17. Denique quintum, & intolerabilius, quia iniuſte nimis probus, & iuſtus Pater contra innoxium filium diſpoſuiſſet, qui, vt patet ex lectura Appannagij, renunciauerat omnibus bonis paternis, maternis, fraternis, ſororinis, legitimæ portioni &c. cum tamen Pater tam modicam compenſationem ipſi retribuiſſet: quem non credit *lex Nec in ea, ff. ad l. Iul.* vbi dicitur: *Plerumque pietas paterni nominis conſilium pro liberis cap.*

94 Talem etiam reuerſionem cadere debere ſuper dictos Neapolitanos prouentus, maxime ex eo conuincitur, quod geſta in dicto Inſtrumento Appannagij, vbi habetur illa donatio horum redituum Principi Philiberto conceſſa cum illo onere reuerſionis, expreſſe approbata, & ratificata fuere ab aliis Principibus fratribus, & ſororibus in eo Inſtrumento 4. Ianuarij 1622. quod pars aduerſa pro ſe affert, & de quo etiam infra: ratificationem autem, ſeu ratihabitionem comparari mandato, commune, & vulgare omnium Iuriſtarum axioma eſt, *l. final. C. mandat. cap. Ratihabitio de regulis iuris in* 6. Itavt retrotrahatur ad diem geſti contractus, qui ratificatur. *d. l. final. C. mandat. & l. fin. C. Ad Maced. l. Si fundus, §.* 1. *ff. de pignor. l. Antepenult. C. de donat. inter. vir. & uxor. l. Licet, ff. de re iudic.* vt propterea dicatur habere effectum retroactiuum. Etiamſi ageretur de re, quæ mandatum ſpeciale requireret. *l. Quod ſi de ſpeciali, ff. de minor. capit.* 1. *de homicid. in* 6. *cap. final. de iureiurand. eod. tit.* Tiraquellus *de retract. lignag. §. primo gloſ. decima, num.* 61. Surdus *conſilio* 60. *num.* 14. *& deciſ.* 231. *num. vndecimo.*

Inſuper, quia onus reuerſionis adiunctum 95
huiuſmodi redditibus veluti intrinſecum, & naturale ipſis erat, ex viſceribus naturæ ipſorum exortum; eo quod dati ſunt in Appannagium, Appannagij ſupplementum, provt eſt euidens ex ipſius lectura. Appannagij enim natura hanc reuerſionem poſtulat; ſicut ea, quæ adducta ſunt *num.* 71. *& ſequentibus*, abunde ſatis oſtendunt. Vnde conditio iſta de illarum numero eſt, quæ tacite inſunt, & ſic ſolum ad maiorem cautelam, quæ nunquam nocet, *l. Teſtamentum, C. de Teſtament. l. penul. C. de euict.* & Doctores, à Patre Duce appoſita. Si autem quis putet horum redditum donationem acceſſorium quid fuiſſe aliis iuribus, & bonis Principi in eo contractu conceſſis, ſubintrat tritiſſima illa apud Iuriſperitos theoria, quod acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, *l. Etiam, C. de Iure potis. regul. Acceſſorium de regul. iur. in* 6. quam exornant Soccinus, Puteus, Menochius, & plurimi alij apud Barboſam *in axiom. iur. axiom. quarto, num. primo.* Omnia igitur oneri reuerſionis ſubdita erant. Et ſi alius dicat fuiſſe veluti additamentum eiuſdem Appannagij, habebit contra ſe iuris illud axioma. *Additamentum non mutat naturam illius, cui adijcitur.* Imo ſequitur, & imitatur ipſius naturam, vt per Oldrad. *conſilio* 131. *num.* 13. Tuſchum *pract. concluſ. tom.* 1. *litt. A. concl.* 152. *num.* 1. Roman. *conſil.* 45. habet Barboſa in *Axiom. iur. axiom.* 13. *num.* 1. Et quod ſupplementum eandem ſubingreditur naturam rei, quam ſupplet. *argument. l. vetus fuit* 68. *§. ſecundo plane ſi gregis, & l.* 70. *§. primo ff. de vſufruct.*

Nec quod vrget in contrarium pars aduerſa 96
ex verbis illius Inſtrumenti de anno 1622. *ad hauere, tenere, godere, e poſſedere, e farne per detto Sereniſſimo, &c. quello che à lui parerà, e piacerà, come di coſa ſua propria:* Et infra: *Con poteſtà di eſiggere, quietare, far ceſſione ad altri, e di quelli diſporre à ſuo libero arbitrio, e volontà,* magni ponderis eſſe facile deducitur. Etenim pro comperto videtur hoc Inſtrumentum principaliter & primario ſolum fuiſſe ratificationem, & corroborationem quandam Inſtrumenti alterius de Appannagio conſtituto ſub anno 1620. die 17. Decembris, pro maiori cautela Regiæ Cameræ Neapolitanæ factum. Dicitur enim in eo: *Volendo à maggior corroboratione di detta Ceſſione, è Donatione gl'infraſcritti Sereniſſimi Principi, & Infanti fare la ratificanza per quanto*

quanto ad ogni vno di eſſi, & eſſe ſperta, & appartiene: Ecce expreſſe rotius Inſtrumenti ſummam, ſcilicet ratificationem denotatam verbo illo,
97 *ratificanza*. Et cum in principio Inſtrumenti poſita ſit, ab ea denominabantur totum Inſtrumentum *ratificatorium*, non *donatorium*. *l. Fideiuſſores magiſtratum*, §. *primo*, *ff. de fideiuſſ. l. Qui ſaxum*, *ff. de donat*. Et merito quidem, quia principium cuiuſlibet actus potiſſima pars eſt, *l. 1. ff. de orig. iur.* Rota *dec. 11. n. 2. de irrepatr. in antiq.* A dignioribus autem, & potentioribus denominatio fieri debet, *l. Quæritur*, *ff. de ſtat. hom. l. Cum ex aliqua*, *ff. de acquir. rerum dom.* Et quia clauſula in principio refertur ad ſequentia, prout ex pluribus aliis affert Barboſa *in tract. de Clauſ. clauſ.* 68 Et habet maiorem vim ad determinationem ſequentium, quam ad determinationem præcedentium, ſi in fine poſita eſſet. *l. Quiſquis*, vbi Gloſſa *de legat. 3. l. Filium*, *ff. quando dies*, Bartol. Cacheran Menoch. & alij, quos affert, & ſequitur Mattha *de Clauſulis, par. 4. clauſula 24. num.* 1. Infra: *Quali tutti informati della continenza del ſudetto Inſtrumento di ceſſione per la lettura di quella à piena intelligenza intenza, ogni vno di eſſi per quanto gli ſpetta, & appartiene, hanno ratificato, accettato, approuato, & emologato, e per il preſente publico Inſtrumento ratificano, accettano, approuano, & emologano, e per quanto à ciaſcuno di loro ſpetta, di nuouo cedono, donano, e rimettono per ragione propria, & in perpetuo al medemo Prencipe Emmanuele Filiberto loro fratello, &c. li ſopra mentionati annui ſcudi quarantanoue mila ottocento ſeſſantaſei*. En ſæpius replicatum nomen *ratificationis*, & aliorum æquipollentium. Vnde etiamſi in ipſo vtantur Principes verbo *Donationis*, ſeu *Ceſſionis*, ad id non attendendum; tum quia eiſdem terminis, & vocibus vtitur Appannagium ipſi à Patre conſtitutum, & tamen certum eſt ex dictis intelligendum id eſſe, iuxta ſubiectam materiam, ſcilicet iuxta naturam Appannagij, leges, & conditiones ipſius. Tum etiam, quia pro comperto eſt, quod ſemper attendi debeat ad id, quod principaliter agitur, & non ad id, quod caſualiter, & incidenter contingit. *l. Si quis nec cauſam*, *ff. ſi cert. pet.* vbi late Iaſon *ex n. 3. vſque ad* 23. vbi ſexdecim pulchras illationes cumulat. Et quod nunquam attenditur, quod in conſequentiam venit, ſed quod principaliter agitur, *l. prima*, *l. Quod dicimus*, *ff. de auct. tut. l. Is qui*, *ff. de liberal. cauſa*; *l. ſi quis nec cauſa*; *l. Si quis nec cauſam*, *l. Rogaſti*, *ff. cert. pet. l. Verum*, *ff. de furt.* Alexander *conſilio* 114. *in fine*, *volum.* 2. Probus *in cap. Cum in illis num. final. de præbend. in 6*. Ruinus *conſil.* 21. *num.* 16. *lib.* 1. late Ferretus *conſ.* 64. *num.* 3. & *conſ.* 243. *num.* 3. Puteus *deciſ.* 519. *num.* 3. *lib.* 2. & dec. 31. *num.* 3. *lib.* 3. Capuraquenſis *deciſ.* 15. *n.* 6. *par.* 2. Mohedanus *deciſ.* 2. *num.* 2. *de præbend.* Cæſar de Graſſis *deciſ. prima, num.* 23. *de confeſſis*. Vnde clauſulæ acceſſoriæ regulantur ſecundum principalem diſpoſitionem, cui adiiciuntur. Gloſſa *in l. Si patronum verbo*, *Fabiana in fine*, *ff. ſi quid in fraud. patroni*, Gabriel *de clauſulis concluſ.* 10. Puteus *deciſ. prima, n. 2. lib.* 1. Mattha *de clauſulis 4. par. clauſ. 21. n. 1. & clauſ. 32. n. 1.* Rota 5. *par. recentior. tom. 1. dec. 23. n. 3.* vbi *n.* 16. optime habet *ex l. Si quis ita*, *ff. de teſtament. tut.* quod verba ſunt reſtringenda ad tena ſuper qua exprimuntur.

Quia tamen pars aduerſa magni ponderis 98
credit eſſe illud *ad habere, tenere, &c.* quia videtur eſſe quaſi clauſula ad *hauendum*, quæ etiam multum valere creditur, Iudices ſapientiſſimi animaduertant præter dicta num 93. primo, iuxta aliquos eam ſolum de ſtylo Notariorum, non à partibus appoſitam cenſeri, prout ex Decio, & Rimino iun. aliqui hauriunt Admiſſo tamen cum pluribus aliis, contrario, nihil prorſus fauere intentioni aduerſariorum, colligitur non ſolum, quia ea etiam poſita erat in Appannagio, & tamen de ipſa nihil curatur, quia eſt veluti acceſſoria. Sed etiam, quia huiuſmodi clauſula eſt æquiuoca, & intelligenda ſecundum ſubiectam materiam: Signorol. *conſil.* 10. *num.* 3. Alexand. *conſ.* 110. *n.* 5 Crauerta *conſ.* 20. *num.* 15. Creſcentius *dec.* 6. *num.* 10. & *ſeq. de teſtament.* Rota *deciſ.* 703. *num* 2. *par. prima in nouis*. Et fuit dictum in cauſa Romana tetractus 24. Iannarij 1584. coram Blanchetto, Mattha *de clauſulis. prima par. clauſ.* 5. *n.* 23 Et ita intelligi debet ſecundum quod iura diſponunt in illa materia Bart. *conſ.* 71. *num.* 6. *lib.* 1. Tuſchus *pract. concluſ. tom.* 1. *littera C. concluſ.* 297. *num.* 19. Vnde eius natura eſt non ampliare, nec alterare principalem diſpoſitionem. Ioſeph Seſſe Aragon. *dec.* 24. *n.* 4. Rota *dec.* 183. *n.* 8. apud Farinac. *in prima collect. nouiſſim.* vt apud Barboſam *de clauſul. clauſ. quinta*, num 30. Vbi quod reſtringitur ad ea, quæ ſunt ſolita contineri in contractu, cui apponitur; & ſecundum naturam ipſius. Rota coram Seraphino *deciſ.* 794. *num.* 8. & ſecundum illam limitatur. Marcheſanus *de commiſſionibus part. prima pag.* 978. *numero* 5. *in vlt. impreſſ.* Barboſa *ſupra*.

In ſpecie etiam, & magis in particulari 99
ad intentum, hæc clauſula appoſita in feudalibus, prout contingit in præſenti, quod ſolum intelligatur ſecundum naturam contractus; & cum per eam datur facultas alienandi, ſimiliter debeat intelligi ſecundum naturam contractus. recte habet Matta *ſupra par. ſecunda, clauſula ſecunda, num. ſecundo*. Et melius Baldus *conſ.* 475. *col. prima verſ. Non obſtat*, *vol. quinto*, dicens. hanc clauſulam debere intelligi ſaluis pactis, & natura contractus. Omnino ergo inaniter afferuntur dicta illa verba, *ad hauere, tenere, &c.* vt credatur per illa donatos fuiſſe Principi redditus illos Neapolitanos alio modo quàm ſub onere, & vinculo reuerſionis ad Domanium, ſeu Authorem Appannagij. Etenim ſunt mere confirmatoria Appannagij Principi conſtituti, & ita nihil plus continere debent, quam ipſum Appannagium cum omnibus qualitatibus ipſius, *l. Caius*, *ff. de manumiſſ.* Bartolus *in l. Si mihi, & Titio*, *n.* 7. & Ibi Iaſon, & Alciatus.

Vnum duntaxat refugium parti aduerſæ ſu- 100
pereſſe videtur, non tam à Iure, quàm, vt ita dicam, ab homine deſumptum; eo quod illuſtris quidam Notarius, & Secretarius Sereniſſimi Philiberti fidem authenticam fuiſſe dicatur Officialibus Neapolitanis, quod in præfato Inſtrumento Appannagij nullum adſit vinculum, hoc eſt onus reſtituendi, reſpectu horum reddituum Neapolitanorum his verbis; *Dichiaro, e faccio fede, come in detto Inſtrumento di Ceſſione di ducati quarantanoue mila ottocento ſeſſanta ſei, e due terzi, nè coſa che repugni in tutto,*

nè in parte à detta Ceſſione , la quale è ſtata fatta
libera , e ſenza eccettione alcuna à fauore , e bene-
ficio di detto Sereniſſimo Prencipe Emmanuele
101 *Filiberto , &c.* Veruntamen plura ſunt , quæ
fundamentum hoc partis aduerſę infirmum eſſe
confirmant. Et vt omittam , quæ de imperitia
Notariorum ſcribunt Neuixanus *conſil.* 28.*num.*
vndecimo , & duodecimo , & Cagnolus *in l. Si*
librarius , num. ſecundo , ff. de regul. Iur. & quod,
vt dicebat Baldus *in l. Iam hoc iure , ff. de vulg.*
nempe, non intelligere quid dicant , vt canto-
res qui rationem ſui cantus ignorant ; & quod
vt Farinacius probat ex Baldo, Iaſone , & aliis
*quæſt.*156.*n.* 84. Notariorum imperitia mun-
dum deſtruit, & ſæpe ponit conſcientias bono-
rum virorum in magno diſcrimine. His , in-
quam , omiſſis propter huius valde illuſtris
Notarij. & tanti Principis Secretarij magnam
authoritatem , cui ſimilia rectè applicari non
poſſunt. Nihilominus (ad intentum) Notarium
non poſſe declarare ſuum Inſtrumentum adhuc
dubium, dixit Bartolus *in l. Imperator, ff. de te-*
102 *ſt. tr. homin.* Sed concedendo poſſe ; quid inde ?
Hic ſumus in claris non in dubiis, aut obſcu-
ris , cum ex ipſa lectura Inſtrumenti Appan-
nagij conſtet , non ſemel,aut bis, ſed ſæpius,
illud conſtitutum eſſe ſub onere reuerſionis.
Declaratio igitur contraria Notarij ſuperflua
eſt,& nihil officit. Notarij enim munus me-
rum quoddam miniſterium eſt conſiſtens ſolum
in confectione Inſtrumenti,& in illo, & per il-
lud ipſi fides adhibenda pluſquam aliis priuatis
(quod ſolum probant ea, quæ pars aduerſa inu-
tiles pro ſe adducit.) Cæterum extra Inſtru-
mentum , aut contra Inſtrumentum poſt illud
confectum, cum iam functus ſit munere ſuo ,
ſolum credi ei poteſt , veluti vni de plebe , aut
priuatæ perſonæ:aut ſolum quoad minima ali-
qua , ſcilicet verbi obſcuri ſignificationem,ca-
racteris interpretationem, rogitum, vel ſimilia,
non quoad ſenſum, mentem, intentionem, aut
intelligentiam Inſtrumentorum. Quis hoc di-
cat ? Alias,ſi fides publica ipſi adhibenda eſſet
ad ipſum potius recurrere oporteret in dubiis
omnibus, & litibus donationum , teſtamento-
rum, contractuum,& ſimilium. quàm ad Theo-
logos, Iuriſperitos , Doctores , &c. quod ipſa
praxis totius Orbis clamat eſſe abſurdum. Imo
veluti ad Iudicem , quod etiam theorica com-
munis abhorret. Hinc Sacra Rota Romana con-
cludit,quod Notarius teſtari non poteſt de acto
præterito,prout habet Rota in *ſecunda par. di-*
*uerſor. dec.*285.ex Ægidio, Aymone, & Felino;
& in alia coram Merlino, quæ eſt 137.appella-
ta Valentina *Canonicatus num.* 3. quod circa at-
teſtationem de præterito non creditur Notario:
quod probat ex multis DD. & aliis Rotæ de-
ciſionibus. Vnde Franciſcus Ferentillus in An-
not. ad Burattum deciſ. 688. num. 16. ait:*Fi-*
des Notarij atteſtantis de actu de præterito non pro-
bat. Nihil ergo facit atteſtatio Notarij à parte
contraria propoſita.

103 Sed larga manu ipſi concedatur potuiſſe de
præfati Inſtrumenti intelligentia aliquid at-
teſtari , & ipſi Teſtanti fidem aliquam adhi-
beri , eaque adhibeatur. Certè nihil eſt in eius
atteſtatione,quod parti noſtræ præiudicium af-
104 ferat. Solum enim ait non eſſe *in dicto Inſtru-*
mento aliquod vinculum, quod repugnet Ceſſioni ,
quæ in illo continetur dictorum redditum Neapo-
litanorum , quod eſt veriſſimum : loquendo vi-
delicet de vinculo aliquo extrinſeco,extraneo,
accidentali,& ſuperaddito naturæ Appannagij:
quod conſtituebatur in illo Inſtrumento, qua-
le eſſet v.g ſi Pater illud conſtituens adieciſſet,
quod de illis receptis aliquam rationem ipſi
reddere teneretur,aut aliquid huiuſmodi præter
naturam Appānagij:non verò loquendo de vin-
culo intrinſeco , connaturali & conformi legi-
bus ipſius, quale eſt illud de reuerſione , iuxta
dicta in præcedentibus, vbi id oſtenſum. Quo 105
etiam ſenſu intelligitur , quod illa ceſſio facta
fuerit *libera , & ſine exceptione aliqua* , intellige,
de exceptione aliqua extrinſeca , extranea , &
accidentali, non de interna, intrinſeca , eſt ora-
tio , ſententiam illam prolatam à D. Caſtillo
ſuſtineri non poſſe , vtpote inualidam propter
nullitates non ſolum elogij prætenſi Sereniſſi-
mi Principis Philiberti;ſed & rei in ipſo diſpo-
ſitæ. Quod etiam ad maiorem abundantiam
in ſequentibus magis elucidabitur.

DVBIVM IV.

Circa prætenſionem Sereniſſimi Du-cis Mutinæ.

MAgnum ſanè Iuris pondus pro parte Se- 106
reniſſimi Ducis Mutinenſis ſtare videtur,
eo quod Princeps Philibertus in ſuo illo qua-
licunque elogio ſcribi fecerit illa,quæ in *Ope-*
ris argumento in principio retuli , videlicet:
Nombro por mi heredera vniuerſal de todos los bie-
nes muebles, raices, y rentas , que en qualquier ma-
nera quedan , y me pertenezcan , à la Señora In-
fanta Doña Iſabel Princeſſa de Modena mi her-
mana, paraque le goze por todos los dias de ſu vida,
como hazienda ſuya , y como tal pueda diſponer
della,como mejor fuere Su Alteza ſeruida. Cum
enim diſpoſitio illa generalis ſit , vt patet ex
verbis illis *De todos los bienes*,latine,de omnibus
bonis, generaliter eſt intelligenda per Crauet-
tam *conſ.* 103. *num.* 5. *&* 6. *& conſ.* 176. *num.*
4 *&* 5. Tiraquellum *in l. Si vnquam, C. de re-*
uoc. donat. in præf. num. 129. Roman. *conſil.* 379.
in princip. Et cum Sereniſſimus Mutinenſis Dux
nunc ſuperſtes, hæres legitimus ſit præfatæ Se-
reniſſimæ Eliſabethæ ſuæ parentis , nullum
ſupereſſe dubium videtur quin ad ipſum ple-
no iure hæreditas hæc perueniat.

Veruntamen , quia non ſolum ex dictis, ſed 107
ex dicendis etiam oppoſitum euinci videtur ;
idcirco ea præponenda , quæ talem diſpoſitio-
nem omnino euacuare poſſunt. Quo non ſo-
lum meæ intentioni , quæ eſt pro veritate , &
conſcientia loqui, ſed etiam eiuſdem Sereniſſi-
mi Ducis conſcientiæ ſatisfactum erit: nec in-
gratum, vt iure credi poteſt , de Principe, pro-
bitate, & integritate prædito , ac inter Euro-
pæos Dynaſtas ſanguinis claritudine famo-
ſiſſimo.

Et quidem , præter dicta in ſuperioribus 108
Dubio primo de inualiditate dictæ ſchedulæ *te-*
ſtamentariæ appellatæ ex parte ipſius , *& Dub.*
3. ex defectu poteſtatis , tum ex parte perſonæ
diſponentis, tum ex parte rei per ipſum diſpo-
ſitæ ; vlterius huic generali bonorum diſpoſi-
tioni

tioni regula alia generalis opponitur, ſcilicet quod omnis diſpoſitio quantumuis generalis, vel vniuerſalis, nunquam comprehendit illud, de quo diſponens non poſſet in ſpecie diſponere. Anchatanus *conſil.* 155. *num.* 10. quem refert Cardinalis Tuſchus *practic. concluſ. tom.* 2. *littera D, concluſ.* 490. *num.* 16. Sicut enim pro comperto eſt, quod diſponere de re ſua quilibet poteſt, *l. Dudum, C. de contrahend. emption. l. In mandata, C. mand* Ancharanus *ſupra, num.* 7. Multo magis in vltima voluntate, in qua poteſt Teſtator legem quam velit imponere rebus ſuis. Alexander *conſil.* 12. *lib.* 5. Barboſa *axiom.* 73. *num.* 1. ſic è contra, apud omnes pro comperto eſt, quod in generali, aut vniuerſali bonorum diſpoſitione non includuntur ea, quæ *iuris noſtri non ſunt*. Si igitur redditus illi, ſeu prouentus Neapolitani (ad quos ſolummodo mea dirigitur intentio) non erant quoad facultatem diſponendi de illis, ſub iure Sereniſſimi Principis Philiberti, prout oſtenſum manet ex dictis dubio tertio num. 85. vtique recte elicitur inualide de ipſis diſpoſuiſſe, & inualidum eſſe quoad illos redditus hanc Sereniſſimæ Sororis in hæredem inſtitutionem. Accedit, & generalis alia regula, nempe, quod diſpoſitio generalis reſtringitur ex ratione particulari, *l. Cum præter, §. Dulciſſimis, ff. de legat.* 1. *l. Si certa re, C. de tranſact.* Gironda *priuilegiis, num.* 277. Oſaſchus *Pedemontan. deciſ.* 98. *n.* 10. Surdus *conſ.* 389. *num.* 9. Eſſe autem particulariſſimam rationem in prouentibus illis Neapolitanis; omnia ferme, quæ dubio tertio dicta ſunt ſatis explanant. Inſuper, & alia, quod omnis diſpoſitio, quæ latiſſime interpretari ſoleat, quatenus alterum lædit, reſtringi debet, & ſtricte interpretari, *cap. ſuper eo off.c. delegat.* vbi Abbas, & alij, Decius *conſil.* 443. *num* 6. Caſſadorus *deciſ.* 3. *de priuileg. num.* 3. Gonzalez *ſuper Regul.* 8. *Cancellariæ, §.* 6. *præm. n.* 9. Reſtringatur ergo hæc Principis diſpoſitio, ne lædat ius ſui Patris, aut Coronæ, ad quam deuolui debebant redditus illi, de quibus agitur.

109 Conſequenter etiam, nec ipſum Sereniſſimum Philibertum de his prouentibus aliquid in generali illa hæredis inſtitutione diſponere voluiſſe palam demonſtrari poteſt. Tum quia talis præſumitur voluntas Teſtatoris qualis de iure eſſe debet. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib.* 6. *tit.* 6. *num.* 5. De iure autem non potuiſſe eſſe de illis, oſtenſum iam eſt. Tum quia ratione Appannagij Patris Ducis Sabaudiæ fiduciarius erat, per Terram Rubeam *Tractat. contra Rebell. art.* 1. *concluſ.* 22. Choppinum *de Doman. Franc. lib.* 3. *tit.* 12. *num.* 18. fidelitatis ergo vinculo conſtrictus non niſi grauiſſime peccando illud diſtrahere poterat. Quod cõmiſiſſe piiſſimum principem nunquam credam. Tum ratione pacti, quod in Inſtrumento Appannagij interuenit illis verbis: *Promettono quelle attendere, & oſſeruare, e non contrauenire in modo alcuno, &c.* quæ etiam in ratificatione firmantur. Pacta enim inuiolabiliter obſeruari debent, *l. prima, §. Si conueniat. ff. Depoſiti, l.* 1 *ff. de pact. l. Iuriſgentium, §. Prætor ait, ff. eodem titulo, ff. de regulis Iuris, cap.* 1. *eodem.* Menoch. *conſ.* 1. *num.* 226. *cum ſequentib.* Imò etiam æquitati nil magis conuenit quam pacta ſeruare, *l. prima, ff. de edil. edict. l. prima, ff. de conſtitut. pecun.* Surdus *conſilio* 183. *numero vndecimo.* Et rumpere pacta graue eſt apud Deum, nedum apud homines, *l. prima, ff. de pactis.* Tum quoque, quia per pactum, & contractum celebratum cum Principe ſupremo, ſcilicet Sereniſſimo Duce Sabaudiæ, iura ſupremi Principis in ſuo ſtatu habente, (Oddo *de fideicommiſſ. quæſt. ſecunda, articulo quarto, num.* 56. *& quæſt.* 3. *num.* 86.) Tum maximè ratione Religionis Iuramenti in ipſo Appannagio, & ratificatione ipſius contenti: *Toccato il petto, à modo de' Caualieri.* Quod tanti ponderis eſt, vt aures abhorreat dicere: pium, & religioſum Principem contra ipſum agere voluiſſe: maximè morti proximum; quia talis ſemper præſumitur memor ſalutis æternæ, prout pars aduerſa etiam admittit ex Ruino *conſil.* 78. *num.* 12. *lib.* 3. Rinaldo *conſil* 58. *num.* 31. & aliis.

110 Maxime non potuiſſe, nec voluiſſe Principem Philibertum in diſpoſitione illa hæredis ſuorum bonorũ comprehendere dictos prouentus Neapolitanos potentiſſima coniectura deducitur ex ipſa ſcriptura, quæ titulo Teſtamenti à Legatariis canonizatur. Cum enim in ipſa Princeps aliqua legaſſet famulis, familiaribus Aulæ ſuæ, necnon aliis dignioribus, animaduertens ſe ex pacto conuento in Appannagio, ac ratificatione ipſius non potuiſſe id facere de præfatis redditibus, ſic legitur: *Item, de mas delo ſuſo* 111 *dicho, por el amor, y obligaciones tan antiguas, que tengo a mis criados, y en eſpecial al hauerſeme pueſto los mas dellos por mano del Rey mi Señor, y por la calidad de ſus perſonas, y las delos continuos, leales, y agradables ſeruicios, que me han hecho, ſiguiendome tantos años por mar, y tierra; en paz, y en todas ocaſiones, quiero, que ſe les paguen a cadauno dellos, por todos los dias de ſu vida, los gaxes; que hoy tienen eſcritos en los libros de mi Caſa, conuiene à ſaber alas perſonas, alas quales les eſtan hechos buenos, y actualmente me ſiruen, como conſtarà por relacion firmada de D. Franciſco Manuel mi Mayordomo, paraque los hayan, y tengan mientres biuieren, y los cobren delos quarenta mil ducados moneda de Caſtilla, que tengo conſiñados por Su Mageſtad en el Reyno de Napoles, que procedieron de la dote dela Sereniſſima Señora Infanta de Caſtilla Doña Catalina de Auſtria defuncta mi Señora, y Madre, y juſtamente me pertenezen por donacion del Duque mi Señor, y Padre, y renonciacion delos Sereniſſimos mis hermanos, y hermanas: y ſuplico à Sus Altezas tengan por bien eſta mi diſpoſicion en eſta parte; pues por allarme con tantas obligaciones como ſon notorias, y no tener con que poder acudir à ellas de otra parte, me hà ſido forzoſo cumplirlas, y ſeñalarlas en eſta renta.* In quibus attente perlectis id animaduertendum, quod cum in hac occaſione de præfatis Neapolitanis prouentibus mentionem faceret, & ſibi conſcius, vt dixi, eſſet, quod de illis diſponere non valeret, prohibitione nimirum, natura Appannagij, pacto, & iuramento reuerſionis obſiſtentibus, ſupplicat enixe Sereniſſimos Ducem Patrem, Fratres, & Sorores, vt illam ſuam diſpoſitionem benigne conualidare dignentur. Non enim poſtularet id, quod ei alias permiſſum, & licitum erat. Vnde Rota *deciſ.* 317. *num.* 1. *par.* 6. *rec.* de quodam qui poſtulauerat à Principe id, quod facere poterat, inquit: *Fruſtra petitur à Principe quod de iure competit, l. prima, C. de Theſ. lib.* 10. Ruinus *conſ.* 136. *n.* 5. *vol.* 2. Surdus *conſ.* 215. *num.* 15.

Ne

Ne igitur dicatur clauſulam iſtam ſuperfluam, & inutilem eſſe, quod Rota *quinta par. recentior. tom.* 1. *deciſ.* 23. *num.* 3. ex Menochio *de praeſumption. lib.* 3. *præſumpt.* 115 *à num.* 63. non admittit, aut verba aliqua eſſe in illa, quæ nihil operentur, quod etiam iura deteſtantur. *l. tertia in principio*, *ff. de Iureiuran. l. Si quando* 109. *de leg. prim. l. fin. ff. ne quid in loco publ.* & aliis Iuribus, & Doctoribus vulgate, coguntur aduerſarij dicere ideo Principem hanc veniam diſponendi de illis redditibus à Duce, & Principibus poſtulaſſe, quia ſine ipſorum placito id facere non poterat.

112 Nec dicant, cœremoniæ, vrbanitatis, non autem neceſſitatis, ea verba eſſe. Quia in rebus tanti momenti, & intereſſe non ſolent, nec debent Principes verbis Vrbanitatis, aut cæremoniæ vti, maxime in teſtamentis condendis, in quibus quodcunque verbum, etiam minimum, & minima ſyllaba, debet aliquid operari. Romanus *conſ.* 180. *num.* 5. Caſtrenſis *conſ.* 222. *num.* 19. ſicut in aliis diſpoſitionibus, etiam minorem ſolemnitatem ad ſui valorem poſtulantibus id exigitur. Prout ex Rolando à Valle, Crauetto, Tuſcho, & aliis, confirmat Barboſa *dicto axiom* 222. *num.* 10.

113 Præſumptionem quoque prædictam auget, quod cum ipſe Princeps aliquibus ſuis familiaribus quantitatem aliquam pecuniæ ex prædictis redditibus, ipſorum vita durante, in præfata teſtamentaria ſchedula legaſſe dicatur, declaraſſe nihilominus in ipſa dicitur, quod poſt ipſorum mortem, illæ pecuniarum portiones recaderent ad ſuam hæreditatem, & vniri debere cum illa. In quo præter alia, quæ nonnulli noſtræ partis fautores expendunt, expendam & ego ſcrupulum, ſeu remorſum conſcientiæ habuiſſe virum timoratum, quod contra legem Appannagij, pacta, & juramentum ageret, diſponendo de illis redditibus; & ita non ſolum ad id faciendum veniam poſtulaſſe, ab iis, ad quos ſpectare poterant, vt dictum eſt, ſed etiam, ad maiorem cautelam, hoc facto expreſſiſſe, illos eſſe de proprietate Coronæ, vnde exiuerant.

114 Ex dictis porrò, vt ad intentum thema reuertar, clare videtur deduci, in diſpoſitione illa hæredis facta à Principe in perſonam ſuæ Sereniſſimæ ſororis Eliſabethæ, nullo pacto comprehendere voluiſſe (ſicut nec potuiſſe) redditus illos, ſeu prouentus Neapolitanos. Non ſolum ex vulgato illo: *Si voluiſſet dixiſſet*, quod maxime procedit, quando agitur de rebus ſpeciali nota dignis, quæ niſi ſpecialiter notentur neglectæ cenſentur. *l. Item apud Labeonem*, §. *hoc edictum*, *ff. de iniur. cap. Quamuis de præbend. in* 6. & aliis vulgatis iuribus, & Doctoribus. Vt propterea dicatur. *non expreſſa non nocent*, *ex l. Nonnunquam*, *ff. de condit. l. expreſſa* 155. *ff. de regulis iuris*; ſed maxime eo, quod, cum de diſpoſitione rerum multo minoris momenti, quales erant largitiones illæ pecuniarium, vel ſalariorum, in gratiam ſuorum familiarium factæ, & per quam parum, aut nihil præiudicij Coronæ Sabaudiæ inferebatur, quaſi ſcrupulis agitatus, quod id facere non poſſet, implorauerit conſenſum, & beneplacitum totius ſuæ Sereniſſimæ Domus, Patris ſcilicet, Fratrum, & Sororum, ad id faciendum; & ea eſſe bona ſuæ legitimæ, vt poſtea dicetur (etſi non recte) aſſeruerit; & cum declaratione, quod talia bona recadere deberent poſt mortem Legatariorum ad ſuam hæreditatem. & cum illa vniri, vt dictum manet: nihilominus in Inſtutione vniuerſali hæredis ſuorum bonorum, tam mobilium, quam immobilium, in quorum diſtractione magnum præiudicium Coronæ verſabatur, & propter cuius emolumentum prohibitio erat de ipſis non diſtrahendis, iuxta *l. Filius familias*, §. *Diui*, *ff. de legat. primo*, non vſus fuerit dictis cautelis, aut cautionibus: certe ni fallor, prudentiſſime iudicari debet, ſub tali generali diſpoſitione non fuiſſe comprehenſos dictos illos Neapolitanos prouentus, ſiquidem vnico verbo id poſſet facere, & quod facile fieri poteſt, ſi non fiat ſcienter, & cum myſterio omiſſum credi debet, prout pars aduerſa ex Anania Hondedeo, & aliis, etſi ad aliud intentum, diſcurrit: aut ſi comprehenſi erant valde diminute proceſſerit, non ea nominatim, & expreſſe referendo: quam diminutionem admittendam non eſſe eadem pars aduerſa ad ſuum intentum fatetur ex aliquibus Doctoribus.

At opponitur, quod ipſe Princeps poſt verba illa relata, in quibus, Patris, Fratrum, & Sororum, conſenſum experiuit pro diſtributione partis illorum prouentuum in ſuos familiares, de eorum redditunm aſſignatione inquit, eſſe ſibi factam: *por la Legitima que me tocò de la Señora Infanta mi Señora, y Madre, como por la Ceſſion, y Donacion de Su Alteza*; ſcilicet Ducis Patris. Ex quo inferre quidam volunt de illis potuiſſe diſponere, ac diſpoſuiſſe, etiam in hæredis inſtitutione. Sed hæc nihil prorſus prudentiſſimorum mentem Iudicum mouere poterunt; nedum propter dicta toto *Dubio primo*, *&* *ſecundo* de informitate, inſolemnitate, & inualiditate dictæ ſchedulæ, *per abuſum* teſtamentum vocatæ; & quia eſto quod valida eſſet, clauſulam nihilominus iſtam ſuppoſitiriam eſſe, & callide intruſam, aliqui dicunt, falſitatemque in legatarios refundunt (de quibus, quia criminalia ſunt, mihi iudicare non incumbit) ſed etiam, quia tales redditus non fuiſſe pro legitima Principi Philiberto donatos ex multis palam deducitur. Primò, ſanè ex adductis *dub.* 3. *num.* 73. quod videlicet ipſa primæua inſtitutio, ſeu origo Appannagij in Galliis, vnde ad Sabaudiam, aliaſque Nationes, deriuatum videtur, eſt, quod illud non pro legitima, ſed potius veluti in odium legitimæ filiis natu minoribus aſſignetur. Cum autem ad rei originem attendendum ſit; quia ab ipſa reliqua vim capiunt. *l. Quidquid in princip. ff. de noxal.* 116
Mandoſius *in regul.* 27. *quæſt.* 20. *num.* 4. *& reg.* 30. *quæſt.* 2. *num.* 2. & Gonzalez *in regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 31. *n.* 46. recte infertur non niſi incongrue Appannagium dici eſſe pro legitima. Ad hæc ſecundo, quia hæc eſt natura Appannagij, vt eodem *dub.* 3. *num.* 71. oſtenſum manet: rei autem naturam præcipue perſpiciendam, quidquid ſit de ipſius nominatione, *argument. l. Si vno*, *ff. Locati*, *cap. Ea quæ de Simon.* Abbas *conſ.* 47. *num.* 2. Felinus *cap. In noſtra*, *num.* 9. *de reſcript.* & fuit dictum à Rota in deciſ. Vliſbonenſ. & Hiſpalenſ. apud Gonzalez *ſupra gloſſ.* 5. *num.* 18. Item tertio, quia in Inſtrumento conceſſionis huius Appannagij, & aliis eiuſdem Sereniſſimi Philiberti, & Fratrum, ac Sororum, quibus ratificatur, & approbatur, etſi variis

variis nominibus appelletur, ſcilicet bonorum, emolumentorum, iurium, &c. nunquam appellatur Legitima. Quorſum ergo tali nomine appellandum? Præſertim quartò, quia in ipſomet Inſtrumento Princeps ipſe per ſuum Pro-
117 curatorem: *Si rende, e confeſſa eſſere, e douere eſſere tacito, e contento di quanto poteſſe pretendere per qualſiuoglia cauſa penſata, ò impenſata, etiandio di Legitima, ò ſupplemento di eſſa reſpertiuamente.* Quibus verbis ſatis ſuperque declarat conceſſa illi in Appannagium, nullatenus pro Legitima æſtimari debere. Accedit quinto, vt etiam inſinuatum eſt in præcedentibus, quod ſi prouiſio, quam faciunt Reges, & Princeps magni pro ſuis liberis natu minoribus congrue ſuſtentandis eſſet per modum Legitimæ, cùm Legitima ſit perpetua, & tranſeat ſeparata, diuiſa à dominio, ſeu domanio, ad omnes ſucceſſores, ſiue maſculos, ſiue fœminas; vtique actum eſſet de Regnis, Principatibus Ducatibus, & Dominiis; ſiquidem omnia iam eſſent exhauſta, diſiuncta, & diuiſa, ac diſmembrata in fratres, filios, nepotes, ſorores, filias, &c. Cum tamen certum ſit ex oppoſito diuitiis Regna conſeruari. Molina *de primogenit. lib. 1. cap. 11. num.* 4. Mantica *de coniectur. vlt. volunt. lib. 7. tit. 1. n.* 45. & conſtans omnium ſententia. Hinc præter Authores relatos ſup. *num* 71. *&* 73. ex Theologis etiam Layman. *lib. 3. ſect. 5. Tract. 5. cap. 5. num.* 10. inquit, quod Legitima portiò non ſit debita *in Regnis, Ducatibus, & Comitibus Magnatum.* Imo oppoſitum omnino ſingulare, & contra communem DD. merito cenſeri debet.

Pro maiori etiam firmitate eorum, quæ dicta ſunt, vlterius addendum, quod etſi omnino liberaliter concederetur, præfatos Neapolitanos prouentus conceſſos fuiſſe à Duce Patre Principi filio pro Legitima; eſto ſine cauſa grauari non poſſent. *l. Quoniam, C. de inoſſicioſ. teſtament.* bene tamen ex cauſa, & onere ipſi Donatario proficuo quale eſt de non alienandis. Sic enim ex Merlino *de legit. lib. 3. tit. 2. quæſt.* 7. &
118 aliis Iuribus, ac Doctoribus, bene firmant aliqui noſtræ cauſæ Patroni. Maxime quia Princeps deſcendentes non habuit, quo caſu ſicut Legitimæ renunciare potuit, reſte Laymano *ſupra* ex Claro *quæſt. 43. num.* 3 Antonio Gomez *tom. 1. reſolut. cap.* 11. *n.* 31. & Couarru *cap. Reinaldus, §. 2. num.* 2. ſic & multo magis grauamini, ſeu oneri reuerſionis, &c.

119 Maneat igitur ex deductis, quod huius dubij thema fuit, prætenſionem Sereniſſimi Ducis Mutinæ ad hæreditatem Sereniſſimi Philiberti, non ſolum incertam eſſe, ſed etiam labili fulcro nixam, donec ipſe Sereniſſimus maiora deducat ſui Iuris fundamenta.

120 Pro quo ipſi Sereniſſimo Mutinenſi præmeditandum, quod cum hæreditas dictorum prouentuum ſolum illi cõtingere poſſit ratione ſuæ Sereniſſimæ parentis è viuis tranſlatæ, Appannagium autem ſit feudum, vel ad modum feudi, inſtitutum, provt ea quæ ſupra *dub. 3. n.* 74. dixi, ſufficienter oſtendunt; cum fœminæ à feudi ſucceſſione ex ipſius natura arceantur, *cap. 1. §. Et quia vidimus*, & ibi Doctores, *de his qui feudare poſſ. & cap. primo, §. Filia vero de ſucceſſ. feudi cum ſimil.* etiam ex conſuetudine in Sabaudiæ Ducatu ſæpe in iudicio contradictorio, vt hiſtoriæ narrant, obſeruata, videtur repellenda ipſa Sereniſſima Mater, & per conſequens ipſe Sereniſſimus Filius. Deinde; quod cum in Appannagij huius ſucceſſione ordo primogenituræ attendatur, provt manifeſte conſpicitur ex illis verbis Ipſius: *Dona al Sereniſſ. Principe Filiberto. &c. per ſe, ſuoi heredi, e ſucceſſori maſchi in infinito, ſeruato l'ordine ſucceſſiuo di Primogenitura, e non altrimente, &c.* Et primogenitura fœminis non competat, ſed maſculis, habebit contra ſe Dux Sereniſſimus colluuiem Iuriſtarum, qui ex hoc capite negent ad ipſum peruenire potuiſſe ius dictorum prouentuum. Præterea tertio, conuenit ipſi Sereniſſimo oſtendere eius Genitricem, & ſpecifice inter viuos, aut vero per vltimam voluntatem diſpoſuiſſe de prædictis prouentibus, provt ex Menoch. Fuſario, & Cyriaco illi opponunt aliqui docti Defẽſores huius partis; alioquin, ius quod prætendit habere, valde fluctuabit. Præſertim quarto, quia ſententia pro Legatariis in poſſeſſionem præfatorum reddituum immittendis à S. Conſilio Neapolitano prolata in vim cuius ipſe Sereniſſimus poſſeſſionem nactus eſt, ſubdola, obreptitia, perluſoria, & colluſorie obtenta à nonnullis in Iure peritiſſimis appellatur: de quo iudicium non fero, quia Acta non vidi. Id tamen præmoneo, quod ſi ſententia illa perluſoria, ſeu colluſoria, fuit, nullum omnino tertio intereſſe habenti præiudicium afferre poteſt, vt communis DD conſenſus admittit *ad l. Si ſeruus plurium* 50 *§. 1. ibi: vel colluſoriè, ff. de legat. primo*, & obſeruat Sacra Rota coram Seraphino *deciſ.* 1200 *num.* 4. Et eſt omnino ipſo iure nulla, *dicta l. Si ſeruus plurium, l.* 17. *ff. de inoſſicioſ. teſtament.* Rota coram eodem Seraphino *deciſ.* 763. *n.* 9. Ac proinde non ſolum non tranſit in rem iudicatam provt ex eiſdem iuribus habetur, & ex pluribus Doctoribus cumulat Barboſa *in axiom. iur. axiom.* 200. *num.* 6. Ac perinde *non faciet ex albo nigrum, nec ex nigro album.* Caſtrenſ. *conſil.* 6. *circa finem.* Romanus *conſ.* 504. Tuſchus *concl.* 267. *num.* 54. *&* 55. Sed nec meretur ſententiæ nomen, *l. vltima, C. de ſentent. ex breuicul. recit. Clem. Paſtoralis, §. Vt igitur de re iud.* Et qui perluſoria ſententia nactus eſt poſſeſſionem nunquam præſcribit, veluti malæ fidei poſſeſſor, ad textum expreſſum, *l. Qui fundum, §. Procurato*; & ibi Bartolus, & DD. communiter. Et, ſi in iudicio rei vendicationis de proprietate ſit victus tenetur ad fructuum reſtitutionem, *l. tertia, C. de condic. ex lege cum concord.*

Abſit ergo ab Optimo Principe, quod hu- 121
iuſmodi colluſionem in hac ſententia à ſuis Miniſtris fieri permiſerit. Cum enim colluſio ſit quædam inter actorem, & reum latens, & fraudulenta conuentio, Gloſſa *in capit. Audiuimus de colluſion. deteg.* Menochius *conſ.* 175. *n.* 17. Barboſa *in collect. DD. ad d. cap. Audiuimus, num.* 4. inter crimina, & delicta connumeratur. Menochius *de præſumpt. lib. 5. præſumpt.* 26. *num.* 1. Barboſa *ſup. num.* 2. Nec debet manere impunita. *cap. Si quem pœnituerit, ſecunda q.* 3. Gloſſa *in dicto cap. Audiuimus, verb. Colluſione.* Et licet ſit difficilis probationis, Maſcardus *de probat. concl.* 322. *num.* 1. Anna *conſ.* 104. *lib.* 2. *num.* 99. & aliis; nihilominus ex coniecturis probatur, *l. Qui autem §. Non ſimpliciter, ff. Si quis omiſſ. cauſ. teſt.* Maſcardus *ſupra*, Viuius deciſio.

ciſio. 296. poſt alios: adeo vt vnica ſuſpicio ſufficiat ad eam probandam, ſecundum Crauettam *conſ.* 997. *num.* 17. Et ſaltem ex multis capitibus conijci poteſt, de quibus Menochius *de præſ. præſ.* 26. Antonius Monſchus *deciſ.* 17. *à num.* 31. Maſcardus *dicta concluſ.* 322. Barboſa *ſupra à num.* 4. & Rota *deciſ.* 763. coram Seraphino, vbi ad alias coram Cotta, & Aldobrandino ſe refert. Longiſſime ergo à tanti Principis probitate abeſſe debet.

DVBIVM V.

De Iure Sereniſſimi Principis Mauritij.

QVod Diu. Auguſtinus contra Fauſtum *cap.* 32. dixit, videlicet, *Authoritas belli eſt penes Principem, miniſterium exequendi eſt penes Milites*, huic propoſito, in quo agitur de iudiciali bello inter patres applicari poteſt. Etenim *authoritas belli*, id eſt *litis*, ad Principes iſtos intereſſe habentes in hac cauſa ſpectare debebat, *exequutio* verò, ſeu *miniſterium exequendi* pertinuit ad ipſorum *Milites*, videlicet Mini-
122 ſtros, vel Procuratores. Qui forſan in cauſa fuerunt; vt, Sereniſſimus Princeps Mauritius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ quondam Eminentiſſimus Cardinalis; prudentia, probitate, & alijs animi dotibus præclarus, audita germani fratris Principis Philiberti morte, & actis inter Sereniſſimum Ducem Mutinæ, & Legatarios colluſorie, vt dicitur (de quo non iudicio) expletis, in iudicio comparuit, audiri poſtulans, quod ad ipſum Principis inteſtati portio de Neapolitanis redditibus ſpectare contenderet, vt hæredi videlicet Infantis Sereniſſimæ Catharinæ eius parentis, cuius erant. Dixi porrò eiuſdem Sereniſſimi Mauritij Miniſtros in cauſa forſan fuiſſe, quod ipſe in iudicio compareret, præfatorum redditnum partem ſibi debitam contendens: quia cum nullo iure ſuffultus id fecerit, nec vlla ipſi actio ad illos competeret, potius Miniſtrorum inaduertentiæ quàm Principis prudentiſſimi ſolicitudini id tribuendum.

123 Nullum autem ius, nullumque actionis fundamentum ipſi Sereniſſimo competere potuiſſe clarè deducitur. Primo ex eo, quod ipſe Patri renunciauerat partem, ſeu portionem, quæ ex illis redditibus ipſi conuenire poterat, prout ex dictis in præcedentibus, & ex Inſtrumentis. & documentis in actis apparet Renunciatio enim eſt, quædam donatio, vt latiſſime Tiraquellus in *l. Si vnquam, in verbo Donatione, quæſt.* 8. *C. de reuoc. donat.* Maſcardus *de probationibus, volum.* 3. *concl.* 1263. *num.* 1. Vnde quando eſt de rebus Allodialibus, id eſt, quæ pertinent ad plenum, & directum dominium alicuius (Paulus *conſil.* 161. *in princip.*) omnino valet: quia quilibet poteſt donare rem allodialem, prout ex *l. Si rem aliquam* notant Bartolus, & Doctores alij. Imo renuncians, ad effectum repetendi rem cui renunciauit, habetur pro mortuo Rota *deciſ.* 28. *de proc. in nou.* Gonzalez *ſuper reg.* 8. *Cancellariæ*, §. 5. *proœm. num.* 24. ex alijs: adeo vt Papa Papatui renuncians, etiam pro mortuo habeatur, pariaque ſint Papam obiiſſe, vel Papatui renunciaſſe, vt in ſpecie probatur *in Clem. Ne Romani*, § *Sanè*, iuncta gloſſ. *verbo Moriente, de elect.* Felinus *in cap. licet vndique* 3. *ſub. num.* 2. *ad med. verſic. & ex dicto*, Bartoli *de offic. delegat.* Gonzalez *ſupra num.* 27. Cum igitur Sereniſſimus Mauritius dictis prouentibus Neapolitanis nuncium miſiſſet, ad illos repetendos veluti ciuiliter mortuus reputatur. Nec dici poteſt, quod renunciatio non comprehendit caſum omnis inſolitum. Siluanus *conſ.* 60. *num.* 12. *& conſil.* 61 *n.* 1. Ceuallos *comm. contra comm. quæſt.* 57. *num.* 10. *& quæſt.* 702. *n.* 1. *&* 2. Mantica *de tac. & ambig. conuent. lib.* 5. *tit.* 8. *n.* 3. *&* 8. Non enim eſt caſus inſolitus is, qui contingit in præſenti, vt ſcilicet Princeps Philibertus moreretur, aut ſine filiis maſculis decederet; ac proinde tales prouentus redirent ad fontem vnde exierant. Præſertim cum ſub Religione Militari Sancti Ioannis Ieroſolymitani viueret, quæ matrimonia prohibet inire.

Secundo. quia eo ipſo, quod Princeps Mauritius ſimul cum tribus Sororibus, & Infantibus. Margarita, Maria, & Catharina Inſtrum. ſtipulato 4. Ian. 1622. ampliſſ. clauſulis approbauerit, confirmauerit, & pro rato habuerit Inſtrumentum Appannagij conſtituti Principi Philiberto à Sereniſſimo Duce communi patre, vt patet ex illis prægnantibus verbis: 124
Quali tutti informati della continenza del ſudetto Inſtrumento di Ceſſione per la lettura di quella à piena intelligenza inteſa, ogni vno di eſſi, per quanto gli ſpetta, & appartiene, hanno ratificato, accettato, approuato, & emologato. e per il preſente publico Inſtrumento ratificano, accettano, approuano, & emologano, e per quanto à ciaſcun di loro ſpetta, di nuouo cedono, donano, e rimettono per ragione propria, & in perpetuo al Sereniſſimo Principe Emmanuele Filiberto fratello. Et inferius: *li ſopramentionati annui ſcudi quarantanoue mila ottocento ſeſſantaſei, e due terzi, come ſopra detti, dell' entrate, e ragio della detta Doana delle pecore di Puglia nel Regno di Napoli, con tutte le ragioni, & attentioni, ſi, e come ſpettauano, & apparteneuano all' Altezza predetta commune Padre, & ad eſſa Sereniſſima Infanta di glorioſa memoria loro commune Madre; è ciò dal primo di Gennaro* 1620. *ſeruata la forma del predeſignato Inſtrumento di Ceſſione, come in quello ſi contiene, e conforme all' ordine di Sua Alteza Sereniſſima.* Cum in appannagio ipſi Principi Philiberto de Patre illud conſtituente dicatur: *Hà donato, ceduto, e rimeſſo, e trasferito, e per virtù del preſente publico Inſtrumento, dona, cede, rimette, e trasferiſce per l'Appannagio predetto al Sereniſſimo Principe Emmanuele Filiberto.* Et infra: *Per eſſo Sereniſſimo Principe, ſuoi heredi, e ſucceſſori maſchi Primogeniti, in infinito, ſeruato l'ordine ſucceſſiuo di Primogenitura, e non altrimente in feudo nobile, gentile, antico, auito, e paterno, e ligio.* Ac inferius: *Di più il reddito delli quarantanouemila ottocento ſeſſentaſei, e duo terzi, ducati di Napoli delli prouenti delle doti della glorioſa memoria della Sereniſſima Infanta predetta, quali tutti reddi detta S. A.* &c. Recte ſequitur ipſum etiam Sereniſſimum Mauritium ceſſiſſe, & donaſſe ſuo fratri Sereniſſimo Philiberto præfatos redditus, eodem pacto, & onere quo illi à Patre erant conceſſi, & donati, & iuxta naturam, modum, & qualitates talis donationis, & ceſſionis; in Appannagium videlicet, & cum onere reuerſionis

ad

ad Coronam, prout expreſſe in Appannagio legitur, dictum eſt *ſupra dub.* 3. & 4. & dicetur *in* 6. *ſequenti*. Ex quo etiam liquidum eſt non
125 potuiſſe Sereniſſimum Mauritium ipſos, aut portionem aliquam ipſorum vllo pacto in iudicio repetere, Conſtans enim veritas eſt, quod contra factum proprium nullus venire poteſt, aut ipſum impugnare, *l. poſt mortem, ff. de adopt. l. & per fundum, ff. de ſeruit. ruſt. præd.* & pluribus aliis Iuribus, & DD. per Barboſam cumulatis *in Tract. de axiom. iur. axiom.* 93. *num.* 23. Et quia, vt habetur ex reg. iur. *in* 6. *num.* 21. & ſumitur *ex l. Sicut, C. de action. & obligat.* Quod ſemel placuit amplius diſplicere non poteſt. Quod ampliant Maynus *in l. Nemo poteſt mutare, ff. hoc titulo*, Gloſſa *verbo Partibus ad fin. in Clem. ſæpe de verb. ſignif.* Tuſchus *pract. concluſ. tom.* 6. *littera Q, concluſ.* 48. Vnde etiam limitant DD. axioma illud *Mutare conſilium quis non poteſt in alterius detrimentum*. Non ergo potuit Sereniſſimus Mauritius contra ea quæ ſciens, & prudens fecerat aliquam actionem habere. Nec etiam videtur id debuiſſe facere, cum teſte D. Bernardo epiſtola 139. perſeuerentia ſit *amica pacis, amicitiarum nodus, vnanimitatis vinculum, propugnaculum ſanctitatis.*

126 Quæ tamen ſic ſolum dicta donec de maiori Iure eiuſdem Principis Sereniſſimi notitia habeatur.

DVBIVM VI.

De iure Sereniſſimorum Ducum Sabaudiæ Caroli Patris, & Victoris filij.

127 VEl apices eorum, quæ in toto hoc Conſulto referuntur, oſtendunt plane ad Sereniſſimum Carolum Emanuelem Sabaudiæ Ducem, dum Sereniſſimus eius filius Philibertus vita functus eſt, adhuc viuentem, & poſt ipſius obitum ad Sereniſſimum Victorium Amedeum eius Primogenitum, & in toto Sabaudienſi Dominio ſucceſſorem, prædictos Neapolitanæ Dohanæ prouentus omni iure ſpectaſſe. Cum enim de illis inualide diſpoſuiſſe Principem Philiberto oſtenſum ſit *dub.* 1. nec potuiſſe diſponere, toto *dub.* 3. nec ſpectare ad Sereniſſimam Iſabellam Mutinenſem Duciſſam, vt *dub.* 4. demonſtratum, nec minus ad Sereniſſimum Mauritium, vt *dub. præcedent.* dictum; eademque ratio ſit de Sereniſſimo Principe Thoma, aut Sereniſſimis Sororibus tunc temporis viuentibus; neceſſe omnino eſt dicere deuolutos eſſe ad Sabaudicam Coronam, vtpote fontalem originem, vnde exierant, quemadmodum oſtendi *num.* 79. & aliis; & ad illos Moderatores, quales fuerunt dum viuerent Sereniſſimus Carolus Emmanuel, & Sereniſſimus Victorius eius legitimus hæres.

128 Quamuis autem hæc dictis locis abunde ſatis comprobata maneant, hic tamen veluti in proprio loco vrgeri amplius debet clauſola illa Appannagij conſtituti, videlicet *Ritornino alla Corona*, intellige, prout ibi dicitur, caſu quo Princeps Philibertus moreretur ſine filiis maſculis, prout de facto contingit. Duo igitur perpendenda. Primum, illud *ritornino*, latine *reuertantur*; ſecundum illud *alla Corona*, latine *ad Coronam*.

Et ab hoc vltimo incipiendo, nullus, vel 129
mediocriter cordatus erit, qui per *Coronam* hoc loco *Coronam Sabaudicam* intelligi refragetur. Quod enim quidam dixit intelligi perſonam ipſius Sereniſſimi Ducis Appannagium conſtituentis nulli arridebit, cum inueriſimile ſit prudentem Patrem cogitaſſe poſt filium, & ſucceſſores ipſius, quos in Appannagio vocabat ad fidei commiſſum, è vita deceſſurum, vt poſt Socinum iun. & Alciatum tradit Menoch. *conſil.* 6. *num* 6. & *conſil.* 399. *num.* 13. Quare dubio procul *Corona* nomine non ſemel in Appannagio repetito, Appannagiator intelexit Duces, & Principes moderatores Sabaudici Domanij, ſeu dominij. *Corona* enim ſymbolum Regni eſt, vt apud omnes pro comperto; vnde *Corona* Papæ *Regnum mundi* appellatur, & illud Iſai. 28. *Væ Coronæ ſuperbiæ*, ſuperbum Hebræorum Regnum denotat, vt Cornelius exponit: Hinc & illud Ouidij *lib.* 5. Faſtorum.

Illa datos faſces commendat, eburque Curule,
Illa coronatis alta triumphat equis.

Recte ergo ex iis elici datur nomine *Corona* in præſenti, Moderatores, & Duces Sabaudiæ intelligi debere, ac perinde ad illos, quicunque ij pro tempore fuiſſent, reuerſuros dictos Neapolitanos redditus.

Sed quid per illud *ritornino*, ſeu *reuertantur*? 130
Sane niſi in figmenta labi velimus, dicere oportet per illud denotari iſtos Neapolitanos prouentus redire debere vnde exierunt: & magis ad rem, ad patrimonium illud, à quo fuerunt ſeparati, vel diſmembrati: ſeu ad eos, qui ipſum poſſident, & Coronam repræſentant, ſcilicet Duces ipſos, *l. prima in principio ff de donat. & C. de reuocand. donat. l. ſi vnquam, & de inoffició. donat. l. Si totas. & l. Quiſquis, C. de om. agr. de ſer. lib.* vnd[illegible]cimo Quintil. *lib. ſecundo, cap.* 4. Non enim eſt idem, quod *competant, pertineant, attineant*, aut ſimile quid, ſed ſignificat retroadquiſitionem donatorum ab illis, à quibus donata ſunt. Et tam ſtricte, vt quamuis inter Doctores controuerſum ſit an ſignificet reuerſionem ipſo iure, an vero poſt latam ſententiam, de quo late Tiraquellus *in l. Si vnquam, in verbo reuertatur, C. de reuoc. donat.* Nihilominus Sacra Rota coram Cardinal. Lancellotto *par. ſecunda recentior. deciſ. prima, numer. tertio*, ait, eſſe verbum reſolutiuum, nec requirere extrinſecum factum, hoc eſt ipſo iure intelligi debere. Et Ratio Rotæ eſt, cui etiam adhæret Barboſa *in Tract. de d. dict* 351. alios etiam referens, quia licet hoc verbum *reuertatur* ſit ambiguum ad vtrumque ſenſum, nihilominus ratione adiuncti determinatur ad directum. Quod mirè cohæret caſui noſtro: cum hic agatur de feudo, & Appannagio, quæ ex propria ipſorum natura petunt huiuſmodi reuerſionem, iuxta dicta *numero* 74. 95 & aliis. Imo ipſo iure, ſicut *de omnibus aliis ſimilibus caſibus, & ſecundum veriorẽ, &*

magis receptam opinionem, reſoluit Rota relata *num.* 4. Et in ſpecie de feudo, prout ex Ruſſentał. *de feud. cap.* 10. *concluſ.* 52. *num.* 35. Tiraquello *loc. cit.* & aliis elicitur. Et meritò ſanè, quia nihil magis ipſo iure competit alicui rei; quam ipſius natura, *l. prima*, vbi Gloſſa, *l. Filius, ff. de condit. inſtit.* Eſto autem ad hanc horum reddituum reuerſionem requireretur ſententia; ea certo ſperari debet ab æquiſſimis, & ſapientiſſimis Iudicibus huius cauſæ.

131 Sulum obuiare dictis poſſet Gloſſa illa parum iuridica à parte aduerſa adinuenta, qua verbum illud Appannagij *ritornino* ſeu *reuertantur*, ſolum cadere putat ſupra Principatum Onellæ cum ſuis pertinentiis, &c. non autem ſupra præfatos Neapolitanos prouentus. Nam præter dicta ſuperius *dub.* 3. *à n.* 71. vlterius conſtat omninò voluntariè adhiberi hanc explicationem, vel ex ſola ipſius Appannagij lectura. Poſtquam enim Sereniſſimus Appannagiator ſuo Filio dictum Principatum Onellæ cum præfatis pertinentiis, ampliationibus, explicationibus, ſeu limitationibus, conceſſerat in feudum, & Appannagium, poſtea conſecutiuè, & quaſi eodem contextu, eodemque paragrapho ſubiungit: *Di più il reddito delli quarantanoue mila ottocento ſeſſanta ſei, e due terzi ducati di Napoli delli prouenti delle doti della glorioſa memoria della Sereniſſima Infanta predetta.* Subiungens poſtea maiorem explicationem eorum, quæ dixerat, tandem concludit, quod caſu; quod ſine filiis maſculis deceſſiſſet, *che li feudi, e ragioni tornino alla Corona.* In quo toto diſcurſu Appannagiatoris mentem eſſe æquare, & aſſimilare dictos prouentus cum præfatis aliis bonis, quantum ad reuerſionem ad Coronam colligitur ex dictione illa *Di più*, in quacũque ſignificatione ſumatur. Si enim ſumatur pro *Amplius*, cum eius ſignificatum proprium ſit præcedentes qualitates repetere, prout ex Peregrino *de fideicommiſſ. art.* 16. *num.* 15. poſt Iaſon *in l. Legata inutiliter, num.* [illegible] *de leg. primo*, ac ex Bartolo *l. ut repetendis, ff. de legat. tertio*, recte deducunt aliqui Patroni huius cauſæ, optime ſequitur, quod quemadmodum donatio illa Principatus Onellæ hanc qualitatem reuerſionis habebat, ſic & iſti redditus habent illam. Præſertim, cum huius dictionis natura ſit includere, non excludere. Menochius *de præſumptionibus, lib.* 4. *præſumpt.* 145. *num.* 3. ex Alberic. & Cuiacio. Si autem denotet idem, quod *Item*, clariſſime etiam id demonſtrat: nam hæc dictio eſt continuatiua, & repetitiua qualitatum præcedentis orationis *l. Item, ff. de procur. & l. Item eorum, ff. quod cuiuſque vniuerſitatis nomine*, quod ex innumeris Iuriſtis probat Barboſa *in Tract. de dict.* 185. *num. primo.* Cur ergo in præſenti hoc non habebit? Præſertim, quia vt ipſe Barboſa *num.* 7. probat ex Curtio iun. & Ancharano; hæc dictio etiam ſi ponatur poſt orationem perfectam eſt repetitiua qualitatis præcedentis, quando eſt identitas perſonarum, prout contingit in caſu præſenti.

132 Idem quoque conuincitur etiam ſi iſta dictio ſignificet idem, quod *ſimiliter*, quæ etiam ſimilitudinem importat reſpectu facti, modi, & qualitatum abſque vlla diſſormitate, vt tradunt Innoc. *in cap. ex reſcripto de iureiurand.* Socin *conſil.* 281. *num.* 3. *lib. ſecundo.* Gabriel. *conſil.* 8. *num.* 8. *& conſil.* 148. *num.* 13. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 327. *numer. ſeptimo*, apud Farinac. par. prima recentiur. Idem relinquitur dicendum doctiſſimis Iuriſperitis, ſi hæc dictio accipiatur pro eo, quod eſt *vltra*, *vlterius*, *Inſuper*, *Præterea*, *etiam*, & ſimiles, quas omnes ſignificationes habere poteſt, vt notat Barboſa *dicta dict.* 32. Id tamen non prætermittam, quod cum additio huiuſmodi prouentuum fuerit connexa cum conceſſione Principatus Onellæ, debebat includere eandem qualitatem reuerſionis ad fontem vnde manarant Vt enim teſtatur Rota magiſtralis coram Cuccino *quinta par. recent. tom. primo, deciſ.* 194. *num.* 76. qualitas vni ex connexis adiecta cenſetur etiam in alteru repetita. Quod probat Rota, *ex l. nihil, ff. de coniug. cum emancipat. lib.* Bartulo *in l. Seia, §. Caio, num. primo, ff. de fund. inſtruct.* Bald. *in l. Titius in fine, C. oper. libert. & in conſ.* 153. *ante numer. tertium, volumine quinto.* Socino Iunior. Aretino, Deciano, Aymone, & aliis. Videnda hæc deciſio, quia in ſimilibus ferè terminis procedit.

Nec prætermittendum, quod vt patet ex 133
eodem Appannagij inſtrumento, dum agitur de huiuſmodi reuerſione, vtitur Auctor ipſius dictione, *ſupra*, vel *vt ſupra*, coniungendo videlicet redditus iſtos cum aliis bonis, de quibus eſt ſermo in eodem Inſtrumento. Quod magni ponderis eſt ad intentum. Etenim dictio *ſupra* eſt etiam relatiua ad præcedentia *cum omnibus ſuis qualitatibus*, vt per Bartolum, Ruinum, Pariſium, Crauettam, Menochium, & alios habet Barboſa *dict.* 395. *num. ſecundo.* Quod etiam de dictione *vt ſupra*, ex pluribus aliis iuribus, & DD. cumulat *dict.* 441. *num. primo.* Sed ſufficiant Sacræ Rotæ deciſiones, in quibus idem dicitur. In vna Florentina *Fideicommiſſi* in caſu ferme ſimili noſtro *par.* 5 *recentior. tom.* 1 *deciſ.* 40. *num.* 1. ac maxime *num.* 10. vbi quod hæc dictio operatur, vt omnes conditiones factæ in prima diſpoſitione de nouo ſine de verbo ad verbum expreſſæ in ſecunda. Et in alia coram Durano inter deciſiones ipſius *dec.* 300. *num.* 21.

Ex quibus omnibus, adiunctis iis, quæ *dub.* 144
3. *&* 4. *ac* 5. dicta ſunt, peremptorie veluti oſtenditur, redditus iſtos Neapolitanos, de quibus in præſentiarum, deuolui debere ad Sereniſſimos Duces Sabaudiæ, Carolum videlicet Emmanuelem, dum viueret, & victorium Amedeum eius Primogenitum, & ſucceſſorem, vtpote Status Sabaudici moderatores, ipſius poſſeſſores, & qui Coronam repræſentant, imo ſunt ipſa *viua Corona.* Ex quo iam aditus patet ad dubium ſequens.

DVBIVM VII.

De Iure Sereniſſ. Infantis Mariæ ad præfatos prouentus Neapolitanos.

POſitis iis, quæ in præcedentibus dubiis 135
deciſa manent, illis præſertim, quæ dubio proxi

proxime præcedenti dicta ſunt, in conſequentiam veluti, & neceſſario venit, ad Sereniſſimam Infantem Mariam de Sabaudia filiam Sereniſſimi Caroli Emmanuelis Sabaudiæ Ducis, & Sereniſſimæ Dominæ Catharinæ Infantis Caſtellæ eius vxoris, ac filiæ Sereniſſimi, & prudentiſſimi Philippi II. Hiſpaniarum Regis Catholici, pleno iure, & omnino, ſpectare Neapolitanos redditus, & prouentus, quos idem Sereniſſimus Carolus in Appannagium aſſignauerat Sereniſſimo eius Filio Principi Philiberto, & de quibus in ſpecie conſultus ſum, in hoc opuſculo reſpondi. Cum enim, vt oſtenſum manet, illi non ſpectauerint ad Sereniſſimam Eliſabetham Mutinæ Duciſſam: nec ſpectent ad Sereniſſimum eius Filium Ducem Mutinæ; nec ad Sereniſſimum, & quondam Eminentiſſimum Cardinalem Principem Mauritium; ſed iure reuerſionis, & deuolutionis pertinuerint, ac ſpectauerint ad Sereniſſimum Ducem Victorium Amodeum, qui præfatos redditus eidem Sereniſſimæ Mariæ, & Sereniſſimæ Catharinæ eius ſororibus pro Appannagio etiam aſſignauit, eo pacto, vt vna ex illis deficientibus, tota ſumma ad alteram ſuperſtitem deueniret; à viuis ſublata Sereniſſima Catharina, totum negotium ad eandem Sereniſſimam Mariam deuolutum eſſe neceſſe eſt affirmare. Sic autem res contigit. De anno 1631. pro vltima die Ianuarij Cheraſchi agens idem Sereniſſimus Amedeus coram teſtibus rogatis per Inſtrumentum legitimum coram Notario, & Secretario ſtipulatum, prout ibi dicitur ſic ſtatuit: *Hà dato, transferito, ceduto, e rimeſſo, & in virtù del preſente Inſtrumento, dona, cede, transferiſce, e rimette in Appannagio alle, sopradette Sereniſſime Infanti Donne Maria, e Catarina ſue amatiſſime Sorelle, & à ciaſcheduna di eſſe per il tutto, benche aſſenti, preſente nondimeno l'Illuſtriſſimo, & Eccellentiſſimo Signore Paolo Antonio Duchi de Conti di Coccanato Conſigliere di Stato di eſſe Sereniſſime Infanti, Preſidente del Contado d'Aſti, e Marcheſate di Ceua per Sua Altezza Sereniſſima, figliolo del già Molto Illuſtre Signore Filiberto Duchi loro ſpeciale procuratore à queſto deputato, conſtandone Inſtrumento rogato al Notaro Gio: Gregorio Teardo di Coſtignolo li 21. del corrente, che ſarà al piè del preſente tenorizato, e me Notaro, e Secretario, à nome di eſte Sereniſſime, ſtipulante, & accettante, ducati quaranta mila di Napoli annui, da pigliarſi ſopra il reddito, ò ſia prouento annui di ducati quarantanoue mila ottocento ſeſſanta ſei, e due terzi di ducati di Napoli, procedute dalle doti della ſudetta Sereniſſima Infanta Donna Catarina commune Madre di dette Altezze, altre volte volte aſſegnati nell' Appannagio del Sereniſſimo Principe Filiberto loro fratello Gran Priore di Caſtiglia, e Lion, Generale del Mare di ſua Maeſtà Catolica, al preſente, per le morte di eſſo Sereniſſimo Principe, reunito al Patrimonio di Sua Altezza. Et in oltre, dona, cede, e rimette alle medeme Sereniſſime Infanti li ducati noue mila ottocento ſeſſanta ſei, e due terzi di ducati di Napoli, che ſopranauanzano, & ogni ſopra più che all' Altezza Sua ſpetti, & appartenghi del reddito, e prouente annuo ſopra detto, più, e meno, quanto ſarà, ſenza obligo di euittione, caſo che il detto ſopra più donato non riuelaſſe all'intiera partita delli ducati noue mila ottocento ſeſſanta ſei, e due terzi ſopra ſpecificati, qual ſopra più di ducati quaranta mila la Sereniſſima Altezza hà dichiarato, e dichiara hauer donato, & aſſegnato, come così li dona, & aſſegna alle dette Sereniſſime Infanti, in conſideratione della fabrica del Monaſtero, che intendono fare, ò per impiegaro in altre parti, & opere pie ad elettione, e guſto loro, per godere eſſe Sereniſſime Infanti di tutto eſſo reddito, e prouento dal primo giorno del corente Anno, e continuare all' auenire, la vita loro naturale durante ſolamente. Con dichiaratione, che morendo vna di eſſe, la portione vacante, tanto dell' Appannagio, quanto del ſopra più donato, accreſcerà alla ſopraviuente, à godere, ſua vita naturale durante, come ſopra. Dandole in oltre facultà, di diſporre tra viui, ò d'vltima volontà, del fondo di eſſo reddito, e prouento à beneficio del ſudetto Monaſtero, che intendono fondare, ò in oltre modo à loro guſto, per ducati due mila annui per cadauna, in modo, che coloro, che haueranno ragione, ò cauſa da eſſe, à quali peruerranno li ſudetti redditi fino alla predetta ſomma di ducati quattro mila annui, poſſino, e vagliano godere perpetuamente, ſenza contradittione, nè oppoſitione alcuna, e farne quello li piacerà. Ad hauere, tenere, e poſſedere il ſudetto reddito, è prouento annuo di ducati quarantanoue mila ottocento ſeſſante ſei, e due terzi ſopraceduti, & aſſegnati, farne eſſe Sereniſſime Infanti, ciaſcheduna di eſſe, come ſopra, ò chi haurà legitima ragione, e cauſa di eſſe, come meglio li parerà, e piacerà, durante la vitta loro naturale, e con la ſopraniuenza ſudetta, ſpogliandoſi di eſſi redditi, e prouenti, & inueſtendone eſſe Sereniſſime Infanti, conſtituendole in grado, e luogo ſuo proprio, &c.*

Circa quod Inſtrumentum aliqua meditanda pro maiori firmitate eorum, quæ dicta ſunt in præcedentibus. Primo quidem verba illa: *Riunito al Patrimonio di Sua Altezza*; eis enim denotantur ea, quæ dicta ſunt *numero* 80. 85. 88. 92. 95. 128. 129. 130. quod videlicet Appannagium illud à Duce Patre Filio Philiberto conſtitutum, fuerit de bonis Coronæ ab ipſa ſeparatum, & illi iterum adquiſitum, ſicut filius matri: *cap. cum dilectus de his quæ vi. met.* Gregor. Lopez *in l. quarta, verb. So poderio del otro, titulo 18. par. prima.* Gonzalez *ſuper regulam* 8. *Cancellaria, gloſſa quinta*, § 7. *num.* 15. Deinde id, quod etiam in eodem Inſtrumento ante præfata dicitur: *In conformità anche dell' appuntamento ſeguito fino in vita di detto Sereniſſimo Duca Carlo Emmanuele loro Padre.* Ex hoc namque pariter elicitur non ſolum Appannagium hoc factum ex conſenſu Sereniſſimi Ducis Patris, ſed etiam ipſum cum Filio conueniſſe, vt fieret. Ex quo infertur, prouentus iſtos de bonis Coronæ fuiſſe, & non ſolum de vſufructu Patris, aut bona ſolum dotalia: nam ſi iſto ſolo titulo ad Patrē ſpectarent (vt quidam dixit) ceſſarent per ipſius mortem, & pleno iure ad omnes Filios, & Filias pertinerēt, & ita nō poſſet ſolus Princeps 137

Victorius de illis diſponere. Poſſet enim dicere
vulgare illud, *Commune quod eſt, meum non eſt l.*
Nemo ſocius, ff. pro ſocio, ſaltem loquendo in
propria, & ſtricta ſignificatione, non lata, &
impropria, *l. Seruus electione, §. primo, ff. de le-*
gat. primo, l. In re communi, ff. de ſeruit. vr-
ban. præd. Tertio, ea quæ in ſequentibus
leguntur. *Promettendo in oltro l'Altezza Sua,*
oue ſia biſogno di fare approbare, e ratificare la
preſente ceſſione, & aſſignatione dall'altri Sereniſſi-
mi Fratelli, e Sorelle : indigitant enim iſta,
propter dictionem illam *Quatenus* denotatam
per illud *Oue ſia biſogno*, cum ſit condicionata,
l. Stichus qui meus erit, ff. de verb. obligat. vbi
Doctores, Bartolus *in l. prima, num.* 20. *ff. de*
condit. & demonſtr. Et eſt modificatiua, & intelli-
gitur, quatenus de iure tenetur, *l. Si vnus,*
§. Si pactus, ff. de pact. Mattha *de clauſulis, par.*
tertia, clauſula 68. ex aliis; non fuiſſe dicta ex
neceſſitate, ſed pro maiori abundantia, & cau-
tela Regiæ Cameræ Neapolitanæ, quæ ſolue-
re debet dictos prouentus, iuxta dicta *num.* 96.
de ratificatione Appannagij Principi Philiber-
to conſtituto, facta per Sereniſſimũ eius fratrem
Mauritium, & Sereniſſimas ipſius Sorores.
Quarto prærerea illa, quæ in ſequentibus le-
guntur de renunciatione, quam faciunt dictæ
Sereniſſimæ Infantes omnium iurium ſuorum,
nella Corona, quo etiam indigitatur id; quod
ſæpius inculcatum manet, quod videlicet pro-
uentus hi Neapolitani de Domanio, & Patri-
monio eſſent, & fuiſſent, ac proinde ſubiacere
potuiſſe oneri reuerſionis.
138 Amplius quinto, & ſpecialius meditan-
dum, quod cum in hoc Appannagio di-
catur illud concedi huiuſmodi Sereniſſi-
mis Infantibus intuitu vitæ Religioſæ, vt
patet ex illis verbis : *Nella vita Religioſa,*
che ſotto la Regola, & habito del Terzo Ordine
del glorioſo Padre San Franceſco ſi ſono eletta; &
intuitu fabricæ cuiuſdam Monaſterij, vel al-
terius operis pij, vt etiam liquet ex illis : *In*
conſideratione della fabrica del Monaſtero, che
intendono fare, ò per impiegare in altre opere
pie ad elettione, e guſto loro. Cum hæc om-
nia ſint cauſæ piæ, & ad cauſam piam ſpe-
ctent, vt per ſe patet, & conſtabit legenti
inter alios Maſcardum de *probationibus, vo-*
lum. tertio, concluſio. 1172. *num. primo, &*
ſequentibus, vtique gaudere debet Sereniſſi-
ma Mariæ cauſa priuilegiis piæ cauſæ. Qua-
lia, prout ad præſens attinet, ſunt priuile-
gia Fiſci, Militum, alimentorum, dotis,
minorum, Reipublicæ, Imperij, de quibus
Tiraquellus *de priuileg. piæ cauſæ*, Maſcar-
dus *ſup. concluſ.* 1171. & 1172. & 1173.
& Barboſa *de iur. Eccleſ. libro ſecundo, cap.*
13. Ac maxime inter illa, quod pia cauſa
ſemper habet pro ſe præſumptionem, *l.*
Lege Iulia, ff. manumiſſ. & doctores plu-
rimi apud Maſcardum *ſupra concluſ.* 171.
numero primo. Itaut pro ea ſit in dubio præ-
ſumendum, & quod in teſtamento) fa-
cto ad pias cauſas, ceſſat omnis fraudis
ſuſpicio, & falſitatis præſumptio. Pro qui-
bus, & ſimilibus plura accumulat idem
Maſcardus *ea concluſione* 1171. Deinde (au-
diant Iudices æquiſſimi) in diuerſis opi-
nionibus illa præualet, quæ fauet piæ cau-
ſæ. Romanus *in auth. ſimiliter C. ad leg.*
Falcidia. Alexander *conſil.* 204. *numero duo-*
decimo, libro ſexto. Boëtius *conſil.* 40. *nu-*
mero 89. & alij apud Barboſam *ſupra nu-*
mero 35. Prætetea (quod etiam notan-
dum) quod dubio, pro pia cauſa eſt iu-
dicandum, *l. ſunt perſonæ in fin. ff. de re-*
lig. & præſumpt. fun. Alexander, Calcanet.
& Ancharan. apud eundem Barboſam *nume-*
ro 46. & Menoch. *de præſumptionibus. lib.* 6.
præſumpt. 84. *num.* 18.
Reſultat iam ex dictis operis concluſio, 139
quæ eſt, quod cum Sereniſſimæ Infantis
Mariæ ius clarum videatur, introduci de-
beat in poſſeſſionem dd Neapolitanorum
prouentuum, minime obſtante Sereniſſimi
Ducis Mutinæ qualicunque poſſeſſione.
Tum propter dicta ſupra *dub. quarto.* Tum
maxime ſi conſtabit ſententiam pro hoc Se-
reniſſimo latam, fuiſſe abſque legitimo con-
tradictore, & partibus intereſſe habentibus
non auditis : in quo ad factum ſincerum
me remitto. Sed illud non prætermittam,
quod interim, dum partes ſua iura non pro-
ducunt, vel protrahi induſtrioſe curant, ſe-
queſtri præfatorum reddituum remedio vten-
dum omni iure fauente, videtur.
Etſi enim ſequeſtratio in genere loquendo, 140
tam iure Ciuili, quam Canonico prohibita
ſit, vt in rubro, & nigro, *C. de prohibita ſeque-*
ſtrat. pecun. cap. 1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct.*
cap. 1. *vt lite pendente*, Curtius *in tract. de ſe-*
queſtr. n. 6. Gonzalez *ſup. reg.* 8. *Cancell, §.* 7.
proœm. num. 19. Barboſa *in cap. ſecundo de ſe-*
queſtr. poſſeſſ. & fruct. num. ſecundo. Maxi-
me in principio litis, *l.* 1. *C. de probib. ſequeſtr.*
Et quia ſequeſtratio eſt odioſa. Rota coram
Puteo *lib.* 3. *deciſ* 248. *num.* 1. Et aliqui DD. 141
Nihilominus etiam eſt certiſſimum dari plures
caſus, in quibus licita eſt ſequeſtratio Ete-
nim Gloſſa *in l.* 1. *C. de ſequeſtr. pecun.* ponit
quatuor : decem autem Corraſius *lib.* 3. *miſ-*
cellan. iur. cap. 2. vndecim vero ponunt Gloſſa
fin. cap. ſecundo de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct. &
Angelus de Peruſio *in tract. de ſequeſtr. num.* 4.
& ſeqq. Sexdecim tamen ſtatuit Abbas in *d.*
cap. ſecundo à num. 7. vſque ad 10. Cœterum
Borrellus *ſumm. deciſ. tom. ſecundo tit.* 47.
de ſequeſtr. poſſeſſ. viginti duos aſſignat. Alij
cum Iacobo Sahagun inſigni apud Salman-
ticenſes Doctore vigintiocto caſus recenſe-
bant, teſte Gonzalez eius diſcipulo *ſupra nu-*
mero 20. ipſe autem Gonzalez vſque ad 33.
caſus enumerat *à num.* 21. *vſque ad* 26. Et ge-
neraliter ex Bartolo, Betoo, Caualcan. &
Lancellotto tenet *num.* 27. quod Iudex ob iu-
ſtam cauſam poteſt ex officio apponere ſeque-
ſtrum in omnibus caſibus, in quibus ad in-
ſtantiam partis fieri poſſet.
Similiter S. Rotæ Romanæ familiariſſimum 142
eſt, vt ex cauſa ſibi bene viſa deueniat ad appo-
ſitionem ſequeſtri, prout ex Lancellotto affert
Gonz. *ſup. n.* 27. Et conſtat in vna coram Puteo
lib. 2. *dec.* 146. quæ illud admittit, innitens au-
thoritati Ioan. Andr. *in reg. locupletari de reg. iur.*
col. 6. *& dec.* 162. *n.* 2. coram eodem inquit, etiam
in prima inſtantia ex æquitate poſſe dari ſeque-
ſtrum, ne iudiciũ reddatur eluſorium, iuxta di-
ctã Ioan. Andr. ſententiã. Item *dec* 414. *lib.* 3. *n.* 4.
illud etiã cõceſſit; ac *dec.* 346. *l.* 3. reſoluit ſeque-
ſtrũ eſſe valide propoſitũ. Item illud admiſit in
caſu

caſu deciſionis Caputaquenſis 152. *par.* 3. & in vna Calaguritana *beneficij* coram Coccino 10. Decembris 1601. Et in alia etiam Calaguritana *beneficij* 17. Iunij 1602. coram Litta, & alias ſæpe, vt conſtabit ex dicendis.

143 Sed quamuis, vt præmiſſum eſt, plures caſus à Doctoribus aſſignentur, in quibus valide, & licite apponi poſſit à Iudice ſequeſtrum; vnus tamen eſt, ad quem plures alij reducuntur à relato Gonzalez *num.* 34. ſpecialiter aſſignatus. Quando videlicet adeſt ſuſpicio, vel timor, quod exequutio ſententiæ, quæ dari poteſt contra poſſeſſorem fructuum, ſeu bonorum, non poſſit commode fieri, aut recuperari talia bona, ſeu fructus. Sic ferme in terminis caſus præſentis Rota coram Cantuccio *par. ſecunda diuerſ. dec.* 13. *in fine.* Et alia coram Lugdun. *dec.* 136. *num.* 4. *par. ſecunda recent.* referens ſe ad alias duas coram Puteo. Conformiter ſane *ad l. Senatus* 16. *verſ. ſi quid tamen, ff. de offic. Præſid. & l. fideiuſſor,* §. *vlt. ff. qui ſatis dare cogantur.* & rationi etiam naturali, quæ præſcribit, quod malitiis non eſt indulgendum, *l. in fundo, ff. de rei vindic. cap. ſedes de reſcript.* ſed potius occurrendum, *l. magis,* §. *ſi pupillus, ff. de rebus eorum.* Eſto in præſenti cauſa propter authoritatem litigantium, malitiam non facile admittam interueniſſe.

144 Hinc recte dicitur apponi poſſe ſequeſtrum, quando poſſeſſor fructuum, vel bonorum, ea conuertit in proprios vſus, & commoda: tunc enim manifeſtum eſt, quod ſi cauſa cadat, & ſententia contra ipſum proferatur, executio, & recuperatio erit valde difficilis ob fructuum, vel bonorum conſumptionem. Rota coram Cantuccio relata, vbi cauſa vtrinque agitata ſic reſoluit ex Innocentio, Ioanne Andrea, Hoſtienſi, Baldo, & pluribus aliis DD. Maxime ex Aretino approbans, quod dum poſſeſſor *conuertit in vſus proprios dicitur eſſe in dolo, cum lite pendente, conſumat fructus, quos debet reſeruare vſque in euentum litis.* Quæ memoriæ valde commendanda. Fauet & alia coram Puteo *deciſ.* 162. relata, Curſius *tract. de ſequeſtr. num.* 9. Larrea *tom. ſecundo deciſ.* 58. & multi recentiores cum ipſis.

145 Hinc etiam & conſequenter, apte dicitur quod ſi poſſeſſor bonorum, vel fructuum ea diſſipet, vel dilapidet, tunc ſit locus ſequeſtrationi: quia tunc etiam eſt certum, quod in caſu ſuccumbentiæ exequutio contra illum erit valde difficilis, ac perinde talium fructuum recuperatio. Ita Rota relata coram Cantuccio *pars ſecunda diuerſor.* vbi cauſa vtrinque agitata ſic reſoluit ex pluribus DD Et alia coram Veroſpio 4. *par. recent. tom.* 2. *deciſ.* 215 *num.* 1. Et coram Puteo *deciſ.* 162. iam relata. Et ex DD. Ioannes Andreas *ad. ſpecul. in rubr. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct.* Abbas *cap.* 2. *eodem tit. num.* 24. Tuſch. *tom.* 2. *concl.* 203. *num.* 21. & 22. & *concl.* 202. *n.* 2. & *l. Imperatores,* § *fin. ff. de appellat.* Larrea *ſupra* cum pluribus, Conformiter ad *l. Si cum dotem* 23. §. *Si autem in ſæuiſſimo verſ. ſi vero dotem, ff. ſoluto matrim. & cap. ſecundo, & tertio de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct.*

146 Hinc quoque, & ad idem, bene dicitur, quod cū poſſeſſor cōtra quem agitur in lite eſt exterus vel nulla habeat bona in illa parte, in qua contra ipſum litigatur, ita vt Iudex cauſæ non poſſit contra eum agere, tunc vtique ſit locus ſequeſtrationi: ſiquidem etiam eſt certum, quod in caſu iſto exequutio ſententiæ, quæ contra illum ferri poteſt ſi in cauſa ſuccumbat non poterit exequutioni demandari, & recuperatio erit impoſſibilis. Ita etiam Rota relata coram Cantuccio fere in terminis noſtris Hieronymus de Leo *lib. primo, dec.* 5. *Milan. dec.* 11. *num.* 33. cum aliis.

Pariter optime etiam dicitur locum eſſe ſe- 147
queſtro cum metus eſt, vel ſuſpicio, quod ſententia, quæ in caſu ſuccumbentiæ ferri poteſt, eſſet eluſoria, ſeu non haberet ſuum effectum ob impoſſibilitatem videlicet executionis, & recuperationis bonorum; quæ poſſeſſor actu poſſidet: tunc enim tam exequutio ſententiæ, quam bonorum recuperatio cenſeretur impoſſibilis. Rota coram Veroſpio 4 *par. recent. tom. ſecundo deciſ.* 215. *num.* 2. Alia ſuperius relata coram Puteo.

Porrò hæc omnia capi debent pro quocun- 148
que termino litis, ſeu prima inſtantia, aut litis exordio. Ita enim Putei *deciſ.* 162. relata expreſſe loquitur, & Authores etiam relati, id, vel expreſsè, vel tacitè ſupponunt; quia rationes aſſignatæ pro ſequeſtro concedendo, videlicet difficultas exequutionis ſententiæ, & recuperationis fructuum, & quod illos poſſeſſor diſſipet, aut in ſuos vſus conuertat, & quod ſententia, quæ in caſu ſuccumbentiæ daretur, eludi poſſet, etiam habent locum in quocunque termino litis, etiam in principio. Quia vbi eadem ratio, idem ius procedit, §. *Pari rat. inſtit. quibus modis ius patr. poteſt* gloſſ ibi *verbo pari, l. à Titio* 108 *in fine ff. de verb. oblig.* Idem quoque in aliis caſibus admittit Gonzal *ſupra n.* 91. & fauet Palæotus *par.* 3. *diuerſ. lib.* 3. *deciſ.* 469 *num.* 5. vbi loquitur de ſtylo Rotæ: & *n.* 7. vbi dicit, ſequeſtri appoſitionem non fieri tantum ob contemptum Iudicis, *ſed etiam ob periculum animæ, & vtilitatem Eccleſiæ publicam.* Quæ mente retinenda, & ruminanda.

Cum autem hæc omnia caſui præſenti ad 149
amuſſim applicentur, & quia ſi Sereniſſimus Dux Mutinæ in cauſa cadat difficillime contra ipſum exequutio de reſtitutione præfatorum Neapolitanorum prouentuum fieret, ac perinde ipſorum recuperatio eſſet impoſſibilis; & quia ſententia eſſet eluſoria, ſi ipſe Sereniſſimus pro ſua generoſitate præfatos redditus in ſuos vſus, ſuæque Sereniſſimæ Domus, expendat, quod eſt ad intentum, idem ac illos dilapidare, & diſſipare, prout Rota relata coram Cantuccio ex Innocentio, & aliis DD. adductis affert, & confirmant innumeri alij recentiores ab aliquibus huius cauſæ Patronis relati; vtique dicendum videtur, dari locum ſequeſtrationi poſtulatæ ex parte Sereniſſimæ Infantis Mariæ. Præſertim, cum ad illam concedendam minor cauſa ſufficiat. Rota coram Buratto infra. Abbas *in cap.* 2. *num.* 28. *de ſequeſtr. poſſ.* Alexand. *num.* 8. Iaſon. *num.* 12. & 13. poſt plateam, Imolam, & alios *in l. ſi fideiuſſor.* §. *ſi ſatiſdat, ff. qui ſatiſdare coguntur.* Eo quoque quod ſequeſtrum apponi ſolet, quando poſſeſſio eſt attentata, prout perpetuo obſeruat Rota, vt ſæpe notaui, & dixit vna coram Buratto *dec.* 13 *num.* 4. ex nonnullis aliis Doctoribus. Et alia coram eodem, *deciſ.* 525. *num.* 5. In qua deciſione 13. *n.* 5. dicitur, quod ad appoſitionem ſequeſtri

ſufficiat ſummaria cognitio, & ſemiplena probatio. Vnde *deciſ.* 527. apud eundem dicitur, quod ſequeſtrum poni poteſt, quando poſſeſſio eſt turbida; Idem in alia coram Durano *deciſ.* 243. *num.* 1. vbi quod *ita paſſim Rota obſeruat.* Quæ an in præſenti contingant, lis eſt.

150 Nec appoſitio huius ſequeſtri præiudicium alicuius momenti Sereniſſimo Duci poſſeſſori afferre poteſt: non ſolum cum per illud nec perdat ius, quod ad præfatos redditus habere poteſt, vt per ſe patet; nec etiam poſſeſſionem, prout ſæpius S. Rota decreuit, præſertim *prima par. recent dec.* 516. *n.* 1. *&* 604. *n.* 2. *& par. ſecunda diuerſ. dec.* 273. *n* 1. multo minus commodum poſſeſſoris, quo ad onus euitandæ probationis, prout Gonzalez *ſupra num.* 43. poſt Vitalinum dixit: ſed etiam quia præiudicium *dilatiuum* non eſt in conſideratione; cum non ſit niſi in mora modici temporis, *l. debitoribus, ff. de re iud.* Caputaq. *dec.* 61. *num.* 3. *par. ſecunda,* Puteus *deciſ.* 245 *lib.* 1. & quia generaliter loquendo, *quod differtur non aufertur, l. quoties, C. de precibus Imper. offer. cap. Ancillam* 32. *quæſt.* 2. *cap. Nemo deſperandus de pœnit. d* 7.

151 Nec videtur iuuare eundem Sereniſſimum, quod cautionem, ſeu fideiuſſionem exhibiturum promittat, quæ cautio *medicina ſequeſtri* communiter appellatur, & in iure ſæpius admittitur, etiam pro ſequeſtro euitando, *l ſi fideiuſſor, §. fin. ff. qui ſatis dare coguntur, l. Senatus in fin. ff. de offic. Præſid. l. litibus, C. de agric. & cenſit. l.* 1. *§. ſi frater. ff. de collat. bonor.* & conceditur à Rota in illa coram Cantuccio relata, & alibi. Hoc inquam nullatenus Sereniſſimo ſuffragari poterit; cum valde certum ſit cautionem iſtam, & ſi in aliquibus caſibus admitti poſſit, in aliis eſſe omnino reiiciendam. Ex quibus Gonzalez *ſup. n.* 95. *&* 98. maximè 97. vbi hanc regulam generalem conſtituit, quod *ſequeſtrum quando ſolum permittitur, non verò quando lege præcipitur, cautione euitetur.* ſequeſtrum autem, quod in præſenti petitur, attentis meritis cauſæ, & his, quæ dicta ſunt in præcedentibus, maxime dubio de attentata, ſeu nulla ſententia poſſeſſionis, & magna potentia Principis poſſidentis, cui nullatenus, vel ſaltem difficillime, executio fieri poterit, eo quod nulla habet bona in Regno Neapolitano, vbi cauſa agitur, in quibus fieri poſſit, non tam videtur permitti, quàm præcipi; nec tam eſt Spontaneum, & arbitrariũ, quàm neceſſariũ. Præterquam quod ſemper ſuſpicio erit, quod per talẽ cautionẽ Sereniſſimus quantumuis pius, & iuſtus, ſolum in animo habeat litis expeditionem protrahere. Quæ, & ſimilia, quæ pure forenſia ſunt DD. Iuriſperitis relinquo, ſicut quod in ſimilibus caſibus Sac. Concilium Neapolitanum in Orbe Chriſtiano celeberrimum, ſæpius ſequeſtro annuerit, vt propterea etiam in hoc caſu illud admittere debeat. 152

Sic pro conſcientia, & veritate iuſſus meum votum proferre, ſcripſi ſub cenſura, &c. Romæ apud Tranſpontinam, circa feſtum Purificationis B. V. Mariæ de menſe Februarij, Anno 1654.

Fr. Ioannes Baptiſta
de Lezana.

INDEX RERVM
MAGIS NOTABILIVM,
Quæ in hoc Opere continentur.

Prior numerus Conſultum, ſecundus verò marginalem numerum Conſulti denotat: Deciſiones autem Conſultis aliquibus adiunctæ ſuis numeris denotantur.

A

ABBATIA an requirat expreſſam profeſſionem. *num.* 16. p. 94. Collata per electionem requirit profeſſionem expreſſam, ſecus de collata per poſtulationem, n. 7. ibid. Diſpoſitio, *c. quia propter, de elect.* procedit etiam in Abbatiis, n. 51. p. 96.

Abbatis electio, qui non eſt profeſſus eſt nulla. n. 51. p. 96. Abbas debet ſaltem per annum ſtare in probatione antequam ad profeſſionem admittatur. *Ibid.* Non debet admitti in Abbatem ille, qui monaſticam regulam prius non didicit. *Ibid.* Abbatis electio, qui non eſt in ſacris Ordinibus, conſtitutus non tenet. *Ibid.* Non poteſt quis eodem tempore habitum ſuſcipere, profeſſionem emittere, & in Abbatem eligi, n. 50. p. 97. Abbatis titulus in quibus Religionibus conceditur, n. 2. p. 165. Abbas ſolo nomine ventoſam dignitatem repræſentat, n. 4. ibid. Eius facultas in conferendo primam tonſuram, & minores Ordines, n. 26. p. 167. Datur manutentio in quaſi poſſeſſione deputandi Capellanos ad nutum amouibiles in aliqua Eccleſia Abbatiæ ſubiecta. n. 21. p. 172. An precedere debeat Generales Regularium. n. 41. p. 191. Dilapidans pecunias Monaſterij de propriis bonis refundere tenetur. n. 8. p. 215. Eorum diſtinctio. n. 13. p. 289. Eorum diuerſa nomina. n. 14. Qui ſint, & quam poteſtatem habeant. n. 15. ibid. A quibus compelli poſſunt ad lectionem S. Scripturæ, n. 74. p. 293. Habentes iuriſdictionem Epiſcopalem cum territorio, quam facultatem habeant, n. 85. & 91. p. 294. Aliqui facultatem habent conferendi primam tonſuram, n. 94. p. 295. Qui, & quando poſſunt degradationi Clerici loco Epiſcoporum aſſiſtere, n. 116. p. 297. Vide *Prælati*. Quomodo illi detur mandatum de manutenendo. n. 1. p. 305. & in quibus caſibus, n. 2. ibid. Qui intelligitur habere Epiſcopalem iuriſdictionem; n. 2. p. 306. Regulares habentes iuriſdictionem in Clericos etiam ſeculares dicuntur in primo poſt Pontificalem dignitatem gradu conſtitui, non autem de inferioribus ſubordinatis Epiſcopo, n. 3. & 4. p. 307. Quoad Clericos Eccleſiæ ſibi ſubiectæ, pleno iure comparantur Abbati habenti territoriū quoad perſonas ſui territorij, n. 5. ibid. Habentes territorium ſeparatum de quibus cauſis cognoſcere poſſunt, n. 6. ibid. Habentes iuriſdictionem Epiſcopalem poſſunt imponere pænam degradationis, licèt ipſius actus ſit poſtea ab Epiſcopo faciendus, n. 9. ibid.

Abbates ordinis S. Benedicti à quo tempore habeantur. n. 24. & *ſeq.* p. 462. Abbas generalis Cœleſtinorum non potitur magna authoritate. n. 9. p. 461. An repræſentet ordinem S. Benedicti. n. 48. & 49. p. 463. Abbates Ciſtercienſium & Camaldulenſium non videntur in Capella Papæ. n. 67. p. 464. Abbatum Generalium appellatione qui intelligantur. n. 87. ibid. Abbatis nomen quid ſignificet. n. 90. & 91. p. 461. Abbates aliquando præcedunt Generales Ordinum in Conciliis. n. 95. p. 465. In catalogo eorum qui interfuerunt Concilio Tridentino ponuntur ante Generales. *ibid.* In Concilio Lateranenſi, confuſim. n. 96. ibid. In Conciliis aſſiſtunt cum indumentis pontificalibus. n. 95. ibid. An ſedeant in Capella Papæ in bancho ſeu ſcamno Epiſcoporum. n. 123. & *ſeq.* p. 466. Qui habent locum in Capella Papæ an debeant eſſe benedicti, perpetui, & habentes vſum mitræ. n. 152. p. 467. Abbatibus competit ius ſuos ſubditos iudicandi priuatiuè. n. 9. p. 468. vid. *Commentarij*.

Abrogatio, in quo differat à diſpenſatione. *num.* 28. p. 84.

Abſolutio in foro conſcientiæ data Religioſos percutienti, an ſuffragetur. n. 20. p. 219. Sacramentalis non ſuffragatur pro foro externo, n. 21. ibid. Quid ſit quæ datur in foro conſcientiæ, n. 22. ibid. An ſit in poteſtate Iudicis ipſam acceptare etiam pro foro externo, n. 23. ibid. An præcedere debeat ſatisfactio partis, n. 27. ibid. & an fieri debeat ante illam, n. 28. ibid. A cenſuris vt cauſa apertius cognoſcatur conceditur cum reincidentia. *decil* 1. n. 6. p. 140. Ad cautelam ex inueterato ſtylo Rotæ ſine cauſæ cognitione concedi ſolet, n. 1. p. 212. A cenſuris non remittitur ad Ordinarium, quando conſtat de grauamine ab ipſo, vel eius officiali illato, n. 3. ibid. Opinio Suarez circa abſolutionem ſacramentaliter factam abſenti. n. 78. p. 372. Ipſius exemplum, etiam de ſacramentali abſolutione illius, qui ſolum

ſigna contritionis dedit, n.81.ibid.
Abſurditas eſt fugienda. n.24. p.134.
Acceptatio ad Religioné an ſit actus iuriſdictionis. n.38. p.95. An competat Abbatiſſis, & fratribus Laicis, n.39. p.96. Non requirit dignitatem, n. 40. Poteſt admitti à ſuſpenſo, n.41. Ad quem ſpectat, n.42. & ſeq. ibid. Non infert legitimo Prælato magnum præiudicium, n.44. ibid. An ſufficiat tacita licentia, n.46. ibid.
Actus in dubio debet interpretari validus. n. 3. p. 74. & n.7. p.93. & n.3. p.132. Omnis interpretatio admittitur, vt ſuſtineatur, n. 4. ibid. & n.8. p.93. Interpretatio, quæ fit pro validitate illius eſt regina interpretationum, n.5. p.74. Maximè cùm agatur de validitate profeſſionis, n.7. ibid. Quando ſolùm denotatur prohibitio actus, n.13. p.75. Quando non valet modo, quo fit, valet prout valere poteſt, n.38. p.77. Acceptatio ad Religionem an ſit iuriſdictionis, n.38. p.95. Contra legis formam factus an validus. n.19. p.133. Factus contra formam accidentalem tenet, n. 20. p.134. Agentium non operatur vltra eorum intentionem. n.27. p.137. & n.8. p.176. Ad incurrendas pœnas ſufficit vnus. n.14. p.160. Ex ſe validus, & omnino ab aliis ſeparabilis non poteſt per alium inutilem vitiari. n.7. p.285. Et habet hæc regula locum etiam in rebus ſpiritualibus, n.8. ibid.
Adulationes quibus ſint ſimiles. n.57. p.369.
Aduocati, Conſiliarij, & Procuratores an teneantur denunciare hæreticum. n.51. & ſeq. p.113. An iidem, qui ſub ſigillo ſecreti ſciunt furem detinere bona alterius furto ſublata teneantur etiam reuelare, n.55. ibid.
Æquipollentium eadem eſt diſciplina. num. 26. p.197.
Æquitas præfertur omni iuri humano. n.37. p. 152. Præfertur etiam rigori. n.37. p.224.
Ætas quæ requiratur ad profeſſionem religioſam. n.4. p. 450. Modus probandæ ætatis. num.9. p.451. Baptiſmi liber an probet ætatem. n.7. p.450. & n.10. p.451.
Alienatio omnis bonorum Eccleſiæ eſt prohibita. n.2. p.175. Eius nomine quæ veniant, n. 3. p.276. Quid de Emphyteuſi, n.4. ibid. Quando non cenſetur alienatio, ſed eius continuatio, n. 5. ibid. Requiritur conſenſus Sedis Apoſtolicæ, n.9. ibid. Olim quomodo fiebat, n.11. ibid. Nequit Epiſcopus, n.11. ibid. etiam licitas alienationes facere, n.14. p.177. Vtilitas debet eſſe certa, & euidens, n.20. & 21. ibid. Et cum conſenſu Sedis Apoſtolicæ, n.22. ibid. Quid quando adeſt neceſſitas, n. 26. p.178. & eſt vrgens, n.28. ibid. Et quando eſt periculum in mora ſi Papa adeatur, n. 29. ibid. Vtilitas Eccleſiæ debet plenè probari maximè in eius tempore. n.8. & 9. p.213. Ob quam cauſam fieri debeat. n.1. p.215. Defectus eius cauſæ interpoſitionem decreti Iudicis nullam reddit, n.4. & 5. ibid. Non eſt facienda, quando ex pecuniis Eccleſiæ ſatisfieri, & præcaueri deterioratio poteſt, n. 10. ibid. Inquiſitio quid potius expediat alienare neceſſaria eſt, n.13. & 14. ibid.
Alimentorũ cauſa non ſuſpendenda. n.16. p.201.
Ambitioſi indigni, etiamſi dicantur Sancti. n.34. & ſeq. p.100.
S. Andreæ Corſini ſanctitas. n.235. p.29. Eius miracula in vita, & poſt mortem, n.241. p.30. Eius ſanctitatis argumenta, n.242. ibid. Qualitas eius mortis, n. 244. p.31. Miraculoſus odor, & incorruptio eius corporis, n.245. ibid. Eius virtutes particulares, n.246. & ſeq. ibid. Probatio eius ſanctitatis, n.251. p.32. Excellentia eius fidei, num.252. ibid. Epitaphium, n.256. p. 33. Acta cauſæ ſuæ Canonizationis, n.274. & ſeq. p.38.
Animæ nobilitas. n. 146. & ſeq p. 332. Eius dignitas, n.149. ibid. Ipſius potentiarum nobilitas, n.150. ibid. Aliæ nobilitates, n.151. p.333. Anima ſancta à Deo illuſtratur, & dirigitur. n.41. p.368.
Animus dignoſcitur ab operibus operantis. n.40. p.340. Maximè ſi verba iungantur, n.41. ibid. Et hæc antecedentia, & conſequentia ſint, n.42. ibid. Et hoc maximè procedit in actu de ſui natura delectabili, n.43. ibid. Quæcumque illius delectatio videtur ſufficiens ad ipſius demonſtrationem, n.44. ibid.
Anonymi cuiuſdam placitum circa D. Pauli Apoſtoli Papatum. *Conſult. vlt. num.1. & ſeqq.* Reiectum, & improbatum. *Ibid.* Vide *Propoſitio*, & *Petrus*, & *Paulus*.
Antiquiora nobiliora. n.376. p.508. Antiqua quomodo probanda. n.401. p.510. Antiqua conſuetudo eſt retinenda. n.175. p.492.
Apoſtoli Pauli teſtimonium de non permittendo fœminas in Congregationibus virorum præſides. n.2. p. 205. Quomodo intelligendum, n.5. ibid. Aliud eiuſdem, n.6. Eius cauſa, & ratio, n.7. ibid.
Apoſtoli an & quomodo fuerint Epiſcopi totius Orbis. n.21. p.479. Erant Epiſcopi Eccleſiarum quas fundabant. n. 23. & ſeq. ibid. In illis munia Epiſcopalia exercebant. num. 33. p.480. Alij præter D. Petrum fundarunt Eccleſias. n. 48. & ſeq. p. 482. Sed de mandato & authoritate D. Petri. n.34. & 40. p.555. & 556. Eorum conſuetudo erat præficere Epiſcopum vnicuique ciuitati, in qua verbum Dei prædicauerunt. n.39. p.556.
Appannagiũ quid ſit. n.2. p. 568. Conſtitutum à Sereniſſ. Carolo Emanuele Duce Sabaudiæ pro Sereniſſ. Principe Philiberto eius filio. n.2. ibid. Appannagium ſiue Panagium in Gallia, & de lege Salica. n. 68. p. 580. Eſt inalienabile. n. 72. p.581. Eſt idem quod alimenta. n.72. ibid. An ſuccedat loco legitimæ. n.73. ibid. Eſt idem quod feudum. n.74. ibid. Et ferè idem quod vſusfructus. n. 75. p. 582. An idem quod Albanagium. n. 77. ibid. An idem quod vita & militia. n.78. ibid. Fit cum onere reuerſionis apud Allobroges. n.79. ibid. Factum Princip. Philiberto ad Patrem deuoluebatur. n.80. ibid. Verba inſtrumenti appannagij. n.84. p.583. Verba quædam eiuſdem explicantur. n.89. p.584. Ratificatio facta per verba de *bauer*, *tener*, *goder*, quid operetur. num.91. p.585. Appannagium monſtruoſum. n.93. p.586. Onus reuerſionis eſt intrinſecum appannagio. n. 95. ibid. Verba donationis ſeu ceſſionis iuxta naturam appannagij intelligenda. n. 96. ibid. Appannagium Sereniſſ. Infantis Mariæ. n.135. & ſeq. p.595. Eſt pro cauſa pia. p.596.
Appellatio debet fieri in tempore. n. 19. p.118. Seruata forma iuris, n.20. ibid. De iure ſemper datur ad vtrumque effectum. n.13. p.241.

Regu

Regularibus prohibetur. *n.* 47. p.254. Quid ſenſerint authores de eorum appellatione. *n.* 50. p. 255.

Appellatio an admitti debeat in eo quod fit à maiore parte capituli. *n.*45.p.431.

Appellationis remedium quare inuentum. *num.*8. p.468.

Ara Miſericordiæ. *n.*43.p.437.

Arbitrium regulatur à iure. *n.*6. p. 203. Ex ſenſu, & praxi Religionis, *n.*7.ibid.

Archiuium vt dicatur legitimũ quæ requirantur. *n.*91.p.560. Illorum de quorum intereſſe agitur eſt ſuſpectum. *n.* 92. ibid. Archiuij authoritas non dat robur ſcripturæ informi. *n.*94. ibid.

Archidiaconus, & Decanus habentes territorium ſeparatum,& immemoriabilem poſſunt cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus. *n.*10.p.307. Non poſſunt degradare. *n.*11. ibid.

Archipresbyteri quomodo in materia præcedentiæ ſe gerere debent. *n.*16.p.189.

Argumentum à veriſimili valet in iure. *num.*19. p.226. Non ſumitur à tacito, vel præſumpto ad expreſſi deſtructionem, ſed è contra. *n.*139. p.299.

Attentatum an puniendum vt conſummatum. *n.*69.p.165. Quæ intelligantur. *n.*2.p.240.

Axiomata, ſeu regulæ iúris. Argumentum à veriſimili valet in iure. *n.*19.p.226. Animus cognoſcitur ab operibus operantis. *n.*40.p.340. Arbitrium regulatur à iure. *n.*6. p. 203. Æquipollentium eadem eſt diſciplina, *n.* 26. p.197. Æquitas præfertur omni iuri humano. *n.*37. p.152. Actus in dubio debet interpretari validus. *n.*3.& alibi. p.74. Quando non valet modo, quo fit, valet prout valere poteſt. *n.*38. p.77. Agentium actus non operatur vltra eorum intentionem. *n.* 27. p. 137. Actus ex ſe validus, & omninò ab aliis ſeparabilis non poteſt per alium inutilem vitiari. *n.*7. p.285. Beneficia Principum ſunt permanentia. *num.*8. p.200. Bonum commune præponendum bono particulari. *n.*16. p.111. Bonus quilibet præſumitur ſi non probetur malus. *n.*6.p.139. Cauſa naturalis attenditur in concurſu non accidentalis. *n.*7.p.189. Delictum non præſumendum. *n.*52. p.79. In dubio non præſumitur. *n.*4. ibid. Diſpoſitio generalis reſtringitur ex ratione particulari. *n.*25.p.41. Diuerſorum diuerſum debet eſſe iudicium. *n.*30.p.290. Dolus nemini patrocinatur. *n.*57.p.79. In dubio quilibet præſumitur elegiſſe viam, per quam diſpoſitio ſua ſit vtilis. *n.* 3.p.221. Dubia in meliorem partem interpretãda. *n.*90.p.131. Error, cui non contradicitur, approbatur. *n.*19. p.111. Eſſe hoc non probatur, quod ab hoc contingit abeſſe. *n.*10. p. 313. Exitus acta probat. *n.*136. p. 347. Factum proprium nemo impugnat. *n.*65. p. 79. Non præſumitur niſi probetur. *n.*22.p.190. Legitimè factum non debet retractari. *n.* 35. p. 253. Fines antiqui probantur leuioribus probationibus. *n.* 4. p.312. Forma actus obſeruari debet etiam quoad minima. *n.*16.p.99. Eſt de genere indiuiſibilium, *n.*17. ibid. Geminatio actus enixam voluntatem, & maiorem deliberationem inducit. *n.*19.p.219. Generi derogatur per ſpeciem. *n.* 31. p.253. Inferior non poteſt diſpenſare in legibus ſuorum ſuperiorum. *n.* 19. p.83. Iniuria non fit ſcienti, & volenti. *n.*13. p.208. Iura iuribus debent concordare. *n.* 32.p.77. Iura pro Iudice præſumuntur. *n.*6.p.98. Iuramentum de re mala non obligat. *n.*25. p.111. Non debet eſſe vinculum iniquitatis, *n.*27. ibid. Iuriſdictio per conſenſum prorogatur. *n.*3. p.240. Ratio legis eſt anima legis. *n.*11.p.150. vbi eſt eadem ratio eſt eadem lex. *n.*16. p. 161. Lex poſterior derogat priori. *n.* 42. p.228. Item, & corrigit. *n.*29.p.161. Maior abundantia, & cautela non nocet, ſed iuuat. *n.*62. p.341. Medium præſumitur probatis extremis. *n.* 37. p.339. Minus malum de duobus eligendum. *n.*40.p.323. Notorium non eget probatione. *n.*24. p.88. Numeri pluralis appellatione venit etiam ſingularis. *n.*25. p.161. Papa habet omnia iura in ſcrinio ſui pectoris. *n.*12.p.210. Poſſeſſoris conditio melior eſt in pari cauſa. *n.*90.p.131. Poſſeſſor etiam iniuſtus debet citari quando eſt expellendus. *Ibid.* Præſentia æquiualet mandato. *n.*9. p.221. Quæ ſunt per ſe anteponi debent iis, quæ ſunt per accidens. *n.*4.p.185. Quæ de nouo emergunt nouo indigent auxilio. *n.*28. ibid. Ratihabitio comparatur mandato. *n.* 48. p.96. Reditus ad ius commune facilis. *n.*10. p.183. Reus in dubio eſt abſoluendus. *n.*90. p.131. Reus eſt abſoluendus cum actor minus probauit. *Ibid.* Res de facili reuertitur ad ſuam primæuam naturam. *n.*9. p.183. Specialis gratia non trahitur in aliorum exemplum. *n.*51. p.228. Specialia non debent in argumentum, ſeu in conſequentiam afferri. *n.*52. ibid. Singula, quæ non proſunt multa collecta iuuant. *n.*35. p.339. Subreptio ſanatur conſenſu partis. *n.*64. p.79. Subrogatum ſapit naturam ſubrogantis. *n.*24.p.190. Suſpicio metus habetur pro metu. *n.*5. p.98. Tacens quando conſentire videatur. *n.*26. p. 223. Vniuerſitas non debet condemnari pro peccato vnius certi, vel incerti. *n.*29. p. 227. Voluntas magis facto, quàm verbis declaratur. *n.* 37. p. 220. Vinco vincentem te, &c. intrat in materia præcedentiæ. *n.*21. p.190. Vide *Regula.* Nemo præſumitur iactare ſuum. *n.* 179. p.494. Nemo eligit viam per quam iudicium ſuum ſubuertatur. *n.*181. ibid. Quod noſtrum eſt abſque facto noſtro à nobis transferri non poteſt. *n.*180. ibid. Animus facto declaratur. *n.* 141. p. 490. Actus præſumitur fieri eo modo quo valeat. *n.*191.p.494. Tacens conſentire videtur & quando. *n.* 210. p.495. Diſpoſitio præſumitur in caſu à iure permiſſo. *n.*192. p.494. Prior tempore eſt potior iure. *n.*374. p.508. Vbi eſt eadem ratio, ibi eſt eadem legis diſpoſitio. *n.*50. p. 526. Diſpoſita in cauſato magis procedunt in cauſante. *n.*51.ibid. Pro actus validitate præſumitur omne quod neceſſe eſt. *n.*62. p.527. Qualitas non ſtat ſine ſubiecto. *n.*219. p.537. Non entis nullæ ſunt qualitates. *n.*220.ibid. Non eſſe & non probari paria ſunt. *n.* 221. ibid. Non entis & non apparentis idem eſt iudicium. *n.* 221. ibid.

B

Bacchanalium origo. *n.*35.p.322.

Baptiſmus ex generali Eccleſiæ conſuetudine ſtatim à natiuitate ſuſcipitur. *n.* 5. p.450. Baptiſmi liber an probet ætatem baptizati. *n.*7. ibid. Baptiſmi liber quomodo de falſitate ſuſpectus

pectus reddi poteſt. *n.*10 p 8.

Beatificationis negotium ſpectat ad Papam *n.*2. p.4 Non ſpectat ad Epiſcopos, *n.*3.ibid. Neque ad Legatos etiam de Latere, *n.*4. Etiam ex commiſſione Papæ, *n.* 5. ibid. Neque hoc facere poteſt Concilium, *n.*7. ibid. Antiquitus id ſpectabat ad Epiſcopos, *n.* 8. ibid. Ad beatificationem requiruntur vitæ ſanctitas, & miracula, *n.*10. ibid. Poteſt procedi ad beatificationem ſine miraculis de potentia abſoluta Papæ, *n.*13 ibid. In hoc negotio proceditur cum magna maturitate, *n.*38. p.7. Requiruntur certæ, & euidentes probationes, *n.*39.ibid. Fama non ſufficit, *n.*40.ibid. Maxime dum agitur de miraculis, *n.*41. ibid Secus quando eſt notoria, *n.*42.ibid. Decretum ſuper modum capiendi informationes in cauſis huiuſmodi. *n.*48. p.8. Beatificatio in quo differat à Canonizatione, *n.*49.& 50.ibid. In Beatificatione Sanctorum Papa non poteſt errare, *n.* 52. p.9. Reſpicit futuram Canonizationem, *n.*53. ibid. Pro illa requiruntur virtutes heroicæ, *n.* 54. ibid. Maximè pro Religioſis, *n.*55.ibid. Diuerſo modo proceditur in Canonizatione, & Beatificatione, *n.*60.ibid. Stylus Bullarum Beatificationis, *n.* 62. ibid. Eccleſia in his cauſis procedit ordine iudiciario, *n.*75. p.11. In his cauſis poſtulatur cultus, & veneratio, *num.* 86. p.12. Vide *Canonizatio.*

Beatificatio diuerſo modo præſcribitur cultus, quàm Canonizato, *n.*64. p. 10. Officium de Beatificato omitti poteſt, *n.*63. ibid. De his qui facere poſſint officium, *n.*8 p.40.

Beati nomen pro *felici* vſurpatur, *n.* 75. p. 54. Crebrius pro eo qui Deum videt, *n.*76.ibid.

Beneficium Principum ſunt permanentia, *n* 8. p.200. Niſi concedantur cum limitatione, *n.*9. ibid. Vel ceſſat cauſa motiua, *n.*10.& 11. ibid. Vt poſſit dici regulare quid requiritur. Quotque modis inſtituatur, *n.*3. p.244. Secularia poſſunt conferri Regularibus, *n.*2.ibid. Quid de beneficiis Curatis ſecularibus, *n.* 5. ibid. Vide *Regulares.* Differentia inter regularia, & ſecularia, *n.*19. & ſeqq. p.252. Regularia cuius ſint naturæ, *Ibid.* Item aliæ differentiæ, *n.* 33 p.253.

Benedictini per Antonomaſiam dicti Monachi nigri. *n.* 26. p.429. vid. *Habitus.* & *Color.* & *Ordo.*

Beneficiarij conſenſus requiritur in impoſitione penſionis, *n.*95. p.412. Beneficiarius beneficium illicita penſione grauatum recipiēs, an excuſetur. *n.*107.p.413. An poſſit pecunias pro redemptione penſionis ſolutas repetere. *n.*150.p 415.

Beneficiati ſunt veluti ſeruitores Eccleſiæ. *n.* 189.p.418. Renuentes obſeruare conſtitutiones iuratas, an ſint periuri. *n.*190.ibid. Non habent ius capitulandi niſi, &c. *n.* 192. ibid. Corrigendi, & cogendi vti pluuialibus diuerſis ab illis Canonicorum. *n.*199.ibid.

Beneficij qualitas in impetratione exprimenda. *n.*8. p 406. An ſit dignitas. *n.* 9. ibid. An in Eccleſia Cathedrali. *n.*14.p.407. Valor. *n.*33. p. 408. An penſione grauatum vbi agitur de alia imponenda, *n.*96. p.412. Vltra vires grauari non debet, *n.*97. ibid. Beneficium commendatum. *n.* 12. & ſeqq. p.469. vid. *Commenda.*

Beneplacitum Apoſtolicum præſumitur ex temporis diuturnitate vnà cum obſeruantia, *n.*23.p.311.

Bonum commune præponendum bono particulari, *n.* 16. p.111. Bona in communi habere eſt licitum, *n.*6. p.136. An id liceat priuatis Religioſis, *n.* 9. ibid. Maius eſt illud quod concernit communitatem, *n.*7 p.154. Anteponi etiam debet cuique bono priuato, *n.*12. p. 251. Et hoc eſt ius naturale, *num.* 27. p. 253.

Bonus quilibet præſumitur ſi non probetur malus. *n.*6 p 139.

Breue ſubreptitium etiamſi ex ignorantia impetratum fuerit, eſt nullum, *n.*4.p 144. Quid quando Princeps mouetur ex cauſa impulſiua, *n.*7.p.145.

Breuiarium Carmelitarum, *n.*8 p.48. A quibus confirmatum, *n.* 9. *& ſeqq.* ibid. Breuiarium Angrienſe, n.19.p.49.

Bulla Gregorij IX. pro S. Antonio Patauino, *n.* 11.p.4.

C

Cadauer potitur immunitate Eccleſiæ, *n.*5 p. 434. Puniti non ſepeliuntur ſine licentia Magiſtratus, *n.*52.p.438. Si per viam facti deferatur ad Eccleſiam an gaudeat immunitate, *n.*2.*& ſeqq.*p 434. An extrahi poſſit de licentia Epiſcopi. *n.*53.p.438. Verba conſtitutionis Gregorij XIV. *n.* 54. ibid. Auctores qui hac de re loquuntur, *n.* 55. ibid. An extrahentes cadauerè loco ſacro excuſentur à ſacrilegio, *n.* 56. ibid. Authores referuntur, *n.*57. ibid. An excuſentur tranſgreſſione iurium quæ de hac re agunt. *n.* 58. ibid. Quid de conſuetudine. *n.*49.*& ſeqq.*ibid.

Cæremonia creandi Equites cum enſe, & calcaribus non eſt præſcripta in Cæremonialibus, *n.*28.p 76.

Calumniatori an dici debeat *Mentiris*, *n.*28. p. 194. An liceat id foro conſcientiæ, *n.*29.ibid. Non licet Religioſis niſi raro, *n.* 30.ibid. Chriſti exemplum, & aliorum, *Ibid.*

Canonicatus Collegiatæ in Romana curia eſt dignior canonicatu Cathedralis Ciuitatis, *n.* 188.p.418.

Canonici Collegiatæ cui eſt annexa cura animarum, an omnes poſſint dici Parochi, *n.* 49. p.248.

Canonici ſunt membra nobiliora, & Clerici primi gradus, *n.*187. p.418. Soli habent ius capitulandi excluſis beneficiatis regulariter, *n.*193. ibid. Rationis eſt vt vtantur pluuialibus diuerſis ad diſtinctionem beneficiatorum, *n.* 198. ibid. Non cantantes in Choro & confabulantes interdum grauiter peccant, *n.*238. *& ſeqq.* p. 421. Quod ex ſacris canonibus, & conciliis probatur, *n.*242. *& ſeqq.* ibid. Peccant contra Religionem, *n.*246.ibid. Et peccato ſcandali, *n.*247. ibid. Propter irreuerentiam, *n.* 249. ibid. Tales an poſſint accipere diſtributiones. *n.*251.p 422. An excuſet conſuetudo ſi adſit vt præſentia materialis ſufficiat ad lucrandas diſtributiones. *n.* 256. *& ſeqq.* ibid. Piæ monitiones S. Caroli Borromæi hac de re traduntur, *n.*264.p.423. Quæ ſtipendia Miſſarum recipere poſſint, *n.* 225, *& multis ſeqq.*p.420.

Canonizan

Canonizandus ſpecialiori modo proponitur toti Eccleſiæ, *n.*69.p.10 Quando nunquam laborauit infamia, excluditur neceſſitas tam exacti examinis proceſſum pro ipſius canonizatione, *n.*131.p.17. Sanctum fuiſſe probandum eſt, *n.* 153. p 19. Debet eſſe præditus omnibus virtutibus, & in gradu excellenti, *n.*162 ibid. Qui pro Sanctis canonizandi, *n.* 173.p.20 Non omnes Sanctos vult Deus canonizandos, *n.* 182. p. 22. Non eſt neceſſitium probare, quod canonizandus excelluerit in ſingulis ſpeciebus virtutum, *n.* 221. p. 26. Fama Sanctitatis canonizandi debet eſſe continuata poſt ipſius mortem, *num.* 223. p. 27.

Canonizationis negotium ſpectat ad Papam, *n.*2.p.4. Non ad Epiſcopos, *n.* 3.ibid. Nec ad Legatos etiam de Latere, *n* 4.ibid. Etiam ex commiſſione Papæ, *n.* 5. ibid. Nec id facere poteſt Concilium per ſe ſolum, *n* 7.ibid. Antiquitus ſpectabat ad Epiſcopos, *n.* 8. ibid. Spectat ſolùm ad Sedem Apoſtolicam, *n.* 9. ibid. Quæ ad eam requirantur, *n.* 10. ibid. Requiruntur miracula, *n.*12.ibid. Poteſt fieri ſine miraculis de potentia abſoluta Papæ, *n.*13.ibid. Pro cànonizatione martyrum miracula non ſunt neceſſaria, *n.*16.p.5. Requiruntur multiplicatæ Magnatum preces, *n.*20. ibid. Decreta varia S. Congregationis circa proceſſus in cauſis canonizationis, *n.*21.ibid. Item decretum S. Inquiſitionis, *n.*22. ibid. In hoc negotio proceditur cum magna maturitate, *n.* 38.p. 7. Requiruntur certæ, & euidentes probationes, *n.*39. ibid. Non ſufficit fama, *n.*40 ibid Secus quando eſt notoria, *n.*42.ibid. Neque ſufficiunt ſcripturæ priuatæ, vel tabellæ in publico expoſitæ, *n.* 43. p. 8 Etiamſi reperiantur in Archiuio, *n.* 44. ibid. Neque ſufficiunt lapides in publico expoſiti, in quibus miracula ſunt inciſa niſi authenticè, & authoritatiuè factum comprobetur, *n.*46.ibid. Sunt pro hac cauſa faciendæ Congregationes, *n.* 47.ibid. Quomodo capiendæ informationes, *n.* 48. ibid. Non poſſunt ſumi à ſuperioribus Religionum, *Ibid.* In quo differat Canonizatio à Beatificatione, *n.*49. ibid. Quæ virtutes requirantur pro canonizatione, *n.* 54. p.9. Maximè pro Religioſis, *n.*55.ibid. Requiritur virtutum Heroitas, *n.*57.ibid. In canonizatione Eccleſia errare non poteſt, *n.* 59. ibid. Proceditur diuerſo modo, quàm in Beatificatione, *n.*60. ibid. Stylus Bullarum canonizationis, *n.* 61. ibid. Eius etymologia, *n.*65.p.10. Eſt quædam fidei proteſtatio, *n.*66. ibid. Pro ea fiunt tria conſiſtoria, *n.*71. ibid. Forma decreti canonizationis, *n.*72.p.11. Enodantur quædam dubia ad ipſam concernentia, *n.*74.ibid. Eccleſia procedit in hac cauſa ordine iudiciario, *n.* 75. ibid. Eius Iudex debet eſſe legitimus, *n.*76.ibid. Pro huiuſmodi Iudice tria requiruntur, *n* 79.ibid. Præſentantur commiſſiones canonizationis ad quos diriguntur, *n.* 81. ibid. Requiritur legitimus Actor, *n.*85.p.12. Poſtulatur in hac cauſa cultus, & veneratio, *n.*86.ibid. Debet citari Promotor fidei, *n.*88. ibid. Examinati teſtes omnes, *n.* 92. p. 13. Seruati forma, *n.*96.ibid. Releuantia, & validitas in huiuſmodi proceſſionibus probanda, *n.*100.p.14. Releuantia ſumitur ex certa probatione contentorum in proceſſionibus canonizationis, *n.* 111. ibid Requiruntur miracula non ſolùm in vita, ſed poſt mortem, *n.* 119. p. 15. In cauſa canonizationis pro teſtium examine conceduntur remiſſoriæ; *n.* 142.p.18 Non agitur in illa de præiudicio alicuius, *n.* 143. ibid. Comparatur cauſis ciuilibus, *n.*141. ibid. Relatio S.Rotæ ad Paulum V. pro canonizatione S. Andreæ Corſini, *n.*151. p.19. Papa in his cauſis errare non poteſt, *n.* 212. p.25. In hac materia quis ſit Ordinarius, *n.*213. ibid. In cauſa canonizationis Delegati per Summos Pontifices poſſunt ſubdelegare, *n.*214.ibid. In formando huiuſmodi proceſſu eſt citandus Procurator Fiſcalis, *n.*215.ibid Notarij Imperiali authoritate poſſunt rogari de proceſſibus canonizationis, *n.*216.ibid. Et poteſt in hac materia committi Notario examen, & receptio iuramenti teſtium, *n.*217. p.26. Teſtes deponentes in genere in negotio canonizationis non faciunt perfectam probationem ſuper Sanctitate, *n.*219. ibid. Hæc probatio generica in huiuſmodi cauſa non eſt reiicienda, *n.* 220.ibid. In materia canonizationis excellentia virtutum Theologicarum ſaltem eſt in ſpecie probanda, *n.*222. ibid Non requiritur in hac materia qualitas, quod teſtes probent omni exceptione carentes, *n.*234 p:19. Pro ipſa defertur epitaphiis, & aliis, *n.*257.p: 33.Stylus Summorum Pontificum pro canonizatione, *n.*58.p 9.

Canonizati proponuntur imitandi, vt norma, *n.* 56 p.9. Collectæ dicuntur pro canonizatis, *n.* 70. p.10. Multi ob vnum actum perfectiſſimæ charitatis in hora mortis canonizati ſunt, *n* 78. p.21. De his non fit officium ſine nouo decreto, *n.*5.p.40. Etiam ſi in Bulla canonizationis id videatur conceſſum, *n.* 6. ibid.

Capacitas iuris communis, *num.* 10 *& ſeqq:* p. 139.

Capella vid. *Generales. Præcedentia.*

Capitulum celebratum in diſcordia cum violentiis, & metu, non debet confirmari, *n.* 2. *& ſeqq* p. 97. In Capitulis agendum de cuſtodia Ordinis, *n.* 31. p. 100. Præſes Capituli non admittit inhabiles, *n.* 60. p. 102. Capituli impugnatio ad quem ſpectat, *n.*3 *&* 4.p.115. & 116. Quibus conditionibus, *n.*5. ibid Repræſentans Capitulum poteſt eligere Procuratorem, *n.*30. p.119. Ratio celebrandi Prouinciale, *n.*11.p 251.

Capellanus Oratorij quando Euchariſtiam poteſt adminiſtrare, *n.*2.p.171.

Carmelitæ dicuntur Capellani Papæ, *num.* 66. p.404.

Carthuſiani non promittunt ſtabilitatem in loco certo, & indiuiduo, ſed clauſuram, *n.* 8. p.283.

Caſtitatis in voto ſolemni diſpenſationis praxis, *n.* 20. p 104. In voti ſolemnis caſtitatis diſpenſatione an requiratur publica cauſa, *n.* 22.p.107. An ſufficiat priuata, *n.*24.ibid. An pro conſeruandis diuitiis vnius familiæ, *n.* 28.ibid.

Cathedra eſt magna dignitas Magiſtrorum, *n* 87.p.560. Propriè accipitur pro ſede Doctoris & Prælati. *n.*88.ibid.

Cathedralitas quid importet, *n.*4.p.478. Eccleſiæ

ſiæ S. Mariæ *del Pilar* probatur. *n.* 19. & *ſeqq.* p.479. Nec euerti poteſt niſi per euidentes probariones in contrarium, *n.*41.p.481. Præſumprio de Cathedralitare poſteriori non tollit priorem, *n.*44 ibid. Cathedraliras præfatæ Eccleſiæ pro primo Chriſti ſæculo demonſtrata, *n.*55.p.482. Pro ſecundo ſæculo quomodo probetur, *n.*56. & *ſeqq.* ibid. Pro tertio ſæculo colligitur ex Prudentio, *n.* 70. p.484 Pro quarto ſæculo, *n.* 71. ibid. Pro quinto ſæculo, *n.*77. ibid. Pro ſexto ſæculo, *n.* 103. p. 486. Pro ſeptimo ſæculo, *n.* 109. p.487. Pro octauo ſæculo, *n.* 118. p. 488. Noui ſæculi Authores, *n.*123 ibid. Pro decimo ſæculo, *n.*127. p.489. Pro ſæculo vndecimo, *n.* 138. p. 489. Pro duodecimo, *n.* 139. p.490. Cathedralitas Eccleſiæ S. Saluatoris, *n.*157.p.491. An præiudicet Cathedralitati Eccleſiæ S Mariæ del Pilar. *n.* 159. & *ſeqq.* ibid. Iſta non conſenſit cathedralitati S. Saluatoris cum ſuo præiudicio, *n.*178.p.493. Hæc ſecunda erectio non fuit per modum tranſlationis. *n.*183. p.493. Cathedralitatis eſſentia quid ſit, *n.* 187. p. 488. Ratione cathedralitatis Eccleſiæ S. Mariæ, & S. Saluatoris, *vna* cenſentur. *n.*194. p 494. & *n.*247. p 498. Cathedralitas Eccleſiæ S. Mariæ vindicatur, *n.* 253. *vſque ad* 258. ibid Cathedralitas antiqua an remanſerit poſt vnionem cum Metropolitana. *n.*263.p.499. & *n.*266. p. 500. Subſiſtit veluti Columna immobilis, *n.* 279. & *multis ſeqq.* p.501. Cathedralē quæ denotant; *n.*295. & *multis ſeqq.* p 503. Cathedralitas ex multis probari poteſt, *n.* 307. & *multis ſeqq.* ibid. Cathedralitatis S Petri firmitas. *n.* 316. p. 504. Cathedralitas Eccleſiæ S. Mariæ eſt *cumulatiuè* cum Eccleſia S Saluatoris, *n.*423. p.512. Cathedralitatis ſigna, *n.*3. & *ſeqq.* p.521. Vna cathedralitas in duabus Eccleſiis. *n.* 5. ibid. De cathedralitate S. Mariæ del Pilar, *n.*16. & *multis ſeqq.* p.522. Vnitas in cathedralitate cum Eccleſia S. Saluatoris, *n.*19. p 523. Cathedralitas Eccleſiæ S. Mariæ quaſi de iure diuino, *n.*209.p.536. Cathedralitatis effectus & veſtigia, *n.*239 p.538. Amitti non poteſt ſine Papæ conſenſu, *n.* 133. p. 532. Eccleſiæ S. Mariæ ab aduerſariis negari non potuit, *n.*366.p.539. Ipſius hiſtoriâ demonſtratur, *n.*416. p.547. Eſt *Columna immobilis*, & *Turris Dauidica*, *n.* 417. ibid. Deciſione Rotę Rom. firmatur. p. 549. Cathedralitatis antiquæ ſtatus probatur ex hiſtoriis & chronicis, *n.*25. p 554. Oritur dato Epiſcopo & Eccleſia ratione coniugij ſpiritualis, *n.* 29. p. 555. Cathedralitatis adminiculum, *n.*72.p.558. Cathedralitatis antiquæ ius vt retineatur & contineatur vnicus actus ſufficit, *n.*79.p.559.

Cauſa naturalis attenditur in concurſu, non accidentalis, *n.*7.p.189. Quàndo dicatur deuoluta, *n.* 25. p. 223. Eius cognitio in quo conſiſtat, *n.* 48. p. 228. Cauſæ, & cauſati idem eſt iudicium, *n.*102.p.344.

Citatio debet fieri parti, *n.*23.p.118 Specialiter in materia electionis, *n.*24. p.119. Quid quando caſus eſt notorius, *n.*25. ibid.

Chocholata an frangat ieiunium, *n.*88.p.373.

Choriſtæ poſſunt transferri ad ſtatum laicorum, *n.*2. p.207. Quam ob cauſam, *n.* 3. ibid. An etiam qui ſunt in ſacris conſtituti, *n.* 9. ibid. Poſſunt degradari, *n.*10.p.208. Eorum gradus perfectio, *n.*15. ibid.

Clauſula *Iuribus compulſatis*, quid denotat, *n.* 150. p. 18. Quid Clauſula *aliis neceſſariis*, *n.* 42. p.71. Clauſulæ generales reſtringuntur ad expreſſa non ad non veriſimilia, *n.*43. ibid. Clauſula irritans non ponitur in ſtatuto, *n.* 12. p 75. Clauſulæ derogatoriæ quid reſpiciant, *n.* 26. p. 83. Clauſula *irritum & inane* quam vim habet, *n.*53. & 54. p.85. Et ad quæ refeeratur, *n.*55. ibid. Clauſula *Secundum vniuſcuiuſque gradus prærogatiuam* quando procedit, *n.* 22. & 23. p.151. Clauſula *Præterquam in caſibus à iure permiſſis*, quomodo applicanda, *n.* 24. p. 178. *Quatenus opus eſt* quid importat, *n.*25. ibid. Eius Explicatio, *n.*26. ibid. *Ad futuram memoriam* exponitur, *n.*111.p.139. Item *Salua*, *n.*112. ibid. Item *Contradictores*, *n.* 4. p. 243. *Non obſtantibus Conſtitutionibus quibuſcunque*, & *ſpeciali ſtabilitate*, derogat ſtabilitati in loco, *n.* 4. p. 180. *Quorum tenores* quid contineat, *n.*4. p.284.

Clauſula finalis ad præcedentia omnia refertur, *n.* 90. p. 585. Clauſula in principio, refertur ad ſequentia, *n.*97. p.587. Clauſulæ acceſſoriæ regulantur ſecundum principalem diſpoſitionem, ibid.

Coadiutores Canonicorum quomodo ſe gerere debent in materia præcedentiæ, *num.* 15. p.189.

Cœleſtini. vid. *Ordo. Generales Abbas.*

Cognati qui dicantur, *n.*14.p.150.

Collegium ad conſtituendum quot requiruntur de iure canonico, *n.*22. p.222. Quot de iure ciuili, *n.*23. p 223.

Coloris nigri vſus & hieroglyphicum, *n.*25.p. 429. Coloris nigri & albi variæ ſignificationes, 38. & *ſeqq.* p.431. Color niger & albus cur cæteris præferantur in habitu religioſo, ibid. Color Virginum proprius, *n.*39. ibid. Coloris albi Symbolum, *n.*40 ibid. Color albus in inferiori habitu Benedictinorum, & cur, *n.*50.p.432.

Commendæ definitio, *n.*12. p. 469. Commendarum conceſſio qualis, *n.* 14. ibid. Damna quæ illis in monaſteria inferuntur, *n.*15. ibid. Incommoda quæ ex illis contingunt, *n.* 16. p 470. Commenda perpetua an ſit titulus canonicus, *n.*21. ibid. Extenditur præiudicium quod ex talibus commendis Regularibus oritur, *n.* 25.p.471.

Commendatarij ſæculares nihil authoritatis habent in Regulares circa diſciplinam religioſam, *n.*3. p.467. Commendatarius æquiparatur depoſitario, *n.*13. p.469. Commendatariorum authoritas eſt odioſa, *n.* 17. & incongrua, *n.*18. p. 470. Non ſunt Superiores monaſteriorum in his quæ ſpectant ad regularia inſtituta, *n.*19. ibid Praxis Eccleſiæ pro commendatariis monaſteriorum, *n.* 20. ibid. Eorum iuriſdictio, *n.*22. p.471. Eorum litteræ Apoſtolicæ quomodo limitandæ, *n.*23. & 24. ibid. Commendatarij Abbates an profeſſionem monachi admittere poſſit, *num.*27. p. 471. Reputantur Titularij, *n.* 28. ibid. Non gaudent tamen priuilegiis Abbatibus Regularibus conceſſis, *n.*36. p. 472. Nullam iuriſdictionem exercere poſſunt in monachos, corrigendo, deponendo, in his quæ pertinent ad diſciplinam regularem, *n.* 39. ibid.

Non

Noo obſtante clauſula, *Committimus regimen in temporalibus & ſpiritualib.* n.34. & 35.ibid. & n.23.& 24.p 471.

Comminario facta an concludat pro inualiditate matrimonij,n.30.p.339.

Commiſſarius regularis quando poteſt legitimè ceſſare facere à ſuis officiis Prouinciales, n. 10. p 221. Generalis an ſit Iudex ordinarius, n.20.p 222.

Compromiſſum teſtringitor ad rem promiſſam, n.1 11.p 531. & n.136. p.532.Nec valet ſine iuris ſolemnitate,n.137.ibid.

Compulſario quid ſit ,num 148.p.18 Quando conceditur noua compulſario,n.147. ibid.

Conatus in delictum quomodo puniendus, n. 70 p.165.

Conceſſio per poſtulationem quando redditur inuoluntaria, n.11.p.203.Qualificata limitatione non ſolum reponit illam in diuerſam naturam, ſed etiam vbi deficit, deficit ipſa diſpoſitio,n.61.p.228. Etiam ſi ſolom in caſu particulari deficiatur, n.62.ibid.

Concilium an derogat priuilegiis, n.15.p.136. Prouinciale in materia de præcedentia quomodo ſe gerere debet, n.14. p. 189. Conciliorum decreta de non permittendo fæminas in Præſides Congregationibus virorum, n.8. p.205.

Concionatores omnes vnios domus, vel Collegij an poſſint ſuſpendi ſimul ab Epiſcopo. n.13. p. 226. Vel ſuſpendere aliquos, n. 20. p.327. Quæ cauſa ad id faciendum requiratur, n.26.ibid

Concurſus ad prouiſionem Parochialium cui competat,n.167.p.296.

Conditiones requiſitæ ad impugnationem alicuius Capituli n.6. & ſeqq. p. 116. Appoſitæ adimpleri debent in forma ſpecifica, n. 20. p. 184.

Conditio ſi Papa diſpenſauerit cenſetur de iure impoſſibilis, n. 129. p. 414. & num. 135. p. 415. Ea non impleta nihil videtur actum, n.88 p. 411. Ea impleta contractus ſtatim eſt abſolutos, n. 89. p. 412. Conditionis defectus habet oculos retro ad tempus diſpoſitionis,n.116 p.414.

Confeſſiones audiens non conſtitutus in Sacerdotio contrahit irregularitatem, num. 2. p. 159.

Confeſſores omnes vnius domus, vel Collegij an poſſint ſuſcipiendi ab Epiſcopo, num. 2. p.225. Vide Verba *Religioſi*, *Regulares*, & *Epiſcopo*, Bulla Pij V. in fauorem Confeſſorum Mendicantium an ſit reuocata, num.31. & 32. p. 227. Quæ cauſa requiritur vt ſuſpendantur, num.38. & 39. p 228. Quid de illis ab ipſo Epiſcopo non approbatis, ſed à ſuis prædeceſſoribus, num. 53. ibid. Poſſunt à ſucceſſore iterum examinari, num. 59 ibid. Quid quando cum ſcandalo, aut inhoneſtè viuerent, vel aliquod delictum committerent, n.63. ibid. Vnius Diœceſis quando eſt extra illam an poſſint audire confeſſiones fideliom illius diœceſis in qua ſunt approbati, n.71. p.229.

Confines ſcribendi modus qualis dicatur iodubitatus, n.2. p.315. Ad eos probandos teſtes debent reddere ſufficientem rationem,num.4. ibid. Eorum diſtinctio quomodo ſit habenda, n.5. ibid. Ad illos probandos non ſufficit ſola teſtium ſcientia, niſi rationem ſcientiæ concludant,n 6 ibid.

Confirmatio Conſtitutionum Caſinenſium eſt in forma communi, n.44. p.85. Habet rationem cauſæ acceſſoriæ, n.45 ibid Eſt gratia,& Priuilegium,n.47.ibid Non eſt eſſentialis,nec facit leges Papales, n.49 ibid.

Congregatio ſeparata à Religione ſub certa conditione an ceſſauerit ſeparatio, num. 2. & 3. p. 182. Religioſarum perſonarum virorum, & fœminarum cui præſunt fæminæ permitti non debet, num.1. p. 205. Non approbatæ ſunt reprobatæ, num.17.p.106.

Connexorum idem eſt iudicium, num. 48. p. 442 connexis valet argumentum,n.49 ibid.

Conſuetudo faciendi officia de Sanctis Religionum, num. 1. p 40 Æquipollet veritati, num. 11. ibid Parem habet vim cum lege, n. 12.ibid. Poteſt introducere, quod Princeps concedere poteſt, num.13 ibid. Et quod priuilegium, num. 14. p. 41. Aliæ ipſius proprietates, num. 15. ibid. Maximè reſpectu vtentium Breuiario Romano, num. 16. ibid. Quid de Religionibus vtentibus alio Breuiatio. num. 18. ibid. An conſuetudo faciendi officia de Sanctis non canonixatis ſit rationabilis, n. 27. ibid. Conſuetudinis legitimæ conditiones, num. 31. p. 42. Vrbani VIII. decretum, num. 32. ibid. Conſuetudo antiqua Ordinis Carmelitarum, num. 42. p. 43. Quando cenſeatur diſpenſatum io ſtatuto per conſuetudinem, & præſcriptionem,n.33. p.138.

Conſuetodini an & quando deroget decretum Trident. *ſeſſ.* 24. c. 12. num. 54.& ſeqq.. p. 409. Immemoriali regulariter non derogat, *Ibid* Fallit in materia reſidentiæ,num.57.ibid. Et vbi conſuetudo irrationabilis eſt, n. 61.& 62. p.410. An poſſit excuſare Dignitates à reſidentia, n. 64. & ſeqq. ibid. Mala an excuſet, num. 256. & 257. p. 422. Facti, non præſumitur, num. 258. ibid. Quas requirat conditiones, num. 259.ibid Iuris, vim legis habet, num. 233. p. 420. Eſt interpretatiua contractuum, num. 235 p. 421. In habitu Religioſorum attendenda, num. 31. p. 430.Plura de vi conſuetudinis. *Ibid.* & n.47. p.432.

Conſuetudo vt cadauer puniri delatom in Eccleſiam non gaudeat immunitate, an valeat, num.59. p.438. Conſuetudo inducit immunitatem, num. 34. p. 448. Conſuetudo pro baptizandis, num. 5. p. 450. Conſuetudine an præſcribatur ius præcedentiæ, num. 117. & 118 p 466. Per quos actus probari debeat, num. 119. ibid. Antiqua eſt reſtituenda, num. 175. p. 492. Vis conſuetudinis, num. 371. p. 508.

Conſenſus impetrantis reddit validum breue ſurrepititium, num. 63. p. 79. Conſenſus Principis quando releuat, num. 22. p. 184. Elicitur facto non minus quàm verbo,num.9. p.251. Capituli præſumitur ex temporis antiquitate vnà cum obſeruantia, num. 22. p. 310.

Conſeruatorum iuriſdictio eſt delegata,num.34. p. 70. An ſint Iudices Apoſtolici, num. 35. ibid. An ſit reuocata per Gregorium X V. n. 36. ibid. Eorum proprium munus, num. 77. p. 231.Poſſunt procedere per cenſuras contra

Epiſcopos, *num.* 38. p. 232. Eorum authoritas, *num.* 84. ibid. An infirmetur hæc auritas eo quod ſint religioſi, *num.* 85. *& ſeqq.* ibid. An impugnetur eorum electio propter inobſeruantiam Conſtitutionis Gregorij XV. *num.* 88. p.233. Non militat hoc in partibus Indiarum, *num.*90 ibid. Non obſtat eis quod non aſſumunt Aſſeſſorem, *num.* 91. p. 234. Quomodo eorum electio firmatur, *num.* 92. ibid. Iuriſdictionem non habent niſi pro manifeſtis iniuriis, & moleſtiis iis illatis, quibus dati ſunt, *num.* 1. p. 243. In quibus fallit hæc diſpoſitio, *num.* 2. ibid. Per quæ verba illis cenſeatur conceſſa iuriſdictio iudicialis, *num.* 3. ibid.

Conſeruatoriæ Regularium non ſunt ſublatæ per Concilium Tridentinum, *num.* 5. p. 243.

Conſtitutiones à Sede Apoſtolica confirmatæ à quibus diſpenſari poſſunt, *num.* 18. p. 83. Ordinantur ad obſeruantiam regulæ, *num.* 21. ibid. Confirmatio Conſtitutionum Caſinenſium eſt in forma communi, *num.* 44. p. 85. Generalis interpretatur, *num.* 23. p. 99. Quomodo differant à Decretis, *num.* 3. p. 209. Earum definitio, *num.* 5. ibid. Minor notitia habetur de decretis quàm de illis, *n.* 8 p.210. Earum nomine an veniant decreta, *num.* 9. ibid. Pontificias in Curia Romana promulgatas an ſit communis Sententia omnes vbique locorum tenere, *num.* 64. p.370. Circa has obſeruandas adnimaduerſio, *n.* 69. p. 371.

Conſtitutiones Religionum quos effectus habeant, & an poſſint excludere tacitam profeſſionem, *num.* 34. p. 454. Nouæ poſſunt introduci, *num.* 35. p. 455. Quomodo intelligendæ ſunt quæ tacitam profeſſionem excludunt, *num.* 36. ibid. Non impreſſæ an habeant vim obligandi, *num.*37. ibid. In earum promulgatione conſuetudini ſtandum eſt. *n.* 38. ibid.

Conſulens celebrantem miſſam non conſtitutum in Sacerdotio quid agere debet, *num.* 36. p 162.

Contractus, deficiente conditione reſoluitur, *num.*6. p. 182. Alienatio bonorum Eccleſiæ requirit cōnſenſum Apoſtolicum, *num.* 3. p. 213. Factus à quibuſdam Religioſis an ſit validus, *num.* 5. ibid. Quando ſuſtineri poteſt in vim locationis, *n.*18. p.214.

Contractus conditionatus non eſt propriè contractus, *num.*90. p. 412. Conditionalis pendet à conditione, *num.* 113. p. 413. Matrimonij ſi Papa diſpenſauerit, nihil eſt ante obtentam diſpenſationem, *num.* 127. p.414. In contractibus præſens rei ſtatus conſideratur, *num.* 128. ibid. Contractus claudicare non debet, *num.* 140. p. 415. De re impoſſibili, ipſo iure nullus eſt, *num.* 141. ibid. Meticuloſus & coactus, eſt, irritus, *n.* 149. *&* 150. ibid. Nullus, nullam parit obligationem, *num.* 153 p.416.

Conuentus, vacante prælato poteſt nomine Prælati futuri admittere ad profeſſionem, *num.*49. p. 96.

Coronæ nomine Principes intelliguntur, *num.* 129 p. 593. Bona Appannagij Principum ſunt de Corona & ab ea diſmembrata, *num.* 85. p. 583. Redire debent ad coronam, *num.* 88. p. 584. Clauſula *Ritornino alla corona*, expenditur, *num.* 128. p. 593.

Crimina quomodo examinanda, & quid in eis eſt attendendum, *num.* 42. p. 220.

Cultus Sancti non tribuitur ſine Papæ authoritate, *num.* 2. p. 40. Eſt ex maioribus Eccleſiæ, *num.* 3. ibid.

Curiæ ſtylus & conſuetudo attendenda ac ſeruanda, *num* 35. p. 408. Facit ius. *Ibid. &* n. 85. *&* 86. p. 411.

Cymbam piſcatoriam an poſſit habere Epiſcopus, *num.* 1 *& ſeqq.* p. 445. Affirmatiuè reſoluitur, *num.* 6. *& ſeqq.* p. 446. Apoſtoli cymbam habebant, *num.* 7. ibid. Piſcabantur etiam præcipiente Chriſto, *num.* 8. ibid. Cymbam ad piſcationem habere licitum eſt, *num.* 12. ibid. vide *Epiſcopus.* Votum R.P. Dianæ, *num.* 35. p. 448. Votum R. P. Auerſæ, *num.* 36. p. 449.

D

Damnati ad mortem ſunt veluti ſerui Reipub. *num.* 50. p. 438. Sunt ſerui pœnæ, *num.* 51. ibid.

Decanus, & Archidiaconus habentes territorium ſeparatum, & immemorabilem poſſunt cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus, *num.* 10. p. 307. Non poſſunt degradare, *num.* 11. ibid.

Decreta varia S. Congregationis pro Canonizatione Sanctorum, *num.* 21. p. 5. Item Decretum S. Inquiſitionis, *num.* 22. ibid. Alia Vrbani VIII. ſuper hac materia, & illorum explicatio, *num.* 26. p. 6. Alia decreta, *num.* 29. *&* 31. ibid. Verba decreti Canonizationis, *num.* 68. p. 10. Forma ipſius Decreti, *num.* 72. p. 11. Decretum Vrbani VIII. ſuper Canonizatione Sanctorum, *num.* 32. p. 42. Decretum Capituli generalis Carmelitarum pro eorum Sanctis, *num.* 41. p. 43. Decretum S. Inquiſitionis pro manifeſtatione hæreticorum obligat etiam pro caſibus occultis, *num.* 14. p. 110. Decretum S. Congregationis Concilij circa facultatem conceſſam Abbatibus ad conferendam tonſuram, & minores ordines, *n.* 26. p. 167. Decretum S. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium de Religioſo nato ex parentibus Mahumetanis, *num.* 35. p. 199. Innocentij III. *num.* 20. p. 206. Quomodo differant à conſtitutionibus, *num.* 3. p. 209. Definitio, *num.* 4. ibid. Minor notitia habetur de decretis, quàm de conſtitutionibus Ordinis, *num.* 8. p. 210. An ſint perpetua, vel ad tempus, *Ibid.* An veniant nomine Conſtitutionum ordinis, *num.* 9. ibid. Pro decreto in dubio præſumitur, *num.* 6. p. 215. Eius probatio in dubio admittitur, *num.* 7. ibid. Congregationis pro Confeſſariis regularibus, *num.*3. p.225.

Defuncti gaudent immunitate Eccleſiaſtica, *n.* 2. *& ſeqq.* p. 434. Plura ſtatuta extenduntur ad defunctos. *n.* 11. p. 435. Excommunicati defuncti priuantur communione fidelium, *n.* 12. ibid. Pœna impoſita relegatis extenditur ad defunctos. *n.* 14. ibid. Eccleſia fauet defunctis fidelibus *n.* 49. p. 437.

Deipara vocatur *Columna.* n. 2. p. 478. Et *Cathedra.* n. 1. ibid. Deiparæ Virginis apparitio ſuper

per vnam Columnam.n.13. p.479. Reuelatio eiuſdem. n. 15. ibid. Quam tuentur grauiſſimi Authores.n.14.ibid. Eius aduentus in Hiſpaniam. n.117. p.488. Eius interceſſione Miracula. Vide *Miraculum*.

Delegatus Sedis Apoſtolicæ eſt maior Ordinario, n.34.p.290.

Delictum non eſt præſumendum, n. 52. p.79. Excluditur interpretatione, n.53.ibid. Maximè cùm agatur de perſona illuſtri, n.54.ibid. Et de ſalute animæ, n.55. ibid. In dubio non præſumitur, n.4 p.381. Et hoc maximè procedit in mortuis, n.5.ibid.

Denunciatio hæreticorum eſt neceſſaria ob bonum commune, n.15.p.111. Eſt etiam neceſſaria pro bono ipſorum, n.18 ibid. Quiſquis eſt obligatus eam facere ex decreto S. Inquiſitionis, n.13 p.110. Etiam pro caſibus occultis, n.14.ibid. Quid ſi quis alteri diceret: *manifeſto tibi hoc ſub confeſſione*, n.30 p.111. Pater naturalis tenetur etiam denunciare ſuum filium hæreticum, n.31.ibid.

Derogatio non ampliat gratiam, neque ſupplet defectum intentionis, ſed declarat voluntatem Principis, n.2.p.282

Deus non propter locum gentes, ſed propter gentes locum eligit, n.7.p.150.

Dictio *alius* eſt repetitiua ſimilium, n.45.p.71. Dictio *neceſſe eſt*, quid denotat, num.10.p.75. Dictio *concedit* quantum valeat, n.13. p.136. *Idcirco*, quid denotat num.8. p.145. *Etiam* eſt ampliatiua, n.9.p.171. Eſt quoque explicatiua, num.10.ibid. *Quicunque* omnia includit, num.15. ibid. Et omne genus perſonarum, num.18.p.183. Et extenditur ad caſus, & perſonas, n.19. p.184. *Quoquomodo* quam energiam habeat, num.25.ibid. *Niſi* quid Importat, n.18.p.211. Quid *Fortè*, num.19.ibid. Quid *Nullo pacto*, num.9. p 226. *Quaſi* per modum cauſæ poſita quid ſignificat, num.27. p.290. Quid quando per modum ſimilitudinis, n.28. ibid. *Scilicet* quomodo reguletur, num.15. pag.310.

Dictio, *Sedere*, dignitatem Epiſcopalem importat, num.27.p.480. *Inſtituo*, quid ſignificet, n.50.p.482. *Inſtituiſſe*, quid importet, n.52. ibid. *Succeſſiuè*, ordinem ſucceſſiuum denotat, num.59.p.483. *Secretarius*, eſt locus proprius Eccleſiæ Cathedralis, num.135. p.489. *Maioris*, arguit primogenituram, num. 201. p.494. *Deberet*, an importet neceſſitatem, num.211.p.495. *Alijs*, quid importet, n.236. p.497. *Eccleſia*, quotupliciter ſumitur, n.414. p.511. *Inde*, quid ſignificet, num.430.p.513. *Auctoritate Canonicorum*, quid denotet, n.85. p.529. *Epiſcopi veſtri*, quid, num.79. p.528. *Retineat*, denotat antiquam poſſeſſionem, num.104. p.530. *In capite chori*, quid indicat, num.122.p 531. *Inſimul*, quid denotet.n.164. p 533. *Beatiſſima ſedes*, quid ſignificet, n 131. p 489. Vid. *Titulus*, Dictio, *Præeſſet*, quid denotet, num.155.p.491. *Di più* expenditur, num. 131. p. 594. *Vt ſuprà*, num. 133. ibid. *Ritornino alla Corona*. num. 128. & 130. pag. 593.

Diœceſis & territorium an ſint idem, num. 40. pag. 291.

Dignior debet præcedere minus dignum, n.3. p.460. Vide *Præcedentia*. Dignior eſt qui pluribus præeſt, num.7. p.461. Dignior eſt qui lumine propriæ authoritatis coruſcat quam qui alieno, num. 44. & ſeqq. p.463. Dignior eſt qui à Papa ad aliquod munus eligitur, quam ab Epiſcopis, n.59. ibid. Vid. *Manus*.

Dignitas quæ competit ex perſona propria eſt maior quam quæ ex aliena, num 43. p.463. Dignitas eximia Ordinum Mendicantium, num. 50. & multis ſeqq. ibid. Tanto quis dignior quanto digniori ſubeſt, num.440 p.514. Stemmata plurimùm valent ad oſtenſionem dignitatis, n.197. p.494.

Dignitas maior præcedit minorem, n.6. p.189. Differentia inter Epiſcopalem, & Prouincialem, n.39. p 254.

Diminutio in delictis eſt probanda, num. 51. pag. 163.

Dimiſſus ſine cauſa à Religione non eſt ſecurus in conſcientia, n.1 p 203. Talis dimiſſio eſt nulla, num. 3. ibid. Quid ſi aſſignatur cauſa non vera ſed ficta, num. 8. ibid. Et ſi prauis moribus extorquet dimiſſionem, num.9. ibid. Et ſi ſolum poſtulanit dimiſſionem ſine cauſa, n.10 ibid. Debet fieri cum cauſa, n.13.p.204. Nullus dimittitur ſine illa, num.14. ibid Quid ſi magna importunitate dimiſſio procurata eſt, n.17. ibid.

Diſpenſatio in præceptis Eccleſiaſticis eſt neceſſaria pro bono regimine Religionis, num. 9. p 83. Quæ cauſæ ſunt neceſſariæ ad hanc diſpenſationem, n.10.& ſeqq.ibid. Differentia inter abrogationem, & diſpenſationem, n.28. p.84. Diſpenſatio non eſt ceſſatio legis, n.29. ibid. Non eſt prohibita, num.39.ibid. Sententia DD. in caſu neceſſitatis diſpenſationis, num.40. ibid. An concedatur extra caſus neceſsitatis, num 43 ibid. In inhabilitate quantum iuuat, num.57.& ſeqq.p 102. In diſpenſatione voti ſolemnis caſtitatis an deſideretur publica cauſa, num.22.p.107. Non ſemper videtur adfuiſſe, num.23. ibid. Videtur ſufficere priuata, n.14.ibid.

Diſpenſatio Clementis VII. & Pauli III. n.20. & 21. p.106. Quando Superiores poſſunt, & cenſentur diſpenſare in ſtatuto, n.16. & 27. p.134. Quibus in cauſis diſpenſatio fieri poteſt pro ingreſſu ad Religionem Coniugum, num.20. p.190

Diſpenſatio vitiatur per ſubreptionem & obreptionem. num.15.& 16. p. 407. Ceſſat cauſa ceſſante, num. 36 p.408.

Diſpoſitio generalis reſtringitur ex ratione particulari, num.25.p.41. Non habet locum vbi verba non conueniunt, n.35.p.42. Conditionalis, omiſſa conditione, non habet effectum, num.5. p.182. Non intelligitur circa illa de quibus in contrarium in ipſa diſponitur, num.5 p.280.

Diſpoſitiua quid declarat, num. 2. p. 284. Vocatur à practicis diſpoſitio, n.3.ibid.

Diuerſitas Monachatus manſionum, n.5.& ſeqq. p.262. Inter habentes iuriſdictionem Epiſcopalem in propria diœceſi ſeparata, & habentes illam intra limites alterius diœceſis, num.19.p.290.

Diuerſorum diuerſum eſſe iudicium oſtenditur, num. 30. p.290.

Doctrina Antonij de Corduba de purificatione criminis per actus poſitiuos contrarios, n.49. & 50. p.143.

Dæmon an facere poſsit miracula, *num.* 184. pag 21.

Dolus nemini patrocinatur, *n.* 57. p. 79 Maximè in damnum alterius, *n.* 58. ibid.

Donatio liberalis non præſumitur donec probetur, *num.* 171. *& ſeqq.* p. 417. Error potiùs aut ſtultitia præſumitur quam donatio liberalis, *n.* 174 *& ſeqq.* ibid.

Dubium de nouitiatu, *num.* 16. p. 108. In dubio quilibet præſumitur elegiſſe viam per quam diſpoſitio ſua ſit vtilis, *num.* 1. p. 12. In dubiis cui ſtandum ſit, *num.* 14 p. 222.

Duellum verum in quo conſiſtat, *n.* 31. p. 377. Quomodo quis effugere poteſt eius cenſuras, *num* 32. ibid.

E.

Eccleſia alteri vnita aſſumit naturam illius, *num.* 24. p. 147. Quilibet ſe conformat Eccleſiæ, in qua conuerſatur, *num.* 25 ibid. Eius authoritate quid fieri poſſet, *n.* 16. p. 206. Eſt talis qualis eſt Monaſterium, *n.* 3 p. 150. Regularis an poſsit exercere curam animarum, *num.* 4. *&* 5. ibid. Eius finium diſtinctio ſi eſſet poſita in ſola ſcientia teſtium fruſtra ageretur de diuiſione facta per Dionyſium Papam, *n.* 7. p. 315.

Eccleſia multiplex, *num.* 107. p 4.9. Baptiſmalis, quæ, *num.* 208. ibid. Cathedralis in qua præſidet Epiſcopus, *num.* 209. ibid. Primatialis Patriarchalis & aliæ, *num.* 210. ibid. Collegiata quæ ſit, *num.* 206. ibid. Quomodo probetur, *num* 214. *& ſeqq.* ibid Quot in ea Clerici requirantur, *num.* 218. *&* 219. ibid. A quo erigatur, *num.* 220. *& ſequentib* p. 420. Collegiata inſignis, quæ, *num.* 223. *&* 224. ibid. Præcedit alias, *Ibid.* Eccleſiæ vnitæ quæ onera ſuſtineant, *n.* 176. *& multis ſeqq.* p. 414. Cathedralis eſt quæ habet Epiſcopum, *num* 5. p. 478. Romana, eſt Cathedra Petri, *n.* 6. ibid. S. Mariæ del Pilar fuit & eſt Cathedralis, *n.* 12. *& ſequentib.* p. 479. Vid. *Cathedralitas.* Dictæ Eccleſiæ fundationis hiſtoria, *n.* 12. ibid. Eccleſiæ nomine venit Cathedralis, *n.* 143. p 490. Eccleſiæ Cathedralis Tituli, *num.* 145. ibid. Cathedralem inſtituere ſolius Papæ eſt, *num.* 162. p. 492. Erectio Eccleſiæ S. Saluatoris in Cathedralem, *num.* 157. *& ſequentib.* p. 491. Eccleſiarum erectiones quomodo accipiendæ, *num.* 169. p. 492. S. Saluatoris in Cathedralem erectio non fuit cum extinctione iurium S Mariæ, *num.* 171. *& ſequentib.* ibid. Vtraque vna eſt in ratione Cathedralitatis, *n.* 194. *& multis ſeqq.* p. 494.

Eccleſiæ erectio bene probatur per Scriptores & hiſtoricos, *num.* 24. p 554 Eccleſias fundare tantum ad B. Petrum tanquam Caput Eccleſiæ pertinebat, *num.* 33. p. 555. Qua ratione cæteri Apoſtoli Eccleſias conſtruxerunt, *n.* 34. *& multis ſequentib.* ibid. Eccleſiæ olim quando ædificabantur, caput earum reſpiciebat partem orientalem, *num.* 102. *&* 103. p. 561. Eccleſia ſpiritualiter ſumpta eſt fidelium collectio, *num.* 110. p... Quando nominatur Magiſtra deſignatur & dignior & antiquior, *num.* 1. p. 55. Maior regulariter non vnitur minori, ſed è contra, *n.* 6. ibid.

Eccleſiæ Cathedralis proprium eſt exigere decimas, *num.* 217. p. 495. S. Mariæ del Pilar, vocatur S. Mariæ Maioris, *num.* 223. p. 496. Declaratur exempta à ſolutione ſubſidij charitatiui, *num.* 234. p. 497. Encomia varia eiuſdem, *num.* 235. ibid. Eccleſiæ S. Saluatoris epitheta honorifica, *num.* 242. ibid. Eccleſia S. Mariæ del Pilar præcedit omnes Cathedrales excepta Metropolitana, *num.* 259. p. 499. *& num.* 338. p. 405. Eccleſiæ nomen quotupliciter ſumitur, *num.* 414. p. 511. S. Saluatoris priuilegia, *num.* 418. p. 512. S. Mariæ ſemper habuit Epiſcopum, *num.* 432. p 513. Vtraque ſub eodem capite, *num.* 433. p. 514. Duæ vnam Cathedralitatem conſtituere poſſunt, *num.* 5. *& ſequentib.* p. 520. Eccleſiæ nomen antonomaſticè ſumptum pro Cathedrali ſupponit, *num.* 73. p. 528. Encomia Eccleſiæ S. Mariæ, *num.* 75. ibid. Eccleſia ſponſa Epiſcopi, *num.* 81. ibid. Eccleſia S. Mariæ retinet decimas de hæreditalibus, *num.* 104. p. 530. Cathedralis non deſinit eſſe talis abſque conſenſu Papæ, *num.* 133. p. 532. Eccleſiæ iura non ceſſant per tyrannicam inuaſionem, *num.* 200. p. 536. Vbi contenditur de iure Eccleſiarum pro antiquiori ſtandum eſt, *num.* 234. p. 537. De Eccleſia verba D. Chryſoſtomi, *num.* 247. p. 538. Eccleſiæ proprietas. *num.* 248. ibid. Eccleſiæ ab Apoſtolis fundatæ, *num.* 48. p. 481. Earumdem erant Epiſcopi ſubordinati S Petro, *num.* 21. p 479. *& num.* 23. p. 480. Eccleſiarum iura nunquam ceſſant, *num.* 119. p. 488. Spoliatio, delictum eſt, p. 540. Eccleſiæ diſtinctio quatenus eſt Cathedralis, & Collegialis regularis, *n.* 317. p. 542. Quæcumque, vocari poſſunt Oratoria, *num.* 340. p. 543. *& num.* 349. *&* 350. ibid

Eccleſiæ Cathedrales duæ non dantur in eadem ciuitate, *num.* 19. p. 553. Poſſunt vniri ſub vno capite, *num.* 5. *& ſequentib.* p. 520. Eccleſia Cathedralis habet prærogatiuam celebrandi feſtum dedicationis, *num.* 73. p. 559. Et decimas exigendi, *num.* 74 ibid. Et habendi campanam quæ de Interdicto vocatur, *num* 75. Sacramenta omnibus diœceſanis miniſtrandi, *num* 77. ibid.

Eccleſiaſtica ſepultura carent peccatores mortaliter notorij, *num.* 35. p. 378.

Eccleſiaſtici an pro defenſione honoris poſſint aliquem occidere, *num* 9. p. 192. Eorum honor conſiſtit in exercitio virtutum, *num.* 10. ibid. Sunt ſpecialiores imitatores Chriſti, *num.* 11. An illis liceat occidere minantem mortem, *num.* 18. p. 193. An eum qui paratus eſt falſum teſtimonium dicere, *num.* 19. ibid.

Eiectio à Religione quando licita, & valida, *num.* 7. *&* 8. p. 185. Quid quando cauſa eſt dubia, *num.* 15. p. 186. Non ſubſiſtit etiam ſi ſententia fuerit iuſta, *num.* 17. ibid. Non tranſit in rem iudicatam, *num.* 18. ibid. Datur exceptio contra illam, *num.* 19. ibid. Eſt ſpoliatiua, *num.* 20. ibid.

Electio an parificetur cum prouiſione, *num.* 19. p. 94. Ad eam admiſſi inhabiles non poſſunt reualidari, *num.* 7. *& ſeq* p. 98. Extraneus quomodo poſſit admitti, *num* 9. ibid. Ad illam quid importat admitti, *Si & in quantum*, *n.* 10. ibid. Eſt trina vice repetenda, *num.* 13. *&* 14. p. 99. Trina repetitio ipſius ad quid petita, *num.* 21. ibid. Ad eam omnes de collegio admitteñ

mitti debent, *num.* 30. ibid. Electio etiam digni an caſſari poſſit, *num.* 51. & 52. p. 101. An in caſu metus, *num.* 53. ibid. An in caſu reclamationis, *num.* 54. p. 102. Ante confirmationem indeciſa, *num.* 63. ibid. Inualida an ratificetur per conſenſum, *num.* 17. p. 117. In eius materia quando adeſt oppoſitio, citanda eſt pars, *num.* 23. p. 118. Quid quando caſus eſt notorius, *num.* 25. p. 119. Admittuntur omnes Clerici, *num.* 35. p. 120. Iure Prouinciæ Caſtellæ non omnes, *num.* 36. ibid. Modus eligendi Socios in dicta Prouincia, *num.* 38. ibid. An hic modus ſit contra Breue, Vrbani VIII. & contra ius commune, & Regulam Ordinis, *num.* 40. *& ſeq.* p. 121. In electione an fieri poſſit votorum additio, *num* 47. p. 122. Quid ſi fiat authoritate totius gremij, *n.* 48. p. 123. Forma Cap. *Quia propter* ſeruanda, *num.* 49. ibid. Quot Scrutatores requirantur pro ea, *num.* 50. ibid. Pro quibus requiruntur tres Scrutatores, *num.* 54. p. 124. An alio modo fieri poſſint electiones, *num.* 55. ibid. Quomodo cautius procedendum, *n.* 62. p. 126. Quid ſi fieret cum vno Scrutatore tantùm, *num.* 64. ibid. An plures quàm tres Scrutatores poſſint eſſe, *num.* 66. p. 127. Forma d. cap. *Quia propter*, an obſeruanda in electionibus Priorum, *num.* 67. ibid. Priores an ſolùm à conuentibus eligi poſſunt, *num.* 68. ibid. Quæ probatio ſufficit ad eam impediendam, & quæ ad reiiciendum electum, *num.* 34. p. 224. Quomodo probanda, *num.* 3. *& ſeqq.* p. 251. Conditionatæ an admittantur in iure, *num.* 36 p. 253.

Electio ex ſubornatione vitiatur, *num.* 2. *& ſeqq.* p. 439. Tractatus de electione an liciti, *n.* 16. p. 44. Electio vitiatur ex defectu libertatis, *num.* 22. ibid. Qualis libertas requiratur ad electionem, *num.* 23. ibid. Libertas in electione deficit ex multis, *num.* 24. *& multis ſequentib.* ibid. Electio vitiatur ex reſtrictione ad vnum eligendum, *num* 32. *& ſequentib.* ibid. Item ex publicatione votorum ante ſcrutinium, *num.* 35. *& ſequentib.* ibid. An ſuſtineatur ex eo quod ab illa non fuerit appellatum, *num.* 52. p. 442. Digniores ſunt eligendi, *num.* 17. p. 441. Vbi electio nulla eſt, nulla quoque erit confirmatio inde ſecuta, *n.* 41. p. 442. Si tamen dubitetur de validitate electionis ſuſtinebitur nemine reclamante, *n.* 68. & 72. p. 443. Præſertim ex confirmatione ſequuta, *num.* 71. ibid. Et ex præcepto Superioris de electione canonicè facienda, *num.* 69. & 70. ibid. Et ex informatione facta per Generalem ad inſtantiam vnius poſtea reclamantis quam ſequuta eſt noua confirmatio, *n.* 74. ibid. Et ex aliis principiis traditis, *Ibid.* Contra electionem confirmatam an quis ſit audiendus, *num.* 79. *& ſequentib.* p. 444. Qui electioni conſentiunt excluduntur ab oppoſitione, *num.* 86. *& ſequentib.* ibid. Obuiandum eſt oppoſitioni contra hanc electionem, *num.* 92. p. 445.

Elias quaſi in ius vocatus, *num.* 3. p. 47. Quæ notare deberent qui eum vocant, *num* 4. p. 48. Facultas faciendi eius officium antiqua, *n.* 6. ibid. Approbatum à Gregorio XIII. *num.* 7. ibid. Eius Sanctitatis argumentum, *num.* 25. p. 50. De eodem doctrina Emanuelis Rodriquez, *num.* 27. ibid. Secundum aliquos eſt verè beatus viſione Dei, *num.* 30. ibid. Non eſt mortuus, *num.* 32. ibid. Elias VIII. humanæ vitæ continuator, *num.* 35. ibid. Hebræorum placita, *num.* 36. ibid. Non eſt corpore glorificatus, *num* 37. p. 51. Vbi ſit, *n.* 39. ibid. Regis Angliæ, & aliorum verba, & intentio, *num.* 41. *& ſequentib.* ibid. An videat Deum, *num.* 44. ibid. Qui dicunt in cœlum eſſe receptum, *num.* 57. p. 52. Qui Eliam, *Beati* nomine decorant, *num.* 70. p. 54. Eliæ feſtiuitas, *num.* 85. p. 55. Sedis Apoſtolicæ approbationes, *num.* 86. ibid. Templa ſub eius titulo, *num.* 87. *& ſequentib.* p. 56. Pro pluuia ipſius precibus impetranda, *num.* 90. ibid. Conuenientia Eliæ cum aliis Diuis, *num.* 93. p. 57. An fruatur viſione beatifica, *num.* 94. ibid. Plurium opiniones circa hoc, *num.* 96. *& ſequentib.* ibid. Poteſt intercedere pro inuocantibus ipſum, *num.* 102. p. 58. Curam de ſuis deuotis habet, *num.* 106. p. 60. An ſit mortuus, *num.* 117. p. 62. Eliæ prophetia de duratione mundi, *num.* 121. p. 63. Relatio ipſius apparitionum, *num* 125. p. 64. An Elias cenſeri debeat à Deo canonizatus, *num.* 128. p. 65. Poteſt canonizari, *num* 129. ibid. Non obſtat quod ſit ſuperſtes, *num.* 130. ibid. Tituli quibus id fieri poteſt, *num.* 131. ibid. Hymnus Eliæ Sclauonicus, *num.* 133. p. 66. Hebræorum precationes, *num.* 115. p. 61.

Emphyteuſis bonorum Eccleſiæ an ſit prohibita, *num.* 4. p. 176. Quando non cenſetur Emphyteuſis, ſed eius continuatio, *num.* 6. ibid. Cum ea an coincidat hypothecatio, ſeu oppignoratio, *num.* 7. ibid. Eius ratio, *num.* 6. p. 213. Quando eſt licita ſine conſenſu Sedis Apoſtolicæ, *num.* 7. ibid. Vtilitas Eccleſiæ debet plenè probari, maximè tempore alienationis, *num.* 8 & 9. ibid. Vt ſit valida quid requiratur, *num.* 11. ibid. Quando dicitur confirmatoria, & quando noua, *num.* 14. An fieri poſſit in perpetuum, *num.* 15. p. 214. Ex illa ad locationem valet argumentum, *num* 19. ibid. Locatio longi temporis æquiparatur, *num.* 20. ibid. Præſcriptio an illi obſtet, *n.* 21. ibid. Quando illi adeſt pactum affrancationis quomodo dicatur eſſe affrancata, *num.* 1. & 2. pag. 216.

Emancipatio tacita an inducatur ex conceſſione bonorum à patre facta, *num.* 56. & 57. p. 578. An per Dignitates ab alieno Principe datas, *num.* 58. & 59. ibid. An ex legitimatione, *Ibid.* An ex ingreſſu in Religionem S. Ioannis Melitenſis, *num.* 62. p. 579. Ad eam longum tempus requiritur, *n.* 60. ibid.

Enunciatiua verba in dubio accipienda ſunt demonſtratiuè, non autem taxatiuè, nec limitatiuè, *num.* 9. p. 309. Non probant quando principaliter agitur de veritate enunciati, *num.* 10. ibid. Vt probent locum eſſe in dicæceſi quid concurrere debeat, *num.* 11. ibid. Plures, antiquiſſimæ, & à diuerſis perſonis enunciatæ emanatæ plenè probant etiam contra tertium, *num.* 13. ibid. Papæ, quæ emanauit ad ſupplicationem partis non probat in præiudicium tertij, *num.* 7. p. 313. Non probat quando principaliter diſputatur de enunciato, *num.* 8. ibid. Dum contigit dubitari ſuper enunciato, nec plenam, nec ſemiplenam probationem faciunt, *n.* 9. p. 315.

Epiſcopo olim competebat negotium Canoni-

 zationis,

zationis, & Beatificationis Sanctorum, *n.* 8. p. 4. Competebat etiam tribuere illorum cultus, *num.* 4. p. 40. Non ſubiiciuntur monaſteria ſub Generalis poteſtate inſtituta, *n.* 4. p. 67. Quid ſi eſſet Legatus Sedis Apoſtolicæ, *num.* 10. p. 68. Eſt conſeruator, *n.* 33. p. 70. Etiam ſi eſſet ſimplex Legatus non poſſunt Moniales ſub poteſtate Generalis ſe ſubiicere, *num.* 39. ibid. Eſt illi mandata iuriſdictio ſolùm ſub conditione, *num.* 41. ibid. An tranſgreſſus fuerit Bullas pro electione Prioriſſæ, & ingreſſu in Monaſterium exemptum, *num.* 47. *& ſeqq.* p. 71. Eius authoritas eſt ſubſidiaria, *num.* 67. p. 73. Non poteſt ſe immiſcere in cauſa ciuili Religioſorum, *num.* 2. p. 86. Quid quando eſt in poſſeſſione, *num.* 40. p. 89. Non excuſatur ignorantia iuris, neque facti, *n.* 12 *& ſequentib.* p. 88. An incurrat aliquas pœnas immiſcens ſe in cauſa Religioſorum, *n.* 44 p. 90. Aſſumptus ex Religione an tolerandus in officiis, *num.* 37. p. 95. Eius inſtitutio ſpectat ad Papam, *num.* 9. p. 158. De electo, & non confirmato, *num.* 12. ibid. An poſſit ſuſpendere omnes Confeſſarios vnius domus, vel Collegij, *n.* 2 p. 225. Eran Religioſi teneantur in hoc illi obedire, *num.* 7. p. 226. Quid ſi cauſa rationabilis ſubſiſtat, *num.* 8. ibid. An poſſit etiam ſuſpendere aliquos concionatores, *num.* 20. p. 227. Ad hoc vt Regulares prædicent in propriis Eccleſiis an ſolum requiratur eius benedictio petita, etſi non obtenta, *num.* 21. ibid. De Confeſſariis qui ab ipſo ſunt approbati quid dicendum, *num.* 30. ibid. Et ab eius prædeceſſoribus, *num.* 31. ibid. Quando illicitè, & inualidè procedat, *num.* 41. p. 228. Eius rationes, *num.* 49. ibid. Quid de Confeſſariis ab ipſo non approbatis, ſed à ſuis prædeceſſoribus, *num.* 53. ibid. Nequit contra Mendicantes per cenſuras procedere, *num.* 72. p. 230. An poſſint id facere in vim conſtitutionis Gregorij XV. *num.* 73. ibid. Habet nudum miniſterium in approbatione Religioſorum, *num.* 67. p. 229. Non poteſt excommunicare exemptum à ſua iuriſdictione, *num.* 1. pag. 240. Contra illos quomodo procedendum in materia exemptionis, *num.* 1. p. 241. Vide *Ordinarij.* Ad electionem Regularis ad Eccleſiam Parochialem ſecularem non eſt neceſſaria eius diſpenſatio, *num.* 16. p. 245. An ſaltem vt Delegatus poſſit viſitare Eccleſias Parochiales Regularium, quibus imminet cura ſecularium, *num.* 125. pag. 298. Quid quando tales Eccleſiæ non ſubſunt Prælatis vtramque iuriſdictionem exercentibus in Parochos, & Parochianos, *num.* 128. ibid. Oratorium intra fines Parochiæ Regularium per laicos erectum an erigi poſſit ſine eius authoritate, *num.* 141. pag. 300. Poteſt ab illo viſitari, *num.* 143. ibid. Quomodo hoc ius illi competat, *num.* 147. ibid. Differentia inter eſſe Epiſcopum, & habere poteſtatem quaſi Epiſcopalem, *num.* 26. pag. 290. Quando ea quæ iis conceduntur, Prælatis conceſſa non cenſentur, *num.* 33. ibid. Quomodo gubernant Monaſteria Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecta, *num.* 5. *& ſequentib.* p. 305. Actus ipſorum Iuriſdictionis in moniales non attenduntur, ſi præceſſerunt Concilium Tridentinum, *num.* 9. *&* 10. ibid. Eorum ordinis adminiſtratio eſt Sacramenti Confirmationis, & collatio Ordinis, *num.* 12. ibid. Quæ in exemptos exercent ex Concilio referuntur, *num.* 13. *& ſequentib.* ibid. Eorum iuriſdictio. Vide *Iuriſdictio.* In quibus caſibus procedunt vt Delegati Sedis Apoſtolicæ, *num.* 25. p. 311. Habet intentionem fundatam de iure communi exercendi iuriſdictionem ſpiritualem in omnibus Eccleſiis ſuæ diœceſis, & in omnes perſonas intra limites ſui Epiſcopatus, *num.* 1. p. 312.

Epiſcopus habens cymbam piſcatoriam an teneatur ad Gabellam, *num.* 1. *& ſequentib.* p. 445. Et an licitè eam retineat, *num.* 3. *& ſequentib.* p. 446. Poteſt capere piſces ad ſuſtentationem familiæ, *num.* 14. ibid. Et curare vendi ſuperfluos, *num.* 16. ibid. Licèt inde locupletior fiat, *num.* 17 p. 447. Quia vtique pinguiores eleemoſynæ inde fiunt, *n.* 19. ibid. Hoſpitalitas propria eſt Epiſcoporum, *num.* 26. ibid. Epiſcopus eſt immunis à gabella, *num.* 27. ibid. Epiſcopi ſunt patres Principum ſecularium, *num.* 30. pag. 448. Eorum famuli an gaudeant immunitate, & priuilegio fori, *num.* 31. *& ſequentib.* ibid. Epiſcopi habent de iure omnimodam iuriſdictionem in tota diœceſi, *num.* 4. pag. 467. Qualem habent in Regulares, *num.* 3. ibid. Epiſcopus an poſſit admittere profeſſionem religioſi exempti, *num.* 32. p. 472. Epiſcopi reſidentia præſumitur penes Eccleſiam Cathedralem, *n.* 52. p. 557.

Epiſcopatus renunciatio dupliciter fieri poteſt, *numer.* 15. pag. 158. Quid ſit, *numer.* 32. pag. 190.

Equites Religionis Hieroſolymitanæ ſunt exempti à multis obſeruantiis Regularium, *num.* 6. p. 103. An excludantur à Maioratibus, *num.* 8. p. 104. Paupertas quam profitentur eſt ampliſſima, *n.* 9. ibid.

Error cui non contradicitur approbatur, *n.* 19. pag. 111.

Eſſe hoc non probatur quod ab hoc contingit abeſſe, *n.* 10. p. 313.

Euentus prodigioſi de celebrante miſſam non conſtituto in Sacerdotio, *numer.* 34. *& ſeq.* pag. 162.

Excommunicatio non poteſt ab Epiſcopo inferri contra exemptum à ſua iuriſdictione, *num.* 2. p. 242.

Excommunicatus toleratus non priuatur Eccleſiaſtica Sepultura, *num.* 25. p. 377. Generaliter loquendo quoties dubitatur vtrum quis pœnitens diſceſſerit, an poſſit in loco Sacro ſepeliri, *n.* 39. ibid.

Excuſationem à delicto an inducat iracundia, *num.* 15. *&* 16. p. 218.

Exempla varia in materia præcedentiæ de Oratoribus Principum, & aliorum, *num.* 10. *& ſeq.* p. 189. Eorum qui famam contempſerunt laudabiliter, *n.* 26. p. 194.

Exemplum Chriſti, *n.* 31. ibid. Diſpenſationis in voto caſtitatis, *num.* 35. p. 202. Diſpenſationis illegitimi, *num.* 36. ibid. Diſpenſationis ad contrahendum, *num.* 38. ibid. Patrum Sanctorum de hæreticis, *num* 22. p. 258. Coſmæ Eunuchi, *num.* 24. ibid. Matrimonij cum hæretica, *num.* 33. p. 259. Variorum hæreticorum

pacem

pacem conturbantium, *num.* 41. ibid. Diſpenſationis cum hæretica exemplum ad contrahendum, *num.* 50. p. 260. S. Frontonij, *num.* 17. p. 265. Monachi hypochritæ, *num.* 52. p 275. Exemplum exempli nullum facit gradum probationis, *num.* 6. p. 313. Ethnicorum Principum qui Lupanaria interdixerunt, *num.* 23. p. 321. Principumque Catholicorum *num.* 24. ibid. Item Pij V. *num.* 25. ibid. Item aliud eiuſdem Pij, *num.* 56. p. 324. Caſtitatis, *num.* 158 p. 334 Ex Vitis Patrum, *num.* 164 p. 335.

Exemptio perſonalis, localis, & realis, *num.* 4. p. 86 Exemptionis renunciatio eſt præiudicialis Papæ, *num.* 32. p. 89. Per illam Papa ſe facit Ordinarium, *num.* 33 ibid. An teneat exemptionem ſuam non allegare, *num.* 20. p. 88. Exemptio an competat iure communi vel diuino, *num.* 28. ibid. Eius priuilegium à quo concedendum, *num.* 10. p. 166. Eſt contra bonum regimen Religionis. *num.* 11. ibid. Aliquando videtur quædam diſpenſatio in voto, *num.* 13. ibid. Concedi poteſt pro aliquibus caſibus, *num.* 15. ibid. Et cum quadam limitatione, *num.* 16. ibid. Aliquando eſt contraria intentioni Pontificum, *num.* 19. ibid. An contradicat voto obedientiæ, *num.* 20. ibid. Derogat valde ipſi, *num.* 21. p. 167. Eius priuilegio an poſſit renunciari, *num.* 82. p. 212. In eius materia quomodo procedendum contra Ordinarios, *num.* 1. p. 241. Regularium à quo tempore cæpit, *num.* 5 p. 289.

Exemptus non prorogat iuriſdictionem Ordinarij, *n.* 31. p. 89. Neque poſſunt exempti ſine conſenſu Romani Pontificis, cui immediatè ſunt ſubiecti, *num.* 4. p. 240. Inconſulto Summo Pontifice nulliter excommunicantur ab Ordinario ſub prætextu quod eius præcepto non paruerint, *num.* 2. p. 242. A iuriſdictione Epiſcoporum poſſunt habere ſuos immediatos Prælatos, *num* 6 p. 305. Quid eis etiam expediat, *num. ſeqq.* ibid.

Exitus acta probat, *num.* 136. p 347.

Expreſſio falſa in reſcripto Papæ *ſi in euidentem* non attenditur, *num.* 11. & 12. p. 215.

Extrauagans Ambitioſæ an ſit recepta, *num.* 33. p. 178. Præſumitur recepta, *num.* 34. ibid. Eſt inſerta in corpore iuris, *num.* 35. ibid. Cui incumbit probare non eſſe receptam, *n.* 36. ibid. Obligat vbique gentium, *num.* 38. p. 179. Præſumitur obligare, *num.* 40. ibid.

F

FActum proprium nemo impugnat, *num.* 65. p. 79. Non præſumitur niſi probetur, *num.* 22. p. 190 Non attenditur, ſed quod fieri debet, *num.* 23. ibid. Conſenſus facto non minus quàm verbo elicitur, *num.* 9. p. 151. Plus eſt aliquid facto declarare quàm verbo, *num.* 10. ibid. Legitimè factum non debet retractari, *n.* 35. p. 253.

Facto animus declaratur, *num.* 141. p. 490. Factum proprium nemo negare poteſt, *nu.* 292. & 294. p. 502. Factum iudicis reputatur factum partis, *num.* 294. p 503. & *num.* 328. p. 405. Contra factum proprium nemo venire poteſt, *num.* 329. ibid. Ex facto ſequitur ius, *num.* 1. p. 567. Facta ex natura ſua ſunt incerta, *Ibid.* Antiquiſſimum traditione probatur, *num.* 26. p. 555. & *num.* 19. p 452. Falſitas in dubio an præſumatur, *num.* 20. ibid.

Facultas iudicandi de cauſis pertinentibus ad S. Officium cui ſolum conceſſa, *n.* 5. p. 110.

Falſitas quomodo probãda, *n.* 5. p. 160 & *n.* 19 p. 451. Falſitas in dubio an præſumatur, *n.* 20. ibi.

Fama eſt maximum, & pretioſum bonum, *num.* 5. p. 192. Illi non renunciant Religioſi, *num.* 6. ibid Exempla eorum qui illam contempſerunt laudabiliter, *num* 26. p. 194.

Feſta quæ dicantur *ſolemniter* celebrari, *num.* 34. p. 41.

Fidei res definire non eſt delegabile, *num.* 6 p 6. Fides non eſt ſeruanda in malis promiſſis, *nu.* 47. p. 111. Fidei, ſecreti, promiſſionis, aut iuramenti ſeruandi obligatio, non poteſt eſſe in præiudicium alterius, *num.* 56. p. 113. Huius rei limitatio, *n.* 57. ibid. Non præſtatur detractoribus, *num.* 22. p. 223.

Filiæ in caſu cauſæ tenentur parentibus obedire, *num.* 32. p. 339.

Filij præſumuntur imitari mores parentum, *num.* 41. p. 142. Veluti idem ſunt cum patre, *num.* 3. p. 149. Sunt pars patris, *num.* 4. ibid.

Filiorum appellatione an veniant filiæ, *num.* 6. p. 150. Et in quacunque materia, *num.* 7 ibid. Non ſunt deterioris conditionis quàm Patres, *num.* 24. p. 151. Quando ſunt irregulares ob conditionem parentum, *num.* 121 p. 199.

Filius familias an poſſit teſtari, *num.* 54. *& ſeqq.* p. 577. Quid ſi fuerit emancipatus. vid. *Emancipatio.*

Fines antiqui probantur leuioribus probationibus, *num.* 4. p. 312. Debent eſſe ita coniuncti, vt ab omnibus lateribus capiant, & quodammodo includant omnia loca connotata, *num.* 9 p 313.

Feminæ non poſſunt neque debent Congregationibus virorum præeſſe, *num.* 1. p. 205. Ex D. Pauli teſtimonio, *num.* 2. ibid Ex aliis rationibus, *num.* 3. ibid. Ex Conciliis, *num.* 8. ibid. Prohibetur illis munus etiam prædicationis, *num.* 9. ibid. Per illas hæreſes fermè omnes propagatæ, *num.* 13. ibid. Sunt ſupellex præcipua Hæreſiarcharum, *num.* 14. p. 206. Illarum ſexus facilis, *num.* 15. ibid. Citius imaginantur, *num.* 16. ibid. Sunt incapaces iuriſdictionis, *num.* 18. ibid. Nequeunt confeſſiones audire, *num.* 19. ibid. Olim Diaconiſſæ, Presbyteriſſæ, &c. *num.* 22. ibid. Quæ iſtæ erant, *num.* 24. ibid Non exercebat iuriſdictionem ſpiritualem, *num.* 25. ibid. An poſſint initiari prima tonſura, *num.* 27. ibid. An cenſuras ferre, *num.* 28. p. 207. Earum mores, *num.* 28. p. 258. Multos viros hæreticos fecerunt, *num.* 29. ibid. Mala, eſt malorum cauſa, *num.* 47 p 260. Sunt fortiores viris; *num* 54. p 261. Quandoque ad pietatem viris ſunt proniores, *num.* 56. ibid. Sunt ſeductrices, *num.* 59. ibid. An poſſint cogi ad meretricandum, *num.* 121. p. 330. Quæ luxurioſè vni ſe ſubiecit an poſſit dici turpis perſona, *num.* 153. p. 347.

Feuda quando ad primum patronum deuoluuntur, *num.* 11. p 183.

Forma actus obſeruari debet, *num.* 15. p. 99. Etiam quoad minima, *num.* 16. ibid. eſt de genere

genere indiuiſibilium, *num.* 17. ibid. Quid de forma accidentali, *num.* 18. & 19. ibid. Quando talis cenſeatur, *num.* 20. ibid. Id quod petitur vt forma non poteſt amitti, etiam ſi id fiat ad faciliorem actus expeditionem, *num.* 25. ibid. Litterarum Apoſtolicarum ſeruanda eſt, *n.* 2 p. 243.

Forma à iure iure ciuili præſcripta in teſtamentis omninò ſeruanda eſt, quia ſubſtantialis, *num.* 33. p. 571. & *num.* 7. *cum ſeqq.* p. 569. Forma deficiente deficit actus, *num.* 8. ibid. Eſt de genere indiuiſibilium, *ibid.*

Formæ & eſſentiæ rerum ſunt ſicut numeri, *num.* 9. ibid.

Fornicario vnde dicta, *n.* 54. p. 324.

G

Geminatio actus enixam voluntatem, & maiorem deliberationem inducit, *num.* 19. p. 219.

Gemitus quid apud Virgilium, *num.* 3 2. p. 339. Vide *Lachryma.*

Generalis interpretatur conſtitutiones, *num.* 23. p. 99. Procedit ex officio in confirmatione Capitulorum, *num.* 45. p. 101. Quomodo id facere poſſit, *num.* 46. & 47. ibid. Quid ſi electores conſenſerint in electiones, *num.* 49. ibid. Quid quando cum proteſtatione, *num* 50. ibid. Præcedit Vicarium Generalem, *num.* 2. p. 188. Honor illi debitus an tribuendus Vicario, *num.* 26. p. 190. An quantum ad iuriſdictionem, *num.* 27. ibid. Carmelitarum an dici poſſit Apoſtolicus, *num.* 39. p. 191. Quid refertur de Generali Seruitarum, *num.* 40. ibid. Poteſt facere ſolus quidquid totum Capitulum facere poteſt, *num.* 25. p. 211. An poſſit diſpenſare in Conſtitutionibus Ordinis, *num.* 26. p. 212. Poteſt facere cuncta illa quæ Commiſſarius gerit, *num.* 7. p. 221. Poteſt ex cauſa differre capitula, & quomodo, *num.* 15. p. 222. Sunt ei omnia commiſſa quæ prohibita non ſunt, *num.* 17. ibid. Eſt ſupremus Religionis Princeps, *num.* 16. ibid. Quid de iure communi poteſt, & debet facere, *num.* 16. p. 252. Ordinis S. Hieronymi an poſſit in loco dicto *Hoſpitaletto* conſtituere Parochum, & alia facere, *num.* 148. p. 301. Quæ facere non poteſt, *num.* 173. p. 303. Non poteſt præiudicare ſuæ Eccleſiæ, & ordini ſiue ignoranter, ſiue ſcienter, *num.* 10. p. 315.

Generales Mendicantium debent præcedere Abbatem generalem PP. Cœleſtinorum, *num.* 2. p. 460. Habent ampliſſimam iuriſdictionem, *num.* 6. p. 461. Et maiorem quam habeat Abbas generalis Cœleſtinorum, *num.* 34. p. 462. Generalis Cœleſtinorum an ſit propriè generalis, *num.* 35. & 36. ibid. Quomodo habeat ius præcedentiæ, *num.* 42. p. 463. Generales Mendicantium habent locum in proceſſionibus in quibus Papa perſonaliter adeſt, *num.* 62. ibid. Generales, & Procuratores generales ſeparatim incedunt. *Ibid.* Habent Cathedras ſeu lectiones in Archigymnaſio Romano. *Ibid.* Et ſermones in Capella Papæ, *num.* 63. ibid. Et in actuali ſeruitio einſdem ac membra viua ipſius Capellæ, *num.* 64. ibid. Generales Mendicantium numerantur inter Officiales & miniſtros Capellæ Papæ, *num.* 66. p. 464. Quaſi per ſe aſſiſtunt dictæ Capellæ, alij verò quaſi per accidens, *num.* 92. p. 465. Non tamen ſemper præcedunt Abbates in Conciliis, *num.* 95. ibid. Generalium præcedentia ſpecificè in Capella Papæ defenditur, *num.* 98. & 99. ibid. Generales Prædicatorum quos præcedant, *num.* 114. p. 466. Quid ſi Generalis aliquis ceſſerit iuri ſuo, *num.* 115. ibid. Non poteſt iuri ſuo renunciare, *num.* 116. ibid. Poteſt illud defendere per reſiſtentiam, *num.* 117. ibid. Quid ſi adeſſet conſuetudo in contrarium, *num.* 118. & *ſeqq.* ibid. Ipſorum antiquitas, *num.* 27. p. 462.

Generi derogatur per ſpeciem, *num.* 31. p. 253.

Graduum computatio quænam ſit ſecundum ius ciuile, *num* 16. p. 151.

Gratia quomodo ceſſat, *num.* 6. p. 200. Quando ex parte concedentis, *num.* 7. ibid. Eſt permanens, *num.* 8. ibid. Niſi concedatur cum limitatione, *num.* 9. ibid. Vel ceſſat cauſa motiua, *num.* 10. & 11. ibid. Quando ex parte perſonæ, *num.* 21. p. 201. Quando per tranſitum ad matrimonium, *Ibid.* Quando ad ſtatum Epiſcopalem, *num.* 22. ibid. Quando per mutationem, *num.* 24. ibid. Quomodo per profeſſionem Religionis, *num.* 25. ibid. Specialis non trahitur ad aliorum exemplum *num.* 51. p. 228. Vt non ſit ſubreptitia quid requiratur, *n.* 51. p. 283.

Gremiales Definitorij debent conuenire in electione Procuratoris pro agitanda cauſa, *num.* 31. p. 119. Et per modum Definitorij, *num.* 32. p. 120.

H

Habitus deſignatio non denotat formam ſubſtantialem profeſſionis, *num.* 25. p. 76. Quid de Religionibus in quibus eſt diſtinctio habitus Clericorum, & Conuerſorum, *num.* 27. ibid. Habitus non facit monachum, *num.* 16. p. 93. Geſtans habitum tenetur ad obſeruantias, *num.* 21. p. 94.

Habitus religioſus ad quem vſum aſſumitur, *num.* 4. p. 416. Affectatum ſtudium in habitu religioſo carpitur, *num.* 5. & 7. ibid. Monialium Benedictinarum qualis, *num.* 6. ibid. Habituum diuerſa genera referuntur, *num* 8. & 9. ibid. Exceſſus taxatur ex reuelatione S. Brigittæ, *num.* 10. p. 417. Singularitas interdicenda, *num.* 11. ibid. Eſt argumentum vitæ, *num.* 12. & 21. ibid. Proprij habitus deſertores qualiter à Deo puniantur, *num.* 15. ibid. Clerici incedentes in habitu laicali an cadant priuilegio Canonis, *num.* 13. ibid. Quid de laico geſtante habitum clericalem, *num.* 14. ibid. Habitum religioſum in prophanum vſum conuertens puniendus, *num.* 16. ibid. Defletur lupus in habitus Religioſorum, *num.* 17. p. 428. Habitus non facit monachum Prouerbium eſt cui reſpondetur, *num.* 18. ibid. Fiducia monachorum in habitu quot mala generet, *num.* 19. ibid. Habitus eſt ſignum monachiſmi, *num.* 20. ibid. In habitu Religioſorum conſuetudo attenditur, *num.* 31. & *ſeqq.* p. 430. Honeſtas conſulitur & ſuadetur, *num.* 37. ibid. Color niger & albus cur præponitur aliis in habitu

religioſo, *num.* 38. *& ſeqq.* p. 411. Habitus varietas non eſt abſurda in Eccleſia, *num.* 43. p. 431. Proprius Benedictinorum qualis, *num.* 23. p. 429.

Habitus S. Ioannis Baptiſtæ, & aliorum, *num.* 22. p. 428. Apparitio S. Benedicti in habitu nigri coloris, *num.* 24. p. 429. Quo habitu Chriſtus Dominus, eiúſque Mater Beatiſſima vtebantur, *num* 28. ibid. & *num.* 30. p. 430. Virio Sanctiſſimæ Deiparæ in habitu Ciſtercienſium, *num.* 34. ibid. Apparitio alia S. Benedicti in cuculla candidiſſima, *num.* 35. ibid. Eliani monachi quo habitu vtebantur, *num.* 27. p. 29. Quo Moniales, *num.* 28. ibid. Quo inſtitutores Ordinis Benedictini, *n.* 33. p. 430. Coloris albi & nigri variæ ſignificationes, *num.* 42. p. 431. Tunicæ albæ myſtica expreſſio, *num.* 52. p. 432. Habitus profeſſorum geſtatio an inducat veram profeſſionem, *num* 58. p. 457. Habitus prælaturæ eſt qualitas omnino extranea præcedentiæ, *num.* 812. *& ſeqq.* p. 466. Habitus prælatitius competit Abbatibus in Conciliis, *num.* 95. p. 465.

Hæreditas ab inteſtato cui debetur, *num* 40. p. 253.

Hebræorum imprecatio *Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros*, *num.* 45. p. 142. Eorum ſempiterna opprobria, *num.* 46. p. 143. Quomodo Deus miſericors cum illis, *num.* 47. ibid.

Hæreſis æquiparantur Idololatriæ, *num* 9. p. 110. Eſt peſtiferum venenum, *num.* 17. p. 111. Quilibet tenetur reuelare hæreſim alterius quamuis ſub ſecreto ſtrictiſſimo, excepto Sacramentali, *num.* 22. ibid. Seruare ſecretum, quamuis ſit de iure naturæ, tamen non obſtat in crimine hæreſis, *num.* 54. p. 113. Eſt morbus contagioſus, *num.* 16. p. 177. Omnes fermè per fæminas ſunt propagatæ, *num.* 13. p. 105.

Hæreticum manifeſtare quomodocunque ſibi notum quiſque eſt obligatus, *num.* 10. p. 110. Etiam ſub excommunicationis ſententia, *n.* 11. ibid. Ex decreto S. Inquiſitionis, *num.* 13. ibid. Renunciare hæreticos etiam occultos eſt neceſſarium ob bonum commune, *n.* 15. p. 111. Et pro bono ipſorum, *num.* 18. ibid. Filium hæreticum denunciare etiam tenetur pater naturalis, *num.* 31. ibid. Hæreticus rariſſimè per correctionem reſipiſcit, *num.* 35. p. 112. Subdoli ſunt, *num* 38. ibid. Quando aliquis excuſari poteſt à denunciatione illorum, *num.* 46. *& ſeq.* ibid. Et quomodo hoc ſit accipiendum, & quid obſeruandum, *num.* 50. p. 113. Quid dicendum de Conſiliariis, Aduocatis, & procuratoribus, *num.* 51. ibid. Hæreticorum liberi irregulares, & infames, *num.* 28. p. 141. Cum ipſis contrahere non eſt facilè permittendum, *num.* 15. p. 177. Quia eſt ſcandaloſum, *num.* 17. ibid. Eorum improbitas, *num.* 18. ibid. Sunt euitandi, *num.* 20. p. 572. Eorum domicilia etiam fugienda, *num.* 23. p. 258. Plurium origo, *num.* 31. p. 259. Exemplum variorum, qui pacem conturbarunt, *num.* 41. ibid. Eorum paci non credendum, *num.* 41. ibid. Eorum ſuperbia, *num.* 43. p. 160. An maior requiratur cauſa vt vxor Catholica detur viro hæretico, quàm è contra, *num.* 52. ibid. Non denunciati poſſunt tradi Eccleſiaſticæ ſepulturæ, *num.* 11. p. 177.

Hiſtoriæ quæ hæreticos euitandos docent, *num.* 20. p. 259. De fæminis ad pietatem pronioribus viris, *n.* 57. *&* 58. p. 261. Fæminarum ſeductricum, *num.* 59. ibid.

Holda Propheteſſa in veteri Eccleſia, *num.* 23. p. 206. Ex Dei diſpenſatione, *num.* 25. ibid.

Honori non renunciant Religioſi, *num.* 6. p. 198. Eſt connaturalis virtuti, *n.* 7. ibid. Eccleſiaſtici an pro eius defenſione poſſint aliquem occidere, *num.* 9. ibid. Conſiſtit in exercitio virtutum, *num.* 10. ibid.

Honor virtutem ſequitur, *num.* 117. p. 531. Idem mortuo ac viuo tribuitur, *num.* 109. p. 530. Maioribus honoribus functus ad minores non reuocandus, *num.* 118. p. 531. Honor digniori tribuendus. Vid. *Dignior. Maius. Præcedentia.*

Hypocriſis labes euertitur per reformationem, *num.* 49. p. 473.

Hypocrita quis dicatur, *num.* 5. p. 273. Eſt ſimulator, *num.* 50. ibid. Cuiuſdam monachi exemplum, *num.* 52. ibid.

I.

S. IAcobus Apoſtolus fuit Epiſcopus, *num* 20. p. 479. An Epiſcopus Cæſaraugustanus, *num.* 22. ibid. Affirmatur, *num.* 26. p. 480. Munia Epiſcopalia exercuit Cæſarauguſtæ, *num* 27. ibid. Ordinauit in Presbyterum Theodorum, *num.* 30. ibid. Erat quaſi Vicarius & Legatus Chriſti, *num.* 31. ibid. Epiſcopum Cæſarauguſtæ conſtituit, *num.* 32. ibid. Ei apparuit B. Virgo Deipara ſuper vnam Columnam, *num.* 12. *& ſeqq.* p. 479.

Iericho Ciuitas erat Veneri. & Lunæ dedicata, *num.* 128. p. 331. Fertiliſſima, & amœniſſima, *num.* 139. ibid. Iuſto Dei iudicio anathematizata propter Veneris deuotor, *num.* 140. ibid. Deſtructa, *num.* 134. ibid. Acriter imprecata, & maledicta, *num.* 135. ibid. Cauſa, *num.* 136. ibid.

Ieſuitarum Prælati an poſſint procedere per ſe ipſos contra Epiſcopum, *num.* 76. p. 231. Bulla Pauli III. in eorum fauorem, *num.* 64. p. 229.

Ignominia quomodo tollatur, *num.* 23. p. 194. Vbi multa afferuntur remedia.

Ignorantia quando excuſare poteſt, *num.* 42. p. 78. Iuris an excuſat reum, *num.* 43. p. 210. Et quid in crimine hæreſis, *num.* 44. ibid.

Immunitas Eccleſiaſtica extenditur ad defunctos, *num.* 5. p. 434. Immunitatis Eccleſiaſticæ leges generaliter loquuntur, *num.* 7. ibid. Iura loquentia de immunitate Eccleſiarum reuerentiam reſpiciunt, *num.* 18. p. 435. Vſus Gentilium circa immunitatem reorum, *num.* 40. *& ſeqq.* p. 437.

Indulgentias concedere quibus Prælatis competat, *num.* 108. p. 296.

Inferior non poteſt diſpenſare in legibus ſuorum Superiorum, *num.* 19. p. 83.

Infidelitas præcedens quando nocet conuerſo, *num.* 24. p. 199.

Infidelium conuerſio medis Euangelij prædicatione res vtiliſſima in Eccleſia, *num.* 13. ibid. Comparatur martyrio, *num.* 16. p. 155.

Ingreſſum Religionis petens ad quid teneatur, num.9. p.185.

Iniuria non fit ſcienti, & volenti, num. 13. p. 208. Quid ſi poſtea dicat per vim, & metum conſenſiſſe, num. 14. ibid. Quæ ſit notoria, num.78.p.231. An aliquando poſſit diſſimulari ſine peccato, num.81.p 232.

Inquiſitiones quid obſeruant, num. 8. p. 160.

Inſolita aggredi non debent, num. 3. p. 165.

Inſtantiæ ſuaſiones, &c. an inualidaut matrimonium, n.15.p.338. Quid quando proueniont à Principe, num. 16. ibid Et quando ſunt importunæ, num. 18. ibid. An commoueant virum conſtantem, num.19. ibid.

Intentio Eccleſiæ in *Extrauag. Ambitioſæ*, qualis, num.23.p.177.

Iracundia an excuſat delictum, num. 15. & 16. p. 218.

Iracundia non præſumitur ex geminato delicto, num.18.ibid.

Irregularitas in caſu de quo agitur, eſt excuſabilis num. 2. p. 169. Quia poſita iniuſta inuaſione tenetur quiſque ſe defendere, num. 6. p. 170. Quando ea incurritur à filiis ob conditionem parentum, num. 22. p. 199. Non incurritur niſi in caſibus expreſſis, num. 23. ibid. Si quis, vt innocentem parentem, aut filium defendat, occiderit eum qui per iniuriam in aliquem ipſorum irruit, an in eam incidat, num 66. p.370. De illa quæ incurritur ex homicidio in defenſionem facto, num.74.& ſeqq.p.371.

Iudæi an ſint capaces beneficij, num. 15. p. 198.

Iudex in cauſis Canonizationis maximè debet eſſe legitimus, num. 77. p.11. Nullitas ipſius eſt inſanabilis, num.78. ibid. Pro illo tria requiruntur, num.79. ibid. Sunt delegati, num. 95. p.13. Pro illo ſtat præſumptio, num. 134. p. 17. Et num. 6. p 98. Eum ſuſpicio violenta coarctat, num. 37. p. 100. Præcipuè in rebus ſecretis, num. 38. ibid. Exceptio ab illo poteſt poni, num. 64. p. 102. Pro validitate profeſſionis qui ſint, num. 26. & 27. p.134. Quando intrat eius arbitrium, num. 49. p. 163. Delegatus an poſſit cognoſcere de cauſis quæ incidenter adueniunt, num.21.p.221. Pro ſua iuriſdictione tuenda, & partium ſecuritate debet inhibere partibus inſtantibus, num.14.p 241.

Iudicium cæptum ſi remanſerit indefinitum non eſt habendum in conſideratione, num. 24. p. 316.

Iudicium arbitrio minima pars legum relinquiquitur, num 49.p.432.

Iura iuribus debent concordare, num.32. p 77. Iuri ſuo quilibet an poſſit renunciare, num. 26. p. 88. Iura pro Iudice præſumunt, num. 6. p.98. Quomodo poſſit vnuſquiſque cedere iuri ſuo, num. 24. p. 99. An poſſit renunciari iuri quod reſpicit publicum commodum, num. 26. ibid. Princeps non præſumitur auferre ius tertij, num. 17. p.137. Iura de viſitatione, & executione piarum voluntatum, num.3. p.242. Ius naturale eſt quod bonum commune præponatur particulari, num. 27. p.253. Poſtliminij an procedat in iure canonico, num.46.254.

Iuramentum de re mala non obligat, num. 25. p. 111. Iuramentum quod eſt contra bonos mores non eſt obligatorium, num. 26. ibid. Iuramentum non debet eſſe vinculum iniquitatis, num.28. ibid. Iuramenti promiſſionis, fidei, aut ſecreti ſeruandi obligatio non poteſt eſſe in præiudicium alterius, num. 56. p. 113. Huius rei limitatio, num. 57. ibid. Eius conditiones, num. 4. p. 154. Præſtitum homini debet omninò ſeruari, num. 23. p. 155. Quod in facto adducitur eſt validum, & firmum, num. 25. ibid. Etiamſi alias à lege non obligante ad culpam prohibitum eſſet, num. 26. ibid. Quid quando eſſet illicitum, num.27. ibid. Eſt obligatorium, num. 28. ibid. Eſt per modum contractus oneroſi, num. 31. ibid. Differentia inter iuramentum homini præſtitum, & votum Deo factum, num. 40. p. 156. Præſtitum, de quo agitur, eſt in vtilitatem Collegij, num.44. ibid. Præſtitum ab alumnis Collegij de Propaganda Fide impedit Religionis ingreſſum ſolùm ad tempus, num.51. p.157. Et ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia, num.52. ibid.

Iuriſdictio per conſenſum prorogatur, num. 4. p. 240. In eius materia quomodo procedendum contra Ordinarios, num. 2. p. 241. Epiſcopalis an ſit neceſſariò coniuncta cum conſeruatione Epiſcopi, num. 23. p.290. Diuerſitas inter habentes illam in propria diœceſi ſeparata, & habentes illam intra limites alterius diœceſis, num. 29. ibid. Epiſcopalis, vel quaſi Epiſcopalis ex quibus actibus per teſtes probetur, num. 1. p. 306. Eius quaſi poſſeſſio acquiritur per actus iuriſdictionales, qui per teſtes probantur, num. 4. ibid. Cum mero, & mixto imperio etiam per teſtes probatur, num. 5. ibid. Non acquiritur abſque ſcientia, & patientia illius, contra quem prætenditur, num.16.p.313.

Iuriſdictionis actus exerceri poſſunt ab Eccleſia quæ illam habet cumulatiuè cum alia, num. 280. & ſeqq. p. 540. Licet conceſſio habeat dictionem taxatiuam, num. 284. ibid. Nec iuriſdictio præſcribi poteſt contra poſſeſſionem tertij, num. 285. & 286. ibid.

Iuris Regulæ. Vide *Axiomata*, & *Regula*.

L

Lacrimæ, ſuſpiria, & gemitus an denotent matrimonium inuitè contractum, num. 27. p.339. Aliquando ſunt fallaces, num.28. ibid. Sunt ſigna timoris, num. 99. p.344.

Laicus miſſas celebrans, & conceſſiones audiens quam pœnam incurrat, num. 3. p. 159. Eſt falſarius, num. 4. p. 160. Puniendus ab Inquiſitoribus, num. 6. ibid. Incurrit pœnas Conſtitutionum Pontificum, num.13. ibid. Et ſufficit vnus actus, num.14. ibid. Item ad pœnam falſi, & ad irregularitatem, num. 15. p. 161. Eſt ſuſpectus in fide, num. 22. ibid. Quomodò hæc applicanda ficto Sacerdoti incipienti miſſam, & non perficienti, num. 52.p.163.

Laudum eſt quaſi quidam contractus, num.113. p.531.

Leges, & edicta publica priuatorum pactis, & promiſſionibus non poſſunt mutari, num.29. p.111. Ratio legis eſt anima legis, n. 11.p.150. &

& *num.* 19. p. 161. Eſt in illa potius ratio, quàm verba ſpectanda, *num.* 12 p 150. Vbi eſt eadem ratio eſt eadem lex, *num.* 16. p. 161. Poſterior corrigit priorem, *num.* 19. ibid. Quando id dicatur, *num.* 24 p. 211. Eadem ratio quando adeſt, etiam adeſt ipſa lex, *n.* 15. p.556. An obſtet hæc regula in pœnalibus, *num.* 17 ibid. Non ſolum extenſiuè, ſed etiam comprehenſiuè, *num* 16. ibid. Poſterior derogat priori, *num.* 42. p 228. Non promulgata non obligat, *num.* 107. p. 235.

Libertas requiritur ad electionem canonicam, *num.* 23. p.441. Eius defectu viriatur electio, *num* 22. ibid. Violatur ex precibus importunis, *num.* 29. ibid. Ex metu cadente in virum conſtantem, *num.* 25. ibid. Ex perſuaſione vim coactionis habente, *numero* 30. ibid.

Licentia tacita an ſufficiat, vt quis ad Religionem acceptetur, *num.* 46. p. 96. Qualis debet eſſe, vt quis ad Religionem ſtrictiorem tranſeat, *num.* 11. & 12. p. 145. Quando ſufficit ſolùm petita, *num.* 15. ibid. Debet præcedere Superioris interrogatio, *num.* 14. ibid. Conformiter ad decretum S. Congregationis, *num.* 18. & 19. ibid. An iſta licenia ſit reſeruata S. Congregationi, *num.* 27. p 146. Notanda circa illam ex Authoribus, *num.* 28. ibid. An ſuffragetur petita, & qualis requiratur, *num.* 33. & 34 p. 147. An defectus illius irritet tranſitum, *num.* 35. ibid. Quid in hoc requiritur à Pontifice, *num.* 36. ibid. An ſufficiat licentia cuiuſquam Superioris, *num* 37. ibid. An ſit neceſſaria licentia Generalis, *num.* 41. ibid. An Epiſcopi, *num.* 42. ibid. Eſt neceſſaria ad electionem Regularis ad Eccleſiam Parochialem Secularem licentia Prælati, *num.* 17. p. 245. Audiendi confeſſiones ab aliquo monaſterio petita ordinario, & acceſſio ad publicas ſupplicationes citra ius, & nomen ſubiectionis contingere non poſſunt, *num.* 14. p. 316.

Limitatio doctrinæ de impuritate ſanguinis in Epiſcopum oppoſita, vt temporis curſu purgetur, *num.* 48. p. 143. Et ea actibus poſitiuis contrariis, *num.* 49 ibid.

Lis præſumitur habita pro derelicta per lapſum 35. annorum, quibus ab ea ceſſatum fuit, *num.* 12. p. 217. Non interrumpit quaſi poſſeſſionem quando ſententia fertur pro poſſeſſore, *num.* 28. p. 311.

Litibus finis imponendus, *num.* 379. p. 545.

Litium damna & incommoda, *num.* 380. & *ſeqq.* ibid.

Lites ſunt flagella hominum duriſſima, *n.* 385. ibid.

Lis finita cenſeri debet quæ habet ſententias definitiuas quæ tranſierunt in rem iudicatam, & executioni mandatæ ſunt, *num.* 388. & *ſeqq.* ibid.

Lites non debent eſſe æternæ, *num.* 410. p. 546.

Litteræ in forma Breuis Vrbani VIII. ſuper modo Canonizationis Sanctorum, *num.* 33. pag. 6.

Loca exempta licet non ſint de diœceſi ſunt tamen in diœceſi, *num.* 2. p. 308. Quando efficiuntur proprium territorium inferioris, & non eſt amplius neque de diœceſi, neque in diœceſi, *num.* 7. p. 309. Quando cenſentur verè, & realiter *nullius diœceſis*, etiam ſi ſint circumdata limitibus Epiſcopatus, *num.* 12. ibid. Quomodo probentur non eſſe *nullius diœceſis*, *num.* 24. p. 311. Omnia præſumuntur eſſe alicuius certæ diœceſis, & illius cui ſunt viciniora, *num.* 3. p. 312.

Locatio rerum Eccleſiaſticarum quando ſuſtinetur, *num.* 18. p. 214. Ex emphyteuſi ad illam valet argumentum, *num.* 19. ibid. Longi temporis æquiparatur Emphyteuſi, *numero* 20. ibid.

Loquutio impropria non eſt attendenda, *n.* 32. pag. 199.

Ludouici Regis Galliarum factum, *num.* 12. pag. 189.

Lupanaria, & proſtibula quid ſint, *num.* 31 p. 222. An per hæc extinguatur, vel accendatur libido, *num.* 32. ibid. Eorum origo, *num.* 35. ibid.

Lutherani in quibuſdam Germaniæ locis ſepeliuntur in locis Sacris, *num* 26. p. 377.

Luxurioſus malè ſe habet contra ſeipſum, *n.* 144. p 333. Erga ſuam animam, *num.* 145. ibid. Malè ſe habet erga corpus, *num.* 152. p. 333. Et erga Deum, *num.* 156 ibid. Deum vilipendit, *num.* 157. p. 334. An mereatur ſepulturam, *num.* 160. ibid. Malè ſe habet erga Angelum, *num.* 161. ibid. Placet diabolo, *num.* 162. ibid. Malè ſe habet ad proximum, *num* 165 p. 335.

M

Maior abundantia, & cautela non nocet, ſed iuuat, *num.* 62. p. 341.

Manifeſtare hæreticum quomodocunque ſibi notum quiſque eſt obligatus, *num.* 10. p. 110. Etiam ſub excommunicationis ſententia, *num.* 11. ibid. Quilibet tenetur Superiori peccatum alterius manifeſtare, per quod infertur proximo grauis iniuria, & damnum, *numer* 41. p. 112. Et hoc maximè procedit in hæreſi, *num.* 42. ibid.

Manus dextera dignior æſtimatur, *num.* 240. p. 496. Conceditur Eccleſiæ S. Mariæ del Pilar, ab Eccleſia S. Saluatoris, *num.* 228. & *ſequentib.* ibid. Et nobilior, *num.* 323. & *ſequentib.* p. 504. Datur Eccleſiæ S. Mariæ, etiam in propria Eccleſia, *num.* 330. p. 505. In propria domo Maior cedit minori, *n.* 333. ibid.

Manus ſiniſtra an aliquando ſit dignior, *n.* 316. ibid. Cur S. Paulus in palatio Vaticano ponatur ad dexteram S. Petri, *num.* 334. ibid. Vna res poteſt eſſe maior & minor, inferior & ſuperior alia, *num.* 398. p. 510.

Mappa non facta ſeruatis ſeruandis parum aut nihil probat, ſicut etiam ſcriptura typis impreſſa, *n.* 11. pag. 522.

Marcellæ Romanæ geſta, *num.* 10. p. 200.

Mare eſt omnibus liberum, *num.* 9. p. 446.

Maritus quando eſt iuuenis, & incapax Religionis, ſi eius vxor ad Religionem tranſiret an profeſſio valeret, *num.* 8. & 9. p. 195. Quæ cauſa ex eius parte requiritur, *num.* 23. p. 197. An obligari poſſit ad clauſuram, *num.* 25. ibid

Martyrium præponitur Religioni, *num.* 17. p. 155.

Matrimonium ſi fuerit ſolùm ratum, poteſt fœmina ad Religionem tranſire, *num.* 2. p 195. Quid ſi fuerit conſummatum, *num.* 4 ibid.

Initum inter Principem Catholicum, & fœminam hæreticam ſuſtinetur, num. 4. p. 256. Quid dicendum ſi ineatur cum pacto quod quidam ex liberis naſcituris, fidei catholicæ, quidam autem hæreticæ ſectæ adhæreant, num. 10. p. 257. Hoc eſſet contra ius Eccleſiaſticum, num. 11. ibid. Et contra ius diuinum, num. 12. ibid. An ſi celebraretur ſine diſpenſatione Apoſtolica, vel beneplacito Papæ eſſet validum, & ſine peccato, num 13. ibid. Eſt prohibitum iure etiam naturali, num. 15. ibid. Eſt inualidum, & peccaminoſum, num. 14. ibid. Aduerſatur eius finis, num. 16. & 17. ibid. Eſt aliquo modo contra ius diuinum, num. 18. ibid. Eſt prohibitum iure Eccleſiaſtico poſitiuo, num. 19. ibid. Cauſa aliqua eximia exiſtente, eſt licitum, num. 32. p. 259. Requiritur authoritas Pontificis, num. 35. ibid. Quando cauſa hæc adeſſe videtur, num. 37. ibid. Eius contractui aſſiſtere, & denunciationes facere quibus competat, num. 105. & 83. p. 296. & p. 294. An liceat cum meretrice. Vide *Meretrices*. Ex quibus verbis Sacræ Scripturæ, & Conciliis eius indiſſolubilitas denotetur, num. 3. p 337. Quid ſit cenſendum in dubio, num. 4. ibid. In principio inualidum poſt conſummationem reuiuiſcit, num. 6. p. 338. Et extenditur quando celebratum eſt ex metu graui, num. 8. ibid. An ſuper hoc admittatur probatio contraria, num. 9. ibid. Non reuelat proteſtatio, num. 12. ibid. Quomodo denotatur inuoluntarium, num. 101. p. 344. Eius diſſenſus præſumptio, num. 104. ibid. An ad hoc annullandum requirantur minæ mortis, n. 109. p. 345. Quando reuiuiſcit, num. 138. & ſeqq. pag. 347. Diſſolutum an afferre poſſit infamiam, num. 151. ibid. Vide plura in verbo, *Metus*, & *Timor*.

Medium præſumitur probatis extremis, num. 37. p. 339. Declaratur ex præcedentibus, & ſequentibus, n. 38. ibid. Semper præſumitur tale, quale extrema ſunt, n. 39. ibid.

Mendicantium bona ſubiiciuntur Papæ immediatè, num. 3. p. 67. Sunt in ius & proprietatem S. Petri, num. 6. ibid. Regularis ex his approbatus ad confeſſionem in vna diœceſi poteſt eligi in alia ab habente priuilegium Bullæ Iubilæi, num. 68. p. 229. Epiſcopi nequeunt contra ipſos per cenſuras procedere, num. 72. p. 230. A quonam iuriſdictionem habent, num. 66. p. 229. Poſſunt exercere munus Paſtorum, ſeu curam animarum, n. 1. p. 244. Et iis conferri beneficia regularia, num. 2. ibid. Vide *Regulares*. An commune ius Regularium extendatur etiam ad Mendicantes, n. 9. p. 245.

Mens quomodo per corpus pelluceat, n. 105. pag. 344.

Meretrices an fuerint in populo Hebræo, n. 5. p. 319. Illarum pœnæ, n. 6. ibid. Quotuplex, num. 7. ibid. Cuius generis in lege veteri fuerint, num. 8. ibid. Perere cur non ſoleant, num. 9. ibid. Prolem interficiunt, num. 10. ibid. Qualis fuerit vxor Oſeæ, num. 11. ibid. Propriæ non fuerunt in populo Hebræo, num. 13. & ſequentib. Quæ, & quot damna Reipublicæ afferant, num. 18. p. 320. Eorum imago à Salomone depicta, num. 19. ibid. Vocantur *fouea profunda*, num. 20. p. 321. Quot damna etiam temporalia afferant, n. 21. ibid. Quotque morbi ex earum libidine emanent, num. 22. ibid. Ethymologia, num. 26. p. 322. Sunt occaſio peccandi, num. 27. ibid. *Lapis offenſionis, & petra ſcandali*, num. 28. ibid. Earum nouiſſa permiſſio, num. 29. ibid. Qualis ſit Principum finis in permiſſione illarum, & an illum aſſequantur, num. 30. ibid. Earum amor qualis, num. 34. ibid. Earum permiſſio videtur contraria præcepto naturali conſeruationis generis humani à Deo indicato, num. 36. ibid. Authores qui pro hac permiſſione ſcripſere, num. 37. p. 323. Quomodo earum coitus ſit impunibilis in foro exteriori, num. 43. ibid. Et vulnerata videatur iuſtitia, num. 44. ibid. D. Auguſtini de iis ſententia, num. 45. Item, & aliorum, num. 46. & 47. ibid. Prima limitatio de collocatione ipſarum in loco determinato, num. 48. p. 324. Talis locus debet eſſe vilior vrbis, & ſemotior, num. 50. ibid. Quomodo hebraicè appellentur, num. 51. ibid. In quibus locis olim conuerſabantur, num. 53. ibid. Quid quando ſunt nobiles, num. 57. ibid. Poſſunt ab honeſtis locis expelli, num. 61. ibid. Et ad hoc variæ conſtitutiones, num. 62. ibid. Sunt perſonæ odioſæ, num. 64. p. 325. Iura loquentia in fauorabilibus de mulieribus an comprehendant meretrices, num. 65. ibid. An iis locari poſſint domus ad habitandum, num. 66. ibid. Quando hoc erit illicitum, num. 69. & ſeq. ibid. An liceat carius illis locare domus, quàm honeſtis perſonis, n. 72. ibid. De earum patronis, num. 73. ibid. Poſſunt cogi à magiſtratibus vt deferant ſignum, num. 74 ibid. In quo differebant à matronis apud Sparthas, num. 81 ibid. Athenienſes leges, num. 82. ibid. Hiſpaniarum obſeruantia, num. 83. p. 326. Aliorúmque conſtitutiones hanc diſtinctionem approbantes, num. 84. ibid. Debet illis prohiberi vſus ſellarum, lecticarum, &c. num 85. ibid. Non debent ambulare noctu, nec habitare apud cauponas, num. 87. ibid. Poſſunt vexari, num. 88. ibid. Debent arceri à Sacramentorum perceptione, num. 90. ibid. Debent audiri quoad confeſſionem, num. 92. ibid. An & quando Confeſſarij teneantur illarum confeſſionem integram audire, num. 94. ibid. An illis danda ſit ſchedula confeſſionis, num. 95. ibid. Sine pœnitentia decedentes priuari debent Eccleſiaſtica ſepultura, num. 96. ibid. Etiam ſi in Paſchate ſint confeſſæ, & Euchariſtiam acceperint, num. 97. ibid. Quæ poſſunt in Eccleſia ſepeliri, num. 98. & ſequentib. Coguntur ad conciones venire, num. 100. pag. 327. Plures in concionibus conuerſæ ſunt, num. 102. ibid.

Monaſteria pro earum conuerſionibus inſtructa, num. 104. ibid. Quis fuit primus qui talia monaſteria inſtruxit, num. 105. ibid. Emendatæ pro honeſtis ſunt habendæ, n. 106. ibid An ipſis imponi poſſit gabella, ſeu tributum, num. 107. ibid. Poſſunt pro actu turpi mercedem accipere, num. 109. ibid. Ex bonis per ſe acquiſitis poſſunt facere eleemoſynas, Eccleſias dotare, & cætera, num. 111. ibid. An poſſit aliqua, eorum bonorum pars à Principe exigi, num. 112. ibid. Tale tributum videtur approbatum ratione conſuetudinis, num.

num 113. ibid. Videtur hoc eſſe deteſtabile, *num.*114. ibid. Item illicitum, *num* 116 ibid. An debeant permitti meretrices iuxta canponas, *num.*119 p.330. Ducere illas in vxores, vt in meretricio confoueantur, & de quæſitis viuant eſt ſcelus improbatiſſimum, *num.*126. ibid. An ſit prohibitum matrimonium cum illis contrahere, *num.*128, ibid. Ad quid hoc proficiat, *num.*130. ibid. Quare Pius V. has tolerare nolebat, *num.*132. ibid. Quæ mala propter meretrices, & ſcorta orta ſint, *n.*133. *& ſequentib.* ibid.

Mendicantium dignitas, *num.*50.*& ſeqq.*p.463. Vid. *Generales Pracedentia. Ordo.* Priuilegia quoad iuriſdictionem in ſuos Religioſos, *num.*15. p 469.

Meretricium damnatur ab Authoribus, *num.* 2. ibid. Tolerantia Eccleſiæ in hoc permittendo, *num.* 38 p.324. Ratio huius tolerantiæ, *num.* 39. ibid. An per hoc amittatur nobilitas, *num.*58. ibid. Et eius priuilegium, *num.* 59. p.98. Quid attento iure antiquo Pandectarum, *n.* 60; ibid.

Metus ſuſpicio pro metu habetur, *num.*5. p.341. In eo qui hunc patitur ætas attendi debet, *num.*69. p.342. Non eſt neceſſarium ad illum iuſtè incutiendum, quod vis actu inferatur, *num.* 70. ibid. Grauis eſt attendendus in ordine ad fragilitatem perſonæ, quæ illum patitur, *num.*71. ibid. Et ſufficit probabilis ſuſpicio. *num* 72. ibid Ponderatio reuerentialis, *num.* 73. ibid. Hunc ſolitariè ſumptum eſſe ſufficientem ad reſcindendos quoſcunque contractus, *ibid.& ſequentib.* Pro pudore, & verecundia ſumptus matrimonium non reſcindit, *num.*77. ibid. Ipſius deſcriptio, *n.*78. ibid. Eſt difficilis probationis, *num* 95. p.344. Ideò ſufficiunt indicia, *num.*96. ibid Arguitur ea nimia auerſione animi, *num.* 97. ibid. Eius ſigna, *num.* 99. ibid Et indicia, *num.* 101. ibid. An requiratur idem metus in muliere qui in virum conſtantem cadat, *n.*103 p.345. Quando cenſendus euacuatus, *num.* 110. ibid. Semel illatus quandiu durare præſumitur, *num.*114. ibid. A quibus actis purgatur, *n.* 116. ibid. Oſcula, ampleaus, &c. an inducant illius purgationem, *num.*117. ibid. Quandiu cenſetur durare eius cauſa, *num.*118. ibid Quando præſumatur ſemper manere, *num.* 120. p.346. Quomodo purgari videatur, *n.* 121. *& ſequentib.* ibid. Eius probatio ex quo maximè pendeat, *n.*1. p.349. Dicitur quaſi *mentem tenens*, *num.*3. ibid. Maximè eſt difficilis probationis quando infertur à patre filiæ ſecum habitanti, *num.*4. ibid. Quomodo probetur; *num.* 5. ibid. Arguitur à veriſimili, *num.*6. ibid. Quomodo in muliere reſpectu matrimonij probetur, *num.* 8. ibid. Solus reuerentialis non ſufficit ad annullandum matrimonium, *num.*11. ibid. & 31. p. 351. Illatus à perſona cui debetur reuerentia eſt multum conſiderabilis, *num.* 12. ibid. Reuerentialis quando ſufficiat, *num.* 13. ibid. Illatus ex propria culpa non debet prodeſſe, *num.*16. ibid. Fallit in matrimonio, *num.* 17. ibid. Inducitur ex minis illatis, *num.* 18. *& ſeqq.* ibid. Quomodo reddatur veriſimilis, *num.*14. ibid. Requiritur minor in muliere, quàm in maiore, vbi plura per totam deciſionem, & alias deciſiones ſequentes, ibid. *& ſeqq.*

Metus an poſſit irritare ratificationem profeſſionis, *num.* 23. p.453. Metus quomodo probandus, *num.*24. ibid. Qualis eſſe debeat ad profeſſionem annullandam, *num.* 25.*&* 27. ibid. Quomodo euacuatur, *num.* 26. ibid. Quomodo præſumatur purgatus in matrimonio, *num.*54. p.457.

Miles eſt qui eſt in actu militiæ, *num.* 39. *& ſeqq.* p. 574. Noſtri temporis an gaudeat priuilegio teſtandi ſine ſolemnibus iuris, *num.* 31 p. 573. Iura loquuntur de militibus in caſtris exiſtentibus, *num.* 33. ibid. Exiſtens extra caſtra non gaudet tali priuilegio, *num.* 37. p. 574. Milites Militenſes an teſtari poſſint, *num.* 64. p. 580.

Miniſtri iuſtitiæ non facientes quod debent, tenentur ad reſtitutionem, *num.* 156. p. 416. Miniſtris Principis reſiſtere nefas eſt, *n.*18 .p. 418.

Minæ attendendæ non ſunt, *num.* 21. p. 293.

Minus malum de duobus eligendum, *num.* 40. p. 323. Quando in comparatione maioris mali videatur habere rationem boni, *num* 41. ibid. An hoc procedat in meretricio, *num.*42. ibid.

Miracula vera ſolùm à Deo fieri poſſunt, *nu.*24. p. 538. Patrata Dei genitricis interceſſione in ſuo Templo del Pilar Cæſarauguſtano, *n.* 240. *& ſeq.* ibid. Probant hanc domum eſſe ſimiliter ædificatam, *num.*244. ibid Et quod ſit velut officina miraculorum, *num.* 245. ibid.

Miracula requiruntur pro Beatificatione, & Canunizatione Sanctorum, *num.*12. p 4. Secus de potentia abſoluta Papæ, *num.*13. ibid. Debent eſſe poſt mortem patrata, *num.* 14. ibid. Debent habere aliquas conditiones, *nu.* 15. p. 5 Pro martyribus non ſunt neceſſaria, *num.*16 ibid. Fama non ſufficit pro canonizatione Sanctorum, maximè quando agitur de miraculis, *n* 41. p.7.

Miraculi natura, *num.*97. p.13. Eſt pignus omnipotentiæ Dei, *num.* 98. ibid. Eſt quædam Dei loquutio, *num.* 99. ibid. Eſt ſigillum diuinum, *num* 100 ibid. Effectus ſupernaturalis, *num.*101. ibid. Secundum ſubſtantiam, vel modum, *num.* 102. p. 14. Non fiunt à Magis, *num.* 103. ibid. Eſt res inſolita, *num.* 104. ibid. Iuſtificatio, & tranſubſtantiatio non ſunt rigoroſè miracula, *num.* 105. ibid. Sunt miracula ex opere operato, *Ibid.* Diſcrimen inter vera, & falſa, *n.* 106. ibid. Falſa ſunt phantaſtica, *n.*107. ibid. Fiunt præſtigioſè, *n.*108. ibid. Malo fine, *n.*109 ibid. Aliquandò fiunt per malos, *n.*115. ibid. Mali homines quomodo operentur miracula vera, *num.*117. p.15. Facta poſt mortem ſunt incerta ſigna Sanctitatis, maxime ſi fuerint plura, *num.* 120. *& ſeqq.* ibid. In canonizandis vltra excellentiam in virtutibus hæc requiruntur, *num.* 180. p. 22. Eorum expectatio eſt neceſſaria, *num.* 183. ibid. Miraculi definitiones, *num.* 184. ibid. Quæ ſint vera, *num.* 186. ibid. Veri miraculi conditiones, *num.* 187. p. 22. Dæmon non poteſt illa facere, *num.* 188. ibid. Miraculum de ebullitione Sanguinis S. Ianuarij, & fluxione mannæ S Nicolai, *num.*189. ibid. Sunt in ſignum non fidelibus, *num.*191. ibid. De ſubſtantia miraculi an ſit quod fiat in inſtanti, *num.* 192. ibid. Qualiter intelligen-

dum, quod illicò fiat, *num.* 194. ibid. Dolor qui interuenit in miraculoſa ſanatione non tollit vim miraculi, *num.* 196. ibid. Miraculorum gradus, *num.* 197. p. 23. Apud Canoniſtas duo ſunt eorum gradus, *num.* 198. ibid. Apud Theologosd ſunt tres, *num.* 199. ibid. Miraculorum praxis, *num.* 200. ibid. Mali quandoque faciunt vera miracula, *num.* 201. ibid. Non ſufficit pro Canonizatione vnum miraculum, *num.* 203. ibid. Non ſufficiunt etiam ad eundem effectum facta in vita, *num.* 204. ibid. Requiruntur etiam poſt mortem, *num.* 205. p. 24. Facta in vita releuant pro Canonizatione, *num.* 206. ibid. Vltra miracula poſt mortem non requiruntur miracula in vita, *num.* 207. ibid. Quomodo concludantur per teſtes, *num.* 224. p. 27. Non ſufficit ad probandum illa quando teſtes deponunt eſſe publicam vocem, & famam, *num.* 225. ibid. Quomodo probetur fuiſſe facta ad interceſſionem talis, vel talis, *num.* 226. p. 28. Ad probandum miraculum requiritur plena probatio, *num.* 228. ibid. Miracula B. Andreæ Corſini in vita, & poſt mortem, *num.* 241. p. 30. Miraculum odoris, & incorruptionis eius corporis, *num.* 245. p. 31. De miraculis in genere, *num.* 255. p. 33. Miracula particularia B. Andreæ in vita, *nu.* 260. ibid. Alia miracula eiuſdem poſt mortem, *n.* 265. p. 35.

Miſſarum ſolemnia pro S. Elia, *num.* 20. p. 49. Eas celebrans non conſtitutus in Sacerdotio contrahit irregularitatem, *num.* 2 p. 159. Quid ſi ſit laicus, *num.* 3. ibid. Huiuſmodi pœna eſt indicata in lege veteri, *num.* 31. p. 162. Quomodo applicanda eſt pœna taxata ficto Sacerdoti incipienti miſſam, & non perficienti, *num.* 52. p. 163. Hanc celebrans non peroratis matutinis precibus an lethaliter peccet ſi abſque iuſta cauſa id faciat, *num.* 64. p. 370. Eius ſacrificium an ſit certi, & finiti fructus, *num.* 65. ibid. Eius valor an ſit finitus, vel infinitus, *num.* 70. p. 371. Illi intereſſe cuius naturæ ſit apud hæreticos, *nu.* 14. p. 376. Pro antonomaſia appellatur, *myſterium fidei*, *num.* 15. ibid.

Miſſas celebrare & applicare differunt, *num.* 297. p. 425. An liceat vnam pro pluribus obligationibus applicare, *num.* 180 pag. 424.

Monachatus manſionum diuerſitas, *n.* 5. p. 262. Vide Verbum ſequens.

Monachus quandiu cenſeatur eſſe in monaſterio, *num.* 28. p. 95. Monachi Rechabitæ, *num.* 9. p. 263. Aſſidæi, *num.* 12. ibid. Eſſeni, *num.* 13. ibid. Aſcætæ, *num.* 15. p. 264. Qui in ſecundo Chriſti ſeculo floruerunt, *num.* 16. p. 265. Nitrienſes, *num.* 20. ibid. Anachoretæ, *num.* 22. p. 266. Qui in quinto, ſexto, & ſeptimo ſeculo vixerunt, *num.* 24. ibid. Quod tempus exigitur vt ex cœnobiis ad eremos tranſeant, *num.* 28. p. 267. De iure communi non poteſt retinere, & habere iura in duobus monaſteriis, *num.* 6. p. 285. Non repugnat ipſis deputare Parochos, *num.* 152. p. 301. In particularibus, & quando monaſterium non habet populum ſibi ſubiectum non eſt de iure prohibitum illis habere curam animarum, *num.* 153. ibid.

Monachi olim excludebantur à Capella Papæ, *num.* 66. p. 464. vid. *Generales.* & *Praecedentia.* In his quæ concernunt regularem diſciplinam ſuis Prælatis obedire debent potiuſquam Epiſcopus, *num.* 10. p. 468. De eorum delictis contra Regulam Abbates & alij Prælati priuatiuè cognoſcunt, *num.* 6. 7. & 9. ibid.

Monaſterium monialium ſub Generalis poteſtate inſtitutum non ſubiicitur Epiſcopo, *num.* 4. p. 67. Non datur ſine Eccleſia, *num.* 1. p. 250. Eccleſia etiam eſt regularis, *num.* 2. ibid. Quale eſt, talis etiam eſt Eccleſia, *num.* 3. ibid. Eorum diuerſitas inter mendicantes, *num.* 29. & *ſeqq.* p. 258. Exempta ſi parum diſtent à Ciuitate poſſunt compelli per Ordinarium ad accedendum ad publicas ſupplicationes, *num.* 18. p. 316. Monaſteria pro conuerſione meretricum, *num.* 104. p. 327. Vide *Meretrices.*

Moniales ſub Generali poteſtate inſtitutæ non poſſunt ſe ſubiicere Epiſcopo, etiam ſi eſſet ſimplex Legatus, *n.* 39. & *ſeqq.* p. 70. Moniales minorum quando licitè bona ſtabilia poſſidere poſſunt, *num.* 4. p. 136. Quomodo probentur exemptæ à Iuriſdictione Epiſcopi, *n.* 3. & 4. p. 305.

Moniales ſollicitæ eſſe debent de proprio habitu, *num.* 2. p. 426. Earum veſtes laneæ, *num.* 29. p. 429. Quando peccare dicantur contra Religionis diſciplinam in vſu ſui habitus, *n.* 53. & 54. p. 433. Benedictinæ quo habitu vtantur, *num.* 6. & *ſeqq.* p. 426. Monialium color proprius, *num.* 39. & *ſeqq.* p. 431.

Mortui, ſunt miſerabiles perſonæ, *num.* 6. p. 376. Sunt diuino iudicio ſubiecti, *num.* 8. ibid. Inquiritur contra ipſos in crimine hæreſis, *nu.* 9. ibid. Quid requiratur ad eorum memoriam damnandam, *num.* 10. ibid. Suſpiciones non ſufficiunt, *num.* 11. ibid. Requiritur contra ipſos maior probatio, quàm contra viuos, *num.* 12. ibid. Cum iis communicare poſſumus, cum quibus viuis communicauimus, *num.* 46 p. 377.

Mortuo exhibetur idem honor, qui viuo, *num.* 109. p. 530. vid. *Cadauer.* & *Immunitas.* Mors omnia ſoluit, *Ibid.* morte crimen extinguitur, *num.* 48. p. 437.

Mundus definitur, *num.* 46. p. 369.

N

NArratiuis, & affectionibus Papæ ſtandum eſt etiam ſi ſint de facto alieno, & maximè iteratæ, *num.* 5. p. 216. Probant ſuper facto alieno in reſcripto motu proprio, *num.* 6. & 8. ibid.

Neceſſitas in alienatione rerum Eccleſiæ conſideranda, *num.* 26. p. 178. Æquiparatur in iure vtilitati, *num.* 27. ibid. Quid quando eſt vrgens, *num.* 28. ibid. Non eſt legalis, aut iuridica, *num.* 30. ibid. Debet examinari à Sede Apoſtolica, *num.* 31 ibid. *Neceſſitas facit licitum*, quomodo accipiendum, *num.* 32. ibid.

Negotiatio multiplex, *num.* 21. p. 447. Quæ ſit Clericis interdicta, *num.* 22. & 23. ibid.

Neophyti non poſſunt Epiſcopi eſſe, *num.* 31. p. 141. Qui veri dici poſſunt, *num.* 32. ibid. Diſpenſantur ab Epiſcopo ad Ordines, & beneficia, *num.* 33. p. 142. Et à Papa ad Epiſcopatum, *Ibid.* Non decet aſſumi, *num.* 45 ibid

ibid. Quare excluduntur ab officiis Religionis, *num.* 26. p. 199. Religioſus natus ex parentibus Mahumetanis, & in ætate infantili baptizatus an ſit neophytus, *num.* 25. & 28. ibid. Qui dicatur, *num.* 29. ibid. Quis iniuriosè ſic appellatur, *num.* 31. ibid.

Nihil nullum producit effectum, *num.* 119. p. 414.

Nominatio prior arguit maioritatem, *num.* 82. p. 528. Et dignitatem, *num.* 83. p. 529. Et dilectionem, *num.* 84. ibid.

Notarij Imperiali authoritate poſſunt rogari de proceſſionibus Canonizationis Sanctorum, *num.* 216. p. 25. Poteſt eis committi in hac materia examen, & receptio iuramenti teſtium, *num.* 217. p. 26. Statur eorum relationi ſine teſtibus, ſi adeſt ſtylus, *num* 4. p. 242. Et eis creditur atteſtantibus de cauſa ſuæ deputationis, *num* 6. ibid.

Notorium quid ſit, *num.* 19. p. 88. Non eget probatione, *num.* 24. ibid. Quando aliquando aliquid dicatur notorium notorietate facti, vel notorietate iuris, *num.* 4. p. 218 Notorius percuſſor Clerici eſt ab omnibus euitandus, *num.* 5. ibid. Id dicitur quod nulla tergiuerſatione excuſari poteſt, *n.* 37. p. 328.

Notarij teſtificatio quantum valeat, *num.* 100. p. 587. Quando poſſit declarare ſuum inſtrumentum, *Ibid.* & *num.* 101. p. 588.

Nouitas definitur, & in eam inuectio, *num.* 60. p 370.

Nouitiatus quare introductus, *n.* 8. p. 91. Nouitiatus continuitas cum profeſſione nullo iure cauetur, *num.* 10. ibid.

Nouitatus interruptio quando ſuſtinetur, *num.* 13. ibid. An profeſſio fieri debeat in eodem loco vbi factus eſt nouitiatus, *numer.* 10. p. 92. Quando Nouitiatus interrumpatur *num.* 25. p. 95. Dubium, *num.* 16. p. 208.

Nouitius adimplens totũ neceſſarium pro Nouitiatu quamuis habitum derelinquat, poteſt admitti ad profeſſionem, *per tot.* p. 91. Nouitius quando renunciat iuri ſuo, *num.* 15. p. 92. Nouitius quando habet ius ad profeſſionem, *num.* 26. ibid Nouitius geſtans habitum extra monaſterium cum licentia Superioris non interrumpit nouitiatum, *n.* 23. & *ſeqq.* p. 94. Intellige, ſeruans aliàs ſeruanda.

Numeri pluralis appellatione venit etiam ſingularis, *num.* 25. p. 161.

Nuncij relationi ſine teſtibus ſtatur ſi adeſt ſtylus, *num.* 4. p. 242. Refert per verba præteriti temporis, *num.* 5. ibid.

O

OBedientia magis exercetur, quo pluribus ſucceſſiuè Superioribus in diuerſis locis Religioſi coguntur obedire, *num.* 9 p. 283.

Obligatio legis humanæ inducitur voluntate Superioris, *num.* 32. p. 84.

Obligatio cauſam requirit, *num.* 188. p. 425. Eſt inſtar legis, *num.* 189. ibid. Non præſumitur, *num.* 192. ibid. Celebrandi, & applicandi Miſſas, differunt, *num.* 197. ibid.

Obliuio quando præſumatur in delictis, *n.* 50. p. 163.

Obreptio, vel ſubreptio quando contingit, *num.* 6. p. 144.

Obſeruantiæ ſtrictioris vſus antiquiſſimus, *n.* 3. pag. 262. Subſecuta declarat, & iuſtificat ſuperioritatem, *n.* 4. p. 305. Declarat etiam quid in priuilegiis, & conceſſionibus comprehenſum fuerit, *num.* 9. p. 309. Præſcripta non interrumpitur per litem, *n.* 27. p. 311.

Occidere an poſſint Eccleſiaſtici aliquem pro defenſione honoris, *n.* 9. p. 192. An liceat minantem mortem, *num.* 18. p. 193. An eum qui paratus eſt falſum teſtimonium dicere, *num.* 19. ibid. Solùm licet aggreſſorem, cum moderamine, &c. *n.* 20. ibid.

Occupatio attentata non eſt legitima, *num.* 15. pag. 183.

Officium de Canonizatis non fit ſine nouo decreto, *num.* 5. p. 4. Etiam ſi in Bulla Canonizationis id videatur conceſſum, *num.* 6. ibid. De beatificatis qui facere poſſint, *n.* 8. ibid. De illis de quibus eſt conſuetudo fieri poteſt, *num.* 10. ibid. Maximè ſi ſint inſerti in Martyrologio Romano, *num.* 21. p 5. Et reſpectiuè in aliis tam modernis, quàm antiquis Martyrologiis, *num.* 23 ibid. Bulla Pij V. *num.* 24. ibid. Ne officium de falſis Sanctis fiat ſemper cautum eſt in Eccleſia, *num.* 28. p. 6. Quæ officia facienda, *n.* 38 p 7.

Officium faciendi S. Eliæ pro Carmelitis, *n.* 6. p 48. Aliud officium S. Eliæ, *num.* 17. p. 49. Aliud antiquiſſimum, *num.* 28. ibid. Cuius intereſt vt officia poſſint renocari, *num.* 45. pag. 254.

Opinio ſingularis an tenenda, *num.* 1. p. 364. Quid illa ſit, *num.* 2. p. 365. Quotuplex, *n.* 3. ibid. Quot conditiones requirantur, vt vnius Doctoris in praxi teneatur, *num.* 5. ibid. Vbi Doctorum ſententiæ, *n.* 6. & *ſeqq.* ibid. Quando dicatur temeraria, *num.* 20. p. 366. Prima conditio eſt vt Doctor ſit *pius*, & *probus*, *num.* 21. ibid. An hæc conditio ſufficiat pro Magiſterio, *num.* 24. p. 367. Aliæ ipſius conditiones, *num.* 27. & 30. ibid. Non tam reſpiciendum eſt ad numerum Authorum, quàm ad rationem, *num.* 31. ibid. Quod cenſeatur melius, aut firmius fundamentum in ipſa, *num.* 31. p. 368 Quinta conditio, & eius ratio, *num.* 33. & 34 ibid. Quid de vanitate, & opinionis ſingularitate dixerint Authores, *n.* 35. ibid. Sexta conditio, *num.* 36. ibid. Quando maximè de opinione ſingulari hæc procedant, *num.* 38. ibid. An qui ſingularem hanc his conditionibus non munitam ſequuntur, contra conſcientiam agant, *num* 47. p. 369. Quid de iis dici poſſit, *num.* 49. ibid. Qui illas proferunt an grauiter peccent, *num.* 51. ibid. Quod contra Doctores ſingularem ſequentes, vel conſulentes etiam militet, *num.* 59. p. 370. De neotericorum opinionibus iudicium, *num.* 61. ibid. Et exempla, *num.* 63. ibid. An omnis ſpeculatiuè probabilis, ſit etiam practicè probabilis, *numer.* 72. pag. p. 371. Exempla Suarez, in quibus minus probabilis, relicta probabiliori teneri poteſt, *num.* 77. p. 372. Quid de eius opinione circa abſolutionem Sacramentaliter à peccatis factam abſenti, *num.* 78 ibid. Sexta eadem conditio, *num.* 80. ibid. Exempla Opinionum quæ vt probabiles cenſentur, *num.* 82. ibid. Sententia quæ habet, opinionem Gloſſæ præferendam eſſe communi, an ſit vera, *n.* 84. ibid. Quæ aſſerit omiſſionem vnius horæ

Canonicæ non eſſe peccatum mortale an ſit probabilis, *num.* 85. ibid. An illa ſit falſa quod ſcilicet præceptum ieiunij non obliget per ſe ad mortale ſecluſo contemptu, *n.* 86. p. 373. Illa affirmans potionem vulgo *Chocolate* non frangere ieiunium, non videtur probabilis, *num.* 88. ibid. Sententiæ improbabiles de priuilegiis Regularium, *num.* 97. & 99. p. 374. Contra praxim Eccleſiæ, *num.* 98. ibid. Quando magiſtri, & Doctores opiniones probabiles docent, *n.* 06 p. 375.

Oppoſitio contra Capitulum celebratum ad quem pertinet, *num.* 1. & 4 p. 115. & 116. Quibus conditionibus ea fit, *num.* 5. ibid. Quid quando oppoſitio eſt contra Electum, *num.* 11. p. 117. Quid quando res iam deciſa, *num.* 12. ibid.

Oppoſitionis forma contra Electum, *num.* 13. ibid. Cauſæ oppoſitionis non debent eſſe antiquæ, *num.* 18. Cauſa contra quam fieri debet oppoſitio non debet eſſe deciſa, *num.* 22. ibid

Oppoſitores legitimi contra Capitulum qui ſint, *num.* 5. p. 116. Non debent variare, *n.* 21. p. 118. Nec ſe opponere contra cauſam deciſam, *num.* 22. ibid.

Oratorium ſi fuerit Ordinis Carmelitarum eius Capellanus poteſt adminiſtrare Euchariſtiam, *num.* 2. & 3. p. 171. Et ſi fuerit ſub dominio Confratrum, *num.* 5. ibid. Per laicos erectum intra fines Parochiæ regularium, quibus vtraque cura incumbit quis viſitare debet, *num.* 140. p. 300. Tale an erigi poſſit ſine Epiſcopi authoritate, *num.* 141. ibid. Poteſt ab illo viſitari, *num.* 143. ibid. Quomodo hoc ius illi competat, *n.* 147. ibid.

Ordinarij nomen in decreto Vrbani VIII. pro Canonizatione Sanctorum quid importet, *num.* 33. p. 42. Eius authoritas valdè priuilegiata, *num.* 20. p. 68. Exemptio ab illo eſt odioſa, *num.* 21. ibid. Solet ei demandari cauſa ſui ſubditi, *num.* 30. p. 69. Ordinariis quando cenſetur Papa derogare, *num.* 38. p. 70. Quomodo contra ipſos in materia iuriſdictionis, & exemptionis eſt procedendum, *num.* 1. p. 241. Illis circa iuriſdictionem non aſſiſtit iùs contra Regulares, quod procedit etiam ſi ſint Sedis Apoſtolicæ Delegati, *n.* 5. ibid. Quando dicantur proceſſiſſe vti piæ operæ exequutores in caſibus à iure conceſſis, *num* 10. ibid. Tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegati in iiſdem caſibus omnium piarum diſpoſitionum tam in vltima voluntate, quàm inter viuos ſunt exequutores, *num.* 11. ibid. Ceſſante negligentia non poſſunt priuare exequutores teſtamentarios ſuis facultatibus, *num.* 12. ibid. Conceditur ei manutentio exercendi iuriſdictionem ſpiritualem in omnibus Eccleſiis, & in omnes perſonas ſuæ diœceſis, *num.* 2. p. 312. Ad effectum exercendi iuriſdictionem Canones vltra fines non aſſiſtunt ad eius fauorem, *num.* 1. p. 315.

Ordo Cœleſtinorum, quando fundatus, *num.* 18. p. 461. Ordines Mendicantium ſunt antiquiores ordine Cœleſtinorum, *num.* 16. ibid. Inter Superiores Ordinum in materia præcedentiæ attenditur antiquitas inſtitutionis, *num.* 19. ibid. Ordo priùs inſtitutus præcedit, *num.* 20. ibid. Ordinis Benedictini antiquitas vnde ſumenda, *num.* 23. p. 462. Vid. *Abbas.* Ordinum Mendicantium dignitas eximia, *num.* 50. & *multis ſeqq.* p. 463. Sunt à iure coopetatores Epiſcoporum, *num.* 58. ibid. Habent ampliſſimam exemptionem, *num.* 60. ibid. Singulariter filij Sedis Apoſtolicæ, *Ibid.* Portant pondus, diei & æſtus, *num.* 61. ibid. Eorum Generales habent ampliſſimam iuriſdictionem, *num.* 6. p. 461. Inter Epiſcopos & ipſos nullus alius interponitur, *num.* 59. p. 463. Vid. *Generales.* Ordines Mendicantium amplectuntur viam actiuam & contemplatiuam, *num.* 68. p. 464.

Ordinum ſacrorum ſuſceptio an inducat tacitam profeſſionem religioſam, *num.* 30. p. 454. Nulliter profeſſus an ſuſcipere poſſit, *num.* 61. p. 458. Regulares gaudent priuilegiis pro ſuſcipiendis ordinibus, *num.* 67. ibid. Prælati regulares poſſunt dare dimiſſorias literas pro ſuſcipiendis ordinibus, *n.* 64. ibid. Suſcipiens Ordines abſque dimiſſoriis, quas pœnas incurrat, *num.* 66. ibid.

Ordinis Carmelitarum antiqua conſuetudo, *num.* 42. p. 43. Eius inſtitutio, *num.* 44. ibid. Eius hiſtoria, *num.* 45. ibid. Correctio Breuiarij huius Ordinis, *num.* 52. ibid An renunciauerit iuri ſuo ob talem correctionem, *n.* 57. p. 44. Quomodo ſibi derogauerit, *n.* 59. ibid. Eius Breuiarium, *n.* 8. p. 48. Eius conſuetudines, *num* 10. ibid.

Ordo Ciſtercienſium poſſidet bona in communi, *num.* 4. p. 200. Modus eorum profeſſionis, *num.* 29. p. 201.

P

Pallor in puellæ facie an ſufficiat ad oſtendendum metum ad hoc vt annulletur matrimonium, *num.* 24. p. 338. Eſt dos virginum, pudicitiæ ornamentum, *num.* 26. p. 339. Differt à rubedine, *num.* 148. p. 347.

Papæ ſolùm competit negotium Canonizationis, & beatificationis Sanctorum, *num.* 2. p. 4 Sine eius authoritate non tribuitur cultus Sancti, *num.* 2. p. 40. Cur illi tantum eſt huiuſmodi cauſa reſeruata, *num.* 211. p. 25. An poſſit errare in cauſis Canonizationis, *num.* 212. ibid. Poteſt de potentia abſoluta Canonizare Sanctum abſque miraculis, *n.* 13. ibid. Eius reſcripta quomodo exponenda, *num.* 26. p. 41. Subiiciuntur immediatè bona mendicantium, *num.* 3. p. 67. Contra ius illius eſt ſubiicere Monaſterium ſub Generalis poteſtate iuſtitutum Epiſcopo, *num.* 4. ibid. Quando cenſetur Ordinario derogare *num.* 38. p. 70. Non concederet nouam gratiam ſi primū Breue cenſeretur ſubreptitium *num.* 62. p. 79. Eius voluntas quando præſumitur, *num.* 8. p. 82. Solus iudicare poteſt de exemptione, *num.* 22. p. 88. Eius authoritas, *num.* 3. p. 103. Multo magis in diſpenſatione voti ſolemnis Religionis Hieroſolymitanæ, *num.* 4. ibid.

Praxis in diſpenſatione voti ſolemnis caſtitatis, *num.* 10 p. 104. Diſpenſat in tranſitu arctioris Religionis ad laxiorem, *num.* 18. p. 106. Eiuſdem Praxis, *num.* 24. p. 141. Eiuſdem authoritas in materia iuramenti, & Religionis ingreſſus, *num.* 54. p. 157. Eſt Generaliſſimus omnium Religionum, *num.* 55. ibid.

Ad

Ad eum ſpectat inſtitutio Epiſcoporum, *n. 9.* p. 158. Poteſt obligare ad Legem non receptam, *num.* 39. p. 179. Quando manus apponit, *num.* 55. p. 191. Eius authoritas, *n.* 3. p. 200. Diſpenſatio, *num.* 31. p. 202. Quando gratia conceſſa ex eius parte ceſſat, *num.* 7. pag. 200. Habet omnia iura in ſcrinio ſui pectoris, *num.* 12 p. 210. Eius iudicium *Cæleſte arbitrium* appellatur, *num.* 13. ibid. Supplet omnes ſolemnitates, *num.* 3. p. 215. Eſt illi credendum ne de mendacio arguatur, *num.* 3 p. 216. In eo quod reſpicit propriam ipſius vtilitatem quid dicendum, *num.* 11. p. 217. Eius narratiuæ quomodo probent. Vide *Narratiuis*. Quis fuit primus qui conceſſit vt Monachi poſſint Sacris Ordinibus initiari, & præfici Eccleſiis ſecularibus curatis, *num.* 45. p. 248. Non præſumitur voluiſſe ſe incontinenti corrigere, *num.* 7. p. 282. Defectus intentionis ipſius concedentis opponi non poteſt in confirmatione Ordinationum Regularium, quando ipſæ ſunt inſertæ in ſupplicatione. *num.* 1 ibid.

Papa ſolus penſione perpetua beneficium grauare poteſt. *num.* 79. p. 411. Gratioſè ſe gerit dum concedit penſionem ab Epiſcopo impoſitam, *num.* 133. p. 415. Papæ conſenſu reſeruato in negotiis prohibitis, euitatur pœna, ſed nihil agitur donec talis aſſenſus ritè interuenerit, quod variis exemplis illuſtratur, *num.* 123. *& ſequentib.* p. 414. Conditio ſi Papa diſpenſauerit cenſetur de iure impoſſibilis, *num.* 129. p. 414. Clauſula ſi Papa diſpenſauerit, vel conſenſerit, reddit contractum conditionalem, *num.* 112. p. 413. & *num.* 135. p. 415. Papa habet liberam bonorum Eccleſiæ adminiſtrationem, *num.* 80. p. 111. An poſſit ſolus Eccleſiam erigere in collegiatam, *num.* 220. *& ſeqq.* p. 419. Non præſumitur derogare voluntati fundatoris, *num.* 287. p. 424. Mens Papæ in bulla vnionis attendenda, *num.* 295. p. 425. In Capella Papæ an Generales Mendicantium præcedant Abbates, *num.* 2. *& ſeqq.* p. 460. Vid. *Generales*, & *Præcedentia*. Mendicantes ſunt in actuali ſeruitio Papæ, & membra viua Capellæ ipſius, *num.* 64. p. 463. Solius Papæ eſt erigere Eccleſiam in Cathedralem, *num.* 162. pag. 492. Non cenſentur velle lædere pacta, *num.* 367. p. 507. Papæ tribuuntur geſta ab eius Legato, *num.* 211. p. 536.

Parentes poſſunt dirigere filias ad matrimonium etiam leui coactione, *num.* 31. p. 339.

Paria ſunt quod quis compellatur, vel quod compelli poſſit, *num.* 119. p. 345.

Parochiæ ſeculares poſſunt conferri Regularibus, *num.* 1. & 5. p. 244. An ad hoc requiratur aliqua diſpenſatio, *num.* 6. ibid.

Parochus poteſt conſtitui à Generali S. Hieronymi in loco dicto *Hoſpitaletto*, *num.* 148. p. 301. Cui competat facultas illum deputandi, *num.* 150. ibid. Actus illum deputandi an ſit actus Ordinis Epiſcopalis, vel iuriſdictionis, *num.* 151. ibid. An hoc repugnet Monachis. Vide *Monachus*. Sic deſignatus à dicto Generali an teneatur accedere ad Congregationes caſuum conſcientiæ, *num.* 155. ibid. An poſſit audire confeſſiones aduenarum illuc confluentium, *num.* 158. p. 302. Et quid requiratur ex illorum parte, *num.* 160. ibid. An poſſit abſoluere ſuos Parochianos à caſibus reſeruatis Epiſcopo loci, *num.* 162. ibid. An poſſit ab ipſo auferri per caſuum reſeruationem ab Epiſcopo facultas abſoluendi ab ipſis reſeruatis, *num.* 66. ibid. An poſſit abſoluere dictos aduenas à caſibus reſeruatis à propriis Epiſcopis in ſuis diœceſibus, *num.* 168 p. 303.

Particula *Penitus* quid importet, *num.* 8. p. 218. Quid *Nullatenus*, *num.* 9. ibid.

Pater naturalis tenetur etiam denunciare ſuum filium hæreticum, *num.* 51. p. 111.

Paulus Apoſtolus ad quod munus vocatus fuerit à Deo, *num.* 9 & 10. p. 382. Aſcendit Hieroſolymam communicare cum Petro Euangelium quod prædicabat, *num.* 11. p. 383. Petrum reprehendit, *num* 12. ibid. Aſcendit Hieroſolymam illum videre, *num.* 13. ibid. Nullum aſſignatur tempus quo ipſe Eccleſiæ primatum à Chriſto acceperit, *num.* 35. p. 397. Eius tituli, *num.* 50. p. 39. Nomen primatus illi conceſſum non importat primatum regiminis, *num.* 71. p. 398. Cur depingitur ad dexteram S. Petri, *num.* 82. p. 399. Vocatur antonomaſticè *Apoſtolus*, *num.* 83. p. 400

Paupertatis eſſentia quæ ſit, *num.* 5. p. 136.

Penſionis Religioſi an ſint capaces, *num.* 2. p. 200. An per eorum tranſitum ad aliam Religionem vacet, *num.* 5. ibid. Quomodo ceſſat gratia, *num* 6. ibid. Non ceſſat ex parte Papæ, *num.* 7. ibid. Eſt permanens niſi concedatur cum limitatione, *num.* 9. ibid. Vel ceſſet cauſa motiua, *num.* 10. & 11. ibid. Datur pro alimentis, *num.* 15. p. 201. Non eſt localis de qua agitur, *num.* 18. ibid. Quando ceſſat, *num.* 20 ibid. An per tranſitum ad matrimonium, & ſtatum Epiſcopalem, *num.* 21. & 22. ibid. Vel per Abbatiam, *num.* 23. Quando per mutationem, *num.* 24. ibid. Quomodo per profeſſionem Religionis, *nu.* 25. ibid. Profeſſio an reddat profeſſum incapacem penſionis, *num.* 30. p. 202. Vnde proueniat eius incompatibilitas, *num.* 32. ibid.

Penſionem imponere ſolius Papæ eſt, *num* 79. p. 411. Ad eam requiritur iuſta cauſa, *num.* 81 ibid. An & quomodo Epiſcopus imponere poſſit, *num.* 82. ibid. Quid de penſione impoſita cum reſeruatione aſſenſus Apoſtolici, *num.* 87. ibid. Eſt contra ius, *num.* 92. p. 412. Si de cauſa non conſtet præſumitur impoſita in fraudem, *num.* 93 ibid. Nec ſufficit aſſertio Epiſcopi, *num.* 94. ibid. Requiritur conſenſus beneficiarij, *num.* 95. ibid. Non debet duplex imponi ſuper eodem beneficio, *num.* 96. & 97. ibid. Secunda eſt ſubreptitia niſi de prima mentio facta ſit, *num.* 98. ibid. Eſt ſoluenda perſonæ determinatæ, *num.* 99. ibid. Bulla Pij V. *num.* 100. ibid. An excuſetur beneficiarius, *num.* 106. p. 413. An incurrit pœnas ſimoniæ confidentialis, *num.* 74. p. 410. Quomodo illi ſubueniendum, *num.* 77. p. 411. Papa dum admittit penſionem ab Epiſcopo impoſitam, gratioſè ſe gerit, *num.* 133. p. 415. Quid dicendum de tranſactione penſionis ex parte penſionarij, *n.* 136. ibid. Penſio cum reſeruatione aſſenſus Papæ, an redimi poſſit, *n.* 110. p. 413.

Index Rerum magis notabilium.

Petrus Apoſtolus habet primatum in totam Eccleſiam ſupra omnes fideles, etiam ſupra D. Paulum coapoſtolum, *num.* 1. p. 381 Ex quibus verbis Chriſti colligatur, *num.* 6. *&* 7. ibid. Ex quo alio, *num.* 9. *& ſeqq* p 382. Solus præſidebat Conſilio Hieroſolymitano, *num.* 14 Colligitur etiam ex traditione conſtanti Eccleſiæ, *num.* 15. Ex Patrum teſtimoniis, *num.* 16. Et ex conciliis, *num.* 19. *& ſeqq.* Ex Hiſtoricis. Chronologiis. & Annaliſtis, *num.* 32. Hic ſolus Chriſti Vicarius, & Paſtor totius Ouilis Chriſti, *num.* 34. Eius tabula marmorea ad Porticum Baſilicæ ipſius affixa, *num.* 52. Contraria quæ afferuntur non releuant, *num.* 38 *& ſeqq.* Fuit Epiſcopus Romæ. *num.* 62 De eius maioritate Anonymi gloſſema, *num.* 81. Epitheta illi conceſſa, *num* 84.

Pœnæ expreſſio arguit ſubditum, *num.* 45. p. 78. Commenſuratur culpæ, *num.* 68. p. 165.

Poſſeſſio quadragenaria quid operetur, *num* 8. p. 250. Quaſi poſſeſſio ante motam litem quomodo probetur, *num.* 5. p 305.

Praxis ſummorum Pontificum in diſpenſatione voti ſolemnis caſtitatis, *num* 10. p 104 Vrbis in cauſis præcedentiæ, *per tot* p. 188.

Percuſſor Clerici notorius eſt ab omnibus euitandus, *num.* 5. p. 218. Priuatur communibus bonis Eccleſ. *num.* 6. ibid. Videtur incurrere excommun. Papalem Clem. IV. *num.* 11. ibid.

Periurij malitia, *num.* 291. p. 418.

Pertinentiarum appellatione quæ veniant, *num.* 16. & *num* 20. p. 310.

Piſces ſunt ſub dominio capientis, *num.* 10. p. 446. Piſcatio non videtur prohibita, *num.* 11. *& ſeqq* ibid.

Poſſeſſionis effectus, *num.* 202. p 516. Poſſeſſio tribuit ius, *num.* 503. ibid. Ex ea præſumitur titulus, *num.* 204. ibid Præterita arguit præſentem, *num.* 205. *&* 206. ibid. Ex natura poſſeſſionis antiquæ titulus oritur. *num.* 208 ibid

Præcedentia dignioribus debetur, *num.* 3. p. 460. Et maiorem poteſtatem habentibus, *num.* 12 p. 461. Et antiquioribus, *num.* 14. *& ſeqq.* ibid. Interdum tamen datur iunioribus, *n.* 28. *&* 29. *& ſeqq.* Vbi referuntur exempla Ducis Florentiæ & Ferrariæ, & alia, p. 462. Filius Capellæ Rex præcedit Patrem Aragoniæ Regem, *num.* 31. *& ſeqq.* ibid Præcedentiæ ius quale competat Abbati Generali Cœleſtinorum, *num.* 42. p. 463. Epiſcopi aſſiſtentes in Capella Papæ, alios præcedunt, *num.* 65. p. 464. Idem de Capellanis Regum, *Ibid.* Mendicantes Religioſi cur Monachos præcedere debeant, *num.* 68. *& ſeqq.* ibid. Præcedentia in Capella Papæ differt à præcedentia in proceſſionibus, & aliis actibus, *num.* 98. *& ſeqq.* p. 465. Ex præcedentia in vno loco non infertur ad aliam in alio, *num.* 102. ibid. Præcedentiæ non nocet nec prodeſt qualitas extranea, *numer.* 110. *&* 111. p. 466. Habitus Prælaturæ eſt qualitas extranea præcedentia, *num.* 112. Quod variis exemplis probatur, *num.* 113. *& ſeqq.* p. 466. Ius præcedentiæ eſt irrenunciabile. *num.* 115. *& ſeqq.* ibid & impræſcriptibile, *num.* 120. *& ſeqq.* ibid. Poteſt defendi per reſiſtentiam, *num.* 117. ibid. Vid. *Generales.*

In materia præcedentiæ plumbeo pede incedi tur quia eſt magni præiudicij, *num.* 340. p. 505. Dignior præcedere debet, *num.* 335. ibid. Ius præcedendi ordine ad quos actus debet intelligi, *num.* 347. *&* 348. p. 506. Non ſapit honeſtatem quod minor præcedat maiorem, *num.* 39 p. 516.

Preces importunæ an irritant matrimonium, *num.* 48. p. 340. Factæ ab eo cui debetur reuerentia cadunt in virum conſtantem, *num.* 60. p. 341. Minis coniunctæ cauſant conſenſum inuoluntarium, *num.* 63. ibid.

Prædicatio pro infidelium conuerſione melior eſt Religionis ingreſſu, *num.* 49 p. 157. Eſt munus Apoſtolicum, *num.* 50. ibid.

Prælati in quibus diſpenſant, *num.* 3. p 82. An diſpenſent in præceptis Eccleſiaſticis, *num.* 7. ibid Regulares non poſſunt de cauſis pertinentibus ad S. Officium iudicare, *num.* 2. p 110. Antiquitùs id poterant propter priuilegia, *num.* 3. ibid. Quando dicitur aliquod crimen ad Prælatos tanquam ad Patres deferri, *num.* 6. ibid. Tenentur ſuum ſubditum manifeſtare, *num.* 7. ibid. An poſſint procedere ad hæretici punitionem, *num* 20. p. 111. Manifeſtare aliquid Prælato vt patri non eſt manifeſtare ſub ſecreto, *num.* 21. ibid. Tenentur denunciare hæreticum nulla præcedente ſecreta admonitione, *num.* 33. p. 112. Etiam ſi ab ipſo hæreſis probari non poſſit, *num.* 39. ibid. Poſſunt transferri choriſtas ad ſtatum laicorum, *num.* 2. p. 207.

Prælati Regulares concedere poſſunt dimiſſorias litteras ad ſuſcipiendos ordines, *num.* 64. p 458.

Prælaturæ Regulares inter beneficia Eccleſiaſtica cenſentur, *num.* 60. p. 458. Prælaturas exercens an incurrat aliquas cenſuras ſi verè profeſſus non ſit, *num.* 61. ibid.

Præſcriptio in alienatione rerum Eccleſiæ quando obſtet, *num.* 21. p. 214. Contra bona Regularium quo ſpatio currit, *num.* 22. ibid. Contra Monachos Caſſinenſes non currit vigore priuilegiorum Eugenij Papæ niſi ſpatio 100. annorum *num.* 13. p 217. Tenentur ius eorum Religionis defendere, *num.* 29 p. 219. Comparantur Epiſcopis, *num* 31. ibid. Eorum munia, *num.* 32. ibid. Obligatio, *num.* 33. ibid Etiam ſub peccato mortali, *num.* 14. ibid. An Poſſint renunciare ſuis iuribus, *num.* 35 p. 220. Iuriſdictionem ſpiritualem, & temporalem in ſeculares exercentes, *num.* 6. p. 289. Sunt in duplici differentia, *num.* 7. ibid. De iis qui habent territorium ſeparatum, *num.* 8. ibid Quomodo appellatur *num.* 9. ibid. De iis qui territorium ſeparatum non habent, *num.* 10. ibid. Eorum nomen, *num.* 11. ibid. Qui habent territorium in quo iuriſdictionem Epiſcopalem exercent poſſunt omnia facere, quæ in ſua diœceſi faciunt Epiſcopi, *num.* 16. ibid. Excepiantur quæ ad Ordinem Epiſcopalem ſpectant. *num.* 17. ibid. Sunt quaſi Epiſcopi, *num.* 20. p. 290. Quid de non habentibus proprium territorium, *num.* 21. ibid. Quando ea quæ Epiſcopis conceduntur, his conceſſa non cenſentur, *num.* 33. ibid Qui ſint ſimiles Epiſcopis, *num.* 36. p. 291. Eorum poteſtas, *num.* 39. ibid. In quo caſu beneficia prouidere poſſunt, *num.* 42. ibid.

42. ibid. Poſſunt in caſu hæreſis contra quoſcunque exemptos procedere, *num.* 44. ibid. Poſſunt clauſuram monialium Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectarum procurare, *num.* 46. ibid.. Poſſunt etiam monaſteria exempta viſitare, *num* 47. ibid Poſſunt etiam hoſpitalia reformare exemptos compellendo. *num.* 49. ibid. Poſſunt procedere contra Predicatores, *num.* 51. p. 292. Poſſunt prouidere animarum curæ, *num* 52 ibid. Poſſunt quoſcunque Regulares extra monaſteria degentes punire, *num.* 54. ibid. Poſſunt corrigere Eccleſiarum Capitula, *num.* 56 ibid. Poſſunt beneficiorum vniones examinare, *num.* 57. ibid. Poſſunt examinare quaſcunque Eccleſias exemptas, *num.* 58. ibid. Et in quibus aliis id procedat, *num.* 59. ibid. Poſſunt in cauſis ciuilibus mercedum, & perſonarum miſerabilium ſe immiſcere, *num.* 60. ibid. Poſſunt corrigere quoſcunque Clericos exemptos, *num.* 61. ibid. Poſſunt vnire beneficia, ſeu Eccleſias Parochiales ſuæ diœceſis, *num.* 62. ibid. Poſſunt transferre beneficia ex Eccleſiis collapſis in alias, & illas reficere, *num.* 64. ibid. Poſſunt monaſteria commendata, in quibus obſeruantia non viget, viſitare, *num.* 65. ibid. Poſſunt vti facultate circa diſtributiones quotidianas, *num.* 67. p. 293. Et circa diſpoſitiones vltimarum voluntatum ipſis commiſſas, *num.* 68. ibid. Poſſunt videre omnes pias diſpoſitiones quorumcunque Collegiorum, *num.* 70. ibid. Poſſunt ſcrutari ſufficientiam notariorum, *num.* 72. ibid. Poſſunt compellere Abbates negligentes ad lectionem S. Scripturæ, *num* 74. ibid. Poſſunt cognoſcere de ſubreptione, & obreptione gratiæ. *num.* 76 ibid. Poſſunt facere acceſſiones, beneficia, &c circa Patronatus, *num.* 78. ibid. An ipſis concedatur facultas quæ à Concilio Tridenr. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. ibid. Epiſcopis tribuitur, *num.* 79. ibid. An procedat hæc facultas in aliis Prælatis territorium habentibus, *num* 81. p 294. Cauſæ matrimoniales, non ſunt relinquendæ iis, qui non habent proprium territorium, *num.* 83. ibid. An ob præſcriptionem, conſuetudinem, &c. extendatur ad exemptos territorio carentes, *num.* 87. ibid. Exempti, & territorio carentes ſine priuilegio non poſſunt confeſſarios examinare, & approbare, *num.* 89. ibid. Quibus communicatur facultas, quam aliqui Abbates habent conferendi primam tonſuram, *num.* 94 p. 295. Quid de facultate concedendi litteras dimiſſorias ſubditis ſecularibus ad ſuſcipiendos Ordines ab Epiſcopis, *num.* 95. Ad quem pertineat harum literarum conceſſio quando eorum iuriſdictio controuertitur, *num.* 97. ibid. Quid de facultate abſoluendi à caſibus Papalibus, *num.* 99. ibid. Ad quem pertineat facultas dandi licentiam Epiſcopo Titulari, vt in eorum territorio Pontificialia exerceat, *num.* 101. ibid. Exempti exiſtentes ſub aliena diœceſi non poſſunt remittere denunciationes pro matrimonio celebrando, *num.* 102. ibid. Exempti qui in aliena diœceſi iuriſdictionem habent quaſi Epiſcopalem, quæ communia habent cum Epiſcopis, & aliis, *n.* 109. p. 296. Hi dicuntur ſponſi ſuæ Eccleſiæ, *num.* 111. ibid. Et Ordinarij, & Iudices in earum cauſis, *num.* 113. ibid. Præferuntur omnibus Clericis, dignitatibus, ac perſonatibus poſt Epiſcopos, *num.* 111. ibid. Poſſunt ea facere quæ vel conſuetudine vel ex priuilegio illis competunt, *num.* 114. ibid. Videtur ipſis concedi facultatem ferendi cenſuras, & abſoluendi, *num.* 115. ibid. Quando, & quomodo poſſunt loco Epiſcoporum degradationi Clerici aſſiſtere, *num.* 116. p. 297. Poſſunt probabiliter vti iuriſdictione Epiſcopis conceſſa à Concilio Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 11. *num.* 117. ibid Poſſunt remittere denunciationes pro matrimonio contrahendo, *num.* 118 ibid. Quid de facultate aſſiſtendi illius contractui, vel alteri committendi, *num.* 119. ibid. An teneantur ſoluere Epiſcopis canonicam portionem, *num.* 120. ibid. Quando tenentur ad Synodum diœceſanam, aut Prouincialem accedere, *num.* 121. ibid. Conceditur collatio beneficiorum ſuarum Eccleſiarum, *num.* 122. ibid. Cum prouidentur in Conſiſtorio quid facere teneantur, *num.* 123. ibid. Hi à Papa prouiſi reſignare non poſſunt, niſi in ipſius manibus, *num.* 124 ibid. Vt dicantur *nullius diœceſis* quid requiritur, *num.* 174. p. 303. Eorum confeſſio expreſſa ſi non præiudicat Eccleſiæ, multo magis præiudicabit tacita, *num.* 16. p. 316.

Præſentia æquiualet mandato *numero* 2. pag. 221.

Præſidi Capituli fides eſt adhibenda, *num.* 54. p. 442. Et quando aliquid eius conſcientiæ, *num.* 57. ibid. Et vbi agitur de officio proprio, *num.* 58. ibid. Etiam in præiudicium tertij, *num.* 60. p. 443. Etiamſi deponat contra factum proprium, *num.* 61. ibid.

Præſumptio fraudis quando ceſſat, *num.* 8. p. 121. Tollitur ex contrariis probationibus, *num.* 12. p. 315. Facti, quando tollatur, *num.* 51. p. 343 Debet eſſe prudens, & rationabilis, *num.* 52. ibid. An obſtet contra mortuum libri hæſim continentis apud ipſum inuenti, *num.* 19. p 377.

Præſumptio iuris & de iure qualis ſit, *num.* 52. p. 457. An admittat probationem in contrarium, *num* 53. ibid. An admittat proteſtationem, *Ibid.* Ex præſumptionibus quando iudicandum, *num.* 50. p. 457. An probent profeſſionem religioſam, *num.* 52. ibid.

Præſumptio ceſſat in claris, *num.* 226. p. 537. & *num.* 290 p. 540. Cedit veritati, *num.* 227. p 537. Ceſſat in delictis, *num* 288. & 291. p. 540. Sufficit ad probanda facta antiquiſſima, *num.* 82. p. 559. Eliditur per contrariam probationem, *num.* 83. ibid.

Principes quid facere debeant in meretricio permittendo, *num.* 141. & *ſeqq.* p 332. Semper cenſentur operari ſecundum leges, *num.* 17. p. 338.

Princeps non poteſt erigere Eccleſiam in Cathedralem ſine conſenſu Papæ, *num* 164. p. 492. Non præſumitur tollere ius quæſitum, *num.* 173. & 174 ibid.

Princeps an poſſit teſtari ſine ſolemnibus iuris, *num.* 28. p. 572. Diſtinguendum inter Supremum, & non Supremum, *Ibid.* Supremus poteſt diſpenſare in defectu ſolemnitatis, non vero in defectu voluntatis, *num.* 29 ibid. Non ſupremus teſtari non poteſt de appanagio ſibi conſtituto de bonis Coronæ, *num.*

70. *& ſeqq.* p. 581. Fruſtra à Principe impetratur quod de iure communi conceditur, *num.* 111. p. 589.

Priores an ſolum à Conuentibus eligi poſſint, *num.* 68. p. 127. Forma *cap. Quia propter*, an obſeruanda in electionibus Priorum, *num* 67. ibid. Titulares caſſati, *n.* 24. p. 167.

Priuilegia militum, *num.* 31. p. 573. cauſa priuilegiorum eſt attendenda, *num.* 36. *&* 37. p. 574. Qua ceſſante ceſſant, *num.* 35. p. 573. & *num.* 37. p. 574. Illis tacitè & expreſsè renunciari poteſt, *num.* 42. p. 575. Priuilegia piæ cauſæ, *num.* 38. p. 596.

Priuilegia Congregationis Caſſinenſis quomodo intelligenda, *num.* 23. *& ſeqq.* p. 83. An ſublata per Vrbanum VIII. *num.* 25. ibid. Priuilegia ſolemnia non cadunt ſub dubio, *num.* 15. p. 88. Priuilegia conceſſa vniuerſitati non perdit ſubditus, *num.* 31. p. 89. Priuilegiorum interpretatio ad quem ſpectat, *num.* 45. p. 90. Priuilegiis non derogatur, niſi id exprimatur, *num.* 16. p. 137. Quando amittuntur, *num.* 29. ibid. Priuilegia circa tranſitum ad ſtrictiorem Religionem, *num.* 24. p. 146. Priuilegium Clementis VII. quomodo moderatum à Concilio Trident. & quomodo intelligendum, *num.* 7. *&* 8. p. 171. In iis valet argumentum à maiori ad minus cùm agitur de re fauorabili pro quocunque tempore, *num.* 14. p. 172. Priuilegij perſonalis natura, *num.* 29. p. 201. Eorum violatio dicitur iniuria, *num.* 80. p. 231. An poſſit diſſimulari hæc iniuria ſine peccato, *num.* 81. p. 232. Et an poſſit renunciari priuilegio exemptionis à iuriſdictione Ordinarij, *num.* 82. ibid. Eorum reuocatio per Vrbanum VIII. circa confeſſiones ſecularium, *num.* 99. p. 234. Religionum ſunt priuilegiatiſſima in Eccleſia Dei, *num.* 102. p. 235. An poſſint reuocari, *num.* 103. ibid. Et quando, *num.* 104. ibid. S. Auguſtini Ordinis communicantur Carmelitis, *num* 40. p. 247. Priuilegium in quo prohibetur appellatio Regularium à prouiſione ſuorum Superiorum facta, *num.* 47. p. 254. Conceſſa Monaſterio, ac rebus, & non perſonis cenſentur realia, & perpetua. & ſuffragantur quibuſcunque perſonis, ad quorum manus ipſa bona deuenerint, *num.* 29. p. 314. Conceſſa ſucceſſoribus cenſentur perpetua, *num.* 30. ibid. Conceſſa monaſterio, ſeu loco. & eius bonis, cenſentur perpetua, & ſuffragantur Succeſſoribus, *num.* 31. ibid.

Probatio perfecta quæ ſit, *num.* 218. p. 26. Non eſt perfecta, quando teſtes deponunt in genere ſuper Sanctitate, *num.* 219. ibid. Non eſt tamen reiicienda, *num.* 220. ibid. Quæ requiritur in materia Canonizationis, *num.* 227. p. 28. Requiritur plena, *num.* 228. ibid. Non requiritur pleniſſima, *num.* 230. ibid. Impuritatis ſanguinis in Epiſcopum pertinet ad opponentes, *num.* 5. p. 139. Debet eſſe euidens, *num.* 7. ibid. Quæ ſufficit ad impediendam electionem, & quæ ad reiiciendum electum, *num.* 34. p. 224. Validior in concurſu ſemper præfertur aliis debilioribus, *num.* 12. p. 315.

Proceſſus facti pro Canonizatione. Sanctorum ſi ſunt defectuoſi poſſunt repeti, *num.* 139. p. 18. Proceſſus Compulſorialis quiſnam ſit, *num.* 149. ibid. In formandis proceſſibus Canonizationis debet citari Promotor fidei, *num.* 215. p. 25. Notarij Imperiali authoritate poſſunt rogari de huiuſmodi proceſſibus, *num.* 216. ibid.

Procuratores, Conſiliarij, & Aduocati an teneantur denunciare hæreticum, *num.* 51. *&* 52. p. 513. Quid dicendum ſi iidem ſub ſigillo ſecreti ſciunt furem detinere bona alterius furto ſublata, *num.* 55. ibid. Cauſa agitari poteſt per procuratorem, *num.* 27. p. 159. A quibus debet eligi, *num.* 28. Procurator legitimus qui ſit, *num.* 29. ibid. Repræſentans Capitulum poteſt eligere Procuratorem, *num.* 30. ibid. Conſtitutus in Procuratorem poteſt renuere, *num.* 33. p. 120. Quid de Procuratore Generali Ordinis, *num.* 34. ibid. Procuratores Epiſcoporum quomodo in materia præcedentiæ ſibi conſulere debent, *num.* 13. p. 189.

Profeſſio dubia videtur ſuſtinenda in vtroque foro, *num.* 2 p. 74. Quod eſt ſubſtantia illius in ipſius actu exerceri debet, *num.* 19. p. 75. In quo eſſentialiter conſiſtit, *num.* 26. p. 76. Deſignatio habitus non videtur denotare formam ſubſtantialem illius, *num.* 25. ibid. Quando valet in aliquo gradu, *num.* 37. p. 77. Quando intrat tacita, *num.* 39. ibid. Non regiſtrata an obſtet, *num.* 46. p. 78. In dubio præſumitur pro illa, *n.* 5. p. 91. Retrahens aliquem ab ea peccat, *num.* 27. p. 92. An fieri debeat in eodem loco vbi factus eſt Nouitiatus, *num.* 30. ibid. Emiſſa poſt Nouitiatum iampridem finitum cenſetur valida, *num.* 29. p. 95. Tacita non eſt ſublata à Concilio Tridentino, *num.* 14 p. 94. Expreſſa an requiratur ad Abbatiam, *num.* 16. ibid. Quid quando promittetur per electionem, *num.* 17. ibid. Homines diſparis profeſſionis non admittuntur in Religione, *num.* 5. p. 93. Ad eam admittere poteſt Conuentus vacante Prælato, nomine Prælati futuri, *num.* 49. p. 96. Non poteſt quis eodem tempore habitum ſuſcipere, profeſſionem emittere, & in Abbatem eligi, *num.* 50. p. 132. Eſt priuilegiatiſſima, *num.* 4. p. 133. Eſt ſpiritnale matrimonium, *num.* 16. p. 134. Qui ſint Indices de validitate illius, *num.* 29. ibid. Eſt ad inſtar matrimonij indiſſolubilis, *num.* 13. p. 185. In dubio cenſetur valida, *num.* 14. p. 186. Quando valida, & licita poſſit eſſe fœminæ coniugatæ Religionem ingredientis, *num.* 9. *&* 15. p. 195. & 196. Eſt abſoluta mutatio ſtatus, *num.* 28. p. 201. Quomodo per eam ceſſat gratia, & beneficium Principis, *num.* 25. ibid. An reddat profeſſum incapacem penſionis, *num.* 30. p. 102. Vnde proueniat eius incompatibilitas cum penſione, *num.* 32. ibid. Quæ ſit illa in genere generaliſſimo, *num.* 1. p. 281. In ſpecie ſeu in genere ſubalterno eſt promiſſio obſeruantiæ certæ alicuius Regulæ, *num.* 2. ibid. Quando emittitur in indiuiduo, *num.* 3 ibid. Eius ſolita formula vltra tria vota continet promiſſionem ſtabilitatis in loco, *n.* 3. p. 282. Earum diuerſitas in Ordinibus parit ſciſſuram, *num.* 6. p. 283. In quo caſu ſit repetenda, *num.* 5. p. 284.

Profeſſionis emittendæ forma, *num.* 3 p. 450 Ad eam requiritur ætas 16. annorum, *num.* 4. ibid. Ab ea reclamare cui, & quando liceat, *num.* 11. p. 451. An profeſſus ſtatim contra ſuam profeſſionem

feſſionem proteſtari & reclamare poſſit, *num.* 13. ibid. Quid ſi ratificatio ſuperuenerit, *num.* 16. p. 452. Profeſſionis ratificationem an debeat præcedere annus probationis, *num.* 17. ibid. Plura de ratificatione profeſſionis, remiſſiuè, *Ibid.* Profeſſionis ratificatio probanda eſt, *num.* 18. ibid. Profeſſionis reclamatio vt proſit quid requiratur, *num.* 21. p. 453. Profeſſio, eiuſque ratificatio irritatur ex capite metus, *num.* 23. & *ſeqq.* ibid Profeſſio tacita quomodo inducatur, *num.* 28. ibid. Quomodo probetur, *num.* 29. & 30. p. 454. An eam abroganerit Tridentinum, *num.* 31. ibid. Ad eam quæ conditiones requirantur, *num.* 32. ibid. Quando per conſtitutiones Religionis inualidetur, *num.* 33. ibid. An ex ſtatuto Religionis excludi poſſit, *num.* 34. ibid. Quomodo tale ſtatutum intelligatur, *num.* 36. p. 455. Profeſſio tacita quando ſuſtineatur, vel infirmetur, *num.* 39. p. 456. Proteſtatio in profeſſione tacita quid operetur, *num.* 40. & *ſeqq.* ibid. Vt annullet profeſſionem quid obſeruandum, *num.* 41. ibid. Proteſtatio expreſſa quando requiratur, *num.* 42. & *ſeqq.* ibid. Profeſſio religioſa an probetur præſumptionibus. *num.* 50. &. 51. p. 457 Reclamatio contra profeſſionem qua ratione concedatur, *num.* 55. ibid. Ad veram profeſſionem emittendam quid ſufficiat, *num.* 57. ibid. An inducatur ex geſtatione habitus profeſſorum, *num.* 58. ibid. An ex officiorum exercitio, *num.* 59. ibid. Pro ea in dubio iudicandum, *num.* 68. & 69. p. 458. An profeſſionem admittere poſſit Abbas commendatarius, *num.* 27. & *ſeqq* p. 471. An adminiſtrator monaſterij, *num.* 33. p. 472. An Epiſcopus in Religione exempta, *num.* 32. ibid.

Profeſſus ille debet eſſe qui aſſumitur ad Prælaturam, *num.* 2. p. 93. An obſtet conſuetudo in contrarium, *num.* 3. ibid Profeſſus tacitè ille videtur qui exercet actus qui ſunt proprij profeſſorum, *n.* 13. p. 94. An reddatur incapax penſionis, *num.* 30. p. 202. Eius eſſentia conſiſtit in tribus votis ſubſtantialibus, *num.* 1. p. 280.

Profeſſus præſumitur qui officia in Religione exercet, *num.* 59. p. 457. Verè non profeſſus & prælaturam in Religione exercens an incurrat cenſuras aliquas, *num.* 61. p. 458. An poſſit recipere ſacros Ordines, *num.* 63. & 65. ibid. An & quomodo reclamare poſſit, *num.* 11. & *multis ſeqq.* p. 451.

Propoſitio Anonymi quod S. Paulus ſit Eccleſiæ Caput ſicut S. Petrus ſublata ſubordinatione Pauli ad Petrum, eſt ſchiſmatica, *n.* 1. p. 381. Eſt etiam ſcandaloſa, *num.* 2. ibid. Item ſingularis, & temeraria, *num.* 3. ibid. Poteſt dici blaſphæma, *num.* 4. ibid Poteſt etiam dici hæretica, *num.* 5. ibid.

Promotor fidei in cauſis Canonizationis debet citari, *num* 88. p 12. Eſt veluti Eccleſiæ procurator, *num.* 90. ibid. Eſt veluti pars, *num.* 91. ibid.

Protectio denotat plenam iuriſdictionem. *num.* 29. p. 69.

Proteſtans an ſi non repetat in omnibus proteſtationem cenſeatur ab ea receſſiſſe, *num.* 14. p. 338. Quando & quo caſu admittendum hunc debere repetere in omnibus proteſtationem, *num* 144. p. 347. An procedat quando agitur de metu illato ad conſenſum, *num.* 145. ibid.

Proteſtationibus effectus, *num.* 12. p. 98. Contraria facto non releuat, *num.* 12. p. 338. Ceſſat per actum ſubſequentem contrarium, *num.* 13 ibid. Illius expenſio in matrimonio, *num.* 45. p. 340. Quid ſit, *num.* 46. ibid. Quando contraria facto non releuat. *num.* 47. ibid. Iterata eſt ſufficiens ad manifeſtationem diſſenſus, *num.* 112. p. 345.

Proteſtatio contra profeſſionem religioſam. Vide *Profeſſio.* Declarat animum. *n.* 114. p. 531.

Prouincia plures ſub ſe continet diœceſes, *num.* 3. p. 308.

Prouincialis captus à Turcis, & liberatus an poſſit petere reſtitutionem ſui Prouincialatus, *num.* 34. p. 253.

Puluillos, & ceruicalia conſuere quid ſit, *num.* 56. p. 369.

Q

QValitas cum qua datur aliqua facultas debet conſtare antequam ea facultas exerceatur, *num.* 68 p. 73.

Qualitates requiſitæ ad canonizationem Sanctorum, *Conſul.* 1. per totum. p 4.

Quando tempore currat præſcriptio contra bona Regularium, *num* 22. p 214. Præſertim propter priuilegium Eugenij IV. pro Caſſinenſibus, *num.* 13. p. 217.

Quæ ſunt per ſe, anteponi debent iis quæ ſunt per accidens, *num.* 4. p. 185. Quæ de nouo indigent auxilio, *num.* 28. p. 212.

Quicunque dictio omnia includit, *num.* 15. p. 172.

Quilibet in dubio præſumitur elegiſſe viam, per quam diſpoſitio ſua ſit vtilis, *num.* 3. p. 121. Maximè ſi ſit genere illuſtriſſimo, *num.* 4. ibid. Et bonæ educationis, *num.* 5. ibid. Et cùm agatur de ſalute animæ, *num.* 6. ibid.

R

RAtificatio profeſſionis an obſtet reclamationi, *num.* 16. p. 452. Quamuis legitima quomodo tamen inualidetur, *num.* 22. p. 453. Vid. Profeſſio.

Ratihabitio comparatur mandato, *num.* 48. p. 96.

Ratio quæ dependet à ratiocinatione, & intellectu teſtis, & non à ſenſu corporeo, non ſtringit, *num.* 17. p. 313.

Ratio potius quam verba in ſtatutis attendenda, *num.* 8. p. 435. Ratio eſt anima legis, *num.* 9. ibid.

Reclamatio aduerſus profeſſionem. Vid. *Profeſſio.* Forma reclamationis, *num.* 12. p. 451.

Reditus ad ius commune facilis, *num.* 10. p. 183.

Reformati Præmonſtratenſes in qua profeſſione comprehendantur, *num.* 4. p. 281.

Reformationis titulus quando ſuffragatur, *num.* 13. p. 183. Quid ſentiant de illa hæretici, *num.* 42. p. 271. Eius inſtitutio à Sede Apoſtolica canonizata, *num.* 42. & 43. ibid. Eius vtilitas in Conuentibus, *num.* 48. p. 173. Per hanc hypocryſis labes euertitur, *num.* 49. ibid. Eſt per ſe deſiderabilis, *num.* 54. ibid. Reſpondetur

tur ad obiectiones, n. 57. & ſeqq. p. 274. Ex quibus actis cenſeatur ſufficienter acceptata, & approbata, n. 6. p. 280. Eius nomen indicat rem ad ſuum principium pimum reſtitutam eſſe, n. 9. & 10. p. 285.

Regis Catholici epiſtola pro interceſſione diſpenſationis in voto ſolemni caſtitatis, n. 31. p. 108.

Regulares ad hoc vt prædicent in propriis Eccleſiis qualis requiratur benedictio Epiſcopi, n. 21. p. 227. Vt ſuſpendantur omnes vnius domus Confeſſarij, vel Concionatores quid requiratur, n. 26. & ſeqq. ibid. Eorum approbatio an ſit perpetua, n. 54. p. 228. Poſſunt a ſucceſſore iterum examinari, n. 59. ibid. An ſemel approbati ab vno Ordinario ſemper ſint approbati pro aliis diœceſibus, num. 65. p. 229. Approbati ex Mendicantibus in vna diœceſi, poſſunt eligi in alia ab habente priuilegium Bullæ Iubilæi. n. 68. ibid. Relinquuntur Superiorum vigilantiæ, num. 6. p. 245. Etiam Mendicantes poſſunt exercere munus animarum, n. 1. p. 244. Poſſunt illis conferri beneficia ſecularia, num. 2. ibid. An vt eligantur ad Eccleſias ſeculares Curatas requiratur aliqua diſpenſatio, num. 6. ibid. An eorum commune ius extendatur etiam ad Mendicantes, num. 9. p. 245. Ad quos etiam extendatur, num. 11. ibid. An requiratur diſpenſatio Epiſcopi, num. 15. ibid. Eſt neceſſaria licentia Prælati, num. 17. ibid. An omnes vnius Conuentus cui eſt annexa cura animarum poſſint dici Parochi, num. 48. p. 248. Quomodo fit per eos exercitium huiuſmodi curæ, num. 51. ibid. Eorum Eccleſia in odioſis non venit nomine Collegiatæ, num. 53. p. 249. An poſſint ipſis ſine Sedis Apoſtolicæ conſenſu concedi Parochiæ ſeculares vt illas adminiſtrent viuentes ſeparati à monaſteriis, num. 57. ibid. Ob bonum publicum id munus tenentur acceptare, n. 6. p. 249. Poſſunt amoueri à ſuis officiis ſubſiſtente cauſa, num. 18. p. 252. Priuatus ab officio an poſſit ſuo Prælato contradicere, num. 23. ibid. Non poſſunt appellare, n. 47. p. 254.

Regula à quibus diſpenſari poſſit, n. 18. p. 83. Regula eſt veluti anima Religionis, n. 20. ibid. Regulæ Sanctorum etiamſi ſint diſpenſatæ, dici poſſunt obſeruari, n. 27. ibid.

Regula, *Eum qui certus eſt certiorari vlterius non oportet*, n. 7. p. 91. Regula *ſingula quæ non proſunt* &c. quando currit, n. 42. & ſeq. p. 100. Regula *Tacens conſentire videtur*, n. 55. & 56. p. 102. Regula *Vtile per inutile non vitiatur*, n. 27. p. 214. Non ſemper & indiſtinctè eſt inhærendum regulis, n. 4. p. 241. *Morte delicta extinguuntur* an procedat etiam in crimine hæreſis, n. 7. p. 376.

Regulæ iuris, vide *Axiomata*.

Regula de Triennali an locum habeat in foro interno. n. 41. p. 408. An iuuet poſſeſſorem malæ fidei, n. 43. & ſeqq. ibid. Loquitur de titulo beneficiali. n. 44. p. 409. An etiam de vnito, n. 45. ibid. Non ſuffragatur poſſeſſori vigore concordiæ cui contrauenit, n. 46. ibid. Non habet locum in penſionibus, n. 47. ibid. Nec in reſeruatoria fructuum, n. 48. ibid. Non iuuat Intruſum, n. 49. ibid. Verba eius referuntur, n. 50. ibid. Vnde habeat originem, n. 51. ibid. Ratio ipſius, num. 52. ibid.

Regula monaſtica an conſiſtat in indiuiſibili, n. 48. p. 432. An poſſit abrogari conſuetudine, n. 51. ibid.

Releuantia in proceſſibus canonizationis Sanctorum debet probari, n. 110. p. 14. Sumitur ex certa probatione contentorum, n. 111. Ex teſtium idoneitate, n. 112. ibid. Si ſint in numero copioſo, n. 113. ibid. Si miracula probentur facta à Deo, n. 114. ibid. Ad eam requiruntur miracula facta intuitu Sanctitatis, n. 118. p. 15. Et miracula facta non ſolùm in vita, ſed poſt mortem, n. 119. ibid. habetur ex publica voce, & fama de Sanctitate, n. 122. ibid. Ex cultu, & veneratione, n. 123. ibid. Ex deuotione circa reliquias, n. 124. ibid. Præcipuè ex cultu publico, & anniuerſario, n. 125. p. 16. Ac maximè ex fama, n. 126. ibid. Non derogatur releuantiæ pro huiuſmodi proceſſibus per defectum rerum minimarum, num. 127. ibid. Neque per æquipollentia, & valde difficilia, n. 128. & ſeq. Releuantia hiſtoriarum vnde ſumatur, n. 135. p. 17. Non tollitur per aliquos errores accidentales, num. 136. p. 18. Neque per antiquitatem hiſtoriarum, n. 137. ibid. Etiamſi authores ſint de hæreſi ſuſpecti, n. 138. ibid. Pro hac in huiuſmodi cauſis proceſſus defectuoſi poſſunt repeti, n. 139. ibid. In poſſeſſione ſua quis turbari non debet dum cognoſcitur de eius releuantia, n. 8. p. 241.

Religio poteſt non acceptare profeſſionem, n. 59. p. 79. Religio Hieroſolymitana cenſetur inter laxiores, n. 5. p. 103. Religiones excludentes bona immobilia, quæ patiantur, n. 36. p. 138. Habent minorem libertatem, n. 37. ibid. Minus benè conſulunt indigentiis Religioſorum, n. 38. ibid. Religio an poſſit reuocare tranſeuntem ad ſtrictiorem abſque legitima licentia, n. 29. p. 146. Qui aliis ſunt obſtricti vinculo iuſtitiæ an poſſint ingredi Religionem, n. 33. p. 156. Melius eſt prædicationis munus exercere pro infidelium conuerſione, quàm Religionem ingredi, n. 49. p. 157. Quæcunque habet facultatem faciendi ſtatuta, n. 3. p. 185. Et eſt illi liberum non recipere niſi habentes aliquas conditiones, n. 4. ibid. Etiamſi defectus non ſit contra ipſius ſubſtantiam n. 6. ibid. Quando tenetur eiectum admittere, n. 11. ibid. In quo caſu licet coniugi tranſire ad Religionem, n. 16. p. 190. Quibus in caſibus id non licet, n. 17. ibid. Quando diſpenſari poteſt, n. 20. ibid. Propter quas cauſas, n. 21. ibid. Natus ex parentibus Mahumetanis, & in ætate infantili baptizatus poteſt ad Religionem admitti, num. 2. p. 198. Quid huic obſtare videtur, num. 3. & ſeqq. ibid.

Religio an poſſit excludere tacitam profeſſionem in ſuis conſtitutionibus, n. 34. p. 454. Habet poteſtatem condendi noua ſtatuta, num. 35. p. 455.

Religioſi exempti, n. 3. p. 86. Non renunciant ſuo honori, aut famæ, n. 6. p. 192. Eorum dimiſſio quomodo fieri debeat. Vide verb. *Dimiſſus*, Religioſus natus ex parentibus Mahumetanis, & in ætate infantili baptizatus poteſt habere officia ſui Ordinis, n. 13. p. 198. An ſint capaces penſionis, n. 2. p. 200. Suſpenſi ab Epiſcopo à munere confeſſionis an tenentur illi obedire, n. 7. p. 226. S. Congregationis litteræ ad eorum fauorem, n. 11. ibid. Quid de munere Concionis, n. 13. ibid. Vide *Regulares*.

Religioſus habitus. Vid. *Habitus*. Religioſæ diſciplinæ concordia commendatur.*n.* 55.p.433.
Religioſi Eliani, Benedictini & alij quibus vſi veſtibus, *n.* 26. 27. 28. & 29.p. 429.
Religioſi in rebus dubiis & controuerſis etiam obedientiam præſtant Prælatis, *num.* 44. p. 431.
Religioſus quomodo propriam Religionem deſerere & ad ſeculum redire poſſit, *n.* 15.p.451. Vide *Profeſſio.* & *Profeſſus.* Priuilegium pro ordinandis Religioſis.*n.*67. p.458.
Religioſa Hierarchia quibus conſtat, *num.* 4. p.460.
Remedia multa ad tollendam ignominiam, *n.* 23.p.194.
Remiſſoriæ in cauſis canonizationis Sanctorum pro examine teſtium conceduntur, *num.* 142. p. 18.
Renuncians an habeat regreſſum ad ius renunciatum, *n.*27.p.88.
Renunciatio ſtrictè eſt explicanda, *n.*60. p. 44. Quid ad eam requiratur, *n.* 58. ibid. Quando poteſt quis iuris ſui facere renunciationem, *n.* 29.p.88. Renunciatio exemptionis eſt præiudicialis Papæ, *n.*31.p. 89. In cuius manibus fieri debet, *num.* 41. Eius definitio, *n.* 6.p.158. Et legitimitas, *n.* 7. ibid. Eiuſque natura quæ ſit, *n.* 10. ibid. Eſt veluti quædam dilapidatio, *n.* 11.ibid. Quæ ſint eius cauſæ, *n.*13.ibid. An, & quando ſenectus, *n.*14.ibid. In dublo an facta ſit renunciatio loco, vel dignitati, cenſendum eſt tantum renunciatum eſſe loco, *n.* 20. p. 159. Eſt ſtricti iuris, *Ibid.* Epiſcopatus dupliciter fieri poteſt, *n.*15.p.158. Facta ſub conditione, & ipſa non purificata, reuertitur ad ſua iura, *n.*8.p.182.
Renuncians quoad dignitatem Epiſcopatus an poſſit ordinare, *n.*18.& 19.p.159.
Repræſentatio an detur ad quartum gradum, *num.* 26. p. 152. Eiuſdem priuilegium.*n.*35. ibid.
Res de facili reuertitur ad ſuam primæuam naturam, *n.* 9. p. 183. Quando libera præſumitur, *n.*4.p.216. Iudicata facit ius, & pro veritate habetur, *n.*6.p.306.
Reſcriptum ſecundum reuocat prius, *num.* 83. p. 12.
Reſcripta ſummorum Pontificum quomodo exponenda, *n.*26.p.41.
Reſeruatio eſt odioſa, *n.* 40.p.408. Gratia reſeruationis fructuum eſt exorbitans, *n.* 38.ibid. Quid quando datur ex cauſa, & illa non ſequitur, 36. ibid. Regula Cancellariæ de Triennali an habeat locum in reſeruatoria fructuum, *n.*48.p.409. Reſeruationis clauſula reddit contractum conditionalem, *num.* 112. p. 413.
Reſignatio cum reſeruatione fructuum prohibetur, *n.* 19.& 20. p. 407. Ex Bulla Pij V. quæ refertur & explicatur, *n.* 23. & *ſeqq.* ibid. Eſt ſimoniaca, 21. & *ſeqq.* ibid. & 99. cum ſeqq.p.412.
Reſtituere tenentur Miniſtri iuſtitiæ, non facientes quod debent, *n.* 156. p. 416. Et qui vi vel fraude impedit aliquem, *n.* 155. ibid. Et qui metum incutit. *n.* 154. ibid.
Reſtitutio non datur abſque læſione, *n.*1.p.308.
Reuelare hæreſim alterius, quamuis ſub ſecreto ſtrictiſſimo, excepto Sacramentali, quilibet tenetur, *n.*22.p.111. Etiam ſi quis ſub iuramento promiſit ſe non reuelaturum, *n.* 24.ibid. Quid quando conſtaret aliquem incidiſſe in hæreſim ex ignorantia, *n.*36. p.112. Reuelare oportet etiamſi hæreſis probari non poſſit, *n.*39. ibid. An hoc procedat in aliis delictis, *n.*43. ibid. An reuelator, ſiue denunciator reputari debeat calumniator, *n.*44. ibid. De iure reuelator debet probare reuelationem, ſecus tamen de conſuetudine, *n.*45. ibid. Quando aliquis excuſari poteſt à denunciatione talis hæretici, *num.* 46. & *ſeqq.* ibid. Et quomodo hoc ſit accipiendum, & quid obſeruandum, *n.* 50.p.113.
Reuerentia debetur ſenibus, *n.*1.p.47.
Reuocatio ad quem forum pertineat.*n.*46.p.228. In quo verſatur, *n.*47.ibid.
Romæ vbi caput ſuperſtitionis erat, illic caput ſanctitatis quieſcit, *n.*10.p.552. Vbi gentilium Principes habitabant, illic Eccleſiarum Principes morantur. ibid. Ad fidei Chriſtianæ incrementum diuina voluntate effectum eſt vt B.Petrus Apoſtolus, & Paulus Romæ martyrium paterentur.ibid.
S.Rotæ Romanæ authoritas, *n.*18.p.151. Eiuſdē deciſiones *de Praeminentiis*, *n.*27. p.167. Et *de Beneficio*.n.21.p.172. Et *Iuris celebrandi*, n.22. p. 173. Et *de alienatione rei Eccleſiaſticæ facta abſque ſolemnitatibus*, n.42.p.179. De eadem re, *n.*43.& 44.p.180.& 181. Et deciſio *Profeſſionis*, n.23. p.186. Et deciſio *Eiecti à Religione*, num.24.p.188. Deciſio *Placentina bonorum*, num.19.p.214. Deciſio *Caſalis Longhezze*, num.30. p.215. Eius deciſiones & reſponſiones in materia matrimonij vi, metúque contracti, *n.*125. & *ſeqq.* p.346. Eius deciſiones, p.348. & *ſeqq.*

S

Sacerdos fictus miſſam incipiens, & non perficiens quam pænam incurrat, *n.*52.p.163. Quid ſi audiret confeſſionem, & non abſolueret, *n.*53.ibid. Eſt puniendus à S.Officio iuxta Conſtitutiones Pontificias, *n.* 55.ibid. An ſit tradendus brachio ſeculari, *num.*66.p.164. Eſt grauiſſima hæc pœna, *n.*67. ibid. Omnes habent certam iuriſdictionem pro abſolutione venialium, *n.*70.p.229.
Sacrilegium quando committatur, *n.*13. p.218. Quando incidit aliquis in eius criminis pænas, *n.* 14.ibid.
Sanctitas tam quoad compræhenſionem, quàm quoad intenſionem largè, & ſtrictè accipitur, *n.*154. p.19. In quo conſiſtit, *num.*155. ibid. Quomodo ſtrictè capiatur, *n.*156. ibid. Quomodo largè, *n.*157. ibid. Quomodo capiatur à Canoniſtis, *n.*158.ibid. Sanctitas B.Andreæ Corſini, *n.* 235. p.29. Quomodo in genere probatur, *n.*237.p.30. Argumenta illius in eodem Beato, *n.*242. p. 30. Modus probandi illam, *n.*209.p. 26. Quid ſit, *n.* 67. p.44. Eius ſigna, *n.*69.p.45. Loci ordinatur ad Sanctitatem hominis, qui in Choro ſacro cultum Deo exhibet, *num.*6.p. 250.
Scandalum vitari debet. *n.*24. p. 447. Quid de ſcandalo paſſiuo, *n.*25.ibid.& *n.* 370.p. 544.
Scientiæ defectus præſtat legitimam cauſam.*n.*6. p.207. Probatur ſcientia ex eo quod quis habet penes ſe inſtrumentum, & illud produxit, *num.*10.p.216. Præſumitur ex lapſu longi temporis,

poria, *n.* 17. p. 310. Ex actuum multiplicitate *n.* 18. ibid.

Scortum an admittatur ad licitationem domus, *n.* 63. p. 325.

Scripturæ teſtibus prævalere debent, *n.* 10. p. 283.

Scripturis quæ fides adhibenda, *n.* 226. p. 496. Subſcriptio & ſubſignatio eſt finis & complementum ſcripturæ, *n.* 10. p. 569. Eius recognitio requiritur vt probet. *n.* 90. p. 560. Copia copiæ non meretur fidem. *n.* 89. ibid.

Scrutatores quot requiruntur pro electione facienda, *n.* 50. p. 123. Pro quibus requiruntur tres Scrutatores, *n.* 54. p. 124. Quid ſi electio fieret cum vno tantum Scrutatore, *num.* 64. p. 126. An plures quàm tres Scrutatores poſſint eſſe, *n.* 66. p. 127.

Secretum ſeruare eſt de iure naturæ, *n.* 53. p. 113. An hoc procedat in crimine hæreſis, *n.* 54. ibid. Aduocati, Conſiliarij, & Procuratores, qui ſub ſigillo ſecreti ſciunt furem detinere bona alterius furto ſublata hanc teneantur reuelare, *num.* 55. ibid. Secreti, fidei, promiſſionis, aut iuramenti ſeruandi obligatio non poteſt eſſe in præiudicium alterius, *n.* 56. ibid. Huius rei limitatio, *n.* 57. ibid.

Seculares in quo differant ab Eccleſiaſticis, *num.* 8. p. 192. Religioſos percutientes, & quædam ſpectantia ad cultum diuinum eiicientes, incidunt in excommunicationem latæ ſententiæ Papæ reſeruatam, *num.* 3. p. 217. Priuantur communibus bonis Eccleſiæ, *num.* 6. p. 218. Videntur etiam incurrere in pænas *Cap. ſuper eo, de raptor.* num. 7. ibid. Et excommunicationem Clementis IV. *num.* 11. ibid. Committunt ſacrilegium, *num.* 12. ibid. Incidunt etiam in criminis ſacrilegij pænas, *num.* 14. ibid. An ſint de hæreſi ſuſpecti, *num.* 36. p. 220. Ad quos Iudices pertinet hoc delictum, *num.* 40. ibid. Habentur quaſi pro blaſphemis, *n.* 38. ibid.

Sedes Apoſtolica quid facere ſoleat quando adſunt nullitates in electionibus Prælatorum regularium, *num.* 32. p. 233. Eius praxis, *n.* 36. p. 224.

Seminario qui contribuere tenentur, *numer.* 26. p. 111.

Septenarius numerus nodus & plenitudo rerum, *num.* 6. p. 568.

Sepultura fidelium eſt maximè fauorabilis, *num.* 46. p. 437. Teſtimonia Authorum, *num.* 47. ibid. vid. *Defunctis.*

Sequeſtratio in genere loquendo eſt prohibita, *num.* 140. p. 596. Varij caſus in quibus permittitur, *num.* 141 *& ſeqq.* ibid. Nempe quando poſſeſſor conuertit bona in proprios vſus, *num.* 144. p. 597. Quando ea diſſipat, *num.* 145. ibid. Quando exterus nulla habens bona, *num.* 146. ibid. Quando timetur ne ſententia ſit illuſoria, *num.* 147. ibid. In his caſibus decernitur pro quocunque termino litis, *num* 148. ibid. Sequeſtratio non affert præiudicium magni momenti, *num.* 50. p. 598.

Singula quæ non proſunt multa collecta iuuant, *n.* 35. p. 339. Quando hoc axioma procedat, *num.* 36. ibid.

Sententia cui præiudicet, *num.* 4. p. 308. In cauſa ſtatus facit ius quoad omnes, *num.* 5. ibid. Facit vehementiſſimam præſumptionem boni iuris, *num.* 6. p. 309. Antiqua probat etiam ſine actis, *num.* 14. ibid. Reſpiciens ſtatum ſi tranſiuerit in iudicatum facit ius quoad omnes, *n.* 19. p. 16. Quæ media via procedit eſt eligenda, *numer.* 56. pag. 340.

Simonia confidentialis inducitur ex reſignatione cum reſeruatione fructuum, *num.* 20. 21. *& ſeqq.* p. 407. & *num.* 27. p. 408. Pœnæ, *num.* 28. ibid. Inducit infamiam & irregularitatem, *num.* 267. *&* 268. p. 423. Bulla Pij V. & alia circa confidentiam conſiderantur, *n.* 99. *& ſeqq.* p. 412.

Simonia definitur, *num.* 153. p. 414. Eius materia, *ibid.* Simonia infamatus an & quando excludendus à beneficio obtinendo, *num.* 267. p. 423. An etiam ab obtento, *num.* 274. p. 424.

Solemnitates ſupplentur ex beneplacito Apoſtolico, *n.* 21. p. 310.

Spatium 40. annorum quid importat, *num.* 13. p. 218.

Specialis gratia non trahitur in aliorum exemplum, *num.* 51. p. 248. Et ſpecialia non debent in argumentum, ſeu conſequentiam afferri, *n.* 52. ibid.

Spoliatus qui ſoinm dicatur, *numer.* 12. p. 223. Quot ſunt caſus in quibus non debet reſtitui, *n.* 13. ibid.

Sponſa vna non poteſt habere duos ſponſos, *n.* 28 p. 253.

Sponte comparere quis debet, & quibus conditionibus, *num.* 37. p. 162. An gaudeat priuilegio ſi iudicijs eſt præuentus, *num.* 40. ibid. Quis propriè dicatur, *num.* 41 ibid. An qui ſcit rumorem eſſe de ſuo delicto, *num.* 42. ibid. Et qui aliàs eſt querelatus, *num.* 43. ibid. Et qui ignorat ſe eſſe præuentum, *num.* 44. ibid. Quid de præuento ex alio crimine, *n.* 45. p. 163. Debet fateri integrè delictum, *n.* 46. ibid. Comparatur huiuſmodi confeſſio confeſſioni Sacramentali, *n.* 47. ibid.

Stabilitas in loco non concernit ſubſtantiam trium votorum à Religioſis emittendorum, *num.* 2. p. 280. In Ordine Præmonſtratenſi non eſt de eſſentia profeſſionis, *n.* 3. ibid. Facit vt Monachus aſcribatur vni præciſo Monaſterio, priuatiuè quoad aliud, *num.* 6. p. 281. Requirit perpetuam permanentiam, *num.* 4. p. 282. Eius promiſſio quæ in profeſſione fit intelligitur de ſtabilitate in Congregatione Communitatis, *numer.* 5. pag. 283. Eam Carthuſiani non promittunt, *num.* 8. ibid.

Statutum Religionis Hieroſolymitanæ, *num.* 1. p. 74. Quando per ſtatutum datur facultas faciendi, quod aliàs fieri poterat, *num.* 17. p. 75. Quid in dicto ſtatuto exprimatur, *num.* 22. ibid. Superiores quando poſſunt, & cenſentur diſpenſare in ſtatuto, *num.* 16. *&* 17. p. 134. Statuta contraria legibus an ſint valida, *num.* 29 p. 14. Præſertim in Religionibus, *num.* 30. ibid. Statutum ſolùm admittens nobiles ad Officia Ordinis, an valeat, *num.* 20 *&* 21 p. 199. Cuiuſdam Capituli, *n.* 1. p. 209.

Statuta plura ad mortuos etiam extenduntur, *num.* 11. p. 435. In ſtatutis potius ratio attenditur quam verba, *num.* 8. ibid.

Subornatio vitiat electionem, *num.* 2. *&* 3. p. 440. Subornatores ſunt veluti ſimoniaci, *n.* 4. ibid. Quæ ſubornatio à iure permiſſa, *num.* 25. ibid.

Subreptio quomodo contingit, *num.* 5. *&* 9. p. 406. Reticentia qualitatis beneficij reddit gratiam ſubreptitiam *n.* 14. *&* 15. p. 407.

Status

Index Rerum magis notabilium.

Status Religioſus non variatur per tranſlationem officiorum, *num.* 8. p. 207.

Subiectio iudicatur ex ſolutione Canonis, *num.* 20 p. 316.

Subreptio ſanatur conſenſu partis, *num.* 64. p. 79. Quando contingit, *num.* 6. p. 144. quando Princeps mouetur ex cauſa impulſiua, *num.* 7. p. 145.

Subrogatio eſt noua commiſſio, *num.* 84. p. 12.

Subrogatum ſapit naturam ſubrogantis quomodo intelligendum, *num.* 24. p. 190. Quomodo limitandum, *num.* 25 ibid.

Succeſſio conceditur ordinario, & extraordinario modo, *num.* 36. p. 152.

Suffragatores inhabiles ingnorantur admiſſi an vitient electionem ſi poſtea conſtet de eorum inhabilitate, *num.* 61. *& ſeqq.* p. 102. Qui vocales ſint legitimi, *num.* 18. p. 222. Qui admitti debeant, *num* 19. ibid.

Superiores quando poſſunt, & cenſentur diſpenſare in ſtatuto, *num.* 26. *&* 27. p. 134. Eorum contraria voluntas malùm intolerabile eſt ſubditis, *num.* 61. p. 341.

Superioritas, & ſubiectio iudicatur ex ſolutione Canonis, *num.* 20. p. 316.

Suſpicio metus habetur pro metu, *num.* 5. p. 98. Suſpicio violenta coarctat Iudicem, *num* 37. pag. 100. Præcipuè in rebus ſecretis, *num.* 38. ibid.

Simon magus cuius auxilio hæreſim condidit, *num.* 3. p. 258,

Synodum congregare, & eius conſtitutiones facere quibus competat, *num.* 106. p. 296.

T

TAbernaculum quid ſit, *num.* 10. pag. 286.

Tacens quando conſentire videatur, *num.* 26. p. 225.

Tempus longiſſimum pro canonizatione Sanctorum eſt centum annorum, *num.* 36. pag. 7.

Territorium quod ſit ſeparatum à iuriſdictione Epiſcopi ex quo doceatur, *num.* 13. p. 315.

Teſtamentum quaſi teſtatio mentis, *num.* 12. p. 569. Eius definitio. *num.* 13. ibid. Aliud in ſcriptis, aliud nuncupatiuum, *num.* 14. ibid. An poſſit fieri in ſchedula informi vltra caſus priuilegiatos. *num.* 15. *& ſeqq.* p. 570. Varij defectus notantur, *num.* 21. *& ſeqq.* p. 571. Solemnitates in teſtamento requiſitæ non ſolum ſunt probatoriæ, ſed important formam ſubſtantialem, *num.* 25. ibid. Vide *Forma.* Teſtamentum Principis non ſupremi, an ſit priuilegiatum, *num.* 28. *& ſeqq.* p 572 Vide *Princeps.* Teſtamentum militis an valeat ſine ſolemnibus, *num.* 30. *& ſeqq.* ibid. Vide *Miles.* Teſtamentum tempore peſtis an ſuſtineatur abſque ſolemnitate ordinaria, *num.* 45. p. 575. Suſtinetur tempore peſtis magnæ ſeu vehementis. & non aliàs, *num.* 46. *& ſeqq.* ibid. Imperfectum an ſuſtineri poſſit ſaltem in foro conſcientiæ, *num.* 50. *&* 52. p. 576. & 577. Teſtamentum filiifam. an valeat, *num.* 53. p. 577. An ſuſtineatur factum de re prohibita alienari, *num.* 67. *& ſeqq.* p. 580.

Teſtes omnes in cauſa canonizationis ſunt examinandi, *num.* 92. p. 13. Etiam ſingillatim *num.* 93 ibid. Et per extenſum, *num.* 94. ibid. Pro examine illorum conceduntur remiſſoriæ, *num.* 142. p. 18. Nulliter examinatus repetitur, *num.* 144. ibid. Et quando examinatus eſt ſine interrogatorio, *num.* 145. ibid. Deponentes in genere ſuper Sanctitate non faciunt probationem perfectam, *num.* 219. p 26. Quomodo poſſunt concludere miracula in dicto, *num.* 224. p. 27. Deponens ſcire eſſe publicam vocem, & famam, non ſufficit ad probandum miraculum, *num.* 225. ibid. Non requiritur in materia Canonizationis qualitas, quod debeant eſſe omni exceptione maiores, *num.* 234 p. 29 Deponentes ſuper certis finibus, & limitibus debent etiam non interrogati aſſignare rationem non per actum intellectus, ſed etiam per ſenſum corporis, *num.* 12. p 313. Referentibus ſe ad ſcripturas non plus creditur, quàm ipſis ſcripturis, *num.* 13. ibid. De auditu non ſpecificantes perſonas à quibus audierunt non concludunt etiam in antiquis finibus probandis, *num.* 18. ibid. De auditu vt probent, quæ requirantur, *num.* 19. ibid. Vilibus iunctis aliis exceptionibus multo minus eſt credendum, *num.* 15. p. 316. Non probant id quod deponunt ſi poſteorum atteſtationem referant ſe ad alium teſtem, qui abſolutè id negat, *Ibid.* Qui deponit ſe aliquid feciſſe, & aſſerat ſe neſcire quare id fecerit, non releuat, *num.* 21. ibid. Singulares loco, & tempore nihil probant cum pro vno reputentur, *num.* 22. ibid. Redduntur ſingulares ex diuerſitate loci, & temporis. *num.* 23. ibid Teſtes ad probandum metum ad effectum reſcindendi matrimonium quales eſſe debeant. Vide deciſionem in *Conſul.* 47. allatam pag. 352. vbi plura de teſtibus.

Teſtis legitimus Prælatus eſſe poteſt pro ſuo monaſterio *n.* 55. p. 442. Maximè in negotio ſibi commiſſo. *n.* 56. ibid. Et creditur ipſi etiam in præiudicium tertij, *n.* 60. p. 443. Licèt deponat contra ea quæ geſſit, *n.* 61. ibid. Nec obſtat quod ſit vnicus, *n.* 62. ibid. Officiali etiam vnico teſti creditur. *n.* 64. ibid. Maximè vbi agitur de vitando peccato, *n.* 65. ibid. Teſtis ſi vnum dicit in iudicio, & aliud extra, ſtatur priori teſtimonio, *n.* 91. p. 445. Teſtis in cauſa propria inutilis, *n.* 420. p. 512. Intereſſatus non probat, *n.* 93. p. 560. Teſtium dicta quando fuerunt conquaſſata à dictis teſtium contrariorum nihil releuant. *n.* 114. p....

Teſtimonio matris occiſi an ſit credendum, *n.* 17. pag. 376.

Theſauriæ retentio cum Epiſcopatu illicita & inualida, *n.* 4. p. 406. De conſuetudine Eccleſiarum eſt dignitas. *n.* 10. p. 407. Interdum eſt perſonatus tantum, *n.* 17. ibid. An reſidenti am requirat. *n.* 53. *& ſeqq.* p. 409.

Timor patris grauis an inualidare poſſit matrimonium, *n.* 20. p. 338. Poteſt eſſe reuerentialis, *n.* 21. ibid. Et non poteſt annullare matrimonium, *n.* 22. ibid. Qualiter adminiculatus ſufficiens ſit irritandum matrimonium, *num.* 147. pag. 347.

Titulus aliquando eſt non titulus, *n.* 5. p. 165. Titulus Reuerendiſſimi an tolerandus, *num.* 6. ibid. Eſt proprius Epiſcoporum, vel Abbatum, *Ibid.* & Dominorum Inquiſitorum, *n.* 8. p. 166. Et Generalium, *n.* 9. ibid. Poteſt allegari vigo-

re priuilegij, *numer.* 7. pag. 241.

Titulus [illegible] *Ecclesiarum*, quid importet. *num.* 126.p.489. *Beatiſſima S[illegible]* quid. *n.* 131.ibid. *[illegible]*, quid. 133.ibid. *Maiores*, denotat primogenituram, *n.* 102.p.494. *Matrix.Mater, Superior, Magiſtra* quid. .242. *& ſeqq* p.497. *Sanctitatis, & Dignitatis*, quid. *n.* 283.p. 502. *[illegible]*, quid denotet, *num.*79. p.528. *Baſilica, & Eccleſia: n.* 343. *&* 344.p.543.

Tranſlatio propriè quid importet, *n.*185.p.493. Impropriè & abuſiuè, *n.*188.ibid.

Tranſitus ad ſtrictiorem Religinnem ſecundum Canones qualiter fieri debet, *n.*20.p.145. An ſit conſulendus, *n.*23. p.146. Et requirat legitimam licentiam, *n.*21.& 22. ibid. Priuilegia circa hoc, & conceſſio S. Congregationis, *n.*25.ibid. Qualis licentia requiratur, *num.*34. p.147. Vide *Licentia*. An defectus illius irritet tranſitum, *n.*35. ibid. Quæ à Pntifice requiruntur, *n.* 36. ibid. An ſit de iure naturæ licitus, *n.*43. ibid. Maximè propter abdicationem à Religioſis factam, *n.*45.p.148. Saltem ſeruatis ſeruandis, *n.*47.ibid.

V

VAnitas in opinionibus deteſtanda, *n.* 45. p. 368.

Verba *ſine Rectoris præiudicio* quomodo intelligenda, *n.*16.p.172. Qualiter ſunt interpretanda, *n.*20. p.211. Debent intelligi iuxta ſubiectam materiam, *num.* 11. p. 210. & *num.* 5. p.281.

Veritas quid ſit, *n.*15.p.366. Ex quo illa petenda, *num.*42. p. 368. Quid ſit apud Platonem, & alios, *n.*44. ibid.

Vicarius Religionis ſi eſſet generalis maiorem dignitatem haberet, *n.*9.p.189. Vicarius generalis Epiſcopi habet eandem iuriſdictionem cum ipſo, *n.*18. ibid. Non præcedit Epiſcopos, *n.* 19.p.190. Vicarius Religionis à Papa inſtitutus quàm prætogatiuam habet, *num.*34. p.191. An ex eo tribuatur maius ius, *num.*36. ibid. Nnn alteratur, aut mutatur natura dignitatis, vel officij, *num.*37. ibid. Poteſt facere ſolus quidquid totum Capitulum facere poteſt, *num.*25.p.211. An poſſit diſpenſare in conſtitutionibus Ordinis, *num.*26.p.212.

Vicarij Epiſcoporum ſunt ipſorum coadiutores, *num.*157. p.416. An poſſint impedire factum ab Epiſcopo, *num.*165.p.417.

Violatio rei ſacræ quid ſit, *num.*10. p.218. Priuilegiorum dicitur iniuria, *num.* 81.p.232.

Violatorum pœna in Vrbe, *n.*124.p.330.

Virtutes requiſitæ ad cannnizationem Sanctorum, *num.* 54. p.9. Requiruntur virtutes heroicæ, *num.* 57. ibid. Virtutes erga quid ordinari debeant, *num.* 164. p.20. Vna virtus non poteſt perfecta eſſe ſine aliis, *num.* 167.ibid. Quæ propriæ, & quæ impropriæ dicantur virtutes, *num.*168. ibid. Circa Theologicas virtutes quiſque tenetur operari, *num.*169. ibid. An teneatur operari circa virtutes morales, *num.* 170. ibid. Singulæ virtutes habent ſuos gradus, *num.*172. ibid. Virtutum omnium excellentior eſt charitas, *num.*175. ibid. Ethnici non habuerunt notitiam virtutum Theologicarum, *num.* 176. p.21. Laus virtutum humilitatis, & virginitatis, *num.*177.ibid. Vltra excellentiam in virtutibus pro canonizando requiruntur miracula, *num.*180. ibid. Virtutes particulares B. Andreæ Corſini, *n.*246.p.31.

Viſitatio nnn probat iuriſdictionem Epiſcopi in locis viſitatis, *n.*14.p.313.

Viſitatori Apoſtolico multum eſt tribuendum circa qualitatem, & ſtatum Eccleſiarum, *n.*–. p.250.

Vnio Religioſorum cum præſeruatione priuilegiorum an ſit contraria eorum Regulæ S. Franciſci, *num.*28. *&* 29.p.137.

Vniuerſitatis non debet condemnari pro peccato vnius certi, vel incerti, *num.*29.p.227.

Voluntas magis facto quàm verbis declaratur, *num.*37.p.220.

Votum auditorum Rotæ Romanæ ſuper officiis faciendis de Sanctis non canonizatis, *num.*72. p.45. An ſibi quis dare votum poſſit, *num.* 33. p.100. Dare ſibi votum non licet, *num.*40. ibid. Voto ſolemni caſtitatis an poſſit diſpenſari à Papa, *num.*10. p.104. Qui tria vota profitentur ſunt verè Religioſi, *num.* 14. p.105. In diſpenſatione voti ſolemnis caſtitatis an requiratur publica cauſa, *num.*22. p. 207. An ſufficiat priuata, *num.*24: ibid. An pro cnnſeruandis diuitiis vnius familiæ, *num.*28. ibid. Vota abſentium in electione ſuppleri non poſſunt, *num.*42. p.122. An poſſit fieri additio votorum in electione, *num.*47. ibid. Quid ſi fiat authoritate totius gremij, *num.*48.p.123. Redigere vota in ſcriptis ad quem pertineat, *num.* 52.p.124. Quando non eſt contra votum ſubſtantiale paupertatis, Minores licitè poſſidere poſſunt bona ſtabilia, *num.*2. *&* 3.p.135. Votum, ſiue iuramentum præſtitum S. Congregationi non eſt commutabile, *num.*20.p.155. An in profeſſionem, ſeu ingreſſum Religionis, *num.*21.ibid. Differentia inter votum Deo factum, & iuramentum homini præſtitum, *num.* 40.p.156. Quæ conditio in omni voto reperiatur, *num.*54.p.157.

Vrbani VIII. factum, *num.*12.p.205.

Vtilitas requiritur in alienatione rerum Eccleſiæ, certa & euidens, *num.*21.p.177. In iure æquiparatur cum neceſſitate, *num.*27.p.178.

FINIS.

Z

2-70

Restauro
"San Giorgio" s.a.s.
VIA ROMA
TEL

005645477